

MİTOLOJİ SÖZLÜĞÜ

Yunan ve Roma

Pierre Grimal

MİTOLOJİ SÖZLÜĞÜ

Yunan ve Roma

Pierre Grimal

KABALCI

PIERRE GRIMAL

MİTOLOJİ SÖZLÜĞÜ

Yunan ve Roma

Kabalcı Yayınevi: 376
Sözlük Dizisi: 10

Pierre Grimal
Dictionnaire de la Mythologie grecque et romaine
by Pierre Grimal
© Presses Universitaires de France, 1951
Siège social: 6. avenue Reille 75685 Paris Cedex 14

Mitoloji Sözlüğü
Yunan ve Roma
© Kabalcı Yayınevi, İstanbul 2007

Kabalcı Yayınevi'nde Birinci Baskı: Mart 2012

Yayın Yönetmeni: Murat Ceyişakar
Yayına Hazırlayan: Enes Kabakçı

Kapak Tasarımı: Gökçen Yanlı

KABALCI YAYINEVİ
Gülbahar Mah. Cemal Sahir Sok. Çelik İş Merkezi No. 16 D Blok
Mecidiyeköy-İstanbul
Tel.: (0212) 347 5451 Faks: (0212) 347 5464
yayinevi@kabalci.com.tr www.kabalciyayinevi.com
internetten satış: www.kabalci.com.tr
Sertifika No. 11245

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI
Cataloging-in-Publication Data (CIP)
Grimal, Pierre
Mitoloji Sözlüğü - Yunan ve Roma
1. Mitoloji Sözlüğü 2. Yunan ve Roma Mitolojisi

ISBN 978 975 997 204 2

Baskı: Yaylacık Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti. (0212 567-8003)
Litros Yolu Fatih San. Sitesi No:12/197-203 Topkapı-İstanbul
Sertifika No. 11931

PIERRE GRIMAL

MİTOLOJİ SÖZLÜĞÜ

YUNAN VE ROMA

Çevirmen: Sevgi Tamgüç

KABALCI YAYINEVİ

SOY TABLOLARI LİSTESİ

NO.	SAYFA	MADDE
1	6	Aedon
2	11	Agamemnon
3	138	Dardanos
4	147	Deukalion
5	164	Ekhion
6	171	Epopeus
7	174	Erikhthonios
8	204	Gaia
9	230	Hektor
10	238	Heliadai
11	268	Herakles
12	270	Heraklesoğulları
13	307	Ianus
14	310	Iasos
15	311	Idaia
16	313	Idas
17	328	Iphigeneia
18	347	Kadmos
19	359	Kekrops
20	393	Kronos
21	400	Kylabras
22	415	Lakon
23	420	Laonome
24	425	Lavinia
25	444	Lykos
26	446	Lykourgos
27	472	Melas
28	492	Minos
29	542	Odysseus
30	552	Oidipous
31	588	Paraibios
32	615	Perse
33	655	Polypoites
34	661	Preugenes
35	662	Priamos
36	719	Sisyphos
37	729	Sthenelos
38	764	Theophane
39	781	Tiburnus
40	807	Zeus

İÇİNDEKİLER

Soy Tabloları Listesi IV
Önsöz VII
Giriş XII
Açıklamalar XXVI
Belli Başlı Kısaltmalar XXVIII
Sözlük 1
Dizin I - Özel, Efsanevi, Coğrafi, Tarihi Adlar 808
Dizin II - Efsane Temaları 873

ÖNSÖZ

British Museum'da, Prieneli Arkhelaos'un imzasını taşıyan alçak kabartmada figürasyonun bazı şahsiyetleriyle birlikte yer alan yazılara dikkat ettiniz mi acaba? İskenderiye sarayında ya da belki ona yakın bir yerde, ünlü kütüphanenin avlularından birinde, Lagos hanedanından iki hükümdarın huzurunda Homeros'un tanrılaştırılması törenini temsil eden bir kompozisyondur bu.

Kabartmanın alt bölümünde, Homeros, iki destanının alegorik tasvirleri arasında bir tahtta oturmaktadır. Şairin tahtı gerisinde, ayakta, bizzat hükümdar çifti tarafından teatral bir şekilde temsil edilen Khronos (Zaman) ile Dikoumene (Meskûn Toprak), ölümsüz Aoidos'un (eski Yunanistan'da destan yazan ve okuyan şair; ozan) şanını resmen tasdik ve tescil ediyorlar. Grubun önünde, az ileride, bir sunağın yanında, bir kurban sunulmak üzere duruyor. Bu *bômos*'un (sunak) bir yanında bir delikanlı, saçı yapmak üzere, saygılı bir duruşla elinde bir oinokhoe (şarap testisi) tutarken; öbür yanında, bir kadın, ateşin üzerine günlük serpmekte. Burada, iki ad okuyoruz: genç yardımcı *Mitos*'tur; rahibe ise *Tarih*'i temsil ediyor.

Varlığı ve düşünceyi daima sallaştırmaya hazır olan Yunan sanatında, sanırım ilk kez, yaklaşık İÖ 205 yılına ait bu alçak kabartmada, Mitos, insan şeklini almış bulunuyor. Mitos ve onun karşısında Tarih: hem de tam, Atina, İskenderiye ve daha sonra Bergama'da entelektüel hayatın gelişmesi, efsanelerin her tarafta çözülüp dağılmaya yüz tuttuğunu gösterdiği bir zamanda; efsanelerin, artık felsefeye ve tarihe dönüşmeye başladıkları bir zamanda.[1] Bu İskenderiye alçak kabartmasının özünü oluşturan, Homeros'un varlığı ve Mitos'la Tarih'in, onun huzurunda, bu kez ortaklaşa olarak, bir şair için kurban sunmaya hazırlanmaları üzerinde biraz daha düşünecek olursak, bu konuda oldukça kesin bazı fikirler ileri sürebiliriz.

"Mitos, en gelişmiş şekliyle, bütün Helenizm süresince serpilip yayılmıştır."[2] diye yazıyor, bu kitapta yapmak istediği şeyi özenle ve de büyük bir tevazu ile belirleyen ve gerçekleştiren P. Grimal. Ve aynı zamanda, onun tükenmez bir çoğalma gücüne sahip olduğunu belirtiyor. Nitekim mitsel anıların elle tutulur ilk başlangıçları, dağınık bazı imalı anlatımlarla da olsa, daha Homeros destanında bile kendini az çok belli etmektedir. Tanrıların -daha sonra *Theogonia*'da tespit edilecek olan- soyağaçlarını derleyen bilgin, her kim olursa olsun, kutsal belgeler üzerinde çalışan bir bilgin idi. Dolayısıyla, onun Doğu Theomakhia'ları (tanrılar arasındaki savaşlar) ve Kosmogo-

[1] Mario Untersteiner, *La fisiologia del Mito*, Milano, 1946. *Giriş*, s. XVI.

nia'ları hakkında çok şey biliyor görünmesinde şaşılacak bir taraf yoktur. Homeros, primitif düşünceye ve fikirlerin ifadesini imajların ve sembollerin tülüne bürümekten her zaman hoşlanmış olan Helen ruhunun derin eğilimlerine daha yakındı. Ve günümüze gelinceye kadar, bütün insanların, çocukluktan ihtiyarlığa kadar, her yaşta öğrenmek ihtiyacını duydukları o harikulade anılar demeti (çünkü hepimiz öykünce-lerin [*fable-fabl*=çoğunlukla manzum, sonucundan ahlaki ders çıkarılan alegorik öykü -ed.n.] öğretisine göre yaşarız) Homeros'tan çok önce derlenmiş bulunuyordu.[3] Mykenai dönemi Yunanistan'ının oynadığı düzenleyici rol, bu konuda belirleyici olmuş olabilir. Mezopotamya'dan Fenike'ye, Delta Mısır'ından şelalelere kadar, Doğu da Yunanlıların hayal gücünü ve maceralara olan düşkünlüğünü güçlendirmiştir şüphesiz. Çoğu kez vahşice, ama bazen muhteşem olan bu maceralar, bir sürü kavgacı ve insanlardan uzak nın hayali biyografilerini beslemek için gerekliydi. Yunanistan'ın Roma'ya, Doğu'ya ve bugüne kadar bizzat bize kazandırmış olduğu icatların yalnız doğurgan ve yayılgan zenginliğini değil, fakat öz prensibini başka nerede bulabiliriz? O, kutsal kitapları, insanı düşüncesiz varlıktan ayıran dinin usul ve erkânını düzenledi; düşünen varlığın ilk büyük *momento*'larını unutulup yok olmaktan korudu. Bütün güzel sanat eserlerini bu yaratış belirlemiştir: şiirler, heykeller ve hatta kutsal yerler (Yunanistan, bu yerleri adlandırmak için, başka dile çevrilmesine imkân olmayan *herôon* kelimesini yaratmıştı; daha sonra Hıristiyanlığın bunun yerine *martyria*'yı koymasından önce). Eğer Yunanistan, efsanevi denen geçmişi muhafaza etmeye yarayan bütün bu araçları meydana getirmek kaygısını, bu güzel kaygıyı, ilk kez duymamış olsaydı, hümanizm mümkün olamazdı.

P. Grimal'in şu çekincesini anlıyor ve onaylıyorum: "Bu *Sözlük*'ün (diyor P. Grimal) Antikçağ literatüründe en çok zikredilen ya da en çok kullanılan efsanelerin ve mitosların kullanışlı bir repertuvarını oluşturmaktan başka bir iddiası yoktur. Sistemler eskir, hem de bazen büyük bir hızla eskir; yalnız, metinlerdeki veriler olduğu gibi kalır." Din ile mitolojinin birbirinden ayrılabileceğini[4] ya da her şeyin mitolojiye indirgenebileceğini, asli olanın o olduğu kanısını, yanlış olarak uyandıran pek çok antik mitoloji kitabı yazıldı. Nitekim iyi bir tarihçi, eski Yunan dini konusunda -onun esas katkısını belirtmek iddiasıyla- halkın dine olan düşkünlüğü ya da inisiyasyonlu kültlerin mistik eğilimleri üzerinde fazla durulmaması gerektiğini yazmıyor muydu: "(Yu-

---

[3] Efsanenin Akha siteleri çevresinde yuvalandığı Mykenai dönemi denen dönemin, Girit'in Helen-öncesi (Hint-Avrupalıların gelişinden önceki) geçmişine kök saldığını göstermiştim. Onun bağları ve çoğu kez ilk kökleri oradadır.

Örneğin, *Encyclopédie Quillet*'nin Yunan-Roma cildinde (1944) bu ayrım benimsenmektedir. Martin P Nilsson burada, Yunan mitolojisini dinden ayrı olarak inceler.

nan dini) her şeyden önce, güzel formlar ve güzel anlatılar yaratıcısıdır".[5] İtiraf edeyim ki, bence şiire haksız yere öncelik tanıyan bu sınıflandırmaya katılmaya gönlüm razı olmuyor. Şiirin büyüsüne kapılabilir, bundan hoşlanabiliriz; ama bunu, zeki ve ihtiraslı ve de tanrısallığa daima saygılı bir halkın, filozofların sözünü ettikleri bu son derece doğurgan "masalımsı anlatım"ın (*fabulation*) yaratılmasındaki payını kısıtlarcasına davranmadan da yapabiliriz. Evet, bu "masalımsı anlatım" bütün kadim Yunanistan'ı, onun düşüncesini ve yaşayışını, gökten yere kadar alegoriler ve sembollerle doldurmuştu. Ama bu oyun, Platon'un zamanında bile ciddiyeti ve kutsal olana saygıyı ve hatta diyalektikte olsun, güzel anlatıların aşırı heyecanları içinde olsun asla varlığını kaybetmeyen o "ironik" özgürlüğü dışlamayan bir oyundu. Bunu anlamak için, efsane geleneklerinin ne büyük bir değişkenlik arz ettiğini, aynı geleneğin zamanın akışı içinde çeşitli varyantlarla zenginleşmesi sonucunda bu değişkenliğin nasıl kendiliğinden arttığını görmek yeter (P. Grimal'in *Sözlük*'ü bu bakımdan da çok yararlı olacaktır). Vaktiyle, Pausanias'ın Boiotia'da tespit etmiş olduğu gibi (IX, 16, 7), Yunanlılar, bir mitosun anlatımında hiçbir zaman ağız birliği etmemişlerdir. Nitekim, hiperkritiğin (sistemli şüpheciliğe dayanan kılı kırk yaran eleştiri) tehlikeli kuralları uyarınca, efsaneden tarih çıkarılamayacağına inananlar, örneğin Euripides'te ya da başka yerlerde *Vulgata*'nın (yaygın versiyon) soyağacı tablolarından sapmaları göstererek, bunca çelişkili veriyi bir düzene sokmak amacıyla çaba harcayan çağdaş yorumcuları (*exégètes*) umutsuzluğa düşürmeyi denemişlerdi.

Her şeyden önce, bu çelişik verilerin bir dökümünü çıkarmak gerekiyordu. Bu bakımdan, P Grimal'in burada okuyucularının istifadesine sunduğu ve metinlerin doğrudan incelenmesine ve sınıflandırılmasına dayanan kapsamlı çalışmasının yararı inkâr edilemez. O, başlangıç noktasında, her zaman zorlu bir iş olan, tarihsel verileri, mitsel unsurları ve hayal ürünü süslemeleri birbirinden ayırma işine yardımcı oluyor. Aslında antik efsanenin, büyük tarihsel olayların bilinmesi bakımından ne kadar önemli olduğu görülüyor; onun, eylem halinde gösterdiği şahısların, tanrıların, kahramanların ve insanların bilinmesinden belki de daha önemli bir şeydir bu.[6] Öykünce, Theseus'tan Romulus'a, Attike'den Latium'a kadar ülkenin hâkimiyetini ele geçirmek için yapılan birçok mücadeleyi sentetik bir şekilde anlatır. Bir sürü rakip arasından şu ya da bu önderi seçip ayırır. Bunun bir birleştirici, bir kurtarıcı ya da bir hain olması fark etmez; yeter ki, günün birinde halkın dikkati onun üzerinde toplanmış olsun. Kitlelerin hayal gücü için iyi ya da kötü seçkin bir kişiye gerek vardır daima. Ve bu kişi, bir insan toplumunun -kavgaları ve hatalarıyla da olsa, daima tanrısallığın

[5] P Roussel, *La Grèce et l'Orient*, in "Peuples et Civilisation," II, 1928, s. 118.

[6] Karş. L. Radermacher, *Mythos und Sage bei den Griechen*, 1938.

yanı başında yaşayan bir toplumun- sembolü haline gelir. Bunun için, tanrısal ile insansal, tıpkı Yunan dramında birleştikleri gibi -ama ondan daha önce- efsane kahramanının şahsında birleşmişlerdir. Kahramanın tanrısal ya da insani olması hiç önemli değildir. O, aynı zamanda, iki alanda birden hareket eder: Bu bakımdan o, bizzat kendi kavramı içinde, Herakles ya da Iason gibi dinsel hayal gücünün yaratımı ya da Kentauros ve benzerleri gibi melez bir varlık olabilir. Bu bir kere bilindikten sonra, Euhemeros zamanında ve bütün Helenistik dönem boyunca, gökle yer arasında sürekli bir gidiş-geliş bulunmasının nedenini daha iyi anlayabiliriz: Bazen falanca tanrı bizim aramıza iner, bazen filanca insan kahramanlık ve göksellik düzlemine yükselir. Atinalıların, Demetrios Poliorketes için düzdükleri kaside, ona hem *parousia*, yani bu dünyada gerçek varlık tanıyor hem de onu, babasıyla birlikte, Olymposlular arasına koyuyordu.

Tıpkı insanlar gibi, efsane varlıklarının da her zaman dostları ve düşmanları olmuştur ve her zaman olacaktır. Bir sürü resmi teoriye karşı çıkan kendi devrimci aksiyonunu az çok konformist görünüşler altında gizlemek için, kendisi de çeşitli mitoslar yaratmış olan Platon, Homeros'un ahlaka aykırı uydurmaları diye nitelendirdiği mitosları alaya alıyor ve mahkûm ediyordu. Öte yandan, bütün bir eleştirel tarih ekolü, öykünceleri tarihin geri kalmış ve özellikle tarafgirce bir yorumu sayıp, onlardan kurtulmaya bakar. Bu anlayışa göre öykünceler, daha çok onları yayanların zihniyetini göstermek bakımından anlamlıdır. Bize, geçmiş hakkında bilgi vermekten çok, onları birbiri ardınca hayal edenlerin şimdileri hakkında bilgi verirler. Fakat buna yanıt olarak, efsane birçok halde, belli bir tarihsel olayı kendi tarzında ve retrospektif olarak dile getirmiş değil midir, diye sorulabilir. Daha az hesapçı itiraz lar ve daha heyecanlı çıkışlar da vardır. Chateaubriand, öfkeyle ama güzel bir üslupla, Hıristiyanlığın, antik dünyanın tapınak avlularını ve koruluklarını "gülünç tanrılar" sürüsünden temizlemiş olduğunu söylüyordu. Ne var ki, kovuldukları ileri sürülen bu tanrılar ve onlarla birlikte öykünceleri bütün alegorileri, fantezinin fuzuli ama yine de son derece gerekli ürünlerini üretecek zamanı artık bulamayan ve ruhun bu konforunu kaybetmiş, bilinçsizce acı çeken mekanikleşmiş bir dünyada, bazen modern endüstrinin hizmetine girmiş olarak hâlâ aramızda yaşamaya devam ediyorlar. P. Grimal'in repertuvarını okuyacak olanlar, yalnızca profesyonel inceleyiciler olmayacaktır.

İçinde Yunan yaratıcılığının büyük yer tuttuğu klasik mitos, bazen bilinçli olarak kotarılmıştır; bazen de, sık sık değişen bir sözlü geleneği ve masum beşiklerin çevresinde doğmuş popüler anıları temsil eder. Böylece, her yaş grubu, onda kendine göre bir şeyler bulur. Tarihsel eleştiri, bu son derece karmaşık dokümantasyonu, az çok bilimsel bir şekilde işlemeye başladığından beri, geçmişin şiirselliğinden herhangi bir

şeyin bu yüzden eksildiğini görmüyoruz. Ancak çorak zihinlerdir ki, çağdan çağa miras kalan (elbette, değişikliğe uğrayarak) bu anlatıları küçümser görünmektedirler. Eski insanların, öykünçesiz bir hayatın çekilmez olacağını bizden önce düşünmüş olanlarıyla alay etmek büyük haksızlık olur. Bugün bile hâlâ efsanelerde bazen tarihten daha çok gerçeklik bulunduğunu -çoğu kez zannımız tersine- öğreniyoruz. Denildiği gibi, en kötü kronikler, mutlaka en eski olanları değildir. Çok değil, bir süre önce gördüğümüz gibi, 1294'te Mutavallis ile Ramses II arasında geçen Kadeş Muharebesi hakkında Mısırlı Pentaur'un (saray şairi) manzumesi, son derece öğretici, belki resmi anıtların hiyerogliflerinden ve Ramesseum'un kabartma yazılarından da daha öğretici bir kaynaktır.

Charles PICARD

GİRİŞ

Bu *Sözlük*'ün, Antik literatürde en çok anılan ya da en çok kullanılan efsanelerin ve mitosların, kullanışlı bir repertuvarını oluşturmaktan başka bir iddiası yoktur. Onun başlıca amacı, yazarların anlaşılması için mutlaka gerekli olan bilgileri, olabildiğince kısa bir şekilde sunmaktır. Bu bakımdan onun Fransızca bibliyografyada bir boşluğu dolduracağını sanıyoruz. Bu sözlük, ne orijinallik ne de bilginlik iddiası taşımaktadır. Bu sözlükte, örneğin efsaneler hakkında "açıklayıcı" herhangi bir sistemle karşılaşılmayacaktır. Çünkü aksi takdirde, kitabın ölçüsüzce büyümesi kaçınılmaz olurdu. Kaldı ki, sürekli ilerleyen araştırmalar eleştirel görüş noktasını kuşaktan kuşağa değiştirmektedir. Sistemler eskir, hem de bazen büyük bir hızla eskir; yalnız, metinlerdeki veriler olduğu gibi kalır.[1] Onun için biz sadece bu verileri toplamaya, özetlemeye ve sunmaya çalıştık. Hiç şüphesiz, daha önceki repertuvarlar ve özellikle de Roscher ve çalışma arkadaşlarınca yayımlanmış olan ve bize daima rehberlik eden eşsiz *Lexikon*[2] olmasaydı, bizim bu çalışmamız da olamazdı. Efsaneleri yalnızca bilmek değil, incelemek de isteyenlerin, adı geçen esere başvurmaları yerinde olur. Okuyucuların burada bulacakları yalnızca bir ilk giriştir: Amacımız, mitosların bilimsel analizini yapmak değildir.

Geleneksel olarak, klasik "mitoloji" adı verilen şey, ne basit ne de tutarlı bir nesnedir. Bütünüyle ele alındığında, o, her devirden, her türden masalımsı anlatıları içeren ve mümkünse bir sınıflandırmaya tabi tutulması gereken karmaşık bir kitle teşkil eder.

İlk ayrım, anlatının orijininden kaynaklanır: Bazı efsaneler Romen, büyük çoğunluğu oluşturan diğer bazıları ise Helen orijinlidir. Gerçi, bu iki mitoloji arasında bazı

---

[1] Bir efsanenin zaman ya da mekân içinde yayıldığı alanı belirlemek ya da bazı yeni varyantlar keşfetmek için, mecazlı belgelerden yararlanmak cazip bir yol olarak görünebilir. Seramikler, kabartmalar, resimler, bu konuda bol miktarda belge sağlayabilir. Ancak, bu bolluk dahi, esasen hacimli olan bir kitabın, daha da hacimli hale gelmesine neden olurdu. Kaldı ki, bu tür belgeler, oluş halinde bir malzeme teşkil ederler: Kesin olduğu sanılan sonuçların, çoğu kez geçici nitelikte oldukları ortaya çıkar. Dolayısıyla, gerekli yorum araçlarını sağlayan, son tahlilde metinler, yalnız metinlerdir. Metinsiz figür, dilsizdir. Bütün bu sebeplerden ötürü, biz figürlü anıtlara ancak istisnai hallerde başvurduk.

[2] W. H. Roscher, *Ausführliches Lexikon des griechischen und römischen Mythologie*, 6 cilt, 4 ek, Münih, 1884-1937 Ayr. bkz. H. J. Rose, *A Handbook of Greek Mythology, including its Extension to Rome*, 2. baskı, Oxford, 1933. P. Lavedan, *Dictionnaire illustré de la Mythologie et des Antiquités grecques et romaines*, Paris, t.y. Efsanelerin sistematik olarak incelenmesi bakımından temel eser: L. Preller ve C. Robert, *Griech. Myth.*, 4. baskı, 5 cilt, Berlin, 1887-1926.

temas noktaları vardır şüphesiz. Ama bunlar, birbirleriyle temasa girmeden önce, ayrı ayrı ve farklı uzunlukta yollar takip etmişlerdir. Yunan mitsel düşüncesi, diğerine oranla çok daha zengin olup, sonunda kendi formlarını ona empoze etmiştir. Ancak bu, Romen asıllı bazı efsaneleri göz ardı etmemize yol açmamalıdır.

Son zamanlarda, bazı araştırmalar[3] Romen mitolojisinin en derin tabakalarının Latin "ırk"ının tarih öncesine kadar uzandığını göstermiştir. Gerek antik yazarlar gerekse oldukça yakın bir döneme kadar modern yazarlar tarafından tarihsel, diye kabul edilen ve öyle sunulan birçok anlatı, gerçekte akraba dil gruplarına mensup Hint-Avrupa kavimlerinin (özellikle Keltler ve Hint-İranlılar) ortak malı olan birtakım çok eski mitsel temaların "tarihileştirilmiş" kullanımından ve adaptasyonundan başka bir şey değilmiş gibi görünmektedir. Nitekim bu nedenle, ileriki sayfalarda *Horatii*'ye (*Horatiuslar*), *Servius*'a ve *Romulus*'a ayrılmış maddelere rastlanacaktır.

Bu gruptan efsanelerin karşısında, mitsel karakteri daha açık olan ve üzerlerinde Yunanlı teorisyenlerin damgasını kolayca teşhis edebileceğimiz yapay efsaneler yer alıyor. Bunlar, Latin mitolojisinin klasik "öykünce"leridir. Çoğunlukla Helen efsanelerinin basit taklitleri ya da alelade varyantları olmalarına rağmen, bunlarda bazen ulusal bir unsurun varlığı fark edilir: bir ritüele ya da bir kuruma ait bir ayrıntı, antik bir "tabu", siyasi bir niyet. Efsane, bunu açıklamak amacını gütmekte ve bunun çevresinde oluşmuş bulunmaktadır. Minerva, Cicero zamanında Roma'da, görünüşte Athena'nın bir diğer adından başka bir şey değildir. Ama onun Mars'la ve Anna Perenna ile serüvenleri, ancak tam anlamıyla Latin bir mitoloji içinde anlaşılabilir. Pratikte, iki düşünce arasında ayrım yapmak çok güçtür. Ama imkânsız değildir.[4] Nitekim Romen düşüncesinin, Yunan etkisine ilk kez çok erken tarihlerde uğramış olmasına rağmen,[5] yine de bir ölçüde özgünlüğünü koruyabilmiş olduğu görülüyor. Latin "substratum"u, Etrüsk "disiplin"i,[6] Sabelli aşısı gibi çeşitli katkılar, Romen düşüncesine, kıyas kabul etmez derecede daha zengin olan Helen mitolojisinin evrimini belli bir yöne saptırma imkânını vermiştir. Tıpkı heykeltıraşlıkta, resimde ya da mimaride olduğu gibi, Roma'da Yunanlı teknisyenler sayesinde gelişmiş efsaneler vardır: Gelişigüzel gelişmemiştir bu efsaneler; elbette ki İskenderiye'de, Bergama'da, Atina'da olabileceğinden farklı bir gelişmedir bu. İmparatorluk devrinin çok geç tarihlerine kadar, efsane temalarında bir Romen saptırması teşhis edilebilir. Batı Hıristiyanlığı, dili Yunanca

---

[3] G. Dumézil, *Flamen-Brahman* (*Ann. du Musée Guimet*, LI, Paris, 1935); id., *Mitra-Varuna*, Paris, 1940; id., *Jupiter, Mars, Quirinus*, Paris, 1941; id, *Horace et les Curiaces*, Paris, 1942; id., *Servius et la Fortune*, Paris, 1943; id., *Naissance de Rome*, Paris, 1944 vs.
Örn. bkz. J. Bayet, *Les origines de l'Hercule Romain*, Paris, 1924.
F. Altheim'in gerçeğe çok uygun görünen tezi, *Griech. Götter im alten Rom*, Giessen, 1930; id., *Terra Mater*, Giessen, 1931.

[6] Karş. A. Grenier, *Les religions étrusques et romaines*, Paris, 1948. Bu nazik mesele ile ilgili bibliyografya için bu esere bakılabilir.

olan Hıristiyanlıkla aynı değildir. Ve eğer mitsel düşünce hakikaten dinsel düşünceden ayrıysa ve ancak bazen ona arka çıkıyor, destek oluyorsa, bağımsız bir Roma dinsel düşüncesinin varlığı, efsaneler ve mitoslar için de buna benzer bir bağımsızlığın varlığını farz etmemize izin veriyor demektir.

Helen mitolojisine gelince, o çok daha çeşitli etkilerin ürünüdür ve bu etkiler arasında Hint-Avrupa unsurlarının rolü oldukça sınırlı görünüyor. Her halükârda, bu rol, bir yandan semitik âlemden gelme belirleyici katkıların, öbür yandan da Doğu Akdeniz denen kaynaştırıcı pota içinde yer alan art arda gelen tabakalarını yeni yeni fark etmeye başladığımız "Akdeniz uygarlıkları"nın nispeten daha belirsiz katkılarının altında örtülü durumdadır. Bu hayret uyandırıcı sentez içinde, unsurlardan her birine düşen payı ayırt etmek çok güçtür. Efsaneler oluşur, gelişir, edebi, dinsel ya da "tarihsel" malzeme halini alır ve yayılma merkezleri adadan adaya, kıtadan kıtaya kayarak, Suriye'den Girit'e, Rodos'tan Mykenai'ye, Miletos'tan Atina'ya geçtikçe tedricen değişik karakterlere bürünür.[7] Bu durumda, her biri başka bir epizota, başka bir ana bağlı olan ve hepsi de tam bir keşmekeş içinde birbirine karışan büyük bir gelenekler, masallar, mitoslar bolluğuyla karşılaşmamızda şaşılacak bir taraf yoktur.

Şimdi de "klasik" mitolojiyi, oluşumu içinde değil de, elimizdeki belgelerin bugünkü durumuna göre tespit edilmiş bir bütün olarak alalım. Bu takdirde de çeşitliliğin daha az olmadığını görürüz. Uzmanların sınıflandırmalarına göre (ki oldukça değişken ve belirsizdirler) şöyle bir ayrım yapabiliriz: asıl mitoslar, "kahramanlık döngüleri"[8], "hikâyeler", "etiyolojik efsaneler,"[9] "halk masalları" ve nihayet, kendi dışında bir amacı olmayan "anekdotlar" Bu açıdan bakıldığında, Yunan mitolojisi ile Roma mitolojisi arasındaki farklar ortadan kalkar. Fakat görüleceği gibi, en yüksek formlar (özellikle mitoslar ve "hikâyeler" ya da kahramanlık döngüleri), Yunan mitolojisine, yalnız ona ait formlardır.

"Mitos" nedir? Dünyanın mevcut düzeninden önceki bir düzenini konu alan ve yerel ya da sınırlı bir özelliği (alelade etiyolojik efsanede olduğu gibi) değil de, eşya-

---

[7] Bu konuda başvurulabilecek eserler: Charles Picard, *Les origines du Polythéisme hellenique*, 2 cilt, Paris, 1930-1932, ve aynı yazarın *Les religions pré-helleniques (Crète et Mycènes)*, Paris, 1948. R. Dussaud, *Les religions des Hittites et des Hourrites, des Phéniciens et des Syriens*, Paris, 1947. M. P. Nilsson, *A History of Greek Religion*, Oxford, 1925; id., *Geschichte des Griechischen Religion*, I, Münih, 1941; id., *The Mycenaean Origin of Greek Mythology*, Berkeley (Kaliforniya), 1932; vs.

[8] Döngü (*cycle*): Aynı bir konuyu, aşağı yukarı aynı kişilerle işleyen destansal manzumeler dizisi (ed.n.).

[9] Etiyolojik: Bir fenomenin, bir ismin, bir kurumun vs. anlamını ya da ortaya çıkış *nedenlerini* - gerçek ya da mitsel bazı olaylarla- açıklamayı amaçlayan bir anlatı için kullanılan sıfat (ed.n.).

nın doğasına ait organik bir yasayı açıklamayı amaçlayan bir anlatıya teamülen "Mitos" (dar anlamda) diyoruz. Bu anlamda, herhangi bir maceradan sonra, belli bir yere bir ad veren (örneğin, bizim Cebelitarık Boğazı dediğimiz yere, "Hercules Sütunları" adını veren) bir Herakles hikâyesi, bir mitos değildir. Çünkü burada topyekûn dünya düzenini ilgilendiren bir husus yoktur.

Buna karşılık, Tufan ve Deukalion ile Pyrra tarafından insanın yaratılması hikâyesi tipik bir mitostur; tıpkı, başka bir planda, Pandora ile Epimetheus'un macerası gibi.

Genellikle iddia edildiğinin aksine olarak mitos, tanrıların müdahalesini içerdiği zaman bile, mutlaka dinsel mahiyette olmak zorunda değildir. Deukalion mitosunda, Deukalion'un bir kâhinin emrini yerine getirmekten başka bir şey yapmamasına ve dolayısıyla son tahlilde tanrısal iradenin aleti olmasına rağmen, bu efsaneye "dinsel" sıfatını vermekte tereddüt edilecektir. Gerçi, bu efsanede doğaüstü yollara başvurulmasına vuruluyor şüphesiz (*Çizmeli Kedi* masalında da öyledir), ama gerçekte onun cereyan edebilmesi için Kader'in oldukça müphem bir rızasından başka bir şeye gerek yoktur. Eğer ayrıca bir Deukalion kültü ve bir Deukalion ritüeli bulunsaydı ve bu mitos onun ιερὸς λόγος'u olsaydı, o zaman bu mitos gerçekten "dinsel" sıfatına hak kazanırdı. Oysa görünüşe göre Deukalion hiçbir zaman, çeşitli karanlık nedenlerden ötürü, mitosun *aleti* haline gelmiş yerel bir kahramandan başka -fazla- bir şey olmamıştır.

Başka bazı mitoslar ise aksine bir tanrısal şahsiyete ve hakiki anlamıyla dine sıkıca bağlıdırlar. Buğdayın filizlenmesini, boy atmasını ve olgunlaşmasını mistik bir şekilde açıklayan bütün Demeter döngüsü, Yunan düşüncesinin en büyük mitoslarından biridir. En derin şekliyle dinsel nitelikte olan bu mitos, tam olarak gelişip serpilmesini, son derece karmaşık bir ritüel mekanizma sayesinde, Eleusis Mysterleri'nde bulur.

Zeus'un "Doğuş"ları, "Çocukluk"ları ve Hera ile Kutsal Düğün'leri, ancak derin sembolik anlamları dolayısıyla mitosturlar: Otomatik olarak ve sırf tanrıları işe karıştırdıkları için bu sıfata layık değildirler. Örneğin "hierogami" (bir tanrı ile bir tanrıçanın evlenmesi), yani tanrısal düğünlerin ritüel temsili, bitkilerin sürgün verme gücünü tazelemek amacına yöneliktir. Kouretlerin danslarını konu alan pitoresk anekdotlar, hiçbir şekilde mitos olmayıp sadece "etiyolojik" efsanelerden ibaret şeylerdir; asıl büyüsel değerlerini (yağmur ya da başka herhangi bir şey dansı) artık kaybetmiş bulunan bazı ritlerin açıklanmasına matufturlar.

Mitos'un sınırlarının ne kadar oynak olduğu görülüyor. Bir anlatının, mitos adına layık olabilmesi için onun belli bir ölçüde, Mahiyetler (*Essences*) âleminde yer alması gerekir: Mitosun, arızi olan şeye karşı bu nefreti, onun Platon'da ve genellikle ezeli ve ebedi Yasalar'a nüfuz etmek (ve dahası bunları açıklamak) hırsıyla yanıp tutuşan Yunan düşüncesinde taşıdığı değeri izah eder.*

Mitos, en gelişmiş şekliyle, bütün Helenizm süresince serpilip yayılmıştır. Mitos, Hesiodos'un *Theogonia*'sında ortaya çıkmakla birlikte, Homeros'un manzumelerinde rastlanan dağınık bazı telmihlerden, onun uzun zamandan beri var olduğu anlaşılmaktadır. Mitos, herhangi bir "ilkel" düşünceye tekabül etmek şöyle dursun, felsefi düşüncenin en ziyade gelişip serpildiği zamanlarda dahi, giderek karmaşıklaşan şekiller altında, kariyerini sürdürebilmiştir. Bir Apuleius'un Isisçi (Isis'le ya da onun kültüyle ilgili) kozmogonisini düşünelim: Burada mitos, âdeta zaman boyunca derin özleyişini açığa vuruyor, ifade ettiği realitenin mistik bir temaşası halinde serpilip gelişiyor gibidir. *Anlatı*, artık varlığı hesaba katılmayabilecek bir dayanaktan, bir tensel giysiden başka bir şey değildir.

Teorisyenler uzun süre mitosla "kahramanlık döngüleri"ni birbirinden gereğince ayıramamışlardır. Oysa aradaki fark oldukça açıktır. Bir kahramanlık döngüsü, birliğini yalnızca başkahramanının aynı kişi olmasında bulan bir dizi hikâyeden oluşur. Bu kahramanlık döngülerinin en halis örneği Herakles döngüsüdür. Herakles, hiçbir şekilde bir "mitos" değildir. Onun efsanelerinin güneşe ait ya da daha genel olarak natürist türden eski açıklamalarının başarısızlığı bunu açıkça göstermektedir. Herakles'in maceralarının, dünyanın düzeniyle ilgili bir yanı yoktur. O, artık sıcaklığını kaybetmiş bulunan bir yeryüzünde hayata gelir. Yaptığı işlerden hiçbirinin en ufak bir kozmik anlamı yoktur: Gök kubbeyi omuzlarında taşıdı; kabul! Ama bu, onun fiziksel gücünü kanıtlamaya yönelik bir başarıdan başka bir şey değildir. Gök kubbe, bu yüzden herhangi bir değişikliğe uğramış değildir. Köpek Kerberos'u yakalamaya gittiği zaman bile, onu yeryüzüne getirdikten sonra sıkıntıya düşer; Kerberos'u ne yapacağını bilemez ve sonunda onu Hades'e geri götürür. Herakles sadece filozofların spekülasyonlarında ahlaki bir örnek değeri kazanır; ama oldukça geç olarak ve tali bir şekilde.

Yunanistan'ın belli başlı kahramanlık döngüleri, Herakles döngüsü, Iason döngüsü, Theseus döngüsü, yalnızca belli bir temanın canlılığını kanıtlayan başarıların hikâyeleridir. Herakles, aslen Dorlu; Theseus Attikeli'dir. Daha sade bir kişiliği olan Iason ise, Aioleis geleneklerini ve edebi müdahalelerle iyice tahrife uğramış çok eski göç hikâyelerini çevresinde toplamış görünmektedir. Bütün bu döngülerin karakteristik özelliği, bazı belirli sitlere bağlı olmalarıdır: Zeus'un Olympos'u, Dionysos'un Nysa'sı belirsiz ülkelerdir; ama Herakles'in Oita'sı öyle değildir. Burada yapılan kazılar, bir sunak ile bir ölü yakma ritinin çok somut varlığını ortaya çıkarmıştır.[10]

Keza, Akdeniz çevresine dağılmış Athena tapınaklarını birbirine bağlayan bir Argonautlar "coğrafyası"[11] ve Aphrodite tapınaklarını birbirine bağlayan bir Aineias

[10] P. Nilsson, *Arch. f. Religionswiss*, XXI (1922), s. 310-316: *Journ. of Hell. St.*, XLIII (1923), s. 144 vd.

[11] E. Delage, *La Géographie dans les Argonautiques d'Apollonios de Rhodes*, Paris, 1930.

"coğrafyası" vardır. Bütün Herakles tapınaklarının özel efsaneleri bulunuyordu ve bu tekil anlatılar bir araya gelerek, sonunda, kahramanın adı çevresinde muazzam bir "*geste*"in (aynı bir kahramanın yaptığı işleri anlatan Ortaçağ epik manzumelerine verilen ad) doğmasına yol açmıştır. Fakat bu şekilde birleşenler, değişik çağlara, farklı dinlere ve ritlere ait unsurlardı. Thasos Herakles'i ile Argos Herakles'i aynı değildir. Döngünün erkenden eriştiği göreceli birlik, Helenizm'in asimilasyon gücünün ne kadar büyük olduğunu gösteriyor. Bu güç, bütün yabancı katkıları ister istemez kendi bünyesinde bütünleştiriyordu. Bütün bu tutarsız unsurların düzene konulması, aslında edebi bir çalışmayı gerektirmekteydi ve bu çalışma hiç şüphesiz gelenekleri derleyen ve birbirleriyle uzlaştırmaya çalışan eski tarihçilere düşen bir işti. Ancak, ürün o kadar boldu ki, bu iş onların imkânlarını aşıyordu. Tapınaklar arasındaki rekabetler, sitelerin infiratçılığı (*particularisme*), "kanonik" döngünün dışında kalmış birtakım epizotların bize kadar gelmesini sağlamıştır: Herakles'in *büyük işler*inden kimisi bir listeye alınmış, başka bir listeden dışlanmış; filan epizot, şu ya da bu mitografta belli bir şemaya göre, Pindaros'ta ya da Pausanias'ta başka türlü şemalara göre geliştirilmiştir. "Döngüler", olup bitmiş olarak doğmazlar, uzun bir evrim sonucunda oluşurlar. Doğduğu andan başlayarak sembolik bir nitelik taşıyan mitosun aksine, döngünün sembolik değeri ancak onun varlığı tamama erdiği, çeşitli epizotların hepsi tek bir anlam kazanabilecek şekilde onunla yeterince bütünleştiği zaman ortaya çıkar. Nitekim avcı hikâyeleri (Nemea Aslanı'na, Girit Boğası'na, Stymphalos Gölü Kuşları'na, Keryneia Geyiği'ne karşı mücadele epizotları) prensipleri itibarıyla ahlaki mitos değildirler. Çünkü Prodikos'un, Herakles'i başarılı bir avın kahramanı olarak değil de ahlak dersi verici bir anlatının kahramanı olarak alması için yüzyılların geçmesi gerekmiştir.

Üçüncü tip efsane, "Hikâye" (*Nouvelle*) adını verdiğimiz efsane tipidir: Bir önceki gibi, bu da coğrafi özellikler taşır. Bu da çok epizotludur, ama epizotları bilinen yerlerde geçer. Bu da diğeri gibi, özü ve kökeni itibarıyla sembolik değildir. Fakat kahramanlık döngüsünde, birliği baştan sona sağlayan, kahramanın kendisi olduğu halde, burada entrikanın birliğinden başka bir birlik yoktur. Örneğin, Helene'nin başından geçenleri alalım. Helene'nin, kocasından kaçırılması, Troia'da tutulması, on yıl süren bir kuşatma boyunca iki ordu arasında çekişme konusu olması ve nihayet, birtakım yeni maceralardan ve bütün bir Odysseia'dan sonra, aslında hiç ayrılmaması gereken aile ocağına yeniden dönmesi -*Ilias* (İlyada)'ta ancak küçük bir kısmı anlatılan bütün bu olup bitenler- bir uzun hikâyedir. Hatta isterseniz buna, *Theagenes ile Khariklea* tarzında bir roman da diyebilirsiniz. Şu var ki, Helene'nin hikâyesi efsane, Theagenes'inki ise edebiyat alanına aittir. Nedeni basit: Çünkü bir tarihte Helene'ye *gerçek* gözüyle bakılmış; *Theagenes* ise, hiçbir zaman bir fantezi, eğlenceli bir yalan olmaktan öteye geçmemiştir. Helene'ye ait olduğu söylenen bir "mezar" gösteriliyordu; ona bir

kült tahsis edilmişti; belki de o, "düşmüş" bir tanrıça idi ve -o kadar kesin olmamakla beraber- romanının ilk şekli belki de onun ἱερὸς λόγος'uyla başlıyordu. Keza Rabelais'nin Gargantua'sı bir roman kişiliği; son örneğini *Grandes Chroniques*'de bulan geleneğin kişiliği ise, bir efsane kişiliğidir. Bu, kolayca aşılan bir sınır denilebilir; ama yine de pratikte hissedilebilir bir fark vardır ikisi arasında. *Ilias*'ta, Akhilleus'u keyfice uydurulmuş birtakım edebi özelliklerle donatır; fakat kişiliğin kendisi efsanevi olarak kalır: O, Homeros'taki cisimleşmesinden bağımsız olarak vardır. *Ilias*'tan önce başka şairler de onu ele almışlardı; *Ilias*'tan sonra da onda değişiklikler yapmaya devam ettiler. Efsanevi "hikâye" kahramanı, her türlü fanteziye gelebilir, (fakat) içinde yer aldığı eser ne kadar dâhiyane, ne kadar büyük olursa olsun, o hiçbir zaman bu fantezilerle özdeşleşmez. Aineias, bizim için her şeyden önce Vergilius ile vardır; ama *Aeneis*'in edebi mükemmeliyeti, Aineiasoğulları Roma'sı "mitos"unu (geniş anlamıyla) her parçasıyla kotarıp yaratamazdı. Manzume başarısını, anlamını, önemini, kahramanın daha önceden var olmasına ve Sezarcı mistiğin, onu kendi hesabına kullanma dehasını göstermesine borçludur.

Bu "hikâyeler"in kahramanları tanrılar olabilir: Aphrodite ve Ares "*geste*"inde ya da Aphrodite ve Agkhises "*geste*"inde tam anlamıyla "mitos"luk bir taraf yoktur. Pallas'ın "çocukluklar"ı ya da Thetis'in aile hikâyeleri de öyle. Ama çoğu zaman, hikâyede maceraları anlatılanlar bazı ölümlülerdir. Bunun nedeni de hikâyenin genellikle toplumsal bir değerinin olmasıdır. Son zamanlarda gösterildiği gibi Oidipous efsanesi, aslında bir "fatih"in efsanesiydi:[12] Kahramana yakıştırılan davranışların her biri (ya da hemen hemen her biri) sembolik bir değer taşır; mitosta olduğu gibi kozmik bir sembolizm sözkonusu olmamakla birlikte, her davranış bir toplumsal fonksiyonu, krallıkla ilgili birtakım eski "siyasi" ritlerin kalıntılarını ifade eder: yaşlı kralın öldürülmesi, ensest, ilk sınamalar. Bu efsanede önemli olan Oidipous'un şahsı değildir; asıl konu, onun maceralarının senaryosudur. Halbuki Herakles döngüsünde durum farklıdır; epizotlar yer değiştirebilir, sıraları arızidir.

En sık rastlanan efsane tipi, etiyolojik anekdottur, yani beklenmedik, şaşırtıcı bir ayrıntıyı açıklamaya yönelik anlatıdır: Bir kurban töreninde alışılmışın dışında bir olay; bir kültürel imgeye, bir mekâna, bir özel ada ait bir özellik, bu özelliği açıklamayı amaçlayan bir "hikâye"nin doğmasına yol açar. Örneğin, Kıbrıs'taki bir tapınakta öne doğru eğilmiş bir kadın heykeli bulunuyordu. Olay şaşırtıcıydı; heykelin durumunun gerçekte ne anlama geldiği unutulup gitmişti. Dolayısıyla, pencereden bakan meraklı bir genç kızın o haliyle yakalanıp heykele dönüştürüldüğü anlatılıyordu. Bu tema üzerine bir aşk hikâyesi kotarılmıştı. Anaksarete'nin efsanesi budur.

Buna benzer birçok hikâye de yer adlarıyla ilgilidir ve etimolojik kelime oyunları-

[12] M. Delcourt, *Œdipe ou la Légende du Conquérant*, Paris, 1944.

na dayanır. Bu, özellikle bir ülkenin dili herhangi bir nedenle değiştiği ve özel adlarının manası anlaşılmaz hale geldiği zaman olur. Latin şehri Alba'nın adı (bu ad muhtemelen, *Alp* kelimesiyle akraba idi ve Hint-Avrupa kavimlerinin ilk istilalarından önce konuşulmakta olan bir dilde yükseklik ifade ediyordu), Latince konuşan halklar için anlaşılır olmaktan çıkmıştı. Dolayısıyla bu ad, keyfi bir şekilde *albus* (beyaz) sıfatına bağlandı ve şehrin, vaktiyle Aineias'ın *beyaz* bir dişi yaban domuzu ile otuz yavrusunu kurban ettiği yerde kurulmuş olduğu söylenir oldu.

Bu tür anekdotlar, kahramanlık döngüleriyle ve tali unsurlar olarak "hikâyeler"le de bütünleşirler. Doğal olarak, açıklayıcı davranış, göze çarpan bir kişiye izafe edilir. Eğer bir tanrının değilse, "efsanevi bir etkinliğe" sahip bir kişidir bu. Söz konusu etiyolojik efsaneler -açıklanmak istenen özellik, eğer kozmik bir önem taşıyorsa- mitos haline gelebilirler. Özellikle, herhangi bir insanı, bir hayvanı ya da bir şeyi -fark gözetmeksizin- göğe çıkarıp, takımyıldıza dönüştüren bütün "semavi kahramanlaştırmalar"da buna rastlanır.[13]

Nihayet, bazı efsaneler vardır ki, yukarıda sayılan kategorilerden hiçbirine girmezler. Bunlar, "güldürücü masallar"dır (ya da heyecanlandırıcı); herhangi bir şeyi açıklamak amacını taşımazlar, ne idiği belirsiz birtakım kahramanları sahneye çıkarırlar ve hiçbir ahlaki ya da kozmik anlamları yoktur. Bazen, bunların varlık nedenlerinin -hiç olmazsa bize intikal etmiş bugünkü şekilleriyle- bilgimiz dışında kaldığını tahmin ediyoruz. Bizce bilinen şeklin, daha önceye ait, daha tam, daha anlamlı bir halin bir kalıntısından ibaret olması mümkündür. Bazen, esrar büsbütün çözülmez türdendir ve hiçbir şey, şu ya da bu hikâyenin, bir vakitler bir eğlencelikten öte bir iş görmüş olup olmadığını söylememize izin vermez.

Mitolojinin kaynakları çok çeşitlidir: Homeros'un manzumelerinden, XII. yüzyıl Bizans bilginlerinin kılı kırk yaran yorumlarına (*commentaires*) kadar uzanır. Biz burada, başlıca grupları ve bunların dağılımını belirtmekle yetineceğiz.

Pek az efsane, gerçek popüler şekliyle bize kadar ulaşmıştır. Modern folklorcular için çok değerli olan sözlü gelenek, bize birkaç dolaysız transkripsiyondan başka bir şey vermemektedir. Bunları özellikle Pausanias'ın *Ellados Periegesis* (*Yunanistan'ın Tasviri*) adlı eserinde buluyoruz. Ne yazık ki bu eser, ancak şu bölgelerden bahsetmektedir: Attike, Korinthos ve Sikyon, Lakonia, Messinia, Elis, Akhaia, Arkadhia, Boiotia, Phokaia. Üstelik, MS II. yüzyılın ilk yarısında yazılmış olduğundan, esasen hayli evrim geçirmiş gelenekleri derlemiş bulunmaktadır. Fakat, yine de doküman olarak de-

[13] Ps-Plutarkhos'un *Nehirler* adlı kitabında yapmış olduğu gibi, suni olarak ve seri halinde kotarılmış efsaneler de vardır. Bunlar, canlı gelenekleri temsil etmeyip, sıradan bir şemaya göre yapılmış basit taklitlerdir: bir nehrin, içinde boğulan kişinin adını alması vs. gibi.

geri çok büyüktür.[14] O olmasaydı, kanonik olmayan versiyonların birçoğunu ve yerel efsanelerin en öğreticilerini biz bugün bilmiyor olacaktık. Bu bakımdan Strabon, Pousanias'tan bir asır önce yaşamış olmasına rağmen, onun kadar zengin değildir. Strabon'un eseri, Pausanias için çok değerli olan küçük ayrıntılara inemeyecek kadar geniş kapsamlıdır. Üstelik Strabon, asla pek sadık kalmayan bir "araştırmacı"dır; derin bilgisinin ışığında yorumlar yapmayı tercih eder.

Kaynakların ikinci ve çok daha önemli kategorisi, "bilginler" tarafından sağlananlardır. Bunlar, sırf mitolojiye tahsis edilmiş teknik inceleme eserleri ya da edebi eserlerdeki karanlık noktaları aydınlatmayı amaçlayan yorumlardır. Bu çalışmalar, Yunan edebiyatında çok erken tarihlerde başlamıştır. Bilinen ilk yazar, Miletoslu Hekataios'tur. Çağımızdan önce, VI. yüzyılın sonlarında, *Genealogiai* (*Şecereler*) adlı -bugün elimizde ancak bazı kısımları bulunan- dört kitap kaleme almıştır. Hekataios, mitolojiyi tarihin bir kısmı sayar. Nitekim, bir tarihçi sıfatıyla, ailelerle ve sitelerle ilgili gelenekleri toplamıştır.

Kısa bir süre sonra başka tarihçileri de görüyoruz: Argos'ta Akousilaos, Atina'da Pherekydes. Bunlar da ülkelerinin gelenekleriyle meşgul oldular. Pherekydes ayrıca, bütün Antik Çağ mitografları için, sık sık başvurulan önemli bir kaynak olmuştur. Ne yazık ki gerek ondan, gerekse Akousilaos'tan elimizde ancak bölük pörçük bazı kısımlar bulunuyor. Thukydides'in çağdaşı Mitilinili Hellanikos için de durum budur. Eserlerinin bizce bilinen adlarına bakılırsa, bunlar o tarihte Helenleşmiş ülkelerin tümünü kapsamaktaydı. Hellanikos'un, *Hera Rahibelerinin Kronolojisi* adlı eseri, Argos gelenekleri üzerine yazılmış çok önemli bir kitaptı. Hellanikos ayrıca Atina krallarının kronolojisini (mitosla tarihin iyice birbirine karıştığı nokta) belirleyen bir Attike tarihi de kaleme almıştı. MÖ V. yüzyılda, Herakleia Pontikalı Herodoros'la yeni bir eğilim ortaya çıkar: Artık "tarih"in hususlarının tespiti değil, mitoslara derin bir anlam bulunması söz konusudur. Bu bakımdan, Herodoros'tan bir asır sonra yaşamış olan Sicilyalı Euhemeros'u, onun manevi öğrencisi sayabiliriz. Euhemeros'un doktrini, yani Euhemerosçuluk (ya da Euhemerizm), tanınmış bir doktrindir ve esas olarak tanrıların, meziyetlerinden ve hemcinslerine yaptıkları hizmetlerden dolayı tanrının mertebesine çıkarılmış insanlar oldukları görüşüne dayanır. Bu görüşten hareketle, masal türünden anlatılara "makul" bir anlam verilmeye çalışılır. Örneğin başları kesildikçe yeniden çıkan Lerne Hydrası, Euhemerosçu açıklamaya göre, Herakles'in kurutmaya çalıştığı, ama kaynak sularının sürekli olarak yeniden doldurduğu pis kokulu bir bataklıktan başka bir şey değildi. Euhemerosçuluk, hiçbir gerçek temele dayanmayan kısır bir oyundan ibaret olmasına rağmen, antik düşüncede büyük bir yankı bul-

[14] Bu konuda, özellikle bkz. J. G. Frazer, *Commentary*, 2. baskı, 6 cilt, Londra, 1913 ve *Atlas*, *ib.*, 1930 (A. W. Van Buren'in metni).

muştu. Roma düşüncesini cezbetmiş ve gerek Epikurosçu, gerekse Stoacı filozofların semboller sisteminde de benimsenmiş olan bu "aklileştirmeler"den birçoğunu tarihçi Sicilyalı Diodoros (MÖ I. yüzyıl) bize nakletmektedir. Bunların en anlamlı olan birkaçını ileride belirteceğiz.

Euhemeros'un bir müridi ya da hiç değilse bir takipçisi olan Palaiphatos, MÖ III. yüzyılın başlarında "İnanılmaz Olaylar" (Περὶ ἀπίστων) üzerine bir kitap yazdı. Bunun bir özeti halen elimizde bulunmaktadır.[15] Mitosların gerçekdışı görüntülerini "gidermek" iddiasında olan Herakleitos adında birinin küçük bir kitabı da aynı geleneğe aittir.[16]

Helenistik çağın başlamasıyla birlikte, üçüncü bir eğilimin ortaya çıktığını ve yerleştiğini görüyoruz. Bu eğilimin amacı, hayal ürünü anlatıları ne yorumlamak ne de tarihe entegre etmektir; yalnızca onları oldukları gibi derlemektir. MÖ III. yüzyıldan itibaren, birtakım "koleksiyonlar" ortaya çıkmaya başlar. Bazen bunların özetleri muhafaza edilmiştir. Bu eserlerden bazıları, belli tipten bazı efsanelere tahsis edilmiştir: MÖ III. yüzyılın ikinci yarısında yazan Kyreneli Eratosthenes'in *Katasterismi*'si ("yıldızlaştırmalar") gibi.[17] Daha iddialı olan başka bazıları ise efsane geleneklerinin tümünü kapsadıklarını ileri sürüyorlardı. Bu alanda, hem toplayıcı bir esere hem de bir sisteme ulaşan en önemli girişim, yazmalarda Apollodoros'a atfedilen girişimdir. Atinalı bir gramerci olan Apollodoros, çalışmalarını çağımızdan önce ikinci yüzyılın ortalarında yürütmüştür. Samothrakeli Aristarkhos'un takipçisi olan Apollodoros, İskenderiye ekolü anlayışında filoloji tahsil etmiş ve eski şairleri yorumlama çalışmaları yapmıştı. Bugün elimizde bulunan ve onun adını taşıyan *Bibliotheke*, aslında onun eseri değildir -hiç değilse, mahfuz kalmış kopyasıyla. Sorun, henüz çözülmüş olmaktan uzak bulunmakla birlikte, bu kopyanın, MS I. yüzyılda yaşamış biri tarafından hazırlanmış bir özet olması ve bu kişinin herhangi bir kişisel ekleme yapmaksızın asıl eserin planını ve genel verileri takip etmekle yetinmiş bulunması muhtemeldir. Eğer böyle olmasaydı ve eğer eserin kendisi ikinci yüzyıldan sonraya ait olsaydı, burada, Roma dünyasına hiç gönderme yapılmamış olmasını açıklamak zorla-

---

[15] In A. Westermann, *Scriptores poeticae Historiae graeci*, Brunschwick, 1843. Aynı kitapta yayımlanan diğer eserler şunlardır: Apollodoros'un *Bibliotheke*'si, Konon'un *Narrationes*'i, Parthenios'un *Narrationes Amatoriae*'si, Ptolemaios'un *Noua Historia*'sı, Antoninus Liberalis'in *Transformationes*'i, Eratosthenes'in *Katasterismi*'si, Herakleitos'un *Incredibilubus*'u ve daha birçok anonim eser: *Allegoriae, De Ulixis Erroribus, Miscella* ve ayrıca Ioh. Pediasmos'tan *De Herculis Laboribus*, Niketas'tan *Deorum Cognomina*. Bu eserlerin çoğu, R. Wagner, P. Sakolowski, E. Martini, A. Olivieri, N. Festa tarafından *Mythographi Graeci* dizisinde (4 cilt, Leipzig, 1894-1902) yeniden yayımlanmıştır.

[16] Bkz. önceki not.

[17] Bu ad altında yayımlanmış olan kitap (bkz. n. 13), çok sonraya ait kötü bir özetten başka bir şey değildir.

şırdı.[18] Bugün elimizde bu özetin ancak bir kısmı bulunuyor. Ama Bizanslı yorumcu Ioannes Tzetzes'in bir *Epitome*'si (bir eserin özeti) sayesinde eksik kısımlar iyi kötü tamamlanabilmiştir.

Bibliotheke, mitosları büyük döngülere böler: önce Theogonia; sonra Deukalion ve Pyrra'dan başlayarak, insan ırklarının türemeye başlaması; daha sonra Argos, Thebai ve Attike efsaneleri. *Epitome*'de, homerik ve döngüsel destanların hikâye şeklinde özetleri yer almaktadır.

Orijini ne olursa olsun bu *Bibliotheke*, Roma dönemi başlangıcında efsane "kanonlar"ının neler olduğunu bize göstermesi ve gramercilerle filologların gayretleriyle yürütülen mitosların sınıflandırılması çalışmaları hakkında bizi bilgilendirmesi bakımından son derece değerlidir.

Roma'nın giderek güçlenmesi, bu araştırmaları kesintiye uğratmadı; hatta bir anlamda onları teşvik etti. Çünkü kültür düzeyi düşük bu yeni okuyucu kitlesine özetler ve "akıl defterleri" ("*aide-mémoires*") daha uygun geliyordu. Örneğin, Antonius Liberalis'in (eseri çağımızın II. ve III. yüzyılları arasında yer alır) çalışmaları ve *Transformasiones*'i sayesindedir ki biz bugün, Nikandros'un MÖ II. yüzyılda *Metamorfozlar* (Ἑτεροιούμενα) üzerine yazmış olduğu ve günümüzde kayıp olan derlemeler kitabının nasıl bir şey olduğunu tahmin edebiliyoruz: Nikandros, halk geleneklerini derleyerek ve bazılarını da kendisi uydurarak, her hayvan türünün orijinini bir metamorfozla açıklıyordu. Ovidius, *Metamorphoseis*'inde, buna benzer bir konuyu manzum olarak işleyecektir. Ovidius'un kaynaklarından birinin, hatta başlıcasının, Nikandros olduğu kanıtlanmıştır.

Kallimakhos ekolünden İskenderiye şairi Nikaia'lı (İznikli) Parthenios, patronu Gallus (Vergilius'un dostu) için "aşk maceraları" (Ἐρωτικὰ παθήματα) hakkında bir kitap hazırladı. Kitabın amacı, Roma elegeia'larına *temalar* sağlamaktı. Gerek bu kitap,[19] gerekse mitograf Konon'un çağımız başlarında kaleme aldığı ve Kappadokia kralı Arkhelaos'a ithaf ettiği *Hikâyeler* (*Narrationes*, Διηγήσεις) adlı kitabı (Konon bu kitabıyla tanınır)[20] muhafaza edilmiştir.

Latince yazan mitograflar daha az olup, öncekilerin taklitçilerinden başka bir şey değildirler. Aralarında en ünlüleri "gramerci" Hyginus'tur. Onun adını taşıyan iki kitap bize kadar ulaşmıştır: *Fabulae* ve *Poeticon Astronomicon*. Bu ikincisi, Eratosthenes'in *Catasterismi*'sinin taklididir. Birincisi ise, klasik efsanelerin en sıra dışı ver-

---

[18] En iyi edisyon Frazer'inkidir: 2 cilt, Londra, 1921 (İngilizce çeviri, bol yorum ve bir giriş yer alır). *Bibliotheke*'nin hangi tarihte yazıldığı konusunda bkz. Van Der Valk, in *Revue des Et. gr.*, LXXI (1958), s. 100-168.

[19] Bkz. n. 13.

[20] Buradan kitabın MÖ 36 ile MS 17 yılları arasında yazılmış olduğu anlaşılıyor. Bkz. n. 13'teki edisyon.

siyonlarını, kategoriler halinde sınıflandırılmış olarak içerir. Alabildiğine yanlışlarla dolu olan ve yazarının şaşılacak derecedeki bilgisizliğini gösteren bu kitabın başlıca ilgi çekici yanı, büyük tragedya yazarlarının günümüzde kayıp olan eserlerinin entrikalarını bize ulaştırmış olmasıdır. Sophokles'in ve özellikle Euripides'in şu ya da bu piyesini, biz bugün Hyginus'un özetinden biliyoruz. Bu bize, bazı durumlarda, efsane temasının değişim sürecini izlemek ve edebi saptırma ile geleneksel unsuru birbirinden ayırmak imkânını sağlamaktadır.[21] Ne yazık ki, Hyginus'un metni eksiklerle maluldür, özel adlar tahrif edilmiştir ve çelişkiler ve hatta mantıksızlıklar da yok değildir. Bu kitabın hangi devirde kotarılmış olduğunu bilmiyoruz. Yazma nüshalarda yazara atfedilen Iulius Hyginus adı bizi yanıltmamalıdır. Bunun, Augustus'un azatlısı, Palatinus'taki Apollon Kütüphanesi'nin bilgin yöneticisi olması mümkün değildir. Son zamanlarda ileri sürülen bir varsayıma göre, söz konusu eser Antoninuslar devrine aittir.[22]

Hyginus'unkine benzeyen, ama yazar adı taşımayan bir başka derlemenin varlığı da Vatikan kütüphanesindeki bir yazmadan bilinmektedir. Bu nedenle, bu esere *Vatikan Mitografı*[23] adı verilmiştir. Bu devşirme eser, muhtemelen, MS V. yüzyıla aittir.

Oldukça şaşırtıcı olan, ilk Hıristiyan yazarların pagan mitoslar konusunda ihmal edilemeyecek bir kaynak oluşturmalarıdır. Hıristiyan yazarlar, bu mitosları polemik maksadıyla kullanırlar ve zikrederler; ama bu amaçla, en mantığa aykırı efsaneleri, tanrının lnayeti'nin ışığından yoksun insan aklına en az yaraşanlarını seçmeye de özen gösterirler. Aziz Augustinus, lskenderiyeli Klemens, Arnobius ve Lactantius bu bakımdan değerlidirler.

Fakat efsane alanı, derin bilgin araştırmalar alanı ile sınırlı değildir: Bu araştırmalar eğer söylediğimiz gelişmeyi gösterdilerse, edebiyatın *hizmetinde* oldukları için göstermişlerdir. Mitosun en mükemmel gelişmeyi gösterdiği yer, edebiyat eseridir. Yunan edebiyatının hemen hiçbir dalı yoktur ki, mitosa yabancı kalmış olsun ve şu ya da bu şekilde ona dayanmasın. Bu nedenle, mitosun incelenmesi bizzat edebiyat eserlerinin incelenmesinden ayrılamaz. Büyük destansal döngülerle ilk kez *Ilias*'ta karşılaşıyoruz. Daha o devirde bile bunlar çok karmaşık bir yoğrulma ve işlenme süreci içinde bulunuyorlardı ve manzume yazarlarının, önceden mevcut gür bir efsane edebiyatı içinde yalnızca *tercih* yapmakla kaldıkları tahmin edilmektedir. Bu edebiyattan elimizde ancak bazı kısmi belgeler kalmıştır: manzumenin içerdiği bazı telmihler, mitografların özetleri ve özellikle de, Thebai kahramanlarını (Yedi Önderlerin talihsiz

[21] En iyi edisyon, H. J. Rose'unkidir: *Hygini Fabulae,* Leyde, t.y.

[22] Rose, *a.g.e.*, s. VIII.
G. H. Bode (der.) in *Scriptores rerum mythicarum latini*, 2 cilt, Celle, 1834.

seferi, Oidipous ve çocukları), Argonautları ve hatta *Ilias*'ta boy gösteren, ama önemli simalar oluşturmayan kişileri (örneğin, Miletoslu Arktinos'un *Aithiopis*'inde terennüm ettiği Memnon ve Penthesileia) konu alan döngüsel destanlardan kısaltmalar. Leskhes'in *Küçük Ilias*'ı, Troia Savaşı'nın Patroklos'un ölümünden sonraki epizotlarını anlatır. *Dönüşler* gibi başka bazı manzumeler, Akha kahramanlarının savaşın bitiminden sonraki maceralarını terennüm eder. Bu *Dönüşler*'in en ünlüsü *Odysseia*'dır. Ama o da tek değildir.

Homeros'tan itibaren, bütün Yunan şiiri destanlarla beslendi: lirik koral, dithyrambos, tragedya. Bütün bu türler, "Homeros'un büyük somunlarından dilimler"[24] aldılar. Gelenekler burada, her türün kendine özgü değişiklikleriyle ve bu arada, bir sınıflandırma çabasıyla, soy bağları kurma, kahramanları birbirleriyle ilişkilendirme girişimleriyle birlikte yer alıyorlardı. Çünkü her şair, kendine kişisel bir efsane dünyası kurmaktaydı. Bütün bu düzenleme denemeleri, sonunda, farklı versiyonlarla bunların varyantları arasında çok büyük bir karışıklığın doğmasına yol açtı. Ama şairler, yavaş yavaş, mitograflar tarafından elde edilen sonuçlara katılmaya başladılar. Kallimakhos ekolü ile birlikte, efsane, artık şiirin dayanağı olmaktan çıkar ve çoğu kez onun ana konusu halini alır. Nihai şekliyle o, artık manzum bir efsaneden başka bir şey değildir ve bütün hüner, en karanlık telmihleri, en sıra dışı varyantları bir araya getirmektir. Kallimakhos'un, bu yolda çoğu kez başarılı olmasını sağlayan sağlam bir beğeniye sahip olmasına karşılık, onun çağdaşı Lykophron, *Aleksandra*'sında şairanelikle pek ilgisi olmayan bu tür mitolojik şiirin en tipik örneğini bize sunar. Eserin teması, Kassandra'nın (Aleksandra da denir) sözüm ona bir kehanetidir. Kassandra bu kehanetinde, Troia'nın düşüşünden sonra, Troialılar soyunun ve Troia halkının yeniden canlanacağını bildirmiştir. Son derece güç anlaşılabilir olan bu metin, Ioannes Tzetzes'in, modern mitograflar için paha biçilmez bir değer taşıyan tefsirine (*commentaire*) vesile teşkil etmiştir. Çünkü onun her bir dizesi, mitolojinin en karanlık efsanelerine bir telmihi içerir ve açıklamaları o kadar çok mitosu söz konusu eder ki, tefsirin bütünü antik efsaneler hazinesinin gerçek bir özetini oluşturur.

Latin şiirinin de kendi "antikerler"i vardır: bunların en iyi temsilcisi Ovidius'tur. Ovidius'un iki simetrik eserinden biri (*Metamorphoseis*) özellikle Yunan mitolojisini, diğeri de (*Fasti*) Roma mitolojisini kullanır (Roma bayramlarının manzum bir takvimi olan bu ikinci eserin, ne yazık ki ancak yılın ilk altı ayına tekabül eden ilk altı kitabı yazılmıştır). Propertius da, *Elegiarum*'unun IV. kitabında, Kallimakhos'u taklit etmeye çalışmış ve Roma'nın mekânlarının ve ritlerinin etiyolojik efsanelerini anlatmıştır: Tarpeia efsanesi ya da Iupiter Feretrius kültü efsanesi gibi. Onun uzaktan halefi Statius ise, *Silvae*'lerinden bazılarını buna benzer araştırmalara ayırmakla birlikte, *Theba-*

[24] Aiskhylos, zikreden Athen., VIII, 347 c.

is ve *Achilleis* adlı destanlarında yeniden döngüsel geleneğe döndü. Nihayet, Valerius Flaccus, aşağı yukarı aynı tarihlerde, Rodoslu Apollonios'un MÖ III. yüzyılda yazmış olduğu, çok daha ünlü, *Argonautika*'dan esinlenerek Latince bir *Argonautica* kaleme aldı.

Bundan böyle mitoloji ana hatlarıyla artık sıkıca belirlenmiş bulunuyordu. Plutarkhos gibi birinin bilgince merakları kanonik versiyonları değiştirebilecek gücü artık gösteremedi. Hem halk içindeki kaynaklarından, hem de dini dayanağından kopan mitoloji, çeşitli yönlerde gelişti: "Yeni-Phytagorasçılar"la[25] mistik sembolizasyon yönünde, Epikourosçular ve Stoacılarla moralizan (ahlak dersi veren) sembolizasyon yönünde, edebi ya da plastik (heykel, resim) basmakalıp örnekler yönünde. O, artık bir inançlar derlemesi değil, bir ifade aracıdır, kendi başına bir retorik ya da bir pratiktir. Nitekim Fransız ya da İngiliz klasisizminin en parlak zamanlarında, Eskilerle Yenilerin Kavgası patlak verdiğinde, hasım tarafların tartışmayı bu kadim mitosların güçlerini hâlâ koruyup korumadıkları noktasına çekmeyi tercih etmeleri çok anlamlıdır. Biz bugün, artık başka "manzum biçimler"in de bulunduğunu; mitsel düşüncenin ve ifade tarzının, edebiyata açılan yollardan sadece bir tanesi olduğunu biliyoruz. Bu kadim efsanelere artık mutlak bir değer atfetmiyoruz. Onların, uzun bir spiritüel evrimin normal bir ürününden başka bir şey olmadığını biliyoruz. Biz yalnızca, onların, insanlığın düşünce tarihinde taşımış oldukları ve bu ezeli ve ebedi kuklaları canlandırmayı başarabilecek bir sanatkârın elinde belki yine taşıyabilecekleri büyük önemi derinden takdir ediyoruz.[26]

---

[25] Bu konuda, J. Carcopino'nun çok anlamlı kitabına bkz.: *La Basilique pythagoricienne de la Porte Majeure*, Paris, 1927 ve bibliyografya. Ayrıca bkz. F. Cumont, *Le symbolisme funéraire des Romains*, Paris, 1942.

[26] Antik Çağ'dan bu yana edebiyatta ve sanatta "yaşayan" mitoslar konusunda H. Hunger'in eserine başvurmakta yarar vardır: *Lexikon der griechischen und römischen Mythologie*, Viyana, 1953.

AÇIKLAMALAR

Yunanca ve Latince adlar, Fransızcada alışılmış olan formlar (her zaman mantıki bir düzen göstermemelerine rağmen) göz önünde bulundurularak yazılmışlardır. Her şeyden önce, alışılmış formlara uymaya çalıştık: *Atreus* yerine Atree, *Tyndaréos* yerine Tyndare vs. gibi. Fakat Fransızcada kullanılagelen isim bir karışıklığa yol açma tehlikesi gösterdiği zaman, daha titiz transkripsiyonlara başvurmak kaçınılmaz oldu. Örneğin, Héraclès (Yunan kahraman) ile Hercule'ü (berikinin Roma'daki tecessümü) bu şekilde ayırdık. Alışılmış transkripsiyonu bulunmayan adlar, yerleşik transkripsiyonlar örnek alınarak, "standart" hale getirildi. Örneğin, *Oineus* değil de, *Oenée; Althaia* ya da *Althaea* değil de, *Althée* vs. şeklinde yazıldı. Bunun, pek bilimsel olmayan, hatta tutarsız bir davranış olduğunu saklamayacağız. Fakat bu yine de, katı bir sistemin hiç nüanssız uygulanmasına oranla, daha az rahatsız edici sonuçlar veren bir tutumdur. Herhangi bir belirsizliği önlemek için, Yunanca ve bazı hallerde Latince ad, maddenin başında, Fransızca transkripsiyondan sonra gösterilmiştir.*

Her adın altında, o adı taşıyan kişinin, içinde rol oynadığı belli başlı anlatılar ve özel efsaneler sunulmuştur. Eş adlar, sıra numarasıyla birbirlerinden ayrılmıştır. Efsanelerin kasten özetlenen anlatımına elden geldiğince bir hayat hikâyesi şekli verilmeye çalışılmıştır. Her büyük epizota ait farklı gelenekler, en eski ve belgelenmiş olanından ya da *a priori* olarak "en az gelişmiş" sayılabilecek olanından (geç dönemden bir mitograf vasıtasıyla onu öğrenmiş olsak bile) başlanarak gösterilmiştir. Özellikle tragedya yazarlarının elinden çıkan varyantları ve yenilikleri belirtmeye özen gösterdik. Fakat her mitosun gelişme seyri her zaman açıkça bilinmemektedir. Şu ya da bu versiyonun yokluğu, şüphesiz bazen hoş karşılanmayacaktır. Bu kitabın sınırları bir seçim yapılmasını zorunlu kılıyordu. Kaldı ki, vaktiyle Diodoros ve Pausanias da, Yunan efsanelerinin içinden çıkılmaz karışıklığını belirtmişlerdi.

Roma dünyası kahramanlarına ve efsanelerine ilişkin maddelerin başına bir yıldız işareti konulmuştur. Yunan kökenli olup Romen uzantıları bulunan anlatılarda madde başlarında bu işaret bulunmamaktadır (*Diomedes*, *Aineias* vs. maddelerinde olduğu gibi).

Bazı önemli "aileler" için, soy tabloları vermeyi uygun gördük. Bu tabloların, maddelerin içerdiği bilgileri özetlemekten başka bir amacı yoktur. Bu tablolar da, gelenekler arasında büyük kısmıyla indi bir seçimi yansıtmaktadır. Bunlar, çoğu kez Apol-

* Anlaşılacağı gibi, yukarıda belirtilen hususlar, doğrudan doğruya Fransız okuyucuyu ilgilendirmektedir. Çevirimizde, Yunanca ve Latince adların transkripsiyonu, bunların orijinal şekilleri aynen korunarak yapılmıştır (ed.n.).

lodoros'un *Bibliotheke*'sine dayanılarak düzenlenmiş ve gerektiğinde başka bazı kaynaklardan alınma verilerle pekiştirilmiştir. Böylece, bu soy tablolarıyla okuyucuya bir çeşit *vulgata* sunulmasına çalışılmıştır. Varyantlar ise maddelerin içinde gösterilmektedir. Elimizdeki kaynaklarda nadiren belirtilen doğumların sırası -bu sıra bilinmediği zaman- indi bir şekilde tespit edilmiştir.

Madde altlarındaki notlar, eski yazarlara yapılan belli başlı göndermeleri bir araya topluyor. Bu göndermeler, genellikle sunum planını takip etmekle birlikte, her metin ancak bir defa, ilk kullanılışında -daha sonra ondan çıkarılan bilgilerin sayısı ve yeri ne kadar çok olursa olsun- zikredilmektedir. Skoliler (eski yazarların -özellikle eski Yunan yazarlarının- metinlerini açıklamaya yönelik gramatikal ya da eleştirel not), ait oldukları metnin hemen ardından belirtilmektedir.

Klasik yazarlar için benimsediğimiz kısaltmalar, sözlüklerde her zaman kullanılan kısaltmalardır. Bunların belli başlılarını, özellikle, nispeten az rastlanan yazarlara ya da eserlere ait olanlarını, az ilerdeki sayfalarda hatırlatacağız.

Nihayet, maddelerin altında yer alan notlarda -ama sadece bazı maddelerde- bize özellikle ilgi çekici görünen bazı modern eserlerin ve çalışmaların adları bulunmaktadır. İlke olarak burada, Roscher'in *Lexikon*'unun açıklama notlarının yayımlanmasından sonraki çalışmalara işaret etmekle yetindik. Burada da bazı eksiklikler görülecektir. Fakat özel dergilere ve bibliyografya derlemelerine başvurularak bu eksiklikler kolayca giderilebilir.

Bu sözlük, biri özel adlara, diğeri efsane temalarına ait olmak üzere iki dizinle son bulmaktadır.

İzin verilirse, burada, meslektaşımız ve dostumuz Jean Audiat'ya, bu eserin baskı provasını okumak lütfunda bulundukları için şükranlarımızı ifade etmek istiyoruz. Kendilerinin derin bilgisi, bizi birçok hata ve ihmalden korumuş oldu. Elde olmayarak kalan bazı hata ve ihmallerin sorumluluğu ise doğrudan doğruya yazara, yalnız ona aittir. Bunların ona bildirilmesi, hem onun kendisine, hem de gerçekleşmesini dilediğimiz gelecek baskıların okuyucularına büyük bir yardım olacaktır.

Ayrıca, bu cüretkârca girişimimizde himayesini bizden esirgemeyen üstadımız Charles Picard'a da, bu lütufkâr davranışından dolayı teşekkürlerimizi sunmayı bir borç biliyoruz. Ve nihayet, uzun ve nazik bir işin icrası sırasında, gerek yayıncıların, gerekse basımcıların ortaya koydukları incelik, ustalık ve zevk örneğinden dolayı, onları burada minnetle anmadan edemeyeceğiz.

BELLİ BAŞLI KISALTMALAR*

ANT. LIB.	ANTONINUS LIBERALIS, *Transfomationes*, ed. WESTERMANN, *Mythographi Graeci*, Brunschvig, 1843, s. 200-238.
APD., *Bibl.*	APOLLODOROS, *Bibliotheke*, ed. G. FRAZER, 2 c. (kol. Loeb), Londra – New-York, 1921.
	Skoliler, ed. C. WENDEL, Berlin, 1935.
ARAT., *Phen.*	SOLESLİ ARATOS, *Phenomena*, ed. G. ZANNONI, Floransa, s. d. (1948).
Arg. Orph.	PS. ORPHEUS, *Argonautika*, ed. G. DOTTIN, Paris, 1930.
ARN., *Adu. Nat.*	ARNOBIUS, *Aduersus Nationes*, ed. A. REIFFERSCHEID, in *Corpus Scriptiorum ecclesiasticorum latinorum*, c. IV, Viyana, 1875.
CALL.	KALLIMAKHOS, *Seçme fragmanlar, epigramlar ve övgüler*, ed. E. CAHEN, Paris, 2. bas., 1940.
CENS.	CENSORINUS, *De Die Natali*, ed. F. HULTSCH, Leipzig, 1867.
C. I. L.	*Corpus Inscriptionum Latinarum.*
CONON, *Narr.*	KONON, *Narrationes*, ed. WESTERMANN, s. 124-151 (bkz. *supra*, ANT. LIB.).
DEN. HAL.	HALIKARNASSOSLU DIONYSIOS, *Romaike Arkhoilogia*, ed. E. SPELMAN ve E. CARY (kol. Loeb), Londra – New-York, 1937.
DICT. CR.	GİRİTLİ DICTYS, *Bellum Troianum*, ed. F. MEISTER, Leipzig, 1872.
DIOD. SIC.	SİCİLYALI DIODOROS, *Tarih derlemesi*, ed. BEKKER – DINDORF – VOGEL, Leipzig, 1888-1906.
EL., *Hist. Var.*	AELIANUS, *Top. es.* (*Poikile Historia* [*Çeşitli hikâyeler*]; *Peri zoon idhiotetost*
EL., *Nat. An.*	[*Hayvanların tabiatına dair*]); ed. R. HERCHER, 2 c., Leipzig, 1864-1866.
Ep. gr. fr.	*Epicorum Graecorum Fragmenta*, ed. KINKEL, Leipzig, 1877
ERAT., *Cat.*	ERATOSTHENES, *Catasterismoi*, ed. WESTERMANN, s. 239-267 (bkz. *supra*, ANT. LIB.).
ET. BYZ.	BİZANSLI STEPHANOS, basım ve komanter L. HOSTEIN, A. BERKEL, Th. DE PINEDO, Leipzig, 1825 (karş. ed. A. WESTERMANN, Leipzig, 1839).
ET. MAGN.	ETYMOLOGICUM MAGNUM, ed. Th. GAISFORD, Oxford, 1848.
EUST., *Hom.*	EUSTATHIOS, *Ilyada ve Odysseia komanterleri*; ed. G. STALLBAUM, 6 c., Leipzig, 1825-1830.
EUST., *Den. Per.*	ID., *Dionysios Periegetes komanterleri*, in C. MÜLLER, *Geographi Graeci Minores*, II, Paris, 1862.
FEST.	FESTUS, *De Verborum Significatione quae supersunt, cum Pauli*

* Türkçe çeviride, orijinaldeki bu kısaltmalar aynen muhafaza edilmiştir. (R.N.)

	epitome, ed. W. LINDSAY, Leipzig, 1913.
Fr. Hist. gr.	*Fragmenta Historicorum graecorum*, ed C. ve T. MÜLLER, 5 c., Paris, 1841-1870.
FULG., *Myth.*	FULGENTUS, *Mythologiarum Libri III*, ed. R. HEIM, Leipzig, 1898.
GELL., *N. A.*	AULUS GELLIUS, *Noctes Atticoe* (*Attike Geceleri*), ed. HERTZ, Leipzig, 1871.
HDT.	HERODOTOS, *Historiai* (*Tarihler*), ed. Ph. LEGRAND, Paris, 1932 ve dev.
HES.	HESIODOS, *Top. es.*, ed. P. MAZON, Paris, 1928.
Th.	ID., *Theogonia.*
Tr.	ID., *İşler ve Günler.*
Fr.	ID., *Fragmanlar*, ed. Rzach, Leipzig, 1902.
HESYCH	İSKENDERİYELİ HESIKHIOS, *Leksikon*, ed. MANKE, 5 c., Jena, 1858-1868.
HYG., *Fab.*	HYGINUS, *Fabulae*, ed. J. H. ROSE, Leyde, s. d. (1934).
HYG., *Astr. Poet.*	ID. POETICON ASTRONOMICON, ed. VAN STAVEREN, Amsterdam, 1742.
Il.	İLYADA, ed. MAZON, 4 c., Paris, 1938. *Skoiler*, ed. G. DINDORF, 4 c., Oxford, 1875-1877 (karş. P MAZON, aynı ed. Giriş, bir c. s. 74 ve dev.).
LACT., *Inst. Diu.*	LACTANTIUS, *Diuinae Institutiones*, ed. BRAND ve LAUDMAN; *Corpus Scriptorum ecclesiasticorum latinorum*, c. XIX, Viyana 1890.
LACT. PLAC., *ad*	LACTANTIUS PLACIDUS, *Narrationes Fabularum Ovidianarum*. ed. H.
OV., Met.	MAGNUS, Berlin, 1914
LACT. PLAC., *ad*	ID., *Commentarii in Statii Thebaida... et in Achilleida*, ed. R. JANKE, Teuber, 1898.
STAT., *Theb.*, *Achil.*	
LYC., *Alex.*	LYKOPHRON, *Aleksandra*, ed. G. KINKEL, Leipzig, 1880.
MACR., *Sat.*	MACROBIUS, *Saturnalia*, ed. F. EYSSENHARDT, 2. bas., Leipzig, 1893.
MAL.	IOANNES MALALAS, *Chronographia*, ed. L. DINDORF, Bonn, 1831.
MANIL.	MANILIUS, *Astronomica*, ed. A. E. HOUSMAN, Londra, 1903-1930.
Myth. Lat.	G. H. BODE, *Scriptores rerum mythicarum latini tres*, Celle, 1834; karş. *Trans. Amer. Philol. Ass.*, 1947, s. 189-207.
NIC. DAM.	NIKOLAS DAMASKENOS, *Fragmanlar*, in *Fr. Hist. Gr.*
NONN. *Dion.*	PANOPOLİSLİ NONNOS, *Dionysiaka*, ed. A. LUDWICH, Leipzig, 1909. NONN. WESTERMANN. NONNOS, *Fables extraites du Commentaire à Saint Grégoire de Naziance*, vs., ed. WESTERMANN, s. 359-389 (bkz. *supra* ad ANT. LIB.).

Od.	*Odysseia*, ed. V. BÉRARD, 4 c., Paris, 1924.
	Skoiler, ed. G. DINDORF, 2 c., Oxford, 1855.
PALAEPHAT., *Incr.*	PALAEPHATOS, *Incredibilia*, ed. WESTERMANN, s. 268-312 (*supra*, ANT. LIB.).
PARTH., *Erot.*	PARTHENIOS, Ἐρωτικὰ Παθήματα, ed. WESTERMANN, s. 152-181 (bkz. *supra*, ad ANT. LIB.).
PAUL	PAULUS. Bkz. FEST.
PAUS	PAUSANIAS, *Graeciae Descriptio*, ed. Fr. SPIRO, 3 c., Leipzig, 1903.
POLL.	POLYDEUKES, *Onomastikon*, ed. BETHE, *Lexicographi Graeci*, Leipzig, 1900.
PTOL. HEPH.	PTOLEMAIOS HEPHAESTION, *Nouae Historiae Libri VII*, ed. WESTERMANN, s. 182-199 (bkz. *supra*, ad ANT. LIB.).
QU. SM., *Posth.*	İZMİRLİ QUINTUS, *Posthomerica*, ed. A. S. WAY (kol., Loeb), Londra – New-York.
SERV.	SERVIUS, VERGILIUS *Komanteri*, ed. THILO ve HAGEN, 3 c., Leipzig, 1881-1902.
SOLIN.	SOLINUS, ed. MOMMSEN, 2. bas., Berlin, 1895.
STOB.	STOBAIOS, *Anthologion*, ed. MEINEKE, Leipzig, 1855.
STRAB.	STRABON, *Geographika*, ed. H. L. JONES ve J. R. S. STERRETT (kol. Loeb), 8 c., Londra – New-York, 1917-1932.
SUID.	SUIDAS, *Leksikon*, ed. GAISFORD, 4 c., Hale ve Brunschvicg, 1859.
Tr. gr. fr.	*Tragicorum Graecorum Fragmenta*, ed. NAUCK, 2. bas. 1869. Indeks, 1892.
TZET.	IOANNES VE ISAAKIOS TZETZES:
LYC.	LYC., Aleks. *Komentari*, ed. G. MÜLLER, 3 c., Leipzig, 1811.
Chil.	*Historiarum uariarum chiliades*, ed. Th. KIESSLING, Leipzig, 1826.
Anteh. *Homer.* *Posthom.*	*Antehomerica* *Homerica* *Posthomerica* } ed. Fr. JACOBS, Leipzig, 1793.
	(karş. F. S. LEHRS, *in* HESIODI *Carmina*, 2. bas., Paris, 1862).
VAL. FL., *Arg.*	VALERIUS FLACCUS, *Argonautica*, ed. O. KRAMMER, Leipzig, 1913.
VARR., *L. L.*	VARRON, *De Lingua Latina*, ed. R. G. KENT (kol. Loeb), 2 c., Londra – New-York, 1938.
WEST.	WESTERMANN, *Mythographi* (bkz. *supra*, ad ANT. LIB.).

Çağdaş eserlerin ve *dergilerin* adları mümkün olduğu kadar kolay anlaşılır bir şekilde kısaltılmıştır. Tereddüde yol açan hallerde, *l'Année Philologique*'in "Dergiler Listesi"ne başvurulabilir.....

A

Abas (Ἄβας) Efsanede, bu adı taşıyan, ancak birbirinden pekiyi ayırt edilmeyen üç kahraman vardır.

1. En eskisi, *Ilias*'ta adı geçen Euboia halkı Abantislere adını veren kahramandır. Bu Abas, Khalkhis yakınlarındaki pınarın tanrıçası Nympha Arethousa ile Poseidon'un oğlu olarak bilinir Atina kaynaklı daha yeni bir rivayet, Abas'ın, Erethkheus'un oğlu Metion'un soyundan geldiğini belirtiyor: Bu durumda, Abas'ın babasının Metion'un oğlu Khalkon olması muhtemeldir. Bu Abas'ın Khalkodon ve Kanethos adlarında iki oğlu vardı.

2. En ünlü Abas, Lynkeus ile Hypermestra'nın oğlu ve Argos kralı olan Abas'tır. İki düşman kardeş Danaos ve Aigyptos'un kanı onda birleşmişti. Abas, Perseus'un ve soyunun atasıdır (bkz. tablo 32). Phokis bölgesindeki Abai şehrinin kurucusu olduğuna inanılıyordu. Abas'ın, Aglaia'dan Akrisios ve Protos adlarında ikiz oğulları ve Idomene adında bir kızı oldu. Idomene, Amythaon'la evlendi (tablo 1). Abas'ın Lyrkos adında gayrimeşru bir oğlu olduğu da söylenir. Lyrkos, Peloponisos'taki Lyrkeia bölgesine adını vermiştir.

3. Bir diğer Abas da, Melampous'un oğlu, Amythaon'un torunu ve dolayısıyla, bir önceki kahramanın torununun oğludur (tab. 1). Talaos'un karısı ve Adrastos'un annesi Lysimakhe'nin (bkz. aynı tab.) büyükbabasının özelliklerini devralmış olan kâhin Idmon'un ve ayrıca Koiranos'un babasının bu Abas (Melampous'un oğlu Abas) olduğu söylenir (Koiranos için ayrıca bkz. *Polyeidos*).

***Aborigenler** Roma efsanelerinde Orta İtalya'nın en eski sakinleri. Aborigenler, kendilerini ağaçların çocuğu sayarlardı. Yasasız, kentsiz, orada burada gezerek yaşarlar ve yabani meyvelerle beslenirlerdi. Adlarının, genellikle "ilk halk" anlamına geldiği düşünülmüştür. *Aineias*, Troialıların başında Latium'a geldiği zaman, bu halka Latinus kral-

lık ediyordu. Aborigenler, Troialılarla birleşerek, kral Latinus'un (bkz. Latinus) onuruna "Latin" adını alan halkı oluşturdular.

***Acca Larentia** Romulus'un ya da Ancus Martius'un krallık döneminde, bir bayram günü Roma'daki Hercules (yun. Herakles) tapınağının bekçisi, kaybedenin kazanana bir yemek ve güzel bir kız vermesi şartıyla tanrıyı zar oyununa çağırdı. Tanrı kabul etti ve oyunu kazandı. Bekçi, ona tapınakta bir yemek sundu ve o zamanlar Roma'nın en güzel kızı olan Acca Larentia'yla aralarını yaptı. Hercules, Acca'dan ayrılırken ödül olarak ona, rastlayacağı ilk adamın hizmetine girmesini salık verdi. Bu adam, Tarutius adında bir Etrüsk oldu ve Acca Larentia'yla evlendi. Tarutius çok zengindi, çok geçmeden de öldü. Roma'nın yakınlarında geniş arazilerden oluşan serveti Acca Larentia'ya miras kaldı. Larentia da ölürken bunları, vasiyetle, Roma halkına bıraktı. Efsanenin bu versiyonunun, Roma'nın hak iddia ettiği topraklara sahip olmasına hukuki dayanak sağlamak adına uydurulduğu açıkça bellidir. Acca yaşlanınca, Velabra'da bir başka Larentia'nın –Faustulus'un karısının– gömülü olduğu yerde iz bırakmadan kayboldu.

Nitekim bir başka efsanede, çoban Faustulus'un (bkz. *Faustulus*) karısı olan başka bir Acca Larentia daha geçmektedir. Bu Acca'nın, evlat edindiği Romus ve Romulus dışında, on iki çocuğu vardı. On iki Arval Biraderler kollegiumu Acca Larentia'nın on iki çocuğu anısına kurulmuş olmalıdır.

***Acis** Bkz. *Akis*.

***Acron** Sabin kenti Caenina'nın kralı. Sabinlerin kaçırılmasından sonra, Romulus'a karşı savaşa girilmesinde başı çekti. Romulus'un meydan okumasını kabul etti ve iki önder, iki ordunun önünde düello yaptılar. Romulus, Acron'u öldürdü ve zırhını Capitolium üzerindeki Iupiter Feretrius'a sundu. Bu Opima Spolia âdetinin[1] başlangıcı oldu.

Admete (Ἀδμήτη) Bir Samos efsanesinin kahramanı. Eurystheus'un kızı, Perseus'un torununun kızıydı (tab. 32) ve Argos'ta yaşıyordu; burada Argoslu Hera rahibesiydi. Amazonlar efsanesinin bir versiyonuna göre Herakles, Amazonlar kraliçesinin kemerini aramaya Admete uğruna gitmiştir.

Admete, elli sekiz yıl rahibelik yaptı. Babası öldüğü zaman Argos'tan kaçmak zorunda kaldı. Kaçarken kendisine emanet edilmiş tanrıça heykelini de yanına alarak Samos'a sığındı. Samos'ta, bir zamanlar Lelegler ve Nymphalar tarafından kurulan çok eski bir Hera tapınağı buldu ve heykeli oraya yerleştirdi.

Ne var ki, heykelin kaybolması üzerine telaşa kapılan Argoslular, Tirhenoili korsanları onu bulmakla görevlendirdiler. Samosluların, heykelden sorumlu Admete'yi iade edeceklerini ve heykeli çalmışsa onu cezalandıracaklarını umuyorlardı. Samos tapınağının kapısı olmadığından korsanlar heykeli almakta hiç zorluk çekmediler. Ama yelken açmak istedikleri zaman gemilerini hareket ettiremediler. Böylece, korsanlar, tanrıçanın Samos'ta kalmak istediğini anladılar. Kutsal tasviri kıyıya bıraktılar ve ona kurban sundular. Bu sırada

[1] Düşman ordunun komutanını teke tek dövüşte öldürdüğü takdirde Romalı komutanın kazandığı zırh, silah gibi ganimetleri Iupiter'e sunması âdeti –y.n.

Admete, heykelin kaybolduğunu fark etmiş ve Samoslulara haber vererek, onları harekete geçirmişti. Samoslular heykeli her yerde aramaya başladılar. Sonunda, onu, –korsanlar gittiği için– kıyıda bir başına durur halde buldular. Tanrıçanın oraya tek başına geldiğini düşünerek, onu söğüt dallarıyla bağladılar. Kıyıya gelen Admete heykeli çözdü, temizledi, yeniden kutsadı – çünkü heykel insan elinin değmesiyle kirlenmişti– ve onu tapınağına geri götürdü. Samoslular, bu olayı her yıl bayram yaparak anıyorlardı. Bu bayram sırasında Hera kıyıya getirilerek yeniden kutsanmakta ve kendisine adaklar sunulmaktaydı.

Admetos (Ἄδμητος) Tesalya'daki Pherai ülkesinin kralı. Ülkeye adını veren Pherai ile Periklymene'nin oğluydu. Gençliğinde Kalydon yabandomuzunun avına ve Argonautlar seferine katıldı. Babasının ölümüyle kral oldu ve o zaman Apollon'u çoban olarak kullandı (bkz. *Apollon*), Iolkos kralı Pelias'ın kızı Alkestis'e gönül verdi. Oysa, Pelias, kızını bir yabandomuzuyla bir aslanı arabasında aynı boyunduruğa vuracak bir adamdan başkasına vermemeye kararlıydı. Apollon, ya hizmeti sırasında gördüğü iyi muameleden ötürü ya da kendisi de Admetos'a âşık olduğu için, gerekli koşumu ona sağladı.

Tanrının yardımı sayesinde genç kızla evlenen Admetos, düğün töreni sırasında Artemis'e kurban sunmayı unuttu. Buna sinirlenen Artemis, gerdek odasını yılanlarla doldurdu. Apollon, Admetos'a, kız kardeşini yumuşatacağına dair söz verdi. Ayrıca Kader tanrılarından, Admetos'un –eğer kendi yerine ölmeyi kabul edecek birini bulursa– mukadder günde ölmemesi için lütuf istedi. Bu lütfu sağlayabilmek için kurnazlığa başvurdu ve Kaderleri sarhoş etti. Ne var ki, Admetos'un süresi dolduğunda kimse onun uğruna kendini feda etmeye yanaşmadı. Yalnızca karısı, onu çok sevdiği için, ölmeyi kabul etti. Fakat Admetos'un Argonautlar seferine birlikte çıktığı eski arkadaşı Herakles, Alkestis'in ölümü sırasında bir rastlantı eseri olarak Pherai'ye geldi. Sarayda yalnızca yas tutan insanları görüp her yandan yükselen ağıtları duyunca, nedenini sordu ve kraliçenin öldüğünü öğrendi. Bunun üzerine Herakles, Ölüler Diyarı'na inerek Alkestis'i her zamankinden daha genç ve daha güzel olarak geri getirdi. Euripides'in *Alkestis* adlı dramında benimsediği versiyon budur. Bir başka rivayete göre ise, Herakles, genç kadının dirilişinde pay sahibi değildir. Alkestis'in kendini feda etmesine hayran olan Persephone, onu kendi isteğiyle yeryüzüne geri gönderdi. Admetos'un, Eumelos, Perimele ve Hippasos adlarında üç çocuğu oldu (bkz. tab. 13).

Adonis (Ἄδωνις) Adonis masalı, Hesiodos'un daha önce atıfta bulunduğu Suriye kökenli bir efsanedir. Genellikle benimsenen şekli şöyledir: Suriye kralı Theias'ın Myrra ya da Smyrna adında bir kızı vardı. Aphrodite'nin öfkesi, onda babasıyla ensest ilişki kurma arzusu uyandırdı. Smyrna, dadısı Hippolyte'nin yardımıyla Theias'ı kandırmayı başardı ve on iki gece boyunca onunla birleşti. Ama on ikinci gece Theias kızının oyununu fark etti ve bıçağını alarak, onu öldürmek üzere peşine düştü. Myrra, bu tehlike karşısında tanrılara sığındı. Tanrılar da, onu Mürrüsafi ağacına dönüştürdüler. On ay sonra ağacın kabuğu kabardı, çatladı

ve içinden bir çocuk çıktı. Çocuğa Adonis adını verdiler. Çocuğun güzelliğinden etkilenen Aphrodite, onu aldı ve yetiştirmesi için gizlice Persephone'ye emanet etti. Ama Persephone çocuğu görünce ona âşık oldu ve onu Aphrodite'ye geri vermek istemedi. İki tanrıça arasındaki kavgada Zeus hakemlik yaptı. Bazı yazarlarsa, Zeus adına Mousa Kalliope'nin hakemlik ettiğini söylerler. Sonunda, Adonis'in, yılın üçte birini Aphrodite'yle, üçte birini Persephone'la, diğer üçte birini ise istediği yerde geçirmesine karar verildi. Ama Adonis her zaman yılın üçte ikisini Aphrodite'yle, üçte birini de Persephone'la geçirdi. Daha sonraları, Artemis'in öfkesi (neden ileri geldiği tam olarak bilinmiyor) Adonis'in başına bir yabandomuzunu musallat etti ve bir av sırasında yabandomuzu Adonis'i öldüresiye yaraladı.

Bir ağaçtan doğarak yılın üçte birini yer altında geçiren ve geriye kalan zamanda da aşk ve ilkbahar tanrıçasıyla birleşmek için gün ışığına çıkan bu çocuğun kişiliğinde, bitkilerin boy veriş sırrını sembolik tarzda dile getiren mitosun bu ilk kabataslak şekli, daha sonraları başka unsurlarla süslenip tamamlanmış, Aphrodite'nin lanetinin hangi nedene dayandığı konusunda açık bilgiler verilmiştir: Smyrna'nın annesi ve (Theias'ın değil) Kinyras'ın karısı olan Kenkhreis, kızının Aphrodite'den daha güzel olduğunu iddia ederek tanrıçayı incitmiş ve tanrıça da bu hatayı cezalandırmak için Smyrna'da, ağır bir suç olan bu aşkı uyandırmıştı. Smyrna, tutkusunun ensest niteliğinde olduğunu fark edince, önce kendini asmak ister, ama bu sırada dadısı çıkagelerek ona, tutkusunu tatmin etmesini öğütler. Ensest gerçekleşince, genç kadın utancından ormana gizlenir; burada, Aphrodite kurbanına acıyarak onu ağaca dönüştürür. Ve Smyrna'nın babası, ağacın kabuğunu kılıcıyla yararak küçük Adonis'i gün ışığına çıkarır. Ya da bir yabandomuzu (genç adamın ölüm şeklini önceden haber verircesine) keskin dişleriyle ağacın kabuğunu yararak bebeğin ağaçtan çıkmasını sağlar. Helenistik şairlerin hayalgücü, Adonis'i, nymphalar tarafından büyütülmüş ve kırda, ormanda sürüleri güder ya da avlanır biçimde tasvir etmeyi yeğlemiştir. Onun ölümüne yol açan felakete gelince, Artemis'in değil, Aphrodite'nin âşığı Ares'in kıskançlığının ya da Apollon'un Aphrodite'den öç alma isteğinin bu felakete yol açtığı ileri sürülür; çünkü, Aphrodite yıkanırken kendisini çırılçıplak gören Apollon'un oğlu Erymanthos'u kör etmişti (bkz. *Erymanthos*).

Adonis efsanesi, kâh Idalion Tepesi'nde, kâh Lübnan'da geçer. Adonis adlı nehir Byblos'tan geçmekteydi ve her yıl, Adonis'in ölüm yıldönümünün anıldığı günde kızıl bir renk almaktaydı.

Birçok çiçek efsanesi de Adonis hikâyesine bağlanmaktadır; yalnızca kokulu reçinenin (Myrra'nın gözyaşları) mitsel kökeni değil, gülünki de: Başlangıçta gülün rengi beyazdı; ama Aphrodite yaralı arkadaşının peşinden koşarken ayağına diken battı ve kanı, kendisine adanmış olan bu çiçeği kırmızıya boyadı. Dağlalelerinin de yaralanan Adonis'in kanından çıktığına inanılıyordu. İdil şairi Bion, tanrıçanın, Adonis'in akan kanı kadar gözyaşı döktüğünü ve her damla gözyaşından bir gülün, her damla kandan bir dağlalesinin oluştuğunu anlatır.

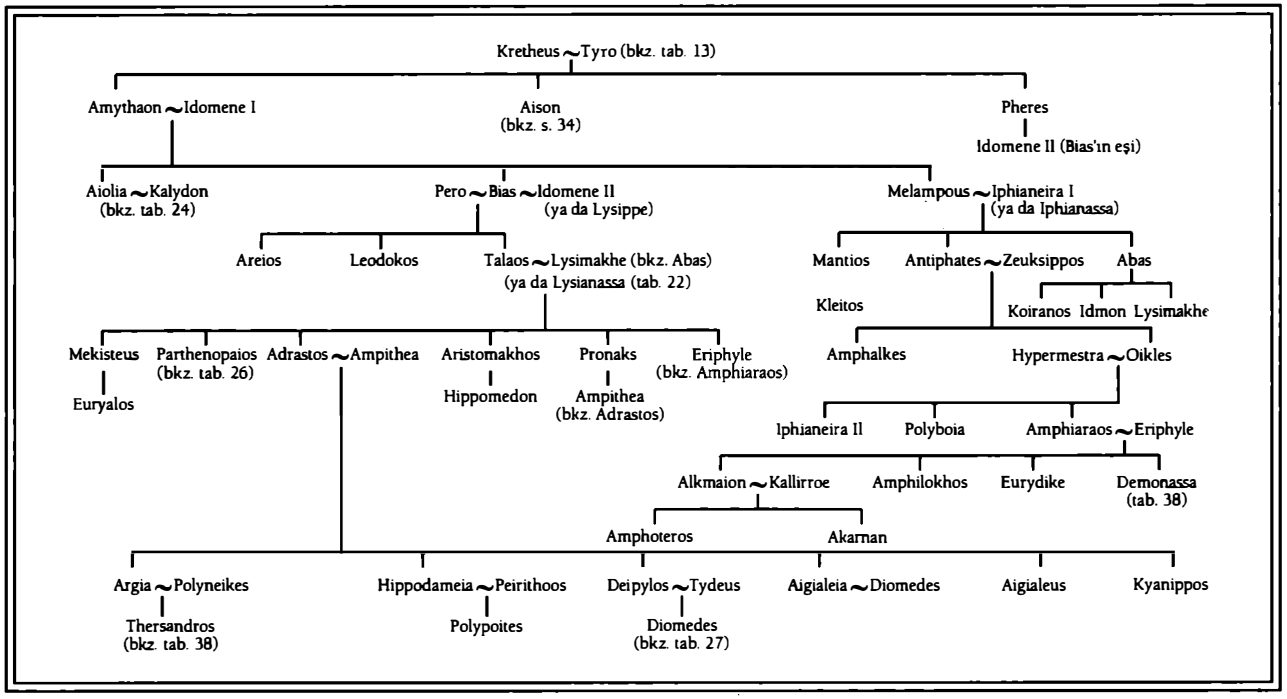
Aphrodite, arkadaşının şerefine bir anma günü belirledi; bu günü,
Suriyeli kadınlar her yıl ilkbaharda kutluyorlardı. Vazolara, sandıklara vs. tohumlar ekiliyor, çabuk bitmeleri için sıcak suyla sulanıyorlardı. Bunlara "Adonis'in bahçeleri" adı veriliyordu. Bu şekilde zorlanan bitkiler toprağın üstüne çıktıktan az zaman sonra ölüyor ve böylece Adonis'in kaderini simgelemiş oluyorlardı. Öte yandan, kadınlar da, Aphrodite'nin sevgilisi genç adamın kaderi hakkında geleneksel ağıtlar yakıyorlardı.

Bu efsanenin kökenlerinin İbranilere dayandığı aşikârdır. Tanrının adı bile, İbranice "efendi" anlamına gelen kelimeden türemedir. Adonis kültü, Helenistik dönemde Akdeniz dünyasına yayıldı. Adonis efsanesinden tasvirlere Etrüsk aynalarında bile rastlanır.

Adrastos (Ἄδραστος) Bir Argos kralı. Efsanesi, Yedi Önder'in Thebai'a karşı giriştikleri seferle ilgilidir. Proitos, Argos krallığını Amythaon'un iki oğlu Bias ve Melampous'la paylaştığından beri (bkz. Proitos ve Proitidler efsanesi, *Melampous* ve soy tablosu No. 1) üç aile, ülkeye birlikte hükmediyorlardı. Ama çok geçmeden bu üç aile arasına nifak girdi. Bir ayaklanma sırasında, Melampous'un soyundan gelen Amphiaros, Bias'ın soyundan gelen Talaos'u (Adrastos'un babası) ya da Talaos'un oğullarından biri olan Pronaks'ı öldürdü. Adrastos, bunun üzerine annesinin babası olan kral Polybos'un (bkz. tab. 22) yanına, Sikyon'a kaçtı. Polybos, erkek çocuğu olmadan öldü ve krallığını ona bıraktı. Sikyon kralı olan Adrastos, ilk iş olarak Amphiaraos'la uzlaştı ve yeniden Argos tahtına çıktı. Ama Adrastos, babasının katlinden dolayı, yeğenini hiçbir zaman gönülden affetmemişti. Kız kardeşi Eriphyle'yi onunla evlendirdi ve aralarında daha sonra bir anlaşmazlık çıkması halinde, genç kadının hakem olması konusunda onunla anlaştı. Böylelikle, bir gün öç alma fırsatını yakalayabileceğini düşünüyordu.

Nitekim, Kalydon kralı Oineus'un oğlu Tydeus, bir cinayetin ardından babası tarafından sürgüne yollandığında (bkz. *Tydeus*), Oidipous'un oğlu Polineikes de, kardeşi Eteokles tarafından Thebai'dan kovulmuştu. Fırtınalı bir gecede, iki kahraman, sığınacak bir yer istemek için beraberce Adrastos'un sarayına gittiler. Sarayda, daha avluya girmeden, aralarında kavga çıktı. Gürültüye uyanan Adrastos her ikisini de içeriye çağırdı ve önce Tydeus'u üzerindeki lekeden arındırdı. Ardından, iki kahramanın "aslan ve yabandomuzu" gibi dövüşmüş olduklarını fark ederek (ya da bu hayvanların, kalkanları üzerinde resmedildiğini görerek) kızlarını bir aslan ve bir yabandomuzuyla evlendireceğine ilişkin eski kehaneti hatırladı. Büyük kızı Argia'yı Polyneikes'le, daha genç olan Deipyle'yi de Tydeus'la evlendirdi ve onları ülkelerine geri götüreceğine, haklarını yeniden kazandıracağına dair söz verdi. 'Yedilerin Thebai'a karşı seferi işte böyle başladı.

Bu sefere, Bias'ın ve Melampous'un soyundan gelenlerin yanısıra Proitos'un soyundan gelenler, yani Argolis üzerinde hüküm süren üç aile de katıldı. Bu ilk efsaneye yapılan eklemelere göre, bu sefere Arkadhialı ve Messenialı müttefikler, yani Peloponisos'un geri kalan kısmının askerleri de katılmışlardı. Yalnız, Mykenaililer bunun dışında kaldılar, çünkü prensleri Atreusoğullarından Agamemnon ve Menelaos bu sa-

Soy tablosu No. 1
(ayr. bkz. tab. 13)

vaşın felaketle sonuçlanmaya mahkûm olduğunu önceden görmekteydiler.

Adrastos'un yönetimi altındaki yedi önder şunlardı: Amphiaraos, Kapaneus, Adrastos'un yeğeni Hippomedon, Parthenopaios (bazen Adrastos'un kardeşi olarak da geçer) Tydeus ve Polyneikes. Önderler, yol üzerindeki Nemea'da durarak, bir yılan tarafından gözlerinin önünde öldürülen genç Arkemoros'un şerefine cenaze oyunları düzenlediler (bkz. *Amphiaraos*). Nemea oyunları ilk böyle başladı. İsmenos'ta Thebaililere karşı ilk zaferi kazandılar ve onları surlara geri püskürttüler. Ama saldırıya geçtikleri zaman tüm orduları yok edildi. Yalnızca Adrastos, kara yelesiyle dikkati çeken atı Areion'la (bkz. Areion) kaçabildi. Buradan sonra versiyonlar farklılık gösterir. Bu versiyonlardan birine göre parlak bir hatip olan Adrastos, ölülerini teslim etmeleri için Thebailileri kandırmayı başardı. Bir diğerine göreyse (bu bir Atina versiyonudur), Adrastos, Theseus'un koruması altına girmek için bir solukta Atina'ya kadar kaçtı. Bunun üzerine, Theseus Thebai'ye kadar yürüdü, cesetleri zorla aldı ve onları Eleusis'te gömdü.

Birinci seferin kötü sonuçlanmasından hiç yılgınlığa kapılmayan Adrastos, on yıl sonra, ölenlerin oğullarıyla birlikte, Thebai'ye karşı yeni bir savaşa girişti. Askerlerin sayısı daha azdı, ama kehanetler olumluydu. Epigonlar (ilk kahramanların oğullarına bu ad verilmişti) Thebai'yi aldılar ve Polineikes'in oğlu Thersandros'u kral yaptılar. Ne var ki, Adrastos, Eteokles'in oğlu Laodamas tarafından öldürülen oğlu Aigialeus'u kaybetti. Yaşlı Adrastos Megara'da kederinden öldü. Bir Apollon kâhininin kehaneti uyarınca kendisini ateşe attığı da söylenir.

Pronaks'ın kızı Amphithea'yla evlenen Adrastos'un altı çocuğu oldu. Argia, Hippodameia, Deipile ve Aigiale adlarındaki dört kız, sırasıyla Polineikes, Pirithoos, Tydeus ve Diomedes'le evlendiler.

Aedon (Ἀηδών) *Odysseia*'ya göre, Pandareos'un (bkz. Pandareos) kızı, Amphion'un erkek kardeşi Thebaili Zethos'un ise karısıydı (bkz. *Amphion*). Yalnızca bir oğlu vardı ve Amphion'un karısı olan yengesi Niobe'nin doğurganlığını kıskanıyordu. Kıskançlığından, Niobe'nin büyük oğlu Amaleus'u uyurken öldürmeye kalkıştı, ama yanlışlıkla kendi oğlu Itylos'u öldürdü. Duyduğu keder içinde tanrılardan merhamet diledi, tanrılar da onu bülbüle dönüştürdüler (yun. ἀηδών).

Bir o kadar trajik ve cinayetleriyle dikkat çeken farklı bir bülbül efsanesi daha vardır. Aedon, Miletoslu Pandareos'un kızı ve sanatçı Polytekhnos'un (tekhne = sanat, poly = çok) karısıydı. Kocasıyla birlikte, Kolophon'da (Lydia) oturuyordu. Itys adında bir oğlu vardı. Polytekhnos ve Aedon, tanrıları onurlandırdıkları sürece mutlu oldular. Ama mutlulukları onları kibirlendirdi ve Hera'yla Zeus'tan daha muhabbetli bir hayat sürdüklerini söyleyerek övünmeye başladılar. Hera onları cezalandırmak için Eris'i (nifak) gönderdi; Eris, onlara rekabet hırsı aşıladı. Her ikisi de çalışmaya koyuldular: Polytekhnos bir savaş arabası yapmaya, Aedon da kumaş dokumaya başladı, hangisi işini önce bitirirse, ötekine hizmetçi tutacaktı. Hera'nın yardımıyla Aedon kazandı. Buna içerleyen Polytekhnos, öç almaya karar verdi. Ephesos'a giderek, Aedon'un kız kardeşi Khelidon'u, abla-

sını ziyarete götürmek için kayınpederinden izin istedi. Yolda genç kızın onurunu lekeledi, ona köle giysileri giydirdi, saçlarını kesti ve kim olduğunu ablasına söylerse onu öldürmekle tehdit etti. Sonra, Aedon'un yanına gelerek, Khelidon'u ona hizmetçi olarak verdi. Khelidon bir süre tanınmadan ablasına hizmet etti. Ama bir gün çeşme başında derdini dökerken Aedon onu duydu ve tanıdı. Her ikisi de öç almaya karar verdiler. Itys'i öldürdüler ve babasına yemek olarak sundular; sonra da, Miletos'a kaçtılar. Polyteknos, bir komşusundan, yediği yemeğin ne olduğunu öğrendi. Hemen kaçakların peşine düştü, ama kızları tarafından her şeyden haberdar edilen Pandareos'un uşakları, Polytekhnos'un yolunu keserek onu bağladılar, bala bulayarak bir çayırlığa bıraktılar. Polytekhnos'un sineklerden çok acı çektiğini gören Aedon ona acıdı ve sinekleri kovdu. Bunun üzerine Aedon'un erkek kardeşleri ve babası öfkelenerek onu öldürmek istediler. Ama Zeus bu parçalanmış aileye acıdı ve hepsini kuşa dönüştürdü: Pandareos deniz kartalı oldu. Aedon'un annesi Harmothoe iskelekuşu, Polytekhnos ise bir zamanlar Hephaistos ona bir ağaçkakan armağan ettiği için yeşil ağaçkakan oldu. Aedon'un erkek kardeşi çavuşkuşuna, Aedon da adının belirttiği gibi bülbüle, Khelidon kırlangıca dönüştü (χελιδων Yunancada "kırlangıç" anlamına gelir). Artemis'in lütfuyla, Khelidon (kayınbiraderi kendisine tecavüz edeceği sırada onu çağırdığı için) insanlar arasında yaşama hakkını elde etti.

Aerope (Ἀερόπη) 1. Minos'un Katreus adında bir oğlu vardı. Katreus'un da üç kızı ve bir oğlu oldu. Kızlarının adları Aerope, Klymene ve Apemosyne, oğlunun adı da Althaimenes'ti. Katreus, nasıl öleceğini öğrenmek için kâhine danıştı. Kâhin, çocuklarından birinin eliyle öleceğini söyledi. Katreus bu kehaneti gizledi, ama Althaimenes'in öğrenmesini engelleyemedi. Althaimenes bunu öğrenir öğrenmez, kardeşi Apemosyne'yle birlikte kaçtı. Öte yandan Katreus da, Aerope ile kardeşi Klymene'yi gezgin Nauplios'a verdi ve onları yabancı ülkelerde satmasını emretti. Nauplios, iki genç kızı Argos'a götürdü. Aerope orada ülkenin kralı Plisthenes'le evlendi. Bu evlilikten Agamemnon ile Menelaos dünyaya geldiler (bkz. tab. 2).

Bir başka rivayete göre ise, Katreus'un Aerope'yi Nauplios'a vermesi, öldürülme korkusundan değil, Aerope'nin kendini bir köleye vermesi yüzündendir. Bu nedenle, Katreus, Nauplios'u, Aerope'yi denizde boğmakla görevlendirir. Ayrıca, Aerope Plisthenes'le değil, Atreus'la evlenmiştir, dolayısıyla Menelaos ve Agamemnon'un babası Atreus olmalıdır. Bu iki rivayeti bağdaştırmak için Atreus'un, Plisthenes'in oğlu (ya da babası) olduğu ve Aerope'nin önce Plisthenes'le, o ölünce de Atreus'la evlendiği ve Plisthenes'ten doğan iki çocuğun, Atreus tarafından büyütüldüğü tasavvur edilmiştir.

Aerope, Atreus'la evliliği sırasında kayınbiraderi Thyestos'un kendisini baştan çıkarmasına razı oldu ve Atreus'a krallığı sağlayan altın kuzuyu gizlice Thyestos'a verdi. Buna rağmen, Atreus, Zeus'un müdahalesiyle tahtını koruyabildi ve karısını cezalandırmak için onu denize attı.

2. Pausanias, Kepheus'un kızı olan bir başka Aerope'den daha söz eder. Bu Ae-

rope, Ares'in sevgilisi oldu ve bir oğul dünyaya getirirken öldü. Ama Ares'in müdahalesiyle çocuk, ölünün memesinden süt emmeyi sürdürdü.

Agamedes (Ἀγαμήδης) Ünlü mimar. Stymphalos'un oğlu ve Arkadhialılara adını veren Arkas'ın torununun oğluydu (tab. 5). Karısı Epikaste'ydi. Epikaste, ona Apollon'dan olma çocuğu Trophonios'u getirmiş, daha sonra da ona, Kerkyon adında bir oğul vermişti. Agamedes, Trophonios ve Kerkyon, her üçü de aynı derecede usta birer mimardılar ve arkaik Yunanistan'da birçok önemli yapı inşa etmişlerdi. Özellikle, Thebai'da Alkmene'nin gerdek odasını, Delphoi'da Apollon tapınağını, Tegeia'da (Arkadhia) Mantineia yolu üzerindeki Poseidon tapınağını ve Boiotia'da Hyria kralı Hyrieus'un hazinesini korumak için kurulan yapıyı onların inşa ettikleri söylenir. Bu hazineye dair şu efsane anlatılır: Yapının inşasıyla görevlendirilen Agamedes ve Trophonios, bir taşı yerinden oynatılabilecek şekilde ustaca yerleştirmişlerdi. Gece olunca taşı yerinden çıkarıp, kralın hazinesini yürütüyorlardı. Kral hırsızlığın farkına vardı ve suçluları yakalamak için Daidalos'un yardımını istedi. Daidalos bir tuzak kurdu ve Agamedes yakalandı. Suç ortağı Trophonios, kendisini ele vermemesi için Agamedes'in kafasını kesti. Ama yer yarıldı ve Trophonios'u yuttu. Lebadeia ormanında bir çukur ve Agamedes'in adını taşıyan bir kitabe vardı. Trophonios'un tapınağı oradaydı; oraya sungular getirilir ve aynı zamanda Agamedes'e de seslenilirdi.

Bu efsanenin biraz değişik bir versiyonu daha vardır. Buna göre, kralın adı Hyrieus değil, Elisli Augeias'tır. Hırsızlığa katılan Kerkyon, Trophonios'la birlikte Orkhomenos'a kadar kaçar, ama Daidalos ve Augeias tarafından takip edildiklerinden, Kerkyon Atina'ya, Trophonios da Lebadeia'ya sığınır.

Bir başka efsaneye göre de, Agamedes ve Trophonios bir Apollon tapınağı inşa ederler ve tanrıdan ücretlerini istediklerinde Apollon onlara sekiz gün içinde ödemede bulunacağına söz verir ve bu arada hoşça vakit geçirmelerini öğütler. Sekizinci gece iki mimar tatlı bir ölümle ölürler. Tanrıdan alabilecekleri en iyi ücrettir bu.

Agamemnon (Ἀγαμέμνων) Efsanede geçen kralların en önde geleni ve *Ilias*'ta Akhalar ordusunun başkomutanı. Atalarının adlarına göre, bazen Atreus oğlu, bazen Pelops oğlu, bazen de Tantalos oğlu olarak anılır (bkz. soy tab. no. 2). *Ilias*'ta Argos kralı, zaman zaman da Mykenai kralı olarak sunulur. Bu son durumda Argos tahtı Diomedes'e verilir (bu versiyon Gemiler Listesi bölümünde, araya sokulmuş bir pasajdır, destanın geri kalan kısmından daha yenidir). Nihayet, daha geç bir efsanede Agamemnon, başkenti Amykai olan Lakedaimon ülkesinin kralı olarak geçer. Soy zinciri için *Aerope* ve *Atreus* maddelerine bakınız. Agamemnon, hikâyesinde önemli rol oynayan Klytaimnestra'yla evlenmişti. Klytaimnestra ve kız kardeşi Helen, Leda ile Tyndareos'un kızlarıydı (tab. 16). Klytaimnestra önce Thyestos'un oğlu Tantalos'la evlenmişti, ama Agamemnon hem Tantalos'u hem de Klytamnestra ile Tantalos'un yeni doğan çocuğunu öldürdü. Bu çifte cinayetin ve Klytaimnestra'nın Agamemnon'la istemeye istemeye evlenmesinin ardın-

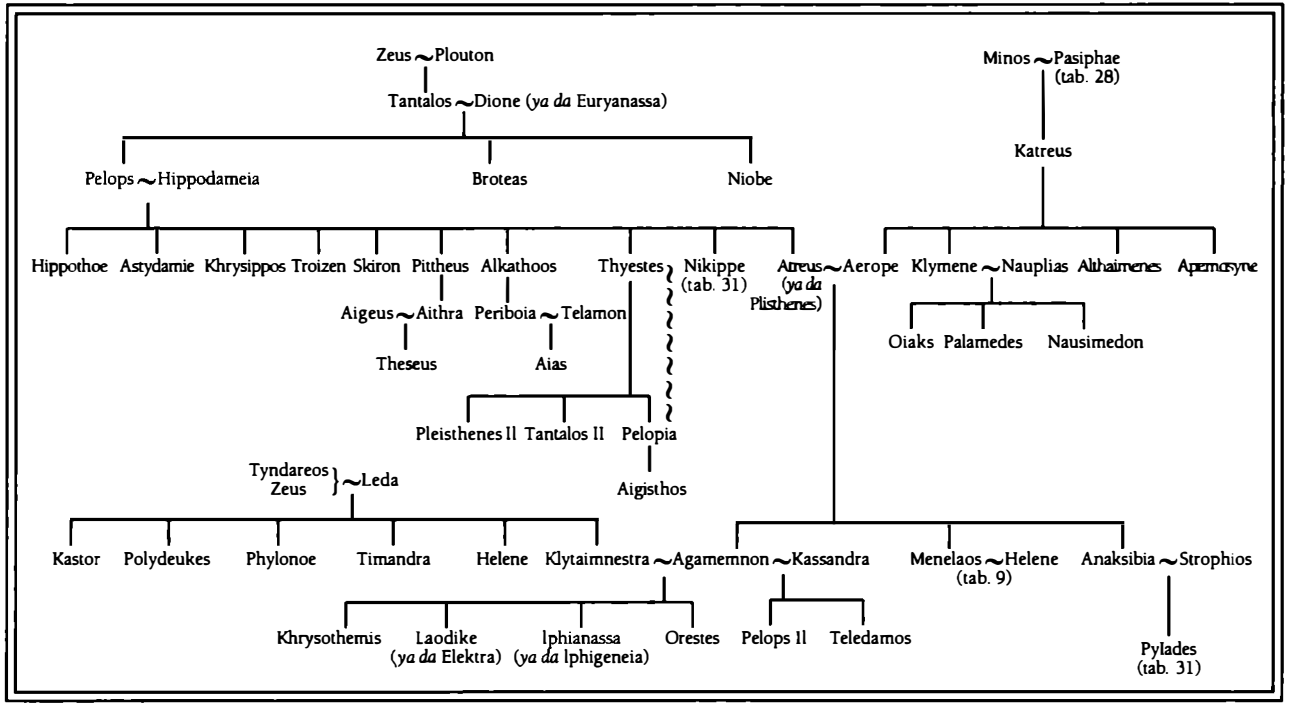
dan, Klytaimnestra'nın erkek kardeşleri olan Dioskourlar, yani Kastor ve Polydeukes, Agamemnon'un peşine düştüler. Agamemnon kayınpederi Tyndareos'un yanına sığınmak zorunda kaldı. Sonunda Kastor ve Polydeukes, Agamemnon'la uzlaşmayı kabul ettiler. Ama Klytaimnestra'nın cinayetle başlayan evliliği, efsanenin devamının kanıtladığı gibi, lanetliydi.

Agamemnon'un Klytaimnestra'dan üç kızı (Khrysothemis, Laodike, Iphianassa) ve son olarak da bir oğlu (Orestes) oldu. Efsanenin ilk hali budur. Sonra, Iphianassa'dan ayrı olarak Iphigeneia adlı bir kız sahneye çıkar. Laodike'nin yerine de, tragedya yazarları, *Ilias* yazarının hiç tanımadığı Elektra'yı zikrederler. Tragedya yazarları, bu çocuklardan özellikle Iphigeneia, Elektra ve Orestes'i tanırlar.

Troia Savaşı Bir yığın talibin Helene'yle evlenmek için can attığı sırada, Odysseus'un tavsiyesi üzerine Tyndareos, bu talipleri bir yeminle bağladı. Buna göre, talipler, Helene'nin kararına saygı göstermeyi ve seçilen talibin genç kadına sahip olmasına karşı çıkmamaya söz veriyorlardı. Dahası, taliplerden biri saldırıya uğrayacak olursa, ötekiler ona yardım edeceklerdi. Paris, Helene'yi kaçırınca, Menelaos gidip Agamemnon'dan yardım istedi. Agamemnon, şeflere yeminlerini hatırlattı ve böylece Troia'ya saldıracak ordunun çekirdeği oluştu. Agamemnon, gerek kişisel değeriyle, gerekse ustaca bir seçim kampanyası sonucunda oy birliğiyle başkomutan seçildi. Birlikler Aulis'te toplandılar. *Ilias*'a göre, Zeus hemen iyiye yorulan bir işaret gönderdi. Apollon'a kurban verildikten sonra, bir yılan sunaktan yakındaki ağaca atıldı ve bir anne serçeyle birlikte sekiz yavruyu, yani toplam dokuz serçeyi yuttuktan sonra taş kesildi. Kalkhas, Zeus'un, Troia'nın on yıl içinde alınacağını belirttiğini söyledi. Aiskhylos ise, başka bir alametten, iki kartal tarafından parçalanan dişi tavşandan söz eder. Kalkhas, bu alameti Troia'nın yok olacağı, ama Artemis'in Yunanların yanında olmayacağı şeklinde yorumlar.

Ilias'tan daha sonraki bir destanda (*Ta Kypria*'da), Troia'nın yolunu bilmeyen Yunanlar, önce Mysia'ya yanaşırlar ve birtakım çarpışmalardan sonra bir fırtınada dağılıp birbirlerini kaybederler. Her biri ülkesine döner (bkz. *Akhilleus*). Bu başarısızlıktan sekiz yıl sonra, Yunanlar Aulis'te yeniden bir araya gelirler. Ama rüzgâr bir türlü esmediğinden, gemiler yola çıkamaz. Kendisine danışılan kâhin Kalkhas, hava durgunluğunun Artemis'in öfkesinden kaynaklandığını bildirir. Bu öfkenin çeşitli nedenleri vardır: Önce Agamemnon'un bir dişi geyiği öldürerek, Artemis'in daha iyisini yapamayacağını iddia etmesi; sonra, vaktiyle Atreus'un tanrıçaya altın kuzu kurban etmemesi (bkz. *Atreus*) ve nihayet Agamemnon'un, kızı Iphigeneia'nın doğduğu yıl için tanrıçaya yılın en güzel ürününü sunmayı vaat ettiği halde, genç kızı kurban etmemiş olması gibi. Bütün bu nedenlerle, tanrıça bir kurban –yani Iphigeneia'yı– istiyordu. Agamemnon, ya ihtirasından ya da halkının iyiliğini düşündüğünden bunu kabul etti, ama bu davranışı, Klytaimnestra'nın, kocasına daha çok diş bilemesine yol açtı.

Sonunda sefere çıkıldı. Filo, Tenedos'ta mola verdi. Akhilleus ile Agamemnon arasındaki gizli düşmanlık ilk kez burada, Troia karşısında Yunanları tehlike-

Soy tablosu No. 2

li duruma düşüren bir kavga şeklinde açığa çıktı. Yine bu sıralarda, Agamemnon, yarasından iğrenç kokular yayılan ve haykırışlarıyla kurban törenlerini berbat eden Philoktetes'in Lemnos'ta bırakılmasını sağladı.

Bundan sonra kuşatmanın ilk dokuz yılı geçti. Onuncu yıl, Agamemnon, Akhilleus'la birlikte, yakın şehirlere birçok korsan baskınlar yaptı. Getirilen savaş ganimetlerinden Akhilleus, Briseis'i; Agamemnon da, Apollon rahibi Khryses'in kızı Khryseis'i aldı. Khryses fidye vermeyi önererek kızını geri istedi. Agamemnon kabul etmedi. Apollon, onu cezalandırmak için Yunan ordusuna veba saldı. *Ilias*, anlatısına buradan başlamaktadır. Askeri meclis, Agamemnon'u Khryseis'i geri vermesi için zorladı; ama kral, bunun karşılığında Akhilleus'tan Briseis'i istedi. Bu istek Akhilleus'u öfkelendirdi ve kahraman, bunu kabul etmeyerek çadırına çekildi. Bunun üzerine, Agamemnon iki haberci –Talthybios ve Eurybates– göndererek Briseis'i resmen istedi. Akhilleus, genç kızı geri vermekten başka çıkar yol bulamadı, ama savaşa katılmayı da reddetti. Thetis'in isteği üzerine, Zeus, Agamemnon'a Akhilleus olmadan da Troia'yı alabileceğine onu inandıran yanıltıcı bir düş gösterdi. Zaten, yaşlı bir kâhin, Akhalar safında bir geçimsizlik olduğu zaman Troia'nın düşeceğini Agamemnon'a daha önce bildirmişti.

Çarpışmalar başladı. Agamemnon savaşa bizzat katıldı ve çeşitli kahramanlıklar gösterdi, ama yaralanıp savaştan çekilmek zorunda kaldı. Kampa yapılan baskından sonra, Agamemnon, Akhilleus yeniden onunla birlikte savaşa girmezse her şeyin elden gideceğini görerek, onunla uzlaştı. Briseis'i Akhilleus'a geri gönderdi, kızlarından birini onunla evlendireceğine dair söz verdi ve değerli hediyeler yolladı. Bu andan itibaren, *Ilias*'ta bütün ilgi Akhilleus üzerinde yoğunlaştığından, artık Agamemnon'dan söz edilmez.

Daha sonraki destanlarda, Hektor'un ve Akhilleus'un ölümünü izleyen olaylarda, özellikle Akhilleus'un cesedi etrafında meydana gelen çarpışmalarda ve kahramanın silahlarını elde etmek için yapılan kavgalarda (bkz. *Telamonoğlu Aias* ve *Odysseus*) Agamemnon'un başka müdahaleleri de anlatılır. *Odysseia*'da anlatıldığına göre, Troia'nın alınmasından sonra, Agamemnon'un payına, geleceği görme yeteneğine sahip olan Priamos'un kızı Kassandra düştü. Kassandra, Agamemnon'a ikiz çocuklar (Teledamos ve Pelops) verdi.

Agamemnon'un dönüşü ve Troas'tan gidişi de destansı anlatılara konu olmuştur. *Odysseia*, savaşın bitiminde Troia'dan hemen ayrılmak isteyen Menelaos'la, armağanlarla Athena'nın dostluğunu kazanmak için bir süre daha orada kalmak isteyen Agamemnon arasındaki bir tartışmaya değinir. *Dönüş* destanlarında, Agamemnon gemiye bineceği sırada Akhilleus'un hayaletinin ona nasıl göründüğü ve ileride başına gelecek bütün felaketleri önceden söyleyerek, onu nasıl orada tutmaya çalıştığı da anlatılır. Hayalet, aynı zamanda, Priamos'un kızlarından Polyksene'nin kurban edilmesini de ister ondan.

Agamemnon ülkesine döndüğünde, karısının âşığı Aigisthos'un görevlendirdiği bir casus tarafından gözetlenir. Aigisthos, Agamemnon'u büyük bir şölene davet eder ve ziyafet salonuna gizlenmiş yirmi adamın yardımıyla

Agamemnon'u ve arkadaşlarını öldürür. Aynı efsanenin başka versiyonları, Klytaimnestra'yı, bu cinayete katılmış ve rakibesi Kassandra'yı öldürmüş olarak gösterir. Pindaros, Klytaimnestra'nın, kocasının soyuna duyduğu kinden dolayı öz oğlu Orestes'i de öldürmek istediğini ekler. Tragedya şairlerinde değişik anlatımlar görülmektedir. Agamemnon, bazen Homeros'ta olduğu gibi sofra başında vurulur. Bazen de, banyosunda, karısının kol ağızlarını dikerek verdiği gömleğin içinde kıskıvrak yakalanarak kendini savunamadığı bir sırada öldürülür. Hyginus, cinayetin elebaşısının, Palamedes'in kardeşi Oiaks olduğunu, onun böylece Agamemnon'un emriyle taşlanarak öldürülen kardeşinin öcünü almaya çalıştığını anlatır. Oiaks Klytaimnestra'ya, Agamemnon'un Kassandra'yı onun yerine koymaya hazırlandığını söyler. Klytaimnestra, onu ve aynı zamanda Kassandra'yı baltayla öldürür Bu versiyon Aigialeia ile Diomedes'in hikâyesine fazlasıyla benzemektedir.

Daha sonra, Agamemnon'un öcünün oğlu Orestes tarafından nasıl alındığını biliyoruz (Orestes'in efsanesine bkz.).

Agapenor (Ἀγαπήνωρ) *Ilias*'ta, Gemiler Listesi'nde Arkadia birliğinin komutanı olarak geçen kahraman. Tegea'da oturuyordu. Ankeus ile Ios'un oğlu ve Lykourgos'un torunuydu (tab. 26). Helene'nin eski talibi olarak, Tyndareos'a ettiği yemin dolayısıyla (bkz. *Agamemnon*) Troia seferine katıldı.

Kuşatma dönüşünde gemisinin batması üzerine, dalgalar onu Kıbrıs Adası'na attı. Orada Paphos şehrini kurdu ve Aphrodite için tapınak yaptırdı. Phegeus'un oğulları Agenor ve Pronoos'un, onun evinde Alkmaion'un iki oğluyla karşılaşıp, bunlar tarafından –babaları Alkmaion'un öcünü almak için– öldürülmeleri, Agapenor'un henüz Tegea'da bulunduğu sırada gerçekleşmiştir.

Agaue (Ἀγαυή) Thebai kralı Kadmos ile karısı Harmonia'nın kızı. Agaue'nin, Ino, Semele, Autonoe adlarında üç kız kardeşi vardır. Kocası, Ekhion, oğlu da Pentheus'tur (tab. 18).

Agaue'nin kardeşi Semele, tedbirsiz davranarak, âşığı Zeus'tan olanca ihtişamıyla kendisine görünmesini isteyince, Zeus'un yıldırımlarıyla can verdi. Bunun üzerine, Agaue, Semele'nin, bir ölümlüyle birleştiği halde Zeus'tan gebe kaldığını iddia ettiği için Zeus'un onu cezalandırdığı dedikodusunu yaydı. Daha sonra, Semele'nin oğlu Dionysos, annesinin öcünü aldı ve iftira ettiği için Agaue'yi acımasızca cezalandırdı. Dionysos, Pentheus'un hükûm sürdüğü Thebai'a geri döndüğü zaman, şehrin bütün kadınlarına ayin için Kithairon Dağı'na gitmelerini emretti. Ayine karşı çıkan Pentheus, Bakkhaları casus gibi gözlemeye başladı. Pentheus'u fark eden annesi, onu, yırtıcı hayvan sandı ve ayin sırasında kendinden geçtiği bir anda onu paramparça etti (bkz. *Pentheus*). Kendine geldiği zaman dehşete kapılan Agaue, Thebai'dan Illyria'ya, kral Lykotherses'in yanına kaçtı ve onunla evlendi. Ama daha sonra krallığın, babası Kadmos'un eline geçmesini sağlamak için Lykotherses'i öldürdü.

Agdistis (Ἄγδιστις) Agdistis efsanesi, Tanrıların Büyük Anası Kybele'nin ülkesi Pessinous kökenli bir doğu hikâyesidir ve Pausanias tarafından aktarılmıştır. Efsane, Zeus'un gördüğü bir düşle ve bu düş sırasında dölünün toprağa boşalmasıyla başlar. Bu dölden Agdis-

tis adı verilen erdişi (hünsa) bir varlık doğdu. Diğer tanrılar Agdistis'i alıp, hadım ettiler. Kesilen organdan bir badem ağacı çıktı. Nehir-tanrı Saggarios'un kızı, bu ağaçtan bir badem aldı, göğsüne koydu. Bundan gebe kaldı ve erkek çocuk dünyaya getirdi. Attes adını verdiği bu çocuğu terk etti. Çocuğu bir keçi besleyip büyüttü. Attes, büyüdüğünde, o kadar yakışıklı oldu ki, (o sırada yalnızca dişi olan) Agdistis ona âşık oldu. Attes'in annesiyle babası onu Agdistis'in takibinden kurtarmak için Pessinous'a, kralın kızıyla evlenmeye gönderdiler. Agdistis göründüğünde Hymenaios ilahisi çoktan söylenmişti. Attes onu görünce çıldırdı ve erkeklik organını kesti. Ona kızını veren Pessinous kralı da aynı şeyi yaptı. Agdistis çok üzüldü, yarası yüzünden ölen Attes'in bedeninin bozulmadan kalmasını sağladı.

Bu hikâyenin başka bir versiyonu daha vardır: Phrygia sınırlarında Agdos adlı ıssız bir yalıyar vardı. Burada, bir taş şeklindeki Kybele'ye tapılırdı. Tanrıçaya âşık olan Zeus onunla birleşmeye çalıştı, ama bütün çabaları boşa gitti. Bunun üzerine, Zeus, tohumlarını yakındaki bir kayaya serpti. Bundan, Agdistis adlı erdişi bir varlık doğdu. Dionysos, Agdistis'i sarhoş ederek hadım etti. Agdistis'in kanından bir nar ağacı çıktı. Nehir-tanrı Saggarios'un kızı Nana bunun meyvesini göğsüne koyarak gebe kaldı. Attes'in doğuşu böyle oldu. Saggarios kızına, çocuğu terk etmesini emretti. Çocuk gelip geçenler tarafından alınarak balla ve "teke sütü"yle beslendi. Bu yüzden, ona Phrygia'da keçi (*attagus*) ya da "yakışıklı" anlamına gelen Attis adı verildi. Agdistis ile Kybele, çok güzel olan delikanlı için aralarında çekişirlerken; Pessinous kralı Midas da onu kızına almayı düşünüyordu. Bu sırada, Agdistis, Attis'i ve yanındakileri delirtti, Bu yüzden, Attis, bir çam ağacının altında erkeklik organını kesti ve öldü. Kybele onun organlarını gömdü, ama Attis'in yarasından akan kandan, çamın çevresinde menekşeler doğdu. Midas'ın kızı da kahrından kendini öldürdü. Onun kanından da menekşeler doğdu. Kybele, onu da gömdü. Mezarının üstünde bir badem ağacı çıktı. Agdistis'in yakarışlarından etkilenen Zeus, Attis'in cesedinin bozulmamasını, saçlarının uzamaya ve küçük parmağının oynamaya devam etmesini sağladı. Bunun üzerine, Agdistis cesedi Pessinous'a götürerek oraya gömdü; Attis'in onuruna bir rahipler tarikatı kurdu ve bir bayram başlattı.

Agenor (Ἀγήνωρ) Io ve oğlu Epaphos dolayısıyla bizzat Zeus'un soyundan gelen kahraman. Epaphos'un Libye adında bir kızı oldu (Afrika'da bu adı taşıyan ülkeye adını veren kız). Libye, Poseidon'la birleşerek ikiz çocukları Agenor ve Belos'u dünyaya getirdi (tab. 18). Belos Mısır'da hüküm sürerken, Agenor da Suriye'ye yerleşti, Tyrus ya da Sidon'da hüküm sürdü. Telephassa'yla evlendi. Ondan birçok çocuğu oldu; bir kız (Europe) ve üç erkek (Kadmos, Phoiniks ve Kiliks). Kızı Europe, boğa şekline giren Zeus tarafından kaçırılınca, Agenor, oğullarını Europe'yi bulmaya gönderdi ve onlara kız kardeşlerini bulmadan geri dönmemelerini emretti. Delikanlılar yola koyuldular; araştırmaları boşa çıkınca Kilikia'da, Thebai'da, Trakya'da, Thasos'ta şehirler kurarak buralara yerleştiler. Phoiniks, Fenike'ye yerleşti.

Agenor'un oğullarının adı konusunda rivayetler muhteliftir. Euripides,

Kiliks'in, Phoiniks'in ve Thasos'un adlarını sayar. Pausanias, Thasos'un adını verir. Herodotos ise, Thasos Adası'nda kurulan Fenike kolonilerinden ve Thera Adası'nda Kadmos tarafından kurulan bir koloniden söz eder. Sicilyalı Diodoros da, Rodos'ta yine Kadmos tarafından kurulan bir koloni bulunduğunu söyler. Bu efsaneler, Fenikelilerin yerleşmesine ilişkin anıları koruyan yerel rivayetler olup, onların adım adım yayılışını da anlatmaktadırlar.

Bazen, Telephassa değil Argiope ya da onun yeğeni ve Belos'un kızı olan Antiope, Agenor'un karısı olarak sunulur. Diğer kahramanlar için dizine bkz.

Agkhises (Ἀγχίσης) Aineias'ın babası ve Kapys ile Themiste'nin oğlu (bkz. tab. 3). Troia yakınlarındaki Ida Dağı yamaçlarında Agkhises'i sürülerini otlatırken gören Aphrodite, ona âşık oldu. Kendisini sevdirmek için onun yanına giderek Phrygia kralı Otreus'un kızı olduğunu, Hermes tarafından kaçırılarak Ida otlaklarına kadar getirildiğini söyledi. Böylece, onunla birleşti. Daha sonra Agkhises'e kim olduğunu açıkladı ve ona bir oğul vereceğini bildirdi; ama oğlunun bir tanrıçanın çocuğu olduğunu kimseye söylememesini, çünkü Zeus öğrenirse çocuğu yıldırımıyla çarpacağını belirtti. Ama Agkhises, bir şölen günü şarabı fazla kaçırıp aşk ilişkileriyle övündü. Bunun üzerine, Zeus tarafından cezalandırılarak bir yıldırımla topal edildi. Bazılarına göre ise Zeus, Agkhises'i topal değil kör etmiştir. Lyrnos'un babalığı da Agkhises'e atfedilir.

Zeus'un, tanrısal atlarını Troas'a gönderdiği bir gün, Agkhises kısraklarını gizlice bu aygırlarla çiftleştirdi ve altı tay elde etti. Taylardan ikisini Aineias'a verdi.

Kökeni belirsiz bir rivayete göre ise, Agkhises'in Eriopis adında ölümlü bir eşi vardı. Agkhises'in Eriopis'ten birçok kızı oldu. Bu kızlardan en büyüğünün adı Hippodameia'ydı (bkz. *Aineias*).

Troia alındığında Aineias, babasını yangından ve kıyımdan kurtardı ve yolculuklarında onu kendisine yoldaş etti. Agkhises'in (Troia seferinde seksen yaşındaydı) ölüm yeri yazardan yazara değişir. Bazılarına göre, Agkhises'in mezarı bir zamanlar sürülerini otlattığı Ida Dağı'nda, bazılarına göre Makedonya'da Pallene Yarımadası'nda, bazılarına göre de Arkadhia'da, Epeiros'ta Güney İtalya'da, Sicilya'da, Drepanon burnundadır. Vergilius'a göre Aineias, Agkhises'in onuruna, cenaze oyunları başlattı. Bu oyunlar, Roma'da imparatorluk dönemi sonlarına kadar kutlanmış olan Troia oyunlarının kökenini oluşturur. Başka bazı yazarlarsa, Agkhises'i, Mezentius'a karşı savaş sırasında Aineias'ın Latium'a gelişine kadar yaşatırlar (ayrıca bkz. *Aigestes* maddesi).

Agkhouros (Ἄγχουρος) Midas'ın oğlu ve Phrygia kralı. Başkentinin yakınında şehri yutma tehlikesi doğuran kocaman bir uçurum açılınca, Agkhouros kâhine bu beladan kurtulmanın çaresini sordu. Kâhin de Agkhouros'a yanıt olarak, en değerli şeyini bu uçuruma atması gerektiğini bildirdi. Açılan uçuruma atılan altınlar, mücevherler hiç fayda etmedi. Sonunda Agkhouros uçuruma kendini attı. Uçurum hemen kapandı.

Aglauros (Ἄγλαυρος ya da Ἄγραυλος) Efsanede iki Aglauros bulunmaktadır.

1. Birincisi, Atina'nın ilk kralı Aktaios'un kızı ve Kekrops'un karısıdır. Kekrops'tan bir oğlu (Erysikhthon), üç

kızı (Aglauros, Herse ve Pandrosos) oldu (bkz. tab. 19).

2. Öncekinin kızı olan öteki Aglauros, Ares'in sevgilisiydi ve ondan Alkippe adında bir kızı oldu. Bu Aglauros ayrıca, kız kardeşleriyle birlikte Erikhthonios efsanesinde de geçer. Athena, Hephaistos'un kendisine duyduğu arzu sonucunda doğan küçük Erikhthonios'u gizlice büyütüyordu. Onu sepete kapatıp, Kekrops'un üç kızına emanet etmişti. Emanetten, özellikle Pandrosos sorumluydu. Pandrosos'un meraklı kız kardeşleri sepeti açmadan duramadılar ve çocuğu bir yılan tarafından sarılmış olarak gördüler. Korkudan çıldırarak kendilerini Akropolis'in kayalıklarından aşağı attılar. Bir kuzgun Athena'ya giderek üç genç kızın saygısızlığını haber verdi (bkz. *Erikhthonios*).

Ovidius ise en büyük suçlu olduğu halde Aglauros'un çıldırmadığını söyler. Daha sonra, onun, Hermes'in âşık olduğu kız kardeşi Herse'yi kıskandığını anlatır. Sonunda, tanrı, onu taştan bir heykele dönüştürür (bkz. *Keryks*).

Agron (Ἄγρων) Kos Adası'nda Eumelos adında bir adam yaşıyordu. Merops'un oğlu olan Eumelos'un, iki kızı ve bir oğlu vardı. Her üçü de çok küstahtılar. Kızlarının adı Byssa ve Meropis, oğlunun adı ise Agron'du. İnsanlardan uzak bir yerde oturuyorlar, kendilerine bol mahsûl veren toprağı ekip biçiyorlardı. Bu nedenle de, yalnız toprağa tapıyorlar, öteki tanrıları hor görüyorlardı. Genç kızlar ne zaman Athena'nın bir bayramına davet edilecek olsa, erkek kardeş baykuş gözlü kadınları (Athena'nın gözleri baykuş gözü rengindeydi) sevmediğini söyleyerek daveti kız kardeşlerinin adına geri çevirirdi; Hermes'in bir bayramına davet edilecek olsalar erkek kardeş bu defa da hırsız tanrıları sevmediğini söylerdi; davet, Artemis için olursa, bu kez de gece koşan kadınları sevmediğini söyleyerek yanıt verirdi. Kısacası, bütün bunlar, tanrılara hakaretten başka bir şey değildi. Buna öfkelenen Artemis, Hermes ve Athena onlardan öç almaya karar verdiler ve bir akşam üçü birden bu gençlerin evine gittiler. Athena ve Artemis genç kız, Hermes de çoban kılığına girmişlerdi. Hermes babayla oğulu, çobanların Hermes'in onuruna verdiklerini söylediği bir şölene davet etti. Byssa ve Meropis'i de Athena ile Artemis'in ormanına göndermelerini istedi. Athena'nın adını duyunca Meropis ona küfretmeye başladı. Anında baykuşa dönüştürüldü. Byssa, Leukothea kuşu (bir tür martı), Eumelos karga, Agron da yağmurkuşu oldu.

Aiakos (Αἰακός) Bütün Yunanların en dindarı, Zeus ile Asopos Nehri'nin kızı Aigina'nın oğlu. Oinone Adası'nda doğdu. Bu ada, daha sonra onun annesinin adını alarak Aigina Adası oldu (bkz. *Aigina*). O zamanlar ada ıssızdı. Aiakos arkadaşları olmasını, üzerinde hüküm süreceği bir halk istediğinden, Zeus'tan, adada bulunan çok sayıdaki karıncayı insana dönüştürmesini diledi. Zeus bunu kabul etti ve böylece oluşan halka Aiakos, Myrmidonlar (μύρμηκες, "karınca" anlamına gelir) adını verdi.

Aiakos daha sonra Skiron'un kızı Endeis'le evlendi ve ondan Telamon ve Peleus adlarında iki oğlu oldu (ayrıca bkz. *Kykhreus*). Bununla birlikte, bazı yazarlar, Telamon ile Peleus arasındaki kan bağından söz etmemekte (görünüşe göre efsanenin en eski şekli de

budur) ve Aiakos'un oğlu olarak yalnızca Peleus'u göstermektedirler (bkz. tab. 31).

Daha sonra, Aiakos, Nereus'un kızı Psamathe'yle birleşti ve ondan Phokos adında bir oğlu oldu. Birçok deniz ve su tanrıları gibi kendini dönüştürme yeteneğine sahip olan Psamathe, Aiakos'un aşkından kaçmak için fok balığına dönüştü. Ama bu, onu kurtaramadı ve dünyaya getirdiği çocuk, annesinin dönüşümünü anımsatacak şekilde Phokos adını aldı. Bu oğul atletik oyunlarda çok iyiydi. Bu durum, onun diğer iki kardeşi, Peleus'la Telamon'u kıskandırıyordu. Bu yüzden, onu öldürdüler: Telamon, diskini Phokos'un kafasına isabet edecek şekilde attı ve Phokos öldü. Telamon, Peleus'un yardımıyla cesedi bir ormana gömdü, fakat cinayet ortaya çıkınca, Aiakos çocuklarını Aigina'dan sürdü (bkz. *Telamon* ve *Peleus*).

Aiakos'un dindarlık ve adaletteki ünü, (şüphesiz bu ün oğullarına karşı uyguladığı katı yargılamadan doğmuştu) ülkenin tarlalarını vuran bir kuraklık sırasında, Zeus'a törenle bütün Yunanlar adına yakarma görevine onun seçilmesini sağladı. Bu kuraklığın nedeni, düşmanı Arkadhia kralı Stymphalos'u parça parça edip, bedenini oraya buraya dağıtan Pelops'a karşı Zeus'un duyduğu öfkeydi. Aiakos, Zeus'u yatıştırmayı başardı.

Aiakos, öldükten sonra ölülerin ruhlarını yargılamak için Ölüler Diyarı'na gitti. Ama bu inanış görece yakın bir tarihe aittir: Ölüler Diyarı'nın yargıcı olarak Radamanthys'ten başkasından söz etmeyen Homeros, Aiakos'u tanımaz. Aiakos'un adını ilk anan, Platon'dur.

Aiakos'a ilişkin başka bir efsanede, onun, Apollon ve Poseidon'un yanında Troia surlarının yapımına katıldığı anlatılır. Surların yapımı bittiği zaman, üç yılan duvara saldırır. Surların tanrılar tarafından yapılan kısmına yanaşan iki yılan ölür, ama üçüncüsü, ölümlü Aiakos'un yaptığı bölümü aşmayı başarır. Apollon, bu işareti şu sözlerle yorumlar: Troia iki kez alınacak; ilkinde, Aiakos'un bir oğlu tarafından (bu birincisi, Troia'nın Herakles tarafından alınışıdır ve Peleus ile Telamon, burada Herakles'le birlikte savaşmışlardır); ikincisinde, üç kuşak sonra, Aiakos'un torununun oğlu (Akhilleus'un oğlu Neoptolemos) tarafından.

Aias (Αἴας) I. Oileus oğlu. Lokrisli Aias, Telamon'un oğlu Aias'tan ya da "Büyük Aias"tan ayırdedilmek için "Oileus oğlu" olarak adlandırılır. Troia'ya karşı savaşan kahramanlar arasında kırk geminin başında, Lokris birliğinin komutanı olarak görülür. Adaşı olan Telamon'un oğlunun saflarında savaşır. Telamon'un oğlu "ağır", Oileus oğlu ise keten zırh ve okla silahlanmış hafif bir savaşçıdır. Hızlıdır ve klasik dönem ordularında pelte (bir tür kalkan) taşıyan askerlere düşen hafif piyade rolünü oynar. *Ilias*'ta anlatılan bütün büyük çarpışmalarda yer aldı: Hektor'la tasarlanan düelloda kura çekimine katıldı, gemilerin çevresinde, Patroklos'un ölüsü etrafında dövüştü ve Akhilleus tarafından Patroklos onuruna düzenlenen cenaze oyunlarına katıldı.

Fakat, bu Aias, kötü karakterli bir kişi olarak da tanınır. Ahlak yönünden, adaşının taban tabana zıttıdır; küstahtır, düşmana karşı acımasızdır, kavgacıdır, inançsızdır. Ve hataları, sonunda, Yunan ordusunun büyük bölümünün yitirilmesine yol açmıştır. En ciddi ha-

tası, Athena'ya karşı işlediği ve tanrıçanın gazabını üstüne çekmesine neden olan saygısızlıktır. Troia'nın alınışı sırasında Kassandra, tanrıça Athena sunağının yakınına sığınmıştı. Aias, zor kullanarak, onu sarıldığı heykelden ayırmak istedi ve genç kızla birlikte heykeli de sürükledi. Akhalar, dinsel yasalara bu saygısızlığından dolayı onu taşlayarak öldürmek istediler. Bu kez de Aias, Athena sunağının yanına sığındı ve böylelikle ölümden kurtuldu. Ama geri dönüş sırasında Athena, Mykonos Adası yakınındaki Kykladlarda, aralarında Aias'ı taşıyan gemi de olmak üzere Akha gemilerinin büyük bir bölümünü batıran bir fırtına gönderdi. Ancak, Poseidon kahramanı su yüzüne çıkararak kurtardı. Bunun üzerine, Aias kendi kendine tanrıçanın gazabına rağmen sağ kalabilmekle övündü. Athena da, Poseidon'dan onu helak etmesini istedi. Poseidon üç dişli yabasının bir darbesiyle Aias'ın sığındığı kayayı parçaladı ve onun boğulmasına yol açtı. Babası Zeus'un silahı olan yıldırımı kullanarak, Aias'ı bizzat Athena'nın öldürdüğü de anlatılır.

Ne var ki, Aias'ın saygısızlığı, yurttaşları Lokrisliler üzerinde ağırlığını duyurmaya devam etti. Troia kahramanlarının geri dönüşünden üç yıl sonra Lokris'te bulaşıcı hastalıklar baş gösterdi ve art arda kötü mahsul alındı. Kâhine sorulduğunda, bu musibetlerin tanrısal gazabın alameti olduğu ve Kassandra'nın kaçırılması (ve tecavüze uğraması) günahının kefaretinin ödenmesi için Lokrislilerin bin yıl boyunca her yıl Troia'ya kurayla seçilmiş iki genç kız göndermeleri gerektiği, Athena'nın öfkesinin ancak o zaman yatışacağı yanıtı alındı. Gereken yapıldı. Troialılılar, ilk gelen iki kızı öldürdüler ve küllerini denize serptiler. Sonra gelenler iyi karşılandılar ve tanrıça Athena'nın hizmetine verildiler. Ama genç kızlar gelince, onları öldürmeye çalışan sopalı halk tarafından kovalanma âdeti sürüp gitti. Kızlar kurtulacak olurlarsa yalın ayak Athena'nın tapınağına gidiyorlar ve çok ileri yaşlarına kadar orada bakire olarak kalıyorlardı. Oileus oğlunun rahibe Kassandra'ya karşı işlediği günahın kefareti onun ölümünden çok uzun zaman sonra işte böyle ödendi.

II. Telamon oğlu Aias (Αἴας). Telamon'un oğlu olan Aias (bkz. tab. 31), "büyük" Aias'tır. Salamis'te hüküm sürüyordu ve adanın orduya katkısı olan on iki geminin başında Troia'ya gelmişti. Akha kampında sol kanatta yer alıyordu. Akhilleus'tan sonra bütün ordunun en güçlü, en yiğit kahramanıydı. Kuvvetli, iri yarı, çok yakışıklı, sakin ve kendine hâkimdi. Ağır silahlıydı. Kalkanı dikkat çekiyordu. Üst üste konmuş yedi kat sığır derisinden oluşan bu kalkanın dıştaki sekizinci katmanı bronz bir tabakaydı.

Telamon'un oğlu, ahlakça, "küçük Aias"ın zıttıdır; az konuşur, iyilikseverdir, tanrılardan korkar. Kendisiyle birçok bakımdan ortak özellikler taşıyan Akhilleus'tan daha ölçülüyse de, Thetis oğlunun duyarlılığı, müzik zevki, sevecenliği onda hiç yoktur. O, her şeyden önce, sertlik yanı ağır basan bir savaşçıdır.

Aias, Hektor'la teke tek dövüşmek için kurayla seçilen kahramandır. Savurduğu bir taşla Hektor'u devirdiyse de, hakemler dövüşü durdurdular. Akhaların bozgunu sırasında Hektor'u durdurmak isteyen kahramanlardan biri de oydu. Ama boşuna. Çünkü, yaralan-

dı ve savaş meydanında sonuna kadar kalamadı. Akhilleus'u kararından caydırmaya çalışmak için ona elçi olarak gönderildi. Aias, özellikle, onun Yunanların felaketlerinden etkilenmesini önleyen duygusuzluğunu ve egoizmini kınıyordu. Hektor gemilere saldırıyı başlattığı zaman, Akha direnişi Aias'ın çevresinde yoğunlaştı. Nitekim, kaygılı Poseidon'un, daha çok gayret gösterilmesi için başvurduğu kişi yine o oldu. Aias, Hektor'u bir taşla yaraladı, ama o, yepyeni bir şevkle geri dönüp, Aias'ı, savunma için kendi gemisine kadar çekilecek duruma düşürdü. Hektor, mızrağını kırdığı zaman Aias tanrıların iradesine boyun eğdi ve kaçtı. Patroklos işte bu sırada sahneye girerek, Troialıları, geri çekilmeye zorladı. Aias, Patroklos'un ölümünden sonra savaşa geri döndü. Hektor tam ona saldırmak üzereyken, Zeus, Hektor'u Akhilleus'un darbeleri için saklayan kadere saygısızlık etmemek için, iki kahramanı bir buluta sararak ayırdı.

Aias, Akhilleus tarafından düzenlenen cenaze oyunlarında Odysseus'a karşı savaştı. Birbirlerini yenemediler. Akhilleus, ödülü ikisine verdi. Aias eskrim müsabakasında Diomedes'e yenilmedi, ama rakibini yenemedi de. Disk yarışmalarında ise, yarışmacılardan birinin gerisinde kaldı.

Ilias'tan sonraki efsaneler, Akhilleus'a benzetmeye çalıştıkları bu figürü güzelleştirdiler. Tıpkı diğeri gibi, onu da Aiakos'un torunu olarak sundular (bkz. *Telamon*). Attike'de, Aigeus tarafından Girit'teki Minos'a haraç olarak gönderilen ve Theseus'un Minotauros'u öldürerek kurtardığı genç kızlardan biri olan Periboia'nın, Aias'ın annesi olduğu söyleniyordu.

Herakles, Troia seferine hazırlandığı sırada (bkz. *Herakles*), sefere katılması için Telamon'u çağırmaya geldiğinde, onu ziyafet çekerken bulur. Taşıdığı aslan postunu onun altına sererek, Telamon'a kendisi kadar yiğit ve postunu serdiği aslan kadar kuvvetli bir erkek çocuk vermesi için Zeus'a dua eder. Zeus onun duasını duyar ve kabul ettiğini belirtmek için bir kartal gönderir (çocuğun Yunancada "kartal" demek olan αἰετός kelimesini çağrıştıran Aias adı buradan geliyor). Bir başka versiyona göre ise Aias, Herakles'in ziyaretinden önce doğmuştur. Kahraman, çocuğu aslan postuna sararak, Zeus'tan onu, vücuduna silah işlemez kılmasını ister. Sadağın Herakles'in vücuduna değdiği koltukaltı, kalça ve omuz gibi yerler dışında çocuğun vücudu gerçekten de silah işlemez olur.

Sonra, *Ilias*'ta görüldüğü gibi, Aias'ın karakterine azar azar yeni özellikler eklenir. Troia'ya giderken babası ona, "Elbette mızrakla, ama tanrıların da yardımıyla yenmesini" öğütler. Aias, buna, "Tanrının yardımıyla alçakların da galip gelebileceğini" söyleyerek karşılık verir. Sonra da kalkanından Athena'nın resmini siler ve böylece, tanrıçanın ona düşmanlık duymasına yol açar.

Rivayete göre Aias, hikâyesi *Ilias*'ta yer almayan hazırlık seferleri sırasında da önemli rol oynamıştır. Kardeşi Teukros'la Argos'taki toplanma noktasına herkesten önce gelerek, Akhilleus ve Phoiniks'le birlikte filoya komutan olarak atanır. Hatta, Agamemnon, Artemis'in kutsal geyiğini öldürdüğü için bir ara görevinden alındığı zaman, Agamemnon'un yerine başkomutan bile olur. Mysia çıkarmasında Akhilleus'la birlikte harekâtın kumandasını üst-

lenir; Akhilleus Telephos'u yaralarken (bkz. *Akhilleus*), Aias da onun kardeşi Teuthranios'u öldürür.

Troia önündeki ilk dokuz savaş yılı sırasında, Aias, Asya şehirlerine baskın hareketlerine katılır. Phrygia kralı Teleutas'ın şehrine saldırır ve kızı Tekmessa'yı kaçırır. Aynı şekilde, Priamos'un damatlarından biri olan Polymestor'un hüküm sürdüğü Trakya'daki Khersonesos'u da (günümüzde Gelibolu Yarımadası) yakıp yıkar. Priamos'un üvey evlatlarından biri olan Polymestor, kayınpederinin çocuklarından biri olan ve korumasını için kendisine emanet edilmiş bulunan Polydoros'u onlara teslim eder (bkz. *Polydoros*). Aias, Troia birliklerini Ida'ya, kırsal alana dek kovalar.

Fakat, efsanelerin, Aias'ın serüvenlerini, daha çok, Akhilleus'un ölümünden sonra, savaşın son bölümlerinde anlatmaya başladıkları görülüyor: bu efsanelerde, Aias, Akhilleus'un oğlu Neoptomelos-Pyrrhos'a kucak açar, ona öz oğlu gibi davranır ve onunla birlikte savaşır. *Ilias*'ta okçu Teukros'la birlikte savaştığı gibi, okçu Philoktetes'le birlikte de savaşır. Şehir alınınca, Helene'nin, zina suçu işlediği için öldürülmesini ister. Ama bu isteği, genç kadını kurtarmak isteyen Atreusları öfkelendirir ve Odysseus, Helene'nin Menelaos'a teslim edilmesini sağlar. Bunun üzerine, Aias, ganimet payı olarak Palladion'un (bu kelimeye bkz.) kendisine verilmesini ister. Atreusların teşvikiyle, Odysseus, Aias'ın bu isteğinin reddini sağlar. Bu durum komutanlar arasında ayrılığa yol açar. Aias, Menelaos ile Agamemnon'u öç almakla tehdit eder. Atreuslar, çevrelerine muhafız yerleştirirler. Ertesi sabah Aias, kılıcı vücudunda saplanmış olarak bulunur.

Aias'ın ölümüyle ilgili olan ve tragedya yazarlarınca daha çok kullanılan bir başka efsanede de, kahramanın, Palladion'un değil de, Akhilleus'e ait silahların kendisine verilmemesi yüzünden nasıl çıldırdığı anlatılır. Thetis bu silahları, Yunanların en yiğidine, en azından Troialılara en çok korku salanına ayırmış bulunuyordu. Bu kişinin kim olduğunu öğrenmek için, Troialı tutsaklar sorguya çekilir; onlar da, öfkelerinden, Aias'ı değil de Odysseus'u gösterirler. Odysseus silahları alır ve o gece Aias çıldırır. Yunanların beslendikleri sürüleri öldürür ve sabah vakti beyninde çakan bir şimşekle, geçirdiği cinnetin farkına varınca kendini öldürür.

"Dönüş" yolculukları sırasında Athena, Aias'ın maruz bırakıldığı haksızlığı cezalandırmak için, Yunanları öfkeyle kovaladı (bu öfke için bkz. *Oileus oğlu Aias*).

Aias, o zamanlar âdet olduğu üzere yakılmayıp, tabuta konularak gömüldü. Atinalılar, her yıl Salamis'te onu tanrılara yaraşır bir saygıyla anmaktaydılar.

Aletes (Αἰήτης) Okeanos'un kızı Perseis ile Güneş'in oğlu (bkz. tab. 10). Aietes, babasından Korinthos krallığını almış, ama çok geçmeden Kafkasya'nın aşağısında Karadeniz kıyılarındaki Kolkhis'e gitmek üzere Korinthos'tan ayrılmıştı. Aietes'in iki kız kardeşi vardı: Odysseus'u son derece garip bir şekilde karşılayan büyücü Kirke ile Minos'un karısı Pasiphae. Aietes'in karısının kimliği konusundaki rivayetler muhteliftir. Aietes'in karısının bazen Eurylyte olduğu, bazen Nereus Neaira ya da Okeanos kızlarından Idyia, bazen de öz yeğeni büyücü Hekate (Tauris kralı Perses'in

kızı) olduğu söylenir (bkz. *Medeia*).

Aietes, Kolkhis'te Aia üzerinde hükûm sürüyordu. Aia'nın başkenti, Phasis Nehri'nin yanında aynı adı taşıyan şehirdi. Kız kardeşi Helle'yle birlikte kaçan Phriksos, altın postlu koç üstünde karaları ve denizleri aşıp Kolkhis'e geldiği zaman kral tarafından karşılandı. Kral, kızlarından Khalkiope'yi ona verdi (bkz. tab. 34). Phriksos, sihirli koçu Zeus'a kurban etti, postunu da Aietes'e verdi. Aietes, savaş tanrısı Ares'e adanmış ormanda postu bir meşe ağacına çiviledi. Pelias'tan altın postu getirme emrini alan Iason, *Argo* gemisine binerek arkadaşlarıyla birlikte postu almaya gitti (bkz. *Argonautlar*). Argonautlar, birçok serüvenden sonra Aia'ya ulaştıkları zaman, kral, ancak Iason'un bazı sınamalardan başarıyla geçmesi şartıyla, altın postu onlara vereceğini söyledi. Bu suretle, can sıkıcı bir istekten kurtulacağını sanıyordu. Ama Iason, Aietes'in öz kızı Medeia'nın yardımıyla canavar boğaları dize getirmeyi ve diğer sınavları geçmeyi başardı. Bunun üzerine Aietes, postu vermeyi açıkça reddetti ve *Argo* gemisini yakmaya kalkıştı. Iason postu zorla ele geçirdi ve Medeia'yı da yanına alarak kaçtı. Aietes onların peşine düştü; ne var ki kızı, kendisiyle birlikte erkek kardeşi Apsyrtos'u da götürmüştü; onu öldürerek parçalara ayırdı, sonra da bunları denize saçtı. Parçaları toplamaya çalışan Aietes geride kaldı ve cesaretini yitirerek takipten vazgeçti.

Daha sonra, Aietes, kardeşi Perses tarafından tahttan indirilecek ve kimliğini gizleyerek geri dönen Medeia tarafından tekrar haklarına kavuşturulacaktır.

Aigaion (Αἰγαίων) Yüz eli olan Devler (Hekatonkheirler) arasında tanrıların Briareus, insanlarınsa Aigaion diye adlandırdıkları birisi vardı. Aigaion kardeşleriyle birlikte Olymposluların müttefiki olarak Titanlara karşı savaşa katıldı (bkz. *Titanlar*). Savaşı kazandıkları ve Titanlar kaçamayacak şekilde Tartaros'a hapsedildikleri halde, Briareus-Aigaion'un görevi sürdü. Aigaion, bazen iki kardeşiyle birlikte Titanları yeraltındaki hapishanelerinde gözetim altında tutar halde tasvir edilir; bazen de, savaşta gösterdiği yiğitlikten ötürü Poseidon'un, onu, kızı Kymopoleia'yla evlendirdiği ve Titanların başında nöbet tutmaktan affederek ödüllendirdiği söylenir. Olymposlular (Hera, Athena ve Poseidon), Zeus'u zincire vurmak istedikleri zaman, Thetis'in, tanrılar kralının yardımına çağırdığı kişi Aigaion oldu. Onun yalnızca varlığı, inanılmaz kuvvetinden duyulan korku, Olymposluları niyetlerinden vazgeçirmeye yetti.

Tuhaftır ki, Zeus'un bu olağanüstü dostunu ve yandaşını, Titanların Olymposlulara karşı savaşında, Titanların müttefiki olarak gösteren bir rivayet de mevcuttur.

Aigestes (Αἰγέστης) Ya da Akestes. Sicilyalı nehir-tanrı Krimisos'la, –Aineias ve Troialılar Sicilya'ya geldikleri zaman onları iyi bir şekilde karşılayan– bir Troialı kadının (Aigesta ya da Segesta) oğlu. Bu Troialı kadının, Sicilya'ya, yurdundan uzak bir diyara gelişine ilişkin açıklamalarda bulunan rivayetlerin farklı varyantları vardır. Servius'a göre, Laomedon, Troia duvarlarının yapımı için vermesi gereken ücreti Apollon'a ve Poseidon'a vermeyi reddedince, bu iki tanrı ülkeye felaket yağdırdılar: Poseidon ülkeyi bir deniz canavarıyla, Apollon da salgın hastalıkla kırdı geçir-

di. Bu belalardan kurtulmak için ne yapılması gerektiği sorulduğunda Apollon, Poseidon'un canavarına karşı çare olarak, ülkenin soylu gençlerinin bu hayvana yem olarak verilmesi gerektiğini bildirdi. Bunun üzerine, birçok Troialı alelacele çocuklarını başka ülkelere gönderdiler. Hippotes ya da Hippostratos da bu şekilde davrananlar arasındaydı. Hippotes, kızı Aigesta'yı tacirlere emanet etti. Tacirler de, onu Sicilya'ya getirdiler. Orada nehir-tanrı Krimisos, bir ayı ya da bir köpek biçimine dönüşerek onunla evlendi ve bu evlilikten Aigesta ya da Segesta şehrinin kurucusu Aigestes dünyaya geldi.

Lykophron'a göre, Aigesta, canavara yem olarak Laomedon'un kızı Hesione'nin verilmesini yurttaşlarına telkin eden Phoinodamas adında bir Troialı'nın kızıydı. Laomedon, öç almak için Phoinodamas'ın üç kızını, Sicilya'da vahşi hayvanlara bırakmaları için denizcilere verdi. Üç genç kız, Aphrodite'nin lütfuyla ölümden kurtuldular. Bunlardan biri olan Aigesta, nehir-tanrı Krimisos'la evlendi. Oğlu Segestes, üç şehir (Segesta, Eryks ve Entella) kurdu. Bir rivayete göre, Hippotes'in kızı Aigesta, Sicilya'dan Troia'ya döndü, orada Kapys'le evlendi ve ondan Agkhises adında bir oğlu oldu.

Nihayet, Halikarnassoslu Dionysios, Aigestes'in atalarından birinin, Laomedon'la bozuşarak, ona karşı Troialıları ayaklandırdığını ve kral tarafından onun soyundan gelen bütün erkeklerle birlikte ölüme mahkûm edildiğini anlatır. Kral, kızları öldürmeye cesaret edemeyerek, onları tüccarlara verir. Kızlarla birlikte gemiye genç bir Troialı adam da biner ve onları Sicilya'ya kadar takip eder. Orada, genç kızlardan biriyle evlenerek, Aigestes adında bir erkek çocuk sahibi olur. Sicilya'da yetiştirilen Aigestes, o ülkenin dilini konuşur ve o ülkenin ahlak ve âdetlerini benimser. Troia saldırıya uğradığı zaman geri dönerek, Priamos'un izniyle Troia'yı savunur, ama çok geçmeden şehir düşer. Bunun üzerine, Aigestes, Agkhises'in piç oğlu Elymos'u üç gemiyle birlikte Sicilya'ya getirir. Ve nihayet, Strabon, Aigestes'in, Segesta'yı kurarken Philoktetes'in arkadaşlarından yardım gördüğünü söyler.

Lanuvium'da rahip olarak tanınan bir başka Aigestes daha vardır. Alba şehrinin kuruluşundan sonra, Lanuvium'dan Alba'ya götürülen Penates'in kutsal tasvirleri, mucizevi bir şekilde hep Lanuvium'a geri dönüyordu. Bu yüzden, Aigestes, altıyüz aile babasının başında, kültleri tanrıların kalmak istediği yere yerleştirmek için Alba'dan Lanuvium'a gönderildi.

Aigeus (Αἰγεύς) Atina kralı ve Theseus'un babası. Babası, Kekrops'un halefi (bkz. *Kekrops*; tab. 7) Pandion'du. Ama Pandion, bir isyan sonucunda Metion'un oğulları tarafından Atina'dan kovulunca, Megara'ya çekilmişti; burada kral Pylas'ın kızı Pylia'yla evlendi ve sonunda kayınpederinin yerine tahta çıktı. Pandion'un dört oğlu Aigeus, Pallas, Nisos ve Lykos, Megara'da dünyaya geldiler. Pandion'un ölümünden sonra, oğulları Atina üstüne yürüdüler ve iktidarı yeniden ele geçirerek aralarında paylaştılar. Ama Aigeus kardeşlerin büyüğü olduğu için en büyük payı, Attike krallığını aldı.

Bir başka rivayette ise, Aigeus'tan Pandion'un değil, Skyrios'un oğlu olarak bahsedilir. Buna göre Aigeus, Pandion'un sadece evlat edindiği oğluy-

du. Bu durum, Theseus'un iktidarının meşruiyetini kabul etmeyip, ona karşı çıkan Pallas soyunun iddialarını destekler niteliktedir (bkz. *Theseus*).

Aigeus, önce Hoples'in kızı Meta'yla, sonra da Reksenor'un (ya da Khalkodon) kızı Khalkiope'yle evlendi. Bu iki evliliğe rağmen çocuk sahibi olamadı. Aigeus, bunu Ouranos'tan doğan ve kültünü Atina'da yayan tanrıça Aphrodite Ourahia'nın öfkesine bağlıyordu (bkz. *Aphrodite*). Bir gün, Delphoi kâhinine danışmaya gitti, ama Pythia ona o kadar karışık bir yanıt verdi ki, Aigeus hiçbir şey anlamadı. Bu yanıt şöyleydi: "Erkeklerin en mükemmeli olan sen, Atina şehrinin en yüksek mevkiine ulaşmadan önce, şarap tulumunun ağzını çözme." Aigeus, yeniden Atina'ya doğru yola koyuldu; ama yolculuk sırasında Troizen'de, Pelops'un oğlu olan kral Pittheus'un yerinde konakladı. Pittheus, kehaneti duyunca bunun ne anlama geldiğini anlayarak hemen Aigeus'u sarhoş etmenin çaresine baktı ve geceleyin onun kendi kızı Aithra'yla beraber olmasını sağladı (tanrı Poseidon'un genç kadınla birleştiği aynı gece; bkz. *Aithra* ve *Theseus*). Aigeus ayrılırken, Aithra'dan, erkek çocuk dünyaya getirirse, onu babasının adını söylemeden büyütmesini istedi, ama bir kayanın altına sandallarını ve kılıcını bırakacağını, çocuk kayayı yerinden oynatabilecek kadar büyüyünce, babasını bulabileceğini söyledi. Bu çocuk, ileride Theseus olacaktı.

Aigeus, Troizen'den ayrılacağı sırada, Medeia onu bulup, kendisiyle evlendiği takdirde, onu çocuksuzluktan kurtaracağını vaat etti. Bunun üzerine, Aigeus, Medeia'yla evlendi ve ondan bir oğlu –Medos– oldu. Theseus, büyüyünce Atina'ya geldi. Medeia, büyücülüğü sayesinde, onun kim olduğunu biliyordu. Bu yüzden, önce onu Aigeus'a öldürtmek istedi. Fakat, Aigeus, Theseus'u tanıdı. Bu durumda Medeia, öz oğluyla birlikte oradan kaçmak zorunda kaldı. Theseus, tam zamanında gelmişti: Pallas'ın oğulları Aigeus'a karşı ayaklanmış, onu tahtından indirmeye çalışıyorlardı. Theseus onları temizledi.

Aigeus, Androgeos'un (bkz. *Androgeos*) öldürülmesinden ötürü Minos'a karşı suçlu duruma düşmüştü. Minos da Attike'yi işgal etti ve halkı haraç olarak her yıl elli delikanlı ve elli genç kız vermeye zorladı. Bu yüzden, Theseus, Minotauros'a karşı sefer düzenledi (bkz. *Theseus*). Bu sefer, artık yaşlanmış olan Aigeus'un ölümüne neden oldu. Theseus, savaştan galip olarak dönerse gemisine beyaz yelkenler takacağına söz vermişti. Gemiler onsuz dönerlerse siyah yelken takacaklardı. Ama Naksos'ta terk ettiği Ariadne'nin (bkz. *Ariadne*) beddualarıyla şaşıran Theseus, yelkenlerini değiştirmeyi unuttu. Kıyıda onun yolunu gözleyen Aigeus, yelkenlerin rengini görünce oğlunu yitirdiğini sandı ve kendisini denize attı. Bu deniz, o zamandan beri onun adını (Ege denizi) taşımaktadır.

Aigialeia (Αἰγιάλεια) Adrastos'un dördüncü kızı (bkz. soy tab. No. 1). Argos kralı Diomedes'le evlendi, ama çok geçmeden kocası, önce Thebai'a, sonra da Troia'ya savaşa gitmek için onu bıraktı. Aigialeia uzun zaman ona sadık kaldı. Sonra, onu çeşitli kahramanlarla aldatmaya başladı. Bunların sonuncusu, Sthenelos'un oğlu Kometes'ti. Bazen, onun bu davranışını açıklamak için, Troia önündeki çarpışmalar sırasında Diomedes tarafından yarala-

nan Aphrodite'nin, Aigialeia'ya bastıramayacağı tutkular ilham ederek öç almaya çalıştığı söylenir. Bazen de, bu davranış değişikliği, Yunanların taşlayarak öldürdüğü Palamedes'in babası Nauplios'un iftiralarına bağlanır. Nauplios'un Yunan komutanlarından öç almak için şehir şehir dolaşarak kadınlara, kocalarının onları aldattığını ve Troia'dan kendilerinin (yasal karılarının) yerini alacak kumalar getirmeye hazırlandıklarını anlattığı söylenir.

Diomedes, Troia'dan döndüğü zaman, Aigialeia ve âşığının hazırladığı tuzaktan zor kurtuldu ve batı Akdeniz'e, Hesperia'ya kaçtı (bkz. Diomedes).

Aigialeus (Αἰγιάλεύς) Bkz. **Sikyon**.

Aigimios (Αἰγιμιός) Dorların mitsel atası Doros'un oğlu. Aigimios, Tesalya'nın kuzeyinde Peneisos Vadisi'nde otururken, yöre halkı için yasalar yaptı. Dorlar, Koronos'un yönettiği Lapithler tarafından kovulunca, Aigimios, Herakles'e başvurdu. Herakles'in yardımı, Dorların zafer kazanmasını sağladı. Aigimios, şükran borcunu ödemek için Herakles'in oğlu Hyllos'u evlat edindi; ona, öz oğulları Dymas ve Pamphylos'un paylarıyla eşit payda toprak verdi. Hyllos, Dymas ve Pamphylos, üç Dor kabilesine adlarını verdiler: Hylleis, Dymanes ve Pamphylei.

Aigina (Αἴγινα) Nehir-tanrı Asopos'un kızı. Zeus tarafından sevilip, kaçırıldı. Aigina'nın babası bütün Yunanistan'ı bir uçtan bir uca dolaşarak kızını baştan çıkaranı her yerde aradı. Ve onu ancak, Korinthos'taki akropolisinde bir su kaynağına sahip olmak isteyen Sisyphos'un ihbarıyla bulabildi. Asopos ödül olarak Sisyphos'a istediği kaynağı (Peirene kaynağı) verdi. Ama Sisyphos daha sonra bu ihanetinin bedelini cehennemde ödedi (bkz. *Sisyphos*). Zeus, yatağına giren Asopos'u yıldırımla çarptı. Bu yüzden, o zamandan beri Asopos'un yatağında kömür bulunmaktadır.

Zeus, Aigina'yı Oinone Adası'na götürdü ve orada ona Aiakos adında bir erkek çocuk verdi (bkz. *Aiakos* ve tab. 31). Ada, daha sonra genç kızın adını alarak, Aigina Adası oldu.

Daha sonra, Aigina Tesalya'ya gitti. Orada Aktor'la evlenerek, Patroklos'un babası olacak Menoitios adında bir erkek çocuk dünyaya getirdi.

Aigisthos (Αἴγισθος) Thyestes ile onun öz kızı Pelopia'nın oğlu (tab. 2). Thyestes, kardeşi Atreus tarafından sürgüne gönderilmişti (bkz. *Atreus*). Mykenai'den uzakta Sikyon'da yaşıyordu. Çocuklarını öldüren erkek kardeşinden öç almanın yollarını arayıp duruyordu. Kâhin ona, öcünü alacak olanın, öz kızından yapacağı erkek çocuk olduğunu söyledi. Thyestes, bunun üzerine, bir gece, tanrılara adak adamaya Sikyon'a gitmiş olan kızını bekledi ve kızı oradan dönerken kimliğini belli etmeden ona tecavüz etti. Sonra da ortadan kayboldu. Ama Pelopia tecavüz sırasında onun kılıcını çekip almıştı. Çok geçmeden, Atreus, kim olduğunu bilmeden Pelopia'yla evlendi. Pelopia, öz babasından doğan çocuğu doğar doğmaz terk etmişti. Atreus onu arattı. Çocuk, kendisini bulup keçi sütüyle besleyen (Aigisthos adı Yunancada "keçi" anlamına gelen αἴξ kelimesinden türemedir) çobanların yanında bulundu. Atreus, çocuğu yanına aldı ve onu öz oğlu gibi büyüttü. Aigisthos büyüdüğü zaman onu, Thyestes'i tutsak alıp getirmesi için –çünkü onu yok etmekle istiyordu– Delphoi'a gitmekle görevlen-

dirdi. (Tragedya kaynaklı bir başka versiyonda, Atreus'un iki oğlu Menelaos ve Agamemnon'un bu işle görevlendirildiği anlatılır.) Aigisthos, emre uyup Thyestes'i getirdi. Atreus, Aigisthos'a onu öldürmesini emretti, ama Aigisthos tecavüz gecesi Pelopia'nın aldığı kılıcı taşıyordu. Aigisthos'un vurmak için kaldırdığı kılıcı gören Thyestes, onu kimden aldığını sordu. Genç adam kılıcı annesinin verdiğini söyledi. Bunun üzerine, Thyestes, Pelopia'nın çağırılmasını istedi ve Aigisthos'un doğumundaki esrarı onlara açıkladı. Kılıcı kapan Pelopia, onu göğsüne sapladı. Kanlı kılıcı annesinin göğsünden çekip alan Aigisthos, erkek kardeşini öldürmenin sevinciyle deniz kıyısında kurban sunan Atreus'u bularak, kılıcı ona sapladı. Bundan sonra, Aigisthos ve Thyestes, Mikenai krallığında birlikte hükûm sürdüler.

Atreusoğulları, yani Agamemnon ile Menelaos, Troia'dayken Peloponisos'ta kalan Aigisthos, Klytaimnestra'yı baştan çıkarmaya çalıştı. Agamemnon'un, Klytaimnestra'ya danışman olarak bıraktığı yaşlı aoidos (ozan) Demodokos onun yanında kaldığı sürece Aigisthos başarılı olamadı. Ama sonunda Aigisthos, Demodokos'u uzaklaştırabildi ve Klytaimnestra da daha fazla dayanamadı. Agamemnon'un dönüşüne dek Aigisthos, Klytaimnestra'yla birlikte yaşadı. Aigisthos, kralın dönüşünü haber almak için kıyıya gözcüler koymuştu. Agamemnon geldiği zaman, Aigisthos onu büyük sevinç ve dostluk gösterileriyle karşıladı. Ona bir ziyafet verdi ve bu ziyafet sırasında onu öldürdü (ya da Klytaimnestra'ya öldürttü) (bkz. *Agamemnon*). Sonra da, bizzat Agamemnon'un oğlu Orestes tarafından öldürülünceye kadar, Mikenai'de yedi yıl hükûm sürdü.

Aigisthos'un Aletes ve Erigone adlarında iki çocuğu vardı.

Aigypios (Αἴγυπιός) Antheus ile Boulis'in oğlu. Aigypios'un, Timandra adında dul bir âşığı vardı. Timandra'nın oğlu Neophron, onu kıskandı ve bir gece, Aigypios'un, Timandra'yla birlikte olduğunu sanarak, kendi öz annesiyle birleşmesine yol açacak bir tuzak kurdu. Boulis, oğlunun işlediği suçun farkına vararak onun gözlerini oymak istedi. Ama Zeus, bütün aileye acıdı ve onları kuşa dönüştürdü: Aigypios ve Neophron akbaba oldular; Boulis, efsanenin söylediğine göre, yalnızca balık, yılan ve kuş gözüyle beslenen dalgıçkuşu, Timandra da baştankara oldu.

Aigyptos (Αἴγυπτος) Mısır'a (Batı dillerindeki) adını veren) Aigyptos, Belos ile Ankhinoe'nin oğludur (bkz. tab. 18). Aigyptos, baba tarafından doğrudan doğruya Poseidon soyundan, anne tarafından da Nil Nehri'nden gelir. Danaos adında bir erkek kardeşi vardı. Afrika ülkelerinde hükûm süren Belos, Danaos'u Libye'ye yerleştirdi ve Arabistan'ı da Aigyptos'a verdi. Ama Aigyptos, kendi hesabına "Melampouslar" (Kara Ayaklılar) ülkesini fethederek, kendi adına izafeten, buraya Aigypte (Mısır) adını verdi.

Aigyptos'un farklı kadınlardan elli oğlu vardı. Kardeşi Danaos'un da elli kızı vardı (bkz. *Danaos* ve *Danaos kızları*). İki kardeş kavga ettiler ve sonunda Danaos, Argolis'e kaçtı. Aigyptos'un oğulları, onun yanına giderek evlenmek üzere kızlarını istediler. Danaos kabul etti. Ama düğün gecesi hepsini nişanlılarına öldürttü. Çocuklarından yoksun kalan, kardeşinden korkan ve ıstırabın-

dan kahrolan Aigyptos, Aroe'ye çekildi ve orada öldü.

Aikhmagoras (Αἰχμαγόρας) Arkadialı Alkimedon'un kızı Phialo, Herakles'in sevgilisi olmuş ve ondan Aikhmagoras adında bir erkek çocuk dünyaya getirmişti. Aikhmagoras doğunca, Alkimedon, kızına onu terk etmesini emretti ve çocukla beraber kızını da dağa bıraktı. Yakınlarda bulunan bir alakarga bebeğin haykırışlarını duydu ve bunları taklit etmeye başladı. Herakles, alakarganın yankılanarak yayılan sesini duyunca oraya doğru gitti ve oğluyla sevgilisini gördü. Genç kadını çözerek her ikisini de kurtardı. Yakındaki bir kaynak Kissa (Alakarga Kaynağı) adını aldı.

Aineias (Αἰνείας) Agkhises ile Aphrodite'nin oğlu Troialı kahraman. Kapys'in oğlu olan babası tarafından Dardanos soyundan, dolayısıyla bizzat Zeus'tan gelir (tab. 3). Doğumu hakkında bkz. *Agkhises*. Aineias, küçükken dağda büyütüldü; sonra, beş yaşına geldiğinde, babası onu şehre götürdü ve kız kardeşi Hippodameia'nın kocası olan enistesi Alkhathoos'a emanet etti (bkz. *Agkhises*). Aineias'ın eğitimini Alkhathoos üstlendi. Aineias, Hektor'dan sonra Troialıların en yiğit kişisi olarak ortaya çıkar. Hükümdar ailesinden değildi, ama doğumuna ilişkin bazı kehanetler, ona gelecekte iktidar vaat etmekteydi. Gerçekten de, gönül verdiği Agkhises'e kim olduğunu açıklayan Aphrodite, ona: "Troialılara hükümdarlık edecek bir oğlun olacak ve onun oğullarından oğullar doğacak, onlardan da oğullar doğacak ve bu ebediyen sürüp gidecek" demişti.

Aineias ile Akhilleus'un, Troia Savaşı sırasında ilk karşılaşmaları, Ida Dağı'nda, Akhilleus'un Aineias'ın birliklerine saldırısı sırasında gerçekleşti. Aineias, kahramana boş yere direnmeye çalıştı, sonunda Lyrnessos'a sığınmak zorunda kaldı; şehrin Akhilleus tarafından alınışı sırasında Zeus'un korumasıyla kurtulabildi. Aineias'ın, Troia çevresindeki birçok çarpışmada rol oynadığı görülür: ilk defasında, Diomedes tarafından yaralandı. Aphrodite, onu kurtarmaya çalışırken kendisi de yaralandı. Apollon, Aineias'ı bir bulutla gizleyerek, savaş alanından uzaklaştırdı, ama çok geçmeden Aineias savaşa geri döndü ve Krethon ile Orsilokhos'u öldürdü. Akhalar kampına saldırı sırasında da aynı şekilde kendini gösterdi. Idomeneus'la kapıştı, ama bir sonuç elde edemedi. Sonra, birçok Yunan öldürdü. Hektor, Akhaları bozguna uğrattığında onun saflarındaydı. Patroklos'un cesedinin çevresinde savaştı ve Akhilleus'la dövüştü. Oysa, tüm Yunanlar arasında yalnızca Akhilleus onu öldürebilirdi. Poseidon, onu bir bulutla gizleyerek düşmanından tam zamanında kurtardı. Bu vesileyle, Poseidon, Aphrodite'nin, bir gün Troia'da hüküm süreceği ve çocuklarının ve onların da çocuklarının, bu krallığı koruyacağını bildiren kehanetini doğrulamış oluyordu. Böylece, Aineias, Homeros'un metinlerinden itibaren, tanrılar tarafından korunan, tanrılara saygı ve itaatte asla kusur etmeyen ve kendisine parlak bir gelecek vaat edilmiş kahraman olarak karşımıza çıkar. Troialılar soyunun kaderi onun kaderine bağlıdır. Vergilius *Aeneis*'inde, bütün bu unsurları yeniden ele alıp, Roma efsanesi çerçevesi içinde yorumlamıştır. Homeros'tan sonraki şairler Aineias'ı, şehrin çevresindeki son çarpışmalara katılmış ve Troia'nın savunmasında, Hektor'un görevini üstlenmiş ola-

rak tasvir ederler; ama Aineias'ın önemi asıl, şehrin düşüşünden sonra artar. Laokoon'un oğullarının, babalarıyla birlikte kurbanı oldukları kehanetten sonra, şehrin sonunun yaklaştığını anlayan Aineias (bkz. *Laokoon*) babasının öğüdü ve Aphrodite'nin verdiği işaretler üzerine, Agkhises, oğlu küçük Askanios ve karısı Kreousa'yla birlikte dağa çıktı. Daha romanesk bir versiyon, Aineias'ın Yunanların saldırısıyla şehirde nasıl hazırlıksız yakalandığını anlatır. Alevler arasından kaçmaya çalışan Aineias, yaşlı Agkhises'i sırtında, Askanios'u kollarında taşıyordu, üstelik Troia'nın en kutsal tanrıları olan Penaslar ile Palladion'u da yüklenmişti. Bu durumda, Ida'ya çekilerek, kıyımdan sonra sağ kalan, sağa sola dağılmış Troialıları toparladı ve yeni bir şehir kurarak, o şehirde hüküm sürdü. Aineias, böylece Aphrodite'nin kehanetini doğrulamış oluyordu. Çünkü söylendiğine göre, Aphrodite, Troia Savaşı'nı, sırf krallığı Priamos'tan almak ve kendi soyuna vermek için çıkarmıştı (ayr. bkz. Askanios).

Ama Vergilius'un destanının bağlandığı en yaygın efsane, Aineias'ın yolculuklarının hikâyesidir. Kahraman, Ida'da kısa bir süre kaldıktan sonra (bkz. *Oksynios*) Hesperia'ya, yani Akdeniz'in batısındaki ülkelere gider. Yolculuğu şu aşamalardan geçer: Samothrake'de kısa bir moladan sonra, Makedonya'da ve Trakya'da, sonra Girit'te ve Delos'ta, Kythira'da, daha sonra da Lakonia'da ve Arkadhia'da görülür; oradan Leukas'a ve Zakynthos'a geçerek Epeiros kıyılarına uzanır, Bouthroton kıyısına varır. Burada Helenos ile Andromakhe'ye rastlar (bkz. *Andromakhe*). En sonunda güney İtalya'ya ulaşır ve orada ülkeye yerleşmiş birçok Yunan kolonisiyle karşılaşır. Bunun üzerine, Messina boğazından geçmekten kaçınarak (orada Kharybdis ile Skylle bulunuyordu) Sicilya'yı çepeçevre dolaşmaya karar verir. Drepanon'da konaklar. Agkhises burada ölür. Yeniden denize açıldığı zaman, bir fırtına onu Kartaca kıyılarına atar (bkz. *Dido*). Romanın düşmanı olmaya aday bu şehre huzur içinde yerleşmesini istemeyen tanrıların buyruğuyla yola koyulur ve Cumae kıyılarına ulaşır. Vergilius, Aineias'ın Sibylle'yi ziyaretinin ve Ölüler Diyarı'na inişinin burada gerçekleştiğini söylemektedir. Aineias, çok geçmeden Cumae'den uzaklaşır ve kuzey batıya doğru çıkarak İtalya kıyılarını boydan boya dolaşır. Dadısına karşı son görevlerini yerine getirmek için Caieta'da (Gaeta) durur (bkz. *Caieta*). Kirke'nin adasında duraklamaktan özenle kaçınır ve Tiberis Nehri'nin ağzına ulaşır; burada kendisini Rutullere karşı yapılacak savaşlar beklemektedir. Arkadaşlarının çoğunu kıyıda kurulan kampta bırakarak kendisi Tiberis boyunca, daha sonraları Roma şehrinin (Palatinus) kurulacağı yer olan Palantea şehrine kadar ilerler ve bir zamanlar Agkhises'in konuğu olan ve Troialılara düşman olmayan, aslen Arkadialı yaşlı kral Euandros'un ittifakını sağlar. Euandros, Aineias'ı çok iyi karşılar. Onun müttefiki olur ve öz oğlu Pallas'ın yönetimindeki birliği Aineias'ın yardımına gönderir. Daha sonra, Aineias, Euandros'un önerisiyle Etruria'da Agylla'ya giderek krallarına karşı ayaklanan Mezentius'un tebaasını seferber eder. Ama Aineias'ın yokluğu sırasında Rutul kralı Turnus'un birlikleri, Troialıların kampına saldırırlar ve donanmayı yakmaya çalışırlar.

Troialılar için savaş kötü sonuçlanacağı sırada, Aineias'ın müttefik birliklerle gelişi durumu tersine çevirir. Aineias, çok geçmeden düşmanı Turnus'u teke tek dövüşte öldürür. Vergilius'un destanı Aineias'ın zaferiyle sona ermektedir. Vergilius, tarihçilerin anlattığı sonraki olayları: Lavinium'un kuruluşunu, ülkenin çeşitli halklarıyla yapılan mücadeleleri ve bir fırtına sırasında Aineias'ın kayboluşunu doğrudan anlatmamıştır. Roma'yı ancak Aineias'ın soyundan biri, Romulus (bkz. *Romulus*) kuracaktır. Aineias'ın oğlu Askanios ya da Iule de, Roma'nın metropolü olan Alba Longa'yı kuracaktır. Vergilius'tan önceki efsanelerin durumu için *Latinus* maddesine bakınız. Pek açık olmayan bazı rivayetler, Aineias'tan doğrudan doğruya Roma'nın kurucusu olarak bahsederler (karş. *Nanos* ve *Odysseus*); bazıları da ona dört oğul atfederler: Askanios, Euryleon, Romulus ve Remus (bkz. *Remus*). Ama Vergilius versiyonunun, kendisinden sonraki bütün yazarları etkilediği ve birinci yüzyıldan sonra yaşayan tek efsane olduğu açıkça görülmektedir. Aineias efsanesinin değeri, Roma kurucularının soyunu tarihi çağların başlangıcına kadar indirmesinde ve şehre Zeus ve Aphrodite gibi tanrısal atalar atfetmek suretiyle, ona soyluluk kazandırmasındadır. Üstelik Roma'nın büyüklüğü, böylece, bizzat Homeros tarafından da önceden bildirilmiş olmaktadır. Ve nihayet, Roma, iki düşman ırk olan Troialılar ile Yunanların uzlaşmasını, böylece âdeta imparatorluğun bağrında gerçekleştirmektedir.

Aiolia (Αἰολία) 1. *Odysseia*'da, Aiolia Adası, rüzgârların sahibi Aiolos'un mekânıdır. Aiolia, kayalık, tunçtan duvarlarla çevrili, bir yüzer adaydı. Sonraları bu ada, bazen Strongyle (günümüzde Stromboli) Adası'yla, bazen de Lipari Adası'yla özdeşleştirilmiştir. Her ikisi de Aiolis adalar grubundandır.

2. Aiolia, ayrıca Amythaon'un kızı ve Kalydon'un karısı olan efsanevi kadın kahramanın adıdır (bkz. tab. 1).

Aiolos (Αἴολος) Bu adı taşıyan ve birbirinden pek iyi ayırt edilemeyen birkaç şahsiyet bulunmaktadır.

1. Birincisi, Hellen ile Nympha Orseis'in oğlu (bkz. tab. 4) ve dolayısıyla, Deukalion ile Pyrra'nın torunudur. Doros ve Ksouthos adlarında iki erkek kardeşi vardı. Onun soyundan gelenlere Aiolisliler denir. Aiolos, Tesalya'da, Magnesia'da hüküm sürüyordu. Orada Deimakhos'un kızı Enarete'yle evlendi ve yedi oğlu oldu: Kretheus, Sisyphos, Athamas, Salmoneus, Deion, Magnes, Perieres. Bazı rivayetler, bunlara Makareus, Aithlios ve Mimas'ı da eklerler. Aiolos'un ayrıca beş de kızı oldu: Kanake, Alkyone, Peisidike, Klyke, Perimede (bazı yazarlara göre, Tanagra ve Arne de Aiolos'un kızlarıdır). Hellen'in oğlu olan bu Aiolos, bazen Rüzgârların Efendisiyle özdeşleştirilir (aşağıya bkz.). Ama çoğu kez bu unvan, bir başka Aiolos'a, birincisinin torunu olan Aiolos'a, yani Poseidon ile Arne'nin oğluna (Diodoros'a göre) verilir. Kanake ile Makareus'un trajik aşklarında rol oynayan Aiolos, Hellen'in oğlu ve Kanake'nin babası olan Aiolos'tur (bkz. *Kanake*).

2. Arne ile Poseidon'un oğlu olan Aiolos, Hellen'in oğlu olan Aiolos'un torunudur. Çoğu kez, bu Aiolos'un annesi, Arne yerine Melanippe adını taşır (özellikle, Eurypides'in *Melanippe* adlı kayıp iki tragedyasında kabul ettiği rivayet budur). Melanippe (ya da Ar-

ne), Poseidon'dan Aiolos ve Boiotos adlı ikizleri dünyaya getirdi. Çocuklar doğar doğmaz, Melanippe'nin babası, yani Hellen'in oğlu Aiolos ya da Hygin'e göre, Desmontes (bu ad, büyük bir ihtimalle, Eurypides'in tragedyası *Zincire Vurulmuş Melanippe'yi* (Μελανίππη η δεσμῶτις) özetleyen derleyicinin, tragedyanın adı hakkında yanılması sonucu ortaya çıkmıştır), kızını kör etti ve zindana kapattı. Sonra da, çocukların dağa bırakılmalarını emretti. Bir inek gelip çocukları sütüyle besledi. Bir gün, bu mucizeye tanık olan çobanlar, Aiolos ile Boiotos'u yanlarına alıp büyüttüler. Bu sırada, Ikaria kralı (Hyginus'a göre, bunun herhalde Ikaria değil, Italia olması gerekir) Metapontos'un, karısı Theano'dan çocuğu olmuyordu. Metapontos, kısırlığı yüzünden Theano'yu terk etmekle tehdit etti. Theano, çobanlardan kendisine, öz çocukları yerine koyacağı çocuklar bulmalarını istedi. Çobanlar da ona Aiolos'la Boiotos'u verdiler. Theano, Metapontos'a çocukları göstererek, bunların kendi oğulları olduğuna onu ikna etti. Ancak ardından Theano'nun da iki oğlu oldu. Bu durumda, Theano, tedbirsizce evine soktuğu bu iki yabancıdan kurtulmayı düşündü. Üstelik çocukların güzelliği, kocasının onları daha çok sevmesine yol açıyordu. Metapontos'un, Metapontion Dianası'na kurban sunmaya gittiği bir gün, Theano, oğullarına Aiolos ile Boiotos'un sırrını açıkladı ve bir av sırasında onları öldürmelerini istedi. Dört delikanlı dağda dövüştüler ve Poseidon'un yardımı sayesinde, Aiolos ile Boiotos dövüşü kazandılar; Theano'nun oğullarını öldürüp, bir zamanlar kendilerini bulan çobanların yanına sığınmak için kaçtılar. Orada, Poseidon onlara babalarının kendisi olduğunu açıkladı ve annelerinin hâlâ hapis olduğunu söyledi. Delikanlılar, hemen gidip annelerini kurtardılar. Poseidon, Melanippe'ye görme yeteneğini geri verdi. Bunun üzerine, oğulları onu Metapontion'a götürdüler ve kral Metapontos'a Theano'nun suçunu açıkladılar. Kral, Melanippe'yle evlendi ve iki delikanldan, biri Boiotia'yı (Trakya'da?), diğeri de Aiolia'yı (Propontis'te) kurmak üzere yola çıktı.

Aynı efsanenin başka versiyonları da vardır. Bunlardan birine göre Arne-Melanippe, Poseidon'dan hamile kalınca babası tarafından hapse atılmaz. Bunun yerine, Tesalya'dan geçmekte olan bir Metapontionlu'ya verilir. Evine dönen Metapontionlu, bir kâhinin öğüdü üzerine, Aiolos ile Boiotos'u evlat edinir. Arne'nin büyüyen iki oğlu ayaklanmayı fırsat bilip Metapontion krallığını ele geçirirler. Sonra, kendi anneleriyle kavgaya tutuşan manevi babalarının karısını (Autolyte ya da Siris) öldürürler. Bu cinayetin ardından kaçmak zorunda kalırlar. Aiolos, Aiolia denizi adalarına gider ve orada Lipara şehrini kurar. Boiotos, daha sonra Tesalya (Thessalia) diye adlandırılacak olan Aiolis'e gider.

Aiolos'un Metapontion'dan ayrılışından sonra, Aiolia adalarında Auson'un oğlu kral Liparos tarafından çok iyi karşılandığı; Liparos'un, kızı Kyane'yi eş olarak Aiolos'a verdiği ve iktidarı ona bırakarak kendisinin de Napoli körfezinde Sorrente'ye çekildiği öyleniyordu. Aiolos'un Kyane'den altı oğlu oldu: Astyokhos, Ksouthos, Androkles, Pheraimon, Iokastos ve Agathyrnos.

3. Poseidon'un oğlu Aiolos, çoğu kez, *Odysseia*'da bahsi geçen Rüzgârların Efendisi Aiolos'la özdeşleştirilir, ama

bazen de ondan ayrılır (bkz. yukarıda § 1). Odysseus, yolculukları sırasında, Aiolia Adası'na çıktığında, bu Aiolos, onu dostça karşılar ve bir ay boyunca yanında tutar. Odysseus tekrar yola çıkarken, onu doğrudan doğruya Ithake'ye götürecek rüzgârın dışında bütün rüzgârların içine kapatıldığı bir tulum verir kahramana. Ama Odysseus uyuduğu bir sırada, arkadaşları tulumun şarap dolu olduğunu sanarak, onu açarlar ve dışarı kaçan rüzgârlar, korkunç bir fırtına koparırlar. Bu fırtına sırasında gemi Aiolia kıyısına sürüklenir. Aiolos, kahramanın tanrısal bir ölkenin kurbanı olduğunu anlayarak, onunla bütün ilişkisini keser ve onu geri gönderir (bkz. *Odysseus*).

Aipytos (Αἴπυτος) Bu adla tanınan birçok kahraman vardır.

1. Bunlardan biri Arkadhialıdır. Hippotoos'un oğlu ve Kypselos'un babasıdır. Bir gün Mantineia'da Poseidon'un tapınağına zorla girmek isteyince, tanrı tarafından kör edildi ve öldü.

2. Bir diğeri de öncekinin torununun oğludur. Babası Messenia kralı Kresphonthes, annesi ise Kypselos'un kızı Merope'ydi (tab. 12). Aipytos'un kardeşleri ve babası bir ayaklanma sırasında katledildiler. Aipytos kaçmayı başarıp, büyük babasının yanına sığındı. Büyüyünce, Aristodemos'un ve Isthimios'un oğulları olan Dor prensleri ile Arkadhialıların yardımını alarak geri döndü. Kardeşlerinin ve babasının öcünü aldı. Ayaklanmanın sorumlusu olan ve Kresphontes'in ölümünden sonra, onun karısı Merope'yi zorla elde ederek kendisiyle evlenmeye mecbur eden Polyphontes'i öldürdü. Aipytos, annesini kurtardı ve ülkede hüküm sürdü (ayrıca bkz. *Merope*). Erdemleri ve bilgeliğiyle o kadar ünlendi ki, onun, o zamana kadar kendilerini Heraklesoğulları (Herakleidai) diye adlandıran soyu, Aipytosoğulları (Aipytidai) adını aldı. Aipytos'tan sonra tahta kral Glaukos geçti.

3. Nihayet, Elatos'un ya da bazı rivayetlere göre, bütün Arkadhia'da hüküm süren Arkas'ın oğlu olan bir başka Aipytos daha vardır (bkz. tab. 5). Bu Aipytos bir av sırasında yılan sokmasından öldü. Mezarı, Kyllene Dağı'nın yakınlarında bir yerdeydi. Aipytos, Pitane'nin kendisine emanet ettiği Poseidon'un kızı Euadne'yi kendi kızı gibi büyüttü. Euadne'nin Apollon'dan Iamos adında bir oğlu oldu (bkz. *Iamos*).

Aisakos (Αἴσακος) Priamos ile Arisbe'nin oğlu (bkz. tab. 35). Aisakos büyükbabası Merops'tan rüya yorumlama yeteneğini almıştı. Gerçekten de, Hekabe, Paris'i doğurmak üzereyken, rüyasında büyük Troia şehrini yakan alevli bir meşaleyi dünyaya getirdiğini gördü. Bu garip rüyanın ne anlama gelebileceğini Aisakos'a sordular. O da, doğacak çocuğun şehrin yakılıp yıkılmasına neden olacağını söyledi ve doğar doğmaz öldürülmesini salık verdi (bkz. *Paris*, *Hekabe*). Çok geçmeden, Aisakos'un karısı bir yılan tarafından sokularak öldü; Aisakos da kendini denize attı. Thetis, acıyarak onu bir kuşa, muhtemelen bir tür dalgıçkuşuna dönüştürdü.

Aison (Αἴσων) Kretheus ile Tyro'nun oğlu (Amythaon ve Pheres gibi) (bkz. tab. 1 – tab. 13). Aison, Autolykos'un kızı Polymede'yle evliydi ve bu evlilik dolayısıyla Odysseus'un büyük amcası oluyordu. Ama başka rivayetler, onun karısı olarak Phylakos'un kızı Alkimede'yi anarlar (tab. 17). Aison'un, üvey kar-

deşi Pelias, oğlu da Iason'dur. Pelias, Aison'u, Kretheus'tan ona miras kalan Iolkos krallığından attı; Iason'u da altın postu ele geçirmeye gönderdi. Argonautların mahvolduğu dedikodusu yayıldığı için, artık hiçbir korkusu kalmayan Pelias, Aison'u öldürmek istedi. Aison da, kendi ölüm şeklini kendi seçme hakkını lütfetmesini Pelias'tan istedi ve kendisini boğa kanıyla zehirledi. Ovidius ise, tersine, Aison'un oğlunu yeniden gördüğünü ve Medeia'nın büyüleriyle yeniden gençleştiğini söyler.

Aithalides (Αἰθαλίδης) Myrmidon'un kızı Eupolemia ile Hermes'in oğlu olan Aithalides, usta bir okçuydu. Argonautların seferine katılıp haberci olarak görev aldı. Babasından çok güçlü bir bellek almış, hatta bunu ölümünden sonra Hades'te bile yitirmemişti. Zaten, Aithalides ölülerin yanında sürekli kalmıyor, kısa dönemler için insanlarla birlikte yaşamaya geliyor, sonra tekrar Ölüler Diyarı'na dönüyordu.

Aither (Αἰθήρ) Yeryüzüne yakın olan aşağı göğe oranla ışığın daha saf olan yukarı göğün kişileştirilmesi. Hesiodos; Aither'i, Erebos ile Nyks'in (Karanlık ve Gece) oğlu ve Hemera'nın (Gün Işığı) kardeşi olarak sunar. Başka bazı rivayetlere göre, Gün'le birleşen Aither, Yer'i, Gök'ü, Deniz'i; sonra Acı, Öfke, Yalan, vs. gibi bazı soyutlamaları ve bunların yanısıra, (Hesiodos'un Kyklopslar dediği) Okeanos'u, Themis'i, Tartaros'u, Briareus'u, Gyges'i, Steropes'i ve Atlas'ı, Hyperion'u, Saturnus'u, Ops'u, Moneta'yı, Dione'yi, üç Furiaları doğurdu. Hyginus tarafından verilen bu listede Ouranos mitosundan alınma unsurlar bulunmaktadır (bu efsaneye bkz.). Cicero, Aither'i, Iupiter ile Caelus'un (yani kişileştirilmiş gökyüzü olan Ouranos'un) babası ve Güneş'in büyükbabası sayar.

Aithilla (Αἴθιλλα) Laomedon'un kızı. Aithilla, Troia'nın yağmalanmasından sonra Yunanların eline düşen Troialı tutsaklardan biridir. Aithilla, Protesilas'ın yoldaşlarına verildi. Ancak, bunların gemileri, bir fırtınanın ardından su ikmali yapmak için Trakya'da Pallene kıyılarına yanaşmak zorunda kalınca, Aithilla, tutsak arkadaşlarına şimdiye kadar çektileri acıları ve Yunanistan'a ulaşırlarsa kendilerini bekleyen daha da beterlerini sayıp dökerek onları ayaklanmaya kışkırttı. Onlara gemileri yakmayı öğütledi. Onlar da bunu yaptılar. Bu yüzden, ülkede kalmaya mecbur olan Yunanlar, burada Skione şehrini kurdular.

Aithra (Αἴθρα) Troizen kralı Pittheus'un kızı ve dolayısıyla, Pelops'un torunu (tab. 2), Theseus'un annesi. Kahramanın Troizen tahtı üzerinde hak sahibi olması annesi dolayısıyladır.

Aithra'nın gönlünü önce Bellerophontes çelmeye çalıştı. Fakat çocuk sahibi olmak istediği için Delphoi'a kâhine akıl danışmaya giden Aigeus, dönüşünde Troizen'e geldiğinde, oranın kralı Pittheus kâhinin Aigeus'a verdiği yanıtın anlamını kavrayarak, konuğunun haberi olmaksızın, onu kızıyla birleştirmenin yolunu hazırladı. Bu birleşme sonucunda Theseus doğdu. Aigeus'un gelmesinden bir gün önce tanrıça Athena'nın, Aithra'ya, yakındaki bir adaya giderek vaktiyle Pelops'un arabasını süren kahraman Sphairos için kurban sunmasını rüyada ilham ettiği de rivayet edilir. Burada Poseidon, Aithra'yı yakalayarak bekâretini bozar. Aithra, aynı gece Aigeus'la da birleşir. Bunun için, Theseus'un, bir ölümlünün

oğlu olduğu kadar, tanrının oğlu olduğu da söylenebilir.

Aigeus Atina'ya geri dönerken, Aithra da Troizen'de kalarak oğlunu büyüttü (bkz. *Theseus*). Theseus daha sonra, Atina kralı olup Ölüler Diyarı'na yolculuğa çıkarken, evvelce kaçırdığı Helene'yi annesine emanet etti. Ama genç kızın iki erkek kardeşi, Kastor ve Polydeukes, onu kurtarmayı başardılar ve Aithra'yı esir alarak götürdüler. Aithra, Helene'nin kölesi olarak onunla birlikte Troia'ya gitti. Söylenildiğine göre, bunu gönüllü olarak yaptı; hatta bazı yazarlara göre, Helene'ye Paris'le gitmesini ve Menelaos'u terk etmesini o öğütlemiştir. Aithra, Troia'da torununun oğlu küçük Mounitos'u büyüttü (bkz. *Mounitos*). Şehrin alınışından sonra, torunları Demophon ve Akamas'ın onu tanımaları sayesinde özgürlüğüne kavuştu. Theseus'un ölümünden sonra, Aithra'nın kahrından kendini öldürdüğü anlatılır.

Aitne (Αἴτνη) Catania şehrine hâkim mevkideki yanardağa adını veren Sicilyalı bir nympha. Ouranos ile Gaia'nın ya da eski versiyonlara göre, yüz eli olan Dev Briareus'un kızıydı. Hephaistos ile Demeter Sicilya'nın (buğday ve yanardağ ülkesi) sahipliği konusunda tartıştıkları zaman, Aitne hakem olarak araya girdi. Aitne, bazen Hephaistos'tan dünyaya getirdiği söylenilen Palikoi kardeşlerin (bu isme bkz.) annesi olarak da geçer.

Aitolos (Αἰτωλός) Peloponisos'taki Elis kralı. Endymion ile bir nymphanın oğluydu. Beş kardeşi vardı: Paion, Epeios, Eurykyde (ya da Eurypyle), Naksos ve Pisos. Endymion kendisinden sonra kimin tahta geçeceğine karar vermek için oğullarına Olympos'ta bir koşu yaptırmaya ve galibi geleceğin kralı seçmeye karar verdi. Yarışı Epeios kazandı. Paion, Makedonya'ya kaçtı; Aitolos Peloponisos'ta kaldı ve Epeios'un ölümünden sonra tahta geçti. Ama ülkenin kralı Apis'i (bkz. Apis) öldürdüğü için, kurbanının oğulları tarafından sürgüne zorlandı. Aitolos Korinthos Körfezi'nin kuzeyinden, Akheloos Nehri'nin ağzına doğru ilerledi. Orada, Phthia ile Apollon'un oğulları Laodokos, Polypoites ve Doros tarafından konuk edildi, ama onları öldürdü; Kouretleri de ülkeden kovduktan sonra orada hüküm sürdü. Bu ülke onun ardından Aitolia adını aldı. Aitolos'un karısı, Phorbas'ın kızı Pronoe'ydi. Aitolos'un Pronoe'den Pleuron ve Kalydon adlarında iki çocuğu oldu (bkz. *Endymion*, *Elis* ve tab. 24).

***Aius Locutius** Adı, konuşma fikrini iki kez içeren (*aio* ve *loquor*) esrarengiz bir tanrıdır. Yalnızca bir kez, İÖ 390'da Kelt istilası sırasında düşmanın yaklaştığını haber veren ses biçiminde kendini gösterdi. Bu sese önce kimse kulak asmadı, ama Roma'nın alınmasından sonra ve Keltlerin kovulmasının ardından, diktatör Camillus bu tanrısal sese yapılan saygısızlığı telafi etmek için sesin duyulduğu yere, Palatinus'un kuzey ucuna bir tapınak diktirdi.

Akademos (Ἀκάδημος) Attikeli kahraman. Helene'nin kaçırılmasından sonra, Kastor ve Polydeukes kardeşlerini bulmak için bütün Yunanistan'ı araştırırlarken, Akademos, Theseus'un Helene'ni hapsettiği yeri Dioskouroslara bildirdi. Akademos'un mezarı, Atina banliyösünde, Kerameikos semtinin ötesindeydi. Bu mezar kutsal bir korulukla çevriliydi. Platon kendi okulunu, yani Akademia'yı bu korulukta kura-

rak, burayı ünlendirdi. Akademia adının Dioskouroslara aynı seferde yoldaşlık etmiş olan Arkadhialı Akhemos'un adından türediği de ileri sürülmüştür.

Akakallis (Ἀκακαλλίς) Minos'un kızlarından biri. Önce Hermes'in sonra da Apollon'un sevgilisi oldu. Hermes'ten Kydon adında bir oğlu; Apollon'dan da Naksos (Naksos Adası'na adını vermiştir), Miletos ve Amphitemis (Garamante adıyla da bilinir) adlarında üç oğlu oldu. Akakallis, Amphitemis'i dünyaya getirmeye hazırlanırken öfkelenen Minos, onu Girit'ten çok uzaklara, Libye'ye (Tunus'un güneyindeki bölgeye) kadar sürdü. Akakallis'in Garamante adıyla bilinen oğlu orada "Garamanteler" adında göçebe bir halkının doğmasına yol açtı. O sırada, üçüncü oğlu Miletos'u dünyaya getirmek üzere olan Akakallis, babasının gazabından korktu ve ormanda bir sığınak aramak için saraydan kaçtı. Küçük Miletos'u ormanda dünyaya getirdi. Besleyemediği için, bebeği bir ağacın dibine bıraktı. Ama Apollon'un buyruğuyla ormandaki dişi kurtlar onu sütleriyle beslediler. Sonunda, çobanlar onu bulup aldılar ve büyüttüler. Akakallis, bazen Akakalle diye de adlandırılır. Ἀκακαλλίς, Yunancada "Mısır ılgını" anlamına gelir (bkz. *Philandros*).

Akakos (Ἄκακος) Kimi rivayetlere göre, Hermes'in babalığı. Lykaon'un oğlu olan Akakos, Arkadhia'da Akakesion şehrini kurdu.

Akalanthis (Ἀκαλανθίς) Makedonya kralı Pieros'un dokuz kızından birinin adı. Akalanthis, kız kardeşleriyle bir olup, Mousalar kadar iyi şarkı söylediğini ileri sürerek, onlara meydan okudu. Öfkelenen tanrıçalar, dokuz kardeşi de kuşa çevirdiler. Akalanthis, saka oldu (ἄκανθα Yunancada, sakanın çok sevdiği "devedikeni" anlamına gelir) (bkz. *Pieros kızları*).

Akamas (Ἀκάμας) Bu adla tanınan birkaç kahraman vardır.

1. Bunlardan biri, Antenor ile Theano'nun oğlu olan bir Troialı'dır; Yunanların saldırısında parlak bir rol oynadı. Meriones tarafından öldürüldü.

2. Yine, Troialıların safında savaşanlardan, Kyzikos'un (bu ada bkz.) amcası olan bir diğer Akamas, bir Trakya birliğinin komutanıydı. Telamon'un oğlu Aias tarafından öldürüldü.

3. Bu adı taşıyan kahramanların en ünlüsü, Theseus ile Phaidra'nın oğlu ve Attike'deki Akamantisler kabilesine adını verendir. Bu Akamas, Homeros destanlarında yer almıyorsa da, *Ilias*'ın yazılışından sonraki efsaneler, Troia'nın alınışında kardeşi Demophon'a olduğu gibi, ona da bir rol vermektedir. Akamas'ın, savaşın başlamasından önce Helene'yi istemek için Diomedes'le birlikte elçi olarak Troia'ya gittiği söylenir. Akamas, orada Priamos'un kızı Laodike'nin ilgisini çekti ve Laodike ona âşık oldu. Genç kız, tutkusunu Perseus'un karısı Philobia'ya açtı. Philobia, hemen Laodike'ye yardım etmeye karar verdi. Dardanos şehrinde (Troas'a) hüküm süren kocasını, iki genci bir şölene ayrı ayrı davet etmesi ve yanyana oturtması için ikna etti. Laodike, kendini Priamos'un haremindeki bir nedime olarak tanıtacaktı. Şölenin sonunda, Laodike, Akamas'ın karısı olmuştu. Bu birleşmeden Mounitos adında bir erkek çocuk dünyaya geldi; Priamos'un evinde, öz büyükannesinin annesi ve Theseus'un annesi olan, o sırada Helene'nin tutsağı bulunan Aithra tarafından büyütüldü.

Troia'nın düşüşünden sonra Mounitos yeniden babasına döndü ve babası, sonunda serbest bırakılan Aithra'yla birlikte, onu Attike'ye götürdü. Fakat yolda, Olynthos'ta, Mounitos avlanırken bir yılan onu sokup öldürdü.

Söylendiğine göre, Akamas, Troia'nın alınışı sırasında tahta atın içinde yer alanlardandı. Ganimet payı olarak tutsak Klymene'yi aldı. Dönüşü sırasında Trakya'da durdu, Phyllis'in aşkı uğruna burada uzun zaman kaldı. Sonra Kıbrıs'a giderek bir koloni kurdu. Orada, attan düştüğü ve kılıcının vücuduna saplanmasıyla öldüğü anlatılır. Ama bu efsane genellikle kardeşi Demophon'a atfedilir (bkz. *Demophon*).

Başka efsanelere göre ise, Akamas, kardeşi Demophon'la birlikte, Troia'nın alınışına katıldıktan sonra, büyükannesi Aithra'yla birlikte Attike'ye döndü, orada iktidarı yeniden aldı ve barış içinde hüküm sürdü.

Akanthis (Ἀκανθίς) Autonoos ve karısı Hippodameia'nın, Anthos, Erodios, Skhoineus, Akanthos adlı dört oğlu ve bazen Akhanthyllis olarak da anılan Akanthis adında bir kızı vardı. Bütün aile oldukça geniş, ama pek ürün vermeyen bir toprağı işlemekteydi, çünkü çok az çalışıyorlardı; tarlalarında daha çok deve dikeni ve saz bitmekteydi (iki erkek çocuk Skhoineus ve Akanthos ile genç kızın adları da buradan gelir, çünkü Yunancada σχοῖνος ve ἄκανθα sırasıyla "saz" ve "deve dikeni" anlamına gelir). Ailenin başlıca uğraşı, at yetiştiriciliğiydi. Kısraklarını bataklıklarda otlatıyorlardı. Anthos'un, kısrakları aramaya gittiği bir gün, otlaklardan ayrılmak istemeyen atlar azdılar ve genç adamın üzerine atılarak onu parçaladılar. Antho'sun babası da lalası da gürültüyü duymalarına rağmen yetişmekte acele etmediler; kısrakları ayırmaya çalıştıklarında artık geç kalmışlardı. Bu korkunç ölüm karşısında bütün aile öylesine büyük bir acıya gömüldü ki, Zeus ve Apollon onların kederine acıyarak hepsini kuşa çevirdi. Autonoos balabankuşuna, Hippodameia tepeli tarlakuşuna, Anthos, Erodios, Akanthos ve Akanthis ise kendi isimleriyle anılan ancak pek tanınmayan kuşlara dönüştüler. Akanthos ile Akanthis, muhtemelen, sakanın iki değişik türü (bkz. *Akalanthis*), Erodios ise balıkçıldır.

Akaman (Ἀκαρνάν) Thebaili kâhin Amphiaros'un oğlu Alkmaion'un, Akheloos nehrinin kızı Kallirroe'den (*Güzel Kaynak*) Amphoteros ve Akarnan adlarında iki oğlu vardı (bkz. tab. 1). Alkmaion serüvenleri sırasında Arkadhia'da, Psophis kralı Phegeus'a saldırmış, Phegeus'un çocukları da onu öldürmüştü (bkz. *Alkmaion*). Kallirroe, kocasının ölümünü öğrenince bir zamanlar sevgilisi olduğu Zeus'tan bir mucize yaratarak, henüz küçük olan iki çocuğunu, babalarının intikamını alabilecek güce erişmeleri için, hemen büyütmesini istedi. Zeus bunu kabul etti. Böylece, iki çocuk, kral Agapenor'un yanında karşılaştıkları Phegeus'un iki oğlu Pronos ve Agenor'u öldürebildiler. Sonra da Psophis'e giderek babalarının ölümünün asıl sorumlusu Phegeus'u öldürdüler. Şehir sakinleri peşlerine düştü, ama onlar kaçmayı başardılar ve Arkadhia bölgesindeki Tegea'ya geri dönerek, Agapenor'un yanına sığındılar. Tegealılar, birkaç Argoslu'nun da yardımıyla onları korudular. İki kardeş büyükbabaları Akheloos'un emri üzerine, bir dizi cinayetin sebebi olan, özellikle de dolaylı şekilde babaları Alkmaion'la

büyükbabaları Amphiaraos'un ölümüne neden olan (bkz. *Eriphyle*) Harmonia'nın kolyesini Apollon'a adamak amacıyla Delphoi'a gittiler. Bu iş tamamlanınca onlara katılan yoldaşlarıyla birlikte Epeiros'u boydan boya geçtiler ve Akarnania'yı kolonileştirdiler; buranın, o zamana dek Kouretler adıyla bilinen sakinleri, bundan böyle Akarnan'ın adını benimsediler.

Bir rivayete göreyse, Akarnan, peşine düşenleri öldüren Oinomaos'un kızı Hippodameia'yla evlenmeye çalışırken öldü (bkz. *Hippodameia*).

Akastos (Ἄκαστος) Iolkos kralı Pelias ile Anaksibia'nın oğlu (tab. 13). Babasının isteğine karşı çıkarak, Argonautların seferine katıldı. Oysa Pelias bu seferi yalnızca tahtı için tehlike arzeden Iason'dan kurtulma yolu olarak düşünmüştü (bkz. *Iason*). Akastos, Kalydon yabandomuzu avına da katıldı. Babası Pelias, Medeia tarafından öldürülünce, Akastos, Iolkos krallığı tahtına oturdu (bkz. *Medeia*).

Akastos, Akhilleus'un babası Peleus'un efsanesinde dolaylı rol oynar. Kalydon'daki av sırasında, Peleus, avcılardan biri olan Eurytion'u kazayla öldürür. Peleus bu cinayetin günahından arınmak için Akastos'un yanına gider. Orada, Iolkos sarayında yaşarken, Akastos'un karısı Astydameia ona âşık olur. Peleus tarafından reddedilen Astydameia, kahramanın karısına, kocasının Akastos'un kızı Sterope'yle evlenmek için kendisini terk etmek üzere olduğunu bildiren bir mesaj gönderir. Peleus'un karısı umutsuzluğa kapılarak kendini asar. İntikamını yeterli görmeyen Astydameia, Akastos'a gidip Peleus'u suçlar ve kendisini baştan çıkarmaya çalıştığını iddia eder. Akastos, Astydameia'ya inanır, ama bir cinayetin günahından yeni arınmış konuğunu öldürmeye cesaret edemeyerek, onu Pelion tepesinde ava götürmeyi tasarlar ve orada uyurken terk eder. Yırtıcı hayvanların ya da dağdaki kötü yaratıkların onu sağ koymayacaklarından emin olmak için de, uyuyan kahramanın kılıcını sığır tezeklerinin altına gizler. Fakat dağdaki Kentauroslardan (yarı insan yarı at biçimindeki yaratık) biri olan bilge Kheiron, onu zamanında uyandırıp kılıcını geri verir ve böylece silahsız Peleus dağdaki Kentauroslar tarafından öldürülmekten kurtulur (bkz. *Peleus*).

Krallığına geri dönen Peleus, intikam almak ister. Kimi rivayetlere göre yalnız yahut Iason'un, Kastor'un ve Polydeukes'in yardımıyla Iolkos'a saldırmak için geri döner. Şehri alarak Astydameia'yı öldürür ve vücudunu parçalayarak uzuvlarını, arasından ordusunu geçirebilecek şekilde şehrin çeşitli yerlerine dağıtır. Akastos'u da aynı şekilde öldürür.

Fakat başka rivayetlere göre; Troia Savaşı sırasında oğlu Akhilleus Asya'da olduğu için savunmasız kalan Peleus'a Akastos saldırır ve onu krallığından kovar. Akastos'un, Astydameia'dan başka, Kretheus'un (bu ada bkz.) kızı olan Hippolyte Kretheis adında bir karısı olduğundan da söz edilir.

Akestes Bkz. *Aigestes*.

Akhaimenides (Ἀχαιμενίδης) Odysseus, Polyphemos tarafından kışkırtılan devlerin attıkları kayaların önü sıra Kyklopslar ülkesinden aceleyle ayrılırken, arkadaşlarından Akhaimenides'i gemiye almayı unuttu. Gizlenerek sağ kalabilen Akhaimenides, daha sonra Aineias tarafından kurtarıldı.

Akhates (Ἀχάτης). 1. Aineias'ın sadık dostu olan bir Troialı. Aineias'a yolculuklarında İtalya'ya kadar eşlik etti (bkz. *Aineias*). Bir rivayete göre, Troia toprağına ayak basan ilk Yunan olan Protesilaos'u öldürmüştür.

2. Akhates, aynı zamanda *Dionysiaca*'da Nonnos tarafından, tanrının bir yoldaşına verilen addır. Bu Akhates, Tyrrhenoili'dir.

Akheloos (Ἀχελῷος) Akheloos, Aitolia'da Yunanistan'ın en büyük nehri ve aynı zamanda bu nehrin tanrısıdır. Onun Okeanos ve Tethys'in, başka bir deyişle, Hellen tanrılarının soyağacı dizgesinde yer alan en eski çiftlerden birinin oğlu olduğu söylenir (bkz. *Ouranos*). Akheloos, kardeşleri olan üç bin nehir tanrısının en büyüğü sayılır.

Farklı efsaneler, bazen Akheloos'u Güneş'in ("Titanlar"dan biridir) ve 'Yer'in oğlu ya da Poseidon'un oğullarından biri olarak sunar ve nehrin adının önceleri Phorbas olduğu, ancak ırmağı geçerken bir okla ölümüne yaralanan Akheloos buraya düştükten sonra, nehrin kahramanın adını aldığı anlatılır.

Bazen, kızları Seirenleri dünyaya getiren Melpomene'yle, bazen de diğer Mousalarla çeşitli âşk ilişkileri yaşadığı rivayet edilir; birçok kaynağın –Korinthos'taki Peirene kaynağının, Delphoi'daki Kastalia ve Thebai'daki Dirke kaynaklarının– babası olarak gösterilir. Alkmaion'la evlenen Kallirroe (Güzel kaynak) de Akheloos'un kızı olarak geçer. Ama efsane Kallirroe'nin annesinin adını belirtmez (bkz. *Alkmaion* ve *Akarnan*).

Akheloos, Herakles'in işlerinin döngüsüyle de ilişkilidir: Aitolia'da Kalydon kralı Oineus'un komşusu olan Akheloos, kralın kızı Deianeira'ya evlenme teklif eder Ancak, nehir-tanrı olarak Akheloos'un başkalaşma yeteneği vardı; istediği şekle girebilmekteydi: Kimi zaman boğa, kimi zaman ejderha vs. olabiliyordu. Bu yetenek, böylesine rahatsız edici bir kocayla evlenmeyi düşünmeyen Deianeira'yı korkuttu. Herakles, Oineus'un sarayında kendini takdim edip evlenme teklif edince, Deianeira bunu hemen kabul etti. Bununla birlikte, Herakles, yerinin alınmasına kolay kolay razı olmayan Akheloos yüzünden kızı elde etmekte zorluk çekti, iki talip arasında çarpışma oldu. Akheloos, bütün yeteneklerini, Herakles de bütün kuvvetini kullandı. Mücadele sırasında Akheloos boğaya dönüştü. Herakles onun boynuzlarından birini kopardı. Bunun üzerine, Akheloos kendini yenik sayarak teslim oldu; Deianeira'yla evlenme hakkını Herakles'e bıraktı, ama boynuzunu geri istedi. Herakles, bu boynuza karşılık, Zeus'un sütannesi keçi Amaltheia'nın bol bol çiçekler ve meyveler saçan bir boynuzunu ona hediye etti (bkz. *Amalthaia*). Bazı yazarlar, bu sihirli boynuzun Akheloos'un kendi boynuzu olduğunu ileri sürerler.

Nehrin ağzında yer alan Ekinai adalarının yaratılışı da tanrının mucizevi kudretine atfedilir. Ülkenin dört nymphası, Akheloos kıyılarında adak sunarlarken, andıkları tanrılar arasında nehir tanrısını saymayı unuturlar. Öfkelenen nehir tanrısı sularını kabartır ve onları denize sürükler. Nymphalar burada ada olurlar. Grubun beşinci adası Perimele, tanrının sevdiği ve bekâretini aldığı bir genç kızdı. Perimele dünyaya bir çocuk getireceği sırada, babası Hippodamas kızına öfkelenerek onu nehre attı. Aşığının yalvarmasıyla genç kadın, Po-

seidon tarafından adaya dönüştürüldü. Günümüzde Akheloos nehri 'Aspropotamo' adını taşımaktadır (Patras körfezinin girişinde Yunan Denizi'ne dökülür).

Akheron (Ἀχέρων) Ölüler Diyarı denen yeraltı dünyasının tasvirine ilk kez *Odysseia*'da rastlanır. Buna göre, Akheron Nsehri, Pyriphlegeton ve Kokytos'un yanındadır. Akheron, Ölüler Diyarı'na varmak için, ruhların geçmek zorunda olduğu nehirdi. Kharon adında bir sandalcı, onları bir kıyıdan ötekine taşımakla görevlendirilmişti (bkz. *Kharon*). Bu nehir hemen hemen hiç akmıyordu; kıyıları kamışlarla kaplı ve balçıkla doluydu.

Bir rivayette Akheron, Yer'in (Gaia) oğlu olarak anılır. İşlediği eski bir hata – Olymposlularla Devler arasındaki savaşta, savaşmaktan susamış olan devlere su vermeyi kabul etmişti– yüzünden cezalandırılan Akheron, altında yaşamaya mahkûm edilmişti.

Akheron, Karanlıklar Nymphası Orphne'yle ya da Gorgyra'yla birleşerek Askalaphos'u (efsanesine bkz.) dünyaya getirdi, ama genç adam Demeter tarafından baykuşa dönüştürüldü.

Yunanistan anakarasının batı kıyısında, Epeiros'ta, Akheron adında bir nehir bulunuyordu. Bu nehir, vahşi bir bölgeden geçiyor ve bir süre aktıktan sonra, derin bir yarıkta kayboluyordu; sonra, ağzına yakın bir yerde yeniden ortaya çıktığında ıssız ve kasvetli bir görünüm içinde, berbat bir bataklık oluşturuyordu. Yanlış bir etimolojinin (adının Yunanca'da "ıstırap" anlamına gelen kelimeye bağlanması) yanısıra, Epeiros'taki bu nehrin özellikleri de, hiç şüphesiz, onun Ölüler Diyarı'yla ilişkili olduğu kanısının doğmasına katkıda bulunmuş ve yeryüzünde bilinen özellikleri, yeraltı dünyasına yakıştırılmıştır.

Roma İmparatorluğu'nda rağbet gören mistik inançlarda, Akheron'un, güney kutbu yakınlarında, güney yarımküre burçları arasında yer aldığı kabul ediliyordu.

Akhilleus (Ἀχιλλεύς) Akhilleus efsanesi Yunan mitolojisinin en zengin ve en eski efsanelerinden biridir. Troia'nın alınışından çok, bu sefer sırasında neredeyse Yunan ordusunun imhasına yol açacak Akhilleus'un öfkesini konu alan *Ilias* destanı bu efsaneyi üne kavuşturmuştur. Böylece, bütün antikçağın en çok okunan destanı, kahramanın serüvenlerinin popülerleşmesine katkıda bulunmuştur. Başka bazı şairler ve halk efsaneleri, onun kişiliğine dört elle sarıldılar ve Homeros'un anlatılarının eksikliklerini gidermek için bölümler uydurarak, Akhilleus'un hayat hikâyesini tamamlamaya çalıştılar. Böylece, Roma dönemine kadar bütün antikçağın epik ve tragedya şairlerine esin kaynağı olan, çoğu zaman birbirlerinden farklı efsanelerle ve beklenmedik olaylarla yüklü bir Akhilleus destan döngüsü doğdu.

Çocukluğu. Akhilleus, Tesalya'da Phthia şehrinde hüküm süren Peleus'un oğludur. Baba tarafından doğrudan doğruya Zeus soyundan gelir. Annesi, okyanus tanrısı Okeanos'un kızı olan Thetis, bir tanrıçadır (bkz. tab. 31). Akhilleus'un eğitimi konusunda, anlatılar arasında uygunluk yoktur. Akhilleus bazen baba evinde, eğiticisi Phoiniks'in ya da Kentauros Kheiron'un yönetiminde annesi tarafından büyütülmüş olarak sunulur; bazen de, istemeden annesiyle babasının bozuşmasına neden olduğu, annesi kocasını terk ettiği için Pelion Dağı'nda yaşayan Kentauros Kheiron'a emanet

edildiği anlatılır. Thetis, tanrıça olduğu için, ölümlü Peleus'la sürekli olamayacak bir ilişki kurmuştu. Aralarındaki pek çok farklılık, çifti birbirinden ayırıyordu. Söylendiğine göre Akhilleus, bu evlilikten doğan yedinci çocuktu ve Thetis, her çocuğunu Peleus'tan geçen ölümlü unsurlardan arındırmaya çalışmıştı. Bunu sağlamak için çocukları ateşe sokuyor, ateş de onları öldürüyordu. Ama yedinci çocukta, Peleus uyumadan bekledi ve Thetis'i bu tehlikeli işe kalkışırken gördü. Yalnızca dudakları ve sağ ayağının aşık kemiği yanmış olan çocuğu Thetis'in elinden çekip aldı. Thetis buna çok kızdı ve yeniden kız kardeşleriyle birlikte yaşamak üzere denizin bağrına döndü. Böylece, çocuğu kurtaran Peleus, tıp sanatında usta olan Kentauros Kheiron'dan yanan kemiğin yerine yenisini koymasını istedi. Kheiron, bunun için, sağlığında pek hızlı koşan bir dev olan Damysos'u mezarından çıkardı ve devin kemiğini, Akhilleus'un yanık kemiğinin yerine taktı. Akhilleus'un üstünlüklerinden biri olan koşuculuk yeteneği, bu şekilde açıklanıyordu. Nihayet, başka bir efsane de, Akhilleus'un, çocukken annesi tarafından yeraltı nehri Styks'te yıkandığını söyler. Bu suyun, içine giren her insanı yaralanmaz kılma gücü vardı. Ama suya daldırırken Thetis, çocuğu topuğundan tuttuğu için, büyülü su buraya değmedi ve topuk, yaralanabilir tek yer olarak kaldı.

Akhilleus'a, Pelion Dağı'nda, Kentauros'un annesi Philyra ile karısı Nympha Khariklo baktılar. Biraz daha büyüdüğü zaman avlanmayı, atları terbiye etmeyi ve hekimliği öğrenmeye başladı. Üstelik şarkı söylemeyi, lir çalmayı da öğreniyordu. Ayrıca, Kheiron, onu dünya nimetlerini umursamama, yalandan tiksinme, ölçülülük, kötü tutkulara ve acıya direnme gibi, antikçağ erdemleriyle yetiştiriyordu. Yabandomuzu ve aslan gibi kuvvetli olması için bakıcıları, onu yalnızca bu hayvanların sakatatıyla, balla (yumuşak başlı ve inançlı olması için) ve ayı iliğiyle besliyorlardı. Nihayet, Akhilleus ismini de ona Kheiron verdi; daha önce Ligyron adıyla çağrılıyordu.

Troia'ya gidiş. *Ilias*'a göre, Akhilleus; Nestor, Odysseus ve Patroklos'un Tesalya'da kendisine ilettikleri kişisel bir davet üzerine Troia seferine katılmayı kabul etti. Myrmidonlardan oluşan bir birliği taşıyan elli gemilik filoyu yönetiyordu. Kendisine, dostu Patroklos ile hocası Phoiniks (bu ada bkz.) yoldaşlık ediyorlardı. Hareket edileceği sırada, Peleus, seferden sağ salim dönmesi için oğlunun saçlarını Sperkheios Nehri'ne (krallığını bu nehir suluyordu) adadı. Öte yandan, Thetis, Akhilleus'a kendisini bekleyen kaderi önceden bildirdi: Akhilleus, Troia'ya giderse parlak bir üne kavuşacak, ama hayatı kısa sürecekti. Gitmeyecek olursa, uzun süre yaşayacak, ama bu hayat zaferden yoksun olacaktı. Akhilleus, hiç düşünmeden kısa, ama zafer dolu hayatı seçti. Homeros'tan gelen rivayet bu şekildedir. Ama daha sonraki şairler, özellikle tragedya yazarları, bu gidişi oldukça farklı biçimde anlatırlar. Bunlar bir kâhinin Peleus'a (ya da Thetis'e) Akhilleus'un Troia önünde öleceğini bildirdiğini söylerler. Bu nedenle, Yunanların Asya'ya, Priamos'un şehrine karşı savaşmaya gitmesi sözkonusu olunca, Peleus (ya da Thetis) genç adama kadın elbiseleri giydirmeyi ve onu Skyros kralı Lykomedes'in

sarayında saklamayı düşündü. Akhilleus burada kralın kızlarının hayatını paylaşıyordu. Burada dokuz yıl kaldı. Akhilleus'a kızıla çalan sarı saçlarından dolayı Pyrrha (yani *Kızıl saçlı kız*) adı verilmişti. Akhilleus, işte bu değişik kılık altında, Lykomedes'in kızlarından biri olan Deidameia'yla birleşti; bu birleşmeden, daha sonra Pyrrus adını alacak olan oğlu Neoptolemos doğdu. Ne var ki, kaderi aldatmak için bu kılık değiştirmenin bir yararı olmadı. Odysseus, kâhin Kalkhas'tan Akhilleus olmadan Troia'nın alınamayacağını öğrenmişti. Kehanetin hemen ardından onu aramaya koyuldu ve sonunda Akhilleus'un sığındığı yeri öğrendi. Satıcı kılığına girerek Skyros sarayına geldi ve orada kadınlar bölümüne sızarak mallarını sundu. Kadınlar nakış araçlarını, kumaşları yeğlediler. Ama Odysseus, bu eşyaların arasına değerli silahlar gizlemişti. "Pyrra" hemen bunlara yöneldi. Odysseus, genç adamı kimliğini açıklamaya ikna etmekte zorluk çekmedi. Akhilleus'un savaşçı güdüsünü kışkırtmak için, Odysseus'un bir başka kurnazlık düşündüğü de söylenir: Lykomedes'in hareminde birdenbire boru sesleri duyulmaya başlar. Kadınlar korku içinde kaçışırlar; Akhilleus tek başına kalır ve silah ister: Savaşçı ruhu onda öylesine güçlüdür. Thetis ve Peleus, onu engelleyemeyince boyun eğmek zorunda kalırlar ve Akhilleus'un savaşçı eğilimi bir daha bastırılamaz. Yunan filosunun toplandığı Aulis'ten yola çıkılacağı sırada Thetis, vaktiyle Hephaistos'un Peleus'a düğün armağanı olarak sunduğu kutsal zırhı Akhilleus'a verdi ve Poseidon'un aynı vesileyle armağan ettiği atları da buna ekledi. Bunlarla da yetinmeyerek, onun kaderini son bir kez daha değiştirmeye çalışarak, oğlunun yanına bir köle verdi: Bu kölenin tek görevi, öğütleriyle Akhilleus'un, Apollon'nun oğullarından birini öldürmesine engel olmaktı. Çünkü bir kehanete göre bunu yapması halinde, Akhilleus'un hayatı mutlaka şiddetli bir ölümle sona erecekti.

Birinci sefer *Ilias*'ta, Yunan ordusu Aulis'ten doğruca Troia'ya gelir. Ama daha sonraki efsaneler, tam bir başarısızlıkla sonuçlanan bir başka çıkarma girişiminden daha söz ederler. Filonun Troia'ya saldırmak için Aulis'ten ayrıldığı birinci seferde, tutulacak yön konusunda yanlışlık yapılır ve Yunanlar Troas kıyılarına yanaşacakları yerde, çok daha güneye, Mysia kıyılarına yanaşırlar. Troas'ta olduklarını sanan Yunanlar, ülkeyi yakıp yıkmaya koyulurlar. Ama ülkenin kralı ve Herakles'in oğlu Telephos, onların karşısına çıkar. Bir muharebe başlar. Çarpışma sırasında Akhilleus kargısıyla Telephos'u yaralar. Daha sonra, hata anlaşılır ve Yunanlar Troia'ya gitmek üzere gemilerine binerler. Ama oraya hiç ulaşamayacaklardır, çünkü fırtına filolarını dağıtır ve her birlik kendini kendi ülkesinde bulur. Akhilleus, Skyros'a, eşinin ve oğlunun yanına atılmıştır. Yunanlar yeniden, ama bu kez Argos'ta biraraya gelirler. Telephos, Delphoi kâhininin öğüdü üzerine Akhilleus'tan, açtığı yarayı iyileştirmesini istemek için buraya gelmiştir; çünkü kâhin, Akhilleus'un açtığı yaraları ancak Akhilleus'un kargısının iyileştirebileceğini ona söylemiştir (bkz. *Telephos*).

İkinci sefer. Yunan filosu Argos'tan Aulis'e gider. Aulis'te filo, sakin ve rüzgârsız bir hava yüzünden bir türlü yerinden kıpırdayamaz. Kalkhas,

bu havanın tanrıça Artemis'in işi olduğunu söyler. Tanrıça, Agamemnon'un kızı Iphigeneia'yı kurban istemektedir (bkz. *Agamemnon*). Agamemnon razı olur ve kızı Iphigeneia'yı, ne annesi Klytaimnestra'nın ne de kendisinin kuşkuya kapılabilecekleri bir şekilde Aulis'e getirebilmek için, onu Akhilleus'la nişanlamak istediğine dair bir bahane uydurur. Akhilleus'un, kralın bu kurnazlığından haberi yoktur. Bunu anladığı zamansa, genç kız Aulis'e gelmiştir ve harekete geçmek için çok geçtir. Akhilleus onun kurban edilmesine karşı çıkmaya çalışır, ama ayaklanan askerler onu taşa tutarak öldürmeye kalkışırlar. Bu yüzden, Akhilleus, kaçınılmaz olana boyun eğmek zorunda kalır. Bu bölüm, özellikle tragedya yazarları tarafından geliştirilmişe benzemektedir. Bu sırada, elverişli rüzgârlar esmeye başlar ve Telephos'un kılavuzluğundaki ordu Tenedos Adası'na gelir. Orada, verilen şölen sırasında, Akhilleus ile Agamemnon arasında ilk kavga patlak verir. Yine Tenedos'ta, Akhilleus, kız kardeşiyle bir aşk ilişkisi kurmaya çalıştığı Tenes'i, öldürür (bkz. *Tenes*). Oysa Tenes, Apollon'un bir oğludur. Annesinin, kendisine bildirdiği, sakınmasını tembihlediği kehanet şartını gerçekleştirdiğini çok geç fark eden Akhilleus, Tenes'e muhteşem bir cezane töreni yaptırır ve bu cinayeti zamanında önlemesi gereken kölesini, ihmalkârlığı yüzünden öldürerek cezalandırır.

Ilias'ta anlatılan olayların başlamasından önce, Yunanlar, dokuz yıl boyunca Troia önlerinde kaldılar. Bu dokuz yıl kahramanlıklarla dolu geçti. Bunların bazıları, *Ilias*'ın ozanı tarafından bilinmekteydi. Bazılarıysa sonradan ele alınmıştır. Anadolu şehirlerine ve adalarına, özellikle de Mysia'daki Thebai'a karşı bir dizi korsanlık ve haydutluk harekâtı anlatılır: Akhilleus Thebai'yi ele geçirir. Kral Eetion'u –Andromakhe'nin babası– ve yedi oğlunu öldürür, kraliçeyi de kaçırır. Lyrnesson'a karşı harekât da bu diziye dâhildir: Thebai harekâtında Agamemnon, Khryseis'i alırken, Lyrnesson'da da Akhilleus Briseis'i alır. Akhilleus Patroklos'la birlikte, Aineias'ın Ida'da otlattığı sığır sürülerine talan girişiminde bulunur. Ilk dokuz yıldaki ilk savaşlar arasına sonradan sokulan başka bölümler de vardır. Bu konuda, özellikle çıkartma çatışmalarından bahsedebiliriz. Bu çatışmalar sırasında önceleri üstünlük sağlayan Troialılar, daha sonra, Poseidon'un oğlu Kyknos'u öldüren Akhilleus tarafından bozguna uğratılırlar. Keza, Menelaos'un kocalığa seçilmesinden önce, Helene'nin talipleri arasında yer almayan Akhilleus'un, onu merak edip görmek istediği anlatılır. Aphrodite ile Thetis, güya ücra bir yerde onlara bir görüşme ayarlarlar. Ama göründüğü kadarıyla, Helene'nin âşığı olan bir Akhilleus, hiçbir zaman efsanede yer almamıştır.

Savaşın onuncu yılıyla birlikte, tam anlamıyla Homeros'a özgü anlatılar ve Briseis çevresinde dönen çekişmeler başlar. Bir veba salgınının Yunan saflarını kırıp geçirmesi üzerine Kalkhas, bu afetin, kızı Khryseis'in kaçırılarak, Thebai Savaşı'nda ganimet payı olarak Agamemnon'a verilen rahip Khryses'in dileği üzerine, öfkelenen Apollon tarafından gönderildiğini bildirir. Akhilleus, komutanlarını toplar ve genç kızı geri vermesi için Agamemnon'u zorlar. Buna karşılık, Agamemnon da,

Akhilleus'tan payına düşen Briseis'i geri vermesini şart koşar. Akhilleus, çadırına çekilir ve genç kızın kendisine ait olduğu kabul edilmediği sürece, Troialılara karşı savaşa katılmayı reddeder. Haberciler genç kızı istemeye gelince, Akhilleus, onu teslim eder, ama tamamen adaletsiz saydığı bu hareketi resmen protesto eder. Sonra, deniz kıyısına giderek Thetis'i yardıma çağırır. Thetis, ona, Troialıların saldırıya geçmelerine ve gemilerin yanına kadar inmelerine engel olmamasını öğütler. Bundan kasıt, Akhilleus'un varlığının vazgeçilmez olduğunu kanıtlamaktır, çünkü Troialıların Yunanlara etkili bir saldırıda bulunmasını önleyecek kadar onları korkutabilecek tek kişinin Akhilleus olduğunu Thetis çok iyi bilmektedir. Ardından Thetis göğe çıkarak Zeus'u bulur ve Akhilleus savaştan uzak durduğu sürece Troialıları muzaffer kılmasını ister ondan. Zeus bunu kabul eder ve Yunanlar günler boyu art arda bozguna uğrarlar. Agamemnon, Akhilleus'u yumuşatmak için elçi gönderir; ona Briseis'i ve yüklü bir fidyenin yanısıra, Troia'nın en güzel kadınlarından yirmisini ve evlenmek üzere kızını vermeyi vaat eder, ama bütün bunlar boşunadır. Akhilleus yumuşamaz. Çarpışmalar karargâha kadar yaklaşır. Akhilleus, gemisinin güvertesinden savaşı seyretmektedir. Patroklos, sonunda dayanamaz ve gemileri Troialılar tarafından yakılmak üzere olan Yunanların yardımına bizzat gitmek için Akhilleus'tan izin ister. Akhilleus, zırhını ona ödünç vermeyi kabul eder. Ama Patroklos, Troialıların onu Akhilleus sandıkları sürece kazandığı birkaç başarıdan sonra, çok geçmeden Hektor'un darbeleri altında can verir. Akhilleus, sözle anlatılamayacak kadar büyük bir yasa bürünür. Thetis haykırışlarını duyarak koşup gelir ve ona Hektor'un, Patroklos'un ölüsünden aldığı zırhın yerine yeni bir zırh vermeyi vaat eder. Akhilleus silahsız ortaya çıkar ve sesi, Patroklos'un ölüsünü ele geçirmek için onun çevresinde Yunanlarla vuruşan Troialıları kaçırır.

Ertesi sabah, Akhilleus, Agamemnon'dan kavgayı unutmasını ister; onların saflarında çarpışmaya hazırdır. Agamemnon da ondan özür diler ve hiç dokunmadığı Briseis'i ona iade eder. Akhilleus'un, o an için mucizevi bir şekilde kehanette bulunma ve konuşma yeteneği edinen atı Ksanthos'un (Alezan), ona ölümünün yakın olduğunu önceden bildirmesine rağmen, Akhilleus çok geçmeden tekrar savaşa girer ve atının uyarısını umursamayarak ön safta çarpışmaya başlar. Troialılar onun önünden kaçarlar. Yalnızca, Apollon'dan aldığı esinle Aineias, ona karşı direnmek ister. Akhilleus'un kargısı rakibinin kalkanını deler. Aineias kocaman bir taş alır. Bu sırada Poseidon onları bir bulutla örterek, her ikisini de tehlikeden uzaklaştırır. Hektor da, defalarca Akhilleus'a saldırmak isterse de çabaları boşa gider. Tanrılar buna karşı çıkmaktadırlar. Kader tanrıları, o an için iki kahramanın çarpışmasına izin vermemektedir. Akhilleus, Troia'ya doğru ilerlemesini sürdürür. Skamandros Nehri'ni sığlık yerinden geçerek yirmi genç Troialı'yı esir alır ve bunları Patroklos'un mezarı başında kurban etmeyi düşünür. Nehir tanrısı kan dökülmesini durdurmak ve yatağını kurbanlarıyla dolduran Akhilleus'u bizzat öldürmek ister. Kabarır, kıyılarından taşar ve kahramanın peşine dü-

şer. Ama Hephaistos, onu yeniden eski yatağına dönmeye mecbur eder. Akhilleus, Troialıların geri çekilmesini önlemek için kapılara doğru saldırısını sürdürür. Kovalama sırasında Apollon ona yolunu şaşırtır. Yeniden Troia'ya geldiğinde artık çok geçtir. Hektor, Skeia kapısında bir başınadır. Ama tam dövüşün başlayacağı sırada, Akhilleus'un yaklaştığını gören Hektor korkuya kapılır. Akhilleus şehrin çevresinde üç kez dolanıp avını yakalamaya çalışır. Bu kaçıp kovalama, Zeus, kaderin terazisini kaldırıp, Akhilleus'un talihiyle, Hektor'unkini tartana dek sürer. Hektor'un kefesi Hades'ten yana eğilir. Bunun üzerine, Apollon, Hektor'u bırakır. Athena sahneye çıkar ve Troialı'ya ölümcül karşı koyma isteğini aşılar. Bunun için, kahramanın erkek kardeşi Deiphobos'un kisvesine bürünür. Hektor, onun yardıma geldiğini sanır. Ama yanılgısından çabuk kurtulur ve Akhilleus'a, onun da son saatinin çok uzak olmadığını söyleyerek ölür. Ölürken, cesedini Priamos'a vermesini düşmanından ister. Akhilleus, bunu kabul etmez ve topuklarını delip deri kayışla bağladıktan sonra, cesedi arabasının arkasında sürükler ve karargâha döner. Bu sırada Patroklos'un cenaze töreni yapılmaktadır.

Akhilleus, arkasından gözyaşları döktüğü Patroklos'u elinden alan düşmanının cesedini, her gün Troia'nın çevresinde sürükler. On ikinci günün sonunda, Thetis, ölülere karşı saygısızlığıyla tanrıları öfkelendirdiğini Akhilleus'a bildirmek için Zeus tarafından görevlendirilir. Hektor'un cesedini istemek için elçi olarak gelen Priamos, Akhilleus tarafından iyi karşılanır ve kahraman, yüklü bir fidye karşılığında oğlunu Priamos'a geri verir. *Ilias*'nın anlatısı böyledir.

Odysseia, Akhilleus'u bize Ölüler Diyarı'nda gösterir. Akhilleus orada çiriş otu çayırını kocaman adımlarla arşınlayıp durmaktadır. Çevresinde kahramanlar, savaş arkadaşları: Telamon oğlu Aias, Antilokhos, Patroklos, Agamemnon toplanmışlardır. Odysseus'a, Akhilleus'un ölümünü bu sonuncusu anlatır, ama onu kimin öldürdüğünü söylemez. Özellikle de, cenaze oyunlarını ve bunların ardından kahramanın silahlarının kimlere verileceği konusunda çıkan kavgayı anlatır (bkz. *Telamonoğlu Aias* ve *Odysseus*).

Homeros destanlarından sonraki anlatılar, bu olaylar döngüsünün eksiklerini giderirler. Önce Amazonlar kraliçesi Penthesileia'ya karşı savaş anlatılır. Troia'ya yardıma gelen bu kraliçe, Hektor'un cenaze törenine rastlar. Önce Yunanları kamplarına kadar geri püskürtmekle işe başlar, sonra Akhilleus onu ağır yaralar ve tam öleceği sırada onun yüzünü açar. Bu yüzün güzelliği karşısında yüreğine keder saplanır. Bu keder öylesine aşikârdır ki (Akhilleus duygularını gizleyemezdi), Thersites, bir ölüye âşık olduğunu söyleyerek onunla alay eder. Akhilleus onu bir yumrukta öldürür.

Sonra iki annenin (Memnon'un annesi Eos ile Akhilleus'un annesi Thetis) huzurunda Şafak'ın oğlu Memnon'la yapılan çatışma anlatılır. En sonunda da, Priamos'un kızlarından biri olan Polyksene'ye olan aşkı dile getirilir. Hektor'un cesedinin alınışı sırasında Polyksene'yi farkeden Akhilleus Priamos'a, evlenmesi için genç kızı kendisine vermeyi kabul ederse, Yunanlara ihanet edip onun safına geçeceğine söz

verecek kadar âşık olur kıza. Priamos, bu bedel karşılığında Akhilleus'un önerisini kabul eder; anlaşma Troia kapılarından pek uzakta olmayan Thymbra Apollon tapınağında imzalanacaktır. Akhilleus silahsız olarak tapınağa gider ve Apollon heykelinin arkasına saklanmış olan Paris, onu orada öldürür. Bunun üzerine, Troialılar, cesedi alırlar ve Hektor'un cesedinin kendilerine verilmesi için ödemiş oldukları bedele eşit bir bedel isterler. Kahramanın sonuna ilişkin bu romanesk versiyon geç bir zamana ait olsa gerek. Diğer yazarlar, Akhilleus'un, Troialıları bir kez daha şehirlerinin surlarına kadar püskürttüğü sırada, çarpışarak öldüğünü anlatırlar. Bu anlatıya göre, Apollon, Akhilleus'un karşısına dikilerek, ona geri çekilmesini emretmiş, Akhilleus'un itaat etmemesi üzerine de onu bir okla öldürmüştür. Bazı versiyonlara göreyse, oku atan okçu Paris'tir, ama oku Akhilleus'un yaralanabilir tek yeri olan topuğuna Apollon yöneltmiştir.

Cesedin çevresinde, Patroklos'un ölümündeki kadar acımasız bir çarpışma meydana gelir. Aias ve Odysseus sonunda, düşmanları dize getirerek onu kampa getirmeyi başarırlar. Cenaze töreni Thetis ve Mousalar ya da nymphalar tarafından yapılır. Athena vücudun çürümesini önlemek için onu ambrosiayla kaplar.

Yunanlar deniz kıyısında Akhilleus için bir mezar inşa ederler. Daha sonra, Thetis'in, cesedi Tuna Nehrinin ağzındaki Beyaz Ada'ya götürdüğü ve Akhilleus'un orada esrarengiz bir hayat yaşamaya devam ettiği söylenir. Denizciler, bu adanın yakınından geçerken, gündüzleri sürekli silah şakırtıları, geceleri de kadeh tokuşturma sesleri ve ebedi bir şölenden yükselen şarkıları duyuyorlardı. Akhilleus'un, Elysion'da Medeia ya da Iphigeneia ya da Helene ya da Polyksene'yle evlendiği de söylenir. Troia alındıktan sonra, Yunanlar dönüş yolculuğuna çıkacakları sırada, Akhilleus'un mezarından bir sesin yükseldiği ve Polyksene'nin, kahramanın anısına kurban edilmesini istediği de söylentiler arasındadır.

Akhilleus'un anısı, Yunan halkının muhayyilesinde çok canlı kaldı ve ona gösterilen rağbet, adalarda olduğu kadar, onun seferlerine sahne olan Asya kıtasında da yayıldı.

Homeros, Akhilleus'u çok yakışıklı, sarı saçlı, gözleri ışıldayan, sesi gür bir genç olarak tavsir eder. Akhilleus, korku nedir bilmez. En güçlü tutkusu, savaşma zevkidir. Şiddet yanlısıdır. Şan ve şerefi her şeyin üstünde tutar, ama mizacının tatlı, neredeyse yumuşak yanları da vardır. Müzisyen olması dolayısıyla, lir çalarak ve şarkı söyleyerek endişeleri dindirmeyi bilir. Arkadaşı Patroklos'u ve aşk hayatı yaşadığı Briseis'i sever. Troialı tutsakları idam ettirirken ve öbür dünyadan seslenip, mezarı üzerinde Polyksene'nin kurban edilmesini isterken acımasızdır. Konukseverdir: Priamos gelip oğlunun ölüsünü istediği zaman onunla birlikte ağlar. Kendisi de, Ölüler Diyarı'nda, oğlu Neoptolemos'un bir yiğit olduğunu duyarak sevinir. Annesine ve babasına saygı duyar, annesine içini döker ve tanrıların iradesini öğrendiği zaman bunu uygulamakta gecikmez. Bütün bu insani çizgilerine rağmen, Akhilleus, Helenistik dönem filozofları, özellikle de Stoacılar tarafından tutkularının esiri olan haşin bir insan olarak görülmüş ve son derece bilge bir ki-

şi olan Odysseus'un karşıtı olarak tanımlanmıştır. İskender'in, kendine örnek aldığı Akhilleus'a bir kült adadığı da bilinmektedir. Her ikisi de genç yaşta öldüler.

Akhilleus, *Ilias*'tan, Statius'un *Achilleis*'ine kadar çok sayıda antik edebiyat eserine esin kaynağı oldu. Bu durum, birçok tragedyada, özellikle Euripides'in *Iphigeneia Aulis*'te adlı eserinde görülmektedir.

***Akis** (Ἄκις) Etna yakınlarında, aynı adı taşıyan bir nehrin tanrısı. İtalik tanrı Faunus ile Nympha Symaithis'in oğlu olarak biliniyordu. Nehir olmadan önce, Kyklops Polyphemos tarafından da aynı şekilde umutsuzca sevilen Nympha Galateia'yı sevmişti. Kıskanç ve saldırgan Polyphemos, rakibini kayaların altında ezmeye çalıştı. Ama Akis, nehre dönüştü ve böylece devden kurtuldu.

Akontios (Ἀκόντιος) Keos Adası'nda, soylu olmamakla birlikte hali vakti yerinde bir aileden, çok yakışıklı bir delikanlı vardı. Bir yıl, Delos şenliklerine gitti. Orada, dadısıyla birlikte bir genç kız gördü. O da, Delos tanrılarına ibadet için gelmişti. Genç kız o kadar güzeldi ki, Akontios görür görmez ona âşık oldu. Kızın adı Kydippe'ydi. O sırada Delos'tan geçmekte olan hatırı sayılır kişilerden birinin kızıydı. Akontios, onu Artemis tapınağına kadar izledi. Orada, kurban sunma töreni yapılırken genç kız oturdu. Bu sırada, Akontios bir ayva aldı ve üzerine bıçağının ucuyla şu sözleri kazıdı: "Akontios'la evleneceğime Artemis tapınağı üzerine yemin ederim." Sonra ayvayı büyük bir ustalıkla genç kızdan yana fırlattı. Dadı ayvayı aldı ve Kydippe'ye uzattı; o da masumane, ayvanın üstündeki yazıları yüksek sesle okudu. Söylediği sözlerin anlamını kavrayınca kızardı ve sert bir hareketle meyveyi uzağa attı. Ama istemeyerek de olsa, onu Akontios'a bağlayan bir sözü yüksek sesle söylemiş ve tanrıça da onun yeminine tanık olmuştu. Çok geçmeden Akontios yurduna döndü. Orada, nişanlısı saydığı kızın aşkıyla yanıp tutuşuyordu. Bu sırada Kydippe'nin babası, kızına, kendi tercihlerine göre, nişan töreni hazırlamaktaydı.

Ne var ki tören başlar başlamaz Kydippe birdenbire ve öylesine ağır bir şekilde hastalandı ki, nişan töreni ister istemez ertelendi. Genç kız çarçabuk iyileşti. Ama onu nişanlamak için yapılan üç girişimin üçünde de genç kız aynı esrarengiz hastalığa yeniden tutuldu. Bu olanların haberi Akontios'un kulağına geldi. Delikanlı, hemen Atina'ya koştu (çünkü Kydippe Atinalı'ydı); sevdiğinin sağlığını gün gün, saat saat sormaya başladı. Öyle ki, aşkı çok geçmeden, şehirde dillere destan oldu ve herkes, onun genç kıza büyü yaptığını düşünmeye başladı. Kydippe'nin babası Delphoi'a tanrının bu işe ne diyeceğini sormaya gitti; tanrı da ona, Kydippe'nin bir yeminle bağlandığını ve yemininden her ne zaman dönecek olursa, Artemis'in öfkesinin onu cezalandıracağını bildirdi. Böylece, işin aslını öğrenen baba, Akontios'un ailesi hakkında soruşturma yaptı; kendi ailesiyle birleşmesinde uygun olmayan hiçbir yan göremedi ve çok geçmeden genç adamın kurnazca buluşu, mutlu bir evlilikle ödüllendi (ayr. bkz. *Hermokhares*).

Akrisios (Ἀκρίσιος) Lygkeus ile Hypermestra'nın oğlu olan Argos kralı Abas'ın, Proitos ve Akrisios (tab. 32) adlarında ikiz oğulları vardı. Ataları Aigyptos ile Danaos'un birbirleri-

ne duydukları kini yüreklerinde yaşatan iki çocuk, daha analarının karnındayken dövüşmeye başlamışlardı. Düşmanlıkları büyüdükleri zaman da azalmadı. Babalarının ölürken kendilerine miras bıraktığı Argos tahtına kimin sahip olacağını belirlemek için birbirlerine savaş ilan ettiler. Antikçağın askerlik sanatında çok önemli bir yer tutan yuvarlak kalkanların, bu savaş sırasında icat edildiği söylenir. Uzun süren bu savaşın sonunda Akrisios galip geldi ve kardeşini ülkeden kovdu. Proitos, Lykia'ya giderek Iobates'in kızı Anteia'yla –trajedi yazarları onu Stheneboia olarak adlandırırlar– evlendi. Iobates, bir Lykia ordusunun başında Proitos'u Argolis'e getirdi ve Kyklolopsların, onun için surlarını kocaman taşlarla kuvvetlendirdikleri Tiryns'e yerleştirdi. Bunun üzerine iki kardeş antlaşma yapmaya karar verdiler: Akrisios Argos'ta, Proitos da Tiryns'te hüküm sürecekti. Böylece, Argolis krallığı iki eşit parçaya bölünmüş oldu.

Akrisios'un, Lakedaimon'un kızı olan karısı Eurydike'den Danae adında bir kızı olmuştu. Ama Akrisios bir erkek çocuk istediğinden kâhine danışmaya gitti. Kâhin Danae'nin bir oğlu olacağını, ama bu oğlun Akrisios'u öldüreceğini bildirdi. Akrisios kehanetin gerçekleşmesini önlemek için yeraltında tunçtan bir oda yaptırarak Danae'yi buraya kapattı ve onu tam bir gözetim altında tuttu. Yine de hiçbir önlem Danae'nin baştan çıkmasını engelleyemedi. Bazıları bu işi amcası Proitos'un, bazıları da (bunlar çoğunluktadır) altından bir yağmura dönüşüp çatı aralığından genç kızın koynuna sızan Zeus'un yaptığını söylerler. Akrisios, Danae'nin baştan çıktığını öğrenince olayın tanrısal nedenine inanmak istemedi ve bebekle birlikte kızını bir sandığa koyarak denize bıraktı. Daha sonraları kahramanlıklar gösterecek olan çocuğun adı Perseus'tu (bkz. *Perseus*). Akıntı onları Seriphos'a attı, burada Diktys tarafından bulunup kurtarıldılar. Günlerden bir gün Perseus, büyükbabası Akrisios'u görmek istedi. Bu nedenle annesi ve karısı Andromede'yle birlikte Argos'a geri döndü. Perseus'un kendisini bulmaya çalıştığını öğrenen Akrisios kehanetin gerçekleşmesinden korktu; Seriphos'tan da, Argos'tan da aynı derecede uzak olan ve buraları birbirine kavuşturan yolun en uzak noktasında (Tesalya'da) bulunan Pelasgoslar ülkesindeki Larissa'ya, yani Yunanistan'ın öbür ucuna gitti. Oysa Larissa'da kral Teutamides, kendi babası şerefine yarışmalar düzenlemişti; Perseus da yarışmalara katılmak için buraya gelmiş bulunuyordu. Disk atışları sırasında şiddetli bir rüzgâr çıktı ve Perseus'un attığı disk, kötü bir rastlantı sonucu yön değiştirerek Akrisios'un başına çarptı ve onu öldürdü. Kehanetin her şeye rağmen gerçekleştiğini gören Perseus, Akrisios'u şehrin dışında bir yere gömdü ve Argos'a döndü.

Aktaion (Ἀκταίων) Apollon ile Nympha Kyrene'nin oğlu Aristaios'un, Kadmos'un kızı Autonoe'den doğan oğlu. Aktaion'u, Kentauros Kheiron yetiştirdi. Kheiron ona avcılık sanatını öğretti. Bir gün Aktaion, Kithairon Dağı'nda kendi köpekleri tarafından parçalandı. Bu ölümle ilgili çeşitli versiyonlar vardır. Bazıları, Semele'yi elinden almaya kalkıştığı için, Aktaion'un Zeus tarafından cezalandırıldığını söylerler. Ama yazarların çoğu, bu cezayı, çıplak olarak bir kaynakta yıkandığı sı-

rada Aktaion'un kendisini görmesinden hoşlanmayan tanrıça Artemis'in öfkesine bağlarlar. Tanrıça, Aktaion'u geyiğe dönüştürmüş ve onun elli köpekten oluşan sürüsünü azdırarak, üzerine saldırtmıştı. Köpekler Aktaion'u tanıyamadıkları için parçaladılar, sonra da onu bütün ormanda boş yere aradılar; ulumaları ormanı kapladı. Sürdükleri iz, onları Kentauros Kheiron'un oturduğu mağaraya kadar getirdi; Kheiron köpekleri sakinleştirmek için Aktaion'a benzer bir heykel yaptı.

Aktor (Ἀκτωρ) 1. Tesalyalı bir kahraman. Bazen, Aiolos'un kızlarından Peisidike ile Myrmidon'un oğlu olarak (bkz. *Myrmidon*); bazen, Phorbas ile (Epeios'un kızı) Hyrmine'nin oğlu bir Lapith olarak (tab. 23); bazen de, Hyrmine ile Helos'un oğlu olarak tanıtılır. Bu son versiyona göre Augias'ın babası olur (tab. 10). Ebeveynine ilişkin rivayetler gibi, onun soyundan gelenlere ilişkin rivayetler de değişiklikler gösterir. Bazen Menoitios'un babası ve dolayısıyla Patroklos'un büyükbabası olarak tanıtılır (bkz. *Menoitios* ve *Aigina*); bazen de, Molionidailerin (Eurytos ve Kteatos) "insan" babası (bkz. *Molionidai*) ve Elis sülalesinden biri olarak geçer (bkz. *Thalpios*). Birçok Tesalyalı kahraman gibi, Aktor'un da Peloponisoslu bir kopyası olduğu görülmektedir.

Aktor, Pherai'de (Tesalya) hüküm sürüyordu. Phokos'u öldürdüğü gerekçesiyle babası tarafından kovulan Peleus, kendisini günahından arındıracak birini aradığı sırada onun yanına geldi. Aktor, Peleus'un dileğini kabul etti, onu yanında tuttu ve öldüğü zaman da krallığını ona miras bıraktı. Efsanenin bu versiyonu, Aktor'a, Kalydon avına katılmış Eurytion adında bir oğul ve Philomela adında bir kız atfeder. (ayr. bkz. *Eurytion* 18).

2. Bir diğer Aktor da, Orkhemenoslu olup, Phriksos soyundandır (bkz. tab. 34).

Alalkomeneus (Ἀλαλκομένευς) Boiotia'daki Alalkomenes şehrinin kurucusu olarak kabul edilen kahraman. Zeus ile Hera'nın "kutsal evlilikler"inin (hiérogamie), yani tanrıçanın tanrıyla evlenmesini simgeleyen dinsel törenlerin icadı ona atfedilir. Gerçekten de, Zeus tarafından aldatılan tanrıça Hera, Athena'yı büyütmekle görevli Alalkomeneus'a, kocasının aldatmalarından şikâyete geldiği zaman, Alalkomeneus ona kendisinin meşe ağacından heykelini yaptırmasını ve bu heykeli, düğün yapılıyormuş gibi bir kortej eşliğinde gezdirmesini öğütledi. Tanrıça da öyle yaptı ve bu suretle, "Daidalos bayramı" diye adlandırılan bayramı başlatmış oldu. Halk inanışlarına göre bu gelenek, tanrısal birleşmeyi yenilemeye, gençleştirmeye ve "duygudaşlık" büyüsüyle ona etkinlik kazandırmaya yönelikti.

Alebion (Ἀλεβίων) Poseidon'un oğulları olan Alebion ile Derkynos, Liguria'da yaşıyorlardı ve Herakles, Geryoneus seferinden getirdiği sığır sürüleriyle bu ülkeden geçerken, onu soymaya çalıştılar. Ama Herakles iki hırsızı da öldürdü (ayr. bkz. *Ligys*).

Aleksandros Bkz. *Paris*.

Alektryon (Ἀλεκτρών) Ares, Aphrodite'yle gizli aşk yaşarken, Alektryon (Horoz) adında bir gözcü koyarak, onu, gündoğumunun yaklaştığını haber vermekle görevlendirmişti. Bir sabah gözcü uyuyakaldı. Böylece, Güneş iki âşığı yakaladı ve macerayı he-

men Aphrodite'nin kocası Hephaistos'a yetiştirdi. Bunun üzerine Hephaistos, kendisine ihanet eden karısına tuzak kurup onu suçüstü yakalamaya karar verdi (bkz. *Aphrodite*).

Aletes (Ἀλήτης) 1. Babası Hippotes (bu ada bkz.) dolayısıyla Aletes, torununun oğlu olduğu Herakles'in soyundan geliyordu. Ana tarafından da, Herakles'in yeğeni Iolaos'un (tab. 32) soyundandı. "Gezgin" anlamına gelen adı, ona babası tarafından verilmişti, çünkü Herakles soyundan gelenlerin göç halinde oldukları bir zamanda, cinayet yüzünden sürgün edilmiş bulunan Hippotes'in şehir şehir dolaştığı bir sırada doğmuştu (bkz. *Heraklesoğulları*). Ergenlik çağına gelince, Aletes, Korinthos'u ele geçirmeye ve orada hüküm süren Ionialıları ve Sisyphos soyundan gelenleri kovmaya karar verdi. Harekete geçmeden önce, Dodona kâhinine danıştı. Kâhin, ancak iki şartın gerçekleşmesinden sonra zafere erişebileceğini söyledi. Bu iki şarttan biri, birinin ona bir parça Korinthos toprağı vermesi, ikincisi de Aletes'in "taçlar takılan günde" şehre saldırmasıydı. Birinci şart, Aletes'in bir Korinthoslu'dan ekmek istemesi karşılığında alaycı bir şekilde kendisine bir parça toprak verilmesiyle gerçekleşti, ikinci şartı gerçekleştirmek için de Aletes, şehir sakinlerinin ölüler şerefine düzenlenen bir bayramı kutladıkları ve herkesin geleneğe uygun olarak taç taktığı günde şehrin üzerine yürüdü. Aletes, Kreon'un kızına, o gün şehrin kapılarını kendisine açmasını teklif etti ve karşılığında onunla evleneceğine dair söz verdi. Genç kız pazarlığı kabul etti ve şehri ona teslim etti.

Daha sonra Aletes, Atina'ya karşı sefere girişti. Çünkü kâhin, Atina kralını sağ bırakması şartıyla zafer kazanacağını bildirmişti. Atinalılar bu kehaneti bildikleri için, yetmiş yaşındaki kralları Kodros'u, halkı uğruna kendini kurban etmeye ikna ettiler (bkz. *Kodros*). Böylece Aletes girişiminde başarısızlığa uğradı.

2. Bir diğer Aletes –Aigisthos'un oğlu Aletes– Orestes ve Elektra efsanelerinde rol oynar (bkz. *Elektra*).

Alkathoos (Ἀλκάθοος) Elis kralı Pelops ile karısı Hippodameia'nın oğlu ve dolayısıyla Atreus ve Thyestos'un kardeşi (tab. 2). Megara kralı Megareus'un oğlu bir aslan tarafından öldürülmüş ve kral da, canavarı kim öldürürse onu kızıyla evlendireceğini ilan etmişti. Bunun üzerine, Alkathoos ortaya çıktı ve canavarı yok etmeyi başardı. Böylece, vadedilen ödülü elde etti. Alkathoos, ilk karısı Pyrgo'yu terk ederek, Megareus'un kızı Euaikhme'yle evlendi. Aynı zamanda, Onkhestos tahtını da elde etti.

Daha sonraları, Giritliler Megara şehrini yakıp yıktıklarında, Alkathoos, Apollon'un yardımıyla yıkılan şehrin duvarlarını yeniden inşa etti (bkz. *Megareus*). Apollon'un, duvarda çalışırken lirini üzerine koyduğu söylenen taş, tarihi dönemde de hâlâ gösterilmekteydi. Bu taş, dikkat çekici bazı özelliklerini hâlâ koruyordu; bir çakıl taşıyla vurulduğu zaman çınlıyor ve müzikli bir ses çıkarıyordu.

Alkathoos'un oğullarından biri olan Iskhepolis, Kalydon yabandomuzu avına katılmış ve orada hayatını kaybetmişti. Bunu ilk öğrenen kardeşi Kallipolis, haberi babasına iletmek için koşa koşa gitti. Babasını kalenin üstünde Apollon onuruna kurban sunarken buldu. Telaş içindeki Kallipolis, törenin ve kutsal odun yığınının bozulmasına

neden oldu. Sinirlenen Alkathoos oğlunun tanrıları aşağılamak istediğini sanarak yanmakta olan bir odunla kafasına vurup onu öldürdü (bkz. *Polyeidos*). Alkathoos'un bir de mezarının Megara'da olduğu anlatılan Iphinoe adında kızı vardı.

Alkestis (Ἄλκηστις) Iolkos kralı Pelias ile karısı Anaksibia'nın kızlarından biri (bkz. tab. 13). Kardeşlerin en güzeli ve dindarıydı. Medeia kurnazlıkları ve büyüleriyle, Pelias'ın öz kızları tarafından öldürülmesine yol açtığı zaman, onun katline katılmayan tek kız o oldu (bkz. *Iason*). Pherai (Tesalya'da) kralı Admetos, Alkestis'le evlenmeye talip olduğunda, Pelias bazı şartlar öne sürdü. Admetos, Apollon'un yardımıyla bunları yerine getirdi (bkz. *Admetos*). Euripides, onların beraberliklerinin sevgi evliliğine örnek oluşturduğunu anlatır. O kadar ki, Alkestis kocasının yerine ölmeyi bile kabul etmiştir. Fakat onun ölümünün ardından Herakles, doğru Ölüler Diyarı'na koştu ve onu her zamankinden daha genç ve güzel olarak geri getirdi. Persephone'nin, Alkestis'in adanmaşlığından etkilenerek, onu kendiliğinden canlılar arasına gönderdiği de anlatılır.

Alkinoe (Ἀλκινόη) Dryas oğlu Polybos adlı biriyle evli Korinthoslu bir kadın. Alkinoe, Athena'nın öfkesini üzerine çekmişti. Öfkenin nedeni şuydu: Alkinoe, yün eğirmek için kadın tutmuş ve iş bittiğinde kararlaştırılan ücreti ödemekten kaçınmıştı. Eğirici kadın Alkinoe'ye beddualar yağdırarak, onun inançsızlığına Athena'yı tanık gösterdi. Çünkü Athena eğiricilerin koruyucu tanrıçasıydı. Tanrıça, Alkinoe'yi delirterek cezalandırdı. Genç kadın hemen bir konuğa, Ksanthos adında Samoslar bir yabancıya âşık oldu. Onun peşinden gitmek için kocasını ve çocuklarını terk etti. Ama yolun yarısında aklı başına geldi ve çocuklarının, kocasının adlarını haykırarak, umutsuzluk içinde kendini denize attı.

Alkinoos (Ἀλκίνοος) Odysseus, Kalypso'nun adasından dönüşünde uğradığı son deniz kazasından sonra Phaiakların Adası'na çıktığı zaman, orada ülkenin kralı Alkinoos tarafından karşılandı. Homeros bu adanın adını Skheria olarak zikreder. Muhtemelen Korfu Adası'dır bu. Alkinoos, Poseidon'un torunu olarak geçer. Babasının adı Nausithoos'tu. Alkinoos'un da beş oğlu ve Nausikaa adında bir kızı vardı. Nausikaa, Odysseus'u nehir kıyısında bulan kızdır (bkz. *Odysseus* ve *Nausikaa*). Alkinoos'un, aynı zamanda yeğeni olan karısının adı Arete'ydi (Yunanca'da bu adın anlamı "Sözle anlatılamaz"dır). Sarayda kocası ve çocuklarıyla birlikte oturuyor, şan ve şeref içinde yaşıyordu. Arete ve Alkinoos, halkları tarafından seviliyorlardı; yabancılara, özellikle de kazazedelere karşı çok konuksever davranıyorlar, onların acılarını hafifletmeye çalışıyorlardı. Sarayları, her türlü meyvenin bütün yıl boyunca yetiştiği çok güzel bir meyve bahçesiyle çevriliydi.

Alkinoos, *Odysseus*'un toparlanmasını sağladıktan ve bir şölen sırasında serüvenlerinin uzun hikâyesini dinledikten sonra, Korfu'dan pek uzakta olmayan Ithake'ye dönmesi için ona bir gemi verdi ve gemiyi armağanlarla doldurdu. *Argonautika*'da, Medeia ve Argonautlar, dönüş yolculukları sırasında Alkinoos'un ülkesine yanaştıkları zaman, Alkinoos'un sarayında Aietes'in yolladığı elçilerle karşılaşırlar. Bunlar,

Medeia'yı babasına geri götürmekle görevli elçilerdir. Alkinoos iki taraf arasında hakemlik yapar. Medeia'yı, eğer hâlâ bakireyse babasına iade etmeye, aksi halde Iason'a bırakmaya karar verir. Bu karar karşısında Arete gençleri hemen evlendirir ve böylece Medeia'yı Kolkhis'te kendisini bekleyen cezadan kurtarır (bkz. *Argonautlar*). Arete genç evlilere armağanlar verdikten sonra, Argonautlar tekrar yola koyulurlar. Kolkhisliler ise, krallarının karşısına çıkacak cesareti kendilerinde bulamadıkları için, Korfu'ya yerleşirler.

Alkmaion (Ἀλκμαίων) 1. Kâhin Amphiaraos'un büyük oğlu (kökeni için bkz. tab. 1). Küçük kardeşi de Amphilokhos'tur. Amphiaraos, yeteneği sayesinde Thebai'a karşı savaşta öleceğini önceden bilmesine rağmen, karısı Eriphyle'nin zoruyla savaşa giderken, çocuklarından, yetişkin birer erkek oldukları zaman öcünü almalarını istedi. Bu öcü alabilmeleri için, çocukların annelerini öldürmeleri ve Thebai'a bir sefer düzenlemeleri gerekiyordu. İşte Alkmaion, Adrastos'un ardından Epigonlar seferinde böyle yer aldı (bkz. *Adrastos*). Bir kâhin Epigonlara, başlarında Alkmaion bulunması şartıyla zafer kazanabileceklerini bildirmişti.

Ne var ki, bu kâhinin kehanetine ve gitmeden önce babasının verdiği göreve rağmen Alkmaion, Thebai'a karşı sefere çıkmak için hiç acele etmiyordu. Ama birinci seferden önce Harmonia'nın kolyesiyle kandırılan annesi, bu kez de Harmonia'nın giysisine kanınca, sonunda onu sefere çıkmaya ikna etti. İlk çatışmalarda Alkmaion, Thebai kralı Eteokles oğlu Laodamas'ı kendi eliyle öldürdü. Kuşatılan Thebaililer, moral çöküntüsü içinde, kâhinleri Teiresias'ın tavsiyesiyle geceleyin kaçtılar. Ertesi gün, kazananlar şehri yağmaladılar, yakıp yıktılar. Ganimetin bir bölümünü Apollon'a adadılar ve şehrin başına Polyneikes'in oğlu Thersandros'u getirdiler.

Alkmaion, zaferden sonraki ikinci görevi olan annesini öldürme konusunda Delphoi kâhinine akıl danışmaya gitti. Kâhin bundan kaçınmaması gerektiğini söyledi; çünkü Eriphyle, kendisinin kandırılmasına göz yumarak yalnızca kocasını felakete sürüklemekle kalmamış, Thebai'a karşı ikinci sefere gitmeleri için ikna ettiği çocuklarına da aynı kötülüğü yapmıştı. Bu sözler Alkmaion'u ikna etti; kardeşi Amphilokhos'un yardımıyla ya da tek başına, annesini öldürdü. İntikam peşindeki Erinyeler, Klytaimnestra'yı öldürdüğü zaman nasıl Orestes'in peşine düştülerse onun da peşine düştüler. Alkmaion kendini kaybetmiş bir halde, önce Arkadhia'daki büyük babası Oikles'in, sonra da Psophis'teki Phegeus'un yanına gitti. Phegeus, onu günahlarından arındırdı, iyileştirdi ve ona, kızlarından Arsinoe'yi, bazı rivayetlere göre ise Alphesiboia'yı verdi. Alkmaion, bir zamanlar Eriphyle'nin kandırılmasında kullanılan Harmonia'nın kolyesini ve giysiyi kıza armağan olarak verdi. Ne var ki, Psophis'i kuraklık vurdu. Kâhin, bu lanetin kalkması için Alkmaion'un yeniden, ama bu kez nehir-tanrı Akheloos tarafından arındırılmasını salık verdi. Alkmaion yollara düştü. Önce Kalydon'da Oineus'a gitti. Oineus onu iyi karşıladı. Daha sonra gittiği Epeiros'taki Thesprotlar ise, onu ülkelerinden kovdular. Sonunda, kâhinin sözlerine uygun olarak, Akheloos'un ağzında "annesi öldüğü sırada oluşmaya baş-

layan" bir toprak buldu ve nehrin tanrısı onu orada günahlarından arındırarak, kızı Kallirroe'yle evlendirdi. Fakat, Kallirroe armağan olarak Harmonia'nın giysisini ve kolyesini istedi; bu isteği birlikte yaşayabilmelerinin şartı olarak ileri sürdü. Alkmaion, onun isteğini yerine getirmek için Psophis'e, Phegeus'un yanına gitti ve ilk karısı Arsinoe'den vaktiyle ona verdiği armağanları istedi. Bahane olarak da, kâhinin emri üzerine bunları, ana katlinden affolunmak için Delphoi Apollonu'na adamak zorunda olduğunu söyledi. Phegeus, kızının elbiseyle kolyeyi iade etmesine izin verdi, ama Alkmaion'un bir uşağı efendisinin gerçek niyetini ve hediyelerin kime gideceğini krala ifşa etti. Öfkelenen Phegeus, oğulları Pronoos ile Agenor'a (bazen Temenos ve Aksion adıyla geçerler) Alkmaion'a tuzak kurup onu öldürmelerini emretti (Alkmaion konuğu olduğu için bunu kendisi yapamıyordu).

Pausanias zamanında, Alkmaion'un mezarı Psophis üzerindeki yüksek vadide, servilerle çevrili olarak gösteriliyordu. Alkmaion'un oğulları babalarının öcünü almakta gecikmediler (bkz. *Akarnan*). Yalnızca Propertius tarafından nakledilen bir rivayete göre ise, Alkmaion'un öcünü alan bizzat onun ilk karısıdır (ve bu versiyonda adı Alphesiboia olarak geçer).

Euripides tarafından kullanılan bir başka rivayete göre de, Erinyeler tarafından izlendiği ve aklını kaçırdığı sıralarda Alkmaion'un, Teiresias'ın kızı Manto'dan, Amphilokhos adında bir oğlu ile Tisiphone adında bir kızı olur. Alkmaion, daha sonra bu iki çocuğu Korinthos'a götürür ve onları büyütmesi için şehrin kralı Kreon'a emanet eder. Ama Tisiphone o kadar güzelleşir ki, kraliçe bundan gücenir ve kralın onu karısı yapmasından korkup, Tisiphone'yi köle olarak satar. Genç kız kendini tanımayan öz babası Alkmaion tarafından satın alınır. Alkmaion, Korinthos'a geldiği zaman çocuklarını ister. Kral ona yalnızca oğlunu geri verebilir; ama bu sırada Alkmaion'un satın aldığı kölenin Tisiphone olduğu fark edilir ve Alkmaion böylelikle çocuklarına yeniden kavuşur.

2. Sillos'un oğlu olan bir diğer Alkmaion için, bkz. *Sillos*.

Alkmene (Ἀλκμήνη) Amphitryon'un karısı ve Herakles'in annesi. Kökeni için bkz. tab. 32. Perseus soyundandı. Olağanüstü bir güzelliğe sahipti. Amphitryon'la hayatını birleştirmiş, ama intikamını almadığı sürece ona gerdek hakkı tanımamıştı (bkz. *Amphitryon*). Alkmene, Amphitryon'la birlikte Thebai'da sürgün olarak yaşadı. Amphitryon Teleboalara karşı sefere gitti. Tam geri döneceği sırada, Zeus, genç kadınla birleşti: tanrı, amacına ulaşmak için Amphitryon'un kılığına girmişti, çünkü Alkmene'nin ne kadar iffetli olduğunu biliyordu. Bir rivayete göre, Zeus gerdek gecesini üç gün boyunca sürdürdü ve Güneş'e bu süre dolmadan doğmamasını emretti. Amphitryon eve döndüğü zaman fazla bir sevinçle karşılanmadığı için şaşırdı. Seferini ve zaferini anlatmaya başladığında, Alkmene bütün ayrıntıları zaten bildiğini söyledi. Amphitryon işin esrarını çözmek için Teiresias'a başvurdu ve Teiresias, talihsiz kocaya olağanüstü bahtsızlığını anlattı. Alkmene bir gece arayla ikiz çocuklar doğurdu: bunlardan biri Zeus'un oğlu Herakles, öteki de Amphitryon'un oğlu Iphikles'ti. Söylendiğine göre Alkmene, Zeus'un

birleştiği ölümlü kadınların sonuncusudur. Amphitryon, Zeus'un gönül macerasını öğrendiği zaman, önce karısını cezalandırmayı düşündü. Onu bir odun yığını üzerinde yakmaya karar verdi. Fakat Zeus, bir sağanak gönderip alevleri söndürdü. Tanrının bu doğrudan müdahalesi karşısında Amphitryon Alkmene'yi affetti.

Bununla birlikte, doğum vakti yaklaştığı sırada, ölümlü rakibesini kıskanan Hera, doğumların tanrıçası olarak Alkmene'nin gebeliğini elden geldiğince uzatmaya çalıştı. Ayrıca, bunu yapmak için başka bir nedeni daha vardı: Zeus'un bir kehaneti, Hera'ya, doğum zamanını ayarlayarak, Herakles'in Eurystheus'a kölelik etmesini sağlamak imkânı veriyordu (bkz. *Herakles* ve *Eurystheus*).

Bir süre sonra, Alkmene dul kaldı ve Herakles işlerini sona erdirip, kardeşi Iphikles ve onun çocuğu Iolas'la birlikte ana vatanları olan Tiryns'i geri almaya giriştiğinde Alkmene ona eşlik etti. Ama Eurystheus, Herakles'in bu girişiminin başarıya ulaşmasını engelledi. Bununla birlikte, Herakles'in tanrılaştırılması sırasında, Alkmene torunlarının bir kısmıyla birlikte Tiryns'e yerleşmiş bulunuyordu (diğerleri Korinthos'ta ve Trakhis'te bulunuyorlardı). Herakles ölünce, Eurystheus, Alkmene'yi Korinthos'tan kovdurdu ve Trakhis kralı Keyks'in de, krallığında yaşayan Herakles'in soyundan gelenler için aynı şeyi yapmasını sağladı. Kovulanların hepsi Atina'ya kaçarak orada himaye gördüler. Eurystheus, Atinalılardan Herakles soyunu sınır dışı etmelerini istediğinde, Atinalılar bunu reddettiler ve bunu izleyen savaşta Eurystheus öldürülerek kafası Alkmene'ye götürüldü. Alkmene, kafanın gözlerini iğlerle çıkardı; sonra, Herakles'in soyundan gelenlerle birlikte Thebai'da yaşadı; çok yaşlı öldü. Öldüğünde, Zeus bedeninin bulunup Kutlular Adası'na taşınmasını sağlamak için Hermes'i gönderdi. Alkmene orada Radamanthys'la evlendi. Bazılarına göre de, Olympos'a, çıkarılarak oğlunun tanrısal hayatına katıldı. Bazen de, Amphitryon'un Herakles'in yanında savaşırken ölmesinden sonra, Alkmene'nin o sırada sürgünde bulunan Radamanthys'la evlendiği ve onunla birlikte Okaleia'da (Boiotia) yaşadığı söylenir.

Alkon (Ἄλκων) Herakles'in yoldaşı Giritli okçu. Okları hedefini hiç şaşmazdı; bir adamın kafasının üzerine konulan yüzüklerden okunu geçirebilmekte ve hedef olarak konulmuş bir kılıca attığı okla, oku ikiye bölebilmekteydi. Bir gün bir yılan oğluna saldırdığında, Alkon, çocuğu yaralamadan hayvanı tek okla vurmuştu.

Bu son anekdot, Argonautlardan biri olan Phaleros'un babası için de anlatılır. Erekhtheus'un oğlu Atinalı Phaleros'un babası da, Alkon adını taşıyordu. Bu yüzden iki kahraman birbirine karıştırılmıştır (bkz. tab. 7)

Alkyone (Ἀλκυόνη) Rüzgârlar kralı Aiolos'un kızı. Sabah Yıldızı'nın (Heosphoros ya da Lucifer) oğlu Keyks'le evlenmişti. Onunla birlikte o kadar mutlu bir çift oluşturuyorlardı ki, kendilerini Zeus ve Hera'yla kıyaslıyorlardı. Bu kendini beğenmişliğe sinirlenen tanrılar, onları kuşa dönüştürdüler: Keyks dalgıçkuşu, Alkyone de iskelekuşu (alcyon) oldu. Alkyone, yuvasını deniz kıyısına yaptığından ve dalgalar yuvayı acımasızca yıktıklarından, Zeus, Alkyone'ye acıdı ve rüzgârlara, kış

gündönümünden yedi gün önce ve yedi gün sonra, başka deyişle iskelekuşunun kuluçkaya yattığı dönem boyunca sakinleşmelerini emretti. Bunlar fırtınasız "bahri günleri"dir.

Ovidius daha farklı bir hikâye anlatır: Alkyone'yle evlenen Keyks, kâhine gidip danışmaya karar verir. Yolculuk sırasında fırtınaya yakalanır, gemisi batar, kendisi de boğulur. Bedeni dalgalarla kıyıya vurur, orada karısı onu bulur. Kadın, o kadar derin bir üzüntüye kapılır ki, tanrılar acıyıp onu dertli dertli öten bir kuşa dönüştürürler; kocasını da lütfedip onunkine benzer bir başkalaşıma uğratırlar.

Alkyoneus (Ἀλκυονεύς) 1. Gaia'nın (Yer) Ouranos'la (Gök) birleşmesinden doğan devlerden Alkyoneus adında biri vardı ki, boyu posu ve olağanüstü kuvvetiyle diğerleri arasında dikkati çekiyordu. Phlegrai meydanında (Makedonya'da Pallene'de) geçen Tanrılar ile Devler arasındaki savaşta başrolü oynamıştı. Alkyoneus, doğduğu topraklar üzerinde savaştığı zaman öldürülemezdi. Bu nedenle, Herakles, Athena'nın öğüdüne uyup, onu Pallene'den çok uzaklara götürdü ve orada, devin kocaman bir kayayla bir vuruşta Herakles'in yirmi dört arkadaşını ezmesinin ardından, onu okla vurdu. Alkyoneus kızları babalarının ölümünden büyük üzüntüye kapılarak kendilerini denize attılar. İskelekuşuna (alcyon) dönüştürüldüler (ayr. bkz. *Herakles*).

2. Efsane bir başka Alkyoneus'tan, daha söz eder. Bu Alkyoneus, çok yakışıklı ve olağanüstü niteliklerle donatılmış Delphoilu bir delikanlıydı. O zamanlar Delphoi'a yakın bir dağ olan Kirphis Dağı'nın yamaçlarındaki mağarada Lamia ya da Sybaris adında bir canavar yaşıyordu. Bu canavar mağarasından çıkıp, yakın tarlalardaki sürüleri ve insanları kaçırıyordu. Bölge sakinleri, bu musibetten nasıl kurtulabileceklerini öğrenmek için kâhine danıştılar. Apollon, şehirdeki bir delikanlının canavara kurban edilmesini buyurdu. Kura Alkyoneus'a çıktı. Rahipler Alkyoneus'un başına taç taktılar ve tören alayı eşliğinde onu canavara götürmek üzere yola çıktılar. Yolda, nehirtanrı Aksios soyundan gelme asil bir genç olan Euphemos oğlu Eurybatos'a rastladılar. Eurybatos, bir delikanlının götürüldüğünü görünce, bunun nedenini sordu. Onun kurban edileceğini öğrendiğinde, Alkyoneus'a tutuldu ve onu zor kullanarak kurtaramayacağı için, yerine geçmeyi önerdi. Rahipler bunu kabul ettiler ve taç Eurybates'e takılarak canavara o götürüldü. Mağaranın önüne geldikleri zaman Eurybates, hiç korkmadan içeri daldı ve Lamia'yı yakaladığı gibi dışarı çıkararak sert bir şekilde kayaların üstüne fırlattı. Lamia'nın kafası patladı. Böylece canavar yok oldu ve yok olduğu yerde Sybaris adı verilen bir kaynak fışkırdı. Lokrisliler, daha sonra İtalya'da kurdukları şehre bu kaynağın adını verdiler.

Aloadlar ya da Aloadai (Ἀλωάδαι) Poseidon'un, Triops kızı Iphimedeia'dan olan oğullarına verilen ad. Aslında, Iphimedeia, bizzat kendisi de tanrının ve Deukalion soyundan Kanake'nin oğlu olan Aloeus'la evliydi. (bkz. tab. 6 ve tab. 4). Ne var ki, Iphimedeia, Poseidon'a tutuldu ve deniz kıyısında dolaşmayı ve dalgaları avuçlayıp göğsüne dökmeyi âdet edindi. Sonunda, Poseidon onun aşkına boyun eğdi ve ona iki oğul verdi: iki dev olan Otos ve Ephialtes. Bu iki dev, her yıl,

enlemesine bir arış, boylamasına bir kulaç büyümekteydiler. Dokuz yaşına geldiklerinde enleri dokuz arış (yaklaşık dört metre), boyları da dokuz kulaç (on yedi metreye yakın) olmuştu. Bu iki dev, tanrılarla savaşmaya karar verdiler. Bunun için Ossa'yı Olympos'un üstüne, Pelion'u da bu iki dağın üstüne oturtarak gökyüzüne tırmanmaya hazırlandılar. Ayrıca, denizi kurutmak için, onu dağlarla dolduracaklarını, denizi de o zamana kadar toprak olan yere koyacaklarını ilan ettiler. Ve üstüne üstlük, tanrıçalara aşk ilanına başladılar. Ephialtes Hera'ya, Otos da Artemis'e âşıktı. Adonis'in avda öldürülmesine yol açan Ares'e kızgın olduklarından, onu da zincire vurup tunçtan bir çömleğe kapattılar ve Hermes onu, bitmiş tükenmiş bir halde bulup kurtarıncaya kadar on üç ay boyunca orada kapalı tuttular. Bütün bu haddini bilmezlikler, tanrıların bu iki kardeşi cezalandırmasıyla sonuçlandı. Bir söylentiye göre, Zeus onları yıldırımlarıyla çarptı; bir başka söylentiye göre de, iki kardeş Naksos Adası'nda avlandıkları bir gün, Artemis dişi geyik kılığına girerek onların arasına koştu; iki kardeş geyiği vurmak için acele ederken birbirlerini öldürdüler. Cezaları, Ölüler Diyarı'nda da devam etti. Onları yılanlarla bir sütuna bağladılar. Burada bir baykuş devamlı öterek onlara hiç rahat vermiyordu.

Çeşitli şehirlerin kuruluşları onlara atfedilir: Trakya'da Aloion, Helikon'da Mousaların derin bir saygı gördüğü Askra, bu şehirler arasındadır. Aloadların, öldükleri zaman Naksos'ta bulunmaları, üvey babaları Aloeus'un, onları, Skellis'le Kassamenos tarafından kaçırılan anneleri (bkz. *Iphidameia*) ile kız kardeşleri Pankratis'i bulmak için oraya gönderdiği şeklinde açıklanır.

Alope (Ἀλόπη) Eleusis'te hüküm süren haydut Kerkyon'un kızı. Poseidon, babasının haberi olmadan Alope'yle sevişti. Alope'nin tanrıdan bir çocuğu oldu. Alope, çocuğu kendi dadısına verip, ormana bıraktırdı. Bir kısrak (Poseidon'a adanan hayvan) gelip çocuğu emzirdi. Çobanın biri, çok güzel kundak bezlerine sarılı bebeği buldu, onu aldı. Ama başka bir çoban ondan çocuğu kendisine vermesini istedi. Birinci çoban bunu kabul etti, ama kundak bezlerini kendine ayırdı. Öfkelenen öteki çoban gidip Kerkyon'a şikâyette bulundu. Kundak bezlerini gören Kerkyon, bu işten kuşkulandı ve çobanı her şeyi anlatmaya zorladı. Alope ölümle cezalandırıldı ve çocuk yeniden ormana bırakıldı. Yine bir kısrak gelerek onu emzirdi. Yine bir çoban onu buldu ve ona Hippothoon adını verdi. Hippothoon daha sonraları Attike'deki Hippothoontides kabilesine adını verdi ve Theseus Kerkyon'u öldürdüğü zaman büyük babasının krallığını istedi. Theseus bu isteği memnuniyetle kabul etti. Alope'ye gelince, Kerkyon onu öldürdüğünde, Poseidon tarafından kaynağa dönüştürüldü.

Alpheios (Ἀλφειός) Peloponisos'ta Elis ve Arkadhia arasında akan Alpheios Nehri'nin, aynı adı taşıyan tanrısı. Bütün nehirler gibi, Okeanos ile Tethys'in oğludur. Messenia'da Pherai kralı Diokles'in babası Orsilokhos'un ve bazen de Arkadhialı Phegeus'un (bu ada bkz.), Alpheios'un çocukları olduğu söylenir. Çeşitli efsaneler, Alpheios'un Artemis'i ve nymphaları baştan çıkarma girişimlerini anlatır. Alpheios, Artemis'i seviyordu, ama tanrıça onun aşkına direniyordu. Bu nedenle, Alpheios, onu

zorla elde etmeye çalıştı. Bir gün Artemis ve nymphalar, nehrin ağzında bulunan Letrinoi'de bayram kutlarlarken, Alpheios, Artemis'e yaklaşmak istedi, ama tanrıça yüzüne çamurdan bir sakal yaptı ve Alpheios onu tanıyamadı. Bir başka versiyon da, Alpheios'un Artemis'i Syrakusai limanının ortasındaki Ortygia Adası'na kadar izlediğini anlatır. Ayrıca, Artemis'in nedimeleri arasında tanrının aynı şekilde âşık olduğu Arethousa adında biri daha vardı. Alpheios, onu izlemek için kendisi de onun gibi avcı kılığına girdi. Arethousa, ondan kurtulmak için Syrakusai'ya Ortygia Adası'na kadar kaçtı. Alpheios da peşinden gitti. Arethousa kaynağa dönüştürüldü. Alpheios, aşkından sularını onun sularıyla karıştırdı (efsanenin bir başka versiyonu için bkz. *Naiaslar*).

Alphesiboia (Ἀλφεσίβοια) Dionysos'un âşık olduğu Asyalı nympha. Ne var ki, tanrı bu nymphayı bir türlü baştan çıkaramıyordu. Sonunda bir kaplan şekline girmeyi düşündü. Dehşete kapılan Alphesiboia, kıyısı boyunca kaçtığı nehri (o zamanlar nehrin adı Sollaks'tı) geçmek için tanrının onu elde etmesine razı oldu. Tanrı, ona Medos adında bir oğul verdi. Daha sonraları, Medos, Med halkına adını vermiş ve annesinin, kıyısında Dionysos'a boyun eğmek zorunda kaldığı nehre da "kaplan" anlamına gelen Tigris (Dicle) adını koymuştur.

Alpos (Ἄλπος) Peloros dağlarında (günümüzde Faro burnu) yaşayan Sicilyalı bir dev. Efsanesi, yalnızca Nonnos tarafından *Dionysiaka*'da anlatılmıştır. Bütün devler gibi o da Yer'in oğluydu. Birçok kolu vardı; kafası yüz yılandan oluşan saçlarla çevriliydi. Dağ geçitlerinde yolunu şaşıran yolcuları gözler, onları kayayla ezer, sonra da yiyip yutardı. Bundan dolayı dağ ıssızdı. Pan ve nymphalar, hatta Ekho bile oraya hiç uğramazlardı. Her tarafta yalnızca sessizlik hüküm sürerdi. Bu durum, Dionysos oralara gelinceye kadar sürdü. Alpos, kaya parçasından bir kalkanla kendini koruyarak ona saldırdı; saldırı silahları koca koca ağaçlardı. Dionysos, Thyrsos adlı asasını ona sapladı. Vurulan Alpos denize, altında Typhon'un yattığı adanın yanına düştü.

Althaia (Ἀλθαία) Thestios'un kızı, Kalydon kralı Oineus'un karısı ve Meleagros ile Deianeira'nın annesi (tab. 24 ve 27). Meleagros yedi günlük olduğu zaman, Kader perileri Moiralar, gelip Althaia'yı buldular ve o sırada ocakta yanan odun tamamen yanıp bittiği zaman çocuğun öleceğini söylediler. Althaia odunu hemen alıp, söndürdü ve bir sandığa sakladı. Başka rivayetlere göre ise, bu sihirli odun Althaia'nın oğluyla birlikte dünyaya getirdiği bir zeytin dalıydı.

Ne var ki, Meleagros, Kalydon avı sırasında dayılarını (Althaia'nın erkek kardeşleri) öldürdü. Öfkelenen Althaia, oğlunun hayatının bağlı olduğu odunu ateşe attı. Meleagros hemen öldü. Althaia da büyük bir üzüntüye kapılarak kendini astı (bkz. *Meleagros*).

Bazı yazarlar, Althaia'nın çocuklarının gerçek babasının Oineus değil, iki tanrı olduğunu, Meleagros'un Ares'in oğlu; Deianeira'nın da, Dionysos'un kızı olduğunu söylerler. Dionysos, Althaia'ya âşık olur ve bunu fark eden Oineus, karısını ona ödünç verir. Tanrı da, teşekkür etmek için Oineus'a bir üzüm fidanı sunar; ona, üzüm yetiştirmeyi ve bundan yararlanmayı öğretir (bkz. *Oineus*).

Altın Çağ Hesiodos, *İşler ve Günler*'de in-

sanlığın başlangıcından bu yana birbirini izleyen çeşitli ırklara ilişkin bir efsaneden söz eder. Başlangıçta, bir "altın ırk" vardı, der. Bu, Kronos'un henüz gökyüzünde hüküm sürdüğü zamanlardaydı. O sıralarda insanlar tanrılar gibi kaygısız, acıdan ve sefaletten azade yaşıyorlardı. Yaşlılık nedir bilmiyor, hep genç kalarak, zamanlarını şölenler ve bayramlarla geçiriyorlardı. Ölüm saati geldiğinde de tatlı bir uykuya dalıyorlardı. Çalışma yasasına tabi değillerdi. Tüm mallar kendiliğinden onlara aitti. Toprak kendi kendine bol ürün veriyor, onlar da tarlaların ortasında huzur içinde yaşıyorlardı. Zeus'un hükümdarlığının başlamasıyla bu ırkın yeryüzünden kaybolmasına rağmen, ölümlülerin koruyucusu ve zenginliklerin dağıtıcısı bazı iyi cinler kaldılar. En eski şekliyle altın çağ efsanesi işte böyledir.

Bu mitos, çarçabuk, insanlığın başlangıcını adalet ve iyi niyetin saltanat devri olarak temsil etmekten hoşlanan ahlakın başlıca düşünceleri sırasına girdi. Kronos'un Saturnus'la özdeşleştirildiği Roma'da altın çağ, bu tanrının İtalya'da hüküm sürdüğü ve İtalya'nın adının da henüz Ausonia olduğu dönem olarak görülüyordu. O dönemde tanrılar ölümlülerle iç içe yaşıyorlardı. Kapılar henüz icat edilmemişti, çünkü hırsızlık olmadığı gibi, insanların saklayacak hiçbir şeyleri de yoktu. İnsanlar yalnızca meyve ve sebzeyle besleniyorlardı, çünkü kimse öldürmeyi düşünmüyordu. Derken, uygarlık ilk adımlarını attı: Saturnus, orak kullanımını başlattı (nitekim bu tanrıya ait tasvirlerde orak onun sembolünü oluşturur); insanlara, toprağın kendiliğinden sağladığı bereketten daha iyi yararlanmayı öğretti. Saturnus'un, Roma'da Capitolium Tepesi'nde, daha sonraları Çok iyi, Çok Büyük Iupiter tapınağının yükseldiği yerde hüküm sürdüğü anlatılıyordu. Saturnus, ülkeye tanrı Ianus tarafından buyur edilmişti. Iunus, onunla birlikte hüküm sürdü ve krallığını yeni gelenle paylaşmayı kabul etti.

Şairler birbirleriyle yarışırcasına bu temayı işliyor; koyunların üstünde yünlerin kendiliğinden canlı renkler aldığını, böğürtlenlerin leziz yemişler verdiğini ve toprağın sürekli bir ilkbahar havasından yararlandığını anlatıyorlardı. Altın çağ efsanesine yeni-Pythagorasçı mistisizmde de rastlanır.

Amaltheia (Ἀμάλθεια) Girit'in Ida Dağı'nda çocuk Zeus'u besleyen ve onu yutmak isteyen Kronos'tan kaçırarak gizlice büyüten dadının adı. Eskilerin gözünde Amaltheia, bazen çocuğa süt veren bir keçi, bazen de bir nymphadır. İkinci versiyon daha yaygındır. Babasının, çocuğu "ne yerde, ne gökte, ne de denizde" bulabilmesi için, Amaltheia'nın küçük çocuğu bir ağaca astığı ve Kouretleri onun çevresine topladığı, Kouretlerin, şarkıları ve gürültülü danslarıyla çocuğun sesini bastırdıkları anlatılır. Sütünü veren keçinin adı yalnızca Aix'ti (Keçi). Helios'tan (Güneş) gelen korkunç bir yaratıktı bu. Titanlar, onun sadece görünüşünden bile öylesine korkuyorlardı ki, onların isteği üzerine Yer, hayvanı Girit dağlarındaki bir mağarada gizlemişti. Daha sonraları, Zeus Titanlara karşı savaştığında, bu keçinin derisinden kendine bir zırh yaptı. Bu zırhın adı *aigisti*. Zeus'un, bir gün oynarken keçinin bir boynuzunu kırdığı ve boynuzu Amaltheia'ya armağan ederek, bunun mucizevi bir şekilde Amaltheia'nın arzu ettiği bütün meyve-

lerle dolacağına dair ona söz verdiği de anlatılanlar arasındadır. Bu nedenle, bu boynuza Amaltheia Boynuzu ya da Bereket Boynuzu denir (bkz. *Akheloos*).

***Amata** Latinus'un karısı ve Lavinia'nın annesi (bu adlara bkz.). Lavinia ile evlenmek isteyen çok sayıda talipler arasından Amata, Rutuli halkının genç kralı Turnus'u seçmişti. Bu yüzden, Aineias'ın gelişi üzerine Latinus, kızını bir yabancıya vermek istediğinde, Amata her çareye başvurarak bu evliliği engellemeye çalıştı: Laurentum kadınlarını Troialılara karşı kışkırttı; Troialıların zaferini ve Turnus'un ölümünü öğrenince de kendini astı.

Roma'da, Vesta rahibesinin, Pontifex Maximus tarafından kutsanması ayinine Amata adı verilmesi dikkat çekicidir.

Amazonlar (Ἀμαζόνες) Savaş tanrısı Ares ile Nympha Harmonia'nın soyundan gelen kadınlardan oluşmuş halk. Krallıklarının, bazen kuzeyde Kafkas dağı yamaçlarında, bazen Trakya'da, bazen de Güney Skythia'da (Tuna'nın sol yakasındaki ovalarda) olduğu söylenir. Amazonlar, hiçbir erkeğin yardımı olmaksızın kendi kendilerini yönetmekteydiler. Başlarında bir kraliçe bulunuyordu. Yalnızca hizmetkâr olarak ayakişlerini gördürmekte kullandıkları erkeklerin varlığına tahammül etmezlerdi. Soylarını sürdürmek için belirli dönemlerde yabancılarla birleşmekte, yalnızca kız çocuklarını alıkoymaktaydılar. Yay kullanırken ya da ok atarken rahat hareket edebilmeleri için bu kız çocuklarının bir memesini alıyorlardı: adlarının anlamını (α-μαζών, *memesi olmayanlar*) bu âdet açıklamaktadır. Başlıca tutkuları savaştı.

Çeşitli efsaneler, Yunan kahramanların bu yabancılara karşı yaptıkları savaşları anlatır: Bellerophontes, Iobates'in emri üzerine Amazonlarla savaşmıştı; Herakles de, Eurystheus tarafından Kappadokia'daki Thermodon kıyısına gitmek ve orada Amazonların kraliçesi Hippolyte'nin kemerini almakla görevlendirilmişti (bkz. *Herakles*). Hippolyte, Herakles'e kemerini vermeyi kabul etti, ama kahramanı kıskanan Hera, Amazonlar arasında ayaklanma çıkarttı. Herakles, Hippolyte'yi öldürmek ve çarpışarak geri çekilmek zorunda kaldı. Bu seferde Herakles'e Theseus yoldaşlık ediyordu. Theseus, Antiope adında bir Amazonu kaçırdı. Bu kaçırmanın öcünü almak için, Amazonlar, Atina'ya yürüdüler ve şehrin içinde bir savaş başladı. Amazonlar, daha sonra Areopagos (Ares Dağı) adını alan dağda ordugâh kurdular. Theseus yönetimindeki Atinalılar, Amazonları yendiler (bkz. *Theseus*). Amazonların, Priamos'a yardım etmek için, kraliçeleri Penthesileia'nın yönetiminde Troia'ya birlik gönderdikleri de anlatılır. Akhilleus, Penthesileia'yı öldürmekte gecikmedi. Ne var ki, kraliçe can verirken, son bakışlarıyla Akhilleus'un yüreğinde aşk ateşi tutuşturdu (bkz. *Akhilleus*). Amazonların özellikle saygı duyduğu tanrıça, efsanede savaşçı ve avcı Amazonların hayatıyla birçok ortak yanı bulunduğu anlatılan Artemis'tir. Bundan dolayı, Ephesus'un ve büyük Artemis mabedinin kuruluşu bazen Amazonlara atfedilir (ayr. bkz. *Myrina*).

Ampelos (Ἄμπελος) Dionysos'un sevdiği delikanlı. Adı, asma anlamına gelen Ampelos, bir satyros ile bir nymphanın oğluydu. Tanrı, küçük bir karaağacın dallarından sarkan, salkımlarla dolu bir asmayı ona armağan etti. Delikanlı meyveleri toplamak istedi ve bu amaç-

la, karaağaca tırmandı, ama salkımları toplarken düşüp öldü. Dionysos onu bir yıldız burcuna dönüştürdü.

Amphiaraos (Ἀμφιάραος) Oikles ile Hypermestra'nın oğlu (soyu ve kökeni için bkz. tab. 1). Alkmaion ve Amphilokhos adlarında iki oğlu vardı. Başka rivayetler bunlara, İtalyan efsanelerine ait üç kahramanı daha eklerler: Roma'nın yakınlarındaki Tibur (günümüzde Tivoli) şehrinin kurucuları olan Tiburtus, Coras ve Catillus.

Amphiaraos, Zeus ve Apollon tarafından korunan bir kâhindi. Aynı zamanda, dindarlığı, dürüstlüğü ve yiğitliğiyle ün salmış bir savaşçı ve önderdi. Argos'ta, hükümdarlığının başlangıcında patlak veren kavgalar sırasında Amphiaraos, Adrastos'un babası Talaos'u öldürdü ve Adrastos'u kovdu (bkz. *Adrastos*). Daha sonra iki kuzen barıştılar. Ama Amphiaraos samimiyetle davranırken, Adrastos içten içe ona hınç besliyordu. Adrastos, kız kardeşi Eriphyle'yi, gelecekte çıkabilecek bir anlaşmazlıkta her ikisinin de genç kadının hakemliğine başvurmaları şartıyla, Amphiaraos'la evlendirdi. Ne var ki, bu anlaşma, Amphiaraos'un ölümüne yol açacak bir anlaşmaydı. Gerçekten de Adrastos, Polyneikes'e, Thebai tahtına kendisini yeniden oturtacağına dair söz verdiği için, kayınbiraderi Amphiaraos'tan Thebai'a düzenlediği sefere katılmasını istedi. Kehanet yeteneği dolayısıyla bu savaşın felaketle sonuçlanacağını önceden gören Amphiaraos, onu bu girişimden vazgeçirmeye çalıştı. Ama Polyneikes, Iphis'in tavsiyesiyle, Eriphyle'ye Harmonia'nın kolyesini hediye etti (bkz. *Kadmos*). Bu armağanla elde edilen Eriphyle, Adrastos ile Amphiaraos arasında hakemlik etmesi istenince, savaşa gidilmesinden yana karar verdi. Verdiği sözün tutsağı olan Amphiaraos da, istemeye istemeye Thebai Savaşı'na gitmek zorunda kaldı. Gitmeden önce iki oğluna, annelerini öldürerek ve Thebai'a karşı bu kez zaferle sonuçlanması kesin olan ikinci bir sefer düzenleyerek, ileride öcünü almaları için yemin ettirdi (bkz. *Alkmaion*, "Epigonlar" adı verilen sefer).

Ilk serüven onları, Thebai yolunda bekliyordu. Nemea'dan geçerken susayan kahramanlar, ülke kralının oğlunu koruyan köle Hypsipyle'den susuzluklarını giderecekleri bir su kaynağı göstermesini istediler. Hypsipyle, onlara yanıt vermek için, bir kâhinin yürümeye başlamadan önce yere bırakmamasını söylediği çocuğu bir an yere bıraktı, onu pınarın yanına koydu. Ama pınarı koruyan yılan, bebeğin üstüne atılıp onu boğdu. Amphiaraos bu belirtinin uğursuzluk anlamını oradakilere açıkladı: sefer felaket getirecek ve komutanlar helak olacaklardı. Kahramanlar, Opheltes'in onuruna Arkhemoros ("Kaderin Başlangıcı") adını verdikleri oyunları düzenledikten sonra, yine de yollarına devam ettiler. Sonraları Nemea oyunları adını alan bu oyunlara kendileri de katıldılar. Amphiaraos, atlama ve disk atma ödüllerini kazandı; ayrıca, ustaca konuşmaları ve bilgeliğiyle Opheltes'in annesiyle babasının Hypsipyle'yi bağışlamalarını da sağladı (bkz. *Hypsipyle*). Daha sonra, Yediler Thebai'ye vardılar.

Thebai'de, şehrin yedi kapısının önünde süren çarpışmalarda Amphiaraos, büyük rol oynadı. Yedilerden biri olan Tydeus, Melanippos tarafından karnından yaralanmıştı. Amphiaraos, Melanippos'u öldürdü, başını kes-

ti ve kanlar içindeki başı Tydeus'a götürdü. Tydeus başı yararak beynini yedi. Tydeus'a ölümsüzlük kazandırmak isteyen Athena, bu yamyamlık karşısında öylesine dehşete düştü ki, niyetinden vazgeçti. Bu seferi sona erdiren bozgunda, Amphiaraos, Ismenos kıyısına kadar kaçtı; orada tam Periklymenos ona yetişeceği sırada, Zeus bir yıldırım darbesiyle önündeki toprağı yardı ve onu, atlarını, arabasını ve arabacısını yere gömdü. Pausanias zamanında, kahramanın kaybolduğu yer hâlâ gösteriliyordu. Zeus, ona ölümsüzlük kazandırdı ve Amphiaraos Oropos'ta (Attike) kehanetlerde bulunmayı sürdürdü.

Amphiktyon (Ἀμφικτυων) Deukalion ile Pyrra'nın ikinci oğlu (bkz. tab. 4). Atina kralı Kranaus'un kızlarından biriyle evlendi ve krallığı ele geçirmek için kayınpederini kovdu (ayr. bkz. *Kolainos*). Kendisi de, on yıl hükümdarlık ettikten sonra Erikhthonios tarafından kovuldu. Bazı rivayetlere göre, siteye Athena'nın adını veren ve onu tanrıça Athena'ya adayan odur. Dionysos'un Attike'ye gelmesi ve kralın konuğu olması da yine onun saltanat dönemine rastlar.

Bütün Yunan sitelerinin delegelerini belirli dönemlerde bir araya getiren ve Amphiktyohia adı verilen dinsel birliğin kuruluşu bazen ona atfedilir. Gerçekten de, Amphiktyon, Atina'da hüküm sürmeden önce, birliğin iki toplantı yerinden biri olan Thermopylai'de kraldı (öteki toplantı yeri Delphoi'ydı). Amphiktyon'un Itonos adında bir oğlu oldu. Itonos'un çocukları Boiotia efsanelerinde rol oynadılar. Kızlarından biri de Kerkyon'un annesidir (tab. 4; ayr. bkz. *Lokros*).

Amphilokhos (Ἀμφιλοχος) Bu adı taşıyan iki karakter, farklı rivayetlerde birbirinden pek iyi ayırt edilememektedir. Bunlardan biri, Amphiaraos'un küçük oğlu ve Alkmaion'un kardeşidir (bkz. tab. 1). Bu Amphilokhos, babası Thebai'a karşı sefere gittiği sırada çok genç olduğu için, Eriphyle'nin katlinde ve Amphiaraos'un öcünün alınmasında ancak ikinci derecede rol oynamıştır (bkz. *Amphiaraos* ve *Alkmaion*). Hatta, Amphilokhos, annesinin katline katılmamış ve dolayısıyla ağabeyi gibi Erinyeler tarafından izlenmemiş bile olabilir. Amphilokhos, Helene'nin talipleri arasında görülmektedir ve bu sıfatla, Epigonlar Savaşı'ndan döndükten sonra Thebai'a karşı yapılan Troia seferine katılmıştır. Fakat *Ilias'ta* onun adı geçmez. Ona, ancak *Dönüş* destanlarında rastlanır. Babasının kehanet yeteneklerinden pay almış olan Amphilokhos, Troia'da kâhin Kalhas'a yardım etti ve onunla birlikte Anadolu kıyılarında birçok kehanet mekânı kurdu. Ancak bu rol genellikle, Amphilokhos'un yeğeni ve Thebailı kâhin Teiresias'ın kızı Manto ile Alkmaion'un oğlu olan ikinci Amphilokhos'a atfedilir. Genç Amphilokhos, Aitolia'daki Argos'un (bu Argos, çok daha ünlü ve eski olan Argolis'teki Argos'tan ayrıdır) kurucusudur. O da, Troia'ya gitti ve kâhin Mopsos'la birlikte Kilikia'da Mallos şehrini kurdu. Sonra, evvelce kurmuş olduğu Argos şehrini yeniden görmek istediği için, Mallos'u Mopsos'a emanet ederek siteden ayrıldı. Ne var ki, Argos'ta, şehrin içinde bulunduğu durumdan hoşnut kalmadı ve yeniden Mallos'a döndü. Orada Mopsos'tan iktidarı geri istedi. Mopsos, iktidarı geri vermeyi kabul etmedi. Bunun üzerine, iki kâhin teke tek dövüştüler ve ikisi de öldüler.

Amphion (Ἀμφιων) Zeus ile Antiope'nin oğlu ve Zethos'un ikiz kardeşi. Eleutheros'ta (Boiotia) doğdu; doğar doğmaz da, büyük amcası Lykos tarafından kardeşiyle birlikte dağa bırakıldı. İki bebek, bir çoban tarafından bulundu ve onun tarafından yetiştirildi. Zethos kendini kuvvete ve el hünerine dayanan sanatlara (savaş, tarım, hayvancılık) adarken, Hermes tarafından kendisine lir hediye edilen kardeşi, müzikle uğraşıyordu. Her iki gencin, sanatlarının erdemleri üzerinde sık sık tartıştıkları anlatılır. Daha yumuşak başlı olan Amphion, zaman zaman müziği bırakacak kadar kardeşinin hatırını gözetiyordu. Bu sırada, anneleri Antiope, amcası Lykos'un tutsağıydı ve Antiope'nin güzelliğini kıskanan karısı Dirke tarafından köle gibi kullanılıyordu. Ama bir gece Antiope'yi bağlayan bağlar mucizevi bir şekilde çözüldü ve Antiope kimse tarafından fark edilmeksizin çocuklarının oturduğu kulübeye ulaştı. Çocuklar, onu tanıdılar ve Lykos ile karısı Dirke'yi öldürerek onun öcünü aldılar. Dirke'ye uygulanan ceza dehşet verici oldu: kadını canlı canlı, boğaya bağladılar ve boğa, onu peşi sıra sürükleyerek kayalıklara çarpa çarpa parçaladı. Sonrasında, iki kardeş Thebai'da Lykos'un yerine hüküm sürdüler. Şehri surlarla çevirdiler. Zethos taşları sırtında getirirken, Amphion lirinin nağmeleriyle onları kendine çekiyordu. Daha sonra Amphion, Tantalos'un kızı Niobe'yle evlendi (bkz. *Niobe*). Bazılarına göre, Apollon tarafından çocuklarıyla birlikte öldürüldü; bazılarına göre ise delirdi ve Apollon'un tapınağını yıkmaya kalkıştı. Bunun üzerine tanrı onu bir okla vurdu.

Amphisthenes (Ἀμφισθένης) Agis'in torunu, Amphikles'in oğlu olan bir Lakadaimonlu. Amphistenes'in Irbos adında oğlu oldu. Irbos'un çocukları Astrabakos ve Alopekos, Orthia Artemisi'nin heykelini buldular. Kutsal heykeli gördükleri için ikisi de delirdiler.

Artemis heykeli uzun zamandır kayıptı (söylendiğine göre, Orestes ve Iphigeneia'nın Tauris'ten getirdikleri heykeldi bu). İki çocuk, onu çalılıkların arasında saklı olarak buldular. Genç Spartalılar her yıl bu heykelin önünde, vücutlarından kan çıkana kadar kırbaçlanırlardı.

Amphitrite (Ἀμφιτρίτη) Dünya'yı çepeçevre saran Deniz'in kraliçesi. Nereidler adı verilen Nereus ve Doris'in kızları grubuna girer. Kız kardeşlerinin korosunu o yönetiyordu. Amphitrite, birgün Naksos Adası yakınlarında kardeşleriyle dans ederken, Poseidon onu gördü ve kaçırdı. Poseidon'un onu uzun zamandır sevdiği, ama genç kızın iffetine düşkünlüğünden onu reddettiği ve Okeanos'un derinliklerinde, Hercules Sütunları'nın ötesinde gizlendiği anlatılır. Yunuslar tarafından bulunan Amphitrite büyük bir kortejle Poseidon'a getirildi ve Poseidon Amphitrite'yle evlendi. Amphitrite'nin deniz tanrısının yanındaki rolü, Zeus'un yanında Hera'nın ya da ölüler tanrısının yanında Persephone'nin rolüne eşittir. Amphitrite, kalabalık bir deniz tanrıçaları kortejiyle çevrili olarak gösterilir.

Amphitryon (Ἀμφιτρύων) Tiryns kralı Alkaios ile Pelops'un kızı Astydameia'nın oğlu. (bkz. tab. 2 ve tab. 32). Amcası ve kayınpederi Elektryon ile onun yeğeninin oğlunun oğlu Pterelaos arasındaki savaşa katıldı: Elektryon, Mykenai'de hüküm sürüyordu. Pterelaos da, Elektryon'un kardeşlerinden

biri olan Mestor'un soyundan geldiği için bu krallıkta hak iddia etmekteydi. Pterelaos'un oğulları, Mykenai ülkesini yerle bir etmek ve Elektryon'un sürülerini kaçırmak için bir Taphoslular (Akarnania kıyısındaki Taphos Adası sakinleri) ordusunun başında geldiler. Çarpışmada, Elektryon'un ve Pterelaos'un bütün oğulları öldüler, her iki aileden de yalnızca birer kişi kaldı: Elektryonlardan Kymnios ile Pterelaoslardan Eueres. Taphoslular sürüleri alarak kaçmayı başardılar ve bunları Elis kralı Polyksenos'a emanet ettiler. Ama Amphitryon fidye vererek, Polyksenos'un sürüleri geri vermesini sağladı ve bunları Mykenai'a getirdi. Oğullarının ölümünün öcünü almak için Elektryon, Pterelaos'a ve onun halkı Teleboalara karşı bir sefer düzenlemeye karar verdi. Yokluğu sırasında krallığını ve kızı Alkmene'yi Amphitryon'a emanet etti. Amphitryon, ayrıca, kralın dönüşüne dek genç kıza saygı göstereceğine dair and içti. Ne var ki Elektryon, arzusuna rağmen savaşa gidemedi. Amphitryon ona çalınmış sürüleri teslim ettiği sırada ineklerden biri azdı. Amphitryon onu durdurmak için elindeki sopayı ineğin kafasına fırlattı. Sopa hayvanın boynuzlarına çarptı ve geri dönerek Elektryon'a isabet edip onun ölümüne yol açtı. Argos'ta saltanat süren ve Mykenai krallığının kendisine bağlı olduğu hükümdar Sthenelos, Amphitryon'u toprağından atmak için bundan yararlandı. Amphitryon, Alkmene ve Likymnios ile birlikte Thebai'a kadar kaçtı; orada, kral Kreon tarafından cinayetinin günahından arındırıldı. Ama yeminine bağlı kalan Amphitryon, Alkmene'yle evlenemiyordu. Alkmene kardeşlerinin öcü alınmadan evliliği kabul etmek istemiyordu. Bu nedenle Amphitryon, Pterelaos'a ve Teleboalara karşı sefer düzenlemek zorunda kaldı. Bunun için, Kreon'dan yardım istedi. Kreon bu isteği geri çevirmedi, ama önce Amphitryon'un Thebai'a zarar veren bir tilkiden ülkeyi kurtarmasını şart koştu. Bu tilkiye –Teumessos tilkisi– koşuda kimse yetişemiyordu. Amphitryon bu yüzden Prokris'in köpeğini istedi. Girit'ten gelen bu hayvan, arkasından koştuğu her canlıya yetişiyordu. Av başladı. Bir sonuca varılması imkânsızdı. Ama Zeus, Kader tanrılarına saygı göstermek ve bir çözüm yolu bulmak için, her iki hayvanı da taştan birer heykele dönüştürdü.

Kreon'un koştuğu şartı, böylece yerine getiren Amphitryon, Teleboalara karşı Thebaililerin ittifakını sağladı. Diğer birliklerle birlikte (özellikle Attikeli Kephalos, Phokisli Panopeus, Perseus'un oğullarından Argolisli Heleios) Taphos Adası'nı yakıp yıktı. Ama orada da bir büyüyle karşılaştı. Pterelaos hayatta olduğu sürece Taphos şehrinin alınması imkânsızdı; Pterelaos'un hayatı ise, saçlarının arasında gizli bir altın saç teline bağlıydı. Bu arada Pterelaos'un kızı Komaitho, Amphitryon'a âşık oldu ve babasının başındaki ölümcül saçı kesti. Pterelos öldü ve böylece Amphitryon, Teleboaların bütün topraklarını ele geçirebildi. Ardından, Komaitho'yu öldürdü ve ganimetlerle birlikte Thebai'a döndü. Onun yokluğunda Zeus, Amphitryon kılığına girerek Alkmene'nin yanına geldi ve Amphitryon'un isteyip elde edemediği şeye sahip oldu (bkz. *Alkmene* ve *Herakles*). Aynı gece, Amphitryon da geri döndü ve Alkmene, Zeus'tan Herakles'e hamile kalmışken, Amphitr-

yon da onu Iphikles'e hamile bıraktı. Karısının irade dışı sadakatsizliği kâhin Teiresias tarafından kendisine açıklandığı zaman, Amphitryon önce karısını cezalandırmayı düşündü, ama Zeus'un müdahalesi onu engelledi (bkz. *Alkmene*). Karısıyla uzlaşan Amphitryon, Herakles'e atlı araba kullanmasını öğreterek onun eğitiminde etkili bir rol oynadı. Amphitryon'un, kendi oğlu ile Zeus'un oğlunu ayırt edebilmek için çocukların odasına iki büyük yılan soktuğu da anlatılır. Iphikles korkar, ama henüz on aylık olan Herakles hayvanları boğar. Iphikles'in insan soyundan, Herakles'in ise tanrı soyundan geldiği böylece anlaşılmış olur (ayr. bkz. *Iphikles*). Başka bir rivayet, bu iki yılanın Hera tarafından gönderildiğini söylemektedir. Daha sonra Herakles, müzik öğretmeni Linos'u öldürüp doğasındaki şiddeti dışa vurduğu zaman, Amphitryon korkuya kapılır ve çocuğun canını sıkarsa başına buna benzer bir şey geleceği kaygısıyla, onu kırsal alana, sığırlara bakmaya gönderir. Herakles, Kitheron dağlarında Amphitryon'un sürülerine saldıran aslanı işte bu sırada öldürmüştür. Amphitryon, Thebai sakinlerinin Herakles'in yardımıyla Orkhomenoslu (Thebai'a komşu bir şehir) Minyailere karşı verdikleri savaşta, kahramanın safında çarpışırken öldü (ayr. bkz. *Erginos* ve *Herakles*).

***Amulius** On beşinci Alba kralı ve Procas'ın oğlu, Numitor'un da kardeşi. Procas, ölmeden önce krallık mirasını ikiye ayırdı: bir yanda hazine, öte yanda krallık. Numitor krallığı seçti; Amulius hissesine düşen servete dayanarak kardeşini kovmakta ve onun yerini almakta hiç zorluk çekmedi. Fakat aldığı bütün önlemlere rağmen, yeğeni Rea'nın ikiz doğurmasını, Romus ile Romulus'u dünyaya getirmesini engelleyemedi. Romus ve Romulus, sonunda Amulius'u tahttan indirip öldürdüler ve iktidarı büyük babaları Numitor'a verdiler (bkz. *Numitor*).

Amyke (Ἀμύκη) Kıbrıs kralı Salaminos'un kızı. Antiokhia'da (Antakya), Orente (Asi Nehri) boyunda bir Kıbrıslılar kolonisi kurdu ve orada Inakhos'un oğullarından biri olan ve Girit kolonisinin başında bulunmuş Kasos'la evlendi. Antiokhia'da öldü ve şehirden pek uzak olmayan Amyke denilen yerde gömüldü.

Amykos (Ἄμυκος) Bir dev. Poseidon'un oğlu ve Bithynia'da Bebryklerin kralıydı. Vahşi bir yaratılışta olduğu için boksu ve zırhlı eldiveni icat etti. Bithynia'ya gelen yabancılara saldırıyor ve yumruklarıyla onları öldürüyordu. Argonautlar, Amykos'un ülkesine geldikleri zaman onunla karşılaştılar. Amykos onlara meydan okudu. Polydeukes meydan okumayı kabul etti ve çarpışma başladı. Dev, kocaman boyuna ve hayvani kuvvetine rağmen, kahramanın ustalığına ve çevikliğine yenildi. Çarpışmada taraflar canlarını ortaya koymuşlardı: Amykos, yenecek olursa düşmanını öldürecekti; ama Polydeukes galip gelince, Amykos'tan ülkeye gelecek yabancıları rahat bırakacağına dair söz almakla yetindi. Onu törensel bir yeminle bağladı.

Amymone (Ἀμυμώνη) Kral Danaos'un elli kızından biri. Annesi Europe'ydi. Danaos, çocuklarıyla birlikte Libye'den ayrıldığı zaman (bkz. *Danaos*) Amymone ona eşlik etti ve onunla birlikte Argos'a yerleşti. Ne var ki, ülkeyi kendisi istediği halde, buranın Hera'ya verilmesinden hoşnut kalmayan Poseidon'un

öfkesi yüzünden, Argos susuz durumdaydı. Danaos, Argos kralı olunca kızlarını su aramaya gönderdi. Kız kardeşleri gibi Amymone de gitti. Yürümekten yorulunca uyudu. Uyurken bir Satyros geldi ve ona zorla sahip olmaya kalkıştı. Genç kız Poseidon'u yardıma çağırdı. Tanrı hemen geldi ve üç dişli yabasının bir vuruşuyla Satyros'u uzaklaştırdı. Amymone, Satyros'tan esirgediğini Poseidon'a sundu. Fakat tanrının yabası kayaya çarpmış ve üç kollu bir kaynak fışkırmıştı. Bir başka versiyona göre ise, Amymone'ye âşık olan Poseidon, onu kurtardıktan sonra ona Lerna kaynağını gösterdi. Amymone'nin Poseidon'dan bir oğlu –Nauplios adlı kahraman– oldu.

Anaksagoras (Ἀναξαγόρας) Argos kralı Proitos'un oğlu ve aynı zamanda halefi olan Megapenthes'in oğlu (bkz. tab. 37). Pausanias ve Diodoros tarafından aktarılan bir rivayete göre, Argoslu kadınların topluca delirmesi, Anaksagoras'ın büyükbabası Proitos zamanında değil, onun kendi saltanat döneminde oldu. Bu deliliği Melampous iyileştirdi (bu ada bkz.). Anaksagoras da, buna karşılık krallığının bir bölümünü Melampous'a, üçte birini Melampous'un kardeşi Bias'a bağışladı, üçte birini de kendine sakladı. Onun soyundan gelen Anaksagorasoğulları, Sthenelos'un oğlu Kylarabes bütün Argos krallığını yeniden kendi elinde toplayıncaya kadar bu şartlarda hüküm sürdüler. Çünkü Melarapous soyundan gelenlerin sonuncusu olan Amphilokhos, Troia Savaşı'ndan dönüşte yurdunu bırakıp gitmişti (bkz. *Amphilokhos*). Biasoğullarının sonuncusu, Aigialeia'nın oğlu (ya da bazılarına göre, küçük kardeşi) (bkz. tab. 1) Kyanippos, çocuksuz öldü. Kylarabes de çocuk bırakmadan ölünce, Agamemnon'un oğlu Orestes, Argos'u ve aynı zamanda Sparta'yı ele geçirdi (bkz. *Orestes*).

Anaksarete (Ἀναξαρέτη) Kıbrıslı bir genç kızdı; soylu bir aileden, Kıbrıs'ta Salamis'i kuran Teukros'un soyundan geliyordu. Iphis adında adalı bir delikanlı ona umutsuzca âşıktı. Ama Anaksarete ona acımasızca davranıyordu. Iphis, umutsuzluktan kendini genç kızın kapısının önünde astı. Anaksarete bu sahneden hiç etkilenmedi ve cenaze alayı penceresinin önünden geçerken, bu intihar olayının cezbettiği büyük kalabalığa ve böylesine acıklı bir alınyazısından ötürü heyecana kapılan şehir ahalisinin gözyaşlarına ve ağıtlarına duygusuz gözlerle, sırf merak hissiyle bakmakla yetindi. Bu katı kalpliliğe kızan Aphrodite, Anaksarete'i pencereden eğilmiş haldeyken heykele dönüştürdü. *Venus Prospiciens* (Önüne bakan Venus) adı verilen bu heykel Salamis'te (Kıbrıs) bir tapınağa konuldu.

***Anchemolus** Marrubium (Orta Italya'da, Fucino gölü kıyısındaki Marslar (Marsi) ülkesinde bir şehir) italik halkının kralı Rhoetus'un oğlu. Anchemolus, üvey annesi Casperia'nın âşığıydı. Rhoetus bunu fark edince oğlunu öldürmek istedi. Anchemolus kaçtı ve Turnus'un babası Daunus'un yanına sığındı. Aineias'a karşı onun saflarında savaştı ve savaşırken öldü.

Androgeos (Ἀνδρόγεως) Minos'un Pasiphae'den olan oğullarından biri (tab. 28). Atletik oyunların her dalında dikkati çeken bu delikanlı, Aigeus'un Atina'da düzenlediği yarışmalara katıldı ve bütün rakiplerini yendi. Kıskanan Aigeus onu, ülkeyi kasıp kavuran Marathon boğasının hakkından gelmeye

gönderdi; ama Androgeos boğaya yenik düştü. Bazıları da onun, Atina'da kazandığı zaferlerden sonra, Thebai oyunlarına katılmaya giderken yolda eski rakiplerinin saldırısına uğradığını ve öldürüldüğünü yazarlar. Her ne olursa olsun, Minos bu haberi aldığında, Paros Adası'nda bir kurban töreninde bulunuyordu. Töreni bölmemekle birlikte, yasını belli etmek için başındaki tacı çıkarıp attı ve flütçülerin çaldıkları geleneksel müziği de durdurdu. Söylendiğine göre, Kharitlere kurban sunma törenlerinden (Minos, o sırada Kharitlere kurban sunmaktaydı) çiçekten taçları ve flüt müziğini dışlayan Paros'a özgü ayin tarzı buradan kaynaklanır. Şölen bittiği zaman Minos bir filo hazırladı ve Atina seferine çıktı. Yol üstünde, Salamis körfezinde Attike'nin kilit noktası sayılan Megara'yı ele geçirmekle işe başladı. Burada kral Nisos'un kızı Skylla'nın (bu ada bkz.) ihaneti sayesinde şehrin hakkından geldi. Ardından Atina üzerine yürüdü. Ama savaş uzadıkça uzuyordu. Savaşı sona erdirmek isteyen, Minos, Atinalılardan öcünü alması için Zeus'a yakardı; şehrin üzerine veba ve kıtlık çöktü. Felakete karşı birçok bakireyi (Hyakinthos kızlarını) kurban etmelerine rağmen sonuç alamayan Atinalılar, sonunda kâhine danıştılar. Kâhin, felaketin sona erdirilebilmesi için Atinalıların Minos'a istediğini vermeleri gerektiğini söyledi. Minos, her yıl silahsız yedi genç erkek ile yedi genç kızın Pasiphae'nin canavar oğlu Minotauros'a yem olmak verilmesini şart koştu. Attike'yi bu haraçtan daha sonra Theseus kurtaracaktır.

Bir rivayet, muhtemelen Glaukos'la (bu ada bkz.) karıştırdığı Androgeos'un Asklepios tarafından yeniden diriltildiğini anlatır. Androgeos'un iki oğlu vardı: Alkeus ve Sthenelos. Bunlar amcalarıyla, yani Minos ve Paria'nın oğullarıyla birlikte Paros'a yerleştiler (bkz. *Nephalion*).

Androklos (Ἀνδροκλος) Kodros'un oğlu ve Ephesos bölgesinde yerleşik Leleglerle Karialıları kovan Ionialı kolonların önderi. Aynı zamanda, Ephesos şehrinin kurucusu olarak geçer. Samos Adası'nı fetheden de odur. Ephesos şehrinin kuruluşuyla ilgili olarak, bir kâhinin yeni gelenlere, kurulacak site yerinin onlara bir balık ve bir yabandomuzu tarafından gösterileceğini bildirdiği anlatılır. Gerçekten de bir akşam, kolon mensupları yemek hazırlarlarken pişirilmekte olan balık sıçrar, yanan bir kömür parçasını da beraberinde sürükler. Alevler çalılığı tutuşturur. Çalılıktan bir yabandomuzu çıkar ve Androklos onu öldürür. Bu garip rastlantıdan, kehanetin gerçekleştiğini anlayan Androklos, şehri oraya kurar.

Andromakhe (Ἀνδρομάχη) Mysia'daki Thebai şehrinin kralı Eetion'un kızı. Thebai, Troia Savaşı'nın dokuzuncu yılının başlangıcından önce Akhilleus tarafından yerle bir edildi (bkz. *Akhilleus*). Hektor'un karısı ve Priamos'un gelini olan Andromakhe, doğduğu şehre Yunanların yaptığı bu akında, Akhilleus tarafından katledilen yedi kardeşini ve babasını yitirdi. Andromakhe'nin Hektor'dan tek bir oğlu vardı: Astyanaks. Kocasının ölümünden ve Troia'nın yıkılmasından sonra Andromakhe savaş ganimeti olarak Akhilleus'un oğlu Neoptolemos'a düştü. Neoptolemos, bazılarına göre Astyanaks'ı öldürdükten sonra, bazılarına göre de onu öldürmeden, Andromakhe'yi, kralı olduğu Epeiros'a götürdü. Orada, Andro-

makhe ona üç oğul verdi: Molossos, Pielos ve Pergamos. Neoptolemos, kâhine danışmak için gittiği Delphoi'da öldürüldü. Ölürken, karısını ve krallığını evvelce Epeiros'a getirdiği Helenos'a (Hektor'un kardeşi) miras olarak bıraktı (bkz. *Molossos*; Euripides tarafından benimsenen versiyon).

Aineias'ın Epeiros yolculuğu sırasında Andromakhe, Helenos'la birlikte huzur içinde hükûm sürüyordu. Helenos öldüğü zaman, Andromakhe oğlu Pergamos'a Mysia'ya dek eşlik etti. Pergamos, orada kendi adını taşıyan şehri kurdu. Rivayete göre, Andromakhe uzun boylu, esmer, baskın tipte bir kadındı.

Andromede (Ἀνδρόμέδη) Aithiopia kralı Kepheus ile Kassiepeia'nın kızı. Annesi, Nereus kızlarının hepsinden daha güzel olduğunu iddia ediyordu. Kıskanan Nereus kızları, Poseidon'dan bu aşağılanmanın öcünü almasını istediler. Poseidon, onları hoşnut etmek için Kepheus'un ülkesini kasıp kavuran bir canavar gönderdi. Kralın danıştığı Ammon kâhini, Kassiope'nin kızı kurban edildiği takdirde Aithiopia'nın bu beladan kurtulabileceğini söyledi. Aithiopialılar, bu fedakârlığı kabul etmesi için Kepheus'u zorladılar ve genç kız bir kayaya bağlandı. Gorgo'ya karşı çıktığı seferden dönen Perseus, kızı gördü, âşık oldu ve Kepheus kızını kendisine eş olarak vermeyi kabul ederse onu kurtaracağına söz verdi. Kepheus bunu kabul etti. Perseus canavarı öldürdü ve Andromede'yle evlendi. Ne var ki, Kepheus'un kardeşlerinden biri ve yeğeni Andromede'nin nişanlısı olan Phineus, Perseus'a komplo kurdu. Perseus, komployu açığa çıkardı ve Gorgo'nun başını düşmanlarına doğru çevirdi. Gorgo'nun başını gören düşmanlar taş kesildiler. Perseus, Aithiopia'dan ayrıldığında Andromede'yi Argos'a, sonra da Tiryns'e götürdü. Tiryns'te Perseus'un Andromede'den birçok oğlu ve bir kızı oldu (bkz. tab. 32).

Konon tarafından aktarılan efsanede akılcı bir yorum bulunmaktadır. Bu versiyona göre Kepheus, o sıralar kıyı şehri Ioppe'ye izafeten Ioppe adını taşıyan, ama daha sonra Fenike adını alacak olan ülkede hükûm sürüyordu. Krallığı, Akdeniz'den Arap ülkesine ve Kızıl Deniz'e kadar uzanıyordu. Kepheus'un Andromede adında çok güzel bir kızı vardı. Fenike'ye adını veren Phoiniks ve Kepheus'un kardeşi –yani Andromede'nin amcası– olan Phineus, Andromede'ye kur yapıyorlardı. Kepheus bir süre kararsız kaldıktan sonra, kızını Phoiniks'e vermeye karar verdi, ama kardeşini reddetmiş görünmek de istemiyordu. Bu yüzden bir kaçırma senaryosu uydurdu. Andromede'yi, Aphrodite'ye her zaman adak sunduğu küçük bir adaya kaçıracaklardı. Phoiniks, *Balina* adlı bir gemiyle Andromede'yi kaçırdı. Ama Andromede, kaçırılmasının amcasını aldatmak için hazırlanmış düzmece bir sahne olduğunu bilmiyordu. Haykırarak yardım istemeye başladı. O sırada şans eseri Danae'nin oğlu Perseus oradan geçiyordu. Kaçırılan genç kızı gördü ve ona ilk görüşte âşık oldu. İleri atıldı, geminin altını üstüne getirdi, gemicileri şaşkınlıktan "donakalmış" bir durumda bırakarak Andromede'yi alıp götürdü ve onunla evlendi. Daha sonra da Argos'ta huzur içinde hükûm sürdü.

Anios (Ἄνιος) Apollon'un bir oğlu. Troia Savaşı sırasında Delos'ta hükûm sürüyordu. Annesinin adı Roio'ydu (Nar)

ve babası Staphylos (Salkım) tarafından da Dionysos soyundan geliyordu. Staphylos, kızının gebe kaldığını fark ettiği zaman sorumlunun Apollon olduğuna inanmadı, sıradan bir âşık olduğunu sandı ve genç kadını bir sandığa kapatıp denizin dalgalarına bıraktı. Sandık Euboia kıyılarına vurdu. Ama çocuk dünyaya gelince, Apollon çocukla annesini kutsal Delos Adası'na götürdü; ona, burasını yönetme yetkisi verdi ve aynı zamanda onu kehanet yeteneğiyle donattı. *Roio* mad. bkz.

Dorippe ile birleşen Anios'un, Bağcılar (οἰνοτροφοί) diye adlandırılan üç kızı oldu: Elais (Zeytinyağı), Sperma (Buğday tanesi) ve Oinos (Şarap). Bu üç genç kız, ataları Dionysos'tan, topraktan zeytinyağı, buğday ve şarap fışkırtma gücü almışlardı. Anios'un, savaş için Troia'ya giden Yunanlara, kızlarının kendilerine hizmet etmelerini önerdiği söylenir; çünkü Anios, kehanet yeteneği sayesinde Troia Savaşı'nın on yıl süreceğini biliyordu. Yunanlar, önce üç kız kardeşin yardımına başvurmak istemediler, ama savaş umduklarından uzun sürünce Agamemnon, Odysseus ile Menelaos'u Delos'a gönderip, ordunun ihtiyaçlarını sağlamaları için onları getirtti. Üç kız kardeş gönüllü olarak geldiler, ama sonra bu işten usanıp kaçtılar. Yunanlar peşlerine düşünce, kendilerini koruması için Dionysos'a yalvardılar. Dionysos da onları güvercine dönüştürdü. Bu nedenle, Delos Adası'nda güvercin öldürmek yasaktı. Anios efsanesi Homeros destanlarında görülmez. Yalnızca *Poèmes cycliques* (Döngüsel Şiirler)'te görülen bu efsane helenistik dönemde oluşmuştur. Lavinia'nın babası Anios hakkında bkz. *Lavinia*.

***Anna Perenna** Romanın hemen kuzeyindeki Flaminia Yolu üzerinde, kutsal bir ormanda kendisine ibadet edilen çok yaşlı bir Roma tanrıçası. Yaşlı bir kadın şeklinde tasvir edilirdi. Mons Sacer'de Pleblerin Ayrılık Hareketi sırasında erzak yetmediğinden, Anna Perenna her gün gelip yaptığı çörekleri halka satıyor, böylelikle kıtlığı önlüyordu. Bu nedenle, siyasi çalkantılar sona erip Pleblerin Roma'ya döndükleri zaman, onun tanrısal itibara ulaştığı söylenir.

Aineias'ın hikâyesiyle aynı zamanda geliştirilen bir başka rivayet, Anna'yı kraliçe Dido'nun kardeşi olarak gösterir. Dido'nun intiharından sonra (bkz. *Aineias*) Kartaca krallığı, Tarbas'ın (bu ada bkz.) yönetimindeki yerliler tarafından işgal edildi ve Anna kaçmak zorunda kaldı. Önce, Afrika kıyısında bir adada, Melita kralının yanına sığındı. Ama Suriye kralı Pygmalion, Melita kralından kaçağı kendisine vermesini istedi. Anna adayı terk etti. içinde bulunduğu gemi fırtınaya yakalanarak Latium kıyılarına vurdu. O sıralar, Laurentum şehrinde Aineias hüküm sürüyordu ve genç kadın da tam onun bulunduğu yerde karaya ayak basmıştı. O sırada, Aineias dostu Akhate'yle birlikte kıyıda gezintiye çıkmıştı. Aineias Anna'yı tanıdı. Onu gözyaşlarıyla karşıladı, Dido'nun acıklı sonu için ağıtlar yaktı ve Anna'yı sarayına buyur etti. Ancak bu durum Aineias'ın karısının hiç hoşuna gitmedi. Lavinia, kocasının geçmişini bilen bu kişinin ortaya çıkmasını iyi gözle karşılamamıştı. Bir rüya, Anna'yı Lavinia'nın tuzaklarından korunması için uyardı ve Anna gece yarısı saraydan kaçtı. Dolaşırken, yakındaki nehrin tanrısı Numicius'la karşılaştı. Numicius onu yatağına sürükle-

di. Ne var ki, Aineias'ın adamları kaçağı arıyorlardı. Nehrin kıyısına kadar ayak izlerini takip etmişlerdi. İzler orada kesiliyordu. Adamlar nereye gideceklerini bilemezken, denizden bir hayalet çıkarak, sürgün Anna'nın bir nympha olduğunu ve ebediyet anlamına gelen Perenna adını aldığını bildirdi. Aineias'ın hizmetkârları sevinç içinde kırlara dağıldılar ve günü ziyafetlerle, şölenlerle geçirdiler. Bu âdet, Anna Perenna bayramının her yıl kutlanmasıyla yerleşti.

Yaşlanan Anna, Mars tarafından, Minerva'yla kendisi arasında aracılık yapmak üzere seçildi. Mars, Minerva'yı seviyordu, ama iffetli tanrıça onun girişimlerine karşı koyuyordu. Bu nedenle, tanrı, yaşlı Anna'ya geleneksel *dadılık* görevini vermeyi düşünmüştü. Minerva iffetli tutumunu değiştirmeyeceği için, görevinin yerine getirilmesinin imkânsız olduğunu bilen Anna, tanrıyı oyalayıcı sözlerle kandırdı, ona umut verdi ve sonunda, onunla bir gece randevusunda Minerva'nın yerine geçti. Âşık, gerdek odasına geldiği zaman, Anna yüzünü gizleyen tülü kaldırdı. Mars kendisiyle ağır bir şekilde alay eden yaşlı kadını tanıdı. Anna bayramında söylenen müstehcen şarkıların bu olaydan kaynaklandığı söylenir.

Antalos (Ἀνταῖος) Bir dev; Poseidon ile Gaia'nın oğlu. Libye'de (Lucanus'a göre Utika'dan pek uzak olmayan bir yerde, yazarların çoğuna göre de Fas'ta) oturuyor ve gelip geçen bütün yolcuları kendisiyle dövüşmeye zorluyordu. Onları yenip öldürdükten sonra da, cesetleriyle babasının tapınağını süslüyordu. Antaios, annesine (yani toprağa) temas ettiği sürece öldürülmesi mümkün olmayan bir yaratıktı. Ama Herakles altın elmaları elde etmek için Libye'den geçtiği sırada devle dövüştü ve onu havaya kaldırarak boğdu (ayr. bkz. *Tinge*).

Antela (Ἀντεια) Bkz. *Stheneboia*.

Antenor (Ἀντήνωρ) Troialı ihtiyar; yaşlı Priamos'un dostu ve danışmanı. Eskiden, Troia Savaşı'ndan önce, bazı Yunan önderlerle dostluk bağları vardı, hatta onların konuğu da olmuştu. Kuşatmadan önce anlaşmazlığı dostça çözmek amacıyla elçi olarak gelen Menelaos'la Odysseus'u evinde ağırladı (bkz. *Menelaos*). *Ilias*'ta Antenor'un Troialılara ılımlı davranmaları öğüdünü verdiği görülür. Barışçı çözümlerden yana olan Antenor, savaşta yenenle yenilenin Paris'le Menelaos arasında yapılacak bir düellonun sonucuna göre belirlenmesine çalıştı. Troia'nın alınması sırasında Odysseus, Antenor'un oğullarından biri olan yaralı Lykaon'u tanıyarak onu Yunan ordusu arasından sağ salim geçirdi ve kardeşi Glaukos gibi onun da güvenliğini sağladı. Yağmalama sırasında Yunanlar, ona dokunulmaması gerektiğini belirtmek için kapısına bir leopar postu astılar.

Troia döngüsünün (cycle) gelişimi ile Antenor'un imajı da değişir; Palladion'un çalınmasında Yunanlara yardım eden ve tahta atın içindeki Yunan askerlerine kapıyı açan bir vatan hainine dönüşür. Antenor, aşağı Po Vadisi'nde yaşayan Venetlerin atası olarak kabul edilir. Troia'nın alınışından sonra onun, oğullarıyla birlikte Trakya'dan geçerek İtalya'nın kuzeyine ulaştığı söylenir.

Anthelas (Ἀνθείας) Eumelos'un oğlu Patraslı kahraman (bkz. *Triptolemos*).

Antheus (Ἀνθεύς) Aslen Halikarnassoslu ve kral soyundan gelme bir genç. Miletos tyranı Phobios'un sarayında rehine olarak kalıyordu. Phobios'un karısı Kleoboia (bazıları adının Philaikhme

olduğunu söylerler), Antheus'a âşık oldu, ama genç adam bu aşka teslim olmak istemedi; Kleoboia'nın isteğini sürekli olarak ertelemeye çalıştı. Kimi zaman yakalanmaktan korktuğunu söylüyor, kimi zaman da bir konuk olarak Phabios'a duyduğu saygıyı öne sürüyordu. Sonunda Kleoboia ondan öç almaya, onu ortadan kaldırmaya karar verdi. Kendisine ait bir altın kupayı derin bir kuyuya atarak, Antheus'tan kupayı bulup çıkarmak için kuyuya inmesini istedi. Antheus kuyunun dibine inince, Kleoboia, onun üstüne kocaman bir taş atarak onu ezdi; ama hemen ardından, yaptığı işin bir cinayet olduğunu ve üstelik de Antheus'u hâlâ sevdiğini anlayarak kendini astı (ayr. bkz. *Phrygios*).

Antigone (Ἀντιγόνη) 1. Oidipous'un kızı ve Eteokles, Polyneikes ve İsmene'nin kız kardeşi (bkz. *Oidipous*, tab. 30). En eski efsaneler, Antigone'nin annesini Boiotia halklarından biri olan Phlegyalıların kralının kızı Euryganeia olarak gösterirler. Ama geleneğin daha yaygın şekli (tragedya yazarlarından sonraki) onu, Iokastos'un kızı ve Oidipous'un kendi annesiyle ensest ilişkisinin ürünü olarak gösterir. Oidipous, işlediği günahları Teiresias'ın kehanetinden öğrenince, gözlerini kör edip Thebai'dan ayrıldı, kör bir halde yollara düştü ve dilenmeye başladı. Antigone ona yoldaş oldu. Yolları, onları Attike'de Kolonos'a kadar götürdü ve Oidipous orada öldü. Antigone, babasının ölümünden sonra Thebai'a geri döndü; orada kardeşi İsmene'yle birlikte yaşadı. Burada onu yeni bir sınav bekliyordu. Yediler Savaşı'nda, iki erkek kardeşinden Eteokles, Thebai ordusunda; Polyneikes ise, yurduna saldıran orduda yer almaktaydı. Thebai kapılarında sürüp giden savaşlarda Eteokles'le Polyneikes birbirlerini öldürdüler. Polyneikes'in, Eteokles'in ve genç kızların amcası olan kral Kreon, Eteokles için cenaze törenleri düzenledi, ama yabancıları ülkesine çağıran Polyneikes'in gömülmesini yasakladı. Antigone bu emre uymak istemedi. Ölülerin, özellikle de yakın akrabalarının gömülmesini, tanrıların ve yazılı olmayan yasaların buyurduğu kutsal bir görev saydığından, Kreon'un yasaklamasına karşı çıktı ve dinsel görevi yerine getirmek adına yeterli bir ritüel davranış olarak bir avuç toprağı Polyneikes'in üstüne serpti. Bu inançlı davranışından ötürü Kreon tarafından ölüme mahkûm edildi ve indiği Labdakosoğulları'nın mezarına diri diri kapatıldı. Antigone, hapishanesinde kendini astı ve nişanlısı Haimon –Kreon'un oğlu– Antigone'nin cesedine kapanarak kendini öldürdü. Kreon'un karısı Eurydike de üzüntüsünden hayatına son verdi.

2. Efsane, Priamos'un kız kardeşi olan olağanüstü güzellikte bir başka Antigone'den daha söz eder. Bu Antigone, saçlarından çok gurur duyuyor ve bunların Hera'nınkilerden bile güzel olduğunu iddia ediyordu. Öfkelenen tanrıça, Antigone'nin saçlarını yılanlara dönüştürdü. Ama tanrılar ona acıdılar ve zavallıyı yılanların düşmanı leylek haline getirdiler.

Antikleia (Ἀντύκλεια) Odysseus'un annesi ve Laertes'in karısı. Antikleia, insanların en kurnazı olan Autolykos'un kızıydı (tab. 36). Autolykos, Sisyphos'un sığırlarını çaldığı için, Sisyphos malını geri almak amacıyla gelip onu buldu. Sisyphos'un, Autolykos'ta kaldığı günlerde, Antikleia, Laertes'le evlen-

meden önce kendini Sisyphos'a verdi. Odysseus'un, neden dolayı bazen Sisyphos'un oğlu sayıldığını bu gelenek açıklamaktadır. Odysseus'un yokluğu sırasında onun geri dönmesini beklemekten usanan ve üzüntüden kendini yiyen Antikleia, sonunda intihar etti.

Antilokhos (Ἀντίλοχος) Nestor'un oğlu. Troia Savaşı'nda Nestor'a yoldaşlık etti. Yakışıklı ve koşuda hızlıydı. Akhilleus'un Patroklos'tan sonra en çok sevdiği kişiydi. Patroklos'un ölümünü Akhilleus'a o haber verdi ve Akhilleus arkadaşı için onunla birlikte gözyaşı döktü. Ama çok geçmeden Antilokhos da Şafak'ın (Eos) oğlu Memnos'un ya da Hektor'un eliyle ya da Paris'in bir okuyla öldü. Efsanenin bir versiyonu, Antilokhos'u, saldırıya uğrayan ve kalabalık altında ezilen babasının yardımına koşarken gösterir. Antilokhos vücudunu babasına siper eder, ama babasını kurtarırken kendisi ölür. Külleri Patroklos'un ve Akhilleus'un küllerinin yanına konur. Üç kahraman öte dünyada, Beyaz Ada'da, savaşlar ve şölenlerle geçen bir hayat sürerler (bkz. *Akhilleus*).

Antinoe (Ἀντίνόη) 1. Mantineialı Kepheus'un kızlarından biri. Antinoe, bir kâhinin tavsiyesi üzerine bir yılanı izleyerek, Mantineiahları Ophis (ὄφις, yılan anlamına gelir) adındaki küçük bir akarsuyun kenarında bir yere kadar getirdi. Mantineialılar burada yeni bir şehir kurdular.

2. Bazı yazarlara göre ise Antinoe, Pelias'ın kızlarından biridir. Babasını bilmeden öldürmesi üzerine (bkz. *Pelias* ve *Medeia*), dehşet içinde Arkadhia'ya kadar kaçtı. Mezarı, Mantineia yakınlarında gösteriliyordu.

Antinoos (Ἀντίνοος) Odysseus'un yokluğu sırasında sarayını işgal eden ve Penelope'yle evlenmeye çalışan taliplerin başta geleni. Hoyratlığı, kabalığı, kibirliliği ve katılığıyla diğerlerinden ayrılıyordu. Telemakhos'u yok etmeye çalıştı, arkadaşlarını Odysseus'un mallarını yağmalamaya yöneltti; yaşlı domuz çobanı Eumaios'u, Odysseus'u saraya soktuğu için aşağıladı. Dilenci Iros'u, tanımadığı Odysseus'a karşı kışkırttı ve sonunda, Tanınma sahnesinde, kupayı dudaklarına götürdüğü sırada, Odysseus'un attığı ilk okla öldü. "Kupayla dudaklar arasında uzun bir yol vardır" deyiminin buradan geldiği söylenir (ayr. bkz. *Kalkhas*).

Antiokhos (Ἀντίοχος) Herakles'in oğlu, Hippotes'in atası (bkz. *Phylas*, 3 ve 4).

Antiope (Ἀντίοπη) Nehir-tanrı Asopos'un ya da bazılarına göre Thebaili Nykteus'un (tab. 25) kızlarından biri. Zeus, olağanüstü güzellikteki bu genç kıza âşık oldu ve Satyros kılığına girerek onunla birleşti. Antiope, Zeus'tan Amphion ve Zethos adlı ikizleri doğurdu. Çocuklarının doğumundan önce Antiope, babasının öfkesinden korkarak evden kaçtı, Sikyon kralı Epopeus'un yanına sığındı (bkz. *Lamedon*). Kızının ayrılışıyla büyük üzüntüye kapılan Nykteus kendini öldürdü, ama ölürken kardeşi Lykos'u öcünü alması için görevlendirdi. Lykos, Sikyon'a saldırarak burasını ele geçirdi, Epopeus'u öldürdü ve Antiope'yi tutsak olarak Thebai'a getirdi. Antiope, iki çocuğunu Sikyon-Thebai yolu üzerinde Eleutheros'ta dünyaya getirdi. Büyük amca Lykos'un emriyle dağa bırakılan çocukları, çobanlar buldular (bkz. *Amphion*). Thebai'da, Lykos'la karısı, Antiope'ye kötü davrandılar. Ama bir gece, genç kadının bağlı ol-

duğu zincirler kendiliğinden çözüldü ve Antiope kaçıp doğruca çocuklarının yaşadığı kulübeye gitti. Çocuklar önce onu tanımadılar, hatta Antiope'yi, onu aramaya çıkan Dirke'ye teslim ettiler. Ama çocukları bulmuş olan çoban, çok geçmeden onlara Antiope'nin anneleri olduğunu açıkladı. Amphion'la Zethos onu hemen kurtarıp, Lykos'la Dirke'den öcünü aldılar. Daha sonra, Dirke'nin öldürülmesine kızan Dionysos, Antope'yi delirtti ve Antiope, Phokos (bu ada bkz.) tarafından iyileştirilip onunla evlendiği güne kadar bütün Yunanistan'da oradan oraya dolaşıp durdu. Efsanenin değişik şekilleri için bkz. *Lykos*.

Aphrodite (Ἀφροδίτη) Roma'da eski İtalya'nın tanrıçası Venus'la özdeşleştirilen aşk tanrıçası. Doğuşu konusunda farklı iki gelenek vardır: bazen Zeus'la Dione'nin (bkz. *Dione*) kızı sayılır, bazen de Ouranos'un kızı olarak kabul edilir. Buna göre, Ouranos'un, Kronos tarafından kesilen cinsel organları denize düşmüş ve bu tanrıçayı (dalgalardan-doğan-kadın ya da "Tanrının tohumlarından doğan kadın") doğurmuştur. Aphrodite, denizden çıkar çıkmaz Zephyroslar tarafından önce Kythira'ya, sonra da Kıbrıs kıyılarına götürüldü. Orada Mevsimler (*Horalar*) tarafından karşılandı, giydirildi, süslendi ve ölümsüzler âlemine götürüldü. Lukianos'un aniattığı efsanede ise, Aphrodite'nin önce Nereus tarafından büyütüldüğü söylenir (*karş. Hera*). Daha sonra, Platon iki farklı Aphrodite tasavvur etti: Ouranos'tan (Gök) doğan saf aşk tanrıçası Aphrodite Ourania; ve Dione'nin kızı, sıradan aşk tanrıçası Aphrodite Pandemos (yani Popüler Aphrodite). Ama bu, geç döneme ait felsefi bir yorum olup, tanrıçaya ilişkin çok eski mitoslardan farklıdır.

Aphrodite hakkında, tutarlı bir anlatı oluşturmayan, ama tanrıçanın arada devreye girdiği çeşitli bölümleri içeren değişik efsaneler meydana gelmiştir. Aphrodite, Lemnoslu topal tanrı Hephaistos'la evliydi. Ama o, savaş tanrısı Ares'i seviyordu. Homeros, iki aşığın bir sabah Güneş tarafından nasıl yakalandıklarını ve maceranın nasıl Hephaistos'a bildirildiğini anlatır. Hephaistos, gizlice bir tuzak hazırlar: Bu, yalnızca kendisinin çalıştırabildiği sihirli bir ağdır, iki âşığın, Aphrodite'nin yatağında biraraya geldikleri bir gece, Hephaistos, ağı onların üstüne atar ve Olympos'un bütün tanrılarını çağırır. Bu manzara onları oldukça neşelendirir. Poseidon'un ricası üzerine, Hephaistos ağı kaldırmaya razı olur, ama utanç içindeki tanrıça Kıbrıs'a, Ares de Trakya'ya kaçarlar. Ares'le Aphrodite'nin aşklarından Eros ve Anteros, Deimos ve Phobos (Dehşet ve Korku), Harmonia (daha sonraları Thebai'da Kadmos'un karısı olmuştur) doğmuşlardır. Bazen bu listeye bahçelerin koruyucusu Lampsakoslu tanrı Priapos da eklenir (çünkü, bazı geleneklerde Aphrodite bahçe tanrıçası olarak gösterilir; ama bu daha çok Aphrodite'nin İtalyan versiyonu Venus için geçerlidir).

Aphrodite'nin aşkları, Ares'le sınırlı kalmadı. Ağaca dönüşen Myrra, Adonis'i dünyaya getirdiği zaman (bkz. *Adonis*), Aphrodite olağanüstü güzellikteki bu çocuğu aldı ve onu Persophane'ye emanet etti. Ama Persephone, çocuğu geri vermek istemedi. Olay, Zeus'un hakemliğine sunuldu; Zeus, delikanlının yılın üçte birini Persephone'yle,

üçte birini Aphrodite'yle, üçte birini de istediği yerde geçirmesine karar verdi. Ne var ki Adonis, yılın üçte birini Persephone'yle, üçte ikisini de Aphrodite'yle geçiriyordu. Çok geçmeden bir yabandomuzu tarafından ağır bir şekilde yaralanan Adonis –belki de Ares'in kıskançlığının kurbanı olarak– öldü.

Tanrıça, Ida'da (Troas) Agkhises'e de gönül verdi ve ondan iki oğlu oldu: Aineias ve bazı geleneklere göre, Lyrnos (bkz. *Agkhises*).

Aphrodite'nin öfkeleri ve lanetleri ünlüydü. Ares'in aşkını kabul ettiği için Eos'u (Şafak) cezalandırmak amacıyla, onda Orion'a karşı dayanılmaz bir aşk uyandırdı. Yine, kendisini onurlandırmadıkları için, bütün Lemnoslu kadınlara, kocalarını Trakyalı tutsak kadınların yanına kaçırtacak kadar tahammül edilmez bir koku musallat ederek, onları cezalandırdı. Lemnoslu kadınlar adadaki bütün erkekleri öldürdüler ve bir kadınlar topluluğu kurdular: Argonautlar gelip, onlara oğullar verene kadar sürdü bu (bkz. *Thoas*). Aphrodite, Paphos'ta Kinyras'ın kızlarını da, onları yabancılarla fuhuş yapmaya zorlayarak cezalandırdı (ayr. bkz. *Phaidra*, *Pasiphae*, vs.).

Aphrodite'nin lütfu da daha az tehlikeli değildi. Bir gün Nifak, Hera, Athena ve Aphrodite arasında en güzel olana verilmek üzere ortaya bir elma koydu. Zeus, daha sonraları Paris adıyla tanınacak olan Aleksandros'un üç tanrıçaya hakemlik etmesi için Hermes'e, onları Troas'taki Ida Dağı'na çıkarmasını emretti. Üç tanrıça, Aleksandros'un önünde tartışmaya başladılar; güzellikleriyle övünüyor ve ona armağanlar vaat ediyorlardı. Hera, ona evrenin krallığını, Athena savaşta yenilmezliği, Aphrodite ise Helene'yle evlenmeyi vaat etti. Sonuçta Aleksandros, Aphrodite'yi seçti. Böylece Aphrodite, Troia Savaşı'nın başlamasına neden oldu (bkz. *Helene*). Bütün savaş boyunca, Troialılardan, özellikle de Paris'ten himayesini eksik etmedi: Paris, Menelaos'la teke tek dövüştüğü ve neredeyse yenik düşeceği sırada, Paris'i tehlikeden kurtardı ve böylece savaşın yeniden genellik kazanmasına yol açtı. Daha sonra, Diomedes tarafından az daha öldürülecek olan Aineias'ı aynı şekilde korudu. Hatta, Diomedes, tanrıçayı yaraladı. Ne var ki, Aphrodite'nin koruması, Troia'nın düşmesini ve Paris'in ölmesini önlemeyedi. Bununla birlikte, Aphrodite Troialıların soyunu muhafaza edebildi. Onun sayesindedir ki, Aineias, babası Agkhises ve oğlu Iulius (ya da Askanios) ile birlikte ve Troia Penatlarını da taşıyarak, alevler içindeki şehirden kaçabildi ve yeni bir yurt kurabileceği bir toprak arayıp bulabildi (bkz. *Askanios*, *Aineias*). Aphrodite-Venus'ün, Roma şehrinin koruyucu tanrıçası olarak kabul edilmesi bu yüzdendir. Venus, Iulius soyundan, dolayısıyla Aineias'tan gelenlerin oluşturduğu Iulii ailesinin atası olarak kabul ediliyordu. Bu nedenledir ki Sezar ona Venus Ana, *Venus Genitrix* adıyla bir tapınak inşa ettirmiştir.

Tanrıçanın en sevdiği hayvanlar güvercinlerdi. Arabasına güvercinler koşulmuştu. Sevdiği bitkiler de gül ve nergisti.

Apis (Ἄπις) Apollodoros'un aktardığı geleneğe göre, Inakhos oğlu Phoroneus'un oğlu. Annesi de Nympha Teledike'dir. Apis, kendisinden sonra Apia adını alan tüm Peloponisos'ta iktidarı babasından miras aldı. Ama zorbaca davrandığı için, bazılarına göre Aitolia'ya adını ve-

ren Aitolos tarafından, bazılarına göre de Thelksion ile Telkhis tarafından öldürüldü. Bunun üzerine, tanrılaştırılarak Sarapis adıyla tapınıldı. Onun ölümünün öcünü Argos aldı. Aiskhylos'a göre Apis, Apollon'un oğlu ve bir hekim-kâhindi; Peloponisos'u arındırmak için Naupaktos'tan gelmişti.

Pausanis tarafından aktarılan bir başka versiyon ise Apis'i, Sikyonlu Telkhis'in oğlu ve Thelksion'un babası olarak gösterir (bkz. tab. 22). Bir önceki versiyonda olduğu gibi, bu versiyonda da Apis'in bütün Peloponisos'ta hüküm sürdüğü söylenmektedir.

Apollon (Ἀπόλλων) Olymposluların ikinci kuşak tanrılarından Zeus ile Leto'nun oğlu ve tanrıça Artemis'in kardeşi. Leto'yu kıskanan Hera, genç kadını bütün yeryüzünde takip etmişti. Orada burada dolaşmaktan bıkan Leto, karnındaki çocukları dünyaya getirebileceği bir yer arıyordu. Ne var ki, Hera'nın gazabından korkan yeryüzü, ona kucak açmayı reddediyordu. Yalnızca, Ortygia (Bıldırcınlı Ada) ya da Asteria adında çorak bir yüzen ada, bu zavallıya sığınacak yer vermeyi kabul etti. Apollon orada doğdu. Kadirbilir tanrı, adayı Yunan dünyasının merkezinde sabitledi ve ona Delos, parlak adını verdi. Leto, bütün adadaki tek ağaç olan bir palmiyenin dibinde dokuz gün, dokuz gece kurtuluşunu bekledi. Hera, mutlu doğumları yöneten tanrıça Eileithyia'yı Olympos'ta kendi yanında alıkoyuyordu. Bütün tanrıçalar, özellikle Athena, Leto'nun yanındaydı, ama Hera'nın onayı olmadan Leto için hiçbir şey yapamıyorlardı. Sonunda Hera'dan Leto'nun kurtulmasına izin vermesini istemek için Iris'i göndermeyi kararlaştırdılar; Hera'yı yumuşatmak için ona dokuz arış uzunluğunda, kehribar ve altın karışımı bir kolye armağan ettiler. Bu armağan karşılığında Hera, Eileithyia'nın Olympos'tan Delos'a inmesini kabul etti. Leto, palmiyenin yanına çömelip, önce Artemis'i, sonra da onun yardımıyla Apollon'u dünyaya getirdi. Tanrının doğumu sırasında, kutsal kuğular adanın üzerinde uçuşmaya başlayarak yedi tur yaptılar –çünkü, ayın yedinci günüydü. Zeus, oğluna armağanlar hazırladı. Ona altın bir külah, bir lir ve kuğuların çektiği bir araba verdi. Sonra da, ona Delphoi'a gitmesini emretti. Ama kuğular, Apollon'u önce kendi ülkelerine, Okeanos kıyısında, Kuzey Rüzgârı yurdunun ötesinde, her zaman duru bir gökyüzü altında yaşayan Hyperborealılar ülkesine götürdüler. Hyperborealılar, Apollon'a bir kült adayarak onu sürekli yücelttiler. Apollon Hyperborealılardan saygı ve itibar görerek orada bir yıl kaldıktan sonra, Yunanistan'a dönerek, yaz ortasında şölenler ve ilahiler arasında Delphoi'a gitti. Tabiat bile onun için bayram etti; ağustos böcekleri ve bülbüller onun şerefine şarkılar söylediler, pınarlar daha berrak aktılar. Tanrının gelişi Delphoi'da her yıl, bu şekilde, kurbanlar sunularak kutlandı.

Delphoi'da Apollon, bazen Python bazen de Delphyne olarak adlandırılan bir ejderhayı oklarıyla öldürdü. Bu canavar eski bir Themis tapınağını korumakla görevliydi ama kaynakları ve dereleri bulandırarak, köylüleri, sürüleri kaçırarak, bereketli Krissa Ovası'nı talan ederek, nymphaları korkutarak ülkeye büyük zarar veriyordu. Bu canavar yerden çıkmıştı. Leto, Apollon'la Artemis'e hamile olduğu sırada, Hera'nın onu Leto'yu izlemekle görevlendirdiği de söylenir. Apol-

lon, ülkeyi ondan kurtardı ve bu büyük başarısının anısını yaşatmak için ya da (belki canavarın öldükten sonraki öfkesini yatıştırmak için) onun onuruna cenaze töreni oyunları düzenledi. Pythia Oyunları adını alan bu oyunlar, Delphoi'da yapılmaktaydı. Apollon, daha sonra, Themis kehanet merkezini ele geçirdi ve buraya üç ayaklı bir sehpa vakfetti. Bu sehpa, Apollon'un sembollerinden biriydi; Pythia kehanette bulunacağı zaman, bu sehpanın üzerine oturuyordu. Delphoi sakinleri tanrının zaferini ve tapınağa sahip olmasını zafer şarkılarıyla kutladılar. Aslında Apollon'un onuruna bestelenmiş bir ilahi olan Paian'ı, ilk kez terennüm ettiler. Ama Apollon, canavarı öldürmenin kirinden arınmak için Tesalya'daki Tempe Vadisi'ne kadar gitmek zorunda kaldı. Delphoi'da her sekiz yılda bir Python'un öldürülmesinin ve Apollon'un arınmasının anısına görkemli bir şenlik yapılmaktaydı. Daha sonraları, Apollon'un, tapınağını bu kez de Herakles'e karşı savunmak zorunda kaldığı anlatılır. Gerçekten de, Herakles kâhine danışmaya geldi, ama Pythia yanıt vermeye yanaşmadı. Bunun üzerine, Herakles tapınağı talan etmek, sehpayı götürmek ve başka bir yerde kendi adına tapınak kurmak istedi. Apollon onunla çatışmaya girdi. Çatışmanın sonucu belli olmadı. Çünkü, Zeus, aralarına bir yıldırım düşürerek çatışanları ayırdı, zira her ikisi de oğluydu. Ama tapınak Delphoi'da kaldı (bkz. Herakles).

Apollon, boylu boslu, çok yakışıklı ve özellikle, menekşenin taç yaprakları gibi mavimtrak yansımalı uzun siyah saç bukleleriyle göze çarpan bir tanrı olarak tasvir edilir. Bu nedenle gerek nymphalarla, gerekse ölümlülerle birçok aşklar yaşamıştır.

Apollon, bir seferinde de, Tesalya'da nehir-tanrı Peneios'un kızı Nympha Daphne'ye âşık oldu. Bu aşkı, Eros düşürmüştü onun yüreğine. Nedeni de, ok atma talimi yaptığı için Apollon'un kendisiyle alay, etmesine (Apollon'un olağanüstü bir ustalıkla kullandığı bir silahtı ok) içerleyen Eros'un, ondan öç almak istemesiydi. Nympha, Apollon'un arzularına karşılık vermedi. Dağa kaçtı. Apollon onun peşine düştü. Nympha yakalanacağı an, babasından bir dilekte bulunarak, tanrının eline düşmekten kurtulmasını sağlamak için kendisini başka bir şeye dönüştürmesini istedi. Babası bunu kabul etti ve onu defne ağacına (yun. *daphne*) dönüştürdü; bu ağaç, Apollon'a adandı.

Nympha Kyrene ile talihi daha yaver giden Apollon'un, bu ilişkisinden yarı-tanrı Aristaios dünyaya geldi. Apollon'un, kültleri kendi kültüne bağlı olan Mousalarla da aynı şekilde maceraları oldu: Dionysos'un maiyetine dahil daimonların, yani Korybantların ana-babalığı da, Thalia ile Apollon'a mal edilir. Ayrıca, Apollon'un Ourania ile birleşmesinden, Linos ve Orpheus adlı müzisyenler dünyaya geldi (bazıları, bunların Oiagros ile Mousa Kalliope'nin çocukları olduğunu ileri sürerler). Apollon'un en ünlü maceralarından biri de, Asklepios'un (bu ada bkz.) dünyaya gelişiyle ilgili olanıdır. Apollon, bu macerasında Koronis'in sadakatsizliğine uğradı. Benzeri bir talihsizlik de Euenos'un kızı Marpessa'yla olan ilişkisinde başına geldi. Apollon genç kızı seviyordu, ama genç kız, Aphareus'un oğlu Idas tarafından, Poseidon'un armağanı olan kanatlı arabayla kaçırıldı. Idas, genç kızı Messinia'ya götürdü. Orada, Apollon'la Idas dövüştüler. Zeus, kavgacıları bir

kez daha ayırdı. Marpessa, iki âşıktan istediğini seçme hakkını elde etti. Söylendiğine göre kız, Apollon'la evlenecek olursa yaşlandığı zaman terk edileceğinden korkarak ölümlüyü seçti. Tanrının, aşk konusunda, Priamos'un kızı Kassandra'yla da yüzü daha çok gülmedi. Apollon Kassandra'yı seviyordu ve kızı baştan çıkarmak için ona kehanet sanatını öğreteceğine söz verdi. Kassandra, dersleri kabul etti, ama bunları iyice öğrenince kendini geri çekti. Apollon da, Kassandra'yı kehanetleriyle güven uyandırma yeteneğinden yoksun bırakarak öç aldı. Bu yüzden, zavallı Kassandra en kesin kehanetlerde bulunduğu zaman bile kimse ona inanmıyordu.

Apollon'un, Kassandra'nın annesi ve Priamos'un karısı Hekabe tarafından sevilmesi ve ona Troilos adında bir oğul vermesi muhtemelen bu sıralarda olmuştur. Apollon'un, Asya'da Kolophon'da kadın kâhin Manto'dan da bir oğlu oldu. Troia Savaşı'ndan sonra yapılan bir yarışmada, Yunan kâhin Kalkhas'ı yenen kâhin Mopsos, Apollon'un bu oğludur (*Mopsos*'un ve *Kalkhas*'ın efsanelerine bkz.). Yine Asya'da, Apollon'un bazen Aria, bazen de Akakallis ya da Akakalle olarak adlandırılan bir kadından, Miletos adında bir oğlu oldu (bkz. *Akakallis*). Bu Miletos, daha sonra Milet (Miletos) şehrini kurmuştur.

Yunanistan'da Apollon, Tesalya'da aynı adı taşıyan bölgenin isim atası olan Phthia'nın âşığı olarak gösteriliyor ve Aitolos'un öldürdüğü üç çocuğun –Doros, Laodokos ve Polypoites– dünyaya gelişleri bu beraberliğe atfediliyordu. Nihayet, Apollon'un Roio ile birleşmesinden, daha sonra Delos'ta hüküm sürmüş olan Anios dünyaya geldi (bkz. Anios).

Tenedos Adası'nda Akhilleus tarafından öldürülen ve ölümüyle Kader'in işleyişini başlatarak, sonunda, bizzat Akhilleus'un ölümüne yol açan Tenes'in babalığı da, bazen Apollon'a (bazen de Kyknos'a) atfedilir.

Apollon aşklarını kadınlarla sınırlamadı. Genç erkeklere de gönül verdi. Bunların en ünlüleri, ölümleriyle, daha doğrusu, başka şekle dönüşmeleriyle tanrıyı derin üzüntülere boğan kahraman Hyakinthos (dağ zambağı ya da sümbül oldu) ile kahraman Kyparissos'tur (servi ağacına dönüştü).

Apollon'un, iki kez ilginç bir sınamadan geçirildiği ve ölümlülerin hizmetinde köle gibi çalışmak zorunda kaldığı anlatılır. Bunların ilki, onun, Poseidon, Hera ve Athena'yla birlikte, Zeus'u demir zincire vurup gökyüzüne asmak için hazırladığı komplonun ardından meydana geldi (bkz. *Aigaion*). Bu komplonun başarısızlığa uğramasından sonra, Apollon'la Poseidon, Troia kralı Laomedon hesabına çalışmak zorunda kaldılar. Şehir duvarlarını inşa etmekle görevlendirildiler. Bazılarına göre, duvarın yapımında Poseidon tek başına çalışırken, Apollon da kralın sürülerine Ida'da gözcülük ediyordu. Hizmet süresinin bitiminde, Laomedon iki tanrıya kararlaştırılan ücreti ödemeye yanaşmadı. Tanrılar buna itiraz ettikleri zaman da, Laomedon onları, kulaklarını kesmekle ve köle gibi satmakla tehdit etti. Apollon eski tanrısal niteliğini ve gücünü yeniden kazanınca, Troia'ya, ülkeyi kırıp geçiren bir veba gönderdi (bkz. *Hesione* ve *Herakles*).

Çoban Apollon efsanesi de tanrının geçirdiği ikinci sınamanın hikâyesinde

yer alır. Apollon'un, kentauros Kheiron'dan tıp sanatı öğrenen oğlu Asklepios, sanatında ölüleri diriltecek kadar ilerleyince, Zeus onu yıldırımla çarptı (bkz. Asklepios). Bu, Apollon'u çok derinden yaraladı. Apollon, bizzat Zeus'tan öç alamayacağı için, yıldırımları yapan zanaatkâr Kyklopsları oklarıyla öldürdü. Zeus, onu cezalandırmak için Tartaros'a atmayı bir an düşündüyse de, Leto'nun müdahalesi üzerine cezayı hafifletmeyi kabul etti; Apollon'un bir yıl boyunca bir ölümlüye köle gibi hizmet etmesini buyurdu. Bunun üzerine Apollon, Pherai'ye (Tesalya'da) kral Admetos'un yanına gidip, ona sığır çobanı olarak hizmet etti. Onun sayesinde inekler ikiz buzağılamaya başladılar; her bakımdan kral ailesine refah geldi (bkz. *Alkestis*).

Apollon, başka zamanlar da bazen çoban olarak görülürse de, bu işi kendi hesabına yapar. Bir seferinde, Apollon'un sığırları genç Hermes tarafından çalındı. Hermes, zekâca erken gelişmişliğini kanıtlamış, oluyordu böylece. Apollon, malını Kyllene Dağı'nda buldu. Ayrıca, küçük Hermes'in liri icat ettiği de anlatılır. Apollon, bu icattan öylesine etkilendi ki, bu çalgıya karşılık sürülerini Hermes'e bıraktı. Hermes daha sonra flütü icat etti; Apollon bunu da bir altın asâ (Hermes'in "kerykeion"u) karşılığında satın aldı ve ayrıca ona kehanet sanatını öğretti.

Flüt, Apollon efsanelerine Marsyas hikâyesiyle de girer. Olympos'un oğlu satyros Marsyas, Athena'nın kullanmaya çalıştığı, ama dudaklarının şeklini bozduğunu ve yüzüne hoş olmayan bir ifade verdiğini fark edince, hemen vazgeçerek attığı flütü bulur. Marsyas, flütten çıkardığı seslerin, ahenkli müzik sesleri olduğunu fark edince, Apollon'a meydan okur ve kullandığı flütle, lir çalan tanrıdan daha iyi müzisyen olduğunu iddia eder. Yapılan yarışmada, Marsyas yenilir. Apollon, Marsyas'ı bir çam ağacına astıktan sonra, onun derisini yüzer.

Apollon, Parnassos Dağı'nda Mousaların oyunlarına başkanlık eden şiir ve müzik tanrısı olarak tasavvur ediliyordu. Kehanetlerini genellikle manzum sözlerle dile getirmekteydi ve kâhinleri olduğu kadar, şairleri de esinlendirdiği kabul ediliyordu. Apollon, bu esinlendirme işini Dionysos ile paylaşırsa da, onun esinlendirme gücü, daha ölçülü karakteriyle Dionysos'unkinden ayrılır (bkz. *Dionysos*).

Kehanetin ve müziğin tanrısı, pastoral tanrı olan; çiçeklere ve ağaçlara dönüşen nymphalarla ve delikanlılarla aşkları dolayısıyla, bitkilerle ve doğayla arasında sıkı bir bağlılık bulunan Apollon, aynı zamanda savaşçı bir tanrıydı. Kız kardeşi Artemis gibi, uzaktan attığı oklarla kurbanlarına ani ve acısız bir ölüm gönderebiliyordu. Leto'nun kırılan onurunun öcünü almak için, kız kardeşiyle birlikte Niobe'nin çocuklarının kıyımına katıldı (bkz. *Niobe*). Agamemnon'u, tutsak tutulan genç Khryseis'i, rahibi Khryses'e teslim etmeye zorlamak amacıyla, Troia önünde toplanan Yunanlara, ordularını darmadağın eden bir veba gönderdi. Kyklopsları, yılan Python'u, Dev Tityos'u katletti. Tanrılarla devler arasındaki savaşta Olymposluların safında yer aldı. *Ilias'ta*, Troialıların yanında Yunanlara karşı savaştığı ve muharebelerde Paris'i koruduğu anlatılır; Akhilleus'un ölümü, Apollon'un dolaylı ya da dolaysız müdahalesine bağlanır.

Bazı hayvanlar, özellikle Apollon'a adanmışlardı: bazen ona kurban olarak sunulan ve paralar üzerine çoğu zaman onunla birlikte resmi basılan Kurt; Artemis kültünde de görülen Geyik ya da Karaca; kuşlar arasında Kuğu, Çaylak, Akbaba ve uçuşuyla kâhinlere kehanet alametleri veren Karga. Deniz hayvanları arasında da, adı Apollon'un başlıca tapınağı olan Delphoi'yı çağrıştıran Yunus (Yun. *delphis*) vardı. Defne tamamıyle Apollon'a özgü bir bitkidir. Pythia, kehanette bulunmak için transa geçtiği zaman defne yaprağı çiğnerdi. Apollon'un işlevleri ve sembolleri pek çoktur. Bunların incelenmesi, mitolojiden çok dinler tarihini ilgilendirir. Nitekim, Apollon, giderek orpheusçu dinin tanrısı olmuştur. Mensuplarına ebedi hayatı ve esenliği vaat eden bu yarı dinsel, yarı ahlaki sistem tümüyle onun adına bağlanır (*Zagreus* ve *Orpheus* maddelerine bkz.). Apollon, benzer öğretilerle ilişkilendirilen Pythagoras'ın babası sayılıyordu. Gerçekten de, Apollon'un (özellikle de Hyperborea Apollonu'nun), orpheusçuluğun ve yeni-pythagorasçılığın *Cennet*'i sayılan Kutlular Adası'nda hüküm sürdüğü düşünülüyordu. Nitekim, Roma'da Porta Maggiore Bazilikası'nın duvarlarında ve bunun yanısıra, yontma Roma lahitlerinin üstünde Apollon mitoslarına bu kadar sık rastlanması bundandır. Nihayet, ilk Roma imparatoru Augustus, Apollon'u kendi koruyucu tanrısı olarak almıştı; İÖ 31'de Actium'da Antonius ve Kleopatra'ya karşı kazandığı deniz zaferini, bu tanrıya bağlıyordu. Öte yandan, Augustus'un annesi Atia'nın, Apollon'un tapınağında uyuduğu bir gece, tanrının bir lütfu olarak oğluna gebe kaldığı halk arasında dolaşıp duran bir söylentiydi. Augustus, Palatinus'ta kendi konutunun hemen yanında, bir Apollon mabedi yaptırmış ve tanrıya özel bir kült tahsis etmişti. Ayrıca, İÖ 17'de yapılan Yüzyıl Oyunları, daha çok, Apollon'un şerefine kutlanmış ve burada Horatius'un *Carmen Seaculare*'si söylenmişti. Bu övgüde, Apollon ve kız kardeşi Artemis, Iupiter'le Roma halkı arasında aracı tanrılar olarak geçerler. Gökyüzünün kutsamalarını aktaran ve dağıtan onlardır.

Apriate (Ἀπριάτη) Adı "bedelsiz kız" anlamına gelen Lesboslu bir kadın kahraman. Telamon'un oğlu Trambelos ona gönül verdi. Ama Apriate, Trambelos'un aşkını karşılıksız bıraktı. Sonunda, Apriate babasına ait bir arazide hizmetçileriyle birlikte dolaşırken, genç adam onu kaçırmaya kalkıştı. Genç kız direndi. Bunun üzerine, Trambelos onu denize attı. Bazıları, Apriate'nin kendi kendini denize attığını söylerler. Genç kız boğuldu. Çok geçmeden tanrılar Trambelos'u cezalandırdılar (bu ada bkz.).

Apsyrtos (Ἄψυρτος) Bkz. *Argonautlar*.

Arakhne (Ἀράχνη) Lydialı bir genç kız; babası Kolophonlu Idmon, kumaş boyayıcısıydı. Genç Arakhne, dokuma ve nakış sanatında büyük bir üne sahipti. Dokuduğu halılar o kadar güzeldi ki, komşu köyün nymphaları gelip bunları seyrediyorlardı. Arakhne'nin ustalığı, iplik eğiricilerin ve nakışçıların tanrıçası Athena'nın öğrencisi olarak ün yapmasını sağlamıştı. Ama Arakhne yeteneğini kendisinden başkasına borçlu olmak istemiyordu. Bu yüzden, tanrıçaya meydan okudu. Athena bunun altında kalmadı ve Arakhne'ye yaşlı bir kadın kılığında göründü. İlkin, genç

kızı uyarmakla ve daha alçak gönüllü olmasını öğütlemekle yetindi; yoksa, tanrıçanın öfkesinden korkması gerektiğini söyledi. Arakhne, buna yalnızca hakaretlerle karşılık verdi. Bunun üzerine, tanrıça gerçek yüzünü gösterdi ve yarışma başladı. Pallas, halının üstüne Olympos'un on iki tanrısını olanca ihtişamlarıyla işledi. Rakibini uyarmak için de dört köşeye, tanrılara meydan okumaya cüret eden ölümlülerin bozgununu anlatan dört olayın tasvirini ekledi. Arakhne ise, dokumasına, tanrıların övünülecek tarafı olmayan aşk ilişkilerini işledi: Zeus'la Europe, Zeus'la Danae arasındaki ilişkiler vs. İşi kusursuzdu, ama Pallas onu öfkeyle parçaladı ve rakibesine mekikle vurdu. Arakhne hakarete dayanamayarak kendini astı. Athena onun ölmesine izin vermedi; onu, ipinin ucunda asılı duran ve sürekli olarak eğirip dokuyan örümceğe dönüştürdü (bir başka gelenek için bkz. *Phalanks*).

Areion (Ἀρείων) Thebai'a karşı düzenlenen birinci seferde Adrastos'un bindiği atın adı. Adrastos, bu savaşa katılan bütün diğer kahramanlar arasında bir tek kendisinin kurtulmasını bu ata borçludur. Argos ordusunun bozguna uğramasından sonra, Areion, sahibini savaş alanından hızla uzaklaştırdı ve Attike'de Kolonos yakınlarında güvenli bir yere bıraktı. Areion'un sürati, daha önce Arkhemoros'un onuruna düzenlenen cenaze töreni oyunlarında da belli olmuştu (bkz. *Amphiaraos*).

Areion'un kökeni hakkında şu hikâye anlatılmaktaydı: Demeter, her yerde amcası Hades'in kaçırdığı kızını (bkz. *Persephone*) ararken, ona âşık Poseidon da her yerde onun peşisıra gidiyordu. Demeter, onun can sıkıcı davranışlarından kurtulmak için kısrağa dönüşmeyi ve Thelpousa'da (Arkadhia) kral Onkos'un atları arasına gizlenmeyi düşündü. Ama Poseidon aldanmadı. O da ata dönüştü ve bu haliyle tanrıçayla birleşti. Bu birleşmeden, adının söylenmesi yasak olan bir kız (ona yalnızca Hanım ya da Sahibe deniyordu) ve bir at –Areion– doğdu. Bu at, önce Onkos'a aitti, sonradan Herakles'e geçti. Herakles, Areion'u Elis'e düzenlenen seferde ve Kyknos'la mücadelesinde kullandı.

Ares (Ἄρης) İtalik tanrılardan *Mars*'la özdeşleştirilen savaş tanrısı. Zeus'la Hera'nın oğlu ve Apollon, Hermes ve diğerleri gibi ikinci kuşak Olymposlulardandır (bkz. tab. 39). İkinci dereceden daimonlar olan kardeşleri Hebe ve Eileithyia'dan farklı olarak, on iki büyük tanrı arasında sayılır. Ares, Homeros çağından beri en büyük savaş tanrısı olarak görülüyordu. Kıyımdan ve kan dökmekten hoşlanan savaşçı düşünce tarzının temsilcisidir. Troia önlerinde, daha çok, Troialıların safında savaşmıştır. Ama desteklediği dâvanın doğruluğu onu pek ilgilendirmez. Akhalara yardım etmesi de mümkündür. Ares, zırhlı, miğferli; kalkan, mızrak ve kılıçla donanmış olarak tasvir edilir. Boyu insanüstü ölçüdedir ve korkunç naralar atar. Genellikle, yaya olarak savaşır, ama dört yarış atı koşulu bir arabada görüldüğü de olur. Kendisine seyislik eden daimonlar ve özellikle, çocukları Deimos ve Phobos (Dehşet ve Korku) ona eşlik ederler. Eris (Nifak) ve Enyo da onun çevresinde yer alırlar. Ares'in, yarı vahşi, sert iklimli, atı bol ve savaşçı halkların kol gezdikleri bir ülke olan Trakya'da oturduğu kabul ediliyordu. Bir geleneğe göre, Ares'in kızları olan Amazonlar halkı da burada

oturmaktaydı. Ares, Yunanistan'da da Kadmos soyundan gelenlerin atası sayıldığı için, Thebai'da ona özel bir saygı duyulmaktaydı. Nitekim orada, babası olduğu bir ejderhanın bekçilik ettiği bir kaynağa sahipti. Kadmos, bir adağı sunmak amacıyla bu kaynaktan su almak istediği zaman, ejderha onu engellemeye kalkıştı ve Kadmos ejderhayı öldürdü ve bu cinayetin bedelini ödemek için sekiz yıl süreyle Ares'e köle olarak hizmet etmek zorunda kaldı (bkz. *Kadmos*). Ama bu sürenin bitiminde, tanrılar Kadmos'u, Ares'le Aphrodite'nin kızı Harmonia'yla evlendirdiler.

Ares'le ilgili mitosların çoğu, doğal olarak, savaş mitosları ve kavga dövüş hikâyeleridir. Ama Ares her zaman galip gelmez. Tam tersine, Yunanlar, Homeros çağından başlayarak, Ares'in kaba gücünü, Herakles'in zekâca üstün kuvvetiyle ya da Athena'nın kuvvetli sağduyusuyla gemlenmiş ya da boşa çıkarılmış göstermekten hoşlanmışlardır. Bir gün Ares, Troia önünde savaş alanında Hektor'un saflarında çarpışırken, kendini Diomedes'nin karşısında bulur. Hemen ona saldırır; ama Hades'in sihirli miğferiyle kendini görünmez kılan Athena, ustaca bir davranışla tanrının attığı mızrağın yönünü değiştirir ve Ares, Diomedes tarafından yaralanır. Savaş tanrısı, bütün ordunun duyduğu korkunç bir çığlık atarak, Olympos'a kaçar; orada Zeus, onun yarasını sarar. Bir başka sefer de, Troia önlerinde çıkan tanrılar arası bir kavgada Athena, Ares'le kapışır ve tanrıça orada da bir taş vuruşuyla Ares'i sersemleterek tanrının hakkından gelir. Athena'yla Ares arasındaki bu zıtlaşma, yalnız Troia dönemine has olmayıp, her zaman görülen bir şeydir. Herakles, Ares'in oğlu Kyknos'la savaşa girişince, Ares oğlunu savunmak ister; Athena ise, yalnızca şiddet ve öfke olan Ares'i, akıl adına, Herakles kimse tarafından öldürülmeden, Kyknos'un Herakles tarafından öldürülmesini isteyen Kader'e itaate davet eder. Ama sözleri boşa gider ve Athena, Ares'in mızrağının yönünü saptırmak için doğrudan işe karışmak zorunda kalır. Herakles, tanrının savunmasındaki bir hatadan yararlanarak onu kalçasından yaralar. Ares, utanç içinde Olympos'a kaçar. Aslında, Herakles'in, Ares'i ikinci yaralamasıdır bu. Birincisi, Pylos önünde olmuştur; hâttâ, Herakles, onu silahsız bile bırakmıştır.

Kızı Amazon Penthesileia, Troia önünde Akhilleus tarafından öldürüldüğü zaman, Ares, onun öcünü almak için, Kaderlere aldırmadan ileri atılır. Zeus yıldırımıyla onu durdurmak zorunda kalır.

Nihayet, Ares'in uğradığı bir başka talihsizlik de, Aloadlar (Aloadai) tarafından, zincirlenmiş olarak on üç ay süreyle tunçtan bir küp içine hapsedilmesidir.

Efsanede, Areopagos (Atina'da ağır dinsel suçları yargılamakla görevli mahkemenin toplandığı dağ) adı da, Ares'in şiddet dolu bir davranışına bağlanmaktadır. Tepenin eteğinde bir kaynak bulunuyordu. Ares, bir gün orada Aglauros'tan olma kızı Alkippe'ye Halirrothios'un (Poseidon'la Nympha Euryte'nin oğlu) tecavüz etmeye yeltendiğini gördü ve öfkesinden Halirrothios'u öldürdü. Ama Poseidon onu, cinayetin işlendiği dağın eteğinde, Olymposlulardan oluşan mahkemeye çıkarttı. Tanrılar, katili beraat ettirdiler. Efsane, Ares'e birçok aşk macerası atfeder. Bunların, en ünlüsü, şüphesiz

onun Aphrodite ile (bu ada bkz.) gizlice birleşmesidir. Ama Ares'in ölümlülerden de birçok çocuğu olmuştur. Çocukların çoğu şiddet yanlısı, konuk sevmez, yolculara saldıran, onları öldüren ya da çeşitli acımasız eylemlerde bulunan kişilerdir. Onun, Pyrene'den olan üç oğlu bu türdendirler: Kyknos, kısrakları insan eti yiyen Trakyalı Diomedes ve Lykaon. Her üçü de Herakles tarafından öldürülmüştür. Ya da bunlar, savaş efsanelerinde ikinci derecede rol oynayan kahramanlardır. Ares'e bazen Meleagros'un ve Kalydon avına katılan Dryas'ın babalığı da atfedilir. Nihayet, kızının taliplerini öldüren oğlu Oinomaos'a, bu işte kullandığı silahları veren de yine Ares'tir (bkz. *Pelops* ve *Hippodameia*).

Ares'e adanmış olan hayvanlar köpek ve akbabadır.

Arethousa (Ἀρέθουσα) Peloponisos ve Sicilya nymphası (bkz. *Alpheios*, *Naiaslar*).

Argennos (Ἄργεννος) Argynnos da denir. Olağanüstü yakışıklı bir genç. Leukon'un kızı Peisidike'nin oğlu (tab. 34). Boiotia'da Kopais gölü kıyısında yaşıyordu. Kephise'de yıkandığı bir gün, o sıralarda Aulis'te yola çıkmak için elverişli bir rüzgâr bekleyen Agamemnon onu fark etti ve âşık oldu. Takip etmeye başlayınca genç adam kaçtı. Kuvveti tükenince kendini nehre attı ve boğuldu. Agamemnon ona görkemli bir cenaze töreni düzenledi ve onun onuruna bir Artemis Argennis tapınağı kurdu.

Argonautlar ya da Argonauutal (Ἀργοναῦται) Altın Post'u aramaya çıkan Iason'un sefer yoldaşlarına verilen ad. Bu seferin nedenleri için bkz. *Iason*. Argonautlar adı, kahramanları taşıyan ve "hızlı" anlamına gelen *Argo* adlı gemiden türetilmiştir. Fakat bu ad aynı zamanda gemiyi inşa eden Argos'u da anımsatır (bkz. *Argos*).

I. *Argonautlar*. – Iason'un Kolkhis'e bir sefer düzenlediğini bir habercinin tüm Yunanistan'a bildirmesi üzerine koşup gelen bütün Argonautların listesi, çeşitli "kataloglar" yoluyla bize kadar gelmiştir. Bu listeler birbirinden oldukça farklıdır ve efsanenin değişik dönemlerini yansıtırlar. Bunlardan ikisi –Rodoslu Apollonios ile Apollodoros'a ait olanlar– birbirlerinden büyük ölçüde bağımsız olduklarından özellikle ilgi çekicidirler. Argonautların sayısı pek değişmez; elli ila ellibeş arasındadır. Gemi, elli kürekçinin kürek çekebileceği boydaydı.

Belirli sayıda isim her iki listede de ortaktır ve efsanenin en değişmeyen temelini oluşturur. Bunlar, seferi yöneten Iason'un dışında, gemiyi inşa eden Argos (Phriksos'un ya da bazı yazarlara göre Arestor'un oğlu), gemiyi yöneten Hagnias oğlu Tiphys'tir. Typhys bu görevi, henüz bilinmeyen gemicilik sanatını kendisine öğreten Athena'nın emriyle kabul etmişti. Tiphys, Mariandynler ülkesinde öldüğü zaman yerine Poseidon'un oğlu Erginos geçti. Ardından, görevi kürekçilere tempo tutmak olan Trakyalı müzisyen Orpheus geliyordu. Şarkılarıyla Seirenlerin baştan çıkarmalarını önlemesi için tanrıların ona *Argo*'ya binmesini emrettikleri söylenir. Mürettebat arasında birçok kâhin bulunuyordu: Abas'ın oğlu Idmon, Amphiaraos ve –hiç değilse Apollonios'un verdiği listede– Lapith halkından Mopsos (bu ada bkz.). Sonra, Boreas'ın iki oğlu Zetes ve Kalais, Zeus ve Leda'nın iki oğlu Kastor

ve Polydeukes ve bunların iki kuzeni Aphareus'un oğulları Idas ve Lygkeus. Seferin habercisi Hermes'in oğullarından Aithalides'ti. Bunun adı, Apollodoros'un listesinde geçmez. Bütün bu kahramanlar Argo'nun maceralarında aktif bir rol oynarlar. Bunlardan sonra gelenler genellikle sıradan figüranlar olup, adları şöyledir: Pheres'in oğlu Admetos; babası Pelias'ın emirlerine rağmen kuzeni Iason'la birlikte giden Akastos; Neleus'un oğlu Periklymenos; Kometes'in oğlu Asterios (ya da Asterion); Elatos'un oğlu Lapith Polyphemos; Kaineus ve oğlu Koronos; Hermes'in oğlu Eurytos ve (Apollonios'un listesinden) erkek kardeşi Ekhion; tanımadığı kardeşi Aietes'i görmek arzusuyla sefere katıldığı söylenen, Helios'un oğlu ve Elis kralı Augias; Aleos'un oğlu Kepheus ve (yalnızca Apollonios'a göre) onun kardeşi Amphidamas; Hephaistos'un ya da Aitolos'un oğlu Palaimonios; Poseidon'un oğlu Euphemos; her ikisi de Aiakos'un oğlu olan Peleus ve Telamon; Naubolos'un oğlu Iphitos; Philoktetes'in babası Poias. Bu ad, Valerius Flaccus ve Hyginus tarafından zikredilir. Bu sayılanları Thestios'un oğlu Iphiklos ve yeğeni Meleagros; Teleon'un oğlu Boutes ve (sadece Apollonios'ta) başka bir Teleon'un oğlu Eribotes izlemektedir. Apollodoros ve Apollonios, adı deniz seferinin bir olayına (Hylas'ın kaçırılması) ilişkin olarak geçen Herakles'in de gemide olduğunu söylemekte birleşiyorlar. Ne var ki, bunu gelenekler oy birliğiyle doğrulamaktan uzaktır (bkz. *Herakles*). Nihayet her iki yazar da, Lykourgos'un oğlu Ankeus'u listelerine koyuyorlar.

Aşağıdaki adlar Apollodoros'un listesinde yoktur: Pero'nun üç oğlu Talaos, Areios ve Leodokos (bkz. tab. 1); Phylakos'un oğlu Iphiklos; Ktimenos'un oğlu Eurydamas; Alkon'un oğlu Phaleros; Dionysos'un oğlu Atinalı Phlias ya da Phlius (Apollodoros, Phlias yerine, aynı tanrının Phanos ve Staphylos adlarındaki başka iki oğlunu zikrediyor); Apollonios'un, kronolojik nedenlerle Palamedes'in babasından ayrı tuttuğu Nauplios; ve "küçük" Aias'ın babası Oileus. Apollonios, Meleagros'un akrabaları içinde daha önce geçen adlara, Apollodoros'un listesinde yer almayan Porthaon'un oğlu Laokoon'u ekliyor. Sonra, Iros'un oğlu Eurytion; Eurytos'un oğulları Klytios ve Iphitos; Kanethos'un oğlu Kanthos; Hyperasios'un oğulları Asterios ve Amphion geliyorlar.

Buna karşılık, Apollodoros, Apollonios'ta adı geçmeyen şu kahramanları zikrediyor: Phanos ve Staphylos'tan ayrı olarak (yukarıya bkz.) Hippasos'un oğlu Aktor, Leartes ve kayınpederi Autolykos, Troia olaylarında yer alan Mekiston'un oğlu Euryales, Hippalmos'un oğlu Peneleos, Alektryon'un oğlu Leitos, mürettebattaki tek kadın olan Atalante, Argos olayının efsanesine yapay bir şekilde ve daha geç bir zamanda sokulan Theseus, Aktor'un oğlu Menoitios (bu Aktor, Deion'un oğlu olup, Hippasos'un oğlu Aktor'dan ayrıdır) (yukarıya bkz.) ve son olarak Ares'in iki oğlu Askalaphos ve Ialmenos.

Nihayet, değişik yorumcuların ve şairlerin hayal gücü, Arganautların listesinde, ne Apollonios'ta, ne de Apollodoros'ta bulunan birtakım ünlü adları biraraya getirir: örneğin Tydeus, hekim Asklepios, müzisyen Philammon, yalnızca Valerius Flaccus'un destanında görülen

Nestor Philiammou, Theseus'un ayrılmaz yoldaşı Peirithoos (bunun varlığı, Theseus'un efsaneye sokulmuş olmasıyle açıklanabilir), Herakles'in oğlu Hylas (genellikle kabul edilen kronolojilere aykırı olarak) ve bunun yanısıra Iolaos, Eurystheus'un kardeşi Iphis ve hatta –yalnızca Hyginus tarafından zikredilen– Herakles'in ikiz kardeşi Iphikles (bunların da Herakles'in hatrına efsaneye sokuldukları anlaşılmaktadır). Valerius Flaccus, Meleagros'un amcası Klymenos'un (genellikle, kahramanın bir kardeşi sayılır) adını verir (bkz. tab. 27). Ve nihayet, yalnızca Hyginus tarafından zikredilen Hippodameia ile Pelops'un oğlu Hippalkimos (Hippalkimos'un adına bilinen soy tablolarında rastlanmaz). Idomeneus'un babası Giritli Deukalion ve iyice okunamayan adı muhtemelen Thersanor olan ve ayçiçeğine dönüştürülmüş Leukothoe'nin oğlu olan bir kahraman (bkz. *Klytia*).

II. *Deniz Yolculuğu.* – Gemi, tanrıça Athena'nın yardımıyla, Tesalya'nın bir limanı olan Pagasai'de Argos tarafından inşa edildi (bkz. *Argos*, 4). Kereste, Pelion'dan gelmişti. Yalnızca, Dodona bölgesinin kutsal meşesinden kesilen pruva parçası tanrıça tarafından getirilmişti. Tanrıça pruvayı kendisi yontmuş ve ona konuşma yeteneği vermişti. Böylece, pruva kehanette bulunabiliyordu. *Argo*, Pagasai plajında halkın kalabalık katılımıyla kahramanlar tarafından denize indirildi. Ve Apollon'a kurban kesilerek gemiye binildi. Geleceğe dair belirtiler olumluydu. Idmon belirtileri yorumlayarak herkesin sağ salim döneceğini, yalnız kendisinin yolculuk sırasında öleceğini bildirdi.

Gemi önce Lemnos Adası'na uğradı. O sırada adada yalnızca kadınlar vardı, çünkü erkeklerin hepsini öldürmüşlerdi (bkz. *Thoas*, *Hypsipyle*, *Aphrodite*). Argonautlar, adadaki kadınlarla birleşip onlara erkek çocuklar verdiler ve oradan ayrıldıktan sonra Samothrake Adası'na doğru yolculuklarına devam ettiler. Orada, Orpheus'un öğüdü üzerine, adalıların gizemlerini öğrendiler. Sonra, Hellespontos'tan geçerek Dolionisler ülkesindeki Kyzikos Adası'na vardılar. Dolionislerin krallarının adı Kyzikos'tu. Halk Argonautları konukseverce karşıladı. Kral onları bir şölene davet ederek onlara çeşitli dostluk nişaneleri gösterdi. Ertesi gece, kahramanlar yelken açtılar, ama rüzgârın ters yönden estiğinin farkında olmadıkları için şafak sökmeden önce yeniden Dolionisler ülkesi kıyılarına sürüklendiler. Adalılar, gelenlerin bir gün önceki konukları olduğunu fark edemeyip, onları ülkeye sık sık saldıran Pelasgoslu korsanlar sandılar. Savaş başladı. Gürültüyü duyan kral Kyzikos silahlarını alıp tebaasına yardıma koştu. Ama az sonra Iason tarafından öldürüldü; kahramanın mızrağı göğsünü delmişti. Öbür kahramanlar da düşmanlarını adamakıllı kırıp geçirdiler. Ama sabah olunca, iki taraf da hatalarını anlayıp, acı acı yakınmaya başladılar. Iason, kral Kyzikos için muhteşem bir cenaze töreni düzenlendi. Üç gün boyunca, Argonautlar törensel ağıtlar yaktılar ve kralın onuruna oyunlar düzenlediler. Bununla birikte, Kyzikos'un genç karısı Kleite umutsuzlukla kendini astı. Nymphalar onun için o kadar çok ağladılar ki, gözyaşları bir pınar oluşturdu. Bu pınara Kleite adı verildi. Bir fırtına denize açılmalarını engellediğinden, Argonautlar, denize açılmadan ön-

ce Kyzikos'a hâkim Dindymos Dağı'na, tanrıların anası Kybele'nin bir heykelini diktiler.

Yolculuğun bundan sonraki aşamasında, Argonautlar daha doğuya Mysia sahillerine gittiler. Buranın sakinleri, onları armağanlar vererek karşıladılar. Kahramanlar, yemek hazırlarken yolculuk sırasında küreğini kırmış olan Herakles (çok sert kürek çekiyordu), yakınlardaki ormana gitmiş başka bir kürek yapmak için bir ağaç kütüğü arıyordu. Gönül verdiği ve onunla birlikte *Argo*'ya binmiş olan delikanlı Hylas da, yemek hazırlığı için tatlı su aramaya gönderilmişti. Bir pınar kenarında dans eden nymphalara rastladı. Yakışıklılığına hayran olan nymphalar onu suya doğru çektiler ve Hylas pınarda boğuldu. Argonautlardan Polyphemos, çocuğun suya battığı sıradaki haykırışlarını duydu. Telaşla yardıma koşarken ormandan dönen Herakles'e rastladı. İkisi birden Hylas'ı aramaya koyuldular ve bütün gece ormanda dolaştılar. Şafak sökerken *Argo* yola çıktığında iki kahraman gemide değillerdi. Dolayısıyla, Argonautlar yolculuklarına Herakles ve Polyphemos olmadan devam etmek zorunda kaldılar. Çünkü bu iki kahramanın Altın Post'u ele geçirme macerasına katılmaları Kaderlerin planında yoktu. Polyphemos, yakınlarda bir yerde Kios şehrini kurdu. Herakles ise, kahramanlıklarını tek başına sürdürdü (bkz. *Hylas* ve *Herakles*).

Argo daha sonra, Kral Amykos'un (efsanesine bkz.) hüküm sürdüğü Bebrykların ülkesine geldi. Bazı geleneklere göre, Polydeukes'in Amykos'u yenmesinden sonra, Argonautlar ile Bebrykler arasında genel bir savaş başladı. Bebrykler, çok sayıda kayıp verdikten sonra dağılıp kaçtılar.

Ertesi gün yola çıkan Argonautlar, Boğazı'ı geçmeden önce, fırtınaya tutulup geceyi Trakya sahilinde, yani Hellespontos'un Avrupa kıyısında mola vererek geçirmek zorunda kaldılar. Burası, Poseidon'un oğlu kör kâhin Phineus'un ülkesiydi. Tanrılar, onu eşi görülmedik bir lanete uğratmışlardı: sofraya her oturuşunda, yarı kadın yarı kuş olan Harpyialar yemeklere saldırıyor, bir kısmını alıp götürüyor, götürmediklerinin de üzerine pisliyorlardı. Argonautlar, Phineus'tan yolculuklarının sonu hakkında bilgi vermesini istediler. Ama kâhin, Argonautlar kendisini Harpyialardan kurtarmadıkça yanıt vermek istemedi. Argonautlar, ona sofralarına oturmasını söylediler ve Harpyialar yemeklere saldırdıklarında, rüzgâr tanrısının oğulları olduklarından kanatları bulunan Kalais ile Zetes onları izlemeye koyuldular; yorgun düşen Harpyialar kral Phineus'u bir daha rahatsız etmeyeceklerine Styks adına söz verene kadar onları kovaladılar. Bu lanetten kurtulan Phineus, Argonatlara geleceğin bir kısmını açıkladı; bilmelerine izin verildiği kadarını söyledi. Yakında karşılaşacakları Mavi Kayalar (Kyaneai) tehlikesinden onları haberdar etti. Bunlar, sürekli birbirine çarpıp ayrılan hareketli kayalardı. Bu kayaların arasından geçip geçemeyeceklerini anlamaları için Phineus, önden bir güvercin salmalarını salık verdi onlara. Güvercin kayaların arasından geçebilirse, kendileri de tehlikesizce geçebilecekler demekti. Ama kayalar güvercini sıkıştırırlarsa, tanrıların iradesinin onlara karşı olduğu anlaşılacak ve bu girişimlerinden vazgeçmeleri daha akıllıca bir davranış olacaktı. Phineus daha

sonra, onlara güzergâhlarının bellibaşlı noktaları hakkında bilgi verdi.

Bu kehanetten sonra Argonautlar yollarına devam ettiler. Adları aynı zamanda Symplegades, yani çarpışan kayalar olan Mavi Kayalara vardıklarında, uçurdukları güvercin dar geçidi aşmayı başardı. Ama kapanan kayalar güvercinin kuyruğunun en uzun tüylerini kıstırmıştı. Kahramanlar, kayaların yeniden açılmasını bekleyip ileri atıldılar. Gemi, geçidi sağ salim aştı, ama pupası tıpkı güvercinin kuyruğu gibi hafifçe zedelenmişti. Bu olaydan sonra Mavi Kayalar hareketsiz kaldılar. Çünkü kader, bir gemi aralarından geçmeyi başarır başarmaz, hareket edemez olmalarını kararlaştırmıştı.

Böylece, Pontos Euksenios'a –Karadeniz'e– açılan Argonautlar, Mariandynler ülkesine vardılar. Ülkenin kralı Lykos onları iyi karşıladı. Avlandığı sırada bir yabandomuzu tarafından yaralanan Idmon, burada öldü. Kaptan Typhys de burada hayatını kaybetti. Typhys'in yerine Ankeus geçti. Argonautlar, Thermodon Nehri'nin ağzını geçtiler (bazıları Amazonların bu nehir boylarında yaşadıklarını söylerler), sonra Kafkasya boyunca ilerleyerek Phasis Nehri'nin ağzındaki Kolkhis'e geldiler. Yolculuklarının amacı bu ülkeye varmaktı.

Kahramanlar gemiden indiler ve Iason, Pelias'ın kendisine verdiği görevi açıklamak üzere kral Aietes'in huzuruna çıktı. Kral, ona Altın Postu vermeyi reddetmedi, ama bir tek şartla: burunlarından ateş püskürten tunç toynaklı iki boğayı hiç kimsenin yardımı olmaksızın boyunduruğa vuracaktı. Hephaistos'un Aietes'e armağanı olan bu boğalar boyunduruk nedir bilmiyorlardı. Bu ilk sınav bittiği zaman, Iason, bu kez de bir tarlayı sürüp oraya bir ejderhanın dişlerini ekecekti (Athena'nın Thebai'da Aietes'e verdiği, Ares'in ejderhasının dişlerinden geriye kalanlardı bunlar; bkz. *Kadmos ve Ares*).

Iason, bu canavarları nasıl boyunduruk altına alacağını düşünüp dururken, kralın ona delicesine âşık olan kızı Medeia yardımına koştu. Kız, ilk önce Iason'dan, babasının ona kabul ettirdiği sınavların üstesinden gelmeyi başardığı takdirde, onunla evlenip beraberinde Yunanistan'a götüreceğine dair kendisine söz vermesini istedi. Iason söz verdi. O zaman Medeia ona, Hephaistos'un boğalarına saldırmadan önce kalkanına ve bütün bedenine süreceği sihirli bir merhem verdi (çünkü, gizli sanatların her türlüsünde çok ustaydı). Bu merhemin, onu süren kişiyi demirden ve ateşten bile yara almaz kılma etkisi vardı ve bu etki bütün bir gün sürüyordu. Medeia ayrıca, ejderhanın ekilen dişlerinin, ürün olarak, kendisini öldürmek isteyecek silahlı adamlar vereceğini bildirdi. Iason'un yapması gereken tek şey, uzaktan bu kalabalığın içine bir taş atmaktı. O zaman adamlar taşı aralarından birinin attığını sanarak birbirleriyle kapışacaklar ve kendi darbeleriyle öleceklerdi.

Böylece, önceden tembihlenen Iason boğaları boyunduruğa vurup sabana koşmayı ve tarlayı sürmeyi başardı. Sonra da ejderhanın dişlerini ekti ve saklanıp, bu garip tohumlardan doğan adamları taşa tuttu ve birbirlerini suçlayarak kendi aralarında çıkardıkları kargaşadan yararlanarak onları katletti.

Buna rağmen Aietes sözünü tutmadı. *Argo*'yu yakıp, mürettebatını öldürmeye kalkıştı. Ama daha tasarısı-

nı gerçekleştirmeye vakit bulamadan, Medeia'nın kılavuzluk ettiği Iason, çoktan postu ele geçirip (Medeia'nın büyüleri onu korumakla görevli ejderhayı uyutmuştu) kaçmıştı.

Aietes, Iason'un postu ve kızını alıp kaçtığını duyunca hemen gemiyi izlemeye başladı. Bunu önceden tahmin eden Medeia, yanına aldığı erkek kardeşi Apsyrtos'u öldürüp, vücudunu parçaladı ve parçalarını babasının yoluna serpiştirdi. Aietes, bu parçaları toplamak için zaman kaybetti, işi bitirdiğinde, artık kaçaklara ulaşabilme imkânı kalmamıştı. Böylece, oğlunun uzuvlarını alarak Pontos Eukseinos'un batı kıyısındaki Tomes limanına vardı ve oğlunu gömdü. Ama Kolkhis'e geri dönmeden önce tebaasından birçok birliği *Argo*'nun peşinden gönderdi ve onlara Medeia'yı geri getirmedikleri takdirde, onun yerine öldürüleceklerini bildirdi.

Başka bir versiyona göre ise, Aietes kız kardeşini izlemesi için Apsyrtos'u gönderdi. Ama Iason, tuzak kurarak, Medeia'nın yardımıyla onu Tuna (Istros) Nehri'nin ağzındaki bir Artemis tapınağında öldürdü. Öyle ya da böyle, Argonautlar Tuna Nehri'ne doğru yolculuklarına devam ettiler ve nehir boyunca Adriyatik denizine kadar ilerlediler (efsanenin bu versiyonu oluştuğu zamanlarda, Tuna ya da Istros Nehri'nin Karadeniz'le Adriyatik denizini birleştiren bir su yolu olduğu sanılıyordu). Apsyrtos'un öldürülmesine kızan Zeus, gemiyi rotasından saptıran bir fırtına gönderdi. O zaman, gemi dile gelerek Zeus'un öfkesini bildirdi ve Argonautlar Kirke tarafından günahlarından arındırılmadıkları sürece bu öfkenin dinmeyeceğini de ekledi. Bunun üzerine gemi, Ligurların ve Keltlerin ülkelerinden geçerek Eridanos (Po) ve Rhône nehirlerinden yukarı doğru çıktı. Argonautlar oradan tekrar Akdeniz'e vardılar ve Sardinya Adası'nın çevresinden dolaşarak Kirke'nin krallığı Aiaia adasına geldiler (muhtemelen Gaeta'nın kuzeyinde Latium'la Campagna arasındaki Monte Circeo Yarımadası). Orada, Aietes gibi Güneş'in çocuğu, dolayısıyla Medeia'nın teyzesi olan büyücü, kahramanı arındırdı ve genç kızla uzun uzun konuştu. Ama Iason'u sarayında ağırlamayı kesin olarak reddetti. Bunun üzerine *Argo*, yeniden maceralı yolculuğuna koyuldu. Hera'nın emri üzerine, Thetis'in yol gösterdiği gemi Seirenler denizini aştı. Burada, Orpheus o kadar güzel bir şarkı söyledi ki, kahramanlar Seirenlerin (bu ada bkz.) çağrısına hiç kulak asmadılar. İçlerinden yalnızca Boutes yüzerek büyücülerin kayalığına ulaştı. Ama Aphrodite onu kaçırarak kurtardı ve Sicilya'nın batı sahillerindeki Lilybaeum'a (günümüzde Marsala) yerleştirdi.

Bundan sonra *Argo* gemisi Kharybdis ve Skylle boğazından ve üstlerinden siyah bir duman yükselen yüzen adalardan (muhtemelen Lipari Adaları) geçti ve nihayet, kralı Alkinoos olan Phaiakların ülkesi Korkyros'a vardı (günümüzde Korfu Adası). Orada Aietes'in peşlerine taktığı bir grup Kolkhisli'yle karşılaştılar. Kolkhisliler, Alkinoos'tan Medeia'yı kendilerine teslim etmesini istediler. Alkinoos, karısı Arete'ye danıştıktan sonra, Medeia'nın muayene sonucu bakire çıkması halinde buna razı olacağını, ama eğer daha önce Iason'un karısı olmuşsa, onunla kalması gerektiğini onlara bildirdi. Arete, gizlice Medeia'ya Alkinoos'un kararını açıkladı. Iason,

hemen Medeia'yı kurtaracak olan şartı yerine getirdi ve Alkinoos da, genç kadını Kolkhislilere teslim etmeyi reddetti. Kolkhisliler ülkelerine geri dönmeye cesaret edemedikleri için, Phaiakların ülkesine yerleştiler. Argonautlar da, yeniden denize açıldılar.

Fakat, Korkyros'tan ayrılır ayrılmaz tutuldukları bir fırtına, onları Libye sahillerindeki Syrtes'e sürükledi. Buradan Tritonis Gölü'ne kadar gemilerini omuzlarında taşımak zorunda kaldılar. Gölün tanrısı Triton sayesinde denize bir çıkış yolu buldular ve Girit'e doğru yolculuklarına devam ettiler. Bu son olay sırasında, Kanthos ve Mopsos adındaki iki yoldaşlarını daha kaybettiler (aslında bu kişiler geleneğin naklettiği Argonautlar listelerinde yer almazlar).

Girit'te, tam karaya çıkacakları sırada karşılarında Talos'u buldular. Bir tür canavar robot olan bu dev, Hephaistos tarafından imal edilmiş ve Minos tarafından adayı bütün çıkarmalara karşı korumakla görevlendirilmişti (bkz. *Talos*). Talos kıyıdaki kocaman kayaları koparıp geçen gemilere atıyor, böylece onları kıyıdan uzaklaştırıyordu. Günde üç kez adanın çevresinde dolaşıyordu. Silah işlemez bir devdi bu; ancak ayak bileğinin kalın derisi altındaki can damarı isabet alırsa ölürdü. Medeia, büyüleriyle canavarın hakkından geldi. Gönderdiği aldatıcı hayallerin etkisine kapılıp deliye dönen Talos, bir kayaya çarpınca damarı yırtıldı ve hemen öldü. Böylece Argonautlar karaya çıktılar ve geceyi kıyıda geçirdiler. Ertesi gün, Minos Athenası'na bir tapınak dikip yeniden yola koyuldular.

Girit denizinde, birdenbire bastıran esrarlı ve simsiyah bir gece boyunca büyük tehlikelerle karşılaştılar. Iason, Phoibos'a bu karanlıkta kendilerine yol göstermesi için yalvardı. Bunun üzerine Phoibos Apollon bu yalvarışı kabul edip, attığı alevden bir okla onlara, demir atabilecekleri küçük bir ada –Sporadlar Adası– gösterdi. Argonautlar bu adaya Anaphe (Vahiy Adası) adını verdiler ve orada Işık Saçan Phoibos'a bir tapınak kurdular. Ama bu kayalık adacıkta, açılış töreni için tanrıya sunulabilecek sungular bulmaya imkân yoktu. Bu yüzden, yere su dökme geleneğini şarapla yerine getirdiler. Arete'nin Medeia'ya düğün hediyesi olarak verdiği Phaiaklı hizmetçiler kıkırdamaya ve Argonautlara açık saçık şakalar yapmaya başladılar. Onlar da başka şakalarla karşılık verince, çok neşeli bir sahne doğmuş oldu. Öyle ki, bu küçük adada Apollon onuruna icra edilen her adak sunma töreninde bu neşeli sahnenin tekrarlanması bir âdet haline geldi.

Bundan sonra Argonautlar, Aiginia Adası'na uğradılar ve Euboia boyunca ilerleyerek, Iolkos'a ulaştılar. Uzun seyahatlerini dört ayda tamamlamış ve Altın Post'u getirmişlerdi. Iason, daha sonra Argo'yu Korinthos'a götürüp adak olarak Poseidon'a sundu.

Çok karmaşık olan bu efsane, ilk çekirdeği itibarıyla *Odysseia*'nın yazılışından eskidir. *Odysseia*'da Iason'un kahramanlıklarından söz edilir. Bizim için ünü özellikle, Rodoslu Apollonios'un, onu ayrıntılı bir şekilde anlatan, ustaca yazılmış uzun destanından kaynaklanır. Iason'un serüvenleri antikçağda halk tarafından çok seviliyordu ve giderek, birçok yerel efsanenin iyi kötü kendisine bağlandığı bir döngü oluşturdu. Homeros destanlarından olduğu gibi, Argo'nun serüvenlerinden de çe-

şitli tiyatro oyunları ve destan konuları çıkarılmıştır. Özellikle Medeia'nın hayat hikâyesi, şairleri her zaman etkilemiştir (bkz. *Medeia* ve *Iason*).

Argos (Ἄργος) 1. Efsanede bu ad altında tanınan birinci kahraman, Zeus ile Niobe'nin oğlu olup, ana tarafından Okeanos ile Tethys'ten gelir (bkz. tab. 14). Niobe, Zeus'un çocuk verdiği ölümlülerin ilkidir. Argos, paylaşım yoluyla Peloponisos üzerinde elde ettiği krallığa "Argos" adını verdi (bu ad, onu taşıyan şehirde ve onu çevreleyen Argolis'te de varlığını sürdürmüştür). Argos, Strymon'la Neaira'nın (ya da Okeanos kızı Peitho'nun) kızı Euadne'yle evlendi ve ondan dört oğlu oldu (bkz. tab. 15 ve başka bir gelenek için de tab. 14). Argos, Yunanistan'a toprağı işleme ve buğday ekme sanatını getiren kişi olarak tanınır.

2. Ama asıl ünlü olan Argos, öncekinin torunudur. Bazılarına göre tek gözü, bazılarına göre de dört gözü vardı; ve bu gözlerden ikisi arkaya, ikisi de öne bakıyordu. Başka versiyonlarda, Argos'un bütün vücuduna dağılmış sonsuz sayıda gözleri olduğu söylenir. Olağanüstü bir kuvvete sahip olduğu için Arkadhia'yı, ülkeyi kasıp kavuran bir boğadan kurtardı. Boğanın derisini yüzdü ve bu deriye büründü. Daha sonra, Arkadhialılara zarar veren ve onların sürülerini kaçıran bir satyros'u öldürdü. Ayrıca, Tartaros'la Gaia'nın (Yer), gelip geçen yolcuları parçalayıp yiyen canavar kızı Ekhidna'yı öldürdü. Onu uykusunda bastırdı ve böylece hakkından geldi (bkz. *Ekhidna*). Daha sonra Hera, Argos'u, kıskandığı inek Io'yu gözetmekle görevlendirdi (bkz. *Io*): Argos bu amaçla hayvanı Mykenai'de kutsal bir ormanda yetişen zeytin ağacına bağladı. Çok sayıdaki gözleri sayesinde onu gözetleyebiliyordu, çünkü gözlerinin ancak yarısı uyuyordu; ne kadar kapalı gözü varsa daima bir o kadar da açık gözü vardı. Ama Zeus Hermes'e, sevgilisi Io'yu kurtarmasını emretti. Hermes'in bu işi nasıl yaptığı konusunda efsaneler değişik şeyler anlatır: bazısı Hermes'in, Argos'u uzaktan attığı bir taşla öldürdüğünü, bazısı Pan'ın flütünü çalarak onu uyuttuğunu, bazısı da kutsal sopası sayesinde onu büyülü bir uykuya daldırdığını söyler. Her nasıl olursa olsun, Hermes sonunda Argos'u öldürdü. Hera, kendisine hizmet eden bu kişiyi ölümsüzleştirmek için Argos'un gözlerini, ona adanmış olan tavuskuşunun tüylerine yerleştirdi.

3. Üçüncü bir Argos, Phriksos'la Khalkiope'nin oğludur. Bu Argos, Kolkhis'te doğdu ve orada büyüdü; ama büyük babası Athamas'ın mirasını istemek için oradan ayrıldı (bkz. *Phriksos*). Bir deniz kazasında dalgalar onu Aria Adası'na attı. Argos burada, kardeşleri Phrontis, Melas ve Kytissoros ile Argonautlar tarafından bulundu. Bir başka versiyonda, Iason'la Argos'un karşılaşması, Kolkhis'te Aietes'in sarayında gerçekleşir. Annesi aracılığıyla, Iason'la Medeia'nın ilk görüşmelerini sağlayan odur. Argonautlarla birlikte geri döner. Yunanistan'da Admetos'un kızı Perimele'yle evlenir ve ondan Magnes adında bir oğlu olur (tab. 34).

4. Dördüncüsü de, *Argo* gemisini inşa eden ve Altın Post seferine katılan Argos'tur (bkz. *Argonautlar*). Bazen, öncekilerden ayrılır (o zaman Arestor'un oğlu olarak gösterilir – bu soy bağı Argos 2 için de doğrulanır), bazen de Phriksos'un oğluyla karıştırı-

lır (yukarıda, No. 3).

Argyra (Ἀργυρᾶ) Arkadhia'daki bir kaynağın nymphası. Selemnos adında yakışıklı ve genç bir çobana gönül verdi. Selemnos genç kaldığı sürece Argyra'nın aşkı sürdü, ama Selemnos yakışıklılığını kaybedince Argyra onu terk etti. Umutsuzluğa kapılan Selemnos öldü ve Aphrodite tarafından nehre dönüştürüldü. Ama başka bir şekle dönüşmesine rağmen aşk acısı sürdüğünden, Aphrodite ona bütün acılarını unutma yeteneğini verdi. Bu nedenle, Selemnos'ta yıkanan kadın erkek herkes gönül acılarını unutuyordu.

Ariadne (Ἀριάδνη) Minos'la Pasiphae'nin kızı (bkz. tab. 28). Theseus, Minotauros'la savaşmak için Girit'e geldiği zaman (bkz. *Theseus*), Ariadne Theseus'u gördü ve ona güçlü bir aşkla bağlandı. Theseus'un, Minotauros'un hapishanesi Labyrinthos'ta yolunu bulabilmesi için, Ariadne ona bir ip yumağı verdi. Labyrinthos'ta yumağı açarak ilerleyen Theseus çıkış yolunu kolayca buldu. Ariadne bundan sonra, Minos'un öfkesinden korunmak için Theseus'la birlikte kaçtı. Ama Atina'ya ulaşamadı. Naksos Adası'nda verilen bir molada Theseus, Ariadne'yi kıyıda uyurken bırakıp gitti. Bu ihanetin açıklaması yazardan yazara değişir. Bazen, başka bir kadını sevdiği için, bazen de bunun tanrıların bir buyruğu olduğu, çünkü kader tanrılarının Ariadne'yle evlenmesine izin vermedikleri için Theseus'un onu bu şekilde terk ettiği söylenir. Ama sabah uyanıp da aşığının yelkenlerinin ufukta gözden kaybolmak üzere olduğunu gören Ariadne'nin üzülecek fazla zamanı olmadı. Çok geçmeden, Dionysos yanında alayıyla çıkageldi. Genç kadının güzelliğinden gözleri kamaşan Dionysos, Ariadne'yle evlenerek onu Olympos'a götürdü; Ariadne'ye düğün hediyesi olarak Hephaistos'un eseri olan bir altın taç verdi. Bu taç daha sonra yıldız burcuna dönüştü (ayr. bkz. *Theseus*).

Ariadne'nin Dionysos'tan Thoas, Staphylos, Oinopion ve Peparethos adlarında çocukları oldu. Bir başka gelenekte Ariadne'nin, Dionysos'un emriyle tanrıça Artemis tarafından Dia Adası'nda (daha sonraları Naksos'la özdeşleştirilmiştir) öldürüldüğü anlatılır (Theseus maddesinde, Ariadne efsanesinin diğer versiyonlarına bkz.).

Arion (Ἀρίων) Lesboslar bir müzisyen. Efendisi Korinthos tiranı Periandros'tan, Büyük Yunanistan'da ve Sicilya'da dolaşıp şarkı söyleyerek para kazanmak için izin aldı. Bir zaman sonra, Korinthos'a geri dönmek istedi. Ama onu götüren geminin köleleriyle tayfaları onu öldürüp parasını almak için komplo kurdular. O zaman Apollon kitaracı giysisi içinde Arion'un rüyasına girdi ve düşmanlarına dikkat etmesini söyleyerek, ona yardım edeceğine söz verdi. Komplocular Arion'a saldırdıkları zaman Arion, lütfedip son bir defa daha şarkı söylemesine izin vermelerini onlardan istedi ve isteği kabul edildi. Apollon'un sevdiği hayvanlar olan yunuslar, Arion'un sesini duyunca oraya geldiler. Arion tanrıya güvenerek denize atladı. Yunuslardan biri onu alarak, sırtında Tenaros burnuna kadar getirdi. Arion, karaya çıkar çıkmaz Apollon'a bir adak sundu. Korinthos'a gelerek başından geçenleri tirana anlattı. Bu sırada, katillerin bulunduğu gemi de Korinthos'a gelmişti. Periandros, denizcilere Arion'un nerede olduğunu sordu. Denizciler onun yolda öldüğünü

söylediler. Arion ortaya çıktı. Katiller çarmıha gerildiler ya da bazılarına göre kazığa vuruldular. Apollon, bu maceranın anısına, Arion'un lirini ve merhametli yunusu takımyıldıza çevirdi.

Aristaios (Ἀριστα῀ος) Tesalyalı nehirtanrı Peneus'la (bkz. tab. 23) Lapithler kralı Hypseus'un (Naias Kreousa'nın oğlu) kızı Nympha Kyrene'nin oğlu. Kyrene, bir gün Pelion Vadisi'nde avlanırken Apollon onu gördü ve altın arabasıyla Libye'ye kaçırdı (bkz. *Kyrene*). Kyrene orada, Apollon'a Aristaios adında bir oğul verdi. Çocuk doğduğu zaman, Apollon onu büyükannesinin annesi Gaia'ya (Kreousa, Gaia'yla Poseidon'un kızıydı) ve Mevsimlere (*Horalar*) emanet etti. Bir başka geleneğe göre ise, Aristaios'u Kentauros Kheiron büyüttü. Daha sonra Mousalar, ona tıp ve kehanet sanatını öğreterek Aristaios'un eğitimini tamamladılar ve Tesalya'da Phthie Ovası'nda otlayan koyun sürülerinin bakımını ona verdiler. Nymphalar, Aristaios'a sütçülüğü, arıcılığı ve bunun yanısıra bağcılığı öğrettiler. Aristaios da, tanrıçaların kendisine öğrettiklerini insanlara öğretti.

Aristaios, Kadmos'un kızı Autonoe ile evlendi ve Aktaion adında bir oğlu oldu. Avla ilgili birçok icat, özellikle ağ ve hendek tuzakları Aristaios'a atfedilir. Aktaion da, büyüyünce babası gibi avcı olacak ve bu yüzden hayatını kaybedecektir (onun efsanesine bkz.).

Vergilius, Aristaios'un bir gün Orpheus'un karısı Eurydike'yi nehir boyunca nasıl takip ettiğini anlatır. Kaçarken, Eurydike'yi yılan sokar ve Eurydike ölür. Bu ölüm, tanrıların öfkelenmelerine yol açar ve tanrılar Aristaios'un arılarına bir salgın hastalık bulaştırarak onu cezalandırırlar. Umutsuzluğa kapılan Aristaios, Peneios'un suları altında kristal bir sarayda yaşayan annesi Nympha Kyrene'den yardım ister. Annesinin huzuruna kabul edilen Aristaios, ondan değerli öğütler alır. Kyrene, Aristaios'a başına gelen felaketin nedenini, ancak deniz tanrısı Proteus'un söyleyebileceğini bildirir. Aristaios, Proteus'a sormaya gittiğinde, onu, Poseidon hesabına baktığı fok sürüsünün ortasında, bir kayanın üstünde dinlenirken yakalar. Proteus'un uykuda olmasından yararlanarak onu zincire vurur ve böylece onu yanıt vermek zorunda bırakır; çünkü Proteus soru soranlardan hoşlanmayan bir tanrıdır. Böyle olunca, tanrıların onu Eurydike'nin ölümü yüzünden cezalandırdığını söyler ve yeni arı sürüsü elde etmek için ne yapması gerektiğine dair ona öğütler verir.

Aristaios'un Arkadhia ordusunun başında, Dionysos saflarında Hindistan seferine katıldığı da rivayet edilir. Sirius yıldızının yılın en sıcak günlerini getirdiği mevsimde, Kykladları (takımadalar) kırıp geçiren bir veba salgını sırasında, bu ülkenin insanları, Aristaios'tan bu felakete bir çare bulmasının istediler. Aristaios, babasının emriyle zavallıların yardımına koşmayı kabul etti ve Keos'a yerleşti. Orada, Zeus için büyük bir sunak yaptırdı ve hergün dağlarda Sirius'la Zeus'a adaklar sundu. Aristaios'un dualarından etkilenen Zeus, atmosferi serinleten ve kötü havayı defeden etezyen rüzgârları gönderdi. O zamandan beri etezyen rüzgârı, sıcak mevsimlerde ortaya çıkar ve Kykladların havasını temizler.

Aristaios, Arkadhia'ya arıcılığı getirdi. Bu nedenle, orada kendisine büyük bir saygı gösteriliyordu. Ayrıca, Kyrene'nin

ülkesi Libye'de çok saygı görmekteydi; çünkü, söylendiğine göre, annesini görmek için gittiği Libye'ye *silphion* adında, ilaç ve baharat yapılan değerli bir bitki dikmişti.

Aristeas (Ἀριστέας) Prokonnesoslu şair. Yarı mitolojik, yarı tarihi bir şahsiyettir. Bir keçe atölyesinde öldü. Arkadaşları onun cesedini almaya geldikleri zaman, Aristeas ortadan kaybolmuştu ve onu bulmak mümkün olmadı. Aynı gün şehre gelen bazı yolcular, yolda Kyzikos'a gitmekte olan Aristeas'la karşılaştıklarını söylediler. Aristeas çeşitli aralıklarla ve değişik yerlerde yeniden görüldü. Yedi yıl sonra geri dönerek, *Arimaspes* adlı destanı yazdı. Söylendiğine göre, bu yedi yıl boyunca, Hyperborealıların mistik ülkesinde Apollon'a yoldaşlık etmişti. Destanını yazdıktan sonra yeniden ortadan kayboldu.

Aristodemos (Ἀριστόδημος) Heraklesoğulları'ndan biri; Herakles'in torununun oğlu olan Aristomakhos'un oğlu (bkz. tab. 12). Peloponisos fatihleri Temennos ve Kresponthes adlarında iki kardeşi vardı. Bu fetih girişimini gerçekleştirecek ordunun ve filonun hazırlanması sırasında, kardeşi Temenos'la birlikte Naupaktos'ta bulunan Aristodemos, Delphoi kâhinine danışmadığı için onu cezalandırmak isteyen Apollon'un isteği üzerine yıldırımla çarpıldı. Bir başka geleneğe göre ise, Pylades'le Elektra'nın çocukları Medon ve Strophios tarafından öldürülmüştür. Lakonialılar ise, Aristodemos'un Lakonia'yı ele geçirip, orada hükûm sürdüğünü ve ölümünden sonra tahtıyla mirasını Autesion'un kızı Argia'dan doğma oğulları Eurysthenes'le Prokles'e bıraktığını ileri sürüyorlardı (bkz. *Theras* ve tab. 38).

Arkas (Ἀρκάς) Artemis'in arkadaşı avcı Nympha Kallisto ile Zeus'un oğlu. Bir başka versiyon ise Arkas'ın babasını tanrı Pan olarak tanıtmaktadır. Zeus'un gönül verdiği Kallisto (bu ada bkz.) öldüğü ya da daha yaygın bir versiyona göre, ayıya dönüştürüldüğü zaman, Zeus, çocuğu Hermes'in annesi Maia'ya teslim etti ve çocuk Maia tarafından büyütüldü. Arkas, anne tarafından, daha sonraları Arkadhia olarak adlandırılacak ülkede hükûm süren kral Lykaon'un torunuydu. Lykaon, birgün, Zeus'un basiretini sınamak amacıyla, küçük Arkas'ın organlarını pişirip yemek yaparak tanrıya sundu. Ama Zeus aldanmadı. Masayı devirdi ve Lykaon'un evini yıldırımla çarptı. Kralı da kurda dönüştürdü. Zeus, Arkas'ın organlarını eski yerlerine koydu ve ona canını geri verdi.

Arkas büyüyüp de ava çıkmaya başlayınca, bir gün, ayı kılığındaki annesiyle karşılaştı. Onu takip etti. Hayvan "Lykialı" Zeus'un tapınağına sığındı. Arkas da, onun peşinden kutsal yere daldı. Ne var ki, ülkenin yasasına göre tapınağa bu şekilde giren kim olursa olsun ölümle cezalandırılıyordu. Ama Zeus onlara acıdı, öldürülmelerini önlemek için onları birer burca çevirdi: Büyükayı ve Koruyucusu (Arkturus).

Arkas, kendisinden sonra Arkadhialılar adını alan Peloponisos Pelasgoslarının üzerinde hükûm sürdü. Lykaon'un oğlu Nyktimos'un ardından tahta çıktı. Triptolemos'un ona öğrettiği buğday yetiştirme sanatını, ekmek yapmayı, yün eğirmeyi halkına öğretti. Amyklas'ın kızı Leaneira'yla evlendi (bkz. tab. 21 ve *Krokon* mad.). Ondan iki oğlu oldu: Elatos ve Aphidas (bir varyant için bkz. *Khrysopeleia* mad.). Nympha Erato'dan,

Azen adında üçüncü bir oğlu dünyaya geldi. Arkas, Arkadhia'yı bu üç oğlu arasında paylaştırdı (bkz. tab. 5).

Arkhelaos (Ἀρχέλαος) Temenos'un oğlu ve Herakles'in soyundan gelenlerden biri (bkz. tab. 12). Argos şehrinden kardeşleri tarafından sürülünce, Makedonya'ya, kral Kisseus'un yanına gitti. O sırada Kisseus, düşmanları tarafından kuşatılmış, hezimete uğramak üzereydi. Kisseus, kendisini bu durumdan kurtarırsa kızını ve krallığını Arkhelaos'a vermeyi vaat etti. Atası Herakles'i kendine örnek alan Arkhelaos, tek bir çarpışmayla eski düzeni yeniden sağladı ve Kisseus'u kurtardı. Ama Kisseus kötü danışmanların etkisiyle, vaat ettiği ödülü vermekten kaçındı ve kötü niyetinin bütün izlerini silmek için Arkhelaos'u öldürtmeye kalkıştı. Bunun için, kocaman bir hendek kazdırarak içini kor halinde kömürle doldurdu, üzerini ince dallarla örttü. Arkhelaos'u burada öldürmek istiyordu. Ama kralın bir kölesinden tuzağı öğrenen Arkhelaos, Kisseus'la gizli görüşme istedi ve onu hendeğe itti. Sonra, bir Apollon kâhininin buyruğu üzerine, şehri terk ederek yolda karşılaştığı bir keçiyi takibe koyuldu. Keçi, onu Makedonya'da Aigai şehrinin bulunduğu yere kadar götürdü. Arkhelaos orada bir şehir kurarak, kendisine kılavuzluk eden keçinin onuruna şehre Aigai (yun. αἴξ'den) adını verdi. Arkhelaos, Makedonya kralı Aleksandros'un doğrudan atası olarak kabul ediliyordu.

Arkhemoros Bkz. *Amphiaraos*.

Artemis (Ἄρτεμις) Roma'da Latinlerin ve İtaliklerin Diana'sıyla özdeşleştirilmiş olan tanrıça. Bazı gelenekler, Artemis'i Demeter'in kızı olarak gösterirse de, Artemis çoğu zaman Apollon'un ikiz kardeşi ve Apollon gibi Leto'yla Zeus'un çocuğu olarak kabul edilir. Artemis, Delos'ta ikiz çocukların ilki olarak doğdu; doğar doğmaz da kardeşini dünyaya getirmesi için annesine yardım etti (bkz. *Apollon*). Bakire ve ebediyen genç olarak kalan Artemis, vahşi genç kız tipini temsil eder. Biricik zevki avlanmaktı. Kardeşi gibi o da ok ve yay taşıyordu. Bunu, koşarak izlediği geyiklere ve insanlara karşı kullanırdı. Kadınların lohusalıkta ölmelerine neden olan hastalığı gönderen oydu. Artemis'in oklarının birdenbire ve özellikle de acı vermeden öldürdüğü söylenir. Kincidir ve çok kimse öfkesine kurban olmuştur. Artemis'in ilk işlerinden biri, kardeşiyle birlikte Niobe'nin çocuklarını öldürmek oldu. Apollon, altı erkek çocuğu Kitheron'da bir av sırasında birbiri ardından öldürürken, Artemis de evdeki altı kızı öldürdü (bkz. *Niobe*). İki tanrıyı da bu davranışa iten neden, Niobe'nin hakaretine uğrayan annelerine duydukları sevgiydi, iki çocuğun, henüz yeni doğdukları sırada kendilerine saldıran ejderhayı öldürmeleri, yine Leto'yu savunmak içindi (bkz. *Apollon*). Leto'ya tecavüze kalkışan Tityos'a saldırıp onu öldürmeleri konusunda da aynı şey söylenebilir (bkz. *Tityos*).

Artemis, Devlere karşı savaşa da katıldı. Rskibi dev Gration'du. Artemis onu Herakles'in yardımıyla öldürdü; ayrıca Aloadlar (Aloadai) adı verilen başka iki canavarın (bunların efsanesine bkz.) telef edilmelerini sağladı. Arkadhia'da canavar Bouphagos'un (Sığır yiyen) öldürülmesi işi de ona atfedilir.

Artemis'in kurbanları arasında dev avcı Orion da yer alır. Artemis'i Orion'u öldürmeye iten neden geleneklere göre değişir. Orion, bazen disk atmada ona

meydan okuduğu için, bazen de tanrıçanın Hyperborealılar diyarından getirdiği arkadaşlarından biri olan Opis'i kaçırmaya kalkıştığı için Artemis'in hışmına uğrar. Nihayet, bazen de Orion, Artemis'in bizzat kendisine tecavüz etmeye kalkışacak olur. Artemis ona bir akrep yollar ve akrep Orion'u sokarak öldürür. Bir başka avcının, Aristaios'un oğlu Aktaion'un da ölümü Artemis'in öfkesi yüzündendir (efsanesine bkz.) Avcı Meleagros'un ölümüne yol açan Kalydon avının temel nedeni de yine odur. Çünkü Oineus, ekininin ilk ürünlerini bütün tanrılara sunarken, Artemis'e sunmayı unutmuştu. Bu yüzden, Artemis onun ülkesine kocaman bir yabandomuzu gönderdi (bkz. *Meleagros*). Nihayet, Kallisto efsanesinin versiyonlarından biri, genç kadının öldürülmesini Artemis'e yükler. Buna göre, Artemis, Hera'nın isteği üzerine ya da Zeus'un kendisini baştan çıkarmasına izin verdiği için, Kallisto'yu, ayıya dönüştürdükten sonra onu bir okla öldürerek cezalandırmıştır (bkz. *Kallisto*). Bütün bu efsaneler, genellikle yırtıcı hayvanlarla birlikte dolaşan, dağların ve ormanların vahşi tanrıçasını sahneleyen birtakım av hikâyeleridir.

Herakles'in işleri bölümünde, kahramanın, Artemis'e adanmış altın boynuzlu geyiği kendisine getirmesi emrini Eurystheus'tan nasıl aldığı anlatılır. Bu kutsal hayvanı öldürmek ya da yaralamak istemeyen Herakles, onu bütün bir yıl kovalar. Sonunda bu kovalamacadan usanarak onu öldürür. Artemis'le Apollon hemen o an Herakles'in karşısına dikilerek ondan hesap sorarlar. Kahraman, bu avın sorumluluğunu Eurystheus'un üstüne atarak onları yatıştırmayı başarır (bkz. *Herakles*).

Aynı tema, Iphigeneia hikâyesinde de karşımıza çıkar: tanrıça bu aileye karşı öteden beri öfkeliydi (bkz. *Atreus*), ama Troia'ya gitmek üzere Aulis'te elverişli rüzgârları beklerken çıktığı bir avda, bir geyik avlayıp "Artemis bile böyle öldüremezdi!" diye haykıran Agamemnon'un bu talihsiz sözleri üzerine öfkelendi. Artemis bütün filoyu felce uğratan bir durgun hava gönderdi. Kâhin Teiresias, elverişsiz havanın nedenini açıkladı ve bunun tek çaresinin, kralın bakire kızı Iphigeneia'nın Artemis'e kurban edilmesi olduğunu sözlerine ekledi. Ama Artemis bu adağı kabul etmedi. Son anda genç kızın yerine bir dişi geyik koyarak genç kızı kaçırdı ve onu, kendi kültüne hizmet etmek üzere Tauris'e, kültünün revaçta olduğu bu uzak diyara (Kırım) götürdü.

Artemis'e Yunanistan'ın bütün dağlık ve vahşi bölgelerinde –Arkadhia'da ve Sparta'da, Lakonia'da Taygetos Dağı'nda, Elis'te, vs.– ibadet ediliyordu. Artemis'in Yunan dünyasındaki en kutsal tapınma merkezi Ephesos'taki tapınaktır. Artemis burada, eski bir Asya bereket tanrıçası ile özdeşleştirilmişti.

Eskiler Artemis'i, dağlarda gezen Ay'ın kişileştirilmiş şekli olarak yorumlarlardı. Artemis'in kardeşi Apollon'a da genellikle Güneş'in kişileştirilmiş şekli gözüyle bakılmaktaydı. Ama bütün Artemis kültlerinin Ay kültü olmadığı ve tanrıçanın, Yunan Pantheonunda, Girit dinsel anıtlarında görülen Vahşi Hayvanlı Hanım'ın yerini aldığı kesindir. Artemis, Tauris'teki gibi insanların kurban edildiği barbar kültleri de özümsemekten geri kalmamıştır (bkz. *Amphistenes*).

Artemis, kendisi gibi savaşçı ve avcı

olan ve yine kendisi gibi erkek boyunduruğundan bağımsız yaşayan Amazonların koruyucusu olarak görülüyordu. Artemis'in büyü ile ilişkileri için *Hekate* maddesine bkz.

Asia (Ἀσία) Okeanos'la Tethys'in kızı (bkz. tab. 39). Asya kıtasına adını vermiştir. lapetos'la birleşerek Atlas'ı, Prometheus'u, Epimetheus'u ve Menoitios'u doğurdu.

Askalabos (Ἀσκάλαβος) Demeter, kızını bulmak için yeryüzünü boydan boya dolaşırken, Attike'den de geçti ve orada çok susadı. Misme adında bir kadın, ona su verdi. Demeter, suyu bir solukta, öylesine iştahla içti ki bu durum Misme'nin genç oğlu Askalabos'un gülmesine yol açtı. Sinirlenen tanrıça, suyun geri kalan kısmını oğlanın üstüne fırlattı ve çocukcağız benekli bir kertenkeleye dönüşüverdi.

Askalaphos (Ἀσκάλαφος) 1. Bir Styks nymphası ile Akheron'un oğlu. Persephone, Hades'in bahçesinde bir nar tanesi yiyip orucunu bozduğu ve bu yüzden gün ışığına çıkma umudunu, istemeyerek tümüyle yitirdiği zaman (bkz. *Persephone*) Askalaphos da orada bulunuyordu. Persephone'yi gördü ve onu ihbar etti. Öfkelenen Demeter, onu baykuşa çevirdi. Bir başka versiyonda ise, Askalophos'un tanrıça tarafından kocaman bir taşın altına konulduğu ve bu taşın, Hades'e indiği zaman Herakles tarafından yerinden oynatılan taş olduğu anlatılır. Askalaphos, işte o zaman, ikinci ceza olarak baykuşa dönüşür.

2. Ares'in oğlu Askalophos için bkz. *Ialmenos*.

***Askanios** (Ἀσκάνιος) Aineias'la Kreousa'nın oğlu. Anne tarafından Priamos'un, baba tarafından da Aphrodite'nin torunudur (bkz. *Agkhises* ve tab. 35). Bir başka gelenek, Askanios'un annesini kral Latinus'un kızı Lavinia olarak gösterir (bkz. *Aineias*). Bu geleneğe göre, Askanios'un Aineias'ın Italya'ya gelişinden sonra doğmuş olması gerekir.

Efsanenin en eski şekli, Askanios'un, Troia'nın zaptı sırasında babası tarafından Kreousa ve Agkhises'le birlikte nasıl götürüldüğünü anlatır. Sonra, babası onu Propontis'e göndermiş ve Askanios, orada, Troia şehrini eski düzenine kavuşturmak için Hektor'un oğlu Skamandrios'la Troas'a geri dönünceye kadar hüküm sürmüştür. Bir başka gelenekte ise, tam tersine, Askanios'un Italya'da babasına yoldaşlık ettiği, ama Aineias'ın yaşlılığında onunla birlikte Asya'ya geri döndüğü, Troia'da hüküm sürdüğü ve ölümünde krallığını oğluna bıraktığı anlatılır. Fakat, Aineias'a ilişkin Roma efsanenin de bağlandığı en canlı gelenek, Askanios'u Italya'ya yerleşmiş ve orada kök salmış olarak göstermektedir.

Küçük Askanios'un kişiliği, özellikle *Aeneis*'te geliştirilmiştir. Vergilius, onu henüz çocuk, ama erkekleşmek üzere olan bir yeniyetme olarak gösterir. Askanios, Agkhises'in ölümünden sonra düzenlenen *Troia* Oyunları'na katılır. Latium ormanlarında avlanır ve tedbirsizliği yüzünden kutsal bir dişi geyiği öldürerek yerlilerin düşmanlığına yol açar. Babası tarafından çok sevilen, sürgündeki Troialıların umudu olan Askanios, büyük annesi Venus tarafından çok şımartılıyordu.

Aineias'ın ölümünden sonra, efsaneye göre Askanios Latinler üzerinde hüküm sürdü. Etrüsklere karşı mücadele etti ve söylentiye göre, Numicius kıyısında onlara karşı zafer kazandı.

Lavinium'un Aineias tarafından kuruluşundan otuz yıl sonra, Askanios da, vaktiyle Aineias'ın beyaz bir dişi yabandomuzu ile otuz yavrusunu kurban ettiği yerde Roma'nın ana sitesi olan Alba Longa'yı kurdu. Askanios, Latinlerin düşmanlığı yüzünden böyle yapmıştı, çünkü Latinler ona karşı çıkmakta ve Aineias'ın dul eşinden, yani onun üvey annesinden yana tavır almaktaydılar. Aineias öldüğünde hamile olan Lavinia, üvey oğlunun doğacak çocuğunu öldürmesinden korktuğu için ormana kaçmıştı. Tyrrhus ya da Tyrrhenus adında bir çobanın evine sığındı ve oğlu Silvius'u burada dünyaya getirdi. Tyrrhus, Askanios'a karşı Latin halkının öfkesini körükledi. Askanios'un ölümünden sonra, Alba tahtında onun yerini Silvius aldı.

Askanios, çoğu kez *Iulus* diye anılır. Romalı *Iuloi* ailesi mensuplarının, kendilerini onun soyundan gelme saymaları bundan ötürüdür.

Asklepios (Ἀσκληπιός) Latinlerde Aesculapius. Tıbbın tanrısı ve kahramanı. Apollon'un oğludur, ama doğumuna ilişkin efsaneler birbirinden oldukça farklıdır. Çoğunlukla Apollon'un, Tesalya kralı Phlegyas'ın (bu ada bkz.) kızı Koronis'le seviştiği ve onu bir erkek çocuğa hamile bıraktığı anlatılır. Özellikle Pindaros'un benimsediği versiyon budur. Ne var ki, Koronis bu çocuğa hamileyken bir ölümlünün, Elatos'un oğlu Iskhys'in aşkına boyun eğer. Bir kuzgunun boşboğazlığıyla (ya da kehanet yeteneğiyle) ihaneti öğrenen Apollon, sadakatsiz kadını öldürür ve Koronis'in vücudu yakılmak üzere odunların üstüne konulduğu sırada, henüz yaşayan çocuğu Koronis'in karnından çekip alır: Asklepios'un doğumu böyle olur. Asklepios'un neden Peloponisos'ta Epidauros'un büyük tanrısı olduğunu açıklamaya yönelik bir başka geleneğe göre ise, büyük yağmacı Phlegyas, ülkenin zenginliklerini öğrenmek ve onları ele geçirmenin yollarını bulmak için ülkeye gelir. Kızı da onunla beraberdir. Yolculuk sırasında Apollon kızı baştan çıkarır. Kız, Epidauros toprağında Myrtion adındaki dağın eteğinde çocuğunu gizlice doğurur, sonra da onu terk eder. Ama bir keçi gelip çocuğu emzirir ve bir köpek ona bakar. Köpekle keçinin sahibi olan çoban Aresthanas çocuğu bulur ve çocuğu saran ışık çemberini görünce hayretler içinde kalır. Bu işte bir sır olduğunu düşünerek bebeği almaya cesaret edemez. Bebek, tanrısal kaderinin yolunda tek başına ilerler.

Bir başka versiyonda, Asklepios'un annesi olarak Leukippos'un kızı Arsinoe'nin adı geçmektedir. Çocuğun, Arsinoe'nin oğlu olduğu, ama Koronis tarafından büyütüldüğü ileri sürülerek, diğer geleneklerle uzlaştırılmaya çalışılan Messenia geleneğidir bu.

Babası, Asklepios'u Kentauros Kheiron'a emanet etti. Kheiron, Asklepios'a tıp öğretti. Asklepios, çok geçmeden bu sanatta çok büyük maharet kazandı. Hatta ölüleri yeniden diriltmenin çaresini bile buldu. Çünkü Asklepios, Athena'dan Gorgo'nun damarlarından akan kanı almıştı. Gorgo'nun sol taraftaki damarları kuvvetli bir zehir saçarken, sağ taraftaki damarlarının kanı şifa verici nitelikteydi ve Asklepios, ölülere can vermek için bu kanı kullanmayı bilmişti. Dirilttiği insanlar arasında Kapaneus, Lykourgos (muhtemelen Thebai Savaşı sırasında; bu savaşta ölenler arasında bu adı taşıyan iki kahraman

vardır), Minos'un oğlu Glaukos ve adı daha sık geçen Theseus'un oğlu Hippolitos (bkz. *Phaidra*) sayılabilir. Bu diriltmeler karşısında, Asklepios'un dünyanın düzenini bozacağından korkan Zeus, onu yıldırımıyla çarptı. Apollon da, Zeus'tan intikam almak için Kyklopsları öldürdü (bkz. *Apollon*). *Asklepios*, ölümünden sonra takımyıldıza dönüştürüldü ve Yılancı takımyıldızı oldu.

Geç döneme ait bazı anlatılar, Asklepios'u, Kalydon avına ve Argonautlar seferine katılmış olarak göstermektedir. Ama Asklepios genellikle efsane döngülerinin dışında kalır.

Ilias'ta da adı geçen Podalirios ve Makhaon adlı iki hekimin Asklepios'un çocukları olduğu söylenir. Efsanenin daha sonraki versiyonlarında Asklepios'un, Epione adında bir karısı ve Akeso, Iaso, Panakeia, Aigle ve Hygieia adlarında çocukları olduğu anlatılmaktadır (bu adlara bkz.). Belki de ilk ortaya çıktığı yer olan Trikka'da (Tesalya) varlığı belgelenen Asklepios kültü, uygulamaları özellikle büyüye dayanan, ama daha bilimsel bir tıbbın geleceğini hazırlayan gerçek bir tıp okulunun geliştiği Epidauros'ta (Peloponisos) kök saldı. Bu sanat, Asklepiosoğulları ya da Asklepios soyundan gelenler tarafından icra ediliyordu. Bunların en ünlüsü, ailesinin soyağacı bu tanrıya dayanan Hippokrates'tir.

Asklepios'un sembolleri; bir sopaya sarılmış yılanlar ve bunun yanı sıra, çam kozalakları, defne yaprağından taçlar, bazen de bir keçi ya da bir köpektir.

Asopos (Ἀσωπός) Aynı adı taşıyan nehrin tanrısı. Mitoloji yazarlarına göre, Poseidon'la Pero'nun ya da Zeus'la Eurynonie'nin ya da bütün nehirler gibi Okeanos'la Tethys'in oğludur. Asopos, Ladon Nehri'nin kızı Metope'yle evlendi ve ondan Ismenos ve Pelagon adlı iki erkek, yirmi de kız çocuğu oldu. Diodoros yalnızca on iki kızın adını sayar: Korkyra, Salamis, Aigina, Pirene, Kleone, Thebe, Tanagra, Thespia, Asopis, Sinope, Oinia (ya da Ornia), Khalkis. Zethos ve Amphion'un annesi Antiope'nin ve Plataia şehrine adını veren Plataia'nın babası olduğu da bazen söylenir (ayr. bkz. *Ismene*, 1 ve özellikle *Aigina*).

Aspalis (Ἀσπαλίς) Annesi tarafından terk edildiği ormanda mucizevi bir şekilde arılar tarafından beslenen Meliteus, Zeus ile Nympha Othreis'in oğluydu. Tesalya'ya giderek orada Melitaia adında bir şehir kurdu (bkz. *Meliteus*). Burada genç kızları kaçırıp, onlara sahip olan bir tiran olarak hüküm sürmeye başladı. Bir gün Argaios adlı birinin kızı olan Aspalis, Meliteus'un hoşuna gitti ve kızın kendisine getirilmesini emretti. Genç kız, onu almak için yola çıkan askerler gelmeden önce kendini astı. Aspalis'in erkek kardeşi Astygites, onun giysilerini giydi; giysilerinin altına bir kılıç saklayarak Aspalis imiş gibi götürülmesini sağladı. Zorbanın huzuruna varır varmaz da onu öldürdü. Şehir sakinleri cesedi nehre attılar ve Astygites'i iktidara getirdiler. Aspalis'in cesedini aradıkları zaman cesedin kaybolduğunu ve tanrıların onun yerine ahşap bir heykel koymuş olduklarını gördüler ve bu heykeli kutsal saydılar.

Assaon (Ἀσάων) Efsanenin Lydia versiyonuna göre Niobe'nin babası. Damadı Philottos, Sipylos Dağı'nda bir avda öldürülünce Assaon, öz kızıyla acımasızca ilişkiye girmek istedi. Niobe bunu kabul etmedi. Bunun üzerine Assaon, Niobe'nin yirmi çocuğunu yemeğe ça-

ğırdı ve onların hepsini yakarak öldürdü. Niobe büyük bir üzüntüye kapılarak kendini bir uçurumdan aşağıya attı. Çıldıran Assaon da, aynı şekilde kendini öldürdü.

Asteria (Ἀστερία) 1. Titan Koios ile Phoibe'nin kızı. Phoibe de, kız kardeşi Leto gibi, Ouranos (Gök) ile Gaia (Yer)'nın kızıdır. Zeus ona âşık olunca, Zeus'un sarkıntılıklarından kurtulmak için bıldırcın olup kendini denize attı ve burada, Ortygia (Bıldırcınlı Ada) adı verilen bir adaya dönüştü. Bu ada, Leto'nun orada iki çocuğunu dünyaya getirmesiyle Delos adını aldı. Asteria, Perses'ten Hekate adında bir çocuk dünyaya getirdi (bkz. tab. 33).

2. Bir başka Asteria (ya da Asteropia) da Diomedes'le Deion'un kızıdır. Bu Asteria, Aiakos'un oğlu Phokos'la evlendi; Panopeus'la Krisos'u dünyaya getirdi (bu adlara ve tab. 17 ve tab. 31'e bkz.).

Asterion (Ἀστερίων) Ya da Asterios. Tektamos ya da Doros ile Kretheus'un kızlarından birinin oğlu. Girit kralıydı. Europe, Zeus tarafından baştan çıkarıldıktan sonra Asterion onunla evlendi ve bu tanrısal birleşmeden doğan çocukları –Minos, Sarpedon, Radamanthys– evlat edindi (bkz. tab. 28).

Astraia (Ἀστραία) Bâkire'nin (burç) (Başak Burcu), Yeryüzü'nde hüküm sürdüğü zamanki adı. Zeus'la Themis'in (Adalet) kızı ve Iffet'in (*Pudicitia*) kız kardeşi olan Astraia, insanlar arasında adalet ve erdem duygularını yayıyordu. Bu olay, Altın Çağ'da geçiyordu. Ama ölümlüler yozlaşıp kötülük bütün dünyayı sarınca, Astraia göğe çıkarak Bakire (Başak) Burcu oldu. Bazen, Astraia'nın yeryüzünü terk etmeden önce kırda bir süre köylüler arasında kaldığı söylenir. Ayr. bkz. *Iustitia*.

Astyanaks (Ἀστυάναξ) Hektor'la Andromakhe'nin oğlu. Babası, Troia'yı sulayan nehirden esinlenerek onu Skamandrios diye çağırıyordu; ama halk, Hektor'a karşı duyduğu saygıdan dolayı ona Astyanaks (Şehrin Prensi) diyordu. Henüz ana kucağında küçük bir çocukken, Andromakhe'yle Hektor'un vedalaşma sahnelerinde, babasının miğferinin tuğuyla masumca oynarken gösterilir. Hektor'un ölümünden ve Troia'nın zaptından sonra Astyanaks, Yunan önderler, özellikle Odysseus tarafından istendi: Odysseus, onu bir kulenin tepesinden atarak öldürdü. Daha yakın zamana ait bir gelenek, Astyanaks'ın öldürülmediğini ve yeni bir Troia kurduğunu anlatır (bkz. Askanios).

Astymedousa (Ἀστυμέδουσα) Sthenelos'un kızı (bkz. tab. 32). Iokaste'nin ölümünden sonra Oidipous'la evlendi (Oidipous efsanesinin karanlık bir versiyonuna göre). Astymedousa, iki üvey oğlu Eteokles'le Polyneikes'e, babalarının önünde, kendisine kötülük etmek istediklerini söyleyerek iftira etti. Bunun üzerine Oidipous iki çocuğunu lanetledi. Bu iki prens arasındaki kavganın buradan kaynaklandığı söylenir.

Atalante (Ἀταλάντη) Bazen Arkadhia destanlarında, bazen de Boiotia efsanelerinde yer alan kadın kahraman. Atalante, bazen Lykourgos'un oğlu, –Arkas soyundan gelme– Iasos'un (ya da Iasios) kızı (ki bu takdirde annesi, Orkhomenos kralı Minyas'ın kızı Klimene'dir); bazen (örneğin, Euripides'e göre) Mainalos Dağı'na adını veren Mainalos'un kızı; bazen de (Hesiodos'tan beri en çok benimsenen versiyon budur) Athamas'la Theinisto'nun (bkz. tab. 34) oğullarından biri ve Boiotia'daki Skhoinonte şehrinin isim babası olan

Skhoineus'un kızı olarak kabul edilir. Babası, erkek çocuktan başka çocuk istemediği için, küçük kızı doğar doğmaz Parthenion Dağı'na bıraktı. Çocuğu bir dişi ayı besledi. Bir gün avcılar onu alıp götürünceye kadar bu böyle devam etti. Avcılar çocuğu kendi aralarında büyüttüler. Atalante, genç kız olunca evlenmek istemedi; bakire kaldı ve koruyucusu Artemis gibi kendini ormanlarda avlanmaya verdi. Kentauros Roikos ve Hylaios ona tecavüz etmeye kalkıştılarsa da Atalante onları oklarıyla öldürdü. Kalydon yabandomuzu avına katıldı ve avda önemli bir rol oynadı (bkz. *Meleagros*). Pelias için düzenlenen cenaze töreni oyunlarında koşu ve güreş –rakibi Peleus'a karşı– ödüllerini kazandı. Atalante ya Artemis'e sadakatinden ya da bir kâhinin eğer evlenecek olursa bir hayvana dönüşeceğini bildirmiş olmasından dolayı evlenmek istemiyordu. Bu nedenle, taliplerini uzaklaştırmak için, ancak kendisini koşuda geçebilecek bir adamla evleneceğini ilan etmişti. Kendisi galip gelirse talibini öldürecekti. Atalante çok atik ve koşuda çok hızlıydı. Söylendiğine göre, rakibine küçük bir öncelik tanıyarak işe başlıyor ve arkasından yetiştiği zaman onu mızrağıyla öldürüyordu. Birçok delikanlı bu şekilde ölmüştü. Son bir talip ortaya çıkıncaya kadar bu böylece sürdü. Sonunda, bazen Megareus oğlu Hippomenes, bazen de Amphidamas oğlu Melanion (ya da Milanion) adıyla geçen bir talip çıkageldi (Atalante'yi Iasos'un kızı olarak gösteren versiyona göre, bu talip Atalante'nin kuzeni oluyordu; bkz. tab. 26). Bu yeni gelenin yanında, Aphrodite'nin kendisine verdiği altın elmalar bulunuyordu. Bunlar, ya tanrıçanın Kıbrıs'taki bir tapınağından ya da Hesperislerin bahçesinden gelme elmalardı. Koşu sırasında genç adam, Atalante'nin kendisine yaklaştığını gördükçe bu elmaları birer birer onun önüne atıyordu. Bunların ne olduğunu merak eden (belki de talibine âşık olan ve kendi kendisine hile yapmaktan mutluluk duyan) Atalante, elmaları toplamak için durup vakit kaybedince, yarışı Melanion ya da Hippomenes kazandı ve böylece öngörülen ödülü aldı.

Bir süre sonra, bir av sırasında iki eş, bir Zeus (ya da Kybele) tapınağına girdiler ve orada sevişiler. Bu saygısızlığa kızan Zeus, onları iki aslana dönüştürdü (aslanların kendi aralarında değil de leoparlarla çiftleştikleri inancı bu şekilde açıklanıyordu).

Epidauros bölgesinde bir Atalante kaynağı vardı. Avda susayan Atalante, mızrağıyla bir kayaya vurmuş ve vurduğu yerden bu kaynak fışkırmıştı.

Atalante'nin kocasından –ya da Ares'ten yahut Meleagros'tan– Parthenopaios adında birinci Thebai seferine katılan bir oğlu oldu (bkz. *Parthenopaios*).

Ate (Ἄτη) Hatanın kişileştirilmiş şekli. Hafif bir tanrıdır, ayaklarıyla ölümlülerin başına bastığı halde onların bundan hiç haberi olmaz. Zeus'un yemin ederek hâkimiyeti "Perseus soyundan doğacak ilk kişiye" vermeyi vaat ettiği ve böylece Herakles'i Eurystheus'un buyruğu altına soktuğu zaman, onu aldatan Ate oldu. Bunun üzerine Zeus, onu Olympos'un tepesinden aşağı atarak öcünü aldı. Ate Phrygia'da, Hatâ Tepesi adını alan bir yere düştü. Ilos, Ilion kalesini (Troia) burada kurdu. Zeus, Ate'yi gökyüzünden atarak, Olympos'ta kalmasını ebediyen yasakladı. Hata'nın insanların kötü bir kısmeti olması bu

yüzdendir.

Athamas (Ἀθάμας) Koroneia ülkesinde, hatta bazılarına göre Thebai'da da hüküm süren Boiotialı kral; Aiolos'un oğlu ve Hellen'in torunu (bkz. tab. 4). Birçok tragedyaya konu olan efsanesi karmaşık, bazen de çelişkili olaylarla doludur. Athamas üç kere evlendi. Daha eski bir mitosun romanesk yorumlarına vesile oluşturan, işte bu evliliklerin hikâyesidir.

En ünlü ve muhtemelen Euripides'in *Phriksos* adlı eserine (günümüzde kayıptır) kadar uzanan versiyona göre Athamas birinci evliliğini Nephele ile yaptı. Nephele ona Phriksos adında bir oğlan, Helle adında da bir kız çocuğu verdi. Athamas, Nephele'den ayrıldı ve Kadmos'un kızı Ino'yla evlendi. Bu ikinci evlilikten Learkhos ve Melikertes adında iki oğlan çocuk doğdu. Birinci evlilikten doğan çocukları kıskanan Ino, onları öldürmeyi tasarladı ve bunun için şöyle bir kurnazlık düşündü: Ülkenin kadınlarını ekilecek buğday tanelerini kavurmaları için ikna etti. Erkekler buğdayı ektiler, ama hiçbir şey çıkmadı. Tabii bu sıra dışı olay karşısında Athamas, Delphoi kâhinine danışmaya ulak gönderdi. Ino ulakları kandırdı; onlar da yanıt olarak, felaketin sona ermesi için tanrının, Phriksos'un kurban edilmesini istediğini söylediler. Bu kurnazlık az kalsın başarıya ulaşacaktı. Phriksos sunağa (bazı geleneklere göre kız kardeşiyle birlikte) götürülmüş, tam kurban edilmek üzereydi ki, Nephele ona Hermes'in armağanı olan altın postlu bir koç gönderdi. Koç, iki kardeşi alarak gökyüzüne çıkardı ve onları ölümden kurtardı. Phriksos böylece Kolkhis'e ulaşmayı başardı, ama kız kardeşi boğuldu (bkz. *Helle, Phriksos*).

Bir başka geleneğe göre ise, Ino tarafından kandırılan ulağın kendisi, Phriksos'a acır ve komployu Athamas'a anlatır. Eşinin işlediği ağır suçu öğrenen Athamas, Phriksos'un yerine Ino'nun ve oğlu küçük Melikertes'in kurban edilmesini emreder. Ama onlar sunağa götürüldüleri sırada Dionysos, bir zamanlar sütannesi olan (aşağıya bkz.) Ino'ya acır; onu görünmez kılan bir buluta sararak Melikertes'le birlikte kaçmasını sağlar; sonra da Athamas'ı çıldırtır. Athamas, küçük oğlu Learkhos'u kaynar su dolu bir kazana atarak öldürür. Ino da, Melikertes'le birlikte kendini öldürür (bkz. *Leukothea*). Bu versiyon, efsanenin "trajik" bir düzenlemesi olup, Ino'nun Nephele'nin çocuklarına duyduğu kinle, onun ölümüne ilişkin iki olayı aynı hikâyede uzlaştırmaya yöneliktir. Görünüşe göre, bu iki olay başlangıçta birbirlerinden bağımsızdılar.

Euripides, *Ino* adını taşıyan ikinci tragedyasında, Athamas'ın üçüncü beraberliğini, Hypseus'un kızı Themisto'yla evliliğini işler. Bu tragedyada Ino dağa, Dionysos'un hizmetindeki Bakkhalara katılmaya gider (muhtemelen Phriksos'u kurban etme girişiminin başarısızlığından sonra). Onun öldüğünü zanneden Athamas, Themisto'yla evlenir ve ondan Orkhomenos ve Sphingios adlarında iki çocuğu olur. Ama Ino gizlice geri döner. Kendini Athamas'a tanıtır. Athamas, onu saraya hizmetçi olarak alır. Themisto, rakibesinin ölmediğini öğrenirse de onun nerede gizlendiğini öğrenmeyi başaramaz. Bunun üzerine, Ino'nun çocuklarını öldürmeyi aklına koyar ve kendine sırdaş olarak yeni hizmetçiyi seçer. Karanlıkta ayır-

dedebilmek için Ino'nun çocuklarına siyah, kendininkilere de beyaz giysiler giydirmesini söyler. Sözde köle, giysileri değiştirir. Böylece Themisto kendi iki oğlunu öldürür ve Ino'nunkiler kurtulur. Hatasını öğrenen Themisto intihar eder. Bu efsanenin büyük bölümünün Euripides'in kendi uydurması olması mümkündür.

Genellikle, Phriksos'un kurban edilmesinden sonra Hera'nın öfkesinin, Zeus tarafından Semele'nin kız kardeşi Ino'ya emanet edilen küçük Dionysos'u yetiştirmeyi kabul ettiği için Athamas'ın üzerine çöktüğü anlatılır. Tanrıçanın delirttiği Athamas, küçük Learkhos'u öldürür. Bunun üzerine Ino da Melikertes'i öldürür ve cesetle birlikte kendini denize atar (bkz. *Leukothea*).

Bu cinayetten sonra Boiotia'dan sürülen Athamas, gezgin bir hayat sürmeye başlar. Nereye yerleşebileceğini kâhine sorduğunda, kâhin vahşi hayvanların ona yiyecek verdiği yerde oturmasını söyler. Athamas Tesalya'ya geldiğinde, bir koyun leşini parçalamakta olan kurt sürüsüyle karşılaşır. Onu gören hayvanlar avlarını ona bırakarak kaçarlar. Kehanet böylece gerçekleşmiş olur. Athamas, Athamantia adını verdiği bu ülkeye yerleşerek, Alos (ya da Halos) şehrini kurar. Hypseus'un kızı Themisto'yla evlenir ve bu evlilikten dört çocuğu olur: Leukon, Erythrios, Skhoineus ve Ptoos (bkz. tab. 34 ve tab. 23). Daha sonra Athamas, dinsel bir yasağa uymamaktan dolayı tebaası tarafından kurban edilmek üzere iken, torunu Kytissoros (bu ada bkz.) tarafından kurtarılır. Athamas efsanesinin bu son bölümü, Sophokles tarafından yazılan, ancak bugün kaybolmuş bulunan *Taçlandırılan Athamas* adlı tragedyada sahneye konulmuştur ve sanıldığına göre kahramanın kurban edilmesi, Nephele tarafından intikam amacıyla tertiplenmiştir. Burada Athamas, Kytissoros tarafından değil, Herakles tarafından kurtarılıyordu.

Athena (Ἀθηνᾶ) Roma'da Minerva'yla özdeşleştirilen tanrıça. Athena, Zeus'la Metis'in kızıdır. Metis hamileyken ve bir kız çocuğunu dünyaya getirmek üzereyken, Zeus onu yuttu; Metis'in kızı olursa, arkasından Zeus'u gökyüzü imparatorluğundan atacak bir erkek çocuğu olacağını söyleyen Ouranos ile Gaia'nın öğüdü üzerine yaptı bunu. Doğum zamanı gelince Zeus, kafasını bir baltayla yarmasını Hephaistos'a emretti. Zeus'un yarılan kafasından silahlı bir kız fırladı. Tanrıça Athena'ydı bu. Athena'nın doğum yeri genellikle Libye'de Tritonis gölünün kıyısı olarak gösterilir. Athena doğarken yeri göğü titreten bir savaş narası attı.

Mızrak ve aigis (keçi derisinden bir tür zırh ya da kalkan) ile donanmış olan savaşçı tanrıça, Gigantlarla (Devler) savaşta doğal olarak önemli bir rol oynadı. Pallas'ı ve Enkelados'u öldürdü. Pallas'ın derisini yüzerek kendine zırh yaptı. Enkelados'a gelince, Athena onu Sicilya'ya kadar kovaladı ve tüm adayı üzerine atarak onu hareketsiz hale getirdi. *Ilias*'a göre, Akhalaların safında savaşa katıldı (Paris, Ida'da güzellik ödülünü ona vermeyi reddettiğinden beri Troialılara düşman kesilmişti). Athena'nın Troia'da kolladığı kahramanlar: Diomedes, Odysseus, Akhilleus, Menelaos vs. idi. Aynı şekilde Herakles'i de savaşta korudu. Zaten Herakles büyük işlerine girişeceği sırada, onu ilk silahlandıran Athena olmuştur. Herakles'e tunçtan çalparalar veren

de odur. Herakles bunlarla Stymphalis gölündeki kuşları ürküterek, onları oklarıyla vurup öldürdü. Buna karşılık, Eurystheus Hesperisoğullarının altın elmalarını geri verdiği zaman, Herakles bunları tanrıçaya armağan eder. Devlere karşı savaşta Athena'nın safında çarpışır.

Aynı şekilde Athena, Odysseus'a Ithake'ye geri dönmesi için yardım eder. *Odysseia*'da hep aynı şeyi yapar: kahramana yardımcı olmak için şekil değiştirip, farklı ölümlülerin kılığına girerek olaylara müdahale eder. Ayrıca düşler gönderir; örneğin Odysseus'un Phaiaklar Adası'nda karaya çıkacağı günü bilen Athena, bunu Nausikaa'ya iletmek için ona bir rüya gördürür ve nehirde çamaşır yıkamaya gitmesini telkin eder. Evine dönmesi için Odysseus'e bir gemi sağlayacak olan genç kızın, bu karşılaşmadan iyice etkilenmesi için, himayesine aldığı kahramanı olağanüstü güzelliklerle donatır. Bundan başka, Zeus'u da kahramandan yana davranmaya teşvik eder. Kalypso'ya Odysseus'un bırakılması ve ona yeniden denize açılma olanağının sağlanması emrini verdiren de yine Athena'dır.

Odysseus'a ve Herakles'e sağlanan bu himaye, Zekâ'nın kahramanların kaba gücüne ve kişisel değerlerine yardım etmesini simgelemektedir. Çünkü, Athena, Yunan dünyasında, özellikle de kendi şehri Atina'da, akıl tanrıçası sayılıyordu. Sanatları da edebiyatı da o yönetiyordu. Hatta bu işte Mousaların yerini almaya doğru gittiği bile söylenebilir. Ama gerçek anlamıyla şiirden ve müzikten çok, felsefeyle ilgiliydi. Zekâya dayalı faaliyetler tanrıçası olarak da iplik eğiricileri, dokumacıları, nakışçıları vs. korurdu (bkz. *Arakhne* efsanesi vs.). Savaşçı ruhuyla birleşen zekâsı sayesinde yanyana dört at koşulu savaş arabasını icat etmiştir. O zamana kadar yapılan en büyük gemi olan Argo'nun yapımına da o önderlik etmiştir (bkz. *Argonautlar*).

Onun mahareti barış sanatlarında da kendine uygulama alanı bulmuştur. Attike'de, başka bazı yararlı işleri arasında, zeytinyağının keşfi, hatta zeytin ağacının ülkeye getirilişi ona atfediliyordu. Athena'nın zeytin ağacını Attike'ye armağan etmesinin, bu ülkenin hükümdarlığını hak etmek için olduğu söyleniyordu. Poseidon da, bu ülkenin egemenliği konusunda Athena'yla rekabet halindeydi. Her iki tanrı da, unvanlarını yüceltebilmek için Attike'ye verebilecekleri en güzel armağanı vermeye çalışmışlardır. Poseidon, üç dişli yabasının bir vuruşuyla Atina Akropolis'inin üstünde tuzlu bir göl meydana getirdi. Athena ise, orada bir zeytin ağacının bitmesini sağladı. Hakem seçilen on iki tanrı, zeytin ağacının daha tercihe değer olduğu kararına vardılar ve Attike üzerinde egemenlik hakkını Athena'ya verdiler.

Birçok şehir, Athena'yı kendilerine koruyucu ve patron olarak aldı. Kendi adını verdiği Atina'dan başka, Sparta, Megara, Argos gibi şehirlerin merkezlerinde tapınakları vardı. Troia'da, Palladion adı verilen çok eski bir put biçiminde özel bir kültü bulunuyordu. Bu put, şehrin sağ ve esen kalmasının güvencesi sayılmaktaydı. Palladion ele geçirilmeden Troia alınamazdı. Bu nedenle, Diomedes'le Odysseus bir gece Troia'ya girerek heykeli çaldılar ve böylece şehri korumasız bıraktılar. Tarihi çağlarda Roma'da, Vesta tapınağında korunan Palladion, orada da aynı işi

görüyordu (karş. *Palladion*).

Athena bakire kaldı. Bununla birlikte, şu şekilde bir oğlu olduğu anlatılır: Athena, silah edinmek için Hephaistos'un demirci ocağına gider. Aphrodite'nin terk ettiği tanrı, Athena'yı görür görmez ona âşık olur ve onu takip etmeye başlar. Athena kaçar. Hephaistos, topallığına rağmen onu yakalamayı başarır ve kollarına alır, ama Athena boyun eğmez. Ne var ki, Hephaistos, duyduğu arzunun şiddetiyle tanrıçanın bacağına boşalır. Athena tiksinerek bacağını bir yün parçasıyla siler ve bu pisliği yere atar. İşte bu şekilde döllenen topraktan, tanrıçanın kendi oğlu saydığı Erikhthonios doğmuştur. Athena onu, öteki tanrıların haberi olmaksızın büyüttü ve ölümsüz kılmak istedi. Onu, bir yılanın gözetiminde bir sandığa kapattı ve Atina kralının kızlarına emanet etti (bkz. *Aglauros*).

Athena'nın sembolleri mızrak, miğfer ve kalkandı. Kalkanı, Zeus'unkiyle aynıydı. Kalkanının üstüne Perseus'un verdiği ve kendisine her bakanı taşa çeviren Gorgo'nun kafasını takmıştı. Athena'nın sevdiği hayvan baykuş, sevdiği bitki de zeytin ağacıydı. Uzun boylu, yüz hatları sakin, gerçekte güzel olmaktan çok ihtişamlı olan Athena, geleneksel olarak "tirşe gözlü tanrıça" olarak tarif edilir. Ona verilen *Pallas* adı için, bu kelimeye bkz.

Atlantis (Ἀτλαντίς) Platon, iki diyaloğunda, Solon'un Mısır seyahati sırasında rahiplere sorular sorduğunu ve bunlardan Nil deltasında Sais şehrinde yaşayan birinin, çok eskiden Atina'nın Atlantis halkına karşı açtığı bir savaşa dair bazı efsaneler aktardığını söyler. *Timaios*'ta başlayan bu hikâye, *Kritias*'tan elimizde kalan fragmanda yeniden ele alınır ve geliştirilir. Mısırlı rahip, Atlantislilerin Akdeniz'den çıkılıp okyanusa açılan yerde, Herakles Sütunlarının karşısında yer alan bir adada yaşadıklarını anlatır. Tanrılar yeryüzünü paylaştıkları zaman, Atina, Athena'yla Hephaistos'un payına düşmüş, Atlantis de Poseidon'un olmuştu. Orada, Evenor ve Leukippos adlarını taşıyan ana ve babasını yitirmiş Klito adında bir genç kız yaşamaktaydı. Poseidon ona gönlünü kaptırdı. Klito, adanın ortasındaki bir dağda yaşıyordu. Tanrı, Klito'nun oturduğu yerin etrafına surlar ve su dolu bir hendek inşa etti ve orada uzun zaman onunla yaşadı. Klito, ona beş kez ikiz çocuklar doğurdu. Bunların en büyüğünün adı Atlas'tı. Poseidon ona üstünlük tanıyordu. Adanın bütün toprağını on parçaya böldü. Atlas, merkezdeki dağda hüküm sürüyor ve iktidarını oradan yürütüyordu. Atlantis Adası, bitki örtüsüyle olduğu kadar maden yataklarıyla da çok zengin bir adaydı. Burada yalnız altın, bakır, demir, vs. bol bulunmakla kalmıyor, aynı zamanda ateş gibi parlayan bir maden olan "oreikhalkos" da bulunuyordu. Atlantis kralları, yer altı yolları, köprüler, kanallar, savunmayı ve geçişi kolaylaştıran karmaşık geçitlerle donatılmış şahane şehirler kurdular. On bölgenin herbirinde, Poseidon'la Klito'nun oğlu olan ilk on kralın soyundan gelenler hüküm sürüyordu. Atlas'ın soyundan gelenler bunların baş hükümdarlarıydı. Her yıl özel bir tören için başkentte toplanırlar, bu toplantı sırasında ritüel bir boğa avı düzenlerler ve boğazladıkları hayvanın kanını içerek aralarındaki manevi bağı pekiştirirlerdi. Daha sonra, soluk camgöbeği bol bir elbise giyerek, gece ka-

ranlığında bütün lambalar söndürüldükten sonra, kurbanın hâlâ sıcak olan küllerinin üstüne otururlar ve karşılıklı birbirlerini yargılarlardı. Platon'un diyaloğundan günümüze kalan fragman burada kesiliyor.

Atlantisliler, dünyayı boyundurukları altına almaya çalıştılar, ama Platon'dan dokuz bin yıl önce Atinalılara yenildiler. Sicilyalı Diodoros tarafından aktarılan oldukça farklı bir geleneğe göre Atlantisliler, Libyelilerin komşusuydular ve Amazonların saldırısına uğramışlardı (bkz. *Myrina* mad.). Platon'a göre, Atlantisliler ve onların adası bir kıyamet sonucu yok olup gitmişlerdir.

Atlas (Ἄτλας) Iapetos ile Okeanos kızı Klymene'nin (bazen Okeanos kızı Asia'nın) oğlu dev. "Müthiş adamlar" denen Menoitios, Prometheus ve Epimetheus'un kardeşi (bkz. tab. 25 ve tab. 39). Bazı geleneklerde Ouranos'un oğlu, dolayısıyla Kronos'un kardeşi olarak geçer. Olymposlulardan önceki tanrılar, yani ölçüsüzce iri ve canavar yapılı varlıklar kuşağındandır. Atlas, Gigantlarla Tanrıların Savaşı'na katıldı; Zeus tarafından, gök kubbeyi omuzlarında taşımakla cezalandırıldı. Atlas'ın yurdu genellikle, Uzakbatı'da Hesperisler ülkesinde gösterilir. Bazen, "Hiperborealılar diyarı"nda olduğu da söylenir. Herodotos Atlas'tan, Kuzey Afrika'da yer alan bir dağ olarak söz eden ilk kişidir. Rivayete göre Perseus, Gorgo'yu öldürdükten sonra geri dönerken, Atlas'a Medusa'nın başını göstererek onu kayaya dönüştürmüştür (bkz. *Perseus*).

Atlas'ın birçok çocuğu olduğu söylenir: Pleione'den Pleiadlar ve Hyadlar; Hesperis'ten Hesperisler. Dione de onun kızı olarak gösterilir. Atlas'ın oğulları ise, Hyas ve Hesperos'tu.

Daha sonraki spekülasyonlar Atlas'ı, insanlara gökyüzünün yasalarını öğreten ve bu nedenle tanrılaştırılan bir astronom gibi gösterir. Kimi zaman da üç ayrı Atlas'tan söz edilir: Afrika Atlası, İtalyan Atlas ve Maia'nın babası, dolayısıyla da Hermes'in büyükbabası olan Arkadhia Atlası.

Atlantis'e adını veren Atlas için bkz. *Atlantis*.

Atreus (Ἀτρεύς) Pelops'la Hippodameia'nın oğlu. Thyestes'in ağabeyi (bkz. tab. 2). Atreus efsanesi, esas itibarıyla iki kardeşin kini ve birbirlerinden acımasızca öç almaları üzerine kurulmuştur. Ancak bu kin, henüz Homeros destanlarında geçmez. Bu kinin kaynağı olarak bazen Pelops'un laneti gösterilir: gerçekten de, Atreus ve Thyestes, anneleri Hippodameia ile birlik olup, Pelops'un Nympha Aksiokhe'den olan oğlu, yani üvey kardeşleri Khrysippos'u öldürdüler. Pelops, ceza olarak iki delikanlıyı ülkeden sürdü ve onları lanetledi. Onlar da Mykenai'a, Atreus'un yeğeni Eurystheus'un ya da daha yaygın versiyona göre, Eurystheus'un babası Sthenelos'un yanına sığındılar. Sthenelos da, Amphitryon'u Argolis'ten kovduğu zaman, şehri ve Mideia toprağını Atreus'la Thyestes'e emanet etti. Daha sonra, Eurystheus çocuksuz ölünce, Heraklesoğulları'nın etkisiyle bir kâhin Mykenaililere, Pelops'un oğullarından birini kral olarak seçmelerini öğütledi. Mykenaililer de, Atreus ile Thyestes'i iktidara getirdiler. Fakat, iki kardeşin herbiri krallığa kendisinin layık olduğunu ileri sürmeye başladı. Aralarındaki kin o zaman ortaya çıktı. Atreus, bir zamanlar sürüsünde altın post-

lu bir kuzu bulmuştu. Sürüsünün en iyi ürününü Artemis'e kurban etmeye söz verdiği halde, o yıl kuzuyu kendine ayırdı ve onun postunu bir sandığa kapattı. Ama Atreus'un Thyestes'e âşık olan karısı Aerope (bkz. *Aerope*), sihirli postu gizlice ona verdi. Mykenaililerin önünde yapılan tartışmada Thyestes, bir altın post gösterebilenin kral olarak seçilmesini önerdi. Atreus kabul etti, çünkü Aerope'nin postu çaldığını bilmiyordu. Thyestes postu gösterdi ve kral seçildi. Ama Zeus, Hermes aracılığıyla, Atreus'u gerçek kralın başka bir kehanet belirtisiyle seçileceğine dair Thyestes'le anlaşma yapması için uyardı; güneş tersten batarsa Mykenai üzerinde Atreus hükûm sürecekti, aksi halde Thyestes iktidarı elinde tutacaktı. Thyestes bunu kabul etti ve hemen ardından güneş doğudan battı. Tanrıların kimden yana olduğunu açıkça kanıtlayan bu işaret karşısında Atreus, kesin olarak şehirde hükümdarlığını kurdu ve hemen Thyestes'i krallıktan sürdü. Ama hemen ardından, Aerope'nin Thyestes'le entrikasını öğrenince, onunla uzlaşır gibi yaptı ve onu geri çağırdı. Thyestes Mykenai'a gelince, Atreus Thyestes'in Nereus kızlarının birinden olan üç oğlu Aglaos, Kallileon ve Orkhomenos'u, tanrıya yakararak Zeus tapınağına sığınmalarına rağmen gizlice öldürdü. Sonra, üç çocuğu parçalara ayırıp haşladı ve bir şölende babalarına yiyecek olarak sundu. Thyestes yemeği yiyince, Atreus ona çocuklarının kafalarını göstererek yediği yemeğin ne olduğunu açıkladı, sonra da onu ülkeden kovdu. Thyestes, Sikyon'a sığındı. Orada bir kâhinin öğüdü üzerine, kendi kızından, ama kendi kızının haberi olmaksızın, Aigisthos adında bir erkek çocuk dünyaya getirdi. Thyestes'in Pelopia adındaki bu kızı, daha sonra amcası Atreus'la evlendi. Atreus, gerçek babasının kim olduğunu bilmediği Aigisthos'u büyüttü. Aigisthos büyüdüğü zaman, Atreus, Thyestes'i öldürme görevini ona verdi, ama Aigisthos onun kendi babası olduğunu tam zamanında öğrendi ve Mykenai'a geri dönerek, Atreus'u öldürdü ve krallığı Thyestes'e verdi (bkz. *Aigisthos*).

Agamemnon'la Menelaos, her ne kadar bazen Atreus'un genç yaşta ölen ve çocukları büyükbabaları tarafından alınan oğlu Pleisthenes'e atfedilirse de, aslında onlar Atreus'un Aerope'den olma çocuklarıdır (bkz. *Pleisthenes*, *Aerope*).

Attis (Ἄττις) Bir Phrygia tanrısı. Tanrıların Anası Kybele'nin arkadaşı. Attis kültü Helen dünyasında, sonra da Roma'da yayıldıkça, efsanesi de gelişmiştir. Başlangıçta Attis, Agdistis ile Saggarios Nehri'nin nymphası (ya da kızı) Nana'nın oğlu olarak gösteriliyordu. Doğumunun hangi şartlar içinde gerçekleştiği konusunda bkz. *Agdistis*. Hermafrodit olan Agdistis, Attis'e âşık oldu ve onu delirtti. Attis, deliliğin etkisiyle bir orji sırasında kendi erkeklik organını kestiği gibi, seyircilerin de kendisiyle birlikte aynı işi yapmalarına sebep oldu. Bu mitos, Kybele'nin Asya kültünde gerçekten cereyan eden bu türden sahnelerin aktarımından başka bir şey değildir. Efsanede Attis, uzvu kesildiği için ölür; ama ölümünde âdeta gizli bir hayat gücü vardır ve mezarından çiçekler fışkırır (bkz. *Agdistis*).

Ovidius, Attis efsanesinin tümüyle farklı bir versiyonunu aktarır: Phrygia ormanlarında o kadar yakışıklı bir delikanlı vardı ki, Kybele tarafından temiz bir aşkla sevilmeye layık görülmüştü.

Kybele onu ebediyen kendisine bağlamaya ve tapınağının bekçisi yapmaya karar verdi. Ama bunun için, Attis'in hep bakir kalmasını şart koştu. Oysa Attis, Nympha Sagaritis'in (adı Saggarios Nehri'nin adını anımsatmaktadır) aşkına dayanamadı. Öfkelenen Kybele, nymphanın hayatının bağlı olduğu ağacı kesti ve Attis'i de delirtti. Şiddetli bir delilik krizi sırasında Attis, erkeklik organını kesti. Görünüşe bakılırsa, bu işi yaptıktan sonra Attis yeniden tanrıçanın hizmetine alındı. Kybele'nin arabasında, onunla birlikte Phrygia dağlarını dolaşır halde tasvir ediliyordu.

***Aucnus** Ocnus da denir. Bologna efsanesine bağlı bir Etrüsk kahramanı. Faunus'un ya da Tiberis tanrısının oğludur. Annesi, Teiresias'ın ya da Herakles'in kızı Manto'ydu. Aslen Perugialı olan Aucnus, Perugia'yı kuran erkek kardeşi Aulestes'i gölgede bırakmamak için şehri terk etti. Apennin'i aştı ve daha sonra Bologna adını alan Etrüsk şehri Felsina'yı kurdu. Aucnus'un yoldaşları da Po Ovası'nda, başta Mantova olmak üzere başka şehirler kurdular.

Auge (Αὐγη) Arkadhia'da Tegea şehrinin kralı Aleos ile Perseus'un kızı Neaira'nın kızı (bkz. tab. 5). Auge efsanesi, hem Herakles efsanesine hem de oğlu Telephos dolayısıyla Troia efsanesine bağlanır. Güvenilir en eski versiyonlardan birine göre Auge, Troia kralı Laomedon'un sarayında yaşarken, Herakles şehri almaya geldiği zaman ona âşık olur (bkz. *Herakles*). Auge, bilinmeyen nedenlerle, oradan Mysia kralı Teuthras'ın sarayına gider. Ama en yaygın versiyon, Euripides'in *Auge*'sine ve Sophokles'in *Mysialılarına* ve *Aleadai*'sine kadar uzanan aşağıdaki versiyondur: Bir kâhin Aleos'u, kızının bir erkek çocuk doğuracağı, bu çocuğun dayılarını (Aleadai) öldüreceği ve onların yerine hükûm süreceği konusunda uyarır. Bunun üzerine kral, kızını tanrıça Athena'ya adar ve evlenmesini yasaklar; aksi halde öldürülecektir. Ne var ki, Tegeus'tan geçerek Elis'e, Augias'la savaşmaya giden Herakles, Aleos tarafından konuk edilir ve orada büyük bir şölenden sonra sarhoş bir halde, Auge'ye tecavüz eder (onun kralın kızı olduğunu bilmeden). Tecavüz, Athena tapınağında ya da yakınındaki bir pınarın başında vuku bulur. Kral, kızının hamile olduğunu öğrenince onu öldürmek ister. Bir rivayete göre, Auge'yle çocuğunu bir sandığa kapatarak denize salar; başka bir rivayete göre ise, her ikisini de denizci Nauplios'a vererek, onları denize atmasını emreder. Nauplios, daha önce Aerope ve kız kardeşi (bkz. *Aerope*) için yaptığı gibi genç kadını ve oğlunu kurtarır. Onları köle tüccarlarına satar. Köle tüccarları da, onları Mysia'ya götürürler. Çocuğu olmayan Mysia kralı, Auge ile evlenir ve Auge'nin oğlu Telephos'u evlat edinir. Bir başka versiyon da, Auge'nin oğlunu dünyaya getirdikten sonra satıldığını, çocuğun bir dağda terk edilmiş olarak Arkadhia'da kaldığını ve bir dişi geyiğin onu sütüyle beslediğini anlatmaktadır. Daha sonra, Delphoi kâhininin öğüdü üzerine Telephos, Mysia'ya, Teuthras'ın yanına gelir ve annesini bulur (bkz. *Telephos* ve ana oğulun tanışmasının romanesk hikâyesi).

Augeias (Αὐγείας) Elis (Peloponisos'ta) kralı. Çoğu zaman Güneş'in (Helios) oğlu olarak kabul edilir. Ama aynı derecede güvenilir başka soyağaçları da vardır. Örneğin Augeias, Lapith Phorbas'ın ya da Poseidon'un ya da

Elis'e adını veren kahraman Eleios'un oğlu olarak da gösterilir. Augeias'ın annesi, Neleus'un kızı Hyrmine'dir (bkz. tab. 10 ve tab. 23). Bütün bu soyağaçlarında Augeias'ın erkek kardeşi Aktor'dur. Onun hiç görmediği üvey kardeşi Aietes'i tanımak amacıyla Argonautlar seferine katıldığı söylenir.

Augeias'ın, babasından kalma çok büyük sürüleri vardı, ama ihmalkâr davranarak gübrenin ahırlarda birikmesine yol açıyordu. Bu yüzden toprakları verimsiz kalıyordu. Dolayısıyla Eurisheus, Herakles'e onun ahırlarını temizlemesini emrettiği zaman, Augeias bunu memnuniyetle kabul etti. Kaldı ki, Herakles bu işi bir günde bitirirse karşılık olarak sadece sürülerinin onda birini istiyordu. Augeias, Herakles'in bu işi bir günde yapabileceğine inanmadı. Ne var ki Herakles, ahırları çevreleyen duvarda bir gedik açarak, yan yana akan Penios ve Alpheios nehirlerinin sularını buraya akıttı. Sular, avlunun öteki ucundan çıktı ve bütün gübreyi sürükleyip götürdü. Kahramanın iddia ettiği şeyi gerçekleştirdiğini görmekten sinirlenen Augeias, Herakles'in Iolaos'tan yardım gördüğünü, üstelik onun zaten Eurisheus'un hizmetinde olduğunu ileri sürerek öngörülen ücreti vermeye yanaşmadı. Augeias'ın oğlu Phyleus, bir tanık olarak yargıçlar önünde babasının, işin karşılığı olarak Herakles'e sürülerinin onda birini vermeyi taahhüt ettiğini beyan etti. Öfkelenen Augeias, hükümden önce Herakles'le Phyleus'u krallığından kovdu, ama daha sonra Herakles Arkadhialı gönüllülerden oluşan bir ordu topladı ve Augeias'ın üzerine yürüdü. Augeias, kahramanın ona karşı bir birlik hazırladığını öğrenince, Aktor'un iki oğlu olan yeğenleri Molionidai'yi (bkz. *Molionidai*) kendisini savunmakla görevlendirdi. Herakles bu sırada hastalanınca, iki kardeş bundan yararlanıp kahramanı bozguna uğrattılar. Ama çok geçmeden, Herakles bir dinsel tören sırasında iki Molionidai'yi öldürdü ve Elis'i ele geçirdi; ayrıca Augeias'la oğullarını da öldürdü ve şehrin tahtına Phileus'u çıkardı. Bir başka geleneğe göre ise, Augeias iyice ihtiyarlayıp eceliyle öldü. Halkı ona tanrısallık atfetti, bkz. *Herakles*. Augeias'ın hazinesi hikâyesi için bkz. *Agamedes*.

Auksesia (Αὐξησία) Troizen'e gelen iki Giritli genç kızdan biri; arkadaşı olan diğerinin adı Damia'ydı. Rastlantı sonucu, bir ayaklanmaya karışınca, halk tarafından taşlanarak öldürüldüler. Bu haksızlığın telafisi amacıyla onlara bir kült adandı ve şereflerine bir şenlik düzenlendi. Auksesia ve Damia, Demeter ve Persephone ile özdeşleştirildiler.

Aura (Αὔρα) "Meltem." Periboia adlı bir Phrygialı kadın ile Titan Lelantos'un kızı. Rüzgâr kadar hızlı olan Aura, Artemis'in arkadaşlarıyla birlikte avlanıyordu. Dionysos ona âşık oldu ve koşuda ona yetişmek için boş yere didindi. Çok daha hafif olan Aura her zaman kaçıp kurtuluyordu. Bu durum, Dionysos'un isteğiyle Aphrodite'nin onu çıldırttığı ana kadar sürdü. Aura aklını öylesine yitirmişti ki, kendini Dionysos'a verdi. Dionysos'tan ikiz çocukları oldu; ama çılgınlık içinde kendini parçaladı ve Saggarios Nehri'ne attı. Zeus onu kaynağa dönüştürdü. Aura'nın ikizlerinden biri, Inakhos'tu (bkz. *Inakhos*).

Aurore Bkz. *Eos*.

Auson (Αὔσων) Odysseus'un, yolculukları sırasında, bazılarına göre Kirke'den,

bazılarına göre de Kalypso'dan dünyaya gelen oğlu (bkz. tab. 29). Latinos adında bir kardeşi ve Liparos adında bir oğlu olduğu söylenir. Auson, Ausonia da denen Italya'nın ilk sakinleri olan Ausonlara da adını vermiştir. Ülkede ilk hüküm süren o oldu (ayr. bkz. *Leukasia* mad. ve Auson'u kral Italos'un oğlu olarak gösteren gelenek).

Autoleon (Αὐτολέων) Lokrisliler savaşırken, yurttaşları Aias'ın onuruna, onun da gelip aralarında savaşacağı inancıyla saflarında boş bir yer bırakırlardı. Bir gün Krotone sakinleriyle çarpışırlarken, bunlardan biri olan Autoleon, bu boş bırakılan yerden Lokris saflarına sızmaya çalıştı, ama bir hayalet onu kalçasından ağır bir şekilde yaraladı ve yarası bir türlü iyileşmedi. Akıl danıştığı kâhin, ona Tuna ağzındaki Beyaz Ada'ya gitmesini (bkz. *Akhilleus*) ve kahramanlara, özellikle de Lokrisli Aias'a kefaret kurbanları sunmasını söyledi. Autoleon orada Helene'yi gördü. Helene Autoleon'u, şiirlerinden birinde kendisinden kötü bir şekilde söz ettiği için kör olan şair Stesikhoros'a bir mesaj iletmekle görevlendirdi; ona bir "palinodie" söylerse gözlerinin açılacağı haberini gönderdi. Gerçekten de öyle oldu. Konon tarafından aktarılan versiyon budur. Aynı anekdotu anlatan Pausanias ise, kahramanın adını Leonymos olarak zikreder.

Autolykos (Αὐτόλυκος) Hermes'le Khione'nin ya da Stilbe'nin (Eosphoros'un kızı) oğlu; Philammon'un ikiz kardeşi (bkz. *Daidalion* ve *Khione* 3). Erysikhthon'un kızı Mnestra'yla evlendi. Ama bu, muhtemelen daha geç bir tarihe ait bir gelenektir. Autolykos kızı Antikleia dolayısıyla Odysseus'un büyükbabası olur (bkz. tab 36 ve tab. 29). Autolykos, babası Hermes'ten, hiç yakalanmadan hırsızlık yapma yeteneğini almıştı. Bu nedenle yaptığı hırsızlıklar oldukça çoktur. Amyntor'dan, onun Odysseus'a verdiği ve Odysseus'un da Diomedes'le birlikte Troia'ya gece seferine çıktığında taktığı deri miğferi çaldı. Sonra, Euboia'da Eurytos'un sürülerini çaldı. Aynı şekilde, Sisyphos'un (bkz. *Sisyphos*) hayvanlarını çalmaya kalktı, ama başarılı olamadı. Hırsızlıklarının anlaşılmasını önlemek için, sığırların derisini boyayarak hayvanları tanınmaz hale getirmede ustalaştı. Bazı yazarlara göre, şekil değiştirme yeteneği de vardı.

Herakles'e güreş sanatını öğretti.

Sisyphos, çalınan sürülerini bulmak amacıyla Autolykos'un evinde kaldığı sırada, Autolykos, Laertes'le evlendirmek üzere olduğu kızı Antikleia'yı gizlice onun koynuna koydu.

Autolykos, Argonautlar seferine de katıldı. Kızı Polymede, Aison'la evlendiğinden, Autolykos bazen Iason'un büyükbabası olarak gösterir.

Automedon (Αὐτομέδων) Akhilleus'un araba sürücüsü ve dolayısıyla onun savaş arkadaşı. Kendisi de, Skyros birliğini temsil eden on geminin başında Troia'ya gelen bir önderdir. Troia önündeki savaşlara aktif olarak katıldı. Akhilleus'un ölümünden sonra, onun oğlu Pyrrhos-Neoptolemos'a hizmet etmeye devam etti. Şehrin alınışına katıldı.

***Avillus** Romulus'la Hersilia'nın (bkz. *Hersilia*) oğlu.

Abas : 1) *Il.*, II, 536 ve dev.; IV, 464; *skol.* ad II, 536: EUST., ad HOM., s. 281, 43; HYG., *Fab.* 157; ET. BYZ., Ἄβαντίς: STRAB., X, s. 445; EUR., I. A., 164 ve dev., APOLL. RH., *Arg.*, I, 77 ve dev.; ve skol. *ad loc.*; IV, 1214. 2) APD., *Bibl.*, II, 1, 1; PAUS., II, 12, 2; 16, 2; X, 35, 1. 3) APD., *Bibl.*, I, 9, 13; Apoll. RH. *Arg.*, I, 139 ve dev., ve skol. *ad loc*; PAUS., I, 43, 5.

Aborigenler : DEN. HAL., I, 9 ve dev.; 72; II, 48 ve dev.; CATO, FR. 5, 6, 7; SALL., *Catil*, VI, 1; LYC. *Alex.*, 1253 (buraya geçen Βορείγονοί kelimesinin *Aborigines* adının acemice çevirisi olması mümkündür); FEST., s. 266; PLIN., *Hist. Nat.*, IV, 120: SERV. Ad VERG., *Aen.*, VIII, 328. karş. J. BERARD. *La Colonisation grecque en Italie méridionale*... Paris 1941, s. 387 ve dev.; J.. PERRET, *les Originees de la légende troyenne de Rome*, Paris 1942.

Acca Larentia : PLUT., *Quest. Rom.*, 35: LACTANTIUS, I, 1, 20; CATON, nakleden MACR., 1, 10, 16: VARR., L. 1., VI, 23; PLUT., *Rom.*, 4 ve dev., bkz. MOMSEN, in *Festgaben für G. Homever*, Berlin, 1871, s. 93 ve dev., J. BAYET, *Hercule Romain*, Paris 1926; A. MOMIGLIANO, in *Miscellanea Fac. Lett. Di Torino*, ser. II. 1938; V. PESTALOZZA, *Mater Larum e Acca Larentia , Rendic, del Ist Lombardo*, 1933, s. 905 ve dev., E. TABELING, *Mater Larum.*, Frankfurt, 1932; D. SABBATUCCI, *Il mito di Acca Larentia, in Studi a materiali*..., XXIX (1958). s. 41-76.

Acron : PLUT., *Rom.* 16; T. LIV., I, 10; DEN, HAL., II, 34; VAL. MAX., II, 2, 3; FLOR., I, 1, 11,; SERV., ad VERG., *Aen.*, VI, 859.

Admete : ATHEN., XV, 672 *a*; PAUS., VII, 4, 4.

Admetos: APD., *Bibl.*, I, 8, 2; 9, 16; TIB., II, 3, 11 ve dev.; OV., *Her.*, V. 151; PLUT., *Num.*, 4; AISKH., *Eum.*, 172; 723; 728; Eur., Alk., *passim.*

Adonis : APD., *Bibl.*, III, 14, 4; HYG., *Fab.*, 58 ve 161; SERV., ad VERG., *Ecl.*, X, 18; OV., *Metam.*, X, 345 ve dev., SERV., ad VERG., *Aen.*, V, 72; HYG., *Fab.*, 164 c; THEOKR., I, 109; III, 46 ve skol.; PROP., III, 5, 38, LOUKIANOS, *Suriyeli Tanrıça.*, 8; STRAB., 755; PAUS., VI, 24, 7; BION, I, 72; THEOKR., XV, 102, 136 ve dev., HYG., *Fab.*, 251; *Orpheusçu Ilahiler*, 56, 9; AUSONIUS, *Epit. In Glauc.*; *Cupido crucifix*, 57 ve dev.; CLEM, ALEX., *Proptrept*, s. 21, C. Karş. J. G. FRAZER, *Adonis*, çev. Ann, Mus, Guimet, XXX, Paris, 1921, Karş. E. REINER, *Die rituelle Totenklage*, Tübingen, 1938; S. RONZEVALLE, *Mél. Univ. Saint-Joseph, Beyrut*, 1929, s. 141-204.

Adrastos : *Il.*, II, 572; PIND., *Nem.*, IX, 9 ve dev., HDT., V. 67.; APD., *Bibl.* III, 6, 1 ve dev. skol. ad *Od.* XI, 326; *Il.*, XIV, 119 ve dev.; IV, 376 ve dev., PAUS., I, 43; IX, 9, 1; PIND., *Olymp.*, VI, 19 ve dev.; PLUT., *Theseus*, 29; HYG., *Fab.* 242; STATIOS, *Theb.*, *pass.*; AISKH., kayıp trag. *Eleusisliler.*

Aedon : *Od.*, XIX, 518 ve dev.; ANTON., LIB., *Transf.* XI.

Aerope : 1) APD., *Bibl.*, III, 2, 1.; skol. Ad *Il.*, I, 7; SOPH., *Aias*, 1297 ve skol. *ad. loc.*; APD., *Epitome*, Frazer ed, II, 7, 10, EUR., *Orestes* 16 ve dev., kayıp trag. *Giritliler*; SERV., ad VERG., *Aen.*, I, 458; HYG., *Fab.*, 86; PAUS., II, 18, 2; OV., *Trist.*, II, 391; 2) PAUS., VIII, 44, 7.

Agamedes : PAUS., VIII, 4, 8; 10, 2; IX, 11, 1; 37, 3-7; 39, 6; STRAB., IX, 11, 1, s. 421; skol. ad ARISTOPH, *Bulutlar*, 500; PLAT., *Axioch.*, 367 c; Hom., *Apollon'a Övgü.*, 118; PLUT., *Cons. ad Ap.*, 108, 39; CIC., *Tusc.*, II, 47, ayr. bkz. *Trophonios*; karş. A. H. KRAPPE., in Arch. *f. Rel. Wiss.* XXX (1933). s. 228-241.

Agamemnon : EUR., *Iphig. Aulis'te passim*, not. 1149 ve dev.;337 ve dev., vs.; APD., *Ep.*, Frazer ed, II, 15; III, 7; PAUS., II, 18, 2; 22, 2 ve dev.; HYG., *Fab.*, 88; *Il.*, IX, 142 ve dev.; SOPH., *El.*, 157; EUR., *Or.*, 23., 299-300; CIC., *De Div.*, II, 30,; OV., *Metam.*, XII, 11 ila 23; AISKH., *Ag., passim.*; skol. ad *Il.*, I, 59; APD., *EP.*, III. 17 ve dev., SOPH., *El.*, 566 ve dev.; HYG., *Fab.*, 98; EUR.,

Iphig Aulis'te 88; skol. ad., *Il.*, I, 108; TZET., ad LYC., 183; SOPH., fr. (Nauck), p. 128; *Phil., passim*; *Il.*, I, 366 ve dev.; XI 92, 101, 122; XIX. 56 ve dev.; *Od*, XI, 547 ve dev.; 422; III, 141 ve dev.; karş. PAUS., II, 16, 6; *Od*, III. 263 ve dev.; IV, 524; XI, 421 ve dev., PIND., *Pyth.*, XI, 17 ve dev.; AISKH., *Ag.*, 1417; SOPH., *El.*, 530; APD., *Ep.*, VI, 23; SEN., *Agam.*, 875 ve dev.; SERV ad VERG, *Aen.*, XI. 268 ve dev. vs.; HYG., *Fab.*, 117; karş. diğer eserler arasında, NILSSON, *Homer and Mycenae*, Londra, *1933*; LEAF, *Homer and History*, Londra, 1915, P. MAZON'un *Ilyada* edisyonuna yazdığı giriş, Paris, 1949; L. MARRIE., *Zeus Agamemnon in Sparta*, *Arch. f. Rel. W.*, XXIII, s. 359 ve dev.

Agapenor : *Il.*, II. 609 ve dev.; HYC, *Fab.*, 97;APD., *Bibl.*, III, 10, 8; 7, 6 ve dev.; *Ep.*, VI. 15 (Frazer ed. s. 259); *ibid.* III, 11; PAUS., VIII, 5, 2; LYC., 479; TZET., ad LYC., 902.

Agaue : HES., *Theog.*, 975 ve dev.; APD., *Bibl.*, III., 4, 2; 3 DIOD. SIC., IV. 2, 1; PIND., *Ol.* II. 38 ve dev.; EUR., *Bakkh.*, *passim* ve 1043 ve dev.; Ov., *Metam.* III. 511 ve dev.; HYG, *Fab.*, 184; 240; 254; SERV., ad VERG., *Aen.*, IV, 468, vs.

Agdistis : PAUS., VII, 17, 9 ve dev.; karş. I, 4, 5; ARNOBE. *Adv. Nat.*, V. 5; 12 ve dev.; karş. *Attis* ve *Kybele*. mad.

Agenor : APD., Bibl, II, 1, 4; III, 1; Ov., *Metam.*, II, 838; III, 51; 97; 257; HDT., IV, 147; VI. 46 ve dev.; II, 44; SERV., ad VERG., *Aen.*, III. skol. ad EURIP., *Phoin.*, 6; PAUS., V, 25. 12; DIOD. SIC., V. 59, 1 ve dev.; HYG, *Fab.*, 6, 178, 179.

Agkhises : *Hom. Aphrod. Övgü*; *Il.*, XX, 239; skol. ad XIII, 429; APD., *Bibl.*, III, 12, 2 ve dev; HYG., *Fab.*, 270; VERG., *Aen.*, I. 617; II. 687, vs. Ayrıca bkz. *Aen.* Karş. H. J. ROSE, in *Cl. Qu*, 1924, s. 11-16.

Agkhouros : PLUT., *Parell.*, 5.

Aglauros : APD., *Bibl*, III,, 14, 2; 6; HYG., *Fab.*, 166; Ov., *Metam.*, II, 560 ve dev.; 710 ila 835.

Agron : ANTON LIB., *Transf.*, 15 (BOIOS'a göre, *Ornithogonia*, 1).

Aiakos : APD., *Bibl.* III, 12, 6; DIOD. SIC., IV, 61, 1 ve dev.; 72, 5 ve dev.; PAUS., II, 29,2 ve dev.; HYG., *Fab.*, 52; OV., *Met.*, VII, 614 ve dev.; TZET. Ad LYC., 176; STRAB., VII, p. 375; HES., *Theog.*, 1003 ve dev.; PIND., Nem., V, 21 ve dev.; *Ol.*, VIII, 31-44; ISOKR., IX, 14, 15; PLAT., *Apol*, 41 *a* ve *Gorg.*, 523 *e* ve dev.

Aias 1 : *Il.*,, XVIII, 46; XXIII, 754; 483; skol. ad XIII, 66; *Od.*, IV, 499 ve dev.; PAUS., X, 31, 1-3; CALL., *Aitia* (?), kayıp pasaj; PROP., IV, 1, 118 ve dev.; CIC., *De Or.*, II, LXVI, 265; HYG., *Fab.*, 116; PLIN., *Nat. His*, XXXV, 60; TZET, ad LYC, 1141; PROKL., *Khrest.*, s. 461; SOPH., kayıp trag. *Lokrisli Aias*; karş. Th. ZIELINSKI, *in Eos*, 1925, s. 37-50.

Aias II : *Il.*, II, 557; VII, 183; XI, 472; XIII, 46; XXIII, 842; *Od.*, XI, 469; SOPH., *Aias, passim*; PLAT., *Symposion*, 219 E; APD., *Bibl.*, III. 12, 7; PLUT., *Thes.*, 29; PIND., *Isthm.*, V., 37; HYG., *Fab.*, 81; DICT. CR., I, 13; Ov., *Metam.*, XIII, 384; 284 ve dev.; QUINT. SM., *Posth.*, IV, 500 ve dev.; PROKL., in *Ep. Gr. Fr.* (Kinkel), s. 36; 5 ve dev.; HYG., *Fab*, 107; APD., *Ep.*, V, 6-7; karş. P. VON DER MÜHLL, *Der Grosse Aias*, Basel, 1930.

Aietes : HES., *Theog.*, 957; 960; *Od.*, X, 136 ve dev.; APD-, *Bibl*, I, 9, 1; 23, 28; *Ep*, ed. Frazer, VII, 14; APOLL, RH., *Arg.*, III, 242 ve skol., *ad loc.*; DIOD. SIC., IV, 45; HYG., *Fab.*, 27, vs.; HDT., I, 2; VII, 193; CIC, *Tusc*, III, 12, 26. Ayr. bkz. *Argonautlar*, *Theseuts*, *Medeia*, *Iason*, vs.

Aigaion : *Il.* I, 403; 396 ve dev; HES., *Theog*, 811, sonradan araya sokulmuş bir pasajda, ed., Mazon. s. 61; karş. skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, I, 1165 ve VERG, *Aen.*, X, 565 ve dev.

Aigestes : VERG., *Aen.*, I, 195, 550 ve dev.; V, 36 ve dev.; 711 ve dev.; ve SERV., ad VERG, *Aen.* I, 550; ve ad V, 30; LYC, *Alex.*, 951-977 ve *skol. ad loc*; TZET., ad m. 471; 953; DEN. HAL., I, 47, 2; 52, 1-4; 67; STRAB., VI, 254; bkz. J. BÉRARD, *Colonisation.*, s. 369 ve dev.

Aigeus : APD., I, 9, 28; III, 15. 5 ve dev.; TZET., ad LYC, 494; PLUT., *Theseus*, 3; 13; PAUS., I, 5, 3 ve 4; 39, 4; STRAB., IX, s. 392; skol. ad ARISTOPH., *Lysis*, 58; *Eşekarıları*, 1123; HYG., *Fab.*, 26; Ov., *Met.*, VII, 402 ve dev. Ayr. bkz. *Theseus*.

Aigialeia : *Il.*, V, 412; APD., *Bibl.*, I, 8, 6; 9, 13; *Epitome*, Frazer ed. VI, 9; STACE, *Silv.*, III, 5, 48.

Aigimios : PAUS., II, 28, 6; PIND., *Pyth.*, I, 120 ve dev.; ayr. bkz. *Heraklidai* mad.

Aigina : PAUS., II, 5, 1; APD., *Bibl*, I, 9, 3; III, 12, 6; PIND., *Isthm.*, VII, 21; *Ol.*, IX, 104 ve skol.; HDT., V, 80; HYG., *Fab.*, 52; 155; Ov., *Met.*, VI, 113.

Aigisthos : HYG., *Fab.*, 87; 88; 117; 252 (SOPH'e göre); karş. *fr.* ed NAUCK., s. 127; 146; 161; 231; AISKH., *Agamemnon.*, 1583 ve dev.; *Od.*, III. 263 ve dev.; vs. ayr. bkz. *Orestes*, *Atreus*.

Aigyptos : ANTON. LIN., *Tr.*, 5.

Aigyptos : APD., *Bibl.*, II, 1, 4; skol. *ad Il.* I, 42; HYG, *Fab.*, 170; PAUS., VII, 21, 6.

Aikhmagoras : PAUS., VIII, 12, 3 ve 4.

Aineias : HES., *Theog.,* 1008 ve dev.; *Hom. Aphrodite'ye Övgü., passim,* özellikle m. 196 ve dev.; *Il,* 819 ve dev.; V, 166-275; 297-317; 431-470; 512-518; 541-572; XII, 98; XIII; 458-505; 540-544; XV. 332-338; XVI, 608-631; XVII, 333 ve dev.; 491-536; 752; 761; XX, 75-352, Özellikle bkz., XX, 307 ve dev.; DEN. HAL,, I, 46 ve dev.; 72; LJV., I, 1 ve dev.; VERG., *Aeneis, passim;* Ov., *Her.*, VII ARN., *Adu, Nat,* II, 71. Antikçağda, bu efsaneye telmihler sayılamayacak kadar çoktur. Maalesef, hemen hemen tümüyle negatif bir analiz için bkz. J. PERRET, *Origines de la légende troyenne de Rome,* Paris, 1942. Karş. HILD, *La légende d'Enée avant Virgile,* Paris, 1883. Aineias ve Italya'ya gelişi konusunda bkz. J. CARCOPINO, *Virgile et les Origines d'Ostie,* Paris, 1919; H. BOAS, *Aeneas' arrival in Latium,* Amsterdam, 1938; L. A. CONSTANS, *L'Enéide de Virgile,* Paris, 1943; E. HOWALD, *Aineias, Mus. Helv.,* 1947, s. 67-73; L. MALTEN, *Aineias, A. R. W.,* 1931, s. 33-59.

Aiolia : 1) *Od.,* X, 1 ve dev.; STRAB., I, 40; DIOD, SIC., V. 9. **2)** APD., *Bibl,* I, 7, 7.

Aiolos : 1) APD., *Bibl.,* I, 7, 3; STRAB., VII, s. 383; CONON, *Narrat.,* 27; PAUS., X, 8, 4; 38, 4; IX, 20, 1; 40, 5; skol. ad PIND., *Pyth.,* IV, 253; DIOD. SIC., IV, 67, 2; OV., *Her.,* XI; *Tr.,* II, 384; HYG., *Fab.,* 125. **2)** EUR., kayıp trag. (bkz. NAUCK., fr,, s. 157 ve 186, WUNSCH'un, etüdü. *Rhein. Mus.,* 1894, s. 91 ve dev., ve ayr. J. BÉRARD, *Colonisation,* s. 344 ve dev.); HYG., *Fab.,* 157 ve 186 (karş. H. I. Rose, ad loc.); skol. ad DION, PER., 461; DIOD. SIC., IV, 67, 3 ve dev.; STRAB., VI, 265. **3)** *Od.,* X, 1 ila 76; HYG., *Fab.,* 125; Ov., *Meta.,* XIV, 223 ve dev.; VERG, *Aen.,* I, 52 ve dev.; APOLL. RH., *Arg.,* IV, 761 ve dev., ve skol. ad m 764. Karş. R. STRÖMBERG, in *Symb. Philol. Gotoburgenses,* 1950, s. 71-84.

Aipytos : 1) PAUS., VIII, 5, 5; 10, 3; **2)** ID., IV. 3. 7 ve dev.; APD., *Bibl.,* II.8. 5; HYG., *Fab.,* 184: EUR., *fr.* 452; ayr. bkz. NIC. DAM. *(Fr. Hist. Gr.,* III. 377); **3)** PAUS., VIII, 4. 4 ve 7; 16. 2 ve dev.; *Il.,* II, 603; PIND, *Olymp.,* VI, 46 ve dev.

Aisakos : APD., *Bibl,* III, 12. 5; Ov., *Metam.,* XI,. 763; TZET., ad LYC., *Alex.,* 224; SERV., ad VERG., *Aen.,* IV 254; V, 128.

Aison : APD., *Bibl.,* I, 9, 11 ve 16; 27; *Od.* XI, 259; APOLL., RH., *Arg.,* I, 46; 233; OV., *Her.,* VI, 105; *Metam.,* VII, 163 ve 250 ve dev; HYG., *Fab.* 3; 13; DIOD. SIC., IV, 50; VAL. FLAC, *Arg.* I, 777 ve dev.

Aithalides : APOLL., *RH.,Arg.,* I, 54; VAL. FLAC., *Arg.,* I, 437; HYC., *Fab.,* 14; APOLL., RH., ibid., I, 641 ve dev., ve skol. *ad. loc.,* (bkz. 645); DIOG. LAERT., VIII, 1, 4; PORPH., *Vie de Pyth.,* 45; karş. TZET., *Chil.*

Aither : HES., *Theog.,* 124 ve dev.; HYG, *Fab.,* öns. CIC, *De Nat Deor.,* III, 44.

Aithilla: CONON., *Narrat.,* 13; POMP. MELA., II, 2, 33; TZET., ad LYC., *Alex.,* 921.

Aithra : APD., *Bibl.,* III, 10, 7; 15, 7; HYG., *Fab.,* 14; 37; 92; 243; PLUT., *Theseus,* 3; 6; PAUS., II, 33, 1 ve dev.; V. 19, 3; *Il.,* III, 144; TZET., ad LYC, 494; 495; bkz. *Theseus, Ilelene, Akamas.*

Aitna : Skol. ad THEOKR., I, 65; karş SERV., VERG, *Aen.,* IX, 584.

Aitolos : APD., *Bibl.,* I, 7, 6 ve 7; PAUS., V, 1,2 ila 8; skol. ad PIND., *Olymp.,* 1, 28; CONON, *Narrat.,* 14.

Aius Locutius : CIC, De Div., I, 101; II. 69; A. GEL.. *N. A.,* XVI, LIV., V. 32, vs.

Akademos : PLUT., *Theseus,* 32; DIOG. LAERT., III, 9, ET. BYZ., s.v. Ἑκαδήμεια. Ayr. bkz. *Theseus, Helene* maddeleri; bkz. PICARD. *Dans les Jardins du Héros Académos.* Inst. De Fr. yayını. Paris, 1934.

Akakallis : PAUS., VIII, 53. 4; Skol. in Apoll. RH., *Arg.,* IV. 1492, APOLL. RH., *ibid.,* IV. 1490 ve dev.; ANT. LIB., Tr., 30; APD., *Bibl.,* III. 1, 2. V. E. PAIS, *Storia Critica di Roma,* I. s. 289 ve dev.; J. CARCOPINO., *La louve du Capitole,* Paris., 1925, s. 58.

Akakos : PAUSS., VIII. 3, 2; 36, 10; ET, BYZ., bkz. Ἀκακησιον.

Akalanthis : ANT. LIB. *Tr.,* 9, NIKANDROS'a göre, IV; OV., *Met.,* V, 295 ve dev., 670 ve dev. ve ayr. bkz. *Pieros.*

Akamas : 1) *Il,* II, 819-823; XII, 99-100; XIV. 476-486; XVI, 342-344. **2)** *ibid.,* II. 844; VI, 5-11. **3)** SOPH., *Phil.,* 562: EUR., *Hek.,* 125 ve dev., PLUT., *Thes.,* 35; PARTH., *Erot.,* 16; VERG., *Aen.,* II, 262; HYG., *Fab.,* 108; APD., *Ep.,* I, 12; 23; V, 22; PAUS., I, 5, 2; X, 10, 1; 26, 2; karş. skol. ad I, 5, 2; TZET., LYC., 496.

Akanthis : ANT. LIB 29 c. 7.

Akarnan : APD., *Bibl,* III. 7, 5 ve 6; PAUS., VIII, 24, 9: THUK., II, 102, 9: OV., *Met.,* IX, 412; skol. ad PIND,, *Olymp.,* I, 127.

Akastos : APD., *Bibl.,* 1, 9, 10; 16; 27; III, 13, 3; 7; 8; APOLL., RH., *Arg.* I, 326; I, 224 ve skol. *ad.*

loc; VALER., FLACC, *Arg.* 1, 164 ve dev.; 484 ve dev.; HYG., *Fab.*, 14, 24, 103, 273; OV., VII, 306; PAUS., I, 18, 1; III, 18, 16; V, 17, 9; PIND., *Nem.*, JV, 88 ve dev.; V, 46 ve dev., ve skol.; bkz. skol. ad ARISTOPH., *Bulutlar*, 1063; PIND., *Nem.*, III, 59; EUR., *Alk.*, 732; *Troy.*, 1127 ve dev.; *Il*, XXIV, 488 ve skol. *ad. loc.*; TZET., ad LYC, 175; DIOD, SIC., IV, 53 ve dev. Karş. W. MANNHARDT., *Antike Waldund Feldkulte*, Berlin, 1877, s. 49 ve dev.; FRAZER, ed APD., II, s. 72, No. 1.

Akhemenides : VERG., *Aen.*, III, 614 ve dev.; Ov., *Met.*, XIV, 161.

Akhates : 1) VERG., *Aen.*, 1, 120, vs. OV., *Fast*, III, 603; skol. ad *Il.*, II, 701 ve EUST., *ad loc.; Od.*, XI, 521 (EUST., s.1696);TZETZ., *Anteh.*, 230 ve dev.; **2)** NONN., *Dion.*, XIII, 309; XXXVII, 350 vs.

Akheleos : HES., *Th.*, 340; MACR., *Sat.*, V., 18, 10; SERV., ad VERG., *Georg.*, 1, 8; MAL., s. 164; PROP., II, 25, 33; OV., *Met.*, VIII, 550 ve dev.; *Il.*, XXI, 194; APD., *Bibl.*, 1, 3, 4; 7, 10; III. 7, 5; APOLL, RH., *Arg.* IV, 896; PAUS, II, 2, 3; X. 8, 5; EUR., *Bakkha.*, 519; APD., *Bibl.*, 1, 8, 1; SOPH., *Trakh.*, 9 ve dev.; DIOD. SIC., IV, 35, 3 ve dev. DION. KHRYS., *Disc.*, 60; HYG., *Fab.*, 31; OV., *Met.*, XI, 1 ve dev.; VIII, 557 ve dev.

Akheron : *Od.*, X, 513; EUR., *Alk*, 440; VERG., *Aen.*, VI, 295, vs.; OV., *Met.*, V. 539; APD., *Bibl.*, 1, 2 5; HDT., V, 92, 7; PAUS., I, 17, 5; V, 14, 2 ve dev.; X, 28, 1 ve 4, bkz. F. CUMONT., *Symbolisme funér.*, s. 55 ve dev.; P. FOSSING. in *Mél. Paulsen*, Kopenhag, 1941.

Akhilleus : *Orijini ve Çocukluğu, Il.*, II, 681-694; XI, 771-790; skol ad IX, 668; XVI; 37; XIX, 326; EUST., ad HOM., s. 14: STAT., *Akhill., Il*, 382 ve dev.; APD. *Bibl.*,III, 13, 6 ve dev.; *Ep.*, III, 14; APOLL. RH., *Arg.*, IV, 869 ve dev; skol. ad 816; skol ad ARISTOPH., *Bulutlar*, 1068; EUR., kayıp trag. *Skyroslular*, Nauck, 2. bas., s. 574 ve dev.; PAUS., I, 22, 6; HYG., *Fab.*, 96., karş. SOPH., *Fr.*, (Pearson), II, s. 191 ve dev.; OV., *Met.*, XI-II, 162 ve dev.; PTOL, HEPH., West., s. 183; 195; LYC., *Al.*, 178 ve dev. TZETZ., ad LYC., 178; ET, MAGN, s. v.

Birinci Sefer. Il., XI, 625; PROCL., in Ep. *gr. fr.* (Kinkel) s. 18 ve dev.; skol. ad *Il*, I. 59; APD., *Ep.*, III. 17; PHILOSTR., *Her.*, III, 28 ila 36, DICT. CR., I, 16; II, 1 ve dev.; HYG., *Fab.*, 101; PROP., II. 1, 63 ve dev.; Ov., *Pont.*, II, 2, 6. Bkz. *Telephos.*

IkinciSefer. Il., passim; Od., XI, 477 ve dev.; XXIV, 39 ve dev.; PROCL., in *Ep. gr.fr.*, (Kinkel) s., 33 ve dev.; PIND., *Ol.*, II, 147; APD., *Ep.*, III, 22; 31 ve dev.; PLUT., QU. *gr.*, 28; DIOD. SIC., II, 46; PHILOSTR., *Her.*, XX. 16 ve dev.; TZETZ., *Antch.*, 257 ve dev.; *Posth.*, 100 ve dev.; 395 ve dev.; ad LYC, 174; 999; QU. SM., *Posth.*, III, 26 ve dev.; IV, 468 ve dev.; skol. ad THEOKR., XVI, 49; OV., *Met.*, XII, 70-140; 597-609; DICT, CR., II., 12; HYG., *Fab.*, 107; 110; VERG, *Aen.*, VI, 56 ve dev.; SERV., ad VERG, *Aen.*, VI, 57; skol. ad APOLL. RH., Arg., IV, 815; ad EUR., *Hek.*, 41; Tr., 16; LACT. PLAC, ad STAT., *Akh.*, I, 134; NONN., West., s. 382, No. 62; PAUS., III, 19, 11 ve dev.; 24,10 ve dev. V. A. DE VITA, *il mito di Achille.* Torino, 1932; A. RIVIER, *La vie d'Achille illustrée par les vases grecs*, Lozan, 1936; karş. A. PUECH. *L'Iliade d'Homère., Paris*, ve genel olarak *Ilyada*, eserler, not. Ch. AUTRAN, *Homère et les Origines sacerdotales de l'épopée grecque*, Paris 1938; P. MAZON, *Ilyada*, ed. Paris, Belles-Lettres, c. I ve bibliyografya; karş. G. MÉAUTIS, in *Mythes inconnus*, Paris, 1949, s. 93-248.

Akis : OV., *Met.*, XIII, 750 ve dev., SERV., ad VERG., *Ecl.*, IX., 39.

Akontios : OV., *Her.*, XX ve XXI; *Trist.*, III, 10, 73 ve dev.; ANTON. LIB., *Tr.*. I; PLUT., *Qu. gr.*, 27; bkz. BUTTMANN, *Mythologie*, II, s. 115 ve dev.; DILTHEY, *De Callimachi Cydippa*, Leipzig, 1863.

Akrisios : APD., *B.*, II, 2, 1, ve dev.; II, 4, 4. Bkz. skol. ad EUR., *Or.*, 935, ve ad AP. RH., *Arg.*, IV, 1091; 1, 40; PAUS. II, 16, 2, 4; 23, 7; 25. 7; HYG., *F.*, 63.

Aktaion : HES., *Th.*, 977; APD., *Bibl.*, III, 4, 4; HYG., *Fab.*, 181; NONN., *Dion.*, V, 287 ve dev.; OV., *Met.*, III, 131 ve dev.; FULG., *Myth.*, III, 3; PAUS., I, 44, 8; IX, 2, 3; EUR., *Bakkh* 337; DIOD. SIC., IV, 81; karş., S. REINACH, in *C.M.R.*, III, s. 24 ila 53 e. Karş. W. NESTLE in *A.R.W.*, 1936, s. 248 ve dev.

Aktor : 1) APD., *Bibl.*, 1, 7, 3; 8, 2; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, 1, 558; IV, 816; DIOD. SIC., IV, 72.

Alalkomeneus : PAUS.,IX, 33, 5; ET, BYZ., s. v.; skol. ad *Il.*, IV, 8; PLUT., *De Daed. Plat.*. VI.

Alebion: APD., *Bibl.*, II, 5, 10. POMP. MELA, II, 5,78.

Alekiryon : EUST., ad *Hom.*, 1598, 61.

Aletes : CONON, *Narrat.*, 26; skol. ad PIND., *Nem.*, VII, 155; PAUS., II, 4, 4; V, 18, 8; PLUT., *Prov.*, 1 48, s. 328. Bkz. *Kodros.*

Alkathoos : PAUS., 1,41,4; 42,4; 43, 4-5; Ov., *Met.*, VIII, 14 ve dev. *Trist.*, I, 10, 39 ve dev.; PS. VERG., *Ciris*, 104 ve dev.; PIND., *Isth.*, VII, 148.

Alkestis : EUR., *Alk.*, *passim*; HYG., *Fab.*, 51; DIOD. SIC., IV, 52, 2; APD *Bibl.*, I, 9, 15; PLAT., *Symp.*, 179 C. Karş. A. LESKY. in *Sitz, Wien. Akad.*, CCIII, 2, 1925; A. MOMIGLIANO, in *Cult*, X, 1931; s. 201-213; G. MEGAS, *Ar.f, Rel., W.*, XXX (1933), s. 1 ve dev.; L. WEBER, in *Rh. Mus.*, 1936, s. 117-164; M. GASTER, in *Byz.* XV, 1939, s. 66-90.

Alkinoe : PARTH., *Erot.*, 27.

Alkinoos : *Od.*, VI ve VII, *passim*, ve skol.; APOLL. RH., *Arg.*, IV, 982 ve dev.; APD., *Bibl.*, I, 9, 26. Karş. V. BÉRARD, *Les Navigations d'Ulysse*, c. III; A. SHEWAN, *The genealogy of Arete and Alkinoos, Cl. Rev.*, 1925, s. 145; M. MAYER (*op. cit.*, mad. *Elpenor).*

Alkmaion : 1) PAUS., VII, 24, 4: VIII, 24, 8 (karş. PROP., I, 15. 15 ve dev.); X, 10, 2; APD., *Bibl.*, III. 6. 2; 7, 2; 5; 6; HYG, *Fab.*, 73; PIND., *Pyth.*, VIII, 38 ve dev.; THUKYD., II, 102; PLUT., *De aud. p.*, XIII, s. 35 *c*; SOPH., kayıp trag. *Alkmaion*, karş. A. H. KRAPPE, in *Cl. Qu.*, 1924, s. 57 ve dev. **2)** Bkz. *Sillos.*

Alkmene : HES., *Herakles'in Kalkanı*, 1 ve dev.; APD., *Bibl.*, II, 4, 5; 8; 8, 1 ve dev.; skol. ad *Il.*, XIX, 116; ad *Od.*, XI, 226; PIND., *Nem.*, X, 15; *Isthm.*, VII, 5; *Pyth.*. IX. 149; EUR., kayıp trag. *Alkmene;* HYG., *Fab.*, 29; PAUS., V, 18, 3; I, 32, 5; 16, 7; 41, 4; 19, 3, vs.; PLAUT., *Amphitr, passim*; ARN., *Adu. Nat.*, IV, 26. Ayr. bkz. *Amphitryon, Herakles, Eurystheus, Heraklesoğulları*; L. SÉCHAN, *Etudes...*, s. 242 ve dev.

Alkon : VAL., FL., *Arg.*, I, 598 ve dev.; SERV. ad VERG., *Ecl.*, V, 11; MANIL., V, 305 ve dev.; AP. RH., *Arg.*, I, 96 ve dev.; HYG., *Fab.*, 14.

Alkyone : Skol. ad *Il.*, IX, 562; APD., *Bibl.*, I, 7, 4; HYG., *Fab.*, 65; OV., *Met.*, XI, 410-750. Karş. W. NESTLE, in *A. R. W.*, 1936, s. 248 ve dev.

Alkyoneus : 1) APD., *Bibl.*, I, 6, 1; SUID., *s. v.* Αλκυονίδες; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, I, 1289; PIND., *Isthm.*, VI, 46; **2)** ANTON. LIB., *Transf.*, 8.

Aloadlar : APD., *Bibl.*, I, 7, 4; HYG, *Fab.*, 28; SERV., ad VERG., *Aen.*, VI, 582; *Il.*, V, 385 ve dev., *Od.*, XI, 305 ve dev., ve skol. ad *Il.*, *ibid.*, Karş. A. H. KRAPPE, in *St. Mat. St. Rel.*, XII.

Alope : HESYCH., *s. v.* Αλόπη; HYG. *Fab.*, 187, 238; 252; PAUS., I, 5, 2; 14, 3; 9, 3; EUR., kayıp trag. *Alope* ya da *Kerkyon.*

Alphelos : HES., *Theog.*, 338; *Il.*, V, 545 ve dev.; HYG., *Fab.*, 244, 245; PAUS., VI, 22, 5; skol. ad PIND., *Pyth.*, II, 12; PAUS., V, 7, 2; OV., *Metam.*, V, 572 ve dev. Karş. A. TOMSIN, *La légende des amours Aréthuse er d'Alphée, Ant. Class.*, IX (1940), s. 53.

Alphesiboia : PLUT., *Nehirler Üzerine* 24.

Alpos : NONN., *Dion.*, XXV, 236 ve dev., XLV, 172 ve dev.; XLVII, 627 ve dev.

Althaia : APD., *Bibl.*, I, 8, 2 ve dev.; BAKKHYL., *Ep.*, V, 93 ve dev.; DIOD. SIC., IV, 34; OV., *Met.*, VIII, 270 ve dev.; PAUS., X, 31, 4; HYG., *Fab.*, 14; 129; 171; 173; 174; 239; 249; TZET., ad LYC., 492; ANT. LIB., *Tr.*, 2; skol. ad *Il.*, IX, 534; 548.

Altın Çağ: HES., *Iş. Ve Gün.*, 106 ve dev.; CATUL., 64, 384 ve dev.; TIB., I, 33, 35; VERG., *Ecl.*, IV, *passim*, ve SERV., *Komanter.;* IV., OV., *Fastes*, I, 193; *Metam.*, I, 89-112; *Am.*, III, 8, 35-44; MACR., *Sat.*, I, 7, 51; *Hor., Epod.*, XVI, bkz. 41 ve dev.; PAUS., V, 7, 6. Karş. J. CARCOPİNO, *Vergile et le Mystère de la IV. Eglogue*, Paris, gözden geçirilmiş yeni ed., 1942; E. MEYER, in *Mèl. C. Robert*, 1910, s. 157-187; W. HARTMANN, diss. Fribourg (All.), 1915; R. REITZESTEIN, in *Stud. der Bibliothek Warburg.* VII (1926).

Amaltheia HYG, *Fab.*, 139; 182; OV *Fast.*, V, 115; CALL., *Hymn.*, I, 46 ve dev.; DIOD. SIC., V, 70, 2; STRAB., VIII, 7, 5, s. 387; ERAT., *Cat.*, XIII.

Amata : VERG., *Aen.*, VII, 343 ve dev.; XII, 595 ve dev.; karş. GELL., *N. A.* I, 12,19.

Amazonlar : APD., *Bibl.*, II, 3, 2; 5, 9; *Ep.*, I, 16; *Il.*, VI, 186; APOLL. RH., *Arg.*, II, 96 ve dev., ve skol. *ad loc;* PLUT., *Thes.*, 27; DIOD. SIC, IV, 28, 2; VAL. FL., *Arg.* V. 132; PAUS., I, 2, 1; 15, 2; 17, 2; 25, 2; 41, 7; II, 31, 4; 32, 9; III,25, 3; IV, 31, 8; V, 10, 9; 11, 4 ve 7; 25, 11; VII, 2, 7 ve 8. Karş. Ch. PICARD, in *Mel. Radet*, 1940. s. 270-284; ID., *Ephèse et Claros*, Paris, 1922.

Ampelos : Ov., *Fast.*, III, 407 ve dev.; NONN., *Dion.*, X, 175 ve dev.

Amphiaraos : APD., *Bibl*, I, 8, 2; III. 6, 3 ve dev.;VERG., *Aen.*,VII, 670; XI, 640; HOR., *Odes.*, I, 18, 2; II, 6, 5; *Il.*, XV, 245-253; PIND. *Nem., passim*, ve skoll.; AISKH., *Hepta.*, 568 ve dev., STAT, *Theb., passim;* DIOD. SIC, IV, 65, 5 ve dev.; PAUS., I, 34, 1-5; V, 17, 7 ve dev.; IX, 41, 2; HYG, *Fab.*, 73; 74; BAKKHYL., *Epin.*, VIII; 10 ve dev.;TZET., ad LYC, 1066; PS. OV., *ibid.*, 427 ve dev.; 515 ve dev.

Amphiktyon : APD., *Bibl*, I, 7, 2; III, 14, 6; *Chron, de Paros*, 1, 8 ila 10; PAUS., I, 2, 5 ve 6; 14, 3; 31, 3; V, 1, 4; IX, 1, 1;34, 1, X, 8, 1 ve 2.

Amphilokhos : APD., *Bibl.*, III, 6, 2; 7, 2; 10, 8; STRAB., XIV, s. 668 ve dev.; PAUS., I, 34, 3; II,

1, 1; 18, 4-5; 20, 5; III, 15, 8; V, 17, 7; X, 10, 4. Bkz. *Amphiaraos, Alkmaion.*

Amphion: *Od.*, XI, 260 ve dev. EUR., kayıp trag. *Antiope;* AP. RH., *Arg.*, I, 735-741; skol. ad IV, 1090; APD., *Bibl*, III, 5, 5 ve dev.; PAUS., II. 6,4; 21, 9-10; V, 16, 4; VI, 20, 18; IX, 5, 6-9; 8, 4; 16, 7; 17, 2-7; 25, 3; X, 32, 11; PROP., I, 9, 10; HOR., *Epist.*, I, 18, 41-44; *Odlar*, III, 11, 2; *Şiir san.*, 394 ve dev., OV., *Met.*, VI, 271; LUC, *De Salt.*, 41; HYG, *Fab.*, 7 ila 11; 14; 69; 76; 97; 155. Karş. I. DUCHEMIN. *La houlette et la lyre...*, I, Paris, 1960.

Amphisthenes: PAUS., III, 16-9 ve dev.

Amphitrite: *Od.*, III, 91; XII, 60, vs.; HES., *Theog.*, 243; APD., *Bibl.*, I, 2, 7; 2; 4, 6; skol. ad Od., III, 91; HYG., *Astr.*, II, 17.

Amphitryon: Apd. *Bibl.*, II, 4, 6, ve dev.; HES., *Herakles'in Kalkanı.*, II ve dev.; TZET., ad LYC., 932; EUR., *Herakles'in Çılgınlığı*, 16 ve dev.; PAUS., IX, 19, I; ANTON. LIB. *Tr.*, 41; OV., *Met.*, VI, 762 ve dev.; HDT., V, 59; PAUS., I, 37, 6, PLAUT., *Amphitr., passim*; HYG., *Fab.*, 30; THEOKR., XXIV; DIOD., SIC., III, 67, 2.

Amulius: PLUT., *Rom.*, 3; LIV., I, 3; DEN. HAL., 1, 71.

Amyke: MALAL., s. 198 *b*.

Amykos: APOLL. RH., *Arg.*, II, 1 ve dev.; APD., *Bibl.*, 1,9, 20; HYG., *Fab.*, 17; THEOKR., XXII, 27 ve dev.

Amymone: APD., *Bibl.*, II, 1, 4, ve dev.; OV., *Am.*, I, 13; PAUS., II, 15, 4; HYG., *Fab.*, 169. AISKHYLOS'un satirik dramı (kayıp); karş: skol. ad *Il.*, IV, 171, V. F. BROMMER, *Ath. Mitt.*, 1938, s. 171-176.

Anaksagoras: PAUS., II, 18, 4 ve dev.; DIOD. SIC., IV, 68.

Anaksarete: OV., *Met.*, XIV, 698 ve dev.; karş. ANT. LIB., *Tr.*, 39. Burada, yukarıdakine benzer bir efsane anlatılıyor. Efsanenin yine Kıbrıslı olan kahramanları ise, Arkheophon ile Salamis kralının kızı Arsinoe'dir.

Anchemolus: VERG., *Aen.*, X. 388 ve dev.; SERV., *ad loc.*, AVIENUS ve ALEKS POLYHISTOR'dan alıntıyla.

Androgeos: APD., *Bibl.*, III, 15, 7; CAT., LXVI, 77 ve dev.; HYG., *Fab.*, 41; OV., *Met.*, VII, 458; PAUS., I, 1, 2; 4, 27, 10.; PROP., II, 1, 61-62; L. WEBER, in *Ar. f. Rel. Wiss.*, XXIII (1925), s. 228 ve dev.

Androklos: PAUS., VII, 2, 8 ve dev.; 4, 2; ATHEN., VIII, 361, *c* ila *e*; STRAB., XIV, s. 633; 640.

Andromahke: *Il.*, VI, 395 ve dev.; XXII, 460 ve dev. XXII, 460 ve dev., vs.; EUR., *Troy.*;HYG., *Fab.*, 123; VERG., *Aen.*, III, 295, ve SERV., *ad loc.*; EUR.; *Androm., passim*; SEN., *Troy.*; PAUS., I, 11, 1 ve 2; X, 25, 9-10; karş. PERRET, *Les Origines troyennes...*, Paris, 1942; WILLAMOWITZ – MOELL., in *Hermès*, 1923, s. 284 ve 5.

Andromede: APD., *Bibl*, II, 4, 3; OV., *Metam.*, IV, 665 ve dev.; HYG., *Fab.*, 64; *Astron*, II, 11; TZET., skol. ad LYC., *Alex.*, 836; CONON, *Narrat.*, 40. SOPHOKLES ve EURIPIDES bu konuda birer tragedya yazmışlarsa da bunlardan ancak bazı parçaları kalmıştır; karş. ERAT., *Cat.*, 17, V A. FERRABINO, *Kalypso*, Tujin, 1914, s. 323 ve dev.

Anios: Yunan destanlarından parçalar (Kinkel)., s. 29 ve dev.; APD., *Epitome*, III, 10 VERG., *Aen.*, III, 80 ve SERV., *ad loc.*; OV., *Metam.*, XIII, 632 ve dev.; TZET., 570, 581; skol. ad *Od.*, VI, 164; DIOD. SIC., V, 62; DEN. HAL., I, 59; karş. R. TEXIER, *Rev. Arch.*, 1934, s. 155 ve dev.

Anna Perenna: OV., *Fastes*, III, 517 ve dev.; MACR., *Sat.*, I, 12, 6. V. M. GUARDUCCI, *Il Culto di Anna... nelle iscrizioni siculi di Buscemi, e il culto latino di Anna Perenna, in Studi e Materiali di St. delle Rel.*, 1936, s. 25 ila 50, ve özellikle G. DUMÉZIL. *Le Festin d'immortalité*., Paris, 1924.

Antaios: PIND., *Isthm.*, IV, 87, ve dev.; skol. *ad loc.*; DIOD. SIC., IV, 17, 4; PAUS., IX, 11, 6; OV., *Ib.*, 393 ve dev.; skol. *ad. loc.*; APD. *Bibl.*, II, 5, 11; LUCAIN, *Phars.* IV, 590 ve dev.; HYG., *Fab.*, 31, STATIUS, *Theb.*, VI, 893 ve dev.; POMP. MEL., III, 106; STRAB., XVII, s. 829.

Antenor: *Il.*, III, 148; 203-207; 262; VII, 347-353; PAUS., X. 26. 7; 27, 3, ve dev.; SERV., and VERG., *Aen.*, I, 246 ve 651; LIV., I, 1; STRAB., XIII, 1, 53 (s. 608); *Tr. gr. fr.* (Nauck), s. 160. Karş. J. BÉRARD, *Colonisation.*, s. 384; J: PERRET, *Origines troyenne...*, s. 157 ve dev.

Antheus: PARTH., *Erot.*, 14.

Antigone: **1)** SOPH., *Antig.*; APD., *Bibl.*, III, 7, 1, EUR., *Phen.*, 1670 ve dev.; ID., kayıp trag. *Antig.* (L. SÉCHAN, *Etudes*, s. 274 ve dev.); SOPH., *Oid. Kol.*, *passim*; karş. HYG., *Fab.*, 72. **2)** OV., *Met.*, VI. 93; SERV., ad VERG., *Geor.*, II, 320.

Antiklela: *Od.*, XI, 85; 536 ve dev.; HYG., *Fab.*, 243; 201; OV., *Met.*, XIII., 31 ve dev.; SERV., ad VERG., *Aen.*, VI, 529.

Antilokhos: APD., *Bibl.*, I, 9, 9; HYG., *Fab.*, 252; 81; 97; *Il.*, XV, 569 ve dev.; *Od.*, III, 111 ve dev.;

SOPH., *Phil.*, 424 ve dev.; *Od.*, XXIV, 72 ve dev.; ayr. bkz. *Memnon*.

Antinoé : 1) PAUS., VIII, 8, 4, 2) PAUS., VIII, 11, 3; karş. HYG., *Fab.*, 24.

Antinoos : *Od.*, I, 383; II, 113 ve dev.; XVIII, 288 ve dev.; IV, 660 ve dev.; 773 ve dev.; XVI, 363 ve dev.; 418 ve dev.; XVIII, 375 ve dev.; 462 ve dev.; XVII., 8 ve dev.; XXIV, 423 ve dev. vs.; ZENOB., V., 71.

Antiope : APD., *Bibl.*, III, 5, 5; PAUS., II, 6, ve dev.; IX, 17, 3 ve dev.; X, 32, 6; HYG., *Fab.*, 8 ve 7. EUR., kayıp trag. *Antiope*; OV., *Met.*, VI, III. Karş. E. GRAF, Die *Antiopesage bis zu Euripides* Halle, 1884.

Aphrodite : *Od.*, VIII, 266 ve dev.; *Il.*, II, 819 ila 821; III, 15 ve dev; IV, 10-12; V, 1 ve dev.; V. 311-317; 330 ve dev.; HES., *Theog.*, 190 ve dev.; ANTON. LIB., *Tr.*, 34; APD., *Bibl.*, I, 9, 17; 4, 4; III, 2, 2; 12, 2; 14, 4; *Ep.*, IV, 1; LUKIANOS, *Tragoedop.*, 87 ve dev. Karş. L. R. FARNELL, *The Cults of the Greek States*, Oxford, 1892, c. II. S. 618 ve dev.; H. HERTER, in *Eléments orientaux dans la religion grecque.*, (anonim derleme), Paris, 1960, s. 61-86.

Apis : APD., *Bibl.*, I, 7, 6; II, 1, 1 ve dev.; TZET., ad LYC., 177; ET. BYZ., s. v.; skol. ad *Il.*, I, 22; XIII, 218; ad APOLL. RH., *Arg.*, IV, 263; PAUS., II, 5, 7; karş. ARN., *Adu. Nat.*, 36.

Apollon : CALL., *Delos'a Övgü; Apollon Pythia'ya Övgü*; *Il.*, VII, 452 ve dev.; XXI, 441 ve dev., vs.; PIND., *Pyth.*, III, 14 ve dev., ve skol, *ad loc.*; *fr.* 87 ve 88; AISKH., *Iketides.*, 260 ve dev.; EUR., *Iphig. Tauris'de.*, 1250; *Alk.*, 1 ve dev.; ve skol. *ad. loc.*; APOL. RH., *Arg.*, II, 707 ve dev.; IV, 616 ve dev.; SERV., ad VERG., *Aen*, III, 73; VIII, 300; VI, 617; *Geogr.*, I, 14; STRAB., IX, 646; PLUT., *Qu. Gr.* 12; HYG., *Fab.*, 32, 53, 89, 93, 140, 165, 161, 202, 242; LUK., *De Sacr.*, 4; Ov., *Met.*, I, 416 ve dev.; 452 ve dev.; III, 534 ve dev.; VI, 382 ve dev.; X, 106 ve dev.; *Fast.*, VI, 703 ve dev.; EL., *Hist. var.*, III, 1; ANTON. LIB., *Tr.*, 20; 30; APD., *Bibl.*, I, 4, 1 ve dev.; 9, 15; 3, 4; 7, 6 ve dev.; II, 5, 9; 5, 2; III, 1, 2; 10, 1 ve dev.; 12, 5; *Epitome*, VI, 3; III, 8; 25; TZET., ad LYC., 34 Karş. L. R. FARNELL, *The Cults of the Greek States*, Oxford, 1907, IV, s. 98 ve dev.; K. KERÉNYI, *Apollon*, Viyana, 1937.

Apollon kültünün Roma'da gösterdiği gelişmeler için özellikle bkz. J. CARCOPINO. *La Basilique Pythagoricienne.*, Paris, 1943 (7 bas.); J. GAGÉ, *Rechercesc sur les Jeux Sécularies*, Paris. 1934; ID., *Apollon romain*, Paris, 1955; FR. CUMONT, *Symbolisme funéraire*; P. LAMBRECHTS, *La politique apollonienne d'Auguste.*, in *Nouvelle Clio*, V (1953), s. 65-82.

Apriate : PARTH., *Erot.*, 26; karş. *Fr. Hist. gr.* (Müller). IV. 335, 2 *a*; TZET., ad LYC., 467.

Arakhne : OV., *Metam.*, VI, 5-145; VERG., *Georg.*, IV, 246, ve SERV., *komant. ad. loc.*

Areion : PAUS., VII, 42, 1 ve dev.; VIII, 25, 7 ve dev.; TZET., ad LYC., 153; 766; *Il.*, XXIII, 346 ve dev.; skol. *ad loc.*; APD., *Bibl.* III, 6, 8.

Ares : *Il.*, II, 512-515; V, 311-364; 385 ve dev.; 590-909; XV, 110-142; XX, 32 ve dev.; XXI, 391-433; XIII, 298-301; Od., VIII, 266 ve dev.; HES., *Theog.*, 922 ve dev.; *Herakles'in Kalkanı.*, 109; 192 ve dev.; 424 ve dev.; *Hom. Ares'e Övgü* (burada çeşitli orpheusçu etkiler gözlemlenmektedir); HDT., V, 5; EUR., *Ion.*, 1258 ve dev.; *Iphig. Taur.*, 945 ve dev.; APOLL. RH., *Arg.*, II, 990; PAUS., I, 21, 4, ve dev.; 28, 5; APD., *Bibl.*, 1, 4, 4; 7; 4; 7; 8, 2; II; 5, 8; 11; III, 4, 1 ve dev.; 14, 8; 2; OV., *Fastes*, V, 229 ve dev.; SERV., ad VERG., *Ecl.*, X, 18; HYG., *Fab.*, 159; QU., SM., I, 675 ve dev.; V, 340 ve dev.; XIV, 47 ve dev.; FR. SCHWENN, *Ares*, A. R. W., XX (1920-21), s. 299 ve dev., XXI (1922), s. 58 ve dev.; XXII (1923-24), s. 244 ve dev.

Arethousa : OV., *Met.*, V, 576 ve dev.

Argennos : ATHEN., XIII, 603 *d*; PROP., III, 7, 31.

Argonautlar :

A. Genel bilgiler : PIND., *Pyth.*, IV; APD., *Bibl.*, I, 9, 16 ve dev.; APOLL. RH, *Arg.*, VAL. FL., *Arg. Argon*, orph.. DIOD. SIC., IV, 40 ve dev.; TZET., ad LYC., 175; HYG., *Fab.*, 12, 14-23; OV., *Met.*, VII, 1 ve dev. *Kataloglar:* PIND., *ib.*, 171 ve dev.; APOLL. RH., *ib.*, I, 23 ve dev.; karş. skol, 1, 77; HYG., *Fab.*, 14; DIOD. SIC., IV, 41; STAT., *Theb.*, V, 398 ve dev.; VAL. FL., *ib.*, I, 352 ve dev. (karş. ed. Burmann, *ad. loc.*); *Arg. orph.* 118 ve dev. V. O. JESSEN, *Diss.*, Berlin, 1889; *R. E. G.* 1890, s. 207 ve dev.; PRELLER-ROBERT, *Myth.*, II., s. 770 ve dev.; E. LIÉNARD, in *Latomus*, 1938, s. 240-255.

B. Deniz yolculuğu a) *Lemnos* APD., *Bibl.*, I, 9, 17; APOLL. RH., *Arg.*, I, 607 ve dev., skol. ad 609; 615; skol. ad 609; 615; skol. ad *Il.*, VII, 468 ve dev.; VAL. FL., II, 77 ve dev.; HYG., *Fab.*, 15. Bkz. *Hypsipyle; Thoas*.

b) *Kyzikos* APD., *Bibl.*, 1, 9, 18; AP. RH., Arg., I, 935 ve dev.; VAL. FL., II, 634 ve dev.; III, 1 ve dev.; *Hyg., Fab.*, 16. Bkz. *Kyzikos*.

c) *Hylas* APD., *Bibl.*, I, 9, 19; APOLL, RH., I, 1207 ve dev.; skol. ad 1290; VAL. FL., III, 521 ve

dev.; THEOKR., XIII; ANT. LIB., Tr., 26; PROP., I, 20, 17 ve dev.; HYG., *Fab.*, 14; ET, BYZ., s. v.

d) *Bebrykler* APD., *Bibl.*, I, 9, 20; APOLL., RH., II, 1 ve dev.; THEOKR, XIII, 27 ve dev.; VAL. FL., IV, 99 ve dev.; HYG., *Fab.*, 17; LACT. PLAC., ad STAT, *Th.*, III, 353; SERV., ad VERG., *Aen.*, V., 373.

e) *Phineus* : APD., Bibl., I, 9, 21; APOLL, RH., *ib.*, II, 176 ve dev.; skol. ad 177; 178; 181; skol. *Od.*, XII, 69; VAL. FL., *ib.*, IV, 422 ve dev.; HYG., *Fab.*, 19; SERV., ad VERG., *Aen.*, III, 209; DIOD. SIC, IV, 43 ve dev. Bkz. *Phineus.*

f) *Kyaneai* : APD., *Bibl.*, I, 9, 22; APOLL. RH., II, 317 ve dev.; 549 ve dev.; VAL. FL., IV, 561 ve dev.; HYG., *Fab.*, 19.

g) *Kolkhis* APD., *Bibl.*, I, 9, 23 ve 24; APOLL. RH., *Arg.*, II, 720 ve dev.; III, 1 ve dev.; IV, 1-240 ve skol.; VAL. FLAC., V, 1 ve dev., VIII, 139'a kadar; HYG., *Fab.*, 14; 18;23; TZET., ad LYC., 890; DIOD. SIC., IV., 48; OV., *Met.*, VII, 1, 158; PIND., Pyth., IV, 394 ve dev. Bkz. *Iason; Medeia.*

h) *Dönüş* APD., *Bibl.*, I, 9, 24 ve dev.; APOLL., RH., *ib.*, IV, 576'dan sona kadar; HYG., *Fab.*, 14; 23; DION. SIC., IV, 56. Bkz. *Taios; Medeia, Triton.* Efsanenin bütünü için, bkz. E. Delage, *Le Géographie dans les Argonautique d'Apoll de Rh.*, Paris-Bordeaux, 1930 ve sözü geçen bibliyografya.

Argos : **1)** APD., *Bibl.*, II, 1, 1 ve dev., HYG., *Fab.*, 123; 145; 155; PAUS., II, 16, 1; 22, 6; 34, 5; III, 4, 1. **2)** APD., *Bibl.*, II, 1, 2; HYG., *Fab.*, 145; MACR., *Sat.*, I, 19. 12; PROP., I, 3, 20; OV. *Met.*, I, 583-750. **3)** HYG., *Fab.*, 14; APOLL. RH., *Arg.*, II, 1122 ve dev.; APD., *Bibl.*, I, 8, 9. 4) Skol. *ad.* APOLL. RH., *Arg.*, I, 4; PTOL., HEPH., 2. APOLL. RH., *ib.*, I, 324 ve dev.; ayr. bkz. In ROSCHER, *Lex.*, mad. *Panoptes.*

Argyra : PAUS., VII, 23, 1-3.

Ariadne : APD., *Ep.*, I, 9; PLUT., *Thes.*, 20; PAUS., I, 20, 3; X, 29, 4; CAT., LXIV, 116 ve dev.; OV *Her.*, X; *Met.*, VIII, 174 ve dev.; HYG., *Fab.*, 43; karş. *Od.*, XI, 321 ve dev.; PROP., I, 3, 1 ve dev.; ERAT., *Cat.*, 5. Karş. A. VON SALIS. *Theseus und Ariadne Festschr. der. Arch. Ges. zu Berlin*, 1930; A. M. MARINI, *Il mito di Arianna.. ., A.e* R., 1932, s. 60-97; 121-142.

Arion : SERV., ad VERG., *Ecl.*, VIII, 55; OV., *Fast.*, II, 79 ve dev.; HYG., *Ast. Poet*, II, 17; *Fab.*, 194; skol. ARAT., s. 165. (Br.); karş. HDT., I, 24.

Arisaios : PAUS., VIII, 2, 4; X, 17, 3-5; 30, 5; NONN, *Dion.*, V, 229 ve dev.; VIII, 300 ve dev.; APOLL. RH., *Arg.*, II, 500 ve dev.; ve skol. *ad loc.*; HES., *Theog.*, 977; OV., *Pont.*, IV, 2, 9; VERG., *Georg.*, IV, 317 ve dev.; CIC, *De div.*, I, 57. Karş. C. OPHEIM., in *Iowa Stud*, in *Class, Philol.*, IV, 1936.

Aristeas : PLUT., *Rom.*, 28; karş. HDT., VI, 13 ve dev.

Aristodemos : APD., *Bibl.*, II, 8, 2; PAUS.,, II, 18, 7; III, 1, 5; IV, 3, 4; HDT., VI, 52; IV, 147. Bkz. *Prokles.*

Arkas : APD., *Bibl.*, III, 8, 2; 9, 1; HYG., *Fab.*, 224; *Astr.*, II, 4; OV., *Met.*, II, 496 ve dev.; *Fast.*, II, 183 ve dev.; NONN., *Dionys.*, XIII, 295 ve dev.; PAUS., VIII, 4, 1 ve dev.; 9, 3 ve dev.; 936, 8; X, 9, 5 ve dev.; ERAT., *Cat.*, 1.

Arkhelaos : HYG., *Fb.*, 219; EUR., kayıp trag. Arkhelaos (bkz. *Fragm, trag. gr., ed.* Nauck, s. 339 ve dev.) Karş. W. KLINGER, *Essai d'ume reconstitution d'Archelaos, tragedie d'Euripide* (bkz. *B. A. P. C.*, 1935. s. 99-103).

Artemis : *Il.*, XXI, 470-507; HES., *Th.*, 918; *Hom, Artemis'e Övgü.*, APD., *Bibl.*, I, 4, 1; 6, 2 ve 5; 4, 3; III, 4, 3, 8, 2; vs.; *Od.*, V, 123 ve dev.; PAUS., VIII, 27, 17, vs.; EUR., *Iph. Taur.; Iph. Aul.*, CALL., H. ad *Art.* Karş. L. R. FARNELL, *The Cults of the Greek States*, Oxford, 1896, c. II, s. 425, ve dev.; Ch. PICARD, *Ephese et Claros*, Paris, 1922; L. CHIRASSI, *Miti e culti arcaici di Artemis.*, Trieste, 1964.

Asia : HES., *Theog.*, 539; APD., *Bibl.*, I, 2, 2 ve 3.

Askalabos : ANTON. LIB., *Tr.*, 24; karş. OV., *Met.*, V. 446 v dev.

Askalaphos : **1)** APD., *Bibl.*, I, 5, 3; II, 5, 12; OV *Met.*, V. 539. **2)** PAUS., IX, 37, 7

Askanios : VERG., *Aeneis, passim; not.* VII, 483-492; LIV., I, 1 ve dev.; SERV., komant, ad VERG., *Aen., passim*; DEN. HAL., I, 53 ve dev., CONON., *Nar.*, 41; HYG., *Fab.*, 254; 273; ARN., *Adv. Nat.*, II, 71. V. J. PERRET. *Les Origines de la légende troyenne.*

Asklepios : *Hom. Askl.'a Övgü*; PIND., *Pyth.*, III, ve skol. ad 14; 96; HES., fr. 109; 110; 147; 148; APD., *Bibl.*, III, 10, 3 ve dev.; DIOD. SIC., IV, 71; V, 74; OV., *Met.*, II, 535 ve dev.; SERV., ad VERG., *Aen.* VI, 617; VII, 761; XI, 259; HYG., *Fab.*, 202; *Astr. Poet.*, II, 40; PAUS., II, 26, 3 ve dev.; IV, 3, 2; 31, 12; karş. *Rev. Arch.*, 1889, s. 70; *Askl.'a Övgü*, (Epidauros'ın notu) = COLLITZ ve BECHTEL, *Samml. Der gr. Dial. Inschr.*, III, s. 162 ve dev.; no 3342; CIC., *De Nat*, D., III, 22, 57; APOLL. RH., *Arg.*, IV, 526 ve dev.; no 3342; CIC., *De Nat*, D., III, 22, 57; APOLL. RH., *Arg.*,

IV, 526 ve dev.; LACT. PL., ad STATIUS, *Th.*, III, 506, ANT. LIB., *Tr.*, 20; skol. ad EUR., *Alk.*, 1; OV., *Fast.*, V, 735 ve dev.; ARN., *Adu. Nat.*, I, 30; 36; 41; IV, 15. Karş. Fernand ROBERT, *Tyhméle*, Paris, 1939. R. HERZOG, *Die Wunderheilungen von Epidauros, Philol.*, Ek, 1931; E. Ve L. EDELSTEIN, *Aschlépios*, Baltimore, 1945; H. GRÉGORIE, R. GOOSENS, M. MATHIEU, *Asklépios, Apollon, Smintheus...*, Brüksel, 1950; E. H. ACKERKNECHT, *Das Reich des Asklepios*, Bern, 1963.

Asopos : APD., *Bibl.*, III, 12, 6; DIOD. SIC., IV, 72; skol. ad PIND., *Ol*, VI, 144; *Isthm.*, VII. 39; OV., *Am.*, III, 6, 3, skol. ad *Il.*, VI, 153; EUR., *Iph. Aul.*, 697; ANT. LIB., *Tr.*, 38; HYG., *Fab.*, 52; PAUS., IX, 3,3. Karş. C. M. BOURA. *The daughters of Asopus Hermes*, 1938, s. 213-221.

Aspalis : ANT., LIB., Tr., 13.

Assaon : PARTH., *Erot.*, 33, karş. skol. ad *Il.*, XXIV, 613 ve 617; ad EUR., *Phonissai.*, 159.

Asteria : 1) HES., *Theog.*, 414 ve dev.; APD., *Bibl.*, I, 2, 2 ve 4; HYG., *Fab.*, 53; SERV., ad VERG., *Aen.*, III, 73, Bkz. *Leto* ve *Apollon*, karş. OV., *Met.*, VI, 108. **2)** Bkz. *Crisos.*

Asterion : 1) APD., *Bibl.*, III, 1, 2, DIOD., SIC., IV, 60. **2)** Skol, ad *Il.*, XII, 292.

Astraia : HYG., *Astr, Poet.*, II, 25; OV., *Met.*, I, 149; IUV., *Sat.*, VI, 19 ve dev.

Asyanaks : *Il.*, VI, 400 ve dev.; XXIV, 734 ve dev., EUR., *Troy.*, *passim*; PAUS., X, 25, 9; EUR., *Androm.*, 10; OV., *Met.*, XIII, 415; HYG., *Fab.*, 109; skol. ad *Il.*, XXIV. 735.

Astymedousa : Skol. ad *Il.*, IV. 376.

Atalante : APD., *Bibl.*, I, 8, 2; III, 9, 2; CALL., *Art. Övgü*, 221 ve dev.; DIOD. SIC., IV, 34; 65; skol. ad EUR., *Phonissai.*, 151; karş. *Tr. gr. fr.*, Nauck, s. 525 ve dev.; KSEN., *Kyn.*, 1, 7; APOLL. RH., *Arg.*, I, 769 ve dev.; PROP., I, 1, 9 ve dev.; OV., *Met.*, VIII, 316 ve dev.; X, 560 ve dev.; *Ars Am.*, II, 185 ve dev.; *Am.*, III, 2, 29 ve dev.; SERV., ad VERG., *Aen.*, III, 113; PAUS., III, 24, 2; V, 19, 2; VIII, 35, 10; 45, 2, 6; HYG., *Fab.*, 70; 99; 173; 174; 185; 244; 270; EL., *Hist. Var.*, XIII, 1, PALAEPH., *Incr.* 14. Bkz. *Meleagros.*

Ate : *Il.*, IX, 503-512; X, 391; XIX, 85-138; LYC., *Alex.*, 29; TZET., *ad loc.*; APD., *Bibl.*, III, 12, 3; ET. BYZ., s. v. Ἄλιον.

Athamas : APD., *Bibl.*, I, 9, 1 ve 2; III, 4, 3; HYG., *Fab.*, 1-4; *Astr. poet.*, II, 20; TZET., ad LYC., 22; 229; OV., *Met.*, IV, 481-542; XI, 195 ve dev., AISKH., kayıp trag. *Athamas*; EUR., kayıp Trag. *Phriksos* ve *Ino*; SOPH., kayıp trag. *Athamas*; PAUS., I, 24, 2; 44, 7; VI, 21, 11; VII, 3, 6, IX, 23, 6; 24, 1; 34, 5-8; skol. ad IX, 23, 6; STRAB., IX, s. 433; skol. ad *Il.*, VII, 86; ve EUST., *ad loc.*, ARISTOPH., *Bulutlar*, 257; ad APOLL. RH., *Arg.*, III, 265; I, 763; SERV.; ad VERG., *Georg.*, I, 219; karş. OV., *Fast.*, II 628 ve dev.; III, 863 ve dev.; DIOD. SIC., IV, 47.

Athena : HES., *Theog.*, 886 ve dev.; PIND., *Olymp.*, VII, 65 ve dev., EUR., *Ion.*, 454 ve dev.; APD., *Bibl.*, I, 3, 6 ve dev.; 6, 1 ve dev.; II, 4, 3; 4, 11; III, 14, 1; 6; 12, 3; VERG., *Aen*, III, 578 ve dev.; HDT., VIII, 55; OV., *Met.*, VI, 70 ve dev., HYG., *Fab.*, 164; 166; SERV., ad VERG., *Georg.*, I, 12; III, 113; skol. ad *Ilyada*, II, 547; *Astr. poet.* II, 13; PAUS., I, 18, 2; OV., *Metam.*, II, 552 ve dev.; DEN. HAL., I, 68 ve dev.; II, 66, 6; CONON, *Narr.*, 34; L. R. FARNELL, *The Cults of the Greek States*, Oxford, 1896, c. I, s. 258 ve dev.

Atlantis : PLAT., *Tim.*, 21 *a* ve dev.; Krit., 108 *e* ve dev.; PROKL., in *Tim.*, 21 *a* ve dev.; STRAB.; II, 102; XIII, 598; HDT., IV, 184 (yalnızca Atlantislilerin adını anıyor); DIOD., SIC., III, 54 ve dev. Karş. St. GSELL., *His. anc. de l'Afr. du Nord*, I, 1913, s. 328 ve dev.; R. DEVIGNE, *Un continent disparu, l'Atlantide*, Paris, 1924; karş. TERMIER, *Bull. de l'Inst. Océanogr.*, 1913.

Atlas : HES., *Theog.*, 507 ve dev., *Od.*, I, 52 ve dev.; VII, 245; AISKH., *Prom.*, 348; 425 ve dev.; PIND., *Pyth.*, IV, 288 ve dev.; EUR., *Ion*, 1 ve dev.; *Herakl. Çılg.*, 402; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, III, 106; 1, 444; OV., *Met.*, II, 296; VI, 174. APD., *Bibl.*, I, 2, 3; II, 5, 11; HYG., *Fab.*, 150; HDT., IV., 184; SERV., ad VERG., *Aen.*, VIII, 134, ayrıca bkz. *Herakles.*

Atreus : *Il.*, II, 105 ve dev.; skol. ad 107; ve *ibid.*, II, 106; PIND., *Ol.*, I, 144 ve skol. *ad loc*; THUKYD., I, 9; PAUS., II, 16, 6; 18, 1; III, 1, 5; 24, 11; V, 3, 6; IX, 40, 11; X, 26, 3; HYG., *Fab.*, 85; 88; APD., *Bibl.*, II, 4, 6; *Ep.*, II, 10 ve dev.; EUR., *El.*, 726 ve dev.; skol. ad EUR., *Orestes*, 41, 811, 995, 998; *El.*, 699 ve dev., DION., KHRYS., *Konuşmalar*, LXVI, SEN., *Thyestes*, 222 ve dev.; TZET., *Chil.*, I, 425 ve dev., OV., *Trist.*, II, 391 ve dev.; *Ars Am.*, I, 327 ve dev.; MART., III, 45, 1 ve dev.; AISKH., *Agam.*, 1583 ve dev.; PAUS., II, 16, 6; 18; 1, SERV., ad VERG., *Aen.*, I, 568; XI, 262; ayr. bkz. gr. çev. fragmanlar, ed, NAUCK., s. 480 ve dev.; 632 ve dev.; SOPH., frag. (*Atreus, Thysestes Sikyon'da*) ve EUR., *Thysestes.*

Attis : PAUS. VII, 17, 10; ARNOB., *Adu. Nat.*, V,

5-7; OV., *Fast.*, IV, 223 ve dev.; DIOD. SIC., III, 58 ve dev., PAUS., VII, 761; LUK., *Sacr.*, 7; H. HEPDING., *Attis, seine Mythen u. sein Kult, Rel. Vers, u. Vorarb.* I, 1903; V. GRAILLOT, *Le Culte de Cybèle..., à Rome et dans l'Empire romain*, Paris, 1912; CARPOPINO, in *Aspects mystiques de la Rome paienne*, Paris, 1942, s. 49 ve dev.; J. G. FRAZER, *Atys et Ossiris, Etude de religions orientales comparées*, çev. H. Peyre, Ann. Mus. Guimet, XXXV, Paris, 1926.

Auenus : SIL. ITAL., V, 7; 109; VERG., *Aen.*, X, 198 ve dev.; ve SERV., *ad loc.*, ve *ad Buc.*, IX, 60; V. GRENIER, *Bologne villanovienne et étrusque*, Paris, 1912, s. 65.

Auge : *Pap. Oks.*, XI, 1359; APD., *Bibl.*, II, 7, 4, ve dev.; III, 9, 1; DIOD. SIC., IV, 33; STRAB., XIII, s. 615; PAUS., VIII, 4, 8-9; 47, 2; 48, 7; X, 28, 8; HYG., *Fab.*, 99; 100; 101; 162; 252; TZET., ad LYC., 206; *gr. çev. frag.* (Nauck), s. 146 ve dev.; 436 ve dev.; SOPH. ve EUR., kayıp trag.; *Mysialilar, Aleadai, Auge, Telephos*; ALKID., *Od.*, 14-16; (179 Blass); Ant. Pal., III, 2; bkz. *Telephos*.

Augeias : PIND., *Ol.* X, 26 ve dev.; skol. ad m. 40; *Il.*, XI, 701; ve skol. ad II., 629; XI, 700; APOLL. RH., *Arg.*, I, 172 ve skol. *ad loc*; III, 362; APD., *Bibl.*, I, 9, 16; II, 5, 5; HYG., *Fab.*, 14; 30; 157; PAUS., V, 1, 9; 2, 1 ve dev.; 3, 7; DIOD. SIC., IV, 13, 3; 33, 1; THEOKR., XXV, 7; TZET., *Chil.*, II, 278.

Auksesia : PAUS., II, 30, 4; 32, 2; HDT., V, 82 ve dev.

Aura : NONN., Dion., XLVIII, 242 ve dev.; ayr. karş. *Etym. Mog.*, s. v. Δίνδυμον.

Auson : EUST., ad *Od.*, s. 1379, 10; SERV., ad VERG., *Aen.*, VIII, 328 ve III, 171; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, IV, 553; ET. BYZ., s. v. TZET., ad LYC., 44; V. J. BÉRARD, *Colon.*, s. 337 ve dev. ve s. 487.

Autoleon : CONON, *Narr.*, 18; karş. PAUS., III, 19, 11-13.

Autolykos : *Il.*, X, 267 ve skol. *ad. loc.*; APD., *Bibl.*, 1, 9, 16; II, 4, 9; 6, 2; HYG., *Fab.*, 200; 201; 243; karş. 14; SERV., ad VERG., *Aen.*, II, 79; *Od.*, XIX, 394 ve dev.; XXI, 220; XXIV, 234; EUR., kayıp satirik dram *Autolykos*. OV., *Met.*, VIII, 738. Bkz. *Odysseus*.

Automedon : *Il*, IX, 209; XVI, 145 ve dev., XIX, 395 ve dev.; XXIII, 563 ve dev.; XXIV, 473; 574; 625; OV., *Au. Am.*, II, 738; HYG., *Fab.*, 97; VERG., *Aen.*, II 476..

B

Babys (Βάβυς) Apollon'la flüt çalma yarışına giren Phrigyalı satyros Marsyas'ın kardeşi (bkz. *Marsyas*). Erkek kardeşi gibi Babys de flüt çalıyordu. Ama onun flütü tek kamışlı, erkek kardeşininkiyse iki kamışlıydı. Babys'in çok kötü flüt çalan "saf" bir kişi olması onu, tanrının hışmına uğramaktan kurtardı.

Baios (Βαῖος) Odysseus'un gemi kaptanı. *Odysseia*'da adı geçmez, ama efsanenin daha sonraki gelişmelerinde birçok yere adını veren kişi olarak görünür: Ionia denizinde Kephallinia Adası'ndaki bir dağ ve Campania'da Baiae şehri onun adını taşırlar. Odysseus'un gemisinde kaptanlık eden Baios, İtalya'ya yolculuğu sırasında öldü (bkz. *Odysseus*).

Bakkhos (Βάκχος) Bkz. *Dionysos*.

Balios (Βαλιος) 1. Akhilleus'un atlarından biri. Zephyros ile Harpyia Podarge'den doğmaydı. Peleus Thetis'le evlendiği zaman, Poseidon ona düğün armağanı olarak bu atı vermişti. Akhilleus ölünce Poseidon, Akhilleus'un öteki atı Ksanthos gibi ölümsüz olan bu atı geri aldı.

2. Balios, ayrıca, Aktaion'un köpeklerinden birinin adıydı.

Basileia (Βασίλεια) İstisnai bir geleneğe göre, Ouranos'la Titaia'nın büyük kızı, Reia'nın ve Titanların kardeşi ve aynı zamanda yetiştiricisi. Adı "kraliçe" anlamına gelen Basileia, bilgeliği ve aklıyla sivrilmekteydi. Erkek kardeşi Hyperion'la evlendi ve ondan Selene (Ay) ve Helios (Güneş) adlı çocukları oldu. Diğer Titanlar, kıskançlıklarından Basileia'nın kocasını öldürdüler ve Helios'u Eridanos Nehri'ne attılar. Erkek kardeşini yitirmenin acısına dayanamayan Selene, kendini evinin damından aşağıya attı. Bu olanlardan sonra, Helios ve Selene birer yıldıza dönüştürüldüler. O sırada, gördüğü bir rüya ile bu olaylardan haberdar olan anneleri, çıldırdı; kızına ait bir darbuka ile zilleri kapıp, bunları çala çala kırda koşmaya başladı. Sonunda birileri acıyıp onu durdurdular. Ama o sırada büyük bir fırtına koptu ve Basileia kayıplara ka-

rıştı. Ona "Büyük Ana" kültü adıyla bir kült adandı ve o böylece, giderek Kibele ile özdeşleşti.

Basileia aynı zamanda, kişileştirilmiş ve tanrılaştırılmış Krallık'ın adıdır.

Baton (Βάτων) Thebaili kahraman Amphiaraos'un araba sürücüsü (bkz. *Amphiaraos*). Amphiaraos gibi o da Melampous soyundan geliyordu. Thebai önünde, Baton da efendisinin kaderini paylaştı ve tam efendisi bir düşman tarafından vurulacağı sırada, onunla birlikte yer tarafından yutuluverdi. Ona tanrısallık atfedildi. Bir başka geleneğe göre ise, Amphiaraos'un ölümünden sonra Baton, Harpyia adındaki bir Illyria şehrine çekildi.

Battos (Βάττος) 1. Apollon'un sığırlarının Hermes tarafından çalınışı hikâyesinde rol oynayan bir ihtiyarın adı. Magnes'in oğlu Hymenaios'un aşkına kendini kaptıran Apollon, sürülerinin bakımını ihmal ediyordu. Bundan yararlanan Hermes, ondan bir miktar hayvan çalarak Peloponisos'ta Mainalos dolaylarına kadar götürdü. Orada, dağda yaşayan bir ihtiyarla karşılaşınca hırsızlığının ortaya çıkmasından korktu ve Battos adındaki bu ihtiyara, ağzını tutarsa kendisine bir düve vermeyi vaat etti. İhtiyar razı oldu; ama Hermes, sığırlarını güvenceye aldıktan sonra şekil değiştirdi ve Battos'un yanına gelerek sığırlarını arıyormuş gibi yapmaya başladı. Ve ona bir sürünün oradan geçip geçmediğini sorarak, sürüyü bulmasına yardımcı olduğu takdirde bir ödül vereceğini söyledi. Yeminine sadık kalmayan Battos konuştu. Öfkelenen Hermes onu kayaya dönüştürdü.

2. Battos aynı zamanda, Libye kıyılarında Kyrene kolonisinin kurucusunun (mitolojik mi, yoksa tarihsel mi olduğu bilinmiyor) adıdır. Babası, Argonaut Euphemos (bkz. *Euphemos*) soyundan gelen Polyninestos'tur. Önce Lemnos'tan Lakedaimon'a göçen ve sonra buradan ayrılmak zorunda kalıp, Lakedaimonlu Theras'ın ardı sıra Thera'ya yerleşen "Minyailer" (Argonautların soyundan gelenler, bkz. *Minyas*) grubundandı. Annesi Phronime'ydi (bkz. *Phronime*) ve Girit kökenliydi.

En yaygın geleneğe göre, Battos adı kahramana kekeme olduğu için takılmış bir lakaptan başka bir şey değildi. Fakat Herodotos, Battos adının Libye dilinde "kral" anlamına geldiğini bize söylüyor. Bazı yazarlara göre, Battos'un gerçek adı Aristoteles, bazılarına göre de Aristaios'tur (muhtemelen Nympha Kyrene'nin oğlu Aristaios'la karıştırılmaktadır; bu adlara bkz.). Pausanias'a göre, Battos Kyrene'yi kurduktan sonra kekemelikten kurtuldu.

Baubo (Βαυβώ) Eleusis'te oturan Dysaules'in karısı. Demeter bütün Yunan dünyasında kızını ararken, sora sora Eleusis'e kadar gitti. Yanında küçük lakkhos da bulunuyordu. Dysaules ve Baubo onu dostça karşıladılar. Baubo, kendini toparlaması için Demeter'e çorba ikram etti. Ama Tanrıça, acılı haliyle bunu kabul etmek istemedi. Bunun üzerine Baubo, hoşnutsuzluğunu belirtmek ya da tanrıçayı neşelendirmek için kıyafetlerini kaldırıp ona gerisini gösterdi. Bunu gören lakkhos alkışlamaya başladı. Bu durumu komik bulan tanrıça da gülmeye koyuldu ve çorbayı kabul etti.

Dysaules'le Baubo'nun, Triptolemos (çoğu zaman, Keleos'un ve Metaneira'nın oğlu olarak geçer) (bkz. *Triptolemos*) ve Eubouleus adlarında iki oğlu vardı. Kızlarının adları da Porotonoe ve Nisa'ydı.

Baukis Phrygialı bir kadın. Philemon adında çok yoksul bir köylüyle evliydi. Karı koca bir gün, iki yolcu kılığında Phrygia'yı boydan boya dolaşan Zeus'la Hermes'i kulübelerinde konuk ettiler. Ülkenin diğer sakinleri, bu iki yabancıyı kabul etmemişlerdi. Yalnızca, Philemon'la Baukis onlara karşı konukseverce davranmışlardı. Öfkelenen tanrılar, tüm ülkeye bir tufan gönderdiler, ama bu iki ihtiyarın kulübesini afetten korudular. Bu nedenle, bu kulübe tapınağa dönüştürüldü. Philemon'la Baukis, ihtiyarladıkları zaman ömürlerinin birlikte son bulmasını diledikleri için, Zeus'la Hermes onları iki ağaca dönüştürdüler. Bu ağaçlar, bir zamanlar bu karı kocanın kulübeleri olan tapınağın önünde yan yana yükseliyordu.

Bellerophontes (Βελλεροφόντης) Bellerophontes, Korinthos kraliyet soyundan geliyordu. Poseidon'un oğlu olmakla birlikte babası "insan"dı ve adı Sisyphos oğlu Glaukos'tu (bkz. tab. 36). Annesi ise Megara kralı Nissos'un bazen Eurymede, bazen de Eurynome olarak adlandırılan kızıydı. Bellerophontes'in maceraları, kaza eseri olarak bir kişiyi öldürmesiyle başlar. Geleneğe göre, onun öz kardeşi olan bu kişinin adı bazen Deliades, bazen Peiren (bu ad Korinthos'ta Peirene kaynağı ile ilgilidir; aşağıya bkz.), bazen Alkimenes, bazen de Korinthoslu bir tiran olan Belleros (bu ad, Bellerophontes'in adına bir etimoloji kazandırmaktadır: çünkü bu durumda Bellerophontes, *Belleros'u öldüren* anlamına geliyor) olarak geçer. Bu cinayetin ardından Bellerophontes, şehri terk etmek zorunda kaldı ve Tiryns'e, kral Proitos'un yanına gitti. Kral onu günahından arındırdı. Proitos'un karısı Stheneboia (Homeros tarafından Anteia adıyla anılır) Bellerophontes'e âşık oldu ve ondan bir buluşma istedi. Bellerephontes bunu kabul etmeyince, Stheneboia, genç adamın kendisini baştan çıkarmak istediğini söyleyerek onu kocasına şikâyet etti. Proitos, Bellerophontes'in eline bir mektup vererek bunu derhal Lykia kralı olan kayınpederi Iobates'e götürmesini söyledi. Mektupta, Iobates'ten bu mektubu getireni öldürmesi isteniyordu. Proitos, Bellerophontes'i bizzat öldürmek istemiyordu, çünkü Bellerophontes onun konuğuydu ve eski bir gelenek, birlikte yemek yenen bir adamı öldürmeyi yasaklamaktaydı. Iobates, mektubu okuduktan sonra Bellerophontes'e ön tarafı aslan, arka tarafı ejderha, kafası keçi kafası olan ve ağzından alevler saçan canavar Khimaira'yı öldürmesini emretti. Bu canavar, sürüleri kaçırmakta, ülkeyi kasıp kavurmaktaydı. Iobates, Bellerophontes'in, tek başına onun üstesinden asla gelemeyeceğini düşünüyordu. Ama Bellerophontes, bir gün Korinthos'ta Peirene pınarından su içmekteyken bulduğu kanatlı at Pegasos'a (bkz. *Pegasos*) binerek havalandı ve doğruca Khimaira'nın tepesine çöküp onu bir vuruşta öldürdü. Bunun üzerine Iobates, Bellerophontes'i son derece savaşçı ve gaddar bir komşu kavim olan Solymoslarla savaşmaya gönderdi. Bellerophontes, bunları da bozguna uğrattı. Bu kez, Iobates onu Amazonlara karşı gönderdi; Bellerophontes orada da büyük bir kıyım yaptı. En sonunda Iobates, en cesur Lydialılardan bir birlik oluşturdu ve bunlara, bir pusu kurarak Bellerophontes'i öldürmeleri emrini verdi. Ama Bellerophontes, onları son ferdine kadar yok etti. Bunun üzerine kral, kahramanın tanrısal

bir soydan geldiğini kabul etti ve yüce davranışları karşısında hayranlık duyarak ona Proitos'un mektubunu gösterdi ve kendi yanında kalması için onunla anlaştı. Dahası, kızı Philonoe'yi (bazılarına göre Antiklia) onunla evlendirdi ve ölürken de krallığını ona miras bıraktı. Bellerophontes'in intikamı konusunda bkz. *Stheneboia.*

Bellerophontes'in, Iobates'in kızından Isandros ve Hippolokhos adlarında iki oğlu ve daha sonraları Zeus'tan Sarpedon adlı kahramanı dünyaya getirecek olan Laodamia adında bir kızı oldu.

Zaman geçtikçe kibire kapılan Bellerophontes, kanatlı atıyla Zeus'un katına kadar tırmanya kalkıştı. Zeus onu yeryüzüne fırlattı ve Bellerophontes öldü. Bellerophontes, Korinthos'ta ve Lykia'da bir kahraman olarak saygı görüyordu.

Ilias, Bellerophontes'le Kalydon kralı Oineus arasındaki konuk-evsahibi ilişkilerine atıfta bulunur.

***Bellona** Roma savaş tanrıçası. Uzun zaman iyi tanımlanmamış basit bir güç olarak kalan Bellona, yavaş yavaş Yunan tanrıça Enyo ile özdeşleşmiştir. Bazen, tanrı Mars'ın karısı olarak geçer. Mars'ın korkunç karakterli arabacısı olarak da tasvir edilir: elinde bir meşale, bir mızrak ya da iki ağzı keskin kılıç tutar. Furiaların geleneksel tasvirine çok benzer.

Belos (Βῆλος) Nympha Libye'nin Poseidon'dan doğurduğu ikizlerden biri; ötekisi Agenor'dur (bkz. *Agenor* ve tab. 18). Agenor Suriye'ye gittiği halde, Belos Mısır'da kaldı ve orada kral olarak Nil tanrısının kızı Ankhinoe ile evlendi. Ondan Aigyptos ve Danaos adlarında ikiz erkek çocukları oldu. Bunlara bazen Kepheus ve Phineus da eklenir.

Yazarlar, bu adda çeşitli Asurlu ve Babilli kahramanlardan söz ederler Bunlardan biri de, Kartaca kraliçesi Dido'nun soyağacında yer alır.

Bia (Βία) Adı "Şiddet" anlamına gelen Bia, bu soyutlamanın kişileştirilmiş şeklidir. Bia'nın, Dev Pallas'la Styks'in kızı olduğu düşünülür. Gigantomakhia'da Zeus'un saflarında savaştı. Nike (Zafer) adında bir kız kardeşi ve Zelos (Şiddet) ve Karatos (Güç) adlarında iki erkek kardeşi vardır (bkz. tab. 33). Onlarla birlikte her zaman Zeus'un yanında yer alır. Zeus'un Prometheus'u Kaukasos (Kafkas sıradağları) üzerinde zincire vurmasına yardım etmiştir.

Bianna (Βιαννα) Vienne (Dauphine) şehrine adını veren bir genç kız. Birçok Giritli'yi yerinden eden bir kıtlık yüzünden ülkesinden çok uzaklara gitmek zorunda kalmış bir Giritli'ydi. Bir dans sırasında genç kız, toprakta açılan bir yarık tarafından yutuldu ve adı, oraya göç edenlerce kurulan şehre verildi.

***Bianor** (Βιάνωρ) Mantovalı kahraman, Nympha Mantova'yla Tiberis'in oğlu (bkz. *Aucnus*). Mantova şehrini kurarak buraya, anısını yaşatmak için annesinin adını verdi. Bazen Aucnus'la özdeşleştirilir.

Bias (Βίας) Pheres'in kızı Idomene'yle Amythaon'un oğlu. Maceralarına katılan Melampous adında bir kâhin kardeşi vardı (bkz. tab. 1 ve tab. 13). Bias, Neleus'un Pero adlı kızıyla evlenmek isteyince, Pero'nun babasının ileri sürdüğü bir şartı kabul etmek zorunda kaldı: Philakos'un sürülerini çalacaktı. Bu sığırlar vahşi bir köpek tarafından korunuyordu. Fakat Melampous, kardeşi hesabına sığırları çalmaya razı oldu (bkz. *Melampous*) ve Neleus'tan Pero'yla evlenme iznini elde ettiği za-

man, onu Bias'a bıraktı.

Daha sonra Melampous, kral Proitos'un kızlarının deliliğini geçirdi ve böylece Proitos'un krallığının üçte birini Bias adına elde etti. Bias bu krallığa yerleşti (bkz. *Proitos*, *Melampous* ve *Anaksagoras*). Pero, Bias'tan Adrastos'un babası Talaos'u (bkz. tab. 1), Perialkes'i, Laodokos'u, Areios'u, Alphesiboia'yı dünyaya getirdi. Daha sonra Argos'a, Proitos'un krallığına yerleşen Bias, Proitos'un kızlarından Lysippe'yle evlendi ve bazı geleneklere göre, ileride Pelias'la evlenecek olan kızı Anaksibia'yı büyük bir ihtimalle Lysippe'den dünyaya getirdi.

***Bona Dea** İyi Tanrıça. Faunus kültüne bağlı bir Roma tanrıçası. Bu kültün özelliklerini açıklamak amacını güden Bona efsanesi, oldukça kısadır. Bir versiyona göre Bona Dea, Faunus'un kızıdır. Babası ona âşık oldu. Bona Dea, babasının isteklerine boyun eğmeye yanaşmadı; hatta babası onu şarapla sarhoş ettiği zaman bile hiçbir şey elde edemedi. O da bunun üzerine, Bona Dea'yı mersin ağacı sopasıyla cezalandırdı. (Bu olay, mersin ağacının onun tapınağından neden dolayı dışlandığını açıklamaktadır.) En sonunda Bona Dea'nın babası, bir yılana dönüşerek kızı ile birleşmeyi başardı. Bir başka versiyon ise, Bona Dea'yı Faunus'un karısı olarak gösterir. Buna göre Bona Dea, bütün el sanatlarında son derece becerikli, odasından çıkmayacak ve kocasından başka erkek yüzü görmeyecek kadar iffetli bir kadındı. Bir gün bir şarap testisi buldu ve şarabı içip sarhoş oldu. Kocası ona mersin ağacı sopasıyla öyle bir ders verdi ki, Bona Dea dayanamayıp öldü. Büyük vicdan azabı duyan kocası, ona tanrısallık atfetti. Bona Dea'nın, Roma'da Aventinus tepesinin eteğinde bir tapınağı vardı. Ve orada, kutsal bir korulukta, kadınlar ve genç kızlar, her yıl "İyi Tanrıça" adına, erkeklerin dışarıda tutulduğu gizli ayinler gerçekleştiriyorlardı. Hercules bile buraya sokulmamış; o da, bunun öcünü almak için, Bona Dea tapınağından çok uzak olmayan bir yerdeki Büyük Sunağında, kadınların katılamayacağı seremoniler düzenlemişti (bkz. *Hercules*).

Boreas (Βορέας) Kuzey Rüzgârı tanrısı. Yunanistan'a göre en soğuk ülke olan Trakya'da oturuyordu. Son derece kuvvetli, sakallı ve genellikle pilili kısa bir tunik giymiş kanatlı bir daimon olarak tasvir edilir. Bir temsili resimde, Romalı Ianus gibi iki karşıt yüzlü olarak görülür: büyük bir ihtimalle bu yüzler, Euripos üzerinde esen Boreas ve Antiboreas denen çifte rüzgârları simgelemekteydiler. Ancak, bu istisnai bir tasavvurdur.

Boreas, Eos (Şafak) ile Astraios'un (Kreos ile Eurybia'nın oğlu) oğlu, Zephiros ve Notos'un kardeşidir (bkz. tab. 10). Dolayısıyla, doğanın temel kuvvetlerini simgeleyen Titanlar soyundandır. Başka şiddet eylemlerinden ayrı olarak, Atina kralı Erethkheus'un kızı Oreithyia'nın, arkadaşlarıyla Ilissos kıyısında oynarken kaçırılması ona atfedilir. Boreas, Oreithyia'yı Trakya'ya götürdü ve orada Oreithyia ona Kalais ve Zetes adlarında iki oğul verdi (bir sonraki maddeye bkz.). Bu efsanenin bir varyantı, kaçırma işinin, bir ayin alayının Akropolis'e, Athena Poliade tapınağına çıkışı sırasında gerçekleştiğini söyler. Phineus'un (bkz. *Phineus*) cezalandırılması bazen Boreas'a atfedilir. Söylendiğine göre, Boreas bir at kı-

lığına girip Erikhthonios'un kısraklarını dölleyerek on iki tay dünyaya getirdi. Bu taylar o kadar hafifti ki, buğday tarlasında koştukları zaman ağırlıklarıyla başakları ezmiyor, deniz üstünde koştukları zaman denizi dalgalandırmıyorlardı. Boreas ayrıca, bir Erinye'yle, sonra da bir Harpyia'yla birleşerek hızlı koşan atlar dünyaya getirdi, "Kelt kralı" Boreas için, bkz. *Kiparissa*.

Boreasoğulları ya da Boreadal (Βορεάδαι) Boreadai genellikle Kuzey Rüzgârı Boreas'ın çocuklarıdır. Tanrının, Ilissos kıyısından kaçırdığı, Erethkheus'un kızı Oreithyia'dan olan ikiz oğulları Kalais ile Zetes, özellikle Boreadai adıyla anılırlar (bkz. *Boreas* ve *Oreithyia*, tab. 7). Bu iki delikanlı, kanatlıydılar: bazılarına göre, kanatları topuklarına bağlıydı; bazılarına göre ise, kuşlarda olduğu gibi yan taraflarından çıkıyordu. Babaları gibi bunlar da rüzgâr cinleriydiler; adları, antikçağ yazarlarınca, "esmek" fiiline bağlanıyordu. Kalais "hafif esen", Zetes ise "kuvvetli esen" demekti. Babaları gibi onlar da Trakya'da doğmuşlardı. Temel özellikleri çabukluktu. Argonautlar seferine katılmışlar ve bu seferde kral Phineus'un ülkesinde konaklama sırasında, bu krala zulmeden Harpyiaların kovalanmasında çok önemli bir rol oynamışlardır (bkz. *Argonautlar*). Bununla birlikte, gelenekler arasında bu konuda ayrılıklar vardır. Bazen, Harpyiaları uçmaya zorlayarak ve gelecekte Phineus'u rahat bırakacaklarına dair söz vermeye zorlayarak Phineus'u kurtarırlar, bazen bunların üçte ikisini öldürürler, bazen de Harpyialar sözkonusu olmaksızın onların, kız kardeşi Kleopatra'dan edindiği çocukları kör ettiği için bizzat Phineus'u cezalandırırlar (bkz. *Phineus*).

Ölümleri konusunda da, gelenekler arasında farklılıklar vardır: bazı geleneklere göre, Boreas'ın çocukları Harpyiaları yakalayamamış ve geri dönerken öldürülmüşlerdir. Ama daha çok, onların Arganautların bütün seferlerine katıldıkları ve Pelias'ın onuruna düzenlenen cenaze töreni oyunlarına katıldıkları anlatılır (bkz. *Pelias* ve *Iason*). Burada koşu yarışmasını kazanırlar. Ama Hylas'ı ararken geciken Herakles'i Mysia'da bırakmasını Argonautlara öğütledikleri için onları affetmeyen kahraman tarafından çok geçmeden öldürülürler (bkz. *Argonautlar* ve *Hylas*). Pelias'ın cenaze töreninden dönerlerken, Herakles onları Penos Adası'nda yakalar ve öldürür. Onlar adına iki mezar taşı diker. Bu mezar taşları adada, kuzey rüzgârı estiği zaman titreşirdi.

Boreas'ın Kleopatra ve Khione adlarında iki de kızı oldu; Kleopatra, Phineus'la evlendi (ayrıca bkz. *Boutes*).

Bormos (Βῶρμος) Titias'ın (ya da Tityos) oğlu; bir Mariandyn. Çok yakışıklı bir delikanlıydı. Derin bir kaynaktan hasatçılar için su çekmeye gittiği bir gün nymphalar tarafından kaçırıldı (bkz. *Hylas*). Avda öldürüldüğü de rivayet edilir. Ölümü her yıl hasat zamanı flüt eşliğinde ağıtlarla anılırdı.

Botres (Βότρης) Bir Thebaili; Eumelos'un oğlu. Eumelos'un tanrı Apollon'a çok büyük saygısı vardı. Bir gün ona bir kurban sunarken, oğlu Botres onun yanında duruyor ve ona yardım ediyordu. Ne var ki Botres, kurban edilen kuzunun beynini, sungu olarak sunağın üzerine koymadan ayırdı. Sinirlenen baba, yanmakta olan bir kutsal odun parçasını yakaladığı gibi oğlunun başına vurdu. Çocuk oracıkta can verdi. Babanın ve annenin derin acısı karşı-

sında Apollon, Botres'i Aeropos'a, yani yuvasını yer altında yapan ve sürekli uçuşup duran mahzun bakışlı kuşa dönüştürdü.

Boukolos (Βουκόλος) Adı "sığırtmaç" anlamına gelen Boukolos, Tanagralı (Boiotia'da) Kolonos'un oğlu ve Okhemos, Leon ve Okhna'nın tek kız kardeşi. Okhna, Eunostos adında bir genci seviyordu. Fakat Eunostos, onun sevgisini reddetti. Buna gocunan Okhna, kardeşlerine Eunostos'un kendisine tecavüz etmek istediğini söyleyerek, ona iftira etti. Delikanlılar Eunostos'u öldürdüler, ama vicdan azabı duyan Okhna, daha sonra gerçeği itiraf etti. Eunostos'un babası tarafından tehdit edilen erkek çocuklar kaçtılar. Okhna da intihar etti.

Bounos (Βοῦνος) Alkidameia'yla Hermes'in oğlu, Korinthoslu bir kahraman. Aietes, Kolkhos'a gitmek üzere Korinthos'tan ayrıldığı zaman, kendisinin ya da soyundan birinin dönüşüne kadar muhafaza etmesini buyurarak Korinthos tahtını Bounos'a emanet etti. Bounos'un ölümünden sonra onun yerine Sikyonlu Epopeus geçti (bkz. *Epopeus*).

Bouphagos (Βουφάγος) Kelime anlamı "sığır yiyen"dir. Arkadhialı bir kahraman. Iapetos'la Thornaks'ın oğludur. Augeias'a karşı savaşta yaralanan Iphikles'i, karısı Promne ile birlikte kurtardı (bkz. *Herakles*). Iphikles ölünceye kadar ona baktı. Sonra onu gömdü. Daha sonra, Arkadhia'da Pholoe Dağı'nda Artemis'in peşinden koşarken, onun taciz edici aşkından bıkan tanrıça tarafından öldürüldü.

Bousiris (Βούσιρις) Yunan efsanesinde bir Mısır kralı. Aslında, firavun hanedanlarının hiçbirinde adı geçmez. Ama tanrı Osiris'in adının bozulmuş bir şekli olması mümkündür. Bousiris çok acımasız bir kraldı. Proteus, onun zorbalığı yüzünden Mısır'dan kaçmak zorunda kaldı (bkz. *Proteus*). Bousiris, güzellikleriyle ünlü Hesperisleri kaçırmak için onların üzerine bir haydut çetesi göndermeyi düşündü. Herakles, altın elmaları almaya giderken yolda bu haydutlarla karşılaştı ve onları öldürdü. Arkadan, Bousiris'i de öldürmekten geri kalmadı. Bu şöyle oldu: Bir süredir kıtlık felaketi Mısır'ın üzerine çökmüş ve Kıbrıs'tan gelen Phrasios adında bir kâhin, Zeus'u yatıştırmak ve bereketi geri getirmek için her yıl tanrıya bir yabancıyı kurban etmesini krala öğütlemişti. Bu öğüdü tutan Bousiris, işe bizzat Phrasios'u kurban etmekle başladı. Herakles Mısır'a gittiği zaman, Bousiris onu yakalayıp sargılarla bağladı, başına çiçekten taç taktı ve kurban edilmek üzere sunağa götürdü. Ama Herakles sargılarını kopardı. Bousiris'i, oğlu Iphidamas'ı (ya da Amphidamas), haberci Khalbes'i ve Bousiris'in bütün yardımcılarını öldürdü.

Bousiris, Poseidon'la Lysianassa'nın oğluydu (tab. 18). Kral Osiris, dünya çevresindeki büyük seferine çıkarken onu Mısır tahtına yerleştirmişti.

Boutes (Βούτης) 1. Bu adı taşıyan birinci kahraman Boreas'ın oğullarından biri ve Lykourgos'un üvey kardeşidir. Boutes ve Lykourgos değişik kadınlardan doğmuşlardı ve bu kadınların ikisi de tanrının meşru karısı Oreithyia değildi (bkz. *Boreas*). Boutes üvey kardeşi Lykourgos'u öldürmeye niyetlendi, ama niyeti anlaşılınca yandaşlarıyla birlikte kaçmak zorunda kaldı ve Naksos'a yerleşerek orada haydutluk ve korsanlıkla geçinmeye başladı. Seferlerinden

birinde, kadın kaçırmak için Tesalya'da Phthiotis'e saldırdı. Orada Dionysos'un kadın müritleriyle karşılaştı. Çoğu kaçıp kurtulduysa da, Dionysos'un dadısı Koronis yakalandı ve Boutes'e verildi. Genç kadının duaları üzerine Boutes, Dionysos tarafından delirtildi. Kendini bir kuyuya attı ve öldü.

2. Boutes adındaki ikinci kahraman, Atina kralı Pandion ile Zeuksippe'nin oğludur (bkz. tab. 7). Boutes'in kız kardeşleri Philomela ve Prokne, erkek kardeşi de Erethkheus'tur. Pandion ölünce, miras erkek çocuklar arasında bölüşüldü. Erethkheus'a krallık düşerken, Boutes'e de Athena ile Poseidon'un rahipliği düştü. Boutes, Erethkheus'un kızı Khthonia ile evlendi (bkz. *Erethkheus*). Atina'da Eteoboutadai ruhban ailesi, soyunun ondan geldiğini öne sürüyordu.

3. Sicilya'da Lilibaeum şehrini kuran Argonaut Boutes için bkz. *Argonautlar* ve *Eryks*.

Bouzyges (Βουζύγης) "Sığırları boyunduruğa vuran." Boğaları evcilleştirip çifte koşmayı ve böylece onları tarla sürmekte ve işlemekte kullanmayı düşünerek, boyunduruğu icat eden efsanevi kişi. Bouzyges aynı zamanda, ilk yasa yapıcılardan biri olarak kabul ediliyordu. Antikçağda oldukça sık bahsedilen, tarımda kullanıldıkları için öküzlerin ve boğaların öldürülmesi yasağı da ona atfedilir. Ayrıca bkz. *Palladion*.

Braggas (Βράγγας) Trakya'da nehir-tanrı Strymon'un oğlu ve Olynthos'un erkek kardeşi. Olynthos avda bir aslan tarafından öldürüldü. Braggas, kardeşini öldürüldüğü yere gömdü ve o civarda bir şehir kurarak ona Olynthos adını verdi.

Bragkhos (Βράγχος) Miletos'a yerleşerek burada evlenmiş olan Smikros adında (bkz. *Smikros*) Delphoi kökenli bir kahramanın oğlu. Doğumundan önce annesine bir hayal göründü: Annesi, güneşin gökten inip sanki kendi ağzına girdiğini ve bütün vücudunu dolaştıktan sonra karnından çıktığını gördü. Kâhinler bunu hayırlı bir belirti olarak yorumladılar. Annenin dünyaya getirdiği erkek çocuğa Bragkhos, yani "bronş" adı verildi. Çünkü annesi güneşin bronşlarından geçerek içine indiğini hissetmişti. Bir gün dağda sürüleri güden bu güzel çocuğu Apollon görüp sevdi. Bragkhos, Dost Apollon'a bir sunak yaptı ve kendisine kehanet yeteneğini kazandıran Apollon'un ilhamıyla, Miletos'un güneyinde bulunan Didyma'da bir kehanet merkezi kurdu. Bu kehanet merkezi tarihi çağa kadar, Delphoi'a hemen hemen eşit bir itibar gördü: Burada Bragkhidai ya da Bragkhos'un soyundan gelenler tarafından hizmet verilmekteydi. Söylendiğine göre, Bragkhos'un baba soyundan ataları arasında Neoptolemos'u Delphoi'da öldüren Makhaireus da bulunuyordu.

Brisels (Βρισηίς) Akhilleus (bkz. *Akhilleus*) tarafından alınan ve yağmalanan Lyrnessos şehrinde Brises adlı bir rahibin kızı. Gerçek adı Hipodameia'dır. Brises, Khryseis'in babası Khryses'in erkek kardeşidir. Hipodameia ya da babasının adıyla anıldığında Briseis, Akhilleus tarafından öldürülen Mynes'le evliydi. Kocasını öldüren Akhilleus, Briseis'i de alıp götürdü. Patrokles, Briseis'i avutmak için, Akhilleus'un onunla evlenmesini sağlayacak bir yol bulacağına söz verdi. Gerçekten de, Briseis kahramanın şefkatle sevdiği gözde kölesi oldu. Yunanlar Meclisi Agamemnon'u, Khryseis'i babasına iade

etmeye zorladığı ve buna karşılık kral da Akhileus'un Briseis'i geri vermesini talep ettiği zaman, Akhilleus öfkesinden ve acısından savaşmayı reddetti (Akhilleus'un efsanesine bkz.). Agamenmon, Akhilleus'un öfkesini yatıştırmak için ona elçiler gönderdiği zaman, her şeyden önce Briseis'i ona geri vermeyi vaat etti ve nihayet Akhilleus, Atreusoğulları'yla uzlaşmaya vardığında yine kabul ettiği tek şey Briseis, yalnızca o oldu. Homeros'tan sonraki gelenek, Briseis'i uzun boylu, esmer, bakışları canlı, duru tenli, kaşları birbirine yakın ve iyi giyinip kuşanan bir kadın olarak tasvir ediyordu. Akhilleus'un cenaze töreninin de Briseis tarafından düzenlendiği söylenir.

Brises (Βρισης) Briseis'in babası (bir önceki maddeye bakınız). Bazen Karia'da Leleglerin kralı olarak; bazen de –çoğu kez– kardeşi Khrises gibi, Troia Savaşı sırasında Yunanların yağmaladığı Lyrnessos şehrinde bir Apollon rahibi olarak gösterilir. Genellikle Briseis olarak adlandırılan kızı Hipodameia'dan başka, Eetion (aynı adı taşıyan ve Andromakhe'nin babası ve Lyrnessos kralı olan kahramandan ayrı olarak) adında bir oğlu vardı. Akhilleus, yağmalama sırasında Brises'in evini yıkınca, Brises de kendini astı.

Britomartis (Βριτόμαρτις) Giritli bir tanrıça. Adının "Tatlı Bakire" anlamına geldiği söylenir. Zeus ile Karme'nin kızıydı. Yine söylediğine göre Britomartis, Artemis'in arkadaşı olan Gortyneli (Girit'te) bir bakire nymphaydı. Minos onu sevdi. Ve içindeki arzunun dürtüsüyle onu dokuz ay boyunca adanın vadilerinde ve dağlarında takip etti. Bu sürenin sonunda bir gün, Britomartis yakalanacağını anlayıp kendini bir falezin tepesinden denize attı. Orada balıkçı ağlarına takıldı ve kurtuldu. Böylece Diktynna ("Ağdaki Kız") lakabını kazandı.

Daha az mucivezi bir başka versiyon, Britomartis'in bu lakabı, av ağları icat ederek kazandığını anlatır. Öte yandan, Britomartis'in bir av sırasında yanlışlıkla bir ağa takıldığı ve Artemis tarafından kurtarılarak ona Diktynna adıyla tanrısallık payesi verildiği de bir başka söylentidir.

Artemis gibi o da, avcı giysisi içinde ve etrafında köpekleri ile erkeklerden kaçan ve yalnızlıktan hoşlanan bir tanrıça olarak tasvir edilir.

Bryte Mars'ın (Ares) kızı ve Girit'te Artemis'in nedimesi. Bryte'nin efsanesi, Britomartis'inkinin bir eşidir. Minos'un âşık olduğu Bryte kendini denize atar ve cesedi bir balıkçı ağında bulunur. Bir veba salgını patlak verir ve kâhin bundan kurtulmak için "Diana Diktynna"ya (Ağdaki Artemis) tanrısallık payesi gerektiğini söyler.

Byblis (Βυβλίς) Babası Miletos tarafından, Minos'un torununun kızı (bkz. *Akakallis*) ya da bazı versiyonlara göre torunu (bkz. *Miletos* ve tab. 28). Annesinin adı konusunda gelenekler farklıdır: Byblis bazen Maiandros'un kızı Kyaneia'nın, bazen Kelaino'nun kızı Tragasia'nın, bazen de kral Eurytos'un kızı Idotheia'nın kızı olarak gösterilir. Günahkâr bir tutkuyla sevdiği Kaunos adında bir ikiz erkek kardeşi vardı. Kız kardeşinden nefret eden Kaunos, yurdu Miletos'tan kaçarak Karia'da Kaunos şehrini kurmaya gitti. Acı içindeki Byblis delirerek bütün Anadolu'da dolaşmaya başladı. Kendini bir kayalıktan atacağı, hayatına ve acılarına son vereceği sırada ona acıyan Nymhalar genç

kızı, tıpkı onun gözyaşları gibi hiç kurumayan bir kaynağa dönüştürdüler.

Bu geleneğe karşıt başka bir geleneğe göre asıl Kaunos, kız kardeşine karşı kalbinde günahkâr bir aşk beslemekteydi ve baba ocağından kaçış nedeni de buydu. Kaunos kaçınca Byblis de kendini astı. Byblis'in anısını yaşatmak için iki şehre onun adı verildi: Karia'daki Byblis ve Fenike'deki Byblos.

Byzas (Βύζας) Poseidon ile Keroissa'nın oğlu. Annesi de, Io ile Zeus'un kızı olup, daha sonraları Byzantion olarak adlandırılacak olan şehrin pek uzağında olmayan bir yerde doğmuştu. Byzas, kendisine atfen adlandırılan Byzantion şehrini kurdu ve Apollon'la Poseidon'un yardımıyla tahkim etti. Trakya tiranı Haimos şehre saldırdığında, Byzas ona meydan okuyup teke tek dövüşe davet etti ve geri çekilen düşmanları Trakya'nın içlerine kadar kovaladı. Ama onun yokluğunda şehir Skythia kralı Odryses tarafından saldırıya uğradı ve kuşatıldı. Fakat Byzas'ın karısı Phidaleia, diğer kadınların da yardımıyla düşman karargâhına bir sürü yılan atarak şehri kurtardı. Phidaleia, şehri ikinci kez de kayınbiraderi Strombos'un saldırılarından kurtardı.

Babys : PLUT., *Prov., Alex.*, 2.

Baios : STRAB., I, s. 26; V. s. 245; SERV., ad VERG., *Aen.*, III, 441; VI, 107

Balios : **1)** *Il.*, XVI, 148 ve dev., ve skol. ad *Il*, XIX, 400 ve dev.; APD., *Bibl.*, III, 4, 4; 13, 5; DIOD. SIC., VI, 3; **2)** APD., *Bibl.*, III, 4, 4.

Basileia : DIOD. SIC., III, 57.

Baton : PAUS. III., 23, 2; V, 17, 8; X; 10, 3; APD., *Bibl.*, III, 6, 8; ET. BYZ., s. v. "Αρπυια. Ayrıca bkz. *Amphiaraos.*

Battos : **1)** ANTON. LIB., *Tr.*, 23, *Hesiodos* ve Apoll. Rh.'tan naklen; karş. OV., *Met.*, II, 676 ve dev.; **2)** PAUS., III, 14, 3; X, 15, 6-7; SUID., *s. v.*; HDT., IV, 145 ve dev.; PIND., *Pyth.*, V, 37 ve dev.; IUSTINUS, XIII, 7; skol. ad KALLIM., H., II, 65.

Baubo : ISK. KLEMES., *Proptrept*, s. 17; ARNOB, *Adv. Nat.*, V, 25; PAUS., I, 14. 2; SUID, *Leks*, s. v. Δυσαυλης.

Baukis : OV., *Met.*, VIII, 616-715; LACT., *Narrat.*, VIII, 7-9. Karş. L. MALTEN, in *Hermes*, 1939, s. 176-200.

Bellerophontes : *Il.*, VI. 155-205; 216-226;I skol. ad 155; 191; HES., *fr.* 245 = *Pap. Oks.*, III, 421; *Th.*, 319 ve dev.; PIND.,., *Ol.*, XIII, 87 ve dev., *Isthm.*, VII, 44 ve dev.; APD., *Bibl.*, I, 9, 3; III, 3, 1, ve dev.; TZET., ad LYC., 17; *Chil.*, VII, 810 ve dev.; EUR. kayıp trag., *Stheneboia*'dan fr.; SOPH., *id Iobates*; karş. Yun. fran. Çev. Nauck², s. 567 ve dev.; HYG., *Fab.*, 56;157; 243; 273; *Ast. Poet.*, II, 18; PAUS., II, 2, 3-5; 4, 1-3; 27, 2; III, 18, 13; STRAB., VIII, s. 379; DIOD. SIC., VI, 7; skol. STAT., *Th.* IV, 589; PALAEPH., *Incr.*, 29; *App. Narr.*, West., 82, s. 388; HOR, *Od.*, IV, 11, 26 ve dev., bkz. *Khimaira.* Karş. L. MALTEN in *Jahr., Deut. Arch. Inst.*, 1925, s. 121-160; J. AYMARD. *Mél. Ec. Fr.*, 1035; W. NESTLE, in A. R. W., 1936, s. 248 ve dev.

Bellona : A. GELL., *N. A.*, XIII, 23 ve dev.; AUG., *De Civ.. Dei.*, VI. 10; PLAUT., *Amph.*, 42; STAT., *Theb.*, V. 155, vs.

Belos : AISKH., *Iketides*, 312 ve dev., APD., *Bibl.*, II, 1, 4; skol. ad APOLL. RH., Arg., III, 1186, ad EUR. *Phen.*, 5, 158, 291, 678; TZET., *Chil.*, VII, 349 ve dev.; HDT., VII, 61; HYG., *Fab.*, 31; 106; 151. Karş. SERV., ad VERG., *Aen.* I. 642; 729; VERG., *Aen.*, I. 620 ve dev.; ve SERV., *ad loc.*, OV., *Metam.*, IV., 213; PAUS., IV, 23, 10; VII. 21, 13.

Bia : HES., *Theog.*, 293 ve dev.; APD., *Bibl.*, I, 2, 4; AISKH., *Prom., prolog.*

Bianna : ET. BYZ., s. v. Βιεννος.

Bianor : SERV., ad VERG., *Ecl.*, IX, 60; karş. GRENIER, *loc. cit.* (s. v. *Aucnus*).

Bias : *Od.*, XV:, 242-356; skol. ad XI, 287; EUST., ad HOM., s. 1685; skol. ad PIND., *Nem.*, IX, 30; ad AISKH., *Iket.*, 569; ad EUR., *Phoin.*, 173; HDT., IX, 34; skol. ad THEOKR., III, 45; ad APOLL. RH., *Arg.*, I, 18; PROP., II, 3, 51 ve dev.; PAUS., II, 18, 4; 21, 2; IV, 34, 4; 36, 3; APD., *Bibl.*, I, 9, 10 ve dev.; II, 2, 2. Bkz. *Melampous*.

Bona Dea : MACR., I, 12, 24, ve dev.; SERV. Ad VERG., *Aen.*, VIII, 314; VARR., *R.* R., II, 1, 5; PROP., IV, 9; OV., *Fast.*, V 148 ve dev.; LACT., *Inst. Div.*, I. 22; TERT,. *ad Nat.*, II, 9; ARN., *ad Nat.*, V. 18, karş, A. GREIFENGAHEN, *Bona Dea., Röm, Mitt.*, 1937, s. 227 ve dev.; G. PICCALUGA, Bona ea, in *Studi i Materiali...*,1964, s. 195-237

Boreas : HES., *Theog.*, 378; karş. 869; HDT., VII, 189; OV., *Met.*, VI, 685 ve dev.; Trist., III, 10, 45; *Il.*, XX. 221 ve dev.; OUINT. SM., VIII, 242; NONN., *Dionys.*, XXXVII, 155; PLAT., *Phaidr.*, 229 B; PAUS., V, 19, 1; APD., Bibl., III, 15, 1, 2; skol. ad *Od.*; XIV. 533; bkz. *Annali dell'Instituto*, XXXII; pl. L. Ve M.

Boreas oğulları : APOLL. RH., *Argon.*, I, 211 ve dev.; II, 273 ve dev.; I, 1298-1308; ve skol. ad APOLL. RH., II, 178; skol. ad *Od.*, XIV, 533; XII, 69; HYG., *Fab.*, 14; 19; 273; APD., *Bibl.*, III, 15, 2 ve dev.; 1, 9, 21; OV., *Metam.*, VI, 711 ve dev.; SERV., ad VERG., *Aen.*, III, 209; skol. ad PIND, *Pyth.*, IV, 181.

Bormos : ATHEN., XIV, 3, s. 620 A; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, I, 1126; II, 780.

Botres : ANTON. LIB., Transf., 18.

Boukolos : PLUT., *Quaest.*, gr., 40.

Boulis : ANTON. LIB., *Transf.*, 5.

Bounos : PAUS., II, 3, 10; THEOPOMPOS, s. 340; TZET., ad LYC., 174.

Bouphagos : PAUS., VIII, 14, 9; 27, 17.

Bousiris : DIOD. SIC., I, 17, 45; IV, 18; 27; APD., *Bibl.*, II, 5, 11; HDT., II, 45; A. GELL., II, 6; MACR., *Sat.*, VI, 7; VERG., *Georg.*, III, 5; SERV., *ad loc.*; HYG., *Fab.*, 31; 56;157; Ov., *Met.*, IX, 183; *Et. Magn., s. v.*; EUR., kayıp satirik dr. *Bousiris.*; Bousirisi – Bou-as-iri; "Isis'in yeri" hakkında bkz. A. WEIDEMANN, *Heradots Zweites Buch.*, Leipzig, 1890; FRAZER, ed. APD., *Bibl.*, I, s. 224 ve dev.

Boutes : 1) DIOD. SIC., V 50; **2)** APD., *Bibl.*, III, 14,8.

Bouzyges : SERV., ad VERG., *Georg.*, I, 19; PLIN., *N. H.*, VII, 57; skol. ad *Il*, XVIII, 483; HESYCH., *s. v.*

Braggas : CONON., *Narr.*, 4.

Bragkhos : CONON., *Narr.*, 33; karş. 44; skol. ad PAUS., V, 8, 8; STRAB., s. 421; 634.

Briseis : *Il.*, I, 318 ve dev.; II, 688 ve dev.; ve skol., XIX, 291 ve dev.; OUINT., SM., III, 552 ve dev.; skol. ad *Il.*, I, 392; EUST., ad *Hom.*, 77, 30, TZET., ad LYC., 345; *Anteh.*, 350 ve dev.; PAUS., V, 24, 11; X, 25, 3; OV., *Her.*, 3.

Brises : *Il.*, II, 689; skol. ad *Il.*, XIX, 291 ve dev., QUINT., SM., III, 552 ve dev.; skol. ad *Il.*, I, 392; EUST., ad *Hom.*,77, 30; DICTYS, II, 17; TZET., *Anteh.*, 349 ve dev.; PROP., *El.*, II, 9, 9-16.

Britomartis : SOLIN., XI, 8; PAUS., II, 30, 3; III, 14, 2; VIII, 2, 4; karş. IX, 40, 3; DIOD. SIC., V, 76; CALL., *Artemis'e övgü.*, 189 ve dev.; Ps. VERG., *Ciris.*, 301; ANTON. LIB., *Tr.*, 40; skol. ad ARISTOPH., *Gren.*, 1356; EUR., *Hippol.*, 146. Karş. R. HOLLAND, *Britomartis, Hermes*, 1925, s. 59-65.

Bryte : *Myth. Vat.*, II, 26.

Byblis : NONN., *Dion.*, XIII, 518 ve dev.; PARTH., *Erot.*, 11; ANTON., LIB., *Tr.*, 30; OV., *Met.*, IX, 451 ve dev.; CONON., *Narrat.*, 2; skol. ad THEOKR., VII, 155; PAUS., VIII, 5, 10; ET. BYZ., s. v. Καυνος.

Byzas : DIOD. SIC., IV, 49; ET. BYZ., *s. v.*; TZET., *Chil.*, II, 40.

C

***Caca** Haydut Cacus'un (bkz. *Cacus*) kız kardeşi olarak bilinen çok eski bir Roma tanrıçası. Caca, Cacus'un Hercules'ten çalarak sakladığı sığırların yerini kahramana gizlice haber vererek kardeşine ihanet etti. Ödül olarak bir kült kazandı; Caca'nın onuruna, Vesta tanrıçası için olduğu gibi, hiç sönmeyen bir ateş yakıldı.

Cacus Belki bir ateş tanrısı, belki de basit bir yerel *noumena* olan Cacus, mitosu Hercules'inkine bağlı bir mahalli Roma kahramanıdır. Vulcanus'un oğlu sayılıyordu. Cacus, Aventinus'ta bir mağarada yaşıyordu. Hercules, Geryoneus'tan çaldığı sığırlarla birlikte batı Akdeniz seferinden dönerken (bkz. *Herakles*), hayvanlarını geleceğin Forum Boarium'unda serbestçe otlamaya bırakarak, kendisi de bu arada Tiberis kıyısında dinlenmek istedi. Cacus o sırada, pek istediği halde bütün sürüyü değil de, birkaç hayvanı (dört inek ve dört öküz deniliyor) aşırarak mağarasına sakladı. Ama iz bırakmamak için hayvanları kuyruklarından çekerek geri geri yürütmek suretiyle yaptı bu işi. Öyle ki ayak izleri mağaraya gidiyormuş gibi değil de, sanki mağaradan uzaklaşıyormuş gibi görünüyordu. Hercules uyanıp da sürüsünü saydığı zaman, hırsızlığın farkına vardı. Malını aramaya çıktı. Bazılarına göre, hayvanlar hemcinslerinin varlığını hissederek böğürmeye başlamasalar ve böylece yerlerini belli etmiş olmasalardı; ya da bazı yazarlara göre, Cacus'un öz kız kardeşi Caca, eğer hayvanların yerini ihbar etmemiş olsaydı, Hercules Cacus'un bu tuzağına düşmüş olacaktı. Her ne hal ise, Cacus'la Hercules kapıştılar. Cacus'un üç başı vardı ve üç ağzından ateş saçıyordu. Ama Hercules gürzüyle onun hakkından gelmekte gecikmedi. Bir başka versiyona göre ise Cacus mağarasına kapandı, girişe kayaları yığdı ve böylece Hercules'in saldırılarından kendini korudu. Ama Hercules tepeye çıkarak mağaranın çatısını oluşturan kayaları söktü ve böylece düşmanına

ulaşıp onu öldürdü. Sonra, zaferi için şükran borcunu ödemek üzere Iupiter Inventor'a kurban sundu. O sırada Pallantea'da, yani geleceğin Roma'sında (o zamanlar Roma, yakınlardaki Palatinus tepesi üzerinde küçük bir çoban köyüydü; bkz. *Euandros*) hüküm süren Euandros, ülkeyi Cacus gibi bir hayduttan kurtardığı için Hercules'e teşekkür etti ve göğün, tanrısallık payeleriyle onu ödüllendireceğini bildirdi.

Hercules efsanesinin karanlık bir versiyonunda Cacus'un yerine Garanus ya da Recanarus adında, ama Cacus'la aynı rolü oynayan, başka bir haydut konulmuştur (bkz. *Recanarus*).

Eski bir Romalı tarihçiye göre Cacus, İtalya'yı istila etmek için Phrygia'dan gelen kral Marsyas'ın bir yoldaşıydı. Marsyas, onu Etrüsk kralı Tarkhon'a elçi olarak gönderdi. Ama kral Cacus'u tutukladı. Cacus, kurtularak Marsyas'ın yanına döndü. Marsyas ve Cacus, Volturnus çevresinde bulunan Campania'yı işgal ederek Arkadhialı bir koloninin yerleştiği Roma bölgesine saldırdılar. Bunun üzerine Hercules, Tarkhon'la ittifak kurarak istilacıları ezdi.

Nihayet Diodoros, Palatinus'ta yaşıyan ve Hercules'i konukseverlikle ağırlayan *Cacius* (Κακίος) adında çok kuvvetli bir adamdan söz eder. Palatinus'un bir "basamağına" verilen *Scalae Caci* adı, bu Cacius'un adından geliyordu. Cacius'un evi (*atrium Caci*) de buradaydı.

***Caeculus** Praeneste (günümüzde, Sabina istikametinde Latium'u çevreleyen tepeler üzerinde Palaestrina) ile ilgili bir Roma efsanesi, şehrin kuruluşunu Vulcanus'un oğlu Caeculus adında bir kahramana atfeder. Efsanede, bir zamanlar bu ülkede çobanlık yapan iki erkek kardeşin –Depidiler (Depidii)– yaşadığı rivayet edilir. Bunların bir kız kardeşleri vardı. Bir gün bu kız kardeş evinde, ocağın yanında otururken, ateşten göğsüne bir kıvılcım sıçrar. Çok geçmeden, genç kız bir çocuğunun olacağını anlar. Gerçekten de, bir erkek çocuk doğurur. Genç kadın, çocuğu Iupiter tapınağının yanına bırakır. Yakındaki kaynaktan su almaya gelen genç kadınlar çocuğu yanan ateşin yanında bulurlar ve onu iki Depidii'ye götürürler; Depidiler çocuğu büyütürler. İki kardeş, çocuğu daha ilk gördükleri an ona Caeculus adını verirler, çünkü yanında bulunduğu ateşin dumanı çocuğun gözlerini tahriş etimştir ve çocuk kör gibi durmaktadır (nitekim *Caecus* "kör" anlamına gelir).

Caeculus gençliğinde, çobanlar arasında o zamanlar tabii bir şey olan çapulcu hayatı sürer. Yetişkin bir erkek olduğu zaman birkaç arkadaşıyla birlikte daha sonra Praeneste olacak olan bir köy kurar. Yeni şehrin açılış şenliğinde, Caeculus oraya gelen komşularını şehre yerleşmeye davet eder ve onları ikna etmek için babası Vulcanus'tan bir mucize ister. Vulcanus, bütün kalabalığı saran alevler gönderir ve bu alevler, Caeculus onlara emir verir vermez söner. Bu mucize şehrin bahtını açar; Tanrı Vulcanus ile oğlunun koruması altındaki şehre çok sayıda insan gelerek yerleşir.

Caecilia halkı, Caeculus'un soyundan geldiğini söylüyordu.

***Caelus** Kişileştirilmiş Gök. Bir Roma tanrısı olmayıp, Helen mitolojisinde ve teogoniasında çok önemli bir rol oynayan Yunan tanrısı Ouranos'un adının latin dilindeki karşılığıdır (bkz. *Ouranos*).

***Caleta** Caieta şehri (günümüzde Gaeta; Latium'un güney cephesinde, Terracina yakınında) efsanesinde anlatıldığı-

na göre bu şehir, Aineias'ın (başka bazı efsanelere göre, Askanios'un ve hatta Aineias'ın karısı Kreousa'nın) sütannesi Caieta'nın anısına kurulmuştur. Bazen Caieta'nın burada gömülü olduğu; bazen de onun, Aineias'ın filosunu tehdit eden yangını burada önlediği söylenir. Nihayet başka bir gelenekte Gaete adı, Medeia'nın, o bölgeye kızını aramak için gelmiş olan babası Aietes'e bağlanır (bkz. *Argonautlar* ve *Aietes*). Bu versiyona göre, şehrin ilk adı Aiete'dir; daha sonra Gaeta olmuştur.

***Camenalar** Roma'da su kaynaklarının nymphaları. Porta Capene (Caelius'un biraz güneyinde) yakınlarındaki kutsal bir ormanın içinde Egeria'nın (bkz. *Egeria*) şapelinin de bulunduğu yerde bir tapınakları vardı. Bu Ngymphalar, çok erken bir tarihte Mousalarla özdeşleştirilmişlerdir.

***Camers** Terracina ile Gaeta arasında yer alan ve Amyklai adı verilen efsanevi şehrin mitsel kralı. Vulcens'in oğludur. Camers'in şehri, klasik dönemde yılanların istilası yüzünden ortadan kalktı.

***Camese** Çok eski bir kralın adı. Çok karanlık bir geleneğe göre Tesalya'dan, yani vatanından sürgün edilen tanrı Ianus Latium'a geldiğinde, orada Camese hüküm sürüyordu. Camese sürgünü çok iyi karşıladı ve krallığını onunla paylaştı. Belli bir süre ikisi birlikte hüküm sürdüler. Sonra Camese öldü ve Ianus tek başına hüküm sürdü.

***Camilla** Camilla efsanesi, *Aineis*'te anlatılan ve şüphesiz İtalyanların halk hikâyelerine ve *Harpalyke* (bkz. *Harpalyke*) hikâyesinin taklidine dayanan bir Vergilius efsanesidir. Camilla, Privernum'da Volsci halkının kralı Metabus'un kızıydı. Karısı Casmilla'nın ölümünden sonra düşmanları tarafından şehirden kovulan ve silahlı askerler tarafından kovalanan kral, küçücük kızıyla birlikte kaçtı. Fakat takipçilerinden tam kurtulacağı sırada, karşısına Latium'un küçük bir nehri olan Amasenus çıktı. Bunun üzerine, kızını kurtarmak için onu, yanında bulunan güçlü kargısına bağlayıp öteki kıyıya atmayı düşündü ve Diana'dan yardım dileyerek, kızı kurtulduğu takdirde onu kendisine adayacağını vaat etti. Diana onun duasını kabul etti. Çocuk karşı kıyıya ulaştı. Metabus da yüzerek nehri geçti ve her ikisi de uzunca bir süre ormanlarda bir başlarına yaşadılar. Genç kız bu yalnızlığa, şehirde kalmaya hiç dayanamayacak kadar alıştı. Avlanıyor, savaş talimleri yapıyordu; Aineias'a karşı savaşa katıldı ve bu savaşta Yunan Amazonlar gibi birçok işler başardı. Fakat sonunda Arruns adlı kahraman tarafından öldürüldü.

***Canens** Latiumlu bir nympha, Şarkı'nın kişileştirilmiş şekli. Ostia'nın güneyindeki Laurentes'te hüküm süren kral Picus'la evlendi ve her ikisi de birbirlerini şefkat dolu bir sevgiyle sevdiler. Ne var ki bir gün, av sırasında büyücü Kirke, Picus'u görüp ona âşık oldu. Onu, çevresindekilerden ayırmak için yabandomuzuna dönüştürdü. Daha sonra Picus'u eski haline getirmeyi düşünüyordu. Karısından ayrılan Picus çok üzüldü ve Kirke ona aşkını ilan ettiğinde bunu geri çevirdi. Bunun üzerine öfkelenen Kirke, Picus'u yeşil ağaçkakana dönüştürdü. Bu arada Canens, ıstırap içinde, altı gün altı gece Picus'u bulmak için dolaşıp durduktan sonra, tüm gücü tükenmiş olarak Tiberis kıyısına düşüp kaldı. Orada son bir defa daha şarkı söyledikten sonra havaya karışıp yok oldu.

***Capys** Bkz. *Kapys*.

***Carmenta** Roma efsanesinde Euandros'un annesi. Euandros Arkadhia'dan sürüldüğü ve batıda sığınacak bir yer aramak zorunda kaldığı zaman (bkz. *Euandros*), Carmenta da onunla birlikte gitti. Söylendiğine göre Carmenta adı, onun Arkadhia'da taşıdığı ad değildir. Bazen ilk adının Nikostrate, bazen Themis, bazen de Timandra (ya da Telpousa) olduğu rivayet edilir. Carmenta için, Ladon Nehri'nin kızı olan bir nympha denir. Carmenta adının ona Roma'da verilmiş olması muhtemeldir, çünkü kendisi kehanet yeteneğine sahipti (Carmenta adı, "sihirli şarkı" anlamına gelen *Carmen*'den gelmedir). Nitekim, oğlunu yerleştirmek için tüm şehirler arasında Roma'yı "şanslı" şehir olarak seçmesini sağlayan şey de, kehanetler ve kader hakkındaki bilgisiydi. Hercules Geryoneus seferinden dönüşte Pallantea'ya geldiğinde (bkz. *Herakles*) Carmenta, kahramana kendisini bekleyen kaderi söyledi (bkz. *Cacus*). Carmenta çok uzun yaşadı, 110 yaşında öldü. Oğlu onu Capitolium'un eteğinde, Porta Carmentale Kapısı'ndan –kadın kâhinin anısına böyle adlandırılmıştır– çok uzak olmayan bir yere gömdü.

Carmenta'nın Euandros'un annesi değil de, karısı olduğu da söylenir. *Ara Maxima*'daki Hercules kültü ayinlerinden kadınların dışlanmasını açıklamak için, Hercules'in bu sunağın kuruluşu sırasında kurban sunarken Carmenta'yı çağırdığı, ama onun bu daveti kabul etmediği anlatılır. Öfkelenen tanrı, o zamandan sonra kadınların bu kültün icrasına katılmalarını yasakladı.

Bazı Romalı yazarlar, Carmenta'yı doğum tanrıçası olarak görüyorlardı. Carmenta, doğacak çocuğun mümkün iki pozisyonuna göre, *Prorsa* ya da *Postuersa* adıyla anılmaktaydı.

***Cama** Daha sonra üzerinde Roma'nın yükseleceği kırsal alanda yaşayan bir nympha. Tiberis kıyısında kutsal bir ormanda barınıyordu: *Lucus Helerni*. Burada, Augustus zamanında bile yüksek rahipler tarafından hâlâ kurbanlar sunulmaktaydı. Ovidius, Carna'nın adının önceleri Crane olduğunu ve kendini bakire kalmaya adamış bulunduğunu anlatır. Carna, tepelerde ve ormanlarda avlanırdı. Ona âşık olan biri, kendisiyle gelmesi için çağrıda bulunduğu zaman, o kişiye ormanda kendisini izlemesini söyler, ormana girince de birdenbire ortadan kaybolurdu. Kimse onu bir daha bulamazdı. Ama bir gün iki suratlı tanrı Ianus onu görüp âşık oldu. Yanına geldi. Carna, başkalarına yaptığı gibi Ianus'u da yanıltmak istedi, ama Ianus onu bir kayalığın arkasına gizlenmeye çalışırken fark edip yakaladı ve tecavüz etti. Ianus bu davranışını telafi etmek için, Carna'ya kapıların menteşelerine hükmetme gücü ve görevinin simgesi olarak da çiçek açmış bir akdiken dalı verdi. Evlerin açık yerlerinden girebilecek her türlü kötülüğü defetmeye yarayan sihirli bir daldı bu. Keza, dadılarının beşikte bıraktığı yeni doğmuş çocukların kanını emmeye gelen yarı insan, yarı kuş şeklindeki Strigaları uzaklaştırma görevi de onundu. Ovidius, Strigaların kral Procas'ın oğlunun bedenine işaretlerini koydukları halde, Carna'nın sihirli işlemler ve büyülü sözlerle çocuğu ölümden kurtardığını anlatır.

***Cathetos** (Κάθητος) Cathetos efsanesi, Latin mitolojisine, bazı adları açıklamak için sokulmuş bir efsanedir. Cathetos,

Etrüsk kralı Annios'un Salia adındaki kızına âşıktı. Onu kaçırıp Roma'ya götürdü. Annios kaçakları yakalamaya çalıştıysa da başaramadı. Umutsuzluğa kapılarak kendini en yakındaki nehre attı. Sonrasında bu nehre *Anio* adı verildi (günümüzde Roma'nın kuzeyinde Tiberis'e dökülen Aniene). Bu arada Cathetos, Salia ile evlendi ve ondan çocukları oldu: Latinos ve Salios. Latinos, adını Latinlere; Salios da Salienslere (her yıl Roma'da belli bir zamanda yapılan geçit alayı sırasında kutsal danslar yapan Mars rahipleri) verdi.

***Catillus** Tibur (günümüzde Tivoli) şehrinin kuruluş efsanesinde adı geçen bir kahraman. Romalı Tarihçiler ondan bir Yunan olarak söz ederler: Catillus, ya filosuna kumanda ettiği Euandros'la birlikte gelmişti İtalya'ya ya da Argoslu bir kahraman olan ve babasının ölümünden sonra Oikles'in emri üzerine bir grup gencin başında, İtalya'da zenginlik aramaya gelen Amphiaraos'un oğluydu. Söylentiye göre, Catillus'un İtalya'da Tiburtus, Coras ve *genç* Catillus adlarında üç oğlu olur ve Tibur şehrini bu çocuklar kurar. Vergilius, Rutullerin Aineias'a karşı savaşında *genç* Catillus'u sahneye çıkarır.

Centimani Yüz kollu devler (bkz. *Hekatoghheires* mad.).

***Ceres** Yunan tanrıçası Demeter'in Latince adı, tamamen Demeter'le özdeşleşmiştir. Ceres adı, etimolojik bakımdan, onun Latinlerce çok eskilerden beri ibadet edilen bir bitkisel sürgün gücü olduğunu göstermekle birlikte (*Ceres*, "bitmek" anlamına gelen bir kökten gelir), bu eski tanrı, yenisinin karşısında silinip gitmiştir. Rivayete göre, Etrüskler Porsenna'nın yönetiminde genç Roma Cumhuriyeti'ne saldırdıklarında, bir kıtlık şehri tehdit etmeye başlar. Yunan kehanet derlemeleri olan Sibylle Kitapları'na başvurulur. Kitapların, Dionysos ve Demeter kültlerinin Roma'ya sokulmalarını öğütlediği görülür. İÖ 496'da bu öğüt yerine getirilerek Ceres kültü Aventinus'a sokulur.

Demeter efsanelerinin aktarımından başka bir şey olmayan Ceres efsaneleri için Demeter adına bkz.

Cinler Bkz. *Geniuslar*.

***Cipus** Genucius Cipus Romalı bir generaldi. Çok eski zamanlarda, muzaffer ordusunun başında Roma'ya geri dönerken, tesadüfen bir derenin suyuna baktığında alnında iki boynuz bulunduğunu gördü. Bu mucize karşısında bir kurban sunarak, kurbanın sakatatından kehanet sordurdu. Kâhin, bu olayın ona krallık öngördüğünü, ama bunun gerçekleşebilmesi için hemen şehre girmesi gerektiğini bildirdi. İyi bir cumhuriyetçi olan Cipus, bu kehanet karşısında dehşete kapıldı ve hemen halkı Mars meydanında toplayarak kendisini sürgün ettirdi. Minnet borcu duyan senato, ona bir günde işleyebileceği kadar toprak armağan etti. Ayrıca bu olayın anısına, Rauduscula na kapısının (Aventinus'un eteğinde Servianus Duvarı'nın kapısı) üstüne Cipus'u temsilen boynuzlu bir adam kafası heykeli konuldu.

***Consentes** Etrüskler altısı tanrı, altısı da tanrıça olmak üzere gizemli isimler taşıyan on iki kutsal varlığa inanıyorlardı. Bunlar Iupiter'in özel danışmanlarıydı ve önemli kararların alınmasında ve özellikle çeşitli türden bazı yıldırımların fırlatılmasında ona yardımcı olmaktaydılar. Romalılar bu inancı benimsediler, ama bunu Helen Panteonu'nun on iki büyük tanrısına (Zeus, Posei-

don, Ares, Apollon, Hephaistos, Hermes, Hera, Athena, Artemis, Aphrodite, Hestia, Demeter) karşılık gelen Iupiter, Neptün, Mars, Apollon, Vulcanus, Mercurius, Iunon, Minerva, Diana, Vesta, Ceres'e uyguladılar. Resimleri, Forum'dan Capitolium'a çıkan bir yolun kenarındaki bir revağın altında yer almaktaydı.

***Consus** Circus Maximus'un ortasında bir yer altı sunağına sahip bulunan çok eski ve çok karanlık bir Roma tanrısı. Tanrının her bayramında, *Consualia* şenlikleri ve at yarışları sırasında, toprak kazılarak bu sunak meydana çıkarılıyordu. Bu bayramın garip âdetleri vardı. At, eşek, katır gibi yük ve koşum hayvanlarının o gün çalıştırılmaları yasaktı. Onları çiçekten çelenklerle süslerlerdi. At yarışları, hatta katır yarışları yapılırdı. Sabinlerin kaçırılışı, Romulus zamanında birinci Consus bayramı sırasında olmuştur.

Consus'un başlangıçta, gömülü tohumu korumakla görevli bir *silolar* tanrısı olması muhtemeldir.

***Curtius** Roma Forumu'yla ilgili bir topogrofik efsanenin kahramanı. Cumhuriyetin ilk zamanlarında, Forum'un orta yerinde yer, derin bir uçurum halinde yarılır. Romalılar, yarığı toprak dökerek doldurmaya çalışırlar. Ama çabaları boşa gider. Bir kâhine başvurmak gerekir. Kâhin, bu uçurumu kapatmak için Romalıların en değer verdikleri şeyi oraya atmaları gerektiğini söyler. Genç bir adam olan M. Curtius, Roma'nın en değerli şeyinin gençliği ve askerleri olduğunu anlar. Herkesin esenliği için kendini feda etmeye karar verir. Bir ata biner ve kendini Ölüler Diyarı tanrılarına adadıktan sonra, toplanan halkın gözleri önünde, silahlarıyla birlikte uçuruma atlar. Yarık hemen onun üstüne kapanır ve geriye yalnızca *Lacus Curtius* adı verilen küçük bir göl kalır. Bu gölün kenarında bir zeytin ağacı, bir asma kütüğü ve bir incir ağacı biter. İmparatorluk döneminde, "yörenin genius'u" Curtius'a bağış olarak göle para atmak âdetti.

Bir başka geleneğe göre, Curtius bir Sabin'dir; Tatius ile Romulus arasındaki savaş sırasında Comitium yakınlarındaki bataklığa saplanır ve atını orda bırakmak zorunda kalır. Lacus Curtius'un adını bu olaydan aldığı söylenir. Sabinlerle Romalılar arasındaki savaşın bu safhasında suyun oynadığı rol için bkz. *lanus*.

Caca : LACT., *Inst.*, I, 20, 36; SERV., ad VERG., *Aen.*, VIII, 190; *Myth. Vat.*, II, 153; III, 13.

Cacus : VERG., *Aen.*, VIII, 190 ve dev., ve SERV., komant. *ad loc.*; TITUSLIVIUS, I. 7, 3 ve dev.; DEN. HAL., I, 39 ve dev.; OV., *Fast.*, I, 543 ve dev.; V, 643 ve dev.; VI, 79 ve dev.; PROP., V, 9, I ve dev.; TZET., *Hist.*, V, 21; VERRIUS FLACUS, in SERV., ad *Aen.*, VIII, 23; SOLIN., I, 8; DIOD. SIC., IV, 21; J. BAYET, *Origines...*, s. 145 ve dev.

Caeculus : SERV., ad VERG., *Aen.*, VII., 681, ve Ver., skol., *ibid.* Karş. VERG., *Aen.*, VII, 678 ve dev.; SOLIN., II, 9; *Myth. Vat.*, I, 34.

Caelus : CIC., *De Nat. Deor.*, III, 17, 44; 24, 62 ve dev.; SERV., ad VERG., *Aen.*,V, 801, vs. Bkz. *Ouranos*.

Caleta : VERG., *Aen.*, VII, 1 ve dev.; ve SERV., *ad loc.*, OV., *Met.*, XIV, 441 ve dev.; STRAB, V. s. 233; SOLIN., II, 13; AUREL. VICT., *Orig.*, 10; DEN. HAL., I, 72; DIOD. SIC., IV, 56 (TIMAIOS'tan alıntıyla).

Camenalar : SERV., ad VERG., *Ecl.*, VII, 21, (VARRON'dan alıntıyla); LIV., I, 21, 3; PLUT., *Numa*, 13.

Camers : PLIN., *H. N.*, III, 59; VIII, 109; SERV., ad VERG., *Aen.*, X, 564; karş. X, 561 ve dev.

Camese : PLUT., *Qu.rom.*, 22; SERV., ad VERG., *Aen.*, VIII, 330.

Camilla : VERG., *Aen.*, XI, 531ve dev.; 641 ve dev.; 759 ve dev.; 838 ve dev.; HYG., *Fab.*, 252; SERV., ad VERG., *Aen.*, I, 317.

Canens : OV., *Met.*, XIV., 320 ve dev. Ayr. bkz. *Picus.*

Carmenta : PAUS., VIII, 25, 2; VERG., *Aen.*, VIII, 333 ve dev.; ve SERV., *ad loc.*, 336; karş. 130; 269; OV., *Fast.*, I, 461 ve dev.; LIV., I, 7; DEN. HAL., I, 31; PLUT., *Qu. Rom.*, 56; 60; *Romul.*, 21; SOLIN., I, 10; 13; HYG., *Fab.*, 277. bkz. *Euadros mad.* ve J. BAYET, *Origines...*; R. PETTAZZONI, *Carmenta, S. M. S. R*, 1941, s. 1 ila 16.

Carna : OV., *Fast.*, VI, 107 ve dev.; MACR., *Sat.*, I, 12, 31, vs.

Cathetos : PS. PLUT., *Parall.*, 40; *Fr. Hist. gr.*, III. S. 230.

Catillus : SOLIN., II, 7 ve dev. (CATON, *Origines*'den alıntıyla); PLINIUS, *Naturalis Historia*, XVI, 237; SERV., ad VERG., *Aen.*, VII, 670.

Ceres : DEN. HAL., VI, 17 ve 94; TAC., *Ann.*, II, 49; CIC, *Pro Balbo*, 55. Afrikalı Sererler hakkında bkz. CARCAPINO, *Aspects Mystiques de la Rome païenne*, s. 13 ve dev.; H. LE BONNIEC, *Le culte de Cérès à Rome*, Paris, 1958.

Cipus : VALER., MAX., V, 6, 3; OV., *Met.*, XV, 565 ve dev.; karş. E. W. PALM, *Cipus, Un mythe romain, Rev. Hist. Rel.*, CXIX (1939), s. 82-88.

Consentes : SEN., *Qu. Nat.*, II, 21; ARNOB., *Adv. Nat.*, III, 40; MART. CAP., I, 41 ve dev.; VARR., *L. L.* 1, 1, 4.

Consus : TERT., *De Spect.*, 3, 8; SERV, ad VERG., *Aen.*, VIII, 636; VARR., *L. L.*, VI, 20; TAC., *Ann.*, XIII, 24; PLUT., *Rom.*, 14; W. FOWLER, *Roman Festivals*; PIGANIOL, *Les Jeux Romains*, böl. I.

Curtius : LIV., VII, 6; PLIN., *N., H.*, XV, 20, 4; SUET., *Aug.*, 57; VARR., *L. L.*, V, 148; VAL. MAX., V, 6, 2; DION., CASS., fr. 30, 1; PLUT., *Rom.*, 18; DEN. HAL., II, 42 ve dev.; karş. J. HUBAUX, *Les grands mythes de Rome*, Paris, 1945, s. 24 ve dev., A. AKESTRÖM, *Lacus Curtius und seine Sagen, Corolla Archeolog.*, Lund, 1932, s. 72-83.

D

Dada (Δάδα) Skamandros'un Troas'ı ele geçirmesi sırasında (bkz. *Skamandros*) ona yardım eden Giritli kahraman Samon'un karısı. Samon bir savaşta ölünce, karısı bir ulağa güvenerek, yeniden evlenmek üzere gitmeyi düşündüğü yakındaki bir şehre kadar kendisine eşlik etmesini ondan istedi. Ama yolda ulak Dada'ya tecavüz etti. Dada utancından, yanında taşıdığı kocasına ait kılıcı kendine sapladı. Giritliler bu acı olayı öğrenince ulağı, olayın meydana geldiği yerde taşlayarak öldürdüler ve o yere *Utanmazlık Alanı* adını verdiler

Daidalion (Δαιδαλίων) Keyks'in erkek kardeşi ve sabah yıldızı Lucifer'in (Eosphoros) oğlu. Haşin mizaçlı, av ve savaş düşkünü, birçok fetihler yaptı. Daidalion'un, Khione adında bir kız çocuğu oldu. Olağanüstü güzellikteki bu kızın birçok talibi vardı. Ama bir gün Hermes ve Apollon onun oturduğu ülkeden geçerlerken, her ikisi de ona âşık oldular. Khione onlara iki çocuk verdi: Hermes'in çocuğunun adı Autolykos (bkz. *Autolykos*), Apollon'un çocuğunun adı müzisyen Philammon'du. Ama Khione ölçülü olmayı bilemedi. Kendisinin Artemis'ten güzel olduğunu söylemek cüretini gösterdi. Artemis, onu bir okla öldürdü. Çok acı çeken Daidalion, Apollon tarafından (insanken sahip olduğu şiddet içgüdüsüne yaraşır bir şekilde) atmacaya dönüştürüldü.

Daidalos (Δαίδαλος) Kekrops soyundan gelen kral ailesine mensup bir Atinalı (tab. 19). Sırasıyla mimar, heykeltraş, mekanik araçlar mucidi olarak, tam bir evrensel sanatçı tipidir Antikçağda, arkaik sanat eserleri, hatta Platon'un *Menon*'da sözünü ettiği canlı heykeller gibi gerçekten çok mitsel bir karakter taşıyan eserler bile ona atfedilir. Bazı geleneklere göre Daidalos'un babasının adı Eupalamos, annesinin adı Alkippe'ydi. Başka bazı geleneklere göreyse babası Palaimon ya da Erethkheus'un torunu Metion'du (bkz. *Metion*) Daidalos Atina'da ça-

lışıyordu ve çırağı da yeğeni, yani kız kardeşi Perdiks'in oğlu Talos'tu. Talos o kadar yetenekli görünüyordu ki, Daidalos onu kıskandı; Talos'un, yılan çenesinden esinlenerek testereyi icat ettiği gün, onu Akropolis'ten aşağı attı. Ama cinayet ortaya çıktı. Areopagos mahkemesine çıkarılan Daidalos mahkûm oldu. Sürgün cezasına çarptırılınca Girit'e, kral Minos'un yanına kaçarak, onun baş mimarı ve heykeltraşı oldu. Minos'un karısı Pasiphae bir boğaya âşık olunca, Daidalos ona tahtadan bir inek yaptı (bkz. *Pasiphae*). Minos için de Labyrinthos'u, kralın Minotauros'u kapattığı dolambaçlı koridorlardan oluşan sarayı inşa etti. Daha sonra Ariadne, canavarla savaşmaya gelen Theseus'u kurtarmak istediğinde, ona nasıl yardım edebileceğini Daidalos'a sordu. Daidalos Ariadne'ye, Theseus'u kurtaracak bir kurnazlık tavsiye etti. Ariadne kahramana bir yumak ip verecek ve kahraman, Labyrinthos'ta ilerledikçe bu yumağı açacak ve böylece gittiği yerden ipi izleyerek geri dönebilecekti. Minos, Theseus'un başarısını ve başvurduğu kurnazlığı öğrenince, suç ortağı Daidalos'u ve onun oğlu Ikaros'u (Daidalos'un Naukrate adında saraylı bir köleden olma çocuğu) Labyrinthos'a kapattı. Ama Daidalos kendine ve oğluna kanatlar yaparak, bunları balmumuyla bedenlerine tutturdu ve her ikisi de uçarak kaçtılar (bkz. *Ikaros*). Daidalos sağ salim Cumae'ye geldi. Minos onu bütün ülkelerde ararken, Daidalos Kamikos'ta (Sicilya) kral Kokalos'un (Minos'un Daidalos'u bulmak için başvurduğu kurnazlık için bu ada bkz.) sarayında saklanıyordu. Minos Sicilya'da, kral Kokalos'un kızları tarafından öldürülünce, Daidalos koruyucusuna şükran borcunu ödemek için ona birçok yapılar inşa etti.

Daitas (Δαίτας) Lesbos'ta Daitas ve Thyestes adlarında iki kardeş vardı. Bu iki kardeş, bir yumurtadan Enorkhes adında bir çocuk dünyaya getirdiler. Enorkhes, Dionysos adına bir tapınak yaptırdı. Bu tapınakta tanrıya, Enorkhes'in adıyla ibadet ediliyordu. Tzetzes on Lyc. Alex. 212.

Daktyller ya da Daktylol (Δάκτυλοι) Ida Dağı'nda yaşayan Daktyller, Reia'nın ya da Kybele'nin maiyetindeki Phrygialı ya da Giritli daimonlardır. Adları "Parmaklar" anlamına gelir. Onlara böyle denmesinin nedeni, el sanatlarında, özellikle maden işçiliğinde usta olmaları ya da bazı etiyolojik efsanelerdir. Örneğin, annelerinin (Reia ya da Idalı bir nympha) onları dünyaya getirdiği sırada acıyla kasılan ellerinin toprağa gömüldüğü ve böylece oluşan izlerin çocuklara bu adın verilmesine yol açtığı anlatılıyordu. Ya da Zeus'un dadılarının, parmakları arasından arkalarına attıkları tozlardan doğdukları söyleniyordu.

Daktyller büyücüydüler ve Mysterlerin (dinsel sırlar) yayılması ve hatta bazen icadı onların işi sayılıyordu.

Kouretlerle akraba olan Daktyllerin, tıpkı onlar gibi, Zeus'un çocukluğunda ona göz kulak oldukları söylenir. Sayıları beş ya da çoğu kez ondur. Hatta yüzü buldukları bile olur. Beş erkek, beş dişidirler. Bir Elis efsanesinde şöyle adlandırılmışlardır: Herakles (yaşça en büyükleri, Alkmene'nin oğlundan ayrıdır), Epimedes, Idas (ya da Akesidas), Paionaios ve Iasos. Rivayete göre, çocuk Zeus'u eğlendirmek için ilk Olympiyat oyunlarını onlar düzenlemişlerdir. Troas'taki Ida Dağı'nda Paris'e müzik öğ-

rettikleri de söylenir.

Damaithos (Δάμαιθος) Podaleirios adlı hekimin, Troia'dan dönüşünde bir deniz kazası sonucu kıyısına çıktığı Karia'nın kralı. Bir keçi çobanı tarafından bulunan Podaleirios krala götürüldü. Kralın kızı ağır hastaydı. Podaleirios onu iyileştirdi. Minnet borcunu ödemek isteyen Damaithos, Podaleirios'u Syrna adındaki kızıyla evlendirdi ve ona bir yarımada verdi. Podaleirios bu yarımada üzerinde iki şehir kurdu. Bkz. *Podaleirios*.

Damasen (Δαμασήν) Yer'den (Gaia) doğan ve Eriş (Nifak) tarafından büyütülen bir dev. Sakallı olarak doğdu ve doğar doğmaz tanrıça Eileithyia onu silahlandırdı. Damasen son derece kuvvetli ve iri yapılı oldu. Nympha Moria'nın isteği üzerine, onun erkek kardeşini öldüren dragon Tylos'u öldürdü (bkz. *Moria*).

Damaskos (Δαμασκός) Suriye'de Damas (Şam) şehrine adını veren kahraman. Bazen Hermes ile Nympha Halimede'nin oğlu olduğu ve Arkadhia'dan Suriye'ye göç ederek burada Damas şehrini kurduğu; bazen de Hindistan'ın fethinde Dionysos'a yoldaşlık ettiği ve Tanrının diktiği bir üzüm kütüğünü baltayla kestiği için onun tarafından daha sonra Damas şehrinin kurulduğu yerde derisinin yüzüldüğü söylenir. Damas adının, Damas adındaki bir kahramandan geldiği de anlatılır. Buna göre, Dionysos'ım yoldaşı olan bu Damas, gelecekte şehrin kurulacağı yere bir "çadır" (σκηνή) kurarak, çadırın içine tanrının heykelini yerleştirmiş ve böylece şehre *Damaskos* (Δαμᾶ σκηνή) denmiştir.

Damastes (Δαμάστης) Genellikle Prokroustes lakabıyla anılan dev (bkz. *Prokroustes*). Polypemon adıyla da anıldığı olur.

Damysos (Δάμυσος) Devler arasında en hızlı koşanı. Pallene'de gömülüydü. Akhilleus Kheiron'a emanet edildiği zaman, Kheiron Damysos'un mezarını açtı ve çocuğun ateşten zarar gören aşık kemiğinin yerine takmak üzere onun kemiğini aldı (bkz. *Akhilleus*). Akhilleus'un koşuda o kadar hızlı olmasının nedeni budur. Kahramanın ölümüne ilişkin geleneklerden birinde, Apollon tarafından kovalandığı sırada Akhilleus'un aşık kemiği çıktığı için düştüğü ve tanrının böylece onu öldürmek imkânını elde ettiği anlatılır.

Danae (Δανάη) Lakedaimon ile Sparto'nun kızlarından Eurydike'yle (bkz. tab. 32) Argos kralı Akrisios'un kızı. Akrisios'a, kızı Danae'nin oğlu tarafından öldürüleceğini bildiren kehanet ve annesinin bu çocuğa (Perseus) hangi şartlarda gebe kaldığı ve onu doğurduğu konusunda bkz. *Akrisios*. Çocuğun doğumundan sonra, Danae onunla birlikte bir sandığa konularak denize bırakıldı. Dalgalar, Zeus'un himayesindeki sandığı Seriphos Adası kıyılarına attı. Orada, tiran Polydektes'in kardeşi Diktys, Danae ile Perseus'u bulup kurtardı. Geleneğin bundan sonrasında, bazı yazarlara göre, Polydektes Danae'ye âşık olur ve varlığıyla tasarılarını engelleyen Perseus'u uzaklaştırmak amacıyla, onu Medusa'nın başını getirmeye gönderir. Başka bazı yazarlara göre ise, bizzat Diktys Dauae'yi Polydektes'e götürür ve Polydektes Danae'yle evlenerek onun çocuğunu büyütür. Perseus'un yokluğunda (birinci versiyon izlenecek olursa) Polydektes Danae'ye tecavüz etmeye kalkışır. Perseus döndüğü zaman Diktys'le

Danae'yi, tiranın ağır tehditlerinden kurtulmak amacıyla tapınakta dua ederken bulur. Perseus, Medusa'nın başıyla tiranı ve maiyetini taşa çevirir ve adanın krallığını Diktys'e verir. Sonra, Danae'yle birlikte Seriphos'tan ayrılır. Perseus daha sonra Akrisios'u aramaya gider ve bu arada Danae, Argos'ta bulunan annesi Eurydike'nin yanında kalır.

Efsanenin bir İtalyan versiyonunda, bir sandık içinde denize bırakılan Perseus'la Danae, Latium kıyılarına vururlar. Orada Danae, Pilumnus'la evlenerek, onunla birlikte Ardea şehrini kurar.

Danaos (Δαναός) Belos'la Ankhinoe'nin iki oğlundan biri (bkz. *Belos* ve *Aigyptos* ve tab. 18). Baba tarafından Poseidon ile Nympha Libye'nin soyundan gelir. Danaos'un çeşitli kadınlardan elli kızı oldu (bkz. *Danaos kızları*). Babası ona krallık olarak Libye'yi verdi. Ama bir kâhin tarafından uyarılan ya da kardeşi Aigyptos'un elli oğlundan korkan Danaos, Athena'nın öğüdü üzerine, elli sıra kürekli bir gemi yaptırıp oradan kaçtı. Rodos'ta kısa bir konaklamadan sonra, kızlarıyla birlikte –kızlarının Rodos'ta Lindos Athena'sı tapınağını inşa ettirdikleri söylenir– Argos'a çıktı. Argos'ta kral Gelanor hüküm sürmekteydi. Bazılarına göre kral Gelanor, iktidarı kendiliğinden Danaos'a bıraktı; bazılarına göre ise, Argos halkının önünde bir mucizeyle sona eren oldukça uzun bir tartışmadan sonra, Danaos iktidarı ele geçirdi. Danaos'la Gelanor kesin sonucu belirleyecek olan tartışmayı sürdürdükleri sırada, güneş yükselirken, ormandan bir kurt çıktı ve şehrin önünden geçmekte olan bir sürüye saldırdı. Boğanın üstüne atladı ve onu altedip öldürdü. Argoslular, insanlardan uzakta, ıssız bir yerden çıkıp gelen bu kurtla Danaos arasındaki benzerlikten etkilendiler ve bu mucizede tanrısal iradenin tecellisini görerek Danaos'u kral seçtiler. Danaos, Lykia Apollon'u adına bir tapınak inşa ettirdi (Kurtlu Apollon).

Tanrı Inakhos'a kızan Poseidon'un öfkesi yüzünden sudan yoksun kalan Argos toprağında Danaos'un nasıl su bulduğu konusunda bkz. *Amymone* ve *Inakhos*.

Aigyptos'un elli oğlunun öldürülmesi konusunda bkz. *Danaos kızları*. Danaos, Argos kalesinin kurucusu sayılıyordu. Mezarı oradaydı ve klasik dönemde dahi yeri hâlâ orada gösterilmekteydi.

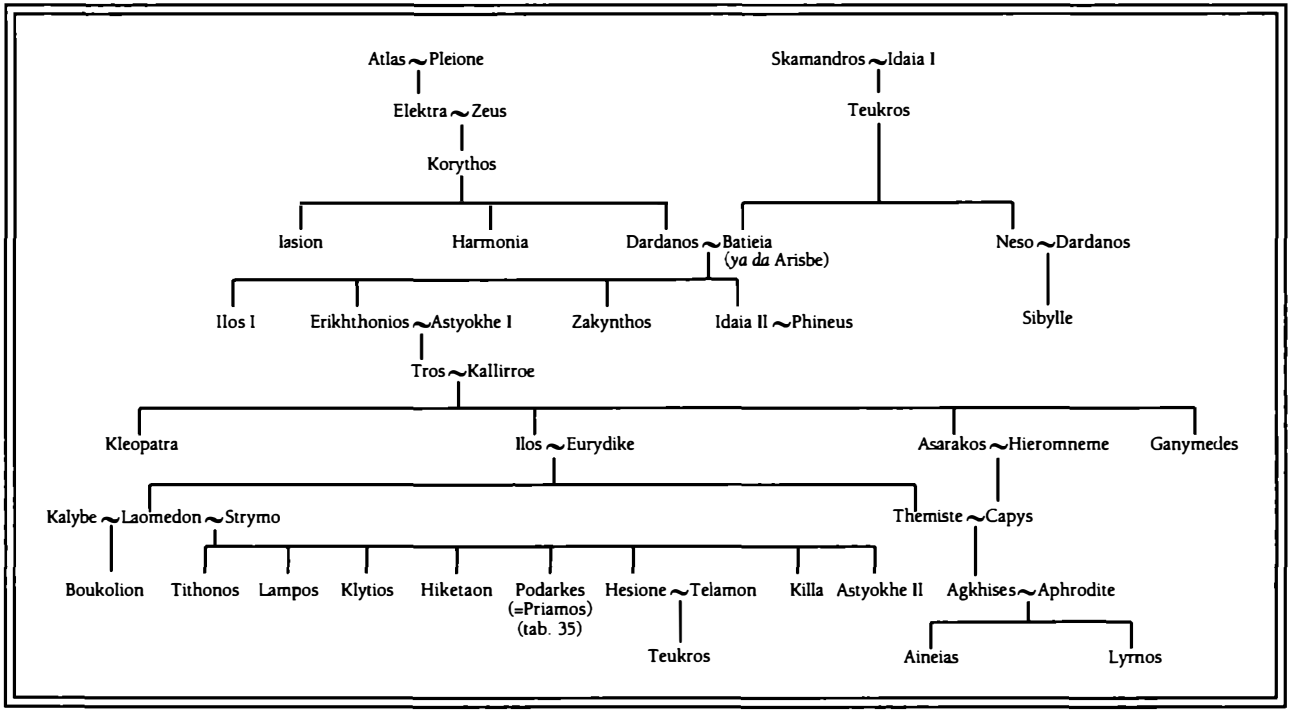
Danaos Kızları ya da Danaides (Δαναΐδες) Kral Danaos'un (bkz. *Danaos*) elli kızı. Danaos, kardeşi Aigyptos'un elli oğlundan korkarak Mısır'dan kaçarken kızları da onunla birlikte gittiler. Danaos Argos'a yerleştikten sonra, elli yeğeni ona gelerek kırgınlıkları unutmak istediklerini söylediler ve ayrıca Danaos'un elli kızıyla evlenmek istediklerini bildirdiler. Danaos pek inanmamakla birlikte bu uzlaşmayı kabul etti. Evlilikler şu şekilde oldu: ‚Kızların en büyüğü Hypermnestra (ya da Hypermestra) Lygkeus'la, Gorgophone de Proteus'la evlendi. Çünkü Lygkeus'la Proteus anne tarafından kral kanı taşıyorlardı. Busiris, Enkelados, Lykos ve Daiphron kura çekerek Danaos'un Europe'den olma dört kızını, yani Automate, Amymone, Agave ve Skaia'yı aldılar. Istros, Hippodameia'yla evlendi; Khalkhodon, Rodia'yla; Agenor, Kleopatra'yla; Khaitos, Asteria'yla; Diokorystes, Philodameia'yla; Alkes, Glauke'yle; Alkmenor, Hippomedusa'yla; Hippothoos, Gorge'yle; Eukhenor,

lphimedusa'yla; Hippolyte, Rode'yle; Agaptolemos, Pirene'yle; Kerketes, Dorion'la; Eurydamas, Phartis'le; Aigios, Mnestra'yla; Argios, Euippe'yle; Arkhelaos, Anaksibia'yla; Menemakhos, Nelo'yla; Klitos, Klite'yle; Sthenelos, Sthenele'yle; Khrysippos, Khrysippe'yle; Eurylokos, Phantes, Peristhenes, Hermos, Dryas, Potamon, Kisseus, Liksos, lmbros, Bromios, Polyktor, Khthonios sırasıyla Autonoe, Theano, Elektra, Kleopatra, Eurydike, Glaukippe, Anthelia, Kleodora, Euippe, Erato, Stygne, Bryke ile evlendiler. Periphas, Aktaia'yla; Oineus, Podarke'yle; Egypios, Dioksippe'yle, Menalkes, Adite'yle; Lampos, Okypete'yle; Idmon, Pylarge'yle; Idas, Hippodike'yle; Daiphron, Adiante'yle; Pandion, Kallidike'yle; Arbelos, Oime'yle; Hyperbios, Kelaino'yla; Hippokoristes, Hyperippe'yle evlendi. Bu çiftlerin bir kısmı kura ile bir kısmı da adlarının benzerliklerine göre tespit edildi.

Danaos düğün için büyük bir şölen düzenledi ve her kızına bir hançer armağan etti. Sonra da, herbirinden geceleyin kocasını öldüreceğine dair söz aldı. Kendisine el sürmediği için kocası Lygkeus'u esirgeyen Hypermnestra dışında bütün kızlar sözlerini tuttular. Bunun üzerine, Danaos Hypermnestra'yı tutuklattı ve sıkı muhafaza altına koydu. Katiller kurbanlarının kafalarını kestiler; kafaları Lerna'de gömerken, bedenlere Argos önünde cenaze törenleri düzenlediler. Zeus'un buyruğu üzerine kızlar, Hermes'le Athena tarafından cinayetlerinin günahından arındırıldılar. Daha sonra Danaos, Hypermnestra'nın Lygkeus'la evliliğini onayladı ve öbür kızlarını evlendirmeye çalıştı. Ama fazla talip çıkmıyordu. Bunun üzerine Danaos, yarışmalar düzenleyerek kızlarını ödül olarak koydu. Talipler, armağanlar getirme âdetinin dışında tutuldular. Danaos kızları, böylece ülkenin gençleriyle evlenebildiler ve Pelasgoslar soyunun yerini alan Danaoslar soyunu dünyaya getirdiler. Daha sonra, kardeşlerinin öcünü alan Lygkeus tarafından, babalarıyla birlikte öldürüldüler. Danaos kızlarının evlenmeleri ve Lygkeus tarafından öldürülmeleri, efsanenin iki farklı halini (ikincisi daha eski olmak üzere) göstermektedir. Danaos kızları, Ölüler Diyarında dibi delik bir kabı sonsuza dek suyla doldurmak gibi bir cezaya çarptırıldılar (bkz. *Amymone*).

Daphne (Δάφνη) Adı Yunancada "defne" anlamına gelen Daphne, Apollon'un âşık olduğu bir nymphadır. Daphne, bazen Ladon Nehri ile Yer'in, bazen de Tesalya'daki Penios Nehri'nin kızı olarak gösterilir. Apollon tarafından kovalanan Daphne, kaçarak kurtulmaya çalıştı ve tam yakalanacağı sırada babasına yalvarıp kendisini başka bir şeye dönüştürmesini ondan istedi; babası da onu, Apollon'un sevdiği bitki olan defneye dönüştürdü (ayr. bkz. *Apollon*).

Efsanenin Lakonia'da anlatılan bir varyantında ise, Daphne Amyklas'ın kızı olarak tanıtılır. Avlanmayı sevdiği ve vahşi yaradılışlı olduğu için şehirlerde yaşamayıp, zamanını dağlarda dolaşmakla geçiren Daphne, Artemis'in gözdesiydi. Elis kralı Oinomaos'un oğlu Leukippos Daphne'ye âşık oldu ve ona yakınlaşabilmek için kadın kılığına girdi ve böylece Daphne'nin arkadaşları arasına katıldı. Daphne bu kılık altında ona sevdalandı ve ondan hiç ayrılmaz oldu. Daphne'yi kıskanan ve Leukippos'un neredeyse Daphne'yi

Soy tablosu No. 3

kendine âşık edeceğini gören Apollon, Daphne'yle arkadaşlarına bir kaynakta yıkanma fikrini aşıladı. Ama Leukippos bir türlü soyunmak istemiyordu. Arkadaşları onu buna zorladılar ve hilenin farkına vardılar. Bunun üzerine, mızraklarıyla onun üstüne atıldılar, ama tanrılar Leukippos'u görünmez yaptılar. Apollon Daphne'yi yakalamak için seyirttiyse de, Daphne kaçtı ve dileği üzerine Zeus onu defne ağacına dönüştürdü.

Daphnis (Δάφνις) Pastoral destanlar döngüsüne dahil Sicilyalı bir yarıtanrı. Sürülerin tanrısı Hermes'le bir nymphanın oğluydu. Sicilya'nın yüksek vadilerinde nymphalara ayrılmış bir defne koruluğunda doğdu ve adını da buradan aldı. Daphnis nymphalar tarafından büyütüldü; onlardan çobanlık sanatını öğrendi. Olağanüstü yakışıklı olan Daphnis'e birçok tanrı, nympha ve ölümlü âşık oldu. Özellikle, Pan ona müzik öğretti. Daphnis, sığırları otlarken pan flüt çalar; kendi icat ettiği tür olan çoban şarkıları söylerdi. Ama Daphnis genç yaşta öldü. Ölümünün nedeni, Nomia adında bir çoban nymphanın ona duyduğu, Daphnis'in de karşılık verdiği aşk oldu. Nomia'yla birleşen Daphnis, ona her zaman sadık kalacağına söz verdi. Ve nitekim, bir Sicilya kralının kızı, Daphnis'i bir hileyle sarhoş edip onunla birleştiği güne kadar da sözünde durdu. Olaydan öfkelenen Nomia, Daphnis'i kör etti. Bazen, Daphnis'i öldürecek kadar ileri gittiği de söylenir. Genellikle, kör olan Daphnis'in yas şarkıları söylediği ve sonunda acısından kendini bir kayalıktan aşağı attığı ya da kayaya dönüştürüldüğü ya da babası Hermes tarafından gökyüzüne yükseltildiği anlatılır. Daphnis'in anısına bağlı, onu yaşatan bir pınar vardı. Her yıl bu pınarın başında onun onuruna adaklar sunulurdu.

Bir başka versiyona göre Daphnis, korsanlar tarafından kaçırılan Pimplea ya da Thalia adında bir nymphaya gönül vermişti. Onu aramak için yollara düşer ve sevgilisini Phrygia'da kral Lityerses'in kölesi olarak bulur. Onu kurtarmaya çalışırken Lityerses'in konuklarını uğrattığı akıbete uğramak tehlikesiyle karşılaşır (bkz. *Lityerses* ve *Herakles*). Ama Herakles onu kurtarmak için tam zamanında yetişir, kralı öldürür ve krallığını Daphnis'le Pimplea'ya verir.

İskenderiyeli şair Sositheos bu tema üzerinde satirik bir dram yazmıştır.

Dardanos (Δάρδανος) Atlas'ın kızı Elektra ile Zeus'un oğlu. Asıl yurdu, kardeşi Iasion'la (bkz. *Iasion*) birlikte yaşadığı Samothrake'ydi. Bir tufanın ve Iasion'un ölümünün ardından Dardanos, bir sal üstünde önce Samothrake'nin karşısındaki Asya kıyısına çıktı. Orada, Skamandros Nehri ile Nympha Idaia'nın oğlu Teukros hüküm sürüyordu. Teukros, Dardanos'u konukseverce karşıladı; krallığının bir bölümünü ve kızı Batieia'yı ona verdi. Dardanos kendi adını taşıyan şehri kurdu ve Teukros'un ölümünden sonra, bütün ülkeyi Dardania olarak adlandırdı. Dardanos'un Batieia'dan, Ilos ve Erikthonios adlarında iki oğlu –bazen bunlara Zakynthos da eklenir– ile anneannesi Idaia'nın (bkz. tab. 3) adını alan bir kızı oldu. Troia kalesini inşa ettirdi ve Troas'ta hüküm sürdü. Dardanos, Troialılar'ı Samothrake tanrılarının (*Kabeirler*; bazen kendisi de bunlardan biri olarak gösterilir) gizli ayin-

lerini öğretip benimseten ve Phrygia'ya Kybele kültünü sokan ilk kişi olarak bilinir. Bir geleneğe göre Dardanos, Pallas'ın Arkadhia'da korunan Palladion adlı heykelini çalmış ve onu Troia'ya götürmüştür (bkz. *Palladion*).

Bir İtalyan efsanesine göre Dardanos, Orta İtalya'daki Etrüsk şehri Cortone asıllıydı. İtalya'nın ilk halkları Aborigenlere karşı bir zafer kazanmış, sonra da şehri kurmuştu. Ardından da Phrygia'ya göçerek İtalya'yla Troas arasında ilişki kurulmasını sağlamıştı. Troia'nın düşüşünden sonra Aineias'ın İtalya Yarımadası'na gelmesine, soyunun bu ilk mensuplarının anıları neden olmuştur.

Nihayet, bir başka gelenek de Dardanos'u Lykaon'un oğlu Pallas'la (bkz. *Pallas* II, 2) Euandros'un akrabası yapar.

Dares (Δάρης) Troia tanrısı Thymbra Apollonu'nun öğüdü üzerine, Hektor'un Patroklos'la dövüşmesini engellemek amacıyla Hektor'a danışman olarak verilen bir Phyrigyalı (çünkü kader tanrılarının takdirine göre, Hektor Patroklos'u öldürürse, kendisi de Akhilleus tarafından öldürülecekti). Ne var ki Dares, döneklik ederek kısa süre sonra Yunanların safına geçti. Odysseus tarafından öldürüldü.

Daunos Bkz. *Daunus*.

***Daunus** (Δαύνιος ya da Δαῦνος) Illyrialı Lykaon'un üç oğlundan biri. Iapyks ve Peuketios adlarında iki erkek kardeşi vardı. Kardeşleriyle birlikte Illyria ordusunun başına geçerek Güney İtalya'ya gitti, ülkeyi işgal eden Ausonları kovdu ve orada üç krallık kurdu: Daunialılar krallığı, Messapialılar krallığı ve Peuketialılar krallığı. Bu krallıkların üçüne birden "Iapygler ülkesi" deniliyordu. Ülkesinden kovulan Diomedes İtalya'ya gelince, Daunus tarafından çok iyi karşılandı. Daunus, ona toprak verdi ve onu kızıyla evlendirdi. Daha geç döneme ait bir gelenekte, Daunus'la Diomedes arasındaki anlaşmazlıklardan söz edilmektedir. Bu geleneğe göre Diomedes, Daunus tarafından öldürülmüştür (bkz. *Diomedes*, 2).

Bu Daunus (ya da bir adaşı) Turnus'un babasıdır (bkz. *Turnus*).

Deianeira (Δηάνειρα) Kalydon kralı Oineus'un kızı ve dolayısıyla Meleagros'un kız kardeşi (tab. 27). Başka bir geleneğe göre ise babası, Kalydon'da Oineus'un konuğu olan Dionysos'tur. Annesi, Althaia'ydı (bkz. *Althaia*). Deianeira araba kullanmasını ve savaş sanatını biliyordu. Kardeşi Meleagros öldüğü zaman, kız kardeşleriyle birlikte beç tavuğuna dönüştü; ama Dionysos'un isteğiyle, kardeşi Gorge ve kendisi yeniden insan oldular.

Herakles, Kerberos'u getirmek üzere Ölüler Diyarı'na gittiği zaman Meleagros'un ruhuyla karşılaştı. Meleagros, ölümünden beri yalnız kalan kız kardeşiyle evlenmesini istedi ondan. Hemen yeryüzüne çıkan Herakles, aceleyle Kalydon'a giderek nehir-tanrı Akheloos'un evlenmek istediği Deianeira'yı buldu. Herakles'in, Deianeira'yı rakibinden almak için yaptığı mücadele için bkz. *Akheloos*.

Herakles, Deianeira'yla evlendikten sonra Kalydon'da oldukça uzun bir süre kaldı. Deianeira, Herakles'in oğlu Hyllos'u orada dünyaya getirdi (bkz. tab. 12). Sonra Herakles'le Deianeira Kalydon'dan ayrıldılar. Yolda nehirden geçerlerken, Kentauros Nessos, Deianeira'ya tecavüz etmeye kalkıştı, ama Herakles tarafından öldürüldü.

Fakat Nessos ölürken genç kadına, aşk iksiri olduğunu söylediği, yarasından akan kanla yapılmış bir iksir verdi (bkz. *Nessos* ve *Herakles*). Trakhis'te, Herakles'le Deianeira kral Keyks tarafından karşılandılar ve Deianeira'yla birlikte her ikisi de Dryopslara (bkz. *Dryops*) karşı savaştılar. Herakles Iole'ye âşık olunca, onu kıskanan ve Herakles'in aşkını yeniden canlandırmak isteyen Deianeira, bir gömleği Nessos'un verdiği iksire bulayarak Herakles'e gönderdi. Gömlek derisine değer değmez kavurucu bir yanık Herakles'in bütün vücudunu parçalamaya başladı; acıya dayanamayan kahraman, Oita Dağı'nda kendini yaktı (bkz. *Herakles*). Sahte aşk iksirinin gerçek niteliğini öğrenen Deianeira da kendini öldürdü. Mezarı, Trakhis'te gösteriliyordu.

Deioneus (Δηιονεύς) Dia'nın babası ve Iksion'un kayınpederi. Deioneus, kızını evlendirirken Iksion'dan âdet olan armağanları isteyince, Iksion onu yanan kömürlerle dolu bir çukura atıp hainice öldürdü.

Deiphobos (Δηίφοβος) Priamos'la Hekabe'nin bir oğlu ve Hektor'un en çok sevdiği kardeşi. Hektor'la Akhilleus arasındaki çarpışma sırasında Athena, Deiphobos'un kılığına girerek Hektor'u kandırdı. Onu direnmeye teşvik etti ve böylece onun kaybına neden oldu (bkz. *Akhilleus* ve *Hektor*). Paris'in bütün kardeşlerini yendiği cenaze töreni oyunları sırasında Paris-Aleksandros'u teşhis eden de Deiphobos'tur (bkz. *Paris*). Paris'in Philoktetes tarafından öldürülmesinden sonra Deiphobos, kardeşi Helenos kendisinden daha büyük olduğu halde, onunla rekabete girerek Helene'yle evlenme hakkını elde etti (bkz. *Helenos*). Troia'nın alınışı sırasında, Odysseus ve Menelaos, onun evine saldırarak evi ele geçirdiler. Menelaos onu öldürüp parçaladı. Deiphobos'un hayali, Ölüler Diyarı'nda Aineias'a göründü.

Deiphontes (Δηιφόντης) Babası Antimakhos'tan dolayı Herakles soyundan. Yine bir Heraklesoğullarından olan Temenos'un kızı Hyrnetho ile evlendi (bkz. tab. 12). Heraklesoğulları Peloponisos'u ele geçirdikleri zaman (bkz. *Heraklesoğulları*), Temenos'un payına Argos şehri düştü. Temeos, Deiphontes'i yanına getirtti ve onu iktidarına o kadar ortak etti ki, Temenos'un öz oğulları, enişteleri lehine miras dışı bırakılma endişesine kapıldılar. En küçükleri hariç büyük oğullar, bu ihtimali önlemek için babalarını öldürmeye karar verdiler. Babaları nehirde yıkanırken ona saldırıp ağır bir şekilde yaraladılar. Ama bu arada uyarı işareti verilmiş olduğundan kaçtılar. Temenos aldığı yaralardan öldüyse de, ölmeden önce krallığını Deiphontes'e bırakacak ve oğullarının cinayetini açıklayacak kadar zamanı oldu. Çocuklar ülkeden sürüldüler. Ama sürülmelerine rağmen, Argos'ta iktidarı yeniden ele geçirme umutlarını yitirmediler. Nitekim, dış yardımlar sayesinde sonuçta bunu başarabildiler. Ama Deiphontes, karısıyla ve Temenos'un ona hiçbir zaman düşman olmayan en küçük oğlu Agraios'la birlikte Epidauros'a yerleşti. Epidauros'un Ion soyundan gelen kralı Pityreus, kendi isteğiyle tahtını ona verdi. Deiphontes Epidauros'ta yaşarken, iki kayınbiraderi, Kerynes ve Phalkes, onun karısını bir bahaneyle şehir surlarının dışına çıkarıp arabalarıyla kaçırdılar. Deiphontes onların pe-

şine düştü ve Kerynes'i mızrağıyla öldürdü. Ama Phalkes de Hyrnetho'yu öldürdü ve kaçtı. Genç kadının cesedi, öldüğü yerde zeytin ağaçlarından oluşan bir koruluğa gömüldü ve ona tanrısallık atfedildi.

Deipylos (Δηίπυλος) Priamos'un büyük kızı Ilione ile evli olan Trakya kralı Polymestor'un oğlu. Ilione babasından, doğduğu andan itibaren kendisine emanet edilen Priamos'un oğlu Polydoros'a bakmak sorumluluğunu almıştı. Ilione iki çocuğu, yani öz çocuğu ile kendi kardeşi olanı gizlice değiştirdi. Böylece, çocuklardan birinin ölümü halinde taht hakkının diğerine geçmesini sağlayacak önlemi almış oluyordu. Troia'nın düşüşünden sonra, Agamemnon Priamos'un soyunu ortadan kaldırmak istediğinden, Polymestor'a, Polydoros'u kendisine teslim etmeyi kabul ederse kendisini kızı Elektra'yla evlendireceğine söz verdi. Polymestor pazarlığı kabul etti ve Polydoros'u öldürdüğünü zannederek öz oğlu Deipylos'u öldürdü. Kendi doğumuyla ilgili hiçbir şey bilmeyen Polydoros, bir gün Delphoi kâhinine danışmaya gittiğinde, kâhin ona annesiyle babasının ölmüş olduğunu, ülkesinin de kül olduğunu söyledi. Bu yanıtla, ailesi olduğunu sandığı kişiler arasında hiçbir ilişkinin bulunmadığını görerek şaşıran Polydoros, Ilione'yi sorguya çekti. Ilione gerçeği söyledi. Bunun üzerine Polydoros, Ilione'ye Polymestor'u kör edip öldürmesini söyledi. Illone de öyle yaptı (ayr. bkz. *Polymestor* ve *Hekabe*).

Deksamenos (Δεξαμενός) (*Konuksever.*) Akhaia'da Olenos şehri krallarından birinin adı. Herakles, Augeias tarafından kovulduğu zaman onun yanına sığındı (bkz. *Augeias* ve *Herakles*). Deksamenos, kızı Mnesimakhe'yi Herakles'e eş olarak vermeyi vaat etti, ama hemen arkasından Herakles sefere gitti. Geri döndüğü zaman genç kızı, zorla Kentauros Eurytion'la nişanlandırılmış buldu. Kentauros, kızı kendisine vermesi için Deksamenos'a baskı yapmıştı. Herakles, Kentauros'u öldürdü ve Mnesimakhe'yle evlendi.

Efsanenin bir varyantı, Mnesimakhe'yle Deianeira'yı özdeşleştirir ve olayı Kalydon'a Oineus'un sarayına taşır (bkz. *Deianeira*). Orada, genç kızı ele geçirmek için Herakles'le Akheloos arasında yukarıdakine benzer bir dövüş olur.

Deksamenos, diğer kızları Theronike ile Theraiphone'yi Molionidlerle evlendirmişti (bkz. *Molionidler*).

Deksikreon (Δεξικρέων) Samoslu bir tacir. Kıbrıs'a uğradığı bir sırada, Aphrodite ona gemisini yalnızca suyla doldurup olabildiğince çabuk denize açılmasını salık verdi. Deksikreon, Aphrodite'nin öğüdüne uydu. Denize açıldığı sırada, ortalığı durgun bir hava kapladı ve Deksikreon ne yapacağını şaşıran gemilere suyu büyük bir kârla sattı. Şükran borcunu ödemek için de tanrıçanın bir heykelini diktirdi.

Delphos (Δελφός) Apollon tapınağı ve kâhiniyle ün salmış Delphoi şehrine adını veren kahraman. Apollon'un gelip burayı sahiplendiği sırada ülkede hüküm sürmekte olan kral olarak bilinir (bkz. *Apollon*). Delphos bazen, Poseidon'un yunusa (Delphos adı buradan kaynaklanmaktadır) dönüşerek Deukalion'un kızı Melantho ile birleşmesinden doğan oğlu olarak gösterilir. Bazen de, bizzat Apollon ile Kelaino'nun (ya da Melainis) ya da Thyia'nın ya da Melaina'nın (bun-

lar sırasıyla, Hyamos'un, Kastalios'un ve Kephisos'un kızlarıdır; bkz. tab. 4) oğlu olarak geçer. Delphoi, başlangıçtaki Pytho adını, Delphos'un oğlu kral Pythes'ten ya da bunun kızlarından biri olan Pythis'ten almıştır (ayr. bkz. *Python*).

Delphyne (Δελφύνη) 1. İki ejderhanın adı. Bunlardanı biri, Typhon tarafından Klikia'da bir mağaraya kapatılan, Zeus'un sinirlerine ve kaslarına gözcülük etmekle görevlendirilmişti (bkz. *Typhon*). Ne var ki Hermes ve Pan, onu bu gözetim işinde aldatmayı ve Zeus'a ilk kuvvetini ve formunu vermeyi başardılar. Delphyne'nin yarısı kadın, yarısı yılandı.

2. Bu adı taşıyan öteki ejderha Delphoi'da, Apollon'un ele geçirdiği eski tapınağın yanında bulunan çeşmenin üstündeki gözcüdür. Apollon'un savaştığı ejderha Pyhthon'dan farklıdır (bkz. *Apollon*). Görünüşe göre bunlar, efsanenin birbirini izleyen iki hali olup, Python'un efsanesi, Delphyne'ninkinden sonraya aittir.

Demeter (Δημήτηρ) Yeryüzünün Ana tanrıçası, ikinci tanrılar kuşağından, yani Olymposlulardandır. Kronos'la Reia'nın kızları olan Demeter, bu çiftin ikinci çocuğudur. Hestia'dan küçük ve Hera'nın yaşıtıdır (tab. 39). Dinsel ve mitsel kişiliği, Gaia'dan, kozmogonik bir öğe olarak tasavvur edilen Yer'in kişiliğinden tamamen ayrıdır (bkz. *Gaia*). Ekili toprağın tanrıçası olarak bilinen Demeter, özellikle buğday tanrıçasıdır. Helen dünyasının buğday ekilen her bölgesinde onunla ilgili efsaneler gelişmiştir. En çok rastlandığı yerler Eleusis ovaları ve Sicilya olmakla beraber, Girit, Trakya ve Peloponisos da bu yerlere dâhildir.

Demeter, efsanede olduğu gibi kültte de, kızı Persephone'ye sıkı sıkıya bağlıdır ve ikisi birden kısaca "Tanrıçalar" olarak adlandırılan bir çift oluştururlar. Demeter'le Persephone'nin maceraları, onlarla ilgili efsanenin temel mitosunu oluşturur ve bu mitosun derin anlamı, ancak Eleusis Mysteria'nın inisiyasyonunda açıklığa kavuşur.

Persephone'nin kaçırılışı – Persephone Demeter'le Zeus'un kızıdır ve hiç değilse, geleneksel efsanede, tanrıçanın tek kızıdır (bkz. *Persephone*). Persephone, Zeus'un diğer kızları ve kendisinin de kardeşleri olan Athena ve Artemis'le birlikte nymphalar arasında mutlu bir hayat sürerek büyüyor ve evlenmeyi kendine fazla dert etmiyordu, işte bu sırada amcası Hades ona âşık oldu ve Zeus'un yardımıyla onu kaçırdı.

Persephone'nin kaçırıldığı yer, gelenekte genellikle Sicilya'da Enna çayırlığıdır. Homeros'un *Demeter'e Övgü*'sünde ise, oldukça belirsiz bir şekilde Mysia Ovası'ndan söz edilir. Bu, hemen hiçbir coğrafi anlamı olmayan mitsel bir isim olsa gerektir. Başka gelenekler, bu yeri bazen Eleusis'te, Kephisos kıyılarında, bazen Arkadhia'da, Ölüler Diyarı'na götüren girişlerden biri olarak tanınan bir mağaranın bulunduğu Kyllenes Dağı'nın eteklerinde, bazen de Girit'te Knossos yakınlarında vs. gösterirler. Genç kız, nergis (ya da zambak) topladığı bir sırada toprak yarılır, Hades ortaya çıkar ve nişanlısını Ölüler Diyarı'na doğru sürükleyip götürür.

O andan itibaren, Demeter için kızını arayış başlar. Demeter bilinen bütün dünyayı boydan boya dolaşır. Uçurumda gözden kaybolurken Persephone bir çığlık atmıştır. Demeter bunu duymuş ve yüreğini sıkıntı kaplamış-

tır. Koşarak gelir, ama Persephone yok olup gitmiştir. Tanrıça dokuz gün dokuz gece, iki elinde birer meşale, yemeden, içmeden, yıkanmadan, süslenmeden yeryüzünde dolaşıp durur. Onuncu gün Hekate'yle karşılaşır. Hekate de, Demeter gibi çığlığı duymuş, ama kafası Gecenin karanlıklarıyla sarılı olduğu için kaçıranı tanıyamamıştır. Yalnızca, her şeyi gören Güneş, ona olup bitenler hakkında bilgi verebilirdi. Ama yerel bir geleneğe göre, Argolis'te Hermione sakinleri suçlunun kim olduğunu ona açıklarlar. Öfkelenen tanrıça, kızı kendisine geri verilinceye kadar gökyüzüne çıkmamaya ve tanrısal görevinden feragat ederek yeryüzünde kalmaya karar verir. Yaşlı bir kadın kılığına girerek Eleusis'e gelir. Önce bir taşın üstüne oturur (bundan böyle bu taşa "Neşesiz Taş" denmiştir). Daha sonra, o sıralarda hükûm sürmekte olan kral Keleos'un yanına gider. Orada bulunan yaşlı kadınlar, Demeter'i aralarına katılmaya davet ederler; kadınlardan Iambe (bkz. Iambe) şakalarıyla Demeter'in yüzünü güldürür. Tanrıça daha sonra Keleos'un karısı Metaneira'nın hizmetine girer ve dadı olarak görevlendirilir. Ona emanet edilen çocuk, Demophon (bkz. Demophon) ya da bazı versiyonlara göre küçük Triptolemos'tur. Tanrıça onu ölümsüz kılmaya çalışırsa da, Metaneira'nın beklenmedik çıkagelişi yüzünden bunu yapamaz, ama kimliğini açıklayarak Triptolemos'a, yeryüzünde buğday kültürünü yayma görevini verir (bkz. *Triptolemos*).

Başka efsaneler, tanrıçayı, aynı dadılık görevini Sikyon kralı Plemnaios'un yanında yaparken göstermektedirler (bkz. *Orthopolis*).

Ne var ki, Demeter'in kendi isteğiyle sürgünde yaşaması, toprağı kısırlaştırmakta ve bu yüzden de dünyanın düzeni bozulmaktaydı. Durum o hale geldi ki Zeus, Hades'e Persephone'yi geri vermesini emretmek zorunda kaldı. Ama bu artık imkânsız bir şeydi. Çünkü genç kız orucunu bozmuş ve Ölüler Diyarı'nda kaldığı sırada bir nar tanesi yemişti. Bu, onu bir daha geri dönemeyecek şekilde oraya bağlamaktaydı (bkz. *Persephone*). Bu durumda bir uzlaşma yapılması gerekti: Demeter Olympos'taki yerini alacak, Persephone de yılın bir bölümünü annesinin yanında, bir bölümünü de Ölüler Diyarı'nda geçirecekti. Böylece, Persephone, her ilkbahar yer altından çıkarak, saban izlerinde biten ilk filizlerle birlikte gökyüzüne çıkmaya ve ekim zamanı yeniden karanlıklar içine dönmeye başladı. Ama Persephone Demeter'den ayrı kaldığı süre boyunca toprak kısırlaşıyor ve böylece hüzünlü kış mevsimi oluyordu. Yerel efsanelere göre Demeter'in arayışına çeşitli olaylar bağlanıyordu. Sikyon'da, değirmenin icadı tanrıçaya atfedilmekte, hatta onun nasıl kullanılacağını Sikyonlulara bizzat tanrıçanın öğrettiği söylenmekteydi. Bazı yerlerde sebze ve özellikle bakla kültürü ya da incir gibi meyvelerin yetiştirilmesi de ona atfediliyordu (bkz. *Phytalos*). Yunanistan'ın hemen her yerinde tanrıçanın tapınakları bulunmakta ve bunların, bir zamanlar yanlarında konuk kaldığı kişilerce yaptırıldığı ileri sürülmekteydi. Argos'ta Mysios adlı biri ve karısı Khrysanthis; Phenea'da (Arkadhia) Trisaules ve Damithales, vs. bunlardandır.

Diğer efsaneler. – Persephone'nin arayışına, Demeter'le Poseidon'un aşkları da bağlanmaktaydı. Tanrıça, Poseidon'dan

kaçmak için kısrağa dönüşür, ama boşuna: Demeter bu aşktan, Areion adlı atla, sadece "Hanımefendi" diye anılan bir kız dünyaya getirir (bkz. Areion).

Evvelce *Odysseia*'da da geçen bir diğer efsane de, Demeter'le Iasion'un aşkıdır. Iasion, tanrıçaya Ploutos adında bir oğul verir (bkz. *Iasion*).

Demeter, Sicilya'yı ele geçirmek için Hephaistos'la (bkz. *Aitna*), Campania'yı ele geçirmek için de Dionysos'la mücadele etmiştir (yakın bir döneme ait olması muhtemel olan bu mitos, üzüm bağları ve buğday bakımından Campania'nın zenginliğini sembolik bir şekilde dile getirmektedir) (ayr. bkz. *Erysikhton*).

Demeter'in alametleri başak, nergis ve haşhaştır; sevdiği kuş turna, tercih ettiği kurban dişi domuzdur (bkz. *Eubouleus*). Tanrıça, genellikle oturmuş bir şekilde ve meşalelerle ya da bir yılanla birlikte tasvir edilir.

Demiphon (Δημιφῶν) Trakya'da Khersonesos'ta (Gelibolu Yarımadası) Elaious şehrinin kralı. Bir kâhin, Demiphon'a, ülkeyi saran bir salgın hastalığın sona erdirilmesi için her yıl soylu aileler arasından seçilecek bir genç kızın kurban edilmesi gerektiğini bildirmişti. Buna göre Demiphon, her yıl bir genç kızı kurayla seçiyor, ama kendi kızlarının adını kuraya hiç katmıyordu. Şehrin soylularından Mastousios adında biri, kral, kızlarını kuraya katmadıkça kendi kızlarının kuraya sokulmasını kabul etmemeye kalkınca, zorba kral, Mastousios'un bir kızını kurasız olarak öldürdü. Mastousios öç almak amacıyla, bir süre sonra kralla kızlarını bir kurban törenine davet etti. Kızlar önceden geldiler. Mastousios onları öldürdü ve kanlarından alıp bir kupadaki şaraba kattı, sonra da bu şarabı Demiphon'a içirdi. Demiphon içtiği şeyin ne olduğunu öğrenince, Mastousios'u kupayla birlikte denize attı. Bundan böyle denize Mastousios denizi, limana da kanla şarabın karıştırıldığı kupanın adı olan "krater" adı verildi. Bu "krater"in, genellikle "kupa" adıyla tanınan takımyıldızına dönüştüğü rivayet ediliyordu.

Demodike (Δημοδίκη) Efsanenin bir versiyonunda, Phriksos'un üvey annesinin adı (bkz. *Phriksos*). Demodike, Athamas'ın kardeşi, Kretheus'un karısıydı (tab. 4 ve tab. 34). Demodike'nin âşık olduğu Phriksos, onun aşkına karşılık vermeyince, Demodike, Kretheus'a gidip ona iftira etti. Kretheus, kardeşi Athamas'ı Phriksos'u öldürmesi için kandırdı, ama Phriksos'un anası Nephele, oğluna sihirli koyunu vererek onu kurtardı. Koyun, Phriksos'u havadan kaçırdı (ayrıca bkz. *Athamas*).

Demodokos (Δημόδοκος) Homeros destanlarında rol oynayan iki aoidosun (destan şairi ve okuyucusu) adı.

1. Birincisi ve en ünlüsü, Odysseus'un Phaiaklar (Phaiakes) kralı Alkinoos'un sarayında maceralarını anlattığı sölende ezgiler söyleyendir. Onu seven Mousalar, onu gözlerinden yoksun etmişler, ama karşılığında ona, ezgileriyle insanların yüreğinde coşku uyandırma yeteneğini vermişlerdi.

2. İkincisi, Agamemnon'un Troia Savaşı'na giderken, karısına göz kulak olması ve ona iyi öğütler vermesi için Klytaimnestra'ya bıraktığı aoidostur. Ama bu aoidos, Aigisthos'un baştan çıkarma girişimlerine karşı Klytaimnestra'yı korumayı başaramadı (Bkz. *Klytaimnestra*).

Demophon (Δημοφών) 1. Eleusis kralı

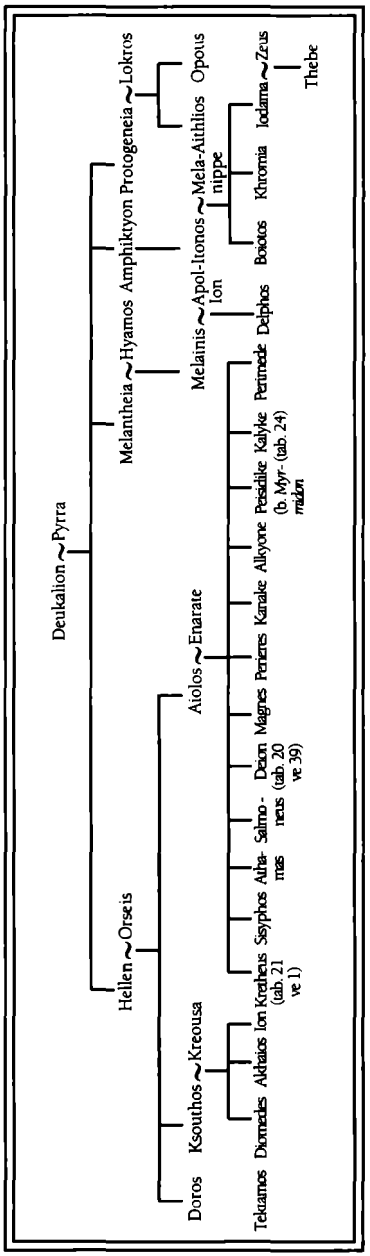
Keleos ile karısı Metaneira'nın oğlu ve Triptolemos'un küçük kardeşi. Demeter kızını ararken, Metaneira'nın hizmetine girerek, Demophon'un yetiştirilmesi işini üzerine aldı. Demophon'u ölümsüz kılmak isteyen Demeter, ölümlü yanlarından arındırmak için onu geceleri ateşe sokuyordu. Ama çocuğun çok mucizevi bir şekilde büyüdüğünü gören annesi ya da dadısı Praksithea (bkz. Praksithea) bir gece Demeter'i gözetledi ve onun Demophon için yaptığı büyüleri gördü. Bir çığlık attı. Demeter çocuğu yere düşürdü ve gerçek kimliğini açıkladı. Bazılarına göre Demophon ateşte yandı, bazılarına göre ise yaşadı, ama çocukluğunda bir tanrıçanın bakımına nail olmanın verdiği ebedi şereften başka bir şeye sahip olamadan bir ölümlü olarak kaldı. Bazen, bu serüven Demophon'a değil de, kardeşi Triptolemos'a atfedilir (bkz. *Triptolemos* ve ayr. *Eleusis* ve *Keleos*).

2. Bir başka Demophon, Akamas'ın kardeşi (bkz. Akamas, 3), yani Theseus ile Phaidra'nın oğludur (bazıları Theseus ile Ariadne'nin oğlu olduğunu söylerler). Demophon, Helene'nin kölesi olan büyükanneleri Aithra'yı kurtarmak ya da fidye ödeyerek satın almak amacıyla kardeşiyle birlikte Troia Savaşı'na katıldı (bkz. *Aithra* ve *Akamas*). Theseus, Persophone'yi kaçırarak Pirithoos'la evlendirmek için Ölüler Diyarı'nda bulunduğu sırada, Dioskouroi, yani Kastor ve Polydeukes, Atina tahtından Akamas'la Demophon'u kovdular ve onların yerine talip olan Menestheus'u (bkz. Menestheus) tahta geçirdiler. Akamas'la Demophon, Skyros'a çekildiler; babaları da daha sonra buraya geldi (bkz. *Theseus*) ve Khalkodon'un oğlu Elephenor'la birlikte oradan Troia Savaşı'na gittiler. Şehrin alınışında rol oynadılar. Tahta atın içinde yer alan kahramanlar arasında onlar da vardı.

Troia'dan dönüş sırasında Demophon'un, Trakya'da Amphipolis kralı Sithon'un kızıyla bir gönül macerası oldu (bazen bu olay Akamas'a atfedilir). Bu genç kızın adı Phyllis'ti. Demophon onunla evlendi ve Phyllis'in babası, çeyiz olarak ona kendisinden sonra tahta geçme hakkını verdi. Ne var ki Demophon, Atina'ya dönmek istiyordu. Birçok ricadan sonra, geri geleceğine dair söz vererek yola koyuldu. Phyllis onu Dokuz Yollar olarak adlandırılan bir yere kadar uğurladı ve ondan ayrılırken içinde Büyük Ana Reia'ya adanmış nesnelerin bulunduğu bir kutu verdi. Bu kutuyu ancak kendisine dönme umudunu tümüyle yitirdiği zaman açmasını söyledi. Demophon gitti ve Kıbrıs'a yerleşti. Geri dönüşü için belirlenmiş zaman geçtiği için, Pyhllis Demophon'u lanetledi ve kendini öldürdü. Bu sırada Demophon kutuyu açtı ve gördükleri karşısında dehşet içinde kaldı. Atına bindi, ama at gemi azıya aldı. Kılıcının üzerine düşen Demophon ağır şekilde yaralanarak öldü.

Troialı Pallas Athena heykelini, yani Palladion'u, Atinalılar Demophon'a borçludurlar (bkz. *Athena* ve *Palladion*). İster Diomedes (ve Odysseus) heykeli Troia'dan kaçırdıktan sonra Demophon'a kendi isteğiyle vermiş olsun; ister birkaç kaçak Argoslu, Diomedes'in yönetiminde, bir gece yanlışlıkla Phaleros kıyılarına çıktıklarında onları korsan zannederek saldıran Demophon heykeli Argoslulardan zorla almış olsun, sonuçta Palladion onun eline geçti.

Eumenidlerin kovaladığı Orestes'in

Soy tablosu No. 4

Atina'ya gelişi de Demophon'un hükümdarlığı zamanındadır. Keza, Heraklesoğulları'nın Eurystheus'a karşı yardım istemek için gelişleri de aynı döneme rastlar (Bkz. *Heraklesoğulları*). Birbirine pek iyi bağlanmamış çeşitli olaylardan oluşan bu efsanenin, bazı taraflarının kendi aralarında çelişmesinden dolayı bütünüyle tutarlı olmadığı görülmektedir. Nitekim, bu olayların kâh Akamas'a, kâh Demophon'a atfedilmesi de bu yüzdendir.

Dendritis (Δενδρῖτις) (Ağaç anlamına gelen δένδρον'dan.) Helene'nin Rodos'taki lakabı. Yerel bir efsaneye göre Helene, Menelaos'un ölümünden sonra, onun iki gayrimeşru oğlu olan Nikostratos ve Megapenthes ile birlikte Rodos'a, Tlepolemos'un dul karısı Polykso'nun yanına gitti. Polykso da, kocası Tlepolemos gibi, Argolis'te doğmuş, ama kocası Argolis'ten kaçarak onu da Rodos'a getirmişti (bkz. *Tlepolemos*). Polykso, oğlunun çocukluğunda, adanın kral naibesiydi. Polykso, Helene'yi iyi karşıladı, ama Troia'nın kuşatılması sırasında ölen kocasının öcünü ondan çıkarmaya çalışmaktan da geri durmadı. Bunun için, Helene'nin yıkandığı bir gün, Erinyeler gibi giydirdiği hizmetçilerine onu bastırttı. Hizmetçiler Helene'yi yakalayıp bir ağaca astılar. Bu "Helene ağacı"nın altında, yılan sokmalarına karşı ilaç olarak kullanılan Helenion adında büyülü bir ot bitti (ayr. bkz. *Polykso*).

Derkynos (Δέρκυνος) Kardeşi Alebion'la birlikte, Herakles'in Geryoneus'tan elde ettiği sürüleri çalmaya kalkışan Liguriali (bkz. *Herakles*).

Deukalion (Δευκαλίων) İki kahramanın adı.

1. En tanınmışı, Prometheus'la

Klymene'nin (ya da Kelaino'nun) oğludur (bkz. tab. 39). Karısı, Epimetheus ile bütün kadınların ilki olan Pandora'nın kızı Pyrra'dır (bkz. *Pandora*). Zeus, tunç çağı insanlarının kötülüklere batmış bir ırk olduğuna hükmedip, onları yok etmek istedi ve bütün insanları boğmak üzere dünyaya büyük bir tufan göndermeye karar verdi. Yalnızca iki doğru kişiye, Deukalion'la karısına dokunmak niyetinde değildi. Prometheus'un tavsiyesi üzerine, Deukalion'la Pyrra bir "gemi", yani büyük bir sandık yapıp içine girdiler. Dokuz gün, dokuz gece boyunca tufanın sularında yüzdüler ve sonunda Tesalya dağlarına yanaştılar. Orada karaya çıktılar ve tufanın suları çekildiği zaman, Zeus onlara Hermes'i gönderdi. Hermes onlara bir dilekte bulunmalarını, ne isterlerse yerine getirileceğini söyledi. Deukalion, arkadaşlar istedi. Bunun üzerine Zeus, Pyrra'yla Deukalion'a annelerinin kemiklerini omuzlarının üstünden atmalarını söyledi. Pyrra bu saygısızlıktan korktu, ama Deukalion, Zeus'un kastının evrensel ana Yer'in kemikleri, yani taşlar olduğunu anladı. Taşları alıp omuzlarının üzerinden attı; attığı taşlardan erkekler doğdu. Pyrra da aynı şeyi yaptı; onun attığı taşlardan da kadınlar doğdu.

Böylece Deukalion'la Pyrra'nın çok kalabalık bir soyları oldu (bkz. tab. 4).

2. Efsanede, Minos'la Pasiphae'nin oğlu ve Katreus, Glaukos ve Androgeos'un kardeşi olan, başka bir Deukalion daha vardır (bkz. tab. 28). Theseus'un dostu olan ve Kalydon avına katılan bu Deukalion, Merion'un (bkz. Merion) büyükbabasıdır.

Devler bkz. *Gigantlar*.

***Diana** Artemis'le özdeşleştirilen Romalı tanrıça (bkz. *Artemis*). Bu özdeşleştirme çok erken, belki de İÖ VI. yüzyılda güney İtalya'daki, özellikle de Cumae'deki Yunan kolonilerinin aracılığıyla başlamış gibi görünmektedir. Ama bu özdeşleştirme, kendi efsanesi şüphesiz çok fakir olan bir yerli tanrıçaya yeni bir kimlik vermekten başka bir şey değildi; çünkü henüz kültürlü olmayan, fakat ileride efsaneleri işleyerek renklendirecek olan bir halk tarafından tapınılan bir tanrıçaydı bu. Diana'nın en eski iki tapınağından biri Capua'da –burada *Diana Tifatina* adını taşıyordu– diğeri de Aricia'da (Roma yakınlarında Nemi gölü kıyısında) –burada da *Diana Nemorensis* (Ormanların Dianası) adıyla anılıyordu– bulunmaktaydı.

Nemi'deki Diana'nın, Orestes tarafından İtalya'ya getirilen Taurisli Artemis olduğu söyleniyordu. Bu durum, ritlerinin vahşiliğini açıklar mahiyetteydi. Gerçekten de *Rex Nemorensis*, Ormanların Kralı diye adlandırılan Nemi Dianası rahibi, belli durumlarda, onun yerine geçmek isteyen herhangi biri tarafından öldürülebiliyordu. Taurisli tanrıçanın insan kurbanlardan hoşlandığı bilinmektedir (bkz. *Artemis*). Ayrıca Artemis'in, Theseus'un oğlu Hippolytos'u, ölümünden ve hekim Asklepios sayesinde yeniden dirilmesinden sonra yanına aldığı da söylenmekteydi. Buna göre, Artemis Hippolytos'u İtalya'ya götürmüş, Aricia'daki tapınağında başka bir adla gizlemiş ve orada onu kendi hizmetkârı yapmıştır. Hippolytos'un adı "Virbius" olup, "iki kez yaşamış" anlamında yorumlanmaktaydı. Bu efsanenin kaynağı, muhtemelen, Nemi Dianası kültünün çok eski bir tabusu olan tapınağa at sokma yasağıydı. Hippolytos efsa-

nesinde kahraman atları yüzünden öldüğünden (bkz. *Hippolytos*), bu durum Virbius'a atfedilen kişiliğe mükemmelen uymakta ve bu *tabu*'yu, suçlu hayvanlara karşı duyulan bir kin olarak açıklamaktadır.

Capua'da, Diana'ya adanmış bir dişi geyik efsanesi vardı, çok uzun yaşıyan bu hayvanın kaderi ile şehrin bekası arasında bir bağlantı bulunuyordu.

Dias (Δίας) Atreusoğulları'nın aslına ilişkin karmaşık geleneklerin bir varyantında, Pelops'la Hippodameia'nın oğlu. Bu durumda, Atreus'la Thyestes'in kardeşi. Dias'ın Kleola adında bir kızı vardı. Bu kız, Atreus'la evlendi ve ona Pleisthenes adında bir oğul verdi. Agamemnon ve Menelaos ile Anaksibia adlı kızın babası işte bu çocuktur. Bir başka geleneğe göre ise, Dias'ın kızı Kleola, Atreus'un oğlu Pleisthenes'in karısı ve Menelaos, Anaksibia ve Agamemnon'un da annesidir (bkz. tab. 2).

***Dido** Kartaca kraliçesi Dido'nun efsanesi, özellikle Vergilius'un *Aeneis*'inde geçen aşk hikâyesi sayesinde tanınmıştır. Ama Dido efsanesi ondan önce de vardı ve Fenikelilerin Batı Akdeniz'e göçlerinin bir bölümünü anlatıyordu. En eski şekliyle efsane şöyleydi: Tir kralı Mutto'nun Pygmalion adında bir oğlu ile Elissa adında bir kızı vardı (Elissa, kraliçe Dido'nun Tir dilindeki adıdır). Mutto öldüğü zaman krallığını çocuklarına miras bıraktı ve halk, çocuk olmasına rağmen Pygmalion'u kral olarak tanıdı. Elissa, Herakles'in rahibi ve devletin kraldan sonra gelen ikinci adamı olan amcası Sikharbas'la evlendi. Ama Pygmalion, servetini ele geçirmek için Sikharbas'ı öldürttü. Öldürttü, ama yine de muradına eremedi, çünkü onun işlediği cinayetten dehşete kapılan kız kardeşi kaçmaya karar verdi ve Sikharbas'ın servetini gizlice gemilere yükleyip, kraldan hoşnut olmayan Tirli soylularla birlikte kaçtı. Anlatıldığına göre Elissa, yolculuk sırasında açgözlü Pygmalion'u yanıltmak için denize göstermelik çuvallar attı ve bu çuvallar gerçekte kumla dolu oldukları halde, bunları kocasının ruhuna adadığını ve içlerinin altın dolu olduğunu söyledi. Kıbrıs'ta bir Zeus rahibi, tanrısal bir dürtüyle ona katıldı. Yine Kıbrıs'ta, Dido'nun yoldaşları, Aphrodite'ye adanmış olan seksen kızı, kendi kadınları yapmak için kaçırdılar. Göçmenler daha sonra Afrika'ya ulaştılar ve burada yerliler tarafından iyi karşılandılar. Yerliler, yerleşebilecekleri bir yer isteyen Dido'ya, ancak "bir sığır derisinin kaplayacağı kadar yer" alması için izin verdiler. Dido, sığır derisini çok ince dilimler halinde kesti ve bunlardan upuzun bir şerit yaparak oldukça geniş bir toprağı çevirdi. Sözlerinde duran yerliler, bu şekilde sınırlandırılmış olan araziyi ona verdiler. Çok geçmeden Utika sakinleri, yeni gelenlere armağanlar göndermeye başladılar ve onları şehir kurmaya teşvik ettiler. Seçilen ilk yer kazıldığında bir sığır kafası bulundu. Kötüye işaretti bu. Bu yüzden başka bir yer seçildi ve yeniden kazıldığında bu kez bir at kafası bulundu. Bu, kurulacak şehrin savaşçı bir değer taşıyacağını gösteren çok iyi bir işaretti. Metropolden gelen yeni kolonların desteğiyle şehrin güç kazanmasından sonra, yakındaki halklardan birinin yerli kralı Iarbas Dido'yla evlenmek istedi ve onu, teklifini kabul etmediği takdirde şehrine savaş açmakla tehdit etti. Teklifi geri çeviremeyen, ama bu yeni birleşmeden korkan Dido, birinci kocasının ruhunu

kurbanlarla sakinleştirmek bahanesiyle üç aylık süre istedi. Bu sürenin bitiminde de, yanan bir odun yığınının üzerine çıkarak hayatına son verdi.

Vergilius, Aineias'ın hikâyesini bu tema üzerine kurmuştur. Bu hikâyede, kahramanın, bir fırtına yüzünden Afrika kıyılarına çıkışını ve Dido'nun kurduğu şehrin, yani Kartaca'nın sakinleri tarafından buyur edilişini görürüz. Onuruna verilen ziyafet sırasında Aineias, serüvenlerini ve Troia'nın alınışını anlatır. Sonra, arkadaşları gemileri onarırken, kraliçe ona konukseverlik gösterir ve âşık olur. Sonunda, bir av partisi sırasında fırtına onları sığındıkları mağarada biraraya getirince, Kraliçe Venus'ün isteği ve Iuno'nun kışkırtmasıyla Aineias'ın metresi olur. Ama macerayı çok geçmeden öğrenen kral Iarbas, bir yabancının kendisine tercih edilmesinden öfkelenerek, Iupiter'den Aineias'ı uzaklaştırmasını ister. Kaderi ve Roma'nın Afrika kıyılarından uzakta doğması gerektiğini bilen Iupiter, Aineias'a gitmesini ve bu geçici ilişkiyi kesmesini emreder. Aineias, kraliçeyi tekrar görmeden gider. Dido terk edildiğini öğrenince, kocaman bir odun yığınını tutuşturur ve alevlerin arasında canına kıyar. Vergilius'ta, efsanenin daha önceki şeklinde olduğu gibi, Dido evvelce evlenmiştir. Ama birinci kocasının adı Sykhaeus'tur. Üstelik belki daha önce hiç bahsi geçmeyen Anna adında bir kız kardeş ortaya çıkar (ayr. bkz. *Anna Perenna*).

Dikte (Δίκτη) Giritli Nympha Britomartis'in diğer adı. O da, Britomartis gibi, Minos'un sevgilisi oldu, onun gibi denize atladı ve balıkçı ağlarına takılarak kurtuldu (bkz. *Britomartis* ve *Bryte*).

Diktys (Δίκτυς) Seriphos tiranı Polydektes'in kardeşi ve Danae ile Perseus'un koruyucusu (bkz. *Polydektes*). "Ağ" anlamına gelen adı, efsanenin ona atfettiği role uygun düşmektedir: Perseus ile anasının içinde yüzdükleri sandığı, Seriphos kıyılarında o yakalamıştır. Bazen sıradan bir balıkçı olarak gösterilir. Diktys, Polydektes'in ölümünden sonra adada hüküm sürdü.

Dimoites (Διμοίτης) Troizen'in kardeşi. Dimoites, kardeşinin kızı Euopis'le evlendi. Ne var ki Euopis, kendi erkek kardeşini seviyordu. Dimoites durumu fark etti ve Troizen'e açıkladı. Genç kadın, korkudan ve utançtan kendini astı ve asarken, sırrını keşfedip kendisini ele veren kişinin başına her türlü belanın gelmesini diledi. Bir zaman sonra Dimoites, kıyıda dalgalar tarafından atılmış olağanüstü güzellikte bir kadın cesediyle karşılaştı. Bu cesede karşı şiddetli bir aşk duydu ve onunla birleşti. Ama çok geçmeden ceset çürüyüp dağıldı. Dimoites, ona büyük bir mezar yaptırdı, ama sevdiğini kaybetmenin acısına dayanamayarak, mezarın üzerinde kılıcını kendine saplayarak intihar etti.

Diomedes (Διομήδης) Efsane iki Diomedes tanır.

1. Birincisi Ares'le Pyrene'nin oğlu olan bir Trakya kralıdır. Bu Diomedes, ülkesine gelen yabancıları kısraklarına parçalatmayı âdet edinmişti. Eurystheus, Herakles'i bu âdete son vermek ve kısrakları Mykenos'a götürmekle görevlendirdi. Herakles, bir gönüllüler kafilesiyle gitti ve hayvanlara bakmakla yükümlü uşakları zararsız hale getirerek kısrakları götürdü. Ama kıyıda hayvanları savunmaya gelen yerlilerin saldırısına uğradı. Bunu gören Herak-

les, kısrakları Opus (Lokris'te) doğumlu yoldaşı ve Hermes'in oğlu Abderos'a emanet etti. Kısraklar genç adamı sürükleyerek öldürdüler. Buna rağmen Herakles ülke sakinlerini yendi, kralları Diomedes'i öldürdü ve kıyıda, sevdiği genç adamın adına Abdera diye isimlendirdiği bir şehir kurarak buna verdi. Daha sonra, kısrakları Eurystheus'a götürdü. Fakat Eurystheus kısraklarını serbest bıraktı. Kısraklar Olympos Dağı'ndaki yırtıcı hayvanlar tarafından parçalandı. Başka bir geleneğe göre Herakles, Diomedes'i kendi kısraklarına vererek, hayvanların onu parçalayıp öldürmelerine yol açtı. Kahraman, hayvanları daha sonra Eurystheus'a götürdü. Eurystheus da onları Hera'ya verdi. Bu kısrakların soyundan gelenler, büyük İskender zamanında bile varlıklarını sürdürüyorlardı.

Gelenek, bu kısraklardan dördünün adını korumuştur: Podargos, Lampon, Ksanthos ve Deinos. Bunlar, tunçtan yemliklerine demir zincirlerle bağlı dururlardı.

2. Öteki Diomedes, Troia Savaşı'na katılan Aitolialı bir kahramandır. Adrastos'un kızlarından Deipyle ile Tydeus'un oğludur (tab. 1 ve tab. 27). Tydeus gibi o da Epigonların Thebai seferine katıldı (bkz. *Adrastos*). Geleneğin ona atfettiği birinci iş, büyükbabası Kalydon kralı Oineus'tan krallığını alarak kendi babalarına veren Agrios oğullarından (tab. 27) öç almasıdır. Diomedes Alkmaion'la birlikte, ikinci yurdu olan Argos'tan gizlice geldi (bkz. *Tydeus*). Daha önce Peloponisos'a kaçmış olan Onkhestos ile Thersites dışında Agrios'un bütün oğullarını öldürdü. Oineus yaşlı olduğundan, Diomedes onun krallığını Oineus'un kızlarından Gorge'yle evlenen Andraimon'a verdi. Peloponisos'a çekilen Oineus, Agrios'un sağ kalan oğulları tarafından pusuya düşürülerek öldürülünce Diomedes ona görkemli bir cenaze töreni düzenledi ve onu ileride *Oinoe* şehrinin (yaşlı adamın adına) yükseleceği yere gömdü. Sonra, kendi teyzesi olan Aigiale'yle (bkz. tab. 1) evlendi. Bazı yazarlara göre ise Aigiale, Diomedes'in teyzesi değil sadece kuzinidir, çünkü Adrastos'un değil Aigialeus'un kızıdır, yani Adrastos'un torunudur.

Troia döngüsüne ait anlatılarda Diomedes, Odysseus'un yüklendiği tehlikeli görevlerin çoğunda onun mütat yoldaşı olarak görünür. Helene'nin eski bir talibi olarak Atreusoğulları'yla birlikte yola çıkar. Bazı sahnelerde, Odysseus'un yanında yer aldığı görülür. Örneğin Skyros'ta, Akhilleus'un savaşa katılmasını sağlamaya çalışan Odysseus'un yanında yer alır. Sonra Aulis'te, Agamemnon'u kızı Iphigeneia'yı kurban etmeye zorlayan Odysseus'a arka çıkar. Yine Akhilleus'un öfkesini yatıştırmak, onu Yunanların safında savaşa geri getirmek için yapılan arabuluculuk işinde Odysseus'a yardımcı olur. Özellikle arabuluculuğu izleyen gecede, Odysseus'un giriştiği "keşif" harekâtına katılır. Onunla birlikte casus Dolon'u ve bir gün önce gelen Trakyalı bir birliğin başı olan Resos'u öldürür ve atlarını alıp götürür. Ayrıca bkz.. Bellerophontes'in torunu Glaukos'la karşılaşması (*Glaukos*, 2). Diomedes, Patrokles'in şerefine düzenlenen cenaze töreni oyunlarına da katılır. *Ilias'tan* sonraki anlatılarda Diomedes'in, Yunanların şehri (Troia) ele geçirebilmeleri için orada olması zorunlu olan yaralı Philoktetes'i almak için Lemnos

Adası'na giden Odysseus'a yoldaşlık ettiği görülür (bkz. *Philoktetes*). Diomedes, savaşta tanrıça Aphrodite'yi yaralayan ve bundan ötürü onun öfkesini üzerine çeken yaman bir savaşçıdır. Ustaca konuşmasını bilir ve Akha önderleri arasındaki çeşitli "meclis"lerde yer alır. Ama hiç öfkelenmez de değildir. Akhilleus, Penthesileia konusunda kendisiyle alay eden Thersites'i öldürdüğü zaman, Diomedes Akhilleus'a kızar ve Thersites'in kendi akrabası olduğunu ona hatırlatır (tab. 27), sonra da Amazon'un cesedinin Skamandros'a atılmasını ister.

Troia'dan bütün geri *dönüşler* arasında, Diomedes'inki uzun zaman en mutlu dönüş olarak anlatılmıştır. *Odysseia*, bu geleneğe tanıklık eder. Ama Diomedes'in serüvenleri Troia Savaşı'ndan hemen sonra yeniden başladı. Karısı Aigialeia ona sadık kalmadı (bkz. *Aigialeia*) ve Diomedes Argos'a döndüğü zaman karısının ona kurduğu tuzaklardan ancak kıl payı kurtulabildi. Tanrılara yakararak Hera tapınağına sığındı ve oradan İtalya'ya, kral Daunus'un yanına kaçtı. Karısının bu sadakatsizliği, kendisini yaraladığı için Diomedes'e kin besleyen Aphrodite'nin öfkesinin tezahürüydü. Diomedes, Daunus'un yanında kralın düşmanlarına karşı çarpıştı; ama kral söz verdiği halde ona hakettiği karşılığı vermedi. Bunun üzerine Diomedes, ülkeye beddua ederek, yurttaşları Aitolialılar tarafından ekilmediği zamanlar ülke topraklarını kısır kalmaya mahkûm etti. Sonra da, Daunus'a rağmen ülkenin sahipliğini ele geçirmeyi başardı. Lâkin anlaşıldığına göre, sonunda Daunus kahramanın üstesinden gelip, onu öldürdü. Diomedes'in yoldaşları ise kuşa dönüştüler; Yunanlarla karşılaştıklarında ehli davranan, ama başka insanlar karşısında vahşi ve yırtıcı kesilen kuşlardı bunlar. Güney İtalya'da bütün bir sıra şehirlerin kuruluşu Diomedes'e atfediliyordu.

Diomos (Δίομος) Attikeli bir kahraman. Adını oradaki bir şehre vermiştir. Kolyttos'un oğluydu. Herakles, Kolyttos'a konuk olduğunda Diomos'a âşık oldu. Herakles'in tanrılaştırılmasından sonra Diomos, babasının sürüsünden aldığı bir hayvanı kurban olarak ona sundu. O an, bir köpek belirdi ve kurbanın etlerini alıp götürdü. Diomos, hayvanın etleri götürdüğü yerde Herakles Kynosarges tapınağını kurdu.

Dion (Δίων) Bir Lakonia kralı. Pronaks'ın kızı Amphithea ile evliydi. Orphe, Lyko ve Karya adlarında üç kızı vardı. Amphithea, Lakonia'da seyahat eden Apollon'u büyük konukseverlikle karşılamıştı. Apollon, bunu ödüllendirmek için, Amphithea'nın kızlarına, tanrılara hiçbir zaman ihanet etmemeleri ve kendilerini ilgilendirmeyen bir şeyi öğrenmeye çalışmamaları şartıyla, kehanet yeteneği vermeyi vaat etti. Arkadan, Dionysos da bir gün aynı şekilde konuk olarak Dion'un evine geldi. Karya'ya âşık oldu. Karya da ona gönül verdi. Dionysos, devrialem seyahatinden dönüşünde, genç kızın aşkına dayanamayarak yeniden Dion'un evine gitti. Bunun üzerine, Karya'nın kız kardeşleri tanrının işlerini öğrenmeye çalışarak onu gözlediler. Apollon ve Dionysos, onları açıkça uyardılarsa da fayda etmedi. Bunun üzerine kızlar, kayaya dönüştürüldüler. Yalnız çok sevilen Karya, bol mevyeli bir ceviz ağacı oldu. Artemis Karyatis adıyla ona bir kült adandı.

Dione (Διώνη) Birinci tanrılar kuşağına mensup tanrıçalardan biri. Kökeni geleneklere göre değişiklik gösterir: bazen Ouranos'la Gaia'nın kızı ve Tethys'in, Reia'nın, Themis'in, vs. kardeşi yapılır; bazen de, Okeanos'la Tethys'in kızı, Okeanos kızlarından biri sayılır. Bazen de Atlas'ın kızları arasında yer aldığı görülür. Dione'nin, Tantalos'tan Niobe ve Pelops adlarında çocukları oldu. Buna karşılık başka bir gelenek, onun kız çocuğu olarak Aphrodite'yi (bkz. Aphrodite) gösterir.

Dionysos (Διόνυσος) Bakkhos (Βάκχος) olarak da adlandırılan ve Roma'da eski italik tanrı *Liber Paterle* özdeşleştirilmiş olan, aslında klasik dönemin bağ, şarap ve mistik vecd tanrısı. Efsanesi karmaşıktır, çünkü yalnız Yunanistan'dan değil, komşu ülkelerden de alınma çeşitli unsurları kendi içinde birleştirir. Örneğin Dionysos, Anadolu çıkışlı benzer kültleri kendinde toplayıp özümsemiş ve bu kısmi özdeşleştirmeler, onun hikâyesinin geri kalan kısmına iyi kötü bağlanan olayların ortaya çıkmasına yol açmıştır.

Dionysos, Zeus ile Semele'nin (Kadmos ile Harmonia'nın kızı) oğludur (tab. 18). Bu durumda Hermes, Apollon, Artemis, vs. gibi ikinci kuşak Olyınposlulardandır. Zeus'un sevgilisi Semele ondan, kendisine tüm gücüyle görünmesini diledi. Semele'nin hatırını kırmak istemeyen tanrı bunu yerine getirdi. Ama Semele, âşığının çevresini saran şimşeklerin görüntüsüne dayananamadı ve yıldırıma çarpılıp öldü. Zeus, Semele'nin karnında taşıdığı ve henüz altıncı ayındaki çocuğu vakit geçirmeden çekip çıkardı. Onu hemen baldırına dikti ve süresi dolduğunda çocuğu canlı ve tam şeklini almış olarak oradan çıkardı. Bu çocuk, küçük Dionysos'tu, "iki kere doğan" tanrıydı. Çocuk, Hermes'e emanet edildi. Hermes de onu, büyütmeleri için Orkhomenos kralı Athamas'la ikinci karısı Ino'ya verdi ve kocasının yasak aşkının meyvesi olan çocuğu yok etmek isteyen kıskanç Hera'nın hışmına uğramaması için küçük Dionysos'a kız giysileri giydirmesini söyledi. Ne var ki Hera bu kez oyuna gelmedi ve Dionysos'un dadısı Ino'yu, hatta bizzat Atamas'ı delirtti (bkz. *Ino*, *Palemon* ve *Atamas*). Bunun üzerine Zeus, Dionysos'u Yunanistan'dan uzakta, bazı yazarların Asya'da, bazılarınınsa Aithiopia'da ya da Afrika'da olduğunu söyledikleri Nysa adlı ülkeye gönderdi ve büyütmeleri için onu bu ülkenin nymphalarına verdi. Ama Hera'nın onu bu kez de tanımasını engellemek için Dionysos'u oğlağa dönüştürdü. Bu olay, Dionysos'un ritüel sıfatı olan "oğlak" sıfatını açıklamakta ve Nysa adıyla, Dionysos adının az çok yaklaşık bir etimolojisini vermektedir. Dionysos'un sütanneleri olan nymphalar, daha sonra Hyades Burcunun yıldızlarını oluşturdular.

Ergenlik çağına gelen Dionysos, üzümü ve ondan nasıl yararlanılacağını keşfetti. Ama Hera onu delirtti. Tanrı, delirmiş bir halde Mısır'la Suriye arasında dolaşmaya başladı. Böylece Asya kıyılarını aşarak Phrygia'ya ulaştı; orada tanrıça Kybele tarafından kabul edildi. Kybele onu arındırdı ve kendi kültünün âdetleri hakkında bilgilendirdi. Deliliğinden kurtulan Dionysos Trakya'ya gitti. Orada, Strymon kıyılarında hüküm süren kral Lykourgos tarafından çok kötü karşılandı. Lykourgos tanrıyı hapsetmeye kalkıştı, ama başaramadı. Çünkü Dionysos, kendi-

sine denizde bir barınak veren Nereus kızı Thetis'in yanına kaçtı. Fakat Lykourgos, tanrının yanında dolaşan Bakkhantları yakalamayı başardı. Neyse ki Bakkhantlar mucizevi şekilde kurtuldular. Bu kez de Lykourgos'un kendisi delilik illetine tutuldu; düşmanı Dionysos'un kutsal bitkisi olan asma kütüğünü kestiğini sanarak kendi bacağını ve oğlunun ellerini, ayaklarını kesti. Aklı başına gelince ülkesinin kıtlıkla karşı karşıya olduğunu gördü. Danışılan kâhin, Dionysos'un öfkesinin ancak Lykourgos'un öldürülmesiyle yatışacağını söyledi. Lykourgos'un tebaası da, onun kollarını ve bacaklarını dört ata bağlayıp kopartarak kâhinin sözünü yerine getirdiler.

Dionysos Trakya'dan Hindistan'a gitti. Bu yarı savaşçı, yarı tanrısal sefer sırasında, gerek silah zoruyla (çünkü kendisiyle birlikte giden bir ordusu vardı), gerekse büyüleri ve mistik gücüyle ülkelere boyun eğdirerek Hindistan'a ulaştı. Dionysos'un zafer alayının ilk o zaman ortaya çıktığı söylenir. Bu zafer alayında tanrı, panterler tarafından çekilen, asma dalları ve sarmaşıklarla süslü bir savaş arabası üzerinde yer almakta ve kendisine Silenoslarla Bakkhantlar ve ayrıca Lampsakos tanrısı Priapos gibi başka bazı küçük tanrılar eşlik etmekteydi.

Yunanistan'a dönen Dionysos, annesinin geldiği ülke olan Boiotia'ya gitti. Pentheus'un –Kadmos'un halefi– hüküm sürdüğü Thebai'da kendi bayramı olan Bakkhanalları, yani bütün halkın, özellikle de kadınların, mistik bir çılgınlık içinde ritüel çığlıklar atarak kırlarda koşuşturdukları bayramları başlattı. Kral, bu derece tehlikeli âdetlerin uygulanmasına karşı çıktı. Bundan dolayı Semele'nin ablasıyla birlikte annesi Agaue'yi de cezalandırıldı (bkz. *Agaue* ve *Pentheus*); çünkü Agaue çılgınlığa kapıldığı bir sırada Kitheron Dağı'nda Pentheus'u kendi elleriyle parçaladı. Dionysos daha sonra gittiği Argos'ta hem kral Proitos'un kızlarını (bkz. *Melampous* ve *Proitos kızları*) hem de ülke kadınlarını delirterek gücünü aynı şekilde gösterdi. Kadınlar ineğe dönüşmüşcesine kırlarda böğürerek koşuşmaya ve çılgınlıkları sırasında kucaklarındaki çocukları parçalamaya kadar işi vardırdılar.

Tanrı daha sonra Naksos'a geçmek istedi ve bu amaçla Tyrrenialı korsanların yardımına başvurarak, bu adaya geçmek için kendisini gemilerine almalarını istedi. Ama korsanlar bu isteği kabul etmiş gibi görünüp yolcularını köle olarak satmak düşüncesiyle Asya'ya yöneldiler. Dionysos bunu fark edince, korsanların küreklerini yılana dönüştürdü, gemilerinin her yanına sarmaşıklar sardırdı ve ortalığı görünmez flütlerin sesleri kapladı. Asmalar gemiyi öylesine sarıp felce uğrattı ki, çıldıran korsanlar kendilerini denize attılar ve orada yunusa dönüştüler. Bu olay, yunusların neden insanlara dost olduklarını ve fırtınalarda onları kurtarmaya çalıştıklarını açıklıyor; çünkü onlar pişman olmuş korsanlardır. Dionysos'un gücü, artık bütün herkesçe kabul edilmişti. Yeryüzündeki rolünü tamamlamış ve kültünü her yerde egemen kılmış olan tanrı, artık gökyüzüne çıkabilirdi.

Fakat bunu yapmadan önce Dionysos, Ölüler Diyarı'na inerek annesi Semele'nin ruhunu bulmak ve onu yeniden hayata kavuşturmak istedi. Dipsiz bir göl olan, bunun için de Ölüler Diyarı'na en kestirme gidiş yolu oldu-

ğuna inanılan Lerna gölünden geçerek bu düşüncesini gerçekleştirmeye girişti. Ama Dionysos yolu bilmediğinden, Prosymnos (ya da *Polymnos*, bu ada bkz.) adında birine yolu sormak zorunda kaldı. Prosymnos, Dionysos'tan hizmetine karşılık, dönüşünde kendisini ödüllendirmesini istedi. Tanrı bunu kabul ettiyse de, vaadini yerine getiremedi, çünkü tekrar yeryüzüne çıktığında Prosymnos ölmüştü. Ama Dionysos verdiği sözü Prosymnos'un mezarına sapladığı özel biçimde bir sopayla yerine getirmeye çalıştı. Dionysos Hades'te, tanrıdan annesini bırakmasını istedi. Hades, ancak karşılığında Dionysos'un çok sevdiği bir şeyi vermesi şartıyla onun bu isteğini kabul etti. Dionysos, en gözde bitkileri arasında yer alan mersini ona bıraktı. Dionysos misterionuna aşina olanların, alınlarını mersin yapraklarından oluşan bir taçla süslemeleri âdetinin buradan kaynaklandığı rivayet edilir.

Dionysos'un Ariadne'yi Naksos'tan alması, tanrı olup gökyüzüne çıkmasından sonradır (bkz. *Ariadne* ve *Theseus*). Dionysos, tanrılarla Gigantlar (Devler) Savaşı'nda da boy gösterir: Bir thyrsos (sarmaşıkla süslü uzun bir sopa, Dionysos'un alameti) darbesiyle Eurytos'u öldürür.

Şarap ve ilham tanrısı olan Dionysos'un şerefine tantanalı geçit alayları düzenlenirdi. Bu geçit alaylarında, bereket ve toprak cinleri, maskelerle canlandırılmış olarak yer alırlardı. Bu kortejler, daha düzenli tiyatro (komedi, tragedya ve satirik dram) temsillerinin doğmasına yol açmıştır. Bu tiyatro, kaynağının damgasını uzun süre muhafaza etti. Roma döneminde ve çağımızdan önce ikinci yüzyıldan itibaren, Dionysos Misterionu, aşırı serbestlikleri ve orgiastik karakterleriyle İtalya'ya girerek, orta ve güney İtalya'nın dağlık kesimlerinin henüz pek uygarlaşmamış halkları arasında rağbet gördü. Roma senatosu İÖ 186'da Bakkhanalların kutlanmasını yasaklamak zorunda kaldı. Ama mistik mezhepler, Dionysos geleneğini sürdürmekten yine de geri kalmadılar. Sezar'ın Bakkhos törenlerine yeniden izin vermiş olması ve bu tanrının, imparatorluk döneminin dininde büyük bir rol oynamış bulunması muhtemeldir.

Diopatra (Διόπατρα) Bkz. *Terambos*.

Dioskourlar ya da Dioskouroi (Διόσκουροι) "Zeus'un oğulları," yani Kastor ve Polydeukes. Dioskourlar, Zeus'la Leda'nın aşkından doğma olup, Helene ve Klytaimnestra ile kardeştirler (tab. 2 ve 21). Ama Leda, Lakedaimon kralı Tyndareos'la evliydi. Zeus'un bir kuğu şekline girerek Leda'yla birleştiği gece, Leda insan olan kocasıyla da birleşti. Bu birleşmelerden, çifte ikizler dünyaya geldi, ikizlerden: Polydeukes ve Helene Zeus'tan, Kastor ve Klytaimnestra da Tyndareos'tan sayıldı. Bu nedenle Dioskourlar; bazen Tyndarydoi ya da Tyndareosoğulları olarak da adlandırılırlar (tab. 16). Efsanenin başka bir şeklinde ise bu çifte ikizlerden herbirinin, Leda'nın kuğu şekline giren Zeus'la birleşmesinden sonra yumurtladığı bir yumurtadan doğduğu anlatılır, ikizlerin doğum yeri olarak da Sparta'da Taygetos Dağı üzerinde bir yer gösterilir. Bunlar, tam anlamıyla Dorlu kahramanlardır. Nitekim, onları Atinalı Theseus'a karşı savaşır halde gösteren efsanelerin bazı hatları da bunu gösterir. Theseus'la Pirithoos, Persophone ile evlenebilmek için Ölüler Diyarına

gittikleri zaman, Dioskourlar Attike'ye bir sefer düzenlediler. Çünkü Theseus Dioskourların kardeşleri Helene'yi kaçırmış ve onu Aphidna kalesine kapatmıştı. Dioskourlar, Theseus'un yokluğunda yalnızca kardeşlerini kurtarmakla kalmadılar (bkz. *Akadernos*), aynı zamanda Theseus'un annesi Aithra'yı (bkz. Aithra) da esir alıp götürdüler. Bununla da yetinmediler, Atina tahtından Theseus'un oğullarını kovdular ve onun yerine, taht üzerinde iddiada bulunan Menestheus'u getirdiler (bkz. *Demophon*).

Dioskourlar, Argonautların (bkz. Argonautlar) seferine katıldılar ve özellikle Babrykler kralı Amyleos'a karşı savaşta kendilerini gösterdiler. Kalydon avına da bulundular (bkz. *Meleagros*). Nihayet, Iolkos'un yakılıp yıkılmasında Iason ile Peleus'a yardım ettiler.

Dioskourların, Helene'nin kardeşleri olmalarına rağmen Troia Savaşı cengâverleri arasında yer almamış olmalarının nedeni, daha önce geçirdikleri aşağıdaki serüvenlerin ardından tanrılaştırılmış olmalarıdır: Tyndareos'un Aphareus ve Leukippos adında iki kardeşi, Aphareus'un da Idas ve Lygkeus adlarında iki oğlu vardı (tab 16). Bunlar Leukippos'un iki kızı ("Leukippidai") Phoibe ve Hilara ile nişanlıydılar. Kastor'la Polydeukes düğüne çağırıldılar ve düğün sırasında genç kızları kaçırdılar. Olay bir çatışmaya yol açtı ve çatışmada Kastor'la Lygkeus öldüler. Fakat bu sade versiyon, mitografların bildiği tek versiyon değildir. Dioskourlar iki Leukippidai'yi kaçırırlar kaçırmasına, ama onlardan çocuk sahibi olurlar ve kuzenleriyle aralarında çekişme konusu olan eşlerini bir daha görmezler. Tam tersine, kuzenleriyle birlikte Arkadhia'dan sığır ve davar çalmak için bir sefer düzenlerler. Dördü de ganimetleriyle birlikte geri döndüklerinde, ganimetin paylaşımında anlaşmazlığa düşerler. Dioskourlar kuzenlerine bir tuzak kurarlar, ama Kastor Idas tarafından öldürülür; Polydeukes ise Lygkeus'u öldürmekle birlikte kendisi de yaralanır. Zeus bir yıldırımla Idas'ı öldürür ve Polydeukes'i gökyüzüne alır. Ama Polydeukes, kardeşi Kastor Ölüler Diyarında kalacak olursa, Zeus'un sunduğu ölümsüzlüğü kabul edemeyeceğini bildirir. Bunun üzerine Zeus, herbirinin, iki günde bir tanrılar arasında kalmasına izin verir (ayr. bkz. *Idas* ve *Leukippos kızları*).

Kastor ve Polydeukes, iki genç kahraman, iki cengâverdirler. Birincisi daha çok bir savaşçıdır. Ikincisiyse boks sanatında ustadır. Roma efsanelerinde, Regillum Gölü Savaşı'nda Romalılar safında savaşırken görülürler; atlarına Forum'da Iuturna pınarından su içirerek, kazanılan zaferi şehre onlar ilan etmişlerdir. Bu pınarın nymphası Iuturna, onların kardeşi olarak biliniyordu. Pınarın yanında, Vesta tapınağına pek uzak olmayan bir yerde bir tapınakları vardı. Denizciler için iyi bir alamet sayılan çift alevli aziz Elme ateşine de "Dioskourlar" deniyordu.

Dirke (Δίρκη) Thebai kralı Lykos'un karısı. Amphion ile Zethos'un annesi Antiope'ye eziyet etti. Cezası için, bkz. Amphion.

***Dis pater** Zenginliğin "babası." *Dis Pater*, Roma'da, yer altı dünyasının bir tanrısıdır. Çok erken tarihlerde Yunanların Ploutos'u (Hades) ile özdeşleştirilmiştir (bkz. *Hades*).

Dolios (Δολίος) *Odysseia*'da, Odysseus'un yokluğu sırasında onun tarlalarına ba-

kan yaşlı bahçıvanın adı. Taliplerin bertaraf edilmesinde rol oynadı.

Dolon (Δόλων) Bir Troialı, haberci Eumedes'in oğlu. Dolon, boylu boslu bir kişi olmamasına rağmen, koşuda çok hızlıydı. Eumedes'in tek oğluydu. Beş kız kardeşi vardı. Hektor, niyetlerini öğrenmek için Akhalıların ordugâhına bir casus gönderilmesini Troialılara önerdiği ve bu görevi kabul edecek olana Akhilleus'un arabasıyla iki kutsal atını vermeyi vaat ettiği zaman, Dolon görevi kabul etti. Kurt postuna bürünüp gece vakti yola çıktı. Ama yolda Diomedes ve Odysseus'e rastladı ve yakalanıp tutsak edildi. Diomedes'le Odysseus onu, Troia ordusunun düzenini açıklamaya zorladılar. Sonra Diomedes onu öldürdü.

Doris (Δωρίς) Okeanos'un kızı ve Nereus'un karısı (tab. 8). Nereidlerin anası (bkz. *Nereus kızları*).

Doros (Δῶρος) Helen ırkından gelen halklardan biri olan Dorlara adını veren kahraman. Bu adla ilgili iki farklı efsane vardır: birincisi, Doros'u Hellen ile Orseis'in oğlu ve dolayısıyla Deukalion'la Pyrra'nın torunu yapar (bkz. tab. 4). Helen ırkının bir başka büyük kolu da Aiolosoğulları'na adını veren Aiolos'tur. Bu versiyonda, Doros ve onun soyundan gelenler, bir süre Tesalya'da Phthiotis bölgesine yerleştikten sonra, Olympos ve Ossa dağlarının bulunduğu bölgeye, oradan da Oita'ya göç ederler ve nihayet Peloponisos'a yerleşirler.

Bir başka versiyona göre ise Doros, Apollon ile Phthia'nın oğlu ve Laodoko'yla Polypoites'in kardeşidir. Üçkardeş de, Endymion'un oğlu Aitolos tarafından öldürüldüler (bkz. *Aitolos* ve *Endymion*). Aitolos böylece, Korinthos körfezinin kuzeyindeki Aitolia krallığını onların elinden aldı.

Drimakos (Δρίμακος) Vaktiyle, ilk olarak Khio (ya da Khios) Adası sakinleri köleler satın almışlar ve bu da tanrıların öfkesini üzerlerine çekmişti. Bu kölelerin büyük bir kısmı kaçıp dağlara yerleştiler, sürekli olarak dağdan inip eski efendilerinin topraklarını talan ediyorlardı. Drimakos adında bir önderleri vardı. Birçok mücadeleden sonra, Khio sakinleri onunla bir antlaşma yaptılar: Drimakos, alacağı bir vergi karşılığında onlara artık saldırmamayı taahhüt etti. Buna rağmen Khiolular onun başına ödül koydular. Hayatından bıkmış olan Drimakos, sevdiği bir genç adamı, kafasını kesmeye ve Khiolların koyduğu ödülü gidip almaya razı etti. İsteği yerine getirildi. Ama önderlerinin ölümünden sonra köleler yeniden eşkıyalığa başladılar. Bunun üzerine Khiolular, Drimakos için bir tapınak yaptılar ve ona bir kült adadılar. Bir kimse, kölelerinin bir kumpasına kurban gitmek üzere olduğu zaman, Drimakos rüyasında görünüp onu uyarıyordu.

Dryas (Δρύας) Ares'in oğullarından biri. Kalydon avında yer aldığı görülür. Yine Ares'in oğlu ve Tereus'un kardeşi olan bir diğer Dryas'la aynı kişi olması mümkündür. Tereus, oğlu Itys'in, yakınlarından biri tarafından öldürüleceğini kehanetlerden öğrenince, Dryas'ın tahta geçiş sırasını elde etmek için yeğenini ortadan kaldırmayı düşündüğünü sandı. Niyetini gerçekleştirecek zaman bırakmamak için onu hemen öldürdü. Oysa Dryas suçsuzdu. Nitekim Prokne, çok geçmeden Itys'i öldürdü (bkz. *Prokne* ve *Tereus*).

Aynı adı taşıyan başka bir kahraman için, bkz. *Pallene*.

Dryope (Δρυόπη) Kral Dryops'un tek kızı. Oita yakınlarında babasının sürülerini güderdi. Hamadryadlar (Hamadryades) onu kendilerine oyun arkadaşı yaptılar ve ona tanrıların sevdiği dansları, şarkıları öğrettiler. Apollon, Dryope'yi Hamadryadların korosunda gördü ve ona tutuldu. Dryope'ye yaklaşabilmek için kaplumbağaya dönüştü; genç kızlar kaplumbağayla top oynar gibi oynamaya başladılar. Sonunda Dryope, kılık değiştirmiş tanrıyı dizlerinin üzerine aldı. Apollon, hemen bir yılan şekline girip onunla birleşti. Dryope korku içinde evine döndü ve annesiyle babasına hiçbir şey söylemedi. Çok geçmeden Oksylos'un oğlu Andraimon'la evlendi ve kısa bir süre sonra Amphissos'u dünyaya getirdi. Amphissos büyüyünce Oita Dağı'nın eteğinde bir şehir kurdu ve bu şehre dağın adını verdi. Günün birinde Dryope, oğlunun kurduğu Apollon tapınağı yakınında eski arkadaşları Hamadryadlara adak sunmaya gitti. Hamadryadlar, Dryope'ye duydukları dostluktan dolayı onu kaçırıp kendilerinden biri yaptılar. Dryope'nin kaçırıldığı yerde büyük bir kavak ağacı çıktı ve topraktan bir kaynak fışkırdı.

Ovidius efsanenin biraz farklı bir versiyonunu sunar. Amphissos henüz küçükken, Dryope dağa, suları berrak bir gölün kenarına gider. Nymphalara kurban sunmak istemektedir, ama çiçekleri pırıl pırıl parıldayan bir ağaç görür ve çocuğunu oyalamak için birkaç çiçek koparır. Bu ağacın, Nympha Lotis'in kılık değiştirmiş bedeni olduğunu bilmez. Dallardan kan akmaya başlar ve öfkelenen Nympha Dryope'yi, kendisi gibi bir ağaca dönüştürür. Bu dönüşümü ihtiyatsızca başkasına anlatan genç kızlar da, kasvetli ve hüzünlü ağaçlar olan çamlara dönüştürülürler. Vergilius *Aeneis'te*, tanrı Faunus'un gönül verdiği *Dryope* adlı bir nymphadan söz eder.

Dryops (Δρύοψ) Adı Yunancada *meşe* ya da *ağaç* anlamına gelen kelimeyi çağrıştıran Dryops, Helen Yarımadası'nın ilk sakinlerinden biri sayılan ve Dryoplar denen halkın atasıdır. Dryops, bazen nehir Sperkheios ile Danaos'un kızı Polydora'nın ya da Apollon'la Lykaon'un kızı Dia'nın oğlu olarak geçer. Dryops'un soyundan gelenler önceleri Parnassos bölgesine yerleştiler, fakat daha sonra Dorlar tarafından kovuldular ve dağılmaya zorlandılar. Bir kısmı Euboia'ya, bir kısmı Tesalya'ya, bir kısmı da Peloponisos'a ve hatta Kıbrıs Adası'na yerleşti.

Dryops, efsanesinin "Arkadhia" versiyonunda, yani onun kral Lykaon'un soyundan geldiğini ileri süren versiyonda, bir kız çocuğu babası olarak geçer ki, bu kız daha sonra tanrı Hermes'in sevgilisi ve tanrı Pan'ın annesi olmuştur. "Tesalya" versiyonunda ise, Dryops'un kızı Dryope Apollon'la birleşir ve Amphissos'u dünyaya getirir (bkz. *Dryope*).

Dada : *Fr. Hist. gr.* (Müller), III, s. 369, 21.

Daidalion : OV., *Metam.*, IX, 291 ve dev.; HYG., *Fab.*, 200; PAUS., VIII, 4, 3.

Daidalos : APD., *Bibl.*, III, 15, 8 ve dev.; *Ep.*, 1, 12 ve dev.; skol. ad PLAT., *Ion.*, 121 A. PLAT., *Men.*, 97, 2; HYG., *Fab.*, 39; 244 ve 247; SERV., ad VERG., *Aen.*, VI, 14; *Georg.*, I, 143; PAUS., I; 21, 4; 26, 4; IX, 3, 2; VII, 4, 5; DIOD. SIC., IV, 76, 1 ve dev; OV., *Met.*, VIII, 224 ve dev., TZET., *Chil.*, I, 480 ve dev.; bkz. *Kokalos.* Labyrinthos hakkında, bkz. K. KERENZI, *Labyrinth Studien*, 2. Bas., Zürich, 1950.

Daitas : TZET., ad LYC., 212.

Daktyller : STRAB., X, 473 ve dev.; PAUS., V, 7, 6, ve dev.; 8, 1; 14, 7 ve dev.; VIII, 31, 3; IX, 19, 5; DIOD. SIC., V, 64; POLL., II, 156; APOLL. RH., *;Arg.*, I, 1129; PLUT., *De Mus.*, 15; karş. CHAPOUTHIER, *Les Dioscures au service d'une déesse*, Paris, 1935, s. 173 ve dev.; R. VALLOIS, Les Origines des Juex Olympiques: I. La Course des Dactyles et Déméter, R. E. A., XXVIII (1926). S. 305-322.

Damaithos : ET. BYZ., *s. v.* Σύρνα karş. PAUS. III, 26, 7.

Damasen : NONN., *Dionys.*, XXV, 486 ve dev.

Damaskos : ET. BYZ., *s. v.* Δαμασκός; *Etym. Magn ibid.*

Damastes : Bkz. *Prokroustes.*

Damysos : PTOL., *Nov. Hist.*, VI (Westerm., s. 195).

Danae : APD., *Bibl.*, II, 2, 2; 4, 1 ve dev.; III, 10, 3, vs.; HYG., *Fab.*, 63; 155; 224; DIOD. SIC., IV 9; *Il.*, XIV, 319 skol.; OV., *Metam*, IV, 611 ve dev.; SERV., ad VERG., *Aen.*, VII, 371; PLIN., *H. N.*, III, 9, 56; EUR., kayıp trag. *Danae.*, SOPH., *id.* (bkz. *Akrisios).* Ayr. bkz. *Diktys;* karş. L. RADER-MACHER, *Danae und der goldene Regen, A. R. W.*, XXV (1927), s. 216-218.

Danaos : APD., *Bibl.*, II,1, 4 ve dev., DIOD. SIC., V, 58; PAUS., II, 16, 1; 19, 3 ve dev.; 20, 7; 38, 4; karş. SERV., ad VERG., *Aen.*, IV., 377; X, 497; HYG., *Fab.*, 168; 169; 170; EUST., ad *Hom.*, s. 37, 20 ve dev.; skol. ad EUR., *Hek.*, 886; karş. *Danaides V. G. A.*MEGAS, *Die Sage von Danaos und den Danaiden, Herm.*, 1933, s. 415, 428.

Danaos Kızları : APD., *Bibl.*, II, 1, 5 ve dev.; skol. ad. EUR., Hek, 886 ve *Orestes*, 872; skol. ad *Il.*, IV, 171; SERV., ad VERG., *Aen.*, X, 497; HYG., *Fab.*, 168; 169; 170; PIND., *Nem.*, I, 10 ve skol.; *Pyth.*, IX, 111 ve dev., ve skol.; PAUS., II, 19, 6; 20, 7; 21, 1 ve 2; 25, 4; III, 12, 2; OV., *Her.*, XIV; HOR. *Odlar*, III, 11, 30 ve dev.; AISKH., *Iketides;* Trilogyanın diğer iki piyesi *Aigyptides* ve *Danaides* ile satirik dram *Amymone* (bu ada bkz.) kayıptır. EUR., *Phoin.*, vs.; karş. E. BENVENISTE, *La Légende des Danaides, R. H. R.*, CXXXVI (1949), s. 129, 138; R. VALLOIS, *Mythes et Mystères, R. E. A.*, 1931, s. 139-140.

Daphne : OV., *Met.*, I, 452 ve dev.; HYG., *Fab.*, 203; PARTHEN., *Erot.*, 14, karş. Wester., *App. Narr.*, s. 366, 367, XIX, 1 ve 2 karş. W. STECHOW, *Apollo und Daphne, Stud, Bibl. Warburg*, XXIII, 1932; L. LESCHI, *Une mosaique de Tébessa, Mel. Ec. fr.*, 1924, s. 95-110.

Daphnis : ELIEN. *Hist. Var.*, X, 18; SERV., ad VERG., BUC., V, 20; VIII, 68; skol. ad THEOKR., *id.*, I, 77; PARTHEN., *Erot.*, XXIX; DIOD. SIC., IV, 84. Karş. THEOKR. *id.*, I, 64-142; VII, 72-77; VIII, 92-94 (Ps.-THEOKR.); WESTERMANN, s. 346, 5 (SOSISTHEOS, *Daphnis ya da Litheres*, fragmanlar). Vergilius'da Daphnis için (*Bucol.*, V) bu konudaki makalemize bkz. in *Mél. Picard*, I.

Dardanos : DIOD. SIC., V. 48, 2 ve dev. CONON., *Narr.*, XXI; *Il.*, XX. 215 ve dev.; LYC., Alex., 72 ve dev., ve TZETZ., *ad loc.*, APD., III, 12, 1 ve dev., III, 15, 3; VERG., *Aen.*, III, 167 ve dev.; VII, 206 ve dev.; VIII, 134 ve dev.; SERV., ad VERG., *Aen.*, II, 325; III, 15; 167; 170; VII, 207; IX, 10.

Dares : EUST., ad *Hom.*, s. 1967, 58.

Daunus : OV., *Fast.*, IV, 76; *Met.* XIV, 408 ve dev; 510 ve dev.; SERV. ad VERG., *Aen.* VIII, 9; HOR.,

Od., III, 30, 11 ve dev.; IV, 14, 25 ve dev.; ANTON. LIB., *Tr.*, 31; 37; PLIN., *H. N.* III, 103; TZET. ad LYC., 603 ve dev; karş. ALTHEIM, *A history of Roman Religion*, Londra, 1938, s. 210 ve dev.

Delaneira : APD., I, 8, 1; 3; II, 7, 5 ve dev.; HYG., *Fab.* 31; 33; 34; 36; 129; 162; 174; 240; 243; skol ad APOLL. RH., *Arg.* I, 1212; BAKKHYL., V, 165 ve dev.; OV., *Met.*, VIII, 532; IX, 5 ve dev., *Her.*, IX; ANTON LIB., *Tr.* 2; skol. ad *Il.*, IX, 584; XXI, 194 (PINDAREOS'dan bir fr. zikr.); PAUS., I, 32, 5.; VI, 19, 9; SERV., ad VERG., *Aen.* VIII, 30; DIOD. SIC., IV, 34, 1 ve dev.; SEN., *Hercules Oetaeus.* Bkz. *Herakles.*

Deloneus : Skol ad *Il.*, I, 268; ad PIND., *Pyth.*, II, 39.

Deiphobos : *Il.*, XII, 94; XIII, 402-539; XXII, 223 ve dev.; APD., *Ep.*, V, 9.; Quint. SM., XIII, 354 ve dev.; HYG., *Fab.*, 91; 113; 115; 240; CONON, *Narr.*, 34; *Ep. Gr. fr.*, Kinkel, s. 36; *Od.*, IV, 276 ve skol., *ad loc.*; VERG., *Aen.*, VI, 494, 547; TZET., *Posthom.*, 600 ve dev.; karş. J. HUBAUX, *Deiphobe et la Sibylle*, *A. C.*, 1939, s. 97-109.

Deiphontes : PAUS., II, 19, 1; 28, 2 ve dev.; APD. *Bibl.*, II, 8, 5.

Deipylos : HYG., *Fab.*, 109; karş. PACUVIUS ap. CIC., *Tusc.*, I, 106; HOR., *Sat.*, II, 3, 61.

Deksamenos : APD., *Bibl.*, II, 5, 5; BAKKHYL., *apud* skol. ad *Od.*, XI, 295; DIOD. SIC., IV, 33, 1; PAUS., VII, 18, 1; HYG., *Fab.*, 33. Kadın kaçıran Kentauroslar hakkında, bkz. G. DUMÉZIL., *op. Cit.* mad. *Centaures.*

Deksikreon : PLUT., *Qu. gr.*, 54.

Delphos : AISKH., *Eumen.*, 16; PAUS., X, 6, 3; 32, 2; PLIN., *H. N.*, VII, 57; OV., *Met.*, VI, 120 ve skol.; HYG., *Fab.*, 161. Skol. ad APOLL. RH., *Argon.*, IV, 1405.

Delphyne : 1) APD., *Bibl.*, I, 6, 3; karş. APOLL. RH., *Arg.*, II, 706, ve skol. *ad. loc.* **2)** SUID. Ve ET. BYZ., *s. v.* Δελφοί.

Demeter : HES., *Th.*, 453 ve dev.; APD., B., I, 1, 5; HDT., II, 171. *Kaçırılma:* HES., *Th.*, 912, 914 ve skol. ad 914; *Hom. Dem. Övgü, passim*; karş. *Il.*, XIV, 326; Od., V, 125 ve dev.; XI, 217, DIOD. SIC., V, 2 ve dev.; CIC., *In Ver.*, IV, 48, 106; *Orph. Övgü*, XXIX, 2; APD., *B.*, I, 5, 1, ve dev.; OV., *F.*, IV, 419 ve dev.; *Met.*, V, 346 ve dev.; HYG., *Fab.*, 146; LACT., PL., ad STAT., *Th.*, V, 347; skol. ad ARISTOPH., *Chev.*, 785; NONN., *Dion.*, VI, 1, 154; PAUS., I, 14, 2; 37, 2; 38, 5; II, 35, 4; VIII, 15, 3; CONN., *Nar.*, 15; CALL., ad *Dem.*, 1 ve dev.; skol. ad THEOKR., II, 2; SERV., ad VERG., *Georg.*, I, 39; ARN., *Adv. Nat.*, V. 34 ve dev., 37 ve dev., *Diğer efsaneler:* PAUS., II, 5, 8; 11, 3; VIII, 5, 8; 42, 1; 37, 10; 25, 4-10; DIOD. SIC., V, 68 ve dev.; TZET., ad LYC., 766; PLIN., *H. N.*, III, 6, 9; THEOKR., skol. ad 1, 63; HES., *Tr.*, 448; ARISTOPH., *Kuş.*, 710. Karş. L. R. FARNELL, *The Cults of the Greek States*, Oxford, 1907, c. III, s. 29 ve dev.; Ch. PICARD. *Sur la patrie et les pérégrination de Déméter*, *R. E. G.* 1927; ID., *Déméter, Puissance oraculaire*, *R. H. R.*, 1940; M. P. NILSSON, *Die eleinusinische Religion, Antike*, 1942. s. 210-231; G. MÉAUTIS, *Les Mystères d'Eleusis*, Neufchâtel, 1934.

Demiphon : HYG., *Astr., poet.*, II, 40.

Demodike : HYG., *Atsr., poet.*, II, 20; skol. ad PIND., *Pyth.*, IV, 288.

Demodokos : 1) *Od.*, VIII, 44 ve dev.; XIII, 27; EUST., ad *Hom., Od.*, III, 267; PAUS., III, 18, 11. **2)** PAUS., I, 2, 3.

Demophon : 1) APD., *Bibl.*, I, 5, 1; *Hom., Dem. Övgü*, 231-274; OV., *Fast.*, IV, 549-562; HYG., *Fab.*, 147; SERV., ad VERG., *Georg.*, I, 19 ve 163. Bkz. ed. FRAZER, APD., *Bibl.*, II, ek. 1, s. 311 ve dev. **2)** APD., *Ep.*, I, 18; 23; V, 22; VI, 16; *Ep. Gr. fr.*, Kinkel, s. 30; PAUS., X, 25, 8; OV., *Her.*, II; QUINT. SM., *Posthom.*, XIII, 496-543; TZET., ad LYC., 495; ATHEN., X, 437 C; SUID., *s. v.* Παλλάδιον.

Dendritis : PAUS., III, 19, 10; PTOL., *Nov. Hist.*, IV, s. 189 (Westermann ed.); ELIEN, *Hist., Nat.*, IX, 21.

Derkynos : APD., *Bibl.*, II, 5, 10; TZET., *Chil.*, II, 340 ve dev.; karş. POMP. MELA, II, 5.

Deukalion : 1) APD., *Bibl.*, I, 7, 2 ve dev.; skol. as *Il.*, I, 126; XIII, 307; LUC., *Suriyeli Tanrıça*, 12 ve dev.; Ov., *Met.*, I, 125-415; HYG., *Fab.*, 153; SERV., ad VERG., *Buc.*, VI, 41; PIND., *Olymp.*, IX, 41 ve dev. **2)** APD., *Bibl.*, III, 1, 2; 3, 1; *Ep.*, III, 13; DIOD. SIC., V, 79, 4; HYG., *Fab.*, 14; 173; PAUS., I, 17, 7; PLUT., *Thes.*, 19.

Diana : Bkz. *Artemis*; STRAB., V, 3, 12, s. 239; OV., *Met.*, XV, 497 ve dev.; *Fast.*, III, 265 ve dev.; VI, 735 ve dev.; APD., *Bibl.*, III, 10; SIL., IT., *Punic.*, XIII, 115 ve dev. V. G. FRAZER, *Balder the Beautiful*, II, s. 95 ve dev.; 302 ve dev.; J. HEURGON, *Capoue preromaine*, s. 303 ve dev.; ALTHEM, *Griech, Götter im alten Rom.*, s. 93-172; A. E. GORDEN, *On the Origin of Diana*, *T. A. Ph. A.* 1932, s. 177-192.

Dias : *Etym. Magn., s. v.* Διας; skol. ad EUR., *Or.*, 5; TZET., ad *Il.*, 68, 20.

Dido : TIMAIOS, fr. 23, yay. Müller; IUSTIN, XVIII, 4, 3-6, 8; SERV., ad VERG., *Aen.*, I, 343, 738; EUST., *komant.* ad DIONYSOS PERIGGETES, 195-197; ET. BYZ., s. v. Καρχηδών; NAEVIUS, fragm. 9, 10, 12, 14 (ed. Vahlen); VERG., *Aen.*, I, ve IV; OV., *Her.*, IV; H. DESSAU, *Vergil und Karthago, Dido und Anna, Hermes*, XLIX, 1914, s. 508-537; ve *Aeneas in Karthago, ibid.*, III, 1917, s. 470-472; L.-A. CONSTANS, *L'Enéide de Virgile*, Paris, 1943; H. OPPERMANN, *Dido bei Naevius, Rh. Mus.*, 1939, s. 206-214; J. KOWALSKI, *De Didone graeca et latina, R. W. F.*, LXIII, 1, 1929; J. BAYET, *Virigle et le monnayage de Carthage, B. S. A. F.*, 1941, s. 167-170.

Dikte : SERV., komant. ad VERG., *Aen.*, III, 171.

Diktys : APD., *Bibl.*, I, 9, 6; TZET., ad LYC., 838; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, IV, 1901; HYG., *Fab.*, 63; EUR., *Fr., Tr., gr.*, (Nauck), s. 395, kayıp trag. *Diktys.*

Dimoites : PARTH., *Narrat. Am*, 31.

Diomedes : 1) APD., *Bibl.*, II, 5, 8; DIOD. SIC., IV, 15, 3 ve dev.; STRAB., VII, s. 331, frag. 44 ve 47; HYG., *Fab.*, 30; 250; ayr. karş. *Herakles* ve *Eurystheus.* **2)** APD., *Bibl.*, I, 8, 6 ve dev.; III; 7, 2 ve 3; 10, 8; *Ep.*, III, 12; IV, 4; V, 8; 13; VI, 1; *Il.*, II, 559-568; IV, 365-421; V, 1-26; 84 ve dev.; X, 177-579; XXIII, 262-652; 798-825; HYG., *Fab.*, 97; 98; 108; 113; 175; ANTON. LIB., *Tr.*, 37; *Od.*, III, 180-182; PAUS., X, 31, 1; CONON., *Narr.*, 34; skol. ad LYC., 610 (MIMNERMOS'dan alıntıyla); *ibid.* 615. V. J: BÉRARD, *Coşonisation grecque...*, s. 385 be dev. (Italyan efsaneleri üzerine); GIANELLI, *Miti...*, s. 52 ve dev.; J. PERRET. *Origines...*, s. 38 ve dev., vs.

Diomos : skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, I, 1207; ET. BYZ., s. v.

Dion : SERV., ad VEG., *Buc.*, VIII, 29.

Dionysus : APD., *Bibl.*, II, 2, 2; III, 4, 3 ve dev.; V, 1 ve dev.; HES., *Theog.*, 940-942; EUR., *Bakkh., passim; Kykl.*, 3 ve dev.; HYG., *Fab.*, 2; 4; 129; 132; 134; 167; 179; LUC., *Tanrıçaların Konuşmaları*, IX, 2; DIOD. SIC., IV, 2, 2 ve dev.; 25, 4; OV., *Met.*, III, 259 ve dev.; 581 ve dev.; IV., 512 ve dev.; V, 39 ve dev.; *Fast.*, I, 353 ve dev.; VI, 489 ve dev.; SERV., ad VERG., *Aen.*, I, 67; III, 24, 3; IX, 5, 2; 34, 7; ANTON. LIB., *Tr.*, 28; HYG., *Astr. Poet.*, II, 21; 17; VERG., *Georg.*, II, 380-384; *Il.*, VI, 129 ve dev. skol. *ad loc.*; skol. ad *Il.*, XVII, 486; TZET., ad LYC., 273; *Chil.*, VIII, 582 ve dev.; SOPH., *Antiq.*, 955 ve dev.; *Hom. Dion'a Övgü, passim; Appendix Narrat.* (Westermann, *Myth. gr.*, s. 368, 22); skol. ad ARISTOPH., *Kurb.*, 330; ARN., *Adu., Nat.*, V, 28 ve dev.; NONN., *Dionys., passim.* Burada otantik tradisyonların yanısıra romanesk ya da sembolik buluşlar yer almaktadır. Ayr. bkz. *Orpheus, Kore. Orpheus, Kore.* H. GREGORIE, *Bacchos le Taureau., Mél. Ch. Picard*, Paris, 1949, s. 401-406. Karş. W. OTTO, *Dionysus, Mythos und Kulthus*, Frankfurt, 1933; JEANMAIRE, *Dionysus*, Paris, 1951; K. KERÉNYI, *Die Herkunft der Dionysosreligion...*, Köln, 1956.

Dioskourlar : APD., *Bibl.*, III, 10, 6 ve dev.; 11, 1 ve dev.; 13, 7 ve dev.; *Ep.*, ed. Frazer, I, 1 ve dev.; 13, 7 ve dev.; *Ep.*, ed. Frazer, I, 23 ve dev.; *Od.*, XI, 298 ve dev.; *Il.*, III, 236 ve dev.; *Hom. Övgü*, (ed. Allen), XVII; XXXIII; PIND., *Pyth.*, XI, 94; *Olymp.*, III, 61, *Nem.*, X, 112 ve dev., EUR., *Hel.*, 16 ve dev., LUC., *Tanrıların Konuşmaları*, XX, 14; PLUT., *Thes.*, 31 ve dev.; skol. ad *Il.*, III, 242; PAUS, 24, 7; OV., *Met.*, VIII, 300; *Fast.*, V, 699 ve dev.; THEOKR., XXII, 137 ve dev.; skol.. ad *Il.*, III, 243; HYG., *Fab.*, 80; *Astr., Poet.*, II, 22; PLIN., *N. H.*, II, 37, 101; karş. SEN. *Qu. Nat.*, I, 1, 13; Erat., *Cat.*, 10; CHAPOUTHIER, *Les Dioscures au service d'une déesse*, Paris, 1935; WILLIAMS, in *A. J. A., XLIX* (1945), s. 330 ve dev.

Dirke : Bkz. *Antiope.*

Dolios : *Od.*, IV, 735; XXIV, 222; 397 ve dev.

Dolon : *Il.*, X. 314-464 ve skoll.; HYG., *Fab.*, 113; karş. L. GERNET., *Dolon le Loup. Mél. cumont*, s. 189-208.

Doris : HES., *Theog.*, 240 ve dev.; PROP., I, 17, 25; III, 7, 67.

Doros : APD., *Bibl.*, I, 7, 3; 6, HDT., I, 56; CONON, *Narr.*, 14; STRAB., VIII, 7, 1, s. 383.

Drimakos : ATHEN., VI, 265 b.

Dryas : APD., *Bibl.*, 1, 8, 2; OV., *Met.*, VIII, 307; HYG., *Fab.*, 45, 159.

Dryope : ANTON. LIB., *Tr.*, 32; OV., *Met.*, IX, 331 ve dev.; VERG., *Aen.*, X, 550 ve dev.

Dryops : APD., *Bibl.*, II, 7, 7; ANTON. LIB., *Tr.*, 32; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, I, 1213; 1218; 1283; *STRAB.*, VIII, 373; TZET., ad LYC., 480; PAUS., IV, 34, 9; *Hom. Pan'a Övgü.*

E

Eetion (Ἠετίων) Mysia'da Thebai şehrinin bir kralı ve Andromakhe'nin babası. Şehir Yunanlar tarafından yağmalandığı zaman, Akhilleus tarafından oğullarıyla birlikte öldürüldü. Akhilleus, Eetion'un yiğitliğine o kadar hayranlık duyuyordu ki, onu silahlarını almadan, bunlarla birlikte gömdü ve ona görkemli bir cenaze töreni düzenledi. Nymphalar Eetion'un mezarına bir karaağaç fidanı diktiler. Eetion'un karısı fidye karşılığı serbest bırakıldıysa da, çok geçmeden Artemis'in oklarıyla can verdi.

***Egeria** Romalı bir nympha. Nemi'de Ormanlar Diana'sı (bkz. *Diana*) kültüne bağlı bir kaynak tanrıçası olarak ortaya çıktığı sanılmaktadır. Roma'da, Caelius tepesi eteklerinde, Porta Capene yakınında bir kültü de vardı. Egeria, dindar kral Numa'nın danışmanı olarak biliniyordu. Onun hem karısı hem de dostuydu ve onunla geceleri buluşurdu. Egeria, Numa'ya etkili dualar ve büyüler öğretir ve uygulayacağı dinsel siyaseti ona dikte ederdi. Numa'nın ölümüyle büyük bir üzüntüye kapılan nympha, o kadar gözyaşı döktü ki, pınara dönüştü.

Eidothea (Εἰδοθέα) Bu adı taşıyan birkaç kadın kahraman vardır 1. Bunlardan biri Proteus'un kızıdır. Menelaos'a, Mısır'da babasına danışmasını o önermiştir (bkz. *Menelaos* ve *Helene*).

2. Bir diğeri, Karia kralı Eurytos'un kızı ve Miletos şehrinin kurucusu Miletos'un karısı, Kaunos ile Byblis'in annesidir (bkz. *Kaunos*).

3. Nihayet, kör kral Phineus'un ikinci karısının adı da Eidothea'dır. Bu Eidothea Kadmos'un kız kardeşiydi. Üvey oğullarına karşı duyduğu kin ve uğradığı ceza hakkında bkz. *Phineus*. Phineus'un ikinci karısı bazen Eurytia ya da Idaia adıyla da geçer.

Eileithyla (Εἰλείθυια) Doğumu yöneten dişi cin (bkz. *Geniuslar*). Zeus'la Hera'nın kızı ve Ares'in, Hephaistos'un, Hebe'nin kız kardeşi. Annesinin sadık

nedimesi olarak onun öç almasına yardım eder. Örneğin, Leto'nun (bkz. Leto) ve Alkmene'nin (bkz. *Galinthias*) doğurmasını engellemeye çalışmıştır. Şairler bazen, birden çok cin olarak düşünülen Eileithyialardan söz ederler.

Ekhemos (Ἔχεμος) Aeropos'un oğlu ve Tyndareos'la Leda'nın kızı, Timandra'nın (bkz. tab. 2) kocası. Bu evlilik dolayısıyla Ekhemos, gerek Dioskourların ve Helene'nin, gerekse Klytaimnestra'nın enişteleri olur. Ekhemos, Lykourgos'tan sonra Arkadhia tahtına geçti. Heraklesoğullarının birinci istila girişimine karşı Peloponisos'u bu sıfatla savundu. Onların önderi olan Hyllos'la teke tek dövüşmekte anlaştı. Eğer Ekhemos yenerse, Heraklesoğulları elli yıl boyunca (bazıları yüzyıl olduğunu söylerler) Peloponisos'u yeniden istila etmeye kalkışmayacaklardı. Megara yakınlarındaki Korinthos berzahında yapılan bu dövüşte Hyllos öldü. Heraklesoğulları geri çekildiler. Bu zaferden sonra Tegealılar (çünkü Ekhemos aslen Tegealı'ydı), birleşik Peloponisos ordularının bir kanadına kumanda etme hakkını elde ettiler. Ekhemos'un mezarı Megara'da, Hyllos'un mezarının yanında gösteriliyordu. Tegea'da gösterildiği de vakiydi.

Bir geleneğe göre, Kastor'la Polydeukes Theseus'un yokluğunda Helene'yi kurtarmaya gittiklerinde, Ekhemos Dioskourların bu Attike seferine de katılmıştır (bkz. *Helene* ve *Theseus*).

Ekhetos (Ἔχετλος) Yalnızca bir kez, Perslere karşı Marathon Savaşı'nda adı geçen Attikeli bir kahraman. Savaş alanında köylü kılığı içinde boy göstererek Persleri büyük bir kıyıma uğrattı. Zaferin ardından gözden kayboldu. Bir kâhin, bu esrarengiz savaşçının tanrısal bir varlık olduğunu bildirerek ona bir tapınak kurulmasını emretti.

Ekhetos (Ἔχετος) Efsanevi bir Epeiros kralı, "ölümlülerin korkulu rüyası" olan acımasız bir tiran. *Odysseia*'da, dilenci Iros Ekhetos'a teslim edilmekle tehdit edilir ve Ekhetos'un, onun burnunu ve kulaklarını keseceği, onu çiğ çiğ köpeklerine yedireceği söylenir. Ekhetos'un Metope adında bir kızı vardı. Metope kendini aşığına teslim etti. Ekhetos onları cezalandırmak için, Metope'nin aşığının erkekliğini kesti ve kızının gözlerine tunçtan iğneler batırıp onu kör etti. Sonra da onu bir kuleye hapsederek önüne tunçtan arpa taneleri koydu ve bu taneleri öğütüp un haline getirebilirse yeniden görmeye başlayacağını söyledi.

Ekhidna (Ἔχιδνα) *Engerek.* Gövdesinin üst tarafı kadın şeklinde, alt tarafı ise iki bacak yerine yılan kuyruğuyla son bulan bir canavar. Kökeni konusunda farklı gelenekler vardır. Hesiodos'a bakılırsa, Ekhidna'nın Pontos'la Gaia'nın (Denizin Dalgaları ile Yer) çocukları olan Keto'yla Phorkys'in kızı olması muhtemeldir. Başka geleneklere göre o, Tartaros ile Gaia'nın ya da Styks'in ya da Khrysaor'un çocuğudur (tab. 8; tab. 33). Ekhidna, Kilikia'da Arimler ülkesinde bir mağarada yaşıyordu. Başka gelenekler, onu Peloponisos'ta gösterirler: yolcuları parçalayıp yeme alışkanlığında olduğu için Yüz Gözlü Argos tarafından orada öldürülmüştür. Birçok canavar çocuğu olduğu söyleniyordu: Typhon'la birleşerek Geryoneus'un köpeği Orthros'u, Ölüler Diyarı'nın köpeği Kerberos'u, Lerna (ya da Lerna) Hydra'sını (bkz. *Herakles*), Bellerophontes'in öldürdüğü Khimaira'yı (bkz. *Betterophontes*) do-

ğurdu. Orthros'la beraberliğinden, Boiotia'da yaşayan canavar Phiks ve Nemea aslanı doğdu (bkz. *Herakles*). Altın Postu koruyan (bkz. *Iason*) Kolkhis ejderhası ve Hesperislerin elmalarını koruyan ejderha (bkz. *Herakles*) ile Prometheus'un kartalı da ona mal edilir.

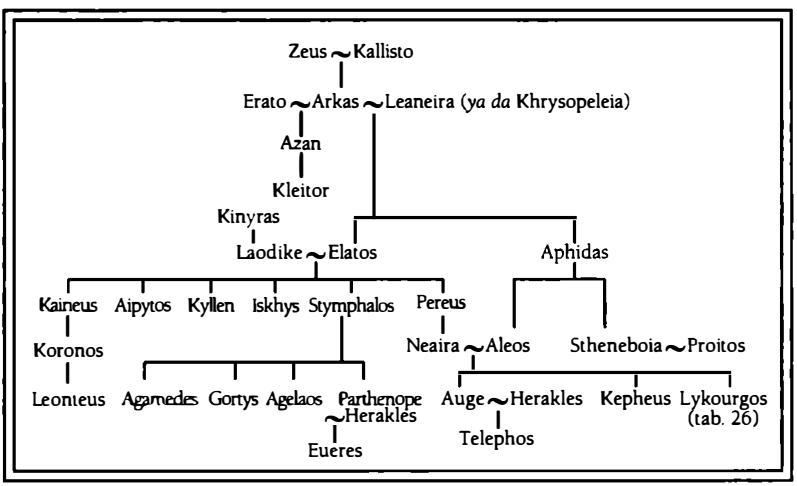
Pontos Eukseinos'un Yunan kolonileri sakinleri, Ekhidna hakkında oldukça farklı bir efsane anlatıyorlardı. Bu efsaneye göre, Skythia'ya gelen Herakles at sürülerini otlamaya bırakarak uyur, uyandığı zaman atları bulamaz. Onları ararken, bir canavarla karşılaşır. Bir mağarada yaşayan Ekhidna Herakles'e, eğer kendisiyle aşkla birleşirse atları iade edeceğine dair söz verir. Herakles bunu kabul eder ve böylece ikisinin üç çocukları olur: Agathyrsos, Gelonoi şehrine adını veren Gelonos ve Skytliler (Iskitler) ırkına adını veren Skythes.

Ekhion (Ἐχίων) 1. Ekhion, Thebai'nin kuruluşu sırasında, Kadmos'un ektiği ejderha dişlerinden doğan adamların sağ kalan beşinden birinin adı (bkz. *Spartoi*). Ekhion, Kadmos'un kızlarından Agaue'yle evlendi ve bu evlilikten Pentheus dünyaya geldi. Pentheus daha sonra şehirde hüküm sürdü ve Dionysos kültünün şehre girmesine engel olmaya çalıştı (bkz. *Pentheus*, *Agaue*, *Dionysos*).

2. Ekhion aynı zamanda Argonautlardan birinin adıdır. Bu Ekhion, Eurytos'un ikiz kardeşi ve Hermes'le Antianira'nın oğluydu.

3. Bir diğer Ekhion için, bkz. *Portheus*.

Ekho (Ἠχώ) Bir ormanlar ve kaynaklar nymphası. Adıyla ilgili olarak, ses yankılanmasının (*eko*) meydana geliş nedenine dair efsaneler oluşmuştur. Ekho, bazen Pan'ın sevgilisidir; ama kendisi onu sevmez; aksine kendisinden ka-

Soy tablosu No. 5

çan bir satyros için yanar tutuşur –bu yüzden Pan, öç almak için onu çobanlara parçalatır–; bazen de o, yakışıklı Narkissos'a (bkz. *Narkissos*) gönül verir, ama karşılık görmez. Fakat her ne olursa olsun, Ekho öldüğünde, daima gözden kaybolur ve söylenen sözlerin son hecelerini tekrarlayan bir sese dönüşür.

Elatos (Ἔλατος) 1. Arkas'ın, Arkadhia'ya adını veren büyük oğlu (bkz. tab. 5). Babası ülkesini paylaştırırken, ona Kyllene Dağı'nın bulunduğu bölgeyi verdi. Ama Elatos daha sonra oradan Phokis'e gitti; Phlegyalılara karşı savaşan Phokislilere yardım etti ve Elateia şehrini kurdu.

2. Birçok Arkadhialı kahraman gibi Elatos'un da kendisinden pek ayırt edilemeyen Tesalyalı bir eşi vardı. Kaineus, bazen bu Larissalı Elatos'un oğlu olarak gösterilir (bkz. *Kaineus* ve *Polyphemos* 1).

Elektra (Ἠλέκτρα) Efsanelerde bu adı taşıyan birçok kişiye rastlanır:

1. En eskisi Okeanos ile Tethys'in kızlarından biridir. *Pontos* (Dalga) ile Gaia'nın (Yer) oğlu Thaumas ile evlendi ve üç çocuğu oldu: Iris (Tanrıların Habercisi) ve iki Harpyia, yani *Aello* (Fırtına) ve *Okypetes* (Hızlı Kanat) (bkz. *Harpyialar*). Elektra, Persephone kaçırıldığı sırada onunla birlikte olan oyun arkadaşları arasında yer alır.

2. Atlas ile Pleione'nin Samothrake Adası'nda oturan yedi kızı (Pleiades) arasında da yine bir Elektra vardır. Zeus'la birleşen bu Elektra, Dardanos'u dünyaya getirdi (bkz. tab. 3). Dardanos, Samothrake'den Troas'a geçerek, orada Troia kral hanedanını kurdu. Elektra'nın, efsanesi Kybele'ninkine ve Demeter'inkine bağlanan Iasion adında bir başka oğlu daha oldu (bkz. *Iasion*). Bazen Elektra'ya, Emathion adında, Samothrake'de hüküm sürmüş olduğu söylenen üçüncü bir oğul daha atfedilir. Ama bu üçüncü çocuk olarak daha çok, onun Zeus'la birleşmesinden olan Harmonia gösterilir. Bu Harmonia, daha sonra Kadmos'un karısı olmuştur (fakat başka versiyonlar, Harmonia'yı Ares'le Aphrodite'nin kızı olarak gösterirler). Ayr. bkz. *Korythos*.

Elektra efsanesinin "İtalyan" versiyonlarında Elektra, Etrüsk kralı Korythos'un karısı olarak geçer ve Dardanos'la Iasion'un İtalya'da dünyaya geldikleri söylenir. Son olarak, Elektra, Palladion efsanesinde de yer alır: Zeus, Elektra'ya tecavüz etmek ister, genç kız bu kutsal heykele sığınmaya çalışır, ama boşuna. Zeus, o kızgınlık içinde Palladion'u gökyüzünden aşağıya atar. Heykel Troas'a düşer. Düşen heykeli alıp muhafaza edilmek üzere Troia şehrinde bir tapınağa yerleştirirler (bkz. *Palladion*). Heykeli, şehri korusun diye bizzat Elektra'nın oğluna getirdiği de söylenir. Daha sonra Elektra, kız kardeşleriyle birlikte, Pleiades takımyıldızını oluşturan yıldızlardan birine dönüşür.

3. Elektra adını taşıyanlar arasında en ünlü efsanevi şahsiyet, Agamemnon'la Klytaimnestra'nın kızıdır (bkz. tab. 2). Homeros destanında adı geçmemekle birlikte, daha sonraki ozanlarda giderek Agamemnon'un kızlarından biri olan Laodike'nin yerini almış ve bundan sonra Laodike'nin adı anılmaz olmuştur. Agamemnon'un, Aigisthos ve Klytaimnestra tarafından öldürülmesinden sonra, ölümden kıl payı kurtulan Elektra'ya köle gibi davranıldı. Elektra, Aigisthos'un hışmından, araya giren annesi tarafından kur-

tarıldı. Bazı versiyonlara göre, küçük Orestes'i canilerin elinden kurtaran ve yaşlı lalaya gizlice emanet ederek Mykenai'den uzağa götürülmesini sağlayan Elektra'dır. Aigisthos, Elektra'nın Agamemnon'un katlinin öcünü alabilecek bir çocuk dünyaya getirmesini engellemek için genç kızı şehirden uzakta oturan bir köylüyle evlendirdi. Ama kocası, Elektra'nın bekâretine saygı gösterdi. Başka yazarlara göreyse, aksine, önce Kastor'la nişanlanan, sonra Polymestor'a vaat edilen Elektra, Mykenai sarayına kapatıldı. Orestes'in dönüşünde, kendisi gibi babalarının mezarına gelen erkek kardeşini tanıdı ve onunla birlikte öç almayı, yani Klytaimnestra'yla Aigisthos'u öldürmeyi planladı. Elektra bu çifte cinayette aktif bir rol oynadı ve daha sonra Orestes, Erinyeler tarafından takip edilmeye başlayınca, onunla ilgilendi. Elektra, tragedya yazarlarının geliştirdiği şekliyle Orestes efsanesinin çeşitli aşamalarında rol oynar. Euripides'in *Orestes*'inde Elektra kardeşinin davasına katılır ve katilleri ölüme mahkûm etmek isteyen halkın düşmanlığına karşı onun yanında mücadele eder. Sophokles'in günümüzde kayıp olan *Aletes* tragedyasındaki baş karakter odur. Orestes'le Pylades, Tauris Artemisi'nin heykelini almak için Tauris'e gittiklerinde (bkz. Orestes), Mykenai'a onların öldükleri hem de Iphigeneia'nın kardeşini bizzat öldürdüğü haberi gelir. Aigisthos'un oğlu Aletes, hemen tahtı ele geçirir. Bunun üzerine Elektra Delphoi'a gider ve orada Orestes'le birlikte oraya gelmiş olan Iphigeneia ile karşılaşır. Elektra, suçlu olduğunu sandığı kız kardeşini görür görmez onu kör ederek cezalandırmak ister ve sunaktan yanan bir odun kapar. Fakat, tam bu sırada erkek kardeşini görür. Bunun üzerine, Elektra'yla Orestes Mykenai'a dönerek Aletes'i öldürürler. Orestes, Helene'nin kızı Hermione'yle evlenir; Elektra da Pylades'le evlenerek onunla birlikte Phokis'e gider. Bu evlilikten Medon ve Strophios adlı çocuklar dünyaya gelir.

Elektryon (Ἠλεκτρύων) Perseus ile Andromede'nin oğullarından biri ve Alkmene'nin babası (bkz. *Alkmene* ve tab. 32). Bununla birlikte, Boiotia kaynaklı bir soyağacı, onu Itonos'un oğlu olarak göstermekte ve Troia'da savaşmış olan Leitos'u da onun oğlu yapmaktadır.

Elephenor (Ἐλεφήνωρ) Babası Khalkodon dolayısıyla Abas'ın torunu ve Euboia tahtında halefi. Bir gün Elephenor, bir uşağın büyükbabasına kötü davrandığını görüp onun yardımına koştu ve sopasıyla uşağa vurmak istedi. Ama, sopası Abas'a isabet etti ve onu öldürdü. Elephenor, istemeden işlediği bu cinayet yüzünden Euboia'dan ayrılmak ve sürgüne gitmek zorunda kaldı. Helene'nin talipleri arasında yer aldı ve bu sıfatla Troia'ya karşı savaşa katıldı. Elephenor, Abantları (Euboia halkı) Troia'ya otuz gemiyle götürdü. Büyükbabasını öldürdüğünden beri Euboia'ya ayak basması yasak olduğundan, ancak kıyıdan biraz ötedeki bir kayalığın üzerine çıkarak halkını savaş için toplayabildi. Troia Savaşı sırasında arkadaşları, Theseus'un iki oğlu, Akamas ve Demophon'du. Sonraki akibetinin ne olduğu konusunda gelenekler birbirinden ayrılmaktadır: Homeros, onun Troia önünde Agenor tarafından öldürüldüğünü söyler, ama diğer versiyonlar onu şehrin alınışında sağ olarak gösterirler. Sicilya ya-

kınında Othronos Adası'na yerleşirse de, bir yılan tarafından oradan kovulur. Daha sonra, Abantia (ya da Amantia) bölgesindeki Epeiros'a gider. Onun Troia önünde öldüğünü söyleyen gelenek, arkadaşlarının daha sonra Adriyatik denizinde Epeiros'a yerleştiklerini ve orada Apollonia şehrini kurduklarını anlatmaktadır.

Eleusis (Ἐλευσίς) Eleusinos da denir. Eleusis şehrine adını veren kahraman. Eleusis bazı geleneklere göre Hermes ile Daeira'nın oğluydu. Kothone'yle evlendi ve ondan Triptolemos adında bir oğlu oldu. Demeter, büyüleriyle Triptolemos'u ölümsüzleştirmeye çalıştığı ve bunun için onu ateşe soktuğu sırada olaya tanık olan Eleusis, ihtiyatsızlık edip bir çığlık kopardı. Öfkelenen Demeter, onu öldürdü (bkz. *Triptolemos*).

Elis (Ἦλις) Endymion'un kızı Eurypyle ile tanrı Poseidon'un oğlu. Büyük babası Endymion ölünce Eleia tahtına geçti ve Elis şehrini kurarak ona adını verdi.

Elpenor (Ἐλπήνωρ) Odysseus'un yoldaşlarından biri. Kirke tarafından domuza dönüştürüldü, ama sonra tekrar insan şekline sokuldu. Odysseus'un yoldaşları, yola çıkacakları sabah toplandıkları sırada Elpenor, bir önceki geceki şarabın etkisiyle sızmış olarak Kirke'nin sarayının taraçasında uyuyordu. Onu çağırdılar. Henüz yarı uyur durumdaki Elpenor nerede bulunduğunu unutup arkadaşlarına katılmak için yürüyünce, taraçadan aşağı düştü ve anında öldü. Daha sonra Odysseus, Ölüler Diyarı'nda onun hayaliyle karşılaştı. Elpenor, Odysseus'tan kendisi için gereği gibi cenaze töreni yapılmasını istedi. Odysseus, Ölüler Diyarı'ndan dönüşünde onun bu arzusunu yerine getirdi. Elpenor'un mezarı Latium'da gösterilmekteydi.

Elymos (Ἔλυμος) Agkhises'in piç oğlu ve Aigestes'in yoldaşı. Aigestes'le birlikte Sicilya'da birçok şehir kurdu. Kendisiyle birlikte göç edip, Elymos halkının çekirdeğini oluşturan Troia kolonisine adını verdi.

Empousa (Ἔμπουσα) Tanrıça Hekate'nin maiyetinden bir hayalet. Yer altı dünyasından olan Empousa, geceleri ortalığa dehşet saçardı. Her türlü kılığa girebilir ve özellikle kadınlara ve çocuklara görünüp onları korkuturdu. Söylendiğine göre, bir ayağı tunçtandı. İnsan etiyle besleniyor ve kurbanlarını kendine çekmek için çoğu zaman güzel bir genç kadın şekline giriyordu.

Enarophoros (Ἐναροφόρος) Hippokoon'un oğullarından biri. Genç Helene'yi zorla elde etmek istediği için, Tyndareos Helene'yi Theseus'a emanet etti (bkz. *Helene*).

Endymion (Ἐνδυμίων) Soyağacı yazardan yazara değişir. Çoğunlukla Aithlios (Zeus'un oğlu) ile Kalyke'nin (bkz. tab. 24) oğlu olarak gösterilir. Bazen de babasının doğrudan doğruya Zeus olduğu söylenir. Endymion, Aiolislileri Tesalya'dan Elis'e götürdü ve onlara hükümdarlık etti. Daha sonra evlendi (karısının adı yazarlara göre değişir) ve Paion, Epeios ve Aitolos adlarında üç oğlu, ayrıca Eurykyde adında bir kızı oldu (bkz. *Aitolos*). Bazen ona, Elis'te Pisa şehrine adını veren Pisa adında bir başka kız çocuğu daha atfedilir.

Endymion konusunda anlatılan en ünlü efsane, Ay'la (Selene) olan aşkıdır: bu efsanede olağanüstü yakışıklı genç bir çoban olarak tasvir edilen Endymion, Ay'da büyük bir aşk uyandırır ve Ay onunla birleşir. Selene'nin isteği

üzerine Zeus, Endymion'a bir dileğini gerçekleştireceğini vaat ettiğinde, Endymion sonsuz bir uykuya dalmayı diler ve böylece uyuyup ebediyen genç kalır. Bazı versiyonlara göre ise Ay, Endymion'u bu mutlu uykusu sırasında görüp ona âşık olmuştur. Bu efsanedeki olayların kimi zaman Peloponisos'ta, kimi zaman da Miletos'tan pek uzakta olmayan Karia'da geçtiği rivayet edilir (ayr. bkz. *Hypnos*). Endymion'un, âşığına elli kız çocuğu verdiği söylenir.

Enipeus (Ἐνιπεύς) Tesalyalı bir nehirtanrı. Salmoneus ile Alkidike'nin kızı Tyro, ona büyük bir ihtirasla âşık oldu. Tyro'ya gönül veren Poseidon, Enipeus'un kılığına girerek, ondan bir çift ikiz çocuk –Pelias ve Neleus– dünyaya getirdi (tab. 13).

***Entoria** (Ἐντωρία) Plutarkhos tarafından anlatılan, Saturnus tapınağının kuruluşuna ilişkin bir Roma efsanesinin kadın kahramanı. Entoria'nın hikâyesi, Erigone efsanesi modeline göre oluşturulmuş, belirsizliklerle dolu yapay bir inşa görünümündedir (bkz. *Erigone*). Saturnus'un İtalya'da yaşadığı zamanlarda (bkz. *Altın Çağ*), Ikarios adında bir köylü, tanrıyı evinde ağırlar. Saturnus, köylünün Entoria adındaki kızıyla birleşir ve ondan dört çocuğu olur: Ianus, Hymnos, Faustus ve Felix. Ayrıca Saturnus, ev sahibine üzüm yetiştirmesini ve şarap yapmasını öğretir ve edindiği bilgilerden komşularını da yararlandırmasını salık verir. Ikarios komşularını davet edip onlara şarap içirir, içkiyi içen komşular derin bir uykuya dalarlar. Uyandıkları zaman zehirlendiklerini sanıp Ikarios'u linç ederler. Ikarios'un torunları, kederlerinden kendilerini asarlar. Bunun üzerine Romalılar arasında bir salgın hastalık baş gösterir ve kendisine danışılan Delphoi kâhini bu duruma Saturnus'un öfkesinin neden olduğunu açıklar. Tanrıyı yatıştırmak için Lutatius Catulus, Capitolium'un eteğine bir Saturnus tapınağı ile dört yüzle bezenmiş (Entoria'nın dört çocuğunun yüzleri) bir sunak inşa ettirir ve Ocak ayına *Ianuarius* (Ianus ayı) adını verir. Saturnus, Ikarios'un tüm ailesini bir takımyıldıza dönüştürür.

Enyo (Ἐνυώ) Genellikle Ares'in çevresinde görülen ve çoğu kez onun kızı (bkz. *Ares*), bazen de annesi ya da kız kardeşi olarak kabul edilen savaş tanrıçası. Şiddet hallerinde kana susamış olarak tasvir edilir. Roma'da, savaş tanrıçası Bellona ile özdeşleştirilmiştir.

Eos (Ἠώς) Aurora'nın (şafak) kişileştirilmiş şekli. Eos, birinci tanrısal kuşak olan Titanlar kuşağındadır (tab. 10). Hyperion'la Theia'nın kızı ve Helios'la Selene'nin kız kardeşidir. Başka geleneklere göre ise Pallas'ın (bkz. Pallas) kızıdır. Aynı soydan bir tanrı olan Astraios'tan (Krios'la Eurybie'nin oğlu ve dev Pallas'ın erkek kardeşi) (tab. 33) Rüzgârları (Zephyros, Boreas ve Notos), Sabah Yıldızı (Eosphoros)'nı ve Yıldızları doğurmuştur. Eos, "gül renkli" parmakları gökyüzünün kapılarını Güneş'in arabasına açan bir tanrıça olarak tasvir edilir. Efsanesi, baştan sona aşklarıyla doludur. Anlatıldığına göre o, bir zamanlar Ares'le birlikte olmuş ve bu yüzden Aphrodite'nin öfkesini üerine çekerek onun tarafından ebediyen aşk arzusuyla yanma cezasına çarptırılmıştır.

Eos'un çeşitli âşıkları şunlardır: kaçırıp Delos'a götürdüğü Poseidon oğlu Dev Orion. Sonra, Deion ile Diomedes'in (Ksouthos'un kızı) oğlu ya da, başka ba-

zı geleneklere göre Herse ile Hermes'in oğlu Kephalos. Eos, Kephalos'u kaçırıp Suriye'ye götürdü ve orada ona bir oğul verdi: Phaethon (genellikle Güneş'in oğlu olarak geçer) (bkz. *Phaethon*). Son olarak, Troia soyundan Plakia (ya da Leukippe) ile Ilos'un oğlu Tithonos'u kaçırarak onu, eski efsanelerde Güneş'in ülkesi olarak geçen Aithiopia'ya götürdü. Orada, Titonos'a Emathion ve Memnon adlarında iki oğul verdi. Görünüşe göre Memnon, Eos'un en sevgili oğluydu; Aithiopialılara krallık etti ve Troia önünde Akhilleus'la dövüşerek öldü (bkz. *Memnon*). Eos, Zeus'un Titonos'u ölümsüz kılmasını sağladı, ama onun için sonsuz gençlik istemeyi unuttuğu için, Titonos ihtiyarlayarak türlü çeşit hastalıkların ve sakatlıkların pençesinde kıvranır oldu. Sonunda Eos onu sarayına kapattı. Titonos orada sefil bir hayat sürdü. Bir rivayete göre de, yaşlandıkça insan görünüşünü kaybederek kupkuru bir ağustos böceği halini aldı.

Epaphos (Ἔπαφος) Zeus'un sevgilisi Io (bkz. Io) ineğe dönüştürüldüğü zaman, peşini bırakmayan Hera'nın öfkesinden kaçıp kurtulabilmek için bütün yeryüzünde dolaştıktan sonra, nihayet kendisine Nil kıyısında barınacak bir yer buldu ve tekrar insan haline dönerek adı "Zeus'un Dokunuşu" anlamına gelen Epaphos'u dünyaya getirdi. Ama bu çocuğu kindarca izleyen Hera, Kouretleri onu saklamakla görevlendirdi. Kouretler, Epaphos'u o kadar iyi sakladılar ki, Io onu bir türlü bulamadı. Zeus Kouretleri öldürdü, Io da oğlunu yeniden aramaya koyuldu. Sonunda Io, oğlunun Suriye'de Byblos kralının karısı tarafından büyütülmekte olduğunu öğrendi. Oraya gitti, oğlunu geri aldı ve Mısır'a götürerek onu orada yetiştirdi. Epaphos, Mısır'da yetişkin bir adam olunca, manevi babası Telegonos'un yerine tahta geçerek ülkede hüküm sürdü. Nehir-tanrı Nil'in kızı Memphis'le evlendi. Ondan Libye adında, Mısır'ın yanındaki ülkeye adını veren bir kız çocuğu oldu. Ayrıca, Lysianassa ve Thebe adlarında iki kızı daha oldu. Bazen Epaphos'un karısı olarak Memphis yerine Kassiepeia (bkz. Kassiepeia) gösterilir.

Epelgeus (Ἐπειγεύς) Tesalya'da Boudeion kralı Agakles'in oğlu. Kuzenini öldürdüğü için Peleus'un yanına kaçmak zorunda kaldı. Troia seferinde Akhilleus'a yoldaşlık etti. Hektor tarafından öldürüldü.

Epelos (Ἐπειός) Efsanede bu adı taşıyan iki kahraman vardır.

1. Birincisi, Elis kralı Endymion'un oğullarından biri olup, Paion ile Aitolos'un erkek kardeşidir. Babasının ardından tahta geçti (bkz. *Aitolos*) ve Elis halkının bir kısmı bir süre, onun adını alarak Epeioslar olarak anıldılar (bkz. tab. 24).

2. İkincisi ve en ünlüsü Panopeus'un oğludur (tab. 31). Otuz gemilik bir birliğin başında Troia seferine katıldı, ama çok değerli bir savaşçı değildi. Özellikle, Patroklos'un onuruna düzenlenen cenaze töreni oyunlarında boksta kendini gösterdi, ama disk atmada başarılı olamadı. Asıl şan ve şöhreti Troia'nın alınışında kullanılan tahta atı inşa etmiş olmasından kaynaklanır. "Dönüş"ü sırasında Epeios, grup başı Nestor'dan ayrılarak, güney İtalya kıyılarına çıktı ve Metapontion'u ya da bunun çok yakınındaki Lagaria şehrini kurdu. Troia atını yapmakta kullandığı aletleri burada tanrıça Athena'ya adadı. Bir başka

gelenek de Epeios'u, orta Italya'da Pisa şehrinin kurucusu olarak gösterir. Fırtına onu Italya kıyılarına atınca, Epeios karaya çıkar ve yanında götürmekte olduğu Troialı tutsak kadınlar gemilerini ateşe verirler. Yurtlarına hiçbir zaman dönemeyeceklerini düşünerek umutsuzluğa kapılan kahraman ve yoldaşları bunun üzerine, Elis'te aynı adı taşıyan şehirden esinlenerek Pisa şehrini kurarlar.

Trakya'da, Ainos'ta tapınılan Hermes'in mucizevi bir heykeli, Epeios'a atfedilir. Troia'da yontulan bu Hermes, Skamadros nehri Akhilleus'u durdurmaya çalıştığı sırada, nehrin kabaran suları tarafından sürüklenmişti. Oradan Ainos kıyılarına kadar gelen heykeli balıkçılar ağlarıyla yakaladılar. Heykel tahtadan olduğu için balıkçılar onu yakacak odun yapmak amacıyla parçalamak istediler, ama omuzunda belli belirsiz bir yara açmaktan başka bir şey yapamadılar. Bunun üzerine heykeli ateşe attılarsa da heykel yanmadı. Yanmayınca heykeli bu kez de denize attılar. Heykel yeniden ağlarına takıldı. O zaman, balıkçılar bunun tanrısal bir put olduğunu anladılar ve ona bir tapınak yaptılar. Bu efsane, Kallimakhos'un elimizde yalnızca bazı parçaları bulunan bir destanında anlatılır.

Epeiros (Ἤπειρος) Ekhion'un kızı. Thebai'yi terk edip ülkenin içlerine doğru göç eden Kadmos'la Harmonia'ya Pentheus'un küllerini taşıyarak yoldaşlık etti. Khaonia'da öldü ve Anthippe'yle Kikhyros efsanesinde rol oynayan kutsal bir ormanda gömüldü (bkz. *Kikhyros*). Epir'in (Ipiros) adını ondan aldığı söylenir.

Ephialtes (Ἐφιάλτης) Bu adı taşıyan iki dev vardır: Ilki, Aloadlardan'dır (bkz. Aloadlar), diğeri ise Gigantomakhia'da tanrılara karşı savaşırken Apollon ve Herakles tarafından gözleri oklarla oyularak öldürülen devlerden biridir.

***Epidius** Italya'da Nucerialı bir kahramandır. Günün birinde Sarno nehrinde kayboldu. Sonra yeniden ortaya çıktı; bu kez, alnında boğa boynuzları taşıyordu. Bu, onun nehir tanrısı haline geldiğinin alametiydi.

Epigonlar ya da Epigonoi (Ἐπίγονοι) Thebai'a karşı birinci sefere katılan yedi önderin oğullarına verilen ad. Birinci sefer başarısızlıkla sonuçlandıysa da, Epigonlar tarafından girişilen ikinci seferde şehir ele geçirildi (bkz. *Adrastos* ve *Alkmaion*).

Birinci savaşın başarısızlığından on yıl sonra, Thebai önünde ölen kahramanların oğulları, babalarının öcünü almaya karar verdiler. Kâhine danıştıklarında kâhin onlara, Amphiaraos'un oğlu Alkmaion'un başlarına geçmesi halinde muzaffer olabileceklerini bildirdi. Alkmaion pek istekli olmadığı halde, bir zamanlar bizzat Polyneikes'in armağanlarıyla kandırıldığı gibi, bu kez de Polyneikes'in oğlu Thersandros'un armağanlarıyla kandırılan annesi Eriphyle'nin ısrarıyla komutanlığı kabul etti. Savaşa katılanlar şunlardır: Amphiaraos'un iki oğlu, Alkmaion ve Amphilokhos; Adrastos'un oğlu Aigialeus; Tydeus'un oğlu Diomedes; Parthenopaios'un oğlu Promakhos; Kapaneus'un oğlu Sthenelos; Polyneikes'in oğlu Thersandros; Mekhisteus'un oğlu Euryales. Epigonlar harekâtlarına Thebai çevresindeki köyleri yakıp yıkmakla başladılar. Sonra Thebaililer, Eteokles oğlu Laodamas'ın yönetiminde onların üzerine yürüyünce, iki taraf Glissas'ta ka-

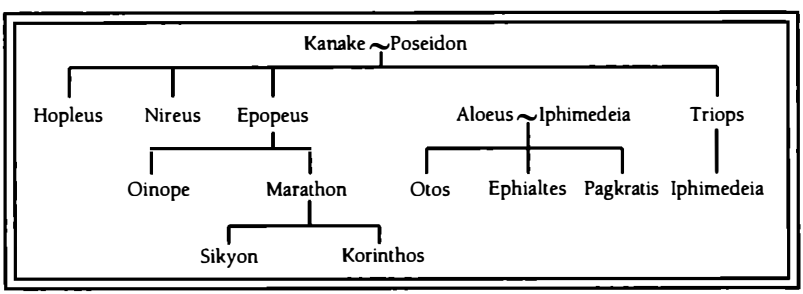
pıştı. Laodamas, Aigialeus'u öldürdüyse de, kendisi de Alkmaion tarafından öldürüldü ve Thebaililer bozguna uğradılar. Gece, kâhin Teiresias'ın öğüdü üzerine şehir sakinleri kaçtılar. Epigonlar ertesi gün şehre girip yağmaladılar ve ganimetlerin büyük bir bölümünü Delphoi Apollonu'na adadılar.

Epimelidlerya da Epimelides (Ἐπίμηλίδες) Koyunlara bakan nymphalar. Messapialılar, onlara dair şu efsaneyi anlatıyorlardı: Ülkenin çobanları, günün birinde tapınaklarının yanında dans eden bu nymphaları görürler. Onların birer tanrıça olduklarını bilmediklerinden, onlarla alay ederler ve onlardan çok daha güzel dans edebileceklerini iddia ederler. Öfkelenen nymphalar meydan okumayı kabul ederler. Ama kabiliyetsizce dans eden çobanlar, nymphalar tarafından kolaylıkla yenilgiye uğratılırlar. Nymphalar, ceza olarak çobanları yakaladıkları yerde ağaca dönüştürürler. Oralarda oturanlar, bu şekilde dönüşüme uğratılan çobanların iniltilerinin geceleri ağaç gövdelerinden duyulduğunu iddia ediyorlardı.

Epimetheus (Ἐπιμηθεύς) Iapetos ile Okeanos kızı Klimene'nin ya da Asia'nın dört çocuğundan biri (tab. 39). Titanlar soyundandır. Atlas, Menoitios ve Prometheus'un kardeşidir. Kendisinin tam zıttı olan Prometheus'la birlikte bir çift oluştururlar. Zeus, kurnaz Prometheus'u aldatmak için bu durumdan yararlandı. Prometheus, tanrıyı iki kez altettiği zaman (bkz. *Prometheus*), erkek kardeşini Zeus'tan en küçük bir armağan bile almaktan menetmişti. Ama Zeus, Hermes aracılığıyla Pandora'yı armağan ettiği zaman Epimetheus dayanamadı ve böylece insanlığın mutsuzluklarının sorumlusu oldu (bkz. *Pandora*). Epimetheus'un, Pandora'dan Pyrra adında bir kız çocuğu dünyaya geldi. Bu kız daha sonra Deukalion'un karısı oldu.

Epione (Ἠπιόνη) Asklepios'un yoldaşı. Genellikle onun karısı ve kızları Iaso, Panakeia, Aikle ve Akeso'nun annesi olarak kabul edilir. Epidauros'ta, Asklepios'un heykeliyle yanyana duran bir heykeli vardı. Kos'ta, Asklepios'un kızı olarak kabul ediliyordu. Bazen de Merops'un kızı olarak geçer.

Epopeus (Ἐπωπεύς) 1. Sikyonlar bir kahraman. Soyağacı geleneklere göre değişir. Bazen Aloeus'un oğullarından biri, dolayısıyla da Kanake ile Poseidon'un torunu, bazen de oğlu

Soy tablosu No. 6

olarak gösterilir (bkz. tab. 6). Önceleri Koraks'ın vârisi olarak Sikyon'da hüküm sürüyordu (bkz. *Lamedon*). Ama Aietes'in Kolkhis'e gidişi sırasında Korinthos tahtını Aietes'ten alan Bounos ölünce, onun yerine Epopeus tahta geçti ve böylece iki şehri kendi egemenliği altında birleştirdi.

Epopeus, Antiope (bkz. Antiope) efsanesinde de rol oynar. Antiope, Zeus'un oğulları Amphion'la Zethos'u dünyaya getirmeden önce baba evinden kaçtığı zaman, Epopeus genç kadını konuk etti. Antiope'nin amcası Lykos, Sikyon'a saldırdı ve şehrin alınışı sırasında Epopeus öldürüldü.

Epopeus'un Marathon adında bir oğlu vardı. Marathon, babasının sağlığında Attike'ye sığındı; Epopeus'un ölümünden sonra Korinthos'a geri döndü.

2. Bir başka Epopeus daha vardır. Lesboslu olan bu Epopeus, kendi kızına âşıktı (bkz. *Nyktimene*).

Erato (Ἐρατώ) 1. Dokuz Mousa'dan biri. Bütün kız kardeşleri gibi, Zeus'la Mnemosyne'nin kızıdır. Daha çok lirik şiirlerin, özellikle de aşk şiirlerinin mousasıdır.

2. Erato aynı zamanda Arkadhialı bir druades'in (orman koruyucu nympha) adıdır. Arkas'la birlikte olup Azan'ı dünyaya getirdi (bkz. *Arkas*). Bu Erato, ilhamını Arkadhialı tanrı Pan'dan alan bir kâhindi.

Erebos (Ἔρεβος) Ölüler Diyarı Karanlığı'nın adı. Kişileştirilerek soyağacı sahibi edilmiştir. Buna göre, Khaos'un oğlu ve Nyks'in (Gece) kardeşidir.

Erethkheus (Ἐρεθχεύς) Atinalı kahraman. Mitosu şehrin kuruluşuyla bağlantılıdır. Başlangıçta Hephaistos ile Yer'in oğlu Erikhthonios'tan (efsanesine bkz.) farklı bir kişiliği yok gibidir. Euripides'te de onun oğlu olarak geçer. Sonra, efsaneler giderek belirginleştikçe, Atina'nın ilk krallarının kronolojisine girdi: Pandion I ile Zeuksippe'nin (Pandion'un teyzesi) oğlu yapıldı. Erkek kardeşi Boutes (bkz. Boutes), kız kardeşleri de daha sonra kuşa dönüştürülmüş olan Philomela ile Prokne'dir (bkz. *Tereus*, tab. 7). Pandion ölünce, Erethkheus ile Boutes onun mirasını paylaştılar. Paylaşımda Erethkheus krallığı elde ederken, Boutes de şehrin iki koruyucu tanrısı Athena ile Poseidon'un koruyuculuğunu aldı.

Sıradışı bir efsane ise Erethkheus'u, Attike'yi kırıp geçiren bir kıtlık sırasında Mısır'dan gelmiş olarak gösterir. Bu kıtlık sırasında Erethkheus, buğday ithal etmiş, buğday tarımını ülkeye sokmuş ve böylece şehir sakinlerinin duydukları gönül borcuyla, kendisini ülkelerine kral yapmalarını hak etmiştir.

Erethkheus, Diogenia (Kepheise'nin kızı) ile Phrasimos'un kızı Praksithea'yla (bkz. *Praksithea*) evlendi. Ondan birçok çocuğu oldu. Erkek çocukları; Kekrops II, Pandoros ve Metion'dur. Bazı yazarlar bunlara; Alkon, Orneus, Thespios ve Eupalamos'u da eklerler. Kız çocukları ise Protogeneia, Pandora, Prokris, Kreousa, Khthonia, Oreithyia ve Merope'dir.

Atinalılarla Eleusis sakinleri arasındaki bir savaşta, Poseidon'la Khione'nin (Boreas'la Oreithyia'nın kızı) oğlu ve dolayısıyla da Erethkheus'un torununun oğlu olan Trakya kralı Eumolpos (bkz. tab. 7) Atinalıların müttefiki bulunuyordu. Erethkheus, Delphoi kâhinine nasıl zafer kazanacağını sordu. Kâhin, bunun için kızlarından birini kurban etmesi gerektiğini söyledi.

Erethkheus Atina'ya döndüğü zaman, bazı yazarlara göre Khthonia'yı, bazılarına göre de Protogeneia'yı kurban etti. Ama kurbanın arkasından yaşamamaya and içen kız kardeşleri de kendilerini öldürdüler. Bazen, bütün kız kardeşlerin yurtları uğruna kendi hayatlarına son verdikleri rivayet edilir. Erethkheus ve Atinalılar galip geldiler. Eumolpos savaşta öldürüldü. Ama oğlunun öldürülmesine öfkelenen Poseidon, Zeus'un Erethkheus'u bir yıldırımla çarpıp öldürmesini sağladı.

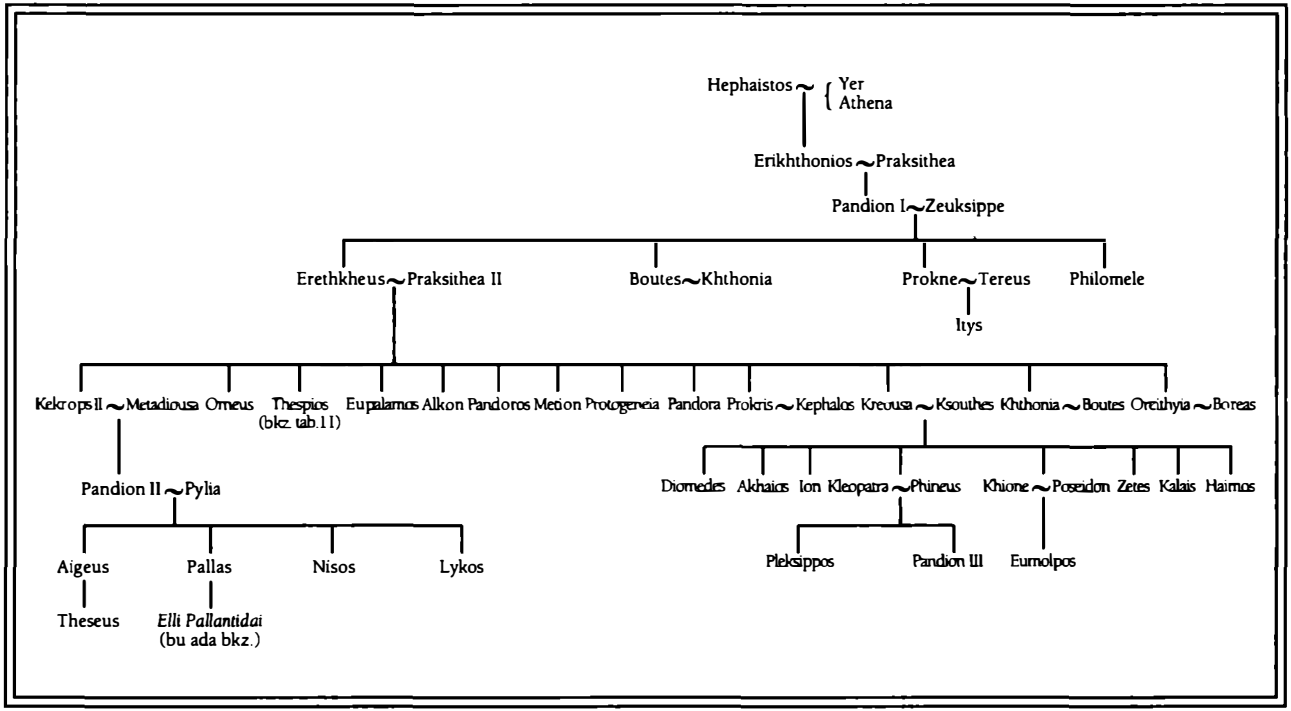
Panathenaia bayramının kutlanmaya başlamasıyla savaş arabasının icadının, Athena'nın ilhamıyla, Erethkheus'un eseri olduğunu söyleyenler de vardır.

Erginos (Ἔργῖνος) 1. Boiotia'da Orkhomenoslu Minyailerin kralı. Klymenos ile Bouzyges'in oğluydu (tab. 34). Erginos'un babası, Onkhestos'ta bir Poseidon bayramında Menoikeus'un araba sürücüsü Perieres adında bir Thebaili tarafından öldürülünce, Erginos bir ordu toplayarak Thebai'a karşı hareket geçti. Çok sayıda Thebaili'yi öldürdü ve şehrin kralıyla, yirmi yıl boyunca yüz ökûzlük bir vergi ödenmesi antlaşması yaptı. Herakles Kithairon aslanını avlamaktan dönerken, efendileri adına yıllık vergiyi almaya gelen Erginos'un elçileriyle karşılaştı; onların burunlarını ve kulaklarını keserek boyunlarına astı ve bu vergiyi Erginos'a götürmelerini emretti. Bu hakarete öfkelenen Erginos, Thebai'a saldırdı. Şehrin kralı Kreon boyun eğmeye hazırdı, ama Herakles Thebaili gençleri silah altına çağırdı ve kendisi de Athena'nın bir zırhına bürünerek birliğin komutasını ele aldı ve Erginos'a karşı savaşa girdi. Düşmanın atlı birliğinin konuşlanmasını engellemek için ovayı suyla doldurmayı tasarladı. Herakles savaşı kazandı, ama savaş sırasında manevi babası Amphitryon öldürüldü. O da Erginos'u kendi eliyle öldürdü. Kreon, zafere karşılık büyük kızı Megara'yı Herakles'le evlendirdi.

İstisnai bir geleneğe göre ise Erginos savaşta ölmedi. Herakles'le bir antlaşma yaptı. Bu antlaşmaya göre Herakles ona, evvelce Minyailerin Thebaililere ödedikleri verginin iki katını ödeme mecburiyetini getirdi. Erginos bundan sonra, yakılıp yıkılan krallığında servetini yeniden kurmaya çalıştı. Yeterince servet sahibi olunca, kâhinin öğüdüne uyup genç bir kadınla evlendi ve bu kadından iki çocuğu oldu: ikisi de mimar olan Agamedes ve Trophonios (efsanelerine bkz.).

2. Argonautlar seferine katılan ve Poseidon'un oğlu olan başka bir Erginos daha vardır. Bu Erginos, bazen Herakles'in hasmı Orkhomenos kralıyla özdeşleştirilir. Kaptan Tiphys'in ölümünden sonra, Erginos onun yerine geçti ve *Argo*'yu yönetti. Genç olmasına rağmen beyaz saçlıydı. Bu yüzden, Lemnos'ta adalı kadınlar onunla alay ettiler (bkz. *Argonautlar*). Ama Lemnos'ta yapılan yarışmalarda koşu dalında birinci geldi.

Eridanos (Ἠριδανός) Okeanos'la Tethys'in oğullarından biri olan efsanevi bir nehrin adı. Nerede olduğu konusunda gelenekler farklıdır; genellikle, bir batı nehri olarak düşünülür. Herakles efsanesinde geçer. Herakles, Hesperideslerin bahçesine giden yolu nymphalara bu nehirde sorar. Eridanos'un, Argonautların yolculuğunda da rol oynadığı görülür (bkz. *Argonautlar*). *Argo*, Keltler ülkesini onun vasıtasıyla geçerek Adriyatik'e va-

Soy tablosu No. 7

rır. Coğrafya daha belirli bir hal aldığı zaman, Eridanos bazen Po ile, bazen de Rhône ile özdeşleştirilmiştir.

Erigone (Ἠριγόνη) 1. Dionysos insanlara üzümü ve şarabı armağan etmek için yeryüzüne geldiği zaman, onu evinde konuk etmiş olan Ikarios adlı bir Atinalı'nın kızı. Dionysos Erigone'ye âşık oldu ve ondan Staphylos adlı kahramanı dünyaya getirdi. Tanrı, Ikarios'a bir tulum şarap armağan ederek, bunu komşularına tattırmasını söyledi. Ikarios bu şarabı çobanlarla paylaştı. Çobanlar sarhoş oldular ve Ikarios'un kendilerini zehirlediğini sandılar; sopayla vurarak onu öldürdükten sonra cesedini terk ettiler. Ikarios'un Maira adındaki köpeği, gömülmemiş cesedin bulunduğu yeri Erigone'ye havlamalarıyla gösterdi. Manzarayı gören Erigone, dibinde cesedin bulunduğu ağaca kendini astı. Dionysos, Atinalılara garip bir afet göndererek öcünü aldı: çıldıran Atinalı genç kızlar kendilerini asmaya başladılar. Kendisine danışılan Delphoi kâhini, tanrının Ikarios'la Erigone'nin cezasız kalan ölümlerinin öcünü aldığını bildirdi. Bunun üzerine Atinalılar katil çobanları cezalandırdılar ve Erigone'nin onuruna bir bayram kutlamaya başladılar. Bu bayramda, ağaçlara genç kızlar asılıyordu. Daha sonraları, genç kızların yerini, üzerlerine insan yüzleri resmedilmiş yuvarlak levhalar aldı. Roma'da ve İtalya'da, *Liber Pater* (İtalyan Dionysos'u) bayramı olan Liberalialarda uygulanan *"Oscilla"* geleneğinin (ağaca asılan, üzerine Bakkhos'un sureti resmedilmiş levhalar) efsanevi kaynağı budur (ayr. bkz. *Maira*).

2. Aigisthos'la Klytaimnestra'nın kızı ve Aletes'in kız kardeşi olan bir başka Erigone daha vardır. Bu Erigone, Orestes efsanesinde rol oynar. Bazen, Orestes'in Erigone'nin işe el koyması üzerine Areopagos mahkemesine çıkarıldığı ve çifte cinayeti için yargılandığı kabul edilir (bkz. *Orestes*). Orestes aklanınca Erigone intihar eder. Bazı geleneklere göre ise Orestes, Erigone'yi annesi ve babasıyla birlikte öldürmek ister. Ama Artemis Erigone'yi kaçırır ve Atina'ya götürerek orada kendi rahibesi yapar. Nihayet bir başka gelenek de, Erigone'nin Orestes'le evlendiğini ve ona Penthilos adında bir oğul verdiğini söyler.

Bu iki Erigone'den biri (genellikle bunun Ikarios'un kızı olduğu kabul edilir) bir burca (Başak (Bakire) Burcu) dönüştürülmüştür.

Erikhthonios (Ἐριχθόνιος) Atina'nın ilk krallarından biri. Soyağacı konusunda gelenekler farklılık gösterir. Bazen Erikhthonios'un annesi olarak Kranaos'un kızı (bkz. *Kranaos*) Atthis gösterilir, bazen de –bu daha yaygın bir versiyondur– Erikhthonios'un, Hephaistos'un Athena'ya duyduğu bir arzudan doğan çocuk olduğu ileri sürülür. Hephaistos, kendisine silah sipariş etmeye gelen Athena'yı atölyesinde kabul eder ve onu görünce âşık olur. Tanrıça kaçar, ama Hephaistos topallığına rağmen onu yakalar. Athena, kendini savunur ve mücadele sırasında tanrının menisi bacağına yayılır. Athena tiksinerek, bu pisliği bir yün parçasıyla siler ve yere atar. Bu yoldan döllenen Yer, bir çocuk dünyaya getirir. Athena, çocuğu alır ve adını Erikhthonios koyar (adın birinci unsuru *yün*ü, ikincisi de çocuğun doğduğu *toprağı* çağrıştırmaktadır). Athena, öteki tanrıların haberi olmaksızın, Erikhthonios'u bir sepete koyarak Kekrops'un kızlarından birine emanet eder (bkz. *Aglauros*). Me-

rakların yenemeyen genç kızlar, sepeti açarlar ve iki yılanın koruduğu çocuğu görürler. Bazı versiyonlara göre çocuğun vücudu, Yer'den doğma yaratıkların çoğu gibi bir yılan kuyruğuyla son bulmaktaydı; ya da Erikhthonios, sepetin açıldığını görünce bir yılan şeklinde kaçıp tanrıçanın kalkanının arkasına sığınmıştı. Bu manzara karşısında çok korkan kızlar çıldırırlar ve Akropolis kayalıklarının tepesinden aşağı atlayarak intihar ederler.

Athena, Erikhthonios'u Akropolis'teki tapınağının kutsal bölümünde büyüttü. Daha sonraları Kekrops onu iktidara getirdi. Ya da bazı yazarlara göre, Erikhthonios, Atina'da hüküm sürmekte olan Ampbiktyon'u kovdu (bkz. *Amphiktyon*). Kendisi de Naias nymphalarından Praksithea'yla evlendi (bu ad, Erikhthonios'un torunu, Erethkheus'un karısının adıyla aynıdır) (bkz. tab. 7 ve *Erethkheus*). Erikhthonios'un Pandion adında bir oğlu oldu ve kendisinden sonra Atina tahtına geçti. Genellikle dört atlı savaş arabasının icadı, Attike'de para kullanımının başlaması ve Akropolis üzerinde Athena'nın bayramı olan Panathenaia şenliğinin organizasyonu Erikhthonios'a atfedilir. Bu yeniliklerin bazıları, onun torunu Erethkheus'a da atfediliyordu (bkz. Erethkheus).

Erinona Efsanesini, Servius'un Vergilius'la ilgili bir şerhinden öğrendiğimiz Kıbrıslı bir genç kız. Erinona saflığı ve bilgeliğiyle, tanrıça Athena ile tanrıça Artemis'in dostluğuna nail olmuştu. Aphrodite ise, aksine, Zeus'ta ona karşı ateşli bir aşk uyardırmaya çabalıyordu. Bunu engellemek için Hera, bir yolunu bulup genç kızın Adonis tarafından tecavüze uğramasını sağladı. Bu yüzden, Adonis'e öfkelenen Zeus, onu yıldırımıyla çarparak öldürdü; ama Aphrodite'nin ricası üzerine, Adonis'in hayalinin, Hermes'in gözetimi altında dünyaya dönmesine izin verdi. Tecavüzden sonra Artemis, Erinona'yı önce tavuskuşuna dönüştürdü, sonra tekrar onu eskisi gibi insan şekline soktu. Hatta onu yeniden hayata dönen Adonis'le evlendirmeye kadar işi vardırdı. Erinona'yla Adonis'in Taleus adında bir oğulları oldu.

Erinyelerya da Erinyes (Ἐρινύες) Romalıların kendi Furialarıyla özdeşleştirdikleri acımasız tanrıçalar. Onlara Eumenidler (Eumenides), yani "iyilikseverler" de denirdi (onların gururunu okşamak ve böylece, nefret uyandıran adlarını kullanarak korkunç öfkelerini celbetmemek için). Erinyeler, Ouranos'un kesilen organlarından yere akan kan damlalarından doğmuşlardır (bkz. *Kronos* ve *Ouranos*). Dolayısıyla Erinyeler, Helen panteonunun en eski tanrılarındandırlar. Bunlar, daha genç kuşaktan tanrıların otoritelerini kabul etmeyen primitif kuvvetlerdir. Kendi yasalarından başka yasa tanımayan ve Zeus'un bile kendilerine itaat etmek zorunda olduğu Parkalara ya da Kaderlere benzerler. Başlangıçta Erinyelerin sayıları belli değildi. Sonraları hem sayıları hem de adları belirlendi: Genellikle Alekto, Tisiphone ve Megaira adlarıyla üç tanesi bilinir. Erinyeler kanatlı, saçlarının arasında yılanlar bulunan geniuslar olarak tasvir edilirler; ellerinde meşaleler ya da kamçılar vardır. Bir kurbanı ele geçirdikleri zaman, onu deli ederler ve ona her türlü işkenceyi yaparlar. Erinyeler çoğunlukla, insanları kovalayan "köpekler"e benzetilmekteydiler. Mekânları, Ölüler Diyarı'nın Karanlığı, Erebos'tu.

Homeros destanlarından itibaren, Erinyelerin esas işlevleri suçun cezalandırılmasıdır. Özellikle de aileye karşı işlenen suçları cezalandırırlar. Örneğin, Althaia'nın Meleagros'u öldürmesi, bir ceza olarak, ona Erinyeler tarafından yaptırılmıştır, çünkü Meleagros onun amcalarını öldürmüştü (bkz. *Meleagros*). Iphigeneia'nın kurban edilmesinden sonra, Agamemnon'un ailesinin başına gelen felaketlere yol açanlar da onlardır; Klytaimnestra'yı kocasını öldürmeye iten, sonra da onu oğlunun elleriyle cezalandıran ve en sonunda annesini öldürdüğü için oğlunu izleyenler yine onlardır. Oidipous'un üzerine çöken lanette de buna benzer bir rol oynarlar.

Toplumsal düzenin koruyucuları olan Erinyeler, bu düzeni bozabilecek bütün cürümleri ve de insana ölümlü olduğunu unutturan ölçüsüzlüğü –*Hybris*– cezalandırırlar. Kâhinlerin geleceği çok belirgin bir şekilde açıklamalarını ve böylece insanı belirsizliğinden kurtararak, onu tanrılara çok benzer bir duruma getirmelerini yasaklarlar. Anarşik kuvvetlere karşı korunması gereken bir dünya düzeni idealini temel alan Helen tini, ifadesini onlarda bulur. Doğal olarak, onların esas görevlerinden biri de, sadece bilerek ve isteyerek öldüren katili ve caniyi değil, genel olarak insan öldürmeyi cezalandırmaktır; çünkü cinayet, içinde işlendiği toplumsal grubun istikrarını tehlikeye sokan dinsel bir lekedir. Cani genellikle sitesinden sürülür ve birileri onu işlediği suçtan arındırmayı kabul edinceye kadar şehir şehir dolaşır; çoğu zaman da Erinyeler tarafından çıldırtılır (bkz. *Orestes* ve *Alkmaion*).

Yavaş yavaş bir öte dünya inancı yerleştikçe, Erinyeler de giderek Ölüler Diyarı'nın cezalandırıcı tanrıçaları olarak görülür oldular. Erinyelerin bu işlevi, Homeros'ta bile biraz biraz kendini gösterirse de, daha çok *Aeneis*'te ortaya çıkar. Vergilius Erinyeleri, Tartaros'un dibinde ölülerin "ruhları"na kırbaçlarıyla işkence ederken, yılanlarıyla onları korkuturken gösterir. Bu kasvetli kavrayışın, ölülere işkence eden canavarları cehennemler dünyasına yerleştirmekten hoşlanan Etrüsk dininin etkisiyle şekillenmiş olması mümkündür (bkz. *Kharon*).

Eriphyle (Ἐριφύλη) Argos kralı Talaos'un kızı ve Adrastos'un kız kardeşi. Talaos, kuzeni Amphiaraos'la uzlaştı. Bu uzlaşma Eriphyle'nin Amphiaraos'la evlenmesiyle pekiştirildi (bkz. tab. 1 ve *Adrastos*, *Amphiaraos*). Bu evlilikten, ikisi erkek, ikisi kız olmak üzere dört çocuk dünyaya geldi: iki oğlan, Alkmaion ve Amphilokhos; iki kız, Eurydike ve Demonassa.

Eriphyle'nin efsanesi, Thebai döngüsüne ve iki sefere, yani Yedilerin ve Epigonların seferlerine bağlıdır. Adrastos'un Yediler seferine katılmasını istediği Amphiaraos, önce bunu reddetti. Çünkü, kehanet yeteneği sayesinde orada öleceğini biliyordu. Ama evlenirken, Adrastos'la anlaşmazlık çıktığı takdirde karısı Eriphyle'nin hakemlik yapmasını kabul etmişti. Dolayısıyla bu durumda, Eriphyle'nin hakemliğine başvuruldu. Ne var ki, Eriphyle dürüst bir karar alacak yerde, Polyneikes'in – ki Adrastos bu savaşı onun isteği üzerine hazırlıyordu– kendisini bir armağanla (Harmonia'nın kolyesi) ayartmasına izin verdi (bkz. *Harmonia* ve *Polyneikes*). Amphiaraos sefere giderken, oğullarına öcünü almaları için ye-

min ettirdi. Epigonlar seferi sırasında da Eriphyle, Alkmaion'u komutayı alması için aynı şekilde zorladı. Bu kez Harmonia'nın giysisini vererek onu ayartan, Polyneikes'in oğlu Thersandros oldu. Ama Alkmaion, bu seferden döndüğünde zaman annesini öldürdü (bkz. *Alkmaion*) ve kolye ile giysiyi Delphoi tapınağında Apollon'a adadı.

Apollod. Bibl. I.9.13; 3.6.2; 3.7.5;Tzetzes on Lyc. Alex. 439; Homeros, Od. 15.248; 11.326 with schol.; Paus. 5.17.4; Hyg. Fab. 73; Serv. on Virgil, Aen. 6.445; Diod. Sic. 4.65ff.; Sophocles, Epigoni or (?) Eriphyle (lost tragedy, Jebb-Pearson I, s. 129ff.); Cic. De. Opt. Gen. 6.18; Philodemus, De Mus. s. 87f Kemke.

Eris (Ἔρις) "Nifak"ın kişileştirilmiş şekli. Genellikle, Ares'in kız kardeşi ve yoldaşı olarak düşünülür. Hesiodos'un *Theogonia*'sı ise ona, Gece (*Nyks*) kuşağı içinde başta gelen kuvvetler arasında yer verir. Üzüntü (*Ponos*), Unutma (*Lethe*), Açlık (*Limos*), Acılar (*Algos*) ve nihayet Yemin (*Horkos*) gibi birtakım soyut varlıkları, onun çocukları olarak gösterir. Daha sonra Hesiodos, *İşler ve Günler* adlı eserinde iki ayrı Nifak'tan söz eder: Bunlardan biri, Gece'nin kızı olanı, zararlıdır; diğeri Zeus'un bir "Güç" olarak dünyaya getirdiği ve rekabet fikrinden başka bir şey olmayan Nifak'tır. Çömlekçiye çömlekçiyi, zanaatçıya zanaatçıyı kıskandıran odur ve herkese kendi mesleğinin zevkini ilham eder.

Eris genellikle, Erinyelere, Iris'e vs. benzeyen kanatlı bir dişi cin olarak tasvir edilir.

Paris tarafından sunulmak üzere tanrıçaların en güzeline adanmış "elma"yı ortaya atan ve böylece Troia Savaşı'na yol açan da Eris'tir (bkz. *Paris*).

Eros (Ἔρως) Aşk tanrısı. Çok değişken olan kişiliği, arkaik çağdan İskenderiye ve Roma dönemine kadar büyük bir evrim geçirmiştir. En eski theogonialarda Eros, Yer'le birlikte doğan ve doğrudan doğruya primitif Khaos'tan çıkmış olan bir tanrı olarak tasavvur edilmekteydi. Thespiai'de ona, yontulmamış taş haliyle tapılıyordu. Bazen de, Eros'un Ilk Yumurta'dan doğduğu kabul edilir. Gece tarafından yumurtlanan bu yumurtanın iki yarısı ayrılarak, Yer'le onun kapağı olan Gök'ü oluşturmuştur. Eros her zaman, hatta "İskenderiye" güzellemeleri döneminde bile, âlemin bir temel kuvveti olarak kalmıştır. O, yalnız türlerin devamını değil, aynı zamanda Kozmos'un iç birliğini de sağlar. Nitekim, kosmogonia yazarlarının, filozofların ve şairlerin kurguları hep bu tema üzerinde uygulanmıştır. Platon'un, *Symposion*'unda mitos biçiminde sunduğu ve bir zamanlar Sokrates'in hocası olduğunu söylediği Mantinealı rahibe Diotime'nin ağzından aktardığı öğreti, Eros'u büyük tanrılardan biri olarak görme eğilimine karşı çıkar. Diotime'ye göre Eros, tanrılarla insanlar arasında aracı bir "daimon"dur; tanrıların bahçesinde, bütün tanrıların çağrılı olduğu bir ziyafetten sonra Penia (Yoksulluk) ile Poros'un (Çare) birleşmesinden doğmuştur. Dikkate değer niteliklerini bu ikili akrabalığa borçludur: Yoksulluk olarak, daima yokluğunu çektiği şeyin arayışında olan Eros, amacına ulaşmanın yolunu daima bulur (Çare olarak). Fakat, asla her şeye kadir bir tanrı olmayan Eros, yalnızca sürekli olarak doyumsuz ve kaygılı bir kuvvettir.

Eros'a farklı soyağaçları yakıştıran başka mitoslar da tahayyül edilmistir: ba-

zen Eilithyia'nın ya da Iris'in, bazen Hermes'le Khthonia Artemisi'nin, bazen de –ve bu genel olarak kabul edilen gelenektir– Hermes'le Aphrodite'nin oğlu yapılır. Ama bu noktada da mitografların spekülasyonları bazı ayrımlar ortaya koymuştur. Birçok Aphrodite olduğu gibi, birçok da Aşk ayrımı yapılır: bunlardan biri, Hermes'le Ouranos soyundan gelen Aphrodite'nin oğludur (bkz. *Aphrodite*); Anteros adı verilen bir başka aşk (*Karşıt Aşk* ya da Karşılıklı Aşk) Zeus ile Dione'nin kızı Aphrodite ile Ares'ten doğmuştur. Bir üçüncü Eros, Zeus'la Persephone'nin kızı Artemis ile Hermes'in oğludur (özellikle şairlerin ve heykeltraşların çok kullandıkları kanatlı Eros budur). Mitoloji yazarlarının hünerbazlıklarını, *De Natura Deorum* adlı incelemesinin sonunda bir araya toplamış olan Cicero, primitif efsanelerin güçlüklerini ya da çelişkilerini bertaraf etmek için sonradan tasarlanmış olan bütün bu mitosların yapay niteliğini göstermekte hiç zorluk çekmez.

Tanrı Eros, şairlerin etkisiyle, yavaş yavaş geleneksel fizyonomisini kazandı. Onu çoğu kez kanatlı, bazen de kanatsız ve yüreklere endişe ve heyecan vermekten hoşlanan bir çocuk olarak tasvir ederler. Bazen de yürekleri meşalesiyle yakar ya da oklarıyla yaralar. Bu müdahalelerinin haddi hesabı yoktur. Herakles'e, Apollon'a (okçuluk oynadığını söyleyerek Eros'la alay etmişti) bizzat Zeus'a, öz annesine ve pek tabii olarak insanlara saldırır. İskenderiyeli şairler, onu tanrısal çocuklarla, özellikle Ganymedes'le ceviz oynarken (antikçağın bilye oyunu), onlarla ya da kardeşi Anteros'la kavga ederken göstermekten hoşlanırlar ve tanrının bu çocuksu mizacına uygun sahneler uydururlar: annesi tarafından cezalandırılan Eros; dikenlere dikkat etmeden gül kopardığı için yaralanan Eros vs. Pompei'de bu tipi popülerleştiren resimler vardır (*Aşk Tüccarı* gibi). Ama daima –şairlerin en gözde temalarından biridir bu– görünürdeki masum çocuğun arkasında, aklına estiği gibi davranıp korkunç yaralar açabilen güçlü bir tanrının varlığı kendini hissettirir. Özellikle, annesi ona karşı hep dikkatli davranır ve ondan her zaman biraz korkar.

Eros'un rol oynadığı en ünlü efsanelerden biri de Psykhe'nin (bkz. Psykhe) romanesk macerasıdır. Bir masal şeklinde işlenmiş olan bu hikâye, muhtemelen "Miletos" masalından kaynaklanmaktadır.

Eryks (Ἔρυξ) Zirvesini taçlandıran Aphrodite tapınağıyla ünlü Sicilya Dağı'na adını vermiş olan kahraman. Seirenlerin nağmelerine teslim olmak üzereyken Aphrodite tarafından kaçırılan Argonaut Boutes ile bu tanrıçanın oğludur. Başka bazı yazarlara göre ise Eryks, Aphrodite'yle Poseidon'un oğludur. Bazen de Eryks'in babası Boutes, bir Argonaut olarak değil de, yerel bir kral olarak geçer. Aphrodite Erykine tapınağının yapımı ona atfedilir ve Herakles efsanesinde rol oynar. Herakles, Geryoneus'tan çaldığı sürüleri önüne katmış dönerken, Eryks sığırları almak için Herakles'e meydan okudu. Herakles meydan okumayı kabul etti ve onu öldürdü. Ama Herakles, Eryks'in krallığını kendisi alacak yerde, yerel halka bıraktı ve kendi soyundan gelenlerden birinin bir gün krallığı ele geçireceğini söyledi. Tarihi dönemde Lakedaimonlu Dorieus, bu bölgede bir koloni kurmaya geldiği zaman, Herakles'in bu sözü

gerçekleşmiş oldu.

***Erylus** Ancak *Aeneis* sayesinde tanıdığımız Prenesteli bir efsanevi kahraman. Tanrıça Feronia'nın oğlu olan Erylus'un üç ayrı hayatı ve üç ayrı bedeni (dev Geryoneus gibi) vardı. Euandros Latium'a yerleşmek üzere geldiğinde, Erylus'la karşılaştı ve teke tek bir çarpışmada onu yendi.

Erymanthos (Ἐρύμανθος) 1. Apollon'un oğlu. Aphrodite'yi Adonis'le birleştikten sonra banyo yaparken gördüğü için tanrıça tarafından kör edildi. Apollon, öç almak için yabandomuzuna dönüştü ve bir burun darbesiyle Adonis'i öldürdü.

2. Erymanthos aynı zamanda, Psophis'te aynı adı taşıyan bir nehrin tanrısıdır. Mitograflar onu, Arkadhia'ya adını veren Arkas ailesine bağlarlar.

Erysikhthon (Ἐρυσίχθων) 1. Tesalyalı bir kahraman; kral Triopas'ın oğlu (ya da kardeşi). Dinsiz ve zorba olan Erysikhthon, tanrıların öfkesinden korkmuyordu. Bir gün, Demeter'e adanmış kutsal bir ormandan odun kesmeye karar verdi. Tanrısal uyarılar onu kutsallığa saygısızlıktan vazgeçiremedi. Bunun üzerine tanrıça ceza olarak ona, hiçbir şeyle dindiremeyeceği bir açlık verdi. Erysikhthon, birkaç gün içinde evindeki bütün varlığını yiyip bitirdi. Ama metamorfoz yeteneğine sahip kızı Mnestra (bu armağanı, eskiden âşığı olan Poseidon'dan almıştı) kendini köle olarak satmayı düşündü. Satıldıktan sonra, başka bir şekle girerek kendini yeniden satışa çıkarıyor ve böylelikle babasına gelir sağlıyordu. Ne var ki delirmiş olan Erysikhthon, sonunda kendi kendini yedi.

2. Erysikhthon aynı zamanda, Kekrops I ile Aglauros'un oğlu olup, genç yaşta çocuksuz olarak ölen efsanevi bir Atina kahramanının adıdır. Hakkındaki bütün bilgimiz Delos'a yolculuk ettiği, oradan Eileithyia'nın eski bir heykelini getirdiği, ama dönüş yolunda öldüğüdür (bkz. tab. 19).

Erytos (Ἔρυτος) Yada Eurytos. Argonautlardan biri olan Ekhion'un ikiz kardeşi. Menatos'un kızı olan Antianira ile Hermes'in oğludur.

Eteokles (Ἐτεοκλῆς) Thebai döngüsü kahramanlarından biri, Oidipous'la lokaste'nin oğlu ve Polyneikes'in kardeşi (tab. 30 ve 38). Bazı gelenekler Eteokles'in annesi olarak lokaste yerine Euryganeia'yı gösterir (bu adlara bkz). Oidipous'un ensestinin ortaya çıkmasından sonra (bkz. *Oidipous*), iki oğlu onu Thebai'dan kovdular. Oidipous da oğullarına, birbirleriyle anlaşmazlığa düşeceklerini ve birbirlerini kendi elleriyle öldüreceklerini söyleyerek onları lanetledi (diğer versiyonlar için bkz. *Polyneikes*). Bu lanetin sonucundan kaçınmak için iki kardeş, herbiri birer yıl olmak üzere sırayla hüküm sürmeye karar verdiler ve önce Eteokles iktidara geçti. Polyneikes de kendiliğinden ya da kardeşi onu kovduğu için uzaklaştı. Ama yıl sonunda geri dönüp Eteokles'ten iktidarı isteyince, Eteokles bunu kabul etmedi. Bunun üzerine Polyneikes, Adrastos'un yanına gitti ve onun yardımıyla kendi şehrine karşı bir sefer düzenledi (bkz. *Adrastos*). Fakat yine de, şehre saldırmadan önce Tydeus'u elçi olarak gönderip, Eteokles'ten ikisinin birlikte varmış oldukları anlaşmalara uymasını son kez istedi. Eteokles yine reddetti. Bunun üzerine, Adrastos'un Argoslular ordusu saldırıya geçti. Eteokles'le Polyneikes teke tek bir çarpışmada öylesine

çılgınca dövüştüler ki, her ikisi de öldü. Savaşı Thebai'nin kazanması üzerine, Eteokles görkemli bir cenaze töreni ile gömülürken, Polyneikes'in onuruna hiçbir tören yapılmadı (bkz. *Antigone*).

Epigonlar seferi sırasında, Thebai'da Eteokles'in oğullarından biri olan Laodamas hükûm sürmekteydi (bkz. *Epigonlar*).

Ethemea Kos'ta Merops adında bir kral vardı. Nymphalar soyundan gelen karısının adı Ethemea'ydı. Bu nympha evlenerek bakire tanrıça Artemis'in maiyetinden ayrıldığından, Artemis ceza olarak onu oklarıyla delik deşik etti; eğer Persephone Ethemea'yı canlı canlı Ölüler Diyarı'na götürmeseydi, öldürecekti. Bu yüzden karısından yoksun kalan ve büyük bir kedere kapılan Merops kendini öldürmek istedi. Ama Merops'a acıyan Hera, şekil değiştirerek beşeri acıları unutması için, onu kartala dönüştürdü, sonra da yıldızlar arasına yerleştirdi.

Etias (Ἠτίας) Karanlık bir efsaneye göre Aineias'ın kızlarından biri. Kythira karşısında Lakonia kıyısındaki Etis şehrine adını vermiştir.

Euadne (Εὐάδνη) 1. Poseidon ile Pitane'nin kızı. Euadne'nin "ölümlü" babası, Arkadhia kralı Aipytos'tur (bkz. *Aipytos*, 3). Euadne, Apollon'un sevgilisi oldu ve ona Iamos adında bir oğul verdi. Bu Iamos, Olympialı Iamidler ruhban ailesinin atasıdır (bkz. *Iamos*).

2. Iphis'in kızı olan bir diğer Euadne ise, Kapaneus'la evliydi (tab. 37). Kocası ölünce, kendisini onun yakıldığı odun yığınının alevleri içine atarak hayatına son verdi.

Euandros (Εὔανδρος) 1. Bu adı taşıyanlardan biri, Yunanlara karşı Troialıların yardımına koşan savaşçılar arasında bahsi geçen Sarpedon oğlu Lykialı Euandros'tur.

2. Priamos'un oğullarından biri de bu adı taşır.

3. En ünlüsü, Roma'nın Romulus tarafından kurulmasından önce Palatium tepesi üzerindeki köyün, yani Pallantium'un kurucusudur.

Euandros, aslen Pallantion şehrinden gelme bir Arkadhialı'dır. Bazı gelenekler, onu Hermes ile kehanet yeteneğine sahip bir nymphanın (Ladon'un kızı Telpousa) oğlu olarak gösterir. Bu nympha annenin, Roma'da Carmenta adında bir kültü bulunuyordu (bkz. *Carmenta*). Fakat, yazarlar onu Themis, Nikostrate, Tyburtis (bu son ad Roma'daki Tiberis Nehri'nin adını çağrıştırmaktadır) adlarıyla da anarlar. Euandros ayrıca, Tegeuslu Ekhemos'la Timandra'nın (Tyndareos'la Leda'nın kızı) oğlu ve dolayısıyla Dioskourların, Helene'nin ve Klytaimnestra'nın soyundan biri olarak da gösterilir. Euandros'un Arkadhia'dan ayrılış nedenlerine ilişkin versiyonlar da aynı şekilde farklılıklar gösterir. Bazı versiyonlarda kendi isteğiyle gittiği, bazılarında ise annesini korumak için babasını öldürdükten sonra ya da annesini öldürmesi üzerine sürgüne gitmek zorunda kaldığı rivayet edilir.

Euandros, Tiberis'in sol kıyısında ve Palatinus tepesinde yerleşti. Aborigenler kralı Faunus tarafından iyi karşılandı. Ama Praeneste kralı dev Erylus'la mücadele etmek zorunda kaldı (bkz. *Erylus*). Euandros iyilikle hükûm sürdü ve ülkenin ilkel sakinlerinin uygarlaştırılmasına katkıda bulundu; o zamana kadar bilinmeyen yazı ve müzik sanatını, bunun yanısıra çeşitli yararlı teknikleri onlara öğretti. Arkadhia asıllı

bazı kültlerin: Keres (Demeter), Neptunus (Poseidon) ve özellikle –Lupercalia bayramının onuruna düzenlendiği– Lykialı Pan kültlerinin Latium'a girişi ona atfedilir. Herakles'in Pallantium'a gelişinde, onu karşılayan ve Cacus'un katli günahından arındıran odur. Euandros, Herakles'in tanrısal kökenini kabul etti ve onun onuruna Palatinus'la Aventinus arasında *Ara Maxima* tapınağını kurdu. Euandros'un Latium'a gelişi, Troia Savaşı'ndan altmış yıl öncesi olarak belirlenmiştir. Bu duruma göre Aineias, Rutullere karşı yardım istemek için ona geldiği zaman, Euandros ihtiyar bir adamdı (bkz. *Aineias*). Euandros, bir zamanlar Agkhises'in konuğu olduğunu hatırladı ve Aineias'ı çok iyi karşıladı; ve o yaşta bizzat savaşması mümkün olmadığından özür dileyip, oğlu Pallas'ın yönetimindeki bir birliği yardım amacıyla onun emrine verdi. Pallas çok geçmeden öldürüldü.

Euandros'un Pallas'tan başka, Rome ve Dyne ya da Dauna adında iki kızı vardı. Aventinus'un eteğinde, *Porta Trigemina*'dan pek uzak olmayan bir yerde Euandros'a bir sunak adandı. Bu sunak, *Forum Boarium*'un öteki yanında *Porta Carmentalis* yakınında, Capitolium'un eteğindeki annesi Carmenta'nın tapınağıyla simetrikti.

Eubouleus (Εὐβουλεύς) 1. Eleusis mysteria'sıyla ilişkili iki kahramanın adı. Bunlardan birincisi, Demeter Trokhilos rahibinin oğlu ve Triptolemos'un kardeşidir; Argos'tan kaçıp Attike'ye sığınmıştı. Ama bazı gelenekler, Triptolemos'la Eubouleus'u, Dysaules'in oğulları olarak gösterirler (bkz. *Triptolemos*).

2. Bu adı taşıyan ikinci kahraman, bir domuz çobanıydı. Hades'in Persephone'yi Ölüler Diyarı'na çekip götürdüğü yerde, sürüsüyle birlikte bulunuyordu. Sürünün bir bölümü, bu iki tanrısal varlıkla birlikte yer altına gömüldü. Eubolia'da, Demeter Thesmophoria bayramında bir miktar domuz yavrusunun bir yer altı mahzeninde kurban edilmesi âdetini bu olay açıklamaktadır. Eubouleus adının (*İyi Öğütçü* ya da *Hayırsever* anlamına gelir) Hades'in bir lakabı olması ve bu lakabın, bazen Zeus'la Persephone'nin dünyaya getirdikleri ve Tritopatreus ve Dionysos'la birlikte Atina'da ibadet edilen bir tanrı için de kullanılması dikkat çekicidir.

Eudoros (Εὔδωρος) Phylas'ın kızı Polymela ile Hermes'in oğullarından biri. Büyük babası tarafından yetiştirilmiş ve Troia Savaşı sırasında beş Myrmidon taburundan birinin başında Akhilleus'u izlemişti. Akhilleus'un "öfkesi" sırasında Patroklos, Akhilleus olmaksızın dövüşmeye gittiğinde kahraman, silah arkadaşı olarak onun yanına Eudoros'u kattı.

Euenos (Εὔηνος.) Bir Aitolia kralı; Ares ile Demonike'nin oğlu (tab. **24**). Euenos'un Marpessa adında bir kızı ve ayrıca, kızına çıkan talipleri öldürmek, sonra da onların kafataslarıyla Poseidon tapınağını süslemek gibi bir âdeti vardı. Marpessa, Idas tarafından kaçırıldı; Apollon da Marpessa'yı seviyordu. Euenos, kızını kaçıranın peşine düştüyse de onu yakalayamadı, çünkü Idas Poseidon'dan kanatlı bir araba almıştı. Bunun üzerine Euenos, atlarını öldürüp kendini Lykormas nehrin attı. O günden sonra bu nehre Euenos Nehri dendi (bkz. *Marpessa*).

Euippe (Εὐίππη.) 1. Odysseus, karısının taliplerini öldürdükten sonra, kâhine danışmak için Epeiros'a gitti. Orada

kral Tyrimmas tarafından konuk edildi. Ne var ki Odysseus, kralın konukseverliğini, onun kızını baştan çıkartarak kötüye kullandı ve kralın kızından, Euryalos adında bir oğlu oldu. Euryalos büyüdüğü zaman Euippe onu, babası tarafından tanınması için, üzerine "tanıtma işaretleri" yazdığı tabletlerle birlikte Ithake'ye gönderdi. Ama Euryalos Ithake'ye geldiğinde, Odysseus orada yoktu. Kocasının Euippe'yle ilişkisinden haberdar olan Penelope, Odysseus döndüğü zaman, Euryalos'un onu öldürmek için geldiğini ileri sürerek Odysseus'u delikanlıyı ortadan kaldırmak gerektiğine inandırdı. Odysseus, düşüncesizce Euryalos'u kendi elleriyle öldürdü.

Başka geleneklerde, Euippe'yle Odysseus'un oğulları Leontophron adıyla geçer (tab. 5).

2. Athamas'ın torunu olan diğer bir Euippe için bkz. tab. 34.

Eukhenor (Εὐχήνωρ) Korinthoslu bir kâhin olan Polyeidos'un oğlu. Babası onu yazgısı konusunda birçok kez uyarmıştı: Eukhenor, Atreusoğullarıyle birlikte Troia'ya karşı savaşa gidecek olursa karşılaşacağı zorlu bir ölümle, evindeki rahat bir ölüm arasında seçim yapmış olacaktı. Eukhenor şanlı ölümü tercih etti ve Paris'in attığı bir okla vurularak öldü.

Eulimene (Εὐλιμένη) Giritli bir genç kız; ülkenin kralı Kydon'un kızı. Babası onu, Girit aristokrasisine mensup biri olan Apteros adında bir adamla nişanlamıştı. Ne var ki Eulimene Lykastos'u seviyor, Lykastos da onu seviyordu. Ve de Lykastos uzun zamandan beri onun âşığıydı. Bazı Girit siteleri Kydon'a karşı ayaklandıklarından, Kydon ne yapması gerektiğini öğrenmek için kâhine danıştı. Kâhin, bir bakirenin ülkenin kahramanları uğruna kurban edilmesi gerektiğini söyledi. Kydon, genç kızlar arasında kura çekti ve kura kızı Eulimene'ye çıktı. Bunun üzerine Lykastos, sevgilisini tehdit eden kaderi değiştirmek için, Kydon'a kızıyla arasındaki ilişkiyi anlattı. Ama halk, bu durumda Eulimene'nin ölümü daha çok hak ettiği kanısına vardı ve Eulimene kurban edildi. Kydon, kızının cesedinin karnını yardı ve Eulimene'nin hamile olduğunu gördü. Apteros, Lykastos'un misilleme yapmasından korkarak ona tuzak kurdu ve onu öldürdü; sonra da sürgüne gidip, Lykia'da Termera yakınlarındaki Ksantos'a çekildi.

Eumaios (Εὔμαιος) Odysseus'un domuz çobanı. Efendisinin anısına sadık kaldı ve onun Ithake'deki arazisinde bulunan tüm mülklerini elinden geldiğince korumaya çalıştı. Syria Adası'nda (Kykladlardan (Kyklades) biri) hüküm süren Ktesios adında bir kralın oğluydu. Henüz küçük bir çocukken Fenikeli bir kadın köleye emanet edildi. Ama bu köle kadın Fenikeli korsanlarla ilişkiye girdi ve kralın çocuğunu kaçırarak onu Laertes'e köle diye sattı. Odysseus Ithake'ye dönüşünde, Athena'nın öğüdü üzerine önce Eumaios'a gitti. Eumaios, sarayını "yeniden ele geçirme"de ona yardımcı oldu. Odysseus'u ilk karşılayan ve onu dilenci kılığında taliplerin arasına sokan Eumaios'tur.

Eumelos (Εὔμηλος) 1. Birçok kahramanın adıdır. Bunlardan biri, Admetos ile Alkestis'in oğlu olan ve Troia'ya karşı savaşanlar arasında görülen Eumelos'tur. Bu Eumelos, Apollon'un Admetos'a kölelik yaptığı sırada baktığı atları Troia'ya götürmüştü. Tanrısal bir ilginin ürünü olan bu atlar,

Patroklos'un onuruna düzenlenen cenaze töreni oyunlarında ona galibiyet getirdi.

2. Bir diğer Eumelos, dinsizliğinden ötürü kargaya dönüştürülmüş olan Kos Adası'ndan bir kahramandır (bkz. *Agron*).

3. Nihayet, Apollon tarafından kuşa dönüştürülen Korinthoslu Botres'in babası olan bir başka Eumelos daha vardır (bkz. *Botres*).

Eumolpos (Εὔμολπος) En yaygın geleneğe göre, Poseidon'la Khione'nin (Oreithyia ile Boreas'ın kızı) oğlu (bkz. tab. 7). Khione, babasından korktuğu için çocuğunu doğar doğmaz denize attı. Poseidon çocuğu aldı ve Aithiopia'ya götürerek, Amphitrite'yle ilişkisinden dünyaya gelen Benthesikyme adındaki bir genç kıza emanet etti. Benthesikyme, Eumolpos'u büyüttü. Eumolpos büyüdüğü zaman manevi annesinin kocası, kızlarından birini ona eş olarak verdi. Ne var ki Eumolpos, baldızlarından birine tecavüz etmeye kalkıştı ve ülkeden sürüldü. Bu yüzden Eumolpos, oğlu Ismaros'la birlikte, Trakya kralı Tegyrios'un yanına gitti. Kral, kızlarından birini Ismaros'a verdi. Ama Eumolpos, Tegyrios'a karşı kurulan bir komploya katıldı; yakalandı ve kaçmak zorunda kaldı. Bunun üzerine Eleusis'e sığındı ve bu şehrin sakinlerine kendini iyi gösterdi. Daha sonra Ismaros öldü ve Eumolpos Tegyrios'la arasını düzeltti. Tegyrios onu yanına çağırdı ve krallığını ona miras bıraktı. Tam bu sırada, yani Eumolpos Trakya kralı olur olmaz, Eleusisliler ile Erethkheus tarafından yönetilen Atinalılar arasında savaş patlak verdi (bkz. *Erethkheus*). Dostları tarafından çağırılan Eumolpos, bir Trakya ordusunun başında onların yardımına koştu, ama Atinalılar tarafından mağlup edilerek öldürüldü. Eumolpos'un babası Poseidon, Zeus'un muzaffer Erethkheus'u yıldırımla çarpmasını sağlayarak oğlunun öcünü aldı.

Çeşitli gelenekler, Eleusis mysteriasının ortaya çıkışını Trakya kralı Eumolpos'a atfederler. Kentaurosları öldüren Herakles'i, bu cinayetinin günahından arındıran da odur. Ruhani Eumolpidai ailesi, onun soyundan geldiklerini düşünüyorlardı. Eumolpos'un oğlu Keryks (Haberci), onun ölümünden sonra *Mysteria*'da görev aldı. Kerykslerin (Haberciler) atası olarak, Eleusis inisiasyon törenlerine o başkanlık ediyordu.

Bazı gelenekler, Eumolpos ile Mousaios arasında bağlantı kurarak, onu Mousaios'un kâh babası, kâh oğlu yaparlar. Yazarlar, mysterianın kurucusu Eumolpos'un kişiliği konusunda fikir birliğine varmış olmaktan uzaktırlar. Hatta bazıları onu, Khione'nin oğlundan tümüyle farklı bir kişilik olarak görür ve Deiope'nin oğlu ve Triptolemos'un torunu olduğunu ileri sürerler.

Euneos (Εὔνεως) Lemnos kraliçesi Hypsipyle ile Iason'un oğlu. Lemnoslu kadınların adadaki tüm erkekleri öldürdükleri ve Argonautların çıkagelerek bu kadınları çocuk sahibi ettikleri zaman dünyaya geldi. (bkz. *Hypsipyle* ve *Argonautlar*). Euneos, Troia önlerindeki Akha ordusunda görülmemekle birlikte, Yunanlarla dostça ilişkiler sürdürdü. Onlara şarap sağladı., Zengin bir şekilde işlenmiş bir krater (iki kulplu büyük şarap kupası) karşılığında Patroklos'tan Priamos'un oğullarından Likaon'u satın aldı. Hypsipyle, Nemea kralı Lykourgos'a köle olarak sa-

tıldığı zaman, Euneos onu kurtardı ve Lemnos'a geri getirdi.

Eunomos (Εὔνομος) Herakles Deianeira'yla evlendikten sonra, kayınpederi Kalydon kralı Oineus'un sarayında yaşarken, sakilik yapan ve Oineus'un akrabası Arkhiteles'in oğlu olan Eunomos adında bir çocuğu yanlışlıkla öldürdü. Eunomos, Herakles'in ayaklarını yıkaması için hazırlanmış ılık suyu onun ellerine dökünce Herakles ona bir tokat attı. Ama Herakles öyle kuvvetliydi ki, çocuk tokadı yer yemez can verdi. Arkhiteles, Herakles'in kasıtlı olarak işlemediği bu cinayetten ötürü onu bağışladıysa da, kahraman yine de kendisini sürgün etmekten geri kalmadı ve karısı ve oğlu Hyllos'la birlikte Trakhis'e gitti. Eunomos bazen Kyathos adıyla da geçer.

Eunostos (Εὔνοστος) Tanagralı (Boiotia'da) bir kahraman; Elieus ile Skias'ın oğlu. Nympha Eunosta tarafından yetiştirildi. Kolonos'un kızı Okhna'nın aşkını reddettiği için öldü (bkz. *Boukolos*).

Euphemos (Εὔφημος) Argonautlardan biri. Poseidon'un oğlu olarak, babasından su üzerinde yürüme yeteneğini almıştı. Annesi Tityos'un kızı Europe'dir. Argonautlar seferi sırasında Symplegades geçidinde, denizcilerin akıbetini kendi akıbetiyle belirtecek olan güvercini o salmıştır (bkz. *Argonautlar*). Tritonis gölü olayında, soydaşlarının Kyrenaika'ya geleceklerine delalet eden sihirli toprak topağını tanrı Triton'dan alan da odur. Gerçekten de Kyrene kolonisinin kurucusu Battos, Euphemos'un soyundan gelenlerden biri olarak geçer. Nihayet, bu kutsal toprak topağını denize atarak Thera Adası'nın fışkırmasını da yine o sağlamıştır. Euphemos, Herakles'in kız kardeşi Laonome'yle evlendi. Lemnoslu Malakhe'yle beraberliğinden de (bkz. *Argonautlar*) Battos'un atası Leukophanes dünyaya geldi.

Euphorbos (Εὔφορβος) Panthoos'un oğlu; Patroklos'u ilk yaralayan Troialı kahraman. Menelaos tarafından öldürüldü. Onun, Menelaos tarafından alınan kalkanı, daha sonra Argos'taki Hera tapınağına konulmuştur. Pythagoras, daha önceki bir hayatında, kahraman Euphorbos olduğunu iddia ediyordu.

Euphorion (Εὐφορίων) Akhilleus, ölümünden sonra Kutlular Adası'nda Helene'yle birlikte yaşadı. Burada, ikisinin Euphorion adında bir oğulları dünyaya geldi. Doğaüstü ve kanatlı bir varlıktı bu. Zeus ona âşık oldu, ama aşkı karşılık görmedi. Euphorion, Zeus'tan kurtulmak için kaçtıysa da, tanrı, Melos Adası'nda ona yetişti ve yıldırımıyla çarparak onu öldürdü. Adanın nymphaları onu gömdüler, ama öfkeli Zeus onları kurbağaya dönüştürdü.

Euphrates (Εὐφράτης) Euphrates (Fırat) Nehri'nin adının kökenini açıklamak için şöyle bir efsane yaratılmıştır: Euphrates adında bir adamın Aksourtas adında bir oğlu vardı. Euphrates bir gün, çocuğu annesinin yanında uyur görünce, onu bir yabancı sanarak öldürdü. Ama arkadan hatasını anlayarak büyük kederler içinde kendini Medos Nehri'ne attı. Bu olaydan sonra nehre Euphrates adı verildi.

Europe (Εὐρώπη) Birçok kadın kahramanın adı:

1. Tityos'un kızı. Poseidon'dan Euphemos'u dünyaya getirdi (bkz. Euphemos)
2. Okeanos ile Tethys'in kızları olan Okeanidai'den (Okeanos Kızları) biri.

3. Phoroneus'un karısı, Niobe'nin annesi.
4. Nil'in kızı, Danaos'un karılarından biri.
5. Ama hepsinin en ünlüsü olarak, Agenor'la Telephassa'nın kızı. Zeus ona âşık oldu. Genellikle Agenor'un kızı olarak gösterilmesine rağmen (bkz. tab. 18), bazen babasının, Agenor'un oğullarından Phoiniks olduğu söylenir.

Europe, babasının kralı olduğu Tyr ya da Sidon kumsalında arkadaşlarıyla birlikte oynarken Zeus onu gördü. Onun güzelliği karşısında aşk ateşiyle yanıp tutuşarak, göz kamaştırıcı beyazlıkta ve boynuzları hilal biçimindeki aya benzeyen bir boğaya dönüştü. Sonra, bu şekliyle genç kızın ayaklarının dibine yattı. Önce korkan Europe, daha sonra cesaretlenip hayvanı okşadı ve onun sırtına bindi. Biner binmez boğa ayağa kalktı ve denize doğru atıldı; boynuzlarına yapışan Europe'nin çığlıklarına aldırmadan dalgaların içine daldı ve kıyıdan uzaklaştı. Her ikisi de bu şekilde Girit'e kadar gittiler. Zeus orada, Gortyna'da, bir kaynağın yanında, çınar ağaçlarının altında genç kızla birleşti. Bu aşkın anısına, çınar ağaçları yapraklarını hiçbir zaman dökmeme ayrıcalığını kazandılar.

Europe, Zeus'a üç oğul verdi: Minos, Sarpedon ve Radamanthys. Apollon'un sevgilisi olan Karnos'un ve hatta Dodon'un analığı da Europe'ye atfedilir. Daha sonra Zeus, Europe'ye üç armağan sundu: Girit kıyılarını herhangi bir yabancının ayak basmasına karşı koruyan tunçtan "robot" Talos (bkz. *Talos* ve *Argonautlar*), avını hiçbir zaman kaçırmayan bir köpek ve hedefinden hiçbir zaman şaşmayan bir av mızrağı. Daha sonra Zeus Europe'yi, çocuğu olmayan ve Zeus'un çocuklarını evlat edinen Girit kralı ve Tektamos'un oğlu Asterion'la evlendirdi. Europe, öldükten sonra tanrısallık mertebesine çıkarıldı. Zeus'un şeklini aldığı Boğa, bir takımyıldız haline gelip, burçlar kuşağı içinde yer aldı.

Europe'nin erkek kardeşlerinin, kız kardeşlerini bulmak için yaptıkları "araştırmalar" konusunda bkz. *Agenor* ve *Kadmos*.

Euros (Εὖρος) Güneydoğu Rüzgârı. Eos (Şafak) ile Astraios'un ya da Typhon'un oğlu.

Euryalos (Εὐρύαλος) Bu adı taşıyan birkaç kişi vardır:

1. Bunlardan biri Mekisteus'un oğlu olan (tab. 1) bir Argoslu'dur. Argonautların ve Epigonların seferine ve ayrıca Diomedes'le birlikte Troia Savaşı'na katılmıştır.

2. Odyseus'un Epeiros kralı Tyrimmas'ın kızı Euippe'den dünyaya gelen ve bizzat Odysseus tarafından öldürülmüş olan oğlunun adı da Euryalos'tur (bkz. *Euippe*).

3. Nihayet, Aineias'ın yoldaşı olan, olağanüstü yakışıklı ve Nisus'la dostluğu sayesinde ün kazanmış bir genç de aynı adı taşıyordu. Bu Euryalos, Rutullerle savaşırken öldü.

Eurydike (Εὐρυδίκη) 1. Bu adı taşıyan kadın kahramanların en ünlüsü, Orpheus'un bir Dryad olan karısıdır. Bir gün Trakya'da arkadaşları Naiaslarla çayırda gezerken bir yılan onu soktu. Vergilius, bu efsaneyi Aristaios'unkine bağlamak için, bu olayın Eurydike'nin kendisini yakalamak ve tecavüz etmek isteyen Aristaios'tan kaçtığı sırada meydana geldiğini farzeder. Eurydike ölünce Orpheus çok üzüldü ve onu aramak için Ölüler Diyarı'na inmekte tereddüt

etmedi. Orpheus, şarkılarıyla yer altı dünyasının tanrılarını etkilemeyi başardı ve güneş ışığına çıkmadan önce ona bakmamak şartıyla Eurydike'yi yeryüzüne çıkarma iznini aldı. Böylece, Orpheus önde Eurydike arkada dönüş yolunda ilerlemeye başladılar. Fakat, tam yer altı dünyasından çıkacakları sırada, Orpheus onu yeniden görme isteğine dayanamayarak arkasına döndü. O anda karşı konulmaz bir güç Eurydike'yi yeniden Ölüler Diyarı'na sürükledi ve Orpheus yeryüzüne tek başına dönmek zorunda kaldı.

2. Lakedaimon ile Sparta'nın kızı. Bu Eurydike, Akrisios'tan Danae'yi dünyaya getirmiştir (tab. 21 ve 32).

3. (Hiç değilse, Euripides'in *Hypsipyle* adlı kayıp tragedyasında) Nemea kralı Lykourgos'un eşi ve Arkhemoros'un annesi.

4. Amphiaraos ile Eriphyle'nin kızı. (bkz. tab. 1) (belki de öncekiyle aynı kişi).

5. Oğlu Haimon'un ölümüne dayanamayarak kendini asan, Thebai kralı Kreon'un karısı (bkz. *Antigone*) vs.

Euryganeia (Εὐρυγάνεια) 1. Eurygane ve Euryganeia, efsanenin lokaste ile ensest ilişkisine yer vermeyen en eski versiyonlarında Oidipous'un karısının adlarıdır. Oidipous, dört çocuğunu (Eteokles, Polyneikes, Antigone ve Ismene) lokaste'den değil, onun ölümünden sonra Eurygane'den dünyaya getirmiştir.

2. Buna çok yakın bir geleneğe göre de Euryganeia, Hyperphas'ın kızıdır ve Oidipous'un çocukları ondan olmuştur; Oidipous'un annesinin adı ise Epikaste'dir. Bu versiyonda Oidipous, gerçi Epikaste'yle evlenir, ama ondan çocuğu olmaz (bkz. *Eurykleia* ve *Oidipous*).

Eurykleia (Εὐρύκλεια) 1. Oidipous efsanesinin, Oidipous'un ensest ilişkisine yer vermeyen bir versiyonunda onun annesinin adı. Bu versiyonda Eurykleia, Laios'un birinci eşidir. Oidipous'un, Laios'un ölümünden sonra evlendiği kadın ise, Laios'un ikinci eşi olan Epikaste'dir.

2. Odysseus'un sütannesinin adı da Eurykleia'dır.

Eurylokhos (Εὐρύλοχος) *Odysseia*'da Odysseus'un yoldaşı ve baş yardımcısı. Odysseus'un kız kardeşi Ktimene'yle (bkz. Ktimene) evlendi. Kirke'nin ülkesinde, keşfe çıkmak için çekilen kura ona isabet etti. Ama Eurylokhos, büyücü kadının sarayına girmedi ve gelip Odysseus'a arkadaşlarının uğradıkları biçim değişimini anlattı. Daha sonra, Güneş'in sığırlarının otladığı adaya çıkılmasını Eurylokhos öğütledi ve böylece, tanrının sığırlarını boğazlayıp yemekte tereddüt etmeyen Odysseus'un yoldaşlarının işledikleri günahın yol açtığı lanetin sorumlusu durumuna düştü. Onlarla birlikte öldü.

Eurymakhos (Εὐρύμαχος) *Odysseia*'da, Penelope'nin talipleri arasında en tanınmışlarından biri. Odysseus, dilenci kılığında saraya geldiği zaman, ona hakaret etti ve bir tabure fırlattı. Kâhin Theoklymenos, taliplere kendilerini bekleyen akıbeti bildirince, Eurymakhos onunla alay etti ve onu sağduyusunu yitirmiş olmakla suçladı. Ok atma yarışmasında, Eurymakhos yayı geremedi ve bundan büyük bir utanç duydu. Antinoos'un ölümünden sonra, son sahnede, Odysseus'la boş yere uzlaşmaya çalıştı. Ona kılıç çekti, ama bir okla öldürüldü.

Eurymedon (Εὐρυμέδων) Birçok kahra-

manın adı.

1. En eskisi, Yer'in bir ucunda, Devlerden oluşan bir topluluğa hükmeden bir Devdir. Zorbalıkları hem kendisini hem de halkını yıkıma sürükledi. Rivayete göre, henüz çocuk yaştaki Hera'ya tecavüz etti ve böylece Hera Prometheus'u dünyaya getirdi. Eurymedon'un bu hareketi, Zeus'un öfkesini üzerine çekmesine yol açtı. (*Prometheus* efsanesine bkz.; oldukça şüpheli görünen bu versiyon, onun daha yeni ve değişik bir şekli olabilir).

2. Eurymedon aynı zamanda, Minos'la Nympha Paria'nın oğludur. Nephalion, Khryses ve Philolaos adlarında kardeşleri vardır (tab. 28). Herakles, Amazonlara karşı seferinde Paros'a çıktığı zaman, yoldaşlarından ikisi o adada oturan Minos'un oğulları tarafından öldürüldüler. Bunun üzerine Herakles saldırıya geçip onları öldürdü. Sonra şehri kuşattı. Onu yatıştırmak isteyen şehir sakinleri, öldürülen arkadaşlarının yerine, prenslerinden iki tanesini almasını rica ettiler. Herakles, Minos'un iki torununu, Androgeus'un oğulları Alkeus'la Sthenelos'u aldı.

3. Nihayet, Agamemnon'un araba sürücüsü olan bir başka Eurymedon daha vardır. Bu Eurymedon, Mykenai'de efendisiyle birlikte Aigisthos tarafından öldürülmüştür.

Eurymos (Εὔρυμος) Aslen Olenoslar (muhtemelen Aitolia'daki Olenos) bir kahraman. Polydeukes'e gidip Kastor'a iftira etti. Polydeukes bu iftirayı hemen kardeşine yetiştirdi ve o da Eurymos'u yumruklayarak öldürdü. Ya da Polydeukes, Eurymos'u aynı şekilde cezalandırarak kardeşinin öcünü bizzat aldı.

Eurynome (Εὐρυνόμη) Birinci tanrılar kuşağını oluşturan Titanlar soyundan bir tanrıça, Okeanos'la Tethys'in kızı (tab. 39). Kronos'tan önce, Ophion'la birlikte Olympos'un karlı yamaçlarında hüküm sürüyordu; ama Kronos ve Reia tarafından buradan kovuldu. Böylece Kronos Ophion'un, Reia da Eurynome'nin yerini aldılar. Ophion'la Eurynome denize sığındılar. Hephaistos gökyüzünden aşağı atıldığı zaman Eurynome, Thetis'le birlikte onu denizde karşıladı (bkz. *Hephaistos*).

Zeus'un sevgilisi olan Eurynome ondan Kharitleri (Aglae, Euphrosyne ve Thalia) ve bunların yanısıra nehir-tanrı Asopos'u doğurdu. Eurynome'nin Phigalia civarında çok eski bir tapınağı vardı. Bu tapınak, bir servi ormanının ortasında kurulmuştu; Eurynome'yi temsil eden tapınak heykelinin üst kısmı kadın, ama kalçadan itibaren alt kısmı balık şeklindeydi.

Hesiod, Theog. 358; 907; Apollod. Bibl. 3.12.6; Homeros, ıı. 18.394ff.; Apollonios Rhodios, *Argonautika* 1.503; Tzetzes on Lyc. Alex. 1192; Pus. 8.41.4fff.

Eurynomos (Εὐρύνομος) Yalnız Pausanias'ın andığı ve adı ancak onun aracılığıyla bizlere ulaşabilen Eurynomos, gömülen cesetlerin etlerini yiyip, sadece kemiklerini bırakan bir daimondu.

Eurypylos (Εὐρύπυλος) 1. Bu adı taşıyan birinci kahraman, Euemon'un oğlu olup, Troia seferine katılan Tesalyalı bir önderdir. Sırasıyla Hypsenor'u, Melanthos'u ve Apisaon'u öldürdü. Kendisi de Paris tarafından yaralandıysa da, Patrokles tarafından kurtarıldı.

2. İkincisi, Korinthos körfezinde Patraslı bir yerel kahramandır; çoğu kez bir öncekiyle özdeşleştirilir. Patras sakinlerinin, bir zamanlar Artemis tapınağında Melanippos'la rahibe

Komaitho'nun (bkz. *Komaitho* 2) işledikleri bir günahın cezası olarak, her yıl Artemis'e şehirlerinin en güzel genç kızıyla, en yakışıklı delikanlısını kurban olarak sunmak zorunda kaldıkları rivayet edilir. Öte yandan Eurypylos, Troia ganimetinden esrarengiz bir sandık edinmişti: bunu açtığında delirdi. Kâhin ona, geri dönüş yolculuğunda "alışılmadık bir kurban"la karşılaştığı zaman iyileşeceğini söyledi ve bu kurbanla karşılaştığı ülkeye yerleşmesi gerektiğini de ekledi. Eurypylos Patras'a geldiği zaman, Artemis'e sunulan yıllık kurbanı gördü ve kehanetin gerçekleştiğini anladı. Ama Patraslılar da aynı şekilde, sundukları kurbanlar ancak yabancı bir önderin buna tanık olması durumunda artık gereksiz olacağı bir kâhin tarafından kendilerine söylendiğinden, Eurypylos'un geldiğini görünce, Artemis'in öfkesinin yatıştığını anladılar. Eurypylos Patras'a yerleşti ve orada öldü. Mezarı şehrin akropolisinde gösteriliyordu.

3. Bu adı taşıyan üçüncü kahraman, bir Kos Adası kralıdır. Bu Eurypylos, Poseidon'la Astypalaia'nın oğluydu. Herakles Troia'dan dönüşünde Kos kıyılarına çıktığı zaman, Eurypylos ve oğulları onu kovmaya çalıştılar, ama Herakles gece şehre girdi ve onları öldürdü.

4. Dördüncüsü Telephos'un oğludur ve Troialıların safında savaşmıştır. Fakat Telephos iyileştiği zaman, bir daha ne kendisinin, ne de soyundan gelenlerin Yunanlara karşı savaşmayacağına dair yemin etmişti. Buna rağmen, Priamos'un kız kardeşi ve Eurypylos'un annesi Astyokhe, oğlunun Troia'ya gönderilmesine razı oldu ve Eurypylos orada Neoptolemos tarafından öldürüldü. Astyokhe, bir armağanla kandırılmıştı; ona, Zeus'un vaktiyle Ganymedes'e armağan ettiği altın asma fidanını vermişlerdi. Eurypylos, Grynos'un babasıdır (bkz. Grynos).

5. Beşincisi Poseidon'un oğullarından biridir. Libye'de, Kyrene ülkesinde hüküm sürüyordu. Argonautların Tritonis gölünden geçişleri sırasında, konukseverlik armağanı olarak bir avuç toprağı Euphemos'a veren bu Eurypylos'tur (bkz. *Euphemos*). Pindaros'a göre Eurypylos, bizzat tanrı Triton'un vücud bulmuş halidir. Başkalarına göre ise Eurypylos, Triton'un kardeşidir; annesi, Atlas'ın kızlarından Kelaino'dur. Eurypylos, Güneş'in kızlarından Sterope'yle evlenerek, Lykaon ve Leukippos adlı iki oğul sahibi oldu. Apollon'un, Nympha Kyrene'yi bu ülkeye getirmesi, onun hükümdarlığı dönemine rastlar (bkz. *Kyrene*).

Eurysakes (Εὐρυσάκης) Telamon'un oğlu Aias, Troia önlerinde Tekmessa adında bir tutsakla evlendi. Tekmessa, Phrygia kralı Teleutas'ın kızıydı (bkz. *Aias, Telamon'un oğlu*). Aias'ın Tekmessa'dan Eurysakes adında bir oğlu oldu. Aias, kendini öldürmeden önce bu oğlunu kardeşi Teukros'a emanet etti. Troia'nın alınışından sonra Eurysakes, babasının yurdu Salamis'e (Attike'de) döndü. Ama yolculuğunu amcası Teukros'un gemisinden başka bir gemide yaptı; bu da kral Telamon'un Teukros'a karşı hoşnutsuzluk duymasına yol açtı. Telamon, Teukros'u sürgüne yollayınca (bkz. *Teukros*) Eurysakes, tahtta büyükbabasının yerini aldı. Teukros, Telamon'un ölümünü öğrendiği zaman geri dönmek istedi, ama Eurysakes onu kovdu. Eurysakes, kardeşi Philaios'la birlikte Salamis Adası'nı Atinalılara verdi. Bu sayede iki kar-

deş Atina'da vatandaşlık hakkı kazandı. Başka bazı geleneklere göre Philaios, Eurysakes'in kardeşi değil oğludur ve yurdunu Atina'ya o teslim etmiştir. Her ne olursa olsun, Eurysakes'in ailesi Atina'ya yerleşti. Burada, onun soyundan gelenler arasında Miltiades, Kimon, Alkibiades ve tarihçi Thukydides sayılabilir.

Eurystheus (Εὐρυσθεύς) Perseus'un soyundan gelir ve Sthenelos dolayısıyla onun torunudur. Annesi, Pelops'un kızı Nikippe'dir. Amphitryon ile Alkmene öz kuzenleri olurlar (bkz. tab. 32). Eurystheus, Argolis'te Tiryns, Mykenai ve Mideia üzerinde hükûm sürüyordu. Bu iktidar ona, Zeus'un bir kehaneti ve Hera'nın bu kehanete dayanan bir hilesi sayesinde verilmiş bulunuyordu. Gerçekten de, Herakles doğacağı sırada Zeus, Perseus soyundan doğacak ilk kişinin Mikenai'de hükûm süreceğini bildirmişti. Kıskanan Hera, doğum tanrıçası Eileithyia'yı, Herakles'in doğumunu geciktirmesi (bkz. *Alkmene*) ve ana karnında henüz yedi aylık olan Eurystheus'un doğumunu hızlandırması için kandırdı. Böylece Eurystheus önce doğdu ve Zeus'un takdirinden yararlandı.

Eurystheus, Herakles efsanesinde, maddeten ve manen kusurlu, kahramanın karşısında korkudan titreyen ve tanrısal iradeyle elinde tuttuğu iktidarı hak etmeyen bir kimse olarak görünür. Herakles, Orkhomenoslu Minyailere karşı giriştiği seferden döndüğü zaman (bkz. *Erginos*) Hera onu delirtti ve kahraman, kendi çocuklarını öldürdü. Bunun üzerine Herakles, Pythia'ya akıl danışmaya gitti. Pythia ona, Tiryns'e giderek Eurystheus'un hizmetine girmesini söyledi. Eurystheus, Herakles'e, ünlenmesini sağlayan ve tanrılaşmasına hak kazandıran "işler"i yaptırdı. Ama Herakles'in iktidarı ele geçirmeye kalkışmasından korkarak, onun Mykenai surlarından içeri girmesine izin vermedi. Kendisini Herakles'e göstermeyip, emirlerini, Iphitos'u öldürdükten sonra kendisine sığınan habercisi Pelops oğlu Kopreus'la ona iletmekle yetiniyor; kahraman işlerinin ürünlerini getirdiği zaman da her defasında, bunları şehrin kapıları önüne bırakmasını aynı şekilde ona bildiriyordu. Dahası, Herakles'in muhtemel bir saldırısına karşı nihai bir sığınak olarak, kendine tunçtan bir küp yaptırmıştı. Eurystheus, Herakles'e sırasıyla, Nemea aslanını ve Lerna hydrasını öldürmesini, Oinoe geyiğini ve Erymanthos yabandomuzunu yakalamasını, kral Augias'ın ahırlarını temizlemesini, Stymphalos gölündeki kuşları avlamasını, Girit boğasını, Trakya kralı Diomedes'in kısraklarını yakalamasını, Amazonlar kraliçesi Hippolyte'nin kemerini getirmesini, Gerioneus'un sürüsünü, Hesperislerin bahçesindeki altın elmaları çalmasını emretti (bkz. *Herakles*). Fakat Eurystheus, ikinci ve üçüncü işler için Herakles'in başkalarından ücret aldığını bahane ederek, bu işleri kendi emriyle yapılmış kabul etmedi (bkz. *Herakles*). Herakles bütün bu sayılan işleri tamamladığı zaman Eurystheus, bir kurban töreni düzenleyerek kahramanı da törene davet etti. Ama Eurystheus'un oğulları kahramana, başkalarına verdiklerinden daha küçük bir et parçası verdiklerinde Herakles, kendini aşağılanmış sayarak Eurystheus'un üç oğlunu öldürdü.

Bundan sonra Herakles Tiryns'e yerleşmek istedi. Ama kendisini kindarca izleyen Eurystheus buna engel oldu. Hat-

ta kahramanın ölümünden sonra bile, onun soyundan gelenler barınacak bir yer bulamadılar; çünkü, Eurystheus onların Keyks tarafından kendisine teslim edilmelerini sağlamaya çalışıyordu. Ama sonunda Attike'de barınacak bir yer buldular. Eurystheus bir ordunun başında Atinalıların üzerine yürüdü, ama bir çarpışma sırasında öldürüldü. Kellesi Alkmene'ye götürüldü. Alkmene onun gözlerini oydu.

İskenderiye döneminde derlenen ayrı bir gelenekte, Herakles'in Eurystheus'un âşığı olduğu ve ona duyduğu aşk yüzünden, bu On İki İş'i yerine getirdiği anlatılır.

Eurytion (Εὐρυτίων) 1. Peirithoos'un nişanlısını kaçırmaya kalkışan ve bu yüzden Kentauroslarla Lapitliler arasında savaşa yol açan bir Kentauros.

2. Olenos kralı Deksamenos'un (bkz. *Deksamenos)* kızı Mnesimakhe'yle zorla evlenmeye kalkıştığı için Herakles tarafından öldürülen bir başka Kentauros'un adı da Eurytion'dur.

3. Aktor'un oğlu da aynı adı taşır (ayr. bkz. *Iros*). Phthialı bir kahraman olan bu Eurytion, Kalydon avına katılanlardandı. Peleus, Phokos'un öldürülmesinden sonra (bkz. *Peleus* ve *Aiakos*) onun sarayına sığındı. Eurytion onu günahından arındırdı. Krallığının üçte birini ve bunun yanısıra kızı Antigone'yi eş olarak ona verdi. Kalydon avı sırasında Peleus, kayınpederini kazara öldürdü. Bu yeni cinayetin ardından Akastos'un sarayına sığınmak zorunda kaldı (bkz. *Akastos* ve *Astydameia*).

4. Geryoneus'un sığır çobanı Eurytion için bkz. *Geryoneus* ve *Herakles*.

Eurytos (Εὔρυτος) 1. Tanrılara karşı savaşa katılmış olan devlerden birinin adı. Dionysos onu bir *thyrsos* (Dionysos'un asası) darbesiyle öldürmüştür.

2. Ama bu adı taşıyan en ünlü kahraman, Herakles döngüsünde rol oynayan Iole'nin babasıdır.

Eurytos, Oikhalia (bazen Tesalya'da, bazen Messenia'da, bazen de Euboia'da bulunduğu söylenen bir şehir) kralıydı. Ünlü bir okçu olan ve ustalığı nedeniyle kendisine tanrısal okçu Apollon'un oğlu gözüyle bakılan Melaneus'un oğluydu. Annesi Stratonike'ydi. Eurytos, Pylon'un kızı Antiokhe'yle evliydi ve Deion (ya da Molion), Klytios, Tokseus ve Iphitos adlarında dört oğlu ile Iole adında bir kızı vardı. Eurytos'a ok atma yeteneği babasından miras kalmıştı. Efsanenin Homeros versiyonuna göre Eurytos, Apollon'a meydan okumuş, Apollon da Eurytos'un bu densizliğini, onu "yaşlılık çağına ulaşamadan" öldürerek cezalandırmıştır. Eurytos, ok atmasını öğrettiği Herakles'in öğretmeni olarak da geçer. Eurytos'un yayı, oğlu Iphitos'a miras kaldı ve o da bunu, Odysseus'u evinde konuk ettiği zaman, onun kendisine verdiği bir mızrakla bir kılıca karşılık konukseverlik armağanı olarak kahramana verdi. Odysseus karısının taliplerini bu yayla attığı oklarla öldürmüştür.

Eurytos'un en çok bilinen efsanesi, onu Herakles'in düşmanı olarak gösterir. Eurytos, her zaman için bütün Yunanlara açık bir yarışma ilan etmişti. Ok atmada kendisini yenebilecek okçuyu kızıyla evlendirecekti. Herakles bu meydan okumayı kabul etti ve Eurytos'u yendi. Ama Eurytos'un oğulları, vaat edilen ödülün verilmesinden yana değillerdi; Herakles'in, kız kardeşlerinden çocukları olursa, vaktiyle geçirdiği cinnet sırasında yaptıklarını tekrarlayıp çocukları öldürmesinden korku-

yorlardı (bkz. *Herakles*). Yalnızca Iphitos, kahramandan yana çıktı. Bundan sonrası için efsaneler farklı şeyler anlatmaktadır. Bazılarına göre Eurytos Herakles'i, gerçekte Autolykos tarafından kaçırılan sığır sürüsünü çalmakla suçlar ve Iphitos, kahramanı temize çıkarmak için sürüyü onunla birlikte aramayı teklif eder. Bunun üzerine yeniden cinnet nöbetine tutulan Herakles, Iphitos'u Tiryns surlarından aşağıya atar. Bazılarına göre, hırsızlığı yapan Herakles'tir aslında. Iphitos gelip kendi payını istediği için Herakles onu öldürür. Herakles, bu cinayetin kefareti olarak Hermes tarafından köle olarak satılır ve onu Omphale satın alır (bkz. *Herakles*). Eurytos ise, oğlunun ölümünün kefareti olarak Herakles'in ödemeye hazır olduğu bedeli reddeder. Daha sonra köleliği sona erince Herakles, Oikhalia'ya karşı bir sefere girişir. Şehri alır, Eurytos'u ve oğullarını öldürür, Iole'yi ele geçirip tutsak olarak götürür. **3.** Bir diğer Eurytos, Hermes'in oğlu, Ekhion'un kardeşidir. Argonautlar arasında yer alır (bkz. *Erytos*).

4. Bkz. *Molionidler*

Euthymos (Εὔθυμος) Lokrisli Euthymos, Temesa şehri sakinlerinin, Alybas adındaki bir daimona her yıl ödedikleri korkunç bir vergiden kurtaran, Güney İtalyalı bir kahramandır. Bu daimon, Odysseus'un yoldaşlarından Polites'in ruhundan başkası değildi. Odysseus Temesa'ya çıktığında, o sırada sarhoş olan Polites, ülkeden bir genç kıza tecavüz etmiş, ülke sakinleri de onu taşlayarak öldürmüşlerdi. Bunun üzerine Polites'in ruhu onlara türlü çeşit eziyetler etmeye başladı; kendisine bir tapınak yapılmasını ve her yıl ülkenin en güzel kızının kendisine sunulmasını şart koştu. Bu vergi, Lokrisli ünlü dövüşçü Euthymos'un ortaya çıkmasına ve canavara meydan okuyarak onu yenmesine ve ülkeyi terk etmek zorunda bırakmasına kadar sürdü. Euthymos genç kızla evlendi. Çok ileri bir yaşa kadar yaşadı ve ölecek yerde bir gün esrarengiz bir şekilde ortadan kayboldu.

Eetion : APD., *Bibl.*, III, 12, 6; *Il.*, VI, 395 ve dev.; STRAB., XIII, 585 ve dev.

Egeria: Ov., *Fast.*, III, 273 ve dev.; *Metam.*, XV, 482 ve dev.; STRAB., V, 3, 12, s. 239; IUVEN., *Sat.*, III, 11, ve dev.; LIV., I, 21, 3; PLUT., *Numa*, 13; DEN. HAL., II, 60 ve dev.; ARN., *Adv. Nat.*, V. 1. G. DUMÉZIL, *Mitra-Varuna*, s. 59.

Eidothea : 1) DION. PERIEG, 259; *Odys.*, IV, 365-440; NONNOS, *Dionys.*, I, 37; 43; 102; ANTHTOL., IX, 474. **2)** ANTON. LIB., *Transf.*, 30. **3)** Skol. ad SOPH., *Antig*, 972; ad APOLL. RH., *Arg.*, II, 178; DIOD. SIC., IV, 43; APD., *Bibl.*, III, 15, 3; skol. ad *Odys.*, XII, 70.

Eileithyia : *Il.*, XI, 271; XIX, 119; HES, *Theog.*, 922; PIND., *Nem.*, VII, 2; APD., *Bibl.*, I, 3, 1; DIOD. SIC., V, 72; OV., *Met.*, IX, 285 ve dev.; ANTON. LIB., *Tr.*, 29; *Hom. Delos'a Övgü*, 98 ve dev.

Ekhemos : PAUS., I, 41, 2; 44, 10; VIII, 5, 1; 45, 3; 53, 10; DIOS. SIC., IV, 58; HDT., IX, 26; skol. ad PIND., *Ol*, X, 79; ET. BYZ., *s. v.* Ἑκαδημος; ARN., *Adv. Nat.*, IV, 27; VI, 3.

Ekhetlos : PAUS., I, 32, 4; karş. 15, 3.

Ekhetos : *Od.*, XVIII, 85 ve skol.; 116 ve skol.; XXI, 308; EUST., ad *Hom.*, s. 1839; APOLL. RH., *Arg.*, IV. 1092 ve skoll.

Ekhidna : HES., *Theog.*, 295 ve dev., EPIMEN., fr. 10, s. 236 (Kinkel); PAUS., VIII, 18, 2; APD., *Bibl.*, II, 1, 2, 3, 1 ve dev., 5, 11, IIDT., IV, 9 ve 10; ET. BYZ., s. v.; Γελωνοί, Σκύθαι; DIOD. SIC., II, 43, 3.

Ekhion : 1) APD., *Bibl.*, 4, 1, 12; 5, 2; HYG., *Fab.*, 178; OV., *Met.*, III, 125 ve dev., X, 686. **2)** PIND., *Pyth.*, IV, 179, APOLL. RH., *Arg.*, I, 52; HYG., *Fab.*, 14; VAL. FL., *Arg.*, I, 440; I, 134 vs.; OV., *Met.*, VIII, 311.

Ekho : COLUM., *R. R.*, IX, 5; *Anthol. Pal.*, IX, 27; MOSKHOS, *Idiller* (in STOB. *Anthol.*, LXIII, 29, ed. Legrand. II, s. 80); OV., *Met.*, III, 356 ve dev.; PTOL., HEPH., VI; karş. J. BOLTE, *Das Echo in Volksglaube und Dichtung, S. P. A. W.*, 1935, s. 262-288, 852-862, LONGUS *Daphnis et Chloe*, III, 23.

Elatos : 1) ve **2)** APD. *Bibl.*, III, 9, 1; PAUS., VIII, 4, 2 ve dev.; 48, 6; X, 34, 3.

Elektra : 1) HES., *Theog.*, 266; *Hom., Demeter'e Övgü*, 428. **2)** APD., *Bibl.*, III, 10, 1; 12, 1; CONON. *Narr.*, 21; VERG., *Aen.*, III, 163 ve dev.; VIII, 135; SERV., ad VERG., *Aen.*, III, 167; 104; VII, 207; X, 272; HELLANIKOS., *Frg.* 56; 129; DIOD. SIC., III, 48 ve dev.; EUR., *Phonissai*, 1136. **3)** STESIKHOROS, *fragmanlar*; AISKH., *Agamemn., Khoeph., passim*; SOPH., *Elek.*; EUR., *Elek.*; HYG., *Fab.*, 108; 17; 122; HELLANIKOS, fr. 43.

Elektryon : APD., *Bibl.*, II, 4, 5 ve dev.; skol. ad *Il.*, II, 494; XIX, 116; ad APOLL. RH., *Arg.*, I, 747; DIOD, SIC., IV, 67, 7

Elephenor: TZET., ad LYC., 911; 1034; HYG., *Fab.*, 97; APD., *Bibl.*, III, 10, 8; PLUT., *Thes.*, 35; PAUS., I, 17, 6; *Il.*, II, 540; IV, 463.

Eleusis : SERV., ad VERG., *G.*, I, 19, PAUS., I, 38, 7; HYG., *Fab.*, 147.

Elis : CONON., *Narrat.*, 14.

Elpenor : *Od.*, X. 550 ve dev.; XI, 57 ve dev.; XII, 10 ve dev., IUVEN., XV. 22; Ov., *Ibis*, 487; THEOPHR., *H. pl.*, V, 8, 3; SERV., ad VERG., *Aen.*, VI, 107; karş. M. MAYER, *Rhodier, Chalkidier und die Odyssee, J. D., A. I.*, 1925, s. 42 ve dev.

Elymos : DEN. HAL., I, 52 ve dev. Bkz. *Aigestes.*

Empousa : ARISTOPH., *Kurbağlar.*, 294; APOLL. TYAN., II, 4; IV, 25; ETYM. MAGN., *s. v.* Ἔμπουσα; keza, SUID., *Lex.*, skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, III, 862.

Enarophoros : APD., *Bibl.*, III, 10, 5; PLUT., *Thes.*, 31; PAUS., III, 15, 1.

Endymion : APD., *Bibl.*, 1, 7, 5; APOLL. RH., *Arg.*, IV, 57 ve skol.; HYG., *Fab.*, 271; PAUS., V, 1, 2; PLAT., *Phaidon*, 72 c; CIC., *De Fin.* V, XX, 25; *Tusc.*, I, XXXVIII, 92.

Enipeus : *Od.*, XI, 238; APD., *Bibl.*, I, 9, 8; DIOD. SIC., IV, 68, 3; EUST., ad HOM., s. 1681. Bkz. *Tyro.* Karş. OV., *Met.*, VI, 116.

Entoria : PLUT., *Bioi paralleloi.*, 9; ARATOS, *Phen.*, 137.

Enyo : *Il.*, V, 592 ve skol. ad *Il.*, V, 333; CORNUT., 21; QUINT. SMYRN., VIII, 425; PAUS., I, 8, 5.

Eos : APD., *Bibl.*, I, 2, 2; 4, 4; 9, 4; III, 12, 4 ve dev.; 14, 3; ANTON. LIB., *Tr.*, 41; HES., *Theog.*, 371 ve dev.; 378 ve dev.; 986 ve dev.; HYG., *Fab.*, 160; 189; 270; PIND., *Olymp.*, II, 83; *Nem.*, VI, 59; *Hom., Aphrodite'ye Övgü*, 218 ve dev.; QUINT. SM., II, 540 ve dev.; TZET. ad LYC., 18 skol. ad *Il.*, XI., 1; PROP., II, 18, 7 ve dev.; *Od.*, V, 1 ve dev.; 121 ve dev.; IV, 188; OV., *Met.*, XIII, 581 ve dev.; VII, 690 ve dev.; EUR., *Hipp.*, 454 ve dev., PAUS., I, 3, 1.

Epaphos : APD., *Bibl.*, II, 1, 3 ve dev.; TZET., ad LYC., 894; HYG., *Fab.*, 145 ve 149; AISKH., *Ikedites.*, 41 ve dev.; 580 ve dev.; *Prom.*, 865 ve dev.; HDT., II, 153; III, 27 (Epaphos'u Mısırlı tanrı Apis'le özdeşleştirir); OV., *Met.*, I, 748 ve dev.

Epeigeus : *Il.*, XVI, 570 ve dev.

Epeios : 1) PAUS., V, 1, 4 ve 8; bkz. J. BÉRARD, *Colonisation*, s. 354 ve Elis, *Endimion, Aitolos* maddeleri. **2)** *Od.*, VIII- 492 ve dev.; XI, 523; VERG., *Aen.*, II, 264; SERV., ad VERG., Aen., X., 179; *Il.*, XXIII, 653, 699; 826-849; VELL. PAT., I, 1 (onarılmış metin); IUSTINUS, XX, 22, 1; LYC., *Alex.*, 930; 946-950; karş. TZET., 947; CALL., ed. Cahen s. 173. Bkz. J. BÉRARD, *Colonisation*, s. 349 ve dev.

Epeiros : PARTHEN., *Narr., am.*, 32.

Ephialtes : APD., *Bibl.*, I, 6, 2

Epidius : SUET., *gr. ve ret.*, s. 28.

Epigonlar: APD., *Bibl.*, III, 7, 2; DIOD. SIC., IV, 66; PAUS., IX, 5, 13 ve dev.; 8, 6,; 9, 4 de dev., HYG., *Fab.*, 70, karş. HDT., IV, 32, *Fr. gr.* çev., Nauck, 2. bas., s. 19 ve 173 ve dev., (AISKH ve SOPH. trag.); skol. ad. PIND., *Puth.*, VIII, 68. Ayrıca bkz. *Eriphyle.*

Epimelides : ANTON. LIB., *Tr.*, 31; skol. ad *Il.*, XX, 8; ALKIPHR., III, 11; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, IV, 1322.

Epimetheus : HES., *Theog.*, 511 ve dev.; *Işler ve günler*, 83 ve dev.; APD. *Bibl.*, I, 2, 3; 7, PIND., *Pyth.*, V, 35; PLAT., *Protag.*, 320; HYF., *Fab.*, 142.

Epione: PAUS., II, 27, 5; 29, 1; SUID., *s.* v. skol. ad *Il.*, IV, 195; PIND., *Pyth.*, III, 14.

Epopeus : 1) PAUS., II, I, 1, 6, 4; II, 1, APD., *Bibl.*, I, 7, 4; III, 5, 5; skol. ad APOLL., Rh., *Arg.*, IV, 1090; HYG., *Fab.*, 8. **2)** HYG., *Fab.*, 204; 253; OV., *Met.*, II, 589 ve dev.; SERV., ad VERG., *Georg.*, I, 403; WESTERN., s. 438.

Erebos : HES., *Theog.*, 123 ve 125 (apokrif mısra), HYG., *Fab., prel.*, karş. CIC., *De Nat Deor.*, III, 17.

Erethkheus : *Il.*, II, 547; APD., *Bibl.*, I, 7, 3; 9, 4; III, 14, 8; 15, 1; 4 ve 5; DIOD. SIC., I, 29, 1; IV, 76, 1; HDT., VII, 189; VIII, 55; DION. HAL., XIV, 2; PAUS., I, 5, 3; 27, 4; 38, 3; VII, 1, 2 ve dev.; LYC., *K. Leokr.*, 98 ve dev. (EUR'dan alıntılarla); PLUT., *Parall.*, 20; CIC., *Pro Sestio*, 21, 48; *Tusc.*, I, 48, 116; *De N. Deor.*, III, 19, 50; *De Fin.*, V, 22, 62; HYG., *Fab.*, 46, 48; 238; EUR., *Ion.*, 267; 277-280; 1007 ve fr. in Nauck, 2. bas., 464 ve dev.; kayıp *Erethkheus* trag. skol. ad SOPH. *Oid. Kol.*, 100; ERAT., *Kataster.*, 13.

Erginos : 1) APD., *Bibl.*, II, 4, 11; skol. ad APOLL. Rh., *Arg.*, I, 185; PIND., *Ol.*, XIV, 2 ve dev., TZET., ad LYC., 874; *Chil.*, II, 226 ve dev., PAUS., IX, 17, 1; 37, 2; 38, 4; DIOD. SIC., IV, 10; EUR., *Her. çılg.*, 49 ve dev.; 220; POLYEN., *Strat.*, I, 1, 3, 5; skol. ad EUR., *Phonis.*, 53. **2)** APOLL. Rh., *Arg.*, I, 185 ve skol.; II, 896; skol. ad PIND., *Pyth.*, IV, 61; HYG., *Fab.*, 14; Val., FLACC., *Arg.*, I, 415; V, 65; VIII, 177; APD., *Bibl.*, I, 9, 16.

Eridanos : HES., *Theog.*, 338; HDT., III, 115; PHEREK., ed. *Müller.* fr. 33; APOLL. RH., *Arg.*, I, 627 ve skol. Bkz. *Argonautlar* ve DELAGE, *La Géographie dans les Argonautiques*, s. 220 ve dev.

Erigone : 1) HYG., *Fab.*, 130; *Astr. poet.*, II, 4; APD., *Bibl.*, III, 14, 7; skol. ad *Il.*, XXII, 29; EL., *Var. Hist.*, VII, 28; SERV., ad VERG., *Georg.*, II, 389; STAT., *Theb.*, XI, 644-647. **2)** PAUS., II, 18, 6, 7; HYG., *Fab.*, 122; APD., *Ep.*, VI, 25; 28; *Fr. Hist. Gr.*, (Müller), I, 546 (Paros mermeri); ETYM., MAGN., *s.* v. Αἰώρα; TZET., ad LYC., 1374; SOPH., kayıp trag. *Aletes* ya da *Erigone.*

Erikhthonois : APD., III, 14, 6 ve dev.; PAUS., I, 2, 6; 14, 6; 18; 2; 24, 7; skol. ad *Il.*, II, 547; EUR., *Ion.*, 20 ve dev.; 266 ve dev.; 1001; PLAT., *Tim.*, 23 d-e (KARYSTOSLU ANTIGONOS, fr. 12). NONNOS, ed WESTERMANN s. 539 ve dev.; TZET., ad LYC., 111; HYG., *Fab.*, 166; *Astr. poet.*, II, 13; ERAT., *Kat.*, XIII; SERV., ad VERG., *Georg.*, III, 113 ve VERG., *ibid.*, 274; OV., *Met.*, II, 552 ve dev.; PLIN., *H. N.* VII, 197; karş. M. FOWLER, *Erikhthonios, Cl. PH.*, 1943, s. 28-32.

Erinona : SERV., ad VERG., *Ecl.*, X, 18.

Erinyeler : HES., *Theog.*, 156-190; APD., *Bibl.*, I, 1, 4; *Il.*, IX 571; XIX, 87, vs. TZET., ad LYC., 406; AISKH., *Eumenides, passim;* EUR., *Orestes, passim;* VERG., *Aen.*, VI, 571; VII, 324; XII, 846; karş. A. H. KRAPPE, Ἐρινύς, *Rh. Mus.*, 1932, s. 305-320; J. TOUTAIN, *L'évolution de la conception des Erinyes dans le mythe d'OReste... Mél, Cumont*, s. 449-453.

Eriphyle : APD., *Bibl.*, I, 9, 13; III, 6, 2; 7, 5; TZET., ad LYC., 439; *Od.*, XV, 248; XI, 326 ve skol.; PAUS., V, 17, 4; HYG., *Fab.*, 73; SERV., ad VERG., *Aen.*, 445; DIOD. SIC., IV, 65 ve dev.; ayr. bkz. SOPH'un kayıp tragedyası *Eriphyle*'den fragmanlar (ed. Nauck, s. 139); CIC., *De opt. gen. or.*, IV, 18; PHILOD., De Mus., s. 87 ve dev.

Eris : Il., IV, 449; 518; 740; XI, 3; 73; XVIII, 535; XX, 48; HES., *Theog.*, 225 ve dev.; *Kalkan.*, 148; 156; *Iş. vegün.*, 11 ve dev.; HYG., *Fab., prel.*; *Fab.*, 92; SERV., ad VERG., *Aen.*, I, 27; APUL., *Metam.*, 10; TZET., ad LYC., 93.

Eros : HES., *Theog.*, 120 ve dev. (Bkz. ed. Mazon s. 26); PROKL., *Timaios komanteri*, s. 368 (Schn.); ARISTOTELES, *Meta.*, I, 4; PLAT., *Sympos., passim* (bkz. özellikle Diotime mitosu); ARISTOPH., *Kuşlar*, 695 ve dev.; PAUS., VIII, 21, 2; IX, 27, 1 ve dev.; NONN., *Dionys;* VII, 1 ve dev.; ALKEUS, *fr.* 13; ANAKREON, *fr.* 47; 48; 63 vs. AISKH., *Iketides.*, 1039 ve dev.; SOPH., *Trakh.*, 354; 441; *Antig.*, 781 ve dev.; EURIP., *Hippol.*, 1269 ve dev. vs; APOLL. RH., *Arg.*, III, 111 ve dev.; BION., *id.*, I, 80 ve dev., OV., *Met.*, I, 452 ve dev.; V, 363 ve dev.; *Am.*, I, 2, 23 ve dev.; HOR., *Carm.*, II, 8, 14; karş. APUL., *Met.*, IV, 32 ve dev.; V, 1 ve dev. (Psykhe ve Aşk hikâyesi); CIC., *De Nat. Deor.*, III, 23, 59 ve dev.

Eryks : APD., *Bibl.*, II; 5, 10; HYG., *Fab.*, 260; SERV., ad VERG., *Aen.*, I, 570; APOLL., RH., *Arg.*, IV, 910 ve dev.; DIOD. SIC., IV, 23, 2; 83, 1; EUST., ad *Il.*, XIII, 43. Bkz. J. BÉRARD., *Colonisation*, s. 430 ve dev.

Erylus : VERG., *Aen.*, VIII., 561 ve dev., ve SERV., *ad loc.*; karş. JOH. LYD., *De Mens.*, I, 8.

Erymanthos : 1) PTOL. HEPH., I. **2)** PAUS., VIII, 24, 1 ve dev.; EL., *Hist., Var.*, II, 33.

Eryalkhthon : 1) ATHEN., X, 416 ve dev., (HELLAN.'dan alıntıyla); CALLIM., *Dem.'e Övgü*, 24 ve dev.; LYC., *Alex.*, 1393, ve TZET., ad mısra 1396; OV *Met.*, VIII, 738-878. Karş. K. J. MCKAY, *Erysichthon...*, Ek VII ad *Mnemosyne*, Leyde, 1962. **2)** APD., *Bibl.*, III, 14, 1 ve 2; PLAT.,

Krit., 110 *a*: ATHEN., IX, 392 D; PAUS., I, 18, 6.

Erytos : PIND., *Pyth.*, IV, 179; APOLL. RH., *Arg.*, I, 52; APD., I; 9, 16; HYG., *Fab.*, 14, 160.

Eteokles : APD., *Bibl.*, III, 6, 1 ve dev.; HYG., *Fab.*, 68; PAUS., IX, 5, 5 ve dev.; 25, 2; EUR., *Phoinis.*, 63 ve dev.; skol. *ad loc*; SOPH., *Did.*, *Kol.*, 1295; STAT., *Theb.*, *passim*; AISKH., *Yediler Thebai'ye Karşı*, *passim*, isim konusunda karşı. P. KRETSCHMER, *in Glotta*, 1954, s. 11; *contra*, F. VIAN (bkz. *Minyas* md.).

Ethemea : HYG., *Astr. poet.*, II, 16.

Etias : PAUS., III, 22, 11.

Euadne : 1) PIND., *Ol.*, I, 30 ve dev.; HYG., *Fab.*, 157. **2)** APD., *Bibl.*, III, 7, 1; HYG., *Fab.*, 243; 256; OV., *Ars Amatoria*, III, 21 ve dev.; *Pont.*, III, 1, 111; *Trist.*, V, 14, 38; EUR., *Iketides*, 985 ve dev.; STAT., *Theb.*, XII, 800 ve dev.; ve LACT. PLAC., ad m. 801.

Euandros : 1) DIOD. SIC., 79. **2)** APD., *Bibl.*, II; 13, 5. **3)** DEN. HAL., I, 31 ve dev.; LIV., I, 5, 7 ve dev.; VARR., *L. L*, V, 21, 53; PAUS., VIII, 43, 2 ve dev.; OV., *Fast.*, I, 471 ve dev.; VERG., *Aen.*, III, 51 ve dev.; ve SERV., *ad loc*; HYG., *Fab.*, 277; IUSTINUS, 43, 1, SOLIN., I; 4; II, 8; TAC., *Ann.*, XI, 14; PLUT., *Qu. rom.*, 56. Karş. J. BAYET, *Hercule Romain*, Paris, 1926; *Les Origines de l'Arcadisme romain*, *Mél. Ec. fr. de R.*, 1920, s. 63-143.

Euboouleus : PAUS., I, 14, 2; skol. ad LUK., *Yosmaların Konuşmaları*, II, 1; ISK. KLEMES, *Protep.*, s. 25; PAUS., IX, 8, 1; karş. CIC., *De Nat. Deor.*, III, 21, 53 (ed. Müller).

Eudoros : *Il.*, XVI. 179 ve dev., EUST., ad Hom., 1697, 56.

Euenos : APD., *Bibl.*, I, 7, 7; skol. ad *Il.*, IX, 557; TZET., ad LYC., 561; HYG., *Fab.*, 242; SIMONIDES., fr. 216.

Euippe : 1) PARTH., *Erot.*, 3; karş. Nauck, *Fr. tr. gr.*, s. 141 (SOPH. kayıp tragedya); karş. EUST., 1796, 61. **2)** Bkz. *Athamas*.

Eukhenor : *Il.*, XIII, 663 ve dev.; PIND., *Ol.*, XIII, 82; CIC., *De Div.*, I, 40.

Eulimene : PARTH., *Narr.*, 35.

Eumaios : *Od.*, XIII, 404, XIV, *passim*; XV, 301 ve dev.; 403 ve dev.; XVI, 11, 153; XVII, 182 ve dev.; 507 ve dev.; XXI, 188 ve dev.; XXII, 157 ve dev.

Eumelos : 1) *Il.*, II, 714; 763; XXIII, 376; *Od.*, IV, 796. **2)** ve **3)** bkz. *Agron ve Botres*.

Eumolpos : HYG., *Fab.*, 157; 273; APD., *Bibl.*, II, 5, 12; III, 14, 4; ET., BYZ., *s. v.* Αιθίοψ; skol ad SOPH.; *Oid. Kol.*, 1053; PAUS., I, 38, 2; II, 14, 3; skol. ad EUR., *Phoinis.*, 854; PHOTIOS., **Lex.**, *s. v.* Εύμολπίδαι. Karş. P. FOUCART, *Les Mystères d'Eleusis*, Paris, 1914.

Euneos : APD., *Bibl.*, I, 9, 17; *Il.*, VII, 467 ve dev.; XXI, 40 ve dev.; XXIII, 746-767; karş. XXI, 41; STRAB., I, s. 41.

Eunomos : APD., II, 7, 6; DIOD. SIC., IV, 36, 2; PAUS., II, 13, 8; ATHEN., IX, 410 f; ve dev.; TZET., ad LYC., 50-51; *Chil.*, II, 456 ve dev.; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, I, 1212.

Eunostos : PLUT., *Quaest., gr.*, 40.

Euphemos : PIND., *Pyth.*, 1, 44; skol. ad PIND., *Pyth.*, IV, 1 ve dev.; APOLL. RH., *Arg.*, I, 182; II, 536 ve dev.; IV, 1755; HYG., *Fab.*, 14; TZET., *Chil.*, II, 618; ad LYC., 886.

Euphorbos : *Il.*, XVI, 808; XVII, 1 ve dev.; 81; PAUS., II, 17, 3; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, I, 645; DIOG., LAERT., VIII, I, 4.

Euphorion : PTOL., HEPH., IV, 1.

Euphrates : PS.-PLUT., *De Fluv.*, 20.

Europe : 1) Bkz. *Euphemos*. **2)** HES., *Theog.*, 357; skol. ad EUR., *Resos.*, 28. **3)** Skol. ad EUR., *Orestes*, 932. **4)** APD., *Bibl.*, II, 1, 5; TZET., *Hist.* VII, 371. **5)** *Il.*, XIV, 321 ve dev.; skol. ad *Il.*, XII, 292; II, 494, APD., *Bibl.*, II, 5, 7; III, 1, 1 ve dev.; III, 4, 2; CONON. *Narr.*, 32; 37; BAKKHYL., XVI, 29 ve dev.; MOSKH., *Id.*, II; skol. ad PLAT., *Tim.*, 24 *e*; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, III, 1186; DIOD. SIC., IV, 60, 3; V, 78, 1; OV., *Met.*, II, 836 ve dev.; *Fast.*, V, 603 ve dev.; HYG., *Fab.*, 178; THEOPHR., *P. phyt. Hist.* 1, 15; PLIN., *N. H.*, XII, 5; HOR., *Od.*, III, 27, 25 ve dev.; APUL., *Metam.*, VI, 39; HES., *s. v.* Καρνείος; ET., BYZ., *s. v.* Δωδώνη; TZET., *Antehom.*, 101; *Chil.*, I, 473; ERAT., *Cat.*, 33; HYG., *Astr. poet.*, II, 35. Karş. L. DE BRAUW. *Europe en de Stier*, disertasyon, Amsterdam, 1940.

Euros : *Il.*, II, 145; XVI, 765; *Od.*, V, 332; XIX, 206; NONN., *Dion.*, VI, 30 ve dev.; VERG., *Aen.*, I, 131 ve dev.; ve SERV., *ad loc*; OV., *Met.*, I, 61.

Euryalos : 1) APD., I, 9, 13; 16; III, 7, 2; *Il.*, II, 559-568; VI, 20-28; XXIII, 653-699. **2)** PARTH., *Erot.*, 3. **3)** VERG., *Aen.*, IX, 179 ve dev.; 433.

Eurydike : 1) SEN., *Herakles'in Çılgınlığı*., 569 ve dev.; *Herakles Otia'da*, 1061 ve dev.; OV., *Met.*, X, 1 ila 64; VERG., *Georg.*, IV, 454 ve dev.; ve SERV., *ad loc.*; HYG., *Fab.*, 164; APD., *Bibl.*, I, 3, 2; MOSKHOS, *Id.*, III, 124; DIOD. SIC., IV, 25; CONON., *Narr.*, 45; PAUS., IX, 30, 6; bkz. *Orpheus Efsanesi*. **2)** APD., II, 2, 2; III, 10, 3. **3)** APD.,

Bibl., I, 9, 14; III, 6, 4; HYG., *Fab.*, 273 (bkz. *Arkhemoros*). **4)** PAUS., V, 17, 7. **5)** SOPH., *Antig.*, 1180 ve dev.

Euryganeia : 1) Skol. ad EUR., *Phoinis.*, 1760 ve 13. **2)** APD., *Bibl.*, III, 5, 8; PAUS., IX, 5, 5; skol. ad EUR., *Phoinis.*, 63.

Eurykleia : 1) Skol. ad EUR., *Pholnissai*, 13. **2)** *Od.*, I, 429; XIX, 401; HYG., *Fab.*, 125.

Eurylokhos : *Od.*, X, 205 ve dev.; 429 ve dev.; XII, 278, 339 ve dev.

Eurymakhos : *Od.*, II, 177; XVIII, 349 ve dev.; XX, 359 ve dev.; XXI, 245 ve dev.; XXII, 44 ve dev.

Eurymedon : 1) *Od.*, VII, 58; skol. ad *Il.*, XIV, 295. **2)** APD., *Bibl.*, II, 5, 9; III, 1. 2. **3)** PAUS., II, 16, 6.

Eurymos : HES., s. v. Εὐρύμας; PLUT., *Kardeş Sevgisi Üz.*, 11; LIBAN., *Epist.*, 389.

Eurynome : HES., *Theog.*, 358; 907; APD., *Bibl.*, III, 12, 6; *Il.*, XVIII, 394 ve dev., APOLL. RH., *Argon.*, I, 503; TZET., ad LYC., 1192; PAUS., VIII, 41, 4 ve dev.

Eurynomos : PAUS., X, 28, 4.

Eurypylos : 1) *Il.*, II, 734-737; V, 76-83; VI, 36; XI, 575-592; 806-848; HYG., *Fab.*, 81; 97; 114. Karş. OV., *Met.*, XIII, 353 (burada belki Euryp. sözkonusudur); VERG., *Aen.*, II, 114. **2)** PAUS., VII, 19, 1 ve dev. **3)** *Il.*, II, 677; skol. ad XIV, 255; PIND., *Nem.*, IV, 25 ve skol. APD., *Bibl.*, II, 7, 1. **4)** Skol. ad IUVEN., *Sat.*, VI, 654; *Od.*, XI, 519 ve skol.; HYG., *Fab.*, 112; 113; SERV., ad VERG., *Ecl.*, VI, 72. **5)** PIND., *Pyth.*, IV, 33; APOLL. RH., *Arg.*, IV, 1551; skol. ad PIND., *loc. cit.* 57; TZET., ad LYC., 902; CALL., *Ap. Övgü*, 92.

Eurysakes : SOPH., *Aias*, 530 ve dev.; 972 ve dev.; SERV., ad VERG., *Aen.*, I, 619; TZET., ad LYC., 53; IUSTIN 44, 3; PLUT., *Solon.*, 10; PAUS., I, 35, 2 ve dev.; II, 29, 4.

Eurystheus : *Il.*, XV, 639 ve dev.; XIX, 95-133, ve skol. ad m. 117; *Od.*, XI, 620; APD., *Bibl.*, II, 4, 5; V, 1 ve dev.; 8, 1, III, 9, 2; HES., *Kalkan*, 89 ve dev.; TZET., *Chil.*, II, 172 ve dev.; 192 ve dev.; DIOD. SIC., IV, 12 ve dev.; ATHEN., XIII, 603 *d*; IV, 157 *f*; skol. ad *Il.*, XV, 639; PAUS., I, 32, 5; IV, 34, 6; IX, 11; 3; PIND., *Pyth.*, IX, 137; ANTON. LIB., *Tr.*, 33.

Eurytion : 1) *Od.*, XXI, 295 ve dev., ve skol.; OV., *Met.*, XII, 219; PAUS., V, 10, 2. **2)** HYG., *Fab.*, 31; 33; APD., *Bibl.*, II, 5, 4; bkz. *Deksamenos ve Kentauroslar*. **3)** APD., *Bibl.*, I, 8, 2; III, 13, 1; skol. ad *Il.*, XVI, 175; TZET., ad LYC., 175; ANTON, LIB., *tr.* 38; OV., *Met.*, VIII, 311; DIOD. SIC., IV, 72, 6; skol. ad ARISTOPH. *Bulutlar*, 1063; EUST., ad HOM., s. 321 (*Il.*, II, 684).

Eurytos : 1) APD., *Bibl.*, I, 6, 2; HYG., *Fab.*, *prel.* **2)** APD., *Bibl.*, II, 6, 1 ve dev.; II, 4, 9; 7, 7; DIOD. SIC., IV, 31; TZET., *Chil.*, 412-435; SOPH., *Trakh.*, 260 ve dev.; ve skol. *ad loc*, (bkz. 266); skol. ad EUR., *Hippol.*, 545; skol. ad *Il.*, V, 392; *Od.*, VIII, 223 ve dev.; XXI, 11 ve dev. **3)** Bkz. *Ekhion*.

Euthymos : *Od.*, X, 224; PAUS., VI, 6, 4 ila 11; STRAB., VI, 255; EL., *Var, Hist.*, VIII, 18; karş. GIANELLI, *Culti e Miti*..., s. 261 ve dev.; CIACERI, *Storia*, I, s. 258 ila 266.

F

***Fama** Vergilius Fama'nın, yani "halkın sesi"nin, Yer tarafından, Koios ve Egkelados'tan sonra dünyaya getirildiğini söyler. Birçok gözü ve ağzı vardır; çok büyük bir hızla uçarak yer değiştirir Ovidius, Fama'nın bu portresini daha da detaylandırarak yeniden işlemiştir. Bu tanrısal varlığın, âlemin ortasında, Yer'in, Gök'ün ve Deniz'in sınırında bin menfezli ve menfezlerinden en pes seslerin bile girebildiği yankılanan bir sarayda oturduğunu tasavvur eder. Tümüyle tunçtan olan bu saray her zaman açıktır ve kendisine ulaşan sözleri yükselterek geri gönderir. Fama, çevresinde yer alan Saflık, Yanılgı, Yersiz Sevinç, Korku, İsyan, Dedikodu ile birlikte yaşar ve sarayından bütün dünyayı denetler.

Birinci tanrısal kuşaktan canavar varlıkların ve devlerin taklidi olan bu yaratık, gerçek bir mitos olmayıp, geç döneme ait açık bir alegoridir

***Fames** Açlık'ın alegorisi. Adı, Hesiodos'un Nifak'ın (Eris) kızları arasında bahsettiği *Limos'un* çevirisidir Vergilius onu Ölüler Diyarı'nın "giriş"inde, Yoksulluk'un yanında gösterir. Ovidius tabloyu daha da detaylandırarak Fames'i, ıssız bir ülke olan Skythia'da oturur; ve orada nadir bir bitkiyi sürekli kemirip durur halde tasvir eder Fames, Keres'in isteği üzerine, Erysikhthon'un içine girip onun ölümüne sebep oldu (bkz. *Erysikhthon*).

***Fatum** Kader tanrısı. Başlangıçta "konuşmak" (*fari*) fiilinin kökünе bağlı olan bu kelime, bir tanrının "söz"ü anlamına geliyor ve bu şekliyle geriye dönüşü olmayan bir tanrısal karar için kullanılıyordu. Sonraları, Yunan dininin etkisi altında *Fatum*, Kader tanrılarını, örneğin Moiraları, Parkaları hatta Sibylleleri gösterir olmuştur. Roma'da, Rostrumların yanında, Curia boyunca üç "Fata" olarak adlandırılan üç heykel bulunuyordu. Bunlar üç Sibylle heykeliydi. Roma folklorunda *fée* (fr "peri") kelimesinin kökünde bu Fata adı yatar

Hatta basit halk, *Fatum* kelimesini erilleştirerek Fautus adında bir tanrı bile tasavvur etmiştir. Bir tür kişisel daimon olan Fautus, *Genius*'un (bkz. *Genius*) benzeri olup, bireyin kaderini simgelemekteydi. Bunun yanısıra, doğal olarak, kadınların kaderini temsil eden bir dişi Fatum, *Fata* bulunuyordu ve primitif *Iuno*'nun geç döneme ait bir muadiliydi (bkz. *Iuno*).

***Fauna** Tanrı Faunus'un kız kardeşi ve karısı. Falcı kadın diye anılırdı. Kadınların tanrıçası ve bu niteliğiyle Bona Dea'nın özdeşiydi. Hatta başlangıçta bunun bir "sıfatından" başka bir şey olmaması da mümkündür: *hayırlı* tanrıça (*quae fauet*). Bona Dea (efsanesine bkz.) gibi o da, Romalı Hercules'le ilgili efsanelerde rol oynar. Bu efsanelerde Fauna, Latin kralı Faunus'un eşi olarak gösterilir. Hercules ona âşık olur ve ona bir oğul verir. Bu çocuk, Latium'a adını veren geleceğin kralı Latinus'tur. Halikarnassoslu Dionysios tarafından aktarılan başka bir gelenekte de Fauna, Hercules'ten Latinus'u dünyaya getiren ve onun gidişinden sonra Faunus'la evlenen Hyperborealı bir genç kız olarak gösterilir.

***Faunus** Görünüşe göre, kültü ancak Palatium (ya da Palatinus) ve onun hemen yakın çevresinde kalmış çok eski bir Roma tanrısı. Adından iyilik yapıcı,"hayırlı" (*qui fauet*) ve özellikle sürüleri ve çobanları koruyan bir tanrı olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, Yunan etkisi altında Arkadhialı Pan'la kolayca özdeşleştirilmiştir. Faunus'un uğradığı ilk dönüşüm bu döneme rastlar. Faunus adı, kral Euandros'un kişiliğine bir "destek" sağlar mahiyetteydi. Çünkü, Euandros'un (εὖ-ἀνήρ, İyi Adam) adı, Faunus'un bir çevirisi yerine geçebilirdi. Nitekim, Arkadhialıların Palatium bölgesine göçleriyle ilgili efsaneler bu sayede Roma toprağına kök salmak imkânına kavuşmuştur (bkz. *Euandros*). Bununla birlikte Faunus, tanrısal karakterini giderek kaybetti ve Aineias'la Troialıların gelişinden, dolayısıyla da şehrin Romulus tarafından kuruluşundan önce Latium'un ilk krallarından biri olarak ele alınmaya başlandı. Faunus bazen Kirke'yle Iupiter'in oğlu olarak geçer. Faunus, Kral Picus'un halefiydi ve kendi halefi de oğlu (ya da Hercules'in oğlu, bkz. *Fauna*) Latinus'tu. Öte yandan, Faunus'un tanrısal kişiliği yine devam etti, ama hayli tuhaf bir devam ediş oldu bu, çünkü Faunus çoğalarak Faunlar (*Fauni*) oldu. Faunlar, klasik dönemde çobanların yoldaşı, tarla, orman daimonları ve Yunan Satyrosların muadilleridir. Tıpkı Satyroslar gibi çifte yapılıdırlar: Yarı insan, yarı keçi olan bu Faunusların boynuzları ve çoğu kez de keçi toynakları vardır.

Faunus kültü başlangıçta, Lupercus rahiplerinin geçit törenini içermekteydi. Bu tören sırasında gençler yalnızca bir keçi postuna bürünmüş olarak yarı çıplak koşarlar ve karşılaştıkları kadınları taze deriden kayışlarla kamçılarlardı. Bu kamçılamanın, kurbanlarını doğurganlaştırdığına inanılırdı.

Faunus'un diğer efsaneleri için, *Bona Dea* ve *Fauna* maddelerine bkz.

***Faustinus** Adı, "hayırlı alamet" anlamına gelen "faustus" sıfatının gövdesini çağrıştıran Faustinus, Euandros'un İtalya'ya göçü sırasında ona yoldaşlık edenlerden biri ve Euandros'un bir başka yoldaşı olan Faustulus'un (bkz. Faustulus) kardeşidir. Faustulus, Amulius'un çobanlığını yapar,

Palatium'da onun sürülerini güderken, Faustinus da Aventinus'ta Numitor'un sürülerini güdüyordu. Her ikisi de, Laviniumlu Troialılar Alba'ya yerleştikleri zamanlarda yaşamışlardır. Romulus efsanesinin bir versiyonunda, Faustinus oldukça önemli bir rol oynar. Anlatıldığına göre, Alba kralı Numitor'un kızı Silvia, Romus ve Romulus adlı ikizleri dünyaya getirdiği vakit Numitor, iki çocuğun yerine başka ikizleri koyar. Amulius'un terk ettirdiği ikizler bu sonrakilerdir. Numitor bu şekilde kurtardığı torunlarını, çoban Faustulus'a emanet etti ve Faustinus çocukların eğitimini sağlaması için kardeşini sıkıca tembihledi. Kardeşi de öyle yaptı.

Plutarkhos da, Faustulus'un bir erkek kardeşinden (adı elyazmalarında bozulmuştur) söz eder. Bu erkek kardeş, iki tanrısal çocuğun yetiştirilmesine katkıda bulunmuş ve Faustulus gibi o da, daha sonra Romulus'la Remus arasındaki mücadelede rol oynamıştır. Faustinus ve Faustulus bu mücadele sırasında öldüler.

İki çobanın bu efsanedeki yerleri, tıpkı Romulus'la Remus arasındaki mücadelede olduğu gibi, Aventinus ve Palatinus tepeleri arasındaki rekabeti bir kez daha akla getirmektedir. Bu efsanenin, kuruluş mitosunun nispeten geç dönemine ait bir gelişmeyi temsil ediyor olması muhtemeldir.

***Faustulus** Tiberis kıyısında, Palatinus'un eteğinde, ikiz kardeşler Romulus'la Remus'u bulan ve onları, yetiştirsin diye karısı Acca Larentia'ya emanet eden çoban. Faustulus iyi ve yardımsever bir insan olarak bilinir. Bazen de kral Amulius'un çobanlarının başı olarak gösterilir. Amulius, çocukların terkedilmesini emrettiği zaman (bkz. *Romulus*), tanrısal bir rastlantı sonucu olarak Faustulus, ikizleri götüren uşakların yolu üzerinde bulunuyordu. Faustulus, uşakların çekilip gitmelerini bekledi, sonra iki çocuğu kendisinden önce bulan çobanlara, karısının oğlunu yitirdiğini ve emzirecek çocukları olmasından mutluluk duyacağını söyleyerek onları, çocukları kendisine vermeye ikna etti.

Başka bir versiyona göre Faustulus, çocukları bir dişi kurt tarafından emzirilmekte oldukları bir sırada bizzat kendisi bulmuştur. Yine bir rivayete göre, Alba'da kardeşi Amulius tarafından tahtı gaspedilen Numitor, Silvia'nın iki oğlunu ölümden kurtarıp Faustulus'a emanet eder (bkz. *Faustinus*). Büyüyen ikizler, konumlarına uygun bir eğitim almak üzere Gabii'ye gönderilirler ve orada Faustulus'un bakıcıları tarafından ağırlanırlar.

Romulus'la Remus arasındaki mücadelede araya girmeye çalışan Faustulus öldürüldü. Forum'a gömüldü. Daha sonra mezarı üzerine bir aslan heykeli dikildi.

Klasik dönemde, bu mitsel zamanların kutsal bir kalıntısı olarak korunan Faustulus'un kulübesi hâlâ Palatinus üzerinde durmaktaydı. Bu kulübe (*tugurium Faustuli*) Palatinus'un güneybatı köşesinde bulunuyordu ve Circus Maximus Vadisi'ne bakıyordu. Cephesi de Aventinus'a dönüktü (bkz. *Faustinus*).

Faustulus'un adı, kardeşi Faustinus'un ve Faunus'un adları gibi *faueo* "hayırlı olmak" fiilinin köküne bağladır. Bu, "hayra alamet" bir addır. Nitekim bazı yazarlar, onu *Faustus* biçiminde verirler ki, Faustulus, bunun küçültme eki almış halidir.

***Febris** Humma tanrıçası. Aşağı kısımları (Forum, Velabra), hatta nispeten yük-

sek vadileri (Quirinal ile Viminal arası) uzun zaman rutubetli ve sağlığa zararlı bir durumda kalan Roma'da, çok korkulan bir tanrıçaydı. Dostluğu kazanılmaya çalışılan ve salt bir güç, uğursuz bir *"noumena"* olan Febris'in efsanesi yoktur. En eski tapınağının Palatinus'ta kadim bir sunak olduğu sanılmaktadır. Bunun dışında, biri Esquilinus yaylasında kölelerin ve sıradan kişilerin (klasik dönemde *puticuli* denen insanlar) gömüldüğü yerde, diğeri de Vicus Longus'un yukarısında (Quirinale Vadisi'nin başında), su akıntılarının ve kaynakların olduğu yerde olmak üzere iki tapınağı daha bilinmektedir.

***Februus** Söylentiye göre, Şubat ayının kendisine adandığı tanrı. Geç dönemde, Latinlerin Pluto'nu ve ölüler ülkesinin tanrısı olan Dis Pater'le özdeşleştirilmiştir. Gerçekten de şubat ayı, kurban ve adaklarla ölülere huzur verildiği ve şehrin günahlarından arındırıldığı aydır. Bu bayramlar *Februalia* (*Arındırmalar*) adını taşırdı ve Februus bu bayramın, ona etkinliğini veren âdetin kişileştirilmiş şeklinden başka bir şey değildi.

***Ferentina** Bir Latin nympha, yeri belli olmayan kutsal bir ormanın ve bir kaynağın tanrıçası. Tapınağı Latin topluluğunun ortak bir ibadet yeriydi.

***Feronia** Bir kaynaklar ve ormanlar tanrıçası; kültü orta İtalya'da özellikle Soracte Dağı'nda, Terracina'da, Furfo'da, Pisauro'da ve bunların yanısıra Etruria'da vs. çok yaygındı. Köleler, onun Terracina'daki tapınağında azat edilirdi. Onun bazen Özgürlük'le (Libertas) özdeşleştirilmesinin nedeni bu olsa gerektir.

Feronia'nın, Prenestin Erylus adında bir oğlu olduğu söylenir. Üç canlı olan Erynus, Euandros tarafından öldürülmüştür (bkz. *Erylus*).

***Fides** Tanrıça Fides Roma'da, Verilmiş Söz'ün kişileştirilmiş şeklidir. Fides, Iupiter'den bile yaşlı, ak saçlı bir ihtiyar kadın olarak tasvir edilir. Bu, verilen söze saygının, her türlü sosyal ve politik düzenin temeli olduğunu vurgulamak içindi. Nitekim, söylentiye göre Aineias'ın torunu Rome, onun için Palatinus tepesinde bir tapınak yaptırmıştı. Fides'e, sağ el beyaz bir kumaşla sarılı olarak kurban sunulurdu.

***Flora** Ağaçları çiçeklendiren bitkisel güç. "Çiçek açan her şeye" o hükmeder. Efsaneye göre Flora, Roma'ya (tıpkı *Fides* gibi) diğer Sabin tanrılarıyla birlikte, Titus Tatius tarafından getirilmiştir. Flora, Latin halklarından olduğu kadar, Latin olmayan İtalik halklardan da saygı görüyordu. Sabin halkları ona, Roma takviminde Nisan ayına karşılık gelen ayı adamışlardı.

Ovidius, Flora'nın adını Helenik bir mitosla ilişkilendirir. Ovidius, Flora'nın aslında Khloris adında Yunan bir nympha olduğunu farzeder. Bir ilkbahar günü Khloris tarlalar arasında dolaşırken rüzgâr tanrısı Zephyros onu görür, âşık olur ve onu kaçırır; ama kuralına uygun bir düğün yaparak onunla evlenir ve hem bir telafi hem de ona duyduğu aşkın bir nişanesi olarak, Khloris'e yalnız bahçelerdeki değil, ekilmiş tarlalardaki tüm bitkiler üzerinde hüküm sürme kudretini verir. Bal, Khloris'in, tıpkı sonsuzca çeşitli çiçek tohumları gibi insanlara sunduğu bir armağandır. Ovidius muhtemelen kendisinin yarattığı bu efsaneyi anlatırken, açıkça Oreithyia'nın Boreas tarafından kaçırılması olayına atıfta bulunur. Hiç şüphesiz Ovidius bu efsaneyi örnek

almış, ama buna tuhaf bir olay eklenmiştir· Buna göre, Mars'ın doğumunda Flora rol oynamıştır. Minevra'nın, Iupiter'in kafasından kendiliğinden doğmuş olmasına öfkelenen Iuno, bir erkeğin katkısı olmadan çocuk doğurmak ister. Bunun için Flora'ya başvurur. Flora, ona basit bir dokunma ile bir kadını hamile bırakabilen bir çiçek verir. Böylece Iuno, Iupiter'le ilişkide bulunmaksızın, adı ilkbaharın ilk ayı olan tanrıyı dünyaya getirir.

Flora'nın, Roma'da özel bir rahibi vardı, ilk kez Numa tarafından atanmış oldukları söylenen on iki minör Flamen'den biriydi bu rahip. Flora'nın onuruna *Floralia* şenlikleri yapılırdı. Bu şenliklerin özelliği, cariyelerin katıldığı oyunlara sahne olmalarıydı.

***Fons** Fontus olarak da adlandırılan Fons, kaynaklarla ilişkili bir tanrıdır. Ianus'un oğlu olarak geçer, ama bilinen efsanelerin hiçbirinde sahneye çıkmaz. Fons'un Roma'da, muhtemelen *Porta Fontinalis* (Capitolium'un kuzeyinde, Servius surları kapısı) yakınlarında bir tapınağı vardı. Numa'ya ait olduğu iddia edilen mezardan pek uzak olmayan bir yerde, Ianiculus'un eteğinde Fons'a adanmış bir sunak gösteriliyordu. Fons'un bayramı kaynaklar bayramıydı; *Fontinalia* adıyla anılıyordu.

***Fornax** Ekmek pişirilen fırınların tanrıçası. *Fornacalia* bayramına başkanlık ederdi.

***Fors** Talih'in erkek ilkesi.Talihin dişi ilkesi olan Fortuna'nın karşıtı olmakla beraber, onunla bir çift oluşturur. Sonunda ikisinin adları, *Fors Fortuna* adında birleşerek, iki veçhesiyle bir bütün olarak düşünülen tek bir tanrıyı belirtmekte kullanılır olmuştur.

***Fortuna** Klasik dönem Roma dininde Fortuna, Fors'tan daha çok revaçtaydı. Yunan tanrıçası Tykhe ile özdeşleştirilmiştir. Fortuna, bereket boynuzuyla ve bir dümenle (çünkü insanların hayatına "yön veren" odur) birlikte bazen oturmuş, bazen ayakta, ama çoğu kez kör olarak tasvir edilir. Onun kültünün, bütün krallar arasında Fortuna'nın en çok kayırdığı Servius Tullius tarafından başlatıldığı söylenir. Hatta basit bir ölümlü olduğu halde, Fortuna'nın ona âşık olduğu ve küçük bir pencereden onun evine girmeyi alışkanlık haline getirdiği de rivayet edilir. Tanrıçanın tapınağında Servius'un bir heykeli dikiliydi.

Tanrıça Fortuna çeşitli adlar altında anılırdı: *Reduks* (bir yolculuktan sağ salim dönmeyi dilerken), *Publica*, *Huiusce Diei* (günün Talihi) vs. İmparatorluk döneminde her imparatorun kendi *Fortuna*'sı vardı. Helen etkisi altında Fortuna giderek diğer tanrılarla, özellikle de Isis'le özdeşleştirilmiştir (bkz. *Tykhe*).

***Furialar ya da Furiaes** İlk Roma halk inançlarında yer altı dünyasının daimonları. Grek Erinyelerle hızla kaynaşarak onların mitoslarını aldılar.

***Furrina** Tiberis'in sağ kıyısında, Ianiculum'un eteğinde yer alan kutsal bir orman ile bir kaynağın tanrıçası olan nympha (Nympha Furrina). Kültünün başlangıcı çok karanlıktır. Cumhuriyet döneminde, Furialardan (Furiaes) biri olarak ele alınmış, fakat yavaş yavaş tapınağı kendi haline bırakılmış ve sonunda Suriyeliler tarafından işgal edilerek, kendilerine has pratiklerinin mekânı haline getirilmiştir.

Fama : VERG., *Aen.*, IV, 173-188; HOR., *Odlar.*, II, 2, 7; OV., *Met.*, XII, 39-63; VALER. FLAC., *Arg.*, II, 117 ve dev.; STAT., *Theb.*, 425-431.

Fames : VERG., *Aen.*, VI, 275, SEN., *Her. Çılg.*, 690; SIL. ITAL., XIII, 581; OV., *Met.*, VIII, 799 ve dev.; karş. HES., *Theog.*, 27

Fatum : CIC., *De* Div., I, 44, 100; VERG., *Aen.*, V, 703; VII, 50; 239 ve dev.; XII, 725; SERV., belirtilen pasajlarda ve *Aen,* X, 628; XII, 808; AULUS-GELLIUS, *N. A.*, III, 16, 9 ve dev.; PROKOPIS., *Gotlar Savaşı.*, I, 25; PETRONIUS, *Satir.*, 42; 71; 77; karş. 42; 71; 77; karş. *C. I. L.*, VI, 4379; 10127; 11592 (Roma mezar kitabeleri).

Fauna : VARR., *L. L*, VII, 36; PS. SERV., ad VERG., *Gerog.*, I, 11; SERV., ad *Aen.*, VII, 47; LACT., *Inst. diu.*, I, 22; MACROBIUS., *Saturnalia,* I, 12, 21 ve dev.; DION. KASSIOS., *ap* TZET., ad LYC., 1232; DEN. HAL., *Ant. Rom.*, I, 43.

Faunus : VERG., *Aen.*, VII, 45 ve dev.; SERV., ad VERG., *Aen.*, VIII, 275, ARNOB., *Adv. Nat.*, II, 71 v. 1 ve dev.; LACT., *Inst. div.*, I, 22, 9; DION. KASS., *ap.*, TZET., ad LYC., 1232; AUGUST., De Civ. Dei, VIII, 5; XVIII 15; OV., *Fast.*, IV, 650 ve dev.; DEN. HAL., I, 31, karş. J. BAYET., *Les Origines de l'Arcadisme romain, Mél. Ec. fr.* 1920, s. 63 ve dev.; ve ID., *Hercule Romain.* Kurt-tanrı Faunus'un, Apuliah Daunus ile ilişkisi konusunda bkz. F. ALTHEIM, *a History of Roman Religion, s. 210* ve dev.

Faustinus : DEN. HAL., I, 84; PLUT., *Rom.*, 10.

Faustulus : DEN. HAL., I, 79 ve dev. (FAB. PICTOR'a göre); PLUT., *Romul.*, 3 ve dev.; OV., Fast., *III*, 55 ve dev.; LIV., I, 4 ve dev.; TZET., ad LYC., 1232; *De Or.Gent. Rom.*, 20 ve dev.; SERV., ad VERG., *Aen.*, I, 273; ZONARAS, VII, 1 ve dev., SOLIN., I, 17; CONON., *Narr.*, 48

Febris : CIC., *De Leg.*, II, 11, 28; *De Nat.*, D., III, 25, 63; AUGUST., *De Civ. D.*, III, 25; PLINIUS., *N. H.*, II, 7, 16; EL., *Hist., Var.*, XII, 11; VAL. MAX., II, 5, 6.

Februus : SERV., ad VERG., *Georg.*, I, 43; MACR., *Sat.*, I, 13, 3; LYD., *De Mens.*, IV, 20.

Ferentina : DEN. HAL., II, 34; 51; IV, 45; LIVIUS., I, 50, 1; 52, 5.

Feronia : VERG., *Aen.*, VIII, 564 ve dev.; SERV., *ad loc.*, LIVIUS., XXII, 1; 4. Karş. P AEBISCHER, *Le Culte de Feronia., Rev. B. Ph.*, 1934, s. 5-23.

Fides : VERG., *Aen.*, I, 292; ve SERV., *ad loc.* ve *Aen.*, VIII, 636; SILIUS ITALIUS., II, 484; FESTUS, s. 269; VARRO., *L. L.*, 74; CIC., *De Off.*, III, 104., III, 104; HOR., *Carm.*, I, 35, 21 ve dev.

Flora : OV., *Fast.*, V, 20 ve dev.; *Corpus Insc. lat.*, I, 603; VARRO, *L. L.*, V, 74; VII, 45; *R. r.*, I, 1, 6; PLIN., N. H., XVIII, 29, 284 ve dev.

Fons : ARNOB., *Adu. Gent.*, III, 29; MART. CAPELLA, I, 46; VARRO., *L. L.*, VI, 22; CIC., *De Nat. D.*, III, 20, 52; *De Leg.*, II, 22, 56.

Fornax : OV., *Fast.*, II, 525 ve dev.; LACT., *Inst. Diu.*, I, 20, 35; PLIN., *H. N.*, XVIII, 2, 8.

Fors : CIC., *De Leg.*, II, 11, 248.

Fortuna : OV., *Fast.*, VI, 573 ve dev.; PLUT., *De Fort. Rom.*; *Quaest. rom.*,. 36. Karş. G. DUMEZIL, *Les Mythes romains.*, III, *Servius Tillius. A. PASSERINI, Il concetto antico di fortuna, Ph.*, 1935, s. 90-97

Furialar : CIC., *De Nat., D.*, III, 18, 46; DEN. HAL., II, 75; MART. CAP., II, 164.

Furrina : VARR., *De L. L.*, 84; VI, 19; VII, 45; CIC., *De Nat. D.*, III, 46; PLUT., *C. Gracch.*, 17 (Erinyelerle özdeşleşme); karş. GAUCKLER, *Le Sanctuaire syrien du Janicule*, Paris, 1912.

G

Gagges (Γάγγης) Hindistan'da Ganj Nehri'nin tanrısı. Indos'la, Nympha Kalauria'nın oğludur. Sarhoş olduğu bir gün, bilmeyerek annesiyle birlikte oldu. Ayıldığında, büyük bir kedere kapılarak kendisini, o güne kadar Khliaros adını taşıyan nehre attı. Nehir bu olaydan sonra Ganj adını aldı.

Gaia (Γαῖα) İçinden tanrısal soyların çıktığı ilk öğe olarak kabul edilen Yer. Gaia, Hesiodos'un *Theogonia*'sında büyük bir rol oynamasına karşılık, Homeros destanlarında hiç görülmez.

Hesiodos'a göre, Gaia Khaos'tan hemen sonra ikinci olarak doğmuş, onun hemen ardından da Eros (Aşk) gelmiştir. Gaia, hiçbir erkek öğe yardımı olmaksızın, çevresini saran Gök'ü (Ouranos) ve Dağları, deniz unsurunun kişileştirilmiş erkek şekli olan Pontos'u doğurdu. Gök'ün doğuşundan sonra, Gaia onunla birleşti ve böylece sahip olduğu çocuklar, artık basit temel güçler olmaktan çıkarak tam anlamıyla birer tanrı oldular. Önce altı Titan (Okeanos, Koios, Krios, Hyperion, Iapetus, Kronos) ile dişi tanrısal varlıklar olan altı Titanid (Theia, Reia, Themis, Mnemosyne, Phoibe, Tethys) doğdular. Bu kuşağın en genci Kronos'tur (bkz. *Kronos* ve tab. 39).

Ardından Kyklopslar (bkz. *Kyklopslar*) geldi: Yıldırıma, şimşeğe ve gök gürültüsüne hükmeden tanrısal varlıklardı bunlar. Adları; Arges, Steropes ve Brontes'ti. Ve nihayet, Ouranos'un aşklarından Kottos, Briareus ve Gyges adlı (bu adlara bkz.) Yüz Kollu, devasa, şiddet yanlısı varlıklar olan Hekatogkheirler doğdu.

Bütün bu çocuklar, Ouranos'tan korkuyorlardı. Çünkü Ouranos onları gün ışığına çıkarmıyor ve anneleri Yer'in derinliklerinde gömülü kalmaya mecbur ediyordu. Sonunda Yer çocuklarını kurtarmaya karar verdi ve onlardan, Ouranos'tan öcünü almalarını istedi. Ama çocuların en genci olan, babasına

Gaia	Erkeksiz olarak	Ouranos (Gök) Dağlar Pontos (Dalga)
	Ouranos'tan (sakatlanmadan önce)	Titanlar: Okeanos, Koios, Krios, Hyperion Iapetus, Kronos (bkz. tab. 39). Titanidler: Theia, Reia, Themis, Mnemosyne Phoibos, Tethys. Kyklopslar: Arges, Steropes, Brontes. Hekatogkheirler: Kottos, Br areus, Gyges.
	Ouranos'un kanından	Erinyeler Gigantlar Dişbudak nymphaları
	Pontos'tan	Nereus, Thaumas, Phorkys, Keto, Eurybia (bks. tab. 33)
	Tartaros'tan	Typhon, Ekhidna
	Poseidon'dan	Antaios
	Okeanos'tan (?)	Triptolemos

Soy tablosu No. 8

kin besleyen Kronos dışındaki hiçbiri bunu kabul etmedi. Bunun üzerine, Gaia ona çok keskin bir çelik orak verdi ve gece olup da Ouranos Gaia'ya yanaşıp onun her yanını sardığı zaman, Kronos bir orak darbesiyle babasının hayalarını kesti ve fırlatıp onun arkasına attı. Yaradan akan kanlar Yer'in üstüne dökülerek onu yeniden dölledi. Erinyeler, Gigantlar ve dişbudak nymphaları ve genellikle ağaçlarla birlikte var olan tanrılar bu şekilde doğdular.

Ouranos'un hadım edilmesinden sonra Gaia, daha önce dünyaya getirdiği çocuklardan biri olan Pontos, yani Dalga ile birleşti ve ondan beş deniz tanrısını doğurdu: Nereus, Thaumas, Phorkys, Keto ve Eurybia.

Kronos, evrende hüküm sürmeye başladı ve babası kadar acımasız bir tiran olduğunu göstermekte gecikmedi. O da, kardeşlerini, yani Gaia'nın oğullarını Tartaros'a kapattı. Bunun üzerine Yer ikinci bir ayaklanma hazırladı. Bütün çocukları art arda Kronos tarafından yutulan Reia, Zeus'a hamile kaldığı zaman, Gaia ile Ouranos'a giderek doğuracağı çocuğu nasıl kurtarabileceğini sordu. O zaman, Gaia'yla Ouranos ona Kaderlerin sırrını açıkladılar ve Kronos'u aldatmanın yolunu öğrettiler. Zeus bu sayede babasının vahşice açgözlülüğünden korunup büyüyebildi. Çünkü Gaia onu doğar doğmaz alıp, derin bir mağarada sakladı (bkz. *Zeus*). Kronos'a, çocuğun yerine kundaklanmış bir taş verdi; Kronos da bunu yuttu. Daha sonra Zeus, Kronos'a karşı açıkça savaşa girdiğinde, Gaia yine Zeus'a yardım etti ve ancak Titanları yanına müttefik olarak alabilirse zafer kazanabileceğini ona söyledi. Bunun üzerine, Zeus Titanları serbest bıraktı. Titanlar da ona, silahları olan yıldırımı, gökgürültüsünü ve şimşeği verdiler. Zeus, bu silahlar sayesinde çok geçmeden Kronos'u tahtından indirdi.

Gaia, yine de Zeus'un tam bir müttefi-

ki olmadı; çocukları Hekatogkheirlerin yenilgiye uğratılmaları onu memnun etmemişti; Cehennemin dibini simgeleyen tanrı Tartaros'la beraber oldu ve ondan, olağanüstü kuvvetli bir canavar olan Typhon'u doğurdu. Typhon, tanrılara savaş açtı ve onları uzun zaman başarısızlığa uğrattı (bkz. *Typhon*). Gaia'nın Tartaros'tan Ekhidna adında, yine bir canavar olan bir başka çocuğu daha oldu (bkz. *Ekhidna*).

Başka bazı theogonialar, Triptolemos'un anneliğini de Gaia'ya atfederler. Bunlara göre Gaia Triptolemos'u, yine bir Titan olan öz oğlu Okeanos'tan doğurmuştur. Aynı şekilde, Herakles'in düşmanı olan dev Anteus da, onun ve deniz tanrısı Poseidon'un oğlu olarak geçer (bkz. *Anteus*). Genellikle, şu ya da bu mitograf tarafından Yer'in oğlu olarak görülmeyen canavar yoktur: Kharybdis, Harpyialar, Python (bu adlara bkz.), Aietes'in ülkesinde Altın Postu koruyan ejderha, hattâ Vergilius'un Fama, Halkın Sesi, adıyla tasvir ettiği ünlü canavar hep onun çocuklarıdır (bkz. *Fama*).

Doğurganlığın tükenmez gücü ve kaynağı olan Yer, yavaş yavaş Evrensel Ana ve tanrıların anası olarak tanınır oldu. Helen düşüncesi, tanrılarını "kişileştirdikçe" Yer, Demeter ya da Kybele gibi tanrılarda vücut bulur oldu. Bunların mitosları daha insani karakterde olduğundan, daha çok hayal gücüne hitap etmekteydi. Buna karşılık, Yer'i bir unsur olarak ele alan yaklaşımlar, giderek mitoloji alanını terkedip felsefe alanına yöneltmekteydiler

Gaia, birçok kâhinin esin kaynağı olarak kabul edilmekteydi; Kaderlerin sırlarını elinde tutuyordu ve kâhinleri, Apollon'unkilerden daha eski, hatta daha güvenilirdiler.

***Galaesus** Aineias ve Troialılar Latium'a çıktıkları zamanlarda, kral Latinus'un tebaasından biri. Aineias'ın oğlu Iulus, evcilleştirilmiş bir dişi geyiği öldürdüğünden ve bu olay Latinlerle Troialılar arasında savaş çıkması tehlikesi yarattığından, Galaesus barışı geri getirmek için iki taraf arasında arabuluculuk yapmaya çalıştı; ama başaramadı ve öldürüldü.

Galatela (Γαλάτεια) Etimolojik bakımdan süt (yun. γάλα) beyazlığını çağrıştıran bu adı taşıyan iki kişi vardır efsanede.

1. Birincisi, Nereus kızlarından biri ve bazı Sicilya halk efsanelerinde rol oynayan bir deniz tanrıçasıdır. Sakin denizde yaşayan beyaz tenli genç kız Galateia'ya, canavar vücutlu Sicilyalı Kyklops Polyphemos vurgundu. Ama, genç kız bu aşka karşılık vermiyordu. Onun gönlü, bir nympha ile tanrı Pan'ın (ya da Latin geleneğindeki adıyla Faunus'un) oğlu olan yakışıklı Akis'teydi. Bir gün Galateia, deniz kenarında sevgilisinin göğsünde dinlenirken, Polyphemos onları gördü. Akis kaçmaya çalıştıysa da Kyklops kocaman bir kaya parçasını fırlatarak onu ezdi. Galateia, Akis'e annesi nymphanın kimliğini vererek, onu suları berrak bir nehir yaptı.

Bazen Polyphemos'la Galateia'nın aşklarından üç kahramanın doğduğu söylenir: sırasıyla Galatlara, Keltlere ve Illyrialılara adlarını veren Galas, Keltos ve Illyrius (bkz. *Keltos*, *Illyrius* ve bir sonraki mad.). Bu durumda, Galateia efsanenin bir versiyonunda, Nereus kızıyla Polyphemos'un aşklarının karşılıklı olduğu anlatılmış olabilir. Ama bu konuda bize hiçbir doğrudan tanıklık

ulaşmamıştır.

2. Öteki Galateia bir Giritlidir ve Eurytios adlı birinin kızıdır. Bu Galateia, Phaistos şehrinde yaşıyan ve iyi bir aileden gelmekle birlikte çok yoksul olan Lampros'la evliydi. Galateia'nın hamile kaldığını öğrenen Lampros, ona yalnızca erkek çocuk istediğini söyledi. Eğer bir kız doğurursa, Galateia çocuğu terketmek zorunda kalacaktı. Lampros dağda sürüsünü güderken, Galateia bir kız çocuğu dünyaya getirdi. Ama onu terk etmeye gönlü razı olmadı. Kâhinlerin öğüdü üzerine, Galeteia çocuğuna erkek giysileri giydirdi ve ona Leukippos adını taktı; olup bitenleri de Lampros'tan sakladı. Ama zaman geçtikte Leukippos öyle güzelleşti ki yalanı gizlemek imkânsızlaştı. Galateia korkuya kapıldı ve Leto'nun tapınağına giderek, tanrıçadan kızının cinsiyetini değiştirmesini istedi. Leto, Galateia'nın yalvarmalarına dayanamayarak onun dileğini kabul etti ve genç kız erkek oldu (bkz. *Iphis*).

Galates (Γαλατής) Herakles, Geryoneus'un sığırlarını ele geçirip dönerken, Galya'dan geçti. Burada Alesia şehrini kurdu. Ülkenin bir prensinin, hiçbir zaman kendine uygun bir koca bulamamış olan kızı kahramanı sevdi. Herakles'in ondan Galates adında bir oğlu oldu. Galates, yiğitliği sayesinde tüm Galya'da hüküm sürmeye hak kazandı. Galates daha sonra, Galatlar diyarı demek olan Galatia'ya adını verdi (ayr. bkz. *Keltos*.).

Galeotes (Γαλεώτης) Hyperborealılar kralı Zabios'un kızı Themisto'yla Apollon'un oğlu. Sicilyalı bir kâhinler soyunun atasıdır. Galeotes, bir başka Hyperborealı olan Telmissos'la birlikte Dodone kâhinine akıl danışmaya gittiğinde, kâhin onlara, adak sırasında bir kartalın gelip kurban etini kaçırıncaya kadar birinin doğuya, ötekinin de batıya yürümesini salık verdi. Olayın gerçekleşeceği yerde bir sunak kuracaklardı. Galeotes Sicilya'ya kadar gitti. Telmissos da Karia'ya yerleşti.

Galinthias (Γαλινθίας) Adı gelinciği çağrıştıran Galinthias, Alkmene'nin bir dostu ve Thebaili Proitos'un kızıdır. Alkmene, küçük Herakles'i dünyaya getirmek üzereyken, doğum tanrıçaları Moiralar ve Eilithyia, Hera'nın emri üzerine, onun doğum yaparak "kurtulması"na izin vermediler. Tanrıçalar dokuz gün dokuz gece evin eşiğinde elleri kolları bağlı durarak, büyüleriyle doğumu engellediler. Galinthias arkadaşına acıdı ve onun ağrılardan çıldırmasından korkarak şöyle bir kurnazlığa başvurdu: Tanrıçalara koşarak, Alkmene'nin Zeus'un emriyle, onlara rağmen bir erkek çocuk dünyaya getirdiğini bildirdi. Ayrıcalıklarının önemsenmediğini sanan tanrıçalar, korku ve öfke içinde ayağa kalktılar ve böylece Alkmene'yi "bağlayan" durumlarını bozmuş oldular. Alkmene, hemen çocuğunu doğurdu; ama tanrıçalar da öçlerini aldılar: Galinthias'ı gelinciğe dönüştürdüler ve kendilerini aldatan yalan onun ağzından çıktığı için, onu ağzından doğurmaya mahkûm ettiler. Ama Hekate yine de zavallı hayvana acıdı ve onu hizmetçisi ve kutsal hayvanı yaptı. Herakles büyüdüğü zaman doğumunu sağlamış olanı unutmadı ve evinin yanında ona bir tapınak diktirdi. Galinthias'ın anısına sadık Thebaililer, Herakles bayramında ona armağanlar sunuyorlardı (bkz. *Historis*).

Ganymedes (Γανυμήδης) Troia kraliyet ailesinden ve Dardanos soyundan gelen

genç bir kahraman (bkz. tab. 3). Genellikle Tros ile Kalliroe'nin en küçük oğlu ve Kleopatra, Ilos ve Assarakos'un erkek kardeşi olarak tanınır. Ama başka versiyonlar onu bazen Laomedon'un (Ilos'un oğlu, geleneksel soyağacında yeğenidir), bazen Ilos'un, bazen Assarakos'un, bazen Erikhthonios'un (yaygın gelenekte büyük babası) oğlu yaparlar. Henüz bir yeniyetme olan genç Ganymedes, Troia şehrini çevreleyen dağlarda babasının sürülerini güderken, Zeus tarafından kaçırılıp Olympos'a götürüldü. Güzelliği (Ganymedes'in, "Ölümlülerin en güzeli" olduğu kabul edilir) tanrıların en güçlüsünde aşk ateşinin yanmasına yol açmıştı. Ganymedes, Olympos'ta sakilik yapıyordu. Zeus'un kupasına nektarı o koyardı. Bu işte, gençlik tanrısı Hebe'nin yerini o almıştı.

Kaçırılmanın ayrıntıları hakkında gelenekler farklı şeyler aktarırlar. Bazen çocuğu bizzat Zeus kaçırır, bazen tanrı bu işle en sevdiği kuşu, kartalı görevlendirir; kartal çocuğu pençelerine alır ve gökyüzüne çeker. Zeus, aşk tutkularını tatmin etmek için çeşitli varlıkların ve hayvanların kılığına girdiğinden, tanrının kartal şekline girdiği de bazen söylenir. Öte yandan kaçıranın Minos ya da Tantalos ya da hatta Eos (Şafak) olduğu da söylenenler arasındadır. Kaçırma olayının geçtiği yer de yazardan yazara değişir. Bu yer genellikle Ida (Troas'ta) olarak gösterilirse de, bunun bazen Girit'e, Euboia'ya ya da Myssia'da Harpagos kasabasına (bu ad "kaçırmak" fikrini çağrıştırır) taşındığı da olur.

Bu kaçırmanın kefareti olarak Zeus, çocuğun babasına kutsal atları ya da Hephaistos'un eseri olan altın bir üzüm fidanı armağan etti. Ganymedes'i kaçıran kartal da bir takımyıldız oldu.

***Garanus** Cacus efsanesinin karanlık bir versiyonunda, Cacus'u öldürdüğünden söz edilen ve böylece genellikle Hercules'e atfedilen rolü oynayan bir çobanın adı (bkz. *Cacus*, *Recaranus*).

Garmathone (Γαρμαθώνη) Mısır kralı Nilos'un karısının adı. Oğlu Khrysokhoas'ı kaybeden Garmathone, acısına rağmen, evine gelen tanrıça Isis'i konukseverce ağırladı. Tanrıça da oğlunu hayata geri döndürerek onu ödüllendirdi.

Gauanes (Γαυάνης) Argos kralı Temenos'un soyundan gelen üç erkek kardeşten biri; diğerlerinin adları Aeropos ve Perdikkas'tır. Bu üç kardeş, Illyria'ya ve Makedonya'ya göç edip, Lebaia kralının hizmetine çoban olarak girdiler. Ama kraliçe, Perdikkas için ne zaman ekmek pişirse, bu ekmek ötekilerin ekmeklerinden hep iki misli daha fazla kabarıyordu. Bu olağandışı olaydan korkan kral, üç kardeşi kovdu ve onlara öngörülen ücreti verecek yerde, "bacadan giren güneş parçası"nı verdi. Perdikkas bunu hiç garipsemeden bıçağını çıkardı ve yerde görülen güneş yuvarlağını keserek heybesine koydu. Böylece üç kardeş yola koyuldular. Kral, onları öldürmek için arkalarından atlılar gönderdi. Ama bir nehir mucizevi bir şekilde kabararak üç kardeşi korudu ve atlılar onlara ulaşamadan geri çekilmek zorunda kaldılar. Gauanes ve kardeşleri Makedonya'ya yerleştiler; burada Perdikkas, ülke krallarının atası oldu.

Gelanor (Γελάνωρ) Pausanias tarafından aktarıldığı şekliyle Argos krallarının soyağacında (bkz. tab. 14), Phoroneus sülalesinden hüküm sürmüş kişilerin sonuncusu. Sthenelas'ın oğluy-

du. Elli kızıyla birlikte Mısır'dan gelen Danaos (bkz. Danaos) tarafından tahtından indirildi. Bazı yazarlara göre Gelanor, Danaos'a iktidarı kendi isteğiyle bırakmıştır.

Gelanor'un iktidarına son verdiği ve halkı, Danaos'u seçmeye sevkettiği söylenen kurt mucizesi için bkz. *Danaos*.

Apollod. Bibl. 2.1.4; Paus. 2.16.1; 2.19.3ff.; schol. on Hom. Il. 1.42; Eustath. on Hom. s. 37.32; Steph. Byz. s.v. Σουάγελα (Souagela).

Gelo (Γελώ) Lesbos Adası'nda bir "umacı" Gelo, genç yaşta ölen Lesboslu bir kızın yeryüzüne dönüp çocukları kaçıran huzursuz ruhuydu.

***Geniuslar ya da Genii** Roma mitolojisinde, yalnız her bireyde değil, aynı zamanda her yerde, her manevi şahısta (toplum, kolej, site vs.) içkin olarak bulunan ve onun ruhani varlığını simgeleyen varlıklar. Bağlı oldukları insan ya da şey ile birlikte doğarlar ve esas görevleri onların varoluşlarını korumaktır. Bireyin meydana gelişinde oldukça gizemli bir rol oynarlar ve düğünleri yönetirler. Çiftin doğurganlığı için vazgeçilmez olan bir gerdek yatağı "genius"u vardır. Varlığın kişileştirilmesi olarak, kişisel Genius iyimserlik yaratan bir iç kuvvettir. Latince bir deyim olan *indulgere genio* "kendini geniusuna bırakmak" sözü, zevke düşkünlüğün her türlüsü, özellikle de bir örtmece olarak aşırı içki düşkünlüğü için kullanılırdı. İnsanlar kendi geniusları ya da başkasının geniusu üzerine yemin ederlerdi. İmparatorluk döneminde, İmparator'un Genius'u korkunç bir güce sahipti. İmparator'un diğer insanlar üzerinde nasıl bir üstünlüğü varsa, onun geniusunun da diğer özel geniuslar üzerinde öyle bir üstünlüğü vardı. Genius, gide-rek Manalarla özdeşleştirildi ve insanın içinde var olan ölümsüz bir unsur olarak görülür oldu.

Her varlıkta ayrı bir "genius" görmek eğilimi o kadar güçlüydü ki, tanrıların bile geniusları vardı. Örneğin Mars'ın, Iupiter'in vs. geniuslarına kurban adanırdı. Kadınlarda genius yerine *Iuno* vardı (bkz. *Iuno*).

Gerana (Γερανα) Pygmailer ırkından bir kadın. Pygmailer bu kadına tapıyordu, ama o, hakiki tanrıları hor görüyordu. Hera, Gerana'yı cezalandırmak için onu turnaya dönüştürdü. Turnaya dönüşmeden önce Gerana'nın Mopsos adında bir oğlu olmuştu. Gerana, kuş olduktan sonra, onu eski evinde görmeye çalıştı. Ama ne var ki, turna halkı (Hera'nın emriyle) Pygmailer halkıyla savaş halindeydi. Dolayısıyla, silahlı Pygmailer, Gerana'yı eski evine yaklaşmaktan alıkoyuyorlardı. Böyle yapmakla zavallı kadına eziyet ettiklerinin farkında değildiler (bkz. *Pygmailer*).

Geryoneus (Γηρυονεύς) Üç başlı ve kalçasına kadar üç gövdeli dev. Geryoneus, Poseidon ile Gorgo'dan doğma Khrysaor (bkz. *Khrysaor* ve tab. 33) ile Okeanos kızı Kalliroe'nin oğluydu. Batının sisleri arasında, "engin Okeanos'un ötesinde" bulunan Erythia Adası'nda otururdu. Geryoneus'un serveti, Eurytion adlı bir sığır çobanıyla Orthos (ya da Orthros) adlı köpeğin, Menoites'in Hades'in sürülerini güttüğü yerden pek uzak olmayan bir yerde bakıp korudukları sığır sürülerinden ibaretti. Eurystheus'un emri üzerine Herakles, Geryoneus'un sığırlarını çalmak üzere Erythia'ya geldi. Önce köpekle karşılaştı ve onu öldürdü; arkasından çobanı da aynı akıbete uğrattı. Bunun üzerine, Geryoneus hizmetkârlarının yardımına

geldiyse de, Herakles'le çarpışmak zorunda kaldı. Yenildi ve oklarla ya da topuz darbeleriyle öldürüldü. Herakles, sığırları aşama aşama Yunanistan'a kadar götürdü (bkz. *Herakles* mad.).

Erythia Adası'nın yeri, antikçağdan başlayarak değişik özdeşleştirmelere uğramıştır. Burası muhtemelen İspanya'da Gades yakınlarıdır. Erythia'ya adını veren, adaya yakın bir yerde bahçesi bulunan bir Hesperis olabilir. "Kızıl Ülke" anlamına gelen ülkenin adı da besbelli, batıda, Batan Güneş Ülkesi'nde bulunan bir yeri gösteriyordu.

Bir başka gelenek Erythia'yı, Epeiros'ta Ambrakia bölgesinde gösterir.

Gigantlarya da Gigantes (Γίγαντες) Yer'in (Gaia) kocası Ouranos, Kronos tarafından hadım edildiği zaman, yarasından akan kanla döllenen Yer'in doğurduğu çocuklar (bkz. *Gaia* ve tab. **8**). Giganlar, tanrısal asıllı olmalarına rağmen ölümlüydüler; aynı zamanda hem bir tanrı hem de bir ölümlü eliyle olmak şartıyla öldürülebiliyorlardı. Ayrıca, Yer tarafından üretilmiş ve onları ölümlülerin darbelerinden koruyabilecek güce sahip bir sihirli ot vardı. Ama bu otu henüz kimse ele geçiremeden, bizzat Zeus toplamıştı. Bu otu arayıp bulmak için Zeus, Güneş'in, Ay'ın ve Şafak'ın parlamalarını yasak etmiş ve böylece kendisi bu otu bulana dek, herkes onu bulmak için gerekli ışıktan yoksun kalmıştı. Başka bazı geleneklere göre ise, bu gigantlardan bazıları (örneğin Alkyoneus ve Porphyrion) yalnızca doğdukları toprak üzerinde bulunmaları şartıyla ölümsüzdüler. Gigantların efsanesi, onların tanrılarla yaptıkları savaşların ve uğradıkları bozgunların hikâyeleriyle doludur. Gigantlar Yer'den doğmuşlardı ve Yer onları, Zeus'un Tartaros'a kapattığı Titanların öcünü almak için dünyaya getirmişti. Gigantlar yenilmez bir güce, korkunç bir görünüşe sahip iri yaratıklardı. Çok gür saçları ve sert sakalları vardı; bacakları da yılan gövdesindendi. Doğum yerleri, Trakya Phlegrai'de Pallene Yarımadası'ydı. Bunlar doğar doğmaz tutuşturulmuş ağaçlar, koca koca kayalar fırlatarak gökyüzünü tehdit etmeye başladılar. Bu tehdit karşısında Olymposlular savaşa hazırlandılar. Devlerin başlıca düşmanları, öncelikle Zeus ve savaş tanrıçası Athena'ydı. Zeus, Aigis'le (keçi derisinden yapılmış sihirli kalkan) ve kartalının getirdiği yıldırımlarla silahlanmıştı. Athena'nın da Aigis'i vardı ve o da babası gibi yıldırımlar yağdırıyordu. Baş yardımcısı, devlerin öldürülebilmeleri için Kaderlerin gerekli kıldığı şartın yerine gelmesi bakımından yardımı kaçınılmaz olan ölümlü Herakles'ti. Herakles, Zeus'un arabasına binmiş olarak ve oklarıyla uzaktan savaşıyordu.

Dionysos da, bazen savaşa aktif bir şekilde katılıyordu. Thyrsos'uyla ve meşalelerle silahlanmıştı; Satyroslardan da yardım görüyordu. Daha sonraları efsane yavaş yavaş zenginleşmiş ve diğer tanrılar da işe karışmışlardır: Ares, Hephaistos, Aphrodite, Eros, Poseidon, vs.

Mitograflar, savaşa katılan devlerden bazılarının anısını özellikle korumuşlardır: Alkyoneus, Athena'nın yardımıyla Herakles tarafından öldürülür (bkz. *Alkyoneus*); tanrıça, Herakles'e, onu doğduğu ülke olan Pallene'den uzağa götürmesini öğütler, çünkü Alkyoneus ne zaman yere düşse, içinden çıktığı toprağa değerek yeniden kuvvet kazanıyordu. Porphyrion, Herakles'e ve Hera'ya saldırır. Ama Zeus, onun

içinde Hera'ya karşı arzu uyandırır ve Porphyrion, Hera'nın giysilerini parçalamaya çalışırken, Zeus onu yıldırımla çarpar ve Herakles de bir okla işini bitirir. Ephialtes, Apollon'un attığı bir okla sol gözünden, Herakles'in attığı bir başka okla da sağ gözünden vurularak ölür. Eurytos, Dionysos tarafından bir thyrsos vuruşuyla; Klytios, Hekate tarafından meşale darbeleriyle; Mimas, Hephaistos tarafından uzaktan atılan akkor halindeki demirden güllerle öldürülür. Ankelades kaçar, ama koşarken Athena onun üzerine Sicilya Adası'nı fırlatır. Yine Athena, Pallas'ın derisini yüzer ve savaşın geri kalan kısmında onu bir zırh gibi kullanır. Polybotes, dalgalar arasında Poseidon tarafından kovalanır ve Kos Adası'na ulaşır. Poseidon, Nisyron adı verilen adanın bir parçasını koparıp devin üzerine atar. Hades'in görünmez kılan miğferini takan Hermes, savaşta Hippolytos'u öldürürken, Artemis de Gration'u haklar. Tunç topuzlarla silahlanmış Moiralar, Agrios ile Thoas'ı öldürürler. Öteki Gigantlara gelince, Zeus onları yıldırımlarıyla çarpar, Herakles de oklarıyla işlerini bitirir. Bu savaşın yeri, genellikle Trakya'da Pallene Yarımadası'dır, ama bunun Arkadhia'da Alpheios kıyılarında geçtiğini söyleyen yerel bir gelenek de vardır.

Daha yakın döneme ait gelenekler, başka gigantların adını da vermekteyse de, bunlar çoğu zaman bu kategoriye düzmece olarak sokulmuş Titanlar ya da devasa bedenleri ve olağanüstü kuvvetleriyle "dev" adını hak etseler bile, aynı ırktan olmayan Typhon, Briareus, Aloadai (bu adlara bkz.) vs. gibi başka canavarlardır.

Giganthomakhia ya da tanrılarla devlerin savaşı, plastik sanatların, özellikle tapınakların alınlıklarını bezemekte kullanılan gözde temalarından biridir. Yılan biçiminde son bulan canavar bedenleri, açıları güzel bir şekilde doldurmaya ve bir kompozisyonu tamamlamaya elverişliydi.

Glauke (Γλαύκη) 1. Glauke (Yeşil) bir Nereus kızı ve aynı zamanda Arkadhialı bir nymphadır.

2. Thebai kralı Kreon'un kızı da aynı adı taşır. Aynı zamanda, Kreousa adıyla da anılan bu kız, Iason'a olan aşkı dolayısıyla Medeia'nın rakibesiydi (bkz. *Kreousa*).

Glaukia (Γλαυκία) Phrygia'da Skamandros nehrinin kızı. Herakles, Troia seferine çıktığında yoldaşları arasında bir Boiotialı olan Eleon oğlu Deimakhos da bulunuyordu. Glaukia ile Deimakhos seviştiler ve Glaukia hamile kaldı. Ama daha oğulları doğmadan Deimakhos öldürüldü. Çocuk doğduğu zaman anası ona, büyükbabasının anısına Skamandros adını verdi. Herakles, Glaukia ile oğlunu alarak Yunanistan'a götürdü ve orada onları Eleon'a emanet etti. Skamandros, kendi adını Tanagra'dan uzakta olmayan bir dereye, Glaukia'nın adını başka bir akarsuya, karısının adını da (Akidousa) yakındaki bir kaynağa verdi. Skamandros'un Akidousa'dan üç kızı oldu; bu kızlara Üç Bakireler adında bir kült adandı.

Glaukos (Γλαῦκος) Hem bir deniz tanrısının hem de birçok başka karakterin adı.

1. Troialı Antenor'la (bkz. Antenor) Theano'nun oğlu olarak bilinen bir Glaukos vardır. Bu Glaukos, Paris'in Helene'yi kaçırmasına yardım etti ve bu nedenle babası tarafından kovuldu. Troia saflarında Yunanlara karşı savaş-

tı. Bazen, onun Agamemnon tarafından öldürüldüğü söylenir. Ama çoğu zaman gelenekler, onun Odysseus'la Menelaos tarafından Antenor'un oğlu olduğu için kurtarıldığını söylerler; çünkü Antenor onlara misafirperverlik bağları ile bağlıydı.

2. Öte yandan, Troia saflarında dövüşen ve kuzeni Sarpedon'la birlikte Lykia birliğine kumanda eden, Hyppolokhos oğlu bir başka Glaukos daha vardır. Glaukos, yiğitliği ve becerikliliğiyle ün salmıştı. Şehir çevresindeki çarpışmalar sırasında Diomedes'le karşı karşıya geldi; ama her ikisi de ailelerinin misafirperverlik bağlarıyla bağlı olduğunu hatırladılar. Gerçekten de Glaukos, babası Hippolokhos tarafından Bellerophontes'in torunu oluyordu (bkz. tab. 36). Ve vaktiyle, Diomedes'in babası Oineus onu sarayında konuk etmişti. Birbirlerine karşılıklı misafirperverlik armağanları vermişlerdi: Oineus konuğuna kırmızı bir kılıç kayışı, Bellerophontes de ev sahibine bir altın kupa armağan etmişti. Onların soyundan gelenler de bu karşılıklı armağan verme törenini Troia önünde tekrarladılar. Diomedes, Glaukos'a tunçtan silahlarını armağan etti. Glaukos da kendi altın silahlarını ona armağan etti. Sonra, herbiri yeniden çatışmadaki yerini aldı. Daha sonra, Glaukos çeşitli yararlıklar gösterdi; Sarpedon yaralandığı zaman onu kurtarmaya gitti, ama Teukros tarafından engellendi ve kendisi de yaralanarak savaş alanını terk etmek zorunda kaldı. Yakarmaları üzerine Apollon Sarpedon'un cesedini götürmesi için onu zamanında iyileştirdi; ama yine de Yunanların cesedin silahlarını ganimet olarak almalarına engel olamadı (bkz. *Sarpedon*). Daha sonra Glaukos, Hektor'la birlikte kısa bir süre önce öldürülen Patroklos'un cesedini almak için mücadele etti. Ne var ki Telamon oğlu Aias tarafından öldürüldü. Cesedi, Apollon'un emri üzerine Lykia rüzgârları tarafından alınıp götürüldü. Lykia kralları, hanedanlarının Bellerophontes'in torunu olan bu Glaukos'a kadar uzandığını iddia ediyorlardı.

3. Yukarıdaki Glaukos'un büyükbabasının babasının da adı da Glaukos'tur. Sisyphos'un oğlu olarak, babasının kurduğu Ephyra ya da geleceğin Korinthos şehrinin tahtında babasına halef oldu. Bu Glaukos özellikle ölüm şekliyle ünlüdür. Pelias'ın onuruna düzenlenen cenaze töreni oyunlarında, dört atlı savaş arabaları yarışına katıldı. Iphikles'in oğlu Iolaos tarafından yenilgiye uğratıldı (bkz. *Iolaos*); ve kısrakları onu parçalayıp yediler. Atlar, ya sahiplerinin su vermek için onlara dikkatsizlikle büyülü bir kaynağın suyundan içirmiş olmasından ya da Aphrodite'nin öfkesi yüzünden azmışlardı. Çünkü, Glaukos kısraklarını daha hızlı koşturabilmek için onların çiftleşmesine engel oluyor ve böylece tanrıçaya karşı geliyordu.

Bir başka efsanede anlatıldığına göre ise Sisyphos'un oğlu Glaukos bir gün, suyunu içenin ölümsüzleştiği bir pınardan su içti. Ama Glaukos'un uğradığı değişikliğe kimse inanmak istemedi. Glaukos insanları inandırmak için denize atladı ve orada dalgalarla gezen bir deniz tanrısı oldu. Onu gören her denizci mutlaka çok geçmeden ölüyordu.

4. Glaukos adını taşıyan, ama yukarıdaki adaşından farklı bir soy atfedilen bir deniz tanrısı daha vardır. Bu Glaukos, Boiotia'da Anthedon şehrinde bir balıkçıydı. Şehrin kurucusu Anthedon'la

Halkyone'nin ya da Poseidon'la bir Naias'ın oğluydu. Doğduğunda henüz ölümlülerdendi. Ama yiyeni ölümsüz kılan bir otu rastlantı sonucu yediği için deniz tanrısı oldu. Deniz tanrıçaları onu, kalan bütün ölümlü yanlarından arındırdılar. Böylece Glaukos yeni bir şekil aldı: Omuzları gelişti, bedeninin alt kısmı güçlü bir balık kuyruğu oldu, yanakları bronz pası renginde yeşil ışıltılar saçan bir sakalla kaplandı; üstelik geleceği önceden görme yeteneği de kazandı. Ama Glaukos bu yeteneği keyfince ve biraz düşüncesizce kullanıyordu. Vergilius Glaukos'u, onun gibi geleceği gören Cumae Sibylle'sinin babası olarak gösterir. Glaukos özellikle Menelaos'a görünmüştür (Troia dönüşü Maleas burnunu geçtiği sırada). Efsanenin bazı versiyonlarında, yapımcısı olarak gösterildiği *Argo* gemisine eşlik eder. Argouautlarla birlikte çarpışır.

Glaukos'un ünlü aşkları da vardır. Skylle'ye kur yapmış, ama bir sonuç alamamış; üstelik Kirke'nin büyüleriyle genç kızın canavara dönüşmesine neden olmuştur (bkz. *Skylle*). Bütün bu olanlara rağmen, Glaukos'un Skylle'ye olan aşkı sönmedi ve Glaukos bu genç kızı bir tanrıça yaptı.

Glaukos, Theseus'un Naksos kıyılarında terk ettiği Ariadne'nin de gönlünü çelmeye çalıştı. Her ne kadar başarılı olamadıysa da, Dionysos genç kızı eşi yapmak için gelip aldığında, Dionysos'un kortejine o da dahil bulunuyordu.

5. Mitograflar, Minos'la Pasiphae'nin oğlu olan bir başka Glaukos'tan daha söz ederler (bkz. tab. 28). Glaukos henüz çocukken, bir fareyi kovaladığı sırada ağzına kadar dolu bir bal küpüne düşüp boğulur. Minos onu uzun zaman arar ve kâhinlerin ya da bizzat Apollon'un sayesinde, sonunda onun cesedini bulabilir. Bunun üzerine Kouretler ona, bir adamın Glaukos'a yeniden can verebileceğini bildirirler: Bu adam sürülerinde, günde üç kez renk değiştiren, beyazken kırmızı, sonra da siyah olan ve ertesi gün aynı döngüye yeniden başlayan bir ineğin rengini en iyi belirleyecek olan kişidir. Minos, Girit'in en becerikli adamlarını çağırır ve mucizevi ineğin rengini belirlemelerini onlardan ister. Bunu yalnızca bir kişi, Koiranos'un oğlu Polyeidos başarır. Yanıt olarak, bu ineğin dut renginde olduğunu söyler; gerçekten de dut başlangıçta beyaz, sonra kırmızı, olgunlaştığı zaman da simsiyah olan bir meyvadır. Minos, Polyeidos'un düğümü çözdüğünü kabul eder ve Glaukos'u hayata döndürmesini emrederek onu cesetle birlikte bir yere kapatır. Polyeidos odada bir yılanın cesede doğru geldiğini görünce çok şaşırır. Hayvanın cesedi yemesinden ya da en azından ona zarar vermesinden korkarak onu öldürür. Çok geçmeden ikinci bir yılan içeri girer, ötekinin öldüğünü görerek gider ve az sonra ağzında bir otla geri gelip bu otla arkadaşına dokunur. Birinci yılan hemen dirilir. Polyeidos hemen bu otu kapıp Glaukos'a sürer ve sürer sürmez de Glaukos canlanır.

Minos, çok mutlu olursa da mutluluğunu belli etmez; Polyeidos'un, yurdu Argos'a (ya da Korinthos'a) dönmesine izin vermeden önce, ondan sanatını Glaukos'a öğretmesini ister. Polyeidos bunu yapar, ama sonunda serbest bırakıldığı zaman, tam gideceği sırada öğrencisinin ağzına tükürür ve böylece o, edindiği bilgiyi tümüyle unutur.

Başka bazı versiyonlara göre, Glaukos

Polyeidos tarafından değil, Asklepios tarafından diriltilmiştir.

Glyphios (Γλύφιος) Teiresias henüz bir kadınken (bkz. *Teiresias*) ve Troizen'de bulunuyorken, ülke sakinlerinden Glyphios adında biri ona, yıkandığı bir sırada tecavüze yeltendi. Rakibinden daha kuvvetli olan Teiresias onun hakkından geldi ve onu öldürdü. Ne var ki Glyphios Poseidon'un sevgilisiydi. Poseidon, öç almak için Moiralardan, Teiresias'ı erkek yapmalarını ve kehanet yeteneğini de yok etmelerini istedi. Tanrıçalar da bunu yerine getirdiler.

Gordias (Γορδιάς) Mitsel zamanlarda Phrygia'da hüküm sürmüş olan bir kral ve buradaki Gordion şehrinin kurucusu. Kalede duran arabasının oku, o kadar karışık bir düğümle bağlanmıştı ki kimse bunu çözemiyordu. Asya imparatorluğu bu düğümü çözebilene vaat edilmişti. Kehanetten haberi olan İskender, kılıcını çıkardı ve düğümü keserek ikiye böldü.

Kral Gordias, Kibele'nin sevgilisiydi ve ona Midas adında bir oğul verdi.

Gorge (Γοργή) 1. Kalydon kralı Oineus'un kızlarından biri ve Meleagros'un kız kardeşi. Öz babasından olma Tydeus adında bir oğlu vardı (bkz. *Tydeus*). Andraimon'dan Thoas (bkz. *Thoas*, **4**) adında bir oğlu oldu. Meleagros'un kız kardeşlerini keklik yapan dönüşümden, kız kardeşi Deianeira'yla birlikte kurtulmayı başardı (bkz. *Meleagridler*).

2. Gorge aynı zamanda, Korinthos şehrinin kurucusu Korinthos'la evlenen Megaralı bir genç kızın adıdır. Çocukları katledilen Gorge, kahrından kendini bir göle attı. Bu yüzden göle Gorgopis Gölü adı verildi.

Gorgo (Γοργώ) Stheno, Euryale ve Medusa adlarında Üç Gorgo vardır. Her üçü de deniz tanrısı Phorkys ile Keto'nun (tab. 33) kızlarıdır. Gorgolardan yalnızca Medusa ölümlüydü, diğerleri ölümsüzdüler. Genellikle Gorgo adı, en üstün Gorgo gözüyle bakılan Medusa'ya verilir. Bu üç canavar uzakbatıda, Ölüler Diyarı'na, Hesperislerin, Geryoneus'un vs. ülkesine yakın bir yerde oturuyorlardı. Başları yılanlarla çevriliydi; yaban domuzlarınınki gibi kocaman dişleri, tunçtan elleri ve uçmalarını sağlayan altın kanatları vardı. Gözleri ateş saçar ve bakışları o kadar içe işlerdi ki, onları gören bir kimse taş kesilirdi. Yalnız Ölümlüler için değil, Ölümsüzler için de tiksinti ve dehşet kaynağıydılar. Yalnız Poseidon Medusa ile birleşmekten korkmamış ve onu hamile bırakmıştı.

Tam, Perseus'un Medusa'yı öldürmek için batıya doğru yola çıktığı sırada olmuştu bu. Perseus'un bu işe kalkışmasının nedeni, bazılarına göre hem Seriphos tiranı Polydektes'in emri hem de Athena'nın öğüdüydü. Birçok serüvenden sonra Perseus canavarların ini-ni buldu ve Hermes'in armağanı olan kanatlı sandallar sayesinde havaya yükselerek Medusa'nın kafasını kesebildi. Ona bakmaktan kaçınmak için, cilalanmış kalkanını ayna gibi kullandı ve böylece canavarın korkunç bakışından çekinmesine gerek kalmadı. Daha da güvenlikte olmak için Gorgo'yu uyurken öldürdü. Medusa'nın kesilen boynundan, Poseidon'un dölü olan iki yaratık çıktı: kanatlı at Pegasos ve Khrysaor (bkz. *Pegasos* ve *Khrysaor*).

Athena, Medusa'nın kafasını kalkanının, yani aigis'inin ortasına yerleştirerek ondan yararlandı. Böylece, düşmanları tanrıçayı yalnızca görmekle bile taşa dönüşüyorlardı. Perseus ya-

radan akan kanı da topladı. Bu kanın sihirli özellikleri bulunuyordu: sol damardan akanı öldürücü bir zehirken; sağ damardan akanı ölüleri bile diriltebilen bir ilaçtı (bkz. *Asklepios*). Üstelik, Gorgo'nun tek bir saç perçemi bile, saldıran bir orduya gösterildiğinde onu bozguna uğratmaya yetiyordu (bkz. *Kepheus* ve *Herakles*).

Medusa efsanesi başlangıcından Helenistik döneme gelinceye kadar, bir dizi evrime uğramıştır. Başlangıçta Gorgo, Olymposlular öncesi kuşağa mensup varlıklardan olan bir canavardır. Sonraları, bir metamorfozun kurbanı olarak ele alınmaya başladı. Gorgo'nun, önceleri güzelliğiyle tanrıça Athena'nın rakibesi olmaya kalkışan güzel bir genç kız olduğu anlatılıyordu. Bu genç kız, özellikle saçlarının güzelliğiyle gururlanıyordu. Bu yüzden, Athena onu cezalandırmak için ne kadar saçı varsa hepsini yılana dönüştürdü. Başka bir rivayete göre ise, Poseidon bu genç kıza Athena'ya adanmış bir tapınakta tecavüz ettiği için Athena'nın öfkesi kızı hedef almıştı. Medusa bu saygısızlığın cezasını çekiyordu.

Diodoros, Gorgolar efsanesinin Euhemeroscu bir yorumunu aktarır bize. Diodoros'un deyişine göre, Gorgolar savaşçı ve Amazonlarla kıyaslanabilecek bir halktılar. Atlantis (bkz. *Atlantis*) yakınlarındaki bir ülkede oturuyorlardı. Amazonların fethettiği bu ülke ahalisi, kötü komşular olan Gorgolara savaş ilan etmesi için kraliçe Myrina'yı (bkz. *Myrina*) ikna ettiler. Amazonlar galip geldiler, ama Gorgolar bozgundan sonra çabuk toparlandılar. Daha sonra, Perseus'un saldırısına uğradılar ve Herakles tarafından nihai olarak yok edildiler.

Gorgophone (Γοργοφόνη) "Gorgo'yu öldüren kadın" Perseus'la Andromede'nin kızı (bkz. tab. 32). Perieres'le evlendi ve ondan Apareus ve Leukippos adında iki oğlu oldu. Diğer iki oğlu Ikarios ve Tyndareos'un (tab. 16; tab. 21; tab. 29) bazen Perieres'ten, bazen Perieres'in ölümünden sonra Gorgophone'nin ikinci olarak evlendiği Oibalos'tan olduğu söylenir. Rivayete göre Gorgophone, dul kaldığı zaman yeniden evlenen ilk Yunan kadındır. O zamana kadar dullar yeniden evlenemiyorlardı.

Gorgophonos (Γοργοφόνος) "Gorgo'yu öldüren adam" 1. Perseus'un torunlarından biri (bkz. tab. 32).

2. Epidauros krallarından birinin adı. Bu Gorgophonos krallığından kovulmuştu. Kâhin ona, diyar diyar dolaşıp, nerede bir kılıç kını (yun. μύκης; tam olarak bir kılıcın kınına "kapak" vazifesi gören *kabza siperi* anlamına gelir) bulursa, orada bir şehir kurmasını salık verdi. Gorgophonos, sözkonusu nesneyi Peloponisos'ta buldu. Medusa'yı öldürdükten sonra geri dönen Perseus, uçarken onu düşürmüştü. Gorgophonos orada Mykenai şehrini kurdu.

Gorgopis (Γοργώπις) Karanlık bir gelenekte, Athamas'ın genellikle Ino diye adlandırılan karısı ve Phriksos'un üvey annesi (bu adlara bkz.).

Gouneus (Γουνεύς) Okytos'un oğlu. Troia önünde, Tesalyalı Ainianlar ve Perrebler birliğinin lideriydi. Helene'nin talipleri arasındaydı ve sefere katılmasının nedeni de budur. Dönüş Yolculukları sırasında, Libye sahillerinde gemisi battı. Bu yüzden Kinyps Nehri kıyısına yerleşti.

Graiai (Γραῖαι) "Kocakarılar." Bunlar hiçbir zaman genç olmamış, yaşlı ola-

rak doğmuşlardır. Ebeveynleri Phorkys ile Keto'dur (bu nedenle onlara bazen Phorkidai de denir) ve kız kardeşleri üç Gorgo (bkz. Gorgo ve tab. 33) gibi, Olympos öncesi tanrılar kuşağındandırlar. Graiai, kardeştirler ve sayıları üçtür (bazı geleneklerde iki). Adları Enyo, Pephredo ve Dino'dur. Üçü birden tek bir göze ve tek bir dişe sahiptiler; bunları sırayla birbirlerine ödünç verirlerdi. Uzakbatıda, Güneş'in hiçbir zaman ışıldamadığı gece ülkesinde yaşıyorlardı.

Graiai'nin rol oynadığı tek mitos Perseus'unkidir. Perseus Medusa'yı öldürmeye giderken, yolda önce onlarla karşılaştı. Graiai, Gorgolara giden yolu yasaklamakla görevli bekçilerdi. Yalnızca tek bir göze sahip olduklarından, bekçiliği sırayla yapıyorlar ve gözü olmayanlar sıralarını beklerken uyuyorlardı. Perseus bu tek gözü onlardan çalmanın yolunu buldu ve böylece her üçü de aynı anda uykuya dalınca bir engelle karşılaşmadan geçidi geçip görevini tamamlayabildi. Söylendiğine göre, Perseus gözü Tritonis gölüne attı.

Efsanenin bir başka versiyonuna göre, Graiai bir kehanetin bilgisine sahipti. Gorgo'yu öldürmek için yerine getirilmesi gereken şartları biliyorlardı. Bu işi başarabilmek için, bazı nymphalardan kanatlı sandallar, *kibisis* denen bir tür heybe ve Hades'in görünmez kılan miğferini elde etmek gerekiyordu. Hermes ve Athena tarafından bilgilendirilen Perseus, üç İhtiyar'ın dişini ve gözünü çaldı (onları kılıcıyla tehdit ettiği de söylenir) ve böylece onları sırrı açıklamaya mecbur etti. Graiai, nymphaların bulunduğu yeri ona söylediler; nymphalar da gerekli şeyleri ona vermekte hiçbir zorluk çıkarmadılar (bkz. *Perseus*).

Granikos (Γράνικος) Troia yakınlarında bir Phrygia şehri olan Adramitteion'un kurucusu. Herakles Phrygia'ya geldiği zaman, Granikos kızı Thebe'yi Herakles'le evlendirdi ve Herakles genç kadının onuruna Thebai şehrini (Mysia'da) kurdu.

***Gratiae** *Kharites* ya da *Kharitler*in (bkz. *Kharitler*) latince adı.

Gripelerya da Grypes (Γρῦπες) Başları kartal gagalı, güçlü kanatlara sahip, aslan gövdeli masal kuşları. Sırf Apollon'a ait olan bu kuşlar, Hyperborealılar ülkesinde, Skythia çölünde, Arimaspelerin girişimlerine karşı onun hazinelerini korumaktaydılar. Başka bazı yazarlar, Grypelerin Aithiopia'da ya da Hindistan'da bulunduklarını söylerler. Grypelerin, Dionysos'un maiyetinde yer aldıkları da görülür. Görevleri tanrının iki kulplu büyük şarap kupasını (krater) korumaktı.

Daha yakın devirlere ait efsanelerde, Grypelerin Hindistan'ın kuzeyindeki çöllerde altın arayıcılara karşı mücadele ettikleri anlatılır. Bunu, ya altını korumakla görevlendirildikleri için ya da yuvalarını altının çıkarıldığı dağlarda kurduklarından, yavrularını çeşitli tehlikelere karşı korumak için yapıyorlardı.

Grynos (Γρῦνος) Eurypylos'un oğlu ve Telephos'un torunu. Troia önünde, Neoptolemos tarafından öldürülen babasının ölümünden sonra, Grynos Mysia tahtını elinden almaya çalışan komşularının saldırısına uğradı. Bunun üzerine o da, Neoptolemos'la Andromakhe'nin oğlu Pergamos'u yardıma çağırdı. Pergamos'un yardımı sayesinde düşmanlarının hakkından geldi ve zaferinin anısına Pergamon (Bergama) ve

Gryneion adlarında iki şehir kurdu.

Gyas (Γύας) 1. Gyas adı *Aeneis*'te iki kez geçer. Birincisi, Aineias'ın arkadaşı olup, Agkhises'in onuruna düzenlenen cenaze töreni oyunlarına katılmıştır.

2. İkincisi, Aineias'ın rakiplerinden biridir; kahraman, onu, kardeşi Kisseus'la birlikte öldürdü. Bu ikinci Gyas, Geryoneus'a (bkz. *Geryoneus*) karşı seferinde Herakles'e yoldaşlık ettikten sonra, dönüşte Latium'a yerleşmiş Melampous adında birinin oğlu olan bir Latindir.

Gyges (Γύγης) Ya da Gyes. Yer ile Gök'ün birleşmesinin ürünü olan (bkz. tab. **8**) ve Hekatogkheires denilen yüz kollu devlerden biri. Briareus'la (Aigaion) Kottos'un kardeşidir Kottos gibi o da Olymposlulara karşı savaşa katılmış ve Zeus tarafından Tartaros'a kapatılmıştır. Burada onun muhafızlığını, öz kardeşi Briareus yapıyordu (bkz. Aigaion).

Herodotos tarafından nakledilen efsanesi, birçok folklorik unsurları içeren (insanı görünmez yapan yüzük, muhteşem bir servet, bir "hazine"nin keşfi, bir kraliçenin aşkı vs.) Lydia kralı Gyges, mitolojik değil, tarihi bir şahsiyettir.

Gyrton (Γύρτων) Phlegyas'ın kardeşi ve dolayısıyla bazı geleneklere göre, Iksion'un amcası. Tesalya'da Gyrton şehrinin kurucusu olarak bilinir.

Gagges : PLUT., *De Fluv.*, 4; PHILOSTRATOS., *Apollon'un Hayatı.*, III, 6.

Gaia : HES., *Theog.*, 116 ve dev.; APD., *Bibl.*, I, 1 ve dev.; 1, 5, 2; II, 1, 2; EURIP., *Khrysippos*, fragm., Nauck., *Tr. Gr. fr.*, s. 497; LUCR., *De Rer. Nat.*, I, 250 ve dev.; II, 991 ve dev.; VERG., *Georg.*, II, 325 ve dev.; PLAT., *Devlet.* II, 377 ve dev.; CIC., *De nat. Deor.*, II, 23, 63 ve dev.; HYG., *Pref.*

Galaesus : VERG., *Aen.*, VII, 535; 575.

Galateia : **1)** *Il.*, XVIII, 45; HES., *Theog.*, 250; HYG., *Fab.*, önsöz, 8 (Rose); APD., *Bibl.*, I, 2, 7; ATHEN, VII, 284, (KALLIM.'den alıntıyla); THEOK., XI; OV., *Met.*, XIII, 750 ve dev.; SIL., ITAL., XIV., 221 ve dev.; DION., VI, 3000 ve dev.; SERV., ad VERG., *Ecl.*, IX, 39; APPIEN., *Illyr.*, 2. **2)** ANTON. LIB., *Transf.*, 17

Galates : DIOD. SIC., V, 24; karş. *Keltos Etym. Magn.* s. v. Γαλατία.

Galeotes : CIC., *De div.*, I, 20; EL., *Var. Hist.*, XV, 46; HESYCH., s. v. Γαλεοι; ET., BYZ., s. v. Γαλεώται.

Galinthias : OV., *Metam.*, IX, 284 ve dev.; ANTON. LIB., *Tr.*, 29; EL., *Nat., An.*, XII, 5; skol. ad *Il.*, XIX, 119.

Ganymedes : *Il.*, V, 265 ve dev., XX, 232 ve dev.; EUST., ad *Hom.*, s. 1697, 31; PIND., *Ol.*, I, 43; XI, 105 APD., *Bibl.*, II, 5, 9; III, 12, 2; CIC., *Tusc.*, I, 26; EURIP., *Troy.*, 822; skol. *Orestes*, 1377; TZET., ad LYC., 34; HYG., *Fab.*, 224; 271; *Astr. Poet.*, II, 29; *Hom. Aphrod. Övgü*, 210 ve dev.; VERG., *Aen.*, I, 28; V, 253; OV., *Met.*, X, 255; DIOD. SIC., IV, 74; karş. PAUS., II, 22, 4; skol. APOLL., Rh., *Arg.*, III, 115; STRAB., XIII, 1, 22, s. 587; ERAT., *Catast*, 26.

Garanus : SERV., ad VERG., *Aen.*, VIII, 203.

Garmathone : PLUT., *De Fluv.*, XVI, 1.

Gavanes : HDT., VIII, 137 ve dev.

Gelanor : APD., *Bibl.*, II, 1, 4; PAUS., II, 16, 1; 19, 3 ve dev.; skol. ad *Il.*, I, 42; EUST., ad *Hom.*, 37, 32; ET. BYZ., s. v. Σουγελα.

Gelo : SUID., s. v. Γελλοῦς παιδοφιλωτέρας; HESYCH., s. v. Γελλώ; skol. ad THEOKR., XV, 40.

Geniuslar : FESTUS, s. 94 ve dev., CENSOR., *De die*

nat., 3, SERV., ad VERG., *Aen.*, VI, 743; APULEIUS, *De Deo Soc.*; PLAUT., *Pers.*, 263 vs.; *C. I. L.*, I, 603; vs. karş. E. RINK., *Die Bildlichen Darstellungen des römischen Genius*, Berlin, 1933.

Gerana : Ov., *Met.*, VI, 90; ATHEN., IX, 393 e ve dev..; EUST., ad *Hom.*, 1322, 50; EL., *Hist., An.*, XV., 29; karş. ANTON. LIB., *Transf.*, VI (burada kadın kahraman, Gerana yerine, Oinoe adını almaktadır).

Geryoneus: HES., *Theog.*, 287 ve dev.; (karş. 979 ve dev.); APD., *Bibl.*, II, 4, 2; 5, 10; AISKH., *Agam.*, 870 , EURIP., *Herakl. Çıl.*, 423 ve dev.; PIND., *fr.* 169; *Isthm.*, 1, 15 ve skol. *ad loc.*; HDT., IV, 8; DIOD. SIC., IV, 17 ve dev.; PAUS., III, 18, 13; IV, 36, 3; PLIN., *H. N.*, IV, 20; SERV., ad VERG., *Aen.*, VIII, 300; OV., *Metam.*, IV, 782 ve dev., I, 119 ve dev.; IX, 184 ve dev.; HYG., *Fab.*, 30; 151; STRAB., III, 2, 11 (fr. 5)s. 148; 5, 3-4 ve 7, s. 169 ve 172; ARRIANIOS., *Anab.*, II, 16, 5; PS. SKYL., 26; karş. J. BÉRARD., *Colonis.*, 422 ve dev.; E. CIACERI, *L'antico culto di Gerione, Arch. Stor. per la Sic. Orient.*, XVII (1920), s. 70 ve dev.

Gigantlar : HES., *Theog.*, 183 ve dev.; APD., *Bibl.*, I, 6, 1 ve dev.; karş. TZET., ad LYC., 63; PIND., *Nem.*, I, 67 ve skol.; EURIP., *Herakl. Çıl.*, 177 ve dev., *Ion.*, 216 ve dev.; HOR., *Odlar.*, III, 4, 49 ve dev.; OV., *Met.*, I, 150 ve dev.; *Fast.*, III, 438 ve dev.; *Trist.*, IV, 7, 17; PAUS., VIII, 29, 1 ve dev.; LUCR., V, 119 ve dev., MACROBIUS., *Sat.*, I, 20, 9; SERV., ad VERG., *Aen.*, 1, 394; III, 578; IX, 564; DIOD. SIC., V, 71; STRAB., V, 4, 4, s. 243 ve dev.; VI, 3, 5, s. 281; VII, s. 330, vs. karş. O. JAHN, *Annali dell'Instituto*, 1863, s. 250 ve dev.; F. VIAN, *Répertoire des Gigantomachies*, Paris, 1952; ID., *La Guerre des Géants, Le mythe avant l'époque hellenistique*, Paris, 1952.

Glauke : 1) HES., *Theog.*,244; HYG., *Fab., prel.* **2)** PAUS., VIII, 47, 2, 3; APD., *Bibl.*, 1, 9, 28; DIOD. SIC., IV, 54; HYG., *Fab.*, 25; TZET., ad LYC., 175; 1318.

Glaukia : PLUT., *Qu. gr.*, 41.

Glaukos : 1) DICT. CR., III, 26, 4, 7; 5, 2; *Il.*, III, 312; PAUS., X, 27, 3 ve dev.; APD., *Ep.*, V, 21. **2)** DICT. CR., II, 33; *Il.*, II, 876; VI, 119-236; XII, 329 ve dev.; XVI, 493 ve dev.; XVII, 140 ve dev.; HYG., *Fab.*, 112; 113; HDT., I, 147. **3)** *Il.*, UV, 154; AISKH., kayıp trag. *Glaukos*; EUST., ad *Hom.*, s. 269, 35; HYD., *Fab.*, 250; 273; APD., *Bibl.*, II, 3, 1 skol. ad APOLL., RH., *Arg.*, I, 46; PAUS., VI, 20, 19; VII, 18, 2; EL., *N. A.*, XV, 25; STRAB., IX, 2, 24, s. 409; VERG., *Georg.*, III, 268 ve SERV., *ad loc.*; skol. ad PLAT., *Devlet.*, X, 497, 11. **4)** ATHEN., VII, 296 ve dev.; PALAEPHAT., *Incr.*, II, 23; TZET., ad LYC., 754; OV., *Met.*, XI-II, 900 ve dev.; XIV, 1 ve dev.; SERV., ad VERG., *Georg.*, I, 427; VERG., *Aen.*, I, 36; DIOD. SIC., IV, 486; EURIP., *Orestes.*, 352, ve dev.; *ad loc.* **5)** APD., *Bibl.*, III, 1, 3; 3, 1; TZET., ad LYC., 811; PALAEPH., *Incr.*, 27; HYG., *Fab.*, 49; 136; *Astr. poet*, II, 14; karş. *Nauck, Fr. Tr. Gr.*, 2. bas. s. 216 ve dev.; 558 ve dev.; (bu konuda, SOPH. ve EURIP. kayıp tragedyalar); ATHEN., II, 51 *d*; skol. ad PIND., *Pyth.*, III, 96.

Glyphios : EUST., ad Hom., 1665, 48 ve dev.

Gordias : STRAB., XII, 5, 3, s. 658; ARRIAN., *Anab.*, II, 3; PLUT., *Sez.*, 9; HYG., *Fab.*, 191; 274.

Gorge : 1) APD., *Bibl.*, I, 8, 1; TZET., ad LYC., 1011; HYG., *Fab.*, 97, 174; OV., *Met.*, XIII, 543; *Her.*, IX, 165; skol. ad *Il.*, XIV, 114; IX, 584, XV, 281; karş. NONN., *Dion.*, XXXV, 84 ve dev **2)** *Etyhm. Magn.*, s. v. Γοργωπίς, HESYCH., s. v. Ἐσχατιώτις.

Gorgo : HES., *Theog.*, 274 ve dev.; *Herakles'in Kalkanı*, 224 ve dev.; PIND., *Pyth.*, XII; XIII; *Il.*, 741; VIII, 349; XI, 36; *Od.*, XI, 623; APD., *Bibl.*, II, 4, 2 ve dev.; 7, 3; III, 10, 3; OV., *Met.*, IV, 765 ve dev.; AISKH., *Prom.*, 800; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, 1515; EURIP., *Ion.*, 989; 1003 ve dev.; SERV., ad VERG., *Aen.*, VI, 289; DIOD. SIC., III, 54 ve 55; karş. PLIN., N. H., VI, 35. karş. K. ZIEGLER, *Das Spiegelmotiv im Gorgomythos, A. R. W.*, XXIV (1926) s. 1-18; C. HORKINS, *Assyrian elemens in the Perseus, Gorgon Story, A. J. A.*, 1934, s. 341-358; KAISER WILHELM II, *Studien zur Gorgo*, Berlin, 1936.

Gorgophone : PAUS., II, 21, 7; III, 1, 4; IV, 2, 4; APD., *Bibl.*, I, 9, 5; II, 4, 5; III, 10, 3; TZET., ad LYC., 511; 838.

Gorgophonos : 1) APD., *Bibl.*, II, 4, 5. **2)** PLUT., *De Fluv.*, XVIII, 7.

Gorgopis : Skol. ad PIND., *Pyth.*, IV, 288.

Gouneus : *Il.*, II, 748; HYG., *Fab.*, 81; 97; APD., *Ep.*, III, 14; VI, 15; TZET., ad LYC., 877; 897; 902; karş. BERGK, *Poet, Lyr. Gr.*, 3. bas. II, 654 (ARIST., *Peplos*).

Gralal : HES., *Theog.*, 270 ve dev.; APD., *Bibl.*, II, 4, 2 ve dev.; AISKH., *Prom.*, 794 ve dev. ve skol. ad 793; ERAT., *Catast.*, 22; OV., *Met.*, IV, 774 ve dev.; HYG., *Astr. poet*, II, 12; TZET., ad LYC., 838; 846; skol. APOLL. RH , *Arg.*, IV, 1515; PALAEPH., *Incr.*, 32; AISKH., kayıp trag. *Phorkides*; bkz. NAUCK., *Tr. gr. fr.*, 2. bas., s. 83 ve dev.;

karş. C. HERZOG-HAUSER, *Die Graien, Wiener Stud.*, 1933, s. 66-72.

Granicos : Skol. ad *Il.*, VI. 396.

Grypes HES., *ap.* Skol. ad AISKH., *Prom.*, 830; HDT., III, 102; 116, Prokonnesoslu ARISTEAS'tan alıntıyla; AISKH., *Prometheus*, 803 ve dev.; EL., *Hist. An.*, IV, 27; PLIN., *Nat. Hist.*, VII, 10; MELA, II, 1. 1. Karş. J. CARCOPINO, *Basilique Pythagoricienne*, s. 298 ve dev.

Grynos : SERV., ad VERG., *Ecl.*, VI, 72.

Gyas : 1) VERG., *Aen.*, I, 222; V, 118, ve SERV., ad m. 117; XII, 460 HYG , *Fab.*, 273. **2)** VERG., *Aen.*, X, 319.

Gyges : HES., *Theog.*, 149; 618; 714; 734; 817; OV., *Fast.*, IV, 593; bkz. *Hekatoghheirler*.

Gyrton : ET. BYZ., *s. v.* Γύρτων; karş. skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, I, 57.

H

Hades ya da Aides (Ἅιδης) Ölülerin tanrısı. Zeus, Poseidon, Hera, Hestia ve Demeter'in kardeşi, Kronos ile Reia'nın oğlu (tab. 39). Titanlara karşı kazanılan zaferden sonra Evren İmparatorluğu'nu Zeus ve Poseidon'la birlikte paylaşan üç efendiden biridir· Zeus Gökyüzü'nü, Poseidon Deniz'i elde ederken, onun payına da yer altı dünyası, yani Ölüler Diyarı ya da Tartaros düştü.

Hades doğduğunda, tıpkı erkek kardeşleri gibi, Kronos tarafından önce yutuldu, sonra tekrar dışarı çıkarıldı (bkz. *Kronos*). Titanlara karşı savaşa katıldı. Kyklopslar onu sihirli bir miğferle donattılar Bu miğferi başına takan görünmez oluyordu. Hades'in bu miğferi, tıpkı Cermen mitolojisinde Siegfried'in miğferi gibi, daha sonra, Athena gibi başka tanrılar ve hatta Perseus gibi kahramanlar (efsanesine bkz.) tarafından da taşınmıştır.

Hades, Ölüler Diyarı'nda, Ölüler üzerinde hüküm sürüyordu. Tebaasından hiç kimsenin tekrar canlılar arasına dönmesine izin vermeyen acımasız bir hükümdardı bu. Çevresinde, onun emirlerine tabi daimonlardan ve geniuslardan oluşan birçok yardımcısı vardı (sandalcı Kharon gibi). Hades'le birlikte hüküm süren Persephone de, zalimlikten yana ondan aşağı değildi. Rivayete göre, Hades onu bir zamanlar Sicilya ovalarında arkadaşlarıyla çiçek toplayarak eğlendiği bir sırada kaçırmıştı (bkz. *Demeter*). Hades, Demeter'in kızı olan Persephone'ye âşıktı, ama Persephone'nin babası Zeus, genç kızın sonsuza dek karanlıklar ülkesinde kapalı kalmasının Demeter'in hoşuna gitmeyeceğini bildiği için bu evliliğe razı olmuyordu. Bu durumda, Hades Persephone'yi kaçırmaya karar verdi. Bu kaçırma işinde Zeus'un Hades'e yardımcı olmuş, yani gizlice onunla suç ortaklığı etmiş olması da mümkündür. Gerçi Zeus daha sonra Hades'ten Persephone'yi annesine geri vermesi-

ni istedi, ama Hades tedbirini almıştı: Persephone'ye bir nar tanesi yedirmişti, oysa Ölüler Diyarı'na ayak basan ve orada herhangi bir şey yiyen bir kimse artık bir daha Canlılar dünyasına çıkamazdı. Bu yüzden Persephone her yılın üçte birini Hades'in yanında geçirmek zorunda kaldı. Persephone'nin Hades'le beraberliği zürriyetsiz geçmiştir.

Hades efsanelerde nadiren yer alır. Demeter'le ilgili efsaneler döngüsüne ait kaçırılma hikâyesi dışında, tek bir başka mitosta, Herakles'le ilgili mitosların birinde Hades'e rastlanır. *Ilias*'ta, kahramanın Ölüler Diyarı'na inişi sırasında, Hades'in onu krallığına girmekten menetmek istediği anlatılır; ikisi Ölüler Diyarı'nın "kapı"sında karşılaşırlar. Fakat, Herakles, Hades'i bir okla omuzundan yaralar. Öyle ki, Hades'in alelacele Olympos'a götürülmesi icap eder. Orada, iyileştirici tanrı Paian, Hades'e sihirli bir merhem sürer ve böylece yara çarçabuk kapanır. Bazı varyantlar, Herakles'in iri bir taşla tanrıyı yere serdiğini anlatırlar. Öyle ya da böyle, galebe çalan taraf, Zeus'un oğlu olur.

Adı "görünmez" anlamına gelen Hades'i adıyla anmaktan genellikle kaçınılırdı, çünkü bu takdirde onun öfkesini uyandırmaktan korkulurdu. Bu nedenle, onu anmak için bazı örtmeceler kullanılırdı. En çok kullanılanı, onun Plouton, yani "Zengin" lakabıydı. Bu suretle, hem yerin işlenmiş toprağının hem de onun bağrında sakladığı madenlerin tükenmez zenginliğine atıfta bulunulmuş oluyordu. Bunun içindir ki, Plouton çoğu kez, elinde bu zenginliğin sembolü olan bir bereket boynuzu tutar halde temsil edilir.

Hagno (Ἁγνώ) Zeus'un Arkadia kaynaklı efsanesinde, tanrının Lykeos Dağı'nda Kretea denilen bir yerde doğmuş olduğu söylenir (Arkadialılar, bu söylentiye dayanarak, Kretea ile Kretos (Girit) Adası'nın yanlışlıkla birbirine karıştırıldığını ileri sürmekte ve böylece kendi efsanelerini, Zeus'u Kretoslu yapan efsane ile uzlaştırmaktaydılar). Zeus, ülkenin üç nymphası tarafından yetiştirildi: Hagno, Thisoa ve Neda. Hagno, Lykeos'ta bir pınarın nymphasıydı. Bu pınarın özelliği, suyunun yaz kış hiç kesilmemesiydi. Ekinlere zarar verecek kadar uzun süren büyük bir kuraklık sırasında, Lykeos Zeusu'nun rahibi sonunda çareyi tanrıya dua törenleri tertiplemekte buldu ve bir kurban sunma sırasında küçük bir meşe dalını pınarın suyuna daldırdı. O an su bulandı, hareketlendi ve göğe doğru büyük bir bulut yükseldi ve ülkenin üstüne bu buluttan bol ve bereketli bir yağmur boşaldı.

Haimon (Αἵμων) 1. Bu adı taşıyan birkaç kahraman vardır. En tanınmış olanı, Thebai kralı Kreon'un oğludur. Bu konuda iki ayrı gelenek mevcuttur: birinci geleneğe göre, Kreon'un oğlu olan Haimon, Sphinks tarafından yutulmuştu. Oğlunun öcünü almak isteyen Kreon, Thebai'yi bu canavardan kurtaracak olan kişiye krallığını vaat eder (bkz. *Kreon*). İkinci geleneğe göre ise, Haimon Oidipous'un kızı Antigone'yle nişanlıdır ve Kreon genç kızı ölüme mahkûm edip, onu Labdakosoğulları'nın mezarına kapattığı zaman kendini öldürür (bkz. *Antigone*). Tragedya yazarlarının, özellikle Sophokles'in *Antigone*'sinde benimsediği versiyon bu ikincisidir. Bazen, Haimon'la Antigone'nin, Maion adında bir oğulları olduğu söylenir (bkz. *Maion*). Euripides, *Antigone* adlı kayıp tragedyasında bu geleneği benimsemişti.

2. Haimon, aynı zamanda *Haimonia*'ya (Tesalya'nın eski adı) adını vermiş olan kahramandır. Bu Haimon, Pelasgos'un oğlu ve ülkeye yeni adını vermiş olan Thessalos'un babasıdır. Başka bir soy ağacında ise, Haimon Pelasgos'un oğlu Lykaon'un elli oğlundan biri olarak gösterilmektedir. Bu durumda o, Haimonia'nın isim babası olarak değil de, Arkadhia'daki Haimonia şehrinin kurucusu olarak kabul edilir.

3. Karanlık bir gelenek, Polydoros'un oğlu ve Kadmos'un torunu olan başka bir Haimon'dan daha söz etmektedir (bkz. tab. 18). Bu Haimon, bir av sırasında yanlışlıkla arkadaşlarından birini öldürür ve Atina'dan kaçmak zorunda kalır. Onun soyundan gelenler önce Rodos'a oradan da Sicilya'da Agrigente'ye göç ederler. Tiran Theron, bunlardan geldiğini iddia ediyordu.

4. Thoas'ın oğlu, Oksylos'un babası Haimon için bkz. tab. 27

Haimos (Αἷμος) 1. Haimos (ya da Hemos). Boreas ile Oreithyia'nın oğlu ve dolayısıyla, "Boreadlar"ın (Kalais ve Zetes) kardeşidir (bkz. tab. 7). Bununla birlikte, Haimos'un adı ancak daha yakın döneme ait geleneklerde geçer. Haimos, nehir-tanrı Strymon'un kızı Rodope'yle evlendi. Çiftin Hebros adında bir oğulları oldu (Hebre Nehri'nin isim babası). Haimos ve Rodope, Zeus ve Hera adlarını aldılar ve kendilerini bir kült kılma cüretini gösterdiler. İşledikleri bu günahın cezası olarak, tanrılar tarafından birer dağa (*Haimos* ve *Rodope*) dönüştürüldüler.

2. Bir başka geleneğe göre, Haimos Trakyalı bir tirandı. Haimos, Bizans şehrinin kurucusu olan Byzas'ın zamanında şehre saldırdı. Byzas, tiranla aynı adı taşıyan (*Haimos*) dağda, teke tek yaptıkları bir dövüşte onu öldürdü.

3. Haimos aynı zamanda, Telephos'un Troia önlerindeki yoldaşlarından birinin adıdır. O da, Telephos gibi Mysialı'dır. Ares'in oğlu olarak geçer.

***Halesus** İtalik bir kahraman; Falerii şehrinin kurucusu ve burada oturan halkın, yani Falisusların isim babası (Etrüsk topraklarında yer alan bu şehrin sakinleri Latinceye çok yakın bir lehçe konuşuyorlardı). Mitograflar, Halesus'u şu ya da bu şekilde Agamemnon'a bağlarlar ve onun Troia Savaşı sırasında İtalya'ya gelmiş olan bir yoldaşı ya da gayrimeşru bir oğlu yaparlar. Başka bazı gelenekler ise, onun Neptunus'un oğlu olduğunu varsayarlar. Veii kralı Morrius soyca ona bağlanıyordu. Morrius'un *Carmen saliare*'yi (Roma'da bazı törenlerde Saliusların okudukları arkaik şarkı) onun şerefine bestelendiği söyleniyordu.

Halesus, Agamemnon'un soyundan gelmesi ve Argos asıllı olması sebebiyle, Aineias'ın İtalya'ya çıkışı sırasında onun düşmanları arasında yer aldı. Turnus'un safında çarpıştı ve Pallas tarafından öldürüldü.

Halia (Ἁλία) 1. Rodoslu bir kahraman, Telkhinlerin (bkz. Telkhinler) kız kardeşi. Poseidon'la birleşerek altı oğlan ve Rodos Adası'na ismini veren Rodos adında bir kız çocuk doğurdu. Halia'nın Aphrodite tarafından çıldırtılan altı oğlu, öz annelerinin ırzına geçmeye kalkıştılar. Poseidon, üç dişli yabasının bir vuruşuyla altısını da yere gömdü. Fakat, büyük bir üzüntüye kapılan Halia, kendini denize attı. Rodos Adası sakinleri, Halia'yı Leukothea adıyla bir deniz tanrıçası olarak kabul ettiler ve ona bir kült tahsis ettiler.

2. Aynı adı taşıyan bir de Nereus kızı

vardır. Gerçekten de *Halia* adı, denizin *tuzlu* element (ἅλς) olarak taşıdığı isimlerden birinin kökûyle ilişkilidir.

Hallal (Ἁλίαι) Mezarı Argos'ta bulunan kadınlara Haliai (*Denizin Kadınları*) deniliyordu. Bunların Perseus ve Argoslulara karşı savaşmak üzere Dionysos'un yanısıra Aigeus (Ege denizi) adalarından gelmiş oldukları söyleniyordu. Savaşırken ölmüşlerdi.

Haliakmon (Ἁλιάκμων) 1. Tanrısı, Okeanos ile Tethys'in oğlu olarak geçen Makedonya'da bir nehir.

2. Bir başka efsanenin anlattığına göre vaktiyle, Tiryus sakinlerinden Haliakmon adında biri, bir delilik nöbeti sırasında kendini o zamana kadar Karmanor adını taşıyan nehre attı ve orada boğuldu. O tarihten sonra nehre, boğulan kişinin adı verildi. Daha sonraları, nehre bir üçüncü ad daha yakıştırıldı. Bu kez de ona *Inakhos* (bkz. *Inakhos*) Nehri dendi.

Hallartos (Ἁλιάρτος) Haliartos ile kardeşi Koronos, Thersandros'un oğlu ve Sisyphos'un torunudur (bkz. tab. 36). Büyük amcaları Orkhomenos kralı Athamas bütün oğullarını kaybettiğinden (bkz. *Athamas*), krallığını onlara miras bıraktı. Fakat daha sonra, Phriksos'un oğullarından Presbon, Kolkhis'ten gelerek büyükbabasının krallığını isteyince (çünkü Phriksos Athamas'ın oğluydu) Haliartos'la Koronos krallığı ona bıraktılar. Gidip, Haliartos ve Koroneia adında iki site kurdular.

Hallirrothios (Ἁλιρρόθιος) Poseidon ile Nympha Euryte'nin oğlu. Atina'da Asklepios pınarının başında, Ares'in Aplauros'tan olan kızı Alkippe'ye tecavüz etmeye yeltendi. Ares, onu öldürdü. Poseidon, oğlunun katilini tanrılardan oluşan ve daha sonra Ares Tepesi (*Areopagos*) adını alan tepede toplanan bir mahkemenin huzuruna çıkardı.

Efsanenin başka bir versiyonu ise, Poseidon'un oğlu Halirrothios'un, Attike'nin babasına verilmeyip Athena'ya verilmesine (bkz. *Athena*) kızarak, tanrıçanın Attike'ye armağan ettiği zeytin ağacını kesmeye kalkıştığını söyler. Ne var ki, Hallirrothios'un baltası mucizevi bir şekilde elinden kurtulup onun kafasını keser.

Halmos (Ἅλμος) Sisyphos'un oğlu; Glaukos, Ornytion ve Thersandros'un kardeşi (bkz. tab. 36). Orkhomenos kralı Eteokles, ona toprağının bir kısmını bağışladı ve Halmos burada Halmones şehrini kurdu. Halmos'un, Khrysogone ve Khryse adlarında iki kızı vardı. Birincisinin Poseidon'dan, ikincisinin Ares'ten birer oğulları oldu. Çocuklarının adları sırasıyle Khryses ve Phlegyas'tı.

Hals (Ἅλς) Deniz. Kirke'nin yardımcısı ve nedimesi olan bir büyücünün adı. Hals'ın aslen etrüsk olduğu ve Etruria'daki Halos Pyrgos (Hals Kulesi) adında bir şehre (ya da böyle denen bir yere) adını verdiği söyleniyordu. Odysseus'un Kirke'nin yerine yaptığı (*Odysseia*'yı devam ettirmek isteyen efsanelerde; bkz. *Odysseus*) ikinci seyahatte kahraman, Hals'ı bulmaya gider ve Hals büyüleriyle onu ata dönüştürür. Büyücü kadın, Odysseus'u yanında alıkoyar ve ihtiyarlayıp ölünceye kadar onu besler. Bu efsanenin amacı, Odysseus'a ölümünün "Deniz'den" geleceğini bildiren esrarengiz bir dizeyi açıklamaktır.

Hamadryadlar ya da Hamadryades (Ἁμαδρυάδες) Bir tür ağaç nymphaları. Hamadryadlar koruduları ağaçla birlikte doğar ve onun kaderini paylaşır-

lardı. Nitekim Kallimakhos, *Delos'a Övgü*'sünde, üzerine yıldırım düşen ağacı için üzülen bir meşe nymphasından söz eder. Nymphalar gökyüzünün suyu meşeleri suladığı zaman sevinir, meşeler yapraklarını döktükleri zaman yas tutarlar, der Kallimakhos. Hatta, Hamadryadların ağaçlarıyla birlikte öldükleri bile söyleniyordu. Bu yüzden onlara ölümlülerle ölümsüzler arasındaki aracı varlıklar gözüyle bakılmaktaydı. Hamadryadlar çok uzun ömürlüydüler. Ömürleri on "palmiye ömrü"ne eşit, yani dokuz bin yedi yüz yirmi yıldı.

Ağaçlarını koruması için şu ya da bu kahramana yalvarıp yakaran bazı Hamadryadların anısına bazı efsanelerde rastlamak mümkündür (bkz. *Roikos*, *Khrysopeleia*). Başka bazı efsanelerde de, nymphanın yalvarışlarına aldırış etmeden bir ağacı kesen insanların nasıl cezaya çarptırıldıkları anlatılır (bkz. *Erysikhthon*).

Hamadryadların kökeni hakkında geç döneme ait bir efsane için bkz. *Oksylos*, 3.

Harmonia (Ἁρμονία) Biri Thebai kaynaklı, diğeri Samothrake tanrıları kültüne bağlı olmak üzere iki ayrı Harmonia efsanesi vardır. Bu iki efsanenin ortak noktası, her ikisinde de Harmonia'nın Kadmos'un karısı olmasıdır.

Thebai asıllı efsanede Harmonia, Ares ile Aphrodite'nin kızıdır. Harmonia'yı Kadmos'la Zeus evlendirmişti. Evlenme töreni Kadmeia'da (Thebai'nin kalesi) yapıldı. Daha sonra Thetis ile Poleus'un evlenmesinde olduğu gibi, tanrılar törende hazır bulundular; armağanlar getirdiler. Bu armağanların en ünlüsü bir elbise ile bir kolyedir. Elbise, Athena'nın (ya da Aphrodite'nin) armağanı olup Kharitler tarafından dokunmuştu. Kolye ise Hephaistos'un armağanıydı. Kolyeyle elbisenin Harmonia'ya bizzat Kadmos tarafından verildiği de söylenir. Bu söylentiye göre, Kadmos bunları dolaylı bir şekilde Europe'den almıştı. Europe'ye ise bunları, vaktiyle aşk yaşadığı sırada Zeus vermişti (bkz. *Kadmos*). Nihayet, başka bir gelenekte ileri sürüldüğüne göre, sözkonusu elbise Athena ile Hephaistos'un eseriydi ve bu iki tanrı tarafından Harmonia'nın soyundan gelenlerin hayatını zehirleyecek bir sihirli suya batırılmıştı. Hephaistos ile Athena'yı bu şekilde davranmaya iten, Ares'le Aphrodite'nin aşklarının ürünü olan Harmonia'ya karşı duydukları kindi. Bu iki tanrısal armağan daha sonra, Yedi Önderler efsanesinde önemli bir rol oynayacaktır (bkz. *Alkmaion*, *Amphiaraos*, *Eriphyle*). Bu armağanlar, daha ileride adak olarak Delphoi tapınağına sunulmuş ve Makedonya kralı Philippos zamanında oradan çalınmıştır.

Samothrake geleneklerinde, Harmonia, Ares'le Aphrodite'nin değil de, Zeus ile Elektra'nın (Atlas'ın kızlarından) kızıdır. Dolayısıyla, Dardanos ile Iasion'un kız kardeşi olur (bkz. tab. 3). Zeus tarafından kaçırılan kız kardeşi Europe'yi aramaya çıkan Kadmos, adadan (Samothrake (Semendirek) Adası) geçerken ona rastlar. Ve Harmonia'yla Kadmos'un düğünleri Samothrake'de, aynen Thebai geleneklerine uygun olarak kutlanır. Ayrıca Kadmos'un Harmonia'yı, Athena'nın yardımıyla kaçırdığı da anlatılıyordu.

Kadmos'la Harmonia'nın birçok çocukları oldu (bkz. tab. 18). İki kahraman, hayatlarının sonuna doğru Thebai krallığından ayrılarak Illiria'ya git-

tiler ve orada yılana dönüştürüldüler (bkz. *Kadmos*).

Harmonia aynı zamanda, harmoni, uyum ve dengeyi vs. simgeleyen soyutlamaya da bağlıdır. Bu Harmonia'nın kendine özgü bir mitosu yoktur. Genellikle, Kharites'in ve Aphrodite'nin maiyeti arasında yer alır. Geç dönemlere ait efsanelerin, onu Kadmos'un karısıyla karıştırmak eğiliminde oldukları görülür.

Harmonides (Ἁρμονίδης Paris'in, Helene'yi kaçırmak için Lakedaimon'dan Troia'ya gelişinde, bindiği geminin yapımcısı.

Harpalion (Ἁρπαλίων) 1. Troia önünde Merion tarafından öldürülen kahraman. Paphlagonia kralı Pylaimenes'in oğluydu ve Troialıların safında savaşıyordu.

2. Aynı adı taşıyan bir başka şahsiyet de Troia kuşatması sırasında, Yunan saflarında görülür. Aslen Boiotialı olan bu Harpalion, Arizelos'la Amphinome'nin oğlu ve Prothoenor'un yoldaşıdır. Aineias tarafından öldürüldü.

Harpalyke (Ἁρπαλύκη) 1. Bu adı taşıyan birinci kahraman, kral Harpalykos'un kızı olan Trakyalı bir kadındır. Harpalyke'nin annesi, o daha küçücük bir çocukken öldüğü için, Harpalykos kızını inek ve kısrak sütüyle besledi ve oğlu olmadığından, ileride kendisine halef olacağını düşünerek onu savaşmaya alıştırdı. Harpalyke giderek bu hayattan zevk almaya başladı ve silah kullanmakta çok usta oldu. Harpalykos'a karşı yapılan bir saldırıda (Tuna ovalarında yaşayan barbarlar olan Getaelerin ya da Troia Savaşı'ndan dönen Neoptolemos'un yoldaşlarının saldırısı) kral, düşmanları tarafından sarılıp ağır şekilde yaralandı. Eğer kızı yardımına koşup onu kurtarmasaydı öldürülecekti.

Daha sonra Harpalykos, acımasızlığının yol açtığı bir ayaklanma sonucu yurdundan kovuldu. Kızıyla birlikte ormanlara çekildi; ihtiyaçlarını Harpalyke sağlıyordu. Bu işi, avlanarak, ama daha çok yakınlardaki ahırlara ve ağıllara baskınlar düzenleyerek yapıyordu. Öyle ki, sonunda çobanlar, tıpkı vahşi bir hayvana yapıldığı gibi, ona tuzaklar kurmaya başladılar ve onu ağlarıyla yakalayıp öldürdüler. Fakat, Harpalyke'nin ölümü kanlı kavgalara yol açtı. Çobanlar Harpalyke'yi ele geçirdiklerinde, yanında son eşkiyalığının ganimeti olan bir oğlak vardı. Çobanlar, oğlağın kime ait olduğu konusunda çekişmeye başladılar. Çekişme giderek kızıştı öyle ki birçoğu öldü. Harpalyke için bir mezar yapıldı ve bir kült adandı. Onuruna düzenlenen bayramlarda, söylendiğine göre kültüne bağlı olanlar, onun ölümüne neden olan kavgaları taklit ederek aralarında yalancıktan dövüşüyorlardı.

2. Bir diğer Harpalyke ise, öz babası Klymenos ile ensest yapmasıyla tanınan bir kahramandır (bkz. *Klymenos*, 3). Bazı versiyonlara göre Harpalyke, işlediği bu günahtan sonra khalkis (χαλκίς) adı verilen bir gecekuşuna dönüştürüldü; başka bazı versiyonlara göre ise kendini öldürdü ya da Klymenos tarafından öldürüldü.

3. Gelenekte, bir aşk macerasının kahramanı olan bir başka Harpalyke daha vardır. Bu Harpalyke Iphikles'e tutkundu. Ama onun tarafından reddedildi ve kendini öldürdü. Genç kızların terennüm ettikleri bir "Harpalyke ağıtı" vardı.

Harpalykos (Ἁρπάλυκος) 1.

Harpalyke'nin (bkz. *Harpalyke*) babası. Efsanede bu adı taşıyan üç şahıs daha vardır:

2. Bir Lykaon oğlu;

3. *Aeneis'te*, Aineias'ın, Turnus ve Rutullere karşı savaşta Camillus tarafından öldürülen bir yoldaşı.

4. Theokritos ayrıca, Herakles'e eskrim ve jimnastik dersleri vermiş olan bir Harpalykos'tan söz eder.

Harpinna (Ἅρπιννα) Nehir-tanrı Asopos'un kızlarından biri ve Aigina'nın kız kardeşi. Ares ona âşık oldu ve Harpinna, Pisa (Elis'te) şehrinde Ares'ten Oinomaos adlı kahramanı doğurdu. Oğlu tarafından kurulan Harpina şehrine adını verdi (ayr. bkz. *Oinomaos*).

Harpyialar ya da Harpyiai (Ἅρπυιαι) (*Kapkaççı kızlar*). Thaumas ile Okeanos kızı Elektra'nın kızları, kanatlı geniuslar (bkz. tab. 33). Olympos öncesi tanrılar kuşağındandırlar. Sayıları genellikle ikidir: Aello (Nikothoe de denir) ve Okypete; ama Kelaino adında bir üçüncüsünün daha bulunduğu bilinmektedir. Adları mizaçlarını açıklar niteliktedir. Sırasıyla; Kasırga, Hızlı Uçan ve Karanlık (bir fırtına bulutuyla kaplı gökyüzü gibi). Kanatlı kadınlar ya da kadın başlı kuşlar şeklinde temsil edilirler. Keskin pençeleri vardır. Aigeus (Ege) denizinde Strophades adalarında kalıyorlardı. Daha sonraları, Vergilius onlara diğer canavarlarla birlikte Ölüler Diyarı'nın girişinde yer vermiştir.

Harpyialar, çocukları ve ruhları kapıp kaçarlardı. Bazen, mezarların üstüne, onları pençelerinde ölünün ruhunu taşır durumda gösteren temsili resimler konulurdu. En çok rol oynadıkları efsane, lanetli kral Phineus'un efsanesidir. Phineus'un önüne konulan her şeyi, özellikle de yiyecekleri Harpyialar kapıp götürüyorlar, götüremediklerini de üzerlerine pisleyip kirletiyorlardı (bkz. *Phineus*). Argonautlar çıkageldiklerinde, Phineus onlardan kendisini Harpyialardan kurtarmalarını istedi. Bunun üzerine, Boreasoğulları Zetes ile Kalais, bu daimonların peşine düşüp onları uçmak zorunda bıraktılar. Kaderin bir takdiri vardı: Harpyialar ancak Boreasoğulları tarafından yakalanacak olurlarsa ölebilirlerdi. Buna karşılık Boreasoğulları da, Harpyiaları yakalamayı başaramadıkları takdirde öleceklerdi. Kovalamaca sırasında birinci Harpyia Peloponisos'ta bir nehre düştü. Böylece, nehir bundan böyle Harpys adını aldı. Diğeri, Ekhinades adalarına kadar ulaştı ve böylece bu adalar Strophades ya da Geri Dönüş Adaları adını aldılar. Fakat bu sırada, Iris (ya da Hermes), Kalais ile Zetes'in karşısına dikilerek onları Zeus'un "hizmetkârları" olan Harpyiaları öldürmekten menetti. Harpyialar da, hayatlarının bağışlanması karşılığında bundan böyle Phineus'u rahat bırakacaklarına dair söz verdiler ve Girit'te bir mağaraya gizlendiler. Sıradışı bir gelenek, iki Boreasoğlu'nun Harpyiaları kovalarken öldüklerini naklederse de bu istisnai bir gelenektir. Harpyialar, Pandareos (bkz. *Pandareos*) efsanesinde de rol oynarlar.

Söylendiğine göre Harpyialar, rüzgâr-tanrı Zephyros ile birleşerek Akhilleus'un rüzgâr kadar hızlı koşan iki tanrısal atı, Ksanthos ve Balios ile Dioskourların Phlogeos ve Harpagos adlı atlarını doğurmuşlardır.

Harpyrela (Ἁρπύρεια) Phineus efsanesinin Euhemeroscu yorumuna göre, Phineus'un kızlarından birinin adı. Harpyreia'nın Erasia adında bir kız kardeşi vardı. Her iki kardeş de, babala-

rının servetine zarar veren düzensiz bir hayat sürüyorlardı. Bu kız kardeşler, Boreasoğulları, Kalais ve Zetes tarafından kaçırıldılar. Ve böylece Phineus bütün dertlerinden kurtulmuş oldu (bkz. *Harpyialar*).

Hebe (Ἥβη) Adından da anlaşılacağı gibi, Gençlik'in kişileştirilmiş şekli. Hebe, Zeus ile Hera'nın kızı ve dolayısıyla, Ares ile Eileithyia'nın kız kardeşidir (tab. 39). "Tanrısal aile" içinde, bir hizmetkâr ya da "evin kızı" rolünü oynar. Ganymedes'in kaçırılmasından önce nektar sunuculuğunu o yapıyordu. Ares'in banyosunu hazırlıyor, Hera'nın arabasını koşmasına yardım ediyordu. Apollon'un liri eşliğinde, Mousalarla ve Horalarla birlikte dans ederdi. Herakles'in tanrılaştırılması ve Hera ile barıştırılması sırasında, tanrılar onu Hebe ile evlendirdiler. Bu evlilik, onun ebedi gençliğe eriştiğini simgeliyordu.

Hegeleos (Ἡγέλεως) Herakles'in bir torunu, kahramanın Omphale'den olan çocuğu Tyrsenos'un oğlu. Tyrsenos trompetin mucidi sayılıyordu. Onun oğlu Hegelos da, bu aletin Heraklesoğulları ve Dorlar arasındaki savaşta kullanılmasına önayak oldu. Argos'ta, Trompetli Athena (Athena Salpinks) adına bir tapınak inşa ettirdi (ayr. bkz. *Melos*).

Hekabe (Ἑκάβη) Priamos'un ikinci karısı. Soy ağacı antikçağdan beri tartışma konusudur. Bu konuda iki ayrı gelenek vardır: bunlardan biri, Hekabe'yi Phrygia krallarından Dymas'ın kızı olarak gösterirken; diğeri onu, Trakya krallarından Kisseus'un kızı yapar. Birinci durumda, Hekabe nehir-tanrı Saggarios'un soyundandır. Bu geleneğin bir varyantına göre, Saggarios Hekabe'nin büyükbabasının babası olmayıp, doğrudan doğruya babasıdır ve onu Nympha Euagora'dan dünyaya getirmiştir. Annesinin ise Ksanthos'un kızı Glaukippe olduğu söylenir. Hekabe'yi Trakya kralı Kisseus'un kızı olarak gösteren yazarlar ise, onun annesinin Teleklia olduğunu söylerler. Dymas'ın karısına gelince, o da Nympha Eunoe'dir.

Hekabe'yi Dymas'a ve Phrygia'ya bağlayan gelenek, *Ilias* geleneğidir. Tragedya yazarları, özellikle Euripides ise, Trakya soyunu tercih ederler. Hekabe'nin soy ağacı sorunu o kadar karmaşıktı ki, alaycı bir kişiliğe sahip olan imparator Tiberins, bu sorunu devrinin dil bilimcilerine sorup eğlenirdi.

Hekabe doğurganlığıyla ünlüdür. Bazıları, onun Priamos'a on dokuz çocuk verdiğini söylerler. Euripides bu sayıyı elliye çıkarmıştır. Apollodoros, bunlardan on dördünün adlarını verir: Hektor (en büyükleri); Paris (ikinci oğul, Aleksandros lakabıyla da anılan Paris'in doğumundan önce Hekabe kehanet içeren bir rüya görmüştü, aşağıya bkz.); sonra dört kız çocuğu: Kreosa, Laodike, Polyksene ve Kassandra (Kassandra, genellikle Troilos'un ya da kendisi gibi kehanet yeteneğine sahip olan Helenos'un ikiz kardeşi olarak gösterilir; bkz. *Kassandra* ve *Helenos*); daha sonraki çocukların hepsi erkektir: Deiphobos, Helenos, Pammon, Polites, Antiphos, Hipponoos, Polydoros ve Troilos. En küçükleri olan Troilos en çok sevilendi, ağabeyi Hektor'un gözdesiydi (bkz. *Troilos*). Hekabe'ye, Polydamas adında on beşinci bir çocuk daha atfedilir (tab. 35 ve *Priamos*).

Hekabe, Homeros'ta oldukça silik bir rol oynar. Hektor'un cesaretini yumuşatmak, cesedi üzerinde ağlamak, şehrin üzerinden felaketi uzaklaştırması

için Athena'ya dua etmek gibi ikinci sıradan işler görür. Fakat döngüsel destanla ve özellikle tragedya yazarlarıyla birlikte Hekabe figürünün önemi arttı ve o, giderek ihtişamın ve bedbahtlığın sembolü halini aldı.

Rivayete göre Hekabe, ikinci çocuğunu dünyaya getirmeden az önce, garip bir rüya görür: Karnından bir meşale çıkar ve bu meşale bütün Troia şehrini ve hatta Ida'daki ormanları ateşe verir. Danışılan kâhinler, doğacak çocuğun şehrin mahvına neden olacağını bildirirler. Fakat, Hekabe çocuğunu doğurduktan sonra, onun öldürülmesine razı olmaz; ancak onun Ida Dağı'na bırakılmasını kabul eder. Çocuk kurtarılır ve daha sonra Troia'ya döner (bkz. *Paris*). Başka bir versiyonda ise, kâhinlerin (özellikle Priamos'un oğullarından Aisakos'un) (bkz. *Aisakos*) belli bir günde doğacak olan çocuğun Troia'nın mahvına yol açacağını Priamos'a bildirerek onu uyardıkları anlatılmaktadır. Söylenen günde iki çocuk doğar: Paris ve Killa'yla Thimoites'in (Priamos'un kardeşi ya da enişte si) oğlu Mounippos (bkz. *Killa*). Priamos, Killa ile Mounippos'u öldürtür.

Hekabe'nin rüyasına dair anlatılan bu efsane, Troia'nın mahvına yol açan suçun kaynağını ona kadar geri götürme amacına yöneliktir (sırf Paris'in annesi olduğu için ya da tanrıların uyarısına rağmen Paris'in öldürülmesini kabul etmediği için). Böylece, onun üstüne çöken felaketler bir ölçüde haklı çıkarılmış oluyordu.

Troia alındığında, Hekabe oğullarının hemen hepsini kaybetmiş bulunuyordu. Bunlardan biri, yani Polydoros, tehlikeden korunması amacıyla, Priamos tarafından Khersonnesos kralı Polymestor'a (efsanenin bir geleneğine göre, Priamos'un kızlarından Ilione ile evliydi) (bkz. *Deipylos* ve *Polymestor*) emanet edilmişti. Priamos aynı zamanda Polymestor'u, oğlu Polydoros için önemli bir hazineyi muhafaza etmekle de görevlendirmişti. Fakat, Troia alınıp Priamos öldükçe, Polymestor kendisine emanet edilmiş olan hazineye sahip çıkmak istedi. Polydoros'u öldürüp cesedini denize attı (başka bir versiyona göre, yanlışlıkla kendi oğlu Deipylos'u öldürmüştür; yukarıda belirtilen maddelere bkz.). Dalgalar cesedi Troas kıyılarına sürükledi. Tam o sırada, Troialı esirler arasında hasbelkader Odysseus'un payına düşen Hekabe, götürülmek üzere gemiye bindiriliyordu. Yaşlı kraliçe oğlunun cesedini tanıdı ve derhal intikam almaya karar verdi. Hizmetkârlarından birini uydurma bir gerekçeyle Polymestor'u çağırmaya gönderdi; güya hiçbir şeyden haberi yokmuş gibi, Polymestor'a şehri alanların o vakte kadar ele geçirememiş oldukları gizli bir hazinenin yerini söyleyecekti. Servet edinmenin cazibesine kapılan Polymestor, iki çocuğunu da yanına alarak hemen koşup geldi. Hekabe'nin yanına vardığı zaman, önce Troialı esir kadınlar onun gözleri önünde iki çocuğunu öldürdüler; ardından da Hekabe onun gözlerini çıkardı.

Hekabe'yi bu suçundan dolayı cezalandırmak için, Yunanlar onu taşlayarak öldürmeye karar verdiler. Fakat, atılan taşların oluşturduğu yığının altında, Hekabe'nin cesedi yerine ateş gözlü dişi bir köpek buldular. Ya da, kralların öcünü almak isteyen Polymestor'un yoldaşları tarafından kovalanan Hekabe bir köpeğe dönüştürüldü. Başka bir gelenek ise, Hekabe'nin kendi-

sini Yunanistan'a götüren gemide köpeğe dönüştüğünü ve denize atladığını söyler.

Hekabe'nin ölümüne ilişkin daha başka bir versiyon için bkz. *Helenos* mad.

Hekaergos (Ἑκάεργος) Kutsal eşyalar getirdikleri Delos Adası'nda Apollon ile Artemis'e ilk kez bir kurban sunan iki Hyperborealı'dan biri. Diğerinin adı Opis'tir. Adlarını, sırasıyla iki tanrısal çocuğa takma ad olarak verdiler ve çocukların yetiştirilmesiyle görevlendirildiler. Bu efsanenin her şeyden önce, çeşitli şekillerde yorumlanan bu iki ritüel takma adın açıklanması amacına yönelik olduğu anlaşılmaktadır.

Hekale (Ἑκάλη) Theseus, Marathon boğasını avlamaya giderken, geceyi Attike'nin bir köyünde Hekale adında ihtiyar bir kadının konuğu olarak geçirdi. Dövüş öncesi akşamı birlikte geçirdiler ve ertesi gün Theseus yola çıktıktan sonra Hakale, genç adamın geri dönmesi için Zeus'a bir kurban sundu. Theseus boğayı öldürdü, ama dönüşte Hekale'nin kulübesine uğradığında zavallı yaşlı kadın artık ölmüştü. Theseus bunun üzerine kadının anısına bir Zeus Hekalesios tapınağı kurdu ve ona bir bayram başlattı ve de Hekale'ye bir kült adadı (bkz. *Theseus*).

Hekamede (Ἑκαμήδη) Akhilleus, Troia Savaşı'na giderken Tenedos Adası'nı aldığı zaman, başka tutsaklar arasında Hekamede (Arsinoos'un kızı) adında bir genç kızı da beraberinde götürdü. Daha sonra bu tutsak Nestor'a verildi.

Hekate (Ἑκάτη) Artemis'e benzeyen, ama kendine özgü efsanesi bulunmayan bir tanrıça. İçinde yer aldığı efsanelerden çok, görevleri ve yetkileriyle tarif edilen oldukça esrarengiz bir tanrıçadır. Hesiodos onu Asteria ile Perse'nin çocuğu ve doğrudan doğruya Titanlar kuşağından gelme biri olarak tanıtır (bkz. tab. 33). Dolayısıyla, Hekate'nin Olympos tanrılarıyla bir bağlantısı yoktur. Buna rağmen Zeus, onun eski imtiyazlarını korumuş ve hatta bunları artırmıştır. Hekate, iyiliğini bütün insanlara yayar ve kendisinden istenen lütufları sunmaktan kaçınmaz. Özellikle, maddi refah, siyasi toplantılarda belagat yeteneği ve gerek savaşta, gerek de spor oyunlarında zafer bahşeder. Balıkçılara bol avlar nasip eder. Takdirine göre, davar ve sığırları çoğaltır ya da telef eder. İmtiyazları bütün alanları kapsar; diğer tanrılar için genellikle olduğu gibi sadece bazı alanlarla sınırlı değildir. Özellikle, gençliğin "dadı tanrıçası" olarak Apollon ve Artemis kadar kendisine başvurulan bir tanrıçadır.

Eski devirde Hekate'nin nitelikleri bunlardır. Fakat bu tanrıça giderek farklı bir uzmanlık kazandı. Sihire ve büyülere hükmeden tanrıça olarak görülmeye başlandı. Ruhlar âlemiyle ilişkilendirildi. Büyücülere ve sihirbazlara, iki elinde birer meşaleyle ya da değişik hayvanlar (kısrak, köpek, kurt vs.) şeklinde görünüyordu. Sihirbazlığın icadı ona atfedildi ve efsane onu, Kolkhisli Aietes ve Medeia gibi en âlâsından büyücüler sınıfına soktu (bkz. *Perses*).

Nitekim, daha geç döneme ait bazı gelenekler Kirke'yi onun kızı yaparlar (bkz. *Kirke*). Oysa Kirke Medeia'nın halasıdır. Hatta bazen onun annesi olarak geçer.

Hekate, büyücü olarak, en âlâsından büyü yerleri olan yol kavşaklarına hükmeder. Buralara, onun üç gövdeli ya da üç başlı bir kadın şeklinde heykellerini dikerlerdi. Antikçağda kırsal yerlerde bu heykellere çok sık rastlanırdı. Bun-

ların yanına sungular bırakılırdı.

Hekateros (Ἑκάτερος) Bu karakterin adı, Hesiodos'un, okunduğu kesin olmayan kayıp bir pasajına istinaden, yalnızca Strabon tarafından zikredilmektedir. Hesiodos'a göre, Phoroneus'un kızı (muhtemelen Niobe) ile birleşen Hekateros, bir dizi daimon dünyaya getirmiştir: dağ nymphaları, Satyroslar ve Kouretler. Kouretlerin birçok soy ağacından biri de budur.

Hekatogkheirlerya da Hekatogkheires (Ἑκατόγχειρες) Yüz kollu ve elli kafalı devler. Üç tanedirler: Kottos, Briareus (ya da Aigaion, bkz. *Aigaion*) ve Gyges ya da Gyes. Ouranos'la Gaia'nın oğulları olan Hekatogkheirler (bkz. tab. 8) Kyklopslar vs ile aynı kuşaktandırlar. Onlar gibi Hekatogkheirler de, Titanlarla savaşta Zeus'a ve Olymposlulara yardım etmişlerdir.

Euhemerosçu yorumlarda Hekatogkheirler, dev olarak değil, Makedonya'da Hekatogkheiria şehrinin sakinleri olarak geçerler. Olympia şehrinin sakinlerine ("Olympialılar") Titanlarla savaşmaları ve onları bölgeden kovmaları için yardım ederler.

Hektor (Ἕκτωρ) Troialı kahraman. Her ne kadar, Stesikhoros'a kadar uzanan bazı gelenekler, onu Apollon'un oğlu olarak gösterseler de, aslında Priamos ile Hekabe'nin oğlu ve muhtemelen de onların büyük oğludur. Troia'nın kralı Priamos olduğu halde, Troialılar üzerindeki gerçek iktidar Hektor'un elindeydi. Meclis tartışmalarını dilediği gibi yönlendirmekte, savaşı kendi bildiği gibi yönetmekteydi. Halk tarafından çok sevilen Hektor neredeyse tanrılara yaraşır bir saygı görüyor ve dostları kadar düşmanları da onu şehrin başlıca koruyucusu olarak kabul ediyorlardı. Agamemnon, Hektor var olduğu sürece şehri alamayacağını çok iyi bildiğinden, önce ondan kurtulmaya çalıştı.

Hektor'un kişiliği özellikle *Ilias*'ta işlenmiştir. Hektor, döngüsel destanlarda ve tragedya yazarlarında pek fazla görünmez. Bu nedenle, Hektor'a atfedilen işler arasında yalnızca, *Ilias*'ın konusunu oluşturan savaşın onuncu yılına ait olanlarını biliyoruz. Yine bildiğimize göre, kendisi Mysia'daki Thebai şehrinin kralının kızı Andromakhe (bkz. Andromakhe) ile evliydi ve ondan doğma tek bir oğlu vardı. Troialılarca Astyanaks, ana ve babasınca Skamendrios diye adlandırılan bu çocuk, babası öldüğünde henüz pek küçüktü. Sıradışı bir gelenek, Hektor'la Andromakhe'nin Laodamas adında bir diğer oğullarından daha bahseder. Başka bir gelenek de, Oksymos adında bir oğuldan söz eder.

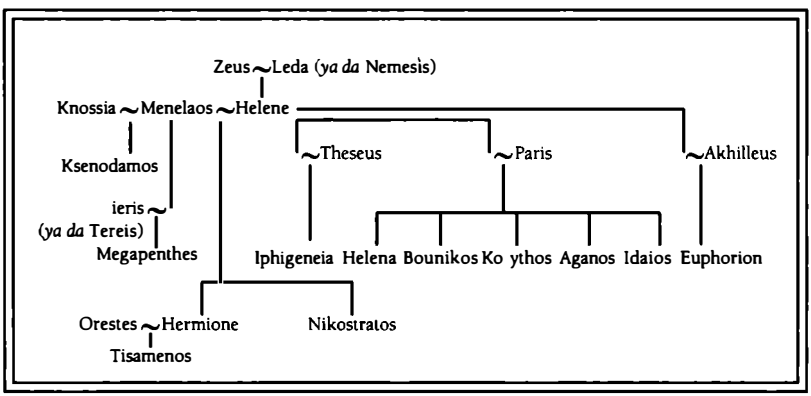
Onuncu yılın başına kadar Hektor, hiç olmazsa Akhilleus'un da Yunanlar arasında bulunduğunu bildiği zamanlar açık arazide savaşmaktan kaçınmıştı. Bir seferinde, Akhilleus ona ulaşmayı denediyse de, Hektor onu beklemedi ve şehre kaçtı. Buna karşılık, Akhilleus'un yokluğunda, Hektor Yunanlara büyük zayiat verdirdi. Ares, Diomedes tarafından yaralanıncaya kadar, onun tarafından korunan Hektor, öncelikle Mnesthes ve Ankhialos'u, sonra da Teuthras, Orestes, Trekhos, Oinomaos, Helenos ve Oresbios'u öldürdü. Fakat, Yunanların bir karşı hücumunda şehre çekildi. Daha sonra Hektor, Andromakhe ve Astyanaks'la vedalaşarak, yanında kardeşi Paris'le birlikte savaş alanına döndü ve Yunanlara meydan okuyarak içlerinden herhangi birini teke tek dövüşmeye çağırdı. Menelaos dövüşmek iste-

diyse de, Agamemnon ona engel oldu. Bu meydan okumayı Aias kabul etti. Dövüş gece vaktine kadar sürdü. Ama yenen yenilen belli olmadı. Gece olunca Aias ve Hektor, birbirlerine karşılıklı armağanlar verdiler: Aias, Hektor'a kılıç kayışını, Hektor da ona kılıcını sundu.

Hektor özellikle, gemilere karşı girişilen saldırıda parlak bir rol oynar. Saldırının bütün sorumluluğu onun omuzlarındadır. Hektor'un, Nestor ya da Diomedes gibi kahramanları öldürmesine engel olmak için birkaç kez tanrıların doğrudan müdahelesi gerekli olur. Buna karşılık, Apollon da Hektor'u korumaktadır; Teuker'in ona attığı okların yönünü saptırır ve Zeus, Akhilleus savaşa katılmadığı sürece Hektor'un galip gelmesine karışmamaları yolunda tanrılara ve tanrıçalara kesin emir verir.

Durumun Yunanlar için iyice kritikleştiği an, Akhilleus'un izniyle Patroklos onların yardımına koştu. Ama çok geçmeden Hektor onu öldürdü ve Yunanların bütün çabalarına rağmen onun silahlarını aldı.

Akhilleus'un savaşa girmesiyle birlikte Hektor'un sonu geldi. Akhilleus, Hektor'un kardeşlerinden Polydoros'u öldürünce, Hektor kardeşinin öcünü almak istedi. Ne var ki, mızrağı güçsüz bir şekilde kahramanın ayakları dibine düştü. Çünkü Akhilleus'a karşı hiçbir şey yapamamak onun kaderinde vardı. Akhilleus'un eliyle ölmesi gerekiyordu. Yazgıyı geciktirmek için, Apollon Hektor'u bir an bir buluta sardı ve Akhilleus boş yere onu aradı. Ama Troia ordusunun geri kalan kısmı şehre dönerken Hektor, son kişi olarak Skeia kapısı önünde durdu. Babasıyla annesi, istihkâmın gerisine çekilmesi için onu uyarıp durdular, ama Hektor onların uyarılarına hiç kulak asmadı. Olduğu yerde Akhilleus'u bekledi. Fakat, Akhilleus'un kendisine yaklaştığını görünce korkuya kapılıp onun önüsıra kaçmaya başladı. İki düşman, biri kaçıp öteki kovalayarak, şehrin çevresinde üç defa döndüler. Sonunda, Athena Deiphobos'un kisvesine bürünerek, yardım edeceği vaadiyle Hektor'u durdurdu. Ama Hektor dövüşmeyi ka-

Soy tablosu No. 9

bul edip Akhilleus'un karşısına dikilince, Athena sırra kadem bastı. O zaman Hektor son saatinin geldiğini anladı. Zeus, Olmypos'un tepesinde, Kader terazisiyle iki düşmanın kaderlerini tarttı. Hektor'unki daha ağır bastı, terazinin kefesi Hades'e doğru eğildi. Bunun üzerine Apollon, Hektor'u kaderine terketti ve Akhilleus ona son darbeyi indirdi. Hektor ölürken cesedini Priamos'a teslim etmesi için Akhilleus'a yalvardı. Ama boşuna. Akhilleus, onun isteğini reddetti. Bunun üzerine Hektor, ölmekte olanlara özgü o ileri görüşlülükle, Akhilleus'a yakında öleceğini söyledi.

Akhilleus, cesedin topuklarını delerek, onu kayışlarla savaş arabasına bağladı. Bütün Troialıların gözleri önünde Hektor'un cesedini şehrin çevresinde sürükledi. Sonra ceset, Yunanların kampında açıkta bırakıldı, korumasız olarak köpeklere ve kuşlara terkedildi. Öyle ki, tanrılar bile ona acıdılar. Zeus, Iris'i Akhilleus'a gönderip, Hektor'un cesedini Priamos'a teslim etmesini emretti ona. Öte yandan, Priamos da, elçi sıfatıyla kahramanın yanına giderek, yüklü bir fidye karşılığında oğlunun cesedinin kendisine verilmesini sağladı. On iki gün süren bir mütareke sayesinde, Troialılar şehirlerinin koruyucusu için, onun şanına yaraşır bir cenaze töreni düzenleme imkânına kavuştular. Andromakhe, Hekabe ve Helene cenaze alayının başını çekiyorlardı.

Helelos (Ἕλειος) Perseus'la Andromede'nin en küçük oğulları (tab. 32). Mikenai'de doğdu. Taphos Adası seferinde Amphitryon'a yoldaşlık etti ve zaferden sonra ada üzerinde Kephalos'la birlikte hükûm sürdü.

Helos (Lakonia'da) şehrinin kurucusu olarak kabul ediliyordu.

Helene (Ἑλένη) Menelaos'un karısı; Yunanların uğrunda on yıl süreyle Troia'ya karşı savaştıkları kadın. Çok karmaşık olan efsanesi Homeros destanından bu yana büyük değişikliklere uğramış ve üzerine eklenen türlü çeşit unsurlar giderek anlatımın ilk şeklini örtmüştür.

Homeros destanında, Helene'nin soy ağacı henüz açıklığını korur durumdadır: burada o, Zeus ile Leda'nın kızıdır, "insan" babası Tyndareos (bkz. tab 24); erkek kardeşleri Dioskouroi, yani Kastor ve Polydeukes'tir. Kız kardeşi de Klytaimnestra'dır. Fakat, çok erken tarihten itibaren Helene, Zeus'la Nemesis'in (bkz. Nemesis) kızı olarak geçmeye başladı. Zeus'tan kaçan Nemesis, çeşitli şekillere girerek bütün dünyayı dolaşır. Sonunda kaz şekline girer. Zeus da, kuğuya dönüşüp, bu kılık altında Ramnous'ta (Attike'de) Nemesis'le birleşir. Bu birleşme sonucunda Nemesis bir yumurta yumurtlar ve bunu kutsal bir ormana bırakır. Bir çoban yumurtayı bulup Leda'ya götürür. Leda yumurtayı bir sepete koyar. Zamanı gelince yumurta açılır ve içinden Helene çıkar. Leda Helene'yi kendi kızı gibi büyütür. Leda'yı Helene'nin annesi yapan gelenekte, buna benzer şekilde, Zeus'un bir kuğu şekli alarak Leda'yla birleştiği, Leda'nın bir yumurta yumurtladığı ve yumurtadan Helene'nin çıktığı anlatılır. Ya da Leda iki yumurta yumurtlar, bunların birinden Helene ile Polydeukes, ötekinden de Klytaimnestra ile Kastor çıkarlar. Bazen de Helene, Kastor ve Polydeukes aynı yumurtadan çıkarlarken, Tyudareos'un kızı Klytaimnestra doğal bir doğumla doğar.

Başka bazı geleneklerse, Helene'yi Okeanos'un ya da Aphrodite'nin kızı yaparlar. Keza, onun Klytaimnestra'dan başka Timandra ve Phylonoe adında iki kız kardeşi daha olduğu da söylenir.

Homeros tarafından bilinmeyen bir efsane, Helene'nin henüz genç kızken, Lakedaimon'da Artemis'e kurban sunmakta olduğu bir sırada Theseus'la dostu Peirithoos tarafından kaçırıldığından bahseder. Theseus'la Peirithoos, onun için aralarında kura çekerler. Helene Theseus'a düşer. Fakat Atinalılar genç kızı aralarına kabul etmek istemeyince, Theseus onu Aphidna'ya götürerek annesi Aithra'ya emanet eder. Ne var ki, Theseus'la Peirithoos Persephone'yi kaçırmak üzere Ölüler Diyarı'na gittikleri zaman, Dioskourlar Helene'yi kurtarmaya gelirler. Dekaleialılar, Helene'nin saklı tutulduğu yeri Dioskourlara bildirirler (bkz. *Dekelos*). Başka bazı versiyonlar, bu rolü Akademos'a (bkz. *Akademos*) atfederler. Kastor ve Polydeukes, Aphidna'ya saldırıp, köyü ele geçirirler ve hem kız kardeşlerini hem de Theseus'un annesini alıp Lakedaimon'a götürürler (bkz. *Aithra*). Bazen Theseus'un genç kıza el sürmediği; bazen de aksine, Helene'nin ona bir kız evlat verdiği söylenir. Bu kız evlat, Iphigeneia'ydı. (bkz. *Iphigeneia*)

Helene Lakedaimon'a dönünce, Tyndareos artık onun evlendirilmesi gerektiğini düşündü. Talipler akın akın geldiler. Hemen bütün Yunanistan prensleri bunların arasındaydı. Mitograflar, bunların adlarını muhafaza etmişlerdir. Sayıları yazardan yazara, yirmi dokuzla doksan dokuz arasında değişir. Devrin kahramanları içinde yalnızca Akhilleus bu talipler arasında yoktur. Hiç şüphesiz, henüz evlenme çağına gelmediği içindir bu.

Taliplerin çokluğu karşısında şaşıran Tyndareos bunlardan birini seçince diğerlerinin gücenebileceğinden ve böylece bir savaş tehlikesine yol açılmış olacağından endişe ediyordu. Bu nedenle, Odysseus'un öğüdüne uyup bütün taliplere, Helene'nin seçimine saygı göstereceklerine ve gerekirse seçilen talibin yardımına koşacaklarına dair yemin ettirdi. Menelaos'un birkaç yıl sonra onlara hatırlattığı ve bütün Yunan önderleri Troia'ya karşı savaşa gitmek zorunda bırakan yemin işte bu yemindir (aşağıya bkz.). Odysseus, Tyndareos'a yaptığı bu hizmetin karşılığı olarak, Penelope ile evlendirildi (bkz. *Ikarios*).

Helene, talipler arasından Menelaos'u seçti. Bütün talipler bu seçime boyun eğdiler. Kısa bir süre sonra, Helene kocasına bir kız evlat verdi: Hermione. Bazı geleneklere göre, Helene'nin Nikostratos adında bir oğlu da olmuştur. Ama bu çocuk, ancak Troia dönüşünden sonra dünyaya gelmiştir.

İşte Helene'nin kaçırılışı bu sıralara rastlar. Helene o zamanlar dünyanın en güzel kadınıydı ve Aphrodite Paris'e bir vaatte bulunmuştu: Eğer güzellik ödülünü kendisine verecek olursa, o da Helene'yi ona verecekti (bkz. *Paris*). Paris, Aphrodite'nin tavsiyesi üzerine gemiye binip Amyklai'ye geldi ve burada Tyndareosoğulları'nın konuğu oldu. Sonra, Sparta'da Menelaos'un sarayına kabul edildi. Fakat, Menelaos Katreus'un (bkz. *Katreus*) cenaze töreni için Girit'e gitmek zorunda kalınca, kocasının yerine Helene konukları ağırlamaya başladı. Helene'nin Paris'le karşılaşması bu şekilde oldu ve çok geçmeden de Paris onu kaçırdı. Homeros'tan

sonraki yazarların çoğu, bu kaçırma işinin Helene'nin rızasıyla olduğunu söylerler. Bazıları da, Helene'yi temize çıkarmaya çalışarak, onun zorla kaçırıldığını ileri sürerler. Başka bazı yazarlarsa, Menelaos'un yokluğunda bizzat Tyndareos'un Helene'yi Paris'e peşkeş çektiğini rivayet ederler. Hatta Aphrodite'nin, Paris'e Menelaos'un şekil ve suretini verdiğini iddia edenler bile vardır. Fakat, bu kaçırmada belirleyici etken olarak Paris'in yakışıklılığı ve zenginliği gösterilir daha çok.

Helene, Paris'le giderken elleri boş gitmedi. Değerli eşyalarını ve kölelerini ve bu arada Theseus'un annesi tutsak Aithra'yı da beraberinde götürdü. Sadece Hermione'yi Sparta'da bıraktı.

İki sevgilinin seyahati konusunda da gelenekler arasında farklılıklar vardır. Homeros destanları bu konuda hiçbir bilgi vermezler. Yalnız, en eski ve en sade versiyon, elverişli rüzgârların, Paris'in üç günde Anadolu'ya varmasını sağladığını söyler. Fakat, başka bir versiyon daha vardır ki, buna göre Paris'in gemisi, Hera'nın çıkardığı bir fırtına yüzünden Sidon'a (Fenike'de) kadar sürüklenir. *Ilias*'ta bu olaya atıf yapan bir ifade mevcuttur. Sonradan bu olay genişletilip, detaylandırılmıştır: Paris, şehrin kralı tarafından konukseverce karşılanmış olmasına rağmen, şehri alır, kralın sarayını yağmalar ve yeniden yola çıkar. Fenikeliler onu takip ederler ve Paris, onlara karşı kanlı bir savaş verir. Sonunda, Paris Helene'yle birlikte Troia'ya varır. Buna yakın bir geleneğin aktardığına göre ise Paris, takip edilme endişesiyle, uzun süre Fenike'de ve Kıbrıs'ta oyalanır ve ancak uzun bir süre sonra, Menelaos tarafından rahatsız edilmeyeceğinden iyice emin olunca Troia'ya döner. Bütün bu versiyonlarda, Paris Helene'yi hiç yanından ayırmaz. Güzellik yarışmasında Aphrodite'nin kendisine tercih edildiğini gören Hera, Paris'i Helene'nin aşkından mahrum etmeye karar verir. Bu amaçla, tıpatıp Helene'ye benzeyen bir bulut yapıp bunu Paris'e verir ve hakiki Helene'yi de Hermes vasıtasıyla Mısır'a yollayıp kral Proteus'a emanet eder. Ya da bizzat Zeus, Helene'nin bir hayaletini Troia'ya gönderip savaşa yol açar. Herodotos, tanrı müdahalelerini bir yana bırakır. Ona göre Helene ve Paris, Troia'ya giderken Mısır'a uğradıklarında, kral Proteus onlara önce konukseverlik gösterir. Ama, aralarındaki ilişkiyi öğrenince öfkelenir. Paris'i krallığı dışına atar ve Helene'yi de Menelaos gelip alıncaya kadar yanında esir tutar. Nihayet, daha sonraki bazı yazarlar, Proteus'un Paris'i tek başına yollamış olmamak için, sihirbazlığı sayesinde Helene'nin bir hayaletini yapıp, eş olarak onun yanına kattığını eklerler. Böylece, Troia Savaşı bu hayalet uğruna olup biter.

Görünüşe bakılırsa bütün bu efsanlerin ortak amacı, Helene'yi suçsuz çıkarmak, onu sanki iradesini aşan bir yazgının esiriymiş gibi göstermektir. Muhtemeldir ki, İÖ VI. yüzyılda yaşamış olan Stesikhoros'un "rücu"una ("palinodia") kadar uzanan efsanelerdir bunlar. Aslında şair Stesikhoros şiirlerinde, davranışından ötürü Helene'yi kınamıştı. Pausanias'ın anlattığına göre, bu yüzden kör oldu. Fakat, Krotonlu Leonymos adında biri, Helene'nin Akhilleus'un yanında ebedi bir hayat sürdüğü Pontos Euksenios'taki (Karadeniz) Beyaz Ada'ya uğradığında (aşağıya bkz.), bir ses ona Stesikhoros'un

şehri Himera'ya yelken açmasını ve körlük nedeninin Helene'nin öfkesi olduğunu şaire bildirmesini emretti. Bu öfkeyi dindirmek için Stesikholos'un "iftiralar"ını yalanlayan bir şiir yazması gerekiyordu. Nitekim, Stesikhoros bu emre uydu ve görme yeteneğini yeniden kazandı (bkz. *Autoleon*).

Homeros geleneğinde, Helene gerçekten bütün savaş süresince Troia'da yaşamıştır. Helene'nin güzelliğine hayran kalan Priamos ve Hekabe onu ağırladılar. Ama çok geçmeden kaçağı geri istemek için Yunanistan'dan elçiler geldi: Odysseus ve Menelaos yahut Akamas ve Diomedes. Fakat, bu elçilerin girişimleri hiçbir işe yaramadı ve çok geçmeden savaş patladı. Helene Paris'le birlikte yaşıyor, herkes ona Paris'in karısı gözüyle bakıyordu. Ama Helene'yi savaşın nedeni olarak gören Troia halkı, genellikle ondan nefret etmekteydi. Sadece Hektor ve ihtiyar Priamos, savaşın hakiki nedeninin tanrıların iradesi olduğunu biliyor ve bu yüzden Helene'ye iyi davranıyorlardı. *Ilias*'ta, Helene'yi surlar üzerine çıkmış, Troialılara, Yunanlar arasında iyi tanıdığı bellibaşlı kişileri işaret ederken görürüz. Daha sonra, Tahta At şehre sokulduğunda, onun içinde nelerin bulunduğunu bilen Helene, yanına varıp Yunan önderlerin karılarının seslerini taklit eder. Öyle ki bunlardan biri, karısının bu sözde sesine yanıt vermekten kendini zor alıkoyar. Helene oldukça zor bir durum içindedir: düşmanların vatandaşıdır ve onlara yakınlık duyduğunu herkes bilmektedir. Troialılar haklı olarak ondan kuşkulanmaktadırlar. Sürekli tehdit altında olmasına rağmen, Helene zorluklara göğüs gerer ve güzelliğinin her türlü tehlikeden sıyrılmasını sağlayacağını bilir.

Ilias'ta anlatılmayan bir efsanede, Helene'yi hiçbir zaman görmemiş olan Akhilleus'un, nasıl onu görme arzusuna kapıldığını ve iki tanrıçanın –Thetis ve Aphrodite– nasıl Akhilleus'la Helene arasında bir görüşme ayarladıklarını anlatır. Bu görüşmenin bazen savaşın başlamasından önce, ama daha çok da Akhilleus'un ölümünden az önce olduğu düşünülür. Bu görüşme sırasında Akhilleus'un Helene'ye gönül verip, onunla birleşmiş olması mümkündür. En azından bu, Helene'ye beş "koca" atfeden mitografların iddiasıdır. Bu durumda, Theseus, Menelaos ve Paris'ten sonra Akhilleus Helene'nin dördüncü kocası olmaktadır. Paris'in ölümünden sonra evlendiği beşinci kocası ise, Priamos'un bir diğer oğlu olan Deiphobos'tur. Aslında, Paris öldükten sonra Priamos, Helene'yi "en yiğit erkeğe" verilmek üzere ödül olarak koydu. Deiphobos, Helenos ve Idomeneus (Priamos'un oğullarından biri) aday oldular. Her üçü de uzun zamandan beri Helene'ye âşıktılar. Yarışmayı Deiphobos kazandı. Hüsrana uğrayan Helenos Ida'ya sığındı ve burada Yunanlar tarafından tutsak edildi (bkz. *Helenos*).

Odysseus dilenci kılığında şehre sızdığı zaman, yüzüne boyayla yara izleri yaparak –ya da Thoas'a kendisini kamçılatarak (bkz. *Odysseus*)– tanınmaz hale gelmesini sağladığı halde Helene onu tanıdı. Ama ele vermedi. Euripides, Helene'nin Odysseus'un varlığını Hekabe'ye bildirdiğini, ama Hekabe'nin Odysseus'u Troialılara teslim etmek yerine, onu şehirden uzaklaştırmakla yetindiğini anlatır. Daha sonra Odysseus, yine kılık değiştirmiş olarak ve bu kez Diomedes'le birlikte, Palladion'u (bkz.

Palladion) çalmak üzere tekrar Troia'ya geldi. Helene onu yine tanıdı. Ama bu sefer susmakla kalmayıp ona yardım etti. İşte bu tehlikeli kaçamak (ya da başka bazı versiyonlara göre, bundan önceki) sırasındadır ki, Odysseus şehri ele geçirmenin yolları konusunda Helene'yle anlaştı, ondan yardım vaadi aldı.

Kader gecesinde, Tenedos açıklarında pusuda bekleyen Yunan filosunun geri dönmesi için kararlaştırılmış işaret olan meşaleyi kalenin burcundan sallayan Helene'dir. Helene, herhangi bir direnişi önlemek için Deiphobos'un evindeki bütün silahları başka yere götürdü. Kendisi de, Yunanlara bu güvenceleri sağladıktan sonra, sükûnet içinde Menelaos'un gelişini bekledi. Anlatıldığına göre, Menelaos Deiphobos'u öldürdükten sonra, kılıcını kaldırmış halde Helene'nin karşısında belirdi; niyeti, onu da Deiphobos'un akıbetine uğratmaktı. Fakat, Helene'nin ona yarı çıplak durumda kendini göstermesi yetti; Menelaos'un kılıcı elinden düştü. Başka bir rivayete göre ise Helene'nin, Aphrodite tapınağına sığındığı ve bu dokunulmaz sığınakta ilk kocasıyla barış pazarlığı yaptığı söylenir. Ancak Yunanlar Helene'nin sağ salim kurtulduğunu görünce onu taşlayarak öldürmek isterler. Ama o bu kez de güzelliği sayesinde kurtulur. Taşlar cellatlarının ellerinden dökülür (bkz. *Menelaos*).

Helene'nin Menelaos'la geri dönüşü, savaşa katılan bellibaşlı kahramanların dönüşlerinden daha kolay olmadı. Sparta'ya dönmesi sekiz yıl aldı. Doğu Akdeniz'de ve özellikle de bir deniz kazasının onu kıyısına attığı Mısır'da dolaştı durdu. Helene'nin Mısır'da bu kalışına (Paris'le birlikte Troia'ya gidişi sırasındaki kalışından sonra, bu ikincisidir; yukarıya bkz.) ilişkin çeşitli efsaneler vardır: Gemisinin kaptanı Kanobos'u (ya da Kanopos) yılan sokar ve Kanobos ölür. Helene yılanı öldürüp onun zehirini alır. Kanopos'a görkemli bir cenaze töreni düzenler ve Kanopos, Nil'in denize döküldüğü yerdeki "Kanopos" şehrine adını veren kahraman olur (bkz. *Kanopos*). Yine anlatıldığına göre, Thon ya da Themis adındaki komşu şehrin kralı Helene'yi ve Menelaos'u konukseverce karşılar. Fakat, Helene'nin güzelliği karşısında tahrik olarak, ona zorla sahip olmaya kalkışır. Menelaos onu öldürür. Daha karmaşık bir başka gelenek ise, Aithiopia'ya sefere giden Menelaos'un, karısını kral Thonis'e emanet ettiğini söyler. Ama Thonis'in karısı Polydamna, kocasının Helene'ye kur yaptığını öğrenince, onu Pharos Adası'na gönderir ve gönderirken de adayı saran yılanlardan korunabilmesi için ona bir ot verir. Bu ota *Helenion* denir (bkz. *Polydamna*).

Helene'nin Mısır'da bu ikinci kalışının başka bir şekilde açıklandığı da görülür. Troia'nın alınışından önce, Menelaos'un hasretine dayanamayan Helene şehirden kaçtı ve Pharos adında bir gemi kaptanını elde ederek, ondan kendisini Lakedaimon'a götürmesini istedi. Fakat bir fırtına onları Mısır kıyılarına attı. Orada bir yılan Pharos'u sokup öldürdü. Helene, Pharos'u gömdü ve Nil'in ağzındaki adaya "Pharos" adını verdi. Savaş bittikten sonra Menalaos Helene'yi Mısır'da buldu.

Euripides'e göre, Helene ile Menelaos Sparta'ya ulaşmadan önce, Orestes'in Klytaimnestra'yla Aigisthos'u öldürdüğü gün Argos'a geldiler (bkz. *Orestes*). Menelaos, ihtiyatlı davranarak

Helene'yi saraya gece vakti sokar. İkisi de, sarayda olup bitenlerden habersizdirler. Orestes, Helene'yi, maiyetiyle birlikte Troia tarzı doğu ihtişamı içinde süslenmiş görünce, ailesinin başına gelen çeşitli felaketlerden sorumlu tuttuğu bu kadını öldürmek istedi. Fakat, Zeus'un emri üzerine Apollon, Helene'yi göğe yükseltti ve onu ölümsüz kıldı. Bu efsane, *Odysseia*'dan beri Helene'yi Menelaos'un yanında Sparta'ya dönen ve iffetli bir aile kadınına özgü bütün erdemleri sergiler biçimde gösteren en yaygın geleneğe uygun düşmemektedir.

Böyle olmakla birlikte, Helene'nin tanrısallaştırılması efsanesinin oldukça güçlü bir efsane olduğu söylenebilir, çünkü çok sayıda Helene tapınağının bulunduğu ve hatta bu tapınaklarda Helene'nin yanısıra Menelaos'un da saygı ve ibadet gördüğü bilinmektedir. Söylendiğine göre Menelaos, hayatı boyunca ona verdiği acıları biraz olsun telafi etmek isteyen Helene'nin isteğiyle tanrılaştırılmıştır. Helene'nin erkek kardeşleri Kastor ve Polydeukes'in de yine onun isteğiyle tanrılaştırıldıkları söylenir.

Pausanias tarafından aktarılan bir Rodos efsanesi ise, Helene'nin hayatına çok farklı bir sonuç yakıştırmaktadır. Menelaos ölünce, onun iki oğlu Nikostratos ve Megapenthes, günahlarından ötürü cezalandırmak üzere Helene'yi sürgüne yollarlar. Bunun üzerine Helene, Rodos'a eski bir dostu olan Polykso'nun yanına sığınır. Kocası Troia Savaşı'nda Yunanlar safında savaşırken öldürülen Polykso, Helene'yi konukseverce karşılar gibi görünürse de, aslında ondan intikam almayı aklına koyar. Helene'nin yıkanmakta olduğu bir sırada, hizmetçilerini Erinyeler kılığına sokarak Helene'yi korkutmalarını onlara emreder. Hizmetçiler Helene'ye o kadar eziyet ederler ki, sonunda Helene kendini asar.

Helene'nin "cezalandırılmasına" ilişkin başka gelenekler de vardır. Örneğin, Helene Iphigeneia tarafından Tauris'te tanrılara kurban olarak sunulur (Iphigeneia'nın Aulis'te kurban edilmesinin "şairane bir intikamı"). Ya da Akhilleus'un Helene yüzünden ölmesi üzerine öfkeye kapılan Thetis, onu dönüş yolculuğu sırasında öldürür.

Helene'ye ilişkin mistik efsanelerden biri de onu, Akhilleus'la evlenmiş ve Karadeniz'de Tuna Nehri ağzındaki Beyaz Ada'da (*Leuke*), şölenler ve şenlikler arasında ebedi bir hayat sürer halde gösterir. Poseidon ve öteki tanrılar bu düğünü kutlamışlardır ve Leuke, bütün ölümlüler için ayak basılması yasak olan bir adadır (yukarıda, *Stesikhoros*'un efsanesine bkz.). Akhilleus'la Helene'nin bir oğulları dünyaya gelir. Euphorion adındaki bu doğaüstü kanatlı varlığa, Zeus âşık olur (bkz. *Euphorion*).

Helene'nin, çeşitli evliliklerinden birçok çocuğu olmuştur (bkz. tab. 9). Yalnız, Deiphobos ile olan evliliğinden çocuğu olmamıştır. Anlatıldığına göre, Paris'le Helene kızlarına ne ad vereceklerini uzun süre aralarında tartıştılar: Çocuğun adı, babasının adına atfen Aleksandra mı olsun, yoksa annesininkine atfen Helena mı olsun, bir türlü karar veremiyorlardı. Sonunda kemik (bir tür zar) atarak karar verdiler. Kemiğin sonucuna göre çocuğun adı Helena oldu. Söylendiğine göre bu Helena, Hekabe tarafından öldürülmüştür. Helena'nın dört kardeşi de, Troia'nın alınışı sırasında çöken bir damın altın-

da kalıp öldüler.

Helenos (Ἕλενος) Priamos ile Hekabe'nin oğlu ve Kassandra'nın ikiz kardeşi. Thymbra Apollonu tapınağında geçirdiği bir gece sonunda kardeşiyle birlikte kehanet yeteneği kazandı. Kassandra Apollon'un sevgilisi olduğu gibi, Helenos da tanrının gözdesiydi. Apollon ona fildişinden bir yay armağan etmişti. Nitekim Helenos, Akhilleus'u bu yayla elinden yaralamıştır.

Paris'in ölmüş olduğu sanıldığı dönemde (bkz. *Paris*), onun anıt mezarı çevresinde düzenlenen cenaze oyunlarına Helenos da katıldı. Paris Yunanistan'a giderken (Helene'yi bu seyahatinde kaçırmıştır) Helenos, bu yolculuğun gebe olduğu bütün felaketleri kardeşine önceden haber verdi.

Troia Savaşı'nın ilk kısmında ve Paris'in ölümüne kadar Helenos, Hektor'un yanında kahramanca dövüştü. Hektor öldükten sonra da yurttaşlarının başında onun yerini aldı. Menelaos tarafından yaralandı.

Paris'in ölümünden sonra, Priamos'un Helene'yi onunla evlendirmeye yanaşmayıp, yaşça daha küçük olan Deiphobos'u ona tercih etmesi üzerine Helenos'un tavrı tamamen değişti (bkz. *Helene*). Hüsrana kapılan Helenos Ida Dağı'na çekildi ve bundan böyle savaşa katılmamaya karar verdi. Oysa Yunanların kâhini Kalkhas, Troia şehrinin hangi şartlarda alınabileceğini ancak Helenos'un açıklayabileceğini bildirmişti. Bunun üzerine, Odysseus Helenos'u kazanmayı başardı ve kısmen zor kullanarak, kısmen de kandırarak onun bu kehanette bulunmasını sağladı. Troia, ancak üç şartla mağlup edilebilirdi: eğer Akhilleus'un oğlu Neoptolemos Yunanlar safında savaşırsa; eğer Yunanlar Pelops'un kemiklerini ele geçirirlerse; ve en nihayet eğer gökten düşen mucizevi heykel Palladion, Troialıların elinden alınırsa. Helenos'un ayrıca, Philoktetes'in Yunanlarla birlikte savaşa girmesi ve Herakles'in yayıyla oklarını onlara vermeye razı olması gibi başka bazı şartları daha dayattığı anlatılır. Nihayet, surların içine gizlice savaşçılar sokmak için tahtadan yapılmış bir at kullanılmasını da Helenos'un salık verdiği söylenir.

Bütün bu hizmetlerinden ve savaştan önceki tavrından (Paris'i, Helene'yi kaçırma tasarısından vazgeçirmeye çalışmış olması) ve keza Troialıları Akhilleus'un cesedini kuşlara yem etmekten alıkoymasından dolayı, şehrin alınışından sonra Helenos'un hayatı bağışlandı ve kendisi serbest bırakıldı. Bu noktadan itibaren, Helenos'un serüvenleri konusunda gelenekler birbirinden ayrılır. Bir versiyona göre Helenos, tutsakların paylaştırılması sırasında elde ettiği Hekabe, Andromakhe ve Kassandra ve bir grup Troialı ile birlikte Khersonesos'a (Trakya'daki) gidip yerleşti. Söylendiğine göre, Hekabe orada köpeğe dönüştü ve öldü. Helenos onu "Köpek Mezarı" adı verilen bir yere gömdü. Başka bir versiyona göre ise, Andromakhe'yle birlikte Neoptolemos'un payına düştü. Kehanet yeteneği sayesinde, Neoptolemos'a öteki Yunanlar gibi deniz yoluyla dönmeyip karadan gitmesini salık verdi. Böylece, Helenos'un sayesinde Neoptolemos, hemen hemen bütün Yunan filosunun mahvolduğu Kaphareus Burnu felaketinden kurtuldu. Neoptolemos, Delphoi'da Orestes tarafından öldürüldüğü zaman (bkz. *Neoptolemos*), Helenos onun dul eşi Andromakhe'yle

evlendi (bkz. *Andromakhe*) ve ondan Kestrinos adında bir oğlu oldu. Kendisi de, Neoptolemos'un yerine hükûm sürdü, ama ölürken krallığı, onun oğlu Molossos'a bıraktı.

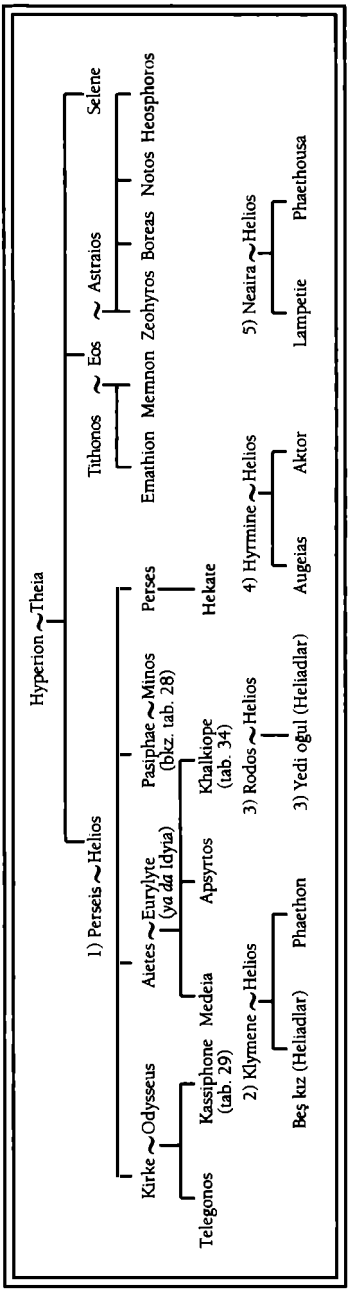
Epeiros'ta Ilion ve Bonthroton'u kuran kişinin, Helenos olduğu söylenir. Khaonia'ya bu adı veren de Helenos'tur (bkz. *Khaon*). Vergilius, *Aeneis*'te, Helenos'u Andromakhe'yle evlenmiş ve Epeiros'tan geçen yurttaşlarını büyük bir konukseverlikle ağırlar halde gösterir.

Muhtemelen, Helenos'un Yunanlar tarafından tutsak edilmesi ve bunu izleyen ihanet olayını efsaneden çıkarmak amacıyla uydurulmuş olan daha geç zamana ait bir gelenek, Deiphobos'un kendisine tercih edilmesine gücenen Helenos'un, Troia'dan ayrılarak Yunanistan'a yerleşmek için Priamos'tan izin istediğini anlatır. Helenos, yanında yoldaşları olduğu halde, birçok gemiyle Troas'tan yola çıkar ve Epeiros'un bir bölgesini ele geçirerek Moloslar üzerinde hükûm sürmeye başlar.

Heliadal ya da Heliades (Ἡλιάδαι ya da Ἡλιάδες) Bkz. *Heliadlar*.

Heliadlar Güneş'in (*Helios*) kızları ve oğulları. İki ayrı efsanede rol oynarlar.

1. Helias ile Okeanos kızı Klymene'nin kızları, Phaeton'un kardeşleridir. Adları; Merope, Helie, Phoibe, Aitherie ve Dioksippe (ya da Lampetia)'dir. Erkek kardeşleri Zeus tarafından yıldırımla çarpılıp Eridanos Nehri'ne düştüğü zaman Heliadlar, nehrin kenarında onun için yas tutup ağladılar ve sonunda kavak ağacına dönüştürüldüler. Onların gözyaşlarından kehribar damlaları doğdu. Heliadların bir ceza olarak dönüşüme uğratıldıkları da söylenir. Çün-

Soy tablosu No. 10

kü Helios'un izni olmadan Güneş'in arabasıyla atlarını erkek kardeşleri Phaethon'a vermiş ve böylece bazı felaketlere yol açmışlardı (bkz. *Phaeton*).

2. Helios'un oğullarının annesi, Rodos Adası'na adını veren Nympha Rodos'tur. Bunlar yedi taneydiler ve şu adları taşıyorlardı: Okhimos, Kerkaphos, Makarous (ya da Makar), Aktis, Tenages, Triopas ve Kandalos. Hepsi de uzman birer astrologdu ve bu bilim dalında o zamanki herkesi geride bırakıyorlardı. Kardeşleri Tanages'in bilgisini kıskanan Makareus, Kandalos, Aktis ve Triopas onu öldürdüler. Sonra da herbiri sırasıyla Lesbos'a, Kos'a, Mısır'a ve Karia'ya kaçtılar. Okhimos ve Kerkaphos Rodos'ta kaldılar. En büyükleri Okhimos, iktidarı ele alıp ada üzerinde hükûm sürdü. Nympha Hegetoria ile evlendi ve ondan Kydippe adında bir kızı oldu. Kydippe amcası Kerkaphos'la evlendi ve Kerkaphos, ada üzerinde hâkimiyeti kardeşinden miras alarak onun ardından hükûm sürdü. Kerkaphos'un Kydippe'den üç oğlu oldu: Lindos, Ialysos ve Kamiros. Bunlar daha sonra ülkeyi aralarında bölüşerek kendi adlarını taşıyan şehirler kurdular (bkz. *Kerkaphos* ve ayr. *Tlepolemos*).

Hellkaon (Ἑλικάων) Troialı Antenor'un oğullarından biri. Priamos'un kızlarından Laodike'yle evlendi. Şehrin alınışında, erkek kardeşleriyle birlikte Odysseus tarafından kurtarıldı ve Antenor ve Polydanias'la birlikte Kuzey İtalya'ya gitti (bkz. *Antenor*) Helikaon'un hançeri, Delphoi'da bir adak olarak muhafaza edilmekteydi.

Helike (Ἑλίκη) 1. Bu adı taşıyan kadın kahramanlardan biri, Selinos'un kızıdır. Ion'la evlendi ve ona Boura adında bir kız evlat verdi (bkz. *Ion*).

2. Diğer bir Helike, Zeus'a sütannelik eden iki nymphadan biridir. Kronos, çocuğa bakıp onu yetiştirdikleri için cezalandırmak üzere bu iki nymphanın peşine düştüğünden, Zeus onları birer takımyıldıza dönüştürdü; birini Küçükayı, ötekini de Büyükayı yaptı. Helike bazen Nympha Kallisto (efsanesine bkz.) ile özdeşleştirilir. Onun da, Zeus'un lûtfuyla Büyükayı burcuna çevrildiği söylenir.

Hellos (Ἥλιος) Güneş. Apollon gibi, diğer güneş tanrılarından ayrı bir varlığa, kendine özgü bir kişiliğe sahip olan bir tanrı ya da en azından bir daimon. Titanlar kuşağından olduğundan Olymposlulardan önce gelir. Titan Hyperion'la Titanid Theia'nın oğlu olarak geçer. Şafak'ın (Eos) ve Ay'ın (Selene) kardeşidir (bkz. tab. 39). Ouranos ile Gaia'nın soyundan gelir (bkz. tab. 8).

Helios'un karısı, Okeanos ile Tethys'in kızlarından Perseis'tir. Perseis, Helios'a birçok çocuk vermiştir: büyücü Kirke, Kolkhis kralı Aietes, Minos'un karısı olan Pasiphae ve kardeşi Aietes'i tahtından indiren ve daha sonra kendisi de yeğeni Medeia tarafından öldürülen Perseus (erkek çocuk).

Helios, başka birçok kadınla daha birlikte olmuştur: Nympha Rodos (Helios'un bu kadından Heliadlar (bkz. *Heliadlar*) denen yedi kızı oldu); karısı Perseis'in kız kardeşlerinden Klymene (Helios'a, yine Heliadlar olarak adlandırılan kız evlatlar vermiştir); Orkhamos ile Eurynome'nin kızları Leukothea (ayr. bkz. *Phaethon* ve *Klytia*).

Helios, en güçlü çağında ve son derece yakışıklı bir genç adam olarak tasavvur edilir. Başı çepçevre ışık hüzmeleriyle çevrilidir ve bunlar âdeta altından

bir saç örtüsü oluştururlar. Olağanüstü bir hızla koşan atlar tarafından çekilen ateşten bir arabanın içinde gökyüzünü kat eder. Atlarının adları; Pyrois, Eoos, Aethon ve Phlegon'dur. Bu adların herbiri alev, ateş ve ışık fikrini çağrıştırır. Helios her sabah, önde Şafak'ın arabası olmak üzere, Hint diyarından hareketle gökyüzünün ortasını izleyen dar bir yol üzerinde ilerlemeye başlar. Gün boyunca yol alır ve akşam Okeanos'a varır. Yorgun atları Okeanos'un sularında yıkanırlar. Kendisi de altın bir sarayda dinlenir ve ertesi sabah yeniden yola koyulur. Evren'i çevreleyen Okeanos üzerinde, büyük derin bir kupadan oluşan bir tekne üzerinde Batı'dan Doğu'ya doğru yeryüzünün altından katettiği yol, gök kubbeyi takip eden gündüz yolundan çok daha kısadır. Bu görüşler, evrenin şekli hakkındaki çok eski mefhumlara karşılık gelir. Astronomi ilerledikçe bu mefhumlar yavaş yavaş terkedilmiştir. Helios'un Helen panteonunda ikinci derecede bir yer işgal etmesinin nedeni bu olsa gerektir. Homeros döneminde dahi, Helios tanrıların hizmetkârı, bütün işi ışıklandırma hizmetini yerine getiren bir görevli olarak görünür. Örneğin Odysseus'un yoldaşları, Trinakria (Sicilya) Adası'nda onun sürülerindeki hayvanların bir kısmını öldürüp yedikleri zaman, Helios bu hakaretin öcünü kendi başına alamaz. Uğradığı zararın tazminini Zeus'tan ve diğer tanrılardan ister ve suçluların cezalandırılmaması halinde yer altına çekileceğini söyleyerek onları tehdit eder.

Güneş'in, Odysseus'un yoldaşları tarafından yenilen bu sığırları, bembeyaz, hiç lekesiz, altın boynuzlu hayvanlardı ve bakıcıları da Güneş'in kızları, yani Heliadlardı (bkz. *Heliadlar*).

Helios genellikle, âlemin gözü olarak tasavvur ediliyordu. O, her şeyi görendi. Nitekim bu sıfatla Orion'un (bkz. *Orion*) körlüğünü geçirmiştir. Helios'la Poseidon'un kavgası konusunda bkz. *Poseidon*.

Helle (Ἕλλη) Phriksos'un kız kardeşi. Phriksos gibi, onun da babası Athamas, annesi Nephele'dir (bkz. *Athamas*). Üvey anneleri Ino'nun kininden ve ölümden kurtulmak için Helle, kardeşi Phriksos'la birlikte uçan koçun sırtına binip kaçtı. Fakat Phriksos Kolkhis'e, kral Aietes'in sarayına varabildiği halde Helle, daha sonra anısını yaşatmak için *Hellespontos* (Helle denizi, günümüzde Marmara Denizi) adı verilen boğazda denize düştü.

Başka bir efsanede ise, Helle'nin boğulmayıp, Poseidon tarafından kurtarıldığı anlatılır. Poseidon Helle'yi sevdi ve onu üç çocuk annesi yaptı: Paion, Edonos ve Almops.

Hellen (Ἕλλην) Bütün Yunan soyuna (Helenler) adını veren kahraman. Deukalion'un oğlu ve Amphiktyon ile Protogeneia'nın kardeşidir (bkz. tab. 4). Bazı yazarlar ise onu Prometheus'un oğlu olarak tanıtırlar. Hellen, Orseis adında bir dağ nymphasıyla evlendi ve ondan üç oğlu oldu: Doros, Ksouthos ve Aiolos. Başlıca Hellen "soyları" bu üç çocuktan gelir: Dorlar, Aioleisler, Ionialılar ve Akhalar (bkz. Aynı tab.).

Tesalya'da Peneia ile Asopos arasındaki (tam olarak Deukalion ile Pyrra'nın tufandan sonra yerleştikleri yer) Phthia krallığının Hellen tarafından kurulmuş olduğu söylenir. Hellen'den sonra Aiolos kral oldu. Diğer oğulları sürgün oldular ve Yunanistan'ın başka noktalarına yerleştiler (efsanelerine bkz.).

Hemera (Ἡμέρα) Gün'ün kişileştirilmiş şekli. Bir dişi tanrı olarak (Yunancada "Gün" kelimesi dişidir) tasavvur edilen Hemera, Gece ile Erebos'un kızı Aither'in kardeşidir (bkz. *Aither* ve *Ouranos*).

Hemikynes (Ἡμίκυνες) Efsanevi bir halk. Hemikynes ya da Yarı Köpeklerin Pontos Euksenios (Karadeniz) kıyılarında, Massagetai ve Hyperboreioi halklarının ülkelerinden pek uzak olmayan bir yerde yaşadıkları kabul ediliyordu. Yarı Köpeklerin başları köpek başıydı ve köpek gibi havlıyorlardı. Bunlar, muhtemelen bir cins maymundular.

Hemithea (Ἡμιθέα) 1. Kastabos'ta (Trakya Khersonnesos'unda) bu adı taşıyan, tanrılaştırılmış bir kadın kahraman vardı. Staphylos ile Khrysothemis'in kızı olduğu kabul ediliyordu (bkz. *Staphylos* ve *Parthenos*).

2. Daha tanınmış bir diğeri, Troas kralı Kyknos'un kızı ve Tenedos'a adını vermiş olan kahraman Tenes'in kız kardeşidir. Erkek kardeşiyle birlikte Tenedos Adası'na çıktı (bkz. *Kyknos*, 2 ve *Tenes*) ve buraya yerleşti. Troia seferine giden Yunanlar bu adaya çıktıkları zaman, Akhilleus onun peşine düştü; niyeti ona tecavüz etmekti. Ama kaçan Hemithea'nın önünde yer yarıldı ve onu yuttu. Böylece Hemithea takipçisinden kurtulmuş oldu.

Heosphoros (Ἑωσφόρος) Ya da Eosphoros, yani Şafak'ın (Eos) Meşalesi, sabah yıldızına verilen addır. Eos'la Astraios'un oğlu olan Heosphoros (bkz. tab. 10), Telauge'nin babasıdır. Kleoboia'yla beraberliğinden Philonis adında bir de kızı oldu (bkz. *Philammon*).

Hephaistos (Ἥφαιστος) Ateş tanrısı. Zeus ile Hera'nın oğlu. Fakat, bazen Zeus'un Athena'yı herhangi bir kadının varlığına ihtiyaç duymaksızın dünyaya getirmiş olmasını (bkz. *Athena*) kıskanan Hera'nın, Hephaistos'u tek başına doğurmuş olduğu da ileri sürülür. Hera, Hephaistos'u bu şekilde doğurduktan sonra, metal işçiliğini öğrenmesi için onu Naksoslu Kedalion'a emanet etti (bkz. *Kedalion*). En azından Hesiodos geleneği bu şekildedir. Sıradışı bir Girit geleneği ise, Hephaistos'u Zeus'un değil de, Kres Adası'na adını vermiş olan Kres'in oğlu Talos'un (bkz. Talos) oğlu yapar. Bu geleneğe göre, Radamanthys Hephaistos'un oğludur.

Hephaistos topal bir tanrıydı. Onun bu sakatlığını açıklayan çeşitli mitoslar vardır. En yaygın olanı *Ilias*'ta anlatılanıdır: Hera, Herakles konusunda Zeus'la tartışmaya girer ve Hephaistos annesinin tarafını tutar. Bunun üzerine Zeus onu bir bacağından yakaladığı gibi Olympos'tan aşağıya atar. Hephaistos gün boyunca aşağı düşer ve sonunda akşama doğru, Lemnos Adası'nda yere çarpar. Burada zorlukla nefes alır halde yığılıp kalır. Sintialılar (Trakya'dan Lemnos'a göç etmiş bir halk) onu ağırlarlar. Ama Hephaistos bundan böyle topal kalır.

Aynı sakatlıkla ilgili olarak yine *Ilias*'ta bir başka efsane daha anlatılır: Buna göre, Hephaistos'un topallığı doğuştandır. Çocuğunun sakatlığından utanan annesi, onu öteki tanrıların gözünden saklamaya karar verir ve Olympos'un tepesinden aşağı atar. Hephaistos Okeanos'a düşer ve burada Tethys ve Eurynome tarafından kurtarılıp hayatta kalması sağlanır. Bu iki tanrıça Hephaistos'u dokuz yıl süreyle bir deniz altı mağarasında bakıp büyütürler. Hephaistos bu dokuz yıl boyunca

Tethys'le Eurynome'ye çeşitli ziynet eşyaları yapar ve kendisine gösterdikleri iyilikten ötürü kalbinde onlara karşı her zaman için derin minnet duygulan besler.

Bu iki versiyon, uzlaştırma girişimlerine konu olmuştur. Zeus tarafından Olympos'tan fırlatılan Hephaistos'un Lemnos'a değil de, denize düştüğü ve burada deniz tanrıçaları tarafından kurtarıldığı düşünülmüştür. (Hera'nın da, Okeanos ile Tethys tarafından yetiştirildiğini belirtelim; bkz. *Hera*).

Hephaistos, kendisini böyle Olympos'tan aşağıya atan annesinden öç almak için gizlice, oturanı çözülmez zincirlerle saran altın bir taht yaptı. Hephaistos, tahtı annesine gönderdi. Hera, ihtiyatsızca tahta oturdu ve orada bağlanıp kaldı, bağlarını bir türlü çözemiyordu. Hephaistos'tan başka kimse de zincirlerin nasıl çözüleceğini bilmiyordu. Bu yüzden tanrılar, tanrıçayı serbest bırakması için Hephaistos'u çağırmak zorunda kaldılar. Hephaistos'u alıp getirme işi, onun en çok güvendiği tanrı olan Dionysos'a verildi. Dionysos, Hephaistos'u kandırmak için onu sarhoş etti. Söylendiğine göre, Hephaistos bir eşeğe binmiş olarak Olympos'a geldi ve annesini zincirlerinden kurtardı.

Olymposlu büyük tanrılar topluluğu içinde Hephaistos, ateş elementinin efendisidir. Bu güçlü tanrı, Gigantomakhia (Devlerin tanrılara karşı savaşı) sırasında, dev Klytios'u akkor halinde bir demir gürzle vurup öldürdüğü gibi, Troia önünde de alevlerle savaşır. O, ayrıca madenlerin ve metalürji tanrısıdır. Yanardağlara hükmeder. Bunlar onun yardımcıları Kyklopslarla birlikte (hiç olmazsa en yakın tarihli efsanelere göre) çalıştığı atölyeleridir. Akhilleus'un silahlarını yaptırmak için, Thetis ona başvurmuştur. Nitekim, annesine gönderdiği altın taht onun ustalığının kanıtıdır. İnsanlar arasında Daidalos ne ise, tanrılar arasında Hephaistos da odur: istisnasız her türlü teknik mucizeyi başarabilir bir mucit.

Bedensel bakımdan çirkin olan Hephaistos, buna rağmen son derece güzel kadınlara sahip olan bir tanrı olarak geçer. Örneğin *Ilias*, güzelliğin timsali Kharis'i onun eşi olarak gösterir. Hesiodos, Kharitlerin en genci Aglaia'yı onun karısı yapar. Fakat daha çok, Hephaistos'un *Odysseia*'da anlatılan Aphrodite'yle maceraları ünlüdür. Zeus Hephaistos'u Aphrodite'yle evlendirdi, ama tanrıça çok geçmeden Ares'in metresi oldu. Ne var ki, her şeyi gören Güneş, yani Helios, günün birinde iki âşığı yatakta yan yana uzanmış olarak gördü ve hemen gidip durumu kocaya anlattı. Hephaistos hiçbir şey söylemeden atölyesine gidip görünmez bir ağ hazırladı ve bunu karısının yatağına çepeçevre yerleştirdi. Aphrodite yatakta âşığıyla buluştuğunda, ağ üzerlerine kapanıp iki suçluyu kıpırdayamaz halde sımsıkı sardı. O zaman Hephaistos, bütün tanrıları manzarayı görmeye çağırdı. Aphrodite, serbest kalır kalmaz utancından kaçtı ve bütün tanrılar dinmek bilmeyen bir kahkaha tufanına tutuldular.

Gelenek, Hephaistos'a birçok oğul atfeder: örneğin Argonaut Palaimon ya da bunun gibi el işlerindeki ustalığını babasından miras alan efsanevi heykeltraş Ardalos. Ayrıca, ünlü bir haydut olan Periphetes'in de (Theseus tarafından öldürülmüştür) adı geçer.

Atinalıların efsanevi kahramanı Erikhthonios'a gelince o, Hephaistos'un bakire tanrıça Athena'ya duyduğu

bir arzu sonucu topraktan doğmuştur (hkz. *Erikhthonios*). Öte yandan, Hephaistos'un Athena'nın doğumuna yardım ettiği de söylenir. Zeus'un isteği üzerine, Hephaistos onun kafasını yarar ve yarıktan bakire tanrıça çıkar (Bu efsane, Hephaistos'un doğumunu, Athena'nın doğum şeklini kıskanan Hera'nın kıskançlığına atfeden efsaneyle pek uzlaşır gibi gözükmemektedir. Yukarıya bkz.).

Hephaistos, Pandora'nın vücudunu çamurdan yoğurup şekillendirerek, onun yaratılışına da katkıda bulunmuştur (bkz. *Pandora*). Ayrıca Prometheus'u, her gün gelip karaciğerini kemirecek olan bir akbabaya yem olarak Kafkasya'da bir kayaya perçinleyerek, onun cezalandırılmasına yardım etmiştir (bkz. *Prometheus*).

Hera (Ἥρα) Olymposlu tanrıçaların en büyüğü. Kronos ile Reia'nın kızı ve dolayısıyla Zeus'un kız kardeşi. Zeus dışında bütün erkek ve kız kardeşleri gibi o da, Kronos tarafından yutuldu, ama Metis'in kurnazlığı ve Zeus'un kuvveti sayesinde yeniden hayata döndürüldü (bkz. *Metis* ve *Zeus*).

Söylendiğine göre Hera, Zeus'la Titanlar arasındaki savaş sırasında Reia'nın onu kendilerine emanet ettiği Okeanos ile Tethis tarafından dünyanın uçlarında bakılıp yetiştirilmiştir. Bu nedenle Hera, Okeanos'la Tethis'e karşı kalbinde derin bir minnettarlık beslemiş ve bu iki tanrı bozuştukları zaman onları barıştırmaya çalışmıştır. Başka bazı gelenekler ise, Hera'nın eğitimini Horalara (bkz. *Horalar*) ya da Temenos adlı kahramana ya da Asterion'un kızlarına mal ederler.

Daha sonra, Hera görkemli bir düğünle Zeus'la evlendi. Hera, diyor Hesiodos, Zeus'un "usulüne uygun bir düğün"le evlendiği üçüncü kadındı. Birincisi Metis'ti; onu Themis izlemişti. Fakat söylendiğine göre, Zeus'la Hera'nın aşkları çok eskiye dayanıyordu. Daha Kronos Evren üzerinde hüküm sürerken, Titanlara karşı savaştan önce gizlice birleşmiş bulunuyorlardı. Bu birleşmeden dört çocuk dünyaya geldi: Hephaistos (bkz. *Hephaistos*), Ares, Eileithyia ve Hebe (tab. 39). Bu evliliğin kutlandığı yer geleneklere göre değişir. En eskisi gibi görünen gelenek, bu yerin, doğurganlığın mitsel sembolü olan ve ebedi bir bahar havasının kalbinde yer alan Hesperisler Bahçesi olduğunu söylemektedir. Bazen de mitograflar, Hesperislerin altın elmalarının, Gaia (Yer) tarafından Hera'ya, Zeus'la evlenmesi nedeniyle armağan edildiğini ve bu elmaları çok beğenen tanrıçanın, onları Okeanos'un kıyısındaki bahçesine ektiğini söylemekle yetinirler (bkz. *Hesperisler*).

Ilias'ta, Zeus ile Hera'nın Hesperislerin bahçesinde değil de, Phrygia'da Ida Dağı'nın tepesinde evlendikleri söylenir. Başka bazı geleneklerse, bu mistik evliliğin yerini, tanrı ile tanrıçanın Girit dönüşünde uğradıkları Euboia (Eğriboz) olarak gösterirler. Yunanistan'ın hemen her yerinde, Zeus'la Hera'nın evlenme törenlerinin "anısını yaşatmaya" yönelik bayramlar yapılmaktaydı. Bu bayramlarda, tanrıçanın heykeli bir genç gelin gibi süslenir ve bir düğün alayı eşliğinde, içinde önceden hazırlanmış bir "gerdek yatağı" bulunan bir tapınağa kadar site içinde taşınırdı (bkz. *Alalkomeneus* ve *Kithairon*).

Hera, tanrılar arasında birinci tanrının meşru karısı olarak, evli kadınların koruyucusudur. Kıskanç, öfkeli

ve kinci olarak nitelendirilir. Kendisine karşı hakaret saydığı sadakatsizliklerinden ötürü Zeus'a sık sık öfkelenir. Yalnız Zeus'un sevgililerini değil, onların Zeus'tan dünyaya getirdikleri çocukları da amansızca takip eder. Bu çocuklar arasında özellikle Herakles, Hera'nın öfkesinden acı çekmiştir, çünkü "on iki iş" (bkz. *Herakles*) fikrinin ilk önce Hera'dan çıktığı söylenir. Ayrıca Hera, Herakles'in tanrılaştırılmasına kadar ona sürekli eziyet etmekten geri kalmaz. Bu davranışının cezasını çektiği de olur gerçi; çünkü Zeus bazen onu bu yüzden acımasızca cezalandırır. Örneğin, Herakles Troia şehrini aldıktan sonra geri dönerken, Hera onun gemisine karşı şiddetli bir fırtına patlatır. Bundan hoşlanmayan Zeus, tanrıçayı ayaklarının her birine birer örs bağlayıp Olympos'un tepesinden sallandırır. Hephaistos, işte annesini bu zor durumdan kurtarmaya çalıştığı sıradadır ki, Zeus'un öfkesini üstüne çekmiş ve onun tarafından Olympos'tan boşluğa fırlatılmıştır (bkz. *Hephaistos*). Daha sonra Hera, resmi bir törenle Herakles'le barışmıştır (bkz. aşağıda s. 269).

Hera birçok efsanede yer alır: Io'ya eziyet eder, Kouretlerden rakibesinin oğlunu ortadan kaldırmalarını ister (bkz. *Io* ve *Epaphos*). Semele'nin uğradığı trajik sonun sorumlusu odur (bkz. *Semele*). Zeus'la Semele'nin gayrimeşru oğulları olan küçük Dionysos'u alıp yetiştirdikleri için Athamos ile Ino'yu çıldırtarak cezalandırır (bkz. *Athamas* ve *Dionysos*). Artemis'e, Zeus'un baştan çıkardığı Kallisto'yu öldürmesini telkin eder (bkz. *Kallisto*). Leto'nun doğum yapmasını ve Artemis'le Apollon'un dünyaya gelmelerini engellemeye çalışır (bu adlara bkz.), vs. Zeus onu her zaman hesaba katmak mecburiyetindedir. Çocuklarını Hera'nın hışmından koruyabilmek için onları saklamak zorunda kalır. Örneğin, Elara'yı yerin altına kapatır ve Elara, Tityos'u orada dünyaya getirir (bkz. *Tityos*). Başka kurnazlıklara da başvurur Zeus. Örneğin, Dionysos'u oğlağa dönüştürür.

Hera'nın öfkesi ve intikamları bazen başka nedenlerden de kaynaklanıyordu. Anlatıldığına göre, bir gün Hera, kadının mı yoksa erkeğin mi aşktan daha çok zevk aldığı konusunda Zeus'la tartışıyordu. Zeus, bu konuda kadınların daha avantajlı olduklarını söylerken, Hera gerçekte erkeklerin daha şanslı olduklarını iddia ediyordu. Sonunda iki tanrı, her iki cinsin tecrübesini de birbiri ardınca bizzat yaşamış olan Teiresias'a (bkz. Teiresias) danışmaya karar verdiler. Teiresias, Zeus'a hak verdi: Aşkın zevklerini on parça farzedersek, erkek bunun ancak bir parçasını, kadınlarsa öbür dokuz parçasını duyarlar, dedi. Bu şekilde haksız çıkarılmaktan öfkelenen Hera, Teiresias'ı kör etti.

Hera bir güzellik yarışmasına da katıldı. Rakibeleri Aphrodite ve Athena'ydı. Üç tanrıça, Paris'i hakem olarak seçtiler. Bu yarışmanın sonucu da Hera'yı öfkeye boğdu ve bu öfke, Troia Savaşı boyunca ağırlığını fazlasıyla hissettirdi. Hera, güzellik yarışmasında birinciliği kendisine vermeyen Paris'ten öç almak için, Troialılara karşı tavır aldı. Oysa, kendisini birinci seçecek olursa, karşılığında evrenin krallığını vermeyi vaat etmişti Paris'e. Hera'nın Troialılara düşmanlığı Helene kaçırılır kaçırılmaz kendini gösterdi: Âşıkların Sparta'dan Troia'ya dönüş yolculuğu sırasında He-

ra bir fırtına çıkardı. Fırtına, onları Suriye kıyılarında, Sidon'a attı (bkz. *Helene*). Üstelik Hera, Akhilleus'un tabii koruyucusuydu, çünkü Thetis'i o büyütüp yetiştirmişti (hatta Thetis'in, kendisini karısı yapmak isteyen Zeus'un girişimlerini reddetmesi sebebinin de bu olduğu söylenir) (bkz. *Thetis*). Hera, daha sonra Menelaos'u da koruyuculuğu altına aldı ve onu ölümsüzleştirdi (bkz. *Menelaos*).

Hera, Gigantlarla savaşa da katıldı. Kendisine karşı şiddetli bir arzu duyan Porphyrion'un saldırısına uğradı: Dev, tanrıçanın elbisesini yırtarken, Zeus onu yıldırımıyla vurdu ve Herakles de bir okla onun işini bitirdi. Hera daha sonra, Iksion'un saldırısına da uğradı. Iksion onunla birleşmek arzusundaydı. Fakat Zeus tanrıçaya benzeyen bir bulut oluşturup, Iksion'u aldattı ve böylece Hera kurtulmuş oldu (bkz. *Iksion* ve *Kentauroslar*).

Hera, ayrıca *Argo* gemisinin koruyucusu olarak görünür. Geminin Kyaneai Kayalıkları'ndan (bkz. *Argonautlar*) ve Kharybdis ve Skylle geçitlerinden geçmesine yardım etti.

Hera'nın alışılmış alameti tavuskuşudur. Tavuskuşunun tüylerindeki desenler, tanrıçanın Io'nun başına diktiği "gözcü" Argos'un (bkz. *Argos*) gözlerinin imgesi olarak kabul ediliyordu. Hera'nın bitkileri ise, ölmez çiçek (helikhrysum), nar ve zambaktır.

Hera, Roma'da Iuno (bkz. *Iuno*) ile özdeşleştirilmiştir.

Herakles (Ἡρακλῆς) Latinlerin Hercules (bkz. *Hercules*) dedikleri Herakles, bütün klasik mitolojinin en popüler ve en ünlü kahramanıdır. İçinde yer aldığı efsaneler, tam bir destan topluluğu oluşturur ve Hellen öncesi devirden antikçağın sonuna kadar uzanan sürekli bir evrim gösterir. Dolayısıyla, bu değişik bölümleri akılcı bir sıraya göre sunmak son derece güçtür. Bu güçlükler, antik mitograflarca da fark edilmişti. Bu nedenle, biz de onlara uyarak, Herakles efsanelerini üç kategoriye ayıran oldukça yapay bir sınıflandırmayı benimseyeceğiz.

1) On İki İş destan topluluğu;

2) Önceki destan topluluğundan bağımsız olup kahramanın, orduların başında yönettiği seferleri kapsayan gazalar (halbuki Herakles İşleri genellikle tek başına ya da yeğeni Iolaos'un yardımıyla yapmıştır);

3) İşlerin görülmesi sırasında kahramanın başından geçen ikincil maceralar.

İşleri anlatmaya başlamadan önce, kahramanın çocukluğu ve eğitimiyle ilgili efsanelerden söz edelim. Bu efsaneler, kahramanın tanrılaştırılmasına ilişkin bölümlerle birlikte, Herakles'le ilgili destan topluluğunun aşağı yukarı bir zaman sırası içinde sunulmaya elverişli yegâne unsurlarıdır.

I. *Herakles'in adı, kökeni, çocukluğu*. Mitograflar, her şeyden önce, kahramanın adının, onun başlangıçtaki adı olmadığını söylüyorlar: Apollon tarafından ona verilen mistik addır bu. Apollon bu adı ona, Hera'nın istediği işleri yerine getirmek üzere tanrıçanın hizmetine girdiği zaman, ya doğrudan doğruya ya da Pythia'nın aracılığıyla vermiştir. Amphitryon ile Alkmene'nin oğlu, başlangıçta Alkides (büyükbabası Alkeus'un adından türetilmiş bir soyadı) (bkz. tab. 32) ya da büyükbabası gibi Alkeus adını taşıyordu. Bu ad, Yunancada kas gücü (ἀλκή) kavramını çağrıştırır. Megara'dan olma çocuklarını öldürmesinden sonra kahraman,

ne tür bir "kefaret" ödemesi gerektiğini öğrenmek üzere Pythia'ya başvurduğunda, Pythia ona buyruklar verdi ve bundan böyle Herakles adını almasını buyurdu. Bu ad "Hera'nın şanı" anlamına geliyordu ve şüphesiz kahramanın ileride girişeceği işlerin tanrıçaya şan ve şeref kazandıracağına delalet ediyordu. Böylece kahramanın adı Herakles olarak kaldı ve gerek yazarlar tarafından, gerekse onu temsil eden heykellerde daima bu adla anıldı.

Herakles, "ölümlü" babası Amphitryon ve annesi Alkmene dolayısıyla Perseusoğulları soyundan gelir. Çünkü hem baba hem de anne tarafından büyükbabaları –Alkeus ve Elektryon– Perseus ile Andromede'nin oğullarıydılar (bkz. tab. 32). Şu halde Herakles Argos soyundandı ve Thebai'da dünyaya gelmiş olması tamamen rastlantısaldır. Herakles Peloponisos'u ve özellikle Argolis'i daima gerçek yurdu olarak görmüş, Eurystheus'un iradesine rağmen hep oraya dönmeye çalışmıştır (aşağıya bkz.). Nitekim, onun soyundan gelenler, genellikle oraya dönüp yerleşmişlerdir (bkz. *Heraklesoğulları*).

Herakles, Alkmene ile Amphitryon'un oğlu sayılmakla birlikte, onun asıl babası Zeus'tur. Zeus, Teleboialılara karşı sefere giden Amphitryon'un yokluğundan yararlanarak onun şekil ve suretine girip Alkmene'yi kandırmış ve kadınla geçirdiği uzun gece esnasında –bu gece, Zeus'un emriyle bilhassa uzatılmıştı– kahramanı ana rahmine düşürmüştü. Sözkonusu gecenin sabahında Amphitryon seferden döndü ve o da hemen Alkmene'ye ikinci bir oğul verdi: Herakles'in ikiz kardeşi, ondan bir gece daha "küçük" olan Iphikles'ti bu (bkz. *Amphitryon* ve *Alkmene*). Anlatıldığına göre Zeus, Alkmene'yi kuşkulandırmamak ve büründüğü kimlikten emin olmasını sağlamak için ona Teleboialılar kralı Pterelaos'a ait altın bir kupa gönderdi ve ayrıca gerçek Amphitryon'un sefer sırasında başardığı işleri, sanki kendisi yapmış gibi sayıp döktü. Amphitryon seferden döndüğü zaman, Zeus karı kocayı barıştırmaya çalıştı ve rivayete göre Amphitryon, sonunda tanrısal çocuğun manevi babalığını kabule razı oldu.

Herakles daha doğmadan, Hera'nın Alkmene'ye karşı duyduğu kıskançlıkla beslenen öfkesi kendini göstermeye başladı. Zeus boş bulunup, Perseus soyundan doğacak ilk çocuğun Argos üzerinde hüküm süreceğini söylemişti. Hera, Herakles'in doğumunu geciktirmesi ve buna karşılık onun kuzeni Eurystheus'un (Sthenelos'un oğlunun) doğumunu çabuklaştırması için doğum tanrıçası kızı Eileithyia'yı ikna etti (bkz. *Alkmene* ve *Eurystheus*). Böylece Eurystheus yedi aylık doğarken, Herakles annesinin karnında on ay kaldı (bkz. *Galinthias*, "gelincik"; kurnazlığıyla Hera'nın kötü oyununu bozmuş ve Alkmene'nin kurtulmasını sağlamıştır). Herakles'in, henüz küçücükken, baş düşmanı Hera'nın memesini nasıl emdiğini anlatan farklı efsaneler vardır. Kahramanın ölümsüzlüğü elde edebilmesi için bunun zorunlu şart olduğu ve bu şartın yerine gelmesi için bir kurnazlığa başvurulduğu söylenir. Bazı geleneklere göre, tanrıça uyuduğu bir sırada Hermes, çocuğu onun göğsüne koydu. Hera uyandığı zaman çocuğu geri ittiyse de, artık olan olmuştu. Tanrıçanın memesinden akan süt gökyüzünde bir şerit gibi yayılıp uzadı, Saman Yolu'nu (γαλαξίας) oluşturdu.

Bir başka rivayet, macerayı farklı naklctmektedir. Hera'nın kıskançlığından korkan Alkmene, Herakles doğar doğmaz onu, (efsane Thebai destanlar topluluğu içinde yer alsaydı ileri sürülebileceği gibi Thebai dolaylarında değil) Argos dolaylarında sonradan "Herakles Ovası" adı verilecek yere bıraktı. Athena ile Hera tesadüfen oradan geçtiler. Athena, yeni doğmuş bebeğin sağlık ve güzelliğine hayran oldu ve Hera'dan ona meme vermesini istedi. Hera kabul etti, ama Herakles Hera'nın memesini öyle kuvvetli emdi ki, tanrıçanın memesi yaralandı. Bunun üzerine Hera, Herakles'i sertçe itti. Athena, onu yerden aldı ve tekrar Alkmene'ye götürerek, genç kadına çocuğunu korkusuzca büyütmesini buyurdu.

Herakles sekiz (başka bazı rivayetlere göre on) aylık olduğunda Hera onu öldürmeye kalkıştı. Bir akşam Alkmene ikizlerini, yani Herakles'le Iphikles'i beşiklerine yatırmış, kendisi de uyumuştu. Gece yarısına doğru, tanrıça odadan içeriye kocaman iki yılan soktu. Yılanlar çocukları sardılar. Küçük Iphikles feryat etmeye başladı. Herakles ise, hiç oralı olmadan bir eliyle bir yılanın, öteki eliyle de diğerinin gırtlağına yapışıp onları boğdu. Amphitryon kılıcını kapıp Iphikles'in feryadına koştuysa da, ona yapacak bir şey kalmamıştı. Böylece Herakles'in gerçekten bir tanrı çocuğu olduğunu anlamış oldu.

Herakles'e, klasik devirde Yunan çocuklarına verilen ve tıpkı Akhilleus'un kentauros Kheiron'dan aldığı eğitime benzer bir eğitim verildiği söylenir (bkz. *Akhilleus*). Ilk hocası müzisyen Linos oldu. Dendiğine göre Linos, Herakles'e edebiyat ve müzik hakkında temel bilgileri öğretti. Herakles Iphikles'le birlikte ders görüyordu. Fakat, Iphikles uysal ve çalışkan bir öğrenci olduğu halde, Herakles alabildiğine disiplinsizdi. Bu yüzden, Linos durmadan onu itaate davet etmek zorunda kalıyordu; hatta bir gün onu cezalandırmayı bile denedi. Ama Herakles böyle bir şeye izin verecek değildi; öfkelendi ve bir iskemleyi (bazıları bir liri derler) kaptığı gibi hocasına öyle bir vurdu ki, adamcağız oracıkta can verdi. Herakles mahkemeye çıkarıldı ve cinayetle suçlandı. Kişinin meşru müdafaa durumunda düşmanını öldürmeye hakkı olduğuna dair Radamanthys'in hükmünü öne sürerek bu suçlamadan kurtuldu ve aklandı. Amphitryon'un içi pek rahat etmedi, manevi oğlunun bu tür yeni öfke nöbetlerine kapılmasından korktu ve onu sürülere bakmakla görevlendirip, alelacele köye gönderdi. Rivayete göre, Herakles'in eğitimi burada bir sığır çobanının yardımıyla devam etti. Teutaros adında bir Skythialı (İskit) olan bu çoban, ona ok atma sanatını öğretti. Fakat genellikle, Herakles'in eğitiminin başka bazı öğretmenlerce sürdürüldüğü kabul edilir: Bizzat Amphitryon, ona araba kullanmasını öğretti; Eurytos ok atma talimleri yaptırdı (bkz. *Eurytos*, 2). Efsanenin bir varyantına göre, Radamanthys de Herakles'e okçuluk dersleri vermiştir, çünkü Giritli olması nedeniyle bu sanatta çok ustaydı. Herakles, silah kullanmayı Kastor'dan öğrendi (Bu Kastor, Dioskourlardan biri olabileceği gibi, Hippalos adında birinin Argos'a sığınmış oğlu da olabilir). Herakles, bahtsız müzik öğretmeni Linos'tan sonra, Philammon'un oğlu ve Autolykos'un yeğeni Eumolpos'tan da müzik dersleri alarak bu konudaki bilgisini geliştirdi.

Bu arada, Herakles büyüdü ve dört arış bir ayak (yaklaşık iki yüz on santimetre) gibi olağanüstü bir boya erişti. On sekiz yaşında, ilk kahramanlığını göstererek Kithairon aslanını öldürdü. Bu aslan, son derece iri, yırtıcı ve vahşi bir hayvandı ve gerek Amphitryon'un, gerekse Thebai'ya komşu ülkenin kralı Thespios'un sürülerine büyük zarar veriyordu. O vakte kadar hiçbir avcı ona saldırmaya cesaret edememişti. Herakles ülkeyi ondan kurtarmaya karar verdi ve bunun için gidip kral Thespios'un sarayına yerleşti. Her gün avlanmaya çıkıyor, akşam olunca da yatıp uyumak üzere saraya dönüyordu. Ellinci günün sonunda aslanı öldürmeyi başardı. Ama karısı Megamede'den (Arneos'un kızı) elli kızı olan ve Herakles'ten erkek torunları olsun isteyen kral Thespios, bu elli gün boyunca her gece bir yolunu bulup, kızlarından birini Herakles'in yatağına soktu. Herakles karanlıkta sırayla kızların hepsiyle birleşti, ama av peşinde koşmakla geçen günün sonunda o kadar yorgun düşüyordu ki, her gece aynı kızla beraber olduğunu sanıyordu. Böylece, Thespiosoğulları adı verilen elli oğlu oldu (bkz. *Thespios* ve tab. 11). Bazı yazarlar, Nemea aslanı avının (aşağıya bkz.) bir alameti olarak gördükleri bu ilk aslan avının, Kithairon Dağı yamaçlarında değil de Helikon Dağı'nda ya da Teumessos ormanında cereyan ettiğini söylerler. Hatta, Pausanias'ın derlediği bir efsaneye göre, Kithairon aslanı Herakles tarafından değil, Alkathoos tarafından öldürülmüştür (oysa ona genellikle Megara aslanının öldürülmesi atfedilir; bkz. *Alkathoos*). Nihayet, Lesbos (Midilli) Adası'na ait yöresel bir efsanede, Herakles'in orada da bir aslan öldürdüğü anlatılır.

Herakles, Kithairon aslanı avından dönüşünde, Thebai'a yaklaşırken Orkhomenos kralı Erginos'un elçileriyle karşılaştı. Elçiler, Orkhomenosluların Thebailılardan istedikleri vergiyi bildirmişlerdi (bu verginin nedeni konusunda bkz. *Erginos*). Herakles elçilere hakaret etti, onların burunlarını; kulaklarını kesip ipe dizdi ve boyunlarına astı. Sonra da, onlara bu vergiyi efendilerine götürmelerini söyledi. Son derece öfkelenen Erginos, Thebai'ın üzerine yürüdü. Fakat Herakles tarafından yenilgiye uğratıldı. Herakles, Orkhomenos Minyailerine, Thebai'a koydukları verginin iki misli bir vergi dayattı. Savaş sırasında Amphitryon, oğlunun yanında kahramanca vuruşurken öldürüldü. Başka bir rivayete göre ise, Amphitryon ancak daha sonra, Euboia kralı Khalkodon'a karşı yapılan seferi (bkz. *Khalkodon*, 1) Herakles'le birlikte zaferle sonuçlandırdıktan ve torunlarının katline (aşağıya bkz.) şahit olduktan sonra ölmüştür. Silahlarını bizzat Athena'dan alan Herakles, Erginos'a karşı tek başına dövüştü. Bu efsanenin başka varyantları için bkz. *Erginos*.

Thebai kralı Kreon, şehre yaptığı hizmetten ötürü Herakles'e olan şükran borcunu gereğince ödemek için büyük kızı Megara'yı onunla evlendirdi, küçük kızını da Iphikles'e (bkz. *Iphikles*) verdi. Megara kahramana birçok çocuk doğurdu: Pindaros'a göre sekiz, Apollodoros'a göre üç. Apollodoros, çocukların adlarını şöyle sayar: Therimakhos, Kreontiades ve Deikoon. Rivayetlerin bazısında çocukların sayısı yedi, bazısında beş (Antimakhos, Klymenos, Glenos, Therimakhos ve Kreontiades), bazısında da dörttür (bkz. *Kre-*

ontiades). Fakat, çok geçmeden Herakles kendi çocukları ile Iphikles'in iki çocuğunu öldürdü. Bu kıyımı, yazarlar farklı şekillerde anlatırlar. Euripides ve Seneca, bu konuda birer tragedya yazmışlardır.

Bazılarına göre, Herakles çocuklarını ateşe attı (görünüşe bakılırsa en eski rivayet budur). Bazılarına (özellikle Euripides'e) göre ise, Herakles çocuklarını okla öldürdü. Hatta, işi babası Amphitryon'a saldırmaya kadar vardırdı ve Athena, Herakles'in göğsüne bir taşla vurup onu derin bir uykuya daldırmasaydı, babasını da öldürecekti. Bu bir dizi cinayet genellikle, Hera'nın yol açtığı bir delilik nöbetine bağlanır. Bazı rivayetlere göre Hera Herakles'i, kefaretini ödemesi gereken bir günahla lekeleyerek Eurystheus'un hizmetine girmek zorunda bırakmak istemiştir; ya da, Zeus'un kehanetine (yukarıya bkz.) rağmen, Herakles Argos'a gidip Eurystheus'u efendisi olarak tanımakta tereddüt ettiği için yapmıştır bunu. Bu delilik, tanrıça'nın kahramana uyarısıydı.

Herakles kendine geldikten sonra artık Megara ile birlikte yaşamak istemedi; onu yeğeni Iolaos'a verdi (aralarındaki büyük yaş farkına rağmen; çünkü, antik mitografların hesaplarına göre, o sırada Megara 33, Iolaos ise 16 yaşındaydı).

Euripides, Megara'nın çocuklarının katli efsanesini, Euboia'dan gelen Lykos adında bir gaspçının hikâyesiyle birleştirir. Bu Lykos, o sırada Ölüler Diyarı'na inen Herakles'in yokluğunda kral Kreon'u öldürerek Thebai'da iktidarı ele geçirir. Kahraman tam zamanında çıkagelir. Lykos'u öldürür, fakat, tam sarayın önündeki Zeus sunağında bir şükran kurbanı sunacağı sırada, Hera'nın ona gönderdiği Delilik illetinin pençesine düşer. Kendi öz çocuklarını Eurystheus'un çocukları sanarak öldürür. Yine kendi öz babasını, Eurythos'un babası Sthenelos zanneder ve tam onu da öldüreceği sırada Athena onu bir taşla göğsünden vurup uyutur. Herakles uyanınca cinayetlerinin farkına varır ve kendini öldürmeye kalkışır. Fakat, tam o esnada Theseus çıkagelir ve Herakles'i fikrinden vazgeçirerek Atina'ya götürür. Görüldüğü gibi, Euripides olayların bildik zamansal dizilişini değiştirmiştir. Bunu kahramanın hayatının ilk eylemi yapacak yerde, Ölüler Diyarı'na inişten sonraya koymuş, yani On İki İş'in arasına sokmuştur. Euripides, ayrıca Theseus'u, yani Dor şiddetinin karşısında Attike bilgeliğini simgeleyen, en âlâsından "filozof" bir kahramanı işe karıştırmaktadır.

II. *On İki İş*. On İki İş, Herakles'in, kuzeni Eurystheus'un emri üzerine yerine getirdiği işlerdir. Mitografların, emir vermeye hiç layık olmayan, sefil ve "kusurlu" bir kişi olduğunda ağız birliği ettikleri birine Herakles'in itaat edişi rivayetlerde değişik şekillerde açıklanır (bkz. *Eurystheus*). *Ilias*, Hera'nın nasıl kurnazlık edip Zeus'un bir vaadini Eurystheus lehine çevirdiğini anlatır (yukarıya bkz.). Fakat, Herakles dünyaya gecikerek gelmiş olmasından ötürü, genel anlamıyla Eurystheus'un "tebaası" olsa bile, onun bu yüzden *şahsen* kuzeninin boyunduruğunda olduğu sanılmamalıdır. Euripides'e göre Herakles, Argos'a dönmeyi arzu etmiş, fakat Eurystheus bunun ancak önce kendisi için bazı işleri yerine getirmesi şartıyla kabul etmiştir. Bu işlerin başlıcaları, dünyayı birtakım canavarlardan kur-

tarmaktır. Fakat daha yaygın olan kanı, bu kölelığin, Megara'dan olma çocuklarına kıymanın kefareti olduğu yönündedir (gerçi kahramanın iradesi dışında yaptığı bir kıyımdı bu, ama yine de bir lekeydi). Herakles bu cinayetten sonra Delphoi'a, Pythia Apollonu kâhinine danışmaya gitmiş ve kâhin ona, on iki yıl süreyle kuzeninin hizmetinde çalışmasını emretmişti. Apollon (ve Athena) Herakles'e, bu çilesinin karşılığında ölümsüzlüğe erişeceğini eklemişlerdi. Bu varyantlar, Yunan düşüncesinin bu mitosu tekrar tekrar düşünmesinin ürünüdür ve doğruluğun timsali olarak görülen bir kahramanın çektiği eziyetleri ahlaken haklı göstermek gereğine karşılıktır. Bunlar mitolojide ilk değildir (karş. Apollon'un, Kyklopsların katli günahından arınmak için Admetos'a kölelik etmesi; yine Herakles ile ilgili destan topluluğunda, Iphitos'un katli günahından arınmak için kahramanın, Omphale'ye köleliği; aşağıda, s. 259). Mistik düşüncede Herakles'in İşleri, bedene ve tutkulara kölelikten aşama aşama kurtulan ruhun sınanışını, nihai tanrısallığa varana dek çekilen çileleri simgelemektedir.

İskenderiyeli şair Diotimos'un şiirinde geçen bir başka varyant, Herakles'i Eurystheus'un âşığı olarak gösterir. Herakles'in, Eurystheus'un bütün kaprislerine boyun eğmesi, âşığına düşkünlüğündendir.

Helenistik dönem mitografları, On İki İş'i altışarlı iki dizi halinde sınıflandırarak bir "kanon" oluşturmuşlardı: İlk altısı Peloponisos'ta, diğer altısı da dünyanın çeşitli yerlerinde (Girit, Trakya, Skythia, Uzakbatı, Hesperisler ülkesi ve Ölüler Diyarı'nda) geçiyordu. Biz de burada aynı sırayı takip edeceğiz. Fakat İşlerin gerek sırası, gerekse sayısı (örneğin Apollodoros yalnızca On İş'ten bahseder) konusunda çeşitli varyantlar vardır.

Herakles'in silahları. Herakles'in en karakteristik silahı gürzüdür. Herakles, bu silahını ilk *işinde*, yani Nemea aslanını avlaması sırasında kendisi yontmuştu. Bazen Nemea'da, bazen Helikon Dağı'nda, bazen de Saronikhos körfezi kıyısında olduğu söylenen yabani bir zeytin ağacının gövdesindendir. Öteki silaha gelince, bunlar tanrılardan gelmişlerdir: Herakles'e kılıcını Hermes, yayını ve oklarını Apollon vermiştir; altın yaldızlı zırhı Hephaistos'un armağanıdır. Athena bunlara bir de peplos (antik tunik) eklemiştir. Fakat belirtmek gerekir ki, diğer rivayetlerde, gürz dışındaki bütün silahları ona Athena'nın verdiği söylenir. Son olarak, Herakles'in atları da Poseidon'dan armağandı.

Nemea Aslanı. Nemea aslanı Typhon oğlu Orthros'un oğlu olan bir canavardı. Annesi Ekhidna'ydı (bkz. *Ekhidna* ve tab. 33). Diğer bir canavar olan Thebai Sphinksi'nin kardeşiydi. Onu Hera yetiştirmiş (ya da Ay tanrıçası Selene yetiştirip Hera'ya vermişti) ve Nemea bölgesine yerleştirmişti. Canavar bölgeyi kasıp kavuruyor, orada oturanları ve onların sürülerindeki hayvanları parçalayıp yiyordu. Bu aslan iki çıkışlı bir mağarada oturuyordu ve vücudu yara almaz nitelikteydi. Herakles ona ok atmakla işe başladı, ama çabası boşa gitti. Bunun üzerine canavarı gürzüyle korkutarak mağarasına girmeye zorladı ve girdikten sonra da çıkışlardan birini tıkadı. Daha sonra mağaraya girip onu kollarıyla kavradı ve boğdu. Aslan ölünce Herakles onun postunu yüzerek

sırtına geçirdi. Aslanın kafası ona miğfer vazifesi görüyordu. Theokritos'un anlattığına göre, kahraman uzun süre bu postun karşısında şaşkın kalmıştı. Ne demirin, ne de ateşin işleyebildiği bir posttu bu. Sonunda, canavarın bizzat kendi pençeleriyle onu yırtmak aklına geldi ve gerçekten de yırtabildi.

Molorkhos olayı da, Nemea aslanının avlanması zamanına rastlar. Molorkhos, Nemea dolaylarında yaşayan zavallı bir köylüydü. Oğlunu aslan öldürmüştü. Herakles aslanla dövüşmeye giderken onun evine uğradı. Molorkhos ona konukseverlik gösterdi. Konuğunu ağırlamak için, tek varlığı olan koçunu kesmek istedi. Herakles, Molorkhos'u niyetinden vazgeçirerek otuz gün beklemesini söyledi ona. Otuz gün sonra geri dönmeyecek olursa, Molorkhos Herakles'i ölmüş bilip koçunu onun anısına kurban edecekti. Ama otuz gün dolmadan işini başarmış olarak dönecek olursa, bu kez koç Kurtacı Zeus için kurban edilecekti. Otuzuncu gün geldiğinde Herakles hâlâ ortada yoktu. Molorkhos kahramanın öldüğünü düşündü ve koçu kurban etmeye hazırlandı. Fakat koç tam kurban edileceği sırada, Herakles aslan postuna bürünmüş olarak çıkageldi. Bunun üzerine Molorkhos, koçunu Kurtarıcı Zeus adına kurban etti ve Herakles, kurbanın sunulduğu yerde Zeus'un şerefine Nemea Oyunları'nı başlattı. Bu oyunlar daha sonra, Thebai üzerine yürüyen Yedi Önder tarafından yeniden canlandırılacaktır (bkz. *Adrastos*).

Herakles aslanı Mykenai'a getirdi. Eurystheus, böylesi bir canavarı öldürecek güçteki kahramanın yiğitliğinden o kadar korktu ki, şehrin içine girmeyi yasakladı ona ve bundan böyle ganimetlerini şehir kapılarının önüne bırakmasını emretti. Rivayete göre, Zeus Herakles'in kahramanlığının anısını sürekli kılmak için aslanı takımyıldızlar arasına koymuştur.

Lerna Hydrası. Lerna Hydrası da, Nemea aslanı gibi Ekhidna'nın oğlu olan bir canavardır, ama bunun babası Typhon'dur (tab. 33). Lerna Hydrası, Herakles'i sınamak amacıyla Hera tarafından özel olarak yetiştirilmişti. Söylendiğine göre, tanrıça onu Amymone kaynağı yanındaki bir çınar ağacının altında yetiştirmişti. Bu hydra, çok başlı bir yılan şeklinde tasvir edilir. Başların sayısı yazardan yazara değişir, beş altıdan yüze kadar çıkar. Hatta bazen bu başların insan başı olduğu söylenir. Hydra'nın her bir ağzından çıkan soluk o kadar öldürücüydü ki, uyurken bile yanına yaklaşanlar için ölüm kaçınılmazdı. Hydra, ülkenin ürünlerini ve hayvan sürülerini de telef ediyordu. Herakles, onun hakkından gelebilmek için alevli oklar kullanmak zorunda kaldı. Kahramanın, hydranın kafalarını kesmek için *harpe* (bir tür kavisli kılıç, yatağan) kullandığı da söylenir. Bu kahramanlığında ona yeğeni Iolaos yardım etti. Kesilen her kafanın yerine bir yenisi bittiği için bu yardım zorunluydu. Kafaların yeniden bitmesini önlemek için Herakles, Iolaos'tan yakındaki ormanı ateşe vermesini istedi. Böylece kesilen her başın yerini yanan odunlarla dağlayarak, etlerin yeniden canlanmasını önledi. En ortadaki baş, söylendiğine göre ölümsüzdü. Buna rağmen Herakles onu da kesip toprağa gömdü; sonra da üzerine kocaman bir kaya yerleştirdi. Ve nihayet, Herakles oklarını hydranın zehirine (ya da kanına) batırarak, zehirli hale getirdi (bkz.

Philoktetes).

Hera, Herakles'e karşı mücadelesinde hydraya müttefik olarak dev bir yengeç göndermişti. Yengeç kahramanın topuğunu ısırdı. Ama Herakles onu ezip öldürdü (bkz. *Karkinos*).

Apollodoros'a göre Eurystheus, Herakles'in bu işinde Iolaos'tan yardım görmüş olduğunu ileri sürerek, bunu on işten biri kabul etmeye yanaşmadı.

Mitograflar, Lerna hydrasının Euhemerosçu bir yorumunu yaparak, başları kesildikçe yeniden biten hydranın, gerçekte Herakles tarafından kurutulan Lerna bataklığı olduğunu söylüyorlardı. Yeniden çıkan başlar, aslında durmadan kendilerine bir yol bulup yeryüzüne sızan ve böylece, kahramanın çabalarını boşa çıkaran su kaynaklarıydı.

Başka bir yoruma göre ise, ülkenin Lernos adında bir kralı vardı ve bu kralın oturduğu şehrin adı *Hydra*'ydı. Lernos'un çevresinde elli okçu bulunuyordu. Bunlardan biri yaralanıp düşecek olursa, bir başkası hemen onun yerini alıyordu. Yeniden doğan başlar efsanesi buradan kaynaklanıyordu.

Erymanthos yabandomuzu. Eurystheus'un Herakles'i koştuğu üçüncü iş Erymanthos'ta yaşayan canavar bir yabandomuzunun canlı olarak yakalanıp getirilmesiydi. Herakles haykırışlarıyla hayvanı ininden çıkmaya zorladı ve ülkeyi kaplayan kalın bir kar tabakasına doğru sürüp iyice yorduktan sonra onu yakaladı ve omuzuna vurup Mykenai'a getirdi. Bu manzarayı gören Eurystheus, korku içinde, tehlike halinde sığınmak üzere önceden hazır ettiği küpün içine saklandı.

Erymanthos yabandomuzunun dişleri Cumae'de (Campania)bir adak eşyası olarak teşhir edilmekteydi.

Herakles'in kentauros Pholos'la macerası da, bu av sırasında geçmiştir (bkz. *Pholos*).

Keryneia Geyiği. Eurystheus'un yapılmasını buyurduğu işlerin dördüncüsü, Oinoe'de yaşayan bir dişi geyiğin yakalanmasıydı. Euripides bu geyiğin, ürünleri talan eden devasa bir hayvan olduğunu nakleder sadece. Herakles bu geyiği öldürdü ve boynuzlarını Oinoatis Artemisi tapınağında adak olarak sundu. Fakat bu versiyon istisnai olmasının yanısıra efsanenin çoğunlukla anlatıldığı şekliyle de çelişmektedir. Bu versiyonun amacı, Herakles'in inançsızlık olarak görünen davranışını destan topluluğundan dışlamaktır.

Kallimakhos'un anlattığına bakılırsa bu geyik, bir zamanlar Artemis'in Lykos Dağı'nda otlarken bulduğu beş geyikten biridir. Boynuzları altın yaldızlı ve boğa kadar iri geyiklerdi bunlar. Tanrıça bunlardan dördünü alıp, dört koşumlu arabasına koşmuştu. Beşincisi, Hera'nın emriyle, daha ileride Herakles'in sınanmalarından birinde kullanılmak üzere, Keryneia Dağı'nda kendine sığınacak bir yer bulmuştu. Hayvan Artemis'e adanmıştı ve söylendiğine göre, boynunda "Taygete beni Artemis'e adadı" yazılı bir kolye taşıyordu (bkz. *Taygete*). Dolayısıyla onu öldürmek şöyle dursun, ona dokunmak bile tanrıçaya saygısızlıktı.

Bu geyik çok hızlı koşuyordu. Herakles, bütün bir yıl peşinde koştuğu halde onu yakalayamadı. Ama sonunda geyik yoruldu ve Artemision Dağı'na sığındı. Herakles burada da onun peşini bırakmayınca, geyik Arkadhia'daki Ladon nehrini geçmek istedi ve işte o zaman Herakles onu okla hafifçe yaraladı. Geyik yaralanınca Herakles onu ko-

layca yakalayıp sırtına vurdu. Ne var ki, Arkadhia'dan geçerken Artemis'le Apollon'a rastladı. İki tanrı, kendilerine ait olan hayvanı Herakles'ten geri almak istediler ve onu, hayvanı öldürmeye kalkışmakla suçladılar. Oysa, böyle birşey dine saygısızlık demekti. Herakles sorumluluğu Eurystheus'un üzerine atıp işin içinden sıyrıldı. Öyle ki, sonunda tanrılar geyiği ona geri verdiler ve yoluna devam etmesine müsaade ettiler.

Pindaros, takibin mistik bir versiyonunu verir. Ona göre, Herakles geyiği kuzeye doğru, Hyperborealılar ülkesinde Istria boyunca, Kutlular ülkesine dek izler ve burada Artemis tarafından konukseverlikle karşılanır.

Stymphalos Gölü Kuşları. Arkadhia'da, Stymphalos Gölü kıyılarındaki sık bir ormanda yaşayan kuşlar, vaktiyle bir kurt istilasından kaçarak buraya sığınmışlardı. Burada olağanüstü bir bollukta üreyen bu kuşlar, sonunda orman çevresindeki ülke için bir afet oluşturur hale gelmişlerdi. Tarlalardaki bütün meyveleri yiyor, bütün ürünlere saldırıyorlardı. Bu nedenle Eurystheus, Herakles'e bu kuşları yok etmesini emretti. Bütün güçlük kuşları barındıkları sık ormandan dışarı çıkarmaktaydı. Bunu sağlamak için, kahraman kendi yaptığı ya da Hephaistos'un eseri olup Athena tarafından kendisine verilen tunçtan çalparalardan yararlandı. Çalparaların sesinden ürken kuşlar, sık ağaçlıktan dışarı fırladılar. Oklarıyla onları avlamak Herakles için zor olmadı.

Başka bazı rivayetler bunları, insanları bile yiyen avcı kuşlar olarak sunarlar. Hatta, çelikten ve uçları son derece sivri tüyleri olduğu ve bu tüyleri düşmanlarına ok gibi attıkları söylenir. Mitosun Euhemeroscu bir yorumunda, bu kuşların Stymphalos adında bir kahramanın kızları olduğu ileri sürülür. Buna göre Herakles, kendisini kabul etmeyip düşmanı olan Molionidlere konukseverlik gösterdiği için Stymphalos'u öldürmüştür.

Kral Augeias'ın ahırları. Augeias, Peloponisos'ta bir Elis kralıydı. Güneş'in (Helios) oğluydu (bkz. tab. 10). Babasından kalma birçok sürüsü vardı. Fakat, ahırlarında biriken gübreleri kaldırtmayı ihmal ediyor ve bu yüzden toprakları gübreden yoksun bırakarak ülkeyi verimsizliğe itiyordu (bkz. *Augeias*). Kahramanı aşağılık bir işe sürerek onu küçük düşürmek isteyen Eurystheus'un buyruğu üzerine, Herakles bu ahırlardaki gübreleri kaldırmak zorunda kaldı. Fakat Herakles, bu işi yerine getirmeden önce, ücret konusunda Augeias'la anlaşma yaptı: Bazılarına göre kral, eğer Herakles bu temizleme işini bir günde yapabilirse, ona krallığının yarısını vermeyi taahhüt ediyordu; bazılarına göre ise, kral yine aynı şartla, sürülerinin onda birini vermeyi vaat etmekteydi. Herakles, Alpheios ve Peneios adlı iki nehri ahırların avlusuna yönlendirerek bu güç işi başardı. Ne var ki Augeias, kararlaştırılmış olan ücreti vermeyi reddetti. Hatta, Herakles'i krallığından kovacak kadar ileri gitti. Bu yüzden, Herakles daha sonra, Augeias'a karşı savaş açtı (bkz. *Augeias* ve aşağıda s. 260).

Apollodoros'a göre Eurystheus, Herakles'in bu ahırları temizlemek için ücret aldığını (ya da hiç olmazsa istediğini) ve dolayısıyla, onun hizmetinde olmaktan çıktığını ileri sürerek, bu işi kahramandan istediği on iki iş arasında saymak istememiştir.

Girit Boğası. Girit boğası, bazılarına göre Zeus için Europe'yi kaçırmış olan hayvan (tanrının bizzat boğaya dönüşmüş olduğunu kabul etmeyen versiyonda), bazılarına göre ise, Pasiphae'nin âşık olduğu hayvandır. Nihayet, üçüncü bir rivayete göre o, Minos'un, sulardan çıkacak ilk yaratığı Poseidon'a kurban edeceğine söz verdiği bir gün denizden çıkagelmiş olan mucizevi bir boğaydı. Fakat boğanın güzelliğini gören Minos, onu kendi sürülerine kattı ve Poseidon'a daha az değerli başka bir boğa kurban etti. Buna kızan Poseidon da, öcünü hayvanı azdırarak aldı. İşte Eurystheus Herakles'i, bu azgın hayvanı (bazı yazarlar onun, burnundan alevler saçtığını ileri sürerler) canlı olarak kendisine getirmekle görevlendirdi. Bunun üzerine Herakles Girit'e gitti, Minos'tan yardım istedi. Minos yardıma yanaşmadı, ama tek başına yapabilirse boğayı yakalamasına izin verdi. Herakles boğayı yakaladı ve onunla birlikte Yunanistan'a döndü (belki de, evvelce Europe'yi taşımış olan hayvanın sırtında yüzerek). Boğayı Eurystheus'a sundu. Eurystheus hayvanı Hera'ya adamak istedi. Ama tanrıça, Herakles adına sunulan bir adağı kabul etmedi ve boğayı serbest bıraktı. Boğa Argolis'i katedip Korinthos berzahını geçti ve Attike'ye ulaştı (bkz. *Theseus* ve Marathon boğası efsanesi).

Diomedes'in Kısrakları. Diomedes bir Trakya kralıydı. İnsan etiyle beslenen dört kısrağı vardı. Kısrakların adları; Podargos, Lampon, Ksanthos ve Deinos'tu. (bkz. *Diomedes*, 1) Bu efsaneyle ilgili iki rivayet vardır. Bunlardan daha eski olanına göre, Herakles Trakya'ya kara yoluyla tek başına gitti ve Diomedes'i kendi kısraklarına yem olarak yedirdi. Bunun üzerine hayvanlar sakinleştiler ve Herakles'in yedeğinde uslu uslu gittiler. Daha yakın bir zamana ait olan ikinci rivayet ise, efsaneyi Abdera şehrinin kuruluşuna bağlar (bkz. *Diomedes*, 1).

Kraliçe Hippolyte'nin Kemeri. Eurystheus'un kızı Admete'nin isteği üzerine (bkz. *Admete*) Herakles, Amazonlar kraliçesi Hippolyte'nin kemerini ele geçirmek için Amazonların krallığına gitti. Bize söylendiğine göre, bu kemer aslında Ares'e aitti. Ares, bunu Hippolyte'ye kendi kavmi üzerindeki iktidarının sembolü olarak armağan etmişti. Herakles, birkaç gönüllü yoldaşıyla birlikte tek bir gemiyle yola çıktı ve birçok maceradan sonra Amazonlar ülkesinin limanı Themiskyra'ya vardı. Burada Hippolyte kemerini vermeye memnuniyetle razı oldu, ama bir Amazon kılığına giren Hera, kahramanın maiyetindekilerle Amazonlar arasında bir kavga çıkardı. Kavga giderek düzenli bir savaşa dönüştü; ihanete uğradığını düşünen Herakles Hippolyte'yi öldürdü.

Başka bazı rivayetler, tersine, savaşın Herakles ve yoldaşları karaya çıkar çıkmaz başladığını anlatırlar. Hippolyte'nin dostlarından biri (ya da kız kardeşi) olan Melanippe çarpışmalar sırasında tutsak alındı. Hippolyte, onu kurtarmak için bir mütareke yaptı ve mütareke şartları uyarınca, Melanippe'nin serbest bırakılması karşılığında kemerini verdi.

Dönüş yolculuğu sırasında, özellikle Troia kıyılarında, Herakles'in başından daha başka maceralar da geçer (bkz. aşağıda s. 255 ve dev.).

Geryoneus'un Sığırları. Khrysaor'un oğlu Geryoneus'un (bkz. *Geryoneus*) Ery-

thia Adası'nda, çobanı Eurytion'un baktığı muazzam sığır sürüleri vardı. Eurytion'un yanında, ona yardımcı olarak, Typhon ile Ekhidna'dan (bu adlara bkz.) doğma canavar köpek Orthros bulunuyordu. Oradan çok uzak olmayan bir yerde, Hades'in çobanı Menoites, bu tanrının sürülerini otlatıyordu. Erythia Adası Uzakbatıdaydı. Eurystheus Herakles'e, işte buraya giderek bu değerli sürüleri getirmesini emretti. Zorluk, öncelikle Okeanos'u geçmekteydi. Herakles sorunu çözmek için *Güneş'in kupasını* ödünç aldı. Bu, Güneş'in her akşam, Okeanos'a vardıktan sonra, dünyanın doğusundaki sarayına dönmek için bindiği büyük kupaydı (bkz. *Helios*). Güneş, kupasını kahramana elbette ki kendiliğinden vermedi. Kahraman Libye çölünden geçerken Güneş'ten ve sıcaktan o kadar rahatsız oldu ki, yıldızı oklarıyla tehdit etti. Güneş ondan ok atmamasını rica etti. Herakles, Erythia'ya kadar Okeanos'u geçebilmesi için "kupa"sını ödünç vermesi şartıyla onun bu ricasını kabul etti. Güneş pazarlığa razı oldu. Kupaya binip Okeanos'a açılan Herakles, bu defa da tanrı Okeanos'u oklarıyla tehdit etmek zorunda kaldı, çünkü tanrı Okeanos, onu sınamak için kupayı dalgaların üzerinde biraz sertçe sallamaya başlamıştı. Okeanos, Herakles'in tehdidinden korktu ve yolculuk hemen sakinleşti. Böylece Herakles Erythia'ya ulaştı. Orada, köpek Orthros onu görüp üzerine saldırdı. Ama Herakles onu bir gürz darbesiyle öldürdü. Köpeğinin yardımına koşan çoban Eurytion'u da aynı akıbete uğrattı. Sonra sığırlarla birlikte yola koyuldu. Olup bitenlere tanık olan Hades'in çobanı Menoites, bir koşu Geryoneus'a gidip durumu ona anlattı. Hemen koşan Geryoneus, Anthemos Nehri kıyısında Herakles'e yetişip ona saldırdı. Ama kahramanın oklarıyla can vermekte gecikmedi. Bunun üzerine Herakles, hayvanlarını Güneş'in kupasına bindirdi ve tekrar Okeanos'un öbür kıyısına, Tartessos'a geçti.

Herakles'in Batı Akdeniz'de geçirdiği söylenen maceraların çoğu, onun, sürüsüyle Yunanistan'a dönüşü sırasında yaşanmıştır. Daha gidiş seyahatinde bile –anlatıldığına göre– Libye'yi birçok canavardan kurtarmış ve Tartessos'u geçişinin anısına Libye'yle Avrupa'yı ayıran boğazın iki yanına iki sütun –Hercules sütunları (Cebelitarık ve Septe (Ceuta) kayaları)– dikmişti. Dönüş yolunda Herakles, sürüsünü elinden almak isteyen birçok eşkıyanın saldırısına uğradı. Güneyden ve Libye kıyılarından yola çıkan Herakles, kuzeye yöneldi ve İspanya, Galya, İtalya ve Sicilya kıyılarını takiben ilerledikten sonra Yunanistan'a geçti. Gerçekten de, bu güzergâh boyunca dikili bir dizi Herakles tapınağı vardır ve bunlarla ilgili anlatılan yerel efsaneler şöyle ya da böyle, Geryoneus'un sığırları olayına bağlanırlar.

Herakles önce, Liguria'da çok sayıda yerli savaşçının hücumuna uğradı. Kahraman, bunları oklarıyla büyük bir kıyıma uğrattı; öyle ki, sonunda cephanesi tükendi. Aksi gibi, yerde de taş bulunmuyordu. Bu tehlikeli durum karşısında, Herakles çareyi Zeus'a yakarmakta buldu. Zeus gökyüzünden taş yağdırdı. Herakles, hemen bu taşları fırlatmaya başlayarak düşmanı bozguna uğrattı. Bu olay, Marsilya ile Rhône Vadisi arasındaki Crau (Keltçe "taş" anlamına gelen *caljo*'dan gelir) Ovası'nda geçer (bkz. *Ligys*).

Yine Liguria'da, Poseidon'un oğulları olan Alebion ve Derkynos adlarında iki eşkıya daha, Herakles'in ganimetini yağmaya kalkıştılarsa da, onun tarafından öldürüldüler. Kahraman, bundan sonra Tyrrenia'dan (Etruria) geçerek devam etti yoluna. Latium'dan geçerken, tam daha sonra Roma'nın yükseleceği yerde, sürülerini korumak için bu defa da Cacus ile dövüşmek zorunda kaldı (bkz. *Cacus*). Euandros'tan (bkz. *Euandros*) konukseverlik gördü. Fakat bu efsaneler Yunan Herakles'ten çok Latin Hercules'e bağlanır (bkz. *Hercules*).

Calabria'daki Region'dan geçerken Herakles'in boğalarından biri kaçıp, İtalya ile Sicilya'yı ayıran boğazı yüzerek geçti. İtalya'nın adını bu boğadan aldığı söylenir ("dana" anlamına gelen Latince *uitulus* kelimesinden). Böylece kaçan boğa, Elymeler ülkesinde Eryks Adası'na ulaştı. O tarihte Elymelerin kralı, şehre adını vermiş olan Eryks'ti. Eryks kaçan boğayı ele geçirmek istedi, ama Herakles tarafından öldürüldü (bkz. *Eryks*). Bu sırada, sürünün geri kalan kısmına Hephaistos gözcülük etmekteydi (ayr. bkz. *Kroton* ve *Lakinios*). Ionia denizinin Helen kıyılarına gelindiğinde, sürüler Hera tarafından gönderilen sığır sineklerinin saldırısına uğradı. Hayvanlar azıp, Trakya dağlarının yan kolları üstüne dağıldılar. Herakles onları takip ettiyse de, ancak bir kısmını yakalayabildi. Gerisi dağlarda vahşi bir halde kaldılar. Skythia ovalarında başıboş dolaşan sığır sürüleri bunların soyundan gelmedir. Hayvanları kovalarken Strymon Nehri tarafından engellenen Herakles bu nehri lanetledi ve yatağını kayalarla doldurdu. Bu yüzden, o zamana dek seyrüsefere elverişli olan nehir, ondan sonra yararlanılmasına imkân olmayan bir sel yatağı halini aldı.

Bu yolculuğun sonunda, Herakles geri kalan hayvanları Eurystheus'a götürüp teslim etti. Eurystheus da, onları Hera'ya kurban olarak sundu.

Yazarlar, Herakles'in dönüşüne ilişkin bir efsanenin sıradışı bazı bölümlerini de anlatırlar. Buna göre, Herakles daha kuzeyde bir yol takip ederek Keltlerin ülkesinden, hatta Büyük Britanya'dan geçmiştir (bkz. *Pyrene*, kahramanın Keltine'den dünyaya getirdiği *Keltos, Galates*, Skythia canavarı *Ekhidna*). Git gide daha iyi tanınan bir dünyada yolculuk yapan Helen gezginleri ve tüccarları, birtakım yerel kahramanlar ve tanrılarla karşılaşıp, bunları iyi kötü Herakles'le özdeşleştirdikçe, sözkonusu efsaneler de yavaş yavaş gelişip zenginleşmiştir.

Köpek Kerberos. Eurystheus'un Herakles'i koştuğu on birinci iş, Ölüler Diyarı'na giderek oradan köpek Kerberos'u getirmekti (bkz. *Kerberos*). Herakles, bütün üstünlüklerine rağmen, eğer Zeus'un emriyle Hermes ve Athena'dan yardım görmemiş olsaydı, hiçbir zaman bu işin üstesinden gelemezdi. Herakles, önce Eleusis Misterialarını öğrendi. Bunlar, iman sahiplerine, öldükten sonra tam bir güven içinde öbür dünyaya ulaşmanın yollarını öğretiyordu.

Genellikle kabul edilen rivayete göre, Herakles Ölüler Diyarı'na inmek için Tenaros yolunu kullandı. Pontos Herakleia sakinleri ise, kahramanın hem inişte hem de çıkışta kendi şehirlerinin yakınlarında bulunan bir Ölüler Diyarı Ağzı'ndan yararlandığını iddia ediyorlardı. Herakles'in kendi diyarlarına gel-

diğini gören ölüler, ondan korkup kaçıştılar. Bunlardan yalnız ikisi durup onu bekledi: Gorgo Medusa ve kahraman Meleagros. Herakles Medusa'ya karşı kılıcını çekti, ama ona rehberlik eden Hermes bunun boş bir hayalden başka bir şey olmadığını söyleyerek onu uyardı. Herakles Meleagros'a karşı da ok atmak üzere yayını gerdi, ama Meleagros ona yaklaşarak nasıl öldüğünü öyle dokunaklı sözlerle anlattı ki, Herakles dayanamayıp ağladı (bkz. *Meleagros*). Herakles ona, yaşayan bir kız kardeşi olup olmadığını sordu. Meleagros, Deianeira'nın hâlâ yaşadığını söyledi.Bunun üzerine, Herakles onunla evleneceğine söz verdi.

Herakles, daha ileride Theseus ile Pirithoos'a rastladı. Ölmemişlerdi, ama Persephone'yi kaçırmaya geldikleri için Hades tarafından zincire vurulmuşlardı (bkz. *Theseus* ve *Pirithoos*). Herakles, Persephone'nin izniyle Theseus'u kurtardı, ama Pirithoos cüretkârlığının cezası olarak Ölüler Diyarı'nda kaldı. Daha sonra Herakles, kabahatinden ötürü, iri bir kayanın altında hapsedilmiş bulunan Askalaphos'u kurtardı (bkz. *Askalaphos*). Ama Demeter cezasını değiştirerek, bu defa da onu baykuşa çevirdi.

Herakles, ölülere kan vermek için Hades'in sürülerinden birkaç hayvanı öldürmeyi düşündü; çünkü kanlı sunular sayesinde ölülere biraz hayat vermek mümkündü. Sürülerin çobanı Menoites, bunu görünce karşı koymak istedi. Fakat, Herakles Menoites'i kollarıyla sarıp sıkarak onun birkaç kaburgasını kırıverdi. Persephone bağışlanmasını dilemese onu öldürecekti.

Nihayet Herakles, Hades'in huzuruna geldi ve ondan Kerberos'u alıp götürmesine izin vermesini istedi. Hades bunu bir şartla kabul etti: Herakles bu iş için her zamanki silahlarını kullanmayacak ve üzerinde yalnızca zırhı ile aslan postu bulunacaktı. Gerçekten de Herakles Kerberos'a bu şekilde saldırdı; iki eliyle onun boynunu yakaladı ve köpek, akrep kuyruğundakini andıran bir iğneyle son bulan kuyruğunu tekrar tekrar batırmasına rağmen o düşmanını bırakmadı ve sonunda Kerberos'u zapt etti. Sonra da avıyla birlikte Ölüler Diyarı'nın Troizen'deki ağzından yeryüzüne çıktı. Eurystheus Kerberos'u görünce öyle korktu ki, hemen kaçıp her zamanki sığınağı olan küpün içine saklandı (bkz. yukarıda s. 252). Köpek Kerberos'u ne yapacağını bilemeyen Herakles, onu daha sonra eski sahibi Hades'e geri götürdü.

Bir Olympia efsanesinde anlatıldığına göre Herakles, Ölüler Diyarı'ndan, Olympia Zeusu'na kurban sunulması sırasında yakılmasına izin verilen tek ağaç olan akkavağı da getirmiştir.

Kerberos efsanesinin Euhemeroscu bir yorumu da bulunmaktadır. Bu yoruma göre Kerberos, Orthros'la birlikte Geryoneus'un sürülerini koruyan köpeklerden biriydi. Herakles Orthros'u öldürdü, ama Kerberos'u yanında getirip Eurystheus'a verdi. Fakat, Eurystheus'un Molottos adındaki bir komşusu köpeği çalıp, onu üretmek amacıyla bazı dişi köpeklerle birlikte dağdaki bir mağaraya kapattı. Bunun üzerine Eurystheus, Herakles'ten köpeğini bulmasını istedi. Herakles bütün Peloponisos'u köşe bucak araştırıp sonunda köpeği buldu ve sahibine geri getirdi.

Hesperislerin Altın Elmaları. Hera ile Zeus evlendikleri zaman Yer, yani Gaia, tanrıçaya düğün hediyesi olarak altın

elmalar hediye etmişti. Hera elmaları o kadar beğendi ki, onları Atlas Dağı'nın yamacındaki bahçesine dikti. Fakat, Atlas'ın kızları ikide bir gelip bu bahçeyi yağmalamayı huy edinmiş olduklarından, Hera harika elmaları ve bunların ağacını Typhon'la Ekhidna'dan doğma yüz kollu ölümsüz bir ejderhanın gözetimine verdi ve aynı zamanda Akşam'ın üç nymphası olan Aigle, Erythie ve Hesperarethousa, yani sırasıyla "Parlak", "Kırmızı" ve "Gurubun Arethousası" adlı (bu adlar, Güneş batarken gökyüzünün aldığı renkleri hatırlatmaktadır) Hesperisleri (bkz. *Hesperisler*) elmaların başına bekçi olarak koydu. İşte Eurystheus'un Herakles'e getirmesini emrettiği altın elmalar bunlardı. Hesperislerin bahçesinin, bazen Libye'nin batısında, bazen Atlas Dağı'nın eteğinde, bazen de Hyperborealılar ülkesinde olduğu söylenir.

Herakles'in ilk işi, Hesperisler ülkesine giden yolu öğrenmek oldu. Bu amaçla, Makedonya üzerinden kuzeye doğru yola çıktı. Yolda, önce Ares'in oğlu Kyknos'la karşılaştı. Ekhedoros nehri kıyısında onunla dövüştü ve onu öldürdü (bkz. *Kyknos* ve aşağıda s. 367). Sonra Illyria'ya, Eridanos kıyılarına kadar gitti ve burada Themis'le Zeus'un kızları olan ve bir mağarada yaşayan nehrin nymphalarına rastladı. Onları sorguladı. Nymphalar kahramana, aradığı ülke hakkında ancak deniz tanrısı Nereus'un ona bilgi verebileceğini söylediler ve Nereus uyuduğu bir sırada onu tanrının yanına götürdüler. Tanrı, Herakles'in sorularına yanıt vermekten kaçınmak için şekilden şekle girdiyse de fayda etmedi. Herakles onu sıkıca bağladı ve Hesperislerin bahçesinin nerede olduğunu söylemeden serbest bırakmadı. Bu andan itibaren Herakles'in güzergâhı daha anlaşılabilir hale gelir Apollodoros'un anlattığına göre, kahraman Eridanos kıyılarından hareketle Libye'ye (yani Kuzey Afrika'ya) vardı; burada dev Anteios'la dövüştü. Sonra Mısır'ı boydan boya geçti. Burada az kalsın Bousiris (bkz. *Bousiris*) tarafından kurban edilecekti. Buradan Asya'ya, sonra Arabistan'a geçti. Burada Tithonos oğlu Emathion'u öldürdü. Sonra, Libye'ye geçip "Dış Deniz"e ulaştı. Orada "Güneş'in kupası"na binerek (bkz. yukarıda s. 255) Kafkas Dağı eteklerinde karşı kıyıya vardı. Kafkas Dağı'na çıkarak, burada bir kayaya zincirlenmiş olarak duran ve bir kartalın her gün gelip, her gün yeniden oluşan karaciğerini yediği Prometheus'u zincirlerinden kurtardı (bkz. *Prometheus*). Dev ona teşekkür etmek için, harika elmaları kendi elleriyle toplamaması, onları Atlas'a toplatması gerektiğini söyledi. Herakles yoluna devam ederek, nihayet Hyperborealılar ülkesine geldi. Burada Gök'ü omuzlarında taşıyan dev Atlas'ı gidip buldu. Ona hemen yakındaki Hesperisler Bahçesi'nden üç altın elma koparıp getirmesini önerdi ve bu sırada onun yükünü kendisinin taşıyacağını söyledi. Atlas öneriyi memnuniyetle kabul etti. Ama elmaları koparıp geldiğinde Herakles'e onları Eurystheus'a bizzat götürmek kararında olduğunu bildirdi. O, elmaları götürüp geri gelinceye kadar Herakles gök kubbeyi taşımaya devam edecekti. Kahraman razı olmuş gibi göründü. Yalnız, omuzlarına bir yastık koymak istediğini, bu nedenle bir an için yükü omuzlamasını Atlas'tan istedi. Atlas hiç kuşkulanmadan öneriyi kabul etti. Ama Herakles serbest kalır kalmaz, Atlas'ın ye-

re bıraktığı elmaları kapıp kaçtı.
Başka bazı rivayetlere göre ise, Herakles Atlas'ın yardımına gerek duymaksızın Hesperislerin ejderhasını öldürmüş ya da uyutmuş ve altın meyveleri bizzat alıp gitmiştir. Yine anlatıldığına göre, korumakla görevli oldukları elmaları çaldırdıkları için son derece üzülen Hesperisler ağaca dönüştürüldüler: Biri karaağaç, biri kavak, biri de söğüt oldu. Daha sonra, Argonautlar bu ağaçların gölgesinde dinleneceklerdir. Ejderha ise, Gök'e çıkarılıp orada Yılan takımyıldızına dönüştürüldü.
Öyle ya da böyle, Herakles altın elmaları ele geçirince onları sadakatle getirip Eurystheus'a verdi. Fakat Eurystheus elmaları ne yapacağını bilemediğinden, onları kahramana geri verdi; o da bunları Athena'ya sundu. Tanrıça elmaları tekrar Hesperislerin bahçesine götürdü, çünkü tanrısal yasa bu meyvelerin tanrıların bahçesinden başka yerde bulunmasına izin vermiyordu
III. *Herakles'in seferleri*. Mitograflar tarafından genellikle kabul edilen sıraya bakıldığında, Herakles'in giriştiği ilk büyük sefer Troia'ya yaptığı seferdir. Bu savaşın nedenleri şunlardır: Herakles, Amazonlar ülkesinden dönüşünde (bkz. s. 268 ve dev.) Troia'ya uğradı. Oysa o sırada bütün şehir, Apollon ve Poseidon'un öfkeleri nedeniyle uğradığı felaketin matemi içindeydi. Bu iki tanrı, Aiakos'un da yardımıyla şehrin çevresinde tabyalar inşa etmişler, fakat ülkenin kralı Laomedon, kararlaştırılmış olan ücreti onlara vermeyi reddetmişti (bkz. *Apollon*). Kralı bu hıyanetinden ötürü cezalandırmak için, Apollon şehri kırıp geçiren bir veba, Poseidon da şehir sakinlerini parçalayıp yutan bir deniz canavarı göndermişti. Bir kâhin, bu afetlerin ancak kralın kızı Hesione'nin canavara yem olarak sunulması halinde önlenebileceğini bildirmişti. Herakles, tam da Hesione'nin canavar tarafından öldürülmek üzere bir kayaya zincirlendiği sırada Troia'ya geldi. Hemen Laodemon'a bir öneride bulundu ve Zeus'un vaktiyle Ganymedes'in (bkz. *Ganymedes*) bedeli olarak ona armağan ettiği kısrakları kendisine ücret olarak vermeyi kabul ettiği takdirde kızını kurtaracağını söyledi. Laomedon söz verdi ve Herakles canavarı öldürdü. Ne var ki, Herakles ücretini istediği zaman kral bunu vermeyi reddetti. Bunun üzerine, Herakles bir gün geri dönüp şehri zaptedeceğini söyleyerek Troia'dan ayrıldı (bkz. *Hesione*).
Herakles, ancak yıllarca sonra, On İki İş'ini ve Omphale'ye köleliğini tamamladığı zaman tehdidini gerçekleştirme fırsatı bulabildi. Bir gönüllüler ordusu topladı ve her biri elli kürekçi tarafından çekilen on sekiz gemilik bir filo ile Troia'ya doğru yelken açtı. Ilion limanına yanaştı ve gemilerini Oikles'in koruyuculuğuna emanet ettikten sonra, askerleriyle birlikte şehre hücuma geçti. Bu arada Laomedon gemilere karşı bir çıkarma harekatında bulunarak Oikles'i öldürdüyse de, Herakles gemilerin yanında bıraktığı küçük garnizonun yardımına gelince Laomedon çekilmek zorunda kaldı. Kuşatma başladı, ama başlamasıyla bitmesi bir oldu. Herakles'in sadık yoldaşlarından Telamon kısa zaman sonra surları aşıp şehre girdi. Herakles ancak ikinci giren oldu. Yiğitlikten yana geri bırakıldığını gören Herakles öfkelendi ve Telamon'u öldürmeye davrandı. Tam o sırada Telamon yere eğilip eline taşlar aldı. Kuşkulanan Herakles ona ne yaptığını sordu. Tela-

mon, Muzaffer Herakles nâmına bir sunak inşa edeceğini söyleyince, Herakles Telamon'a teşekkür etti ve onu bağışladı. Şehir çok geçmeden alındı. Herakles Laoraedon ve çocuklarını oklarıyla öldürdü, yalnız Podarkes'i (Priamos adıyla saltanat sürecek olan çocuk) esirgedi; Hesione'yi Telamon'la evlendirdi ve genç kızın tutsaklar arasından istediğini seçmesine izin verdi. O da kardeşi Podarkes'i seçti. Herakles, Podarkes'in önce köle olması ve sonra onun tarafından satın alınması gerektiğini söyleyince de, Hesione örtüsünü çıkarıp çocuğun fidyesi olarak verdi. Podarkes'in yeni adı Priamos (Yunanca "satın almak" anlamına gelen kelimenin kökünü hatırlatmaktadır) bu olaydan kaynaklanmaktadır. Troia'da Herakles'le Auge'nin aşkları konusunda, bkz. *Auge*. Dönüş yolunda Herakles'i yeni maceralar bekliyordu. Hera'nın teşvikiyle, uyku tanrısı Hypnos, Zeus'u derin bir uykuya daldırdı ve Hera, Zeus'un uyumasından yararlanarak bir fırtına çıkardı. Fırtına, Herakles'in gemisini Kos kıyılarına attı. Ada sakinleri korsanların hücumuna uğradıklarını sanarak, Herakles'le yoldaşlarını taş atarak uzaklaştırmaya çalıştılar. Ama bu, Herakles'le yoldaşlarını geceleyin karaya çıkıp şehri almaktan alıkoyamadı. Poseidon ile Astypalaia'nın oğullarından biri olan ada kralı Eurypylos'u öldürdüler. Herakles, Eurypylos'un kızı Khalkiope'yle beraber olup, ona Thessalos (bkz. *Thessalos*) adında bir oğul verdi. Bununla oldukça zor bağdaşan başka bir efsanede anlatıldığına göre ise, çarpışmalar sırasında Herakles, Khalkodon tarafından ağır bir şekilde yaralanır ve ancak Zeus'un müdahalesi sayesinde kurtulur (bkz. *Khalkodon*, 4). Kos çıkarması başka bir şekilde daha anlatılır: Herakles fırtınada bütün gemilerini kaybetmiş, geriye sadece adaya yanaştığı sırada içinde bulunduğu gemi kalmıştır. Adada, kral Eurypylos'un oğlu Antagoras'a rastlar. Antagoras bir sürünün çobanlığını yapmaktadır. Aç olan Herakles ondan bir koç ister. Fakat Antagoras, koçu verecek yerde onu güreşe davet edip, kim kazanırsa koçu onun alacağını söyler. Güreş sırasında, ada sakinleri Antagoras'ın saldırıya uğradığını sanarak onun yardımına koşarlar. Şiddetli bir kavga patlak verir. Herakles, saldırganların sayıca çokluğu karşısında çareyi kaçmakta bulur ve bir kadının kulübesine sığınır ve burada tanınmamak için kadın elbiseleri giyer. Herakles, Kos'tan Phlegrai'ye gitti ve burada tanrıların Devlere karşı savaşına katıldı (bkz. *Alkyone*).

Augeias'a karşı savaş. Herakles, Augeias'ın atlarının ahırlarını temizlediği zaman, Augeias kararlaştırılmış olan ücreti ona ödemeyi reddetmiş (bkz. *Augeias*, s. 429), bununla da kalmayıp kahramanı, krallığı Elis'ten kovmuştu. Herakles bunun öcünü almak için Arkadhialılardan bir gönüllü ordusu topladı ve Elis'e yürüdü. Augeias, buna karşı yeğenleri Molionidleri, yani Eurytos ile Kteatos'u (bkz. *Molionidler*) ordusunun başına getirdi. Bunlar, Herakles'in birliklerini yok ettiler ve kardeşi Iphikles'i öldüresiye yaraladılar. Mitograflar Herakles'in bu yenilgisini, kahramanın o sırada hasta olduğunu, Molionidlerin bu fırsattan alçakça yararlandıklarını söyleyerek açıklarlar. Daha sonra, üçüncü Isthmia (Berzah, Korinthos kıstağı) Oyunları sırasında Elisliler, şenlikte kendilerini temsil etmek üzere Molionidleri gönderdikle-

rinde, Herakles Kleonai'de pusu kurup onları öldürdü. Ardından, Elis'e karşı ikinci bir sefer düzenledi ve bu kez şehri alıp, kral Augeias'ı öldürdü ve onun yerine, evvelce kendi lehine tanıklık etmiş olan Phyleus'u tahta çıkardı (bkz. *Augeias*).

Bu seferden sonra Herakles, Olympia Oyunlarını başlattı ve Olympia'da Altis kutsal alanını kurdu ve burada Pelops'a bir tapınak adadı.

Herakles'in, Molionidler önünde "geri çekilişi" konusunda bazı yerel rivayetler bulunuyordu. Örneğin, Herakles'in bir solukta Bouprasion'a kadar kaçtığı ve peşinden kimsenin gelmediğini görünce, soluklanarak bir pınarın yanına çöktüğünü ve suyunu pek lezzetli bulduğu bu pınara, bu nedenle Bady (Elis lehçesinde "leziz" anlamına gelen kelime) adını verdiği söyleniyordu.

Pylos'a karşı sefer. Pylos'ta (Messinia) kral Neleus hüküm sürüyordu. Neleus'un en büyüğü Periklymenos, en küçüğü de Nestor adında on bir çocuğu vardı. Herakles Neleus'tan hoşnut değildi, çünkü Neleus Iphitos'un (bkz. *Iphitos*) katlinden sonra Herakles'i günahından arındırmayı kabul etmemişti. Hatta Periklymenos, Herakles'i ülkeden kovmuştu. Neleus'un çocukları arasında yalnızca Nestor, kahramanın arzusunun yerine getirilmesini –boş yere– salık vermişti. Bu yüzden, Herakles öç alma kararındaydı.

Yine anlatılığına göre, Orkhomenoslu Minyailere karşı savaşta Neleus, Orkhomenos kralının damadı olduğu için, onun safında Herakles'e ve Thebaililere karşı çarpışmıştı. Yahut Neleus Geryoneus'un sürülerinden bir kısmını Herakles'ten çalmaya kalkışmıştı. Her ne olduysa oldu ve Herakles, Augeias'ı yendikten sonra Neleus'a karşı döndü. Savaşın başlıca olayı Herakles ile Periklymenos arasındaki çarpışmadır. Periklymenos, "tanrısal" büyükbabası Poseidon'dan, istediği zaman herhangi bir hayvana dönüşme yeteneğini almıştı. Bazen bir yılan, bazen de bir kartal vs olabiliyordu. Periklymenos, kahramana saldırmak için bir arı şekline girip onun atlarının koşumu üzerine kondu. Ama Athena durumu gözlüyordu; Herakles'e düşmanın hemen yakınında bulunduğunu, şuracıkta gördüğü arının o olduğunu bildirdi. Herakles bir okla onu öldürdü ya da parmakları arasında ezdi.

Aynı savaşta Herakles bazı tanrıları da yaraladı: Hera'yı okla göğsünden, Ares'i mızrağıyla kalçasından vurdu. Pindaros'un naklettiği versiyona göre, Poseidon'la Apollon da çarpışmalara katıldılar.

Periklymenos'un ölümünden az sonra Pylos düştü. Herakles, Neleus'u ve Nestor dışında bütün oğullarını öldürdü. Nestor'u, ya kendisine karşı iyi niyetli tutumundan ya da Pylos'ta olmadığından ötürü bağışladı (bkz. *Nestor*). Pausanias'tan günümüze kalan bir rivayete göre Herakles krallığı Nestor'a bırakıp, Heraklesoğulları bir gün gelip onu kendisinden isteyinceye kadar, onu emaneten korumasını tembih ettti.

Sparta'ya karşı savaş. Sparta'da Hippokoon ile onun yirmi oğlu, yani Hippokoontides (Hippokoonoğulları) hüküm sürmekteydi. Bunlar, Hippokoon'un üvey kardeşleri ve iktidarın meşru vârisleri olan Ikarios ile Tyndareos'u (bkz. *Ikarios*) ülkeden kovmuşlardı. İşte Herakles bunlara karşı bir sefer düzenledi. Seferin nedenlerinden biri, krallığı Tyndareos ile Ikarios'a geri verme ar-

zusuydu. Diğeri de, Herakles'in küçük yeğeni ve Likymnios'un oğlu Oionos'un ölümünün intikamını almaktı. Bu çocuk bir gün Sparta'da gezinirken, Hippokoon'un sarayı önünden geçecek olmuştu. Birden iri bir bekçi köpeği saraydan fırlayıp onu ısırmaya kalkıştı. Oionos yerden bir taş alıp onunla köpeğe vurdu. Bunu gören Hippokoon'un oğulları hemen Oionos'un üstüne çullandılar ve onu döve döve öldürdüler. Hippokoonoğullarının bir önceki savaşta Neleus'un müttefiki oldukları da rivayet edilir.

Herakles, Arkadhia'da ordusunu topladı ve Kepheus ile yirmi oğlundan da kendisine yardımcı olmalarını istedi. Biraz tereddüt ettikten sonra ona katılmaya razı oldular (bkz. *Kepheus*, 1). Savaş sırasında Kepheus ve oğulları ve de Iphikles öldüler (bkz. s. 329), Iphikles'in Augeias'a karşı savaşta Molionidler tarafından öldürüldüğünü söyleyen versiyon). Fakat Herakles, Hippokoon'la oğullarını katletti ve krallığı Tyndareos'a geri verdi (bkz. *Tyndareos*). Çarpışmalar sırasında Herakles elinden yaralandı ve Taygetos Dağı'ndaki Eleusis Demeteri tapınağında Asklepios tarafından iyileştirildi. Herakles zaferinin anısına biri Athena'nın, diğeri de bu savaşta kendisini zor duruma düşürecek hiçbir şey yapmadığı için teşekkür babında Hera'nın şerefine olmak üzere Sparta'da iki tapınak yaptırdı.

Aigimios'la ittifak. Yukarıda bahsi geçen seferlerin hepsi de Peleponisos'ta cereyan ettiği halde, Herakles'in "Dorlar kralı" Aigimios'la ittifak kurmasından sonra yapılan üç ayrı savaşın Yunanistan'ın kuzeyinde, Tesalya'da cereyan ettiğini görüyoruz.

Bu savaşlardan birincisi, Kaineus oğlu (bkz. *Kaineus*) Koronos'un yönetimindeki Lapitlilere karşı açıldı. Lapitliler, Aigimios'u tehdit etmekte ve onu o kadar sıkıştırmaktaydılar ki, Aigimios Herakles'e ittifak için başvurmak ve savaşın kazanılması halinde krallığının üçte birini ona vaetmek zorunda kaldı. Herakles Lapitlileri bozguna uğratmakta hiç güçlük çekmedi, ama vaat edilen ödülü almayı reddetti; sadece, Aigimios'tan bunu Heraklesoğulları için saklamasını istedi.

Bu ilk zaferden sonra, Herakles Parnassos Dağı'nda yaşayan komşu kavim Dryoplar (ya da Dryopes) ile yaşanmış eski bir kavgayı ele aldı. Gerçekten de, Herakles'le Deianeira Kalydon'dan kovulduklarında (bkz. s. 277), oradan ilk doğan çocukları Hyllos'la birlikte ayrılmışlardı. Dryoplar ülkesinden geçerlerken Hyllos'un karnı acıktı. Herakles, o sırada ülkenin kralı Theiodamas'ı bir çift öküzle toprağı sürerken gördü. Herakles, ondan oğlu için yiyecek istedi. Theiodamas bu isteği reddetti. Bunun üzerine, Herakles koşulu öküzlerden birini çiftten çözüp öldürdü; parçalayarak Deianeira ve Hyllos'la birlikte yedi. Bu arada Theiodamas şehre doğru kaçtı ve bir bölük askerle birlikte geri döndü. Çarpışma başladı. Başlangıçta durum kahraman için o kadar elverişsizdi ki, Deianeira bile silahlanıp çarpışmaya katılmak zorunda kaldı ve göğsünden yaralandı. Ama sonunda Herakles üstün geldi ve Theiodamas'ı öldürdü.

Lapitlilere karşı savaştan sonra Herakles, Dryoplar savaşta Lapitlilere yardım ettikleri için, onların üzerine yürüdü. Dryopların kralı Laogoras'ı (bir Apollon tapınağının kutsal alanı içinde

şölen düzenleyerek tapınağın kutsallığını ihlal etmek gibi bir suç işlemişti) öldürerek intikamını aldı ve krallığı ele geçirdi. Ülke sakinleri üç grup halinde kaçtılar. Bir kısmı Euboia'ya giderek Karystos şehrini kurdu, bazıları Kıbrıs'a gittiler; nihayet üçüncü bir grup Eurystheus'un yanına sığındı. Eurystheus, Herakles'e olan kininden bunları kabul etti ve kendi bölgesinde üç şehir kurmalarına izin verdi: Asine, Hermione ve Eiones.

Aynı destan topluluğuna dahil olan üçüncü sefer, Herakles'in Palion Dağı eteğindeki Orminion şehrini almasıyla sonuçlanan seferdir. Bu şehrin kralı Amyntor, Herakles'e toprakları üzerinden geçmeyi yasaklamıştı. Herakles de kralın topraklarını ele geçirdi ve onu öldürdü. Diodoros olayın bir başka açıklamasını verir: Herakles, Deianeira'yla evli olmasına rağmen, Amyntor'dan kızı Astydameia'yı ister. Kral reddeder. Bunun üzerine Herakles şehri alır, Astydameia'yi götürür ve ona Ktesippos adında bir oğul verir.

IV. *İkincil Maceralar*. Bu kategoriye giren maceraların ortak yanı, bundan öncekiler gibi destan toplulukları içinde yer almamaları ve de on iki büyük iş gibi kahramana zorla yaptırılmış olmamalarıdır. Bunlar, şairlerin ve mitografların, çoğu kez Herakles'in "işler"inden ya da seferlerinden herhangi birisinin içine pek yapay bir biçimde kattıkları bağımsız sayılabilecek bazı olaylardır.

1. *Pholos ve Kentauroslar*. Pholos'un yurdunda geçen maceralar, genellikle Erymanthos yabandomuzu avına bağlanır (bkz. s. 361). Bu hayvanı izleyip avlamaya giden Herakles, Pholoe bölgesinden geçmek zorunda kaldı. Burada ülkeye adını vermiş olan Pholos adında bir Kentauros yaşıyordu. Dionysos, Pholos'a ağzı mühürlü bir testi şarap vermiş ve Herakles gelip ondan kendisini konuk etmesini istemeden bu testiye dokunmamasını tenbih etmişti. Başka bir versiyona göre ise, bu şarap testisi bütün Kentaurosların ortak malıydı ve testideki şarabı ancak hep birlikte içebilirlerdi. Herakles Pholos'un yerine geldiğinde, Pholos onu konukseverce karşıladı; konuğuna çeşit çeşit etler pişirip sundu. Kendisi ise bunları alışık olduğu gibi çiğ çiğ yiyordu. Yemekten sonra Herakles susadı ve şarap istedi; Pholos özür dileyerek bu şarap testisine tek başına el sürme hakkına sahip olmadığını belirtti. Herakles ona hiç kaygılanmamasını söyledi ve böylece ikisi birlikte içmeye başladılar. Ne var ki şarabın kokusu Kentaurosları oraya çekmekte gecikmedi. Yanan odunlar, dağlardan kopardıkları koca koca kayalar ve ağaçlarla silahlanmış halde koşup geldiler. Dövüş başladı. İlk hamleyi yapan iki Kentauros, Ankhios ve Agrios, Herakles'in oklarıyla hemen can verdiler. Ötekiler de kahraman tarafından Maleas burnuna kadar kovalandılar. Orada bir okla dirseğinden yaralanan Kentauros Elatos, Kheiron'un yanına sığındı. Aynı ok Kheiron'u da yaraladı (bkz. *Kheiron*).

Kentaurosların çoğu Eleusis'e sığındılar. Anneleri Nephele (*Bulut*) sağanak bir yağmur yağdırarak onların imdadına koştu.

Çarpışma sırasında Herakles, ilk vuruşmada ölen Ankhios ve Agrios dışında on Kentauros öldürdü: Daphnis, Argeios, Amphion, Hippotion, Oreios, Isopples, Melankhaites, Thereus, Doupon, Phriksos ve Homados. Pholos da bir kaza sonucu can verdi. Soydaşlarını gö-

merken, bir yaradaki oku çekip çıkardı ve bu kadar küçük bir nesnenin bu kadar büyük zarara yol açmasına şaşmış halde oku elinde evirip çevirirken beceriksizlik edip bunu ayağının üstüne düşürdü ve öldürücü bir yara aldı. Herakles, Pholoe'ye dönüşünde ev sahibinin ölmüş olduğunu görüp çok üzüldü ve ona görkemli bir cenaze töreni düzenledi.

2. *Eurytion.* Kentauros Eurytion'la çatışma, genellikle Augeias'ın krallığında geçen maceralara bağlanır. Kral tarafından Elis'ten kovulan Herakles, Olenos'a, kral Deksamenos'un (bkz. *Deksamenos*) yanına sığındı. Olenos, Akhaia'da bir şehir olmakla birlikte, Aitolia'da aynı adı taşıyan bir şehir daha vardı. Dolayısıyla, bu efsanenin bu şehirlerden bazen birinde bazen de ötekinde geçtiği kabul edilir.

Versiyonlar arasında farklar bulunmakla birlikte, ortak bir tema vardır. O da Kentauros'un, Deksamenos'un, yazarlar tarafından Hippolyte ya da Mnesimakhe diye adlandırılan kızına tecavüze yeltenmek gibi bir suç işlemiş olmasıdır. Örneğin Deksamenos'un, kızını Arkadhialı Azan'la nişanladığı anlatılır. Düğün ziyafetine davet edilen Eurytion genç kızı kaçırmaya kalkışır. Fakat Herakles tam vaktinde çıkagelir, Eurytion'un kızı kaçırmasına engel olur ve onu öldürür. Sonra da kızı nişanlısına geri verir.

Diğer bir versiyona göre ise, genç kızı bizzat Herakles, Augeias'ın evine gidişi sırasında, dönüşte kendisiyle evleneceği vaadiyle baştan çıkarmıştır. Herakles'in yokluğu sırasında Eurytion genç kadına kur yapar ve Deksamenos da korkusundan sesini çıkaramaz. Tam düğün yapılacağı sırada Herakles çıkagelir. Kentauros'u öldürür ve genç kadınla evlenir. Bu versiyonda kadının adı Deianeira'dır. (*Deksamenos* ve Deianeira ve Nessos ile ilgili buna benzer bir olay için bkz s. 267)

3. *Alkestis'in dirilişi.* Bu efsane, Herakles'in Eurystheus'un emriyle, Trakya kralı Diomedes'in atlarını ele geçirmeye giderken Tesalya'dan geçişiyle bağlantılıdır. Hiç değilse, Euripides'in *Alkestis* adlı tragedyasında benimsediği versiyon budur. Fakat Apollodoros bu olayı, Herakles'le Iphitos'un maceralarından biri olarak zikreder (bkz. *Iphitos*, s. 267). Herakles'in bu mitos içinde yer alması muhtemelen daha sonraya ait bir gelişmedir. Temanın ilk şeklinde, genç kadının vefakârlığından duygulanan Persephone, onu kendi isteğiyle yeryüzüne geri gönderir; yoksa Herakles'in, Thanatos'u (Ölüm), ganimetini geri vermeye zorlamasıyla olmaz bu geri dönüş (bkz. *Alkestis*).

4. *Kyknos.* Apollodoros, Kyknos ve babası Ares'le dövüşü, Herakles'in Hesperisler ülkesine yolculuğu sırasında anlatır (bkz. *Kyknos*, 3).

5. *Bousiris.* Herakles'in Mısır kralı Bousiris'le maceraları da, kahramanın altın elmaları ele geçirmek için yaptığı yolculukla bağlantılı olarak anlatılır. Poseidon'un oğlu olan ve yabancıları babasının sunağında kurban eden ve sonunda Herakles tarafından öldürülen bu kralın gaddarlığı konusunda bkz. *Bousiris*.

6. *Antaios.* Antaios'un efsanesi ile Bousiris'inki arasında sıkı bir ilişki vardır. Bousiris efsanesi gibi bu da, altın elmaları ele geçirmeye giden Herakles'in Libye yolculuğunun bir bölümünü oluşturur. Antaios da, Bousiris gibi, bazen Poseidon'un oğlu olarak geçer ve

yine onun gibi, yolcuları öldürüp onlardan kalanları babasının sunağına koyar. Fakat Antaios aynı zamanda Yer'in oğluydu ve Bousiris'in sahip olmadığı çok büyük bir güce sahipti. Herakles, Antaios'la dövüşerek onu öldürdü (bkz. *Antaios*) ve öldürdükten sonra, kurbanının karısı Iphinoe ile birleşerek, kadına Palaimon adında bir oğul verdi.

Bu arada, umulmadık bir olay da, Mısır'la Libye arasındaki sınır boylarında oturan çok küçük insanlardan oluşan bir ırk olan Pygmailerin Herakles'ten intikam almaya kalkışmalarıdır. Çünkü Pygmailer de, Antaios gibi Yer'in çocuklarıydılar ve kardeşlerinin ölümüne çok üzülmüşlerdi. Herakles uyuduğu bir sırada, öldürmek için ona saldırdılar. Kahraman uyanıp gülmeye başladı ve Pygmailerin hepsini birden bir eliyle yakalayıp aslan postunun içine hapsetti ve Eurystheus'a götürdü.

7 *Emathion.* Emathion, Eos'la (Şafak) Tithonos'un oğlu ve dolayısıyla Memnon'un kardeşlerinden biriydi. Araplar ya da Aithiopia üzerinde hüküm sürüyordu. Herakles, Hesperisler bahçesine yolculuğu sırasında, Nil Vadisi'nden yukarı çıkarken karşılaştı ona. Emathion kahramana saldırdı, ama yenildi ve öldürüldü. Bir rivayete göre Emathion, Herakles'in altın elmaları çalmasına engel olmak istemiştir. Ama genellikle bu macera Herakles'in dönüş yolculuğunda, kahramanın doğuya, Kafkas bölgesine gitmek üzere Güneş'in kupasına (bkz. s. 255) binmek üzere olduğu sırada geçer. Herakles Emathion'u öldürdükten sonra, onun krallığını Memnon'a verdi.

Tamamen sıradışı bir rivayet de, Emathion'u Roma'yı kuracak olan Romos'un babası yapar.

8. *Prometheus'un kurtarılması.* Herakles, Hesperisler ülkesine giderken (ya da oradan dönerken) Prometheus'un ciğerini kemirip duran kartalı bir okla vurdu. Herakles kartalı vurmakla Zeus'un iradesine ters düşmüş olmadı, çünkü Zeus, bu başarısının oğlunun şanını daha da artıracağını düşünüyordu (bkz. *Prometheus*).

9. *Lykaon ile dövüş.* Lykaon, Ares ile Pyrene'nin oğlu ve dolayısıyla Trakyalı Diomedes ile Kyknos'un kardeşiydi. Ekhedoros kıyısında yaşayan Makedonyalı bir kavim olan Krestonialılar üzerinde hüküm sürüyordu. Bu ülkeye, Pyrene'nin büyükbabası Europs'un adına atıfla "Europe" deniyordu. Herakles altın elmaları ele geçirmeye giderken Pyrene'nin kutsal ormanından geçti. Lykaon onun yolunu kesip saldırdı. Kahraman da onu öldürdü.

10. *Alkyoneus ile dövüş.* Herakles, Geryoneus'un sürülerini sürerek Erythia'dan dönerken, Korinthos berzahında yaşayan dev Alkyoneus'un saldırısına uğradı. Alkyoneus taşlar atarak ona saldırdı. Ama kahraman gürzüyle devin hakkından geldi. Berzahtaki iri taşlar, bu mücadelenin tanıkları olarak gösterilmekteydi.

Alkyoneus'la dövüşü, Herakles'in "beşeri" mücadeleleri arasına koyan bu efsane, Gigantomakhia içinde yer alan diğer bir dövüşle tekrarlanır. Gigantomakhia'da (gigantlar ile Olympos tanrıları arasındaki savaş) tanrısal bir canavar olan Alkyoneus'u, Herakles Athena'nın yardımıyla alteder. Bu olay Troia seferi sonrasında yer alır (bkz. s. 209 ve *Alkyoneus*).

11. *Kerkopların (Kerkopes) yakalanma-*

sı. Kerkoplar, zamanlarını binbir çeşit hileyle yolcuları aldatıp soymakla geçiren iki hayduttu. Söylendiğine göre Herakles, o sıralar kölesi olduğu Omphale'nin isteği üzerine onları yakaladı. İlk başta Tesalya'da geçen bu olay, "Omphale destan topluluğu"na bağlandıktan sonra, nihai olarak Anadolu sahnesine taşınmıştır. Kerkoplar macerası Herakles'in diğer birçok "popüler" kahramanlığı gibi avam komedilere konu olmuştur (bkz. *Kerkoplar*).

12. *Syleus.* Kerkopların yakalanmasında olduğu gibi, Herakles yine Omphale'ye köleliği sırasında gelip geçenleri bağında çalışmaya zorlayan bağcı Syleus'a hizmet etmek zorunda kaldı (bkz. *Syleus*). Euripides'in, satirik bir dram teması olarak kullandığı ve Herakles'in, alışılmış oburluğuyla içinde yer aldığı folklorik bir masaldır bu.

13. *Lityerses.* Herakles, Omphale'ye hizmet ettiği sırada kral Midas'ın kardeşi "belalı hasatçı" Lityerses'le de dövüşmek zorunda kaldı. Lityerses'in (bkz. *Lityerses*) hikâyesi de, Syleus'un ve Kerkoplarınki gibi, folklorik bir temadır. Satirik bir drama (Sositheos'un satirik dramı) konu olmuştur.

14. *Çeşitli efsaneler.* Herakles'in rol oynadığı başka hikâyeler de vardır. Örneğin Argonautlar arasında onun adı geçer. Fakat efsanenin ilk şeklinde onun varlığı pek mümkün görünmemektedir. Nitekim, anlatıldığına göre, konuşma yeteneğine sahip olan *Argo* gemisi, ağırlığını taşıyamayacağı endişesiyle kahramanın binmesine izin vermemiştir. Herakles'i Argonautlar arasında sayan versiyonların hepsi de, Kolkhis'e varmadan önce ona seferi terk ettirirler (bkz. yukarıda *Argonautlar* ve *Hylas* olayı). Herakles efsanesinin bildiğimiz üstün önemini giderek kazandığı devirde kahramanın, özellikle olağanüstü işler sözkonusu olduğunda, bellibaşlı efsanelerin hepsinde boy göstermesi görünüşe göre âdet haline gelmişti. Efsanelerin ilk şeklinin Herakles'in işe karışmasına elvermediği durumlarda, bu ilk şekil kahramanın orada görünmesini sağlayacak tarzda değiştirilmeye ya da en azından niçin görünmediği açıklanmaya çalışılmaktaydı.

Örneğin Herakles'in, kendisini Anadolu kıyılarında terketmelerini Argonautlara salık verdikleri için, öç almak amacıyla Boreas'ın iki oğlunu öldürdüğü anlatılıyordu (bkz. *Boreasoğulları*). Nispeten yeni olan bu rivayet, başlangıçta birbirinden bağımsız olan iki destan topluluğunu, yani Herakles destanları ile Boreas hakkındaki Tesalya mitoslarını birleştirmek amacıyla tasarlanmıştır. Keza bir rivayete göre, Herakles İkaros'u Dolikhe Adası'nda gömer. Buna karşılık olarak Daidalos da, kahramanın bir heykelini yaparak Pisa şehrine (Elis) armağan eder. Böylece iki destan topluluğunun, yani Daidalos'a dair olan ile Herakles hakkındaki destan topluluğunun birleştirildiğini görüyoruz.

V. *Son yılları, ölümü ve tanrılaştırılması.* Kahramanın çocukluk efsaneleriyle, bir ölçüde On İki İş destan topluluğu bir yana bırakılacak olursa, Herakles'e dair rivayetlerin hiçbiri, onun en sonunda, Oiti (ya da Oite) Dağı'nda tanrılaştırılmasına varacak olayların dramatik öyküsü kadar tutarlı bir bütün oluşturmaz. Efsanelerin bu düzenlenişi, özellikle tragedya şairlerinin çalışmaları sonucudur. Ve Sophokles'in *Trakhiniai*'ının (*Trakhis kadınları*), Herakles mitosunun sonu konusunda sahip olduğumuz en önemli ve en iyi işlenmiş kay-

nak olması rastlantı değildir.
Dramın "ana teması" Deianeira'nın aşkıdır. Nessos'la dövüş, Iphitos'un ölümü, Omphale'nin yanında kölelik ve nihayet kahramanın felaketi ve ölümü gibi çeşitli maceraları birbirine bağlayan şey, hep bu aşktır.
Deianeria'yla evlilik, Herakles'le Meleagros Ölüler Diyarı'nda rastlaştıkları zaman verilmiş kararın sonucudur. Fakat, Herakles yine de genç kızla evlenmekte bazı zorluklarla karşılaştı. Kıyasıya mücadele sonucunda rakibi nehirtanrı Akheloos'un elinden kızı alması gerekti (bkz. *Akheloos*). Herakles bir süre, Deianeira'yla birlikte Kalydon'da kayınpederi Oineus'un evinde kaldı. Ama çok geçmeden, kendisini izleyen kaderin etkisiyle, elinde olmayarak Oineus'un akrabası olan Arkhiteles'in oğlu ve Oineus'un gözdesi Eunomos'u öldürdü (bkz. *Eunomos*). Her ne kadar Arkhiteles kahramanı bu cinayetinden ötürü affettiyse de, Herakles Kalydon'da daha fazla kalmak istemedi ve karısı ve oğlu Hyllos'la birlikte sürgüne gitti. İşte bu yolculuğu sırasındadır ki, o üçüncü defa olarak bir Kentaurosla –Nessos– dövüşmek zorunda kaldı.
Nessos, Euenos Nehri kıyısında oturuyor ve orada yolcuları karşıdan karşıya geçiriyordu. Herakles, Deianeira'yla birlikte çıkageldiği zaman, Nessos önce onu karşıya geçirdi, sonra Deianeira'yı geçirmek üzere geriye döndü; ama Deianeira'yı geçirirken yolda genç kadına tecavüze kalkıştı. Deianeira yardım istedi. Herakles, tam kıyıya ayak basacağı sırada Keutauros'u bir okla kalbinden vurdu. Nessos ölürken Deianeira'yı yanına çağırdı ve eğer bir gün Herakles onu sevmez olursa, yarasından akan kanla yapacağı iksir sayesinde Herakles'in aşkını yeniden alevlendirebileceğini söyledi ona. Deianeira saflık gösterip, Nessos'un kanından bir parça aldı ve yanında sakladı. Bu sözde aşk iksirinin bileşimi konusunda rivayetlerde farklı şeyler söylenir: Bu, bazen sadece Nestor'un kanı, bazen de kanın, Lerna hydrasının yaralarından akan kanla karışımıdır. Hatta bazen de Nessos'un, tecavüz girişimi sırasında saçtığı tohumların, Deianeira tarafından onun kanına katılması ürünüdür.
Yolculuğun ikinci bir bölümü de, Theiodamas'la karşılaşma (bkz. s. 289) ve Dryoplara (ya da Dryopes) karşı savaştır. Fakat Herakles, Deianeira ve Hyllos sonunda Keyks'in (bkz. *Keyks*) yanına ulaştılar. Keyks onları iyi karşıladı ve konukseverce ağırladı. Herakles, Keyks için birçok seferler yaptı ve bunları başarıyla sonuçlandırdı.
Herakles'in, Eurytos'un oğlu Iphitos'u (bkz. *Iphitos*) öldürmesi bu zamanlara rastlar. Bu cinayetin ardından Herakles yeniden delirdi. Delphoi'a giderek Pythia'ya günahından nasıl "arınabileceğini" sordu. Ama Pythia ona yanıt vermeyi reddetti. Buna canı sıkılan Herakles tapınağı yağmalayacağı tehdidini savurdu ve başka bir yerde kendine ait bir kehanet merkezi kuracağını ileri sürerek üç ayaklı kehanet sehpasını kapıp alarak işe başladı.
Apollon, rahibesinin yardımına koştu ve böylece kahramanla kardeşi tanrı arasında bir mücadele başladı. Mücadele öylesine kıyasıya oluyordu ki, Zeus iki tarafı ayırmak için aralarına yıldırımını savurmak gereğini duydu. Herakles teşebbüsünden vazgeçti ve Pythia da onun istediği kehaneti niha-

yet bildirdi: Tam anlamıyla arınabilmek için, Herakles'in kendini bir köle gibi satması ve üç yıl süreyle bir efendiye hizmet etmesi gerekiyordu. Satış ücreti, Iphitos'un babası Eurytos'a "kan bedeli" olarak verilecekti. Herakles razı oldu. Lydia kraliçesi Omphale onu üç talentona satın aldı. Para Eurytos'a verildi, ama o bu tazminatı almayı reddetti.

Herakles Omphale'nin hizmetinde çeşitli işler yaptı: Kerkopların yakalanması, Syleus ve Lityerses'le çarpışmalar (bkz. s. 266 ve dev.). Yazarlar, özellikle kahramanla kraliçenin aşk ilişkileri konusunda ayrıntılı bilgiler vermekten yana pek cömerttirler; Herakles'i Lydia tarzı kadın giysileri içinde, kraliçeyi de bu sırada onun alametleri olan gürzle aslan postunu taşır durumda tasvir etmekten hoşlanırlar. Herakles kraliçenin ayakları dibine oturmuş yün eğirmeyi öğrenmektedir. Burada ahlakçılar ve filozoflar tarafından "örnek" olarak bol bol kullanılmış olan folklorik bir tema (giysi değiş tokuşu) sözkonusudur.

Mitograflar, Kalydon yabandomuzu avını (bkz. *Meleagros*) ve Theseus'un, Korinthos berzahını kırıp geçiren eşkıyalara karşı seferlerini, Herakles'in Omphale'ye köleliği dönemine rastlatırlar. Bu olaylar sırasında kahramanın yokluğunu bu şekilde açıklıyorlardı.

Apollodoros'a göre, kâhin tarafından belirtilen üç yıl dolup, köleliğinden kurtulunca, Herakles Troia'ya karşı büyük seferine girişti (bkz. s. 259). Başka bazı mitograflara göre ise, bu sefer Amazonlara karşı savaştan sonraya rastlar ve dolayısıyla, On İki İş arasına girer ve Hippolyte'nin kemerini almaya gidişten sonra yer alır.

Genel olarak, Eurytos'a karşı savaş ve Oikhalia'nın alınışı aynı döneme atfedilir. Bu savaşın nedenleri için bkz. *Eurytos*, 2. Herakles, Omphale'yle evlenmeden önce Eurytos'un kızı Iole'yle evlenmek istemişti. Nitekim, Oikhalia şehrini alınca, Iole'yi odalığı yaptı. Bu sırada, Keyks'te oturan Deianeira, Herakles'in yoldaşlarından Likhas'tan Iole'nin kah-

Herakles

- Thespios'un elli kızından: elli oğul: Antileon, Hippeus Threpsippas, Eumenes, Kreon Astyanaks, Iobes, Polylaos, Arkhemakhos, Laomedon, Eurykapys, Eurypylos, Antiades, Onesippos, Laomenes, Teles, Entelides, Homolippos, Atromos, Keleustanor Antiplos, Alopios, Astybies, Tigasis, Leukones, Arkhedikos, Dynastes, Mentor Amestrios, Lykaios, Halokrates, Phallas, Oistrobles, Euryopes, Bouleus, Antimakhos Patroklos, Nephos, Erasippos, Lykourgos, Boukolos, Leukippos, Hippozygos.
- Megara: Therimakhos, Deikoon, Kreontiades.
- Astyokhe: Tleptolemos (+ Thessalos. Aşağıya bkz).
- Parthenope: Eueres.
- Epikaste: Thestalos.
- Khalkiope: Thessalos (bazen *Astyokhe*'ye atfedilir)
- Auge: Telephos.
- Deianeira: Hylios, Ktesippos, Glenos, Onites (ya da Hodites), Makaria.
- Omphale: Akheles (*ya da* Agelaos), Tyrsenos.
- Astydamie: Ktesippos.
- Autonoe: Palaimon.
- Hebe: Aleksiares, Aniketos.
- Meda: (Phylas'ın kızı): Antiokhos.

Soy tablosu No. 11

ramana kendisini unutturmak üzere olduğunu öğrendi. Hemen aklına Nessos'un ölürken anlattığı "aşk iksiri" geldi ve ona başvurmaya karar verdi.

Herakles, Eurytos'u mağlup ettikten sonra, şükranlarını sunmak için Zeus'a bir sunak kurmak istedi. Nitekim, Likhas'ı da Trakhis'e bu tören için Deianeira'dan yeni bir giysi istesin diye göndermiştir. Deianeira, bir tuniği Nessos'un kanına buladıktan sonra Herakles'e götürmesi için Likhas'a verdi.

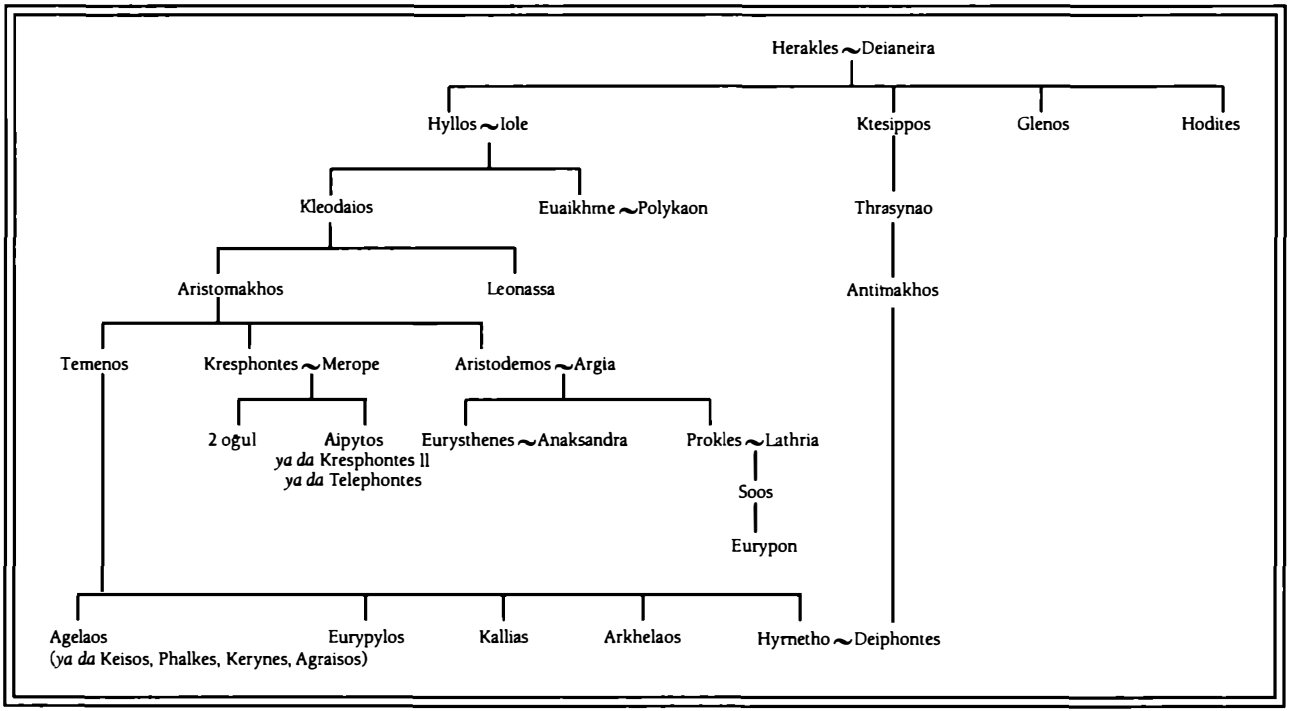
Hiçbir şeyden kuşkulanmayan Herakles tuniği giydi ve Zeus'a kurban sunma görevini yerine getirmeye koyuldu. Fakat, tunik vücudun temasıyla ısındıkça, bulandığı zehir etkisini gösterdi ve kahramanın derisini kavurmaya başladı. Acı öylesine hızla arttı ki, Herakles kendini kaybedip Liklias'ı bir bacağından yakaladığı gibi denize fırlattı. Bir yandan da ölümcül tuniği sırtından çıkarmaya çalışıyordu. Ama kumaş vücuduna yapışmıştı ve çektikçe kumaşla birlikte etleri de parça parça geliyordu. Herakles'i bu halde gemiyle Trakhis'e götürdüler. Deianeira ne yaptığını anlayınca kendini öldürdü. Bunun üzerine, Herakles son hazırlıklarını yapmaya başladı. Odalığı Iole'yi Hyllos'a emanet etti ve uygun yaşa gelince onunla evlenmesini söyledi. Sonra, Trakhis'ten pek uzakta olmayan Oita Dağı'na tırmandı. Dağın doruğunda büyük bir odun yığını kurarak bunun üzerine çıktı. Bütün bu hazırlıklar tamamlanınca, hizmetkârlarına odun yığınını ateşe vermelerini emretti. Ama hizmetkârlardan hiçbiri emri yerine getirmek istemedi. Bir tek Philoktetes (ya da onun babası Poias) emre boyun eğdi. Herakles, buna karşılık oklarını ve yayını vererek onu ödüllendirdi (bkz. *Philoktetes*). Odun yığını yanarken birden bir gökgürültüsü patladı ve kahraman bir bulut üzerinde gökyüzüne çekildi.

Herakles'in, ölmeden önce, ölümünün tek tanığı olan Philoktetes'e, odun yığınının yerini hiç kimseye söylemeyeceğine dair söz verdirdiği anlatılır. Daha sonra bu yer kendisine sorulduğunda, Philoktetes hiçbir şey söylemez; sadece, odun yığınının bulunduğu yere gittiği bir gün anlamlı bir hareketle ayağını yere vurur. Böylece kahramanın yasağını delmiş olur. Ama bir süre sonra aynı ayağından onulmaz bir yara alarak cezalandırılır (efsanesine bkz.).

Herakles'in son anları konusunda değişik bir varyant daha vardır. Buna göre o, kendi isteğiyle yaktırdığı bir odun yığını üzerinde ölmemiştir. Nessos'un kanına batırılmış tuniğin içinde işkence çeken kahraman, güneşte tutuşan ve etlerini parçalayan ateşi söndürmek amacıyla kendisini Trakhis yakınlarındaki bir dereye atmıştır. Böylece, Herakles derede boğularak öldü. Kahramanın kendisini attığı dere bu yüzden hep sıcak kaldı. Tesalya ile Phokis arasında bir sıcak su kaynağı bulunan *Thermopilai*'ın kökenini bu hadisenin oluşturduğu rivayet edilir.

Her iki versiyonda da Herakles'in ölümü ateşle olmaktadır: Herakles'in, ölümlü annesi Alkmene'den aldığı ölümlü unsurlardan arınması, ateş aracılığıyla olur. Nitekim, Thetis de Akhilleus'u ölümsüzleştirmek için, onu bir ocağın ateşine tutarak arındırmaya çalışmıştır.

Herakles tanrılar arasına girince Hera'yla barıştı. Kahramanın doğumu-

Soy tablosu No. 12

nu, o sanki Hera'nın karnından çıkmış gibi temsili olarak tekrarlayan bir törenden sonra, tanrıça onun ölümsüz annesi oldu. Herakles gençlik tanrıçası Hebe ile evlendi ve bundan böyle Ölümsüzlerden biri oldu; İşleri, kişisel değeri ve en çok da çektiği acılarla bu şana layık olmuştu çünkü.

Efsaneye göre, Herakles'in hemen hepsi de erkek olmak üzere yetmiş çocuğu vardır (bkz. tab. 11).

Heraklesoğulları ya da Herakleidai

(Ἡρακλειδαί) Heraklesoğulları, kelimenin en geniş anlamıyla, yalnız Herakles'in oğullarını değil, fakat en uzak kuşağa kadar kahramanın soyundan gelenleri kapsar. Helenistik dönemde, birçok soylu aile "Heraklesoğulları"ndan olduklarını iddia ediyor ve soylarını kahramana dek dayandırıyorlardı. Efsanede Heraklesoğulları diye adlandırılanlar özellikle, doğrudan doğruya Herakles ve Deianeira'dan gelen ve Peleponisos'u kolonize edenlerdir.

Herakles'in tanrılaştırılmasından hemen sonra, onun korumasız kalan ve Eurystheus'un kininden korkan çocukları, Herakles'e her zaman iyi davranmış olan Trakhis kralı Keyks'in yanına sığındılar. Ama Eurystheus, Keyks'i, onları Trakhis'ten kovmaya zorladı. Keyks, Eurystheus'tan korkusundan, onları yanında güvenlik içinde koruyacak kadar güçlü olmadığı gerekçesiyle, Heraklesoğullarını ülkesinden çıkardı. Bunun üzerine Heraklesoğulları Atina'ya gittiler. Burada Theseus (bazılarına göre, Theseus'un oğulları) onları Eurystheus'a karşı korumayı kabul etti. Eurystheus, Atinalılara savaş ilan etti. Savaşta Eurystheus'un beş oğlu; Aleksandros, Iphimedon, Eurybios, Mentor ve Perimedes öldüler. Eurystheus'un kendisi de kaçtı, ama Hyllos (ya da Iolaos) (bkz. *Hyllos*) onun peşini bırakmadı ve Skiron Kayalıkları yanında onu yakalayıp öldürdü (ayr. bkz. *Alkmene*). Heraklesoğulları ile müttefikleri Atinalıların zaferi ancak Herakles'in kızlarından Makaria'nın kurban edilmesi sayesinde sağlandı. Makaria, kurban edilmesini kendisi istedi, çünkü kâhin Atinalıların ancak soylu bir genç kızın öldürülmesi şartıyla muzaffer olabileceklerini bildirmişti.

Eurystheus ortadan kalkınca, Heraklesoğulları babalarının ana yurdu olan ve Herakles'in her zaman dönmeye çalışıp da bir türlü dönemediği Peloponisos'a geri dönmek istediler (bkz. *Herakles*). Hyllos'un yönetiminde bütün Peloponisos şehirlerini kolayca ele geçirip ülkeye yerleştiler. Ama bir yıl sonra bu bölgeye bir veba afeti çöktü. Kâhin, bunun tanrısal öfkenin bir sonucu olduğunu, çünkü Heraklesoğulları'nın Kader'in belirlediği andan önce geri döndüklerini açıkladı. Söz dinleyen Heraklesoğulları, Peloponisos'u terk ettiler ve Attike'ye, Marathon Ovası'na geldiler. Bununla birlikte, güneye geri dönme umudunu her zaman için yüreklerinde besliyorlardı. Tanrısal öfkeden kurtulmaları için, Hyllos onların adına Delphoi kâhinine danışmaya gitti. Pythia, Hyllos'a Heraklesoğullarının isteklerini "üçüncü hasattan sonra" yerine getirebileceklerini söyledi. Hyllos o sıralar babasının odalığı Iole ile evliydi. Herakles ölmeden önce, evlenecek yaşa gelince genç kadını almasını vasiyet etmişti ona (bkz. *Herakles*). Dolayısıyla o, bütün kardeşleri arasında baba geleneğinin gerçek mirasçısıydı. Ayrıca, Herakles'le en uzun süre beraber

olan ve onun tarafından yetiştirilmeye çalışılan da oydu. Bütün bu nedenlerden ötürü, Heraklesoğulları Hyllos'a önderleri gözüyle bakıyor ve "vaadedilmiş toprak"a götürülmelerini ondan bekliyorlardı.

Hyllos, kardeşlerinin başında Korinthos berzahına yürüdü. Ama orada Tegea kralı Ekhemos'un ordusuyla karşılaştı; Ekhemos'a meydan okuyarak onu teke tek dövüşmeye çağırdı ve onun tarafından öldürüldü (bkz. *Ekhemos*).

Torunu Aristomakhos yeniden kâhine danışmaya gitti. Kâhin ona şu yanıtı verdi: "Boğazlardan saldırırsan tanrılar sana zaferi vereceklerdir"; ve ekledi: "ya da dar yoldan." Kâhinin açıklaması muğlaktı. Aristomakhos, "dar yol" olduğu için berzahtan saldırması gerektiğini düşündü ve öldürüldü. Böylece Heraklesoğulları bir kere daha yenilmiş oldular.

Aristomakhos'un oğulları büyüdükleri zaman, büyük oğul Temenos tekrar kâhine danışmaya gitti ve aynı soruyu yeniden sordu. Kâhin daha önceki iki yanıtını tekrarlamakla yetindi. Bunun üzerine Temenos, babasının ve büyükbabasının tanrının öğütlerini dinlediklerini, bu öğütler yüzünden hayatlarını kaybettiklerini kahine hatırlattı. O zaman tanrı, kehanetleri yorumlamasını bilmiyorlarsa, bunun kendisinin değil, onların hatası olduğunu belirtti. Ayrıca "üçüncü hasat"tan, "üçüncü kuşak"ın; "dar yoldan" da deniz yolunun ve Peleponisos'la kıta Yunanistan'ı arasındaki "boğazlar"ın anlaşılması gerektiğini sözlerine ekledi. Temenos bu yorumun tatminkâr olduğunu düşündü. Gerçekten de, kardeşleriyle birlikte, Hyllos'tan sonra üçüncü kuşağı oluşturuyordu (bkz. tab. 12) ve kâhinin ikinci yanıtına göre hareket etmek üzere Lokris kıyısında bir şehirde bir filo inşasına girişti. Bu şehir, bu olaydan sonra Naupaktos adını aldı (yun. "gemi yapmak" anlamına gelen iki kelimeden). Temenos ordusuyla birlikte oradayken, en küçük kardeşi Aristodemos bir yıldırım çarpması sonucu ölerek (bkz. *Aristodemos*), ikiz oğulları Eurysthenes ile Prokles'i yetim bıraktı.

Kısa bir süre sonra, ordunun ve filonun üzerine bir lanetin uğursuzluğu çöktü. Bunun nedeni şuydu: Birgün kampa Karnos adında bir kâhinin yaklaştığını gördüler. Karnos, Heraklesoğulları'na karşı tamamen dostça duygular besliyordu. Ama Heraklesoğulları, Karnos'un kaderlerini kötü yönde etkilesin diye düşmanları Peleponisoslular tarafından yollanmış bir büyücü olduğunu sandılar. Heraklesoğulları'ndan, Antiokhos'un torunu ve Phylas'ın oğlu Hippotes, onu bir mızrak darbesiyle öldürdü (bkz. *Hippotes* ve tab. 32). Bunun üzerine, aniden bir fırtına çıkarak filoyu dağıtıp parçaladı. Ardından ordunun üzerine bir kıtlık çöktü, ordu dağıldı. Temenos bir kere daha kâhine başvurmak zorunda kaldı. Kâhin, bu felaketlerin tanrısal öfkenin bir sonucu olduğunu, kâhinin öldürülmesinin cezası olarak gönderildiğini, kâhinin ruhunun öç aldığını bildirdi. Tanrı, katilin on yıllığına sürülmesi ve Heraklesoğulları'nın da, seferlerinde üç gözlü bir yaratığı rehber olarak almaları gerektiğini sözlerine ekledi. Temenos, tanrının buyruğuna uydu. Hippotes sürgüne gönderildi (bkz. *Atetes*). Daha sonra, üç gözlü bir yaratık, ata binmiş tek gözü kör bir adam olarak Heraklesoğulları'nın karşısında belirdi. Bu adam elinde olmayarak işlediği bir

cinayetten dolayı bir yıllığına şehrinden sürülmüş olan Elis kralı Oksylos'tu. Oksylos onlara rehberlik yapmayı kabul etti, ama karşılığında Elis krallığının kendisine geri verilmesini istedi. Çok geçmeden, Heraklesoğulları Peleponisosluları nihayet yenmeyi başardılar ve savaş sırasında onların kralı Tisamenos'u (Orestes'in oğlu) öldürdüler. Çarpışmalarda, Aigimios'un Heraklesoğulları'nın müttefiki olan iki oğlu, Pamphlos ve Dymas da öldüler (bkz. *Aigimios* ve *Hyllos*). Heraklesoğulları zaferleri için tanrılara teşekkür etmek için Zeus'a bir tapınak diktiler. Sonra da Peloponisos'u paylaştılar. Bu paylaşma konusunda bkz. *Kresphontes*. Rivayete göre, Peloponisos'un çeşitli bölgelerinden yalnızca üçü; Argos, Messinia ve Lakonia paylaşıldı. Daha önce kararlaştırıldığı gibi, Elis Oksylos'a verildi. Arkadhia'ya gelince Heraklesoğulları ona dokunmadılar. Çünkü, bir kâhin onlara, fetihleri sırasında "birlikte yemek yiyecekleri kimseyi" bağışlamalarını buyurmuştu. Gerçekten de, Heraklesoğulları Arkadhia sınırlarına yaklaştıklarında, bu ülkenin kralı Kypselos onlara elçilerle armağanlar gönderdi. Ve bu elçiler, yakındaki köylerden yiyecek almaktan dönen ve yemek yiyen Kresphontes'in askerleriyle karşılaştılar. Askerler Arkadhialıları yemeklerini paylaşmak üzere davet ettiler. Yemek sırasında bir kavga patlak verdi. Arkadhialılar, konuklarıyla kavga etmenin hoş olmadığını söylediler. Heraklesoğulları kehaneti hatırladılar ve Arkadhialılarla bir anlaşma yaparak ülkelerini bağışlayacaklarına dair söz verdiler.

Efsanenin bir varyantında ise, Heraklesoğulları'nın, Arkadhia sınırlarındaki ürünlere zorla el koydukları anlatılır. Kypselos'un gönderdiği adamlar, Heraklesoğulları'nın yanına geldiklerinde, Heraklesoğulları getirilen armağanları kabul etmek istemezler. Çünkü kâhin, seferleri sırasında herhangi bir ittifak kurmalarını onlara yasaklamıştır. Ama Kypselos, daha önce el koydukları ürünleri zaten hediye olarak aldıklarını, dolayısıyla kendileri isteseler de istemeseler de aralarında bir ittifakın zaten kurulmuş olduğunu belirtir. Heraklesoğulları bunu kabul ederler ve Arkadhia'dan geri dönerler. Nihayet, efsanenin daha sade bir anlatımına göre, Kypselos kızını Kresphontes'le evlendirmek suretiyle krallığını kurtarmayı başarmıştır (bkz. *Merope*).

***Hercules** Yunanca Herakles adının, belki de Etrüksler aracılığıyla Latinleşmiş şekli. Hercules'in adı, "Geryoneus'un ülkesinden dönüş"ün genel şemasına giren, özellikle etiyolojik ve topografik nitelikteki Roma efsaneler bütünüyle bağlantılıdır (bkz. *Herakles*). Bunlar, tutarlı olmaktan uzak efsanelerdir. Augustus döneminin bir vulgatasında geçen en çok bilinen bölüm, Hercules'le Cacus (bkz. *Cacus*) arasındaki mücadeleyi anlatır. Fakat, bu bölümün ancak nispeten geç bir dönemde efsaneye eklenmiş olması (Helen örneklerinden esinlenilerek) muhtemeldir. Efsanenin ilk şekli, Hercules'in barbar kral Faunus tarafından konuk edilişinden ibaret olmalıdır. Faunus'un, sarayına gelen bütün yabancıları tanrılara kurban etmek gibi bir alışkanlığı vardı. Ne var ki, Hercules'e el atmak istediğinde kahraman onu öldürdü; sonra da, Magna Graecia'ya doğru yoluna devam etti. Alışılan gelenekte, Euandros Hercules'e

iyi davranır ve konuğun gerçek kimliğini kendisine açıklayan annesi Carmenta'nın öğüdü üzerine, ona Palatinus'la Aventinus arasındaki Circus Maximus Vadisi'nin başladığı yerde bir sunak tahsis eder. Euandros (bkz. *Euandros*) adlı bu şahıs, Faunus'un "Helenleştirilmiş" şekli olsa gerektir.

Hercules efsanesi ayrıca, Bona Dea (bkz. *Bona Dea*) mitosuna da bağlıdır. Propertius, Cacus'la çarpışmasından sonra, susayan kahramanın yakın bir yerlerde kutsal mysterleri kutlayan Bona Dea'dan (ya da Fauna) nasıl su istediğini anlatır. Kadın, Hercules'e kutsal kaynağa girişi yasaklar, çünkü ayin yalnızca kadınlara açıktır. Herakles buna öfkelenir ve o da, kadınları kendi tapınağından dışlar (ay. bkz. *Recaranus*).

Bazı büyük işler, özellikle Campania'da denizle Lucrinus gölünü ayıran sekiz stad (180 metrelik bir uzunluk ölçüsü) uzunluğunda bir yolla, bir bendin yapımı Hercules'e atfedilir.

Herkyna (Ἑρκύνα) Lebadea'da (Boiotia) bir kaynağın nymphası. Anlatıldığına göre, Persephone kaçırılmadan önce Herkyna'nın arkadaşıydı. Bir gün şehrin yakınlarında onunla birlikte oynuyordu. İki küçük kızın bir kazları vardı. Kaz kaçtı ve bir taşın altındaki kovuğa gizlendi. Persephone kazı izledi ve onu yakalamak için taşı yerinden oynattı. Taş yerinden oynar oynamaz topraktan bir kaynak fışkırdı. Bu kaynağa Herkyna kaynağı adı verildi. Oradan pek uzakta olmayan bir yerdeki Trophomos kâhinine danışmaya giden bütün inanmışlar, bu kaynağın suyunda yıkanmak zorundaydılar.

Hermaphroditos (Ἑρμαφρόδιτος) İki cinsiyetli, yani hem erkek hem dişi olan bütün yaratıklara genel olarak verilen ad. Ama mitograflar, bu adı özellikle Aphrodite ile Hermes'in bir oğluna verirler ve ona dair şu efsaneyi anlatırlar: Adı, aynı zamanda hem annesinin hem de babasının adını çağrıştıran Hermaphroditos, nymphalar tarafından Phrygia'da Ida ormanlarında büyütüldü. Olağanüstü güzellikteydi ve o beş yaşına geldiği zaman, dünyayı dolaşmaya çıktı. Anadolu'da yolculuk etti. Karia'da bulunduğu bir gün, çok güzel bir gölün kıyısına ulaştı. Bu gölün Salmakis adındaki nymphası ona âşık oldu. Nympha bazı girişimlerde bulundu, ama delikanlı bunları geri çevirdi. Bunun üzerine, nympha kaderine rıza göstermiş gibi yaptı, ama bir yerde gizlenip bekledi. Suyun berraklığının cazibesine kapılan delikanlı soyunup göle atladığı bir sırada onu izledi ve delikanlının kendi alanına girdiğini, artık kaderinin ellerinde olduğunu gördüğü an, ona yanaşıp sıkıca sarıldı. Hermaphroditos boş yere ondan kurtulmaya çalıştı. Nympha tanrılara yakararak bedenlerinin hiçbir zaman ayrılmamasını sağlamalarını diledi. Tanrılar bunu kabul ettiler ve onları iki cinsli yeni bir varlık olarak birleştirdiler. Ama öte yandan, Hermaphroditos da tanrılardan, Salmakis'in sularında yıkanan herkesin erkekliğini yitirmesini diledi ve bu dileğini onlara kabul ettirdi. Strabon zamanında, hâlâ bu gölün böyle bir etkisi olduğuna inanılıyordu.

Hermaphroditos çoğu kez ya da hiç değilse figürlü anıtların üzerinde, Dionysos'un yoldaşları arasında gösterilir.

Hermes (Ἑρμῆς) Zeus ile Pleiadların en genci olan Maia'nın oğlu. Arkadhia'nın güneyinde Kyllene Dağı'nda bir mağarada doğdu. Maia, bir gece yarısı, tanrı-

lar ve insanlar uyurlarken ona Zeus'tan hamile kalmıştı. Hermes ayın dördüncü gününde dünyaya geldi. Onun için, o gün, Hermes'e adanmıştı. Hermes doğar doğmaz, o sırada yeni doğanlara yapılması âdet olduğu üzere, onu sargılarla sardılar ve beşik yerine bir sepetin içine koydular. Ama Hermes, daha doğduğu gün olağanüstü bir erken gelişmişlik gösterdi; kıpırdıya kıpırdıya kendini sargılardan kurtarmanın yolunu buldu ve o sıralarda kardeşi Apollon'un çobanlık yaptığı ve Admetos'un sürülerini güttüğü Tesalya'ya kadar gitti. Apollon, Magnes'in oğlu Hymenaios'a olan aşkıyla uğraşıp, çobanlık görevini ihmal ederken, Hermes onun hayvanlarından bir kısmını çaldı. Çalınan hayvanlar, on iki inek, henüz boyunduruk görmemiş yüz düve ve bir boğaydı. Hermes daha sonra, çaldığı hayvanların herbirinin kuyruğuna bir dal bağlayarak (kimilerine göre de onlara tahta pabuçlar giydirerek), onları bütün Yunanistan'dan geçirip Pylos'ta bir mağaraya getirdi. Hermes bunları yaparken yalnızca bir tanık tarafından görülmüştü. Battos (bkz. *Battos*) adındaki bu yaşlı tanığı sussun diye satın almaya çalıştı. Hermes, çaldığı hayvanlardan ikisini Pylos'ta kurban etti ve herbir parçası bir tanrı için olmak üzere, bunları on iki parçaya ayırdı. Sonra, sürünün geri kalan kısmını saklayarak, Kyllene'deki mağarasına kaçtı. Oraya geldiğinde, girişte bir kaplumbağa buldu. Kaplumbağayı yakaladı, kabuğunun içini boşalttı ve boşluğun üzerine, kurban ettiği hayvanların bağırsaklarından yaptığı telleri gerdi; ilk lir işte böyle yapılmış oldu.

Bu sırada Apollon her yerde sığırlarını arıyordu. Sonunda, Battos'un hayvanların gizlendiği yeri gösterdiği Pylos'a geldi. Apollon'un, kuşların uçuşuna bakarak, kehanet yeteneği sayesinde bütün olup bitenleri bildiği de söylenir. Apollon bunun üzerine Kyllene Dağı'na gitti ve oğlunun hırsızlıklarını Maia'ya şikâyet etti. Ama Maia, ona ustaca kundaklanmış çocuğu gösterdi ve ona nasıl böyle bir suçlamada bulunabileceğini sordu. Bunun üzerine, Apollon Zeus'u çağırttı ve Zeus çocuğa, inkârlarına rağmen, çalınmış hayvanları geri vermesini emretti. Ancak Apollon, Kyllene'deki mağarada liri görmüş ve Hermes'in ondan çıkardığı sesleri duymuştu. Çalgının cazibesine kapılan Apollon, bu alet karşılığında sürülerini vermeye razı oldu.

Az bir süre sonra, Hermes bu şekilde elde ettiği sürüleri güderken, flütü (Pan flütü) icat etti. Apollon bu yeni müzik aletini de ondan satın almak istedi ve karşılığında Admetos'un sürülerini güderken kullandığı altın değneğini vermeyi önerdi. Ama Hermes, ondan ayrıca kendisine kehanet dersleri vermesini de istedi. Apollon pazarlığı kabul etti ve böylece altın değnek (kerykeion) Hermes'in alametleri arasında görülmeye başladı. Dahası, Apollon ona küçük çakıl taşlarından yararlanarak geleceği bilme sanatını da öğretti. Zeus son doğan çocuğunun becerikliliğinden ve yaptıklarından duyduğu mutlulukla, onu yalnızca kendi şahsına ve bir de Ölüler Diyarı tanrıları olan Hades'le Persephone'ye hizmet etmekle görevli haberci yaptı.

Hermes'in çocukluk dönemine ilişkin bu mitoslar, onun baş rol oynadığı yegane mitoslardır. O, çoğu kez efsanelerde ikincil bir karakter olarak, tanrıların temsilcisi, kahramanların koruyucusu vs. olarak ortaya çıkar.

Giganthomakhia'da (devlerle tanrıların savaşı), Hades'in taşıyanı görünmez kılan miğferini giyer. Bu miğfer sayesinde dev Hyppolytos'u öldürür. Tanrıların Aloadlarla savaşında Ares'i, bu iki devin onu kapattıkları bronz küpten kurtarır (bkz. *Aloadlar*). Typhon'a karşı savaşta Zeus'u buna benzer bir şekilde kurtaran da odur. Typhon, Zeus'un kol ve bacak tendonlarını bir ayı postunun içine saklamış ve bunu da Delphyne adında yarı yılan, yarı kadın bir ejderhanın korumasına vermişti. Hermes, Zeus'un tendonlarını canavardan çalmayı başardı. Düşmanı tarafından farkedilmeksizin, Pan'ın yardımıyla tendonları Zeus'un bedenine yeniden bağladı ve böylece onun yeniden savaşa katılabilmesini sağladı. Hermes bütün bu serüvenlerde işlere ustaca müdahale eder.

Başka yerlerde yalnızca tanrısal iradenin aracısı ve sözcüsüdür. Tufandan sonra Deukalion'a dileğini sormaya giden odur. Phriksos'la Helle'nin annesi Nephele, çocuklarını kurtaran altın postlu koçu ondan edinmiştir (bkz. *Phriksos* ve *Athamas*); Amphion lirini, Herakles kılıcını, Perseus Hades'in miğferini ve kendisini gökyüzüne taşıyan kanatlı sandaletleri ondan almıştır. Hermes Odysseus'u kurtarmak için iki kez müdahalede bulunur: Bir defasında, Kalypso'ya Odysseus'u bırakması ve onu Ithake'ye kadar götürebilecek güçte bir sal yapmasına yardım etmesi emrini ileterek (bkz. *Odysseus*); bir başka defa da, Kirke'nin yerinde, Odysseus'u büyülerden koruyacak ve arkadaşlarının uğradığı aşağılayıcı dönüşümden onu kurtaracak olan büyülü bitki *moly*'yi ona öğreterek (bkz. *Kirke* ve *Odysseus*). Hermes, ayrıca Ölüler Diyarı'nda Herakles'i gözetir ve Herakles Medusa'nın hayaletiyle çarpışmaya gireceği sırada yanılgısından dolayı onu uyarır (bkz. *Herakles*). Iphitos'un katli suçundan arınmak için kendisine kölelik edeceği kişiyi Herakles'e o bulur ve bu konuda Omphale'yle o pazarlık eder (bkz. *Herakles*). Hermes'in müdahalesine sahne olan en tanınmış macera, Hera'nın ineğe dönüştürülmüş olan Io'ya bekçilik etmekle görevlendirdiği Argos'un ölümüdür (bkz. *Io* ve *Argos*). Hermes'in karanlık lakabı Argeiphontes bu cinayetle açıklanmaktaydı ve "Argos'u öldüren" anlamına geliyordu. Keza, Zeus'a hizmet etmek ve Hera'nın öç almasını engellemek için küçük Dionysos'u Nysa Dağı'nda barınaktan barınağa taşıyan, sonra da onu Athamas'a götüren de odur (bkz. *Dionysos*). Nihayet, güzellik yarışması sırasında üç tanrıçaya (Hera, Aphrodite ve Athena) Phrygia'daki Ida Dağı'na dek eşlik etme görevi de ona verilmişti. Hermes üç tanrıçayı, yarışmada onlara hakemlik edecek ve böylece Troia Savaşı'na yol açan macerada kesin bir rol oynayacak olan Paris'e götürmüştür (bkz. *Paris*).

Hermes, ticaret ve aynı zamanda hırsızlık tanrısı olarak tanınıyordu. Tüccarlara rehberlik ediyordu. Suretlerine, kavşaklarda, yalnızca üst kısmı insan büstü şeklinde, ama alt kısım çok belirgin erkeklik organları taşıyan bir sütun olarak rastlanmaktaydı. Hermes çobanların da koruyucusuydu. Çoğu zaman omuzunda bir kuzu taşır halde temsil edilirdi ("Hermes Kriophoros" denilen tip). Hermes'in özel görevlerinden biri de ölenlerin ruhunu Ölüler Diyarı'na götürmekti. Bu görevi nedeniyle, Psykhopompos (Ruhların Yoldaşı) adını taşıyordu.

Efsanelerde birçok çocuğun babalığı Hermes'e atfedilir· Hermes'ten fark ettirmeden çalma sanatını miras alan, Odysseus'un büyükbabası Autolykos (bkz. *Autolykos*); Argonautlardan Eurytos; Diomedes'in kısrakları tarafından parçalanan Abdera şehrinin isim babası ve Herakles'in gözdesi Abderos (bkz. *Herakles*); Atina'da Herse'den dünyaya getirdiği Kephalos; ve nihayet, bazı karanlık geleneklerde Odysseus'a sadakatsizlik eden Penelope'den Arkadhia dağlarında dünyaya getirdiği söylenen ve babası gibi çobanların tanrısı olan Pan.

Hermes ayaklarında kanatlı sandaletler, başında geniş kenarlı bir şapka (*petasos*), elinde tanrısal habercilik görevinin simgesi olan kerykeion olduğu halde tasvir edilmekteydi.

Hermione (Ἑρμιόνη) Menelaos ile Helene'nin tek kızları (bkz. tab. 9). *Odysseia*'da gördüğümüz şekliyle en eski efsaneler, Menelaos'un onu giyaben Akhilleus'un oğlu Neoptolemos'la nişanladığını anlatmaktadır. Menelaos, Lakedaimon'a dönüşünde düğün törenini yaptı. Oysa, tragedya yazarlarının benimsedikleri versiyon oldukça farklıdır. Onlara göre Hermione, Troia Savaşı'ndan önce Menelaos tarafından Orestes'le nişanlanmıştır (mitograflar, Helene'nin kaçırılışı sırasında Hermione'nin dokuz yaşında olduğunu söylerler). Ama savaş sırasında Menelaos, sözünden dönerek kızını Troia'nın alınması için işbirliği gerekli olan Akhilleus'un oğluna vermişti (bkz. *Neoptolemos*). Savaştan sonra, Orestes nişanlısı (ya da bazılarına göre eşi; çünkü onunla halihazırda evlenmiş bulunuyordu) Hermione'yi, onu isteyen Neoptolemos'a bırakmak zorunda kaldı. Daha önce Orestes'le evlenmiş olan Hermione'nin bir başkasına vaat edilmesini açıklamak için, bu evliliğin Menelaos'tan habersiz gerçekleştirildiği anlatılır. Düğün, Menelaos Troia önlerinde bulunduğu sırada büyükbabası Tyndareos'un teşvikiyle yapılmıştı. Her ne olursa olsun, Hermione Orestes'le Neoptolemos arasında bir rekabet konusu haline geldi.

Neoptolemos'la Hermione'nin evliliği meyve vermedi. Neoptolemos, çocuklarının olmamasının nedenlerini Delphoi'a sormaya gittiği bir sırada Orestes onu öldürdü ya da bir ayaklanma sırasında Delphoililara öldürttü (bkz. *Orestes*). Orestes daha sonra Hermione'yle evlendi ve Tisamenos (bkz. *Tisamenos*) adında bir oğulları oldu.

Hermokhares (Ἡρμοχάρης) Keos Adası'ndan Ktesylla adında bir genç kızı (Alkidamas'ın kızı) Pythia Apollonu tapınağının önünde dans ederken görüp, ona âşık olan Atinalı genç. Bir elmanın üstüne, genç kızın kendisinden başka kimseyle evlenmeyeceğine Artemis'in huzurunda yemin ettiğine dair bir yazı yazdı (Akontios'un taktiğiyle karşılaştırınız, bkz. *Akontios*). Ktesylla, Hermokhares'in Artemis tapınağında ona doğru attığı elmayı gördü ve yerden alıp üzerindeki yazıyı yüksek sesle okudu; okur okumaz da yeminle bağlanmış oldu. Elmayı utanç içinde uzağa fırlattı. Ama Hermokhares gidip Ktesylla'nın babasını buldu ve ondan kızını istedi. Baba, kızını ona vermeyi kabul etti ve Apollon'u tanık gösterip kutsal defneye dokunarak kızını onunla evlendireceğine söz verdi.

Zaman geçti. Ktesylla'nın babası Alkidamas, açıkça ettiği yeminini unut-

tu ve kızını başkasıyla nişanladı. Nişan münasebetiyle genç kız Artemis'e kurban sunarken, Hermokhares tapınağa koştu. Genç kız Hermokhares'i gördü ve o an ona âşık oldu (Artemis böyle istemişti). Dadısının yardımıyla, Alkidamas'ın haberi olmaksızın, gizlice onunla kaçtı. İki âşık Atina'ya giderek orada evlendiler. Çok geçmeden Ktesylla'nın bir çocuğu oldu, ama tanrısal irade Ktesylla'nın çocuğunu dünyaya getirirken ölmesini istedi ve böylece babasının Apollon'a karşı işlediği suçun bedelini ona ödetti. Cenaze törenleri sırasında, orada hazır bulunanlar ölünün yattığı yerden bir güvercinin uçtuğunu gördüler. Ktesylla'nın cesedi kaybolmuştu. Hermokhares ve Keoslular kâhine danıştılar. Kâhin Aphrodite Ktesylla'ya bir kült adamalarını emretti: Ktesyella tanrısallık mertebesine ermiş ve yeni adı bu olmuştu.

Hermos (Ἕρμος) Amazonlara karşı çıktığı seferde Theseus'a eşlik eden soylu bir Atinalı. Theseus, dönüşünde Nikaia bölgesinde Pythopolis şehrini kurduğu zaman, bu yeni şehre yasalar vermesi için Hermos'u iki arkadaşıyla birlikte orada bıraktı.

Hero (Ἡρώ) Leandros'un âşık olduğu genç kız. Leandros onun uğruna, Sestos'la Abydos'u birbirinden ayıran boğazı geceleyin yüzerek geçiyordu (bkz. *Leandros*).

Herophile (Ἡροφίλη) Sibyllelerin ikincisi (bkz. *Sibylle*). Troas'ta, bir nympha ile Ida Dağı'nda çobanlık eden Theodoros adında ölümlü bir babadan dünyaya geldi. Herophile'nin asıl yurdu Marpessos şehridir. Ilk kehanetlerini, Troia'nın mahvının, Sparta'nın ekmeğini yemiş bir kadın yüzünden olacağını söyleyerek yaptı (çünkü Troia Savaşı'ndan önce doğmuştu). Herophile, daha sonra yeryüzünü dolaşarak Klaros'a, Samos'a, Delos'a, Delphoi'a gitti. Buralarda, yanında taşıdığı bir taşın üzerine çıkarak kehanetlerde bulundu. Troas'ta öldü. Mezarı, Smintheos Apollonu ormanında gösteriliyordu.

Herse (Ἕρση) Kekrops ile Aglauros'un üç kızından biri. Atina kral ailesindendir (bkz. tab. 19). Aglauros ve Pandrosos adlarında iki kız kardeşi vardı. Athena, küçük Erikhthonios'u onlara emanet etti (bkz. *Erikhthonios*). Herse, kız kardeşleriyle birlikte, çocuğun saklı durduğu sepeti açarak sır gözetmezlik suçu işledi. Athena ceza olarak onu delirtti ve Herse kendini Akropolis kayalıklarından aşağıya attı. Fakat, tek suçlu olarak Aglauros'u gösteren bir gelenek daha vardır. Bu geleneğe göre, Herse cezadan kurtulmuş ve Hermes tarafından baştan çıkarılarak, ondan Kephalos adında bir oğlu olmuştur. (Bu kahramanın diğer soy bağları için *Kephalos* maddesine bkz.).

***Hersilia** Romulus zamanından Romalı bir kadın kahraman. Sabin asıllıydı ve Romulus'un Romalıları tarafından kaçırılan bu ülke kadınlarının en soylularından biriydi. Plutarkhos'un aktardığı bir geleneğe göre Hersilia, kaçırılan Sabinler arasında tek evli olandı. Kocasının adı Hostilius'tu. Hostilius bu kaçırma olayı üzerine iki halk arasında patlak veren savaşta öldürüldü. Öte yandan, Hersilia'nın, Romulus'un yoldaşlarından biriyle (onun da adı Hostilius'tu) evlendiği ve ondan gelecekte kral Tullus Hostilius'un babası olacak olan Hostus Hostilius adında bir oğlu olduğu da anlatılır. Sabinlerle Romalılar arasındaki savaşta, Hersilia iki tarafı uzlaştırmaya çalışan ve barışı ge-

ri getiren en aktif arabuluculardan biri oldu.

Bir başka geleneğe göre, Hersilia Romulus'un karısıydı ve ona, Prima adında bir kız ve Aollius adında bir erkek çocuk verdi. Aollius, daha sonra Avilius olarak adlandırılmıştır. Hersilia, kocasının tanrılaştırılmasından sonra, semavi ateş tarafından çarpıldı ve o da tanrılar arasına çıkarılarak, orada *Hora Çuirini* adını aldı ve böylece Romulus'un kültüne bağlandı. (Romulus ölümünden sonra, tanrı Quirinus ile özdeşleştirilmiştir).

Hesione (Ἡσιόνη) Efsanelerde, her üçü de denizle ilişkili olan üç kadın kahramanın adı.

1. Birincisi, Aiskhylos'a göre, Okeanos kızlarından biri ve Prometheus'un karısıdır. Fakat, Hesiodos'un verdiği Okeanos kızları listesinde bunun adına rastlanmaz.

2. İkincisi, denizci Nauplios'un karısı ve Palamedes, Oiaks ve Nausimedon'un annesidir.

3. En ünlüsü, Troia kralı Laomedon'un kızıdır (bkz. tab. 3). Telamon'la evlendi ve ona bir oğul (Teukros) verdi. Evliliği çok özel şartlar içinde gerçekleşmişti. Laomedon, Poseidon'a (ve Apollon'a) Troia surlarını inşa etmeleri karşılığında ödemeyi vaat ettiği parayı vermeyince, buna öfkelenen tanrı, insanları yutan bir deniz canavarını ülkenin başına musallat etti. Kâhine danışıldı. Kâhin yanıt olarak, Poseidon'un öfkesini dindirmek için kralın öz kızının kurban olarak canavara sunulması gerektiğini bildirdi. Bunun üzerine, Hesione bir kayalığa bağlandı ve canavarın gelip onu yutmasını beklemeye başladı. Bu sırada Herakles Troas'a geldi ve ödül olarak atlarını kendisine vermesi şartıyla canavarı öldürmeyi krala önerdi. Laomedon bunu kabul etti, ama kızı kurtulunca ödülü vermekten kaçındı (bkz. *Herakles*). Herakles, bunun öcünü almak için yıllar sonra bir sefer düzenleyerek Troia'yı ele geçirdi. Surları ilk aşan Telamon oldu. Herakles de ödül olarak onu Hesione ile evlendirdi. Genç kız tutsaklar arasından, daha sonra Priamos adını alacak olan erkek kardeşi Podarkes'i seçti ve onu Herakles'ten satın alarak beraberinde Yunanistan'a götürdü.

Başka bir anlatıya göre ise, Telamon'dan hamile kalan Hesione bir gemiyle kaçarak Miletos'a gider, orada kral Arion tarafından karşılanır ve Trambelos adında bir erkek çocuk dünyaya getirir (bkz. *Arion* ve *Trambelos*).

Hesperisler ya da Hesperides (Ἑσπερίδες) "Günbatımı Nymphaları." Hesiodos'un *Theogonia*'sına göre, bunlar Gece'nin kızlarıdır. Ama daha sonraları onlara sırasıyla Zeus'un, Themis'in, Phorkys'in, Keto'nun ve nihayet Atlas'ın kızları denmiştir. Keza, yazarlar onların sayısı hakkında da hemfikir değildirler; genellikle bunlardan üçünün adını anarlar: Aigle, Erythia ve Hesperarethousa. Bu sonuncunun adı da bazen ikiye bölünür ve iki ayrı Hesperis için kullanılır: Hesperia ve Arethousa (bkz. *Herakles*).

Hesperisler uzakbatıda, Kutlular Adası'ndan pek uzak olmayan bir yerde, Okeanos kıyısında oturuyorlardı. Batı dünyası daha iyi tanındıkça, Hesperisler ülkesinin yeri de daha belirginleşti ve Atlas Dağı'nın eteklerinde olduğu söylendi.

Hesperislerin başlıca görevleri, bir zamanlar Hera ile Zeus evlenirken yapılan törende, Yer tarafından Hera'ya ar-

mağan edilen altın elmaların yetiştiği tanrılar bahçesini, Phorkys ile Keto'nun (ya da Typhon ile Ekhidna'nın) oğlu olan bir ejderhanın yardımıyla gözetip kollamaktı (bkz. *Herakles*). İçinden ambrosia fışkıran kaynakların çevresinde koro halinde şarkı söylerlerdi.

Hesperisler, Herakles döngüsüne bağlıdırlar (anılan maddeye bkz.): Kahraman, ölümsüzlük meyvalarını onların bahçesinden almaya gider; dolayısıyla, onun altın elmaları almaya gitmesi tanrılaşmasının önceden verilmiş bir işaretidir.

Hesperisler mitosunun Euhemerosçu yorumu şöyledir: Hesperisler yedi genç kızdılar (Atlas ve onun yeğeni olan Hesperis'in kızları). Bunların büyük koyun sürüleri vardı (burada hem "elmalar" hem de "koyunlar" anlamına gelen Yunanca μῆλα kelimesine dayanan bir kelime oyunu vardır). Hesperislerin komşusu olan Mısır kralı Bousiris, onların sürülerini çalmaları, kendilerini de kaçırmaları için üzerlerine haydutlar göndermişti. Herakles ülkeye gelince haydutları öldürdü, çaldıklarını geri aldı, Hesperisleri kurtardı ve onları Atlas'a geri verdi. Atlas da ödül olarak kahramana "almak istediği şeyi" verdi (elmaları mı, yoksa koyunları mı anlaşılmamaktadır) ve ayrıca, ona astronomi de öğretti (Atlas efsanesinin Euhemerosçu yorumunda, Atlas ilk astronom olarak geçer) (bkz. *Atlas*).

Hesperos (Ἕσπερος) Gece yıldızının genius'u. Atlas'ın oğlu ya da erkek kardeşi olarak geçer. Yıldızları gözlemlemek için Atlas Dağı'na ilk çıkan odur. Ama dağda bir fırtına onu alıp götürdü ve Hesperos hiçbir iz bırakmadan kayboldu. İyiliğinden ötürü onu seven insanlar, onun yıldıza dönüştüğünü düşündüler ve her akşam Gece'nin istirahatini getiren bu iyilik yıldızına Hesperos adını verdiler. Atlas efsanelerinin bu Euhemerosçu yorumunda Hesperos, Hesperis'in babası olarak geçer. Hesperis Atlas'la evlenerek, ondan Hesperisler adıyla tanınan kız çocuklarını doğurdu (bir önceki maddeye bkz.)

Helenistik yazarlar Hesperos'u, Romalıların Lucifer (sabah yıldızı) adını verdikleri yıldızla, yani Phosporos'la özdeşleştirirler.

Hestia (Ἑστιά) Ocak tanrıçası ve ocağın kişileştirilmiş şekli. Hestia, Kronos'la Reia'nın ilk kızları ve Zeus'la Hera'nın kız kardeşidir. Apollon ve Poseidon her ne kadar onun gönlünü çelmeye çalıştılarsa da, Hestia Zeus'tan ebediyen bakire olarak kalma hakkını elde etti. Zeus, ayrıca ona istisnai bir itibar bahşetti: Hestia, bütün evlerde ve tanrıların tapınaklarında özel bir külte sahip olacaktı. Diğer tanrılar dünyaya gidip geldikleri halde, Hestia sürekli olarak Olympos'ta kalmaktaydı. Ocak nasıl bir konutun odağı ise, Hestia da aynı şekilde tanrılar konutunun dini odağıydı.

Hestia, bu hareketsizliğinden ötürü efsanelerde hiçbir rol oynamaz ve kişisel bir tanrı olmaktan çok, soyut bir prensip olarak, ocak fikri olarak kalır.

Hiera (Ἱέρα) Telephos'un karısı. Yunanların Troia'ya karşı giriştikleri ilk seferde, Mysia çıkartması sırasında (bkz. *Akhilleus* ve *Telephos*) ülke kadınlarının başına geçerek işgalcilere karşı savaştı. Nireus tarafından öldürüldü.

Hiera'nın, güzellik bakımından Helene'yi geçtiği söylenir. Hiera'nın Telephos'tan, Tarkhon ve Tyrsenos adlarında iki çocuğu oldu.

Hieraks (Ἱέραξ) Şahin. Bu adı taşıyan iki kahraman vardır:

1. Bunlardan biri, Hermes'in Io'yu Argos'ta saklamasına engel olan ve bundan ötürü tanrı tarafından öldürülen bir boşboğazdır. Elimizdeki kaynaklar her ne kadar Hieraks'ın böyle bir cezaya çarptırıldığını söylemiyorsa da, onun aynı adı taşıyan kuşa dönüştürülerek cezalandırılmış olması muhtemeldir.

2. Bir başka Hieraks, Anadolu'nun kuzey kıyılarında, Mariandynler ülkesinde zengin bir toprak sahibiydi. Hieraks, Demeter'e ibadette kusur etmiyor, tanrıça da onun tarlalarına bolluk göndererek onu ödüllendiriyordu. Poseidon'un öfkesi, Troas'ta kıtlığa ve perişanlığa yol açınca (bkz. *Laomedon*), Troialılar Hieraks'tan yardım istediler. O da Troialılara bol miktarda arpa ve buğday vererek onları kıtlıktan kurtardı. Ne var ki, Poseidon onu insana dost, fakat diğer kuşlarca nefret edilen şahine dönüştürerek cezalandırdı.

Hilara (Ἱλαρα) Leukippos kızlarından (ya da Leukippidai) (bkz. *Leukippos*) biri, Phoibe'nin kız kardeşi.

Hilebie (Εἰλεβίη) Io'nun taliplerinden Phoroneus oğlu Lyrkos, Inakhos'tan, Zeus tarafından kaçırılan genç kızı arayıp bulması emrini alınca (bkz. *Io*) yola çıktı ve yeryüzünü boydan boya dolaştı, ama Io'yu bulamadı. Argos'a eli boş dönmekten de korktuğu için, Karia'da Kaunos'a yerleşti ve ülke kralının kızı Hilebie ile evlendi. Ancak bu evlilik dölsüz kaldı. Kâhin onu, karısına ihanet etmeye yöneltti (bkz. *Lyrkos*, 1). Lyrkos'un kayınpederi buna çok kızdı ve onu kovmaya kalkıştı, ama karısı ona sadık kaldı ve kayınpederini yenmesi için ona yardım etti.

Himalia (Ἱμαλία) Değirmenci kadın. Zeus'un, Titanlara karşı kazandığı zaferden sonra, bereketli bir yağmur şekline girerek birleştiği Rodoslu bir nympha. Himalia Zeus'a üç oğul verdi. Bunların adları, buğdayın hayat sürecinin üç safhasını çağrıştırıyordu: Spartaios (Ekici), Kronios (Olgunlaştırıcı) ve Kytos (belki "Ekmekçi" ya da harfiyen alındığında "Çukur"; belki, taneleri depolayıcı). Rodos Adası'nı suya boğan tufan sırasında, Himalia ile Zeus'un oğulları adanın yüksek yerlerine sığınarak kurtuldular.

Himeros (Ἵμερος) Aşk arzusunu temsil eden genius. Aphrodite'nin maiyetinde Eros'a yoldaşlık eder ve Olympos'ta Kharitler ve Mousalarla birlikte yaşar. Salt bir soyutlamadan ibaret olan Himeros, hiçbir efsanede yer almaz.

Lakedaimon'un oğlu Himeros için bkz. *Lakedaimon*.

Hippe (Ἵππη) Bu adı taşıyan kadın kahramanların en tanınmışı Kentauros Kheiron'un kızıdır. Hellen'in oğlu Aiolos tarafından baştan çıkarılıp hamile bırakılmıştı; hamileliğinin sonuna geldiğinde, babasından habersiz doğum yapmak için Pelion'a kaçtı. Ama babası onun peşine düştü. Bunun üzerine, Hippe çocuğunu gizlice doğurabilmek için tanrılara yalvarıp çare diledi. Tanrılar da onu at şeklinde bir takımyıldıza dönüştürdüler (ayr. bkz. *Melanippe*).

Hippo (Ἵππώ) Leuktres'te Skedasos adında bir adam yaşıyordu. Skedasos'un Hippo ve Molpia adlarında iki kızı vardı. Bu genç kızlar, Phrourarkhidas ve Parthenios adlarında iki Lakedaimonlu tarafından tecavüze uğradılar ve duydukları utançtan kendilerini astılar. Skedasos, Spartalılardan suçluların cezalandırılmasını istedi; bunu sağlayamayınca da, Sparta'yı lanetleyerek intihar etti. Epaminondas zamanında şehre

semavi gazabı çeken nedenlerden birinin bu lanet olduğu söyleniyordu.

Hippookrroe hakkında bkz. *Okrroe*.

Hippodameia (Ἱπποδάμεια) 1. Birçok kadın kahramanın adı. Bunların en ünlüsü, Elis'te Pisa kralı Oinomaos'un kızıdır (tab. 2). Annesinin adı konusunda gelenekler farklılık gösterir; bazen Pleiadlardan Sterope'nin, bazen de Danaidlerden Eurythoe'nin ya da Leukippos'un kız kardeşi Euarete'nin kızı olduğu söylenir. Hippodameia çok güzel bir kızdı ve onunla evlenmek için birçok talip çıkmıştı. Ne var ki Oinomaos kızını evlendirmek istemiyordu. Bazı versiyonlara göre, bir kâhin ona, ölümünün damadının elinden olacağını bildirmişti. O da bu yüzden damat istememekteydi. Başka bazı yazarlarsa, Oinomaos'un bizzat kendisinin Hippodameia'ya âşık olduğunu ileri sürerler. Hangi nedenle olursa olsun, Oinomaos kızının taliplerinden kurtulmak için bir taktik tasarlamıştı: Yapılacak bir araba yarışını kim kazanırsa kızını ona verecekti. Her talip genç kızı arabasına bindirecek, Oinomaos da kendi arabasıyla onlara yetişmeye çalışacaktı. Varış noktası, Korinthos'ta Poseidon tapınağıydı. Söylendiğine göre, Oinomaos rakiplerinin arabalarını ağırlaştırmak ya da sürücünün dikkatini dağıtmak için kızını onların arabasına bindiriyordu. Bu durumda, Oinomaos rakiplerinin arabasını geçmekte hiç zorluk çekmiyordu, çünkü son derece hızlı koşan atlara sahipti (bkz. *Oinomaos*). Böylece yarışı kazanan Oinomeos, kazandıktan sonra talibin kafasını kesiyor ve söylendiğine göre, çıkacak başka talipleri korkutmak için evinin kapısına asıyordu.

Hippodameia, Pelops'un geldiğini görünce bu genç adamın güzelliğine vuruldu; babasının arabacısı olan ve başka birçokları gibi kendisine âşık olan Myrtilos'un yardımını sağladı. Myrtilos, Oinomaos'un arabasındaki tekerlek civatalarını balmumundan civatalarla değiştirdi. Balmumundan civatalar yarış sırasında çok geçmeden parçalanarak ölümcül bir kazaya neden oldular (bkz. *Pelops*). Myrtilos'un yardımını elde etmek için, Pelops'un Hippodameia'yı bir geceliğine ona vermeyi vaat ettiği ya da Hippodameia'nın bizzat arabacıya böyle bir vaatte bulunduğu da söylenir.

Söylendiğine göre daha sonra, Pelops, Myrtilos ve Hippodameia hep birlikte arabayla yolculuk yaparlarken, Pelops'un biraz içecek su aramak için bir ara uzaklaşmasından yararlanan Myrtilos, Hippodameia'ya tecavüze kalkıştı. Pelops geri döndüğünde Hippodameia Myrtilos'u ona şikâyet etti ve o da Myrtilos'u denize attı. Fakat Pelops'un yokluğu sırasında Hippodameia'nın Myrtilos'u baştan çıkarmaya çalıştığı da söylenir. Myrtilos'un buna yanaşmaması üzerine, Hippodameia kocasının yanında ona iftira atar ve Pelops da onu öldürür. Myrtilos can verirken Pelops'un ocağına lanetler yağdırır. Pelopsoğulları'nın üzerine çöken felaketlerin kaynaklarından biri de budur (bkz. *Atreus*, *Thyestes*, *Agamemnon* ve tab. 2).

Pelops, Hippodameia'nın onuruna, Olympia'da, evlilik tanrıçası Hera adına bir bayram başlattı. Bu bayram her beş yılda bir kutlanıyordu.

Hippodameia ile Pelops'un çocukları konusunda gelenekler arasında farklılık vardır. Bazen altı oğuldan söz edilir: Atreus, Thyestes, Pittheus, Alkathoos, Pleisthenes ve Khrysippos. Bazen de

onlara, Atreus, Thyestes, Dias, Kynosouros, Korinthos, Hippalmos, Hippasos, Kleon, Argeios, Alkathoos, Heleios, Pittheus ve Troizen adlarında on üç erkek ile Nikippe, Lysidike ve Astydameia adlarında üç kız çocuk atfedilir. Kızların üçü de Perseus'un oğullarıyla evlenmiştir (bkz. tab. 32). Fakat Khrysippos genellikle Hippodameia'nın üvey oğlu olarak kabul edilir. Hippodameia, onu Atreus ile Thyestes'e öldürttü (bkz. *Khrysippos*). Pelops da, bunun öcünü almak için Hippodameia'yı öldürdü.

Khrysippos'un öldürülmesi bazen şu şekilde de anlatılır: Atreus ile Thyestes, Khrysippos'u öldürmeyi kabul etmedikleri için Hippodameia bu işi kendisi yapmaya karar verdi. Geceyi geçirmek üzere Pelops'un evinde bulunan Laios'un kılıcını bu amaçla kullandı ve kuşkuları Laios'un üzerine çekmek için de kılıcı Khrysippos'a saplanmış halde bıraktı. Ne var ki, Khrysippos öldürücü bir yara almasına rağmen ölmeden önce gerçeği söyleyebildi. Pelops, Hippodameia'yı kovdu ve Elis'ten sürdü. Bunun üzerine, Hippodameia Argolis'te Mideia'ya sığındı ve orada öldü. Sonraları, bir kâhinin buyruğu üzerine, Pelops onun küllerini Olympia'ya getirtti. Gerçekten de, kutsal alanda (Altis) Hippodameia adına yapılmış küçük bir tapınak bulunuyordu.

2. Hippodameia, aynı zamanda Adrastos'un (ya da Boutes'in) kızı ve Pirithoos'un karısının adıdır. Onun yüzünden Kentauroslarla Lapithler arasında çatışma çıkmıştır (bkz. *Pirithoos* ve tab. 1).

Bu adı taşıyan başka kadın kahramanlar için bkz. *Briseis* (asıl adı Hippodameia'ydı) ve *Phoiniks*.

Hippokoon (Ἱπποκόων) Oibalos'un Batia adında bir nymphadan olma gayrimeşru oğlu. Sparta asıllı olan Hippokoon, Tyndareos ile Ikarios'un üvey kardeşiydi (bkz. tab. 16). Yaşça daha büyük olan Hippokoon, babaları ölünce kardeşlerini ülkeden sürdü ve iktidarı ele geçirdi. Hippokoon'un on iki oğlu vardı (Hippokoonoğulları). Bunlar, iktidarı Tyndareos'la Ikarios'un elinden almasında babalarına yardım ettiler. Hippokoon'la oğulları şiddet yanlısı adamlardı. Fakat Herakles'in öfkesini üzerlerine çektiler. Herakles onlarla savaştı ve hepsini öldürdü (bkz. *Herakles*). Tyndareos'u yeniden Sparta tahtına oturttu. Bazı geleneklere göre, Ikarios Tyndareos'u krallıktan atmasında Hippokoon'a yardım etmiştir (bkz. *Ikarios*).

Hippokrene (Ἱπποκρήνη) Mousaların kutsal ormanından uzak olmayan Helikon Dağı'nda yaşayan Pegasos adlı at, bir gün bir kayaya çifte attı ve ayağının vurduğu yerden bir pınar fışkırdı (bkz. *Pegasos*). Pınara Hippokrene, At Pınarı adı verildi. Mousalar, şarkı söylemek ve dans etmek için Hippokrene pınarının çevresinde toplanırlardı. Bu pınarın suyunun, şairlere ilham sağladığına inanılıyordu.

Pausanias, Troizen'de yine Pegasos tarafından açılmış başka bir At Pınarı'nın daha varlığından söz eder.

Hippolokhos (Ἱππολόχος) 1. Bellerophontes ile Philonoe'nin (ya da Antikleia'nın) oğlu olan bir Hippolokhos, Lykialıların başında Troia önünde savaşmış olan Glaukos'un babasıdır (bkz. tab. 36).

2. Bir diğer Hippolokhos, Troialı Antenor'un oğlu ve Glaukos'la Akamas'ın kardeşidir. Troia'nın alınmasından sonra, onlarla birlikte Kyrene'ye yerleşti.

Hippolyte (Ἱππολύτη) Bu adı taşıyan kadın kahramanlar içinde en ünlüsü, Herakles'in, kemerini ele geçirmek için ülkesine gittiği Amazonlar kraliçesidir (bkz. *Herakles*). Bir Amazon olması itibarıyla Ares'in kızıydı. Annesi Otrere'ydi. Theseus'a karşı düzenlenen sefer, bazen bu Hippolyte'ye atfedilir (bkz. *Theseus*) ve hatta onun Hippolytos'un annesi olduğu söylenir (bkz. *Hippolytos*). Fakat genellikle, onun Herakles tarafından öldürüldüğü kabul edilir.

Hippolytos (Ἱππόλυτος) 1. Thesus'un, Amazon Melanippe ya da Antiope ya dahut Hippolyte'den bir oğlu oldu. Theseus çocuğunun adını Hippolytos koydu. Hippolytos av meraklısı ve kaba kuvvete dayanan işlere düşkündü. Bu huylar ona annesinden geçmişti. Bütün tanrılar içinde özellikle Artemis'e büyük bir saygı duyuyordu. Buna karşılık, Aphrodite'yi hiç sevmiyordu. Aphrodite, Theseus'un ikinci karısı Phaidra'nın yüreğinde bu genç adama karşı büyük bir aşk ateşi yakarak, hor görülüşünün öcünü acımasızca aldı. Phaidra kendini Hippolytos'a sundu, ama o bunu reddetti. Bunun üzerine, onun kendisini Theseus'a ihbar etmesinden korkan Phaidra, giysilerini parçaladı, odasının kapısını kırdı ve Hippolytos'un kendisine tecavüze kalkıştığını ileri sürdü. Theseus büyük bir öfkeye kapıldı, oğlunu kendi eliyle öldürmek istemediği için Poseidon'a başvurdu, çünkü Poseidon ona kendisinden dileyebileceği üç şeyi yerine getireceğine dair söz vermişti. Theseus'un yalvarması üzerine Poseidon, Hippolytos Troizen'de, deniz kıyısında, arabasını sürerken oraya bir deniz canavarı gönderdi; dalgalar arasından ansızın çıkıveren canavar atları ürküttü ve Hippolytos'un ölümüne neden oldu. Hippolytos, gemi azıya alan atların sürükledikleri arabadan düştü ve ayakları dizginlere takıldığından kayalara çarpa çarpa parçalandı. Yol açtığı kötülüğü öğrenen Phaidra da, kendini astı.

Artemis'in yalvarması üzerine Asklepios'un genç adama canını geri verdiği de rivayet edilir. Artemis daha sonra onu İtalya'ya, Aricia'daki (Nemi gölünün kıyısında) tapınağına götürür (bkz. *Diana*). Hippolytos, Aricia'da Diana'nın arkadaşı olan tanrı Virbius'la özdeşleştirilmiştir.

2. Hippolytos aynı zamanda bir devin adıdır. Gigantomakhia'da Hermes'le çatıştı ve Hermes, Hades'in giyeni görünmez yapan miğferinin yardımıyla onu öldürdü.

Hippomedon (Ἱππομέδων) Adrastos'un saflarında Thebai'a saldıran yedi önderden biri (bkz. *Adrastos*). En yaygın geleneğe göre, Talaos'un oğullarından Aristomakhos'un oğlu ve Adrastos'un da yeğeniydi (bkz. tab. 1). Çok uzun boylu olan Hippomedon, şehre saldırı sırasında Ismarios tarafından öldürüldü. Lerna'daki bir şatoda oturuyordu. Pausanias'ın yaşadığı tarihlerde bu şatonun yıkıntıları gösterilmekteydi. Hippomedon'un oğlu Polydoros, Alkmaion'la birlikte Thebai'ı alan Epigonoi'dan biridir (bkz. *Alkmaion*).

Hippomenes (Ἱππομένης) Megareus ile Merope'nin oğlu. Hippomenes için anlatılanlar, gelenekte Melanion'un hikâyesi olarak da geçer (bkz. *Melanion*). Hippomenes Atalante'yle evlenmek istiyordu. Oysa Atalante evlenmek niyetinde değildi. Bu nedenle, taliplerini kendisiyle yarışmaya zorlamakta ve yarışta geçtiklerini öldürmektey-

di. Bu durum, Hippomenes'in çıkagelip, Aphrodite'den aldığı üç altın elmayı koşu sırasında Atalante'nin önüne attığı güne kadar sürdü. Başvurduğu bu kurnazlık sayesinde Hippomenes yarışı kazandı (bkz. *Atalante*). Hippomenes de, Melanion gibi –aynı nedenle– aslana dönüştürüldü (bkz. aynı mad.). Kybele, Atalante ile Hippomenes'e acıdı ve onları aslan şekli altında arabasına koştu.

Hippotes (Ἱππότης) 1. Heraklesoğulları'ndan biri (bkz. *Heraklesoğulları*). Hippotes Herakles'in, Dryoplar kralı Phylas'ın kızı Meda'dan doğan oğlu Antiokhos'un soyundan gelir (bkz. *Phylas*). Antiokhos'un da yine Phylas adında bir oğlu olmuştu. Hippotes, işte bu Phylas'ın oğludur ve annesi Leipephile tarafından da Iolaos'un soyundandır (tab. 32). Hippotes, Heraklesoğulları'nın Peloponisos'a karşı düzenledikleri sefere Temenos'la birlikte katıldı (bkz. *Heraklesoğulları*). Fakat, Naupaktos'ta bulundukları sırada, Hippotes bir kâhini casus zannederek öldürdü. Bu olay, Apollon'un orduya öfkelenmesine neden oldu. Ceza olarak Hippotes on yıllığına sürgüne gönderildi.

Hippotes'in Aletes adında bir oğlu vardı (bkz. *Aletes*)

2. Hippotes, ayrıca Akastos tarafından sürülen Medeia ile Iason'u ülkesine kabul eden Korinthos kralı Kreon'un oğlunun da adıdır (bkz. *Iason*). Medeia Kreon'la kızını öldürünce, Hippotes onu Atina mahkemesinde adaletin huzuruna çıkardı, ama Medeia aklandı (bkz. *Medos*).

Hippothoe (Ἱπποθόη) Bu adı taşıyan kadın kahramanlar arasında, mitograflar özellikle Perseus'un oğlu Mestor (bkz. tab. 32) ile Pelops'un kızlarından biri olan Lysidike'nin kızını zikrederler. Hippothoe, Poseidon tarafından kaçırılarak Ekhinades adalarına götürüldü. Orada, Hippothoe'nin Poseidon'dan Taphios adında bir oğlu oldu. Taphios, Teleboasların kralı Pterelas'ın babasıdır (bkz. *Amphitryon*).

***Hirpi Soranî** "Soracte Kurtları" Roma'nın kuzeyindeki Soracte Dağı'nda (Soratte) korlar üzerinde çıplak ayakla dans ederek ayinler yapan rahipler. Bu "kurtlar" kardeşliğinin kökleri hakkında ilginç bir efsane anlatılmaktaydı. Bir gün Soracte sakinleri Dis Pater'e kurban sunarlarken ansızın kurtlar çıkageldiler ve kurbaların etlerini alevler arasından kapıp kaçtılar. Ayini icra eden rahipler kurtların peşine düştüler ve uzun bir kovalamadan sonra kurtların bir mağaraya girip kaybolduklarını gördüler. Mağaradan dışarıya öldürücü bir hava yayılıyordu. Bu koku o kadar zararlıydı ki, kurtları kovalayanları öldürmekle kalmadı, aynı zamanda bütün çevreye bir salgın hastalık yaydı. Kendisine danışılan kâhin, tanrıların öfkesini yatıştırmak için bölge sakinlerinin "kurtlar gibi davranmaları" gerektiğini, yani yağmayla yaşamalarını öğütledi.

Roma'nın Lupercus ritleriyle karşılaştırınız (bkz. *Lupercusler*).

Historis (Ἱστορίς) Alkmene'nin Herakles'i dünyaya getirmesi Hera'nın ve Eileithyia'nın büyüleri yüzünden engellendiği zaman, Alkmene'nin kurtulmasını sağlamak için Galinthias'ın (bkz. *Galinthias*) başvurduğu hile, yerel bir efsanede, bazen Thebaili kâhin Teiresias'ın kızı Historis'e atfedilir. Eileithyia ellerini kavuşturmuş bir halde kapının eşiğinde otururak Alkmene'yi bağlayan büyünün "çözülmesini" engellerken, Historis birden sevinç çığ-

lıkları atarak evden dışarı fırladı ve Alkmene'nin nihayet kurtulduğunu söyledi. Tanrıça ona inandı ve ölke içinde uzaklaştı. Böylece Alkmene ağrılarından kurtuldu ve Herakles'le Iphikles'i dünyaya getirebildi.

Homoloeus (Ὁμολωεύς) Niobe ile Amphion'un oğullarından biri. Thebai surlarının inşasında babasına yardım etti ve şehrin kapılarından birine adını verdi.

Homonola (Ὁμόνοια) Anlaşma'nın tamamen soyut, kişileştirilmiş hali. Olympia'da bir tapınağı vardı. Roma'da Concordia adıyla tanınıyordu. Resmi idelojide adı sık sık geçen bu soyutlamanın, özellikle bir ayaklanmanın yatışmasından ya da bir iç savaşın son bulmasından sonra, bunu belirtmek üzere paraların üstünde yer aldığı görülür. Capitolium'un eteğinde, Camillus tarafından ona adanmış olan ve Patrisyenlerle Plebler arasında nihayet sağlanmış olan uzlaşmayı simgeleyen bir tapınak bulunuyordu.

***Honos** Roma'da, Virtus'un cengâverlik erdeminin kişileştirilmiş hali olması gibi Honos da ahlaki erdemin kişileştirilmiş halidir. Honos'un Roma'da birçok tapınağı vardı.

Hopladamos (Ὁπλάδαμος) Bir Arkadia efsanesine göre, Reia küçük Zeus'u karnında taşırken, Kronos'un muhtemel saldırılarına karşı onu korumak için yanında bulunan devlerden biri.

Horalar ya da Horal (Ὧραι) Latince adları olan "*Horae*"nin, bozuk bir çeviriyle *Heures* (fr. "saatler")olarak çevrildiği, Mevsimlerin tanrıçaları. Horaların, günün saatlerini temsil eder olmaları ancak çok geç bir döneme aittir.

Horalar, Zeus'la Themis'in kızları ve Moiraların (Kader tanrıçaları) kardeşleridir (tab. 40). Üç tanedirler: Eunomia, Dike ve Eirene, yani Disiplin, Adalet ve Barış. Fakat Atinalılar onlara; Thallo, Aukso ve Karpo (bitkilerin yerden çıkması, boy atması ve meyve vermesi fikirlerini çağrıştıran üç isim) diyorlardı. Horalar çifte görünüşlüydüler: Doğa'nın tanrıçaları olarak bitkilerin hayat döngüsünü yönetiyorlardı; düzenin tanrıçaları (Themis'in –Adalet– kızları) olarak da toplumun devamlılığını sağlamaktaydılar.

Horalar Olympos'ta çeşitli roller oynarlar: tanrılar konutunun kapılarını gözetirler; bazen Hera'nın yetiştiricileri olarak geçerler, onun hizmetini görürler, arabasının atlarını çözerler. Aynı hizmeti Güneş için de yaptıkları görülür. Bundan başka, Kharitler gibi Aphrodite'nin takipçileridirler ve ayrıca Dionysos'un kortejinde ve Persephone'nin oyun arkadaşları arasında yer alırlar. Nihayet, ormanlar ve sürüler tanrısı Pan, onlarla birlikte olmaktan haz duyar.

Horalar genellikle, ellerinde bir çiçek ya da bitki tutan zarif tavırlı üç genç kız olarak tasvir edilirler. Fakat Horalar daha çok, kişilikleri belirsiz soyut varlıklar olarak ele alınmakta ve efsanelerde hemen hiçbir rol oynamamaktaydılar. Ancak geç tarihlere ait bir alegoride, Horalardan biri, Zephyros'un (Batı Rüzgârı, ilkbaharın has yeli) eşi olarak geçer. Ondan Karpos (Meyve) adında bir oğlu olduğu söylenir.

***Horatius** Roma efsanesinde üç Horatius (*Horatii*) vardır. Bunlardan hiç değilse biri tamamen mitolojik bir karakterken, diğer ikisi ise "tarihi" karakterler olarak tanıtılırlar.

1. Romalılarla Etrüskleri karşı karşıya getiren ve Brutus ile Arruns Tarquini-

us arasındaki mücadele yüzünden çıkmış olan savaşta, hem Romalıların hem de Etrüsklerin orduları büyük kayıplar verdiler ve iki düşmandan hangisinin savaşı kazandığı belli olmadı. Her iki ordu da Arsia Ormanı yakınlarındaki savaş alanında kamp kurdular. Bu sırada, ormandan tanrısal bir ses yükselerek: "Etrüksler bir kişi daha fazla kaybetti; Romalılar galiptir!" diye ilan etti. Paniğe kapılan Etrüskler kaçtılar. Etrüskleri kaçıran bu sesin sahibi Horatius'tu. Bu nedenle kahraman, Arsia Ormanı'nda onurlandırıldı.

2. Tek gözlü Horatius (Horatius Cocles) denen diğer bir Horatius, kısa bir süre sonra, Roma'yı Tiberis'in sağ kıyısına bağlayan yegâne köprüyü Etrüsklerin saldırılarına karşı tek başına savundu. Çarpışmalar sırasında kalçasından aldığı bir yara yüzünden topal kaldı. Capitolium'un eteğinde, Volcanal'de onun bir heykelini diktiler. Efsanenin asıl kaynağı, muhtemelen bu tek gözlü ve topal karakterin (belki de Vulcanus'un kendisi) heykelidir.

3. Nihayet, Roma'nın yiğitleri üç Horatiuslarla Alba'nın yiğitleri üç Curiatuslar arasındaki dövüşe, her ne kadar tarihsel bir olay gözüyle bakılırsa da bunun, Kelt efsanelerinde bir eşine rastlanan (G. Dumezil'in not bölümünde zikredilen eserine bkz.) çok eski bir inisiasyon mitosunun aktarımından ibaret olduğuna dair inandırıcı nedenler vardır.

***Hostius** Hostus Hostilius da denir. Albalılar tarafından Sabin ülkesine yerleştirilen Medullia kolonisine mensup bir Latin. Romulus'un hükümdarlığı sırasında Roma'ya yerleşmeye geldi. Sabinlerin kaçırılması sırasında Hersilia (bkz. *Hersilia*) ile evlendi ve ondan bir oğlu oldu (bu çocuk daha sonra kral Tullus Hostilius'un babası olacaktır). Hostius, Forum Ovası'nda Sabinlere karşı verilen savaşta, Roma ordusunun ön saflarında çarpışarak kendini gösterdi. Ilk düşen o oldu ve ölümü Roma saflarında panik yarattı. Fakat Iupiter Stator'un müdahalesi durumu yeniden düzeltti.

Hostius daha önce, Fidene'nin alınışı sırasında da ne kadar yiğit bir savaşçı olduğunu göstermiş ve defne dalından bir taçla ödüllendirilmişti. Bu taç, Roma'da, savaşta yararlık gösterenlere verilen ilk taçtır.

Hyadlar ya da Hyades (Ὑάδες) Pleiadlara (Ülker yıldız kümesi) çok yakın bir yıldız topluluğu. Ilkbahar yağmurları mevsiminde görünen Hyadların (adları "yağmak" anlamına gelen "ὗειν" kelimesini çağrıştırır) daha önceleri, Atlas ile –bazen Aithra, bazen de Pleione diye adlandırılan– bir Okeanos kızının çocukları olan nymphalar oldukları kabul ediliyordu. Hyadların babası olarak bazen Girit kralı Melisseus'un ya da Hyas'ın (bkz. *Hyas*) ya da Erethkheus'un ya da hatta Kadmos'un gösterildiği de olur.

Sayıları iki ile yedi arasında değişir. Onlara verilen adlar da çok değişkendir. Görünüşe göre, en çok kullanılan adlar şunlardır: Ambrosia, Eudora, Aisyle (ya da Phaisyle), Koronis, Dione, Polykso ve Phaio. Yıldıza dönüştürülmeden önce, "Nysa Nymphaları" adıyla Dionysos'a dadılık etmişlerdi (bkz. *Dionysos*). Ancak, Hera'dan korktukları için, baktıkları çocuğu Ino'ya emanet ederek, büyük anneleri Tethys'in yanına kaçtılar. Orada Zeus onları takımyıldıza dönüştürdü. Fakat, bu dönüşümden önce Medeia tarafından gençleştirildiler.

Öte yandan, erkek kardeşleri Hyas'ın (bkz. *Hyas*) ölümüne çok üzülen genç kızların intihar ettikleri ve bundan sonra takımyıldıza dönüştürüldükleri de rivayet edilir.

Hyakinthos (Ὑάκινθος) Hyakinthos çoğu zaman, Amyklas ile Diomede'nin oğlu ve baba tarafından Lakedaimon ile Sparta'nın torunu olarak gösterilir (bkz. tab. 21). Bu soy ağacına göre Oibalos'un (ya da bazı yazarlara göre Perieres'in) amcasıdır (bkz. *Perieres* ve *Oibalos*). Ama şairler bazen onu Oibalos'un oğlu olarak da görürler. Athenodoros tarafından aktarılan istisnai bir gelenekte Hyakinthos, Magnes'in oğlu Pieros ile Mousa Kleio'nun oğlu olarak geçer; ve Philammon ile Argiope adındaki bir nymphanın oğlu olan Thamyris'in, Hyakinthos'a âşık olduğu ve bu aşkın etkisiyle pederastiyi icat ettiği ileri sürülür.

Hyakinthos olağanüstü güzellikte bir erkekti ve Apollon ona âşık olmuştu. Birlikte disk attıkları bir gün, rüzgâr diskin yönünü saptırdı ya da disk bir kayaya çarparak geri döndü ve Hyakinthos'un başına vurup onu oracıkta öldürdü. Apollon, olaydan derin bir acı duydu ve dostunun adını ölümsüzleştirmek için, onun yarasından akan kanı "hyakinthe" adında yeni bir çiçeğe (dağ zambağı olabilir) dönüştürdü. Bu çiçeğin taç yaprakları, Apollon'un acılı haykırışlarını (AI) ya da genç adamın adının ilk harfini (Υ) anımsatan işaretler taşıyordu.

Bazı yazarlara göre, bu acıklı olayın gerçek sorumlusu, Hyakinthos'un aşkı konusunda Apollon'un talihsiz bir rakibi olan Zephyros'tur; her ikisinden de öç almak için diskin yönünü kasten o saptırmıştır. Bu iş bazen Boreas'a da atfedilir ve neden olarak onun da güzel Hyakinthos'a âşık olduğu söylenir.

Öte yandan, Apollodoros'un bahsettiği, Hyakinthides'in (Hyakinthoskızları) babası Lakedaimonlu Hyakinthos'u, Apollon'un âşık olduğu kahramanla özdeşleştirmemek gerekir. Zaten başka yerde ona rastlanmaz.

Hyakinthoskızları ya da Hyakinthides (Ὑακινθίδες) Atina'da, vatanın selameti için kurban edilen genç kızların adı. Bu konuda farklı iki gelenek vardır: Birincisine göre, Atina'ya yerleşmiş Lakedaimonlu Hyakinthos'un (bir önceki maddeye bkz.) kızlarıydılar ve sayıları dörttü: Antheis, Aigleis, Lytaia ve Orthaia. Minos'un Attike'ye karşı yürüttüğü savaş sırasında, bir salgın hastalık ve kıtlık ülkeyi kırıp geçirdi (bkz. *Minos* ve *Androgeus*). Eski bir kehanet uyarınca, Atinalılar genç kızları kurban ettiler. Ama bu hiçbir sonuç vermedi ve sonunda Atinalılar Minos'un şartlarını kabul etmek zorunda kaldılar (bkz. *Theseus*).

Başka bazı mitograflarsa, Hyakinthoskızlarını Erethkheus'un kızları Protogeneia ve Pandora ile özdeşleştirirler. Bu iki kız, Eumolpos yönetimindeki Eleusis orduları Atina'ya yaklaştıkları zaman, kefaret bedeli olarak kurban edilmelerini kendi istekleriyle kabul etmişlerdi (bkz. *Erethkheus* ve *Eumolpos*). Bunlara Hyakintides denmesinin nedeni, *Hyakinthos* adındaki bir tepede kurban edilmiş olmalarıydı.

Hyamos (Ὕαμος) Lykoros'un (ya da Lykoreus) (bkz. *Lykoreus*) oğlu. Deukalion'un kızlarından Melantheia ile evlendi. Ondan, Melainis (ya da Kelaino) adında bir kız çocuğu oldu. Melainis, Delphoi'a adını veren kahraman Delphos'u dünyaya getirdi (bkz. *Delp-*

hos), Hyamos Hya şehrinin kurucusu olarak geçer.

Hyas (Ὑας) Atlas'la Pleione'nin oğlu ve Pleiadlarla Hyadların kardeşi. Birgün Libye'de avlanırken öldürüldü (belki bir yılan tarafından sokularak, belki de bir aslan ya da bir yabandomuzu tarafından). Kız kardeşlerinden bir kısmı (geleneklere göre beş ya da yedi tanesi) kederden öldüler (ya da kendilerini öldürdüler) ve yıldızlara dönüştüler (*Hyadlar*) (ayr. bkz. *Pleiadlar*).

Hybris (Ὕβρις) Ölçüsüzlük ve Küstahlık'ın kişiselleştirilmiş hali. Koros'un (Doygunluk) annesi olarak geçer. Fakat sembol oyunu yoluyla Koros, Hybris'in babası olarak da düşünülür.

Hydne (Ὕδνη) Pallene bölgesi asıllı olan Skyllis'in kızı. Baba kız usta birer dalgıçtılar. Kserkses'in filosu Yunanistan'ı istilaya geldiği zaman, demirli gemilerin demir halatlarını kestiler ve böylece birçok gemi kıyıya vurarak parçalandı. Bu yararlığın ödülü olarak Amphiktyonlular Delphoi'da Skyllis ve Hydne adına birer heykel diktiler. Hydne'nin deniz tanrısı Glaukos'un sevgilisi olduğu da söyleniyordu.

Hyettos (Ὑηττος) Karısıyla birlikte yakaladığı bir âşığı öldürerek, bir zinanın öcünü kanlı bir şekilde alan ilk kişi. Hyettos Argos asıllıydı, kurbanı da Arisbas'ın Molouros adlı oğluydu. Hyettos bu cinayetin ardından yurdunu terketti ve Orkhomenos'ta Minyas'ın oğlu Orkhomenos'un yanında kendine sığınacak bir yer buldu. Orada kendi adını taşıyan bir köy kurdu.

Hygieia (Ὑγίεια) Sağlık'ın kişileştirilmiş hali. Çoğu zaman Asklepios'un kızlarından biri olarak düşünülür. Hygieia'ya ait herhangi bir mitos yoktur, yalnızca Asklepios'un maiyeti arasında yer alır.

Hylai (Ὕλαι) Herakles Dryoplarla savaştığı sırada, onların kralı Theiodamas'ı öldürmüş (bkz. *Herakles*) ve Theiodamas'ın çok yakışıklı bir genç olan oğlu Hylai'ye âşık olarak onu kaçırmıştı. Hylai, Argonautlar seferinde Herakles'e eşlik etti. Gemi Mysia'ya uğradığında, Herakles kendine kürek yapmak için (o zamana kadar kullandığı kürek kırılmıştı) ağaç kesmeye gittiği sırada, Hylai da ormandaki bir kaynaktan ya da Askanios Nehri'nden (ya da gölünden) su almakla görevlendirildi. Hylai'ın olağanüstü yakışıklılığını gören nymphalar, ölümsüzlük kazandırmak için onu kendilerine çektiler. Hylai'ın kaybolduğunu, herkesten önce Herakles ve Hylai ile birlikte karaya inen Polyphemos fark etti. Uzun zaman ona seslendiyse de hiçbir karşılık alamadı. Onunla birlikte Herakles'in haykırışları da bir yarar sağlamadı. Bu arada Argonautlar arkadaşlarını beklemeden demir alıp gittiler (muhtemelen Boreasoğulları'nın tavsiyesi üzerine; bkz. *Boreasoğulları*). Polyphemos orada, sonraları Prusa (Bursa) adını alacak olan Kios şehrini kurdu. Hylai'nin Mysialılarca kaçırıldığından kuşkulanan Herakles, onlardan rehineler aldı ve delikanlıyı aramalarını emretti. Mysialılar, her yıl kutladıkları bir bayram sırasında bu aramayı törensel bir şekilde sürdürdüler: Rahipler bir kafile halinde yakındaki dağa doğru yürüyor ve üç kere "Hylai" diye bağırıyorlardı.

Hylaios (Ὑλαῖος) Atalante'yi kaçırmaya çalışan Arkadialı Kentauroslardan biri (bkz. *Atalante*). Hylaios, genç kızın taliplerinden Milanion'u ağır bir şekilde yaraladı, ama kendisi de Atalante'nin attığı bir okla öldü.

Bir başka gelenekte ise, Hylaios'un,

Kentauroslarla Lapitliler arasındaki savaşa katıldığı ve Atalante tarafından değil, Theseus ya da Pholos'taki çarpışma sonucunda Herakles tarafından (bkz. *Herakles*) öldürüldüğü anlatılır.

Hyllos (Ὕλλος) Herakles ile Deianeira'nın oğlu (hiç değilse, en genel kabul gören geleneğe göre) (bkz. tab. 11 ve 12). Herakles, Lydia'da Hermos (Gediz) Nehri'nin kolu olan bir nehirden esinlenerek oğluna bu adı vermiş olsa gerektir. Nitekim bu nehir adını Yer'in oğlu olan ve bir taşkın sırasında kemikleri gün yüzüne çıkan Hyllos adlı bir devden almıştı. Herakles bu nehri Omphale'ye kölelik ettiği dönemde tanımıştı. Ancak bu geleneğin alışıldık kronolojiyi hesaba katmadığı görülüyor. Çünkü genellikle kabul edildiği üzere Hyllos, Herakles'in Lydia'ya sürgün gitmesinden çok önce doğmuştur (bkz. *Herakles*).

Bazı mitograflarsa Hyllos'u, Herakles'le Omphale'nin oğlu olarak gösterirler. Fakat bu sıradışı bir versiyondur. Aynı şekilde sıradışı ve geç dönemde ortaya çıkmış görünen bir başka efsane de, Hyllos'un Herakles ile Melite'nin aşklarından doğduğunu ileri sürer. Herakles, Phaiaklar ülkesinden bir nympha olan Melite'yle, oğullarını öldürdükten sonra bu ülkeye sürgün gittiği zaman beraber olmuştu (oysa, geleneksel versiyonda mitograflar böyle bir sürgünden bahsetmezler). İşte bu Hyllos, daha sonra, bir Phaiaklar topluluğunun başında Illyria'ya bir koloni kurmaya gitti. Fakat, orada bir sığır sürüsü yüzünden çıkan bir kavgada öldürüldü. Hyllos, Eperios'taki Hylleisler adını vermiştir.

Genellikle, Hyllos'un Deianeira'dan –Herakles'le evliliğinin ilk yıllarında– Kalydon'da dünyaya geldiği kabul edilir. Keyks'in yanında geçen sürgün döneminde Hyllos artık büyümüştü (bkz *Herakles*). Nitekim, Herakles ölürken ona Iole ile evlenmesini vasiyet etti (bkz. aynı madde ve *Heraklesoğulları*). Eurystheus'un kininden kaçmak için Attike'ye sığınmak zorunda kaldıkları zaman, Hyllos'un çevresinde toplandılar ve de kahraman (hiç olmazsa bazı yazarlara göre) Eurystheus'u kendi eliyle öldürdü (bkz. *Heraklesoğulları*). Daha sonra, Hyllos büyükannesiyle beraber (bkz. *Alkmene*) Thebai'a gidip yerleşti. Herakles'in çocuklarının Peloponisos'a "dönüş"ünü gerçekleştirmeye çalıştı. Ne var ki, bir kâhinin sözlerini yanlış yorumlaması yüzünden (bkz. *Heraklesoğulları*) Ekhemos (bkz. *Ekhemos*) tarafından teke tek dövüşte öldürüldü. Hyllos, Herakles'in ölümünden sonra, Dorların kralı Aigimios tarafından evlat edinilmişti. Bu nedenle, üç Dor kabilesinden birinin isim babasıdır.

Hylonome (Ὑλονόμη) Kentauros Kyllaros'un karısı. Pirithoos'un düğününde, Lapitlilerle Kentauroslar arasında çıkan kavgada, Kentauros Kyllaros öldürülünce, Hylonome ölen eşinin ardından yaşamak istemediği için, onu öldüren aynı okla hayatına son verdi.

Hymenalos (Ὑμέναιος) Düğün alayını yöneten tanrı. Görünüşe bakılırsa, başlangıçta düğün şarkısının (hymeneus) kişileştirilmiş şekliydi (tanrı *Iakkhos*'la karşılaştırınız).

Kökeni konusunda gelenekler arasında farklılık vardır. Bazen, onun bir Mousa (Kalliope, Klio ya da Ourania) ile Apollon'un, bazen Dionysos'la Aphrodite'nin oğlu olduğu söylenir. Bazen de babasının Magnes ya da Pieros olduğu ileri sürülür.

Evlenme törenlerinde Hymenaios'un adının anılma nedenini açıklamak için birçok mitos uydurulmuştur. Örneğin, Hymenaios'un olağanüstü güzellikte genç bir Atinalı olduğu anlatılır. O kadar güzeldi ki, görenler çoğu kez onu bir genç kız sanıyorlardı. Orta halli biri olmasına rağmen, soylu bir Atinalı genç kızı seviyor ve onunla evlenebileceğini hiç ummadığı halde, onu her yerde uzaktan izliyordu. Tutkusunu tatmin için elinde bir tek bu çare vardı. Bir gün, soylu genç kızlar Demeter'e kurban sunmak üzere Eleusis'e gitmiş oldukları sırada ansızın korsanların saldırısına uğradılar. Korsanlar bütün kızları ve bu arada, kadın sandıkları Hymenaios'u kaçırdılar. Uzun bir yolculuktan sonra ıssız bir kıyıya vardılar. Korsanlar uykudayken, Hymenaios onların hepsini öldürdü ve genç kızları güvenlik içinde bırakarak tek başına Atina'ya gitti. Sevdiği kızla evlenmesine izin verilmesi şartıyla genç kızları geri getirmeyi önerdi. Pazarlık sonuçlandı ve genç kızlar ailelerinin yanına döndüler. Bu kahramanlığın hatırası olarak, Hymenaios'un adı her düğünde, uğur getireceği düşüncesiyle anılır oldu.

Başka bir efsane, Hymenaios'un düğün törenlerindeki rolünü farklı bir şekilde açıklamaktadır. Buna göre, Hymenaios Magnes'in oğlu ve çok usta bir müzisyendi. Dionysos ile Althaia'nın düğününde, tören sırasında şarkı söylerken öldü. Hatırasını ebedileştirmek için, bundan böyle her düğünde onun anılmasına karar verildi.

Buna benzer bir başka efsanede de, Hesperos'un (bkz. *Hesperos*) olağanüstü güzellikteki Hymenaios'a âşık olduğu anlatılır. Ariadne ile Dionysos'un düğününde şarkı söylerken birdenbire sesini kaybetti. Bunun anısına, her düğünde onun "Hymeneus şarkısı" söyleniyordu.

Bazen de, Hymenaios'un kendi düğünü yapılırken ölen çok yakışıklı bir delikanlı olduğu söylenir. Bu nedenle, adı düğün törenleriyle özdeşleşmiştir. Yine söylendiğine göre, Asklepios onu, çok geçmeden, yeniden hayata döndürmüştür.

Bütün bu efsaneler, Apollon'un, Thamyris'in ve Hesperos'un (nitekim Hymen, Akşam Yıldızı doğduğu zaman gerçekleşir) âşık oldukları Hymenaios'un güzelliği konusunda birleşirler.

Hymenaios için kullanılan semboller, meşale (Hymen meşaleleri) çiçeklerden yapılmış bir taç ve bazen de bir flüttür (düğün alayına eşlik eden flütler gibi).

Hymnos. (Ὕμνος) Phyrigialı bir çoban. Hymnos, Artemis'in aşkı tanımak istemeyen bir yoldaşı olan Nympha Nikaia'ya âşıktı. Sonunda tutkusunu Nikaia'ya açıklamaya karar verdi, ama kızan Nikaia onu bir okla öldürdü. Bütün doğa, hatta aşk diye bir şey tanımayan Artemis bile Hymnos için ağladı (bkz. *Nikaia*).

Hyperborealılar ya da Hyperboreloi (Ὑπερβόρειοι) Uzak kuzeyde, "Kuzey Rüzgârı'nın ötesinde" (Boreas'ın (Poyraz) üfürdüğü noktanın ötesinde) oturan efsanevi bir halk. Hyperborealıların efsanesi, Apollon efsanesine bağlıdır.

Apollon doğduktan sonra, babası Zeus ona Delphoi'a gitmesini emretti; ama tanrı, kuğular koşulu arabasıyla önce Hyperborealılar ülkesine giderek bir süre orada kaldı. Ve ancak ondan sonra, görkemli bir şekilde Delphoi'a geldi (bkz. *Apollon*). Apollon, yıldızların tam bir devir yaparak yeniden aynı konuma

geldikleri süre olan her on dokuz yılda bir, Hyperborealıların ülkesine dönüyor ve orada ilkbahar ekinoksuyla Pleiadların (Ülker yıldız kümesi, ayrıca bkz. *Pleiadlar*) çıktığı zaman arasında her gece, lirinin eşliğinde, kendi bestelediği ezgileri seslendiriyordu.

Zeus'un, oğlu Asklepios'u (bkz. *Asklepios* ve *Apollon*) öldürmekte kullandığı yıldırımın zanaatkârları olan Kyklopsları katlettiğinde, Apollon öç almakta kullandığı oku Hyperborealıların başkentlerinin ortasındaki büyük yuvarlak tapınağına sakladı. Bazıları, olağanüstü büyüklükteki bu okun, kendi kendine uçup gökyüzünde Yay Burcu'nu oluşturduktan sonra oraya geldiğini söylerler. Yine söylendiğine göre, Abasis adında bir Hyperborealı, bu okla taşınarak, hiç yemek yemeden dünyayı bir uçtan öbür uca katetmişti; bu büyülü ok, yolda ona gerekli her türlü besini sağlamıştı.

Efsane, Apollon kültünün bazı uygulamalarının kurucularının Hyperborealılar olduğunu söyler. Leto, Hyperborealılar arasında doğup, çocuklarını dünyaya getirmek için oradan kalkıp Delos'a geldiği gibi, Delos'ta tapınılan Apollon'a ait bazı "kutsal eşyalar" da Hyperborea'dan gelmedir. Bu konuda Herodotos'un aktardığı birbirinden farklı iki gelenek vardır: Bunlardan birine göre, bu "kutsal eşyalar", buğday samanlarına sarılı olarak Hyperokhe ve Laodike adlarında iki genç kız tarafından ve yolculuk sırasında beş koruyucu hizmetkâr refakatinde Delos'a getirilmişlerdir. Delos'ta ölen bu kızlara, burada tanrısallık atfedilmekteydi. Öteki geleneğe göre ise, "kutsal eşyalar" Hyperborealılar tarafından komşuları Skythialılara emanet edilmiş ve batıya doğru, komşudan komşuya geçe geçe Adriyatik kıyılarına ulaşmışlardır Bunlar daha sonra, yine şehirden şehire geçerek güneye doğru yol aldılar. Epeiros yoluyla Yunanistan'a girerek Dodone'ye vardılar ve buradan hareketle, Yunanistan karasını boydan boya geçerek, Euboia'da Karystos'a ulaştılar. Oradan da adadan adaya geçerek Tenos'a ve nihayet yolculuklarının son durağı olan Delos'a geldiler.

Öte yandan, Arges ve Opis adlarında iki Hyperborealı genç kızın, Apollon'la Artemis'in doğumları sırasında "tanrıçalar" (yani Leto ve Eileithyia) ile birlikte Delos'a geldikleri ve Leto'nun çabuk ve kolay bir doğum yapması için Eileithyia'ya sungular getirip sunduklarını da anlatılmaktaydı.

Hyperborealılar Delphoi'da da rol oynamışlardır. Hatta, rivayete göre, oradaki kehanet merkezini, Apollon'un ilk kâhini olan ve kehanetlerde heksametre (Yunan nazım ölçüsü) kullanımını ilk kez akıl eden Olen adında bir Hyperborealı kurmuştur. Galatların Delphoi'a karşı girişimleri sırasında, düşmanı dehşete düşüren çeşitli mucizevi müdahalelerin yanısıra, silahlı iki hayalet de ortaya çıkmıştı. Bunlar, Hyperokhos ve Laodokos adlarında iki Hyperborealı kahramandan başkası değildi (bu isimler, yukarıda Delos efsanesinde adları geçen Hyperborealı iki genç kızın adlarını çağrıştırmaktadır).

Hyperborealılar, *Perseus* ve *Herakles* efsanelerinde de (en azından Hesperislerin bahçesini Uzak Kuzeyde gösteren versiyonda) görülürler (bkz. *Herakles*). Fakat özellikle klasik devirden itibaren, Hyperborealılar ülkesini, iklimi son derece yumuşak, son derece ılımlı bir ideal bölge, gerçek bir ütopya ülkesi ola-

rak hayal etmekten hoşlananlar oldu. Orada, toprak yılda iki kez ürün veriyordu. Ülke sakinlerinin hoş âdetleri vardı. Açık havada, kırlarda ve kutsal ormanlarda yaşıyorlardı; ömürleri de çok uzundu. Yaşlılar, hayattan beklediklerini yeterince aldıkları zaman neşe içinde, başlarında çiçekten taçlar olduğu halde, bir yarın kenarından kendilerini denize atmakta ve dalgalar arasında mutlu bir ölüme kavuşmaktaydılar. Ayrıca, Hyperborealılara büyücülük bilgisi de atfedilir. Havada uçabilmekte, hazineler bulabilmekte vs. idiler. Pythagoras, Hyperborea Apollonu'nun bir tecessümü olarak kabul ediliyordu.

Hyperion (Ὑπερίων) Bir Titan, Ouranos ile Gaia'nın oğlu (bkz. tab. 8, 10, 20). Kız kardeşi Titanid Theia ile evlenen Hyperion, Güneş'i (Helios), Ay'ı (Selene) ve Şafak'ı (Eos) dünyaya getirdi.

Bazen, Hyperion adı bizzat Güneş için kullanılır. Bu ad, üstünden giden (Yerin) anlamına gelmektedir.

Hypermestra (Ὑπερμήστρα) 1. Bütün Danaos kızları (bkz. *Danaos*) arasında kocasının (Linkeus) canına kıymayan tek Danaos kızı. Hypermestra (ya da Hypermnestra), bu konuda babası Danaos'un emirlerine uymadığı için, onun tarafından mahkemeye verilmiş, ama anlaşıldığına göre Argoslular tarafından aklanmıştır. Hypermestra, kendisine Abas adında bir çocuk veren kocasıyla birlikte ülkeyi terketti. Aiskhylos kayıp bir tragedyasında, Hypermestra'nın Yargılanmasını işlemiştir.

Danaos kızı Hypermestra, aynı adı taşıyan diğer iki kadın kahramanla karıştırılmamalıdır.

2. Bunlardan biri, Thestios ile Eurythemis'in kızı ve Althaia ile Leda'nın kız kardeşidir (tab. 24).

3. Diğeri ise, Thespios'un (ya da Thestios'un, bkz. *Thestios*) kızı ve Amphiaraos'un annesidir (bkz. tab. 1).

Hyperokhos (Ὑπέροχος) Delphoi'u Galatlara karşı Laodokos'la birlikte koruyan iki doğaüstü yaratıktan biri (bkz. *Hyperborealılar*). Başka bazı kahramanlar ve bu arada Oinomaos'un (bkz. *Oinomaos*) babası da aynı adı taşır.

Hypnos (Ὕπνος) Uyku'nun kişileştirilmiş hali. Gece ile Erebos'un (ya da Astreus'un) oğlu ve Thanatos'un (Ölüm) ikiz kardeşidir. Hypnos, hiçbir zaman salt soyutlama safhasını aşamamıştır. Homeros onun Lymnos'ta oturduğunu söyler. Daha sonraları, Hypnos'un yeri daha derinlere indirildi. Vergilius'a göre bu yer Ölüler Diyarı'ndaydı, Ovidius ise bunun Kimmerler ülkesinde olduğunu söyler ve Hypnos'un, içinde herkesin uyuduğu büyülü sarayının ayrıntılı bir tasvirini yapar. Hypnos çoğu zaman kanatlı bir varlık olarak gösterilir; karaları ve denizleri hızla aşar ve canlıları uyutur. Onun adına tek bir efsane bağlanabilir: Endymion'a âşık olan Hypnos, sevgilisinin gözlerine aralıksız bakabilmesi için ona gözleri açık uyuyabilme yeteneğini vermişti.

Hypsikreon (Ὑψικρέων) Theophrastos'un anlattığına göre, Hypsikreon adındaki bir Miletoslu'nun Promedon adında Naksoslu bir dostu vardı. Bir gün Promedon dostunun evindeyken, Miletoslu'nun karısı Neaira ona âşık oldu. Neaira, kocası yanında olduğu sürece bu tutkusunu gizledi, ama Hypsikreon'un evde olmadığı bir gün Promedon Miletos'a geldi. Neaira bundan yararlanarak aşkını açıkladı. Promedon konukluğun kutsal vecibeleri-

ni öne sürerek onu dinlemeyi reddetti. Bunun üzerine, Neaira hizmetçileri vasıtasıyla kendisini konuk odasına kapattırdı ve öyle şeyler yaptı ki, sonunda konuk onun her isteğini yerine getirmek zorunda kaldı. Olup bitenlerden korkuya kapılan Promedon, ertesi gün Naksos'a dönmek üzere yola çıktı; Neaira da onun ardısıra gitti. Hypsikreon macerayı öğrenince karısını geri istedi. Neaira, Naksos'taki Prytaneus tapınağına sığınarak kocasıyla birlikte gitmeyi reddetti. Naksoslular, Hypsikreon'a karısını ikna etmesini salık verdiler, ama onu sığındığı yerden almak için herhangi bir şekilde zor kullanmaya kalkışmasını yasakladılar. Hypsikreon, kendini Naksoslular tarafından aşağılanmış saydı ve Miletosluları onlara savaş ilan etmeye razı etti.

Hypsipyle (Ὑψιπύλη) Thoas ile Myrina'nın kızı ve baba tarafından Dionysos ile Ariadne'nin torunu (bkz. *Ariadne* ve *Thoas*). Anne tarafından da Kretheus ve dolayısıyla Aiolos soyundan gelir (bkz. tab. 4). Lemnoslu kadınların bütün erkekleri öldürmeye karar verdikleri tarihte, Thoas Lemnos Adası'nda hüküm sürüyordu. Aphrodite kültünü ihmal eden Lemnoslu kadınlar, tanrıça tarafından cezalandırılarak berbat bir koku salar olmuşlardı. Kocaları onları kendi başlarına bırakıyor, tutsak ya da yabancı kadınların peşine düşüyorlardı. Adanın kadınları da, bunun öcünü almak için bütün erkekleri katlettiler. Yalnızca Hypsipyle, babasını öldürmeye razı olmadı ve kıyım gecesi onu bir sandıkta sakladı (bazı yazarlar, Hypsipyle'nin, babasını Dionysos heykelinin süsleriyle giydirip, sabahleyin, geceki cinayetlerden sonra arındırmak istediği tanrıymış gibi göstererek denize götürdüğünü söylerler). Hypsipyle, babasını bu öngörülmemiş seferde denize saldı ve Thoas sonuçta kurtulmuş oldu (bkz. *Thoas*).

Hypsipyle, eski kralın kızı olduğu için Lemnoslu kadınlar tarafından kraliçe seçildi. Argonautlar, işte bu sırada Lemnos'a çıktılar. Bazı yazarlara göre, Argonautlar Lemnoslu kadınlar tarafından konukseverlikle karşılanmış; bazılarına göreyse adalı kadınlar, elde silah önce onların karaya çıkmalarına karşı koymak istemişlerdir. Ama kahramanlar onlarla birleşmeye söz verince kadınlar yumuşadılar. Hypsipyle böylece Iason'un metresi oldu. Thoas'ın (resmen ölü olarak kabul ediliyordu) ve katledilen bütün Lemnoslu erkeklerin onuruna iki cenaze töreni oyunu düzenledi.

Iason'la aşklarından Hypsipyle'nin iki erkek çocuğu oldu: *Ilias*'ta adı geçen Euneos bkz. *Euneos*) ile Nebrophonos (ya da Nephronios) ya da bazen büyükbabasıyla aynı adı taşıyan Thoas (tab. 13).

Daha sonra, Argonautların ayrılışının ardından, Lemnos kadınları Hypsipyle'nin babasını öldürmeyip kurtardığını öğrendiler ve ihanet saydıkları bu davranışından dolayı onu öldürmek istediler. Ama Hypsipyle gece gizlice kaçtı ve korsanlar tarafından kaçırılarak Nemea kralı Lykourgos'a köle olarak satıldı. Lykourgos'la karısı Eurydike'nin hizmetine giren Hypsipyle, kralla kraliçenin oğulları küçük Opheltes'e bakmakla görevlendirildi. Ama, Yedi Önder oradan geçerlerken, Hypsipyle'den susuzluklarını giderecek bir kaynak göstermesini istediklerinde, Hypsipyle gözetimini bir an için gevşetti ve Opheltes canavar bir yılan tarafın-

dan boğuldu (bkz. *Arkhemoros* ve *Amphiaraos*). Öfkelenen Eurydike ile Lykourgos, Hypsipyle'yi öldürmek istediler. Ama tam bu sırada Hypsipyle'nin annelerini aramakta olan iki oğlu, Euneos'la Genç Thoas çıkageldiler. Yedilerden biri olan Amphiaraos, gençlerin taşımakta oldukları ve bir zamanlar büyükbabalarına Dionysos tarafından armağan edilmiş olan altın asma dalı sayesinde ana oğulların birbirlerini tanımalarını sağladı. Dahası, Amphiaraos Eurydike'yi yatıştırdı ve Hypsipyle'nin oğullarıyla birlikte Lemnos'a geri dönmesine izin vermesini sağladı. Euripides'in, kısmen kayıp *Hypsipyle* tragedyasında benimsediği versiyon budur. Euripides ayrıca, Hypsipyle'nin çocuklarından nasıl ayrı düştüğünü açıklamak için, çocukların doğumlarından bir yıl sonra (çünkü ikiz kardeştiler) babaları yola çıkarken, onunla birlikte *Argo*'ya bindiklerini tasavvur etmiştir. Çocuklar daha sonra Orpheus tarafından Trakya'ya getirilerek büyütülmüşler ve büyükbabaları Thoas'ı da burada bulmuşlardı. Bu romanesk maceraların ilk efsaneye ait olmadıkları, salt edebi kurmacadan ve ikincil kombinasyonlardan ibaret oldukları aşikârdır.

Hyrieus (Ὑριεύς) Lykoslu Nykteus'un ve bazı geleneklere göre Orion'un babası. Kendisi de, Poseidon'la Pleiad Alkyone'nin oğludur. Boiotia'da Hyria şehrini kurarak orada hüküm sürdü. Karısı Nympha Klonia'ydı (bkz. tab. 25).

Geç döneme ait efsaneler Hyrieus'u yaşlı bir çiftçi olarak gösterirler. Bu yaşlı çiftçi, Zeus, Hermes ve Poseidon'u kulübesine buyur edip ağırladı. Onlar da, Hyrieus'u ödüllendirmek için bir dileğini gerçekleştireceklerini söylediler. Bunun üzerine Hyrieus onlardan bir oğul istedi. Tanrılar, yaşlı adamın kendileri için kurban ettiği sığırın derisine işeyerek ona bir oğul verdiler. Bu çocuk Orion'du (bkz. *Orion*).

Bazı geleneklere göre, Trophonios ve Agamedes, hayatlarına mal olan ünlü hazine binasını Hyrieus için yapmışlardı (bkz. *Agamedes*).

Hymetho (Ὑρνηθώ) Temenos'un kızı ve Deiphontes'in karısı (bkz. *Deiphontes* ve tab. 12). Hyrnetho, Euripides'in *Temenides* adlı kayıp tragedyasınm kadın kahramanıdır.

Hades : *Il.*, IV, 59; V, 395 ve dev.; IX, 569 ve dev.; XV, 187 ve dev.; XX, 61 ve dev.; *Hom. Demeter'e Övgü*; HES., *Theog.*, 311; 455; 768; 744; 850; *İşler*, 153; AISKH., *Eumen.*, 269 ve dev.; skol. ad *Il.*, XV, 188; EUST., ad *Hom.*, s. 613, 24; APD., *Bibl.*, I, 1, 5; 2, 1; 5, 1 ve dev.; 3 ve dev.; DIOD. SIC., V, 4, 1 ve 3; 68, 2; CIC., in *Verr.*, II, 4, 48; OV., *Fast.*, IV, 419 ve dev.; *Met.*, V, 346 ve dev., HYG., *Fab.*, 79; 146; STRAB., III, 2, 9, s. 147; karş. PLAT., *Krat.*, 403 *a*. Karş. J. ROEGER, Αἴδος κυνέη..., Graz., 1924.

Hagno : PAUS., VIII, 31, 2; 38, 2 ve dev., 47, 3.

Haimon : 1) APD., *Bibl.*, III, 5, 8; skol. ad EURIP., *Phoin.*, 1760; SOPH., *Antig.*, *passim*, ve *argument*; EURIP., *Phoin.*, 944, HYG., *Fab.*, 72; karş. *Il.*, IV, 394. **2)** STRAB., IX, 5, 23, s. 443 ve dev.; skol. ad APOLL. RH. *Arg.*, III, 1090; DEN. HAL., I, 17; PLIN., *H. N.*, IV, 7, 44; APD., *Bibl.*, III, 8, 1; PA-

US., VIII, 44, 1 ve dev.; KArş. RHIAN. CRET., *apud* A. MEINEKE, *Analecta Alexandrino.* s. 186. **3)** Skol. ad PIND., *Ol.*, II, 14 ve 16.

Haimos : 1) ET., BYZ., *s. v.* Αἷμος; SERV.; ad VERG., *Aen.*, I, 317; OV., *Met.*, VI, 87 ve dev.; LUC., *Raksadair*, 57; *Frag. Hist. gr.*, (Müller), IV, 149. **2)** TZET., *Antehom.*, 273.

Halesus : VERG., *Aen.*, VII, 723 ve dev.; X, 352; 411 ve dev.; SERV., ad VERG., *Aen.*, VII, 695; 723; VIII, 285; OV., *Am.*, III, 13, 31 ve dev.; *Fast.*, IV, 73 ve dev.; SOLIN., II, 7; PLIN., *H. N.*, III, 51.

Halia : 1) DIOD. SIC., V, 55. **2)** *Il.*, XVIII, 40; APD., *Bibl.*, I, 2, 7; HES., *Theog.*, 245.

Haliai : PAUS., II, 22, 1.

Haliakmon : 1) HES., *Theog.*, 341. **2)** PLUT., *De Fl.*, XVIII, 1.

Haliartos : PAUS., IX, 34, 7 de dev.; EUST., ad *Hom.*, s. 268, 27; skol. ad *Il.*, II, 503.

Halirrothios : APD., *Bibl.*, III, 14, 2; PAUS., I, 21, 7; 28, 5; SUID., ve ET. BYZ., *s. v.* Ἄρειος πάγος; skol. ad *Il.*, XVIII, 483; 490; ARISTOPH, *Bulutlar.*, 1006; SERV., ad VERG., *Georg.*, I, 18.

Haimos : PAUS., II, 4, 3; IX, 34, 10-37, 1; skol. ad APOLL. RH., Arg., III, 1094.

Hals : PROTELM. HEPH., *Nouae. Hist.* IV, 194-195 (Westermann); karş. *Od.*, XI, 134.

Hamadryadlar : *Hom. Aphr.* ὀvgũ, 259 ve dev.; *Anthol Pal.*, VI, 189; IX, 833, vs.; KALLIM., *Del.* Ὀvgũ, 79 ve dev.; NONNOS., *Dion.*, II, 92 ve dev.; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, II, 92 ve dev. skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, II, 477; SERV, ad VERG., *Aen.*, I, 500; III, 34; ad *Ecl.*. X, 62; EUST., ad *Hom., Il.*, VI, 231; *Met.*, VIII, 763 ve dev.

Harmonia : HES., *Theog.*, 937; 975 ve dev.; PIND., *Pyth.*, III, 157 ve dev.; ve ad skol. ad m. 167; EURIP., *Phoin.*, 822 ve dev.; ve skol., ad m. 71; DIOD. SIC., IV, 2, 1; V, 48; 5; 49, 1; XVI, 64; THEOGNIS, XV, 18; PAUS., III, 18, 12; IX, 12, 3; skol. ad *Il.*, II; 494; ad APOLL. RH., *Arg.*, I, 916 ;ET. BYZ., *s. v.* Δάρδανος. ATHEN., VI, 232 *f*; XIV, 658 *f*; PARTHEN., *Erot.*, HYG., *Fab.*, 148.

Harmonides : *Il.*, V, 60; TZET., ad LYC., 93.

Harpolion : 1) *Il.*, XIII, 643 ve dev.; ve skol. *ad loc.*, **2)** QU. SM., X, 70.

Harpalyke : 1) VERG., *Aen.*, I, 315 ve dev.; ve SERV., *ad loc.*, (bkz. 317); HYG., *Fab.*, 193; 252; 254. **2)** PARTHEN., *Erot.*, 13; NONN., *Dion.*, XII, 71 ve dev.; HYG., *Fab.*, 206, vs. Bkz. *Klymenos*, 3. **3)** ATHEN., XIV, 11.

Harpalykos : 1) Bkz. *Harpalyke*, 1. **2)** APD., *Bibl.*, III, 8, 1. **3)** VERG., *Aen.*, IV, 615. **3)** THEOKR., XXIV, 109 ve dev.

Harpinna : DIOD. SIC., IV, 73; PAUS., V, 22, 6; VI, 21, 8; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, I, 752; TZET., ad LYC., 149.

Harpyialar : HES., *Theog.*, 265; APD., *Bibl.*, I, 2, 6; III, 15, 2; HYG., *Fab.*, 14; VERG., *Aen.*, III, 209; VI, 289; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, II, 285; 1089; SERV., ad VERG., *Aen.*, III, 252.

Harpyreia : TZET., *Chil.*, I, 220 ve dev.; ad LYC., 166 ve dev.

Hebe : *Il.*, IV, 2; V, 722; 905; *Odys.*, XI, 601 ve dev.; *Hom. Apol.* ὀvg., 195; HES., *Theog.*, 922; 950 ve dev.; PIND., *Nem.*, I, 71; X, 17; *Isthm.*, IV, 49; PAUS., II, 13, 3; APD., *Bibl.*, I, 2, 1.

Hegeleos : PAUS., II, 21, 3.

Hekabe : *Il.*, VI, 293 ve dev.; XVI, 718 ve skol. *ad loc.*; XXII, 82 ve dev.; 405 ve dev., 430 ve dev.; XXIV, 200 ve dev.; 286 ve dev.; 746 ve dev.; skol. ad III, 325; APD., *Bibl.*, III, 2, 5; EURIP., *Hek. passim*; *Troy.*, *passim*; skol. *Hek.*, 3; 1261; karş. SEN., *Troy.*, OV., *Her.*, XVI, 44 ve dev., *Met.*, XIII, 422 ve dev.; TZET., Antehom., 41 ve dev.; *Posthom*, 366 ve dev.; LYC., önsöz (başlangıç); 86; 224 ve dev.; 1176; HYG., *Fab.*, 90; 111; 249; SERV ad VERG., *Aen.*, II. 32; III, 15; VII, 320; X, 705; karş. SUET., *Tib.*, 70. Karş. M. L. DEFLANDRE, *Hécube...*, *Rev. B.* de Ph., 1939, s. 283 ve dev.

Hekaergos : SERV., ad VERG., *Aen.*, XI, 532, 858.

Hekale : KALLIM., *Hekale*, PLUT., *Theseus*, 14; karş. *Anthol. Pal.*, IX, 546; ET. BYZ., ve *Etym. Magn.*, *s. v.* Ἑκάλεθος.

Hekamede : *Il.*, XI, 624; XIV, 6; SUID., *Lex.*, *s. v.*

Hekate : HES. *Theog.*,404-452; *Hom.*, ὀvg., V, 24 ve dev.; APD., *Bibl.*, I, 2, 4; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, III, 200; 242; 467; 861; 1035; IV, 828; DIOD. SIC., IV, 45 ve dev.; APUL., *Metam.*, XI, 2; CIC., *De Nat.* D., III, 18, 46.

Hekateros : STRAB., X, 3, 19, s. 471; Apollon'un ritüel bir adı da sözkonusu olabilir (karş. *Hekaergos*).

Hekatogkheires : APD., *Bibl.*, I, 1, 1 ve dev.; HES., *Theog.*, 147 ve dev.; PALEPH., *Incr.*, 20.

Hektor : *Il.*, *passim*, ve özellikle I, 242; II, 416; 788 ve dev.; III, 76 v dev.; V. 680; VI, 102 ve dev.; VII, 11 ve dev.; 113 v dev.; IX, 352 ve dev.; XXII 433 ve dev.; XXIV, *passim*, vs.; skol. ad *Il.*, III, 314; TZET., ad LYC., 266; EURIP., *Resos.*, *passim*; DICT. CR., III, 20; IV, 12.

Heleios : APD., *Bibl.*, II, 4, 5; 7; STRAB., VIII, 5, 2, s.

363; TZET., ad LYC., 838; skol. ad *Il.*, XIX, 116.

Helene : Hemen bütün eski yazarlar *Helene* efsanesi anlatırlar ya da, hiç olmazsa, ona telmihte bulunurlar. En önemli pasajlar şunlardır: *Il.*, 111, 121; 165; 237; skol. a d IV, 276; VI, 269 ve dev.; ve skol. ad 291; skol. ad VII, 392; ad XIII, 517; 626; XXIVi 761; *Od.*, III, 205; IV, 14; 227; 275 ve dev.; 569; skol. as IV, 355; XI, 298; DICT. CR., *Bell. Troi., passim; Fr. ep. gr.* (Kinkel ed.), s. 17; 18; 36 ve dev.; 49, vs; EUST ad HOM., 1488, 21; 1493, 61; 1946, 9; EURIP., *Hel., passim; Or.*, 57 ve dev.; ve skol. ad m. 239; ad m.1274; *Iphig. Aul.*, 57,ve dev; 75; 581; *Kykl.*, 182; *Elekt.*, 1280 ve dev.; *Troy.*, 959 ve dev.; *Hek.*, 239 ve dev.; skol. ad *Andr.*, 228; 628; PAUS., 1, 33, 7 ve dev.; II, 22, 6; III, 19, 10 ve dev.; 20, 9; 24, 10; V, 18, 3; ATHEN., V; 190; VIII, 334 *c*; APD., *Bibl.*, 111, 10, 6 ve dev.; 11, 1; *Ep.*, V, 9, 13; 19; 21; TZET., ad LYC., 88; 132; 143; 168; 202; 513; 495; 820; 851; *Antehom.*, 96 ve dev.; *Posth.*, 600; 729ve dev.; HYG., *Fab.*, 77; 78; 79; 81; 118; 249; *Astr. poet.*, II, 8; ERAT., Cat., 25; VERG., Aen., II, 567 ve dev.; VI, 510 ve dev.; SERV.,ad VERG., *Aen.*, 1, 526; 651; 166; 592; II, 601; VI, 121; VIII, 130; X, 91; XI, 262; OV., *Her.*, XVI, XVII, skol. ad PIND., *Nem.*, X, 150; *Ol.*, X, 79; PTOL. HEPH., IV., 188 ve 189 (Westermann) EL., *Nat. An.*, IX, 21, XV, 13; PLUT., *Thes.*, 31; *Par. min.*, 35; PHILOSTR. *Apoll. Hayatı*, IV, 16; ARISTOPH., *Lysist.*, 155; skol. ad *Eşekarıları*, 714; DIOD. SIC., IV, 63; PARTH., *Erot.*, 16; ANTON. LIB., *Tr.*, 27; CONON. *Narr.*, 8; 18; 34; HDT., II, 112 ve 120; PLAT., *Phaedr.*, 243 *a* ve dev.; *Devlet.*, IX, 586 *c*; ISOKR., *Helene;* F. CHAPOUTHIER, *Mél. Radet*, s. 59-63; ID., *Les Dioscures au service d'une déesse, passim;* M. BECKER, *Helena...*,Leipzig, 1939; *Th.* ZIELINSKI, *La bela Elena*, Riv. *stud. Fil. e rel.* 1925, s. 147-181; J. Th. KAKRIDIS, in *Rh. Mus.*, 1931, s. 113-128; K. KERENYI, in *Mnem.*, 1939, s. 161-179; A. MOMIGLIANO. in *Aegyptus*, 1932, s. 113- 120; PESTALOZZA, *Leto* maddesinde zikredilen makale; H. GRÉGOIRE, L'étımologie du nom d'Helene, *Bull. Acad. Belg.*, 1947, s. 255-265; PSANI, *Elena e*, ειδωλον, in Riv. *di fil.*, 1928, s. 476 ve dev.

Helenos : *Il.*, VI. 76;VII, 44 ve skol. ; XII, 94; XXIV, 249; EUST., ad HOM., 626, 24; 663, 40; APD., *Bibl.*, III, 12, 5; *Ep.*, V, 9 ve dev.; SOPH., *Philokt.*, 604 ve.; dev.; 1337 ve dev.; PTOL. HEPH., *Nov. Hist.*, VI, (s. 195, 11, Westerman); HYG., *Fab.*, 273; VERG., *Aen.*, III, 333; SERV., ad VERG., *Aen.*, 1, 479; 11, 166;111, 297; 334; TZET., *Post-hom.*, 571 ve dev.; ad LYC., 911; 1439; *Chil.*, VI, 508 ve dev.;DICT. CR., *Bell. Troi.*, II, 18; PAUS., 1, 11,1, 11, 23, 6; *v.* 13, 4; DIO. KHRYS., s. 208 (ed. Dindorf).

Heliadlar : 1) AISKH., Kayıp trag., *Heliades*; HYG., *Fab.*, 152; 154; *pr.*, 38 (Rose); Ov., *Met.*, II, 340 ve dev.; skol. ad *Od.*, XVII, 208; VERG., *Buc.*, VI, 62; *Aen.*, X, 139 ve dev.; ve SERV., *ad loc*; APOLL. RH., *Arg.*, IV, 595 ve dev.; DIOD. SIC., V, 23. **2)** PIND., *Ol.*, VII, 131 ve dev.; ve skol. *ad loc*; DIOD. SIC., V, 56 ve dev.; STRAB., XIV. 2,8

Helikaon : *Il.*, III, 123; PAUS., X, 26, 8; SERV., ad VERG., Aen., 1, 241; MART., *Epigr.*, X, 93; ATHEN., VI, 232 *c*.

Helike : 1) PAUS., VII, 1, 3; 25. 5. **2)** Skol. ad *Od.*, V, 272, APOLL, RH., *Arg.*, I, 936; SERV., ad VERG., *Georg.*, I, 67; 138; 246; HYG., *Astr. Poet.*, II, I; 2; 13; *Fab*, 177; skol. ad ARAT., *Phen.*, 27.

Helios : *Od.*, III, I; X, 138; XII, 260 ve dev.; özellikle bkz. 374 ve dev.; HES., *Theog.*, 371 ve.; dev; 957; PIND., *Ol.*, VII, 58; AISKH. *Zincirlerinden kurtulmuş Prom.* fragm. 186 (Nauck); APD., *Bibl.*, I, 2, 2; 4, 3; 6; 9, 1; 25; III, 1, 2, APOLL., RH., *Arg.*, III, 209; IV, 591; 964 ve dev.; EURIP., *Troy.*, 439; DIOD.SIC., V, 56; TZET., ad LYC., 174; *Ov., Met.*, II, 119 ve dev.; IV, 167 ve dev.; ANT. LIB., *Tr.*, 41; HYG., *Fab.*, 154; 156; 183; SERV., ad VERG., *Aen.*, VI,14.

Helle : Skol. AISKH., Pers., 70 HYG., *Fab.*, 3; *Astr. poet.*, II. 20; HDT., VII, 58; ET.BYZ., s.v. Ἀλμωπία.

Hellen : HDT., I, 56; THUK., I, 3; STRAB., s. 353; DIOD., SIC., IV 60; APD., 1, 7, 2 ve dev.

Hemera : HES., *Theog.*, 124; 748 ve dev.; HYG., *Fab.*, önsz., 1; 2.

Hemikynes : HES., *ap.*, STRAB., 1,2, 35, s. 43; VII, 3,6, s.229

Hemithea : 1) DIOD. SIC., V, 62 ve dev. **2)** PAUS., X, 14, 1:TZET., ad LYC., 232; CONON, *Narr.*, 28; SERV., ad VERG., *Aen.*, II, 21.

Heosphoros : *Il.*, XXIII, 226; skol, a d *Il*, XI, 267; HES., *Theog.*, 381; PIND., *Isthm.*, II, 42; CONON. *Narr.*, 17

Hephaistos : *Il.*, 1, 571 ve dev., ve skol, ad I, 609; XIV, 338, ve skol. ad 292; XIII; 395 ve dev.; karş. EUST., ad *Il.*, s. 987, 8; HES., *Theog.*, 570; 972 ve dev; *İşler.*, 60; PAUS., 1, 20, 3, II, 31; 3; VIII, 53,5; *Od.*; VIII, 266 ve dev.; *Hom. Apol. Ovg.*, 140; 317; PIND., *Ol.*, VII, 3; APD., *Bibl.*, I.3.5 ve dev.; 6,2; 9, 16; SERV., ad VERG.. *Aen.*, III, 35; VIII, 454; *Ecl.*, IV, 62; Ov., *Fast.*, V, 229 ve dev.;

HYC., *Fab.*, 158; 166; skol. ad THEOKR, *Id.*, VII, 149, karş. L. MALTEN, ad *J.D.A.I.*, XXVII (1912), s.232 ve dev., F.BROMMER, *Die Rückführung des Hephaistos, ibid.*, 1937, s. 198-219; M. DELCOURT, *Hephaistos ou la legende du magicien*, Bibl. Fac..._Liege,_CLXVI, Paris, 1957.

Hera : *Il.*, I, 399 ve dev.; V, 392 ve dev.; 721 ve dev.; 889 ve dev.; VIII, 400 ve dev.; XI. 270 ve dev.; XIV, 153 ila 353; XV. 14 ve dev. XVIII, 119 ve dev.; XIX, 96 ila 133; *Hom. Apoll. Ôvg.*, 127; *Od.*, XI, 603 ve dev., ve skol. ad X, 494; HES., *Theog.*, 921 ve dev.; ARISTOPH., *Kuşlar.*, 1731, ve skol. ad *Barış*, 126; SOPH., fragm.. 401 (Nauck); EURIP., *Hippol.*, 743 ve dev.; PAUS., II, 13, 3; 17, 4; 36, 2; VIII, 22, 2; APOLL. RH., *Arg.*, 790-798 ve skol. ad IV, 1396 (PHEREKY-DES'den alıntıyla); APD., *Bibl.*, 1, 3, 1; 3. 5; 4, 1; 6, 2; 9, 22; 9, 25; III, 5, 11; 7, 1; III, 6, 7; 13, 5; *Epitome.* III, 2 ve dev.; VI, 29; OV., *Fast.*,V, 229 ve dev.;SERV., ad VERG., *Aen.*, 1, 394; IX, 584; TZET., ad LYC., 683. Karş. A.KLINZ., Ἱερὸς, Dissert., Halle, 1933; U. PESTALOZZA, in *Athenaeum*, 1939, s. 105-137

Herakles : Bu konuda sayısız incelemeler bulunmaktadır. Yalnızca şunları belirtiyoruz. A. PUECH, *Héraclès dans la légende et la poésie grecques*, *Rev. Cours et Conf.*, XXIV, s. 557-587; 709-721; XXV, 28 ve dev. vs.; FRIEDLANDER, *Herakles*, *Phil. Unters.*, XIX, Berlin, 1907; B.SCHWITZER, *Herakles*, Tübingen, 1922; ve özellikle, başlıca rehberimiz olan PRELLER-ROBERT, *op. cit.* I.—Adı.—APD., *Bibl.*, II, 4, 12 SEXT. EMP., s.398 ve dev. (Bekker); skol. ad PIND., *Ol.*, VI, 115; PROB., ad VERG., *Ec.*, VII, 61; DIOD. SIC., I,24, 4;IV, 10, 1; skol. ad *Il.* XI, 324; SERV., ad VERG., *Aen.*, VI, 392; EL., *Hist. Var.*, II, 32; skol. ad PIND., *Isthm.*, IV, 104.

Orijini. — HES., *Kalkan*, 1 ve dev.; 27 ve dev.; 79 ve dev.; EUR., *Her. Çılg.*, 16 ve dev.; 1079 ve dev.; 1258 ve dev.; PAUS., V, 18, 3; IX, II, 1, ATHEN., XI, 474 F; 499 B; PLAUT., *Amph.*, 112 ve dev.; 760 ve dev.; LYC., *Alex.*, 33, ve TZET., *ad loc.*; LUC., *Rüya*, 17 APD., *Bibl.*, II, 4, 8; STAT., *Theb.*, XII, 300 ve dev.; DIOD., IV, 9, 1 ve dev.; skol, ad *Il.*, XIV, 323; ad *Od.*, XI, 266; PIND., *Nem.*, X, 24; HYG., *Fab.*. 29; PLIN., *Hist. Nat.*, VII. 29; XXVIII, 59; MOSKHOS, IV, 84 ve dev.; karş. II., XIX, 98 ve dev.

Çocukluğu. — PAUS., IX , 25, 2; HYG. *Astr. Poet.*, II, 43;LYC., *Alex.*, 1328 ve dev.; DIOD. SIC., IV, 9, 6; karş. *Anthol Pal.*, IX, 589; PIND., *Nem.*, I, 33 ve dev. EUR., *Her. Çılg.*, 1266 ve dev.; THEOKR *Id.*, XXIV; DIOD. SIC., IV, 10, 1; APD *Bibl.*, II, 4,8; HYG, *Fab.*, 30; VERG *Aen.*, VIII, 288 ve dev.; OV., *Her.*, IX, 21 ve dev.; *Met.*, IX, 67; SEN., *Herc. Çılg.*, 216 ve dev.; *Herc. Oita'da* 59; PAUS., 1, 24, 2; PLAUT., *Amph.*, 1123 ve dev.; PHEREK., fr. 28; ERAT., *Catast.*, 44; APD., *Bibl.*, II, 4, 9; 4, 11; THEOKR., *Id.*, XXIV, 103 ve dev.; DIOD. SIC., III, 67, 2; PAUS., IX. 29, 9; TZET., *Chil.*, II, 213 ve dev.; ad LYC., 662; LYC., *Alex* 56; PLAUT., *Bacch.*, 155; El., *Hist. Var.*, III, 32; ATHEN., IV, 164B; APD., *Bibl.*, II, 4,9 ve 10; skol. ad THEOKR., XIII, 6 *b*; STAT., *Theb.*, I, 484 ve dev. TZET., *Chil.*, II, 213 ve dev.; DIOD. SIC., IV, 29, 2 ve dev.; PAUS., IX, 27, 6 ve dev.; ATHEN., IV, s. 556 F; TZET., *Chil.*, II, 221 ve dev.; SEN., *Herc. Çılg.*, 478; *Herc. Oita'da*, 369 ve dev.; karş. PAUS., I, 41, 3 ve dev.; DIOD. SIC., IV, 10, 3 ila 5; PAUS., IX, 37, 2 ve dev.; TZET., *Chil.*, II, 226 ve dev.; APD., *Bibl.*, II, 4, II; ISOKR., X 10; STRAB., IX, s. 414; skol. ad PIND., *Ol.*, XIV. 2; EUR., *Her. Çılg.*, 220 ve dev.; *Od.*, XI, 269 ve dev.; ve skol. *ad loc.*; PIND., *Isthm.*, IV, 12 ve dev., ve skol. ad m. 104; PAUS., IX , II, 2;DIOD.SIC., IV, 10, 6 ve dev .; IX, 11, 2; EUR., *Her. Çılg., passim*; TZET., *Chil.*, II, 228; ad LYC., 38; 48; 663; PHEREK., fragm, 30; MOSKHOS, IV, 13 ve dev.; skol. ad STAT., *Theb.* IV, 570; NIC. DAM., fr. 20;APD., *Bibl.*, 11, 4, 2; PLUT., *Amat.*, IX, s. 754 D; SEN., *Herc. Çılg., passim.*

On İki İş. — PAUS., III, 17, 3; 18, 13; V.10, 9; 25,7; HYG., *Fab.*, 30; 31; SERV., VERG., *Aen.*, VI-II, 299; *Il*, VIII, 132 ve dev.; XIV, 639 ve dev., XVIII, 117 ve dev.; XIX, 132 ve dev.; karş, skol, ad XIX. 119 ve XIV, 639; THEOKR., XXIV, 82 ve dev.; EUR., *Her. çılg.*, 15 ve dev.; APD., *Bibl.*, II, 4, 12; SOPH., *Trakh.*, 1091 ve dev.; DIOD. SIC., IV. 10 ve dev., OV., *Met.*, IX, 182 ve dev.; TZET., *Chil.*, 229 ve dev.; HYG., *Fab.*, 30; ATHEN., XIII, 603 *d*, ve skol. ad Il, XIV, 639; VERG., *Aen.*, VIII, 287 ve dev.; QUINT. SM., *Posthom.*, VI, 208 ve dev.

Silahları. — APD., *Bibl.*, II.4, 11; THEOKR., XXV, 209 ve dev.; PAUS., II, 31, 10; *Il.*, V, 393 ve dev.; *Odys.*, XI., 607 ve dev.; DIOD, SIC., IV, 13, 3.

Nemea Aslanı. — HES., *Th.*, 326 ve dev.; BAKKHYL., VIII, 6 ve dev.; SOPH., *Trakh.*, 1091 ve dev.; THEOKR., XXV, 162 ve dev.; DIOD., SIC., IV, 11, 3 ve dev.; ERAT., *Katast.*, 12; TZET., *Chil.*, II, 232 ve dev.; HYG., *Fab.*, 30; APD., *Bibl.*, II, 5, 1; PROB., ad VERG., *Georg.*, III, 19; STAT.,

Theb., IV, 159 ve dev.; VERG., *Georg.*, III, 19; SERV., *ad loc.*; NONNOS, *Dion.*, XVII, 52 ve dev.; HYG., *Astr. Poet.*, II, 24; SEN., *Herc. Çılg.*, 944 ve dev.; skol. ad STAT., *Theb.*, II, 58; TIBUL., IV, 1, 12 ve dev.; MART., *Epigr.*, IV, 64, 30; IX, 43, 13; STAT., *Silv.*, III, 1, 28.

Lerne Hydrası. — HES., *Th.*, 313 ve dev.; EUR., *Her., Çılg.*, 419 ve dev.; *Ion.*, 194; skol. ad *Phoin.*, 1 137; DIOD. SIC., IV.11, 5 ve dev.,; PAUS., II, 37, 4; V, 10, 9; 17, 11; QUINT. SM., *Posthom.*, VI, 212 ve dev.; TZET., *Chil.*, II, 237 ve dev.; VERG., *Aen.*, VI, 803; VIII, 299 ve dev.; SERV., ad VERG., *Aen.*, VI, 287 ve SERV., *ad loc.*; OV., *Metam.*, IX, 69 ve dev.; APD., *Bibl.*, II, 5, 2; skol. ad HES., *Th.*, 313; PALAEPHAT., *Incr.*, 38; skol. ad STAT., *Theb.*, I, 384 ve II, 377, HYG., *Astr., Poet.*, II, 11, ERAT., *Cat.*, 11; SOPH., *Trakh.*, 714 ve dev. Karş. J.SCHOO. *Der Kampf mit der Hydra, Mnem.*, 1939, s. 281-317; AMANDRY, in *Bull. Fac. Lettres Strasbourg*, 1952, s. 243 ve dev.; Ch. PICARD, R.A., 1934, 1, s. 248

Erymanthos Yabandomuzu. — SOPH., *Trakh.*, 1095 ve dev.; APD. RH., *Arg.*, I. 127 ve skol. *ad loc.*, DIOD. SIC., IV, 12, 1, APD., *Bibl.*, II, 5,4; STAT., *Theb*, IV, 290, TZET., *Chil.*, 11, 268 ve dev.; HYG., *Fab.*, 30; PAUS., VIII, 24. 5, karş. S.B. LUCE, in *A. J. A.*, 1924. s. 296-325.

Keryneia Geyiği. — PIND., *Ol.*, III, 29 ve dev.; ve skol. ad m. 52 ve 53; CALLIM., *Art.*, 89 ve dev.; EUR., *Her. Çılg.*, 375 ve dev; VERG., *Aen.*, VI, 801; TZET., *Chil.*, II, 265 ve dev.

Stymphalos Gölü Kuşları. — PAUS., VIII. 22, 4, AP. RH., *Arg.*, II. 382 ve dev.; 1036 ve dev., skol., ad m 1052 ve 1054'de; DIOD. SIC., IV. 13, 2; EUR., fr. 838; PLIN., *Hist. Nat.*, VI, 32; STRAB., VIII, 6,3, s. 371; QUINT.SM., *Posth.*, VI, 227 ve dev.; TZET., *Chil.*, II, 291 ve dev.; HYG., *Fab.*, 20; 30; SERV., ad VERG., *Aen.*, VIII. 300; APD., *Bibl.*, II, 5, 6.

Augeias'ın ahırları. — PIND., *Ol*, X. 26 ve dev., ve skol. ad m. 32; AP., RH., *Arg.*, I, 172, ve skol. *ad loc.*; III. 362; APD., *Bibl.*, 1,9,16; II,5,5;HYG., *Fab.*, 14; 30; PAUS., V.1.9 ve dev.; V, 3,1 ve 3, THEOKR., XXV,7 ve dev.; DIOD. SIC., IV, 13, 3, TZET, *Chil.*, II, 278; skol. ad *Il.*, II, 629; XI, 300; SEN., *Herc. Çılg.*, 247 ve dev.

Girit Boğası. — APD., *Bibl.*, II, 5,7; DIOD. SIC., IV, 13, 4, PAUS., I, 27, 9 ve dev.; V, 10, 9; TZET., *Chil*, II, 293 ve dev.; HYG., *Fab.*, 30; skol. ad STAT., *Theb.*, V, 431; VERG., *Aen.*, VIII, 294 ve dev., ve SERV., *ad loc.*

Diomedes'in Kısrakları. — DIOD. SIC., 15, 3 ve.; QUINT. SM., *Posth.*, VI, 245 ve dev.; TZET., *Chil.*, II, 209 ve dev.; STRAB., VII. S.331. fr. 44 ve 47; HYG., *Fab.*, 30;APD., *Bibl.*, II,5,8; EUR., *Alk.*, 483; 493 ve dev.; *Her. Çılg.*, 380 ve dev.; ET., BYZ., s.v. Αβδηρα; LUCR., V, 29; OV., *Met.*, XI, 194 ve dev.

Hippolyte'nin Kemeri. — EUR., *Her. Çılg.*, 408 ve dev., AP, RH., *Arg.*, II, 777 ve dev.; 966 ve dev., skol. ad m. 778 ve 780, DIOD. SIC., IV, 16; PAUS., V, 10,9; QUINT., SM., *Posth.*, VI, 240 ve dev., TZET., *Chil.*, II, 309 ve dev., ad LYC., 1327; HYG., *Fab.*, 30. Karş. HELLANIKOS, fr. 33. *ap.* skol., PIND., *Nem.*, III, 64; APD., *Bibl.*, II, 5, 9,

Geryoneus'un Sığırları. — HES., *Th.*, 287; 979 ve 983; AISKH., *Agam.*, 870; PIND., *Fr.*, 169; HDT., IV, 8, EUR., *Her. Çılg.*, 423 ve dev.; PLAT., *Gorg.*, 484 *b*, ve skol. ad *Timaios*, 24 *e*; DIOD. SIC., IV, 17 ve dev.; PAUS., III, 18, 13; IV, 36, 3; V, 19, 1; ATHEN., XI, 370 *e* ve dev., (PHEREK.'ten alıntıyla); 468 *e*; 469 *d* ve dev.; 781 *d*; QUINT. SM., *Posth.*, VI. 249 ve dev.; TZET., *Chil.*, II, 322 ve dev.; ad LYC., 652; LUCE., V, 28; PLIN., *Hist. Nat.*, IV. 20; HOR. *Odlar.*, II. 14, 7 ve dev.; SERV., ad VERG., *Aen.*, VIII, 300; VERG., *Aen.*, VI, 289; OV., *Met.*, IX. 184 ve dev.; SOLIN, XXIII, 12; APD., *Bibl.*, 11, 5, 10; MACROB., *Sat.*, V, 21, 16 ve 19; HYG., *Fab.*, 30; 151, Karş. J.SCHOO, *Herakles im fernen Qesten der alten Velt., Mnem.*, s. 1-24.

Goryoneus'un yerinden dönüş. — AISKH., *Zincirlerinden kurtulmuş Prom.* (kayıp tragedya), karş. *Tr. Gr. Fr., Nauck.* 2. bas., s. 66 ve dev.; STRAB., IV, 1.7,s. 182 ve dev.; DEN. HAL., I, 34 ve dev.; EUST., ap, *Geogr. Gr. Min.* ed. Müller II. s. 231; HYG., *Astr. Poet.*, II, 6; TZET., *Chil.*, II, 340 ve dev.; DIOD. SIC., IV, 20 ila 22; SEN., *Apocol.*, 7. Ayr. bkz. *Eryx, Ekhidna, Galates, Pyrene, Keltos* maddeleri. Karş. F.BENOIT, in *Lettres d'Humanite.* VIII, s. 104-148.

Kerberos. — *Il.*, VIII. 366 ve dev., ve skol. ad V 395; *Od.*, XI, 623 ve dev.; BAKKHYL., V, 56 ve dev., EUR., *Her. Çılg.*, 23 ve dev.; 1277 ve dev.; DIOD. SIC., IV, 25, 1;26,1; PAUS., II, 31, 2; 35, 10; III, 18, 13; 25, 5 ve dev.; V. 26, 7; IX, 34, 5; APD., *Bibl.*, II, 5, 12; TZET., *Chil.*, II, 388 ve dev.; OV., *Met.*, VII, 410 ve dev.; HYG., *Fab.*, 31; SEN., *Ag.*, 859 ve dev.; *Her. Çılg.*, 50 ve dev.; KSEN., *Anab.*, VI, 2, 2; PALAEPH., 39,

Herperislerin Elmaları. — HES., *Th.*, 215 ve dev.; EUR., *Hipp.*, 741 ve dev.; *Her. Çılg.*, 394 ve dev.;

AP. RH., *Arg.*, IV, 1396 ve dev., ve skol, ad m. 1396, PHEREK.'den alıntıyla (fr. 33 ve 33 *a*); APD, *Bibl.*, II, 5, 11; HYG., *Fab.*, 30 *Astr. Poct.*, II, 6; DIOD. SIC., IV, 26; PAUS., V, 11, 6; 18, 4; VI 19, 8, OV., *Met.*, IV, 637 ve dev.; IX, 190; SEN., *Her. Çılg.*, 530; LUCANUS, *Phars.*, IX, 363; SERV., ad VERG., *Aen.*, IV. 246; 484; Erat., *Cat.*, 3; 4.

Troia Seferi. — *Il*, V, 640 ve dev.; 648 ve dev., skol. ad *Il.*, XX, 146, ve VIII. 284; PIND., *Isthm.*, VI, 38 ve dev.; SOPH., *Aias.*, 1299 ve dev.; DIOD. SIC., IV, 32 ; 42; APD., *Bibl.*, II, 5, 9; 6, 4; TZET., ad LYC., 34; *Chil.*, II. 443 ve dev.; OV., *Met.*, XI. 211 ve dev.; XIII, 22 ve dev.; HYG., *Fab*, 89.

Kos'un alınması. — *Ilyada*, XIV, 250 ve dev.; XV. 18 ve dev.; karş. I, 590 ve dev.; ve skol. ad II. 677 ve XIV. 255; APD., *Bibl.*, II. 7, 1; PIND., *Pyth.*, X, 2 ve dev.; OV., *Met.*, VII, 363 ve dev., TZET., *Chil.*, II. 445; PLUT ., *Quest. gr.*, 58, s. 304 *e* ve dev.; skol. ad THEOKR., VII, 5.

Augeias'a karşı savaş. — PIND., OI., X, 26 ve dev.; ve skol. ad m. 40; skol., ad *Il.*, XI, 700 (KALLIMAKHOS'dan alıntıyla. fr. 33) ve 709; DIOD. SIC., IV. 33, 1,; PAUS., V, 1,9, ve dev., 2, 1; 8, 3; VI, 20, 16; VIII. 14, 9, APD., *Bibl.*, II, 7, 2; athen., II, 58 a (IBYKOS'tan alıntıyla).

Pylos'a karşı savaş. — *Il*, V, 392 ve dev.; XI, 690; skol. ad *Il.*, II, 336; 396; XI, 692; HES., *Kalk.*, 359 ve dev.; PAUS., II, 18, 7; III, 26,8; V, 3, 1; VI, 22, 5; 25,2 ve dev.; skol. ad AP.RH., *Arg.*, I, 156; TZET., *Chil.*, II, 451; OV., *Met.*, XII, 549 ve dev.; HYG., *Fab.*, 10; APD., *Bibl.*, II, 6, 2; 7, 3; PLUT., *Tanrıların geç gelen intikamı*, 563 *a*; EL., *Hist., Var.*, IV, 5; ISK. KLEMES, *Protr.*, II, 36, 2.

Sparta'ya karşı savaş. — EUR., *Herakleidai*, 740 ve dev.; PAUS., II, 18, 7; III, 10, 6; 15, 3-6; 19,7; 20,5; VIII, 53,9; DIOD. SIC., IV, 33, 5 ve dev.; APD., *Bibl.*, II, 7, 3; skol. ad *Il.*, II, 581; EUR., *Or.*, 457; karş. fragm. ALCAN (DIELS, *Hermes*, XXXI, 1896. s. 339 ve dev.), Karş. M. DELCOURT, *L'expédition d'Héraclès contre Sporte, Rev. B. Phil.*, 1929, s. 127-129.

Aigimios'la ittifak. — PIND., *Pyth.*, I, 63 ve dev.; V, 69 ve dev.; karş. *Isthm.*, fr. I, m. 3 ve dev.; HDT., VIII, 3; karş, 73; DIOD. SIC., IV, 37,1 ve dev.; STRAB., VIII, 6,13, s. 372; IX. S. 427; APD, *Bibl.*, II,7,7; SERV., ad VERG., *Aen.*, IV, 146 PAUS., IV,34, 9; skol. ad STAT., *Theb.*, IV. 12,2; APD., RH., *Arg.*, I, 1212; 1218; TZET., *Chil.*, II, 466; NONNOS. in WESTERM., s.371.

Pholos. — SOPH., *Trakh.*, 1095 ve dev.; karş. EUR., *Herakl.*, 363 ve dev.; DIOD. SIC., IV, 12, 1 ve dev.; APD., *Bibl.*, III, 5, 4; TZET., *Chil.*, II, 268 ve dev., TIIEOKR., VIII, 149 ve dev., SERV., ad VERG., *Aen.*, VIII, 294; HYG., *Fab.*, 30: skol. ad STAT., *Akhill.*, 238

Eurytion. — APD., *Bibl.*, II, 5, 5; DIOD. SIC., IV, 33, 1; PAUS., VII, 18, 1; BAKKHYL., fr. 44 (*ap.* skol. ad *Odys.*, XI. 295); HYG., *Fab.*, 33; skol, ad STAT., *Theb.*, 263; OV., *Ibis*, 404.

Alkestis. — Bkz. *Alkestis*; ve *Admetos.*

Kyknos.— Bkz. *Kyknos* mad.

Bousiris. — Bkz. *Bousiris* mad.

Antaios. — Bu ada bkz. Ve Pygmailer epizotuna ek: AMM. MARC., XXII, 12; PHILOSTR., *Imag.*, II, 22.

Emathion. — PHEREK., skol, HES., *Th.*, 985; karş. HES., *Th.*, 984 ve dev.; APD., *Bibl.*, II, 5, 11; TZET., *Chil.*, II, 369 ve dev.; DIOD. SIC., IV, 27, 3; skol., ad *Il*, XI, 5; ad EUR., *Troy.*, 850; DEN. HAL ., I, 77; PLUT., *Rom.*, 2.

Prometheus. — Bu ada bkz..

Lycaon. — EUR., *Alk.*, 499 ve dev.; *Etymol. Flor.*, zikreden ve eski haline getiren Höfer, in ROSCHER, *Lex.*, III, 3341 ve dev.

Alkyoneus. — Skol. ad PIND., *Nem.*, IV, 43; APD., *Bibl.*, I, 6, 1; STRAB., VIII, 336; IX, 393; bkz. *Alkyoneus.*

Kerkoplar. — Bu ada bkz.

Syleus. — Bu ada bkz.

Lityerses. — Bu ada bkz.

Son Yılları. — Bkz. *Deianeira*; *Akheloos*; *Nessos*; *Keyks*; *Iphitos*; Apollon'la mücedele konusunda bkz. APD., *Bibl.*, II, 6, 2; PLUT., *Tanrıların geç gelen intikamı*, 12; PAUS., III, 21, 8; VIII, 37. 1; X, 13, 7 ve dev.; skol. ad PIND., *Olymp.*. IX, 43; CIC ., *De Nat.* D., III, 16, 42; SERV., ad VERG.,*Aen.*, VIII, 300; HYG., *Fab.*, 32; ayr. Bkz. *Omphale*; *Eurytos*; *Iole* maddeleri.

Ölümü ve Tanrılaştırılması. — SOPH., *Trakh.*, 756 ve dev.; DIOD. SIC., IV, 38, 1 ve dev.; TZET., *Chil.*, II, 272 ve dev.; ad LYC., 50; 51; OV., *Met.*, IX , 136 ve dev.; *Her.*, IX, HYG., *Fab.*, 36; LUC., *Hermotimos.*, 7; SEN., *Herc., Oita*'da. 485 ve dev; 1483 ve dev.; SERV., ad VERG., *Aen.*, VIII, 300; APD., *Bibl.*, II, 7, 7; NONNOS, ap. WESTERMANN., *App. Narr...* XXVIII, 8.Karş. M.P. NILSSON. *Der Flammentod des Herakles auf den Oite*, *A. R. W.* 1922, s. 310-316.

Hebe ile Evlilik. — *Od.*, XI, 602; HES., *Th.*, 950 ve dev., PIND., *Nem.*, I, 104 ve dev.; X, 30 ve dev.;

Isthm., IV, 100; EUR., *Herakleidai*, 915 ve dev.; TZET., ad LYC., 1349; 1350; OV., *Met.*, IX. 400 ve dev.

Herakles'in Çocukları. — APD., *Bibl.*, II, 7, 8.;

Heraklesoğulları : APD., *Bibl.*, II, 8, 1 ve dev.; skol. ad ARISTOPH., *Atlılar* (Hippes), 1151; EURIP., *Herakleidai*, *passim*; skol. ad PLAT., *Büyük Hippias*, 293 *a*; ISOKR., *Paneg.*, 15 ve dev.; ANTON. LIB., *Transf.*, 33; PAUS., I, 32, 6; DIOD. SIC., IV, 57, 6; STRAB., VIII, 6, 19, s. 377; skol. ad PIND., *Pyth.*, IX. 137 ve PIND., *ibid.* Karş. G. VITALIS., *Die Entwickalung der Sage von der Rückkehr der Herakliden...*, Diss. Greisswald. 1930.

Dönüş — HDT., VI, 52; VII, 204; VIII, 131, IX, 36; PAUS, II,6, 7; 7, 6; 18, 7; 19, 1, 5 ve dev.; 2, 1; 7, 1; 15, 10; IV, 3, 3-5; 5, 1; VIII, 5, 6; 29, 5; X, 38, 10; skol .ad PIND., *Pyth.*, I, 121 *a*; V, 101; ET. BYZ., s.v. Δυμᾶνες; STRAB,, IX, 4, 10, s. 427; DIOD. SIC., IV, 58, 3, EUSEB., Eu. *Prop.* V, 20; POLYEN, I, 7

Hercules : DERCYLOS. *in. Fr. Hist. Gr.*, (Müller); IV, s. 387. 6; LIV., I, 7; DEN. HAL., I, 39-40; DIOD. SIC., IV, 21, 1-4; 22, 2; STRAB., V, 3, 3; 4, 6; VERG., *Aen.*, VIII, 193 ve dev.; ve SERV., *ad loc*; PROP., I, 11, 2; III, 18, 4; IV, 9, 1 ve dev.; OV., *Fast.*, I, 543 ve dev.; SIL. ITAL., XII, 118, V. J, G. WINTER, *The Myth of Hercules at rome*, *Univ. Of Mich. Stud.*, IV (1910), s, 171 ve dev.; ve özellikle J.BAYET. *Les Origines de l'Hercule Romain*, Paris, 1926; ayrıca bkz. Fr. SBORDONE, *Il Ciclo Italico di Eracle, Athen*, XIX (1941) s. 72 ve dev.; 149 ve dev.

Herkyna : PAUS., IX, 39, 2 ve dev.; LIV., XLV, 27; HESYCH., s.v. Ἑρκυία; TZET., ad YLC., 153.

Hermaphroditos : OV., *Met.*, IV, 285 ve dev.; karş. MART., *Epigr.*, XIV, 174; STRAB., XIV, 2, 16; FEST., s.v. *Salmankis*. V. G. LAFAYE. *Les Métamorphoses d' Ovide et leurs modèles grecs*, Paris, 1904.

Hermes : HES., *Theog.*, 938; SIMON., fr. 18 (ap ATHEN. XI, 490 f); Aur., *Ion*, *1 ve dev.*; *Hom. Hermes'e Övgü*; APD., *Bibl.*, III, 10, 2; ANTON LIB., *Tr.*, 23; OV., *Met.*, II, 679-707; PAUS., VII, 20, 4; SOPH., *Ikhneutai* (Pearson, *Fr. de Soph.*, II. S. 253 ve dev.) Metinde geçen maddelere bkz. V. O. BROWN, *Hermes the Thief*, Madison Univ. Of W'sconsin Pr., 1947; P.RAINGEARD. *Hermès psychagogue*, Paris 1935; K. KERENYI, *Hermes der Seelenführer*, Zürih 1945; karş. *Cl.* RAMNOUX (*Nyx* mad. zikredilen eser); J. DUCHEMIN (*Amphion* mad. zikredilen eser).

Hermione : Od., IV 4 ve dev. Ve skol, *ad loc.*; SOPH., kayıp trag. *Hermione*; EUR., *Androm.*, 391 ve dev., skol. ad *OR.*, 1649 VERG., *Aen.*, III, 328 ve dev.; SERV., ad 297; 303; PAUS., I, II, 1; skol. ad PIND., *Nem.*, VII, 58; APD., *Epitome*, III, 3; VI, 14 28: OV., Her., VIII, 31 ve dev.; X; HYG., *Fab.*, 123. Karş. A. H. KRAPPE, *Hermione*, *Rh. Mus.*, 1935, s. 276-288.

Hermokhares : ANTON. LIB., *Transf.*, 1.

Hermos : PLUT., *Thes.*, 26.

Hero : Bkz. *Leandros.*

Herophile : PAUS, X, 12, 1 ve dev.; SUID., *s. v.* Ἡροφίλα.

Herse : EUR., *Ion*, 23 ve dev.; 270 ve dev.; ET. BYZ, *s. v.* Ἀγραυλή; PAUS., I, 18, 2, karş. I, 2, 6; APD., *Bibl.*, III, 14, 3 ve 6; OV., *Met.*, II, 559; 708 ve dev.

Hersilia : PLUT., *Rom.*, 14; 18 ve dev.; DEN. HAL., III, 1; MACR., *Sat.*, I, 6, 16; A. GELL., XIII, 23, 13; OV., *Met.*, XIV, 829 ve dev.; LIV., I, 11, 2,

Hesione : 1) AISKH., *Prom.*, 555; skol. ad *Odys.*, X, 2. **2)** APD., II, 1, 5; EUR., *Or.*, 432, **3)** *Il.*, V, 649; LG., *Fab.*, 89; APD., *Bibl.* II, 5, 9; III, 12, 3 ve dev.; TZET., ad LYC., 476; ATHEN., II, 42 *e*; NAEVIUS., *Hesione* adlı bir tragedya yazmıştı.

Hesperisler : HES., *Theog.*, 215 ve dev.; EUR., *Hippol.*, 742 ve dev.; ve skol, ad m. 742; *Herakles Çılgınlığı*, 394 ve dev., PHEREK. fr. 33, *ap.* Skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, 1396; 1399; HYG., *Astr. poet*, II. 3; ERAT., *Cat.*, 3; AISKH., *Zincirlerinden Kurtulmuş Prometh.*, fr, 193; PAUS., V, 18, 4; APD., *Bibl.*, II, 5, 11; SERV., ad VERG., *Aen*, IV, 484; DIOD. SIC., IV, 26 ve dev., Karş. BONACELLI, *Le Esperidi, Cirenaica Illustrata*, 1933.

Hesperos : *Il.*, XXII, 318 ve skol., DIOD. SIC., III, 60; IV 27; TZET., ad LYC., 879., HYG., *Astr. Poet.*, II, 42; *Fab.*, 65.

Hestia : HES., *Theog.*, 454; *Hom. Aphr. Övgü*, 22 ve dev.; PIND., *Nem.*, XI, 1 ve dev., DIOD. SIC., V, 68.

Hiera : PHILOSTR., *Her.*, II, 18; TZET., ad LYC., 1249; *Antehom.*, 275; *Posthom.*, 558.

Hieraks : 1) APD., Bibl., II, 1,3, **2)** ANTON LIB., *Tr.*, 3 (BOIOS'a göre),

Hilebie PARTH., *Erat.*, 1, APOLL., RH.'a ve NIKETOR'a göre.

Himalia : DIOD. SIC., V, 55,

Himeros : HES., *Theog.*, 64; 201.

Hippe : HYG., *Astr. Poet.*, II, 18; ERATOSTH., *Catast.*, 18; *Fr, tr. gr.* Nauck, s. 404.

Hippo : PAUS., IX, 13, 5; karş. KSEN., *Hell.*, VI, 4,7; PLUT., *Pel.*, 20; *Amat. Narr.*, 3, 1 ve dev.

Hippodameia : 1) PIND., *Ol.*, I, 67-90 ve skol. *ad loc.*; SOPH., *El.*, 504 ve dev., ve skol. ad 504; EUR., *Or.*, 988 ve dev. Ve skol. ad 982; 990; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, I, 752 DIOD, SIC., IV, 73; PAUS., V, 10, 6 ve dev.; 14, 6; 17, 7,; VI, 20, 17; 21, 6-11; VIII, 14, 10 ve dev.; skol. ad *Il.*, II, 104; APD. *Bibl.*, III, 10. 1; *Ep.*, II, 3 ve dev.; TZET., ad LYC., 149; 156; OV., *Her.*, VIII, 70; *Ib.* 367 ve dev.; *Ars. am.* II, 7-8; PROP., I, 1, 19, 20, HYG., *Fab.*, 84; 253; PARTH., Erot., 15; SERV., ad VERG., *Georg*, III, 7; PLUT., *Paral.*, 33, SOPH., kayıp trag. *Oinomaos* (NAUCK, *Fr. Tr. Gr.*, s, 185); G. DEVEREUX, in *Studi e Materiali...* 1965, s. 3-25. **2)** Bkz. *Pirithoos.*

Hippokoon : PAUS., II, 2, 3; III, 1, 4 ve 5; skol in EURIP., *Or.*, 477; DIOD. SIC., IV, 33; skol. ad *Il.*, 580; EUST., ad *Il.*, s. 293, 10, bkz. *Herakles.*

Hippokrene : HES., *Theog.*, 6; ST. RAB., VIII, 6, 21, s. 379; IX, 2, 25; s. 410; PAUS; IX, 31, 3; karş. II, 31, 9; OV., *Met.*, V, 256 ve dev.; ANT, LIB., *Tr.* 9.

Hippolokhos : 1) *Il.*, VI, 196 ve dev. ve skol. ad 156; APD., *Bibl.*, II, 3, 2; TZET ., *Hom.*, 123. **2)** Skol ad PIND., *Pyth.*, V, 108; TZET., ad LYC., 874.

Hippolyte : Skol ad *Il.*, III, 189; HYG., *Fab.*, 30; 163; 223; APOLL. RH., *Arg.* II, 775; DIOD. SIC., II, 46; IV, 16; APD., *Bibl.*, II, 5,9; PAUS., I, 41, 7; PLUT., *Thes.*, 27.

Hippolytos : 1) EURIP., *Hippolytos, passim*; DIOD SIC., IV, 62; skol ad *Od.*, XI, 321; OV., *Her.*, IV; *Metam.*, XV, 497 ve dev.; *Fast.*, VI, 737 ve dev.; VERG., *Aen.*, VII, 765 ve dev.; SERV. ad VERG., *Aen*, VI, 445; VII, 761; SEN., *Ph.* Ve *Hip.*; APD., *Bibl.*, III, 10, 3; TZET., ad LYC., 1329; PAUS., I, 22, 1 ve dev.; II, 27, 4; II, 32, 3 ve 10. Karş. S.REINACH, in *Cultes, Mythes et Relig.*, III, s. 54-67; K. KERENYI., *Hippolytos.*, *Sziget*, II, 1936, s. 33-43; W. FAUTH, *Hippolytos und Phaidra...*, Wiesbaden, 1959.

Hippomedon : APD., *Bibl.*, III, 6, 3 ve 6; DIOD SIC., IV, 65; AISKH., *Hepta..., passim*; EUR., *Phoinissai.*, 125 ve dev.; skol. ad m. 126; PAUS., X, 10, 3; X, 38, 10; HYG., *Fab.*, 70,

Hippomenes : APD. *Bibl.*, III, 9, 2; EUST., ad *Il.*, XXII, 683; skol. ad *Il*, II, 764; ad THEOKR., III, 40; VERG., *Catalect.*, XI, 25; OV., *Met.* X, 560 ve dev.; HYG., *Fab.*, 185; SERV., ad VERG., *Aen*, III, 113; *Ecl.*, VI, 61; skol. ad EUR., *Phoin.*, 150.

Hippotes : 1) APD., *Bibl.*, II, 8, 3; PAUS , III, 13, 3; DIOD SIC., V, 9; CONON, *Narr.*, 26; skol, ad PIND., *Ol.*, XIII, 17, **2)** Skol., ad EUR., *Med.*, 20; DIOD SIC., IV, 55; HYG., *Fab.*, 27.

Hippothoe : APD., *Bibl.*, II, 4, 5 TZET. ad LYC., 932; skol ad APOLL. RH., *Arg.*, I, 747.

Hirpi Sorani : SERV., ad VERG., *Aen.*, XI, 785,

Historis : PAUS., IX, 11, 3.

Homoleus : Skol. ad EUR., Phoin., 1119.

Homonoia : PAUS., V, 14, 9.

Honos : CIC., *De Leg.*, II, 58 ve dev.

Hopladamos : PAUS., VIII, 36, 2.

Horalar : HES., *Theog.*, 901 ve dev.; *Il.*, V, 749; VIII, 393; PIND., *fr* 30; *Ol.*, XIII, 6 ve dev.; OV., *Met.*, II, 118; PAUS., II, 20, 5; IX, 35, 2; HYG., *Fab.*, 183; APOD., *Bibl.*, I, 3, I; *Hym.orph.*, 10, 4; SERV., ad VERG., *Ecl.*, V, 48.

Horatius :1) DEN. HAL., V, 16; 882 ve dev. **2)** LIV., II, 10; PLUT., *Publ.*, 16; karş. G. DUMEZIL, *Mitra, Varuna*, s. 120; G. DESANCTIS, in *Riv. Fil. Istr.* Cl., 1935, s. 289-301. **3)** LIV., I, 25 ve dev.; FLORUS., I, 3; DEN. HAL., III, 5 ve 22. V.G. DUMEZIL, *Horace et les Curiaces*, Paris. s.d. (1942).

Hostius : DEN. HAL., III, I; LIV., I, 12, 2 ve dev.; 22, I; AUR., VICT., *De Vir.* III., II, 7; PLUT., *Rom.*, 14 ve 15; PLIN., *Hist. Nat.*, XVI, 5, 11; MACR., *Sat.*, I, 6, 16.

Hyadlar : *Il.*, XVIII, 486 ve skol., HESYCH., *s. v.*; ETYM., MAGN., *s. v.*; APD., *Bibl.*, III, 4, 3; HYG., *Fab.*, 182; 192; *Astr. poet.*, II, 21; ERAT., *Catast.*, 14; VERG., *Aen.*, I, 743 ve SERV., *ad loc*, III, 516; OV., *Fast.*, V, 166 ve dev.; *Met.*, VII, 297; TZET., ad LYC., 149; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, III, 226; ATHEN., XI, 12, s.490.

Hyakinthos : APD., *Bibl.*, I, 3, 3; III, 10, 3 ve dev.; PAUS., III, 1, 3; 19, 4 ve dev.; TZET., ad LYC., 511; *Chil.*, I, 239 ve dev.; OV., *Met.*, X, 162 ve 219; HYG., *Fab.*, 271; SERV., ad VERG., *Ecl.*, III, 13; *Aen.*, XI, 18; PALAEPH., 47; NONN., *Dionys.*, III, 155 ve dev.; NIKANDR., *Ther.*, 901 ve dev., ve skol ad 902; LUK., *Tanrıların Konuşmaları*, 14, karş. M. J. MELLINCK, *Hyakinthos.* Utrecht, 1943.

Hyakinthides : APD., *Bibl.*, III, 15, 8; DIOD., SIC., XVII, 15,2; HYG., *Fab.*, 238; HARPOKR., *Lex.*, s. v.; DEMOSTH.., LX 27, s. 1397; SUID., *s. v.* παρθένοι.

Hyamos : Skol. ad EUR., *Or.*, 1097; PAUS., X, 6, 2.

Hyas : Skol. ad *Il.*, XVIII, 486; HYG., *Fab.*, 192; 248; *Astr. poet.*, II, 21; OV., *Fast.*, V, 181.

Hybris: PIND., *Ol.*, XIII, 10; HDT., VIII, 77; CIC., *De leg.*, II, 11.

Hydne : PAUS., X, 19, 1 ve dev.; ATHEN., VII, 48, 269 *c.*

Hyettos : PAUS., IX, 36, 6.

Hygieia : Skol. ad PLUT., 639; 707; PAUS., I, 23, 4; V, 20, 3.

Hylai: APOLL. RH., *Arg.*, I, 1207 ve dev.;skol. ad m. I, 131; 1207; 1289; 1357; VALER. FL., *Arg.*, III, 521 ve dev., *Arg. Orph.*, 634 ve dev., THEOKR., *Id.*, 13; ve skol. ad m. 46; APD., *Bibl.*, I, 9, 10; ANTON. LIB., Tr., 26; VAL. FLAC., *Arg.*, III. 521 ve dev.; PROP., I, 20; STRAB., XII, 4, 3, s. 564; HYG., *Fab.*, 14.

Hylaios : APD., *Bibl.*, III, 9, 2; CALLIM., *Art. övgü.*, 221; PROP. *El.*, 1, 1, 13; OV., *Sevmek Sanatı*, II, 191; VERG., *Georg.*, II, 457; SERV., ad VERG., *Aen.*, VIII, 294; EL., *Hist. Var.*, XIII, 1, 31, ve dev.

Hyllos : PAUS., I, 35, 7 ve dev.; 32, 5; 41. 3; VIII, 5, 1; LACT., ad STAT., *Theb.*, VIII, 507; APOLL. RH., *Arg.*, IV, 538 ve dev.; ET, BYZ., *s.v.* Ὕλήων; APD., *Bibl.*, II, 7, 7; 8, 1 ve dev.; HDT., VIII, 131; IX, 27; THUKYD., I, 9, 2; DIOD. SIC., IV, 57; EUR., *Herakl.*, 859; ANT. LIB., *Tr.*, 33.

Hylonome : OV., *Met.*, XII, 393 ve dev.

Hymenaios : Skol. ad PIND., *Pyth.*, III. 96; IV. 313; SERV., ad VERG., *Ecl.*, VIII. 30; *Aen.*, I, 651 IV, 99; 127; NONN., *Dion.*, IV. 88 ve dev.; XXXVIII, 137; TZET., *Chil.*, XIII, 596; SEN., *Medeia*, 110 ve dev., EUST. ad *Il*, XVIII, 493; skol., ad EUR., *Alk.*, 1; APD., *Bibl.*, III, 10,3; LACT., ad STAT., *Theb.*, III, 283; ANT. LIB., *Tr.*, 23; SUID., *s.v.* Θάμυρις; CATULLE, LXII, 7 ve 26; ATHEN., XIII, 603 *d.*

Hymnos : NONN., *Dion.*, XV, 169 ve dev.

Hyperborealılar : HDT., IV, 32 ve dev.; PAUS., I, 4, 4; 18, 5; 31, 2; III, 13, 2; V, 7, 7 ve dev.; X 5, 7 ve dev., ET. BYZ., s. v.; CIC., *De Nat., Deor.*, III, 23; APOLL. RH., *Arg.*, IV, 611 ve dev; ERAT., *Cat.*, XXIX; HYG., *Astr. Poet.*, II, 15; PLUT., *De Mus.*, 14; STRAB., I, s. 107; PS. PLAT., *Axiochos*, s. 371 ve dev.; POMP. MELA, III, 5; PLIN., *Hist. Nat.*, IV, 12, 188 ve dev.; IAMBLIKHOS, *Pythagoras'ın Hayatı*, 23 ve dev.; DIOD. SIC., II, 47, V, ROHDE, *Psyché*, karş. Ch. PICARD, *La Crète et les légendes hyperboréennes*, *Rev. Arch.*, 1927 s. 358 ve dev.; ID. *C. R. A. I.* 1923, s. 238; *B. C. H.*, 1924 s. 247; T. SELTMAN, in *Cl. Quart*, 1928, s. 155-160.

Hyperion : HES., *Theog.*, 134; 371; APD., *Bibl.*, I, 1, 3; 2, 2; PIND., *Isthm.*, IV, 1. ve skol.; skol., ad APOLL., RH., *Arg.*, IV, 54; CIC., *De Nat. Deor.*, III, 54; *Odys.*, I, 24; *Il.*, XIX, 398; OV., *Met.*, VIII, 565; XV, 406; *Fast.*, I, 385.

Hypermestra : 1) PIND., *Nem.*, X, 6; HYG., *Fab.*, 31; 34; NONN., *Dion.*, III, 308; skol. ad *Il.*, IV, 171; PAUS., II, 19. 6; 20, 5 ve dev.; 21, 1; 25, 4; OV., *Her.*, XIV; HOR., *Odlar.*, III, 11, 33 ve dev.; skol. ad AISKH., *Or.*, 862. Bkz. *Danaos Kızları* ve Ed. MEYER, in *Philologus*, 1889, s. 185. S. ROBERTSON, *The end of the Supplices, trilogy of Aeschylus*, Cl. *Rev.*, 1924, s. 51-53, **2)**APD., *Bibl.*, I, 7, 10, **3)** DIOD. SIC., IV, 68 ve dev.; PAUS., II, 21, 2.

Hyperokhos : PAUS., I, 4, 4.

Hypnos : *Il.*, XIV, 230 ve dev.; 270 ve dev.; XVI, 672; HES., *Theog.*, 211, 758; HYG., *Fab.*; SEN., *Herc. Çılgınlığı*. 1073 ve dev., CAT., LXIII, 42 ve dev.;PAUS., X, 35, 4; OV., *Met.*, XI, 592 ve dev.; VERG., *Aen.*, VI, 278;390; ATHEN., XIII, 564.

Hypsikreon : PARTH., *Erot.*, 18; PLUT., *Virt. Mul.*, 17.

Hypsipyle : *Il.*, VII, 468, ve skol., XXI, 41; XXIII, 747; APOLL. RH., *Arg.*, I, 608 ve dev., skol. ad m. 609; 615; 759; skol. ad PIND., *Ol.*, IV, 32 *c*; arg. *Nem*, II; PIND., *Pyth.*, IV, 253 ve dev.; APD., *Bibl.*, I, 9, 17; III, 6, 4; VAL. FLACC., *Arg.*, II, 242 ve dev.; HYG., *Fab.*, 15; 74; 254; AISKH., Kayıp trag. *Hypsipyle*; SOPH., *id.*, *Lemnos Kadınları*; EUR., *id.*, *Hypsipyle* (*Oksyrrynkhos, Papirüsleri'nde bulunmuş parçalar*; VI, 852); HDT., VI, 138; OV., *Her.*, VI; skol ad STAT., *Theb.*, IV, 740; 770; V, 29; STAT., *Theb.*, V, 494 ve dev.; ANTH., PAL., III. 19; PROP., I, 15, 17 ve dev. Karş. G. DUMEZIL, *Le Crime des Lemniennes*... Paris, 1924.

Hyrieus : APD., *Bibl.*, III, 10,1; ET. BYZ., *s. v.*; skol. ad *Il.*, XVIII, 486; ad *Od.*, V, 121; PARTHEN., *Erot.*, 20; HYG., *Fab.*, 157;195; OV., *Fast.*, V, 495 ve dev.; NONN., *Dion.*, XIII, 96 ve dev.

Hyrnetho : Bkz. *Deiphontes*; karş. STRAB., VIII, 8,5. s. 389, EPHORE'den alıntıyla (fr. 16); NAUCK, *Tr. Gr. Fr.*, s. 463.

I

Iaira (Ἴαιρα) Nereus kızlarından birinin adı. Ayrıca Vergilius'ta, Phyrigia'daki Ida Dağı'nda yaşayan bir dryad'ın (orman nymphası) da adıdır Bu dryad'ın, Alkanor'dan ikiz çocukları oldu. Pandaros ve Bitias adlarındaki bu ikizler, Aineias'ın yoldaşları arasında yer alırlar

Iakkhos (Ἴακχος) Eleusis Mysteriasına mensupların ayin alaylarını mistik bir şekilde yöneten tanrı. Görünüşe göre bu tanrının adı, ona inananların ritüel haykırışları olan "Iakkhe"den başka bir şey değildir. Bu haykırış bir ada dönüşmüş ve bu ad altında bir tanrının varlığı farzedilmiştir. Iakkhos'un kişiliği hakkında gelenekler arasında farklılıklar vardır. Ama genel olarak adı, Dionysos'un taşıdığı adlardan biri olan Bakkhos'u çağrıştıran Iakkhos, Eleusisli tanrıçalarla Dionysos arasında bir aracı olarak görülebilir.

Bazen o, Persephone'yi arayan annesine yoldaşlık eden, Demeter'in oğlu yapılır (bkz. *Demeter*). Baubo'nun yaptığı harekete gülerek tanrıçayı neşelendiren odur (bkz. *Baubo*).

Iakkhos çoğunlukla, Demeter'in değil de, Persephone'nin oğlu olarak düşünülür. Bu durumda o, Persephone'yle Zeus'un oğlu Zagreus'un (bkz. *Zagreus*) yeniden vücut bulmuş halinden başkası değildir. Gerçekten de, kocasının aşk ilişkilerini kıskanan, ama bir türlü ondan intikam alamayan Hera, rakibesinin oğlu küçük Zagreus oyun oynadığı bir sırada Titanları onun üzerine saldı. Zagreus kaçıp kurtulmaya çalıştı, çeşitli şekillere girdi. Ama sonunda, bir boğa şekline bürünmüşken, onu kovalayanlarca yakalandı. Onu parçalayıp, organlarını bir kazana koydular ve pişirmeye başladılar. Zeus, oğlunun imdadına koştuysa da, artık çok geçti. O da, cani Titanları bir yıldırım çarpmasıyla öldürdü ve Apollon'u, oğlunun dağılan organlarını toplayıp Parnassos'a getirmekle görevlendirdi. Athena, ona çocu-

ğun henüz atmakta olan kalbini getirince Zeus bunu yuttu; sonra da Zagreus'u yeniden canlandırdı. Yeniden canlanan Zagreus, Iakkhos adını aldı.

Iakkhos bazen de Demeter'in kocası olarak geçer; ya da hatta Dionysos'un, Phyrigia'da Nympha Aura'dan (bkz. *Aura*) olan oğlu diye anılır. Aura'nın Dionysos'tan iki ikiz çocuğu olmuş, fakat o, bir delilik nöbeti sırasında, ikizlerden birini parçalayıp yemişti. Çocukların ikincisi, yani küçük Iakkhos ise, tanrının sevgilisi olan bir başka nympha tarafından kurtarılarak, Eleusisli Bakkhalara emanet edildi. Bunlar, onu büyüttüler. Aura kendini Saggarios nehrine (*Agdistis* ve *Attis* efsanelerinde rol oynayan nehir) attığı ve bir çeşmeye dönüştüğü zaman, Iakkhos'a bizzat Athena'nın süt verdiği de söylenir.

Nihayet, bazen Iakkhos'la Bakkhos özdeşleştirilerek, bu ikiliğin bir mysterion olduğu ileri sürülür.

Iakkhos, elinde bir meşale olduğu halde dans ederek Eleusis ayin alayının başını çeken ergenlik çağına yeni ulaşmış bir çocuk olarak tasvir edilir.

Ialemos (Ἰάλεμος) Apollon ile Kalliope'nin oğlu ve Hymenaios ile Orpheus'un kardeşi (Orpheus efsanesinin bir versiyonunda; bkz. *Orpheus*). Hymenaios, düğün şarkısının kişileştirilmiş şekli olduğu gibi, Ialemos da genç yaşta ölenler için okunan ağıdın kişileştirilmiş şeklidir. Bu türün mucidi olarak kabul edilir. Bazen Linos'la özdeşleştirildiği de olur. Çünkü Linos da genç yaşta ölmüş ve onun için de bu tür ağıtlar okunmuştur.

Ialmenos (Ἰάλμενος) Ialmenos ile kardeşi Askalaphos, Ares'in oğullarıdır; anneleri, Aktor'un kızı Astyokhe'dir (tab. 34). Ialmenos'la Askalaphos, Orkhomenos (Boiotia'da) üzerinde hükûm sürüyorlardı. Minyailerin Troia seferine katılışları onların hükümranlığına rastlar. Birlikleri otuz gemiden oluşuyordu.

Troia'nın alınışından sonra, Ialmenos gemileriyle birlikte geri döndü, ama yurduna dönecek yerde Pontos Eukseinos (Karadeniz) kıyısına yerleşti ve burada bir Akha kolonisi kurdu. Strabon'un zamanında hâlâ "Pontos Akhaları" adıyla anılan bu koloni, Orkhomenos'u kendi metropolü olarak kabul ediyordu.

Ialmenos'la kardeşi, Argonautlar arasında da görülürler. Ayrıca Ialmenos, Helene'nin talipleri arasında yer alır; nitekim, taliplerin ortaklaşa içtikleri anttan ötürü, Helene'yi geri getirmek için savaşa katılmak zorunda kalmıştır (bkz. *Helene*).

Ialysos (Ἰάλυσος) Rodos'ta Ialysos şehrine adını veren kahraman. Babası Kerkaphos tarafından, Güneş (*Helios*) ile Nympha Rode soyundan geliyordu (bkz. *Kerkaphos*). Dotis'le evlenen Ialysos'un, ondan Syme adında bir kızı oldu ve Rodos'la Knidos arasındaki adaya onun adı verildi.

Iambe (Ἰάμβη) Pan ile Nympha Ekho'nun kızı. Demeter Persephone'yi ararken Eleusis'e uğradığında, Iambe orada Keleos'la Metaneira'nın sarayında hizmetçiydi. Iambe Demeter'i ağırladı ve şakalarıyla onu güldürdü. Bu rol, bazen Iambe'ye değil de Baubo'ya (bkz. *Baubo*) atfedilir.

Iamos (Ἴαμος) Olympialı bir kahraman, rahipler ailesi Iamidlerin efsanevi atası. Iamos'un geldiği kutsal soy şu şekilde sıralanır: Nehir-tanrı Eurotas'ın kızı Pitane, Poseidon'dan bir kız çocuğu dünyaya getirdi. Euadne adındaki bu çocuk "insan" babası Aipytos tarafından

büyütüldü (bkz. *Aipytos*, 3 ve *Euadne*, 1). Euadne, Apollon'un sevgilisi oldu ve ondan bir oğul doğurdu. Baştan çıkarıldığı için utanç duyan Euadne çocuğunu terk etti, ama iki yılan çıkagelip çocuğu balla beslediler. Böyle mucizevi bir şekilde kurtulan çocuğu, günün birinde Euadne, menekşe çiçekleri içinde yatarken buldu ve ona Iamos (Menekşeli Çocuk) adını verdi. Bu olay üzerine Aipytos, Delphoi kâhinine danışmaya gitti ve tanrı ona, Iamos'un ünlü bir kâhin ve uzun bir rahipler ve kâhinler soyunun atası olacağını bildirdi. Büyüyünce, Iamos bir gece Alpheios kıyısına gitti ve babası Apollon'la büyük babası Poseidon'u çağırdı. Apollon ona karşılık verdi ve sesini izlemesini emretti. Apollon'un sesi Iamos'u Olympia'ya kadar götürdü ve ona oraya yerleşmesini, Herakles'in gelerek ileride ün kazanacak olan Olympia oyunlarını kuracağı güne kadar orada beklemesini söyledi. Apollon ona, kuşların dilinden anlamayı ve kurbanlardan elde edilen kehanet verilerini yorumlamayı da öğretti.

Ianiskos (Ἰάνισκος) 1. Bazı geleneklerde, Asklepios'un oğlu ve dolayısıyla da Makhaon'la Podalirios'un kardeşi. Perrebler ülkesinden, Tesalya kökenliydi.

2. Bir diğer Ianiskos, Atinalı Klytios'un soyundandır. Klytios, kızı Pheno'yu Sikyon kralı Lamedon'la evlendirmişti. Daha sonra, Lamedon'un halefllerinden Adrastos, Sikyon tahtından feragat ettiği zaman (bkz. *Adrastos*) Ianiskos'tan hükümdar olması istendi. O da Attike'den Sikyon'a geldi. Ianiskos ölünce, onun yerine Phaistos (bkz. *Phaistos*) geçti.

Ianthe (Ἰάνθη) 1. "Menekşeli Kız" anlamına gelen bu ad, Okeanos kızlarından birine aittir.

2. Iphis'in (bkz. *Iphis*) eşi olan Giritli bir kadın kahraman da aynı adı taşır

***Ianus** Roma Panteonunun en eski tanrılarından biri. Biri öne, diğeri arkaya bakan iki karşıt yüzlü olarak tasvir edilir. Efsaneleri, sadece Roma efsaneleri olup, şehrin kökeniyle ilgilidir.

Bazı mitografllara göre Ianus, Roma'nın yerlisiydi ve hakkında adından başka bir şey bilinmeyen mitsel kral Cameses'le birlikte bir zamanlar Roma'da hüküm sürmüştü. Bazılarına göre ise Ianus, aslen Tesalyalı bir yabancıydı, Roma'ya sürgün edilmişti; orada, Cameses onu iyi bir şekilde ağırladı ve krallığını onunla paylaştı. Bunun üzerine Ianus, Roma'da bir tepenin üzerine bir şehir kurdu. Bu tepe daha sonra tanrının adına atfen Ianiculum tepesi adını aldı. İtalya'ya Camise ya da Camasene adındaki karısıyla gelen Ianus'un, burada çocukları oldu. Bunlardan Tiberius, Tiberis (Tiber) Nehri'ne adını vermiştir. Daha sonra, Cameses'in ölümünün ardından, Latium'da tek başına hüküm sürdü. Oğlu Iupiter tarafından Yunanistan'dan kovulan Saturnus'u ülkesine kabul etti (bkz. *Kronos* ve *Zeus*). Ianus, Ianiculum'da hüküm sürürken, Saturnus da Capitolium tepesindeki bir köyde, Saturnia'da hüküm sürüyordu.

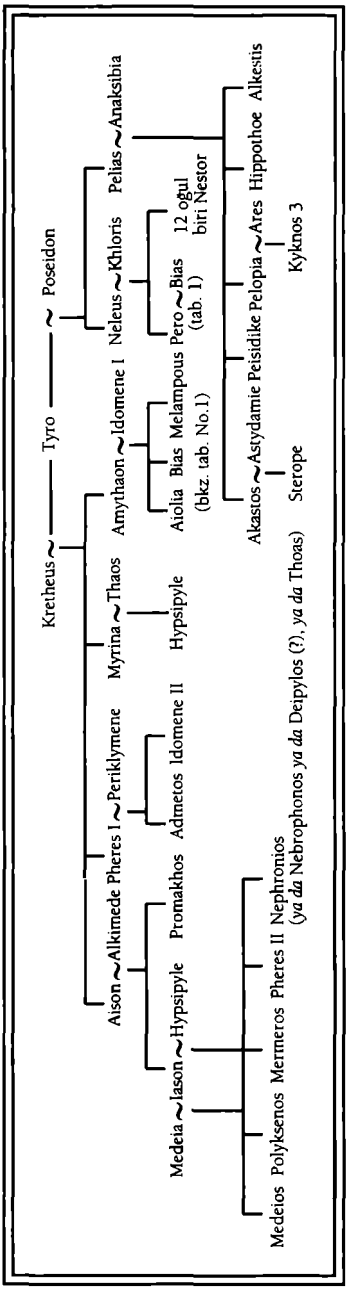
Ianus'un bu hükümdarlık dönemine, Altın Çağın bütün bildik özellikleri atfedilir: insanların kusursuz dürüstlüğü, bolluk, alabildiğine barış ve huzur vs. Tesalya'dan İtalya'ya gelmek için gemiden yararlanmak ve para kullanımı Ianus'un buluşudur. Nitekim, en eski Roma bronz sikkelerinin bir yüzünde Ianus'un sureti, öteki yüzünde de bir gemi pruvası yer alıyordu. Latium'un ilk sakinleri olan Aborigenleri Ianus uygarlaştırmıştı (bu hayırlı

iş Saturnus'a da atfedilir). Aborigenler, Ianus'ten önce sefil bir hayat sürüyorlar ve ne şehir, ne yasa, ne de toprağı işlemek diye bir şey biliyorlardı. Bütün bunları onlara Ianus öğretmiştir.

Ianus, ölünce tanrılaştırıldı ve tanrısal kişiliğine, öncekilerle görünür bir ilişkisi olmayan başka efsaneler bağlandı. Ona özellikle, Roma'yı Sabinlerin fethinden kurtaran bir mucize atfedildi. Romulus ve arkadaşları Sabin kadınlarını kaçırdıkları zaman, Titus Tatius ve Sabinler yeni şehre saldırdılar. Bir gece, Capitolium bekçisinin kızı Tarpeia (bkz. *Tarpeia*) kaleyi Sabinlere teslim etti. Sabinler, Capitolium tepesine tırmandılar ve tam savunmacıları pusuya düşürmek üzerelerken Ianus, saldırganların önüne, onları korkutup kaçıran bir sıcak su kaynağı fışkırttı. Bu mucizenin anısını yaşatmak için, savaş zamanında Ianus tapınağı kapısının –tanrının her an Romalılara kolayca yardım edebilmesi için– açık bırakılmasına karar verildi. Tapınağın kapısı, ancak Roma İmparatorluğu üzerinde barış hüküm sürdüğü zamanlar kapatılıyordu.

Ianus'un Nympha Iuturna ile evlendiği de söylenir. Iuturna'nın sunağı ve kaynağı, Roma Forumu üzerinde, Ianus'un tapınağına yakın bir yerde bulunuyordu. Ianus'un Iuturna'dan bir oğlu oldu: kaynakların tanrısı Fons ya da Fontus (bkz. *Fons*)

Seneca, İmparator Claudius'un balkabağına dönüşmesine dair burlesk destanında (*Apokolokynthose*), Forum'un müdavimi ve her işin önünü arkasını görmede (yani olayları her açıdan incelemede) uzman olan Ianus'un, Claudius'u nasıl savunduğunu anlatır. Fakat burada, artık ciddiye alınmayan bir tanrının

Soy tablosu No. 13 (ayr. bkz. tab. No. 1)

kişiliğine ilişkin, ironik ve edebi bir süsleme sözkonusudur şüphesiz.

Iapetos (Ἰαπετός) Ouranos (Gök) ile Gaia'nın (Yer) oğulları olan Titanlardan biri (bkz. tab. 20). Dolayısıyla, birinci tanrılar kuşağından ve Kronos'un ağabeylerinden biridir. Hesiodos'a göre Iapetos, Okeanos'la Tethys'in kızlarından Klymene'yle evlendi ve ondan dört çocuğu oldu: Atlas, Menoitios, Prometheus ve Epimetheus. Bu durumda, evrensel tufandan sonra insan ırkının babası olan Deukalion, Prometheus aracılığıyla ona bağlanmaktadır (tab. 8, 20, 39). Başka geleneklere göre, Iapetos'un karısı, bir diğer Okeanos kızı olan Asia'dır. Ayrıca, Asopos'un kızı ve Okeanos'un ya da hatta Libye'nin torunu Asopis de onun karısı olarak zikredilir.

Apetos da, öteki Titanlarla birlikte, Zeus tarafından Tartaros'a atıldı.

Iapyks (Ἰάπυξ) Güney Italya'da yaşayan Iapyglere adını veren kahraman. Efsanesi kaynaklara göre değişir. Bazen, Lykaon'un oğlu ve Daunios (ya da Daunus) ile Peuketios'un kardeşi olduğu söylenir. Başka bazı yazarlarsa onu, Daidalos'la Giritli bir kadının oğlu sayarlar. Bunlara göre, aslen Giritli olan Iapyks, önce Sicilya'ya, oradan da, Minos'un ölümüne eşlik eden olayların ardından, güney Italya'ya gitmiştir, (bkz. *Daidalos* ve *Minos*). Iapyks, Minos'un peşinden giden ve o öldükten sonra boş yere yurtlarına dönmeye çalışan Giritlilerin önderi olarak geçer. Bu Giritliler, fırtınada gemileri Taranto bölgesine vurunca, oraya yerleştiler. Bu geleneğin bir varyantı, Ikadios'un (bu ada bkz.) kardeşi olan Iapyks adında bir Giritli'nin güney Italya'ya geldiğini; kardeşinin ise, bir yunus tarafından Parnassos Dağı'nın eteklerine kadar götürüldüğünü ve orada Delphoi'yi kurduğunu söylemekle yetinmektedir.

Iarbas Iupiter Ammon ile Garamantlar ülkesinden bir nymphanın oğlu olan Afrikalı bir yerli kral. Iarbas, Gaetullar üzerinde hüküm sürmekteydi. Kartacayı kuran Dido'ya bu toprağı o vermiştir (bkz. *Dido*). Fakat, kraliçeye âşık olan ve kendisinden daha talihli çıkan Aineias'ı kıskanan Iarbas, Dido'nun ölümünden sonra, yeni siteye saldırdı ve Anna'yı oradan kovdu (bkz. *Anna*).

Iasion (Ἰασίων) Zeus ile Elekra'nın oğlu (bkz. tab. 3 ve 25). Ana tarafından Atlas'ın soyundadır. Her ne kadar, bazı efsanelerde aslen Giritli olarak geçerse de, Iasion, kardeşi Dardanos'la birlikte Samothrake'de oturuyordu. Bütün gelenekler, Iasion'un Demeter'e âşık olduğu noktasında birleşirler. Ancak bu aşk, her zaman karşılık görmez. Bu yüzden Iasion, tanrıçaya (ya da bunun bir hayaletine; karş. *Iksion*) tecavüzde bulunmaya kalkışır. Onun bu hareketi, Zeus'un öfkesini çeker ve Zeus, Iasion'u yıldırımıyla öldürür. Yazarlar çoğunlukla bu aşkın karşılık gördüğünü ve Iasion'un "üç defa sürülüp nadasa bırakılmış bir tarla üzerinde" Demeter'le birleştiğini söylemektedirler. Böylece, Iasion'un tanrıçadan Ploutos (Zenginlik) adında bir oğlu oldu. Bu çocuk, yeryüzünü bir uçtan bir uca dolaşarak her tarafa bolluk saçıyordu.

Diodoros'un anlattığına göre, Iasion yalnız Dardanos'un değil, aynı zamanda Samothrakeli Harmonia'nın da kardeşiydi. Iasion, Zeus tarafından adanın mysterlerine aşina kılınmış, kendisi de birçok kahramana bu mysterleri öğretmiştir. Iasion, kız kardeşi Kadmos'la evlendiği zaman, düğünde Demeter'le karşılaştı. Demeter Iasion'a âşık oldu

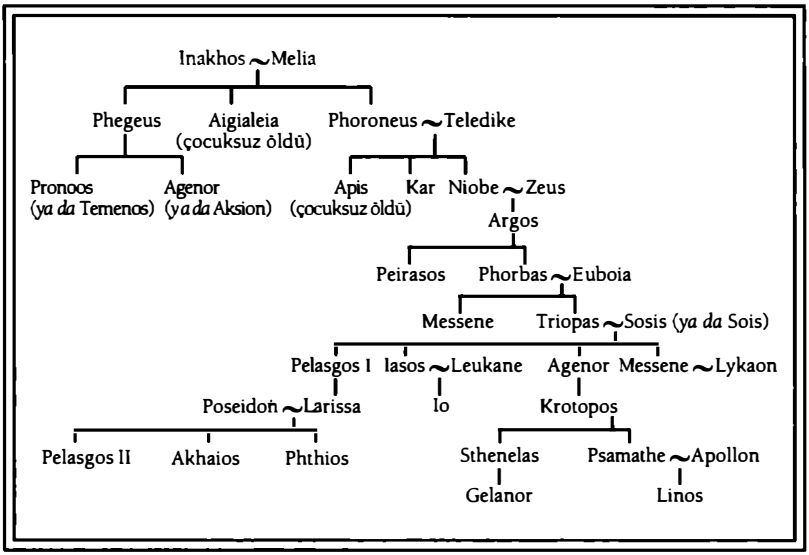
ve ona buğday tohumları armağan etti. Daha sonra, Iasion, Kybele'yle evlendi ve ondan, Korybantların isim babası olan Korybas adında bir oğlu oldu.

Iaso (Ἰασώ) Şifa tanrısı Asklepios'un kızı ve Hygieia'nın kız kardeşi. Oropos'ta bir tapınağı vardı.

Iason (Ἰασων) Aison'un (bu ada bkz.) oğlu. Aslen Iolkoslu ve Aiolos soyundan gelmedir (bkz. tab. 13 ve tab. 1) Annesinin adı, geleneklerde farklı şekillerde geçer: Çoğu zaman, bunun, Phylakos'un kızı Alkimede ya da Autolykos'un kızı ve dolayısıyla Odysseus'un teyzesi Polymede olduğu söylenir. En çok kabul gören efsaneye göre, iktidarın meşru sahibi olan Aison, üvey kardeşi Pelias (Tyroile Poseidon'un oğlu) tarafından iktidardan uzaklaştırılmıştı. Başka bir anlatıya göre ise, durum şöyleydi: Aison, oğlu reşit oluncaya kadar iktidarı Pelias'a emanet etmişti. Iason, Kentauros Kheiron tarafından yetiştirildi. Kheiron, bütün öğrencilerine olduğu gibi, ona da tıbbı öğretti. Iason, yetişkin bir erkek olunca, Kentauros'un oturduğu Pelion'dan ayrıldı ve Iolkos'a döndü. Kıyafeti garipti: Sırtında bir panter derisi vardı, iki elinde de birer mızrak tutuyordu ve özellikle de sol ayağı çıplaktı. Amcası Pelias, bir kurban törenini icra etmekte olduğu bir sırada, Iason bu kılıkta Iolkos şehrinin meydanına girdi. Iason'u bu halde gören Pelias, onu tanımamasına rağmen korkuya kapıldı, çünkü bir kâhin, "yalnızca bir ayağında pabuç bulunan adamdan sakınmasını" ona söylemişti. Iason beş gün, beş gece babasının evinde kaldı. Altıncı gün, Pelias'ın huzuruna çıkıp kendisini tanıttı ve yasal olarak kendisine ait olan iktidarı istedi. Bunun üzerine, Pelias ondan Phriksos'u sırtında havalarda taşımış olan koçun postunu getirmesini istedi. Bu, Kolkhos kralı Aietes tarafından Ares'e adanmış olan ve bir dragon tarafından korunan altın posttu. Pelias, Iason'un bu seferden hiçbir zaman dönmeyeceğini düşünüyordu. Bir başka versiyona göre ise, Iason'u böyle bir sınamadan geçmeye bizzat kendisi mecbur etmiştir. Gerçekten de Iason Pelias'ın huzuruna çıktığı zaman, Pelias onun yalnızca bir ayağında pabuç bulunduğunu görerek, kâhinin bildirdiği tehlikenin yaklaştığını anlamıştı. Bunun üzerine, Iason'u yanına çağırdı ve "kralın canına kasteden kişiye nasıl bir ceza verirdin?" diye ona sordu. Iason da, "onu altın postu alıp getirmeye gönderirdim" diye yanıt verdi. Bu yanıt geri tepti, çünkü Pelias, bunu ona emretmekte hiç zaman kaybetmedi. Şairler, böyle bir sınama fikrini Iason'a Hera'nın telkin ettiğini yazarlar. Çünkü, Hera, hakkı olduğunu düşündüğü dinsel saygıyı kendisine göstermediğinden dolayı Pelias'tan hoşnut değildi ve onu öldürmesi için Medeia'yı Kolkhis'ten getirmenin bir yolunu bulmaya çalışıyordu.

Böylece altın postu aramaya gönderilen Iason, Phriksos'un oğlu Argos'un yardımını istedi ve Argos, Athena'nın verdiği fikre göre, Iason'la arkadaşlarını Kolkhis'e götürecek olan *Argo* gemisini yaptı (bkz. *Argonautlar*).

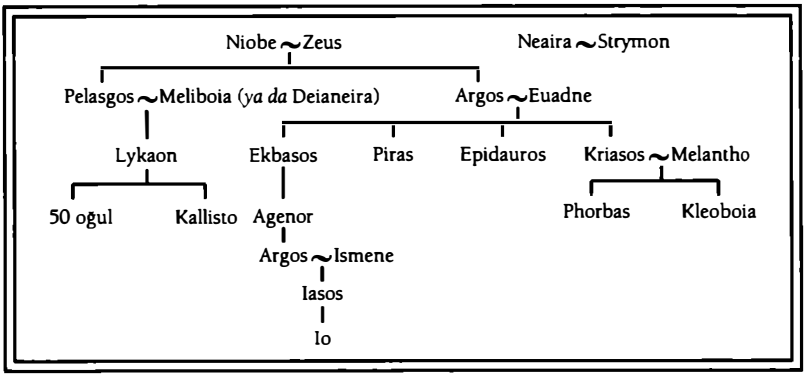
Altın postla birlikte Kolkhis'ten geri dönen ve Medeia'yla evlenen Iason (bkz. *Argonautlar* ve *Medeia*) postu Pelias'a verdi. Buradan itibaren gelenekler farklılaşır. Bazı geleneklerde, Iason, hükümdarlığı Pelias'ın elinden alır, bazısında, Iolkos'ta sakin bir hayat sürer ve Medeia'ya Medeios adında bir oğul verir; bazısında da, Medeia büyüleriy-

Soy tablosu No. 14 (PAUSANIAS'a göre)

le gençleştirmek bahanesiyle, Pelias'ı bir kazanda kaynatmaları için kızlarını ikna ederek, Pelias'ın ölümüne yol açar (bkz. *Medeia* ve *Peliadlar*). Alkeste adındaki en küçük kızı dışında Pelias'ın bütün kızları, bu cinayete katılırlar. Pelias'ın öldürülmesi, Iason'un bizzat kurbanı olduğu bir iktidar gaspının ya da Aison'un Pelias yüzünden ölmesinin (gerçekten de, Pelias onu intihara zorlamıştı; bkz. *Aison*) Iason tarafından alınan intikamı olarak gösterilir. Pelias'ın ölümünden sonra, Medeia ile Iason Iolkos'tan kovuldular ve Korinthos'a sığınmak zorunda kaldılar. Orada on yıl boyunca mutlu ve sakin yaşadılar. Fakat sonunda, Iason, Medeia'dan bıktı. Kral Kreon'un kızı Glauke (ya da Kreousa) ile nişanlandı. Medeia, bir zamanlar Iason'un üzerlerine sadakat yemini ettiği tanrıların tanıklığına başvurduktan sonra, armağan olarak Glauke'ye bir düğün elbisesi gönderdi. Elbise, Glauke'nin damarlarındaki kanı kızdırıp tutuşturdu. Kreon da aynı felakete uğradı ve bütün krallık sarayı yandı. Bu arada Medeia, Iason'dan olan iki çocuğunu öldürüp, Güneş'in armağanı olan sihirli bir arabayla gökyüzüne doğru kaçtı.

Öte yandan, Iason, Pelias'ın oğlu Akastos'un hükûm sürdüğü Iolkos'a geri dönmek istiyordu. Bunun için, Akastos'la arası iyi olmayan Peleus'la ittifak kurdu (bkz. *Peleus*) ve Dioskourların da yardımıyla hep birlikte şehri yerle bir ettiler. Daha sonra Iason ya da oğlu Thessalos, Iolkos'ta hükûm sürdüler. Iason, Kalydon avına katılan avcılar arasında da yer aldı (bkz. *Meleagros*).

Soy tablosu No. 15 (APOLLODOROS'a göre)

Iasos (Ἴασος) Ya da Iasios. Bu adı taşıyan birçok kahraman vardır.

1. Bunlardan biri, bir Argos kralıdır. Babasının adı üzerinde gelenekler arasında görüş birliği yoktur. Bazen Iasos, Triopas'ın oğullarından biri olarak geçer (bkz. tab. 14). Bazen de, Argos'un oğlu ve Agenor'un torunu olarak gösterilir (bkz. tab. 15). Bu geleneklerin her ikisinde de o, Zeus'un sevgilisi Io'nun babası olarak geçer.

Iasos'u Triopas'ın oğlu olarak gösteren gelenekte, Iasos erkek kardeşleriyle birlikte Peloponisos topraklarını paylaşır. Onun payına Elis'le Batı bölgesi düşerken, Pelasgos Doğu'yu alır ve Peloponisos'taki Larissa'yı kurar. Agenor ise, babasının atlı birliğini miras olarak alır ve çok geçmeden bu birlikle iki kardeşinin mülklerini gaspeder.

2. Bir başka Iasos, kral Lykourgos'un oğludur. Arkas'ın torunu gibi o da, Arkadhia hanedanına mensuptur (bkz. tab. 26). Atalante (bu ada bkz.) onun kızıdır.

3. Aynı adı taşıyan bir Boiotialı da, Orkhomenos kralı Amphion'un babası ve Minyas'ın kızı Persephone'nin kocasıdır (bir önceki Iasos'un karısı ve Atalante'nin annesi Klymene de Minyas'ın kızıydı.)

Iasos ya da Iasios adı, çoğu zaman Iasion (bu ada bkz.) yerine kullanılmaktadır.

Ida (Ἴδη) 1. Melisseus'un kızlarından birinin adı. Ida, kız kardeşi Adrasteia ile birlikte Girit'te çocuk Zeus'u besleyip büyütmüştür. Ida, aynı zamanda, Girit'te Zeus'un çocukluğunun geçtiği dağın da adıdır (bkz. *Zeus* ve *Amaltheia*).

2. Ida ayrıca Korybas'ın kızlarından birinin adıdır. Girit krab Lykastos ile evlendi ve ona Genç Minos adıyla anılan bir oğul verdi.

Idala (Ἰδαία) "Ida'dan gelen" ya da "Ida'da yaşayan" anlamına gelen bu adı taşıyan iki kadın kahraman vardır:

1) Bunlardan biri, nehir-tanrı Skamandros'la birleşerek ondan Teukros adında bir erkek çocuk dünyaya getiren bir nymphadır. Teukros daha sonra Samothrake (Semendirek) Adası

karşısında Asya kıyısında yaşayan Teukrislerin kralı oldu (bkz. tab. 3).

2) Idaia adını taşıyan diğer kadın kahraman, Dardanos'un kızlarından biri ve dolayısıyla bir önceki Idaia'nın torunun kızıdır. Trakya kralı Phineus'la evlenerek onun ikinci karısı oldu. Boreas'ın kızı ve Phineus'un ilk karısı olan Kleopatra'nın Phineus'tan olan çocuklarına iftira ederek Phineus'un başına felaketler yağmasına yol açan kadın bu Idaia'dır (bkz. *Boreasoğulları ve Phineus*).

Idalos (Ἴδαλος) Gerek Girit'teki, gerekse Troas'taki Ida Dağı'yla ilişkili birçok kahramanın adı. Bunlardan en önemlileri şunlardır:

1. Priamos'un oğlu.
2. Paris'le Helene'nin oğlu.
3. Priamos'un araba sürücüsü.
4. Troialı kahraman Dares'in oğlu.
5. Bir Korybant.
6. Dardanos efsanesinin karanlık bir versiyonuna göre, Khryse ile evlenen Dardanos'un Dimas ve Idaios adlarında iki oğlu oldu. Bu Idaios, Phrygia kıyısında kendisinden sonra Ida adı verilen dağın eteğine yerleşti. Bu bölgeye, Tanrıların Anası (Kybele) kültünü sokan o olmuştur. Dardanos da, o sıralarda Troas'a yerleşiyordu.

Idas (Ἴδας) *Ilias'ta* söylendiğine göre, erkeklerin en güçlüsü ve en yüreklisi olan Idas, babası Aphareus vasıtasıyla Perieres ailesine mensuptur. Annesi, Oibalos'un kızı Arene'ydi. Lynkeus ve Pisos adlarında iki erkek kardeşi vardı (bkz. tab. 16). Idas, bir yandan Dioskourların, bir yandan da Leukippos'un kızları Hilaira ile Phoibe'nin ve Penelope'nin kuzenidir.

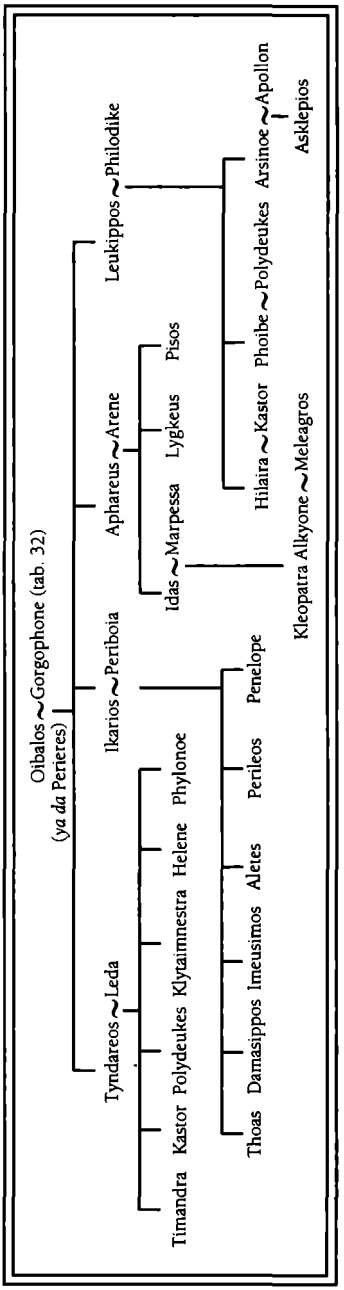
Idas ve Lynkeus, Iason'un yanısıra Argonautlar seferine katıldılar. Idas, yolculuk sırasında iki kez önemli bir rol oynadı: Bir defasmda, Mariandynler ülkesinde, kral Lykos'un yanında kaldıkları sırada, kâhin Idmon bir yabandomuzu tarafından öldürülünce, Idas da hayvanı öldürerek arkadaşının intikamını aldı. Daha sonra, Mysiakralı Teuthras'ın krallığını ele geçirmeye çalıştıysa da başaramadı; Telephos'a yenildi (bkz. *Auge* ve *Telephos*).

Idas ve Lynkeus, Kalydon yabandomuzu avına katılan avcılar arasın da görülürler. Idas, kızı Kleopatra Alkyone ile evlenen Meleagros'un kayınpederi sıfatıyla yer alıyordu bu avda.

Idas, Poseidon'un armağan ettiği kanatlı bir arabayla Euenos'un kızı Marpessa'yı kaçırdı. Euenos, onun peşine düştü, ama yakalayamadı ve kendini öldürdü (bkz. *Euenos*). Idas, rahat rahat yurdu Messinia'ya döndü. Ne var ki, Apollon, Marpessa'yı seviyordu; bu yüzden onu kocasından çalmak istedi. Idas, kendini savundu ve tanrıyı tehdit etti. Zeus, araya girerek iki kavgacıyı ayırdı ve genç kadına, ikisinden hangisini seviyorsa onu seçme hakkı verdi. Marpessa, Idas'ı seçti (bkz. *Apollon*). Biraz farklı bir gelenekte, Apollon'un Marpessa'yı kocasından çaldığı ve onu "direnme görmeden" bir süre yanında alıkoyduğu anlatılır. Fakat, her iki halde de Idas, sonunda karısını yeniden elde etti.

Efsanede, Marpessa'nın Idas tarafından kaçırılışı, bazen yerini genç kızın ödül olarak konduğu bir araba yarışına bırakır (*Penelope* ve *Hippodameia* efsaneleriyle karşılaştırınız). Euenos, yarışta yenilgiye uğrattığı rakiplerini öldürüyordu.

Idas, kuzenleri Kastor ve Polydeukes'le mücadelesiyle de ünlüdür. Bu mücadele bazen birbirinden ayrı, bazen de bir-

Soy tablosu No. 16

birine az çok ustaca bağlanmış iki farklı epizot oluşturur. Kastor ve Polydeukes, Idas ve Lynkeus'la birlikte Arkadhia'ya bir baskın düzenlemişler ve oradan sürüler çalıp getirmişlerdi. Ganimeti paylaştırma görevi Idas'a verildi. Idas bir sığırı öldürerek dört parçaya böldü ve kendi payını ilk kim yiyip bitirirse, ganimetin yarısını onun; ikinci yiyip bitirenin de geri kalan kısmını almasına karar verdi. Arkasından da kendi payını hemen gövdeye indirdiği gibi, hiç ara vermeden kardeşinin payını da yedi. Böylece ganimetin tümüne sahip çıktı. Bundan hoşnut kalmayan Dioskourlar, kuzenlerinin ülkesi Messinia'ya saldırdılar, anlaşmazlık konusu olan sığırları ve daha birçok şeyleri alıp götürdüler. Sonra da, pusu kurarak Idas'la kardeşini beklemeye koyuldular. Ama Idas'ın kardeşi, keskin gözleriyle, yaşlı bir meşenin kovuğuna gizlenmiş olan Kastor'u farkederek, onu Idas'a gösterdi. Idas da Kastor'u bir kargı darbesiyle öldürdü. Polydeukes onları izledi ve Lynkeus'u öldürdü, ama Idas, rivayete göre, babası Aphareus'un mezarından çekip aldığı büyük bir taş parçasıyla Polydeukes'e saldırdı ve onu baygın durumda yere serdi. Bunun üzerine, oğlunun imdadına koşan Zeus, bir yıldırımla Idas'ı öldürdü ve Polydeukes'i gökyüzüne götürdü.

Mücadelenin diğer epizotu, Leukippos kızlarının kaçırılışıyla ilişkilidir. Lynkeus'la Idas, Leukippos'un kızları olan kuzinleri Hilaira ve Phoibe ile nişanlıydılar. Ne var ki, Kastor'la Polydeukes genç kızları kaçırdılar (bkz. *Dioskourlar*). Bunun üzerine, Idas'la Lynkeus öç almaya karar verdiler. Kastor, Lynkeus tarafından öldürüldü. Polydeukes de Lynkeus'u öldürdü. Idas tam

Polydeukes'i öldürmek üzereyken, Zeus, bir önceki epizottaki gibi kavgaya son verdi. Başka bazı versiyonlar, çarpışmayı başka türlü anlatmaktadırlar: Kastor'la Lynkeus, anlaşmazlığı teke tek bir dövüşle çözmeye karar verirler. Kastor galip gelir ve rakibini öldürür. Idas kardeşinin öcünü almak ister ve tam Kastor'un işini bitirmek üzereyken, Zeus yıldırımıyla onu öldürür. Bu versiyonda Polydeukes hiçbir rol oynamaz.

Hyginus'un anlattığına göre ise, Lynkeus, Kastor tarafından öldürülmüştür. Ve Idas onu gömmek istediğinde, Kastor, Lynkeus'un dövüşte cesur davranmadığını ve "bir kadın gibi öldüğünü" ileri sürerek, Idas'ı engellemeye kalkışır. Öfkeye kapılan Idas, Kastor'un belinde taşıdığı kılıcı yakaladığı gibi onun kasığına saplar, yahut onu Lynkeus'un mezarına diktiği sütunun altında tepeler. Ama kendisi de çok geçmeden Polydeukes tarafından öldürülür.

Idmon (Ἴδμων) Argonautlardan biri; seferle ilgili alametleri yorumlamakla görevli kâhin. Idmon, Apollon'un oğullarından biri olarak geçer. Fakat, onun "insan" babası, Melampous'un oğlu Abas'tır (tab. 1). Annesi de, Asteria ya da Kyrene'dir. Idmon, bazen Apollon ile Laothoe'nin oğlu ve Kalkhas'ın babası olan Thestor'la özdeşleştirilir. Bu durumda, Idmon adı, *Görmek* anlamına gelen kökten türemiş bir sıfattan başka bir şey değildir. Nitekim, Idmon, *açık görüşlü* anlamına gelir.

Idmon'un Argonautlarla birlikte geçirdiği serüvenler farklı şekillerde anlatılır. Bazen, onun Kolkhos'a vardığı kabul edilir, bazen de, Mariandynler ülkesinde mola verildiği sırada bir yabandomuzu tarafından öldürüldüğü söylenir. Idmon kendi ölümünü önceden görmüş olduğu halde, sefere katılmakta tereddüt etmemiştir (bkz. *Argonautlar*).

Idomeneus (Ἰδομενεύς) Bir Girit kralı; Deukalion'un oğlu ve Minos'un torunu (bkz. tab. 28). Idomeneus, Deukalion'un bir odalıktan doğma oğlu olan Molos'un üvey kardeşidir. Molos, Idomeneus'un silah arkadaşı Merion'un (bu ada bkz.) babası olduğundan, Idomeneus böylece Merion'un amcası olmaktadır.

Idomeneus, Helene'nin talipleri arasında yer alır. Diğer taliplere ortak bir yeminle bağlı olan Idomeneus, bu yüzden Troia Savaşı'na katılmak zorunda kaldı ve orada ön planda gelen kahramanlar arasında kendini gösterdi. Seksen gemilik Girit filosunu yönetiyor ve altı şehri temsil ediyordu: Knossos, Gortyn, Lyktos, Miletos, Lykastos, Phaistos ve Kytion şehirleriydi bunlar. Troialılarla Akhalar arasındaki anlaşmazlığın Hektor'la yapılacak teke tek dövüşle giderilmesi düşünüldüğü zaman, Idomeneus öne atılan dokuz önderden biri oldu.

Idomeneus, savaş alanında çok sayıda düşmanı yere serdiği gibi, gemilerin savunulmasında da kendini gösterdi. Başlıca hasmı Deiphobos'tu, sonra da Aineias'la çatıştı. Patroklos'un cesedi etrafındaki çarpışmalar sırasında Idomeneus, Hektor'a hücum etmeye niyetlendi, ama Hektor ona doğru saldırarak Merion'un araba sürücüsü Koiranos'u öldürünce kaçtı, kampa sığınmaya çalıştı.

Ilias'ta anlatılan olaylardan sonra, Idomeneus, Akhilleus onuruna düzenlenen cenaze töreni oyunlarında zırhlı eldiven dövüşünde birinci geldi; Troia atının içinde şehre sızan kahramanlar-

dan biri oldu ve Akhilleus'un silahlarını layık olanlara vermekle görevli hakemler arasında yer aldı.

Odisseia'da anlatılanlara göre, *Dönüş yolculukları* içinde en mutlularından biri de Idomeneus'unki oldu. Her ne kadar mezarı Girit'te gösterilmekte idiyse de, onun efsanesinde hayatını dramatik bir şekilde noktalayan başka olaylar da mevcuttur.

Versiyonlardan biri, Nauplios'un, Idomeneus'un karısı Meda'yı, nasıl Leukos'un aşkına boyun eğmeye sürüklediğini anlatır. Bu Leukos, Talos'un, doğar doğmaz terkedilmiş bir oğluydu. Fakat, Idomeneus, onu alıp yetiştirmiş ve kendi yokluğunda tahtının idaresini ona emanet etmişti. Leukos, daha sonra Meda'yı ve Meda'yla Idomeneus'un kızı Klisithera'yı (bazen bunlara Iphiklos ve Lykos adlarındaki iki erkek çocuk da ilave edilir) öldürdü. Idomeneus, geri dönünce, Leukos'un gözlerini kör etti ve tahtını yeniden ele geçirdi. Bazılarına göre ise, Leukos Idomeneus'u kovmuş ve onu ülke dışına gitmeye zorlamıştır.

Fakat, başka versiyonlarda, Troia'dan Girit'e yolculuk sırasında Idomeneus'un filosunun bir fırtınaya yakalandığı anlatılır. Bu durumda, Idomeneus, eğer ülkesine sağ salim dönecek olursa, krallığında karşılaşacağı ilk insanı Poseidon'a kurban edeceğine yemin eder. Oysa kıyıya yanaştığında Idomeneus'un gördüğü ilk insan öz oğlu (ya da kızı) olur. Adağına sadık kalan Idomeneus onu kurban eder. Bazı mitograflar, Idomeneus'un, çocuğunu gerçekte kurban etmeyip, kurban eder gibi yaptığını kesinlikle belirtmektedirler. Her ne olursa olsun, Girit'i kasıp kavuran bir veba salgını patlak vermekte gecikmez. Idomeneus'un bu zalimce davranışı, tanrıların öfkesini kabartmıştır. Tanrıların öfkesini yatıştırmak için, Idomeneus sürgüne gönderilir. Bunun üzerine, Idomeneus güney İtalya'ya giderek, Salentum'a yerleşir ve orada Athena adına bir tapınak inşa ettirir.

Idomeneus'a ilişkin olarak şu anekdot da anlatılır: Thetis'le Medeia, aralarında kimin daha güzel olduğu konusunda tartışıyorlarmış. Idomeneus'u hakem seçmişler. Idomeneus, Thetis'in lehine karar vermiş. Medeia buna çok kızmış ve "bütün Giritlilerin yalancı olduklarını" ilan etmiş ve Idomeneus'un soyunu da lanetleyerek, ebediyen doğru söylememeye mahkûm etmiş.

Bütün Giritlilerin yalancı olduklarını söyleyen bir atasözünün kaynağı budur.

Idyia (Ἰδυῖα) Okeanos kızları'ndan biri; Kolkhis kralı Aietes'in ikinci karısı ve Medeia'nın annesi. Apsyrtos'un da onun çocuğu olduğu genellikle kabul edilmez. Fakat, Idyia'yı Aietes'in ilk karısı olarak gösteren bazı versiyonlar da vardır. Bu durumda, Idyia, onun iki çocuğunun da annesi olur (bkz. *Aietes*).

Ieoud (Ἰεούδ) Bir Fenike efsanesinde, Kronos'un büyük oğlu ya da tek oğlu. Annesi Anobret adında bir nymphaydı. Ülkeyi harabeye çeviren bir savaş sırasında, Kronos, devletin selameti namına oğlunu, krallık giysileri ve alametleriyle bezenmiş olarak kurban etti.

Ikadios (Ἰκάδιος.) Apollon ile Nympha Lykia'nın oğlu. Asya'da doğan Ikadios, dünyaya geldiği ülkeye annesinin adını (Lykia) verdi ve orada Patara şehrini ve bu şehrin Apollon kâhinliğini kurdu. Sonra, İtalya'ya gitmeye karar verdi. Ama yolda gemisi battı ve bir yunusbalığı onu Parnassos'un eteklerine

kadar taşıdı. Ikadios, orada kurtarıcısı "Yunus"un (yun. δελφίς) anısına bir şehir kurarak, adını Delphoi koydu.

Bu Ikadios'un, Iapyglere adım veren Iapyks'in kardeşi bir Giritli olduğu da söylenir (bkz. *Iapyks*).

Ikarios (Ἰκάριος) 1. Bu adı taşıyan birinci kahraman, Erigone'nin babası olan bir Atinalı'dır. Atina'da kral Pandion'un hüküm sürdüğü dönemde, Yunanistan'da bağcılığı yayan kişi olarak gösterilir (bkz. *Erigone*).

2. Bir başka Ikarios, Perieres'in oğlu ve dolayısıyla Lakedaimon'un soyundan gelen biri olarak geçer. Ikarios'un kim olduğu konusunda gelenekler arasında farklılık vardır. Çoğu yerde, Ikarios'un babası olarak Perieres değil de Oibalos gösterilir (bkz. tab. 21). Bu versiyona göre Perieres, Oibalos'un babasıdır ve onun babası da Aiolos'tur (bkz. tab. 4 ve *Perieres*).

Ikarios ile kardeşi Tyndareos'un, Batia adlı bir nymphadan dünyaya gelmiş Hippokoon adında bir üyev kardeşleri vardı. Bu Hippokoon, oğullarının da yardımıyla, Ikarios ile Tyndareos'u Lakedaimon'dan kovdu. Bunun üzerine iki kardeş, Pleuron'da Thestios'un yanına sığındılar. Herakles'in, Hippokoon ve oğullarını öldürmesine kadar burada kaldılar (bkz. *Herakles* ve *Kepheus*). Tyndareos Sparta'ya dönerek iktidarı ele alırken, Ikarios Akarnania'da kaldı. Orada Lygaios'un kızı Polykaste ile evlendi ve ondan Penelope adında bir kız, Alyzeus ve Leukadios (Leukatas Adası'na adını vermiştir) adlarında iki erkek olmak üzere üç çocuğu oldu. Bir başka geleneğe göre ise Ikarios, erkek kardeşiyle birlikte Lakedaimon'a geldi ve orada Nereus kızlarından Periboia ile evlendi ve ondan, Thoas, Damasippos, Imensimos, Aletes ve Perileos adlarında beş oğlu ve bir de Penelope adında kızı oldu (bkz. tab. 16). Ikarios'un, kızıyla evlenmek isteyenler arasında bir yarış düzenleyerek yarışı kim kazanırsa kızını ona vereceğini bildirdiği söylenir. Yarışı Odysseus kazanır. Fakat bu evliliği Helene'nin babası ve Penelope'nin amcası Tyndareos'un gerçekleştirdiği de rivayet edilir. Buna göre, Helene evleneceği kişiyi seçtikten sonra taliplerinin muhtemel itirazlarını önlemek için onları bir yeminle bağlamayı tavsiye eden Odysseus'u ödüllendirmek için Tyndareos, yeğeninin onunla evlenmesini sağlamıştır. Düğünden sonra Ikarios, Odysseus'tan karısıyla birlikte yanında oturmalarını istedi. Odysseus bunu kabul etmedi. Ikarios ısrar edince Odysseus, Penelope'yi çağırarak ondan babasıyla kendisi arasında bir seçim yapmasını istedi. Penelope hiç yanıt vermedi ama kızardı ve utanarak yüzünü tülüyle örttü. Ikarios, kızının seçimini yaptığını anlayıp oradan uzaklaştı ve bu sahnenin geçtiği yerde Utanç adına bir tapınak diktirdi. Yerel bir Lakedaimon geleneğine göre Ikarios, Hippokoon'la ittifak kurarak kardeşine karşı tavır aldı ve Tyndareos'u Lakedaimon'dan kovması için bir ayaklanma tertipleyerek Hippokoon'a yardım etti. Bunun üzerine, Tyndareos, Pellene'ye sığındı (bkz. *Tyndareos*).

Ikaros (Ἴκαρος) 1. Daidalos ile Naukrate adında bir kadın kölenin (Minos'un sarayından) oğlu. Daidalos, Theseus'un labyrinthos'ta yolunu nasıl bulacağını Ariadne'ye (bu ada bkz.) öğretip, Theseus da Minotaurus'u öldürünce, buna çok kızan Minos, Daidalos ile oğlunu labyrinthos'a kapattı. Ama tüken-

mez bir icat kabiliyetine sahip olan Daidalos, Ikaros'la kendisi için kanatlar yaptı ve bunları oğlunun ve kendisinin omuzlarına balmumuyla yapıştırdı. Sonra, ikisi birden uçtular. Havalanmadan önce Daidalos, Ikaros'a çok yüksekten uçmamasını tembihledi. Ne var ki son derece kibirli olan Ikaros, babasının öğüdünü dinlemedi, yükseklere çıktı, güneşe o kadar yaklaştı ki balmumu eridi ve söz dinlemeyen Ikaros denize düştü. Bu yüzden bu denize o zamandan beri Ikaros Denizi (Ege'de Samos (Sisam) Adası'nı çevreleyen deniz) adı verildi.

Bir başka versiyonda, yeğeni ve öğrencisi Talos'u öldüren Daidalos'un (bu ada bkz.) Atina'dan kaçtığı anlatılır. Daidalos'un oğlu Ikaros da sürüldü ve babasını aramaya koyuldu. Ne var ki, Samos yakınlarında gemisi battı ve bu yüzden denize onun adı verildi (yaygın versiyonda olduğu gibi). Dalgalar, Ikaros'un cesedini Ikaria Adası kıyılarına attı. Herakles de onu buraya gömdü. Ikarios'la Daidalos'un Girit'ten yelkenli bir gemiyle kaçtıkları da söylenir. Herbirinin kendi yelkenlisi vardı. Daidalos yelken kullanmayı icat etmiş bulunuyordu. Ama Ikaros kendi yelkenlisini idare edemedi ve tekne alabora oldu. Ya da, Ikaria Adası'na yanaşırken karaya atlamayı beceremedi ve suya düşüp boğuldu. Bütün bu varyantların amacı, kanatlanma olayını ortadan kaldırarak maceranın olağandışılığını azaltmaktır. Ikaros'un mezarı, Ege denizine uzanan burunlardan birinde gösterilmekteydi. Ayrıca Daidalos'un, biri oğlunun adına, öteki de kendi adına olmak üzere Amber Adası'nda iki sütun diktiği ve oğlunun acıklı sonunu Cumae tapınağının (Daidalos'un Apollon'a adadığı tapınak) kapısına kendi elleriyle resmettiği anlatılır.

Ikaros bazen tahta işçiliğini bulan kişi olarak da geçer.

2. Efsanede, Karia kralı olan bir başka bir Ikaros daha vardır. Thestor'un kızı ve Kalkhas'ın kız kardeşi Tbeonoe (bu ada bkz.) onun sevgilisiydi.

Ikhthyokentauroslar ya da Ikhthyokentauroi (Ἰχθυοκένταυροι) Ikhthyokentauroslar ya da "Balık-Kentauroslar" bir tür deniz yaratıklarıdır. Görünüşe göre, halk masallarında varlıklarına hiç rastlanmamakla birlikte, Helen ve Roma plastik sanatlarında oldukça yaygın bir tema oluşturmaktaydılar. Bunların bedenleri, Kentauroslarda olduğu gibi bele kadar insan, aşağı kısmı ise balıktı. Bu yaratıkların genellikle aslan pençesini andıran pençeleri vardır. Deniz tanrılarının kortejinde hippokamposların (deniz atları) vs. yanında yer alırlar.

Ikmalios (Ἰκμάλιος) Penelope'nin "divan"ını yapan ve onu fildişi ve gümüşle süsleyen Ithakeli usta.

Iksion (Ἰξίων) Yazarlar, Iksion'un soy ağacını çok farklı şekillerde verirler. O çoğu kez Phlegyas'ın oğlu ve dolayısıyla Koronis'in (bu ada bkz.) kardeşi olarak gösterilir. Bazen de Ares'in, Aeton'un, Antion'un ya da Pision'un oğlu olarak geçer. Annesi Perimele'dir (bkz. tab. 23).

Iksion, Lapitliler üzerinde hüküm süren Tesalyalı bir kraldır. Kral Deioneus'un kızı Dio ile evlendi. Genç kıza evlenme teklif ettiği zaman, Deioneus'a büyük vaatlerde bulundu. Ama evlendikten sonra, Deioneus kararlaştırılan armağanları istediğinde Iksion, kalleşçe bir davranışla onu içi korla doldurulmuş bir çukura attı. Böylece yalnız ahde vefasızlık suçu işlemekle kalmadı, aynı

zamanda kendi ailesinden bir kimseyi öldürmek suçunu da işlemiş oldu. Oysa daha önce hiç kimsenin işlemeye cesaret edemediği bir suçtu bu. Çünkü aynı bir ailenin üyeleri birbirlerine dinsel bir bağla bağlı oldukları ve aynı koruyucu tanrılara ibadet edip, kurban sunduklarına göre, bu tür bir cinayet kutsal inançlara saygısızlıkla iki kat ağırlaşmış oluyordu. Bu cinayete karşı duyulan nefret öylesine büyük oldu ki kimse Iksion'u âdetlere uygun olarak arındırmak istemedi. Bütün tanrılar içinde yalnız Zeus Iksion'a acıdı ve onu arındırarak cinayetinin ardından çarpıldığı delilikten onu kurtardı. Ne var ki Iksion kendisine iyilik yapan tanrıya karşı son derece nankörce davrandı; Hera'ya âşık olmak ve ona tecavüze yeltenmek cüretini gösterdi. Zeus (ya da bizzat Hera), tanrıçaya benzeyen bir bulut yarattı. Iksion bu hayaletle birleşti ve ondan bir erkek çocuk hâsıl etti. Iksion'un hâsıl ettiği bu erkek çocuk, Keutaurosların babası Kentauros'tu ya da o doğrudan doğruya Kentaurosları hâsıl etti. Tanrılara karşı işlenen bu yeni saygısızlık karşısında Zeus, Iksion'u cezalandırmaya karar verdi. Onu sürekli dönen bir yanar tekerleğe bağlayarak göğe fırlattı. Zeus, Iksion'u arındırdığı sırada ona ölümsüzlük veren tanrısal ambrosiadan tattırdığı için, Iksion asla son bulmasını umamayacağı bir cezayı çekmeye mahkûm edilmiş oldu. Onun nankörlüğü böylece, ona iyilik yapanın iyiliğini ağır bir cezaya dönüştürdü.

Iksion'un cezası çoğu zaman Ölüler Diyarı'nda, Tartaros'ta, büyük canilerin cezaları arasında gösterilir.

Iksion, Theseus'un dostu Pirithoos'un babasıdır.

***Ilia** (Ἰλία) Romulus ile Remus'un annesi Rea Silvia'ya çoğu kez verilen ad. Bazı antikçağ mitografları, Roma'nın kuruluş efsanesinin versiyonlarında, Romulus'un anne adının Rea olarak geçtiği versiyonlarla Ilia (yani Ilionlu kadın, Troialı kadın) olarak geçtiği versiyonları birbirinden ayırmaya çalışırlar. Onlara göre Ihia adı, Romulus'un annesinin Aineias ve Lavinia'nın kızı olarak geçtiği efsanelere özgüdür. Ancak, soy bağı nasıl olursa olsun efsane aynıdır. Reailia, her iki halde de Mars'ın sevgilisidir ve ona ikiz çocuklar verir. Keza, Rea-Ilia evlendiği takdirde dünyaya getireceği çocuklardan korkan ve bu nedenle onu vesta rahibesi olmaya mecbur eden Alba kralı Amulius, Rea-Ilia'yı ya hapis tutar ya da Tiberis Nehri'ne atırır. Söylendiğine göre nehrin tanrısı, Rea-Ilia'nın tanrılaştırılmasını sağlamış ve onunla evlenmiştir (bkz. *Rea*).

Ilione (Ἰλιόνη). Priamos'la Hekabe'nin büyük kızları ve Plymestor'un karısı (bkz. *Deipyle* ve *Polymestor*).

Ilioneus (Ἰλιονεύς) 1. Niobe ile Amphion'un en küçük oğlu; 2. Troialı Phorbas'ın oğlu; 3. Aineias'ın bir yoldaşı; 4. ve nihayet, Troia'nın yağmalanması sırasında Diomedes tarafından öldürülen yaşlı bir Troialı.

Illyrios (Ἰλλύριός) Kadmos'la Harmonia'nın, Illyrialılara karşı düzenledikleri sefer sırasında dünyaya gelen son oğulları. Bu bölgeye adını vermiştir (ayr. bkz. *Galateia*).

Ilos (Ἶλος). Bu ada, Troia kraliyet ailesinde iki kez rastlanır. 1. Bu adı taşıyan birinci kahraman, Dardanos'un dört çocuğundan biridir (bkz. tab. 3). Zürriyetsiz ölmüştür. 2. Aynı ad, iki kuşak sonra Tros ile Kallirrhoe'nin dört çocuğundan (Kleopatra, Ilos, Assarakos ve Ganyme-

des) birinin adı olarak yeniden ortaya çıkar (bkz. ayn. tab.). Apollodoros'a göre Adrastos'un kızı olan Eurydike'yle evlenen bu Ilos'un, Laomedon adında bir oğlu, Laomedon'un da aralarında Priamos diye anılan Podarkes'in de bulunduğu beş oğlu ve üç de kızı (bunlardan biri Hesione'dir) oldu. Ilos'un, Laomedon'dan başka Themiste adında bir kızı daha vardı. Themiste, Assarakos'un oğlu Kapys'le evlendi ve böylece Aineias'ın büyükannesi oldu. Soyağacının Priamos dalıyla Aineias dalının ortak atası bu Ilos'tur. Bu iki dal, birbiri ardınca Troia tahtının sahibi oldular.

Ilos, Troia (Ilion) şehrini kurdu: Aslen Troaslı olan Ilos, bir Phrygia kralı tarafından düzenlenen oyunlara katılmak üzere bu ülkeye gitmişti. Oyunlarda, her iki cinsten ellişer genç köleden oluşan ödülü kazandı. Kral, bir kâhinin tavsiyesi üzerine, bu ödüle ek olarak bir de benekli bir inek verdi ve Uos'a, hayvanı izlemesini, o nerede duracak olursa oraya yerleşerek bir şehir kurmasını salık verdi. İnek kuzeye doğru çıktı ve bir tepenin üzerinde durdu. Phrygia'da Ate Tepesi denilen tepeydi bu. Ate (Hata), Zeus tarafından gökyüzünden aşağıya atıldığı zaman oraya düşmüştü (bkz. *Ate*). Ilos burada Ilion (müstakbel Troia) adını verdiği bir şehir kurdu. Bu şehir, Ida Dağı'nda Dardanos tarafından kurulan Dardanos şehrinden çok uzak olmayan Skamandros Ovası'nda yer alıyordu (bkz. *Dardanos*).

Ilion'un kurulmasından bir süre sonra Zeus, Ilos'un ricası üzerine ona tevecc ühünü göstermek ve yer seçimini uygun bulduğunu belirtmek için bir işaret gönderdi. Ilos, bir sabah çadırının önünde gökyüzünden mucizevi bir şekilde inmiş bir heykel buldu. Bu heykel Palladion'du. Palladion'un üç arış boyu vardı ve ayakları birbirine bitişikti; sağ elinde bir kargı, sol elinde bir iğ ve öreke bulunuyordu (bkz. *Palladion*). Palladion, tanrıça Pallas Arhena'nın imajını temsil emekteydi. Ilos, heykeli barındırmak üzere bir tapınak yaptırdı. Troia'daki büyük Athena tapınağıydı bu. Başka bazı geleneklere göre heykel, tapınak henüz inşa halindeyken onun çatısından içeri düşmüş ve ritüel yerini bizzat kendisi almıştı. Diğer bir versiyonda anlatıldığına göre ise çıkan bir yangın sırasında Ilos, heykeli alevler arasından çıkarıp kurtarmış, ama gözlerini kaybetmişti, çünkü bu kutsal sureti görmeye yetkili değildi. Buna rağmen Athena, Ilos'un yakarışları karşısında yumuşayarak ona görme yeteneğini iade etti, çünkü Ilos'un işlediği günah haklı bir nedene dayanıyordu.

Bazı yazarlara göre Ilos, oğlu Ganymedes'in kaçırılmasından sorumlu tuttuğu Pelops ve Tantalos'la savaşarak onları sürgün etmiştir.

3. Ilos adında üçüncü bir kahraman, *Odysseia*'da Iason soyundan gelen biri olarak geçer. Genellikle, Mermeros'un oğlu ve Pheres II'nin torunu olarak gösterilir, çünkü Pheres, Iason'la Medeia'nın oğullarıdır. Efsanenin bu versiyonunda, Mermeros'la Pheres, artık Medeia'nın bizzat kendisi (ya da Korinthoslular) tarafından –Glauke'nin katli sırasında– öldürülen iki oğlu değildirler (bkz. *Medeia; Iason* ve tab. 13). Bu Ilos, Elis'te Ephyra'da hüküm sürüyor ve atası Medeia'dan kesin etkili zehirlerin sırrını öğrenmiş bulunuyordu. Odysseus, Troia'ya gitmeden önce, oklarını büsbütün öldürücü kılmak amacıyla, onlara sürebileceği bir

zehir istemek için Ilos'a başvurmuştu. Ama Ilos, kutsal yasalardan korkarak Odysseus'un bu isteğini reddetti.

Imbrasos (Ἴμβρασος) 1. Samos Adası'nda bir nehrin adı. Nehrin aynı adı taşıyan tanrısı, Apollon'la Nympha Okyrroe'nin oğludur. 2. Imbrasos, aynı zamanda Trakyalı bir önderin adıdır; oğlu Piroos'un *Ilias'ta* adı geçer.

Inakhos (Ἴναχος). Argolis'te bir nehirtanrı. Inakhos'un, bir zamanlar Argos ülkesinde hüküm sürdüğü ve Okeanos kızı Meha'dan Phoroneus ve Aigialeus adlarında iki oğlu olduğu anlatılır (bkz. tab. 14).

Inakhos'un kendisi ise Okeanos'la Tethys'in oğludur. Argosluların söylediklerine göre Inakhos, insan soyunun dünyaya gelmesinden önce yaşıyordu ve oğlu Phoroneus ilk insandı. Başka bazı efsanelere göre de Inakhos Atina'da ve Eleusis'te yaşamış olan Erikhthonios ve Eumolpos (bu adlara bkz.) ile çağdaştı. Ya da, Deukalion tufanından sonra insanları toplamış ve onları Inakhos Nehri'nin suladığı ovaya yerleştirmişti. Bu iyiliğinin anısını yaşatmak için de bu nehre onun adı verilmişti. Hera ile Poseidon'un arasında, ülkede kimin sözünün geçeceği konusunda anlaşmazlık çıktığında Inakhos, Kephisos ve Asterion'la birlikte hakem olarak seçildi ve Hera'nın lehine karar verdi. Bunun üzerine Poseidon onu lanetledi. Bu yüzden, Inakhos Nehri'nin yatağı bütün yaz süresince kuruyup, ancak yağmurlar başlayınca dolar oldu. Inakhos (ya da oğlu Phoroneus), Argoslu Hera için bir tapınak kuran ilk kişidir.

Phoroneus ve Aigialeus'tan başka, Mykenai şehrine adını veren Mykenai adında bir kızla, bazen Argos ve Pelasgos (bunların en genel geçer soybağı için bkz. tab. 14) ve aynı şekilde Kasos da (bkz. *Amyke*) Inakhos'un çocukları arasında saydır. Genellikle, Iasos'un kızı olarak görülen Io'nun (bu ada bkz.) babalığı da çoğu kez Inakhos'a izafe edilir (tragedya yazarlarının en çok benimsedikleri versiyon budur). Bu kızın başından geçenler, Inakhos için büyük bir üzüntü kaynağı oldu. Hatta onun, kızını kaçıran Zeus'un peşine düşmeye kalkıştığı bile söylenir. Zeus, ona karşı Teisiphone adlı Erinye'yi gönderdi. Teisiphone, Inakhos'a o kadar eziyet etti ki, Inakhos sonunda dayanamayıp kendini, o zamana kadar Haliakmon diye adlandırdan nehre attı. Nehir, bu olaydan sonra Inakhos adını aldı. Başka bir versiyona göre de Zeus, Inakhos'u yıldırımıyla çarptı. Inakhos'un yatağının kuruluğu bu yüzdendir.

***Incubus** Roma folklorunda geceleri, uyuyanların göğüslerine çökerek onların kötü rüyalar görmelerine yol açan daimonlar.

Bunlar, bazen uyuyan kadınlarla birleşirlerdi. Bu daimonların, başlarında koni biçiminde bir külah taşıdıkları düşünülüyordu. Nitekim, bazen orada burada muziplik edip gönül eğlendirirken külahlarını kaybettikleri olurdu. Bu külahlardan birini bulan bir kimse, gizli hazineleri keşfetme gücünü kazanırdı.

***Indigetis** "Indigetis tanrılar" Roma'da, işlevleri belirli bir işin yerine getirilmesiyle sınırlı olan ve genellikle bu işin dışında herhangi bir varlığa sahip bulunmayan çok kalabalık bir tanrılar kategorisi. Örneğin bunlar, insanoğluna doğumundan (hatta, rahme düşmesinden) ölümüne –*Conseuius*'tan (hamilelik tanrısı) *Nenia'ya* (ölüye ağıt yakma tanrıçası)– kadar eşlik eden "güçler"dir.

Bunlar arasında, çocuğa yürümesini öğreten, aile ocağının dışında onun ilk adımlarına yön veren *Abeona*; onu aile ocağına geri getiren *Adeona*; ona su içiren *Potina* vs. gibi tanrıçalar vardır. Keza, tarımın ve bitkilerin çeşitli evrelerini düzenleyen bir dizi kırsal tanrı mevcuttur: *Segetia* (hasat anlamına gelen segefes'ten), *Lacturnus* (olgunlaşan başağı sütlendiren), vs. *Flora*, *Proserpina* gibi bazı tanrıçalar, özellikle Helen mitolojisinin etkisi altında giderek daha belirgin bir kişiliğe bürünmüşlerdir (bkz. *Flora* ve *Proserpina Persephone*). Başka bazı "indigetis" tanrıları da, belli bazı yerlerle ilgilidirler: *Ianus*, kapılarla; *Cliuicola*, yokuş yollarla; *Cardea*, kapıların rezeleriyle (*cardines*), vs. Her yerin (mutfaklar, hapishaneler ve daha başka yerler) bu tür tanrıları vardı. Başka bazıları, yolculara kılavuzluk ederek onları yanlış yollara sapmaktan alıkoymakla görevliydiler. "Indigetis tanrılar" hakkındaki bilgilerin bize kadar ulaşmasında önemli rol oynayan Kilise Babalarına göre, bunlar bir sürü "un ufak olmuş tanrılar", saymakla tükenmez bir kalabalık oluşturmakta ve ulûhiyetin haşmetini aşağılamaktaydılar. Indigetis tanrılar ile, yapılan her işin temelinde doğaüstü bir etken prensibin olduğunu varsayan "büyü zihniyeti" arasında büyük bir yakınlık vardır. Klasik dönemde bunlar artık yalnızca Pontiflerin hukukunda (ki esas itibarıyla muhafazakâr nitelikteydi) yaşayan bir kalıntıdan başka bir şey değildi ve ancak Varron gibi eserleri Hristiyan müelliflere kaynak teşkil eden tarihçiler için bir ilgi konusu oluşturmaktaydı. Bunların incelenmesi, mitolojiden çok dinler tarihinin işidir.

Indos (Ἶνδός) 1. Hindistan'ın isim atası olan kahraman: Yer'in oğlu olan Indos, Zeus tarafından öldürüldü. Ama bu geç döneme ait ve yapay bir efsanedir. Aynı şekilde, Nympha Kalauria'nın eşi olan bu kahramanı, Ganj Nehri'nin babası olarak gösteren (bkz. *Aigyptos* ve *Nilos*) efsane de yakın döneme ait bir inşadır.

2. Indos adındaki bir diğer kahraman çok yakışıklı bir genç Hintlidir. Kral Oksyalkes'in kızına tecavüz etmiş, sonra da cezaya çarpılmamak için kendini Mausolos Nehri'ne atmıştır. Nehrin adı bu olaydan sonra Indos olmuştur.

3. Hyginus, paranın Indos adında bir Skythia kralı tarafından icat edildiğini ve kullanımını Yunanistan'a getirenin de Erethkheus olduğunu söyler.

Ino (Ἰνώ) Bkz. *Leukothea*.

Io (Ἰώ) Argoslu bir genç kız. Argos Herası rahibesiydi. Zeus ona âşık oldu. Io'nun babası konusunda gelenekler arasında ayrılık varsa da, bütün gelenekler onun Argos kraliyet ailesinden bir prenses olduğu ve Okeanos oğlu Inakhos'un soyundan geldiği hususunda birleşirler. Io'nun babası olarak bazen Iasos (bkz. tab. 14), bazen (tragedya şairlerinin tercih ettikleri versiyon budur) bizzat nehir-tanrı Inakhos (efsanesine bkz.), bazen de Peiren (muhtemelen Bellerophontes'in kardeşi; bu durumda Io, Korinthos kraliyet ailesinden geliyor demektir) gösterilir. Io, Inakhos'un kızı sayıldığı zaman, annesi Melia; Iasos'un kızı sayıldığı zaman, annesi Leukane'dir.

Zeus'un Io'ya olan aşkı, sırf genç kızın güzelliğinden doğmuş olabileceği gibi, Ekho'nun kızı Iygks'in (efsanesine bkz.) büyülerinden kaynaklanmış da olabilir. Anlatıldığına göre, Io bir rüya gördü ve bu rüyada ona Lerne (ya da Lerna) gölünün kıyısına gitmesi ve

orada kendisini Zeus'un kollarına terketmesi buyuruldu. Io, gördüğü rüyayı babasına anlattı; babası Delphoi ve Dodone kâhinlerine danıştı. Kâhinler ona, eğer bütün ailesiyle birlikte yıldırımla çarpılmasını istemiyorsa itaat etmesini söylediler. Böylece Zeus, genç kızla birleşti. Ama çok geçmeden Hera durumdan kuşkulandı. Bunun üzerine Zeus, Io'yu karısının kıskançlığından korumak için onu bembeyaz bir düveye dönüştürdü ve Hera'ya bu hayvanla hiçbir zaman sevişmediğine dair yemin etti. Hera, hayvanın mutlaka kendisine verilmesini istedi. Böylece Io, rakibesine adanmış oldu. Hera onu, genç kadının bir akrabası olan Yüz Gözlü Argos'un (bkz. *Argos*) gözetimi altına koydu.

Io'nun çilesi asıl bundan sonra başladı. Io, önce Mykenai dolaylarında, sonra da Euboia'da dolaştı durdu. Geçtiği her yerde toprak onun için yeni bitkiler üretiyordu. Ama Zeus (zaman zaman boğa kılığına girerek Io'yla birleştiği söylenir) sevgilisine acıdı ve Hermes'i, Io'yu bekçisinin elinden kurtarmakla görevlendirdi. Argos'un elli gözü doğal uykularıyla uyurken, Hermes büyülü değneğinin bir dokunuşuyla onun uyanık duran öteki elli gözünü de uyuttu. Sonra da harpe'siyle onu öldürdü. Ama Argos'un ölümü Io'yu kurtarmadı; çünkü Hera, işkence etmek için ona bir sığırsineği gönderdi. Sinek, böğrüne yapışıp onu çılgına çevirdi. Io, kendini Yunanistan'da oradan oraya atmaya başladı. Önce, körfez kıyıları boyunca yol aldı. Bu nedenle körfez, Ionia Körfezi adını aldı; Asya kıyısıyla Avrupa kıyısını birbirinden ayıran boğazın sularını yüzerek geçti. Bu nedenle bu boğaza da Bosporos, yani "İnek Geçidi" adı verildi. Asya'da daha da uzun zaman dolaştıktan sonra Io, nihayet Mısır'a ulaştı. Burada çok iyi karşılandı ve Zeus'tan hamile kaldığı küçük Epaphos'u dünya getirdi (bkz. *Epaphos* ve tab. 18). Bu Epaphos, daha sonra, Danaos kızlarını da içine alan kalabalık bir soyun doğmasını sağlamıştır. Io yeniden ilk şeklini aldı ve Hera'nın emriyle Kouretler tarafından kaçırılan oğlunu bulmak için çektiği son bir çileden sonra tekrar Mısır'a dönerek oranın hükümdarı oldu. Mısır'da ona Isis adıyla ibadet ediliyordu.

Antikçağ tarihçileri, Io'nun efsanesini tarihi açıdan yorumlamaya çalıştılar ve Io'nun kral Inakhos'un kızı olduğunu, Fenikeli korsanlar tarafından kaçırıldığını (hatta belki de Fenike gemisi kaptanının metresi olduğu ve kendi isteğiyle kaçtığını) ve Mısır'a getirildiğini ileri sürdüler. Ayrıca, korsanlar tarafından kaçırılan ve Mısır'a getirilen Io'nun ülkenin kralı tarafından satın alındığı ve kralın tazminat olarak Io'nun babası Inakhos'a elçiler aracılığıyla bir boğa gönderdiği de söylenir. Ama elçiler Yunanistan'a ulaştıklarında Inakhos ölmüştü. Boğayı ne yapacaklarını bilemeyen elçiler, daha önce hiç boğa görmemiş olan ahaliye hayvanı para karşılığında teşhir ettiler. Io, dünyevi hayatından sonra takımyıldıza dönüştürüldü. Io'ya ve soyuna ilişkin anlatılar, bugün kayıp olan *Danaide* adlı bir destandan kaynaklanmaktadır.

Iobates (Ἰοβάτης) Akrisios ve Bellerophontes efsanelerinde önemli bir rol oynayan Lykia kralı. Akrisios, ikiz kardeşi Proitos'u Argos krallığından kovmuştu (bkz. Akrisios). Proitos Lykia'ya, Iobates'in yanma sığındı. Bir süre sonra Iobates, onu Anteia ya da Stheneboia (bu ada bkz.) adındaki kızıyla ev-

lendirdi ve krallığını ona geri vermek için onunla birlikte bir sefer düzenledi. Böylece Akrisios Argos'ta, Proitos da Tiryns'te hüküm sürdüler. Ne var ki Bellerophontes'in, karısını baştan çıkarmak istediği zannına kapılan Proitos, onu bir vesileyle Iobates'e gönderdi ve Iobates'ten onu öldürmesini gizlice istedi. Ama Bellerophontes, kralın kendisini tabi tuttuğu bütün sınamaları hiç zorluk çekmeden başardı (bkz. *Bellerophontes*) ve kralın bazen Philonoe, bazen Kassandra, bazen Alkimene, bazen de Antikleia adıyla geçen ikinci kızıyla evlendi. Iobates ölürken krallığını Bellerophontes'e bıraktı.

Iobes (Ἰοβης) Herakles'in, Thespios'un Kerthe adlı kızından dünyaya gelen oğullarından biri.

Iodama (Ἰοδάμα) Itonos'un kızı ve dolayısıyla Deukalion soyundan Amphiktyon'un torunu (bkz. tab. 4). Iodama, Boiotia'nın Koroneia bölgesindeki Itonia'da Athena tapınağı (Itonia Athenası) rahibesiydi. Bir gece tanrıça ona aigis'iyle (Athena'nın sihirli kalkanı ya da zırhı) göründü ve Iodama taş kesildi. Iodama'nın tapınakta bir sunağı vardı ve Pausanias'ın zamanında hâlâ bir kadın, ritüel ateşinin bakımını yaparken üç kere "Iodama yaşıyor ve ateş istiyor" diye sesleniyordu.

Zeus, Iodama'ya âşık oldu ve ona Thebe (bu ada bkz.) adında bir kız çocuğu verdi. Daha sonra Zeus, Thebe'yi Ogygos'la evlendirdi.

Tzetzes tarafından nakledilen ilginç bir efsane, Iodama'yı Athena'nın kardeşi olarak göstermektedir. Savaşçı bir karaktere sahip olan Athena, bir gün silah talimi yaparken kardeşi Iodama'yı kazara öldürür (*Pallas* efsanesiyle karşılaştırınız).

Iokaste (Ἰοκάστη) Tragedya yazarlarında Oidipous'un karısının adı. Homeros geleneğinde adı Jipikaste'dir. Iokaste, Thebaili Menoikeus'un kızı ve Hipponome ile Kreon'un kardeşiydi. Birinci evliliğini Laios'la yaptı ve ondan Oidipous'u (bu ada bkz.) dünyaya getirdi. Daha sonra, ne o oğlunu, ne de oğlu onu tanıdığı için Oidipous'la evlendi ve ondan birçok çocuğu oldu (bkz. tab. 18). Iokaste, evliliğinin ensest olduğunu öğrenince kendini astı.

Bir başka gelenekte, Iokaste'nin Oidipous'tan Phrastor ve Laonytos adlarında iki oğlu olduğu, bunların Orkhomenos'a ve Minyas soyundan gelenlere karşı savaşta öldürüldükleri anlatılmaktadır. Iokaste'nin ölümünden sonra Oidipous, Euryganeia ile (bu ada bkz.) evlendi.

Iokastos (Ἰόκαστος) Rüzgârların efendisi ya da Arne'nin oğlu olarak geçen Aiolos'un (bkz. Aiolos, 2 ve 3) oğullarından biri. İtalya'da hüküm süren Iokastos, Calabria'da Region şehrinin kurucusu olarak kabul edilir. Bununla birlikte, başka bir geleneğe bakılırsa, Region bir kıtlık sonucu ülkelerini terketmek zorunda kalan Khalkidikeliler tarafından kurulmuştur. Bunlar, "Iokastos'un mezarı yakınına", daha doğrusu, bir kâhinin kendilerine bildirdiği gibi "bir dişinin bir erkeğe sarıldığı"nı –yani bir asmanın genç bir meşe ağacına tırmandığını– gördükleri yere yerleşerek kurmuşlardı bu şehri. Iokastos yılan sokması sonucu ölmüştü.

Ioksos (Ἴωξος) Melanippos ile Perigoune'nin (haydut Sinis'in kızı) oğlu ve Theseus'un torunu. Ioksos'un soyundan gelenler abdestbozan otu ile sukerevizini kutsal bitkiler olarak görüyorlardı. Çünkü vaktiyle Theseus

Sinis'i öldürdüğünde, Perigoune kaçıp bu bitkilerin oluşturduğu çalılıkların arasına gizlenmiş ve bitkilere, kendisini iyi gizledikleri takdirde hiçbir zaman onlara kötülük yapmayacağına dair söz vermişti.

Iolaos (Ἰόλαος) Herakles'in bir yeğeni. Onun üvey kardeşi Iphikles ile Automedusa'nın (Alkothoos'ını kızı) oğludur (bkz. tab. 32). Iolaos, bütün hayatı boyunca, amcasına işlerinde yardım etti ve onun araba sürücülüğünü yaptı. Örneğin, Lerne Hydrası'na karşı mücadelede ve daha sonra Ares'in oğlu Kyknos'la dövüşte rol oynadı. Kyknos'un silahlarının alınmasında Herakles'e yardım etti. Herakles'in, Geryoneus'un sığırlarını ele geçirmek için çıktığı seferde, Troia'ya saldırıda onun yanında yer aldı. Öyle ki, Herakles döngüsünün herhangi bir bölümünde varlığı edebi metinlerde zikredilmiş olmasa bile, genel olarak, figürlü anıtlar onu Herakles'in yanıbaşında göstermekten geri kalmazlar (örneğin, Hesperisler ülkesinde, Antaios'la dövüşte, Kerberos'un yakalanıp getirilmesinde, Ölüler Diyarı'nda, vs.). Argonautlar seferinde de Iolaos Herakles'le beraberdi. Kalydon avına katılanlar arasında da onun adı geçer. Nihayet, Herakles tarafından ihdas edilen Olympia oyunlarının ilkinde kahramanın atlarıyla katıldığı araba yarışlarında ve Pelias'ın şerefine düzenlenen cenaze töreni oyunlarında (bkz. *Glaukos*) birincilik ödülünü aldı.

Herakles, Iole'yle evlenmek istediği zaman, karısı Megara'yı yeğenine bıraktı; o da Megara ile evlendi ve ondan Leipephile (ya da *Terkedilmiş kadının aşkı*) adında – şüphesiz annesi boşanmış bir kadın olduğu için– bir kızı oldu.

Herakles'in zaferlerinde ona yoldaşlık eden Iolaos, Eurystheus'un, kahramanı gitmek zorunda bıraktığı sürgünde de ona yoldaşlık etti; onunla birlikte Tyrins şehrinden ayrılarak, Arkadhia'ya sığındı (bkz. *Herakles*). Herakles, nihai fedakârlık ve tanrılaşma yolunda Oita tepesine çıktığında da Iolaos onu takip etmekten geri kalmadı.

Iolaos, Herakles'in ölümünden sonra, Heraklesoğulları'nın yardımına koştu ve onlara yerleşecek bir yer bulmaya çalıştı. Heraklesoğulları'nın büyük bir kısmını, özellikle de kral Thespios'un torunlarından çoğunu (bkz. *Heraklesoğulları* ve *Thespios*) ve bazı Atinalıları Sardinya'ya götürdü. Başta Olbia olmak üzere, birçok şehir kurdu. Daidalos'u getirterek büyük yapılar inşa ettirdi (Diodoros zamanında bu yapılar hâlâ ayaktaydı). Iolaos'un Sardinya'da öldüğü ya da yerleşmek için Sicilya'ya dönerek orada tanrılaştırılmış Herakles'in anısına çok sayıda tapınak yaptırdığı anlatılır. Kendisi de Sardinya'da ve başka yerlerde kült sahibi oldu. Adaya yerleştirdiği topluluklar Iolalılar adını aldılar.

Yaşlılığında (ve hatta ölümünden sonra; çünkü sırf bu iş için yeniden hayata döndü) Eurystheus'u cezalandırdı. Zira Eurystheus, Heraklesoğulları'na kin gütmekte devam ediyordu. Hatta, söylendiğine göre, Iolaos onu öldürdü. Kahramanın yakarışları karşılığında Zeus ve Hebe ona bir günlüğüne gençliğini ve gücünü geri vermişlerdi.

Iole (Ἰόλαος) Oikhalia kralı Eurytos'un kızı. Babası, onu bir ok atma yarışmasında ödül olarak koymuş, yarışmayı Herakles kazanmıştı (bkz. *Eurytos* ve *Herakles*). Ama Eurytos, kahramanın daha önce olduğu gibi çıldırmasından

ve kızından olacak çocukları öldürmesinden korkarak kızını ona vermedi. Herakles Oikhalia şehrini kuvvet kullanarak almak zorunda kaldı ve genç kızı ele geçirerek tutsak olarak yanında götürdü. Bunu öğrenen Deianeira, Herakles'e ölümcül gömleği gönderdi (bkz. *Deianeira*) ve bu yüzden Iole dolaylı olarak kahramanın ölümüne neden oldu. Odun yığınının üzerinde Herakles, Iole'yi oğlu Hyllos'a emanet etti.

Bazı versiyonlar, Iole'nin muzaffer Herakles'in aşkına karşı direndiğini ve boyun eğmektense, onun tarafından kendi gözleri önünde annesiyle babasının öldürülmesini seyretmeyi tercih ettiğini söylerler. Başka bazı versiyonlara göre ise Iole, şehrin alınışı sırasında kendini şehir surlarından aşağıya atarak öldürmeye çalışmıştır. Ama geniş elbiseleri onu korumuş ve Iole hiçbir zarar görmeden yere düşmüştür. Bunun üzerine, Herakles onu tutsak olarak Deianeira'ya göndermiş, ama genç kızın son derece güzel olduğunu gören Deianeira, yüreğinde kabaran kıskançlık duygusunun şevkiyle ölümcül aşk iksirini hazırlamıştır.

Ion (Ἴων) Ionialılara adını veren kahraman. Deukalion soyundan gelen Ion, Doros'la Aiolos'un yeğeni ve Ksouthos'la Kreousa'nın (Erethkheus'un kızı) oğludur (bkz. tab. 4 ve 7).

Ion'un babası Ksouthos, iki erkek kardeşi Aiolos ve Doros tarafından Tesalya'dan kovulmuştu. O da, Attike'de Atina'ya yerleşti ve orada Kreousa'yla evlendi. Fakat, kayınpederi Erethkheus ölünce, Attike'den de kovuldu ve bu kez Peloponisos'un kuzey kıyısına (daha sonra Akhaia adını alan Aigialos ülkesi) yerleşti (aşağıya bkz.). Ksouthos'un ölümünden sonra iki oğlu, Akhaios ile Ion birbirlerinden ayrıldılar Akhaios, Tesalya'ya geri dönerken Ion da Aigialosoğulları'na saldırı hazırlığına başladı. Fakat, bu ülkenin kralı Selinos, tek kızı Helike'yi Ion'la evlendirdi ve onu tahtının vârisi tayin etti. Selinos'un ölümünden sonra, Ion iktidarı ele aldı. Bir şehir kurarak, şehre karısı Helike'nin adını verdi; krallığında oturanları da "Ionialılar" olarak adlandırdı. Bu olaylar sırasında, Eleusislilerle savaş halinde olan Atinalılar, Ion'u yardıma çağırdılar ve onu kendilerine lider yaptılar. Ion, Atinalıların yardım çağrısına icabet etti ama Attike'de öldü. Ion'un soyundan gelenler, Aigiaios'ta iktidarı ellerinde tutmaya devam ettiler. Akhaios'un Tesalya'dan geri dönen çocukları, onları oradan kovup ülkeye Akhaia adını verinceye kadar bu böyle devam etti. Pausanias tarafından anlatılan versiyon budur. Strabon ise bize biraz farklı bir versiyon nakleder. Bu aynı zamanda Helen soylarının çeşitli göçlerini de açıklayan bir versiyondur. Buna göre Ksouthos, Erethkheus'un kızıyla evlendikten sonra Attike'de Oinoe, Marathon, Probalinthos ve Trikorynthos adlarında dört kasabadan oluşan Tetrapolis'i kurdu. Ksouthos'un oğullarından biri olan Akhaios, kasıtlı olmayarak bir cinayet işledi ve Lakedaimon'a kaçtı: Bu bölge halklarına Akhalar adını verdi. Bu sırada, Ion da Eumolpos'un (bu ada bkz.) emrinde savaşan Trakyalıları yendi. Bu zafer Ion'u o kadar ünlü kıldı ki, Atinalılar onu kendilerine kral yaptılar. Ion, Attike'yi dört kabileye böldü ve ülkeyi siyasi bakımdan örgütledi. Öldüğü zaman ülkeye onun adı verildi. Daha sonraları Atinalılar, Aigialos'a bir koloni gönderdiler ve bu ülkeye Ionia adını empoze ettiler. Ama

Heraklesoğulları zamanında Akhalar tarafından kovuldular. Bunlar, ülkeye Akhaia adını verdiler.

Euripides'in bu efsanevi verileri hikâye eden *Ion* adında bir tragedyası vardır: Burada Ion, Ksouthos'un oğlu değil de Erethkheus'un en küçük kızı Kreousa ile Apollon'un oğludur. Apollon'la Kreousa Akropolis'teki bir mağarada birleşmişler ve çocuk da orada doğmuştur. Ama Kreousa çocuğa bakmak istemez. Bebek doğar doğmaz, bir sepet içinde kayalıkların arasında bir yere onu bırakır ve nasıl olsa Apollon'un onun bakımını sağlayacağını düşünür. Nitekim öyle de olur. Çocuk, Hermes tarafından Delphoi'a kadar götürülerek, tapınağın rahibesine emanet edilir. Daha sonra Kreousa, Khalkodon soyundan gelenlerle savaşta ailesine yaptığı yardımlardan dolayı minnet borcunu ödemek için Ksouthos'la evlenir. Ama bu zürriyetsiz bir evlilik olur. Bu nedenle Ksouthos'la Kreousa kâhine danışmak üzere Delphoi'a giderler. Kâhin, Ksouthos'a tapınağa girerken gördüğü ilk çocuğu evlat edinmesini söyler. Bu çocuk Kreousa'nın oğludur. Tanrının isteğine boyun eğen Ksouthos çocuğu evlat edinir; fakat Kreousa tanımadığı bu küçük yabancıyı kabul etmek istemez. Hatta onu zehirlemeyi bile düşünür. Sonunda, çocuğun içinde bulunduğu ve rahibenin sakladığı sepet sayesinde Kreousa, damarlarında Erethkheus soyunun kanını taşıyan oğlunu tanır.

Ionios (Ἰόνιος) 1. Ionia denizinin isim babası (oysa Ionia adı, Aiskhylos tarafından daha çok Io'nun bu denizden geçmiş olmasına bağlanır; söylentiye göre daha önceleri Ionia körfezinin adı "Kronos ve Reia denizi"ydi). Ionios, Illyria kralı Adrias'ın oğludur. Adrias da Adriyatik denizine adını vermiştir.

2. Ionios, aynı zamanda Dyrrakhion (bugün Durazzo) şehrine adını veren Dyrrakhos'un oğlu olarak da geçer. Herakles bu ülkeden geçtiği sırada, Dyrrakhos öz kardeşlerinin saldırısına uğramıştı. Herakles ona yardım etti. Ama çarpışma sırasında kahraman, yanlışlıkla müttefikinin oğlunu öldürdü. Ceset denize atıldı. Bu yüzden, deniz, Ionia Denizi adını aldı.

Iope (Ἰόπη) 1. Herakles'in ikiz kardeşi Iphikles'in kızı ve Theseus'un karısı olduğu ileri sürülen bir Iope'den söz edilse de efsanesi bilinmemektedir. Bunun, canavar öldürücü iki kahraman arasında akrabalık bağı kurmayı amaçlayan bir girişim olması mümkündür.

2. Efsanenin karanlık bir versiyonunda Iope, Aiolos'un kızı ve Kepheus'un (Andromede'nin babası) karısının adıdır. Andromede'nin annesi, genellikle Kassiepeia adıyla geçer. Fakat bu versiyonda Kepheus Aithiopia'da değil de, Fenike'de hüküm sürüyordu (bkz. *Andromede*). Iope, *Ioppe* şehrinin isim babasıdır.

Iphianassa (Ἰφιάνασσα) Birçok kadın kahramanın adı:

1. Argos kralı Proitos'un kızlarından biri. Kız kardeşiyle birlikte cinnet geçirdi ve Melampous tarafından iyileştirildi (bkz. *Proitos kızları* ve tab. 1).

2. Efsanenin en eski şeklinde Agamemnon'un kızlarından biri (bkz. *Agamemnon* ve tab. 2). Önceleri Iphigeneia'dan ayrı tutulurken, giderek onunla karıştırılmaya başlandı.

3. Iphianassa, aynı zamanda Endymion'un karısının ve Aitolos'un annesinin adıdır.

Iphidamas (Ἰφιδάμας) 1. Troialı Antenor

(bu ada bkz.) ile Trakya kralı Kisseus'un kızı Theano'nun çocuklarından biri. Iphidamas, Kisseus tarafından büyütüldü ve onun kızlarından biriyle, yani kendi teyzesiyle evlendi. Evlendikten kısa bir süre sonra, on iki gemiyle Troia'ya gitti. Agamemnon tarafından öldürüldü. Ağabeyi Koon, onun öcünü almaya çalıştı, ama kralı ancak yaralayabildi (bu yüzden Agamennon bir süre savaştan uzak kaldı) ve kendisi de öldürülerek kardeşinin cesedi üzerine düştü.

2. Iphidamas aynı zamanda kral Bousiris'in oğullarından birinin adıdır. Herakles tarafından Zeus sunağında babasıyla birlikte öldürüldü (bkz *Bousiris*.)

Iphigeneia (Ἰφιγένεια) Agamemnon ile Klytaimnestra'nın kızlarından biri (bkz. tab. 2). Fakat, Homeros destanında – hiç değilse bu ad altında – görünmez (bkz. *Agamemnon*). Efsanesi, ancak döngüsel destanlarla birlikte ve özellikle de onu konu alan birçok piyes yazmış olan tragedya yazarları sayesinde gelişmiştir. Agamemnon, Artemis'in öfkesine uğramıştı. Bu yüzden, Akha filosu süregiden bir esintisiz hava dolayısıyla bir türlü Aulis'ten ayrılamıyordu. Bu durumda ne yapmak gerektiği konusunda kendisine danışılan kâhin Kalkhas, Agamemnon'un, o sırada annesiyle birlikte Mykenai'de bulunan kızı Iphigeneia'yı kurban etmeyi kabul etmesi halinde ancak tanrıçanın öfkesinin dinebileceğini söyledi. Agamemnon önce bunu kabul etmedi, ama daha sonra genel kanı ve özellikle de Menelaos'la Odysseus'un baskısıyla boyun eğmek zorunda kaldı. Akbilleus'la nişanlama bahanesiyle kızını getirtti ve Kalkhas vasıtasıyla kurban edilmek üzere Artemis sunağına sundu. Fakat tanrıça son anda genç kıza acıdı ve kurban olarak onun yerine bir geyik koydu. Iphigeneia'yı Tauris'e (şimdiki Kırım Yarımadası'nda) götürerek orada onu kendi rahibesi yaptı. En sade ve en tanınmış şekliyle efsane budur. Fakat, zamanla bunun çevresinde çeşitli varyantlar oluşmuş ve hatta bunlar, bazen efsanenin asli anlamını değiştirmiştir.

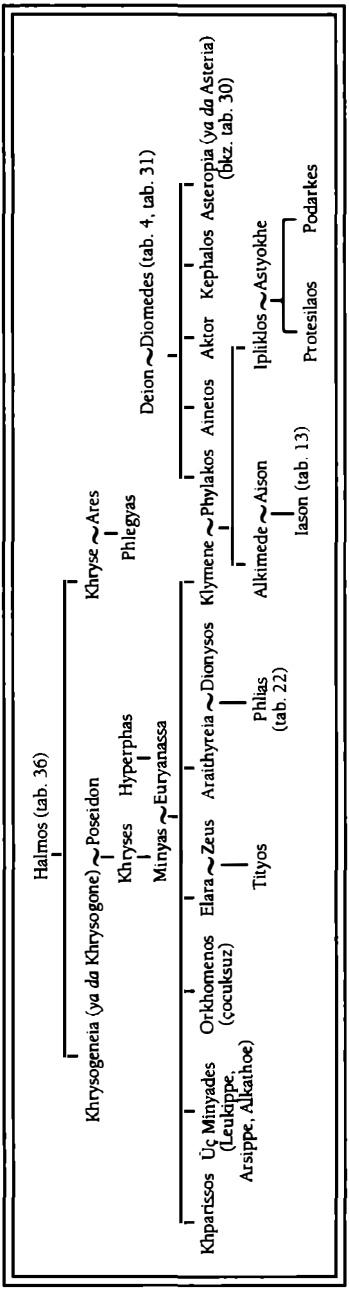
Kurban sahnesinin yeri değiştirilmiş; bunun Aulis değil de Attike'de Brauron adında bir yer olduğu, tanrıça tarafından kurbanın yerine konulan hayvanın ise geyik değil ayı olduğu ileri sürülmüştür. Iphigeneia'nın tam kurban edileceği sırada boğaya ya da düveye ya da ayıya ya da yaşlı bir kadına dönüştüğü ve bu şekilde ortadan kaybolduğu söylenmiştir. Iphigeneia'nın bu şekilde kayboluşu, orada bulunan herkesin böylesine korkunç bir cinayetin işlenmesini görmeye tahammül edemeyip bakışlarını başka tarafa çevirmiş olmasıyla açıklanmaktaydı. "Rasyonalist" bir versiyonun getirdiği bir açıklamaya göre ise kurban töreni, aniden bir hayvanın (boğa, at, geyik, vs.) ya da yaşlı bir kadının gelişiyle kesilir. Bu tanrısal işaret üzerine rahip, kurbana gerek kalmadığını, tanrıların onu kabul etmek istemediklerini bildirir. Ve Iphigeneia böylece kurtulmuş olur.

Iphigeneia, Tauris'te uzun yıllar tanrıçanın hizmetinde kaldı. Görevi bir deniz kazasının ülkeye sevkettiği bütün yabancıları tanrıçaya kurban etmekti. Iphigeneia, aynı şekilde kurban edilmek üzere kendisine getirilen iki yabancının, erkek kardeşi Orestes ile Pylades olduğunu gördüğü güne kadar bu görevini sürdürdü. Delphoi kâhini, Iphigeneia'nın rahibesi olduğu Artemis'in heykelini alıp getirmele-

ri için, onları Tauris'e göndermişti. Iphigeneia, rahibelik görevini bırakarak heykeli onlara verdi ve onlarla birlikte Yunanistan'a kaçtı.

Dönüş yolu üzerinde geçen bir macerayı Sophokles, *Khryses* adlı tragedyasında (günümüzde kayıptır) işlemiştir. Iphigeneia ve kardeşi, Pylades'le birlikte, Troas sahilindeki Sininthion şehrine varırlar. Khryses, burada Apollon rahibidir. Khryses'in yanında, kızı Khryseis'in Yunan kampında tutsaklığı sırasında Agamemnon'dan olma oğlu da bulunmaktadır (bkz. *Khryses* ve *Khryseis*). Bu çocuk, büyük babasıyla aynı adı taşımakta ve ondan büyük rahiplik unvanını tevarüs etmiş bulunmaktadır. Kendisine Apollon'un oğlu gözüyle bakılmaktadır. Tauris kralı Thoas tarafından takip edilen kaçaklar Sminthion'a geldikleri zaman, bu çocuk önce onları tutuklatır ve Thoas'a teslim etmeye hazırlanır. Fakat büyükbabası, ona doğumundaki sırrı açıklar. Bunun üzerine Khryses, Thoas'ı öldürür ve kardeşleriyle birlikte Mykenai'a gider. Başka bir versiyon ise, Iphigeneia'yı Klytaimnestra'nın değil de Khryseis'in kızı olarak gösterir. Troia'nın zaptından sonra, Agamemnon Yunanistan'a dönerken Khryseis Skythialı korsanlar tarafından kaçırılmıştır. Genç Khryses, Bithynia'daki Khrysopolis şehrinde ölür (Khrysopolis adı, şehre onun anısına verilmiştir).

Tamamen sıradışı olan bir diğer varyant da Iphigeneia'yı, Theseus'un, Helene daha evlenmeden onu kaçırdığı zaman ondan dünyaya gelen kızı olarak göstermektedir (bkz. *Theseus* ve *Helene*). Erkek kardeşleri Dioskourlar tarafından kurtarılan Helene, onlara bekâretini korumuş olduğuna dair

Soy tablosu No. 17

yemin eder. Oysa, gizlice bir kız çocuğu –Iphigeneia– doğurmuş ve bunu kız kardeşi Klytaimnestra'ya emanet etmiştir. Klytaimnestra bebeği kendi kızı gibi büyütür.

Bazen, Iphigeneia'nın Megara'da öldüğü ve burada bir tapınağının bulunduğu; bazen, Artemis'in onu Hekate'yle özdeşleşmiş olarak ölümsüzleştirdiği; bazen de onun Akhilleus'la evlenerek Tuna'nın ağzındaki Beyaz Ada'da (bkz. *Akhūleus*) esrarengiz bir hayat sürdüğü anlatılır. Iphigeneia ile Akhilleus'un, Agamemnon tarafından önce bir bahane olarak tasarlanan, sonra Akhilleus ve belki bizzat genç kız tarafından da istenen, ama araya kurban edilme girince suya düşen evlenme işi bu şekilde gerçekleşmiş olur.

Iphikles (Ἰφυλῆς) Amphitryon ile Alkmene'nin oğlu (tab. 32). Iphikles'in soyundan gelenlerin hepsi salt insandır. Iphikles'in ikiz kardeşi Herakles ise, Zeus ile Alkmene'nin oğludur. Bu fark, daha Herakles'in ilk geçirmek zorunda kaldığı sınamada kendini gösterdi. Hera'nın gönderdiği iki yılan, o zaman küçücük olan çocukların bulunduğu odaya girdi. Iphikles, hayvanları görünce korktu ve bağırmaya başladı. Herakles ise yılanları yakaladığı gibi ikisini de aynı anda boğdu. Daha sonra Iphikles, bazı işlerinde Herakles'e yoldaşlık etti. Orkhomenos sakinlerine karşı Herakles'in yanında mücadele etti. Bu yararlılığına karşı, kral Kreon onu en küçük kızıyla evlendirerek mükâfatlandırdı; Herakles'e de büyük kızı Megara'yı verdi. Herakles, bu evlilik uğruna kendisine Iolaos adında (bu ada bkz.) bir oğul vermiş olan ilk karısı Automedusa'dan boşanmak zorunda kaldı. Herakles, geçirdiği delilik sırasında yalnız Megara'dan olan çocuklarını değil, Iphikles'in iki oğlunu da öldürdü. Iphikles bu katliamdan, büyük oğlu Iolaos'la Megara'yı kurtarmayı başardı.

Eurystheus, Herakles'e gaddarca davranırken, Herakles gibi ona hizmet etmekle yükümlü olan Iphikles'e karşı güleryüz gösteriyordu (bkz. *Eurystheus*). Hatta Hesiodos bir pasajında; Iolaos, amcasına sadık kalırken Iphikles'in Eurystheus'a gönüllü olarak bağlılık gösterdiğini ve Herakles'i terkettiğini ima eder.

Herakles'in Troia seferinde Iphikles onunla birlikteydi; Kalydon avına katılanlar listesinde de yer alınıştır. Iphikles, Hippokoon'un oğullarına karşı savaşta, kardeşinin saflarında çarpışırken öldü. Molionidlerle (efsanelerine bkz.) savaşta aldığı bir yara yüzünden can verdiği de anlatılır (ayr. bkz. *Bouphagos*). Iphikles'in mezarı Phenea'da (Arkadhia'da) gösterilmekteydi. Yaralandıktan sonra oraya taşınmış ve orada ölmüştü.

Iphiklos (Ἴφυλος) 1. Tesalya'da Phylakai kralı Phylakos'un oğlu. Babasının babası Deion dolayısıyla, Deukalion ve Aiolos soyuna mensuptur (bkz. tab. 4 ve tab.17).

Iphiklos ilginç bir maceranın kahramanıdır: Genç yaşta iktidarsızlığa uğramıştı; babası, vesayeti altında bulunan kuzeninin oğlu kâhin Melampous'a giderek bu sakatlığa karşı ne gibi bir ilaç kullanmak gerektiğini sordu (bkz. *Melampous* ve *Bias*). Melampous, iki boğa keserek parçaladı ve kuşlara sundu. Sonra da, leşleri yemeğe gelen akbabaların konuşmalarını dinlemeye başladı. Akbabalar, bir zamanlar Phylakos koçları iğdiş ederken, kanlı bıçağını

Iphiklos'un yanına koyduğunu ve korkan çocuğun bıçağı kapıp kaçarak onu kutsal bir meşeye sapladığını anlatıyorlardı. Ağacın kabuğu zamanla bıçağı sararak, onu tamamen gizlemişti. Akbabalar ayrıca, bıçak bulunup üstündeki pasla bir içecek hazırlanır ve Iphiklos bu içeceği üst üste on gün içerse onun, uğradığı dertten kurtulacağını ve bir oğul sahibi olacağını da söylediler. Melampous bıçağı buldu, salık verilen içeceği hazırladı ve Iphiklos'un Podarkes adında bir oğlu oldu.

Iphiklos hızlı koşmasıyla ünlüydü; bir buğday tarlasında başakları hiç eğmeden koşabiliyordu. Bu nedenle, Pelias'ın şerefine düzenlenen cenaze töreni oyunlarında koşu ödülünü o kazandı.

Iphiklos, yeğeni Iason'la (bkz. tab. 17) birlikte Argonautlar seferine katıldı. Ama onun diğer bir Iphiklos'la karıştırılmış olması mümkündür.

2. Thestios'un oğlu ve Althaia'nın erkek kardeşi olan bir diğer Iphiklos (bkz tab.24) Argonautlar seferine ve Kalydon avına katıldı.

3. Iphiklos, aynı zamanda, Girit kralı Idomeneus'un oğullarından biridir; onun yokluğu sırasında Leukos tarafından öldürüldü (bkz. *Idomeneus*).

4. Aynı ada, bir Rodos efsanesinde de rastlanmaktadır. Bu Iphiklos, istilacı Dorların şeflerinden biriydi. Aşağıda anlatıldığı şekilde, Fenikelilerin hâkimiyetine son verdi. Fenikeliler, hemen hemen bütün adayı kaybetmiş durumdaydılar. Ellerinde kala kala sadece Ialysos kalesinde bir garnizon kalmıştı. Garnizonun komutanı Fenikeli prens Phalanthos'tu. Bir kâhin, kargalar kara olduğu ve kuşatma altındakilerin suyunu içtikleri sarnıcın içinde balık bulunmadığı sürece bu mevziden atılamayacağına dair Phalanthos'a güvence vermişti. Iphiklos, bu kehaneti öğrendi ve düşmanın güvenini yok etmeye karar verdi. Phalanthos'un hizmetkârlarından birini para karşılığında elde etti (bazıları da, Phalanthos'un kızı Dorkia'nın Iphiklos'a duyduğu aşk yüzünden bu entrikayı kabul ettiğini söylerler) ve kalenin üzerinden havaya kanatları alçıyla beyaza boyanmış kargalar salıverdirdi; sonra da sarnıca gizlice balık koydurdu. Bunu gören Phalanthos, cesaretini yitirdi ve teslim oldu. Böylece, Rodos Adası'nda Fenike egemenliği son buldu.

Iphidamela (Ἰφιμέδεια) Kanake soyundan Triops'un kızı (bkz. tab. 6). Amcası Aloeus ile evlendi ve ondan Aloadlar olarak adlandırılan Ephialtes ve Otos (bu adlara bkz.) adlarında iki erkek ve Pankratis adında bir de kız çocuk dünyaya getirdi. Iphimedeia, Poseidon'a âşıktı; bu nedenle sık sık deniz kıyısına gidiyor, göğsüne deniz suyu dökü-yordu. Sonunda Poseidon onun isteğini kabul etti ve ona "insan" babaları Aloeus olan iki oğul verdi. Başka bazı yazarlara göre ise Aloadlar, gerçekte devlerin çoğu gibi Yer'den doğmaydılar ve Iphimedeia onların yalnızca süt anneleriydi.

Bir gün, Iphimedeia'yla kızı Pankratis, Akhaia'daki Drios Dağı'nda Dionysos bayramını kutlarlarken, Naksos Adası'ndan (o zamanlar adanın adı Strongylos'tu), Skellis ve Kassamenos ya da Sikelos ve Hegetoros adlarında aslen Trakyalı iki korsan tarafından kaçırıldılar (bkz. *Pankratis*). Korsanlar, bu iki kadının aşkı uğruna dövüşerek birbirlerini öldürdüler. Naksos kralı Agassamenos, Iphimedeia'yı dost-

larından birine verdi, Pankratis'i de kendine alıkoydu. Aloeus, iki oğlunu, Pankratis'le annesini aramaya gönderdi. İki dev, Naksos Adası'na saldırarak, adaya yerleşmiş olan Trakyalıları buradan kovdular ve adaya egemen oldular. Iphimedeia'nın mezarı, Anthedon'da gösteriliyordu.

Iphis I (Ἶφις) 1. Alektor'un oğlu ve Thebai'a saldıran Yedi Önder'den biri olan Eteokles ile Kapaneus'un karısı Euadne'nin babası olan Argoslu bir kahramanın adı (bkz. tab. 37). Pausanias tarafından nakledilen başka bir geleneğe göre ise Iphis, Alektor'un oğlu ve Kapaneus'un kardeşidir. Kapeneus'unki gibi Iphis'in iki çocuğunun da sonları kötü oldu. Eteokles, Thebai önünde can verdi; Euadne ise, şehre hücum sırasında surlara tırmanırken Zeus'un yıldırımıyla çarpılan kocasının cesedinin yakıldığı odun yığınına kendini atarak intihar etti (bkz. *Kapaneus*). Iphis'in, çocuklarıyla ilgili uğradığı bu felaketin nedeni, vaktiyle Polyneikes'e, Amphiaraos'un karısı Eriphyle'ye Harmonia'nın kolyesini vererek onu ifsat etmesini öğütlemiş olmasıydı (bkz. *Eriphyle*). Iphis, başka çocuğu bulunmadığı için, ölürken krallığını Kapaneus'un oğlu Sthenelos'a bıraktı.

2. Iphis adında başka bir Argoslu daha vardır. Diğer bir Sthenelos'un (Perseus'un oğlu) oğlu ve Eurystheus'un kardeşi olan bu Iphis, Argonautlar seferine katılmıştır.

3. Iphis, aynı zamanda, Aphrodite tarafından taşa çevrilen Salamisli (Kıbrıs'ta) genç kız Anaksarete'nin sevgilisinin adıdır.

Iphis II (Ἶφις) 1. Kadın adı olarak Iphis, Thespios'un Herakles'le (bu ada bkz.) birleşen kızlarından birinin adıdır.

2. Keza, Patroklos'un âşık olduğu Skyroslu bir tutsağın adı da Iphis idi.

3. Nihayet, Phaistoslu (Girit'te) Telethousa ve Ligdos adlı karı kocanın kızları olan bir Iphis vardır.

Ligdos, çocuk doğmadan önce Telethousa'ya, doğacak çocuk kız olursa onu bir yere bırakmasını emretmişti. Doğumu yaklaştığı sırada Telethousa bir rüya gördü ve Isis onun karşısında belirerek, doğacak çocuğunun cinsiyeti ne olursa olsun ona bakıp büyütmesini emretti. Bu nedenle Telethousa bir kız çocuk dünyaya getirdiği zaman, onu herkese erkek çocuk olarak tanıtmaya karar verdi ve ona hem kız hem de erkek için uygun olan Iphis adını vererek erkek elbiseleri giydirdi. Fakat, bir süre sonra, ortak yanılgıyı paylaşan ve onun erkek olduğunu sanan Ianthe adında bir genç kız, Iphis'e âşık oldu. İki genç kız birbiriyle nişanlandırıldılar. Iphis'in annesi ne yapacağını bilemiyordu. Çeşitli bahanelerle evliliği ertelettiyse de sonunda çaresiz bir durumda kaldı. Bunun üzerine, kendisini bu açmazdan kurtarması için Isis'e yalvardı. Tanrıça ona acıdı ve Iphis'i erkeğe dönüştürdü. Evlilik böylece gerçekleşti (ayr. bkz. *Galateia* 2)

Iphitos (Ἴφιτος) 1. Bu adı taşıyan birinci kahraman, Phokisli bir prens olan Naubolos'un oğludur. Troia önündeki Phokis birliğinin komutanları olan Skedios ile Epistrophos'un babasıydı. Iason'la birlikte Argonautlar seferine katıldı.

2. Iphitos adındaki kahramanların en tanınmışı, Eurytos'un oğludur. Herakles döngüsüne dahildir. Karmaşık ve farklı tabakalardan oluşan bir efsanesi vardır. Bazen, Kleitos'la (bu ada bkz.)

birlikte Argonautlar arasında görülür. Oikhalia kralı Eurytos'un oğludur ve kendisi de babası gibi ünlü bir okçudur (bkz. *Eurytos*). *Odysseia*'da anlatıldığına göre "babasının ölümünden sonra, onun kullandığı ve Apollon'un armağanı olan tanrısal yay, Iphitos'a miras kalmış ve o da, bunu Odysseus'a hediye etmiştir. Messinia'da Orkhilokhos'un evinde karşılaşan iki kahramanın, bir konukseverlik nişanesi olarak gerçekleştirdikleri bir değiş tokuş sırasında olmuştu bu. Odysseus da, Iphitos'a bir kılıçla bir mızrak vermişti. Odysseus Troia'dan dönüşünde, Penelope'nin taliplerini Iphitos'un verdiği bu yayla öldürecektir.

Efsanenin bu versiyonunda Eurytos, ok atmada ustalık yarışına giriştiği Apollon tarafından vurularak oğlundan önce ölür. Bazen Eurytos'u, Oikhalia'nın alınışı sırasında Herakles'in öldürdüğü söylenir (bkz. *Iole*). Bu versiyona göre Herakles, Eurytosla birlikte Iphiklos da dahil olmak üzere onun dört oğlunu da öldürmüştür. Fakat kardeşler arasından yalnızca Iphitos'un Herakles'ten yana çıktığı ve onun, ok atma yarışında ödül olarak kazandığı Iole ile evlenmesini kabul ettiği de anlatılır. Iphitos'un bu davranışı, şehir alındıktan sonra yapılan toplu kıyımdan onun nasıl olup da kurtulduğunu açıklar. Ne var ki, ölümü yine de Herakles'in eliyle olmuştur. Odysseus, Messinia'da Iphitos'la karşılaştığı sırada, Iphitos Herakles'in çaldığı ya da Antolykos'un çalarak Herakles'e emanet ettiği kısrakları (ya da sığırları) aramaktaydı. Herakles hayvanları geri vermeyi kabul etmez ve Iphitos'u öldürür. Bir başka versiyonda ise hırsızlık konusunda Herakles'ten yalnızca kuşkulanıldığı ve Iphitos'un, malını bulmak için gelerek onun yardımını istediği anlatılır Herakles söz verir, ama evvelce olduğu gibi yine delirir ve genç adamı Tiryns surlarının tepesinden aşağı atar. Herakles bu cinayetinin kefaretini ödemek için köle olarak satılmak zorunda kalmıştır (bkz. *Omphale*).

3. Bir diğer Iphitos, Eurystheus'un habercisi Kopreus tarafından öldürülmüştür (bkz. *Kopreus*).

4. Mitolojik zamanlarla tarihi zamanların sınır noktasında, Sparta'nın yasa koyucusu Lykourgos'un çağdaşı ve Elis kralı olan bir başka Iphitos bilinmektedir. Bu Iphitos, Herakles'in düzenlemelerinden ve kral Oksylos'un (bu ada bkz.) ölümünden sonra geçen zaman içinde terkedilmiş olan Olympia oyunlarını yeniden canlandırmıştır. O sıralarda Yunanistan'ı kırıp geçiren siyasi bölünmeler, salgın hastalıklar gibi çeşitli felaketlere çare bulmak amacıyla Delphoi tapınağına danışmaya giden Iphitos, Olympia oyunlarını yeniden canlandırması gerektiği öğüdünü aldı. Aynı zamanda, Herakles'i her zaman kendi düşmanları olarak gören Elisliler, kahramana bir kült tahsis etmeleri hususunda ikna etti. Iphitos, Olympia panegyrisleri (genel halk meclisleri) sırasında, Spartalı Lykourgos'la bir anlaşma yaparak, panhelenik birlik için bir başlangıç gerçekleştirdi: Yunanistan'ın ezelden beri acısını çektiği siyasi parçalanmışlığa karşı bir ilk çareydi bu.

Iris (Ἶρις) Thaumas ile Elektra'nın kızı. Hem ana hem de baba tarafından Okeanos soyundan gelir ve dolayısıyla Harpyiaların kız kardeşidir (bkz tab. 33). Gökkuşağını ve daha genel olarak, Yer'le Gök, tanrılarla insanlar arasındaki bağlantıyı (Gökkuşağı bunu insanlar

için duyulur hale getirir) simgeler. Iris çoğu zaman kanatlı ve güneş ışığında gökkuşağının renklerine boyanan hafif bir tüle bürünmüş olarak tasvir edilir. Kimi zaman da Zehpyros'un karısı ve Eros'un annesi olarak gösterilir.

Iris de Hermes gibi, tanrıların mesajlarını, emirlerini ya da öğütlerini iletmekle görevliydi. Zeus'un ve özellikle de âdeta nedimesi gibi göründüğü Hera'nın hizmetindedir. Öteki tanrılar da bazen onun hizmetlerinden yararlanırlar.

Iros (Ἶρος) 1. Oponte kralı Aktor'un oğlu ve Argonautlardan Eurydamas ile Eurytion'un babası (ayr. bkz. Aktor'un oğlu olarak kabul edilen *Eurytion*). Peleus, bir gün kızıyla evlendiği Eurytion'u bir kaza sonucu öldürünce, Iros'a tazminat olarak koyunlar ve sığırlar vermeyi önerdi, ama Iros bunu kabul etmedi. Bunun üzerine, bir kâhin Peleus'a bu sürüleri serbest bırakmasını salık verdi. Bir kurt sürülere saldırdı ve onları parçaladı. Fakat bu kurt, tanrısal bir müdaheleyle taştan heykele dönüştürüldü. Kurdun bu heykeli, Lokris'le Phokis arasındaki sınırda gösterilmekteydi.

2. Iros, aynı zamanda, *Odysseia*'da bahsi geçen ve Odysseus'un talipler eğlensin diye kendisiyle dövüşmek zorunda kaldığı küstah dilencidir (bkz. *Odysseus*).

Isis (Ἶσις) Bir Mısır tanrısı olan Isis, Roma mitolojisine ait olmadığı gibi Helen mitolojisine de ait değildir. Fakat, kültü ve bununla birlikte mitosları çağımızın başlangıcından itibaren Yunan-Roma dünyasında öylesine yaygınlık kazanmıştır ki ondan söz etmemek imkânsızdır.

Mısır panteonunda Isis, Oiris'in karısı ve güneş-tanrı Horos'un annesidir. Karanlık'ın tanrısı Set, Oiris'i öldürür ve Horos ertesi gün onun öcünü alır. Isis, gece boyunca Osiris'i arar (bkz. *Nemanous*) ve öcünü alıncaya dek ağıtlarını sürdürür. Tanrıların anası ve gece güçlerinin galibi olarak Isis, çabucak bazı mysterler edindi ve bu veçhesiyle Helen dininde çeşitli kimliklere büründü. Onun mitosu (Osiris'i arayışı) ve ikonografisi (Isis çoğu zaman, ayın sembolüne destek olan bir inek şeklinde tasvir edilir) ile Io'nun efsanesi arasında bağlantı kuruldu (bkz. *Io*). Keza o, Demeter'le özdeşleştirildi. Çünkü, Demeter de Ölüler Diyarı ve Gece Âlemi'nin tanrısı Hades tarafından kaçırılan kızını aramıştı. Ayrıca, Demeter'in de anne oluşu ve onun da bazı mysterlerinin bulunuşu, bu özdeşleştirmeyi kolaylaştırıyordu. Isis, örneğin Apuleius zamanında görüldüğü şekliyle evrensel bir dişi prensiptir: Denizler, yeryüzü nimetleri ve ölüler üzerinde hüküm sürüyordu, büyü tanrıçası olarak canlı ve cansız şeylerin transformasyonlarına, elementlere, vs. hükmediyordu. IS ikinci yüzyılda, en azından dişi ulûhiyetlerle ilgili dinsel senkretizm onun çevresinde oluşmuştur.

Iskhenos (Ἴσχενος) Bir Olympia sakini ve Gigas'ın (Hermes ile Hiereia'nın oğlu) oğludur. Bir kıtlık sırasında kâhin, çare olarak ülkenin bir soylusunun kurban edilmesi gerektiğini bildirdi. Iskhenos gönüllü olarak, kendisinin kurban edilmesini istedi. Bu jest ona büyük bir saygı ve şeref kazandırdı. Iskhenos'u yarışmaların yapıldığı stadyumdan pek uzakta olmayan Kronos tepesine gömdüler. Onun şerefine cenaze töreni oyunları düzenlendi.

Olympialılar, ölümünden sonra Iskhenos'a "At Azdıran" anlamına ge-

len Taraksippos lakabını taktılar, çünkü koşularda atlar onun mezarının yanına geldikleri zaman birden parlıyorlardı. Bu, Iskhenos'un büyülü etkisine ya da tesadüfen orada çıkmış bir defne ağacının gölgesine atfediliyordu. Çünkü ağacın gölgesi, toprağın üstünde kımıldayarak hayvanları ürkütmekteydi (ayr. bkz *Taraksippos*).

Iskhys (Ἴσχυς) Babası Elatos dolayısıyla Arkas'ın torunu olan bir Arkadialı (bkz. *Lapithler*). Kral Phlegyas'ın kızı Koronis ile evlendi. Koronis, o sırada Apollon'un oğlu Asklepios'a hamileydi (bkz. Asklepios). Iskhys, işlediği bu suç yüzünden tanrı tarafından karısıyla birlikte öldürüldü. Bazen, Koronis'in âşığı, Iskhys yerine Alkyoneus adıyla geçer.

Ismene (Ἰσμήνη) 1. Iasos'u Argos'un oğlu olarak gösteren soyağacına göre Iasos'un annesi (bkz. tab. 15). Asopos'un kızıdır.

2. Bir diğer Ismene, Antigone'nin kız kardeşi ve onun gibi, Oidipous ile Iokaste'nin kızıdır (tab. 30). Karanlık bir geleneğe göre, Ismene genç bir Thebaili olan Theoklymenos'un sevgilisi olup, bir buluşma sırasında Athena'nın kışkırtmasıyla Tydeus tarafından öldürülmüştür (bkz *Tydeus*).

Ismenos (Ἴσμηνος) 1. Boiotia'da aynı adı taşıyan nehrin tanrısı. Bütün nehirler gibi, Okeanos'la Tethys'in oğludur. Bazen, Asopos'la Metope'nin oğlu olarak da gösterilir.

2. Efsanede yine Thebaili olan, bir başka Ismenos (ya da Ismenios) daha vardır. Apollon'la Nympha Melia'nın (bu ada bkz.) oğlu olan bu Ismenos'un Dirke ve Strophie adlarında iki kızı oldu. Bunlar, Thebai ülkesinin iki pınarıdır.

3. Nihayet, Ismenos, Niobe ile Amphion'un en büyük oğullarının adıdır. Niobe'nin diğer çocuklarıyla birlikte, Apollon'un oklarıyla öldü. Ölürken kendini attığı nehir, genç adamın adını aldı.

Issa (Ἴσσα) 1. Lesboslu bir genç kız. Babasının adı Makareus'tu. Yurdundaki Issa şehrine adını verdi. Bir tanrıyla (Hermes ya da Apollon, belki her ikisiyle de) sevişti. Lesboslu bir kâhin olan oğlu Prylis'in babalığı, Hermes'e izafe edilir (bkz. *Prylis*).

2. Issa aynı zamanda, Akhilleus'un, Skyros'ta kral Lykomedes'in kızları arasında yaşarken taşıdığı addır (bkz. *Akhilleus*). Hayatının bu döneminde Akhilleus'a bazen Issa yerine Pyrra ya da Kerkysera da deniyordu.

Isthmiades (Ἰσθμιάδης) Potneus'un kızı Pelarge'nin kocası. Isthmiades, Yedi Önder'in Thebai'a karşı giriştikleri sefer dolayısıyla dağılmış bulunan Kabeirlerin kültünü, karısı ile birlikte Boiotia'da yeniden kurdu. Pelarge öldüğü zaman, bir Dodone kâhini, tanrılar uğrunda gösterdiği çabadan dolayı ona tanrısallık atfedilmesini emretti.

Istros (Ἴστρος) Aynı adı taşıyan nehrin (bugün Tuna) kişileştirilmiş şekli. Bütün nehirler gibi Okeanos'la Tethys'in oğludur. Istros'un Heloros ve Aktaios adlarındaki iki oğlu, Mysia'ya Yunan çıkartması sırasında Telephos'un saflarında savaşmışlardır.

Italos (Ἰταός) İtalya'ya adını veren kahraman. Yurdu ve orijini konusunda gelenekler arasında farklılık vardır. Bazen, Bruttium'un en güney noktasında yer alan bir bölgenin kralı olarak gösterilir. Bu versiyonda Italos aslen Oinotrialı'dır. Italos, halkına yasalar vererek ve onu uygarlık alanında ilerleterek ülkesini öylesine adaletli ve bilgece yönetti ki şükran nişanesi olarak onun

krallığına *Italia* adı verildi. Bu ad, giderek yarımadanın bütün güney bölgesi (o zamana kadar burası Ausonia diye adlandırılıyordu) ve çok geçmeden de bütün yarımada için kullanılır oldu.

Başka bazı versiyonlara göre ise iyi kral Italos, aslen Sikul (Sikullar) ya da Lucanialı ya da Liguriah ya da Korkyrah (Korfu) ya da Minos'un kızı Satyria'nın (bu ada bkz.) oğlu, yani Minos'un torunuydu. Bu konuyu işleyen efsaneler son derece karışıktır. Italos ayrıca, Odysseus ve Kirke döngüsüyle de ilişkilendirilmiştir: Penelope ile Telegonos'un oğlu olduğu söylenir (bkz. *Kirke*, *Odysseus*, *Leukaria*).

Ithakos (Ἴθακος) Ithake Adası'na adını veren kahraman. Pterelas ile Amphimede'nin oğlu olup, Zeus soyuna mensuptur. Ithakos'un, kendisiyle birlikte Korfu'dan göç ederek, Ithake Adası'nda Ithake şehrini kuran Neritos ve Polyktor adlarında iki erkek kardeşi vardı. Ithakeliler, su aldıkları kaynağın düzenlenmesini ve kendilerine tahsisini, özellikle Ithakos'a ve onun kardeşlerine borçluydular.

Ithome (Ἰθώμη) Messinia'da aynı adı taşıyan dağın nymphası. Yerel bir efsaneye göre Ithome, Neda adındaki bir diğer nymhayla birlikte, çocuk Zeus'u büyütmekle görevlendirilmişti. İkisi birlikte, onu muntazaman, yakınlardaki Klepsydra pınarında yıkamaktaydılar. Burada, bir Zeus Ithomas tapınağı vardı. Zeus'un yıkanmasının anısını yaşatmak için her gün Klepsydra kaynağından bu tapınağa su taşınırdı. Zeus Ithomas bir kehanet yeriydi.

Itonos (Ἴτωνος) Amphiktyon'un oğullarından biri (bkz. tab. 4). Dolayısıyla, Deukalion soyundandır. Itonos'un, Nympha Melanippe'den Boiotos, Khromia ve Iodama adlarında üç çocuğu oldu. Bazen, Athena Itonia kültünün kuruculuğu Itonos'a izafe edilir.

Itylos (Ἴτυλος) Thebai versiyonuna göre, bülbül efsanesinde Aedon'la Thebaili Zethos'un oğlu (bkz. *Aedon*). Itylos, eltisi Niobe'nin büyük oğlu Amaleus'u öldürdüğünü sanan annesi tarafından öldürüldü. Aedon, kendisinin Itylos ve Neis adlarında sadece iki çocuğu olduğu halde, Niobe'nin birçok çocuğunun olmasını kıskanıyordu.

Itys (Ἴτυς) Özellikle tragedya yazarlarınca işlendiği şekliyle bülbül efsanesinin nispeten yakın döneme ait şeklinde Prokne'nin oğlu. Babasının adı, önceki versiyonda olduğu gibi (bkz. *Itylos*) Zethos olmayıp, Atina kralı Pandion'un kızı Prokne'yle evli olan Trakya kralı Tereus'tur. Onunla birlikte, efsane artık Thebaili olmaktan çıkar ve bir Attike efsanesi olur (bkz. *Tereus*). Itys, öldürülüp eti Tereus'a yemek olarak sunulunca, kuşa (sülün?) dönüştürüldü.

Nihayet, yukarıdakine çok benzeyen ve kahramanı kadın olan bir Miletos efsanesi vardır. Adı Aedon olan (bu ada bkz.) bu kadın kahraman bülbüle dönüştürülmüşse de, onun oğlu Itys, görünüşe göre, benzeri bir akıbete uğramamıştır.

***Iulia Luperca** Tzetzes, Iphigeneia'nın kurban edilişinden söz ederken, genç kızı son anda kurtaran mucizenin bir benzerinin Roma'da da meydana geldiğini anlatmaktadır. Iulia Luperca, işte bu anekdotun kahramanıdır. Bu Romalı genç kız, resmi bir kurban töreninde kefaret olarak sunulan bir adaktı. Kurbancı rahip onu öldürmek üzere bıçağını havaya kaldırdığı sırada bir kartal rahibin üzerine atıldı, bıçağı kaptı ve tapınağın yakınında otlamakta olan bir

düvenin üzerine düşürdü. Derhal kızın yerine düve kurban edildi ve böylece Iulia Luperca kurtulmuş oldu.

***Iulus** Aineias'ın oğlu Askanios'un (bu ada bkz.) diğer adı. Sezar'ın ve onun tarafından evlat edinilme yoluyla Augustus'un mensup olduğu Iulii ailesinin adı ona bağlanıyordu. Iulus, Roma'nın metropolü Latium'da Alba şehrini kurdu.

Bu adın kökeni şu şekilde açıklanmaktadır: Aineias'ın kayboluşunu izleyen savaşlar sırasında Askanios, Latin halkının (Aborigenlerden ve Troialı askerlerden oluşuyordu) konfedere ordusunun kumandasını ele aldı ve Rutullerle onların Etrüsk müttefiklerini yenilgiye uğrattı (bkz. *Mezentius*). Ödül olarak kendisine Iupiter'in kısaltılmışı olan *Iobum* (aslında *Iolum* ya da *Iovlom* olabilir) lakabı verildi.

Bu suretle, Askanios, "Küçük Iupiter" oluyordu. Cato, *Origines* adlı eserinde bu etimolojiyi vaktiyle vermişti. Bir efsaneye göre, Kral Latinus'un öldüğü zaman Latin konfederasyonu tanrısı Latium Iupiteri'ne dönüşmüş olduğunu da burada belirtmeliyiz (bkz. *Latinus*).

Bazen, Iulus Askanios'tan ayrı tutulur ve onun, Aineias'ın oğlu değil de torunu ve bizzat Askanios'un oğlu olduğu ileri sürülür. Buna göre, Iulus babasının ölümünden sonra Aineias'la Lavinia'nın oğlu olan amcası Silvius tarafından Alba tahtından indirilmiş ve rahip yapılmıştır.

***Iuno** Hera ile özdeşleştirilmiş Roma tanrıçası. Başlangıçta ve Roma geleneğinde, ay safhalarının kişileştirilmiş şeklini temsil etmekte ve önceleri Quirinale'de, sonraları da Capitolium'da ibadet edilen Iupiter, Iuno ve Minerva üçlüsü içinde yer almaktaydı. Fakat daha başka tapınakları da vardı. Özellikle, *Moneta* yani *uyaran tanrıça* ya da *hatırlatan tanrıça* sıfatlarıyla Hisar üstünde, *Arx'ta* (Capitolium'un kuzeydoğu tepesi) ayrı bir kültü bulunuyordu. Galyalıların istilası sırasında (I. Ö. 390), Roma'nın bu Iuno Moneta sayesinde kurtulduğu söyleniyordu. Çünkü onun tapınağı sınırları içinde yetiştirilen kazlar tehlikeyi haber vermişler ve böylece Manlius Capitolinus'un tepeyi kurtarmasını ve istilacıları zamanında geri püskürtmesini sağlamışlardı.

Iuno'ya başka adlarla da ibadet edilmekteydi: Örneğin, Lucina sıfatıyla çocukların doğumunu yönetiyordu. Bu bakımdan o, Hera'dan çok Yunan Artemis'i hatırlatır (Herakles efsanesinde, Alkmene'nin doğum yapmasını geciktirmek için Hera'nın yaptığı büyüye bkz.). Iuno Lucina'ya adaklar sunulması sırasında, hazır bulunanların üzerlerinde düğümlü bir şeyin bulunmaması gerekiyordu, çünkü herhangi bir bağın, bir kuşağın, bir düğümün, vs. varlığı kendisi için adak sunulan bir hamile kadının mutlu bir doğum yapmasını engelleyebilirdi.

Iuno, genel olarak kadınların, özel olarak da site içinde geçerli bir statüye sahip kadınların, yani meşru bir şekilde evli kadınların koruyucusuydu. Onun şerefine her yıl mart ayının 1. gününde bir bayram –*Matronalia* bayramı– kutlanıyordu. Bu bayramın tarihi farklı şekillerde açıklanıyordu: Bu tarih bazen Iuno'nun oğlu savaş tanrısı Mars'ın (Yunan Ares, Hera'nın oğlu) doğum günü olarak; bazen de Romalılarla Sabinler arasında yeniden kurulan barışın yıldönümü olarak görülüyordu. Gerçekten de bu ikinci görüş, kendilerini babalarıyla yeni kocalarının arasına atan ve böylece iki halk arasında yeniden birlik

ve beraberlik sağlayan Sabin kadınlarının oynadıkları rolü hatırlatmaktadır.

Her erkeğin kendi *genius*'u bulunduğu gibi, her kadının da kendi *Iuno*'su vardı. Gerçek bir tanrısal "kopya" olan bu kişisel Iuno, sahibinin kadınlığını temsil ediyor ve onu koruyordu. Tanrıçaların da kendilerine özgü birer Iuno'su vardı. Kitabelerde *Iuno Deae Dial* diye bir Iuno'nun, tanrıça *Virtus*'a ait bir Iuno'nun, vs. adı geçer.

Nihayet Iuno, Horatiuslar efsanesinde de rol oynar. Horatius, işlediği cinayetten sonra günahından arınmak için kefaret kurbanı sunmak zorunda kaldığı zaman, bunu kız kardeşinin koruyucu Iuno'su olan *Iuno Sororia*'ya sunar (bkz. *Horatius*).

***Iupiter** Zeus ile özdeşleştirilmiş Roma tanrısı; Roma panteonunun en yüce tanrısı. Iupiter gökyüzünün, gün ışığının, havanın, yıldırımın ve gök gürlemesinin tanrısıydı. Roma'da, kendisine tahsis edilmiş olan Capitolium tepesinde ve özellikle de bunun güneydoğu doruğu üzerinde (asıl *Capitolium*) hüküm sürüyordu. Vergilius, bir zamanlar buranın nasıl meşe ağaçlarıyla (özellikle Iupiter'e adanmış olan ağaç) kaplı olduğunu ve çobanların bu kayalıklarda ilahi bir varlığı belli belirsiz bir şekilde nasıl hissettiklerini anlatır. Fakat, Roma hâkimiyeti kurulmadan önce Latin konfederasyonunun esas kültü Iupiter "Latial"e yönelikti ve bunun tapınağı da Roma'da değil, Albani göller sistemine (Nemi ve Albano gölleri) hâkim, ormanla kaplı bir dağ olan şimdiki Monte Cavo doruğu üzerinde yer alıyordu. Capitolium Iupiter'i, büyük ölçüde bu eski Iupiter'in, yani Latin şehirleri konfederasyonunun en yüce tanrısının halefidir (ayr. bkz. *Latinus*).

Roma Capitoliumu'nda Iupiter'in birçok kültü bulunuyordu: Bunların en ünlüsü ve sonunda bütün öteki kültleri gölgede bırakanı, Çok-İyi Çok-Büyük Iupiter kültü olmakla birlikte en eskisi bu değildir. Bu kült, nispeten geç bir tarihte Üçlü'nün diğer iki tanrısı olan Iuno ve Minerva ile birlikte Quirinale'den Capitolium'a taşınmıştı. Vaktiyle Capitolium'da bir Iupiter Feretrius tapınağı bulunuyordu. Romulus'a atfedilen bu tapınağa "opima spolia", yani savaşta bir Romalı kumandan tarafından öldürülen düşman kumandanının silahları adanmaktaydı. Bu Iupiter Feretrius tapınağı, Roma'nın en eski tapınaklarından biri, belki de en eskisiydi. Söylendiğine göre, buraya ilk "opima spolia"yı –kral Acron'a aitti– bizzat Romulus adamıştı. Anısı unutulmayan ikinci adak da A. Cornelius Cossus tarafından İÖ 426 yılında getirilmiş olan Veii kralı Tolumnius'a ait "opimalar"dı.

Kuruluşu yine Romulus'a atfedilen başka bir Iupiter tapınağı daha vardır. Burada tanrı, *Stator* sıfatıyla anılmaktaydı. Iupiter'e takılan bu sıfat, tarihsel nitelik taşıyan bir efsaneyle açıklanıyordu. Romulus'un Romalıları ile kadınları kaçırılan Sabinlerin çarpıştıkları savaşta, üstünlüğü ele geçirmiş olan Sabinler, Romalıları Forum'da geri püskürtüyorlardı. Romulus, bu durumda silahlarını göğe doğru kaldırarak, eğer düşmanı durdurmayı başaracak olursa o an bulunduğu yerde onun adına bir tapınak kuracağını Iupiter'e vaat etti. Düşman, anında geri çekilmeye başladı ve defedildi. Romulus vaadini tuttu. Iupiter Stator (*qui sistit:* durduran) tapınağı Palatinus'un eteğinde, daha sonra Titus takının inşa edildiği yerde yükseli-

yordu. Daha geç bir döneme ait buna benzer bir efsaneye göre ise Romulus'a atfedilen benzer bir vaadi, Samnitlere karşı bir savaşta (IÖ 294) M. Atilius Regulus yapmıştır.

Yıldırımların tanrısı olması hasebiyle Iupiter'e, Elicius (çekmek anlamına gelen *elicere* fiilinden) sıfatı da verilir. Gökyüzünden yıldırımı *çeken*, özellikle de büyücünün yıldırımı indirmesine izin veren odur. Bu kültün kuruluşu, büyücü kral Numa'ya atfedilir.

Roma sitesinin siyasi yapısının gelişmesine ve güçlenmesine paralel olarak Iupiter, Roma dininde gitgide daha önemli bir yer kazandı. En yüce iktidar merci, tanrılar meclisinin (*Dii Consentes*) "başkanı", her türlü otoritenin kaynağı olarak görülüyordu. Iupiter'in Zeus'la özdeşleştirilmesine çok şey borçlu olan bu anlayışın, başlangıçta Etrüsklere ait dinsel fikirlerden etkilenmiş olması mümkündür. Iupiter'in bu üstünlüğü, onun rahibi *Flamen Dialis*'e (bunun karısı da Iuno'nun *"flaminica"*sıydı) tanınan mevkide kendini gösterir. Flamen'le karısının evliliği, tanrısal çiftin birliğini simgelemekteydi. Bu evliliğin en görkemli şekillerde kutlanması gerekiyordu ve bir boşanmayla sonuçlanması asla mümkün değildi. En şerefli payelerle donatılmış bulunan *Flamen Dialis*, görevinin kadimliğine delalet eden son derece karmaşık bir dizi yasaklara tabiydi.

Cumhuriyet devrinde, bir konsül görevine başlarken önce Capitolium'un tanrısı Iupiter'in huzuruna çıkıp ona dua ederdi. Muzaffer komutanlar, görkemli geçit törenlerinin başında, zafer taçlarını onun huzuruna taşırlar, ritüel kurbanları (beyaz boğalar) ona adarlardı. Iupiter, antlaşmalara sadakatin temin atçısıydı; *Fetialler* (Fetialis: Antlaşmalara ve uluslararası hukuk kurallarına uymayı sağlamakla görevli rahipler) meclisi aracılığıyla, uluslararası ilişkileri yönetirlerdi. Iupiter hakkında beslenen tasavvurda, onun çok eski "meteorolojik" güç ve yetkileri giderek kendini daha az hissettirir olmuş ve ancak *sub dio*", "açık havada" vs. gibi deyimlerde varlığını sürdürmüştür.

İmparatorluk devrinde, imparatorlar genellikle Iupiter'in himayesi altına girmekteydiler. Hatta bazıları, kendilerini Iupiter'in cisimleşmiş şekli olarak göstermek istemişlerdir. Örneğin, ilk imparator Augustus doğrudan doğruya tanrı tarafından kendisine gönderilen rüyalar gördüğünü iddia ediyor; ispanya'da Cantabrolara karşı yürüttüğü savaşta, bir yıldırım çarpmasından mucizevi bir şekilde nasıl kurtulduğunu zevkle anlatıyordu: Tahtırevanının önünde bir elinde meşale taşıyarak yürüyen küçük köle yıldırım çarpmasıyla ölmüş, ama tahtırevanın içinde oturan kendisine bir şey olmamıştı. Augustus, bir şükran nişanesi olarak Capitolium tepesine bir Gürleyen Iupiter tapınağı inşa ettirdi. Daha sonra Caligula, Iupiter Capitolium'un iki lakabına sahip çıkarak, adına *Optimus Maximus* sıfatlarını ekledi ve Palatinus'taki sarayını doğrudan bir geçitle tanrının Capitolium'daki tapınağına bağlattı.

Her taşra sitesinde, Romalı mimarların ilk işi Roma'dakine benzer bir Capitolium yapmak ve tahtında oturan Iupiter'i ortalarına almış olarak, kutsal Üçlü'yü buraya yerleştirmekti. Böylece Iupiter, ana site Roma ile onun küçük bir kopyasını oluşturan yavru siteler arasındaki siyasi bağı temsil ediyordu.

***Iustitia** Roma'da Adalet'in kişileştiril-

miş şekli. Bununla birlikte, Yunan Themis'in (bu ada bkz.) değil, Altın Çağ efsanesinde (bu efsaneye bkz.) rol oynayan Dike ve Astraia'nın muadilidir. İnsanların işledikleri suçlar, Iustitia'yı ölümlülerle samimi bir beraberlik içinde yaşadığı yeryüzünü terkedip kaçmak zorunda bıraktı. Böylece, Iustitia gökyüzüne sığındı ve orada Bakire (Başak) burcuna dönüştü.

***Iuturna** Eski zamanlarda adı *Iuturna* değil de *"Diuturna"* olan Iuturna, başlangıçta Lavinium'dan çok uzakta olmayan Numicius'un kıyısında ibadet edilen bir kaynaklar nymphasıydı. Daha sonraları, Latin birliğinin dağılması ve Roma'nın güçlenmesiyle birlikte Iuturna'nın kültü bu şehre taşındı ve Roma Forumu üzerinde, Vesta tapınağından pek uzak olmayan bir yerde, kız kardeşleri olarak kabul edildiği Kastor'la Polydeukes'in tapınağının hemen yanındaki bir kaynağa "Iuturna Havuzu" adı verildi. Iuturna, kaynak tanrıçalarının birçoğu gibi sağaltıcı bir tanrıça olarak geçiyordu. Mars Alanı'nda, Augustus döneminde Agrippa'nın önayak olduğu çalışmalarla kurutulmadan önce sulu ve bataklık olan bir bölgede, onun için bir tapınak inşa edilmişti.

İmparatorluk dönemi şairleri, Iuturna'yı efsanevi kral Daunus'un kızı ve Aineias'ın düşmanı Turnus'un kardeşi yaparlar. Vergilius onu, kardeşinin saflarında savaşırken gösterir. Bir zamanlar Iupiter'in sevgilisi olduğu için mükâfat olarak ölümsüzleştirilmişti ve Latium'un kaynakları ve akarsuları üzerinde hüküm sürüyordu.

Ovidius, Lara ve Larların (bkz. *Lara*) hikâyesini anlatırken, bir vesileyle Iupiter'le Iuturna'nın aşkları efsanesine de temas eder. Ovidius, Iupiter'in aşkından kurtulmak için nymphanın nasıl kendini bin bir şekilde gizlemeye çalıştığını anlatır. Bunun üzerine Iupiter, sonunda bütün nymphaları Latium'a toplayarak, kaçağı yakalayabilmek için onlardan yardım istemişti.

Nihayet, pek açık olmayan bir efsanede, Iuturna tanrı Ianus'un karısı ve kaynaklar tanrısı Fontus'un annesi olarak geçer (bkz. *Ianus* ve *Fontus*).

***Iuventus** Gençliğin, özellikle de erlik ihramı (toga) giyerek, artık çocuk olmaktan çıkan ve erkek sırasına giren ergenlerin koruyucu tanrıçası. Iuventus'un, Capitolium üçlüsünün tapınağında Minerva *cella*'sı dahilinde bir Capellası bulunuyordu. Üçlünün Capitolium'a getirilişinden daha önceye ait olan bu Capella, Iuventus kültünün Roma'daki eskiliğini göstermektedir. Daha sonra Iuventus, Hebe'yle (bu ada bkz.) az çok özdeşleştirilmekle birlikte, halis Romalı niteliklerini yine de her zaman korudu. İmparatorluk döneminde, Iuventus kültü imparatorluk politikasına destek veren askerlik öncesi teşekküller olan gençlik derneklerinin, "Gençlik Collegiumları"nın kurulmasına hizmet etti.

Bir genç, erlik ihramını giydiği zaman bağış olarak tanrıçaya bir sikke sunardı.

Iygks (Ἴυγξ) Pan'la Nympha Ekho'nun kızı. Söylendiğine göre, Zeus'a bir aşk iksiri içirerek onun Io'ya âşık olmasına yol açmıştır. Hera, ceza olarak onu taştan bir heykele ya da aşk büyülerinde kullanılan "iygks" adlı bir kuşa dönüştürdü.

Iaira : HYG., *Fab., Pr.*, 8 (Rose); *Il.*, XVIII, 42; VERG., *Aen*, IX, 673.

Iakkhos : DIOD. SIC., III, 64, 1 ve dev.;LUCR., IV, 1160; ARNOB., *Adu. Pag.*, III, 10; V, 25; skol. ad ARISTOPH., *Kurb.*, 324; ad EUR, *Troy.*, 1230; TZET., ad LYC, 355; PROKLOS., *Tim.* Komanteri, 200 de; PAUS., VIII, 37, 5; I, 37, 4; HESYCH., *s. v.* Σαβάζιος; NONN., *Dion.*, XLVIII, 870 ve dev.; ve XXXI, 66 ve dev.; EUST., ad *Il.*, 629, 30; 962, 60; STRAB., X, 3, 10, s. 468; *Hom. Demeter'e Övgü*; SERV., ad VERG, *Georg.*, I, 166; karş. HDT., VIII, 65.

Ialemos : PIND., skol. ad EUR. *Resos*, 892;; skol. ad EUR., *Or.*, 1375; *Ihetides.*, 281; skol. ad PIND., *Pyth.*, IV, 313; APOLL. RH., *Arg.*, IV, 1304.

Ialmenos : *Il.*, II, 511 ve dev., ve EUST., *ad loc*; PAUS., IX, 37, 7; HYG., *Fab.*, 97; 159; TZET., *Posth.*, 87; STRAB., IX, 2, 42, s. 416; APD., *Bibl.*, I, 9, 16;III, 10, 8.

Ialysos : PIND., *Ol.*, VII, 136; skol. ad DIOD. SIC., V. 57; TZET., ad LYC., 923.

Iambe : *Hom. Dem. Övgü*, 195 ve dev.; APD., *Bibl.*, I, 5, 1; DIOD. SIC., V, 4; ETYM. MAGN., *s. v.* Ιαμβη.

Iamos : PAUS., VI, 2, 5, PIND., *Ol.*, VI, 46 ve dev. ve skoll.

Ianiskos : 1) Skol. ad ARISTOPH., *Plut.*, 701. **2)** PAUS., II, 6, 6.

Ianthe : 1) HES , *Theog.*, 349; PAUS., IV, 30, 4; HYG., *Pr.* 6. (Rose). **2)** OV., *Met.*, IX, 666 ve dev.

Ianus : VARR., *L. L.*, V, 156; VII, 27; MACR., *Sat.*, I, 9, 17; OV., *Metam.*, XIV, 778 ve dev.; *Fast.*, I, 259 ve dev.; VERG., *Aen.*, VIII, 319 ve dev., ve 358; PLUT., *Qu. gr.*, 41; SERV., ad VERG., *Aen.*, VIII, 319; AUGUST., *Civ. D.*, 4; SOLIN., II, 5 ve dev.; LYD., *De Mens.*, IV. 2. Karş. P. GRIMAL., *Le dieu Janus et les Origines de Rome, Lettres d'Humanité*, IIV; L. A. HOLLAND. *Janus and the bridge*, Am. Acad. In Rome, 1961.

Iapetos: *Il.*, VIII, 479; HES., *Theog.*, 18; 134; 507; HYG., *Önsöz.*, 4 ve 11 (Rose); APD., *Bibl.*, I, 2, 3; skol. ad LYC., *Alex.*, 1283; PROKLOS, ad HES., *Işler...*, 48;ET.BYZ., *s. v.* Ἀγχιαλη; TZET., ad LYC., 1283

Iapyks : ANTON. LIB., *Tr.*, 31; STRAB., VI, 3, 2, s. 279; PLIN., *N. H.*, III, 11, 16; HDT., VII, 170; SOLIN., 11, 7; SERV., ad VERG., *Aen.*, III, 332 (CORNIFICIUS LONGUS'tan alıntıyla) ve XI, 247: V, J. BÉRARD, *Colonisation* s. 449 ve dev.

Iarbas : VERG., *Aen.*, IV, 36; 196; 326; SERV., ad VERG., *Aen.*, I, 367; IV, 36; OV., *Her.*, VII, 125; *Fast.*, III, 552; IUSTINUS, XVIII, 6.

Iasion : *Od.*, V, 125 ve dev., ve skol. *ad loc.*; OV *Met.*, IX, 422; *Am.*, III, 10, 25; HES., *Theog.*, 969 ve dev.;skol., ad APOLL. RH., *Arg.*, I, 916; STRAB., VII, *fr.* 50; APD., *Bibl.*, III, 12, 1; TZET., ad LYC., 29; VERG., *Aen.*, III, 167 ve Serv., *ad loc*; DIOC. SIC., V, 48 ve dev.

Iaso PAUS., I, 34, 3; ARISTOPH., *Plut.*, 701, ve skol.; HESYCH., *s. v.*

Iason HES., *Theog.*, 992 ve dev.; PIND., *Pyth.*, IV, *passim*, ve skoll.; AP. RHOD., *Argon.*, I, 5'ten sonuna kadar; VALER. FLAC., *Arg, passim*; APD., *Bibl.*, I, 8, 2; I, 9, 16; 18; 9, 23; 24 ve dev.; III. 13, 7 ve dev.; DIOD. SIC., IV, 40 ve dev.; PAUS., II, 3, 8 ve dev.; V, 17, 9 ve 10; LYC., Alex, 1310; TZET., ad LYC., 175; HYG., *Fab.*, 12 ve 13; OV., *Her.*, VI; XII, SERV., ad VERG., *Ecl.*, IV, 34; STAT., *Theb.*, III, 516; ayr. bkz. *Argonautlar*, *Medeia* maddelerindeki referanslar. Karş. W. DEOMNA. in *Rev. Hist. rel.*, 1935, s. 50-72; G. DUMÉZIL. *Hypsipyle* maddesinde zikr. es.

Iasos 1) PAUS., II, 16, I; skol. ad EUR., *Or.*, 920; skol. ad *Il.*, III, 75; APD., *Bibl.*, II, 1, 3, **2)** APD., *Bibl.*, III, 9, 2; HYG., *Fab.*, 70; 99; skol. ad EUR., *Phen.*, 150. **3)** *Od.*, XI, 281 ve dev.; PAUS., IX, 36, 8; X, 29, 5.

Ida 1) APD., *Bibl.*, I, 1, 6; PLUT., *Qu*, *Symp.*, 3, 9, 2, 2. **2)** DIOD. SIC., IV, 60.

Idaia 1) APD., *Bibl.*, III, 12, 1; DIOD, SIC., IV, 75; TZET., ad LYC., 29; SERV., ad VERG., *Aen.*, III, 109, **2)** Skol. ad APOLL. RH., Arg., II, 178 (Sophokles'in kayıp trag. *Phineus*'tan alıntılarla; *Tr. gr. fr.*, NAUCK., s. 226); SOPH., Ant., 980, DIOD. SIC., IV, 43; OV., *Remed.*, 454.

Idaios : 1) PTOL. HEPT., 5, p, 192 (West). **2)** TZET. ad LYC., 851; *Hom.* 166; 311. **3)** *Il.*, XXIV, 325; VERG., *Aen.*, VI, 485. **4)** *Il.*, V, 11, NONN., *Dionys.*, XIV, 34. **6)** DEN HAL., I, 61.

Idas *Il.*, IX, 553-564 ve skoll.; EUST., s. 776, 12; APD., *Bibl.*, I, 8, 2; 9, 16; I, 7, 8 ve dev.; III,v 11, 2; APOLL, RH, *Arg.*, I, 151 ve dev,; II, 817 ve dev; HYG., *Fab.*, 14; 80; 100; Ov., *Met.*, VIII, 305; *Fast.*, V, 699- 714; PROP., I, 2, 17; PIND. *Olymp*, I, 109 ve dev.; *Nem.*, X, 60 ve dev., ve skoll.; BAKKHYL., *Dith.*, XX; SIMON., *fr.* 216; PAUS., III, 13, 1; IV, 2, 6 ve dev.; 3, 1; V, 18, 2 (Kypselos'un sandığı üzerindeki yazı); THEOKR., XXII, 137-211; ISK. KLEM., *Protrept.*, 9, 32,

Idmon : APOLL. RH. *Arg.*, I, 142 ve dev.; II, 815 ve dev.; 844 ve dev., ve skol. ad 485; skol. ad I, 139; II, 815; III, 525; 1372; IV, 76; HYG., FAb., 14; 18; 248; APD., *Bibl.*, I, 9, 23; PS. – OV., *Ibis*, 506.

Idomeneus : *Il.*, II, 645 ve dev.; III, 230 ve dev.; IV, 263 ve dev.; VII, 161 ve dev.; XIII, 307 ve dev.; 445 ve dev., 500 ve dev., XVI, 345; XVII, 605 ve dev.; XXIII, 450 ve dev.; *Od.*, III, 191; XIII, 259 ve dev.; LYC. *Alex.*, 431; PAUS., V, 25, 9; APD., *Bibl.*, III, 3, 1; *Ep.*, III, 13; VI, 10; HYG., *Fab.*, 81; 97; 170; QUINT, SM., I, 247; IV, 284; V, 134 ve dev.; XII, 320; TZET., ad LYC., 384 ve dev.; VERG., Aen., III, 121 ve dev.; 400 ve dev.; XI, 264 ve dev.; SERV., ad VERG., *Aen.*, III, 121; XI, 264; *Myth. lat.* (Bode), I, s. 59; 145 ve dev.; DIOD, SIC., V, 79; VARR., *ap.* PROB., ad VERG., *Ecl.*, VI, 51; PTOL., *Nou. Hist.*, 5.

Idyia : HES., *Theog.*, 352 ; 959 ; APOLL. RH., *Arg.*, III, 242 ve skol. *ad loc.*, skol. ad IV, 323; APD., I, 9, 23; HYG., *Fab.*, 25; TZET., ad LYC., 174; 798; 1024.

Ieoud EUSEB., *Eu. Prop*, I, 10, 30; IV, 16, 11 (BYBLOSLU PHILON'dan alıntıyla).

Ikadios SERV., ad VERG., *Aen.*, III, 332, bkz. *Iapyks.*

Ikarios **1)** ATHEN., XIV, 10; EL., *Nat. An.*, VII, 28; LUK., *Raksa Dair*, 40; HYG., *Astr. Poet.*, II, 4; *Fab.*, 130; APD., *Bibl.*, III, 14, 7; PAUS., I, 5, 2-4; skol. ad *Il.*, XXII, 29; SERV., ad VERG., GEORG., I, 67; 218; II, 389; OV., *Met.*, VI, 126; X, 451. **2)** APD., *Bibl.*, I, 9, 5; III, 10, 3 ve dev.; TZET., ad LYC., 511; skol. ad EUR., *Or.*, 457; PAUS., III, 1, 4; 12, 1; 20, 10 ve dev.; VIII, 34, 4; STRAB., X, 2, 9, s. 452; 24, s 461; *Od.*, II, 52; XV ; 15 ve skol *ad loc.*; ATHEN., XVIII, 597 *e*.

Ikaros **1)** *Il.*, II, 145 ve skol. *ad loc*; APD., *Ep.*, I, 12; STRAB., XIV, 1, 19, s. 639; Luk., *Horoz*, 23; ARRIANOS, *Anab.*, VII, 20, 5; KSEN., *Apomn.*, IV, 2, 33. DIOD. SIC., IV, 77, 9; TZET., *Chil.*, I, 498 ve dev.; SEVERUS. *Narrat.*, 5 (in WESTERMANN, MYTH., s. 373); Ov., *Met.*, VIII, 183 ve dev.; HYG., *Fab.*, 40; SERV., ad VERG., *Aen.*, VI, 14; PAUS., IX, 11, 4 ve dev.; ET. BYZ., s. *v.* Ἡλεκτρίδες; PLIN., *H. N.* VII, 56, 168; SUET., *Nero*, 12. **2)** HYG., *Fab.*, 190.

Ikhtbyokentauroslar TZET., ad LYC., 34; 886; CLAUDIEN., *H. ile M.'nin Düğünü*, 144 ve dev.

Ikmalios *Od.*, XIX, 57; EUST.; 1855, 16 ve dev.

Iksion APD., Ep., I, 20; PIND., *Pyth.*, II 39 ve dev.; ve skol. AISKH., *Eumen.*, 440; 718; kayıp trag. *Iksion.* (Nauck, *Tr. gr. fr.*, s. 22); SOPH., *Philokt.*, 679 ve dev., skol. ad *Il.*, I, 268; EUR., kayıp trag. *Iksion*, Nauck., *ibid.*, s. 389 ve dev.; skol. ad Eur., *Phoin.*, 1185; APOLL. RH., *Arg.*, III, 62 ve skol.; DIOD. SIC., IV, 69; HYG., *Fab.* 14, 62; LUK., *Tanrıların Konuşmaları*, VI, s. 216 ve dev., ve skol. ad VERG., *Georg.*, IV, 484; STRAB., IX, 5, 19, s. 439. Ayr. bkz. *Kentauroslar*, ve G. DUMÉZIL. *op. cit.*, *ad loc.*

Ilia VERG., *Aen.*, I, 274; VII, 659; SERV., ad VERG., *Aen.*, I 273; III, 333; VI, 778; HYG., *Fab.*, 252; FESTUS, s. 267 M; PLUT., *Romul.*, 3; CONON., *Narr.*, 48; EL., *Hist. Var.*, VI, s. 510 ve dev.; DEN. HAL., *Ant. Rom.*, I, 73; CIC., *De Div.*, I, 20, 40; PORPHYR., ad HOR., *Carm.*, I, 2; OV., *Fast.*, II, 598; karş. *Romulus* ve *Rea Silvia* maddeleri.

Ilione · VERG., *Aen.*, I, 653; SERV., ad VERG., *Aen.*, III, 15; 49; I, 653; HYG., *Fab.*, 90; 109; 240; 243; 254; HOR, *Sat.*, II, 3, 61 ve skol.

Ilioneus **1)** OV., *Met.*, VI, 261, **2)** *Il.*, XIV, 489 ve dev, **3)** VERG., *Aen.*, I, 120, 521; IX, 501, 4, QUINT, SM., XIII, 181.

Illyrios APD., *Bibl.*, III, 5, 4; ET, BYZ., *s. v.* Ἰλλύρια; karş. STRAB., VII, 7, 8, s. 326.

Ilos **1)** APD., *Bibl.*, III, 12, 2. **2)** APD., *ibid.*; *Il.*, XX, 215 ve dev.; 232 ve dev.; ET. BYZ., *s. v.* Ἀτιόλφος ve Ἴλιον; LYC., *Alex.*, 29; TZET., *ad loc.*; DIOD. SIC., IV, 74 ve dev.; PLUT., *Bioi Parall*, 17; PAUS., II, 22, 3. 3) Od., I, 259; II, 328; ve EUST., iki pasaj; karş. STRAB., VIII, 3, 5, s. 338 (Ephyra şehri ûz.).

Imbrasos : **1)** ATHEN., VII, 283 *e*. **2)** *Il.*, IV, 520.

Inakhos APD., *Bibl.*, II, 1, 1 ve dev.; PAUS., II, 15, 4 ve dev.; TZET., ad LYC., 178; HYG., *Fab.*, 124; 143; 145; 155; 235; 274; OV., *Met.*, I, 583; AISKH., *Prom.*, 590; 636; 663; 705; SOPH, kayıp satirik dram, bkz. NAUCK, *Tr. gr. fr.*, s. 149 ve dev.; ve referanslar; PLUT., *De fl.*, XVIII, s. 1032. Ayr. bkz. *Io* ve *Phoroneus.*

Incubus HDR., *Epodes*, V, 95 ve dev.; TERT., *De An.*, 44; MACROB., *Somn, Scip.*, I, 3, 7; PETR., *Sat.*, 38; PLIN., *H. N.*, XXV, 4, 29; XXX, 10, 84; AUG., *De Civ*, D., XV, 23,

Indigetis AUG., *De Civ, D.*, IV, 8; VI, 1 ve dev.; TER., *Ad Nat.*, II, 1 ve dev.; CENSOR., De *Die Nat.*, II, 2 ve dev., SERV., ad VERG., *Georg.*, I, 21, vs.

Indos 1) NONN., *Dion.*, XVIII, 21; PLUT., *De fl.*, 4. 2) PLUT. *ayn. es.* 25. 3) HYG., *Fab.*, 274.

Io : APD., *Bibl.*, II, 1, 2 ve dev.; PAUS., II, 16, 1; III, 18, 13; karş. I, 25, 1; LUK., *Tanrıların Konuşmaları*, III; OV., *Met.*, I, 583 ve dev.; HYG., *Fab.*, 145; 149; 155; Aiskh., *Iketides.*, 41 ve dev.; 291 ve dev.; 556 ve dev.; *Prom.*, 589 ve dev.; 640 ve dev.; SUID., *s. v.* Ἰώ ve Ἴσις ve skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, II, 168; skol. ad *Od.*, II, 120; PLIN., *H.N.*, XVI, 239; HES., *f.* 47; DIOD. SIC., I, 13,

5; I, 25; III, 74; V, 60; PARTH., *Narr.*, I; MART., *Epigr.*, XI, 47, 4; HDT., I, 1; II,41; HYG. *Astr. poet.*, II, 21, karş. A. SEVERYNS, *Le cycle épique et l' épisode d'Io*, Mus, *Belge*, 1926, s. 131 ve dev.; karş. JOSERAND. in *Ant, Class*, 1937, s. 259; U. PESTALOZZA, *Hera* maddesinde anılan mak.; karş. J. BÉRARD, in Syria, 1952.

Iobates : APD., *Bibl.*, II, 2, 1 ve dev.; *Il.*, VI, 169, ve skol. ad m. 155; DIOD. SIC., VI, 7, 8; HYG., *Fab.*, 57; SOPH., bu adı taşıyan kayıp tragedya. (Nauck, fragm. 275 ve dev.).

Iobes : APD., II, 7, 8.

Iodama PAUS., IX, 34, 1 ve dev.; TZET., ad LYC., 355; 1206; ET. MAGN., *s. v.* Ἰτώνις. Bkz. *Itonos*.

Iokaste *Od.*, XI, 271-280 ve skoll; APD., *Bibl.*, III, 5, 7-9; SOPH., *Kral Oid.*, *passim*, ve skoll; EUR., *Phoin.*, 1 – 62; skol. ad m. 53; 1760; DIOD., SIC., IV, 64; PAUS., IX, 2, 4; 5, 10 ve dev. X, 5, 3 ve dev. HYG., *Fab.*, 66 ve 67

Iokastos TZET., ad LYC., 45; 738 (karş. KALLIM.'tan alıntıyla); HERAKL. LEMB., De Re Pub., 25 (*fr. hist. gr.*, II, s. 219); DIOD SIc., V, 8; skol. ad Odys., II, 2 ve 6.

Ioksos : PLUT., *Thes.* 8.

Iolaos APD., *Bibl.*, II, 4, 11; 5, 2; 6, 1; PAUS., I, 19, 3; 29, 5; 44, 10; V, 8, 3 ve dev.; 17, 11; VII, 2, 2; VIII, 14, 9; 45, 6; IX, 23, 1; 40, 6; X, 17, 5; HES., *Her. Kalkanı*, 74 ve dev.; *Theog.*, 317; TZET., ad LYC., 830; DIOD. SIC., IV, 24; 29; 30; 31; 33; 38; V, 15; PIND., Nem., III, 36; Isthm., I, 14; HYG., *Fab.*, 14; 173; 273; STRAB., V, 2, 7, s. 225; EUR., *Herakleidai* 843 ve dev.; skol. ad PIND., *Pyth.*, IX, 137; karş. J. BÉRARD. *Colonisation.*, s. 434 ve dev.; G. PICARD. *Hannibal*, *Paris*, 1967 s. 32. ve dev.

Iole APD., *Bibl.*, II, 6, 1; 7, 7; HYG., *fab.*, 31; 35; 36; SOPH., *Trakhiniai*, *passim*, ve skol.; DIOD., SIc., IV, 31; ATHEN., XIII 560 c; PLUT. *Parall.*, 308.

Ion : HDT., VII, 94; IX, 44; APD., *Bibl.*, I, 7, 3; skol. ad *Il.*, I, 2; STRAB., VIII, 7, 1, s. 383; IX, 1, 2-2, 3; 4, 2; 25, 8; EUR., *Ion*, *passim*; skol. ad ARISTOPH., *Bulutlar* 1468; *Kuş.*, 1527 SOPH., kayıp trag. *Kreousa*, frg. *Nauck*, s. 164.

Ionios **1)** Skol. ad APOLL. RH.; *Arg.*, IV, 308; TZET., ad LYC., 630; skol. ad PIND., *Pyth.*, III, 120; SERV., ad VERG., *Aen.*, III, 211. **2)** APPIANOS, *Bell. Ciu.*, II, 39.

Iope : **1)** PLUT., *Thes.*, 29. **2)** ET. BYZ., *s. v.*, Ἰόπη; DEN. PER. fr. 910; CONON; *Narrat.*, 40.

Iphianassa : **1)** APD., *Bibl.*, *Il*, 2, 2; skol. ad *Od.*, XV, 225, **2)** *Il.*, IX, 145; 287; SOPH., El., 157 ve skol.; LUCR., *De R, Nat.*, I, 85, **3)** APD., *Bibl.*, I, 7, 6.

Iphidamas **1)** PAUS., IV, 36, 4; V, 19, 4; *Il.*, XI, 221 ve dev.; EUST., ad HOM., s. 840, l. **2)** APD., *Bibl.*, II, 3, 11; skol, APOLL. RH., *Arg.*, IV, 1396.

Iphigeneia : APD., *Ep.*, III, 21 ve dev.; PROKL., ap. *Ep. gr. fr.* (Kinkel), s. 19 (*Ta Kypria*); EUR., *Iphig. Taur.*; TZET., ad LYC., 103; 143; 183; 194; 1374; *Antehom.*, 191; skol. ad *Il*, I, 108; XIII, 626; HYG., *fab.*, 98; 120 ve dev.; 238; 261; OV., *Met.*, XII, 24 – 38; DICT. CR., *Troia Savaşı*, I, 19-22; PAUS., I, 33, 1; 43, 1; II, 22, 7; 35, 1; III, 16, 7; VII, 26, 5; XI, 19, 6; ANTON. LIB., *Tr.*, 27; SERV., ad VERG., *Aen.*, I, 116; XI, 267; LUCR., I, 85 ve dev.; CIC., *De Off.*, III, 25; AISKH., kayıp tragedya *Iphigeneia*, NAUCK, *Fr. tr. gr.*, s. 23; skol. ad ARISTOPH., *Lys.*,645; SOPH., kayıp tragedya, *Khrysos*, NAUCK., fe. s. 229; ET. BYZ., *s. v.* Χρυσόπολις *Et. Magn. s. v.* Ἴφις DIOD. SIC., IV, 44; HDT., IV, 104. Karş. P. E. ARIAS, *I monumenti dell' Ifigenia in Aulide, Boll, dell' Ist. naz. del Dramma antico*, 1930, s. 89-96; S. FAZIO, *Ifigenia nella poesia*..., Palermo, 1932; L. SECHAN, in *Rev. Et. Gr.*, 1931, s. 368-426; P. CLÉMENT, in *Ant. Class.*, 1934, s. 393-409; A. BASCHMAKOFF, in *B. A. G. B.*, 1939, s. 3-21.

Iphikles APD., *Bibl.*, II, 4, 8 ve dev.; II, 7, 3; I, 8, 2; skol. ad *Od.*, XI, 266; 269; ad *Il.*,XIV, 323; TZET., ad LYC., 33; 38; 839; HES., *Her. Kalkanı*, 48 ve dev.; 87 ve dev.; THEOKR., *Idiller*, 24; NIC. DAM., *fr.* 20; DIOD. SIC., Iv, 33 ve dev., 48; PAUS., VIII, 14, 9 ve 10.

Iphiklos **1)** APD., *Bibl.*, I, 9, 12, III, 10, 8; *Ep.*, III, 13; *Od.*, XI, 287 v e dev.; skol. *ad loc.*, ve 292; EUST., ad HOM., s. 1685; APOLL., RH., *Arg.*, I, 45 ve dev., ve skol. *ad loc.*; HYG., *Fab.*, 14; 103; 251; PAUS., IV, 36, 2 ve dev.; V, 17, 10; X, 31, 10. Karş. MANNHARDT, *Antike Wald-und Feldkulte*, s. 30 ve dev.; **2)** APOLL. RH., *Arg.*, I, 190 ve dev.; ve skol. ad I, 201; APD., *Bibl.*, I, 9, 16; HYG., *Fab.*, 14. 3) TZET., ad LYC., 1218. 4) ATHEN., VIII, 360 (RODOSLU ERGIAS'tan alıntıyla).

Iphimedeia : *Od.*, XI, 305 ve dev.; PIND., *Pyth.*, IV, 156; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, I, 482; ad *Il*, V, 385; HYG., *Fab.*, 28; DIOD. SIC., V, 50 ve dev.; PARTH., *Narr.*, 19.

Iphis I **1)** PAUS., II, 18, 5; X, 10, 3; APD., *Bibl.*, III, 6, 3; AISKH., *Hepta. ep. Thebes*, 458 ve dev. **2)** Skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, IV, 223, 228; DIOD. SIC., IV; 28;VAL. FL., *Arg.*, I, 441; VII, 423. **3)** Bkz. *Anaksarete*.

Iphis II **1)** APD., *Bibl.*, II, 7, 8. **2)** *Il.*, IX, 667; PA-

US., X, 25, 4. **3)** OV., *Met.*, IX, 666 ve dev. Bkz. *Ianthe*.

Iphitos : **1)** APD., I, 9, 16; *Il.*, II, 518, ve skol. ad m. 517; XVII, 306; APOLL. RH. *Arg.*, I, 207 ve dev.; IV, 529 ve dev.; 1547 ve dev.; PAUS., X, 4,2; 36, 10; HYG., *Fab.*, 14; 97. **2)** APD., *Bibl.*, II, 6, 1 ve dev.; APOLL. RH., *Arg.*I, 86 ve dev.; II, 114; HYG., *Fab.*, 14; *Od.*, VIII, 226 ve dev.; XXI, 11 ve dev.; skol. ad m. 22; SOPH., *Trakh.*,270-273; TZET., *Chil.*, II, 417-423; skol. ad EUR., *Hippol.*, 545; ad SOPH., *Trakh.*, 266; DIOD. SIC., IV, 31; sol. ad *Il.*, II, 336; V, 392; PAUS., X, 13, 8. **3)** APD., II, 5, 1. **4)** PAUS., V, 4, 4 ve dev.; karş. PLUT. *Lykourg.*, I; 23 ve dev.; EUSEBIOS, *Khron.*,I, s. 291 *f.*

Iris : HES.; *Theog.*, 266; 780; 784; ALKAIOS, fr. 13 B (Bergk); *Il.*, III, 121; VIII, 397 ve dev.; XVIIII, 166; XXIV, 77 ve dev.; XV, 143 ve dev., *Hom., Apoll. övgü*, 102; VERG. *Aen.*, IV, 694 ve dev., IX, 5-20; EUR., *Herak.*, 822 ve dev.; CALLIM., *Delos'a övgü*, 22 ve dev.; THEOKR., XVII, 134.

Iros : 1) APOLL. RH., *Arg.*, I, 72 ve skol.; TZET., ad LYC., 175; skol. ad *Il.*, XXIII, 88; ANTON. LIB. 38, **2)** *Od.*, XVIII, 1 ve dev.; HYG., *Fab.*, 126.

Isis : Bkz. PLUT., *Is*, ve *Os., passim*; APULEIUS, *Metam.*, XI. Karş. Fr. CUMONT, *Le Symbolisme funéraire*... indeks, *s. v.*

Iskhenos : TZET., ad LYC., 38; 42-43; PAUS., VI, 20, 8.

Iskhys : PIND., *Pyth.*, III, 8 ve dev., ve skol. ad 14 ve dev.; 60; OV., *Met.*, II, 542 ve dev.; ANT. LIB., *Tr.*, 20; *Asklepios*. Karş. CIC., *De Nat. D.*, III, 22.

Ismene : 1) APD. *Bibl.*, II, 1, 3. **2)** SOPH., *Ant, passim*; APD., *Bibl.*, III, 5, 8; SOPHOKLES'in Antigone'si hak. argümanlar.

Ismenos : 1) HYG., *Fab., pr.*; APD., *Bibl.*, III, 12, 6; DIOD. SIC., IV, 72, **2)** PAUS., IX, 10, 5; CALL., *Delos'a Övgü*, 76. **3)** APD., *Bibl.*, III, 5, 6; OV., *Met.* VI, 224; HYG., *Fab.*, 11; PLUT., *De fl.*, 2.

Issa : 1) ET. BYZ., *s. v.*; TZET., ad LYC., 219; OV., *Met.*, VI, 124. **2)** HEPHAISTION., *Nou. Hist.*, 1, (WESTERMANN, s. 183).

Isthmiades : PAUS., IX, 25, 7 ve dev.

Istros : HES., *Theog.*, 339; TZET., *Anteh.*, 274.

Italos : DEN. HAL., I, 12; 35; 73; STRAB., VI, 1, 4, s. 254; THUK., VI, 44, 2; ARISTOTE., *Polit.*, VII, 9,2,; TZET ad LYC., 1232; SERV., ad VERG., *Aen*, I, 2; 553; HYG., *Fab*, 127.

Ithakos : *Od.*, XVII, 207 ve dev.; skol. *ad loc*; EUST., ad HOM., 1817, 43.

Ithome : PAUS., III, 26, 6; IV, 12, 7 ve dev.; 33, 2 ve dev.

Itonos : PAUS., IX, 1, 1, 34, 1, V, 1, 4.

Itylos : *Od.*, XIX, 518 ve dev.; skol. *ad loc*, EUST., s. 1875, 15; PAUS., IX, 5, 9; X, 32, 11; HES., *Işl.*, 568 ve dev, EL., *Hist. Var.*, XII, 20,

Ityo : AISKH., *Ikedites*, 57 ve dev, *Agam.*, 141 ve dev.; HYG., *Fab.*, 45; 239; 246; SOPH., kayıp trag. *Tereus*, bkz. NAUCK., *Tr. gr. fr.*, Fr. 519 ve dev.; OV., *Met.*, VI, 411 ve dev.; APD., *Bibl.*, III, 14, 8; CONON., *Narr.*, 31; skol. ad VERG., *Ecl.*, VI, 78; *Myth, lat.*, Bode bas., I, 4, 2; s. 217

Iulia Luperca : TZET., ad LYC., 183 (son).

Iulus : VERG., *Aen.*, I, 288; IV, 274; VI, 364; 789; SERV., ad VERG., *Georg.*, III, 35; SUET., *Cesarum.*, 81; IUVEN., *Sat.*, XII, 70; DEN. HAL., I, 70, 4 ve dev.; FEST., p, 340, *Silvi* mad.; EUSEB., *Khron.*, I, s. 389; *De orig, gent, rom.*, s. 155; karş. RIBEZZO, *Riv. I, G, I.*, 1930, s. 74.

Iuno : VARR., *L. L.*, V, 158; OV., *Fast.*, III, 177 ve dev.; VI, 183; MACROB., *Sat.*, I, 12, 30; LIV., VII, 28, 7; SERV., ad VERG., *Aen.*, VIII, 638; 652, IV; 518; CIC., *De Nat*, D., II, 27, 69; PROP., *Eleg.*, V, 8, 3 ve dev, (Lanuvium Iunosu); karş. EL. *Hist, An.*, XI, 16; PLIN., *N., H.*, II, 16; SEN., *ad* LUK., 110; *C.I.L.*, VI, VI, 2099, karş. V. BASANOFF, *Junon Ialisque et ses cultes à Rome, R.H.R.*, 1941, s. 110-141.

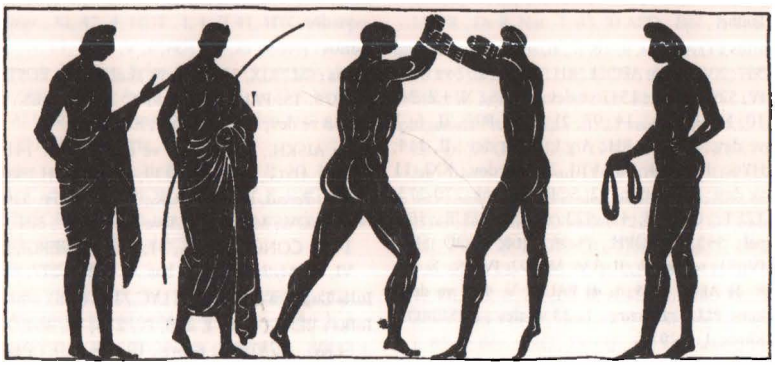
Iupiter : VARR., *L. L.*, V, 52; FEST., s. 189; LIV., I, 10, 4 ve dev.; 12, 3; IV, 20; X, 37, 14; XLI, 16, 1 ve dev.; OV., *Fast.*, III, 283 ve dev.; VI, 793 ve dev.; PLUT., *Numa*, 15, PLIN. *H. N.*, III, 69; DEN. HAL., II, 50; VERG., *Aen.*, III, 679; VIII, 346 ve dev.; SERV., ad VERG., *Aen.*, XII, 135; VI, 855; ad *Georg.*, III., 332; SUET., *Aug.*, 29. Karş. C, KOCH, *Der romische Juppiter, Frankfurt*, 1937.

Iustitia : OV., *Fast.*, I, 249 ve dev.; *Met.*, I, 150; VERG., *Georg.*, II, 474; HYG., *Fab.*, 130; *Astr. poet.*, II, 25.

Iuturna : CIC., *Pro Cluent.*, 101; SERV., ad VERG., *Aen*, XII, 139; OV., *Fast.*, I, 463 ve dev.; II, 583 ve dev., VARR., *L. L.*, V, 71; VERG., *Aen.*, XII, 134 ve dev.; 222 ve dev, 446 ve dev.; 843 ve dev.; ARN., *Adu. Gent.*, 3, 29.

Iuventus : DEN. HAL., III., 69; LIV., V, 54, 7; FLOR., I, 1; AUGUST., *Civ. D.*, IV, 23 ve dev.; VI, 1, CIC., *De N. D.*, I, 112; OV., *Pont.*, I, 10, 12; karş., *Fast.*, VI, 65 ve dev. (*Hebe'yle özdeşleşme*).

Iygks : SUID., *s. v.*, "**Ιυγζ**; skol ad THEOKR., II, 17; PIND., *Nem.*, IV, 56.

K

Kaanthos (Κάανθος) Okeanos'un oğlu. Kız kardeşi Nymphia Melia, Apollon tarafından Thebai yakınlarında Ismenos kıyılarından kaçırılınca, babası onu kız kardeşini aramaya gönderdi. Kaanthos genç kızla tanrıyı buldu, ama onları ayıramadı. Bunun üzerine, öfkesinden Apollon'un tapınağını ateşe verdi. Bu davranış onun hayatına mal oldu, çünkü tanrı onu bir okla öldürdü. Kaanthos'un mezarı, Thebai'da Ares kaynağının yanında gösteriliyordu.

Kabamos (Κάβαρνος) Demeter, Hades tarafından kaçırılan kızını ararken Kabarnos adında bir Paroslu, Demeter'e kızını kimin kaçırdığını ihbar etti. Tanrıça da ödül olarak Kabarnos'a ve onun çocuklarına, kültünü koruma ve devam ettirme görevini verdi. Tümüyle Paros'a münhasır bir efsanedir bu.

Kabeiridler ya da Kabeirides (Καβειρίδες) Kabeirlerin kız kardeşleri olan üç nympha (bkz. *Kabeirler*)

Kabeirlerya da Kabeiroi (Κάβειροι) Esas tapınakları Samothrake'de (Semendirek) bulunmakla birlikte, Herodotos'un anlattığına göre her tarafta, hatta Mısır'da Memphis'te bile ibadet edilen esrarengiz tanrılar Kökenleri ve doğaları eski mitograflar tarafından çok çeşitli şekillerde açıklanmıştır Çoğu zaman Hephaistos, onların babası ya da hiç değilse tanrısal atası olarak gösterilir. Akousilaos'a göre, Kabeiro ile birleşen Hephaistos'un, ondan Kadmilos adında bir oğlu oldu; Kadmilos da ayrıca üç Kabeir dünyaya getirdi. Bunlar, Kabeiridler denen Nymphaların babalarıydı. Pherekydes'e göre Kabeirler, Hephaistos ile Proteus'un kızı Kabeiro'nun oğullarıydı. Bu versiyonlarda, Nympha Kabeiridler –ki üç tanedirler–, Kabeirlerin (onlar da üç taneydiler) kız kardeşleridir. Başka bazı yazarlar ise yedi Kabeiroi bulunduğunu ve babalarının da Fenikeli Sydyk olduğunu söylerler. Bu durumda, Asklepios bunların erkek kardeşidir Pataralı Mnaseas'a dayanan bir gelenek dört Kabeiroi sayar: Aksieros, Aksiokersa, Aksiokersos ve Kad-

milos. Bunlar, sırasıyla Demeter, Persephone, Hades ve Hermes ile (bazen de Romalılarda Iupiter, Mercurius, Iuno ve Minerva ile) özdeşleştirilirler. Fakat bu hipotezde, bunların soy ağacına dair bir şey söylenmemektedir. *Kabeirler* bu versiyonda, ibadet edilen tanrıların mistik, fonksiyonel adından başka birşey değildir. Nitekim, Kabeirler bazen Zeus ile Elektra'nın çocukları Iasion ve Dardanos (bu adlara bkz.) ile özdeşleştirilirler. Bunlar da Samothrakeli kahramanlardır.

Esrarlı tanrılar olan Kabeirler, adlarını ulu orta ananları cezalandırırlardı. Bu nedenle insanlar onları genellikle Büyük Tanrılar diye anarlardı. Bir yorum, yukarıda sayılan isimlerin yanısıra, Kabeiro ile Hephaistos'un oğulları olan bir "çift" Kabeiroi olarak Alkon ile Eurymedon'u da zikretmektedir. Roma devrinde, Kabeirler çoğu zaman üç Roma tanrısından – Iupiter, Minerva ve Mercurius– oluşan bir üçlü olarak görülmekteydiler

Kabeirlerin hemen hemen hiç mitosları yoktur. Pergamon (Bergama) akropolisinde Zeus'un doğumunda hazır bulundukları söyleniyordu. Bu, onların, Reia'nın maiyetinde yer alan daimonlar olmalarına uygun düşüyor. Kabeirler, tanrıçanın (Reia) hizmetkârlarıydılar. Bu nedenle, Korybantlar ve Kouretlerle (bu adlara bkz.) karıştırılırlar. Klasik devrin sonundan itibaren, tıpkı aralarında yakınlık bulunan Dioskourlar gibi gemicilerin koruyucusu olarak görülmüşlerdir.

Kabeiro (Καβειρώ) Proteus ile Ankhinoe'nin kızı. Lemnoslu'ydu. Lemnos'un tanrısı olan Hephaistos ona âşık oldu ve ondan çocuklar –Kabeirler ve Kabeiridler– dünyaya getirdi (bkz. *Kabeirler*).

Kadmos (Καδμος) Thebai döngüsüne mensup bir kahraman. Fakat, onun efsanesi de tıpkı Herakles'inki gibi Anadolu'dan Illyria'ya ve Afrika'ya (Libye) kadar hemen hemen bütün Akdeniz âlemine yayılmış bulunuyordu. Kadmos, Agenor ile Telephassa'nın (ya da başka bazı geleneklere göre Argiope'nin) oğlu (bkz. *Agenor* ve tab. 18); Kiliks, Phoiniks ve Europe'nin kardeşidir (bazı geleneklerde Phoiniks onun ve Europe'nin babası olarak gösterilir) (bkz. *Europe*). Nihayet, geç tarihlerde belgelenmiş bir Boiotia geleneği, Kadmos'u Thebai'nin yerlisi Ogygos (bu ada bkz.) adlı kahramanın oğlu yapmaktadır.

Europe'nin kaçırılmasından sonra, Agenor, oğullarını onu aramaya gönderdi ve onu bulup getirmeden gözüne görünmemelerini tembihledi. Anneleri de oğullarına katıldı ve hep birden, Agenor'un hüküm sürdüğü Tyr ülkesinden ayrıldılar. Fakat, delikanlılar, çok geçmeden araştırmalarının boşuna olduğunu anladılar. Bunun üzerine, kardeşleri çeşitli ülkelere yerleşirken, Kadmos da annesiyle beraber Trakya'ya gitti ve buranın sakinleri tarafından iyi karşılandı. Bir süre sonra Telephassa öldü. Kadmos da Delphoi kâhinine danışmaya gitti. Kâhin ona Europe'yi aramaktan vazgeçip bir şehir kurmasın söyledi. Fakat, şehri kuracağı yeri seçmek için, bir ineği, hayvan yorgunluktan bitkin düşüp yere çökene dek takip etmesi gerekiyordu. Kadmos, kehaneti yerine getirmek üzere yola koyuldu ve Phokis'ten geçerken, Amphidamas'ın oğlu Pelegon'un sürüleri içinde, her iki böğründe bir ay işareti (ayı andıran beyaz bir daire) bulu-

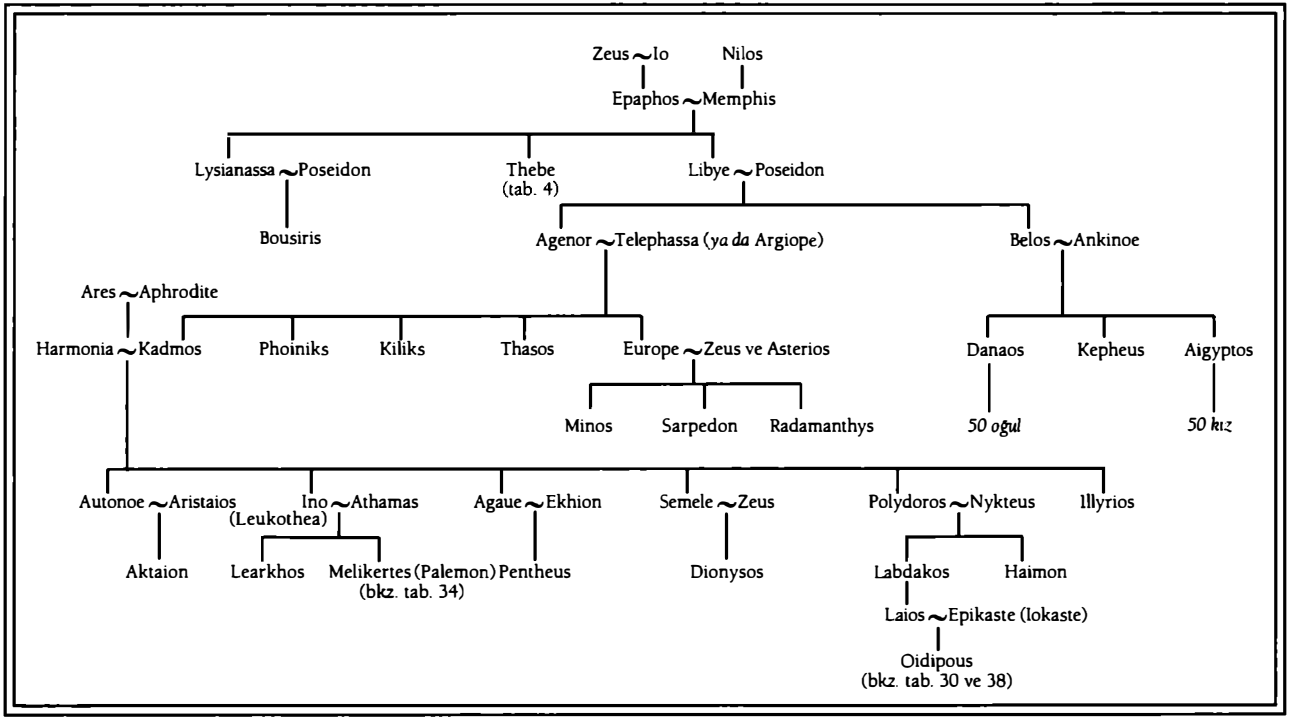
nan bir inek gördü. İneğin peşine düştü; inek onu Boiotia'ya götürdü ve sonunda müstakbel Thebai şehrinin bulunduğu mevkide yere uzandı. O zaman Kadmos, kehanetin gerçekleştiğini anladı ve ineği Athena'ya kurban olarak sunmak istedi. Bu amaçla, yoldaşlarından birkaçını yakındaki bir kaynaktan su almaya gönderdi. Kaynağın adı, Ares kaynağıydı ve bazı yazarlara göre, bizzat Ares'in soyundan gelen bir ejderha tarafından korunuyordu. Ejderha, Kadmos'un yolladığı adamların birçoğunu öldürdü. Kadmos, yoldaşlarının imdadına koştu ve ejderhayı öldürdü. Bunun üzerine, Athena, Kadmos'a görünüp, hayvanın dişlerini toprağa ekmesini ona öğütledi. Kadmos da öyle yaptı. Ama yapar yapmaz, topraktan silahlı adamlar çıktı. *Spartoi* (yani Ekilmiş Adamlar) adındaki bu mucizevi adamlar çok tehlikeliydiler. Bu durumda, Kadmos bunların üzerlerine taş atmayı düşündü. Kendilerini kimin taşladığını anlayamayan Spartoi, birbirlerini suçlayıp öldürdüler. Sadece beşi sağ kaldı: Ekhion (daha sonra, Kadmos'un kızlarından Agaue ile evlenmiştir), Oudaios, Khthonios, Hyperenor, Peloros. Ne var ki, ejderhanın katli dolayısıyla Kadmos'un kefaret ödemesi gerekiyordu. Bu yüzden kahraman, sekiz yıl süreyle Ares'e kölelik etti. Fakat çilesi dolunca, Athena'nın himayesi sayesinde Thebai ülkesinin kralı oldu. Zeus da ona, Ares'le Aphrodite'nin kızlarından Harmonia'yı eş olarak verdi.

Kadmos'la Harmonia'nın evliliği büyük şenliklerle kutlandı ve şenliklere bütün tanrılar katıldı; Mousalar orada şarkılar söylediler. Tanrılar, gökyüzünden hediyeler taşıyarak Thebai'ın kalesi Kadmeia'ya indiler. Harmonia'ya sunulan hediyelerin başında, Kharitler tarafından dokunmuş harika bir fistanla, demirci tanrı Hephaistos'un eseri olan bir altın kolye bulunuyordu. Bu kolye, bazı yazarlara göre, Kadmos'a tanrının kendisi tarafından verilmişti; başka bazı yazarlara göre ise, Europe'nin, kardeşine bir armağanıydı. Bu kollye ile fistan, daha ileride, Yedilerin Thebai'ye seferi sırasında çok önemli bir rol oynamıştır (bkz. *Amphiaraos*, *Eriphyle* ve *Alkmeon*).

Kadmos'un Harmonia'dan; Autonoe, Ino (tanrılaştırılmasından sonra Leukothea adını almıştır), Agaue ve Semele adlarında birçok kızı ile Polydoros adında bir oğlu oldu.

Kadmos ve Harmonia, hayatlarının sonuna doğru, esrarengiz nedenlerden ötürü Thebai'dan ayrılarak, tahtlarını torunları Pentheus'a (Agaue ile Ekhion'un oğlu) bıraktılar; Illyria'ya, Enkhelalılar ülkesine gittiler. Bunlar, Illyrialıların saldırısına uğramışlardı ve bir kâhin, Kadmos ve Hermonia tarafından yönetildikleri takdirde zafere ulaşacaklarını onlara söylemişti. Gerçekten de bu şart yerine gelince zaferi kazandılar. Böylece, Kadmos Illyrialılar üzerinde hüküm sürdü ve Illyrios adında bir çocuğu oldu. Fakat, daha sonra Harmonia ve o, yılana dönüştürüldüler ve Elysion'a (Ölüler Diyarı'nda kahramanların ve erdemli kişilerin ruhlarının gittiği yer) gittiler. Mezarları Illyria'da gösteriliyordu (ayr. bkz. *Agaue*).

Panopolisli Nonnos tarafından aktarılan ve muhtemelen bu geç dönem şairinin bir uydurmasından başka bir şey olmayan bir efsanede, Kadmos'un, kız kardeşini kaçıran boğanın izini nasıl takip ettiği ve nasıl Zeus tarafından, dev Typhon'a karşı sefere katılmak duru-

Soy tablosu No. 18

munda bırakıldığı anlatılır. Kadmos, bu iş için yoldaşı Pan tarafından kendisine verilen bir çoban elbisesini giyer. Typhon, Zeus'un tandonlarını koparıp aldığı zaman, Kadmos onu lirinin nağmeleriyle büyüler ve lirine tel yapacağı bahanesiyle ondan tanrının tandonlarını geri almayı becerir. Kadmos, Zeus'a tandonlarını geri verir ve tanrı bu sayede galebe çalmayı başarır. Kadmos, ödül olarak Harmonia ile evlendirilir (bkz. *Typhon*).

Kadmos'un Europe'yi aradığı sırada, Thera'da, Rodos'ta, Samothrake'de, Girit'te ve daha birçok yerde şehirler kurmuş olduğu anlatılıyordu.

Kaeira (Κάειρα) Kodros'un oğlu Neleus'un efsanesinde rol oynayan Miletoslu bir çömlekçinin kızı (bkz. *Neleus* ve *Kodros*). Ülkesinden ayrılmak zorunda kalan Neleus, kâhine nereye gidip yerleşmesi gerektiğini sordu. Kâhin, bir genç kızın kendisine su karılmış toprak vereceği yerde, kendine yeni bir yurt bulabileceğini söyledi. Neleus orada burada geze geze bir gün Miletos'a geldi ve Kaeira'dan bir mührün kalıbını almak için kendisine yumuşak kil vermesini istedi. Kaeira bunu kabul etti. Böylece kehanet gerçekleşmiş oldu. Neleus, Miletos'ta iktidarı ele geçirdi ve o yakınlarda üç şehir kurdu.

Kaineus (Καινεύς) Lapith Elatos'un oğlu olan Kaineus (tab. 5), önce Kainis adında bir kadındı. Fakat, Poseidon ona âşık olunca tanrıdan kendisini silah işlemez bir erkeğe dönüştürmesini istedi. Poseidon da ona bunu sağladı. Kaineus yeni kimliğiyle Kentauroslara karşı savaşa katıldı. Kentauroslar onu öldüremedikleri için, çam kütükleriyle vura vura, diri diri toprağa gömdüler. Söylendiğine göre, Kaineus öldükten sonra yeniden kadın oldu ya da parlak kanatlı bir kuş olan telliturnaya dönüştü.

Başka bir geleneğe göre ise Kaineus, erkeğe dönüştükten sonra pek kendini beğenir oldu. Şehir meydanının ortasına mızrağını dikip silahına bir kült tahsis edilmesini istedi. Zeus, onu cezalandırmak için üzerine Kentaurosları saldı. Kentauroslar sonunda Kaineus'u öldürdüler. Kaineus, Argonautlarla ilgili bazı listelerde yer alır. Oğlu Koronos, Herakles zamanında Lapithlerin kralıydı.

Kalamos (Κάλαμος) Adı "saz" anlamına gelen Kalamos, Phrygia'da nehir-tanrı Meandros'un oğluydu. Karpos adında olağanüstü yakışıklı diğer bir delikanlıyla aşk ilişkisi içindeydi. Karpos, tanrı Zephyros ile Horalardan birinin oğluydu. Bir gün, her ikisi de Meandros'ta yüzerlerken, Kalamos yüzmede arkadaşını geçmeye çalıştı. Fakat, bu yarış sırasında Karpos boğuldu. Kalamos, ıstırabından zayıflayıp kurudu ve sonunda nehrin kenarında bir saz oldu. Karpos da (adı "meyve" anlamına gelir) her yıl ölen ve yeniden canlanan "kır meyvesi"ne dönüştü.

Kalkhas (Κάλχας) Mikenaili ya da Megaralı bir kâhin. Zamanının, kuşların uçuşunu en iyi yorumlayan ve geçmişi, bugünü ve geleceği en iyi bilen kâhiniydi. Apollon ona, olacakları önceden görme yeteneğini vermişti. Kalkhas, Thestor'un oğluydu ve onun vasıtasıyla tanrının (Apollon) soyundan geliyordu. Yunanların Troia seferinin resmi kâhinliğini yaptı. Savaşın hazırlanmasında ve bunun her önemli anında, Kalkhas'ın bir kehanetine rastlanır. Akhilleus dokuz yaşına geldiği zaman, bu çocuk savaşa katılmazsa Troia'nın alınamayacağını bildiren ve dolayısıyla

Thetis'i, oğlunu Skyros kralının kızları arasında gizlemeye yönelten o oldu (bkz. *Akhilleus*). Aulis'te, sunak masası üzerinde kuşları yiyen yılanın oluşturduğu kehanet belirtisini o yorumladı ve şehrin, savaşın onuncu yılında alınacağını o açıkladı (bkz. *Agamemnon*). Talihsiz Mysia çıkarmasından sonra, Telephos, Troas yolunda filoya kılavuzluk etmeyi kabul ettiği zaman, Kalkhas, kehanetleriyle Telephos'un gösterdiği yönleri doğruladı (bkz. *Akhilleus*). İkinci sefere çıkış sırasında, filoyu Aulis'te hareketsiz bırakan durgun havanın Artemis'in öfkesinden kaynaklandığını ve bu öfkenin ancak Iphigeneia'nın kurban edilmesiyle yatıştırılabileceğini o bildirdi (bkz. *Iphigeneia* ve *Agamemnon*). Daha sonra, Akhilleus'un ölümünden ve Telemon'un oğlu Aias'ın intiharından sonra, Herakles'in yayı elde edilemediği sürece şehrin zaptedilemeyeceğini Yunanlılara o haber verdi. Dolayısıyla, Odysseus'un, Philoktetes nezdindeki görevinin kaynağında o vardır (bkz. *Odysseus* ve *Philoktetes*). Paris'in ölümünden sonra Helenos, Ida'daki ormanlara çekildiği zaman şehrin hangi şartlarda alınabileceğini ancak onun bildirebileceğini söylieyerek, onu tutsak almalarını Yunanlara o salık verdi (bkz. *Helenos*). Nihayet, sadece kuvvetin bir işe yaramadığını görerek, Yunanlara tahta bir at inşa etmeleri, bu at sayesinde savaşçıların şehre girebilecekleri fikrini o telkin etti ve kendisi de bizzat atın içine saklanan savaşçılar arasında yer aldı. Troia'dan ayrılış sırasında Kalkhas, Athena'nın öfkesi yüzünden dönüş yolculuklarının hiç de kolay geçmeyeceğini Yunanlara önceden bildirdi; çünkü, koruduğu Telamon oğlu Aias'ın (efsanesine bkz.) uğradığı haksızlık, tanrıçayı gücendirmişti. Nitekim, konvoyun salimen limana ulaşamayacağını bildiği için Kalkhas Yunanlarla gitmek istemedi. Bir başka kahinle, Amphiaraos oğlu Amphilokhos'la (efsanesine bkz.) birlikte başka bir gemiye bindi; Leonteus, Podalirios, Polipoites adlı kahramanları da yanında götürdü. Dalgalar, gemiyi Anadolu kıyılarında Kolophon'a attı (bazı yazarlara göre oraya yürüyerek gittiler). Bir kehanet (muhtemelen Helenos'un bir kehaneti) Kalkhas'a, kendisinden daha usta bir kahinle karşılaştığı gün öleceğini bildirmişti. Kalkhas, Kolophon'da kâhin Mopsos'la karşılaştı. Mopsos'un evinin yanında bir incir ağacı vardı. Kalkhas, "Ağaçta kaç tane incir var?" diye sordu. Mopsos, "On bin bir ölçek artı bir incir" diye yanıt verdi. Sayım yapıldığında Mopsos'un haklı olduğu görüldü. Bir de gebe bir dişi domuz vardı. Bu kez de Mopsos Kalkhas'a, "Karnında kaç yavrusu var ve ne zaman doğuracak?" diye sordu. Kalkhas, domuzun karnında sekiz yavru bulunduğu karşılığını verdi. Mopsos yanıldığını söyledi ve dişi domuzun karnında sekiz değil, hepsi de erkek dokuz yavru bulunduğunu ve de domuzun, ertesi gün saat altıda doğuracağını ekledi. Gerçekten de söyledikleri çıktı. Bu durumda Kalkhas kahrından öldü. Bazıları onun, kendisini öldürdüğünü söylerler. Kalkhas'ı Kolophon yakınlarında Notion'a gömdüler. Bu iki kâhin arasındaki rekabete ilişkin başka bir versiyonu Konon şöyle anlatır: Lykia kralı bir sefere hazırlanıyordu. Mopsos, onun yenileceğini söyleyerek bu işten vazgeçmesini öğütledi. Kalkhas ise tam tersine galip geleceğine dair ona güvence verdi. Savaşa giden kral yenildi. Bu olay, Mopsos'un

ününü artırdı ama ümitsizliğe kapılan Kalkhas'ın intihar etmesine yol açtı.

Kalkhas'ın ölümü konusunda bir başka hikâye daha anlatılır: Kalkhas, Mysia'da Grynium koruluğunda (Apollon'un kutsal koruluğu) bir yere bir asma dikmişti. Yakın çevredeki bir kâhin, asmasının üzümünden yapılacak şarabı hiçbir zaman içemeyeceğini ona söyledi. Kalkhas kâhinle alay etti. Asma büyüdü, üzüm verdi ve üzümden şarap yapıldı. Yeni şarabın içileceği gün Kalkhas, civarda oturanlarla kendisine kehanette bulunan kâhini davet etti. Kalkhas tam şarabı kupasına doldurmuş içmeye hazırlanıyordu ki rakibi ona bir kere daha bu şarabı tadamayacağını söyledi. Kalkhas gülmeye başladı; o kadar güldü ki kupayı dudaklarına götüremeden katılıp öldü (bkz. *Antinoos*).

Güney İtalya efsanelerinde de bir Kalkhas vardır. Diğeri gibi kâhin olan bu Kalkhas'ın mezarı Taranto körfezi kıyısındaki Siris'te gösteriliyordu. Başka bir Kalkhas'ın da tapınağında uykuya yatılıyor ve görülen rüyalardan geleceğe dair bilgiler çıkarılıyordu. Bu tapınak, Adriyatik kıyısındaki Garganon Dağı bölgesinde bulunuyordu. Söylendiğine göre, Siris'te yatan Kalkhas, Herakles tarafından bir yumrukta öldürülmüştü. Bu çeşitli efsaneler, epey zorlanarak birbirlerine bağlanmaya çalışılmıştır (ayr. bkz. *Kalkhos*).

Kalkhos (Κάλχος) İtalya'nın güneyinde çok eski bir halk olan Daunialıların kralı. Kirke, Odysseus'u yanında konuk ettiği vakit, Kalkhos büyücü kadına tutuldu. Ama Odysseus'a âşık olan Kirke, Kalkhos'un aşkını kabul etmek istemedi ve Kalkhos ısrar edince de onun için bir ziyafet verip ziyafet sırasında Kalkhos'u domuza dönüştürdü ve ahırlarına kapattı. Krallarının geri dönmediğini gören Daunialılar, onu Kirke'nin adasında zor kullanarak aramaya başladılar. Kirke, kralı tekrar insan haline dönüştürerek geri vermeye razı oldu, ama ne aşkını ilan etmek için, ne de başka bir nedenle bir daha adasına ayak basmamasını da şart koştu.

Kallidike (Καλλιδίκη) Thesprotların bir kraliçesi. Odysseus, Ithake'den döndükten sonra, Teiresias'ın kehaneti uyarınca oradan tekrar ayrılarak Thesprotlar ülkesine kadar gitti ve ülkenin kraliçesi Kallidike ile evlendi. Odysseus'un Kallidike'den Polypoites adında bir çocuğu oldu. Polypoites, annesi öldükten sonra ülkenin kralı oldu ve Odysseus da yeniden Ithake'ye döndü. (Bkz. *Odysseus* ve tab. 29)

Kalliope (Καλλιόπη) Mousalardan biri. Kız kardeşleri gibi başlangıçta onun da görevi belli bir konuyu kapsamıyordu. Ama İskenderiye döneminden itibaren, özellikle lirik şiir onun uzmanlık konusu olarak kabul edilir oldu. Kalliope'ye bazen Seirenlerin, Linos ve Resos'un (bu adlara bkz.) annesi gözüyle bakılır. Ayrıca, bazı efsanelerde Adonis'i paylaşamayan Persephone ile Aphrodite arasında hakemlik yaptığı görülür.

Kallipolis (Καλλίπολις) Alkathoos'un oğlu. Bir kurban töreninin düzenini bozduğu için babası tarafından öldürüldü. Mezarı Megara'da gösterilmekteydi (bkz. *Alkathoos*).

Kallirroe (Καλλιρρόη) "Güzel derecik" anlamına gelen bu adı taşıyan birkaç kadın kahraman vardır.

1. Bunlardan birincisi, Okeanos'la Tethys'in kızıdır. Gorgo ile Poseidon'un oğlu Khrysaor'la birleşerek canavar Geryoneus ile Ekhidna'yı dünyaya getirdi (tab. 33). Poseidon'dan Minyas'ı,

Nilos'tan Khione'yi, birinci Lydia kralı Manes'ten de Kotys'i doğurdu.

2. Bir başka Kallirroe de, nehir-tanrı Akheloos'un kızıdır. Alkmaion'la evlendi ve ondan Amphoteros ve Akarnan adlarında iki oğlu oldu (tab. 1). Phegeus'un oğulları tarafından öldürülen kocasının ardından Zeus ona âşık oldu. Kallirroe, Zeus'tan çocuklarını hemen büyütmesini ve onlara babalarının öcünü alacak gücü vermesini istedi. Zeus onun bu isteğini yerine getirdi ve Kallirroe böylece öcünü almış oldu (bkz. *Akarnan*). Kallirroe'nin uğradığı felaketlerin nedeni, onun, Harmonia'nın lanetli tanrısal armağanlar olan elbisesiyle kolyesini ele geçirmek istemesiydi (bkz. *Kadmos*).

3. Nehir-tanrı Skamandros'un da Kallirroe adında bir kızı vardı. Bu Kallirroe, Tros'la evlendi ve ondan dört çocuğu oldu: Kleopatra, Ilos, Assarakos ve Ganymedes (bkz. tab. 3). Bununla aynı olması muhtemel bir Kallirroe'nin adı da Troas'a bağlı olarak geçer. Paris'in, Ida Dağı'nda sürülere çobanlık ettiği zamanlar, yani Helene'yle olan macerasından önce sevdiği bir nymphadır bu. Paris, Helene uğruna onu terketmiş ve söylendiğine göre Kallirroe kaybettiği âşıkının ardından pek çok gözyaşı dökmüştü.

4. Bir başka Kallirroe de Libye kralı Lykos'un kızıdır. Troia Savaşı'ndan sonra Diomedes'in gemisi fırtına yüzünden Lykos krallığının kıyılarına vurdu. Lykos onu tutsak etti ve Ares'e kurban etmeye hazırlandığı sırada, kahramana âşık olan Kallirroe onu kurtardı. Ama Diomedes onu terk etti ve genç kız kederinden kendini astı.

5. Kallirroe ayrıca Kalydon yakınlarındaki bir kaynağın adıdır. Anlatıldığına göre bu Kallirroe, Koresos adlı bir Dionysos rahibinin aşkını geri çeviren bir genç kızdı. Rahip, başarısızlığından dolayı Dionysos'a dert yandı. Bunun üzerine Dionysos, ülkeye bir delilik salgını yaydı. Ülke sakinleri Dodona kâhinine gidip bu salgına karşı çare sordular. Kâhin, tanrının öfkesini yatıştırabilmek için Koresos'un hizmet ettiği tapınakta bu genç kızın ya da onun yerine geçecek herhangi bir kişinin kurban edilmesi gerektiğini söyledi. Ne var ki, Koresos tam genç kızı kurban edeceği sırada aşkı depreşti ve kendinde bunu yapacak gücü bulamadı; kızın yerine kendini öldürdü. Kallirroe de utancından, daha sonra adıyla anılacak olan kaynağın yanında intihar etti.

Kallisto (Καλλιστώ) 1. Kallisto efsanesi Arkadhia menşeli bir mitostur: Kallisto, bazı yazarlara göre bir orman nymphası; bazılarına göre de kral Lykaon'un ya da Nykteus'un kızıdır. Kallisto, bakire kalmaya ahdetmişti ve hayatını Artemis'in arkadaş grubu içinde dağlarda avlanmakla geçiriyordu. Zeus onu gördü ve âşık oldu. Artemis'in kılığına girerek onunla birleşti, çünkü Kallisto bütün erkeklerden kaçıyordu. Başka bazı yazarlara göre ise Zeus, Artemis'in erkek kardeşi Arkadhialı tanrı Apollon'un şekline girdi. Kallisto, Zeus'tan Arkas'ı dünyaya getirdi. Kallisto Arkas'a hamile olduğu sırada, bir gün Artemis ve arkadaşları bir kaynakta yıkanmaya karar verdiler. Kallisto soyunmak zorunda kaldı ve ayıbı ortaya çıktı. Artemis öfkeyle onu kovdu ve ayıya dönüştürdü. Bu dönüşümün Hera'nın kıskançlığından kaynaklandığı ya da âşığını gizlemek ve onu bu şekil altında karısının intikamından korumak isteyen Zeus'un bir tedbiri ol-

duğu da söylenir. Buna rağmen, Hera Kallisto'yu keşfetmekten geri kalmadı ve bir okla onu öldürmesi için Artemis'i ikna etti ya da bekâretini korumadığı için onu bizzat Artemis öldürdü. Zeus onu bir burca, Büyükayı'ya dönüştürdü (Efsanenin başka varyantları için bkz. *Arkas* ve tab. 5).

Bazen, Kallisto'ya ikinci bir oğul daha atfedilir. Arkas'ın ikiz kardeşi olan bu çocuk tanrı Pan'dır.

2. Odysseus'un kız kardeşi olan diğer bir Kallisto için bkz. tab. 29.

Kalydnos (Καλυδνος) Ouranos'un oğlu ve bazı geleneklere göre Ogygos'un selefi olan birinci Thebai kralı. Şehrin sur ve kulelerinin inşası işi bazen ona atfedilir. Bu konudaki en yaygın geleneğe göre ise bu iş Amphion ile Zetos'un eseridir (bkz. *Amphion*).

Kalydon (Καλυδών) 1. Korinthos körfezinin kuzeyinde, Aitolia'da Kalydon ülkesine adını veren kahraman; Aitolos'la Pronoe'nin oğlu (bkz. *Aitolos*, tab 24). Amythaon'un kızlarından Alolia ile evlendi ve ondan Epikaste ve Protogenia adlarında iki kızı oldu.

2. Başka bazı gelenekler, Kalydon'u Thestios'un oğullarından biri olarak gösterir. Thestios, uzun bir süre Sikyon'da kaldıktan sonra dönüşünde Kalydon'u annesinin yanında yatar durumda buldu. Yanlışlıkla, onların ensest yaptıklarını sanarak ikisi ni de öldürdü. Daha sonra, hata işlediğini anlayarak kendini Aksenos Nehri'na attı. Bu olaydan sonra nehir, Thestios'un adıyla anılır oldu ve nihai olarak Akheloos adını alıncaya kadar bu adı taşıdı. Daha başka bir geleneğe göre ise Kalydon, Ares'le Astynome'nin oğludur. Artemis'i yıkanırken gördüğü için Akheloos Nehri yakınlarındaki Kalydon adı verilen dağda bir kayalığa dönüştürülmüştür (ayr. bkz. *Akheloos*).

Kalypso (Καλυψώ) 1. Bir nympha. Bazı yazarlara göre, Atlas'la Pleione'nin kızı (bkz. *Pleiadlar*); bazılarına göre de Güneş'le (Helios) Perseis'in kızıdır (ki bu durumda Aietes ile Kirke'nin kız kardeşi olur; bunların efsanelerine bkz.). Kalypso, Ogygia Adası'nda yaşıyordu. Yazarların Batı Akdeniz'de olduğunu söyledikleri bu yer, büyük bir ihtimalle Cebelitarık'ın karşısındaki Ceuta Yarımadası'dır. Adı, "saklayan kadın" anlamına gelen Kalypso, gemisi batan Odysseus'u konuk etti. Kalypso'nun Odysseus'u nasıl sevdiği, ona boş yere ölümsüzlük teklif ederek on yıl boyunca (yedi, hatta bir yıl olduğu da söylenir) nasıl yanında alıkoyduğu *Odysseia*'da anlatılır. Kalbinin derinlerinde Ithake'ye dönme arzusunu taşıyan Odysseus, Kalypso'nun kendisini baştan çıkarmasına izin vermedi. Kalypso birçok bölümleri olan derin bir mağrada oturuyordu. Mağara, insan eli değmemiş tabii bir bahçeye açılıyordu. Kutsal bir korusu, ulu ağaçları ve suları çimenler arasından akan kaynakları olan bir bahçeydi bu. Kalypso, kendisi gibi nympha olan ve bir yandan çalışıp, bir yandan da şarkı söyleyen hizmetçileriyle birlikte yün eğirerek ve kumaş dokuyarak vakit geçiriyordu. Athena'nın ricası üzerine Zeus, Kalypso'yu bulup ona Odysseus'u serbest bırakmasını emretmesi için Hermes'i gönderdi. Kalypso, sevdiği adamın gitmesine, istemeyerek de olsa müsaade etti. Ona, sal yapması için kütükler ve yolluk erzak verdi. Ayrıca, rotasını hangi yıldıza göre ayarlayacağını da ona bildirdi.

Odysseia'dan sonraki efsanelerde, Ody-

sseus ile Kalypso'nun Latinos adında bir oğulları olduğu söylenir (bu çocuk çoğu kez Kirke'nin oğlu olarak gösterilir); hatta bazen Nausithoos ve Nausinoos adlarında –bu adlar, "gemi"yi (Ναῦς) çağrıştırmaktadır– iki oğulları olduğu anlatılır. Nihayet, Ausonia'ya adını vermiş olan Auson'un da Odysseus ile Kalypso'nun oğlu olduğu ileri sürülür (bkz. *Auson* ve *Odysseus* ve tab. 29).

2. Kalypso, aynı zamanda, Tethys'le Okeanos'un kızlarından birinin adıdır.

Kambles (Κάμβλης) Bir Lydia kralı. O kadar oburdu ki, kendi karısını yedi. Sonra da yaptığından pişman olup intihar etti. Bu kral, bazen Kambles yerine Kamblites adıyla da anılır (bkz. *Iardanos*).

Kampe (Κάμπη) Canavar cinsinden bir dişi yaratık. Kronos, Kyklopslarla Hekatogkheirleri cehennem'e kapattığı zaman, Kampe'yi onlara bekçilik etmekle görevlendirmişti (bkz. *Kronos*). Bir kâhinin Zeus'a, ancak Kyklopsların yardımıyla Kronos'u ve Titanları yenebileceğini söylemesi üzerine Zeus, Kampe'yi öldürdü ve Kyklopsları serbest bıraktı.

Kanake (Κανάκη) Aiolos'la Enarete'nin kızlarından biri (bkz. *Aiolos* ve tab. 4). Ovidius (şüphesiz Euripides'e dayanarak) Kanake'nin, erkek kardeşi Makarius'tan bir çocuğu olduğunu söyler. Kanake'nin dadısı, çocuğu bir yerlere bırakmak üzere onu kutsal eşyaların altına gizleyerek bir adak sunma törenine gidiyormuş gibi saraydan çıkarmaya davrandığı sırada, çocuk bir feryat koparıp varlığını Aiolos'a belli etti. Aiolos çocuğu köpeklere attı, kızına da bir kılıç göndererek kendisini öldürmesini emretti. Kanake'nin Poseidon'dan birçok çocuğu (bkz. tab. 6) olmuştur.

Kanopos (Κάνωπος) Bir Mısır şehrine ve Nil Nehri ağzının İskenderiye yakınlarındaki bir koluna (Kanope) adını veren kahraman (Kanobos da denir). Aslen Amyklaili olan Kanopos, Menelaos Troia'nın zaptından sonra Helene ile birlikte Mısır'a gittiği zaman (efsanelerine bakınız) onun gemisinde kaptandı. Kanopos çok yakışıklı bir gençti. Mısır kralı Proteus'un (bu ada bkz.) kızı Theonoe ona âşık oldu, ama aşkının karşılığını göremedi. Kanopos, karaya indiği bir gün, bir yılan tarafından sokularak öldü. Menelaos'la Helene onu gömdüler ve Kanope Adası'nda ona bir mezar inşa ettiler. Kanopos'un ölümüne üzülen Helene'nin döktüğü gözyaşlarından *helenion* adında bir bitki doğdu.

Bir başka gelenek de Kanopos'u Mısırlı tanrı Osiris'in kaptanı olarak gösterir. Kanopos, *Argo* gemisinde de kaptanlık etti ve hem kaptan hem de gemi takımyıldızlar mertebesine çıkarıldı.

Kapaneus (Καπανεύς) Yedi Önder'in Thebai'a karşı çıktıkları sefere katılan Argoslar prenslerden biri. Yediler arasında o da vardı (bkz. *Amphiaraos* ve *Adrastos*). Hipponoos'un oğlu olan Kapaneus, zorlu ve dev gibi iri bir adamdı. Tanrılardan hiç mi hiç korktuğu yoktu. Şehre ilk saldırıda ön safta ileri atıldı. Kesenkes şehri yakmak kararındaydı. Ama Thebai duvarlarına tırmanacağı sırada Zeus'un yıldırımı onu durdurdu ve öldürdü. Kapaneus'un karısı Euadne, kendini ateşe atıp yaktı.

Kapaneus'un, Troia Savaşı'na katılan Sthenelos adında bir oğlu vardı (efsanesine bkz.)

Kaphauros (Κάφαυρος) Libyeli ve Amphitemis (*Garamas* da denir) ile Tritonis gölünden bir nymphanın oğlu. Bu du-

rumda, Akakallis'le Apollon'un torunu olur. Bir gün Libye'de, Triton gölünden pek uzak olmayan bir yerde koyun sürüsünü güderken, Kanthos adında bir Argonaut, aç olan arkadaşlarını doyurmak için sürünün bir kısmını çalmaya kalkıştı. Kaphauros onu öldürdü, ama az sonra o da Argonautların saldırısına uğrayıp öldürüldü (ayr. bkz. *Kephallon*).

Kapheira (Καφείρα) Bir Okeanos kızı. Reia'nın kendisine emanet ettiği Poseidon'u Rodos Adası'nda Telkhinlerle birlikte yetiştirdi.

Kaphene (Καφένη) Karia'da Kryassos şehrinden bir genç kız. Nymphaios'un yönetimindeki Meloslu Yunanlardan oluşan bir koloni, ülkede bir yerleşim merkezi kurmuş ve büyük bir hızla çoğalarak güçlenmişti. Kryassos sakinleri bundan kaygı duydular ve kendilerini rahatsız eden komşularını yok etmeye karar verdiler. Bu amaçla, bütün Yunanları bir şölene davet etmeyi ve hepsi toplandığı zaman da onları öldürmeyi tasarladılar. Ama Kaphene, Nymphaios'a âşıktı; komployu ona açıkladı. Kariahlar Yunanları davet etmeye gittiklerinde Yunanlar daveti kabul ettiler, ama ülkelerinin âdetleri gereği karılarının da bu şölene çağrılmasını istediler; istekleri kabul edildi. Erkekler şölene silahsız olarak geldiler, ama kadınlar giysilerinin altına birer kılıç gizlediler. Yemek sırasında, işaret verilince Kariahlar Yunanların üzerine saldırdılar, ama Yunanlar onlardan önce davranıp hepsini öldürdüler. Kryassos şehrini yerle bir ederek Yeni Kryassos adını verdikleri bir başka şehir kurdular. Kaphene, Nymphaios'la evlendi ve büyük şeref payeleriyle ödüllendirildi.

Kapys (Κάπυς) 1. *Ilias'ta*, Aineias'ın ataları arasında Kapys adında birinin zikri geçer. Kapys, Assarakos'un oğluydu ve Themiste'den Ilos ve Agkhises adlarında iki oğlu olmuştu (bkz. tab. 3). Daha sonraki efsanelerde Aineias'ın, Campania'da Capua şehrinin kurucusu diye geçen aynı isimde bir yoldaşından söz edilmektedir. Fakat, Capua'nın Aineias'ın oğullarından biri olan Romos tarafından kurulduğu ve Romos'un, büyükbabasının babası anısına şehre bu adı verdiği de söylenir (bkz. *Aigestes*). Aineias'ın yoldaşı Kapys, bazen Arkadhia'da Kaphyes şehrinin kurucu olarak da gösterilir.

2. Yazarlar, Capua'nın kurucusunun bir Troialı değil, aynı adı taşıyan bir Samnit olduğunu da söylerler. Öyle anlaşılıyor ki Capua adı, gerçekte şahin ya da genel olarak "pençeleri içe kıvrık" bütün canlılar anlamına gelen Etrüskçe bir kelimeden türemedir.

Karkabos (Καρκάβος) Yunanistan'ın kuzeyinde Makedonya ile Trakya arasında hüküm süren Perrebler kralı Triopas'ın oğlu. Triopas acımasız bir tirandı ve oğlu ülkeyi kurtarmak için onu öldürdü. Ama babasını öldürdükten sonra kendi isteğiyle sürgüne gitti ve yanına sığındığı Troas kralı Tros tarafından günahından arındırıldı. Tros ayrıca, Karkabos'a toprak bağışladı ve o da bu topraklar üzerinde Zeleia şehrini kurdu. Karkabos'un soyundan gelen Pandaros, Troialıların safında savaştı.

Karkinos (Καρκίνος) Yunancada "yengeç" (daha doğrusu "tatlı su ıstakozu", "kerevides") anlamına gelen Karkinos, Lerne (ya da Lerna) bataklığında yaşıyan bir yengeçti. Herakles'in Hydra'yla mücadelesi sırasında, kahramanı topuğundan ısırdı. Öfkelenen Herakles onu

ezdi, ama Herakles'in acı çekmesine sebep olduğu için Hera onu ödüllendirmek amacıyla gökyüzüne takımyıldızlar arasına çıkardı. Karkinos, böylece, Yengeç Burcu oldu.

Lerna mitosunun Euhemeroscu yorumunda, Karkinos'un Herakles'in saldırısına uğrayan kral Lernos'un yardımına koşan ve Herakles tarafından öldürülen bir askeri önder olduğu ileri sürülür (bkz. *Lernos* ve *Herakles*, s. 259).

Karmanor (Καρμάνωρ) Giritli bir rahip. Euboulos ile Khrysothemis'in babasıdır (bir sonraki maddeye ve *Khrysothemis*'e bkz.). Giritlilerin anlattıklarına göre, Python'un öldürülmesinden sonra Apollon'la Artemis'i konuk edip onları suçlarından arındıran odur. Keza, Apollon'la Akakallis'in aşklarına evini açan da o olmuştur (bkz. *Akakallis*).

Karme (Κάρμη) Britomartis'in annesinin adı. Karine, Britomartis'i Girit'te Zeus'tan doğurmuştu (bkz. *Britomartis*). Karine, Karmanor'un (önceki maddeye bkz.) oğlu olan Euboulos'un kızı olarak gösterilir.

Başka bazı yazarlara göre ise Karrae, Agenor'un oğullarından Phoiniks'in kızıdır (bkz. tab. 18). Annesi Kassiepeia'dır. Karme'nin, yaşlılık yıllarında tutsak olarak Megara'ya götürüldüğü ve kral Nissos'ın kızı Skylle'ye dadı olarak verildiği (bkz. *Skylle*) anlatılıyordu.

Karnabon (Καρναβῶν) Triptolemos, Demeter'in hizmetinde olduğu sırada, insanlara buğday ekimini öğretmek için dragonların çektiği bir arabayla yeryüzünü boydanboya dolaşırken onu konukseverlikle karşılayan Getae kralı. Ne var ki, Karnabon daha sonra Triptolemos'a saldırdı ve onun dragonlarından birini öldürdü. Karnabon'un tam Triptolemos'u da öldüreceği sırada, Demeter yetişerek kralı yıldızlar arasına çıkardı ve onu orada, eliyle tuttuğu dragonu öldürmeye davranır şekilde yerleştirdi.

Karnos (Κάρνος) Aslen Akarnanialı bir kâhin. Heraklesoğulları Naupaktos'ta toplanıp Peloponisos'u işgale hazırlandıkları sırada, onların ordusuna katıldı. Heraklesoğulları'ndan biri olan Hippotes, onu casus sandı ve öldürdü. Bunun üzerine, ordunun üstüne bir veba salgını çöktü. Kendisine danışılan kâhin bu afeti, rahibinin öldürülmesine öfkelenen Apollon'un onların başına musallat ettiğini söyledi. Hippotes, suçunun kefareti olarak sürgüne gönderildi ve Heraklesoğulları, Apollon "Karneios"a bir kült tahsis ettiler.

Gelenekte Karnos ya da Karneios adında bir başka kahraman daha vardır. Zeus ile Europe'nin oğlu olan bu Karnos'a Apollon âşık oldu.

Karya (Καρύα) Lakonialı bir genç kız. Ceviz ağacına dönüştürülmüştür (*Karya*, Yunancada "ceviz ağacı" anlamına gelir) (bkz. *Dion*).

Bir başka efsanede Karya, Oreios'un oğlu Oksylos'la kız kardeşi Hamadryas'ın ensest ilişkisinden doğmuş bir Hamadryad olarak gösterilir.

Kassandra (Κασσάνρα) Priamos ile Hekabe'nin kızı. Helenos adında bir ikiz erkek kardeşi vardır (tab. 35). Onların doğumu nedeniyle Priamos'la Hekabe, Troia kapılarının dışında, yakın bir yerde bulunan Thymbra Apollonu tapınağında bir şölen verdiler. Akşam giderken çocukları orada unuttular. Çocuklar geceyi tapınakta geçirdiler. Ertesi sabah çocukları almaya geldiklerinde, onları uyur halde buldular. İki yılan çocukları "arındırmak" için

dillerini onların duyu organlarına dayamışlardı. Ana babanın korkuyla bağrışmaları üzerine hayvanlar orada bulunan kutsal defnelere doğru çekildiler. Daha sonraları çocukların, yılanların "arındırma"sı sayesinde kehanet yeteneği kazandıkları görüldü.

Bir başka efsanede, Kassandra'nın bu yeteneği bizzat Apollon'un kendisinden nasıl elde ettiği anlatılır. Kassandra'ya âşık olan tanrı, kendisinin olmayı kabul ettiği takdirde, ona geleceği bilme hünerini öğreteceğine dair söz verir. Kassandra pazarlığı kabul eder ve tanrıdan dersler alır, ama gerekli bilgileri edindikten sonra yan çizmeye başlar. Bunun üzerine Apollon, Kassandra'nın ağzının içine tükürür ve ondan geleceği bilme yeteneğini değilse de inandırıcı olma yeteneğini geri alır (bkz. *Apollon*). Genellikle, Kassandra'nın, Pythia ya da Sibylle gibi bir kâhin olduğu anlatılır. Tanrı onu hükmü altına alıyor ve o da cezbeye kapılmış bir halde kehanetlerini söylüyordu. Helenos ise tam tersine, geleceği kuşlara ve dış işaretlere bakarak yorumluyor du.

Kassandra'nın, Troia tarihinin her önemli anında söylenmiş bazı kehanetleri vardır: Paris'in gelişi sırasında, bu genç adamın (o sırada gerçek kimliğiyle tanınmıyordu) şehrin yıkımına yol açacağını önceden söylemişti (bkz. *Paris*). Kassandra bu kehanetiyle Paris'in öldürülmesine yol açmak üzereydi ki, birdenbire onun Priamos'un oğlu olduğunu fark etti ve böylece, Paris'in hayatı kurtulmuş oldu. Daha sonra Paris, Helene'yle birlikte Troia'ya döndüğünde, Kassandra bu kaçırmanın şehrin mahvına sebep olacağını önceden bildirdi. Ama her zaman olduğu gibi, kimse ona inanmadı. Hektor'un ölümünden ve Priamos'un Akhilleus'a ricada bulunmaya (oğlunun cesedini iade etmesi için) gitmesinden sonra, Priamos'un oğlunun cesediyle birlikte döneceğini ilk bilen o oldu. Yunanların geri çekilir gibi yapıp kıyıya bıraktıkları tahta atın şehre sokulması düşüncesine, kâhin Laokoon'un da desteğini alarak, bütün gücüyle karşı çıktı. Bu atın, silahlı savaşçılarla dolu olduğunu söyledi. Fakat, Apollon yılanlar gönderdi; bu yılanlar Laokoon'la oğullarını yediler (bkz. *Laokoon*) ve Troialılar uyarılara aldırış etmediler. Şehrin alınışından sonra tutsak edilen Troialıların akıbetine ve Aineias soyunun gelecekteki kaderine ilişkin bazı kehanetler de Kassandra'ya atfedilir.

Troia'nın yağmalanması sırasında, Kassandra'nın kendisi de Athena tapınağına sığındı. Lokrisli Aias, onu oraya kadar izledi. Kassandra, tanrıçanın heykeline sarıldı, ama Aias onu heykelden kopardı ve bunu yaparken heykeli kaidesinden devirdi. Heykel gözlerini gökyüzüne doğru çevirdi. Yunanlar, bu saygısızlık karşısında Aias'ı taşlayarak öldürmek istediler. Ama Aias, aşağıladığı tanrıçanın tapınağına sığındı (bkz. *Oihus oğlu Aias*).

Ganimetin paylaşılması sırasında, Kassandra Agamemnon'a verildi. Agamemnon, Kassandra'ya fena halde âşık oldu. Kassandra, o vakte kadar kendisiyle evlenmek isteyen birçok talip çıktığı halde, evlenmeyip bakire kalmıştı. Hatta bu taliplerden Othryoneus, Priamos'a zaferden sonra ödül olarak kızını kendisiyle evlendirecek olursa, onu Yunanlardan kurtaracağını vaat etmişti. Ne var ki, Othryoneus, Idomeneus tarafından öldürüldü.

Kassandra, Agamemnon'a Teledamos

ve Pelops adlarında ikiz çocuklar verdi. Fakat, Agamemnon Mykenai'a dönüşünde karısı tarafından öldürüldü. Agamemnon'un karısı, Kassandra'yı kıskandığı için, onu da kocasıyla birlikte öldürdü. Hatta, Agamemnon'un katline ilişkin bazı versiyonlarda, onun Kassandra'ya olan aşkı, ölümünün tek nedeni olarak gösterilir.

Kassandra, bazen *Aleksandra* adıyla geçer. Nitekim, Lykophron, Romalıların Yunanistan'ın iç işlerine doğrudan doğruya müdahale etmeye başladıkları bir sırada, kehanetler üzerine yazdığı bir manzumede, onu bu ad altında eserinin baş kişisi yapar. Lykophron, Priamos'un, kızının kehanet yeteneklerinden hoşnut olmadığını ve Troialıların alay etmelerinden korkarak onu bir bekçinin gözetiminde bir yere hapsettiğini ve bekçiyi de kızının sözlerini kendisine iletmekle görevlendirdiğini tasavvur eder. Manzume, muhtemelen, genç kızın kehanetlerini sergilemek amacıyla kaleme alınmıştır.

Kassiepela (Κασσιέπεια) Andromede'nin (bu ada bakınız) annesi. Güzelliğinden ötürü çok gururlanan Kassiepeia, bu konuda Nereus kızlarıyla ya da, başka bazı geleneklere göre, Hera'yla rekabet etmeye kalkıştı. Tanrıçalar, Poseidon'dan, kırılan onurlarının öcünü almasını istediler. Bunun üzerine Poseidon, bir deniz canavarı gönderdi. Canavar, Kassiepeia'nın ülkesini kasıp kavurmaya başladı. Bu tanrısal ölkeyi yatıştırabilmek için Andromede'nin kefaret kurbanı olarak canavara sunulması gerektiği anlaşıldı. Ve öyle yapıldı. Tam o sırada Perseus çıkageldi, Andromede'yi kurtardı ve kendisiyle birlikte götürdü. Kassiepeia da takımyıldıza dönüştürüldü (bkz. *Perseus*).

Kassiepeia'nın orijini konusunda gelenekler birbirinden ayrılır. Çoğu kez, onun Suriyeli Agenor ailesinden olduğu söylenir. Phoiniks'in karısı ve Phineus'un annesi olduğu ileri sürülür (bkz. tab. 18). Hermes'in oğullarından biri olup, Arabistan denen ülkeye adını veren Arabos'un kızıdır. Bazen, kocasının Phoiniks değil de Epaphos olduğu ve ondan, Agenor'un annesi Libye'yi dünyaya getirdiği söylenir. Nihayet, Kassiepeia'nın sık sık Aithiopia kralı Kepheus'un karısı yapıldığı da görülür. Bütün bu soy ağaçları, Kassiepeia efsanesini Uzakgüney'e, Arabistan'a, Aithiopia'ya ya da güney Mısır'a bağlamaktadır.

Kassiphone (Κασσιφόνη) Odysseus ile büyücü Kirke'nin kızı ve Telegonos'un kız kardeşi (tab. 10 ve 29). Telegonos, Odysseus'u kazara öldürünce, Kirke onu diriltti ve Kassiphone üvey kardeşi Telemakhos'la evlendi. Fakat, Telemakhos, Kassiphone'nin annesi Kirke'yi öldürünce, Kassiphone de annesinin öcünü almak için Telemakhos'u öldürdü.

Fakat, Odysseus geleneğinin çok geç tabakalarına ait bir efsanedir bu; ve yalnızca Tzetzes'in Lykophron hakkındaki bir şerhinde geçmektedir. Daha çok, Telemakhos'un karısının Kassiphone değil, bizzat Kirke olduğu söylenir.

Kastalia (Καστταλία) Delphoili bir genç kız. Apollon, kendi tapınağı yakınlarında onu görüp peşine düşünce, Kastalia kendini bir kaynağın sularına attı. Bu olaydan sonra kaynak onun adını aldı ve Apollon'a adandı.

Bir başka geleneğe göre de Kastalia, Akheloos'un kızı ve Delphos kralının karısıdır. Delphos'tan Kastalios adında bir oğlu oldu ve bu çocuk, babasının ölümünden sonra Delphoi ülkesin-

de hükûm sürdü.

Kastor (Κάστωρ) *Dioskourlar*dan biri (efsanelerine bkz.).

Katreus (Κατρεύς) Minos'un Pasiphae'den olma dört oğlundan biri ve Girit tahtının vârisi (tab. 28). Bir kâhin, çocuklarından birinin eliyle öleceğini söyleyerek onu uyardı. Katreus'un üçü kız (Airope, Klymene, Apemosyne), biri erkek (Althaimenes) olmak üzere dört çocuğu vardı. Katreus, bu kehaneti çocuklarından sakladı, ama oğlu Althaimenes ile kızlarından Apemosyne bunu öğrendiler ve ikisi de kaderin gerçekleşmesini önlemek için Girit'ten kaçtılar; Rodos'a gittiler ve doğdukları adanın adıyla Kretenia ismini verdikleri bir şehir kurdular. Bu arada Katreus, kehanetin korkusuyla diğer iki çocuğunu, yani Airope ile kardeşini yabancı bir ülkede köle olarak satması için Nauplios adında bir gezgine verdi. Fakat, Katreus yaşlanınca krallığını oğluna bırakmak istedi ve onu bulmak için Rodos'a gitti. Issız bir yerde maiyetiyle birlikte karaya çıktığında, onları korsan zanneden sığır çobanlarıyla başı belaya girdi.

Katreus çobanların kuşkusuna karşı boş yere itiraz edip, onlara kim olduğunu anlatmaya çalıştı; köpeklerin havlamaları sesinin duyulmasını engelledi. Çobanlar onu taşa tuttular ve sonunda Althaimenes çıkagelip kargısıyla onun işini bitirinceye kadar taşlamayı sürdürdüler. Althaimenes ne yaptığını öğrenince, yalvarışları üzerine yer yarılıp onu yuttu.

Paris'in Helene'yi kaçırması, işte Menelaos'un, annesi Aerope tarafından büyükbabası olan Katreus'un (bkz. tab. 2) cenaze törenine katılmak üzere ülkesinden bu ayrılışı sırasında olmuş bir hâdisedir.

Arkadhialılar, Katreus'un Minos'un oğlu değil, Tegeates'in oğlu ve kralları Lykaon'un torunu olduğunu iddia ediyorlardı.

Kaukasos (Καύκασος) Bir zamanlar Kronos tarafından öldürülmüş olan bir çoban. Zeus onun anısına, o zamana kadar "Boreia Dağı" olarak adlandırılan yere Kaukasos adını verdi.

Kaukon (Καύκων) 1. Arkadhia kralı Lykaon'un oğullarından biri. Dolayısıyla, Pelasgos soyundan gelmedir (bkz. *Lykaon*).

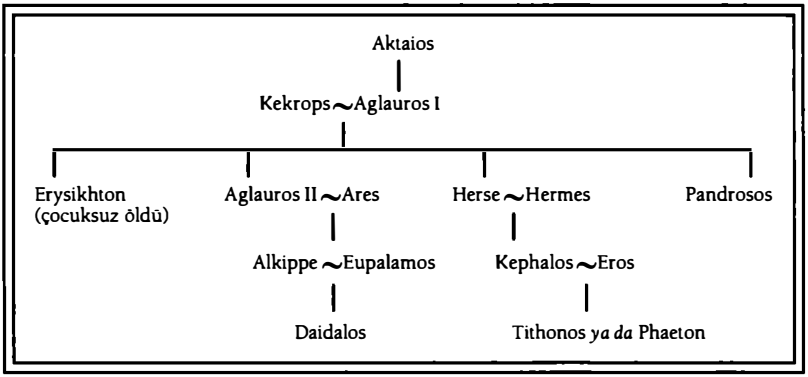
Kaukon, Peloponisos'un batısında oturan bir halk olan Kaukonlara (ya da Kaukones) kendi adını verdi. Lykaon'un dine saygısızlığından ötürü, Zeus tarafından bütün kardeşleriyle ve babasıyla birlikte yıldırımla çarpıldı.

2. Kelainos'un oğlu ve Atinalı Phlyos'un torunu olan başka bir Kaunos daha vardır. Demeter mysterlerini Messinia'ya ilk o sokmuştur.

Kaulon (Καυλών) Penthesileia'nın dadısı Amazon Kleite'nin oğlu (bkz. *Kleite*). Annesiyle birlikte güney Italya'ya gelerek Lokris civarında Kaulonia şehrini kurdu.

Kaunos (Καῦνος) Byblis'in (bu ada bkz.) ikiz kardeşi ve Milet'in (Miletos) kurucusu Miletos ile Idotheia'nın oğlu. Kız kardeşi tarafından yasak aşkla sevilen Kaunos, Kaira'ya kaçtı ve orada Kaunos şehrini kurdu. Ya da asıl o, Byblis'e âşıktı ve bu yüzden kendi kendini sürgün etti. Ayrıca Kaunos'un, Lykia'da Nympha Pronoe ile evlendiği, ondan Aigialos adında bir oğlu olduğu ve Kaunos şehrini onun değil, oğlunun kurduğu da anlatılır.

Kaystros (Κάυστρος) Lydia'da aynı adı taşıyan nehrin tanrısı. Söylendiğine göre,

Soy tablosu No. 19

Akhilleus ile Amazon Penthesileia'nın oğludur.

Efes (Ephesos) şehrinin kurucusu olan Ephesos adında bir oğlu vardı. Kaystros, aynı zamanda, Derketo ile beraberliğinden olan Semiramis'in de babasıdır (bkz. *Semiramis*).

Kedalion (Κηδαλίων) Tanrı Hephaistos'a madenleri işleme sanatını öğreten usta. Hephaistos Limnos'ta doğduktan sonra annesi Hera, çocuğu Naksos'ta yaşayan Kedalion'a emanet etti. Kedalion da ona kendi sanatını öğretti.

Kör olan Orion'un yeniden görmesi de yine Kedalion'un yardımıyla olmuştur. Orion, Kedalion'u omuzunun üstüne koydu ve ona kendisini doğan güneşe doğru çevirmesini söyledi. Böylece, yeniden görmeye başladı (bkz. *Orion*).

Kekrops (Κέκροψ) 1. Kekrops, Attike'nin mitsel krallarından biri; en yaygın efsaneye göre bu kralların ilki. Attike'nin öz toprağından doğmuştu. Bu nedenle, ülkenin daha önce "Akte" olan adı, onun adına izafeten Kekropeia oldu. Kekrops, bazen ilk Attike kralı olarak kabul edilen Aktaios'un kızı Aglauros'la evlendi. Ondan dört çocuğu oldu: Erysikhthon adında bir erkek (efsanesine bkz., No. 2) ve Eriklıthonios efsanesinde rol oynayan üç kız (bkz. *Aglauros*).

Kekrops ikili bir beden yapısına sahipti: Vücudunun üst kısmı insan, alt kısmı yılandı. Bu da, onun Yer'in oğlu olduğunu gösteriyordu.

Tanrıların, egemenliklerini yaymak istedikleri siteler için çekişmeleri, onun hükümdarlığı zamanına rastlar. Hem tanrıça Athena'nın hem de Poseidon'un Atina'da gözü vardı. Poseidon, Attike'ye geldi ve üç dişli yabasının bir vuruşuyla Akropolis'in ortasında suyu tuzlu bir "deniz" yarattı. Arkadan, Athena geldi ve Kekrops'un tanıklığında tepenin üzerine bir zeytin ağacı dikti. Bunun üzerine, ikisi arasında bir seçim yapmak için Zeus hakemler atadı: Bazen, bu hakemlerin Kekrops'la Kranaos; bazen de on iki tanrı olduğu söylenir. Hakemler Athena'nın lehine karar verdiler. Çünkü Kekrops, Atina'ya ilk zeytin ağacı dikenin Athena olduğu-

nu söyledi. Buna çok öfkelenen Poseidon, tüm Attike'yi suya boğan bir taşkın gönderdi.

Barışçı bir prens olan Kekrops'un hükümdarlığı zamanında, uygarlık Attike'de ilk başarılarını gösterdi: Kekrops, insanlara şehirler kurmayı ve ölülerini gömmeyi öğretti. Bazen, yazının ve nüfus sayımının icadı da ona atfedilir.

2. Atina kralları listesinde, Erethkheus'un (bu ada bkz.) oğlu olan bir başka Kekrops'un daha adı geçer.

Kelaino (Κελαινώ) Birkaç kadın kahramanın adı:

1. Danaos'un kızlarından biri. Poseidon'dan Kelainos adlı kahramanı doğurdu.

2. Atlas'la Pleione'nin kızı, yedi Pleiades'ten biri. Poseidon'dan Lykos, Eurypylos ve Triton'u doğurdu (bkz. tab. 25).

3. Harpyialardan birinin adı da Kelaino'dur.

Kelbidas (Κελβίδας) İtalya'dan gelerek, Akhaia'da Triteia şehrini kurduğu söylenen bir Cumaeli. Başka bazı geleneklere göre ise Triteia şehri, Athena rahibesi Triteia (Triton'un kızı) ile Ares'in oğlu Melanippos tarafından kurulmuştur.

Keleos (Κελεός) 1. Eleusis ülkesine adını veren, ülkenin ilk kralı ve topraktan doğma Eleusis'in oğlu (ayr. bkz *Raros*). Demeter'in kızı, Hades tarafından kaçırıldığı sırada Keleos Eleusis'te hüküm sürüyordu. Tanrıça, kızını bulabilmek için yeryüzünü dolaşırken Eleusis'e de geldi ve burada Keleos ve karısı Metaneira tarafından konukseverlikle karşılandı. Demeter şehre bir akşam vakti, kadınların su almaya gittikleri saatte, yaşlı bir kadın kılığında geldi. Keleos'un kızları pınar başındaydılar ve yabancıyı babalarının evine götürdüler. Orada, kendisini hizmetçi olarak işe almayı ona önerdiler. Demeter bunu kabul etti ve kralın en küçük oğlu Demophon'a bakma görevi ona verildi. Tanrıça bu görevini garip bir şekilde yerine getirdi (bkz. *Demophon*, 1) ve sonunda tanrısal hüviyetini açıkladı. Ama tekrar Olympos'a çıkmadan önce, Keleos'a kültünün kurallarını öğretti ve tapınağını inşa etmesi için ona yardım etti (ayr. bkz. *Triptolemos* ve *Demeter*). Bazı gelenekler Keleos'u kral olarak değil de Eleusisli bir köylü olarak gösterirler.

2. Keleos, aynı zamanda bir Giritli'nin adıdır. Bu Keleos, Laios, Kerberos ve Aigolios adlı yoldaşlarıyla birlikte Girit'teki Ida Dağı'nda, Reia'nın Zeus'u dünyaya getirdiği kutsal mağaradan bal çalmaya kalkıştı. Bu mağara tanrılara ve ölümlülere yasaklanmıştı. Her yıl, tanrının doğum gününde orada esrarengiz bir ateşin yandığı görülürdü. Hırsızlar, vaktiyle tanrısal çocuğu besleyen balı sağlamış olan arılardan korunmak için, vücutlarını tunçtan levhalarla kapladılar, ama tanrının beşiğinin önüne geldikleri zaman tunç levhalar kendiliğinden düştü ve Zeus'tan bir gökgürültüsü duyuldu. Kaderler ve Themis, her türlü pislikten âri kalması gereken böylesi kutsal bir yerde, her kim olursa olsun öldürmenin yasak olduğunu söyleyerek Zeus'u engellemeselerdi, tanrı onları anında yıldırımla çarpacaktı. Bunun yerine, onları kuşa çevirdi. Laios'u ardıçkuşuna, Keleos'u kuzguna, Aigolios'u akkuyruklu kartala, Kerberos'u da Yunancada aynı adı taşıyan, ama ne olduğu bilinemeyen bir kuşa dönüştürdü. Kutsal mağaradan çıktıkları için bu

kuşlar uğurlu sayılıyorlardı.

Keleutor (Κελεύτωρ) Kalydonlu Agrios'un oğullarından biri. Kardeşleriyle birlikte, amcaları Oineus'a karşı düzenledikleri sefere katıldı. Krallığı onun elinden alıp, kendi babalarına verdiler. Keleutor, bu yüzden Agrios'un torunu Diomedes tarafından öldürüldü (bkz. *Diomedes* ve tab. 27).

Kelmis (Κέλμις) Girit kökenli efsanede, çocuk Zeus'un çevresinde görülen tanrısal varlıklardan biri. Önceleri tanrıya sadık olan Kelmis, daha sonra Reia'ya saygısızlıkta bulundu ve bu yüzden Zeus tarafından bir elmas (ya da çelik?) kütlesine dönüştürüldü.

Keltos (Κελτός) Keltlere adını veren kahraman. Herakles'in Büyük Britanya kralının kızı Keltine'den olan oğlu. Herakles, elde ettiği sürülerle Geryoneus'e karşı seferden dönerken, Büyük Britanya ülkesinden geçmek durumunda kaldı. Orada, kralın kızı sürüleri sakladı ve Herakles'e, kendisiyle birleşmediği takdirde onları geri vermeyeceğini söyledi. Herakles, hayvanlarına kavuşmak istediği ve söylendiğine göre genç kız da çok güzel olduğu için, memnuniyetle buna razı oldu. Bu birleşmeden Keltos doğar (ayr. bkz. *Galateia*).

Başka bir geleneğe göre ise, Keltos, Herakles'le Pleiad Sterope'nin oğludur.

Kentauroslar ya da Kentauroi (Κένταυροι) Yarı insan yarı at ucube yaratıklar. Belden yukarıları insan, hatta bazen ayakları da insan ayağı, ama vücutlarının alt kısmı, belden aşağısı, at şeklindeydi. Hatta, hiç değilse klasik devirde, dört tane at ayağına, iki de insan koluna sahiptiler. Dağlarda, ormanlarda yaşıyor ve çiğ etle besleniyorlardı. Örf ve âdetleri son derece kabaydı.

Genellikle kabul edildiğine göre Kentauroslar, Iksion'la bir bulutun aşklarından doğmuşlardı. Zeus, o bulutu Hera'nın şekline sokup Iksion'a göndermişti; amacı, Iksion'un, günah aşka cüret edip etmeyeceğini görmekti (bkz. *Iksion* ve tab. 23). Fakat, iki Kentauros vardır ki, bunlar diğerlerinden farklı karakterdedirler. Kheiron ve Pholos adlarındaki bu iki Kentauros'un orijinleri başkadır. Kheiron, Philyra ile Kronos'un aşklarından doğmuştu (bkz. *Kheiron*). Pholos ise, Silenos ile bir dişbudak nymphasının (bir Meliad) oğludur. Kheiron ve Pholos, öteki soydaşları gibi vahşi karakterli değildiler; konuksever, hayırsever ve insanseverdiler ve şiddete başvurmuyorlardı.

Kentauroslar, birçok mitosta yer alırlar. Herakles'le birçok defa savaşmışlardır. Herakles, Erymanthos yabandomuzunu avlamaya giderken, Pholos'un yerine uğradı. Pholos, kahramanı iyi karşıladı; kendisi çiğ et yediği halde, ona pişmiş etler sundu. Herakles'in şarap istemesi üzerine Pholos, gerçi bir testi şarabı bulunduğunu, ama testiyi açmaya cesaret edemediğini, çünkü bu şarabın ortaklaşa bütün Kentauroslara ait olduğunu söyledi. Gerçekten de, Dionysos bu şarap testisini Kentauroslara armağan etmiş ve ederken de onu ancak Herakles kendilerine konuk olduğu zaman açmalarını tembihlemişti. Herakles, Pholos'a hiç korkmadan testiyi açabileceğini söyledi. Ne var ki, şarabın kokusunu duyan dağdaki Kentauroslar, çok geçmeden kaya parçaları ve çam gövdeleri ile silahlanmış olarak çıkageldiler ve mağaraya saldırdılar. İçeri girmeye kalkışan ilk iki Kentauros, Ankhios ve Agrios, Herakles tarafından kafalarına meşaleyle vurularak öldürüldüler. Ötekileri de Herakles

oklarıyla Maleas burnuna kadar kovaladı. Burada onlar, Kheiron'un yanına sığındılar. Çünkü Lapithler tarafından Tesalya'dan kovulan Kheiron, burada oturuyordu. Kentauroslar, Kheiron'un çevresinde toplandılar. Herakles, bunlardan Elatos adındaki birinin kolunu, attığı bir okla deldi. Aynı ok, ardından Kheiron'u dizinden yaraladı. Herakles, iyi Kentauros'ta istemeden açtığı yarayı tımar etmek istediyse de hiçbir şey kâr etmedi. Kheiron acı çekmeye devam etti ve ıstırabı o kadar arttı ki sonunda ölümlü olmayı istedi (çünkü kendisi doğuştan ölümsüzdü). Prometheus, onun ölümsüzlük yükünü üstlenmeyi kabul etti ve böylece Kheiron öldü.

Kentauroslar, Peirithoos ile dostu Theseus tarafından yönetilen Tesalyalı bir halk olan Lapithlere karşı da savaştılar. Peirithoos, akrabası olduğu Kentaurosları kendi düğün ziyafetine davet etmişti (bkz. *Peirithoos*). Ancak, Kentauroslar şarap içmeye alışık değildiler. Bu yüzden, çabucak sarhoş oldular. Aralarından Eurytos (ya da Eurytion) adındaki biri Peirithoos'un nişanlısı Hippodameia'ya tecavüz etmeye kalkıştı. Ortalık birden karıştı ve iki taraftan da birçok kişi öldü. Sonunda Lapithler galebe çaldılar ve Kentaurosları Tesalya'dan çıkıp gitmek zorunda bıraktılar.

Kaçırma efsanelerinde, bir ya da birkaç Kentauros'un daha rol oynadığı görülür: Örneğin Eurytion, Herakles'in nişanlısı Mnesimakhe'yi kaçırmaya çalışır (bkz. *Deksamenos*); Nessos, nehirden geçerken Deianeira'ya tecavüze yeltenir (bkz. *Nessos*). Keza, bakire Atalante'ye (bu ada bkz.) tecavüz etmeye kalkışan Hylaisos ve Roikos adlı Kentaurosların efsanesine de bkz.

Efsanede dişi Kentauroslar da vardır ve bunlar erkekleriyle birlikte dağlarda yaşarlar.

Kentauroslar modeline göre tasavvur edilmiş çift yapılı başka varlıklar da mevcuttur. Örneğin, yarısı insan, yarısı balık Ikhthyokentauroslar (bu ada bkz.) bunlardandır.

Kephallon (Κεφαλίων) Elyeli çoban, Amphithemis ile Tritonis gölünden bir nymphanın oğlu. Sürüsünün bir kısmını çalmaya kalkışan Eribotes ve Kanthos adlarındaki iki Argonaut'u öldürdü (Ayr. bkz. *Kaphauros*).

Kephalos (Κέφαλος) Aralarında pek iyi irtibatlandırılmış olmayan birçok mitosun kahramanı. Soy ağacı konusunda gelenekler arasında farklılık vardır. Çoğunlukla, Deion'un oğlu olduğu ve Deion'un da babası Aiolos dolayısıyla Deukalion soyundan geldiği söylenir. Annesi, Ksouthos ile Kreousa'nın kızı Diomede'dir (bkz. tab. 4 ve 17). Buna göre, Kephalos, her iki atası itibarıyla Deukalion soyundandır. Başka bazı yazarlar, onun Kekrops'un kızlarından Herse ile Hermes'in oğlu ve bir Atinalı olduğunu ileri sürerler (bkz. tab. 19). Nihayet, Kephalos'un bazen Atina kralı Pandion'un oğlu olarak gösterildiği de vakidir. Karısı, Atina kralı Erethkheus'un kızı Prokris'tir.

Kephalos'la ilgili birinci mitos, Kephalos'un ona âşık olan Şafak tarafından kaçırılması mitosudur (bkz. *Eos*). Şafak, Kephalos'tan, Suriye'de Phaethon'u doğurdu. Fakat Kephalos, çok geçmeden tanrısal sevgilisini terkederek Attike'ye döndü ve burada Prokris'le evlendi. Prokris, Kephalos'a bir köpek armağan etti. Prokris'in Minos'tan aldığı bu köpeğe Zeus, avda kovaladığı bütün hayvanları yakala-

mak yeteneğini bahşetmişti (bkz. *Prokris*). Kephalos'un, Teumessos tilkisini yakalayabilmesi için Amphitryon'a ödünç verdiği köpek, bu köpektir (bkz. *Amphitryon*).

Kephalos'la Prokris'in aşkları sorunsuz olmadı. Prokris, Kephalos'u çok seviyordu ve bu sevgi hiç de karşılıksız değildi. Ama günün birinde Kephalos karısının sadakatinden şüpheye kapıldı. Kılık değiştirip, onu sınamaya karar verdi. Prokris'in, kendisini evde yok sandığı bir sırada, onun yanına girip, vücudunu kendisine vermesi için birbirinden değerli armağanlar sundu ona. Genç kadın, uzun süre direndiyse de sonunda baştan çıkıp kendini verdi. Bunun üzerine, Kephalos kim olduğunu açıkladı. Prokris, utancından ve öfkesinden dağa kaçtı. Kephalos, vicdan azapları içinde onu dağda izledi. Sonunda, ikisi de hatalarını kabul ederek barıştılar ve bir süre mutluluk içinde yaşadılar. Fakat, bu sefer de Prokris kıskançlığa kapıldı. Kocasının sık sık ava gittiğini görüyor ve dağdaki nymphaların onu baştan çıkarmaya kalkışmalarından endişe ediyordu. Kocasıyla birlikte giden hizmetkârlardan birini sorguya çekti. Adam ona, kocasının avlandıktan sonra bir yerde durduğunu ve gelip hararetini söndürmesi için "Meltem" diye ne idüğü belirsiz bir şeye seslendiğini söyledi. Kıskanç Prokris, Kephalos'un yasak aşkını suç üstünde yakalamaya karar verdi. Av sırasında onu izledi. Fakat, çalılıkların kımıldadığını farkeden Kephalos, hedefini asla şaşırmama özelliğine sahip mızrağını Prokris'in bulunduğu yöne doğru fırlattı. Prokris öldürücü bir yara aldı. Ama ölmeden önce hatasını anladı. Kephalos, ona her zaman sadık kalmıştı ve çağırdığı meltem de rüzgârdan başka bir şey değildi.

Aeropagos önünde cinayetle suçlanan Kephalos, yargılanıp sürgün cezasına çarptırıldı. Attike'yi terketti. Amphitryon'un yanına gitti ve onun Taphoslulara karşı düzenlediği sefere katıldı. Seferin zaferle sonuçlanması üzerine, adaya Kephalos'un adına izafeten Kephallenia Adası adı verildi. Kephalos orada, Lysippe adında bir kadınla evlendi ve ondan dört çocuğu oldu. Çocuklar, Kephallenia'nın dört kabilesine isimlerini verdiler. Laertes soyunu başlatanın da o olduğu söylenir. Çünkü, Laertes'in babası Arkisios, bazen Kephalos'un oğlu, bazen de torunu olarak kabul edilir. Bu konuda anlatıldığına göre, Kephalos Delphoi kâhinine giderek oğulları olması için ne yapması gerektiğini ona sorar. Kâhin de yanıt olarak, karşılaşacağı ilk dişi ile birleşmesini ona söyler. Kephalos ilk olarak bir dişi ayı ile karşılaşır ve onunla birleşir. Birleşir birleşmez de hayvan çok güzel bir genç kadına dönüşür ve ona bir oğul verir. Akrisios işte bu oğuldur (bkz. tab. 29).

Kepheus (Κηφεύς) Efsanede iki Kepheus vardır:

1. Bunlardan Aleos oğlu Kepheus, Tegea kralıydı. Argonautların seferine katıldı; Herakles efsanesinde de rol oynadı. Herakles, Lakedaimon'da Hippokoon'un oğullarına karşı sefere çıkmayı kararlaştırdığı zaman, yirmi oğlu olan Kepheus'a ittifak önerdi. Ama Kepheus, şehrinden ayrılacak olursa, Argosluların bundan yararlanarak topraklarını istila etmelerinden korkuyordu. Herakles, Kepheus'u ikna etmek için, Gorgo'nun tunçtan bir vazoya kapatılmış bir tutam saçını ona verdi.

Athena'nın bir armağanıydı bu. Herakles, bunun ne işe yarayacağını da ona öğretti; şayet Kepheus'un yokluğunda düşmanları şehre saldıracak olurlarsa, onun kızı Sterope'nin, bu saç tutamını şehrin surları üzerinden havaya kaldırıp üç defa sallaması yeterliydi. Eğer, o bunu yaparken ihtiyatlı olup arkasına bakmazsa, düşmanlar o saat kaçmaya başlayacaklardı. Bu sözler Kepheus'u ikna etti ve o da Herakles ve kardeşi Iphikles'le birlikte Lakedaimon'a karşı savaşa gitti. Ne var ki Iphikles, Kepheus ve Kepheus'un oğulları, hepsi savaşta öldüler. Ama Herakles yine de savaştan galip çıktı.

Bazen Arkadhialı Kepheus, Aleos'un değil de Lykourgos'un oğlu olarak gösterilir ve Kalydon avına katıldığı söylenir.

2. Öteki Kepheus, Belos'un oğlu, Andromede'nin babası ve Kassiepeia'nın kocasıdır (bkz. tab. 18). Bazılarına göre, Euphrates (Fırat) kıyılarında, bazılarına göre de Aithiopia'da yaşayan bir halk olan "Kephenialılar" üzerinde hüküm sürüyordu (bkz. *Andromede* ve *Kassiepeia*). Andromede, Kepheus'un tek kızıydı. Kepheus'un ölümünden sonra, Perseus'un oğlu olan torunu Perses onun yerini aldı.

Kerambos (Κέραμβος) Tesalya'da Othrys Dağı'nda bir çoban. Deukalion tufanı sırasında su baskınından kurtulmak için dağa sığındı. Nymphalar Kerambos'a kanat takarak, onu Κέραμβυξ (Kerambyks) adı verilen bir pislik böceğine çevirdiler (ayr. bkz. *Terambos*).

Keramos (Κέραμος) Atina'nın "Keramikos" denilen dış mahallesine adını veren Attikeli bir kahraman; Ariadne ile Dionysos'un oğlu. Adından da belli olduğu gibi çömlekçilik sanatının bulucusu olarak kabul ediliyordu.

Kerberos (Κέρβερος) Hades'in köpeği. Ölüler ülkesine bekçilik eden, canlıların oraya girmesini yasaklayan ve özellikle de oradan çıkmaya kalkışanları engelleyen canavarlardan biri. Genellikle üç köpek başlı, yılan kuyruklu, sırtında bir sürü yılan başı bulunan bir yaratık olarak tasavvur edilmekteydi. Ayrıca elli, hatta yüz kafası olduğu da söyleniyordu. Zincire bağlanmış olarak Cehennem'in kapısı önünde durur ve içeri giren ruhlara dehşet salardı. Eurystheus'un Herakles'i koştuğu işlerden biri de Ölüler Diyarı'na gidip Kerberos'u yakalamak ve onu yeryüzüne çıkarmaktı. Herakles, önce Eleusis'in mysterlerini öğrendikten sonra yola çıktı. Hades, canavarı silah kullanmadan yola getirmesi şartıyla, Herakles'in Kerberos'u yeryüzüne götürmesine izin verdi. Herakles, Kerberos'la yalnız kol gücünü kullanarak dövüştü. Onun soluğunu kesip yarı boğulmuş hale soktu ve böylece üstesinden geldi. Sonra, Kerberos'u Eurystheus'a götürdü. Eurystheus çok korktu ve Herakles'e onu geldiği yere geri götürmesini emretti. Daha sonraları Orpheus, müziğiyle Kerberos'u büyüledi.

Kerberos, Ekhidna ile Typhon'un oğlu olarak geçer. Geryoneus'un canavar köpeği Orthros'un, Lerne Hydrası'nın ve Nemea Aslanı'nın kardeşidir.

Kerebia (Κηρεβία) Seriphos Adası'nda yaşayan ve Perseus efsanesinde (bkz. *Perseus*) rol oynayan Diktys ve Polydektes adlı iki kardeşin anneleri. Çocukların babası Poseidon'du. Başka bazı yazarlara göre ise Diktys'le Polydektes, Poseidon'un değil, Magnes'in oğullarıdır.

Kerkaphos (Κέρκαφος) Helios'la Rode'nin yedi oğlundan (Heliadlar) bi-

ri. Kardeşi Okhimos'un kızlarından Kydippe ile evlendi ve Okhimos ölünce Rodos Adası tahtında onun yerini aldı. Ialysos, Lindos ve Kamiros adlarında üç oğlu vardı. Bunlar, daha sonra adayı aralarında paylaştılar ve kendi adlarıyla üç şehir kurdular (bkz. *Okhimos*).

Kerkoplar ya da Kerkopes (Κέρκωπες) Bazen Eurybates ve Phrynondas, bazen de Sillos ve Trihallos adıyla anılan, ama genellikle "Kerkoplar" ortak adıyla tanınan iki kardeş. Anneleri, Okeanos'un kızlarından Theia'dır. Kerkoplar, iri yarı, çok güçlü iki hayduttu. Yolcuları soyup, öldürüyorlardı. Anneleri, onları Melampygos (yani kara kıçlı adam) denen bir kahramana karşı uyarmıştı. Kerkoplar, bir gün yol kenarında uyuyan Herakles'le karşılaştılar ve onu soymaya kalkıştılar, ama kahraman uyandı ve kolayca onların hakkından geldi. Sonra da, herbirini ayaklarından uzun bir sırığın iki ucuna asıp, tıpkı pazara götürülen oğlaklar gibi, onları omuzuna vurdu. Bu durumda Kerkoplar, Herakles'in gerisinin kara olduğunu gördüler ve annelerinin kehanetinin doğruluğunu anladılar. Fakat, yolda giderken şakalarıyla Herakles'i o kadar neşelendirdiler ki, kahraman onları serbest bırakmayı kabul etti.

Bu serüvenden sonra da Kerkoplar hayatlarını çapulculuk ve haydutluk yaparak sürdürmekten geri kalmadılar. Sonunda bu iki kardeşin davranışlarına sinirlenen Zeus, onları maymuna dönüştürerek Napoli körfezi ağzındaki iki adaya –Prokhyta ve Iskhia adaları– koydu. Onların soyundan gelenler orada kaldılar. Antikçağda bu takımadalara verilen adın buradan geldiği söylenir. O zamanlar, bu takımadalara "maymunlu adalar", *Pithekousai* deniliyordu (bkz. *Herakles*).

Kerkyon (Κερκυών) 1. Eleusisli bir kahraman; Poseidon ya da Hephaistos ile Amphiktyon'un kızlarından birinin ya da Brankhos ile Nyınpha Argio'nun oğlu (ayr. bkz. *Raros*). Kerkyon, Eleusis-Megara yolu üzerinde bir yerde barınıyor ve yolcuları durdurarak kendisiyle güreşmeye zorluyordu. Sonra da onları yenip öldürüyordu. Nihayet, bir gün Theseus oradan geçecek oldu. Theseus, güreşte Kerkyon'dan daha usta olduğu için hasmını havaya kaldırdı ve hızla yere çalarak onu ezdi.

Eleusis-Megara yolunda "Kerkyon'un talim yeri" denen bir yer vardı. Söylendiğine göre, bir vakitler haydut, kurbanlarına orada saldırmaktaydı (ayr. bkz. *Alope*).

2. Efsanede, Agamedes'in (efsanesine bkz.) oğlu olan başka bir Kerkyon daha vardır.

Kerkyra (Κέρκυρα) Asopos Nehri'nin kızlarından biri (Korkyra da denir). Annesi, Arkadhialı Metope'ydi. Poseidon, Kerkyra'yı kaçırarak, Kerkyra Adası'na (günümüzde Korfu Adası) götürdü ve orada onunla birleşti. Kerkyra, Poseidon'a bir oğul verdi. Adı Phaiaks olan bu çocuk, Phaiakların isim atasıdır.

Kerler ya da Keres (Κῆρες) *Ilias'ta* büyük rol oynayan dişi cinler. Genellikle, muharebe ve şiddet sahnelerinde ortaya çıkarlar ve her kahramanı ölümü anında alıp götüren Kader'i temsil ederler. Kanatlı, siyah, iri beyaz dişli, uzun sivri tırnaklı korkunç varlıklar olarak tasvir edilirler. Cesetleri parçalar, yaralıların ve ölülerin kanını içerler. Giysileri insan kanı lekeleriyle doludur. Böyle olmakla birlikte, yalnızca savaş alanının "Walkyrie"leri de değildirler.

Homeros'un kullandığı bazı deyimler, onların her insanla birlikte var olan ve onun yalnız ölüm şeklini değil, aynı zamanda kısmetine düşen hayat şeklini de temsil eden Kader tanrıçaları olarak tasavvur edildiklerini de göstermektedir. Örneğin Akhilleus, iki Keres arasında seçim yapmak zorunda kalmıştır. Bunlardan biri, ona öz yurdunda savaştan ve şandan uzak, uzun ve mutlu bir hayat; öteki ise –Akhilleus'un seçtiği– Troia önünde erken bir ölüm pahasına ebedi bir ün vaat etmekteydi. Yine, Akhilleus'la Hektor arasındaki çarpışmada hangisinin öleceğini bilmek için Zeus, diğer tanrıların huzurunda, bir terazide Hektor'la Akhilleus'un Kerlerini tartar. Hektor'un Keri'nin bulunduğu kefe Hades'e doğru eğilince, Apollon derhal kahramanı kaderiyle başbaşa bırakır.

Hesiodos'un *Theogonia*'sında Kerler, kendilerine iyi kötü bir soy ağacı edinmişlerdir. Kerler, orada "Gece'nin Kızları" olarak görünürler, ama aynı pasajda birkaç mısra ötede, şair *bir* Ker'den Thanatos'la Moros'un (Ölüm ve Ecel) kız kardeşi, *birçok* Ker'den de Moiraların (ya da Parkaların) (bu adlara bkz.) kız kardeşleri olarak söz eder. Burada muhtemelen metinde daha sonra yapılan bir değişiklik sözkonusudur ya da bu çelişki belki de Ker'i bazen tek bir tanrısal varlık, bazen de bireyin özünde mündemiç bir güç olarak gören anlayışın popüler ve bulanık karakterinden kaynaklanmaktadır. Nitekim *Ilias'ta*, Troialılara bir tek Ker, Akhalara da başka bir tek Ker mal edilmektedir. Sözkonusu pasaj, içine sokulduğu metnin geneline oranla daha geç bir döneme ait olmakla birlikte, Ker kavramının kolektif bir değer kazanmasının mümkün olduğu da muhakkaktır.

Klasik dönemde Kerlerin, varlıklarını artık daha çok literer anımsamalar olarak sürdürdükleri söylenebilir. Giderek, kendilerine benzeyen başka başka tanrısal varlıklarla –Moiralarla ve hatta ölümcül ve vahşi karakterleriyle aralarında yakınlık bulunan Erinyelerle– karışmaya başlarlar. Tragedyalarda artık Homeros destanlarından alınma varlıklardan başka bir şey değildirler. Platon, şairane bir pasajında, onları kötü cinler olarak, tıpkı Harpyialar gibi insanların hayatında dokundukları her şeyi pisliğe bulayan varlıklar olarak tasavvur eder. Nihayetinde bunların, halk geleneği tarafından, kurbanlarla yatıştırılmaları gereken ölülerin kötülük edici ruhlarıyla aynılaştırılmış olması mümkündür. Nitekim, Anthesteria bayramında buna rastlanıyordu.

Keroessa (Κερόεσσα) Io ile Zeus'un kızı. Bizans yakınında, Altın Boynuz'da (Haliç) doğdu. Kökü boynuz (κέρας) kelimesini çağrıştıran adı buradan gelmektedir. Keroessa, bir nympha tarafından büyütüldü. Poseidon ona âşık oldu ve Keroessa Poseidon'a bir oğul verdi. Adı Byzas olan bu çocuk, daha sonra Bizans şehrinin kurucusu ve ilk kralı oldu. Keroessa'nın Strombos adında bir başka oğlu daha oldu. Strombos, kardeşiyle ve Bizanslılarla savaştı.

Keryks. (Κήρυξ) Eleusisli Eumolpos'un oğlu. Adı, Yunancada "haberci" anlamına gelir. Babasının ölümü üzerine Demeter kültünün yönetimini üstlendi. Ritüelde yer alan "haberciler" (Kerykes) onun soyundan gelmedirler. Bazı mitograflar, Keryks'i Aglauros ile Hermes'in oğlu olarak gösterirler (bkz. *Aglauros*).

Ketes (Κέτης) Bir Mısır kralı. Ketes, her

türlü varlığa dönüşebilme yeteneğine sahipti; istediği zaman, herhangi bir hayvan ya da bir ağaç ya da bir element, ateş, su, vs. olabiliyordu. Söylendiğine göre Ketes, "solunum bilimi"ne sahipti, büyücülüğünün kaynağını bu "bilim" oluşturuyordu.

Keto (Κητώ) Deniz (Pontos) ile Yer'in (Gaia) kızı. Adı, deniz canavarlarının (balina, vs.) adını (κήτος) çağrıştıran Keto, Nereus'un, Thaumas'ın, vs. kız kardeşi olur (tab. 8 ve 33). Kendi erkek kardeşi Phorkos ya da Phorkys ile evlenerek ondan çocuklar doğurdu: Graiai (Kocakarılar; efsanelerine bkz.), Gorgolar, Hesperislerin elmalarına bekçilik eden Dragon ve bizzat Hesperisler.

Keyks (Κήυξ) 1. Bir Trakhis kralı. Herakles'in dostu ve akrabasıydı (Amphitryon'un yeğeni). Herakles, genç Eunomos'u (efsanesine bkz.) kazaen öldürdüğü zaman, onun yanına sığınmıştı. Herakles'in ölümünden sonra onun, Eurystheus tarafından kindarca izlenen çocukları da, yine Trakhis'e Keyks'in yanına sığındılar. Ama Eurystheus, onları oradan kovdurdu.

Keyks'in kızı Themistonoe, Herakles tarafından öldürülen Kyknos'un karısıydı. Kyknos'un cenaze törenini Keyks düzenledi. Keyks'in iki oğlu olduğu söylenir: Bunlardan biri, Herakles'in Oikhaka seferine onunla birlikte giden ve orada ölen Hippasos, diğeri de Herakles'in ve Argonautların yoldaşı Hylas (bu ada bkz.).

2. Diğer bir Keyks, Eosphoros'un oğlu ve Alkyone'nin (bu ada bkz.) kocası olup, kuşa dönüştürülmüştür.

Khalkiope (Χαλκιόπη) Birçok kadın kahramanın adı:

1. Bunlardan biri, Kos Adası kralı Eurypylos'un kızıdır. Herakles'le birlerek Thessalos'u dünyaya getirdi (tab. 12).

2. Bir diğeri, Kolkhis kralı Aietes'in kızıdır. Phriksos'la evlendi ve ondan Argos, Melas, Phrontis ve Kytissoros adlarında dört çocuğu oldu (bkz. tab. 34).

3. Bir üçüncüsü Reksenor'un (ya da Khalkodon 1) kızıdır. Atina kralı Aigeus'la evlenerek onun ikinci karısı (birincisi, Hoples'in kızı Mete'ydi) oldu. Aigeus, ondan çocuk sahibi olamadığı için, Delphoi'a (kâhine danışmaya) gitti ve dönüşünde, Troizen'den geçerken, Aithra ile birlikte olarak, ondan Theseus'u dünyaya getirdi (bkz. *Aigeus* ve *Theseus*).

Khalkodon (Χαλκώδων) 1. Euboialı (Eğriboz) bir kahraman; Abantislerin isim babası olan Abas'ın oğlu, Troia Savaşı'na katılan kahraman Elephenor'un babası (bkz. *Elephenor*). Thebaililerin, kendilerine zorla kabul ettirilen bir haçtan kurtulmak amacıyla Euboialılara açtıkları bir savaşta Amphytryon tarafından öldürüldü. Mezarı Khalkis'ten pek uzak olmayan bir yerde gösteriliyordu. Khalkodon'un, oğlu Elephonor'dan başka, Khalkiope adında bir de kızı (Aigeus'un ikinci karısı) vardı (bkz. bir önceki mad.)

Aynı adı taşıyan öteki kahramanlar:

2. Herakles'in Elis seferine katılan bir yoldaşı.

3. Hippodameia'nın taliplerinden biri. Oinomaos tarafından öldürüldü (bkz. *Hippodameia*).

4. Nihayet, Herakles'in Eurypylos'a karşı düzenlediği saldırı sırasında, Kos Adası'nı Herakles'e karşı savunanlardan biri (bkz. *Eurypylos* ve *Herakles*). Bu Khalkodon, Herakles'i yaraladı. Herakles, ancak kendisini savaş alanından tam zamanında kaçıran Zeus'un müdahalesiyle kurtulabildi.

Khalkon (Χάλκων) 1. Kyparissoslu (Parnassos üzerinde) bir kahraman. Bir kâhin, Nestor'a, onu oğlu Antilokhos'a danışman ve binicilik öğretmeni olarak vermesini öğütledi. Akhilleus ile Amazonlar kraliçesi Penthesileia arasındaki mücadelede, Penthesileia'yı seven Khalkon ona yardım etmek istedi, ama Akhilleus tarafından öldürüldü ve cesedi, ihanetinin cezası olarak Yunanlarca çarmıha gerildi.

2. Bir diğer Khalkon da, Metion'un oğludur (bkz. *Abas* 1).

Khaon (Χάων) Epeiros'un bir bölgesi olan Khaonia'ya adını veren kahraman. Helenos'un kardeşiydi (ya da arkadaşı) ve onun ardısıra Neoptolemos'un ülkesine gitti (bkz. *Helenos*). Neoptolemos'un ölümünden sonra Helenos, ülkenin kralı oldu ve Khaon bir avda kazaen öldürülünce, onun anısını yaşatmak amacıyla krallığının bir bölümüne onun adını verdi. Bazı versiyonlara göre Khaon, bir salgın hastalık sırasında, yurttaşları uğruna kendi isteğiyle tanrılara kurban olarak sunulmuştur.

Khaos (Χάος) Yaratıştan önce, âlemin elementlerine henüz Düzen verilmediği zamanlarda var olan ilk Boşluk'un kişileştirilmiş şekli. Khaos, önce Erebos'u ve Gece'yi (Nyks), sonra da Gün'ü (Hemera) ve Aither'i doğurdu. Bazen o, tam tersine Zaman'ın (*Khronos*) oğlu ve Aither'in kardeşi olarak gösterilir.

Khariklo (Χαρυκλώ) 1. Apollon'un (bazılarına göre Okeanos'un) kızlarından biri. Kentauros Kheiron'la evlendi. Iason'u ve Akhilleus'u büyüttü.

2. Diğer bir Khariklo, Salamis kralı Kykhreus'un kızıdır. Megara kralı Skiron'la evlendi ve ondan Endeis adında bir kızı oldu. Endeis, Aiakos'la evlendi.

3. Nihayet, kâhin Teiresias'ın annesi olarak bilinen Khariklo adında bir nympha vardır. Bu Khariklo, Athena'nın, çoğu zaman arabasına binmesine izin verdiği, gözde arkadaşlarından biriydi. Birgün her ikisi de Heligon Dağı'nda Hippokrene pınarında yıkanırlarken yakınlarda avlanan Teiresias kaynağa geldi ve orada Athena'yı çırılçıplak gördü. Tanrıça derhal onu kör etti ve Khariklo onu oğluna karşı acımasız davranmakla suçladığında, Athena, bir ölümsüzü, onun isteği dışında gören her ölümlünün görme yeteneğini kaybetmesi gerektiğini ona anlattı. Ama Khariklo'yu teselli etmek için Teiresias'a harika armağanlar vermekten de geri kalmadı. Önce, ona kızılcık ağacından bir baston verdi. Bu baston sayesinde Teiresias, sanki gözleri görüyormuş gibi yönünü tayin edebiliyordu; sonra onun kulaklarını "arındırdı" ve böylece Teiresias, kuşların dilini anlamaya başladı. Bu sayede, Teiresias kehanet yeteneği elde etti. Ayrıca Athena, ona, Hades'te bütün akli melekelerini, özellikle de olayları önceden görme melekesini koruyacağına dair güvence verdi (bkz. *Teiresias*).

Kharila (Χαρίλα) Bir zamanlar Delphoi'da yaşıyan öksüz bir kız çocuğu. Kuraklık yüzünden başgösteren bir kıtlık sırasında Kharila, kralın kapısına gidip sadaka olarak biraz buğday istedi ama kral kızın istediğini verecek yerde suratına bir tekme atıp onu hoyratça kovdu. Çok üzülen Kharila, kendini astı. Bunun üzerine, kuraklık bir kat daha arttı. Kendisine danışılan kâhin, kuraklığın sona ermesi için Kharila'nın ölümünün kefaretinin ödenmesi gerektiğini söyledi. Bu nedenle, her dokuz yılda bir Delphoi'da bir kefaret ödeme bay-

ramı kutlanıyordu. Bu bayramda, buğday dağıtılır ve Kharila'yı temsil eden ve boynunda sazdan bir ilmik bulunan bir kukla, dağda kazılan bir mezara törenle gömülürdü.

Kharitler ya da Kharites (Χάριτες) Latincede *Gratiae*. Başlangıçta muhtemelen bitkilerin bitme gücünü temsil eden güzellik tanrıçaları. Doğaya, insanların ve hatta tanrıların yüreğine neşe saçan tanrıçalardı bunlar. Olympos'ta Mousalarla birlikte otururlar, zaman zaman onlarla beraber korolar oluştururlardı. Müzisyen tanrı Apollon'un maiyetindendiler. Genellikle, kollarını birbirinin omuzuna dolamış üç çıplak genç kadın, üç kız kardeş olarak tasvir ediliyorlardı. Adları; Euphrosyne, Thaleia ve Aglaia'ydı. Tasvirlerinde, iki yanda duranlar bir yöne, ortadaki aksi yöne bakarlar. Babaları Zeus, anneleri de Okeanos kızı Eurynome'dir. Bazen, annelerinin Eurynome değil de Hera olduğu söylenir.

Kharitlerin, gerek zihinsel çalışmalar, gerekse sanat eserleri üzerinde her türlü etki gücüne sahip oldukları kabul edilir. Harmonia'nın urbasını kendi elleriyle onlar dokumuşlardır (bkz. *Kadmos*). Kadın işlerinin ve entelektüel faaliyetlerin tanrıçası Athena'ya daima eşlik ederler. Ayrıca, Aphrodite'ye, Eros'a ve Dionysos'a eşlik ettikleri de görülür.

Kharon (Χάρων) Öbür dünyanın cinlerinden biri. Ruhları Akheron'un bataklık sularından geçirip, ölüler nehrinin karşı kıyısına ulaştırmak işi ona verilmişti. Bu hizmetine karşılık, ölüler ona bir *obolos* (eski yunan parası, bir drahminin altıda biri) ödemek zorundaydılar. Bu nedenle, gömülmeden önce cesetlerin ağzına bir sikke yerleştirmek âdetti. Kharon diken diken, gür, kırçıl sakallı çok çirkin bir ihtiyar olarak tasvir edilir. Partal bir pelerini ve yuvarlak bir şapkası vardır. Ölüleri taşıyan sandalı idare eder, ama kürek çekmez. Bu işi ruhlar kendileri yaparlar. Kharon, efendisini temsil eden gerçek bir hizmetkâr olarak ruhlara zalimce ve kabaca davranır. Herakles, Ölüler Diyarı'na indiği zaman onu, kendisini sandalıyla karşı kıyıya geçirmeye zorladı. Kharon bunu kabul etmeyince, Herakles sandalcı kancasını kaptığı gibi ona öyle bir sopa çekti ki, Kharon söz dinlemekten başka kurtuluş yolu bulamadı. Ama bunun ardından Kharon, bir canlının Ölüler Diyarı'na girmesine izin verdiği için cezalandırıldı ve bir yıl süreyle zincire vuruldu.

Etrüsk mezarlarının üzerindeki resimlerde Kharon, saçlarının arasında yılanlar oynaşan kanatlı bir daimon olarak gösterilir. Elinde de iri bir topuz vardır. Bu görüntü, Etrüsk Kharon'unun gerçekte "ölüm daimonu" olduğu, ölüm yolcusu olanları *öldüren* ve yer altı dünyasına alıp götüren daimon olması ihtimalini akla getiriyor.

Kharops (Χάροψ) Dionysos'a, Lykourgos'un ona karşı kötü niyetler beslediğini haber veren bir Trakyalı (bkz. *Lykourgos*). Dionysos, Lykourgos'u cezalandırdıktan sonra, ödül olarak Kharops'u, onun yerine Trakya tahtına geçirdi ve ona kendi mysterlerini öğretti. Kharops, Oiagros'un babası ve dolayısıyla Orpheus'un dedesidir. Dionysos dininin kurallarını soyuna ileten odur.

Kharybdis (Χάρβυδις) İtalya'yı Sicilya'dan ayıran boğazın Messina yakınlarındaki kıyısında yer alan kayalığın üzerinde bir zamanlar Kharybdis adında bir canavar yaşıyordu. Bu canavar, Yer ile Poseidon'un kızıydı, insan ola-

rak yaşadığı sürece son derece obur olarak tanınmıştı. Herakles, yanında Geryoneus'un sürüleri olduğu halde bu bölgeden geçerken, Kharybdis onun hayvanlarından bazılarını çalıp yedi. Zeus, Kharybdis'i yıldırımla çarparak cezalandırdı ve denize attı. Kharybdis orada bir canavar oldu. Günde üç kez büyük miktarda denizsuyu yutarak, denizin üzerinde yüzen her şeyi gövdesine indiriyordu. Bu arada, o civarda bulunan gemileri de yutuyordu. Sonra da yuttuğu suyu geri çıkarıyordu. Odysseus, Messina boğazından ilk geçişinde, canavarın şerrinden kurtulabildi. Ama Güneş'in sığırlarına karşı işlenen günahın ardından (bkz. *Odysseus*) geçirdiği deniz kazasından sonra, batan gemisinin direği üzerinde Kharybdis'in akıntısına kapılıp sürüklendi. Bununla birlikte, canavarın gizlendiği mağaranın girişinde çıkmış olan bir incir ağacına tutunabilmeyi başardı. Sonra da, Kharibdis suları kusup gemi direği tekrar dışarı çıkınca, bunu yakalayarak yolculuğuna devam etti.

Boğazın karşı yakasında, Kharibdis'ten bir ok atımı mesafede, gemicileri pusuda bekleyen bir canavar daha vardı. Bunun adı da Skylla'ydı (efsanesine bkz.).

Kheiron (Χείρων) Kentaurosların en ünlüsü, en akıllısı ve en bilgilisi. Tanrı Kronos'la Okeanos kızlarından Philyra'nın oğludur. Dolayısıyla, Zeus ve Olymposlularla aynı tanrılar kuşağındandır. Kronos, onu dünyaya getirmek için bir at kılığına girerek Philyra'yla birleşmişti. Kheiron'un çift yapılı olması bu yüzdendi. Kheiron ölümsüz olarak doğdu. Tesalya'daki Pelion Dağı'nda bir mağarada yaşıyordu. İnsanlara çok dost, akıllı ve iyilikseverdi. Özellikle Peleus'u, Akastos'un sarayındaki serüvenleri sırasında (bkz. *Akastos* ve *Peleus*) öteki Kentaurosların şerrinden korudu. Yine Peleus'a Thetis'le evlenmesini salık veren ve Thetis'in kendini metamorfoza uğratmasını engelleyerek, onu bu evliliğe nasıl ikna edeceğini öğreten odur. Ayrıca Kheiron, Peleus'un düğününde ona dişbudak ağacından bir mızrak armağan etti. Öte yandan, Peleus da karısından ayrıldıktan sonra, oğlu Akhilleus'u ona emanet etti (bkz. *Akhilleus*). Kheiron, Akhilleus'tan gayrı, Iason'u, Asklepios'u ve daha başkalarını da yetiştirdi. Apollon'un bile ondan dersler aldığı söylenir. Kheiron'un öğretimi; müziği, savaş ve av sanatlarını, ahlakı ve tıbbı içeriyordu. Kheiron ünlü bir hekimdi, hatta cerrahlık da yapıyordu. Akhilleus çocukken, annesinin uyguladığı büyü işlemleri yüzünden topuk kemiği yandığı zaman, Kheiron, bir devin iskeletinden aldığı kemiği, Akhilleus'un yanan kemiğinin yerine koymuştu (bkz. *Akhilleus*).

Kentaurosların Herakles tarafından topluca öldürülmesi sırasında, Herakles'in yanında yer alan Kheiron, bir kaza eseri olarak onun tarafından yaralandı. Bir ok Kheiron'da ağır bir yara açtı. Kheiron, yaraya merhem sürmeyi denedi, ama Herakles'in oklarıyla açılan yaralar iyileşmiyordu (bkz. *Philoktetes*). Kheiron, mağarasına çekildi ve ölmek istedi; ama ölümsüz olduğu için elinden gelmiyordu bu. Sonunda, ölümlü olarak doğmuş olan Prometheus, ölme hakkını ona verdi ve böylece Kheiron huzura kavuşabildi.

Khelidon (Χελιδών) Kırlangıç. Miletos yerel efsanesinde, bülbül Aidon'un kız kardeşi (bkz. *Aidon*).

Khelone (Χελώνη) Kaplumbağa. Bir za-

manlar, bir derenin kıyısındaki bir evde yaşıyan bir genç kızdı. Hera'yla Zeus'un düğünü sırasında Hermes, düğüne yalnızca tanrıları değil, bütün insanları hatta hayvanları da davet etmişti. Bir tek Khelone bu düğüne önem vermiyerek evinde kaldı. Hermes, onun yokluğunu fark etti, yeryüzüne geri döndü ve evi genç kızla birlikte yakaladığı gibi suya attı. Khelone, tıpkı kendisi gibi hiç evinden ayrılamayan kaplumbağaya dönüştü.

Khimaireus (Χιμαιρεύς) Dev Prometheus ile Atlas'ın kızı Kelaino'nun iki oğlundan biri. Lykos adında bir kardeşi vardı (tab. 39). Her iki kardeş de Troia'da gömülüdür. Lakedaimon'da patlak veren bir veba salgını sırasında kendisine başvurulan Apollon kâhini, bu vebanın ancak soylu bir Lakedaimonlu'nun, Prometheus'un oğullarının mezarı üzerinde kurban edilmesi halinde son bulacağını bildirdi. Hâdise, Troia Savaşı'ndan önceydi. Menelaos, hemen yolculuğa çıktı ve gerekli görülen kurbanı sundu. Menelaos, Troia'da Paris'in konuğu oldu. İkisi arasındaki ilişki bu şekilde başlamıştır.

Khimaira (Χιμαιρα) 1. Yarı keçi, yarı aslan bir efsane hayvanı. Bazen, başı aslan, gövdesi keçi, arkası yılan olarak; bazen de biri keçi, diğeri aslan olmak üzere iki kafalı olarak tasavvur edilir. Ağzından alevler saçar. Typhon ile "engerek" Ekhidna'dan hasıl olmuştur. Khimaira, Karia kralı Amisodares tarafından büyütülmüştü ve Patara'da yaşıyordu. Lykia kralı Iobates, Bellerophontes'ten onu öldürmesini istedi. Çünkü, Khimaira Iobates'in ülkesine çok büyük zararlar veriyordu (bkz. *Bellerophontes*). Bellerophontes, kanatlı at Pegasos'un yardımıyla bu işin üstesinden geldi. Söylendiğine göre, mızrağının ucuna bir parça kurşun ekledi. Khimaira'nın saçtığı alevlerin sıcaklığıyla kurşun eridi ve hayvanı öldürdü.

2. Khimaira, aynı zamanda, güzel Daphnis'e (bu ada bkz.) âşık olan Sicilyalı bir nymphanın adıdır.

Khione (Χιόνη) Bu adı taşıyan birkaç kadın kahraman vardır.

1. Bunlardan biri, rüzgâr tanrısı Boreas'la Oreithyia'nın kızıdır (bkz. tab. 7). Poseidon'dan Eumolpos adında bir oğlu oldu. Khione, oğlunu denize attı, ama çocuk babası tarafından kurtarıldı (bkz. *Eumolpos*).

2. Bir diğer Khione, Okeanos kızı Kallirroe ile Nil Nehri'nin kızıdır. Karadaki hayatında bir köylünün zorbalıklarından çok çekti. Zeus'un emriyle Hermes onu kaçırdı ve bulutların arasına koydu. Kar'ın çiftçilerin düşmanı olması bu yüzdendir (gerçekten de Khione, Yunancada "kar" anlamına gelen Χιών'u (Khion) çağrıştırır).

3. Efsanede, bir de kral Daidalion'un kızı Khione vardır. Hem Apollon hem de Hermes ona âşık oldular. Hermes'ten Autolykos'u, Apollon'dan da Philammon'u dünyaya getirdi (bkz. *Daidalion*).

4. Nihayet Khione, aynı zamanda, tanrı Priapos'un annesinin de adıdır.

Khorikos (?) (Khorikus). Arkadhia kralı. İki oğlu Pleksippos ve Enetos güreş sanatını bulmuşlardı. Bir bayram günü babalarının önünde bunun bir gösterisini sundular. Ama, kız kardeşleri Palaistra onların buluşunu, âşığı Mercurius'e (Hermes) anlattı. Mercurius, hemen bu sanatı geliştirdi ve mucidinin kendisi olduğunu söyleyerek, onu insanlara öğretti. İki delikanlı Palaistra'nın boşboğazlığını babalarına şikâyet ettiler. Khorikos, Hermes'ten öç almadık-

ları için onları kınadı. Bunun üzerine iki kardeş, Hermes'i Kyllene Dağı'nda uyur buldukları birgün, onun ellerini kestiler. Hermes, Zeus'a şikâyette bulundu. Zeus da, Khorikos'un derisini yüzerek tulum yaptı. Hermes, bu yeni sanata sevgilisi Palaistra'nın (Παλαίστρα, Yunancada "güreş" demektir) adını verdi (ayr. bkz. *Palaistra*).

Khrysanthis (Χρυσαντίς) Demeter efsanesinin bir versiyonunda, Demeter Persephone'yi aramak için Argos'a geldiği zaman, kızının nasıl kaçırıldığını ona anlatan Argolisli bir kadın. Bu versiyona göre kaçırma olayı, Sicilya'da Enna Ovası'nda değil, Peloponisos'ta, Lerne yakınlarında bir yerde cereyan etmiştir.

Khrysaor (Χρυσάωρ) "Altın kılıçlı adam" Kanatlı at Pegasos gibi, Medusa (Gorgo) ile Poseidon'un oğlu. Her ikisi de Perseus (bu ada bkz.) tarafından öldürülen Gorgo'nun boynundan çıktılar. Khrysaor, doğduğu zaman elinde çekilmiş bir altın kılıç bulunuyordu. Okeanos kızı Kallirroe'yle birleşen Khrysaor, Herakles'in düşmanı olan üç bedenli dev Geryoneus ile Ekhidna'yı dünyaya getirdi (bkz. *Ekhidna* ve *Geryoneus*, tab. 33).

Khryseis (Χρυσηίς) Troas'ta, Khryse şehrinin Apollon tapınağı rahibi Khryses'in kızı. Asıl adı Astynome'dir. Mysia'daki Thebai Nehrinde kral Eetion'un kız kardeşi Iphinoe'nin yanında bulunduğu sırada, bu şehre karşı bir sefer düzenleyen Yunanlar tarafından kaçırıldı ve savaş ganimeti olarak Agamemnon'a verildi. Babası gelip onu Agamemnon'dan geri istediyse de, Agamemnon onun bu isteğini reddetti. Bunun üzerine Khryses, Yunanları bu kararlarından dönmeye zorlayacak bir veba göndermesi için Apollon'a dua etti. Tanrı bunu kabul etti. Yunanlar Agamemnon'u, Khryseis'i geri vermeye zorladılar. Ama kral, onun karşılığında Briseis'i istedi (bkz. *Briseis*). Akhilleus'un öfkesi buradan kaynaklanmıştır. Bir gelenekte, Khryses'in daha sonra kendi isteğiyle kızını tekrar Agamemnon'a götürdüğü, çünkü Khryseis'in orada çok iyi bir muamele görmüş olduğu anlatılır. Khryseis'in Agamemnon'dan Iphigeneia ve büyükbabasıyla aynı adı taşıyan Khryses adlarında iki çocuğu oldu.

Gelenekte belirtildiğine göre, Khryseis on dokuz yaşında, sarışın, ufak tefek; Briseis ise, boylu boslu, kumral saçlı, beyaz tenli ve çok şık ve zarifti. Bu iki genç kadın, kadın güzelliğinin iki tipini özetleyen bir çift oluşturuyordu.

Khryses (Χρύσης) 1. Khryseis'in babasının adı. (bkz. bir önceki mad.)

2. Khryses'in torununun adı da Khryses'tir. Khryseis'le Agamemnon'un oğlu olan bu Khryses, Orestes efsanesinde rol oynar. Khryseis, Agamemnon tarafından babasına geri verildiğinde hamileydi, ama Agamemnon'un kendisine saygılı davrandığını iddia etti ve Khryses adını verdiği erkek çocuğu dünyaya getirdiğinde, çocuğun kesinlikle Apollon'dan olduğunu söyledi. Daha sonra, Troia'nın düşüşünün ardından, Orestes ile Iphigeneia Tauris kralı Thoas'ın intikamından kurtulmak için kaçarak (bkz. *Orestes*) sığınmak üzere Khryses'in yanına geldiklerinde, rahip onları intikamcı takipçilerine teslim etmek istedi. Bunun üzerine kızı, genç Khryses'in gerçek babasının Agamemnon olduğunu, dolayısıyla iki ailenin soy bağıyla bağlı olduklarını açıkladı. Khryses, Orestes'le Iphigeneia'yı teslim etmekten vazgeçti

ve bunlar *küçük* Khryses'in yardımıyla Thoas'ı öldürdüler.

Khrysippos (Χρύσιππος) Pelops'la Nympha Aksiokhe'nin oğlu. Zethos ve Amphion tarafından sürgüne gönderilen Thebaili Laios, Pelops'un sarayına sığındı ve orada konukseverlikle karşılandı. Ne var ki Laios, burada genç Khrysippos'a âşık oldu ve onu kaçırdı. Bunun üzerine Pelops, Laios'u resmen lanetledi. Labdakosoğulları'nın taşıdıkları lanetin kaynağı budur (bkz. *Oidipous*). Khrysippos, utancından kendini öldürdü.

Efsanenin bir başka versiyonu daha vardır. Buna göre Khrysippos, çıkagelen davetsiz misafirin, oğullarının elinden krallığı almasından korkan üvey annesi Hippodameia'nın (bkz. *Hippodameia*) kışkırtmasıyla, üvey kardeşleri Atreus ile Thyestos (bkz. *Atreus*) tarafından öldürülmüştür.

Khrysopeleia (Χρυσοπέλια) Arkadhia'da bir meşe ağacının içinde yaşayan bir Hamadryad nymphası. Bir gün Arkas bu bölgede avlanırken, bu meşe ağacının sel sularına kapılmak üzere olduğunu gördü. Ağaçta oturan nymha, kendisini kurtarması için ona yalvardı. Arkas, akıntının yönünü çevirmek için bir bent yaptı ve ağacın canlı kalmasını sağladı. Arkas'a karşı kendini minnettar hisseden Nympha Khrysopeleia, onunla birleşti ve ona Elatos ve Aphidas adlarında iki oğul verdi. Bu iki çocuk Arkadhia soyunun ataları oldular (bkz. tab. 5).

Khrysothemis (Χρυσόθελις) Giritli Karmanor'un (bu ada bkz.) kızı. Müzik yarışmalarının icadı ona atfedilir. Söylendiğine göre, bu yarışmalarda ilk ödülü kendisi kazanmıştır. Müzisyen Philammon'un annesi olarak geçer.

Khthonia (Χθονία) 1. Phoroneus'un kızı ve Klymeneus'un kız kardeşi. Erkek kardeşiyle birlikte Hermione şehrinde bir Demeter tapınağı kurdu. Argos kaynaklı bir geleneğe göre Khthonia, Kolontas'ın kızıdır. Kolontas, Demeter'i kabul etmeyi ve ona bir kült tahsis etmeyi reddettiği için, Khthonia, babasını dinsizliğinden ötürü lanetledi. Tanrıça, Kolontas'ın evini yaktı ve Khthonia'yı Hermione'ye götürdü. Genç kız, burada bir tapınak kurdu. Bu tapınakta Demeter'e, Khthonia Demeter'i (Yer Altı Demeter'i) adıyla ibadet edilmekteydi.

2. Bir başka Khthonia da, Erethkheus'un kızlarından biridir (bkz. tab. 7). Amcası Boutes'le evlendi. Ya da bir söylentiye göre, Eumolpos ve Eleusis sakinlerine karşı savaş sırasında kefaret kurbanı olarak sunuldu. Ya da, en büyük kız kardeşleri Protogeneia'nın kurban edilmesi üzerine, diğer kız kardeşleriyle birlikte intihar etti (bkz. *Erethkheus*).

Kikhyros (Κίχυρος) Khaonia'da Anthippe adında soylu bir genç kız vardı. Ülkenin delikanlılarından biri ona âşıktı ve o da bu aşkı karşılıksız bırakmıyordu. İki genç, ana babalarının haberi olmadan, kutsal bir korulukta buluşuyorlardı. İki gencin, Epeiros'un (bu ada bkz.) mezarını çevreleyen bu korulukta yine böyle gizlice buluştukları bir gün, ülke kralının Kikhyros adındaki oğlu, oraya sığınan bir panteri izlemekteydi. İki âşık, bir çalılığın dibine gizlendiler. Yaprakların kıpırdadığını gören Kikhyros, mızrağını fırlattı ve Anthippe'yi çok ağır yaraladı. Çalılığa doğru gittiğinde işlediği cinayeti görerek çıldırdı. Atına atladığı gibi, onu kayalıklara doğru sürdü, kendini öldürdü. Khaonia sakinleri, kazanın olduğu bu yeri duvarla çevirdiler ve burada kurulan şehre

Kikhyros adını verdiler.

Kikonlar ya da Kikones (Κίκονες) *Ilias'ta* Priamos'un müttefikleri arasında yer alan bir Trakya kabilesi. Şefleri, görünüşe göre savaşta pek önemli bir rol oynamış olmayan Mentes adında biridir. Kikonlar, özellikle *Odysseia*'da sahneye çıkarlar. Odysseus, Troia'dan ayrıldıktan sonra, ilk durak olarak onların ülkesine uğradı. Onların şehirlerinden biri olan Ismaros'a geldi, bu şehri aldı ve yağmaladı; sadece, Apollon'un Maron (bu ada bkz.) adındaki bir rahibine dokunmadı. Maron ona fidye olarak çok güzel armağanlar, özellikle de yumuşak ve çabucak başa vuran bir şarapla dolu on iki amfora armağan etti. Daha ileride, Odysseus'un Polyphemos'u sarhoş ederek, zor bir durumdan kurtulmasını sağlayacak olan şaraptı bu (bkz. *Odysseus*). Şehrin yağma edilmesinden sonra Odysseus, askerlerine geri çekilmeleri ve aldıkları savaş ganimetiyle yetinmeleri emrini verdi. Ama askerler onu dinlemediler. Dolayısıyla, içerilerdeki halk kuvvet toplayarak oraya gelmek ve onlara saldırmak için zaman kazanmış oldu. Her gemiden altı adam öldü, Odysseus da ancak kaçarak kurtulabildi.

Kikonlar, adlarını Apollon'la Rodope'nin oğlu olan isim ataları kahraman Kikon'dan almışlardır. Söylendiğine göre, Orpheus Kikonların arasında yaşamış, orada Apollon'un mysterlerine vâkıf olmuş ve Kikon kadınları tarafından parçalanmıştır (bkz. *Orpheus*). Herodotos, Med savaşları sırasında Kserkses ordularının, topraklarından geçtiği halklar arasında Kikonları da saydığına göre, Kikonlar tarihi çağda varlıklarını hâlâ sürdürmekteydiler.

Kiliks (Κίλιξ) Sidon kralı Agenor'un oğullarından biri. Kadmos, Thasos, vs. ile Europe'nin kardeşi (bkz. tab. 18). Europe, Zeus tarafından kaçırıldığı zaman, Kiliks, kardeşleriyle birlikte genç kızı aramaya gitti. Kilikia'da durdu ve bu ülkeye kendi adını verdi.

Başka bazı yazarlar, Kiliks'i Kassiope'yle Phoiniks'in oğlu olarak gösterirler. Oysa diğer soy ağacında Phoiniks Kiliks'in erkek kardeşidir. Bu durumda, Thasos ve Thebe onun çocukları olurlar.

Kiliks, komşuları Lykialılara karşı bir seferde Sarpedon'la ittifak kurdu ve zaferden sonra Lykia'nın bir bölümünü müttefikine bıraktı.

Killa (Κίλλα) Troialı bir kadın, Priamos'un kız kardeşi, Laomedon'la Strymo'nun kızı (tab. 3). Hekabe, Paris'e hamile iken Killa'nın Thymoites'ten (bu ada bkz.) Mounippos adında bir oğlu oldu. Kâhin Aisakos, Hekabe'nin bir rüyasına dayanan bir kehanetinde, doğacak olan bir çocuğun Troia'nın mahvına yol açacağını bildirdiğinden (sözkonusu çocuk Paris'ti), Priamos kehaneti yanlış yorumlayarak, hem kız kardeşi Killa'yı hem de Mounippos'u öldürttü.

Bazen Killa, Hekabe'nin kız kardeşi olarak gösterilir ve oğlunun da bizzat Priamos'tan olduğu söylenir.

Killas (Κίλλας) Pelops'un araba sürücüsü. Troas'ın bir kantonunda, kendi adını verdiği Killa şehrinin çevresinde hüküm sürüyordu. Pelops'un Oinomaos'la yapacağı bir araba yarışı için, onunla birlikte Lykia'dan Peloponisos'a giderken yolculuk sırasında suda boğularak öldü (bkz. *Pelops* ve *Sphairos*).

Kimmerler ya da Kimmerioi (Κιμμέριοι) Güneş yüzü görmeyen bir ülkede oturan efsanevi bir halk. Odysseus, ölüleri çağırmak ve kâhin Teiresias'a sorular sormak için bu ülkeye gitmişti.

Yazarlar, Kimmerler ülkesinin coğrafi mevkiini değişik yerlerde gösterirler. Bazıları onun Uzakbatı'da, bazıları da Karadeniz'in kuzeyinde uzanan ovalarda bulunduğunu söylerler. Böylece, Kimmerler, bazı yazarlarca Keltlerin, bazı yazarlarca da Güney Rusya'da oturan Skythlerin ataları olarak görülürler. Hatta, bazen Kimmerlerin –oldukça garip bir şekilde– Italya'da Cumae yakınlarında yaşadıklarını söyleyenler de vardır. Bunun nedeni, biç şüphesiz, Cumae civarında bir yerde Cehennem'in bir kapısının bulunduğuna inanılması ve de Kimmerlere Ölüler Diyarı'nın komşuları gözüyle bakılmasıydı. Ayrıca Kimmerlerin, dehlizlerle birbirlerine bağlı yer altı meskenlerinde yaşadıkları da anlatılmaktaydı. Kimmerler, sitelerinden yalnız geceleri çıkıyorlardı. Çok eski devirlerde, ticaret yollarının henüz sırlarla çevrili olduğu zamanlarda, Orta Avrupa'da (Bohemya) ya da Batı Avrupa'da (Büyük Britanya) yaşayan ve Akdeniz sahillerinden kervanlarla gelen tacirlere çinko ve bakır tedarik eden madenci halkların müphem anılarının, bu efsanenin oluşumunda rol oynamış olması mümkündür.

Kinyras (Κινύρας) Bir Kıbrıs kralı; geleneğe göre Kıbrıs'ta hüküm süren ilk kral. Ama aslen adalı değildi. Oraya Asya'dan gelmişti. Asıl ülkesi, Suriye'nin kuzeyindeki Byblos'tu. Ana ve babasının kimlikleri konusunda gelenekler değişiklik gösterir: Kinyras, bazen Apollon'la Paphos'un bir oğlu ya da Eurymedon'la Paphos bölgesinden bir nymphanın oğlu olarak geçer (bkz. *Pygmalion*). Başka bir soy ağacı ise, onu Kekropslar soyuna bağlar. Şöyle ki: Eos (Şafak) tarafından kaçırılan Kephalos, Suriye'de onunla birlikte Phaiton'u dünyaya getirir; Phaiton'un oğlu Astynoos da, Kinyras'ın babası Sandakos'un dünyaya gelmesini sağlar. Bu soy ağacında, Kinyras'ın annesi Hyrialılar kralının kızı Phannake'dir.

Kinyras'ın Kıbrıs'a geliş şartlarına ilişkin gelenekler de daha az çelişkili değildir. Bunlardan bazıları, Kinyras'ın Kıbrıs'a bir koloniyle geldiğini ve Kıbrıs kralı Pygmalion'un kızı Metharme ile evlendikten sonra, Paphos şehrini kurduğunu anlatır. Kinyras'ın, Metharme'den Adonis ve Oksyporos adlarında iki oğlu ile Orsedike, Laogore ve Braisia adlarında üç kızı oldu. Kızlar, Aphrodite'nin hışmına uğradılar. Tanrıça onları, Kıbrıs'a gelen yabancılarla fuhşa sürükledi. Hayatlarının son yıllarını Mısır'da geçirdiler. Başka bir versiyon ise Kinyras'ın, öz kızı Smyrna ile bilmeden ensest ilişkide bulunduğu için sürgüne gitmek zorunda kaldığını, bu ilişkiden Adonis'in dünyaya geldiğini ve Smyrna'nın Mürrüsafi ağacına dönüştürüldüğünü söyler (bkz. *Adonis*).

Kinyras, Kıbrıs'ta Aphrodite kültünü başlatan kişi oldu ve Aphrodite böylece adada çok büyük bir önem kazandı. Öte yandan Kinyras, aynı zamanda kâhinlik yeteneğine sahip bir kişi ve değerli bir müzisyen olarak geçer (Fenike dilinde *Kinnor* denen müzik aletinin, adını ondan aldığı söylenir). Başka bir efsanede de Kinyras'ın nasıl Apollon'la rekabete kalkıştığı ve tıpkı Marsyas gibi onun da tanrı tarafından nasıl öldürüldüğü anlatılır. Daha genel olarak, uygarlığın Kıbrıs'a girişi, örneğin adanın zenginlik kaynağını oluşturan bakır madenlerinin keşfi, tunç işçiliğinin ve tunçtan eşya imalatının icadı Kinyras'a atfedilir. Aphrodite, Kinyros'a âşık oldu ve ona büyük servetler bahşetti ve onun

çok ileri bir yaşa kadar –söylendiğine göre yüz altmış yıl– yaşamasını sağladı. Kinyras savaşçı bir kişi değildi. Troia Savaşı sırasında yaşadığı için Yunanlar onu kendilerine katılmaya teşvik ettiler. Odysseus ile Agomemnon'un ulağı Talthybios, elçi olarak Kıbrıs'a geldiler. Kinyras, onlara elli gemilik bir birlik göndermeye söz verdi. Gemilerden birini donattı. Kalan kırk dokuz gemi topraktan yapıldı. Hepsi birden denize indirildi. Tabii, yalnızca bir tanesi Aulis'e ulaşabildi. Ama Kinyras yine de verdiği sözü tutmuş oldu. Savaştan sonra, Salamis'ten (Attike'de) sürülen Teukros (efsanesine bkz.) Kıbrıs'a sığındı. Orada, Kinyras tarafından iyi karşılandı. Kinyras ona toprak verdi. Teukros bu toprak üzerinde Kıbrıs'taki Salamis'i kurdu. Ayrıca Kinyras, onu kızı Eune ile evlendirdi. Tarihi devirde, Atinalılarla Kıbrıslılar arasında sürdürülen iyi ilişkilerin temelinde işte bu efsanevi birleşme yatar (ayr. bkz. *Elatos* ve *Laodike*).

Kirke (Κίρκε) Odysseia'da ve Argonautlar efsanesinde rol oynayan büyücü kadın; Güneş ile Okeanos kızı Perseis'in ya da bazı yazarlara göre, Hekate'nin kızı (tab. 10); altın postun (bunun ve *Argonautların* efsanesine bkz.) koruyucusu Kolkhis kralı Aietes ile Minos'un karısı Pasiphae'nin kız kardeşi. Mitoloji yazarları tarafından değişik yerlerde gösterilen Aia Adası'nda oturuyordu. *Odysseia* efsanesinde bu *ada*, İtalya'da gösterilmektedir; büyük bir ihtimalle, Pontin Bataklığı'nın aşağı kıyısına bakan Terracina ve Gaeta yakınlarında yer alan ve günümüzde Monte Circeo olarak adlandırılan yarımadadır.

Odysseus, Laistrygonlar ülkesinde geçirdiği maceralardan sonra İtalya kıyıları boyuncu ilerlerken Aia Adası'na yanaştı. Tayfasının yarısını, Eurylokhos'un yönetiminde adayı keşfe gönderdi. Keşif kolu, bir ormana girdi ve ilerliyerek bir vadiye ulaştı. Odysseus'un adamları burada pırıl pırıl parlayan bir saray gördüler. Savunmada kalmaya karar veren Eurylokhos dışında hepsi içeri girdi. Eurylokhos gizlendi ve arkadaşlarının nasıl karşılanacağını gözlemeye başladı. Yunanlar, sarayın sahibesi tarafından gayet iyi karşılandılar. Bu, Kirke'den başkası değildi. Kirke onları, oturtup bir ziyafete katılmaya davet etti. Gözleri kamaşan denizciler kabul etliler. Ama yiyecek ve içeceklerden daha yeni tatmışlardı ki Eurylokhos, Kirke'nin bir değnekle davetlilere dokunduğunu ve dokunur dokunmaz da hepsinin çeşitli hayvanlara dönüştüklerini gördü: Herbiri, karakterinin ve mizacının gizli eğilimine göre domuz, aslan, köpek, vs. oldular. Sonra Kirke onları içi benzeri hayvanlarla dolu ahırlarına götürdü. Bu manzara karşısında Eurylokhos hemen kaçıp, Odysseus'un yanına geldi ve olup bitenleri ona anlattı. Bunun üzerine Odysseus, büyücü kadının yanına bizzat gidip arkadaşlarını kurtarmayı denemeye karar verdi.

Odysseus, denizcilerini nasıl kurtarabileceğini düşüne düşüne ormanda dolaşırken, birden karşısına tanrı Hermes'in çıktığını gördü. Hermes, Kirke'nin büyülerinden korunmanın sırrını ona verdi: Şayet Odysseus, Kirke'nin kendisine sunacağı içeceklerin içine *"moly"* denen sihirli bitkiden atarsa, hiçbir şeyden korkmasına gerek yoktu. Bundan sonra Odysseus'un, kılıcını çekmesi yeterliydi. Kirke, onun istediği her türlü yemini edecek ve dostlarını saran bü-

yüyü çözecekti. Hermes bunları söyledikten sonra ona bir "*moly*" bitkisi verdi. Bunun üzerine, Odysseus, büyücü kadının yanına gitti. Kadın, Odysseus'u daha önce onun yoldaşlarını karşıladığı gibi karşıladı ve ona içecek ikram etti. Odysseus içti, ama kadehindeki içkiye "*moly*" katmayı da ihmal etmedi. Dolayısıyla Kirke ona değneğiyle vurduğunda Odysseus büyüye karşı tamamen duyarsız kaldı ve kılıcını çekti. Kirke'yi öldürmekle tehdit etti. Ama Kirke onu yatıştırdı ve ona ve arkadaşlarına hiçbir kötülük yapmayacağına dair Styks'i tanık tutarak yemin etti. Hem Odysseus'un denizcilerini hem de kendi tutsaklarını tekrar eski hallerine getirdi ve böylece Odysseus, Kirke'nin yanında tatlı bir ay geçirdi. Bazıları bu sürenin bir ay değil, bir yıl olduğunu söylerler. Bu sırada, Odysseus'un Kirke'den Telegonos adında bir oğlu ve belki bir de Kassiphone adında kızı oldu (bkz. tab. 29). İtalyan efsanesinde, Tusculum şehrini kuran bu Telegonos'tur (efsanesine bkz.).

Başka bazı efsanelere göre, Kirke'nin yine Odysseus'tan Latinos adında bir oğlu (Latinlerin isim babası); ve hatta, Romos, Autias ve Ardeas adlarında üç oğlu (Roma, Amtium ve Ardaia şehirlerinin isim ataları) olmuştur (ayr. bkz. *Kalypso*).

Öte yandan Kirke'nin, Latin kralı Picus'la (bkz. *Canens*) ve Iupiter'le gönül maceraları yaşamış olduğu da söylenir. Buna göre Kirke, Iupiter'den tanrı Faunus'u dünyaya getirmiştir.

Argonautlar efsanesinde, Kirke dönüş yolculuğu sırasında ortaya çıkar. Gemi Aia Adası'na yanaşır; burada Medeia, teyzesi olan Kirke tarafından karşılanır. Kirke, Iason'la Medeia'yı Apsyrtos cinayetinin günahından arındırır (bkz. *Argonautlar*), ama Iason'u evinde konuk etmeyi istemez. Yeğeniyle uzun bir sohbette bulunmakla yetinir.

Nihayet, deniz tanrısı Glaukos'un aşkında rakibesi olan Skylle'nin uğradığı değişim de Kirke'nin bir marifeti sayılıyordu (bkz. *Skyle*, *Kalkhos*).

Kithairon (Κιθαιρών) Plataia kralıydı, adını yakınlarda bir dağa (Kithairon) verdi. Şehrin tahtında Asopos'tan (nehrin isim babası) önce o oturmaktaydı. Kithairon'un hükümdarlığı sırasında Zeus'la Hera arasında bir kavga çıktığı anlatılır. Hera, kocasının kendisini kucaklama isteklerine karşılık vermez olur ve Euboia'ya kaçar. Buna çok bozulan Zeus, Plataia'ya, Kithairon'un yanına gider. Son derece akıllı bir kişi olan Kithairon şöyle bir kurnazlık düşünür: Zeus'a bir kadın heykeli yapmasını, ona kocaman bir pelerin giydirmesini ve onu öküzler tarafından çekilen bir arabaya yerleştirmesini salık verir. Hera, kocasını bu arabayla görünce soruşturmaya başlar. Ona, Zeus'un Asopos'un kızı Plataia'yı kaçırdığı ve onunla evleneceği söylenir (hiç değilse Kithairon'un yaydığı söylenti budur). Bunun üzerine, Hera alelacele koşup gelir, pelerini çekip çıkarır ve altında tahta bir heykelden başka bir şeyin bulunmadığını görür. Gülmeye başlar ve Zeus'la barışır. Bu maceranın anısına, her yıl Plataia'da Zeus'la Hera'nın evliliği kutlanmaktaydı (*Alalkomeneus*'un efsanesiyle karş.).

Kithairon'un adına bağlı başka efsaneler de vardır: Kithairon'un çok yakışıklı bir delikanlı olduğu ve Erinyelerden biri olan Teisiphone'nin, onun peşinden koşup durduğu söyleniyordu. Ne var ki Kithairon, Teisiphone'nin aşkı-

nı hor gördü. Bunun üzerine Teisiphone, saçının bir telini yılana dönüştürdü ve yılan, Kithairon'u sokup öldürdü. Daha önceleri Asterion adını taşıyan dağ, bu olaydan sonra Kithairon adıyla anılır oldu. Yine bir söylentiye göre, Kithairon'la Helikon iki kardeştiler. Helikon, yumuşak ve kibar tabiatlıydı. Kithairon ise şiddet yanlısı ve kabaydı. Sonunda, Kithairon babasını öldürdü ve kardeşini de bir kayalıktan aşağıya attı. Kendisi de bir başka kayalıktan atlayıp hayatına son verdi. Birbirine yakın bu iki dağın birine Kithairon, ötekine de Helikon adı verildi. Birincisine şiddet yanlısı, kaba kahramanın anısına Kithairon dendi, çünkü burası Erinyelerin yeriydi; ikincisine de, iyilikseven kahramanın anısına Helikon dendi, çünkü burası da Mousaların yeriydi.

Kleinis (Κλεῖνις) Artemis'in ve Apollon'un sevdiği bir Babylonialı. Zengin ve dindar bir adamdı. Karısı Harpe, ona üç erkek (Lykios, Ortygos, Harpasos) ve bir de kız evlat (Artemikhe) vermişti. Kleinis, Hiperborealılar ülkesinde sık sık Apollon'a yoldaşlık ediyordu. Kleinis orada, tanrıya eşek kurban edildiğini gördü. Aynı şeyi Babylonia'da da yapmak istedi. Ama tanrı, ölüm cezasıyla tehdit ederek bunu yapmaktan onu menetti ve alışılmış kurbanlık hayvanlarla, yani koyun, sığır ve keçiyle yetinmesini ona söyledi. Buna rağmen Kleinis'in iki oğlu, Lykios ve Harpasos, söz dinlemediler. Sunağa bir eşekle geldiler. Tam eşeği kurban edecekleri sırada, Apollon hayvanı azdırdı. Eşek delikanlıların üzerine atılarak, onları parçalamaya başladı; aynı şeyi babalarına ve gürültüye koşan ailenin diğer fertlerine de yaptı. Ama Apollon ve diğer tanrılar merhamete gelerek onları kuşa dönüştürdüler: Harpe ve Harpasos (adları "kapıp kaçmak" fikrini çağrıştırmaktadır) şahin; Kleinis kartal, Lykios karga, Ortygios baştankara, Artemikhe ispinoz (?) ya da bir tür tarlakuşu oldular.

Kleisithera (Κλεισιθήρα) Idomeneus ile Meda'nın kızlarından biri. Idomeneus onu, evlatlığı Leukos'la (Talos'un oğlu) nişanladı. Ama Leukos, Troia Savaşı'na giden Idomeneus'un yokluğunda hem Kleisithera'yı hem de annesini öldürdü (bkz. *Idomeneus*).

Kleite (Κλείτη) Kyzikos kralı Kyzikos'un genç karısı. Kyzikos, evlendikten kısa bir süre sonra Argonautlar tarafından öldürüldü. Kleite, üzüntüsünden kendini astı (bkz. *Argonautlar*). Kleite, Perkoteli (Mysia'da) kâhin Merops'un kızıydı.

Kleitor (Κλείτωρ) 1. Arkadia'nın ilk kralı Arkas'ın torunu Azan'ın oğlu. Azan'ın ölümünden sonra Kleitor kendi adını taşıyan şehri kurdu. Bütün Arkadhia'nın en güçlü prensiydi. Çocuksuz olarak öldü ve krallığı yeğeni Aipytos'a (Elatos'un oğlu) miras kaldı (tab. 5).

2. Bir öncekiyle aynı olması muhtemel diğer bir Kleitor da Lykaon'un elli oğlu arasında görülmektedir.

Kleitos (Κλεῖτος) 1. Melampous'un (bu ada bkz.) torunu. Yakışıklılığından ötürü, ebedi âşığı Eos (Şafak) tarafından kaçırılarak, ölümsüzler arasına katıldı. Koiranos adında bir oğlu oldu. Torununun adı da Polyeidos'tur (bu ada bkz.).

2. Bir başka Kleitos, Trakya'da Khersonesos kralı Sithon'un kızı Pallene'yle evlendi (bkz. *Pallene*).

Kleomedes (Κλεομήδης) Astypalaialı bir kahraman. Olympia Oyunları'nda,

zırhlı eldiven dövüşünde rakibi Epidauroslu Ikkos'u öldürdü. Ama dövüşün hakemleri, dürüstçe dövüşmediğini ileri sürerek onu galip ilan etmediler. Kleomedes delirdi. Ülkesine döndüğünde bir okulun çatısını tutan sütunu devirerek altmış kadar çocuğu öldürdü. Şehir sakinleri kendisini kovalamaya başlayınca da kaçıp Athena tapınağına sığındı. Kovalayanlar bir an durup tereddüt ettikten sonra onu tapınakta yakalamaya karar verdiler, ama tapınakta Kleomedes'in ne ölüsünü, ne de dirisini bulabildiler. Kâhine danışıldı. Kâhin, Kleomedes'in son kahraman olduğunu ve ona bir kült tahsis edilmesi gerektiğini söyledi. Öyle de yapıldı.

Bu olay, 72. Olympiad'da meydana gelmişti.

Kleopatra (Κλεοπάτρα) Efsanede bu adı taşıyan birkaç kadın kahraman vardır.

1. Bunların en ünlüsü, Boreas'la Oreithyia'nın kızı ve Zetes, Kalais ve Khione'nin kız kardeşidir (bkz. *Boreas oğulları*). Phineus'la evlendi ve ondan Pleksippos ve Pandion adlarında iki oğlu oldu (tab. 7). Phineus, ikinci bir kadınla, Dardanos'un kızı Idaia ile evlenirken, Kleopatra, kocası tarafından hapse atıldı, oğulları kör edildi. Ama Argonautlar gelerek Kleopatra'yı kurtardılar ve Phineus'u öldürdüler (hiç değilse, efsanenin bir versiyonunda, bkz. *Phineus*).

2. Diğer bir Kleopatra, Idas'ın kızı ve Meleagros'un karısıdır. Kocasının ölümünden sonra kendini astı (tab. 16).

3. Nihayet, bir de Lokrisliler tarafından Ilion'a gönderilen bir Kleopatra vardır (bkz. *Periboia*, 3).

Kleostratos (Κλεόστρατος) Her yıl bir delikanlının hayatı kendisine kurban olarak verilen bir dragondan ülkesini kutaran Thespiaili bir genç. Kendisi de kura sonucu dragona verilmek üzere seçilince, arkadaşı Menestratos ona, üstünde demir kancalar bulunan madeni bir zırh hazırladı. Kleostratos bunu giydi ve dragonun kendisini yutmasına izin verdi. Ama dragon zırh yüzünden öldü ve böylece çok uzun bir zamandan beri süren kanlı bir âdet son bulmuş oldu.

Kleothera (Κλεοθήρα) Pandareos ile Harmothoe'nin kızı ve Aedon ile Merope'nin kız kardeşi. Erkenden ana babalarını kaybeden üç kız kardeş, Aphrodite, Hera ve Athena tarafından yetiştirildiler. Genç kızlık çağına geldikleri zaman, en büyükleri Aidon, Zetos'la evlendi. Ama diğer ikisi Erinyeler tarafından kaçırılarak, hizmetçi olarak kullanıldılar (bkz. *Pandareos*).

Klesonymos (Κλησώνυμος) Oponteli Amphidamas'ın oğlu. Çocukken, kendisi gibi küçük bir çocuk olan Patroklos'la oyun oynadığı sırada arkadaşı tarafından kazara öldürüldü. Patroklos, istemeden işlediği bu cinayetten sonra, Oponte'den ayrılmak zorunda kaldı. Babası, onu Phthialı Peleus'a emanet etti. Peleus, onu öz oğlu Akhilleus'la birlikte büyüttü. Bu iki kahramanı birbirine bağlayan dostluk bağının kökü bu olaya dayanır.

Klete (Κλήτη) Amazonlar kraliçesi Penthesileia'nın dadısı. Kendisi de Amazon'du. Penthesileia'nın Troia önünde ölümünden sonra Klete, ülkesine dönmek istedi, ama bir fırtına onu güney İtalya kıyılarına attı. Burada Klete şehrini kurdu (belki, oğlu Kaulon'un adını taşıyan Kaulonia şehrine yakın bir yerde; bkz. *Kaulon*). Daha sonra, Krotonelilere karşı bir savaş sırasında öldü. Krotoneliler onun şehrini ilhak ettiler.

Klymene (Κλυμένη) 1. Tethys'le Okeanos'un kızlarından biri. Birinci tanrılar kuşağındandır (Titanlar kuşağı). Iapetos'la evlenerek, Atlas, Prometheus, Epimetheus ve Menoitios'u dünyaya getirdi (tab. 39). Klymene, bazen Prometheus'un karısı olarak gösterilir. Bu durumda o, bütün Helenlerin atası sayılan Hellen'in ve Deukalion'un annesi olur. Ayrıca, onun Helios'la (Güneş) evlendiği ve ondan Phaethon adında bir oğlu ve birçok kızı (Heliadlar ya da Heliadai) olduğu da söylenir (bkz. *Heliadlar*; tab. 10).

2. Yine aslen deniz orijinli olan bir başka Klymene de, Nereus ile Doris'in kızıdır.

3. Orkhomenos kralı Minyas'ın kızlarından birinin adı da Klymene'dir (tab. 17). Bu Klymene, Deion'un oğlu Phylakos'la evlendi ve ondan Iphiklos ve Alkimede adlarında iki çocuğu oldu. Bazı yazarlara göre ise Klymene Kephalos'un karısıdır. Kephalos, Prokris'in (bu ada bkz.) ölümünden sonra, onunla evlenmiştir. Ayrıca, bu Klymene'nin Lykourgos'un oğullarından Iasos'la evlendiği (tab. 26) ve ona Atalante adında bir kız çocuğu verdiği de söylenir.

4. Bir diğer Klymene de, Giritli Katreus'un kızlarından biridir. Babası tarafından Nauplios'la evlendirildi ve ona, Palamedes, Oiaks, Nausimedon adlarında üç oğul verdi.

Klymenos (Κλύμενος) 1. Kardys'in oğlu ve aslen Girit'te Kydonia şehrinden olan bir kahraman. Herakles'in (daha doğrusu, kahramanın Girit'te bilinen adıyla, *Idalı Herakles'in*) soyundan geliyordu. Deukalion tufanından yaklaşık elli yıl sonra, Olympia'ya geldi ve orada Olympia oyunlarını kurdu. Orada Kouretler ve atası Herakles için bir tapınak yaptı. Endymion ülkeye gelip, onu iktidardan atıncaya kadar bu ülkede hüküm sürdü. Olympia oyunlarına bir koşu müsabakası da ekleyen odur. Bunu yaparken oğullarına, yarışı kim kazanırsa onu tahtına vâris yapacağını söyledi (bkz. *Endymion*).

2. Bir başka Klymenos, Boiotialı bir kahramandır. Presbon'un oğluydu. Orkhomenos'un çocuksuz olarak ölmesinden sonra Orkhomenos şehrinde hüküm sürdü (tab. 34). Poseidon'un kutsal ormanında Thebaililer tarafından taşlanarak öldürüldü. Oğlu Erginos, babasının öcünü almak için Thebailileri haraca bağladı. Onları bu haraçtan daha sonra Herakles kurtaracaktır (bkz. *Erginos*). Bu Klymenos'un Erginos, Stratios, Arron, Pyleos ve Azeios adlarında oğulları ve bir de Eurydike adında kızı vardı. Eurydike, daha sonra Nestor'un karısı oldu.

3. Bir de Arkadhialı Klymenos vardır. Arkadhia kralı Teleus'un ya da Skhoineus'un oğlu olan bu Klymenos, öz kızı Harpalyke'ye âşık oldu ve dadısının yardımıyla kızıyla beraber olmayı başardı. Sonra onu Alastor'la evlendirdi, ama bu yaptığına pişman olarak onu kocasından kaçırdı ve açıkça yanında tuttu. Genç kadın bu zorbalığın öcünü almak için, küçük erkek kardeşlerini (ya da babasından olan oğlunu) öldürdü ve onlardan yemek yapıp Klymenos'a yedirdi. Kızının kendisine ne tür bir yemek yedirdiğini fark eden Klymenos onu öldürdü, sonra da intihar etti. Kuşa çevrildiği de söylenir (bkz. *Harpalyke*, 2.)

Klytaimnestra (Κλυταιμνήστρα) Tyndareos ile Leda'nın kızı. Leda'nın "insan" kızları Timandra ve Phylonoe ile onun

Zeus'tan olma "tanrısal" çocukları Helene ve Dioskourların kız kardeşi (bkz. *Leda*). Klytaimnestra, Helene'nin ikiz kardeşidir, ama Helene, bir kuğu kılığına girerek Leda'yla birleşen Zeus'un kızı olduğu halde, Klytaimnestra Tyndareos'un kızıdır (tab. 16).

Klytaimnestra önce Thyestes'in oğlu Tantalos'la evlendi, ama Agamemnon onun hem kocasını hem de çocuklarını öldürdü. Dioskourlar Agamemnon'un peşine düşünce, Agamemnon da Klytaimnestra'yla evlenmek zorunda kaldı, iyi gideceğe pek benzemeyen bir evlilikti bu.

Klytaimnestra'nın, Agamemnon'dan birçok çocuğu oldu (bkz. tab. 2 ve *Agamemnon*). Helene'yi geri getirmek için Troia'ya giden Menelaos'un yokluğu sırasında, dokuz yaşlarında olan yeğeni Hermione'ye Klytaimnestra baktı.

Ordu Aulis'te toplandığı ve kâhin Kalkhas Iphigeneia'nın kurban edilmesinin zorunlu olduğunu ilan ettiği zaman Agamemnon, çocuklarla Argos'ta (ya da Mykenai'de) kalan karısını, Iphigeneia'yı Akhilleus'la nişanlamak bahanesiyle yanına çağırdı. Tasarılarını karısına açmaktan kaçınarak kurban etme işini gizlice hazırladı. Iphigeneia kurban edilince de Klytaimnestra'yı Argos'a geri gönderdi. Klytaimnestra orada öç alma tasarılarını geliştirmeye başladı. Hatta Telephos, Mysia seferi sırasında Akhilleus tarafından yaralanıp onun kendisini iyileştirmesini istemek için Argos'a geldiği zaman (bkz. *Telephos* ve *Akhilleus*), Klytaimnestra ona küçük Orestes'i rehin alarak Agamemnon'u tehdit etmesini salık verdi.

Agamemnon'un yokluğunda ve Troia Savaşı süresince, Klytaimnestra önceleri kocasına sadık kaldı. Agamemnon, onun yanında Demodokhos adında yaşlı bir Aoidosu bırakarak onu karısına danışmanlık yapmakla ve kendisine de gerektiğinde bilgi vermekle görevlendirdi. Ama Aigisthos (bu ada bkz.) Klytaimnestra'ya âşık oldu, durup dinlenmeden Aoidos'u ondan uzaklaştırmaya çalıştı ve sonunda, Klytaimnestra'nın direnci kırıldı. Onu bu sonuca iten şey Nauplios'un (bu ada bkz.) telkinleri olabileceği gibi (çünkü Nauplios, oğlu Palamedes'i öldüren Yunanlardan intikam almak için onların karılarını baştan çıkarmaya çalışıyordu); kızı Iphigeneia'yı öldürdüğü için kocasından bizzat intikam almak istemesi ya da kocasının Khryseis'le ilişkisini bildiği için, kapıldığı kıskançlık duygusu da olabilir. Aigisthos, Agamemnon'un sarayında hâkimiyeti ele geçirdi ve onun Troia dönüşünde katlini tezgâhladı.

Efsanenin en eski versiyonları olan destan şairlerinin versiyonlarında, Klytaimnestra tümüyle Aigisthos'un marifeti olan bu cinayete katılmaz. Fakat tragedya şairlerinin eserlerinde o, Aigisthos'un suç ortağı hüviyetine bürünür ve hatta kocasını kendi eliyle öldürerek, katilin kendisi olur. Klytaimnestra, Agamemnon için kol ağızları ve boynu kapalı bir gömlek diker. Gömlek, Agamemnon banyodan çıktığı bir sırada giyinmeye çalışırken onu sıkıca sarar ve bu suretle onun kolayca vurulmasını sağlar. Klytaimnestra, kıskandığı Kassandra'yı da, ona aşağılayıcı sözler söyledikten sonra, öldürmekten geri kalmaz. Tragedya şairlerinde Klytaimnestra, Agamemnon'un çocuklarının üzerinden kinini eksik etmez. Elektra'yı bir zindana kapatır; Orestes'i öldürme-

ye kalkasa da çocuk, mürebbisi tarafından kaçırılıp kurtardır.

Klytaimnestra, yedi yıl sonra, babasının öcünü alan Orestes tarafından öldürüldü.

Klytia (Κλυτία) Güneş'in sevgilisi olan bir genç kız. Fakat Güneş, Leukothoe'nin aşkını tercih ederek Klytia'dan yüz çevirdi. Bunun üzerine, Klytia da rakibesinin aşkını onun babasına ihbar etti.

Klytia derin bir çukura kapatıldı ve orada öldü. Leukothoe de cezalandırıldı, çünkü Güneş bir daha onu görmeye hiç gelmedi. Leukothoe, aşkından kendi kendini yiyip bitirdi ve eski aşığını görmeye çalışıyormuşçasına yüzünü her zaman güneşe doğru çeviren günebakan çiçeğine dönüştü. Leukothoe ile Güneş'in aşkından Thersanor adında bir erkek çocuk doğdu. Argonautlara ait bazı listelerde adı geçer.

Knageus (Κναγεύς) Pausanias'ın anlattığına göre, Aphidna Savaşı'nda Dioskourlar safında çarpışan bir Lakonialı. Atinalılar tarafından tutsak edildi; sonra da Girit'te köle olarak satılıp, tanrıça Artemis'in hizmetine verildi. Bir süre sonra Knageus, genç bir kız olan rahibeyi ve tanrıçanın heykelini alarak kaçtı ve Lakonia'da Artemis Knagia adıyla bir kült ihdas etti.

Kodros (Κόδρος) Melanthos'un oğlu; Neleus'un soyundan, dolayısıyla Poseidon'un ırkından gelmektedir. Heraklesoğulları'nın Peloponisos'u işgalinden sonra, yurdu Pylos'tan (Messinia) kovulan Melanthos, Atina'ya göç etti. Orada, Theseus soyundan gelme son kişi olan Thymoites, Boiotia kralı Ksantos'la savaşırken kendisine yaptığı yardıma karşılık olarak krallığı ona armağan etti (bkz. *Melanthos*).

Kodros da babasının ikbalinden yararlandı. Babası ölünce Atina tahtına o geçti. Hükümdarlığı sırasında, Peloponisoslular Atinalılara savaş açtılar. Fakat Delphoi kâhini onlara ancak Atina kralını öldürmemeleri şartıyla muzaffer olabileceklerini söyledi. Bu kehanet, Kleomantis adında bir Delphoili'nin aracılığıyla Peloponisosluların kulağına gitti. Bunun üzerine Kodros, hayatını yurduna feda etmeye karar verdi. Dilenci kılığına girerek, görünüşte odun toplamak için Atina'dan çıktı. Çok geçmeden iki düşman savaşçısıyla karşılaştı ve onlarla kavgaya tutuştu. Onlardan birini öldürdü, ama öteki de Kodros'u öldürdü. Bunun üzerine Atinalılar, gömmek için onun cesedini istediler. Peloponisoslular Atina'yı yenme umutlarını yitirdiklerini anladılar ve ülkelerine geri döndüler.

Kodros'un mezarı Atina'da, Ilissos'un sağ kıyısında, şehir kapılarından birinin önünde, öldüğü yerde inşa edilmiş olarak gösteriliyordu.

Kodros ölünce onun yerini büyük oğlu Medon aldı. Küçük oğlu Neleus ise Miletos'a göç etti (bkz. *Nekus*, 2).

Kolos (Κοῖος) Titanlar soyundan bir dev, Ouranos (Gök) ile Gaia'nın (Yer) oğlu. Okeanos, Hyperion, Iapetos ve Kronos onun erkek kardeşleri; Titanidler denen Tethys, Reia, Themis, Mnemosyne, Phoibe, Dione ve Thia da kız kardeşleridir. Koios, kendi kız kardeşi Phoibe'yle birleşerek, Apollon, Artemis ve Asteria'nın annesi olan Leto'yu dünya getirdi (tab. 39).

Kolranos (Κοίρανος) Bu adı taşıyan birkaç kahraman vardır:

1. Melampous'un torunu (bkz. *Klitos* ve *Polyeidos*)

2. Merion'un araba sürücüsü. Troia önünde Hektor tarafından öldürüldü.

3. Başından garip bir olay geçen bir Miletoslu. Bu Koiranos bir gün, yunusbalığı tutmuş bir balıkçı gördü ve hayvanı balıkçıdan satın alıp suya saldı. Bir süre sonra, bir deniz kazasında batan geminin bütün yolcuları ölürken yalnız Koiranos yunuslar tarafından kurtarıldı. Daha sonra, Koiranos öldüğü zaman, cenaze alayı Miletos limanı yakınlarından geçerken bir yunus sürüsünün denizden ona eşlik ettiği görüldü.

Kokalos (Κώκαλος) Sicilya'da Kamikos şehrinin (gelecekteki Agrigente) kralı. Minos'un Girit'te mahpus tuttuğu Daidalos, hava yoluyla oradan kaçtığı zaman onun yanına sığınmıştı. Daidalos'u aramaya çıkan Minos oraya geldiğinde Kokalos onu gizledi. Ama Minos bir kurnazlığa başvurdu: Geçtiği her yerde, çevresindekilere bir salyangoz kabuğuyla iplik göstererek, ipliği kabuğun helezonları arasından geçirebilecek olana ödül vereceğini söyledi. Hiç kimse problemin çözümünü bulamıyordu. Meraka kapılan Kokalos, bu zorluğu Daidalos'a sordu. Daidalos ipliği bir karıncaya bağladı ve hayvanı bu yeni Labyrinthos'a soktu. Kokalos, büyük sevinç içinde iplik geçirilmiş kabuğu Minos'a götürünce Minos, olağanüstü icat kabiliyetine sahip bir insan olan Daidalos'un yakınlarda bir yerde olduğunu anladı ve Kokalos'a bunu itiraf ettirmekte hiç güçlük çekmedi. Bu durumda Kokalos, Daidalos'u teslim etmeye söz vermek zorunda kaldı. Ama her şeye rağmen, konuğunu kurtarmak için kızlarını Minos'u banyo yaparken haşlamakla görevlendirdi ya da banyo suyunun yerine belki de bir boru sistemi kuran Daidalos'un telkiniyle kaynar zift kullandı. Minos'un ölümü böyle oldu.

Kokitos (Κωκυτός) İniltiler Nehri Akheron'un (bu ada bkz.) yeryüzündeki bir kolu. Efsanede, Akheron gibi, Ölüler Diyarı'nın nehirlerinden biriydi. Çok soğuk bir akar suydu. Ateş nehri Pyriphlegeton gibi Styks'e paralel olarak akıyordu. Bu nehirler, hep birden, ruhların Hades krallığına ulaşmadan önce geçmeleri gereken bir su yolu oluşturmaktaydılar (bkz. *Kharon*).

Kolainos (Κόλαινος) Hermes'in soyundan gelen Kolainos'un, Attike'nin ilk kralı olduğu söylenir. Kayınbiraderi Amphiktyon tarafından kovuldu. Şehirden kovulunca Myrrina demosuna yerleşerek, orada Artemis için, Artemis "Kolainis" adıyla bir tapınak kurdu. Myrrina'da öldü.

Bu, tamamen yerel bir efsanedir (bkz. *Kranaos* ve *Kekrops*).

Komaitho (Κομαιθώ) 1. Amphitryon'un savaş halinde olduğu Teleboialılar kralı Pterelas'ın kızı (bkz. *Amphitryon* ve tab. 32). Pterelas'ın başında bir altın saç teli vardı ve Poseidon tarafından onun başında çıkarılmış olan bu altın saç teli yerinde kaldığı sürece Pterelas'ın mağlup edilmesi imkânsızdı. Amphitryon'a (ya da onun müttefiki Kephalos'a) âşık olan Komaitho, bu sihirli altın saçı kesti ve böylece düşmanın galip gelmesini sağladı. Fakat Amphitryon genç kızın aşkına teslim olmadı ve onu öldürttü.

2. Patras'ta Artemis'in rahibesi olan bir başka Komaitho daha vardır. Aynı şehirden, Melanippos adında bir delikanlı ona âşıktı ve Komaitho da bu aşkı karşılıksız bırakmıyordu. Ancak iki gencin de ana ve babaları bu birleşmeye karşıydılar. İki genç, rahibenin tapınağında buluşuyorlardı. Artemis, bu saygısızlığa sinirlendi ve ülkeye bir salgın hastalık gönderdi. Kendisine danışılan

Delphoi kâhini, tanrıçanın öfkesinin nedenini açıkladı ve onu yatıştırmanın tek yolunun suçluları ona kurban etmek olduğunu söyledi. Söylenen yapıldı. Üstelik her yıl Artemis'e ülkenin en güzel genç kızıyla, en yakışıklı delikanlısı kurban olarak sunulmaya başlandı. Bu uygulama, Eurypylos'un gelip şehri bu korkunç haraçtan kurtardığı güne kadar sürdü (bkz. *Eurypylos*).

Komatas (Κοματας) Komatas efsanesi, bir güney İtalya efsanesidir. Komatas, Mousalara sık sık kurban sunmayı âdet edinmiş Thuriili (Taranto körfezinde) bir çobandı. Efendisi (kurban ettiği hayvanların ait oldukları sürülerin sahibi), sevgili Mousalarının onu kurtarmanın bir yolunu bulacaklarını söyleyerek Komatas'ı sedir ağacından bir tabuta kapattı. Üç ay sonra tabut açıldı ve genç adamın canlı olduğu görüldü: Tanrıçalar ona arılar göndermiş ve bu arılar onu ballarıyla beslemişlerdi.

Kombe (Κόμβη) Nehir-tanrı Asopos'un kızı. Fakat görünüşe göre daha sonraları Khalkis'e (Euboia'da) adını veren Nympha Khalkis'le karıştırılmıştır. Kombe'nin birçok çocuğu olduğu söylenir, ama efsaneler çocuklarının sayısı konusunda mutabık değildirler. Bu sayıyı yüze kadar çıkarırlar! Genellikle ona, yedi çocuk mal edilir. Bunlar Euboia'nın yedi Korybantları (Korybantes) olup adları; Prymneus, Mimas, Akmon, Damneus, Okythoos, Idaios ve Melisseus'tur. Kombe'nin kocası, tanrı Sokos ya da Saokos'tu. Çok haşin mizaçlı bir tanrıydı bu. O kadar ki Kombe, çocuklarıyla birlikte kaçarak Girit'te Knossos'a sığındı. Oradan Phrygia'ya, sonra da Atina'ya Kekrops'un yanına gitti. Sokos'un ölümünden sonra tekrar Euboia'ya döndü. Orada, bilinmiyen şartlar altında, belki de oğulları onu öldürecekleri sırada güvercine dönüştü (ayr. bkz. *Kouretler*).

Kometes (Κομήτης) Sthenelos'un oğlu. Diomedes, Troia Savaşı'na giderken ailesini ona emanet etmişti. Ama Kometes onu, karısı Aigialeia ile aldattı. Kometes böyle yapmakla, savaşta Diomedes tarafından yaralanan Aphrodite'nin öfkesine alet olmaktan başka bir şey yapmış olmuyordu (bkz. *Diomedes* ve *Aigialeia*). Diomedes, ülkesine döndüğü zaman, Kometes'in ve Aigialeia'nın entrikalarıyla oradan kovuldu ve göç etmek zorunda kaldı.

Tsamenos'un oğlu olan bir diğer Kometes için, bkz. *Tsamenos* 1.

Kondyleatis (Κονδυλεᾶτις) Bir zamanlar Arkadhia'da, Kaphyes şehrinden pek uzak olmayan bir yerde Artemis'in bir heykeli bulunuyordu. Artemis Kondyleatis adı verilen bu heykel kutsal bir korulukta dikiliydi. Bir gün, orada oynayan bir grup çocuk bir ip buldular. Tanrıçayı güya boğacaklarını söyleyerek ipi onun boğazına doladılar. Oradan geçen bazı şehir sakinleri, çocukları bu işi yaparken yakaladılar ve dindarlık duygusuyla infiale kapılıp onları taşlayarak öldürdüler. Ama çok geçmeden, Kaphyes kadınları esrarengiz bir illete tutuldular. Doğurdukları çocuklar ölü doğuyordu. Kendisine danışılan Delphoi kâhini, tanrıçanın çocukların öldürülmesine öfkelendiğini ve çocukların gereği gibi gömülerek onlara kahramanlara gösterilen saygının gösterilmesini emrettiğini söyledi. İstenenler yapıldı ve bu Artemis'e Boğulan Artemis (Απαγχομένη) adı verildi.

Kopreus (Κοπρεύς) Elisli Pelops'un oğlu. Iphitos'u öldürdü ve bu yüzden yurdunu terk etmek zorunda kal-

dı. Mykenai'de Eurystheus'un yanına sığındı ve orada bu krala ulak olarak hizmet etmeye başladı. Herakles'e Eurystheus'un emirlerini iletmekle görevliydi, çünkü Eurystheus emir kuluyla doğrudan görüşemeyecek kadar ondan korkuyordu (bkz. *Eurystheus*). Efsane, Kopreus'u hoş olmayan özelliklerle tanıtmaktadır. Kopreus, şerefsiz bir adamın uşağı, pespaye ve küstah bir kişi olarak tanımlanır. Troia'da Agamemnon'a yoldaşlık eden ve Hektor tarafından öldürülen oğlu Periphetes'in, değerce ve kuvvetçe babasından daha üstün olduğunu Homeros bize söylemektedir. Eurystheus, Heraklesoğulları'nın şehirden kovulmalarını istemek için Atinalılara ulak olarak Kopreus'u gönderdi. Kopreus, bu elçiliği sırasında o kadar küstahça davrandı ki, Atinalılar siteler arası hukuk kurallarını çiğneyerek onu öldürdüler. Ama bu cinayetin anısı ve kefareti olarak bazı bayramlarda Atinalı epheboslar (Atinalı yeniyetmeler) koyu renk bir ihram giymekteydiler.

Kora (Κόρα) Demeter'in kızı. Adı, "genç kız" anlamına gelir. Gerçek adı, Persephone'dir (bu ada ve *Demeter'e* bkz.).

Korinnos (Κόρινος) Aslen Troialı olan efsanevi bir şairin adı; Homeros'tan önce ve savaşın cereyanı sırasında *Ilias*'ı yazdığı söylenir. Yazı yazmayı, bizzat Palamedes'ten öğrenmişti. Dardanos'un Paphlagonialılara karşı yaptığı savaşı anlatan bir destanın kompozisyonu da ona mal edilir. Söylendiğine göre Homeros, manzumelerinin büyük bölümünü Korinnos'a borçludur.

Korinthos (Κόρινθος) Korinthos şehrinin isim babası. Korinthoslularca Zeus'un oğullarından biri olarak görülüyordu. Ama diğer Yunanların alaya aldıkları bir iddiaydı bu. Hatta "Zeus'un oğlu Korinthos" formülü, biteviye tekrarlanıp duran bir sözü belirtmekte kullanılan bir halk deyimi olmuştur. Gerçekte Korinthos'un, Marathon'un (bu ada bkz.) oğlu olduğu söyleniyordu. Korinthos, babasıyla birlikte Attike'ye kaçtı ve Epopeus'un ölümünden sonra ikisi de Korinthos'a geri döndüler. Marathon ölünce Korinthos oranın kralı oldu (bkz. *Epopeus*; tab. 6; *Marathon*). Korinthos da çocuksuz olarak öldü ve onun ölümünden sonra Korinthoslular Medeia'yı çağırdılar (bkz. *Medeia*). Bir geleneğe göre Korinthos, tebaası tarafından öldürüldü (ayr. bkz. *Gorge*, 2). Korinthos'un ölümünün öcünü Sisyphos aldı ve onun ardından Korinthos üzerinde hüküm sürdü.

Korkyra (Κόρκυρα) Bkz. *Kerkyra*.

Koroibos (Κόροιβος) 1. Kral Krotopos Argos'ta hüküm sürerken, kızı Psamathe'ye Apollon âşık oldu ve Psamathe'nin Apollon'dan Linos adında bir oğlu dünyaya geldi. Psamathe, babasının korkusundan çocuğu terk etti. Ama Krotopos bu olayı duydu. Kızını öldürdü, çocuğu da köpeklerine parçalattı. Öfkelenen Apollon Poine (yani Ceza) adında bir canavar gönderdi. Canavar, Argosluların çocuklarını parçalıyordu. Bunun üzerine, ülke insanlarından Koroibos adında bir genç ortaya çıkıp Poine'yi öldürdü. Ama bu sefer de Argosluların üzerine başka bir felaket çöktü. Koroibos, bunun tanrısal iradenin bir işi olduğunu tahmin ederek Delphoi'a gitti ve tanrıya, iradesine rağmen Poine'yi öldürmüş olduğu için hatasını nasıl isterse öyle tamir etmeye hazır olduğunu bildirdi. Kâhin ona, Argos'a geri dönmemesini, Delphoi ta-

pınağındaki kutsal sehpalardan birini almasını ve onu sırtına vurarak yola çıkmasını söyledi. Sehpa sırtından düştüğü zaman Koroibos duracak ve orada bir şehir kuracaktı. Megara şehrinin bulunduğu yerde bu olay gerçekleşti. Koroibos'un mezarı bu şehrin meydanında gösteriliyordu.

2. Bir de Mygdon'un oğlu (bkz. *Mygdon* 1) olan Phrygiah Koroibos vardır. Priamos'a gidip, kızı Kassandra'yla evlenmesini kabul etmesi şartıyla ona yardım teklifinde bulundu. Fakat, Troia'nın alınışı sırasında öldürüldü (bkz. *Kassandra*).

Koronidler ya da Koronides (Κωρονίδες) Orion'un kızları olan Koronidler, Metiokhe ve Melippe adlarında iki genç kız kardeştiler. Yurtları Orkhomenos (Boiotia'da) üzerine çöken bir salgın hastalık sırasında, kendilerini kefaret kurbanı olarak feda ettiler. Bedenleri yer tarafından yutuldu. Ama yer altı tanrıları Hades'le Persepone onlara acıyarak cesetlerini parlak yıldızlara –iki kuyruklu yıldıza– dönüştürdüler.

Koronis (Κορωνίς) 1. Bu adı taşıyan en ünlü kadın kahraman Lapithler kralı Phlegyas'ın kızıdır. Koronis, Apollon'un sevgilisi oldu ve ondan Asklepios adında bir oğul dünyaya getirdi. Kutsal bir geleneğe (Isylloslu Paian tarafından doğrulanan ve Epidauros'un bir yazısıyla bize kadar ulaşan bir gelenek) göre asıl adı Aigla'ydı ve güzelliğinden dolayı ona Koronis (Kuzgun) lakabı verilmişti. Bu gelenekte Phlegyas, aynı adı taşıyan Tesalya kralı değil, fakat Epidauros sakinlerinden biriydi ve Melos adında bir kişiyle (Amphiktyon'un oğullarından biri olabilir) Mousa Erato'nun kızı olan Tesalyalı bir kadınla evli bulunuyordu. Koronis'in neden dolayı Apollon'a sadık kalmayıp, Elatos'un oğlu Iskhys'le evlendiğini hiliyoruz. Söylendiğine göre o, yaşlandığı zaman tanrının kendisinden bıkıp uzaklaşmasından korkuyordu (karş. *Marpessa* md.); bkz. *Asklepios*.

2. Koronis'in kuzgunla ilişkisi başka efsanelerde de kendini gösterir. Örneğin, Koroneus'un kızı olan bir başka Koronis, ona âşık olan Poseidon'un takiplerinden kurtulabilmesi için koruyucusu Athena tarafından bir kuzguna dönüştürülür.

3. Koronis aynı zamanda Dionysos'a dadılık eden nymphalardan birinin adıdır. Boutes onu kaçırdı ama bu hareketinden dolayı tanrı (Dionysos) tarafından cezalandırılarak çıldırtıldı ve kendini bir kuyuya atarak intihar etti (bkz. *Boutes* 1).

Koronos (Κόρωνος) Kaineus'un oğlu. Herakles zamanında Lapithler üzerinde hüküm sürüyordu. Nitekim kral Aigimios, Herakles'i ona ve onun halkına karşı yardımına çağırdı (bkz. *Herakles*). Herakles, Koronos'u öldürdü.

Koronos, Argonautlar seferine katılmıştır. Leonteus (bu ada bkz.) adında bir oğlu vardır.

Korythos (Κόρυθος) 1. Zeus ile Atlas'ın kızı Elektra'nın oğlu. Iasion ve Dardanos adlarında iki oğlu vardı. Başka bazı geleneklerde, Iasion ve Dardanos doğrudan doğruya Zeus ile Elektra'nın oğullarıdır, bkz. tab. 3).

Korythos, İtalya'da Tyrrenler (Etrüsklerin ataları) üzerinde hüküm sürüyordu. Bu ülkede Cortona şehrini kurdu. Korythos'un iki oğlundan biri Samothrake'ye, diğeri Troas'a gitmek üzere bu şehirden göç ettiler (bkz. *Dardanos*).

2. Korythos aynı zamanda, Arkadhia'da

Tegea krallarından birinin adıdır. Annesi Auge tarafından Parthenion Dağı'na terk edilen Telephos'u bu kral aldı ve büyüttü (bkz. *Telephos*).

3. Nihayet Korythos, Paris'le Oinone adlı Idalı bir nymphanın çocuğudur. Oinone, âşığının sadakatsizliğini öğrenince oğlunu Yunanları bulup Troas'a kadar onlara yol göstermesi için gönderdi. Ayrıca, babasından daha yakışıklı olan bu Korythos'a Helene'nin âşık olduğu ve onun da bu aşka karşılık verdiği ve Paris'in bu yüzden Korythos'u öldürdüğü de anlatılır (tab. 35).

Kouretler ya da Kouretes (Κούρητες) Efsanelerde, çok eski bir devirde Aitolia'da oturan bu isimde bir halktan söz edilir. Aynı efsaneler, Peloponisos'tan gelen Aitolos'un Kouretleri ülkelerinden nasıl kovduğunu anlatırlar (bkz. *Aitolos* ve *Meleagros*).

Böyle olmakla birlikte daha genel olarak Kouretler denince Zeus'un Girit'teki çocukluğu sırasında onun çevresinde yer alan daimonlar anlaşılır. Bunların kökeni konusunda gelenekler arasında büyük farklar vardır. Bazen, ama oldukça ender olarak, bunlar Aitolialı Kouretlerle özdeşleştirilirler. Daha çok Kombe ile Sokos'un oğulları olarak görülürler. Bu versiyona göre, bunlar Euboialı olup yedi tanedirler: Prymeneus, Mimas, Akmon, Damneus, Okythoos, Idaios, Melisseus. Babaları tarafından, analarıyla birlikte Euboia'dan kovulan Kouretler, Yunan âleminde oradan oraya dolaşıp dururlar. Girit'ten ve Knossos bölgesinden geçtikten sonra Dionysos'u yetiştirdikleri Phrygia'ya gelirler. Phrygia'dan Attike'ye geçerler. Burada kral Kekrops, Sokos'tan intikam almaları ve vatanlarına dönmeleri için onlara yardım eder. Anneleri Kombe'ye Khalkis de deniyordu, çünkü bronzdan silahların mucidi olarak kabul edilmekteydi (Χαλκός (Khalkos): bronz). Nitekim oğulları Kouretler, kargılarını kalkanlarına vurarak dans ederlerdi (bkz. *Kombe*).

Bu Khalkisçi taradisyonun dışında, Kouretlerin Yer'in; ya da Zeus ile Hera'nın ya da Apollon ile Nympha Danais'in vs. oğulları oldukları da anlatılıyordu. Sayıları da yazardan yazara değişerek bazen iki, bazen dokuz, bazen de belirsiz oluyordu. Kouretlerin içinde rol oynadığı en ünlü efsane Zeus'un çocukluğu efsanesidir. Reia, Girit'teki Ida'da, bir mağarada küçük Zeus'u dünyaya getirdiği zaman onu Nympha Amaltheia'ya emanet etti. Fakat çocuğun, onu yemek için pusuda bekleyen Kronos'a bulunduğu yeri haykırışlarıyla belli etmemesini sağlamak için Reia aynı zamanda Kouretlerden onun çevresinde gürültülü savaş danslarını yapmalarını istedi. Onlar da öyle yaparak tanrının erginlik çağına erişmesini sağladılar.

Bazı karanlık efsanelerde, Kouretlerin kehanet yeteneğine sahip oldukları ve Minos'a, oğlu Glaukos'u nasıl yeniden hayata döndürebileceğini bildirdikleri anlatılır (bkz. *Minos*). Kouretler, Hera'nın isteği üzerine Io'unun oğlu Epaphos'u gizli bir yere kaçırdılar (bkz. *Epaphos*). Epaphos'un babası Zeus buna fena halde öfkelenerek bir yıldırım çarpışıyla Kouretleri öldürdü.

Kragaleus (Κραγαλεύς) Son derecede sağduyulu ve hakkaniyet sahibi olarak tanınan bir çoban, Dryops'un oğlu. Bir gün sürülerini güderken üç tanrı, Artemis, Apollon ve Herakles karşısına çıktılar ve aralarındaki bir anlaşmazlık konusunda hakemlik etmesini ondan dilediler. Sözkonusu anlaşmazlık,

Ambrakia şehrinin üçünden hangisinin hâkimiyetinde olacağıydı. Kragaleus, şehrin Herakles'e ait olması gerektiğine karar verdi. Bunun üzerine öfkelenen Apollon, onu hemen oracıkta bir kayaya çevirdi. Ambrakialılar, her Herakles bayramından sonra kahramana bir kurban sunuyorlardı.

Kranaos (Κραναóς) Attike'nin ilk kralların dan biri. Kranaos, "Yer'in oğlu"ydu ve Kekrops'tan sonra tahta o geçti (bkz. *Kekrops*). Kekrops'un oğlu Erysikhthon, daha babası sağken çocuksuz olarak öldüğünden, iktidarı Kranaos elde etti. Çünkü Kekrops öldüğü zaman, şehir sakinlerinin en güçlüsü oydu. Kranaos'un hükümdarlığı zamanında ülke sakinlerine "Kranaeliler"; Atina şehrine de Kranae deniyordu. Lakedaimonlu Mynes'in kızı Pedias'la evlenen Kranaos'un, Kranae, Kranaikhme ve Atthis adlarında üç kızı oldu. Atthis henüz evlenmeden ölünce, ülkeye onun adı verildi. Böylece Kranae ülkesi, Attike oldu ve bundan böyle hep bu adla anıldı.

Kızlarından birini Deukalion'un oğullarından Amphiktyon'a veren Kranaos, damadı tarafından tahtından uzaklaştırıldı. Böylece iktidar, Amphiktyon'un eline geçti. Kranaos'un mezarı Atina'da gösterilmekteydi.

Kranon (Κρáνων) Pelasgos'un oğlu ve Tesalya'da Kranon şehrine adını veren kahraman. Bu şehrin adı eskiden Ephyra idi. Ama Kranon, Pisa'da (Elis) Hipodameia ile evlenme hakkını elde etmeye çalışırken öldürülünce (bkz. *Hipodameia*), hüküm sürdüğü şehrin sakinleri şehrin adını değiştirerek, onun anısına bu yeni adı koydular.

Krantor (Κρáντωρ) Bir Dolop (Doloplar: Epeiros'ta yaşayan bir halk). Bir yenilgiden sonra, Doloplar ülkesi kralı Amyntor tarafından Peleus'a rehine olarak verildi. Krantor, Peleus'un en gözde binicilik hocası oldu ve Lapithlerin Kentauroslarla çarpışmasında da onun yanında yer aldı. Kentaurosların attıkları bir ağaçla öldü. Peleus, onun ölümünün intikamını aldı.

Kreon (Κρέων) Efsanelerde bu adı taşıyan iki kahraman vardır.

1. Birincisi, Lykaithos'un oğlu olan bir Korinthos kralıdır. Alkmaion, Teiresias'ın kızı Manto'dan olan biri oğlan, diğeri kız iki çocuğunu büyütmesi için ona emanet etmişti (bkz. *Alkmaion*). Fakat Kreon, özellikle Iason ve Medeia efsanesinde rol oynar. Iolkos'tan kovulan Iason'la Medeia, Korinthos'ta onun sarayına sığındılar. Orada yıllarca huzur içinde yaşadılar. Ama günün birinde Kreon, kızı Glauke'yi (ya da Kreousa'yı) Iason'la evlendirmeyi tasarladı. Iason, bunu kabul etti ve Medeia'yı boşadı. Medeia öç almaya karar verdi. Bunun için bir elbise dikerek bunu rakibesine armağan olarak gönderdi. Glauke, armağanı ihtiyatsızca kabul etti. Ama elbiseyi üzerine giyer giymez, esrarengiz bir ateş her yanını sararak onu yakıp kül etti. Kızının imdadına koşan babası da aynı akıbete uğradı. Bazı versiyonlarda, Medeia'nın, aslında sarayı ateşe verdiği ve böylece hem babayı hem de kızını yaktığı anlatılır (bkz. *Medeia*).

2. Thebaili Kreon, Menoikeus'un oğluydu (tab. 30). Thebai kralı Laios, öz oğlu Oidipous tarafından öldürülünce (bkz. *Oidipous*) Kreon onun yerine geçti. Ama o sıralarda, şehrin üstüne bir Sphinks felaketi çökmüştü. Bu Sphinks, Thebaililere bilmeceler soruyor ve bu bilmeceleri bilemediklerinde de onla-

rı parçalayıp yiyordu. Bu şekilde, birçok insanı ve son olarak da Kreon'un oğlu Haimon'u yemişti. Bunun üzerine, kral, Sphinks'in bilmecesini çözebilecek olana bir ödül vaad etti. Oidipous, Sphinks'in karşısına çıktı ve bilmecesini doğru olarak yanıtladı. Sphinks de kahrından kendini yüksek bir kayanın tepesinden aşağıya attı. Bilmece şuydu: "Sesi olan, önce dört, sonra iki, sonra da üç ayak üzerinde yürüyen nedir?" Oidipous, bunun insan olduğunu anladı; çünkü insan, hayatına dört ayak üzerinde başlıyor, onu iki ayakla sürdürüyor ve bir baston yardımıyla yürüyerek sona erdiriyordu. Sözüne sadık kalan Kreon, bunun üzerine tahtını Thebai'nin muzaffer kurtarıcısına bırakmak zorunda kaldı. Ayrıca, onu bir önceki kralın dul eşi ve kendi kız kardeşi Iokaste ile evlendirdi. Oysa Iokaste aslında Oidipous'un öz annesiydi ve bunu kimse bilmiyordu. Daha sonra bir veba bütün Thebai'yi kırıp geçirmeye başladığında Kreon, Oidipous'un emri üzerine Delphoi kâhinine danışmaya gitti. Ardından, Oidipous'un ensesti ortaya çıktı ve Kreon tahttaki yerini yeniden ele geçirdi. Bu sırada Oidipous da çocuklarını ona emanet ederek sürgüne gitti.

Yedilerin Thebai'a karşı savaşı sırasında (bkz. *Adrastos*) Kreon, Teiresias'ın talimatı uyarınca oğlu Megareus'u Ares'e kurban olarak sundu ve böylece şehri kurtardı. Saldırganların bozguna uğratılmasından sonra Kreon, yurduna karşı silah kullanan Polyneikes'in gömülmeyip mezarsız bırakılmasına karar verdi (bkz. *Polyneikes* ve *Eteokles*). Ama Antigone (bu ada bkz.), dinsel kuralların gerektirdiği şekilde, kardeşinin üzerine bir avuç toprak serpince, Kreon onu ölüme mahkûm etti. Antigone, Labdakosoğulları'nın mezarına kapatıldı ve genç kız intihar etti. Sophokles'in sunduğu versiyona bakılırsa, Kreon'un oğlu ve Antigone'nin nişanlısı olan Haimon da genç kızın cesedinin üzerine kapanarak kendini öldürdü. Kreon'un karısı Eurydike kederinden kendini astı. Kreon'un Anligone'ye karşı acımasızlığını, dine olan saygısızlığını açıkça gösteren başka bir efsane daha vardır: Thebai'dan sürülen Oidipous, Attike'de Kolonos kasabasına sığındığı zaman, onu daha önce kaba bir şekilde kovmuş olan Kreon, Thebai'a geri getirmeye çalıştı. Çünkü Delphoi kâhini, Thebai'nin refah ve mutluluğunun ancak Oidipous'un oraya geri gelmesiyle sağlanacağını bildirmişti. Oidipous geri dönmeyi kabul etmeyince, Kreon onu zorla getirmeye çalıştı. Theseus, Oidipous'un kaçırılmasını önlemek için işe karışmak zorunda kaldı.

Kreon'u, Yediler Savaşı sırasında hayatlarını kaybeden yakınlarının cesetlerini Argoslulara geri vermek zorunda bırakan nihai teşebbüsün de yine Theseus'tan geldiği söylenir. Hatta bazı versiyonlara göre Theseus, Thebai'a karşı bu vesileyle giriştiği sefer sırasında Kreon'u öldürmüştür.

Kreon'un Thebai'daki hükümdarlığı dönemine, biri Amphitryon efsanesine, diğeri Herakles döngüsüne ait olmak üzere, iki olay daha bağlanır. Gerçekten de Amphitryon Thebai'a sığındığı zaman, onu günahından arındıran ve Teleboalara karşı seferinde kendisine yoldaşlık etmeden önce, Teumessos tilkisini öldürmesini isteyen Kreon'dur (bkz. *Amphitryon*). Keza genç Herakles Thebai'yi Orkhomenoslu Erginos'un koyduğu vergiden kurtardığı sıra-

da, Kreon Thebai'da hükûm sürüyordu (bkz. *Erginos*). Kreon, bu yararlılığına karşılık Herakles'i büyük kızı Megara'yla evlendirerek ödüllendirirken onun ikiz kardeşi Iphikles'e de en küçük kızını verdi.

Kreontiades (Κρεοντιάδες) Herakles'in, Thebaili Kreon'un kızı Megara'dan dünyaya gelen oğullarından biri. Deliren babası tarafından erkek kardeşleriyle birlikte öldürüldü. Genellikle, Therimakhos ve Deikoon adlarında iki kardeşi olduğu söylenir. Ama bazen yazarlar Megara'yla Herakles'in; Polydoros, Aniketos, Mekistophonos, Patrokleus, Toksoklitos, Menebrontes ve Khersibios adlarında yedi çocukları olduğunu söylerler (ayr. bkz. *Heracles*).

Kreousa (Κρέουσα) 1. Bu adı taşıyan birinci kadın kahraman Yer'in kızı, Tesalyalı bir Naias'tır (bkz. *Naiaslar*). Nehir Peneus ona âşık oldu ve Kreousa ondan Hypseus (Lapithler kralı) ve Stilbe adlarında iki çocuk doğurdu; bunlara bazen Andreus da eklenir (tab. 23).

2. Bir diğer Kreousa, Erethkheus ile Praksithea'nın kızıdır (bkz. tab. 7). Eumolpos'a karşı savaşta, kız kardeşleri yurtları için kendilerini kendi istekleriyle kefaret kurbanı olarak sundukları zaman, yaşının küçüklüğünden dolayı ablalarının kaderini paylaşmaktan kurtuldu. Genç kızlık çağına gelince yurdu Atina'da, Akropolis'in bir mağarasında Apollon tarafından tecavüze uğradı ve ona Ion adında bir erkek çocuk verdi. Çocuğu bir sepete koyarak tanrının baskınına uğradığı yere bıraktı. Daha sonra Ion, Hermes tarafından Delphoi'a götürüldü ve tapınakta büyütüldü.

Kreousa, Ksouthos'la evlendi. Uzun zaman çocuğu olmadı. Fakat Delphoi'a yaptığı bir hac ziyaretinden sonra –ki bu ziyaret sırasında evvelce terkettiği oğluna yeniden kavuştu– kocasından Diomedes'i ve Akhaios'u doğurdu (bkz. tab. 7 ve tab. 4).

3. Korinthos kralı Kreon'un, bazen Glauke diye geçen kızının adı da Kreousa'dır (bkz. *Kreon*, 2 ve *Medeia*).

4. Nihayet Kreousa, Aineias'ın karısının adıdır. Bu Kreousa, Priamos'la Hekabe'nin kızıydı. Aineias'a ilişkin gelenekler gibi, Kreousa'nın adının geçtiği gelenekler de büyük farklılıklar gösterir. Delphoi Leskhe'sindeki büyük tarihi resimlerde Polygnotos onu tutsak Troia kadınları arasında gösteriyordu. Ama çoğu kez Kreousa'nın, Troia'nın alınışı sırasında kaçmayı başardığı kabul edilir. Vergilius'un versiyonunda Aineias, Agkhises ve Askanios'la birlikte şehirden ayrıldığı sırada Kreousa da Aphrodite (ya da Kybele) tarafından kaçırılır. Kocası Kreousa'yı aradığında ve onu bulmak için alelacele şehre döndüğünde, Kreousa'nın hayali ona görünür ve yeni bir yurt bulmak için yapacağı yolculukları ona önceden bildirir. En eski destanlarda Aineias'ın karısı, Kreousa yerine Eurydike adıyla geçer.

Kres (Κρής) Giritlilere adını veren kahraman. Zeus ile Girit'teki Ida Dağı'ndan bir nymphanın oğlu. Bazen Giritli bir "Yer'in oğlu" olarak kabul edilir. Kres, adanın ilk halkı olan "Eteokretler" ya da "Gerçek Giritliler" üzerinde hükûm sürdü. Babası Kronos tarafından öldürülme tehlikesiyle karşı karşıya bulunan Zeus'a Ida Dağı'nda sığınak sağlayan odur (bkz. *Zeus*). Kres'in, büyük yasa koyucu Minos'tan önce Giritlilere yasalar verdiği söylenir.

Kres bazen Girit'i her türlü istila çıkartmasına karşı koruyan "robot" Talos'un babası olarak kabul edilir (bkz. *Argona-*

utlar ve *Hephaistos*).

Kresphontes (Κρεσφόντης) Heraklesoğullarından biri. Aristomakhos'un oğlu. Teraenos ve Aristodemos adlarında iki erkek kardeşi vardır (tab. 12). Kardeşleriyle birlikte (ya da yalnızca Temenos ve fetihten önce ölen Aristedemos'un oğulları ile birlikte; bkz. *Heraklesoğulları*) ve Dorların başında, Peloponisos Yarımadası'nı fethetti. Fetihten sonra üç kardeş ülkeyi aralarında paylaştılar. Üç pay oluşturarak bu payları kura ile aralarında bölüşmeyi kararlaştırmışlardı. Birinci pay Argos, ikincisi Lakedaimon, üçüncüsü de Messiniya idi. Kardeşlerden herbiri su dolu bir vazoya bir çakıl taşı atacaktı. Paylar herbirinin çakıl taşının çıkış sırasına göre dağıtılacaktı. Fakat en zengin payı oluşturan Messinia'yı almak isteyen Kresphontes, suya çakıl taşı yerine hemen dağılan bir toprak topağı attı. Bu durumda öteki iki pay önce çıktı ve böylece Kresphontes Messinia'da, Temenos da Argos'ta hüküm sürdüler. Kuralar çekildikten sonra kardeşlerin herbiri, Zeus için bir sunak dikti ve sunağın üstüne üzerinde hüküm süreceği halkın karakterini belirten bir işaret koydu: Argos hükümdarının tapınağına bir kurbağa, Lakedaimon hükümdarınınkine yılan, Messinia hükümdarınınkine de tilki sureti konuldu.

Kresphontes, Messinia'yı beş bölgeye ayırdı ve bunların herbirini bir naibe emanet etti. Yerli halka, Dorlarla eşit haklar tanıdı. Kendisi de Stenyklaros'u başkent olarak seçti. Fakat Dorlar bu düzenlemeyi beğenmediler. Bunun üzerine Kresphontes yönetim sistemini değiştirdi. Stenyklaros'u yalnız Dorların ikametine tahsis etti. Bu sefer de zengin toprak sahipleri memnun kalmadılar ve ayaklanıp kralla çocuklarından ikisini öldürdüler.

Kresphontes'in karısı, Kypselos'un kızı Merope'ydi (onun ve Kresphontes'in sağ kalan oğlu Aipytos'un efsanesine bkz.).

Kretheus (Κρεθεύς) Aiolos ile Enarete'nin oğlu (tab. 4). Salmoneus'un kızı olan yeğeni Tyro ile evlendi ve bu evlilikten Aison, Pheres ve Amythaon adlı çocukları oldu (tab. 13). Ayrıca Tyro'nun evlenmeden önce Poseidon'dan olan iki çocuğunu da –Neleus ve Pelias– evlat edindi. Başka çocukları olduğu da söylenir: genellikle Bias'ın oğlu olarak gösterilen Adrastos'un babası Talaos; Akastos'la (bu ada bkz.) evlenen ve Kretheis adıyla da anılan Hippolyte adında bir kız; Lemnos kralı Thoas'ın karısı olan Myrina adında diğer bir kız. Kreteus, Iason ve Pelias'ın doğdukları şehir olan Iolkos'un kurucusudur.

Krimisos (Κριμισός) Sicilyalı bir nehirtanrı. Ayıya (ya da köpeğe) dönüşerek Troialı Aigesta (ya da Segesta) ile birleşti ve ondan Segesta şehrinin kurucusu Akestes'i dünyaya getirdi. Vergilius ve Hyginus onu Krinisos adıyla anarlar.

Krinis (Κρῖνις) Khrysos'ta (Mysia) Apollon Smintheus tapınağının kurucusu. Krinis, haklı olarak tanrının (Apollon) gazabına hedef olmuş ve evinin tarlalarına bir afetin çökmesine yol açmıştı: Tarlalarını fareler mahvediyordu. Günün birinde tanrı ülkeye indi ve Krinis'in çobanlarının başı Ordes tarafından konukseverlikle karşılandı. Bu davranış Apollon'un öfkesini yatıştırdı. Ülkeyi afetten kurtarmak için fareleri oklarıyla bizzat öldürdü ve Ordes'e, gidip Krinis'i bulmasını ve ona Fareli Apollon (Apollon Sınıntheus) adına bir tapınak kurmasını söylemesini emretti.

Krisamis (Κρίσαμις) Büyük sürüleri olan bir Kos kralı. Bir gün, canavar bir yılan balığı denizden çıkarak onun koyunlarının en güzelini kapıp kaçırdı. Krisamis hemen oraya koştu ve canavarı öldürdü. Bu olaydan sonra gördüğü bir düşte kendisine yılan balığını gömmesi emredildi. Krisamis bu uyarıyı umursamadı ve öldü.

Krisos (Κρίσος) Parnassos'un güney yamaçları üzerindeki Krisa şehrinin kurucusu. Babası Phokos dolayısıyla, Aiakos soyundan geliyordu. Annesi Asteria, Deioneus'un ya da Deion'un kızıydı ve bu itibarla Krisos, ana tarafından Deukalion soyuna bağlanıyordu (bkz. tab, 4 ve tab. 31). Krisos'un Panopeus (bu ada bkz.) adında bir ikiz kardeşi vardı. İki kardeş daha ana karnında kavga etmeye başlamış olduklarından Krisos kardeşiyle hiç anlaşamazdı. Fakat başka bir gelenek Krisos'la Panopeus'a farklı bir soy bağı atfeder. Buna göre Panopeus Phokos'un, Krisos ise Tyranos'la Asterodia'nın oğludur. Krisos, Naubolos'un kızı Antiphatia ile evlendi ve ondan Strophios adında bir oğlu oldu. Strophios, Agamemnon'un kız kardeşi Anaksibia ile evlendi ve Orestes'in kuzeni ve arkadaşı Pylades'i dünyaya getirdi (bkz. tab. 2).

Krithеis (Κριθηίς) Anadolulu bir nympha. Söylendiğine göre Smyrna yakınlarında akan Meles Nehri'yle birleşerek şair Homeros'u dünyaya getirdi. Bir başka efsanede ise Kritheis, Apelles adında bir Kymeli'nin kızıdır. Apelles ölürken genç kızı kardeşi Maion'a emanet etti. Ama Kritheis, amcasının vesayetinden kurtuldu ve kendini Phemios adında bir Smyrnalı'ya verdi. Meles Nehri'nde çamaşır yıkadığı bir gün, bir erkek çocuk dünyaya getirdi. Bu çocuk ileride şair Homeros oldu. Bu efsane, Homeros'a verilen Melesigenes yani "Meles'te doğan" lakabının nereden geldiğini açıklamak amacını taşımaktadır.

Nihayet üçüncü bir versiyon, Kritheis'i Mousaların maiyetindeki ikinci sıradan bir genius tarafından sevilen, İoslu bir genç kız olarak göstermektedir. Korsanlar tarafından kaçırılan Kritheis, Smyrna'ya götürüldü. Orada, Lyclia kralı Maion onunla evlendi. Kritheis, Meles'in kıyısında küçük Homeros'u dünyaya getirdi ve çocuk doğar doğmaz da öldü.

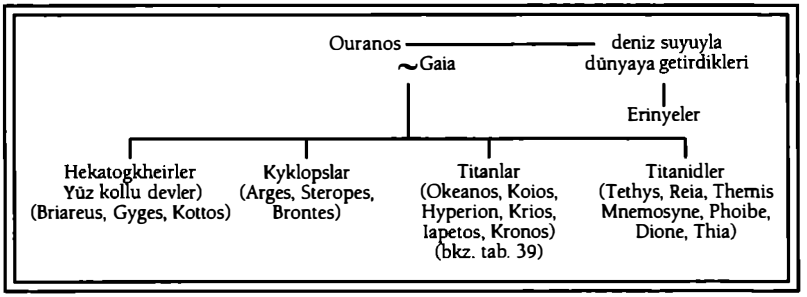
Krokon (Κρόκων) Yerel bir geleneğe göre Eleusis bölgesinin eski bir kralı. Krokon'un sarayı, Atina toprakları ile Eleusis toprakları arasındaki sınırda bulunuyordu. Krokon, Triptolemos'un oğlu ve Koiron'un kardeşiydi. Keleos'un kızı Saisara'yla evlendi.

Krokon ve Koiron, Demeter kültünde rol oynayan Krokonoğulları ve Koironoğulları ruhban ailelerinin atalarıydı. Krokonoğulları öncelik hakkına sahiptiler.

Krokon'un kızlarından Meganira, Arkas'la (bu ada bkz.) evlendi.

Krokos (Κρόκος) Nympha Smilaks'la yaşadığı talihsiz bir aşkın ardından, safrana dönüşen bir delikanlı. O sırada, Smilaks da aynı adı taşıyan bitkiye dönüşmüştü (*Smilax aspera*, Avrupa saparnası).

Kronos (Κρόνος) Titanlar sülalesinde, Ouranos (Gök) ile Gaia'nın (Yer) en küçük oğulları (bkz. tab. 20). Dolayısıyla, Zeus ve Olymposlular kuşağından önceki birinci tanrısal kuşaktandır. Bütün erkek kardeşleri arasında yalnızca o annesine babasından öç alması için yardım etti (bkz. *Ouranos*) ve annesinin verdiği orakla babasının hayalarını kesti. Daha sonra gökyüzündeki

Soy tablosu No. 20

yerini aldı ve evvelce Ouranos tarafından hapsedilmiş olan ama ortak anneleri Gaia'nın ricasıyla serbest bıraktığı kardeşleri Hekatogkheirlerle (Yüz Kollu Devler) Kyklopsları hemen yeniden Tartaros'a attı. Böylece evrenin efendisi olduktan sonra kendi kız kardeşi Reia ile evlendi. Ama hikmet ve gelecek konusunda bilgi sahibi olan Ouranos'la Gaia, ona çocuklarından biri tarafından tahtından indirileceğini söylemiş oldukları için her doğan çocuğunu doğar doğmaz yiyip yutmaya başladı. Böylece Hestia'yı, Demeter'i, Hera'yı, Plouton'u (Hades) ve Poseidon'u birbiri ardınca yuttu. Bütün çocuklarından yoksun kalacağı korkusuna kapılan Reia, Zeus'a hâmileyken Girit'e kaçtı ve çocuğunu Dikte'de gizlice doğurdu. Sonra da bir taşı kundaklayarak yemesi için Kronos'a verdi. Kronos, hilenin farkına varmadan taşı yuttu. Zeus büyüdüğü zaman Okeanos'un kızlarından Metis'in ya da bizzat Gaia'nın yardımıyla Kronos'a bir ilaç yutturdu. Bu ilaç Kronos'u, yuttuğu bütün çocukları kusmak zorunda bıraktı. Bunlar, küçük kardeşleri Zeus'un yönetiminde Kronos'a karşı savaş açtılar. Bu savaşta Kronos'un müttefikleri kardeşleri Titanlardı. Savaş on yıl sürdü; sonunda Yer'in bir kâhini Zeus'a, bir zamanlar Kronos'un Tartaros'a attığı yaratıkları müttefik olarak yanına alacak olursa savaşı kazanacağını bildirdi. Zeus bunları serbest bıraktı ve zaferi kazandı. Bunun üzerine Kronos'la Titanlar, Hekatogkheirlerin yerine zincire vuruldular ve bu kez Hekatogkheirler onların bekçisi oldular.

Kronos'un Reia'dan olan çocuklarından başka, Philyra'dan olma yarı-insan, yarı-at, çift yapılı, ölümsüz bir yaratık olan bir çocuğu daha vardı: Kentauros Kheiron. Çünkü Kronos'un Philyra'yla birleşmesi sonucu Kheiron bir at şeklini almıştı (bkz. *Kheiron*). Bazı efsaneler, Hephaistos'un babasının Kronos olduğunu ve onu Hera'dan dünyaya getirdiğini söylerler. Başka bazı efsaneler de Aphrodite'yi Ouranos'un değil Kronos'un kızı yaparlar (bkz. tab. 39).
Orpheusçu dinsel gelenekte Kronos Zeus'la barışmış, zincirlerinden kurtulmuş, Bahtiyarlar Adası'nda oturuyor olarak görünür.
Yerde ve gökte hüküm süren ilk ve iyi kral olarak görülen Kronos'un Zeus'la işte bu barışmasıdır Altın Çağ efsanelerinin doğmasına yol açan (bkz. *Al-*

tın Çağ). Yunanistan'da Kronos'un, bu çok eski zamanlarda Olympia'da hükûm sürdüğü anlatılıyordu. İtalya'da, Kronos erkenden Saturnus'la özdeşleştirilmişti ve tahtı Capitolium üzerinde yer alıyordu. Ayrıca onun Afrika'da, Sicilya'da ve genellikle bütün Batı Akdeniz'de hükûm sürmüş olduğu söyleniyordu. Ama daha sonraları insanlar bronzun ve özellikle de demirin ortaya çıkışıyla birlikte kötüleştikleri zaman, Kronos tekrar Gök'e çıkmıştı.

Bazen, bir kelime oyunu sonucu Kronos, Zaman'ın kişileştirilmiş şekli olarak telakki edilir (gerçekten de Κρόνος (Kronos), Zaman anlamına gelen Χρόνος (Khronos) ile benzerlik gösterir).

Bybloslu Philon'un aktardığı bir Suriye efsanesinde, Ouranos'un oğlu Kronos'un, Hermes Trismegitos'un öğüdü üzerine kardeşleri Betylos, Dagon ve Atlas'la birlikte babasını nasıl hadım ettiği anlatılmaktadır. Burada, çok eski "Suriye-Hitit" inançlarının geç dönemde helenleştirilmesi durumu sözkonusudur.

Kroton (Κρότων) Güney İtalya'da Krotone şehrinin kurucusu olduğu söylenen mitsel kahraman. Herakles, Geryoneus'un sığırlarını ele geçirmiş olarak dönerken müstakbel şehrin bulunduğu yerde Kroton tarafından karşılandı ve onun konuğu oldu. Ama Kroton'un komşusu olan Lakinios adında bir kişi, kahramanın sığırlarını çalmaya kalkıştı. Herakles onu öldürdü ama onunla birlikte yanlışlıkla Kroton'u da öldürdü. Herakles, suçunun kefareti olarak Kroton için büyük bir mezar yaptırdı ve ileride bu mezarın yakınında Kroton'un adını taşıyacak ünlü bir şehrin kurulacağını söyledi.

Kroton, bazen Phaiaklar kralı Alkinoos'un (bu ada bkz.) kardeşi olarak gösterilir. Bu efsane, Lakinios'un (bu ada bkz.) efsanesiyle bağlantılıdır.

Krotopos (Κρότωπος) Argos kralı Agenor'un oğullarından biri. Sthenelas ve Psamathe adlarında iki çocuğu vardı (tab. 14). Apollon Psamathe'ye gönül verdi ve ondan bir çocuğu oldu. Psamathe, Linos adındaki bu çocuğu doğar doğmaz terk etti. Linos, çobanlar tarafından bulunup alındıysa da daha sonra çoban köpekleri onu parçalayıp yediler. Psamathe acısını babasından gizleyemedi ve bütün olup bitenleri ona anlattı. Krotopos bundan hiç hoşlanmadı ve Linos'un babasının Apollon olduğunu söyleyen kızına inanmıyarak onu öldürttü. Sevgilisinin ve oğlunun öldürülmesine öfkelenen Apollon, Argoslulara bir kıtlık gönderdi. Argoslular kâhine danıştılar. Kâhin onlara Psamathe ile Linos'a bir kült tahsis etmelerini emretti. Dahası, Krotopos şehirden sürüldü ve gidip Megaris'te (Megara toprağı) bir şehir kurdu. Ovidius, Krotopos öldüğü zaman Apollon'un onu ağır suçlularla birlikte Tartaros'a gönderdiğini anlatır (bkz. *Koroibos*, *Linos*).

Krotos (Κρότος) Pan ile Mousaların dadısı Eupheme'nin oğlu. Dolayısıyla Krotos, Helikon'da birlikte oturduğu Mousaların süt kardeşidir. Krotos ava çıkıyor ve süt kardeşleriyle birlikte samimi bir şekilde yaşıyordu. Onlara hayranlığını ifade edebilmek için alkışı icat etmişti. Mousalar, Zeus'tan onun takımyıldıza dönüştürülmesini sağladılar.

Kteatos (Κτέατος) Molione ile Aktor'un iki oğlundan biri. Diğeri Eurytos'tur. İki kardeş Molionidler adıyla tanınırlar. Her ikisi de Herakles tarafından öldürüldüler (bkz. *Molionidler* ve *Herakles*).

Ktimene (Κτιμένη) Odysseus'un kız kar-

deşi. O da Odysseus gibi Antikleia ile Laertes'in çocuğudur (tab. 29). Domuz bakıcısı Eumaios'la birlikte büyüdü. Odysseus'un yoldaşı olan –Kirke ve Güneş'in sığırları hadiselerinde rol oynayan ve Ithake'ye dönüş yolculuğu sırasında ölen– Eurylokhos ile evlendi.

Kyane (Κυανή) 1. Ausonların (İtalyanların ataları) çok eski bir kralı olan Liparos'un kızı. Adı, deniz suyunun mavi rengini çağrıştırır. Liparos, o zamanlar adı Ausonia olan İtalya'dan kovulunca kendi adını taşıyan Lipari adalarına yerleşti. Aiolos onun krallığına gelince Liparos onu kızı Kyane'yle evlendirdi ve iktidarını onunla paylaştı (bkz. *Aiolos* 2).

2. Bir diğer Kyane, Syrakusai'de bir kaynaktı. Persophone'nin Hades tarafından kaçırılmasına karşı koymaya çalıştı. Kaynak olmadan önce nymphaydı. Ama öfkelenen Hades onu denizin rengine benzeyen koyu mavi renkli bir gölcüğe dönüştürdü.

3. Yine bir Syrakusai efsanesi, Kyane adlı bir genç kızın sarhoş halde olan babası tarafından tecavüze uğradığını anlatır. Olay gece cereyan ettiğinden Kyanippos adlı baba Kyane'nin kendisini tanımadığını sanıyordu. Oysa Kyane saldırı sırasında bir yüzük ele geçirmişti. Dolayısıyla gündüz olunca saldırıyı kimin yaptığını anladı. Derken şehre bir veba salgını çöktü. Kâhin, salgının son bulabilmesi için bir insanın, ensest yapmış bir kişinin, tanrılara kurban olarak sunulması gerektiğini söyledi. Kyane ve babası, cürümlerinin kefaretini ödemek üzere kendilerini öldürdüler.

Kyanippos (Κυάνιππος) 1. Aigialeus'un oğullarından biri ve dolayısıyla o sıralarda üçe bölünmüş durumda olan Argos'ta hüküm süren Adrastos'un bir torunu. Başka bir gelenek, onu Adrastos'un oğullarından biri olarak gösterir (tab. 1). Kyanippos, reşit olmadan önce Diomedes ve Euryalos tarafından büyütüldü. Troia Savaşı'na katıldı; tahta atın içine saklanan kahramanlar arasında yer aldı. Çocuk bırakmadan öldü.

2. Bir de Pharaksoğlu, Tesalyalı Kyanippos vardır. Bu Kyanippos, soylu bir Tesalyalı'nın Leukone adındaki güzeller güzeli bir kızına âşık oldu ve onunla evlendi. Kyanippos büyük bir avcıydı ve evlendikten sonra da bu tutkusundan vazgeçmedi. Sabah erkenden ava gidiyor ve akşam o kadar yorgun dönüyordu ki, çoğu zaman başını yastığa koyar koymaz uyuyordu. Bu yüzden zavallı Leukone ihmal ediliyor ve son derece sıkılıyordu. Bir gün, kocasının ormanlarda bu kadar çekici ne bulduğunu öğrenmek için av sırasında kocasını gizlice takip etmeye karar verdi. Hizmetçilerin haberi olmadan evden çıktı. Bir çalılığın arkasına gizlendiği sırada kocasının köpekleri onu buldular. Vahşi sürü, kadının üzerine atıldı ve onu parçaladı. Kyanippos, karısının cesedini bulduğu zaman kahroldu. Yakmak üzere bir odun yığını hazırladı, karısını oraya koydu; köpeklerini öldürüp onları da oraya attı ve sonunda kendisi de intihar etti.

3. Bkz. *Kyane* 3.

Kybele (Κυβέλη) Phrygia'nın büyük tanrıçası. Çoğu kez Tanrıların Anası ya da Büyük Ana diye anılırdı. Kudreti bütün doğayı kapsıyor ve onun bitki üretme gücünü temsil ediyordu. Önceleri kendisine Anadolu dağlarında ibadet edilmekteyken kültü oradan önce Yunan dünyasına, sonra da –İÖ 204'te, Ro-

ma Senetosu tanrıçayı simgeleyen "kara taş"ı Pessinous'tan (lat. Pessinus) getirterek, onun için Palatium'da bir tapınak inşa ettirmeye karar verdiği zaman– Roma dünyasına yayıldı.

Kybele Yunan mitografları tarafından çoğu kez Zeus'un ve Kronos oğlu olan öteki tanrıların annesi Reia'nın cisimleşmiş hali (hatta basit bir "adlandırılması") olarak telakki edilir (bkz. *Reia*). Bu durumda Kybele, Phrygia'da Kybele Dağı'nda tapınılan Reia olmalıdır. Bize kadar gelebilmiş mitoslarda o fazla bir rol oynamaz. Kybele mitosu denebilecek tek mitos, Attis ile Agdistis'in (bu adlara bkz.) hikâyesidir. Ama Kybele burada ancak dolaylı bir rol oynar. Attis bu hikâyede, bazen onun âşığı ama daha çok arkadaşı olarak görünür. Kişiliğinin, hermafrodit Agdistis'in kişiliği gerisinde gizlenmiş olması mümkündür. Bütün gelenekler Agdistis'i kendi kendisini hadım eden Attis'in segilisi olarak göstermekte müttefiktirler.

Kybele özellikle çevresinde gelişen ve Roma İmparatorluğu zamanında oldukça geç bir döneme kadar varlığını sürdüren orgiastik kült nedeniyle önemlidir. Kybele genellikle başında duvarlı bir taç ve yanında aslanlar olduğu halde ya da bu hayvanların çektiği bir araba üzerinde temsil edilir. Reia gibi onun da hizmetkârları Kouretlerdir; bunlara aynı zamanda Korybantlar da denir (bu adlara bkz.).

Kydnos (Κύδνος) Agkhiale'nin oğullarından biri ve ana tarafından Iapetos'un torunu. Kilikya'da Kydnos Nehri (Tarsus Çayı), adını ondan almıştır. Parthenios adındaki oğullarından biri, bu nehir üzerinde yer alan Tarsos (Tarsus) şehrine *Parthenia* unvanını verdi. Söylendiğine göre Kilikia'da yarı insan, yarı nehir Kydnos'un, Komaitho'yla aşkını anlatan bir halk efsanesi vardı. Komaitho nehre âşık olarak sonunda Kydnos'la evlenir.

Kydon (Κύδων) Hermes ile Akakallis'in (bu ada bkz.) oğlu. Girit'te Kydonia şehrinin kurucusu olarak biliniyordu. Arkadhia'da Tegea şehri sakinleri onun aslında kahramanları Tegeates'in oğullarından biri olduğunu iddia ediyorlardı. Bazen de babasının Hermes değil de Apollon olduğu (annesi yine Akakallis olmak üzere) söyleniyordu.

Kykhreus (Κυχρεύς) Poseidon ile Asopos'un kızı Salamis'in oğlu. Bir yılan, Salamis'e musallat olmuş adaya fena halde zarar veriyordu. Kykhreus yılanı öldürdü; ülke sakinleri de minnet borçlarını ödemek için onu kral yaptılar.

Bu efsanevi yılanın bizzat Kykhreus tarafından yetiştirildiği ve Eurylokhos tarafından adadan kovulduğu da anlatılır (nitekim Strabon tarafından bize iletilen bir parçada Hesiodos'un benimsediği versiyon budur). Bunun üzerine hayvan, Eleusis'e, Demeter'in yanına sığındı. Demeter de onu hizmetkârlarından biri yaptı.

Salamis'te, ülkenin koruyucu kahramanlarından biri olan Kykhreus'a bir kült tahsis edilmişti. Salamis deniz savaşı sırasında, gemilerin arasında bir yılan göründü. Delphoi kâhini, bunun Yunanlara yardım etmek ve zaferi önceden onlara muştulamak için gelen Kykhreus'un cisimleşmiş şekli olduğunu açıkladı. Kykhreus'un Khariklo adında bir kızı vardı. Khariklo, Endeis'in annesi ve Aiakos'un üvey annesiydi. Kykhreus, erkek çocuğu olmadan öldü ve krallığını torununun oğlu Telamon'a (Aiakos'un oğlu) bıraktı

(bkz. tab. 31). Başka bir geleneğe göre, Kykhreus'un kızının adı Glauke'ydi. Glauke, Aktaios'la evlendi ve ona oğul olarak Telamon'u verdi. Böylece, Telamon Kykhreus'un yalnız torununun oğlu değil, aynı zamanda torunuydu.

Kyklopslar ya da Kyklopes (Κύκλωπες) Eski mitoloji yazarlarına göre üç çeşit Kyklops vardı: Ouranos ile Gaia'nın (Gök ve Yer) oğulları olan "Ouranos" Kyklopsları; *Odysseia*'da rol oynayan Polyphemos'un arkadaşları Sicilyalı Kyklopslar ve inşaatçı Kyklopslar.

Ouranos Kyklopsları, birinci tanrılar kuşağına yani Gigantlar (Devler) kuşağına mensupturlar. Alınlarının ortasında bir tek gözleri vardır ve muazzam kuvvetleri ve el becerileriyle temayüz ederler. Bunlar üç tane olup adları; Brontes, Steropes (ya da Asteropes) ve Arges'tir. Sırasıyla gök gürültüsünü, şimşeği ve yıldırımı akla getiren adlardır bunlar. Önce Ouranos tarafından zincire vurulmuş olan bu Kyklopslar, sonra Kronos tarafından serbest bırakıldılarsa da daha sonra yine Kronos tarafından yeniden Tartaros'a zincirlendiler. Sonunda, ancak onların yardımıyla zafere ulaşabileceği bir kâhin tarafından kendisine bildirilen Zeus, bu üç Kyklops'u nihai olarak serbest bıraktı. Bunun üzerine onlar da ona gök gürültüsünü, şimşeği ve yıldırımı verdiler. Ayrıca Hades'e giyeni görünmez yapan bir miğfer, Poseidon'a da üç dişli bir yaba verdiler. Bu şekilde silahlanan Olympos tanrıları, Titanları bozguna uğrattılar ve onları Tartaros'a attılar. Efsanede Kyklopslar, tanrısal yıldırımı yapan demirciler olarak geçerler. Nitekim Apollon'un hışmına uğramaları da bu nitelikleri yüzünden olmuştur: Apollon'un oğlu Asklepios, bazı ölüleri yeniden hayata döndürdüğü için Zeus tarafından bir yıldırım darbesiyle öldürülmüştü. Zeus'tan intikam almaya gücü yetmeyen Apollon da Kyklopsları (münferit bir geleneğe göre onların oğullarını?) öldürdü. Ve bu yüzden de Admetos'a köle olarak hizmet etmek zorunda bırakılarak cezalandırıldı (bkz. *Asklepios*, *Apollon* ve *Admetos*). Böylece bu versiyonda Kyklopslar, tanrı olarak değil, ölümlü varlıklar olarak görünmektedirler.

İskenderiye dönemi şiirinde Kyklopslar, artık sadece tanrıların her çeşit silahlarını imal eden demirciler ve zanaatçılar olarak alt dereceden daimonlar olarak görülür olmuşlardır. Örneğin, demirci tanrı Hephaistos'un yönetiminde, Apollon'la kız kardeşi Artemis'in yay ve oklarını imal ediyorlardı. Aiolis Adaları'nda ya da Sicilya'da oturuyorlardı. Orada, bir yer altı demirhaneleri vardı ve büyük gürültüler çıkararak çalışıyorlardı. Nitekim Sicilya volkanlarının derinliklerinde yankılandığı duyulan sesler, onların körüklerinin soluğu ve örslerinin gürültüsüydü. Ocaklarının ateşi, akşamları Etna'nın zirvesini kızıla boyuyordu. Volkanlarla ilgili bu efsanelerde Kyklopslar, dağ kitleleri altına hapsedilmiş bulunan ve depreşmeleri bazen ülkeyi sarsan Gigantlarla giderek karıştırılmaya başladılar.

Odysseia'da Kyklopslar, İtalya kıyılarında (Napoli civarında, Phiegrai Campi'de) yaşayan, tek gözlü, muazzam derecede güçlü, vahşi varlıklardan oluşan bir halk olarak geçer. Geçimlerini koyun yetiştiriciliğinden sağladıklarından, Kyklopsların yegâne servetleri sürülerinden ibaretti. Yamyamlık etmekte sakınca görmezlerdi. Şarabı ve hatta bağcılığı hiç bilmiyorlardı. Mağa-

ralarda oturuyorlardı; siteler kurmayı öğrenmemişlerdi. Bu Kyklopslar, bazı nitelikleriyle Satyroslara benziyorlardı. Nitekim bazen onlarla aynılaştırıldıkları olur (bkz. *Polyphemos*).

Yunanistan'da, Sicilya'da ve daha başka yerlerde görülen, tarihöncesine ait bütün anıtsal yapıların inşası bazı Kyklopslara (söylendiğine göre Lykia'dan gelmiş Kyklopslardı bunlar) atfedilmekteydi. Bu anıtsal yapılar, boyca ve ağırlıkça âdeta insan gücüne meydan okur irilikte taş bloklar kullanılarak yapılmışlardı. Burada sözkonusu olan, artık Ouranos'un oğlu Kyklopslar değil, fakat efsanevi kahramanların, örneğin Proitos'un (Tiryns'in tahkim edilmesinde), Perseus'un (Argos'un tahkim edilmesinde) vs. hizmetinde çalışmış olan başlı başına bir halktır. Bunlara, "Khirogasterler", yani "Karından Bacaklılar" gibi garip bir ad veriliyordu ki, bu da Hesiodos mitolojisinde Ouranos'un oğlu üç Kyklops'un kardeşleri olan "Hekatogkheirler"i, yani Yüz Kollu Devleri hatırlatmaktadır (bkz. *Hekatogkheirler*).

Kyknos (Κύκνος) "Kuğu" anlamına gelen bu adı taşıyan birçok kahraman vardır:

1. Görünüşe göre en eskisi Poseidon'la Kalyke'nin oğludur. Efsanesi, Troia döngüsüne bağlı olmakla birlikte ancak Homeros sonrası şiirlerde ortaya çıkmaktadır. Troia Savaşı'ndan önce öldüğü sanılan Paris'in onuruna düzenlenen oyunlara katıldığı anlatılır (bkz. *Paris*). Yunanlar karaya çıktıkları sırada, Troialıların müttefiki olarak bir filoyla onların yardımına geldi.

Karşısına Akhilleus'un çıktığı âna kadar Yunanların ilerlemesini uzun zaman engelledi. Tanrısal kökeninden dolayı Kyknos silah işlemez niteliktedi. Bu nedenle Akhilleus, düşmanının hakkından gelebilmek için onun yüzüne kılıcının kabzasıyla vurmak ve onu kalkanıyla geriletmek gereğini duydu. Böylece Kyknos, gerileye gerileye sonunda bir taşa takılıp yere düştü. O zaman Akhilleus Kyknos'un üzerine çullanarak onu ağırlığı altında boğmaya başladı. Ama tam o sırada babası onun imdadına koştu ve Kyknos babası sayesinde bir kuğuya dönüştü.

2. Yukarıdakinden farklı ama yine Poseidon'un oğlu olan bir başka Kyknos daha vardır. Bu Kyknos, o zamanlar Leukophrys diye adlandırılan (daha sonra Tenedos olacaktır; aşağıya bkz.) adanın karşısında ve Troia'dan pek uzak olmayan bir yerde bulunan "Kolonai" şehrinde hüküm sürüyordu. Skamandrodike adındaki annesi, onu doğar doğmaz deniz kıyısına bırakmış ve orada bir kuğu Kyknos'a bakmıştı. Daha sonra Kyknos, Laomedon'un kızlarından Prokleia'yla evlendi. Ondan, biri Tenes adında erkek, diğeri Hemithea adında kız olmak üzere iki çocuğu oldu. Bu ilk karısının ölmesi üzerine Kyknos, Tragasos'un kızı Philomene'yle evlendi. Philomene, üvey oğlu Tenes'e âşık oldu. Ama Tenes onun yanaşmalarına karşılık vermeyince Philomene, Kyknos'a gidip ona iftira etti. Kyknos, bu işte Tenes'in suçlu olduğunu sandı ve onu kız kardeşi Hemithea'yla birlikte, bir sandığa koyarak denize saldı. Tenes'le Hemithea, ileride Tenedos adını alacak olan Leukophrys Adası'na sağ salim çıktılar (bkz. *Tenes*). Philomene'nin Kyknos nezdinde yaptığı suçlama, delikanlı aleyhinde yalancı tanıklık yapan Eumolpos adındaki bir flüt çalgıcısı tarafından desteklenmişti. Kyknos bir süre sonra yanıldığını anla-

dı. Bunun üzerine Eumolpos'u taşlatarak öldürttü, Philomene'yi de diri diri gömdürdü. Ardından oğluyla barışmak için Tenedos'a gitti, ama Tenes onu kabul etmeye yanaşmadı ve bir balta vuruşuyla babasının gemisini kıyıya bağlayan palamarı kesti. Bu maceradan sonra bütün flüt çalgıcıları Tenedos'tan sürüldüler.

Tzetzes'in derlediği farklı versiyonlarda ise Kyknos, oğluyla barıştıktan sonra Tenedos'ta yaşar. Akhilleus tarafından orada öldürülür. Tenes'in babası olan bu Kyknos, efsanede, bir önceki Kyknos'tan her zaman gereğince ayrılmış gibi görünmemektedir ve bu son varyant da hiç şüphesiz bu karışıklıktan kaynaklanmaktadır (bkz. *Tenes*).

3. Kyknos adlı kahramanların en ünlüsü, Ares ile Pelopeia'nın (Pelias'ın kızlarından biri) oğludur. Bu Kyknos, şiddet yanlısı ve kan dökücü bir adam, bir haydut olarak gösterilir. Yolcuların yolunu kesiyor, onları öldürüyor ve onlardan elde ettiği ganimetleri babasına adak olarak sunuyordu. Özellikle Delphoi'a giden hacılara saldırıyordu. Onun bu davranışı, Apollon'un öfkesini üzerine çekmesine yol açtı. Apollon, kahraman Herakles'i ona karşı kışkırttı. Kyknos ve Herakles karşılaşıp teke tek dövüştüler. Herakles, Kyknos'u öldürmekte gecikmedi. Bunun üzerine, oğlunun öcünü almak için babası Ares ileri atıldı. Ama Athena onun kargısının yönünü saptırdı ve Herakles Ares'i kalçasından yaralayarak onu Olympos'a kaçmak zorunda bıraktı. Hesiodos versiyonu bu şekildedir.

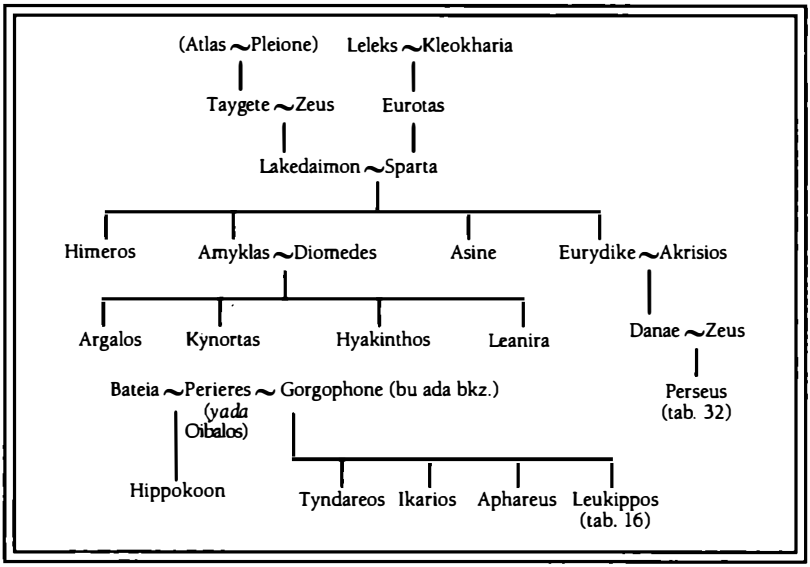
Genellikle bu mücadelenin Tesalya'da Pagasai'de cereyan ettiği söylenir. Apollodoros ise, aksine, bunun, Makedonya'da Ekhedoros Nehri kıyılarında cereyan ettiğini söylemektedir. Apollodoros'a göre, Kyknos, Ares'le Pyrene'nin oğludur. Öteki versiyonda olduğu gibi, bu versiyonda da Kyknos öldürülür, ama Ares müdahale ettiği zaman Zeus, bir yıldırımla kavgacıları ayırır.

Apollodoros, bir başka Kyknos'tan daha bahseder. Ares'le Pelopeia'nın oğlu olan bu Kyknos, Itonos'ta öldürülür. Ama Apollodoros bu düelloda tanrının müdahelesinden söz etmez.

Stesikhoros ile Pindaros'un aktardıkları bir versiyonda, önceki iki versiyon birleştirilmekte ve ilk karşılaşmada karşısında Kyknos ve Ares'i gören Herakles'in geri çekildiği anlatılmaktadır. Daha sonra Herakles Kyknos'a tek başına rastlar ve onu öldürür. Bu versiyonda, Herakles'in tanrıyı yaralaması sözkonusu değildir.

4. Aynı adı taşıyan bir başka kahraman da bir Liguria kralıdır. Arkadaşı Phaethon'u Zeus yıldırımıyla çarpmak zorunda kaldığı zaman, Kyknos onun ölümüne çok üzüldü (bkz. *Phaethon*). Kyknos daha sonra kuğuya dönüştü. Apollon, bu Kyknos'a ahenkli sesler çıkarma yeteneği vermişti; kuğuların ölürken şarkı söyledikleri inancı böylece açıklanmış olmaktadır.

5. Nihayet, bir kuğu efsanesinde rol oynayan bir Kyknos daha vardır. Apollon ile Amphinomos'un kızı Thyria'nın oğlu olan bu Kyknos, Aitolia'da Pleuron'la Kalydon arasında yaşıyordu. Çok yakışıklı ama kaprisli ve katı kalpliydi. O kadar ki bütün dostlarını ve bütün sevgililerini birbiri ardınca bıktırıp kendisinden uzaklaştırmıştı. Sonunda ona yakınlık gösteren kişiler arasında bağlılığını sürdüren tek bir kişi kaldı. Adı Phylios'tu bu son kalanın. Kyknos, onu

Soy tablosu No. 21

da bir dizi sınamadan geçmeye zorladı. Birbirinden daha eziyetli, birbirinden daha tehlikeli sınamalardı bunlar. Phylios, Herakles'in yardımıyla hepsinin üstesinden geldi (bkz. *Phylios*). Ama o da Kyknos'un kaprislerinden ve katı yürekliliğinden bıkıp onu terketti. Haysiyeti kırılan ve tek başına kalan Kyknos da kendisini bir göle attı. Annesi de onu takip etti. Onlara acıyan Apollon her ikisini de kuğuya dönüştürdü.

Kylabras (Κυλάβρας) Lykialı çoban. Phaselis şehrinin kurucularından biri olan Lakios, bu şehrin kurulduğu toprağı Kylabras'tan tuzlu balık karşılığında satın almıştı. Phaselis sakinleri, Kylabras'ın anısına bir tapınak inşa etmişlerdi ve ona tuzlu balık sunuyorlardı.

Kyllaros (Κύλλαρος) Olağanüstü yakışıklı genç bir Kentauros. Dişi Kentauros Hylonome ona âşık oldu. Kyllaros, Pirithoos'un düğününde çıkan arbede sırasında öldürüldü. Ondan sonra yaşamak istemeyen Hylonome de kendim öldürdü.

Kyllene (Κυλλήνη) Bazen Lykaon'un karısı, bazen de annesi olarak gösterilen Arkadhialı bir nympha. Bu ikinci versiyonda, Pelasgoslar halkının isim babası olan Pelasgos'la evlendi. Söylendiğine göre Hermes'in, üzerinde doğduğu Kyllene Dağı'na adını veren odur. Hatta bazen, Hermes'e çocukluğunda onun baktığı bile söylenir.

Kynortas (Κυνόρτας) Amyklas'ın (Lakedaimon'un oğlu) oğlu ve Amyklai şehrinin kurucusu olan Lakonialı bir kahraman. Hyakinthos'un (bu ada bkz.) ağabeyidir (tab. 21). Amyklas'ın ölümünden sonra, önce büyük oğlu

Argalos Sparta'da hükûm sürdü. Ama Argalos çocuk sahibi olmadan ölünce, onun yerine Kinortas geçti. Kinortas'ın bir erkek çocuğu oldu. Geleneklere göre, çocuğa Perieres ya da Oibalos adı verildi. Ama genellikle Perieres, Aiolos'un oğullarından biri olarak gösterilir (tab. 28). Hatta bir versiyon, bu kuşağı yok farzedip Tyndareos'u doğrudan doğruya Kynortas'ın oğlu yapar.

Kynosoura (Κυνόσουρα) Girit'te Ida nymphası. Bazı geleneklerde, nympha Helike'yle birlikte çocuk Zeus'u büyüten kişi olarak geçer (ayr. bkz. *Amaltheia*). Kronos her ikisini de izlediğinden, Zeus onları Büyükayı ve Küçükayı takımyıldızlarına dönüştürdü; kendisi de Ejder takımyıldızı şekline girdi.

Kynosoura, Girit'te Histoi şehri yakınlarında bir yere adını vermişti.

Kyparisler ya da Kyparissoi (Κυπάρισσοι) Adları "serviler" anlamına gelen Kyparisler, Boiotia'da Orkhomenos kralı Eteokles'in kızları olarak geçerler. Kore ile Demeter'in şerefine kutlanan bir bayramda, dans ederken bir su kaynağına düşerek boğuldular. Ama Kyparislere acıyan Yer, onları servi ağacına dönüştürdü.

Kyparissa (Κυπάρισσα) Adı, servi kelimesinin dişileştirilmiş şeklinden ibaret olan Kyparissa, karanlık bir efsanede Boreas adında, yani rüzgârla adaş olan Trakya asıllı "bir Kelt kralı"nın kızıdır. Bu Boreas, henüz genç yaşta olan kızını kaybetmiş ve onun ardından pek çok gözyaşı dökmüştü. Boreas, kızı için bir mezar yaptırmış ve mezarın üstüne o zamanlar henüz bilinmeyen bir tür olan bir servi ağacı dikmişti. Söylendiğine göre, bu nedenledir ki servi ağacı ölülere ayrılmış bir ağaç olarak kabul edilmiş ve genç kızın anısına onun adını almıştır.

Kyparissos (Κυπάρισσος) Efsanelerde, biri Boiotialı diğeri de bir Keos sakini olmak üzere bu adı taşıyan iki kahraman vardır.

1. Birincisi, Minyas'ın oğlu ve Orkhomenos'un kardeşidir (tab. 17). Daulis ile Delphoi arasında, Parnassos üzerinde yer alan Kyparissos şehrine adını verdi.

2. İkincisi, Telephos'un bir oğludur. Bu Kyparissos, Keos'ta oturuyordu ve olağanüstü güzelliği nedeniyle Apollon (bazı geleneklere göre tanrı Zephyros ya da Roma tanrısı Silvanus) ona âşık oldu. Kyparissos'un en çok sevdiği arkadaşı, evcilleştirilmiş kutsal bir geyikti. Fakat bir yaz günü geyik gölgede uzanmış uyurken Kyparissos yanlışlıkla bir mızrak vuruşuyla onu öldürdü. Kederlere garkolan genç adam ölmek istedi. Gökyüzünden, gözyaşlarının ebediyen akmasını niyaz etti. Tanrılar onu hüzün ağacı serviye dönüştürdüler.

Kypselos (Κυψελος) 1. Bu adı taşıyan birinci kahraman, Arkadhia kralı Aipytos'un oğludur. Heraklesoğulları Peloponisos'a ikinci kez saldırdıklarında, ülkede o hükûm sürmekteydi (bkz. *Heraklesoğulları*). Kypselos, kızı Merope'yi Heraklesoğulları'ndan Kresphontes'e vererek, onlarla bir uzlaşma sağlamayı ve böylece tahtını korumayı başardı. Daha sonra büyükbabasının babası gibi adı Aipytos olan, Merope'yle Kresphontes'in oğlunu büyüttü ve onun, babasının öcünü almasını sağladı (bkz. *Aipytos*). Kypselos, Parresialılar ülkesinde Basilis şehrinde oturuyordu. Kendisi bu şehrin kurucusuydu. Burada Eleusis Demeteri'ne bir tapınak inşa ettirmişti. Bu tanrıçanın her yıl kutlanan bayramları sırasında,

ülkenin kadınları arasında bir güzellik yarışması yapılıyordu. Bu yarışmalarda ilk birincilik ödülünü, Kypselos'un karısı Herodike kazanmıştı.

2. Öteki Kypselos, bir Korinthoslu'dur. Eetion'un oğlu ve Yedi Bilge'den biri olan Periandros'un babasıydı. Bu bakımdan, her ne kadar hikâyesi folklorik verilerden esinlenmiş gibi görünüyorsa da, kendisinin mitsel değil, tarihsel bir şahsiyet olduğu söylenebilir. Olympia tapınağına sunulan sungular arasında Kypselos tarafından armağan edilmiş, sedir ağacından bir sandık bulunuyordu. Doğduğu sırada annesi onu Bakkhis soyundan gelenlerin aramalarından korumak için bu sandığa saklamıştı (Kypselos daha sonra onları beş kuşaktır elde tuttukları Korinthos tahtından kovacaktır). Nitekim Korinthos dilinde "kypsela" sandık demekti ve çocuk, adını bu maceradan almıştı. Pausanias'ın uzun uzun tasvir ettiği sandığın üzerinde, arkaik yazılar ve efsanevi sahnelerden görüntüler bulunuyordu.

Kyrene (Κυρήνη) Tesalyalı bir nympha. Okeanos ile Gaia'nın kızı Naias Kreousa'nın, nehir-tanrı Peneus'tan dünyaya getirdiği Lapithler kralı Hypseus'un kızı (tab. 23). Kyrene, Pinde ormanlarında vahşi bir hayat sürüyor, babasının sürülerini yırtıcı hayvanlara karşı koruyordu. Bir gün, silahsız olarak bir aslana saldırdı ve aslanla cebelleşerek onu uysallaştırdı. Apollon, Kyrene'yi bu işi yaparken gördü ve ona âşık oldu. Hemen ardından genç kızı göstermek ve kimliğini öğrenmek için Kentauros Kheiron'u mağarasında bulmaya gitti. Sonra da Kyrene'yi altın arabasıyla kaçırarak denizlerin ötesine, Libye ülkesine götürdü. Orada, bir altın sarayda Kyrene ile birleşti ve ülkenin bir kısmını (Kyrene ülkesi) ona mülk olarak verdi.

Kyrene'nin Apollon'dan Aristeus adında bir oğlu oldu. Aristeus, Horalar ve Yer tarafından yetiştirildi (bkz. Aristaios).

Efsane, Pindaros tarafından bize nakledilen bu şekliyle, Hesiodos'un kayıp bir şiirine kadar uzanmaktadır. Helenistik dönemde Kyrene'nin, Apollon tarafından götürüldüğü Libye'ye geldikten sonra, Poseidon'un oğlu Libye kralı Eurypylos'tan, "Kyrene" krallığını aldığı anlatılıyordu. Ülkeye dadanan bir aslan büyük zararlar verdiğinden Eurypylos, aslanı öldürecek kişiye krallığının bir bölümünü vaat etmişti. Bu vahşi hayvanı tepeleyen Kyrene oldu ve böylece kendi şehri Kyrene'yi kurdu. Efsanenin bu versiyonunda, Kyrene'nin Aristaios ve Antoukhos adlarında iki oğlu bulunmaktadır.

Kyrene efsanesinde, kayda değer çeşitli varyantlar vardır. Bazen Kyrene, Tesalya'dan doğrudan doğruya gelmez, bir süre Girit'te kalır. Bazı geleneklerde, Apollon'un onunla bir kurt şekline girerek birleştiği anlatılır (nitekim Kyrene'de bir Lykia Apollonu kültü vardı). Vergilius, *Georgica*'sında Aristaios hadisesini anlatırken Kyrene'yi Peneus Nehri'nin altında, nehirlerin yeryüzüne çıkmadan önce birleştikleri bir yer altı mağarasında oturan bir su nymphası olarak gösterir. Vergilius böylece Kyrene'nin avcı karakterini ikinci plana iterek onun soyunu ön plana çıkarmaktadır, çünkü Kyrene bir nehir-tanrı'nın torunudur. Vergilius, onun Libye'ye gelişinden hiç söz etmez.

Kytissoros (Κυτίσσωρος) Phriksos'un, Kolkhis'e geldikten sonra kral Aietes'in bazen Khalkiope, bazen de Iophas-

sa adıyla geçen bir kızından olma oğlu (tab. 34). Baba tarafından Athamas'ın torunudur. Argos, Melas ve Phirontis adlarında kız ve erkek kardeşleri vardı. Kytissoros büyüyünce, miras haklarını almak için büyükbabası Athamas'ın yanına döndü. Kytissaros Tesalya'da Alos'a, büyükbabanın yanına geldiğinde, Athamas'ın halkı onu Zeus'a kurban etmeye hazırlanıyordu (bkz. *Athamas*). Kytissoros onu kurtardı ve yeniden iktidara getirdi. Ama bu davranış Zeus'un ona ve soyuna öfkelenmesine yol açtı. Kytissoros'un soyundan gelenlerin her kuşaktan en yaşlısı, Prytaneion'dan içeri adım atmaktan kesinlikle kaçınmak zorundaydı. Bu yasağa aykırı davranır da yakalanacak olursa kurban ediliyordu.

Kyzikos (Κύζικος) Asya yakasında Propontisli bir kahraman. Argonautlar efsanesinde rolü geçer. Argonautların ilk yanaştıkları ülkelerden biri de onunkisidir (bkz. *Argonautlar*).

Kyzikos aslen güney Yunanistanlı olarak geçer. Stilbe'nin oğlu Aineus (tab. 23) ile Trakya kralı Eusoros'un kızlarından Ainete'nin oğludur. Eusoros'un oğlu, Yunanlara karşı Troialıların emrinde savaşan Trakya birliğine kumanda eden Akamas'tı. Kyzikos, soyca kökleri Poseidon'a dayanan Dolionislerin hükümdarıydı. Argonautların gelişiyle efsaneye girdiği sırada, kâhin Merops'un kızı Kleite'yle yeni evlenmişti. Kyzikos denizcileri güleryüzle karşıladı, onlara şölenler düzenledi ve erzak verdi. Ama gece Argonautlar yelken açtıklarında, farkında olmadan bir fırtına tarafından tekrar ayrıldıkları kıyıya atıldılar. Dolionisler, korsanların baskınına uğradıklarını zannederek Argonautlarla çarpışmaya başladılar. Kyzikos, tebaasının yardımına geldi ve Iason tarafından öldürüldü. Ertesi sabah herkes yapılan yanlışlığı anladı. Argonautlar üç gün boyunca kralın cesedi üzerinde ağıt yaktılar. Sonra, Yunan usulü atletizm oyunlarının olduğu büyük bir cenaze töreni düzenlediler. Klite, acısından kendini astı. Kyzikos'un hüküm sürmüş olduğu şehir onun adını aldı (bkz. *Argonautlar*).

Kaanthos : PAUS., IX, 10, 5-6.

Kabarnos : ET. BYZ., *s. v.* Καβαρνοι.

Kabeiridler : STRAB., X, 3, 21.

Kabeirler : STRAB., X, 3, 19 ve dev.; skol., APOLL. RH., *Arg.*, I, 917; AEL. ARIST., II, 469 (Keil); PHIL. BYBL., I, 8,; NONN., *Dion.*, XIV, 22 ve dev.; HDT., III, 37; VARR., *L. L.*, V, 58; SERV., ad VERG., *Aen.*, III, 12, 264; VIII, 679, V. F. CHAPOUTHIER, *Les Dioscures au service d'une déesse*, Paris, 1935; Bengt HEMBERG, *Die Kabiren*, Uppsal, 1950.

Kabeiro: STRAB., X, 3, 21; ET. BYZ., *s. v.* Καβειρία.

Kadmos : HES., *Theog.*, 935 ve dev.; *Od.* V 333 ve dev.; skol. ad *Il.*, II, 494; HDT., Iv, 147; DIOD. SIC., IV, 2, 1 ve dev.; V, 47 ve dev.; 48; 49; V, 59, 2 ve dev.; THEOGN., 15-18; HYG., *Fab.*, 6; 178; 179; PIND., *Pyth.*, III, 152 ve dev.; *Olymp.*, II, 38 ve dev., APOLL. RH., *Arg.*, IV, 516 ve dev., skol. ad III, 1186; EURIP., *Phoin.*, 930 ve dev.; 822 ve dev.; *Bakkh.*, 1330 ve dev.; skol. ad EURIP., *Pho-*

in., 638; AISKH., *Hepta...*, 469; 486; APD., *Bibl.*, III, 1, 1; 4, 1; 5, 2; 5, 4 ve dev.; OV., *Met.*, III, 6 ve dev.; IV, 563 ve dev.; PAUS., III, 1, 8; 15, 8; 24, 3; IV, 7, 8; VII, 2, 5; IX, 5, 1 ve dev.; 10, 1; 12, 1 ve dev.; 16, 3 ve dev.; 26, 3-4, X, 17, 4; 35, 5, STRAB., I, 46; VII, 326; ATHEN., XI, 426 B; TZET., *Chil.*, IV, 393 ve dev.; NONNOS., *Dionys.*, I, 140 ve dev.; 350 ve dev., vs.; ET. BYZ., *s. v.* Βουθόη; F. VIAN, *Les origines de Thèbes*, Paris, 1963.

Kaeira: TZET., ad LYC., 1379.

Kaineus : APD., *Ep.*, I, 22; APOLL, RH., *Arg.*, I, 57-64; skol. *ad loc.*, ve *ad Il.*, I, 262; ANTON. LIB., *Tr.*, 17; VERG., *Aen.*, VI, 448 ve dev.; ve SERV., *ad loc.*; OV., *Met.*, XII, 459-532; HYG., *Fab.*, 14; karş. 242; PALAEPH., *Incr.*, 11; *Oksyrynkhos Papirüsleri*, XIII, Londra, 1919, s. 133 ve dev., bkz. DUMEZIL, *Le probleme des Centaures*, Paris, 1929, s. 179 ve dev.; J. Th. KAKRIDIS, in *Cl. Rev.*, 1947, s. 77-80.

Kalamos : SERV., ad VERG., *Ecl.*, V, 48; NONNOS, *Dionys.*, XI, 370-481.

Kalkhas : *Il.*, I, 69; 92; II, 300 ve dev., skol. ad *Ilyada*, II, 135; ad APOLL, RH., *Arg.*, I, 139; ad *Od.*, XIII, 159; PAUS., I, 43, 1; HYG., *Fab.*, 97; 128; 190; APD., *Bibl.*, III, 13, 18; *Ep.*, III, 15; 21 ve dev.; V, 8 ve dev.; V, 2 ve dev.; PAUS., I, 43, 1; VII, 3, 7; IX, 19, 6; OV., *Met.*, XII, 11 ve dev.; STRAB., XIV, 462 ve dev.; SERV. ad VERG., *Ecl.*, VI, 72; *Aen.*, II, 166; III, 322; CONON, *Narr.*, 34; 6; QU. SM., VI, 61; XII, 3 ve dev.; VERG., *Aen.*, II, 185; TZET., *Posthom.*, 645; ad LYC., 427; 978 ve dev.; 1047 ve dev.; bkz. J. BÉRARD., *La colonisation grecque...*, s. 394 ve dev.; ve J. PERRET, *Calchas et les bergers...*, *Rev. Arch.*, 1937, s. 181 ve dev.

Kalkhos : PARTH., *Erot.*, 12.

Kallidike : APD., *Ep.*, VII, 34; karş. *Ep. Gr. Fr.*(ed. Kinkel), s. 57 ve dev.

Kalliope : HYG., *As. Poet.*, II, 7; skol. ad *Il.*, X, 435; APD., *Bibl.*, I, 3, 4.

Kallipolis : PAUS., I, 42, 7; 43, 5.

Kallirroe : 1) HES., *Theog.*, 288 ve dev.; *Hom. Dem.* Övg., 419; TZET., ad LYC., 651; 874; HYG., *Fab.*, III; APD., *Bibl.*, II, 5, 10; SERV., ad VERG., *Aen.*, IV, 250; DEN, Hal., I, 27 2) Bkz. *Alkmaion*; *Akarnan*; APD., *Bibl.*, III, 7, 5; PAUS., VIII, 24, 9. 3) APD., *Bibl.*, III, 12, 2; skol. ad *Il.*, XX, 232; ad PERSE, I, 134; 4) PLUT., *Parall. gr.* ve *rom.*, XXII; 5) PAUS, VII, 21, 1.

Kallisto : 1) ERAT., *Catast.*, I ve dev.; VIII; APD., *Bibl.*, III, 8, 2; skol. VEN. ad *Il.*, XVIII, 487; CALL., *Zeus'a Övgü*, 40; CATUL., LXVI, 66; THEOKR., I, 125; HYG., *Astr. poet.*, II, 1; *Fab.*, 155; 176; 177; OV., *Met.*, II, 409 ve dev.; *Fast.*, II, 155 ve dev.; SERV., ad VERG., *Georg.*, I, 138; PAUS., I, 25, 1; VIII, 3, 6 ve dev.; 4, 1; X, 9, 5; karş. TZET., ad LYC., 478; 481; skol. ad EURIP., *Resos.*, 36; ad THEOKR., 1, 3. 2) Bkz. *Odysseus.*

Kalydnos : TZET., ad LYC., 1206; 1209; ET. BYZ., *s. v.* Κάλυδνα.

Kalydon : 1) APD., *Bibl.*, I, 7, 7. 2) PS. PLUT., *De Fluv*, 22, 1 ve 4.

Kalypso : 1) APD., *Epit.*, VII, 24; *Od.*, V, 13-281; VII, 243-166; HYG., *Fab.*, 125; Ioh. LYD, *De Mens.*, I, 13; EUST., ad *Hom.*, s. 1796; TZET., ad LYC., 174. Karş. PROP., I, 15, 9; OV., *Ars. am.*, II, 125; ayrıca bkz. *Auson.* V. BÉRARD, *Les Navigations d'Ulysse*, c. III, s. 213 ve dev.; A. MEILLET, in *Rev. des Et. gr.*, 1919, s. 384 ve dev. ROHDE, *Griech. Roman*, Leipzig, 1934, s. 2; A. FERRABINO, *Kalypso*, Turin 1914, s. 257 ve dev.; 2) HES., *Theog.*, 369.

Kambles : ATHEN., X, 416 *c*; karş. EL., *Hist. var.*, I, 27; NIC. DAM. in *Hist. gr. fr.*, (Müller), III, s. 372, 28.

Kampe : APD., *Bibl.*, I, 2, 1; NON., *Dionys.*, XVIII, 237 ve dev.; DIOD. SIC., III, 72; karş. OV., *Fast.*, III, 799 ve dev.

Kanake : APD., I, 7, 3; DIOD. SIC., V, 61; CALL., *Dem. Övg.*, 99; HYG., *Fab.*, 238; 242; 243; OV., *Her.*, 11; STOB., *Flor.*, 64, 35; SERV., ad VERG., *Aen.*, I, 75; skol. ad ARISTOPH., *Bulutlar*, 1371; *Kurb.*, 849; PLUT., *Par. Min.*, 312 *c*; EUR., bu konudaki kayıp trag. *Aiolos* (*Fr. Tr. Gr.*, ed. Nauck, s. 291 ve dev.); OV., *Her.*, XI; karş. L. SECHAN *Etudes*, s. 233 ve dev.

Kanopos : CONON., *Narr.*, 8; TAC., *Ann.*, II, 60; STRAB., XVII, 801, SERV., ad VERG., *Aen.*, XI, 263; *Georg.*, VI, 287; HYG., *Astr. Poet.*, II, 32; EUST., *Kat.*, 37

Kapaneus : *Il.*, II, 564; IV, 403; STAT., *Theb.*, III, 604; IV, 176; VI, 731 ve dev.; X, 827 ve dev.; AISKH., *Hepta...*, 422 ve dev.; SOPH., *Oid. Kol.*, 1319; *Antig.*, 134 ve dev.; EURIP., *Phoin.*, 1191 ve dev.; 1202; *Ikedites.*, 496 ve dev.; *Iph. Aulis'te.*, 246; PAUS., IX, 8, 7; APD., *Bibl.*, III, 6, 3; 6, 7; 7, 1; HYG., *Fab.*, 70; 71; OV., *Metam.*, IX, 404; DIOD. SIC., IV, 65, 8, karş. Ch. PICARD. *Les bûchers sacrés d'Eleusis*, *Rev. Hist. Rel.*, 1933, s. 137 ve dev.; W. NESTLE, in *A. R. W.*, 1936, s. 248 ve dev.

Kaphauros : APOLL. RH., *Arg.*, IV, 1494.

Kapheira : DIOD., SIC., V, 55, 1.

Kaphene : PLUT., *Kadınların Erdemleri*, VII, 304.

Kapys : *Il.*, XX, 239; APD., *Bibl.*, III, 12, 2; HEKATAIOS, ap. *Fr. Hist. gr.*, I, s. 18 (Jac.); DEN. HAL., I, 71, 1 ve dev.; 83, 3; STRAB., XIII, 608; VERG., *Aen.*, I, 183; X. 145; SERV., ad VERG., *Aen.*, 1, 2 ve 242; 272; 284; II, 35; X, 145; STAT., *Silv.*, III, 5, 77; OV., *Fastes*, IV, 34; TZET., ad LYC., 1232; LIV., IV, 37. Karş. J. BÉRARD, *Colonisation*, s. 380; J. HEURGON, *Capoue preromaine*, s. 144 ve dev.

Karkabos : Skol. ad *Il.*, IV. 88.

Karkinos : ERAT., *Cat.*, XI; PALAEPHAT., *Incr.*, 39, TZET., *Chil.*, II, 239.

Karamanor : PAUS., II, 7, 7; 30, 3; X, 7, 2; 16, 5.

Karme : PAUS., II, 30, 3; DIOD. SIC., V, 76; ANTON. LIB., *Tr.*, 40; PS. VERG., *Ciris*, 220.

Karnabon : HYG., *Astr. poet.*, II, 14; HERODIANOS, IX, 29.

Karnos : CONON, *Narrat.*, 26; skol. ad THEOKR., *Id.*, V. 83; APD., *Bibl.*, II, 8, 3 (Karnos'un adını anmıyor); skol. ad KALLIM., *Apollon'a Övgü*, 71; PAUS., III, 13, 3.

Karya : SERV., ad VERG., *Ecl.*, VIII, 30; ATHEN., III, 78*b*; EUST., *Hom. övg.*, s. 1964, 15.

Kassandra : *Il.*, VI, 252; XIII, 363 ve dev.; XXIV, 699, ve skol. *ad loc.* ve VII, 44; *Od.*, XI, 421; *Ep. Gr. Fr.* (Kinkel), s. 49; PAUS., V, 19, 5; X, 26, 3 ve dev.; VERG., *Aen.*, II, 245; 343; III, 183; PIND., *Pyth.*, XI, 29 ve dev.; EUST., *Hom. Övg.*, 663, 40; APD., *Bibl.*, III, 12, 5; *Ep.*, V, 17; 22; 23; VI, 23; AISKH., *Agamemn., passim*; SERV., ad VERG., *Aen.*, II, 247; HYG., *Fab.*, 90; 193; 108; 117; 128; TZET., ad LYC., *summarium*; *Homer.*, 410; EURIP., *Troy., passim*; *Androm.*, 297; karş. J. DAVREUX, *La légende de la prophétesse Cassandre*, *Liège*, 1942; J. Th. KAKRIDIS, *Kassandra*, *Anz. Akad. Wiss. Wien.*, 1928; P. G. MASON in *J. H. S.*; LXXIX (1959), s. 80-93.

Kassiepeia : Skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, II, 178; *Fr. Hist. gr.*, I, 83; ANTON. LIB., *Tr.* 40; HYG. *Fab.*, 64; 149; *Ast. Poet.*, II, 10; APD., *Bibl.*, II, 4, 3; III, 1, 6; STRAB., I, 42 ve dev.; ERAT., *Katast.*, 16; TZET., ad LYC., 836; 838 ve dev.; OV., *Metam.*, IV, 738.

Kassiphone : TZET., ad LYC., 798; 805; 808; 811; karş. J. BÉRARD. *Colonisation*, s. 336 ve dev., ve *Odysseus mad.*

Kastalia : LACT. ad STAT., *Theb.*, I, 697; skol. ad EURIP., *Or.*, 1087; PAUS., X, 8, 5.

Katreus : APD., *Bibl.*, III, 2, 1; *Ep.*, III, 3; DIOD. SIC., V, 59, 1 ila 4; PAUS., VIII, 53, 2.

Kaukaos : PS., PLUT., *De Fl.*, V, 3.

Kaukon : 1) APD., *Bibl.*, III, 8, 1; TZET. ad LYC., 481; skol. ad l'*Odysseus*, III, 366. 2) PAUS., IV, 1, 5 ve dev.; 2, 6; 26, 8; 27, 6; V, 5, 5.

Kaulon : SERV., ad VERG., *Aen.*, III, 553; ET. BYZ., *s. v.*

Kaunos : ANTON. LIB., *Transf.*, 30; PARTHEN., XI, 1; CONON, *Narr.*, 2; skol. ad THEOKR., VII, 115; OV., *Metam.*, IX, 453 ve dev.; HYC., *Fab.*, 243.

Kaystros : SERV., ad VERG., *Aen.*, XI, 661; STRAB., XIV, 650; PAUS., VII, 2, 7; ET. MAGN., *s. v.* Κάνστρος.

Kedalion : Skol. ad *Il.*, XIV, 296; EUST., ad *Hom.*, 987, 7; LUK., *De domo*, 28; ERAT., *Cat.*, 32.

Kekrops : 1) APD., *Bibl.*, III, 14, 1 ve dev.; *Paros*, *Kron.*, 1, 2 ila 4; PAUS., I, 2, 6; III, 15, 5; HYG., *Fab.*, 48; TZET., *Chil.*, V, 637 ve dev.; ad LYC., III; EURIP., *Ion*, 1163 ve dev.; PLIN., *N. H.*, VII, 194; CIC., *De Leg.*, II, 63; TAC., *Ann.*, XI, 14; DIOD. SIC., I, 28, 1 ve dev.; OV., *Metam.*, VI, 72 ve dev. Bkz. *Aglauros.* 2) Bkz. *Erethkheus.*

Kelaino : 1) APD., *Bibl.*, II, 1, 5; STRAB., XII, 579. 2) OV., *Fast.*, IV, 173; SERV., ad VERG., *Georg.*, I, 138; DIOD. SIC., III, 60; APD., *Bibl.*, III, 10, 1; skol. ad *Il.*, XVIII, 486; ad APOLL. RH., *Arg.*, IV, 1561; TZET., ad LYC., 886; 132; 219. 3) VERG., *Aen.*, III, 211; SERV., ad VERG., *Aen.*, III, 209.

Kelbidas : PAUS., VII, 22, 8; bkz. J. BÉRARD., *Colonisation*, s. 60, 461, 528.

Keleos : 1) *Demeter'e Övgü, passim* APD., *Bibl.*, I, 5, 1; III, 14, 7; PAUS., I, 39, 1; VERG., *Georg.*, I, 65; SERV., ad VERG., *Georg.*, I, 147; OV., *Fast.*, IV, 507 2) ANT. LIB., *Tr* 19. Karş. Ch. PICARD. *Mél. Radet.* 1940, s. 270-284.

Keleutor : APD., *Bibl.*, I, 8, 6; HYG., *Fab.*, 175.

Kelmis : Ov., *Metam.*, IV, 282; NONN., *Dionys.*, XIV, 29; XXIII, 156, vs. Karş. SOPH., fr. 336 (Nauck).

Keltos : PARTHEN., *Narrat.*, 30; *Etym. Magn.*, *s. v.* Κελτοὶ.

Kentauroslar : PIND., *Pyth.*, II, 39 ve dev.; ve skoll., *Il.*, I, 262 ve dev.; ve skol. ad m. 263; *Od.*, XXI, 295 ve dev.; ve skol. ad m. 303; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, III, 62; HYG , *Fab.*, 33; 34; 62; APD., *Bibl.*, II, 5, 4, ve dev.; skol. EURIP., *Phoin.*, 1185; THEOKR., VII, 149 ve dev.; TZET., *Chil.*, II,

271; OV., *Metam.*, XII, 210 ve dev.; ELIEN, *Hist. Var.*, 13; CALL., *Art. Ovgü*, 221; PROP., I, 1, 13; SOPH., *Trakh. kad., passim*; V.G. DUMÉZIL, *Le Problème des Centaures*, Paris, 1929 ve bibliyografya, A. CARNOY, *Le concept mythologique du Gandharva et du Centaure, Museon*, 1936, s. 99-113.

Kephallon : HYG., *Fab.*, 14; APOLL. RH., *Arg.*, IV. 1496.

Kephalos: HES., *Th.*, 986ve dev.; OV., *Metam.*, VII, 661 ve dev.; *Her.*, IV, 93 ve dev.; HYG., *Fab.*, 48; 160; 189; 241; 270; APD., *Bibl.*, I, 9, 4; II, 4, 7; III, 14, 3; 15, 1; SUID., *s. v.* Τευμησία; *Od.*, XI, 321 ve dev., ve EUST., *ad loc.*; ERAT., *Catast.*, 32; HYG., *Astr. poet.*, II, 35; ANTON. LIB., *Transf.*, 41; SERV., ad VERG., *Aen.*, VI, 445; STRAB., 456; PAUS., I, 37, 6; ARISTOTELES, s. 504 (Rose); karş. skol. ad *Od.*, XXIV, 270.

Kepheus : 1) APOLL. RH., *Arg.*, I, 161 ve dev.; PAUS., VIII, 4, 8; 5, 1; 8, 4; 9, 5; 23, 3; 47, 5; APD., *Bibl.*, II, 7, 3; DIOD. SIC., IV, 33, 2) STRAB., I, 42; HEROD., VII, 61; EURIP., in ERAT., *Catast.*, 15; 36; HYG., *Astr. Poet.*, II, 9; APD., *Bibl.*, II, 1, 4; CONON, *Narrat.*, 40; TAC., *Hist.*, V, 2; PLIN., *H. N.*, ve dev.; NONN., *Dion.*, II, 682 ve dev.

Kerambos : OV., *Met.*, VII, 533; karş. ANTON. LIB., *Transf.*, 22. Bkz. *Terambos.*

Keramos : PAUS., I, 3, 1; SUID., *s. v.* Κεραμος.

Kerberos : *Il.*, VIII, 366 ve dev.; *Od.*, XI, 623 ve dev.; APD., *Bibl.*, II, 5, 12; PAUS., III, 18, 13 ve dev.; 25, 5 ve dev.; HES., *Theog.*, 311; 769 ve dev. (oraya sokulmuş pasaj); PIND., *Pyth.*, I, 31, skol. *ad loc.*; HOR., *Carm.*, II, 13, 34; OV., *Metam.*, VII, 408 ve dev.; HYG., *Fab.*, 30; 31; 151; VERG., *Aen.*, VI, 417, ve SERV. *ad loc.*

Kerebia : TZET., ad LYC., 838.

Kerkaphos : DIOD. SIC., V, 56 ve dev.; PIND., *Ol.*, VIII, 131 ve dev.; STRAB., XIV, 654; ET. BYZ., *s. v.* Λίνδος.

Kerkopes : DIOD. SIC., IV, 31, 7; APD., *Bibl.*, II, 6, 3; NONNOS, ap. WESTERMANN. *Mythog.*, s. 375; TZET., *Chil.*, bkz. 74 ve dev.; ad LYC., 91; EUST., ad HOM., *Odyss.*, XIX, 247, (s. 186); OV., *Metam.*, XIV, 88 ve dev. Karş. ALY, *s. v.* Σίλλος., R. E., III, 1 A, s. 98 ve dev.

Kerkyon : 1) APD., *Epit.*, I, 3; BAKKhyl., XVII, 26; DIOD. SIC., IV, 59, 5; PLUT., *Thes.*, 11; PAUS., I, 39, 3; skol. ad LUKIANOS, *Iup. Tr.*, XXI, s. 65 (Rabe); OV., *Metam.*, VII, 439; HYG., *Fab.*, 38. 2) PAUS, VIII, 5, 4; 45, 7; 53, 6.

Kerkyra : PAUS., II, 5, 2; V, 22, 4-6; skol. ad PIND., *Ol.*, VI, 144; APOLL. RH., *Arg.*, IV, 568; DIOD. SIC., IV, 72.

Keres : *Il.*, I, 228; 416 ve dev.; II, 302; III, 454; VIII, 70 ve dev. (muhtemelen XXII, 209'a göre araya sokulmuştur); IX, 410 ve dev.; XI, 330 ve dev.; XVIII, 114 ve dev.; 535 ve dev.; XXII, 102; 209 ve dev.; XXIII, 78 ve dev.; HES., *Theog.*, 211; 217; *Işler.*, 92; *Kalkan*, 156; 249 ve dev.; AISKH., *Hepta.*, 760; 1055; SOPH., K. *Oid.*, 469 ve dev.; *Phil.*, 42; 1166; EUR., *Her.*, 870; *El.*, 1298 ve dev.; *Phoin.*, 950; PLAT., *Kanunlar*, 937 d; APOLL. RH. *Arg.*, IV, 1485; 1665 ve dev.; PHOTIOS, I, s. 186 *Nb.*

Kerocessa : ET. BYZ., *s. v.* Βυζάντιον; PROKOP., *De aed.*, I, 5; Fr. *hist. gr.* (Müller), s. 148 ila 150.

Keryks : PAUS., I, 38, 3; SUID., *s. v.*, Κήρυκες.

Ketes : DIOD. SIC., I, 62. Bkz. *Proteus.*

Keto : HES., *Theog.*, 238; 270 ve dev.; 333; APD., *Bibl.*, II, 2, 6; 4, 2; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, IV, 1399.

Keyks : 1) APD., *Bibl.*, II, 7, 6; 8, 1; HES., *Her. Kalkanı*, 354; 472 ve dev.; skol. ad SOPH., *Trakh.*, 39; DIOD. SIC., IV, 36; 57; ANTON. LIB., *Tr* 26; PAUS., I, 32, 6. 2) Bkz. *Alkyone.*

Khalkiope : 1) APD., *Bibl.*, II, 7, 8; *Il.*, II, 676 ve dev.; ve skol. *ad loc*; PLUT., *Qu. gr.*, 58; HYG., Fab.; 254; karş. 97. 2) APD., *Bibl.*, I, 9, 1; HYG., *fab.*, 3; 14; APOLL. RH., *Arg.*, II, 1140 ve dev.; ve skol. *ad loc*; TZET., ad LYC., 22. 3) APD., *Bibl.*, III, 15, 6; TZET., ad LYC., 454; ATHEN., XIII, 556, F.

Khalkodon : 1) APD., *Bibl.*, III, 10, 8; *Il.*, II, 541; IV, 464; ve skol. ad *Il.*, II, 536; EUST., ad *Hom.*, s.281, 45; TZET., ad LYC., 1034; PAUS., VIII, 15, 6-7; IX, 17, 3; 19, 3. 2) PAUS., VIII, 15, 6; 3) PAUS., VI, 21, 7. 4) APD., *Bibl.*, II, 7, 1; PLUT., *Qu. gr.*, 58.

Khalkon : 1) EUST., ad *Hom.*, s. 1697, 54. 2) Bzk. *Abas*, 1.

Khaon : SERV., ad VERG., *Aen.*, III, 297; 334; 335.

Khaos : HES., *Theog.*, 116 ve dev.; PLAT., *Symposion.*, 178 B; VERG., *Georg.*, IV, 347; OV., *Metam.*, I, 7; HYG., *Fab.*, *pr.*

Khariklo: 1) PIND., *Pyth.*, IV, 181 ve skol.; APOLL. RH., *Arg.*, I, 554 ve skol., IV, 813; OV., *Met.*, II, 636. 2) PLUT., *Thes.*, 10. 3) APD., III, 6, 7; CALL., *Pallas'ın banyosu*, 57 ve dev.

Kharila : PLUT., *Quaest. gr.* 12.

Kharitler: *Il.*, V. 338; XVIII, 382; XIV, 267; *Od.*, VI-II, 362 ve dev.; XVIII, 192 ve dev.; HES., *Theog.*, 64; 907 ve dev.; HYG., *Fab.*, *önsöz*; PAUS., IX, 35,

5; APD., *Bibl.*, I, 3, 1; PIND., *Ol.*, XIV, 13; *Theokr.*, *Id.*, XVI, 108; SAPHO, fr. 65, Bergk; APOLL. RH., *Arg.*, IV, 424 ve dev. Karş. SEN., *De Ben*, I, 3. Karş. Th. ZIELINSKI, *Charis an Charites*, *Cl. Qu.*, 1924, s. 158-163; A. H. KRAPPE, *Les*, *R. E. G.*, 1932, s. 155-162; M. NIETZKI, *Die Chariten*, *Fest. K. Wil. Gym.*, Stettin, 1930, s. 73-85.

Kharon : VERG., *Aen.*, VI, 299 ve SERV., *ad loc*; VI, 332; EUST., ad *Hom.*, XVI, 34; DIOD. SIC., I, 92; 96; PAUS., X, 28, 2; ARISTOPH., *Gr.*, 182 ve dev.; *Lysis.*, 606; *Plout.*, 278. Karş. F. DE RUYT. *Charun, démon etrusque de la Mort*, Brüksel, 1934.

Kharops : DIOD. SIC., III, 65.

Kharybdis : *Od.*, XII, 73 ve dev.; 104 ve dev.; 234 ve dev.; 430 ve dev.; APOLL. RH., *Arg.*, IV, 789; 825 (ve skol. *ad loc*); 923; APD., *Bibl.*, I, 9, 25; *Ep.*, VII, 23 ve dev., HYG., *Fab*, 125; 199; SERV., ad VERG., *Aen.*, III, 420; TZET., ad LYC., 45; 743; 818; OV., *Metam.*, VII, 63; VERG., *Aen.*, III, 418 ve dev.; 555 ve dev.; STRAB., VI, 268. V. BERARD. *Navig. d'Ulysse*, c. IV, s. 390-405.

Kheiron : *Il.*, XI, 832; OV., *Fast.*, V, 384; 413; PIND., *Pyth.*, III, 5; IX, 64; APD., *Bibl.*, I, 2, 4; III, 13, 5; PLIN., *H. N.*, VII, 196; KSEN., *Kynegetikos.*, I, 1 ve dev.; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, I, 554 ve 558; APOLL. RH., *ibid.*, 1231; ERAT., *Cat.*, 40. Karş. DUMEZIL, *Le Probl. des Centaures*, s. 182 ve dev.; J. D. GILRUTH, *Chiron and his pupil Asclepios*, *Ann. of Medical Hist.*, I (1939), s. 158-176, Ch. PICARD., *R. E. A.*, LIII (1951), s. 5 ve dev.

Khelidon : ANTON. LIB., *Tr.*, 11.

Khelone : SERV., ad VERG., *Aen.*, I, 505.

Khimaireus : TZET., ad LYC., 132; 136; 219; FAVORINUS, *s. v.* "Ατλας; EUST., ad *Hom.*, 521, 30.

Khimaira : 1) *Il.*, VI, 179 ve dev. ve skol. ad 181; XVI 327 ve dev.; HES., *Theog.*, 319 ve dev.; APD., *Bibl.*, I, 9, 3; II, 3, 1; Ov., *Met.*, IX, 647; TZET., ad LYC., 17; HYG., *Fab.*, 57. Karş. AMANDRY, *Mél. Picard*, I, s. 1 ve dev. 2) SERV., ad VERG., *Ecl.*, VIII, 68; *App Narr.* (West.), 82, s. 388.

Khione : 1) APD. *Bibl.*, III, 15, 2; HYG., *Fab.*, 157; *Od.*, XIV, 475; KSENOPH., *Anab.*, V, 5, 3 ve dev.; PAUS., I, 38, 2. 2) SERV., ad VERG., *Aen.*, IV, 250. 3) HYG., *Fab.*, 200; OV., *Metam.*, XI, 291 ve dev. 4) Skol. ad THEOKR., I, 21.

Khorikos : SERV., a d VERG., *Aen.*, VIII, 138.

Khrysanthis : PAUS., I, 14, 2.

Khrysaor : HES., *Theog.*, 278 ve dev.; 978 (apokr.); HYG., *Fab.*, 151; APD., *Bibl.*, II, 4, 2; 5, 10; TZET., ad LYC., 17; DIOD., IV, 17 ve dev.; OV., *Met.*, IV, 784 ve dev.; VI, 119 ve dev.; karş. F J. M. De WAELE, in *Mus. Belge*, 1924, s. 47-52.

Khryseis : *Il.*, I, 9 ve dev.; 366 ve dev.; 451 ve dev.; skol. ad *Ilyada*, I, 18; 392; HYG., *Fab.*, 121; TZET., ad LYC., 183; 298; *Antehom.*, 349 ve dev.

Khryses : 1) Bkz. *Chryseis*. 2) HYG., *Fab.*, 121; SOPH., kayıp trag. *Khrises*.

Khrysippos : APD., *Bibl.*, III, 5, 5; ATHEN., XIII, 602 ve dev.; skol. ad EUR., *Phoin.*, 1760; *Or.*, 5; ad PIND., *Olymp.*,; I, 144; HYG., *Fab.*, 85; 243, 271; EL., *Hist. Var.*, VI, 15; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, I, 517; ad *Il.*, II, 103; PAUS., VI, 20, 7; TZET., *Chil.*, I, 415-423; EURIPIDES'in kayıp tragedyası *Khrysippos* adını taşıyordu.

Khrysopelia : APD., *Bibl.*, III, 9, 1; TZET., ad LYC., 480; karş. skol. ad EURIP., *Or.*, 1646; PAUS., VIII, 4, 2; AP. RH., Arg., II, 477 ve skol.

Khrysothemis : PAUS., X, 7, 2.

Khthonia : 1) PAUS., II, 35, 4 ve dev.; EL., *H. An.*, XI, 4; 2) APD., *Bibl.*, III, 15, 1; HYG., *Fab.*, 46; 238.

Kikhyros : PARTHEN., *Erot.*, 32, bkz. *Eperios*.

Kikonlar : *Il.*, II, 846; XVII, 73; *Od.*, IX, 39-66; 165; 196; 211; APD., *Ep.*, VII, 2; HYG., *Fab.*, 125; Ov., *Met.*, VI, 710; HDT., VII, 59; PLINIUS, *Naturalis historia*, VI, 55; DIOD. SIC., V, 77, 4; STRAB., VII, fr. 18.

Kiliks : HDT., VII, 91; APD., *Bibl.*, III, 1; HYG., *Fab.*, 178; SERV., ad VERG., *Aen.*, III, 88.

Killa : APD., *Bibl.*, III, 12, 3; TZET., ad LYC., 223; 314; 315.

Killas : PAUS., V, 10, 7; skol. ad *Il.*, I, 38; STRAB., XIII, 613.

Kimmerler : *Od.*, XI. 14 ve skol. ad X, 86; EUST., *ad Hom.*, 1667, 41; 1670, 49; 1671, 44; TZET., ad LYC., 695; 1427; CIC., *Acad.*; II, 61; PLUT., *Marius*, 11; DIOD. SIC., V, 32, 4; STRAB., VII, 2, 2; 4, 5; PLIN., *H. N.*, III, 61; karş. B. LAVIGNI, in *Ann. Scuola Norm. di Pisa*'da, 1935, s. 255-262.

Kinyras : *Il.*, XI, 20 ve dev., skol. *ad loc.*, ve EUST., *Ib.*; PIND., *Pyth.*, II, 27, ve skol.; *Nem.*, VIII, 18 ve dev.; HYG., *Fab.*, 58; 242; 270; 275; TAC., *Hist.*, II, 3; STRAB., XVI, 755; APD., *Bibl.*, III, 14, 3; *Ep.*, III, 9; OV., *Met.*, VI, 98 ve dev.; X, 435 ve dev.; skol. ad THEOKR., I, 109; PLIN., *H. N.*, VII, 49; 57; PAUS., I, 3, 2; II, 29, 4; LYC., *Alex.*, 478 ve dev.; ve TZET., *ad loc.*; ARN., *Adv. Nat.*, V, 19; karş. IV, 24.

Kirke : HES., *Theog.*, 957, 1011 ve dev. (sonradan katma); *od.*, X, 132 ila 574; APOLL. RH., *Arg.* IV, 576-591; *Argon. orph.*, 1160 ve dev.; APD., *Bibl.*, I, 9, 1; 24; Ep., VII, 14 ve dev.; HYG., *Fab.*, 125; Ov., *Metam.*, XIV, 1-74; 246-440. Bkz. BÉRARD, *Navigations d'Ulysse*, IV, s. 235-345. R. GANSZYNIEC, *De Medea Circes prototypo*, Eos, 1939, s. 1-10; H. MARZELL, *Die Zauberpflange Moly Der Naturfprsch.*, II, s. 523 ve dev.

Kithairon : PAUS., IX, 1, 2; 3, 1 ve dev.; PLUT., *De Fl.*, II, 2; 3.

Kleinis : ANTON. LIB., *Tr.*, 20.

Kleisithera : LYC., *Alex.*, 1222; TZET., ad LYC., 1218; 1222; *Chil.*, III, 294; APD., *Ep.*, VI, 10.

Kleite : APOLL. RH., *Arg.*, I, 976; 1063 ve dev.; PARTH., *Erot.*, 28; CONON., 41.

Kleitor : 1) PAUS., VIII, 4, 4 ve dev., 21, 3; 2) APD., *Bibl.*, III, 8, 1; TZET., ad LYC., 481.

Kleitos : *Od.*, XV, 250, ve EUST., *ad loc.*; skol. ad *Il.*, XIII, 663 ve dev.; ATHEN., XIII, 556 *d*.

Kleomedes : PAUS., VI, 9, 6-8; PLUT., *Rom.*, 28.

Kleopatra : 1) APD., *Bibl.*, III, 15, 2 ve dev.; SOPH., *Antig.*, 966 ve dev.; ve skol. ad 970; 977; 980; skol. ad APOLL., RH., *Arg.*, I, 211; II, 140; 178; 207; 230; ad *Od.*, XII, 69; DIOD., SIC., IV, 43 ve dev.; 2) *Il.*, IX, 556 PAUS., IV, 2, 5; 7; APD., *Bibl.*, I, 8, 2 ve dev.

Kleostratos : PAUS., IX, 26, 7.

Kleothera : *Odysseia*, XX, 66 ve dev., ve EUST., s. 1875, 15; 1883, 36; skol. ad *Od.*, XIX, 518; XX, 66.

Klesonymos : Skol. ad *Ilyada*, XII, 1; XXIII, 87; XVI, 14; APD., *Bibl.*, III, 13,8.

Klete : SERV., ad VERG., *Aen.*, III, 553; Lyc., *Alex.*, 993 ve dev.; ve TZET., ad LYC., 995; 1002 ve dev. Karş. J. BÉRARD, *Colonisation*, s. 382.

Klymene : 1) HES., *Theog.*, 351; 507 ve dev.; HYG., *Fab., pr.*; VERG., *Georg.* IV, 345; skol. ad PIND., *Ol.*, IX, 68; 72; 75; ad *Od.*, X, 2; DION. HAL., I, 17; STRAB., I, 33; OV., *Met.*, I, 756 ve dev.; SERV., ad VERG., *Aen.*, X, 189. 2) *Il.*, XVIII, 47 3) PAUS., X, 29, 6; APD., *Bibl.*, III, 9, 2; skol. ad *Od.*, XI, 326; bkz. *Iphiklos*. 4) APD., *Bibl.*, II, 1, 5; III, 2, 1. Bkz. *Katreus*; *Nauplios*.

Klymenos : 1) PAUS., V, 8, 1 ve dev.; VI, 21, 6. 2) PAUS., IX, 37, 1. 3) HYG., *Fab.*, 206; 238; 242; 246; 253; PARTHEN., *Erot.*, 13.

Klytaimnestra : *Il.*, IX, 142 ve dev.; *Od.*, III, 193 ve dev.; 303-305; IV, 529-537; XI, 404-434; AISKH., *Agam.*; *Khoephoroi*; *Eum.*; SOPH., *El.*; EUR., *El.*; *Hel.*; *Or.*; *Iphig. Aul.*; APD., *Bibl.*, III, 10, 6 ve dev.; *Ep.*, II, 16; II, 22; VI, 10; 23 ve dev., HYG., *Fab.*, 77; *Astr. Poet.*, II, 8; LUK., *Tanrıların Konuşmaları*, 26, 1; PAUS., II, 16, 7; 18, 2; 22, 3 ve dev.; 31, 4; III, 19, 6; VIII, 34, 1 ve dev.; *Ep. gr. fr.*, (Kinkel), s. 5. Bkz. P. MAZON., genel giriş ed. AISKH., *Orestie*, Paris, 3. bas., 1945. Karş. I. DÜHRING, *Klutaimnestra*, *Eranos*, 1943, s. 91-123.

Klytia : OV., *Metam.*, IV, 206-270; karş. HES., fr. 250; ANON., (West), 348, VI; HYG., *Fab.*, 14, 20.

Knageus PAUS., III, 18, 4.

Kodros : PHEREKYDES, in *Fr. hist. gr.*, I, 98; HELLANIKOS, *ibid.*, I, 47; PAUS., I, 19, 5; II, 18, 8; VII, 2, 1; 25, 2; VIII, 52, 1; LYC., C. Leokr., 84 ve dev.; karş. ARİST., *Atinalıların Devleti*., VIII, 10, s. 1310 B.

Koios : HES., *Theog.*, 134; 404 ve dev.; APD., *Bibl*, I, 1, 3; DIOD. SIC., V, 6 ve dev.; HYG., *Fab.*, Önsöz., TZET., ad LYC., 1175; PAUS., IV, 33, 6.

Koiranos : 1) APD., *Bibl.*, III, 3, 1; PAUS., I, 43, 5. **2)** Il., XVIII, 611, **3)** ATHEN., XII, 606 *e*; EL., *Nat. An.*, 8, 3.

Kokalos : DIOD. SIC., IV, 79; APD., Ep., I, 15; TZET., *Chil.*, I, 508 ve dev., skol. ad *Il.*, II, 145; ad PIND. *Nem.*, IV, 95; OV., *Ibis.*, 289 ve dev.; PAUS.; VII. 4, 6; CONON., *Narrat.*, 25; HYG., *Fab.*, 44; HDT., VII, 169 ve dev., ATHEN., III, 86 C ve dev.; bu konuda SOPH.'in *Kamikoslular* adında bir tragedyası vardı.

Kokitos : *Odyss.*, X, 513 ve dev., ve skol. ad 514; VERG., *Aen.*, VI, 296; *Georg.*, IV, 478; TZET., ad LYC., 705; PLAT., *Phaidon.*, 113 *c* ve dev.

Kolainos : PAUS., I, 31, 3; skol. ad ARISTOPH., *Kuşlar*., 873.

Komaitho : 1) APD., *Bibl.*, II, 4, 7; TZET., ad LYC., 932; 934. **2)** PAUS., VII, 19, 2 ve dev., bkz. *Eurypylos* md. Karş. J.HERBILLON, *Les Cultes de Patras*, Paris, 1929; S. REINACH, Un *mythe de sacrifice*, *R. H. R.*, 1925, s. 137-151.

Komatas : THEOKR., VII, 78 ve dev.; ve skol. ad m. 78.

Kombe : APD., *Bibl.*, III, 12, 6; skol. ad *Il.*, XIV, 291; OV., *Met.*, VII, 382; Karş. H. MEYER, Kombe mad., *Real Encycl.*, XI, 1139-1141.

Kometes : Skol. ad *Il.*, V, 412; TZET., ad LYC., 603; 1093; SERV., ad VERG., *Aen.*, VIII, 9; 11; 268; APD., *Ep.*, VI. 9.

Kondyleatis : PAUS., VIII, 23, 6 ve dev.

Kopreus : APD., *Bibl.*, II, 5, 1; *Il.*, XV, 638 ve dev.; ve skol. ad m. 639; EUR., *Herakleidai, passim*; PHILOSTR., *Sophisteslerin hayatı*, II, 1. 550.

Korinnos : SUID., *Leks., s. v.*

Korinthos : PAUS., II, 1, 1; 3, 10 ve dev.; skol. ad ARISTOPH., *Kurb.* 439; Fr. *Hist. gr.* (Müller), II, s. 212 ve III, s. 378; karş. APD., *Bibl.*, III, 16, 2.

Koroibos : 1) PAUS., 1, 43, 7 ve dev.; II, 19, 8; STAT., *Theb.*, I, 570 ve dev.;ve skol. *ad loc.*, CONON., *Narr.*, 19. **2)** PAUS., X, 27, 1; VERG., *Aen.*, II, 341; 407, 424; EUR., *Res.*, 539.

Koronides : ANT. LIB., *Tr.*, 25; OV., *Metam.*, XIII, 681 ve dev.

Koronis : 1) Bkz. Asklepios. **2)** OV., *Met.*, II, 551 ve dev. **3)** HYG., *Fab.*, 182; *Astr. poet.*, II, 21; skol. ad *Il.*, XVIII, 486; DIOD. SIC., V, 50 ve dev.

Koronos : *Il.*, II, 746; APD., II, 7, 7; APOLL. RH., *Arg.*, I, 57 ve dev.; SOPH., fr. 354.

Korythos : 1) VERG., *Aen.*, III, 163 ve dev.; ve SERV., ad VERG., *Aen.*, III, 167; 170; VII, 207; 209; X, 719. **2)** APD., *Bibl.*, III, 9, 1; DIOD., IV, 33. **3)** TZET., ad LYC., 57; PARTHEN, *Narr.*, 34; CONON, 23.

Kragaleus : ANTON., LIB., *Transf.*, 4.

Kranaos : PAUS., I, 2, 6; 31, 3; APD., *Bibl.*, I, 7, 2; III, 14, 5; *Paros Kroniği*, 1, 4-7; EUSEBIOS, *Khronikoi.*, II, s. 26 ve dev. (Schoeneed.); HDT., VIII, 44; STRAB., IX, 397. Ayrıca bkz. *Amphiktyon.*

Kranon : ET. BYZ., *s.v.*; skol. ad PIND., *Pyth.*, X, 85.

Krantor: OV., *Metam.*, XII, 361 ve dev.

Kreon : 1) APD. *Bibl.*, I, 23; III, 7, 7; EUR., *Medeia, passim*; karş. kayıp trag. *Alkmaion*, APD., *ibid.*; SEN., *Med.*, 879 ve dev.; OV., *Her.*, XII; DIOD. SIC., IV, 54. **2)** APD., *Bibl.*, II, 4, 6 ve dev.; 11, III, 5, 8; 6, 7 ve dev.; 7, 1 ve dev.; HYG., *Fab.*, 67;72;SOPH., *Kr. Oidip.*; *Oidip. Kol.*; *Antigone*; EUR., *Phoin.*, 911 ve dev.; PAUS., I, 39, 2; IX, 5,13; 10, 3; 25, 1. Ayrıca bkz. *Kreon*'un rol oynadığı çeşitli efsanelere göndermeler. Karş. SYMONS, *Die Sage vom Thebanischen Kreon in der griech. Poesie*, Diss., Berlin, 1972.

Kreontiades : EUR., *Herakles'in Çılgınlığı*, 967 ve dev.; SEN., *Hercules'in Çılgınlığı*, 989 ve dev.; BOSKH., IV, 13 ve dev.; DIOD., SIC., IV, II, 1 ve dev.; APD., *Bibl.*, II, 4, 1 ve dev.; TZET., ad LYC., 38; *Myth. Vat.*, II, 158 (Bode).

Kreousa : 1) PIND., *Pyth.*, IX, 25 ve dev.;ve skol. ad DIOD. SIC., IV, 69; OV., *Am.*, III, 6, 31. **2)** APD., *Bibl.*, III, 15, 1 ve dev.;EUR., *Ion. passim* (ayr. bkz. *Ion.*,) PAUS., 1, 28, 4. **3)** EUR., *Medeia*, *passim* ve skoll..; OV., *Her.*, XII, 53 ve dev.; LUK., *Raksa Rair*, 42. **4)** APD., *Bibl.*, III, 12, 5; HYG., *Fab.*, 90; PAUS., X, 26, 1; VERG., *Aen.*, II, 736 ve dev.; LYC., *Alex*, 1263 ve dev.

Kres : ET. BYZ., *s. v.* Κρήτη ve Δώριον. DIOD. SIC., V, 64; PAUS., VIII, 53, 2 ve dev.; SOLIN, XI, 5; EUST., ad DEN. PER., 498.

Kresphontes : APD., *Bibl.*, II, 8, 4 ve dev.; PAUS., II, 18, 7; 19, 1; III, 1, 5; IV, 3, 3-8; 5, 1; 16, 1; 27, 6; 30, 1; 31, 11; V, 3, 6; VIII, 5, 6; 29, 5; ISOKR., VI, 22 ve dev.; 31, SOPH., *Aias*, 1283 ve dev.; ve skol. ad 1285.

Kretheus : Od., XI, 235 ve dev.; ve skol. ad X, 2; APD., *Bibl.*, I, 7, 3; 9, 11; APD. RH., *Arg.*, III, 358 ve dev.; ve skol. ad I, 49, 121; 143; 601; II, 1162; PAUS., IV, 2, 5; IX, 36, 8; TZET., ad LYC., 175; 284; skol. ad PIND., *Pyth.*, IV, 252; HYG., *Fab*, 12.

Krimisos : VERG., *Aen.*, V, 38; SERV., ad VERG., *Aen.*, I, 550; V, 30; TZET., ad LYC., 471; 953; HYG., *Fab.*, 273, 14 (Rose).

Krinis : Skol. ve EUST., ad *Ilyada*, I, 39.

Krisamis : SUIDAS, *Leks.*, s. v., HESYCH., *id.*; PHOTIOS., s. 179, 10.

Krisos : PAUS., II, 29; ET. BYZ., *s. v.* Κρίσα; skol. ad EUR., Orestes., 33; TZET., ad LYC., 53; 939; skol. ad *Ilyada*, II, 520.

Kritheis : SUIDAS., *Leks., s.v.* "Ομηρος; PLUT., *Homeros'un Hayatı ve Şiiri*, 2; *Hom. Hayatı*, 3.

Krokon PAUS., I, 38, 2; SUID., *Leks., s.v.* Κυρωνίδαι; APD., *Bibl.*, III, 9, 1.

Krokos : SERV., ad VERG., *Georg.*, IV, 182; OV *Metam.*, IV, 283; NONN., *Dionys.*, XII, 86.

Kronos : HES., *Theog.*, 167 ve dev.; 485 ve dev.; 617 ve dev.; *Iş. ve Gün.*, 169 ve dev.; Orfik kaynaklı sonradan araya sokulmuş mısralar, bkz. Mazoned. s. 92; APD., *Bibl.*, I, 2, 1 ve dev.; *Il.*, XIV, 271-278; 203; 243; V, 896-898; XV, 221-228, PAUS., V, 7, 6-10; VIII, 36, 2 ve dev.; IOH. LAUR., De Mens, IV 54; OV., *Fast.*, IV, 199 ve dev.; HOR., *Ep.*, XVI. 63; PIND., *Ol.*, II, 124; DIOD. SIC., III, 61;VARR., *De Agr.*, III, 1, 5; PLAT., *Pol.*, 269 *a*; 276 *a*; HYG., *Fab.*, *Ön.*, 3 (Rose ed.); bkz. P. RONZEVALLE, *Mél. De la Fac. or.de l'Un. De Beyrouth.*, XII (1937), s. 177 ve dev.; *Lettre d'Hum.*, IV. (1945), s. 98 ve dev.; karş. L. R. FARNELL, *The Cults of the Grek States*, Oxford, 1896, I, s. 23 ve dev.; K. MAROT, *Kronos und die Titanen*, *S. M. S. R.*, VIII, 1932, s. 48-82; 189-214; *Harpe* konusunda bkz. M. P. NILSSON, in *Opuscula Selecta*, III, Lund, 1960, s. 213 ve dev.

Kroton : DIOD.SIC., IV, 24, 7; *Fr, Hist. gr.*, II, 223 (Müller);OV., *Met.*, XV, 12 ve dev.; skol. ad THEOKR , IV, 33;TZET., ad LYC., 1006; IAMBL., *Pythagoras'ın Hayatı*. IX, 50;karş. J.BÉRARD., *Colon.*, s. 428.

Krotopos : CONON, *Nan.*, 19; PS. OV., *Ibis.*, 574 ve dev.; PAUS., I, 43, 7; II, 16, 1; 19, 8.

Krotos : HYG., *Fab.*, 224; *Astr. Poet.*, II, 27; ERAT. *Catast.*, 28; skol. CIC., *Aratea*, 18.

Kteatos : Bkz. *Molionidler*.

Ktimene : *Od.*, X, 441, ve skol. *ad loc.*; XV, 362 ve dev.; STRAB., X, 453; EUST., ad *Hom.*, s. 1664, 32; 1784, 29.

Kouretler: STRAB., X, 3, 1 ve dev.; s. 462-474 (başlıca kaynağımız); NONNOS, *Dionys.*, XIII, 135 ve dev.; TZET., ad LYC., 77; APD., *Bibl.*, I, 1, 7;II, 1, 3; III, 3, 1; CALL., *Zeus'a Övgü*, 52 ve dev.; DIOD. SIC., V, 70, 2 ve dev.; VI, 1, 9; LUCR., II, 633 ve dev.; VERG., Georg., III, 150 ve dev.; VERG., Georg., III, 150 ve dev.; OV., *Fast.*, IV, 207 ve dev.; *Metam.*, IV, 282; HYG., *Fab.*, 139; SERV., ad VERG., *Aen.*, III, 104; karş. H. JEANMAIRE, *Couroiet Courètes*, Lille, 1939 (önemli bibliyografiar); MAMOLINA MARCONI, *Ath.*, 1940 , s. 164-178; D. LEVI, *A. J. A.*, 1945, s. 322 ve dev.; NILSSON, *The Minoan-Mycenoean Religion*, 1950, s. 546 ve dev.

Kyane : 1) DIOD. SIC., V, 7; SERV., ad VERG., *Aen.*, I, 52. **2)** OV., *Metam.*, V, 409 ve dev.; DIOD. SIC., V, 4; NON., *Dion.*, VI, 128. **3)** PLUT., *Parall.*, 19.

Kyanippos : 1) PAUS., II, 18, 4 ve dev.; 30, 9, 10; TZET., *Posthom.*, 643. **2)** PARTH., *Erot.*, 10; PLUT., *Parall.*, 21; STOB., *Flor.*, 66, 34. **3)** Bkz. *Kyane*, 3.

Kybele : APOLL. RH., *Arg.*, I, 1098 ve dev.; STRAB., X, 3, 12, s. 469; XII, 5, 3, s. 567; ARISTOPH., *Kuş.*, 875; LUCR., II, 598 ve dev.; OV., *Met.*, X, 686; PLIN., *H. N.*, XVIII, 16. Kült için bkz. GRILLOT. *Le Culte de Cybèle Mère des Dieux à Rome et dans l'Empire romain*, Paris, 1912; ve J. CARCOPINA, *La Réforme romaine de culte de Cybèle et d'Attis, in Aspects mystiques...*, Paris, 1942, s. 49 ve dev.; E. WILL, *La Crande Mère en Grèce, in Eléments Orientaux*, s. 95-111 (bkz. *Aphrodite* mad.); E. LAROCHE, *Koubaba, ibid.* s. 113-128.

Kydnos : ET. BYZ., *s. v.* Αγχιάλη; NONN., *Dion.*, XL, 143 ve dev.

Kydon : PAUS , VIII, 53, 4; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, IV, 1492; ad THEOKR., VII, 12; ad *Odys.*, XIX, 176; ET. BYZ. *s. v.* Κυδωνία.

Kykhreus : APD., *Bibl.*, III, 12, 7; TZET., ad LYC., 110; 175; 451; DIOD. SIC., IV, 72, 4; STRAB., IX, I, 9, s 394; PLUT., *Solon*, 9; *Theseus*, 10; PAUS., I, 36, 1.

Kyklopslar : HES., *Theog.*, 139 ve dev.; 501 ve dev.; ve skol. ad m. 139. HELLANIKOS'tan alıntıyla (fragm. 176); APD., *Bibl.*, I, 1, 2; 2, 1; III, 10, 4; II, 2, 1; *Ep.*, VII, 3 ve dev.; skol. ad EUR., *Alk.*, 1; HYG., *Fab.*, 49; EUR., *Kykl.*, 297; CALL., *Artemis'e Övgü*, 46 ve dev.; VERG., *Aen.*, VIII, 416 ve dev.; *Georg.*, IV, 170 ve dev.; OV., *Fast.*, IV, 287 ve dev.; *Od.*, IX, 106 ve dev.; VERG., *Aen.*, III, 617 ve dev.; OV., *Met.*, XIII, 760 ve dev.; PIND., fr. 169; EUR., *Herakl.*, 15; 944; *Iphig. Aulis'te*, 1500; PAUS., II, 25; 8; STRAB., VIII, 6, 2, s. 369; 6, 11, s. 373; skol. ad STAT., *Theb.*, II, 251; 630. *Odysseia*'nın Kyklopsları için bkz. V. BÉRARD. *Navigations d'Ulysse*, c. IV, s. 118-194. J. VAN OOTEGHEM, *Ulysse chez les Cyclopes. L. E. C.*, 1939, s. 234.

Kyknos : 1) Skol. ad ARISTOPH., *Kurbağalar.*, 972; PIND, *Olymp.*, II, 147 ve dev.; ve skol. ad m. 147; KINKEL, *Fragm. epgr.*, s. 19; skol ad THEOKR., XVI, 49; ATHEN, IX, 393 *e*; HYG., *Fab.*, 157; 273; OV., *Met.*, XII, 72 ve dev.; SEN., *Troy.*, 183; *Agam.*, 215; EUST., ad *Hom.*, 116, 26; 167, 23; 1968, 45; PALAEPHAT, *De Incred*, 12; TZET., *Anteh.*, 257. **2)** STRAB., XIII, 1, ve dev.; APD, *Ep*, III, 23 ve dev.; skol. *Il.*, I, 38; EUST., ad *Il, ibid.*, s. 33; DIOD. SIC., V. 83; SUID., *s. v.* Τενέδιος ἄνθρωπος; CONON, *Narr.*, 28. **3)**APD., *Bibl.*, II, 5, 11 ve dev.; II, 7, 7; HES., *Kalkan*, m. 57 ve dev., DIOD., SIC., IV, 37; STES., fr. 12; HYG., *Fab.*, 31; 159; 269; 273; PIND., *Olymp.*, II, 147, X, 15, ve skol. ad X, 19; EUR., *Herk. çılg.* 391 ve dev.; PLUT., *Thes.*, 11; PAUS., I, 276; TZET., *Chil.*, II, 467. Karş. VIAN., in *Rev, Et. anc.*, 1945, s. 5 ve dev. **4)** HYG., *Fab.*, 154; PAUS., I, 30, 3; VERG., *Aen.*, X, 189 ve SERV., *ad loc.*; OV., *Met.*, II, 367 ve dev.; *Mythogr. graec.*, (WESTERMANN ed.) s. 347. **5)** ANTON. LIB., *Tr.*, 12; OV., *Met.*, VII. 371-379.

Kylabras : ATHEN., VII, 277 *e* ve dev.; PHOTIOS, *Leks., s. v.* Φασλίς; SUIDAS, id.

Kyllaros : OV., *Met.*, XII, 393 ve dev.

Kyllene : DENYS HAL., I, 13, APD., *Bibl.*, II, 8, 1;TZET., ad LYC., 481; FEST ., s. 52 M.

Kynortas : PAUS., III, 1, 3 ve dev.;APD., *Bibl.*, I, 9, 5; III, 10; 3; TZET., ad LYC., 511; 1135.

Kynosoura : HYG., *Astr. Poet.* II, 2; ERAT., *Cat*,.,II ve XXX; SERV., ad VERG., *Aen.*, I, 744; III, 516;

Georg., I, 138; 246, skol ad *Od.*, V, 272; ve ad *Il.*, XVIII, 487 ve dev.

Kyparisler : *Geoponika*; XI, 4.

Kyparissa : PROBUS komant. ad VERG., *Georg.*, II, 84 (Asklepiades'ten alıntıyla).

Kyparissos : **1)** Skol ad *Il.*, II, 519; NONNOS, *Dion.*, XIII, 123. **2)** OV., *Met.*, X, 106 ve dev.; SERV., ad VERG., *Aen.*, III, 64; 680, *Georg.*, I, 20; *Ecl.*, X, 26, ve PROB., komant. ad *Georg.* II, 84; NONN., *Dion.*, XI, 364.

Kypselos : 1) PAUS., IV, 3, 6 ve 8; VIII, 5, 6 ve 13; 29, 5; ATHEN., XIII, 609 *e*. **2)** PAUS., I, 23, 1; II, 4, 4; 28, 8, V, 2, 3; 17, 2 ila 9, 10; X, 24, 1; VON MASSOW. *Die Kypseloslade*, *Ath. Mitt.*, 1916 (sandığın tarifiyle birlikte).

Kyrene : PIND., *Pyth.*, IX, *passim*; skol. ad m. 6; 27, vs.; APOLL., RH., *Arg.*, II, 502 ve dev.; ve skol., ad m. 498; 500; IV, 1661, VERG., *Georg.*, IV, 317 ve dev.; CALLIM., *Apollon'a Övgü*, 90 ve dev.; DIOD.SIC., IV, 81; HYG., *Fab.*, 161; karş. SERV., ad VERG., *Aen.*, IV, 377. Karş. A. FERRABINO, *Kalypso*, Torino, 1914, s. 421 ve dev.

Kytissoros : APOLL. RH., *Arg.*; **II**, 1155, ve skol. ad II, 388; 1122; 1149; APD., *Bibl.*, I, 9, 1 ve dev.; PLAT., Minos, 315 C; HDT., VII, 197.

Kyzikos : APOLL. RH., *Arg.*, I, 949 ve dev.; ve skol. *ad loc.*; CONON, *Narrat.*, 41; PARTHEN., *Erot.*, 28.

L

Labdakos (Λάβδακος) Polydoros'un oğlu ve Kadmos'un torunu (bkz. tab. 18 ve tab. 30). Annesi Nykteis tarafından da Kadmos'un öldürdüğü dragonun dişlerinden doğan adamlardan biri olan Khthonios'un torunudur (bkz. *Kadmos* ve *Spartoi*). Babası Polydoros, onu henüz bir yaşındayken yetim bırakarak ölünce, naiplik görevini büyükbabası Nykteus üstlendi. Nykteus da ölünce, naiplik onun erkek kardeşi Lykos'a geçti. Sonunda Labdokos bizzat iktidara geldi. Labdakos'un şahsi saltanatından sonra, iktidar onun oğlu ve Oidipous'un babası Laios'a (bu ada bkz.) intikal etti.

Labdakos'un hükümdarlık döneminin en önemli olayı, bir sınır sorunu yüzünden Atina kralı Pandion'a karşı girişilen savaş oldu. Trakya kralı Tereus, bu savaşta Pandion'un yardımına gitti (efsanelerine bkz.). Yalnız Apollodoros'un aktardığı bir geleneğe göre Labdakos da Pentheus gibi Dionysos kültüne karşı çıktığı için Bakkhantlar tarafından parçalanarak öldürülmüştür.

Labrandos (Λάβρανδος) Kouretlerden biri. Panamoros ve Palaksos adlı yoldaşlarıyla birlikte Karia'ya gelen Labrandos, orada ilk gecesini bir nehrin yanında geçirdi. Nehir bu nedenle Heudonos (uyumak anlamına gelen εὕδειν fiilinden) adını aldı.

Ladon (Λάδον) 1. Arkadhia'da aynı adı taşıyan nehrin tanrısı. Çoğu nehirler gibi, Okeanos'la Tethys'in oğludur. Stymphalis'le evlendi ve Daphne (efsanesine bkz.) ve Metope adlarında iki kızı oldu. Metope, daha sonra nehir-tanrı Asopos (bu ada bkz.) ile evlendi. Daphne'nin, Stymphalis'in değil Gaia'nın (Yer) kızı olduğu da söylenir.

2. Ladon aynı zamanda Phorkys'le Keto'nun oğlu ve Hesperislerin altın elmalarının bekçisi olan dragonun adıdır. Başka geleneklere göre bu dragon Typhon'la Ekhidna'nın ya da Yer'in oğluydu. Yüz tane kafası vardı. Herakles tarafından öldürüldükten sonra Hera onu takımyıldızlar sırasına koydu.

Laertes (Λαέρτης) Odysseus'un babası. Ünü daha çok buradan gelir. Arkisios ile Khalkomedusa'nın oğludur (bkz. tab. 29) ve büyükbabası Deion dolayısıyla Deukalion soyundan gelir. Laertes'in ailesi aslen Kephallinialı'dır; büyükbabası adaya adını veren Kephalos'tur (bkz. *Kephalos*). Laertes, Autolykos'un kızı Antikleia ile evlendi (bkz. *Antikleia*), ama Antikleia daha önce Sisyphos'la bir beraberlik geçirdiğinden bu durum bazen Odysseus'un, Laertes'in değil de Sisyphos'un oğlu olarak görülmesine yol açar (bkz. *Odysseus*).

Odysseus'un yokluğu sırasında büyük acı çeken Laertes, elemli bir yaşlılık geçirdi. Kırsal alandaki malikânesine çekilerek Penelope'nin çevresinde olup bitenlere karışmadı. Bütün maiyeti, yaşlı bir hizmetçi kadınla, onun Dolios adındaki kocasından ve bu ikisinin çocuklarından ibaretti. Odysseus döndüğü zaman babasıyla orada buluştu. Athena, büyülü bir banyo sayesinde Laertes'i gençleştirdi ve ona öldürülen taliplerin akrabalarını geri püskürtmek için oğluna yardım edebilecek gücü verdi. Laertes, Antinoos'un babası Eupithes'i bir mızrak vuruşuyla öldürdü.

Bazen, Odysseus'un Laertes'in "tek oğlu" olduğu söylenirse de Laertes'le Antikleia'nın evliliğinden Odysseus'tan başka, Ktimene (bu ada bkz.) adında bir kız çocuğu da doğmuştur.

Laethuse Tereus ile Prokne efsanesinin Hyginus tarafından aktarılan versiyonunda Tereus'un, baldızı Philomela'yı kendisine emanet ettiği Trakya kralı Lynkeus'un karısı. Prokne'nin arkadaşı olan Laethuse, ona kocasının işlediği suçu açıkladı ve Prokne'nin öç almasına yol açtı (bkz. *Tereus* ve *Prokne*).

Laios (Λαιος) Thebai kralı Labdakos'un oğlu, Kadmos'un torununun oğlu ve Oidipous'un babası (bkz. tab. 18 ve 30). Labdakos, Laios henüz küçükken öldüğü için

Nykleus'un kardeşi Lykos naiplik görevini üstlendi (ayr. bkz. *Labdakos*). Fakat, bir süre sonra Zethos ve Amphion, anneleri Antiope'nin öcünü almak için Lykos'u öldürdüler (bkz. *Antiope* ve *Amphion*) ve Thebai krallığını ele geçirdiler. Bunun üzerine Laios kaçarak Pelops'un yanına sığındı. Orada, Pelops'un oğlu genç Khrysippos'a karşı bir tutkuya kapıldı ve böylece (en azından bazılarına göre) doğaya aykırı aşkı icat etmiş oldu. Laios delikanlıyı kaçırdı ve Pelops tarafından lanetlendi. Öte yandan Oidipous'la Laios'un, her ikisinin birden, Khrysippos'u sevdikleri ve onun için aralarında kavga ettikleri de anlatılır. Buna göre Oidipous, Laios'u bu rekabet yüzünden öldürmüştür (aşağıya bkz.) ve bu, Pelops'un lanetinin ya da mücrimce aşklara karşı Hera'nın öfkesinin ilk tezahürüdür.

Amphion, Niobe'nin çocuklarının uğradıkları felaketten sonra Zethos da oğlunun ölümünün acısına dayanamıyarak ölünce, Thebaililer Laios'u yeniden krallık tahtına çağırdılar.

Geleneklerde Laios'un karısı Menoikeus kızı Iokaste (ya da Epikaste) ya da Ekphas'ın kızı –daha sonra Oidipous'un annesi olan– Eurykleia olarak gösterilir. Bu ikinci versiyona göre Iokaste, Laios'un ikinci karısıdır ve dolayısıyla Oidipous asıl annesiyle değil üvey annesiyle evlenmiştir (bkz. *Oidipous*). Yine Oidipous'un annesi ve Laios'un karısı olarak, bazen Hyperphas'ın kızı Euryganeia ya da Hyperphas'ın di-

ger bir kızı olan Euryanassa ve nihayet Sthenelos'un kızı Astymedusa da gösterilir (bkz. *Euryganeia*, *Astymedusa*, *Epikaste*, *Eurykleia*).

Oidipous'un ana rahmine düşmesi ve doğumu konularında, bkz. *Oidipous*. Laios, kendi oğlu tarafından öldürüleceğini bildiren kâhinin kehanetinden kurtulamadı; Delphoi yakınlarında Daulis ve Thebai yollarının kavuştuğu yerde Oidipous tarafından öldürüldü.

Geleneğe göre Laios, dostu Naubolos'un eşliğinde Delphoi kâhinine danışmaya giderken Oidipous tarafından yoldaşıyla birlikte öldürülmüştür.

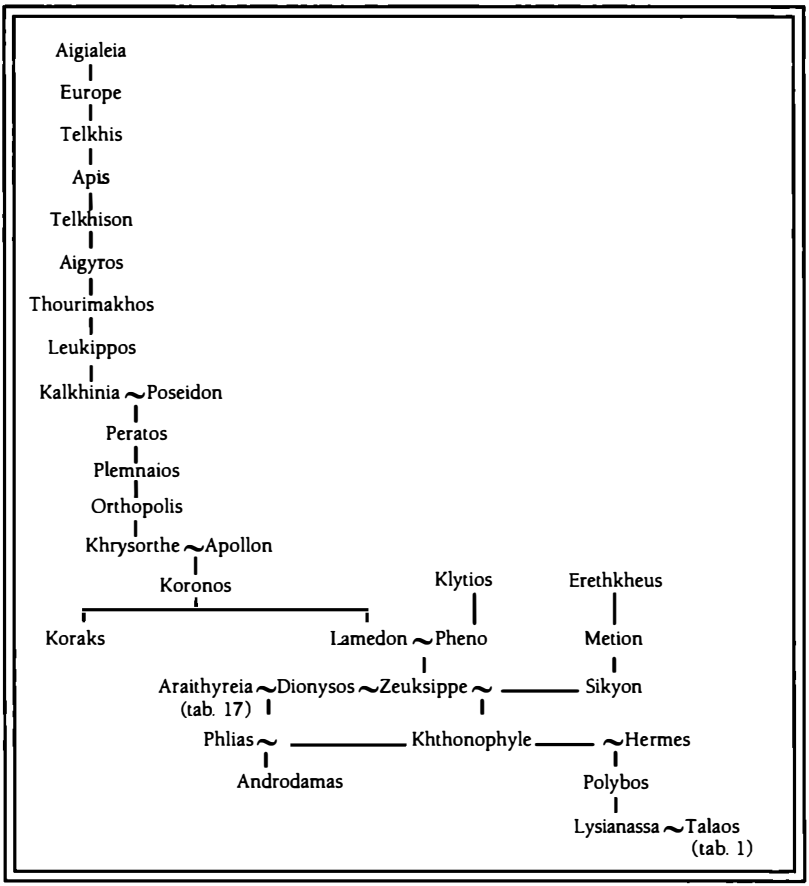
Laistrygonlar ya da Laistrygones (Λαιστρυγόνες) Odysseus, Rüzgârlar tanrısı Aiolos'un yelleriyle altı gün yol aldıktan sonra Laistrygonlar ülkesine geldi. Bu halk, yabancıları parçalayıp yiyen yamyam devlerden oluşuyordu. Laistrygonlar, Lamos adında biri tarafından kurulduğu söylenen bir şehirde oturuyorlardı. Odysseus buraya geldiğinde gemileriyle güvenli ve geniş bir limana girdi. Filo orada demir attı. Odysseus karaya çıktı ve iki yoldaşını ülkeyi keşfe gönderdi. Çok geçmeden iki denizci bir şehrin kapısında su dolduran bir genç kızla karşılaştılar. Denizciler, genç kıza ülke kralının kim olduğunu sordular. Genç kız onları kendi evine götürerek babası Antiphates'i çağırdı. Antiphates, bulunduğu yerden koşup geldi ve hemen denizcilerden birini öldürdü. Sonra bütün hemşehrilerine seslenip onları çağırdı. Onlar da limana koşuştular ve gemilerin üzerine koca koca kayalar fırlatmaya başladılar. Odysseus'u taşıyan gemi dışında bütün gemiler ezilip battı, yalnız o kaçıp kurtulmayı başardı. Laistrygonlar ülkesi muhtemelen Latium'un güneyinde Campania sınırında yer alan Formiae bölgesine tekabül ediyordu.

Lakedaimon (Λακεδαίμων) Taygete ile Zeus'un oğlu (bkz. tab. 21 ve tab. 25). Lakedaimon, kral Eurotas'ın kızı Sparta'yla evlendi. Erkek çocuk sahibi olamadan ölen Eurotas, krallığını ona miras bıraktı. Lakedaimon, "Lakedaimonlar" halkına kendi adını, başkentleri Sparta şehrine de karısının adını verdi.

Lakedaimon'un oğlu Amyklas, ondan sonra Sparta'da hüküm sürdü; kızı Eurydike de Akrisios'un karısı oldu. Bu çocuklara bazen Asine ve Himeros da eklenir. Söylentiye göre Himeros, kız kardeşine tecavüzde bulundu ve vicdan azabından kendini Marathon Nehri'ne attı. Nehir, bu nedenle Himeros Nehri'ne aldı, ama daha sonra adı Eurotas olarak değişti.

Lakestades (Λακεστάδες) Sikyon kralı. Temenos'un oğlu Phalkes Sikyon'u ele geçirince, o zamana kadar babası Hippolytos gibi Argos'un vasalı olan Lakestades, Phalkes'le birlikte hüküm sürmeye başladı (bkz. *Temenos* ve *Heraklesoğulları*).

Lakinios (Λακίνιος) Güney İtalya'da Yunan kolonisi Kreton toprakları üzerinde Lakinion burnuna adını veren kahraman. Bazen, ülkenin Korkynos'tan gelmiş bir kralı (Kroton sürgünde oradan oraya dolaşıp dururken onu kabul eden kral) olarak; bazen de, nympha Kyrene'nin oğlu ve Herakles Geryoneus'un sürüleriyle Erythia'dan dönerken, onun sığırlarını çalmaya kalkışan bir haydut olarak geçer (bkz. *Herakles*). Herakles, Lakinios'u öldürdü ve sonra da Lakinion burnunda Hera için *Hera Lakinia* tapınağını kurdu. Bazen de düşmanını onurlandırarak

Sikyon tradisyonuna göre, soy tablosu No. 22 (PAUSANIAS, II, 5, 6)

Herakles'i aşağılamak amacıyla tapınağın bizzat Lakinios tarafından kurulduğu ileri sürülür.

Lakios (Λάκιος) Lakios'la kardeşi Antiphemos, Delphoi kâhininden, biri doğuya, öteki batıya doğru yürüyerek birer şehir kurma emrini almışlardı. Antiphemos Sicilya'da Gela'yı, Lakios da Lykia ile Pamphylia sınırında Phaselis'i kurdu. Lakios, şehrini kurmak için gerekli olan araziyi tuzlu balık karşılığında satın aldı (bkz. *Kylabras*).

Lakon (Λάκων) Akhaios ile erkek kardeşi Lakon, kral Lapathos'un oğullarıydılar. Lapathos, ölürken krallığını ikisi arasında paylaştırdı. Paylaştırılan yerlerden biri *Lakonia* diğeri de *Akhai* adını aldı. Bir kaç kuşak sonra, Lakon'un

soyundan kral Thespios (bu ada bkz.) geldi.

Lamedon (Λαμέδων) Aigialeus'un soyundan gelen bir Sikyon kralı (bkz. tab. 22). Koronos'un oğlu ve Koraks'ın kardeşidir. Koraks çocuksuz olarak öldüğünden, Tesalyalı Epopeus, ondan sonra Sikyon tahtına geçmişti. Ne var ki Epopeus, Antiope (bu ada bkz.) yüzünden Nykteus'la yapmak zorunda kaldığı savaşta ağır bir şekilde yaralanıp öldü. Epopeus'un ölümü üzerine, Koraks'ın kardeşi Lamedon onun yerine tahta geçti.

Lamedon'la birlikte Sikyon tahtında Aigialeus'tan doğruca inen soy çizgisi son buldu. Lamedon, kızı Zeuksippe'yi Akhalara karşı yardıma çağırdığı Sikyon'la evlendirdi (bkz. *Sikyon*). Kendisi de, Klytios'un kızı Atinalı Pheno ile evlendi. Klytios soyundan gelen Atinalı Ianiskos'un daha sonra Sikyon'da kral olmasının nedeni buradan anlaşılmaktadır (bkz. *Ianiskos*).

Lamia (Λαμία) 1. Poseidon'un kızı. Zeus'tan Libyeli Sibylle'yi dünyaya getirdi (hkz. *Sibylle*).

2. Dadıların çocukları korkutmakta kullandıkları ve çocukları çalıp kaçırdığı söylenen bir dişi canavarın adına da Lamia deniyordu. Hakkında çeşitli efsaneler anlatılmaktaydı.

Örneğin Lamia, Belos'la Libye'nin çocuğu, Libyeli bir genç kızdı. Zeus ona âşık oldu ve onunla birleşti. Fakat Lamia ne zaman bir çocuk doğursa, kıskanç Hera bunu öldürmenin bir yolunu buluyordu. Öyle ki, Lamia sonunda ücra bir mağaraya saklandı ve acısından kendisinden daha mutlu anneleri kıskanan ve onların çocuklarını kaçırıp yiyen bir canavar oldu. Hera, Lamia'ya daha da çok eziyet çektirmek için onu uykudan da yoksun bırakmıştı. Bu yüzden, Lamia'ya acıyan Zeus ona gözlerini çıkarıp bir yere koyma ve istediği zaman yeniden takma yeteneğini verdi. Bu nedenle, bazı zamanlar (özellikle çok şarap içtiği vakit) Lamia, gözlerini bir kabın içine koyup uyuyordu. Uyuduğu zamanlar onun korkulacak bir tarafı yoktu. Ama başka zamanlar, hiç uyumadan gece gündüz ortalıkta dolaşıp durur, parçalayıp yiyecek çocuk arardı.

Öte yandan, gençlere saldırıp onların kanını emen birtakım dişi cinlere de Lamialar deniyordu.

Alkyoneus (bu ada bkz.) efsanesinde de Delphoi yakınlarındaki dağlarda oturan Lamia adında bir canavarın sözü geçer. Lamia, aynı zamanda canavar Gelo'nun (bu ada bkz.) bir adıdır.

Lamos (Λάμος) 1. *Odysseia*'ya göre, İtalya kıyılarındaki Formeis dolaylarında oturan yamyam halk Laistrygonların (bu ada bkz.) krallarından biri. Roma'da Aelii Lamia ailesi, soyca asilliğinin Lamos'tan geldiğini iddia ediyordu.

2. Lamos, aynı zamanda Herakles'le Omphale'nin oğullarından biri ve Yunan şehri Lamia'nın isim babasıdır.

Lampetie (Λαμπετίη) 1. Helios'un nympha Naira'dan Lampetie ve Phaethousa adlarında iki kızı oldu (bkz. tab. 10). Bu iki genç kız Trinakria (Sicilya) Adası'nda babalarının sürülerine çobanlık ediyorlardı. Odysseus ve yoldaşları, Güneş'in (Helios) sığırlarını öldürüp yedikleri zaman, bunu Güneş'e bu iki kız haber verdi (bkz. *Odysseus*).

2. Münferit bir gelenek, Lampetie'yi Asklepios'un eşi ve Makhaon, Podalirios, Iaso Panakeia ve Aigle'nin annesi olarak gösterir.

3. Nihayet Lampetie, bazı geleneklere

göre Heliadlardan birinin adıdır (bkz. *Heliadlar*).

Lampetos (Λάμπετος) Lesboslu bir kahraman; Iros'un oğlu. Methymna'nın alınışı sırasında, Akhilleus tarafından, Lepetymnos'un oğulları Hiketaon ve Hypsipylos ile birlikte öldürüldü.

Lampos (Λάπος) Troialı Laomedon'un oğlu. Dolops'un babası. Troas'ta Lamponeia şehrine adını veren kahraman.

Lampsake (Λαμψάκη) Vaktiyle Pityousa adını taşıyan şehirde hükûm süren Bebrykler kralı Mandron'un kızı. Kral tarafından şehre yerleştirilmiş olan Phokisli kolonlar, kralın yokluğu sırasında onlara karşı bir komplo düzenleyen yöre sakinlerince az kalsın topluca öldürüleceklerdi. Ama Lampsake onları zamanında gizlice uyarabildi ve böylece Phokisli kolonlar (önce davranıp) bütün yerlileri öldürdüler ve şehri ele geçirdiler. Bu olaylar sırasında Lampsake öldü. Kolonlar, ona tanrısallık atfettiler ve şehre onun adını verdiler. O zamandan sonra şehrin adı Lampsakhos oldu.

Laodamas (Λαοδάμας) Eteokles'in oğlu. Epigonlar kuşağındandır (tab. 38). Laodamas, Kreon'un naiplik döneminden sonra Thebai kralı oldu ve şehre karşı düzenlenen ikinci seferde saldırıya direnmek işi ona düştü (bkz. *Alkmaion*). Bir geleneğe göre, Glissas muharebesinde, Adrastos'un oğlu Aigialeus'u öldürdükten sonra öldü. Bir başka geleneğe göre ise muharebe akşamı, Thebai ordusunun bir kısmıyla birlikte kaçtı ve Illyria'ya sığındı.

Laodameia (Λαοδάμεια) Bu adı taşıyan birkaç kadın kahraman vardır.

1.Bunlardan biri Bellerophontes'in kızıdır. Homeros geleneğine göre, Zeus'tan Sarpedon adında bir oğlu olmuştur (tab. 36). Fakat çoğu kez Sarpedon, Europe'yle Zeus'un oğlu olarak geçer (bkz. tab. 28 ve *Sarpedon*). Laodameia, kendisine öfkelenen Artemis'in bir okuyla genç yaşta öldü.

2.Diğer bir Laodameia, Akastos'un kızı ve Troia önünde hayatını kaybeden ilk Yunan kahraman Protesilaos'un (bu ada bkz.) karısıdır. Kocası savaşa gittiğinde henüz yeni evlenmişti ve ona çok büyük bir aşkla bağlıydı. Kocasının ölümünü öğrendiğinde tanrılardan onu yalnızca üç saatliğine kendisine geri vermelerini istedi. Öte yandan, Protesilaos da aynı istekte bulunmuştu. Belirlenen süre için hayata geri döndürülen Protesilaos'un yeniden Hades'e geri gitmesi gerektiğinde Laodameia, Protesilaos'un kolları arasında kendini öldürdü.

Laodameia'nın, Protesilaos'a benzeyen balmumundan bir kukla yaptığı ve ona gizlice sarılmayı âdet edindiği de söylenir. Ama Laodameia'nın babası bunu farkederek kuklayı ateşe attı. Laodameia da kuklanın peşinden kendini ateşe attı ve diri diri yandı. Euripides, kayıp bir tragedyasında Laodameia'yla Protesilaos'un "roman"ını işlemiştir.

3.Laodameia, aynı zamanda, Alkmaion'un kızlarından birinin adıdır.

Laodike (Λαοδίκη) 1. Efsanelerde adı geçen farklı Laodikelerden biri, Elatos'un (bu ada bkz.) karısıdır. Bu Laodike, Kıbrıs kralı Kinyras'ın kızıydı.

2. Diğer bir Laodike de yine Kıbrıs Adası'yla ilişkilidir. Arkadhialı Agapenor'un kızıydı. Agapenor, Troia'dan dönerken, gemisinin batması üzerine dalgalar tarafından Kıbrıs'a atılmış ve orada Paphos şehrini kurmuştu. Laodike, Athena'ya sungu olarak Kıbrıs'tan, doğduğu şehir olan Tegeus'a

bir urba gönderdi. Ayrıca Tegeus'ta Paphos Aphroditesi adına bir tapınak kurdu.

3. Agamemnon'la Klytaimnestra'nın kızları arasında da bir Laodike vardır. Tragedya yazarlarında ve efsanenin nispeten yeni şekillerinde, bu Laodike'nin yerine Elektra konulmuştur (bkz. *Elektra* ve tab. 2)

4. Laodike, aynı zamanda, "Priamos ile Hekabe'nin kızlarından en güzeli"dir. Helikaon ile evliydi. Homeros'tan sonraki yazarlar, onun henüz bir genç kızken Theseus'un oğullarından Akamas'a âşık olduğunu yazarlar. Akamas o sırada, Helene'yi ilk kez geri istemek için Troia'ya elçi olarak gelmişti (bkz. *Akamas*). Laodike'nin Akamas'tan Mounitos adında bir oğlu oldu. Daha sonra, Troia'nın alınışı sırasında, Laodike galiplerin elinden kurtulmak için kaçarken yer yarılıp onu yuttu.

Laodokos (Λαόδοκος) Bu adı taşıyan diğer kahramanlar arasında en ünlüsü, Apollon'la Phthia'nın üç oğlundan biri, yani Doros ile Polypoites'in kardeşidir. Laodokos, kardeşleriyle birlikte Korinthos Körfezi'nin kuzeyindeki Kouretler ülkesinde hükûm sürüyordu. Üç kardeş, Elis'ten kovulan Aitolos'u konuk ettiler, ama konukseverliklerinin bedelini pahalı ödediler; her üçü de Aitolos tarafından öldürüldü ve Aitolos onların krallığını ele geçirdi.

Laokoon (Λαοκόων) 1) Gerçeğe pek uygun görünmeyen bir tahmine göre Kapys'in; daha büyük bir ihtimalle de (Tzetzes'in ifadesine göre) Antenor'un oğlu. Troia'da Thymbra Apollonu rahibiydi. Karısı Antiope'dir. Antiope, Laokoon'a iki oğul verdi: Ethron ve Melanthous ya da Antiphas ve Thymbraios.

Laokoon, kutsal heykelin önünde karısıyla cinsel ilişkide bulunmak gibi bir günah işledi ve tanrının öfkesini üzerine çekti.

Yunanlar Troia'ya çıkartma yaptıkları zaman, Troialılar kurbanlar sunarak Poseidon'un himayesini elde edemediği ve böylece düşman filosunun gelişini önleyemediği gerekçesiyle Poseidon rahibini taşlayarak öldürmüşlerdi. Yunanlar, sahilde tahtadan bir at bırakarak gemileriyle geri çekilir gibi yaptıkları zaman da Troialılar Laokoon'u, Poseidon'a bir kurban sunmak ve düşman filosunun yolu üzerinde art arda fırtınalar koparmasını tanrıdan dilemekle görevlendirdiler. Fakat rahip tam Poseidon için devasa bir boğa kurban etmek üzereyken, denizden kocaman iki yılan çıkarak onun iki oğluna dolanıverdi. Laokoon hemen oğullarının imdadına koştu, ama her üçü de yılanlar tarafından boğularak öldürüldüler. Hayvanlar, daha sonra kaledeki tapınakta duran Athena heykelinin dibine gidip çöreklendiler. Bu mucize karşısında Troialılar, Laokoon'un Yunanlar tarafından bırakılan atın şehre sokulmasına karşı çıktığını, onun yakılmasını salık verdiğini ve hatta ona bir mızrak bile attığını hatırladılar. Mızrak, atın karnında titreşimli sesler çıkararak onun içinin oyuk olduğunu göstermişti. Troialılar, Laokoon'un bu günahkârca davranışından ötürü cezaya çarptırıldığını sandılar (halbuki gerçekte Apollon, başka bir günahın, tapınağının kirletilmiş olması günahının öcünü alıyordu; ama Troialıların bunu bilmelerine imkân yoktu tabii) ve atı tanrıya (Poseidon) adamakta artık tereddüt etmediler. Oysa onların böyle yapmaları, bilindiği gibi şehrin mahvı-

na sebep oldu.

Gelenek, bu iki yılanın adlarını korumuştur. Geleneğe göre, bunlardan birinin adı Porke, ötekininki de Khariboia'ydı.

2. Diğer bir Laokoon da, Porthaon ile bir hizmetçinin oğlu ve Kalydonlu Oineus'un kardeşidir. Meleagros'la birlikte Argonautlar seferine katıldı (tab. 24 ve 27).

Laomedon (Λαομέδων) Troianın ilk krallarından biri. Ilos'la Eurydike'nin oğlu (bkz. tab. 3). Laomedon'un birçok çocuğu oldu. Bunlar arasında, önceleri Podarkes adını taşıyan Prianios ile Hesione (bu ada bkz.) de bulunuyordu. Laomedon'un karısının adını gelenekler farklı şekillerde verirler: Strymo (ya da Strymon), Roio, Plakia, Thoosa, Leukippe, Zeuksippe. Laomedon, babası Ilos'tan sonra Troia tahtına geçti. Site kalesinin surlarını o yaptırdı ve bunun için iki tanrıya, Apollon'la Poseidon'a başvurdu. Söylendiğine göre, iki tanrı bu işi yaparlarken bir ölümlü de –Aiakos– onlara yardım etti (bkz. *Aiakos* ve *Apollon*).

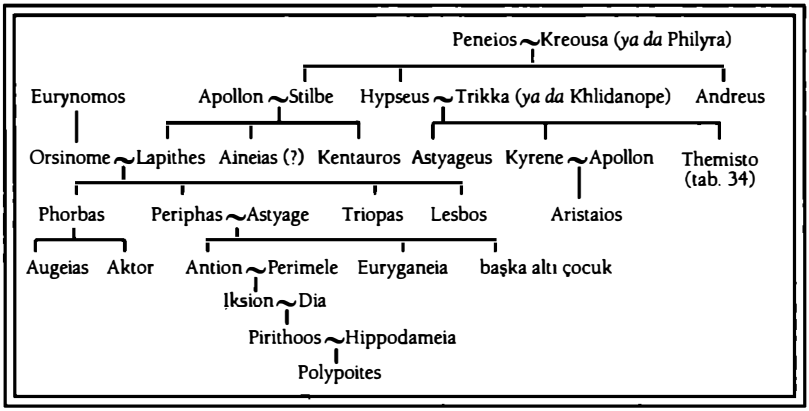
Laomedon'un efsanesi, onun ahde vefasızlıklarının hikâyesidir. Laomedon, iş verdiği tanrılara kararlaştırılan ücreti ödemeye yanaşmadı. Bu yüzden, ülkesinin üstüne türlü çeşit belalar çöktü (bkz. *Hesione*). Daha sonra Herakles, Poseidon'un ceza olarak gönderdiği deniz canavarını öldürüp Hesione'yi kurtardığı zaman, Laomedon sahip olduğu ve bu iş karşılığında ona vermeyi vaat ettiği tanrısal atları vermeyi reddetti. Herakles, bir ordunun başında geri geldi, Telamon'un da yardımıyla Troia'yı aldı ve yalnız Laomedon'u değil, fakat onun Priamos dışında bütün oğullarını da öldürdü (bkz. *Herakles*).

Sicilyalı Diodoros tarafından nakledilen nispeten daha yeni bir gelenekte, Herakles'in Hesione'yi ve vaat edilen atları istemek için Telamon'la Iphiklos'u Laomedon'a elçi olarak gönderdiği anlatılır. Ne var ki Laomedon, Herakles'in elçilerini hapse attı ve o sırada aralarında Herakles'in de bulunduğu Argonautları yok etmeye kalkıştı. Laomedon'un bütün oğulları bu komploya katıldılar; yalnız Priamos (Podarkes) bu tasarıya karşı çıktı ve konuklara karşı dürüst davranmak gerektiğini ileri sürdü. Ama kimse ondan yana olmadı. Bunun üzerine Priamos, Telamon'la Iphiklos'un bulunduğu hapishaneye iki kılıç gönderdi ve onları Laomedon'un tasarısından haberdar etti. Bu şekilde silahlanan iki mahpus, bekçileri boğazladılar ve Argonautlara ulaştılar. Argonautlar gelip Troia'ya saldırdılar. Herakles harikalar göstererek zaferi sağladı, Laomedon'u öldürdü, şehri aldı, düşmanlarını temizledi ve genç Priamos'u tahta çıkardı; sonra da yoldaşlarıyla birlikte yeniden altın postu ele geçirme işine döndü.

Bu, sıradışı bir gelenektir. Mitograflar genellikle Troia'nın alınışını, Argonautların seferinden ayrı bir seferde gerçekleşen bir olay olarak gösterirler (bkz. *Herakles*).

Laomedon'un mezarı, Troia'da Skeia kapısının önünde bulunuyordu ve bir kehanete göre bu mezar yerli yerinde durduğu sürece şehrin alınması mümkün değildi.

Bazen, Laomedon'a Ganymedes'in babası gözüyle bakılır ve oğlunu kaçırdığı için Zeus'un ona tazminat olarak bir altın üzüm fidanı ya da tanrısal atlar –Laomedon'un, Hesione'yi kurtarması karşılığında Herakles'e vermeyi

Soy tablosu No. 23

vaat ettiği atlar– verdiği söylenir (bkz. *Ganymedes*).

Laonome (Λαονόμη) 1. Herakles efsanesinin karanlık bir versiyonunda, kahramanın Laonome adında bir kız kardeşi vardır. Alkmene ile Amphitryon'un kızı olan Laonome, bazen Euphemos, bazen de Polyphemos olarak adlandırılan bir Argonaut'la evlendi.

2. Öte yandan, Amphitryon'un annesi de bazen Laonome adıyla anılır ve onun Gouneus'un kızı olduğu söylenir.

Laonytos (Λαόνυτος) Bazı mitograflar Oidipous ile Iokaste'nin, Laonytos ve Phrastor adlarında iki oğulları olduğunu söylerler. Her ikisi de Thebaililerin Minyaililere ve onların kralı Erginos'a (bu ada bkz.) karşı yürüttükleri mücadele sırasında öldüler. Bu versiyona göre Oidipous, birincisinden sonra, ikinci bir evlilik daha yapmış ve Euryganeia adındaki ikinci karısından Eteokles, Polineikes, Antigone ve Ismene adlı çocukları olmuştur. Daha sonra o, Astymedousa ile üçüncü bir evlilik daha yapar.

Lapithler ya da Lapithai (Λαπίθαι) Hem tarihe hem de mitolojiye ait Tesalyalı bir halk. Başlangıçta Pinde, Pelion ve Ossa dağ topluluğunda oturuyorlardı. Buraların ilk sakinleri olan, Pelasgosları kovmuşlardı. Ayrıca Olenos'ta, Elis'te, Rodos'ta ve Knidia'da da Lapithlerin varlığından söz edilir.

Lapithlerin ya da hiç değilse Lapithler arasında en tanınmış ailenin atalarının, Tesalyalı nehir-tanrı Peneios ile nympha Kreousa (ya da Philyra) olduğu kabul ediliyordu. Peneios'un, Hypseus ve Andreus adlarında iki oğlu ile bir de kızı vardı. Peneios'un kızı, Apollon'la birleşerek Lapithlerin isim atası olan Lapithes'i doğurdu. Öte yandan Lapithes de Phorbas, Periphas, Triopas ve Lesbos'u dünyaya getirdi (eğer Sicilyalı Diodoros'un onunla ilgili olarak naklettiği efsane tahrife uğramış değilse). Iksion'un (bu ada bkz.) Periphas'ın soyundan geldiği söylenir. Ama Iksion, daha çok başka bir Lapith

ailesi olan Phlegyas ailesine bağlanır. Kaineus (bu ada bkz.) ile oğlu Koronos da Lapithlerdendir. Kaineus'un, kendisi gibi Elatos'un oğlu olan Iskhys adında bir erkek kardeşi vardı (tab. 5). Arkadhia efsanelerinde bu isimlere rastlanır (bkz. *Iskhys* ve *Koronis*).

Lapithler, başta Kentauroslara (bu ada bkz.) karşı yürüttükleri mücadeleyi anlatan efsane olmak üzere bir dizi efsanede rol oynarlar. Herakles de, Lapithlerin düşmanı olan Aigimios'un hesabına onlarla savaşmıştır (bkz. *Herakles*). Mitograflar, Kalydon yabandomuzunun (bkz. *Meleagros*) avına katılan avcılar ve Argonautlar arasında bazı Lapithleri de sayarlar (özellikle Kaineus, Koronos, Mopsos, Pirithoos –Theseus'un dostu– Asterion, Polyphemos, Leonteus, Polypoites ve Phaleros).

***Lara** Ovidius'a göre, Latiumlu bir nympha. Ovidius, onun gerçek adının Lala, yani "Geveze" olduğunu söyler. Iupiter, Iuturna'ya âşık olmuştu. Ama Iuturna, her çareye başvurup ondan sürekli kaçıyordu. Bunun üzerine tanrı, ülkenin bütün nymphalarını toplayarak, onlardan aşkında kendisine yardımcı olmalarını istedi. Nymphalar, Iupiter Iuturna'yı kovalarken, kardeşlerini tutacak ve onun suya atlamasına engel olacaklardı. Bütün nymphalar bunu kabul ettiler. Yalnız Lara her tarafı dolaşıp Iupiter'in niyetini anlattı, Iuturna'yı uyardı ve hatta bizzat Iuno'ya her şeyi açıkladı. Buna öfkelenen Iupiter, Lara'nın dilini kopardı ve onu Mercurius'a teslim edip ölüler krallığı sularının nymphası olmak üzere cehenneme gönderdi. Mercurius, yolda Lara'ya tecavüz etti ve ona bir çift ikiz çocuk doğurttu. Larlar (bu ada bkz.) denen tanrılardı bunlar.

***Larentia** Bkz. *Acca Larentia*.

Larinos (Λάρινος) Epeiroslu bir çoban. Herakles, Geryoneus'un sığırlarıyla Epeiros'tan geçerken, Larinos hediye olarak ondan bir miktar sığır aldı (ya da bir yolunu bulup aşırdı). Larinos'un, muhafazasına özen gösterdiği bu sığır ırkı, klasik devirde ününü hâlâ sürdürmekteydi.

Larissa (Λάρισσα) Bazen Argoslu, bazen de Tesalyalı olarak geçen bir kadın kahraman. Adı, Tesalya'daki bazı şehirlerle Argos'un iç kalesinin isim benzerliğini açıklamakta kullanılır. Larissa bazen Pelasgos'un annesi olarak gösterilir ve onu Zeus'la ya da Poseidon'la birleşerek dünyaya getirdiği söylenir. Bazen de ona Pelasgos'un kızı gözüyle bakılır (tab. 14). Önceki durumda, Pelasgos'tan başka Akhaios ve Phthios adlarında iki oğlu daha vardır. Bunların ikisi de, Argolis'ten Tesalya'ya göç etmişlerdir (ayr. bkz. *Piasos*).

***Larlar** Büyük bir ihtimalle Etrüsk orijinli Roma tanrıları. Özellikle yol kavşaklarını ve evlerin mahremiyetini gözetmekle görevli olan Larların, kendilerine özgü bir mitolojileri yoktur. Onları Mercurius'un oğulları yapan Ovidius'un anlattığı şekliyle doğuş efsanelerine bakılırsa (bkz. *Lara*), Larların görevleri yol kavşaklarının ve aynı zamanda refah ve zenginliğin tanrısı olan Mercurius-Hermes'in görevlerine benzemekteydi. Ayrıca *Lar Familiaris*'in (her ailenin koruyucu tanrısı), kral Servius Tullius'un babası olduğu da söyleniyordu. Şöyle ki, Tarquinius'un karısı Tanaquil'in bir kadın kölesi, bir gün ateşin yanında dururken birdenbire ocağın içinde külden oluşmuş bir phallos dikildi. Bu phallosla hizmetçinin birleşmesinden, geleceğin kral Servius'u (bu ada bkz.) olan çocuk doğdu.

Larlar, ellerinde bir bereket boynuzu tutan ve ayaklarının ucunda hafifçe döner vaziyette duran yeni yetme gençler şeklinde tasvir edilmekteydiler. Üzerlerinde, ayağına çabuk tanrılara yaraşır şekilde kısa elbiseler bulunuyordu.

Las (Λᾶς) Peloponisos'ta Taygetos Yarımadası'na ait çok eski bir yerel kahraman. Bölge sakinleri onun Tyndareos'tan kızı Helene'yi istemeye gelen Akhilleus (ya da Patroklos) tarafından öldürülmüş olduğunu söylüyorlardı (halbuki genellikle kabul edilen versiyonda, Akhilleus Helene'nin talipleri arasında yer almaz).

***Latinus** Roma geleneğinde, Aborigenlerin (İtalya'nın en eski halkı) kralı, Latinlere adını veren kahraman. Efsanesi, çok erken tarihlerde Helenleştirilerek Aineias'la (bu ada bkz.) ilgili Roma mitosunun meydana gelişi sırasında Troia döngüsüne bağlanmıştır. Bununla birlikte bazı mitograflar ve özellikle Vergilius, onun yerli karakterini korumaya çalışmışlardır. Bu nedenle Latinus'un kökeni konusunda kabul gören iki ayrı gelenek vardır: Bunlardan "Helenleştirici" gelenek, onu Kirke ile Odysseus'un oğlu ya da Odysseus'un bir torunu (bu durumda, babası Telemakhos, annesi de Kirke'dir) olarak gösterir (bkz. *Telemakhos*). Latin geleneği ise aksine onu eski yerli tanrı Faunus ile Minturnaeli tanrıça Marica'nın oğlu olarak tanıtır. Nihayet, Hercules efsanesinin gelişmesiyle birlikte bu iki soy ağacına bir üçüncüsü daha eklendi: Herakles, Geryoneus'un yerinden dönerken Hyperborealı bir kızı da beraberinde getirmişti; babasından rehine olarak aldığı bir kızdı bu. Herakles, İtalya'dan geçerken bu kızı Aborigenler üzerinde hüküm süren kral Faunus'la evlendirdi. Genç kızın adı Palanto'ydu. Belli ki bu Palanto, Palatinus'un ya da Pallatium'un (ilk Roma, Euandros tarafından kurulan Palatinus köyü) isim atası olarak görülmekteydi. Pallanto, Faunus'la evlendiğinde Hercules'ten hamileydi. Bir erkek çocuk doğurdu ve bu çocuk daha sonra Latinus kralı oldu. Bazı varyantlar, Hercules'in, Latinus'u kral Faunus'un karısından ya da kızından dünyaya getirdiğini söylerler.

Gelenek, Latinus'un maceraları konusunda da daha az karmaşık değildir. Birbiriyle çelişen iki büyük efsane manzumesi bulunmaktadır. Bunlardan birinde, Aineias Latium kıyısına çıktığı zaman, Latinus onu konukseverce karşılar; ötekinde ise onunla savaşır. Örneğin anlatıldığına göre Latinus, kendi rızasıyla göçmenlere bir miktar toprak (Servius'un, *Aeneis* hakkındaki şerhinde bize aktardığı, Caton'a ait bir fragmana bakılırsa 680 hektar) bağışlar. Ayrıca onu, kızı Lavinia ile evlendirir. Fakat Troialılar, çevredeki topraklara akınlar düzenleyip soygunculuk etmeye başlarlar. Öyle ki Latinus sonunda onlarla mücadele etmek ve bu amaçla Rutullerin (Butuli) kralı Turnus'la ittifak kurmak zorunda kalır. Nihai bir muharebe sonucunda Turnus ve Latinus ölürler; Aborigenlerin bu versiyonda Laurolavinium adındaki başkenti zaptedilir ve Aineias kral olur. Aborigenlerle Troialı göçmenler tek bir halk halinde birleşerek kralın hatırasını yaşatmış olmak için Latin adını alırlar.

İkinci efsaneler manzumesine göre Aineias, Latin kıyılarına Troia'nın zaptından iki yıl sonra çıkmış ve hemen orada bir şehir kurmaya girişmiştir. Rutullere karşı zaten savaş halinde olan ülkenin kralı Latinus, hemen güçlü bir ordu-

nun başında oraya doğru yola çıkarak toprakları üzerinde bir Troia kolonisi kurulmasını engellemek istedi. Akşam vakti Troialıların ordugâhının yakınına geldi. Fakat Aineias'ın yoldaşlarını Yunan tarzında silahlanmış ve muharebe düzenine girmiş durumda görünce çarpışmayı sabaha bırakmayı kararlaştırdı. Ancak o gece rüyasında yerli bir tanrının kendisine bu yabancılarla ittifak kurmanın menfaatine uygun olacağını ihtar ettiğini gördü. Öte yandan Aineias da kendi tanrıları Penaslar (Penates) tarafından Latinus'la bir antlaşma yapmaya teşvik edildi. Bunun üzerine o sabah ittifak kurulmasına karar verildi. Aborigenler Troialılara bir miktar arazi verdiler. Troialılar da buna karşılık Rutullere karşı onlara yardım etmeyi taahhüt ettiler. Aineias Lavinia ile evlendi ve yeni şehrine Lavinium adını verdi. Ne var ki bu evlilik, Turnus'a karşı bir savaşa yol açtı. Turnus bu versiyonda, bir Rutul değil fakat görünüşe göre Latinus'un karısı kraliçe Amata'nın yeğeni olan bir Tyrrenli'dir (Tyrrenoi). Çıkan savaşta Latinus ve Turnus öldüler ve Aineias, Lavinia'nın kocası sıfatıyla Aborigenlerin kralı oldu. Yeni halk, önceki versiyonda olduğu gibi Latin adını aldı.

Vergilius, *Aeneis*'inde bu iki varyantı birleştiren bir versiyon ortaya koyar. Burada kâhinlerin, kızını bir yabancı kahramana vermesini kendisine tavsiye etmiş oldukları Latinus, Aineias'ı gayet iyi karşılar. Kral, Aineias'ın elçileri başkentine geldikleri zaman, kehanetin gerçekleşeceğini anlar ve kendi arzusuyla Lavinia'nın elini yabancıya sunar. Ne var ki Latinus ile Troialılar arasındaki ittifak resmen aktedilmeden önce bir kaza olur. Aineias'ın oğlu Askanios bir av sırasında ehli bir geyiği öldürür. Bu yüzden delikanlının yanındaki Troialılarla bu cinayetten infiale kapılan yerli çobanlar arasında kavga çıkar. Lavinia'yı Rutuller kralı Turnus'a vermek isteyen Amata ile bizzat Turnus, Latinus'u Troialılara savaş açmaya teşvik ederler. Latinus bunu kabul etmeyerek sarayının bir köşesine çekilir. Oysa Iuno bu arada savaş tapınağının (Roma'da barış zamanında kapalı duran ve ancak savaş başlayınca açılan Ianus tapınağı – Vergilius, bu suretle bir Roma âdetini Latinus'un şehrine taşımış oluyor) kapılarını açar ve Turnus kalenin burcuna çıkarak halkı silah başına çağıran sancağı çeker. Bunu izleyen savaş sırasında Latinus, işe karışmayıp kenarda durur. Yalnızca ölüleri gömmek için Troialılardan bir mütareke istemekle ve Aineias'a meydan okuyup onu teke tek dövüşe çağıran Turnus'u bu niyetinden caydırmaya çalışmakla yetinir. Turnus'un ölümünden sonra Troialılarla barış yapar.

Öte yandan, iki ifadeden öğrendiğimiz bir efsaneye göre kral Latinus, Caere (Cerveteri) kralı Mezentius'a karşı yürütülen bir savaş sırasında kaybolmuş ve Latin tanrı Iupiter olmuştur. Bu Latin Iupiter kültü, tarihi devirde Latin Konfederasyonu tarafından Nemi gölüne hâkim dağ üzerinde icra edilmekteydi.

***Latinus Silvius** Alba kralları silsilesinde Askanios'tan sonra gelen dördüncü kral. Babası Aineias Silvius, büyükbabası Postumus Silvius, büyükbabasının babası da Askanios'tur. Latinus Silvius, elli yıl hükûm sürdü ve Latin konfederasyonu topraklarında birtakım siteler kurdu.

***Lausus** Aineias'a karşı Turnus'un saflarında savaşan Mezentius'un (Caere kra-

lı) oğlu. Aineias tarafından öldürüldü (ayr. bkz. *Mezentius*). Lausus'un adı Alba krallarının kroniğinde de geçmektedir. Numitor'un Amulius tarafından öldürülen bir oğlu da bu adı taşıyordu.

***Lavinia** Kral Latinus ile Amata'nın kızı. Aineias Latium'a gelmeden önce Turnus'la nişanlıydı. Babası onu Troialı'ya verdi (bkz. *Latinus* ve *Aineias*). Aineias, kurduğu şehre onun şerefine Lavinium adını verdi. Bir geleneğe göre Askanios, Lavinia'nın Aineias'la evliliğinden doğmuştur. Oysa *Aeneis*'te Askanios, Aineias'ın üvey oğlu olup Aineias Latium'a geldiğinde oldukça büyüktür. Aeneis'te Lavinia ile Aineias'ın herhangi bir çocuğunun adı geçmez; ama mitograflar, Aineias'ın ölümünden sonra Lavinia'nın çoban Tyrrhus'un (ya da Tyrrhenus) evinde kahramanın Silvius adında (bkz. *Askanios*) bir yetim oğlunu dünyaya getirdiğini anlatırlar. Bunun üzerine Askanios, Lavinium şehrini üvey kardeşine bıraktı ve Alba'yı kurmaya gitti. Ama Askanios çocuksuz öldüğünden, kendisinden sonra yerine geçmesi için ölmeden önce Silvius'u çağırdı.

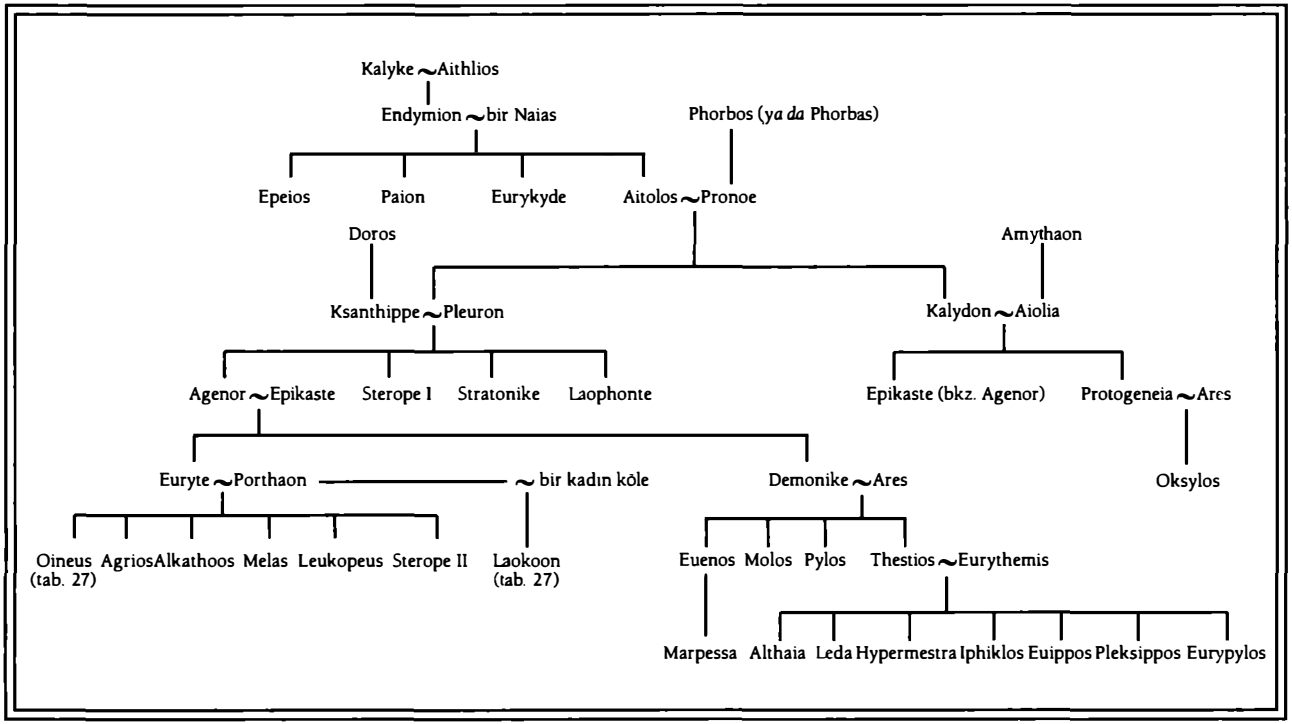
Roma'nın kuruluşuna ilişkin "kısa" (Aineias ile Romulus arasında hüküm sürmüş olanları belirtmeyen) gelenek, Lavinia'yı Aimilia adında bir kızın annesi yapar ve bu kızın Mars'tan Romulus adında bir oğlu olduğunu ileri sürer.

Nihayet, sırf Yunan esinli bir efsane Lavinia'nın rahip Anios'un (efsanesine bkz.) kızlarından biri olduğunu, bir kadın kâhin olarak Aineias'ı Batı yolculuğunda takip ettiğini ve kahramanın Lavinia şehrini kurduğu yerde öldüğünü anlatır. (Bu efsane muhtemelen bir kelime oyununa dayanmaktadır, çünkü *Lavinia* şarap anlamına gelen *vinum*'a bağlıdır ve aynı anlama gelen Yunanca kökü içeren *Oino* adıyla yakınlık arzeder. Bilindiği gibi Anios'un üç kızına *Oinotrophoi* yani "Bağcılar" deniliyordu) (bkz. *Anios*).

Leagros (Λεάγρος) Heraklesoğullarından Temenos'un bir müttefiki. Diomedes'in soyundan gelen arkadaşı Ergiaios'un yardımı ve Temenos'un teşviki ile Argos'ta muhafaza edilmekte olan Palladion'u çaldı. Sonra, Temenos'la kavga ettiği için heykeli Lakedaimon krallarına hediye etmeye gitti. Lakedaimon kralları, bulunduğu şehrin güvenliğini sağlayan bu kutsal emaneti memnuniyetle kabul ettiler. Heykeli, şehrin yakınına, Leukipposoğulları tapınağına mücavir bir yere yerleştirdiler. Delphoi kâhini onlara, Palladion'u çalanlardan birini oraya bekçi koymalarını öğütlediğinden, heykelin yanına –Penelope'nin orijini dolayısıyla, kendileri için âdeta milli bir kahraman sayılan– Odysseus'un adına bir tapınak kurdular (bkz. *Penelope* ve *Palladion*).

Leandros (Λέανδρος) Abydoslu bir delikanlı. Hellespontos'un öteki kıyısında, Abydos'un karşısında yer alan Sestos şehrinde yaşayan Hero adında bir Aphrodite rahibesiyle aşk hayatı yaşıyordu. Hero her gece, oturduğu evin kulesinde bir lamba yakıyor, Leandros da bu lambanın kılavuzluğunda boğazı yüzerek geçiyordu. Ama fırtınalı bir gecede lamba söndü ve Leandros karanlıkta kıyıyı bulamadı. Ertesi gün deniz, Leandros'un cesedini Hero'nun kulesinin dibine attı. Sevgilisinin arkasından yaşamak istemeyen Hero, kendini kulenin tepesinden boşluğa fırlattı.

Learkhos (Λέαρχος) Ino ile Athamas'ın

Soy tablosu No. 24

iki oğlundan biri. Diğerinin adı Melikertes idi. Athamas, küçük Dionysos'u gizlice büyüttüğü için ceza olarak Hera tarafından delirtilince, Learkhos'u geyik zannederek bir okla öldürdü ya da onu aslan yavrusu zannederek bir kayanın tepesinden aşağıya fırlattı. Bir başka versiyonda, Athamas'ın Nephele'den olan çocukları Phriksos'la Helle'ye karşı Ino'nun işlediği ağır suçu öğrendiği ve Ino'yu öldürmek isterken yanlışlıkla Learkhos'u öldürdüğü anlatılmaktadır (bkz. *Athamas*, tab. 18 ve tab. 34). Euripides'in bu konuda yazılmış bir tragedyası vardır.

Lebeados (Λεβέαδος) Lykaon'un bütün oğulları arasında yalnızca Eleuther ile Lebeados, tanrının her şeyi görürlüğünü sınamak için Zeus'a yemek olarak bir çocuğun etini sunan babalarının bu dinsizce davranışına katılmadılar. Felaketten sonra, Boiotia'ya kaçarak orada Eleuther ve Lebeados şehirlerini kurdular. Arkadhialılarla bu iki şehrin sakinleri arasındaki kadim ittifak buradan kaynaklanıyordu.

Leda (Λήδα) En yaygın geleneğe göre, Aitolia kralı Thestios ile Eurythemis'in kızı. Dolayısıyla Aitolos'tan ve böylece baba tarafından Kalyke'den (Aiolos'un kızlarından biri) gelir. Deukalion soyundandır (bkz. tab. 2; tab. 9; tab. 16; tab. 19; tab. 24). İki kız kardeşi vardı: Althaia (Meleagros'un annesi) ve Hypermestra. Başka bazı gelenekler, Leda'nın kız kardeşlerinin Klytia ve Melanippe olduğunu söylerler. Ayrıca Sisyphos'un oğlu Glaukos'un, kaybettiği atlarını ararken Lakedaimon'dan geçtiği de anlatılır. Glaukos orada Pantidyia ile birlikte oldu. Hemen ardından Pantidyia Thestios'la evlendi ve Thestios'a bir kız çocuğu verdi. Leda işte Thestios'tan olduğu kabul edilen bu kız çocuğudur. (Sisyphos'un kaçamak aşklarının meyvesi olduğu kabul edilen Odysseus'un dünyaya geliş efsanesiyle karşılaştırınız) (bkz. *Odysseus*).

Hippokoon ve oğulları (efsanelerine bkz.) tarafından Lakedaimon'dan kovulan Tyndareos, Aitolia'da Thestios'un sarayına sığındığı zaman, Thestios ona iyi kabul gösterdi ve onu kızı Leda'yla evlendirdi. Daha sonra Herakles, Tyndareos'u yeniden tahta çıkardığı zaman Leda, kocasıyla birlikte Lakedaimon'a gitti (bkz. *Herakles*).

Leda'nın Tyndareos'tan birçok çocuğu oldu: Ekhemos (efsanesine bkz.) ile evlenen Timandra; Agamemnon'un karısı Klytaimnestra (bu ada bkz.); Helene ve Dioskourlar (bu adlara bkz.). Bu çocuklardan (tragedya yazarları bunlara Phoibos'u da eklerler) bazıları, Leda'yla birleşmek için bir kuğu şekline giren Zeus'tan olmadır. Fakat, Helene'nin gerçekte Zeus'la Nemesis'in kızı olduğu da söyleniyordu. Tanrıça, Tanrıların Babası'nın aşkından kaçmaya çalışmış ve ondan kurtulabilmek için kaza dönüşmüştü. Ama Zeus, onun ardından hemen kuğuya dönüştü ve onu kıstırdı. Nemesis, bunun sonucunda bir yumurta yumurtladı ve bunu bırakıp gitti. Bir çoban yumurtayı buldu ve Leda'ya getirdi. Leda, yumurtayı özenle bir kasaya yerleştirdi. Helene yumurtadan çıktığı zaman Leda onu kendi kızı yerine koydu. Zira Helene çok güzel bir küçük kızdı.

Çoğu zaman ve özellikle Euripides'ten itibaren, bizzat Leda'nın Zeus'la aşk ilişkisi sonucu bir yumurta (ya da iki yumurta) yumurtladığı ve bundan (ya da bunlardan) iki ikizin, Polydeukes'le Klytaimnestra ve Helene'yle Kastor ikizlerinin (bkz. *Dioskourlar*) çıktığı ka-

bul edilmekteydi. Sparta'da Leukippidai (bkz. *Leukippos kızları*) tapınağında Leda'nın yumurtladığı yumurta olduğu kabul edilen bu dev yumurtanın kabukları teşhir edilmekteydi.

Leimon (Λειμών) Apollon'la Artemis'in anneleri Leto, onlara hamile iken, hiç kimse onu yanında konuk etmek istememişti. Apollon ve Artemis annelerini kabul etmeyip geri çevirenlerden intikam almaya karar vererek yola çıktılar ve Peloponisos'a Tegeates'in krallığına geldiler. Orada, Tegeates'in oğullarından Skephros onları karşıladı ve bir kenarda tanrıyla (Apollon) konuşmaya başladı. Leimon, onu gördü ve Skephros'un tanrıya kendisini çekiştirdiğini zannederek, öfkesinden onu öldürdü. Artemis de Leimon'u bir okla vurdu. Tanrıların orada olduklarını öğrenen Tegeates ile karısı Maira, onlara kurbanlar sundular. Ama Apollon'la Artemis yumuşamadılar. Ülkeyi kıtlığa uğratarak oradan uzaklaştılar. Kendisine danışılan Delphoi kâhini, Skephros için cenaze töreni düzenlenmesi gerektiğini bildirdi. Tegea'da, Skephros'un anısına her yıl kutlanan bir bayram ilan edildi. Bu bayram esnasında Leimon, Artemis rahibesi tarafından temsili olarak kovalanıyordu.

Leimone (Λειμώνη) Karanlık bir Atilla efsanesinin kadın kahramanı. Soylu bir Atinalı, belki de şehrin kralı olan Hippomenes'in kızıydı. Leimone'nin bekâretini korumadığını ve evlenmeden önce bir âşığı olduğunu farkeden babası, onu ücra bir yerde bir eve, bir atla birlikte yiyeceksiz olarak kapattı. Orada at azdı ve açlığın etkisiyle genç kadını parçalayıp yedi.

Leipephile (Λειπεφίλη) Herakles'in yeğeni, Iolaos'un kızı. Antiokhos'un (Herakles'in oğullarından biri) oğlu Phylas ile evlenerek, ondan olan oğlu Hippotes'in şahsında, iki Herakles soyunu birleştirmiştir. Bu konuda bkz. tab. 32 (ayr. bkz. *Hippotes* ve *Aletes*).

Leitos (Λήιτος) Thebaili bir önder. Alektryon'un (ya da Alektor'un) oğlu. Troia önlerinde bir birliğe kumanda etti. *Ilias'ta* Troialı Phylakos'u öldürdüğü ve Hektor tarafından yaralandığı anlatılır. Arkesilaos'un küllerini Troia'dan getiren odur. Ayrıca Argonautlar arasında da yer aldığı görülür.

Leleks (Λέλεξ) Leleglere adını veren kahraman. Lakonia'nın ilk kralıydı ve "yer'den doğmuş"tu. Myles ve Polykaon adlarında iki oğlu vardı. Büyük oğlu Myles, onun ardından Lakonia tahta çıktı; daha sonra da tahtı öz oğlu Eurotas'a (aynı adı taşıyan nehrin tanrısı) miras bıraktı. Leleks'in küçük oğlu Polykeon, Argos kralı Triopas'ın kızı Messene'yle evlendi ve krallığı elde ederek, karısının adına izafeten ona Messenia krallığı adını verdi. (bkz. *Messene*).

Bir başka gelenek, Leleks'i Eurotas'ın büyükbabası değil de, babası olarak gösterir.

Leleks ayrıca Teleboas'ın (Teleboialıların isim atası) büyükbabası olan Leukadesli bir kahraman olarak da görülüyordu (bkz. *Amphitryon*).

Megara efsanelerinde de aynı ada rastlanır. Bunlarda Leleks, Libye ile Poseidon'un Mısır'dan gelerek Megara'da hüküm süren oğulları olarak geçer. Leleks'in Kleson adında bir oğlu; Kleson'un da Kleso ve Tauropolis adlarında iki kızı vardı. Ino'nun kendini öldürmesinden sonra deniz, genç kadının cesedini Megara yakınlarında karaya attığı zaman, onu Kleson'un bu iki kızı bulmuştu (bkz. *Palaimon*).

Leleks'in, Bias adında başka bir oğlu daha vardı. Bias, Pylas (bu ada bkz.) tarafından öldürüldü.

***Lemûrler** Roma'da ölülerin hayaletleri. Her yıl 9 Mayısta ve onu izleyen iki tek günde (11 ve 13 Mayıs) kutlanan *Lemuria* Bayramı'nda onlara dua edilirdi. Bu bayram gece kutlanırdı: Ailenin babası çıplak ayaklarla evden çıkar, ellerini kaynak suyunda yıkar ve başını geriye çevirip gecenin karanlığına doğru fasulyeler (ya da baklalar) atarak "Bu baklalarla kendimin ve ailemin zekâtını ödüyorum" diye bağırırdı. Bu sözü, arkasına bakmadan, inanışa göre Lemurler taneleri toplarken, dokuz kere tekrarlardı. Bu sırada kutlayıcı, ellerini bir kere daha arındırır ve tunçtan bir nesneye vurarak "Atalarımın hayaletleri gidin buradan" diye bağırırdı. Bundan sonra artık arkasına bakabilirdi, çünkü istekleri yerine gelmiş olan Lemurler bir yıllığına gitmiş olurlardı.

Lemuria adının orijini hakkında Ovidius, başlangıçta bu bayrama *"Remuria"* dendiğini ve Romulus tarafından öldürülen Remus'un Manes'i (Roma'da tanrı olarak düşünülen ölü ruhları) şerefine kutlandığını anlatır. Ama bu yorumun etimolojik bir cinasa dayandığı çok açıktır.

Leonassa (Λεώνασσα) Karanlık bir gelenekte, Hyllos'un kız torunu. Adı Dişi Aslan anlamına gelen Leonassa, Neoptolemos ile evlendi ve ondan birçok çocuğu oldu: Argos, Permagos, Dorieus, Genoos, Eurylokhos ve Danae. Bunlar, kadın ya da erkek, hepsi birer kahramandırlar ve genellikle hepsinin kendi altsoyları vardır (bkz. tab. 12).

Leonteus (Λεοντεύς) Lapith önderlerinden biri. Koronos'un oğlu ve Kaineus'un torunu (bkz. tab. 5). Troia Savaşı'na, yine bir Lapith olan Peirithoos oğlu Polypoites'le birlikte katıldı. Bu sıfatla, *Ilias'ta* birçok kere adı geçer. Tahta at içinde yer alan savaşçılar arasında o da vardır. Hatta mitograflar, onu Helene'nin talipleri listesine bile sokarlar.

Troia'nın alınmasından sonra Leonteus, kara yolculuğunda Kalkhas'a yoldaşlık etti (bkz. *Kalkhas*).

Kalkhas öldüğü zaman, Troia'ya geri döndü ve oradan yurduna gitti.

Mitograflar Leonteus'un, Pelias'ın kızlarından Amphinome ile evlenen Andraimon adında bir erkek kardeşi ile Lysidе adında bir kız kardeşi olduğunu belirtirler.

Leontikhos (Λεόντιχος) Stesikhoros tarafından anlatılan bir aşk hikâyesinin iki kahramanından biri. Diğerinin adı Radine'dir. Samoslu (Triphylia'da) bir genç kız olan Radine, Korinthoslu bir tiranla nişanlanmıştı. Ama o, kendi ülkesinden Leontikhos adında bir delikanlıyı seviyordu. Radine, nişanlısıyla evlenmek üzere deniz yoluyla yola çıktığında, Leontikhos da onu kara yolundan takibe koyuldu. Ne var ki, tiran her ikisini de öldürdü ve cesetlerini bir araba üzerinde geri gönderdi. Fakat, daha sonra bu zalimce davranışından pişmanlık duyarak iki genci, onlara tahsis ettiği kapalı bir alana gömdü. Hayal kırıklığına uğramış âşıklar, Strabon döneminde bile kendilerine mutlu bir aşk dilemek için oraya geliyorlardı.

Leontophonos (Λεοντοφόνος) Anlatıldığına göre, İthaki'de taliplerin öldürülmesinden sonra, ölülerin anaları, babaları tarafından suçlanan Odysseus, olayı Neoptolemos'un hakemliğine havale etti; o da Odysseus'u sürgüne mahkûm etti. Bunun üzerine Odysseus,

Aitolia'ya Andraimon'un oğlu Thoas'ın yanına çekildi ve onun kızıyla evlendi. Leontophonos (Aslan Öldürücü), işte bu evlilikten dünyaya geldi. Bu kahraman hakkında başka hiçbir yerde herhangi bir bilgiye rastlanmamaktadır. Yalnız, başka bir efsanede, Odysseus'un Euippe'den olma Leontophron adında bir oğlundan söz edilir (tab. 29).

Leos (Λέως) Attike kabilelerinden birine adını veren kahraman (sözkonusu olan Leontides kabilesidir). Leos, Orpheus'un oğluydu ve kendisinin de Klyanthos adında bir oğlu ile Phasithea, Theope ve Euboule adlarında üç kızı vardı. Leos, bir kıtlık sırasında, Delphoi kâhininin, bolluğun geri gelebilmesi için insan kurban edilmesi gerektiğini bildirmesi üzerine, henüz bakire olan üç kızını kendiliğinden kefaret kurbanı olarak sundu. Atinalılar, Leos'un üç genç kızı için Kerameikos'ta bir tapınak inşa ettiler.

Lepreos (Λέπρεος) Lepreos efsanesi, Herakles döngüsüne ve özellikle de kahramanın Augeias'ın ahırlarıyla ilgili serüvenine bağlıdır. Lepreos, Kaukon'la Astydameia'nın (Phorbas'ın kızı ve dolayısıyla Augias'ın kız kardeşi) oğludur (bkz. tab. 23). Lepreos, Kral Augeias'a ahırlarını temizlemesi için kararlaştırılan ücreti Herakles'e ödememesini salık verdi (bkz. *Herakles*) ve ayrıca, kahramanı zincire vurup hapse atması gerektiğini söyledi. Bu yüzden Herakles, Augeias'tan öç almak için geri döndüğü zaman, Lepreos'u da cezalandırmak amacıyla Kaukon'un yerine gitti. Ama Astydameia'nın ricaları karşısında yumuşadı ve Lepreos'la kendisi arasında bir yarışma düzenlemekle yetindi: Yeme, içme ve disk atma yarışıydı bu. Lepreos her üç yarışta da yenildi. Bunun üzerine, öfkeyle silaha sarıldı ve ikisi teke tek dövüştüler. Dövüş, Lepreos'un ölümüyle sonuçlandı.

Lerna Hydrası Typhon ile Ekhidna'dan doğma canavar Lerna Hydrası ya da Lerna yılanı Herakles tarafından öldürüldü (tab. 33). (Tanımı, efsanesi ve antik mitografların çeşitli gelenekleri ve açıklamaları için bkz. *Herakles*, s. 259 ve dev.). Herakles'in oklarına sürdüğü zehir, Hydra'nın kanından başka bir şey değildi. Keza, Nessos'un Deianeira'ya sırrını açıkladığı sözde aşk iksirinin terkibinde de aynı kan bulunuyordu (bkz. ayn. mad.). Aynı zehir, Elis'te Anigros Nehri'nin suyuna da karışmış ve ona iğrenç bir koku vermişti. Dolayısıyla, bu nehirden avlanan hiçbir balığın etini yemek caiz değildi; çünkü Kheiron ya da Herakles'in okuyla yaralanan başka bir Kentauros, Anigros'ta yıkanmış ve ok nehre düştüğünden onun suyunu sonsuza dek zehirlemişti.

Lesbos (Λέσβος) Lapithes'in oğlu (bkz. tab. 23). Bir kâhinin emri üzerine sürgüne gitti. Lesbos Adası'na yerleşti. Orada, ülkenin kralı Makareus'un (ya da Makar) (bu ada bkz.) kızı Methymna ile evlendi. Ada, Lesbos adını ondan aldı.

Lethaia (Ληθαία) Ovidius'un bir telmihinden anlaşıldığına göre, günümüze erişememiş kayıp bir masalda, Olenos'un karısı. Lethaia, güzellik konusunda bir tanrıçayla rekabete kalkışmış, kocası da onun bu yüzden cezalandırılmasını önlemek için suçu kendi üzerine almıştı. Buna rağmen ikisi de taştan birer heykele dönüşmekten kurtulamadılar.

Lethe (Λήθη) Unutma. Eris'in (Nifak) kızı ve bir geleneğe göre Kharitlerin (Gratiae) annesi. Lethe, Ölüler Diyarı'nda

bulunan ve ölülerin yeryüzündeki hayatlarını unutmak için suyundan içtikleri bir kaynağa (Unutma Kaynağı) adını vermişti. Aynı şekilde, filozofların Platon'un eserlerine yansıyan anlayışlarına göre, ruhlar da yeryüzündeki hayata çıkmadan ve kendilerine bir beden bulmadan önce, yer altı dünyasında gördüklerini hafızalarından silen bu sudan içmekteydiler.

Lebadeus'ta (Boiotia) Trophonios kâhinliğinin yanıbaşında, danışmaya gelenlerin suyundan içtikleri iki kaynak bulunuyordu: Bunlardan biri Unutma Kaynağı (Lethe), öteki de Hatırlama Kaynağıydı (Mnemosyne).

Lethe, giderek bir alegori oldu: Uyku'nun ve Ölüm'ün kız kardeşi Unutma. Şairler onu sık sık bu niteliğiyle anarlar.

Leto (Λητώ) Artemis ile Apollon'un annesi. Bu tanrısal ikizleri Zeus'tan dünyaya getiren Leto, birinci tanrılar kuşağındandır. Kendisi, Titan Koios ile Titanid Phoibe'nin kızıydı. İki kız kardeşi vardı: Asteria ve Ortygia (bkz. tab. 39). Anlatıldığına göre Leto, tanrısal ikizlere hamile kaldığı zaman, kıskanç Hera yeryüzünün her köşe bucağını ona, çocuklarını dünyaya getirebileceği bir barınak sağlamaktan menetti: Leto, hiç durup dinlenmeden oradan oraya dolaşıp duruyordu. Sonunda, o vakte kadar verimsiz, yüzer gezer bir ada olan ve Hera'nın öfkesinden korkacak hiçbir şeyi bulunmayan Delos, Leto'yu barındırmayı kabul etti. Bu davranışının mükâfatı olarak ada, kendisini güçlü bir şekilde tutan dört sütunla denizin dibine bağlanarak sabitleştirildi. Adı da değişti (önceleri Ölümsüzler arasında, Ortygia adıyla anılıyordu). Işık tanrısı onun toprağında dünyaya geldiği için adaya Parlak anlamına gelen Delos adı verildi.

Bir başka efsaneye göre Hera, üzerinde güneş ışığı parlayan hiçbir yerde Leto'nun doğum yapamayacağına dair ant içmişti. Zeus'un emri üzerine Boreas, genç kadını Poseidon'a götürdü. Poseidon denizin dalgalarını yükselterek adanın üzerinde bir çeşit sıvı kubbe oluşturdu. Böylece güneşten korunan Leto, düşmanının yeminine rağmen çocuklarını dünyaya getirebildi.

Doğum sancıları dokuz gün dokuz gece sürdü. Bütün tanrıçalar Leto'nun yanına gelmişlerdi. Yalnız Hera ve doğum tanrıçası Eileithyia Olympos'ta kalmışlardı. Eileithyia'nın yokluğu olayın sona ermesini engelliyordu. Sonunda tanrıçalar Iris'i ulak olarak gönderdiler. Iris, Eileithyia'ya dokuz arış uzunluğunda altın ve amber karışımı bir kolye vaat ederek onu, zavallı kadının yardımına gelmeye razı etti. İki tanrısal çocuk bu şekilde doğabildiler

Leto'nun Hera'dan kurtulabilmek için dişi kurt şekline girdiği ve genellikle oturduğu Hyperborealılar ülkesine kaçtığı da anlatılıyordu. Bu, Apollon hakkında bazen kullanılan garip bir sıfatın – "Lykogenes" (Kurttan doğma)– kaynağını açıklamaktadır.

Sözkonusu doğumla ilgili bir başka hadisenin de yine "kurtlar ülkesi" Lykia'da geçtiği söyleniyordu: Leto, yeni doğmuş iki yavrusuyla Lykia'ya gider ve orada çocuklarını yıkamak için bir pınarın ya da ufak bir gölün yanında durur. Ama çevredeki çobanlar, Leto'nun suya yanaşmasına engel olurlar. Bunun üzerine, tanrıça onları kurbağaya dönüştürür.

Daha sonra Leto, çocukları tarafından çok sevilen bir anne oldu ve çocukla-

rı her çareye başvurarak onu korumaya çalıştılar. Niobe'nin (bu ada bkz.) kızlarını ve oğullarını onun için topluca kıyıma uğrattılar; Leto'ya tecavüz etmeye kalkışan dev Tityos'u öldürdüler (bkz. *Tityos*). Nihayet, yılan Python Leto'yu tehdit ettiği için Apollon, doğumundan kısa bir süre sonra, onu Delphoi'da öldürdü (bkz. *Apollon*).

Leukadios (Λευκάδιος) Strabon tarafından nakledilen bir geleneğe göre, Leukadios, Alyzeus ve Penelope, her üçü de Ikarios'la Polykaste'nin çocuklarıydı (başka bir gelenek için bkz. tab. 16 ve *Penelope* mad.). Ikarios, kardeşi Tyndareos'la birlikte hüküm sürdüğü Lakedaimon'dan Hippokoon tarafından kovuldu (bkz. *Ikarios*). Ama Herakles Tyndareos'u Lakedaimon'da yeniden tahta çıkardığı zaman Ikarios, küçük bir devlet kurmuş olduğu Akarnania'da kaldı. Oğlu Leukadios, Leukades şehrine, Alyzeus da Alyzia şehrine kendi adını verdi.

Leukaria (Λευκαρία) Kral Italos'un karısı. Ausonia'ya (İtalya'nın eski adı) adını veren Auson'un annesi. Ayrıca bazı geleneklerde, Roma'ya adını veren Romos'un annesi olarak gösterilir. Buna göre kral Latinos'un kızı ve Aineias'ın karısıdır (dolayısıyla, Lavinia ile aynı kişidir; bu ada bkz.).

Leukaspis (Λεύκασπις) Herakles Geryoneus'un yerinden dönerken, Sicilya'dan geçtiği sırada, onunla çarpışan bir Sicani prensi. Kahramana karşı mücadele ederken, yurttaşları olan çok sayıda soyluyla birlikte öldürüldü. Leukaspis'e tanrısallık atfedildi.

Leukatas (Λευκάτας) Apollon'un âşık olduğu bir delikanlı. Leukatas, tanrının takibinden kurtulmak için Leukades Adası'nda bir yarın tepesinden kendini denize attı ve böylece adını ülkeye vermiş oldu.

Leuke (Λεύκη) 1. Adı, Beyaz anlamına gelen bir nympha. Okeanos ile Tethys'in kızı. Hades ona âşık oldu ve onu Ölüler Diyarı'na kaçırdı. Ama Leuke ölümsüz değildi. Vadesi geldiğinde öldü. Hades onu ölümsüzleştirmek için Elysion'da yükselen bir akkavak ağacına dönüştürdü. Herakles, Ölüler Diyarı'ndan dönerken başına koyduğu tacı, bu ağaçtan yapmıştı.

2. Leuke aynı zamanda, Pontus Eukseinos'ta (Karadeniz), Tuna Nehri'nin ağzındaki Beyaz Ada'nın adıdır. Akhilleus burada, çevresinde bazı kahramanlar bulunduğu halde, Helene (ya da Iphigeneia ya da Medeia) ile birlikte şölenler ve dövüşlerle geçen bir hayat sürüyordu (bkz. *Akhilleus*).

Leukippe (Λευκίππη) Birçok kadın kahramanın adı. Bazıları şunlardır: 1. Bazı geleneklerde Laomedon'un karısı ve Priamos'un annesi (bkz. tab. 3). 2. Kral Thestios'un karısı ve Iphiklos'un (bu ada bkz.) annesi. 3. Thestor'un kızı ve Kalkhas ile Theonoe'nin (bu ada bkz.) kardeşi. 4. Nihayet, Eurystheus'un annesi.

Leukippos (Λεύκιππος) 1. Bu adı taşıyan birçok mitsel kahraman içinde en ünlüsü Leukippidai Hilaira ile Phoibe'nin (bkz. bir sonraki mad. ve tab. 16) babasıdır. Bu Leukippos, Perieres (ya da geleneklere göre Oibalos) ile Perseus'un kızlarından Gorgophone'nin (bkz. tab. 32) oğludur. Karısı, Inakhos'un kızlarından Philodike'dir. Leukippos'un, Hilaira ve Phoibe'den başka, geleneğe göre Apollon'un sevgilisi olan ve ondan Asklepios'u doğuran Arsinoe adında bir kızı daha vardı (bkz. *Koronis*). Leukippos Messinia'da hüküm sürüyordu.

2. Bir diğer Leukippos, Pisa kralı Oinomaos'un oğludur. Daphne'ye âşık olduğu için kız kılığına girdi, ama bu kurnazlık onun hayatına mal oldu (bkz. *Daphne*).

3. Bir üçüncüsü Sikyon kralı Thourimakhos'un oğludur. Bu Leukippos'un Kalkhinia adında bir kızı vardı. Kız, Poseidon'dan Peratos adında bir erkek çocuk doğurdu. Leukippos, hiç çocuğu olmadığı için çocuğu evlat edindi ve onu Sikyon tahtının vârisi yaptı.

4. Naksos Adası'nın isim atası olan Naksos adında bir kahramanın oğlunun adı da Leukippos'tur. Bunun, Smerdios adında bir oğlu oldu; Theseus'un Ariadne'yi terketmesi, onun hükümdarlığı dönemine rastlar (bkz. *Ariadne* ve *Theseus*).

5. Nihayet, bir diğer Leukippos da Parthenios'un Hermesianaks'a dayanarak naklettiği bir aşk hikâyesinin kahramanıdır. Bu Leukippos, Bellerophontes soyundan gelen Ksanthios'un oğluydu. Son derece güçlü ve mükemmel bir savaşçıydı. Ünü, bütün Lykia'ya yayılmıştı. Ama, Aphrodite'nin gazabı onun üzerine çöktü ve Leukippos kendi kız kardeşine âşık oldu. Bir süre tutkusuna karşı koyduysa da çok geçmeden bunun altedilmesi imkânsız bir tutku olduğunu anladı. Bunun üzerine annesine gidip, onun merhametine sığındı ve arzusunu tatmin edebilmesi için kendisine yardım etmesini, yoksa kılıcının üzerine atlayarak intihar edeceğini söyledi. Annesi, onun isteğine boyun eğdi ve çok geçmeden Leukippos, kız kardeşinin âşığı oldu. Bu aşk ilişkisi, birilerinin olayı genç kızın nişanlısına haber verdiği güne kadar sürdü. Durumu öğrenen genç kızın nişanlısı, öz babasını ve ülkenin ileri gelenlerini yanına alarak Ksanthios'a gitti ve ona kızının bir âşığı olduğunu açıkladı. Ama bu âşığın Leukippos olduğunu belirtmedi. Ksanthios, müthiş bir öfkeye kapıldı ve kızının âşığını eğer suç üstünde yakalayabilirse, onu cezalandıracağına dair yemin etti. Ksanthios'a, bundan daha kolay bir şey olmadığını söyleyerek onu genç kızın odasına götürdüler. Onun içeri girdiğini gören genç kız hemen saklandı; ama Ksanthios, aradığı suçlunun o olduğunu sanıp, bilmeden onu saklandığı yerde kılıcıyla vurdu. Genç kız acı dolu bir çığlık attı. Leukippos koşup geldi. O da saldırganın öz babası olduğunu farkedemiyerek onu öldürdü. Bu cinayetin ardından Leukippos ülkeyi terketmek zorunda kaldı ve bir Tesalya kolonisinin başına geçerek gidip Girit'e yerleşti. Daha sonra yoldaşları tarafından kovularak Anadolu'ya geri döndü ve burada, Miletos bölgesinde Kretinaion şehrini kurdu.

Mandrolytos'un kızı Leukophryne'nin, bu Leukippos'a olan aşkından ötürü, kendi sitesi olan Magnesia e epi Maiandroi'ye ihanet ederek, onu Leukippos komutasındaki düşman kuvvetlerine teslim ettiği söylenir.

Leukippos Kızları ya da Leukippidai (Λευκίππιδαι) Tyndareos, Ikarios ve Aphareus'un kardeşi Leukippos'un kızları (bkz. tab. 16). Aslında Leukippos'un Hilara, Phoibe ve Arsinoe adlarında üç kızı vardı, ama Leukippidai denince yalnızca kuzenleri (Tyndareos'un oğulları oldukları için), Kastor ve Polydeukes ile evlenen ilk iki kız anlaşılır (bkz. *Dioskourlar*).

Leukippos kızları'nın bütün hikâyesi, Dioskourlarla Aphareus'un iki oğlu Idas ve Lygkeus arasında onlarla ilgili olarak

geçen mücadelede özetlenir. Çok değişik şekilleri olan bu efsanenin, en eski şekli muhtemelen şudur: Dioskourlar tarafından Sparta'da Menelaos'u ziyarete gelen (Helene'yi kaçırmak gibi gizli bir amaçla) Aineias'la Paris'e verilen ziyafette, Aphareus'un şarabın etkisiyle kafaları dumanlanan oğulları, yeğenleri Kastor'la Polydeukes'ü, âdet olan çeyiz parasını Aphareus'a ödemeden evlenmekle itham ettiler. Hakarete uğrayan Kastor'la Polydeukes, buna karşılık verdiler ve böylece çıkan tartışma büyüyerek kavgaya dönüştü. Dioskourlardan biri öldürüldü. Ama Idas ve Lygkeus de hayatlarından oldular. Dioskourların bir meşe kovuğuna gizlenerek yürüttükleri mücadelenin ayrıntıları hakkında bkz. *Dioskourlar* ve özellikle *Idas*. Efsanenin en geç şekillerinde ise Leukippidai, Aphareus'un iki oğluyla nişanlanır ve Dioskourlar tarafından kaçırılırlar. Özellikle Theokritos'un Dioskourlar hakkındaki lirik şiirinde benimsediği versiyon budur. Daha çok, Kastorla Polydeukes'i kayıran bir versiyondur bu. Diğer bir versiyona göre ise Dioskourlar, kuzenlerinin Leukippos kızları ile evlenmeleri sırasında kızları kaçırır ve böylece konukseverlik yasasını çiğnerler.

Pausanias tarafından nakledilen yerel bir efsane de Leukippidai'yi Apollon'un kızları olarak gösterir. Bu durumda Leukippos onların "insan" babalarıdır. Ancak belirtmek gerekir ki Leukippidai'nin kız kardeşleri Arsinoe, Apollon'un sevgilisiydi ve Aphareus'un oğullarından Idas da Marpessa'nın aşkı konusunda tanrının rakibi durumundaydı (bkz. *Apollon* ve *Idas*).

Leukippos Kızları'nın Sparta'da bir tapınakları bulunuyordu.

Leukon (Λεύκων) Athamas'ın, Hypseus'un kızlarından Themisto ile yaptığı üçüncü evlilikten dünyaya gelen oğullarından biri (bkz. *Athamas*). Leukon'un; Erythrios, Skhoineus ve Ptoos adlarında üç erkek kardeşi vardı. Kendisinin de Boiotia'da Erythrai şehrini kuran Erythras adında bir oğlu ile Euippe (Andreus'un karısı) ve Peisidike (Argynnos'un annesi) adlarında iki kızı oldu (bkz. tab. 34).

Leukophanes (Λευκοφάνης) Argonaut Euphemos'un oğlu. Bu itibarla Kyreneli Battosoğulları'nın atası olur (bkz. *Euphemos*).

Leukos (Λεῦκος) Giritlidir. Babası Talos, onu doğar doğmaz bir yere bıraktı. Idomeneus onu bulup aldı ve öz oğlu gibi büyüttü. Troia Savaşı'na giderken de krallığını ve ailesini ona emanet ederek kızı Kleisithera'yı onunla evlendireceğine dair söz verdi. Ne var ki Leukos, oğlu Palamedes'in ölümünden dolayı bütün Yunan önderlerden öç almaya çalışan Nauplios'a (bu ada bkz.) kandı ve Idomeneus'un karısı Meda'yı önce baştan çıkarıp, sonra da Idomeneus'un bütün çocuklarıyla birlikte öldürdü. Daha sonra da Idomeneus'un yerine ada da tahta çıktı. Idomeneus geri geldiği zaman Leukos, onu kovdu ve sürgünde yaşamak zorunda bıraktı (bkz. *Idomeneus*).

Leukosia (Λευκόσια) Seirenlerden biri. Paestum körfezinin karşısında yer alan bir adaya adını vermiştir.

Leukothea (Λευκοθέα) Kadmos'un kızı Ino'nun deniz tanrıçasına dönüştükten sonraki adı (bkz. tab. 18). Leukothea, Athamas'la evlenerek onun ikinci karısı oldu. Athamas ilk evliliğini Nephele'yle yapmıştı. Ino'nun, Nephele'nin iki çocuğu Phriksos ile Helle'yi kıskanması ve Athamas'ın üçüncü karısı Themis-

to ile olan maceraları konusunda (bkz. *Athamas*).

Daha sonra, kız kardeşi Semele'nin ölümünü müteakip (bkz. *Dionysos*) Ino, küçük Dionysos'u yanına alması ve onu çocukları Learkhos ve Melikertes'le birlikte büyütmesi için Athamas'ı ikna etti. Ne var ki öfkeli Hera, Zeus'un zina ilişkisinden doğmuş bir oğlunu bu şekilde yanlarına aldıkları için onları cezalandırmak amacıyla Athamas'la Ino'yu delirtti. Ino, küçük oğlu Melikertes'i kaynar suyla dolu bir kazana atarken, Athamas da Learkhos'u geyik zannederek bir kargı vuruşuyla öldürdü. Ino, Melirkertes'in cesediyle birlikte kendini denize attı. Deniz tanrıları Ino'ya acıdılar ve onu bir Nereus kızına dönüştürdüler. Bu arada çocuk da küçük tanrı Palaimon oldu. Leukothea, Beyaz Tanrıça, dalga serpintilerinin tanrıçası olan Ino ve oğlu Palaimon, denizcilere fırtınada kılavuzluk ederek onların yardımına koşmaktaydılar. Sisyphos, Melikertes'in şerefine Isthmia (Berzah) Oyunları'nı ihdas etti (ayr. bkz. *Melikertes* ve *Palaimon*).

Roma'da Leukothea, Mater Mauna ile özdeşleştirilmişti ve bunun Roma limanı yakınlarındaki *Forum Boarium*'da bir tapınağı bulunuyordu. Palaimon da, limanlar tanrısı Portunus'la özdeşleştirilmişti ve bunun da aynı bölgede bir tapınağı vardı.

Yine deniz tanrıçası olan Rodos orijinli bir başka Leukothea daha vardır (bkz. *Halia*).

Leukothoe (Λευκοθη) Leukothea (bkz. bir önceki mad.) bazen bu adla andır. Bu, aynı zamanda Güneş'in sevgilisi Klytia'nın rakibesinin adıdır. Günebakan çiçeğine dönüştürülmüştür (bkz. *Klytia*).

***Liber**. Çok erken tarihlerde, İtaliklerin (İtalya'nın eski halkı) Dionysos'u ile özdeşleştirilmiştir. Latincede "özgür" anlamına gelen adı ile Dionysos'un alışılmış lakaplarından biri olan Lyaios –Kurtarıcı ya da "azat eden"– arasında benzerlik görülüyordu. Onun şerefine *Liberalia* bayramları kutlanıyordu. Çok eski Latin kırsal tanrılarının çoğu gibi, Liber de kendine özgü bir mitolojiye sahip değildir. Şairler, onu yalnızca Dionysos'un bir muadili olarak gösterirler.

Liber'in çoğu zaman Ceres'e bağlı *Libera* adında bir paredros'u vardı. Latin mitograflar onu, tanrılaştırılmış Ariadne'yle bir tutarlar (bkz. *Ariadne*).

***Libertas** Roma'da "Özgürlük"ün kişileştirilmiş şekli. Bir siyasi soyutlamadan ibaret olduğundan mitosu yoktur.

***Libitina** Ölülere karşı yerine getirilmesi gereken görevlere nezaret etmekle yükümlü Roma tanrıçası. Tapınağı, büyük bir ihtimalle Roma'nın güneyindeki Aventinus bölgesinde bulunan kutsal bir koruluktaydı. Cenaze kaldırıcılar (*libitinarii*) orada toplanırlardı. Yanlış bir etimoloji uygulamasıyla Libitina ile *Libido* (ihtiras, tutku) arasında ilişki kurularak, bu çok eski tanrıça, Venus ile özdeşleştirilmiş ve böylece Libitina adı, Venus'ün bir sıfatı haline gelmiştir. Libitina'nın kendine özgü bir efsanesi yoktur.

Libye (Λιβύη) Kuzey Afrika'ya (Kyrene de dahil obnak üzere) adını veren nympha. Libye genellikle Io'ya bağlanır, onun kız torunu olduğu söylenir. Gerçekten de Libye Epaphos'un kızı, Epaphos da Io ile Zeus'un oğluydu (bkz. *Io* ve tab. 18). Poseidon'la birleşen Libye, Fenike'nin ve Mısır'ın iki mitsel kahramanı olan Agenor ile Belos'u dünyaya

getirdi. Kadmos da, Agenor vasıtasıyla Libye'ye bağlanır (bkz. ayn. tab.).

Sonradan bu soy ağacına bazı varyantlar sokulmuştur: Libye, bazen Io'nun torunu değil de kızı olarak gösterilir. Ayrıca Libye'nin Poseidon'dan, Belos ve Agenor'dan başka Enyalios'u (aslında Ares'in bir sıfatından başka bir şey değildir) Mısırlı tiran Bousiris'i (efsanesine bkz.) Leleks'i, Phoiniks'i (genellikle Libye'nin torunu, Agenor'un oğlu olarak kabul edilir), hatta Atlas'ı (göğü omuzlarında taşıyan Dev) (bkz. *Atlas*) dünyaya getirdiği söylenir. Yakın döneme ait rasyonalist bir gelenek ise Libye'yi Okeanos'un kızı ve Asia'nın, Europe'nin ve Thrake'nin kız kardeşi olarak gösterir.

Ligys (Λίγυς) Ligurlere adını veren kahraman. Alebion'un kardeşiydi. Herakles, Geryoneus'un ülkesinden dönerken Galya'nın güneyinden geçti. Ligys, kahramanın yanında götürdüğü sürüyü ele geçirmeye çalıştı. Ligys ve arkadaşları Ligurler, Herakles'e saldırdılar. Attıkları oklar Herakles'e isabet etmedi. Hasımları tarafından tam altedilmek üzereyken, Herakles babasına yakardı; babası da ona bir taş yağmuru gönderdi. Herakles, bu taşlarla düşmanını püskürtmekte hiç zorluk çekmedi. Crau Ovası bugün bile orasına burasına serpilmiş çok sayıda kaya ve taşlarla bu olaya tanıklık etmektedir (bkz. *Herakles*).

Likhas (Λίχας) Herakles'in sadık yoldaşı. Kahramanın Oita Dağı'ndaki ölümüne kadar onun yanından ayrılmadı. Oikhalia'ya karşı savaşta ona ulaklık yaptı. (bkz. *Herakles*). Herakles, savaşı kazandıktan sonra, Zeus'a gerektiği gibi kurban sunabilmek için yeni bir urbaya ihtiyaç duyduğunda, gidip Deianeira'dan onu almak görevini Likhas'a verdi. Bazı versiyonlara göre, Likhas bu görevi yerine getirirken tutsak Iole'yi de yanında Deianeira'ya götürdü. Yahut, Deianeira'ya kocasının Iole'ye âşık olduğunu ihbar etti. Öyle ya da böyle, Nessos'un kanına bulandırılmış gömleği, Deianeira ona verdi. Herakles, bu zehirli gömleği giydiği zaman, önce Likhas'a saldırdı ve onu bir ayağından yakaladığı gibi havaya fırlattı. Likhas taşa çevrildi ve Likhades adalarını (yani Kabuklu adalar) oluşturdu. Böylece o, aynı zamanda bu adalara adını vermiş oldu.

Likymnios (Λικύμνιος) Elektryon (Perseus'un oğullarından biri) ile Media adında bir Phrygialı kölenin oğlu (bkz. tab. 32). Dolayısıyla Alkmene'nin üvey kardeşi ve Herakles'in dayısıdır. Efsanesi Herakles döngüsü içinde yer alır.

Likymnios, çocukluğunu Mykenai'de, babasının yanında geçirdi. Taphosluların Elektryon'la yaptıkları savaş sırasında henüz küçük olan Likymnios, Elektryon'un bütün çocukları arasında kıyımdan kurtulabilen tek çocuk oldu. Elektryon'un Amphitryon (bu ada bkz.) tarafından kazaen öldürülmesinden sonra Likymnios, kız kardeşi Alkmene'yle birlikte, Thebai'a sürgüne giden Amphitryon'a yoldaşlık etti. Orada, Amphitryon'un kardeşi Perimede'yle evlendi. Ondan birçok çocuğu oldu: Oionos (daha sonra Sparta'da Hippokoon'un oğulları tarafından öldürüldü ve ölümüyle Herakles'in bu şehre karşı sefere çıkmasına neden oldu) (bkz. *Herakles*), Argeios ve Melas (Oikhalia'ya seferinde Herakles'e yoldaşlık ettiler ve savaşta öldüler) (bkz. ayn. mad.). Likymnios'a oğlunu geri getireceğine dair yemin

eden Herakles, Argeios'un cesedini yaktı ve yeminini tutmuş olmak için bunun küllerini taşıyan vazoyu ona getirdi.

Herakles'in ölümünden sonra Likymnios diğer Heraklesoğulları'nın kaderini paylaştı. Trakhis'e sığındı ve Eurystheus'la yapılan muharebeye katıldı (bkz. *Heraklesoğulları*). Daha sonraları, Peloponisos'a karşı düzenlenen ve felaketle sonuçlanan ilk sefere Hyllos'la birlikte katıldı. Ama Argos sakinleri, onu ve onunla birlikte Heraklesoğulları'ndan Tleptolemos'u şehirlerinde oturmaya davet ettiler. Likymnios, orada bir tartışma sırasında, bir sopa darbesiyle Tleptolemos tarafından öldürüldü. Ya da, Tleptolemos bir zeytin dalıyla bir köleye (ya da bir öküze) vurmak isterken kazaen onu öldürdü. Amphitryon tarafından aynı şekilde öldürülen Elektryon'un ölümüyle karşılaştırınız (bkz. *Amphitryon*).

Lilaios (Λίλαιος) Hindistan'da bir çoban. Bütün Tanrılar arasında yalnızca Selene'yi (Ay) tanıyordu. Öteki tanrılar, bu yüzden Lilaios'a kızıp, karşısına iki aslan çıkardılar; aslanlar onu parçalayıp yedi. Ama Selene, onu bir dağa –Lilaion Dağı– dönüştürdü.

Limos (Λίμος) Açlığın kişileştirilmiş şekli. Eris'in kızı olarak geçiyordu. Basit bir soyutlama olduğundan hiçbir efsanesi yoktur.

Lindos (Λίνδος) Rodos'ta Lindos şehrine adını veren kahraman (bkz. *Kerkaphos*).

Linos (Λίνος) 1. Birçok Linos efsanesi vardır. Ama hepsi de efsane kahramanını bir şarkıcı ya da ünlü bir şarkının konusu yapmak gibi ortak bir özelliğe sahiptir.

Birinci efsanede, Argos kralı Krotopos'un kızı Psamathe'nin Apollon'dan bir çocuğu olduğu anlatılır (bkz. tab. 14). Linos adındaki bu çocuk, doğar doğmaz bir yere bırakıldı ve çobanlar tarafından büyütüldü. Ama Krotopos, olup bitenleri öğrendi ve çocuğu köpeklere parçalattı; ya da bir versiyona göre, çobanların köpekleri onu kazara parçaladılar. Fakat bu arada, Psamathe de babası tarafından öldürüldü. Apollon buna çok kızdı ve Poine adında bir canavarı ülkeyi kasıp kavurmak üzere gönderdi (bkz. *Krotopos* ve *Koroibos*). Kâhinin öğüdü üzerine, Psamathe ile Linos'un onuruna bir bayram ihdas edildi ve Psamathe ile Linos'un acıklı hikâyesini yücelten bir ağıt (threnos) terennüm etme âdeti çıkarıldı. Bu bayram sırasında, yolda ya da şehir meydanında karşılaşılan köpekler kurban ediliyordu.

2. Başka bir Thebai efsanesinde, Amphimaros ile bir Mousa'nın (genellikle Ourania, bazen de Kalhope ya da Terpsikhora) oğlu olan ikinci bir Linos'un daha adı geçer. Bu Linos, üstün nitelikli bir müzisyendi (örneğin, o zamana kadar lirlerde kullanılan keten tellerin yerine, barsaktan teller koymayı düşünmüştü). Ne var ki, Linos şarkı söyleme sanatında Apollon'la bile yarışabileceğini iddia edecek oldu. Buna öfkelenen Apollon onu öldürdü.

Ritmin ve melodinin icadı da bu Linos'a atfediliyordu. Hatta bazen onun, Kadmos'tan Fenike alfabesini öğrendiği, ama her harfe adını ve nihai şeklini onun verdiği söyleniyordu.

Bir geleneğe göre bu Linos (ya da aynı adı taşıyan bir başkası) Herakles'e müzik öğretmekle görevlendirilmiş, ona hocalık etmiştir. Ama Herakles'in kafası ağır işliyordu ve müziğe alışması kolay olmuyordu. Bu yüzden Linos, sık sık öğrencisini dövüyordu. Ne var ki, ce-

za görmekten usanan Herakles, günün birinde kocaman bir taşı alıp Linos'un kafasına indirdi. Herakles'in, öğretmenini mızrapla (lirin tellerine vurmakta kullanılan alet) öldürdüğü de söylenir (bkz. *Herakles*).

Klasik devirde, "Linos yazıları" diye, onun adını taşıyan çeşitli felsefi ve mistik kitaplardan söz edilmekteydi.

Linos'un kişiliği geliştikçe, soyağacı da değiştirildi. Örneğin, Hermes'in oğlu yapıldı (çünkü Hermes, bilimin, özellikle de dil biliminin tanrısıydı) ya da Oiagros'un oğlu olarak gösterildi –ki, bu son durumda Orpheus'un kardeşi oluyor ve giderek onunla özdeşleşiyordu.

Liparos (Λίπαρος) İtalya'nın mitsel kralı Auson'un oğullarından biri. Kardeşleri tarafından ülkesinden kovulan Liparos, birkaç muhariple birlikte kaçtı ve Lipara adını verdiği, Sicilya açıklarındaki bir adaya çıktı. Orada, giderek gelişen bir koloni kurdu. Bir zaman sonra adasına gelen Aiolos'u konukseverce karşıladı ve onu kızı Kyane ile evlendirdi. Aiolos da bunu karşılık Liparos'a büyük bir istekle görmeyi arzu ettiği İtalya'ya gitmek imkânını sağladı. Liparos, Sorrente kıyısına çıktı ve oranın sakinleri tarafından kral olarak kabul edildi. Öldüğü zaman, yeni tebaası ona tanrısallık atfetti.

Lityerses (Λιτυέρσης) Kral Midas'ın oğullarından biri. Tam anlamıyla bir Hasatçı'ydı. Arazisinden geçen yabancıları konuk edip, onları kendisiyle birlikte ekin biçmeye davet ediyordu. Eğer yabancılar bunu kabul etmezse onları ya öldürüyor ya da döverek kendisi için çalışmaya zorluyordu. Ekinler gereğince biçildikten sonra, akşam olunca, bu yabancıların kafalarını kesip vücutlarını bir ekin demetinin içine koyuyordu. Ya da bu yabancıları kendisiyle ekin biçme yarışı yapmaya zorluyordu. Her zaman kazanıyor, kazanınca da hasmının kafasını kesiyordu. Herakles, Omphale'nin hizmetindeyken, Lityerses'in yerinden geçecek oldu. Haydutun meydan okumasını kabul etti ve onu bir şarkıyla kendinden geçirdikten sonra kafasını kesti. Anlatıldığına göre Herakles, dünyayı Lityerses'ten kurtarmaya karar vermişti; çünkü Lityerses, yakışıklı çoban Daphnis'i yanında köle olarak alıkoymaktaydı. Daphnis, korsanların kaçırdığı sevgilisi Pimplea'yı bulmak için yeryüzünde dolaşıp dururken buraya düşmüştü (bkz. *Daphnis*).

Phrygialı (Lityerses'in ülkesi) hasatçılar, çalışırken Lityerses'in serüvenini anlatan, onun ekin biçmedeki ustalığını öven bir şarkı söylerlerdi. Şarkının adı Lityerse'ydi.

Pollox, Onom. 4.54; Athenaeus IO. s. 415; Tzetzes, Chil. 2.595; Westermann, Mythogr. Gr. s. 346; Serv. on Virgil, Ecl 8.68; schol. on Theocr. 8; Theocr. IO.41; Hesych. s. v. Λιτυέρση **(Lityerse).**

Lokros (Λοκρός) 1. İki efsanevi kahramanın adı. Bunlardan biri Zeus'la Maira'nın (Argos kralı Proitos ile Anteia'nın kızı) oğludur. Maira, Artemis'in arkadaşlarından biriydi. Zeus'la aşk ilişkisine girişmesi üzerine, öfkelenen tanrıça tarafından bir okla öldürüldü. Lokros, Amphion ve Zethos'la (efsanelerine bkz.) birlikte Thebai'yi kurdu.

2. Öteki Lokros, Lokrislilerin isim atasıdır. Yazarlar, onun soyağacını değişik şekillerde naklederler. Lokros, bazen Physkos'un oğlu olarak gösterilir. Bazen de, bizzat Amphiktyon'un oğlu, dolayısıyla da Deukalion'uu torunu ola-

rak kabul edilir (bkz. tab. 4). Lokros, Lelegler üzerinde hükûm sürüyordu ve onlara Lokrisliler adını vermişti.

Lokros'un karısı konusunda da gelenekler değişiklik göstermekten geri kalmazlar. Örneğin, bir Elis kralı olan Opous'un Kabye adında çok güzel bir kızı olduğu anlatılır. Zeus, onu kaçırmış ve Mainalos Dağı'nda onunla birleşmişti. Kabye hamile kalınca, Zeus onu çocuğu olmayan Lokros'un yanına getirdi ve ona eş olarak verdi. Lokros, doğan erkek çocuğunu büyüttü ve ona, büyükbabası gibi Opous adını verdi. Fakat genellikle, Lokros'un eşinin, Deukalion'un kızı Protogeneia olduğu söylenir. Protogeneia Zeus'tan, kahraman Aithlios'u doğurdu; Lokros bunun ölümlü babasıydı.

Lokros, oğlu Opous'la kavga etti ve tebaasından birkaç kişiyle oradan ayrılıp başka yere yerleşmeye ve iktidarı oğluna bırakmaya karar verdi. Nereye gideceği konusunda kâhine danıştı. Kâhin, "bir orman köpeği tarafından ısırılacağı yerde" durmasını ona söyledi. Lokros, Parnassos'un batı yamaçlarına ulaştığında, yanlışlıkla bir kuşburnu dikenine bastı (Yunancada kuşburnunun adı "köpek dikeni"dir) ve günlerce yürümesini durdurmak zorunda kaldı. Sonunda, kehanetin gerçekleştiğini anladı ve bu ülkeye yerleşti. Böylece, ülke Lokris adını aldı. Bu efsane, başka bazı olaylar arasında, biri Parnassos'un doğusunda, öteki de batısında olmak üzere iki Lokris'in varlığını açıklamaya yöneliktir.

Lotis (Λωτίς) Priapos'un âşık olduğu bir nympha. Lotis, tanrının aşkını inatla reddediyordu. Tanrı, birçok kez onu yakalama fırsatını ele geçirmiş, ama o her seferinde kaçmayı başarmıştı. Lotis, bir gece Dionysos'un yoldaşları olan Mainadlar arasında uyurken, aynı gruptan olan Priapos, Lotis'e yaklaşmaya ve onu habersizce yakalamaya çalıştı. Ama tam ona dokunduğu sırada, Silenos'un eşeği öyle şiddetli bir anırtı kopardı ki, herkes uyandı. Lotis, Priapos'u şaşkın bir durumda bırakarak kaçtı ve orada bulunanlar, onun bu talihsiz girişimine kahkahalarla güldüler.

Daha sonra Lotis, bitkiye dönüşmek istedi ve *Lotos* adında kırmızı çiçekli küçük bir ağaç (hünnap ağacı?) oldu (ayr. bkz. *Dryope*).

Lotophagoslar ya da Lotophagoi Odysseus'un, kendisini Kıbrıs Adası'nın güneyine sürükleyen güçlü Kuzey rüzgârıyla rotasından saptırıldıktan sonra, kıyısına çıktığı ülkenin halkı. Lotophagoslar (Lotosyiyenler), kahramanı konukseverce karşıladılar ve ona, kendilerinin de yedikleri bir meyvadan ikram ettiler. Hafıza kaybına yol açan lotos meyvasıydı bu. Odysseus'un yoldaşları, çok geçmeden, artık Ithake'ye geri dönme isteğini duymaz oldular. Öyle ki, Odysseus onları yeniden denize açılmaya razı etmek için kuvvet kullanmak zorunda kaldı.

Lotophagoslar ülkesi, Kyrene kıyılarında yer alıyordu.

***Lua** Çok eski bir Roma tanrıçası. Savaşta düşmandan elde edilen ganimetler, dökülen kanların kefareti – *devotio* – olarak yakılmak suretiyle ona sunulurdu. Bir *"devatio"* formülünde, Saturnus'un paredros'u (bir tanrının yanında yer alan, rütbesi ondan aşağı tanrı) olarak geçer. Görünüşe göre, düşmanların üstüne çökmesi temenni edilen bir "veba" ya da daha genel olarak, sihirli bir "kötülük" tanrıçasıydı.

***Lucifer** *Phosphoros*'un (bu ada bkz.) Latince adı.

***Luna** Romalı Ay tanrıçası. Roma'da, Aventinus (tepesi) üzerinde bir tapınağı bulunuyordu. Fakat anlaşıldığına göre, ona daima sadece ikinci sıradan bir tanrı gözüyle bakılmıştır. Erken bir zamanda Diana ile özdeşleştirildi (tapınakları yan yanaydı). Luna'nın kendine özgü bir efsanesi yoktur. Adı, her yerde ve özellikle şairler nezdinde, sırf Selene'nin (bu ada bkz.) çevirisi olarak geçer.

***Luperci ya da Lupercuslar**. Roma'da, *"Lupercalia"* adı verilen bayramlarda Faunus Lupercus kültünü kutlayan bir rahipler tarikatı. Her yıl 15 şubatta bir geçit alayı ile yapılan bu kutlama sırasında Luperci rahipleri, Palatinus'un çevresinde çıplak olarak dolanıp, kurban etmiş oldukları bir keçinin derisinden kesilmiş kamçılarla, yolda karşılaştıkları kadınları kamçılarlardı. Bu kamçılamanın, kadınları doğurgan kılacağına inanılırdı. Geçit alayından önce, keçiyi kurban eden rahip, kanlı bıçağıyla Lupercusların alnına dokunur ve bıçağın izi süte batırılmış bir yün parçası ile silinirdi. Lupercusların bu sırada ritüel bir kahkaha atmaları âdettendi. Kurban töreninde, aynı zamanda bir köpek de kurban edilirdi.

Faunus Lupercus'un tapınağı, Palatinus'un kuzeybatı yamacında bulunan Lupercal mağarasıydı. Geleneğe göre dişi kurt, Romulus ile Romus'u orada emzirmişti. Roma'nın beşiği olan bu kutsal mağaranın ağzını bir incir ağacı (Ruminal İncir) gölgelemekte (bkz. *Romulus*) ve içinden de bir kaynak suyu çıkmaktaydı. Mağara, Augustus tarafından "restore" edildi ve aynı zamanda Lupercusların kültü yeniden düzenlendi (ayr. bkz. *Hirpi Sorani*).

Lydos (Λυδός) Anadolu'da yaşamış Lydialıların isim atası. Lydos, Atys'in (Manes'in oğlu) oğlu olarak geçer. Herodotos'un benimsediği versiyon budur. Halikarnassoslu Dionysios, ona daha karmaşık bir soyağacı atfeder: Zeus'la Gaia'dan doğan Manes, Okeanos kızı Kallirroe ile birleşti ve ondan Kotys adında bir oğlu oldu. Kotys, ülkenin yerlisi Tullos'un kızı Halie (ya da Halia) ile evlendi ve ondan Adies ve Atys adlarında iki oğlu dünyaya geldi. Atys, Kailithea ile evlendi ve ondan Lydos ve Tyrrenos doğdular.

Heraklesoğulları'nın gelmesinden önce ülkede Lydos hüküm sürüyordu. Lydos'un kardeşi Tyrrenos, Tyrrenoi'ye (Tyrrenler ya da Etrüskler) adını veren kahramandır (bkz. *Tyrrenos*).

Bazı geleneklere göre Lydos, Herakleidai sülalesindendi, yani Herakles'le Omphale'nin bir hizmetçisinin altsoyuna mensuptu. Manes sülalesinden sonra iktidarı bunlar almışlardı.

Lygkeus (Λυγκεύς) Bu adı taşıyan iki kahraman vardır: Bunlardan biri Aigyhtos'un, diğeri de Aphareus'un oğludur.

1. Aigyptos'un oğlu Lygkeus, Danaos'un kızlarından Hypermestra'yla evlendi. Toplu kıyım sırasında, Aigyptos'un oğulları arasında nişanlısı tarafından hayatı esirgenen bir tek o vardır (bkz. *Danaos kızları* ve *Hypermestra* ve tab. 32).

Bu bağışlayıcılığın nedeni konusunda gelenekler birbirinden ayrılır: Bazısına göre cinayet işlemeyi Hypermestra nefretle karşılamıştır; bazısına göre Hypermestra, Lygkeus'a âşık olmuştur; ya da, bekâretine saygı gösterdiği için Lygkeus'a minnettarlık duymuştur. Baba emirlerine itaatsizlik ettiği için Hypermestra, Danaos tarafından yar-

gıç önüne çıkarıldı, ama Aphrodite'nin yardımıyla aklandı. Hypermestra, tanrıçaya duyduğu minnettarlığın nişanesi olarak onun bir heykelini yaptırdı. Öte yandan, Argos yakınında Lygkeus'un, hayatı nişanlısı tarafından esirgendikten sonra, gidip sığındığı ve şehre güvenlik içinde geri dönüp dönemeyeceğini öğrenmeyi beklediği rivayet edilen bir tepe gösterilmekteydi. Hypermestra, bir meşaleyle ona dönüş işareti vermişti. Bunun anısına Argoslular, Lyrkeia (Lygkeus'un oğlu Lyrkos'un adından; ayr. bkz. *Lyrkos*, 2) adındaki bu tepede bir meşale bayramı kutlamaktaydılar.

Daha sonra, Lygkeus kayınpederiyle barıştı ve Hypermestra'yla evliliğini sürdürdü; Danaos'tan sonra Argos tahtına çıktı; Hypermestra'dan Abas adında bir oğlu oldu. Bu Abas, Akrisios ile Proitos'un babasıdır (bkz. Akrisios).

Başka bir gelenekte ise, Lygkeus kayınpederini öldürür. Lygkeus'un mezarı Argos'taydı.

2. Diğer bir Lygkeus, Idas'ın kardeşi ve Aphareus'un oğludur (bkz. tab. 16). Büyükannesi Gorgophone dolayısıyla Perseusoğulları soyundan gelir.

Bu Lygkeus, Kalydon avına (bkz. *Meleagros*) ve Argonautlar seferine katıldı ve bu seferde onun keskin gözlülüğünden yararlanıldı (örneğin bir meşe tahtasının gerisini görebiliyordu) (bkz. *Argonautlar*). Lygkeus'un en ünlü kahramanlıkları, onun Leukippidai (Leukippos kızları) için Dioskourlara karşı verdiği mücadeleyle ilgilidir (bkz. *Dioskourlar*, *Leukippos kızları*, *Idas*).

Mitograflar, Lygkeus efsanesinin Euhemerosçu bir yorumunu hayal etmişlerdir. Buna göre Lygkeus ilk madenciydi: Toprağı kazmış ve bir lamba yardımıyla maden damarlarını takip ettikten sonra, madeni gün ışığına çıkarmıştır. Bu başarısı ona yerin altını bile gören kişi unvanını kazandırmıştır.

Lygkos (Λύγκος) Bir Skythia kralı. Demeter tarafından, buğday tarımını yeryüzüne yaymak için gönderilen Triptolemos, ona konuk oldu. Triptolemos'u kıskanan Lygkos, onu geceleyin öldürmeye kalkıştı. Ama Demeter, kralı vaşağa (Yunanca *lygks*) dönüştürdü ve Triptolemos'u kurtardı.

Lykaon (Λυκάων) 1. Priamos'un Laothoe'den olan oğullarından biri (tab.35). Bir gece Priamos'un meyve bahçesinde dal keserken, Akhilleus tarafından tutsak edildi. Akhilleus onu Lemnos'ta sattı. Fakat Imbroslu Eetion, fidyesini ödeyerek onu kurtardı ve gizlice Troia'ya soktu. Lykaon, dönüşünden on iki gün sonra, Skamandros Nehri kıyısında, savaş alanında, Akhilleus'la karşılaştı. Kahramana, bir fidye kabul etmesi için boş yere yalvardı. Akhilleus, onu acımasızca öldürdü.

2. Yukarıdakinden daha ünlü olan bir diğer Lykaon da, Pelasgos'un oğlu olan Arkadhialı bir kahramandır. Annesi, bir Okeanos kızı olan Meliboia ya da, bazı yazarlara göre, nympha Kyllene'dir (bkz. tab. 14 ve 15). Lykaon, babasının ardından Arkadhia tahtına geçti. Birçok kadından, elli oğlu oldu. Mitograflar bunların adları ve tam sayıları konusunda anlaşmış değildirler: Pausanias ve Apollodoros oldukça farklı listeler verirler.

Örneğin, Pausanias'ta en büyük oğul Nyktimos iken, Apollodoros'ta o, en küçük oğuldur; en büyük oğul Mainalos'tur.

Apollodoros'un verdiği liste şudur: Mainalos, Thesprotos, Heliks, Nyktimos, Peuketios, Kaukon, Mekisteus, Hople-

us, Makareus, Makednos, Horos, Polikhos, Akontes, Euaimon, Ankyor, Arkhebates, Karteron, Aigaion, Pallas, Kanethos, Prothoos, Linos, Korethon, Teleboas, Physios, Phassos, Phthios, Lykios, Habpheros, Genetor, Boukolion, Sokleus, Phineus, Euraetes, Harpaleus, Porteus, Platon, Haimon, Kynaithos, Leon, Harpalykos, Heraieus, Titanas, Mantinoos, Kleitor, Stymphalos, Orkhomenos.

Görüldüğü gibi, Lykaon'un oğulları, genelde, Peloponisos'un birçok sitesine adlarını veren kahramanlardır. Pausanias ise şu adları sayıyor: Menalos, Helisson, Nyktimos, Makareus, Pallas, Lykios, Alipheros, Heraieus, Mantineus, Orestheus, Phigalos, Trapezous, Daseatas, Akakos, Thoknos, Hypsas, Tegeates, Kromos, Kharisios, Trikolonos, Peraithos, Aseatas, Sumateus, Oinotros.

Halikarnassoslu Dionysios da, ayrıca, Peuketios'un adını vermektedir. Peuketios kardeşi Oinotros'la birlikte İtalya'ya gitti ve ikisi oradaki iki halka –Oinotrialılar ve Peuketialılar– adlarını verdiler. Kaldı ki, Halikarnassoslu Dionysios, iki Lykaon bulunduğunu söyler. Bunlardan biri, Aizeios'un oğlu ve Deianeira'nın babasıdır. Bu Deianeira, Pelasgos'la evlenmiş ve ondan ikinci Lykaon'u doğurmuştur. Nympha Kyllene'nin dünyaya getirdiği elli erkek çocuğun babası işte bu ikinci Lykaon'dur. Bütün soyağacı efsaneleri gibi, bu da oldukça karmaşıktır ve devirlere ve sitelere, açıklama ihtiyaçlarına ve yerel verilere göre değişiklik göstermektedir.

Bazı yazarlara göre Lykaon, babası Pelasgos gibi, son derece dindar bir kraldı ve tanrılar sık sık onun ziyaretine gelirlerdi. Ama onun oğulları, babalarını ziyarete gelen yabancıların gerçekten tanrı olup olmadıklarını öğrenmek istediler. Bir çocuğu öldürerek etini, ziyafet için hazırlanan kurban etine karıştırdılar. Dehşete kapılan tanrılar, suçluları yıldırımlarıyla çarpan bir fırtına gönderdiler. Ama çoğu zaman, Lykaon'la oğulları, dine saygılı olmayan kişiler olarak tanıtılırlar. Zeus, bir gün, onların dinsizliklerinin boyutunu bizzat görmek istedi ve bir köylü kılığına girerek kraldan kendisini konuk etmesini diledi, Kral onu kabul etti, ama konuğunun gerçekten bir tanrı olup olmadığını anlamak için ona bir çocuğun etini yemek olarak sundu. Bu, belki sarayında tuttuğu bir rehinenin, belki kendi oğullarından Nyktimos'un, belki de Kallisto ile Zeus'un oğlu ve kendisinin de torunu olan Arkas'ın etiydi (bkz. *Kallisto*). Bu yemekten iğrenen Zeus, öfkeyle masayı devirdi ve Lykaon'la oğullarını birbiri ardınca yıldırımlarıyla çarptı. Gaia (Yer) Zeus'un kolunu tam zamanında tutup çocukların en küçüğü olan Nyktimos'u kurtardı. Böylece, Lykaon'un ardından Nyktimos kral oldu. Başka bazı efsanelere göre ise Lykaon kurda dönüştürüldü.

Bu son versiyon, Arkadhia'da Lykia Zeusu şerefine insan kurban etme âdetiyle ilgili olarak ortaya çıkarılmış olsa gerektir. Gerçekten de, kurban olarak bir insan sunulmakta ve hazır bulananlar kurbanın iç organlarını yiyerek "komünyon" ayini yapmaktaydılar. Onlar, bu suretle kurda dönüşüyor ve sekiz yıl süreyle kurt olarak kalıyorlardı. Bu sürenin sonunda, eğer bu arada hiç insan eti yememişlerse, tekrar insan oluyorlardı.

3. Ares'le Pyrene'nin oğlu olan ve He-

rakles tarafından öldürülen bir başka Lykaon daha vardır (bkz. *Herakles*).

Lykastos (Λύκαστος) 1. Özellikle Diodoros tarafından nakledilen bir gelenekte Giritli bir kahraman. Ida'nın (Korybas'ın kızı) dünyaya getirdiği Minos II'nin babasıdır (biri Zeus ile Europe'nin, diğeri Lykastos'un oğlu olan iki Minos ayrımı konusunda bkz. *Minos*, not). Kendisi de, bu gelenekte, Minos I ile Itone'nin (Lyktios'un kızı) oğludur.

2. Bir başka Lykastos da, Ares'le Phylonome'nin oğludur. Phylonome (Nyklimos'un kızı) onu, Parrasios adında bir diğer erkek çocukla aynı zamanda gizlice doğurmuş ve babasından korktuğu için iki çocuğu da Erymanthos Dağı'na bırakmıştı. Çocuklar, çobanlar tarafından büyütüldüler ve daha sonra Arkadhia'da hüküm sürdüler.

3. Aynı adı taşıyan bir diğer kahraman için bkz. *Eulimene*.

Lyklos (Λύκιος) Babylonlu Kleinis'in oğlu (adı Apollon'un bir sıfatıdır). Lykios, Apollon'un iradesine karşı gelerek, Hyperborealılarda âdet olduğu üzere, bir eşek kurban ettiği için kargaya dönüştürüldü. Başlangıçta karga beyazdı, ama boşboğazlığı yüzünden siyah oldu (bkz. *Kleinis* ve *Koronis*).

Lyko (Λύκώ) Lakedaimon kralı Dion'un kızı Karya'nın iki kız kardeşinden biri. Lyko, kız kardeşleriyle birlikte, Apollon'dan kehanet yeteneği almıştı. Fakat, Dionysos'la Karya'nın aşkını engellemeye çalıştığı için kayaya dönüştürüldü (bkz. *Dion*).

Lykomedes (Λυκομήδης) Skyros Adası'nda Dolopların kralı. Troia Savaşı döneminde hüküm sürmekteydi. Nitekim Thetis, Akhilleus'u kaderinden kurtarmak için onun yanına götürüp gizledi, çünkü Akhilleus'un Ilion'a karşı savaşa gittiği takdirde öleceğini biliyordu. Lykomedes, Akhilleus'a kadın giysileri giydirdikten sonra onu hareminde, kızlarının arasında gizledi. Akhilleus, kralın kızlarındau Deidameia'ya âşık oldu ve ona Neoptolemos adında (Pyrros lakabıyla anılan) bir çocuk verdi (bkz. *Neoptolemos*). Akhilleus, kadınlar arasında Pyrra, Issa ya da Kerkysera adıyla tanınıyordu. Akhilleus'u bulmak için Odysseus'la Diomedes'in Lykomedes'e elçi olarak gitmeleri konusunda bkz. *Akhilleus*.

Lykomedes, Theseus efsanesinde de rol oynar. Theseus, Pallasoğulları'nın öldürülmesinden sonra –ya da yazarlara göre, Hippolytos'un ölümünden sonra ya da başka nedenlerle– onun yanına sığındığı zaman, Lykomedes, bu yeni gelenin tebaasında hayranlık ve sevgi uyandırmasından ve böylece krallığı elinden almasından korktu. Yahut da, emaneten elinde bulundurduğu mülkleri ona geri vermek istemedi. Dostça bir gezinti bahanesiyle Theseus'u bir yarın tepesine çıkardı ve onu oradan aşağıya attı (bkz. *Theseus*).

Lykopeus (Λυκωπεύς) Agrios'un oğullarından biri. Thersites, Onkhestos, Prothoos, Keleutor ve Melanippos'un kardeşi (tab. 24 ve 27). Lykopeus, Oineus'a karşı düzenlenen sefere kardeşleriyle birlikte katıldı. Oineus'tan Kalydon krallığını aldılar. Daha sonra Lykopeus, Argos'tan Oineus'un yardımına gelen Diomedes tarafından öldürüldü (bkz. *Diomedes*).

Başka bir geleneğe göre ise Lykopeus, amcası Alkathoos'la birlikte, Tydeus tarafından öldürülmüş ve Tydeus, bu cinayetten sonra, Aitolia'dan Argos'a kaçmak zorunda kalmıştır.

Lykophron (Λυκόφρων) Mestor'un oğlu. Bir cinayetin ardından, yurdu Kythira'dan ayrılmak zorunda kaldı ve Telamon oğlu Aias'la birlikte Troia Savaşı'na gitti. Hektor tarafından öldürüldü.

Lykoreus (Λυκωρεύς) Apollon'la nympha Korykia'nın (Parnassos'ta, Delphoi'nin yukarısındaki bir mağaraya adını veren nympha) oğlu. Parnassos'un tepesinde kendisinin kurmuş olduğu Lykoreia adlı bir şehrin kralıydı.

Lykoreus'un, Hyamos adında bir oğlu oldu. Hyamos'un kızı Kelaino, Apollon'a Delphos adında bir oğul verdi (bkz. *Hyamos* ve *Delphos*).

Lykos (Λύκος) 1. Bu adı taşıyan birçok kahraman vardır. Bunlardan üçü, Atlas ve Pleiadlar soyundandır (bkz. tab. 25).

1. Birincisi Kelaino ile Poseidon'un oğludur. Babası tarafından Bahtiyarlar Adası'na götürüldü.

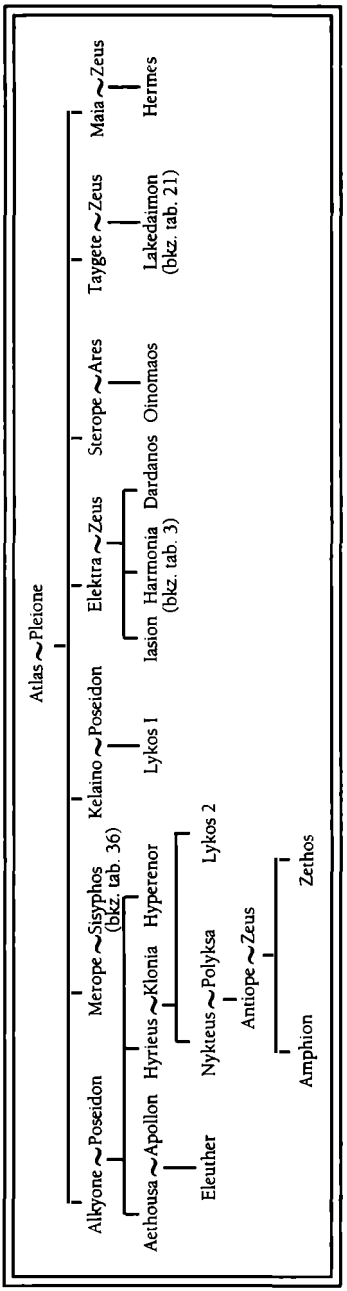
2. Bir başka geleneğe göre, ikinci Lykos da, aynı Kelaino ile Prometheus'un oğlu ve Khimaireus'un (bkz. *Khimaireus* ve tab. 39) kardeşidir. Menelaos, Khimaireus ile bu Lykos'un mezarlarına sungu sunmaya gittiği zaman Paris'in konuğu olmuştu.

3. Lykos adını taşıyan kahramanlar arasında en ünlüsü Poseidon'la Pleiad Alkyone'nin torunudur (bkz. tab. 25). Bu Lykos, Hyrieus ile nympha Klonia'nın oğlu ve, hiç değilse en yaygın geleneğe göre, Antiope'nin amcasıdır. Değişik bir versiyon, Nykteus ile Lykos'u, Kadmos'un (bu ada bkz.) öldürdüğü dragonun dişlerinden doğmuş savaşçılardan, yani bir "Spartoi" olan Khthonios'un oğulları olarak gösterir. Nihayet Antiope, bazen Lykos'un yeğeni olarak değil de, kızı olarak gösterilir. Lykos'un Sikyon şehrini zaptetmesi de, Antiope'nin kaçırılmasının öcünü almak içindir. Ama çoğu zaman, Sikyon seferi başka türlü açıklanır ve Lykos'un, bu sefere kardeşinin ölümünün öcünü almak için giriştiği söylenir (bkz. *Antiope*).

Apollodoros, Nykteus ile Lykos'un, Ares ile Dotis'in oğlu Phlegyas'ı öldürdükleri için yurtları olan Euboia'dan kaçmak zorunda kaldıklarını anlatmaktadır. İki kardeş, Hyria'ya (Boiotia'da) sığındılar ve oradan da Thebai'a gittiler. Thebai'de, kral Pentheus onları konuk etti. Hatta Pentheus, Lykos'u "polemarkhos" yaptı, yani ona ordunun başkomutanlığını verdi. Söylendiğine göre, Pentheus ölünce, Lykos iktidarı aldı. Bir başka gelenek de, Lykos'un, Labdakos'un ölümünden sonra naiplik görevini üslendiğini, çünkü Labdakos'un oğlu Laios'un o sırada krallık yapamayacak kadar küçük olduğunu anlatmaktadır (bkz. *Laios*).

Nihayet Hyginus'un, yakın döneme ait bir tragedya şairine (belki de bir Latin tagedyasına) dayanarak naklettiği ve Lykos'u Antiope'nin kocası yapan bir efsane daha vardır. Burada anlatıldığına göre Antiope, Epaphos'u dost tuttuğu, sonra da Zeus'un sevgilisi olduğu için, Lykos onu boşayarak Dirke'yle evlendi (yaygın gelenekte olduğu gibi). Ancak Dirke, ilk kocasıyla bütün ilişkisini kesmediğinden kuşkulandığı Antiope'yi kıskandı ve onu hapse attırdı. Ama Zeus'un emriyle, Antiope mucizevi bir şekilde bağlarından kurtuldu ve Kithairon Dağı'na kaçarak, orada Amphion ve Zethos adlarında iki erkek çocuk dünyaya getirdi. Daha sonra bunlar, Dirke'yle Lykos'u cezalandırdılar.

Amphion ile Zethos'un intikamı konusunda, bazen iki delikanlının Lykos'u

Soy tablosu No. 25

öldürdükleri, bazen de Hermes'in emriyle onu krallığından etmekle yetindikleri anlatılır.

4. Euripides, *Herakles'in Çılgınlığı*'nda Lykos adında bir kişiyi sahneye çıkarır. Bu Lykos, Herakles'in yokluğunda Thebai krallığını ele geçirmiş olup, Herakles geri döndüğü sırada Megara'yı oradan kovmak üzeredir. Bu gaspçı, Euboia'dan gelmişti ve Nykteus'un kendisiyle aynı adı taşıyan oğlunun soyundandı. Euripides'in, bu şahsiyeti, Antiope'nin amcası Lykos'u örnek alarak tümüyle kendisi yaratmış olması muhtemeldir.

5. Bir başka Lykos, Rodos Adası'nın ilk sakinleri olan Telkhinlerden biridir. Yaklaşan tufanı (Deukalion zamanındaki tufanı), önceden hisseden Lykos, kardeşleriyle birlikte kaçtı. Lykia kıyılarına çıkarak orada Ksanthos Vadisi'nde Lykia Apollonu kültünü başlattı.

6. Lykos ayrıca, Pandion'un dört oğlundan birinin adıdır. Bu Lykos, Aigeus'un kardeşidir. Pandion'un oğullarının Atina'ya dönüşü sırasında Lykos, Attike'nin bir bölümünü ele geçirdi. Ama çok geçmeden Aigeus tarafından kovuldu ve Messinia'ya sığındı. Ünlü bir rahip ve kâhindi. Lykia Apollonu kültünün kuruluşu ona atfedilir. Lykos, Aphareus'a Büyük Tanrıların mysterlerini öğretti. Bir başka versiyona göre de Lykia'ya göç etti ve bu ülkeye adını verdi.

7. Bir de Anadolu'nın batı kıyısında, Mariandynler kralı olan bir Lykos vardır. Argonautları, oradan geçtikleri sırada, konukseverce karşılayan bu Lykos, Daskylos'un oğlu ve dolayısıyla Tantalos'un torunuydu. Yunanlara olan sempatisi buradan kaynaklanıyor olmalıdır. O sırada ölmüş olan Tiphys

ve Idmon adlarındaki iki Argonaut'a görkemli cenaze törenleri düzenledi. Ayrıca, Argo'ya kılavuzluk etmesi için öz oğlu Daskylos'u verdi. Komşuları Bebryklerle başı dertte olan Lykos, onların kralı Amykos'u öldürdükleri için Argonautlara minnettardı (bkz. *Argonautlar*). Çünkü Amykos, onun kardeşi Otreus'u öldürmüştü ve Argonautlar onu bu düşmanından kurtardıkları sırada Lykos (Amykos'a karşı) bizzat bir misilleme seferine girişmiş bulunuyordu.

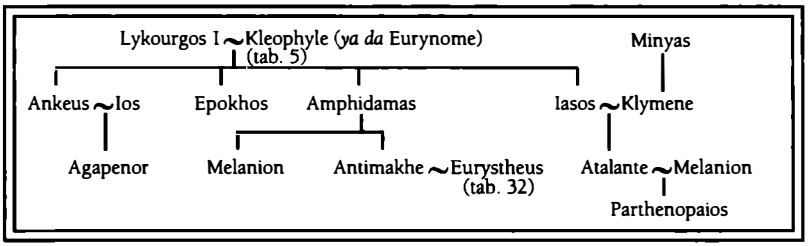
Üstelik Herakles, Amazonlar ülkesine kadar uzanmasını gerektiren seferinden dönüşünde (bkz. *Herakles*), Bebryklere karşı bir savaşta Lykos'u destekledi, Amykos'un kardeşi Mygdon'u öldürdü ve Bebrykler ülkesinin bir bölümünü Lykos'a verdi.

8. Nihayet efsanede, Ares'in oğlu olan, Libye kralı bir Lykos geçmektedir. Bu Lykos'un yabancıları babasına kurban etmek gibi bir âdeti vardı. Diomedes, Troia'dan dönüşünde gemisinin bir fırtınada batması üzerine dalgalar tarafından kıyıya atıldı. Lykos onu hapse attı ve tam onu kurban etmek üzereyken, kızı Kallirroe mahpusa acıdı ve onu serbest bıraktı. Ama Diomedes, genç kızın aşkına karşılık vermedi ve kaçtı. Terkedilen genç kız ise kendini astı.

Lykourgos (Λυκοῦργος) 1. Bu adı taşıyan kahramanlardan biri, Arkas'ın torunlarından olup, Aleos ile Neaira'nın oğludur (bkz. tab. 5). Babasının ölümü üzerine, Arkadhia tahtında onun yerini aldı ve çok uzun yaşadı. Oğlu Iasos dolayısıyla, Atalante'nin (hiç değilse Atalante efsanesinin bir versiyonunda) ve genç kızla evlenmeyi başaran Melanion'un büyük babası olur (bkz. tab. 26).

2. Aynı adı taşıyan diğer bir kişi de Dionysos efsanesinde rol oynayan bir Trakya kralıdır. *Ilias'ta* dahi, tanrılara karşı gelen bir kimseyi ne gibi cezaların beklediğine örnek olarak gösterilir. Trakya kralı Lykourgos, dadılarıyla birlikte ülkesine gelen Dionysos'u kovar. Tanrıyı o kadar korkutur ki, Dionysos kendini denize atar, onu Thetis tutup kurtarır. Ama tanrılar Lykourgos'u cezalandırırlar. Zeus, onu kör eder. Bu versiyonda Dionysos, henüz Lykourgos'un hiddetinden korkuya kapılıveren ürkek bir çocuktur.

Oysa, Tragedya yazarlarında ve Aiskhylos'un, Lykourgos'u konu alan kayıp Tetralogyasında, Dionysos yetişkin bir kişi olarak boy gösterir. Burada, Dionysos'un intikamını bizzat aldığını ve bu arada Lykourgos'un kişiliğinin de belirginleştiğini görüyoruz; Trakya'da Edonislilerin kralı olan Lykourgos, Dryas'ın oğlu olarak tanınır. Dionysos, Hintlilere karşı yürümek üzere Trakya'dan geçmek istediğinde, Lykourgos, onun geçmesine izin vermez. Tanrıya eşlik eden Bakkhaların yanısıra onun kortejindeki Satyrosları da tutsak eder. Dionysos da denize, Nereus'un kızı Thetis'in yanına sığınır. Ama Bakkhalar, mucizevi bir şekilde bağlarından kurtulurlar ve Lykourgos delilik illetine çarptırılır; oğlu Dryas'ı bir bağ kütüğü zannederek, bir balta vuruşuyla onu öldürür. Bu cinayeti işledikten sonra aklı başına gelir. Ama bu kez de toprak kısırlaşır. Bir kâhin, ülke sakinlerine, toprağı yeniden verimli hale getirmenin tek çaresinin Lykourgos'u dört ata parçalatmak olduğunu bildirir. Kâhinin dediği yapılır: Lykourgos'un tebaası, Paggeia Dağı'nda onu elleri ve ayaklarından dört ata bağlarlar ve atların ipleri çekmesiyle Lykourgos parçalanır.

Soy tablosu No. 26

Hyginus'un naklettiği efsane, yukarıdaki versiyondan epeyce farklıdır: Lykourgos, Dionysos'un tanrılığını kabul etmeyerek onu krallığından kovar. Sonra, şarap içip sarhoş olduğu bir sırada, öz annesine tecavüz etmeye kalkışır. Bir daha bu tür utanç verici davranışlarda bulunmamak için üzüm kütüklerini sökmeye kalkışır, ama Dionysos onu delirtir ve Lykourgos karısıyla oğlunu öldürür. Bunun üzerine, Dionysos, onu Rodop Dağı'nda panterlere terkeder (ama Hyginus bunu söylemiyor) ve Lykourgos, muhtemelen, bu yabani hayvanlar tarafından parçalanır.

Diodoros, efsanenin Euhemeroscu bir versiyonunu naklediyor. Ona göre, Lykourgos, Trakya'nın Hellespontos'a yakın bölümünün kralıdır. Dionysos, ordusuyla Asya'dan Avrupa'ya geçmeyi tasarladığı için, Lykourgos'la bir ittifak antlaşması yapar. Bakkhalar, bu antlaşmaya dayanarak boğazı geçip, Trakya'ya girerler. Ama gece olunca, Lykourgos, askerlerine Bakkhaları ve bizzat Dionysos'u öldürmelerini emreder. Kharops adında biri (bu ada bkz.) tanrıya komployu haber verir. Korkan tanrı, birliklerinin ana kısmını Asya yakasında tutmaya karar verir ve kendisi boğazdan geri geçer. Onun yokluğunda Lykourgos, Bakkhalara saldırıp onları öldürür. Fakat Dionysos asıl kuvvetleriyle dönüp gelir, Trakya ordusunu bozguna uğratır, Lykourgos'u ele geçirir, gözlerini oyar ve binbir işkenceden sonra onu çarmıha gerip öldürür. Diodoros, bu olayın bazen Trakya'da değil de, Arabistan'da Nysa'da (bu ülke hakkında bkz. *Dionysos*) geçmiş olarak gösterildiğini eklemektedir.

Nonnos, *Dionysiaka* adlı eserinde Lykourgos hadisesini alabildiğine işleyip geliştirmiştir. Onun, Bakkhalarla, özellikle Ambrosia adlı bir Bakkha ile mücadelesini anlatır. Ambrosia, bir üzüm kütüğüne dönüşerek Lykourgos'a sarılır ve onu boğmaya başlar. Hera, Bakkhaların tepesinde Ares'in kılıcını sallayarak onu kurtarmak zorunda kalır.

3. Bazen Lykos diye de adlandırılan bir başka Lykourgos ise, Nemea kralıydı. Bu Lykourgos, Pheres'in (ya da Pronaks'ın, bu ada bkz.) oğluydu ve Amphithea'dan ya da Eurydike'den Opheltes adında bir çocuğu olmuştu. Dadısı, Hypsipyle'ye (bu ada bkz.) emanet edilen Opheltes, bir kaynağın yanında bir yılan tarafından boğuldu (bkz. *Amphiaraos*). Bu Lykourgos'un

mezarı Nemea'da, Zeus'un kutsal koruluğunda gösteriliyordu.

4. Spartalı yasa koyucu Lykourgos, efsanevi değil tarihi bir şahsiyettir.

***Lymphae** Latin halk mitolojisinde su kaynakları tanrıçaları. Çok erken tarihlerde Nymphalarla (bu ada bkz.) özdeşleştirilmişlerdir. Bu kutsal varlıkların, onları gören her kişiyi delirttikleri iddia ediliyordu. Nitekim, Latincede "*Lymphatus*" deyimi "deli" anlamına gelir.

Lyrkos (Λύρκος) 1. Parthenios'un, Nikainetos'a ve Rodoslu Apollonios'a atfen naklettiği bir serüvenin kahramanı. Lyrkos, Phoroneus'un oğluydu. Io, Zeus tarafından kaçırıldığı zaman, Inakhos onu birkaç gençle birlikte Io'yu aramaya gönderdi. Io'yu bulamayan ve Argos'a geri dönmeyi göze alamayan Lyrkos, Kaunos'a yerleşti.

Orada kral Aigialos, onu kızı Hilebie ile evlendirerek krallığının bir bölümünü ona verdi. Lyrkos'u gören Hilebie, ona âşık olmuş ve babasından kendisini onunla evlendirmesini istemişti. Lyrkos, karısıyla uzun zaman Kaunos'ta kaldı. Ama evliliği kısır geçiyordu. Sonunda Lyrkos, Dodone kâhinine gitti ve soyunu devam ettirebilmek için ne yapması gerektiğini sordu. Kâhin, birleşeceği ilk kadının ona bir erkek çocuk vereceğini söyledi. Kehanetin, karısını kasdettiğini düşünen Lyrkos, neşe içinde oradan ayrıldı. Ama yolculuk sırasında, Bybastos'ta Dionysos'un oğlu kral Staphylos'un yanında mola verdi. Orada, konuk ağırlama ziyafetinde sarhoş oldu ve geceleyin kral Staphylos, kızlarından Hemithea'yı onun koynuna soktu. Çünkü, kâhinle olan hikâyeyi öğrenmişti ve o da, soyunu devam ettirecek bir erkek çocuğa sahip olmak için yanıp tutuşuyordu. Efsanede, Lyrkos'un çok yakışıklı olduğu, Staphylos'un iki kızı Hemithea ile Roio'nun hoşlarına gittiği ve iki kızın, içlerinden hangisinin geceyi konuğun yanında geçireceği konusunda kavga ettikleri anlatılır. Ama Hemithea üstün geldi. Ertesi sabah Lykros, ne yaptığını anladı ve Staphylos'u sitemlere boğarak onu, kendisine oyun oynamakla suçladı. Sonunda, doğacak çocuğa tanıtma işareti olarak vermesi için kemerini Hemithea'ya bıraktı. Sonra, Kaunas'a gitti. Kral Aigialos, serüveni çok kötü karşıladı ve Lyrkos'u sürgün etti. Bunun üzerine, Lyrkos'un yandaşlarıyla, Aigialos'un yandaşları arasında iç savaş çıktı. Hilebie, babasına karşı çıkarak kocasının tarafını tuttu ve nihai zaferi kazanması için Lyrkos'a büyük yardımlarda bulundu. Çok daha sonraları, Lyrkos'la Hemitea'nın Basilos adındaki oğlu Kaunos'a gelerek babasını buldu ve onun ardından tahta çıktı.

2. Lygkeus'un (Aigyptos'un oğlu) oğullarından birinin adı da Lyrkos'tur. Bu Lyrkos, babasından sonra Argos yakınlarındaki Lygkeia köyüne yerleşti ve oraya Lyrkeia adını verdi (bkz. *Lygkeus*, 1). Bazı geleneklere göre bu Lyrkos, Lygkeus'un oğlu olmayıp, kral Abas'ın gayrimeşru bir çocuğudur.

Lysidike (Λυσιδίκη) Pelops'un kızı. Mestor'la evlendi ve ondan Hippothoe'yi dünyaya getirdi. Başka bir gelenek onu, Alkeus'un karısı ve Amphitryon'un annesi olarak zikreder (genellikle, Alkeus'un karısının adı Astydameia ya da Laonome olarak geçer; bkz. tab. 32). Yine bir başka gelenek de onu, Alkmene'nin annesi ve dolayısıyla Elektryon'un karısı olarak göstermektedir.

Lysippe (Λυσίππη) Proitos'un, tanrıça Hera tarafından deli edilen kızlarından biri (bkz. *Proitos kızları*). O da kardeşleri gibi, Melampous (bu ada bkz.) tarafından iyileştirildi.

Lysippe, aynı zamanda Kephalos'un Kephallinia'da evlendiği kadının adıdır (bkz. *Kephalos*).

Labdakos : SOPH., *Oidip. Kolonos'ta* 221; *Antig.*, 594; HDT., V, 59; PAUS., II, 6, 2; IX, 5, 4 ve dev., EUR., *Phoin.*, 8., 8; HYG., *Fab.*, 76; APD., *Bibl.*, III, 5, 5.

Labrandos : *Et. Mag.*, s. 390, I.

Ladon : 1) HES., *Theog.*, 344; APD., *Bibl.*, III, 12, 6; DIOD. SIC., IV, 72; PAUS., VIII, 20, 1; 43, 2; X, 7, 8; skol. ad PIND.., *Ol.*, VI, 140; 143 ve dev.; SERV., ad VERG., *Aen.*, II, 513; III, 91; *Ecl.* III, 63; TZET., ad LYC.; skol. ad *Il.*, 1, 14. **2)** HES. *Theog.* 333 ve dev.; skol. APOLL. RH., *Arg.*, IV, 1396; APD., *Bibl.*, II, 5, 11; HYG., *Fab.*, 30; *Astr. Poet.*, II, 3.

Laertes : *Il.*, II, 173 ;III, 200 (her iki pasajda da yalnızca Odysseus'un soyadı -Laertiad- geçmektedir); *Od.* 1, 189 ve dev.; XI, 187 ve dev.; XVI, 138 ve dev.; XXIII, 359 ve dev. ve XXIV, 205 ve dev.; DIOD. SIC., IV, 48; CIC., *Cato mai.*, XV, 54; OV., *Her.*, I, 98; 113; HYG., *Fab.*, 173; skol. ad *Od.* XVI, 118; XXIV. 270; EUSTAT., s. 1796, 34.

Laethuse : HYG., *Fab.*, 45; (Rose, *Lathusa* olarak düzeltmektedir).

Laios : HDT., V, 59 ve dev.; EUR., *Phoin., passim*; skol. ad 13, 26, 39, 66. 1760, vs. mısralar; AISKH., kısmen kayıp trilogya: *Laios, Oidipous, Hepta...* ve satirik dram *Sphinks*, (bkz. NAUCK, *Tr. Gr. Fr.*, s. 28); SOPH., *Kral Oidip., passim*; HYG., *Fab*, 9; 66; 76; APD., *Bibl.*, III, 5, 5; 7 ve dev.; PAUS., IV, 8, 8; IX, 2, 4; 5, 6-12; 15; 26, 3-4; X, 5, 3-4; IX, 5, 2; 3; 5; 6; NIKOL. DAMAS, fr. 14 ve 15 (MÜLLER, *Hist. Gr. Fr.* III, s. 365 ve dev.; karş. IV s. 545); ATHEN., XIII, 603 *a*; PLUT., *Parell.*, 33; STAT., *Theb.*, VII, 354 ve dev.

Laistrygonlar : *Odys.*, X, 81-132; 199; XXIII, 318 ve dev.; ve skol., ad X, 81, 82, 86, vs.; HESYCH., s. v. Λάμος;A. GELL., *N. A.*, XV, 21; LYC., *Alex.*, 662. ve TZET., *ad loc.*; OV., *Met.*, XIV, 233 ve dev.; HYG., *Fab.*, 125.

Lakedaimon : Skol. ad *Il.*, XVIII, 486; ad *Od.*, VI, 103; ad EUR., *Or.*, 615; ad PIND., *Pyth.*, III, 14; ad APOLL. RH., *Arg.*, IV, 1091; PAUS., III, 1, 2 ve 3; 13, 8; 18, 6; 20, 2; VII, 18, 5; IX, 35, 1; APD., *Bibl.*, II, 2, 2,; III, 10, 3; ET. BYZ., *s. v.* Ἀσίνη ve Λακεδαίμων; HYG., *Fab.*, 155; TZET., ad LYC., 219; NONN., *Dion.*, XXXII, 66; PS. PLUT., *De Fl.*, 17.

Lakestades : PAUS., II, 6, 7.

Lakinios : ET. BYZ., *s. v.*; TZET., ad LYC., 856; 1106; SERV., VERG., *Aen.*, III, 552; *Etym. Magn.*, 555, 17; skol. ad THEOKR., IV, 33; DIOD. SIC., IV, 24. Karş. J.BÉRARD, *Colonisation...*, s. 428.

Lakios : ET. BYZ., *s. v.* Γέλα; *Etym. Magn.*, s. 225; ATHEN., VII, 297 *e* ve dev.

Lakon ANTAKYALI IOANNES, in MÜLLER, *Fragm. Hist. Gr.*, IV, s. 549.

Lamedon : PAUS., II, 5, 8; 6, 3 ve dev.

Lamia : 1) PAUS., X, 12, 1; PLUT., *De Pyth., or.*, 9. **2)** Skol. ad APOLL., RH., *Arg.*, IV, 828; ad ARISTOPH., *Barış*, 758; *Eşekarıları*, 1035; *Atlılar*, 693; DIOD., SIC., XX, 41; STRAB., I, 2, 8, s. 19; PHILOSTR., *Apollon'un Hayatı.*, IV, 25; ANTON.,

LIB., *Tr.*, 8, skol. ad THEOKR., XV, 40; SUID. ve HESYCH., *s. v.*

Lamos : 1) *Odys.*, X, 81; ve skol. *ad loc.*; EUST., 1649, 10; OV., *Met.*, XIV, 233; HOR., *Odes.*, III, 17; skol. ad ARISTOPH., *Barış*, 758; HESYCH. ve SUID., *s. v.* **2)** OV., *Her.*, IX, 54; ET. BYZ., *s. v.* Λαμία.

Lampetie : 1) *Od.*, XII, 132; 375, EUST., ad *Hom.*, 1717, 27 ve 34; TZET., ad LYC., 740; skol. ARISTOPH., *Plut.*, 701; NONN., *Dion.*, XXVII, 198, XXXVIII, 170. **2)** HYG., *Fab.*, 154; 156; OV., *Met.*, II, 349; skol. ad *Od.*, XVII, 208.

Lampetos : PARTH., *Erot.*, 21.

Lampos : *Il.*, XV, 526; XX, 238; EUSTAT., ad *Hom.*, 1030, 22; karş. MÜLLER, *Hist. Gr. Fr.*, I, 14, 210.

Lampsake : ET. BYZ., *s. v.* Λάμψακος; PLUT., *Kadınların Erdemi Üz.*, s. 255 a ve dev.; MÜLLER, *Hist. Gr. Fr.*, I, 33, 6.

Laodamas : APD., *Bibl.*, III, 7, 3; PAUS., I, 39, 2; IX, 5,13; 8, 6; 9, 5; 10, 3; karş. HDT., V, 61.

Laodameia : 1) *Il.*, VI, 197 ve dev., ve skol.; APD., *Bibl.*, III, 1, 1; SERV., ad VERG., *Aen.*, I, 100; NONN., *Dion.*, VII, 127; DIOT. SIC., V, 79 (bir isim varyantıyla). **2)** *Il.*, II, 698 ve dev.; ve EUST., s. 325; OV., *Her.*, XIII; *Ars amatorial*, III, 17; *Trist.*, I, 6, 20; *Pont.*, III, 1, 110; *Rem.*, 723; HYG., *Fab.* 103; 104; 243; 251; 256; TZET., *Antehom*, 227; 246; *Chil*, II, 52; SERV., ad VERG., *Aen.*, VI, 447; APD., *Ep.*, III, 30; LUK., *Ölülerin Konuşmaları*, 23; EUR., kayıp trag. Bkz. NAUCK., *Tr. Gr. Fr.* 2. bas., s. 563 ve dev.; skol. ARISTID., s. 671 ve dev. **3)** Skol. ad *Il.*, XVI, 175.

Laokide : 1) APD., *Bibl.*, III, 9, 1. **2)** PAUS., VIII, 5, 3; 53, 7 **3)** *Il.*, IX, 145 ve skol *ad loc.*; 287. **4)** *Il.*, III, 124; VI, 252; HYG *Fab.*, 90; 101; APD., *Bibl.*, III, 12, 5; *Ep.*, V, 23; PART., *Erot.*, 16; TZET., ad LYC., 314; 447; 495; *Posthom.*, 736; PLUT., *Thes.*, 34; *Cim.*, 4; PAUS., X, 26, 3; QUINT. SM., *Posthom.*, XIII, 544 ve dev.

Laodokos : APD. *Bibl.*, I, 7, 6.

Laokoon : 1) AKTINOS ([r. 49 *in* KINKEL, *Ep. Gr. Fr.*); DEN. HAL., 48, 2; QUINT. SM., Posthom., XII, 449 ve dev.; APD., *Ep.*, 4, 17 ve dev.; TZET., ad LYC., 347; VERG., *Aen.*, II, 199 ve dev., ve SERV., ad m. 201. HYG., *Fab.*, 135; karş. MACROB., *Sat.*, V, 2, 4; PETR., *Satir.*, 89. Karş. E. BICKEL., in *Rh. Mus.*, 1942, s. 19-27. **2)** HYG., *Fab.*, 14; skol. ad APOLL., RH., *Arg.*, I, 191.

Laomedon : *Il.*, VI, 23; XX, 237; XXI. 441-457; PIND., *Ol.*, VIII, 41 ve skol, *ad loc.*; DIOD. SIC., IV, 35 ve özellikle 49; APD., *Bibl.*, II, 6, 4; III, 12, 3 ve 8; SERV., ad VERG., *Aen.*, II, 241; OV., *Met.*, XI, 696; STRAB., XIII, 1, 32, s. 596; skol. ad EUR., *Tr.*, 822; *Or.*, 1391; TZET., ad LYC., 34; 523; 1341; SOPH., *Aias*, 1302.

Laonome : 1) Skol. ad PIND., *Pyth.*, IV, 76; TZET., ad LYC., 8, 86; skol. APOLL. RH., *Arg.*, I, 1241. **2)** PAUS., VIII, 14, 2; APD., *Bibl.*, II, 4, 5; skol. ad *Il.*, XIX, 116.

Laonytos Skol. ad EUR., *Phoin.*, 53, PHEREKYDES'ten alıntıyla.

Lapithler : *Il.*, II, 738 ve dev.; XII, 128 ve dev.; XXIII, 836 ve dev.; PIND., *Pyth.*, IX, 25 ve skol.; APD., *Bibl.*, I, 8, 2; skol. ad *Il.*, I, 266; OV., *Met.*, VIII, 303 ve dev.; XII, 250 ve dev.; HYG., *Fab.*, 173. Başlıca kaynak: DIOD. SIC., IV, 69 ve dev.; V, 81. ayr. metiniçinde belirtilen maddelere. bkz.

Lara : Ov., *Fast.*, II, 583 ve dev.; LACT., *Inst. Div.*, I, 20 35.

Larinos : ATHEN., IX, 376 *b* ve dev.; skol. ad PIND., *Nem.*, IV, 82; ad ARISTOPH., *Barış*, 925; *Kuşlar*, 465; TZET., *Chil.*, VIII, 270; SUID. ve PHOTION, *s. v.* Λαρινοί Βόες.

Larissa : PAUS., II, 24, 1; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, I, 40 (HELLANIKOS'tan alıntıyla); SERV., ad VERG., *Aen.*, II, 192; ET. BYZ., *s.v.* DEN. HAL., I, 17.

Larlar : PLIN., *H. N.*, XXXVI, 204; VARR., *L. L.*, V, 61; ARN., *Adv. Gent.*, V, 18; karş. LIV., I, 39. Karş. E. TABELING, *Mater Larum*, Frankfurt, 1932; R. VALOIS, *in Rev. Arch.*, 1924 s. 21-36.

Las: PAUS., III, 24, 10.

Latinus : HES., *Theog.*, 1011 ve dev. (araya sokulmuş pasaj); skol. ad APOLL. RH. *Arg.*, III, 200; ET. BYZ; *s. v.* Πραίνεστος; DEN. HALL., I, 43 ve dev.; 57 ve dev.; 72; FEST., s. 194; 209; 220, *s. v. Romam*, *Palatium*; HYG., *Fab.*, 127; PLUT. *Rom.*, 2; LIV., I, 1, 6 ve dev.; VERG., *Aen.*, VII ve dev., *passim*, SERV., ad VERG., *Aen.*, I, 2; 6; 84; 267; 273; III, 148; IV, 620; VI, 760; VII, 58; 659; 678; X, 76; XI, 743; 316; XII, 164; TZET., ad LYC., 1232; 1254; VARR., *L. L.*, V, 144; SOLIN., II, 14; AUGUST., *Civ. Dei.*, XVIII, 16; skol. Bob., in CIC., *Pro Planc.*, s. 256. Bkz. kaynakların tartışılması, in J. PERRET, *Légende troyenne*, s. 526 ve dev.

Latinus Silvius : OV., *Met.*, XIV, 611; *Fast.*, IV, 41 ve dev.; DEN. HAL., I, 71; DIOD. SIC., VII, 17; TZET., ad LYC., 1232; SERV., ad VERG., *Aen.*, VI, 767.

Lausus : VERG., VII, 649; X, 426; 790 ve dev.; DEN. HAL., I, 65 (karş. MÜLLER, *Hist. Gr. Fr.*,

III s. 174); OV., *Fast.*, IV., 54.

Lavinia : TITUS-LIVIUS, I, 1, 3; DEN HAL., A.R. I, 59; 60; 70; VERG., *Aen.*, VI, 764; VII, 52 ve dev.; XII, 194; OV., *Met.*, XIV, 449; 570; TZET., ad LYC., 1232; SERV., ad VERG., *Aen.*, I, 2; 259; 270; VI, 760; VII, 51; 484; PLUT., *Rom.*, 2; EL., *Nat. an.*, XI, 16; STRAB., V, s. 229.

Leagros : PLUT., *Qu. gr.*, 48.

Leandros : OV., *Her.*, XVIII; XIX; MOUSAIOS, *Hero et L., üz. poem*, Ronge, Münih, 1939: ANTH., V, 231; 263; IX. 215; 387; VERG., *Georg.*, III,

Learkos : APD., *Bibl.*, I, 9, 1 ve dev., III, 4, 3; PAUS., I, 44, 7; IX, 34, 7; TZET., ad LYC., 21; 229; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, II, 1144 HYG., *Fab.*, I ve 2; OV., *Met.*, IV, 512 ve dev.; *Fast.*, VI, 489 ve dev.; SERV., ad VERG., *Aen.*, V, 241; LACT., ad STAT., *Theb.*, I, 12.

Lebeados : PLUT., *Qu. gr.*, 39.

Leda : APD., *Bibl.*, I, 7, 10; 5 ve dev.; PAUS., III, 1, 4; 13, 8, 16, 1; 21, 2; SERV., ad VERG., *Aen.*, VIII, 130, skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, I, 146; ad EUR., *Or.*, 447; STRAB., X s. 461; HYG., *Fab.*, 77; *Od.*, XI, 298 ve dev.; PROP., I, 13, 30; ANTAR. IOANNES, fr. 20; TZET., ad LYC., 88; 511; EUR., *Iphig. Aulis'te* 49 ve dev.; *Mel.* 17 ve dev.; 214; 257; 1149; *Or.*, 1387; skol. PIND., Nem., X, 150. Karş. M. DELLA CORTE, *Leda e Latona*, A. A. *N.*, XIII (1933-34), s. 325-337; G. CATINELLA, *Il mito di Leda.*, Bari 1937.

Leimon : PAUS., VIII, 48, 4; 53, 1 ve dev.

Leimone : AISKHINES, in *Tim.*, 182 ve skol; CALLIM., *fr.* 457.

Leipephile : HES., fr., 54, in PAUS., IX, 40, 6.

Leitos : *Il.*, II. 494; VI. 35-36; XVII, 601-604; EUR., *Iph.*, Aul., 259 ve dev.; HYG. *Fab.*, 97. 113; PAUS., IX, 39, 3; APD., *Bibl.*, I, 9, 16.

Leleks : PAUS., I, 39, 6; 42. 7; 44, 3; III, 1, 1; 12, 5; IV. 1, 2; ET. BYZ., *s. v.* Λακεδίμων; skol. EURIP. *Or.*, 615; APD., *Bibl.*, III; STRAB., VII, s. 322.

Lemurler : OV., *Fast.*, V. 419 ve dev.; SERV., *Aen.*, I, 271; 292; PERS., *Sat.*, V. 185 ve skol. Karş. E. JOBBE-DUVAL. *Les morts malfaisants...*, Paris 1924.

Leonassa : Skol. EUR., *Andr.*, 24; karş. 32.

Leonteus : *Il.*, II, 738 ve dev.; XII, 130 ve dev.; XXII, 837 ve dev.; HYG., *Fab.*, 81; 97; 114; QUINT. SM., VII, 487; XII, 323; TZET., *Posth.*, 646; ad LYC., 427; 980; 1047; APD., *Bibl.*, III, 10, 8; *Ep.*, VI, 2; DIOD. SIC., IV, 53; ET. BYZ., *s. v.* Φιλαίδαι.

Leontikhos : STRAB., VIII, 3, 20, s. 347, (STESIKHOROS, fr. 44); PAUS., VII, 5, 13.

Leontophonos : APD., *Ep.*, VII, 40; EUSTATH., s. 1796, 51.

Leos : PAUS., I, 5, 1 ve 2; X, 10; 1; SUID. ve PHOT., *s. v.* επώνυμοι ve Λεωκόριν, et HESYCH., bu son isim lık.; skol. ad THUCYD., 1, 20; EL., *Hist. Var.*, XII, 28; DIOD, SIC., XVII, 15; ARISTEIDES, *Or.*, XIII, s. 191 ve skol., s. 111 ve dev.; CIC., *De Nat, Deor.*, III, 19, 50.

Lepreos : Skol. ad CALLIM., *Zeus'a Övgü*, 39; ATHEN., X, 411 C ve dev.; EL., *Hist. Var.*, 1, 24; karş. PAUS., V, 5, 4.

Lerne Hydrası : Bkz. *Herakles* maddesindeki referanslar ve ilaveten PAUS., V, 5; 7 ve dev.

Lesbos : DIOD. SIC., V, 81.

Lethaia : LACT. PLAC. *Fab.*, X, 1; karş. OV., *Met.* X. 68 ve dev.

Lethe : HES., *Theog.*, 227 ve dev.; skol. ad *Il.*, XIV, 276; *Odys.*, XI, 51; ANTHOL. PAL., VII, 25; PLAT., *Rep.*, X, 621; VERG., *Aen.*, VI, 705; 715; OV., *Pont.*, II, 4, 23; PAUS., IX, 39, 8. Karş. M. P. NILSSON, *Die Quellen der Lethe...*, *Eranos*, 1943, s. 1-7; karş. G. NARDUCCI, in *Cirenaica illustrata*, 1932, s. 6-7

Leto : HES, *Theog.*, 404 ve dev.; Hom., *Övg.*, 1, 62; APD., *Bibl.*, 1, 2, 2; skol ad APOLL., RN., *Arg.*, I, 308; CALLIM., *Delos'a Övg., passim*; PIND., fr., 87; HYG., *Fab.*, 40; LIBAN., *Narr*, XIX; ANTON. LIB., *Transf.*, 25; Ov., *Met.*, VI, 313 ve dev. Karş. U. PESTALOZZA. *Pagine di religione mediterranea.* Milano, 1942.

Leukadios : STRAB, X, 452; 461.

Leukaria : TZET., ad LYC., 702; PLUT., *Rom.*, 2; DEN. HAL., I, 72.

Leukaspis : DIOD. SIC., IV, 23,

Leukatas : SERV., ad VERG., *Aen.*, III, 271.

Leuke : 1) SERV., ad VERG., *Ecl.*, VII, 61. **2)** PIND., *Nem.*, IV, 79; STRAB., II, 125; VII, 306; skol. ad EUR., *Iph, Taur.*, 436; et. byz., *s. v.*, Ἀχίλλειος δρόμος; TZET., ad LYC., 186: 188: ANTON. LIB., *Tr.*, 27; CONON. *Narr.*, 18; POMP. MELA. II, 7.

Leukippe : 1) APD., *Bibl*, III, 12, 3; TZET., ad LYG., 18. **2)** HYC., *Fab.*, 4. **3)** HYG., *Fab.*, 190. **4)** Skol. ad *Il*, XIX, 116.

Leukippos : 1) APD., *Bibl.*, I, 9, 5; III, 10, 3 ve dev.; TZET., ad LYC., 511; PAUS., I, 18, 1; III, 12, 8, 17, 3; 18, 11; 26, 4; IV, 2, 4; 3, 2; 31, 6; 9; 12; HYG., *Fab.*, 80; Ov., *Fast.*, V, 702; THEOKR., *id.*,

XXII, 137 ve dev.; skol. ad *Il.*, III, 243. **2)** PAUS., VIII, 20, 2; PARTH., *Erot.*, 15. **3)** PAUS., II, 5, 5; PIND., *Ol.*, VI, 46 ve dev., ve skol.; karş. HYG., *Fab.*, 157. **4)** DIOD., SIC., V, 52. **5)** PARTHEN., *Erot.*, 5. Karş. HERN. *Die Gründungsgeschichte von Magnesia am Mainandros*, Berlin, 1894.

Leukippos kızları : PIND., *Nem.*, X, 55 ve dev.; ve skol. ad m. 114; LYC., *Alex.*, 549; 562 ve dev., ve skol. ad m. 535; APD. *Bibl.*, III, 11, 2; THEOKR., *Id.*, XXII, 137 ve dev., TZET., *Chil.*, II, 48; PAUS., III, 16, 1; OV., *Fast.*, V, 699 ve dev.; PROP., I, 2, 15 ve dev; HYG., *Fab.*, 80.

Leukon : APD., *Bibl.*, 1, 9, 2; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, II, 1144; NONN., *Dion.*, IX, 312 ve dev.; PAUS., VI, 21, 11; IX, 34, 5.

Leukophanes : Skol. ad PIND., *Pyth.*, IV, 455; TZET., ad LYC., 886.

Leukos : TZET., ad LYC., 384; 431; 1093; 1218; 1222; skol. ad *Il.*, II. 649; ad *Odys.*, XIX, 174; EUST. S. 1860, 39.

Leukosia : STRAB., VI, 252; 258; TZET., ad LYC., 722.

Leukothea : Od., V, 333 ve dev.; skol. ad m. 334; skol. ad *Il.*, VIII, 86; HYG., *Fab.*, 2; 4; 5; OV., *Met.*, IV, 539 ve dev.; *Fast.*, VI, 480; HES., *Theog.*, 976; PIND., *Pyth.*, XI, 3; *Ol.*, II, 28, skol. ad EUR., *Med.*, 1284; *Medea*, 1282 ve dev., EUR., kayıp trag. *Ino;* DIOD. SIC., IV. 2; TZET., ad LYC., 107; 229-231, paus., 1, 44, 7; II, 1, 3; IX, 5, 2; SERV., ad VERG., *Aen.*, V, 241. Karş. Th, ZIELINSKI, *Flebilis Ino, Eos*, XXXII (1929), s. 121 ve dev.; G. MEAUTIS, *Sappho et Leucothéa, R. E .A.*, XXXII (1930), S. 333-338.

Leukothoe : Bkz. *Klytia.*

Liber: CIC., *De Nat. Deor.*, II, 62; PAULUS, S. 115; VARR., AZIZ AUGUSTINUS, *Civ. Dei*'de, zikrediyor, VII, 21; CIC., *Verrines*, V, 187; OV., *Fast.*, V, 187; HYG., *Fab.*, 224.

Libertas : CIC., *De Nat. Deor.*, II, 61; OV., *Fast.*, IV, 623 ve dev.

Libitina : PLUT., *Numa*, 12.

Libye : AISKH., *Iketides.*, 319; HDT., IV, 45; APD., *Bibl.*, II, 1, 4; PIND., *Pyth.*, IV, 25; skol. ad m. 24 et 25; skol. ad *Il.*, I, 42; EUST., *Odys.*, 1485, 7; HYG., Fab., 149; 157; 160; PAUS., IV, 23, 10; schol, EUR., *Phoin.*, 5; 158; TZET., *Chil.*, VII. 350; ad LYC., 894; 1283; PLIN., *Hist. Nat.*, VII. 56.

Ligys : EUST., DEN. PER., 76.

Likhas : SOPH., *Trakh., Passim*; skol, ad APOLL., RH., *Arg.*, 1, 1213; APD., *Bibl.*, II, 7, 7; DIOD. SIC., IV, 38; STRAB., IX, 426; OV., *Met.*, IX, 211 ve dev.; HYG., *Fab.*, 36; SEN., *Herc. Oita*'da, 817 ve dev.

Likymnios : *Il.*, II, 662 ve dev.; skol. *ad loc.*; PIND., *Ol.*, VII, 27 ve dev., ve skol. ad m. 46; 449; DIOD. SIC., IV, 38; 57; 58; APD., *Bibl.*, II, 4, 5 ve dev.; 7, 3 ve 7; 8, 2; EUST., s. 316, 1; STRAB., XIV, 2, 6, S. 653; TZET., ad *Il.*, s. 103.

Lilaios : PS. PLUT., DE *Fl.*, XXIV, 4.

Limos : HES., *Theog.*, 227; OV., *Met.*, VII, 790 ve dev.

Lindos : PIND., *Ol.*, VII, 137; DIOD. SIC., V., 57; ET. BYZ., *s. v.*

Linos : 1) PAUS., I, 43, 7; *Il.*, XVIII, 570, ve skol. ad m. 569; PS. OV., *Ibis*, 487; ANTHOL. PAL., VII, 154; CONON, *Narr.*, 19 (=CALLIM., fr. 11); EL., *Hist. An.*, XII, 34; STAT., *Theb.*, 1, 562 ve dev.; SERV., ad VERG., *Ecl.*, IV, 56. **2)** PAUS., VIII, 18, 1; IX, 29, 6 ve dev.; HES., fr. 97; skol. ad EUR., *Res.*, 347; HYG., *Fab.*, 161; APD., *Bibl.*, I, 3, 2; DIOD. SIC., III. 67; THEOKR., *Id.*, XXIV, 103; ELIEN, *Hist. Var.*, III, 32; TAC., *Ann.*, XI, 14.

Liparos : DIOD. SIC., V, 8; ET. BYZ., *s. v.* Λιπάρα; PLIN., *H. N.*, III, 14, 93.

Lityerses : POLL., *Onom.*, IV, 54; ATHEN., X, s. 415; TZET., *Chil.*, II, 595; WESTERMANN, s. 346, 5; SERV., ad VERG., Ecl., VIII, 68; skol. THEOKR., Id., VIII; THEOKR., X, 41; HESYCH., s. v. Λιτυέρση.

Locros: 1) Skol. *Odyss.*, XI, 325; EUST., s. 1688, 64. **2)** HES., in STRAB., VII, 322; PIND., *Ol.*, IX, 68 ve dev., ve skol. ad m. 62; 64; 72; 79; 85; 86; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, IV, 1780; EUST., *Il.*, II, s. 277, 17; PLUT., *Qu. gr.*, 15; ET. BYZ., *s. v.*, Φύσκος

Lotis : OV., *Met.*, IX, 340 ve dev.; *Fast.*, 1, 415 ve dev.; *SERV.*, ad *VERG.*, *Georg.*, II, 84.

Lotophagoslar : Odys., IX. 82-104; HYG., *Fab.*, 125; PLIN., *H. N.*, V, 28; HDT., IV, 177 Karş. V.BÉRARD, *Navigations d'Ulysse*, IV, s. 93 ve dev.

Lua : LIV., XLV, 33, 1; SERV., ad VERG., *Aen.*, III, 139.

Luna : VARR., *L. L.*, V, 74; ST AUGUST., *Civ. Dei.*, IV, 23; DEN. HAL., II, 50; CIC., *De Nat. Deor.*, II, 27.

Lupercl : OV., *Fast.*, II, 381-421; *DEN. HAL.*, I, 22, 4; 79, 8; VERG., *Aen.*, VIII, 343 VE SERV., ad m. 90 ve 343; SUET., *Aug.*, 31; PLUT., Rom., 21; Res Gestae Diui Aug., 19, 1; karş. A.M. FRANK-

LIN, *The Lupercalia*, New-York, 1921; J. CARCOPINO, *La Louve du Capitole*, Paris, 1924; G. DUMÉZIL, *Mittara-Varuna*, s. 13; H. J. ROSE, in *Mnem.*, LX, S. 385-402.

Lygkeus : 1) APD., *Bibl.*, II, 1, 5; PIND., *Nem.*, X, 6, skol. ad m. 10; AISKH., *Prom.*, 865 ve dev.; OV., *Her.*, XIV, 49; 129 ve dev.; SERV., ad VERG., *Aen.*, X, 498; PAUS., II, 16, 1; 19, 6; 20, 7; 21, 1; 25, 4; AISKH., kayıp trilogya, bkz. *NAUCK*, s. 11 ve dev.; skol. ad EUR., *Hek.*, 886; HYG., *Fab.*, 168. **2)** PIND, *Nem.*, X, 62 ve dev., ve skol. ad m. 112; APOLL. RH., *Arg.*, I, 53 ve dev., APD., *Bibl.*, III, 10, 3; HYG., *Fab.*, 14: TZET., ad LYC., 553; PALAEPH., *Incr.*, 10.

Lygkos : OV., *Met.*, V, 650 ve dev.; SERV., ad VERG., *Aen.*, I, 323; karş. HYG., *Fab.*, 259.

Lykaon : 1) *Il.*, III, 333; XX, 81; XXI, 34 ve dev., XXII, 46 ve dev.; XXIII 746 ve dev.; APD., *Bibl.*, III. 12, 5; *Epic. gr. fr.*, Kinkel, ed., s. 20. **2)** HES., fr. 71; STRAB., V., s. 221; APD., *Bibl.*, III, 8, 1 ve dev.; skol. ad EUR., *Or.*, 1642; 1648; PAUS., VIII, 2, 1 ve dev.; DEN. HAL, I, 11, 13; HYG., *Fab.*, 176; 225; *Astr. poet.*, II, 4; OV., *Metam.*, I, 196 ve dev.; TZET., ad LYC., 482; NIC. DAMAS, fr. 43; SUID., *s. v.*; NONN., Dionys., XVIII, 20 ve dev., ERAT., Catast., 8. Karş. J. BÉRARD, *Colonisation*, 459 ve dev.; KRETSCHMER, in Glotta XXI, 241 ve dev.

Lykastos : 1) ET. BYZ., *s. v.*; EUST., *ad Hom.*, s. 313, 13; DIOD. SIC., IV, 60. **2)** PLUT., *Parall.*, 36.

Lykios : ANTON. LIB., *Tr.*, 20.

Lyko : SERV., ad VERG., *Ecl.*, VIII, 29.

Lykomedes : APD., *Bibl.*, III, 13, 8; PTOL., HEPH., *Nov., Hist.*, 1; SOPH., *Philokt.*, 243; PLUT., *Thes.*, 35; PAUS., I, 17, 6; TZET., ad LYC., 1324.

Lykopeus : APD., *Bibl.*, I, 8, 6; HYG., *Fab.*, 175; DIOD. SIC., IV, 65; EUST., *ad Hom.*, 971, 7.

Lykophron : Il., XV, 429 ve dev.

Lykoreus : PAUS., X, 6, 2; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, II, 711; EUR., *Bakkh.*, 559; ET. BYZ., s.v. Λυκώρεια; *Etym. Magn.*, s. 571, 47; HYG., *Fab.*, 161.

Lykos : 1) Skol. ad *Il.*, XVIII, 486; ERATOSTH., *Katasterism.*, 23; APD., *Bibl.*, III, 10, 1; HYG., *Astr. Poet.*, II, 21. **2)** LYC., *Alex.*, 132. ve TZET., *ad loc.*; skol. *Il.* V, 64; EUST., *ad Hom.*, s. 521, 27 **3)** APD., *Bibl.*, III, 5, 5; 10, 1; karş. HYG., *Fab.*, 157; *Astr. Poet.*, II, 21; skol. ad APOLL., RH., *Arg.*, IV, 1090; HYG., *Fab.*, 7 ve 8; EUR., kayıp trag. *Antiope;* PROPERTIUS, IV, 15, 12; skol. ad STAT., *Theb.*, IV, 750; PAUS., II. 6, 1-3; IX, 5, 4-8; 16, 7; bkz. *Lamedon.* **4)** EUR., *Her. çılg.*, ve SEN., *Herc. çılg.*; SERV., ad VERG., *Aen.*, VIII, 300. **5)** DIOD. SIC., V, 56; HESYCH., s. v.; TZET., *Chil.*, VII, 124; XII, 836. **6)** STRAB., IX, 392; SOPHL, fr. 872; APD., *Bibl.*, III, 15, 5 ve dev.; skol. ad ARIS TOPH., *Eşekarıları*, 1223; ad *Lys.*, 58; HDT., 1, 173; VII, 92; ET. BYZ., s. v. Λυκία; PAUS., I, 19. 3; IV, 1, 6-9; 2, 6; 20, 4; X, 12, 11. **7)** APD., *Bibl.*, 1, 9, 23; II, 5, 9; APOLL. RH., Arg., II, 720 ve dev., ve skol. ad m. 758; 780; 789; VAL. FLACC., Arg., IV, 733 ve dev.; HYG., Fab., 14; 18; TZET., *Chil.*, III, 806 ve dev. **8)** JUBA, in Fr. *Hist.* Gr., III, 472, 23=PLUT., *Parall*, 23.

Lykourgos : 1) *Il.*, VII, 142 ve dev., ve skol. adII. 209 ve VII, 8; PAUS., VIII, 4, 10. **2)** *Il.*, VI, 129 ve dev; ve skol; APD., *Bibl.*, III, 5, 1; TZET., ad LYC., 273, HYG., *Fab.*, 132; SOPH., *Antig*, 955 ve dev.; SERV., ad VERG., *Aen.*, III, 14; AISKH., kayıp tetral. *Lykourgia;* bkz. NAUCK, fr. 56 ve dev; SOPH., *Antig.*, 955 ve dev.; APD., *Bibl.*, III, 5, 1; HYG., *Fab.*, 132; OV., *Met.*, IV, 22; DIOD., SIC., I, 20; III, 65; NONN., *Dion.*, XXI, 1 ve dev. **3)** HYG., *Fab.*, 15; 74; 273; APD., *Bibl.*, I, 9, 14; III, 6, 4; PAUS., II, 15, 3; III, 18, 12; STAT., *Theb.*, V, 660.

Lymphae : VARR., L. L., V, 71; VII, 87; *Rer. rust lib.*, I, 1, 6.

Lyrkos : 1) PARTH., *Erot.*, 1. **2)** PAUS., II, 25, 5; HESYCH., *s. v.* Λυρκείου δῆμος.

Lysidike : APD., *Bibl.*, II, 4, 5; TZET., ad LYC., 932; PAUS., VIII, 14, 2; PLUT., *Thes.*, 7; skol. ad PIND., *Ol.*, VII, 49.

Lysippe : APD., *Bibl.*, II, 2, 2; skol. ad *Odys.*, XV, 225; SERV., ad VERG., *Ecl.*, VI, 48.

M

Magnes (Μάγνες) Magnesia ülkesine adını veren Tesalyalı kahraman. Soyağacı, yazardan yazara değişir Genellikle, Aiola ile Enarete'nin oğlu olarak geçer (bkz. tab. 4). Bir Naias'la birleşen Magnes'in Perseus efsanesinde (bkz. *Danae* ve *Perseus*) rol oynayan Polydektes ve Diktys adlarında iki oğlu oldu. Çeşitli gelenekler ona başka bazı erkek evlatlar daha atfederler: Einoeus, Alektor, Eurynomos, Pieros.

Bazı mitograflar, Magnes'i Zeus ile Thyia'nın oğlu ve Makedon'un (bu ada bkz.) kardeşi olarak gösterirler.

Antoninus Liberalis'in söylediğine göre Hesiodos, onu, Argos ile Perimele'nin (Admetos'un kızlarından biri) oğlu olarak tanıtmaktaydı (tab. 34). Bu durumda, Magnes, Hymenaios'un babası oluyordu. Nihayet, bazen de Magnes'in oğlunun Hymenaios değil de, onun babası, yani Pieros olduğu ileri sürülür.

Maia (Μαῖα) 1. Atlas'ın kızlarından biri ve Hermes'in annesi (bkz. tab. 25). Bu soy tablosunda, Maia'nın annesi Pleione olarak gözükmekte ve kendisi de Pleiadlar arasında yer almaktadır. Fakat, onun annesi olarak Sterope'yi gösteren bir gelenek de mevcuttur.

Maia, Arkadhia'da Kyllene Dağı'nda yaşayan bir nymphaydı. Zeus, onunla orada birleşerek Hermes'i dünyaya getirdi. Maia'nın efsanesi son derece fakirdir. Hermes'in soyağacı dışında yalnızca Kallisto'nun ölümünden sonra Arkas'ın bakıcısı olarak efsanede yer alır (bkz. *Arkas*).

*2. Çok eskiden Roma'da, biç şüphesiz Yunan Maia ile hiçbir ilişkisi bulunmayan bir tanrıça Maia vardı. Bazen, ateş tanrısı Vulcanus'un paredros'u (bir tanrının yanında yer alan, rütbece ondan aşağı tanrı) olarak gözükür. Aylardan mayıs, özellikle ona tahsis edilmişti. Helenizmin Roma'ya girişinden sonra, adaşıyla özdeşleştirildi ve Mercurius'un annesi oldu.

Maiandros (Μαίανδρος) Anadolu'da

kendi adını taşıyan nehrin tanrısı. Bütün nehirler gibi, Okeanos ile Tethys'in oğludur. Birçok kızı olduğu söylenir: denize dökûldüğü yerden çok uzak olmayan Samos (Sisam) Adası'na adını vermiş olan Samia, Kaunos ile Byblis'in annesi Kyaneia ve Kallirroe. Oğulları arasında da, bazen Marsyas ve kardeşi Babys gösterilir.

Mainadlar ya da Mainades (Μαινάδες) (Yani Ruhları Bent Edilmiş Kadınlar). Dionysos'un maiyetindeki tanrısal Bakkhalar. Mainadlar, çıplak ya da çıplaklıklarını şöyle böyle örten ince tüllere bürünmüş olarak tasvir edilirler. Başlarında sarmaşık dallarından yapılmış bir taç, ellerinde bir thyrsos (üzerine asma dalları sarılı, ucunda bir çam kozalağı bulunan, Dionysos ve maiyetine özgü asâ), bazen de bir kantharos (iki kulplu büyük şarap kupası) taşırlar; bazen de çift borulu flût çalar ya da tef çalıp coşkulu bir şekilde dans ederlerdi.

Mainadlar, doğanın orgiastik ruhlarını temsil ediyorlardı. Efsanedeki ilk Mainadlar, tanrıyı (bkz. *Dionysos*) beslemiş olan nymphalardı. Kendilerine mistik bir delilik ilham eden tanrı tarafından ruhları bendedilmiş olan Mainadlar, kırlarda serseriyane dolaşır ve kaynaklardan, pınarlardan su yerine süt ve bal çektiklerine inanırlardı. Dionysos kültünü icra eden kadınlar, yani insan Bakkhalar, işte bu nymphaların çılgınlıklarını taklit ediyorlardı. Mainadlar, vahşi hayvanlara hükmederlerdi: Örneğin, panterlerin sırtına binmiş olarak dolaştıkları ya da kucaklarında kurt yavruları taşıdıkları, vs. görülürdü.

Mainadlar, bazı efsanelerde –Lykourgos, Orpheus, Pentheus, Minyas kızları, vs. efsaneleri (bu maddelere bkz.)– rol oynarlar.

Mainalos (Μαίναλος) Arkadhia'da aynı adı taşıyan dağa ve Mainalon şehrine adını veren kahraman; Lykaon'un büyük oğlu (bkz. *Lykaon*). Bir geleneğe göre, Zeus'u sınamak için bir çocuğun organlarını et yemeği olarak hazırlayıp tanrıya sunmasını babasına o öğütlemiştir. Babasıyla birlikte yıldırımla çarpıldı.

Başka bir gelenekte ise Mainalos, Lykaon'un değil, Arkadhia kralı Arkas'ın oğlu ve Atalante'nin kardeşi (bu ada bkz.) olarak gösterilir.

Maion (Μαίων) 1. Yedi Önder'e karşı savaşmış olan bir Tebaili, Haimon'un oğlu. Lykophontes'le birlikte, Tydeus'a (bu ada bkz.) karşı kurulan başarısız pusuyu yönetti. Bütün pusu kuranlar içinde yalnız Maion ölümden kurtuldu. Tydeus, onun hayatını bağışladı. Tydeus, Thebai önünde öldüğü zaman, onu Maion gömdü.

Euripides'in temsil ettiği bir geleneğe göre Maion, Haimon'la Antigone'nin bir oğludur (bkz. *Antigone*). Yaygın geleneğe göre ise Haimon, sadece Antigone'nin nişanlısıdır. Mamafih, bazen onların evlenmiş oldukları da kabul edilir.

2. Bir diğer Maion da, Homeros'un mensup olduğu ailenin isim atasıdır. Homeros, şiir vadisinde çoğu kez Maionide lakabıyla anılır. Maion'un şairle ilişkileri, yazardan yazara değişir: Maion, bazen onun babasıdır, Kritheis'le evlidir ve Dios'un kardeşidir. Dios da, Hesiodos'un babasıdır. Bazen de o, Kritheis'in kocası değil, vasisidir; ya da Homeros'un büyük babasıdır. Ya da, bir daimonun oğlu olan şairin manevi babasıdır (bkz. *Kritheis*).

Maira (Μαῖρα) 1. Lokros'un (bu ada

bkz.) annesinin adı.

2. Atlas'ın kızı ve kral Tegeates'in (Lykaon'un oğullarından biri ve Tegeus şehrinin isim atası) karısı olarak bilinen Arkadhialı kadın kahramanın adı da Maira'dır. Hem kendisinin hem kocasının mezarı, şehrin agorasında yer alıyordu. Tegeates'in karısı Maira: Leimon, Skephoros, Kydon, ArkheDios ve Gortys'in annesiydi (bkz. *Leimon*).

3. Nihayet, Maira, kahraman Ikarlos'un köpeğinin (ya da dişi köpeğinin) adıdır. Attike'ye bağcdığı sokan Ikarios, sarhoş olan köylülerce parçalandığı zaman (bkz. *Ikarios* ve *Erigone*), Maira, havlamalar ıyla, Ikarios'un kızı Erigone'yi babasının mezarına götürdü. Erigone intihar ettikten sonra, onun mezarı başından ayrılmadı ve kederinden orada öldü ya da Onigros kaynağına atlayıp kendini öldürdü. Dionysos, bu sadık köpeği, Köpek takımyıldızına dönüştürdü. Bazen, bu Maira'nın, Orion'un (bu ada bkz.) köpeklerinden olduğu ileri sürülüyordu.

Makar (Μακαρ) *Ilias'ta*, bir Lesbos Adası kralı. Kişiliği hakkında gelenekler farklılık gösterir: Bazen Helios ile Rodos'un oğullarından biri olduğu ve kardeşi Tenages'in katlinden sonra Rodos Adası'ndan kaçarak Lesbos'a sığındığı söylenir (bkz. *Heliadlar*). Bazı yazarlar, onun adını Makar değil de, Makareus olarak anarlar. Bazen de, Krinakos'un (Zeus'un oğlu) oğlu olarak geçer ve aslen Olenoslu (Akhaia'da) olduğu söylenir. Deukalion tufanından sonra Makar, bir Ionia birliğinin ve çeşitli bölgelerden gelen başka kolonların başında Lesbos Adası'na geldi. Makar'ın kolonisi gelişti ve o zamanlar ıssız halde olan komşu adaları da yavaş yavaş hâkimiyeti altına aldı. Yine o sıralarda, Lapithes'in oğlu Lesbos (bu ada bkz.), Lesbos Adası'na geldi. Lesbos, bir Pythia kâhinin buyruğuna uyarak, yoldaşlarıyla birlikte Makar'ın hükûm sürdüğü adaya yerleşmeye gelmişti. Lesbos orada, Makar'ın kızı Methymna ile evlendi ve iki halk, yani Tesalyalı Lesbos'la gelenlerle, Makar'ın Ionialıları adada beraberce oturdular. Lesbos, daha sonra adaya ismini verdi.

Makar'ın, Methymna'dan başka Mytilene adında bir kızı daha vardı. Her ikisi de Lesbos'un birer şehrine adlarını verdiler.

Başka bir gelenekte Makar, Aiolos'un oğullarından biri olarak geçer (bir sonraki maddeye bkz.). Söylendiğine göre, Amphissa adındaki bir kızı, Lokris'te Amphissa şehrine adını vermiştir. Amphissa'nın, Apollon'un sevgilisi olduğu da söylenir.

Makareus (Μακαρεύς) 1. Aiolos'un oğlu. Kız kardeşi Kanake (bu ada bkz.) ile ensest aşk ilişkisine girdi ve tutkusu meydana çıkınca da intihar etti. Bu Makareus, bazen Lesbos kralı Makar (ya da Makareus) ile karıştırılır (önceki maddeye bkz.).

2. Makareus, aynı zamanda Mytilini'de bir Dionysos rahibinin adıdır. Bu Makareus, işlediği bir günahın cezası olarak bir dizi felakete uğradı. Bir yabancı, altınlarını tapınağa bırakarak tanrıya emanet etmişti. Makareus, altınların üstüne oturdu ve yabancı, servetini almaya geldiği zaman da, onu bizzat kutsal mahallin içinde öldürdü. Ne var ki, Trieteris bayramı kutlamalarından kısa bir süre sonra, Makareus'un iki oğlu, bayram arasında babalarının tanrıya kurban sunmasını taklit ederek oynarken, büyük oğlan kutsal bıçağı kaptığı gibi kardeşinin boynuna sapladı; sonra

da kardeşinin çığlıklarına hiç aldırmadan, ateşi henüz sönmemiş olan sunağın üzerinde onu yaktı. Anası öfkesinden onu, kafasına vurup öldürdü. Makareus da bir thyrsos darbesiyle karısını öldürdü. Böylece, tanrının iradesi gereği olan cinayetler dizisi tamamlanmış oldu.

Makaria (Μακαρία) "Mutlu Kız" Herakles'in tek kızı (ayr. bkz. *Myrto*). Annesi Deianeira'dır. Oita'da, babasının üzerinde yandığı odun yığınını o söndürdü. Daha sonra erkek kardeşleriyle birlikte Trakhis'e, ardından da Atina'ya sığındı. Kâhin, Eurystheus'a karşı zafer kazanmanın ancak bir insanı kurban etmekle mümkün olabileceğini bildirdiği zaman, Makaria kendisini gönüllü kurban olarak sundu ve böylece zaferin kazanılmasını sağladı (bkz. *Heraklesoğulları*). Makaria'nın anısını yaşatmak için Attike'de Maraton yakınlarındaki bir su kaynağına onun adı verildi.

Makedon (Μακέδων) Makedonya'ya adını veren kahraman. Mitograflar, onun soyağacını çok farklı şekillerde nakledirler. Bazen, bir otokton (yerli) olarak gösterilir. Bazen, Zeus ile Thyia'nın oğlu Magnes'in bir erkek kardeşi ya da Aiolos'un on oğlundan biri ya da Lykaon'un bir oğlu olarak tanıtılır. Ya da, nihayet, Osiris'in bir oğlu ve yoldaşı olduğu ve babası Osiris dünyayı fethettiği zaman, onun tarafından Makedonya'ya kral yapıldığı söylenir. Diodoros tarafından nakledilen bu son gelenekte Makedon, Anubis'in kardeşidir; kurt postundan bir zırh giyer ve yüzünde yine kurt başından bir maske taşır.

Makello (Μακελλώ) Muhtemelen Rodos kaynaklı karanlık bir efsanenin kadın kahramanı. Makello ve başka bir kadın (annesi ya da kız kardeşi Deksithea), Apollon'u, Zeus'u ve anlaşıldığına göre Poseidon'u sofralarına buyur etmişlerdi. Poseidon (ya da Zeus), buğday tohumlarını Styks'in suyu ile zehirledikleri için Telkhinleri (bu hikâyede eğer gerçekten bunlar sözkonusu ise) telef ettiği zaman, iki kadını esirgedi ve üç dişli yabasıyla onlara vurmadı. Burada sözkonusu olan belki Telkhinler değil de Phlegyalılardır. Çünkü Servius, Vergilius üzerine yorumunda buna benzer bir akıbete uğrayan Phlegyalılardan söz etmektedir.

Söylendiğine göre Makello ve Deksithea, Damon adında birinin kızlarıdır. Deksithea, Minos'la evlenerek ona Euksantios adında bir oğul verdi. Euksantios, Makello ile kız kardeşinin, tanrıları konuk ettikleri yerde "Genç Kızlar Sitesi" anlamına gelen Koresos şehrini kurdu.

Makhaireus (Μαχαιρεύς) "Bıçaklı adam." Bir Delphoi rahibi, Daitas'ın oğlu. Apollon'a sunulan kurbanların etlerinin Delphoi rahiplerince alınması âdetine karşı çıktığı için Neoptolemos'u öldürdü (bkz. *Neoptolemos* ve *Orestes*).

Makhaon (Μαχάον) Asklepios'un oğlu ve Podalirios'un kardeşi. Genellikle ana adının Epione (Merops'un kızı) olduğu söylenir. Fakat geleneklerde Arsinoe, Ksanthe, Lampetia (Helios'un kızı) ve hatta Koronis adları da geçer. Makhaon, Helene'nin talipleri arasında yer alır. Bundan dolayı Troia Savaşı'na katılmıştır. Kardeşi Podalirios'la birlikte, Tesalya'nın üç şehri –Trikka, Ithome ve Oikhalia– üzerinde hüküm sürüyordu. Otuz gemilik bir birliğe kumanda etmekteydi. Troia'da, Podalirios'la birlikte özellikle baba mirası hekimlik mesle-

gini icra etti. Bu konuda, savaşçılar için o kadar yararlı oldu ki, çok geçmeden her türlü askerlik hizmetinden muaf tutuldu. Hayatı, tehlikeye atılamayacak kadar değerli olduğundan, onu cephe gerisinde tutuyorlardı. Başka birçokları arasında, özellikle Telephos'un (bu ada bkz.) yarası ile Pandaros'un attığı bir okla yaralanan Menelaos'un yarasını onun iyileştirdiği söylenir. Makhaon'un kendisi de Paris'in bir okuyla yaralandı ve Nestor'un çadırına götürüldü. Burada, vaktiyle Akhilleus tarafından Tenedos'ta tutsak alındıktan sonra Nestor'a verilen esir kadın Hekamede tarafından tedavi edildi. Fakat onun en ünlü tedavisi, Philoktetes'e (bu ada bkz.) uyguladığı ve vaktiyle Herakles'in bir okunun neden olduğu bir ülseri iyileştiren tedavisidir.

Tahta atın içinde yer alan savaşçıların listesinde Makhaon'un da adı geçer. Bazen onun, Amazon Penthesileia; bazen de Telephos'un oğlu Eurypylos tarafından öldürüldüğü söylenir (bkz. *Eurypylos*) Nestor, onun küllerini Gerenia'ya getirdi. Makhaon'un, kardeşi Podalirios'la birlikte, Trikka'da bir kenotaphion'u (içi boş anıt mezar) bulunuyordu.

Makhaon, Diokles'in kızı Antikleia ile evliydi. Ondan, Nikomakhos ve Gorgasos adlarında iki oğlu oldu. Ayrıca Aleksanor, Polemokrates, Sphyros ve Alkon adlarında oğulları olduğu da bilinmektedir.

Geleneğe göre, Makhaon daha çok bir cerrah, Podalirios ise bir pratisyendi. Belki de bıçak (yun. μάχαιρα, makhaira) kelimesiyle ilişkili olan adı, bu görüşü açıklar mahiyettedir.

Makistos (Μάκιστος) Phriksos'un kardeşi ve onun gibi Athamas'ın oğlu. Elis'te (Triphylia) Makistos şehrini kurdu.

Makris (Μάκρις) Aristaios'un kızlarından biri. Babasıyla birlikte Euboia'da, Hermes'in kendilerine emanet ettiği küçük Dionysos'u büyüttü. Ada üzerinde hüküm süren Hera, tanrıyı oradan kovduğu zaman Dionysos, o vakitler adı Markis olan Korkyra (Korfu) Adası'na sığındı ve iki girişi olan bir mağarada yaşadı. Bu, daha sonra Iason ile Medeia'nın düğünlerini yaptıkları mağaraydı (bkz. *Iason* ve *Alkinoos*).

Malkandros (Μάλκανδρος) Isis'in, köle olarak yanında çalıştığı Byblos kralı. Gerçekten de Isis, Osiris'in naşını bulmak amacıyla Byblos'a geldiğinde Astarte, Saosis ya da Nemanous adındaki Byblos kraliçesinin çocuğuna dadılık yaptı.

***Mamercus** 1. İçinde Mars'ın italik adı Mamers'in (karş. Mavors) yer aldığı bir Latin isim. Bu adı taşıyan bir kahramanın, içinde rol oynadığı iki efsane vardır. Birincisine göre Mamercus, Pythagoras'ın oğullarından biriydi. Davranışlarının inceliğinden ötürü, kendisine Aemilius (yani Hatırnaz) lakabı verilmişti. Söylendiğine göre, bu Mamercus Aemilius, Aemilia Gensi'nin atasıydı. Bir rivayete göre ise o, Pythagoras'ın değil, Pythagoras'la ve pythagorasçılıkla ilişkileri bilinen kral Numa'nın oğluydu (bkz. *Numa*).

2. Plutarkhos tarafından nakledilen ikinci efsane, açıkça Meleagros mitosundan mülhemdir. Mars, bir çoban kılığına girerek, Septimius Marcellus'un karısı Silvia'yı gebe bırakmış ve ona bir kargı vermişti. Doğacak çocuğun hayatı bu kargıya bağlıydı. Çocuk, dünyaya geldiği zaman ona Mamers Mamercus adını verdiler. Mamers Mamercus büyüyünce, Tuscinus adında birinin kızı-

na âşık oldu. Daha sonra, kızın babası Mamercus'un "insan" babası Septimius tarafından öldürüldü. Derken bir gün, Mamers Mamerus avda Ceres tarafından gönderilen canavar bir yabandomuzunu avladı ve hayvanın başını ve dişlerini sevgilisine armağan etti. Fakat annesinin iki erkek kardeşi, Scymbrathes ve Muthias, onun bu davranışına kızdılar ve bu av ganimetlerini geri aldılar. Bunun üzerine Maraercus iki dayısını öldürdü. Silvia da onu cezalandırmak için kargıyı yaktı ve Mamercus böylece öldü.

***Mamurius** Roma şehrinin kazanacağı zaferlerin teminatı olarak kral Numa'ya gökten bir kalkan indiği zaman, Numa bu kalkanı herhangi bir hırsızlık teşebbüsüne karşı korumak amacıyla, ona benzer on bir kalkan daha yaptırdı ve bu kalkanları Salienslere (Mars rahipleri) emanet etti. Sözkonusu on bir kalkanı imal etmek görevi, Mamurius adında bir Osk'a (Osklar –lat. Osci–: vaktiyle orta Apenninlerde yaşayan halk) verildi. Mamurius, bu işi yapmak için ücret olarak yalnızca Salienslerin resmi kalkan ("ancile") ayini geçitlerinde söyledikleri şarkılarda kendi adının da anılmasını istedi. Numa, onun bu isteğini kabul etti.

Roma'da kutlanan bir bayramda, bu münasebetle Mamurius diye adlandırılan yaşlı bir adam, beyaz değneklerle dövülerek şehir dışına atılırdı: 14 Mart'ta kutlanan *Mamuralia* bayramıydı bu.

Mandylas (Μανδύλας) Dodoneli bir çoban. Komşu çobanlardan birinin en güzel koyununu çaldı ve hayvanı ağılına sakladı. Koyunu çalınan çoban, malını her yerde aradı, ama bulamadı ve sonunda onu tanrıya (Zeus, Dodone'nin tanrısı) sordu. Kutsal meşe ilk defa olarak dile gelip, ona yanıt verdi ve suçlunun, ülkenin en genç çobanı olduğunu söyledi. Böylece, gerçekten de çobanların en genci olan Mandylas yakayı ele vermiş oldu. Koyunu geri vermek zorunda kaldı, ama kâhine duyduğu öfkeyle kutsal meşeyi baltayla kesmeye başladı. Fakat ağaçtan çıkan bir güvercin, onu bu niyetinden vazgeçirdi.

Manes (Μάνες) Efsanevi bir Phrygia kralı. Bazı geleneklere göre, Zeus ile Gaia'nın (Yer) oğlu. Kallirroe ile birleşerek Atys, Kotys ve Akmon'u dünyaya getirdi (bkz. *Lydos* ve *Tyrrenos*).

***Manes ya da Manlar** Roma inancında, ölülerin ruhları. Bir ters deyim olarak bu şekilde anılıyorlardı (Erinyeler gibi); çünkü eski bir Latince kelime olan *manes*, "iyiliksevenler" ("iyi ruhlar") anlamına geliyordu. Bu suretle, hiç değilse masumane bir iltifatla anılarak, husumetleri çekilmemiş oluyordu.

Manların ayrı bir kültleri mevcuttu. Onlara şarap, bal, süt, vs. ve çiçekler sunulurdu. Özellikle onlara tahsis edilmiş olan iki bayram vardı: *Rosaria* (ya da *Violaria*) Bayramı ile *Parentalia* Bayramı. Birincisinde, mezarların üzerine güller ya da menekşeler konulurdu; ikincisi ise, 18-21 şubat günleri kutlanırdı. *Parentalia* âdetinin İtalya'ya Aineias tarafından getirildiği söyleniyordu. Aineias bu âdeti, babası Agkhises'in şerefine ihdas etmişti. Yine söylendiğine göre, bir yıl, Roma'da bu ölüler bayramının kutlanması ihmal edilmiş, bunun üzerine ölüler şehri istila ederek öç almışlardı; mezarlarından çıkıp dört bir yana dağılmışlardı. Onların yatıştırılması, ancak her zamanki dinsel merasimlerin icrası suretiyle mümkün olmuştu.

Bazen, Manlara ortak bir ata atfedilmekteydi: tanrıça *Mania* ya da Manların anası. Kişiliği hayli belirsiz olan bu tanrıça, popüler geniuslar sınıfındandı. *Compitalia* Bayramı denilen ve yol kavşakları Larlarının bayramında icra edilen bir kültü vardı.

Mania (Μανία) Deliliğin kişileştirilmiş şekli. Tanrısal öfkenin icra memurları olan Erinyelerin ve bütün cehennem geniuslarının, yarı-tanrıların, basit yarı-soyutlamaların (*Ate*, Hata vs. gibi) bir benzeridir. Örneğin, dinsel âdet ve uygulamalara riayet etmeyenlerin üstüne gönderilir ve onların aklını başından alır. Onları, aklı başında insanların tanrı işi olarak gördükleri birtakım felaketlere, cinayetlere sürükler (örn. bkz. *Orestes*, *Herakles*, vs.).

Manto (Μαντω) Teiresias'ın kızı. Adı, gaipten haber verme fikrini çağrıştıran Manto, tıpkı babası gibi, kehanet yeteneğine sahipti. Efsane onu, Thebai'nin Epigonlar tarafından zaptından sonra, Boiotia yollarında kör babasına rehberlik ederken gösterir. Fakat Teiresias, Delphoi'ye varamadan, Haliartos'ta öldü. Manto, oraya yalnız gitti. Muzaffer Argoslular, şehri almadan önce, "ganimetler içinde en güzelini" Apollon'a adamayı kararlaştırmışlardı. Dolayısıyla Manto, tanrıya sunulacak adak olarak seçildi. Manto, uzun süre Delphoi'da kaldı ve kehanet sanatında ustalaşarak, orada Sibylle'nin rolünü üstlendi. Tanrının, onu Anadolu'ya gönderdiği güne kadar bu devam etti. Manto, Anadolu'da Klaros şehrini kurdu. Yine orada, Giritli Rakios ile evlendi; ondan bir oğlu oldu (bazı mitoğraflar, bu çocuğun Apollon'dan olduğunu ileri sürerler). Bu çocuk, Kalkhas'la olan rekabetiyle ünlü kâhin Mopsos'tur (bkz. *Kalkhas* ve *Mopsos*).

Farklı bir gelenek, Manto'nun Alkmeon'la evlenerek, ona bir oğul verdiğini ve bu oğulun Genç Amphilokhos (amcasının adaşı; bkz. tab. 1 ve *Amphilokhos*) olduğunu söyler. Fakat Alkmeon'un karısı Manto, Teiresias'ın kızı olmasa gerektir. Bu, belki Polyeidos'un kızı olan başka bir Manto'dur.

Nihayet, Vergilius da İtalyan şehri Mantova'nın isim atası olan bir Manto'dan söz eder (bkz. *Aucnus* ve *Bianor*).

Marathon (Μαραθων) Sikyon kralı Epopeus'un (bkz. tab. 6) oğlu. Epopeus'un adaletsizliğinden ve zulmünden kaçarak, Sikyon'u terketti. Attike'ye sığındı ve burada ilk kanunları vazetti. Babasının ölümü üzerine (bkz. *Epopeus*) vatanına geri döndü. Sikyon ve Korinthos ülkelerini iktidarı altında birleştirdi. Bu iki şehrin isim atası olan, Sikyon ve Korinthos adlarında iki oğlu oldu.

Marathon, Attike demosu (eski Yunanistan'da idari bölüm) Marathon'un kahramanıdır. Bkz. *Marathos*.

Marathos (Μάραθος) Arkadhialı bir kahraman. Dioskourların Attike'ye karşı giriştikleri seferde Ekhedemos'a yoldaşlık etti (bkz. *Dioskourlar*). Bir kâhinin, kuşatmacıların muzaffer olabilmeleri için bir insanın kurban edilmesi gerektiğini bildirmesi üzerine, kendisini gönüllü olarak feda etti. Marathon demosuna onun adı verildi.

Mariandynos (Μαριανδυνός) Bithynia'da oturan bir halk olan Mariandynlere adını veren kral ve kahraman. Kendisi aslen Aioliali'ydı. Ayrıca, Paphlagonia'nın bir bölümü üzerinde de hüküm sür-

dû ve Bebryklerin ûlkesini ilhak etti. Phineus 3'ün (bu ada bkz.) oğullarından biri ve dolayısıyla bir Trakyalı olarak gösterilir. Söylendiğine göre, annesi Idaia'ydı. Fakat Kimmerios'un ya da Phriksos'un ya da doğrudan doğruya Zeus'un oğlu olarak gösterildiği de vâkidir.

***Marica** Latium'da Minturnaeli bir nympha. Orada kutsal bir koruluğu bulunuyordu. Vergilius onu, kral Latinus'un annesi ve tanrı Faunus'un karısı olarak zikreder.

Marica'nın, tanrılaştırılmış Kirke'den başkası olmadığı söyleniyordu.

Marmaks (Μάρμαξ) Hippodameia'nın taliplerinden biri. Oinomaus tarafından öldürüldü (bkz. *Hippodameia*) ve atları –Parthenias ve Eriphas– ile birlikte gömüldü.

Maron (Μάρων) *Odysseia*'da, Euanthes'in oğlu ve Trakya'daki Ismaros şehrinde bir Apollon rahibi. Odysseus, Maron ve ailesini talandan koruduğu için, Maron da ona içimi tatlı ve de çok kuvvetli, nadide bir şarap armağan etmişti. Nitekim Odysseus, Kyklops Polyphemos'u bu şarapla sarhoş ederek, onun elinden kurtulmayı başaracaktır.

Euanthes'in oğlu Maron, baba tarafından Dionysos'un torunuydu. Euripides, Maron'u doğrudan doğruya tanrının oğlu ve Silenos'un yoldaşı olarak gösterir. Nonnos'ta, onun Dionysos döngüsüyle daha da sıkı bir şekilde kaynaştırıldığı görülür: Burada, Maron Silenos'un oğlu ve Hindistan seferinde Dionysos'un yoldaşıdır. Nonnos'un manzumesinde o, ancak içmek, Dionysos'a methiyeler terennüm etmek ve içki âlemi şarkıları söylemek için kendinde derman bulabilen titrek bacaklı yaşlı bir adam olarak boy gösterir.

Tam bir ayyaş tipini canlandıran Maron'un bir figürü, Roma'da Pompeus revaklı yolundaki bir çeşmenin üzerinde görülüyordu.

Marpessa (Μαρπήσσα) Euenos'un kızı ve Ares'in torunu. Annesi Demonike'dir. Bazen, Oinomaos'la Alkippe'nin kızı olarak geçer. Idas'la nişanlıyken Apollon tarafından kaçırıldı. Ama Idas, Apollon'a saldırdı ve iki dövüşçü ancak Zeus'un müdahalesiyle ayrılabildi (bkz. *Apollon* ve *Idas*). Marpessa, iki talibinden istediğini seçmekte serbest bırakıldı. Marpessa Idas'ı seçti, çünkü yaşlandığı zaman Apollon'un kendisini terketmesinden korkuyordu (karş. *Koronis* 1).

Idas'la Marpessa'nın Kleopatra adında bir kızları oldu, ama Marpessa'nın kaçırılmasının anısına, onu Alkyone diye çağırıyorlardı (bkz. tab. 16 ve *Meleagros*).

***Mars** Helenlerin Ares'iyle özdeşleştirilmiş Roma tanrısı. Fakat, italik dinlerde çok eskiden beri –Ares'ten de önce– mevcuttu. Pek tabii olarak, klasik edebiyatta, içinde rol oynadığı efseneler çoğunlukla Yunan mitoslarının aktarılmasından ibarettir. Örneğin Lucretius'un, *De Natura Rerum* adlı manzum eserinin başında terennüm ettiği Mars'la Venus'ün aşkları, Aphrodite ile Ares'in Homeros tarafında anlatılan aşk maceralarına dayanır (bkz. *Aphrodite*). Keza, Ares Hera'nın oğlu olduğu gibi, Mars'ı Iuno'nun oğlu yapan efsane için de durum aynıdır. Ovidius'un naklettiği ilginç bir geleneğe göre Iuno, Mars'ı Iupiter'in yardımı olmaksızın, Flora'nın ona sağladığı dölleyici özelliği olan sihirli bir çiçek sayesinde doğurmuştur (bkz. *Flora*).

İtalik efsanelerin izlerini tam anlamıyla teşhis etmek kolay değildir Mars'ın Anna Perenna (bu ada bkz.) ile macerası, yeni yıl başladığında (eski Roma takviminde Mart ayında) geçip giden "eski" yılın kişileştirilmiş şekli olan Mamurius Vetirius'un efsanesiyle ilişkili olabilir. Bu takdirde, halis italik inançların ve ritlerin bir sembolizasyonu sözkonusu demektir.

Klasik dönemde Mars, Roma'da savaş tanrısı olarak görülüyordu. Ama onun yegâne sıfatı bu değildi. Genellikle, onun kendisine adanmış olan ayda toplanan bayramları, açıkça tarımla ilgili özellikler taşıyordu. Bu durum, bazı modern mitografları, Mars'ın başlangıçta bitkilerin sürgün gücü tanrısı olduğunu düşünmeye sevketmiştir. Ancak bu, zekice bir görüş olmakla birlikte, bütün mitograflarca kabul edilmiş olmaktan uzaktır. Savaş tanrısı olan Mars, aynı zamanda ilkbahar tanrısıydı, çünkü savaş mevsimi kışın sonunda başlıyordu. O, gençliğin de tanrısıydı, çünkü savaş gençlere özgü bir işti. "Kutsal baharlar"da Sabin şehirlerinden göç ederek, yeni şehirler kurmaya ve yeni yerleşim yerleri bulmaya giden gençlere, o rehberlik ediyordu. Nitekim, Sabinlerde gençliğin belli bir "sınıfının" Mars'a adanması gibi bir âdet bulunuyordu. Bu iş için belirlenen gençler, tıpkı eski kovanı terkeden bir arı oğulu gibi, kendilerine başka yerlerde ikbal aramaya gidiyorlardı: Bu âdete *"ver sacrum"*, kutsal bahar adı veriliyordu. Çoğu kez, bu göçmenler bir hayvanın kılavuzluğunda çıkıyorlardı yola. Bu hayvan, örneğin yeşil ağaçkakan ya da kurt (Mars'a adanmış iki hayvan) oluyordu. Roma'nın ilk kuruluş mitosunda (bkz. *Romulus*), Mars'ın hayvanı dişi kurdun rolünü belki de bu şekilde açıklamak mümkündür. Eski mitograflar, Rea (bu ada bkz.) ile beraberliğinden dünyaya gelen Romulus ve Remus adlı ikizlerin babası Mars'ın hikâyesini, muhtemelen bu verilere dayanarak inşa etmişlerdir. Yunan efsanelerinde sık sık rastlandığı gibi, doğduktan sonra bir dağa (burada Palatinus tepesi) bırakılan iki çocuk, babalarının gönderdiği kutsal hayvan olan bir dişi kurt tarafından beslendiler (bir dişi geyik tarafından beslenen Telephos (bu ada bkz.), vs. gibi) ve çobanlar tarafından bulunup alındılar. Rôylece "Romulus'un gençleri"ne, "dişi kurdun çocukları" ya da "Mars'ın çocukları" denmesinin nedeni açıklanmış oluyordu. Bu efsanelerin, çok eski bir dişi kurt heykeli çevresinde geliştiği kanıtlanmıştır. Bu heykelde, dişi kurdun altında iki küçük insan figürü yer almaktaydı. Bu iki insan figürü, devirlere göre bazen Sabin soyu ile Latin soyunu (Romalı tarihçilere göre, ilkel Roma'nın potasında eriyip kaynaşmış olan iki etnik unsur), bazen de Roma halkı ile Campania halkını (Roma ile Capua'nın, iç taraflarda oturan eski italik halklara karşı ittifak kurmalarından sonra) temsil etmekteydi.

Romalılardan ayrı olarak, Mars'ı kendi "ataları" sayan başka halklar da vardı: Marsi halkı (Roma'nın, uzun süre kendileriyle savaşmak zorunda kaldığı Sabelli halkı), Merrucini halkı, Mamertiumlar, vs. Nitekim bu halkların adları, onların Mars'la ilişkili olduklarını göstermektedir.

Marsyas (Μαρσύας) Efsanesinin Phrygia kaynaklı olduğu kabul edilen bir Silenos. İki borulu flütün (syrinks ya da Pan flütünün aksine) mucidi olarak geçer. Bu itibarla, ona bazen Kybele'nin

maiyeti arasında yer verilir; çünkü, onlar da flût ve tef çalıyorlardı.

Marsyas'ın ebeveyni, Hyagnis ile Olympos'tu (ya da bazen Oiagros). Atina'da anlatıldığına göre, flûtü gerçekte tanrıça Athena icat etmişti. Ama tanrıça, flût çalarken yanaklarının şeklinin çok bozulduğunu bir nehirdeki aksinden görerek, bu çalgı aletini fırlatıp atmıştı. Efsanenin bir varyantına göre tanrıça, tanrılar katında bir şölen sırasında geyik kemiğinden yapmıştı ilk flûtü. Fakat Hera ve Aphrodite, ona flûtü üflerken bakıp, yüzünün aldığı şekille alay etmişlerdi. Bunun üzerine Athena hemen Phyrigia'ya giderek, bir nehirde kendi yüzüne bakmıştı. Bakınca da iki tanrıçanın haklı olduklarını anlayarak, flûtü fırlatıp atmış ve atarken de, onu bulup alacak olanı en korkunç cezalarla cezalandıracağı tehdidini savurmuştu. Gerçekten de Marsyas flûtü bulup aldı ve Apollon tarafından cezalandırıldı.

Icadından gurur duyan ve flût müziğinin dünyanın en güzel müziği olduğu kanısına kapılan Marsyas, Apollon'a meydan okuyup gücü yetiyorsa liriyle böylesi bir müzik yapmasını söyledi. Apollon, mukabil bir meydan okumada bulunarak, kendisinin liriyle yaptığı gibi, hasmının da aletini ters taraftan çalmasını istedi. Lirin bu mükemmelliği karşısında, Marsyas yenik ilan edildi. Bunun üzerine Apollon, Marsyas'ı bir çam ağacına (Plimius, bir çınar ağacına diyor) asarak, onun derisini yüzdü. Ama sonra kapıldığı öfkeden pişmanlık duyarak lirini kırdı ve Marsyas'ı bir nehre çevirdi.

Marsyas'ın cezası, Helenistik sanatın sık sık kullandığı bir temadır. Marsyas'ın bir erkek kardeşi için bkz. *Babys*.

***Mater Matuta** Sabah ya da şafak tanrıçası. Roma'da özel bir kültü vardı. Her yıl 11 Haziran'da bayramı (*Matralia* günü) kutlanırdı. Bu külte, ancak bir defa evlenmiş ve kocaları sağ olan kadınlar kabul ediliyordu. Köle kadınlar kesinlikle kabul edilmemekteydiler.

Mater Matuta'nın tapınağı, Forum Boarium'da, Roma Kapısı'nın yanında yükseliyordu. Efsaneye göre bu tanrıça, intiharından ve deniz tanrıçasına dönüşmesinden sonra Roma'ya gelen Ino-Leukothea'dan (bu ada bkz.) başkası değildir. Ovidius, Mater Matuta'nın Roma'ya gelişinde, Stimula'nın (Semele ile özdeşleştirilmiştir) kutsal koruluğunda Dionysos ritlerini icra etmekte olan Bakkhalara rastladığını anlatır. Fakat, Iuno'nun kışkırtmasıyla (Hera, çocuk Dionysos'a dadılık yapmış olan Ino'ya düşmandı; bkz. *Ino*) Bakkhalar, Mater Matuta'nın üzerine saldırdılar ve ona tecavüze yeltendiler. Tesadüfen o yakınlarda bulunan Herculeş, tanrıçanın feryatlarına koşup geldi ve onu kurtardı. Daha sonra Herculeş, Mater Matuta'yı Euandros'un annesi Carmenta'ya emanet etti. Carmenta, Mater Matuta'ya Roma'da hem kendisinin hem de oğlunun (Portunus adıyla ibadet edilmiştir) bir kült sahibi olacaklarını bildirdi (bkz. *Portunus*).

Medeia (Μήδεια) Kolkhis kralı Aietes'in (bu ada bkz.) kızı. Dolayısıyla, Güneş'in (Helios) torunu ve büyücü Kirke'nin yeğeni olur. Annesi, Okeanos kızı Idyia'ydı. Fakat bazen annesinin, bütün büyücülerin patronu sayılan Hekate olduğu söylenir. Diodoros'un benimsediği geleneğe göre Hekate, Aietes'in karısı, Medeia da Kirke'nin kız kardeşidir.

Medeia, İskenderiye literatüründe ve

Roma'da büyücü tipi olarak geçer. Attike tragedyalarından ve Argonautlar efsanesinden beri oynadığı bir roldür bu onun.

Medeia olmasaydı, Iason altın postu elde edemezdi: Çünkü Hephaistos'un boğalarının yakıcı soluğundan koruyacak merhemi Iason'a veren ve altın postu koruyan dragonu sihirleriyle uyutan odur (bkz. *Argonautlar*). Diodoros'un naklettiği, geç döneme ait bir gelenekten öğrendiğimize göre ise Medeia, gerçekte tamamen insani duygularla dolu ve ülkesine gelen bütün yabancıları öldüren babasının bu politikasına kesinlikle karşı olan bir prensesti. Medeia'nın bu içten içe muhalefetine öfkelenen Aietes onu hapse attırdı, ama Medeia için oradan kurtulmak hiç de zor olmadı. Onun bu kurtuluşu, tam da Argonautların Kolkhis kıyılarına ayak bastıkları güne rastladı. Medeia, derhal Argonautlarla kader birliği yaptı: Iason'dan, girişiminin başarıyla sonuçlanmasını sağladığı ve onu, bunca uzaklardan kalkıp elde etmeye geldiği altın postun sahibi yaptığı takdirde kendisiyle evleneceğine dair söz istedi. Iason'un söz vermesi üzerine Medeia, ülke hakkındaki bilgisinden yararlanarak, değerli postun muhafaza edilmekte olduğu tapınağın kapısını açtırdı. O sırada Argonautlar da askerlere hücum ederek onları kaçırttılar. Euhemerist esinli bu gelenek, efsanenin çeşitli epizotlarının "rasyonel" bir yorumundan başka bir şey değildir: Burunlarından alev püskürten boğalar, Taurisli askerler olurlar, vs. Sözkonusu koç postu, Athamas'ın oğlu genç Phriksos'un eğitmeni olan bir Koç'un postundan başka bir şey değildir; yolunu kaybedip oralara kadar gelmişti bu Koç.

Her halükârda, altın post ele geçirildikten sonra Medeia, Iason ve Argonautlarla birlikte kaçtı. Bütün efsaneler şu nokta üzerinde birleşirler: Iason, Medeia'ya evlenme vaadinde bulunmuştur ve Medeia'nın daha sonra işlediği bütün cürümler, Iason'un vaadine sadakatsizliğinden dolayı mazur görülebilir ya da, hiç olmazsa, bununla izah edilebilir. Medeia, Iason'la birlikte gitmek ve onu muzaffer kılmak için yalnız babasına ihanet etmekle, onu bırakıp kaçmakla kalmamış, üstelik öz kardeşi Apsyrtos'u rehin almış ve Aites'in takibini geciktirmek için, kardeşini öldürüp parçalamakta tereddüt etmemiştir (bkz. *Argonautlar*).

Iason'la Medeia'nın düğünleri hemen Kolkhis'te yapılmadı; Alkinoos'un ülkesine gelmelerine kadar gecikti ve Phaiaklar kralının karısı Arete tarafından Iason'la Medeia'ya âdeta mecburen yaptırıldı. Çünkü Alkinoos, Medeia'yı cinayetinden dolayı onu geri isteyen Aietes'in elçilerine teslim etmeye karar vermiş; ancak bunun için Medeia'nın, yapılacak muayenesinde bakire çıkmamasını şart koşmuştu. Bunun üzerine Arete, kralın kararını gizlice Medeia'ya bildirdi ve Iason, Medeia'yı kurtarmak için Makris (bu ada bkz.) mağarasında onunla birleşti (bkz. *Alkinoos* ve *Argonautlar*).

Çok geç döneme ait başka bir gelenek daha vardır. Buna göre Iason, dört yıl süreyle kaldığı Kolkhis'ten henüz ayrılmadan ve burada yapmaya geldiği işleri daha yapmadan önce Medeia ile evlenmiştir. Artemis-Hekate rahibesi olan Medeia (Iphigeneia'nın Tauris'te olduğu gibi), Kolkhis'e gelen bütün yabancıları bizzat öldürmekle görevliydi. Fakat Iason'u görünce, ona âşık olur

(doğrudan doğruya Aphrodite'nin ilhamıyla) ve yabancıyı kurban etme sahnesi, bir evlilikle sonuçlanır. Açıkça Iphigeneia ve Orestes hikâyesinden mülhem olan bu versiyon, ilk versiyon gibi gözükmemektedir.

Hesiodos, Iason'la Medeia'nın Medeios (bu ada bkz.) adında bir oğulları olduğunu söyler. Başka bazı yazarlar, Eriopis adında bir kızdan söz ederler. Daha sonraları, tragedya geleneğinde, onlara iki oğul atfedilir: Pheres ve Mermeros. Nihayet, Diodoros; Thessalos, Alkimenes ve Tisandros'u zikreder.

Medeia, Iason'la birlikte Iolkos'a döner dönmez, Iason'u altın postu bulup getirme işine koşarak, onu yok etmeyi tasarlamış olan Pelias'tan öç almaya girişti (bkz. *Pelias* ve *Iason*). Kralın kızlarını, sırrını yalnız kendisinin bildiği sihirli bir terkip içinde kaynatarak herhangi bir canlı varlığı gençleştirme gücüne sahip olduğuna inandırdı. Onların gözleri önünde yaşlı bir koçu parçalayıp, parçaları ateşin üzerine oturttuğu büyük bir kazanın içine attı. Az sonra kazanın içinden, hoplaya zıplaya körpecik bir kuzu çıktı. Bu örneği görüp kanan Pelias'ın kızları, babalarını aynı şekilde parçalayarak, parçaları Medeia'nın sağladığı bir kazana attılar. Ama Pelias bir daha oradan çıkmadı. Bu cinayetin ardından, Pelias'ın oğlu Akastos, Iason'la Medeia'yı krallığından kovdu. Aynı efsanenin bir varyantı (Iason'u kesin bir ölüme gönderdiğine inanan Pelias'ın, onun dönüşüyle yeniden kuşkuya kapılmamasını açıklamayı amaçlayan bir varyant), Medeia'nın *Argo* gemisinden tek başına ayrılıp Iolkos'a bir Artemis rahibesi kılığında gittiğini anlatır. Cinayetin işlenmesinden ve Pelias'ın kızlarının, yapmış oldukları şeyin dehşeti içinde kaçmalarından sonra Medeia, Iason'u Iolkos'a getirir. Iason, altın postun aranmasında, babası Pelias'ın iradesine rağmen kendisine yoldaşlık etmiş olan Akastos'u kral yapar. Bundan sonra, önceki versiyonda olduğu gibi, Iason ve Medeia, Korinthos'a giderek orada yaşarlar.

Korinthos, Aietes'in (bu ada bkz.) ana yurduydu. Orada, "Medeia'nın çocukları" ile ilgili bir kült bulunuyordu. Bu kült, giderek, Kolkhisli kadın efsanesinin aşağıdaki epizotunun doğmasına yol açmıştır: Iason'la Medeia Korinthos'ta bir süre birlikte yaşadılar. Bu birliktelik, kral Kreon'un, kızını kahramanla evlendirmek istediği güne kadar sürdü. Kreon, Medeia'yı Korinthos'tan sürdü. Fakat Medeia Korinthos'tan ayrılmak için kendisine bir günlük süre verilmesini istedi ve elde ettiği bu bir günlük süreden yararlanarak intikam hazırlığı yaptı. Bir entari ile bazı süs ve mücevherleri zehire bulayarak, kendi çocuklarıyla, mutlu rakibesine gönderdi. Rakibesi, entariyi giyip süs ve mücevherleri takar takmaz, esrarengiz bir ateşle alev alev yanmaya başladı. Onun imdadına koşan babası da aynı akıbete uğradı. Arkadan saray da alev aldı. Bu sırada, Medeia, Hera tapınağında öz evlatlarını öldürüp, atası Güneş'in armağanı olan kanatlı atlar koşulu bir araba üzerinde Atina'ya doğru uçup gitti (bkz. *Kreon*). Medeia'nın öz evlatlarını öldürdüğünü ilk kez Euripides'in ileri sürdüğü söylenir. Daha önceki versiyonda çocuklar, zehirli elbise ile mücevherleri Kreousa'ya götürdükleri için Korinthoslular tarafından taşlanarak öldürülmek suretiyle cezalandırılırlar (ayr. bkz. *Mermeros*).

Medeia'nın Atina'ya kaçmasının nede-

ni, söylendiğine göre, çocuklarını öldürmeden önce, Aigeus'un yardımını güvenceye almış olmasıydı. Medeia Aigeus'a, kendisiyle evlenecek olursa, ona erkek çocuklar verebileceğini söylemişti (bkz. *Aigeus*). Theseus, kendini babasına tanıtmak üzere geldiği zaman, Medeia onu öldürmek istediyse de başaramadı. Bunun üzerine, Atina'dan kovuldu. Aigeus'tan olan oğlu ve Medlerin isim atası Medos'la birlikte Asya'ya döndü. Daha sonra, tekrar Kolkhis'e geldi. Orada Perses, Aietes'i tahtından atmıştı. Medeia, Perses'i öldürterek, tahta tekrar kendi babasını oturttu.

Ayrıca, Medeia'nın ölmeyip, Elysion'a götürüldüğünü ve burada Akhilleus'la birlikte yaşadığını (tıpkı Iphigeneia, Helene ve Polyksene gibi) söyleyen bir gelenek de vardır.

Medelos (Μήδειος) Iason ile Medeia'nın, Kheiron tarafından yetiştirilen oğulları. Efsanesi hakkında başka bir şey bilmiyoruz.

Medon (Μέδων) 1. Oileus ile Rene'nin evlilik dışı oğulları. Aslen Phthiotisli idiyse de, üvey annesi Eriopis'in bir akrabasını öldürdüğü için yurdunu terketmek zorunda kaldı. Philoktetes, hastalığı nedeniyle Lemnos (Limni) Adası'nda bırakıldığı zaman, Methone, Thaumaki, Meliboia ve Ohzon birliğinin kumandasını o üstlendi. Troia önünde Aineias tarafından öldürüldü.

2. Diğer bir Medon, Ithake'de taliplerin (Penelope'nin talipleri) ulaklarından biriydi. Talipler, Odysseus'u aramaya gelecek olan Telemakhos'a bir tuzak kurmaya karar verdikleri zaman, Medon komployu Penelope'ye ihbar etti. Bu nedenle Odysseus, talipleri topluca katlederken onun hayatını bağışladı. Ovidius ve Apollodoros, onu bizzat talipler arasında zikrederler. Esasen, bu iki versiyon birbiriyle büsbütün uzlaşmaz değildir.

3. Üçüncü bir Medon ise, Pylados ile Elektra'nın oğulları ve Strophios'un kardeşidir (bkz. tab. 31).

Medos (Μήδος) Medeia'nın oğullarından biri. En yaygın geleneğe göre, babası Aigeus'tu (bkz. *Medeia*). Fakat bazen, Theseus'un dönüşü üzerine Atina'dan kovulan Medeia'nın evlendiği Asya içlerinden bir kralın oğlu olduğu söylenir. Her iki versiyonda da Medos, Medlerin isim atasıdır.

Tragedya yazarları, Medos'un efsanesini karmaşık bir hale getirmişlerdir. Medos'u, Aigeus'un oğlu yapan geleneği benimseyen tragedyacılar onun, annesiyle birlikte Atina'dan kaçtığını, fakat bir fırtına tarafından yolundan alıkonulup büyük amcası Perses'in krallığı kıyılarına atıldığını düşünüyorlardı. Oysa bir kâhin Perses'e, Aietes soyundan gelenlerden kendini koruması gerektiğini söylemişti. Bu ayrıntıdan haberdar olan Medos, kendisini tutuklayan askerlerce Perses'in huzuruna çıkarıldığında, gerçek kimliğini gizledi. Krala, Thebai kralı Kreon'un oğlu Hippotes olduğunu ve Kreon ile Kreousa'yı öldürmüş olan Medeia'yı aradığını, onu cezalandırmak istediğini söyledi. Perses, onun kuru sözüne inanmadı ve hakkında daha fazla araştırma yapıncaya kadar onu hapse attırdı. Bu sırada, ülkenin üstüne bir kıtlık çöktü. Medeia, dragonların çektiği arabası üzerinde çıkagelip (bkz. *Medeia*) Perses'in sarayına indi; amcasına, kendisinin bir Artemis rahibesi olduğunu ve ülkeyi kıtlık felaketinden kurtarmaya geldiğini söyledi. Kral, kuşkulanmadı ve ona Thebai kralının oğlu Hippotes'i elinde mahpus

tuttuğunu bildirdi. Medeia, Perses'ten onu kendisine teslim etmesini istedi ve görünce de onun kendi oğlu olduğunu anladı. Bunun üzerine onu bir yana çekip, eline bir silah verdi. Medos, bu silahla Perses'i öldürdü ve sonra da onun yerine saltanat sürdü.

Nympha Alphesiboia'nın oğlu Medos için bkz. *Alphesiboia*.

***Mefitis** Roma'da ve İtalya'nın bazı şehirlerinde bolca bulunan sülfürlü emanasyonların tanrıçası. Esasen bu tür emanasyonların, veba ve benzeri salgın hastalıklara neden olduğu iddia edilmekteydi. Hatta, bu yüzden Mefitis'e bazen veba tanrıçası gözüyle bakıldığı bile olmuştur. Roma'da Esquilinus tepesinde bir tapınağı bulunuyordu.

Megaklo (Μεγακλώ) Lesbos (Midilli) kralı Makar'ın kızlarından biri. Haşin mizaçlı, asık suratlı bir kişi olan Makar, karısına kötü muamele ediyor, onu sık sık dövüyordu. Megaklo buna karşı, Lesbos'un Yedi Mousası'nı (Lesboslu Yedi Bakireler) hizmetine almayı düşündü ve onlara lir çalıp şarkı söylemeyi öğretti. Genç kızlar, eğitimlerini tamamladıktan sonra Makar'a konserler vermeye başladılar. Makar'ın karakteri giderek yumuşadı ve sonunda karısına insanca muamele eden bir adam oldu.

Megapenthes (Μεγαπένθης) 1. Menelaos'un evlilik dışı bir oğlu. Adı "Büyük Acı" anlamına gelen bu çocuğu Menelaos, Helene'nin yokluğunda, bazı yazarlara göre adı Pieris, bazılarına göre de Teridae olan bir köleden dünyaya getirmişti (bkz. tab. 9). Menelaos, Megapenthes'i Hermione ile aynı zamanda evlendirdi; eş olarak ona Spartalı Alektor'un kızını aldı.

Megapenthes piç olduğundan, Lakedaimonlar ona Menelaos'un halefi olma hakkını tanımadılar. Menelaos'un halefi Orestes oldu. Başka bir geleneğe göre ise, Menelaos'un ölümünden sonra, Orestes henüz gezgin bir durumda olduğu ve Erinyelerin sürekli takibi altında bulunduğu sırada (bkz. *Orestes*), Megapenthes ve üvey kardeşi Nikostratos (Menelaos'la Helene'nin oğlu; ayr. bkz. *Menelaos*) Helene'yi kovdular. Bunun üzerine Helene, Rodos'a, Polykso'nun yanına sığındı (bkz. *Helene*).

2. Proitos'un oğlunun adı da Megapenthes'tir. Proitos'un bu oğlu, onun kızlarının deliliği sırasında dünyaya gelmişti. Geleneklere göre Megapenthes, Anaksagoras ile Iphianeira'nın babasıdır. Megapenthes, babası Proitos'tan sonra tahta çıkarak, önce Tiryns'te hüküm sürdü; ama Perseus, Akrisios'un ölümü üzerine, Argos krallığını verip karşılığında Tiryns krallığını aldı (bkz. *Perseus* ve tab. 37).

Megara (Μέγαρα) 1. Bu adı taşıyan kadın kahramanlar arasında en ünlüsü, Thebai kralı Kreon'un kızıdır. Babası onu, Orkhomenoslu Minyailere karşı kazandığı zaferi ödüllendirmek için Herakles'le evlendirdi (bkz. *Herakles*). Ancak, bu evlilik trajik bir sonla noktalandı, çünkü Hera tarafından delirtilen Herakles, Megara'dan olan çocuklarını öldürdü. Bu cinayet konusunda, Euripides'in versiyonu (Euripides bunu, *Herakles'in Çılgınlığı* adlı tragedyasında işlemiş, Seneca da aynı adla konuyu yeniden ele almıştır) klasik olarak kalmıştır. Euripides'in anlattığına göre, Enrystheus'un isteği üzerine Kerberos'u getirmek için Ölüler Diyarı'na giden Herakles'in yokluğu sırasında, Euboia'dan gelen Lykos adında biri, Kreon'u tahttan indirip öldürmüştü. Megara ile çocuklarını da öl-

dürmek üzereydi ki, Herakles çıkageldi. Kahraman, işe Lykos'u öldürmekle başladı. Ama Hera, onu delirtti ve Herakles oklarıyla hem kendi çocuklarını hem de Megara'yı vurup öldürdü. Amphitryon'u da aynı akıbete uğratmak üzereyken, Athena araya girdi ve kahramanı derin bir uykuya daldırdı.

Fakat, mitografların bildikleri tek versiyon bu değildir. Onların çoğu, kıyım sırasında Megara'nın da öldürülmüş olduğunu kabul etmezler. Herakles'in, kana buladığı bu evliliğe son vermek istediğini ve Megara'yı, yeğeni Iolaos ile evlendirdiğini söylerler (bkz. *Herakles*). Ya da, kıyımdan sonra Herakles'in bir yıllık bir sürgün için, Thebai'a kaçtığını anlatırlar. Bir yılın sonunda Iphiklos ve Likymnios, Herakles'i geri çağırırlarsa da o gelmek istemez. Bunun üzerine Iphiklos ve Likymnios, yanlarında Megara da bulunduğu halde onu aramaya giderler. Sonunda hepsi Tiryns'te buluşurlar.

Tamamen sıradışı bir başka versiyona göre ise, Herakles'in çocuklarını ve Megara'yı öldüren (kahramanın kendisi değil fakat), Megara'nın babası olduğu söylenen Lykos'tur. Hera, kızını kahramanla evlendirdiği için ceza olarak onu delirtmiştir.

Thebai'da Megara'nın çocuklarına ait olarak gösterilen bir mezar ve onlara tahsis edilmiş bir kült vardı. Çocukların sayısı, yazarlara göre üçle sekiz arasında değişir. Adları da aynı şekilde farklıdır: Therimakhos, Deikoon, Kreontiades (bkz. tab. 11) ya da Oneites, Okseus, Aristodome, Klymenos, Glenos, Polydoros, Aniketos, Mekistophonos, Patrokles, Toksoklitos, Menebrontes, Khersibios (bu çeşitli isimler, geleneklere göre farklı şekillerde gruplandırılırlar).

2. Münferit ve geç tarihli bir efsanede başka bir Megara'nın daha adı geçer. Iksion'un annesi olan bu Megara, aşk tekliflerini reddettiği için Phorbas ve Polymelos tarafından öldürülmüştür. Iksion, daha sonra onun öcünü alır.

Megareus (Μεγαρεύς) Megara sitesinin isim atası. Poseidon ile Oinope'nin (Epopeus'un kızı) oğlu (bkz. tab. 6). Boiotia'da Onkhestos şehrindendi. Bazen, Apollon'un ya da Aigeus'un oğlu olarak da geçer.

Megareus'un birçok çocuğu vardı: En büyükleri Timalkos, Dioskouların Attike'ye karşı giriştikleri seferde Theseus tarafından öldürüldü; en küçükleri Euippos'u, Kithairon aslanı öldürdü. Megareus da, oğlunun öcünü almak amacıyla canavarın hakkından gelecek kahramanı kızı Euaikhme ile evlendireceğini ve tahtına vâris yapacağını ilan etti. Bu işe Alkathoos (bu ada bkz.) talip oldu ve aslanı öldürdü.

Bazı yazarlar, Megareus'un karısını Merope olarak gösterirler ve üçüncü bir oğlu daha bulunduğunu ve bunun Atalante'yi yarışta yenen Hippomenes (bu ada bkz.) olduğunu söylerler.

Minos, kral Nisos'u o zamanki adıyla Nisa şehrinde kuşattığı zaman Nisos, Megareus'u yardımına çağırdı ve Megareus, müttefiki uğrunda savaşırken öldü. Daha sonra, onun halefi Alkathoos "Nisa" kalesini yeniden inşa ettirdiğinde, kayınpederinin anısına, kaleye Megara adını verdi.

Megara orijinli bir diğer gelenek ise, şehrin asla zaptedilmiş olmadığını söyler. Megareus, Nisos'un kızı Iphinoe ile evlendiğinden, onun yerine geçmiş ve Alkathoos da, Megareus'un damadı olması hasebiyle, doğal olarak ona halef olmuştur.

Meges (Μέγες) Phyleus ile Ktimene'nin (Laertes'in kızı ve dolayısıyla Odysseus'un kız kardeşi) oğlu. Baba tarafından Augeias'tan gelir (bkz. *Phyleus*). Bazı yazarlar, annesinin Tyndareos'un kızı Timandra (Helene ve Klytaimnestra'nın bir kız kardeşi) olduğunu söylerler (bkz. tab. 16). Meges, Helene'nin talipleri arasında yer alır ve bu itibarla, Troia Savaşı'na katılmıştır. Dulikhion ve Ekhinades birliğine kumanda ediyordu. Troia önlerinde, Pedaios, Kroismos ve Amphiklos'u öldürdü. Kendisi de muhtemelen Troia'da ölmüş olmakla birlikte, *Ilias*'ta buna dair bir bilgi yoktur. Polygnotos'un, Delphoi'daki büyük freskinde benimsediği gelenek, ona, Troia'dan dönen Yunanlar arasında yer verir. Fakat, onun yaralı olduğu kabul ediliyordu; seyahat sırasında ölmüş olabilir.

Meidias (Μειδίας) Bir Tesalyalı. Oğlu Eurydamas, Thrasyllos'u öldürmüştü. Thrasyllos'un kardeşi Simon da, Eurydamas'ı öldürdü ve cesedini Thrasyllos'un mezarı etrafında sürükledi. Söylendiğine göre, katilin cesedini kurbanının mezarı etrafında sürüklemek âdeti bu şekilde doğmuştur. Akhilleus'un, Hektor'un cesedini Patroklos'un mezarının çevresinde sürükleyerek yaptığı da buydu. Bu işin yapılması, kurbanın en iyi dostuna ya da en yakın akrabasına bırakılırdı.

Mekisteus (Μηκιστεύς) Talaos ile Lysimakhe'nin çocuklarından biri ve dolayısıyla Adrastos'un kardeşi (bkz. tab. 1). Euryalos adında bir oğlu vardı (bkz. *Euryalos*). Bazen, Yediler arasında yer alır. Oğlu ise Epigonlardan biridir. Mekisteus, Thebai önünde Melanippos tarafından öldürüldü.

Mekon (Μήκων) Demeter'in sevgilisi olan bir Atinalı. Demeter, onu haşhaş bitkisine çevirdi (bilindiği gibi, haşhaş kapsülü Demeter'e adanmıştır).

Melagkraira (Μελάγκραιπα) "Kara Kafa" Cumae Sibylle'sinin lakabı. Bu lakap değişik şekillerde açıklanıyordu: Bazıları bunun, Sibylle'nin "karanlık" sözlerine ya da onun melankolik mizacına bir gönderme; bazıları da bedensel bir karakterin (siyah saçlar ya da ihtiyarlıktan kararmış ve buruşmuş deri, vs.) ifadesi olduğunu söylüyorlardı.

Melampous (Μελάμπους) Adı, "Kara Ayaklı Adam" anlamına gelen (çünkü, doğduğu zaman annesi onu gölgeye koymuş, ama dikkatsizlikle ayaklarını güneşte bırakmıştı) Melampous, Amythaon ile Idomene'nin oğludur. Kretheus ile Tyro'nun soyundandı (bkz. tab. 13 ve tab. 1). Melampous, Proitos'un kızlarından biriyle evlendi (aşağıya bkz.) ve ondan oğulları (Mantios, Antiphates, Abas) ve kızları (Pronoe ve Manto) oldu. Diodoros, onun gerçekte Megapenthes'in (bu da kral Proitos'un oğluydu) kızı Ephianeira ile evlendiğini ileri sürer (bkz. *Megapenthes* 2).

Melampous, çocukluğunda kehanet yeteneği edinmişti: Bir gün ölü bir yılan buldu ve ona bir odun yığını üzerinde cenaze töreni yaptı. Hayvanın çocukları (anlaşılan dişi bir yılandı bu) ona minnettar kaldılar ve bu nedenle ve de onları alıp büyüttüğü için, Melampous'un kulaklarını dilleriyle *arındırdılar*. Böylece o, kuşların ve genellikle bütün hayvanların dillerini anlar oldu (bkz. *Polyphates*). Melampous yalnız bir kâhin değil, aynı zamanda bir hekim, daha doğrusu hastaları (hastalıklarından) arındırabilen ve onları sağlığa kavuşturabilen bir rahipti. Keza, sihirli ve şifalı

otları da biliyor ve tanıyordu.

Melampous ile kardeşi Bias, yurtları Tesalya'yı terk ederek, Pylos'ta (Messinia) bulunan amcaları Neleus'un yanına gittiler. Burada, Bias, Neleus'un kızı Pero ile evlenmek istedi. Fakat, Neleus, kızını ona ancak düğün hediyesi olarak Phylakhos'un (bazı yazarlara göre, Iphiklos'un; fakat, Iphiklos Plıylakhos'un oğlu olup, efsanede farklı bir rol oynar; aşağıya bkz. ve yine bkz. *Iphiklos*) sürülerini kendisine getirmesi şartıyla verebileceğim söyledi. Bu sürüler, Tesalya'da Phylakai'de bulunmakta ve ne insanların, ne de hayvanların yanına yaklaşabildiği bir köpek tarafından güçlü bir şekilde korunmaktaydılar. Bias'ın, bu sürüleri tek başına çalması mümkün değildi. Bunun için o, Melampous'tan kendisine yardımcı olmasını istedi. Melampous, razı olmakla birlikte, bir kehanette bulunarak bu işi yapabileceğini, ama yaparken suç üstünde yakalanacağını ve ancak bir yıl hapis yattıktan sonra sürüyü ele geçirebileceğini söyledi. Sonra, Phylakai'ya gitti ve önceden söylediği gibi suç üstünde yakalandı ve bir kulübeye hapsedildi. Aradan aşağı yukarı bir yıl geçmişti ki, Melampous, damın kirişlerinden birini kemirmekte olan kurtların birbirleriyle konuştuklarını duydu. Kurtlardan biri kirişin daha ne kadar dayanabileceğini soruyordu. Bir diğeri, tahtanın son derece inceldiği ve çok geçmeden çökeceği yanıtını verdi. Melampous, hemen kendisinin başka bir hapishaneye konulmasını istedi. Öyle yaptılar ve gerçekten de naklinden kısa bir süre sonra kulübenin damı çöktü. Bu olayla Phylakos, mahpusunun önemli bir kâhin olduğunu anladı ve ona başvurarak, oğlu Iphiklos'un (bu ada bkz.) iktidarsızlığına çâre bulmasını istedi. Ele geçirilmesi şart koşulan sürüleri ödül olarak ona verdi. Melampous sürüleri Phylos'a getirdi ve böylece Neleus Pero'yu Bias'la evlendirdi. Yalnızca Propertius tarafından nakledilen bir diğer gelenekte, Pero'ya âşık olanın bizzat Melampous (Bias değil) olduğu anlatılmaktadır.

Daha sonra Melampous'u, Argos kralı Proitos, topluca delirmiş olan kızlarını iyileştirmesi için çağırdı (bkz. *Proitos kızları*). Kızlar, bütün Peloponisos içinde dolaşıp duruyor, kendilerini ineğe dönüşmüş sanıyorlardı. Melampous, krallığının üçte birini kendisine verecek olursa, kızlarını iyileştireceğine dair Proitos'a söz verdi. Proitos, teklifi reddetti. Bunun üzerine, hastalık büsbütün azdı. Proitos ikinci bir defa Melampous'tan yardım istemek zorunda kaldı. Bu kez Melampous, krallığın üçte birini kendisi, diğer üçte birini de kardeşi için istedi. Proitos şartları kabul etti. O zaman Melampous, dans edip çığlıklar atan delikanlıların yardımıyla kızları dağdan kovup, Sikyon'a dönmeye zorladı. Orada, onları sihirli ayinlerle arındırdı. Hepsi iyileştiler. Yalnız, en büyükleri olan Iphinoe yorgunluktan öldü. Proitos, öteki iki kızı Iphianassa ile Lysippe'yi Bias ve Melampous ile evlendirdi ve herbirine krallığının üçte birini verdi. Böylece, Amythaon'un torunları, Argolis'te hüküm sürmeye başladılar. Krallığın bu taksiminin sonuçları hakkında bkz. *Adrastos*.

Melampygos (Μελάμπυγς) "Kara Kıçlı Adam" Kerkoplara analarının tembih edip, kendisinden kaçınmaları gerektiğini söylediği esrarengiz adam. Bu adamın Herakles'ten başkası olmadığı daha sonra anlaşılacaktır (bkz. *Kerkoplar*).

Melaneus (Μελανεύς) Apollon'un oğlu olan ünlü bir okçu. Oikhalia ile beraberliğinden Eurytos (bu ada bkz.) adında bir oğlu oldu. Perieres tarafından kendisine bırakılan bir arazi üzerinde Oikhalia (Messinia'da) şehrini kurdu.

Euboia'da (Eğriboz), Melaneus ile ilgili bir efsane vardı. Bu efsaneye göre, Melaneus, Arkesilaos'un oğlu ve Eretria şehrinin kurucusuydu ve şehrin ilk adı onun adına izafeten Melaneis'ti.

Antoninus Liberalis'in anlattığına göre ise, Apollon'un oğlu ve Eurytos ile Ambrakia'nın (Ambrakia şehrinin isim atası) babası olan bir Melaneus, Dryopların kralıydı ve Epeiros'u ele geçirerek orada hüküm sürmüştü.

Melanippe (Μελανίππη) 1. Bir gelenekte, Hellen'in oğlu Aiolos I'in kızıdır (bkz. tab. 4; ancak bu soy tablosunda Melanippe, Aiolos'un çocukları arasında değil, Pausanias'ın naklettiği geleneğe göre Amphiktyon'un gelini olarak yer almaktadır; aşağıya bkz.).

Poseidon'dan iki oğlu olan (Boiotos ve Aiolos II) Melanippe, Euripides'in iki kayıp tragedyasının kahramanıdır (bkz. Aiolos II): *Zincire vurulmuş Melanippe* ve *Filozof Melanippe*.

Pausanias tarafından nakledilen diğer bir gelenek, Melanippe'yi Amphiktyon'un oğlu Itonos'la evlenen bir nympha olarak gösterir.

Melanippe'nin annesi Hippe, Kheiron'un kızlarından biriydi ve Aiolos tarafından Pelion Dağı'nda baştan çıkarılmıştı (bkz. *Hippe*).

2. Efsanede bir de, Ares'in kızı ve Amazonlar kraliçesi Hippolyte'nin kız kardeşi olan Melanippe vardır. Bu Melanippe, Herakles tarafından tutsak alındıysa da, galibin şartlarını kabul eden Hippolite onu kurtardı (bkz. *Herakles*). Fakat, mütarekenin bozulmasını takip eden çatışmada Hippolite, Herakles tarafından öldürülürken, Melanippe de kahramanın yoldaşı Telamon'un darbeleri altında can verdi.

Melanippos (Μελάνιππος) 1. Bu adı taşıyan birinci kahraman, Ares'le tanrıça Triteia'nın (tanrı Triton'un kızı) oğludur. Akhaia'da Triteia şehrini kurdu ve ona annesinin adını verdi.

2. Diğer bir Melanippos Thebaili olup, Kadmos'un (bu ada bkz.) öldürdüğü dragonun dişlerinden doğan savaşçılardan biri olan Astakos'un oğludur. Yedi Önderler Savaşı'nda Thebaililerin safında çarpıştı. Adrastos'un kardeşi Mekisteus'u öldürdü ve Tydeus'u öldüresiye yaraladı, ama kendisi de Amphiaraos tarafından öldürüldü. Amphiaraos, Melanippos'un başını cesedinden ayırarak, ölmek üzere olan Tydeus'a götürdü. Tydeus, düşmanının başını yarıp beynini çıkardı ve yedi. Tydeus'u ölümsüzleştirmeye karar vermiş olan Athena, bu manzara karşısında dehşete düştü ve niyetinden vazgeçti. Aslında Amphiaraos, tanrıçanın niyetini tahmin etmiş ve vahşi tabiatını bildiği Tydeus'a Melanippos'un başını vermişti. Aslında Amphiaraos, Tydeus'a düşmandı, çünkü felaketle sonuçlanacağını önceden bildiği bu sefere çıkılmasını Tydeus teşvik etmişti (bkz. *Amphiaraos*).

Melanippos'un mezarı Thebai'da gösteriliyordu. Fakat tarihi devirde, Sikyon tiranı Kleisthenes, Melanippos'un kemiklerini Thebai'dan Sikyon'a getirdi ve burada Adrastos'un kemiklerinin yerine onları koydu.

3. Kalydon kralı Oineus'u tahttan indiren Agrios oğulları arasında da bir Melanippos bulunmaktadır (bkz. *Diomedes*).

4. Ayrıca Theseus'un, Sinis'in (bu ada bkz.) kızı Perigoune'den olan oğlunun adı da Melanippos'tur. Epigoniar zamanında, Nemea oyunları galipleri arasında yer almıştı.

5. Nihayet, Troia önündeki çarpışmalarda can vermiş Melanippos adında birçok Troialı vardır.

6. Ayrıca bkz. *Komaitho*, 2.

Melanthios (Μελάνθιος) Ithakeli bir keçi çobanı, Dolios'un oğlu ve hizmetçi Melantho'nun (bkz. bir sonraki mad.) kardeşi. Kız kardeşi gibi, gerçek efendilerine yani Penelope ile Odysseus'a ihanet etti. Odysseus, dilenci kılığına girmiş olarak Ithake'ye geri geldiği zaman, Melanthios'a rastladı. Melanthios, ona karşı saygısızca davrandı ve taliplerin tarafını tuttu. Kıyım sırasında, taliplere silah getirmeye boş yere çabaladı. Silahların durduğu odaya hapsedildi ve hizmetçiler asıldıktan sonra avluya getirildi. Önce, burnu ve kulakları kesilip köpeklere yedirildi, sonra da elleri ayakları kesildi ve ölüme terkedildi.

Melantho (Μελανθώ) 1. Bir geleneğe göre, Deukalion'un kızlarından birinin adı. Bir yunusbalığı şekli altında kendisiyle birleşen Poseidon'dan, Delphoi'a adını vermiş olan Delphos adlı kahramanı doğurdu. Başka bazı geleneklerde, Deukalion'un kızının adı Melantho değil de, Melantheia olarak geçer. Bu gelenekler onu, Delphos'un annesi olarak değil, büyükannesi olarak gösterirler. Buna göre Melantho, nehir-tanrı Kephisos'tan ya da Hyamos'tan (bu ada bkz.), adı bazen Melania, bazen Melainis, bazen de Kelanio diye geçen bir kız çocuk dünyaya getirmiştir. Bu kız, daha sonra Delphos'un annesi olmuştur (bkz. *Delphos* ve tab. 4).

2. Penelope'nin hizmetçisinin adı da Melantho'dur. Melantho, Penelope'nin çocukluğunda, ona büyük bir şefkatle baktığı halde, daha sonra taliplerin safında yer aldı. Eurymakhos'un (bu ada bkz.) metresi oldu. Taliplerin toplu ca öldürülmesinden sonra, öteki hizmetçilerle birlikte asıldı. Keçi çobanı Melanthios'un (önceki maddeye bkz.) kız kardeşiydi.

3. Bir başka Melantho da, Kriasos'un karısı Phorbos ile Kleoboia'nın annesidir (bkz. tab. 4).

Melanthos (Μέλανθος) Babası Andropompos dolayısıyla, Messinia kralı Neleus'un soyundan gelen bir kahraman. Heraklesoğulları'nın gelişi üzerine memleketi Pylos'tan kovuldu ve bir kâhinin öğüdüne uyarak Attike'ye yerleşti. Burada, yurttaşlığa kabul edildi ve magistratuslara katıldı. O zamanlar, Attike'de Theseus'un soyundan Thymoites adında biri hükûm sürmekteydi ve Atinalılar, Oinoe şehri yüzünden ihtilaflı oldukları Boiotialılarla savaş halindeydiler. Savaş sonuç verecek gibi gözükmediğinden taraflar, anlaşmazlığı iki ülke kralları arasında yapılacak teke tek bir dövüşle halletmeye karar verdiler. Atina kralı, Thebai kralı Ksanthos'la boy ölçüşmekten korktu. Thebai kralını teke tek çarpışmada her kim yenebilirse, onun lehine krallıktan vazgeçmeye hazır olduğunu ilan etti. Melanthos pazarlığı kabul etti ve dövüş başladı. Fakat tam dövüş başlarken, Ksanthos'un arkasında siyah bir kalkanla donanmış bir muharip sureti belirdi. Dionysos Melanaigis'ti bu, ama Melanthos onu bir savaşçı sandı. Bunun üzerine, Ksanthos'u düello şartlarını ihlal etmek ve dışarıdan bir yardımcı kullanmakla itham etti. Şaşıran Ksanthos, kimin kendisine yardıma geldiğini gör-

mek için arkasına döndü. Bundan yararlanan Melanthos da, bir mızrak vuruşuyla onun işini bitirdi. Böylece, zaferi Atinalılara kazandıran Melanthos, onların kralı oldu. Atinalılar, yardımıyla zaferin kazanılmasında etkili olan Dionysos için bir tapınak inşa ettiler.

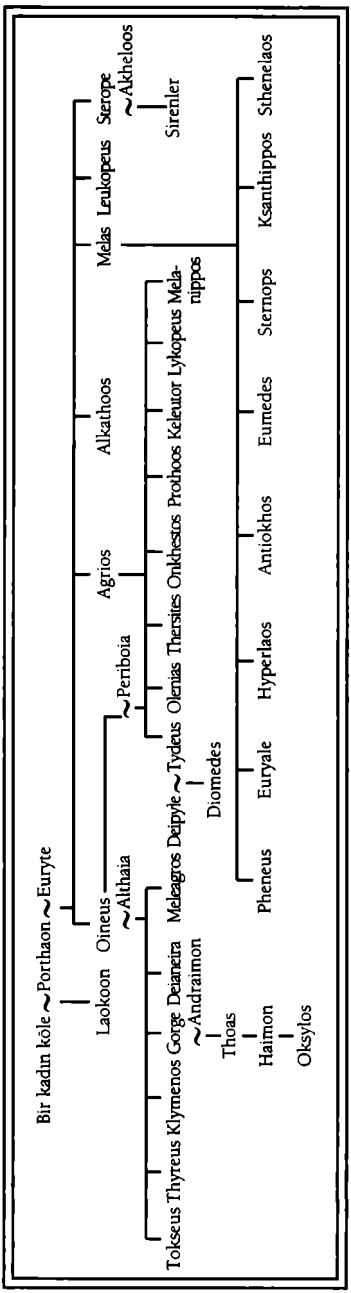
Athenaios aracılığıyla bize intikal eden başka bir gelenek daha vardır. Buna göre; Pylos'tan kovulan Melanthos, Pythia'dan, kendisine yemek olarak bir baş ve ayaklar ikram edilecek olan yerde yerleşmesi öğüdünü alır. Yolculuğu sırasında Eleusis'e vardığında, rahipler ona bir kurban töreninde kurbandan kalan ne varsa onu ikram ederler. Kalıntılar, bir başla ayaklardan ibarettir. Melanthos, kehanetin gerçekleştiğini anlar ve Eleusis'e yerleşir.

Melanthos aynı zamanda, bir Attike demosunun isim atası ve Kodros'un (bu ada bkz.) kardeşiydi.

Melas (Μήλας) 1. Herakles'le Omphale'nin oğlu. Hegeleos'un bir kopyası. Hegeleos gibi, o da Heraklesoğulları'nın –Temenos'un sevk ve idaresinde– Peloponisos'a karşı giriştikleri sefer sırasında savaş borazanları kullanma yöntemini ilk uygulayan kişi olarak geçer (bkz. *Hegehos*).

2. Bir diğer Melas (Μέλας), Phriksos ile Khalkiope'nin oğludur.

Meleagridler ya da Meleagrides (Μελεαγρίδες) Beç tavuğuna dönüştürülmüş genç kadınlar. Genellikle, Meleagros'un kız kardeşleri olarak geçerler. Gorge, Eurymede, Deianeira ve Melanippe adındaki bu genç kadınlar, erkek kardeşlerinin (bkz. bir sonraki mad.) ölümüne o kadar üzülüp ağladılar ki, duygulanan Artemis, onları kuşa çevirdi. Dionysos'un ricası üzerine, kardeşlerden ikisi, Gorge ile Deianeira,

Soy tablosu No. 27
(ayr. bkz. tab. 24)

insan şekillerini korudular. Ya da kuşa dönüşmelerinden sonra Dionysos, onlara yeniden insan şekli verdi. Artemis, bu yeni kuşları Leros Adası'na götürdü.

Mitograflar, Meleagridlerin sayısını giderek çoğalttılar; yukarıda adı geçen dört kız kardeşe; Phoibe, Eurydike, Menesto, Erato, Antiope ve Hippodameia'yı da kattılar.

Meleagridlerin orijini konusunda, halen elimizde yalnızca bazı izleri bulunan başka bir gelenek daha vardı: Suidas'ın bir şerhinden anlaşıldığına göre, bir Leros efsanesi, beç tavuklarını, Artemis'e benzer bir yerel tanrıça olan Lokallis'in arkadaşları olarak görüyordu. Her halükârda beçtavukları, Leros'ta Artemis tapınağı çevresinde kutsal kuşlar olarak yetiştirilmekteydi. Meleagridlerin gözyaşlarının da, Heliadlarınki gibi, amber tanecikleri oluşturduğu söyleniyordu.

Meleagros (Μελέαγος) Kalydon Aitolialılarının kralı Oineus ile Althaia'nın (Leda'nın kız kardeşlerinden biri) oğlu (bkz.tab. 24 ve tab. 27). "Kalydon avı" adıyla tanınan maceranın kahramanı. Bu macera, *Ilias'ta*n beri bilinmektedir. Orada Phoiniks, Akhilleus'u etkilemek ve savaşa katılmama kararından onu caydırmak için, ona, kendisi gibi inatçı davranan Meleagros'un acıklı macerasını anlatır. Kalydon kralı Oineus –diye başlar anlatmaya Phoiniks– hasattan sonra bütün tanrılara kurban sunmuş, ama bu arada Artemis'i unutmuştu. Bunun üzerine tanrıça, ülkeye tarlaları kırıp geçiren olağanüstü irilikte bir yabandomuzu gönderdi. Yabandomuzunun hakkından gelebilmek için kralın oğlu Meleagros, komşu sitelerden gelen birçok avcıyı biraraya topladı. Hayvan, bunların birçoğunu öldürdü ve ancak bundan sonra genç adamın darbeleri altında can verdi. Ama Artemis'in öfkesi yatışmamıştı. Bu sefer de domuzun postu ve kafası konusunda Aitolialılarla Kouretler arasında (çünkü, bu iki halktan avcılar katılmıştı ava) bir kavga çıkarttı. Meleagros, yurttaşları Aitolialılarla birlikte dövüştüğü sürece, bunlar üstün geldiler. Fakat çatışma sırasında Meleagros, annesinin erkek kardeşlerini öldürdü. Bunun üzerine annesi, en ağır beddualarla cehennem tanrılarının öfkesini onun üstüne davet ederek Meleagros'u lanetledi. Ana lanetinin etkisinden korkan ve çarpışmaya devam ettiği takdirde Erinyeler tarafından çarpılacağı kaygısına kapılan Meleagros, evine çekildi ve soydaşlarını desteklemeyi reddetti. O böyle yapar yapmaz, üstünlük Kouretlere geçti. Aitolialılar, Kalydon surlarının içine kadar püskürtüldüler ve akabinde de kuşatıldılar. Bu durumda, Aitolialıların en yaşlısı, Meleagros'a gelip yeniden savaşa katılması için ona yalvardı, ama bu fayda etmedi. Bundan sonra o, sırasıyla sitenin en önemli rahiplerinin, dizlerine kapanan babasının ve annesinin, gözyaşlarına boğulmuş kız kardeşlerinin ve nihayet en aziz dostlarının yalvarışlarına karşı direndi. Bu direniş, şehir yanmaya başlayıp düşman onun evini yağmalamaya hazırlandığı âna kadar sürdü. O zaman, Meleagros'un karısı Kleopatra Alkyone (Idas ile Marpessa'nın kızı), onun yanına sığınarak düşman muzaffer olduğu takdirde kuşatma altındakilerin nasıl bir akıbete uğrayacaklarını ona anlattı. Kadının çizdiği acıklı tablo karşısında Meleagros, nihayet yumuşadı ve zırhını kuşandı. Kahraman, durumu düzeltmekte hiç zorluk çekmedi, ama anlaşıldığına göre, çarpışmalar sı-

rasında öldü.

Daha sonraları, bu efsane gelişti ve eklenen bazı dramatık olaylarla karmaşık bir hale geldi. Kouretlere karşı savaş ikinci plana düştü ve esas epizot, avın kendisi oldu. Meleagros'un, Oineus'un değil tanrı Ares'in oğlu olduğu söylenmeye başladı. Meleagros yedi günlük olunca, Moiralar onun annesi Althaia'nın karşısına çıkıp, küçük çocuğun ömrünün ocakta yanan odunla bağlı olduğunu söylerler. Yanan odun tamamen yanıp kül olduğu takdirde Meleagros ölecektir. Althaia, hemen odunu ocaktan alıp söndürür ve özenle sakladığı bir sandık içinde onu muhafaza eder (bkz. *Althaia*).

Meleagros büyüdüğü zaman, ülkeyi Artemis'in gönderdiği canavar yabandomuzundan kurtarmak işine girişti. Bu amaçla çok sayıda kahramanı bir araya getirdi. Mitograflar, bunların bir listesini muhafaza etmişlerdir. Bu kahramanlar şunlardır: Ares'in oğlu Dryas; Aphareus'un Messinia'dan gelen iki oğlu Idas ve Lynkeus; Sparta'dan Kastor ve Polydeukes, yani Dioskourlar (Meleagros'un kuzenleri); Atina'dan Theseus; Pheres'ten (Tesalya'da) Admetos; Arkadhialı Lykourgos'un oğulları Ankeus ve Kepheus; Iolkos'tan Iason; Thebai'dan, Herakles'in ikiz kardeşi Iphikles; Larissa'dan (Tesalya'da) gelen Pirithoos (Iksion'un oğlu ve Theseus'un dostu); Salamis'ten gelen Aiakos oğlu Telamon; ve onun kardeşi (Phthia'dan gelen ve av sırasında kayınpederi Aktor oğlu Eurytion'u öldüren Peleus); Argos'tan gelen Dikles oğlu Amphiaraos ile Thestios'un oğullan, yani Meleagros'un dayıları (bkz. tab. 24). Bir de Arkadhia'dan gelen Skhoineus kızı Atalante adında bir kadın avcı vardı. Bütün bu avcılar, dokuz gün süreyle Oineus'un sarayında şenlik yaptılar. Onuncu gün, hep birlikte yabandomuzuna karşı yola çıktılar. Gerçi aralarından bazıları, grubun içinde bir kadının bulunmasını hoş karşılamıyarak buna itiraz edecek oldu, ama Meleagros onları ikna etmeyi başardı, çünkü kendisi Atalante'ye âşıktı ve Kleopatra ile evli olmasına (yukarıya bkz.) rağmen, ondan bir çocuk sahibi olmayı arzuluyordu.

Hayvan sıkıştırılınca, Hyleus ile Ankeus'u öldürdü. Peleus'un fırlattığı bir mızrak da kazaen Eurytion'a isabet edip, onun ölümüne yol açtı. Yabandomuzunu ilk yaralayan Atalante oldu; genç kadın ona bir ok isabet ettirdi. Arkadan Amphiaraos, hayvanın gözüne bir ok sapladı. Nihayet Meleagros, yabandomuzunun böğrüne sapladığı bir bıçakla onun işini bitirdi ve böylece hayvanın başını ve postunu almaya hak kazandı. Meleagros, bu hakkını hemen Atalante'ye devretti. Ama Thestios'un oğulları, Meleagros avın ganimetlerini almak istemediği takdirde, avcılar arasında onun en yakın akrabaları olmak sıfatıyla, bunların kendilerine ait olması gerektiğini ileri sürdüler. Öfkeden deliye dönen Meleagros, dayılarını öldürdü ve bu suretle itiraz konusu ganimetlerin Atalante'ye ait olmasını sağladı. Bu cinayeti öğrenince infiale kapılan Meleagros'un annesi Althaia, sihirli köseğiyi (kısmen yanmış odun) hemen ateşe attı ve böylece Meleagros'un hayatı son buldu. Althaia kendine gelip de bir öfke anında yaptığı şeyin farkına varınca kendini astı; kahramanın karısı Kleopatra da aynı şekilde davrandı.

Meleagros'un yara almaz olduğu ve ancak Apollon'un bir okuyla öldüğü

de anlatılıyordu. Bu versiyon Homeros'unkine bağlanıyor, çünkü Apollon, Kouretlerin safında yer alıyordu; bu yüzden, Aitolialıların önderini öldürmüş olabilir.

Meleagros'un başardığı başka büyük işler arasında Pelias'ın şerefine düzenlenen cenaze töreni oyunlarında kazandığı bir zafer de zikredilir. Ayrıca (Diodoros'un benimsediği versiyonda), onun Kolkhis'te Argonautların safında çarpıştığı ve Aietes'i öldürdüğü söylenir.

Meleagros ile Herakles'in Ölüler Diyarı'nda karşılaşmaları konusunda, bkz. *Herakles* ve *Deianeira*.

Meles (Μέλης) Atinalı bir genç. Atina'ya yerleşmiş Timagoras adında bir yabancı ona âşıktı. Ancak Meles, Timagoras'ın tutkusuna hakaretlerle karşılık veriyor, onu çeşitli kaprislerine katlanmak zorunda bırakıyordu. Sonunda onu, aşkı uğruna kendini Akropolis kayalıklarının tepesinden aşağı atıp atmamak ikilemi karşısında bıraktı. Timagoras, hiç tereddüt etmeden atladı ve öldü. Yaptığına son derece üzülen Meles de kendini kayalıklardan aşağı attı. Böylece Timagoras'ın intikamı alınmış oldu. Bu maceranın anısına, Anteros'ta bir sunak inşa edildi (Paylaşılan Aşk Sunağı). Atina'da yerleşmiş olan yabancılar burada, kendilerine özgü bir kültü icra ediyorlardı.

Suidas'ın naklettiği başka bir versiyona göre ise, Timagoras seven değil, sevilendi ve seven ve sevdiği tarafından reddedilenin adı da Melitos'tu (Timagoras'ın yerine). Melitos, üzüntüsünden kendini kayaların tepesinden aşağı attı. Timagoras da onu izledi ve onun cesedi üzerinde intihar etti.

Melia (Μελία) Efsane'de bu adı taşıyan birçok kadın kahraman vardır.

1. Bunlardan birincisi Okeanos'un kızı ve Ismenos'un kız kardeşidir. Apollon'la birleşerek Ismenios'u ve Tenaros'u dünyaya getirdi. Thebai yakınlarında, Apollon Ismenios tapınağında uygulanan bir kültü vardı. Thebai'da da onun adını taşıyan bir su kaynağı bulunuyordu.

2. Okeanos'un Melia adında bir başka kızı daha vardı. Bu Melia, Inakhos'la evlenerek ona; Aigialeus, Phegeus ve Phoroneus adlarında üç oğul verdi (bkz. tab. 14).

Meliadlar ya da Meliades (Μελίαδες) Dişbudak nymphaları. Bu nymphalar, Kronos tarafından hayaları kesilen Ouranos'un yarasından akan kanlardan doğmuşlardır (bkz. tab. **8**). Bu nymphalarm kanlı doğuşlarının anısına, öldürücü mızrakların ahşap kısmı, onların oturdukları ağaçların, yani dişbudak ağaçlarının odunundun yapılırdı. Keza, yeryüzünü iskân eden ırkların üçüncüsü olan tunç ırkı, bu savaşçı ve haşin ırk da, dişbudaktan doğmuştur.

Meliboia (Μελίβοια) 1. Okeanos kızlarından birinin adı. Pelasgos'la evlendi ve ondan Lykaon'u dünyaya getirdi (bkz. tab. 15).

2. Bir başka Meliboia, Niobe'nin çocuklarından biridir. Bu Meliboia, Niobidler (Niobe'nin çocukları) (bkz. *Niobe*) katliama uğradıklarında, erkek kardeşi Amyklas'la birlikte kaçıp kurtularak Argos'a iltica etti. Amyklas ve Meliboia, Leto'ya bir tapınak yaptılar. Fakat Meliboia, erkek ve kız kardeşlerinin öldürülmesi sırasında dehşetten rengi uçtuğu için, Khloris (Yeşil) lakabını aldı ve bunu ömrü boyunca taşıdı.

3. Diğer bir Meliboia da bir aşk hikâyesinin kahramanıdır. Genç bir

kız olan Meliboia, sevgilisi olan Aleksis adında gence evlenme sözü vermişti. Fakat annesiyle babası Meliboia'yı başka birisiyle nişanlanmaya zorlayınca, Aleksis buna çok üzülerek ülkesini terketti. Düğün günü Meliboia, kendini evinin damından aşağıya attı. Kendini öldürmek istiyordu, ama burnu bile kanamadı. Meliboia, hemen limana kaçtı. Limanda bir gemiye bindi. Geminin yelkenleri kendi kendine açıldı ve hiç beklemeden hareket eden gemi Meliboia'yı, arkadaşlarıyla bir şölen hazırlamakta olan aşığının bulunduğu yere kadar götürdü. Meliboia ile Aleksis evlendiler ve tanrılara duydukları derin minnet borcunu ödemek için Ephesos'ta (Efes) Artemis'e Automate ve Epidiaita adlarında (çünkü, gemi kendiliğinden –Automate– yola koyulmuş ve Meliboia gelir gelmez sofraya oturmuştu –Epidiaita da bu anlama geliyordu–) bir tapınak kurdular.

Meliboios (Μελίβοιος) Dağa bırakılan küçük Oidipous'u bulan ve onu alıp büyüten çoban (bkz. *Oidipous*).

Melikertes (Μελικέρτης) Ino'nun, kendini denize atarken beraberinde sürüklediği küçük oğlu. Ino, tanrıça Leukothea olurken, Melikertes de tanrı Palaimon oldu (bkz. *Leukothea*, tab. 18 ve tab. 34).

Melikertes'in ölümüne ve tanrılaştırılmasına ilişkin çeşitli versiyonlar vardır. Bazen, babası Athamas'ın onu kaynar su dolu bir kazana attığı ve annesinin onu oradan çekip çıkardığı, sonra da onunla birlikte intihar ettiği; bazen de, bizzat Ino'nun onu kazana attığı, sonra da onun cesedini kollarında taşıyarak denize atladığı anlatılır. Hatta Ino'nun, canlı çocukla birlikte kaçtığı ve ikisinin beraberce boğuldukları dahi söylenir. Isthmia oyunları, Palaimon ile Melikertes'in onuruna düzenleniyordu. Bu konuda anlatıldığına göre, Ino'nun kendini suya attığı yerde, yani Megara ile Korinthos arasında, Melikertes'in cesedi bir yunus tarafından, bir çam ağacı gövdesine takılarak götürülmüştü. O sırada Korinthos'ta hüküm sürmekte olan Sisyphos, (Athamas'ın kardeşi) cesedi bulup gömdürdü. Ayrıca, bir Nereus kızının emri üzerine Sisyphos, Meliketes için Palaimon adı altında bir kült ihdas etti ve onun toprağa verilişinin anısına Isthmia oyunlarını kurdu (ayr. bkz. *Palaimon*).

Melissa (Μέλισσα) *Arı* anlamına gelen bu adı taşıyan birçok kadın kahraman bulunmaktadır.

1. Örneğin, Girit'teki Ida Dağı'nda Zeus'u besleyen Amalthaia'nın kardeşi bunlardan biridir (bkz. *Melisseus*).

2. Demeter'in yaşlı bir rahibesi. Tanrıça, bu Melissa'ya mysterlerini öğretmişti. Komşuları ona, inisiasyonu sırasında gördüklerini açıklatmak istediler, ama Melissa ağzını bile açmadı. Bunun üzerine öteki kadınlar onu parçaladılar. Demeter bir veba gönderdi ve Melissa'nın vücudundan arılar çıkarttı.

Melisseus (Μελισσεύς) 1. Zeus doğduğu sırada Girit'te hüküm sürmekte olan bir kral. Melisseus'un Amalthaia ve Melissa adlarında iki kızı vardı. Reia, Ida Dağı'ndaki bir mağarada gizlediği küçük tanrıyı büyütme işini onlara emanet etti. Melisseus, tanrılara kurban sunan ilk insandır. Kızı Melissa'yı, Reia'nın ilk rahibesi yaptı.

2. Melisseus aynı zamanda Kouretlerden (çocuk Zeus'un beşiği çevresinde yer alan daimonlar) birinin adıdır.

3. Nihayet Melisseus, Karia'da Khersonnesos krallarından birinin adıydı.

Bu Melisseus, Helios'un oğlu Triopas'ı sarayında konuk etmiş ve onu kardeşi Tenages'in katli günahından arındırmıştır.

Melissos (Μέλισσος) Argos kralı Phidon'un zorbalığı yüzünden Korinthos'tan kaçan bir Argoslu. Melissos'un Aktaion adında bir oğlu vardı. Heraklesoğullarından Arkhias onu zorla kaçırmak istedi. Ama Aktaion bu olay sırasında öldü. Bunun üzerine Melissos, tanrıların koruyuculuğuna başvurarak ve oğlunun katilini lanetleyerek intihar etti. Derken, Korinthos'un üzerine çeşitli salgın hastalıklar ve kıtlık çöktü. Arkhias, bir temsilci grubunun başında kâhine giderek bunun nedenini sordu. Kâhin, genç Aktaion'un öldürülmesinden dolayı tanrıların siteyi cezalandırdığını bildirdi. Arkhias, sebep olduğu bu lekeden şehrini kurtarmak için, gönüllü olarak sürgüne gitti; Syrakusai şehrini kurdu.

Melite (Μελίτη) Bu adı taşıyan bazı kadın kahramanlar arasında, Herakles'in, çocuklarını öldürmesinden sonra Korkyra'da sürgündeyken onunla birlikte olan bir nympha vardır. Bu Melite, kahramana Hyllos (bu ada bkz.) adında bir oğul verdi.

Meliteus (Μελιτεύς) Nympha Othreis'in oğlu. Meliteus doğduğu zaman annesi, Hera'nın öfkesinden korktuğu için, onu ormana bıraktı. Ama Zeus, onu arılara besletti ve aynı nymphanın Apollon'dan doğma oğlu olan Phagros adındaki çobana, bir kâhin vasıtasıyla, ormanda bulacağı ve arılar tarafından beslendiğini göreceği çocuğu büyütmesini emretti. Phagros, kâhinin sözünü dinledi, bebeği aldı ve yetiştirdi. Bebek, güçlü bir kahraman oldu, çevre halklarını egemenliği altına aldı ve Tesalya'da Melitaia şehrini kurdu (efsanesinin devamı için bkz. *Aspalis*).

Melos (Μῆλος) Deloslu bir genç. Öz yurdundan ayrılarak Kıbrıs Adası'na (yerleşmeye) gitti. O zamanlar, Kıbrıs'ta kral Kinyras hüküm sürüyordu. Kinyras'ın Adonis (bu ada bkz.) adında bir oğlu vardı. Kinyras, Melos'u Adonis'e arkadaşlık etmekle görevlendirdi ve bu genç gözüne iyi bir insan olarak gözüktüğünden, onu kendi akrabalarından Pelia adında bir kızla evlendirdi. Bu evlilikten bir çocuk dünyaya geldi. Çocuğa babası gibi Melos adını verdiler. Adonis'i seven Aphrodite, çocuğa karşı iyi davrandı ve onu koruması altına alarak tapınağında büyüttü. Ne var ki, bir yabandomuzu Adonis'i keskin dişli burnuyla vurup öldürdü. Üzüntüsünden kahrolan baba Melos, kendini bir ağaca astı. Ağaç bu yüzden "melos" (yun. elma ağacı) adını aldı. Pelia da kendini aynı ağaca astı. Onlara acıyan Aphrodite, Melos'u aynı adı taşıyan meyveye (elma), karısı Pelia'yı da güvercine dönüştürdü (Aphrodite'nin kutsal kuşu). Tanrıça, küçük Melos'un yetişkin bir erkek ve Kinyras soyundan sağ kalan tek kişi olduğunu gördüğü zaman, ona Delos'a dönmesini emretti. Melos, orada iktidarı ele geçirdi ve Melos şehrini kurdu. Koyun kırkmayı ve kırkılan yünlerden elbiseler yapmayı insanlara o öğretti. Bu nedenle, koyunlar "mela" (yun. koyun) adını aldılar. Böylece, bir tek masalla üç kelimenin etimolojisi açıklanmış oluyordu.

Melpomene (Μελπομένε) Mousalardan birinin adı (bkz. *Mousalar*).

Membliaros (Μελβλίαρος) Kız kardeşi Europe'yi aramaya çıkan Kadmos'a yoldaşlık eden bir Fenikeli'nin adı. Kadmos, Membliaros'u Thera Adası'nda

(o zamanlar bu ada Kalliste, yani Güzeller Güzeli adını taşıyordu) bırakarak, orada kurduğu koloninin başına getirdi. Thera'ya komşu Anaphe Adası, bazen Membliaros adıyla anılmakta ve onun bu adı kahramandan aldığı söylenmekteydi.

Memnon (Μεμνων) Eos (Şafak) ile Tithonos'un (Laomedon'un oğullarından biri ve dolayısıyla Priamos'un kardeşi) oğludur (bkz. tab. 3 ve tab. 10), Memnon, Troia Savaşı sırasında amcasının yardımına koştu. Hesperisler tarafından büyütülmüş olan Memnon, Aithiopialılara krallık ediyordu.

Memnon'un Troia önündeki başarıları ve ölümü *Küçük Ilias*'ta ve *Aithiopis* adlı manzum eserde anlatılır. Memnon, Aias'la boy ölçüştüyse de, Aias'la Hektor arasındaki çarpışmada olduğu gibi bundan da belli bir sonuç çıkmadı. Memnon, savaş alanında Nestor'un oğlu Antilokhos'la karşılaştı. Memnon'un tehdidine mâruz kalan Nestor, oğlunu yardıma çağırmıştı. Antilokhos, ölümüyle Nestor'un hayatını kurtardı. Ama bu kez de, arkadaşının öcünü almak amacıyla Akhilleus koşup geldi (bkz. Antilokhos). Memnon'la Akhilleus (Şafak'ın oğlu ile Thetis'in oğlu) arasında çarpışma başladı. Onların geleceklerinden kaygı duyan iki tanrıça, koşup Zeus'un yanına vardılar. Ama Zeus, iki kahramanın "kader"ini tartıya vurdu ve tanrısal terazide Memnon'un kaderi ağır bastı (buna benzer şekilde bir "ruhların tartılması" için, bkz. *Hektor*). Akhilleus galebe çalmakta gecikmedi. Ama Şafak, Zeus'tan oğlu için ölümsüzlük elde etti ve oğlunun cesedini alıp Aithiopia'ya götürmek üzere uçarak yola çıktı. Şafak'ın döktüğü göz yaşları, her sabah tarlalarda görülen çiğ tanelerini oluşturdu.

Başka bir gelenek, Memnon'un mezarını Hellespontos kıyılarında Aisepous nehrinin (Gönen Çayı) denize döküldüğü yerde gösterir. Her yıl orada kuşların toplanarak, kahramanın ölümüne ağladıkları görülüyordu: Memnonidler diye adlandırılan bu kuşlar, Memnon'un ölümünden sonra onun dönüşüme uğramış yoldaşları, hatta onun bu şekilde ölümsüzlüğe kavuşmuş kemikleri olarak telakki ediliyordu. Bu kuşlar, her yıl kendi aralarında iki gruba ayrılıyor ve birbirleriyle savaşa tutuşuyorlardı. Savaş, ancak kuşların yarısı hayatını kaybettiği zaman sona eriyordu.

Memnon'un anayurdu konusunda gelenekler birbirinden ayrılır. Onun anayurdu olarak bazen Suriye, bazen iç Asya'da Sus bölgesi ve Baktriara, bazen de Mısır ve Teb ülkesi gösterilir. Bu sonuncu tespit, Amenothep III tarafından dikilen devasa heykellerden birine "Memnon heykeli" adının verilmesine yol açmıştır. Şafak'ın ilk ışıkları bu heykelin üstüne vurduğu zaman heykelin, annesinin ışığını selamlamak istercesine ahenkli sesler çıkardığına inanılıyordu (ayr. bkz. *Teutamos*).

Memphis (Μέμφις) Nilos Nehri'nin, aynı adı taşıyan tanrısının kızı. Epaphos'la evlenerek, kızı Libye'yi dünyaya getirdi (bkz. *Libye* ve tab. 18). Dolayısıyla, Kadmos ailesinin atasıdır. Mısır'daki Memphis şehrine bu ad, onun şerefine verilmiştir.

Menelaos (Μενέλαος) Agamemnon'un kardeşi ve Helene'nin kocası. *Ilias*'ın benimsediği en yaygın versiyona göre Menealos, Mykenai kralı Atreus'un oğludur ve Palops soyundandır (bkz. tab. 2). Annesi, yani Katreus'un kızı olan

Giritli Aerope (bu ada bkz.), kendini bir köleye verdiği için babası tarafından kovulmuş ve Nauplios tarafından Mykenai'a götürülmüştü.

Daha geç zamanlara ait bir gelenekte, Agamemnon ile Menelaos'un babalarının Atreus değil, Atreus'un oğlu Pleisthenes olduğu söylenir (bkz. *Atreus* ve *Pleisthenes*). Ama Pleisthenes'i Menelaos'un babası olarak gösteren yazarlar bile, onun genç yaşta öldüğünü ve Menelaos ile kardeşinin Atreus tarafından yetiştirildiğini söylemekte müttefiktirler.

Agamemnon'la Menelaos gençliklerinde, Atreus tarafından Thyestes'i aramaya gönderildiler. Onu Delphoi'da buldular ve Mykenai'a getirdiler. Atreus, onu hapse attı ve Aigisthos'a öldürtmek istedi. Ancak Aigisthos, babasını tam zamanında tanıdı ve onun yerine Atreus'u öldürdü (bkz. *Aigisthos*). Bunun üzerine Agamemnon'la Menelaos, Aigisthos tarafından kovularak Mykenai'den ayrılmak zorunda kaldılar ve Sparta'ya Tyndareos'un yanına sığındılar. İki kardeş orada Tyndareos'un iki kızıyla evlendiler: Agammemnon Klytaimnestra'yı, Menelaos da Helene'yi aldı. Bu ikinci evliliğin gerçekleşme şartları hakkında bkz. *Helene*. Menelaos'un Helene'yle evlenmesi, Tyndareos'un ya da bizzat Helene'nin birçok talip arasından onu seçmesi suretiyle oldu. Daha önce bütün talipler, aralarından seçilecek olana herhangi biri itiraz edip, Helene'yi onun elinden almaya kalkışacak olursa, seçilmiş olana hep birlikte yardım edeceklerine dair ant içmişlerdi. Nihayet Tyndareos, Dioskourların ölümünden sonra krallığını Menelaos'a bıraktı. Bu nedenle Troia Savaşı arifesinde Paris, Helene'yi kaçırmaya geldiği zaman, Sparta'da Menelaos hüküm sürmekteydi.

Helene ile Menelaos'un evliliğinden, Hermione (adında bir kız çocuk) (*Ilias ve Odysseia*'da yalnız bunun adı geçer) ile Nikostratos adında bir erkek çocuk dünyaya geldi (bkz. tab. 9). Geç dönem yazarları, başka çocukların da adlarını sayarlar: Aithiolas, Thronios, Morraphios, Genç Pleisthenes ve son olarak Melite adında bir kız çocuğu. Bütün bu çocuklar içinde, Nikostratos ile Aithiolas'ın, tarihi dönemde Lakedaimon'da birer kültü bulunuyordu. Helene'nin yokluğu sırasında Menelaos'un bir köle kadından Megapenthes (bu ada bkz.) adında bir oğlu oldu. Menelaos, karısı tarafından terkedilmiş olmaktan duyduğu "büyük acı"nın etkisiyle ona bu adı vermişti. Daha sonra da Knossia adındaki bir köle kadından (büyük bir ihtimalle Giritli bir kadındı bu, çünkü adı, doğduğu şehir Knossos'u çağrıştırmaktadır) Ksenodamos adında bir başka oğlu daha oldu. Bazı yazarlar Nikostratos'u Helene'nin oğlu olarak değil, Megapenthes ve Ksenodamos gibi bir piç olarak gösterirler. Menelaos'un ölümünden sonra, Helene'nin Nikostratos ve Megapenthes tarafından sürgün edilmesi efsanesi, muhtemelen bu efsane ile bağlantılıdır (bkz. *Megapenthes* ve *Helene*).

Menelaos'la Helene, Sparta'da konuksever bir sarayın zenginlikleri içinde yıllarca (Helene'nin kaçırılması sırasında Hermione dokuz yaşında olduğuna göre en azından dokuz küsur yıl) huzur içinde yaşadılar. Bu mutluluk, Paris'in gelişinden sonra Menelaos'un, kayınpederi Katreus'un cenaze töreni için Girit'e gittiği bir sırada bozuldu (bkz.

Katreus). Bir başka geleneğe göre Menelaos, bu felaketi kendi evine kendisi getirmiştir. Gerçekten de daha önceleri Sparta ülkesine bir salgın hastalık ve kıtlık çökmüş ve Menelaos, kâhinin öğüdü üzerine Prometheus'un iki oğlu Lykos ve Khimaireus'un mezarları başında kurban sunmak için Troia'ya gitmişti (bkz. *Lykos*). Menelaos, orada Paris'in konuğu oldu. Daha sonra Paris, kazara işlediği bir cinayetin ardından Troia'yı terketmek zorunda kaldı ve Menelaos'un sarayına sığındı. Menelaos onu günahından arındırdı ve ondan görmüş olduğu konukseverliği aynen ona gösterdi. Fakat kralın yokluğu sırasında Paris, Helene'yle birlikte kaçtı. Bu kaçırmanın başka versiyonları için, bkz. *Helene*.

Menelaos, başına gelen felaketin haberini Iris'ten aldı ve hemen Girit'ten ayrılıp Sparta'ya geldi. Sonra, Tyndareos tarafından ant içirilen bütün önderleri çağırdı. Kardeşinden, Nestor'dan, Palamedes'ten ve Odysseus'tan yardım istedi (Odysseus'un yardım etmek için öne sürdüğü şartlar için, bkz. *Odysseus*). Akhilleus'un aranmasına gidildi. Diomedes ve Odysseus, onu Skyros'ta kral Lykomedes'in hareminde buldular (bkz. *Lykomedes*). Sonra, Menelaos ve Odysseus, Troia'ya sefer girişiminin uygun olup olmadığı konusunda kâhine danışmak ütere Delphoi'a gittiler. Kâhin onlara, önce Aphrodite'nin bir zamanlar Heiene'ye verdiği kolyeyi Athena Pronoia'ya sunmalarını emretti. Arkadan Hera, Menelaos'tan yana çıktı ve kişisel düşmanı Paris'e karşı bütün Yunanları biraraya getirmek için hiçbir zahmetten kaçınmadı.

Menelaos, sefere altmış gemiyle katıldı. Böyle olmakla birlikte, başkomutanlık ona verilmedi. Bu onur, kardeşinin payına düştü (Agamemnon'un Aulis'te toplanan Yunanlar tarafından hangi şartlar içinde başkomutan seçildiği konusunda, bkz. *Agamemnon*). Menelaos çekingen bir insandı, Agamemnon kadar şan ve şerefe düşkün değildi; yiğit bir savaşçı olmasına ve en çetin saldırılara direnecek güce sahip bulunmasına rağmen, her zaman ikinci planda kalırdı. Üstelik Troia'ya karşı biraraya gelen kahramanlar kadar sert yaratılışta değildi. Bu yüzden düşmanları, yumuşaklığı gevşekliğe vardıracak kadar ileri götürdüğünü söyleyerek onunla alay ederlerdi. Menelaos'un bu yumuşaklığı, önce öldürmek istediği Helene'yi sonunda bağışlamasında da görülecektir (aşağıya bkz.). Helene'ye olan aşkı üstün gelecek ve yıllar süren hasretten sonra onu görünce dayanamayacaktır.

Yunanların karaya çıkmalarından hemen sonra ya da başka bazı geleneklere göre yolda Tenedos'a uğradıkları sırada, Menelaos'la Odysseus, Helene'yle Paris'in götürdükleri hazineleri geri almak ve anlaşmazlığı barışçı bir şekilde çözmek için Troia şehrine elçi olarak gittiler. Orada Antenor tarafından karşılanarak, Troia halk meclisinin huzuruna çıkarıldılar. Ancak Paris'le yandaşları her türlü uzlaşma tasarısını geri çevirttiler; hatta Paris'in parayla ayarttığı bir dostu –Antimakhos–, halkı Menelaos'u öldürmeye teşvik etti. Fakat Antenor onu kurtarmayı ve şehir dışına çıkartmayı başardı. Ama bundan böyle savaş artık kaçınılmaz oldu.

Daha *Ilias*'ın başında, Paris'le Menelaos arasında bir düello anlatılır. Menelaos düşmanını yaralar ama Aphrodite, Paris'i kurtarmak için onu bir buluta sarar ve evine götürür. Agamemnon,

çarpışmayı seyreden Troialılara zaferin açıkça kardeşi tarafından kazanıldığını söyler ve onlardan Helene'nin kazanana ait olacağına dair düellodan önce belirlenmiş olan şartı yerine getirmelerini ister. Fakat, Troialıların tereddüt ettiklerini gören Pandaros, Menelaos'a bir ok atar ve onu hafifçe yaralar. Bunun üzerine kavga büyüyüp yayılır. Çok geçmeden Menelaos, Skamandrios'u öldürür ve Aineias'la boy ölçüşür, ama bundan bir sonuç çıkmaz. Akşam olunca Hektor, hangisi olursa olsun Yunanlardan birini vuruşmaya çağırarak meydan okur. Menelaos ortaya çıkar ve vuruşmayı kabul edecek olur, ama Agamemnon'la diğer önderler onu engellerler.

Gemilerin çevresindeki çarpışmada Menelaos, Helenos'u yaralar; önce Pisandros'u, sonra da Hyperenor, Dolops ve nihayet Thoas'ı öldürür. Patroklos'un ölümünden sonra, onun cesedini alabilmek için çarpışmaya giden ilk kişi Menelaos olur. Orada Euphorbos ile Podes'i öldürür. Akhilleus'a, dostunun ölüm haberini ulaştırması için Antilokhos'u o gönderir ve Patroklos'un cesedini savaş alanının dışına o taşır. Bundan sonra, *Ilias*'ın son bölümlerinde Menelaos'un adı hemen hemen hiç geçmez. Sadece, Patroklos'un şerefine düzenlenen cenaze töreni oyunlarına katılarak araba yarışlarında rakipleriyle boy ölçüştüğü görülür.

Ilias'ta anlatılanlardan sonraki olaylarda Menelaos'la yeniden karşılaşırız. Paris, Philoktetes'in bir okuyla öldürüldüğü zaman Menelaos, cesede saygısızca davranır. Nihayet, tahta atın içinde gizlenen savaşçılar arasında yer alır. Şehrin ele geçirilmesi sırasında Menelaos, doğruca Helene'nin içinde bulunduğunu bildiği Deiphobos'un evine koşar (çünkü, Paris'in ölümünden sonra Helene, Deiphobos'la evlenmişti) (bkz. *Deiphobos* ve *Helene*). Orada da şiddetli bir çarpışmaya girişmek zorunda kalır, ama sonunda Deiphobos'u öldürür ve eve girer. Menelaos'la Helene'nin karşılaşmalarına ilişkin birçok versiyon bulunmaktadır. Örneğin, Vergilius'a göre Menelaos ile Odysseus'u eve bizzat Helene çağırtmıştır. Helene, bütün silahları saklamış, kapıyı açmış ve böylece ilk kocasının galip gelmesini sağlamıştır. Ama öte yandan Menelaos'un, Deiphobos'u öldürdükten sonra eve daldığı, Helene'yi saçlarından yakalayıp tutsak olarak gemilere doğru sürüklediği de anlatılır. Orada Yunanlar onu diğer tutsak kadınlara yaptıkları gibi kura çekimine katmadan, ganimet payı içinde Menelaos'a verirler ve öldürülmesi işini ona bırakırlar. Ama Odysseus araya girer ve Helene kurtulur. Daha dramatik bir versiyon, Helene'nin evdeki mihraba sığındığını ve Menelaos'un vurmak için kaldırdığı kılıcıyla onun üzerine atıldığını anlatır. Ne var ki, karısının darmadağın olmuş elbisesinin açıkta bıraktığı göğüslerini görünce, Menelaos'un aşkı yeniden alevlenir ve kahraman, karısıyla barışır (bkz. *Helene*).

Zaferden sonra, Menelaos yurduna dönmekte acele ederken; kardeşi, hışmına uğramaktan korktuğu Athena'ya (Kassandra hadisesi yüzünden; bkz. *Kassandra*) kurban sunmak için bir süre daha Troia'da kaldı. Menelaos ise Tenedos'a, oradan Lesbos'a gitti; oradan da Euboia'ya kadar denizi aştıktan sonra, Sounion burnuna doğru döndü. Orada, kaptanı Phrontis öldü. Mene-

laos, Phrontis'e cenaze töreni yapmak için geri dönerken, ona yoldaşlık eden Nestor ve Diomedes yolculuklarına devam ettiler. Menelaos yeniden deniz yolculuğuna koyulup, Maleus burnuna ulaştığı zaman fırtınaya yakalandı. Fırtına onu Girit'e kadar sürükledi. Orada gemilerinin birçoğu karaya vurdu. Kendisi, Mısır'a kadar yoluna devam etti. *Odysseia*'da söylendiğine göre, Menelaos Mısır'da beş yıl kaldı ve büyük servet sahibi oldu.

Mısır'dan ayrılan Menelaos, Nil Nehri'nin denize döküldüğü yerde, Pharos Adası'nda, deniz yolculuğuna devam etmesini engelleyen rüzgârsız bir havayla karşılaştı. Bu durum yirmi gün sürdü ve bu sürenin sonunda erzak tükendiğinden açlık tehlikesi baş gösterdi. Deniz tanrısı Proteus'un kızı deniz tanrıçası Eidothea (bu ada bkz.), Menelaos' a görünerek Sparta'ya ulaşmanın çareleri konusunda gidip babasına danışmasını ona salık verdi. Proteus, Menelaos'a Mısır'a geri dönmesini ve orada tanrılara kurbanlar sunmasını emretti. Menelaos emri yerine getirdi ve sonunda Troia'dan ayrıldıktan sekiz yıl sonra Helene'yle Sparta'ya ulaştı. Bir başka versiyona göre ise Menelaos, Mısır'da gerçek Helene'yi bulmuştur. Çünkü Helene Paris'le birlikte bu ülke kıyılarına çıktığı zamandan beri Proteus tarafından (bu durumda Proteus deniz tanrısı yerine, kral olmaktadır) koruma altında tutulmaktaydı (bkz. *Helene*). Paris, Troia'ya bir hayaletten, bir buluttan başka bir şey olmayan bir Helene götürmüştü. Böylece, Helene suçlu olmaktan çıkıyordu. Bütün Troia Savaşı sırf bir hayaleti elde etmek için yapılmış ve o kadar kan, sırf bir hayalet uğruna dökülmüştü. Ama Zeus bu savaşı, tanrıçalarla ölümlü erkeklerden ya da tanrılarla ölümlü kadınlardan doğan kahramanları, yani "yarı-tanrılar" soyunu yüceltmek için çıkarmıştı: Helene onun kızıydı; Paris, yine onun soyundan geliyordu; Akhilleus, Thetis'in oğluydu vs. Stesikhoros'a kadar uzandığı sanılan bu versiyonu Euripides, *Helene* adlı tragedyasında bazı değişikliklerle yeniden ele alır. Burada, Paris'in karşısına sahte bir Helene çıkararak onu aldatan Hera'dır. Gerçek Helene ise Zeus'un emriyle Hermes tarafından kaçırılarak Mısır'a, onu korumakla görevlendirilmiş olan Proteus'un yanına götürülmüştür. Menelaos, sahte Helene'yle birlikte Mısır'a geldiği zaman, bu sahte Helene havada dağılıp gider ve Menelaos gerçek karısını bulur.

Menelaos hayatının sonunda, Helene ile birlikte geçirdiği uzun yıllardan sonra, daha ölmeden Elysion'a götürüldü: Zeus'un, damadına lütfettiği bir şerefti bu.

Geç döneme ait ve tümüyle sonradan kotarılmış bir efsanede, Menelaos'la Helene'nin Orestes'i aramak için Tauris'e gittikleri ve orada Artemis tapınağında Iphigeneia tarafından kurban edildikleri anlatıyordu.

Pausanias'ın zamanında, Sparta'da Menelaos'un vaktiyle oturmuş olduğu ev hâlâ gösterilmekteydi. Kahramana, tanrı gibi ibadet ediliyordu. Erkekler, savaşta kendilerine güç vermesini dilemek için ona gelirlerken, kadınlar da güzellik ve zerafet sahibi olmak için Helene'ye başvuruyorlardı.

Menestheus (Μενεσθεύς) Erethkheusoğulları ailesinden bir kahraman. Gerçekten de babası Peteos, kral Erethkheus'un torunuydu. Dioskourların Attike seferi sırasında Theseus,

Prithoos'la birlikte Ölüler Diyarı'nda iken (bkz. *Theseus*) Menestheus sürgünde bulunuyordu. Dioskourlar, onu geri getirdiler ve Atina tahtına çıkardılar. Theseus'un dönüşünden sonra Menestheus, Skyros'a çekildi.

Fakat başka gelenekler de bulunmaktadır: *Ilias*'taki Gemiler Listesi, onu Atina birliğinin şefi olarak gösterir. Tahta atın içindeki savaşçılar arasında yer alır. Menestheus, Troia'nın düşüşünden sonra Melos'a gitti. Kral Polyanaks'ın ölümünden sonra orada hüküm sürdü. Bruttium kıyısında, Krotone ile Kaulonia arasındaki Skylletion'un kuruluşu ona izafe edilir. Keza Strabon, Gades'ten pek uzak olmayan bir yerde, Baetica kıyısında bir "Menestheus limanı"ndan söz eder.

Menesthios (Μενεσθιος) Troia'da, yeğeni olduğu Akhilleus'un doğrudan emri altında savaşan önderlerden biri. Gerçekten de Menesthios, Peleus'un kızı Polydora ile nehir-tanrı Sperkheios'un oğluydu. Bir gelenek, Polydora'yı Peleus'un kızı değil de, karısı olarak gösterir. Bu durumda Peleus, Menesthios'un "insan" babası; Sperkheios da "tanrısal" babası olur. Başka bir versiyonda ise, Menesthios'un "insan" babası, Perieres'in oğullarından Boros'tur.

Menoikeus (Μενοικεύς) 1. Bu adı taşıyan birinci kahraman, babası Oklasos cihetinden Pentheus'un torunu; Kreon ile Iokaste'nin de babasıdır (bkz. *Oidipous* ve tab. 30).

2. Yukarıdakinden daha ünlü bir başka Menoikeus ise, Kreon'un oğludur. Yedi Önderlerin Thebai seferi sırasında Teiresias, Thebai'da zaferin ancak kralın oğlu Menoikeus'un kurban edilmesi şartıyla sağlanabileceğini bildirdi. Evlat sevgisiyle yurduna karşı görevi arasında bocalayan Kreon, nedenini söylemeden oğluna kaçmasını salık verdi. Ama Menoikeus, babasının kendisini uzaklaştırmak isteyişinin nedenini anladı ve kurban edilmeyi gönüllü olarak kabul etti. Hiç değilse, Euripides'in *Phoinissai* adlı eserinde işlediği şekliyle "trajik" versiyon böyledir. Başka geleneklere göre ise Menoikeus, Sfenks tarafından parçalanıp yutulur ya da bizzat Kreon onu kurban eder. Eteokles ile Polyneikes ölümcül düellolarını onun mezarı yanında yapmışlardır. Menoikeus'un mezarının üzerinde kan kırmızı meyvalar veren bir nar ağacı bitti.

Menoites (Μενοίτης) Troia destanında yer alan kahramanların ve Erythia Adası'nda Hades'in sürülerini gözetmekle görevli çobanın adı (bkz. *Geryoneus*). Herakles Geryoneus'un sığırlarını çalarken, olayı Geryoneus'a o haber verdi (bkz. *Herakles*).

Aynı çoban, başka bir zaman, Herakles köpek Kerberos'u getirmek üzere Cehenneme indiği zaman onunla karşılaşır. Herakles'in bir öküzü çalmasını engellemeye çalışır, ama başaramaz. Bu macerada kaburga kemikleri kırılır ve ancak Persephone'nin araya girerek Herakles'ten onu bırakmasını istemesi sayesinde çok daha kötü bir akıbetten kurtulur.

Menoitios (Μενοίτιος) 1. Bu adı taşıyanlardan biri, Iapetos ile Okeanos kızı Klymene'nin oğlu ve dolayısıyla Atlas'ın, Prometheus'un ve Epimetheus'un kardeşi olan bir devdir (bkz. tab. 39). Kendini beğenmişliği ve kabalığı yüzünden, Zeus tarafından yıldırımla çarpılarak Tartaros'a atıldı.

Bir başka geleneğe göre, bu Menoitios, Klymene'nin değil Asia'nın oğludur.

2. Menoitios adını taşıyan en ünlü kahraman, Patroklos'un babasıdır. Bu Menoitios, Aktor'la Aigma'nın oğluydu (bu iki ada bkz., ayr. bkz. tab. 31). Aigina, Akhilleus'un atası olan Aiakos'u Zeus'a oğul olarak verdikten sonra, Aktor'la evlendi ve böylece Patroklos'la arkadaşı Akhilleus arasında akrabalık bağlarının kurulmasına yol açtı.

Menoitios, Opus'ta yaşıyordu. Patroklos, arkadaşlarından Klitonymos adında biriyle zar oyunu oynarken kazara onu öldürünce, Menoitios, oğlunu Peleus'un yanına göndermişti.

Patroklos'un annesi ve Menoitios'un karısı, Akastos'un kızı Sthenele'ydi. Bazen Sthenele'nin yerine Pheres'in kızı Periopis'in ya da Peleus'un kızı Polymela'nın, Patroklos'un annesi olduğu söylenir (ki bu durumda, Akhilleus ve Patroklos kardeş çocukları olmaktadır).

Menoitios, Argonautların listesinde de görülür, ama efsanede hiçbir rol oynamaz. Opus'ta Herakles'e ilk tanrısal saygıyı onun gösterdiği anlatılır. Nihayet, Menoitios'un Myrto adındaki bir kızının, Herakles'e Eukleia adında bir kız çocuğu verdiği söylenir. Boiotialılar ve Lokrisliler, bu Eukleia'ya, Artemis Eukleia adı altında bir kült tahsis emişlerdi.

Menthe (Μένθη) Ölüler Diyarı'nda Hades'in sevgilisi olan bir nympha. Menthe'yi kıskanan Persephone, onu hırpalıyordu. Bu yüzden, Hades sevgilisini nane (mintha) bitkisine dönüştürdü. Bu dönüşüm Bithynia'da, Triphylos Dağı'nda oldu.

Mentor (Μεντωρ) Alkimos adında bir Ithakeli'nin oğlu. Odysseus'un sadık dostuydu. Nitekim Odysseus, Troia'ya giderken, hak ve menfaatlerinin korunması işini ona emanet etmiştir. Bunun için Mentor, toplantılarda onun lehine konuşur; ve yine bunun içindir ki, tanrıça Athena, birçok kez ve özellikle Telemakhos'a yoldaşlık etmek, taliplerle çatışmada Odysseus'a yardımda bulunmak, vs. için eski aile dostu Mentor'un kılığına girer.

***Mercurius** Yunanların Hermesi'yle özdeşleştirilmiş Roma tanrısı. O da, Hermes gibi, özellikle tüccarları (nitekim, adında "ticaret metaı" anlamına gelen *merx* kelimesinin kökü bulunmaktadır) ve yolcuları korur. Mercurius, Helenleştirilmesinden sonra, Iupiter'in habercisi ve hatta –biraz alaylı bir şekilde– onun gönül işlerinde yardımcısı olarak tasavvur edilmeye başlandı (örneğin, Plautus'un *Amphitryon*u'nda Mercurius, Hermes'in tıpatıp aynısıdır).

Tahmin edileceği gibi, Roma'da ilk Mercurius tapınağı Circus Maximus Vadisi'nde, Aventinus tepesi yamacı üzerinde, ticaret merkezi olan Roma kapısına yakın bir yerde kurulmuştur. Bu tapınağın geleneksel kuruluş tarihi İÖ 496'dır. Mercurius tapınağı, yanıbaşında yükselen Ceres tapınağından üç yıl daha eskidir. Bu iki tapınak da, Pomerium (sitenin kutsal kapalı alanı) dışında inşa edilmişlerdi. Bu da, bu tanrının ya da hiç olmazsa onun kültünün, yabancı asıllı olduğunu belirten bir işaret sayılır.

Hermes gibi, Mercurius'un simgeleri; caduceum (kerykeion), geniş kenarlı şapka, kanatlı sandallar ve nihayet ticaretin sağladığı kazançları temsil eden bir kesedir.

Birçok Roma tanrısı gibi, Mercurius'un da kendine özgü bir mitosu yoktur. Bir efsanede rol oynadığı zaman, bunu Hermes'in "tercümesi" olarak ya-

par. Örneğin, onu Euandros'un (bu ada bkz.) babası yapan geleneklerde olduğu gibi. Ayrıca o, Larların babası olarak da geçer (bkz. *Lara*). Bu efsaneyi, Larların, tıpkı Mercurius-Hermes gibi, yol kavşaklarının tanrıları olmalarıyla açıklamak mümkündür.

Meriones (Μηριόνης) Giritli Deukalion'un piç oğlu olan Giritli Molos'un oğlu (bkz. *Deukalion*). Troia önlerinde, Idomeneus'un en sadık yoldaşıydı. Onunla birlikte Girit birliğine kumanda etti. Helene'nin talipleri arasında onun da adı geçer ve savaşa bu sıfatla katılmıştır.

Meriones, Troia önlerinde pek çok yararlıklar gösterdi. Gece toplanan savaş konseyine katıldı. Deiphobos'u yaraladı; Adamas'ı, Akamas'ı, Harpalion'u, Moris'i, Hippotion'u ve Laogonos'u öldürdü; Aineias'ın darbelerinden sıyrılmasını bildi. Patroklos'un cesedi çevresindeki çarpışmalara katıldı ve onun, üzerinde yakılacağı odun yığını için odun toplama işini üstlendi. Akhilleus'un düzenlediği cenaze töreni oyunlarında üç dalda (araba yarışı, ok atma ve mızrak atma) yarıştı. Bir Giritli olarak ok atmada birinci oldu, çünkü Girit okçular ülkesiydi.

Troia'nın düşüşünden sonra Meriones, Idomeneus ile birlikte sağ salim Knossos'a döndü. Efsane daha sonra onun Sicilya'ya gittiğini söyler. Meriones orada, Herakleia Minoa'da ve Engyon'da yerleşmiş bulunan Giritli kolonlarca buyur edildi. Tarihi devirde, onun buralarda hâlâ bir kültü bulunmaktaydı. Ayrıca, Paphlagonia'da Kressa'nın kuruluşu ona atfediliyordu.

Meriones, çok usta bir dansçı olarak geçer.

Mermeros (Μέρμερος) Medeia ile Iason'un iki oğlundan biri. Medeia, sadakatsizliği yüzünden Iason'u cezalandırmak için, Mermeros'la kardeşi Pheres'i Korinthos'ta öldürdü (bkz. *Iason* ve *Medeia*) (bkz. tab. 13).

Başka bir geleneğe göre, Mermeros'la Pheres, kral Kreon'un kızına, hem onun hem de kralın hayatlarını kaybetmelerine sebep olan zehirli giysileri götürdükleri için Korinthoslular tarafından taşlanarak öldürüldüler.

Nihayet, Medeia ile Iason'un büyük oğulları Mermeros'un, başka bir şekilde öldüğü de anlatılıyordu. Mermeros, Pelias'ın öldürülmesinden sonra (bkz. *Medeia*) Korkyra'ya sürülen babasının peşinden gitmiş ve Epeiros'ta bir av sırasında bir dişi aslan tarafından öldürülmüştü.

Merope (Μερόπη) Efsanede bu adı taşıyan birkaç kadın kahraman vardır.

1. Bunlardan biri, Atlas'la Pleione'nin kızı olan bir Pleiad'dır. Bir ölümlü olan Korinthos kralı Sisyphos'la evlenmiş (bkz. tab. 25) ve ondan Glaukos adında bir oğlu olmuştur (bkz. *Glaukos*). Bütün Pleiadlar arasında yalnız Merope bir ölümlüyle evlenmiştir. Bu yüzden, takımyıldız içinde onu temsil eden yıldız, kız kardeşlerini temsil edenlere oranla daha soluk bir ışık verir.

2. Arkadhia kralı Kypselos'un, Heraklesoğullarından Kresphontes'le evlenmiş olan kızı Merope (bkz. tab. 12) daha ünlüdür. Kypselos, Heraklesoğullarının ittifakını sağlamak ve krallığını koruyabilmek için kızını Kresphontes'le evlendirmişti (bkz. *Heraklesoğulları*). Peloponisos'un Heraklesoğulları tarafından paylaşılması sırasında Kresphontes'in payına Messinia düştü (bkz. *Kresphontes*). Merope'nin başından, Euripides'in, günümüzde kayıp

olan bir dramına konu yaptığı bir macera geçmiştir Euripides'in dramı bugün elimizde bulunmamakla birlikte, bunun entrikasını tahmin edebilmekteyiz. Başka geleneklerde tebaasının bir ayaklanması sırasında öldürüldüğü söylenen Kresphontes, bu tragedyada Heraklesoğullarından Polyphontes tarafından öldürülür. Polyphontes aynı zamanda Kresphontes'in iki büyük oğlunu da öldürür ve onun dul kalan eşi Merope'yle, Merope'nin istememesine rağmen evlenir. Fakat Merope, en küçük oğlu Aipytos'u, Aitolia'ya bakıcılara göndererek kurtarmayı başarır ve oraya gizlice gidip gelen yaşlı ve sadık bir hizmetkâr vasıtasıyla oğluyla ilişkisini sürdürmekten geri kalmaz. Gelgelelim, Polyphontes Aipytos'un ölmediğini bilmekte, bundan endişe duymakta ve günün birinde kendisinden hesap sormak ve öç almak üzere çıkagelmesinden korkmaktadır. Bu nedenle, Aipytos'u öldürecek olan kişiye yüklü bir ödül vaat eder.

Bu arada Aipytos büyür ve kardeşleriyle babasının öcünü almayı kafasına koyar. Telephontes adını takınarak kralın huzuruna çıkar ve Aipytos'u öldürdüğünü söyleyip ödülü ister. Kral onun kuru sözüne inanmaz, ama gerekli tahkikatı yapıncaya kadar bir süre yanında konuk olarak kalmasını ister. Bu sırada, Merope'yle oğlu arasında haberleşmeyi sağlayan yaşlı hizmetkâr Merope'yi ziyarete gelir ve Aipytos'un nerede olduğunu bilemediğini, onun birkaç günden beri esrarengiz bir şekilde ortadan kaybolduğunu bildirir. Merope, kralın kabul ettiği yabancının, iddia ettiği gibi, gerçekten oğlunun katili olduğundan hiç şüphe etmemektedir. Onu öldürmeye karar vererek, geceleyin sahte Telephontes'in odasına girer. Tam hançeri saplamak üzere havaya kaldırdığı sırada, birden ortaya çıkan yaşlı adam, onun koluna yapışır; çünkü sözde katilin, Merope'nin öz oğlu, gerçek Aipytos olduğunu anlamıştır. Bunun üzerine Aipytos, öç almanın yolunu bulmak ve Polyphontes'i öldürmek için annesiyle başbaşa verip plan kurar. Merope olabildiğince gösterişli bir şekilde yasa bürünür. Böylece Polyphontes, Merope'nin oğlunun gerçekten öldüğünden şüphe etmez olur. Üstelik, o zamana kadar Polyphontes'e düşmanca davranan Merope, bütün umudunu kaybetmiş ve kadere boyun eğmişçesine ona yakınlık göstermeye başlamıştır. Sevinç içindeki kral, tanrıya şükretmek için kurban töreni hazırlığına girişerek, törene şeref konuğu olarak sahte Telephontes'i de davet eder ve ondan, kurbanı bizzat kesmesini ister. Ama sunak masasının başında, genç adam kurbanı öldürecek yerde Polyphontes'i bıçaklar ve böylece hem babasının, hem kardeşlerinin hem de uzun zamandır annesine çektirilen eziyetlerin öcünü alır. Bundan sonra Aipytos, hiç güçlük çekmeden kendini kral olarak kabul ettirir.

Mesopotamia (Μεσοποταμία) Aynı adı taşıyan ülkenin kadın olarak kişileştirilmiş şekli. Mesopotamia'nın, bir Aphrodite rahibinin kızı ve Euphrates ile Tigris'in (Fırat ve Dicle) kız kardeşi olduğu söyleniyordu. Doğduğunda, Aphrodite ona olağanüstü bir güzellik bahsetmişti. Üç delikanlı, Mesopotamia ile evlenmek istediler. Mesopotamia, bunlardan birinde karar kılmak için, dürüstlüğü ve hakseverliğiyle ünlü Bokhoros adında birinin hakemliğine başvurdu. Mesopotamia, delikanlılara ar-

mağanlar sunmuş, birine bir kupa, ötekine başındaki tacı vermiş, üçüncüsünü de öpmüştü. Bu, Bokhoros'a en ciddi aşk kanıtı gibi gözüktü ve Bokhoros, üçüncünün lehine karar verdi. Ama genç rakipler onun kararını kabul etmediler; vuruştular ve üçü de öldü. Mesopotamia, bakire kaldı.

Messapos (Μέσσαπος) Boiotia kıyısında Euboia'ya doğru uzanan Messapion Dağı'na adını veren Boiotialı kahraman. Messapos, Güney İtalya'ya gitti. Orada da, aynı şekilde adını Messapialılar ülkesine verdi.

Ayrıca, yine Messapos ya da Messapios adında Illyrialı bir kahraman vardır. Başka bir geleneğe göre, Messapialılar ülkesine adını veren kahraman, aslında bu Messapos'tur.

Messene (Μησσήνη) Argos kralı Triopas'ın kızı. Messene, Phorbas'ın torunuydu (başka bir geleneğe göre ise kızıydı, bkz. tab. 14). Lakedaimon kralı Leleks'in en küçük oğlu Polykaon'la evlendi. Krallık, Leleks'in büyük oğlu Myles'e miras kaldığı için Messene, kocasını başka bir yerde toprak elde etmeye teşvik etti. Polykaon, Argoslu ve Lakedaimonlu askerlerin yardımıyla, Messinia bölgesini fethederek, buraya karısının adını verdi. Andania, ülkenin başkenti olarak belirlendi ve Polykaon buraya, Kaukon'un Eleusis'ten getirdiği Persephone ve Demeter kültlerini yerleştirdi. Messinia'da, Polykaon'a ve Messene'ye tanrısallık atfediliyordu.

Mestra (Μήστρα) Erysikhthon'un (bu ada bkz.) kızı. Demeter'in, doyumsuz bir açlığa mahkûm ettiği babasına yiyecek içecek bulabilmek için Mestra, kendini köle olarak satıyordu. Fakat, âşığı Poseidon'dan istediği kılığa girme yeteneğini elde ettiği için, her defasında efendisinden rahatça kaçıp evine dönebiliyor ve aynı şeyi yeniden yapabiliyordu. Bu mitosa "rasyonalist" bir yorum getirilmişti. Buna göre, olağanüstü güzel bir genç kız olan Mestra, sefahatten mahvolan tembel babasına para temin edebilmek için, her önüne gelene kendini sunuyordu. Ancak henüz paranın hiç kullanılmadığı bu çok eski zamanlarda Mestra, işinin bedelini aynı olarak almaktaydı: Ona sığır, koyun, kümes hayvanları vs. veriliyodu. Bu yüzden Mestra'nın sığıra, koyuna, kümes hayvanına vs. "dönüştüğü"nü, söylemek âdet olmuştu. Genç kızın yararlı metamorfozlarına ilişkin efsanesi buradan kaynaklanmış olabilirdi.

Meta (Μήτα) Aigeus'un, kendisinden hiç çocuk sahibi olamadığı ilk karısının adı. Meta, Attike kabilelerinden birine adını veren Hopleis'in (Ion'un çocuklarından biri) kızıydı.

Metabos (Μέταβος) *Aeneis*'te, Volsci halkının Privernum sitesinde oturan Etrüsk asıllı kralı. Camilla'nın babasıydı ve tebaası tarafından onunla birlikte ülkesinden sürüldü (bkz. *Camilla*).

Servius, bu barbar kralın adıyla, Büyük Yunanistan'da Metapontion şehrine adını veren kralın adı arasında ilişki kurar. Yunan efsanesine göre bu Metabos, Alybas'ın oğludur (bkz. *Metapontos*).

Metaneira (Μετάνειρα) Eleusis kralı Keleos'un karısı. Demeter kızını ararken, Metaneira onu yanına aldı ve hizmetçi olarak ona iş verdi (bkz. *Keleos*, *Demeter*, *Demophon*, *Triptolemos*).

Bazen Metaneira, Alope'yle Poseidon'un oğlu olan ve Atina kabilesi Hippothoontidlere adını veren Attikeli kahraman Hippothoon'un karısı olarak geçer.

Metapontos (Μετάποντος) Büyük

Yunanistan'da Metapontion şehrine adını veren kahraman. Bu adın barbar şekli, Metabos'tur (bu ada bkz.). Söylendiğine göre, şehir bir zamanlar Metapontion olmadan önce, Metabon adını taşıyordu.

Metapontos, Sisyphos'un oğlu ve Aiolos'un torunu; ama çoğu zaman, Genç Aiolos ile Boiotos'un manevi babası olarak geçer. Birinci Aiolos'un (bu ada bkz.) kızı Arne, hamileyken babası tarafından sürgüne gönderildiğinde, Metapontos onu konuk etti. Arne'nin uğruna, birinci karısı Siris'i kovarak, Metapontion'a komşu Siris şehrinde yaşamaya gönderdi. Daha sonra, Arne'nin oğulları, yani Genç Aiolos ile kardeşi, annelerinin öğüdü üzerine Siris'i öldürdüler ve biri Boiotia'ya (oraya adını verdi), öteki de Aiolis adalarına kaçtılar (bkz. *Aiolos* 2; Euripides'in kayıp *Zincire Vurulmuş Melanippe* tragedyasında yeniden ele alınan aynı efsanenin diğer versiyonları).

Methymna (Μηθύμνα) Lesbos Adası'nda aynı adı taşıyan şehre adını veren kahraman. Methymna, Makar'ın kızı, Lepetymnos'un karısı ve Akhilleus Lesbos'u aldığı zaman onun tarafından öldürülen Helikaon ile Hiketaon'un annesidir.

Metiokhos (Μητίοχος) Aslen Phrygialı bir delikanlı. Metiokhos, bakire kalmaya yemin etmiş Parthenope adındaki bir genç kıza âşıktı. Parthenope de onu seviyordu, ama yeminini bozmak da istemiyordu. Saçlarını kesti ve kendi kendini sürgün etti. Campania'ya gitti, orada kendini Dionysos'a adadı. Napoli, Yunanca Parthenope adını ondan almıştır.

Metion (Μητίων) Soyağacının birçok varyantları bulunan Attikeli bir kahraman. Çoğu zaman, Erethkheus ile Praksithea'nın oğulları arasında görünür (bkz. tab. 7). Metion'un Alkippe'den olan çocukları, Genç Kekrops'un oğlu (dolayısıyla da Metion'un yeğeni, bkz. ayn. tab.) Pandion II'yi Atina tahtından kovdular ve onun yerine kendileri hükûm sürdüler. Bu gelenekte Metion, Eupalamos'un babası ve dolayısıyla Daidalos'un (bu ada bkz.) büyükbabasıdır.

Başka bir efsanede Metion, Eupalamos'un babası değil oğlu; Erethkheus'un oğlu değil torunu olarak gözükür. Iphinoe ile evliliğinden, oğlu Daidalos dünyaya gelmiştir. Bazen, Mousaios'un babalığı da ona izafe edilir.

Nihayet Metion, Sikyon (Argolis'te bir şehir) geleneğinde dolaylı bir rol oynar; çünkü Lamedon'un, kendisinden sonra tahta geçmesi için çağırdığı Sikyon'un babasıydı (bkz. tab. 22 ve *Sikyon*).

Metis (Μῆτις) Birinci tanrılar kuşağından bir tanrıça (adı Basiret ya da, kötü anlamda alındığında, Kalleşlik anlamına gelmektedir). Okeanos ile Tethys'in kızıdır. Zeus'un ilk karısı (ya da ilk sevgilisi) olarak geçer. Kronos'a daha önce yutmuş olduğu bütün çocuklarını kusturan ilacı Zeus'a o verdi (bkz. *Kronos*). Daha sonra, Metis hamile kaldığı zaman, Gaia ve Ouranos, Zeus'a, Metis'in ona bir kız çocuğu vereceğini, ama daha sonra vereceği bir erkek çocuğun, tıpkı kendisinin Kronos'u tahtından ettiği gibi, onu tahtından edeceğini bildirdiler. Bunun üzerine Zeus, Gaia'nın (ya da bizzat Metis'in) tavsiyesiyle Metis'i yuttu ve böylece Athena'yı (bu ada bkz.) dünyaya getirdi.

***Mezentius** Roma'nın Doğuşu efsanesinde, Caere'de (Cerveteri) hükûm süren ve Aineias'a karşı savaşan bir Etrüsk kra-

lı. Efsanesi, değişik şekiller arz eder. Ilk kez, Gato'nun IÖ ikinci yüzyılda yazdığı *Origines* adlı kitabında (günümüzde kayıptır) sözü geçen en eski gelenekte Mezentius, Aineias ve Latinus tarafından ilk bir yenilgiye uğratılan Turnus tarafından yardıma çağrılır. Turnus, Mezentius'u yardımına gelmeye razı etmek için, Latin ülkesinin ve kendi özel topraklarının bütün şarap rekoltesinin yarısını ona vermeyi vaat etti. Öte yandan Aineias da, aynı adağı Iupiter'e adadı. Tanrıya yapılan adak, Turnus'un vaadinden daha etkili oldu ve Mezentius da, Turnus da öldüler. Bu muharebede, tanrılar arasına çağrılan Aineias, esrarengiz bir şekilde kayboldu. Onun yerine, oğlu Askanios geçti. Iupiter'e verilen söz tutuldu. Her yıl kutlanan ve ilk şarap rekoltesinin Iupiter'e sunulduğu *Vinalia* Bayramı'nın orijini bu şekilde açıklanıyordu.

Halikarnassoslu Dionysios'un sunduğu versiyon oldukça farklıdır. Lavinia ile evlenmesinden ve Lavinium'un inşasından sonra, Aineias ve Latinus, Amata'nın yeğeni Turnus'un komutasındaki Rutullerin saldırılarını püskürtmek zorunda kaldılar. Yapılan ilk muharebede, Turnus ve Latinus öldürüldüler. Bunun üzerine Rutuller, Mezentius'u ve Etrüskleri yardıma çağırdılar. Bunlar, Tiberis'in ağzında, sınırlarına çok yakın bir yerde güçlü bir devletin kurulmasından korkuyorlardı. Çok kanlı bir muharebe oldu. Gün batarken, galip ve mağlup henüz belli olmamıştı. Fakat o sırada, Aineias'ın ortadan kaybolduğu farkedildi. Askanios kumandayı ele aldı, ama Troialılarla Latinler zor durumdaydılar. Askanios, mütareke şartlarını sordu. Mezentius, bütün Latin ülkesinin şarap üretimini istedi. Bunun üzerine Askanios, ülkenin şarap rekoltesini Iupiter'e adadı ve gecenin mehtapsız olmasından yararlanarak düşmana hücum etti. Hücum tam bir başarıyla sonuçlandı. Mezentius'un oğlu Lausus öldürüldü. Etrüsk ordusu darmadağın bir halde geri çekilmeye başladı. Mezentius, aynı zamanda hem bozguna uğradığını hem de oğlunun öldüğünü öğrendi. Bu sefer o mütareke istedi. Askanios ona, ordusunun geri kalan kısmıyla serbest geçiş hakkı tanıdı. Böylece, o zamandan sonra, Mezentius, Latinlerin bir müttefiki olarak kaldı.

Vergilius'ta Mezentius'un imajı daha nüanslı olmakla birlikte, efsanenin kendisi basitleştirilmiştir. Mezentius, her zamanki gibi yine Caere kralıdır, ama zorbalığı yüzünden tebaası tarafından kovulmuş ve Turnus'un sarayına sığınmıştır. Oğlu Lausus'la birlikte Turnus'un safında savaşır. Her ikisi de Aineias tarafından öldürülür. Vergilius, Latin ülkesinin şarap rekoltesinin Mezentius'a ya da Iupiter'e vaat edilmesi diye bir şeyden hiçbir yerde söz etmez. Görüleceği gibi, Vergilius'un anlatısında, Aineias'ın düşmanı yalnızca Mezentius'tur; Etrüskler ise Troialıların, dolayısıyla da Roma'nın yanında yer alırlar. Ataları Etrüsk sitelerinde hüküm sürmüş olan ve Augustus'un en yakın dostları arasında bulunan Mecene'nin Etrüsk soyundan olduğu düşünülürse, bu yandaşlığın bir tesadüf eseri olmadığı anlaşılır.

Midas (Μίδας) Bir Phrygia kralı ve birçok halk hikâyesinin kahramanı. Özellikle anlatıldığına göre, bir gün Midas, Silenos'u bol bol şarap içtikten sonra bir kenarda uyuya kalmış olarak bulur. Tanrı uyandığı zaman, Midas onun

kendisiyle konuşmasını ve bilgeliğin ne olduğunu kendisine öğretmesini ister. Bunun üzerine Silenos, dünyanın dışında yer alan ve birinin adı Eusebes (Dindar Şehir), diğerininki Makhimos (Savaşçı Şehir) olan iki şehrin hikâyesini anlatır. Birinci şehirde oturanlar, her zaman mutluydular ve hayatlarını bir kahkaha atarak sona erdiriyorlardı. Savaşçı şehrin sakinleriyse, hayatlarını savaş içinde geçiriyor, doğarken bile silahlı olarak doğuyorlardı. Her iki halk da, büyük krallıklarda ömür sürmekteydiler ve çok zengindiler. O kadar çok altınları, gümüşleri vardı ki, demir bizler için ne ise, bu madenler de onlar için oydu. Bir keresinde, bu iki halk dünyamızı ziyaret etmeye karar verdiler. Okeanos'u aştılar ve herkesin bildiği gibi ölümlülerin en mutluları olan Hyperborealılar ülkesine geldiler (bkz. *Hyperborealılar*). Ama onların acıklı halini görünce ve üstelik onların dünyamızın en mutlu kişileri olduklarını öğrenince, başka yerlere de gitmekten vazgeçip ülkelerine döndüler.

Silenos'un Midas'a anlattığı uyarıcı mesel işte buydu.

Kralla Silenos'un karşılaşmasının bir başka versiyonu daha vardır. Bunu da Ovidius, *Metamorphoseis*'inde anlatır. Yolunu şaşıran Silenos, Phrygia dağlarında Dionysos'un birliğinden uzak bir yerde uyuyakalmıştı. Köylüler, Silenos'u buldular ve onu hiç tanımadıkları için zincire vurup krallarına götürdüler. Mysterlere daha önceden vâkıf bulunan Midas, kiminle karşı karşıya olduğunu hemen anladı. Silenos'un zincirlerini çözdü, onu büyük saygıyla buyur etti ve Dionysos'un yanına varıncaya kadar ona yoldaşlık etti. Dionysos, krala büyük bir nezaketle teşekkür etti ve onu ödüllendirmek için kendisinden bir dilekte bulunmasını, ne dilerse yerine getireceğini söyledi. Midas hemen, dokunduğu her şeyin altına dönüşmesini diledi. Tanrı da onun dileğini yerine getirdi. Bunun üzerine Midas, sevinç içinde sarayına döndü ve sabırsızlıkla yeni yeteneğini sınamaya koyuldu. Yemek saatine kadar her şey yolunda gitti. Ama Midas ağzına bir lokma ekmek atmak istediğinde bir altın parçasıyla karşılaştı. Aynı şekilde, içmeye davrandığı şarap da madene dönüştü. Açlıktan susuzluktan ölecek hale gelen Midas, bu zararlı yeteneği kendisinden geri alması için Dionysos'a yalvardı. Dionysos kabul etti ve Midas'a başını ve ellerini Paktolos Nehri'nde (Sart Çayı) yıkamasını söyledi. Midas söyleneni yaptı ve hemencecik yeteneği onu bıraktı, ama Paktolos Nehri'nin suları altın zerreleriyle dolu kaldı.

Buna çok benzeyen bir başka hikâyeyi de Plutarkhos anlatır. Midas, krallığının uzak bir eyaletini ziyarete gider ve bir çölün ortasında kaybolur. Ortalıkta ne kendi susuzluğunu giderebileceği, ne de maiyetine içirebileceği bir damla su vardır. Merhamete gelen Yer, bir kaynak fışkırtır, ama nafiledir: Bu kaynaktan su yerine altın akmaktadır. O zaman, Midas, Dionysos'a yakarır. Dionysos, altın kaynağını gürül gürül akan bir pınara dönüştürür ve pınara Midas Pınarı denir.

Midas, Pan (ya da Marsyas) ve Apollon efsanesinde de rol oynar. Midas, bir gün ormanlarda geziniyordu. Gezinirken, Tmolos Dağı'na çıkacak oldu. Tam o sırada, dağın tanrısı, Marsyas (ya da Pan) ile Apollon arasındaki tartışmada hakemlik etmekteydi. Tmolos, kararını verdi ve Apollon'u galip ilan et-

ti. Midas, kendisine sorulmadığı halde, bu kararın haksız olduğunu söyledi. Bunun üzerine öfkelenen Apollon, Midas'ın kafasının iki yanında birer eşek kulağı çıkarttı. Bir başka versiyona göre ise, başkalarıyla birlikte Midas da hakem olarak atanmıştı ve bir tek o, Marsyas'ın lehinde karar vermişti. Bir başka versiyonda da, "Pan flütü" denen aleti Midas'ın icat ettiği söylenir.

Her ne hal ise, sonuçta, Midas can sıkıcı kulaklarını sivri bir taç içinde gizledi. Sırrı yalnızca Midas'ın berberi biliyordu, ama buna dair herhangi bir kimseye tek bir kelime bile söylemesi –cezası ölüm olmak üzere– ona yasaklanmıştı. Böylesi bir sırrın ağırlığı altında ezilen adamcağız, kendini daha fazla tutamadı ve toprakta bir çukur açarak kral Midas'ın kulaklarının eşek kulağı olduğunu Yer'e söyledi. Bunun üzerine, çevrede biten kamışlar kralın sırrını tekrarlamaya ve rüzgâr kendilerini salladıkça: "Midas'ın, kral Midas'ın kulakları, eşek kulakları..." diye fısıldaşmaya başladılar.

Miletos (Μίλητος) Anadolu'da Miletos (Milet) şehrinin kurucusu ve isim atası olan kahraman. Soyağacı konusunda gelenekler birbirinden ayrılır.

Ovidius'a göre Miletos, Apollon'la Deione'nin oğludur. Minos, onu kovdu. O da gurbete çıkarak Anadolu'ya gitti ve orada Miletos şehrini kurdu. Orada, nehir-tanrı Meandros'un kızı Kyane ile evlendi ve ondan Kaunos ve Byblis (efsanelerine bkz.) adlarında iki çocuğu oldu.

Başka bir gelenek, Miletos'u Akakallis'in (bu ada bkz.) oğlu ve Minos'un torunu olarak gösterir (bkz. tab. **28**). Miletos, Apollon'un oğluydu ve annesi, Minos'tan korkusundan, onu doğar doğmaz terketmişti. Çocuk, ormanda bir dişi kurt tarafından beslendi ve bir süre sonra çobanlar tarafından bulundu. Daha sonra, Miletos'un kim olduğunu bilmeyen Minos, gencin güzelliğine vurularak, ona tecavüz etmek istedi. Sarpedon'un öğüdü üzerine Miletos, gece kaçıp Karia'ya geldi ve orada Miletos şehrini kurdu. Burada, Kral Eurytos'un kızı Eidothea ile evlendi ve ondan, Kalinos ve Byblis adlarında çocukları oldu.

Nihayet, Miletos, Aria'nın (Kleokhos'un kızı) oğlu olarak da geçer. Babası Apollon'du. Miletos, doğar doğmaz, annesi tarafından terkedilmiş, sonra Kleokhos tarafından bulunarak büyütülmüştü. Olağanüstü yakışıklıydı ve Minos ona tecavüz etmek istedi. Bunun üzerine Miletos, Samos'a kaçtı ve orada Miletos adındaki ilk şehri; daha sonra da Karia'ya geçerek, aynı adı taşıyan ikinci şehri kurdu.

Mimas (Μίμας) Tanrılara karşı savaşan devlerden biri. Zeus onu yıldırımıyla çarptı ya da Hephaistos tarafından üzerine ak kor halinde metal parçaları atılmak suretiyle öldürüldü.

***Minerva** Helenlerin Athenası'yla özdeşleştirilmiş olan Roma tanrıçası. Latin pantheonunun çok eski tanrıları arasında yer aldığı sanılmaktadır. Önce Etruria'da görülmüş, daha sonra "Capitolium üçlüsü" denilen üçlüye dahil edilerek, Iupiter ile Iuno'nun yanında yer almıştır. Minerva'nın en eski tapınaklarından biri, Caelius tepesinde yükselmekteydi. Söylendiğine göre, bir zamanlar Caele Vibenna'nın komutası altında Romulus'un yardımına gelen Etrüsk birliği, bu tepede yerleşmişti. Bu tapınak *Minerva Capta* (Tutsak Minerva) adını taşıyordu ve belki

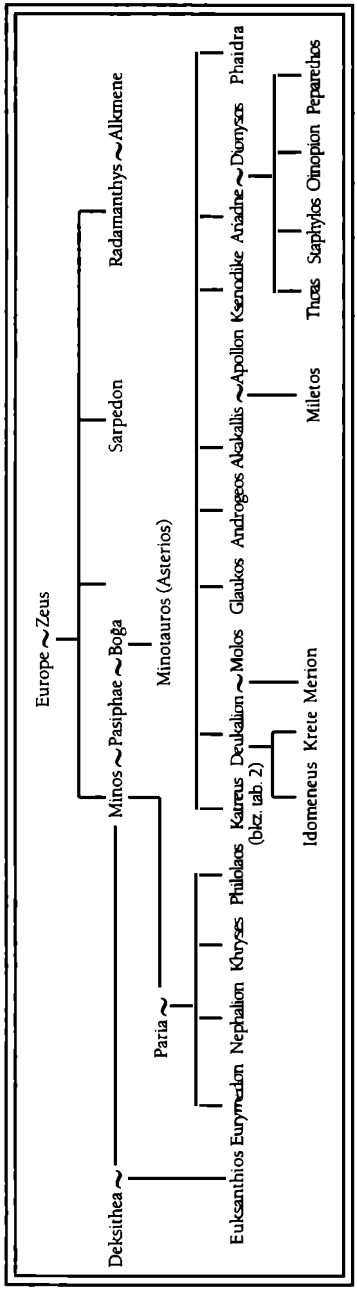
de şehrin Romalılar tarafından fethi sırasında Falerii'de ele geçirilmiş olan bir Minerva heykelini barındırmak için inşa edilmişti.

Geleneğe göre, Minerva, Roma'ya Numa tarafından sokulan tanrıçalardan biriydi.

Minerva Bayramı, 19 Martta, Quinquatria'da kutlanıyordu. Okullar, o gün tatil edilirdi. Tanrıçanın görevleri, Yunan Pallas Athena'nınkilerle aynıydı. Minerva, entellektüel faaliyeti, özellikle de okul öğrenimiyle ilgili faaliyetleri yönetiyordu. Esquilinus tepesinde İyileştirici Minerva'ya (*Minerva Medica*) ait bir capella vardı. Orada bu kültün imparatorluk döneminde canlılığını koruduğunu gösteren adaklar bulunmuştur. Minerva, aslen Romalı olan hiçbir efsanede görülmez (ayr. bkz. *Nerio* ve *Anna Perenna*).

Minos (Μίνως) Bir Girit kralı. Söylendiğine göre, Troia Savaşı'ndan üç kuşak önce yaşamıştır. Çoğu zaman, Europe ile Zeus'un, Girit kralı Asterion tarafından büyütülen oğlu olarak geçer (bkz. *Europe*). Fakat, bazen Asterion'un oğlu olarak da gösterilir. Sarpedon ve Radamanthys'in kardeşidir (bkz. tab. 18 ve 28).

Asterion'un ölümünden sonra Minos, Girit'te tek başına hüküm sürdü. Anlatıldığına göre, iktidara tek başına talip olduğunda, kardeşleri ona zorluk çıkarttılar. Minos, kardeşlerine krallığın kendisine tanrıların takdiri olduğunu söyledi ve bunu kanıtlamak için tanrılar katından her istediğinin kendisine verileceğini ileri sürdü. Poseidon'a bir kurban sunarak tanrıdan, denizden bir boğa çıkartmasını istedi ve hayvanı ona kurban edeceğine söz verdi. Poseidon boğayı gönderdi ve bu suretle Mi-

Soy tablosu No. 28

nos, tartışmaya yer bırakmayacak şekilde iktidarı ele geçirdi. Ne var ki Minos, boğayı kurban etmeyi savsakladı, çünkü bu hayvan hoşuna gitmişti ve onu damızlık olarak muhafaza etmek istiyordu. Bu nedenle, boğayı sürülerine kattı. Ama Poseidon, boğayı azdırarak öcünü aldı. Öyle ki, sonunda Herakles, Minos'un isteğiyle (ya da Eurystheus'un emriyle; bkz. *Herakles*) boğayı öldürmek zorunda kaldı. Minos'un karısı Pasiphae'nin sapık bir aşkla kendisine tutulduğu boğa, işte bu boğadır (bkz. *Minotauros* ve *Tauros*).

Minos, Güneş (Helios) ile Perseis'in kızı olan Pasiphae'yle evlendi (bkz. tab. 10). Başka bir gelenek onun, Asterion'un kızlarından Krete'yle evlendiğini söyler. Meşru çocukları şunlardır: Katreus, Deukalion, Glaukos, Androgeos (Eurygyes adıyla da geçer), Akalle (Akakallis adıyla da geçer), Ksenodike, Ariadne, Phaidra. Ama Minos'un gayrimeşru çocukları da vardı: Paria (ya da Paros) adında bir nymphadan Eurymedon, Khryses, Nephalion ve Philolaos adlı çocukları (bunlar için bkz. *Eurymedon*), Deksithea adındaki bir başka nymphadan da Euksanthios adında bir oğlu bulunuyordu. Çeşitli sıradışı efsanelerde ona başka çocuklar da mal edilir.

Minos'a çok sayıda aşk macerası, hatta bazen pederastlığın icadı da atfediliyordu. Ganymedes'i Zeus'un değil, Minos'un kaçırdığını ileri süren bir gelenek mevcuttur. Hatta söylendiğine göre, Minos, Theseus'un âşığı olmuş, Ariadne'nin kaçırılmasından sonra onunla barışmış ve ikinci kızı Phaidra'yı onunla evlendirmiştir (ayr. bkz. *Miletos*).

Minos'un âşık olduğu kadınlar arasında, ona boyun eğmektense kendini denize atmayı yeğleyen Britomartis'i (bu ada bkz.) ve Androgeus'un (bu ada bkz.) ölümünden sonra Atina'dan vergi olarak getirdiği ilk genç kızlardan biri olan Periboia'yı sayabiliriz. Minos'un ilişkide bulunduğu kadınlar o kadar çoktu ki, sonunda karısı Pasiphae isyan edip, ona bir büyü yaptı. Bu büyü yüzünden, Minos'un elde ettiği bütün kadınlar, onun vücudundan çıkan yılanlar ve akrepler tarafından parçalanıp öldürülüyordu. Minos'u bu felaketli büyüden, onun sahip olduğu sihirli bir köpekle, sihirli bir mızrağı kendisine vermesi karşılığında yatağını paylaşmayı kabul eden Prokris kurtardı (bkz. *Prokris*). Gerçekten de Prokris, "Kirke kökü" denen büyü bozucu bir ot biliyordu.

Minos, Giritlileri ilk olarak uygarlaştıran, onlara adalet ve yumuşaklıkla krallık eden ve onlara mükemmel yasalar kazandıran kişi olarak geçer. Bu yasalar o kadar mükemmeldi ki, doğrudan doğruya Zeus'un ilhamıyla konulduklarına inanılıyordu: Söylendiğine göre, Minos her dokuz yılda bir, Girit'teki Ida Dağı'nda Zeus'un büyütüldüğü ve eğitildiği mağaraya, tanrıya danışmaya gidiyor ve orada tanrıdan talimat alıyordu. Bu yasa koyuculuğundan dolayı, Minos'la, onun kıskanarak kovduğu ve aslında sadece bir taklitçisi olduğu Radamanthys arasında çoğu kez bir paralellik kurulur. Her ikisi de, Ölüler Diyarı'nda, ölülerin ruhlarını yargılamakla görevlendirildiler. Bu görevde, Aiakos (bu ada bkz.) da onlara yardımcı oluyordu.

Çağımızdan önce ikinci bin yıldan itibaren bütün Ege (Aigeus) Denizi'nde hâkimiyet kuran Girit "thalassokrasi"si, efsanede Minos adıyla kişileştirilmiştir.

Dolayısıyla mitografların, Girit Adası çevresinde yer alan çok sayıda ada üzerinde ve Asya kıtasında Karia'ya kadar uzanan bir bölgede onun gücünün geçtiğini söylemelerinde şaşılacak bir taraf yoktur. Bu yazarların söylediklerine göre Minos, birçok askeri sefere kumanda etti ve bu arada Androgeos'un ölümünün öcünü almak için Atina'ya karşı bir sefer düzenledi. Bu savaş sırasında Megara şehrini aldı (bkz. *Nisos* ve *Skylla*) ve Atinalıları aman diler hale getiren bir vebanın ardından kazandığı zaferden sonra, onları Minotauros'a yem olarak verilmek üzere, her yıl yedi genç erkek ve yedi genç kızdan oluşan bir vergi ödemekle yükümlü kıldı. Daha sonra Minos, Daidalos'u aramak için bir ordunun başında Sicilya'ya gitti ve onu kral Kokalos'un sarayında buldu (bkz. *Daidalos* ve *Kokalos*). Ama Daidalos'un kışkırtmasıyla, kralın kızları tarafından, banyo yaparken öldürüldü. Onunla birlikte gelmiş olan Giritli askerler, Sicilya'da Herakleia Minoa şehrini kurdular. Daha sonra Giritliler, Sicilya'yı cezalandırmak için bir sefer düzenledilerse de, bozguna uğrayarak yeniden denize açılmak zorunda kaldılar. Çıkan bir fırtına onları, Iapygialılar ülkesine attı ve Giritliler oraya yerleştiler. Bir süre sonra, iç çekişmeler sonucu, bir kısmı göç etmek zorunda kalarak Makedonya'ya gitti. Kâhin, kendilerine yiyecek olarak toprak ve su verilecek yere yerleşmelerini onlara emretmeşti. Gerçekten de, Giritliler Makedonya'nın bir bölgesi olan Bottia'ya geldikleri zaman, çamurla "hamur" yapan çocuklara rastladılar. Çocuklar, büyük bir ciddiyetle onlara, yesinler diye "hamur"larından sundular. O zaman Göçmenler, kehanetin gerçekleştiğini anladılar ve ülke kralından kendilerine bir arazi vermesini istediler. Kral, onların bu isteğini kabul etti.

Herakleia Minoa'da, Minos'un yoldaşlarının, kralları için inşa ettikleri söylenen bir "Minos anıt mezarı" vardı. İç salonlardan birinde Minos'un kalıntıları bulunmaktaydı; ikinci salon, Aphrodite'ye ayrılmış bir ibadetgâhtı. Bu mezar, Agrigento'nun kuruluşu sırasında Theron tarafından yerle bir edildi. Minos'un kalıntıları, o zaman Girit'e taşındı (ayr. bkz. *Minotauros*, *Pasiphae*, *Theseus*).

Minotauros (Μινώταυρος) Vücudu insan vücudu, kafası boğa kafası olan bir canavara verilen ad. Gerçekte, adı Asterios ya da Asterion olan bu canavar, Minos'un karısı Pasiphae ile, Poseidon tarafından Minos'a gönderilen bir boğanın oğluydu (bkz. *Minos*). Pasiphae'nin boğa ile doğal olmayan aşk ilişkisinden dünyaya gelen bu canavarın doğumundan utanç ve dehşet içinde kalan Minos, o sırada sarayında bulunan Atinalı sanatçı Daidalos'a muazzam bir saray (Labyrinthos) inşa ettirdi. Bu saray, öylesine karışık koridorlardan ve salonlardan oluşuyordu ki, Daidalos'un dışında hiç kimsenin burada yolunu bulması mümkün değildi. Minos, canavarı oraya kapattı. Atina şehrine zorla kabul ettirdiği vergi karşılığında her yıl (üç yılda bir, hatta dokuz yılda bir diyenler de vardır) oradan aldığı yedi genç erkekle, yedi genç kızı, canavara yem olarak veriyordu. Theseus, gönüllü olarak yedi delikanlının arasında yer almak istedi ve Ariadne'nin yardımıyla, yalnız hayvanı öldürmekle kalmadı, aynı zamanda yolunu bulup Labyrinthos'tan dışarı çıkmayı da başardı (bkz. *Ariadne*

ve *Theseus*; Euhemerosçu bir açıklama için ayr. bkz. *Tauros*).

Bir boğa kültüne ve –Evans'ın Knossos'ta ve başka yerlerde yaptığı kazılarda meydana çıkardığı gibi– çok büyük saraylara sahip olduğu anlaşılan "Minos" uygarlığının anısının, bu efsanede korunageldiği görülüyor. Çünkü Labyrinthos, gerçekte "çiftyüzlü baltalı saray"dan (yun. λάβρυς) başkası değildir. Minos uygarlığı anıtları üzerine hakkedilmiş olarak hemen her yerde görülen bu sembol (çiftyüzlü balta), belki de "güneş" ile ilgili bir anlam taşımaktaydı.

Minyadlar ya da Minyades (Μινυάδες) Orkhomenos'ta hüküm süren kral Minyas'ın üç kızı. Adları Leukippe, Arsippe ve Alkithoe'ydi (ya da Alkathoe). Minyadlar, Dionysos'un, kültüne katılmayı kabul etmeyen kişileri nasıl cezalandırdığını göstermeye matuf bir efsanenin kadın kahramanlarıdır. Efsanelerinin birçok versiyonu vardır. Bütün versiyonların ortak noktası, bir Dionysos Bayramı sırasında, Orkhomenoslu (ya da farklı versiyonlara göre Thebaili) kadınlar, Bakkhalar halinde dağlarda raksedip koşuşurken, üç kız kardeşin evlerine kapanarak yün eğirmekle, nakış işlemekle uğraşmalarıdır. Ama verilen cezanın türü değişir.

Bazen, üç kız kardeşin oturdukları sandalyelerin çevresinde sarmaşıklar ve üzüm asmaları boy atmaya başladığı ve tavandan süt ve şarap aktığı anlatılır. Odalarında, esrarengiz ışıklar peyda olur ve her yanda yırtıcı hayvan çığlıkları, flüt ve tef sesleri yankılanmaya başlar. Dehşet içinde kalan Minyadlar, mistik bir deliliğe uğrarlar; içlerinden Leukippe'nin oğlu küçük Hippasos'u yakalayıp, onu küçük bir geyik yavrusu zannıyla parçalarlar. Sonra, sarmaşıklardan taçlar yapıp başlarına takarak, dağdaki diğer kadınların arasına katılırlar ya da yarasaya dönüştürülürler.

Bir başka versiyon hayli değişik özellikler arz eder: Dionysos, Minyadları cezalandırmadan önce, bir genç kız kılığında yanlarına gelerek kayıtsızlıklarından ötürü onlara sitemde bulunur. Minyadlar, onu alaya alırlar. Bunun üzerine Dionysos onların gözü önünde boğaya, pantere ve aslana dönüşür. Aynı zamanda, kızların oturdukları sandalyelerden süt ve şarap akmaya başlar. Bundan önceki versiyonda olduğu gibi, çıldıran Minyadlar küçük Hippasos'u parçalarlar.

Antoninus Liberalis, *Met.* IO; Plutarch, *Quaest. Gr.* 38.299e-f; Aelian, *VH* 3.42; Ovid, *Met.* 4.1ff.

Minyas (Μινύας) Homeros'un zamanında, Orkhomenos'ta (Boiotia) yaşayan Minyai halkına adını vermiş olan kahraman. Minyas, Poseidon'un bazen oğlu, bazen de torunu olarak geçer. İkinci şıkta, babası Khryses'tir (Poseidon ile Halmos kızı Khrysogeneia'nın oğlu) (bkz. tab. 17). Minyas çok zengindi. Bu nedenle o, Yunanlar arasında "hazine" sahibi olduğuna kesin gözle bakılan ilk kişi olarak geçer.

Minyas'ın, Hyperphas'ın kızı Euryanassa'dan birçok çocuğu olmuş ve bunların hepsi de efsanede rol oynamıştır. Orkhomenos tahtının vârisi olan oğlu Orkhomenos'tan (bkz. *Klymenos* 2) başka, onun şu çocukları vardır: Kyparissos, Leukippe, Arsippe, Alkathoe, Dionysos tarafından delirtilen üç "Minyad" (bkz. bir önceki mad.), Tityos'un (bu ada bkz.) annesi Elara, Araithyreia (Dionysos'tan olma Phlias'ın annesi) (bkz. tab. 22) ve niha-

yet Phylakos'un karısı ve Iason'un büyükannesi Klymene (bkz. tab. 17).

Minyas Kızları Bkz. *Minyadlar*.

Misenos (Μισηνός) Odysseus'un bir yoldaşı. Campania'da Misenus burnuna adını verdi. Bir başka geleneğe göre ise, Hektor'un yoldaşıydı ve onun ölümünden sonra Aineias'a bağlanarak yolculuklarında ona yoldaşlık etmiştir. Misenos, ordunun borazancısıydı. Filonun, Campania kıyısında demirli olduğu bir gün, Misenos borazanı herhangi bir ölümsüzden daha iyi çaldığını iddia ederek, bütün tanrılara meydan okudu. Kendisi de boru çalan deniz tanrısı Triton, onu yakaladığı gibi denize attı. Misenos boğuldu. Onu kıyıda bir yere gömdüler ve oraya onun adını verdiler.

Mnemon (Μνήμων) Akhilleus'un annesi, oğlunun Troia Savaşı'na gitmesine izin verdiği zaman, onun yanına kattığı hizmetkârın adı. Mnemon'un (hatırlayan ya da "hatırlatan") görevi, bir kâhinin Akhilleus'a kaçınmasını tembih ettiği bir kazaya karşı kahramanın tedbirli olmasını sağlamaktı. Bu kehanet şuydu: Şayet Akhilleus Apollon'un bir oğlunu öldürecek olursa, Troia'da ölecekti. Mnemon, Akhilleus'a herhangi bir kimseyi öldürmeden önce dikkat etmesi ve kurbanının Apollon soyundan gelmediğinden emin olması gerektiğini sürekli olarak hatırlatmakla görevliydi. Oysa Akhilleus, Tenedos'ta Tenes adındaki kahramanı öldürdü (bkz. *Akhilleus*) ve bilmeden öldürdüğü bu kahraman Apollon'un oğluydu. Bu yüzden, Akhilleus'un artık kaderin pençesinden kurtulmasına imkân kalmadı. Akhilleus, Mnemon'u cezalandırmak için (görevini yapmadığından ötürü), onu bir mızrak vuruşuyla öldürdü.

Mnemosyne (Μνημοσύνη) Hafızanın kişileştirimiş şekli. Ouranos'la Gaia'nın kızı olan Mnemosyne, Titanidler grubundandır (bkz. tab. **8** ve tab. 20). Zeus, Pieria'da dokuz gece boyunca onunla birleşti ve Mnemosyne'nin, bir yıl sonra Zeus'tan dokuz kızı –Mousalar– dünyaya geldi.

Trophonios kâhinliği önünde, bir "Hafıza" (Mnemosyne) pınarı bulunuyordu (bkz. *Lethe*).

***Mnestheus** (Μνησθεύς) Aineias'ın yoldaşlarından biri. Kahramanın düzenlediği su oyunlarına katıldı. Orada ikincilik ödülünü kazandı. Aineias, bir etimoloji oyunuyla Roma *gens*'i Memmii'ye, onun adını vermiştir (biri Latince, diğeri Yunanca olan bu iki ad, "hatırlamak" anlamına gelen kökü çağrıştırmaktadır).

***Modius Fabidius** Reate (günümüzde Rieti) bölgesinde henüz Aborigenlerin oturduğu dönemde, Sabin tanrı Quirinus'un bir bayramında, soylu bir genç kız, tanrının şerefine başkalarıyla birlikte dans ediyordu. Dans sırasında birden tanrıdan aldığı bir esinle tapınağa girdi ve oradan tanrıdan hamile kalmış olarak çıktı. Genç kız, bir erkek çocuk dünyaya getirdi. Çocuk, hızla büyüdü ve olağanüstü irilikte bir genç adam oldu. Modius Fabidius adındaki bu genç adam, cengâverliğiyle kendini gösterdi. Sonunda Modius Fabidius, bir şehir kurmak ve hüküm süreceği bir ülke edinmek istedi. Bir yoldaşlar grubu toplayarak yola çıktı ve Cures şehrinin yükseleceği yerde durdu. Şehrini orada kurdu ve belki babasının adından (Quirinus), belki de Sabin dilinde mızrak anlamına gelen "curis" kelimesinden esinlenerek, ona Cures adını verdi (bkz. *Quirinus*).

Moiralar ya da Moirai. (Μοῖραι) Her kişi-

nin kaderinin ve bu dünyadaki nasibinin temsilcileri. Başlangıçta, her insanın ayrı bir "moira"sı vardı ve bu, onun bu dünyadaki *nasibi* (ömür, mutluluk, mutsuzluk, vs.) anlanına geliyordu. Bu soyutlama, giderek bir tanrısal varlık halini aldı ve Ker'le benzerlik arzetmeye başladı, ama hiçbir zaman onun gibi şiddet yanlısı ve kan dökücü bir daimon olmadı (bkz. *Kerler*). Belli bir kişiliğe sahip olmayan Moira, kader kadar katıdır; tanrıların bile dünya düzenini tehlikeye atmadan bozamıyacakları bir yasayı temsil eder. Savaş alanında, şu ya da bu tanrı, herhangi bir kahramanın yardımına koşmak istediğinde, eğer kahramanın "saati" gelmişse, Moira ona engel olur.

Görünüşe bakılırsa, yavaş yavaş bütün insanların kaderine hükmeden bir evrensel Moira fikri; daha sonra da –özellikle Homeros destanlarından sonra– her ölümlü için, doğumundan ölümüne kadar bütün hayat süresini, bir iplik vasıtasıyla belirleyen üç Moira, üç kız kardeş fikri gelişti. Adları Atropos, Klotho ve Lakhesis olan bu üç kız kardeşin birincisi ömür ipliğini eğiriyor, ikincisi yumak yapıyor, üçüncüsü de ilgilinin ömrü sona erdiğinde, onu kesiyordu. Bu üç iplikçi, Zeus ile Themis'in kızları ve Horaların (bu ada bkz.) kız kardeşleriydiler. Başka bir soyağacına göre ise, Moiralar tıpkı Kerler (Keres) gibi, Gece'nin kızlarıydılar ve dolayısıyla evrenin temel (elemanter) güçleri olan ilk tanrılar kuşağına mensuptular. Bazen de, kendileri gibi doğum tanrıçası olan Eilithyia ile bir grup oluştururlar. Keza, benzer bir kavram teşkil eden Tykhe (kader, kısmet) ile birlikte anıldıkları da olur.

Moiraların kendilerine özgü bir efsaneleri yoktur; yarı felsefi, yarı dinsel bir dünya görüşünün sembolü olmaktan başka bir şey değildirler (ayr. bkz. *Parkalar*).

Molionidlerya da Molionidai (Μολιονίδαι) Eurytos ve Kteatos adlarında ikiz erkek kardeşler. "İnsan" babaları Elis kralı Augias'ın kardeşi Aktor (bkz. tab. 23), tanrısal babaları da Poseidon'du. Annelerinin adı Molione'dir. Molione, Molos adındaki bir kahramanın kızıydı. Nitekim, iki kardeş için genellikle kullanılan Molionidler unvanı bu kahramanın adından gelmedir. Molionidler, tıpkı Leda'nın (bu ada bkz.) çocukları gibi, gümüş bir yumurtadan doğmuşlardır. Bazen, bir vücutta iki kafayla tek bir ucube yaratık olarak düşünülürler. Yaptıkları ilk işlerin anlatıldığı *Ilias'ta* ise, son derece iri, son derece güçlü iki ayrı insan –ama insan asıllı iki insan– olarak görünürler.

Nestor, gençliğinde Neleus ile komşuları Elisli Epeioslar arasındaki savaş sırasında Molionoidlerle çarpışmıştı. Nestor, Molionidleri tam öldürmek üzereydi ki, müdahale etmek gereğini duyan Poseidon, onları bir buluta sarıp kurtardı.

Augeias, Herakles'in saldırısına uğradığı zaman (bkz. *Herakles*), yeğenleri olan bu iki kahramanı çağırmıştı yardımına. Herakles ile Molionidler arasındaki savaş ve bu sonrakilerin zaferi ve sonra da ölümleri için bkz. ayn. mad.

Molionoidler, Deksamenos'un kızlarından Theronike ve Theraiphone ile evlendiler; onlardan Amphimakos ve Thalpios adlarında iki oğulları oldu. Bunlar, Troia Savaşı'nda Epeioslar birliğine kumanda ettiler.

Molorkhos (Μόλορχος) Nemea yakınlarında yaşayan bir çoban. Herakles,

yöreyi kırıp geçiren aslanı öldürmeye geldiği zaman, onu evinde konuk etti. Herakles'e tanrılara layık saygı gösteren ilk kişi o oldu (bkz. *Herakles*).

Molos (Μόλος) Deukalion'un Giritli gayrimeşru oğlu (bkz. tab. **28**) ve Idomeneus'un dostu ve yoldaşı olan Merion'un babası. Plutarkhos'un zamanında, Girit'te kutlanmakta olan bir bayramda Molos adı verilen başsız bir kukla dolaştırılıyordu. Söylendiğine göre, bu kukla, Merion'un bir nymphaya tecavüze yeltenen babasını temsil ediyordu. Molos'un başı koparılmış cesedi bir zaman önce bulunmuştu ve tören bu olayın anısını canlandırıyordu.

Molionidlerin büyükbabaları Molos için bkz. *Molionidler* Tamamen hayal ürünü olan bu Molos'un, anlamı bilinmeyen "Molionidler" soyadını açıklamak için uydurulmuş olması muhtemeldir.

Molossos (Μολοσσός) Molottos da denir. Neoptolemos'un (Pyrros) oğlu ve dolayısıyla Akhilleus'un torunu. Annesi, Troialı tutsak kadınlar arasından Neoptolemos'un payına düşen Andromakhe'ydi (Hektor'un karısı). Euripides, *Andromakhe* adlı tragedyasında Molossos efsanesini sahneye aktarmıştır. Troia'nın düşüşünden sonra, Neoptolemos'un geri geldiği Phthia'da doğan çocuk, annesi tarafından gizlice terk edildi, ama ölmedi. Neoptolemos, Delphoi'a yaptığı bir yolculuk sırasında onu buldu ve tanıdı (bkz. *Neoptolemos*). Fakat, Neoptolemos'un bu arada evlenmiş olduğu Hermione, çocuk sahibi olamadığı için, bu çocuğu kıskandı ve Andromakhe'yle Molossos'a eziyet etmeye başladı. Andromakhe, oğlunu Thetis'in tapınağında bir süre gizleyebildiyse de, Hermione onun sırrını keşfetmeyi başardı ve tam Andromakhe ile oğlunu öldürmek üzereyken, Peleus yetişerek her ikisini de kurtardı. Daha sonra Neoptolemos, Orestes tarafından öldürüldüğü zaman, bu çocuğun Aiakos soyundan kalan tek kişi olduğunu gören Thetis, Andromakhe'ye, çocukla birlikte Epeiros'a yerleşmesini emretti. Andromakhe, orada Helenos'la evlendi ve Molossos, Helenos'tan sonra Epeiros tahtına geçerek ülke sakinlerine –Moloslar ya da Molossoi– adını verdi.

Bir gelenek, Molossos'un yine Andromakhe ile Pyrros'tan olma, Pielos ve Pergamos adlarında iki erkek kardeşi bulunduğunu söyler.

Molpadia (Μολπαδία) Attike'ye saldıran Amazonlardan biri. Molpadia, Theseus'un evlendiği Amazon Antiope'yi bir okla öldürdü, ama kendisi de Theseus tarafından öldürüldü.

Staphylos'un kızı olan bir başka Molpadia için bkz. *Parthenos*.

Molpis (Μόλπις) Elisli bir soylu. Ülkesinin mâruz kaldığı büyük bir kıtlık sırasında tanrıların öfkesini dindirmek için bir kâhinin emriyle kendini tanrılara kurban olarak sundu. Molpis'e tanrısallık atfedildi.

Molpos (Μόλπος) Tenedos Adası'ndan bir flüt çalgıcısı. Tenes'in üvey annesi, onu kendisine tecavüz etmeye kalkışmakla suçladığı zaman, Molpos Tenes'e karşı yalancı şahitlik etti. Bu yüzden Tenedos'ta, flüt çalgıcılarının, Tenes'in tapınağına girmeleri yasaktı (bkz. *Kyknos* ve *Tenes*).

Momos (Μῶμος) Acı alayın (*sarcasme*) kişileştirilmiş şekli. Hesiodos'un *Theogonia*sı'nda Gece'nin kızı ve Hesperislerin kız kardeşi olarak gösterilir. İnsanlar çok hızlı üredikleri için yükünü taşıyamaz hale gelen Yer, Zeus'tan onların sayısını azaltmasını istedi. Bunun

üzerine Zeus, insan soyu üzerine bir savaş gönderdi: Thebai Savaşı'ydı bu. Ama bu çare yetersiz kaldığı için, Zeus insanları yıldırımla çarpmayı ya da topluca boğmayı düşündü. O zaman Momos, ona daha güvenilir bir çare öğütledi. Bu çare, Thetis'i bir ölümlüyle evlendirmek ve Asya ile Avrupa arasında geçimsizliğe yol açacak bir kız çocuğunu (Helene) dünyaya getirmekti. Troia Savaşı'nın derin nedeni, bazen bu şekilde açıklanıyordu.

***Moneta** ("Haberci") Roma'da Capitolium'un kuzey tepesinde tapınağı bulunan Iuno'nun lakabı. Iuno'nun bu şekilde adlandırılmasının nedeni, Galyalıların istilası sırasında (lÖ 390), onun tapınağı çevresinde yetiştirilen kutsal kazların, düşman bir gece baskınıyla tepeyi ele geçirmeye çalıştığı sırada, bağırtılarıyla tehlikeyi haber vermeleridir. Iuno Moneta'nın tapınağı Capitolium'un savunucusu Mantius Capitolinus'un konutunun (monarşi yanlısı olduğundan şüphe edilen sahibinin idama mahkûm edilmesinden sonra yıkılmıştır) bulunduğu yerde yükseliyordu.

Para basma işi bu tapınakta yapılmaktaydı. Anlatıldığına göre, Pyrros'la savaş sırasında paralarının yetmeyeceğinden korkan Romalılar, Iuno'ya akıl danıştılar. Iuno, yanıt olarak onlara, savaşlarını âdilce yürüttükleri takdirde hiçbir zaman parasız kalmayacaklarını söyledi. Bu öğüde şükran ifadesi olmak üzere, paranın tanrıçanın koruyuculuğunda basılmasına karar verildi.

Mopsos (Μόψος) Bu adı taşıyan kahramanlar arasında iki tanesi özellikle ünlü olup, her ikisi de kâhindir.

1. Birincisi, Ampyks ile Khloris'in oğlu olan bir Lapith'tir (Lapithler ya da Lapithai: Tesalyalı halk). Argonautların Helias için düzenlenen cenaze töreni oyunlarına ve Kalydon avına katılanlar arasında yer aldığı görülür. Argonautların seferi sırasında, Libye'de bir yılan tarafından sokularak öldü. Mopsos, Tesalya'da Mopsion şehrine adını veren kahramandır. Mitoloji yazarları, onu bazen adaşıyla karıştırırlar.

2. Diğer Mopsos, Manto'nun oğlu ve Teiresias'ın torunudur (bkz. *Manto*). Babasının kimliği konusunda gelenekler arasında büyük farklılıklar vardır. Mopsos, çoğu zaman Apollon'un oğlu olarak gösterilir (aynı şey, kâhinlerin çoğu için geçerlidir). Onun insan babası ise, bazı geleneklerde, Manto'nun Delphoi tapınağından çıkarken karşılaştığı ve bu yüzden tanrı tarafından kocası olarak belirlenen Argoslu Rakios'tur. Manto, bu Rakios'la Klaros'a gitti. Başka bir geleneğe göre ise, Manto, Apollon'un emriyle, Klaros'a tek başına gitmiş ve yolda Giritli korsanlar tarafından kaçırılarak, başkanları Rakios'un yanına götürülmüştür. Mopsos, bu birleşmeden dünyaya gelmiştir. Kolophon şehrinin kuruluşu Mopsos'a atfedilir. Mopsos, Klaros Apollonu'nun kâhiniydi ve bu sıfatladır ki, o sırada Troia Savaşı'ndan dönmekte olan zamanının büyük kâhini (büyükbabası Teiresias'tan sonra) Kalkhas'la (bu ada bkz.) yarışmaya girmiştir. Mopsos, yarışmayı kolayca kazandı. Kalkhas kahrından kendini öldürdü. Kalkhas'ın ölümünden sonra, Mopsos ona yoldaşlık eden Amphilokhos'a katılırken, onların öteki yoldaşları, Pamphylia, Kilikia ve Suriye'ye dağıldılar. Mopsos ve Amphilokhos, Mallos şehrini kurdular (ilişkileri ve düelloda ölmeleri konusunda bkz. *Amphilokhos*).

Morges (Μόργης) Kral Italos yaşlandığı zaman, onun yerine geçen kişi. Morges, o sırada "İtalya" diye adlandırılan ve Taranto ile Paestum arasında kalan ülkede hükûm sürdü. Krallığı döneminde, halkı, Morgetler adını aldı. Bir gün, Sikelos adında, Roma'dan (?) sürgün edilmiş bir adam Morges'e geldi. Morges , onu buyur etti ve krallığının bir bölümünü ona verdi. Bu bölümde oturan topluluk Sikuller adını aldı.

Morges'in Siris adında bir kızı vardı. Siris, Metabos'la (Metapontos adıyla da anılır, bu ada bkz.) evlendi. Metabos, Morgantion şehrinin ve daha bir dizi sitenin kurucusuydu.

Dion. Hal. Ant. Rom. I.12.3; I.73.4–5; Etym. Magn. s.

Moria (Μορία) Lydialı bir kadın; Minos'un oğlu Glaukos'un dirilişini (bkz. *Glaukos* 5) çağrıştıran mucizevi bir serüvenin kahramanı. Moria'nın kardeşi Tylos, bir gün Hermos kıyılarında dolaşırken farkında olmadan bir yılana dokundu. Hayvan onu suratından soktu ve Tylos hemen öldü. Kardeşinin korkunç sonunu uzaktan gören Moria, Yer'in oğullarından Damasen (bu ada bkz.) adlı devi imdadına çağırdı.

Damasen, bir ağacı tuttuğu gibi kökünden söktü ve onunla yılanı ezdi. Bu sırada canavarın dişisinin yakındaki ormana seyirttiği ve ağzında bir otla geri dönerek, otu ölü yılanın burun deliklerine soktuğu görüldü. Ölü yılan hemen canlandı ve canlanır canlanmaz da kaçtı.

Yılandan ders alan Moria, bu mucizevi ottan topladı ve onun sayesinde Tylos'u hayata geri döndürdü.

Söylendiğine göre bu otun adı "balis"ti.

Mormo (Μορμώ) Küçük çocukları korkutmakta kullanılan bir dişi daimon. Söylendiğine göre, yaramaz çocukları ısırmakta ve onları topal bırakmaktaydı. Mormo, bazen Gelo'yla (bu ada bkz.) ya da Lamia'yla (bu ada bkz.) özdeşleştiriliyordu (bir sonraki maddeye de bkz.).

Mormolyke (Μορμολύχη) Dişi kurt Mormo. Mormolyke de, Mormo gibi, çocukları korkutmakta kullanılan bir daimondu. Ona, Akheron'un dadısı gözüyle bakılıyordu. Bu da, onun halk katında, ölüler ve hayaletler dünyasıyla ilişkili olduğuna inanıldığını gösterir.

Morpheus (Μορφεύς) Uyku'nun (*Hypnos*) bin çocuğundan biri. Adı (yun. "şekil" anlamına gelen kelimeden türemedir), aynı zamanda onun işini de gösterir: Morpheus'un işi, insanların şeklini alıp uyuyan kişilere düşlerinde görünmekti. Çoğu uyku ve düş tanrısı gibi, Morpheus'un da kanatları vardı. Çok hızlı götüren bu büyük ve sessiz çırpan kanatlar, onu bir anda yeryüzünün en uç noktalarına kadar taşıyabiliyordu.

***Mors** (Ölüm.) Yunanistan'da Ölüm, Thanatos (bu ada bkz.) adında erkek bir genius ile temsil edilirken, Roma'da Mors adında bir tanrıça ya da kişileştirilmiş bir saf soyut varlık olarak tasavvur edilmekteydi. Kendine ait bir efsanesi yoktur.

Mothone (Μοθώνη) Yerel bir Messinia efsanesine göre, Oineus'un kızı. Homeros Destanı'nda Pedasos diye geçen Mothone şehrine adını vermiştir. Troia Savaşı'ndan sonra Diomedes, büyükbabası Oineus'u Messinia'ya götürdüğü zaman, Oineus'un, ülkedeki kadınların birinden Mothone adında bir kız çocuğu oldu ve Oineus, kızının şerefine, Pedasos şehrinin adını değiştirdi.

Paus. 4.35.1ff.

Mounikhos (Μούνιχος) 1. Atina'da Mounikhia limanına (Peiraius'un (Pire) askeri limanlarından biri) adını veren kahraman. Bir Attike kralı. Panteukles'in oğlu olarak geçer. Minyailer, Trakyalıların istilasıyla yurtlarından kovuldukları zaman, Mounikhos onları ülkesine kabul etti ve liman yakınlarında onlara sığınacakları bir yer verdi. Minnettar kalan Minyailer de, buraya hamilerinin adını verdiler.

2. Bir başka Mounikhos, bir Illyria efsanesinin kahramanıdır. Dryas'ın oğluydu ve Molosların kralı olarak babasının ardından tahta çıkmıştı (bkz. *Molossos*). Mounikhos, çok iyi bir kâhin ve âdil bir insandı. Karısı Lelante'den birçok çocuğu oldu: kendisinden daha iyi bir kâhin olan Alkandros, Megaletor, Philaios ve Hyperippe adında bir kız. Bunların hepsi de iyi, erdemli çocuklardı ve dindarlıklarıyla tanrılar katında seviliyorlardı. Bir gece, haydutlar Mounikhos'un şehrine saldırdılar. Mounikhos ve ailesi bunlara karşı koyabilecek güçte değildiler. Haydutlar, bütün aileyi surların tepesinden aşağı attılar ve evi ateşe verdiler. Zeus, son derece dindar olan bu insanların bu şekilde ölmesine izin veremezdi; onları kuşa dönüştürdü. Yangından korkan ve kendini suya atan Hyperippe dalgıçkuşu (ya da martı), Mounikhos şahin, Alkandros çalıkuşu, duvardan atlayıp kaçarak kuma saklanan Megaletor ve Philaios birer serçe oldular; anneleri Lelante, bir tür tarlakuşuna (ya da yeşil ağaçkakana) dönüştürüldü.

Mounitos (Μούνιτος) "Priamos'un en güzel kızı" Laodike ile, savaştan önce Helene'yi istemek için elçi olarak Troia'ya gelen Theseus'un oğullarından Akamas'ın gizli aşklarından doğan erkek çocuk (bkz. *Akamas* ve *Laodike*). Çocuk, genç kadın tarafından, büyükbabasının annesi Aithra'ya emanet edildi. Troia'nın zaptından sonra Aithra, onu babasına geri verdi, ama Muonitos, Tesalya'da bir av sırasında yılan sokmasından öldü.

Mousaios (Μουσαῖος) Geleneklere göre, Orpheus'un arkadaşı, öğrencisi, ustası, oğlu ya da sadece bir çağdaşı. Görünüşe bakılırsa, Mousaios, Attike efsanesinde Orpheus'un bir "kopya"sından başka bir şey değildi. Babası Antiphemos ya da Eumolpos'tu. Bu adlar, bu kişilerin şarkıcı olduklarını gösteriyordu (Antiphemos, adından da anlaşıldığı gibi, çok sesli şarkıların mucidiydi). Nitekim, Mousaios'un kendisi de halis bir müzisyendir. Annesi Selene'ydi. Mousaios, nymphalar tarafından büyütülmüştü.

Mousaios, müziğiyle hastaları iyileştirebilen büyük bir müzisyen olarak geçer. Aynı zamanda bir kâhin olan Mousaios'un, Eleusis mysterlerini Attike'ye ilk sokan kişi olduğu da bazen söylenir. Bazıları, daktylos vezninin (eski Grek ve Latin nazmında, bir uzun, iki kısa heceli kalıplardan oluşan mısra ölçüsü) icadını da ona atfederler. Rivayete göre, Mousaios, Linos'un ve Orpheus'un (bu adlara bkz.) öğrencisiydi. Antikçağdan itibaren bazı mistik esinli şiirler onun adına bağlanmıştır.

Mousalar ya da Mousal (Μοῦσαι) Mneraosyne ile Zeus'un kızları (bkz. *Mnemosyne*). Dokuz aşk gecesinin meyvesi olan dokuz kardeştiler. Bazı gelenekler, onları Harmonia'nın ya da Ouranos ile Gaia'nın (Gök ve Yer) kızları olarak gösterirler. Bütün bu soyağaçları, açıkça sembolik nitelikte olup, dolaylı ya da dolaysız olarak Musiki'nin evrende her şeyden önce geldiği hakkında-

ki felsefi konsepsiyonlarla bağlantılıdır. Gerçekten de Mousalar, yalnızca Zeus'u ve bütün tanrıları nağmeleriyle ve korolarıyla neşelendiren tanrısal Şarkıcılar olmakla kalmazlar, aynı zamanda Düşünce'yi de, bütün şekilleriyle –belagat, ikna gücü, bilgelik, tarih, matematik, astronomi– yönetirler. Hesiodos, onların iyiliklerini över: Krallara eşlik eden ve onlara ikna edici sözleri, kavgaları yatıştırmak ve insanlar arasında barış sağlamak için gerekli kelimeleri söyleten hep onlardır. Krallara, onları tebaaları indinde aziz kılan yumuşaklığı onlar verirler. Hatta, diyor Hesiodos, bir şarkıcının yani Mousaların hizmetkârlarından birinin, geçmiş insanların başardıkları büyük işleri ya da tanrıları şarkılarıyla yüceltmesi; kaygıları, üzüntüleri olan bir kişinin, bunları hemen unutması için yeterlidir.

Mousaların en eski şarkısı, Olymposluların Titanlara karşı kazandıkları zaferden sonra, yeni bir düzenin doğuşunu kutlamak için söyledikleri şarkıdır.

Başlıca iki grup Mousa vardır: Trakya'da "Peiria" Mousaları ile Boiotia'da Helikon yamaçlarında yaşadıkları söylenen Mousalar. Olympos yakınlarında yaşayan birinciler, genellikle şiirde Peiridler adıyla anılırlar. Bunlar, Orpheus (bu ada bkz.) mitosuyla ve Trakya'da özel bir önem kazanmış olan Dionysos kültüyle ilişkilidirler. Helikon Mousaları ise, doğrudan doğruya Apollon'a tabidirler. Hippokrene (bu ada bkz.) pınarı çevresinde onların şarkılarını bizzat Apollon yönetir.

Başka ülkelerde daha başka Mousa grupları da bulunuyordu. Delphoi'da ve Sikyon'daki Kharitler örneğinde olduğu gibi, bazen onlara sadece üç tane olarak rastlanır. Lesbos'ta, Yedi Mousalara tahsis edilmiş bir kült bulunuyordu.

Klasik devirden itibaren dokuz sayısı kendini kabul ettirdi ve aşağıdaki liste genellikle benimsendi: rütbece en önde gelen Kalliope, sonra Klio, Polhymnia (ya da Polyhymnia), Euterpe, Terpsikhore, Erato, Melpomene, Thalia, Ourania. Herbirinin belirli, ama yazardan yazara değişen bir görev kazanması ancak yavaş yavaş oldu. Ama genellikle, destansı şiir Kalliope'ye; tarih Klio'ya; pandomim Polhymnia'ya; flüt Euterpe'ye; hafif şiir ve dans Terpsikhore'ye; lirik koral Erato'ya; tragedya Melpomene'ye; komedi Thalia'ya; astronomi Ourania'ya bağlanır.

Mousaların kendilerine özgü efsane döngüleri yoktur. Tanrıların bütün büyük şenliklerinde şarkıcı olarak rol oynarlar. Thetis'le Peleus'un, Harmonia ile Kadmos'un, vs. düğünlerinde yer aldıkları görülür. Buna karşılık, onların herbirine bazı aşk maceraları atfedilir: Kalliope, Orpheus'un annesidir, vs. (İndeks'e bkz., ayr. bkz. *Peirides*).

***Mucius Scaevola** Tarquiniuslerin kovulmasından sonra Roma, Etrüsk kralı Porsenna tarafından kuşatıldığı zaman, Mucius adında biri onu öldürmeye karar verdi. Bu amaçla düşman karargâhına sızdı, ama kralı tanımadığı için yanıldı ve kral zannettiği başka birini öldürdü. Onu hemen tutuklayarak Porsenna'nın huzuruna çıkardılar. O sırada, bir kurban töreni için kora dönüşmüş kömürle dolu bir mangal getiriliyordu. Mucius sağ elini uzatarak ateşin üzerine koydu ve kendi isteğiyle elini yaktı. Onun bu davranışına hayran kalan Porsenna, mangalı kaldırttı ve düşmanından alınan kılıcı ona ken-

di eliyle geri verdi. Bunun üzerine Mucius Porsenna'ya, kendisi gibi üç yüz Romalı'nın, kendisinin başaramadığı işi başarmak için fırsat beklediğini ve kendisinin sadece ilk girişim için kura ile seçilmiş bir kişi olduğunu söyledi. Aslında bu bir yalandı. Korkuya kapılan Porsenna, hemen Roma ile bir mütareke yaptı.

Yaptığı fedakârlıktan sonra tek elli kalan Mucius, Scaevola (Solak) adını aldı.

Myenos (Μύηνος) Aynı adı taşıyan dağın isim atası. Telestor ile Alphesiboia'nın oğludur. Üvey annesi, Myenos'a babası nezdinde iftira ederek, onun kendisine karşı yasak aşk beslediğini iddia etti. Bunun üzerine Myenos dağa çekildi ve babası bir grup hizmetkârıyla birlikte onun peşine düşünce, kendini bir yardan aşağıya attı.

Mygdon (Μύγδων) *Ilias*'ta, Phrygia'nın Saggarios Nehri kıyılarında bulunan bir kısmı üzerinde hüküm süren bir Mygdon'un adı geçer. Bu Mygdon, Amazonların bir saldırısı sırasında, Priamios'tan yardım görmüştü. Minnet borcunu ödemek için, Troia Yunanların saldırısına uğradığı zaman, onu savunmaya gitti. Mygdon, Koroibos'un (bu ada bkz., 2) babasıdır.

2. Bir başkaMygdon, Amykos'un (bu ada bkz.) kardeşidir ve onun gibi, Bebryklerin kralıydı. Mygdon, savaş halinde bulunduğu Lykos'un müttefiki Herakles tarafından yenilgiye uğratıldı. Mygdon'un krallığını fetheden Herakles, orada Pontos Herakleia şehrini kurdu.

Mykeneus (Μυκηνεύς) Mykenai şehrini kuran ve ona adını veren kahraman. Pausanias'ın kesinlikle şüpheli gördüğü bazı efsanelerde, Mykeneus, Phoroneus'un torunu ve Sparton'un oğlu olarak geçer.

Mylas (Μύλας) Bir Telkhin (bkz. *Telkhinler*). Buğday değirmeninin mucidi olarak geçer. Ayrıca, Rodos Adası'ndaki dağlardan birine adını vermiştir.

Myles (Μύλης) Lakonialı bir kahraman; değirmenin mucidi (bkz. bir önceki mad.). Lakonia geleneğine göre Myles, Lakedaimon kralı Leleks ile Peridia'nın oğlu; Polykaon, Boumolkhos ve Therapne'nin kardeşidir. Eurotas adında bir oğlu vardı. Başka bazı gelenekler, onu aradan çıkararak, doğrudan doğruya Eurotas'ı Leleks'in oğlu olarak gösterirler (bkz. tab. 21).

Myrike (Μυρίκη) Tamaris (Ilgın ağacı) anlamına gelir. Kıbrıs kralı Kinyras'ın ılgın ağacına dönüştürülen kızı. Efsanesini, yine Kinyras'ın kızı olan Myrra ya da Smyrna'nınkiyle karşılaştırınız.

Myrina (Μύρινα) Bir Amazon. Bu ulusun başında büyük zaferler kazandı. Okeanos'un kıyısında yer alan ve söylendiğine göre tanrıların doğmuş oldukları bir ülke olan Atlantis'in sakinlerine karşı savaş ilan etti. Üç bin piyade ve yirmi bin atlıdan oluşan Amazon ordusunun başında, önce Kerne adındaki bir Atlantis sitesinin topraklarını fethetti. Sonra, şehrin kendisini ele geçirdi ve bütün sağlam erkekleri kılıçtan geçirip, çocukları ve kadınları esarete gönderdi. Arkadan şehri, taş taş üstünde kalmamacasına yıktı. Diğer Atlantisliler korku içinde hemen teslim oldular. O zaman Myrina onlara cömertçe davrandı, onlarla bir ittifak anlaşması yaptı. Yıktığı şehrin yerine yeni bir şehir kurarak, Myrina adını verdiği bu şehri tutsaklara, orada gelip oturmak isteyen herkese verdi. Bunun üzerine Atlantisliler, Gorgolarla savaşmak için Myrina'nın kendilerine yardım etmesini istediler (bkz.

Gorgo). Çok zorlu geçen birinci çatışmada Myrina galip geldi, ama birçok Gorgo da kaçtı. Daha sonra, bir gece, Amazonlar kampındaki tutsak Gorgolar, gardiyanlarının silahlarını ele geçirdiler ve birçoğunu öldürdüler. Ama Amazonlar çok geçmeden toparlanarak, âsileri topluca kırdılar. Myrina, bu çarpışmada tebaasından hayatlarını kaybedenlere büyük saygı törenleri düzenledi ve eşit yükseklikte üç kümbetten oluşan bir mezar yaptırdı. Tarihi çağda bu mezar, hâlâ *Amazonların Mezarı* adıyla bilinmekteydi. Gorgolar, uğradıkları yenilgiye rağmen, yeniden güç kazanmayı başardılar ve söylendiğine göre, daha sonra Perseus, ardından Herakles, onlarla savaşmak zorunda kaldı.

Myrina'ya atfedilen zaferler, bu iki savaştan ibaret değildir. Daha ileride, Myrina, Libye'nin büyük bir bölümünü fethettikten sonra, Isis'in oğlu Horos'un hüküm sürdüğü dönemde, Mısır'a geçti. Onunla bir dostluk antlaşması yaptı. Arkadan Araplara karşı bir sefer düzenledi. Suriye'yi yerle bir etti ve kuzeye doğru yöneldi. Yolda, Kilikialıların temsilcileriyle karşılaştı. Bunlar, kendiliklerinden ona boyun eğdiler. Myrina, dar geçitleri silah zoruyla geçerek, Toros'ları aştı, Phrygia'yı katetti ve seferinin son durağı olan Kaikos (Bakırçay) bölgesine ulaştı.

Sonunda Myrina, kral Lykourgos tarafından yurdundan kovulan bir Trakyalı olan Mopsos tarafından öldürüldü.

Bu efsane, "tarihi" bir inşa olup, tam anlamıyla bir mitos teşkil etmemektedir; daha çok, oldukça tutarlı bir hikâye oluşturacak şekilde birleştirilmiş mitsel unsurların bir yorumudur (ayr. bkz. *Gorgo*). Öyle ki, burada mitosların yanısıra, Euhemerosçu mitografların "rasyonalist" çalışmalarını görebiliriz.

Amazonlar kraliçesi Myrina'nın adı *Ilias*'ta geçer. Ama orada Myrina, kraliçenin "tanrılar katındaki" adıdır, onun insan adı ise *Batieia*'dır. Myrina'nın, kral Dardanos'la evlendiği de söylenir (bkz. tab. 3). Bu durumda onun Teukros'un kızı olması gerekir. Bu kadın kahramanla ilgili, çoğu geç dönemde belgelenmiş gelenekler arasında çok büyük tutarsızlıklar vardır.

Myrmeks (Μύρμηξ) İyi ahlakı ve el becerisiyle tanrıça Athena'nın takdirini ve sevgisini kazanmış bir Atinalı kadın. Ne var ki, Myrmeks sabanın kendi icadı olduğunu iddia etmeye kalkıştı (oysa gerçekte bu, Athena'nın icadıydı). Bu yüzden tanrıça, Myrmeks'i cezalandırmak için onu, toprağı oyan ve ürünlere zarar veren karıncaya dönüştürdü. Sonraları Zeus, Myrmeks'i ve onunla birlikte bütün karınca topluluğunu yeniden insana dönüştürdü (bkz. *Aiakos*).

Myrmidon (Μυρμιδών) Myrmidonların (Akhilleus'un yönetimi altındaki Tesalya halkı) atası olan ve onlara adını veren kahraman; Zeus ile Eurymedusa'nın oğlu. Myrmidon, Aiolos'un kızlarından Peisidike (bkz. tab. **4**) ile evliliğinden dünyaya gelen Aktor (bu ada bkz.) ve Antiphos'un babasıdır ve kızı Eupolemia dolayısıyla, Argonaut Aithalides'in büyükbabası olur.

Başka bir gelenek, Myrmidon'u Dioplethes'in oğlu ve Perieres'in torunu olarak gösterir; karısı Polydora dolayısıyla da Peleus'un damadı yapar.

Myrra (Μύρρα) Kıbrıs kralı Kinyras'ın kızı. Efsanesi, günahkâr aşkı ve Mürrüsafî ağacına dönüşmesi hakkında bkz. *Adonis*. Myrra bazen, Smyrna (bu ada bkz.) adıyla da geçer.

Myrsos (Μύρσος) Yalnızca Nonnos'un,

Dionysiaka adlı eserinde anlattığı bir efsanenin kahramanı. Myrsos, istemediği halde Dionysos'a karşı savaşmak zorunda kalan Aretos'un oğullarından biriydi ve Lykos, Glaukos, Periphas ve Melaneus'un kardeşiydi. Bunların hepsi de dilsizdi. Aretos evlendiği zaman, nişanlısı Laobie, geleneklere göre Aphrodite'ye kurban sunarken bir dişi domuz büyük bir çığlık atarak yavruladı. Ne var ki yavrular domuz değil balıktı. Gizlice kendisine danışılan bir kâhin bunun, Aretos'la Laobie'nin, domuzun yavruları kadar dilsiz çocukları olacağına delalet ettiğini bildirdi. Gerçekten de öyle oldu. Ama Dionysos, galip geldiğinde, Aretos'un çocuklarına konuşma yeteneği bahşetti.

Myrtilos (Μυρτίλος) Pilops efsanesinin dramatik versiyonlarında, Oinomaos'un arabacısı. Efendisine ihanet eden Myrtilos, onun yarış arabasının tekerleğini dingile rapteden kamayı çıkararak, bunun yerine balmumundan bir kama koydu ve böylece, Pelops'un Oinomaos'u yarışta yenmesini sağladı. Oinomaos'un tanrısal atlarının yarışta geçilmesi başka türlü mümkün değildi (bkz. *Pelops* ve *Hippodameia*).

Myrtilos, Hermes ile Danaos Kızları'ndan Phaethousa'nın (ya da Klymene'nin) oğluydu. İhaneti konusunda çeşitli sebepler gösterilir: Bazen Hippodameia'ya âşık olduğu, bazen onun tarafından elde edildiği, bazen de Pelops tarafından satın alındığı söylenir. Pelops'un yarışı kazanmasından ve Hippodameia'nın tecavüze uğramasından sonra, Myrtilos, Pelops tarafından denize atılarak öldürüldü (bazı yazarlara göre Myrtilos, Attike'nin güney kıyılarını yıkayan Myrto Denizi'nin isim atasıdır).

Myrtilos ölürken, Pelops'la soyuna lanet etti. Söylendiğine göre, Pelops'un soyundan gelenlerin (bkz. *Pelops* ve tab. 2) uğradığı felaketlerin kaynağı bu lanettir. Myrtilos'un ölümüne ilişkin belli başlı iki versiyon bulunmaktadır: Bunlardan biri, Myrtilos'un yolda Hippodameia'ya tecavüz etmeye kalkışmış olması; diğeri de, Pelops'un Myrtilos'a ihaneti karşılığında vermesi gerekeni vermemek için onu öldürmüş olmasıdır (bkz. *Hippodameia*).

Hermes, oğlu Myrtilos'u ölümünden sonra bir takımyıldıza (Arabacı) dönüştürdü.

Myrto (Μυρτώ) Birçok kadın kahramanın ve bu meyanda Menoitios'un kızlarından birinin adı. Dolayısıyla Myrto, Patroklos'un kız kardeşidir. Herakles'ten Eukleia adında bir kız çocuğu oldu (ayr. bkz. *Makaria*). Eukleia, bakire olarak öldü; Boiotia ve Lokris'te birçok Artemis tapınağında, sık sık tanrıçanın yanında yer almaktaydı.

Myskelos (Μύσκελος) İtalya'da Krotone şehrinin kurucusu. Onunla ilgili birçok efsane vardır. En eski geleneğe göre Myskelos, Büyük Yunanistan'da koloni kurmak isteyen, aslen Rypesli bir Akha'dır. Apollon, ona Delphoi kâhini aracılığıyla, Krotone'yi kurmasını emretti. Ama Myskelos ülkeye geldiğinde, orada daha önce var olan Sybaris şehrini gördü ve dönüp tanrıya aynı bölgede yeni bir kent kurmanın gerçekten gerekli olup olmadığını sordu. Bunun üzerine kâhin ona şu yanıtı verdi: "Güdük sırtlı Myskelos (çünkü Myskelos biraz kamburdu), tanrının isteğine karşı gelmekle ancak gözyaşları devşirirsin; onun sana verdiği armağanı kabul et" Sonunda, Mykselos itaat etti.

Ovidius tarafından nakledilen başka

bir geleneğin söylediğine göre ise Krotone, vaktiyle Geryoneus'un yerinden dönerken Kroton adlı kahraman tarafından konuk edilen Herakles'in sayesinde kurulmuştu. Kroton'un konukseverliğine teşekkür etmek isteyen Herakles, ona ileride kendi adını taşıyacak bir şehrin kurulacağını vaat etti. Bunun için, Myskelos adındaki bir Argoslu'ya rüyasında görünüp, Büyük Yunanistan'da bir koloni kurmaya gitmesini söyledi. Ancak o zamanlar, Argos yasaları yurt dışına çıkmayı yasakladığından, Myskelos önceleri rüyasını hiç önemsemedi. Bunun üzerine Herakles, Myskelos'a tekrar görünüp, onu korkunç cezalarla tehdit etti. Myskelos, yasaları ihlal etmeye razı oldu, ama adalete teslim edildi ve bütün yargıçlar onun aleyhinde oy kullandılar. Hepsi de oy kutusuna siyah çakıltaşı attılar. Bu, onun idama mahkûm edildiğini gösteriyordu. Bunun üzerine Myskelos, kendisini düşürdüğü kötü durumdan kurtarması için Herakles'e yalvardı. Bütün siyah çakıltaşları bir mucizeyle anında beyaza dönüştü ve Myskelos aklandı. Böyle olunca Myskelos'un, kolonisini kurmak için gitmesine izin verildi. Bu suretle, Myskelos Krotone'nin bulunduğu yere gidip yerleşti.

Magnes : APD., *Bibl.*, I, 7, 3; 9, 6; HYG., *Astr. Poet.*, II, 2; PAUS., VI, 21, 11; EUST., *Hom.*, s. 338, 21; skol. ad EUR., *Phoin.*, 1760; ET. BYZ., *s. v.* Μακεδονία; ANTON. LIB., *Tr.*, 23; TZET. ad LYC., 831.

Maia: 1) *Odys.*, XIV, 435; HES., *Theog.*, 948; SERV., ad VERG., *Aen.*, VIII, 130; skol. ad PIND., *Nem.*, II, 16; AISKH., *Khoeph.*, 813; DIOD. SIC., III, 60; APD., *Bibl.*, III, 10, 1 ve 2; 8, 2. Karş. L. RADERMACHER, *Noordische und hellenische Sage, F. und F.*, 1938, s. 39. **2)** A. GELL., N. A., XVIII, 23, 1 ve dev.; CENSOR, *De die Nat.*, XXII, 12; MACR., Sat., I, 12, 19; JEAN LE LYD., *Des Mois*, IV, 52.

Maiandros : HES., *Theog.*, 339; PAUS., VII, 4, 1; OV., *Met.*, IX, 450; ET. BYZ., *s. v.* Ἀλάβανδα.

Mainades : EUR., *Bakkh. passim;* SOPH., *Ant.*, 1150; ATHEN., V, s. 198; DIOD. SIC., III, 64; IV, 3; NONN., *Dionys., passim;* vs.

Mainalos : APD., *Bibl.*, III, 8, 1; PAUS., VIII, 3, 1; skol ad APOLL. RH., *Arg.*, I, 168; 769; ad THEOKR., *Idyl.*, I, 129; TZET., ad LYC., 481.

Maira : 1) Bkz. *Lokros.* **2)** PAUS., VIII, 48, 6; 53, 2; ve dev. **3)** APD., *Bibl.*, III, 14, 7; HYG., *Fab.*, 130; *Astr. poet.*, II, 4; Ov., *Fast.*, IV, 939 ve dev.

Makar : Skol. adPIND., *Ol.*, VII, 135; DIOD., V, 56 ve dev.; 81 ve dev.; NONN., *Dion.*, XIV, 44; XXIV, 544 ve skol.; STRAB., VIII, 356; XIII, 588; PAUS., X, 38, 5; DEN. HAL., I, 18.

Makareus : 1) APD., *Bibl.*, I, 7, 3; SERV., ad VERG., *Aen.*, I, 75; HYG., *Fab.*, 238; 243; EUR., fr. kayıp trag. *Aiolos* (NAUCK, fr. 14 ila 42); OV., *Her.*, XI, PLUT., *Parall.*, 28. STOB., LXIV, 35. **2)** EL., *Hist. Var.*, 13, 2.

Makaria : Skol. ad PLAT., *Büyük Hipp.*, 293 a; PAUS., I, 32, 6; EUR., *Herakleidai*, 474 ve dev.; ARISTOPH., *Atlılar*, 1151 ve skol.; EUST., *Hom.*, 1405, 36.

Makedon : STRAB., VII, 329, fr. 11; HES., fr. 29

(LEHRS); ET. BYZ., *s. v.* Μακεδονιά; skol. ad *Il.*, XIV, 226; EUST., ad DEN. PER., 427; DIOD. SIC., I, 18; EL., *Nat. An.*, X, 48.

Makello : BAKKHYL., I, JEBB'e göre, ed. 1905, s. 443 ve dev.; NONNOS, *Dionys.*, XVIII, 35 ve dev.; skol. ad OV., *Ibis*, 475; SERV., ad VERG., *Aen.*, VI, 618. Bkz. *Telkhinler Mad.*

Makhaireus : PIND, *Nem.*, VII, 62, ve *skol. ad loc.*; skol. ad EUR., *Or.*, 1654, STRAB., IX, 421; APD., *Ep.*, VI, 14.

Makhaon : *Il.*, II, 729 ve dev.; IV, 193 ve dev., ve skol. ad m. 195; XI, 506 ve dev.; XIV, 2 ve dev.; skol and PIND., Pyth., III, 14; I,109; HYG., *Fab.*, 81; 97; 108; 113; skol. ad ARISTOPH., *Plutos*, 701; DIOD. SIC., IV, 71; SOPH., *Philokt.*; PAUS., II, 11, 5; 23, 4; 38, 6; III, 26, 9 ve dev.; IV, 30, 3; karş. WESTERMANN, *Myth.*, s. 128; QUINT. SM., VI. 406 ve dev; DICT., II, 6 ve dev.; SERV., ad VERG., *Aen.*, II, 263; APD., *Bibl.*, III, 10, 8; *Ep.*, V, 1; TZET., ad LYC., 911; *Posthom.*, 520 ve dev., PROP., *El.*, II, 1, 59.

Makistos : ET. BYZ., *s. v.*

Makris : APOLL. RH., *Arg.*, IV, 1131, ve skol. ad m. 1131, 1138.

Malkandros : PLUT., *Iside ve Osir.*, 15 ve dev.

Mamereus : **1)** PLUT., *Aem.*, 2; PAUL., s. 23, *s. v. Aemiliam;* DEN. HAL., II, 76. **2)** PLUT., *Parall.*, 26.

Mamurius : PLUT., *Numa*, 13; FESTUS PAULUS, s. 131, 11; ov., *Fast.*, III, 389; VARR., *L. L.* VI, 45; DEN. HAL., II, 71; JEAN LE LYD., *Aylar*, IV, 3, 6; SERV., ad VERG., Aen., VII, 188; G. DUMÉZIL, *Tarpeia in Hommages à J. Bayet*, s. 401-426.

Mandylas : Skol. ad *Odys.*, XIV, 327.

Manes HDT., I, 94; IV, 45; ET. BYZ., *s.v.* Ἀκμονία; DEN. HAL., I, 27

Manes : VARR., *L. L.*, VI, 2; IX, 61; MACR., *Sat.*, I, 3, 13; 7, 34 ve dev.; SERV., ad VERG., *Aen.*, I, 139; II, 268; III, 63; OV., *Fast.*, II, 523 ve dev.; CIC., *in Pis*, VI, 16; *in Vat.*, 14. Karş. J. P. JACOBSEN, *Les Manes*, Fr. çev. Paris, 1924.

Mania : *Il.*, XXII, 460; QUINT. SM., V, 451 ve dev.; PAUS., VIII, 34, 1; PLAT., *Phaidr.*, 265 a.

Manto : Skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, I, 308; EUR., *Phoin*, 834; 953; PAUS., VII, 3, 1 ve dev.; IX, 10, 3; 33, 2; VERG., *Aen.*, X, 199; OV., *Met.*, VI, 157; IX, 285 ve dev.; HYG., *Fab.*, 128; APD., *Bibl.*, III, 7, 4 ve 7; *Ep.*, VI, 3; DIOD. SIC., IV, 66 (*Daphne* diye veriyor onun adını); KONON, *Narr.*, VI. Karş. Ch. PICARD., *Ephèse et Claros;* A. MOMIGLIANO, *Manto e l'oracolo di Apollo Clario, R. F. I. C.*, 1934, s. 313-321.

Marathon : PAUS., I, 15, 3; 32, 4; II, 1, 1, 6, 5.

Marathos: PLUT., *Thes.*, 32; SUID., *s.v.* Μαραθών.

Mariandynos : ET. BYZ., *s. v.* Μαριανδυνία; EUST., ad DION PERIEG., s. 787, 791; STRAB., XII, 545; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, II, 181; 140; I, 1126; II, 723; 780; skol. ad AISKH., *Pers.*, 941.

Marica : SERV., ad VERG., *Aen.*, VII, 47; XII, 164; LACT., *Inst. Div.*, I, 21; 23. Karş. W. BORGEAUD, *Marica, R. E. L.*, 1947, s. 85 ve dev.

Marmaks : PAUS., VI, 21, 7 ve 10; skol. ad PIND., *Ol.*, I, 114.

Maron : *Odys.*, IX, 197 ve dev.; skol. ad m. 197; EUST., ad *Odys.*, IX, 30; STRAB., VII, fr. 44 ve 44 *a*; EUR., *Kykl.*, 141 ve dev.; NONN., *Dion.*, XV, 141 ve dev., XIX, 167 ve dev.; 293 ve dev.; XXIII, 209 ve dev.; XXXVI, 290 ve dev.; XLIII, 75; ATHEN., I, 26 a. 33 d; HYG., *Fab.*, 116; 125; DIOD. SIC., 18 ve 20.

Marpessa : APD., *Bibl.*, I, 7, 7 ve dev.; PLUT., *Parall*, 40; *Il.*, IX, 557 ve dev.; PAUS., IV, 2, 7

Mars : OV., *Fast.*, III, 525 ve dev., V, 251 ve dev.; *Trist.*, II, 296; A. GELL., N. A., XIII, 23; DEN. HAL., I, 16; 31; FEST., s. 379; STRAB., V, 4, 12, s. 250; VERG., *Aen.*, IX, 516 ve SERV., *ad loc.* Karş. J. CARCOPINO, *Louve du Capitole;* ALTHEIN, *Terra Mater ve Die Gr. Götter;* G. HERMANSEN, *Studien über den Italischen und der Römischen Mars*, Kopenhag, 1940.

Marsyas : HDT., VII, 26; DIOD. SIC., III, 58 ve dev., PAUS., I, 24, 1; II, 7, 9; 22, 9; X, 30, 9, PLUT., *Müzik Üzerine*, 5 ve 7 ALKIB., 2; OV., *Met.*, VI, 383 ve dev.; Fast., VI, 696 ve dev.; PALAEPH., *Incr.*, 48; HYG., *Fab.*, 165; skol. ad AISKH., *Pers.*, 917; TZET., *Chil.*, I, 15; APD., *Bibl.*, I, 4, 2. Karş. S. REINACH, *in Cultes, Mythes et Religions*, IV, s. 29-44.

Mater Matuta : PRISC., II, 53; PAUL., s. 122; 125; FEST., 158; 161; PLUT., *Qu., Rom.*, 16; 17; OV., *Fast.*, 573 ve dev.; CIC., *Tuse.*, I, 28; *De Nat. Deor.*, III, 48; SERV., ad VERG., *Aen.*, V. 241; ad *Georg.*, I, 437; AUGUST., *Civ. Dei.*, 18, 14; LACT., *Div. Ins.*, I, 21; 23; HYG., *Fab.*, 2; 125; 224. Karş. HALBESTADT, *Mater Matuta*, Frankfurt, 1934; L. CURTIUS, *in Röm. Mitt.*, 1925, s. 479-489; H. J. ROSE, in Cl. *Qu.*, 1934, s. 156-158; M. MARCONI, *Riflessi mediterranei...*, Coll. R. Univ., Milano, 1939.

Medela : HES., *Theog.*, 956 ve dev.; PIND., *Pyth.*, IV, 15 ve dev.; skol. ad PIND., Ol., XIII, 74; HDT.,

VIII, 62; EUR., *Medeia, passim*, ve skoll.; karş. SEN., *Medeia;* APOLL. RH., *Arg., passim.*, skol. ad I, 1289; III, 342; IV, 223; 814; PLUT., *Thes.*, 12; DIOD. SIC., IV, 45 ve dev.; TZET., ad LYC., 175; 1315; 1318; HYG., Fab., 25; 26; 27; 239; ET. BYZ., s. v., τομεύς; OV., *Met.*, VII, 1 ve dev.; *Her.*, XII, APD., *Bibl.*, I, 9, 16; 23 ve dev., *Ep.*, V, 5; PAUS., II, 3, 6 ila 11; 12, 1; V, 18, 3; VIII, 11, 2; DRACONTIUS, in *Lat. Şairleri* (Baehrens), V, 192 ve dev; L. SECHAN, *Le légende de Médée, R. E. G.* XL (1927), s. 234 ve dev. *R. JEFFERS, Medea*, New-York, 1946.

Medelos : HES., *Theog.*, 1000 ve dev.; PAUS., II, 3, 9

Medon : 1) *Il.*, II, 716 ve dev.; XIII, 693 ve dev.; XV, 332 ve dev.; XVII, 216 ve dev.; EUST., *Hom.*, 328, 28. **2)** *Odys.*, IV, 677 ve dev.; XXII, 357 ve dev.; karş. OV., *Her.*, I, 91; APD., *Ep.*, VII, 27. **3)** PAUS., II, 16, 7

Medos : APD., *Bibl.*, I, 9, 28; DIOD. SIC., IV, 55 ve 56; STRAB., XI, 13, 10, s. 526; PAUS., II, 3, 8; EUST., ad DION PERIEG., 1017; HYG., *Fab.*, 27; 244, ET. BYZ., s. v. Μηδία.

Meflis : VARR, *L. L.*, V., 49; FEST., s. 451., SERV., ad VERG., *Aen.*, VII, 84; PLIN., *Hist. Nat.*, II, 208.

Megaklo : ISK. KLEM., *Proterpt.*, XI, 24.

Megapenthes : 1) *Odys.*, IV, 10-12; XV, 100 ve dev.; EUST., *Hom.*, 99, 13; 1480; 1; APD., *Bibl.*, III, 11, 1; ATHEN., I, 18 b; IV, 180 c; PAS. II, 18, 6; III, 18, 13; 19, 9. **2)** APD., *Bibl.*, II, 2, 2 ve 4; EUST., *Hom.*, 1481, 4; DIOD. SIC., IV, 68; PAUS., II, 16, 3; 18, 4; TZET., ad LYC., 838; skol ad EUR., Phoin., 180.

Megara : 1) *Odys.*, XI, 269 ve dev., ve skol. *ad loc.*, EUST., *Hom*, s. 1683, 38; PIND., *Isthm.*, IV, 61 ve dev; skol. ad IV, 104; PAUS., I, 41, 1; IX, 11, 1; 1-2; X, 29, 7; EUR., *Herak. Çılg., passim*, SEN., *Herc. Çılg., passim;* APD., *Bibl.*, II; DIOD. SIC., IV, 10 ve dev.; 31; skol. ad STAT., *Theb.*, IV, 570, X, 986; HYG., *Fab.*, 31; 32; 72; 241; TZET., ad LYC., 38; SERV., ad VERG., *Aen.*, VIII, 299; NIK. DAMAS, fr. 20; MOSKHOS, *Id.*, IV **2)** ANTHOL. PAL., III, 12.

Megareus : PAUS., I, 39, 5 ve 6; 41, 3; 42, 1; HYG., *Fab.*, 157; 185; ET. BYZ., s. v. Νισαία ve Μέγαρα; OV., *Met.*, X, 605 ve dev.; PLUT., *Qu. gr.*, 16.

Meges : *Il.*, II, 625 ve dev.; V, 69; X, 110; XIII, 691 ve dev.; XV, 519 ve dev.; XVI, 313; EUST., *Hom.*, s. 305, 15; HESYCH., s. v., HYG., *Fab.*, 97; APD., *Bibl.*, III, 10, 8; DICT. CR., III, 10.

Meidias : Skol. ad *Il.*, XXII, 397.

Mekisteus : APD., *Bibl.*, I, 9, 13 ve 16; III, 7, 2; *Il.*, II, 565-566; XXIII, 677-678; PAUS., I, 28, 1; IX, 18, 1, IIDT., I, 67.

Mekon : SERV., ad VERG., *Georg.*, I, 212.

Melagkraira : Ps., ARISTOT., *De mir ansc.*, 95; LYC., *Alex.*, 1278-1280. ve TZET., ad m. 1464.

Melampous : *Odys.*, XI, 287 ve dev; XV, 225 ve dev.; skol. ad *Il.*, XIII, 663; ad *Odys.*, XI, 290; XV, 225. ad AISKH., *Hepta...*, 569; ad PIND., *Nem.*, IX. 30; ad APOLL. RH., *Arg.*, I, 118; 121; 143; SERV., ad VERG., *Ecl.* VI, 48; apd., *Bibl.*, I, 9, 11; II, 2, 2; DIOD. SIC., IV, 68; STAT., *Theb.*, VIII, 277; skol. ad THEOKR., Id., III, 43; THEOPHR., *Hist. pl.*, IX, 10, 4; PLIN., *H.N.*, XXV, 5, 21; PAUS., IV, 36, 3; ATHEN., XI, 498; HDT., IW, 34; PROP., *El.*, II, 3 51-54.

Melampygos : HDT., VIII, 216; TZET., ad LYC., 91

Melaneus : PAUS., IV, 2, 2; 33, 5; skol. ad SOPH., *Trakli.*, 354; ET. BYZ., s. v., Ἐρετρια; STRAB., X. 447 ve dev.; ANTON. LIB. Tr., 4.

Melanippe : 1) DIOD. SIC., XIX, 53; IV, 67; ERAT., *Cat.*, 18; HYG., *Fab.*, 157; 186; 252; *Astr. poet*, II, 18; NONN., *Dion.*, VIII, 236; skol. ad ARISTOPH., *Lysistr.*, 139; PAUS., IX, 1, 1; GREG. COR., *Retor.*, VII, s. 1313; DEN. HAL... Retor., IX, 11 (c. V, s. 355). 2) APOLL., RH., *Arg.*, II, 966; IUSTINUS, II, 4, 23-25; DIOD. SIC., IV, 16; TZET., ad LYC., 1329; skol. ad *Il.*, III, 189.

Melanippos : 1) PAUS., VII, 22, N. **2)** APD., *Bibl.*, I, 8, 6; III, 6, 8; AISKH., *Hepta...*, 388 ve dev.; PIND., *Nem.*, XI, 47 ve dev., ve skol. ad loc.; skol. ad *Il.*, V 126; XVII, 40; TZET., ad LYC., 1066; PAUS., IX, 18, 1; STAT., *Theb.*, VIII. 717 ve dev.; Ov., *Ibis.*, 427 ve dev., 515 ve dev. **3)** APD., *Bibl.*, I, 8, 6, **4)** PLUT., *Thes.*, 8; PAUS., X, 25, 3, **5)** Karş. *Il.*, XV, 546 ila 581; VIII, 279; XVI, 695; TZET., *Posthom.*, 554.

Melanthios : *Odys.*, XVIII, 216 ve dev.; XVIII, 321 ve dev.; XX, 173 ve dev; XXII, 135 ve dev.; 182 ve dev.; 474 ve dev.; ATHEN., XII, 549 a; HYG., *Fab.*, 126; TZET. ad LYC., 776; skol. ad ARISTOPH., *Plutos.*, 312; ad THEOKR., *Idiller*, V, 150; OV., *Her.*, I, 95.

Melantho : 1) TZET., ad LYC., 208; OV., *Metam.*, VI, 120; skol. ad AISKH., *Eumen.*, 2. **2)** *Odys.*, XVIII, 321 ve dev.; XIX, 65; DIOG. LAERT., II, 8, 4, 79; PAUS., X, 25, 1. **3)** Skol. ad EUR., *Or.*, 932.

Melanthos : PAUS., VII, 1, 9; VIII, 18, 7; skol. ad PLAT., s. 376; HELLANIKOS, fr. 10; HDT., V, 65; STRAB., VIII, 359; IX, 393; XIV, 633; CONON, *Narr.*, 39; Skol. ad ARISTOPH., *Akhar-*

nes,146; ad *Barış*, 890; ATHEN., III, 96 ve dev.

Melas : Skol. ad *Il.*, XVIII, 219.

Meleagridler : ANTON. LIB., *Transf.*, 2; SOPHL, in PLIN., H.N., XXXVII, 40 ve dev.; EL., *Hist. An.*, IV, 42; V, 27; OV., *Met.*, VIII, 532 ve dev.; HYG., *Fab.*, 174; STAT., *Theb.*, IV, 103, ve LACT., *ad loc.*; SUID. ve PHOT., s.v.; EUST., ad Il., X, 544; karş. Anonim, in WESTERMANN, s. 345, 12 ve dev.; ATHEN., XIV-655 c; STRAB., V, 215.

Meleagros : *Il.*, IX, 529 ve dev., HYG., *Fab.*, 173; karş. 14; BAKKH., *Epinikoi*, V, 93 ve dev.; DIOD. SIC., IV, 34; 48; OV., *Metam.*, VIII, 270; PAUS., VIII, 45, 6; X, 31, 3; CALL., H. Art. *ὄνγū*, 260 ve dev.; ANT. LIB., *Tr.*, 2; APD., *Bibl.*, I, 8, 1 ve dev.; LACT., ad STAT., *Theb.*, II, 481; EUR., ve SOPH., kayıp tragedyalar. karş. NAUCK., *fr.*, 2. ed. s. 219 ve 525 ve dev.; ATHEN., III, 95d; IV, 172e; IX, 402 c; SEN., *Med.*, 645 ve dev.; 779 ve dev J. Th. KAKRIDIS Μελαγρεία, *Phil.*, 1935, s. 1-25; E. HOWALD., in *Rh., Mus.*, LXXIII, s. 402-425.

Meles : PAUS., I, 30, 1; SUID., *s. v.* Μέλιτος.

Melia : 1) PAUS., IX, 10, 5; 26, 1; skol. ad PIND., *Pyth.*, XI, 5; TZET., ad LYC., 1211; STRAB., IX, 413; CALLIM., *Delos'a Ôvgū*, 80. **2)** Skol. ad *Odys.*, II, 120; APD., *Bibl.*, II, 1, 1; skol. ad *Il.*, I, 22; ad EUR., *Orestes*, 920; 1239; TZET., ad LYC., 177.

Meliadlar : HES., *Theog.*, 176 ve dev., ve skol. ad m. 187; *Herakles'in Kalkanı*, 420; *Işler*, 145; *Il.*, XVI, 143; Skol. ad m. XXII, 127; karş. PALAEPH., *Incr.*, 36; EUST., ad *Il.*, XIX, 321.

Melibola : 1) APD., *Bibl.*, III. 8, 1; TZET., ad LYC., 481. **2)** APD., *Bibl.*, III, 5, 6; PAUS., II. 21, 10. **3)** SERV., ad VERG., *Aen.*, I, 720.

Meliboios : SUID., *s. v.* Οἰδίπους.

Melikertes : APD., *Bibl.*, I, 9, 1 ve dev.; III, 4, 3; *Argum.* ad PIND., *Isthm.*, IV; PAUS., I, 44, 7; EUST., *Hom.*, s. 1543, 20 ve dev.; OV., *Met.*, IV, 506-542; *Fast.*, VI, 485; HYG., *Fab.*, 2; 4; TZET., ad LYC., 21; 107; 229; skol. ad *Odys.*, V, 334; SERV., ad VERG., *Aen.*, V, 241; PLUT., *Qu.* rom., 16; PAUS., I, 44, 11; Skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, III, 132; ad EUR., *Med.*, 1274.

Melissa : 1) LACT., *Inst. div.*, I, 22. **2)** SERV., ad VERG., *Aen.*, I. 430.

Melisseus : 1) Karş. Ch. PICARD *Mél, Radet*, 1940, s. 270-284; APD., *Bibl.*, I, 1, 6; LACT., *Inst. Div.*, I, 22; HYG., *Astr. poet.*, II, 13; DIOD. SIC., XVII, 7 **2)** NONN., *Dion.*, XIII, 145 ve dev.; vs. **3)** DIOD. SIC., V, 61.

Melissos : PLUT., *Narrat. am.*, II, s. 772; DIOD. SIC., VIII, 10; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, IV, 1212.

Melite : APOLL. RH., *Arg.*, 1, 538; skol. ad m. IV, 524; 1125; 1149; skol. ad SOPH., *Trakh.*, 53; ET. BYZ., *s. v.* Ὑλλείς.

Meliteus : ANTON. LIB., *Tr.*, 13.

Melos : SERV., ad VERG., *Ecl.*, VIII, 37.

Membliaros : HDT., IV, 147; PAUS., III, 1, 7; skol. ad PIND., *Pyth.*, IV, 88; ET. BYZ., *s. v.* Μεμβλίαρος et Ανάφη.

Memnon : *Odys.*, IV, 187 ve dev.; XI, 522; HES., *Theog.*, 984 ve dev.; *Epic.* gr. fr., ed. KINKEL., s. 33 ve dev.; ALCMAN, fr. 68; PIND., *Ol.*, II, 83; *Pyth.*, VI, 28 ve dev.; *Isthm.*, V, 41; VIII, 58 ve dev.; *Nem.*, III, 62 ve dev.; VI, 48 ve dev.; APD., *Bibl.*, III, 13, 3; *Ep.*, V, 3; QUINT. SM., *Posthom.*, II, 100 ve dev.; 235 ve dev.; 452 ve dev.; 652 ve dev.; TZET., *Posthom.*, 234; DICT. CR., IV, 6; PAUS., III, 18, 12; V, 19, 1; skol. ad *Il.*, VII, 70; LACT., *Arg. Fab. Ov.*, XIII, 3; OV., *Met.*, XIII; 576 ve dev., SERV. ad VERG., *Aen.*, I. 489; 751; STRAB., XV, 728; PLUT., *De aud. poet*, XVII *a*; (AISKH., kayıp trag. *Memnon'dan* alıntıyla); SOPH., kayıp trag. *Memnon;* TAC., *Ann.*, II, 61; PLIN., H. N., X, 74; XXXVI, 58; MOSKHOS, *Bion'a Ağıt*, 41 ve dev.; DION. KHRYS., XI, 117

Memphis : APD., *Bibl.*, II, 1, 4; TZET., ad LYC., 894.

Menelaos : *Il.*, II, 581 ve dev., III. 21-120; 203 ve dev.; 310-382; IV,7 ve dev.; 93-187; V, 49 ve dev.; 561-579; VI. 37-65; VII, 94-122; X, 25 ve dev.; XI, 459 ve dev.; XIII, 581 ve dev.; XIV, 516-519; XV, 540-545; XVI, 311 ve dev.; XVI.., 1-60; 89-122; 246-255; 553-581; 656-699; 700 ve dev.; XXIII, 262-652; *Odys.*, III, 286 ve dev.; IV 271 ve dev.; 351 ve dev.; SOPH., *Aias*, 1295; EUR., *Or.*, 16; *Hel., passim;* APD., *Bibl.*, III, 10, 8 ve dev.; 11, 2; *Ep.*, II, 15 ve dev.; V, 21 ve dev.; VI, 29; skol. ad *Il.*, I, 7; II, 249; III, 175; IX, 150; ad *Odys.*, IV, 11; 12; III, 267; HYG., *Fab.*, 78, 88; 95; 97; 108; TZET., ad LYC., 103; 132; 136; 149; 202; 851; *Antehom.*, 154 ve dev., *Posthom.*, 729 ve dev.; argum. ad THEOKR., *Idill.*, XVIII, ve skol. ad V, 51; skol. ad SOPH., *El.*, 539; ad-VERG., *Aen.*, VI, 494 ve dev.; SERV., ad VERG., *Aen.*, I, 651; ATHEN, VI, 232 e ve dev.; EUR., *Troades*, 864 ve dev.; PAUS., I, 33, 8; II, 13, 3; 17, 3; 18, 6; 22, 6; III, 1, 5; 12, 6; 14, 6; 18, 13; 16; 19, 9; 22, 2; 10; IV, 1, 4; V, 8, 3; 18, 3; 22, 2; VI, 25, 3; VII, 21, 8; VIII, 23, 4; 53, 5; X, 16, 4; 25, 2 ve dev.; 26, 3; 7; 8; 33, 2; *Ov., Met.*, XIII, 198 ve dev.; QUINT. SM., XIII, 293; DICT. CR.,

I, 4; 6-11; II, 20; 26; HDT., II, 112-120; Skol. ad ARISTOPH., *Eşekarıları*, 714.

Menestheus : *Il.*, II, 546 ve dev., IV, 327 ve dev.; XII, 331 ve dev.; XIII, 690; TZET., *Posthom.*, 88; ad LYC., 911; DIOD. SIC., I, 28; HYG., *Fab.*, 97; PAUS., I, 1, 2; 3, 3; 17, 5 ve dev; 23, 8; II, 25, 6; III, 18, 5; PLUT., *Thes.*, 32 ve dev.; STRAB., III, 140; VI, 261; DICT. CR., VI, 2 ve dev.; APD., *Bibl.*, III, 10, 8; *Ep.*, I, 24; III, 11; VI, 15 b.

Menesthios : II., XVI, 173 ve skol. *ad loc.*; APD., *Bibl.*, III, 13, 4.

Menoikeus : 1) Skol. ad EUR., *Phoin.*, 942; SOPH., *Ant.*, 156; 211; 1098; APD., *Bibl.*, III, 6, 8; DIOD. SIC., IV, 67 **2)** EUR., *Phoin.*, 769; 911 ve dev.; 1090 ve dev.; PAUS., IX, 25, 1; APD., *Bibl.*, III, 6, 7; PLUT., *Pelop.*, 21; CIC., *Tusc.*, I, 48, 116; IUV., *Sat.*, XIV, 240; STAT., *Theb.*, X, 774 ve dev., karş. *WESTERMANN, Myth.*, s. 377, 48; skol. ad EUR., *Phoin.*, 1010; LUK., *Raksa Dair*, 43.

Menoites : APD., *Bibl.*, II, 5, 10 ve 12.

Menoitios : 1) HES., *Theog.*, 510; APD., *Bibl.*, I, 2, 3. **2)** *Il.*, I, 307, vs.; XI, 765; XII, 1, ve skol.; XVI, 13 ve dev., ve skol. *ad loc.*; XVIII, 326; XXIII, 84 ve dev., ve skol. ad 86 ve 87; OV., *Fast.*, II, 39; PIND., *Ol.*, IX, 67 ve dev., ve skol. ad m. 104 ve 109; APD., *Bibl.*, I, 9, 4; III, 13, 1; 8; HYG., *Fab.*, 97; APOLL. RH., *Arg.*, I, 69 ve dev; skol. ad m. 72; VAL. FLAC., *Arg.*, I, 407; VI, 343; DIOD. SIC., IV, 39; PLUT., *Arist.*, 20; PAUS., IX, 17, 1.

Menthe : STRAB., VIII, 344; PHOT., *s. v.* Μίνθα; OV., *Metam.*, X, 729.

Mentor : *Odys.*, II, 225 ve dev.; III, 22 ve dev.; 240 ve dev.; XXII, 235; XXIV, 450 ve dev.

Mercurius : PLAUT., *Amphitryon, passim*; PLUT., *Parall.*, 38; SERV., ad VERG., *Aen.*, I, 170; VIII, 130; OV., *Fast.*, II, 607 ve dev.

Merion : *Il.*, II, 645 ve dev.; IV, 253 ve dev.; V, 59; IX, 83; X, 196; 260 ve dev.; XIII, 159 ve dev.; 246 ve dev.; 528; 567; 643-659; XIV, 514; XVI, 342 ve dev.; 603; 608; XVII, 620; 700 ve dev.; XXIII, 112 ve dev.; 262 ve dev.; 850 ve dev.; 884-897; DIOD. SIC., V, 59; 79; APD., *Bibl.*, III, 3, 1; HYG., *Fab.*, 81; 97; PAUS., V, 25, 9; PLUT., *Marc.*, 20; ET. BYZ., *s. v.* Κῳ ἧσσα; PLIN., *H. N.*, V, 29.

Mermeros : EUR., *Medeia, passim*, ve skol. ad 10; 276; APD., *Bibl.*, I, 9, 28; HYG., *Fab*, 25; 239; TZET., ad LYC., 175; 1318; PAUS., II, 3, 6 ve dev.

Merope: 1) APD., *Bibl.*, I, 9, 3; III, 10, 1; OV., *Fast.*, IV, 175; skol. ad *Il.*, VI, 153; XVIII, 486; DIOD. SIC., III, 60; SERV., ad VERG., *Georg.*, I, 138; skol. ad PIND., *Nem.*, II, 16. **2)** EUR., kayıp trag. *Kresphontes*, özet in HYG., *Fab.*, 137; 184; APD., *Bibl.*, I, 8, 5; PAUS., IV, 3, 3; 8, 54.

Mesopotamia : Bkz. HERSCHER, *Erot. script.*, I, 224.

Messapos STRAB., IX, 405; ET. BYZ., *s. v.* Μεσσάπιον; SERV., ad VERG., *Aen.*, VIII, 9; NIKANDROS, fr. 55, I. Karş. F. ALTHEIM, in *A. R. W.*, 1931, s. 22-32 karş. *Ph. Woch.*, 1932, s. 430-432.

Messene : PAUS., IV, 1, 1-2, 1; 6; 3, 9; 26, 8; 27, 6; 31, 11; skol. ad EUR., *Or.*, 932.

Mestra : TZET., ad LYC., 1393; OV., *Met.*, VIII, 739 ve dev., ANTON. LIB., Tr., 17; PALAEPH., *Incred.*, 24.

Meta : APD., *Bibl.*, III, 15. 6; ATHEN., XIII, 556 *f*; TZET., ad LYC., 494; HDT., V. 66; EUR., *Ion*, 1575 ve dev.

Metabos STRAB., VI, 265; ET. BYZ., *s. v.* Μεταπόντιου; SERV., ad VERG., *Aen.*, XI, 540; karş. VERG., *Aen.*, XI, 540; 564; HYG., *Fab.*, 252 (bkz. *Camille* mad.); EUST., ad DEN. PER., 368; *Etym. magn.*, s. 579, 29.

Metaneira : *Hom. Demeter'e Övgü*, 101; 185 ve dev.; PAUS., I, 39, 1 ve 2; APD., *Bibl.*, I, 5, 1; NONN., *Dion.*, XIX, 80 ve dev.; OV., *Fast.*, IV, 539.

Metapontos : *Aiolos ve Metabos* maddelerindeki referanslara bkz.; J. BÉRARD, *Colonisation*, s. 344 ve dev.

Methymna : PARTH., *Erot.*, 21; ET. BYZ., *s. v.*; DIOD. SIC., V, 81.

Metiokhos : EUTS., ad DEN., PER., 358.

Metion : APD., *Bibl.*, III, 15, 5 ve 8; PAUS., I, 5, 3; 4; II, 6, 3; DIOD. SIC., IV, 76; PLAT., *Ion*, 533 *a*; skol. ad SOPH., *Oid. Kol.*, 468; ad DEN. THR., *in* BEKKER. *Anecd.*, 783, 12.

Metis : HES., *Theog.*, 358, 886 ve dev.; APD., *Bibl.*, I, 2, 1; 3, 6.

Mezentius : SERV., ad VERG., *Aen.*, I, 259, 267; IV, 620; VI, 760; IX, 742; MACR., *Sat.*, III, 5, 10; PLIN., *H. N.*, XIV, 88; OV., *Fast.*, IV, 877 ve dev.; LIV., I, 1-3; DEN. HAL., I, 64 ve dev.; II, 5; ad VERG., *Aen.*, VII, 647-817; VIII, 470 ve dev.; IX, 586 ve dev.; X, 768; XI, 1 ve dev.; IUSTINUS, XLIII, 1, 10; DION. CASS., *fr.* 4, 1 *b*; PLUT., *Qu. rom.*, 45.

Midas : HDT., VIII, 138; EL., *Var. Hist.*, III, 18; Ov., *Met.*, XI, 85 ve dev.; SERV., ad VERG., *Ecl.*, VI, 13; *Aen.*, X, 142; HYG., *Fab.*, 191; 274; skol. ARISTOPH., *Plut.*, 287; DIOD. SIC., III, 59; PS.

PLUT., *De fluv.*, 10; KSEN., *Anab.*, I, 2, 13; PLIN., *Hist. Nat.*, VII, 57; CIC. *Tusc.*, 1, 114, karş. R. LEHMANN-NITSCHE, *Kônig Midas hat Eselohren, Z. E.*, 1936, S. 281-303; karş. *Anthropos*, 1938, s. 288.

Miletos : OV., *Met.*, IX, 443 ve dev., NONN., *Dion.*, XIII, 546; PARTH., *Erot.*, 11; CONON, *Parr.*, 2; ANTON. LIB., *Tr.*, 30; skol. ad THEOKR., VII, 115; HYG. *Fab.*, 243; skol. APOLL. RH., *Arg.*, I, 185; APD., *Bibl.*, III, 1, 2; PAUS., VII, 2, 5.

Mimas : EUR., *Ion*, 215; APOLL. RH., *Arg.*, III, 1227 ve skol. *ad loc*; HOR., *Od.*, III, 4, 53; APD., *Bibl.*, I, 6, 2.

Minerva : VARR., *L. L.*, V, 74; SERV., ad VERG., *Aen.*, I, 42; XI, 259; OV., *Fast.*, III, 835 ve dev., IUV., *Sat.*, X, 115 ve dev.

Minos : *Il.*, XIII, 448 ve dev.; XIV, 322 ve dev.; skol. ad XII, 292; *Odys.*, XI, 568 ve dev.; EUST., ad *Odys.*, XVII, 523; XI. 568; XIX. 178; *Il.*, 321; HDT., I, 171 ve dev.; VII. 170 ve dev.; APOLL. RH., *Arg.*, II, 516; IV, 1564 ve skoll.; skol. ad III, 1087; IV, 433; PAUS., I, 1, 2; 4; 17, 3; 19, 4; 22, 5; 24, 1; 27, 9 ve dev.; 39, 5, II, 30, 3; 31, 1; 34, 7; III, 2, 4; 18, 11; 16; V, 25, 9; VII, 2, 5; 3, 7; 4, 5 ve dev.; VIII, 53, 4; 8; IX, 11, 4; 16, 4; HYG., *Fab.*, 41; STRAB., VI, 3, 6, s. 282; X, 4, 9, S. 447; XII, 8, 5; s. 573; DIOD. SIC., IV, 60 ve dev. (Burada iki ayrı Minos'tan söz edilmektedir; bunlardan biri Zeus'un oğlu; diğeri de, birincisinin torunu olan ve mûtaden buna bağlanan efsanelerin kahramanı Minos'tur); V, 78 ve dev.; PLAT., *Minos*, s. 318 ve dev., *Gorgias*, 523 ve dev.; LACT. PLAC. ad STAT., *Theb.*, IV, 530; V, 441; VII, 187; skol. CALL., *Zeus'a Ôvgû*, 8; TZET., *Chil*, I, 473; 546; II, 293 ve dev.; ad LYC., 1301; ANTON. LIB., *Tr.*, 41; APD., *Bibl.*, III, 1, 2 ve dev.; 15, 1; II, 5, 7; CONON, *Narr.*, 25; skol. ad EUR., *Or.*, 1643; ATHEN., XIII, 601 e ve dev.; SUD., *s.v.* V. G. GLOTZ, *La Civilisation Egéenne*, 2. bas., Paris, 1937, ve belirtilen bibliyografya.

Minotauros : APD., *Bibl.*, III, I, 4; 15, 8. DIOD. SIC., I, 61; IV, 61; 77; PLUT., *Thes.*, 15 ve dev.; 19; 21; PAUS., I, 22, 5; 24, 1; 27, 10; III, 18, 11; 16; VERG., *Aen.*, V, 588, ve SERV., *ad loc*; skol. ad VERG., *Aen.*, VI, 21; HYG., *Fab.*, 40; 41; 42; karş. *Il.*, XVIII, 590 ve dev.; OV., *Met.*, VIII, 167; *Her.*, IV, 115 ve dev.; CALLIM., *Delos'a Ôvgû*. 310 ve dev.; PLAT., *Phaidon*, 58 a; STRAB., X, 4, 8, s. 477.

Minyadlar : ANTON. LIB, *Tr.*, 10, PLUT., *Qu. gr.*, 38; EL., *Hist. Var.*, III, 42; OV., *Met.*, IV, 1 ve dev.

Minyas : PAUS., IX, 36, 4-6; X, 29, 6; skol. ad *Il.*, II. 511; XX, 227; PIND., *Isth.*, I, 79; IV, 122; ad AP. RH., *Arg.*, I, 45; 230; ad *Od*, XI,326; TZET ad LYC., 874. Karş. F. VIAN, *La triade des rois d' Orchomène, in Mél. Dumézil, Brüksel* 1960, s. 215-224.

Misenos : STRAB., I, 2, 18, S. 26; VERG., *Aen.*, VI, 163 ve dev.; ve SERV ad m. III, 239. Karş. J. HUBAUX, in *Ant. Class.*, 1933, s. 153-164.

Mnemon : LYC., *Alex.*, 241 ve dev., ve TZET., ad m. 232; karş. PLUT., *Qu. gr.*, 28.

Mnemosyne : HES., *Theog.*, 54 ve dev.; 135; 915 ve dev.

Mnestheus : VERG., *Aen.*, V, 116 ve dev. XII, 127; SERV., ad m. V, 117

Modius Fabidius : DEN. HAL., II, 48.

Moiralar : *Il.*, IV, 517; V, 83; 613; XII, 116; XVI, 433 ve dev., 849 ve dev; XIX, 87; XX, 128; XXIV, 132; 209; *Odys.*, III, 269; XI, 292; HES., *Theog.*, 217; 901 ve dev.; *Orpheus'a Ôvgû.*, 59; 43; 7; karş. STOB., Ecl., I, 5, 12; PIND., *Ol.*, X, 52; *Pyth.*, IV, 145; AISKH., *Eumen.*, 956 ve dev.; *Prom.*, 511 ve dev., EUR., *Alk.*, 12; 52; ARISTOPH., *Kuşlar.*, 1734 ve dev.; *Kurbağ.*, 453. Karş. E LEITZKE, *Moira und Gottheit im alten Griech. Epos.*, Diss. Göttingen 1930.

Molionidler : *Il.*, II, 621; XI, 709-752; XXIII, 638 ve dev., skol. ad m. XI, 709; XXIII, 638 ve 699; EUST., ad *Il.*, XI, 749; PAUS., V., I, 10 ve dev.; 2, 1 ve dev.; 5; 3, 3; VIII, 14, 9; ATHEN., II, 57 ve dev., APD., *Bibl.*, II, 7, 2; PIND., Ol., X, 26 ve dev.; karş. VAN DER KOLF, *s. v. Molione*, R. E., XVI-1, 3-7; A. H. KRAPPE, *The molionides, Mél.* H. G. Wood, Londra, 1933, s. 133-146; R. CANTIENI, *zikr. es. (Nestor mad.)*.

Molorkhos : VERG., *Georg.*, III, 19; PROB., *ad loc.*; APD., *Bibl.*, II, 5, 1; CALL., *Aitia*, I, 9.

Molos : *Il.*, X, 269; DIOD. SIC., V, 79; PLUT., *De def. or.*, 14; APD., *Bibl.*, III, 3, 1.

Molossos : EUR., *Androm., passim*; skol. ad *Odys.*, III, 188; SERV., ad VERG., *Aen.*, III, 297; PAUS., 1, 11, 1 ve dev.

Molpadia : PAUS., I, 2, 1.

Molpis : TZET., ad LYC., 159.

Molpos : PLUT., *Qu. gr.*, 28; TZET., ad LYC., 232; 234; ET. BYZ., *s. v.* Τήνεδος; EUR., Kayıp trag., *Tenes*; DIOD. SIC., V, 83.

Momos : HES., *Theog.*, 214; skol. ad *Il*, I, 5 ve dev.,

Moneta : LIV., IV, 7; VI, 20; VII, 28; PLUT., *Rom.*, 20; OV., *Fast.*, VI, 183 ve dev.; MACR., Sat., I, 12,

30; SUID., *s. v.* Μονήτα.

Mopsos : 1) HES., *Herak. Kalkanı,* 181; OV., *Met.,* VIII, 316; XII, 456; APOLL. RH., *Arg.,* I, 65, skol. *ad loc.;* 80; IV, 1518 ve dev.; HYG., *Fab.,* 14; 173, PAUS., V, 17, 10; STRAB., IX, 44; LYC., *Alex.,* 881 ve dev. **2)** STRAB., IX, s. 675; XIV, 642 ve dev; 668; 675 ve dev.; CONON, *Narr.,* 6; CIC., *De Div.,* I, 40, 88; skol. ad APOLL. RH., *Arg.,* I, 308; PAUS., VII, 3, 2; IX, 33, 1; SERV., ad VERG., *Ecl.,* IV, 72: APD., *Ep.,* VI, 2; 4; 19.

Morges : DEN. HAL., I, 12, 3; 73, I ve 5; STRAB., VI, 257; *Etym. magn,* s. 714, 21; karş. J. BÉRARD, *Colonisation,* s. 467 ve dev.

Moria : NONN., *Dionys.,* XXV, 451 ve dev.; 14; karş. PLIN., *H. N.,* XXV, 14.

Mormo : KSEN., *Hellen.,* IV, 4, 17; THEOKR., XV, 40 ve skol.

Mormolyke : STRAB., I, s. 19; karş. *Hist. Gr. fr.* (MÜLLER). I, 430.

Morpheus : Ov., *Met.,* XI., 635 ve dev.

Mors : CIC., *De Nat. deor.,* III, 17, 44; SERV., ad VERG., *Aen.,* XI, 197

Mothone : PAUS., IV, 35, I ve dev.

Mounikshos : 1) EUR., *Hippol.,* 761; karş. skol. ad DEM., *Taht Hakkında,* s. 73 *c* (=*Hist. gr. fr.,* IV, 657 *a*). **2)** ANTON, LIB., *Tr.,* 14; karş. OV., *Met.,* XIII, 717.

Mounitos : TZET., ad LYC., 495 ve dev., karş. PAUS., X, 26, 8; PARTH., *Erot.,* 16.

Mousaios : PAUS., I, 14, 3; 22, 7; 25, 8; IV, 1, 5; X, 5, 6; 7, 2; 9, 11; 12, 11; STRAB., X, 3, 17, s. 471; DIOD. SIC., IV, 25; SERV., ad VERG., *Aen.,* VI, 667; ATHEN., XIII, 597c; SUID., *s. v.*; HARPOKRATION, *s. v.*; skol. ad ARISTOPH., *Kurbağ.,* 1033; PLAT. *Apol.,* 41 *a*; HDT., II, 53.

Mousalar : *Il.,* I, 406; *Odys.,* XXIV, 60; HES., *Theog.,* 35 ve dev.; 915; *Hom. Hermes'e Övgü.* 429; *Apollon'a Övgü,* 189 ve dev.; PIND., *Pyth.,* III, 88 ve dev.; skol. ad *Nem.,* III, 16; PAUS., I, 2, 5; IX, 29, 2 ve dev.; EUR., *Med.,* 834; DIOD-SIC., IV, 7; PLUT., *Qu, conv.,* VIII, 716, F; SERV., ad VERG., Ecl., VII, 21. Karş. P. BOYANCÉ. *Le Culte des Muses,* Paris, 1936.

Mucius Scaevola : PLUT., *Pupl,* 27 ve dev.; LIV., II, 12 ve dev.

Myenos : PS. PLUT., *De Fl.,* 8, 3.

Mygdon : 1) *Il.,* III, 185 ve dev.; ve skol., ad *loc.;* EUST., ad *Odys.,* X, 552; EUR., *Rhes.,* 539; SERV., ad VERG., *Aen.,* II, 341; PAUS., X, 27, 1; PS. PLUT., *De Fl.,* 12, 2. **2)** APD., *Bibl.,* II, 5, 9; skol. ad APOLL. RH., *Arg.,* II, 789.

Mykeneus : PAUS., II, 16, 4; EUST., ad HOM., *Il,* II, 569; skol. ad EUR., *Or.,* 1239; ET. BYZ., *s. v.* Μυκῆαι.

Mylas : ET. BYZ., *s. v.* Μυλαντία ακρα; HESYCH., *s. v.*

Myles : PAUS., III, I, 1; IV, 1, 1;III, 20, 2; skol. ad EUR., *Or.,* 615.

Myrike : HESYCH., *s. v.*

Myrina : *Il.,* II, 814, et skol. *ad loc.;* TZET., ad LYC., 243; STRAB., XIII, 3, 6, s. 623; DIOD. SIC., III, 54 ve dev.

Myrmeks : SEVR., ad VERG., *Aen.,* IV, 402.

Myrmidon : SERV., ad VERG., *Aen.,* II, 7; skol. *Il.,* XVI, 177.

Myrra : Bkz. *Adonis* mad.

Myrsos : NONN., *Dion.,* XXVI, 250 ve dev.

Myrtilos : Skol. ad *Il.,* II, 104; SOPH., *El.,* 505; ad APOLL. RH., *Arg.,* I, 752; SOPH., kayıp trag. *Oinomaos; Elektra,* 508 ve dev.; EUR., *Or.,* 988 ve dev; skol. ad m. 990; 998; HYG., *Fab.,* 84; *Astr. poet.,* II, 13; DIOD. SIC., IV, 73; Ps. Ov., *Ibis,* 369 ve dev; APD., Ep., II, 6 ve dev; PAUS., VIII, 14, 10 ve dev; SERV., ad VERG., *Georg.,* III, 7.

Myrto : PLUT., *Arist.,* 20.

Mykelos : *Hist. gr. fr.,* II, s. 14, fr. 4 (REGIONLU HIPPYS); STRAB., VI, I, 12, s. 262; DIOD. SIC., *fr.* VIII, 17; OV., *Met.,* XV, 12 ve dev., karş. J. BÉRARD, *Colonisation,* s. 164 ve dev.

N

Naiaslar ya da Naiades (Ναίδες). Su elementinin nymphaları. Nympha olmaları itibarıyla dişi varlıklardır; çok uzun ömürlü olmakla birlikte ölümlüdürler (bkz. *Hamadryadlar* ve *Nymphalar*). Bağlı bulundukları ağacın esrarlı hayatını temsil eden Hamadryadlar gibi Naiaslar da, içinde oturdukları akarsuyun ya da kaynağın tanrısal kişiliğini temsil ederler. Bazen, belli bir su kaynağının *nymphası* olarak tek bir Naias vardır; bazen de, aynı bir kaynağın birden fazla Naias'ı bulunur. Bu takdirde bunlar, eşit kız kardeşler olarak kabul edilirler.

Naiasların soyağacı, gerek mitografiara gerekse efsanelere göre değişir. Homeros, onların "Zeus'un kızları" olduklarını söyler. Başka bir yerde onların, Okeanos'un soyundan geldikleri söylenir. Genellikle, içinde yaşadıkları nehrin tanrısının kızlarıdırlar: Örneğin, Asopos'un (bu ada bkz.) kızları Naias'tırlar. Bütün ünlü kaynakların kendi Naiasları ve bu Naiaslardan her birinin de kendi adı ve kendine özgü bir efsanesi vardır. Örneğin, Syrakusai'de nympha Arethousa, Artemis'in arkadaşıydı ve tıpkı koruyucu tanrıça gibi aşkı hor görüyordu. Arethousa, her zamankinden daha büyük bir hırsla avlandığı bir gün, suları berrak ve serin bir nehirle karşılaştı ve orada yıkanmak istedi. Nehirde bütün gözlerden uzak yıkanırken, sudan bir ses yükseldi. Güzel genç kıza karşı içinde istek uyanan nehrin tanrısı Alpheios'un sesiydi bu. Korkuya kapılan Arethousa, olduğu gibi sudan fırlayıp kaçmaya başladı. Tanrı da onun peşinden seyirtti. Uzun bir kovalamaca oldu. Sonunda, gücü tükenen Arethousa, kendisini kurtarması için Artemis'e yalvardı. Tanrıça, onu bir buluta sardı. Ama Alpheios, âşık olduğu varlığın gözden kaybolduğu yerden bir türlü ayrılmak istemediği için, Arethousa korkudan bir pınara dönüştü. Bunun üzerine, tanrının, kendi sularını Arethousa'nın dönüşmüş olduğu pı-

narın sularıyla karıştırıp, bu yeni şekil altında onunla birleşmesini engellemek için yer yarıldı. Arethousa, Artemis'in rehberliğinde, yer altı yollarından ilerleyerek Syrakusai'de Artemis'e adanmış olan Ortygia Adası'na ulaştı.

Bunun, yakın dönemlere ait bir efsane olduğu ve İskenderiyeli şairlerce kotarıldığı aşikârdır. Efsane, biri Elis'te, diğeri de Sicilya'da bulunan iki kaynağın aynı adı taşımasına bir açıklama getirmek amacını taşıyor; alışılagelmiş tutkulu kovalamaca ve metamorfoz şeması üzerine kurulmuş bulunuyor. Ama bu tür türetimler, yine de ancak Naiasların Helen hayalgücü için hiç de yabancı varlıklar olmaması ve her kaynağın, her akarsuyun kendi Naias'ına sahip bulunması sayesinde mümkündü.

Naiaslar çoğu zaman, hastalıkları iyileştirici güce sahip varlıklar olarak kabul edilmekteydiler: Hastalar, onlara adanmış kaynakların suyunu içiyor, hatta daha seyrek de olsa bazen onların suyunda yıkanıyorlardı. Bazen de, bu kaynakların suyunda yıkanmak günah sayılmakta ve tanrıçaların öfkelenmelerine ya da intikam almalarına – herhangi bir esrarengiz hastalık şeklinde – yol açmaktaydı. Hatta, Nero (Neron), Roma'da Marcia'nın (şehrin en tanınmış su kemerlerinden biri) kaynağında yıkandığı için, birkaç gün süreyle bir çeşit ateşli felç geçirmişti. Bu gibi rahatsızlıklar, kutsal suyun koruyucusu Naiasların hoşnutsuzluğuna yorulmaktaydı. Naiasların hoşuna gitmeyecek bir şey yapanları bekleyen tehlikelerden biri de delilikti. Örneğin, Naiasları gören bir kimse, onların "tutsağı" oluyor ve aklını kaçırıyordu (karş. *Lymphae*).

Birçok soyağacının başlangıcında bir Naias yer alır. Örneğin, Endymion'un karısı; Aitolos'un annesi; Magnes'in, Leleks'in, Oibalos'un, Ikarios'un, Erikhthonios'un, Thyestes'in, vs. karıları hep Naias'tırlar. Böylece, Naiaslar yerel efsanelerde büyük rol oynarlar ve onlar vasıtasıyla şu ya da bu kahramanı, bir sitenin ya da bir bölgenin toprağına bağlamak mümkün olur. Özellikle Peloponisos geleneklerinde Naiaslara bolca rastlanır.

Naksos (Νάξος) Aynı adı taşıyan adaya adını veren kahraman. Naksos'un kimliğine ilişkin en az üç farklı gelenek bulunmaktadır: Bunlardan birine göre, Naksos bir Karialı'dır ve Theseus'tan iki kuşak önce bir Karia kolonisinin başında adaya yerleşmiş olan Polemon'un oğludur. O zamanlar adanın adı Dia'ydı. Sonraki adını ona Naksos vermiştir.

Başka bir efsane, Naksos'u Endymion'la Selene'nin oğlu olarak gösterir. Üçüncü bir efsane ise onu, Apollon'la Akakallis'in oğlu yapar. Bu sonuncusu, Naksos efsanesinin "Girit" versiyonudur (bkz. *Akakallis*).

Nana Attis'le ilgili Phrygia efsanesinde nehir-tanrı Saggarios'un kızı. Nana sihirli meyveyi göğsüne koydu ve böylece hamile kaldı (bkz. *Agdistis ve Attis*).

Nanas (Νάνας) Tesalya'da Pelasgosların kralı Teutamides'in oğlu. Büyükbabasının babası Phrastor ve büyükbabası Amyntor dolayısıyla, Pelasgos soyundan geliyordu. Nanas'ın krallığı döneminde, Troia Savaşı'ndan önce, Pelasgoslar, Yunan istilaları sonucu Tesalya'dan kovuldular ve Adriyatik'in öte yanına geçtiler. Orada Cortona şehrini ele geçirerek İtalya'ya yerleştiler, isimlerini değiştirerek Tyrrenler (Tyrrenoi) adını aldılar. Fakat Herodotos, İtalya'ya göç etmiş olan bu Pelasgosları, Anadolu asıllı olduklarına inan-

dığı Tyrrenlerden ayırır.

Nannakos (Νάναχος) Çok eski zamanlarda, Deukalion tufanından önce yaşamış bir Phrygia kralı. Tufanı önceden bilmiş ve bu felaketi önlemek için bütün halkın katıldığı ayinler düzenlemiştir. Bu ayinler, feryat ve figanlar ve gözyaşları ile birlikte yapılmaktaydı. Öyle ki, "Nannakos'un gözyaşları" sözü bir deyim olarak halk ağzında yer etmişti.

Nannakos ile ilgili başka bir efsane, onun üç yüz yıl yaşadığını ve bir kâhinin, Nannakos öldüğü zaman onunla birlikte halkının da toptan yok olacağını bildirdiğini anlatır. Nitekim, Nannakos öldüğü zaman halkı çığlık çığlığa ağlamış ve çok geçmeden de tufan gelip kehaneti gerçekleştirmiştir.

Nanos (Νάνος) 1. Marsilya'nın yerli kralı. Kızı, Phokaialı (Foça) göçmenlerin başı Euksenos ile evlendi.

2. Tzetses'e göre Nanos, aynı zamanda Odysseus'un "Tyrrenoi dilindeki adıdır ve bu dilde "gezgin" anlamına gelir. Odysseus'un Italya'daki serüvenleri ve Tyrrenoi dünyasıyla ilişkileri için bkz. *Odysseus*.

Naos (Ναός) Eleusis kralı Eumolpos'un (bu ada bkz.) torununun oğlu olarak geçer. Delphoi kâhininin emri üzerine, Arkadhia'ya Demeter'in mysterlerini soktuğu rivayet edilir. Fakat, Arkadhia gelenekleri, mysterlerin ülkeye bizzat Demeter tarafından sokulduğunu ileri sürmektedir.

Narkissos (Νάρκισσος) Aşkı hor gören yakışıklı bir delikanlı. Efsanesi yazardan yazara değişen şekillerde anlatılır. En çok bilinen versiyon, Ovidius'un *Metamorphoseisi*'ndeki versiyondur. Burada, Narkissos, tanrı Kephisos ile nympha Liriope'nin oğludur. Doğduğu zaman, annesiyle babası kâhin Teiresias'a danıştılar. Teiresisas onlara, çocuğun "kendi yüzüne bakmazsa çok ileri yaşa kadar yaşayacağı" yanıtını verdi. Erkeklik çağına eriştiğinde, Narkissos'a birçok genç kız ve nympha âşık oldu. Ama o, bütün bunlara duyarsız kalıyordu. Nihayet, nympha Ekho ona gönül verdi, ama o da ötekilerden fazla bir şey elde edemedi. Çok üzülen nympha Ekho inzivaya çekildi, zayıfladı ve sonunda yalnızca inleyen bir ses olarak kaldı. Narkissos'un hor gördüğü kızlar tanrılardan, öçlerinin alınmasını istediler. Nemesis, kızları duydu ve bir düzen kurdu: Havanın çok sıcak olduğu bir gün, bir av sonrasında, Narkissos, susuzluğunu gidermek için bir pınarın suyuna eğildi ve suyun aynasında kendi yüzünü gördü. Bu yüz o kadar güzeldi ki, Narkissos bir anda ona âşık oldu. Bundan böyle, gözü dünyada biçbir şeyi görmez oldu ve suya eğilmiş olarak kendi suretine bakakalıp, öylece öldü. Styks'i geçerken bile, âşık olduğu yüz çizgilerini onun sularında görmeye çalıştı. Narkissos'un öldüğü yerde bir çiçek bitti. Bu çiçeğe, onun adına izafeten *narkissos* (nergis) dendi.

Efsanenin Boiotia versiyonu oldukça farklıdır. Boiotia'da, Narkissos'un, Helikon'dan pek uzak olmayan Thespiai köyü sakinlerinden olduğu söyleniyordu. Narkissos gençti, çok yakışıklıydı, ama aşkın zevklerinden hoşlanmıyordu. Ameinias adında bir genç tarafından seviliyordu, ama Narkissos, onu hiç sevmiyordu. Durmadan onu kıracak şeyler yapıyordu. Nitekim, sonunda ona armağan olarak bir kılıç gönderdi. Ameinias, Narkissos'un kaprisine boyun eğerek, onun kapısının önünde bu kılıçla intihar etti. Ölürken, acımasız Narkissos'a tanrıların be-

lalar yağdırmasını diledi. Narkissos, bir gün, bir pınarın sularında aksini görerek, kendi kendisine âşık oldu ve bu aşkından dolayı umutsuzluğa kapılarak kendini öldürdü. Thespiaililer, ne kadar güçlü bir şey olduğu bu hikâyeden de anlaşılan Aşk'a bir kült tahsis ettiler. Narkissos'un intihar ettiği ve otların onun kanına bulandığı yerde nergis adı verilen bir çiçek doğdu.

Pausanias, Narkissos'un, kendisine çok benzeyen bir ikiz kız kardeşi olduğunu söyler. Her iki genç de çok güzeldiler. Genç kız öldü; onu çok seven Narkissos büyük acı duydu ve bir pınarın sularında kendini gördüğü gün önce kız kardeşini gördüğünü sandı ve bu, onun acısını teselli etti. Suda gördüğü aksin, kız kardeşi olmadığını pekâlâ bildiği halde, kalbinin acısına teselli bulmak için pınarların sularında kendini seyretmeyi alışkanlık haline getirdi. Genellikle anlatıldığı şekliyle efsanenin, bu suretle doğmuş olabileceğini söylüyordu Pausanias. Bu versiyon, esasen var olan mitosa akılcı bir yorum getirme çabasıdır.

Nihayet, karanlık bir gelenek daha vardır. Bu geleneğe göre, Narkissos, Eretria (Euboia'da) asıllıdır. Epops (ya da Eupo?) adında birisi tarafından öldürülmüş ve kanından aynı adı taşıyan çiçek doğmuştur.

Nauplios (Ναύπλιος) Efsanede bu adı taşıyan ve çoğu zaman birbiriyle karıştırılan iki kahraman vardır.

1. Birincisi (ki ikincisinin atasıdır), Poseidon'un, Danaos Kızları'ndan Amymone'den (bu ada bkz.) olma oğludur. Bu birinci Nauplios, Nauplia şehrinin kurucusu olarak kabul ediliyordu. Nauplios'un, Damastor ve Proitos adlarında iki oğlu vardı. Damastor, Diktys ve Polydektes'in büyükbabası; Proitos da, Naubolos'un büyükbabası ve dolayısıyla ikinci Nauplios'un büyük babasının babasıydı.

2. Nauplios II ya da Genç Nauplios, bu isim altında çok daha fazla tanınmış bir kahramandır (tab. 2). Bu Nauplios ile Nauplios I arasında şöyle bir soy bağı kuruluyordu: Nauplios I, Proitos, Lernos, Naubolos, Klytoneos, Nauplios II. Bu Nauplios, Argonautların seferine katılmış ve Tiphys'in ölümünden sonra onların kaptanı olmuştur (bkz. *Tiphys* ve *Argonautlar*). Mitograflar (hiç değilse bazıları) onu, Palamedes'in babası olarak gösterirler. Başka bazı mitograflar ve bu arada özellikle Apollodoros ise, Palamedes'in babasının Nauplios I olduğunu ileri sürmektedirler. Bu da onları, kronolojik güçlüklere düşürmektedir, çünkü Palamedes'in serüvenleri ve dolayısıyla, babasının kötü işleri (aşağıya bkz.) Troia Savaşı zamanına rastlamakta ve Agamemnon'un doğuşundan, Yunanların dönüşüne kadar olan süre içinde geçmektedir. Bu durumda, bu mitograflar, Nauplios'un çok uzun zaman yaşadığını kabul etmek ve hatta ona gerçek olması düşünülemeyecek bir ömür biçmek zorunda kalmaktadırlar. Hatta, bunların, Nauplios'u Danaos'un bir torunu yaptıkları da vakidir ki, bu takdirde onun hayatını daha da uzatmaları icap etmektedir. İşte muhtemelen, bu imkânsızlıklardan sıyrılmak içindir ki, mitograflar, aralarında beş kuşaklık bir fark bulunan, aynı isimde iki ayrı kişinin varlığını düşünmüşlerdir.

Efsanede, bu Nauplios'un (birincisinden ayrı olsun ya da olmasın) esas özelliği, Palamedes'in (bu ada bkz.) babası olmasıdır. Karısı, bazen Philyra, ba-

zen Hesione, bazen de Klymene (bu durumda, Katreus'un kızı sözkonusudur; bu ada ve aşağıya bkz.) adıyla geçer. Nauplios'un Palamedes'ten başka, Oiaks ve Nausimedon adlarında iki oğlu daha vardır.

Nauplios, tam anlamıyla gezgin bir kahramandır. Değerli bir gemicidir. Krallar, aile fertlerinden artık hoşlarına gitmez olan herhangi birini sürgüne göndermek için birçok kez onun yardımına başvurmuşlardır. Nitekim, birbirine benzer iki efsanede, onun böyle bir rol oynadığını görüyoruz. Bunlardan birincisi, Telephos efsanesidir: Auge'nin babası Aleos, Herakles tarafından baştan çıkarılmış olan genç kadını denizde boğması talimatıyla Nauplios'a teslim eder. Nauplios, Auge'yi Nauplia'ya götürürken, genç kadın yolda küçük Telephos'u dünyaya getirir. Nauplios, genç kadına acır ve onu boğacak yerde, satıcılara verir. Onlar da, Auge'yi Mysia'ya götürürler (bkz. *Auge* ve *Telephos*).

Katreus da, iki kızı Aerope ve Klymene'yi ona teslim etmişti. Sebep de, kızların kölelerle ilişki kurmaları ya da bir kâhinin ona, çocuklarından biri tarafından öldürüleceğini bildirmesiydi. Katreus, Nauplios'a, kızları denizde boğmasını emretti. Fakat, Nauplios onları öldürmedi; Aerope'yi Atreus'a (ya da bazı geleneklere göre, Pleisthenes'e) verdi (bkz. *Aerope*); Klymene'yle de kendisi evlendi.

Daha sonra, Nauplios'un oğlu Palamedes, Troia'ya karşı savaşan Yunan ordusuna katıldı. Ama çok geçmeden, taşlanarak öldürüldü (bkz. *Palamedes*). O andan itibaren Nauplios, hayatını oğlunun öcünü almaya adadı. Evlerinden uzakta bulunan kahramanların karılarını birer birer yoldan çıkartmakla, onlara âşıklar ayarlamakla işe başladı. Özellikle, Agamemnon'un karısı Klytaimnestra, Idomeneus'un karısı Meda, Diomedes'in karısı Aigialeia nezdinde başarılı oldu. Arkadan, Penelope'yi hedef aldıysa da başarılı olamadı. Bu arada, Yunan önderlerin bir çoğundan, daha da müthiş bir başka intikam daha aldı. Yunan donanmasının ana kısmı, Troia dönüşünde, Gyre (Euboia'nın güneyinde, Kaphareus burnu yakınlarındaki Yuvarlak Kayalar) açıklarına geldiğinde, Nauplios, geceleyin sığ kayalıkların üzerinde büyük bir ateş yaktı. Yunanlar, bir liman yakınlarında olduklarını sanarak gemilerinin burnunu ışığa doğru çevirdiler ve gemileri kayalıklara çarparak parçalandı. Aias'ın oğlu Oileus, bu deniz felaketinde öldü.

Apollodoros'un söylediğine göre, Nauplios'un ölümü de, onun Yunan filosuna karşı işlediği ihanete benzer bir ihanet yüzünden olmuştur. Ancak, bu olayın ayrıntıları bizce malûm değildir. Ayrıca, Penelope'yi taliplerinin kollarına atmaya çalışan Nauplios'un, bu girişimi sırasında, Odysseus'un annesi Antikleia tarafından faka bastırıldığı anlatılır. Antikleia, Nauplios'a oğullarından birinin ölmüş olduğu haberini verir, Nauplios da kahrından intihar eder.

Nausikaa (Ναυσικάα) *Odysseia*'da anlatılan en ünlü efsanelerden birinin kadın kahramanı; Phaiaklar kralı Alkinoos ile Arete'nin (bu adlara bkz.) kızı. Phaiakların, Odysseus'un Ithake'ye geri dönmesine imkân sağlamaları için Athena ondan yararlandı. Gerçekten de Odysseus, Kalypso'nun adasından ayrıldıktan sonra, tekrar bir fırtınanın kurbanı olmuş, uzun zaman yüzdükten son-

ra, dalgalar tarafından yara bere içinde bir adanın kıyısına atılmıştı. Odysseus, ormanda bir nehrin kıyısında uyuyakaldı. Athena, Nausikaa uyuduğu sırada ona bir düş gönderdi. Genç kız, düşünde bir arkadaşının kendisine ihmalkârlığından ötürü sitemde bulunduğunu ve onu, sabahın erken saatinde, derede bütün ailenin çamaşırını yıkamaya davet ettiğini gördü. Sabah olunca, Nausikaa annesiyle babasından çamaşır yıkamaya gitmek için izin istedi. Onlar da bu izni seve seve verdiler. Nausikaa, katırlar koşulu bir arabada, hizmetçilerle birlikte gün boyu çamaşır yıkamak üzere yola çıktı. Kızlar, çamaşırları yıkamaya başladılar ve yıkananları kurutması için otların üzerine serdiler. Kendileri de bu arada kıyıda top oynamaya koyuldular. Birden top ellerinden kaçtı ve suya düştü. Kızlar büyük bir çığlık attılar. Çığlık, Odysseus'u uyandırdı. Çıplak olan Odysseus, hemen dallarla örtündü. Ve genç kızlara göründü. Hizmetçiler korku içinde kaçıştılar. Yalnız, Nausikaa yerinden kıpırdamadı. Odysseus, ona tatlı sözlerle hitap etti. Ona bir tanrıça ya da nehrin bir nymphasıymış gibi davrandı. Nausikaa, Odysseus'un sözlerine karşılık verdi ve ona yardım edeceğini söyledi. Ona yiyecek, giyecek verdi. Hizmetçilerini azarladı, bir tanrı misafirini ağırlayacak yerde, korkup kaçtıkları için onları utandırdı. Akşam karanlığı indiği zaman, Nausikaa, şehre dönmek gerektiğini düşündü. Odysseus'a sarayın yolunu gösterdi, kendisi de arabada hizmetçilerle birlikte döndü. Rolü sona ermişti. Ama yüreğinin derinliklerinde kahramanın talihsizliğinden ve özellikle de yakışıklılığından etkilenmişti. Onun karısı olmaktan mutluluk duyacağını açıkça hissediyordu. Alkinoos da, kızını Odysseus'a vermeye hazırdı. Ama Odysseus Ithake'de evliydi, gitmek zorundaydı, böyle bir şeyi düşünmesi mümkün değildi. Epizot bu şekilde sona erer.

Mitograflar, daha sonraları Nausikaa'nın Telemakhos'la evlendiğini tasavvur etmişler ve bu evlilikten Nausikaa'nın Persepolis (bu ada bkz.) adında bir oğlu olduğunu ileri sürmüşlerdir.

Nausithoos (Ναυσίθοος) Bu adı taşıyan birkaç kahraman vardır ve hepsinin de efsaneleri denizle bağlantılıdır.

1. Bunlardan biri, bir Devler ülkesinde hüküm süren kral Eurymedon'un kızı Periboia ile Poseidon'un oğludur (bkz. *Eurymedon*). Nausithoos, Phaiakların henüz Korfu'da değil de, Hyperia'da oturdukları sırada onlar üzerinde hüküm sürüyordu. Kyklopslar tarafından kovulan Phaiaklar, Nausithoos'un yönetimi altında Skheria'ya (Korfu) yerleştiler. Nausithoos, Alkinoos'la Reksenor'un oğlu ve, Reksenor dolayısıyla, Alkinoos'un karısı Arete'nin büyükbabasıdır.

2. Bir başka Nausithoos, Theseus'un kaptanıdır. Kahramanı, Minotauros'la dövüşmek üzere Girit'e götüren gemiyi yönetmiştir. Theseus onun adına bir capella yaptırdı.

3. Nihayet Nausithoos, Odysseus ile Kalypso'nun çocuklarından birinin adıdır. Nausinoos adında bir erkek kardeşi vardı. Bir gelenek, bu Nausithoos'u, Odysseus ile Kirke'nin oğlu ve Telegonos'un kardeşi olarak gösterir (bkz. *Odysseus*).

Nautes (Ναύτης) Aineias'a, göçü sırasında eşlik eden Troialı bir ihtiyar. Sicilya'da Aineias'ın yanındaydı ve ona, adada kalmamasını, Latium'a gitmesini

öğütledi. *Aeneis*'ten bağımsız bir gelenekte, kâhin, Diomedes'e, Palladion'u Aineias'ın Troialılarına geri vermesini emrettiği zaman, mucizevi heykeli Diomedes'ten onun aldığı anlatılır. Romalı Nautii ailesinin, onun soyundan gelenlerden oluştuğu söyleniyordu.

***Necessitas** Yunan Ananke'nin Roma'daki karşılığı. Kaderin kararlarının zorlayıcı gücünü ve onlara mutlak itaat mecburiyetini temsil eden "bilge" bir tanrıça. Yunanistan'da, Orpheusçu theogoniada yalnızca Ananke adıyla görülür; burada, kızı Adrasteia ile birlikte küçük Zeus'un sütannesidir. Kendisi de, Dike (Adalet) ile birlikte Kronos'un kızıdır. Aither, Khaos ve Erebe onun çocukları olurlar.

Necessitas, filozofların metafizik ve kozmogonik inşalarında da rol oynar. Örneğin, Platon'un *Devleti*'ndeki mitosta, Ananke, Moiraların (bu ada bkz.) annesidir. Yavaş yavaş ve özellikle halk zihninde, Ananke bir ölüm tanrısı, ölüm Necessitas'ı oldu. Fakat, şairlerde, özellikle tragedya yazarlarında, tanrıların bile uymak zorunda kaldığı en Yüce Güç'ün temsilcisi olarak kalmaya devam etti.

Roma'da Ananke, *Necessitas'a* dönüştü. Burada, şairane bir alegoriden ibaret olan Necessitas'ın, görünüşe bakılırsa, salt edebi telmihler dışında kendine özgü bir varlığı bulunmuyordu.

Neda (Νέδα) Reia, Arkadhia dağlarında Zeus'u dünyaya getirdiği zaman, arınmak ve çocuğunu yıkamak istedi. Ama o sıralar Arkadhia'da akarsu bulunmuyordu. Nehir yatakları kurumuştu ve tek bir kaynak akmıyordu. Reia, umutsuzluk içinde, asâsıyla toprağa vurarak Gaia'ya (Yer) yakardı. Hemen ardından, sonraları Lepreion şehrinin yükseleceği yerin yakınında, gür bir kaynak fışkırdı. Reia, bu kaynağa, Okeanos'un Styks ve Philyra'dan sonra gelen büyük kızı nymphanın onuruna Neda adını verdi. Cicero tarafından nakledilen bir geleneğe göre, Arkadhialı nympha Neda, Zeus'tan olma en eski dört Mousa'nın –Thelksinoe, Aoide, Arkhe ve Melete– annesidir.

Nelleus (Νειλεύς) Sicilyalı Diodoros'un benimsediği Euhemeroscu bir gelenekte, Mısır'da hüküm süren bir hükümdar. Neileus, daha önce Aigyptos adını taşıyan Nil Nehri'ne kendi adını verdi. Bu şerefi ona, toprağın verimliliğini artırmak amacıyla giriştiği birçok sulama çalışmalarından dolayı, bir minnettarlık nişanesi olarak, halkı tevcih etti.

Neilos (Νεῖλος) Helen geleneklerinde, Mısır nehri Nil'in tanrısı. Bütün nehirler gibi, Neilos da Okeanos'un oğludur. Fakat, çok geçmeden, nehri Io döngüsüne bağlamaya çalışan daha belirgin bir efsane teşekkül etti. Buna göre, Io'nun oğlu Epaphos, Neilos'un kızı Memphis'le evlendi ve bu evlilikten, Agenor ve Belos soyunun anası olan Libye dünyaya geldi (bkz. tab. **18**). Yunanlar Neilos'u, nehre kanallar açarak bentler inşa ederek, vs. Mısır'ı verimli kılan bir kral olarak düşünüyorlardı (bkz. *Neileus*).

Neleus. (Νηλεύς) 1. Poseidon ile Tyro'nun oğlu (bkz. tab. **13**). Neleus, ana tarafından Salmoneus ve dolayısıyla Aiolos soyundan gelir (bkz. *Salmoneus* ve tab. **4**). Pelias'ın ikiz kardeşi ve Tyro ile Kretheus'un çocukları Aison, Pheres ve Amythaon'un üvey kardeşidir.

Neleus ile Pelias, doğdukları zaman anneleri tarafından terkedildiler ve Poseidon'un onlara bakması için gönderdiği bir kısrak tarafından beslendi-

ler. Başka bir geleneğe göre, çocuklardan biri, yüzünde kısrağın çifte izini taşımaktaydı ve at tüccarları tarafından bulunmuştu. At tüccarları, yüzünde yara izi olan çocuğa Pelias (yun. "soluk benizli" anlamına gelen *pelion* kelimesinden), diğerine de Neleus adını verdiler. İki çocuk, büyüdükleri zaman annelerini buldular. Annelerine, Sidero adındaki üvey annesi kötü muamele etmekteydi. Pelias ve Neleus, Sidero'yu öldürmeye davrandılarsa da ilk hamlede bunu başaramadılar, çünkü Sidero bir Hera tapınağına sığındı. Fakat Pelias, tapınağın mahremiyetini bozarak Sidero'yu sunağın üzerinde öldürdü. Daha sonra iki kardeş, iktidar için kavgaya tutuştular. Neleus, kardeşi tarafından sürgüne gönderildi ve Messinia'ya giderek orada Pylos şehrini kurdu. Amphion'un (Orkhomenoslu Iasos'un oğlu) kızlarından Khloris'le evlendi ve ondan Pero adında bir kız çocuğu ve Tauros, Asterios, Pylaon, Deimakhos, Eurybios, Epilaos, Phrasios, Eurymenes, Evagoras, Alastor, Nestor, Periklymenos adlarında on iki oğlu oldu.

Neleus, Herakles döngüsünde de rol oynar: Herakles, Iphitos'u öldürmesinden sonra kendisini günahından arındırmayı kabul etmediği gerekçesiyle Neleus'a karşı bir sefer düzenledi (bkz. *Herakles*). Bu savaşta, Neleus'un on bir oğlu hayatını kaybetti; yalnız Nestor, o sırada orada bulunmadığı için kıyımdan kurtuldu (bkz. *Nestor*). Bazı geleneklerde, Neleus da Herakles'in kurbanları arasında yer alır; bazılarında ise, onun, oğullarının ardından yaşadığı anlatılır. Bu ikinci versiyona göre, Neleus Korinthos'ta hastalanıp ölmüş ve oraya gömülmüştür.

Neleus'un katıldığı başka savaşlar, özellikle Epeioslara karşı savaş için, bkz. *Nestor* ve *Molionidler*

2. Bir diğer Neleus da, yukarıdakinin soyundan gelme olup, Atina kralı Kodros'un oğludur. Heraklesoğulları'nın istilasıyla ülkelerinden kovulan Messinialılarla birlikte Attike'den gelen Ionialılar kolonisinin başında, Miletos şehrini kurduğu söylenir (bkz. *Kodros*).

Nemanous (Νεμανοῦς) Isis efsanesinde, Osiris'in tabutunu arayan tanrıça Isis'i yanına alan Byblos kralının karısı. Aslında Isis, tabutun deniz tarafından Byblos kıyısına atılarak bir ağacın üzerine konulduğunu ve ağacın büyüyerek tabutu yerden yükseklere kaldırdığını öğrenmişti. Bu ağaç, Byblos kralı Malkandros tarafından kesilmiş ve sarayın çatısını tutturmak için sütun olarak kullanılmıştı. Böylece tabut, kimsenin haberi olmaksızın, Byblos kralının sarayının çatısında gizlenmiş olarak duruyordu. Isis, Byblos'a geldi ve kralın çevresine dahil olabilmek için saraydaki hizmetçilerle ilişki kurmakla işe başladı. Yoksul bir kadın kılığına girerek kimliğini gizledi ve hizmetçilere, saçlarının çok güzel kokmasını sağlayan bir parfüm (kutsal ambrosios kokusu) verdi. Kraliçe, saçlara bu derece güçlü bir çekicilik kazandırabilen bu kadını tanımak istedi; tanıdıktan sonra da, çocuklarına dadı olarak hizmetine aldı. Tanrıça, bakımını üstlendiği bebeğin bedenini ölümlü yanından arındırmak ve onu ölümsüz kılmak için, bebeği ateş üzerinde yatırıyordu. Ayrıca, parmağını ağzına koyup emzirterek besliyordu onu. Gece boyunca, çocuk ateşin üzerinde yatarken, kendisi de bir kırlangıç haline giriyor, Osiris'in tabutunu taşıyan sütunun çevresinde, acıklı çığlıklar

atarak dönüp duruyordu. Bu garip sahnelerin birinde, Nemanous çıkageldi ve çocuğunu alevlerin arasında görünce acı bir feryat kopardı. Bu durumda, Isis hemen kendini tanıttı, ama anneye, oğlunun hiçbir zaman ölümsüz olamayacağını da ikaz yollu belirtmekten geri kalmadı. Byblos'ta bulunuşunun nedenini açıkladı. Bunun üzerine, Osiris'in cesedi derhal ona verildi. Tabutu açan Isis, o kadar şiddetli çığlıklar attı ki, Nemanous'un en küçük oğlu korkusundan öldü. Isis, daha sonra tabutla birlikte yola çıktı ve Nemanous'un büyük oğlunu da yanında götürdü. Fakat, Nemanous'un bu oğlu da tanrıçanın mahremiyetine saygısızlık edip, onu kocasının cesedi üzerine kapanmış ağlayıp sızlarken gördüğü için çok geçmeden öldü.

Nemesis (Νέμεσις) Aynı zamanda hem bir tanrıça hem de bir soyutlama. Tanrıça olarak ona şu mitos atfedilir: Nyks'in (Gece) kızlarından biri olan Nemesis'e Zeus âşıktı. Nemesis, tanrının kendisiyle sevişme girişimlerini engellemeye çalışıyor ve bunun için de binbir şekle giriyordu. Sonunda, kaza dönüştü. Ama Zeus da kuğu oldu ve onunla birleşti. Nemesis, bir yumurta yumurtladı. Çobanlar, yumurtayı bularak Leda'ya verdiler. Helene'yle Dioskourlar bu yumurtadan çıktılar (bkz. *Leda* ve *Helene*). Bu efsane, Nemesis'in bir sembol olarak taşıdığı değerle ilişkilidir: Nemesis, "kutsal öç"ü temsil eder; tıpkı Erinyeler gibi, cinayeti cezalandıran bir tanrıçadır, ama daha çok da her türlü "ölçüsüzlüğü", örneğin bir ölümlüde aşırı derecede mutluluğu ya da kralların kendini beğenmişliğini yok etmekle görevli bir güçtür. Burada Helen esprisinin temel kavramlarından biriyle karşılaşmaktayız: İster iyi yönde, ister kötü yönde olsun, sosyal durumunun üstüne çıkan herkes, tanrıların cezasına maruz kalır. Çünkü o, dünyanın düzenini bozmaya, evrensel dengeyi tehlikeye düşürmeye yöneliyor demektir; ve eğer evrenin olduğu gibi kalması isteniyorsa, onun cezalandırılması lazımdır. Nitekim, gücünden ve zenginliğinden fazlasıyla mutlu olan Kroisos (Karun), Nemesis tarafından Kuros'a (Keyhüsrev) karşı sefere kışkırtılmış ve bu da onun mahvına yol açmıştır.

Attike'yi Euboia'dan ayıran boğazın kıyısında Marathon'a yakın bir yerde, küçük bir Attike şehri olan Ramnonte'de Nemesis'in ünlü bir tapınağı bulunmaktaydı. Perslerin, Atina'yı aldıktan sonra bir zafer anıtı yapmakta kullanmak üzere, Paros'tan getirdikleri bir mermer kütlesinden, Phidias, tanrıçanın bir heykelini yontmuştu. Persler de, zaferlerinden pek emin görünüyorlardı (bir haddini bilmezlik alameti olarak). Bu yüzden Atina'yı asla alamadılar. Ramnonte Nemesisi, onların karşısına Marathon muharebesinin Atina ordusunu çıkardı.

Neoptolemos (Νεοπτόλεμος) Genç Savaşçı. Akhilleus ile Skyros kralı Lykomedes'in kızı Deidameia'nın oğlu. Neoptolemos, Akhilleus annesi tarafından Lykomedes'in harem inde saklı tutulduğu dönemde ana rahmine düşmüştü (bkz. *Akhilleus*). O sırada Akhilleus, Pyrra (Kızıl Saçlı Kız) lakabını taşıyordu. Aynı lakap oğluna da geçti. Neoptolemos'a Pyrros (Kızıl Saçlı (adam)) denmesinin nedeni budur. Dolayısıyla o, efsanede hem Pyrros hem de Neoptolemos olarak geçer.

Babasının Troia Savaşı'na gitmesinden sonra doğan Neoptolemos, de-

desi Lykomedes tarafından büyütüldü. Akhilleus'un ölümünden ve kâhin Helenos'un tutsak edilmesinden sonra (bkz. *Helenos*), Yunanlar, Helenos'tan, Neoptolemos gelip kendileriyle birlikte savaşmadığı sürece şehrin asla alınamayacağını öğrendiler. Şehrin alınmasının bir başka şartı da, Herakles'in yayıyla oklarının elde edilmesiydi. Dolayısıyla Yunanlalar, Neoptolemos'u getirtmek için Skyros'a ilk elçi heyetini gönderdiler ve Odysseus, Phoiniks ve Diomedes'i onu getirmekle görevlendirdiler. Lykomedes, delikanlının gitmesine karşı çıktı. Ama baba geleneğine sadık olan Neoptolemos, Yunan elçilerle birlikte gitmeyi kabul etti. Troia'ya giderken, yolda o da elçilerle birlikte Lemnos Adası'na uğradı. Lemnos'ta, vaktiyle Odysseus'un tavsiyesi üzerine Agamemnon'un orada bıraktığı Philoktetes (bu ada bkz.) bulunuyordu. Philoktetes, bırakıldığı zamanki hasta ve acıklı durumundan kendi başına kurtulabilecek güçten yoksundu. Ama Herakles'in silahları onun elindeydi. Neoptolemos, Odysseus ve Phoiniks'le birlikte onu ikna etmeye ve Troia'ya götürmeye çalıştı. Sonunda da başardı.

Troia önünde bütün Yunan ordusu, Neoptolemos'un kişiliğinde yeni bir Akhilleus buldu. Neoptolemos, birçok yararlıklar gösterdi: En önemlisi, Telephos'un oğlu Eurypylos'u öldürdü ve sevincinden bir savaş dansı icat etti (bu dansa, onun adına izafeten *Pyrrikhe* dansı denildi). Tahta atın içine girerek şehri alan kahramanlar arasında yer aldı. Son çarpışmalar sırasında, Elasos ile Astynoos'u öldürdü, Koroibos ile Agenor'u yaraladı, arkadan küçük Astyanaks'ı bir kulenin tepesinden aşağıya attı. Böylece Hektor, Akhilleus tarafından; oğlu da Neoptolemos tarafından öldürülmüş oldu. Savaş ganimetleri paylaştırılırken, Neoptolemos Hektor'un dul eşi Andromakhe'yi (bu ada bkz.) aldı. Babasının anısı şerefine, Polyksene'yi onun mezarı üzerinde kurban etti.

Efsanenin bu bölümü bütün kaynaklarda aşağı yukarı aynı şekilde anlatılır. Ama Troia'dan dönüşten itibaren versiyonlar birbirinden iyice farklılaşmaya başlar. Homeros geleneği sadedir: Neoptolemos'un, Menelaos gibi mutlu bir dönüşü olur. Menelaos, kızı Hermione'yi onunla evlendirir ve Hermione'yle Neoptolemos, Peleus ve Akhilleus'un ülkesi olan Phthiotida'ya (ya da Phthiotis) giderler. *Dönüş Efsaneleri*'nde, Neoptolemos'un, kendisine birkaç gün daha Troia'da kalmasını ve kara yoluyla dönmesini öğütleyen Thetis'in sayesinde, Yunanların ortak kaderinden kurtulduğu anlatılır. Neoptolemos, bu nedenle Trakya'dan geçmiş (buradan geçerken Odysseus'a rastlar) ve oradan Epeiros'a, daha sonra "Moloslar Ülkesi" adını alan ülkeye gitmiştir (bkz. *Molos*).

Servius'un, *Aeneis* için yazdığı şerhte naklettiği başka bir geleneğe göre, Neoptolemos'a kara yolundan dönmesini öğütleyen Thetis değil, Helenos'tur ve Helenos da bu yolculukta ona eşlik etmiştir. Bu iki kişiyi birbirine bağlayan ve Neoptolemos'u, ölürken, Andromakhe'yi Helenos'a emanet etmeye ve ondan Andromakhe'yle evlenmesini istemeye sevkeden dostluğun kaynağı bu olsa gerektir (aşağıya bkz.).

Neoptolemos'un, Phthiotida'ya yani babasının krallığına yerleşmeyişini açıklamak için, Akhilleus'un yokluğu sırasında, Peleus'un krallığını kaybettiği, onu

Akastos'un ele geçirdiği farzedilmiştir (bkz. *Peleus* ve *Akastos*). Bu durumda, Neoptolemos, doğrudan doğruya Epeiros'a gider. Ama burada da efsaneler farklıdır. Örneğin bir rivayete göre, Neoptolemos, Epeiros'ta Herakles'in Leonassa adındaki bir torununu kaçırır ve ondan sekiz çocuğu olur. Ülkeye yerleşen bu çocuklar, Epeirosluların atalarını oluştururlar. Yine söylendiğine göre Neoptolemos, Troia dönüşünde Tesalya'ya çıktıktan sonra, Thetis'in öğüdü üzerine, gemilerini yakar, sonra da Epeiros'a yerleşir, çünkü bu ülkede Helenos'un bir kehanetinin gerçekleştiğini görmüştür: Helenos ona, evlerinin temelleri demirden, duvarları tahtadan ve damları bezden olan ülkeye yerleşmesini öğütlemişti. Nitekim, Epeiros'ta yerliler, direkleri demir uçlu, yanları tahta kaplı ve üstleri bez örtülü çadırlarda yaşıyorlardı.

Önceki versiyonların çoğunda, Neoptolemos Hermione'yle evlidir. Ama evliliği kısır kalmıştır. Oysa Andromakhe'yle beraberliğinden Molossos, Pielos ve Pergamos adlarında üç oğlu olur. Bir odalığın doğurganlığını kıskanan Hermione, öcünü alması için eski nişanlısı Orestes'i çağırır. En sade gelenekte, Orestes, Neoptolemos'u Phthia'da (Phthiotida'nın başkenti) ya da Epeiros'ta öldürür. Ama tragedya yazarlarınca benimsenen şekliyle efsane daha karmaşıktır. Orestes, intikamını Delphoi'da alır; ve bunu iki nedenle yapar: Neoptolemos'u öldürürken, o yalnız Hermione'nin öcünü almakla kalmaz, aynı zamanda nişanlısını elinden alan rakibini de cezalandırır (bkz. *Hermione* ve *Orestes*). Neoptolemos, kâhine danışmak ve neden çocuğu olmadığını öğrenmek ya da Troia'dan getirilen ganimetin bir kısmını tanrıya adamak için Delphoi'a gitmişti. Onun bu yolculuğu, Apollon'a, babasına neden düşman olduğunu – Paris'in oku bu tanrı tarafından yönlendirildiğine göre, babasının ölümüne neden olan bir düşmanlıktı bu (bkz. *Akhilleus*) – sormak için yapmış olması da mümkündür. Orestes, bir ayaklanma düzenledi. Bu ayaklanma sırasında Neoptolemos öldürüldü. Ama Orestes'in hiç rol oynamadığı bir başka efsane daha vardır. Delphoi'da, rahiplerin adak olarak sunulan kurban etinin büyük bir bölümünü alarak, adak sahibine hemen hemen hiç et bırakmaması âdettendi. Neoptolemos, bu âdete kızar ve sunduğu kurbanın etini rahiplerin almasını engellemek ister. Makhaireus (bu ada bkz.) adındaki rahip, ruhban kastının ayrıcalıklarına saygı duyulmasını sağlamak amacıyla onu bir bıçak darbesiyle öldürür. Nihayet, Neoptolemos'un bizzat Pythia'nın emriyle Delphoililer tarafından öldürülmüş olduğu da ileri sürülüyordu: Apollon, Akhilleus'a duyduğu öfkeyi, onun soyundan gelenlere kadar sürdürmüştü. Neoptolemos, Delphoi tapınağının eşiği altına gömüldü ve ona tanrısallık atfedildi.

Nephalion (Νηφαλίων) Minos ile nympha Paria'nın oğullarından biri (bkz. tab. **28**). Herakles, kraliçe Hippolyte'nin kemerini almaya Amazonlar ülkesine gittiği zaman (bkz. *Herakles*), Nephalion, kardeşleri Eurymedon, Khyrses ve Philolaos ile yeğenleri Alkeus ve Sthenelos (Androgeus'un oğulları) ile birlikte, Paros'a yerleşti. Herakles adaya uğradı, ama Minos'un oğulları, Herakles'in yoldaşlarından ikisini öldürdüler. Buna öfkelenen Herakles, derhal Minos'un oğullarını öldür-

dü. Adanın öteki sakinleri, Herakles'e temsilciler gönderdiler ve tazminat olarak iki ölünün yerine aralarından istediği iki kişiyi seçerek götürmesini önerdiler. Herakles öneriyi kabul etti ve Alkeus ile Sthenelos'u yanına alarak yoluna devam etti.

Nephele (Νεφέλε) 1. Bulut anlamına gelen bu adı taşıyan birçok kadın kahraman vardır. Bunların en ünlüsü Athamas'ın ilk karısı ve Phriksos'la Helle'nin annesidir. Athamas, Ino'yla evlenmek için onu terketti (bkz. *Athamas*).

2. Nephele bazen kelimenin gerçek anlamıyla kullanılır. O zaman, Iksion'u, günahkâr arzularında yanıltmak için Zeus tarafından Hera'ya benzer şekilde meydana getirilen sihirli "Bulut"u ifade eder. Iksion'la birleşen Nephele, Kentaurosları doğurdu (bkz. *Iksion* ve *Kentauroslar*).

Bulutlar, mitolojide belli bir rol oynarlar. Aristophanes, onları komedilerinden birinin kişileri yapmış ve onlara bir de soyağacı yakıştırmıştır: Bulutlar Okeanos'un kızlarıdırlar (bütün su tanrıları gibi); bazen Olympos'un tepelerinde, bazen Okeanos bahçelerinde, Hesperisler ülkesinde, bazen de Aithiopialılar ülkesinde, Nil'in uzak kaynaklarında otururlar. Belki de, Aristophanes, burada orpheusçu inançlara atıf yapmakta ya da daha büyük bir ihtimalle, oldukça müphem folklorik verilere dayanarak şairane bir yaratımda bulunmaktaydı.

Kephalos (bu ada bkz.) efsanesinde kahraman, bazen Meltem'i değil de Bulut'u (Nephele) çağırır ve Prokris bu ad yüzünden yanılgıya düşer (bkz. *Kephalos*).

***Neptunus** Poseidon'la özdeşleştirilmiş Roma tanrısı. Etimolojisi pek bilinmeyen adı, görünüşe göre dilde çok eskiden beri mevcuttu. Su elementinin tanrısı olan Neptunus'un, Poseidon'la (bu ada bkz.) özdeşleşmeden önce kendine özgü efsanesi yoktu. Bayramı, yazın en sıcak günlerinde, 23 Temmuzda, büyük kuraklık sırasında kutlanıyordu. *Circus Maximus* Vadisi'nde Palatinus ile Aventinus arasında bir tapınağı vardı. Bu vadide bir zamanlar oldukça büyük bir dere akıyordu ve tanrının capellası, tam bu akarsuyun yolu üstünde yükseliyordu.

Roma geleneğinde, Neptunus'un, bazen Salacia, bazen de Venilia olarak adlandırılan bir paredrosu bulunuyordu.

Nereus (Νηρεύς) "Deniz İhtiyarları"ndan biri; bazen, Deniz İhtiyarları'nın piri. Pontos (Deniz Dalgası) ile Gaia'nın (Yer) oğlu, dolayısıyla da Thaumas, Phorkys, Keto ve Eurybie'nin kardeşidir (bkz. tab. 33). Karısı, Okeanos'un diğer bir kızı olan Doris'tir. Nereus kızları, Nereus'un Doris'ten olan çocuklarıdır (bkz. *Nereus kızları*). Ayrıca, efsanede onun Nerites (bu ada bkz.) adında bir de oğlu olduğu söylenir.

Nereus, Yunan deniz folklorunda çok sık görülen figürlerden biridir. Olympos tanrıları kuşağından olan Poseidon'dan daha eski olan Nereus, âlemin elemanter güçlerinin tanrıları arasında yer alır. Deniz tanrılarının çoğu gibi Nereus da her türlü hayvana ve başka varlığa dönüşebilme gücüne sahiptir. Nereus, Hesperisler ülkesine ulaşmanın çaresini öğrenmek isteyen Herakles'in sorduğu sorulardan kurtulmaya çalışırken, özellikle bu gücünden yararlanmıştır (bkz. *Herakles*).

Nereus, genellikle denizcilere karşı iyiniyetli ve iyiliksever bir tanrı olarak gö-

rülür. Nereus bir tritona binmiş, elinde üç dişli bir yaba taşıyan sakallı – çoğu kez ak sakallı – bir ihtiyar olarak temsil edilir.

Nereus Kızları ya da Nereidler (Νηρηίδες) Deniz tanrıçaları; Nereus ile Doris'in kızları ve Okeanos'un torunları (bkz. tab. 33). Denizin sonsuz dalgalarını temsil ettikleri söylenebilir. Sayıları genellikle elli olmakla birlikte, bazen yüze kadar çıkar. Elimizde, Nereus Kızları'yla ilgili birbirini tamamlayan dört liste bulunmaktadır. Kaynaklarımızın karşılaştırılması sonucu ortaya çıkan liste, alfabe sırasıyla şöyledir:

Aktaieia, Agave, Amatheia, Amphinome, Amphithoe, Amphitrite, Apseudes, Autonoe, Dero, Deksamene, Dione, Doris, Doto, Dynamene, Eione, Erato, Euagore, Euarne, Eudore, Eukrate, Eulimene, Eumolpe, Eunike, Eupompe, Galateia, Galene, Glauke, Glaukonome, Halie, Halimede, Hipponoe, Hippothoe, Iaira, Ianassa, Ianeira, Ione, Kallianassa, Kallinira, Kalypso, Keto, Klymene, Kranto, Kymatolege, Kymo, Kymodoke, Kymothoe, Laomedia, Liagore, Limnoreia, Lysianassa, Maira, Melite, Menippe, Nausithoe, Nemertes, Neomeris, Nesaia, Neso, Oreithyia, Panope, Pasithea, Pherousa, Pleksaure, Polynoe, Pontomedusa, Pontoporeia, Pronoe, Protho, Proto, Protomedia, Psamathe, Sao, Speio, Thalia, Themisto, Thetis, Thoe. Yetmiş yedi adı içeren bu toplu liste, mitografların ve şairlerin kişisel kaprislerine göre değişiklik gösteren geleneklerin çeşitliliğini ortaya koymaktadır. Vazo resimlerinde başka Nereus Kızları'nın adlarına da rastlanır: Nao, Pantomeda, Kalyke, Khoro, Iresia, Kymatothea, Eudia, vs. gibi.

Efsanelerde genellikle hiçbir kişisel rol oynamayan bu Nereidlerden bazıları, yine de kardeşlerinden daha belirgin bir kişiliğe sahiptir. Başta, Akhilleus'un annesi Thetis (bkz. *Thetis* ve *Peleus*) olmak üzere, Poseidon'un karısı Amphitrite, Galateia (bu ada bkz.) ve nihayet, genellikle Atina kralı Erethkheus'un kızı olarak geçen Oreithyia bunlardandır. Söylendiğine göre, Nereus kızları, denizin dibinde, babalarının sarayında, altın tahtlarda oturuyorlardı. Hepsi de çok güzeldi. Zamanlarını iplik eğirmek, kumaş dokumak ve şarkı söylemekle geçirmekteydiler. Şairler, onları, dalgalar arasında oynaşır, saçlarını sularda dalgalandırır, tritonlar ve yunuslar arasında oraya buraya yüzer halde hayal etmekteydiler.

Nereus kızları, efsanelerde nadiren oyuncu olarak boy gösterirler, daha çok seyirci durumundadırlar. Kız kardeşleri Thetis'le birlikte, Akhilleus'un ve Patroklos'un ölümüne gözyaşı dökerler. Herakles'e, Hesperisler ülkesinin yolunu bulmak için gereken bilgileri Nereus'tan nasıl elde edeceğini öğretmişlerdir (bkz. *Herakles*). Andromede'nin Perseus tarafından kurtarılışında onlar da vardır (ayr. bkz. *Kassiepeia*).

***Nerio** Roma geleneğinde (muhtemelen İtalik gelenek) Mars'ın karısı. Nerio, Yiğitlik'in (içinde eski bir Hint-Avrupa kökü bulunan adının anlamı budur) kişileştirilmiş şeklidir. Mars'a ya da Vulcanus'a yapıldığı gibi, ona da, düşmandan alınan ganimetler adanmaktaydı. Neiro, bazı efsanelerde, Minerva ile özdeşleştirilmiş olarak görünür, çünkü Yunanların Pallas'ı suretindeki Minerva da, savaşçı bir tanrıçaydı. Mars'la Minerva-Nerio'nun aşk maceraları için bkz. *Mars* ve *Anna Perenna*.

Nerites (Νηρίτης) Nereus ile Doris'in oğlu. Deniz efsanelerinin kahramanı. Özellikle, Nerites'in olağanüstü yakışıklı bir genç olduğu ve Aphrodite'nin, henüz denizde yaşadığı dönemde, ona gönül verdiği söyleniyordu. Ne var ki, Aphrodite Olympos'a uçtuğu zaman ona da kanatlar verdiği halde, Nerites tanrıçanın peşinden gitmeye yanaşmadı. Kırılan ve öfkelenen Aphrodite, Nerites'i bir kayaya yapışmış olarak kımıldamadan duran bir deniz kabuklusuna çevirdi ve kanatlarını da arkadaşı olmayı kabul eden Eros'a verdi.

Nerites efsanesinin başka bir versiyonu da şöyledir: Poseidon, Nerites'i seviyor ve Nerites de, dostunun sevgisini karşılıksız bırakmıyarak büyük bir hızla onun peşinden gidiyordu. Fakat Helios (Güneş), Nerites'in dalgalar üzerinde hızla hareket edişini kıskandı ve onu deniz kabuklusuna dönüştürdü.

Nessos (Νέσσος) Bir Kentauros ve bütün Kentauroslar gibi Iksion ile Nephele'nin oğlu. Pholos'a ve Herakles'e karşı savaşa katıldı (bkz. *Herakles*) ve kahraman tarafından defedilince, Euenos Nehri'nin kıyısına yerleşti; orada, yolcuları karşıdan karşıya geçirmeye başladı. Herakles, Deianeira'yla birlikte nehri geçmek için geldiği zaman, orada onunla ikinci kez karşılaştı. Herakles, Deianeira'yı sandalcıya emanet etti ve kendisi nehri yüzerek geçti. Ne var ki, Nessos, nehri geçerken Deianeira'ya tecavüz etmeye kalkıştı. Deianeira, bağırarak yardım istedi. Herakles de, Kentauros'u okla vurup öldürdü. Nessos, ölürken iki kez gadrine uğradığı Herakles'ten öç almak için Deianeira'ya sözde bir sır verdi: Eğer kocasının ona olan sevgisi azalacak olursa, verdiği sıvıya (Nessos'un Deianeira'ya verdiği sıvı, aslında onun kendi kanıyla, tecavüz girişimi sırasında salgıladığı menînin karışımıydı) Herakles'in gömleğini bulamasını ve bunu Herakles'e giydirmesini söyledi. Bu giysi, aşk iksiri gibi iş görecek ve kesinlikle Herakles'in yeniden kendisine bağlanmasını sağlayacaktı. Kahramanın ölümü şu şekilde anlatılıyordu: Nessos'un verdiği sıvı aslında şiddetli bir zehirdi. Herakles bu zehre bulanmış gömleği giydiği zaman, gömlek vücuduna yapıştı; onu vücudundan çıkarıp atmaya çalıştıkça, her defasında vücudundan et parçaları kopuyordu. Sonunda Herakles, duyduğu acı yüzünden, kendini diri diri yaktı (bkz. *Herakles* ve *Deianeira*).

Nestor (Νέστωρ) Neleus ile Khloris'in en küçük oğulları (bkz. tab. 13) ve Herakles'in soykırımından sonra sağ kalan tek çocukları (bkz. *Neleus*). Nestor, Apollon'un lütfuyla çok ileri yaşa kadar (üç kuşaktan daha fazla) yaşadı. Annesi Khloris, Niobidlerden (Amphion'la Niobe'nin kızları) biriydi. Kız ve erkek kardeşleri, Apollon ve Artemis tarafından öldürülmüştü. Apollon, bu cinayetin bedelini bir şekilde ödemek için Nestor'a, dayılarını ve teyzelerini yaşamaktan yoksun bıraktığı yıllar kadar yaşama hakkı tanıdı.

Ilias'ta ve *Odysseia*'da anlatıldığı şekliyle Nestor, akıllı, savaş alanında hâlâ yiğit, ama özellikle öğüt vermekte çok usta bir pirifâni olarak görünür. Nestor, Pylos'ta hükûm sürüyordu.

Gelenekler, Nestor'un, gençliğinde Herakles tarafından öldürülmemiş olmasının nedenini farklı şekillerde açıklarlar: Bazen, Nestor'un Gerenia'da (Messinia) kardeşlerinden uzakta büyütüldüğü söylenir; bazen de, Neleus'la diğer on bir oğlunun, Herakles'in büyük güçlüklerle getirdiği Geryoneus'un sı-

ğırlarını ele geçirmeye çalıştıkları ileri sürülür. Bu işe katılmayan tek kişi Nestor'du. Herakles de, ödül olarak onun hayatını bağışlamış ve ona Messinia krallığını vermiştir.

Daha sonra Nestor, yurttaşları Pyloslular ile komşuları Epeioslar arasındaki çatışmalarda ön planda rol oynadı. Kendi toprağına yaptıkları talan akınlarından dolayı onları cezalandırmak için, onlara birçok saldırı düzenledi. Bu çarpışmalardan birinde, Molionidleri öldürmesine ramak kalmıştı ki, Poseidon, çevrelerini bir bulutla sararak onları kurtardı (bkz. *Molionidler*). Onun Arkadhia'da, dev Ereuthalion'a meydan okuyarak, teke tek dövüşte onu öldürdüğü de söylenir. Nestor, ayrıca, Lapithlerin Kentauroslarla mücadelesine, Kalydon avına ve geç döneme ait bazı versiyonlarda, Argonautların seferine de katıldı. Ama olağanüstü uzun ömürlü oluşu, ona asıl Troia Savaşı'nda önemli bir rol oynama imkânını sağladı. Helene'nin gidişinden sonra Menelaos, hemen ondan öğüt istedi; Nestor, kahramanları biraraya toplamak için bütün Yunanistan'da Menelaos'a yoldaşlık etti, kendisi de doksan gemilik bir birlik temin etti ve iki oğlu Antilokhos ve Thrasymedes ile birlikte yola çıktı.

Ilias'ta anlatılan olaylardan önce, Nestor'un Akhilleus tarafından Tenedos'un alınmasına katıldığını biliyoruz. Bu seferde Nestor'un payına düşen ganimet, Arsinoos'un kızı Hekamede oldu. Akhilleus'la Agamemnon arasındaki kavgada, Nestor araya girdi ve Yunan kampında dirlik düzenlik sağlamak için sonuna kadar çaba harcadı.

Daha sonra epik şiirler, Nestor'un nasıl Memnon'un saldırısına uğradığını ve oğlu Antilokhos'un onu kurtarmak için nasıl kendi hayatını feda ettiğini anlatırlar. Sonunda Akhilleus, Memnon'u öldürerek Antilokhos'un öcünü alır (bkz. *Antilokhos* ve *Agamemnon*).

Troia'nın alınışından sonra, Nestor sağ salim Pylos'a ulaştı ve böylece savaştan sonra mutlu bir şekilde ülkesine dönen ender kahramanlardan biri oldu. Karısı (*Odysseia*'ya göre, Klymenos'un kızı Eurydike, bkz. tab. 34; Apollodoros'a göre Kratieus'un kızı Anaksibia) henüz sağdı. Telemakhos, babasının akıbeti konusunda endişeye kapıldığı zamanlar, ondan öğüt istemeye gidiyordu. Ölümü hakkında günümüze ulaşmış herhangi bir gelenek yoktur. Nestor'un mezarı Pylos'ta gösteriliyordu. Nestor'un oğullarının adları; Perseus, Stratikhos, Aretos, Ekhephron, Peisistratos, Antilokhos, Thrasymedes; kızlarının adları da Peisidike ve Polykaste'ydi.

Nikaia (Νικαία) Bir Naias. Nehir-tanrı Saggarios ile tanrıça Kybele'nin kızı. Nikaia, aşkı reddediyor, sadece avlanmayı seviyordu. Bu yüzden, Phrygialı bir çoban olan Hymnos ona kur yaptığı zaman, hakaretten başka bir karşılık görmedi ve başarısızlığını kabul etmeyip ısrar ettiği için de Nikaia tarafından bir okla öldürdü. Bu şiddet hareketine bütün tanrılar gibi kızan Eros, Dionysos'u Nikaia'ya âşık etti. Dionysos, Nikaia'yı yıkanırken çırılçıplak görmüştü. Ama Nikaia, tanrının arzusuna da râm olmadı; hatta, kendisini rahat bırakmazsa sonunun Hymnos'unki gibi olacağını söyleyerek onu tehdit etti. Dionysos, Nikaia'nın su içtiği pınarın suyunu şaraba dönüştürdü ve kız sarhoş olunca hiç güçlük çekmeden ona sahip oldu. Bu birleşmeden, Telete adın-

da bir kız çocuğu doğdu. Nikaia, önce kendini öldürmek istedi. Ama sonunda Dionysos'la barıştı. Böylece, ikisinin başka çocukları da oldu. Bunlardan biri Satyros adında bir oğlandı. Dionysos, Hindistan'dan döndüğü zaman, sevgilisinin şerefine Nikaia (iznik) şehrini kurdu.

Nike (Νίκη) Zafer'in kişileştirilmiş şekli. Kanatlı ve çok hızlı uçan bir genç kız olarak temsil edilir. Hesiodos onun, Titan Pallas ile Styks'in kızı olduğunu söyler. Bu durumda Nike, ilk tanrılar kuşağından ve Olymposlulardan daha öncedir. Ama daha sonraki gelenekler onu Pallas Athena'nın oyun arkadaşı olarak gösterirler. Buna göre Nike, Palans (bu gelenekte, Palatinus'a adını veren kahraman) (bkz. *Palans*) tarafından büyütülmüş ve Palans, Roma'da kendi tepesi olan Palatinus tepesi üzerinde ona bir tapınak tahsis etmiştir (tarihi dönemde, *Clivus Victoriae*'nın –Zafer Yokuşu– kenarında, San Teodoro Kilisesi'ne yakın bir yerde yükselen tapınak). Bu efsane, Atina'da tanrıça Athena ile Nike'yi birleştiren ilişkilerden ve iki Pallas'ın, yani Titan ile tanrıçanın (ya da bunun "kopya"sının) isim ortaklığından doğmuştur (bkz. *Pallas*). Gerçekten de Nike, Atina'da Athena'nın bir sıfatından başka bir şey değildi.

Nikomakhos (Νικόμαχος) Asklepios'un torunu (babası Makhaon dolayısıyla). Annesi, Diokles'in kızı Antikleia'ydı. Diokles'in ölümünden sonra, Nikomakhos'la kardeşi Gorgasos, Messinia'da Pheres şehrinde iktidarı ele geçirdiler. Daha sonra, Glaukos'un oğlu Isthmios, bu iki iyileştirici kahraman için bir tapınak yaptırdı.

Nikostrate (Νικοστράτη) Euandros'un annesinin Yunanistan'daki adlarından biri. Roma'da Carmenta adıyla anılıyordu (bkz. *Carmenta* ve *Euandros*). Nikostrate, bazen, Hermes'ten dünyaya getirdiği Euandros'un annesi; bazen de, Euandros'un karısı ve Hermes'in kızı olarak gösterilir.

Nikostratos (Νικόστρατος) Helene ile Menelaos'un oğlu. Homeros'un manzumelerinde, Hermione'nin, Helene ile Menelaos'un tek (kız) çocukları olduğu birçok kez belirtildiği için, Nikostratos'un genellikle Troia dönüşünden sonra doğduğu kabul edilir. Aynı zorluğun, bazen, Nikostratos'un Menelaos'la bir kadın kölenin oğlu olarak gösterilmesi suretiyle çözülmeye çalışıldığı da vâkidir. Bu durumda, Nikostratos, Megapenthes'in kardeşi olur (bkz. *Helene*, *Megapenthes*, *Menelaos* ve tab. 9).

Ninos (Νίνος) Babylonia İmparatorluğu'nun ve Ninova şehrinin efsanevi kurucusu. Belos'un ya da Kronos'un oğlu olarak görülür (Belos, tanrı Bel, Helen tanrısı Kronos'la özdeşleştirilmiştir). Askerlik sanatını icat eden ve ilk kez büyük ordular toplayan kişi olarak geçer. Ninos, Ariaios adındaki Arabistan kralıyla ittifak yaptı ve onunla birlikte Hindistan dışında bütün Asya'yı fethetti. Baktriana (İranlıların yaşadığıeski ülke) ona bir süre direnebildiyse de, sonunda Ninos, vezirlerinden birinin karısının kurnazlığı sayesinde burayı da fethetmeyi başardı. Bu kadın, Semiramis'ti. Ninos, onunla evlendi (bkz. *Semiramis*). Ninos'un ölümünden sonra onun yerine Semiramis tahta geçti.

Herodotos, kral Ninos'un soyağacını başka türlü gösterir. Herodotos'a göre, Ninos, Herakles soyundan gelmeydi; Herakles ile Omphale'nin oğ-

lu Alkaios'un torunuydu. Fakat, kral Ninos'u birkaç kuşak gençleştiren bu soyağacı, daha önceki efsanelerin "tarihi" bir yorumundan başka bir şey değildir.

Niobe (Νιόβη) Geleneklerin çoğu kez birbiriyle karıştırdığı iki ayrı kadın kahramanın adı.

1. Bunlardan biri, Phoroneus ile nympha Teledike'nin (ya da Kerdo'nun ya da Peitho'nun) kızı olan Argoslu bir kadın kahramandır. Zeus'un birleştiği ilk ölümlüdür. Niobe, Zeus'tan Argos'u ve -Akousilaos'a göre- Pelasgos'u dünyaya getirdi (bkz. tab. 14 ve tab. 15). Ilk erkeğin (bkz. *Phoroneus*) kızı olan Niobe, ilk ölümlü kadın ve "yaşayanların anası" dır.

2. Öteki Niobe, Tantalos'un kızı ve dolayısıyla Pelops'un kız kardeşidir. Bu Niobe, Amphion'la evlendi ve ona yedi erkek, yedi kız çocuğu verdi (çoğu mitografların ifadesine göre). Yedi erkek çocuğun adları Sipylos, Eupinytos, Ismenos, Damasikhthon, Agenor, Phaidimos, Tantalos; kızların adları da Ethodaia (ya da Neaira), Kleodoksa, Astyokhe, Phthia, Pelopia, Astykratia ve Ogygia idi. Bu sayı yazarlara göre değişir. Homeros geleneğinde altı kız, altı erkek olmak üzere on iki çocuk sözkonusudur; tragedya geleneğinde ise onu kız, onu erkek olmak üzere çocukların sayısı yirmidir; nihayet, Herakleialı Herodoros ikisi erkek, üçü kız olmak üzere yalnızca beş çocuktan söz eder. Niobe, yaptığı evlilik dolayısıyla, Thebaili kadın kahramanlar arasında yer alır.

Çocuklarıyla mutluluk ve gurur duyan Niobe, bir gün, yalnızca bir kız, bir de erkek çocuğu olan Leto'dan daha üstün olduğunu söyledi. Tanrıça bunu duydu ve kendini aşağılanmış hissetti; Apollon'la Artemis'ten öcünü almalarını istedi. İki tanrı bu işi, Niobe'nin çocuklarını oklarıyla öldürerek yaptılar. Artemis kızları, Apollon da oğlanları öldürdü. Söylendiğine göre, biri kız, biri erkek olmak üzere sadece iki çocuk kurtuldu. Kardeşlerinin ölümünden duyduğu korku yüzünden sararıp solan kız, Khloris adını aldı ve daha sonra Neleus'la evlendi. Efsanenin *Ilias'ta* anlatılan versiyonuna göre, Niobe'nin çocuklarının ölüsü on gün gömülmeden ortada kaldı; on birinci gün, onları bizzat tanrılar gömdü. Daha geç zamanlara ait versiyonda, acılar içindeki Niobe'nin, babası Tantalos'un yanına, Spylos'a (ya da Anadolu'da Spylos Dağı'na) gittiği ve orada tanrılar tarafından kayaya dönüştürüldüğü anlatılır. Ama gözyaşları akmaya devam etti. Spylos'ta, içinden su kaynayan ve bir zamanlar Niobe olduğu söylenen bir kaya bulunuyordu.

Niobe'nin çocuklarının ölümünü farklı bir şekilde anlatan başka bir Niobe efsanesi daha vardır. Bu efsaneye göre Niobe, Assaon'un kızıydı. Assaon onu, Philottos adında bir Asurlu ile evlendirmişti. Philottos, bir av sırasında öldürüldü ve Assaon kendi kızına âşık oldu. Niobe, kendisini ona vermeyi reddetti. Bunun üzerine, Assaon torunlarını (sayıları yirmiydi) bir ziyafete çağırdı ve yemek sırasında sarayı ateşe verdi. Çocukların hepsi yandı. Vicdan azabına kapılan Assaon intihar etti, Niobe de taşa dönüştü ya da kendini bir kayadan aşağıya attı.

Nireus (Νιρεύς) 1. Helene'nin taliplerinden biri. Son derece yakışıklı olmakla birlikte, mütevazı bir soydan geliyordu. Kharopos ile nympha Aglaia'nın oğlu olan Nireus, Syme (Sömbeki) Adası'nda

hükûm sürmekteydi. Nireus, Gemiler Listesi'nde yalnızca üç gemilik bir birliğin başında görülür. Mysia'da, Akhilleus ile Telephos arasındaki çarpışmada (birinci sefer ve başarısız çıkarma girişimi) (bkz. *Akhilleus*), Nireus, Telephos'un karısı Hiera'yı (kocasının yanında çarpışıyordu) öldürdü. Kendisi de Troia önünde Telephos'un oğlu Eurypylos tarafından öldürüldü. Mezarı Troas'ta gösteriliyordu. Fakat başka bir gelenek onun, Troia'nın zaptından sonra, Thoas'ın yolculuklarına katıldığından söz eder.

2. Diğer bir Nireus, bir Catanialıydı. Umutsuz bir aşk yüzünden kendini Leukatas kayalığından aşağıya attı. Ama balıkçılar tarafından sudan çıkarılarak mucizevi bir şekilde kurtuldu. Balıkçıların ağlarına onunla birlikte altın dolu bir sandık da takılmıştı. Nireus, bu altınları istedi. Ama Apollon, Nireus'a rüyasında görünerek, kendisine ait olmayan bir serveti istemekten vazgeçmesini ve hayatıyla yetinmesini ona tavsiye etti.

Nisos (Νῖσος) 1. Atina kralı ikinci Pandion'un dört oğlundan biri (bkz. tab. 7). Nisos, Metion'un oğulları tarafından Atina'dan kovulan babasının ölümünden sonra Attike'yi fethetmek için kardeşleriyle birlikte geri döndü. Onun payına Megara şehri düştü (ayr. bkz. *Skiron*).

Bazı geleneklerde, Nisos'un, Poseidon'un oğlu Megareus ile evlenen Iphinoe adında bir kızı olduğu söylenirse de, genellikle – ki efsanenin en tanınmış şekli budur – Nisos'un kızı, Minos'un aşkı uğruna babasına ihanet eden Skylla'dır (bkz. *Skylla*). Bu efsanede Nisos, deniz kartalına dönüştürülür.

2. Nisos, (Latincede *Nisus*) Aineias'ın, Euryalos'la olan dostluğuyla ünlü bir yoldaşının adıdır. Bu Nisos'un efsanesi, görünüşe göre Vergilius'a dayanmaktadır. Agkhises'in onuruna düzenlenen cenaze töreni oyunlarında Nisos, kurduğu bir düzenle dostunun kazanmasını sağladı. Rutuller ile savaş sırasında, Nisos'la Euryalos, keşif için gece düşman ordugâhına gittiler. Ramnes'i öldürdüler, ama dönüşte bir atlı birlik peşlerine takıldı. Ormana sığınmaya çalıştılar. Ama birbirlerinden ayrı düştüler. Arkadaşının tehlikede olduğunu sezinleyen Nisos, gizlendiği yerden çıktı ve Euryalos'u öldürenlerden intikam almaya çalışırken öldü.

***Nixus** Diz çökmüş durumdaki heykelleri, Roma'da Capitolium tepesinde, Capitolium Minerva'sının *cella*sı önünde yer alan üç tanrıça (*Nixi dii*). Bu tanrıçalar halk indinde, kadınların çocuk dünyaya getirirken harcadıkları "çaba"yı temsil etmekteydiler.

Notos (Νότος) Sıcak ve nemli Güney Rüzgârı'nın tanrısı. Eos (Şafak) ile Ketraios'un oğludur (bkz. tab. 10). Kardeşleri Boreas ve Zephyros'tan (bu adlara bkz.) farklı olarak, hiçbir efsanede rol almaz.

***Numa Pompilius** Kuruluş efsanelerinde, Roma'nın ikinci kralı. Sabin asıllıydı. Numa Pompilius, Roma'nın Romulus tarafından kurulduğu gün doğdu. Titus Tatius'un kızı Tatia ile evlendi. En dindar kral olarak tanınır. Çoğu kültlerin ve kutsal kurumların onun tarafından kurulmuş olduğu söylenir. Numa Pompilius, önce Romulus'u Quirinus adıyla tanrı mertebesine çıkarmakla işe başladı (bkz. *Romulus*). Sonra, söylendiğine göre, Flaminler, Augurler, Vestaller, Salienler, Fecialler, Pontifexler collegiumlarını kurdu ve çok sayıda kült ih-

das etti: Iupiter Terminus, Iupiter Elicius, Fides, Dius Fidius ve Sabin tanrıları kültleri gibi. Numa Pompilius'un, pithagorasçılığa bağlı olduğu ya da din siyasetinde nympha Egeria tarafından esinlendirildiği iddia ediliyordu. Söylendiğine göre nympha, geceleri kutsal bir kaynağın yanıbaşındaki Camenes mağarasında ona öğüt vermeye geliyordu (bkz. *Egeria*). Ayın seyrine dayanan ve uğurlu ve uğursuz günler ayrımı yapan bir takvimin ihdası gibi bütün kültürel ve dinsel reformlar, Numa Pompilius'un adına bağlanmaktaydı.

Numa Pompilius sihirli güçlere de sahipti. Örneğin, başkanlık ettiği bir şölen sırasında sofralar birdenbire, kimsenin getirmediği nefis şaraplarla, nadide yiyeceklerle dolmuştu. Yine onun, Picus ve Faunus'un içtikleri suya bal ve şarap karıştırarak, onları Aventinus tepesinde tutsak ettiği anlatılıyordu. Numa, Picus ve Faunus'u böylece derdest ettikten sonra, çeşitli dehşetengiz yaratık şekline girmelerine rağmen, onları bırakmayıp konuşmaya zorladı. Sonunda, Picus ve Faunus, yenilgiyi kabul edip, ona açıklamalarda bulundular. Örneğin, ona, yıldırıma karşı sihirler öğrettiler. Numa'nın bu konuda, Iupiter'le bir konuşma yaptığı da söyleniyordu. Numa, bu konuşma sırasında tanrıyı, yıldırımlarının yönünü değiştirmek için, insan başları yerine, soğan başları, saçlar ve küçük balıklar ile yetinmeye ikna etmişti.

Numa'nın Pompo, Pinus, Calpus ve Mamercus adlarında birçok oğlu olduğu söyleniyordu. Bunlardan her biri, bir Roma *gens*inin atasıydı. Numa'nın, kral Titus Tatius'un kızı Tatia'dan ya da tahta çıktıktan sonra evlendiği Lucretia'dan olma, Pompilia adında bir kızı da vardı. Bu Pompilia, Marcius adında bir Sabin'le evlendi. Marcius, Roma'da Numa Pompilius'a refakat etti ve Senato'ya girdi. Kral Ancus Marcius, bu Marcius'un oğlu ve dolayısıyla Numa'nın torunudur ve, söylendiğine göre, Numa'nın ölümünden beş yıl önce doğmuştur.

Numa Pompilius çok ileri bir yaşta öldü ve Tiberis'in sağ kıyısında Ianiculum tepesine gömüldü. Kendi eliyle yazdığı kutsal kitaplar da ayrı bir tabutla yanına konuldu. Yaklaşık 400 yıl sonra, P Cornelius ile M. Baebius'un konsüllüğü döneminde, çok şiddetli bir yağmur bu iki tabutu toprak altından çıkarttı. Bunlardan biri, Numa'nın tabutu, boştu; ötekinde elyazması kitaplar bulunuyordu. Kitaplar Comitium'da (Curia'nın önünde) yakıldı.

***Numitor** Alba kralı Procas'ın büyük oğlu ve Aineiasoğulları hanedanının on altıncı kralı. Numitor'un küçük kardeşi Amulius, babasının ölümüyle iktidarı ele geçirdi (bkz. *Amulius*) ve kardeşi Numitor'u iktidardan uzaklaştırdı. Sonra, kimsenin bu suçun öcünü almayacağından emin olmak için, Numitor'un oğlunu öldürdü ve kızı Rea Silvia'yı da Vesta'nın hizmetine vererek, onu çocuk sahibi olamayacak kadar uzun bir süre bekâr kalmak yükümlülüğü altına soktu. Ne var ki, tanrı Mars, Rea'ya âşık oldu ve Rea, tanrıdan Remus ve Romulus adlarında bir çift ikiz çocuk dünyaya getirdi. Amulius'un emriyle iki çocuk Tiberis kıyısında bir yere terkedildiler. Fakat, çocuklar ölmedi. Kabaran nehir, onların içinde bulundukları sepeti, Germale'nin (Palatinus'un kuzeybatı doruğu) yamacına götürüp koydu. Çocuklar, çoban Faustulus (bu ada bkz.) tarafından bulundu ve Palatinus'ta bü-

yütüldü. İkizler, büyüdükleri zaman çoban hayatı sürmeye başladılar, hatta yeri geldiğinde haydutluk da yapıyorlardı. Bir gün sürülerini Aventinus'ta otlatan Numitor'un çobanlarıyla iki genç arasında çıkan bir kavgada, Remus tutsak edilerek Alba'ya götürüldü. Kralın karşısına çıkarılan Remus, o kadar vakur davrandı ki, kral kuşkulandı. Ama kendi gerçek aslını bilmeyen Remus, kralın merakını tatmin edemedi. Bu arada, Faustulus'tan, doğumundaki sırrı öğrenen Romulus, köylüleri toplayarak kardeşinin yardımına geldi. Büyük amcasını öldürdü, sarayı ele geçirdi ve büyükbabası Numitor'u yeniden tahta çıkardı.

Başka bir versiyon, ikizlerin kurtuluşu ve eğitimi konusunda Numitor'a daha büyük bir rol verir. Bu versiyona göre, Numitor'un, kızı Rea'nın hamileliğinden haberi vardı ve bir yolunu bulup iki çocuk temin etti ve bunları kızının çocuklarının yerine koydu. Rea'nın iki oğlunu da, Palatinus'ta oturan çoban Faustulus'a gönderdi (bkz. *Faustulus*). Çocuklar, Faustulus'un – bir zamanlar güzelliğinin ticaretini yaptığı için kendisine "dişi kurt" lakabı verilmiş olan (pek iffetli olmayan kadınlara "dişi kurt" deniyordu) – karısı Larentia tarafından beslendiler. Çocuklar, sütten kesildikten sonra Yunan edebiyatı eğitimi görerek yetişmek üzere Gabii'ye gönderildiler. Yeniden Palatinus'a, babaları olduğunu zannettikleri kişinin yanına döndükleri zaman Numitor, çobanlarıyla onların arasında bir kavga çıkardı, sonra da Amulius'a giderek çevredeki köylülerle birlikte sürülerine zarar veren bu delikanlıların küstahlığından ona şikâyette bulundu. Hiçbir şeyden kuşkulanmayan Amulius, dâvayı görmek için herkesi Alba'ya çağırdı. Numitor, bu bir sürü gencin yardımıyla kardeşini devirip yeniden tahta geçmekte hiç zorluk çekmedi. Sonra da torunlarına, bir şehir kurmaları için, tam Faustulus tarafından bakılıp büyütülmüş oldukları yerde, bir miktar toprak verdi.

Amulius ile Numitor efsanesinin bazı varyantları vardır. Örneğin, bazı yazarlara göre, onların her ikisi de, kahraman Aventinus'un oğulları ya da torunlarıydılar (Procas, Aventinus'un oğlu olduğu için). Babalarının mirasını aralarında paylaştılar: Biri (Amulius) iktidarı aldı, öteki de (Numitor) hazineyi seçti. Bazılarına göre de, Procas onlara Romalı konsüller tarzında, yani iki eşit kraldan oluşan bir collegium kurarak ülkeyi yönetmelerini salık verdi. Ama Amulius, iktidarı tek başına ele geçirdi.

Nyks (Νύξ) Gecenin kişileştirilmiş şekli ve tanrıçası. Nyks, Hesiodos'un *Theogonia*sı'nda Khaos'un kızıdır. Kendisi de, iki element olan Aither ile Gün'ü ve bir dizi soyut varlığı doğurmuştur: Moros (Kader), Kerler, Hypnos (Uyku), Rüyalar, Momos (Alay), Sıkıntı, Moiralar, Nemesis, Apate (Aldatma), Philotes (Şefkat), Geras (İhtiyarlık), Eris (Nifak) ve nihayet Akşam'ın kızları olan Hesperisler (bkz. *Hesperisler*). Nyks'in yeri, batının en ucunda, Atlas ülkesinin ötesindedir. Nyks, yer altı karanlıklarını temsil eden Erebos'un kız kardeşidir.

Nykteus (Νυκτεύς) Birçok kahramanın adı. Bunların en ünlüsü, Antiope'nin (bu ada bkz.) babasıdır. Nykteus, genellikle Lykos'un (bu ada bkz.) kardeşi ve Hyrieus ile Klonia'nın oğlu olarak bilinir (bkz. tab. 25). Dolayısıyla Nykteus, Poseidon ve Pleiadlar soyundan gelir. Fakat mitograflar iki

Lykos'u –biri Poseidon'la Kelaino'nun oğlu, diğeri ise Hyrieus'un oğlu ve Poseidon ile Alkyone'nin torunu (bkz. aynı tab.) – bazen birbiriyle karıştırarak, Nykteus'u, Kelaino ile Poseidon'un oğlu olarak gösterirler. Fakat yukarıdakiyle uyuşmaz görünen başka versiyonlar da vardır: Örneğin, bunlardan birine göre, Lykos ve Nykteus, Kadmos (bu ada bkz.) tarafından öldürülen dragonun dişlerinden doğan adamlardan biri olan Khthonios'un oğullarıdır. Bu versiyonda, Lykos ve Nykteus, Phlegyas'ı (bu ada bkz.) öldürdükleri için Euboia'dan (muhtemelen bu adı taşıyan bir Boiotia köyü) kaçarak Thebai'a yerleşirler ve orada kral Pentheus'un dostu olurlar; hatta bir dönem naiplik bile yaparlar (bkz. *Laios* ve *Labdakos*). Fakat Nykteus, kızı Antiope Sikyon'a, Epopeus'un yanına kaçınca kendini öldürür ve ölmeden önce Lykos'a öcünü almasını söyler (bkz. *Lykos* ve *Antiope*). Aynı geleneğin Pausanias tarafından aktarılan bir varyantına göre, Nykteus, Antiope'yi kaçıran Sikyon kralı Epopeus'u cezalandırmak için bu şehre karşı düzenlediği bir sefer sırasında savaş alanında ölmüştür. Epopeus da, aynı çarpışmada yaralanmış ve çok geçmeden ölmüştür.

Nyktimene (Νυκτιμένη) Lesbos kralı Epopeus'un – ya da Nykteus adında bir Aithiopia kralının – kızı. Babası, kızı Nyktimene'ye âşıktı. Nyktimene, bu ensest aşkı belki paylaşıyor, belki babası tarafından buna zorlanıyordu. Sonunda, Nyktimene utancından ormana kaçtı. Orada, Athena, kıza acıyarak onu baykuşa dönüştürdü. Bu yüzdendir ki, bu kuş, ışıktan ve gözlerden kaçar ve ancak geceleri ortaya çıkar.

Nyktimos (Νύκτιμος) Lykaon'un oğulları arasında, Gaia'nın ricaları sayesinde, Zeus'un intikamından tek kurtulabilmiş olanı (bkz. *Lykaon*). Nyktimos, babasından sonra Arkadhia tahtına geçti. Deukalion tufanı, onun hükümdarlığı döneminde meydana geldi. Nyktimos'tan sonra, Arkas (bu ada bkz.) tahta çıktı.

Nymphalar ya da Nymphai (Νύμφαι) Kırlarda, ormanlarda ve sularda yaşayan "genç kadınlar" Tarlaların ve genellikle doğanın dişi esprileri (periler) olup, bunların bereketini ve lûtfunu temsil ederler. Nymphalar, Homeros destanında Zeus'un kızları olarak geçerler, ikinci sıradan tanrısal varlıklar olarak görülürler. Kendilerine dua edilir. Bazen tehlikeli olabilirler. Mağaralarda otururlar ve hayatlarını şarkı söylemek ve yün eğirmekle geçirirler. Çoğu zaman büyük bir tanrının (özellikle Artemis'in) ya da aralarından daha yüksek rütbeli birinin maiyetini oluştururlar. Örneğin, Kalypso'nun ya da Kirke'nin hizmet edici nymphaları böyledir.

Nymphalar, yaşadıkları yere göre çeşitli kategorilere ayrılırlar: Görünüşe göre, en eskileri Dişbudak nymphalarıdır (*Meliadlar*, bu ada bkz.). Bu nymphalar, Zeus'un değil, Ouranos'un kızlarıdır. Sonra, pınarlarda ve akarsularda yaşayan Naiaslar (bu ada bkz.) gelir. Nereus kızları, genellikle sakin deniz nymphaları telakki edilirler. Çoğunlukla, bir nehrin Naiasları, onun kızları olarak kabul edilir. Asopos'un kızları ve daha başkaları böyledir. Dağlarda Oreaslar denen daha farklı nymphalar; korularda ise Alseidler (yun. ἄλσος: kutsal koruluk) adı verilen nymphalar yaşar. Diğer nymphalar, özel bir yerde, örneğin Hamadrydlar gibi (bu ada

bkz.) belirli bir ağaçta yaşarlar.

Nymphalar efsanelerde büyük rol oynarlar. Halkın hayal gücüne hiç yabancı olmayan bu kutsal varlıklar, tıpkı bizim perilerimiz gibi, birçok folklor hikâyesinde boy gösterirler. Onlara çoğu kez, bir siteye ya da bir ülkeye adını veren bir kahramanın karısı olarak rastlarız (örneğin bkz. Aigina'nın, Aiakos'un nympha Taygete'nin vs. efsaneleri; bkz. indeks, *Nymphalar*). Nymphalar, aşk efsanelerinde de sık sık rol oynarlar (bkz. Daphne'nin, Ekho'nun, Kallisto'nun, vs. hikâyeleri). Nymphaların âşıkları, genellikle doğanın erkek esprileridir(cinler): Pan, Satyroslar, Priapos, vs. Çoğu zaman, büyük tanrılar da onların lütfuna ermeye çalışmaktan yüksünmezler: Nymphalar, Zeus'la, Apollon'la, Hermes'le, vs. sevişirler. Bazen, onlar da âşık olurlar ve Hylos gibi bazı delikanlıları kaçırırlar.

Nysa (Νῦσα) Nysa Dağı'nda çocuk Dionysos'u büyüten nymphalardan biri. Bazen Aristaios'un kızlarından biri olarak geçer. Dionysos'un ricası üzerine, tanrının öteki dadılarıyla birlikte, Medeia tarafından gençleştirildi.

Nysos (Νῦσος) Geç döneme ait olduğu belli olan bazı geleneklere göre, Dionysos'un babalığı. Dionysos, adını ondan almıştır. Tanrı, Hindistan seferine çıkarken Thebai şehrini Nysos'a emanet etmişti; ama geri döndüğü zaman, Nysos, Thebai'yi ona geri vermeye yanaşmadı. Dionysos, onunla mücadeleye girmek istemedi ve faydalanabileceği bir fırsatı kollamaya başladı. Üç yıl sonra, böyle bir fırsat çıktı. Dionysos, görünüşte Nysos'la barışmıştı. Şehirde, vaktiyle üç yılda bir kutlanmak üzere ihdas ettiği bayramı kutlamak için Nysos'tan izin istedi. Nysos, bunu kabul etti. Bunun üzerine Dionysos, askerlerini Bakkhalar gibi giydirip şehre soktu ve onların yardımıyla, hiç güçlük çekmeden, Nysos'u derdest ederek iktidarı yeniden ele geçirdi.

Naiasiar : HESYCH., *s. v.*; skol. ad *Il.*, XX, 8; EUST., ad *Od.*, I, 14; ad *Il.*, VI, 420; PS. SERV., ad VERG., *Ecl.*, X, 62; PAUS., III, 25, 2; VIII, 4, 2; X, 33, 4; CALLIM., *Artemis'e Övgü*, 13 ve dev.; Ov., *Met.*, II, 441; V, 576 ve dev.; PORPH., *Antr. Nymph.*, 10; 13; LACT. ad STAT., *Theb.*, IV, 684; skol. THEOKR., XIII, 44; FEST-PAUL., S. 120; *Anthol. pal.*, VI, 203; HYG., *Fab.*, 182; OV., *Fast.*, IV, 761; TAC., *Ann.*, XIV, 22; APD., *Bibl.*, I, 7, 5; 9, 6; III, 01, 3; 4; 8; 14, 6; *Ep.*, II, 13.

Naksos : DIOD., SIC., V, 51; ET. BYZ., *s. v.* ve *s. v.* (Κυδωνια.)

Nana : ARNOB., *Adv. Gent.*, V, 6 ve dev.; karş. PAUS., VII, 17,10, ve Attis ve *Agdistis* mad.

Nannakos : SUID., *s. v.*; HERONDAS, III, 10; ET. BYZ., *s. v.* Αννακος.

Nanos : 1) ATHEN., XIII, 576 *a.* **2)** LYC., *Alex.* 1242 ve dev., ve TZET., ad m. 1244. Ayr. bkz. *Odysseus.*

Naos : PAUS., VIII, 15, 1 ve 3.

Narkissos : PAUS., IX, 31, 6 ve dev.; karş., WESTERMANN., *Myth. gr.* s. 378 (Zeyil, 50); OV., *Met.*, III, 339-510; CONON., *Narr.*, 24; *Myth. Vat.*, II, 180; NONN., *Dion.*, LXVIII, 582 ve dev., TZET. *Chil.*, I, 9; 11; ad *Il.*, s. 139; PROB., ad VERG., *Ecl.*, II. 48; STRAB., IX, 10, s. 404, karş.

A. WESSELSKI, *Narkissos oder das Spiegelbild, Archiv, Orientalni*, 1935, s. 67-63; 328-350.

Nauplios : I ve 2. PAUS., I, 22, 6; II, 38, 2; IV, 35,2, VIII, 48,7; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, IV, 1901; APD., *Bibl.*, II, 1, 5; 7, 4; III, 2, 2; *Ep.*, VI, 7-11; HYG., *Fab.*, 116; 117, 169; 249; 277; STRAB., VIII, 6, 2, s. 368; APOLL. RH., *Arg.*, I, 134 ve dev.; II, 826 ve dev.; skol. Veron. ad VERG., *Aen.*, II, 88; EUR., *Iphig. Aul.*, 198; DIOD. SIC., IV, 33 SOPH., *Aias*, 1295 ve dev.; AISKH., kayıp trad. *Palamedes*; karş. SOPH., *Nauplios* Πυρκάως (Nauck, 2. bas., s. 223); EUR., *Hel.*, 767 ve dev.; 1126 ve dev.; skol. ad Or., 432; LYC., *Alex.*, 381 ve dev.; 1093 ve dev.; TZET., ad LYC., 386; 992; 1093; SERV., ad VERG., *Aen.*, XI, 260; OV., *Met.*, XIV, 472 ve dev.; *Trist.*, I, 1, 83; V, 7, 35 ve dev.; PLUT., *Qu. gr.* 33 skol. ad *Odys.* IV, 797.

Nausikaa : *Odys.*, VI, *passim*, VII, 1 ve dev.; VIII, 461 ve dev.; EUST., ad *Odys.*, XVI, 18, HELLANIOKS ve ARISTOTELES'den alıntılarla; DICT. CR., VI, 6.

Nausithoos : 1) *Odys.*, VI. 7 ve dev.; VII, 56 ve dev.; VIII, 565; skol. ad *Odys.*, VII, 56; APOLL. RH., *Arg.*, IV, 539 ve dev.; ve skol. **2)** PLUT., *Thes.*, 17. **3)** HES., *Theog.*, 1017; karş. HYG., *Fab.*, 125.

Nautes : VERG., *Aen*, V, 704 ve dev.; SERV., ad VERG., *Aen.*, II, 166; III, 407; V,704; DEN. HAL., VI, 69; FEST., s. 166; *Myth. Vat.*, I, 142.

Necessitas: *Orph., fr.* 36 (Abel); *Argon. Orph.*, 12 ve dev.; STOB., *Ecl.*, I, 49;4, 4 ve dev.; PLAT. *Rep.*, X, 617 *c* ve dev.; AISKH., *Prom.*, 517; EUR., *Hel.*, 513; HOR., *Carm.*, I, 35, 17 ve dev.

Neda : CALL., *Zeus'a Övgü*, 15 ve dev.; PAUS., IV, 33, 1; VIII, 31, 4; 38. 3; 47, 3; GIC., *De Nat. Deor.*, III, 54 (muğlak metin).

Neileus : DIOD. SIC., I, 19; 63; skol. ad THEOKR., *Id.*, VII, 114.

Neilos : HES., *Theog.*, 338; skol. ad LYC., *Alex.*, 119 ve 576, ve TZET., ad *loc.*; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, IV, 276; APD., *Bibl.*, II, 1, 4.

Neleus : 1) II., XI, 671 ve dev.; *Odys.*, XI, 235 ve dev.; XV, 229 ve dev.; APD., *Bibl.*, I, 9, 5 ve dev.; 8 ve dev.; II, 6, 2; 7, 3; PIND., *Pyth.*, IV, 136; karş. HYG., *Fab.*, 10: DIOD. SIC., IV, 31; 68; Skol. ad *Il.*, X, 334; PAUS., II, 2, 2: IV, 2, 5; 3 1 ve dev.; 15, 8; 36, 1 ve dev.; V, 8, 2; IX, 36, 8; X, 10, 1; 29, 5; 31, 10; HES., *Fr.*, 33; skol. ad *PIND., Ol.*, IX, 3; OV., *Met.*, XII, 530 ve dev. **2)** PAUS., VII, 2, 1 ve dev., X, 10, 1; STRAB., s. 632 ve dev.

Nemanous : PLUT., *Is. ve Osir.*, 15 ve dev.

Nemesis : *Il.*, III, 156; VI, 335, vs.; *Odys.*, I, 350; II, 136; XXIII, 40, vs. HES., *Theog.*, 223; *Işler*, 200; ATHEN, VIII, 334 *b* ve dev.; ISK. KLEMES, *Proatrept.*, II, 26; APD., *Bibl.*, III, 10, 7; TZET., ad LYC., 88; AISKH., *Hepta.*, 233 ve dev.; SOPH., *Philokt.*, 601 ve dev.; *Elekt.*, 792 ve dev.; PAUS., I, 33, 2 ve dev.; HDT., I, 34. karş. K. KENENYI, *zikr. makale (özellikle bkz. Helene)*.

Neoptolemos : *Il.*, XIX, 326 ve dev.; *Odys.*, IV, 5 ve dev. ve skol. ad *loc.*; III, 188 ve dev.; XI, 503 ve dev., PIND., *Nem.*, VII, 58, ve skol. APD., *Bibl.*, III, 13, 8; Ep., V, 10 ve dev.; VI, 5; 12 ve dev.; VII, 40 ve dev.; EUST., *Hom.*, s. 1463, 36; SOPH., *Philokt., passim*; EUR., *Orestes, passim*; *Androm., passim* ve skoll.; *Troy*, 1125 ve dev.; PAUS., I, 11, 1; 13, 9; 33, 8; II, 5, 5; 23, 6; 29, 9; III, 20 8; 25, 1; 26, 7; IV, 17, 4; X, 7, 1; 16, 4; 23, 2;24, 4; 6; 25, 9; 26, 4; 27, 1 ve dev.; HYG., *Fab.*, 97; 108; 112; 113; 114; 122; 123; 193; VERG., *Aen.*, II, 500 ve dev.; III, 333; SERV., ad VERG., *Aen.*, II, 166; III. 297 ve dev.; DICT. CR., VI, 7 ve dev. bkz. *Hermione* mad. Karş. Th. ZIELINSKI, *De Sophoclis fabula ignota*, Eo 1924, s. 59-73; J. FONTENROSE, *The cu and myth of Pyrrhos at Delphi, in Univ. of California Publ. in Class. Archaeol.*, IV, 3 (1960), s. 191-266. Ayr. bkz. *Pyrro*.

Nephalion : APD., *Bibl.*, II, 5, 9; III, 1, 2.

Nephele : 1) Bkz., *Athamas*. **2)** Bkz. *Iksion; Kentauroslar*. **3)** EUST., ad *Odys.*, XI, 320, ARISTOPH., *Bulutlar, passim*.

Neptunus : VARR., *L. L.*, V, 72; VI, 19; CIC., *De Nat. Deor.*, II, 66; SERV., ad VERG., *Aen.*, VIII, 285. Karş. L. DELATTE, in *Ant. Class.*, 1935, s. 45-47.

Nereus : *Il.*, XVIII, 35; 49; 141; HES., *Theog.*, 233 ve dev.; APD., *Bibl.*, I, 2, 6; II, 5, 11; HYG., *Fab.*, önsöz 8 (Rose); 157; EL., *Hist. An.*, XIV, 28; *Arg., Orph.*, 336; PIND., *Isthm.*, VI, 8; AISKH., *Fr.*, 174.

Nereus kızları : HDT., II, 50; *Il.*, XVIII, 31 ve dev.; *Odys.*, XXIV, 47; HYG., *Fab.*, Önsöz., 8 (Rose); karş. 59; 64; 96; 106; APD., *Bibl.*, I, 2, 7; karş. VERG., *Georg.*, IV, 336, HES., *Theog.*, 243 ve dev.; PROP., *Eleg.*; IV, 7, 68; karş. Fr. IMHOOF-BLUMER, in *Rev. Suisse de Numismatique*, 1924, s. 173-421; Fr. FISCHER, *Nereiden und Okeaniden in Hesiods Theogonie*, Diss., Halle, 1934; Ch. PICARD, *zikr. mak.* (özellikle bkz. *Seirenler*).

Nerio : GELL., XIII, 23, 2; JEAN LE LYD., *Aylar*, IV, 42; karş. OV., *Fast.*, III, 846 ve dev.; PLAUT., *Truc.*, 515; LIV., LXV, 33, 2; PROPHYR., ad HOR., *Epit.*, II, 2, 209.

Nerites : EL., *Hist. An.*, XIV, 28; Etym. Magn., *s. v.*

Nessos : HYG., *Fab.*, 34; apd., *Bibl.*, II, 5, 4; 7, 6; SOPH., *Trakh.*, 580 ve dev.; SEN., *Herc. Oita*'da, 491 ve dev.; SERV., ad VERG., VIII, 300; skol. ad STAT., *Theb.*, XI, 235; OV., *Met.*, IX, 101 ve dev.; *Her.*, IX, 141 ve dev.; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, I, 1212. Ch. DUGAS, in *R. E. A.*, 1943, s. 18-26.

Nestor : *Il.*, I, 247; II, 76 ve dev.; 336-368; 432-440; 591 ve dev.; IV, 293 ve dev.; VI, 66 ve dev.; VII, 123 ve dev.; 170 ve dev.; 323 ve dev.; VIII, 80-159; IX, 52 ve dev.; 92 ve dev.; 162-181; X, 73-176; 180-271; 531-553; XI, 516-520; 618-642; 645-804; XIV, 1 ve dev.; XV 367-378; 659 ve dev.; XXIII, 304 ve dev.; 615-652; *Odys.*, III, 165 ve dev.; 452 ve dev.; HYG., *Fab.*, 10; APD., *Bibl.*, I, 9, 9; II, 7, 3; *Ep.*, VI, 1; PAUS., II, 2, 2; 18, 7 ve dev.; III, 26, 8 ve 10; IV, 3, 1-7; 31, 11; 36, 2-5; V, 25, 8; X, 25, 2; 11; 26, 1, 4; 29, 10; OV., *Met.*, VIII, 313; XIII, 210 ve dev.; *Ep. gr. fr.* (Kinkel), s. 18; QUINT SM., II, 243 ve dev.; VAL. FL. *Arg.*, I, 380; III, 143 ve dev.; VI, 569 ve dev. Karş. R. CANTIENI, *Die Nestorerzählung in XI. Gesang der Ilias*, Diss, Zürih, 1942.

Nikaia : NONN., *Dion.*, XV, 169 ila XVI, 405.

Nike : HES., *Theog.*, 383; SERV., ad VERG., *Aen.*, VI, 134; APD., *Bibl.*, I, 2, 4; DEN. HAL., I, 33.

Nikomakhos : PAUS., IV, 3, 10; 30, 3.

Nicostrate : PLUT., *Rom.*, 21; Qu. *Rom.*, 56; AUREL. VICT., *Orig.*, 5; SERV., ad VERG., *Aen.*, VIII, 51; 181; SOLIN., I, 10 ve dev.; STRAB., V, 230. Bkz. *Euandros ve Carmenta.*

Nikostratos : HES., *Fr.* 122 (Rz); skol. ad *Il.*, III, 175; EUST., ad *Il.*, s. 400, 32; skol. ad SOPH., *El.*, 539; PAUS., II, 18, 6; III, 18, 13; 19, 9.

Ninos : HDT., I, 7; karş ALEKS. POLYPH., fr. 3; DIOD. SIC., II, 1 ve dev.; 20 ve dev.; ET. BYZ., *s. v.*; *CONON*, Narr., 9.

Niobe : 1) APD., *Bibl.*, II, 1, 1; TZET., ad LYC., 111; skol. EUR., *Or.*, 932; PAUS., II, 21, 2; HYG., *Fab.*, 145; DIOD. SIC., IV, 14; DEN. HAL., I, 11; karş. PLIN., *H. N.*, IV, 17 (*Argoslu Niobe kaynağı*). 2) *Il.*, XXIV, 599 ve dev.; skol ad 604; APD., *Bibl.*, III, 5, 6; EI., *Hist. Var.*, XII, 36; DIOD. SIC., IV, 74; PAUS., I, 21, 3; II, 21, 9; V, 11, 2; 16, 4; VIII, 2, 5 VE 7; OV., *Met.*, VI, 146 ve dev.; LACT. PLAC., STAT., *Theb.*, III, 191; EUR., *Phoin.*, 159; skol. *ad loc.*; SOPH., *Antig.*, 822 ve dev.; *El.*, 150 ve dev.; AISKH., kayıp trag. *Niobe* (bkz. *Tr. gr. fr.*, Nauck, 2. bas. s. 50 ve dev. ve s. 228 ve dev.); TZET., ad LYC., 111, skol. ad PLAT., *Tim.*, 22a; PARTH., *Erot.*, 33. Karş. E. LIENARD, *Les Niobides, Latomus*, 1938, s. 20-29; W. SCHADEWALDT, *Die Niobe des Aischylos*, Heildelberg, 1934.

Nireus : 1) *Il.*, II, 671 ve dev.; HYG., *Fab.*, 81; 97; DIOD. SIC., V, 53; EUR., *Iphig. Aul.*, 204; TZET., *Antehom.*, 278; ad LYC., 1011; QUINT. SM., VI, 372 ve dev.; VII, 11 ve dev. **2)** PTOLEM HEPH., VII, in WESTERMANN, *Myth. gr.*, s. 159, 13 ve dev.

Nisos : 1) STRAB., IX, 392; HYG., *Fab.*, 198; 242; APD., *Bibl.*, III, 15, 5 ve dev.; PLUT., *Qu. gr.*, 16; PAUS., I, 39, 4; 19, 4; 11, 34, 7; SUID., s. v.; APD., *Bibl.*, III, 15, 5 ve dev.; AISKH., *Khoeph.*, 612 ve dev.; TZET. ad LYC., 650; *Kiris*, 378 ve dev.; VERG., *Georg.*, I 404 ve dev.; **2)** VERG., *Aen.*, V, 294 ve dev.; IX, 176 ve dev.; HYG., *Fab.*, 257; OV., *Tr.*, I, 5, 25; 9, 33 ve dev.; V, 4, 26.

Nixos : FEST., s. 174; 177; OV., *Met.*, IX, 294.

Notos : *Il.*, III, 10; XI, 306; XXI, 334; HES., *Theog.*, 380; 870; VERG., *Aen.*, II, 416 ve dev.; OV., *Met.*, I, 262 ve dev.

Numa Pompilius : PLUT., *Numa, passim;* LIV., I, 18 ve dev.; DEN. HAL., II, 62 ve dev. Karş. G. DUMÉZIL, *Mitra – Varuna*, Paris, 1940, s. 27 ve dev.

Numitor : DEN. HAL., I, 76 ve dev.; LIV., I, 3 ve dev., STRAB., V, 3, 2, s. 229; PLUT., *Rom.*, 3 ve dev.; *De orig., gent.*, 20, 1 ve dev.; TZET., ad LYC., 1232; CONON, *Narr.*, 48.

Nyks : *Il.*, XIV, 259; VIII, 488; HES., *Theog.*, 123 ve dev.; 211 ve dev.; 744 ve dev.; 757; *Işler*, 17; EUR., *Andr.*, fr. 114; *Ion*, 1150 ve dev. Clémence RAMNOUX, *La Nuit et les enfants de la Nun*, Paris, s. d. (1959).

Nykteus : APD., *Bibl.*, III, 5, 5; 10, 1; STRAB., IX, 404; HYG., *Astr. Poet.*, II, 11, *Fab.*, 14; 157; PAUS., II, 6, 1 ve dev.; IX, 5, 5.

Nyktimene : HYG., *Fab.*, 204; 253; OV., *Met.*, II, 590 ve dev.; SERV., ad VERG., *Georg.*, I, 403; WEST., s. 348.

Nyktimos : APD., *Bibl.*, III, 8, 1 ve dev.; TZET. ad LYC., 481; PAUS., VIII, 3, 1.

Nymphaiar : *Il.*, XX, 8 ve dev.; XXIV, 615, vs.; *Odys.*, X, 348 ve dev.; XVII, 240; vs.; skol. ad *Il.*, XX, 8; PORPHYR., *Nymphaların ini, passim; Myth. Vat.*, II, 50; III, 5, 3; ayrıca, *indeks*'te özel efsanelere bkz.

Nysa : HYG., *Fab.*, 183; SERV. ad VERG., Ecl., VI, 15; DIOD. SIC., III, 70.

Nysos : HYG., *Fab.*, 131; 167; 179.

O

Oakses (Οάξης) Giritli bir kahraman; Ankhialos'un oğlu ve Girit'teki Oaksos şehrinin isim atası. Vergibus birinci *Ecloga*'sında Oakses'in adını anar, ama metin belirsiz olup, Oakses adının, Oksus Nehri'nin adıyla karıştırılmış olması mümkündür

Oaksos (Ὄαξος) Bazı geleneklerde Akakallis'in oğlu ve Girit'teki Oaksos şehrinin kurucusu. Oakses'le aynı kişi olması muhtemeldir

***Ocrisia** Kral Servius Tullius'un annesi. Ocrisia, Kral Corniculum'un kızıydı; yurdunun ele geçirilmesinden sonra köle olarak Roma'ya getirilmiş ve Yaşlı Tarquinius'un evine hizmetçi olarak verilmişti. Ocrisia, orada, esrarengiz şartlar altında bir çocuk dünyaya getirdi. En tanınmış geleneğe göre, Ocrisia evin Ları'na (bkz. *Larlar*) ritüel sunguyu sunduğu bir sırada, ocağın külleri arasından bir erkeklik organının belirdiğini gördü. Korku içinde, bu görüntüyü hanımefendisi Tanaquil'e anlattı. Tanaquil, ona, düğün giysilerine bürünüp, bu tanrısal görüntüye tanık olduğu odaya kapanmasını öğütledi. Ocrisia denileni yaptı. Geceleyin tanrısal nişanlısı onunla birleşti. Bu birleşmeden, Servisus Tullius doğdu.

Başka bir versiyona göre ise, Ocrisia Roma'ya hamile olarak gelmiştir. O, kral Corniculum'un kızı değil, karısıydı. Ve nihayet, onun aşığı bir tanrı değil, sadece sarayın "müdavim"lerinden biriydi.

Odysseus (Οδυσσεύς) Bütün antikçağın en ünlü kahramanı. *Odysseia*'nın konusunu oluşturan efsanesi, antikçağın sonuna kadar çeşitli düzenlemelere, eklemelere ve yorumlara uğramıştır. Odysseus efsanesi, Akhilleus efsanesinden de fazla sembolik ve mistik yorumlara konu olmuştur. Örneğin Stoacılar, Odysseus'u çoğu zaman bilge insan tipi olarak görüyorlardı.

I. *Doğumu*. Odysseus'un soyağacı nispeten sabittir. Kaynaklar, baba adının Laertes ve ana adının Antikleia olduğu üzerinde hemfikirdir. Baba tarafın-

dan soyu, daha önce *Odysseia*'da verilenle aynıdır. Görüş ayrılıkları, ancak uzak ataların adları sözkonusu olduğunda başlamaktadır. Odysseus'un baba tarafından büyükbabası Arkisios'tur – ve bu, Odysseia'dan başlayarak böyledir, – ama Arkisios, bazen Zeus ile Euryodia'nın, bazen Kephalos'un, bazen de Kileus'un (Kephalos'un oğlu) oğlu olarak geçer (bkz. *Kephalos*).

Odysseia, Odysseus'un ana tarafından büyükbabası olarak Autolykos'u gösterir ve dolayısıyla büyük dedesi Hermes'tir. Ancak Antikleia'nın Laertes ile evlenmeden önce Sisyphos ile sevişti̇ğini ve küçük Odysseus'un aslında Sisyphos'un oğlu olduğunu söyleyen bir gelenek daha bulunmaktadır (bkz. *Antikleia*, *Sisyphos*, *Autolykos*). Bu, özellikle tragedya yazarları tarafından zikredilen bir yorumdur, Homeros'un manzumelerinde görülmez.

Odysseus, Yunanistan'ın batı kıyısında, Ionia Denizi'nde, Kea'nın (Kefalonaia) kuzeydoğusunda bir ada olan Ithake'de (Ithaka) doğdu. Tam olarak söylemek gerekirse, Antikleia, yağmura yakalandığı ve suların yolunu kestiği bir gün, onu Neriton Dağı'nda dünyaya getirmişti. Bu hikâye , Yunanca'da "Zeus yola yağıyordu" (κατά τήν όδόν ὕσεν ὁ Ζευς) anlamına gelen bir cümlenin parçası (yaklaşık) olarak yorumlanan 'Odysseus' adı üzerinde yapılmış bir kelime oyunundan kaynaklanıyordu. Ama *Odysseia*'da kahramanın adıyla ilgili başka bir yorum daha bulunmaktadır. Buna göre, çocuğa bu adı Sisyphos vermiştir, çünkü kendisi de "birçok insanda nefret uyandırıyordu" (gerçekten de 'Odysseus' adı, iğrenç anlamına gelen ὀδύσσομαι kelimesini çağrıştırmaktadır).

Odysseus'u Sisyphos'un oğlu olarak gösteren geleneğe göre; Antikleia oğlunu, Laertes'le Ithake'ye dönerken, Boiatia Bölgesi'ndeki Alalkomenes'te dünyaya getirmişti. Nitekim Odysseus, doğum yerinin anısına, Ithake'deki bir köye Alalkomenes adını vermişti.

II. *Troia Savaşı'na kadar*. Odysseus, gençliğinde birçok seyahat yaptı. Geç döneme ait bir gelenek, Akhilleus gibi, onun da Kentauros Kheiron'un öğrencilerinden olduğunu söylemekteyse de, Homeros'ta böyle bir kayda rastlanmamaktadır. *Odysseia*'da yalnızca Odysseus'un, Autolykos'un yanında kaldığı sırada Parnassos'ta katıldığı bir yabandomuzu avından söz edilir. Bu av sırasında Odysseus, dizinden yaralanmış ve yaranın izi kalmıştır. Bu yara izi, çok sonraları, Odysseus'un Troia dönüşünde tanınmasını sağlayacaktır. Pausanias'ın zamanında tapınağın rehberleri, Odysseus'un bu yarayı, Delphoi gymnasiumunun bulunduğu yerde aldığını belirtmekteydiler. Odysseus, Laertes'in isteğiyle başka seyahatler de yaptı. Özellikle, kendisinden çalınan koyunları geri istemek için Messinia'ya gitti. Lakedaimon'da, evvelce evinde konuk ettiği Iphitos'la karşılaştı. Iphitos, Odysseus'a, konukluk armağanı olarak, Eurytos'un yayını verdi ki Odysseus, ileride bu yayla Penelope'nin taliplerini öldürecektir.

Odysseus, yetişkin bir erkek olunca, Laertes'ten Ithake tahtını ve kraliyet ailesinin özellikle sürülerden oluşan bütün servetini devraldı. *Odysseia*'dan sonraki metinlerde, Odysseus'un, Tyndareos'un kızı Helene ile evlenme girişimleri bu döneme rastlar. Fakat, taliplerin sayısının çokluğunu gören Odysseus, Helene'den vazgeçerek, he-

men hemen onun kadar elverişli başka bir kısmete yöneldi ve Helene'nin kuzini olan Penelope (Ikarios'un kızı) ile evlendi (bkz. *Penelope*). Odysseus, Tyndareos'un minnettarlığını kazanmak için, Helene ile evlenmek isteyen taliplerin çokluğu karşısında onu sıkıntıdan kurtarabilecek bir kurnazlık düşündü. Tyndareos'a, taliplerden her birine, Helene'nin yapacağı seçime saygı göstereceğine ve içlerinden biri, seçilen talibin elinden karısını almaya kalkışacak olursa, karısını korumakta ona yardımcı olacağına dair yemin ettirmesini salık verdi. Troia Savaşı bu yemin yüzünden çıkacaktır. Bu tavsiyesinden dolayı Odysseus'a minnettar kalan Tyndareos, onun Penelope ile evlenmesini kolayca sağladı. Bazı başka kaynaklar, Penelope'nin talipleri arasında bir yarış düzenlendiğini ve yarışı Odysseus'un kazandığını söylerler.

Bu evlilikten Telemakhos adında bir erkek çocuk dünyaya geldi. Paris'in Helene'yi kaçırdığı ve Menelaos'un kaçırana karşı yardım istediği haberi yayıldığında, Telemakhos henüz küçük bir çocuktu. Odysseus, yeminini tutmaya güçlükle razı oldu. Homeros'un manzumelerinden sonraki metinlerde, onun, sefere katılmaktan kurtulmak için, deli taklidi yaptığı bile anlatılır. Odysseus'un hilesini Palamedes gün ışığına çıkardı ve bu yüzden kahramanın, kendisine kinlenmesine yol açtı (bkz. *Palamedes*). Odysseus, oyunu kaybettiğini görünce kadere boyun eğdi ve Troia'ya gitti. Gitmeden önce, Odysseus'un babası, onun yanına Myiskos adında bir danışman verdi. Myiskos'un görevi, savaş sırasında Odysseus'a göz kulak olmaktı. Myiskos'un adına, Homeros'un manzumelerinde rastlanmaz.

O andan itibaren Odysseus, Atreusoğullarının davasına canla başla sarılır. Menelaos, kâhine danışmak için Delphoi'a gittiğinde ona eşlik eder. Hatta, bazı geleneklere göre, Helene'yi geri istemek için bir defasında onunla birlikte Troia'ya gider (aşağıya bkz.). Odysseus, şehrin alınması için Kader tanrıları tarafından kuşatmada varlığı şart koşulan genç Akhilleus'u aramaya çıkar. Yalnız başına ya da başka kahramanlarla birlikte (geleneğe göre, Nestor ve Phoiniks'le ya da Nestor, Palamedes ve Diomedes ile birlikte) nihayet onu Skyros'ta bulur. Satıcı kılığına girer ve Akhilleus'un (bkz. *Akhilleus*) içinde yaşadığı Kral Lykomedes'in haremine sızar. Kumaş ve silahlardan oluşan yükünü açtığında, silah seçerken gösterdiği hevesten Akhilleus'u tanır. Ya da, bir savaş borusu öttürerek, Akhilleus'un, bunun sesinden kapıldığı heyecanla kendini ele vermesini sağlar. Nihayet, bu hazırlık döneminde, Odysseus'u Kıbrıs'ta, Kinyras'ın (bu ada bkz.) nezdinde, Atreusoğullarının elçisi olarak da görüyoruz.

III. *Troia önünde savaş*. Mysia çıkartmasıyla sonuçlanan birinci sefer (Homeros'un manzumelerinde böyle bir seferin bahsi geçmez) sırasında, Odysseus'un rolü önemsizdir ve sadece, Telephos'un yarasının ancak "yarayı açan tarafından" iyileştirilebileceği kehanetini doğru yorumlamakla sınırlıdır. Akhilleus, bu konuda uzman olmadığını söylerken, Odysseus aslında , yarayı açanın savaşçı değil, mızrak olduğunu belirtir (bkz. *Telephos*). Bilhassa ikinci Troia seferinde, yani asıl Troia Savaşı'nda, Odysseus kendini etkili bir şekilde gösterir. Iphigeneia'nın ma-

kul bir bahaneyle Aulis'e getirilmesinde Agamemnon'a aracılık eder (bkz. *Iphigeneia*).

Odysseus, Troia'da on iki gemiyi savaşa sürdü. Önderlerin toplandığı mecliste yer aldı ve bunların en büyükleriyle eşit muamele gördü. Troia yolunda, Lesbos kralı Philomeleides'in meydan okumasını kabul etti ve dövüşte onu öldürdü. *Odysseia*'nın imada bulunduğu bu olay, daha sonraki mitoloji yazarlarında, Odysseus'un, her zamanki yoldaşı ya da işbirlikçisi Diomedes'in yardımıyla işlediği bir cinayete dönüşmüştür. *Odysseia*'da anlatıldığına göre, Limnos'ta (Limni Adası) verilen mola sırasında, önderlerin şöleninde, Odysseus, Akhilleus ile tartışmaya girdi. Biri (Odysseus) basireti, öteki (Akhilleus) de yiğitliği savunuyordu. Apollon, Agamemnon'a saldıranlar arasında anlaşmazlık çıktığı zaman, Yunanların Troia'yı alacaklarını önceden bildirdi; bu yüzden Agamemnon, bu tartışmayı yakın bir zaferin habercisi olarak gördü. Bu olay, daha sonraki mitoloji yazarları tarafından tahrif edilmiştir. Bunlar, Agamemnon ile Akhilleus arasında bir tartışma tasavvur ederek, bunun, dokuz yıl sonra iki kahramanı karşı karşıya getirecek ve *Ilias*'ın konusunu oluşturacak tartışmanın ilk belirtisi olduğunu ileri sürerler. Odysseus, onları barıştırır. Diğer yandan, olay mekânı, Limnos yerine, Tenedos'a (Bozcaada) taşınır. Philoktetes'in (bu ada bkz.), Odysseus'un tavsiyesi üzerine terk edildiği yer de yine Limnos Adası'dır (ya da ona komşu bir adacık olup, bugün kaybolmuş bulunan Khryse).

Homeros'tan sonraki şairler, Troia'ya yapılan bu seferin içine başka bir olay daha sokmuşlardır: Helene'yi geri istemek için, Tenedos'tan Troia'ya elçiler gönderilmesi. Daha önce de, Odysseus ile Menelaos, Palamedes'le birlikte, kaçırma olayını barışçı yoldan çözüme kavuşturmak amacıyla, Troia'ya bir yolculuk yapmışlardı. Bu kez, girişimlerini Tenedos'tan tekrarlarlar. Ama bu girişimleri de, birincisi gibi, boşa gider. Üstelik, Troialıların ciddi tehditlerine maruz kalırlar ve ancak Antenor'un yardımıyla canlarını kurtarırlar (bkz. *Menelaos*).

Kuşatma sırasında, Odysseus, son derece yiğit bir savaşçı ve, aynı zamanda, basiretli ve etkili bir danışman olarak kendini gösterdi. Hitabet ustalığı isteyen bütün görevlerde ondan yararlanıldı: Örneğin *Ilias*'ta, Agamemnon, Akhilleus'la uzlaşmak istediği zaman, Akhilleus'a elçi olarak o gönderildi; tutsak Khryseis'i babasına o geri götürdü, Troialılarla mütarekeyi o akdetti, Paris'le Menelaos arasında teke tek dövüşü o düzenledi ve Yunanları Troas'ta kalmaya o ikna etti.

Ilias'ta anlatıldığı şekliyle bu diplomatik faaliyete, daha sonraki şairler çeşitli olaylar eklemişlerdir (kısmen *Odysseia*'dan başlayarak): ordunun iaşesini sağlamak üzere kızlarını göndermeyi kabul etmesi için Anios (bu ada bkz.) nezdinde elçilik; Helenos'un, Troia'nın alınması için Herakles'in oklarına kesinlikle gerek olduğunu açıklaması üzerine (Odysseus tarafından tutsak edilip sorguya çekildiği zaman), Philoktetes nezdinde elçilik (bkz. *Philoktetes*); Neoptolemos nezdinde elçilik (bu elçilikte, Diomedes ya da Phoiniks Odysseus'a yoldaşlık etmiştir) (bkz. *Neoptolemos*).

Ayrıca, Odysseus'a, çoğu kez, casusluk gibi pek şerefli olmayan başka eylem-

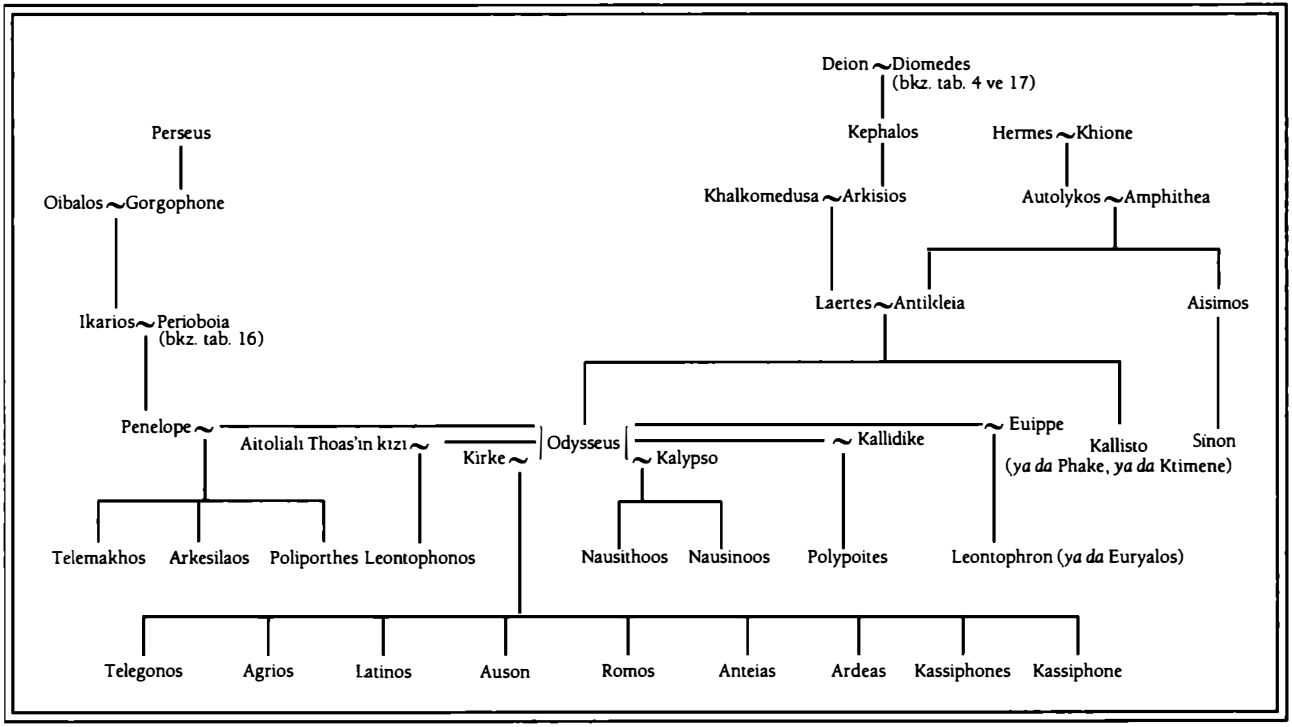
ler de atfedilir. Örneğin *Ilias'ta*, Dolonia hadisesinde (bkz. *Dolon* ve *Diomedes*), onun, Diomedes ile birlikte gece keşfine çıktıkları anlatılır. Bu keşif sırasında Odysseus, Dolon'u öldürür ve Resos'un (bu ada bkz.) atlarına el koyar. Daha sonraları, Dolonia örnek alınarak, Palladion'un (bu ada bkz.) kaçırılması olayı tasarlanmıştır. Keza, Palamedes'in (bu ada bkz.) ölümüne yol açan entrika ile tahta atın yapımına ilişkin ilk fikir de Odysseus'a atfedilir. *Odysseia*'da anlatıldığı gibi, Odysseus, tahta at hilesinin başarısını fevkalade cüretkâr bir eylemle sağlamıştır. Kahraman, tanınmaz bir hale gelmek için, Andaimon'un oğlu Tboas'a önce kendisini kırbaçlatarak, yara bere içinde bıraktırır (bkz. *Thoas*, 4), sonra da yırtık pırtık giysilere bürünerek, düşmana sığınan bir kaçak gibi şehre girer. Paris'in ölümünden sonra Deiphobos ile evlenmiş olan Helene'nin yanına kimseye görünmeden sokulur ve Troialılara ihanet etmesi için onunla anlaşır. Helene'nin, Hekabe'yi Odysseus'un varlığından haberdar ettiği, ama Odysseus'un, ricaları, gözyaşları ve göz boyayıcı sözleriyle kraliçeyi etkilediği ve sırrını korumaya onu ikna ettiği de anlatılıyordu. Böylece Odysseus, geldiği gibi gidebildi ve bu arada bazı Troialıları, özellikle şehrin kapısındaki muhafızları da öldürdükten sonra, Akhaların kampına dönmeyi başardı.

Odysseus, savaş sırasında sayısız cengâverlikler gösterdi. Öldürdüğü düşmanların adları şöyledir: Demokoon, Kairane, Alastor, Khromios, Alkandros, Halios, Noemon, Prytanis, Pidytes, Molion, Hippodamos, Hyperokhos, Deiopites, Thoon, Ennomos, Khersidamas, Kharops, Sokos. Odysseus, Diomedes yaralandığı zaman onu korudu ve onun güvenli bir şekilde geri çekilmesini sağladı. Tahta atın içine kapatılan birliğe o kumanda etti ve arkadaşlarını, karılarının seslerini taklit ederek etraflarında dolanıp duran Helene'nin kurnazlığına karşı uyardı. Tahta atın içinden ilk dışarı fırlayan o oldu ve Helene'yi Deiphobos'un evinde bir an evvel ele geçirmek için sabırsızlanan Menelaos'a eşlik etti. Hatta, bir versiyona göre, hakarete uğramış kocanın, karısını bulduğu yerde öldürmesine engel oldu (bkz. *Menelaos*). Başka bir versiyona göre de, Yunanları bir süre oyalayıp öfkelerinin yatışmasını sağlayarak, genç kadını onların istedikleri gibi, taşlanarak öldürülmekten korudu. Keza, Antenor'un oğullarından Helikaon'un (bu ada bkz.) hayatını kurtardı.

Odysseus'un, Akhilleus'a ait silahların paylaşılması sırasında oynadığı rol ve Aias'a karşı çevirdiği dolaplar konusunda, bkz. *Aias*. Odysseus, ayrıca, Astyanaks'ın ölümünden ve Polyksene'nin kurban edilmesinden de sorumludur. Troialı kadın tutsakların paylaşılmasında, Hekabe Odysseus'un payına düştü. Ve, yaşlı kraliçenin taşlanarak öldürüldüğünü söyleyen geleneğe göre, evvelce kahramanın hayatını kurtardığı halde (yukarıya bkz.), ona ilk taşı atan Odysseus oldu.

IV. *Ithake'ye dönüş*. *Odysseia*'nın konusunu oluşturan, Odysseus'un maceralarının işte bu bölümüdür. Fakat burada da, efsane daha sonraki bir dönemde, değişikliklere ve ilavelere uğramıştır.

Bilindiği gibi, Menelaos ve Agamemnon, Yunan ordusunun dönüş için yola çıkma tarihi üzerinde görüş ayrılığı içindeydiler (bkz. *Agamemnon* ve

Soy tablosu No. 29

Menelaos). Menelaos, Nestor'la birlikte önce yola çıktı. Odysseus da onları izlediyse de, Tenedos'ta onlarla bozuşarak, Agamemnon'a katılmak üzere Troia'ya geri döndü. Agamemnon'un gemileri yelken açtıklarında, bütün Yunan prensleri içinde yalnızca Odysseus onu takip etti, ama çok geçmeden patlak veren bir fırtına yüzünden ondan ayrı düştü. Trakya'da Kikonlar ülkesinin kıyılarına yanaştı ve buradaki İsmaros şehrini zaptetti. Bütün şehir sakinleri içinde yalnızca Apollon'un rahibi Maron'un hayatını bağışladı. Maron, şükran nişanesi olarak ona, tatlı ama çarpıcı cinsten on iki testi şarap armağan etti. Bu şaraplar, Kyklopslar ülkesinde Odysseus'un çok işine yarayacaktır (aşağıya bkz.). Sözkonusu çıkartma sırasında, Odysseus, her gemisinden altışar adamını kaybetti. Ülke içlerinde yaşayan Kikonların bir karşı saldırıya geçmeleri üzerine, kahraman, yeniden denize açıldı (bkz. *Kikonlar*).

Güney yönünde yol alan kahraman, iki gün sonra, Meleas burnunu uzaktan gördü, ama kuvvetli bir kuzey rüzgârı, onu Kythira açıklarına kadar sürükledi; iki gün sonra da, Lotophagoslar (lotos yiyenler) ülkesine yanaştı. Adamlarından birkaçını ülke sakinleri hakkında bilgi edinmeye yolladı. Bunlar, bu gelenleri iyi karşıladılar; onlara, ülkelerinde yetişen ve kendilerinin de yedikleri lotos adlı bir meyveden tattırdılar. Bu, o kadar lezzetli bir meyveydi ki, ondan yiyen Yunanlar bir daha oradan ayrılmak istemediler. Odysseus, ancak zor kullanarak onları yola çıkmaya razı edebildi. Eski coğrafyacılar bu ülkenin Tripolis (Trablus) kıyılarında yer aldığını söylüyorlardı.

Odysseus ve yoldaşları kuzeye doğru ilerleyerek, keçilerle dolu bir adaya yanaştılar. Buradan bol bol erzak tedarik ettiler. Odysseus ve yoldaşları, bu adadan sonra Kyklopslar ülkesine gittiler (burası her zaman Sicilya ile özdeşleştirilmiştir). Odysseus, yanına on iki adam alarak karaya çıktı ve bir mağaraya girdi. Karşılaşacağı insanlara konukseverlik armağanı olarak sunmak üzere, yanına şarap dolu tulumlar almayı da ihmal etmemişti. Mağarada bol miktarda peynir, taze süt, çökelek, vs. buldular. Odysseus'un yoldaşları, bunları alıp gitmek için onu sıkıştırdılarsa da, o buna yanaşmadı. Derken, mağaranın sahibi Kyklops Polyphemos (bu ada bkz.) çıkageldi ve bu yabancıları derdest edip inine hapsetti. Sonra da, onları ikişer ikişer parçalayıp yemeye koyuldu. Fakat, Odysseus, ona Maron'un şarabından ikram etti. Ömründe hiç şarap içmemiş olan Kyklops, içkiyi pek beğendi ve o kadar çok içti ki, sonunda çakır keyif oldu ve Odysseus'a adını sordu. Odysseus, adının "Kimse" olduğunu söyledi. Kyklops, sunduğu bu nefis şarabın hatırına, onu en son yiyeceğine söz verdi. Ardından da, son bir kupa daha çekip uykuya daldı. Bundan sonra, Odysseus'un ateşte kızdırılmış bir kargıyla devin tek gözünü nasıl oyduğunu ve sabah olunca bir koçun altına saklanıp mağaradan dışarı sıvışmayı nasıl başardığını biliyoruz. Kyklops yaralanınca, soydaşlarını yardıma çağırdı. Ama soydaşları ona kimin saldırdığını sorduklarında, ister istemez "Kimse" diye yanıt verince, öteki Kyklopslar onun aklını kaçırdığına hükmedip çekip gittiler (bkz. *Polyphemos*). İşte, bu andan itibaren, Kyklops'un babası Poseidon, Odysseus'a kin bağladı.

Böylece, Kyklops'un elinden kur-

tulan Odysseus, rüzgârların efendisi Aiolos'un adasına ulaştı. Aiolos, Odysseus'u konukseverlikle karşıladı ve kahramana, onu doğruca Ithake'ye götürecek elverişli bir meltemin dışında bütün rüzgârları içeren öküz derisinden yapılmış bir tulum verdi. Ne var ki, adaya (Ithake) çok yaklaştıkları, oradaki çobanların yaktıkları ateşleri artık görmeye başladıkları bir sırada, Odysseus uyudu. Onun uyuduğunu gören ve Aiolos'un tulumunun içinde altın bulunduğunu sanan yoldaşları, tulumun ağzını açtılar. Bütün rüzgârlar, bir anda bir kasırga halinde boşanıp, onları tam aksi yöne doğru sürüklediler. Gemiler yeniden Aiolos'un ülkesine yanaştı. Odysseus, tekrar gidip kralı buldu ve ondan bir kere daha elverişli bir rüzgâr estirmesini istedi. Aiolos, tanrılar onun dönüşüne muhalefetlerini bu kadar açık bir şekilde gösterdikten sonra, onun için yapabileceği hiçbir şey bulunmadığı karşılığını verdi. Bunun üzerine Odysseus, tekrar denize açıldı ve kuzeye doğru rastgele bir rota takip ederek Laistrygonlar (bu da bkz.) ülkesine (genellikle, Campania'nın kuzeyinde Formia ve Gaeta kıyıları civarında yer aldığı kabul edilir) yanaştı. Kyklopslar ülkesinde başına gelenlerden ağzı yanmış olan Odysseus, ülkeyi tanımak için önden birkaç adamını gönderdi. Adamlar, kralın kızına rastladılar. Kız, onları, babası Antiphates'in yanına götürdü. Antiphates, hemen onlardan birini parçalayıp yedi. Ötekiler kaçtılar, ama kral ve bütün halk, onları kıyıya kadar kovaladılar. Laistrygonlar, Yunanları taşa tuttular, gemileri ezip parçaladılar ve adamları öldürdüler. Yalnız Odysseus, gemisinin bağlı olduğu halatı kesip denize açılabildi.

Elinde tek bir gemiyle onun tayfası kalan Odysseus, kuzeye doğru yol almaya devam etti ve kısa bir süre sonra büyücü Kirke'nin oturduğu Aia Adası'na (muhtemelen, Latium'un güneyinde yer alan, bugünkü Monte Circeo burnu) yanaştı (Odysseus'un burada geçirdiği maceralar için *Kirke* maddesine bkz.). Odysseus, Aia Adası'ndan ayrıldığında Kirke'ye Telegonos adında bir oğul –belki de Telegonos ve Nausithoos adlarında iki oğul– bıraktı (bkz. tab. 29).

Kirke, Odysseus'u, Ithake'ye dönmenin çarelerini öğrenmek için Teiresias'ın ruhuna danışmaya gönderdi. Teiresias ona yurduna ancak tek başına ve yabancı bir gemiyle döneceğini, orada taliplerden öç alması gerektiğini ve, bundan sonra da, omuzunda bir sandal küreği olduğu halde, denizciliği bilmeyen bir halkı aramaya çıkacağını bildirdi. Orada, Odysseus, Poseidon'a bir kefaret kurbanı sunacak ve, en sonunda da, ileri bir yaşta, mutluluk içinde ve denizden uzaklarda ölecekti. Çağırılan ölüler arasında bazı kahramanları da gördükten sonra, Odysseus, tekrar Kirke'nin yanına döndü; büyücüden bazı öğütler aldı ve böylece onun ülkesinden ayrıldı. Önce, Seirenler Adası (Napoli Körfezi'nin yakınında yer alan ada) boyunca ilerledi (bkz. *Seirenler*). Sonra Gezgin Kayalarla uğraşmak ve Kharybdis ile Skylle (bu adlara bkz.) arasındaki boğazdan geçmek zorunda kaldı. Skylle tayfalardan bazılarını parçalayıp yedi, ama gemi Kharybdis'in anaforlarından kurtulmayı başardı. Çok geçmeden, Güneş'e ait beyaz sığır sürülerinin otladığı Trinakria Adası'na vardılar. Burada, rüzgâr durdu ve yiyecekler tükendi. Gemiciler, açlığı önlemek ama-

cıyla, Odysseus'un yasaklamasına rağmen, beyaz sığırlardan birkaçını yemek için öldürdüler. Güneş, bunu gördü ve Zeus'a şikâyet ederek suçun cezalandırılmasını istedi. Bu yüzden, gemi yeniden yola çıktığı zaman, tanrıların efendisi tarafından gönderilen bir fırtına patlak verdi ve gemi yıldırımla çarpıldı. Günahkâr ziyafete katılmak istemediği için yalnız Odysseus, bir direğe tutunarak çok kötü bir durumda canını kurtarabildi. Akıntı onu tekrar boğaza doğru sürükledi ve Odysseus, Kharybdis'in kuyusundan ancak mucize eseri olarak yakasını sıyırabildi. Dokuz gün süreyle denizde oraya buraya atıldıktan sonra, Kalypso'nun adasına (muhtemelen Cebelitarık'ın karşısında, Fas kıyılarında Ceuta (Septe) bölgesi) ulaştı (bkz. *Kalypso*). Her ne kadar, *Odysseia*'da söz edilmemekteyse de, daha sonraki yazarlar, Odysseus'un bu tanrıçadan birden fazla oğlu olduğunu ileri sürerler: Nausithoos, Nausinoos (bkz. tab. 29). Odysseus, Kalypso'nun yanında on – bazı yazarlara göre ise sekiz, beş, hatta bir– yıl kaldı. Sonunda, kahramanın koruyucusu Athena'nın ricası üzerine, Zeus, Hermes aracılığıyla, Kalypso'ya Odysseus'u bırakması emrini gönderdi. Kalypso, istemeye istemeye, Odysseus'a, sal yapması için gerekli keresteyi verdi ve Odysseus doğuya doğru yeniden yola çıktı. Ama Poseidon'un öfkesi hiç dinmiyordu. Tanrı, bir fırtına çıkarıp, salı parçaladı. Kahraman bir enkaza tutunarak, çırılçıplak bir halde, Phaiakların adasına (*Odysseia*'da adı Skheria olarak geçen bu ada, muhtemelen Korfu'dur) ulaşabildi.

Yorgunluktan bitkin bir durumda olan Odysseus, bir derenin kıyısındaki çalılıklar arasında uyuyakaldı. Sabah olunca, bir grup genç kızın çığlık ve kahkahalarıyla uyandı. Ada kralının kızı Nausikaa ve hizmetçileri, dere kıyısında çamaşır yıkamaya ve oyun oynamaya gelmişlerdi. Odysseus ortaya çıkıp, onlardan yardım istedi. Nausikaa, babası kral Alkinoos'un sarayına giden yolu ona gösterdi. Kendisi de, gelip geçenlerde kötü düşünceler uyandırmamak için, hizmetçileriyle birlikte ayrı olarak döndü.

Odysseus, Alkinoos'un ve kraliçe Arete'nin yanında son derece dostça ve konukseverce bir kabul gördü. Onun onuruna büyük bir şölen verdiler. Odysseus, uzun uzun serüvenlerini anlattı. Sonra, onu armağanlara boğdular ve –Nausikaa'yla evlenmesi için kendisine yapılan teklifi nâzikçe geri çevirerek Ithake'ye geri dönme isteğinde ısrar edince– emrine bir gemi verdiler. Kısa süren yolculuk sırasında Odysseus uykuya daldı. Phaiak denizcileri, onu Ithake Adası'nın ücra bir köşesine, beraberinde getirdiği Alkinoos'un armağanı hazineyle birlikte bıraktılar. Gemi Skheria'ya geri döndü, ama adaya ulaşır ulaşmaz, iradesine karşı gelinerek Odysseus'a hizmet edildiği için öç alan Poseidon tarafından taşa dönüştürüldü. Etrafı bir dağla çevrilen şehir de, liman olmaktan çıktı.

Odysseus'un yurdundan uzak kalması, yirmi yıl sürdü. Yaşlılık ve çektiği meşakkatler onu o kadar değiştirmişti ki, artık tanınmaz bir hale gelmişti. Ama Penelope, onu sadakatle beklemekteydi (hiç değilse *Odysseia* versiyonuna göre; bkz. *Penelope*). Penelope, Odysseus'un sarayına yerleşen ve onun servetini çılgınca bir savurganlıkla yiyip tüketmekte olan birtakım taliplerin ısrarlı dileklerine karşı koymaya çalışıyordu. Top-

lam yüz sekiz kişi olan bu taliplerin adlarını kaynaklar tespit ve muhafaza etmişlerdir. Bunlar, Dulikhium'dan, Same'den, Zakinthos'tan ve bizzat Ithake'den (Odysseus'un, üzerinde hüküm sürdüğü ülkeler) gelme kişilerdi. Penelope, bunların cesaretini kırmaya çalışıyordu. Hatta, bu amaçla, ünü günümüze kadar ulaşmış bir hile düşünmüştü. Taliplere, ihtiyar Laertes için dokuduğu kefeni bitirdiği gün seçimini bildireceğine dair söz vermişti. Her gün, bu iş üzerinde çalışıyor, ama gece olunca, gün boyunca dokuduğu kısmı sökü yordu.

Odysseus, uykudan uyanınca, saraya hemen gitmemeye karar verdi. Önce, çok güvendiği domuz çobanlarının başı Eumaios'a gitti. Kendisini ona tanıttı ve orada Telemakhos'la karşılaştı. İkisi birlikte saraya gittiler. Odysseus, dilenci kılığına girmişti. Yirmi yaşında olan ve sefil bir hayat süren köpeği Argos dışında kimse onu tanımadı. Argos efendisini görünce neşe içinde ayağa kalktı ve düşüp öldü.

Sarayda, Odysseus taliplerden yiyecek istedi. Talipler ona hakaret ettiler. Taliplerin ziyafetlerine dadanmış olan Iros adındaki bir dilenci, ayrıcalığını tehdit eden bu yeni geleni tahrik edip kavga çıkarttı. Odysseus, birkaç yumrukta onu yere serdi. Bu sırada talipler, özellikle de bunların en önemlisi olan Antinoos, Odysseus'e çeşitli hakaretlerde bulundu. Bir yabancı dilencinin geldiğini öğrenen Penelope, Odysseus'tan haberi olup olmadığını sormak için onu görmek istedi. Ama dilenci, görüşmeyi geceye bırakmayı uygun buldu.

Akşam olunca, Telemakhos, babasının emriyle, saraydaki bütün silahları üst katta bir odaya taşıttı. Bu sırada, Odysseus'la Penelope'nin görüşmesi gerçekleşti. Odysseus kendini tanıtmadı. Sadece umut verici sözler söylemekle yetindi. Penelope, kocasının yakında döneceği düşüncesiyle hayale kapılmakla birlikte, buna belbağlamak da istemedi. Bu nedenle, ertesi gün talipler arasında bir yarışma düzenleyerek, yarışmayı kazanacak olanla evlenmeye karar verdi. Yarışmacılara Odysseus'un yayını verecekti ve bunu en iyi kullanacak olan yarışmayı kazanacaktı. Odysseus, Penelope'yi, bu tasarısını gerçekleştirmeye teşvik etti.

Ertesi gün yarışma yapıldı: Bir oku, yanyana konmuş birçok balta demirinin halkaları arasından geçirmek gerekiyordu. Birbiri ardınca bütün talipler, yayı alıp denedilerse de hiçbiri onu geremedi. Sonunda, Odysseus, yayın kendisine verilmesini istedi ve bir atışta oku halkalardan geçirdi. Odysseus'un uşakları sarayın kapılarını kapattılar; Telemakhos silahları aldı ve böylece taliplerin kırımına başlandı. Sonra, taliplerle ilişkilerinde gerektiği gibi mesafeli davranmış olmayan hizmetçiler, cesetleri dışarı taşıyarak salonu temizlediler ve bu işin ardından da, efendisine karşı onun düşmanlarından yana çıkan keçi çobanı Melanthios'la birlikte, sarayın avlusunda ipe çekildiler. Odysseus, nihayet, kendisini Penelope'ye tanıttı ve onun son kuşkularını da dağıtmak için, yalnız ikisi tarafından bilinen gerdek odalarının tarifini ona yaptı.

Ertesi gün, Odysseus, köyde yaşayan babasının yanına giderek, kendisini ona tanıttı. Bu sırada, taliplerin akrabaları, kayıplarının kefaretini istemek üzere silahlanıp toplanmaya başladılar. Fakat, Athena'nın, ihtiyar Mentor'un suretinde araya girmesi sayesinde çok

geçmeden Ithake'de sulh ve sükun yeniden kuruldu.

Odysseia'da anlatılan hikâye budur. Daha sonra gelen şairler, buna birtakım romanesk ve özellikle de âşıkane olaylar katmışlardır. Örneğin, Odysseus ile Polymela'nın Aiolia Adası'ndaki maceraları bu katkılardandır (bkz. *Polymela*). Bu şairler, ayrıca, *Odysseia*'ya farklı "sonlar" ekleyerek onu tamamlamaya da çalışmışlardır. Ekserisi, tamamen edebi mahiyette olan bu efsanelerin en tanınmış olayları şunlardır:

Taliplerin topluca katlinden sonra, Hades, Persephone ve Teiresias için bir kefaret kurbanı sunan Odysseus, yaya olarak, Epeiros'ta bir yolculuğa çıkarak Thesprotlar ülkesine (Thesprotia) kadar gider. Orada, Teiresias'ın vaktiyle ona emrettiği gibi, Poseidon'a kurban sunar. Ülkenin kraliçesi Kallidike, Odysseus'a yanında kalması için ısrar eder ve ona krallığını vermeyi önerir. Odysseus, bu öneriyi kabul eder ve ikisinin Polypoites adında bir çocukları olur. Odysseus, bir süre Kallidike'yle birlikte saltanat sürer ve komşu halklara karşı zaferler kazanır. Ama, Kallidike ölünce, Odysseus, krallığı Polypoites'e bırakarak Ithake'ye döner ve orada Penelope'nin ona ikinci bir oğul –Poliporthes– verdiğini görür.

Bu sırada, Odysseus ile Kirke'nin oğlu Telegonos, babasının kim olduğunu annesinden öğrenmiş ve Odysseus'u bulmak için yola çıkmıştır. Ithake'ye gelen Telegonos, burada sürülere zarar vermeye başlar. Odysseus, çobanlarının yardımına koşar, çarpışma olur ve Odysseus, oğlu tarafından öldürülür (bkz. *Telegonos*). Telegonos kurbanının kim olduğunu öğrenince, ağlayıp dövünür. Cesedi ve Penelope'yi Kirke'nin yanına götürür.

Başka versiyonlar, taliplerin akrabaları tarafından suçlanan Odysseus'un, dâvayı, o sırada Epeiros'ta hüküm sürmekte olan Neoptolemos'un yargıçlığına havale ettiğini anlatırlar. Kephallinia'yı ele geçirmek hevesinde olan Neoptolemos, Odysseus'u sürgüne mahkûm eder. Bunun üzerine, Odysseus, Aitolia'da Andraimon'un oğlu, Thoas'ın yanına gider. Orada, Thoas'ın kızıyla evlenir, ondan Leontophonos adında bir erkek çocuğu olur ve çok ileri bir yaşta ölür. Plutarkhos tarafından nakledilen başka bir gelenekte ise, Neoptolemos'un yargılamasından sonra, Odysseus, İtalya'ya sürgüne gider.

Odysseus'un İtalya'daki maceraları ve hayatının son kısmı hakkında, ancak bazı müphem imalardan bildiğimiz bir dizi gelenek mevcuttur. Bunlarda özellikle, Odysseus ile Aineias'ın, yolculukları sırasında karşılaştıkları ve barıştıkları anlatılıyordu. Odysseus, Tyrrenia'ya (Etrüsk ülkesi) yerleşir ve orada otuz şehir kurar. Orada, Etrüsk dilinde "Gezgin" anlamına gelen Nanos (bu ada bkz.) adını alır. Odysseus, Telemakhos ile Kirke'nin ölümlerinden duyduğu acıya dayanamayarak, Gortynia adındaki Etrüsk şehrinde (genellikle bunun Cortona olduğu söylenir) ölür.

Tacitus, Odysseus'un, yolculukları sırasında, Ren kıyılarına kadar geldiğini ve onun anısına kıyıda bir tapınak yapıldığını ve bu tapınağın, Roma'nın burayı fethi sırasında varlığını hâlâ korumakta olduğunu anlatır (*Germania* III). Herakles'in adı gibi, Odysseus'un adı da, Uzakbatı'nın keşfinin çeşitli safhalarıyla bağlantılıdır (gerek yukarıdaki Kimmerler olayı (bkz. s. 558 ???), ge-

rekse hayatının sonunda yaptığı esrarengiz seyahatler dolayısıyla).

Odysseus'un çocuklarının listesi son derece değişkendir. Bu liste, Caton zamanında, bütün İtalyan sitelerine asalet unvanı kazandırmak amacıyla, soyağacı uzmanlarının keyfince değişikliklere uğratılmıştır.

Örneğin, onun Kirke ile beraberliğinden, Ardeas (Latin şehri Ardea'nın isim atası), Latinos (Latinlerin isim atası), vs. gibi oğulları olduğu ileri sürülür (ayr. bkz. *Romos*, *Kassiphone*, *Euippe* ve tab. 29).

Ogygos (Ὤγυγος) 1. Boiotia geleneğinde, çok eski bir tarihte ülkede hüküm sürmüş olan bir "autokhthon" (memleketin yerlisi). Başka bazı yazarlar, onu, Boiotia'ya adını vermiş olan kahraman Boiotos'un oğlu; bazıları da, Poseidon ile Alistra'nın oğlu olarak gösterirler. Ogygos, Deukalion tufanından önce ülkenin ilk sakinleri olan Ektenler üzerinde hüküm sürüyordu. Thebai kapılarından birine, onun adı verilmişti. Birçok çocuğu ve özellikle, Thebai köylerine adlarını veren kız çocukları (Alalkomenia, Aulis ve Thelksinoia) olduğu söyleniyordu. Rivayete göre, ilk tufan onun hükümdarlığı zamanında olmuş ve Boiotia'yı kaplamıştı. Bir gelenek, bu Thebaili Ogygos'u, Kadmos ve Phoiniks'in babası olarak gösterir.

2. Eleusis geleneğinde de bir Ogygos vardır: Bu Ogygos, kahraman Eleusis'in babasıydı.

3. Nihayet, bazı müphem geleneklerde, Titanların kralının adı da Ogygos olarak geçer. Bu Ogygos, tebaasıyla birlikte, Zeus tarafından yenilgiye uğratılmıştır.

Oiagros (Οἴαγρος) Orpheus'un babası. Mitograflar, ona nehir-tanrı gözüyle bakarlar. Soyağacı konusunda gelenekler farklılık gösterir. Bazen Ares'in, bazen Pieros'un, bazen de Kharops'un oğlu olduğu söylenir (bkz. *Kharops* ve *Lykourgos* maddesinde Dionysos'un euhemerosçu efsanesi). Bu sonraki versiyonda, Oiagros, Trakya kralıdır. Karısı, Orpheus'un annesi olan Mousa Kalliope ya da bazen Mousa Polhymnia ya da Klio olarak geçer. Geç dönem yazarları, Oiagros'u Marsyas'ın, Linos'un ya da Kymothon'un babası olarak gösterirler.

Oiaks (Οἰαξ) Nauplios ile Katreus'un kızı Klymene'nin üç oğlundan biri (bkz. *Nauplios*). Oiaks'ın Palamedes ve Nausimedon adlarında iki kardeşi vardır. Oiaks, Troia'da Palamedes'le birlikte savaştı ve Palamedes Yunanlar tarafından taşlanarak öldürüldüğü zaman, Oiaks, olayı Nauplios'a bildirmenin bir yolunu buldu: Bu amaçla, Palamedes'in nasıl öldüğünü bir küreğin üzerine yazarak küreği denize attı. Zamanını gemisinde geçiren Nauplios'un, yolculuklarından birinde onu mutlaka bulacağını biliyordu.

Öte yandan, Palamedes'in ölümünün öcünü almak için Klytaimnestra'ya Agamemnon'u öldürmesini telkin edenin Oiaks olduğu da ileri sürülür. Oiaks'ın kendisinin de, Orestes ya da Pylades tarafından öldürülmüş olması mümkündür.

Oibalos (Οἴβαλος) 1. Bir Sparta kralı. Ancak, kendisiyle ilgili gelenekler arasında bir tutarlılık yoktur. Oibalos, Leleks ve Lakedaimon soyundan gelir (bkz. tab. 21). Pausanias tarafından nakledilen Lakonia geleneğinde, Oibalos, Kynortas'ın oğludur. Apollodoros tarafından nakledilen gelenekte ise, Kynortas'ın oğlu Oibalos değil, Perieres'tir. Oibalos, ancak Perieres'in

oğullarından biri olan Aphareus'un karısı Arene'nin babası olarak sahneye çıkar. Dolayısıyla, o, Lynkeus, Idas ve Pisos'un büyükbabasıdır; oysa, önceki gelenekte, Aphareus onun üvey oğludur (Gorgophone'nin Perieres'le ilk evliliğinden olan oğlu; bkz. *Gorgophone*). Bu durumda, ikinci gelenekte Lynkeus, Idas ve Pisos, onun değil, karısının doğrudan torunlarıdır.

Bu iki geleneği uzlaştırmak için yapılmış girişimler de vardır. Bu girişimlerin en basiti, Perieres'i Kynortas'ın, Oibalos'u da Perieres'in oğlu olarak gösterir. Ama o zaman, biri Kynortas'ın, diğeri de Aiolos'un oğlu olmak üzere, iki Perieres ortaya çıkmaktadır (bkz. *Perieres*). Üstelik, o zaman, Hippokoon, Oibalos'un Stratonike adında bir nymphadan olan gayrimeşru çocuğu olmaktadır. Oibalos'un meşru çocukları Ikarios, Arme ve Tyndareos'tur.

Birbiriyle uyuşmayan yerel geleneklerden doğmuş olan bu efsaneler, son derece karışık niteliktedir.

2. Bir diğer Oibalos, Telon'la nympha Sebethis'in oğlu olan bir Teleboalar (halk) kahramanıdır. Capri'ye göç etmiş olan Telon, orada, Napoli yakınlarındaki Sebethos Nehri kızı nympha Sebethis'le evlendi. Capri'de kendine bir krallık kurdu. Fakat, onun ihtiraslı bir kişiliğe sahip olan oğlu, adayı kendisi için çok küçük bularak, Campania'ya geçti ve Sarno ile Nole arasında bir krallık kurdu. Oibalos, daha sonra, Aineias'a karşı Turnus'un müttefikleri arasında yer aldı.

Oidipous (Οἰδίπους) Troia döngüsünden sonra, Yunan edebiyatının en ünlü efsanelerinden birinin kahramanı. Bu efsaneden kaynaklanan epik şiirler bugün elimizde bulunmamakla birlikte, bunların vaktiyle var olduklarını biliyoruz. Oidipous'un maceraları, bugün bizim için özellikle tragedyalaştırılmış şekilleriyle yaşamaktadır.

Oidipous, Kadmos soyundan gelmedir (bkz. tab. 18). Büyükbabasının babası Polydoros, Kadmos'un oğullarından biriydi. Büyükbabası Labdakos, Polydoros'la Nykteis'in oğludur. Nykteis ise, babası Nykteus (bu ada bkz.) tarafından bir "*Spartoi*" (dragonun dişlerinden doğan adamlar) olan Khthonios'un soyundan gelmekteydi (bkz. *Khthonios*). Babası, Labdakos'un oğlu Laios'tur. Oidipous'un bütün ecdadı Thebai'da hükümdarlık etmiştir (efsanenin en yaygın şekline göre, Laios'un henüz reşit olmadığı dönemdeki bazı kesintiler dışında; bkz. *Lykos*).

Oidipous'un annesi, efsanede çok önemli bir rol oynar. Fakat, adı çok değişik şekillerde geçer: *Odysseia*'da adı Epikaste; tragedya yazarlarında Iokaste'dir. Genellikle soyu Pentheus'a ve onun vasıtasıyla bir "*Spartoi*" olan Ekhion'a bağlanır (bkz. *Ekhion*). Babası Menoikeus, büyükbabası da Oklasos'tur (bkz. tab. 30). Oidipous döngüsünün epik versiyonunda, kahramanın annesinin adı Euryganeia ya da Eurynassa'dır ve Hyperphas'ın ya da Periphas'ın (Lapith) ya da Teuthras'ın kızıdır. Başka bir varyantta ise, adı Astymedusa olarak geçer ve Sthenelos'un kızı olur. Bu varyantın amacı, Oidipous'u ana tarafından Herakles döngüsüne bağlamaktır.

Oidipous'un annesine ilişkin bu farklı geleneklerden başka, bunları karan, gelişigüzel kullanan ve böylece, bizzat efsanenin içinde ya da onun değişik versiyonları arasında mevcut çelişkileri çözmeye çalışan bazı gelenekler de bulunmaktadır.

Oidipous, daha dünyaya gelmeden, kötü bir talihin damgasını yemişti. Geleneğin Sophokles tarafından sunulan şeklinde, bir kâhinden söz edilir. Bu kâhin, Iokaste'nin karnında taşıdığı çocuğun, babasını öldüreceğini bildirmişti. Aiskhylos ve Euripides'e göre ise, tam tersine, kehanet gebelikten önceye aitti ve Laios'a bir oğlu olduğu takdirde, bunun, hem onun hem de ailesinin mahvına yol açacak bir dizi korkunç felaketlere sebep olacağını önceden bildirerek, onu çocuk yapmaktan alıkoymayı amaçlıyordu. Laios bu uyarıyı umursamadı ve Oidipous'u dünyaya getirdi. Ama daha sonra bunun cezasını gördü. Laios, kehanetin gerçekleşmesini engellemek için çocuğu, doğar doğmaz bir yere bıraktı. Bunu yapmadan önce, çocuğun ayak bileklerini delerek bir kayışla birbirine bağlamıştı. Çocuğa Oidipous adının verilmesi, işte bu yaraların yol açtığı şişkinlik yüzündendir; çünkü, Oidipous, "Şiş Ayak" anlamına geliyordu. Bu epizotun iki değişik versiyonu vardır: Bazen küçük Oidipous'un bir sepete konularak denize bırakıldığı, bazen de Thebai yakınlarında Kithairon Dağı'na terkedildiği söylenir. Birinci versiyonda, terkedilme yeri Peloponisos'un kuzey kıyısında, bazen Sikyon, bazen de Korinthos'tur. Oidipous, orada, kral Polybos'un karısı kraliçe Periboia tarafından bulunarak alınır ve büyütülür. Öteki versiyonda, çocuğun, kış ortasında, bir çömlek içinde terkedildiği anlatılır. Bu durumda, çocuk, tesadüfen sürüleriyle o bölgede bulunan Korinthoslu çobanlar tarafından bulunur. Çobanlar, onu, çocuksuz olduğunu ve bir çocuğu olmasını çok istediğini bildikleri krallarına götürürler. Sophokles'in benimsediği versiyonda, kral Laios'un çocuğu bir yere bırakmakla görevlendirdiği uşağın kendisi, onu yabancı çobanlara teslim eder. Hangi versiyon olursa olsun, Oidipous'un babalığının adı hep aynıdır: Polybos. Polybos bazen Korinthos, bazen Sikyon, bazen de Anthedon ya da Plataia kralı olarak gösterilirse de, adı hiç değişmez.

Oidipous, bütün çocukluk ve ergenlik dönemi boyunca Polybos'un sarayında kaldı; onun oğlu olduğundan hiç şüphesi yoktu. Yetişkin bir erkek olunca, manevi ebeveyninin yanından ayrıldı. Ayrılış nedeni yazardan yazara değişir. Bu konuda, en eski versiyonun şu olduğunu söyleyebiliriz: Bir gün, Oidipous çalınan atları aramaya gider ve yolda, bilmeden, gerçek babası Laios'la karşılaşır. Daha sonraları, tragedya yazarları, psikolojik açıdan daha basit sebepler ileri sürmüşlerdir. Bir gün, bir tartışma sırasında, bir Korinthoslu, Oidipous'a, hakaret olsun diye, onun kralın oğlu olmayıp bulunmuş bir çocuk olduğunu açıklar. Oidipous, Polybos'u sorguya çeker. Polybos, epey tereddüt ettikten sonra, bunun gerçekten böyle olduğunu itiraf eder. Bunun üzerine Oidipous, Delphoi kâhinine danışmak ve gerçek annesiyle babasının kim olduğunu öğrenmek için saraydan ayrılır.

Her halükârda, Oidipous, işte bu yolculuk sırasında karşılaşır Laios'la. Karşılaşma yeri yazardan yazara değişir. Bazen, iki adam, atları aramaya çıkan Oidipous'u Orkhomenos'a götüren yol üzerinde yer alan Laphystion'da; bazen Potniai yol kavşağında; bazen de Phokis'te, günümüzde Megas kavşağı denen kavşakta, yani Daulis'ten ve Thebai'dan gelen yolların birleşerek, vadi boyunca Delphoi'a doğru uza-

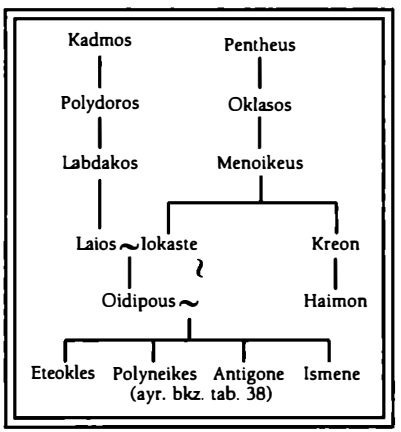
nan yolu oluşturdukları yerde rastlaştırılır. Burada yol, kayalıklar arasında daralmakta ve geçişe az bir yer bırakmaktaydı. Laios'un kılavuzu Polyphontes (ya da Polypoites), Oidipous'a krala yol açmasını emretti ve Oidipous'un emre uymakta yeterince acele etmediğini görünce, onun atlarından birini öldürdü. Öfkelenen Oidipous da Polyphontes'le Laios'u öldürdü. Böylece Oidipous, kehaneti gerçekleştirmiş oldu. Bu son versiyonda, Oidipous, Delphoi'dan dönmekteydi ve kâhin ona babasını öldürüp annesiyle evleneceğini söylemişti. Korkuya kapılan ve kendisinin gerçekten Polybos'un oğlu olduğunu sanan Oidipous, bu durumda kendi kendini sürgün etmeye karar vererek, Tbebai'nin yolunu tutmuştu. Laios, Oidipous'u kılavuzuna aşağılatarak – ya da bazı yazarları göre, bizzat aşağılayarak – onu öfkelendirdiği sırada kahramanın Thebai yolunda olması bu yüzdendi. Thebai'ye ulaşan Oidipous, Sphinks'le karşılaştı. Bu, yarı aslan, yarı kadın bir canavardı. Gelip geçenlere bilmeceler soruyor ve yanıt veremeyenleri parçalayıp yiyordu. Özellikle sorduğu şuydu: "Bazen iki, bazen üç, bazen de dört ayakla yürüyen ve, genel kuralın tersine, en çok ayağı olduğu zaman en zayıf olan yaratık nedir?" Başka bir bilmecesi daha vardı: "İki kız kardeş var, biri ötekini doğuruyor öteki de berikini doğuruyor, kimdir bunlar?" Birinci bilmecenin yanıtı: "İnsan"dı (çünkü insan çocukluğunda dört ayakla, sonra iki ayakla, son olarak da –bastona dayandığından– üç ayakla yürür), ikinci bilmecenin yanıtı da: "Gündüz ve Gece"ydi (bu iki kelime Yunancada dişi kelime olduklarından, iki kız kardeş sayılabilirdiler). Thebaililer arasında kimse bu muammaları çözemiyor, bu yüzden de Sphinks, onları birbiri ardından yiyordu. Oidipous, yanıtları hemen bildi ve canavar, kahrından, kendini üzerine tünediği kayanın tepesinden aşağıya attı. Ya da onu bizzat Oidipous uçuruma itti. Daha eski olması muhtemel bir versiyonda bu hikâye şöyle anlatılıyordu: Thebaililer, bilmeceyi hep birlikte çözebilmek için, her gün şehrin meydanında toplanıyor, ama bu işi bir türlü başaramıyorlardı. Her gün, bu toplantının sonunda, Sphinks, Thebaililerden birini yiyordu. Hatta bazı mitograflara bakılırsa o, Kreon'un oğlu genç Haimon'u bile yemişti.

Sphinks'i öldüren ve Thebailileri canavardan kurtaran Oidipous, bütün şehrin teveccühünü kazandı. Minnet borçlarını ödemek için, Thebaililer, onu Laios'un dul eşiyle evlendirdiler ve kendilerine kral yaptılar. Bazen, Iokaste'nin erkek kardeşi Kreon'un, Laios'un ölümü üzerine, iktidarı vekaleten üstlendiği ve oğlunun öcünü almış olan Oidipous'a teşekkür sadedinde krallığı kendi isteğiyle ona verdiği de söylenir.

Ne var ki, çok geçmeden, Oidipous'un doğumundaki sır kendini açığa vurdu. Efsanenin bir şeklinde, Oidipous'un ayak bileklerindeki yara izleri, onun kimliğini Iokaste'ye belli etti. Bu versiyon, *Kral Oidipous* tragedyasını Oidipous'un tanınması teması üzerine kurmuş olan Sophokles tarafından değiştirilmiştir. Bir veba Thebai şehrini kırıp geçirmeye başlar ve Oidipous, bu felaketin nedenini sorup öğrenmesi için Kreon'u Delphoi kâhinine gönderir. Kreon, Pythia'nın yanıtını getirir: Veba, ancak Laios'un ölümünün öcü alındı-

ğı zaman sona erecektir. Bunun üzerine, Oidipous, bu cinayeti işleyene lanet eder ve bu lanet, sonuçta dönüp onun kendi üstüne çöker. Suçlunun kim olduğunu öğrenmek isteyen Oidipous, kâhin Teiresias'a danışır. Mesleği gereği, acı olayı bütünüyle bilen Teiresias, soruyu geçiştirmeye çalışınca, Oidipous, cinayeti Teiresias'la Kreon'un birlikte işlemiş oldukları zannına kapılır. Oidipous'la Kreon arasında bir tartışma çıkar. O sırada, Iokaste gelir ve onları barıştırmak için, zaten Teiresias'ın kehanet yeteneğinden şüphe etmek gerektiğini söyler. Ona göre, şu tek kanıt bile bunun için yeterlidir: Vaktiyle, Teiresias, onun Laios'tan olan oğlu için, babasını öldüreceği kehanetinde bulunmuş, Laios da bunun korkusundan çocuğu uzak bir yere bıraktırmıştı. Oysa, der Iokaste, Laios oğlu tarafından değil, bir yol kavşağında, haydutlar tarafından öldürüldü. "Kavşak" sözünü duyan Oidipous, Laios'u ve onun bindiği arabayı tarif ettirir. Cinayetin işlendiği yeri tam olarak anlattırır ve birdenbire içine korkunç bir şüphe düşer: Sakın suçlu kendisi olmasın? Oidipous, Laios'a eşlik eden hizmetkârlardan birini köyden getirtir. Tesadüf bu ya, bu hizmetkâr, evvelce Laios'un emriyle Oidipous'u bir yere bırakıp giden çobandan başkası değildir. Tam bu sırada, Korinthos'tan gelen bir haberci, Oidipous'a Polybos'un öldüğünü bildirir ve lütfedip kendisiyle birlikte geri dönerek şehrin başına geçmesini ister. Oidipous ve Iokaste, artık kehanetin tehlikesi kalmadığını düşünürler. Polybos, tabii bir ölümle ölmüştür. Ancak, tanrısal tehdidin ikinci kısmı varlığını sürdürmektedir: Oidipous, Polybos'un karısıyla ensest ilişkide bulunmak tehlikesiyle karşı karşıya değil midir? Korinthoslu haberci, Oidipous'u rahatlatmak için onun bulunmuş bir çocuk olduğunu ve babasının Polybos olmadığını söyler. Böylece Oidipous kapana kısılır ve gerçeği görmek zorunda kalır. Çocuğun bulunması konusunda anlatılanlar, Iokaste'de hiçbir şüphe bırakmaz: Öz oğlu, babasını öldürmüş, kendisi de onunla ensest günahı işlemiştir. Iokaste sarayın içine kaçar ve kendini öldürür. Bunun üzerine Oidipous, Iokaste'nin süs iğnesiyle kendi gözlerini şişler.

Sophokles'in ölümsüzleştirdiği bu versiyon, Kreon'a daha önemli bir rol veren kayıp bir piyesinde Euripides tarafından değiştirilmiştir. Kreon, gaspçı olarak gördüğü Oidipous'a bir komplo düzenler. Oidipous'u Laios'un katili olduğuna inandırır ve gözlerini kör eder. Arkadan, Polybos'un karısı Periboia gelip, kocasının öldüğünü bildirir ve çocuk Oidipous'un Kithairou'da nasıl bulunduğunu anlatır. Iokaste, bu hikâyeden, ikinci kocasının oğlundan

Soy tablosu No. 30

başkası olmadığını anlar ve, önceki versiyonda olduğu gibi, kendini öldürür.

Oidipous efsanesinin epik şeklinde, Iokaste'nin ölümü, Oidipous'un krallığına son vermez. Oidipous, tahtta kalır ve ancak komşularıyla (Erginos ve Minyailer) yaptığı bir savaş sırasında ölür.

Fakat, tragedya yazarlarına göre, Laios'un katiline, onun kim olduğunu henüz bilmediği sırada ettiği lanetin kurbanı olan Oidipous, şehirden kovulur ve serseri bir hayat sürmeye başlar. Iki oğlu onun yanında yer almayı kabul etmedikleri ve bu nedenle de Oidipous tarafından lanetlendikleri için, Oidipous'a yalnızca kızı Antigone eşlik eder. Uzun ve zahmetli yolculuklardan sonra, Oidipous, Attike'ye Kolonos kasabasına gelir ve orada ölür. Bir kâhin, Oidipous'un mezarının bulunduğu ülkenin tanrılarca kutsanacağını bildirdiğinden, Kreon ve Polyneikes ölmek üzere olan Oidipous'u Thebai'a geri dönmesi için kandırmaya çalışırlar Ama Theseus tarafından konukseverce karşılanmış olan Oidipous, bu daveti kabul etmez ve kemiklerinin Attike'de kalmasını ister.

Oikles (Οἰκλῆς) Melampous'un bir torunu. Dolayısıyla Kretheus ile Tyro'nun soyundandır (bkz. tab. 1). Antiphates'in oğludur. Fakat, bazı kaynaklar, Oikles'in babasının, Melampous'un Mantios adındaki bir başka oğlu olduğunu söylerler. Oikles, Thespios'un kızlarından biri olan Hypermestra ile evlendi ve birçok çocuğu oldu: Iphianeira, Polyboia ve en ünlüleri olan Amphiaraos. Oikles, Troia seferi sırasında Herakles'in yoldaşlarından biriydi. Herakles, gemilerin korunması görevini ona vermişti ve Oikles, küçük bir birlikle, Laomedon'un karşı saldırısına dayanmak zorunda kaldı, ilk vuruşmada öldürüldü (bkz. *Herakles*).

Oikles, torunu Alkmaion babasının öcünü almak için annesi Eriphyle'yi öldürdüğü zaman, onu Peloponisos'ta yanında barındırdı. Bu iki olay, kronolojik bakımdan çelişkili görünmektedir.

Oileus (Οἰλεύς) Opus Lokrislilerinin kralı. Özellikle, "küçük" Aias'ın babası olarak ünlüdür. Oileus, Argonautlar seferine katılmış ve anlatıldığına göre, Stymphalos gölü kuşlardan birinin tüyüyle omuzundan yaralanmıştır.

Oileus'un, Eriopis'ten olan Aias'tan başka, Rene adında bir kadından olan Medon adında gayrimeşru bir oğlu vardı. Hatta, bazen, onun Telamon'un kız kardeşi olan Alkimakhe adında üçüncü bir eşi daha olduğu söylenir.

Oileus, Hodoidokos'un oğlu, Kynos'un torunu ve Opous'un torunun oğludur. Annesi de, Laonome'dir.

Oineus (Οἰνεύς) Kalydon kralı. Adının, Yunanca şarap (οἶνος; (oinos)) kelimesiyle akrabalığı vardır.

Söylendiğine göre, Dionysos, Yunanistan'da dikilmiş ilk üzüm fidanını ona armağan etmiştir (bkz. *Althaia*). Yine söylendiğine göre, Oineus'un Orista (ya da Staphylos) adında bir çobanı, sürüdeki tekelerden birinin sık sık ayrılıp, kendisinin de bilmediği bir bitkinin meyvelerini yemeye gittiğini fark etti. Sonunda, çoban bu meyveden bir miktar topladı ve suyunu sıkarak Akheloos Nehri'nin suyuna karıştırdı. Bu şekilde elde edilen sıvıya, kral Oineus, kendi adından türeme bir ad verdi.

Bazı gelenekler, Oineus'u, Deukalion'un bir torunu (bkz. *Orestheus*) olarak gösterirlerse de, genellikle, Oineus'un Endymion ile Pronoe'nin soyundan geldiği kabul edilir. Oineus, Pleuron'un

torunun oğlu, Agenor'un torunu ve Porthaon'la (ya da Portheus) Euryte'nin oğludur (bkz. tab. 24). Oineus, Aitolia ülkesinin kralıydı (nitekim, Pleuron, ülkeye adını vermiş olan kahraman Aitolos'un oğludur). Oineus'un birçok erkek kardeşi (Agrios, Alkathoos, Melas, Leukopeus) ve bir de Sterope adında kız kardeşi vardı (ayr. bkz. tab.27) Oineus, ilk evliliğini, Thestios'un kızlarından Althaia (bu ada bkz.) ile yaptı. Ondan birçok çocuğu oldu: Tokseus (Oineus, aşılmasını yasakladığı bir hendeğin üzerinden atladığı için, bu oğlunu kendi eliyle öldürmüştür), Thyreus, Klymenos ve Meleagros. Ayrıca, Gorge ve Deianeira adlarında iki kızı oldu (bunlara bazen Eurymede ve Melanippe de eklenir). Deianeira'nın doğuşu için, ayrıca bkz. *Altheus*. Bazı kaynaklar, erkek çocuklara: Phereus, Ageleos ve Periphas'ı da katarlar (bkz. *Meleagridler*). Bir öfke anında oğlu Meleagros'u (bu ada bkz.) öldürdüğü için intihar eden Althaia'nın ölümünden sonra, Oineus yeniden evlendi; bu sefer, Olenos kralı Hipponoos'un kızı Perioboia'yı aldı. Bu evliliğe dair birçok gelenek mevcuttur. Bunlardan birincisine göre, Oineus, Periboia'yı Hipponoos'a karşı kazandığı zaferden sonra, savaş ganimeti olarak almıştır. Bir diğerinde, Hipponoos'un, kızını kendiliğinden Oineus'a gönderdiği, çünkü kızın Hippostratos adında biri (ya da tanrı Ares) tarafından baştan çıkarıldığı anlatılır. Ya da, nihayet, Periboia'yı baştan çıkaran Oineus'un kendisinden başkası değildir. Durumu öğrenen Hipponoos, kızını domuzlarının çobanlarına vermiş, Oineus da kızı onlardan almıştır. Oineus'un Periboia'dan Tydeus adında bir oğlu oldu. Tydeus, ileride Diomedes'in babası olacaktır (bkz. tab. 27).

Oineus'a yakıştırılan maceralar arasında, belli başlı üç olay yer alır. Hasat sonunda tanrılara kurbanlar sunulurken, Oineus, Artemis'in adını anmayı unutarak, bilmeden, tanrıçanın Kalydon'a gönderdiği felaketin nedeni oldu (bkz. *Meleagros*). Bundan başka, Deianeira'nın babası olarak, Herakles döngüsünde rol oynadı. Herakles, işlerini tamamladıktan sonra, hayatının birçok yılını onun yanında geçirdi. Kasıtsız olarak işlediği bir cinayet yüzünden oradan kovuldu (bkz. *Herakles*). Nihayet, Oineus, torunu Diomedes'in efsanesinde de rol oynar. Oineus ihtiyarladığında, yeğenleri olan Agrios'un oğulları onun krallığını elinden aldılar. Bunun üzerine, Diomedes, Alkmeon'un da yardımıyla, gaspçıları öldürdü ve Kalidon krallığını, Gorge'nin kocası Andraimon'a, yani Oineus'un damatlarından birine verdi; ileri yaşından dolayı krallığını savunamayacak durumda olan ihtiyarı da yanında götürdü. Oineus'un yolculuk sırasında, Arkadhia'dan geçerken, Agrios'un hayatta kalan iki oğlu tarafından öldürüldüğü de söylenir.

Oineus, ayrıca, Agamemnon ile Menelaos'un efsanelerinde de belli bir rol oynar. Gençliklerinde, krallıklarından kovulan iki prensi yanına aldığı söylenir (bkz. *Agamemnon* ve *Menelaos*).

Oinoklos (Οἰνοκλος) Ainianlar kralı. Halkını Kirra'ya kadar götürdü, ama orada taşlanarak öldürüldü, çünkü Apollon kâhini, ülkeyi kırıp geçiren bir kıtlığın sona erdirilebilmesi için bu fedakârlığın gerekli olduğunu bildirmişti.

Oinomaos (Οἰνόμαος) Bir Pisa (Elis'te) kralı; Ares'le nehir-tanrı Asopos'un

kızlarından Harpinna'nın (ya da Eurythoe'nin) ya da Pleiad Sterope'nin oğlu. Bazen, Oinomaos'ın babası olarak Hyperokhos gösterilir. Sterope'yle (ya da Akrisios'un kızı Euarete'yle) birleşen Oinomaos'un, Hippodameia adında bir kızı oldu. Hippodameia'nın birçok talibi vardı, ama Oinomaos, onu evlendirmeyi sürekli olarak reddediyordu. Belki bizzat kendisi ona âşıktı; ya da bir kâhin ona damadı tarafından öldürüleceğini söylemişti – her iki açıklama da mitograflarca ileri sürülmektedir. Oinomaos, talipleri saf dışı etmek için şöyle bir taktik kullanıyordu: Hippodameia'yla evlenmek isteyen herkes, Oinomaos'u araba yarışında yenmek zorundaydı. Oinomaos, arabasına binmeden önce, Zeus'a bir koç kurban ediyordu. Bu sırada, talip, hedefi Korinthos'ta Poseidon tapınağı olan yarışa başlıyordu. Kurban sunma işlemi tamamlandığı zaman Oinomaos, arabasıyla ileri atılıyor ve rakibini yakalamakta gecikmeyerek, onu öldürüyordu. Çünkü, Oinomaos'un atları tanrısal hayvanlardı ve ona, Ares tarafından verilmişlerdi. Bu nedenle, sıradan koşum atlarının onlara galip gelmesi asla mümkün değildi. Oinomaos, bu şekilde on iki zafer kazanmış ve on iki bahtsız yarışmacının kellesini konutunun kapısına çivilemişti. İşte bu sırada Pelops çıkageldi. Hippodameia, bu yeni talibe âşık oldu ve babasının arabacısı Myrtilos'u elde etmesi için ona yardım etti. Myrtilos, bir yolunu bulup, Oinomaos'un arabasının tekerlek dingilinin yarış sırasında kırılmasını sağladı. Dizginlere dolanan Oinomaos, atlar tarafından sürüklenip parçalandı. Ya da, Pelops tarafından öldürüldü. Her halükârda, Oinomaos, uğradığı yenilgiden sonra yaşamadı (bkz. *Hipodameia* ve *Pelops*).

Kaynaklarda, Oinemaos'un öldürdüğü on iki (ya da on üç) talibin adları şu şekilde sayılır: Mermnos, Hippothoos, Eurylokhos, Automedon, Opuslu Pelops, Akarnan, Eurymakhos, Lasios, Khalkon, Trikoronos, Porthaon'un oğlu Alkathoos, Aristomakhos ve Krotalos.

Oinone (Οἰνώνη) Paris, gençliğinde, Troia'dan uzaklaştırılmış ve dağda yaşamıştı. Paris, orada, nehir-tanrı Kebren'in kızı Oinone adında bir nymphayı sevdi. Ondan Korythos (bu ada bkz.) adında bir oğlu oldu. Ama Paris, karşısında güzellik ödülü için yarışan tanrıçalar arasında ünlü hakemliğini yaparken, Aphrodite'nin ona sunmayı vaat ettiği Helene'nin aşkı uğruna, Oinone'dan ayrılmaya karar verdi. Geleceği bilen Oinone, Paris'i kararından vazgeçirmeye çalıştıysa da başaramadı. Bunun üzerine Paris'e, yaralanırsa mutlaka yanına gelmesini söyledi. Çünkü, onu iyileştirmenin tek yolunu Oinone biliyordu. Gerçekten de bir zamanlar Apollon ona, bekâretinin bedeli olarak, hastalıkları iyileştiren bitkileri tanıma yeteneği vermişti. Paris, Helene için Oinone'yi terketti. Birkaç yıl sonra, Troia kuşatmasının son yıllarında, Paris, Philoktetes'in attığı bir okla yaralandı. İyileşmekten umudunu kesince, Oinone'nin vaadini hatırladı. Kendisini iyileştirmesi için Oinone'yi bulmaya gitti ya da ona haberciler gönderdi. Ne var ki, kendisini terkettiği için Paris'e karşı öfkeli olan Oinone, ona yardım etmeyi reddetti. Bunun üzerine Paris öldü. Ama çok geçmeden, Oinone, bu katı davranışından pişmanlık duydu ve eski âşığını hâlâ hayatta bulacağını sanarak ilaçlarıyla birlikte onun yanı-

na koştu. Onun öldüğünü duyunca da üzüntüsünden intihar etti; kendini astı ya da Paris'in ölüsünün yakıldığı odun yığının üzerine attı.

Oinopion (Οἰνοπίων) "Şarap içici" Ariadne ile Dionysos'un (ya da Ariadne ile Theseus'un) oğlu. Khios (Sakız) Adası'nın kralı olan Oinopion, kırmızı şarap kullanımını adaya sokmuştu. Oinopion, Khios'a Girit'ten ya da Lemnos'tan ya da Naksos'tan gelmişti.

Oinopion'un birçok oğlu (Euanthes, Staphylos, Maron, Talos) ve bir de Merope adında kızı vardı. Orion yabani hayvanları avlamak için adaya geldiği zaman, Merope'yle evlenmek istedi (bkz. *Orion*). Ama kızını Orion'a vermek istemeyen Oinopion, ona içki içirdi ve uyuduğu sırada gözlerini kör etti.

Oinotros (Οἴνωτρος) Lykaon (bu ada bkz.) ile Kyllene'nin oğullarından biri. Peloponisos'un, kardeşleriyle kendisi arasında paylaştırılması sırasında hissesine düşen paydan hoşnut kalmayarak, kardeşlerinden Peuketios'la birlikte yurdundan ayrıldı. Her ikisi de İtalya kıyılarına çıktılar. Peuketios adını Peuketialılara, Oinotros da Oinotrialılara verdi.

Varron'un aktardığı başka bir gelenek, Oinotros'u Sabin kralı olarak göstermektedir. O, bazen, kral Italos'un kardeşi olarak da geçer.

Oion (Ὠίων) 1. Muhtemelen orpheusçu bir geleneğe göre, paredrosu olan Okeanos kızı Eurynome ile birlikte –Kronos ve Reia döneminden önce– Titanlar üzerinde hüküm süren tanrı. Kronos'la Reia, iktidarı ele geçirerek Oion'la Eurynome'yi Tartaros'a attılar.

2. Zeus'la savaşan devlerden biri olan bir başka Oion daha vardır. Zeus onu, Oionion adındaki dağın altında ezdi.

Olonos (Οἰωνός) Alkmene'nin bir yeğeni. Likymnios'un oğlu ve dolayısıyla Herakles'in kuzenidir. Peloponisos seferleri sırasında kahramana yoldaşlık etti. Herakles, Olympia oyunlarını kurduğu zaman, stadion koşusunu kazandı. Hippokoon'la oğulları tarafından öldürüldü (bkz. *Herakles*). Herakles, Sparta seferini onun öcünü almak için düzenledi.

Okeanos (Ὠκεανος) İlkel Helen düşüncesine göre, Dünya'yı saran suyun kişileştirilmiş şekli. Yeryüzünü oluşturan yassı yuvarlağın çevresinde akan bir nehir olarak tasavvur edilir. Dolayısıyla, batıya olduğu kadar doğuya, güneye olduğu kadar kuzeye doğru uzanarak, en uzak noktalarına varıncaya kadar Yeryüzü'nün sınırlarını belirler. Örneğin; Herakles, Hesperisler ve Herakles'in Geryoneus'un ülkesindeki maceralarına dair olan efsanelerin (bkz. *Herakles*) topografyası bu şekilde açıklanır. Yeryüzü hakkındaki bilgiler giderek daha belirginleştikçe, bu kavramsallaştırmalar değişmiş ve Okeanos adı, antik dünyanın batıdaki sınırı olan Atlantik okyanusu için kullanılır olmuştur.

Bir tanrı olarak Okeanos, bütün akarsuların babasıdır. Hesiodos, *Theogonias*ı'nda Okeanos'un çocukları arasında şunları sayar: Nil, Alpheios, Eridanos, Strymon, Meandros, Isros, Phasis, Resos, Akheloos, Nessos, Rodios, Haliakmon, Heptaporos, Granikos, Aisepous, Simois, Peneus, Hermos, Kaikos, Saggarios, Ladon, Parthenios, Euenos, Ardeskos, Skamandros. Fakat, Hesiodos'un kendisi de bu listenin eksiksiz olmadığı konusunda bizi uyarmaktadır. Okeanos'un Tethys'ten dünyaya getirdiği bütün akarsuların adı sayılmak istenseydi, bu listeye en az üç

bin ad daha eklemek gerekirdi.

Okeanos'un, yine Tethys'ten, çok sayıda kızları –Okeanos kızları– olmuştur. Bunlar pek çok tanrıyla, bazen de ölümlüyle birleşerek çok sayıda çocuk dünyaya getirmişlerdir. Okeanos kızları, dereleri, su kaynaklarını vs. temsil ediyorlardı. Hesiodos, bunlardan kırk birinin adını sayar. En büyükleri Styks'tir, ondan sonra Peitho, Admete, Ianthe, Elektra, Doris, Prymno, Ourania, Hippo, Klymene, Rodeia, Kallirroe, Zeukso, Klytia, Idya, Pasithoe, Pleksaure, Galaksaure, Dione, Melobosis, Thoe, Polydore, Kerkeis, Plouto, Perseis, Ianeira, Aksaste, Ksanthe, Petreia, Menestho, Europe, Metis, Eurynome, Telesto, Khryseis, Asie (ya da Asia), Kalypso, Eudore, Tykhe, Amphirro, Okrroe gelir. Bu listeye başka yazarlar başka adlar da eklerler: Özellikle Kentauros Kheiron'un annesi Philyra, Kamarina, Arethousa vs. gibi. Bu listeler, hayal gücüne ve fanteziye tabi olarak her türlü değişikliğe açıktır.

Okeanos, Ouranos ile Gaia'nın oğlu, Titanların büyüğüdür (bkz. tab. **8** ve tab. 20) ve denizin doğurgan gücünü temsil eden kız kardeşi Tethys'le bir çift oluşturur.

Okhimos (Ὄχιμος) Helios ile nympha Rodos'un yedi oğlundan biri (bkz. *Heliadlar* ve tab. 10). Okhimos ve kardeşi Kerkaphos, Rodos'ta oturuyorlardı. Öteki kardeşleri Makar, Aktis, Kandalos ve Triopas ise, yedinci kardeş Tenages'i öldürdükten sonra kaçmışlardı. Kardeşlerin en büyüğü olan Okhimos, Rodos Adası'nda hüküm sürdü; Hegetoria adında yerli bir nymphayla evlendi ve ondan Kydippe'yi dünyaya getirdi. Kydippe, amcası Kerkaphos'la evlendi, Kerkaphos kardeşinden sonra tahta geçti (efsanesine bkz.)

Başka bir gelenek, Okhimos'un, kızı Kydippe'yi Okridion adında biriyle nişanladığını anlatır. Ama Okridion, nişanlısını getirtmek için bir ulak gönderdiğinde, yeğenine âşık olan Kerkaphos, Kydippe'yi ulağın elinden aldı ve onunla birlikte başka bir ülkeye kaçtı; bir daha da, ancak Okhimos ihtiyarladıktan sonra geri döndü. Rodosluların, ulakların Okridion tapınağına girmesini yasaklayan âdeti, bu efsaneyle açıklanıyordu.

Oknos (Ὄκνος) Ölüler Diyarı'nda durmadan ip büktüğü ve büktüğü ipin bir dişi eşek tarafından durmadan kemirilip yutulduğu düşünülen sembolik bir şahsiyet. Bu sembol genellikle, Oknos'un müsrif bir kadınla evli çalışkan bir insan olduğu şeklinde yorumlanıyordu. Efsanenin gerçek anlamı bizce bilinmemektedir.

Okrroe (Ὠκρρόη) Su ve su kaynakları ile ilgili birçok nymphanın ya da tanrının adı.

1. Okeanos'un kızlarından biri bu adı taşıyordu. Bu Okeanos kızının Güneş'le (Helios) birleştiği ve ona Phasis adında bir oğul verdiği söylenir. Bu oğul, bir gün Okrroe'yi bir âşığıyla yakaladı ve onu öldürdü. Sonra da, duyduğu acıdan dolayı kendini Arkturos Nehri'ne attı. Nehir, bu olaydan sonra Phasis adını aldı.

2. Okrroe, aynı zamanda, Imbrasos Nehri ile nympha Khesias'ın kızı olan Samoslu bir nymphanın adıdır. Apollon, Okrroe'ye âşık oldu ve nymphanın Miletos'a gittiği bir gün onu kaçırmak istedi. Fakat Okrroe, babasının arkadaşı olan Pompilos adında bir denizciden kendisini Samos'a götürmesini istedi. Pompilos bunu kabul etti. Ama

Apollon'dan kurtulduklarını sanarak Samos'a yanaştıklarında, tanrı ortaya çıktı, genç kızı kapıp aldı, Pompilos'un gemisini kayaya, kendisini de balığa dönüştürdü.

3. Nihayet, bir Okrroe de Kheiron ile nympha Khariklo'nun kızıydı. Adını, doğmuş olduğu yerden almıştı: Annesi, onu hızlı akan bir derenin kıyısında dünyaya getirmişti. Okrroe, doğuştan kehanet yeteneğine sahipti, ama bu yeteneğini tedbirsizce kullanarak, tanrıların emrine rağmen, babasına ve küçük Asklepios'a tanrıların gizli tarihini açıkladığı için ceza olarak metamorfoza uğratıldı. Tanrılar, onu ata dönüştürdüler. Okrroe'nin adı, bundan sonra Hippo oldu.

Oksylos (Ὄξυλος) Bu adı taşıyan birçok kahraman vardır ve bunlardan ikisi Aitolia efsanesinde yer alırlar.

1. Adı başka yerde geçmeyen bir Oksylos, Ares'in oğlu ve annesi Protogeneia cihetinden Kalydon'un torunudur ve dolayısıyla Aitolialılara adını vermiş olan Aitolos'un torununun oğlu olur (bkz. tab. 24).

2. Diğeri, genellikle Haimon'un oğlu olarak bilinir (Haimon da Thoas'ın oğludur). Bu Oksylos'un atası da yine Aitolos'tur (onuncu ya da dokuzuncu kuşaktan). Bu Oksylos'u bize Andraimon'un oğlu olarak tanıtan Apollodoros, onun annesinin Deianeira'nın kardeşi Gorge olduğunu söylüyor (bkz. tab. 27). Dolayısıyla, Deianeira'nın oğlu Hyllos'un kuzeni olan Oksylos, Heraklesoğulları ile akrabadır. Ares'le Protogeneia'nın oğlu olan Oksylos ile Haimon'un (ya da Andraimon) oğlu olan Oksylos'un aynı kişi olmaları çok muhtemeldir. Her ikisi de Aitolos'tan ve onun vasıtasıyla Endymion'dan gelmektedir.

Aitolos soyundan gelenlerin Elis'e "dönüş" efsanesi, Oksylos'a bağlanır. Aslen Elisli (Peloponisos'ta) olan Aitolos'un nasıl yurdunu bırakmak zorunda kaldığını ve Korinthos Körfezi'nin kuzeyinde, Kouretler ülkesinde nasıl kendisine bir krallık kurduğunu (Kouretler ülkesi ondan sonra Aitolia adını almıştır) biliyoruz (bkz. *Aitolos*). Oksylos, disk atarken kardeşi Thermios'u kazaen öldürdüğü için ülkesini terketmek zorunda kalmıştı. Bu durumda, Elis'e sığındı. Ama sürgün için belirlenen bir yıllık süre sona erince, Oksylos, Aitolia'ya dönmek üzere yola çıktı. Aitolia'ya vardığında, Heraklesoğulları orada, bir kehanet uyarınca, kendilerini Peloponisos'a götürecek "üç gözlü" bir rehberin zuhurunu beklemekteydiler. Bazı yazarlara göre, tek gözlü olan (bir okla yaralanıp gözünün birini kaybetmişti), bazı yazarlara göre de tek gözlü bir ata ya da katıra binmiş bulunan Oksylos'u karşılarında gören Heraklesoğulları, kehanetin gerçekleştiğini anladılar, çünkü karşılarına çıkan adamın bineğininkiyle birlikte üç gözü vardı. Heraklesoğulları, Oksylos'tan kendilerini Peloponisos'a, "vaadedilmiş topraklar"ına götürmesini istediler (bkz. *Heraklesoğulları*). Oksylos, bunu kabul etti. Onları zafere ulaştırdı, ama ödül olarak bir zamanlar atalarına ait olan Elis'i istedi. Fakat, Elis toprağının güzelliğini görünce Heraklesoğulları'nın onu kendisine vermeye pek istekli davranmayacaklarından korkan Oksylos, onları Arkadhia üzerinden götürdü. Heraklesoğulları'nın, fethedilen toprakları aralarında paylaşmalarından sonra, Oksylos, Aitolialılarıyla birlikte,

Elis sınırlarına geldi. Burada kral Eleios çıktı onun karşısına. İki tarafın da kuvvetleri eşit olduğu için, anlaşmazlığı teke tek bir dövüşle halletmeye karar verdiler. Elisliler Degmenos adında bir okçuyu, Aitolialılar da Pyraikhmes adında bir sapancıyı seçtiler. Zaferi sapancı kazandı. Böylece, Oksylos, Elis'te atası Endymion'un tahtına yeniden sahip oldu. Elis sakinlerine topraklarında oturma izni verdi, ama oraya Aitolialı kolonlar yerleştirmekten de geri kalmadı. Aitolialılar Elislilerle karışıp kaynaştılar. Oksylos, ülkenin eski kültlerini korudu ve sağduyulu yönetimiyle temayüz etti. Özellikle, Elis şehrini güzelleştirdi. Çıkardığı yasalardan biri, ülkesinde faizle borç vermeyi yasaklıyordu. Dor istilacıların (Heraklesoğulları) kötü muamele ettikleri Akhaların koruyucusu oldu. Herakles'in ihdas ettiği Olympia oyunları artık işlerliğini kaybettiğinden, onlara yeniden işlerlik kazandırdı ve böylece adını bu oyunlara bağlamış oldu. Öyle ki, bazen bu oyunların kurucusu olarak anılıyordu.

Oksylos, Pieria ile evlendi ve ondan iki oğlu oldu: Genç Aitolos ve Laias. Aitolos, küçük yaşta öldü ve Elis şehrinin, kutsal yola geçit veren kapısının altına gömüldü. Çocuğun, ne şehir içine, ne de şehir dışına gömülmesi gerektiğini bildiren bir kâhinin kehanetine uymak endişesiyle bu şekilde hareket edilmesi uygun görülmüştü. Babasından sonra, tahta Laias geçti.

3. Üçüncüsü, Oreios'un oğlu Oksylos'tur. Bu Oksylos öz kız kardeşi Hamadryas ile evlendi ve ondan bir dizi ağaç nymphası dünyaya getirdi. Adları, cevizden duta, üzümden incire kadar çeşitli ağaçları çağrıştıran nymphalardı bunlar: Karya, Balanos, Krania, Morea, Aigiros, Ptelea, Ampelos, Syke.

Oksynios (Ὀξύνιος) Konon tarafından nakledilen karanlık bir efsanede, Oksynios ve Skamandros, Hektor'un iki oğlu olarak geçerler. Şehrin (Troia) zaptedilmesi sırasında, Priamos tarafından Lydia'da güvenlik altına alınmışlardı. Ida Dağı'na sığınmış olan Aineias, Troia yıkıldıktan sonra, ülkede hüküm sürmeye başladı. Ama çok geçmeden, Oksynios ile Skamandros büyükbabalarının krallığını ele almak için geri döndüler. Bunun üzerine, Aineias, batıya doğru göçe koyuldu.

Oksyntes (Ὀξύντες) Bir Atina kralı. Demophon'un oğluydu ve dolayısıyla Theseus'un soyundan geliyordu (bkz. *Demophon*). Apheidas ve Thymoites adlarında iki oğlu vardı. Oksyntes'ten sonra, önce büyük kardeş Apheidas tahta geçti, ama çok geçmeden kardeşi tarafından tahttan indirilerek öldürüldü.

***Olus** Adından başka hakkında hiçbir şey bilinmeyen bir dev: Söylendiğine göre, Roma'da Capitolium'un tepesinde işçiler, Çok İyi, Çok Büyük Iupiter (Iupiter Optimus Maximus) tapınağının temelini atmak için toprağı kazarlarken, olağanüstü büyüklükte bir kafatası buldukları zaman, bir Etrüsk rahibi tarafından keşfedildi. Bu kafatasının, Olus adında bir deve ait olduğu ileri sürüldü ve bu nedenle tepeye *Caput-Oli* adı verildi. Bu ad daha sonra "bozularak" *Capitolium* şeklini almıştır. Bu buluş, Roma'nın büyüklüğünün işareti olarak yorumlandı: Roma, Dünyanın Başı olacaktı. Gerçekte, bu efsanede iki unsur birbirine karışmış haldedir: kehanetin dayandığı gömülü kafa ve tepenin adına ilişkin etimolojik kelime oyunu.

Olymbros (Ὄλυμβρος) Münferit bir gelenekte, Gaia ile Ouranos'un oğulların-

dan biri. Olymbros; Adanos, Ostasos, Sandos, Kronos, Iapetos ve Reia'nın kardeşidir. Burada, Hesidodos'un *Thegonia*'sından bağımsız ve muhtemelen Doğu kaynaklı bir gelenek sözkonusudur.

Olympos (Ὄλυμπος) Yunan dünyasında bu adı taşıyan birçok dağ vardır: Bunlardan biri Mysia'da, biri Kilikia'da, biri Elis'te, biri Arkadhia'da ve nihayet en ünlü olanı da Makedonya ile Tesalya sınırında yer alır. Homeros'un şiirlerinden başlayarak, Olympos, tanrıların oturdukları yer, özellikle de Zeus'un ikametgâhı olarak görülmüştür. Örneğin Zeus, Akhilleus ile Hektor'un kaderlerini orada tartar; Hera'nın tarafını tuttuğu için, Hephaistos'u oradan aşağıya atar vs. Fakat zamanla, tanrıların oturdukları yer, Tesalya'daki dağ olmaktan çıktı ve Olympos deyimi genel olarak, ulûhiyetin yer aldığı "semavi makam" anlamında kullanılmaya başlandı.

Olympos (Ὄλυμπος) Bu adı taşıyan birçok kahraman vardır.

1. Bunlardan biri, Kres'in (Girit'e adını veren kahraman) oğludur. Kronos, Zeus'u ona emanet etti ve Zeus'u o büyüttü. Fakat Olympos, Gigantlara Zeus'u tahtından indirmeleri için telkinde bulundu. Buna kızan Zeus, onu yıldırımıyla çarptı. Ama öldürdükten sonra da pişman oldu ve Olympos'un Girit'teki mezarına kendi adını verdi.

2. Diodoros'a göre Olympos, aynı zamanda Kybele'nin ilk kocasının adıdır (Kybele, ikinci evliliğini Iason'la yapmıştır). Hiç şüphesiz, Mysia'daki Olympos Dağı'nda geçen Kybele efsanesinin Euhemerosçu bir yorumu sözkonusudur burada.

3. Nihayet, Olympos ünlü bir flût çalgıcısıdır. Bazen Marsyas'ın babası, fakat çoğunlukla onun oğlu ve öğrencisi olarak geçer Marsyas, Apollon tarafından öldürüldüğü zaman, Olympos çok üzüldü ve onu gömdü.

Olynthos (Ὄλυνθος) Makedonya'daki Olynthos şehrine adını veren kahraman. Onunla ilgili iki efsane vardır. Olynthos, kral Strymon'un oğlu ve Brangas ile Resos'un kardeşiydi. Bir av sırasında, bir aslan tarafından öldürüldü ve kardeşi Brangas onu öldüğü yere gömdü. Başka bir geleneğe göre ise, Olynthos, Herakles ile nympha Bolbe'nin oğludur.

Omphale (Ὀμφάλη) Herakles ile Omphale efsanesinin en tanınmış şeklinde, kral Iardanos'un (ya da Iardanes) kızı olan Lydia kraliçesi. Herakles, onun yanında kölelik yapmıştır. Bu köleliğin, nedenleri ve şartları için bkz. *Herakles*. Sanıldığına göre, Omphale efsanesi, başlangıçta yerel bir Epeiros mitosuydu ve Omphale burada, Omphalion şehrine adını veren kadın kahraman olarak görünüyordu. Ama çok geçmeden bu mitos Lydia'ya intikal etti ve orada Helenistik şairler ve sanatçılar tarafından bol bol kullanılan Doğu'ya özgü pitoresk bir niteliğe büründü. Yukarıda belirtilen soy bağı dışında, bazı yazarlara göre Omphale, kral Tmolos'un kızı ya da dul eşiydi. Kral Tmolos, krallığını ona bırakmıştı. Omphale, yeni kölesine birtakım işler yükledi, ondan krallığını haydutlardan ve canavarlardan kurtarmasını istedi. Bunun üzerine Herakles, Kerkoplarla, Syleus'la dövüştü; Omphale'nin topraklarına zarar veren Itonlarla savaştı. Onlara yataklık eden şehri ele geçirerek yıktı ve sakinlerini köle olarak getirdi. Kölesinin başarılarına hayran kalan ve onun annesiyle babasının kimler olduğunu öğrenen

Omphale, kölesini azat ederek onunla evlendi. Omphale'nin Herakles'ten Lamon adında bir oğlu oldu. Diodoros tarafından anlatılan "tarihselleştirilmiş" versiyon böyledir. "Romanesk" versiyonda ise Omphale, Herakles'e hemen âşık olur ve Herakles'in bütün kölelik süresi rehavet ve gevşeklik içinde geçer. Omphale, kahramanın aslan postuna bürünüp onun topuzunu kavrarken, Herakles de, tam tersine, uzun bir Lydia entarisi giymiş olarak kraliçenin ayakları dibinde keten ipliği eğirir. Kölelik süresinin sonunda, Herakles Lydia'dan ayrıldı ve ölümünden önce daha birçok büyük başarılarına sahne olan Yunanistan'a döndü.

Oneiros (Ὄνειρος) "Rüya" Rüyalar daimonu. Zeus, Agamemnon'u aldatmak için bu daimonu göndermişti. Genellikle rüyalar kişileştirilmez, fakat şairlerin fantezisine göre, birçok özel daimon oluşturur (bkz. *Morpheus*).

Opheltes (Ὀφέλτης) Bkz. *Arkhemoros*.

Opous (Ὀπους) Opuslu Lakrislilere adını veren kahraman. Bazen, Lokros ile Protogeneia'nın (Deukalion ile Pyrra'nın kızı) oğlu (bkz. tab. 4); bazen de Zeus ile Elis kralı bir başka Opous'un kızının oğlu olarak geçer. Çocuk, büyükbabasının adını almıştır. Bu ikinci versiyonda küçük Opous, Zeus tarafından, çocuğu olmayan Lokros'a emanet edilir ve Lokros onu kendi çocuğu gibi büyütür (ayr. bkz. *Lokros*).

***Ops** Roma Bolluk Tanrıçası ve Kronos'la özdeşleştirilmiş olan Saturnus'un paredrosu. Bu nedenle Romalılarca, çoğu zaman Kronos'un paredrosu Reia ile özdeşleştirilir. Ops, Titus Tatius tarafından Roma'ya sokulan Sabin tanrılardan biri olarak kabul ediliyordu (bu aynı zamanda, bütün tarım tanrıları için geçerli mutat gelenektir). Ops'un Capitolium'da bir tapınağı vardı.

***Orcus** Roma halk inanışlarında, ölüm daimonu. Ölülerin yurdu olarak düşünülen Cehennem'den belirgin bir şekilde ayrılmış değildir. Etrüsk mezarları üzerindeki ölüm temalı resimlerde, saçı sakalı birbirine karışmış bir dev şeklinde görülür. Bu daimon, zamanla Helenleşmiş tanrılar sırasına girdi ve Orcus, Pluton'un ya da Dis Pater'in bir diğer adı oldu. Fakat bunlar, entelektüel mitolojiye ait iki tanrı olarak kalırken, Orcus günlük dilde yaşamaya devam etti.

Oreithyia (Ὠρειθυια) 1. Atina kralı Erethkheus'un kızlarından biri, Boreas tarafından kaçırılmıştır (bkz. tab. 7 ve *Boreas*).

2. Başka bir gelenekte, Kekrops'un kızı ve Makedon'un karısı olan bir başka Oreithyia daha geçer. Bu Oreithyia'nın, Makedon'dan, Europos adında bir oğlu oldu. Europos, Makedonya'daki bir şehre adını verdi.

Orestes (Ὀρέστης) Agamemnon ile Klytaimnestra'nın oğlu (bkz. tab. 2). Orestes'in efsanesi, kız kardeşi Iphigeneia'nın efsanesiyle birlikte gelişmiş ve olaylarla zenginleşmiştir. Fakat, efsanenin ana hatları yine de, Homeros destanlarında tespit edildiği gibi, yani Orestes'i babasının intikam alıcısı olarak gösteren şekliyle kalmıştır (her ne kadar şair (Homeros), Klytaimnestra'nın, oğlu tarafından öldürülmesinden habersiz görünüyorsa da). Ancak, tragedya şairleri ve özellikle de Aiskhylos ile birlikte, Orestes daha ön plana çıkmıştır.

Orestes'in hayatının ilk olayı, Troia efsanesinde, Mysia'da, Telephos'un krallığında son bulan birinci seferden sonra geçer (bkz. *Agamemnon* ve

Akhilleus). Akhilleus tarafından yaralanan Telephos'un iyileşmesi, ancak Akhilleus'un mızrağı sayesinde mümkündür. Bu nedenle Telephos, Yunan ordusunun ikinci defa toplandığı Aulis'e gelir ve orada askerler tarafından yakalanarak casus muamelesi görür. Telephos da, kendini kurtarmak için, Agamemnon'un en küçük oğlu olan Orestes'i yakalar ve kendisine karşı kötü davranılacak olursa onu öldüreceği tehdidini savurur. Telephos, böylece derdini anlatmayı başarır ve yarasının iyileşmesini sağlar (bkz. *Telephos*). Tragedya yazarları, özellike Euripides, Iphigeneia'nın Artemis'e kurban edilmesi sırasında, Orestes'i, Klytaimnestra ve Iphigeneia ile birlikte Aulis'e gelmiş olarak göstermekten hoşlanırlar.

Agamemnon'un dönüşü ve Aigisthos ile Klytaimnestra tarafından öldürülüşü sırasında, Orestes, kendisini gizlice Phokis'e, Strophios'un yanına götüren ablası Elektra sayesinde kıyımdan kurtuldu. Strophios, onu oğlu Pylades'le birlikte büyüttü. Orestes'le Pylades'i birbirine bağlayan efsanevi dostluk bağı bu şekilde kuruldu. Orestes'in ölümden kurtuluş şekline ilişkin başka versiyonlar da mevcuttur: Bu başarı, bazen onun dadısına, bazen lalasına ya da daha yaygın olarak ailenin eski bir hizmetkârına atfedilir. Strophios, Agamemnon'un kız kardeşi Anaksibia ile evli bulunduğundan, çocuğun eniştesi oluyordu. Strophios, Delphoi'dan pek uzak olmayan Kirra şehrinde oturmaktaydı.

Orestes yetişkin çağa gelince, Apollon ona Aigisthos'la Klytaimnestra'yı öldürerek babasının öcünü almasını emretti. Sophokles'te ise, Orestes'ten Agamemnon'un öcünü almasını isteyen, onunla ilişkisini hiç kesmemiş olan Elektra'dır; ve Orestes, bu eylemi gerçekleştirmeden önce Apollon'a akıl danışır. Tanrı, Orestes'e, bu intikamın kendisi için caiz olduğu yanıtını verir. Orestes, Pylades'le birlikte Argos'a, Agamemnon'un mezarına gider. Orada saçının bir perçemini adak olarak mezarın üzerine bırakır. Çok geçmeden, Elektra da mezara gelir ve kardeşinin saçını tanır. Aiskhylos tarafından benimsenen bu versiyondaki tanışma yöntemini hiç akla uygun bulmayan Euripides, bunun yerine yaşlı bir adamın aracılığına başvurur. Sophokles ise, Orestes'in kız kardeşine gösterdiği, Agamemnon'a ait bir yüzükten yararlanır.

Orestes intikamını alabilmek için, kendisini, Phokis'ten gelip Argos'a giden ve Strophios tarafından, Orestes'in ölümünü bildirmek ve ölünün küllerinin Argos'a taşınması mı, yoksa Kirra'da kalması mı gerektiğini öğrenmekle görevlendirilmiş bir yolcu olarak gösterir. Böylece, kendisini cinayetlerinin cezalandırılması korkusundan kurtulmuş hisseden Klytaimnestra çok sevinir ve hemen o sırada başka bir yerde bulunan Aigisthos'a haber gönderir. Aigisthos saraya gelir gelmez, Orestes'in darbeleriyle yere yıkılır Aigisthos'un ölürken attığı çığlığı duyan Klytaimnestra, koşarak olay yerine gelir ve elinde kılıcıyla oğlunu görür. Kendisini bağışlaması için Orestes'e yalvarır, onu sütüyle besleyen göğüslerini gösterir. Orestes neredeyse yumuşamak üzereyken, Pylades, ona Apollon'un buyruğunu ve intikamının kutsal niteliğini hatırlatır. Bunun üzerine, Orestes Klytaimnestra'yı öldürür. Euripides'te, Orestes, Aigisthos'u bahçesinde

nymphalara kurban sunduğu sırada öldürür ve katili öldürmek isteyen nöbetçilere kendisini tanıtır. Aigisthos'un nöbetçileri Agamemnon'un oğluna el kaldırmazlar.

Katillerin çoğu gibi, Orestes de çok geçmeden aklını yitirdi. Üstelik Erinyeler, bu ana katilinin peşine düştüler ve tam Klytaimnestra'nın cenaze töreninin yapıldığı gün yakasına yapıştılar. Aiskhylos, Apollon'un emri üzerine Orestes'in, Delphoi'da Omphalos'a (tanrının tapınağında "dünyanın göbeğini" gösteren taş) sığınmaya çalıştığını anlatır. Orestes, bizzat Apollon tarafından günahından arındırıldı. Fakat, Yunanistan'daki birçok tapınak (örneğin, Arkadhia'da Megalopolis) Orestes'in arındırıldığı yerin ve üzerinde oturduğu taşın sahibi olmakla övünüyordu. Ne var ki, bu arınma, Orestes'i Erinyelerin elinden kurtaramadı. Onun kurtuluşu ancak, Atina'da daha sonraları Areopagos'un kurulduğu yerde yapılan usulüne uygun bir yargılamadan sonra gerçekleşebildi. Böylece, Orestes'in yargılanması, sembolik olarak Areopagos'un verdiği ilk hükmü oluşturdu. Orestes'i suçlayanın kimliği konusunda gelenekler farklı şeyler söylerler. Orestes'i Atina mahkemesi huzuruna çıkaranın bazen bizzat Erinyeler, bazen Klytaimnestra'nın babası Tyndareos, bazen de Aigisthos'la Klytaimnestra'nın kızı Erigone olduğu ileri sürülür (bkz. *Erigone*, 2). Antik mitograflar, o zamanlar ölmüş olduğu söylenen Tyndareos'un yerine, bazen Klytaimnestra'nın kuzeni Perileos'un (Tyndareos'un erkek kardeşi Ikarios'un oğlu; bkz. tab. 16) adını verirler. Yargıçların oyu, mahkûmiyetle beraat arasında eşit olarak bölündü. Fakat, sonuçta Orestes beraat etti, çünkü mahkemeye başkanlık eden Athena, oyunu beraattan yana olanlara kattı. Orestes, şükran nişanesi olarak, tanrıça için Areopagos tepesinde bir sunak inşa ettirdi. Atina'da Anthestera Bayramı'nda kutlanan "Testi Günü"nün kökeni de, Orestes'in bu şehirden geçişine bağlanır. O dönemde Atina'da hüküm süren kral Demophon (bazılarına göre, Pandion II), Orestes'in geldiğini görünce çok sıkıldı; annesini öldürerek lekelendiği için, onun bayrama katılmasını da, tapınağa girmesini de istemiyor, ama ona karşı aşağılayıcı bir davranışta bulunmaktan da kaçmıyordu. Bu durumda kral, tapınağı kapatıp dışarıda ayrı ayrı masaların üstüne, gelenlerin herbiri için bir şarap testisi koymayı düşündü. İşte bu davranış, Testiler Bayramı'nın doğmasına yol açtı.

Tamamen Argos orijinli olan bir başka gelenek ise Orestes'in, Atina'da değil, Argolis'te yargılandığını ileri sürer. Orestes, Oiaks ve Tyndareos tarafından, yargılanmak üzere Argos halkının karşısına çıkarılır. Halk, onu ölüme mahkûm eder ve ölüm şeklinin seçimini kendisine bırakır. Halbuki, Mykenai halkı, onu yalnızca sürgüne mahkûm etmeyi yeterli bulur. Ama Aiskhylos'un versiyonu, diğerlerinin hepsinden daha yaygın bir kabul görmüştür.

Orestes, aklandıktan sonra, Apollon'a ne yapması gerektiğini sordu. Pythia ona, Tauris'e gidip Artemis'in heykelini getirirse deliliğinden kesin olarak kurtulacağı karşılığını verdi. Böylece, Orestes efsanesinin yeni bir epizotu, yani onun Pylades'le birlikte geçirdiği maceralar ve Iphigeneia'nın geri dönüşü başlamış olur. Bu mitos, *Iphigeneia Tauris*'te adlı eserinde Euripides tara-

fından işlenmiştir. Tauris'e gelen Orestes ile Pylades, tanrıçalarına kurban etmek üzere bütün yabancıları tutuklama âdeti olan Tauris sakinleri tarafından hapse atıldılar. Ülke kralı Thoas'ın huzuruna çıkarılan iki kahraman, daha sonra, tanrıçanın rahibeliğini yapmakta olan Iphigeneia'ya götürüldüler (bkz. *Iphigeneia*). Iphigeneia, onların bağlarını çözdü ve onlara yurtları hakkında sorular sordu; çok geçmeden de onları tanıdı. Bunun üzerine Orestes, Tauris'e geliş nedenini ve Apollon'dan aldığı emri ona açıkladı. Iphigeneia, bizzat rahibesi olduğu Artemis'in heykelini Orestes'in ele geçirmesine yardım etmeye ve onunla birlikte kaçmaya karar verdi. Bu amaçla, kral Thoas'a, annesini öldürdüğü için ülkesinden ayrılmak zorunda kalan bir yabancıyı kurban etmek için, önce hem kurbanı hem de tanrıçanın heykelini deniz suyunda arındırması gerektiğini söyledi. Thoas buna inandı. Iphigeneia, Orestes ve Pylades ile birlikte kıyıya, Orestes'in gemisine yakın bir yere indi. Arındırma ayinlerinin sırrını korumak bahanesiyle Skyth muhafızları uzaklaştırdı ve kardeşi Pylades ve heykel ile birlikte gemiye bindi. Ancak, Poseidon gemiyi kıyıya attı. Thoas, tam onları ele geçirmek üzereydi ki, Athena'nın bir görüntüsü ona takipten vazgeçmesini emretti. Orestes ve yoldaşları sonunda Attike'ye vardılar ve orada Artemis için bir tapınak inşa ettiler. Tauris'ten dönüşün bir başka epizotu için bkz. *Khryses*, 2.

Orestes efsanesinin son bölümü, onun Argolis'e yerleşmesini ve evliliğini konu alır. Orestes daha çocukken, babası onu, kuzini Hermione ile (Menelaos'la Helene'nin kızı) ile nişanlamıştı. Fakat, Menelaos, Troia'da sözünden döndü ve Hermione'yi Neoptolemos'la nişanladı (bkz. *Hermione* ve *Neoptolemos*). Orestes, Tauris'ten dönüşünde, Neoptolemos'un kâhine danışmak için Delphoi'a gitmiş olduğu bir sırada, Hermione'nin yanına gitti ve onu kaçırdı. Orestes'in, Hermione'nin telkiniyle Neoptolemos'u Delphoi'da öldürdüğü de anlatılır. Orestes, bunun için, bir ayaklanma düzenler ve ayaklanma sırasında hasmı hayatını kaybeder.

Orestes'in Hermione'den Tisamenos adında bir oğlu oldu. Orestes, çocuksuz ölen Kylarabes'in ardından tahta çıkarak Argos'ta (bkz. *Anaksagoras*); Menelaos'un halefi olarak da Sparta'da hüküm sürdü. Ölümünden az önce, bir veba Orestes'in ülkesini kırıp geçirmeye başladı. Kendisine danışılan kâhin, bu felaketin, ancak Troia Savaşı sırasında yıkılan şehirlerin yeniden kurulması ve bu şehirlerin tanrılarına, yoksun bırakıldıkları saygının yeniden gösterilmesi halinde ortadan kalkacağını söyledi. Bunun üzerine Orestes, yıkılan şehirleri yeniden inşa etmek için Anadolu'ya koloniler gönderdi. Söylendiğine göre, Orestes öldüğünde doksan yaşındaydı ve yetmiş yıl hükümdarlık etmişti. Mezarı, Tegea'da gösteriliyor ve ona tanrısallık atfediliyordu.

Roma'da, Orestes'in Aricia'da (Tauris Artemis'i kültünün bulunduğu söylenen yerlerden biri) öldüğü ve kemiklerinin Roma'ya taşınarak Saturnus tapınağının altına gömüldüğü anlatılıyordu.

Orestheus (Ὀρεσθεύς) Aitolia kralı, Deukalion'un oğlu ve Pronoos ile Marathonios'un kardeşi. Orestheus'un köpeklerinden biri bir odun parçası doğurdu. Orestheus, bu odun parçasını toprağa gömdürdü ve ondan iri taneli üzümler veren şahane bir asma kü-

tüğü çıktı. Bu mucize karşısında Orestheus, oğluna Phytios adını verdi ("bitmek" (bitki) anlamına gelen fiilden türeme ad). Kral Oineus (bu ada bkz.) bu Phytios'un oğludur.

Orion (Ὠρίων) Bir dev avcı. Euryale ile Poseidon'un ya da Hyrieus'un (bu ada bkz.) oğluydu. Ayrıca, onun, bütün devler gibi, Yer'den doğduğu da söyleniyordu. Orion, babası Poseidon'dan deniz üzerinde yürüyebilme yeteneğini almıştı. Çok yakışıklı ve fevkalade güçlüydü. Önce Side ile evlendi. Son derece güzel ve güzelliğiyle mağrur olan Side, bu konuda Hera'yla rekabet edebileceğini iddia ediyordu. Bu yüzden, tanrıça onu Tartaros'a attı. Karısını kaybeden Orion, belki Oinopion'un daveti üzerine, Khios'a (Sakız Adası) gitti. Oinopion, Orion'dan adayı saran yabani hayvanlardan onu kurtarmasını istedi. Orion, orada, Oinopion'un kızı Merope'ye âşık oldu. Ama Oinopion kızının Orion'la evlenmesini istemedi. Burada versiyonlar birbirinden ayrılmaktadır. Bazıları, sarhoş olan Orion'un Merope'ye tecavüz etmek istediğini; bazıları da bizzat Oinopion'un onu sarhoş ettiğini anlatır. Her ne olursa olsun, Oinopion, Orion kıyıda uyuduğu bir sırada onun gözlerini kör etti. Bunun üzerine Orion, Hephaistos'un demirci ocağına gitti ve orada çocuğun birini (adı Kedalion'du) alıp omuzlarının üstüne oturttu ve ondan, kendisini doğan güneşe doğru götürmesini istedi. Bunu yapar yapmaz, Orion yeniden görmeye başladı. Derhal Oinopion'dan öcünü almak için harekete geçti, ama onu yakalayamadı. Çünkü Hephaistos, Oinopion için yer altında bir oda yapmıştı. Oinopion oraya sığındı.

Bu sırada Aurora, Orion'a âşık oldu ve onu kaçırıp Delos'a götürdü. Orion, ihtiyatsızlık edip disk atmada Artemis'e meydan okuduğu ya da onun maiyetindeki kızlardan Hyperborealı bakire Opis'e tecavüze yeltendiği için tanrıça tarafından öldürüldü. Fakat, Orion'un ölümüyle ilgili yaygın rivayet şudur: Orion, bizzat Artemis'in kendisine tecavüz etmeye kalkışır. Bunun üzerine tanrıça ona bir akrep gönderir ve hayvan Orion'u topuğundan sokar. Artemis'e yaptığı bu hizmetten dolayı akrep, bir burca dönüştürülür. Orion'un sonu da akrebinki gibi olur. Bu nedenledir ki Orion burcu, Akrep burcundan ilelebet kaçıp durmaktadır. Ayrıca bkz. *Koronides*.

Omytos (Ὄρυντος) 1. Arkadhialı bir kahraman. Aynı zamanda Teuthis adıyla anılan Ornytos, Teuthis şehrinden bir Arkadhia birliğinin başında Troia'ya gidiyordu. Aulis'te elverişli rüzgârlar çıkmayınca, Ornytos geri dönmek istedi. Bunun üzerine tanrıça Athena ona, Ops'un oğlu Melas şeklinde görünerek kalmasını söyledi. Ama Ornytos öfkeye kapılarak tanrıçayı kalçasından yaraladı ve sonra da şehrine geri döndü. Orada, tanrıça yaralı kalçasıyla Ornytos'a rüyasında göründü. Ornytos bir dermansızlık illetine tutuldu ve şehre kıtlık çöktü. Bunun üzerine, Dodone kâhinine danışıldı. Kâhin, çarenin, yaralı kalçası kırmızı bir sargıyla bağlanmış bir Athena heykeli dikmek olduğunu söyledi.

2. Aynı adı taşıyan bir başka kahraman da, Daphnous'a sahip olmak için, Opus Lokrislileri'nin safında savaşan Sisyphos'un oğludur. Ornytos, kendine bir krallık kurarak, bunu Phokislilere adını veren oğlu Phokos'a bıraktı. Kendisi de ikinci oğlu Thoas'la birlikte Korinthos'a çekildi.

Orontes (Ὀρόντης) Suriye'de Oronte Nehri'nin iki ayrı efsanesini temsil eden iki ayrı kişinin adı.

1. Birincisi Didnasos'un oğlu olan bir Hindu kahramandır. Dionysos'un Hindistan seferi sırasında, Orontes, Hindu kralı Deriades'in bir ordusuna kumanda ediyordu. Orontes, yirmi arış boyunda bir devdi ve korkunç bir savaşçıydı. Sonunda, Dionysos tarafından yaralandı ve intihar etti. Adını kahramanın adından alan Oronte Nehri'nin suları, onun cesedini sürükleyip götürdü. Romalılar zamanında, Orónte'nin yatağı temizlenmek ve seyrüsefere elverişli hale getirilmek için, nehrin akış yönü değiştirildi, işte bu çalışmalar sırasında, içinde olağanüstü büyüklükte bir insan iskeleti bulunan alçı taşından yapılmış uzun bir lahit bulundu. Klaros kâhinine bunun ne olduğu sorulduğunda, kâhin, bunun kahraman Orontes'in iskeleti olduğunu bildirdi.

2. Orontes, aynı zamanda, bu nehrin tanrısının adıdır. Bütün nehir-tanrıları gibi, bu da Okeanos'la Tethys'in oğludur. Orontes, Okeanos kızlarından nympha Meliboia'ya âşık oldu ve yatağından taşarak, Herakles tarafından yola getirilinceye kadar, kırsal alanları sular altında bıraktı.

Orpheus (Ὀρφεύς) Helen mitolojisinin en karanlık ve en sembolizm yüklü mitoslarından biri de Orpheus mitosudur. Çok eski bir tarihten beri belgelenmiş olan bu mitos, yavaş yavaş gelişerek, sonunda, çok zengin bir edebiyatla çevrili ve büyük ölçüde ezoterik nitelikte gerçek bir teoloji halini almıştır. Orpheus mitosu, primitif Hıristiyanlığın teşekkülü üzerinde de belli bir ölçüde etkili olmaktan geri kalmamış ve Hıristiyan ikonografisinde belgelenmiştir.

Orpheus'un, Oiagros'un (bu ada bkz.) oğlu olduğu hususunda ihtilaf yoktur Gelenekler, onun annesinin adı üzerinde birbirlerinden ayrılırlar. Genellikle, dokuz Mousa'nın rütbece en büyüğü olan Kalliope'nin oğlu olarak geçer. Bazen Kalliope'nin yerine Polhymnia'nın ya da daha nadir olarak Thamyris'in kızı Menippe'nin adı zikredilir. Orpheus, aslen Trakyalıdır. Dolayısıyla, Mousalar gibi, onun da Olympos'a yakınlığı vardır. Çoğu kez, Olympos'ta şarkı söyler durumda tasvir edilir. Figürlü anıtlarda, Trakyalılara özgü giysileri içinde yer alır. Mitograflar, onu bu bölgenin (Bistonların, Odryslerin, Makedonların, vs.) bir kralı olarak gösterirler. Orpheus, mükemmel bir şarkıcı ve aynı zamanda bir müzisyen ve şairdi. Lir ve "Kithare" çalıyordu. Çoğu kez bu sonraki çalgının mucidi olarak kabul edilir; ve bu şeref ondan esirgendiği zaman bile, biç değilse, bu aletin tellerinin sayısını artırdığı ve evvelce yedi olan tel sayısını, "Mousaların sayısına bakarak" dokuza çıkardığı söylenir. Fakat, her halükârda, Orpheus o kadar tatlı şarkı söylüyordu ki, vahşi hayvanlar onun peşinden geliyor, ağaçlar ve bitkiler ona doğru eğiliyor ve en haşin yaratılışlı insanlar bile yumuşuyordu. Orpheus, Argonautlar seferine katıldı. Ama öteki kahramanlar kadar güçlü kuvvetli olmadığı için, kürek çekmedi. Kürekçilere tempo tutarak, "kürekçibaşılık" yaptı. Bir fırtına sırasında şarkılarıyla mürettebatı sakinleştirdi ve dalgaları yatıştırdı. Samothrake (Semendirek Adası) mysterlerine âşinâ tek kişi olduğundan, yoldaşları adına Kabeirlere (bu mysterlerin tanrıları) yakardı ve yoldaşlarını da bu mysterleri öğrenmeye teşvik etti. Orpheus'un esas rolü,

Seirenler Argonautları baştan çıkarmaya çalışırlarken şarkı söylemekti. Böylece, büyücü Seirenlerin tatlı nağmelerini daha tatlı nağmelerle bastırarak, Argonautların baştan çıkmalarını engelledi. Orpheusçu *Argonautika* adlı manzumede, Orpheus'a başka işler de atfedilir: büyülerle tehlikeleri defetmek, vs. gibi. Kısacası Orpheus, Argonautların rahibiydi.

Orpheus'la ilgili en ünlü mitos, onun, karısı Eurydike'nin aşkı uğruna Cehnnem'e (Ölüler Diyarı) inmesidir. Bu mitos, edebi bir tema olarak, özellikle, İskenderiye döneminde geliştirilmişe benzemektedir. Bunun en zengin, en eksiksiz versiyonunu, Vergilius'un *Georgica*'sının IV. kitabında buluyoruz. Eurydike'nin kendisi bir nymphaydı (bir Dryad); ya da Apollon'un bir kızı... Bir gün, Trakya'daki bir nehir boyunca gezinirken, Aristaios ona tecavüz etmek istedi ve peşine düştü. Eurydike, kaçmaya çalışırken, otların arasındaki bir yılanın üstüne bastı; yılan onu soktu ve Eurydike öldü. Teselli bulmaz bir acıya kapılan Orpheus, karısını aramak için Cehennem'e indi. Orpheus, lirinin nağmeleriyle, yalnız Cehennem'in canavarlarını değil, onun tanrılarını da mestetti. Şairler, bu ilahi müziğin etkilerini tasvir etmek için hayal güçlerini yarıştırırlar: Iksion'un (bu ada bkz.) tekerleği dönmez olur; Sisyphos'un (sürekli yuvarlanan) taşı, kendiliğinden dengede kalır; Tantalos, açlığını ve susuzluğunu unutur, vs. Delik fıçılarını doldurma çabası içindeki Danaidler (Danaos kızları) bile, bu çabalarına ara verirler. Hades ve Persephone, karısını böylesine büyük bir aşkla seven bir kocaya, Eurydike'yi geri vermeyi kabul ettiler. Ama bir şartları vardı: Orpheus, karısı arkasından gelerek yeryüzüne çıkarken, onların ülkesini terketmeden asla arkasına dönüp karısına bakmayacaktı. Orpheus, şartı kabul edip, yola koyuldu. Fakat, neredeyse gün ışığına çıkmak üzereydi ki, içine dayanılmaz bir şüphe düştü: Sakın Persephone ona bir oyun etmiş olmasındı? Acaba Eurydike gerçekten arkasında mıydı? Böyle düşünen Orpheus, bir an arkasına dönüp baktı. Bakar bakmaz da Eurydike yok oldu, ikinci kez öldü. Orpheus, dönüp onu yeniden bulmayı denediyse de, bu kez Kharon hiç yumuşamadı ve Orpheus'un Ölüler Diyarı'na girmesine müsaade etmedi. Orpheus, teselli bulamadan insanlar arasına dönmek zorunda kaldı.

Orpheus'un ölümü birçok geleneğin doğmasına yol açmıştır. Genellikle, onun Trakyalı kadınlar tarafından öldürülerek hayata veda ettiği anlatılır. Ama Trakyalı kadınların nefretine yol açan nedenler farklı farklıdır: Bazen, kadınlar onu, Eurydike'nin anısına sadık kaldığı ve bunu kendilerine bir hakaret saydıkları için öldürürler. Bazen, Orpheus'un artık kadınlarla hiçbir ilişkide bulunmak istemediği ve bu yüzden çevresini delikanlılarla doldurduğu ve hatta böylece, pederastlığı icat ettiği söylenir. Dostu da, söylendiğine göre, Boreas'ın oğlu Kalais'tir. Yine bir geleneğe göre Orpheus, Cehennem'den dönüşünde, öbür dünyadaki tecrübelerine dayanarak, bazı mysterler ihdas etmişti. Ama bu mysterleri kadınlara kapalı tutuyordu. Erkekler, onunla birlikte, kapıları kapalı bir evde toplanıyorlardı. Bir gece kadınlar, silahları ele geçirdiler ve erkekler dışarı çıktıkları zaman, Orpheus'u da, müritlerini de öldürdüler. Bir başka açıklama

da, Aphrodite'nin bir lanetine bağlanıyordu. Aphrodite, Adonis konusunda Persephone ile ihtilafa düştüğü zaman, Zeus'un emri üzerine Kalliope'nin hakemliğini kabul etmek zorunda kalmıştı. Ve Kalliope, iki tanrıçanın sırayla, Adonis'i yılın bir bölümünde yanlarında tutmasına karar vermişti (bkz. *Adonis*). Aphrodite bu karara çok kızmıştı ve doğrudan doğruya Kalliope'den öç alamadığı için Trakyalı kadınların yüreğine Orpheus'a karşı aşk ateşi düşürmüştü. Ama Trakyalı kadınlar, Orpheus'a boyun eğmek istemedikleri için onu parçalamışlardı.

Diğerlerinden büsbütün farklı bir gelenek ise, Orpheus'un, Zeus tarafından yıldırımla çarpılarak öldüğünü ileri sürer. Orpheus'un, mysterlerinin inisiasyonundan geçenlere yaptığı mistik açıklamalar Zeus'u öfkelendirmişti.

Trakyalı kadınlar (Orpheus'un ölümüne ilişkin en yaygın versiyonda), Orpheus'un cesedini parçaladıktan sonra, parçaları nehre attılar. Nehrin suları, parçaları denize kadar sürükledi. Böylece, şairin başı ve liri Lesbos'a kadar gitti. Lesboslular, şaire cenaze törenleri düzenlediler ve ona bir mezar yaptılar. Bu mezardan, bazen lir sesleri duyulduğu iddia ediliyordu. Bu nedenle, Lesbos Adası lirik şiirin öz yurdu olarak geçer.

Orpheus'un mezarı başka yerlerde de gösteriliyordu: örneğin, Anadolu'da Meles Nehri'nin (Kocaçay) ağzında. Bu konuda, Orpheus'un öldürülmesinden sonra Trakya'da bir veba salgının baş gösterdiği de anlatılıyordu. Danışılan kâhin, bunun, şairin öldürülmüş olmasından ötürü verilen bir ceza olduğunu ve ülkeyi bu beladan kurtarmak için Orpheus'un kafasının bulunup, ona cenaze töreni yapılması gerektiğini söyledi. Uzun araştırmalardan sonra balıkçılar, kafayı, Meles Nehri'nin ağzında kumlara bulanmış bir halde buldular; hâlâ kan içindeydi ve sağlığındaki gibi şarkı söylüyordu.

Tesalya'da Orpheus'un mezarı hakkında ilginç bir efsane vardı. Söylendiğine göre, mezar, bir zamanlar Leibethra'da bulunuyordu ve bir Trakyalı Dionysos kâhini, Orpheus'un kemikleri gün ışığı görürse bir domuzun, şehri harabeye çevireceği kehanetinde bulunmuştu. Şehir sakinleri, bir domuzun şehirlerini harabeye çevirmesine imkân olmadığını düşünerek bu kehanetle alay ettiler. Derken, bir yaz günü, öğle uykusu vakti, bir çoban, yanık bir sesle Orpheus'un ilahilerini okumaya başladı. Şarkı sesini duyan tarlalardaki işçiler, çalışmayı kesip hep birlikte mezara doğru seyirttiler. Öyle bir itiş kakış oldu ki, anıt mezarın direkleri kırıldı ve kahramanın kemiklerini içeren lahit ortasından yarıldı. Ertesi gece, şiddetli bir fırtına patlak verdi ve şehrin, kıyısında kurulduğu *Sys* (Yunancada domuz anlamına gelir) Nehri'nin suları kabardı. Su baskını, kentin bellibaşlı anıtlarını yıktı. Esrarengiz kehanet bu şekilde gerçekleşmiş oldu.

Orpheus'un ölümünden sonra onun liri gökyüzüne çıkarılarak bir takımyıldıza dönüştürüldü. Orpheus'un ruhu da Elysion'a götürüldü ve orada uzun, beyaz bir giysiye bürünmüş olarak Bahtiyarlar için şarkılarını okumaya devam etti.

Orpheusçu teoloji, bu mitosun çevresinde oluşmuştur. Eurydike'nin peşisıra Ölüler Diyarı'na inen Orpheus'un, oradan Bahtiyarlar Ülkesi'ne ulaşmanın ve ölümden sonra ruhu bekleyen bü-

tün engelleri ve tuzakları bertaraf etmenin yollarını öğreten bilgilerle dönmüş olduğu düşünülüyordu. Orpheus'a atfedilen ve apokrif (düzmece, uydurma) manzumelerden oluşan bir literatür mevcuttur. Bu manzumeler, levhalar üzerine yazılıp ölülerle birlikte gömülen basmakalıp küçük halk deyişlerinden *Ilahiler*e, bir *Theogonia*'ya ve uzun bir destansı manzume olan *Argonautika*'ya (yukarıda da sözü geçmişti) kadar uzanır.

Orpheus, bazen Dionysos'la birlikte, Eleusis mysterlerinin kurucusu olarak kabul ediliyordu.

Değişik şekillerde nakledilen ve Orpheus'un, Homeros ile Hesiodos'un atası olduğunu söyleyen bir gelenek de vardır.

Orthopolis (Ὀρθόπολις) Sikyon kralı Plemnaios'un oğlu. Bu kralın hiçbir çocuğu hayatta kalamıyordu. Çocuklar daha doğarken ilk çığlıklarını attıkları an ölüyorlardı. Sonunda Demeter ona acıdı, yabancı bir kadın kılığına girerek Plemnaios'un sarayına geldi ve tam o sırada dünyaya gelen oğlunu yetiştirdi. Demeter, çocuğun üstüne çökmüş olan laneti kaldırmayı başardı ve onu sağ salim yetişkin erkeklik çağına getirdi.

Böyle mucizevi bir şekilde ölümden kurtulan Orthopolis'in, Khrysorthe adında bir kızı oldu. Khrysorthe, Apollon'la birleşti ve ona Koronos adında bir oğul verdi.

Orthros (Ὄρθρος) Geryoneus'un köpeği. Herakles, Geryoneus'un sürülerini kaldırıp götürürken onu öldürdü. Orthros, Typhon'la Ekhidna'nın oğlu ve dolayısıyla Kerberos'un kardeşidir. Öz anası Ekhidna'yla birleşerek, Thebai Sfenksi'ni dünyaya getirmiştir. Orthros değişik şekillerde tasvir edilir: bazen çok başlı, bazen de yılan vücutlu olduğu söylenir.

***Osinius** *Aeneis*'te adı geçen bir Clusium (Italya'da) prensi. Osinius, Etrüsk kralı Tarkhon'un, Turnus'a karşı müttefik olarak Aineias'a gönderdiği birlikte yer alıyordu.

Otos (Ὦτος) Bkz. *Aloadlar*.

Otreus (Ὀτρεύς) Dymas'ın oğullarından biri. Phrygia kralıydı. Amazonlara karşı Priamos'un yardımına geldi. Aphrodite, Agkhises'e (bu ada bkz.) aşkını sunduğu zaman, ona, kendisinin, Otreus'un Kermes tarafından kaçırılmış kızı olduğunu söylemişti.

Oukalegon (Οὐκαλέγον) 1. Priamos'un dostu olan Troialı ihtiyarlardan biri. Şehrin Yaşlılar Meclisi üyelerindendi. Evi, Aineias'ınkiyle komşuydu ve Troia'nın zaptedildiği gece yakılarak yok edildi.

2. Karanlık bir gelenekte, Sphinks'in babası olan bir Thebaili'nin adı da Oukalegon'dur.

Ouranos (Οὐρανός) Doğurucu unsur olarak düşünülen Gök'ün kişileştirilmiş şekli. Hesiodos'un *Theogonia*'sında, Gaia'nın (Yer) oğlu olarak, önemli bir rol oynar. Diğer manzumeler, onu, Aither'in (bu ada bkz.) oğlu olarak tanıtmaktadır. *Titanomakhia*'ya kadar uzanan bu gelenekte, Ouranos'un annesinin adı geçmez. Onun annesi muhtemelen, Gün'ün dişi temsilcisi Hemera'ydı. Orpheusçu theogoniada; Ouranos ve Gaia, Gece'nin iki çocuğudurlar.

Ouranos'la ilgili en tanınmış efsaneler, onun, Gaia'nın kocası olarak rol oynadığı efsanelerdir (gerçekten de Gök, Yer'i *örter*, çünkü yalnız o, bunu yapabilecek büyüklüktedir). Ouranos'un Gaia'dan birçok çocuğu oldu. Gaia maddesinde,

Hesiodos'a ve Apollodoros'a göre düzenlenmiş kapsamlı bir soyağacı tablosu halinde Ouranos'un çocuklarının bir listesini vermiş bulunuyoruz (tab. 8; tab. 20; tab. 39). Gaia, Ouranos'tan altı Titan ile altı Titanid'i, üç Kyklops'u ve üç Hekatogkheires'i doğurdu. Ama böyle durmadan doğurmaktan hoşlanmayan ve eşinin hoyratça kucaklamalarından kurtulmak isteyen Gaia, oğullarından, kendisini ona karşı korumalarını istedi. Son doğan Kronos'un dışında bütün çocukları, buna yetkileri olmadığını söylediler. Kronos, pusu kurdu ve annesinin ona verdiği bir "orak"la babasının hayalarını kesip denize attı (bkz. *Kronos* ve *Gaia*). Çoğu zaman, bu sakatlamanın gerçekleştiği yer olarak, adını Kronos'un orağından aldığı söylenen Drepanon burnu gösterilir. Bazen de, olayın Korfu'da, Phaiaklar ülkesinde geçtiği ileri sürülür. Nitekim ada, Kronos'un denize attığı ve orada kök salmış bulunan oraktan başka bir şey değildir. Phaiaklar da tanrının kanından hâsıl olmuşlardır. Bir söylentiye göre ise, tanrının kanıyla döllenen, aslında Sicilya Adası'dır ve bu adanın toprağının son derece verimli olması bundandır

Ouranos'la ilgili biraz değişik bir gelenek de, Sicilyalı Diodoros tarafından nakledilmektedir. Buna göre Ouranos, Okeanos kıyılarında oturan, son derece dindar ve hayırsever bir halk olan Atlantislilerin ilk kralıdır. Uygarca yaşamayı onlara ilk öğreten ve onları tarıma alıştıran o olmuştur. Ouranos aynı zamanda usta bir astronomdu ve yıldızların hareketine bakarak ilk takvimi icat etmiştir. Bundan başka, o, dünyada olacak önemli olayları da önceden söylüyordu. Öldüğü zaman ona, tanrı gibi tapıldı ve giderek gökyüzüyle özdeşleştirildi. Bu gelenekte, Ouranos'un on sekizi Titae'den (daha sonra Gaia adını almıştır) olmak üzere, kırk beş çocuğu olduğu söylenir. Bu çocuklar, Titanlar jenerik adını annelerinden almışlardır. Ouranos'un kızları, Basileia (Kraliçe), sonra Kybele ve Pandora lakabıyla anılan Reia'dır. Olağanüstü güzellikteki Basileia, Ouranos'tan sonra onun tahtına geçti ve erkek kardeşlerinden Hyperion'la evlenerek ondan Helios (Güneş) ve Selene (Ay) adlarında iki çocuğu oldu. Diodoros, Ouranos'un diğer çocukları arasında, Atlas'ı ve Kronos'u zikreder. Platon'a göre, Okeanos'la Tethys de Ouranos'un çocuklarıdır. Bu soyağaçlarının karmaşıklığı ve değişikliği, gerçek efsaneleri değil de, bilginee kozmogonilerin sembolik yorumlarını ifade etmeleriyle açıklanır. Bu nedenle Ouranos, Helen mitoslarında hemen hemen hiç rol oynamaz. Bununla birlikte, Hesiodos, Ouranos'la Gaia'ya ortaklaşa atfedilen iki kehanetin anısını korumaktadır: Bunlardan birincisi, Kronos'un öz oğullarından biri tarafından mağlup edilerek krallığının sona ereceğini bildiren kehanet; ikincisi de, Zeus'u, Metis'ten doğacak çocuğuna karşı dikkatli olmaya çağıran kehanettir. Nitekim Zeus'un, Metis'i Athena'ya hâmileyken yutması, bu kehanet yüzündendir (bkz. *Metis* ve *Zeus*).

Ouranos ve Kronos ile ilgili olarak Byblosiu Philon tarafından anlatılan Suriye efsanesi için, bkz. *Kronos*.

Oakses : SERV., ad VERG., *Ecl.*, I, 66.

Oaksos : ET. BYZ., *s. v.*

Ocrisa : DEN. HAL., IV, 2; OV., *Fast.*, VI, 627 ve dev., PLIN., *H. N.*, XXXVI, 204; EL., *Hist. Var.*, XIV, 36; LIV., I, 39, 5 ve dev.; PLUT., *De Fort. Rom.*, X; CLAUDIUS (Imparator), *Lyon Sôylevi.*

Odysseus: I. *Doğumu: Odys.*, XI, 85; XV, 363 ve dev.; XVI, 119 ve dev., ve skol. ad m. 118; XIX, 395; 416; 482 ve dev.; XXIV, 270; 517; EUST., s. 197, 22; 1796, 34; 1572, 53; 1701, 60; skol. ad *Il.*, II, 173; X, 266; AISKH., fr. 175 (NAUCK, 2. bas); SOPH., *Aias*, 190, ve skol.; *Philokt.*, 417, ve skol.; 448; 623 ve dev., ve skol. 1311; EUR., *Kykl.*, 104; APD., *Bibl.*, I, 9, 16; HYG., *Fab.*, 200; 201; OV., *Met.*, XIII, 144 ve dev.; SERV. ad VERG., *Aen*, II, 79; VI, 529; TZET., ad LYC., 344; 786; Athen., IV, 158 d; ET. BYZ., *s. v.* Ἀλακομεναὶ.

II. *Troia Savaşı'na kadar* Odys., II, 46 ve dev.; 172 ve dev.; IV, 689 ve dev.; XIX, 428 ve dev.; XXI, II ve dev.; skol. ad XXIC, 119; ad III, 267; EUST, s. 827, 34; 1466, 56; KSEN., *Kyn.*, I, 2; LIBAN., *Odys. övg.*, IV, 925 ve dev.; 937; PAUS., X, 8, 8; III, 12, 1 ve dev.; 20, 10 ve dev.; APD., *Bibl.*, III, 10, 8 ve dev.; *Epit.*, III, 9 ve dev.; SHOP., *Aias*, 1111 ve dev.; skol. ad *Philokt.*, 1025; HYG., *Fab.*, 81; 95; 96; skol. ad APOLL, RH., *Arg.*, I, 917; OV., *Met.*, XIII, 36; TZET., ad LYC., 276; 818; *Antehom.*, 307, ve dev.; SERV., ad VERG., *Aen.*, II, 81; *Appendix Narrat.* (WESTERM.) s. 378, 52; PTOL., HEPH. (WEST.) s. 184.

III. *Troia önünde savaş : Il.*, I, 308 ve dev.; 439 ve dev.; II, 637; III, 205 ve dev.; ve skol. ad 201; 206; IV, 329 ve dev.; 494 ve dev.; V, 669 ve dev.; VI, 30 ve dev.; IX, 169 ve dev.; X, 137 ve dev.; 272 ve dev.; 526 ila 579; XI, 139 ve dev.; 310 ve dev.; 396 ve dev.; 767 ve dev.; *Odys.*, IV, 244 ve dev.; 271 ve dev.; 342 ve dev.; ve skol ad m. 343; VIII, 75 ve dev.; 219 ve dev.; skol. ad m. 517; IX, 159; XI, 508 ve dev., XVII, 133 ve dev; EUST., s. 1495, 5; 1498, 65; SOPH., *Philokt.* 5; kayıp tragedya Ἀπαίτησις Ἑλένης; HYG., *Fab.*, 98; 101; 102; OV., *Met.*, XIII, 193 ve dev., *Her.*, I; APD., *Ep.*, III, 22 ve dev.; 28 ve dev.; V, 14; TZET., *Antehom.*, 154 ve dev.; 194 ve dev.; *Prol. All. Il.*, 405; *Posthom.*, 617 ve dev.; 631; ad LYC., 780; DICT. CR., I, 4; II, 20; V, 13 ve dev.; ARIST., Poet., XXIII; EUR., *Resos.*, 504 ve dev.; 710 ve dev.; ve skol. *ad loc.*; *Hek.*, 238 ve dev., ve skol; QUINT. SM., V, 278 ve dev.

IV. *Ithaki'ye dönüş Odysseia passim*; HES., *Theog.*, 1111 ve dev.; EUST., s. 1615, 10; 1676; 1796; *Ep. gr.fr.* (KINKEL), s. 56, ve dev.; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, III, 200; AISKH., *Agam.*, 814 ve dev.; SOPH., kayıp trag., *Telegonos* (bkz. Pearson, SOPH. fr. II, s. 105 ve dev.) (bkz. *Telegonos*); EUR., *Kykl.*, 141; 412; 616; APD., *Ep.*, VII, 2 ila son; PAUS., VIII, 12, 6; HYG., *Fab.*, 125; 126; 127; PLUT., *Quest. gr.*, 14; PARTH., *Erot.*, 2; 3; 12; DEN. HAL., I, 72; XII, 16; PLIN., *H. N.*, V, 28; TZET., ad LYC., 794; 805 ve dev., 1242, 1244; OV., *Met.*, XIV, 223 ve dev.; *Ibis*, 567 ve dev.; SERV., ad VERG., *Aen.*, II, 44. Çağdaş ve çok zengin *bibl.* Özellikle bkz. V. BÉRARD, giriş., *Odyssée*, 3 c. Paris, 1924; ID., *Les Navigations d'Ulysse*, 4 c. Paris, 1927-1929.

Ogygos : 1) PAUS., I, 38, 7; IX, 5, 1; 19, 6; 33, 5, PHOT., *s. v.*, Ὠγύγιον; EUST., and HOM., 1393, 31; TZET., ad LYC., 1206; 1209. **2)** VARR., *R. R.*, III, 1, 2; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, III, 1178. **3)** TZET., ad HES., *Theog.*, 806; NONN., *Dion.*, III, 204 ve dev.; SUID., *s. v.* ὠγύγιβ καχά.

Oiagros : SERV., ad VERG., *Georg.*, IV, 523; DIOD. SIC., III, 65; IV, 25; SUID., *s. v.* Ὅμηρος. PLAT., *Symp.*, 179 d; NONN., *Dion.*, XIII, 428; ATHEN., XIII, 597 *b*; EUR., *Rhes.*, 346; TZET., ad LYC., 831; APD., *Bibl.*, I, 3, 2; HYG., *Fab.*, 165.

Oiaks : APD., *Bibl.*, II, 1, 5; III, 2, 2; skol. ad EUR., *Or.*, 422; skol. *ARISTOPH., Thesm.*, 771; SUID., *s. v.* Παλαμήδης; EUR., kayıp trag., *Palamedes*; HYG., *Fab.*, 117; PAUS., I, 22, 6.

Oibalos : 1) PAUS., II, 2, 3; 21, 7; III, 1, 3 ve dev.; 15, 10; IV, 2, 4; APD., *Bibl.*, III, 10, 3 ve dev.;

skol. ad EUR., *Or.*, 457; ad *Il.*, II, 581; HYG., *Fab.*, 271. **2)** VERG., *Aen.*, VII, 733 ve dev., karş. *skol. Dan.* ad m. 738.

Oidipous : *Odys.*, XI, 271 ve dev.; ve skol. ad m. 271; *Il.*, XXIII-676 ve dev.; HDT., V, 59; PIND., *Ol.*, II, 42 ve dev. PAUS., I, 28, 7; 30, 4; II, 20, 5; 36, 8; IV, 3, 4; 8, 8; V, 19, 6; IX, 2, 4; 5, 10 ve dev.; 9, 5; 18, 3 ve dev.; 25, 2; 26, 2; 4; X, 5, 3 ve dev.; 17, 4; AISKH., *Hepta...* 745 ve dev.; SOPH., K. *Oid., passim*, ve *skoll.*; *Oid. Kol., passim* ve skoll.; EUR., *Phoin.*, 7 ve dev.; 940 ve dev., skol. ad m. 13; 26; 28; 50; 53; 61; 1760, vs.; HYG., *Fab.*, 66; 67; skol. ad STAT., *Theb.*, I, 61; ATHEN., X, 456 b; STARB., VIII, 380; DIOD. SIC., IV, 64 ve dev.; APD., *Bibl.*, III, 5, 7 ve dev.; MALALAS, *Khron.*, II, 50; M. DELCOURT, *Oedipe ou la légende du Conquérant*, Liège, 1944, karş. C. ROBERT, *Oidipous...*, 2, c, Berlin, 1915; L. W. DALY, Oedipus mad. *R. E.* (1940).

Oikles : *Odys.*, XV, 243; PIND., *Pyth.*, VIII. 55; EUR., *Iketides*, 925; skol. ad EUR., *Phoin.*, 173; PAUS., VI, 17, 4; skol. ad THEOKR., *Id.*, III, 43; DIOD. SIC., IV, 32; 68; APD., *Bibl.*, I, 8, 2; 9, 16; II, 6, 4; III, 6, 2 ve dev.

Oileus : *Il.*, II, 727-728; skol. ad m. 527; ad XI-II, 694; EUST., ad m. II, 531; HYG., *Fab.*, 14, STRAB., IX, 425; HES., fr. 137 (Kinkel); APOLL. RH., *Arg.*, I, 74 ve dev.; II, 1030 ve dev.

Oineus : *Il.*, II, 641; VI, 215 ve dev.; IX, 529 ve dev., ve skol. ad m. 584; XIV, 115 ve dev.; APD., I, 8, 1 ve dev.; OV., *Her.*, IV, 153; skol. ad ARISTOPH., *Akharnes.*, 418; *Myth. Vat.*, I, 87; SEVR., ad VERG., *Georg*, I, 9; *Aen.*, IV, 127; HYG., *Fab.*, 129; 172; ANTON. LIB., Tr., 2; DIOD. SIC., IV, 34 ve dev.; ATHEN., II, 35; IX, 410 *f*; TZET, ad LYC, 50; PAUS., II, 13, 8; 23, 5; 25, 2; IV, 2, 7; 35, 1; VI, 4, 1; 18, 10; X, 10, 3; 31, 3, 38, 5.

Oinoklos : PLUT. *Qu. gr.*, 13; 26.

Oinomaus : PAUS., V, 10, 6 ve dev., 14, 6; 17, 7; VI, 20, 17; 21, 3 ila 11; VIII, 14, 10 ve dev.; 20, 2-3; APD., *Bibl.*, III, 10, 1; *Ep.*, II. 4 ve dev.; PIND., *Ol.*, I, 109 ve dev., ve skol. ad m. 127; DIOD., SIC., IV, 73; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, I, 752; ad *Il.*, II, 104; ad SOPH., *Elektra*, 504; ad EUR., *Orestes*, 982; 990; TZET., ad LYC., 149; 156; 219; HYG., *Fab.*, 84; SERV., ad VERG., *Georg.*, III, 7; *Myth. Vat.*, I, 7; 125. Karş. Th. ZIELINSKI, *De Euripidis Thebaide posterioe, Mném.*, 1924, s. 189-205. Bkz. R. VALLOIS, *Pelops* maddesinde zikr. makale.

Oinone: APD., *Bibl.*, III, 12, 6; TZET., ad LYC., 57; 60 CONON, *Narr.*, 23; PARTH., *Erot.*, 4; OV., *Her.*, V; QUINT. SM., X, 262; 484.

Oinopion : PAUS., VII, 4, 8 ve dev.; 5, 13; HYG., *Astr., Poet.*, II, 34; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, III, 997; PARTH., *Erot.*, 20; DIOD., SIC., V, 79; 84; ARAT., *Phen.*, 636 ve dev.; PLUT., *Thes.*, 20; APD., *Bibl.*, I, 4, 3; *Ep.*, I, 9; ATHEN., I, 26 b; SERV., ad VERG., *Aen.*, X, 763.

Oinotros : PAUS., VII, 3, 5; DEN. HAL., I, 11-13; SERV., ad VERG., *Aen.*, I, 552. Bkz. J. BÉRARD, *Colonisation...*, s. 459 ve dev.

Oion : 1) APOLL. RH., *Arg.*, I, 503; TZET., ad LYC., 1192; skol. ARISTOPH., *Bulutlar*, 247. **2)** Skol. ad *Il.*, VIII, 479.

Oionos : PIND., *Ol.*, XI, 65, ve skol. *ad loc.*; PAUS., III, 15, 3; DIOD. SIC., IV, 33; 34; skol. ad *Il.*, I, 52; II, 581; APD., *Bibl.*, II, 7, 3; PLUT., *Qu. rom.*, 90.

Okeanos: HES., *Theog.*, 133 ve dev.; 337 ve dev.; APD., *Bibl.*, I, 1, 3; 2, 2 ve dev.; DIOD. SIC., V, 66; *Il.*, XIV, 201, 246; 302; XXIII, 205; *Odys.*, XI, 13;639; XII, 1; *Demeter'e Övg.*, 418 ve dev.; APOLL. RH., *Arg.*, II, 1235; PIND., *Ol.*, V, 2; *Pyth.*, IX, 14; AISKH., *Prom.*, 136 ve dev.; 793 ve dev., Karş. Fr. FISCHER, *zikr. es.*: (bkz. *Nereus kızları*).

Okhimos : DIOD., SIC., V, 56 ve dev.; skol. PIND., *Ol.*, VII, 131 ve dev.; PLUT., *Qu. gr.*, 27.

Oknos : PLUT., *De Tr. An.*, XIV, 473 c; KRATINOS, fr. 348 (Kock); ARISTOPH., *Kurb.*, 186; PAUS., X, 29, 2; PROP., *El.*, V, 3, 19; DIOD. SIC., I, 97 Karş. S. REINACH, *zikr. es* (bkz. *Sisyphos*).

Okrroe : 1) HES., *Theog.*, 360; PLUT., *Nehirler*, V, 1. **2)** ATHEN., VII, 283 *e*; EL., *Hist. An.*, XV, 23. **3)** OV., *Met.*, II, 635 ve dev.

Oksylos : 1) APD., *Bibl.*, I, 7, 7. **2)** PAUS., V, 3, 6 ila V ad 4, 4; 8, 5; 9, 4; 16, 1; 18, 6; VI, 23, 8; 24, 9; skol. ad PIND., *Pyth.*, III, 19; 22; ad *Ol.*, III, 19; STRAB., VIII, 357; 454; X, 463; APD., *Bibl.*, II, 8, 3; POLYEN., *Strat.*, V, 48; ARISTOTEL, *Polit.*, VI, 2, 5. **3)** ATHEN, III, 78 b.

Oksynios : CONON, *Narr.*, 46.

Oksyntes : PAUS., II, 18, 9; ATHEN., III, 96 *d*; NIC. DAM., fr. 50; TZET., *Chil.*, I, 182.

Olus : ARBON., *Adu., Nat.*, VI, 7; SERV., ad VERG., *Aen*, VIII, 345.

Olymbros : ET., BYZ., *s. v.* "Αδανα.

Olympos : Bkz. *Ilyada., Odysseia, Hom. Övg.*, vs., *passim*. Yine bkz. skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, I, 598.

Olympos : 1) PTOL. HEPH., *Nou. Hist.*, 2. **2)** DIOD. SIC., V, 49. **3)** APD., *Bibl.*, I, 4, 2; PLAT., *Symp.*, 215 *b* vc dcv.; *OV., Met.*, VI, 393; HYG., *Fab.*, 273.

Olynthos : CONON, *Narr.*, IV; ATHEN, VIII, 334 *e*.

Omphale : APD., Bibl., II, 6, 3; 7, 8; DIOD. SIC., IV, 31; OV., *Her.*, IX, 55 ve dev.; SOPH., *Trakh.*, 247 ve dev.; LUK., *Tanrıların Konuşmaları*, XIII, 2; PLUT., *Qu. Gr.*, 45; skol. ad *Odys.*, XXI, 22; HYG., *Fab.*, 32.

Oneiros : *Il.*, II, 26 ve dev.; PAUS., II, 10, 2.

Opous : PIND., *Ol.*, IX, 86 ve skol. *ad loc.*; EUST., ad *Il.*, 277, 20.

Ops : VARR., *L. L.*, V, 64;74; AUG., *Civ. Dei*, IV, 23; LIV., XXXIX, 22, 4; MACR., *Sat.*, I, 10, 19; FEST., s. 186.

Orcus : LUCR., I, 115; VI, 763 ve dev.; VARR., *ap.* AUG., *Civ. Dei*, VII, 16; SERV., ad VERG., *Georg.*, I, 277; PAUL., s. 128; PROP., III, 19, 27; PETRON, *Sat.*, 34; 45; 62; VAL. MAX., *Epitome*, 8, 5.

Oreithyia : 1) Bkz. *Boreas* mad; APOLL. RH., *Arg.*, I, 213 ve dev.; skol. ad m. 211; HYG., *Fab.*, 14; HDT., VII, 189; VERG., *Georg.*, IV, 463 ve dev. **2)** ET. BYZ., *s. v.* Εὐρωπος.

Orestes: *Il.*, 142, karş. *Odyss.*, XI, 452 ve dev.; skol. ad *Il.*, I, 7; *Odyss.*, I, 40 ve dev.; III, 193; 306 ve dev.; IV, 546 ve dev., ve skoll.; *Epic. gr. fr.* (Kinkel), s. 53; AISKH., *Khoeph.; Eumen..;* SOPH., *Elektra;* EUR., *Orestes; Iphigeneia Tauride'te; Elektra;* PIND., *Pyth.*, XI, 52 ve dev. ve skol.; HYG., *Fab.*, 101; 117; 119; 120; 129; HDT., IV, 103; OV., *Pont.*, III, 2, 43 ve dev., *Her.*, VIII; APD., *Ep.*, VI, 23 ve dev.; skol. ad ARISTOPH., *Akharnes.*, 332; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, IV, 703 ve dev.; TZET., ad LYC., 1374; PAUS., I, 22, 6; 28, 5; 33, 8; 41, 2; II, 16, 7; 18, 5 ve dev.; 29, 9; 31, 4; 8, 9; III, 1, 5-6; 3, 6-7; 19, 9; 22, 1; V, 4, 3; VII, 1, 7; 6, 2; VIII, 5, 1; 4; 34, 1-4; IX, 16, 4; SERV., ad VERG., *Aen.*, II, 116. Karş. V. KRIEG, *De Euripidis Oreste, Diss.. Halle*, 1934; P. AMANDREY, in *Rev. Arch.*, 1938, s. 19-27; W. FERRARI, in *Athenaeum*, 1938, 1-37.

Orestheus : ATHEN., I, 35 *b*. PAUS., X, 38, 1.

Orion : *Il.*, XIII, 486 ve dev., skol. ad m. 486; *Odys.*, V, 121 ve dev., ve skol. *ad loc.*, XI, 572 ve dev.; HOR., *Carm.*, III, 4, 70 ve dev.; HYG., *Astr., Poet.*, II, 34; ERAT., *Cat.*, 7; 32; APD., *Bibl.*, I, 4, 2 ve dev.; VERG. *Aen.*, X, 763 ve dev., ve SERV., *ad loc., Ep. gr. fr.* (Kinkel), 89. PARTH., *Erot.*, 20.

Oryntos : 1) PAUS., VIII, 28, 4 ve dev. **2)** Skol. EUR., *Or.*, 1084.

Orontes : 1) NONN., *Dion.*, XVIII, 196-289; 314; XXVI, 79; XXXIV, 179; XXXV, 80; XLIV, 251; PAUS., VIII, 29, 3, ET. BYZ., *s. v.* Βλέμνες. **2)** HYG., *Pr.*; TZET., ad LYC., 697.

Orpheus : DIELS tarafından toplanan belgelere bkz. *Vorsokratiker*, 3. bas. II, s. 163 ve dev., PIND., *Pyth.*, IV, 177; SIMONIDES, *fr.* 40; AISKH., *Agam.*, 1630; EUR., *Bakkh.*, 562 ve dev.; *Iph. Aul.*, 1211 ve dev.; *Alkestis*, 357 ve dev.; skol. ad *Resos*, 892; DIOD. SIC., I, 96; III, 65; IV, 25; V, 77; CONON, *Narr.*, 45; HYG., *Fab*, 14; 164; *Astr. Poet.*, II, 6 ve dev.; ERAT., *Cat.*, 24; APD., *Bibl.*, I, 3, 2; 9, 16; 25; II, 4, 9; PAUS., I, 14, 3; II, 30, 2; III, 13, 2; 14, 5; 20, 5; V, 26, 3; VI, 20, 18; IX, 17, 7; 27, 2; 30, 4-12; X, 7, 2; 30, 6-8; OV., *Met.*, X, 8 ve dev.; XI, 1 ve dev.; VERG., *Georg.*, IV, 453 ve dev., ve SERV., ad m. 524; *Flor.*, LXIV, 14; STRAB., VIII, 330, fr. 18; TZET., ad LYC., 831; APOLL. RH., *Arg.*, I, 23 ve dev., ve skol. *ad loc.*; *Myth. Vat.*, II, 44; skol. ad ARAT., 269; *Orpheusçu Argonautikalar*, Bkz. E. NORDEN, *Orpheus und Eurydike, S. P. A. W.*, XXII, s. 626-683; W DEONNA, in *R. E. G.*, 1925, s. 44-69; A. BOUGLANGER, *Orphée*, Paris, 1925, J. HEURGON, in *Mel. Ec., fr.*, 1932, s. 6-60; S. REINACH, *La Mort d'Orphée*, in *Cultes, Mythes et Rel.*, II, s. 85-122; W. K. C. GUTHRIE, *Orpheus and Greek Religion*, Londra, 1935; M. P. NILSSON, *Early Orphism, Harv. Theol. Rev.*, 1935, s. 181-230; G. V. CALLEGARI, *La Leggenda d'Orpheus...* in *Mél, C. Adami*, Verona, 1941.

Orthopolis : PAUS., II, 5, 8; karş. 11, 2.

Orthros : HES., *Theog.*, 309; APD., *Bibl.*, II, 5, 10; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, IV, 1399; TZET., ad LYC., 653.

Osinius : VERG., *Aen.*, X, 166 ve dev. 655; ve SERV., *ad loc.*

Otreus : *Il.*, III, 186, ve skol. ad m. 189; HESYCH., *s. v.*; *Hom. Aphrodite'ye Övgü*, 111.

Oukalegon : 1) *Il.*, III, 148; VERG., *Aen.*, II, 311 ve dev.; SERV., *ad loc.* **2)** Skol. ad EUR., *Phoin.*, 26.

Ouranos : HES., *Theog.*, 126 ve dev.; 463 ve dev.; 886 ve dev.; 924 ve dev *Titanomakhia*, fr. 1 (Kinkel); karş. CIC., *De Nat. Deor.*, III, 17,44; *orpheusçu fragm.* 89, 1; DIOD. SIC., III, 57 ve dev.; PLAT., *Tim.*, 40 *e*; MACR., *Sat.*, I, 8, 12; APD., *Bibl.*, I, 1, 1 ve dev. Karş. G. DUMEZIL, *Ouranos-Varouna*, Paris, 1934.

P

Paggaios (Παγγαῖος) Trakyalı bir kahraman, Ares ile Kritoboule'nin oğlu. Bilmeden öz kızına tecavüz ettiği için, dağda kılıcıyla kendi kendini öldürdü. Onun anısına, dağa Paggeia adı verildi.

Pagkratis (Παγκράτις) Aloeus ile Iphimedeia'nın kızı ve dolayısıyla Aloadların kız kardeşi (bkz. tab. 6). Pagkratis, Dionysos kültünü kutladığı bir sırada, yeterince kadını bulunmayan Naksos'ta (o zamanlar adı Yuvarlak Ada, *Strongyle*'ydi) oturan Trakyalıların düzenledikleri bir baskında annesiyle birlikte kaçırıldı. Trakyalıların iki bellibaşlı önderi olan Sikelos ve Hegetoros, çarpıcı bir güzelliğe sahip olan Pagkratis'i hangisinin alacağını belirlemek için aralarında dövüştüler. Dövüş sonunda ikisi de öldü. Bunun üzerine, Pagkratis, Naksos Trakyalıları'nın kralı Agassamenos'un payına düştü.

Çok geçmeden Aloadlar, Naksos'a karşı bir cezalandırma seferi düzenlediler. Ne var ki Pagkratis, kardeşleri tarafından kurtarıldıktan kısa bir süre sonra öldü.

Parthenios, Pagkratis'i kaçıran iki kişinin adlarının Skellis ve Kassamenos olduğunu söyler (bkz. *Iphimedeia*).

Paian (Παιάν) Klasik devir kültlerinde Paian, çoğunlukla sadece "iyileştirici" Apollon'un ritüel sıfatı olarak geçer Ama Homeros manzumelerinde de Paian ya da Paion adında ayrı bir iyileştirici tanrıya rastlanır. Nitekim, Hades yaralandığı zaman, onu bu tanrı tedavi etmiştir. Paian, bitkilerin yardımıyla iyileştiriyordu. Bu tanrı, giderek Apollon'la kaynaştı ve yerini Asklepios'a (bu ada bkz.) bıraktı.

Paion (Παίων) Bu adı taşıyan iki kahraman vardır ("iyileştirici" Paion ya da Paian'dan ayrı olarak; bkz. bir önceki mad.).

1 Bunlardan biri, Paionların isim atasıdır. Pausanias tarafından nakledilen geleneğe göre, Endymion'un oğullarından biri ve dolayısıyla Aitolos, Epeios ve Eurykyde'nin kardeşidir (bkz. tab. 24). Hyginus'un naklettiği başka bir ge-

lenekte ise, Poseidon ile Helle'nin oğlu olarak geçer (bkz. *Helle*).

2. Aynı adı taşıyan bir diğer kahraman, Antilokhos'un oğullarından biri ve dolayısıyla Nestor'un torunudur. Bu Paion'un çocukları, Heraklesoğulları'nın dönüşü sırasında Neleus soyundan gelen diğer insanlarla birlikte Messinia'dan kovuldular. Paion, kuzenleriyle birlikte Atina'ya yerleşti. Atinalı Paionidler ailesi onun soyundan geliyordu.

Paktolos (Πακτωλός) Anadolu'da aynı adı taşıyan nehrin tanrısı. Zeus ile Leukothea'nın oğlu olarak kabul ediliyordu. Paktolos, Euryanassa'nın babası ve dolayısıyla Pelops'un büyükbabasıydı. Aphrodite mysterlerinin icrası sırasında, bilmeden kız kardeşi Demodike'nin bekâretini bozdu. Yaptığı şeyin farkına vardığı zaman kendini Khrysorroas adındaki nehre (yani "altın nehri"; çünkü, sularında altın zerreleri yüzüyordu) attı. Nehir, bu intihardan sonra Paktolos adını aldı (ayr. bkz. *Midas*).

Palaimon (Παλαίμων) 1."Güreşçi" Herakles'in oğullarından birinin adı (bkz. tab. 11). Babasının yaptığı bir *güreş*'in anısını yaşatmak için ona bu ad verilmişti.

2. Apollodoros'un verdiği listeye göre Palaimon, aynı zamanda, Argonautlardan birinin adıdır. Bu Palaimon, Aitolos'un (ya da Hephaistos'un) oğluydu. Herakles'in oğlu gibi o da, adını babasının güreşçilik yeteneğine borçluydu.

3. Fakat, bu adı taşıyan en ünlü kişi, Ino-Leukothea'nın oğludur. Bu Palaimon'un, insan olarak geçen çocukluğunda adı Melikertes'ti. Babası, Athamas'tı. Ama annesi Ino'nun, onu da beraberinde ölüme sürükleyerek intihar etmesinden sonra, Melikertes, deniz tanrısı Palaimon, Ino da tanrıça Leukothea oldu (bkz. *Leukothea*). Palaimon, ana tarafından, Dionysos'un öz kuzeni olur (çünkü Ino, Kadmos'un kızı ve Dionysos'un annesi olan Semele'nin kız kardeşidir; bkz. tab. 18). Ino, intihar etmek için kendini Megara yakınlarındaki yarlardan aşağıya attı. Megaralıların anlattıklarına göre, annenin cesedi, deniz tarafından şehirlerine yakın bir kıyıya atılmış ve Mısırlı Leleks'in oğlu Kleson'un kızları tarafından bulunarak gömülmüştür. Çocuğun cesedi ise, yunus balıkları tarafından Korinthos berzahına kadar götürüldü. Sisyphos, onu oradan alarak gömdü ve bir çam ağacının yanında onun için bir tapınak kurdu ve Palaimon adıyla ona bir tanrı gibi ibadet edilmesini sağladı. Sisyphos'un, çocuğa bu adı vermesinin nedeni, onu Isthmia oyunlarının koruyucu tanrısı yapmış olmasıdır (ayr. bkz. *Melikertes*). Palaimon, Roma'da tanrı Portunus ile özdeşleştirilmiştir.

Palaistra (Παλαίστρα) Güreş'in kişileştirilmiş şekli. Hermes'in âşık olduğu bir genç kız. Palaistra, bazen Arkadhia kralı Khorikos'un (bu ada bkz.) kızı olarak, bazen de Kephallinialı Pandokos'un kızı olarak geçer. Bu Pandokos (adı, Konuksever anlamına gelir) bir yol kavşağında oturuyor ve gelip geçenleri evine davet ederek öldürüyordu. Bir gün, Hermes oradan geçecek oldu ve Pandokos onu da evine davet etti. Ama Palaistra genç tanrıya âşık oldu ve onu uyararak, ona, kendisini öldürmeye vakit bulamadan Pandokos'u öldürmesini söyledi.

Palamedes (Παλαμήδης) Nauplios ile Klymene'nin (Katreus'un kızı) üç oğ-

lundan biri (bkz. *Nauplios*). Oiaks ve Nausimedon adlarında iki erkek kardeşi vardır. Palamedes'in efsanesi, Homeros'un manzumelerinden bağımsız olarak gelişmiştir. Akhilleus, Aias ve Herakles'in yanısıra Kentauros Kheiron'un öğrencileri arasında yer alır. Palamedes, Troia Savaşı'nın hazırlık safhalarına katıldı. Helene kaçırıldığı zaman, Menelaos'u teselli etti ve onu yatıştırmaya çalıştı (Palamedes, ana tarafından Menelaos'la akrabaydı, onun öz kuzeni oluyordu; bkz. tab. 2). Sonra, bazı yazarlara göre, olayı barışçı bir çözüme kavuşturmak için, Troia'ya gönderilen bir elçilik heyetinde Odysseus ve Menelaos'la birlikte yer aldı. Hatta, söylendiğine göre, Helene'yi kocasının yanına dönmeye razı etmek için, Klytaimnestra'dan ona özel bir mektup götürdü. Tenedos'tan gönderilen ikinci elçilik heyetine de onun, Menelaos, Odysseus, Dioemedes ve Akamas'ın yanısıra katıldığı görülür. Fakat, Menelaos'un dâvası uğrunda gösterdiği bu gayretkeşlik, çok geçmeden Palamedes'in ölümüne yol açtı.

Helene'nin eski talipleri, genç kadını geri almak için Troia'ya gitmeye hazırlandıkları sırada, Odysseus, Tyndareos'a ettiği yemine bağlı olmasına rağmen, bu yükümlülükten sıyrılmaya çalıştı: Menelaos'la Palamedes onu almaya geldiklerinde, delilik taklidi yaptı. Sabanına bir eşekle bir öküzü yanyana koşmuş, tarlasına güya tuz ekiyordu. Ama Palamedes bu kurnazlığı yutmadı ve Odysseus'u deli olmadığını göstermeye zorlamak için, küçük Telemakhos'u, kahramanın çift sürmekte kullandığı sabanın önüne koydu. Odysseus, bu sınama karşısında çaresiz kaldı ve çocuğunu öldürmemek için hayvanlarını tam zamanında durdurdu, yani bilinçsizce davranıyormuş numarasından vazgeçmek zorunda kaldı. Bir başka versiyonda, Palamedes'in, küçük Telemakhos'u, babasının gözleri önünde kılıcıyla tehdit ettiği anlatılır. Bunun üzerine, Odysseus hemen çocuğun imdadına koşar. Öyle ya da böyle, Odysseus'un kurnazlığını boşa çıkaran ve böylece onu Menelaos'la Agamemnon'un seferine katılmaya mecbur eden Palamedes olmuştur. Odysseus, bu yüzden onu asla affetmedi.

Palamedes'in Skyros'ta Lykourgos'un sarayında gizlenen Akhilleus'un aranmasına katıldığı da söylenir (bkz. *Akhilleus*). Yine söylendiğine göre o, Menelaos tarafından, Oinopion'a ve Kinyras'a ulak olarak da gönderilmiştir. Ayrıca Palamedes, Yunan ordusunu izlemek için erkek kılığına giren Trakhion kızı Karystoslu Epipole adında bir kadının iç yüzünü meydana çıkarmış ve kadın taşlanarak öldürülmüştür.

Palamedes, seferin ilk zamanlarında, orduya büyük hizmetlerde bulundu: Güneş tutulması gibi uğursuz alametlerden kaygıya kapılan askerlerin moralini yükseltti; ordunun üstüne çökmek üzere olan bir veba salgınını defetmeye çalıştı; Ida Dağı'ndaki ormanlardan çıkagelen bir kurdun (Apollon'un hayvanı) kampa girmesini önledi; Oinopion'un (bu ada bkz.) üç kızı "Bağcılar"ı getirterek kıtlığa karşı önlem aldı.

Fakat sonunda, Odysseus, Palamedes'ten öcünü almayı başardı. Anlatıldığına göre Odysseus, tutsak aldığı bir Troialı'yı ölümle tehdit ederek onu, güya Priamos tarafından yollanmış olan bir mektup yazmaya zorladı. Mektuptan, Palamedes'in Priamos'a Yunanlara ihanette bulunmayı teklif etti-

ği anlaşılıyordu. Bundan sonra, Odysseus, Palamedes'in bir kölesini parayla kandırarak, efendisinin yatağının altına altın saklattı. Ve, son olarak da, sözkonusu mektubu ordugâha sızdırdı. Mektup Agamemnon'un eline geçti. Agamemnon, Palamedes'i tutuklatıp Yunanlara teslim etti. Palamedes taşlanarak öldürüldü.

Başka bir versiyon da, Odysseus ile Diomedes'in, nasıl Palamedes'i kandırıp bir kuyuya indirdiklerini ve üzerine kayalar, topraklar atarak onu kuyunun içinde ezip öldürdüklerini anlatır.

Palamedes'in ölümü, kötü kişilerin, kendilerinden daha değerli bir kişiye karşı çevirdikleri entrikaların yol açtığı haksız bir ölümün halis örneği olarak mesel niteliği kazanmıştır.

Gelenek, başta alfabenin bir ya da birkaç harfinin icadı olmak üzere, birçok icadın şerefini Palamedes'e mal eder. Keza, daha önce Kadmos tarafından icat edilmiş olan Yunan alfabesine ait harflerin onun tarafından sıraya konulmuş olduğu söylenir. Çoğu kez, Palamedes'in, Y harfini turna kuşlarının uçuşuna bakarak bulmuş olduğu anlatılır.

Sayıların icadı da bazen Palamedes'e atfedilir – bu, onun Mousaios ve Prometheus ile paylaştığı bir şereftir. Ayrıca para kullanımı, yıldızların seyrine bakarak ayların sürelerinin hesaplanması, dama oyunu (bir kıtlık sırasında, insanlar açlıklarını çok düşünmesinler diye tasarlamıştı bu oyunu), zar ve kemik oyunları da Palamedes'in buluşları arasında zikredilir.

Palamedes'in ölümünün intikamı, Nauplios tarafından acımasızca alınmıştır. Bu efsane için bkz. *Nauplios*.

***Palans** "Romalı" bir kahraman. Palatinus'a adını veren birçok kahramandan biri. Halikarnassoslu Dionysios tarafından nakledilen efsanesine göre bu Palans, Euandros'un kızı Dynia ile Hercules'in oğludur. Genç yaşta öldü ve büyük babası tarafından, adını verdiği tepeye gömüldü (ayr. bkz. *Pallas* 3).

***Palanto** Hercules'in âşık olduğu Hyperborealı bir genç kız. Palanto, Hercules'e bir erkek çocuk verdi. Geleceğin kral Latinus'u idi bu çocuk (hiç değilse, Sarron tarafından nakledilen ve Palatinus'un adını açıklamak amacıyla kotarıldığı anlaşılan karanlık bir geleneğe göre).

***Pales** Sürüleri koruyan bir genius (bu ada bkz). Roma'da bir kültü bulunuyordu. Pales bazen bir erkek genius, bazen de bir tanrıçadır. Onun şerefine 21 Nisanda kutlanan ve adına *Parilia* denen bir bayram vardı. Bu bayramda çobanlar, saman ve çalı çırpılarla büyük ateşler yakarak, bunların üstünden atlıyorlardı. Bir halk etimolojisi, bu bayramın adını tanrıçanınkine bağlamakta ve *Parilia*'nın vaktiyle *Palilia* adını taşıdığı söylenmekteydi. Fakat büyük bir ihtimalle bu, bir kelime oyunundan başka bir şey değildir. Parilia günü, Roma'nın Romulus tarafından kurulduğu gün olarak kabul ediliyordu. Pales'in adı, aynı zamanda Palatinus'a bağlanıyorduysa da, bu geçerli bir açıklamaya dayanmamaktadır. Pastoral hayata ait basit *noumena* olan Pales'in efsanesi yoktur.

Palikoi (Παλικοί) (Çoğul Ad) Sicilya asıllı ikiz tanrılar. Bazen Hephaistos'un kızı Thaleia ile Zeus'un, bazen de Hephaistos ile Aitna'nın oğulları olarak geçerler. Thaleia, çocuklarını karnında taşıdığı sırada, Hera'nın kıskançlığı

korkusuyla, yerin altına gizlenmek istedi. İsteği gerçekleşti ve zamanı gelince, onun ikiz çocukları topraktan çıktılar. Doğumları böyle oldu. Bu özellikleri, "Yeniden gelenler" (Yeniden yerin altından gelenler, hortlaklar) anlamındaki adlarını açıklıyordu (Yunanca παλίν, "yeniden" anlamına gelir). Bunların kültü, Leontini'ye pek uzak olmayan Lago di Naftia'da yer alıyordu. Bazı volkanik olayların meydana geldiği bir yerdi burası: Gölden sıcak sular kubbe biçiminde fışkırıyor ve tek bir damla bile dışarı sıçramadan, tekrar göl yatağına düşüyordu. Gölün üzerinde keskin bir kükürt kokusu dalgalanıyordu. Hatta, gölün üzerinden uçan kuşların hemen, göle tedbirsizce yaklaşan insanların da üç gün içinde öldüğü iddia ediliyordu. İki Palikoi, işte böyle bir yerde oturuyorlardı. Korkunç tanrılardı bunlar. Sicilyalılar, resmi yeminlerini onların üzerine ederlerdi. Birisi, bir şeyi yeminle tasdik etmek istediğinde, bunu bir tabletin üzerine yazarak gölün suyuna atardı. Tablet suyun üstünde yüzerse, yemin doğru demekti; batarsa, yalan yere yemin edildiği anlaşılırdı. Palikoi'nin aldatmak niyetiyle kendilerine başvuranları kör ettikleri de söyleniyordu.

Palinouros (Παλίνουρος) Bkz. *Palinurus.*

***Palinurus** Aineias'ın kaptanı. Filo İtalya'ya gitmek üzere Sicilya'dan hareket ettiği zaman Venus, oğluna mutlu bir yolculuk vaat etti: Tek bir adam kaybolacak ve onun hayatı diğerlerininkini kurtaracak dedi. Bu adam Palinurus oldu. Vergilius, geceleyin uyku tanrısının gemiyi yönetmekte olan Palinurus'un üstüne nasıl çöktüğünü ve ona nasıl dayanılmaz bir uyku verdiğini anlatılır. Talihsiz adam, boş yere gözlerini yıldızlardan ayırmamaya çalıştı ve dümene sıkı sıkıya yapıştı. Ama, geminin ani bir hareketi, Palinurus'u denize fırlattı. Gemide herkes uyuyordu. Bu yüzden Palinurus'un düşerken attığı çığlığı kimse duymadı. Aineias uyandığı zaman kaptanının kaybolduğunu fark etti ve çok üzüldü. Ama onu yine görecekti.

Nitekim Aineias, Cumaeli Sibylle'nin rehberliğinde Ölüler Diyarı'na indiği zaman, mezarsız kalmış ölüler kalabalığına rastladı. Kharon bunların, Styks'in öbür kıyısına geçme isteklerini acımasızca reddediyordu. Bu ölülerin arasında Palinurus da bulunuyordu ve denize düştükten sonra başına gelenleri Aineias'a anlattı. Üç gün üç gece yüzdükten sonra İtalya kıyılarına varmıştı. Ama karaya ayak basar basmaz, ülkenin sakinleri olan barbarlar onu katledip, cesedini sahilde bırakmışlardı. Palinurus, Aineias'tan, yeryüzüne döndükten sonra, Velia'ya (Paestum körfezinin güneyinde, Lucania sahilinde) giderek, ona bir cenaze töreni yapmasını istedi. Bunun üzerine Sibylle, olağandışı bazı korkunç olayların (şüphesiz bir veba salgını) Lucania sahillerini kırıp geçireceğini; öyle ki, sonunda bizzat ora sakinlerinin onun cesedini alıp, gerekli dinsel saygıyı göstermek zorunda kalacaklarını ve aynı zamanda Palinurus Burnu'na onun adını vereceklerini Palinurus'a vaat etti.

Palladion (Παλλάδιον) Tanrıça Pallas'ı temsil ettiği kabul edilen, sihirli özelliklere sahip kutsal heykel. Son derece karmaşık olan efsanesi – onu, Troia'nın tarihiyle bağlantılı olarak ele alan döngüsel destanlardan başlayarak – çeşitli unsurlarla doldurulmuştur. Homeros'un manzumelerinde Palladion'un sözü geçmez. *Ilias*'tan an-

laşıldığına göre, Troia'da ibadet gören Athena'nın kült heykeli, oturur durumda bir heykeldi. Halbuki Palladion, bilakis tanrıçayı *ayakta* ve kadim *Ksoana*ların (arkaik döneme ait tahta putlar) dikliği içinde tasvir eden bir heykeldir. Fakat efsane, giderek karmaşık bir hal aldı ve sonunda Roma'nın doğuşu efsenesiyle kaynaşıp bütünleşti. Palladion, onu elinde bulunduran ve ona bir kült tahsis eden şehrin bütünlüğünü güvenceye alma özelliğine sahipti. Nitekim, Troia'yı on yıl süreyle korumuştu. Sonra, başka birçok şehir daha ona sahip olduğunu iddia etti. Bu, onlara, zaptedilmez olduklarına dair çok güçlü bir batıl inanç kazandırıyordu. Böylece, mucizevi Pallas heykellerinin sayısı çoğaldı ve dolayısıyla onunla ilgili efsaneler de o oranda karmaşıklaştı.

Heykelin orijini konusunda gelenekler birbirinden ayrılır. Gerçi, onun tanrısal orijinli olduğu noktasında bütün gelenekler hemfikirdirler, ama ayrıntılar hepsinde aynı değildir. Örneğin, Apollodoros'ta okuduğumuza göre, tanrıça Athena çocukluğunda tanrı Triton tarafından büyütülmüştür. Triton'un da Pallas (bu ada bkz.) adında bir kızı vardı. İki küçük kız, savaş sanatını birlikte öğreniyorlardı. Ama günün birinde aralarında kavga çıktı. Tam Pallas, Athena'ya bir darbe indirmek üzereydi ki, kızı için korkuya kapılan Zeus, *aigis*'ini (tanrının keçi derisinden sihirli kalkanı ya da zırhı) Pallas'ın önüne koydu. Pallas, korktu ve Athena'nın indirdiği karşı darbeden kendini koruyamadı. Pallas, ölümcül bir yara alarak yere düştü. Suçunu kabul eden Athena, kendini affettirmek için arkadaşına benzer bir heykel yaparak, onu *aigis*'le (arkadaşını korkutan ve dolaylı bir şekilde onun ölümüne sebep olan *aigis*) donattı. Sonra da heykeli Zeus'un sarayına koyarak, ona bir tanrı saygınlığı kazandırdı. Heykel bir süre Olympos'ta kaldı. Bir gün Zeus, Elektra'ya (bu ada bkz.) tecavüz etmeye kalkıştı. Elektra, dokunulmazlığa sahip bir sığınak olarak gördüğü kutsal suretin yanına sığındı. Fakat Zeus, heykeli yakaladığı gibi Olympos'un tepesinden aşağıya fırlattı. Palladion, bir zamanlar, Ate'nin Troas'ta üzerine düşmüş olduğu tepeye düştü (bkz. *Ate* ve *Ilos*). O sırada Ilos, ileride Troia adını alacak olan ve henüz Ilion diye anılan (kurucusunun adına izafeten) şehri kurmakla meşguldü. Mucizevi bir şekilde gökyüzünden düşen bu heykel, tanrıların, sitenin kuruluşunu onayladıklarını gösteren bir işaret olarak kabul edildi. Gerçekten de, bazı yazarlara göre Palladion, tam Ilos'un çadırının önüne; başka bazı yazarlara göre de henüz tamamlanmamış, çatısı henüz kapanmamış durumda olan Athena tapınağının içine düşmüştü. Palladion, böylece, kült heykelinin bulunması gereken yeri kendiliğinden işgal etmiş oluyordu. Palladion, üç arış boyundaydı; ayakları birbirine bitişikti (arkaik heykellerde görüldüğü gibi); yukarı kaldırılmış durumdaki sağ elinde bir kargı, sol elinde de bir öreke ile bir iğ tutuyordu.

Başka bazı geleneklere göre, Palladion kemikten yapılmıştı; Pelops'un kemiklerinden (tam olarak, omuz kemiğinden) yontulmuştu (bkz. *Pelops*). Onu, Paris, Sparta'dan Helene'yi kaçırdığı sırada çalmıştı. Nihayet, geç dönemde belgelenmiş bir efsane, Troialılar soyunun atası Tros'un, bu mucizevi heykeli Asios adında bir sihirbazdan aldığı ve bu sihirbazın onuruna bütün bir

kıtaya Asya adı verilmiş bulunduğunu söylüyor.

Heykelin başından geçenler hakkında da versiyonlar birbirinden daha az farklı değildir. Örneğin bir tanesine göre, Dardanos, Samothrake'ye (Semendirek Adası) gelirken heykeli yanında getirmiş (onu Arkadhia'dan almış olabilir) ve kayınpederi Teukros'a hediye etmiştir (bkz. *Dardanos*). Yine söylendiğine göre Troialılar, sitelerinin koruyucusu olan heykeli çalmaya kalkışabilecek hırsızları aldatmak için, aslına tıpatıp benzeyen bir ikinci Palladion heykeli daha yaptırmışlardı. Tapınağa sahte Palladion'u koyan Troialılar, onun hakikisini tapınağın hazine dairesinde muhafaza ediyorlardı. Böylece, birden fazla heykel olduğuna dair birçok efsane teşekkül etmiştir. Nitekim, döngüsel manzumelerden başlayarak anlatıldığına göre, Odysseus tarafından Ida'da tutsak edilen kâhin Helenos (bu ada bkz.), Kader'in hükmü gereğince, Troia'nın ancak bazı şartların gerçekleşmesi halinde zaptedilebileceğini ve bu şartlardan birinin de Palladion'un çalınıp, şehrin dışına çıkarılması olduğunu söylemişti. Odysseus, bu kehaneti gerçekleştirmek görevini üstlendi ve Diomedes'in yardımıyla, bir gece iç kaleye sızdı. Fakat, bu noktada da ifadeler birbirinden ayrılıyor. Bazısına göre Odysseus, Diomedes'i görevli olarak bırakıp, kendisi dilenci kılığında tek başına Troia'ya girer. Kılık değiştirmiş olmasına rağmen Helene tarafından tanınır ve onun yardımıyla Palladion'u alıp götürmeyi başarır. Bu arada, dönüş yolu üzerinde bulunan bir sürü muhafızı katletmekten de geri kalmaz. Apollodoros'un -*Epitome*'de- naklettiği versiyon bu şekildedir. Fakat çoğu gelenekte, bu çılgınca macerada asıl parlak rolü oynayan Diomedes'tir. Sitenin (ya da tapınağın) surunu aşmak için Diomedes, yoldaşının omuzlarına biner, ama surun tepesine çıktıktan sonra, onu yanına çekmeye yanaşmaz. Sihirli heykeli çalmayı başardıktan sonra, Odysseus'un yanına döner ve ikisi birden ordugâhın yolunu tutarlar. Odysseus, yolda, Palladion'u Diomedes'in elinden alıp Yunanların yanına tek başına dönmek ve böylece işin bütün şerefini kendine mal etmek hevesine kapılır. Diomedes'in gerisinde yürümektedir. Onu öldürmek üzere kolunu kaldırır, fakat kılıcının yere vuran gölgesi (çünkü dolunaylı bir gecedir) Diomedes'i uyarır. Diodemes geriye dönüp kılıcını çeker, ama Odysseus dövüşmek istemeyince, kılıcının yassı yanıyla ona vurup, ordugâha kadar önü sıra yürümeye onu zorlar.

Başka bazı gelenekler, iki kahramanın şehre bir su yolundan girdiklerini anlatır. Bazılarına göre de, Antenor'un karısı Theano, koyu bir Helen-yanlısı olan kocasının emriyle, Palladion'u Yunanlara bizzat teslim etmiştir (bkz. *Antenor*). Fakat bazı efsaneler de hakiki Palladion'un Troia'da kaldığını ve Aineias'ın, o uğursuz (Troia'nın düştüğü) gecede, onu tam zamanında Athena tapınağından alarak, önce Ida Dağı'na, daha sonra da İtalya'ya götürdüğünü ileri sürerler. Bu Palladion, Roma'da Vesta tapınağına konulmuş ve kültü Vestalislere (Vesta rahibeleri) emanet edilmişti. Troia'da olduğu gibi, Roma'da da, şehrin güvenliği onun korunmasına bağlıydı.

Palladion, Kassandra efsanesinde de rol oynar. Gerçekten de Lokrisli Aias (bkz. *Aias, Oileus'un oğlu*), Kassandra'yı

kaçırmaya kalkıştığı zaman, genç kız, Palladion'a sarılır. Aias, Kassandra'yı yakalamış, sürüklemeye çalışırken, ancak rahibelerin günahsız, saf ellerle dokunmak hakkına sahip oldukları heykeli yere düşürür. Böylece, merhamet dileyen bir kimseye tecavüzün oluşturduğu günahı büsbütün ağırlaştırmış olur. Aias, bu yüzden Athena'nın hışmına uğrar. Bu versiyonda hakiki Palladion'un sonuna kadar Troia'da kaldığı görülmektedir. Görünüşe göre, Odysseus'la Diomedes, sadece onun bir kopyasını çalmışlardır. Aias'ın Kassandra'yla birlikte kaçırdığı heykel, genç kızla birlikte Agamemnon'un hissesine düştü.

Heykelin daha sonraki kaderine gelince (Aineias'ın, heykelin sahibi olarak görünmediği versiyonlarda), bazen onun, Diomedes'in sahipliğinde kaldığı, bazen de Agamemnon'un eline geçtiği kabul edilir. Birinci durumda, Diomedes heykeli güney İtalya'ya götürür ve daha sonra Aineias, Latium'a yerleşmeye geldiği zaman ona verir; ikinci durumda, Agamemnon, Palladion'u kendi yanında Argos'a götürür (hiç değilse, Argosluların tanrısal heykelin kendi ellerinde olduğunu iddia ettiklerini bize söyleyen Pausanias'ın ifadesine dayanarak böyle olduğunu düşünebiliriz; bu Argoslu Palladion için ayr. bkz. *Leagros*). Nihayet, hakiki Palladion'un Atina sitesinde bulunduğunu kanıtlamayı amaçlayan bir Atina geleneği de mevcuttur. Gerçekten Atinalılar, Troia Savaşı'na katılan Demophon'un, heykeli Diomedes'ten rehin olarak aldığını anlatıyorlardı. Demophon, Agamemnon'un heykelde gözü olduğunu bildiği için, bunu hemen Bouzyges'e emanet etti. Bouzyges de heykeli Atina'ya götürdü. Fakat Demophon, Agamemnon'u iyice aldatmak için, heykelin gizlice bir kopyasını yaptırarak çadırına koymuştu. Agamemnon, şehrin alınışından sonra, kalabalık bir birliğin başında gelip Palladion'u istediği zaman, Demophon heykeli vermeyi reddetti ve tılsımlı nesneyi elinde bulundurduğuna Agamemnon'u iyice inandırmak için uzunca bir süre tartıştı. Sonunda Demophon, boyun eğer görünüp, kendi yaptırdığı değersiz heykeli Kral'a verdi. Başka bir versiyonda Diomedes'in, dönüş yolculuğu sırasında, gece vakti Attike'de Phaleron kıyısına yanaştığı anlatılmaktadır. Ancak, nerede olduğunu tam olarak kestiremeyen Diomedes ve Argoslu yoldaşları burada düşmanca davranışlarda bulunurlar. O sıralar Attike'de hüküm sürmekte olan Demophon, tebaasının yardımına gelir ve o da karşısındakilerin kim olduklarını bilmeden, Diomedes'in adamlarından birçoğunu öldürür ve Palladion'u onun elinden alır. Fakat dönüş yolunda, Demophon'un atı bir Atinalı'ya çarpar ve adam ölür. Demophon, istemeden işlediği bu cinayet yüzünden özel bir mahkemeye çıkarılır. "Palladion mahkemesi" adını alan bu mahkeme, daha sonraları da bu tür dâvalara bakmayı sürdürmüştür.

Pallantidler Bkz. *Pallasoğulları*.

Pallas I (Πάλλας) Genellikle, tanrıça Athena'nın ritüel sıfatı. Tanrıça çoğu kez Pallas Athena adıyla anılır. Öte yandan, geç dönemde belgelenmiş bir efsanede, tanrıçadan ayrı olarak tanrı Triton'un (Tritonis Gölü'nün geniusu) (bkz. *Triton*) kızı olan bir Pallas'ın hikâyesi anlatılmaktadır. Buna göre Athena, gençliğinde bu Pallas'la birlikte büyümüş ve onu bir kaza sonucu öl-

dürmüştür. Athena, Palladion'u (bu ada bkz.) Pallas'ın anısını yaşatmak için yapmıştır.

Pallas II (Πάλλας) Erkek ismi olarak birçok kahramanın adıdır. Bu kahramanlardan bazıları şunlardır:

1. Krios ile Eurybie'nin oğlu Titan Pallas. Perseus ile Astraios'un kardeşiydi (bkz. tab. 33 ve tab. 39).

Bu Pallas, Hesiodos'un *Theogonia*'sına göre, Okeanos'un büyük kızı Styks'le birleşerek Gayret'i ve Zafer'i (Nike), sonra da İktidar'ı ve Güç'ü dünyaya getirdi. Başka bazı gelenekler, onu, Şafak'ın (Eos) babası yaparlar. Fakat Şafak, daha çok "Güneş" Titanları Hyperion ile Theia'nın kızı olarak kabul edilir (bkz. *Eos*).

2. Arkadhia kralı Lykaon'un (bu ada bkz.) oğullarından birinin adı da Pallas'tı. Bu Pallas, Arkadhia da Pallantion şehrine adını vermiş ve Roma'nın doğuşu efsanesinde dolaylı bir şekilde rol oynamıştır. Gerçekten de Pallas, bazen Euandros'un büyükbabası olarak geçer. Halikarnassoslu Dionysios'a göre bu Pallas'ın Khryse adında bir kızı vardı. Pallas, kızını Troia kralları sülalesinin kurucusu Dardanos'la evlendirdi ve aynı zamanda damadına, aralarında Troia efsanesinde rol oynayacak olan Palladion'un da bulunduğu birçok Arkadhia mabudu verdi. Mitograflar, bu şekilde, daha Aineias göç etmeden ve Roma şehri daha kurulmadan önce, Roma ile Troia arasındaki ilk bağı kurmuş oluyorlardı. Çünkü, Palatinus'a adını veren kahraman (bkz. *Pallas*, 3) Troia'nın ilk kraliçesinin yeğeniydi (ayr. bkz. *Dardanos*).

3. Vergilius, *Aeneis*'te, Euandros'un oğlu ve Palatinus'un isim atası olan bir başka Pallas'tan daha söz eder. Turnus'la savaşta Aineias'ın yoldaşı olan bu Pallas, Turnus tarafından öldürüldü. Aslında, Vergilius'tan önce de var olan bir geleneğe göre, Euandros'u Palatinus üzerine bizzat Pallas gömmüştü. Dolayısıyla, Vergilius versiyonunun aksine, Pallas'ın, babasından sonra ölmüş olması gerekir. Bu Pallas, Herakles'le Euandros'un bir kızının (Dyrna ya da Launa?) oğlu olup, genç yaşta ölen ve Palatinus tepesine adını veren diğer bir Pallas'la (ya da *Palans*, bu ada bkz.) giderek özdeşleştirilmiştir.

4. Arkadhia Roma efsanesine değil de, Attike efsanesine bağlı iki Pallas daha vardır. Bunlardan birincisi, bazı yazarlara göre Tanrıça Athena'nın babası olan bir devdir. Öz kızının ırzına geçmeye kalkıştı. Athena da onu öldürdü ve derisini yüzüp üstüne giydi. Bu Pallas'ın kanatları vardı. Athena, bunları da kendi ayaklarına taktı.

5. Nihayet Pallas, Pandion'un küçük oğludur (bkz. tab. 7). Pallasoğulları denen elli oğluyla, bir taht gâsıbı saydığı Theseus'a karşı ayaklandı. Theseus tarafından, oğullarıyla birlikte öldürüldü (bkz. *Pallasoğulları*).

Pallasoğulları ya da Palantidai (Παλλάντιδαι) Pallas'ın elli oğlu (bkz. tab. 7). Babaları dolayısıyla Atina kralı Pandion'un torunları, Aigeus'un yeğenleri ve Theseus'un öz kuzenleri olurlar. Uzun süre, Aigeus'un çocuğu olmadığını sanan (Atina'dan uzakta yetişen Theseus'un varlığından haberdar olmadıkları için; bkz. *Theseus*) Pallasoğulları, Aigeus öldüğü zaman onun yerine geçeceklerini ve Atina'da iktidarı aralarında paylaşacaklarını umuyorlardı. Oysa Theseus, Troizen'den döndü ve babası tarafından tanındı. Bunun üzerine Pallasoğulları bu tanımaya karşı

çıkarak, kuzenlerinin meşruluğuna itiraz ettiler. Atinalıların, onların itirazını kaale almamaları ve Theseus'un kral ilan edilmesi üzerine de, ona açıkça savaş açtılar. Fakat yenildiler ve öldürüldüler. Theseus, onların ölümünün vebalinden kendini arındırmak için, karısı Phaedra'yla birlikte bir yıllığına Troizen'e sürgüne gitti. Theseus'un, bir Atina mahkemesi tarafından yargılanarak aklandığı da söylenir.

Pallene (Παλλήνη) 1. Trakya'da Khersomiesos kralı Sithon ile Neilos kızı Ankhiroe'nin (ya da Ankhinoe) ya da nympha Mendeis'in kızı. Sithon da, Ares'in (ya da Poseidon'un) oğlu olarak gösterilir. Kralın, Pallene'den başka, Roiteia adında bir kızı daha vardı.

Pallene, son derece güzel bir kızdı. Ama Sithon, onu bir sürü talipten hiçbirine vermeye yanaşmıyor, bunları kendisiyle vuruşmaya zorlayıp, teker teker öldürüyordu. Ama sonunda gücünün azaldığını hissetti ve kızını taliplerden birine vermesi gerektiğini anladı. O sırada ortaya çıkan Dryas ve Klitos adlarındaki iki talip arasında teke tek bir dövüş tertipleyerek kim kazanırsa kızını ona vereceğini bildirdi. Pallene, Klitos'a âşıktı ve aşkını açıklamaya cesaret edemediği için gözyaşı dökûp duruyordu. Sonunda yaşlı eğitmeni onun üzüntüsünü fark etti ve nedenini ona itiraf ettirdi. Yaşlı eğitmen, Dryas'ın arabacısını parayla elde etmeyi tasarladı ve bunu başardı. Dövüş günü arabacı, arabanın tekerleğini dingile bağlayan kamayı çıkardı. Dryas öldürüldü. Ama Sithon kızının başvurduğu hileyi anladı ve onu ölümle cezalandırmaya karar verdi. Dryas'ın cesedi için büyük bir odun yığını yaptırdı ve kızını bunun üzerine çıkardı, işte tam bu sırada, ilahi bir işaret göründü: Aphrodite, Pallene'nin öldürülmesini engellemek için bizzat çıkageldi (ya da bol bir yağmur odun yığınının alev almasını engelledi). Semavi iradeyi anlayan şehir sakinleri, genç kızın affedilmesini sağladılar ve böylece Pallene Klitos'la evlendi. Genç kız, Trakya'da Khersonnesos'ta Pallene Yarımadası'na adını verdi (ayr. bkz. *Sithon*).

2. Bir başka Pallene, Alkyoneus'un kızlarından biridir. Kız kardeşleriyle birlikte, kuşa dönüştürülmüştür (bkz. *Alkyoneus*).

Pamphos (Πάμφως) Pausanias'a göre, mitolojik çağlarda Atinalılar için dini övücü şiirler yazmış olan kadim bir şair. Pausanias onun, özellikle Demeter, Artemis, Poseidon, Eros ve Kharitler için övgü şiirleri (hymnoslar) yazdığını söyler.

Pamphylos (Πάμφυλος) Aigimios'un oğullarından biri ve Dor kabilelerinden birinin (Pamphylialılar) isim atası (bkz. *Aigimios*). Heraklesoğulları ile birlikte Tisamenos'a karşı savaştı (bkz. *Heraklesoğulları*). Deiphontes'in kızı Orsobia ile evlendi.

Pan (Πάν) Çobanların ve sürülerin tanrısı. Aslen Arkadhialı olduğu sanılmakla birlikte, kültü bütün Yunanistan'a yayılmış ve hatta Helen dünyasının dışına taşmış bulunuyordu. Pan, yarı insan yarı hayvan şeklinde bir daimon olarak tasvir edilir. Sakallı, kırışıklıklar içinde ve sipsivri çeneli suratında hayvani bir kurnazlık ifadesi yer alır. Alnında iki boynuz vardır. Vücudu kıllı, bacakları teke bacağıdır; çatal tırnaklı ayakları, kuru ve sinirlidir. Fevkalade çeviktir; hızlı koşar, kayalıklara rahatça tırmanır; çalılıklarda gizlenmeyi pek bilir; buralarda sinerek nymphala-

rı gözler ya da öğle sıcaklarında uyur. Bu sırada, onu rahatsız etmek tehlikelidir. Özellikle pınarların serinliğini ve ormanların kuytu gölgeliklerini sever. Bu hususta, yalnız çobanların değil, onların sürülerinin de zevkini temsil eder. Pan, aynı zamanda çok büyük bir cinsel güce sahiptir. Hem nymphaları hem de genç erkekleri aynı tutkuyla kovalar. Hatta aşk arayışlarında sonuca erişemediği zamanlar, kendi kendini tatmin etmesiyle ünlüdür.

Pan'ın bilinen alametleri, bir syrinks (yun. syrigks = Pan flütü), bir çoban sopası, çam dalından bir taç ya da elinde taşıdığı bir çam dalıdır. Mitoslarına ender rastlanır. İçinde rol oynadığı efsaneler, genellikle geç zamanlara ait olup, rüstik idillerin bu pitoresk daimonuna sık sık başvuran İskenderiyeli şairlerin hayalgücünün ürünleridir. Bu efsanelerin en eski görünenleri, Pan'ın doğuşuyla ilgili olanlarıdır. Bunlar da çok çeşitlidir.

Pan, Homeros'un manzumelerinde geçmez. Fakat, Homeros'a ait olduğu söylenen bir dinsel manzumenin onu yüceltti̇ği ve onun Kylleneli (Kyllene Dağı) Hermes ile Dryops'un kızının oğlu olduğunu anlattığı görülüyor. Pan doğduğu zaman, annesi dünyaya getirdiği bu ucube evlattan dehşete düştü. Fakat Hermes, bebeği bir tavşan derisine sarıp Olympos'a götürdü ve onu Zeus'un yanına koyarak, çocuğunu bütün tanrılara gösterdi. Onu gören herkes -özellikle de Dionysos- çok neşelendi (nitekim, Silenos'a ve Satyroslara pek benzeyen Pan, genellikle Dionysios'un maiyetinde yer alır). Tanrılar ona Pan adını verdiler; çünkü o *bütün* herkesin yüreğini şenlendiriyordu (popüler etimoloji, Pan adını, Yunanca πάν, yani "Bütün" kelimesine bağlıyordu. Daha sonra mitograflar ve filozoflar, bu etimolojiyi benimseyerek tanrıda Evren'in, Bütün'ün tecessümünü gördüler).

Fakat, Pan'a yakıştırılan başka soy zincirleri de vardı. Bunların en ilginçlerinden biri de onu, Odysseus döngüsüyle ilişkili kılanıdır. Bazen ileri sürüldüğüne göre, Penelope, Odysseus'un uzun yokluğu sırasında, kocasına sadık kalmamış ve âşıklar edinmişti. Bazen, Taliplerin en ünlüsü olan Antinoos'un, onun lütfuna eriştiği söylenir. Bu yüzden Odysseus, karısını Ikarios'a geri göndermiştir. Penelope, oradan Mantineia'ya gider, orada Hermes'le birleşir ve ondan Pan'ı dünyaya getirir. Başka bazı gelenekler de, *bütün* taliplerin sırayla Penelope'nin aşığı olduklarını ve bu birçok birleşme sonunda tanrı Pan'ın dünyaya geldiğini ileri sürerler. Pan, Odysseus'un yokluğu sırasında doğar ve Odysseus, dönüşünde karısının sadakatsizliğini öğrenmenin verdiği kederle, onu terkedip tekrar yeni maceralara doğru yola çıkar (bkz. *Odysseus*). Pan ayrıca, Zeus ile Hydris'in ya da Zeus ile Kallisto'nun oğlu olarak da geçiyordu. Bu son versiyonda o, Arkadhia'ya adını vermiş olan kahraman Arkas'ın ikiz kardeşidir. Pan bazen de, Aither ile nympha Oinoe'nin; Kronos ile Reia'nın, Ouranos ile Yer'in ya da sadece Krathis adlı bir çobanla bir keçinin oğlu olarak gösterilir.

Pan, nympha Ekho'ya ve tanrıça Selene'ye âşık oldu. Selene'nin lütfunu elde etmek için, ona bir beyaz sığır sürüsü hediye etti.

Pan Roma'da, Palatinus efsanelerinde, bazen tanrı Faunus (bu ada bkz.) ile; bazen de, daha genel olarak, "koruluklar" tanrısı Silvanus (bu ada bkz.) ile

özdeşleştirilmiştir.

Plutarkhos tarafından nakledilen bir efsanede de, Augustus döneminde bir gemicinin denizde, "Büyük Pan'ın ölümü"nü bildiren esrarengiz sesler duymuş olduğu anlatılıyordu.

Panakela (Πανάκεια) Bitkiler sayesinde her hastalığın iyileştirilebileceği fikrini temsil eden tanrıça. Asklepios ile Lampetia'nın (Helios'un (Güneş) kızı) kızlarından biri olarak geçer. Panakeia'nın Iaso (İyileştirici) ve Hygia adlarında iki kız kardeşi, Makhaon ve Podalirios adlarında iki de erkek kardeşi vardı.

Pandareos (Πανδάρεως) İçinde bu adın geçtiği bazı karanlık efsanelerin, Girit ve Anadolu kaynaklı oldukları sanılmaktadır. Bunların en eski tanıkları da, *Odysseia*'da anlatılan bir hikâyedir.

Birinci epizotu Antoninus Liberalis'ten ve *Odysseia*'nın *skoli*lerinden (Yun. skholion: eski bir yorumcunun, bir antik metni yorumlamak amacıyla yazdığı filolojik ya da tarihi not) öğrenmekteyiz: Reia, Kronos'un küçük Zeus'u yemesinden korkarak, onu Girit'teki bir mağaraya gizlediği zaman, Zeus'un yanına sütanne olarak bir keçi, bekçi olarak da altından sihirli bir köpek koymuştu. Kronos, tahtından indirilince, keçi takımyıldıza dönüştürüldü, köpek de Girit'te Zeus'un tapınağını korumakla görevlendirildi. Fakat, Merops'un oğlu Pandareos, bu köpeği çalarak Lydia'da Sipylos Dağı'na götürdü ve orada onu Tantalos'a emanet etti. Kendisi de oradan ayrıldı. Pandareos, bir süre sonra geri döndü ve Tantalos'tan köpeğini geri istedi. Ama Tantalos ant içerek köpeği aldığını inkâr etti. Bunun üzerine Zeus işe müdahale etti, hırsızlığı yüzünden Pandareos'u cezalandırmak için onu kayaya dönüştürdü, Tantalos'u da yalan yere yemin ettiği için cezalandırarak Sipylos Dağı'nın altına tıktı.

Diğer bir varyant da şudur: Köpek Tantalos'a emanet edilir, ama onu Zeus namına istemeye Hermes gelir ve Tantalos yemin ederek ona, köpeği hiç görmediğini söyler. Ne var ki Hermes, köpeğin yerini keşfetmeyi başarır. Bunun üzerine Zeus, Tantalos'u bundan önceki versiyonda olduğu gibi cezalandırır. Pandareos'a gelince, Tantalos'un akıbetini öğrenince, onun korkudan, karısı Harmathoe ve kızları ile birlikte kaçtığı anlatılır. Pandareos önce Atina'ya, oradan da Sicilya'ya gider. Ama Zeus hem onu hem de Harmathoe'yi öldürür. Pandareos'un kızları da Harpyialar tarafından kaçırılır.

İşte *Odysseia*, Pandareos'un kızları dolayısıyla bu mitosa imada bulunmaktadır. Penelope, umutsuzluğa kapıldığı bir gün, Pandareos'un kızları gibi ani bir ölümle ölmeyi diledi. Bu kızlar, anneleriyle babalarının ölümünden sonra yeryüzünde bir başlarına, çaresiz kalmışlardı. Hallerine acıyan tanrılar, onları korumaları altına almaya karar verdiler. Aphrodite onlara yiyecek getirdi. Hera güzellik ve sağduyu, Artemis zarafet, Athena el becerisi verdi. Eğitimlerinin tamamlanmak üzere olduğu bir sırada Aphrodite, Zeus'tan onlara uygun kocalar bulmasını istemek için, bir anlığına Olympos'a çıktı. İşte bu kısacık süre içinde Harpyialar genç kızların üzerine atılıp onları kaçırdılar ve Ölüler Diyarı'nda Erinyelere köle olarak verdiler.

Pandareos'un kızlarının adları ve sayıları gelenekten geleneğe değişir. Bunlar bazen iki (Kamiro ve Klytia ya da Kle-

othera ve Merope), bazen de üç olurlar (Kleothera, Merope ve Aedon).

Bu sonuncu ad (Aedon), *Odysseia*'da anlatılan Pandareos efsanesini, bir Miletos efsanesi olan Kırlangıç ve Bülbül efsanesine bağlıyor. Bu efsanede, Aedon ile Khelidon (Yunancada, sırasıyla "bülbül" ve "kırlangıç" anlamına gelir) da yine Pandareos adında birinin kızlarıdır (bu efsane için bkz. *Aedon*). Bu Pandareos, Demeter'den, ne kadar yemek yerse yesin midesi fesadına uğramama yeteneğini almıştı.

Pandaros (Πάνδαρος) Troas'taki Lykialıların Priamos'a yardıma gönderdikleri bir birliğin komutanı. Aslen Zeleialı ve Lykaon adında yaşlı bir adamın oğluydu (bkz. *Karkabos*). Apollon ona ok atmasını bizzat öğretmişti. Pandaros, babasının öğütlerine rağmen, arabaya ve ata binmeyi reddederek (cimriliğinden), Troia'ya yaya olarak geldi. Troialılarla Yunanlar arasında savaşa ara verildiği ve Paris'le Menelaos'un teke tek dövüştükleri sırada, tanrıça Athena, Troialı Laodokos'un görüntüsüne bürünerek, Pandaros'u Menelaos'a bir ok atmaya teşvik etti. Böylece, mütareke bozuldu ve savaş yeniden başladı.

Pandaros, daha sonra Diomedes'le dövüştü, ama öldürüldü. Bu ölüm, Pandaros'un, yeminini çiğneyip mütarekeyi bozduğu için cezalandırıldığı şeklinde yorumlandı.

Vergilius, Pandaros'un, kendisi gibi okçu olan Eurytion adında bir kardeşi bulunduğunu söyler.

Pandion (Πανδίων) Atina'da, Erikhthonios sülalesinden iki kralın adı.

1. Birincisi, Erikhthonios ile Naiaslardan Praksithea'nın oğludur (bkz. tab. 7). Teyzesi Zeuksippe ile evlendi ve ondan iki erkek (Erethkheus ve Boutes), iki de kız (Prokne ve Philomele) çocuğu oldu. Ayrıca, bir Attike kabilesinin isim atası olan Oineus (Kalydon kahramanı Oineus değil) adında bir piç çocuğu olduğu da söylenir.

Pandion, Philomele ile Prokne efsanesinde rol oynar (bkz. *Philomele*). Pandion, Thebai kralı Labdakos'a karşı mücadelesinde kendisine yardım edeceği taahhüdünü içeren bir antlaşma karşılığında, kızı Prokne'yi, Trakya kralı Tereus'la evlendirdi. Kızlarının başına gelen felaketler üzerine kahrından öldüğü söylenir. Dionysos ile Demeter'in Attike'ye onun hükümdarlığı zamanında geldikleri de söyleniyordu.

Pandion ölünce, iktidar, Erethkheus ile Boutes arasında paylaşıldı. Birincisi krallığı, ikincisi de ruhbanlığı aldı (bkz. *Erethkheus* ve *Boutes*).

2. Atina kralı ikinci Pandion, birinci Pandion'un torununun oğludur (bkz. tab. 7). Babası, Erethkheus ile Praksithea'nın oğlu Kekrops II, annesi de Eupalamos'un kızı Metiadousa'ydı. Babasından sonra tahta çıkan Pandion, sekizinci Attike kralı oldu. Orestes'in ana katilliği günahından arındırılmadan önce Atina'ya gelişi onun hükümdarlığı zamanına rastlar (bkz. *Orestes*). Anthesteria'da (Dionysos şenlikleri) kutlanan Testi Bayramı'nın Pandion tarafından ihdası, Orestes'in Atina'ya gelişine bağlanıyordu (bazen bu anekdotun, Demophon'un hükümdarlığı dönemine ait olduğu söylenir. Böyle olması, genellikle kabul edilen kronolojiye daha uygun düşmektedir, çünkü Theseus'un oğlu Demophon, Troia Savaşı kuşağından olup, Agamemnon'un yaşıyla Orestes'in yaşı arasında bir yaştadır (bkz. *Demophon*). Diğer bir kronolojik mutabakat da şudur: Aynı dö-

nemde Zeus, Europe'yi kaçırmış ve Kadmos, onu aramak için Avrupa'ya gelmişti.

Anlatıldığına göre Pandion II, Metion'un oğulları olan kuzenlerinin isyanı sonucunda tahtından kovuldu; Megara'ya, kral Pylas'ın yanına kaçtı. Pylas,onu, kızı Pylia ile evlendirdi. Pylas'ın kendisi de Megara'yı terketmek zorunda kalınca (bkz. *Pylas*), Megara krallığı Pandion'a intikal etti. Bazen, Pandion'un Pylia ile, Metion ve oğullarının isyanından önce evlendiği ileri sürülür.

Pandion'un Pylia'dan dört oğlu oldu: Aigeus, Pallas, Nisos ve Lykos.

3. Nihayet, Phineus ile Kleopatra'nın oğullarından biri olan bir Pandion daha vardır. Bu Pandion, kardeşi Pleksippos'la birlikte, üvey annesinin iftirasına uğradı ve babası tarafından kör edileli (bkz. *Kleopatra* ve *Phineus*).

Pandokos (Πάνδοκος) "Konuksever" Palaistra'nın babası. Hermes tarafından öldürülmüştür (bkz. *Palaistra*).

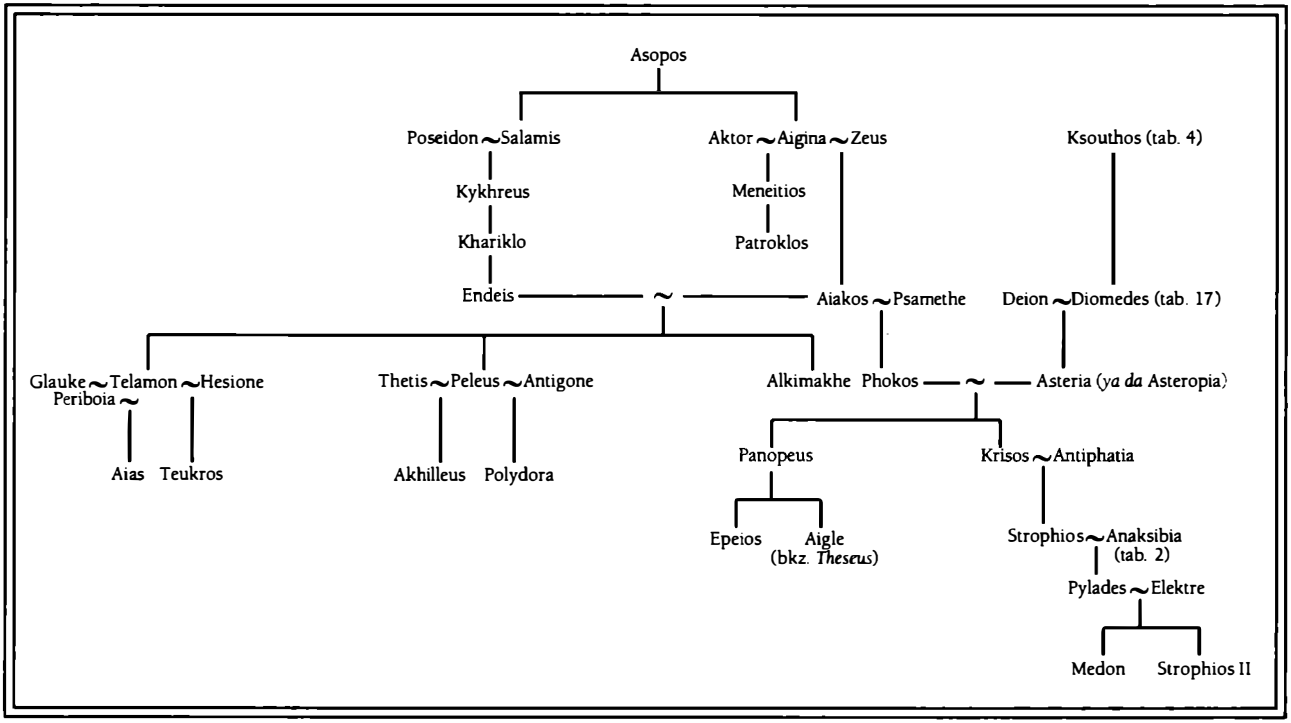
Pandora (Πανδώρα) Hesiodos efsanelerinden birinde ilk kadın. Zeus'un emri üzerine, bütün tanrıların yardımıyla Hephaistos ile Athena tarafından yaratıldı. Tanrılardan herbiri onu bir nitelikle donattı. Böylece o, güzellik, zarafet, el becerisi, ikna gücü, vs. kazandı. Fakat Hermes, onun yüreğine yalanı ve düzenbazlığı yerleştirdi. Hephaistos, Pandora'yı ölümsüz tanrıların suretinde şekillendirmişti. Zeus onu, Prometheus sayesinde tanrısal ateşi ele geçirmiş olan insan soyunu cezalandırmakta kullanmak istiyordu. Bütün tanrıların, insanlara mutsuz olsunlar diye sundukları bir armağandı bu.

Hesiodos'un *İşler ve Günler*'de anlattığına göre Zeus, Pandora'yı Epimetheus'a gönderdi. Pandora'nın güzelliğine kapılan Epimetheus, kardeşinin (Prometheus) Zeus'tan asla bir armağan kabul etmemesi öğüdünü unutarak, onu kendisine eş yaptı (bkz. *Epimetheus*). Oysa, Pandora'nın beraberinde getirdiği bir küp vardı (Hesiodos, bu küpün ne olduğunu söylemiyor). Bütün kötülükleri içinde barındıran bir küptü bu. Küpün ağzı, içindekilerin dışarıya çıkmasını engelleyen bir kapakla kapalıydı. Pandora, yeryüzüne ayak basar basmaz, içini kemiren merakına dayanamıyarak, küpün ağzını açtı. Açar açmaz da, bütün kötülükler insanlığın üstüne yayılıverdi. Yalnız, en dipte duran umut – Pandora kapağı hemen kapattığı için – dışarı çıkamayıp kaldı. Başka bazı geleneklerde ise, küpün içinde kötülüklerin değil, iyiliklerin bulunduğu ve Pandora'nın onu, Zeus'un düğün hediyesi olarak Epimetheus'a getirdiği anlatılır Düşüncesizlik edip küpü açan Pandora, iyiliklerin uçup gitmesine ve insanlar arasında kalacak yerde, tanrıların yurduna geri dönmesine sebep olmuştur. Böylece insanlar, çeşitli kötülüklerin şerrine uğramışlar ve onlara kala kala, zavallı bir teselli olan, umut kalmıştır.

Erethkheus'un kızı Pandora için bkz. *Hyakinthos kızları*.

Pandoros (Πάνδωρος) Erethkheus ile Praksithea'nın oğullarından biri (bkz. tab. 7). Euboia'da Kalkhis şehrinin kurucusu olarak geçer.

Pandrosos (Πάνδροσος) Kekrops ile Aglauros'un (Attike'nin ilk isim atası Aktaios'un kızı) üç kızından biri (bkz. tab. 19). Pandrosos'un iki kız kardeşi vardı: Aglauros II (ya da Agraulos II) ve Herse. Kız kardeşleriyle birlikte, Athena'nın, içine küçük Erikhthonios'u

Soy tablosu No. 31

(bkz. *Erikhthonios*) sakladığı sepeti açma suçunu işledi ve ölümle cezalandırıldı. Bu üç kız kardeşe, bazen Phoinike adında bir dördüncüsü eklenir. Pandrosos, yün eğiren ilk kadın olarak geçer. Akropolis'te bir kültü bulunuyordu ve söylendiğine göre, mysterleri vardı.

Panides (Πανίδης) Khalkhis (Euboia'da) kralı. Kral Amphidamas'ın kardeşiydi. Söylendiğine göre, Amphidamas'ın onuruna düzenlenen cenaze töreni oyunlarında Homeros'la Hesiodos, aralarında yarışmışlardı. Panides, yarışmanın ödülünü Hesiodos'a vermek istedi, çünkü Homeros sırf savaştan ve çarpışmalardan söz ederken, Hesiodos'un tarım çalışmalarını konu alan ezgilerini daha yararlı buluyordu. Ama halk onun yargısını kabul etmedi ve ödül Homeros'a verildi. Zevksiz bir yargıya, halk arasında, "Panides yargısı" deniyordu.

Panopeus (Πανοπεύς) Doğu Phokis'te Panopeia şehrine adını veren kahraman. Babası Phokos tarafından Aiakos (bu ada bkz.) soyundan; annesi Asterion tarafından ise Ksouthos vasıtasıyla, Deukalion soyundan gelir (bkz. tab. 4 ve tab. 31). Panopeus'un, amansız bir kin beslediği Krisos adında bir ikiz kardeşi vardı. Bu iki çocuğun, daha annelerinin karnındayken dövüştükleri anlatılır (ayr. bkz. *Krisos*). Panopeus, Amphityron'un Taphoslulara karşı yaptığı seferde ona yoldaşlık etti ve elde edilecek ganimetin bir parçasına bile el koymaya kalkışmayacağına dair Athena ile Ares üzerine and içti. Ama yeminini tutmadı ve yalan yere yemin ettiği için, cesur bir güreşçi olmasına rağmen, kötü bir savaşçı olan oğlu Epeios'un şahsında cezalandırıldı. Panopeus, Troia Savaşı'na katıldı ve orada tahta atı inşa etti (bkz. *Epeios*).

Panopeus, Sophokles'in *Elektra*'sında da -Phanoteus adıyla- görülür ve Aigisthos'un safında yer alır. Yeğeninin oğlu Pylades ise, Orestes'in safındadır. Panopeus ile Krisos arasındaki eski kin, böylece onların alt soylarında da kendini göstermekten geri kalmaz.

Panthoos (Πάνθοος) *Ilias*'ta Priamos'un dostlarından yaşlı bir Troialı. Panthoos'un, Hyperenor, Euphorbos ve Polydamas adlarında üç oğlu vardı. Karısı Phrontis'tir. Panthoos'un Delphoi asıllı ve kendini Apollon kültüne adamış bir kişi olduğu söylenir.

Troia'nın ilk alınışı (Herakles tarafından) sırasında, Priamos, Delphoi kâhinine danışmak için temsilciler göndermişti. Temsilciler, Delphoi ile kalıcı ilişkiler sürdürmek için, dönüşlerinde Panthoos'u da yanlarında getirdiler. Öte yandan, Priamos'un temsilci olarak Antenor'un oğullarından birini gönderdiği ve bunun, Delphoi'da Apollon rahiplerinden Panthoos'a âşık olduğu ve onu kaçırıp zorla Troia'ya getirdiği de söyleniyordu. Priamos, Panthoos'un zararını telafi etmek için, onu Troia'da Apollon rahibi yapmıştı. Panthoos, şehrin alınışı sırasında öldürüldü.

Paphos (Πάφος) 1. Bazı geleneklere göre, aynı adı taşıyan şehrin nymphası. Paphos, Apollon'la birleşerek, Kinyras'ı dünyaya getirdi (bkz. *Kinyras* ve *Pygmalion*).

2. Paphos aynı zamanda bir erkeğin adıdır. Bu Paphos, Kephalos ile Aurora'nın (Eos) oğlu ve Kıbrıs'ta Paphos şehrinin kurucusudur. Kinyras'ın babasıydı.

Paraibios (Παραίβιος) Trakya'da Bosporos bölgesi sakinlerinden biri. Phineus'un krallığından pek uzak olma-

yan bir yerde oturuyordu. Babası, Hamadryadlara adanmış bir çam ağacını, onların bütün yalvarmalarına rağmen keserek bir günah işlemişti. Nymphalar, onu ve oğlunu yoksulluğa uğratarak bu günahı cezalandırdılar. Fakat Phineus, Paraibios'a bu lanetten kurtulmanın yolunu öğretti. Bir sunak inşa ederek, nymphalara kefaret ödeyici kurbanlar sunması gerektiğini ona söyledi. Paraibos da öyle yaptı. Lanet sona erdi. Phineus'a minnettar kalan Paraibios, onun en sadık hizmetkârlarından biri oldu.

Paralos (Πάραλος) Söylendiğine göre, savaş gemilerini icat eden Atinalı kahraman. Atina'nın üç sıra kürekli amiral gemisi, onun onuruna *Paralia* adını taşıyordu.

Paris (Πάρις) Priamos ile Hekabe'nin, Aleksandros adıyla da anılan (aşağıya bkz.) küçük oğulları. Paris'in doğumunda bir tanrısal alamet belirdi. Annesi henüz onu karnında taşıdığı ve doğurmak üzere olduğu bir sırada, rüyasında bir meşale dünyaya getirdiğini ve bu meşalenin Troia kalesini ateşe verdiğini gördü. Priamos, Arisbe adında bir başka kadından dünyaya gelmiş olan oğlu Aisakos'a bu rüyanın anlamını sordu. Aisakos, ona doğacak çocuğun Troia'nın mahvına sebep olacağını söyledi ve dolayısıyla doğar doğmaz onu yok etmesini salık verdi (bu konuda farklı bir gelenek için bkz. *Hekabe*). Ama Hekabe, bu çocuğu öldürmek yerine Ida Dağı'na bıraktırdı. Paris, kendisini bulan çobanlar tarafından büyütüldü. Çobanlar ona Aleksandros (Koruyan Adam ya da Korunan Adam) adını verdiler, çünkü Paris dağda ölmemiş, bulunup alındığına göre "korunmuş"tu. Değişik bir varyanta göre Paris, Priamos'un uşaklarından Agelaos tarafından, kralın emriyle dağa terkedildi. Dişi bir ayı, beş gün boyunca gelip dağda çocuğu besledi. Bu sürenin sonunda, Agelaos çocuğu hâlâ yaşar bulunca, onu aldı ve büyüttü. Paris büyüdüğünde son derece yakışıklı ve son derece yiğit bir delikanlı oldu. Hırsızlara karşı sürüleri koruyordu. Bu nedenle ona, Aleksandros lakabı verildi (yukarıya bkz.).

Nihayet bir başka efsanede, bir kâhine kanan Priamos'un, Hekabe'nin şehre felaket getireceğini rüyasında gördüğü çocuğun, kendi oğlu olmayıp, Killa'nın oğlu Mounippos olduğunu zannederek, onu öldürttüğü anlatılır (bkz. *Killa*).

Fakat Paris Troia'ya geri döndü ve kendini şu şekilde tanıttı: Bir gün, Priamos'un uşakları, Paris'in çobanlık ettiği sürüden onun çok sevdiği bir boğayı almaya geldiler. Boğa, Priamos'un küçük yaşta öldüğü sanılan ve Paris'ten başkası olmayan oğlunun anısına düzenlenecek olan cenaze töreni oyunlarında ödül olarak konulacaktı. Bunu öğrenen Paris, uşakların peşisıra şehre geldi. Bu oyunlara katılıp çok sevdiği hayvanını geri almayı aklına koymuştu. Gerçekten de Paris, bütün yarışmalarda, kendisinin kim olduğunu bilmeyen öz kardeşlerine karşı galip geldi.

Buna çok kızan Deiphobos adındaki bir kardeşi, kılıcını çekip onun üstüne yürüdü; niyeti onu öldürmekti. Bunun üzerine Paris, Zeus tapınağına sığındı. Kâhinlik yeteneğine sahip kız kardeşi Kassandra, o zaman Paris'i tanıdı. Priamos da, ölmüş olduğunu sandığı oğluna yeniden kavuşmanın mutluluğu içinde, onu bağrına bastı ve kraliyet sarayında ait olduğu yere oturttu. Başka bazı geleneklerde, Paris'in Kassandra

tarafından mucizevi bir şekilde tanınmasından söz edilmez. Dağa bırakıldığı sırada üzerinde bulunan giysileri de yanında getirmiş olan Paris, hiç zahmet çekmeden kimliğini kanıtlar.

Paris efsanesinin ikinci epizotu, Troia Savaşı'na yol açan yargılama hadisesidir. Tanrılar, Thetis ile Peleus'un düğünü için toplandıklarında, Eris (Nifak), aralarına bir altın elma atarak, bunun üç tanrıçadan "en güzeli"ne verileceğini söyledi. Bu üç tanrıça; Athena, Hera ve Aphrodite'ydi. İtiraz sesleri yükseldi; üç tanrıça arasında seçim yapmak işini kimse üstlenmek istemiyordu. Bunun üzerine Zeus, Hermes'i, Hera, Athena ve Aphrodite'yi Ida Dağı'na götürmekle görevlendirdi. Orada, Paris davayı hükme bağlayacaktı. Paris, tanrıçaların geldiğini görünce korkuya kapıldı ve kaçmaya davrandı. Ama Hermes, korkulacak birşey olmadığına onu inandırdı ve durumu açıklayarak, Zeus'un iradesi nâmına, hakemlik etmesini emretti. Bunun üzerine, üç tanrıça birbiri ardınca Paris'in karşısında kendi güzelliklerinin savunmasını yaptılar. Herbiri, kendi lehine karar verdiği takdirde onu koruması altına alacağına ve ona bazı özel lûtuflarda bulunacağına dair vaatte bulundu. Hera, ona bütün Asya imparatorluğu'nu sağlamayı taahhüt etti. Athena, ona bilgelik ve gireceği bütün savaşlarda zafer vaat etti. Aphrodite ise ona sadece, Spartalı Helene'nin aşkını vaat etmekle yetindi. Paris, üç tanrıçadan en güzelinin Aphrodite olduğuna karar verdi.

Şairler bu temayı büyük bir zevkle işlemişlerdir. Heykeltraşlar ve ressamlar da geri kalmamışlardır. Paris, bir orman dekoru içinde; çoban kıyafetiyle, bir pınarın başında tasvir ediliyordu. Kimi şüpheci mitograflar, bazen Paris'in bu işte, güzelliklerini kanıtlamak isteyen üç köylü kızının oyununa geldiğini ya da dağda tek başına sürülerini güderken bütün bunları hayal ettiğini ileri sürmüşlerdir.

Tanrıçaların gelişinden ve yargılama olayından önce Paris, Ida'da Oinone (bu ada bkz.) adında bir nymphayı seviyordu. Aphrodite, ona Helene'nin –kadınların en güzelinin– aşkını vaat edince, Paris Oinone'yi terkedip Sparta'nın yolunu tuttu. Bir geleneğe göre, bu yolculuk sırasında, Aineias –bizzat Aphrodite'den aldığı talimat üzerine– ona yoldaşlık ediyordu. Helenos ve Kassandra, bu maceranın sonunu önceden haber verdilerse de inanan olmadı. Aineias ile Paris, Peloponisos'a vardıkları zaman, Helene'nin erkek kardeşleri olan Dioskourlar tarafından karşılanarak, Menelaos'un yanına götürüldüler. Menelaos, onları konukseverce karşıladı ve Helene'yle tanıştırdı. Menelaos, Katreus'un cenaze töreni için Girit'e çağrıldığından (bkz. *Menelaos*), konuklarının ağırlanması işini Helene'ye bırakarak, Sparta'da kalmak istedikleri sürece onları ağırlamasını tembihledi. Çok geçmeden Paris, Helene'nin gönlünü fethetti; onu hediyelere boğdu. Bu başarısında, çevresindeki Doğu debdebesinin ve koruyucusu Aphrodite'nin gücüyle büsbütün artan yakışıklılığının da yardımı oldu. Helene, onunla elbirliği etti; toplayabildiği kadar hazine toplayarak ve dokuz yaşındaki kızı Hermione'yi de geride bırakarak, bir gece, Paris'le birlikte kaçtı.

Sparta ile Anadolu arasındaki yolculuk sırasında olup bitenler ve efsanenin çok değişik versiyonları için, bkz. *Helene*.

Paris, Troia'ya döndüğünde, Kassandra'nın karamsar kehanetlerine rağmen, Priamos ve bütün kral ailesi tarafından çok iyi karşılandı.

Troia Savaşı sırasında, Paris'in oynadığı rol, hiç de parlak değildir. *Ilias*'ın başında, Yunanlarla Troialılar, anlaşmazlığın Paris'le Menelaos arasında teke tek bir dövüşle giderilmesi konusunda anlaşırlar. Paris, yenilir ve ancak onu kalın bir buluta sarıp gizleyen Aphrodite'nin koruması sayesinde kurtulur. Az sonra, çarpışmalar yeniden başlar.

Daha sonra Hektor, savaş hattında yer almayan Paris'i, Helene'nin yanında buldu ve ona savaşa katılmasını emretti. Paris emre uydu ve Menesthios'u öldürdü. Diomedes, Makhaon ve Eurypylos'u yaraladı ve Yunanların tahkim edilmiş ordugâhına yapılan saldırıya katıldı. Eukhenor'u ve arkasından da Deiokos'u öldürdü.

Ilias, Paris'i bazen ağır silahlarla (zırh, kalkan, mızrak ve kılıç) donanmış olarak gösterir. Ama çoğu zaman o, okçu olarak geçer. Nitekim, Akhilleus'un ölümünde de okçu olarak rol oynar.

Akhilleus'un ölümü, Paris efsanesinin, onun kendi ölümünden önceki son büyük olayıdır. Hektor ölürken, Akhilleus'un ölümünü de önceden bildirir. Akhilleus, Memnon'u öldürdükten sonra, Troialıları şehir duvarına kadar geri çekilmeye zorladığı sırada, Paris onu, yaralanabilir tek yeri olan topuğundan vurarak durdurdu. Ok, Paris tarafından atılmıştı ama ona havada yolunu gösteren Apollon'du. Bir başka versiyonda da, aslında okçunun Paris olmayıp, onun görüntüsüne bürünmüş olan Apollon olduğu söylenir. Nihayet daha sonraları, Akhilleus ile Polyksene'nin aşkı hadisesinin geliştiği sıralarda, genç kızın aşkı uğruna Yunanlara ihanet etmeye ve Troialıların safında savaşmaya hazırlanan kahramanın, Paris tarafından, Thymbra Apollonu tapınağında pusuya düşürülüp öldürüldüğü ileri sürülür. Söylendiğine göre Paris, Apollon heykelinin arkasına gizlenmişti. Bu suretle, düşmanının (Akhilleus) Paris ve Apollon tarafından birlikte öldürüleceğini söyleyerek ölen Hektor'un, bu kehaneti gerçekleşmiş oluyordu.

Paris, Philoktetes'in attığı bir okla kasığından vurularak öldü. Öldürücü bir yara alan kahraman, muharebe meydanının dışına taşındı. Paris, o durumda, hastalıkları iyileştirme yeteneğine sahip olan Oinone'den, Philoktetes'in (bu ada bkz.) oklarına sürülmüş olan zehre karşı bir ilaç istetti. Ama Oinone, kendisini terketmiş olan insana yardım etmeyi reddetti. Daha sonra, ona acıyıp bunu kabul ettiyse de, artık çok geç olmuştu (bkz. *Oinone*).

***Parkalar** Roma'da Kader tanrıları; Yunanların Moiralarıyla özdeşleştirilerek (bkz. *Moiralar*) yavaş yavaş onların bütün niteliklerini almışlardır. Görünüşe bakılırsa, Roma dininde Parkalar, başlangıçta doğum daimonları idiler. Fakat, bu ilkel karakterleri, Moiraların etkisi karşısında çok erken tarihlerde kayboldu. Parkalar, insanların ömrüne istedikleri uzunluğu veren iplik eğiriciler olarak tasvir edilirler. Onlar da, Moiralar gibi, üç kız kardeştirler: Biri doğumlara, biri evliliklere, biri de ölümlere nezaret eder. Üç parka, Forum'da üç heykelle temsil edilmekteydiler. Bunlara genellikle Üç Periler (*tria fata*, üç "kaderler") denirdi.

Pamassos (Παρνασσός) Apollon'a adanmış olan Parnassos Dağı'na adını veren

kahraman. Parnassos, Kleodora adında bir nympha ile Poseidon'un oğlu olarak geçer. Fakat, Kleompompos adında "ölümlü" bir babasının olduğu da söyleniyordu. geleneğe göre Parnassos, daha sonra Apollon'a intikal eden kadim Pytho kâhinliğinin kurucusudur. Kendisi de, kuşlardan yararlanarak kehanette bulunmayı icat etmiştir.

Parrasios (Παρράσιος) Arkadhialı bir kahraman. Lykaon'un (bu ada bkz.) ya da Zeus'un oğlu ve ülkeye adını veren Arkas'ın babası. Arkadhia'da Parrasia şehrinin kuruluşu ona atfedilmekteydi.

Plutarkhos'un anlattığına göre, Nyktimos'la Arkadhia'nın kızı olan nympha Phylonome, Ares'ten iki ikiz çocuk doğurdu ve babasının korkusundan, çocukları Erymanthos Dağı'nda bir yere bıraktı. Ama bir dişi kurt iki çocuğu besledi ve çoban Tyliphos, onları bulup aldı. Tyliphos, çocuklara Lykasthos ve Parrasios adlarını verdi; onları kendi oğulları gibi büyüttü. Daha sonra ikizler, Arkadhia'da iktidarı ele geçirdiler. Geç döneme ait olduğu şüphesiz olan bu efsanenin, Romulus ve Remus efsanesiyle paralelliği açıkça görülmektedir.

Parsondes (Παρσώνδης) (Ya da Parsondas). Benzeri bulunmaz bir maceranın kahramanı olan bir Pers. Yiğit bir savaşçı, gözüpek bir avcı olan Parsondes, Medlerin kralı Artaios'un gözde adamıydı. Parsondes, Nanaros adında efemine bir kişi tarafından işgal edilmekte olan Babylon satraplığı mevkine kendisini getirmesi için Artaios'tan defalarca talepte bulunmuş, ama Artaios her seferinde bunu reddetmişti. Sonunda, Parsondes'in niyetini öğrenen Nanaros, ondan öç almaya karar verdi. Onu kendisine teslim edecek kişiye ödül vaat etti. Bir gün Parsondes, Babylon yakınlarında avlanırken yolunu kaybetti ve Nanaros'un adamlarıyla karşılaştı. Nanaros'un adamları onu sarhoş edip, geceyi yanlarında geçirmeye ikna ettiler ve uyuduğunu gördükleri zaman onu zincire vurarak düşmanına teslim ettiler. Nanaros, Parsondes'i harem ağalarına teslim etti ve onu traş edip, haremde bir kadın gibi yaşamaya zorlamalarını emretti. Çok geçmeden Parsondes, kithara çalmayı, dans etmeyi, süslenmeyi öğrendi ve Satrap'ın karılarından biri oldu. Yedi yıl süreyle bu hayatı sürdü. Yedi yıl sonra, Parsondes, bir harem ağasının yardımıyla, kral Artaios'a bir mesaj göndermeyi başardı. Onun ölmüş olduğunu sanan Artaios, gözde adamının sağ olduğunu öğrenince, Nanaros'a bir elçi göndererek Parsondes'i serbest bırakmasını istedi. Nanaros, Parsondes'in nerede olduğunu bilmediği karşılığını verdi, ama Artaios tarafından ölümle tehdit edilince, Parsondes'i teslim etmek zorunda kaldı. Parsondes o derece kadınlaşmıştı ki, kralın elçisi, Nanaros'un yüz elli karısı arasında onu tanımakta büyük güçlük çekti.

Parsondes, Artaios'un sarayına dönünce, öcünün alınmasını istedi. Bu uzun ve aşağılayıcı tutsaklığa, ancak bir gün gelip intikam alacağı umuduyla dayanabildiğini söylüyordu. Artaios, Nanaros'u cezalandıracağına söz verdi. Ama Nanaros onu armağanlarla kandırmayı başardı. Sonunda kral, Parsondes'in istediği adaleti yerine getirmeyi reddetti.

Bunun üzerine, Parsondes sarayı terketti ve üç bin adamın başında, Kadusialılar ülkesine kaçtı; kız kardeşi bunların bellibaşlı senyörlerinden biriyle

evliydi. Savaş patlak verdi. Parsondes, ustalığı sayesinde galip geldi. Kadusialılar, onu kendilerine kral yaptılar ve bundan böyle, Medlerle Kadusialılar arasında savaş hiç durmadı. Parsondes ölünce, düşmanıyla hiçbir zaman barış anlaşması yapmayacağına ant içmiş olan halefi, aynı siyaseti devam ettirdi. Bu durum, Kuros'un, Kadusialıları imparatorluğuna katılmak zorunda bıraktığı güne kadar devam etti.

Parthenopaios (Παρθενοπαῖος) Thebai'a karşı yürüyen Yedi Önder'den biri. Parthenopaios, bazen Arkadhialı, bazen de Argoslu olarak geçer. Birinci versiyonda o, Atalante'nin oğludur. Ama babasının kimliği konusunda gelenekler birbirinden ayrılır. Bazen, Meleagros'un gayrimeşru oğlu, bazen de Melanion'un meşru oğlu olduğu söylenir. Parthenopaios'u Argoslu olarak gösteren gelenekte o, Adrastos'un kardeşi ve bunun gibi Talaos'la Lysimakhe'nin oğludur (bkz. tab. 1 ve tab. 26).

Parthenopaios'un, Telephos'la birlikte dağa bırakıldığı, Mysia'da ona yoldaşlık ettiği, sonra da, Idas'a karşı (yalnızca Hyginus tarafından anlatılan efsanede) sefere katıldığı anlatılır. Parthenopaios, Mysia'da nympha Klymene'yle evlendi ve ondan Tlesimenes adında bir oğlu oldu.

Parthenopaios'un adı (*Parthenos*, "Bakire" kelimesini çağrıştırır), birinci versiyona göre, annesinin uzun süre bekâretini korumuş olmasından kaynaklanıyordu (bkz. *Atalante*). İkinci versiyona göre ise bu adı o, çocukluğunda Parthenion Dağı'nda terkedilmiş olmasına borçludur.

Olağanüstü yakışıklı ve son derece cesur olan Parthenopaios, onun şiddetli bir ölümle öleceğini önceden gören annesi Atalante'nin öğütlerine rağmen, Yediler seferine katıldı. Nemea'da Arkhemoros-Opheltes (bu ada bkz.) onuruna düzenlenen oyunlarda, ok atmada birinciliği kazandı. Thebai önünde Poseidon'un oğullarından biri olan Periklymenos ya da başka bazı yazarlara göre Asphodikos ya da Amphidikos tarafından öldürüldü. Statius'un benimsediği bir geleneğe göre ise, Parthenopaios'u yaralayıp öldüren, Orion'un torunu Dryas'tır.

Parthenopaios'un, Epigonlar seferine katılan Promakhos (ya da Stratolaos ya da Tlesimenes; yukarıya bkz.) adında bir oğlu vardı.

Parthenope (Παρθενόπη) Seirenlerden biri. Mezarı Napoli'de gösteriliyordu. Kız kardeşleriyle birlikte (bkz. *Seirenler*) kendini denize attı; dalgalar cesedini Napoli sahillerine sürükledi ve orada onun için bir anıt dikildi.

Efsanenin başka bir versiyonuna göre, Parthenope aslen Phrygialı güzel bir genç kızdı; Metiokhos'a âşık oldu, ama evvelce ettiği bekâret yeminini onun uğruna bozmak istemiyordu. Parthenope, tutkusundan dolayı kendini cezalandırmak için saçlarını kesti, gönüllü olarak Campania'ya sürgüne gitti ve orada kendini Dionysos'a adadı. Buna çok kızan Aphrodite, onu Seiren'e dönüştürdü.

Parthenos (Παρθένος) "Bakire" Birkaç kadın kahramanın adı.

1.Bunlardan biri, Staphylos ile Khrysothemis'in kızıdır. Roio (bu ada bkz.) ve Molpadia adlarında iki kız kardeşi vardı.

Staphylos, Molpadia ile Parthenos'u şaraplarına göz kulak olmakla görevlendirmişti (o sıralarda şarap insanlar ta-

rafından daha yeni keşfedilmiş bulunuyordu). Ama iki genç kız uyuyakaldılar. Onlar uyurken, yine bakmakla yükümlü oldukları domuzlar, şarapların bulunduğu kilere girip, bütün stoku içeren toprak kapları kırdılar. Genç kızlar uyanınca felaketi gördüler ve acımasızlığını bildikleri babalarının öfkesinden duydukları korkuyla sahile kaçarak, kendilerini kayalıklardan aşağıya attılar. Genç kızlara acıyan Apollon, onları düşerken tutup aldı ve her ikisini de Khersonnesos'un birer şehrine (Parthenos'u Boubastos'a, Molpadia'yı da Kastabos'a) götürdü. Parthenos'a Boubastos'ta; Molpadia'ya da, Hemitheia adıyla, Kastabos'ta tanrıçalar gibi ibadet edildi.

2.Parthenos, aynı zamanda, Bakire (Başak) Burcu'na dönüştürülen kadın kahramanın adıdır. Kimliği hakkında gelenekler birbirinden ayrılır. Bir versiyona göre o, Apollon ile Khrysothemis'in kızıdır. Genç yaşta öldü ve babası onu takımyıldıza dönüştürdü. Başka bir versiyon ise, Parthenos'u Zeus ile Themis'in kızı olarak gösterir ve Altın Çağ'da yaşamış olan Dike (Adalet) ile özdeşleştirir. Bu, özellikle Vergilius tarafından benimsenen gelenektir. Vergilius, IV. *Ecloga*'sında, Bakire (Başak) Burcu'nun dönüşünü, bir adalet çağının geleceğine işaret sayar. Bu Parthenos'un, Astraios ile Hemera'nın ya da Ikarios'un kızı (bu durumda Erigone ile özdeşleştiriliyordu) (bu adlara bkz.); yahut da bizzat Demeter'in kendisi ya da Boiotia'da Thespiai köyüne adını vermiş olan Thespia (nehir-tanrı Asopos'un kızlarından biri) olduğu da söyleniyordu.

Pasiphae (Πασιφάη) Minos'un karısı (bkz. tab. 28), Helios ile Perseis'in kızları (bkz. tab. 10). İki erkek ve bir kız kardeşi vardı.

Erkek kardeşleri, Perses ve Kolkhis kralı Aietes, kız kardeşi de büyücü Kirke'dir.

Pasiphae'nin en ünlü efsanesi, Girit'te geçer. Bu efsane, onun bir boğa ile olan sapık aşkının hikâyesidir. Anlatıldığına göre Minos, Girit tahtı üzerinde hak iddia ettiği zaman, tanrılardan bu hakkını kanıtlayan bir işaret vermelerini istemişti (bkz. *Minos*). Minos, Poseidon'a bir adak adayarak, denizden bir boğa çıkarmasını niyaz etmiş ve bu boğayı kendisine kurban olarak sunacağına söz vermişti. Ne var ki, Poseidon Minos'un ricasını yerine getirdiği halde, Minos ona olan vaadini yerine getirmeye yanaşmadı. Poseidon da, Minos'a ceza olarak, boğayı azdırdı ve sonra da Pasiphae'ye, boğaya karşı dayanılmaz bir aşk duygusu aşıladı. Öte yandan, bunun, Aphrodite'nin kültünü hor gördüğü için, tanrıça tarafından Pasiphae'ye verilmiş bir ceza olduğu; ya da Helios'un, Aphrodite'nin Ares'le olan gizli aşkını Hephaistos'a ihbar ederek, Aphrodite'yi küçük düşürmüş olmasının intikamını tanrıçanın bu şekilde genç kadından (Helios'un kızı olduğu için) aldığı da söylenir (bkz. *Aphrodite*).

Arzusunu nasıl tatmin edeceğini bilemeyen Pasiphae, çok hünerli Daidalos'a akıl danıştı. Daidolos, tahtadan bir düve yaptı. Bu düve o kadar kusursuz, gerçeğine o kadar benzer bir hayvandı ki, boğa aldandı. Pasiphae, bu yapma düvenin içine girdi ve sapık çiftleşme böylece gerçekleşebildi. Bu aşktan, yarı insan yarı boğa bir varlık olan Minotauros (bu ada bkz.) doğdu. Olan bitenleri öğrenen Minos, Daidalos'a çok kızdı ve onun Girit'ten ayrılmasını ya-

sakladı. Fakat, söylendiğine göre Daidalos, Pasiphae'nin el altından yardımıyla kaçmayı başardı (Theseus'un başarısından sonra, Labyrinthos'a hapsedilen Daidalos'un efsanesinin en yaygın versiyonu için, bkz. *Daidalos*).

Pasiphae'nin aşırı derecede kıskanç ve kız kardeşi Kirke ile yeğeni Medeia (Aietes'in kızı) gibi büyücülük yeteneğine sahip bir kadın olduğu söyleniyordu. Pasiphae, Minos'un kendisinden başka kadınlarla birleşmesini engellemek için, söylendiğine göre, ona öyle bir büyü yapmıştı ki, Minos hangi kadınla sevişecek olsa, onun her yanından dışarı uğrayan yılanlar, o kadını parçalayıp yiyorlardı (bkz. *Minos*). Minos, bu büyüden ancak Proksis (bu ada bkz.) sayesinde kurtulabildi.

Lakonia'da, bir Pasiphae kâhini bulunuyordu. Fakat anlatıldığına göre bu Pasiphae, aslında, ya Troialı Kassandra, ya Daphne ya da Atlas'ın kızlarından biri – Atlas'ın, Zeus tarafından gebe bırakılıp Kyrene tanrısı Ammon'u doğuran (Ammon'a, Zeus-Ammon adıyla ibadet edilmekteydi) kızı – idi.

Patroklos (Πάτροκλος) *Ilias*'ta Akhilleus'un dostu. Menoitios'un (Aigina ile Aktor'un oğlu) oğlu olan Patroklos, Akhilleus'la akraba idi; çünkü, Akhilleus, babası Peleus ve büyükbabası Aiakos vasıtasıyla, aynı Aigina'nın torununun oğlu oluyordu (bkz. tab. 31). Anasının adı için, bkz. *Menoitios*.

Patroklos, baba tarafından Opus şehrinden bir Lokrisli'dir. Fakat, çok küçük yaşından itibaren hayatını Tesalya'da, Peleus'un sarayında geçirmiştir. Patroklos'un, kemik oyunu oynarken öfkeye kapılıp, arkadaşı olan Klitonymos (ya da Klisonymos) adındaki bir çocuğu (Amphidamas'ın oğlu) öldürmüş olduğu söylenir. Bu olay üzerine, Patroklos sürgüne gitmek zorunda kaldı. Peleus onu yanına aldı ve oğlu Akhilleus'a arkadaş olarak verdi. Patroklos Akhilleus'la birlikte büyütüldü ve onun gibi hekimlik öğrendi. Bir geleneğe göre, Patroklos da Helene'nin talipleri arasında yer alıyordu. Ama arkadaşıyla birlikte Troia'ya gitmesi için, Tyndareos'un yeminiyle bağlı olmasına (bkz. *Helene*) gerek yoktu.

Patroklos'la Akhilleus'un dostluğu dillere destandır. Hatta, onları birleştiren bağların çok daha sıkı olduğu da belirtiliyordu. Mysia çıkartması sırasında (bkz. *Akhilleus*) Patroklos, Telephos'a karşı çarpışmak üzere arkadaşının yanındaydı; Diomedes'le birlikte Thersandros'un cesedini kurtardı. Kendisi de bir okla yaralandı, ama Akhilleus onu tedavi edip iyileştirdi.

Patroklos, Troia önünde birçok yiğitçe işler başarmıştır. O, yalnız *Ilias*'ta değil döngüsel destanlarda da rol oynar. Söylendiğine göre, örneğin Priamaos'un Akhilleus tarafından tutsak edilen oğlu Lykaon'u (bu ada bkz.) Lemnos'ta o satmıştır. Keza, Lyrnessos'un alınışına ve Skyros Adası'na yapılan baskına katılmıştır. Patroklos, *Ilias*'ta birçok kez boy gösterir: Briseis'i Agamemnon'un habercilerine teslim eder; komutanlar elçi olarak Akhilleus'a geldiklerinde, arkadaşının yanında yer alır. Daha sonra, Yunanlar zor duruma düştüklerinde, Akhilleus, haberler almak üzere, onu Nestor'a gönderir. Patroklos, orada, yaralanmış olan Eurypylos'u tedavi eder ve Akhilleus'un yanına döndüğünde, dostuna, Akha ordugâhındaki kritik durumu anlatır. Savaşa yeniden başlamasına ya da hiç olmazsa Myrmidonlarla birlikte yeniden cepheye git-

mesine izin vermesi için Akhilleus'u sıkıştırır. Akhilleus, Patroklos'un, kendi zırhını giyerek savaşa girmesine izin verir. Patroklos, hemen Troialıları büyük bir kıyıma uğratır. Birbiri ardınca; Pyraikhmes'i, Areilokos'u, Pronoos'u, Thestor'u, Erylas'ı, Erymas'ı, Amphoteros'u, Epaltes'i, Tlepolemos'u, Ekhios'u, Pyris'i, Ipheus'u, Euippos'u, Polymelos'u, Sarpedon'u, Thrasydemes'i, Sthenelas'ı, Adrastos'u, Autonoos'u, Epheklos'u, Perimos'u, Epistor'u, Melanippos'u, Elas'ı, Moulios'u, Pylartes'i öldürür. Ama o sırada, tam Troialılar kaçmaya, Patroklos da onları kovalamaya başlamışken, Apollon onu geri püskürtür. Buna rağmen, Patroklos, Hektor'un arabacısı Kebrion'u öldürmeyi başarırsa da, az sonra Hektor da Apollon'un yardımıyla onu öldürür. Galip hasmı tarafından silahlarından (Akhilleus'un tanrısal zırhı) soyulan Patroklos'un cesedi çevresinde Troialılarla Yunanlar arasında hemen bir çarpışma başlar. Bu çok uzun ve çok amansız mücadelede Menelaos özellikle temayüz eder.

Akhilleus'a dostunun ölüm haberini, Nestor'un oğlu Antilokhos getirdi. Acısından kahrolan Akhilleus, silahsız olarak, çarpışmanın ortasına atıldı. Müthiş bir nâra attı. Bu korkunç sesi duyan Troialılar, cesedi bırakıp kaçtılar.

Agamemnon'a olan hıncını unutan Akhilleus, Patroklos'un öcünü almaktan başka bir şey düşünmüyordu. Patroklos'un cenaze töreni ile Hektor'un ölümünün hikâyesi, *Ilias*'ın bütün son kısmını teşkil eder. Bu tören sırasında, Akhilleus'un Skamandros kıyılarında tutsak ettiği on iki genç Troialı kurban edildi ve bütün Yunan önderlerin katıldığı yarışmalar yapıldı. Akhilleus, Patroklos'un cesedinin yakıldığı yerde ona bir mezar inşa etti.

Daha sonra, Akhilleus da ölünce, onun külleri de dostununkilerle birleştirildi. Bir geleneğe göre Patroklos, Tuna'nın denize dökûldüğü yerdeki Beyaz Ada'da, Akhilleus, Helene, Aias (Telamon oğlu) ve Antilokhos'la birlikte yaşamaya devam ediyordu.

Patron (Πάτρων) 1. *Aeneis*'te rastladığımız bu isimde bir kahraman, orada Agkhises'in onuruna düzenlenen cenaze töreni oyunlarına katılır. Öte yandan, bu kişinin bir Akarn597anialı olduğunu, Aineas'ın yolculukları sırasında onun yanında bulunduğunu ve Sicilya'da kalarak orada Alontion şehrini kurduğunu biliyoruz.

2. Bu adı taşıyan diğer bir kahraman, Roma'da Euandros'un bir yoldaşıdır. Bu Patron, basit insanları yanına kabul etmekte bir mahzur görmediği için, Patronatus denen Roma kurumuna onun adı verilmiştir.

***Pax** Barış. Roma'da tanrılaştırılmış bir soyut kavram. Çağımızdan önce 1. yüzyılda, iç savaşlar sırasında sık sık yardımına başvurulan Pax için Augustus, düzenin nihai olarak yeniden tesisini kutsamak amacıyla, Roma'da bir sunak yaptırdı (Ara Pacis Augustae). Onun ardından, Vespasianus ve sonra da Dominiatus, inşa ettirdikleri ve Barış Forumu adını verdikleri bir forumda, ona özel bir tapınak tahsis ettiler.

Pegasos (Πήγασος) Birçok efsanede, özellikle Perseus ve Bellerophontes efsanelerinde rol oynayan kanatlı bir at. Adının Yunancada "kaynak" (πηγή) anlamına gelen kelimeden türediği söyleniyordu. Ayrıca Pegasos'un "Okeanos'un Kaynakları"ndan, yani Uzak Batı'da, Gorgo'nun Perseus tara-

fından öldürülmesi sırasında doğduğu anlatılıyordu. Efsanede bazen, bu tanrısal atın Gorgo'nun boynundan fırladığı –bu durumda, birlikte doğmuş olduğu Khrysaor gibi, Poseidon'la Gorgo'nun oğludur–; bazen de, Gorgo'nun kanıyla döllenen topraktan doğduğu kabul edilir. Pegasos, doğar doğmaz doğruca Olympos'a uçarak Zeus'un hizmetine girdi; ona yıldırımlarını getiriyordu.

Bellerophontes'le Pegasos'un karşılaşmaları konusunda gelenekler birbirinden ayrılır. Örneğin, tanrıça Athena'nın, atı gemlenmiş olarak Belleroponthes'e bizzat getirdiği ya da onu kahramana Poseidon'un verdiği ya da Belleroponthes'in onu, Peirene kaynağından su içerken bulduğu anlatılır.

Bu kanatlı at sayesindedir ki, Bellerophontes Khimaira'yı öldürebilmiş ve Amazonlara karşı tek başına zafer kazanabilmiştir (bkz. *Belterophontes*). Bellerophontes'in ölümünden sonra, Pegasos yeniden tanrıların yanına çıktı. Pieros'un kızları (bkz. *Pieros kızları*) ile Mousalar arasındaki şarkı yarışması sırasında, Helikon zevkten şişip duruyor ve gökyüzüne erişme tehlikesi arz ediyordu. Poseidon'un emri üzerine Pegasos, dağı ayağıyla teperek, ona normal boyutlarını almasını bildirdi. Helikon itaat etti, ama Pegasos'un vurduğu yerden Hippokrene ya da At Kaynağı adı verilen bir kaynak fışkırdı.

Troizen'deki bir başka kaynağın ortaya çıkışı da, Pegasos'un tepmesine bağlanıyordu. Pegasos sonunda takımyıldıza dönüştürüldü. Pegasos'un tüylerinden biri Tarsos (Tarsus) yakınlarına düşerek adını şehre vermiştir.

Peiren (Πειρήν) 1. Bu adı taşıyan birinci kahraman, Korinthos kralı Glaukos'un oğlu ve Bellerophontes'in kardeşidir. Bellerophontes, Peiren'i kazaen öldürdü ve bu cinayet dolayısıyla Korinthos'tan sürgüne gitmek zorunda kaldı (bkz. *Bellerophontes*).

2. Diğer bir Peiren, bazı geleneklerde Zeus'un âşık olduğu Io'nun babasıdır. Bu Peiren, Argos'la Euadne'nin oğluydu. Bazen, adı Peiren yerine Piras olarak geçer ve çoğu kez Io'nun onun soyundan değil de, kardeşi Ekbasos'un soyundan geldiği söylenir (bkz. tab. 15).

Peirene (Πειρήνη) Korinthos'ta Peirene kaynağına adını veren kadın kahraman. Nehir-tanrı Asopos'un kızlarından biri olarak geçer. Poseidon'la birleşen Peirene'nin Lekhes ve Kenkhrias adlarında iki oğlu oldu (Korinthos'un iki kapısına adlarını veren kahramanlar). Ama Artemis, Kenkhrias'ı kazaen öldürünce, Peirene üzüntüsünden o kadar çok gözyaşı döktü ki, sonunda kaynağa dönüştü.

Başka bir gelenek, Peirene'yi Oibalos'un kızı olarak gösterir. Asopos efsanesinin Euhemeroscu versiyonunda Peirene, Asopos'un Phlionte'de, kral Ladon'un kızı Metope'den olan on iki kızından biri olarak geçer (bkz. *Ladon* ve *Asopos*). Nihayet, Peirene kaynağının değişik bir efsanesi daha vardır. Buna göre Peirene kaynağı, nehir-tanrı Asopos tarafından, kızı Aigina'yı baştan çıkaranın adını söyleyerek yaptığı hizmetin karşılığı olarak Sisyphos'a verilmişti (bkz. *Aigina*).

Bazı yazarlara göre, Bellerophontes, Pegasos'a Peirene kaynağının yanında rastlamıştı (bkz. *Pegasos*).

Peirides Bkz. *Pieros kızları*.

Peirithoos (Πειρίθοος) Aslen Tesalyalı bir kahraman. Fakat giderek Theseus döngüsüyle kaynaşıp bütünleş-

ti. *Ilias*'ta Zeus ile Dia'nın oğlu olarak geçen Peirithoos, çoğu zaman Dia ile Iksion'un oğlu olarak kabul edilir (bkz. tab. 23). Baba tarafından, Lapithler soyundandır. Efsanesi, birbiriyle oldukça kötü irtibatlandırılmış çeşitli olaylardan oluşur. Bu olayların belli başlıları şunlardır:

Meleagros'un konuğu olarak Kalydon avına katılması; Hippodameia ile evlenmesi ve Kentauroslarla dövüşmesi; Theseus'la karşılaşması; Helene'nin kaçırılması; Cehennem'e iniş.

Kalydon avında Peirithoos yalnızca avcılar arasında yer alır; hiçbir aktif rol oynamaz. Oysa *Ilias*'ta tam tersine, Kentaurosları yenen kişi olarak geçer. Bu olay, daha sonra onun Hippodameia ile evlenme hikâyesine bağlanmıştır. Bazen, Adrastos ile Amphithea'nın kızı olarak geçen Hippodameia (bkz. tab. 1) çoğunlukla Boreas oğlu Boutes'in kızı olarak kabul edilir (bkz. *Boutes*). Bir geleneğe göre, bu Hippodameia Kentauroslarla akrabaydı ve Peirithoos, onları bu nedenle düğününe davet etmişti. Ancak şunu da belirtmek gerekir ki, Iksion'un oğlu olarak Peirithoos, canavarların "üvey kardeşi" oluyordu (bkz. *Kentauroslar*) ve sadece bu durum bile Kentaurosların düğünde hazır bulunmaları için yeterli bir nedendi. Her ne hal ise, içtikleri şarabın etkisine kapılan Kentauroslar, Hippodameia'ya tecavüz etmeye ve orada bulunan kadınları kaçırmaya kalkıştılar. Bunun üzerine, Kentauroslarla Lapithler – Peirithoos'un hemşehrileri – arasında şiddetli bir kavga patlak verdi ve bu kavga sırasında birçok Kentauros öldürüldü. Bazen, Theseus ile Peirithoos arasındaki dostluğun bu sırada başladığı, çünkü bu unutulmaz cidale katılanlar arasında Theseus'un da bulunduğu kabul edilir. Peirithoos'la Hippodameia'nın evliliğinden, Polypoites adında bir erkek çocuk dünyaya geldi (bkz. *Polypoites* ve tab. 23).

Theseus ile Peirithoos'un dostluğunu açıklamak için Peirithoos'un, kahramanın savaş başarılarını duyarak onu sınamaya karar verdiği ve bu amaçla, Theseus'un Marathon bölgesindeki sürülerini çalmaya teşebbüs ettiği anlatılır. İki delikanlı karşı karşıya geldiler, ama ikisi de birbirinin yakışıklılığından etkilendiler. Aralarında bir dövüş başlayacakmış gibi görünürken Peirithoos, içinden gelerek, Theseus'a çaldığı hayvanları tazmin etmeyi önerdi ve onun kölesi olduğunu bildirdi. Altta kalmak istemeyen Theseus da, bu öneriyi reddederek geçmişi unuttuğunu bildirdi. Aralarında böylece kurulan dostluk, bir yeminle mühürlendi ve o zamandan başlayarak iki kahraman, bütün büyük işlerini birlikte gerçekleştirdiler.

Theseus ve Peirithoos, birbirlerini Zeus'un bir kızıyla evlendirmeye and içmişlerdi. Bu nedenle Peirithoos, Theseus'un Helene'yi kaçırmasına yardım etti (bkz. *Helene* ve *Theseus*); ve Theseus da buna karşılık, Zeus ile Demeter'in kızı ve Hades'in karısı olan Persephone'yi kaçırmak için Ölüler Diyarı'na giden dostuna yoldaşlık etti. İki dost, Ölüler Diyarı'na varmayı başardılar, ama oradan çıkamadılar. Herakles'in gelişine kadar orada tutsak kaldılar. Herakles, Theseus'u yeryüzüne çıkarmayı başardıysa da, sıra Peirithoos'u kurtarmaya gelince, yer sarsılmaya başladı ve Herakles, tanrıların suçluyu serbest bırakmaya yanaşmadıklarını anlayarak girişiminden vazgeçti. Böylece, Theseus canlı-

lar arasına dönerken, Peirithoos Ölüler Diyarı'nda kaldı.

Pausanias tarafından nakledilen Euhemeroçu bir versiyonda, Theseus'la Peirithoos'un, gerçekte Epeiros'a, Haidoneus (adı Hades'inkiyle karıştırılmış olacak) adında bir kralın sarayına gittiklerini, bu kralın karısının adının Persephone, kızının adının da Kore olduğu anlatılıyordu. Ayrıca orada, Kerberos adında çok azgın bir köpek vardı. Theseus ve Peirithoos, genç kıza evlenme teklif etmeye geldiklerini söylediler. Oysa, aslında Persephone ile Kore'yi kaçırmak istiyorlardı. Kore'nin, köpek Kerberos'u yenecek kahramanla evlendirileceği ilan edilmişti. Ama Haidoneus iki arkadaşın hakiki niyetlerini öğrenince, onları tutuklattı. Suçu daha fazla olan Peirithoos, köpek Kerberos'a verildi. Kerberos onu bir lokmada yuttu. Theseus ise hapse atıldı ve Herakles'in çıkageldiği güne kadar orada kaldı. Sarayın bir dostu olan Herakles, krala onu serbest bırakması için ricada bulundu ve Theseus böylece tekrar özgürlüğüne kavuştu.

Peisidike (Πεισιδίκη) Birçok kadın kahramanın adı.

1. Bunlardan biri, Lesbos'ta Methymna şehri kralının kızıydı. Akhilleus şehri kuşattığı zaman Peisidike, kahramanı surların üzerinden gördü ve ona âşık oldu. Sevdiği adama, kendisiyle evlenmeye söz verirse şehri teslim edeceğine dair gizlice haber gönderdi. Akhilleus, teklifi kabul etti; Peisidike şehrin kapısını açtı. Ama Akhilleus galip gelir gelmez onu linç ettirdi.

2. Buna benzer bir efsane başka bir Peisidike için de anlatılır. Ancak bu Peisidike Lesboslu değil, Troaslı'dır, Monenia şehrindendir. Şehrin Akhilleus tarafından kuşatıldığı ve Akhilleus'un saldırıya geçmek üzere olduğu bir sırada, Peisidike, kahramana, şehir sakinlerinin susuzluktan teslim olmak üzere olduklarını bildiren bir pusula attı. Böylece Akhilleus, hiç zorluk çekmeden Monenia'yı ele geçirebildi. Peisidike'ye ne olduğunu bilmiyoruz.

Aynı adı taşıyan daha başka kadın kahramanlara da bazı soyağaçlarında rastlanmaktadır. Örneğin:

3. Ailos ile Enarete'nin kızlarından biri (tab. 4).

4. Nestor ile Anaksibia'nın kızlarından biri (bkz. *Nestor*), Argenos'un annesi, vs.

Peisistratos (Πεισίστρατος) Nestor'un (bu ada bkz.) oğullarının en küçüğü. Peisistratos, Telemakhos'la yaşıttı ve Telemakhos Pylos'tan Sparta'ya giderken ona yoldaşlık etti. Söylendiğine göre, Atina tiranı Peisistratos'un adı ondan geliyordu. Bu tiran, Peisistratos'un soyundan gelen biri olarak tanınmaktaydı.

Peitho (Πειθώ) 1. "İkna"nın tanrılaştırılmış şekli. Çoğu zaman, Aphrodite'ye eşlik eden ikinci dereceden tanrısal varlıklar arasında yer alır. Bazen, Ate'nin (Hata) kızı olarak geçer. Fakat, Site hayatında ikna gücünün önemi üzerindeki düşüncelerden kaynaklanan başka mitoslar, onu Tykhe ve Eumonia'nın (sırasıyla, Tesadüf ve Düzen) kız kardeşi ve Prometheus'un kızı olarak gösterirler.

2. Hesiodos'ta da, Okeanos ile Tethys'in kızları arasında bir Peitho'nun adı geçer. Hesiodos'a göre, bu Peitho, Argos'la (bkz. *Argos*, 1) evlenmiştir. Yine aynı Arkadhia döngüsünde bir başka Peitho daha vardır. Bu da, Phoroneus'un karısı ve Aigialeia ile Apis'in annesidir

(efsanenin başka varyantları için bkz. *Phoroneus*).

Pelasgos (Πελασγός) "Mitsel" Pelasgoslar kavminin isim atası olan birçok kahramanın adı. Pelasgoslar, Peloponisos'ta ve Tesalya'da yaşamış bir kavim olarak geçtiklerinden, gerek Peloponisos'ta gerekse Tesalya'da bu adı taşıyan kahramanlar vardır.

1. Arkadhia efsanesinde, Pelasgos'un iki ayrı soyağacı bulunuyordu. Bunlardan birine göre Pelasgos, Niobe ile Zeus'un oğludur (bkz. tab. 15). Okeanos kızı Meliboia ya da nympha Kyllene ya da Deianeira ile birleşen Pelasgos'un, Lykaon adında bir oğlu oldu. Lykaon da, Arkadhia sitelerinden bir çoğuna adlarını veren elli erkek çocukla, bir kız çocuk (Kallisto) dünyaya getirdi (bkz. *Lykaon*). Kallisto, Zeus'tan, Arkadhia'ya adını veren Arkas adlı kahramanı doğurdu. Bu nedenle, bir Arkadhia efsanesi, Lykaon'un babası Pelasgos'u, Arkadhia'da yaşamış ilk insan olarak gösterir. Pelasgos'un "yerden doğmuş" olduğu söyleniyordu. Ülkenin ilk hükümdarı oydu. Evlerde oturmayı o icat etmiş, yararlı bitkilerle zararlı bitkileri birbirinden ilk o ayırmıştı.

2. Pelasgos'un ikinci soyağacını bize Pausanios nakletmektedir (bkz. tab. 14). Buna göre Pelasgos, Triopas ile Sosis'in (ya da Sois) oğlu ve Iasos ile Agenor'un kardeşidir. Dördüncü kuşakta Niobe ile Zeus'tan, beşinci kuşakta da Phoroneus'tan gelmektedir. Bu Pelasgos, artık aslen Arkadhialı olmayıp, Argosludur. Demeter kızını ararken, tanrıçayı evinde konuk etmişti. Tanrıçanın şerefine, Demeter Pelasgis tapınağını yaptırdı. Bu Pelasgos'un Larissa adında bir kızı vardı. Larissa, Argos'un iç kalesine adını vermiştir (bkz. *Larissa*).

3. Nihayet, Tesalya efsanesinde, Larissa'nın babası değil de, onun Poseidon'dan olma oğlu olan bir başka Pelasgos daha vardır (bkz. tab. 14). Bu Pelasgos'un, Akhaios ve Phthios adlarında iki erkek kardeşi bulunuyordu. Pelasgos, kız kardeşleriyle birlikte, memleketi olan Peloponisos'tan ayrılarak, o sıralar Haimonia adını taşıyan Tesalya'yı işgal etti. Üç kardeş, oranın vahşi sakinlerini kovdular ve ülkeyi üç bölüme ayırıp, her bir bölüme, kimin hissesine düşmüşse onun adını verdiler. Böylece, Akhaia, Phthiotida ve Pelasgiotis ortaya çıktı. Bilahare, bu olaylardan beş kuşak sonra, bu sefer de bu fatihlerin torunları, Kouretler ve Lelegler tarafından oradan atıldılar. Başka bazı olayların ardından, bu "Pelasgoslar"ın bir kısmı İtalya'ya göç etti.

Peleus (Πηλεύς) Tesalya'da Phthia kralı. Özellikle, Akhilleus'un babası olmakla ünlüdür. Kendisi, Aiakos ile Endeis'in (Skiron'un kızı) oğludur. Biri öz (Telemon), diğeri de üvey (Aiakos ile Nereus kızı Psamathe'nin oğlu Phokos) olmak üzere iki kardeşi vardı (bkz. tab. 31). Fakat, mitograflarının antikçağdan beri belirttiklerine göre, Telamon herkesçe Peleus'un kardeşi olarak kabul edilmemekte, çoğu kez ona Peleus'un dostu gözüyle bakılmaktaydı. Bu durumda Peleus, Aktaios'la Glauke'nin oğlu oluyordu (bkz. *Telamon*).

Phokos'un bütün beden egzersizlerindeki maharetini kıskanan Telamon ile Peleus, kardeşlerini öldürmeye karar verdiler. Öldürme işini kimin yapacağına dair aralarında kura çektiler. Kura Telamon'a isabet etti ve Telamon, Phokos'u, başına attığı bir diskle öldürdü. Başka bazı gelenekler, bu ci-

nayeti bir kaza eseri olarak gösterirler ya da asıl suçlunun Peleus olduğunu söylerler. Ne olursa olsun, sonuçta Aiakos cinayeti öğrendi ve iki oğlunu Aigina'dan sürdü. Telamon Salamis'e, Peleus da Phthia'da (Tesalya) Aktor'un oğlu Eurytion'un sarayına gitti. Aktor, Peleus'u cinayetinin günahından arındırdı. Ayrıca, onu kızı Antigone'yle evlendirdi ve krallığının üçte birini ona verdi. Peleus'un Antigone'den Polydora adında bir kızı oldu. Polydora, daha sonra, Perieres'in oğlu Boros ile evlendi.

Ne var ki Peleus, Phthia'da dahi Phokos'un annesi Psamathe'nin hışmından kurtulamadı. Psamathe, bir kurt göndererek onun sürülerini kırdırdı. Fakat, Thetis'in isteği üzerine Psamethe, bu kurdu kendiliğinden taşa dönüştürdü.

Peleus, Eurytion'la birlikte Kalydon avına katıldı, ama orada da kazaen kayınpederini öldürdü. Bunun üzerine, Peleus, yeniden sürgüne gitmek zorunda kaldı. Bu kez, Iolkos'ta, Pelias'ın oğlu Akastos'un sarayına sığındı. Akastos onu günahından arındırdı. Burada, az kalsın hayatına mal olacak bir macera geçti başından. Akastos'un karısı Astydameia ona âşık oldu ve ondan bir buluşma istedi. Fakat, Peleus kadının isteğini kabule yanaşmadı. Bunun üzerine Astydameia, intikam almak için Peleus'un karısı Antigone'ye bir mesaj göndererek Peleus'un, Akastos'un kızı Sterope'yle evlenmek üzere olduğunu ona bildirdi. Oysa yalandı bu. Antigone, üzüntüsünden kendini astı. Astydameia, daha sonra, Akastos'a gidip, Peleus'u kendisine tecavüz etmeye yeltenmekle suçladı. Kendisini bir cinayetin günahından arındırdığı, dolayısıyla kendisine dinsel bağlarla bağlı bulunduğu konuğunu öldürmeye cesaret edemeyen Akastos, birlikte avlanmak bahanesiyle, Peleus'u Pelion Dağı'na götürdü. Av sırasında Peleus, öldürdüğü hayvanların dillerini kesmekle yetindiği halde, diğer avcılar avlarını beraberlerinde götürüyorlardı. Avdan sonra avcılar, o hiç av avlamamış da, yalnız kendileri avlamışlar gibi Peleus'la alay ettiler. Peleus, o zaman, kestiği dilleri onlara göstererek ustalığını ve yiğitliğini kanıtladı. Akşam olunca, yorgun düşen Peleus dağda uyuyakaldı. Peleus uyurken, Akastos, onun kılıcını çalı çırpı altına gizleyerek, çekip gitti. Peleus uyanıp da kılıcını aradığı sırada, etrafının Kentauroslar tarafından sarılmış olduğunu gördü. Eğer "iyi Kentauros" Kheiron kılıcını gizlendiği yerden çıkarıp kendisine vermeseydi, Kentauroslar onu öldüreceklerdi. Başka bir versiyonda, kılıcın kritik anda, Hephaistos tarafından ona gönderildiği anlatılır.

Daha sonra Peleus, Akastos'la Astydameia'dan intikamını acımasızca aldı. Iason'la Dioskourların da yardımıyla, Iolkos şehrini zaptetti; şehre girdiği zaman Astydameia'nın vücudunu parçalayıp, parçalarını şehrin dört bir yanına dağıttı.

Bundan sonra Peleus, Nereus'un kızı Thetis'le evlendi. Bu izdivaç şu şekilde oldu: Zeus ve Poseidon, Thetis'le evlenmek için aralarında çekişiyorlardı. Ancak, Themis (ya da Prometheus), Thetis'in doğacak oğlunun, Kader'in takdiri gereğince, babasından daha güçlü olacağını onlara bildirdi. Bunun üzerine iki tanrı, derhal Thetis'e kur yapmaktan vazgeçip, onu bir ölümlüyle başgöz etmeyi düşündüler. Çünkü, bir ölümlü için bu kehanetin hiç-

bir sakıncası olamazdı. Biraz farklı bazı versiyonlara göre Zeus'a, Thetis'ten bir oğlu olduğu takdirde, bunun, onu tahtından indirip göğün hâkimiyetini ele geçireceğini Prometheus bildirmiştir. Ya da, Thetis, kendisini bakıp büyüten Hera'ya saygısından dolayı (bkz. *Hera*) bizzat kendisi, Zeus'la birleşmeyi reddetmiştir. Zeus öfkesinden ve de onu cezalandırmak için, Thetis'i ister kendi rızasıyla, ister zorla bir ölümlüyle evlendirmeye karar verdi. Tanrılar, Thetis'e koca olarak Peleus'u uygun gördüler. Fakat Thetis, bunu kabul etmedi. Bir deniz tanrıçası olarak istediği her şekle girmek yeteneğine sahipti. Bu yeteneğini kullanarak, Peleus'un kucaklamalarından kaçınmak için sırasıyla ateşe, suya, rüzgâra, ağaca, kuşa, kaplana, aslana, yılana ve en sonunda da mürekkep balığına dönüştü. Daha önce, Kentauros Kherion'dan öğüt almış olan Peleus, onu sıkıca tuttu ve Thetis sonunda, yeniden bir tanrıça, bir kadın oldu. Düğün, Pelion Dağı'nda yapıldı. Tanrılar da orada hazır bulundular. Mousalar, evlenenler için bestelenmiş düğün şarkıları (epithalamion) söylediler ve herbiri yeni evlilere bir hediye getirdi. En mutena hediyeler arasında, Kheiron'un sunduğu dişbudak ağacından bir kargı ile Poseidon'un armağanı olan iki ölümsüz atı – Balios ve Ksanthos – sayarlar. Bu atlar, daha sonra, Akhilleus'un arabasına koşulmuş olarak görülecektir

Thetis'le Peleus'un evlilikleri mutlu geçmedi. Thetis, Peleus'a çocuklar verdi vermesine ama onları ölümsüz kılmaya çalışırken hep öldürdü (bkz. *Akhilleus*). Nihayet, Peleus, son doğan çocuğu Akhilleus'u, Thetis yine ateşte tavlamaya çalıştığı sırada, onun elinden çekip alınca, Thetis kaçtı ve bundan böyle onunla yaşamayı inatla reddetti (bkz. *Akhilleus*).

Peleus, ihtiyarlığında, Akhilleus Troia'da bulunduğu sırada, tam savaş bitmek üzereyken, Akastos'un oğulları Arkhandros ile Arkhiteles'in saldırısına uğradı. Phthia'dan kovulan Peleus, Kos Adası'na kaçtı; orada, torunu Neoptolemos'a rastladı; Abas'ın soyundan gelen Molon adında birinin konuğu oldu ve öldü. Euripides'in *Andromakhe*'sinde dile getirilen bir diğer versiyonda ise, Peleus, Neoptolemos'tan sonra ölür ve Hermione'nin oyunlarına karşı Andromakhe lehinde girişimlerde bulunur (bkz. *Molossos*). Giritli Diktys'in anlattığı olayın bu versiyona bağlı olması muhtemeldir.

Buna göre, Neoptolemos, Akastos'un oğulları tarafından tutsak edilmiş olan Peleus'u kurtararak ona krallığını iade eder, sonra da Delphoi'da Orestes tarafından öldürülür.

Peleus, Argonautların maceraları, Kalydon avı (yukarıya bkz.), Herakles'in Troia seferi (Peleus bu sefere kardeşi Telamon'la birlikte katılmıştır) ve buna bağlı olarak Amazonlar Savaşı gibi bazı döngüsel efsanelerde tali şekilde de olsa rol oynar. Pelias'ın şerefine düzenlenen cenaze töreni oyunlarında, yarışmacılar arasında yer alır. Güreşte, Atalante'ye (bu ada bkz.) yenilir.

Pellas (Πελιάς) Ikiz kardeşi Neleus'la birlikte Tyro ile Poseidon'un (ya da Poseidon'un şeklini aldığı nehir-tanrı Enipeus'un) (bkz. *Tyro*) oğlu. Pelias'ın "insan" babası, Kretheus'tur. Iason'un babası Aison, Pheres ve Amythaon onun üvey kardeşleri olurlar (bkz. tab. 13). Tyro, tanrıdan olan iki oğlunun doğumunu gizli tuttu ve çocukla-

rı bir yere terketti. At tüccarları tarafından güdülen bir at sürüsü, çocukların terkedildikleri yerden geçti ve kısraklardan biri çocuklardan birine ayağıyla vurarak, onun yüzünde morumsu (Yun. *"Pelion"*) bir iz bıraktı. At tüccarları ikizleri buldular ve yüzüne tekme yiyene Pelias, ötekine de Neleus adını verdiler (bkz. *Neleus*).

Efsanenin diğer versiyonlarında ikizlerin bir kısrak tarafından beslendiği anlatılır (at, Poseidon'un kutsal hayvanıdır). Sophokles'in kayıp *Tyro* tragedyasında izlediği gelenek budur. Buna göre, ikizler bir çoban tarafından bulunup alınmış ve daha sonra terkedilirken içine konulmuş oldukları tahta sandık sayesinde Tyro tarafından tanınmışlardır. İkizler Tyro'yu, ona kötü muamele eden üvey anneleri Sidero'nun elinden kurtardılar (bkz. *Tyro*). Sidero, kaçıp Hera'nın tapınağına sığındıysa da, Pelias, onu tapınağın kutsal mahalline kadar kovalayıp orada öldürdü. Pelias, bu davranışıyla tanrıçanın kutsallığını hor görmüş oluyordu. Nitekim, daha sonra da, ona karşı aynı dinsizce davranışını sürdürdü. Ama bu davranışı, uzun bir ömrün sonunda, onun helakine yol açtı (aşağıya bkz.).

Pelias'la Neleus, iktidar için çekiştiler. Neleus, kardeşi tarafından kovuldu ve Messinia'da Pylos'a çekildi (bkz. *Neleus*). Neleus Pylos'ta yaşarken, Pelias da lolkos'ta (Tesalya) oturuyor ve Bias'ın kızı Anaksibia (ya da başka versiyonlara göre Amphion'un kızı Phylomakhe) ile evli bulunuyordu. Pelias'ın Anaksibia'dan, Akastos adında bir oğlu ile Peisidike, Pelopeia, Hippothoe ve Alkestis adlarında dört kızı oldu.

Pelias, bir gün deniz kıyısında, Poseidon'a bir kurban sunmak istedi ve tebaasından birçok kişiyi ve bu arada yeğeni Iason'u davet etti. Iason köyde yaşıyordu. Kralın davetini öğrenince, şenliğe gitmek için hemen yola çıktı, ama bir dereden geçerken ayağındaki sandallardan birini kaybetti ve törene bir ayağı çıplak olarak geldi. Oysa kral Pelias, bir zamanlar Delphoi kâhinine danıştığında, kâhin ona, yalnız bir ayağında pabuç olan bir adamdan sakınmasını söylemişti. Pelias, Iason'u bu kılıkta görünce, kehaneti hatırladı ve Iason'a, "Eğer kral olsaydın, seni tahtından edeceğini bildiğin bir kimseye ne yapardın?" diye sordu. Iason, "Onu, altın postu ele geçirmeye gönderirdim." diye yanıt verdi. Bu yanıtı Iason'a belki de, büyücü Medeia'yı lolkos'a getirip, böylece Pelias'ın ölümünü mümkün kılmak isteyen Hera verdirmişti. Her ne olursa olsun, Pelias, Iason'u bu sözünden yakalayıp, onu altın postu ele geçirmeye gönderdi (bkz. *Argonautlar* ve *Iason*).

Pebas, yeğeninden kesin olarak kurtulduğunu ve iktidarını sağlama bağladığını düşünerek, üvey kardeşi Aison'u öldürmeye karar verdi. Aison, kendi ölüm şeklini kendisinin seçmesine izin verilmesini istedi ve boğa kanı içerek kendini zehirledi. Bunun üzerine, Iason'un annesi Alkimede, Pelias'ı lanetliyerek kendini astı. Onun geride bıraktığı Promakhos adındaki küçük oğlan çocuğunu da, Pelias aynı şekilde ortadan kaldırdı. Bu arada, Iason, hareketinden dört ay sonra geri döndü. Anababasının ve kardeşinin öcünü almak istemesine rağmen, bunu gizli tuttu ve Korinthos'a gitti. Ama orada, Medeia ile birlikte, Pelias'ı cezalandırmanın yollarını uzun uzun düşündü.

Bundan sonra, Medeia tek başına, Iol-

kos sarayına geldi ve Pelias'ın kızlarını, yaşlanmaya başlamış olan babalarını gençleştirebileceğini söyleyerek kandırdı. Bu konudaki yeteneğini onlara kanıtlamak için de yaşlı bir koçu parçalayarak bir kazanda büyülü otlarla kaynattı. Bir süre sonra, kazandan körpecik bir kuzu çıktı. Bunu gören ve artık hiç tereddütleri kalmayan Pelias'ın kızları, babalarını parçaladılar ve Medeia'nın tarifine göre kazanda kaynattılar. Ama Pelias bir daha dirilmedi. İşledikleri cinayet karşısında dehşete kapılan kızlar, kendi kendilerini sürgün edip, Arkadhia'ya kaçtılar. Pausanias'ın zamanında, onların mezarları, Mantineia'da, Poseidon tapınağının yanında gösterilmekteydi. Başka bir versiyonda ise, Pelias'ın kızlarının, Medeia tarafından oyuna getirildikleri için suçlu sayılmadıkları ve evlendikleri anlatılır.

Yazarlara göre, Pelias'ın kızları arasında yalnız Alkestis, ona uygulanan büyülü işleme katılmak istememiştir. Babasına olan sevgi ve saygısı onu engellemiştir (bkz. *Alkestis*).

Pelias'ın oğlu Akastos, babasının parçalarını topladı ve ona görkemli bir cenaze töreni düzenledi. Bu tören sırasında, yapılan yarışmalar daha sonra dillere destan olmuştur. Hyginus bu yarışmaların galiplerinin bir listesini bize aktarmaktadır. Bu listede şu isimlerin yer aldığını görüyoruz: Kalais ve Zetes, yani Boreasoğulları; Kastor ve Polydeukes, yani Dioskourlar; Aiakos'un oğulları Telamon ve Peleus; Herakles; Meleagros (cirit atmada birinci oldu); Ares'in oğlu Kyknos; Bellerophontes (at yarışını kazandı); Iphikles'in oğlu Iolaos (dört atlı savaş arabaları yarışında Sisyphos'un oğlu Glaukos'u yendi); Hermes'in oğlu Euryto (ok atmada birinci); Deion'un oğlu Kephalos (sapan atmada birinci); Marsyas'ın öğrencisi Olympos (flût ödülü); Orpheus (lir ödülü); Apollon'un oğlu Linos (şarkı ödülü); Poseidon'un oğlu Eumolpos (refakatli şarkı ödülü; refakatçisi Olympos). Bu listeye, bazen, Peleus'u yenip güreş ödülünü alan Atalanta'yı da ilave ederler.

Akastos, babasının öldürülmesinden sonra, Medeia ile Iason'u Iolkos krallığından kovdu (bkz. *Iason* ve *Medeia*).

Pelopeia (Πελόπεια) 1. Aigisthos'un annesi; Aigisthos'u, öz babası Thyestes ile iradesi ve bilgisi dışında girdiği bir ensest ilişki sonucu doğurmuştu. Pelopeia, Sikyon'da kral Thesprotos'un sarayında yaşıyordu. Aigisthos'a hamile olduğu sırada Atreus'la evlendi. Thyestes, Atreus'tan öcünü Aigisthos vasıtasıyla alacaktır (bkz. *Aigisthos*, *Atreus*, *Thyestes* ve tab. 2).

2. Bir diğer Pelopeia, Pelias'la Anaksibia'nın kızlarından biridir (bkz. tab. 13). Bu Pelopeia'nın tanrı Ares'ten Kyknos adında bir oğlu oldu.

Pelops (Πέλοψ) (Bkz. tab. 2) Tantalos'un oğlu. Annesinin adı bazen Klytia, bazen de Euryanassa, Eurysthanassa, Eurythemiste, vs. olarak geçer. Annesi, bazen Asya'da nehir-tanrı Paktolos'un ya da Ksanthos'un (Troas Nehri) kızı olarak gösterilir. Tantalos'un oğlu olan Pelops, aslen Anadolulu olup, Ilos'un Tantalos'la yaptığı bir savaşın ardından Avrupa'ya göç etmiştir. Pelops, Yunanistan'a gelirken hazinelerini de yanında getirdi ve böylece o vakte kadar yoksul olan bir ülkeye biraz Doğu lüksü sokmuş oldu. Söylendiğine göre, Pelops'un yanında Phrygialı göçmenler de bulunuyordu. Nitekim, tarihi dö-

nemde bunların mezarları Lakonia'da gösterilmekteydi.

Pelops'un, gençliğinde, babası Tantalos'un bir cinayetine kurban gittiği anlatılır. Tantalos, onu öldürüp etlerini parça parça doğramış, bunlardan yahni pişirmiş, sonra da bu yemeği tanrılara sunmuştu. Bazı mitograflar, onun bu işi dindarlığından dolayı yaptığını, çünkü o sırada krallığında bir kıtlık bulunduğunu, dolayısıyla Tantalos'un elinde tanrılara sunulacak başka kurban eti bulunmadığını ileri sürerler. Ama genellikle, Tantalos'un bu şekilde tanrıların her şeyi bilirliğini sınamak istediği iddia edilir. Bütün tanrılar, kendilerine sunulan etin ne olduğunu anladılar ve Demeter dışında kimse ondan yemedi. Yalnız Demeter, çok acıktığından, bir omuz parçasını yedi ve ancak ondan sonra yediğinin ne olduğunu fark etti (başka bazı geleneklere göre, bu hatayı Ares ya da Thetis yapmıştır). Fakat tanrılar, Pelops'un bedenini yeniden meydana getirdiler ve ona yeniden hayat verdiler. Tanrılar, Demeter'in yediği omuz parçasının yerine fildişinden bir omuz yaptılar. Bu fildişinden omuz, daha sonraları, Elis'te bir kutsal emanet olarak teşhir edilmekteydi.

Pelops, dirilişinden sonra, Poseidon'un sevgilisi oldu. Tanrı, onu gökyüzüne götürerek kendisine saki yaptı. Ama çok geçmeden, Pelops yeryüzüne geri gönderildi. Çünkü babası, onun yardımıyla, tanrıların nektarından ve ambrosiosundan (ölümsüzlük yemeği) çalıp, ölümlülere vermeye başlamıştı. Fakat, Poseidon yine de Pelops'un koruyucusu olarak kaldı ve ona kanatlı atlar armağan etti. Hippodameia'yı elde edebilmek için Oinomaos'a karşı mücadelesinde ona yardımcı oldu. Pelops efsanesinin bu bölümü için bkz. *Oinomaos*, *Hippodameia* ve *Myrtilos*.

Pelops'un, Hippodameia ile evliliğinden birçok çocuğu oldu. Çocukların adları üzerinde muhtelif yazarlar arasında fikir birliği yoktur. Ama hepsi de Atreus, Thyestes ve Pleithenes'i zikrederler. Bazen, bunlara Khrysippos (bu, aynı zamanda, Pelops'la Aksiokhe adında bir nymphanın oğlu olarak da gösterilir; bkz. *Khrysippos*) ve Pittheus da eklenir. Pelops'un kızlarına gelince, bunların arasında, bazen Amphitryon'un annesi olarak geçen Astydameia ile Taphos Adası'na adını veren Taphios'un annesi (babası tanrı Poseidon'du) Hippothoe'yi sayabiliriz.

Pelops'un adı Olympia oyunlarının kuruluşuna bağlıdır. Söylendiğine göre, bu oyunları ilk o ihdas etmiştir. Fakat, zamanla bu oyunlar uygulanmaz olmuş ve sonra Herakles tarafından, Pelops'un anısına ve onuruna yeniden canlandırılmıştır. Bunlara bazen, Oinomaos'un ölümünün anısına düzenlenen oyunlar gözüyle de bakılır.

Troia Savaşı sırasında, kâhin Helenos, şehrin alınabilmesi için gerekli başka bazı şartlar arasında, Pelops'un kemiklerinin (ya da omuz kemiklerinden birinin) Troia'ya getirilmesi şartını da bildirmişti. Bu nedenle, sözkonusu kemikler Pisa'dan Troia'ya getirildi. Troia dönüşünde, kemikler bir deniz kazasında kaybolduysa da, bir balıkçı onları yeniden buldu.

Agamemnon'la Kassandra'nın oğlu olan başka bir Pelops için bkz. *Kassandra*.

***Penatlarya da Penates** Roma'da, ev ocaklarını koruyan tanrılar. Bu nedenle çoğu zaman Vesta ile bir tutulurlar, ama Larlardan ayrıdırlar. Larlar, kült heykelleriyle temsil edildikleri halde, Pe-

natlar uzun zaman görünmeyen "güçler" olarak, sırf soyut varlıklar olarak kalmışlardır. Her evin kendi Penatları olduğu gibi, Roma devletinin de kendi Penatları vardı. Bunlar, İtalya'ya Aineias tarafından getirilmişlerdi. Oturmuş iki genç adam heykeli tarafından temsil edilen Penatların, Roma'da Velia'da bir tapınakları bulunuyordu. Bu tanrıların tam anlamıyla herhangi bir mitosları yoktu.

Peneios (Πηνειος) Tesalyalı nehir-tanrı. Okeanos'la Tethys'in oğlu olarak geçer. Tesalyalı Lapithler soyunun atasıdır. Kreousa (ya da Philyra) ile evlenen Peneios'un, Sulbe, Hypseus ve Andreus adlarında üç çocuğu oldu (bkz. tab. 23). Iphis (Aiolos'la birleşerek Salmoneus'u dünyaya getirmiştir) ile Menippe'nin (Pelasgos'un karısı) de onun kızları olduğu söylenir. Hiç değilse, geç zamanlara ait geleneklerde ona mal edilen diğer iki kız çocuğu ise daha da ünlüdür: Daphne ve Kyrene (Aristaios'un annesi) (bu adlara bkz.).

Peneleos (Πηνέλεος) Helene'nin talipleri arasında yer alan Boiotialı kahraman. Hippalkimos'un ya da Hippalmos'un oğludur. Bazen Argonautlar listesinde yer alır, ama özellikle *Ilias*'ta kendisinden övgüyle bahsedilir. Troia önüne, on iki gemilik bir Boiotia birliğinin başında gelmişti. Ilioneus'u ve Lykon'u öldürdü. Kendisi de Polydamas tarafından yaralandı. Ölümünden *Ilias*'ta söz edilmez. Daha sonraki manzumeler, Peneleos'un, Telephos'un oğlu Eurypylos tarafından öldürüldüğünü yazarlar (ayr. bkz. *Tisamenos*). Peneleos'un ölümüne çok üzülen Yunanlar, ona özel bir mezara gömülmek şerefini verdiler. Oysa, savaş alanında ölen kahramanlar çoğunlukla ancak ortak bir mezara gömülmekteydiler.

Yukardakiyle pek bağdaşmayan bir gelenek (bkz. *Eurypylos*), Peneleos'u tahta atın içinde yer alan ve şehrin alınışına katılan önderler arasında göstermektedir.

Penelope (Πηνελόπη) Odysseus'un karısı; kocası Troia Savaşı'ndayken, onu yirmi yıl süreyle sadıkane bekleyişiyle efsanede ve antikçağ edebiyatında evrensel bir ün kazanmıştır. Gerçekten de, Troia'nın alınışına katılan kahramanların eşleri arasında Penelope, kocasının yokluğu sırasında şeytana uymayan hemen hemen tek kadındır. Her ne kadar homerik vulgatadan (yaygın versiyon) hayli farklı birtakım yerel ya da daha sonraya ait gelenekler mevcutsa da, asıl Penelope efsanesi, *Odysseia*'da anlatılandır.

Penelope, Ikarios'un kızı ve dolayısıyla Tyndareos, Leukippos ve Aphareus'un yeğenidir (bkz. tab. 16). Annesi Periboia, bir Naias'tır. Penelope, baba tarafından aslen Spartalı ya da Amyklaili'dir. Fakat üvey kardeşi Hippokoon tarafından ülkesinden kovulan Ikarios, Aitolia'ya, kral Thestios'un yanına sığındı. Periboia ile orada evlendi ve diğer çocuklarının yanısıra Penelope de orada dünyaya geldi (bkz. *Ikarios*).

Odysseus ile Penolope'nin evliliği konusunda, mitograflar belli başlı iki versiyon naklederler. Bu versiyonların birinde, Odysseus'u, verdiği iyi bir öğütten dolayı ödüllendirmek isteyen Tyndareos'un aracılığıyla, Ikarios, kızını kahramana vermeyi kabul eder; diğerinde ise, Penelope'nin ödül olarak konulduğu bir yarışı Odysseus kazanır (bkz. *Ikarios*). Nihayet varlığını yalnızca Aristoteles'in bir imasından öğrendiğimiz karanlık bir geleneğe göre,

Penelope'nin babası Ikarios olmayıp, yanlışlıkla Ikarios ile karıştırılan Ikadios adında Korfulu bir adamdı. Ancak, bu yerel bir gelenek olup, Odysseus'un Sparta'da, karısının Sparta asıllı olması anısına (bilindiği gibi, klasik devirde, Sparta iffetli kadınlarıyla ünlü bir ülkeydi) dikilmiş bir sunağı bulunması olayına ters düşmektedir. Yine anlatıldığına göre Penelope, evlendikten sonra, babasının Sparta'da kendi yanında kalması için yaptığı bütün baskıya rağmen, kocasının yanını tercih ederek onunla Ithake'ye gitmiş ve bu süretle eşine olan sevgisinin ilk kanıtını göstermiştir (bkz. *Ikarios*).

Penelope'nin annesine gelince, en yaygın gelenekte onun adının Periboia olduğu söylenmekteyse de, bazen Dorodokhe ya da Asterodia adlarına da rastlanır. Aynı şekilde, Penelope'nin erkek ve kız kardeşlerinin adı ve sayısı da alabildiğine değişiklik gösterir (ör. bkz. *Leukadios*).

Bilindiği gibi, Menelaos, Helene'nin eski taliplerine öç alma yükümlülüklerini hatırlatmak için Yunanistan'ın çeşitli sitelerini dolaşmaya çıktığında, Odysseus (yükümlülüğünden sıyrılmak amacıyla) delilik taklidi yapmaya kalkışmıştı. Onu, Troia'ya karşı savaşa katılmak konusunda isteksiz kılan şey, yiğitlikten yoksun olması değil, kısa bir süre önce kendisine bir oğul (Telemakhos) vermiş olan karısına olan sevgisiydi. Ama Palamedes'in kurnazlığı yüzünden, yine de savaşa gitmek zorunda kaldı (bkz. *Odysseus* ve *Palamedes*). Evini ve karısını, eski dostu Mentor'a (bu ada bkz.) emanet etti. Odysseus'un (yokluğunda onun) mallarının tek sahibi Penelope'ydi. Odysseus'un ihtiyar annesi Antikleia, oğlundan uzaklaşmış olmanın acısına dayanamayıp çok geçmeden öldü. Laertes de kırsal alandaki mülküne çekildi. Çok geçmeden, Penelope, gittikçe daha baskıcı olan evlenme teklifleri almaya başladı. Yakın çevredeki bütün gençler, onunla evlenmek istiyorlardı. Penelope bu teklifleri geri çevirince talipler, Odysseus'un sarayına yerleşip şölenler düzenlemeye, genç kadını göz göre göre iflasa sürükleyerek, dayanamaz hale getirmeye koyuldular. Penelope onlara ağır sitemlerde bulundu, ama bunun hiçbir etkisi olmadı. Bunun üzerine Penelope, bir hileye başvurdu; Laertes'in kefenini dokumayı bitirdiği gün içlerinden biriyle evleneceğini söyledi. Oysa, gündüzleri dokuduğunu geceleri sökü yordu. Ama sonunda –üç yıl sonra– bir hizmetçisinin ihanetine uğradı ve bu yoldan zaman kazanmasına imkân kalmadı.

Odysseus döndüğü zaman, kendini Penelope'ye tanıtmadı. Taliplerle mücadele sırasında (bkz. *Odysseus*), Penelope odasında derin bir uykudaydı. Ancak bundan sonradır ki, Odysseus, adını söyleyip ona kendini tanıttı. Penelope, önce tereddüt ettiyse de, sonunda kocasını tanıdı. Tanrıça Athena, karı kocanın başlarından geçenleri birbirlerine etraflı bir şekilde anlatabilmeleri için bir sonraki gecenin süresini uzatmak iyiliğinde bulundu.

Öte yandan, Nauplios'un, Palamedes'in öcünü almak için, Odysseus'un Troia önlerinde öldüğü söylentisini çıkardığı anlatılır (ama bu, *Odysseia*'da geçen bir olay değildir). Bunu duyan Antikleia intihar eder. Penelope de, kendini denize atar; ama kuşlar (belki martılar) kadına destek olur, onu kurtarırlar ve sağ salim kıyıya getirirler.

Penelope'nin zinalarına ya da

Odysseus'un dönüşünden sonraki maceralarına ilişkin gelenekler de, yine bu Homeros sonrası destanlar döngüsüne aittir. Birinci seriden gelenekler arasında, özellikle Penelope'nin, 129 talibe sırayla boyun eğdiğini ve bu aşklardan, tanrı Pan'ı (bu ada bkz.) doğurduğunu söyleyen efsane yer alır. Ya da, Odysseus geri döndüğünde, Penelope'nin, kendisine sadık kalmamış olduğunu anlar ve onu sürgüne yollar. Bunun üzerine Penelope, Sparta'ya çekilir, oradan Mantineia'ya gider ve orada ölür. Mezarı orada bulunuyordu. Ya da, Odysseus, taliplerden Amphinomos ile yaşadığı yasak aşktan dolayı Penelope'yi cezalandırmak için onu öldürür.

Odysseus'un dönüşünden sonraya ait bazı olaylarda, kahramanın Penelope'den Ptoliporthes adında ikinci bir oğlu olduğu anlatılmaktaydı. Odysseus, daha sonra, Thesprotlar ülkesine gider ve dönüşünde onu tanıyamayan öz oğlu Telegonos tarafından öldürülür (bkz. *Telegonos* ve *Odysseus*). Telegonos, Penelope'yi, annesi Kirke'nin ülkesine götürür ve orada babasının ilk karısı olan kadınla evlenir. Kirke, onların ikisini de Bahtiyarlar ülkesine götürür.

Penia (Πενία) Yoksulluk'un kişileştirilmiş şekli. Bir tek mitosu vardır, o da Sokrates'in, *Symposion*'da (*Şölen:* Platon'un eseri) Mantineialı rahibe Diotina'ya dayanarak anlattığı mitostur. Tanrılar katındaki bir şölenden sonra Penia, Poros'la (bu ada bkz.) birleşti ve ondan Eros'u (Aşk) dünyaya getirdi (bkz. *Eros*).

Penthesilela (Πενθεσίλεια) Bir amazon. Ares'in kızıydı. Annesi Otrere'dir. Penthesileia'nın Kaystros (Anadolu'da Kaystros'un (Küçük Menderes) isim atası) adında bir oğlu ve Ephesos adında bir torunu vardı (bkz. *Kaystros*).

Penthesileia, Hektor'un ölümünden sonra, bir amazon ordusunun başında Priamos'un yardımına geldi. Onun, istemeden işlediği bir cinayet yüzünden ülkesini terketmek zorunda kaldığı da söylenir. Penthesileia, Troia önünde büyük kahramanlıklar gösterdi; ama çok geçmeden, onu sağ göğsünden yaralayan Akhilleus'un önünde yenik düştü. Onun, yere düşmüş can verirken ne kadar güzel olduğunu gören Akhilleus, kurbanına âşık oldu. Thersites bu aşkla alay etti. Akhilleus buna öfkelendi ve Thersites'i öldürdü (bkz. *Thersites* ve *Akhilleus*).

Pentheus (Πενθεύς) Doğruca Kadmos'un soyundan gelen bir Thebaili. Bir Spartoi (dragonun dişlerinden doğan adamlar; bkz. *Kadmos*) olan Ekhion ile Kadmos'un kızlarından Agaue'nin (bkz. tab. **18**) oğlu. En yaygın gelenek, Pentheus'u Kadmos'un birinci derecede vârisi olarak gösterir (bu veraset şartları konusunda bkz. *Kadmos*). Bir başka geleneğe göre ise, Kadmos'la Pentheus arasında, Kadmos'un oğlu ve Pentheus'un amcası olan Polydoros hüküm sürmüş ve bu Polydoros, Pentheus tarafından tahttan indirilmiştir. Nihayet, bir başka versiyona göre Pentheus, Thebai'da hiç hüküm sürmemiştir.

Pentheus'un hikâyesi, Dionysos döngüsüne bağlanır. Bilindiği gibi, Dionysos Thebai asıllı bir tanrıdır ve annesi Semele tarafından Pentheus'un kuzeni olur. Dionysos, Asya'yı fethettikten sonra, kültünü yerleştirmek ve bir zamanlar Semele'ye ettikleri iftiralardan ötürü annesinin kardeşlerini, özellikle de Agaue'yi cezalandırmak için yurdu Thebai'a geri dönmeye karar ver-

di. Trakya üzerinden Thebai'a geldi; orada kadınları delirterek cezalandırdı. Kadınlar Bakkhalar gibi giyinip dağa çıktılar ve tanrının mysterlerini kutladılar. Ama Pentheus, Kadmos'un ve Teiresias'ın uyarılarına rağmen, şiddet içeren bu kültün yayılmasına karşı çıkmak istedi. Dionysos'a şarlatan ve sahtekâr muamelesi yaptı. Tandi olduğu birçok mucizesine rağmen, Dionysos'u zincire vurdurmaya kalkıştı. Ama Dionysos bağlarından kurtuldu ve kral sarayı yandı. Bundan sonra Dionysos, Pentheus'a, kadınları gözlemesi ve onların aşırılıklarına tanık olması için Kithairon'a (Thebai'da bir dağ) çıkmasını telkin etti. Pentheus bu telkine uydu ve bir çam ağacının dalları arasına gizlendi. Ama kadınlar onu farkederek çamı kökünden söktüler ve Pentheus'u ellerine geçirince de vücudunu paramparça ettiler. En başta Agaue ona el attı ve Pentheus'un kafasını alarak onu bir thyrsosun ucuna taktı; sonra da, aslan kafası zannettiği kelleyi gururla taşıyarak Thebai'a döndü. Şehre ulaşınca, Kadmos onu yanılgısından uyandırdı. Agaue, öldürdüğünün dağdaki yırtıcı bir hayvan değil, kendi oğlu olduğunu fark etti (ayr. bkz. *Agaue*).

Euripides ve Aiskhylos tarafından sahnelenen bu mitos, antikçağ edebiyatında ve sanatında çok ünlüdür. Ona dinsel bir anlam yükleniyordu. Pentheus, gururu yüzünden cezaya çarptırılan dinsiz tipini temsil ediyordu.

Penthilos (Πένθιλος) Aigisthos'un kızı Erigone'nin Orestes'ten olan gayrimeşru oğlu. Penthilos'un da, Lesbos'ta ve Anadolu'da koloniler kuran Damasios ve Ekhelas (ya da Ekhelos) adlarında iki oğlu vardı. Onun, özellikle, Lesbos'taki Penthilos şehrinin kurucusu olduğu söylenir.

Penthos (Πένθος) Keder'i temsil eden daimon. Anlatıldığına göre Zeus, daimonlara görevlerini dağıtırken, Penthos dağıtımın başında orada yoktu, ancak son olarak geldi. Bütün görevler dağıtıldığı için Zeus, ölülere gösterilen saygıya –yas ve gözyaşı– nezaret etme görevinden başka ona verecek bir şey bulamadı. Bunun için, öteki daimonlar nasıl kendilerine gösterilmesi gereken saygıyı gösteren insanları koruyup kayırıyorlarsa, Penthos da ölülerin arkasından ağlayanları, onlar için büyük yas tutanları koruyup kayırıyordu. İnsanlar ağlamayı çok iyi bildiklerine göre, Penthos onlara mümkün olduğu kadar çok keder gönderiyordu. Bu nedenle, onu uzakta tutmanın en iyi yolu, kaçınılması imkânsız felaketlere aşırı derecede üzülmemekti.

Peparethos (Πεπάρηθος) Dionysos'un Ariadne'ye verdiği dört oğuldan biri. Diğer üç oğul Thoas, Staphylos ve Dinopion'dur (bkz. *Ariadne*). Peparethos aynı adı taşıyan adanın isim atasıdır.

Peratos (Πέρατος) Sikyon kralları silsilesinde Leukippos'un halefi. Leukippos, oğlu olmadığı, yalnızca Kalkhinia adında bir kızı olduğu için krallığını, Kalkhinia'nın tanrı Poseidon'dan olan oğlu Peratos'a bıraktı. Peratos'un, Plemnaios adında bir oğlu oldu (bu ada bkz.).

Perdiks (Πέρδιξ) Attike efsanesinde, "Keklik" anlamına gelen bu adı taşıyan iki kişi vardır.

1. Perdiks, her şeyden önce, Daidalos'un kız kardeşidir ve Daidolos gibi onun da babası Eupalamos'tur. Öte yandan Perdiks, aynı adı taşıyan ikinci kişinin annesidir (aşağıya bkz.). Bunun ölümün-

den duyduğu üzüntüyle kendini astı. Atinalılar ona tanrısallık şerefi verdiler.

2. Bir önceki kadın kahramanın oğlu olan bu Perdiks daha çok tanınmaktadır. Daidalos'un yeğeni olduğu için, onun yanına çırak olarak verildi. Mahareti ve icatlarıyla onu geride bırakmaya başlamıştı ki, kıskançlığa kapılan amcası, Perdiks'i Akropolis'in kayalıklarından aşağıya attı ve sonra da onun cesedini gizlice gömdü. Ama cinayet öğrenildi ve Daidalos (yargılanmak üzere) Areopagos'un huzuruna çıkarıldı (bkz. *Daidalos*). Birçok şeyin, bu arada testerenin icadı Perdiks'e atfedilir. Onun, bu icadını yılanın dişlerinden esinlenerek yaptığı söylenir. Ayrıca, çömlekçi çarkının icadı da ona mâal edilir.

Bu genç adamın adı bazen Talos (bu ada bkz.) ya da Kalos olarak geçer. Söylendiğine göre Perdiks adı, amcası onu Akropolis'ten aşağıya attığı zaman Athena'nın acıyıp onu kekliğe dönüştürmesinden geliyordu. Yine söylendiğine göre bu kuş, Daidalos'un da aynı şekilde düşerek ölen oğlu Ikaros'un cenazesine sevinçle katılmıştır (bkz. *Ikaros*).

Pergamos (Πέργαμος) Asya'daki Pergamon (Bergama) şehrine adını veren kahraman. Neoptolemos'la Andromakhe'nin en küçük oğulları olarak geçer. Efsanenin bu versiyonuna göre, annesiyle birlikte Asya'ya gelen Pergamos, Teuthrania şehrinin kralı Areios'u düelloda öldürdü ve sonra da onun yerine geçerek şehre kendi adını verdi. Başka bir gelenekte ise, onun, komşularının saldırısına uğrayan Gyrnos'un yardımına geldiği anlatılır. Bu Gyrnos, Eurypylos'un oğlu, dolayısıyla da Telephos'un torunuydu. Gyrnos, Pergamos'u ödüllendirmek için, şehirlerinden birine Pergamon adını verdi.

Pergamon'un, aynı zamanda, Troia şehrinin iç kalesinin adı olduğunu da burada hatırlatalım. Fakat yukarıdaki efsanelerde amaçlanan, bu sonraki adın açıklanması değil, Attaloslar krallığının başkenti Helenistik Pergamon şehrinin adının açıklanmasıdır.

Peribola (Περίβολα) Birçok kahramanın, özellikle de şu aşağıdakilerin adı:

1. Ikarios'un çocuklarının, bu arada Penelope'nin annesi olan Naias (bkz. tab. 16);

2. Kral Eurymedon'un en küçük kızı, Poseidon'la birleşerek Phaiakların ilk kralı Nausithoos'u dünyaya getirdi;

3. Aias'ın saygısızlığına (bkz. *Aias, Oileus oğlu*) öfkelenen Athena'yı yatıştırmak için, Lokrislilerin, Ilion'da tanrıçaya kölelik etmek üzere ülkelerinden ilk kez gönderdikleri kura ile seçilmiş Lokrisli iki genç kızdan biri. Periboia'nın arkadaşının adı Kleopatra'ydı. Genç kızların bu şekilde sunulması bin yıl sürdü. Bu şekilde tanrıçanın hizmetine verilen genç kızlar, ona yaklaşmamakta, yalnızca tapınağı süpürmek ve sulamak gibi işleri yapmakla yetinmekteydiler. Alelade bir tunik giyiyorlardı ve ayakları çıplaktı. Tapınağın dışında görülecek olurlarsa, ölüm cezasına çarptırılıyorlardı;

4. Oidipous'u bulan ve onu yetiştiren (bkz. *Oidipous*) Korinthos kralı Polybos'un karısının adı da Periboia idi.

5. Bir diğer Periboia da Aias'ın annesi ve Telamon'un (bu ada bkz.) karısıdır. Babası Megara kralı Alkathoos'tur (tab. 2). Bir geleneğe göre Periboia, Telamon'la evlenmeden önce, Aigeus tarafından Theseus'la birlikte Minos'a

haraç olarak gönderilmişti. Minos ona âşık oldu. Fakat buna son derece öfkelenen Theseus, Minos'un genç kızla birleşmesini engelledi (bu olay için bkz. *Theseus*);

6. Nihayet, Thebai döngüsünde de bu isimde bir kadın kahramana rastlanmaktadır. Bu Periboia, Hipponoos'un kızı ve Oineus'un karısı, dolayısıyla da Tydeus'un annesidir (tab. 27). Periboia ile Oineus'un evliliğiyle ilgili birçok gelenek bulunmaktadır. Bazen Oineus'un, onu Olenos'un yağmalanması sırasında payına düşen ganimet olarak elde ettiği anlatılmaktaydı. Bazen de, Periboia'nın Amarynkeus'un oğlu Hippostratos tarafından baştan çıkarıldığı ve öldürülmesi için babası tarafından Oineus'a gönderildiği söylenmekteydi. Oineus, öldürmek yerine onunla evlenmişti. Nihayet, başka bir versiyonda da genç kızı baştan çıkaranın bizzat Oineus olduğu ve Hipponoos'un onu evlenmeye zorladığı ileri sürülüyordu (ayr. bkz. *Tydeus* ve *Oineus*).

Perieres (Περιήρης) 1. Messinia efsaneleri döngüsüne bağlı bir kahraman. Ancak soyağacı yazardan yazara büyük değişiklikler gösterir. Genellikle, Perkalion soyundan ve Aiolos'un oğullarından biri olduğu söylenir (bkz. tab. 4). Bu bakımdan, Perieres Messinialı Aiolosoğulları soyunun atası olan kahramandır. Andania'da (Messima) hüküm süren Perieres, Perseus'un kızı Gorgophone'yle evlendi (bkz. tab. 32) ve ondan çocukları oldu: Aphareus ve Leukippos. Bunlara bazen başka iki oğul daha eklenir: Tyndareos ve Ikarios (bkz. tab. 16).

Şu halde, bu geleneğe göre Perieres, Tyndareosoğulları'nın (Dioskourlar, Helene ve Klytaimnestra), Leukippidai'nin (Phoibe ve Hilaira), Penelope'nin, Lynkeus'un ve Idas'ın (bu adlara bkz.) ortak atasıdır.

Bir başka gelenek, Perieres'i, Kynortas'ın oğlu olarak gösterir ve dolayısıyla onu Deukalion'a değil de, Lakedaimon soyuna, Lakedaimon'dan da, doğrudan doğruya Zeus'a ve Taygete'ye bağlar (bkz. tab. 21). Bu, Sparta partikülarizmine uygun düşen gelenektir.

Bu soyağaçlarında, çoğu zaman, Perieres'in yerini Oibalos alır (bu soyağaçlarını bağdaştırma girişimleri için, bkz. *Oibalos* ve *Gorgophone*).

2. Perieres, aynı zamanda, Menoikeus'un arabasını süren bir Thebaili'nin adıdır. Onkhestos'ta, Minyailerin kralı Klymenos'u öldürdü. Bu yüzden, Thebaililerle Minyailer arasında savaş çıktı. Bu savaşın sonucu için, bkz. *Herakles*.

Periergos (Περίεργος) Triopas'ın oğlu ve Phorbas'ın (bu ada bkz.) kardeşi. Triopas'ın ölümünden sonra Periergos, yoldaşlarıyla birlikte Rodos Adası'na gitti.

Perigoune (Περιγούνη) Theseus'un öldürdüğü Sinis'in kızı. Theseus, Perigoune'yi sevdi ve ona Melanippos adında bir erkek çocuk verdi. Daha sonra Theseus, onu Eurytos'un oğlu Deioneus ile evlendirdi (ayr. bkz. *Sinis*).

Periklymenos (Περικλύμενος) Bu adı taşıyan kahramanlardan ikisi özellikle ünlüdür.

1. Bunlardan biri, Thebai döngüsüne mensuptur. Bu Periklymenos Poseidon'la Khloris'in (Teiresias'ın kızı) oğludur. Yedi Önder'in Thebai'a saldırısı sırasında şehri savundu. Duvarların üstünden Parthenopaios'un kafasına kocaman bir taş atarak onu öldürdü. Sonra, kaçan düşmanın kovalanması

sırasında, Amphiaraos'un peşine düştü; şayet Zeus, yıldırımıyla yerin yarılıp Amphiaraos'la arabasını yutmasına yol açmış olmasaydı, onu da öldürecekti.

2. Aynı adı taşıyan ikinci kahraman, Neleus'un oğludur ve Argonautlar seferine katılmıştır. Bu Periklymenos, Neleus'un babası olan büyükbabası Poseidon'dan (bkz. tab. 21) metamorfoz yeteneği (çoğu deniz tanrısının ortak yeteneği) almıştı. Herakles, onun yurdu Pylos'a karşı sefere giriştiğinde, Periklymenos, kahramanı sokmak için arıya dönüştü; ama Athena'nın uyarısı sayesinde, Herakles onu tam zamanında tanıdı ve öldürdü (bkz. *Herakles*). Periklymenos'un kartala dönüştüğü ve Herakles'in onu bir okla vurup öldürdüğü de söyleniyordu.

Perimele (Περιμήλη) 1. Admetos'la Alkestis'in kızı ve Eumolos'un kız kardeşi. Phriksos'un oğlu Argos'tan Magnes adında bir oğlu oldu (bkz. *Magnes* ve tab. 34).

2. Bu adı taşıyan diğer bir kadın kahraman da Amythaon'un kızı ve Iksion'un annesidir (bkz. tab. 23).

3. Perimele, Ovidius'un *Metamorphoseis*'inde geçen bir hikâyede, nehir-tanrı Akheloos'un sevdiği bir genç kızın adıdır. Bu Perimele, Hippodamas'ın kızıydı. Tanrının metresi olduğu için öfkelenen babası, onu denize attı. Fakat Akheloos, Poseidon'un onu adaya dönüştürmesini sağladı ve böylece Perimele ölümsüzleşti.

Periphas (Περίφας) Birçok kahramanın ve bu arada Astyagyia ile evlenerek sekiz çocuk sahibi olan bir Lapithin adı (bkz. tab. 23). Bu Periphas, Iksion'un büyük babasıydı.

Periphas, aynı zamanda, adaleti ve dindarlığıyla ünlü çok eski bir Attike kralının adıdır. Bu kralın, Apollon için özel bir kültü vardı. İnsanlar ona tanrıya itaat eder gibi itaat ediyorlardı ve onun için Zeus adına bir tapınak yapmışlardı. Buna öfkelenen Zeus, önce Periphas'ı ve evini bir yıldırımla yakıp kül etmeyi düşündü. Ama Apollon'un ricaları üzerine yumuşayıp, ona bir ziyarette bulunmakla yetindi; sonra da onu kartala dönüştürdü. Bu arada, Periphas'ın karısı da bir tür şahin oldu. Zeus, Periphas'ı dindarlığından ötürü ödüllendirmek için, ona bütün kuşların krallığını verdi ve onu hem asasını taşımakla görevlendirdi hem de kültüne ortak etti.

Periphetes (Περιφήτης) Theseus'ün öldürdüğü eşkıyalardan biri. Babası Hephaistos, annesi de Antikleia'ydı. Periphetes, Epidauros'ta yaşıyordu. Bacakları güçsüzdü. Bu yüzden yürürken tunçtan bir koltuk değneğine (ya da gürze) dayanıyordu. Bu silahın yardımıyla, vuruş alanından geçen yolcuları öldürüyordu. Theseus, Attike'den dönüş yolculuğu sırasında onunla karşılaştı (bkz. *Theseus*) ve onu öldürdü; gürzünü de kendine alıkoydu.

Peristera (Περιστερά) Yunancada güvercinin ve aynı zamanda Aphrodite'nin çevresinden bir nymphanın adı. Bir gün, Aphrodite ile Eros çiçek toplayarak eğlenirken ve kim daha çok çiçek toplayacak diye aralarında yarışırken, Aphrodite geride kaldı. Bunu gören Peristera onun yardımına koştu ve galip gelmesini sağladı. Buna öfkelenen Eros, nymphayı güvercine çevirdi. Bunun üzerine Aphrodite, nymphanın uğradığı cezayı telafi etmek için güvercini kendi kuşu yaptı.

Pero (Πηρώ) Neleus ile Khloris'in kızı (bkz. tab. 13). Pero, çok güzel olduğu için sık sık evlenme teklifleri alıyordu.

Fakat ondan ayrılmak istemeyen Neleus, kızı için çeyiz olarak Iphiklos'un sürülerini istemekteydi. Babası Amythaon dolayısıyla, Pero'nun kuzeni olan Bias, kardeşi Melampous sayesinde, sözkonusu şartı yerine getirip genç kızla evlenebildi (bkz. *Bias* ve *Melampous*).

Bias'la Pero'nun birçok çocuğu oldu: Perialkes, Areios ve Alphesiboia; ya da Talaos, Areios ve Leodokos (tab. 1). Bias, daha sonra Pero'yu terkedip, Argos kralı Proitos'un kızlarından biriyle evlendi.

Perse (Πέρση) Bazen adı Perseis olarak geçer. Okeanos ile Tethys'in kızlarından biri ve Güneş'in karısı. Perse'nin bu tanrıdan (Güneş) şu çocukları oldu: Aietes (Kolkhos kralı), Perses, Kirke ve Pasiphae (bkz. tab. 10).

Persephone (Περσεφόνη) Ölüler Diyarı tanrıçası ve Hades'in eşi. En yaygın versiyona göre, Zeus ile Demeter'in kızıdır (tab. 39). Fakat onu, Zeus ile Ölüler Diyarı Nehri'nin nymphası Styks'in kızı olarak gösteren bir gelenek de vardır.

Persephone'nin başlıca efsanesi, amcası Hades (Hades, Zeus'un kardeşi olduğuna göre) tarafından kaçırılması hikâyesidir. Hades, Persephone'ye âşık oldu ve genç kız nymphalarla birlikte Sicilya'da Enna Ovası'nda (genellikle kabul edilen yer burasıdır) çiçek toplarken onu kaçırdı. Bu kaçırma, Zeus'un yardımıyla ve Demeter'in yokluğu sırasında gerçekleşti. Bunun üzerine Demeter, kızını bulmak için bütün Yunanistan'ı dolaşmaya başladı (bkz. *Demeter*).

Sonunda Zeus, Hades'e Persephone'yi annesine geri vermesini emretti. Ama bu artık imkânsızdı. Çünkü genç kız, Ölüler Diyarı'nda bulunduğu sırada orucunu bozmuş, boş bulunup (ya da Hades'in teşvikiyle) bir nar tanesi yemişti. Bu, onu ebediyen Ölüler Diyarı'na bağlamaya yetiyordu (bkz. *Askalaphos*). Zeus durumu yumuşatmak için, Persephone'nin zamanını yer altı dünyası ile yerüstü dünyası arasında paylaştırmasına karar verdi. Bu paylaştırmanın oranı yazarlara göre değişir: Persephone bazen yılın üçte biri, bazen de yarısı süresince yeryüzünde kalır.

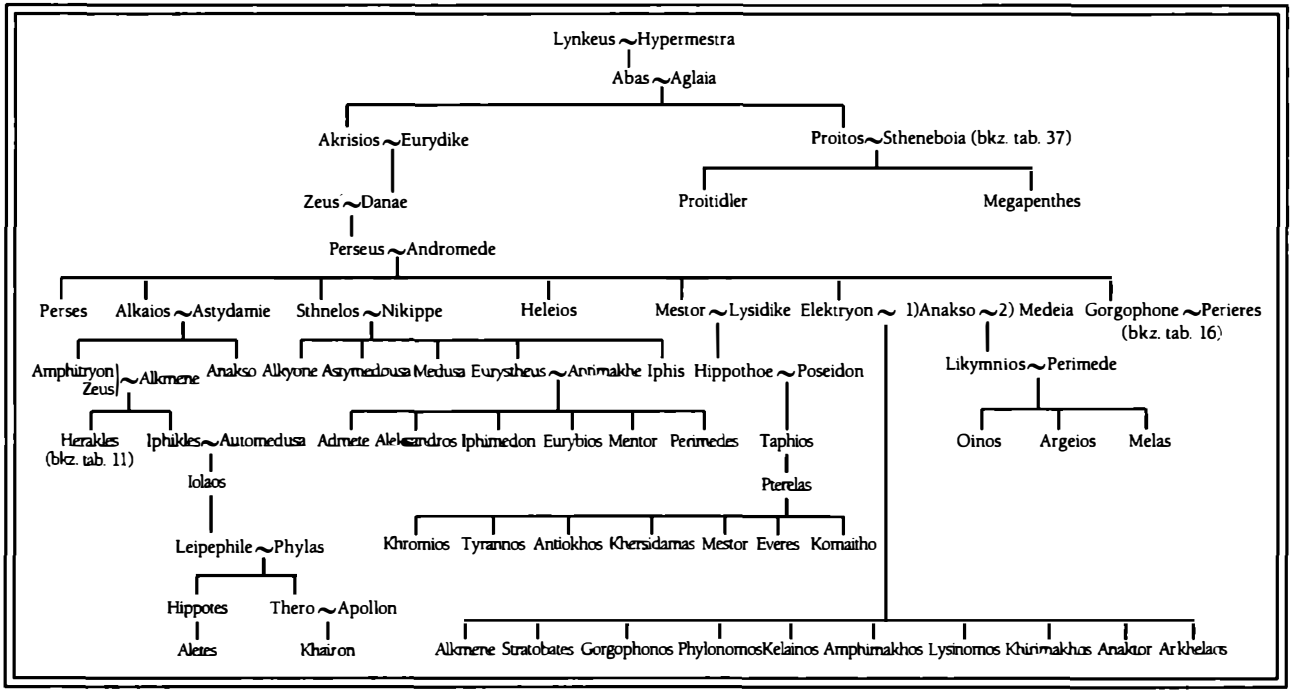
Herakles, Orpheus, Theseus ve Pirithoos (bu adlara bkz.) efsanelerinde, Persephone, Hades'in eşi olarak rol oynar. Ayrıca Persophone'nin, kendisi gibi zamanının bir kısmını Ölüler Diyarı'nda, bir kısmını da yeryüzünde geçirmek zorunda olan yakışıklı Adonis'e âşık olduğu da söyleniyordu (bkz. *Adonis*).

Persephone, Eleusis Mysterleri'nde Demeter'le birlikte görülür. Roma'da, Proserpina (bu ada bkz.) ile özdeşleştirilmiştir.

Persepolis (Περσέπολις) Bazı geleneklerde, Odysseus ile Nausikaa'nın oğlu. Başka bazı geleneklerde de Telemakhos ile Polykaste'nin (Nestor'un kızlarından biri) oğlu (bkz. *Odysseus* ve *Telemakhos*).

Perses (Πέρσες) Titan Krios ile Eurybia'nın oğlu. Pallas ve Astraios adlarında iki kardeşi vardır. Perses, Phoibe ile Koios'un kızı Asteria ile evlendi. Ondan, aralarında tanrıça Hekate'nin (bu ada bkz.) de bulunduğu birçok çocuğu oldu.

Başka bir gelenek, Perses'i Helios (Güneş) ile Perseis'in oğlu olarak gösterir. Bu durumda Perses, Kolkhis kralı Aietes'in, büyücü Kirke'nin ve Pasiphae'nin kardeşi olur (bkz. tab. 10). Anlatıldığına göre Perses, önceleri Tauris'te hüküm sürmekteydi. Da-

Soy tablosu No. 32

ha sonra, kardeşinin elinden Kolkhos krallığını aldı. Ama Medeia'nın oğlu Medos, Kolkhos krallığını Aietes'e (bu ada bkz.) geri vermek isteyen annesinin teşvikiyle Perses'i öldürdü.

Nihayet bir başka versiyon da Perses'i, hem Aietes'in kardeşi hem de bir odalıktan dünyaya getirdiği Hekate'nin babası yapar. Fakat bu versiyonda Hekate, amcası Aietes'le evlenmiş ve Kirke ile Medeia'nın annesi olmuştur (bkz. *Medeia*).

Perseus (Περσεύς) Herakles'in doğrudan ataları arasında yer alan Argoslu bir kahraman (bkz. tab. 32). Babası Zeus'tu ve ana tarafından Lynkeus ile Hypermestra'dan, bunlar vasıtasıyla da Danaos ile Aigyptos'tan geliyordu (bkz. *Lynkeus*).

Perseus'un büyükbabası Akrisios, kâhine nasıl erkek çocuk sahibi olabileceğini sormaya gitmişti. Tanrı yanıt olarak ona, kızı Danae'nin bir erkek çocuğu olacağını ve bu çocuğun onu öldüreceğini söyledi. Korkuya kapılan ve kehanetin gerçekleşmesini engellemek isteyen Akrisios, yer altında tunçtan bir oda yaptırarak Danae'yi oraya hapsetti. Fakat bu önleme rağmen, Danae'nin bir çocuğu oldu. Bazıları bu çocuğun, Akrisios'un öz kardeşi Proitos'un sulbü olduğunu ve iki kardeş arasındaki küskünlüğün buradan kaynaklandığını iddia ederler. Fakat genellikle, Danae'yi baştan çıkaranın bizzat Zeus olduğu, tanrının bir altın yağmuruna dönüşerek, tavandaki bir yarıktan içeri sızıp, genç kızın vuslatına erdiği anlatılır. Mitos'un bu versiyonu, paranın kalpler üzerindeki mutlak gücünü ve onun en iyi korunan kapıları bile açmaya kadir olduğunu belirtmek için sık sık anılır.

Danae, hapishanesine dadısıyla birlikte kapatılmıştı; bunun için, çocuğunu gizlice doğurup ona aylarca bakabildi. Ama bir gün, çocuğun oynarken attığı bir çığlığı Akrisios duydu. Akrisios, kızının Zeus tarafından baştan çıkarıldığına inanmayarak, önce suç ortağı olarak gördüğü dadıyı öldürdü; sonra da kızıyla torununu tahtadan bir sandığa koyup denize bırakmaya karar verdi. Sandık bu şekilde, anne ve çocukla birlikte, rastgele yüze yüze sonunda Seriphos Adası kıyılarına vurdu. İki kazazede, söylendiğine göre, adanın tiranı Polydektes'in öz kardeşi olan Diktys adında bir balıkçı tarafından bulundular. Diktys, onları evine aldı ve çocuğu büyüttü. Çocuk, çok geçmeden, son derece yakışıklı, son derece yiğit bir delikanlı oldu. Bu arada kral Polydektes, Danae'ye tutulmuş bulunuyor, ama tutkusunu bir türlü tatmin edemiyordu. Çünkü Perseus, annesinin çevresinden ayrılmıyor, onu sıkı bir şekilde koruyordu. Bu yüzden kral, şiddete başvurmaya cesaret edemiyordu. Bir gün, Polydektes, bütün dostlarını ve bu arada Perseus'u yemeğe davet etti. Yemek sırasında dostlarına, kendisine ne armağan vereceklerini sordu. Hepsi de, bir kral için en uygun armağanın at olduğunu söylediler. Perseus da, gerekirse Gorgo'nun başını getireceğini söyledi. Ertesi gün, Perseus'un dışında bütün prensler bir at getirdiler. Yalnız Perseus hiçbir şey getirmedi. Bunun üzerine Polydektes ona, Gorgo'nun kafasını gidip kesmesini emretti; aksi halde, Danae'yi zorla alacaktı. Başka bir versiyona göre ise Polydektes, bu armağanları kendisiyle evlenmek istediği Hippodameia'ya (Oinomaos'un kızı) vermek niyetindeydi.

Hermes ve Athena, zor durumda kalan

Perseus'a yardım edip, tedbirsizce verdiği sözü nasıl yerine getirebileceğini ona bildirdiler. Onların öğüdü üzerine Perseus, önce Phorkys'in (bu ada bkz.) üç kızı Enyo, Pephredo ve Dino'yu bulmaya gitti. Bu üç Graiai (bu ada bkz.) tek bir göze ve tek bir dişe sahiptiler. Perseus, onların bu tek gözünü ve tek dişini ele geçirdi. "Nymphalar"a götüren yolu kendisine göstermedikleri takdirde, bunları geri vermeyeceğini onlara söyledi. Bu nymphalar, kanatlı sandallara, *kibisis* denen bir heybeye ve Hades'in giyeni görünmez kılan miğferine sahiptiler. Nymphalar bütün bu nesneleri Perseus'a verdikleri gibi, Hermes de onu çeliği çok sert ve çok keskin bir budama bıçağıyla donattı. Bundan sonra, Perseus Gorgoların (Stheno, Euryale ve Medusa) yerine gitti; onları uyur buldu, içlerinde yalnız Medusa ölümlüydü. Bu nedenle, Perseus ancak onun başını alıp götürmeyi umabilirdi. Gorgolar, boyunları ejderha pullarıyla korunan ve yabandomuzu gibi dişleri olan canavarlardı. Tunçtan elleri ve uçmalarına yarayan altından kanatları vardı. Üstelik, bakışları öylesine güçlüydü ki, baktıkları her şeyi taşa dönüştürüyorlardı. Bütün bu nedenlerden dolayı, Gorgolar son derece korkunç varlıklardı ve onları yenmek için mutlaka tanrıların himayesi gerekiyordu. Perseus sandalları sayesinde gökyüzüne yükseldi ve Athena ayna vazifesi gören cilalı tunçtan bir kalkanı Medusa'nın tepesinde tutarken, o da canavarın kafasını kesti. Medusa'nın kesilen boynundan Pegasos adında kanatlı bir at ve Khrysaor adında bir dev (bu adlara bkz.) fırladı. Bundan sonra, Perseus, Medusa'nın kafasını heybesine koydu ve yola çıktı. Kurbanın iki kız kardeşi, onun peşine düştülerse de hiçbir şey yapamadılar, çünkü Hades'in miğferi Perseus'u görmelerine mâni oluyordu.

Dönüş yolunda Perseus, Aithiopia'dan geçti; orada Andromede'ye rastladı. Andromede, annesi Kasiepeia'nın tedbirsizce sarfettiği sözlerin kefaret sungusu olarak bir kayaya bağlanmıştı (bkz. *Andromede* ve *Kassiepeia*). Bu güzel genç kızı, böyle tehlikeli bir durumda gören Perseus, kıza âşık olduğunu hissetti ve Andromede'nin babası Kepheus'a kızını kendisi ile evlendirecek olursa, onu kurtaracağına dair söz verdi. Pazarlık kesildi. Perseus, sahip olduğu büyülü silahlar sayesinde, Andromede'yi parçalamaya gelen deniz canavarını öldürmekte hiç zorluk çekmedi ve genç kızı annesiyle babasının yanına getirdi. Ancak evlilik konusunda bazı zorluklar ortaya çıktı. Andromede'nin, kendisiyle evlenmeye hazırlanan Phineus adında bir amcası vardı. Kızın Perseus'la evlenmesinden hoşnut olmayan bu amca, genç adama bir komplo hazırladı. Ama Perseus komployu zamanında fark etti ve Gorgo'un kafasını Phineus'la suç ortaklarına göstererek, onları taştan heykellere dönüştürdü.

Bundan sonra, Perseus, Andromede'yle birlikte Seriphos'a geldi. Orada, kendi yokluğu sırasında Danae'yi zorla elde etmek isteyen Polydektes'in zorbalığı yüzünden durumu değişmiş buldu. Diktys ve Danae dokunulmazlığı olan bir sığınak olarak tapınağa sığınmak zorunda kalmışlardı. Perseus, döner dönmez Polydektes'ten öç aldı. Tiranın arkadaşlarıyla toplantı halinde olduğu salona girdi ve herkesi taştan heykele dönüştürdü. Ardından, Seriphos Adası'nda iktidarı manevi baba-

sı Diktys'e verdi. Sandalları, heybeyi ve Hades'in miğferini Hermes'e iade etti. Hermes de, bunları meşru sahipleri olan nymphalara geri verdi. Bu arada Athena da, Medusa'nın kafasını kalkanının ortasına koydu.

Bundan sonra, Perseus, yurduna geri dönmek üzere, Andromede'yle birlikte, Seriphos Adası'ndan ayrıldı. Büyük babası Akrisios'u da görmek istiyordu. Ama Akrisios, kahramanın niyetini öğrenince, hâlâ Danae'nin bir oğlunun eliyle öleceğini söyleyen kehanetten korktuğu için, Pelasgoslar ülkesine kaçtı. Orada, Larissa kralı Teudamides, ölen babasının şerefine oyunlar düzenlemişti. Perseus da bu oyunlara katıldı. Akrisios da seyirci olarak orada bulunuyordu, işte o zaman olan oldu. Perseus'un attığı disk tesadüfen Akrisios'un ayağına çarptı ve onu öldürdü. Kurbanının kimliğini öğrendiğinde acılar içinde kalan Perseus, Akrisios için cenaze töreni düzenledi. Onu Larissa şehrinin dışına gömdürdü ve öldürmüş olduğu kişinin krallığını istemek için Argos'a gitmeye cesaret edemeyerek, kuzeni Megapenthes'in (Proitos'un oğlu) (bkz. tab. 32) hükûm sürdüğü Tiryns şehrini Argos'la takas etti. Böylece, Proitos'un oğlu Megapenthes Argos kralı; Perseus da Tiryns kralı oldu.

Medeia ve Mykenai şehirleri istihkâmlarının Perseus tarafından yaptırıldığı söylenir.

Perseus ile Andromede'nin çocukları konusunda bkz. yukarıda a.g. tab.

Karanlık bir Perseus efsanesi, kahramanı Dionysos'un karşıtı olarak göstermektedir. Bu efsaneye göre Perseus, Dionysos kültünün Argos'a yerleşmesine başarıyla karşı koymuş ve hatta tanrıya karşı giriştiği bir çarpışmada onu Lerne Gölü'nde boğmuştur. Bunun üzerinedir ki, Dionysos, dünyevi hayatına son vermiş ve Heraile barışarak Olympos'taki yerini almıştır. Aynı çarpışmada, Perseus, Ariadne'yi de öldürmüştür. Başka bir versiyonda ise, Perseus'un yalnızca Ariadne'yi öldürdüğü söylenir. Perseus, daha sonra, Hermes'in aracılığı sayesinde, Dionysos'la barışır.

Roma dönemi mitografları, Akrisios tarafından denize bırakılan Perseus'la Danae'nin, Seriphos kıyısına değil, Latium kıyısına çıktıklarını anlatıyorlardı. Burada, balıkçılar onları ağlarıyla yakalayarak kral Pilumnus'un huzuruna çıkarırlar. Pilumnus, Danae'yle evlenir ve onunla birlikte Ardea şehrini kurar. Rutuller kralı Turnus'un bu evlilikten gelme olduğu söyleniyordu. Yine anlatıldığına göre, Danae'nin Phileus'tan Argos ve Argeus adlarında iki çocuğu olmuş ve Danae, İtalya'ya bu çocuklarla gelmiştir. Danae, gelecekte Roma'nın kurulacağı mevkie yerleşmişti. Argos, Aborigenler (Roma tepelerinde oturan vahşi yerliler) tarafından öldürülmüş ve öldürüldüğü yere bu nedenle Argiletum adı verilmişti (Argos'un ölümü anlamına gelen iki kelimeden *–Argi-letum–* oluşan isim).

Peuketios (Πευκέτιος) Lykaon'un (bu ada bkz.) oğullarından biri. Söylendiğine göre, kardeşi Oinotros'la birlikte Arkadhia'dan güney İtalya'ya gelmiş, orada Peuketia halkının atası olmuştur. Peuketios ve Oinotros, Troia Savaşı'ndan 17 kuşak önce doğmuşlardı (ayr. bkz. *Oinotros*).

Phaethon (Φαέθων) Güneş'in oğullarından biri. Soyağacı konusunda iki ayrı gelenek vardır. Bunlardan biri, onu Eos (Şafak) ile Kephalos'un oğlu olarak

(bkz. tab. 19); diğeriyse, Güneş (Helios) ile Okeanos kızı Klymene'nin oğlu olarak gösterir (bkz. tab. 10). Her ne olursa olsun, Phaethon'un içinde yer aldığı en ünlü efsane bu neseplerin ikincisiyle bağlantılıdır. Güneş'in oğlu Phaethon'u, annesi, babasının kim olduğundan habersiz olarak büyüttü ve ancak ergenlik çağına geldiği zaman ona kimin çocuğu olduğunu açıkladı. Bunun üzerine, delikanlı, doğumuyla ilgili bir işaret istedi ve babası Güneş'ten, arabasını sürmesine izin vermesini rica etti. Güneş, uzun tereddütlerden sonra, bunu kabul etti ve ona bin bir öğütte bulundu. Phaethon, yola çıkarak gök kubbede çizili yolu izlemeye başladı. Ama çok geçmeden, içinde bulunduğu yükseklikten dehşete düştü. Zodyak işaretlerini oluşturan hayvanların görünüşü onu korkuttu ve Phaethon, kendisine çizilen yoldan saptı. Çok aşağıya, neredeyse Yeryüzünü ateşe verecek kadar aşağıya indi; arkadan, çok yükseğe çıktı ve bu sefer de yıldızlar Zeus'a şikâyette bulundular. Sonunda Zeus, evrensel bir tutuşmayı önlemek için Phaethon'u yıldırımıyla çarpıp, Eridanos Nehri'ne düşürdü. Phaethon'un kız kardeşleri Heliadlar (bu ada bkz.) onun cesedini alıp cenaze töreni düzenlediler ve o kadar ağladılar ki, sonunda birer kavak ağacına dönüştüler.

Phaia (Φαῖα) Theseus tarafından Krommyon'da öldürülen dişi domuzun adı. Phaia, bu adı kendisini yetiştiren yaşlı kadından almıştı. Phaia, Ekhidna ile Typhon'un soyundan geliyordu.

Phaiaklar ya da Phalakes (Φαίαες) Odysseus'un Troia'dan Ithake'ye dönüşü sırasında ziyaret ettiği "mitsel" bir halk. Odysseus, yolculuğunun son merhalesini bir Phaiak gemisiyle aşarak ulaştı adasına. Phaiaklar denizci bir ırktı. Phaiaks adında bir isim atasının soyundan geliyorlardı (bkz. *Phaiaks*). Bu Phaiaks, onları, bir zamanlar üzerinde yaşadıkları, ama sonra Kyklopslar tarafından dışına atıldıkları Hyperia ülkesinden, antikçağdan beri genellikle Korkyra (Korfu) ile özdeşleştirilen Skheria Adası'na kadar götürmüştü. Phaiaklar kendilerini denize ve ticarete vermişlerdi. Kralları Alkinoos'tu (bu ada bkz.).

Alkinoos, kıyıya atıldıktan sonra Nausikaa tarafından bulunan Odysseus'u çok iyi karşıladı. Onun için şölen düzenledi, ona armağanlar verdi ve nihayet Odysseus'a, onu Ithaki'ye ulaştıracak silahlı bir gemi sağladı. Ama öfke içindeki Poseidon, Zeus'tan Phaiakları cezalandırma izni aldı. Odysseus'u taşıyan gemiyi kayaya dönüştürdü ve Phaiakların şehrini çepeçevre bir dağla çevirdi (ayr. bkz. *Odysseus*, *Nausikaa*, *Areta*).

Argonautlar da Phaiaklar ülkesine uğradılar. Nitekim, Iason'la Medeia'nın düğünleri orada oldu (bkz. *Argonautlar*, *Medeia*).

Phalaks (Φάλαξ) 1. Phaiakların isim atası olan kahraman; Poseidon ile Korkyra'nın (Asopos'un kızı olan ve Poseidon tarafından kaçırılan bir nympha) oğlu. Phaiaks, Korkyra (Korfu) Adası'nda hüküm sürüyordu. Alkinoos ve Lokros adlarında iki oğlu vardı. Alkinoos, Phaiaks'tan sonra onun yerine geçmiş, Lokros da İtalya'ya göç ederek Lokrislilerin isim atası olmuştur. Bazen Faiaks'ın, Güney İtalya'da bir siteye adını vermiş bir kahraman olan Kroton'un (bu ada bkz.) da babası olduğu söylenir.

2. Phaiaks, aynı zamanda, Theseus

Attike'den Girit'e giderken, onun gemisini yöneten kaptanın adıdır. Bu Phaiaks, aslen Salamisli'ydi.

Phaidra (Φαίδρα) Minos'la Pasiphae'nin kızı ve Ariadne'nin kız kardeşi (bkz. tab. 28). Erkek kardeşi Deukalion, Phaidra'yı Atina'da hüküm sürmekte olan Theseus'la evlendirdi. Oysa Theseus, Amazon Antiope (ya da Malinippe ya da Hippolyte) ile zaten evliydi. Bu nedenle, Phaidra'nın evlilik şöleni, Amazonların saldırısına sahne oldu (bkz. *Theseus*). Phaidra, Theseus'a Akamas ve Demophon adlarında iki çocuk verdi. Ne var ki Phaidra, Theseus'un Amazon eşinden olan Hippolytos adındaki oğluna âşık oldu. Kadınlardan nefret eden Hippolytos, üvey annesine yakınlık göstermeye yanaşmadı. Phaidra delikanlıyı elde etmek için yaptığı girişimleri, onun Theseus'a anlatmasından korkarak, bir senaryo hazırladı ve Hippolytos'u kendine tecavüz etmeye yeltenmekle suçladı. Bunun üzerine Theseus, Poseidon'a yalvararak, ondan Hippolytos'u yok etmesini istedi. Gerçekten de Hippolytos, çok geçmeden, arabasını sürerken atları tarafından sürüklendi ve öldü (bkz. *Hippolytos*).

Phaidra da vicdan azabından ve üzüntüden kendini astı. Genellikle bu efsanenin Troizen'de geçtiği kabul edilir. Euripides, bu konuyu ele alan ve ancak bir tanesi günümüze kadar gelebilmiş olan iki tragedyasında Phaidra'nın suçluluk sorununu farklı şekillerde sergiler. Bunlardan birinde, Phaidra, üvey oğlunu suçladıktan ve ölümüne neden olduktan sonra ölürken, diğerinde aşkını açıklamadan kendini öldürür.

Phaistos (Φαῖστος) Herakles'in oğullarından biri. Ianikos'tan (bu ada bkz.) sonra Sikyon tahtına geçti. Sonra, bir kehanetin ardından, Girit'e giderek orada kendi adını taşıyan şehri kurdu. Ropalos adında bir oğlu vardı. Pausanias'ın Girit kralları soyağacında, tanrı Hephaistos'un yerine Phaistos'un adının geçmesi, belki de bir yazıcı hatasından kaynaklanmaktadır.

Phalagks (Φάλαγξ) Bir Atinalı. Arakhne'nin erkek kardeşi. Kız kardeşi Athena'dan dokuma bilimini öğrenirken, Phalagks da silah kullanma sanatını öğreniyordu. Ama iki kardeş günahkârca ilişkiye girdiler ve tanrıça onları hayvana dönüştürdü (ayr. bkz. *Arakhne*),

Phalaikos (Φάλαικος) Ambrakia'da hüküm süren bir tiran. Siteyi bu tiranın şerrinden Artemis kurtardı. Tanrıça, Phalaikos'u ava götürdü ve ona bir aslan yavrusu gösterdi. Ama Phalaikos, hayvanı yakalayınca, anne aslan çıkageldi ve kralı parçaladı. Ambrakia sakinleri, minnettarlıklarının ifadesi olarak tanrıçanın bir heykelini diktiler ve Önder Artemis adıyla ona bir kült tahsis ettiler.

Phalanthos (Φάλανθος) Taranto'nun kurucusu olan kahraman. Efsanenin versiyonlarından biri şöyledir: Messinia Savaşı sırasında, sefere katılmayan Lakedaimonlular köle derekesine indirildiler, yani *heilotes* oldular. Bu dönemde doğan bütün çocuklar, siyasi haklarından yoksun bırakıldılar ve *Partheniai* adıyla anıldılar. Ancak, bunlar kaderlerine boyun eğmediler ve aralarından Phalanthos adında birini liderliğe seçtiler. Bir komplo kurup, Spartalılara karşı bir ayaklanma düzenlediler. Ayaklanma Spartalıların Hyakinthia Bayramı sırasında gerçekleşecekti. Phalanthos, başına serpuşunu geçirerek işaret verecekti. Ancak Spartalılar

komployu haber aldılar ve Keruks (savaş ya da barış ilanlarını bildiren, dinsel ya da sivil törenleri ya da bayramları vs. başlatan, kutsal kişiliğe sahip görevli) Phalanthos'a serpuş giymeyi yasakladı. Komplonun böylece açığa çıkması üzerine Partheniai (çoğul isim), Phalanthos'un yönetiminde kaçtılar ve Delphoi kâhininin emriyle, gidip Taranto kolonisini kurdular.

Delphoi kâhininin, Phalanthos'a, ancak "bulutsuz bir gökyüzünden yağmur yağdığı zaman" girişiminde başarılı olacağını söylediği de anlatılıyordu. Bu kehanet, Phalanthos'un karısı Aithra (kelime anlamıyla Bulutsuz Gökyüzü), kocasının ve arkadaşlarının birinci girişimlerinde başarılı olamadıklarını öğrenerek ağladığı zaman gerçekleşmiş oldu.

Phaleros (Φάληρος) Attike'de Phalero (Pire'nin doğusunda) limanına adını veren Atinalı bir kahraman. Argonautlardan biri ve Theseus'la Pirithoos'un safında Kentauroslara karşı dövüşmüş bir kişi olarak geçer. Phaleros'a çocukluğunda bir yılan saldırmıştı. Yılan onu sararken, babası Alkon, bir okla hayvanı vurmuş ve çocuğu kurtarmıştı.

Phalkes (Φάλκης) Temenos'un oğullarından biri ve dolayısıyla bir Heraklidai (bkz. tab. 12). Regnidas adında bir oğlu vardı. Bir gece, Sikyon şehrini ele geçirdi. Ama iktidarı, kendisi gibi Heraklesoğullarından olan eski kral Lakestades'le paylaştı.

Phalkes, kardeşleriyle birlikte, babası Temenos'un öldürülmesine katılmıştı (bkz. *Deiphontes*).

Phaon (Φάων) Lesboslu bir kahraman. Anlatılığına göre Phaon yaşlı, yoksul, çirkin bir kayıkçıydı. Bir gün, yaşlı bir kadın kılığına girmiş olan Aphrodite'yi karşıdan karşıya geçirdi ve hiçbir ücret istemedi. Tanrıça, ödül olarak ona küçük bir şişe merhem verdi ve her gün bununla ovunmasını söyledi. Kayıkçı da öyle yaptı ve giderek çok yakışıklı bir adam oldu. Adanın bütün kadınları, özellikle de Sapho ona vuruldu. Yine söylendiğine göre, Phaon, Sapho'nun aşkını umursamadı ve Sapho da tutkusunu unutmak için kendini Leukades yarının tepesinden denize attı.

Pharos (Φάρος) Troia Savaşı'ndan sonra Menelaos'la Helene'yi Sparta'ya götüren geminin kaptanı. Pharos, Nil Nehri'nin denize döküldüğü yerde bulunan ada da yılan sokmasından öldü. Bu yüzden ada, o zamandan beri onun adıyla anılır oldu (bkz. *Helene*).

Phasis (Φάσις) Kolkhis'te Phaos Nehri'nin tanrısı. Phasis'in, Helios (Güneş) ile Okeanos kızı Okyrroe'nin oğlu olduğu da söylenir. Ama annesini zina ederken suçüstü yakalayan Phasis, onu öldürdü. Erinyeler peşine düşünce de, kendini nehre attı. O zamana kadar Arkturos adını taşıyan nehir, o zamandan sonra Phasos adıyla anılır oldu.

Phegeus. (Φηγεύς) Arkadhia'da, kurucusu olduğu Phegeus şehrinin kralı. Phoroneus'u Inakhos'un oğlu olarak gösteren soy tablosunda, Phegeus onun kardeşi olarak geçer (bkz. *Phoroneus* ve tab. 14). Alkmaion, annesini öldürdükten sonra, Phegeus'un sarayına sığındı. Alkmaion efsanesinde Phegeus'un rolü hakkında bkz. Alkmaion.

Phegeus'un, Arsinoe adında (Alphesiboia da denir) bir kızı ile Pronoos ve Agenor (ya da, Pousanias'a göre, Temenos ve Aksion) adlarında iki oğlu vardı.

Pheidippos. (Φείδιππος) Thessalos'un oğlu ve dolayısıyla Herakles'in toru-

nu. Gemiler listesinde, Troia'ya karşı Kassos, Karpathos, Kos ve Nisyros'un sağladığı otuz gemilik bir birliğin başında yer aldığı görülür. Helene'nin talipleri arasında da adı geçer. Birinci sefer sırasında (Mysia seferi), akrabası olduğu Telephos'a (çünkü Telephos Herakles'in oğlu, kendisi de onun torunuydu) elçi olarak gönderildi. Tahta atın içinde şehre yapılan saldırıya katıldı. Troia'nın alınışından sonra, emrindeki Koslu askerlerle birlikte Andros Adası'na yerleşti. Bu sırada, kardeşi Antikos da, Pelasgoslar ülkesine çıkarak oraya yerleşmiş ve ülkeye Tesalya adını vermişti.

Phemonoe. (Φημονόη) Apollon'un kızlarından biri; Delphoi'da tanrının ilk Pythia'sı (Delphoi'da Apollon'un kehanetlerine aracılık eden rahibe) oldu. Kehanetlerini dile getirmek için "heksametrus" denen nazım ölçüsünü icat ettiği söylenir. Delphoi tapınağının ünlü özdeyişi "Kendi kendini bil" sözü de onundur.

Pheniks ya da Phoinix (Φοῖνιξ) Aithiopia asıllı bir masal kuşu. Bu kuşun efsanesi, Mısırlılarda Güneş kültüne bağlıydı. Ondan bize ilk söz eden Herodotos olmuştur. Herodotos'tan sonra, şairler, mitograflar, astrologlar ve natüralistler, bu kuş hakkında bize ayrıntılı bilgiler verdiler. Genellikle, Pheniks'in yurdunun Aithiopia olduğu kabul edilir. Pheniks orada yaşıyordu. Bazı geleneklere göre, ömrü beş yüzyıl, bazılarına göre de bin dört yüz altmış bir yıl ve hatta on iki bin dokuz yüz elli dört yıldı. Pheniks'in genel görünüşü bir kartalı andırmaktaydı, ama çok büyük bir kartaldı bu. Tüyleri ateş kırmızısı, açık mavi, koyu kırmızı ve altın sarısı gibi en güzel renklerle bezenmişti. Yazarlar bu renklerin kuşun vücudundaki dağılımı üzerinde mutabık olmamakla birlikte, hepsi de Pheniks'in tavus kuşlarının en şahanesinden bile sonsuzca daha güzel olduğu hususunda birleşirler.

Pheniks efsanesi, özellikle, bu kuşun ölümü ve öldükten sonra yeniden doğuşu temasını işler. Bu kuş, kendi türünde tektir. Dolayısıyla, diğer hayvanlar gibi üreyemez. Pheniks, ömrünün sonuna yaklaştığını hissedince, bazı kokulu otlar –günlük, kaküle– toplayarak, bunlardan kendine bir çeşit yuva yapar. Bu konuda, mitograflar iki ayrı geleneğe yer verirler: Bazılarına göre kuş, bu güzel kokulu ot yığınını ateşe verir ve bunların külünden yeni bir Pheniks doğar; başka bazılarına göre ise Pheniks, bu şekilde meydana getirdiği yuvanın içine yatar ve tohumlarını dökerek orada ölür. Bu tohumlardan doğan yeni Pheniks, babasının ölüsünü güzel kokulu bir Mürrüsafi ağacının oyuk gövdesi içine yerleştirerek, Kuzey Mısır'daki Heliopolis şehrine götürüp, Güneş'in rahipleri tarafından yakılmak üzere tanrının tapınağının sunağı üzerine koyar. Pheniks, Mısır'da işte yalnız o zaman görülür. Söylendiğine göre, Mısır'a gelişinde Pheniks'e başka kuşlardan oluşan bir kafile eşlik eder. Bunlar, âdeta onu onurlandırmak istercesine saygıyla çevresinde uçuşurlar. Pheniks, Güneş tapınağının üstüne geldiği zaman, bir süre havada süzülüp, bir rahibin görünmesini bekler. Vakti geldiğinde, bir rahip tapınağın içinden çıkarak kuşun, kutsal kitaplarda yer alan tasvirine benzeyip benzemediğine bakar. Ancak bu karşılaştırmadan sonradır ki, eski Pheniks'in ölüsü törenle yakılır.

Tören sona erince, genç kuş tekrar

Aithiopia'ya döner ve burada günlük tohumlarıyla beslenerek, ömrü tamamlanıncaya kadar yaşar.

Astrologlar, Pheniks'in hayat süresiyle "büyük yıl" ya da yıldızların devri hareketi arasında ilişki kuruyorlardı. Bir Pheniks'in doğuşu, onlara göre, "büyük yıl"ın başlangıcını oluşturuyordu. Claudius zamanında, Mısır'da bir "Pheniks" yakalanarak Roma'ya getirildi. Claudius, kuşu teşhir ettirdiyse de, kimse hayvanı ciddiye almadı.

Pheraia (Φεραία) Hekate'nin lakabı. Fakat bu lakap, bir Pheraia efsanesinin doğmasına yol açmıştır. Bu efsaneye göre, Aiolos'un kızı olan Pheraia, Zeus'tan bir kız çocuğu doğurmuştu. Bu kız çocuğu tanrıça Hekate'ydi. Hekate, doğar doğmaz bir yol kavşağına bırakıldı. Burada, onu Pheres'in çobanlarından biri bulup aldı ve Hekate, Pheres tarafından bakılıp büyütüldü.

Pherebola (Φερέβοια) Atinalılar tarafından Minotauros'a haraç olarak Theseus'la birlikte gönderilen bir genç kızın adı (bkz. *Theseus*). Theseus Phereboia'ya âşık oldu (ayr. bkz. *Periboia*).

Phereklos (Φέρεκλος) Harmonides'in oğlu; el işlerindeki hüneriyle ünlü bir Troialı. Paris'in Helene'yi kaçırdığı gemiyi inşa etmişti.

Pheres (Φέρης) 1. Bu adı taşıyan birinci kahraman, Krethek ile Tyro'nun oğullarından biridir (bkz. tab. 13 ve tab. 1). Tesalya'da Pheres şehrinin kurucusu ve isim atasıdır. Çocukları arasında en çok adı geçenler, Alkestis'le evlenen Admetos (bu adlara bkz.) ile Amythaon'la evlenen Idomeneus'tur. Fakat, Pheres'in Nemea'da hüküm süren Lykourgos adında bir başka oğlu (bkz. *Lykourgos*) ile, bir geleneğe göre, Patroklos'un annesi olan Periopis adında bir kızı daha vardı (bkz. *Menoitios*). Pheres, çok yaşlı olmasına rağmen, oğlu Admetos'un yerine ölmeyi kabul etmedi (bkz. *Admetos*).

2. Aynı adı taşıyan bir başka kahraman da, Medeia ile Iason'un oğludur (bkz. tab. 13). Kardeşi Mermeros'la birlikte, annesi tarafından öldürüldü (bkz. *Medeia*).

Phiks (Φίξ) Hesiodos'ta Sphinks'in (bu ada bkz) adı.

Philammon (Φιλάμμων) Apollon'un oğlu olan bir şair ve kâhin. Annesinin kimliği konusunda gelenekler arasında ayrılık vardır. Bazen Philonis'in (Deion'un kızı), bazen Heosphoros ile Kleoboia'nın, bazen de Khrysothemis'in (bu ada bkz.) oğlu olduğu söylenir. Çoğu zaman, Daidalion'un (bu ada bkz.) kızı Khione'nin oğlu olarak gösterilir. Anlatıldığına göre, Khione (ya da Philonis) aynı gün hem Hermes'le hem de Apollon'la birlikte oldu ve onlardan ikiz çocuklar doğurdu: Hermes'in çocuğu Autolykos, Apollon'unki de Philammon'du.

Philammon olağanüstü yakışıklıydı, Argiope adında bir nympha ona âşık oldu. Ama nympha hamile kalınca, Philammon onu yanında tutmak istemedi. Bunun üzerine Argiope, Khalkidike'ye kaçtı ve orada Thamyris (bu ada bkz.) adındaki oğlunu dünyaya getirdi.

Genç kız korolarının icadı ve Lerna'de Demeter mysterlerinin düzenlenmesi, Philammon'a atfedilir. Delphoslular Phlegyalıların saldırısına uğradığı zaman, Philammon, bir Argos ordusunun başında onların yardımına geldi. Savaş sırasında öldü.

Philandros (Φίλανδρος) Girit'te Elyros şehrinin sakinleri, Delphoi'a, iki çocuğa

meme veren bir keçi suretinden oluşan bir adak sunmuşlardı. Bu iki çocuğun, Akakallis ile Apollon'un Philandros ve Phylakides adlarındaki iki oğlu olduğu kabul ediliyordu.

Philoitios (Φιλοίτιος) Eumaios ve Melanthios'la birlikte (bu adlara bkz.) Odysseus'un sürülerine bakmakla görevli sığırtmaç. Eumaios domuzlardan, Melanthios keçilerden, Philoitios da büyükbaş hayvanlardan sorumluydu. Eumaios gibi o da, Melanthios'un aksine, Odysseus'un anısına sadık kaldı ve kahramanın geri döneceğine olan umudunu korudu. Taliplerin, Odysseus'un evinde kurdukları düzen onu çok üzüyordu. Dilenci kılığında gelen Odysseus'u tanımadığı halde evine aldı. Sonra da, taliplerden kurtulması için ona yardım etti. Kendisi de, Psandros ile Ktesippos'u öldürdü ve Odysseus tarafından, Eumaios'la birlikte, Melanthios'u cezalandırmakla görevlendirildi.

Philoktetes (Φιλοκτήτης) Poias ile Demonassa'nın (ya da Methone'nin) oğlu. Efsanede, Homeros destanlarından başlayarak, Herakles'in yayıyla oklarının emanetçisi olarak geçer. Philoktetes bu emanetleri, ya onları doğrudan doğruya Herakles'ten almış olan babasından tevarüs etmişti ya da Oita'da odun yığınını ateşlediği için, Philoktetes'e teşekkür etmek isteyen Herakles bunları ona bizzat vermişti (bkz. *Herakles*). Ancak Herakles ondan, öldüğü yeri gizli tutmasını istedi. Philoktetes, kimseye birşey söylemeyeceğine ant içti. Ama daha sonra, bu konudaki sorular altında sıkışan Philoktetes, Oita'ya giderek, Herakles'in, üzerinde yandığı odun yığınının bulunduğu yere ayağı ile vurdu. Bu suretle, konuşmamış olmasına rağmen, yeminini bozmuş oldu. Gelenek, onun bu yüzden, ayağında açılan korkunç bir yara ile cezalandırıldığını da ilave eder (aşağıya bkz.).

Philoktetes, Helene'nin talipleri arasında yer alıyordu ve Troia seferine de bu sıfatla katılmıştı. Elli okçuyla yedi gemilik bir donanmaya kumanda ediyordu. Aslen Tesalyalı, daha doğrusu, Magnesia Yarımadası'ndandı.

Ne var ki Philoktetes, diğer önderlerle birlikte Troia'ya ulaşamadı. Teledos'a uğradıklarında, bir kurban töreni sırasında bir yılan onu ayağından soktu. Az sonra yara o kadar azdı ki, etrafa dayanılmaz bir çürüme kokusu yayılmaya başladı. Bu durumda Odysseus, filo Lemnos'tan geçerken, yaralıyı bu adada bırakmak için diğer önderleri ikna etmekte hiç zorluk çekmedi. Philoktetes on yıl boyunca bu adada kaldı. O zamanlar ada ıssızdı ve Philoktetes, orada Herakles'in oklarıyla kuşları öldürerek sağ kalabildi.

Philoktetes'in yarasına ve ıssız adaya bırakılmasına dair başka gelenekler de vardır. Sophokles, *Philoktetes* adlı tragedyasında, Philoktetes'in sözkonusu yarayı Tenedos'ta değil, çağımızın ikinci yüzyılında kaybolmuş küçük bir ada olan Khryse'de aldığını; hatta bu küçük adada, içinde tunçtan bir yılan figürü ile bir yay bulunan bir Philoktetes tapınağının gösterildiğini anlatır. Kahraman, adaya adını vermiş bir tanrı olan Khryse'nin tapınağını temizlerken, uzun otların arasına gizlenmiş bir yılan tarafından sokulmuştu. Nihayet, tamamen sıradışı bir versiyonda, Philoktetes'in bir hayvan tarafından değil de, ok torbasından kazara düşen, Herakles'e ait zehirli (evvelce Lerna Hydrası'nın kanına bulandığı için) bir

okun ayağına batması sonucu onulmaz bir şekilde yaralandığı anlatılmaktadır. Bu yüzden bu kaza, Herakles'in intikamı ve Philoktetes'in, Oita Dağı'nda odun yığınının yerini göstererek yeminini bozmuş olmasının cezası olarak görülüyordu.

Philoktetes'in adada terk edilmesine sebep olarak, bazen yarasından çıkan pis koku değil de, acısından kendini tutamayıp attığı çığlıklar olduğu söylenir. Bu çığlıklar kurban törenlerinin ritüel düzenini ve sessizliğini bozuyordu. Bu yüzden, Philoktetes'i tek başına bırakmak zorunda kalındı. Bu bırakma, Odysseus'un teşvikiyle oldu. Onun için, bu davranışın sorumlusu olarak çoğu kez o gösterilir. Ama bu konuda kararı, bütün ordu adına Agamemnon almıştır. Bir başka gelenek ise Yunanlıların, Philoktetes'i bir süre yarasını tımar edebilmesi için adada bıraktıklarını; gerçekten de, Lemnos'ta bir Hephaistos kültünün bulunduğunu ve bu kültün rahiplerinin yılan sokmalarını iyileştirmekle tanındıklarını anlatır. Nitekim Philoktetes, daha sonra iyileşecek ve böylece Troia önündeki orduya katılacaktır. Philoktetes'in iyileşmesini sağlayan hekim Pylios adında biriydi. Hephaistos'un oğlu olan Pylios, bu hizmetine karşılık Philoktetes'ten ok atmasını öğrendi (bkz. *Pylios*).

Ne var ki Yunanlar, aradan on yıl geçtiği halde hâlâ Troia şehrini alamamışlardı. Paris ölmüş, Helene'yle evlenmesine müsaade edilmeyen Helenos dağa kaçmış ve orada Yunanlar tarafından tutsak edilmişti (bkz. *Helenos*). Helenos, Troia'nın ancak bazı şartlarla ve bu meyanda ancak düşmanları, Herakles'in oklarıyla silahlanmış olmaları şartıyla alınabileceğini, biraz zorlanarak, biraz da kendi isteğiyle Yunanlara açıkladı. Bu oklar, daha önce de bir defa şehri fethetmişti (bkz. *Herakles*). Dolayısıyla, ancak onlar bu işi bir kez daha yapabilirdi. Bunun üzerine Odysseus, yalnız olarak ya da (Sophokles'in benimsediği versiyona göre) Neoptolemos'la (ya da Euripides'te, Diomedes'le) birlikte elçi olarak giderek, Philoktetes'i buldu ve görevinin Troia'ya geri dönmek olduğu konusunda onu ikna etmeye çalıştı. Philoktetes, kolay kolay razı olmadı buna. Odysseus'un onu buna razı etmek ya da mecbur etmek için başvurduğu yollar konusunda gelenekler, efsaneyi işleyen şairlerin hayalgücüne ya da amacına göre değişiklikler göstermektedir. Örneğin, Euripides'te, Odysseus ile Diomedes, elde edilmesine çalışılan silahları hile yoluyla ele geçirerek, silahsız kalan kahramanı kendileriyle birlikte gelmek zorunda bırakırlar. Ya da ona yurtseverlik ve görev edebiyatı yaparlar; ya da Yunan birliklerinin hekimliğini yapan Asklepios oğullarının bakımı sayesinde iyileşeceğini ona temin ederler. Nitekim anlatıldığına göre, Philoktetes, Troia'ya geldikten sonra, Podalirios ya da Makhaon (bu adlara bkz.) tarafından tedavi edildi. Kahraman çok geçmeden iyileşti ve çarpışmalara katılmaya başladı. Bu tedavi konusunda, Apollon'un Philoktetes'i derin bir uykuya daldırdığı, bu sırada Makhaon'un yarayı deldiği ve çürümüş olan etleri bıçakla çıkardığı, sonra yarayı şarapla yıkayarak, Asklepios'un sırrını Kentauros Kheiron'dan öğrendiği bir bitkiyle yarayı sardığı anlatılır. Buna göre, Philoktetes'in tedavisi, anestezi ile yapılan ilk cerrahi müdahale örneğini oluşturmaktadır.

Çoğu kez, okçu Paris'in, okçu Philok-

tetos tarafından öldürüldüğü söylenir. Ancak bu olay, Helenos'un kehaneti (yukarıya bkz.) hikâyesiyle çelişmektedir; çünkü, söylendiğine göre Helenos, Paris'in ölümünden sonra tutsak edilmiştir. Bu çelişkiyi ortadan kaldırmak için, Philoktetes'in Lemnos'tan Troia'ya getirilmesini gerektiren kehanetin, Helenos'a değil, Kalkhas'a ait olduğu, dolayısıyla Philoktetes'in, Paris'in ölümünden önce Troia'ya geldiği anlatılıyordu.

Troia alındıktan sonra Philoktetes evine döndü. *Odysseia*'da Philoktetes, mutlu bir dönüş yapan talihli kahramanlardan biri olarak görülür. Ama sonraki efsaneler, Philoktetes'in başka bazı maceralarından söz ederler. Bunlara göre Philoktetes, güney İtalya'da Krotone bölgesinde birçok site kurmuştur. Özellikle Petelia'nın ve Macalla'nın (Philoktetos, Herakles'in oklarını buradaki Apollon tapınağına adamıştır) kuruluşu ona atfedilir. Philoktetes, Tlepolemos'un yönetiminde ülkeye gelen ve barbar yerlilerin saldırısına uğrayan Rodoslulara yardım için girdiği savaşta öldü. Mezarı birçok yerde gösteriliyordu.

Philolaos (Φιλόλαος) Minos'la nympha Paria'nın dört oğlundan biri (bkz. tab. 28). Herakles, Amazonlar ülkesi seferi sırasında Paros Adası'ndan geçerken, Philolaos, Herakles'in yoldaşlarına saldırmıştır (bkz. *Herakles*).

Philomela (Φιλομήνα) Atina kralı Pandion'un iki kızından biri. Philomela'nın Prokne adında bir kız kardeşi vardı (bkz. tab. 7). Pandion'la komşusu Thebaili Labdakos arasında bir sınır sorunu yüzünden savaş çıktığı zaman, Pandion Ares'in oğullarından Trakyalı Tereus'u yardımına çağırdı ve onun sayesinde galip geldi. Bunun üzerine Pandion, kızı Prokne'yi müttefikiyle evlendirdi. Çok geçmeden Prokne'nin, kocasından bir oğlu oldu. Çocuğun adını Itys koydular. Ancak Tereus, baldızı Philomela'ya âşık oldu; ona tecavüz etti ve şikâyette bulunmaması için de onun dilini kesti. Fakat, genç kadın çektiği acıları bir kumaşın üzerine işleyerek, kardeşine her şeyi anlatmanın yolunu buldu. Bunun üzerine Prokne, Tereus'u cezalandırmaya karar verdi. Bunun için, öz oğlu Itys'i öldürdü, onu haşladı ve etini hiçbir şeyden haberi olmayan Tereus'a yemek olarak verdi. Sonra da, Philomela'yla birlikte kaçtı. Tereus, cinayetin farkına vardığı zaman, bir balta alarak iki kız kardeşin peşine düştü. Onları Daulis'te (Phokis) yakaladı. İki kız kardeş, kendilerini kurtarmaları için tanrılara yalvardılar. Tanrılar, iki kız kardeşe acıyarak, onları kuşa dönüştürdü. Prokne bülbül, Philomela da kırlangıç oldu. Tereus da dönüşüme uğratıldı ve çavuşkuşu oldu.

Bu efsanenin başka varyantları da vardır. Bunlardan biri, Philomela'yı Tereus'un karısı yapar ve onunla kız kardeşinin rollerini tersine çevirir. Romalı şairler genellikle bu versiyonu benimserler ve Philomela'yı bülbül, Prokne'yi de kırlangıç yaparlar. Bu versiyon, adı müzik fikrini çağrıştıran Philomela'nın etimolojisine daha uygun görünüyor.

Philomeleides (Φιλομηλείδης) Bir Lesbos kralı. Adasının kıyılarına çıkan yolcuları kendisiyle güreşmeye zorluyor ve yendiklerini öldürüyordu. Sonunda, Troia'ya giden Yunan filosu bir gün adaya uğradığında, Odysseus -ya da Odysseus ile Diomedos- tarafından öldürüldü.

Philomelos (Φιλόμηλος) Iasion'la Demeter'in oğlu ve Ploutos'un kardeşi. Arabaya iki öküz koşmayı icat etti. Ödül olarak, annesi onu takımyıldıza -çobanyıldızı- dönüştürdü. Philomelos, Parion şehrine adını veren Parias'ın babasıdır.

Philotas (Φιλωτᾶς) Şefkat'ın kişileştirilmiş şekli. Hesiodos'ta Gece'nin kızlarından biri olarak geçer. Philotas, Apate'nin (Desise), Geras'ın (İhtiyarlık) ve Eris'in (Nifak) kardeşidir.

***Philotis** (Φιλωτίς) Roma'nın Galyalılar tarafından alınmasından sonra şehir zayıf düşmüştü. Latinler bu durumdan yararlanıp, Livius Postimius'un kumandasında şehre karşı saldırıya geçtiler. Latin ordusu Roma yakınlarında kamp kurdu. Latinler, Romalılara elçiler göndererek, kendi deyişleriyle, soyları arasındaki atasal bağları güçlendirmek için, onlardan dullarını ve kızlarını kendilerine vermelerini istediler. Romalılar, bu şarta uyup uymamakta tereddüt ettiler; ne yapacaklarını bilemiyorlardı. Bu arada, Philotis ya da Tutola adında bir kadın köle, onlara şu aklı verdi: Romalılar, bizzat Philotis'i ve onunla birlikte bir miktar güzel kadın köleyi, hür kadınlar gibi giydirilmiş olarak Latinlere göndereceklerdi. Gece olunca, Philotis ışıkla bir işaret verecek ve işareti gören Romalılar, silahlı olarak gelip düşmanı uykudayken kılıçtan geçireceklerdi. Aynen öyle yapıldı. Philotis, bir incir ağacına lamba astı ve örtülerle ışığını Latinlerin göremeyecekleri şekilde kesti. Romalılar, büyük bir hızla şehirden çıktılar ve Latinleri büyük bir kıyıma uğrattılar. Bu maceranın anısına, Roma'da Caprotine Nonası ya da İncir Nonası bayramı kutlanmaktaydı (Nona: Eski Roma'da Mart, Mayıs, Temmuz ve Ekim aylarının yedinci, diğer ayların beşinci günü). Kutlama günü, insanlar şehirden düzensiz bir şekilde çıkıyor ve birbirlerine türlü çeşit adlarla hitap ediyorlardı. İncir yapraklarından yapılmış kulübelerde, kadınlara ziyafetler veriliyordu. Hizmetçiler, ortalıkta serbestçe dolaşıyorlar ve Latinlere karşı savaşta oynadıkları rolün anısına birbirlerine taşlar atıyorlardı.

Başka bazı Romalı antikerler, bu âdeti, Romulus'un ölümü sırasında meydana gelen olayların anısıyla açıklıyorlardı: Mars Alanı'nda halkın paniğe kapılması ("Keçi Bataklığı", *palus Caprae*, denilen yerde; Nona Caprotine adı buradan gelir, çünkü bu olay Temmuz Nonası'nda cereyan etmişti) (bkz. *Romulus*).

Philyra (Φιλύρα) Kentauros Kheiron'un (bu ada bkz.) annesi. Kronos'un sevgilisi oldu. Bu konuda iki versiyon vardır. Versiyonlardan birinde, karısı Reia'nın kıskançlığından korkan tanrı (Kronos) ata dönüşür ve Philyra'yla bu şekilde birleşir. Bu nedenle Kheiron, yarı at, yarı insan olan çift yapılı bir yaratıktır. İkinci versiyon, Philyra'nın, ar duygusuyla tanrıyı reddettiğini ve ondan kaçmak için kısrağa dönüştüğünü anlatır. Ama Philyra'nın kısrağa dönüşmesi üzerine Kronos da aygıra dönüşür ve zorla ona sahip olur. Kheiron, Tesalya'da Pelion Dağı'nda doğdu. Annesi, onunla birlikte orada bir mağaraya yerleşti. Daha sonra, Kherion'a emanet edilen çocukların, özellikle Akhilleus ile Iason'un yetiştirilmesinde Kheiron'a yardım etti. Akhilleus'a (bu ada bkz.) küçük çocukluğunda Philyra bakmıştır.

Phineus (Φινεύς) 1. Bu adı taşıyan birçok kahraman vardır. Birincisi Arkadhia kralı Lykaon'un oğullarından biri-

dir. Kardeşleriyle birlikte (Zeus tarafından) yıldırımla çarpıldı (bkz. *Lykaon*).

2. Aynı addaki bir başka kahraman, Kepheus'un kardeşi ve dolayısıyla Andromede'nin amcasıdır (bkz. *Andromede* ve *Perseus*) ve yine dolayısıyla Belos soyundan gelmedir. Ancak bu soy ağacı, Kepheus efsanesinin çeşitli versiyonlarında tutarlılık göstermekten uzaktır. Yazarlar sadece, Phineus'un yeğeniyle evlenmek istediğini, ama Perseus genç kızı elde edince kahramana karşı bir komplo düzenlemeye kalkıştığını anlatmakta birleşirler (bkz. *Perseus*). Perseus ile Phineus'un yandaşları arasında, Kepheus'un sarayının büyük salonunda patlak veren çarpışmada Perseus, Phineus'a Medusa'nın başını göstererek, onu taşa dönüştürdü. Bu akıbet, Kepheus'un kardeşi Phineus'un, Argonautlar efsanesinde rol oynayan Phineus (aşağıya bkz.) ile özdeşleştirilmesini mümkün kılmaktadır. Fakat, bunu mümkün kılmak için bazı geç dönem mitografları, Phineus'un Perseus tarafından yalnızca kör edildiğini, ama öldürülmediğini iddia ediyorlardı.

3. Üçüncü ve en ünlü olan Phineus, bir Trakya kralıdır. Oldukça karışık olan efsanesinin birçok varyantları bulunmaktadır. Genellikle anlatıldığına göre, kehanet yeteneğine sahip olan Phineus, vaktiyle gözlerinden vazgeçmek pahasına uzun yaşamayı yeğlemişti. Phineus böylece kör olmuştu. Onun bu tercihine öfkelenen Güneş, ona kanatlı daimonlar olan Harpyialar (bu ada bkz.) musallat etti. Harpyialar, Phineus'a türlü çeşit eziyetler ediyor, onun yiyeceklerini çalıyor ya da Phineus ne zaman yemek yemek istese yemeğini pisletiyorlardı. Yahut, Phineus'un cezasının bir başka nedeni vardı: Kehanet yeteneğini kötüye kullanan Phineus, insanlara tanrıların niyetlerini açıklıyordu. Söylendiğine göre, Phriksos'a Kolkhos'un yolunu ya da Phriksos'un çocuklarına, onları Yunanistan'a götürecek yolu göstererek (bkz. *Phriksos*) ilahi öfkenin hışmına uğramıştı.

Argonautlar Kolkhis seferine giriştiklerinde, izleyecekleri yol hakkında Phineus'a danışmaya gittiler. Phineus, onlara bilgi vermeyi kabul etti, ama önce Harpyialardan kurtarılmasını istedi. Boreas'ın iki oğlu Kalais'le Zetes, iki daimonun peşine düştüler ve onların hakkından geldiler (bu efsane için bkz. *Boreasoğulları* ve *Harpyialar*). Yukarıdakinden bağımsız ama ona benzer tarafları olan bir başka efsane de şudur: Phineus, ilk evliliğini Boreas'ın kızı Kleopatra'yla yapmıştı (bkz. tab. 7). Ondan iki oğlu oldu. Gelenekte bunların adı, genellikle Pleksippos ve Pandion olarak geçer. Phineus, daha sonra Kleopatra'yı boşayıp, Dardanos'un kızı Idaia ile evlendi (tab. 3). Fakat üvey oğullarını kıskanan Idaia, kendisine tecavüz etmeye kalkıştıklarını söyleyerek onlara iftira etti. Phineus, Idaia'nın sözüne kanıp iki oğlunu da kör etti ya da onların gözlerini bizzat Idaia oydu. Çok ender geçen bir başka geleneğe göre ise Kleopatra, boş düşürüldükten sonra, Phineus'u cezalandırmak için, iki oğlunun gözlerini bizzat kör etmiştir.

Argonautlar Phineus'un sarayına uğradıkları zaman, Kleopatra'nın kardeşleri olan Boreasoğulları, bu kez Phineus'u kör ederek öç aldılar. Bu arada Asklepios, iki delikanlıya gözlerini yeniden kazandırdı, ama Zeus tarafından yıldırımla çarpılarak cezalandırıldı.

Yukarıdaki iki dizi efsane mitograflar tarafından birleştirilerek şu şekle so-

kulmuştur: Phineus, çocuklarını haksız yere suçladığı ve ortada yeterli kanıt bulunmadığı halde onları kör ettiği için Zeus tarafından cezalandırılmıştır. Üstelik başına bir de Harpyialar musallat edilmiştir. Phineus daha sonra, Argonautlar tarafından kurtarılmıştır.

Phlegethon (Φλεγέτων) Ölüler Diyarı'ndaki nehirlerden biri. Kokytos'la birleşerek, Akheron'u meydana getirir. İki nehrin birleştiği yerde, söylendiğine göre, büyük bir şelale vardı. Bu nehrin Yunanlar tarafından "yakmak" anlamına gelen fiille ilişkilendirilen adı, onun bir ateş nehri olduğu fikrini akla getiriyordu. Bu nedenle, ona bazen Pyriphlegethon (Ateş Phlegethon) da deniliyordu.

Phlegyas (Φλεγύας) *Ilias*'ta da kendilerinden söz edildiğini gördüğümüz Phlegyalılara adını veren kahraman. Ares'le Dotis'in ya da Ares'le Khrise'nin (Halmos'un iki kızından biri) oğludur (tab. 17). Her ne kadar Phlegyalılar, Boiotia, Phokis ve Arkadhia ile ilişkili olarak anılırlarsa da, Phlegyas, genellikle bir Tesalyalı olarak kabul edilir. Gelenekte onun bir çocuğu olduğu söylenir ve bu meyanda Iksion (fakat, bunun başka soyağaçları da vardır; bkz. *Iksion* ve tab. 23) ve Asklepios'un annesi Koronis onun çocukları olarak gösterilir.

Bazı yerel geleneklere göre Phlegyas, Eteokles'ten sonra Orkhomenos tahtına geçti. Orada, Phlegya adında yeni bir şehir kurarak, bütün Yunanların en cengâverlerini çevresinde topladı. Çocuksuz olarak öldü. Yerini, Halmos'un kızı Khrysogeneia ile Poseidon'un oğlu olan yeğeni Khrises aldı. Phlegyas, Peloponisos'a bir seyahat yaptı. Niyeti ülkeyi kolaçan etmek ve bir çapul seferi hazırlamaktı. Söylendiğine göre, Phlegyas'ın kızı Koronis, bu yolculuk sırasında Apollon tarafından baştan çıkarıldı. Asklepios'un Epidauros'ta doğmuş olması bu şekilde açıklanıyordu (bkz. *Asklepios*).

Efsanede ayrıca Phlegyas'ın, muhtemelen, kızı Kronis'i sadakatsizliğinden ötürü öldürmüş olan Apollon'dan intikam almak için Delphoi'daki Apollon tapınağını yakmaya kalkıştığından da söz edilmektedir. Vergilius, Phlegyas'ı cehennemde, dine saygısızlığından dolayı cezasını çekerken gösterir.

Apollodoros, Phlegyas'ın Lykos ve Nykteus tarafından Euboia'da (bu, gerçekte, Orkhomenos gibi, Boiotia'da bulunan bir şehrin adı olabilir) öldürüldüğünü ve iki kardeşin daha sonra Euboia'dan kaçıp Thebai'a gittiklerini anlatır (efsanelerine bkz.). Lykos'la Nykteus'un, Phlegyas'ı neden dolayı öldürdükleri bilinmemektedir.

Phlias (Φλίας) Minyas'ın kızı Araithyreia ile Dionysos'un oğlu (tab. 17). Pausanias'ın verdiği Sikyon kralları soyağacında (bkz. tab. 22), Khthonophyle'nin kocası olarak geçmektedir ve ondan Androdamas adında bir oğlu olmuştur. Khthonophyle, bazen Phlias'ın karısı değil de, annesi olarak gösterilir. Phlias, Argonautlardan biridir ve Peloponisos'ta Phliontes şehrinin isim atası olarak kabul edilir.

Phlogios (Φλόγιος) Bu adı taşıyan birçok kahraman vardır. Bunlardan biri, Tesalyalı Deimakhos'un oğludur. Deileon ve Autolykos adlarında iki kardeşi vardır. Phlogios, iki kardeşiyle birlikte Herakles'in Amazonlar seferine katıldı, ama Sinop yakınlarında kardeşleriyle birlikte kahramandan ayrı düştü. Bir süre bu bölgede kaldılar. Sonunda, Argonautlar oradan geçerken, onlar-

dan kendilerini de almalarını rica ettiler. Argonautlar da razı olup onları da yanlarına aldılar.

Phobos (Φόβος) Korkunun kişileştirilmiş şekli. Savaş alanlarında Ares'e refakat ediyordu. Phobos, bir erkek daimondur. Ares'in oğlu ve Deimos'un kardeşi olarak geçer. Kendine özgü herhangi bir efsanesi yoktur.

Phoibe (Φοίβη) 1. "Parlak" Ouranos ile Gaia'nın kızları olan Titanidlerden birinin adı (bkz. tab. 8 ve 12). Phoibe, Koios'la evlendi ve ondan Leto ve Asteria adlarında iki kızı oldu. Themis'in hizmetçisi olması dolayısıyla, Delphoi kâhinliğinin kuruluşu bazen ona atfedilir. Söylendiğine göre Phoibe, bunu yaş günü münasebetiyle Apollon'a armağan etmiştir. Gerçekten de Leto'nun oğlu olan Apollon, Phoibe'nin torunudur.

2. Phoibe, aynı zamanda Leukippos kızlarından birinin adıdır (bkz. *Leukippos kızları* ve tab. 16). Polydeukes'in karısıydı. Hilaira da Kastor'un karısıdır. Ama bazen, örneğin Propertius'ta, Phoibe Kastor'un karısı olarak geçer.

Helios'un kızlarından Phoibe için, bkz. *Heliadlar*.

Phoibos (Φοῖβος) "Parlak" anlamına gelen Phoibos, Apollon'un sıfatı ve çoğu kez de adı olarak kullanılır. Bu tanrı, özellikle Latincede, Apollon adı söylenmeksizin yalnızca Phoebus diye anılır.

Phoiniks (Φοῖνιξ) 1. Europe ve Kadmos efsanesinin en ünlü versiyonunda Agenor'un oğullarından biri (bkz. tab. 18). Babası, onu, kardeşleriyle birlikte, Zeus'un kaçırdığı kız kardeşi Europe'yi aramaya gönderdi. Kız kardeşini bulamayan ve orada burada dolaşmaktan yorulan Phoiniks, Fenike'de müstakbel Sidon şehrinin bulunduğu yere yerleşti. Burası, Fenike adını ondan almıştır. Ancak bu soyağacı, mitografларca oybirliği ile kabul edilmiş değildir. Phoiniks, bazen Ogygos'un (bu ada bkz.) oğlu olarak tanıtılır ya da Europe'nin kardeşi değil de, babası olarak geçer ve efsanede genellikle Agenor'a verilen rolü oynar.

2. Bu adı taşıyan bir başka kahraman da Akhilleus'un arkadaşı ve Boiotia'da Eleon kralı Amyntor'un oğludur. Annesinin adı, yazardan yazara değişir; bazen Hippodameia, bazen Kleoboule ya da Alkimede olarak geçer. Amyntor'un, Klytia ya da Phthia adında bir odalığı vardı. Phoiniks, kıskanç annesinin isteği üzerine, bu odalığı ayarttı. Bu ağır suçu öğrenen Amyntor, oğlunun gözlerini oydu. Başka bir geleneğe göre ise, Amyntor'un odalığı Phthia, genç adamı boş yere baştan çıkarmaya çalışır ve bu işi başaramayınca da Amyntor'a gidip ona iftira eder. Bunun üzerine Amyntor, oğlunun gözlerini kör eder. Kör olan Phoiniks, Peleus'un yanına sığınır. Peleus, onu Kentauros Kheiron'a götürür. Kheiron, Phoiniks'e görme yeteneğini yeniden kazandırır. Bunun üzerine Peleus, oğlu Akhilleus'u Phoiniks'e emanet eder ve ayrıca onu Dolopların kralı yapar.

Phoiniks, danışmanı olduğu Akhilleus'la birlikte Troia'ya gitti. Akhilleus'u Agamemnon'la barıştırmaya çalışan önderlerin elçiliği sırasında Phoiniks, arkadaşını ikna etmeye çalıştı, ama sonuç alamadı. Akhilleus, Patroklos'un ölümünü öğrendiği zaman, Phoiniks, çadırda onun yanında kaldı. Nihayet, Patroklos'un onuruna düzenlenen cenaze töreni oyunlarında rol oynadı; araba yarışlarına nezaret etti.

Akhilleus'un ölümünden sonra Phoi-

niks, Odysseus'la birlikte, elçi olarak Neoptolemos'a gitti. Yunanların geri dönüşü sırasında, kara yolunu izleyen Neoptolemos'a yoldaşlık etti, ama yolda öldü. Neoptolemos onun için cenaze töreni düzenledi.

(the bird) Hdt. 273; Ovid, Met. 15.392ff.; Tac. Ann. 6.28; Pomp. Mela 3.83; Achilles Tatius 3.25; Aelian, Nat. An. 6.58; Philostr. Vit. Apoll. 3.49; Tzetzes, Chil. 5.387ff.; Pliny, NH 10.2; Solinus 33; schol. on Lucan, Phars. 6.680; Nonnus, Dion. 40.394ff.; Cludian and Lactantius, poems on teh Phoenix.

Phokos (Φῶκος) 1. Plutarkhos, bu adı taşıyan Glisaslı (Boiotia'da) birinin, Kallirroe adında bir kızı olduğunu söylemektedir. Otuz talip Kallirroe'ye kur yapıp durmakta, ama babası, damadını seçeceği tarihi sürekli ertelemekteydi. Sonunda, Delphoi kahininin öğüdü üzerine, hangi talibin seçileceğine silahların karar vereceğini bildirdi. Bunun üzerine, talipler Phokos'u öldürdüler. Genç kız kaçtı. Ama talipler onun peşine düştükleri için, köylüler genç kızı hasat edilmiş bir buğday demetinin içine gizlediler. Boiotia federal bayramında, Kallirroe, bir dilekçi sıfatıyla Athena Itonia sunağı önüne varıp, talipleri babasını öldürmekle suçladı. Talipler, Orkhmenos'a, oradan da Hippotai'ye kaçtılar. Boiotialılar, onları kuşattılar ve sonunda teslim olmak zorunda bıraktılar. Suçlular taşlanarak öldürüldüler. Bunlar teslim olmadan bir gün önce, dağdan gelen ve "ben buradayım" diye haykıran bir ses duymuşlardı. Onlara cezalandırılacaklarını bildiren Phokos'un sesiydi bu.

2. Phokos, aynı zamanda, Phokis'in isim atası olan kahramanın adıdır. Ama onunla ilgili muhtelif gelenekler mevcuttur. Bazı versiyonlara göre, bu Phokos, bir Korinthoslu olup, Ornytos'un oğluydu. Ornytos da Poseidon'un soyundan olduğu söylenen Sisyphos'un oğullarından biriydi. Phokos, Parnassos'un eteğinde yer alan ülkeye yerleşti ve böylece orası Phokis adını aldı. Ama Phokis adını alan bu ülkeye ilk yerleşenin Ornytos olduğu ve Ornytos'un orada Lokrislilerle savaştığı da anlatılıyordu. Ornytos daha sonra krallığını oğluna bırakarak inzivaya çekilmişti (bkz. *Ornytos*). Aynı Phokos, Antiope'nin kocası olarak da geçer. Dirke'nin cezalandırmasına öfkelenen Dionysos, Antiope'nin aklını almıştı ve genç kadın, Yunanistan'ın içinde oradan oraya dolaşıp duruyordu. Phokos Antiope'ye rastladı, onu iyileştirdi ve onunla evlendi. Ortak mezarları Tithoraia'da gösteriliyordu.

3. Phokis'in isim atası Phokos'la ilgili bir başka gelenek de, kahramanı Aiakos ile Psamathe'nin oğlu olarak gösterir (bkz. tab. 31). Aiakos ile Endeis'in oğulları olan Telamon ve Peleus, bu Phokos'un üvey kardeşleri idiler. Phokos adı ona, bir Nereus kızı ve dolayısıyla Tethis'in kız kardeşi olan annesinin metamorfozu anısına verilmişti. Bütün deniz tanrıçaları gibi başka şeye dönüşme yeteneğine sahip olan Psamathe, Aiakos'tan kaçmak için fok balığına dönüşmüştü. Ama bu, Aiakos'un amacına ulaşmasını ve onu bir oğul sahibi yapmasını engellemedi. Bu Phokos, erkeklik çağına geldiği zaman, bir gemiye binerek babasının ülkesi olan Salamis'ten ayrıldı ve orta Yunanistan'a gitti. Bir ülkeyi fethederek, oraya *Phokis* adını verdi. Iaseus adında (başka bir yerde geçmeyen) bir yerli ile ittifak kurdu ve Deion ile

Diomede'nin kızı olan ve büyük babası Ksouthos tarafından Deukalion soyundan gelen Asteria ile evlendi (tab. 4). Asteria'nın Phokos'tan Krisos ve Panopeus adlarında ikiz çocukları oldu. Daha sonra Phokos, Aigina'ya geldi. Orada, kendisini kıskanan kardeşleri tarafından, belki de Aiakos'un meşru karısının kışkırtmasıyla öldürüldü (bkz. *Peleus* ve *Telamon*). Fakat Psamathe, Phokos'un ölümünün intikamını aldı. Bir kurt göndererek, babası tarafından sürüldükten sonra Tesalya'ya sığınan Peleus'un oradaki sürülerini kırdırdı. Ama sonunda, Thetis'in ricası üzerine, hayvanı taşa dönüştürmeye razı oldu. Phokos'un mezarı Salamis'te, Aiakos'un mezarının yanında gösteriliyordu.

Pholos (Φόλος) Pholoe'de yaşayan bir Kentauros. Herakles, Erymanthos yabandomuzunu avlamaya giderken, Silenos ile bir dişbudak nymphasının oğlu olan (Iksion'un soyundan gelen Kentaurosların genellikle kabul edilen soyağacının aksine olarak; bkz. *Iksion*) Pholos'u ziyaret etti. Pholos, Herakles'i konukseverlikle karşıladı. Kendisi yalnızca çiğ et yerken, ona pişmiş et verdi. Herakles şarap istedi. Pholos, ancak bir testi şarabı bulunduğunu, ama bunun bütün Kentauroslara ait olduğunu söyledi. Herakles, Pholos'a korkmamasını ve testiyi açmasını söyledi. Pholos da öyle yaptı. Ama Kentauroslar şarap kokusunu alınca, kayalarla, ağaçlarla, meşalelerle silahlanmış olarak Pholos'un mağarasına koştular. Herakles, onlarla kavgaya tutuştu. Bu kavganın epizotları için bkz. *Herakles*. Pholos, kazaen öldü: Arkadaşlarını gömerken bir yaradan çekip çıkardığı bir oka bakarak, bu kadar küçük bir nesnenin nasıl bu kerte etkili olabildiğini düşünürken, oku ayağının üstüne düşürdü ve öldürücü bir yara aldı. Herakles onun için görkemli bir cenaze töreni düzenledi.

Phorbas (Φόρβας) Bu adı taşıyan birçok kahraman vardır.

Bunların belli başlıları şunlardır:

1. En ünlü Phorbas, Lapithler soyundan Tesalyalı bir kahramandır. Bazen, Lapithes ile Orsinome'nin oğlu olarak (bkz. tab. 23); bazen de Triopas'ın (bu da Lapithes'in oğludur ve yukarıdaki soyağacında Phorbas'ın kardeşi olarak gösterilmiştir) oğlu olarak geçer (bkz. *Triopas*). Phorbas, önceleri Tesalya'da Dotion Ovası'nda oturuyordu. Oradan kardeşi Periergos ile birlikte Knidos'a ya da Rodos'a göç etti. Kendisi Ialysos'a, Periergos da Karmiros'a yerleşti.

Çoğu Tesalya efsaneleri gibi, Phorbas efsanesine, aynı zamanda, Peloponisos'ta da rastlanır. Burada anlatıldığına göre, Lapithes'in oğlu Phorbas, Tesalya'dan Olenos'a (Elis'te) göç etti. Elis kralı Alektor, Pelops'un gücünden korkarak Phorbas'la ittifak kurdu ve onun yardımlarına karşılık olarak krallığını onunla paylaştı. Phorbas'ın Augias ve Aktor adlarında iki oğlu vardı. Phorbas ölünce oğulları Elis'i aralarında paylaştılar. Yine anlatıldığına göre, Alektor'la Phorbas'ın ittifakı çifte evlilikle pekiştirilmişti. Alektor, Phorbas'ın kızlarından Diogeneia ile, Phorbas da Alektor'un kız kardeşi Hyrmine ile evlenmişti.

2. Pousanias tarafından nakledilen bir Argos soyağacında (bkz. tab 14) rastladığımız bir Phorbas'ı (Argos'un oğlu), yukarıdakinden ayırmak herhalde yerinde olur. Bu Phorbas, Triopas adında birinin babasıydı. Karısının adı Euboia'ydı. Triopas'tan başka, onun bir de -çoğu kez torunu olarak geçen- Messene adında kızı vardı (bkz. *Messene*).

3. Bir de Panopeia'da (Phokis) yaşayan Phlegyalı bir Phorbas vardır. Bu Phorbas, Delphoi'a giden yolcuların yolunu kesip, onları kendisiyle yumruk dövüşü yapmaya zorluyor ve yendikten sonra da öldürüyordu. Sonunda Apollon, bir gün, bir çocuk görüntüsüne bürünüp Phorbas'a meydan okudu ve onu tepeledi.

4. Phorbas, aynı zamanda Theseus'a araba sürme sanatını öğreten kahramanın adıdır. Bazen, güreşin icadı ona atfedilir. Ama genellikle bu şeref, Theseus'a ait saydır.

Phorkys (Φόρκυς) Birinci tanrılar kuşağına mensup deniz tanrılarından biri. Çoğu zaman -ve Hesiodos'un *Theogonia*'sından beri- Gaia ile Pontos'un (Yer ve Deniz) oğlu olarak geçer. Nereus, Thaumas, Eurybie ve Keto'nun kardeşidir. Kendi kız kardeşi Keto ile evlendi ve ondan çocukları oldu: özellikle "üç kocakarılar" denen ve Perseus efsanesinde rol oynayan Phorkys kızları (bkz. *Perseus* ve *Graiai*). Keza, deniz canavarı Skylle'nin (bu ada bkz.) babasının da o olduğu bazen söylenir. Öte yandan, dağınık bazı ifadelere göre, Skylle ve Graiai'den başka, Ekhidna ile Hesperislerin de babası Phorkys'ti. Hatta, bazen onun, Eumenidlerin babası yapıldığı da vâkidir.

Phorkys'in oturduğu yer, Akhai kıyısında Arymnion ya da Kephallinia ya da Ithake'dir. Roma kaynaklı bir efsane, Phorkys'i çok eski bir Sardinya ve Korsika kralı olarak göstermektedir. Bu efsaneye göre Phorkys, bir deniz muharebesinde Atlas tarafından yenilgiye uğratılmış ve boğularak ölmüştür.

Ama, Phorkys'in arkadaşları, onu tanrılaştırmışlardı ve bir deniz tanrısı olarak görüyorlardı.

Phormion (Φορμίων) Bir zamanlar Tindareos'un oturduğu evin sonraki sahibi olan bir Spartalı. Dioskourlar, tanrılaştırılmalarından sonra, bir gün iki yolcu kılığında onun evine geldiler ve Kyrene'den geldiklerini söylediler. Ondan kendilerini konuk etmesini istediler ve özellikle bir odayı (bir zamanlar çocukluklarını geçirdikleri odayı) kendilerine vermesini rica ettiler. Phormion, bütün evi onların emrine verdi, ama istedikleri odayı vermeyi kabul etmedi, çünkü orada kızı oturuyordu. Gece, genç kız hizmetçileri ile birlikte ortadan kayboldu. Dioskourlar da ertesi gün orada değildiler. Buna karşılık, genç kızın odasında Dioskourları gösteren bir tasvirle, üzerine *silphion* (Kyrene'nin başlıca üretimini oluşturan güzel kokulu bitki) konulmuş bir masa bulundu.

Phoroneus (Φορωνεύς) Peloponisos efsanelerinde ilk insan. İrmak-tanrı Inakhos ile adı dişbudak ağacının adını çağrıştıran Melia (bkz. *Meliadlar*) adında bir nymphanın oğluydu. Phoroneus'un Aigialeus ve Phegeus adlarında iki kardeşi vardı (bkz. tab. 14). Phoroneus, Peloponisos'u paylaşamayan Poseidon ile Hera arasındaki kavgayı sonuçlandırmak için hakem olarak seçildi ve Hera'nın lehine karar verdi. Phoroneus'un, insanlara ilk kez siteler içinde birarada yaşamayı ve ateşi kullanmayı öğrettiği de anlatılıyordu. Argoslu Hera kültünün Peloponisos'a sokulması da ona atfediliyordu.

Phoroneus'un karısının adı geleneklerde farklı şekillerde geçer: Bunun, bazen Kerdo, bazen Teledike, bazen de Peitho olduğu söylenir. Çocuklarının adları da kaynaklara göre alabildiğine değişir. Bu konuda, çoğu kez Megara'nın ilk kralı Kar'ın ve Argoslu Niobe'nin adı zikre-

dilir (bkz. *Niobe*). Bunlara bazen Iasos, Lyrkos, Pelasgos ve Agenor da eklenir.

Phosphoros (Φωσφόρος) Sabah Yıldızı'na bazen verilen ad. Heosphoros (bu ada bkz.) da denir. Bu adın Latincedeki karşılığı Lucifer'dir. Lucifer, şiirde çoğu zaman Aurora'yı (Şafak) müjdeleyen ve Gün ışığını getiren yıldız olarak geçer.

Phrasios (Φράσιος) Kıbrıslı bir kâhin. Bir kıtlık sırasında Mısır'a giderek, ülkenin kralı Bousiris'e, her yıl bir yabancının kurban edilmesi halinde kıtlığın sona ereceğini bildirdi. Bousiris, bu öğüde uyarak önce Phrasios'u kurban etmekle işe başladı (ayr. bkz. *Herakles* ve *Bousiris*).

Phriksos (Φρίξος) Athamas'la Nephele'nin çocuklarından biri. Helle adında bir kız kardeşi vardı. Athamas, ikinci karısı Ino'nun tavsiyesi üzerine, iki çocuğu Phriksos ve Helle'yi, Zeus Laphystios'a kurban etmek istedi (bkz. *Ino ve Athamas*). Ama Zeus, iki çocuğa altın postlu ve kanatlı bir koç gönderdi. Koç, onları kaçırdı ve kurban edilmekten kartardı. Bir başka versiyon, bu harikulade koçu, iki çocuğa anneleri Nephele'nin verdiğini ve böylece onların hayatını kurtardığını anlatır. Nephele de, bu hayvanı Hermes'ten almıştı (bkz. *Nephele* ve *Demodike*).

Phriksos ile Helle, bu kanatlı koçla Orkhomenos'tan ayrılarak doğuya doğru uçtular. Yolda, Helle denize düştü ve boğuldu (bkz. *Helle*), ama kardeşi sağ salim Kolkhis'e, kral Aietes'in yanına ulaştı. Aietes, Phriksos'u iyi karşıladı ve onu kızı Khalkiope'yle evlendirdi. Buna karşılık Phriksos da, koçu Zeus'a kurban etti ve postunu krala sundu. Kral da, postu Ares'e adadı ve onu, tanrının kutsal ormanındaki bir meşe ağacına çiviledi. Daha sonra bu post, Argonautlar seferinin amacını oluşturacaktır. Phriksos'un Khalkiope'den birçok çocuğu oldu. Bunların arasında özellikle Argos, Melas, Phrontis ve Kytissoros'u sayabiliriz. Ayrıca Phriksos'un bütün ömrünü Anates'in sarayında geçirdiği ve çok ileri bir yaşta orada öldüğü; oğullarının ise, Orkhomenos'a dönerek orada tekrar krallıklarına kavuştuları söyleniyordu (ayr. bkz. *Presbon* ve tab. 23). Başka bir gelenekte ise, Aietes'in Phriksos'u öldürdüğü anlatılır. Çünkü bir kehanet ona, ölümünün Aiolos'un soyundan gelen birinin elinden olacağını bildirmişti. Hyginus tarafından nakledilen bu geleneğin, efsanenin tragedya konusu olarak yemniden işlenmiş bir şekli olması çok muhtemeldir. Aynı metinde, Phriksos ile Helle'nin, kurban edilmekten kurtulduktan sonra Ino'yu cezalandırmaya kalkıştıkları için Dionysos tarafından delirtildikleri de anlatılmaktadır. Bu versiyona göre Nephele, koçu iki çocuğuna verdiği sırada, onlar çılgın bir halde ormanlarda koşuşup duruyorlardı.

Phronime (Φρονίμη) Kyrene kolonisinin kurucusu Bottos'un annesi. Girit'te Aksos şehrinde hüküm süren Giritli Kral Etearkhos'un kızıydı. Etearkhos yeniden evlenmişti. Phronime'yi çekemeyen üvey annesi, ona iftirada bulundu; uygunsuz bir şekilde yaşadığını ileri sürerek onu babasına şikâyet etti. Kral, karısına inandı ve konuklarından Themison adında Theralı bir tüccara, ondan isteyeceği bir şeyi yerine getireceğine dair yemin ettirdi. Themison yemin etti ve kral, ona Phronime'yi yanında götürmesini ve denize açıldıktan sonra onu suya atmasını söyledi. Yeminiyle bağlanmış olan Themison, Phronime'yi götürdü ama onu öldürmek istemedi.

Onu denize daldırıp çıkarmakla yetindi. Sonra, Phronime'yi Thera'da karaya çıkararak onu adanın soylularından Polymnestos adında biriyle evlendirdi. Phronime'nin Polymnestos'tan Battos adında bir oğlu oldu.

Phryglos (Φρύγιος) Miletos krallarından biri. Kral Phobios'un halefi. Phobios, Kleoboia'nın ölümünden sonra, tahtını ona bırakmıştı (bu efsane için bkz. *Anthaios*). Myonteli Phytes'in kızlarından Pieria, bir Artemis bayramı münasebetiyle Miletos'a geldiğinde, Phrygios, genç kıza âşık oldu ve onunla evlenerek Myontelilerle Miletoslular arasındaki savaşa son verdi.

Phthios (Φθῖος) Tesalya'da Phthiotis'e adını veren kahraman.

Değişik soyağaçları vardır. Bazen, Arkadhia kralı Lykaon'un oğullarından biri olarak, bazen de Poseidon'la Tesalyalı nympha Larissa'nın oğlu olarak geçer. Bu durumda, Akhaios'la Pelasgos'un kardeşi olur. Nihayet bazen de, Akhaios'un oğlu olarak gösterilir ve Iros'un kızı Khrysippe ile evlendiği söylenir. Phthios'un Khrysippe'den Hellen adında bir oğlu oldu. Hellen, Tesalya'da Hellas şehrinin kurucusudur. Başka birtakım soyağaçları da Phthios'u, değişik şekillerde büyük Helen soylarının isim atalarına bağlar.

Phthonos (Φθόνος) Arzu'nun kişileştirilmiş şekli. Kişilikleri adlarından pek ayırt edilmeyen bu tür daimonların çoğu gibi, Phthonos'un da kendine özgü bir efsanesi yoktur.

Phylakos (Φύλακος) 1. Aiolos soyundan gelen Tesalyalı bir kahraman. Deion (ya da Deioneus) ile Diomede'nin (Ksouthos'un kızı ve Deukalion'un neslinden) (bkz. tab. 4 ve tab. 17) oğludur. Phylakos, özellikle Iphiklos'un (bu ada bkz.) ve Alkimede'nin (Iason'un annesi) babası olarak tanınır. Phylakos, Minyas'ın kızı Klymene ile evlendi. Othrys Dağı'ndaki Phylakaia şehrinin kurucusu ve isim atası olarak geçer. Phylakos'un muhteşem bir sürüsü vardı (bkz. *Melampous*).

2. Phylakos adında bir de Delphoili bir kahraman vardır. Bu kahraman, Persler tapınağa saldırdıkları zaman, silahlı bir dev şeklinde göründü ve şimşekler, doğaüstü olaylar arasında Persleri kaçırdı. Phylakos'un yanında başka bir dev, Autonoos adında bir kahraman daha bulunuyordu (*Hyperborealılar* maddesinde buna benzer başka bir efsaneye bkz.).

Phylas (Φύλας) Efsanede bu adı taşıyan ve hemen hepsi de Herakles döngüsüyle ilişkili olan birçok kahraman vardır.

1. Bunlardan birincisi Thesprotlar ülkesinde Ephyra kralıdır. Herakles, Kalydonlularla birlikte, ona karşı savaştı ve şehrini aldıktan sonra onu öldürdü. Bu Phylas'ın Astyokhe adında bir kızı vardı. Astyokhe, Herakles tarafından tutsak edildi ve ondan Tleptolemos adında bir erkek çocuk dünyaya getirdi.

2. Bir diğer Phylas, Polymela'nın babasıdır. Polymela, Hermes'ten Eudoros adlı kahramanı dünyaya getirdi. Bu Eudoros, Troia'da Akhilleus'a yoldaşlık etmiştir.

3. Bir de Dryoplar kralı olan ve halkının başında Delphoi tapınağına saldıran bir Phylas vardır. Herakles, bu yüzden onunla savaştı ve Phylas'ı öldürdükten sonra, Dryopları topraklarından kovarak, burayı Maleialılara verdi. Herakles daha sonra, bu Phylas'ın kızını tutsak olarak götürdü ve kıza Antiokhos adında bir oğul verdi.

4. Bu Antiokhos'un da, Phylas adı-

nı verdiği bir oğlu oldu. Phylas, Hippotes'in babası, dolayısıyla da Heraklesoğullarının (bu ada bkz.) yoldaşı Aletes'in büyükbabasıdır. Bu Antiokhos oğlu Phylas, Iolaos'un kızı Leipephile ile evlendi ve ondan, Hippotes'ten başka, Thero adında bir kızı oldu. Thero da, Apollon'dan Khairon adında -Kheronea'nın isim atası- bir erkek çocuk doğurdu (bkz. tab. 31).

Phyleus (Θυλεύς) Augeias'ın oğullarından biri, Elis kralı ve Herakles'in düşmanı. Ahırların temizlenmesi için kahramanın istediği ücret konusunda Herakles'le babası arasında geçen tartışmada Phyleus, babasına karşı tavır aldı (bkz. *Herakles*). Bu yüzden, Augeias tarafından sürüldü ve Dulikhium'a yerleşti. Orada, Timandra (ya da Ktimene) ile evlenen Phyleus'un, ondan Meges adında bir oğlu oldu (Bkz. *Meges* ve *Timandra*).

Herakles, Augeias'ı yendiği zaman, Phyleus'u Elis tahtına çıkardı. Ama Phyleus, daha sonra tahtı kardeşlerine verdi ve tekrar Dulikhium'a dönüp orada yaşadı. Kalydon avına katıldı. Phyleus'un, Meges'ten başka Eurydameia adında bir kızı vardı. Eurydameia, Polyeidos'la evlendi.

Phyllos (Θύλιος) Aitolialı bir kahraman. Kyknos'la (bu ada bkz.) ilgili bir aşk hikâyesinde rol oynar. Phylion, Pleuron'la Kalydon arasındaki ormanlarda yaşayan Kyknos adında çok yakışıklı bir gence âşıktı. Kyknos, katı kalpli bir gençti; kendisine kur yapan âşıklarına çok kötü davranıyordu. Sonunda, Phylios dışında bütün âşıkları onu terk ettiler. Yalnız Phylios, onun bütün kaprislerine, bütün sınamalarına hiç yüksünmeden katlanıyordu. Nitekim Kyknos'un hatırına, önce demirden herhangi bir silah kullanmadan bir aslanı öldürdü; sonra, insanları parçalayan akbabaları diri diri yakaladı; daha sonra da, bir boğayı Zeus sunağına kadar yalnızca ellerini kullanarak götürdü. Phylos, ilk iki sınamayı tek başına başardı ama sonuncusu için Herakles'in yardımına başvurmak zorunda kaldı. Bunun üzerine tanrı, hatır gözetmekten vazgeçmesini ona öğütledi. Öğüdü dinleyen Phylios da, evvelce aslanı ve akbabaları Kyknos'a verdiği halde, bu defa boğayı ona vermeye yanaşmadı. Kyknos buna çok kızdı ve öfkesinden kendini bir göle attı ve orada, kuğuya dönüştürüldü. Annesi de aynı akıbete uğratıldı.

Phyllis (Θυλλις) Bir aşk hikâyesinin kadın kahramanı. Hikâyenin erkek kahramanı ise, bazen Akamas, bazen de onun kardeşi Demophon'dur (her ikisi de Theseus'un oğullarıdır) (bu iki ada bkz). Akamas (ya da Demophon) Troia'dan dönerken, birkaç gemiyle birlikte Strymon (Struma, Karasu) Nehri'nin denize döküldüğü yerde, Trakya kıyılarına vurmuştu. Orada ülkenin kralı olan Phyleus ya da Kiasos ya da Lykourgos (Drias'ın ya da Thelos'un oğlu) tarafından konuk edildi. Bu kralın Phyllis adında bir kızı vardı. Phyllis, genç prense âşık oldu ve onunla evlendi. Ya da, başka versiyonlara göre, genç prens ona evlenme sözü verdi, ama ayrılmamak üzere birleşmelerinden önce, işlerini halletmek için Atina'ya geri dönmesi gerektiğini söyledi. Phyllis bu ayrılığı kabul etti ve nişanlısına küçük bir sandık vererek bunu açmadan muhafaza etmesini ondan istedi. Sandığın içinde Reia kültüne ait kutsal eşyalar bulunduğunu söyledi. Genç adam, sandığı ancak tekrar onun yanına gel-

me umudunu yitirdiği zaman açacaktı. Aradan zaman geçti ve geri dönüş için tespit edilen gün geldi, ama Phyllis'in yalnızlığı sona ermedi. Kız, sevgilisinin gemisinin gelip gelmediğini görmek için şehirden limana dokuz defa indi, ama gelen giden yoktu. Bu dokuz yolculuğun anısına bölgeye "Dokuz Yollar" adı verildi. Phyllis, sevdiği insana tekrar kavuşmaktan umudunu tamamen kesince kendini astı.

Aynı gün vefasız âşık Demophon (ya da Akamas), yerleştiği ve başka bir kadınla evlendiği Girit'te küçük sandığı açtı. Sandıktan bir hayalet çıktı. Hayaletten ürken Demophon'un atı gemi azıya aldı ve genç adam kendi kılıcının üzerine düşüp öldü.

Öte yandan Phyllis'in, yaprakları olmayan bir ağaca, bir badem ağacına dönüştüğü de anlatılıyordu. Demophon, genç kızın ölümünden sonra, Trakya'ya gelir ve onun dönüşümünü öğrenir. Bunun üzerine, meyve vermeyen badem ağacına gidip sarılır. Ağaç yeşerir ve üzerinde yapraklar çıkar. Söylendiğine göre, Yunancada evvelce "*Petala*" denen yapraklara, bundan böyle, "*Phylla*" denir olmuştur. Başka bir versiyonda da, Phyllis'in mezarına ağaçlar dikildiği ve bu ağaçların, onun öldüğü mevsimde yapraklarını döktükleri anlatılıyordu.

Phyllis ile Demophon'un aşklarına mal edilen iki çocuk vardır: Akamas ve Amphipolis.

Phytalos (Φύταλος) Ilissos kıyılarında yaşayan Attikeli bir kahraman. Demeter, kızını ararken Attike'ye geldiğinde Phytalos, tanrıçayı evinde konuk etti. Demeter de konukseverliğinin karşılığı olarak ona incir ağacı fidanları verdi. Phytalos'un çocukları -*Phytalosoğulları*-, incir yetiştirme imtiyazını uzun zaman ellerinde tuttular. Theseus Korinthos'tan döndüğü zaman Phytalosoğulları kahramanı konuk ettiler ve Sinis ve diğer haydutları öldürerek işlediği cinayetlerin kirinden, evlerindeki sunakda onu arındırdılar (bkz. *Theseus*). Bu hizmetin anısına, Phytalosoğulları, Atina'da Theseus bayramının kutlanması sırasında bazı ayrıcalıklardan yararlanıyorlardı.

Piasos (Πίασος) Bir Tesalya kralı. Öz kızı Larissa'ya tecavüz etti. Larissa da öç almak için, Piasos bir şarap fıçısına eğildiği sırada, onu fıçının içine itti. Piasos fıçıdaki şarapta boğuldu.

***Picus** Çok eski bir Latium kralı. Ülkenin ilk ahalisi olan Aborigenler üzerinde hükûm sürüyordu. Faunus'un babası ve kral Latinus'un büyükbabası olarak geçer. Bazen onun babasının, Sterces ya da Sterculus adında biri olduğu söylenir. Bu ad "gübre"yi çağrıştırdığından, mitograflar "ona daha büyük bir saygınlık kazandırmak için" Sterces'i ya da Sterculus'u, Saturnus'la özdeşleştirmişlerdir. Picus, bütün kuşlar içinde geleceği haber veren tek kuş olan yeşil ağaçkakana sahip mükemmel bir kâhindi.

Hatta mitograflar, yeşil ağaçkakanın kral Picus'tan başkası olmadığını, Picus'un Kirke tarafından bu kuşa dönüştürülmüş olduğunu ileri sürüyorlardı. Bunun nedeni de, karısı Pomone'yi ya da Ianus'un kızı nympha Canens'i seven Picus'un, Kirke'nin âşıkane yaklaşımlarını geri çevirmiş olmasıydı (bkz. *Canens*).

Yeşil ağaçkakan, Roma dininde, yalnızca geleceği haber veren kuş olarak değil, aynı zamanda Mars'a adanmış kuş olarak rol oynar. Kutsal ikizler Romu-

lus ve Remus'un çevresinde görülür. Onların kurtulmasında, dişi kurt kadar, onun da yardımı olmuştur (bkz. *Romulus*).

Pieros (Πίερος) Efsanede bu adı taşıyan iki kahraman vardır.

1. Bunlardan biri Pieria'ya adını vermiş olan ve çoğu zaman Peirides'in (bkz. *Pieros kızları*) babası olarak kabul edilen kişidir. Bu Pieros, Makedon'un oğlu ve Amathos'un kardeşidir. Mousaların kültünü ülkesine sokmuştur. Bazen Linos'un ya da Oiagros'un babası ve dolayısıyla, Orpheus'un büyükbabası olarak gösterilir.

2. Diğer bir Pieros da, Magnes ile Meliboia'nın oğludur. Mousa Klio, ona âşık oldu. Klio'ya bu tutkuyu, ona ceza olsun diye Aphrodite aşılamıştı. Nedeni de, Klio'nun tanrıçanın yakışıklı Adonis'e olan aşkıyla alay etmiş olmasıydı. Pieros ile Klio'nun beraberliğinden Hyakinthos dünyaya geldi (ayr. bkz. *Hyakinthos* ve onun doğumuyla ilgili başka gelenekler).

Pieros Kızları ya da Peirides (Πειρίδες) Özellikle Latin şairleri tarafından Mousalar için kullanılan yerel bir sıfat. Bu ad, Pieria ülkesinden (Trakya'da) alınmadır. Peirides, efsanede, Mousalarla rekabete kalkışan dokuz genç kızdır. Pellalı Pieros ile Euippe'nin kızlarıydı bunlar. Şarkı söylemede çok ustaydılar. Bu nedenle, Mousaların dağı Helikon'a giderek onlarla bir şarkı yarışmasına giriştiler, ama yenildiler. Mousalar, onları cezalandırmak için hepsini kuşa çevirdiler. Ovidius, onların saksağana dönüştürüldüklerini ileri sürer. Dokuz Peirides'in çeşitli kuşlara dönüştürüldüklerini söyleyen Nikandros ise, bize onların adlarını aktarmaktadır: Kolymbas, Iygks, Kenkhris, Kissa, Khloris, Akalanthis, Nessa, Pipo, Drakontis.

Pausanias da, Pieros kızlarının Mousalarla aynı adları taşıdıklarını söylüyor. Hatta, onun ifadesine göre, Mousalara atfedilen çocuklar (örneğin Orpheus, vs.), aslında, Pieros kızlarının çocuklarıdır ve de bu tanrıçalar, daima bakire olarak kalmışlardır.

***Pietas** İnsanın tanrılara, başka insanlara, ana babasına, çocuklarına vs. karşı beslemesi gereken hislerin kişileştirilmiş şekli. Bir soyutlamadan ibaret olan *Pietas*'ın mitosu yoktur. Capitolium'un eteğinde, tepeyle Tiberis arasında yükselen tapınağı, İÖ ikinci yüzyılın başında inşa edilmiştir. İmparatorluk devrinde, iktidardaki imparatorun manevi değerlerinin sembolü olarak, paraların üzerinde *Pietas* tasvirlerine çok sık rastlanırdı.

Pikoloos (Πικόλοος) Geç dönemde belgelenmiş bir efsanede adı geçen bir dev. Tanrılarla Devlerin Savaşı'nda Kirke'nin adasına kadar kaçtı ve büyücü kadını oradan kovmaya kalkıştı. Fakat Kirke'nin babası Güneş (Helios), Pikoloos'u öldürdü. Pikoloos'un kanından "moly" denen ot doğdu; bu ot beyazdı (güneşin rengi), kökü de siyahtı, çünkü devin kanı koyu renkliydi. Bu ot için bkz. *Odysseus*.

***Pilumnus** Evlerde, yeni doğmuş çocukları, daimon Silvanus'un saldırı ve kötülüklerinden koruduğuna inanılan, mahiyeti fazlasıyla karanlık bir Roma tanrısı. Aynı şekilde mahiyeti karanlık başka iki "tanrıça" ile birlikte iş görüyordu. Intercidona ve Deverra adlarındaki bu iki tanrıçadan birincisi, adını bir çocuk doğduktan sonra kapı pervazına sembolik olarak vurulan "balta darbeleri"nden; ikincisi de, kapı eşiğinin süpürüldüğü süpürgeden alıyordu.

Pilumnus'un adı da, yine aynı vesileyle kapıya vurulan *dibek tokmağı*ndan (Fr. *pilon*) geliyordu. Balta, süpürge ve dibek tokmağı, tarımın sembolleri olarak kabul ediliyordu: ağaçları kesen balta, taneleri öğüten tokmak ve hububatın dövüldüğü alanı temizleyen süpürge. Bu semboller, vahşi daimon Silvanus'u kaçırmaya yetiyordu.

Pilumnus, kendisi gibi esrarengiz bir tanrı olan ve adı, tanrı Picus'un (bu ada bkz.) adına benzeyen Picumnus'un yanında da görünür. Pilumnus'un "tokmaklı tanrı" değil de, "mızraklı tanrı" olması da mümkündür.

Vergilius, Pilumnus'u, Turnus'un büyükbabası ve Daunus'un babası yapar.

Şunu da belirtelim ki, Festus'un bir şerhine göre *"Pilumnoe"* kelimesi, Saliens-lerin şarkısında yer almaktaydı ve genellikle "mızraklı" anlamına gelen bir sıfat olarak yorumlanmaktaydı.

Pindos (Πίνδος) Makedon'u Lykaon'un oğullarından biri olarak gösteren gelenekte, Makedon'un oğullarından biri. Anlatıldığına göre, Pindos bir gün avlanırken devasa bir yılanla karşılaştı. Ama hayvan ona saldırmadı. Yılana bu yüzden minnettar kalan Pindos, arasıra av ürünlerinin bir kısmını ona götürmeye başladı. Sonunda hayvan, delikanlı ile dost oldu. Pindos'u kıskanan üç kardeşi, onu öldürünce, yılan katilleri öldürdü ve Pindos'un annesiyle babası gelip ona cenaze töreni yapıncaya kadar cesedin başında nöbet tuttu.

Pisalos (Πισαῖος) Bir Etrüsk kahramanı. Adını, yurdu olan Pisa şehrinden (Toscana'da) almıştır. Borazanın ve savaş gemilerinin pruvasına konulan mahmuzların mucidi olarak geçer.

Pisos (Πῖσος) 1. Bu adı taşıyan birinci kahraman, Perieres'in oğludur. Arkadhialı Olympia ile evlendi ve Elis'te Pisa şehrine adını verdi.

2. Bazı geleneklerde ise, yine Italya'daki Pisa şehrinin, adını Hyperborea Apollonu'nun oğlu Kelt kralı Pisos'tan aldığı ileri sürülmektedir.

3. Bir başka Pisos (Πείσος: Peisos) da, Aphareus'un oğullarından biridir (bkz. tab. 16).

***Pistor** Anlatıldığına göre, Galyalılar Capitolium'u kuşattıkları zaman, kalede buğday kıtlığı baş göstermişti ve yakında açlık çıkması bekleniyordu. Iupiter, bir gece savunmacılara rüyalarında görünüp, en değerli şeylerini düşmana atmalarını öğütledi. Bunun üzerine Romalılar, hemen ellerinde kalan son unlarından ekmek yapıp, bu ekmekleri düşmanlarının mığferleri ve kalkanları üstüne attılar. Galyalılar, erzak bakımından bu kadar iyi donanmış görünen bir düşmanı aç bırakarak dize getirmekten umudu kesip kuşatmayı kaldırdılar. Romalılar, şükran nişanesi olarak bir Ekmekçi Iupiter (Iupiter *Pistor*) sunağı inşa ettiler.

Pitane (Πιτάνη) 1. Nehir-tanrı Eurotas'ın kızlarından biri. Poseidon'dan Euadne adında bir kızı oldu. Doğar doğmaz annesi tarafından terk edilen bu kızı Aipytos bulup aldı. Başka bazı versiyonlara göre Pitane, Euadne'yi gizlice Aipytos'a götürdü; Aipytos da onu bakıp büyüttü. Lakonia'daki Pitane şehri adını ondan almıştır.

2. Bu adı taşıyan diğer bir kadın kahraman, Mysia'daki Pitane şehri ile Kyme ve Priene şehirlerini kuran bir Amazon olarak geçer.

Pittheus (Πιτθεύς) Pelops'la Hippodameia'nın oğullarından biri (tab. 2); Thyestes'le Atreus'un kardeşi. Troizen'de aynı adı taşıyan kralın

ardından tahta çıktı (bkz. *Troizen*). Bu şehirdeki en eski Yunan tapınağı olan Apollon Thearios tapınağının inşası ona atfedilir. Pittheus, bilgeliği ve belagatıyla büyük bir ün yapmıştı ve mükemmel bir kâhin olarak biliniyordu. Bu yeteneği sayesindedir ki, Aigeus'a değerli bir erkek evladı olacağını bildiren kehaneti, ondan önce doğru bir şekilde yorumlamıştır. Pittheus, bunun üzerine, Aigeus'u sarhoş ederek geceyi kızı Aithra ile geçirmesini sağladı ve bu birleşme sayesinde Theseus'un büyük babası olarak, onu yetiştirdi (bkz. *Theseus*). Theseus'un Troizen tahtında hak sahibi olması, Pittheus dolayısıyladır.

Pittheus, Theseus ile Amazon kadının (Hippolite) oğlu Hippolytos'un eğitimiyle de meşgul olmuştur (bkz. *Hippolytos*).

Pityreus (Πιτυρεύς) Ion'un bir torunu. Heraklesoğullarının dönüşü sırasında, Epidauros'ta (Peloponisos) hüküm sürmekteydi. Hiç savaşmadan, krallığını Heraklesoğullarından Deiphontes'e bıraktı ve kendisi, tebaasıyla birlikte, Atina'ya çekildi. Oğlu Prokles, bir Ion kolonisini Epidauros'tan Samos'a götürdü.

Pitys (Πίτυς) Pan'ın sevdiği bir nympha. Genç kız, bir gün Pan'ın kucaklamalarından kurtulmak için ondan kaçtı ve çam ağacına dönüştü (Pitys, Yunancada "çam ağacı" anlamına gelir). Pan'ın alnını çam dalından bir taçla süslemesinin nedeni budur.

Başka bir varyanta göre Pitys'i, hem Pan hem de Boreas seviyordu. Pitys kendini Pan'a verdi. Kıskanan Boreas, Pitys'i bir kayalığın tepesinden aşağıya attı. Pitys'e çok acıyan Yer, onun bedenini çam ağacına dönüştürdü. Bu yüzden, Boreas çamların dallarına sürtündüğü zaman Pitys'in ruhu inler, ama buna karşılık çam dalları tanrı Pan'a taç olmayı seve seve kabul ederler.

Platanos (Πλάτανος) Aloadların (bu ada bkz.) kız kardeşi. İki erkek kardeşinin ölümünden sonra, Platanos çınar ağacına dönüştü.

Pleiadlar ya da Pleiades (Πληϊάδες) Tanrılaştırılarak, Pleiades adı verilen takımyıldızın (Ülker takımyıldızı) yedi yıldızına dönüştürülen yedi kız kardeş (bkz. tab. 25). Adları; Taygete, Elektra, Alkyone, Asterope, Kelaino, Maia ve Merope'ydi. Kallimakhos'un sadece bir parçası günümüze ulaşabilmiş olan bir manzumesinde benimsediği diğer bir geleneğe göre, Pleiadlar bir Amazonlar kraliçesinin kızlarıydı ve dans korolarının, gece şenliklerinin ilk kurucularıydılar. Bu gelenekte Pleiadların adları şöyledir: Kokkymo, Glaukia, Protis, Parthenia, Maia, Stonykhia ve Lampado. Bazen Kalypso ile Dione'nin de Pleiadlar arasında gösterildiği olur.

Merope dışında bütün Pleiadlar tanrılarla birleşmişlerdir. Yalnız Merope, Sisyphos'la evlendi. Ama bundan utanç duyuyordu. Bu nedenle onun yıldızı, takımyıldızın en sönük yıldızıdır (tab. 25). Bu tabloda özetlenen (ve Apollodoros'tan gelen) geleneğe bazı varyantlar eklenmiştir: Örneğin, daha sonra Troizen adını alan şehrin iki kurucusu, Hyperes ve Anthas, bunlarda Poseidon'la Alkyone'nin oğulları olarak geçer. Keza Nykteus da, bazen Poseidon'la Kelaino'nun oğlu olarak gösterilir (Nykteus'a atfedilen değişik orijinler için bkz. *Nykteus* ve tab. 25).

Anlatıldığına göre Peliadlar, Pleione'yle birlikte Boiotia'da bulundukları bir gün, korkunç avcı Orion'la karşılaştılar. Orion, onlara âşık oldu ve beş yıl

boyunca onları takip etti. Sonunda Peliadlar birer güvercin haline geldiler. Peliadlara acıyan Zeus, onları yıldıza dönüştürdü. Ama daha başka gelenekler de vardır: Bunlardan birine göre, Pleiadların başka bir şekle girmeleri, babaları Atlas'ın Zeus tarafından, göğü omuzlarında taşımaya mahkûm edilmesinden duydukları teessürün bir sonucuydu. Diğer bir geleneğe göre ise, Pleiadlarla onların beş kız kardeşi olan Hyadların (bu ada bkz.) yıldıza dönüştürülmelerinin sebebi, erkek kardeşleri Hyas'ın bir yılan tarafından sokulup ölmesidir.

Troia'nın düşüşü sırasında, Troia kralları soyundan gelen Pleiad Elektra, kederinden, kız kardeşlerinin topluluğunu terkedip, kuyruklu yıldız halini aldı.

Pleione (Πληιόνη) Pleiadların annesi; Okeanos'la Tethys'in kızı. Pleiadlardan başka Hyadların ve Hyas adında bir erkek çocuğun (bu adlara bkz.) annesi olarak da kabul edilir. Orion, Pleione'nin hem kızlarına hem de kendisine âşık oldu ve beş yıl süreyle onu bütün Boiotia'da izledi. Sonunda, Pleione de kızlarıyla birlikte yıldıza dönüştü (bkz. tab. 3, 21 ve 25).

Pleisthenes (Πλεισθένες) Atreusoğulları ve Pelopsoğulları soyağacında yer alan ve geleneklere göre, efsanede son derece değişik roller oynayan bir kahraman. Pleisthenes çoğu kez Pelops'la Hippodameia'nın oğlu ve dolayısıyla Thyestes ile Atreus'un kardeşi olarak geçer (bkz. tab. 2). Buna yakın bir başka versiyon ise onu, Pelops'la başka bir kadının oğlu olarak göstermektedir.

Pleisthenes, bazen Atreus ile Kleola'nın (Dias'ın kızı) oğlu olarak geçer (Atreus, onunla, Makistos'a –Triphylia'da– yerleştiği zaman evlenmişti). Ama bazen de Pleisthenes'in annesi olarak Aerope gösterilir. Bazı yazarlara göre ise Aerope, Pleisthenes'in annesi değil karısıdır (bkz. *Aerope* ve *Dias*).

Genellikle Agamemnon'la Menelaos, Atreus'un oğulları olarak kabul edilmekle birlikte, başka bir gelenek onların babası olarak Pleisthenes'i göstermektedir. Bu soyağacının özellikle tragedya yazarlarınca geliştirildiği sanılıyor. Bu iki geleneği uzlaştırmak için Pleisthenes'in, iki kahramanın babası ve kendisinin de Atreus'un oğlu olduğu, ama hastalıklı bir yapıya sahip olduğundan genç yaşta öldüğü ve iki oğlunu (bunlara bazen, Anaksibia adında bir kız çocuğu da eklenir) büyükbabalarına emanet ettiği ve bunun da onların eğitimini üstlendiği var sayılmıştır. Bu nedenle Agamemnon ve Menelaos, genellikle *Atreusoğulları* diye adlandırılırlar.

Hyginus tarafından özetlenen bir hikâyede, Pleisthenes, Thyestes'in oğlu ve Tantalos'un kardeşi olarak tanıtılmaktadır. Burada anlatıldığına göre, Pleisthenes ile Tantalos,. kardeşi Thyestes'ten öç almak isteyen Atreus tarafından öldürülmüşlerdir. Geç döneme ait bu efsanenin bir karışıklığa dayandığı şüphesizdir (bkz. *Tantalos* ve *Thyestes*).

Nihayet, aynı şekilde nakledilen başka bir hikâyeye göre, Pleisthenes, Atreus'un oğluydu, Thyestes tarafından yetiştirilmişti ve Thyestes onu kendi oğlu sanıyordu. Atreus'tan öç almak isteyen Thyestes, Pleisthenes'i ona gönderdi ve onu öldürmesini emretti. Ama Pleisthenes Atreus'u öldürecek yerde, Atreus delikanlıyı öldürdü. Atreus daha sonra kendi öz oğlunu öldürmüş olduğunu fark etti, ama iş işten geçmişti.

Bu efsanenin kaynağı –muhtemelen bir tragedya– tam olarak bilinmemektedir (karş. *Aigisthos*).

Pleksippos (Πλήξιππος) 1. Bu adı taşıyan kahramanlardan biri, Meleagros'un dayısı ve Althaia'nın kardeşidir (bkz. tab. 24). Kalydon yabandomuzu avı sırasında, yeğeni tarafından öldürüldü (bkz. *Meleagros*).

2. Bir başka Pleksippos, Phineus ile Kleopatra'nın iki oğlundan biridir. Babası tarafından kör edildi (bkz. *Phineus* ve tab. 7).

3. Pleksippos aynı zamanda Khorikos'un (bu ada bkz.) oğullarından birinin adıdır.

Plemnaios (Πλημναῖος) Pausanias tarafından nakledilen gelenekte, bir Sikyon kralı. Peratos'un oğlu ve Orthopolis'in babasıdır. Efsanesi için bkz. *Orthopolis*. Plemnaios, Sikyon'a Demeter kültünü sokan ve onun için bir tapınak yaptıran kral olarak geçer.

Pleuron (Πλευρών) Kalydon'un kardeşi ve onun gibi Aitolos ile Pronoe'nin oğlu (tab. 24). Aitoha'da Pleuron şehrinin isim atası olan Pleuron, kahraman Doros'un kızı Ksanthippe ile evlendi ve böylece Aitolialılar ile Dorlar arasında akrabalık bağını pekiştirdi. Ksanthippe'yle Pleuron'un birçok çocuğu –Agenor, Sterope, Stratonike, Laoponthe– oldu.

Başka bir gelenek, Pleuron'un Koures ve Kalydon adlarında iki oğlu olduğunu söyler.

Pleuron, Leda'nın büyükbabasının büyükbabasıdır (bkz. tab. 24). Bu sıfatla, Sparta'da bir tapınağı bulunuyordu.

Ploutos (Πλοῦτος) "Zenginlik" Hesiodos'un theogoniasında, Demeter ile Iasion'un oğlu olarak geçer. Girit'te doğmuştu. Demeter'in ve Persephone'nin maiyetinde bir delikanlı ya da bereket boynuzu taşıyan bir çocuk olarak görülür.

Daha sonra, menkûl servetlerin gelişmesiyle birlikte, Ploutos, Demeter'in grubundan ayrıldı ve genel olarak zenginliğin kişileştirilmiş şekli oldu. Nitekim, Aristophanes'in onun için yazılmış komedisinde, bu şekilde boy gösterir. Ploutos, komedi yazarları (ve halkın sağduyusu) tarafından bir kör kişi olarak tasavvur edilir; çünkü o, hiç fark gözetmeden iyilere de, kötülere de konuk olur. Aristophones'in söylediğine bakılırsa, Ploutos'u bizzat Zeus kör etmişti; amacı da, onu yalnızca iyiliksever kimseleri ödüllendirmekten alıkoyup, kötüleri de kayırmaya zorlamaktı. Fakat bütün bunlar, mitos olmaktan çok, sembol mahiyetindedir.

Plouton (Πλοῦτων) "Zengin" Ölüler Diyarı tanrısı Hades'in ritüel lakabı. Başlangıçta onun gibi tarım tanrısı olan Latin tanrı *Dis Pater*'le özdeşleştirilmiştir, çünkü bütün servetler topraktan geliyordu (başlangıçta *Ploutos* ile Demeter'i birleştiren bağlar için yukarıya bkz.) (bkz. *Hades*).

Podaleirios (Ποδαλείριος) Makhaon'un kardeşi ve onun gibi, hekim-tanrı Asklepios'un oğlu. Annesinin adı bazen Epione, bazen de Lampetia olarak geçer. Podaleirios ve Makhaon, Helene'nin talipleri arasında yer alırlar ve bu nitelikleri dolayısıyla Troia Savaşı'na katılırlar. Tedavi sanatında çok usta olan Podaleirios ile Makhaon, savaşta yalnız cengâver olarak değil, hekim olarak da çok önemli bir rol oynamışlardır (bkz. *Makhaon*). Makhaon daha çok cerrah olarak anılırken, Podaleirios daha çok pratisyen hekim olarak geçer. Birçok kahramanın tedavisi ona

atfedilir: Örneğin, Akhilleus şerefine düzenlenen cenaze töreni oyunlarında boks yaparken ağır yaralanan Akhamas ile Epeiros'un yaralarını o tımar etmiş, Philoktetes'i o iyileştirmişti.

Podaleirios, kardeşinden çok yaşadı ve onun ölümünün öcünü aldı. Zaferden sonra Kalkhas, Amphilokhos, Leonteus ve Polipoites ile birlikte Troia'dan ayrıldı ve kara yoluyla Kolophon'a geldi. Kalkhas'ın bu şehirde ölmesi üzerine, Yunanistan'a gitti ve Delphoi kâhininden nereye yerleşmesi gerektiğini sordu. Kâhin ona, etrafına çepeçevre gökyüzü düşse bile, kendisi için korkulacak bir tehlikenin olmayacağı bir ülkeyi seçmesini söyledi. Bu şarta uygun ülke, ufku çepeçevre dağlarla kaplı olan Khersonesos (Karia'da) olabilirdi ancak. Podaleirios oraya yerleşti. Kahramanın, Karia'ya gelişi konusunda başka bir efsane daha anlatılmaktaydı: Gemisi bir fırtına yüzünden Karia kıyılarına vuran Podaleirios, orada bir keçi çobanı tarafından kurtarılarak, ülkenin kralı Damaitos'un huzuruna çıkarılır. Tam o sırada, kralın Syrna adındaki kızı damdan düşmüş bulunmaktadır. Kral, Podaleirios'un kızı tedavi etme teklifini memnuniyetle karşılar. Podaleirios genç kızı iyileştirir ve onunla evlenir. Hediye olarak Karia Yarımadası'nı alarak, orada Syrnos şehrini kurar.

İtalya'da da Drion Dağı'nın eteğinde Podaleirios'a tahsis edilmiş bir tapınak ile, dağın tepesinde Podaleirios tarafından kurulduğu söylenen ve Kalkhas'a adanmış olan bir başka tapınak vardı. Bu iki tapınaktan birinde bir kara koç kurban eden ve hayvanın postuna bürünerek uyuyan bir kimse, kehanet türünden rüyalar görüyordu.

Podarge (Ποδάργη) Harpyialardan biri. Rüzgâr-tanrı Zephyros'la birleşerek, Ksanthos ve Balios adlarındaki iki atı doğurdu. Akhilleus'un atlarıydı bunlar. Podarge aynı zamanda, Diomedes'in (ya da Dioskourların) iki atının –Phlogeos ve Harpagos– anası olarak da geçer.

Podarkes (Ποδαρκης) 1. Kral Priamos'un gençlik adı (bkz. *Herakles*, *Priamos* ve tab. 3).

2. Podarkes aynı zamanda, Iphiklos'un oğullarından birinin adıdır. Bu Podarkes, Troia önünde kardeşi Protesilaos'a yoldaşlık etti ve onun ölümünden sonra, Phylakai Tesalyalıları birliğinin kumandasını üstlendi. Amazon Klonia'yı öldürdü, kendisi de Penthesileia tarafından öldürüldü. Yunanlar ona özel saygı gösterdiler ve ayrı bir mezar tahsis ettiler (bkz. tab. 17).

Podes (Ποδῆς) Hektor'un samimi dostu olan bir Troialı. Patroklos'un cesedi çevresinde cereyan eden çarpışmalar sırasında Menelaos tarafından öldürüldü.

Poias (Ποίας) Thaumakos'un ya da Phylakos'un oğlu. Methone ile beraberliğinden, Philoktetes dünyaya geldi. Ününü, özellikle buna borçludur. Poias, Argonautlar seferine katılmakla birlikte, burada çok silik bir rol oynamıştır. Her ne kadar bir gelenek, Talos'a karşı kazanılan zaferi ona mal edersе de bu, genellikle Medeia'ya tanınan bir şereftir (bkz. *Talos* ve *Argonautlar*). Poias, Herakles'in son anlarında onun yanında bulunmuş olan bir okçudur. Bazı mitografiara göre, Herakles'in üstüne çıktığı odun yığınını ateşlemeye hiç kimse yanaşmazken, o ateşlemiştir. Poias'ın bu davranışına karşılık, Herakles de ona oklarını ve yayını verdi. Ama çoğu zaman, bu işi Philoktetes'in yaptığı söylenir (bkz. *Philoktetes*).

Poimandros (Ποίμανδρος) Boiotialı bir kahraman. Khairesilaos ile

Stratonike'nin oğludur. Mitoloji yazarlarının söylediklerine göre Aiolos'un ya da nehir-tanrı Asopos'un kızı olan Tanagra ile evliydi. Poimandros, sonraları Tanagra adını alan Poimandria şehrinin kurucusudur. Bu şehir sakinlerinin, Troia Savaşı'na katılmayı kabul etmedikleri anlatılır. Bu yüzden Akhilleus, onlara saldırdı. Kralın annesi Stratonike'yi kaçırdı ve kralın torununu öldürdü. Poimandros kurtulmayı başardı ve o zamana kadar surları olmayan Poimandria'yı büyük bir aceleyle tahkim etmeye koyuldu. Bu çalışma esnasında Polykrithos adındaki duvarcı ustası Poimandros'a hakaret ettiği için, Poimandros büyük bir taşı alıp Polykrithos'a fırlattı, ama onu ıskalayıp kendi öz oğlu Leukippos'u öldürdü. Bu olaydan sonra Poimandros, Boiotia'dan ayrılmak zorunda kaldı. Fakat, ülke düşmanlarca kuşatılmış bulunduğundan, onlardan geçiş izni istemesi gerekiyordu. Akhilleus bu isteği kabul etti ve Poimandros'u Khalkis'te Elephenor'a gönderdi. Elephenor, katili günahından arındırdı. Buna karşılık Poimandros, şehrin önünde Akhilleus için bir tapınak yaptırdı.

Poine (Ποινή) İntikamın ya da cezanın kişileştirilmiş şekli. Poine bazen, arkadaşları olan Erinyelerle karıştırılır. Geç dönem Roma mitolojisinde *Poena*, *Furieler*in (Erinyeler) annesidir ve cehennem daimonları arasında yer alır. Fakat burada daha çok, gerçek anlamda mitolojiye yabancı şairane ve alegorik görüşler sözkonusudur.

Öte yandan Poine'yi, Psamathe'nin ölümünün öcünü almak için Apollon tarafından gönderilen özel bir canavar olarak gösteren bir efsane de bulunuyordu.

Poliporthes (Πολιπόρθης) Ptoliporthes de denir (ikisi eşdeğerdir). Odysseus ile Penelope'nin oğullarından biri. Odysseus'un Ithake'ye dönüşünden sonra dünyaya geldi. Poliporthes doğduğunda, Odysseus Thesprotlar ülkesinde hüküm sürmekteydi ve buradan döndüğü zaman onu doğmuş buldu (bkz. *Odysseus* ve tab. 29).

Polites (Πολίτες) Priamos'la Hekabe'nin oğullarından biri. *Ilias*'ın birçok epizotunda rol oynar. Örneğin, Akhilleus'un saldırısına uğrayan Troilos'un yardımına koşar, gemilerin çevresindeki çarpışmalara katılır ve burada Merion tarafından yaralanan kardeşi Deiphobos'u kurtarır.

Polites, Priamos'un oğulları arasında son hayatta kalandır (Helenos dışında). Sarayın sunağında, babasının gözleri önünde, Neoptolemos tarafından öldürülmüştür.

Vergilius, Agkhises'in cenaze töreni oyunlarında, yarışmacılar arasında, Polites'in Priamos adında bir oğlunu zikreder. Politorium (Latium'da) şehrinin kuruluşu belki de bu çocuğun eseri sayılıyordu.

2. Bir başka Polites de Odysseus'un Kirke tarafından hayvana dönüştürülen yoldaşlarından biriydi. Bu Polites'in efsanesi için bkz. *Euthymos*.

Poltys (Πόλτυς) Poseidon'un oğullarından biri. Sarpedon adında bir kardeşi vardı (Minos'un kardeşinden ayrı) (bkz. *Sarpedon*) ve Ainos'ta (Trakya) hüküm sürüyordu. Herakles, Amazonlar ülkesinden dönerken, Troas'tan geçerek oraya geldiği zaman, Poltys, onu konukseverce karşıladı. Sarpedon, kıyıda Herakles tarafından öldürüldü.

Anlatıldığına göre, Troia Savaşı'nda, Troialılar, yardım istemek için armağanlarla birlikte Poltys'e bir elçi heyeti

gönderdiler. Ama Poltys, (yardım için) Paris'in Helene'yi kendisine teslim etmesini şart koştu ve Helene'nin karşılığında iki güzel kadın vermeyi teklif etti. Bu girişim, tabii ki sonuçsuz kaldı.

Polybos (Πόλυβος) 1. Mısır'da, Helene ile Menelaos'u konuk eden Teb kralının adı (bkz. *Helene* ve *Menelaos*). Polybos, aynı zamanda, Yunanistan'da kral soyağaçlarında rastlanan, ancak birbirlerinden pek iyi ayırt edilemeyen birtakım kahramanların adıdır:

2. Bunlardan birincisi, bir Sikyon kralı ve Hermes'le Khthonophyle'nin oğludur. Khthonophyle de Zeuksippe ile Sikyon'un kızıydı. Argos kralларının ve Atinalı Erethkheus oğullarının kanı Polybos'ta birleşmiştir (bkz. tab. 22) Polybos'un Lysianassa (ya da bazı yazarlara göre Lysimakhe) adında bir kızı vardı. Polybos, kızını Argos kralı Talaos'la evlendirdi ve Lysianassa'nın Talaos'tan, aralarında Adrastos ve Pronaks da bulunmak üzere, birçok çocuğu oldu (bkz. tab. 1) Adrastos (bu ada bkz.), Polybos'un yanına kaçtı. Polybos, erkek çocuğu olmadığı için, ölürken krallığını Adrastos'a bıraktı.

3. Korinthos'ta, çocuk Oidipous'u büyüten kral Polybos'u bir öncekinden herhalde ayırmak gerekir. Ama Oidipous efsanesinin, çocuğun terk edildiği yeri bazen Korinthos'ta, bazen de Sikyon'da gösterdiğini de belirtmeliyiz (bkz. *Oidipous*).

Polybotes (Πολυβώτης) Tanrılarla savaşmış olan devlerden biri. Poseidon, onu Kos'a kadar takip etti, orada adadan bir parça koparark, Polybotes'i bunun altında ezdi ve böylece küçük Nissyros Adası'nı meydana getirdi.

Polydamas (Πολυδάμας) Troialı bir kahraman. Panthoos (bu ada bkz.) ile Klytios kızı Phrontis'in (ya da Pronome) oğlu. Polydamas, Hektor'la aynı gecede doğmuştu ve Hektor savaşta ne kadar ustaysa, Polydamas da öğüt vermede o kadar ustaydı. Örneğin, Akha ordugâhının duvarlarına hücum planını o öne sürdü; Troialı önderleri toplantıya çağırmasını Hektor'a o telkin etti; yenilgiden sonra, Troialılara Ilion'a sığınmalarını o salık verdi; yine onlara, Hektor'un ölümünden sonra, daha fazla inat etmeyip Helene'yi geri vermelerini o tavsiye etti.

Ayrıca Polydamas, savaş alanında birçok başarılar gösterdi. Mekistos'u, Otos'u öldürdü, Peneleos'u yaraladı. Polydamas'ın, Leokritos adında bir oğlu olduğu söyleniyordu.

Polydamna (Πολύδαμνα) Bir geleneğe göre, Mısır kralı Thon'un karısı. Helene'yi kralın âşıkane girişimlerinden korumak için, onu Nil'in denize döküldüğü yerdeki Pharos Adası'na götürdü ve ona, adada kaynaşan yılanların sokmasına karşı otlar verdi (bkz. *Helene*).

Polydektes (Πολυδέκτης) Aiolos soyundan gelen Magnes (bkz. tab. 4) ile bir Naias'ın ya da, bazı yazarlara göre, Peristhene'nin (babası Damastor dolayısıyla Nauplios'un torunu) oğlu. Bu ikinci versiyonda, Polydektes'in annesi, Perikastor'un kızı Androthea'ydı. Polydektes, kardeşi Diktys ile birlikte, Seriphos Adası'na yerleşti. Dalgalar Danae'yi, oğlu Perseus'la birlikte, adanın kıyısına attığı zaman, Danae, Diktys'in –ya da başka bazı geleneklere göre, bizzat Polydektes'in– yanına sığındı (bkz. *Perseus* ve *Danae*). Polydektes, çok geçmeden Danae'ye âşık oldu ve Perseus erkeklik çağına gelince, onu uzaklaştırmak için delikanlıyı

Medusa'nın başını getirmeye gönderdi. Bahane olarak da başı, Oinomaos'un kızı Hippodameia'ya düğün hediyesi olarak vereceğini söyledi. Polydektes, Perseus'un yokluğunda, Danae'ye tecavüz etmeye kalkıştı. Danae, Diktys'le beraber sunaklara sığındı. Tam o sırada Perseus çıkageldi ve Medusa'nın başıyla Polydektes'i taştan heykele çevirdi.

Hyginus tarafından aktarılan sıradışı bir versiyonda, Perseus'un Polydektes onuruna düzenlediği cenaze töreni oyunları sırasında, kahramanın büyükbabası Akrisios'un, bir kaza sonucu olarak torunu tarafından öldürüldüğü anlatılmaktadır (bu ölümün en yaygın versiyonu için bkz. *Akrisios* ve *Perseus*).

Polydeukes (Πολυδεύκης) Dioskourlardan biri. Kastor'un kardeşi (bkz. *Dioskourlar* ve tab. 16).

Polydora (Πολυδώρα) Birçok kadın kahramanın adı. Bunlar arasında özellikle Peleus'un, Antigone'den (Eurytion'un kızı) olan kızını zikredebiliriz (bkz. tab. 31 ve *Peleus*). Polydora'nın, nehirtanrı Sperkheios'tan Menesthios adında bir oğlu oldu. Polydora daha sonra Perieres'in oğlu Bolos'la evlendi. Bu Boros, bazen Menesthios'un "insan babası" olarak geçer.

Bazen, Polydora'nın annesinin, Antigone değil Aktor'un kızı Polymela olduğu söylenir. Ayrıca Polydora'nın, Peleus'un kızı değil, karısı olduğunu ileri süren bir gelenek de mevcuttur (ayr. bkz. *Dryops*).

Polydoros (Πολύδωρος) 1. Bu adı taşıyan birinci kahraman Kadmos soyundandır (bkz. tab. 18). Kadmos ile Harmonia'nın oğludur. Nykteus'un kızı Nykteis'le evlenen Polydoros'un, Labdakos adında –Oidipous'un büyükbabası– bir oğlu oldu. İktidarın Kadmos'tan Oidipous'a geçmesinde Polydoros'un rolü konusunda gelenekler arasında ayrılık vardır. Bazısına göre Kadmos, Illyria'ya giderken Thebai tahtını Polydoros'a bırakmıştır (bkz. *Kadmos*). Gerçekten de, o sırada Polydoros Kadmos'un tek oğluydu. Bazısına göre de Kadmos iktidarı, kızı Agaue'nin oğlu Pentheus'a bırakmıştır. Bu durumda, Polydoros'un da babasıyla birlikte Illyria'ya gitmiş olması gerekir. İkisi arası bir geleneğe göre ise, Kadmos'un gidişinden sonra, Pentheus meşru vâris olan Polydoros'u tahttan uzaklaştırmıştır.

2. Bir başka Polydoros da, Priamos'un oğullarından biriydi. Onunla ilgili birçok gelenek mevcuttur. Bunlardan biri, Polydoros'u Priamos'la Laothoe'nin oğlu olarak gösterir. Polydoros, Troia Savaşı sırasında çok genç olduğu için, Priamos onu savaş alanından uzak tutuyordu. Fakat o, hızlı koşmasına güvenerek, Akhilleus'a saldırdı. Akhilleus da onu öldürdü. Polydoros, gümüş bir zırhla silahlanmıştı. Akhilleus, onu öldürdükten sonra bu zırhı aldı. Daha sonra Thetis, oğlunun ölümü üzerine bu ganimeti Agamemnon'a armağan etmiştir. Homeros'un versiyonu bu şekildedir. Fakat daha sonraları, özellikle tragedya yazarları ile İskenderiye ve Roma şairlerinde, Polydoros, Priamos'la Hekabe'nin oğlu olarak görünür. Priamos, bu oğlunu, henüz çok gençken, Trakya kralı olan damadı Polymestor'a emanet etmişti. Priamos, aynı zamanda, savaş Troialıların aleyhine dönecek olursa itibarını koruyabilmesi için, gerektiğinde Polydoros'a verilmek üzere, zengin bir hazineyi de, muhafaza etmesi için Polymestor'a teslim etmişti. Ne var ki, Polymestor, belki hazineye göz diktiği, belki de muzaffer Yunan-

ların ısrarlı taleplerine karşı koyamadığı için, Polydoros'u öldürüp cesedini denize attı. Deniz, cesedi Troas kıyılarına sürükledi. O sırada, Hekabe'nin hizmetçisi (ya da Hekabe'nin kendisi) Akhilleus'un mezarı üstünde kurban edilen Polyksene'nin gerekli defin işlemlerini yerine getirmek için su dolduruyordu. Hekabe, oğlunu tanıdı ve Agamemnon'dan onu Polyksene'nin yanına gömmek için izin aldı. Hekabe'nin Polymestor'dan öç alma hikâyesi için bkz. *Hekabe*.

Vergilius tarafından izlenen geleneğe göre Polymestor, Polydoros'u Trakya kıyısında bir yere gömdü. Aineias, ülkenin kıyılarına çıkıp, kurban sunduğu sunağı süslemek için onun mezarında biten ağaçlardan dallar kestiği zaman, dallardan kan damlaları aktı. Bu sırada bir ses yükseldi ve Aineias'a, Polydoros'un mezarının olduğu yerde bulunduğunu ve bu ağaçların Polydoros'u delik deşik eden mızraklardan doğduğunu bildirdi; Polymestor'un, kendisine emanet edilen çocuğun altınlarına sahip çıkmak için onu nasıl öldürdüğünü anlattı. Ses, ona, bu lanetli yerde bir şehir kurma tasarısından vazgeçmesini öğütledi. Bunun üzerine Aineias, öldürülen çocuğun mezarında saygı duruşunda bulundu ve ülkeden ayrıldı.

Başka bir gelenekte ise, Polymestor'un Polydoros'u, krallığını yerle bir eden Aias'a (Telamon'un oğlu) teslim ettiği anlatılır. Aias ve Yunanlar, çocuğu rehin olarak kullanmak ve Helene'yle takas etmek isterlerse de, Troialılar bunu kabul etmezler. Bunun üzerine Polydoros, şehir duvarları önünde taşlanarak öldürülür ve cesedi Hekabe'ye verilir.

Nihayet tragedya yazarları, Polydoros'un Polymestor tarafından öldürülmediğini; Polymestor'un, onun yerine yanlışlıkla kendi oğlu Deipylos'u öldürdüğünü tahayyül etmişlerdir. Polydoros daha sonra, hain kraldan öcünü alır (bkz. *Deipylos*).

Polyeidos (Πολύειδος) 1. Korinthoslu ünlü bir kâhin. Melampous soyundan geliyordu ve Melampous'la irtibatı şu şekildeydi: Melampous'un birçok çocuğu ve bu arada Mantios adında bir oğlu vardı. Bu Mantios'un Klitos (bu ada bkz.) adında bir çocuğu, bunun da Koiranos adında bir oğlu oldu. Polyeidos'un babası işte bu Koiranos'tu. Polyeidos, Augeias'ın torunu ve Phyleus'un kızı Eurydameia ile evlendi. Ondan, Eukhenor ve Klitos adlarında iki oğlu oldu. Bunlar Epigonların seferine katıldılar; sonra da Troia seferinde Agamemnon'a yoldaşlık ettiler. Polyeidos, Eukhenor'a iki kader arasında seçim yapması gerektiğini önceden söylemişti: Ya evinde hasta yatağında ölecek ya da Troia'da savaş alanında can verecekti. Eukhenor, ikinci kaderi seçti ve Paris'in eliyle öldü.

Megara'da yerel bir gelenek, Polyeidos'un bu şehre geldiğini; burada Alkathoos'u, oğlu Kallipolis'i öldürmüş olma günahından arındırdığını (bkz. *Alkathoos*) ve Dionysos'a bir tapınak kurduğunu anlatıyordu. Bu gelenekte Polyeidos, Koiranos'un oğlu ve Melampous'un torunu olarak geçmekle birlikte, büyükbabası Abas'tır (bkz. tab. 1).

Söylendiğine göre, Bellerophontes'e, Peirene kaynağına gidip, Pegasos'u ele geçirmesini öğütleyen Polyeidos'tur. Keza Iphitos'u (Eurytos'un oğlu) Tiryns'e, Herakles'in yanına gitmesi için uyaran da odur. Mysia kralı

Teuthras'ı deliliğinden o kurtarmıştır. Fakat, Polyeidos'un rol oynadığı en ünlü hikâye, Minos'un oğlu Glaukos'un yeniden dirilişidir (bkz. *Glaukos*, 5).

2. Bir de Troialı Polyeidos vardır. Kâhin Eurydamas'ın oğlu olan bu Polyeidos, kardeşi Abas ile birlikte, Diomedes tarafından öldürülmüştür.

Polygonos (Πολύγονος) Proteus ile Torone'nin iki oğlundan biri. Diğeri Telegonos'tur. İkisi de Herakles tarafından öldürüldü. Bu iki haydut gelip geçen yolcuları kendileriyle güreşmeye zorluyor ve onları öldürüyorlardı. Herakles, onların hakkından geldi (bkz. *Herakles*).

Polykaon (Πολυκάων) Messene'nin kocası, Leleks'le Peridea'nın küçük oğlu. Polykaon, babasının krallığının bir kısmını almayı ümit edecek durumda olmadığı için, karısının öğüdüne uyarak kendine bir krallık kotarmaya karar verdi. Argoslu ve Lakedaimonlu yoldaşlarıyla birlikte Andania şehrini kurdu. Peloponisos, bölgesine kolonlar yerleştirerek, buraya Messinia adını verdi (ayr. bkz. *Messene*). Bu Polykaon, Hyllos ile lole'nin kızı Euaikhme ile evlenen kahramanla karıştırılmamalıdır (bkz. tab. 12).

Polykaste (Πολυκάστη) 1. Nestor'un kızlarından biri. *Odysseia*'da anlatıldığına göre, Telemakhos, Odysseus'un akıbetini soruşturmak için Pylos'a geldiği zaman, onun için banyo hazırlamıştı. Efsanenin sonraki şeklinde Polykaste, Telemakhos'un karısı olarak geçer ve ona Persepolis adında bir erkek çocuk verir.

2. Polykaste aynı zamanda Ikarios'un karısının –Penelope'nin annesi– adıdır. Fakat Ikarios'un karısı, bazen Polykaste yerine Periboia olarak da geçer (tab. 16). Bu Polykaste, bir Akarnanialı olan Lygaios'un kızı olarak gösteriliyordu (ayr. bkz. *Ikarios*).

Polykrite (Πολυκρίτη) Naksos'ta özel kültü olan bir kadın kahramanın adı. Onunlailgili olarak şöyle bir hikâye anlatılmaktaydı: Naksoslularla Erythraililerin müttefiki Miletoslular arasındaki bir savaş sırasında Polykrite, Erythraililerin önderi Diognetos'un tutsağı olmuştu. Diognetos, çok geçmeden, kendisini avucu içine alan tutsağına âşık oldu. Oysa Polykrite, Naksosluların önderi Polykles'in kız kardeşiydi. Polykrite bir çöreğin içine gizlediği bir tablet vasıtasıyla, düşündüğü hileyi kardeşine bildirmeyi başardı. Gerçekten de Polykrite, aşığı Diognetos'u, savunmakla yükümlü olduğu ordugâhı geceleyin Naksoslulara teslim etmeye razı etmişti. Hile başarıya ulaştı. Daha önce uyarılan Naksoslular, kampa sızdılar ve düşmanlarını büyük bir kıyıma uğrattılar ve sonuçta onlarla elverişli bir barış andlaşması yaptılar. Polykrite büyük şeref kazandı. Ama ülkesine dönerken o kadar çok hediye aldı, başına o kadar çok taç takıldı ki, şehre girerken şehir kapısının önünde nefesi kesilip öldü. Onu, öldüğü yere gömdüler. Polykrite'nin ricası üzerine, ordugâha saldırı sırasında Diognetos'un canına dokunulmadı. Fakat, başka bir versiyon daha vardır. Buna göre, Diognetos çarpışma sırasında ölür ve Polykrite'nin yanına gömülür.

Polykritos (Πολύκριτος) Konfederasyon başkanlığına seçilen bir Aitolialı. Seçildikten sonra Lokrisli genç bir kadınla evlenmişti. Ama karısının yanında ancak üç gece kalabildi. Dördüncü geceyi geçiremeden öldü. Dokuz ay sonra, dul eşi, hem kız hem de erkek cinsiyetli bir

çocuk dünyaya getirdi. Korkarak çocuğu halkın toplu halde bulunduğu çarşı meydanına götürdü. İnsanlar, bunun tanrısal bir lanet olduğu; hem anneyi hem de ucube çocuğu ülke sınırları dışına götürerek orada yakmanın uygun olacağı kararına vardılar. Bu sırada, siyahlar giyinmiş bir halde Polykritos göründü ve kendisine ait olan çocuğu istedi; ve çocuğun kendisine verilmesi için acele edilmesi gerektiğini, çünkü cehennem tanrılarının, kendisini ancak çok kısa bir süre için bıraktıklarını ekledi. Dehşete düşen halk, onun isteğini yerine getirmekte tereddüt edince, hayalet isteğini tekrarladı ve halkın çocuğu vermekte gecikmesi üzerine, onu bizzat gelip aldı ve tümüyle parçalayıp yiyerek yalnızca başını bıraktı. Sonra da ortadan kayboldu. Bunun üzerine, Aitolialılar, bu mucizevi olayın sonuçlarından korunmanın çaresini sormak amacıyla Delphoi'a bir elçi heyeti göndermeye karar verdiler. Ama o sırada, çocuğun yere yuvarlanmış olan kafası kehanetlerde bulunmaya başladı. Şehir sakinlerine, Delphoi'a elçiler göndermelerini yasakladı ve bir savaş olacağını haber verdi. Sonra da, kendisinin gömülmemesini, güneşlik bir yere konulmasını istedi.

Polyksene (Πολυξένη) Priamos ile Hekabe'nin kızlarından biri. Hepsinin en küçüğü olarak geçer. *Ilias*'ta adına rastlanmaz, yalnızca sonraki destanlarda görülür. Bunlarda da, Akhilleus efsanesiyle bağlantılı olarak yer alır. Kahramanla karşılaşması konusunda versiyonlar farklıdır. Bazen, Troilos'un pınar başında atını suvarmakta olduğu bir sırada Polyksene'nin oraya geldiği anlatılır. Derken, Troilos'u izleyen Akhilleus çıkagelir ve onu öldürür. Polyksene kaçmayı başarırsa da, Akhilleus'un yüreğine aşk ateşi düşmüştür bir kere. Bazen de (efsane, özellikle bu şekliyle Helenistik dönemde gelişmiş gibidir), Polyksene, Andromakhe ve Priamos ile birlikte, Akhilleus'tan Hektor'un cesedini istemeye gider. Akhilleus, düşmanının babasıyla dul karısının ricalarına duyarsız kalırken, Polyksene kahramanın yanında köle olarak kalmayı önererek, onu yumuşatmayı başarır. Akhilleus'un "ihanet" hikâyesi, efsanenin bu versiyonuna bağlıdır: Akhilleus, Polyksene'yle evlenebilmek için, Priamos'a, Yunanlardan ayrılarak ülkesine dönmeyi ya da kendi soydaşlarına ihanet ederek Troia saflarında dövüşmeyi önerir. Sorun Thymbra Apollonu tapınağında çözümlenecektir. Ama tapınakta, tanrının heykeli arkasına gizlenen Paris, Akhilleus'u bir okla öldürür (bkz. *Akhilleus* ve *Paris*).

Akhilleus ile Polyksene'nin aşkından ayrı olarak ve belki de bu efsanenin gelişmesinden önce, Akhilleus'un mezarı üzerinde kurban edilen Polyksene'nin ölüm efsanesi vardı. *Ta Kypria*'da (Kıbrıslı Stasinos'un eseri), Poylksene, Troia'nın alınışı sırasında Diomedes ve Odysseus tarafından yaralanır ve ölür. Neoptolemos tarafından defnedilir. Ama daha sonra, Polyksene'nin Akhilleus'un mezarı üstünde Neoptolemos ya da, Odysseus'un teşvikiyle, Yunan önderler tarafından kurban edildiği söylenir olmuştur. Tragedya şairleri ve özellikle Euripides bu versiyonu benimserler. Polyksene'nin kurban edilmesindeki amaç, Akha gemilerine mutlu bir yolculuk sağlamak -Agamemnon'un ordusuna elverişli rüzgârlar sağlamak için Iphigeneia'nın kurban edilmesi gibi- ya da oğlunun

rüyasına girerek bu kurbanın sunulmasını ona emreden Akhilleus'un hayaletini sakinleştirmekti.

Polyksenos (Πολύξενος) 1. Babası Agasthenes dolayısıyla, Augeias'ın bir torunu. Helene'nin talipleri arasında yer aldığı görülür. Troia önünde bir Epeioslar birliğine kumanda ediyordu. Troia'dan döndükten sonra bir oğlu oldu ve ona Troia önünde hayatını kaybeden yoldaşı Amphimakhos'un (Kteatos'un oğlu) adını verdi. Polyksenos'un mezarı, Elis'te gösteriliyordu. Taliplerin öldürülmesinden sonra, Odysseus onun yanına gitti ve konuğu oldu. Polyksenos, başka birçok armağanın yanısıra, ona, üzerinde Trophonios, Agamedes ve Augeias'ın hikâyelerine ait temsili resimler bulunan bir krater (kupa şeklinde iki kulplu şarap kabı) verdi (bkz. *Agamedes*).

2. Bir diğer Polyksenos, Iason'la Medeia'nın oğullarından biridir (bkz. tab. 13).

3. Bu iki kahramandan ayrı olarak bir de Tophosluların, Elektryon'dan çaldıkları sürüleri, yanında gizledikleri Elis kralı Polyksenos vardır (bkz. *Amphitryon*).

Polykso (Πολυξώ) 1. Bu adı taşıyan kadın kahramanlardan biri, Nykteus'un karısı ve Antiope'nin annesidir (bkz. tab. 25).

2. Çok daha ünlü olan bir diğeri, Herakles'in Troia önünde ölen oğlu Rodoslu Teleptolemos'un karısıydı (bkz. *Teleptolemos*). Polykso, kocasının anısı şerefine, çocukların katıldığı bir cenaze töreni oyunları düzenlemişti. Kazananlar akkavak ağacından yapılmış bir taç alıyorlardı. Polykso, Troia Savaşı'nın sorumlusu olan Helene'yi cezalandırarak, kocasının ölümünün intikamını almayı başardı. Polykso'nun Helene'ye düşmanlığına ve intikam almasına ilişkin versiyonlar birbirinden farklıdır. Örneğin, bir versiyona göre, Helene'yle birlikte Mısır'dan dönen Menelaos, gözle görebilecek kadar Rodos Adası'na yaklaşmıştı ve niyeti oraya yanaşmaktı. Ama bunu öğrenen Polykso, bütün Rodosluları, meşaleler ve taşlarla silahlanmış olarak kıyıda topladı. Menelaos, önce, adaya uğramadan gitmeyi düşündüyse de, gemisini kıyıya doğru iten rüzgâr, onu adaya yanaşmak zorunda bıraktı. Bu durumda Menelaos, karısını geminin içine gizleyerek, hizmetçilerinden en güzelini karısının giysileri ve takılarıyla süsledi. Karaya çıkınca, Rodosluları sahte Helene'yi öldürsünler diye bıraktı. Üç alma hırslarına yatışan Rodoslular, Menelaos'un rahatça gitmesine izin verdiler. Böylece Helene, Polykso'nun elinden kurtuldu. Ne var ki, efsanenin en yaygın versiyonu, Lakonialı kadın kahramanın akıbeti hakkında bu kadar iyimser değildir. Menelaos'un ölümünden sonra ve Orestes, peşinde Erinyeler olduğu halde yeryüzünde dolaşıp dururken, Helene'nin iki üvey oğlu –Nikostratos ve Megapenthes– onu Sparta'dan kovdular. Helene, dostu bildiği yurttaşı Polykso'nun yanına kaçtı. Polykso, önce ona güleryüz gösterdi, ama Helene banyo yaptığı bir sırada, hizmetçilerini Erinyeler kılığına sokup onun üstüne saldırttı. Dehşete düşen ve hizmetçilerin yaptıkları eziyetlerden aklını kaçıran Helene, kendini astı.

3. Polykso, aynı zamanda, Lemnoslu Hypsipyle'nin dadısının adıdır. Bu Polykso, Hypsipyle'ye, Argonautları konuk etmesini öğütlemişti (bkz. *Hypsipyle*).

Polyktor (Πολύκτωρ) Ithake Adası sakinlerinin, sularını sağladıkları kaynağı düzenleyen Ithakili üç kahramandan biri. Diğer ikisi Ithakos ve Neritos'tu. Bunlar, Pterelas ile Amphimede'nin çocuklarıydılar ve dolasıyla Zeus soyundan geliyorlardı (bkz. *Pterelas*). Aslen Kephallinialı idiler ve oradan Ithake'yi kolonize etmeye gelmişlerdi.

Polymede (Πολυμήδη) Autolykos'un kızı, Aison'un karısı ve Iason'un annesi (bkz. tab. 13). Kocası Aison, Pelias tarafından ölüme mahkûm edilince, Polymede, Pelias'ı lanetledi ve kendini astı. Polymede'nin o sırada, Promakhos adında küçük bir çocuğu vardı. Fakat Pelias, Aison soyunu ortadan kaldırmak için onu da öldürdü.

Mitograflar, Aison'un karısını bazen Alkimede adıyla anarlar.

Polymela (Πολυμήλα) 1. Bu adı taşıyan birinci kadın kahraman Phylas'ın kızıdır. Hermes'le birleşen Polymela, Eudoros'u (bu ada bkz.) dünyaya getirdi. Daha sonra, Aktor'un soyundan gelen Ekhekles'le evlendi.

2. Bir diğer Polymela, rüzgârlar tanrısı Aiolos'un kızıdır. Odysseus, onun babasının sarayında kaldığı sırada, kahramanın metresi olmuştu. Odysseus oradan ayrılacak olduğunda, Polymela kendini tutamayıp üzüntüsünü belli etti. Bunun farkına varan kral, Polymela'yı cezalandırmak istediyse de, kız kardeşine âşık olan oğlu Diores, Aiolos'tan onunla evlenmek için izin almayı başardı. Anlaşıldığına göre, Aiolos'un oğullarıyla kızlarının kendi aralarında evlenmek gibi bir âdetleri vardı.

3. Polymela, aynı zamanda Aktor'un kızlarından birinin adıdır. Bazı geleneklerde, Peleus'un, Thetis'le evlenmeden önce onunla evlendiği söylenir (bkz. *Polydora*). Bazen de Polymela, Peleus'un kızı olarak geçer.

Polymestor (Πολυμήστωρ) Trakya kralı. Priamos'un kızı Ilione ile evliydi. Polydoros'un ve Hekabe'nin efsanelerinde rol oynar. Bu efsanenin değişik versiyonları için, bkz. *Deipylos*, *Hekabe*, *Polydoros*.

Polymnia (Πολύμνια) Dokuz Mousa'dan biri; öteki sekiz kız kardeşi gibi, o da Zeus ile Mnemosyne'nin kızıdır. Geleneklerde ona çeşitli icatlar atfedilir: lir, hatta tarım. Bu itibarla, Polymnia bazen Triptolemos'un annesi olarak geçer; onu, Ares'in bazen Keleos, bazen de Kheimarroos adıyla anılan bir oğlundan dünyaya getirdiği söylenir. Bütün Mousalar gibi Polymnia'nın da görevleri değişiklik gösterir: Bazen orkhestikenin (dans sanatı, ifadeli tavır ve hareketler ve bunların tiyatroda kullanımı bilimi), bazen geometrinin ya da tarihin Mousa'sı olarak geçer. Münferit bir gelenek, onu, Oiagros'tan dünyaya getirdiği Orpheus'un annesi yapar. Oysa, genel kabule göre, Orpheus'un annesi Kalliope'dir. Platon, Polymnia'yı Aşk'ın (Eros) annesi olarak gösteren bir efsaneden söz eder.

Polymnos (Πόλυμνος) Dionysos, Ölüler Diyarı'na inmeye giderken, Polymnos (ya da Prosymnos; bkz. *Dionysos*) adında bir köylüye yolu sordu. Köylü istenen bilgiyi verdi, ama karşılığında tanrıdan kendisine özel bir lûtufta bulunmasını diledi. Dionysos, dönüşünde dileğini yerine getireceğine dair ona söz verdi. Ne var ki, Dionysos geri döndüğünde, Polymnos ölmüştü. Tanrı, vaadini yerine getirmiş olmak için, bir incir dalını phallos şeklinde yontarak, Polymnos'un mezarı üstünde onun

hayali varlığını tatmin ediyormuş gibi temsili davranışlarda bulundu.

Bu müstehcen efsane, Dionysos dininde phallosun oynadığı rolü göstermeye yöneliktir.

Polyneikes (Πολυνείκης) Oidipous'un iki oğlundan biri. Kardeşi Eteokles'tir. Annesinin adı geleneklerde değişik olarak geçer. Polyneikes, bazen Oidipous'un ikinci karısı Euryganeia'nın, bazen de – tragedya yazarlarınca benimsenen geleneklerde– Iokaste'nin oğludur. Eteokles de, Oidipous'un bazen büyük oğlu, bazen de küçük oğlu olarak gösterilir. Bunların Thebai'da iktidarı ele geçirme rekabetleri, Yedi Önderler Savaşı'na ve Adrastos'un şehre karşı sefer düzenlemesine yol açmıştır. Bazen, bu rekabetin temelinde, babalarının üçlü lanetinin yattığı söyleniyordu. Oidipous, baba katilliği ve ensest suçlusu olduğunu keşfettikten sonra gözlerini kör ettiği zaman, oğulları ona acıyacak yerde hakaret ettiler. Polyneikes, konulan kesin yasağa rağmen, Kadmos'un gümüş tabakları ve altın kupası ile ona yiyecek ve içecek sundu. Bu davranış Oidipous'a aslını ve cürmünü hatırlatmak ve onu alaya almak demekti. Oidipous bunu fark ettiği an, her ikisini de lanetliyerek, onların ne yeryüzünde, ne de öldükten sonra rahat ve huzur bulabilmelerini diledi. Daha sonra, bir kurban töreni sırasında, iki kardeş babalarına iyi bir parça yerine, kurbanın but kemiklerini gönderdiler. Oidipous öfkeyle kemikleri yere fırlattı ve onlara ikinci bir bedduada bulundu; onların, birbirlerini öldüreceklerini söyledi. Nihayet, oğulları onu hafızalardan silmek için karanlık bir zindana kapattılar ve ona göstermeleri gereken saygıyı göstermeyi reddettiler. O zaman, Oidipous, üçüncü bedduasını etti ve çocuklarına, mirasını aralarında kılıçla paylaşacaklarını bildirdi. Daha sade bir anlatımla Oidipous'un, çocuklarını, Kreon onu Thebai'dan sürdüğü zaman kendisini kurtarmaya çalışmadıkları için lanetlediği de söylenir (bkz. *Oidipous*).

Thebai'nin tek sahipleri olarak kalan Eteokles ile Polyneikes, iktidarı paylaşmaya karar verdiler. Herbiri sırayla birer yıl hükûm sürecekti. Önce Eteokles hükümdar oldu (ya da ikinci olarak; büyük ya da küçük kardeş olmasına göre bu sıra değişir; ama bu durumda, Polyneikes anlaşmaya sadık kalarak birinci yılın sonunda iktidarı Eteokles'e devreder). Ama yılın sonunda iktidarı kardeşine devretmeye yanaşmadı. Böylece yurdundan kovulan Polyneikes, Harmonia'nın urbasını ve kolyesini de alarak Argos'a gitti. Bu sırada, Argos'ta Adrastos hükûm sürüyordu. Polyneikes, fırtınalı bir gecede, Oineus'un Kalydon'dan kaçan oğlu Tydeus'la aynı zamanda saraya geldi, iki kahraman sarayın avlusunda kavgaya tutuştular. Gürültüye gelen Adrastos, kavgacıları ayırdı, onları buyur etti ve iki kızını onlarla evlendirdi (bkz. *Adrastos* ve tab. 1). Böylece Polyneikes, Argia ile evlendi ve Adrastos, krallığını yeniden elde etmesi için ona yardım sözü verdi. Yedi Önder'in Thebai'a karşı giriştikleri savaşın kaynağı budur.

Bununla birlikte, kâhin Amphiaraos, seferin akıbetini önceden görerek Adrastos'u bundan vazgeçirmeye çalıştı. Polyneikes bu engeli aşabilmek için Alektor'un oğlu Iphis'e (bu ada bkz.) gitti ve Amphiaraos'u bu sefere katılmaya zorlamak için ne yapmak gerektiğini ona sordu. Iphis, Polyneikes'e, Amphiaraos'un, karısı Eriphyle'nin

(bu ada bkz.) bütün kararlarını kabul etmeye onu mecbur eden bir yeminle bağlı olduğunu açıkladı. Bunun üzerine Polyneikes, Eriphyle'ye Harmonia'nın kolyesini armağan ederek, Buna karşılık kocasını (sefere) ikna etmesini istedi. Böylece, sefer düzenlenebildi. Nemea geçidinde, Polyneikes, Arkhemoros'un onuruna düzenlenen cenaze töreni oyunlarında (müstakbel Nemea oyunları) güreşte birinciliği kazandı. Thebai önündeki çarpışmalarda Polyneikes, kardeşi tarafından öldürüldü, ama ölürken o da kardeşini öldürdü. Oidipous'un laneti böylece gerçekleşmiş oldu. Polyneikes'in ne şartlarda defnedildiği konusunda, bkz. *Antigone*.

Polyphates (Πολυφάτης) Melampous efsanesinde rolü geçen kral. Melampous Polyphates'in konuğu iken, bir kurban töreni sırasında, kralın uşakları sunağın yanında bir yılanı öldürdüler. Polyphates, o zamanlar henüz bir delikanlı olan Melampous'a yılanı gömmesini emretti. Melampous, emri yerine getirdi. Ama bu yılan dişiydi ve yavruları vardı. Melampous yavruları alıp büyüttü. Yavru yılanlar büyüyünce, kendilerine iyilik eden kişiye minnet borçlarını ödemek için onun kulaklarını dilleriyle "arındırdılar" ve böylece Melampous'a kehanet yeteneği verdiler (bkz. *Melampus*).

Polypheides (Πολυφείδες) 1. Bazı geleneklere göre bir kâhin, Mantios'un oğlu ve dolayısıyla Melampous'un bir torunu (bkz. tab. 1). Kehanet yeteneğini bizzat Apollon'dan almıştı. Babasıyla bozuşan Polypheides, Akhaia'da Hyperasia'ya yerleşti. Polypheides'in Theoklymenos (bu ada bkz.) adında bir oğlu ve Harmonide adında bir kızı vardı.

2. Aynı adı taşıyan bir başka kahraman, yirmi dördüncü Sikyon kralıdır. Eusebios'un *Khronikoi*'sinde aktardığı bir geleneğe göre bu Polypheides, Troia Savaşı sırasında krallık ediyordu ve Agamemnon'la Menelaos, henüz küçük birer çocukken, dadıları onları Thyestes'in intikamından korumak için Polypheides'in yanına götürmüştü. Polypheides de, iki çocuğu Aitolia kralı Oineus'a emanet etmişti (bkz. *Agamemnon*). Şayet *Khronikoi*'de söylendiği gibi, Polypheides Troia'nın alınışı sırasında Sikyon'da hüküm sürüyor olsaydı, olağanüstü uzun bir ömür sürmüş olması gerekirdi.

Polyphemos (Πολύφημος) İki ayrı şahsiyetin adı. 1. Birincisi Elatos ile Hippe'nin oğlu olan bir Lapith'dir. "Tanrısal" babası Poseidon'du. Kaineus'un (bu ada bkz.) kardeşiydi. Bu Polyphemos, karanlık bir gelenekte Herakles'in kardeşi olarak geçen Laonome ile evlendi. Kentauroslarla Lapitlilerin kavgasına katıldı. Keza, Argonautların seferine de katıldıysa da, Mysia'da kalarak Kios şehrini kurdu. Khaliblere karşı yapılan savaşta öldü.

2. Bu adı taşıyan ikinci ve daha ünlü kahraman, *Odysseia*'da rol oynayan Kyklops'tur. Poseidon ile nympha Thoosa'nın (Phorkys'in kızı) oğluydu. Homeros'un anlattığına göre, Polyphemos korkunç bir devdi, bütün Kyklopsların en vahşisiydi. Kendisi çobandı; koyun sürüsünün ürünüyle yaşıyor ve bir mağarada oturuyordu. Her ne kadar ateş kullanmasını biliyor idiyse de, etleri çiğ çiğ yiyordu. Şarabı da biliyordu, ama onu çok ender içiyordu ve içtiği zaman da sarhoş olmaktan kurtulamıyordu. Canı yandığı zaman öteki Kyklopsları yardımına çağırdığına göre, büsbütün geçimsiz bir yaratık değildi. Ama başına gelenleri onlara an-

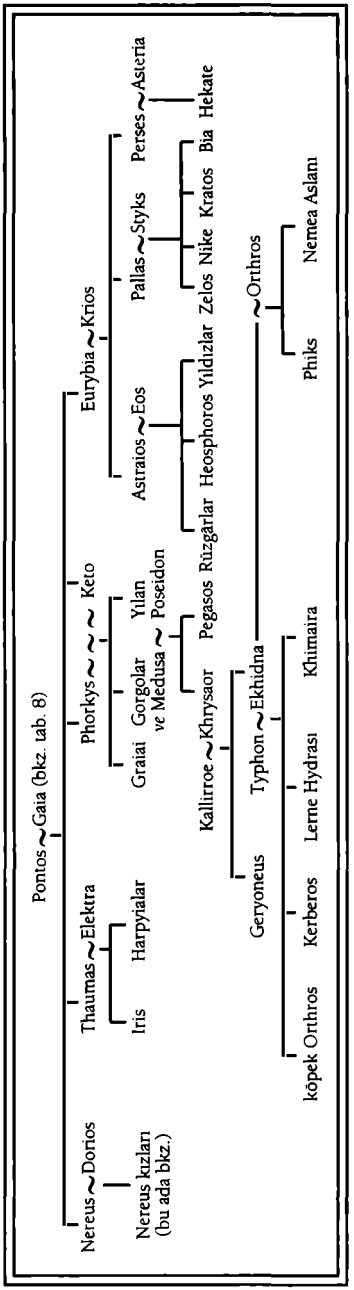
latmaktan âcizdi.

Polyphemos'un. Odysseus'u. bir miktar yoldaşıyla birlikte –on iki kişiydiler– nasıl tutsak edip mağarasına kapattığını biliyoruz. Kyklops, Odysseus'un yoldaşlarından birkaçını yemekle işe başladı; ama kahramanın, karaya çıkarken yanına aldığı nefis bir şarabı kendisine ikram etmiş olmasından dolayı, teşekkür etmek için, onu en son yiyeceğine söz verdi. Gece, Kyklops şarabın etkisiyle derin bir uykuya dalınca, Odysseus ve yoldaşları, kocaman bir kazığı sivrilttiler ve ateşte kızdırarak devin tek gözüne soktular. Sabah, sürü otlamaya giderken, Yunanlar koçların karınları altına gizlenerek mağaranın ağzından dışarı çıkmayı başardılar, çünkü kör Kyklops, mağaranın ağzını tutmuş, her çıkanı elleriyle kontrol ediyordu. Odysseus, böylece, kalan yoldaşlarıyla birlikte özgürlüğüne kavuşup, gemisi yelken açtıktan sonra, Polyphemos'a seslenerek, ona kendisinin Odysseus olduğunu söyledi ve onunla alay etti. Oysa, vaktiyle bir kâhin, Kyklops'a, Odysseus tarafından kör edileceğini söylemişti. Kyklops, oyuna getirilmiş olmanın gazabı içinde gemiye koca koca kayalar fırlattı, ama boşuna. Polyphemos'un babası Poseidon'un, Odysseus'a olan kızgınlığı o zamandan başlar.

Homeros'un manzumelerinden sonra, Polyphemos, oldukça garip bir şekilde, Nereus kızı Galateia ile bir aşk macerasının kahramanı yapıldı. Kendisini fazlasıyla kaba saba bulan bir işvebaza âşık çapkın Kyklops'un en ünlü tasvirini Theokritos'un bir idilinde buluyoruz. Aynı tema, Ovidius tarafından da işlenmiştir (bkz. *Acis*). Ayrıca, Galateia'nın Kyklops'a âşık olduğunu ve ondan çocuklar doğurduğunu söyleyen bir gelenek de vardır (bkz. *Galateia*).

Polyphonte (Πολυφόντη) Hipponoos adında bir Trakyalı, Ares ile Tereine'nin (nehir-tanrı Strymon'un kızı) kızı Thrassa ile evlenmişti. Bu evlilikten Polyphonte doğdu. Aphrodite'nin armağanlarına burun kıvıran Polyphonte, Artemis'in arkadaşı oldu. Buna öfkelenen Aphrodite, genç kızda bir ayıya karşı akıl almaz bir aşk duygusu uyandırdı. Bu sapık aşk yüzünden bekâretini kaybettiği için onu cezalandırmak isteyen Artemis, ormandaki bütün hayvanları onun üzerine saldı. Polyphonte, korkusundan babasının evine sığındı ve orada Agrios ve Orios (yani Vahşi ve Dağlı) adlarında iki çocuk doğurdu. Çocuklar büyüdüler ve olağanüstü güçlü oldular. Ama ne tanrılardan, ne de insanlardan korkuyorlardı. Bir yabancıyla karşılaştıkları zaman, onu evlerine götürüyor ve parçalayıp yiyorlardı. Sonunda, Zeus onlardan iğrendi ve habercisi Hermes'i onları cezalandırmaya gönderdi. Hermes, önce onların ellerini ve ayaklarını kesmeyi düşündü. Ama iki gencin atası olan Ares, onları cezadan kurtarmak istedi ve delikanlıları metamorfoza uğrattı. Polyphonte bir gecekuşu, Orios yırtıcı bir kuş, Agrios da bir akbaba oldu. Hepsi de kötüye alamet olan hayvanlardı bunlar. Suçlu olmayan ve ötekilerle birlikte metamorfoza uğratılan hizmetçi kadın, tanrılardan, insanlara yararlı bir kuş olmayı istedi. Tanrılar onun ricasını kabul ettiler ve onu, avcılar için iyiye alamet olan yeşil ağaçkakana dönüştürdüler.

Polyphontes (Πολυφόντης) 1. Bu adı taşıyan kahramanlardan biri, Yedi Önderlerin Thebai'a karşı seferi sırasında, Tydeus'a pusu kurmakla görevli elli Thebailiye kumanda eden

Soy tablosu No. 33

Autophonos'un oğludur. Tydeus, pusucuların hepsini öldürmüştü.

2. Diğer bir Polyphontes, krallığını ve karısı Merope'yi ele geçirmek için Kresphontes'i öldüren bir Herakleidai'dir. Kendisi de, kurbanının oğlu tarafından öldürüldü (bkz. *Aipytos* ve *Merope*).

Polypoites (Πολυποίτης) 1. Bu adı taşıyanlardan biri, Apollon'la Phthia'nın oğludur. İki kardeşi Doros ve Laodokos ile birlikte, Aitolos tarafından öldürüldü (bkz. *Aitolos*).

2. Bir diğer Polypoites, Troia Savaşı'na katılan Yunanlardan biridir. Peirithoos ile Hippodameia'nın oğluydu (tab. 23) ve babasının, Kentaurosları Polion Dağı'ndan kovduğu gün doğmuştu. Doğumundan az bir zaman sonra, annesi öldü ve babası Atina'ya Theseus'un yanına gitti. Polypoites, yetişkin bir insan olunca, Peirithoos'un yerine tahta çıktı. Arkadaşı Leonteus'la birlikte Helene'nin talipleri arasında yer aldı ve bu sıfatla Menelaos'un öcünü almak üzere savaşa katıldı. Polypoites, 40 gemilik bir donanmaya kumanda ediyordu. Savaş alanında birçok Troialı cengâveri (Damasos, Dresaios, vs.) öldürdüğü söylenir. Polypoites, Patroklos'un onuruna düzenlenen cenaze töreni oyunlarına katıldı. Tahta atta yer alan kahramanlar arasında o da bulunuyordu. Troia'nın düşüşünden sonra, kara yoluyla dönen Kalkhas'a, Leonteus'la birlikte, Kolophon'a kadar yoldaşlık etti (bkz. *Kalkhas*).

3. Nihayet, üçüncü bir Polypoites, Thesprotlar kraliçesi Kallidike ile Odysseus'un oğludur (tab. 29). Kallidike'nin ölümünden sonra, Odysseus Ithake'ye dönerken, Polpoites de annesinin yerine tahta çıktı.

***Pomone** Meyvelere nezaret etmekle görevli Romalı nympha. Roma-Ostia yolu üzerinde kutsal bir koruluğu (Pomonal) ve kültünün icrasıyla görevli bir *flamini* (Roma'da bazı tanrıların kültüne bağlı rahip) vardı. Şairler ona bazı gönül maceraları atfetmekteydiler. Örneğin, onu efsanevi kral Picus'un (bu ada bkz.) karısı yapıyorlardı. Picus, ona olan tutkusundan dolayı Kirke'nin aşkını reddetmiş, bu da onun yeşil ağaçkakana dönüşmesine mal olmuştu. Ovidius, Pomone'yi, mevsimlerin belirli aralıklarla gidiş gelişi ve toprağın bereketi ile ilgili bir tanrı olan Vertumne'nin karısı yapar.

***Pompon** (Πόμπων) Helenleştirilmiş Latin efsanesinde kral Numa Pompilius'un kızı ve *Pomponia gens*inin atası. Nitekim, bir gelenekte, Numa'nın babası, Pompilius Pompon adıyla geçer.

Pontos (Πόντος) *Dalga*. Deniz'in kişileştirilmiş er şekli. Pontos'un kendine özgü bir efsanesi yoktur. Yalnızca, teogonik ve kozmogonik soyağaçlarında görülür. Yer (Gaia) ile Aither'in oğlu olarak geçer. Ama Gaia ile birleşerek, Nereus, Thaumas, Phorkys, Keto ve Eurybia'yı dünyaya getirdi (bkz. tab. 8). Bazen Briareus ile dört Telkhinlerin (Aktaios, Megalesisos, Ormenos ve Lykos) babalığı ona atfedilir (Pontos soyundan gelenler için bkz. tab. 33).

Poros (Πόρος) "Çare" Metis'in oğlu. Penia, yani Yoksulluk ile birleşerek, Aşk'ı dünyaya getirdi. Görünüşe göre, Platon'un anlattığı bu sembolik mitos dışında, Poros'un herhangi bir efsanesi yoktur (bkz. *Eros*).

Porphyrion (Πορφυρίων) Tanrılarla savaşan devlerden biri. Typhon gibi, o da, Apollon'un oklarıyla öldü. Fakat, Porphyrion'un Hera'ya tecavüze kalkıştığını ve bu yüzden Zeus ve Herakles tarafından öldürüldüğünü anlatan başka bir efsane daha vardır.

Porthaon (Πορθάων) Agenor ile Epikaste'nin oğullarından biri ve dolayısıyla Pleuron'un torunu (bkz. tab. 13). Pleuron ve Kalydon hükümdarı. Porthaon'un, Euryte ile beraberliğinden birçok çocuğu oldu: Oineus, Agrios, Alkathoos, Melas, Leukopeus, Sterope. Porthaon, Melagros'un atasıdır (bkz. tab. 27). Adı bazan *Partheon* ya da *Portheus* olarak geçer.

Portheus (Πορθεύς) 1. Porthaon adının değişik bir şekli (bkz. bir önceki mad.).

2. Portheus, aynı zamanda, tahta attan ilk çıkan, ama atlarken düşüp ölen Yunan kahraman Ekhion'un babasının adıdır.

***Portunus** Çok eski bir Roma tanrısı. Başlangıçta, muhtemelen bir "geçitler" tanrısı iken, tarihsel devirde limanlara nezaret eden bir deniz tanrısı olarak görülür oldu. Portunus'un bir *flamini* (bkz. *Pomone*) vardı ve 17 Ağustos'ta onun onuruna *Portunalia* denen bir bayram kutlanıyordu. Tapınağı, Roma limanının hemen yanında, *Forum Boarium* üzerindeydi. Portunus, tanrı Palaimon'la (bu ada bkz.) özdeşleştirilmiştir. Bu nedenle, aynı şekilde Leukotheia-Ino (bu adlara bkz.) ile özdeşleştirilmiş olan Mater Matuta'nın oğlu sayılıyordu.

Poseidon (Ποσειδῶν) Denize hükmeden tanrı, Olymposlulardan biri, Kronos ile Reia'nın oğlu. Geleneklerde bazen Zeus'un ağabeyi, bazen de onun küçük kardeşi olarak geçer. En eski efsane, yani yetişkin çağa gelen Zeus'un, babası Kronos'un evvelce yutmuş olduğu çocuklarını kusup çıkarmak zorunda bıraktığını söyleyen efsane, tanrının, ailenin en küçük çocuğu olduğu-

nu gösteriyor; tıpkı, babası Ouranos'u tahtından indiren Kronos'un, onun en küçük oğlu olması gibi. Ama yavaş yavaş en büyük evlat hukukunun gelişmesiyle birlikte, mutlak hâkim gözüyle bakılan Zeus, ağabey imajı kazandı. Bu nedenle, klasik dönem efsanelerinde, Poseidon'a, çoğu zaman kardeşinin küçüğü gözüyle bakılır.

Poseidon'un, Telkhinler (bu ada bkz.) ile Okeanos kızı Kephira tarafından büyütüldüğü kabul edilir. Tanrı, erginlik çağına gelince, Telkhinlerin kız kardeşi Halia'ya âşık oldu ve ona altı erkek çocukla, bir de Rodos adında kız çocuk verdi. Bu olay, adını Poseidon'un kızından almış olan Rodos Adası'nda geçmişti (bkz. *Halia*).

Daha *Ilias* zamanından beri, Poseidon'un payına düşen iktidar alanı denizdir (Hades'inki yer altı dünyası, Zeus'unki Gök ve Yer olmak üzere). Bu bölüşme için, bkz. *Zeus*. Poseidon, yalnız dalgalara kumanda etmekle kalmaz, aynı zamanda, fırtınalar yaratabilir, üç dişli yabasının bir vuruşuyla kıyılardaki kayalıkları yerinden oynatabilir ve kaynaklar fışkırtabilirdi. Gücü sadece denizlere değil, akarsulara ve göllere de uzanıyordu. Ama buna karşılık, nehirlerin ve nehirlerin kendi tanrıları vardı. Poseidon'un Zeus'la ilişkileri her zaman dostça değildi. Hera ve Athena ile birlikte Zeus'u zincire vurmak amacıyla düzenlenen tanrılar arası komploya o da katıldı. Ama Briareus'un tehditleri karşısında geri çekildi (bkz. *Aigaion*).

Poseidon bir yıl süreyle, Apollon ve ölümlü Iakos ile birlikte, Troia surlarının yapımında çalıştı. Ne var ki, Laomedon, kararlaştırılmış olan ücreti ona ödemeye yanaşmadı. Bunun üzerine Poseidon, öç almak için bir canavar yolladı ve denizden çıkan bu canavar Troia halkını kırdı geçirdi (bkz. *Laomedon*). Poseidon'un Troialılara hıncı buradan kaynaklanır. Nitekim, Troia Savaşı sırasında, onun Akhalar lehine müdahelelerde bulunduğunu görürüz. Bunu rağmen, *Ilias*'ın başında Akhalar, Nestor'un öğüdü üzerine, gemilerini bir duvarla çevreleyerek ordugâhlarını güçlendirmeye karar verdiklerinde, Poseidon, Troia duvarlarını inşa ederek kazandığı şana gölge düşürebileceğine inandığı bu karara tanrılar meclisinde karşı çıktı. Ancak Zeus'un uzlaştırıcı sözleri onu yatıştırabildi, ama yine de içinden, Akhaların inşa ettikleri duvarı yıkmaya ahdetti. Poseidon, bir süre mücadelenin dışında kalmak istedi. Ama çok geçmeden yenik düşen Akhaların yardımına koştu. İki Aias'ı cesaretlendirmek için, Kalkhas'ın görüntüsüne büründü. Teukros'u ve Idomeneus'u gayrete getirdi. Zeus'un emriyle savaş alanını terkettiği âna kadar bu teşviklerini sürdürdü. Ama Akhilleus, Aineias'ı öldürmek üzereyken, onu Poseidon kurtardı. Akhilleus'un gözlerini bir sisle örttü, Aineias'ın kalkanına saplanan mızrağı çekip çıkardı ve kahramanı dost safların arkasında uzaklara götürdü. Poseidon'un bu şekilde bir Troialı'yı kurtarmasının nedeni, kaderin Aineias'ın ölümünü istememesiydi. Belki de bu, Aineias'ın doğrudan Laomedon'un neslinden olmamasından ve Agkhises, Kapys ve Assarakos vasıtasıyla doğruca Tros'a bağlanmasından ileri geliyordu (bkz. tab. 3). Bütün tanrılarla birlikte Priamos oğullarının yok oluşunu izleyen Poseidon, diğer tanrılar gibi, Agkhises'in soyundan gelenleri korudu ve kayırdı.

Ölümlüler, siteler halinde örgütlen-

dikleri zaman, tanrıların herbiri, özel bir şekilde saygı ve ibadet görecekleri bir ya da bir kaç şehir seçmeye karar verdiler. Ne var ki, bazen iki ya da üç tanrı birden aynı siteyi seçiyorlardı. Bu durum, tanrılar arasında ihtilaflara yol açıyordu. Bu gibi ihtilaflarda tanrılar, kendi eşitlerinin, hatta ölümlülerin hakemliğine başvuruyorlardı. Bu hakemliklerde, Poseidon genellikle zararlı çıkıyordu. Örneğin, Korinthos şehri üzerinde Poseidon, Helios'la (Güneş) çekişti. Hakem olarak atanan dev Briareus, Güneş'in lehine karar verdi. Keza, Poseidon, Aigina'da hüküm sürmek istedi, ama orada da yerini Zeus'a kaptırdı. Naksos'ta Dionysos, Dolphoi'de Apollon, Troizen'de Athena, ona galebe çaldılar. Ama "çekişmeler"in en ünlü iki tanesi, Atina ve Argos üzerinde oldu. Poseidon, Atina'yı seçmiş ve Akropolis'te üç dişli yabasının bir vuruşuyla bir "deniz" fışkırtarak (bu *deniz* Pausanios'un ifadesini göre, Erekhtheion kapalı alanı içinde bulunan suyu tuzlu bir kuyuydu) şehrin sahipliğini ilk olarak elde etmişti. Çok geçmeden, Athena onu izledi. Tanrıça, Kekrops'u çağırıp, yaptığı işe onu tanık tuttuktan sonra bir zeytin ağacı dikti. Bu ağaç, çağımızın ikinci yüzyılında, Pandrosion'da hâlâ gösterilmekteydi. Bundan sonra Athena, ülkenin sahipliğine talip oldu. Dâva, Zeus'un huzuruna getirildi. Zeus, hakemler tayin etti. Bir geleneğe göre bu hakemler, Kekrops ve Kranaos; başka bir geleneğe göre ise, Olympos tanrılarıydı. Her ne olursa olsun, kurulan mahkeme, Athena lehine karar verdi; çünkü Kekrops, Akropolis kayaları üzerine ilk zeytin ağacı dikenin tanrıça olduğuna tanıklık etti. Öfkelenen Poseidon, Eleusis Ovası'nı sular altında bıraktı.

Argos konusunda, Poseidon'la Hera arasındaki kavgaya hakemlik etme görevi Phoroneus'a verildi. Bu konuda da Phoroneus, tanrıçanın lehine karar verdi. Poseidon öfkesinden Argolis'i lanetliyerek, ülkenin bütün kaynaklarını kuruttu. Kısa bir süre sonra, Danaos'la elli kızı Argolis'e geldiklerinde içecek su bulamadılar. Neyse ki, Poseidon'un âşık olduğu Danaos kızlarından Amymone sayesinde Argolis lanetten kurtularak yeniden kaynaklarına kavuştu (bkz. *Amymone*). Başka bir versiyonda ise, Phoroneus ile Inakhos'a kızan Poseidon'un, Argolis'i tuzlu suya boğduğu anlatılır. Ama Hera, Poseidon'u ülkeyi rahat bırakmak ve denizi yatağına çekmek zorunda bıraktı.

Bununla birlikte, Poseidon'un kendi öz mülkü olan harika bir adası vardı: Atlantis (bu ada bkz.)

Poseidon, hepsi de bol zürriyetli birçok aşklar yaşamış bir tanrı olarak geçer. Ama Zeus'un çocukları, genellikle iyilik yapan kahramanlar oldukları halde, Poseidon'un çocukları, tıpkı Ares'inkiler gibi, genellikle, kötülük eden, şiddete düşkün devlerdi. Örneğin, onun Thoosa ile beraberliğinden Kyklops Polyphemos; Medusa ile beraberliğinden dev Khrysaor ve kanatlı at Pegasos; Amymone ile beraberliğinden Akhalara büyük kötülükler yapan Nauplios (bu ada bkz.); Iphimedeia ile beraberliğinden Alaodlar dünyaya geldi. Kerkyon, Theseus tarafından öldürülen haydut Skiron; Laistrygonlar kralı Lamos; lanetli avcı Orion, hep onun çocuklarıydı. Keza, Poseidon'un Halia'dan (bu ada bkz.) olan oğulları, her türlü aşırılığı yaptılar ve Poseidon, onları cezalandırılmaktan kurtarmak için yer altına

gömmek zorunda kaldı.

Poseidon, çok sayıda mitsel soyağacının kökünde yer alır (ör. bkz. tab. 18; tab. 6; tab. 7; tab. 8; tab. 13; tab. 22; tab. 25) (ayrıca *İndeks*'te Poseidon adına bkz.). Öte yandan, Poseidon ile Demeter'in aşkını özellikle belirtmemiz gerekir. Bu aşktan, adını söylemenin yasak olduğu bir kız çocuğu ile Areion (bu ada bkz.) adlı at doğdu. Yedi Önderlerin Thebai seferi sırasında Adrastos'un bindiği attı bu.

Poseidon'un "meşru" eşi, bir Nereus kızı olan tanrıça Amphitrite'ydi (bu ada bkz.). Poseidon'un Amphitrite'den hiç çocuğu olmadı.

Poseidon, elinde ton balığı avcılarının en önemli silahı olan üç dişli yabayla ve yarı at, yarı yılan korkunç hayvanlar tarafından çekilen bir arabaya binmiş olarak temsil ediliyordu. Arabanın çevresinde balıklar, yunuslar, her türden deniz yaratıkları ve bunların yanı sıra, Nereus kızları ve Glaukos, Proteus vs. gibi çeşitli deniz geniusleri yer alıyordu.

Pothos (Πόθος) Aşk arzusunun kişileştirilmiş şekli. Aphrodite'nın maiyetinde ve kendisiyle hemen hemen aynı kişiliğe sahip Eros'la Himeros'un yanında görülür. Aphrodite'nin oğlu olarak geçer. Semitik inançların etkisinde kalmış Suriye mitolojisinde Pothos, Kronos ile Astarte'nin (Aphrodite) oğlu sayılıyordu. Pothos'un özel bir mitosu yoktur, soyut bir varlıktan ibarettir.

Praks (Πράξ) Neoptolemos Perganios'un oğlunun üçüncü kuşak torunu. Praks, Illyria'dan Peloponisos'a gelerek *Prakiai* denen bölgeye adını verdi. Atası Akhilleus adına, Sparta'yı Arkadhia'ya bağlayan yol üzerinde bir tapınak kurdu.

Praksithea (Πραξιθέα) Attike efsanesinde yer alan ve birbirinden pek iyi ayırt edilemeyen birkaç kadın kahramanın adı. 1. Bunlardan biri, Erethkheus'un karısıdır (bkz. tab. 7). Bazen, nehir-tanrı Kephisos'un kızı, bazen de Diogeneia'nın (Kephisos'un kızı) kızı olarak geçer. Bu son durumda, babası Phrasimos'tur. Praksithea bir yurtseverlik örneği olarak tanınıyordu; çünkü bir kâhinin, Atinalıların savaştan zaferle çıkabilmeleri için ölümünü gerekli gördüğü kızlarının kurban edilmesini kabul etmişti (bkz. *Erethkheus*).

2. Praksithea, aynı zamanda, Erikhthonios'la evlenerek, ondan Pandion adında bir oğul dünyaya getiren bir nymphanın adıdır.

3. Nihayet, Keleos'un karısı ve Demophon'la Triptolemos'un annesi Metaneira da, bazen Praksithea adıyla geçer. Bu Praksithea, Demophon'un dadısı olarak da gösterilir.

Presbon (Πρέσβων) Kolkhis kralı Aietes'in kızı Iophassa ile Phriksos'un oğlu (Phriksos'un evliliğiyle ilgili başka gelenekler için bkz. *Phriksos*). Presbon, Lykos'un kızı Bouzyge ile evlendi ve ona Klymenos adında bir oğul verdi (bkz. tab. 34). Phriksos'un ölümünden sonra Presbon, Orkhomenos'a gelerek, büyükbabası Athamas'ın krallığını istedi. Athamas ölürken, krallığını yeğeninin oğullarına, yani Sisyphos'un torunlarına bırakmıştı; çünkü erkek soyunun tükendiğini sanıyordu. Sisyphos'un Haliartos ve Koronos adlarındaki bu iki torunu, Presbon'un geri döndüğünü öğrenince, hemen onu buyur ederek, krallığını geri verdiler. Kendileri de, gidip Haliartos ve Koroneus şehirlerini kurdular. Presbon, Erginos'un büyük babasıdır. Erginos'la birlikte, Atamas soyunun Orkhomenos üzerindeki

hâkimiyeti son buldu (bkz. *Erginos*).

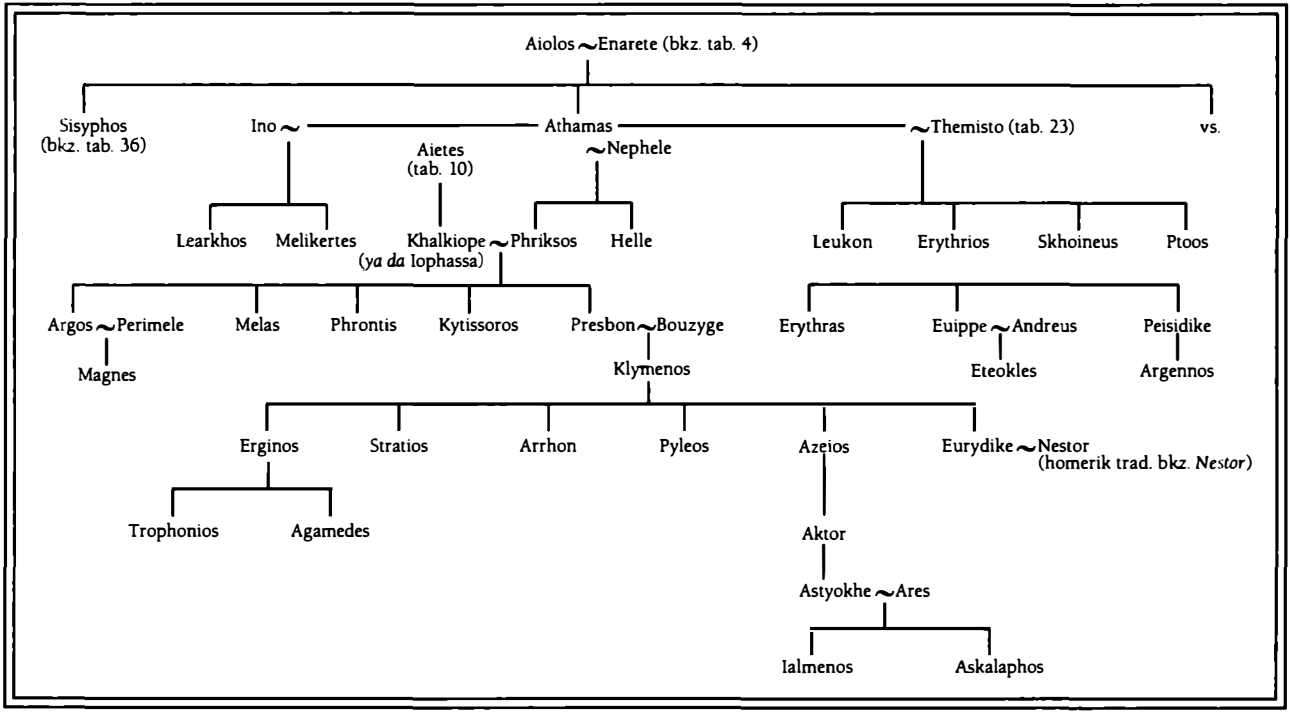
Preugenes (Πρευγένης) Peleponisos'ta Eurotas Vadisi'nden bir Akha. Agenor'un oğluydu. Kendisinin de Patreus ve Atherion adlarında iki oğlu vardı. Dorların gelişinden sonra oğullarıyla birlikte Akhaia'ya çekilerek, orada Patras adını verdiği şehri kurdu. Daha sonraları, Preugenes ve oğlu Patreus, kahramanlara gösterilen saygıyla anılır oldular.

Priamos (Πρίαμος) Laomedon'un en küçük oğlu (bkz. tab. 3). Troia Savaşı'nın, hükümdarlığı döneminde cereyan etmiş olması –o sırada çok yaşlanmış bulunuyordu– ona ayrı bir ün kazandırmıştır. Annesinin adı belli değildir; *Ilias*'ta adı geçmez. Daha sonraki gelenek onu, çoğu kez nehir-tanrı Skamandros'un kızı olarak gösterir ve adını Strymo olarak verir; ama başka versiyonlar onu Plakia ya da Leukippe adıyla anarlar.

Ilias, Priamos'un Troia kuşatmasından önceki hayatı hakkında pek az bilgi içermektedir. Destandan yalnızca, Priamos'un vaktiyle Saggarios kıyılarında, müttefiki Phrygia kralı Otreus ile birlikte, Amazonlara karşı savaştığını öğreniyoruz. Çocukluğunun en önemli olayı olan Troia'nın Herakles tarafından zaptının anısı, bize mitograflar aracılığıyla ulaşmış bulunmaktadır. Bu olay sırasında henüz çocuk olan Priamos, kız kardeşi Hesione'yle birlikte Herakles tarafından tutsak edilmişti. Herakles, Hesione'yi dostu Telamon'la evlendirdi ve ona düğün hediyesi olarak ne isterse onu vereceğini söyledi. Hesione o tarihte Podarkes adını taşıyan kardeşini istedi. Herakles, Hesione'ye Podarkes'i vermeyi kabul etti ve onu sembolik bir fiyata sattı. Bunun üzerine Podarkes, "Satılmış" anlamına gelen Priamos adını aldı (bkz. *Hesione*). Herakles, Laomedon'un oğullarından tek sağ kalan kişi olan Priamios'a, bütün Troia ülkesini emanet etti. Priamos, iktidarını yavaş yavaş bütün bölgeye ve Asya kıyısındaki adalara yaydı.

Priamos, önce Merops'un kızı Arisbe'yle evlendi. Bu evlilikten Aisakos (bu ada bkz.) adında bir oğlu oldu. Fakat Priamos Arisbe'yi boşayarak, onu Hyrtaios'a verdi ve kendisi Hekabe'yle ikinci bir evlilik yaptı. Priamos'un çocuklarının çoğu ve en ünlüleri, Hekabe'den dünyaya gelmiştir (tab. 35). Ilk doğan Hektor, ikincisi Paris oldu. Onları kızlar takip ettiler: Kreousa, Laodike, Polyksene ve Kassandra. Ardından birçok erkek çocuk doğdu: Deiphobos, Helenos, Pammon, Polites, Antiphos, Hipponoos, Polydoros ve Apollon'un oğlu olarak da geçen Troilos.

Priamos'un, nikâhsız kadınlardan, başka çocukları da oldu: Melanippos, Gorgythion, Philaimon, Hippothoos, Glaukos, Agathon, Khersidamas, Euagoras, Hippodamas, Mestor, Atas, Doryklos, Lykaon, Dryops, Bias, Khromios, Astygonos, Telestas, Euandros, Kebrion, Mylios, Arkhemakhos, Laodokos, Ekhephron, Idomeneus, Hyperion, Askanios, Demokoon, Aretos, Deiopites, Klonios, Ekhemmon, Hyperokhos, Aigeoneus, Lysithoos, Polymedon. Bu erkek çocukların yanısıra kızlar da vardı: Medusa, Medikaste, Lysimakhe ve Aristodeme. Gelenek, Priamos'a elli erkek çocuk atfeder. Ama bu çocuklar, hiçbir yazar tarafından tam olarak sayılmamıştır. Yukarıya aldığımız Apollodoros'un listesinde 47 ad bulunduğuna göre, en eksiksiz olanı budur. Belki buna, *Ilias*'ta adı geçen Autiphon

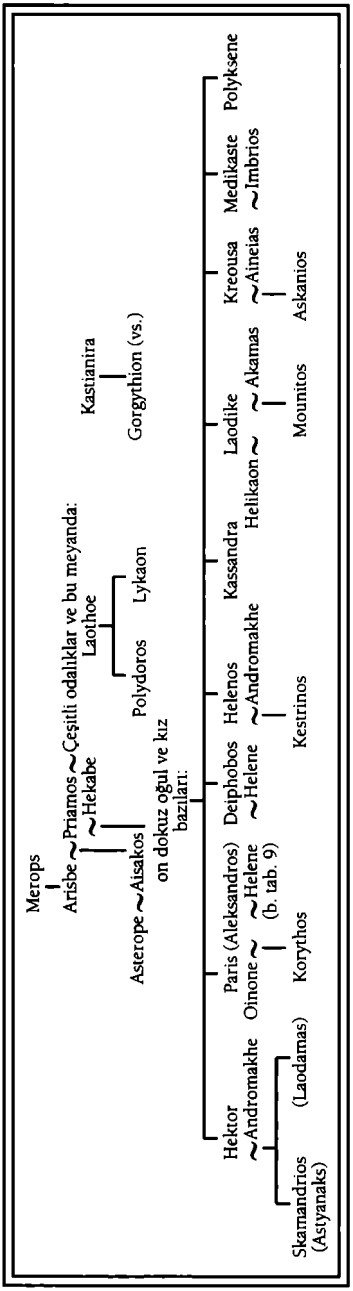

Soy tablosu No. 34

ve Dias ile, Pausanias'ın *Küçük Ilias*'a dayanarak zikrettiği Aksion'un adlarını da ekleyebiliriz. Bu takdirde, geleneğe uygun olarak toplam elli sayısını bulmuş oluruz.

Ilias'ta, Priamos çok silik bir rol oynar. Çarpışmalara katılamayacak kadar ihtiyar olduğu için, meclis toplantılarına başkanlık etmekle yetinir. Hatta orada bile fikri her zaman ağır basmaz, çoğu zaman Hektor'un fikri üstün gelir. Görünüşe göre, Priamos, ne Paris'in niyetlerine, ne de Helene'nin kaçırılmasına karşı çıkmıştır. Helene'ye karşı iyi davranır ve kaderi kabul eder. Priamos'un esas karakteri dindarlıktır. Bu da, ona Zeus'un teveccühünü sağlar. Sadece varlık gösteren, olayların üstünde kalan ve ancak kendi iradesine rağmen onlara karışan bir kişidir o. Çocuklarının birer birer öldüğünü görür. Sonunculardan biri de krallığının en yiğit savunucusu olan Hektor'dur. Bunun için, Hektor, Akhilleus tarafından öldürülüp, Yunanların ordugâhına götürüldüğü zaman, Priamos, galibin ayağına kadar gidip, oğlunun cesedi karşılığında ona büyük bir fidye ödemeyi kabul edecek kadar zül gösterir.

Ilias'tan sonraki destanlar, Priamos'un ölümünü gayet ayrıntılı bir şekilde anlatırlar. İhtiyar kral, düşmanın sarayına girdiğini duyunca, silahlarına sarılıp yakınlarını korumak ister. Ama Hekabe, ona engel olur ve onu sarayın içlerine, defne dallarıyla taçlandırılmış bir sunağın yanına doğru sürükler; niyeti, kendisini ve onu tanrıların himayesi altına koymaktır. Priamos, oradan, Neoptolemos'un, aynı şekilde sunağa sığınmaya çalışan genç Polites'i öldürdüğünü gözleriyle görür. Neoptolemos, daha sonra ihtiyarı saçlarından yakala-

Soy tablosu No. 35

yarak, sunaktan çekip alır ve onu boğazlar Ceset gömülmeden kalır Geleneğin bir varyantına göre ise, Neoptolemos, Priamos'u, Akhilleus'un şehir dışındaki mezarına kadar sürüklemiş ve orada öldürmüştür.

Priapos (Πρίαπος) Asya şehri Lampsakos'un büyük tanrısı. Genellikle, Dionysos ile Aphrodite'nin oğlu olarak geçer. Bağ ve bahçeleri, özellikle de meyve bahçelerini korumakla görevliydi. Phallosu ereksiyon halinde bir kişi olarak temsil edilmekteydi. Priapos'un esas görevi, "kötü nazar"ı defetmek ve ürünlere zarar vermeye çalışan haset kişilerin büyülerini boşa çıkarmaktı. Ayrıca, bereket sembolü olan Priapos, *sempati büyüsü* (uzaktan etkileyen büyü) ile, içinde yer aldığı kapalı alandaki bitkiler için "iyi bir örnek" oluşturuyordu. Bir Asya tanrısı, bir bereket tanrısı olması dolayısıyla, Priapos, Dionysos'un maiyeti arasına girmekte zorluk çekmedi; kaldı ki, Silenos'la, Satyroslarla bazı benzerlikler arzetmekten geri kalmıyordu. Üstelik, tıpkı Silenos gibi, o da bir eşekle birlikte temsil edilmekteydi. Bu konuda, şöyle bir efsane anlatılır: Bir Dionysos bayramında, Priapos, nympha Lotis'le karşılaşarak ona âşık olur. Geceleyin, onu habersizce yakalamak üzere harekete geçer, ama tam muradına ereceği sırada Silenos'un eşeği anırmaya başlayarak Lotis'i ve bütün Bakkhaları uyandırır. Allak bullak olan Priapos, tasarısından vazgeçmek zorunda kalır. Bu maceranın anısınadır ki, Priapos bir eşekle birlikte temsil edilmekteydi. Bu efsanenin bir varyantına da Roma'da rastlanır. Fakat burada, Lotis'in yerini tanrıça Vesta alıyordu. Tam Priamos, Vesta'ya tecavüzde bulunacağı an, bir eşek anırmaya başlayarak tanrıçayı uyandırır ve ona içinde bulunduğu tehlikeyi haber verir. O zamandan beri, Priapos için eşek kurban ediliyor, ama Vesta bayramında eşeklere çiçekten taçlar takılıyordu.

Priapos'un çevresinde oluşan başka efsaneler de vardı. Ama onu, Dionysos ile Aphrodite'nin oğlu yapan efsane, genel kabul görmekten uzaktır. Bazı mitograflara göre, Priapos'un bedensel özürü, Hera'nın büyüsünden kaynaklanıyordu. Aphrodite, doğduktan sonra, Aithiopialılar ülkesinden geldiği zaman, güzelliğiyle bütün tanrıları şaşkına çevirmişti. Zeus, tanrıçaya âşık oldu ve onu elde etti. Aphrodite, bir çocuk doğurmak üzereydi. Ne var ki bu çocuğun, annesinin güzelliğine ve babasının gücüne sahip olması halinde, Olymposlular için tehlike oluşturmasından korkan ve ayrıca kocasının aşk ilişkilerini kıskanan Hera, Aphrodite'nin karnına dokundu ve öyle birşey yaptı ki, çocuk özürlü doğdu. Priapos, dünyaya geldiğinde, çok büyük, nispetsiz derecede iri bir erkeklik organına sahipti. Bunu gören Aphrodite, oğ lunun ve kendisinin bütün tanrılar tarafından alay konusu edileceğinden korkarak, onu bir dağa bıraktı. Çocuk, orada çobanlar tarafından bulundu. Bunlar, onu alıp büyüttüler ve onun erkekliğine bir kült tahsis ettiler. Bu nedenle, Priapos'un kırsal bir tanrı olarak kaldığı söyleniyordu.

Buna çok benzeyen bir başka gelenek, Priapos'u Aphrodite'yle Adonis'in oğlu olarak göstermekte, ama bedensel özürünü, öteki gelenekte olduğu gibi yine Hera'nın büyüsüne bağlamaktadır. Priapos efsanesinin Euhemerosçu yorumunda, Priapos'un Lampsakoslu bir kişi olduğu, bedensel özüründen dola-

yı şehirden sürüldüğü ve tanrıların onu yanlarına aldıkları anlatılır. Tanrılar, daha sonra onu, bahçeleri korumakla görevlendirmişlerdir.

Diodoros'a göre Priapos, Osiris mitosuna bağlıydı; Osiris'in erkekliğinin, Isis tarafından tanrılaştırılmış şekliydi. Ayrıca Diodoros, Priapos'la Hermaphroditos'u özdeşleştirmektedir.

***Proculus** Iulius Proculus. Romulus'un tanrılaştırılmasından sonra, kendisine göründüğü Albalı soylunun adı. Romulus, bu soyluya, kendisine Quirinus adıyla hitap edilerek ibadette bulunulmasını ve kendisi için Quirinale tepesinde bir tapınak yapılmasını emretmişti.

Proitidler ya da Proitides (Προιτίδες) Tiryns (ya da Argos) kralı Proitos (bu ada bkz.) ile Stheneboia'nın kızları (bkz. tab. 32) Proitidlerin sayısı geleneklere göre değişir. Bazılarına göre bunlar iki tanedir: Lysippe ve Iphianassa. Bazılarında ise, bu ikisine Iphinoe adında bir üçüncüsü eklenir. Evlenme çağına gelen bu kızlar, Hera tarafından delirtildiler. Bu lanetin nedeni çeşitli şekillerde anlatılır: Bazen, Proitidlerin tanrıçadan daha güzel olduklarını iddia ederek, onda kıskançlık uyandırdıkları; bazen, babalarının sarayının daha zengin olduğunu söyleyerek, tanrıçanın tapınağıyla alay ettikleri; bazen de kendi ihtiyaçları için kullanmak üzere, tanrıçanın giysisinden altın çaldıkları ileri sürülür. Her ne olursa olsun, kızlar, düveye dönüştükleri zannına kapıldılar ve kırlara kaçarak orada burada dolaşmaya başladılar; bir türlü evlerine dönmek istemiyorlardı. Bakkhalarınkine benzeyen bu davranış, Dionysos'un kültünü benimsemeyi kabul etmedikleri için, onun tarafından delirtildikleri efsanesine yol açmıştır. Kâhin Melampous, Proitos'a, Argos krallığının üçte biri karşılığında, kızlarını iyileştirebileceğini söyledi. Proitos, bedeli çok yüksek bularak teklifi kabul etmedi. Bunun üzerine, Proitidlerin deliliği büsbütün azdı; kızlar, Argolis'te ve Peloponisos'ta dört bir yana koşuşturmaya başladılar. Proitos, Melampous'u çağırttı. Ama Melampous bu sefer, kendisi için krallığın üçte birini istedikten başka, bir üçte birini de kardeşi Bias için istedi. Bu şartları kabul etmeyecek olursa kızlarının daha da kötüleşeceklerinden korkan Proitos, istenen bedeli ödemeyi kabul etti. Bunun üzerine Melampous, Argoslu delikanlıların en güçlülerini yanına alarak, dağlarda bağıra çağıra ve çılgınca danslar ederek genç kızları takibe koyuldu. Takip sırasında, kardeşlerin en büyüğü Iphinoe yorgunluktan öldü. Ama diğer ikisi, Melampous'un, suyunu içtikleri bir kaynağa attığı otlar sayesinde arınıp illetlerinden kurtuldular. Melampous'la Bias, herbiri bu kızlardan biriyle evlendi.

Farklı bir gelenek, Argoslu kadınların delirmeleri olayının, Proitidlerden sonra, onların yeğeni Anaksagoras'ın (bu ada bkz.) krallığı döneminde geçtiğini ileri sürer.

Proitos (Προῖτος) Bir Tiryns kralı; Abas'ın oğlu ve Akrisios'un ikiz kardeşi (bkz. tab. 32). Lynkeus ile Hypermestra'nın ve dolayısıyla Danaos ve Aigyptos'un soyundan geliyordu. Daha annesi Aglaia'nın –Mantineus'un kızı– karnındayken, Proitos, kardeşi Akrisios'tan nefret ediyordu, iki çocuk daha doğmadan birbirleriyle kavga etmeye başlamışlardı. Yetişkin birer erkek oldukları zaman, Abas'ın hüküm sürdüğü Argolis ülkesini aralarında paylaştılar:

Akrisios Argos'u alırken, Proitos da Tiryns kralı oldu. Ama bu karar ancak iki kardeşin yandaşları arasında kimin kazandığı belli olmayan kanlı çatışmalardan sonra alınabildi. Ayrıca, iki kardeş arasındaki bu kini açıklamak için, Proitos'un, Akrisios'un kızı –yani yeğeni– Danae'yi, baştan çıkardığı ve böylece Perseus'un babası olduğu; dolayısıyla, kardeşine ancak ölümün paklayabileceği bir hakarette bulunmuş olduğu da anlatılır (bkz. *Akrisios* ve *Danae*).

Tiryns'i alan Proitos, onun kalesini tahkim etti. Hâlâ varlığını sürdüren bu "kyklopsvâri" surların yapımı ona atfedilir. Söylendiğine göre Proitos, bu eserin inşasında bizzat Kyklopslardan yardım görmüştü (bkz. *Kyklopslar*).

Proitos'la Akrisios arasındaki mücadelenin sonucu hakkında başka bir versiyon daha vardır. Mücadeleden Akrisios galip çıkar ve Proitos'u kovar. Proitos da, Anadolu'da Lykia kralı Iobates'in ya da Amphianaks'ın yanına sığınır ve onun kızı Stheneboia ile evlenir. Iobates, ona bir Lykia ordusu verir. Proitos bu ordunun başında krallığını yeniden fetheder, iki kardeş, ülke topraklarını ancak o zaman paylaşırlar (bkz. *Akrisios*).

Bellerophontes sığınacak bir yer bulmak ve istemeyerek işlediği bir cinayetin kirinden kendini arındırmak için Proitos'un yanına geldiğinde, Proitos Tiryns'e yerleşmiş ve Stheneboia ile evlenmiş bulunuyordu (bkz. *Bellerophontes*). Stheneboia, Bellerophontes'e âşık oldu ve aşkını kahramanla paylaşamayınca, Proitos'a gidip ona iftira etti. Proitos da, Bellerophontes'i, öldürülmesi talimatını içeren bir mektupla birlikte, kayınpederi Iobates'in yanına gönderdi (bkz. *Bellerophontes*). Proitos'un, Stheneboia'dan önce iki (ya da üç) kızı (bkz. *Proitos kızları*) dünyaya geldi. Bu kızlar, Hera (ya da Dionysos) tarafından delirtildikten sonra, Melampous tarafından iyileştirildiler. Ama bu olay Proitos'u, krallığını üçe bölmek zorunda bıraktı. Proitos, krallığının üçte birini muhafaza edebildi; kalan üçte ikisini Melampous'la kardeşi Bias'a verdi (bu paylaşmanın yol açtığı olaylar için bkz. *Adrastos*).

Proitos'un, kızlarının deliliği sırasında, Stheneboia'dan bir başka çocuğu daha oldu: Oğlan olan bu çocuğun adı Megapenthes'ti (anlamı: Büyük Acı; kızlarının hastalığı yüzünden duyduğu acıdan dolayı). Daha sonra, bu Megapenthes, Proitos'un ardından Tiryns tahtına çıktı. Ama Perseus, öldürdüğü bir kişinin yerine Argos'a kral olmak istemediği için (Perseus, büyükbabası Akrisios'u kazaen öldürmüştü) (bkz. *Perseus*), Megapenthes, kendi krallığını, Argos krallığı ile değiş tokuş etti. Yedilerin Thebai seferi sırasında, Adrastos'un Argos'ta hüküm sürüyor olması (atası Bias'ın başlangıçta Tiryns krallığının bir kısmını elde etmiş olmasına rağmen) bu şekilde açıklanmış oluyor (ayr. bkz. *Anaksagoras* ve paylaşımın Megapenthes'in krallık döneminden sonra, değiş tokuşun da Anaksagoras ile Perseus arasında yapıldığına ilişkin gelenek).

Ovidius, Proitos efsanesinin tamamen sıradışı bir geleneğini bize nakletmektedir. Buna göre Proitos, Akrisios'a saldırmış, onu Argos kalesinde kuşatma altında tutmaktayken, Perseus büyükbabasının yardımına gelir ve Proitos'u taştan bir heykele dönüştürür. Bunun, Perseus efsanesinin iyi bilinen diğer epizotları örnek alınarak oluşturulmuş

nispeten yakın tarihe ait bir uydurma olması muhtemeldir.

Proitos Kızları Bkz. *Proitidler*

Prokhyte (Προχύτη) Aineias'ın akrabası olan Troialı bir kadın. Napoli kıyısına yaklaşıldığı sırada öldü ve Proscida (eski adı Prokhyte) Adası'na gömülerek, adaya onun adı verildi.

Prokles (Προκλῆς) Heraklesoğullarından Aristodemos ile Argia'nın oğlu, Eurysthenes'in ikiz kardeşi (bkz. tab. 12). Prokles ve Eurysthenes, Kleonai kralı Thersandros'un (Heraklesoğullarından) iki kızı Anaksandra ve Lathria ile evlendiler. Prokles'in Soos adında bir oğlu oldu. Soos, Eurypon'un babası ve Spartalı yasa koyucu Lykourgos'un atasıdır.

Prokne (Πρόκνη) Atina kralı Pandion'un kızı ve Philomela'nın kız kardeşi. Efsanesi ve bülbüle dönüşme hikâyesi için, bkz. *Philomela* ve tab. 7

Prokris (Πρόκρις) Atina kralı Erethkheus'un kızlarından biri (bkz. tab. 7). Ancak geleneğin bir varyantı, onu Kekrops'un kızı olarak gösterir. Prokris'in efsanesi çok karışıktır ve üst üste eklenmiş unsurları içerir. Prokris, Deion'un oğlu Kephalos'la evliydi. Fakat, kendisine bir altın taç armağan ederek sevgisini satın alan Pteleon ile kocasını aldattı. Kephalos'un durumu fark etmesi üzerine, Prokris, Minos'un yanına kaçtı. Minos, Prokris'e âşık oldu ve onu baştan çıkarmaya çalıştı. Oysa, Minos karısı Pasiphae'nin ona ettiği bir lanetin etkisi altındaydı: Yabancı bir kadınla ilişkiye girince, yılanlar ve akrepler salgılıyor ve bunlar da onun metresini öldürüyordu. Prokris, Minos'u bu büyüden kurtarmak için, ona Kirke'den aldığı bir otu verdi. Sonra da, lütfunun bedeli olarak ondan iki armağan istedi: Minos'un izlediği avı hiçbir zaman kaçırmayan köpeği ile hedefinden hiçbir zaman şaşmayan mızrağıydı bunlar. Daha sonra Prokris, Pasiphae'nin kıskançlığından çekinerek, Atina'ya geri döndü ve orada Kephalos'la yeniden barıştı. Fakat, kocasıyla aşkı fazla sürmedi. Bu sefer de, Kephalos onu armağanlarla sınamaya girişti. Ama bu kez, Prokris asla baştan çıkmadı. Ne var ki, çok geçmeden kıskanma sırası ona geldi ve bu da onun ölümüne neden oldu (efsanenin bu epizotu için, bkz. *Kephalos*).

Prokroustes (Προκρούστης) Atina'da Megara yolu üzerinde yaşayan bir haydutun lakabı; Damastes ya da Polypemor adıyla da anılır. Prokroustes'in, biri büyük, biri de küçük iki yatağı vardı. Yakaladığı yolcuları zorla bu yataklardan birine yatırıyor –uzun boyluları küçük yatağa, kısa boyluları da büyük yatağa olmak üzere–, sonra da boylarını yatağa uydurmak için uzun boyluların ayaklarını kesiyor, kısa boyluları da zorla çekip uzatıyordu. Bu haydut, Theseus (bu ada bkz.) tarafından öldürülmüştür.

Promakhos (Πρόμαχος) 1. Bir aşk macerasının kahramanı olan Knossoslu (Girit'te) iki delikanlıdan birinin adı. Ötekinin adı da Leukokamas'tı. Promakhos, yakışıklı Leukokamas'ı seviyordu. Ancak Leukokamas ona karşı acımasız davranıyor ve onu binbir çeşit sınamaya tabi tutuyordu. Promakhos, delikanlının âşkına nail olma umudu içinde bu sınamalara katlanıp duruyordu. Ama hiçbir şeye nail olduğu yoktu. Sonunda, özellikle zor bir sınamadan sonra (bir miğferin ele geçirilmesinden oluşan bir sınamaydı bu) Promakhos, Leukokamas'ın gözleri önünde, miğfe-

ri daha insaflı bir delikanlıya verdi. Gücenip öfkelenen Leukokamas, kılıcıyla kendini öldürdü.

2. Aison ile Alkimede'nin (ya da Perimede'nin) oğlu olan bir Promakhos daha vardır. Bu Promakhos, henüz pek küçükken, Pelias tarafından öldürüldü (bkz. tab. 13).

Prometheus (Προμηθεύς) Zeus'un bir "kuzeni" Zeus, Titan Kronos'un oğlu olduğu gibi, Prometheus da bir başka Titan olan Iapetos'un oğludur (bkz. tab. 39). Prometheus'un ana adı geleneklerde farklıdır. Bu, bazen Okeanos'un kızı Asia, bazen de yine bir Okeanos kızı olan Klymene olarak geçer (tab. 39) (ayr. bkz. *Eurymedon*, 1). Prometheus'un erkek kardeşleri vardı: Onun taban tabana zıttı olan, "beceriksizler şahı" Epimetheus (bkz. *Epimetheus*), Atlas, Menoitios. Prometheus evlendi. Karısının adı da yazardan yazara değişir: Genellikle, Kelaino ya da Klymene'dir. Çocukları; Deukalion, Lykos ve Khimaireus'tur. Bunlara bazen Aitnaios, Hellen ve Thebe de eklenir (bkz. *Hellen* ve *Thebe*).

Prometheus, kile şekil vererek ilk insanları yaratan kahraman olarak geçer. Ancak bu efsane, *Theogonia*'da yer almaz; burada Prometheus, insanlığın yaratıcısı değil, sadece velinimetidir. Prometheus, Zeus'u insanlar için aldatmıştır. Ilk seferinde, bu işi, o, bir kurban töreni sırasında, bir sığırı iki parçaya ayırarak yaptı: Kurban derisinin altına, bir yana, hayvanın işkembesine sarılmış olarak etleri ve iç uzuvları; öbür yana da, içyağına sarılmış olarak etleri sıyrılmış kemikleri koydu ve Zeus'a kendi payını seçmesini, kalan parçanın insanlara gideceğini söyledi. Zeus, içyağı örtülü parçayı seçti ve içyağının altında kemikten başka bir şey bulunmadığını görünce, Prometheus'a ve bu kurnazlıktan kazançlı çıkan Ölümlülere fena halde kinlendi; Ölümlüleri cezalandırmak için, onlara bir daha ateş göndermemeye karar verdi. Bunun üzerine, Prometheus, bir kere daha onların yardımına koştu; "güneşin tekerleği"nden ateşin tohumlarını çaldı ve bunları bir şeytantersi ağacının gövdesi içine saklayarak, yeryüzüne getirdi. Bir başka gelenek, Prometheus'un bu ateşi Hephaistos'un demirci ocağından çaldığını anlatır. Zeus, Ölümlüleri ve onların velinimetini cezalandırdı. Ölümlülere, özel olarak hazırlanmış bir yaratık olan Pandora'yı (bu ada bkz.) gönderdi. Prometheus'a gelince, onu da çelikten zincirlerle Kaukasos Dağı'na bağladı ve Ekhidna ile Typhon'dan doğma bir kartalı ona musallat etti. Kartal, hergün gelip Prometheus'un karaciğerini yiyor ve karaciğer hergün yeniden oluşuyordu. Zeus, Prometheus'u bağlı olduğu kayadan asla çözmeyeceğine dair Styks üzerine yemin etti. Buna rağmen Herakles, Kaukasos (Kafkas) bölgesinden geçerken, Prometheus'un kartalını bir okla öldürdü ve kahramanı kurtardı. Oğlunun şanına şan katan bu başarıdan mutlu olan Zeus karşı çıkmadı, ama yemininin boşa gitmemesi için Prometheus'a, zincirlerinin çeliğinden yapılmış bir halka ile evvelce bağlı bulunduğu kayanın bir parçasını sürgit taşımasını emretti: Böylece, çelik bir bağ, Titan'ı kayasına bağlamaya devam etmiş oluyordu. Işte bu sıradadır ki, Herakles'in okuyla yaralanmış olan ve sürekli acı çeken Kentauros Kheiron, bu acıdan kurtulmak için ölmek istedi. Ama ölümsüz olduğu için ölümsüzlüğünü kabul edecek birini bulması gere-

kiyordu. Prometheus, bu hususta ona yardım etti ve onun yerine ölümsüz oldu. Zeus, Titan'ın kurtuluşa kavuşmasını ve ölümsüzleşmesini kabul etti; hatta seve seve kabul etti, çünkü Prometheus Zeus'a, Thetis'ten doğacak çocuğunun kendisinden daha güçlü olacağını ve kendisini tahtından edeceğini söyleyen çok eski bir kehaneti bildirerek, ona büyük bir hizmette bulunmuştu (bkz. *Thetis*).

Prometheus, kâhinlik yeteneğine sahipti. Herakles'e altın elmaları Hesperislerin bahçesinden yalnızca Atlas'ın toplayabileceğini söyleyerek, kahramana bu elmaları elde etmenin yolunu o göstermişti. Bu kehanet yeteneği, onda, Yer'in -bu en yüce kâhinin- kızları olan çok eski tanrıçalarla ortaklaşa bulunan bir hasletti. Nitekim Zeus'un, insan soyunu yok etmek için tasarladığı büyük tufanı da Prometheus önceden görmüş ve oğlu Deukalion'a bu felaketten kurtulmanın çaresini öğretmiştir.

Promethos (Προμηθος) Kodros'un oğullarından biri. Kolophon'da kardeşi Damasikhthon'la birlikte hükûm sürüyordu. Fakat bir kaza eseri olarak, Damasikhthon'u öldürdü. Bunun üzerine, Naksos'a kaçtı ve orada öldü. Promethos'un kemikleri, yeğenleri, yani Damasikhthon'un oğulları tarafından Kolophon'a getirildi.

Promne (Πρόμνη) Arkadhialı Bouphagos'un karısı. Herakles'in, Molionidler tarafından yaralanan kardeşi Iphikles'i Phinea'da konuk etti ve ona baktı (bkz. *Herakles*).

Pronaks (Πρῶναξ) Talaos'un (Bias'ın oğlu) oğullarından biri (bkz. tab. 1). Kardeşleri arasında, özellikle Adrastos ile Eriphyle'yi sayabiliriz. Pronaks'ın Amphithea adında bir kızı vardı. Bu Amphithea, Adrastos'la evlendi. Onun bir de Lykourgos (bu ada bkz.) adında bir erkek çocuğu (Opheltes'in babası) olduğu söylenir. Bir geleneğe göre Pronaks, Argos'ta bir ayaklanma sırasında, kuzeni Amphiaraos tarafından öldürüldü (bkz. *Adrastos*).

Yine söylendiğine göre, Nemea oyunlarının başlangıcı, Pronaks şerefine düzenlenen cenaze oyunlarına dayanıyordu (ayr. bkz. *Arkhemoros*).

Pronos (Πρῶνος) Kephallinia'da, genç kızların evlenmeden önce kendisine getirilmesini şart koşan bir tiranın babasının adı. Sonunda bir gün, Antenor, kadın kılığına girerek tiranın yatağına sokuldu ve bir hançer darbesiyle onu öldürdü. O günden sonra, tiranın yerine Antenor hükûm sürdü.

Propodas (Προπόδας) Bir Korinthos kralı. Damophon'un oğluydu ve Sisyphos soyundan geliyordu. Dorların, Aletes yönetiminde bu ülkeye gelmeleri, Propodas'ın iki oğlu Doridas ve Hyanthidas'ın hükûmdarlıkları döneminde oldu.

Propoitidler ya da Propoitides (Προποιτίδες) Aphrodite'nin tanrıçalığını inkâr etme cüretini gösteren Amathonteli genç kızlar. Tanrıça, bu genç kızlarda doyum nedir bilmeyen arzular uyandırarak onları cezalandırdı. Söylendiğine göre, Propoitidler fuhuş yoluna sapan ilk kadınlardı. Sonunda taştan heykellere dönüştürüldüler.

***Proserpina** Roma'da Ölüler Diyarı tanrıçası. Çok erken tarihlerde, Yunan Persephone ile özdeşleştirilmiştir. Ölüler Diyarı'na ilişkin özelliklerini, bu özdeşleşmeden sonra kazandığı anlaşılmaktadır. Başlangıçta, büyük bir ihtimalle, bitkilerin döllenip boy atmasını yöneten bir tarım tanrıçasıydı. Kültü, İÖ

249'da, resmen Dis Pater'in (Hades'le özdeşleştirilmiştir) kültünün yanısıra yürürlüğe konuldu ve iki tanrının şerefine "Tarentum Oyunları" düzenlenmeye başlandı. Oyunlara verilen bu ad, Taranto şehrinden değil, Mars Alanı'nda *Tarentum* denen bir yerden geliyordu. Tarentum hakkında şöyle bir efsane anlatılıyordu: Bir salgın hastalık sırasında, Valerius adında bir adamın çocukları hastalığa tutuldular. Çocukların babası, onları kurtarmak için ne yapması gerektiğini tanrılara sordu. Tanrılar, ona çocuklarıyla birlikte Tiberis'in akış yönünde "Tarentum"a kadar inmesi ve orada çocuklarına Dis ve Proserpina sunağının suyundan içirmesi gerektiğini söylediler. Valerius, kehanetin, kendisine Roma'dan Taranto'ya kadar gitmeyi emrettiğini düşündü ve böyle bir yolculuğa çıkacağı için canı adamakıllı sıkıldı. Ama yola koyulmaktan da geri kalmadı. Ilk akşam, Tiberis'in kıvrım yerinde konakladı. Ertesi sabah, ülke sakinlerine bu yerin adına ne dendiğini sordu. Ona, "*Tarentum*" diye yanıt verdiler. Kehanetin gerçek anlamını o zaman kavrayan Valerius, Tiberis'in suyundan alıp çocuklarına içirdi. Çocuklar iyileştiler. Kalbi minnet duygusuyla dolan Valerius, o yerde Dis ve Proserpina için bir sunak yapmak istedi. Ama kuracağı yapının temelini atmak için toprağı kazdığı zaman, üzerinde bu iki tanrının onuruna yazılmış bir kitabe bulunan bir taş buldu: Kehanette sözü geçen sunaktı bu. Bu *Tarentum* sunağı, Yüzyıl Oyunları'nın kutlanmasında çok önemli bir rol oynuyordu.

Prosymna (Πρόσυμνα) Argolis nehirlarından Asterion'un kızlarından biri. Prosymna'nın Akraia ve Euboia adlarında iki kız kardeşi vardı. Üçü birden, Hera'nın dadılığını yaptılar. Prosymna, aynı adı taşıyan şehrin isim atasıdır.

Protesilaos (Πρωτεσίλαος) Tesalyalı bir kahraman; Iphiklos ile Astyokhe'nin büyük oğulları. Orkhomenos kralı Minyas'ın ve onun vasıtasıyla Poseidon'un soyundan geliyordu (bkz. tab. 17). Podarkes'in kardeşidir. Yurdu, Phylakai (Tesalya'da) şehriydi. Müphem bir gelenek Protesilaos'u, Iphiklos'un değil de Aktor'un oğlu olarak gösterir. Bu durumda Protesilaos Iphiklos'un kuzeni olmaktadır (bkz. ayn. tab.).

Protesilaos, Helene'nin talipleri arasında yer alır. Kırk gemilik bir donanmanın başında Troia Savaşı'na katıldı. Ama Asya'ya ayak basmak için gemisinden atlarken, Troialılar tarafından öldürülen ilk kişi oldu. Hektor'un darbeleri altında can verdi.

Protesilaos'un, Mysia çıkartmasıyla sonuçlanan birinci Troia seferinde çok önemli bir rol oynadığı anlatılıyordu. Söylendiğine göre, Telephos'un elinden kalkanını alan ve böylece Akhilleus'un onu yaralamasını sağlayan Protesilaos olmuştur (bkz. *Akhilleus* ve *Telephos*).

Protesilaos, Troia'ya gittiğinde Laodameia ile (bu ada bkz.) yeni evlenmişti. Ritüel kurban töreni icra edilmediğinden, düğün henüz tam olarak kutlanmamıştı. Bu saygısızlığın cezası olarak Laodameia dul kaldı. Laodameia'nın Protesilaos'a olan aşkı ve Protesilaos'un geçici dirilişi konusunda, bkz. *Laodameia*.

Proteus (Πρωτεύς) *Odysseia*'da, özellikle Poseidon'a ait fok sürülerinin ve diğer deniz hayvanlarının bakımı ve güdümüyle görevli deniz tanrısı. Proteus, genellikle Nil'in denize döküldüğü yerden pek uzakta olmayan Pha-

ros Adası'nda oturuyordu. Her istediği şekle dönüşme yeteneğine sahipti: Yalnız herhangi bir hayvana değil, su ya da ateş gibi herhangi bir unsura da dönüşebiliyordu. Bu gücünü, özellikle, kendisine soru soranlardan kaçmak istediği zaman kullanırdı. Çünkü, kehanet yeteneğine sahipti ve bu yeteneğine rağmen, kendisine soru soran ölümlülere bilgi vermek istemezdi. Deniz tanrıçası Eidotea'nın (Proteus'un öz kızı) tavsiyesi üzerine Menelaos, tanrıya soru sormaya gitti (bkz. *Menelaos*). Her ne kadar Proteus birbiri ardınca aslana, yılana, pantere, devasa bir yabandomuzuna, suya, ağaca dönüştüyse de, Menelaos onu sıkıca yakalayıp bırakmadı. Sonunda, ihtiyar pes etti ve konuştu.

Vergilius'un, *Georgica*'sının dördüncü kitabındaki Aristaios epizotunda benimsediği verisiyon -her ne kadar, sahne Pharos'tan Pallene'ye aktarılmış olsa da- budur. Fakat Herodotos'tan bu yana, Proteus, artık bir deniz daimonu değil de Menelaos'un çağdaşı bir Mısır kralı olarak gösterilir olmuştur. Bu Proteus, bir fırtınanın Helene'yle Paris'i Mısır kıyılarına attığı tarihlerde Memphis'te hükûm sürmekteydi. Helene'yle Paris, kralın huzuruna çıkarıldılar. Kral, kadını kaçıranı Troas'a göndermeye, Kelene ile onun Sparta'dan getirdiği hazineleriyse yanında alıkoymaya karar verdi. Bu sırada Yunanlar, Troia'ya karşı harekete geçmişler ve Troas'a gelerek Helene'yi geri istemek için Priamos'a bir elçi heyeti göndermişlerdi. Priamos, elçilere, Helene'nin orada değil, Mısır'da Proteus'un sarayında olduğu yanıtını verdi. Yunanlar, bu sözlere inanmayarak savaşa devam ettiler. Fakat Troia alınınca, Yunanlar, Helene'nin gerçekten orada olmadığını fark ettiler ve bunun üzerine onu Proteus'un yanında aramaya gittiler. Proteus da hiç güçlük göstermeden Helene'yi kocasına verdi (bkz. *Helene*).

Euripides, *Helene* adlı eserinde, bu efsaneyi değiştirerek yeniden ele almıştır. Euripides'in bu eserinde, Proteus artık Memphis kralı değil, Pharos Adası kralıdır. Karısının adı Psamathe'dir ve Nereus'un kızıdır (bkz. *Psamathe*). Proteus'un Theoklymenos ve Idothea adlarında iki çocuğu vardır. Paris, Troia'ya Helene'nin Hera tarafından kotarılmış hayaletini götürürken, gerçek Helene Hermes tarafından kral Proteus'a emanet edilir. Helene'nin hayaletini, büyü sanatı sayesinde bizzat Proteus'un meydana getirerek Paris'e verdiği de söylenir.

Konon tarafından aktarılan bir efsanede, Mısırlı olan Proteus'un, Bousiris'in (bu ada bkz.) zorbalığı yüzünden ülkesini terk ettiği anlatılır Bu Proteus, Europe'yi arayan Phoiniks'in oğullarının peşisıra giderek, Khalkidike'de Pallene'ye yerleşir ve ülkenin kralı Klitos'un kızı Khrysonoe ile evlenir. Klitos'un yardımıyla Pallene'ye komşu olan barbar Bisaltların ülkesini ele geçirir ve burada hükûm sürer. Proteus'un erkek çocukları dünyaya gelir. Proteus'a hiç benzemeyen bu çocuklar, haşin mizaçlıydılar ve ülkelerine gelen bütün yabancıları öldürüyorlardı. Bu durum, Herakles'in gelip onları öldürdüğü güne kadar sürdü. Proteus'un bu iki oğulunun adları, Polygonos ve Telegonos'tu.

Prothoos (Προθοος) Birkaç kahramanın adı: 1. Bir tanesi, Agrios'un oğullarından biridir (bkz. tab. 27). 2. En tanınmışları ise, Tenthredon'un oğlu ve

Troia önünde bir Magnesialılar birliğinin komutanıdır. Bu Prothoos, aslen Tesalyalı'ydı. Yunanların, Troia'dan dönerken, Kaphareus Burnu'nda uğradıkları deniz kazasında hayatını kaybetti. Oysa yurttaşlarından çoğu, Girit'e ulaştılar ve oradan da Anadolu'da Magnesia e epi Maiandroi'ye gidip yerleştiler.

Protogeneia (Πρωτογένεια) 1. İlk Doğan anlamına gelen bu ad, Deukalion ile Pyrra'nın kızlarından birine aittir (bkz. tab. 4). Protogeneia, Zeus'la birleşerek ona Aithlios ve Opous adlarında iki oğul verdi.

2. Protogeneia aynı zamanda *Hyakinthos kızları*ndan (bu ada bkz.) birinin adıdır.

3. Ayrıca, Kalydon ile Aiolia'nın kızı ve Ares'ten olma Oksylos'un annesi olan bir Protogeneia için, bkz. tab. 24.

Prylis (Πρύλις) Lesboslu bir kâhin, Hermes ile nympha Issa'nın oğlu. Troia seferine giden Yunanlar Lesbos'a uğradıklarında, Palamedes'in hediyeler vererek ikna ettiği Prylis, Troia'nın ancak bir tahta at sayesinde alınabileceğini Agamemnon'a bildirdi.

Psamathe (Ψαμάθη) 1. Aiakos ile birleşerek, ona Phokos adında bir erkek çocuk veren Nereus kızı (bkz. tab. 31). Psamathe, Aiakos'la ilişkiden kaçmak için çeşitli şekillere girmiş ve bu arada fok balığına dönüşmüştü. Ama ne yaptıysa, Aiakos'un muradına ermesine engel olamadı. Oğlu Phokos, üvey kardeşleri Telamon ve Peleus tarafından öldürülünce, Psamathe, Peleus'un sürülerine canavar bir kurt gönderdi (bkz. *Peleus*). Daha sonra, Psamathe, Aiakos'u bıraktı ve Mısır kralı Proteus'la evlendi (bkz. *Proteus*).

2. Bir başka Psamathe, Argoslu bir kadındır. Krotopos'un kızıydı ve Phorbas ve Triopas'ın soyundan geliyordu (bkz. tab. 14). Apollon'la birleşen bu Psamathe, Linos'u dünyaya getirdi, ama babasının korkusundan onu bir yere bırakıtı (bkz. *Krotopos*). Bir süre sonra, böyle bir çocuğun varlığını öğrenen Krotopos, bazı yazarlara göre, Psamathe'yi diri diri gömdürerek öldürttü. Apollon, Psamathe'nin öldürülmesine karşı ceza olarak Argolis'e Poine adında bir canavar gönderdi (bkz. *Koroibos*).

Psophis (Ψῶφις) Arkadhia'daki Psophis şehrinin isim atası olan kadın ya da erkek kahramanın adı.

1. Psophis, bazen, Lykaon'un oğullarından olarak;

2. Bazen, Nyktimos'un yedinci göbekten bir torunu olarak;

3. Bazen, Ksanthos'un (Erymanthos'un oğlu) kızı olarak geçer.

4. Bazen de, Sikanilerin kralı Eryks'in kızı olarak gösterilir. Herakles, Sicilya'dan geçerken onunla evlenmiş, ama daha sonra onu Phegeus'ta yaşayan konuksever dostlarından Lykortas'a emanet etmişti. Psophis, orada, Herakles'ten iki erkek çocuk dünyaya getirdi. Ekhephron ve Promakhos adlarındaki bu çocuklar, annelerinin anısına Psophis şehrini kurdular.

Psykhe (Ψυχή) *Ruh*un adı. Aynı zamanda, Apuleius'un, *Metamorphoseis*'inde bize naklettiği bir masalın kadın kahramınının adıdır. Bir kralın kızı olan Psykhe'nin iki kız kardeşi vardı. Üç kız da çok güzeldiler. Ama Psykhe'nin güzelliği insan güzelliğinin de üstündeydi. Her yerden onu seyretmeye geliyorlardı. Ne var ki, kız kardeşleri kendilerine koca buldukları halde, kimse Psykhe'yle evlenmek istemiyordu, çünkü güzelliği nişanlılarını korkutuyordu. Onu hiç evlendiremeyeceğini dü-

şünerek umutsuzluğa kapılan babası, kâhine danıştı. Kâhin ona, genç kızı gelin gibi süslemesini ve onu götürüp bir kayanın üstüne bırakmasını, korkunç bir canavarın gelip orada genç kıza sahip olacağını söyledi. Psykhe'nin annesiyle babası çok üzüldüler. Ama yine de genç kızı süslediler ve bir matem alayının ortasında, kâhinin belirttiği dağın tepesine kadar götürdüler. Sonra, onu bir başına bırakarak, saraylarına döndüler. Yapayalnız kalan Psykhe, üzülüp dururken birdenbire rüzgâr tarafından yerden kaldırıldığını ve havalarda götürüldüğünü hissetti. Derin bir vadinin üstüne geldiğinde, rüzgârın onu desteklemesiyle usulca vadinin dibine doğru indi ve yumuşacık bir çimenliğin üzerine kondu. Çektiği bunca heyecandan sonra bitap düşmüş olan Psykhe, oracıkta derin bir uykuya daldı. Uyandığı zaman kendini tümüyle altından ve mermerden yapılmış bir sarayın bahçesinde buldu. Odalara girip çıkmaya başladı. Önünde kapılar kendiliğinden açılıyordu. Birtakım sesler Psykhe'yi karşılayıp, ona rehberlik ediyor, ona hizmet etmekle yükümlü köleler olduklarını söylüyorlardı. Psykhe'nin günü, böyle hayretten hayrete düşmekle, harikadan harikaya gidip gelmekle geçti. Akşam olunca Psykhe, yanında bir varlık hissetti: Kâhinin sözünü ettiği kocaydı bu. Psykhe onu göremiyordu, ama korktuğu kadar da canavara benzer bulmuyordu. Kocası, ona kim olduğunu söylemedi ve kendisini hiçbir zaman göremeyeceği, görecek olursa ebediyen kaybedeceği hususunda onu uyardı. Bu varlık birkaç hafta boyunca kendini hissettirmeyi sürdürdü. Gündüzleri Psykhe, sesler dolu sarayında yalnız kalıyor, geceleri kocası yanına geliyordu. Çok mutluydu. Ama bir gün ailesini özledi ve kendisini herhalde ölmüş sanan annesiyle babasına acımaya başladı. Kocasından bir süre onların yanına gitmek için izin istedi. Uzun ricalardan sonra ve bu ayrılığın taşıdığı tehlikenin kendisine anlatılmasına rağmen, Psykhe sonunda istediğini elde etti. Rüzgâr, onu yeniden ilk terkedildiği kayalığın tepesine kadar götürdü ve Psykhe, hiç zorluk çekmeden oradan evine döndü. Psykhe, büyük sevinçle karşılandı. Uzaklarda oturan evli kız kardeşleri onu ziyarete geldiler. Kardeşlerini bu kadar mutlu gördükleri ve onun kendilerine getirdiği hediyeleri aldıkları zaman, içlerini büyük bir kıskançlık kapladı. Onun aklını çelmeye çalıştılar ve sonunda Psykhe'ye kocasını hiç görmediğini itiraf ettirdiler. Bunun üzerine Psykhe'yi, gece odaya bir lamba saklayıp, kocası uyurken, lambanın ışığında, onu sevenin şeklini şemailini görmeye ikna ettiler.

Psykhe, evine döndü ve kendisine öğütlendiği gibi yaptı: Büyük bir heyecanla, yanında yatanın ergenlik çağında yakışıklı bir delikanlı olduğunu keşfetti. Keşfinin heyecanından eli o kadar titredi ki, lambayı kaldırırken delikanlının üstüne bir damla kızgın yağ düşürdü. Yağdan canı yanan Aşk (çünkü, kâhinin sözünü ettiği zalim canavar, ondan başkası değildi) uyandı ve, daha önce Psykhe'yi uyardığı gibi, bir daha gelmemecesine kaçıp gitti.

Artık Aşk'ın korumasından yoksun kalan zavallı Psykhe, güzelliğini çekemeyen Aphrodite'nin öfkesini peşinden sürükleyerek, yeryüzünde oradan oraya dolaşmaya başladı. Hiçbir tanrı onu yanına almayı kabul etmiyordu. En sonunda, Aphrodite onu yakalayıp sara-

yına kapattı ve ona binbir türlü eziyetler etti, çeşitli işler yaptırdı: tahıl tanelerini ayıklamak, yabani koyunların yününü toplamak ve nihayet Ölüler Diyarı'na inmek gibi. Psykhe'nin Ölüler Diyarı'nda Persephone'den bir şişe Gençlik Suyu istemesi gerekiyordu. Ama şişeyi açması kesinlikle yasaklanmıştı. Ne yazık ki, Psykhe, dönüş yolunda yasaklı şişeyi açtı ve açar açmaz da düşüp derin bir uykuya daldı.

Bu arada, Aşk da çok üzüntülüydü. Bir türlü Psykhe'yi unutamıyordu. Onun büyülü bir uykuyla uyuduğunu görünce, hemen ona doğru uçtu, bir okla dürtüp onu uyandırdı ve Olympos'a çıkarak Zeus'tan bu ölümlüyle evlenmek için izin istedi. Zeus, bu izni seve seve verdi ve Psykhe Aphrodite'yle barıştı.

Pompei'deki resimler, Psykhe tipini, kelebek gibi uçan kanatlı bir küçük kız şeklinde popülerleştirmiştir (çünkü, halk inancında ruh, genellikle, ölümden sonra bedenden çıkan bir kelebek şeklinde tasavvur ediliyordu); kendisi gibi kanatlı Aşklarla oynaşan bir küçük kızdır bu.

Psyllos (Ψύλλος) antikçağda yılan terbiyeciliğiyle ün yapmış bir Kyrene (Kyrenaika) halkının (Psylloslar) kralı. Amphithemis ile bir nymphanın oğlu olarak geçer. Nonnos'a göre Psyllos, Kataigonos'un babasıydı ve bir Libye filosunun başında, esintisiyle ürünlerini mahvetmiş olan Güney Rüzgârı'ndan öç almak için sefere çıkmıştı. Ama Aiolos'un adasına yaklaştığı sırada kopan bir fırtına onun gemilerini batırdı. Psyllos'un mezarı Büyük-Syrtes'te gösteriliyordu.

Pterelaos (Πτερέλαος) Perseus soyundan gelen bir kahraman. Genellikle kabul edilen soyağacına göre, Hippothoe ile Poseidon'un torunu ve Taphios'un oğludur (bkz. tab. 32). Fakat Pterelaos'un, Hippothoe ile Poseidon'un torunu olmayıp, bizzat oğlu olduğunu ve Taphios ve Teleboas (bu adlara bkz.) adlarında iki erkek çocuğu bulunduğunu söyleyen bir gelenek de vardır. Nihayet, başka bir geleneğe göre de, Teleboas, Pterelaos'un oğlu değil babasıdır.

Pterelaos, özellikle Amphytryon'a karşı yürüttüğü savaşla ve kızı Komaitho'nun (bu ada bkz.) ihanetine kurban gitmesiyle ünlüdür. Sözü geçen savaş şöyle başlamıştı: Elektryon, Mykenai'de hüküm sürüyordu. Günün birinde Pterelaos'un oğulları çıkagelip, vaktiyle büyükbabalarının babası Mestor'a (Elektryon'un bir kardeşi, bkz. aynı. tab.) ait bulunan bu krallığı geri istediler. Elektryon, onların isteğini reddetti. İki genç bunun öcünü almak için kralın sürülerini kaçırdılar. Bunun üzerine, Elektryon'un oğulları, meydan okuyarak onları dövüşmeye çağırdılar. Dövüş sırasında hepsi birbirini öldürdü, iki aileden yalnızca, Elektryon'un oğullarından Likymios ile Pterelaos'un oğullarından Eueres sağ kaldı. Elektryon, gidip Pterelaos'la savaşmayı tasarladıysa da, daha yola çıkamadan kendisi de öldü. Alkmene'ye olan aşkından dolayı, seferi Amphitryon düzenledi (bkz. *Amphitryon*). Ancak, Pterelaos yaşadığı müddetçe onun yurdu Taphos'u kimsenin alamayacağına dair bir kehanet mevcuttu. Üstelik Pterelaos ölümsüzdü; daha doğrusu, Poseidon'un, kafasına diktiği bir altın saç teline bağlı bir ölümsüzlüğü vardı onun. Dolayısıyla Pterelaos, savaşı kazanacağından emindi. Ne var ki, Pterelaos'un kızı Komaitho gönlünü Amphitryon'a kaptırdı ve

onun uğruna babasının başındaki büyülü saç telini koparark hem onun ölümüne hem de yurdunun yok olmasına yol açtı.

Ptolİporthos (Πτολίπορθος) "Siteler Yıkan" Telemakhos'la Nausikaa'nın oğullarından biri. Bu adı ona büyükbabası Odysseus vermişti. Ancak, Homeros destanlarında bu sıfatın birçok kez Odysseus için kullanıldığını da belirtelim.

Pygmailerya da Pygmaiol (Πυγμαῖοι) Adına *Ilias*'ta da rastlanan ve Mısır'ın güneyinde ya da Hint diyarında yaşadığı söylenen küçük insanlar kavmi. Pygmailer efsanesinde en çok üstünde durulan olay, onların leyleklerle ya da turnalarla yaptıkları savaştır. Bu savaşın çıkış sebebi efsanelere konu olmuştur: Örneğin bir söylentiye göre, Pygmailer ülkesinde Oinoe adında çok güzel bir kız dünyaya gelmişti. Ancak bu Oinoe, kendini beğenmiş ve tanrıları hor gören bir kızdı; özellikle, Artemis'le Hera'ya hiç saygısı yoktu. Oinoe, Nikodamas adında bir Pygmai'yle evlendi ve ondan Mopsos adında bir oğlu oldu. Doğumu kutlamak için bütün Pygmailer, anneyle babaya çok sayıda armağanlar getirdiler. Ama kültüne karşı görevlerini yerine getirmediği için genç kadına kin duyan Hera, onu leyleğe dönüştürdü. Kuş olan Oinoe, Pygmailer arasında kalan oğlunu almaya çalışıyor, Pygmailer de bağırarak ve silahlarına davranarak onu uzaklaştırmaya uğraşıyorlardı. Leyleklerin Pygmailere duydukları kin ve onların kalplerine saldıkları korku buradan geliyordu (ayr. bkz. *Gerana*). Pygmailer, Mısır tarzı sanatın esin kaynağı oldular. Mozaiklerde ve resimlerde, Pygmailer, bir Nil faunası ortasında kuşlar ve çeşitli hayvanlarla mücadele ederken, timsahlara saldırırken, insanların davranışlarını çirkin bir şekilde ve acemice taklit ederken gösterilirler. Bütün bu tasvirlerde Pygmailer, cinsel organlarının büyüklüğüyle dikkati çekerler.

Pygmailer kavmi, her ne kadar antikçağ coğrafyacılarında bir masal kavmi olarak geçerse de, bazı çizgilerini Orta Afrika'nın gerçek halklarından almış olması muhtemeldir.

Pygmalion (Πυγμαλίων) Efsanede bu adı taşıyan iki şahsiyet vardır ve bunların ikisi de Sami asıllıdır.

1. Bir Tyr kralı olan birincisi, Mutto'nun oğlu ve Elissa'nın (Dido) kardeşidir (bkz. *Dido*).

2. Diğeri bir Kıbrıs kralıdır. Fildişinden bir kadın heykeline âşık olmuştu. Bazen, bu heykelin onun kendi eseri olduğu söylenir. Pygmalion, heykele o kadar âşıktı ki, Aphrodite'nin bir bayramında tanrıçadan kendisine bu heykele benzeyen bir kadın vermesini istedi ve gerçekten de evine döndüğü zaman heykelin canlanmış olduğunu gördü. Pygmalion, heykelle evlendi ve ondan Paphos adında bir kızı oldu. Kinyras, bu Paphos'un oğludur (bkz. *Kinyras*).

Pylades (Πυλάδης) Orestes'in en iyi dostu (tıpkı Akhates'in, Aineias'ın en iyi dostu olması gibi). Pylades, Strophios ile Anaksibia'nın (Agamemnon'un kız kardeşi) oğlu olduğu için, Orestes'in kuzeni olur (bkz. tab. 2). Babası Strophios dolayısıyla, Phokos, Aiakos ve Zeus'tan gelir (bkz. tab. 31). İki kuzen, Strophios'un sarayında birlikte yetiştirildiler. Çünkü Agamemnon'un yokluğunda, Klytaimnestra Aigisthos'la birlikte yaşarken, Orestes, güvencede olması için, oraya götürülmüştü (bkz. *Orestes*).

Pylades'in kişiliği özellikle tragedya yazarlarınca geliştirilmiştir. O, öç almaya çalışan arkadaşına danışmanlık eder. Hatta, Aigisthos'un yardımına gelen Nauplios'un oğullarıyla dövüştüğü anlatılıyordu. Ama Pylades, asıl Orestes'in Tauris'e yolculuğu sırasında ona büyük bir yardımda bulundu (bkz. *Orestes*). Pylades, Orestes'in küçük kız kardeşi Elektra ile evlendi ve ondan iki çocuğu oldu: Medon ve Strophios II.

Pylaimenes (Πυλαιμένης) Bisaltes'in (?) oğlu; Troialıların müttefiki bir Paphlagonialı. Yine Troialılar için savaşan ve Merion tarafından öldürülen Harpalion'un babasıdır. Kendisi de Menelaos ya da Akhilleus tarafından öldürülmüştür. *Ilias*'ın V. bölümünde ölümü anlatıldığı halde, XIII. bölümde oğlunun cenaze alayında yeniden ortaya çıktığı görülür.

Pylaios (Πυλαιος) Lethos'un oğlu. Kardeşi Hippothoos'la birlikte, Troia önünde, Larissa'dan gelen bir Pelasgoslar birliğine kumanda ediyordu.

Pylas (Πύλας) Bir Megara kralı. Kleson'un oğlu ve onun vasıtasıyla Leleks'in torunudur. Pylas, kızı Pylia'yı, Atina tahtında Kekrops'a halef olan ve Metion oğullarının düzenledikleri bir ayaklanma sonucu yurdundan kovulan Pandion'la (bu ada bkz.) evlendirdi. Daha sonra Pylas, babasının kardeşi Bias'ı öldürdü ve sürgüne gitmek zorunda kaldı. Ayrılırken, krallığını Pandion'a emanet etti. Kendisi de Leleglerden oluşan bir birliğin başında, Peloponisos'a giderek, Messinia'da Pylos şehrini kurdu (bkz. *Leleks*). Buradan da, Neleus tarafından kovulan Pylas, bu kez de Elis'e giderek oradaki Pylos şehrini kurdu.

Pylenor (Πυλήνωρ) Pholos'un yerindeki çarpışma sırasında Herakles'in yaraladığı Kentauroslardan biri. Yarası, Herakles'in oklarına sürülü olan Lerna Hydrası'nın kanı yüzünden azmıştı. Pylenor, gidip yarasını Anigros Deresi'nin suyunda yıkadı. Bu yüzden Anigros, o zamandan beri sağlığa zararlı ve kötü kokulu bir dere olarak biliniyordu.

Pylia (Πυλία) Pandion II'in karısı ve Megara kralı Pylas'ın kızı (bkz. *Pylas* ve tab. 7).

Pylios (Πύλιος) Karanlık bir gelenekte, Hephaistos'un oğlu olarak geçen bir şahıs. Lemnos'ta Philoktetes'in yarasını iyileştirdi ve kahramandan okçuluk sanatını öğrendi (bkz. *Philoktetes*).

Pyraikhmes (Πυραίχμης) 1. *Ilias*'ta Priamos'un yardımına gelen Paionlar birliğinin iki önderinden biri. Pyraikhmes, Patroklos'un yanında "danışmanlık" ya da muharebelerde sancaktarlık yapan Eudoros'u öldürdü. Kendisi de, Patroklos ya da Diomedes tarafından öldürüldü ve Troia'da gömüldü.

Paionların ikinci önderi, nehir-tanrı Aksios'un oğlu Asteropaios'tu.

2. Pyraikhmes, aynı zamanda, Oksylos'un Elislileri yenmesini sağlayan sapancının adıdır (bkz. *Oksylos*).

3. Nihayet, Pyraikhmes, Boiotia'ya saldıran, ama genç Herakles tarafından yenilgiye uğratılan ve atlara parçalatılan Euboia kralının adıdır. Bu olay, Herakleios Deresi (Herakles Deresi) denen bir derenin yanında cereyan etmişti. Bunun için, ne zaman atlar bu dereden su içecek olsa, sudan bir kişneme sesi duyulurdu.

Pyramos (Πύραμος) Sevgilisi Thisbe ile birlikte bir aşk macerasının kahramanı. Bu aşk macerasının, iki ayrı versiyonu mevcuttur. Bunlardan birine -muhtemelen daha eski olanına- göre, Pyra-

mos ve Thisbe, birbirlerini aynı derecede seven iki âşıktılar ve daha evlenmeden birleşmişlerdi. Bunun sonucunda, Thisbe hamile kaldı ve halinden duyduğu üzüntüyle intihar etti. Bunu öğrenen sevgilisi de aynı şekilde kendini öldürdü. Tanrılar, onlara acıdılar ve onları birer akar suya çevirdiler. Pyramos, Kilikia'da aynı adı taşıyan bir nehre, Thisbe de suyunu bu nehrin suyuna katan bir kaynağa dönüştü.

Ovidius tarafından anlatılan diğer versiyon ise, çok daha dramatik olup, karmaşık bir edebi işleyişin ürünüdür. Pyramos ile Thisbe, birbirlerini seven, ama ailelerinin muhalefetinden ötürü evlenemiyen iki genç Babylonlu'ydu. Evlerini ayıran duvardaki bir yarık sayesinde gizlice görüşüyorlardı. Bir gece, şehrin dışında bulunan Ninos'un mezarı yanında buluşmak için sözleştiler. Orada, bir pınarın yanında yetişmiş bir dut ağacı vardı. Randevuya ilk gelen Thisbe oldu. Ama birden bir dişi aslan çıkageldi. Pınardan su içmeye gelmişti. Thisbe kaçtı, ama kaçarken eşarbını uçurdu. Aslan, kumaşın üstüne atıldı ve, yediği yemekten henüz kanlı olan ağzıyla onu paramparça etti. Sonra da çekilip gitti. Tam o sırada, Pyramos geldi; eşarbı gördü ve Thisbe'nin yırtıcı bir hayvan tarafından parçalanmış olduğunu sandı. Daha fazla düşünmeden, kılıcını çekip kendine sapladı. Thisbe, geri döndüğünde, onu ölmüş buldu. O da, sevgilisinin vücudundan çıkardığı kılıçla kendini vurup öldürdü. Dut ağacının o zamana kadar beyaz olan meyveleri, akan bu kanlarla kırmızı oldu. İki aşığın külleri, aynı vazo içinde birleştirildi.

Pyrene (Πυρήνη) 1. Kral Bebryks'in genç kızı. Bebryks, Herakles döneminde Narbo bölgesindeki yerli topluluklar üzerinde hüküm sürüyordu. Herakles, Geryoneus'un sürülerini ele geçirmeye giderken, onun ülkesinden geçti. Kahraman, Bebryks'in sarayında sarhoş oldu ve Pyrene'ye tecavüz etti. Pyrene yılan doğurdu. Korkuya kapılan kız, dağa kaçtı ve orada yırtıcı hayvanlar tarafından parçalandı. Herakles, seferinden dönüşünde onun cesedini bularak cenaze töreni düzenledi ve sevgilisinin anısına, yakındaki dağlara Pyrene adını verdi.

2. Pyrene, aynı zamanda, Herakles'in hasmı Kyknos'un (bkz. *Herakles* ve *Kyknos*) ve Trakya kralı Diomedes'in annelerinin adıdır.

Pyreneus (Πυρηνεύς) Daulis krallarından biri. Pyreneus, fırtınalı bir havada, Helikon'a gitmek üzere o bölgeden geçen Mousaları sarayında barınmaya çağırdı ve sarayına aldıktan sonra da onlara tecavüz etmeye yeltendi. Tanrıçalar, uçarak kaçtılar. Pyreneus, onları havada kovalamaya kalkıştı ve kayalıkların üzerine düşerek öldü.

Pyrgo (Πυργώ) 1. Megara kralı Alkathoos'un karısının adı. Alkathoos, Pyrgo'yu boşayarak, Megareus'un kızı Euaikhme ile evlendi (bkz. *Alkathoos*). Mezarı, Megara'da Alkathoos ile kızı Iphinoe'nin mezarları yanında gösteriliyordu.

2. Diğer bir Pyrgo, Priamos'un çocuklarının dadısıdır. Çok ihtiyar haliyle Aineias'a yolculuğunda eşlik etti. Iris'in teşvikiyle, Troialı kadınlara gemileri ateşe vermelerini o öğütlemiştir. Pyrgo adı, belki de Etrüsk şehri Caere'nin (Civita Vecchia yakınlarında) eski adı olan *Pyrgi* –"Kuleler"– ile ilişkilidir.

Pyrias (Πυρίας) Ithakeli bir sandalcı. Pyrias, korsanlar tarafından tutsak edil-

miş yaşlı bir adama acıyıp yardım etti. Adam görünüşte içi bezelye dolu amforalar taşıyordu. Daha sonra bu amforalar, Pyrias'ta kaldı ve onun malı oldu. Amforaların içine bakan Pyrias, bezelyelerin altında mücevherler ve paralar bulunduğunu gördü ve meçhul iyilikçisine duyduğu minnetin ifadesi olarak, onun için bir öküz kurban etti. "İyilik gördüğü insana ancak Pyrias öküz kurban eder" sözü buradan geliyordu

Pyrra (Πύρρα) "Kızıl" Epimetheus ile Pandora'nın kızlarının adı. Pyrra, Prometheus'un oğlu Deukalion'la evlendi ve dolayısıyla tufandan sonra insan soyunun annesi oldu (bkz. tab. **4**). Deukalion'la Pyrra, Phthiotis'te yaşıyorlardı. Onları Parnassos Dağı'nın doruğuna bırakan tufandan sonra, her ikisi de omuzlarının üzerinden attıkları taşlarla insanları yarattılar (bkz. *Deukalion*). Pyrra kadınları, Deukalion da erkekleri yarattı.

Pyrra, aynı zamanda, Akhilleus'un, Skyros'ta saklandığı dönemde, kadınlar arasındaki adıydı (bkz. *Akhilleus*). Akhilleus'un oğlu Neoptolemos'a verilen Pyrros (Kızıl) lakabı da buradan geliyordu.

Pyrrikhos (Πύρριχος) Silahlar (mızrak, kalkan) ve meşalelerle yapılan bir savaş dansını icat eden kişinin adı. Bu dansa, mucidinin adına izafeten "pyrrikhos" deniyordu. Pyrrikhos'un kimliği konusunda gelenekler birbirinden ayrılır. Bazen, çocuk Zeus'u gözeten Giritli Kouretlerden biri olarak geçer, bazen bir Lakonialı olduğu söylenir. Bazen de, bu dansın adıyla Pyrros'unki (bkz. bir sonraki mad.) arasında bir bağlantı kurulur.

Pyrros (Πύρρος) "Kızıl". Akhilleus'un oğlu Neoptolemos'un lakabı. Neoptolemos'a bu lakabın verilmesinin nedeni, belki saçlarının kızıl olması, belki yüzünün pek çabuk kızarması, belki de çok sarışın olan babasının, Skyros'ta Lykomedes'in kızlarının yanımdayken Pyrra takma adını taşımasıydı.

Pyrros, Lakonia'da Pyrrikhos şehrine adını veren ve ayrıca "pyrrikhos" denen savaş dansını icat eden kişi olarak geçiyordu (bir önceki maddeye bkz.).

Pythaeus (Πυθαεύς) Apollon'un oğullarından biri. Delphoi'dan Argos'a gelerek, burada tanrının şerefine bir "Pythialı" Apollon tapınağı kurdu.

Python (Πύθων) Apollon, Delphoi'dan pek uzakta olmayan Parnassos'un eteğinde bir tapınak kurmaya karar verdiği zaman, bir kaynağın yanında, insanları ve hayvanları öldüren bir dragonla karşılaştı. Bu yılanın adı Python'du. Apollon, oklarıyla onu öldürdü. Hera, Typhon'un bakımını, bu canavara emanet etmişti. Birçok canavar gibi Python da, Yer'in oğlu olarak tanınıyordu ve Yer'in oğlu olarak kehanetlerde bulunuyordu. Bu nedenle Apollon, Delphoi'da tapınağını kurmadan önce, bu rakibi ortadan kaldırmak zorundaydı.

Hyginus'un bize naklettiği bir efsaneye göre, bir kâhin, yılan Python'un Leto'nun oğullarından birinin eliyle öleceğini bildirmişti. Hera, Leto'nun Zeus'tan hamile kaldığını öğrenince, onun güneş ışığının aydınlattığı bir yerde doğum yapamayacağını bildirdi. Öte yandan, Python da Leto'yu öldürmeye çalıştı. Ama Zeus'un isteği üzerine Poseidon, Leto'yu aldı ve o tarihte sularla kaplı olan Ortygia Adası'nda gizledi. Leto, orada Hera'nın iradesine uygun bir şekilde, dalgalardan oluşan bir kubbe altında, güneşten korunmuş ola-

rak doğum yaptı. Apollon, doğduktan üç gün sonra Python'u öldürdü; küllerini bir lahide kapattı ve onun onuruna Pythia Oyunları olarak adlandırılan cenaze töreni oyunlarını ihdas etti.

Python'un, Delphoi tapınağında, *Omphalos'un* ("dünyanın göbeği" sayılan kutsal taş) altında gömülü olduğu kabul ediliyordu (ayr. bkz. *Delphyne*).

Paggaios : PS.-PLUT., *De Fl.* III, 2.

Pagkratis : DIOD., SIC., V, 50 ve dev.; PARTH., *Erot.*, 19.

Paian : *Il.*, V, 401; 900, ve skol. ad m. 898; karş. *Odys.*, IV, 232 ve skol. ad m. 231; HES., fragm., 139; SOLON, fr. 3.

Paion : 1) PAUS., V, 1, 4 ve dev.; HYG., *Astr., Poet.*, II, 20; ERAT., *Catast.*, s. 252, 9 (Westerm.) **2)** PAUS., II, 18, 8.

Paktolos : TZET., ad LYC., 52; PS. PLUT., *De Fl.*, VII, 1; karş., NONN., *Dionys.*, XII, 127; XXIV, 52; XLIII, 411.

Palaimon : 1) APD., *Bibl.*, II, 7, 8; TZET., ad LYC., 662. **2)** APD., *Bibl.*, I, 9, 16; karş. APOLL. RH., *Arg.*, I, 202. **3)** EUR., *Medeia*, 1284 ve dev., PAUS., I, 44, 8; II, 1, 8.

Palaistra : PS., SERV., ad VERG., *Aen.*, VIII, 138; *Etym. Magn., s. v.* Παλή.

Palamedes : AS., *Bibl.*, I, 1, 5; III, 2, 2; *Ep.*, III, 7; 8; VI, 8 ve dev.; DICT., CRET., *Bell. Troi.*, I, 4 ve dev.; II, 15; 20; TZET., *Proleg. ad Alleg. Il.*, 405; *Antehom.*, 155; 177; 264 ve dev.; 316 ve dev.; ad *Il.*, s. 155 (Hermann); ad LYC., 580; 818; CIC., *De Off.*, III, 26, 98; OV., *Met.*, XIII, 36 ve dev.; LACT. PLAC., ad STAT., *Akhill.*, I, 93; EL., *H. V.*, XIII, 12; HYG., *Fab.*, 95; 105; 277; LUC., *Dedomo*, 30; SERV., ad VERG., *Aen.*, II, 81; skol. EUR., *Or.*, 432; PTOLEM. HEPH., *Nov. Hist.*, V, s. 192, 25 (Westermann); SOPH., kayıp trag., *Palamedes*'ten fr.; PAUS., X, 31, 1-3; TAC., *Ann.*, XI, 14; DION. CR., XIII, 12. karş. L. PARMENTIER, *Une trilogie d'Europide...*, *Bull. Ac. Belge.*, V, XII, s. 266 ve dev.

Palans : DEN. HAL., I, 32 ve dev.

Palanto : VARR., *L. L.*, V, 53; SOLIN., I, 15. Karş. J. BAYET, *Hercule Romain*, s. 201.

Pales : VARR., *L. L.*, VI, 15; *R. R.*, II, 1, 9; SERV., VERG., *Georg.*, III, 1; PROB., *ad loc.*; OV., *Fast.*, IV, 776; PROPR., IV, 1, 19 ve dev., ARNOB., *Adv. Gent.*, III, 40; CIC., *De Div.*, II, 98; PLUT., *Rom.*, 12.

Palikoi : MACR., Sat., V, 19, 15 ve dev.; ET. BYZ., *s. v.* Παλίκη; DIOD. SIC., XI, 89; SERV., ad VERG., *Aen.*, IX, 584; STRAB., VI, 2, 9, s. 275; AISKH., kayıp trag. *Aitne'nin Ikizleri.*

Palinurus : VERG., *Aen.*, III, 202; 562; V, 12 ve dev.; 814 ve dev.; VI, 337 ve dev.; SERV., ad VERG., *Aen.*, VI, 378; 379, Karş. J. HUBAUX, *Palinure et Thespésios*, *Rev. Bel. Philol.*, 1933, s. 872; R. MANDRA, in *Les Et. Clas.*, 1938, s. 168-182; E. DE SAINT-DENIS, *ib.*, s. 472-491.

Palladion : APD., *Bibl.*, III, 12, 3; *Ep.*, V, 10 ve dev.; DEN. HAL., I, 68 ve dev., ARKTINOS'tan alıntıyla; *Ep., Gr. Fr.* (Kinkel ed.) s. 37 ve dev.; 49 ve dev.; CLEM. ALEX., Prot., IV, 47; CONON, *Narr.*, 34; skol. ad *Il.*, VI, 311; SUID., *s. v.*, ve *s.v.* Διομηδειος ἀνάγκη; HESYCH., *ibid.*; VERG., *Aen.*, II, 162 ve dev., ve SERV., ad m. 166; SOPH., *in.* Nauck, *Tr. Gr. Fr.*, 2. bas., s. 210 ve dev.; EUR., *Res.*, 501 ve dev.; OV., *Met.*; XIII, 1 ve dev.; TZET., *Posthom.*, 509 ve dev.; 602 ve dev.; POLYEN, *Strat.*, I, 5; J. MALALAS, V, 108 ve dev.; PAUS., I, 28, 8 ve dev.; II, 23, 5; DITC. CRET., *Bell. Tr.*, V, 5 ve 8; SIL. ITAL., *Punica*, XI-II, 30 ve dev.

Pallas (I) : TZET., ad LYC., 355; APD., *Bibl.*, III, 12, 3.

Pallas (II) : 1) HES., *Theog.*, 376 ve dev.; APD., *Bibl.*,

I, 2, 2, 2; OV., *Met.*, IX, 421; XV, 191; *Fast.*, IV, 373. **2)** DEN. HAL., I, 68 ve dev.; APD., *Bibl.*, III, 8, 1; PAUS., VIII, 3, 1; 44, 5; SERV ad VERG., *Aen.*, VIII, 51; 54. **3)** VERG., *Aen.*, VIII, 104 ve dev.; X, 480; SERV., ad *Aen.*, VIII, 51; EUST., ad DION. PERIEG., 347, ve skol. ad 348. **4)** APD., *Bibl.*, I, 6, 2; TZET., LYC., 355; ISK. KELEMES, *Protr.*, II, 28; CIC., *De Nat Deor.*, III, 23, 59. **5)** APD., *Bibl.*, III, 15, 5; STRAB., IX, 392; skol. ad EUR., *Hippol.*, 35; 1200; HYG., *Fab.*, 244; PLUT., *Thes.*, 13.

Pallasoğulları : APD., *Ep.*, I, 11; PLUT., *Thes.*, 3; 13; PAUS., I, 22, 2; 28, 10; skol. ad EUR., *Hippol.*, 35.

Pallene : 1) CONON, *Narr.*, 10; PARTH., *Erot.*, 6; TRET., ad LYC., 1161; ET. BYZ., *s. v.*; NONN., *Dion.*, XLVIII, 90 ila 237. **2)** Bkz. *Alkyoneus.*

Pamphos : PAUS., I, 29, 2; 38, 3; 39, 1; VII, 21, 9; VIII, 35, 8; 37, 9; IX, 27, 2; 29, 8; 31, 9; 35, 4.

Pamphylos : PIND., *Pyth.*, I, 131; ET. BYZ., *s. v.* Δνμάες; PAUS., II, 28, 6; APD., *Bibl.*, II, 8, 3.

Pan : *Hom. Pan'a Övgü;* skol. ad EUR., *Resos.*, 36; PAUS., VIII, 36, 8; 11; 42, 3; OV., *Fast.*, II, 267 ve dev.; IV, 762; *Myth. Vat.*, I, 89; HDT., VI, 105; APD., *Bibl.*, I, 4, 3; *Ep.*, VII, 38 ve dev.; TZET., ad LYC., 772; THEOKR., *Idyl.*, I, 15 ve dev., skol. ad m. 123; VI, 3 ve dev.; DION. KHRYS., VI, 203 ∫; MACR., *Sat.*, V, 22, 9 ve dev.; VERG., *Georg.*, III, 392 ve SERV., *ad loc.*, ve I, 16; *Aen.*, II, 44; CIC., *De Nat* D., III, 22, 56; EL., *Nat. An.*, VI, 42; PLUT., *De Def. Or.*, 419 b; karş. C. FRIES, in *Ph. W.*, 1935, s. 1295-6; E. HARRISSON, *Cl. Rev.*, 1926, s. 6-8; S. REINACH., in Cultes, *Mythes et Rel.*, III, s. 1-15; G. HERMANSEN, in *C. et M.*, II, 1939, s. 221-246.

Panakeia : PLIN., *H. N.*, XXV, 30; GAL., XVI, 42; SUD., *s. v.* Ἠπιόνη; PAUS., I, 34, 3.

Pandareos : *Odys.*, XX, 66 ve dev., ve skol.; XIX, 518 ve skol ve EUST., *ad loc.*; PAUS., X, 30, 1 ve dev.; ANTON, LIB., *Tr.*, 36; karş. 11; skol. ad PIND., *Ol.*, I, 90 ve 97

Pandaros : *Il.*, II, 824 ve dev., IV, 86-147; V, 95-120; 166-296; APD. *Ep.*, III, 34; IV, 1; HYC., *Fab.*, 112; DICT. CR., *Bell. Troian.*, II, 35 ve dev.; VERG.; *Aen.*, V, 495 ve dev.

Pandion : 1) APD., *Bibl.*, III, 14, 7 ve dev.; PAUS, I, 5, 3 ve dev.; IV, 1, 6-8; TZET., *Chil.*, I, 174 ve dev.; V, 671 ve dev.; HYG., *Fab.*, 48; CONON, *Narr.*, 21; skol. ARISTOPH., *Kuşlar.*, 212; 368; OV., *Met.*, VI, 426 ve dev.; SERV., ad VERG., *Ecl.*, VI, 78. **2)** APD., *Bibl.*, II, 15, 5; PAUS., I, 5, 3; IV, 1, 6 ve dev.; 2, 6; STRAB., IX, 392; XII, 573; XIV, 667; DIOD. SIC., IV, 55; skol. ad ARISTOPH., *Akharn.*, 961; SUID., *s. v.* Χόες; EUSEB., *Khron.*, I. 186. **3)** APD., III, 15, 1; skol. ad SOPH., *Antig.*, 980.

Pandokos : ET. MAGN., 647, 56.

Pandora: HES., *Theog.*, 571 ve dev.; *Tr.*, 60 ve dev.; HYG., *Fab.*, 142; APD., *Bibl.*, I, 7, 2; ET. MAGN. *s. v.*; BABRIOS, *Fab. Aesop.*, s. 122, 13 (Schn. ed.); PAUS., I, 24, 7; PLIN., *H. N.* XXXVI, 19; *Anthol. gr.*, III, s. 92; karş. M. GUARDUCCU. *Il mito di Pandora, S. M. S. R.*, 1927, S. 14 ve dev.; A. H. SMITH, in *Journ. Hell.* St., XI, s. 278 ve dev.; J. E. HARRISSON, ibid., XIX, s. 205; XX, s. 99; Ch. PICARD, *Le péché de Pandora, Acr.*, 1932, s. 39-57; H. TÜRCK. *Pandora und Eva, Weimar*, 1931; L. SECHAN, Pandora, l'Eve grecque, *B. A. G. B.*, 1929, No. 23, s. 3-36.

Pandoros : APD., *Bibl.*, III, 15, 1; ad EUST., HOM., *Il.*, 281, 38.

Pandrosos : APD., *Bibl.*, III, 14, 2 ve dev.; PAUS., I, 2, 6; 18, 2; OV., *Met.*, II, 558 ve dev., skol. ad *Il.*, I, 334; POLL., VIII, 103; SUID., *s. v.* Φοινικήια γράμματα; ATHENAGORAS, *Leg. pro Khristo*, 1.

Panides : TZET., *Prol. ad Op. Hes.*, VI. 15, s. 14 ve dev.; *Kert. Hom. ve Hes.*, III, 14.

Panopeus : PAUS., II, 29, 2 ve dev.; ET. BYZ., *s. v.* πανόπη; TZET., ad LYC., 53; 930 ve dev.; 939; APD., *Bibl.*, II, 4, 7; skol. ad EUR., *Or.*, 33; ad *Il.*, II, 520; PLUT., *Thes.*, 20; PLAT., *Ion*, 533 a; *Il.*, XXIII, 665; OV., Met., VIII, 312; SOPH., *El.*, 45 ve dev.; 670 ve dev.

Panthoos : *Il.*, III, 146; XIV, 450; XVI, 808; XVII, 40; skol. ad XII, 211; 511; XV, 522; LUK., *Horoz*, 17; SERV., ad VERG., *Aen.*, II. 318; VERG., *Aen.*, II, 319; 430.

Paphos : 1) Skol. ad PIND., *Pyth.*, II, 57. **2)** Skol. ad DEN. PER., 509; HYG., *Fab.*, 242; 270; 275.

Paraibios : APOLL. RH., *Arg.*, II, 456 ve dev.; ve skol. *ad loc.*

Paralos : Skol. ad DEMOSTH., VIII, 29; XXI, 570; HARPOKRATION, *s.v.*; PLIN., H. N., VII, 57; XXXV, 101; CIC., *Verr.*, IV, 60, 135.

Paris : APD., *Bibl.*, III, 12, 5 ve dev.; skol. ad *Il.*, III, 325; TZET., ad LYC., 86; CIC., *De Div.*, I, 21, 42; HYG., *Fab.*, 91; 92; 107; 110; 113; VERG., *Aen.*, VII, 319 ve dev.; SOPH., kayıp trag. *Aleksandros* (karş. Nauck, *Tr. gr. fr.*, 2. bas., s. 150); EUR., id. (ibid., s. 373 ve dev.); *Androm.*, 284, skol. ad m. 293; *Iph. Aul.*, 573 ve dev., 1284 ve dev.; *Hel.*, 676 ve dev.; *Troy.*, 924 ve dev., *Il.*, III, 15 ve dev.;

310 ve dev.; VI, 312 ve dev.; 503 ve dev.; VII, 1 ve dev.; 354 ve dev.; VIII, 80 ve dev.; XI, 369 ve dev.; 504 ve dev.;, 581 ve dev.; XII, 93; XIII, 660 ve dev.; 765 ve dev.; XV, 341 ve dev.; XXII, 359-360; ENNIUS, kayıp trag.; OV., *Her.*, XVI; *Met.*, XII, 598 ve dev.; LUK., *Tanrıların Konuşmaları*, 20; DICT. CR., *Bell., Tr., I, passim;* TZET., *Post-hom.*, 385 ve dev.; SERV., ad VERG. *Aen.*, V, 370; VI, 57; LACT. PLAC., ad STAT., *Akhil.*, I, 134. Bkz. *Akhilleus: Helene*, Karş. K. REINHARDT, *Das Parisurteil*, Frankfurt, 1938.

Parkalar : GELL., III, 16, 10.

Parnassos : PAUS., X, 6, 1.

Parrasios : ET. BYZ., *s. v.*; SERV., ad VERG., *Aen.*, XI, 31; PLUT., *Parall. min.*, XXXVI, 2, 378.

Parsondes : NIC. DAM., fr. 10, DIOD., SIC., II, 33.

Parthenopaios : Skol. ad SOPH., *Oid. Kol.*, 1320, ve SOPH., ibid., 1320 ve dev.; APD., *Bibl.*, I, 9, 13; III, 6, 3 ve dev.; 9, 2 ve dev.; PAUS., III, 12, 9; IX, 18, 6; EUR., *Phoin.*, 150; 1153 ve dev.; skol. ad m. 150; HYG., *Fab.*, 70; 71; 99; 100; 270; SERV ad VERG., *Aen.*, VI, 480; AISKH., Hepta, 534 ve dev.; STAT., *Silv.*, II, 6, 40 ve dev.; *Theb.*, IV, 246 ve dev.; VI, 556 ve dev.; IX, 831 ve dev.

Parthenope : ET. BYZ., *s. v.* Σειρηνοῦσαι, ve Νέαπολις; EUST., *Odys.*, XII, 167, S. 1079; ad DEN. PER., 358; LYC., *Alex.*, 717 ve dev.; TZET., *ad loc.*; SERV., ad VERG., *Georg.*, IV, 563.

Parthenos : 1) DIOD. SIC., V, 12. **2)** HYG., *Astr. Poet.*, II, 25; ERAT., *Catast.* 9; ARAT., *Phoin.*, 96; ve skol. ad m. 97; VERG., *Ecl.*, IV; skol. ad *Il.*, XXII, 29.

Pasiphae : ANTON. LIB., *Tr.*, 41; APD., *Bibl.*, I, 9, 1; III, 1, 2; 15, 1; TZET., ad LYC., 174; DIOD. SIC., IV, 60 ve dev.; 77; APOLL. RH., *Arg.*, III, 999; HYG., *Fab.*, 40; skol. ad EUR., *Hippol.*, 47; 887; VERG., *Bucol.*, VI, 46 ve dev.; ve SERV., ad m. 57; OV., *Ars amatorial*, I, 289 ve dev.; PLUT., *Agis*, 9; EUR., kayıp trag. *Giritliler*.

Patroklos : *Il.*, I, 337 ve dev.; IX, 190 ve dev.; 558 ve dev.; XI, 596 ve dev.; 642 ve dev.; 804 ve dev.; XV., 390 ve dev.; XVI, 1 ve dev.; 130 ve dev.; 278 ve dev.; ve şarkı, XVI, *passim;* XVIII, 1 ve dev.; 262 ve dev.; 543 ve dev.; XVIII, 1 ve dev.; 151 ve dev.; 314 ve dev.; XIX, 276 ve dev.; XXIII, *passim; Odys.*, XXIV, 79; *OV., Pont.*, I, 3, 73; HELLANIKOS, *fr.* 57; STRABON, 425; 584 ve dev.; 596; APD., *Bibl.*, III, 10, 8; 13, 8; *Epitome*, IV, 6 ve dev.; ATHEN., XIII, 601 *a*; PIND., *Ol.*, IX, 70; *Epic. gr. fr.* (Kinkel), s. 20; PAUS., III, 19, 13; IX, 5, 14.

Patron : 1) DEN. HAL., I, 51; VERG., *Aen.*, V, 298. **2)** PLUT., Rom., 13.

Pax: TIB., I, 10, 45 ve dev.; HOR., *Carmen saeculare*, 57 ve dev., PETR., *Sat.*, 124, m. 249 ve dev., DION. KASS., LXVI, 15, 1; SUET., *Vespas.*, 9.

Pegasos: HES., *Theog.*, 276 ve dev., 325; PIND., *Ol.*, XIII, 60 ve dev.; *Isthm.*, VI, 44; APD., *Bibl.*, II, 3, 2; IV, 2 ve dev.; STRAB., VIII, 6, 21, s. 379; PAUS., II, 3, 5; 4, 1; 31; 9; IX, 31, 3; skol. ad *Il.*, VI, 155; EUR., *Ion*, 988 ve dev.; OV., *Met.*, IV, 784 ve dev.; V, 256 ve dev.; ANTON. LIB., *Tr.*, 9; TZET., ad LYC., 835 ve dev.; HYG., *Fab.*, 151; ARAT., *Phen.*, 205 ve dev.; HYG., *Astr. poet.*, II, 18; DION. PERIEG., 869 ve dev.; AVIEN., 1033; karş. IUV., *Sat.*, III, 118.

Peiren : 1) APD., *Bibl.*, II, 3, 1; TZET., ad LYC., 17. **2)** APD., *Bibl.*, II, 1, 3.

Peirene : PAUS., II, 2, 3; 3, 2 ve dev.; 5, 1; 24, 7; DIOD. SIC., IV, 72; ET. BYZ., *s. v.* Κέγχριαι.

Peirithoos : *Il.*, I, 262 ve dev.; *Odys.*, XI, 631 ve skol. ad XXI, 295; EUR., *Her. Çılg.*, 619; DIOD. SIC., IV, 70; APD., *Bibl.*, I, 8, 2; II, 5, 12; III, 10, 8; *Ep.*, I, 16 ve dev.; 21 ve dev.; 23 ve dev.; PAUS., I, 2, 1; 17, 4; 18, 4; 30, 4; 41, 5; II, 22, 6; III, 18, 15; 24, 11; V, 10, 8; 11, 5; VIII, 45, 7; IX, 31, 5; X, 26, 2; 28, 2; 29, 9 ve dev.; APOLL. RH., *Arg.*, I, 101 ve dev., ve skol. ad m. 107; III, 62; HYG., *Fab.*, 33; SERV., ad VERG., *Aen.*, VII, 304; PLUT., *Thes.*, 30 ve dev.; karş. S. REINCAH, zikr. makale (bkz. *Sisyphos*); W. DEONNA, in *R. E. G.*, 1931, s. 361-367.

Peisidike : 1) PARTH., *Erot.*, 21; karş. skol. ad *Il.*, VI, 35. **2)** APD., *Bibl.*, I, 9, 10; HYG., *Fab.*, 24. **3)** APD., *Bibl.*, I, 7, 3. 4) APD., *Bibl.*, I, 9, 9.

Peisistratos : *Odys.*, III, 36; 400; 415; 482; XV, 4 ve dev.; APD., *Bibl.*, I, 9, 9; PAUS., IV, 3, 1; HDT., V, 65.

Peitho : 1) PAUS., I, 22, 3; AISKH., *Agam.*, 385 ve dev.; ALKMAN., in PLUT., *De Fort. Rom.*, IV, 318 b. **2)** HES., *Theog.*, 349; skol. ad EUR., *Phoin.*, 1123.

Pelasgos : 1) APD., *Bibl.*, II, 1, 1; III, N, 1; STRAB., V, 221; DEN. HAL., I, 11 ve dev.; skol. ad EUR., *Or.*, 1642; PAUS., VIII, 1, 4. **2)** Skol. adEUR., *Or.*, 920; HYG., *Fab.*, 145; PAUS., I, 14, 2; II, 24, 1; STRAB., 370. **3)** DEN. HAL., I, 17; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, I, 580.

Peleus : APD., *Bibl.*, III, 12, 6 ve dev.; 13, 1 ve dev.; *Il.*, XVIII, 83 ve dev.; 432 ve dev.; PIND., *Pyth.*, III, 167; VIII, 140 ve dev.; *Nem.*, IV, 88 ve dev.; V, 46 ve dev.; skol. ad *Nem.*, IV, 80; V, 25; EUR., *Iph. Aul.*, 701 ve dev.; 1036 ve dev.; *And-*

rom., 1128 ve dev.; skol. ad *Troy.*, 1128; kayıp trag. *Peleus*; skol. ad ARISTOPH., *Bulutlar*, 1063; APOLL. RH., *Arg.*, I, 90 ve dev.; skol. ad I, 224; 528; DIOD. SIC., IV, 27; 72; PAUS., II, 29;9; V, 18, 5; HYG., *Fab.*, 14; OV., *Met.*, VII, 476 ve dev.; XI, 235 ve dev.; TZET., ad LYC., 175; 901; ANTON. LIB., *Tr.*, 38; CATULLE, 64, *passim*; DICT. CRET., *Bell. Troi.*, VI, 7 ve dev. Karş. R. K. DAVIS, *Peleus and Thelis*, Oxford, 1924.

Pelias : *Odys.*, XI, 235 ve dev.; APD., *Bibl.*, I, 9, 8 ve dev.; 27; III, 9, 2; HES., *Theog.*, 993 ve dev.; DIOD. SIC., IV, 50 ve dev.; HYG., *Fab.*, 12; 13; 24; 273; PAUS., II, 3, 9; IV, 2, 5; V, 8, 2; 17, 9 ve dev.; VIII, 11, 1 ve dev.; X, 30, 8; WESTERMANN, *Myth.*, s. 385; MENANDR., *Epitrepontes*, 108 ve dev; skol. ad *Il.*, X; 334; EUST., ad *Odys.*, XI, 253, s. 1681; EL., H. V., XII, 42; ARIST., *Poet.*, XVI, 1454 *b*, 25 (SOPH., kayıp trag. *Tyro*'dan alıntıyla); TZET. ad LYC., 175; PIND., *Pyth.*, IV, 129 ve dev.; ve skol. ad *loc.*; APOLL. RH., *Arg.*, 1, 5 ve dev., ve skol. *ad loc.*; SERV., ad VERG., *Ecl.*, IV, 34; OV., *Met.*, VII, 297 ve dev., PALAEPH., *Incred.*, 41; EUR., Med., 502 ve dev.

Pelopeia : 1) HYG., *Fab.*, 88; 253; OV., *Ibis*, 359; skol. ad EUR., *Or.*, 14; EL., H. V., XII, 42. **2)** APD., *Bibl.*, I, 9, 10; HYG., *Fab.*, 24.

Pelops : *Il.*, II, 104 ve dev., ve skol. ad I, 38; *Kypr.*, fr. 9, 4; PIND., *Ol.*, I, 40 ve dev.; ve skol. *ad loc.*; EUR., *Iphig. Taur.*, 387 ve dev.; skol. ad m. I; ad *Or.*, 11; HYG., *Fab.*, 82; 83; NIC. DAM., fr. 17; DIOD. SIC., IV, 74; WESTERMANN, *Myth.*, s. 580; PAUS., I, 41, 5; II, 5, 7; 6, 5; 14, 4; 15, 1; 18, 2; 22, 3; 26, 2; 30, 8; 33, 1 ve dev.; 14, 10; 16, 4; 17, 7; 24, 7; 25, 10; 27, 1; VI, 19, 6; 20, 7; 20, 17 ve dev.; 21, 6; 21, 9; 21, 11; 22, 1; 22,8; VIII, 14, 2; 14, 11 ve dev.; IX , 40, 11; X, 18, 2; THUC., I, 9; ATHEN., XIV, 625 e; ET. BYZ., *s. v.* Πελοπόυυησος; LYC., *Alex.*, 152 ve dev.; ve TZET., *ad loc.*; *Posthom.*, 571-579; *Chil.*, VI, 508-515; SERV., ad VERG., *Georg.*, III, 7; SEXT. EMP., *adu. Mathem.*, I, 12; PLIN., *H. N.*, XXVI-II, 34; APD., *Bibl.*, II, 4, 5 ve dev.; DEN. HAL., V, 17. Karş. H. W. PARKE, *The bones of Pelops...*, *Hermathena*, 1931, s. 153-162; O. BORGERS, *La Légene de Pelops...* (bkz. Rev. Bel. Phil., 1936, s. 769); A. LESKY, *Die griech. Pelopidendramen und Senaca's Thyestes*, *W. S.*, XLIII, s. 172-198. R. VALLOIS, Les origines des Jenx olympiques, II, *R. E. A.*, XXXI (1929), s. 113-133. Ayr. bkz. *Hippodaime*, I.

Penatlar : PLAUT., *Merc.*, 834 ve dev.; CIC., De *Nat. Deor.* II, 68; FIRM. MAT., De *Err. pr. Rel.*, 14, 1; SERV., ad VERG., *Aen.*, III, 12; II, 325; XI, 211; SOLIN., I, 22; DEN. HAL., I, 68.

Peneios : HES., *Theog.*, 337 ve dev.; DIOD. SIC., IV, 69; HYG., *Fab.*, 161; VERG., *Georg.*, IV, 355; PAUS., IX, 34, 6; DEN. HAL., I, 28; skol. ad PLAT., *Symp.*, 208.

Peneleos : *Il.*, II, 494; XIV, 487 ve dev.; XVI, 335 ve dev.; XVIII, 597 ve dev.; DIOD. SIC., IV, 67; HYG., *Fab.*, 97; APD., *Bibl.*, I, 9, 16; III, 10, 8; PAUS., IX, 5, 15 ve dev.; QUINT. SM., VII, 104 ve dev.; DICT. CR., *Bell.* Tr., IV, 17; TZET., *Posthom.*, 648; PLUT., *Qu. Gr.*, 37.

Penelope : *Odys., passim*; APD., *Bibl.*, III, 10, 6; 8; *Ep.*, III, 7; VII, 26 ve dev.; PAUS., III, 1, 4; 12, 1 ve dev.; 20, 10 ve dev.; VIII, 12, 5 ve dev.; SERV., ad VERG., *Aen.*, II, 44; TZET., ad LYC., 772; 792; skol. ad PIND., *Ol.*, IX, 85; EUST., ad *Odys.*, I, 344, s. 1472, 7 ve dev.; skol. ad EUR., *Or.*, 457; PHERECYDES, in skol. ad *Odys.*, XV, 16; OV., *Her.*, I; PLUT., *Qu. Gr.*, 48; ARISTOTELES, *Poet.*, 25.

Penia : PLAT., *Symposion*, 203 *b* ve dev.

Penthesilela : Skol. ad *Il.*, III, 189; II, 220; HYG., *Fab.*, 112; TZET., *Posthom.*, 7 ve dev.; 199 ve dev.; SERV., ad VERG., *Aen.*, I, 491; VIII, 803; DIOD. SIC., II, 46. Karş. F. MISSONNIER, in *Mél. Ec. fr.*, 1932, s. 111-131; A. SEVERYNS, *La patrie de Penthésilée*, *Mus. Belg.*, 1926, s. 5-17

Pentheus : EUR., *Bakkh., passim*; AISKH., kayıp trag. *Pentheus*, (NAUCK, *Fr.*, 2. bas. s. 60 ve dev.;); APD., *Bibl.*, III, 5, 2; HYG., *Fab.*, 76; 124; 239; SERV., ad VERG., *Aen.*, IV, 469; PAUS., I, 20, 3; II, 2, 7; IX, 2, 4; 5,4; NONN., *Dion.*, V, 210; OV., *Met.*, III, 511 ve dev.; *THEOKR., id.*, 21; kayıp trag. *Pacuvius*, (SERV. *zikr.* es). Karş. W. NESTLE, in *A. R. W.*, 1936, s. 248 ve dev.

Penthilos : PAUS., II, 18, 6; III, 2, 1; V, 4, 3; VII, 6, 2; TZET., ad LYC., 1374; STRAB., IX, 402; X, 447; XIII, 582; skol. ad EUR., *Resos.*, 251; ET. BYZ., s. v.

Penthos : PLUT., *Consol. ad Apoll.*, 19; III, 997

Peparethos : APD., *Ep.*, I, 9; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, III, 997.

Peratos : PAUS., II, 5, 7.

Perdiks : 1) PHOT., 413, 11 ve dev.; SUID., s. v. **2)** ATHEN., IX, 388 *f*; OV., *Met.*, VIII, 243 ve dev.; HYG., *Fab.*, 39; 274; SERV., ad VERG., *Georg.*, I, 143; ad *Aen.*, VI, 14; APD., *Bibl.*, III, 15, 9; DIOD. SIC., IV, 76; SOPH., kayıp trag. *Kamikoi*.

Pergamos : PAUS., I, 11, 1 ve dev.; SERV., ad VERG., *Egl.*, VI, 72; skol. ad EUR., *Andr.*, 24.

Peribola : 1) APD., *Bibl.*, III, 10, 6. 2) *Odys.*, VII, 56 ve dev. 3) APD., *Ep.*, VI, 20 ve dev. 4) APD., *Bibl.*, III, 5, 7 5) APD., *Bibl.*, III, 12, 7; PAUS., I, 42, 2 ve dev.; PLUT., *Thes.*, 29. 6) Skol. ad EUR., *Phoin.*, 133; HYG., *Fab.*, 69; 70; APD., *Bibl.*, I, 8, 4 ve dev.; DIOD., SIC., IV, 35 ve dev.

Perieres: 1) APD., *Bibl.*, I, 7, 3; 9, 5; II, 4, 5; III, 10, 3; 4; 13, 1; 4; TZET., ad LYC., 284 (HESIODOS'tan alıntıyla); skol. ad PIND., *Pyth.*, IV, 252; PAUS., II, 21, 7; III, 1, 4; 11, 11; 26, 4; IV, 2, 2 ve dev.; 3, 7; V, 17, 9; VI, 22, 2. 2) APD., *Bibl.*, II, 4, 11.

Periergos : DIOD. SIC., V, 61; ATHEN., VI, 262 *e*.

Perigoune : PLUT., *Thes.*, 8.

Periklymenos : 1) EUR., *Phoin.*, 1156 ve dev., ve skol. *ad loc.*; HYG., *Fab.*, 157; skol. ad PIND., *Nem.*, IX, 57 ve dev.; ve PIND., *ibid.*, PAUS., IX, 18, 6. 2) *Odys.*, XI, 281 ve dev.; DIOD. SIC., IV, 68; APD., *Bibl.*, I, 9, 9; 16; HYG., *Fab.*; 14; APOLL. RH., *Arg.*; I, 388 ve dev.; ve skol. ad loc.; OV., *Met.*, XIII, 536 ve dev.; skol. ad *Il.*, II, 336; NONN., *Dion.*, XLIII, 247 ve dev.

Perimele : 1) ANTON. LIB., *Tr.*, 23; skol. ad EUR., *Alk.*, 269; TZET., *Chil.*, II, 787 2) DIOD., SIC., IV, 69. 3) OV., *Met.*, VIII, 590 ve dev.

Periphas : DIOD. SIC., IV, 69; OV., *Met.*, VII, 399 ve dev.; ANTON., LIB., *Tr.*, 6.

Periphetes : PAUS., II, 1, 4; APD., *Bibl.*, III, 16, 1; PLUT., *Thes.*; 8; OV., *Met.*, VII, 436 ve dev.; DIOD. SIC., IV., 59; HYG., *Fab.* 38.

Peristera : *Myth. Vat.*, I, 175; II, 33.

Pero : *Odys.*, X, 136 ve dev.; APOLL. RH., *Arg.*, IV, 488 ve dev.; HES., *Theog.*, 356; 956 ve dev.; TZET., ad LYC., 174; APD., *Bibl.*, I, 9; 1; III, 1, 2; *Ep.*, VII, 14.

Persephone : *Hom. Demeter'e Övgü*, 1 ve dev.; *Il.*, XIV, 326; *Odys.*, V, 125 ve dev.; HES., *Theog.*, 912 ve dev.; PAUS., VIII, 37, 9; DIOD. SIC., V, 2 ve dev.; HYG., *Fab.*, 146; skol. ad THEOKR., I, 63; OV., *Fast.*, IV, 417 ve dev.; *Metam.*, V, 393 ve dev., APD., *Bibl.*, I, 3, 1; 5, 1 ve dev.;, II, 5, 2; III, 14, 4; SERV., ad VERG., *Georg.*, I, 39; ad *Aen.*, IV, 462. Karş. A. LIPARI, *Il De Rapto Proserpinae...*, Trapani, 1936; H. J. ROSE, *The bride of Hades. Cl. Phil.*, 1925, s. 38-243.

Persepolis : HES., in EUST., ad *Odys.*, 1716, 39; skol. ad *Odys.*, XVI, 118.

Perses : HES., *Theog.*, 375 ve dev., 409 ve dev.; APD., *Bibl.*, I, 2, 2; 9, 1 ve dev.; HYG., *Fab.*, 26; 27; 264; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, III, 200.

Perseus : *Il.*, XIV, 319 et skol. *ad loc.*; XIX, 116; 123; HES., *Theog.*, 276 ve dev.; *Her. Kalkanı*, 222 ve dev.; PIND., *Pyth.*, XII, 17 ve dev.; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, IV, 1091; 1515; APD., *Bibl.*, II, 4, 1 ve dev.; HDT VII, 61; TZET., ad LYC., 838; SOPH., kayıp tragedyalar (fr. 63 ve dev.), AISKH. (bkz. NAUCK., 2. bas., no. 45); EUR., *Andromede*; ERAT., *Cat.*, 16 ve dev.; 22; 36; OV., *Metam.*, IV, 617 ve dev.; HYG., *Fab.*, 63; 151; TZET., ad LYC., 838; NONN., *Dion.*, XLVII; ISK. KLEMES, *Strom.*, I, 21, 105 (I, 67, St.); SERV., ad VERG., *Aen.*, VII, 372; 410; VIII, 345; PLIN., *H. N.*, III, 56; SIL. ITAL., I, 660 ve dev. Karş. L. BIELER., *Die Sage von Perseus...*, *W. S.*, 1931, s. 119-128; J. M. WOODWARD, *Perseus*, Cambridge, 1937; A. H. KRAPPE, *La Légende de Persée*, *Neuphil, Mitt.*, 1933, s. 225-238; K. ZIEGLER, *Das Spiegelmotiv im Gorgomythus A.-R. W.*, XXIV, S. 1-19.

Peuketios : DEN. HAL., I, 13; ANTON, LIB., *Tr.*, 31; PLIN., *H. N.*, III, 16, 99; SERV., ad VERG., *Aen.*, VIII, 9. Karş. J. BÉRARD, *Colonisation*, s. 459 ve dev.; M. LENCHANTIN, in *Athen.*, 1935, s. 101-112.

Phaethon : HES., *Theog.*, 986 ve dev.; AISKH., kayıp trag. *Heliades*, PAUS., I, 4, 1; II, 3, 2; HYG., *Fab.*, 152; 156; 250; DIOD. SIC., V, 23; APD., *Bibl.*, III, 14, 4; TZET., *Chil.*, IV, 357 ve dev.; EUST., *Odys.*, XI, 325, s. 1689; ve skol. ad XVII, 208; OV., *Met.*, II, 19 ve dev.; LACT. PLAC., ad STAT., *Theb.*, I, 221; SERV., ad VERG., *Aen.*, X, 189; LUCR., V, 396 ve dev.; EUR., fr. (NAUCK, 2. bas., s. 599 ve dev.); PLAT., *Tim.*, 22 c. Karş. S. REINACH, in *Cultes, Mythes et Rel.*, IV, s. 45-53.

Phaia : APOLL., *Ep.*, I, 1.

Phaialar : Odys, VI ila VIII; XIII, 125 ve dev., APOLL. RH., *Arg.*, IV, 982 ve dev. Karş. V BÉRARD, *Navigation d'Ulysse*, IV, s. 12 ve dev.

Phaiaks: 1) DIOD. SIC., IV, 72; ET. BYZ., *s. v.*, skol. ad *Odys.*, XIII, 130; CONON., *Narr.*, 3; skol. THEOKR., IV, 32. 2) PLUT., *Thes.*, 17.

Phaidra : APD., *Ep.*, I, 17; EUR., *Hippolytos*; SEN., *Phaidr.* ve *Hippol.*; DIOD. SIC., IV, 62; PAUS., I, 22; I ve dev.; II, 32, 1-4; skol. ad *Odys.*, XI, 321; TZET., ad LYC., 1329; OV., *Met.*, XV, 497 ve dev.; *Her.*, IV, HYG., *Fab.*, 47; SERV., ad VERG., *Aen.*, VI, 445; VII, 761.

Phaistos : PAUS., II, 6, 6; karş. VIII, 53, 5; II, 10, 1; ET. BYZ., *s. v.* Karş. L. MALTEN, in *Jahrb. Inst.*, 1912, s. 232 ve dev.

Phalagks : Skol. ad NIKANDROS, *Ther.*, 11; SUID., ve PHOT., *s. v.*

Phalaikos : ANTON. LIB., *Tr.*, 4; karş. OV., *Ibis*, 503.

Phalanthos : STRAB., VI, 3, 2, s. 278 ve dev.; PAUS., X, 10, 6 ve dev.; DIOD. SIC., fr. VIII, 21; DEN. HAL., fr., XIX, 2; karş. J. BÉRARD, *Colonisation...*, s. 176 ve dev.; P. WUILLEMEIER, *Tarente...*, böl. 3.

Phaleros : HES., *Her. Kalkanı*, 180; APOLL. RH., *Arg.*, I, 96 ve dev.; HYG., *Fab.*, 14; PAUS., I, 1, 4; V, 17, 10; VAL. FLACC., *Arg.*, I, 399 ve dev.; VI, 217.

Phalkes : PAUS., II, 6, 7; 11,2; 13, 1; 28, 3; 38, 1; STRAB., VIII, 389; NIKOL. DAM., fr. 38; DIOD. SIC., fr. IV

Phaon : EL., *Hist. Var.*, XII, 18; SERV., ad VERG., *Aen.*, III, 275; PALAEPH., *Narr.*, 49; LUK., *Ölülerin Konuşmaları*, IX, 2; OV., *Her.*, XV; PLIN., *H. N.*, XXII, 20; karş. J. CARCOPINO, *Basilique...*, s. 375 ve dev.

Pharos : ET. BYZ., *Etym. Magn., s. v.*; skol. ad *Odys.*, IV, 355.

Phasis : HES., *Theog.*, 340; PS. PLUT., *De Fl.*, V, 1.

Phegeus : ET. BYZ., s. v. Φηγεία; PAUS., VI, 17, 6; VIII, 24, 2 ve dev.; HYG., *Fab.*, 244 ve 255; APD., *Bibl.*, III, 7, 5; OV., *Met.*, IX, 412.

Pheidippos : *Il.*, II, 676; DIOD., SIC., V, 54; skol. PIND., *Nem.*, IV, 40; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, III, 1090; HYG., *Fab.*, 81; karş. 97; DICT. CR., *Bell., Troi.*, II, 5; EUST., *ad Od.*, 1698; VELL. PAT., I, 1, 1; STRAB., IX, 444; TZET. ad LYC., 911; APD., *Ep.*, VI, 15 ve dev.

Phemonoe : STRAB., IX, 419; PAUS., X, 5, 7; 6, 7; 12, 10; SERV., ad VERG., *Aen.*, III, 445.

Pheniks : HDT., II, 73; OV., *Met.*, XV, 392 ve dev.; TAC., *Ann.*, VI, 28; POMPON. MULA, III, 3, 10; AKHIL. TAT., III, 25; EL., *Nat. An.*, VI, 58; PHILOSTR., *Apollon'un Hayatı*, III, 49; TZET., *Chil.*, V, 387-398; PLIN., *H. N.* X, 2; SOLIN., 33; AMBROIS., *De Fide Res.*, 99; LACT., *Pheniks Üzerine Şiirler, passim*; skol. ad LUK., *Phars.*, VI, 680; NONN., *Dionys.*, XL, 394 ve dev.; CLAUDIUS, *Pheniks Üz.* Karş. J. HUBAUX ve M. LEROY, *Le Mythe du Phénix...*, Liège, 1939; F. SBORDONE, in Riv. *Ind. Germ.*, 1935, s. 1-46; A. J. FESTUGIÈRE, in *M. M. A. I.*, 1941, S. 147-151.

Pherain : TZET., ad LYC., 1180; skol. ad THEOKR., II, 36.

Phereboia : ATHEN., XIII, 557 *b*; PLUT., *Thes.*, 29; SERV., ad VERG., *Aen.*, VI, 21.

Phereklos : *Il.*, V, 59 ve dev.; APD.., *Ep.*, III, 3; TZET., ad LYC., 97; OV., *Her.*, XV, 22.

Pheres : 1) *Odys.*, XI, 259 ve skol. ad XII, 69; APD., *Bibl.*, I, 9, 11 ve dev.; III, 10, 4; 13, 8; PIND., *Pyth.*, IV, 221; DIOD. SIC., IV, 68; TZET., ad LYC., 275; 872; 1180; skol. ad *Il.*, II, 591; XIII, 697 **2)** APD., *Bibl.*, I, 9, 28; HYG., *Fab.*, 25; 239 PAUS., II, 3, 6 ve dev.

Phiks : HES., *Theog.*, 326; karş. PLAT., *Krat.*, 414 a.

Philammon : OV., *Met.*, XI, 301 ve dev.; skol. ad *Odys.*, XIX, 432, ad AP. RH., *Arg.*, I, 23; HYG., Fab., 161; 200; CONON, *Narrat.*, 7; PAUS., II, 37, 2 ve dev.; IV, 33, 3; IX, 36, 2; X, 7, 2.

Philandros : PAUS., X, 16, 5.

Philoitios : *Odys.*, XX, 185 ve dev.; XXI, 82 ve dev.; XII, 160 ve dev.; XXIII, 367 ve dev.; APD., *Ep.*, VII, 32 THEOKR., *Id.*, XVI, 55; OV., *Her.*, I, 103.

Philoktetes : *Il.*, II, 716 ve dev.; skol. ad m. 722; *Odys.*, III, 190; VIII, 219 ve dev.; EUST. ad *Il.*, 695, s. 323, 44; karş. KINKEL, *Ep. gr. fr.*, s. 19; 36; HYG., *Fab.*, 97; 102; DIOD. SIC., IV, 38; skol. ad PIND., *Pyth.*, I, 100; 109; APD., *Bibl.*, III, 10, 8; *Ep.*, III, 14; 27; V, 8; VI, 15; OV., *Met.*, IX, 229; XIII, 45 ve dev.; 313 ve dev., STRAB., VI, 254; PAUS., VIII, 33, 4; DION. KHRYS., *Or.*, LII; SOPH., *Philokt., passim*; SERV., ad VERG., *Aen.*, III, 402; TZET., ad LYC., 50; 911; *Posthom.*, 571 ve dev.; NAUCK, *Tr. Gr. Fr.*, 2. bas., s. 79 ve dev.; SEN., *Herc. Oita*'da, 1648 ve dev., QUINT. SM., X, 179 ve dev. (karş. şarkılar XI ve XII) PTOL. HEPH., in WESTERM. s. 197, A; LYC., *Alex.*, 927 ve dev. V. J. BÉRARD, *Colon.*, s. 359 ve dev.

Philolaos : APD., *Bibl.*, II, 5, 9; III, 1, 2.

Philomela : PAUS., I, 41, 8 ve dev.; X, 4, 8 ve dev.; APD., *Bibl.*, III, 14, 8; EUST., ad *Odys.*, s. 1875, 32; CONON, *Narr.*, 31; TZET., *Chil.*, VII. 459 ve dev.; HYG *Fab.*, 45; OV., *Met.*, VI, 426 ve dev.; SERV., ad VERG., *Ecl.*, VI, 78; LACT. PLAC., ad STAT., *Theb.*, V, 120; SOPH., kayıp trag., *Tereus*, bkz. PEARSON, *Frag. of Soph.*, II, s. 221 ve dev.; karş. L. GERNET. *La Légende de Procné...*, *Mél. Navarre*, 11, s. 207-217.

Philomeleides : *Odys.*, IV, 343 ve skol. *ad loc.*; XVII, 134 ve skol. *ad loc.* EUST., ad *Odys.*, 1498, 62 ve dev.

Philomelos : HYG., *Astr. Poet.*, II, 4.

Philotas : HES., *Theog.*, 224.

Philotis : PLUT., *Romul.*, 29.

Philyra : PIND., *Pyth.*, III, 1 ve dev.; IV, 103; VI, 22; *Nem.*, III, 43 ve dev.; APD., *Bibl.*, I, 2, 4; skol. ad *Il.*, IV, 219; ad APOLL. RH., *Arg.*, I, 554; II, 1231, IV, 813; APOLL. RH., *Arg.*, II, 1231 ve dev.; HYG., *Fab*, 138; SERV., ad VERG., *Georg.*, II, 93.

Phineus : 1) APD., *Bibl.*, III, 8, 1. **2)** APD., *Bibl.*, II, 1, 4; 4, 3; OV., *Met.*, IV, 669 ve dev.; AISKH.,

Iketides, 317; karş. skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, II, 178. **3)** PAUS., III, 18, 15; V, 17, 11; HES., fr. 81-83; 170 (Rz.); skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, II, 181; 297; 296; APOLL. RH., *Arg.*, I, 211 ve dev.; II, 273 ve dev.; SERV. ad VERG., *Aen.*, III, 209; SOPH., *Ant.*, 969 ve dev.; ve skol. ad m. 981; APD., *Bibl.*, I, 9, 21; III, 15, 2 ve dev.; DIOD. SIC., IV, 43 ve dev.; HYG., *Fab.*, 19.

Phlegethon : *Odys.*, X, 513; skol. ad m. 154; Luk., *Ölülerin Konuşmaları*, XX, 1; EUST., ad *Hom.*, 1295, 52; 1667,39; VERG., *Aen.*, VI, 265 ve SERV., *ad loc.*; 550 ve dev.

Phlegyas : *Il.*, XIII, 301 ve dev.; *Hom. Asklepios'a Övgü*; PIND., *Pyth.*, III, 8 ve dev.; APD., *Bibl.*, II, 26, 4; IX, 36, 1; ET. BYZ., *s. v.*; skol. ad PIND., *ibid.*, II, 39, ad *Il.*, I, 260, APOLL. RH., *Arg.*, I, 57; 735; III, 62; ad STAT., *Theb.*, I, 713; IV, 539; SERV., ad VERG., *Aen.*, VI, 618, ve VERG., *ibid.*, ve dev.; PAUS., IX, 36, 1 ve dev. karş. S. REINACH, *zikr. es.* (*Sisyphos* mad.) ve F. VIAN, *zikr. es.* (*Minyas* mad.).

Phlias : PAUS., II, 6, 6; 12, 6; ET. BYZ., *s. v.* Φλιοῦς; APOLL., RH., *Arg.*, I, 115, ve skol. *ad loc.*

Phlogios : APOLL. RH., *Arg.*, II, 955 ve dev.; VAL. FLACC., *Arg.*, V, 115; karş. HYG., *Fab.*, 14.

Phobos : *Il.*, IV, 349 ve dev.; XIII, 298 ve dev.; HES., *Theog.* 934.

Phoibe : 1) HES., *Theog.*, 136; 404 ve dev.; APD., *Bibl.*, I, 3, 3; AISKH., *Eumen.*, 1 ve dev.; ve skol.; DIOD. SIC., V, 67. **2)** APD., *Bibl.* III, 10, 3; 11, 2; PAUS, III, 16, 1; PROP., *El.*, I, 2, 15.

Phoiniks : 1) Skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, III, 1186: EUR., fr. 819 (NAUCK., 2. bas. s. 627); skol. ad EUR., *Phoin.*, 5; ad AISKH., *Iketides.*, 317 ANTON. LIB., Tr., 40; APD., *Bibl.*, III, 1, 1; HYG., *Fab.*, 178; CONON, *Narr.*, 32; LYC., *Alex.*, 1106; skol. ad *Il.*, XII, 292. **2)** APD., *Bibl.*, III, 13, 8; *Ep.*, VI, 12; *Il.*, IX, 168; 430 ve dev.; 658 ve dev.; XVI, 916; SKOL. ad IX. 448; EUST., HOM., 762, 43 ve dev.; SOPH. ve EUR. kayıp tragedyalar (bkz. NAUCK, fr., 2. bas., s 286 ve dev.; 621 ve dev.); *Anthol. Palat.*, III, 3; TZET., LYC., 421; PROP., *El.*, II, 1, 60.

Phokos : 1) PLUT., *Narrat., Am.*, IV, s. 774, **2)** ET. BYZ., *s. v.*; skol. ad *Il.*, II, 517; PAUS., II, 4, 3; IX, 17, 4; 25, 3; X, 1, 1; 4, 7; 32, 6. **3)** HES., *Theog.*, 1003 ve dev.: skol. ad *Il.*, II, 517; PAUS., II, 29, 3 ve dev.; X, 1, 1; 30, 4; TZET., ad LYC., 53, 175; 939; skol. ad EUR., *Androm.*, 687; APD., *Bibl.*, III, 12, 6; PIND., *Nem.*, V, 12, ve skol. *ad loc.* ve ad 25; OV. *Met.*, VII, 476 ve dev.; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, I, 207; EUR., *Andr.*, 687 ve dev.; DIOD SIC., IV, 72.

Pholos : APD., *Bibl.*, II, 5, 4 ve dev., SOPHL, *Trakh.*, 1095 ve dev.; DIOD. SIC., IV, 12; TZET., *Chil.*, II, 268 ve dev.; HYG., *Fab.*, 30 THEOKR., Id., VII, 149 ve dev.; SERV., ad VERG., *Aen.*, VIII, 294; ATHEN., XI, 499 A ve dev. Ayr. bkz. HERAKLES, s. 271, ve DUMÉZIL, *Le Problème des Centaures.*

Phorbas : 1) DIOD. SIC., IV, 69; V, 58;61; PAUS., V, 1, 11; VII, 26, 12; HYG., *Astr. Poet.*, II, 14; ATHEN., 262 *e* ve dev.; karş. CALL., *Demeter'e Övgü*, 24; EUST., ad *Il.*, s. 303, 8; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, I, 172; APD., *Bibl.*, II, 5, 5. **2)** PAUS., II, 16, 1; IV, 1, 1; skol. ad EUR., *Or.*, 932. **3)** Skol. ad *Il*, XXIII, 660; karş. OV., *Met.*, XI, 413. **4)** PAUS., I, 39, 3, EUR., *Ikedites*, 680.

Phorkys : HES., *Theog.*, 270; 333 ve dev.; APD., *Bibl.*, I, 2, 6; SERV., ad VERG., *Aen.*, V, 824; X, 388; LYC., *Alex.*, 47 ve dev.; APOLL. RH., *Arg.* IV, 828.

Phormion : PAUS., III, 16, 2 ve dev.

Phoroneu : PLAT., *Tim.*, 22 a (AKOUSILAOS, fr. 20 Diels); CLEM. ALEX., *Strom.*, I, 102; PAUS., II, 15, 5; 19, 5; APD, *Bibl.*, II, 1, 1; III, 1, 1; skol. ad EUR., *Or.*, 933; HYG., *Fab.*, 143; TZET., ad LYC., 177.

Phophoros : OV., *Met.*, IV, 628; *Her.*, XVII, 112; HYG., *Fab.*, 65; 161.

Phrasios : APD., *Bibl.*, II, 5, 11; HYG., *Fab.*, 55; OV., *Ars amatorial*, I, 649.

Phriksos : APOLL. RH., *Arg.*, II, 1140-1156; skol. II, 1144; HDT., VII, 197; PALAEPH., *Incr.*, 31; PAUS., IX, 34, 5; APD., *Bibl.*, I, 9, 1; 16; 21; HYG., *Fab.*, 1 ve dev.; 12; 14; 21; 22; 188; 245; ARISTOT., *Poet.*, II, 20; ERAT., *Cat.*, 19.

Phronime : HDT., IV, 154 ve dev.; SUID., *s. v.* Βάττος.

Phyrgios : POLYEN, VIII, 35; PLUT., *Kadınların Erdemi*, XVI; karş. PARTHEN., *Erot.*, 14.

Phthios : APD., *Bibl.*, III, 8, 1; TZET., ad LYC., 481; DEN. HAL., I, 17; EUST., ad HOM., s. 320, 24; ET. BYZ., *s. v.* Φθία, "Ελλας; SERV., ad VERG., *Aen.*, II, 197; HDT., II, 98.

Phthonos : EUR., *Troy.*, 768 ve dev.; DEMOSTH., XXV, 52; LUC., *Cal. non temere cred.*, 5.

Phylakos : 1) APD., *Bibl.*, I, 9, 4; 12; ET. B YZ., *s. v.* Φυλάκη; skol. ad *Il.*, II, 695; ve EUST., *ad loc.*; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, I, 45; 118; 230; skol. ad *Od.*, XI, 290, ve EUST., *ad loc.*; skol. ad THEOKR., III, 43. **2)** HDT., VIII, 36 ve dev.; PAUS., X, 8, 7.

Phylas : 1) APD., *Bibl.*, II, 7, 6; karş. DIOD. SIC., IV, 36. 2) *Il.*, XVI, 181. 3) PAUS., IV, 34,9; DIOD. SIC., IV, 37. 4) PAUS., II, 4, 3; IX, 40, 5-6.

Phyleus : *Il.*, II, 628; XV, 528; XXIII, 637; skol. ad m. II, 629; XI, 700; XV, 519; XXIII, 637 ve EUST., *ad loc.*; EUR., *Iph. Aul.*, 285; APD., *Bibl.*, II, 5, 5; 7, 2; III, 10, 8; Ep., III, 12; PLUT., *Qu. rom.*, 28 DIOD. SIC., IV, 33; PAUS., V, 3, 2; CALLIM., fr. 198; 383; OV. *Met.*, VIII, 308.

Phylios : ANTON. LIB., *Tr.*, 12; Ov., *Met.*, VII, 372 ve dev.

Phyllis : TZET., ad LYC., 495; APD., *Ep.*, VI, 16; PS. VERG., *Culex*, 131 ve dev.; OV., *Her.*, 2; *Rem.*, 591 ve dev.; *Ars amatorial*, III, 57; HYG., *Fab.*, 59; karş. 243; SERV., ad VERG., *Ecl.*, V, 10.

Phytalos : PAUS., I, 37, 2-4; PLUT., *Thes.*, 12.

Piasos : Skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, I, 1063; EUST., ad *Il.*, 357; 43 ve dev., karş. PARTH., *Erot.*, 28.

Picus : VERG., *Aen.*, VII, 47; 189; SERV., *Aen.*, VII, 190; X, 76; DEN. HAL., I, 31; ARNOB., II, 71; AUGUST., *Civ. Dei.*, IV, 23; V, 10; XVIII, 15; OV., *Met.*, XIV, 312 ve dev , PAUL., s. 212; STRAB., V, 4, 2, s. 200; PLUT., *De Fort. Rom.*, VIII, s. 320 *d*; *Qu. Rom.*, 21; karş. G. PANSA, *Picus Martius, Folkl. Ital.*, 1931, s. 181-199.

Pieros : 1) Skol. ad *Il.*, XIV, 225; ANTON. LIB., *Transf.*, 9; OV., *Metam.*, V, 302; PLUT., *De Mus.*, 3; PAUS., IX, 29, 3; SERV., ad VERG., *Ecl.*, VII, 21. 2) APD., *Bibl.*, I, 3, 3.

Pieros kızları : ANTON. LIB., *Tr.*, 9; OV., *Met.*, V, 669 ve dev.; karş. PAUS., IX, 29, 4.

Pikoloos : EUST., ad *Odys.*, 1658, 48.

Pilumnus : AUGUST., *Civ. Dei.*, VI, 9; VERG., *Aen.*, X, 75 ve dev., 619; SERV., ad VERG., *Aen.*, IX, 3; X, 76; FEST., s. 224, 4.

Pindos : EL., *Hist. An.*, X; 40 TZET., *Chil.*, IV, 338, ve skol. ad 333.

Pisaios : PLIN., *H. N.*, VII, 57; PHOTIOS, *Lex.*, *s. v.* Ληστοσαλπίγκτας.

Pisos : 1) PAUS., V, 17, 9; VI, 22, 2. 2) SERV., ad VERG., *Aen.*, X, 179. 3) APD., *Bibl.*, III, 10, 3.

Pistor : OV., *Fast.*, VI, 350 ve dev.; LACT., I, 20, 33.

Pitane : 1) PIND., *Ol.*, VI, 46 ve dev.; ve skol. ad m. 46; 48; 51; 52; 95. 2) DIOD. SIC., III, 55.

Pittheus : *Il.*, III, 144 skol. ad PIND., *Ol.*, I, 144; EUR., *Med.*, 680 ve dev.; *Herakles*, 207 ve dev.; skol. ad *Or.*, 5; PAUS., I, 22, 2; II, 30, 8; 31, 6; STRAB., VIII, s. 374; DIOD. SIC., IV, 59; PLUT., *Thes.*, 4 ve 34; HYG., *Fab.*, 4; 37; APD., *Bibl.*, III. 15, 7; *Ep.*, II, 10.

Pityreus : PAUS., II, 26, 1; VII, 4, 2.

Pitys : NONNOS, *Dion.*, II, 108; 118; XLII, 259; LUK., *Tanrıların Konuşmaları*, 22, 4; *Geopon.*, XI, 10.

Platanos : VESTERMANN, *Myth.*, s. 381, No. 61.

Pleiadlar : Skol. ad *Il.*, XVIII, 489; EUST., ad *Il.*, 1155; HES., *Trav.*, 383; AISKH. fr. 312 (NAUCK, ed. *Tr. gr.*, 2. bas.); HYG., *Astr. Poet.*, II, 21; *Fab.*, 192; ERAT., *Catast.*, 23; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, III, 225; APD., *Bibl.*, III, 10, 1; OV., *Fast.*, IV, 172 ve V, 83 ve dev.; ARAT., *Phen.*, 262 ve dev.; skol. ad THEOKR., XIII, 25, KALLIMAKHOS'tan bir fr. zikrederek; PAUS., II, 30, 8.

Pleione : APD., *Bibl.*, III, 10, 1; skol. ad *Il.*, XVIII, 486; ad *Odys.*, V, 272; ad HES., *Işler*, 382; HYG., *Fab.*, 192; 248; *Astr. poet.*, II, 21; TZET., LYC., 149; 219. OV., *Fast.*, V, 83; *Met.*, II, 743.

Pleisthenes : Skol. ad PIND., *Ol.*, I, 44; ad EUR., *Or.*, 4; ad SOPH., *Aias*, 1297; APD., *Bibl.*, III, 2, 2; EUR., kayıp trag. *Pleisthenes*, NAUCK, fr. 2. bas. s. 556 ve dev; SENECA, *Thyestes*, 726; HYG., *Fab.*, 86; 88.

Pleksippos : 1) APD., *Bibl.*, I, 7, 10; 8, 2; OV., *Met.*, VIII, 305; 434 ve dev.; skol. ad PS. OV., *Ibis*, 601; ad *Il.*, IX, 567; HYG., *Fab.*, 173; 174; 244; DIOD. SIC., IV, 34. 2) APD., *Bibl.*, III, 15, 3; skol. ad SOPH., *Antig.*, 980. 3) SERV., ad VERG., *Aen*, VIII, 138.

Plemnaios : PAUS., II, 5, 8; 11, 2.

Pleuron : Skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, I, 146; APD., *Bibl.*, I, 7, 7; skol. ad *Il.*, XIII, 218; PAUS., III, 13, 8.

Ploutos : HES., *Theog.*, 969 ve dev.; DIOD. SIC., V, 49; *Hom. Demeter'e Övgü*, 486; ARISTOPH., *Plout.*, *passim*.

Podaleirios : *Il.*, II, 729 ve dev.; XI, 833 ve dev.; DIOD. SIC., IV, 71; skol. ad ARISTOPH., *Plout.*, 701; ad *Il.*, XI, 263; APD., *Bibl.*, III, 10, 8; *Ep.*, V, 1; 8; VI. 2; 18; VERG., *Aen.*, II, 263; DICT. CRET., *Bell. Troi.*, I, 14; II, 6; III, 19, vs.; QUINT. SM., IV, 396 ve dev.; 538 ve dev.; VI, 455 ve dev.; VII, 22 ve dev.; PAUS., III, 26, 10; ET. BYZ., *s. v.*, Σύρνα; STRAB, VI, s. 284; XIV, 654 *e*; LYC., *Alex.*, 1047 ve dev.; ve TZET., *ad loc.*

Podarge: *Il.*, XVI, 150; ve skol. *ad loc.*; EUST., ad *Il.*, 1050, 60; SERV., ad VERG., *Aen.*, III, 241; STESIKHOROS, fr. 1 (BERGK).

Podarkes : 1) APD., *Bibl.*, II, 6, 4; III, 12, 3; HYG., *Fab.*, 89; TZET., ad LYC., 34. 2) *Il.*, II, 704; XIII, 693; HYG., *Fab.*, 97; APD., *Bibl.*, I, 9, 12; skol. ad *Odys.*, XI, 287; EUST., ad *Odys.*, 1685, 45; QU-

INT. SU., 1, 233 ve dev.; 815 ve dev.

Podes : *Il.*, XVII, 575 ve dev.; karş. ATHEN., VI, 236 *c*.

Poias : *Odys.*, III, 190; APD., *Bibl.*, I, 9, 16; 26; II, 7, 7; ET. BYZ., s. v. Θανμακία; EUST., ad *Il.*, 323, 43; HYG., *Fab.*, 14; VAL. FLACC., I, 391 ve dev.; TZET., ad LYC., 50.

Poimandros : PLUT., *Qu. Gr.*, 37; EUST., ad *Il.*, 266, 20; ve skol. ad *Il.*, II, 498.

Poine : AISKH., *Khoeph.*, 929 ve dev.; karş. STRAB., III, 5, 11; LUK., *Mainadlar.*, 9; 11; CIC., *In Pisonem*, 37; 91; VAL. FLACC., *Arg.*, I, 769; HOR., *Odes.*, III, 2, 31 ve dev. PAUS., I, 43, 7.

Poliporthes : APD., *Ep.*, VII, 35; PAUS., VIII, 12, 6.

Polites : 1) *Il.*, II, 786 ve dev.; XIII, 533; XV, 339; XXIV, 250; APD., *Bibl.*, III, 12, 5; HYG., *Fab.*, 90; QUINT. SM., VIII, 402 ve dev.; XI, 338 ve dev., XIII, 214 ve dev.; VERG., *Aen.*, II, 581 ve dev., V, 564 ve dev.; CATON, *Orig.*, 2, fr. 54; DICT. II, 43. **2)** *Odyss.*, X, 224 ve dev.; karş. *Euthymos.* mad.

Poltys : APD., *Bibl.*, II, 5, 9; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, I, 216; STRAB., VII, 319; ET. BYZ., s. v. Αἶνος; Μεσημβρία; PLUT., *Kralların ve Imparatorların Ünlü Sözleri*, 174 *c*.

Polybos : 1) *Odys.*, IV, 124 ve dev.; karş. ATHEN., V, 191 *b*. **2)** NIC. DAM., fr. 15; skol. ad PLAT., *Dev.*, 590 a, s. 359; PIND., *Nem.*, IX, 30 ve dev.; ve skol. *ad loc.*; PAUS., II, 6, 6; HDT., V, 67; skol. ad *Il.*, II, 572; SERV., ad VERG., *Aen.*, VI, 480. **3)** skol. ad *Odys.*, XI, 271; AOD., *Bibl.* III, 5, 7.

Polybotes : APD., *Bibl.*, I, 6, 2; STRAB., X, 489; PAUS., I, 2, 4.

Polydamas : *Il.*, XII, 60 ve dev.; 195 ve dev.; XIII, 723 ve dev.; XIV, 449 ve dev.; XV, 339; 453 ve dev.; 518 ve dev.; XVII, 597 ve dev.; XVIII, 251 ve dev.; PLIN., *H. N.*, VII, 165; EL., *Hist. Var.*, VII, 5; XII, 25; PAUS., X, 27, 1.

Polydamna : *Odys.*, IV, 228 ve skol.; EUST., ad *Odys.*, 1493, 60; HDT., II, 116; STRAB., XVII, 801; DIOD. SIC., I, 97; EL., *Hist. An.*, IX, 2.

Polydektes : APD., *Bibl.*, I, 9, 6; II, 4, 2; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, IV, 1091; 1515; STRAB., X, 487; HYG., *Fab.*, 63; 64; PIND., *Pyth.*, X, 72 ve skol. ad XII, 25; SERV., ad VERG., *Aen.*, VI, 289; OV., *Met.*, V, 242; TZET., ad LYC., 838.

Polydora : *Il.*, XVI, 175 ve dev.; ve skol. *ad loc.*; TZET. *Kom. ad Il.*, XVI, 152 ve dev.; APD. *Bibl.*, III, 13, 1; HES., fr. 83 (RZ); EUST., *Il.*, 321, 5.

Polydoros : 1) HES., *Theog.*, 978; APD., *Bibl.*, III, 4, 2; DIOD. SIC., IV, 2; XIX, 53; EUR., *Phoin.*, 8, ve skol.; skol. ad m. 158; 291; *Bakkh.*, 43; 213 HYG., *Fab.*, 179; APD., *Bibl.*, III, 5, 5; HDT., V, 59; LACT PLAC., ad STAT., *Theb.*, III, 286; PAUS., II, 6, 2; IX, 5, 3 ve dev.; NONN., *Dion.*, V, 210 ve dev.; XLVI, 259. **2)** *Il.*, XX, 407 ve dev.; XXI, 88 ve dev.; XXII, 46 ve dev.; EUST., ad *Il.*, 1214, 65 ve dev.; *QUINT.* SM., IV, 154; 586; EUR., *Hek.*, 3; 25; 31; 679 ve dev.; 896 ve dev.; 1133 ve dev.; APD., *Bibl.*, III, 12, 5; HYG., *Fab.*, 109; VERG., *Aen.*, III, 40 ve dev.; ve SERV., ad m. 6; 15; 47; OV., *Met.*, XIII, 434 ve dev.; PS. OV., *Ibis*, 267; 579; PLIN., *H.N.*, IV, 43; DICT. CR., XVIII, 20 ve dev.

Polyeidos : 1) *Il.*, XIII, 663 ve dev., HYG., *Fab.*, 128; 136; 251; skol. ad *Il.*, V, 148; PAUS., I, 43, 5; PIND., *Ol.*, XIII, 75; skol. *Odys.*, XXI, 22; PLUT., *De Fl.*, XXI, 4; APD., *Bibl., III*, 3; I; PLIN., *H. N.*, XXV, 2; PALAEPH., *Incr.*, 27 **2)** *Il.*, V, 148 ve dev.

Polygonos : APD., *Bibl.*, II, 5, 9; PHILARG, ad VERG., *Georg.*, IV, 391.

Polykaon : PAUS., III, 1, 1; EUR., *Or.*, 626.

Polykaste : 1) *Odys.*, III, 454 ve dev.; EUST., ad *Odys.*, 1796, 39; karş. APD., *Bibl.*, I, 9, 9. **2)** STRAB., X, 452; 461.X

Polykrite : PLUT., *Kadınların Erdemi*, XVII.

Polykritos : *Paradoxographi*, WESTERMANN ed. s. 121 ve dev.; karş. PROKLOS, ad PLAT., *Dev.*, II, S. 115 (Kroll).

Polyksene : APD., *Bibl.*, III, 12, 5; *Ep.*, V, 23 EUR., *Troy.*, 622 ve dev.; *Hek.*, 3 ve dev.; 107 ve dev.; 218 ve dev.; skol. ad m. 41; 388; HYG., *Fab.*, 110; *Ep. gr. fr.* (Kinkel ed.) s. 50: QUINT. SM., *Posthom.*, XIV, 210 ve dev.; TZET., ad LYC., 269; 323; OV., *Met.*, XIII, 439 ve dev.; SEN., *Troy.*, 168 ve dev.; 938 ve dev.; DICT. CR., III, 2 ve dev.; V, 13; SERV., ad VERG., *Aen.*, III, 322; VI, 57; PHILOSTR., *Heroica*, XX, 18.

Polyksenos : 1) *Il.*, II 623; HYG., *Fab.*, 81; 97; APD., *Bibl.*, III, 10, 8; PAUS., V, 3, 4, **2)** PAUS., II, 3, 8. **3)** APD., *Bibl.*, II, 4, 6; TZET., ad LYC., 932.

Polykso : 1) APD., *Bibl.*, III, 10, 1. **2)** TZET., ad LYC., 911; PAUS., III, 19, 9 ve dev.; POLYEN, I, 13. **3)** APOLL. RH., *Arg.*, I, 668 ve dev.; HYG., *Fab.*, 15; karş. VAL. FL., *Arg.*, II, 316 ve dev.

Polyktor : *Odys.*, XVII, 207 ve skol.; EUST., s. 1815, 44.

Polymede : APD., *Bibl.*, I, 9, 16; 27; TZET., ad LYC., 175; 872; DIOD. SIC., IV, 50.

Polymela : 1) *Il.*, XVI, 180 ve dev.; TZET., *Alleg.* ad *Il.*, XVI, 156 ve dev. **2)** PARTH., *Erot.*, 2. **3)**

TZET., ad LYC., 175; EUST., ad HOM., 321; APD., *Bibl.*, III, 13, 8.

Polymestor Bkz. *Deipylos, Hekabe, Polydoros* maddeleri.

Polymnia : HES., *Theog.*, 78, ve TZET., ad HES., s. 24 (Gaiss.); APD., *Bibl.*, I, 3, 1; DIOD. SIC., IV, 7; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, III, 1; skol. *Il.*, X, 425; PLAT., *Sympos*, 187 *d*.

Polymnos : PAUS., II, 37, 5; *Mythogr.*, WESTERMANN ed. s. 348; 368; TZET., ad LYC., 212; CLEM. ALEX., *Protr.*, II, 34; ARBOB., *Adu. Nat.*, V, 28.

Polyneikes : *Il.*, IV, 377; PAUS., IX, 5, 10 ve dev.; HES., *Işler.*, 162; EUR., *Phoin., passim*; skol. ad m. 13, 53, 1760; SOPH., *Oid. Kol., passim* (özellikle 374 ve dev.; 1422 ve dev.; ve skol. ad 1375); PIND., *Nem.*, IX, 18 ve dev.; APD., *Bibl.*, III, 5, 8 ve dev.; 6, 1 ve dev.; *Ep.*, III, 17; DIOD., SIC., IV, 65; ATHEN., XI, 465 *f*; HYG., *Fab.*, 67; 68; 69-71; 72; 76; 243; 254; STAT., *Theb., passim.*

Polyphates : Skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, I, 118.

Polypheides : 1) *Odys.*, XV, 249 ve dev.; skol. 223. **2)** APD., *Ep.*, II, 15; EUSEB., *Khron.*, I, 175, 176 (Schoene).

Polyphemos : 1) *Il.*, I, 264; APOLL. RH., *Arg.*, I, 41; IV, 1470 ve dev.; skol. ad I, 40; I, 1241; HYG., *Fab.*, 14; APD., *Bibl.*, I, 9, 16; 19. **2)** *Odys.*, I, 71 ve dev.; IX, 187 ve dev.; EUR., *Kykl., passim*; ARISTIAS, *Tr. fr.* (NAUCK ed.), fr. 4; karş. VERG., *Aen.*, III, 628 ve dev.; *Ecl.*, IX, 39 ve dev.; APD., *Ep.*, VII, 4 ve dev.; HYG., *Fab.*; 125; karş. Poet. *lyr. fr.*, ed. BERCK, fr. 4 et 5; karş. 6 ve dev.; ARISTOTEL., *Poet.*, 2; THEOKR. *Idiller*, XI; OV., *Metam.*, XIII, 759 ve dev.; APPIEN, *Illyr.*, 2; ET. MAGN., *s. v.* Γαλατεία.

Polyphonte : ANTON. LIB. *Transf.* 21.

Polyphontes : 1) *Il.*, IV, 395; karş. AISKH., *Hepta*, 430. **2)** APD., *Bibl.*, II, 8, 5; HYG., *Fab.*, 137

Polypoites : 1) APD. *Bibl.*, I, 7, 7. **2)** *Il.*, II, 738 ve dev.; VI, 29; XII, 127-194; XXIII, 826 ve dev.; DIOD. SIC., IV, 63; EUST., ad *Il.*, 334, 27 ve dev.; APD., *Bibl.*, III, 10, 8; *Ep.*, III, 14; VI, 2; HYG., *Fab.*, 81; 97; QUINT. SM., XII, 318. **3)** CLEM. ALEX., *Strom.*, VI, 25; APD., *Ep.*, VII, 34.

Pomone : PLIN., *H. N.*, XXIII, 2; VARR., *L. L.*, VII, 45; FEST., s. 154; SERV., ad VERG., *Aen.*, VII, 190; OV., *Met.*, XIV, 623 ve dev.

Pompon : PLUT., *Numa*, 21; DEN. HAL, II, 58.

Pontos : HES., *Theog.*, 135; 233 ve dev.; HYG., *Fab.*, Önsz 3, 5, 7 (Rose); APD., *Bibl.*, I, 2, 6; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, I, 1165.

Poros : PLAT., *Sympos.*, 203 *b* ve dev.; PORPH., *Nymphaların ini*, 16.

Porphyrion : PIND., *Pyt.*, VIII, 12 ve dev.; APD., *Bibl.*, I, 6, 1.

Porthaon : *Il.*, XIV, 115 ve dev.; APD., *Bibl.*, I, 7, 7; 10; PAUS., IV, 35, 1; VI, 20, 17; 21, 10; HYG., *Fab.*, 175; skol. ad *Odys.*, XII, 39.

Portheus : 1) Bkz. *Porthaon.* **2)** APD., *Ep.*, V, 20.

Portunus : FEST., p. 227; PAUL, s. 56; 263; HYG., *Fab.*, 2; VERG., *Aen.*, V, 241; SERV., ad VERG., *Georg.*, I, 437; *Aen.*, V, 241.

Poseidon : *Il.*, I, 400; VII, 442 ve dev.; VIII, 198 ve dev., 440; XII, 1 ve dev.; XIII, 1 ve dev.; 43 ve dev.; 89 ve dev.; 206 ve dev.; XIV, 135 ve dev.; 351 ve dev.; XV, 168 ve dev.; 187 ve dev.; XX, 13 ve dev.; 33 ve dev.; 132 ve dev.; 290 ve dev.; XXI. 284 ve dev.; 435 ve dev.; skol. ad XXIII, 346; *Odys.*, IV, 506; V, 291; XI, 235 ve dev.; XIII, 151 ve dev.; HES., *Theog.*, 15; 453 ve dev.; 732; karş. 883 ve dev. HDT., VIII, 55; DIOD. SIC., V, 55; A. GELL., *N. A.*, XV, 21; OV., *Met.*, VI, 70 ve dev.; APD., *Bibl.*, I, 7, 3 ve dev., II, 1, 4; III, 14, 1; PAUS., I, 14, 3; 24, 3 ve dev.; 26, 5 ve dev.; II, 1, 3 ve dev.; 2, 1; 3, 4 ve dev.; 12, 2 ve dev.; 30, 5 ve dev.; 22, 4; 33, 1 ve dev.; 34, 10; 38, 1 ve dev.; III, 14, 2; 15, 7; 18, 10; 20, 2; 21, 5; V, 1; 8; 15, 5; 22, 6; 26, 2; VI, 25, 3; VII, 4, 1; 8; 21, 7-10; 24, 2-12; 25, 3; 8; 12; VIII, 10, 2-11, 1; 25, 5-8; 37, 9 ve 10; 42, 1 ve dev.; 44, 4; IX, 20, 1; 22, 5; 29, 1; 6; 31 6; , 9, 4; 7; 10, 8; skol. ad V, 8, 8; HYG., *Fab.*, ön., 13, 18, 10 (Rose); 3; 10; 12; 14; 17; 28; 31; 32; 37; 38; 46; 47; 56; 64; 76; 89; 125; 135; 139; 140; 151; 157; 161; 164; 166; 169; 173; 186; 187; 188; 195; 238; 242; 252; 273; 274; SERV., ad VERG., *Georg.*, I, 12; VARR., in AUGUST., *Civ. D.*, XVIII, 9; PLUT., *Qu. Conv.*, IX, 6; *De l'Am. Frat.*, XI; Fr. SCHACHERMEYR, *Poseidon*, Bern. 1950; PUGLIESE CARATELLI, in *Parola del Pass.*, 1957 fsk. 53, s. 81 ve dev.; 56. s. 352 ve dev.; C. GALLAVOTTI, *ibid.*, 55, s. 241 ve dev.; F. ADRADOS in *Minos*, V (1957), s. 53 ve dev., J. CHADWICK, *ibid.* s. 117 ve dev.

Pothos : AISKH., *Iketides.*, 1040; PLAT., *Symp.*, 197d; Crat., 420, EUSEB., *Pr. Eu.*, I, 10, 8.

Praks : PAUS., III, 20, 8; ET. BYZ., *s. v.* Πρακίαι καί Πράκες.

Praksithea : 1) EUR., kayıp trag. *Erethkheus*; LYKOURGOS, *Leokrates'e Karşı*, 98 ve dev.; APD., *Bibl.*, III, 15, 1. **2)** APD., *Bibl.*, III, 14, 6. **3)** APD., *Bibl.*, I, 5, 1 ve 2.

Presbon : Skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, I, 185; II,

1122; PAUS., IX, 34, 8; 37, 1 ve dev.

Preugenes : PAUS., III, 2, 1; VII, 6, 2; 18, 5; 20, 7 ve dev.; karş. HERBILLON, *Les cultes de Patras*, Paris, 1929.

Priamos : *Il.*, III, 146 ve dev.; VII, 365 ve dev.; XX, 237; XXI, 84 ve dev.; 526 ve dev.; XXII, 21 ve dev.; 405 ve dev.; XXIV, 143 ve dev.; XXIV, 188 ve dev.; 322 ve dev.; 440 ve dev.; 677 ve dev.; APD., *Bibl.*, II, 6, 4; III, 12, 3 ve dev.; HYG., *Fab.*, 89; 90; 91; 93; 101; 105; 106; 108; 109; 111; 113; 128; 240; 243; 244; 256; 270; 273; PAUS., II, 24, 3; IV, 17, 4; X, 27, 2; APD., *Ep.*, V, 21; EUR., *Hekabe*, 23 ve dev.; *Troy.*, 16 ve dev.; 481 ve dev.; SERV ad VERG., *Aen.*, II, 557.

Priapos PAUS., IX, 31, 2; ET. BYZ., *s. v.* Λαμψακος; OV., *Fast.*, I, 391 ve dev.; VI, 319 ve dev.; *Met.*, IX, 347 ve dev.; SERV., ad VERG., *Georg.*, II, 84; IV, 111; skol. ad THEOKR., I, 81; TZET., ad LYC., 831; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, I, 932; DIOD. SIC., IV, 6; WESTERMANN, *Mythog., Appendix Narrat.*, LXIII, s. 382. Karş. H. HERTER, *De Priapo*, Giessen, 1932.

Proculus : CIC., *De leg.*, I, 1, 3; *De Rep.*, II, 10, 20; LIV., I, 16, 5 ve dev.; DEN. HAL., II, 63, 3; OV., *Fast.* II, 499 ve dev.; PLUT., *Rom.*, 28.

Proitidler : BAKKHYL., X, 40 112; APD., *Bibl.*, II, 2, 2; skol. ad *Odys.*, XV, 225; ad PIND., *Pyth.*, III, 96; *Nem.*, IX, 30, HDT., IX, 34; DIOD. SIC., IV, 68; STRAB., VIII, 3, 19, s. 346; PAUS., II, 7, 8; 9, 8; 16, 2-5; 18, 4; 25, 7 ve dev.; V, 5, 10; VIII, 18, 7 ve dev.; HES., fr. 41 ve 42; VERG., *Ecl.*, VI, 48 ve dev., ve SERV., *ad loc.*; OV., *Met.*, XV, 322.

Proitos : APD., *Bibl.*, II, 2, 1 ve dev.; 3, 1 ve dev.; 4, 1 ve dev.; PAUS., II, 25, 7; skol. ad EUR., *Or.*, 965; OV., *Met.*, V, 236 ve dev.; skol. ad PIND., *Nem.*, IX, 30. Ayr. bkz. *Proitidler*.

Prokhyte : NAEV., fr. 19 (Müller); SERV., ad VERG., *Aen.*, IX, 715, DEN. HAL., I, 53; PLIN., *H. N.*, III, 16, 12.

Prokles : PAUS., III, 7, 1; PLUT., *Lyc.*, 4 ve dev.

Prokne: Bkz. *Philomela*.

Prokris : APD., *Bibl.*, III, 15, 1; skol. ad *Odys.*, XI, 321; EUST. ad *Odys.*, s. 1688; ANTON. LIB., *Tr.*, 41; TZET., *Chil.*, I, 542 ve dev.; HYG., *Fab.*, 189; OV., *Met.*, VII, 670 ve dev.; SERV., ad VERG., *Aen.*, VI, 445; PAUS., X, 29, 6; SOPH., kayıp trag. *Prokris*; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, I, 211.

Prokroustes : APD., *Ep.*, I, 4; BAKKHYL., XVII, 27 ve dev.; DIOD. SIC., IV, 59; PLUT., *Thes.*, 11; PAUS., I, 38, 5; skol. ad EUR., *Hippol.*, 977; OV., *Met.*, VII, 438; *Her.*, II, 69; PS. OV., *Ibis.*, 407; HYG., *Fab.*, 38.

Prometheus : Skol. ad *Il.*, I, 126; AISKH., *Prom., passim*; skol. ad m. 347; HES., *Theog.*, 508 ve dev.; 571 ve dev.; *Işler.*, 50 ve dev.; HYG., *Fab.*, 142; 114; 144; *Astr. Poet.*, II, 15; SERV., ad VERG., *Aen.*, I, 741; *Ecl.*, VI, 42; APD., *Bibl.*, I, 2, 2 ve dev.; 7, 1 ve dev.; II, 5, 11; APOLL. RH., *Arg.*, III, 845; 1084 ve dev.; skol. ad m. 1086; VAL. FL., *Arg.*, VII, 355 ve dev.; skol. ad PIND., *Ol.*, IX, 68; TZET., ad LYC., 1283; 132; 219; STOB., *Flor.*, II, 27; PLAT., *Prot.*, 321; PAUS., IX, 25, 6; X, 4, 4; DIOD. SIC., V, 67; LACT. *ad* OV., *Metam.*, I, 34; LUK., *Tanrıların Konuşmaları*, I, 1; LIBAN., *Orat.*, XXV, 31 (II, s. 552, Foerster); OV., *Met.*, I, 82 ve dev.; SEN., *Med.*, 709; IUV., *Sat.*, XIV, 35; PLUT., *De Fl.*, V, 4; Karş. S. REINACH, *in Cultes, mythes et rel.*, III, s. 68-91; L. ROUSSEL, in *R. E. A.*, 1934, s. 229-232; A. H.. KRAPPE, R. H. R., 1939. 172-181; J. D. BEAZLEY, in *A. J. A.*, 1939, S. 618-639; K. KERÉNY *Prometheus*, Zürich, 1946; L. SÉCHAN, *Le Mythe de Prométhée*, Paris, 1951.

Promethos : PAUS., VII, 3, 3; karş. STRAB. XIV, 634.

Promne : PAUS., VIII, 14, 9.

Pronaks : APD., *Bibl.*, I, 9, 13; skol. ad PIND., *Nem.*, IX, 30; PAUS., III, 18, 12.

Pronos : HERAKL. PONT., fr. 32 (Müller, ed., *Fr. Hist. gr.*, II, 222).

Propodas : PAUS, II, 4. 3.

Propoitidler : OV., *Met.*, X, 221; 238 ve dev.; LACT. PLAC., X, 7 ve dev.

Proserpina : AUG., *Civ. Dei*, IV, 8; in VARR. CENSORINUS, *De Die Nat.*, XVII, 8; VAL. MAX., II, 4, 5.

Prosymna : PAUS., II, 17, 1.

Protesilaos : *Il.*, II, 695 ve dev.; XIII, 681; XV, 705; EUST., ad *Il.*, II, 695 ve dev.; STRAB., IX, 432 ve dev.; APD., *Bibl.*, III, 10, 8; *Ep.*, III, 14; 30 ve dev.; PAUS., IV, 2, 5; HYG., *Fab.*, 103; 104; HES., *Katal.* (fr. ed *Siltz. Preuss. Akad.*, 1900, s. 844); TZET., ad LYC., 245; karş. 530; *Chil.*, II, 759; *Antehom.*, 221 ve dev.; OV., *Her.*, XIII; PROP., I, 9, 7; PHILOSTR., *Her.*, II, 15-18; CATULLE, 68, 74 ve dev. Bkz. *Laodameia*. Karş. G. HERZOG-HAUSER, in *Mél. Boisacq* (*A. I. Ph. Or.*, V, 1937), s. 471-478); L. SÉCHAN, *Lettres d'Hum.*, XII (1953), s. 3-27

Proteus : *Odys.*, IV, 349 ve dev.; APD., *Bibl.*, II, 5, 9; EUR., *Helene*, 6 ve dev.; ve *passim*; HDT., II, 110 ve dev.; DIOD. SIC., I, 62; CONON, *Narr.*, 8; 32;

TZET., ad LYC., 113; SERV., ad VERG., *Aen.*, I, 651; VERG., *Georg.*, IV, 387 ve dev.; OV., *Met.*, XI, 224 ve dev.

Prothoos : 1) APD., *Bibl.*, I, 8, 6. 2) *Il.*, II, 756 ve dev.; APD., *Ep.*, III, 14; VI, 15 a; HYG., *Fab.*, 97; EUST., ad HOM., s. 338, 24; SEN., *Troy.*, 829 CONON, *Narr.*, 29.

Protogeneia : 1) APD., *Bibl.*, I, 7, 2; skol. ad PIND., *Ol.*, IX, 84 ve dev.; karş. *Ol.*, IX, 41 ve dev. 2) Bkz. *Hyakinthos Kızları*. 3) APD., *Bibl.*, I, 7, 7.

Prylis : LYC., *Alex.*, 219 ve dev.; TZET., *ad loc.*, ve 222; EUST., ad HOM., 601, 4; 893, 40.

Psamathe : 1) HES., *Theog*, 260; 1004; APD., *Bibl.*, I, 2, 7; III, 12, 6; PIND., *Nem.*, V, 24 ve skol.; ANTON. LIB., *Tr.*, 38; TZET., ad LYC., 53; 175; skol. EUR., *Andr.*, 687; OV., *Met.*, XI, 366ve dev.; EUR., *Hel.*, 6 ve dev. 2) SERV., ad VERG., *Ecl.*, IV, 56; PAUS., I, 43, 7; II, 19, 8; LACT. PLAC., *ad* STAT., *Theb.*, I, 570; VI, 64; STAT., *Theb.*, I, 570 ve dev. CONON, *Narr.*, 9; PS. OV., *Ibis*, 573 ve skol. *ad loc.*; PLIN., *Hist. Nat.*, IV, 9, 17.

Psophis : 1) ET. BYZ., *s. v.* 2) PAUS., VIII, 24. 1. 3) ID., *ibid.* 4) ID., *ibid.* ve dev., ET. BYZ., *s. v.*

Psykhe : APUL., *Met.*, IV, 28 ila VI 24; karş. R. REITZENSTEIN, in *A. R. W.*, XVIII (1930), s. 42-87; I. M. BOBERG, *The Tale of Cupid and Psyche, C. and M.*, I, 1938, s. 177-216; SWAHN, *Cupid and Psyche*, Lund, 1954; R. HELM, art. *Psyche*, in R. E., XLVI (1959), s. 1434-1438; P. GRIMAL, *Le conte d'Amour, et Psyche*, ed. ve yorum, Paris, 1963.

Psyllos : ET. BYZ., *s. v.*; MÜLLER, *Fr. Hist. gr.*, IV, s. 294, fr. 1; PLIN., *H. N.*, VII, 2; NONN., *Dion.*, XIII, 381 ve dev.

Pterelaos : APD., *Bibl.*, II, 4, 5 ve dev.; karş. skol. APOLL. RH., *Arg.*, I, 747; TZET., ad LYC., 932; 934.

Ptoliporthos : DICT. CR., VI, 6.

Pygmailer : *Il.*, III, 3 ve dev., ve EUST., *ad loc.*; karş. VERG., *Aen.*, X, 264 ve dev. *Fr. Hist., gr.*, I, 18; 266; HDT., II, 32; PLIN., *H. N.*, VII, 26 ve dev.; ANTON. LIB., *Tr.*, 16; OV., *Met.*, VI, 90 ve dev.; ATHEN., IX, 393*c* ve dev. Ayr. bkz. *Gerana*; karş. R. DANGEL, in *S. M. S. R.*, VII (1931), s. 128 ve dev.; K. PRAECHTER, in *Rh. Mus.*, 1933, s. 162-164; DANIEL, in *A. J. A.*, 1932, s. 260 ve dev.

Pygmailon : 1) VERG., *Aen.*, I, 343 ve dev.; IUSTIN., XVIII, 4, 3; APP., *Lybik.*, 1. Bkz. *Dido*. 2) CLEM. ALEX., *Protr.*, s. 17, 31 ve dev.; *Fr. Hist. Gr.*, III, s. 31; ARNOB., *Adv. Nat.*; VI, 22; OV., *Met.*, X, 243 ve dev.

Pylades : EUR., *Or.*, 764, ve skol. *ad loc.*; 1155 ve dev.; HES., fr. 121; PIND., *Pyth*, XI, 23; AISKH., *Khoeph.*, 900; SOPH., *Elektra*; EUR., *Elektra*; *Iph. Taur.*; *Orestes*; PAUS., I, 22, 6; II ,16, 7; 29, 9; HYG., *Fab.*, 121, 122.

Pylaimenes : APD., *Ep.*, III, 35; *Il.*, II, 851; V, 576 ve dev.; XIII, 658 ve dev. HYG., *Fab.*, 113.

Pylaios : *Il.*, II, 840 ve dev; STRAB., XIII, 3, 2, s. 620 ve dev.; DICT. CRET., II, 35.

Pylas : APD., *Bibl.*, III, 15, 5; PAUS., I, 5, 3; 39, 4 ve dev.; IV, 36, 1; VI, 22, 5.

Pylenor : PAUS., V, 5, 10; OV., *Met.*, XV, 282 ve dev.; karş. STRAB., VIII, 346.

Pylia : APD., *Bibl.*, III, 15, 5.

Pylios PTOL. HEPH., ed. WESTERMANN, *Mythogr.*, s. 197, 2.

Pyraikhmes : 1) *Il.*, II, 848; XVI, 287; APD., *Ep.*, III, 34; EUST., ad HOM., 359, 33 ve dev.; 1697, 57; DICT. CRET., III, 4; PORPHYR., *Quaest. ad Il.*, Schr. ed., s. 50. 2) PAUS., V, 4, 2; EUST., ad HOM., 311, 21. Bkz. *Oksylos*. 3) PLUT., *Parall.*, 7

Pyramos *Appendix Narr.*, WESTERMANN, *Mythogr.*, 384, No. 68; OV., *Met.*, IV, 55 ve dev.; karş. SERV., ad VERG., *Ecl.*, VI, 22; HYG., *Fab.*, 242; 243; v. Rhode, *Gr. Roman*, 2. bas., s. 153 ve dev.

Pyrene : 1) SIL. ITAL., III, 420 ve dev. PLIN., *H. N.*, III, 3, 8. 2) APD., *Bibl.*, II, 5, 11.

Pyreneus : OV., *Met.*, V, 274 ve dev.

Pyrgo : 1) PAUS., I, 43, 4, *bkz. Alkathoos*. 2) VERG., *Aen.*, V, 645.

Pyrias : HERAKL. PONT., 37, 2; PLUT., *Qu. gr.*, 34.

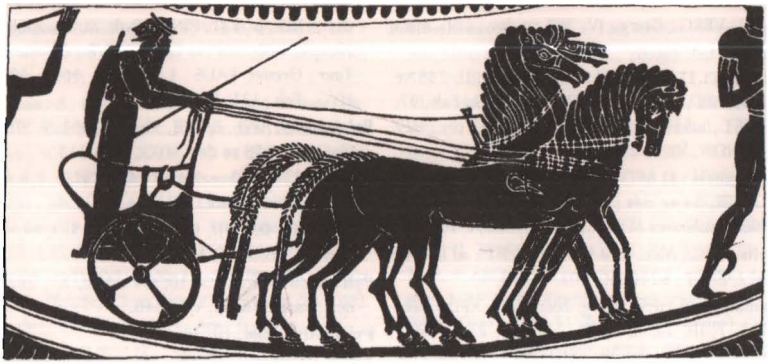
Pyrra : HES. fr. 24 ve 25 (RZ.); PIND., *Pyth.*, IX, 64 ve dev.; APD., *Bibl.*, I, 7, 2; CONON, *Narr.*, 27; HYG., *Fab.*, 153; M. DELCOURT, *Pyrrhos et Pyrrha...*, Liège, 1965.

Pyrrikhos : PAUS., III, 25, 2; STRAB., X, 4, 16, s. 480; ATHEN., XIV, 630 *e*; POLL. IV, 99; 104.

Pyrros : SERV., ad VERG., *Aen.*, II, 469; PAUS., I, 4, 4; III, 25, 2; bkz. *Neoptolemos ve Pyrra*.

Pythaeus : PAUS., II, 24, 1; 35, 2.

Python : *Hom. Apollon'a Ὀνγῦ*, 282 ve dev.; CALL., *Apollon'a...*, 100 ve dev.; HYG., *Fab.*, 140; OV., *Met.*, I, 438 ve dev.; EUR., *Iph. Taur.*, 1245 ve dev.; PAUS., X, 6, 5; EL., *Hist. Var.*, III, 1; VARR., *L. L.*, VII, 17; J. E. FONTENROSE, *Phyton, A study of Delphic myth and its origin*, Berkeley, 1959.

Q

***Quirinus** En eski Roma tanrılarından biri; kültü, Roma dininin "Hint-Avrupai" temelini teşkil eden üç arkaik tanrıdan biri. Iupiter, Mars ve kendisi tarafından oluşturulan üçlü içinde, hiyerarşik bakımdan son sırada yer alır. Quirinus'un karakterine ve fonksiyonlarına ilişkin antik belgeler, aşağı yukarı müttefiken, onu Sabin orijinli bir savaş tanrısı olarak göstermekte ve adını ya bir Sabin şehri olan Cures'ten getirmekte ya da Sabin dilinde kargı anlamına gelen *quiris*'e bağlamaktadırlar. Görünüşe göre Quirinus, üzerinde bir Sabin yerleşim merkezi bulunan Quirinale tepesinin tanrısıydı.

Hint-Avrupa alanına mensup başka dinlerde de Iupiter, Mars ve Quirinus üçlüsüne benzer üçlülerin bulunduğu ve bunları teşkil eden tanrılardan herbirinin bir sosyal sınıfa -Iupiter ya da muadilinin rahipler sınıfına, Mars ya da muadilinin muharipler sınıfına ve üçüncü tanrının da çiftçiler sınıfına- tekabül ettiği olgusuna dayanarak, Dumézil, son zamanlarda, Quirinus'un başlangıçta hiç de bir savaş tanrısı olmayıp, aslında çiftçileri koruyan bir tanrı olduğu hipotezini ortaya atmıştır. Roma dünyası için, ilk kanıtını Servius'un bir ifadesinde bulan çok çekici bir hipotezdir bu. Servius'un bize naklettiğine göre, Quirinus bir "Sakin Mars"tı, site içinde barış Mars'ıydı. Bundan başka, Dumézil'in belirttiğine göre, besbelli tanrının adıyla ilişkili olan *Culrites* (çoğl. i.) esas itibarıyla *sivil* vatandaşlara verilen bir isimdi ve bilindiği gibi askerler için kullanıldığında çok ağır bir hakaret teşkil ediyordu. Nihayet, Quirinus *flamin*ine (Roma'da bazı tanrıların kültüne bağlı rahip) ait bazı görevlerin, tarım tanrılarının (özellikle Consus) kültüyle ilişkili olduğunu belirtelim.

Quirinus'e ait mitoslara ender rastlanır. Bunlardan biri tanrının oğullarından Modius Fabidius'un Cures şehrini kurmasıyla ilgilidir (bkz. *Modius Fabidius*). En önemlileri ise, Romulus'un Qu-

irinus ile özdeşleştirilmesi mitosudur. Romulus'un, Iulius Proculus'e (bu ada bkz.) görünmesi üzerine, Romalılar, Quirinus adıyla Romulus'a bir tapınak yaptılar (bkz. *Romulus*). Aynı zamanda, Romulus'un karısı Hersilia da *Hora Quirini* adını aldı (bkz. *Hersilia*).

Quirinus : OV., *Fast.*, II, 477 ve dev.; IV, 910; VARR., *L. L.*, V, 51; FEST., s. 185; 254; PAUL., s. 49; MACR., I, 9, 16; SERV., ad VERG., *Aen.*, I, 292; C.I.L., I, 2. bas., s. 259; PLUT., *Romul.*, 29; *Qu. Rom.*, 87; DEN HAL., II, 48 ve dev.; LUCIL., m. 19-22 (Marx); TERTULL., *De Spect.*, 5; LIV., V, 40, 7 ve dev.; CIC., *De Leg.*, 1, 3; *De Rep.*, II, 20 V G. DUMÉZIL, *Jupiter, Mars, Quirinus*, Paris, 1941.

R

Radamanthys (Ῥαδάμανθυς) Giritli bir kahraman; genellikle, Zeus ile Europe'nin üç oğlundan biri ve Minos ile Sarpedon'un kardeşi olarak gösterilir (bkz. tab. 28). Radamanthys ve iki kardeşi, Zeus'un Europe'yi kendisine eş olarak verdiği Girit kralı Asterion tarafından evlat edinilmişlerdi. Fakat Radamanthys'i, Hephaistos'un oğlu yapan bir yerel gelenek de mevcuttur. Bu geleneğe göre, Hephaistos Talos'un, Talos da Girit'in isim atası olan Kres'in oğludur

Radamanthys, bilgeliği ve adaletiyle ünlüydü. Yunan sitelerine örnek olan Girit yasasının düzenlenmesi ona atfediliyordu. Hatta söylendiğine göre Radamanthys, ölümünden sonra, Ölüler Diyarı'nda ölüleri yargılamak üzere kardeşi Minos ile Zeus'un diğer bir oğlu olan Aiakos'un yanında yer almaya çağırılmıştı.

Bir geleneğe göre Radamanthys, ömrünün sonlarına doğru Girit'e kaçmış ve sonra da Boiotia'ya gelip Alkmene ile evlenmiştir (bkz. *Alkmene*).

Odysseia'da, Radamanthys efsanesinin karanlık bir epizotu yer almaktadır Bu epizotta, Radamanthys, dev Tityos'u aramak üzere Phaiakların gemileriyle Euboia'ya yolculuk eder.

Girit'te Gortyne şehrine adını veren Gortys ile Boiotia'da Erythrai şehirinin kurucusu Erythros'un, Radamanthys'in çocukları olduğu söylenir

Rakios (Ῥάκιος) Manto (bu ada bkz.) ile evlenerek ona bir oğul -kâhin Mopsos- veren bir Giritli; Lebes'in oğlu. Rakios, Girit'ten Kolophon'a (Anadolu'da) göç etti ve Manto ile orada karşılaştı. Manto, Epigonların Thebai'yi ele geçirmelerinden sonra, Apollon'un emriyle şehri terk etmişti. Rakios'un, Mopsos'tan başka Pamphylia adında bir çocuğu daha olduğu söylenir. Pamphylia, aynı adı taşıyan bölgeye adını vermiş olan kadın kahramandır.

***Ramnes** Bu isimde biri, *Aeneis*'te Turnus komutasındaki Rutul ordusunun kâhini olarak geçer. Uyuduğu bir sırada

Nisus tarafından öldürüldü. Roma'nın ilk üç kabilesinden biri Ramnes adını taşıyordu.

Raros (Ῥᾶρος) Bazı mitoloji yazarlarına göre, Kranaos'un oğlu ve Triptolemos'un babası. Raros, Triptolemos'u, Amphiktyon'un bir kızından -haydut Kerkyon'un (bu ada bkz.) anası olan kızından- dünyaya getirmiştir. Başka bazı yazarlara göre ise, Raros, Triptolemos'un babası değil, büyükbabasıdır. Raros'un oğlu da, genellikle Eleusis'in oğlu olarak geçen Keleos'tur. Bu geleneğe göre Raros, Demeter kızını ararken, onu evinde konuk eden kişidir. Tanrıça, onun bu konukseverliğine karşılık, Triptolemos'a buğday ekip biçme sanatını öğretti. Eleusis yakınında ilk buğday tarımının yapıldığı söylenen Raros Ovası (Ῥάριου πεδίου), söylendiğine göre adını Raros'tan almıştır.

***Ratumena** Bir Roma efsanesinin kahramanı olan bir Etrüsk. Tarquinius Superbus, sürgün edilmeden önce, o sıralar inşa halinde olan Iupiter Capitolinus tapınağının doruğuna konulmak üzere, Veiili heykel üreticilerine pişmiş topraktan bir araba ısmarlamıştı. Oysa, toprak fırınlandığı zaman tabii olarak kuruyup küçüldüğü halde, bu kilden araba, aksine, öyle olağanüstü bir şekilde büyüdü ki, onu fırından çıkarmak için fırını kırmak icap etti. Kâhinler, bu mucizenin, arabayı elinde bulunduran halka refah ve kudret getireceğine alamet olduğunu ilan ettiler. Bunun üzerine, Veiililer, arabayı Romalılara teslim etmemeye karar verdiler ve bahane olarak da siparişten bu yana Tarquinius'un artık kral olmadığını ve arabanın Romalılara değil, Tarquiniuslara ait olduğunu ileri sürdüler. Ama yüce gökyüzü, iradesini saydırmasını bildi. Birkaç gün sonra, Veii'de düzenlenen oyunlar sırasında, sürücü Ratumena, araba yarışlarında birinci geldi. Fakat, birincilik tacı henüz başına takılmıştı ki, birden atları gemi azıya aldılar ve onu dur durak bilmeksizin, zaptedilemez bir şekilde Roma'ya kadar götürüp, daha sonra *Porta Ratumena* adı verilen kapıdan şehre soktular. Orada, Ratumena arabadan dışarı fırladı ve öldü. Bu arada, atlar Capitolium'a doğru atıldılar ve âdeta zaferlerini kendisine adarcasına, Gürleyen Iupiter heykelinin önünde durdular. Dehşet içinde kalan Veiililer, kendi sanatkârlarının eseri olan ve Roma'nın büyüklüğünün teminatını oluşturan kilden arabayı, kendiliklerinden teslim ettiler.

***Rea Silvia** Romulus ile Remus'un annesi; bazen Ilia (bu ada bkz.) adıyla da anılır. Rea'nın soyu ile ilgili belli başlı iki gelenek vardır: O, bazen Aineias'ın kızı olarak; bazen de Aineias'ın bir torunu, ama çok uzak bir torunu --çünkü, kral Alba Numitor'un (bu ada bkz.) kızıdır-- olarak geçer. Her iki versiyonda da Rea, gizli bir aşk yaşar. Genellikle, onun âşığının tanrı Mars olduğu kabul edilir. Fakat bazı yazarlar, ikizlerin babalığını bazen rastgele bir âşığa, bazen de Rea'nın, Numitor'u tahtından indiren amcası Amulius'e atfederler. Rea'nın anne olacağı açıkça belli olunca, Amulius, onu hapse attırdı. Rea, Amulius'un kızı olan kuzini Antho'nun şefaati sayesinde hemen öldürülmekten kurtuldu. Daha sonra da, ya serbest bırakılmasının ardından öldürüldü, ya mâruz kaldığı kötü muamelelerden dolayı öldü ya da Romulus ve Remus, Amulius'a, yaptıklarının cezasını verdikleri zaman, kendi oğulları tarafından kurtarıldı –

tıpkı, Antiope'nin Zethos ve Amphion (bu adlara bkz.) tarafından kurtarılması gibi.

Bazen Rea'nın tanrılaştırılma şerefine nail olduğu kabul edilir: Onun Amulius tarafından öldürüldüğü versiyonda, Amulius onu Tiberis'e attırır. Fakat o an, nehrin tanrısının sulardan yükselerek onu aldığı ve karısı yapmak üzere götürdüğü görülür. Bir söylentiye göre ise, Rea'yı karısı yapmak üzere alan tanrı, Tiberis'in bir kolu olan ve Roma'nın yukarısında onunla birleşen Amio'nun tanrısıdır (bkz. *Romulus*).

2. Başka bir Rea daha vardır. Hercules, Geryoneus'un sığırlarını ele geçirmek için çıktığı seferden dönüşünde Roma'dan geçerken, bir rahibe olan bu Rea ile sevişmiş ve ondan Aventinus adında bir oğlu olmuştu. Hercules'in bu oğlu, Roma'nın yedi tepesinden birine adını vermiştir.

***Recaranus** Bazı metinlerde Caranus ya da Garanus adıyla geçer. Cacus (bu ada bkz.) epizotunda Hercules'in yerini alan; Euandros zamanında, bir sığır sürüsüyle, ileride Roma'nın kurulacağı yerden geçen; haydut Cacus tarafından hayvanları çalınan kahraman. Bu Recaranus, Yunan asıllı olarak geçiyordu. Olağanüstü bir güce sahipti.

Efsanenin, aslına yakın bir versiyonunda, Cacus, kral Euandros'un bir kölesi, müthiş bir hırsız ve kötü bir tebaadır. Recaranus, sığırlarını bulmaktan umudu kesip araştırmalarına son vereceği sırada, Euandros, olaya el koydu ve kölesini Recaranus'a sığırlarını geri vermeye zorladı. Recaranus, sığırlarına yeniden kavuşmanın sevinciyle, Aventinus'un eteğinde Bulucu Iupiter adına bir sunak inşa etti: Bunun, genellikle Hercules'e mal edilen Ara Maxima olması muhtemeldir. Recaranus, bu sunakta, hayvanlarının onda birini Iupiter şerefine kurban etti. Ara Maxima'da ("Çok Büyük Sunak") kurban edilen hayvanların onda birinin Hercules'e sunulması (*decima*) âdeti herhalde buradan kaynaklanıyordu.

Reia ('Ρεία) Gaia ile Ouranos'un kızları olan Titanidlerden biri (bkz. tab. 4 ve tab. 20). Reia, Kronos'la evlenerek evren üzerinde onunla ortaklaşa hüküm sürdü. Hesiodos'un *Theogonia*'sına göre, bu evlilikten altı çocuk doğdu: Hestia, Demeter, Hera, Hades, Poseidon ve en küçükleri Zeus. Ama Ouranos ile Gaia'nın bir kehanetini öğrenen Kronos, çocuklarını doğar doğmaz yutuyordu, çünkü onlardan birinin kendisini tahtından edeceğini biliyordu. Bu nedenle Reia, çocuklarından hiç olmazsa birini kurtarmak istedi ve küçük Zeus'u saklayarak, onun yerine, kocasına yutması için kundağa sarılı bir taş verdi (bkz. *Zeus*). Poseidon hakkında da buna benzer bir gelenek mevcuttur. Bu geleneğe göre, Poseidon'u da annesi yukarıdakine benzer bir kurnazlıkla yutulmaktan kurtarmıştır.

Çok eski bir yer tanrıçası olan Reia, Roma döneminde, Tanrıların Anası Kybele'yle özdeşleştirilmiştir (bkz. *Kybele*).

***Remus** Roma'nın kuruluş efsanesi'nde Romulus'un ikiz kardeşi. Hiç şüphesiz geç döneme ait münferit bir açıklamaya göre, bu çocuğun adına Remus denmesinin sebebi, onun, her işte "ağır" olmasıydı –Romulus tarafından neden dolayı bertaraf edildiği bu suretle açıklanıyordu. Efsanede Remus, kardeşinin talihsiz bir *kopyası* olarak kendini gösterir. Fakat, aralarında iktidar mücadelesi olan ikizlerin rol aldığı Yunan efsa-

nelerinde kardeşlerin düşmanlığı, onların küçük çocukluklarına kadar uzandığı halde, Romulus ve Remus efsanesi, bilakis, onları başlangıçta kardeş sevgisiyle birbirlerine bağlı çocuklar olarak göstermektedir. Onların ilk yılları için, bkz. *Romulus*. Efsanede Remus, ancak iki kardeş erkeklik çağına eriştikten sonra, Numitor'un çobanlarıyla aralarında çıkan kavga sırasında, kendine özgü bir rol oynamaya başlar. Remus, tutsak edilerek Alba kralının huzuruna çıkarılır. Durumdan, Faustulus (bu ada bkz.) tarafından haberdar edilen Romulus, Remus'u kurtarmak için şehre karşı bir sefer düzenler. Bunu, Numitor'un, ikizleri tanıması ve Amulius'un ölümü olayı izler. Romulus ve Remus, Alba tahtını, onun meşru vârisi olan büyükbabaları Numitor'a verirler. Sonra da, ikisi birlikte bir şehir kurmaya giderler. İki kardeş, prensipte anlaşmışlardı: Şehirlerini, kurtuluşa kavuştukları yerde, yani müstakbel Roma'nın bulunduğu mevkide kurmak istiyorlardı. Ancak bu yer, zihinlerinde tam olarak belirlenmiş değildi. Bunu belirlemek için (Numitor'un öğüdü üzerine), kehanet alametlerine bakmaya karar verdiler. Bu amaçla, Romulus Palatinus'a, Remus da Aventinus'a yerleşti. Şehir, alametlerin elverişli olduğu yerde kurulacaktı. Remus altı, Romulus ise on iki akbaba gördü. Gökyüzü böylece, Palatinus'tan (yani Romulus'tan) yana karar vermiş oluyordu. Bunun üzerine Romulus, şehrinin sınırını çizmeye başladı. Bu ilk sınır, iki öküz koşulu bir sabanla kazılmış bir hendekten ibaretti., Gökyüzünün, kendisini kayırmamış olmasından hayal kırıklığına uğrayan Remus, kolayca aşılabilecek olan bu sınırla alay etti ve bir sıçrayışta kardeşinin belirlediği sınırın içine giriverdi. Romulus, bu saygısızlık karşısında öfkelendi ve kılıcını çektiği gibi Remus'u öldürdü. Efsanenin en eski şeklinde, bu cinayetin nedeni, Remus'un saygısızlığıymış gibi görünmektedir. Romulus, işlediği cinayete çok üzüldü ve söylendiğine göre intihar etmeyi bile düşündü. Remus'u Aventinus'ta bir yere gömdü. Bu yer, bu olaydan sonra, *Remoria* adını aldı. İmparator Claudius zamanına, İS 49 yılına kadar, Aventinus'un, Roma'nın dinsel alanı *pomerium*un dışında bırakılmış olması, Remus efsanesiyle açıklanıyordu. Ayrıca, ölüler bayramı *Lemuria*'nın orijini de, Remus'un ölümüne bağlanmaktaydı (bkz. *Lemurlar*).

Efsanenin başka bir versiyonu daha vardır. Bu versiyona göre Romulus, kardeşini öldürmemiş, fakat konsüllerin daha ileride yapacakları gibi, iki kardeş iktidarı aralarında bölüşerek, birlikte hükûm sürmüşlerdir. Nihayet, bazı tarihçilere, özellikle Khalkisli Dionysios'a göre, Roma'yı kuran aslında Remus'tur; ve bu Remus, Rea'nın değil, Askanios'un ya da İtalos'un oğludur. Annesi de kral Latinus'un kızı Elektra'dır. Remus'un daha başka soyağaçları için, bkz. *Romulus*.

Resos (Ῥῆσος) Troia Savaşı'nda, Troialıların safında savaşan ve Odysseus'la Diomedes tarafından öldürülen Trakyalı bir kahraman. Annesiyle babasının adları konusunda gelenekler birbirinden ayrılır. Homeros'ta, Resos'un babasının adı Aioneus'tur, ama daha sonraki yazarlarda Resos, nehir-tanrı Strymon'la Mousa Klio'nun (ya da Terpsikhore'nin ya da Euterpe'nin ya da Kalliope'nin) oğlu olarak geçer.

Resos, kar gibi beyaz ve rüzgâr gibi hızlı atlarıyla ünlüydü. Savaşın onuncu yı-

lında Troialıların yardımına geldi. Ancak tek bir gün savaştı, ama o gün de çok büyük sayıda Yunanı kırıp geçirdi. Gece, Diomedes ile Odysseus, Troialıların ordugâhına bir baskın düzenlediler ve Resos'u uyurken yakalayıp öldürdüler, atlarını da alıp götürdüler.

Ilias'ta görüldüğü şekliyle bu hikâye, sonradan dramatize edilmiştir: Bir kâhin Resos'a, Skamandros'un suyundan içmeyi ve atlarına da içirmeyi başardığı takdirde, yenilmez olacağını ve Yunanların ordugâhına saldırabilecek güce erişeceğini bildirir. Bu kaderin gerçekleşmesini önlemek için Hera ve Athena, Odysseus ile Diomedes'e, o gece bir baskın düzenliyerek Resos'u yenilmez olmadan önce atlarıyla birlikte öldürmelerini telkin ederler.

Konon'un aktardığı bir geleneğe göre Resos, Braggas'la Olynthos'un (bu adlara bkz.) kardeşiydi.

***Robigo** Buğday tarımına nezaret eden ve "pas" hastalığına yol açan iki geniustan biri. *Robigo* ve *Robigus*'tan birincisi dişi, ikincisi erkekti. Onların şerefine Roma'da her yıl, 25 Nisanda, bir bayram kutlanırdı. Roma'nın kuzeyinde, Via Clodia üzerinde, 5. milde, Milvius köprüsünü geçtikten sonra, bu iki geniusa kutsal bir orman tahsis edilmişti.

Rode (Ῥόδη) Bazı geleneklere göre Poseidon'la Amphitrite'nin kızı ve Helios'un karısı (bkz. tab. 39). Rode, Triton'un kız kardeşiydi. Başka bazı geleneklere göre ise Rode, nehir-tanrı Asopos'un kızlarından biri ve Helios'un karısıdır (bkz. *Rodos*).

Rodope (Ῥοδόπη) Bir Ephesos efsanesinin kadın kahramanı. Rodope bekâretini koruyacağına dair Artemis'e yemin etmiş ve tanrıça tarafından av arkadaşlığına kabul edilmiş bir genç kızdı. Buna kızan Aphrodite, onu, kendisi gibi vahşi mizaçlı bir genç avcı olan Euthynikos'a âşık etti. İki genç dağda rastlaşıp âşka yenik düştüler. Bunun üzerine Artemis, Rodope'yi, bekâretini yitirdiği mağarada fışkıran Styks adında bir kaynağa dönüştürdü. Bu kaynak, bakire kalmaya and içen kızları sınamaya yarıyordu. Kızlar, yeminlerini bir tablete yazarak, bunu boyunlarına bağlıyor, sonra da mağaraya iniyorlardı. Normalde kaynağın suyu pek derin değildi ve ancak onların dizlerine kadar çıkıyordu. Ama genç kızlar eğer iddia ettikleri gibi değillerse, su, yalan yemini içeren tabletleri örtecek şekilde onların boyunlarına kadar yükseliyordu.

Bir başka Rodope için, bkz. *Kikones* ve *Haimos*.

Rodopis (Ῥοδῶπις) Mısırlı çok güzel bir genç kız. Rodopis bir gün yıkanırken bir kartal onun sandallarından birini kaptı ve o zamanlar Memphis'te hüküm süren kral Psammetikhos'un ayakları dibine bıraktı. Sandalın zarifliğine hayran kalan Psammetikhos, onun sahibi olan genç kızı bütün Mısır'da arattı ve bulduğu zaman da onunla evlendi.

Bazen, bu Rodopis'in gerçek adının Dorikha olduğu ve kadın şair Sapho'nun erkek kardeşi Kharaksos'un ardından Trakya'dan Mısır'a gelmiş bir Yunan olduğu ileri sürülüyordu.

Rodos (Ῥόδος) Güneş'in karısı ve Rodos Adası'nın isim atası. Mitograflarca bazen Rode (bu ada bkz.) ile karıştırılır. Rodos, bazen Aphrodite'nin adı verilmeyen bir babadan olan kızı, bazen de Poseidon ile Halia'nın (bu ada bkz.) kızı olarak gösterilir. Rodos'un, Güneş'ten yedi oğlu –*Heliadlar* (bu ada bkz.)– oldu. Bunlardan Kerkaphos, kardeşi Okhimos'tan sonra Rodos'ta

hükûm sürdü ve doğan çocukları adada iktidarı paylaştılar (tab. 10).

Roikos (Ῥοῖκος) Hem Arkas ile Khrysopeleia'nın (bu ada bkz.) hem de Daphnis'inkini hatırlatan bir aşk macerasının kahramanı. Son derece yaşlı, neredeyse yıkılmak üzere olan bir meşe ağacı vardı. Roikos, uşaklarına emir verip ağaca destek koydurdu ve böylece hayatları bu meşeye bağlı olan Hamadryadların canını kurtardı. Buna karşılık tanrıçalar, ona ne dilerse onu vereceklerini söylediler. Roikos onlardan iltifatlarını istedi. Hamadryadlar bunu yerine getirdiler; ama Roikos'u, yapabileceği herhangi bir sadakatsizliğe karşı uyarmaktan da geri kalmadılar. Ayrıca, bir arının kendilerine habercilik edeceğini eklediler. Gerçekten de bir gün bir arı, besbelli nymhalardan mesaj getirmek için, gelip Roikos'u buldu. Ama o sırada satranç oynamakta olan Roikos, arıyı çok kötü karşıladı. Bunun üzerine arı, Roikos'un gözlerini sokup onu kör etti.

Bu efsanedeki bazı imalara bakılırsa, Roikos'un tanrıçalara karşı sadakatsizlik suçu işlediği ve cezalandırılmasının gerçek nedeninin bu olduğu anlaşılıyor. Bazen, bu maceranın Asur'da Ninos (Ninova) şehrinde geçtiği söylenir.

2. Roikos, aynı zamanda, Atalante'nin (bu ada bkz.) öldürdüğü Kentauroslardan birinin adıdır.

Roio (Ῥοίω) Staphylos'un (bu ada bkz.) kızı. Hemithea'nın kardeşi. Lyrkos, Staphylos'a konuk olduğu sırada, Roio ona âşık oldu ve onun metresi olma şerefine ermek için kız kardeşiyle çekişti (bkz. *Lyrkos*). Roio, daha sonra Zeus'la sevişti ve hamile kaldı. Bu işin sorumlusunun tanrı değil, sıradan bir ölümlü olduğunu zanneden Staphylos, kızını bir sandığa koyarak denize saldı. Sandık Euboia (ya da Delos) kıyısına vurdu. Roio, Anios (bu ada bkz.) adında bir erkek çocuk dünyaya getirdi. Sonra da, Karystos oğlu Zareks adında bir ölümlüyle evlendi. Ondan beş (bazı yazarlar iki derler) çocuğu oldu. Anios'un soyu için, bkz. *Anios*.

Münferit ve sıradışı bir gelenek Roio'yu Iason'un annesi ve Aison'un metresi yapar.

Roitos (Ῥοῖτος) 1. Tanrılara karşı savaşa katılan Gigantlardan (Devler) biri. Dionysos tarafından öldürülmüştür.

2. Roitos, ayrıca, Pirithoos'un düğününde, Lapithler ile Kentauroslar arasındaki kavgaya katılan bir Kentauros'un da adıdır. Vergilius, onun, Dionysos tarafından öldürülmesini anlatır (belki de, aynı adı taşıyan Gigant'la karıştırdığı için) (yukarıya bkz.). Apollodoros da, *Roikos* adında bir Kentauros'tan söz etmektedir.

3. Keza, Perseus ile Andromede'nin düğününde bulunan Phineus'un (bu ada bk.) arkadaşlarından birinin adı da Roitos'tur.

4. Ankhemolus'un babası Roitos için, bkz. *Ankhemolus*.

Roksane (Ῥωξάνη) Söylendiğine göre, Kordyas'ın kızı. Pers kralı Artakserkses'in oğlu Medos tarafından ırzına geçildi. Cezalandırılmaktan korkan Medos, kendini, o zamana kadar Ksarandas adıyla anılan nehre attı. Bunun üzerine, nehir Medos adını aldı ve daha sonra nihai adı olan Euphrate (Fırat) adını alıncaya kadar ona böyle dendi.

***Roma** Ya da Rome (Yunanca "Kuvvet" anlamına gelen kelimeye göre yazılışı). Bazı mitografların anlatılarında, Roma şehrine adını veren kadın kahraman.

Roma'nın kimliği konusunda gelenekler birbirinden ayrılır. En eski geleneğe göre, Odysseus ve Aineias, Moloslar ülkesinden (Illyria) dönerlerken, birlikte Tiberis kıyılarına geldiklerinde, Roma, bu iki kahramanın yanlarında getirdikleri Troialı bir tutsaktı. Fırtına, Odysseus'la Aineias'ın gemisini bu bölgeye atmıştı. Kadın tutsaklar, denizlerde dolaşmaktan bitkin düşmüşlerdi. Dolayısıyla Roma, onları, gemileri yakmaya ikna etmekte hiç güçlük çekmedi. Böylece, yolculuk sona ermiş oldu. Göçmenler, Palatinus üzerine yerleştiler. Orada, şehirleri büyük gelişme gösterdi. Öyle ki, göçmenler, Roma'ya duydukları minnettarlıktan, kadın kahramanın anısını yaşatmak istediler.

Başka bir gelenek, Rome'yi, Askanios'un kızı, yani Aineias'ın torunu olarak gösterir. Troialı göçmenler, müstakbel Roma'nın bulunduğu bölgeyi fethettikleri zaman, Rome, Palatinus tepesinde, müstakbel Roma'nın yerinde, Fides için bir tapınak kurdu. Bu nedenle, daha sonra tepede yükselen şehir genç kızın anısına *Roma* adını aldı. Bu geleneğin bir varyantı, Rome'nin, Askanios'un kızı değil, karısı olduğunu ileri sürer. Ayrıca Rome'nin, Telephos'un kızı, yani Herakles'in torunu (bkz. *Telephos*) ve Aineias'ın karısı olarak zikredildiği de vâkidir. Nihayet, Rome'nin, Telemakhos'un kızı ve Latinus'un kız kardeşi olduğu da söylenir. Troia efsanesinden ayrı bir gelenekte de, kral Euandros'un ya da kral Italos ile Leukaria'nın kızı olan bir Roma vardır. Nihayet, bazı yazarların iddia ettiklerine göre Roma, Euandros'a Roma'nın ilk çekirdeği olan Pallantium şehrini kurmak için bu yeri seçmesini salık vermiş olan bir kadın kâhinin adıdır.

Romis (Ῥώμις) Plutarkhos'a göre, Latinlerin çok eski bir kralı. Lydia yoluyla Tesalya'dan gelen Etrüsk göçmenleri Latium'dan kovdu ve Roma şehrini kurdu.

***Romos** Efsanenin bazı versiyonlarında, Roma şehrinin kurucusu ve isim atası. Diomedes tarafından Troia'dan gönderilen Imathion'un (bkz. *Herakles*) ya da Aineias'ın (bu ada bkz.) oğlu olarak geçer. Başka bazı gelenekler ise, onu Aineias'ın torunu ve Askanios'un oğlu olarak göstermektedir (karş. *Roma*). Bazen, Odysseus ile Kirke'nin çocuklarından biri olarak tanıtıldığı da olur. Romos'un, Antias ve Ardeas adlarında iki erkek kardeşi vardı. Bu iki kahraman, Ardea ve Antium şehirlerine adlarını vermişlerdir. Nihayet, son bir efsane de, Romos'u, Roma'nın oğlu, Roma'yı da Latinus'un karısı olarak gösterir. Bu durumda, Romulus ve Telegonos Romos'un kardeşi olurlar.

***Romulus** Efsanenin en tanınmış versiyonunda, Roma şehrinin kurucusu ve isim atası. Romulus genellikle, Alba kralları vasıtasıyla Aineias'ın torunu olarak geçer. İkiz kardeşi Remus ile birlikte, Rea Silvia'nın (ya da Ilia) (bu adlara bkz.) oğlu ve Numitor'un torunudur (bkz. *Numitor*).

Fakat, efsanenin bu vulgatasının yanı sıra birçok varyant da mevcuttur. Örneğin, Alba kralları silsilesi yok sayılarak, Rea, Aineias'ın kızı yapılır (bkz. *Rea*). Bazı yazarlar, Romulus ile Remus'u Aineias ile Deksithea'nın (Phorbas'ın kızı) ikiz oğulları olarak tanıtırlar. Bu versiyonda, iki çocuğun henüz pek küçükken İtalya'ya getirilmiş oldukları söylenir. Bütün filodan, yalnızca onları taşıyan gemi fırtınadan kurtulabilmiş ve müstakbel Roma'nın

yerine salimen yanaşmıştı. Başka bazı gelenekler Romulus'u Roma (bu ada bkz.) ile Latinus'un (bu versiyonda Telemakhos'un oğludur) oğlu olarak görürler. Romulus'un annesinin adı bazen Aimilia'dır ve kendisi de, Aineias'la Lavinia'nın kızıdır (bu konuda daha başka bir efsane için, bkz. *Tarkhetios*).

En yaygın versiyona göre, Romulus ile Remus'un babası, tanrı Mars'tı. Mars, bir kurban töreni için kutsal ormandan su almaya giden Rea'yı (çünkü Rea, Vesta rahibesiydi) orada iğfal etmişti. Ya da, başka bir anlatıma göre, Rea, uyuduğu bir sırada, tanrının tecavüzüne uğramıştı. Rea'nın amcası Amulius, kızın hamile olduğunu fark edince onu hapise attırdı (bkz. *Rea*). Çocuklar doğdukları zaman, kral, onları Tiberis kıyısında, Palatinus tepesi eteklerinde bir yere bıraktırdı, (çünkü, müstakbel Roma'nın yeri, krallık sürülerinin dolaştıkları alan olarak, onun toprakları içinde bulunuyordu). Ayrıca, Amulius'un uşağının, çocukları bir sepete koyarak nehre saldığı da anlatılır. Ama nehir yağmur sularıyla kabardığından, sepet denize doğru sürüklenecek yerde, bir ters akıntının etkisiyle yukarıya doğru çıkıp, Germalium'un (Palatinus'un kuzeybatı doruğu) alt yamaçlarında bir yere oturdu. Daha doğrusu, sepet, iki çocuğu bir incir ağacının gölgeliğine bıraktı. "Ruminal incir" adıyla anılan bu ağaca, daha sonraları bir kült tahsis edilmiştir (her ne kadar, bir gelenek, bu incir ağacının Capitolium'la Forum arasındaki Comitium'da yer aldığını ile sürüyor idiyse de, onun oraya kâhin Attius Naevius'un büyüsüyle sonradan gittiği de söyleniyordu). Remus ile Romulus'u orada, yeni yavrulamış bir dişi kurt buldu ve çocuklara acıdı. Onlara meme verdi ve böylece ikizlerin açlıktan ölmelerini engelledi. Bilindiği gibi dişi kurt, italik tanrı Mars'a adanmış bir hayvandır ve dolayısıyla onun tanrı tarafından, çocuklarına bakması için gönderildiği kesindir. Ayrıca, bir yeşil ağaçkakan da (yine Mars'ın kuşu), çocukların beslenmesinde dişi kurda yardım etti. Sonra, kralın çobanlarından Faustulus çıkageldi ve böyle mucizevi bir şekilde beslenen çocukları görüp, onlara acıdı ve onları karısı Acca Larentia'ya verdi. Acca Larentia, çocukları büyüttü. Bazı şüpheci mitograflar ve özellikle onları izleyen Kilise Babaları, ikizlere bakan *dişi kurt*un Acca Larentia'dan başkası olmadığını ileri sürmüşlerdir. Bunlara göre, "dişi kurt", Acca Larentia'ya hafif meşrepliğinden ötürü verilmiş bir lakaptı (gerçekten de, Latincede *dişi kurt* anlamına gelen *lupa*, fahişeler için kullanılan bir deyimdir) (bkz. *Acca Larentia* ve *Faustulus*).

Faustulus, iki delikanlıyı, söylendiğine göre o zamanlar Latium'un büyük kültür merkezi olan Gabii'de öğrenim görmeye gönderdi. Sonra, Romus ve Romulus, Palatinus köyüne döndüler ve orada haydutluğa başladılar. Remus, bir gün, yakın çevrenin gençleriyle birlikte kral Amulius'un Aventinus'taki sürülerine bakan çobanlara saldırdı. Çobanlar kendilerini savundular; Remus tutsak edildi, Alba kralının karşısına çıkarıldı ve sorguya çekildi. Bu arada, olay sırasında orada bulunmayan Romulus, Palatinus'a döndü. Faustulus, Romulus'a doğumundaki sırrı açıkladı ve ondan, gidip kardeşini kurtarmasını istedi. Romulus, arkadaşlarından oluşan bir gençler çetesinin başında hemen Alba'ya koştu, Amulius'un sarayını

işgal etti, kendini tanıttı ve kralı öldürerek Remus'u kurtardı. Sonra da, iktidarı büyükbabası Numitor'a verdi.

Bundan sonra, ikizler, bir şehir kurmaya karar verdiler (şehrin yerinin seçilmesi ve kuruluş hazırlıkları için yukarıda *Remus* efsanesine bkz.). Romulus, Palatinus şehrinin sınırını saban iziyle çizdikten sonra, bir vesileyle Remus'u öldürdü. Şehir, 21 Nisan'da, *Parilia* Bayramı (Pales Bayramı) gününde kuruldu. Kronolojilere göre, yıl İÖ 754,752 ya da 772'ydi.

Gelenekler, Romulus'un şehrinin kapladığı alan konusunda mutabık değildirler. Genellikle, onun, yalnızca Palantinus *pomerium*unu, yani tepenin kendisini kapladığı kabul edilir. Ama Romulus efsanesinin birçok epizotundan, şehrin, aynı zamanda Capitolium'u ve özellikle tepenin doruğunu oluşturan çöküntü bölgesindeki *asylum* ile aşağı şehir Forum'u da içine aldığı anlaşılmaktadır. Bu konuda, elimizdeki kaynaklar son derece belirsizdir. Bunlar, efsanenin birçok kez yeniden işlenip değişikliğe uğratıldığını ve Roma'nın çeşitli gelişme aşamalarına tekabül eden değişik hallerden geçtiğini gösteriyor. Hatta Plutarkhos, kuruluş ritüelinin icra edildiği ve *mundus*un (yeni sitenin kehanet merkezi) kutsandığı yerin, *Comitium*'da, yani *Arx*'ın dibinde, Forum'un kuzeyinde bulunduğunu söylüyor.

Romulus'un, uzun zaman tarihi bir gerçek gözüyle bakılan hükümdarlığı bile, bugün artık bir efsaneler manzumesi olarak görülmektedir. Bu efsanelerin bellibaşlıları şunlardır:

Şehir kurulduğu zaman, Romulus, onu iskân etmeye çalıştı. Yerel kaynaklar yeterli olmadığı için, Capitolium üzerinde, iki kutsal orman –yani *Arx* (Kale) ormanı ile asıl Capitolium (tepenin güney doruğu) ormanı– arasında bir sığınma yeri meydana getirmeyi düşündü. Oraya, İtalya'nın bütün yasadışı insanları –sürgünler, borçlarını ödeyemeyen borçlular, katiller ve hatta kaçak köleler– sığınabileceklerdi. Roma'nın ilk nüfusunun çekirdeği bu oldu. Böylece, Roma erkeksiz kalmadı. Ama kadın yoktu. Bunun üzerine, Romulus komşuları olan Sabinlerin kadınlarını kaçırmayı tasarladı. 21 Ağustosta Consus Bayramı (Consus'un sunağı Circus Maximus Vadisi'nde, Palatinus'la Aventinus arasında bulunuyordu) münasebetiyle büyük at yarışları düzenledi. Yöre insanları, kadınlarıyla, çocuklarıyla koşup geldiler. Verilen bir işaret üzerine, Romulus'un adamları bütün genç kızları kaçırdılar. Kaçırılanların sayısı otuz ya da 527 ya da 683 olarak geçer. İçlerinde yalnız Hersilia evli bir kadındı.

Kızları kaçırılan halklar, bundan hiç de hoşnut kalmadılar ve Sabin kralı Titus Tatius'un çevresinde toplandılar. Çok geçmeden bir ordu oluştu ve Roma'ya karşı yürüyüşe geçti. Tatius, Tarpeia'nın (bu ada bkz.) kehaneti sayesinde, bir baskınla Capitolium kalesine girmeyi başardı. Bunun üzerine, Sabin ordusunun bir kısmı, Capitolium eteğinde, kuzeye karşı mevzilenmiş olan Romulus'un Romalı birliklerini arkadan çevirme girişiminde bulundu. Tanrı Ianus işe karışmasaydı, Sabinler girişimlerinde başarılı olacaklardı; ama Ianus, yerden kaynar su fışkırtarak onların yolunu kesti. Fakat Sabin birlikleri, yine de baskılarını sürdürerek Romalıları geri çekilmeye zorladılar. Romalılar Palatinus'un eteğine kadar ge-

riledikleri ve bozgun, felakete dönüşme tehlikesi arzettiği sırada, Romulus Iupiter'e bir yakarışta bulundu ve savaşın kaderini değiştireceği yerde ona bir tapınak kuracağına dair söz verdi. Iupiter, Romulus'un ricasını kabul etti. Romalılar ricatı durdurdular, düşmana karşı koymaya başladılar ve sonunda onu kaçırttılar. Bu olay, Forum'un doğu ucunda, Velia ile Palatinus arasında gerçekleşti. Romulus vaat ettiği tapınağı yaptı: *Iupiter Stator* (yani "Durduran Iupiter") adıyla anılan bu tapınak, daha sonraları Kutsal Yol üstündeki Titus Takı'nın inşa edildiği yerde bulunuyordu.

Bunun üzerine Romalılarla Sabinler, iki halkı birleştiren bir ittifak antlaşması imzaladılar. Romalılar tarafından kaçırılan Sabin kadınlarının, kendilerini savaşçıların arasına attıkları ve babalarına, kardeşlerine, yeni eşlerine, bu günahkâr savaşa son vermeleri için yalvardıkları anlatılır. Söylendiğine göre bu olay, Forum'da *Regia*'nın bulunduğu yerde geçmişti. Böylece Sabin kralı Titus Tatius, Romulus'un iktidarına ortak oldu ve iki halk giderek kaynaştılar. Fakat kısa bir süre sonra, Tatius öldü ve Romulus iki halkın başında tek hükümdar olarak kaldı.

Romulus'a atfedilen savaşların ya da onun şehre verdiği söylenen dinsel ve sivil kurumların ayrıntılarına girmek burada yersiz olur. Romulus, Palatinus'ta, tepeyi Circus Maximus Vadisi'ne bağlayan Cacus basamaklı yolunun (*Scalae Cari*) üst başında oturuyordu. Orada kocaman bir kızılcık ağacı vardı. Bu ağacın, bir zamanlar Romulus'un Palatinus'tan attığı ve yere çok derin saplandığı için çekip çıkarılamayan mızrak olduğu söyleniyordu. Mızrak kök salmıştı. Ağaç kutsaldı ve ne zaman kurumaya yüztuttuğu farkedilse, şehre haber salınıyor ve herkes gelip onu suluyordu. Bu kızılcık ağacı, imparator Caligula tarafından yaptırılan çalışmalar sırasında yok edilmiştir. Yine *Scalae Cari*'nin üst başında, Romulus'un evi olduğu iddia edilen ve hasara uğradığı her yangından sonra aslına sadık bir şekilde restore edilen bir kulübe bulunuyordu.

Romulus'un krallığı otuz üç yıl sürdü ve bu süre içinde genç Roma ilerlemeler kaydetti. O kadar ki, halk, krala Yurdun Babası unvanını verdi. Ancak Romulus'un, dünyevi hayatını 54 yaşında, çok garip bir şekilde tamamlaması mukadderdi. Nitekim Romulus, Temmuz Nonası günü, orduyu Mars Alanı'nda Keçi Bataklığı (*Palus Caprae*) mevkiinde teftişten geçirdiği sırada, birdenbire korkunç bir fırtına patlak verdi ve aynı zamanda güneş tutuldu. Su hortumları altında her şey kayboldu. Fırtına sona erip, herkes sığındığı yerden çıktığı zaman, kralı her yerde boşuna aradılar. Canlılar sırasından çıkmıştı. Iulius Proculus adında bir Romalı, Romulus'un ona rüyasında göründüğünü ve tanrılar tarafından göğe yükseltilerek, tanrı Quirinus yapıldığını kendisine bildirdiğini iddia etti (bkz. *Quirinus*). Romulus ayrıca, Quirinal Dağı'nda kendisine bir tapınak inşa ettirilmesini istemişti. Bu istek yerine getirildi. Sonraki devrin şüpheci tarihçileri, gerçekte, senatörlerin, halkı tarafından çok sevilen bir kralı öldürttüklerini ve Plebleri yatıştırmak için bu masalı uydurduklararını iddia ettiler. Klasik dönemde, Comitium'da, Kara Taş'ın altında, "Romulus'un Mezarı" diye bilinen bir mezarın bulunduğuna bakılır-

sa, bu sonraki yorumun belki bir doğruluk payı içerdiği söylenebilir.

Romulus'un kayboluşunun anısını yaşatan Nones Caprotines Bayramı için, bkz. *Philotis*.

Ropalos (Ῥόπαλος) Sikyon kralları silsilesinde, Phaistos'un (Herakles'in oğullarından) oğlu. Phaistos, bir kehanet üzerine yurdunu terk edip Girit'e gidince, ona halef olan Zeuksippos'tan sonra, Ropalos tahta çıktı (bkz. *Phaistos*). Ropalos'un oğlu ve halefi Hippolytos, Agamemnon'un emrinde Sikyon'a saldıran bir Mykenai ordusuna boyun eğerek şehri Mykenaililere teslim etti.

Bir başka geleneğe göre ise, Ropalos, Herakles'in oğluydu ve kendisinin de Phaistos adında bir oğlu vardı. "Gürz" anlamına gelen Ropalos adı, Herakles'in gözde silahlarından birini hatırlatmaktadır.

***Rutuller** Orta İtalya'da, yaşayan bir halk. Başkentleri, Latium'da Ardaia adında küçük bir şehirdi. Rutuller, Aineias'ın göçüne karşı çıkmış ve kralları Turnus'un teşvikiyle ona karşı silahlanmış bir halk olarak tanınırlar (bkz. *Aineias* ve *Turnus*).

Rytia (Ῥυτία) Mitograf Pherekydes'in benimsediği gelenekte, Apollon'un oğulları olan Samothrakeli dokuz Korybant'ın annesi. Kouretlerin ve Koribantların son derece değişken soyağaçları için bu adlara bkz.

Radamanthys : *Odys.*, VII, 323 ve dev.; PAUS., VII, 3, 7; VIII, 53, 4 ve dev.; *Il.*, XIV, 322; EUST., ad HOM., 989, 35; DIOD. SIC., IV, 60; PIND., *Pyth.*, II, 74; *Ol.*, II, 75 ANTON. LIB., *Tr.*, 33; APD., *Bibl.*, III, 1, 2; karş. M. MAYER, *ayn. makale* (bkz. *Elpenor*); C. GALLAVOTTI, *ayn. mak.* (bkz. *Resos*); Sp. MARINATOS, *Lég. royales de la Crète minonenne, rev. Arch.*, 1949, II, s. 5 ve dev.

Rakios : Skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, I, 308; PAUS., VII, 3, 1.

Ramnes : VERG., *Aen.*, IX, 325 ve dev. 359; OV *Ibis*, 629; skol. *ad loc.*

Raros : ET. BYZ., HESYCH., *s. v.*; SUID., *s. v.*; Ῥαρίας; PHOT., *Bibl.*, s. 483, 12.

Ratumena : PLUT., *Publ.*, 13; PLIN., *N. H.*, VIII, 54, 161; FEST. s. 274.

Rea Silva : 1) DEN. HAL., I, 72 ve dev.; VARR., *L. L.*, V, 44; AUGUST., *Civ. Dei*, XVIII, 21; OV , *Fast.*, II, 303; III, 20 ve dev.; *Am.*, II, 6, 45 ve dev.; SERV., ad VERG., *Aen.*, I, 273; VI, 777; CIC., *De Div.*, I, 20, 40; STRAB., V, 229; LIV., I, 3 ve dev.; PLUT., *Rom.*, 3; AUR. VICT., *De Orig. Gent.*, 20; IUSTINUS, 43; HOR., *Odes*, IV, 8, 22. **2)** VERG., *Aen.*, VII, 659, ve SERV., *ad loc.*

Recaranus : AUREL. VICT., *De Orig. Gent.*, 6; 8; SERV., ad VERG., *Aen.*, VIII, 203; karş. J. BAYET, *Hercule romain*, s. 145 ve dev.

Rea : *Il.*, XV, 187; HES., *Theog.*, 453 ve dev.; APD., *Bibl.*, I, 1, 3; DIOD. SIC. V, 66 ve dev.; PAUS., VIII, 8, 2; LUCR., *De Rer. Nat.*, II, 629; VERG., *Aen.*, IX, 83.

Remus : PLUT., *Rom.*, 7 ve dev.; CIC., *De Div.*, I, 48, 107 ve dev.; *De Rep.*, II, 2, 4; PAUL., s. 276 FEST., s. 298; DEN. HAL., I, 72 ve dev.; STRAB., V, 3, 2; OV., *Fast.*, III, 59 ve dev.; V, 479; CONON, *Narr.*, 48; AUREL. VICT., *De Orig. Gent.*, 21 ve dev.; SERV., ad VERG., *Aen.*, I, 273; 276, VI, 777; LI., I, 5 ve dev. Bkz. *Romulus*. Karş. MOMMSEN; in *Hermes*, XVI (1881), S. 1 ve dev.; J. CARCOPINO, *La Louve du Capitole*, Paris, 1924, J. HU-

BAUX, *Les Grands Mythes de Rome*, Paris, 1945, s. 1 ve dev.

Resos : *Il.*, X, 434 ve dev., skol. ad m. 435; EUST., ad HOM., 817, 26; karş. SERV., ad VERG., *Aen.*, II, 13; I, 469; CONON, *Narr.*, 4; EUR., *Resos, passim*, ve skol. ad m. 347; VERG., *Aen.*, I, 469 ve dev., ve SERV., *ad loc.*; APD., *Bibl.*, I, 3, 4; *Ep.*, IV, 4; HYB., *Fab.*, 113; karş. R. GOOSENS, in *Bull. Ass. G. Budé*, XLI, s. 11-33; G. GALLAVOTTI, in *R. F. I. C.*, 1933, s. 177-188.

Robigo : VARR., *R. R.*, I, 1, 6; *C. I. L.*, I, 2. bas., s. 316 (Praeneste fastusları); Karş. Ov., *Fasti*, IV, 905 ve dev.

Rode : APD., *Bibl.*, I, 4, 6; skol. ad *Odys.*, XVII, 208; TZET., ad LYC., 923.

Rodope : NIKETAS, 3, 263 ve dev.; AKH. TAT., VI-II, 12.

Rodopis : STRAB., XVII, 808; EL., *Hist. Var.*, XI-II, 33.

Rodos : PIND., *Ol.*, VII, 25 ve dev., ve skol.; DIOD. SIC., V, 55; TZET., *Chil.*, IV, 360; EUST., ad HOM., 315, 27; OV., *Met.*, IV, 204, ve LACT. PLAC., *Arg. Met.*, IV.

Roikos : 1) Skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, II, 477; ad THEOKR., III, 13; karş. PIND., fr. (Christ); PLUT., *Qu. Nat.*, 36. **2)** bkz. *Atalante*.

Rolo : PARTH., *Erot.*, 1; DIOD. SIC., V, 62; TZET., *Chil.*, VI, 979 ve dev.; skol. ad LYC., 570; 580.

Roitos : 1) HOR., *Odes*, II, 19, 23; III, 4, 55. **2)** VERG., *Georg.*, II, 456; OV., *Met.*, XII, 271; VAL. FLACC., I, 141; karş. APD., *Bibl.*, III, 9, 2. **3)** OV., *Met.*, V, 38; APD., *Bibl.*, III, 4, 3. **4)** VERG., *Aen.*, X, 388, ve SERV., *ad loc.*

Roksane : PS. PLUT., *De Fl.*, XX, 1.

Roma : DEN. HAL., I, 72 ve dev.; PLUT., *Romul.*, I; FEST., s. 266 ve dev SOLIN., I, 1 ve dev.; SERV., ad VERG., *Aen.*, I, 273. Karş. J. PERRET, *La formation de la légende troyenne...*

Romis : PLUT., *Rom.*, 2

Romos : FEST., s. 266; 269; DEN. HAL., I, 72; karş. PLUT., *Romul.* I.

Romulus : LIV., I, 1 ve dev.; DEN. HAL., I, 76 ve dev.; PLUT., *Romul., passim; De Fort. Rom.*, 8 ve dev.: CIC., *De Div.*, I, 20, 40; 48, 107 ve dev.; STRAB., V, 3, 2; CIC., *De Rep.*, II, 2, 4; 7, 12; OV., *Fast.*; II, 381 ve dev.; III, 11 ve dev.; 179 ve dev.; 431 ve dev.; TZET., ad LYC., 1232; SERV., ad VERG., *Aen.*, I, 273; 275; VI, 778; VIII, 635; AUREL. VICT., *De Orig. Gent. Rom.*, 21 ve dev.; VARR., *L. L. V*, 54; TAC., *Ann.*, XIII, 58; PLIN., H. N., XV, 20, 77 ve dev.; TERT., *Apolog.*, 25; *Ad Nat.*, II, 10; LACT., *Inst. Div.*, I, 20; II, 6; J. HUBAUX, *Les Grands Mythes de Rome*, Paris. 1945; G. DUMÉZIL, *Mitra-Varuna*, Paris, 1940, s. 27 ve dev.; M. DELCOURT, *Romulus et Mettius Fufetius, in Hommages à G. Dumézil*, Brüksel, 1960, s. 77-82.

Ropalos : PAUS., II, 6, 7; 10, 1; PTOL. HEPH., III (WESTERMANN, Myth., s. 186, 25).

Rutuller : VERG., *Aen.*, VIII ve dev.; bkz. *Aineias* ve *Turnus* mad., LIV., I, 3, 57; DEN. HAL., I, 57; 59; 64; STRAB., V, s. 228 ve dev.; CICI., *De Rep.*, II, 3, 5.

Rytia : STRAB., X, 472.

S

Sabazios (Σαβάζιος) Phrygialı bir tanrı. Orgiastik (Dionysos kültüne özgü) karakterde bir kültü vardı. Yunan dünyasında çoğu kez, Dionysos'la özdeşleştirilmekte ve Zeus'la Persephone'nin oğlu olan daha eski bir Dionysos olarak telakki edilmekteydi. Sığırları insancıllaştırmak ve onları boyunduruğa vurmak fikri ona atfediliyordu. Sabazios'u temsil eden resimlerde, onun, alnında boynuzlarla gösterilmesinin nedeni budur.

Zeus'un, yılan şekline girerek Persephone'yle birleştiği ve Sabazios'un bu birleşmeden dünyaya geldiği söylenir Gerçekten de yılan, bu tanrının kutsal hayvanıydı ve onun mysterlerinde rol oynuyordu. Örneğin, Sabazios'un da yılan şekline girerek, Anadolu'da, rahibelerinden biriyle birleştiği ve ona çocuklar verdiği anlatılıyordu.

Sabazios, hakiki Helen panteonuna mensup değildir, ithal edilmiştir ve avami mitosları dışında, kendine özgü bir mitos döngüsü yoktur Şerefine kutlanan mysterlerde efsanesi belki daha zengindi.

Sabbe (Σάββη) Pausanias'ın ifadesine göre, Babylon Sibyllesi'nin adı. İbrani asıllı olan Sabbe, Berosos ile Erymanthe'nin kızıdır

***Sabos** Bir geleneğe göre, Roma tanrısı Sancus'un (bu ada bkz.) oğlu ve Sabinlerin isim atası olan kahraman. Sabinlerin Lakedaimonluların soyundan geldiğini ileri süren başka bazı yazarlara göre, Sabos, *Reate* (günümüzde Rieti) bölgesine yerleşmiş (belki aslen Pers olan) bir Lakedeimonlu idi.

Sagaris (Σάγαρις) 1. Yalnızca Solinus tarafından nakledilen bir geleneğe göre, Lokrisli Aias'ın oğlu ve güney İtalya'da Sybaris şehrinin kurucusu (ayr. bkz. *Sybaris*). 2. Sagaris (ya da Saggaris), aynı zamanda, Midas'ın Asya'daki Saggarios (Sakarya) Nehri'ne adını veren oğlunun adıdır Bu Sagaris'in, aslında, Mygdon ile Aleksirroe'nin oğlu olduğu da söylenir. Sagaris, Büyük Tanrıça Kybele'ye saygı göstermediği için,

Kybele onu delirtti ve Sagaris, kendini Kserabates Nehri'ne attı. Nehir, bu olaydan sonra Saggarios adını aldı.

Sagaritis (Σαγαρῖτις) Attis efsanesinin, Ovidius tarafından nakledilen bir versiyonunda, bir Hamadryad'ın adı. Attis, tanrıça Kybele'ye bakir kalacağına söz verdiği halde nympha Sagaritis'le ilişkide bulundu. Buna kızan tanrıça, nymphanın hayatının bağlı olduğu ağacı keserek, onu öldürdü ve genç Attis'i de delirtti. Deliren Attis kendi kendisini hadım etti (bu konuda başka versiyonlar için, *Attis* efsanesine bkz.).

Saggarios (Σαγγάριος) Anadolu'da aynı adı taşıyan nehrin (Sakarya) tanrısı. Bütün nehirler gibi ona da Okeanos ile Tethys'in oğlu gözüyle bakılır. Sangarios, bazen Hekabe'nin babası olarak geçer ve onun, Hekabe'yi, Metope'den ya da nympha Eunoe'den ya da Naias Euagora'dan dünyaya getirdiği söylenir. Saggarios, aynı zamanda, Athena'ya flüt çalmasını öğreten, ama öğrencisine tecavüz etmeye kalkışınca Zeus tarafından yıldırımla çarpılan Phrygialı Alphaios adında birinin de babasıdır. Saggarios'un rol oynadığı en ünlü efsane, kızı Nana ve Attis'in doğuşu efsanesidir (bkz. *Agdistis*, *Attis*, *Nana*).

***Salacia** Roma deniz tanrıçası, Neptunus'un paredrosu. "Tuzlu su"yu temsil ediyordu. Kıyıya vuran suların tanrıçası *Venilia*'ya yakın olmakla birlikte, ondan farklıdır.

Salambo (Σαλαμβώ) Adonis'in ölümüne yas tutup ağlayan Aphrodite'nin (Astarte) Babylonia'daki adı (bkz. *Adonis*).

Salamis (Σαλαμις) Efsanesinin en yaygın versiyonuna göre, Asopos Nehri'nin (bu ada bkz.) birçok kızından biri. Tanrı Poseidon tarafından kaçırılarak, bir adada (Attike kıyısında) Kykhreus (bu ada bkz.) adında bir erkek çocuk sahibi yapıldı (bkz. tab. 31). Ada, bu olaydan sonra Salamis adını aldı.

***Sallos** (Σάλιος) (Aineias'ın yoldaşlarından biri. Bazen Samothrakeli, bazen Mantinealı (Arkadhia'da) bazen de Tegealı olarak geçer. Roma'da *Saliensler* denilen rahipler topluluğunun savaş dansını onun icat ettiği söyleniyordu (ayr. bkz. *Cathetos*).

Salmoneus (Σαλμωνεύς) Aiolos ile Enarete'nin oğullarından biri. Dolayısıyla, Deukalion ile Pyrra'nın soyundan geliyordu (bkz. tab. 4). Salmoneus'un gençliği öz yurdu olan Tesalya'da geçti. Daha sonra, bir grup yurttaşıyla birlikte Elis'e göç ederek orada *Salmone* adını verdiği bir şehir kurdu. İlk evliliğini Aleos'un kızı Alkidike ile yaptı ve ondan Tyro adında bir kızı oldu. Sonra, karısının ölmesi üzerine, Sidero (bu ada bkz.) ile evlendi. Sidero, üvey kızına karşı acımasız bir üvey anne oldu (bkz. *Tyro*).

Son derece kibirli bir kişi olan Salmoneus, Zeus'u taklit etmeyi kafasına koymuştu. Bu amaçla, kaldırımları tunçtan bir yol yaptırarak, bu yolda, demir ya da bakır tekerlekli ve arkası sıra zincirler sürükleyen bir araba sürmeye kalkıştı. Bu şekilde, gök gürültüsünü taklit edebileceğini umuyordu. Aynı zamanda, şimşekleri temsilen, sağa sola yanan meşaleler fırlatıyordu. Bu dinsizce davranışa öfkelenen Zeus, onu yıldırımla çarptı ve aynı anda hem kralı, hem onun halkını hem de Salmone şehrini yok etti. Söylendiğine göre, Salmoneus halkı tarafından hiç sevilmeyen bir kraldı ve tebaası, kralları tarafından atılan yanar meşalelerden son derece şikâyetçiydi.

***Salus** Roma'da hem Sağlık'ın hem de ge-

nel olarak "korunma"nın kişileştirilmiş şekli. Quirinale üzerinde bir tapınağı vardı. Bir soyutlamadan ibaret olan Salus'un efsanesi yoktur. Klasik dönemde, yavaş yavaş, Hellen sağlık tanrıçası Hygieia (Asklepios'un kızı) ile özdeşleşmiştir.

Samon (Σάμων) Bazı geleneklere göre, Samothrake Adası'na adını veren kahraman. Samon, Hermes'le Rene adında bir nymphanın oğludur. Dardanos'la birlikte, Arkadhia'dan Samothrake'ye göç etti, ama Dardanos daha sonra Troas'a gittiği halde (bkz. *Dardanos*), Samon adada kaldı.

Aslen Giritli olan başka bir Samon için, bkz. *Dada*.

Sanape (Σανάπη) Karadeniz'de Sinope (Sinop) şehrinin isim atası. Sanape, Herakles'in (bu ada bkz.) seferi sırasında, kıyımdan kurtulan bir Amazondu. Paphlagonia'ya kaçarak orada ülkenin bir kralıyla evlendi. Sanape, orada şarap müptelası oldu. Bu yüzden ona, yerel lehçede "sarhoş" anlamına gelen Sanape adı takıldı. Bozularak *Sinope*'ye dönüşen bu ad, onun kocasının hükûm sürdüğü şehre verildi.

***Sancus** En eski Roma dininin bir tanrısı. Tam adı Semo Sancus'tur. Eskiler tarafından, Dius Fidius ile de özdeşleştirilmekteydi. Kültünün, Sabinler tarafından getirildiği söyleniyordu. Sancus, bazen, Sabin halkına adını veren kahraman Sabos'un babası olarak gösterilir (bkz. *Sabos*).

Hakkında hiçbir şey bilinmeyen bu tanrının mitosu yoktur. Görünüşe göre, yeminlerin yerine getirilip getirilmediğine nezaret ediyordu.

Saon (Σάων) Ülkesini kasıp kavuran bir kuraklık sırasında Delphoi kâhinine danışmaya giden bir Boiotialı. Pythia ona, Lebadea'ya, kâhin Trophonios'a danışmaya gitmesini emretti. Ama Saon, Lebadea'ya gittiğinde, bu kâhini kimsenin tanımadığını gördü. Buna karşılık, gözüne birtakım arılar çarptı. Saon onları izleyerek bir mağaraya girdi. Mağarada Lebadealı kahraman Trophonios, kendi adına bir kült ve bir kehanet merkezi kurulması için gerekli tüm bilgileri ona verdi.

Sardo (Σαρδώ) 1. Anadolu'dan İtalya'ya göç eden Tyrrenos'un karısı. Lydia şehri Sardeis'e ve Sardinya Adası'na adını verdi.

2. Sardo, aynı zamanda, Sthenelos'un kızlarından birinin adıdır. Sardeis şehrinin isim atasıdır.

Sardos (Σάρδος) Makeris'in (Libyelilerin ve Mısırlıların Herakles'e verdikleri ad) oğlu. Bir Libye ordusunun başında, o zamanlar Iehnooussa adını taşıyan adaya çıktı ve o tarihten sonra ada, Sardinya adını aldı.

Saron (Σάρων) Efsanevi bir Troizen kralı, Althepos'un halefi. Artemis için deniz kıyısında bir tapınak yaptırdı. Tapınak o kadar muhteşemdi ki, Troizen körfezine "Phoibe Körfezi" adı verildi. Saron, çok usta bir avcıydı. Bir gün bir dişi geyiği kovalarken, hayvan denize atladı. Saron da onun ardından suya daldı. Geyiği yakalamak için o kadar uzun zaman yüzdü ki, sonunda gücü tükendi ve boğuldu. Dalgalar Saron'un cesedini, onun kurmuş olduğu tapınağın yakınlarında bir yere attı. Bu olay üzerine, körfeze Saronikhos Körfezi adı verildi.

Sarpedon (Σαρπηδών) 1. Girit efsaneleri döngüsüne mensup bir kahraman. Ancak Sarpedon adı, münferit bir şekilde, Poseidon'un oğlu olup, Herakles tarafından Trakya'da öldürülen bir devin

ismi olarak da geçer (bkz. *Poltys*).

2. Sarpedon genellikle, Europe ile Zeus'un oğullarından biri olarak gösterilir (bkz. tab. 18 ve tab. 28). Bu Sarpedon, Europe ile evlenen Asterios tarafından, öteki iki kardeşi Minos ve Radamanthys ile birlikte büyütüldü. Daha sonra, belki Girit tahtına kimin sahip olacağı meselesinden dolayı, belki de Miletos adındaki bir çocuğa ikisi birden âşık oldukları için, Sarpedon, Minos'la ihtilafa düştü. İhtilafın sebebi ne olursa olsun, sonuçta Sarpedon, Girit'i terketti –belki Europe'yle birlikte– ve Anadolu'ya gitti. Lykia'da Miletos bölgesine yerleşti. Oranın kralı oldu. Miletos'un kuruluşu bazen ona atfedilir (onunla birlikte kaçan Miletos'a atfedildiği de vâkidir).

3. *Ilias*'ta, bir Lykia birliğinin başı olan ve Troialılar safında çarpışan bir Sarpedon'dan söz edilir. Minos'un kardeşiyle özdeşleştirilmeye çalışılan bu Sarpedon, Zeus ile Laudameia'nın (Bellerophontes'in kızı) oğlu olarak geçer. Bu Sarpedon, Akha ordugâhına saldırı ve surlara hücum sırasında önemli bir rol oynamıştır. Sonunda Patroklos tarafından öldürüldü ve cesedi çevresinde büyük bir çarpışma oldu.

Giritli Sarpedon ile Troia Savaşı'na katılan Sarpedon'u özdeşleştirme çabalarının doğurduğu kronolojik güçlük, mitografları, iki şahsiyeti birbirinden ayırmaya sevk etmiştir. Diodoros, şöyle bir soyağacı kurar: Europe'nin oğlu olan Sarpedon, Lykia'ya geçer. Euandros adında bir oğlu olur. Euandros, Bellerophontes'in kızı Deidameia (ya da Laodameia) ile evlenir. Bu evlilikten, ikinci Sarpedon doğar (birinci Sarpedon'un torunu) ve bu Sarpedon Troia Savaşı'na katılır.

***Saturnus** Kronos (bu ada bkz.) ile özdeşleştirilmiş olan çok eski bir italik tanrı. Onun, çok eski zamanlarda, *Iupiter* (Zeus olarak anlayın) onu tahtından indirip, Olympos'tan aşağıya attığı tarihte, Yunanistan'dan İtalya'ya geldiği söyleniyordu. Saturnus, gelecekte Roma'nın kurulacağı yer olan Capitolium'a yerleşti ve orada, gelenekte *Saturnia* adıyla geçen, tahkim edilmiş bir köy kurdu. Yine söylendiğine göre, Saturnus buraya, ondan da daha eski olan ve onun gibi Yunanistan'dan göç etmiş bulunan tanrı Ianus (bu ada bkz.) tarafından buyur edilmişti. Saturnus'un Latium'daki (böyle denilmesinin nedeni tanrının orada gizlenmiş *–latueral–* olmasıydı) saltanat dönemi alabildiğine mutlu geçti. Altın Çağ (bu ada bkz.) dönemiydi bu. Saturnus, Ianus tarafından başlatılan uygarlık kurma işini sürdürdü; insanlara, özellikle toprağı işlemeyi öğretti. O sıralarda İtalya halkı Aborigenlerden (bu ada bkz.) oluşuyordu. Aborigenler, ilk yasalarını ona borçludurlar. Saturnus bir orak ya da bir budama bıçağıyla donanmış olarak tasvir ediliyordu. Bunun için, tarımın ve bağ budamanın icadı ya da hiç olmazsa yaygınlaştırılması onun adına bağlanıyordu. Fakat bazen onun, bir Ölüler Diyarı tanrısı olarak düşünüldüğü de oluyordu.

Saturnus'a adanan günlere *Saturnalia* deniliyordu. Bunlar, Aralık ayının ve yılın son günleriydi. Oldukça serbest şenliklerle dolu geçen günlerdi bunlar. Bu günlerde, sosyal sınıflar altüst olurdu: Köleler efendilerine emir verir ve efendiler sofrada onlara hizmet ederlerdi.

İmparatorluk devrinde Romalılaşmanın Afrika'da gelişmesiyle birlikte, Saturnus yalnız Kronos'u değil, aynı za-

manda, Pön (Kartaca) ülkelerinde büyük Kartaca tanrısı Baal'i de temsil etmeye başladı.

Satyria (Σατυρια) Girit kralı Minos'un kızı. Poseidon onunla birleşti ve Satyria ona Taras adında bir erkek çocuk doğurdu (Taranto şehrine adını veren kahraman). Satyria'nın kendisi de, bu şehrin yakınındaki bir buruna –Satyrion burnu– adını vermiştir. Satyria'nın, Italos'un (bu ada bkz.) annesi olduğu da bazen ileri sürülür.

Satyroslar ya da Satyrol (Σατυροι) Dionysos'un maiyetinin ayrılmaz parçası olan doğa daimonları. Bunlara "Silenoslar" da denir. Satyroslar, çeşitli şekillerde tasvir edilmekteydiler: Bazen, vücutlarının alt kısmı at, belden yukarısı insan; bazen de, belden yukarısı insan, belden aşağısı, yani hayvani kısmı teke olurdu. Her iki halde de, at kuyruğuna benzeyen uzun, geniş ve çok tüylü bir kuyrukları ve sürekli dik duran insanüstü boyutlarda bir erkeklik organları vardı. Satyroslar, kırlarda dans eder, Dionysos'la birlikte şarap içer, azgın şehvetlerinin dirençli ya da dirençsiz kurbanları olan Mainadları ve Nymphaları kovalar halde tahayyül ve tasvir edilirlerdi. Tasvirlerinde, yüzlerinin hayvani karakterinin zamanla, yavaş yavaş, azaldığı görüldü. Alt uzuvları giderek insanileşti, toynakların yerini ayaklar aldı ve eski şekillerine tanıklık eden yalnızca kuyrukları kaldı.

Tanrılara yoldaşlık eden Satyroslar, efsanelerde ancak çok ender olarak önemli bir rol oynarlar (ayr. bkz. *Silenos*).

Sauros (Σαῦρος) Yolcuların yolunu kesip, onları soyan Elisli bir haydut. Sonunda, bir gün Herakles tarafından öldürüldü. Onun adını taşıyan bir yer vardı. Orada, hem Sauros'un mezarı hem de bir Herakles tapınağı gösteriliyordu.

Seirenler ya da Seirenes (Σειρῆνες) Yarı kadın, yarı kuş deniz daimonları. Bazen, Mousa Melpomene ile nehir-tanrı Akheloos'un; bazen de Akheloos ile Sterope'nin (Porthaon ile Euryte'nin kızı) kızları olarak geçerler (bkz. tab. 27). Ayrıca, Akheloos ile Mousa Terpsikhore'nin ya da deniz tanrısı Phorkys'in çocukları oldukları da söyleniyordu. Libanios, onların, Herakles tarafından yaralanan Akheloos'un kanından doğduklarını söyler (bkz. *Akkehos*).

Seirenlerin adı ilk kez *Odysseia*'da geçer. Orada sayıları ikidir. Daha sonraki bazı geleneklerde bu sayı dört (Teles, Raidne, Molpe ve Thelksiope); ya da üçtür (Pisinoe, Aglaope, Thelksiepia; ya da diğer adlarıyla Parthenope, Leukosia ve Ligia). Mitograflar, geleneksel olarak, bunların değerli birer müzisyen olduklarını söylerler; hatta trio ve quatuor içinde yaptıkları müziği bile bilirler. Nitekim Apollodoros'a göre, Seirenlerden biri lir çalıyor diğeri şarkı söylüyor, üçüncüsü de flüt icra ediyordu.

En eski efsaneye göre, Seirenler, Akdeniz'de bir adada oturuyorlar ve yakınlarından geçen denizcileri müzikleriyle kendilerine çekiyorlardı. Gemiler, Seirenlerin bulunduğu adanın kayalık kıyılarına tehlikeli bir şekilde yaklaşarak parçalanıyordu. O zaman, Seirenler, tedbirsiz denizcileri parçalayıp yiyorlardı. Anlatıldığına göre Argonautlar, (seferleri sırasında) Seirenlerin yakınından geçmişlerdi. Ama *Argo*, Seirenlerin müziğinin menzili içinde bulunduğu sürece, Orpheus o kadar ahenkli şarkılar söyledi ki, kahramanlar asla adaya yanaşmak arzusu duy-

madılar. Yalnız Boutes, Seirenlere ulaşmak için denize atladı, ama neyse ki Aphrodite onu kurtardı (bkz. *Boutes* ve *Eryks*). Odysseus da, aynı yerden geçti. Ama hem tedbirli hem de meraklı olan kahraman, bütün gemicilerine kulaklarını balmumuyla tıkamalarını emretti. Kendisini de, gemisinin yelken direğine bağlattı ve adamlarına, ne kadar yalvarıp yakaracak olursa olsun, kendisini çözmemelerini tembih etti. Odysseus, kendisini nasıl bir tehlikenin beklediğini ona söyleyen Kirke'nin öğüdü üzerine yapmıştı bunu. Nitekim, Seirenlerin sesini duymaya başlar başlamaz, onlara doğru gitmek için içinde yenilmez bir arzu duydu. Ama yoldaşları onu engellediler. Söylendiğine göre Seirenler, başarısızlığa uğradıkları için kahırlarından kendilerini denize attılar ve ölüp gittiler.

Antikçağdan başlayarak mitograflar, Seirenlerin orijini ve iki şekilli olmaları üzerine çeşitli spekülasyonlarda bulunmuşlardır. Ovidius, onların baştan beri kuş kanatlı olmadıklarını söylüyordu. Eskiden onlar, Persephone'nin arkadaşları olan normal genç kızlardı. Ama Persephone, Pluton tarafından kaçırılınca, bu kızlar, arkadaşlarını hem denizde hem de karada arayabilmek için, tanrılardan kendilerine kanat vermelerini istediler. Başka bazı yazarlarsa bu değişikliğin, Demeter'in kızının kaçırılmasına karşı çıkmadıkları için, tanrıça tarafından onlara verilmiş bir ceza olduğunu ileri sürüyorlardı. Ya da, bu kızlar aşkın zevklerini hor gördükleri için, Aphrodite'nin, onların güzelliğini yok ettiği söyleniyordu. Nihayet, Seirenlerin, değişikliğe uğramalarından sonra, Mousalarla rekabete kalkıştıkları anlatılıyordu. Buna kızan Mousalar, onların tüylerini yolup, bu tüylerle kendi başlarına taçlar yapmışlardı.

Gelenekte, Seirenlerin adası, güney İtalya kıyısı boylarında, muhtemelen Sorrente Yarımadası açıklarında yer alıyordu (ayrıca, Napoli'nin isim atası olan *Parthenope*'nin efsanesine bkz.; Napoli'nin en eski adı Parthenope'ydi). Destan sonrası döneme ait eskatolojik (insanın ve dünyanın anlamını inceleyen) spekülasyonlarda, Seirenler, Bahtiyarlar Adası'nda, bahtiyar kişiler için şarkılar söyleyen öbür dünya tanrıçaları olarak geçerler. Böylece giderek semavi ahengi temsil eder oldular. Bu niteliklerinden dolayı, lahitlerin üzerinde sık sık suretlerine rastlanır.

Selene (Σελήνε) Ay'ın kişileştirilmiş şekli. Bazen Hyperion ile Theia'nın kızı olarak (bkz. tab. 14); bazen de Titan Pallas'ın ya da Helios'un kızı olarak geçer. Selene, gökyüzünü iki atın çektiği gümüş bir araba üzerinde kateden genç ve güzel bir kadın olarak tasavvur ediliyordu. Aşklarıyla ünlüydü: Zeus'tan Pandia adında bir kızı oldu. Arkadhia'da, âşığı tanrı Pan'dı. Pan ona, armağan olarak beyaz sığırlardan oluşan bir sürü verdi. Fakat Selene, daha çok Endymion adındaki yakışıklı çobanın âşığı olarak geçer. Ondan elli kızı olmuştur (bkz. *Endymion*). Kahraman Naksos'un (bu ada bkz.) doğumu da, bazen onların aşkının ürünü olarak gösterilir.

Selinos (Σέλινος) Poseidon'un oğullarından biri. Aigialia'da (Akhaia'nın eski adı) hüküm sürüyordu. Ion'un (bu ada bkz.), kendisiyle savaşmaya niyetlendiğini anlayınca, biricik kızı Helike'yi onunla evlendirdi. Selinos'un ardından, Ion tahta geçti.

Semakhos (Σήμαχος) Atinalı Semakhi-

dai (Semakhosoğulları) ailesinin atası. Kızları, Dionysos'u konukseverce karşıladılar. Tanrı da, buna karşılık, onlara ve onların kızlarına kültünün rahibeliğini verdi.

Semele (Σεμέλη) Thebai geleneğinde, Kadmos'la Harmonia'nın kızı. Semele, Zeus'un sevgilisi oldu ve ondan Dionysos'u dünyaya getirdi (bkz. tab. 18). Kıskançlık damarları kabaran Hera, Semele'ye, tanrısal aşığından, bütün ihtişamıyla kendisine görünmesini istemek fikrini telkin etti. Tedbirsizlik ederek daha önce Semele'ye her isteğini yerine getireceğine dair söz vermiş bulunan Zeus, ona yıldırımlarıyla yaklaşmak zorunda kaldı. Semele hemen yanarak öldü. Semele'nin kız kardeşleri, onun, âşığı sıradan biri olduğu halde, Zeus'un lütfunu elde etmekle övündüğü dedikodusunu yaydılar. Güya, hakiki Zeus, Semele'yi cezalandırmak için, onu yıldırımıyla çarpmıştı. Bu iftira, onu edenler için felaketli sonuçlar doğurdu. Bütün soyları lanetlendi (bkz. *Aktaion*, *Ino*, *Pentheus*).

Daha sonra, başarılarıyla tanrılaşmayı hak eden Dionysos, annesini aramak için Ölüler Diyarı'na indi (bkz. *Dionysos*). Bu suretle yeniden hayata dönen Semele, gökyüzüne çağrıldı ve orada Thyone adını aldı.

Dionysos'un doğuşuna ilişkin bir Lakonia varyantı da şöyledir: Dionysos, Thebai'da Semele'den normal bir şekilde doğmuştu. Ama Kadmos, anneyle çocuğunu bir sandığa koyarak denize saldı. Dalgalar, sandığı Lakonia kıyılarına attı. Ölmüş olan Semele orada gömüldü. Bu geleneğe göre Dionysos, Lakonia'da bakılıp büyütülmüştür.

Semiramis (Σεμίραμις) Efsanesi, Sicilyalı Diodoros'tan bize intikal eden Babylon kraliçesi. Diodoros'un anlattığına göre, Suriye'de, Askalon'da, şehre yakın bir gölde yaşadığına inanılan bir tanrıçaya büyük bir saygı gösteriliyordu. Derketo adındaki bu tanrıçanın yüzü kadın yüzüydü, ama vücudunun geri kalan kısmı balık şeklindeydi. Derketo'dan hiç hoşlanmayan Aphrodite, Kaystros (bu ada bkz.) adında genç bir Suriyeli'ye karşı onda şiddetli bir tutku uyandırdı ve Derketo'nun Kaystros'tan bir kızı oldu. Fakat, bundan utanç duyan Derketo, çocuk doğduktan sonra onu terk etti ve babayı da öldürttü. Kendisi de gölünün derinliklerine gizlendi. Güvercinler, yakın çevredeki çobanlardan çocuğun beslenmesi için gerekli olan sütü ve peyniri çalarak, onu mucizevi bir şekilde büyüttüler. Sonunda çobanlar, olağanüstü güzel olan bu küçük kızı buldular ve onu reislerine götürdüler. Çobanbaşı, çocuğa, Suriye dilinde "güvercinlerden gelen" demek olan Semiramis adını verdi.

Semiramis genç bir kızken, kralın danışmanlarından Onnes, kral tarafından ağılları denetlemekle görevlendirildi. Onnes, çobanbaşının evinde Semiramis'i gördü ve ona tutuldu. Semiramis'i, yanında Ninova'ya götürerek onunla evlendi. Onnes'in, Semiramis'ten Hyapate ve Hydaspe adlarında iki çocuğu oldu. Son derece akıllı olan Semiramis, kocasına öyle ustaca öğütler veriyordu ki, Onnes her giriştiği işte başarılı oluyordu. O zamanlar Babylon'da hüküm süren kral Ninos, Baktiriana'ya karşı bir sefere girişti. Baktiriana'yı fethetmenin çok zor bir iş olduğunu bildiği için de, son derece büyük bir ordu topladı. İlk temas, Ninos'un aleyhine sonuç verdi. Ama bu ilk yenilgiye rağmen kral, birliklerinin

sayıca üstünlüğü sayesinde bütün ülkeyi istila etmeyi başardı; yalnız, başkent Baktra ona uzun zaman direndi. Semiramis'in kocası Onnes de orduda bulunuyordu. Karısı uzakta olduğu için onu özleyip yanına getirtti. Semiramis, kuşatmanın yönetiliş şekli hakkında bazı gözlemlerde bulundu. Saldırıların hep ovaya doğru yapıldığını ve saldıranların da savunanların da kaleyi ihmal ettiklerini gördü. Bizzat kendisi, dağlı askerlerden oluşan bir birliğin başına geçti ve kaleyi koruyan yarlardan tırmanarak düşman savunmasını arkadan çevirdi. Kuşatılanlar, bozguna uğrayıp teslim oldular. Ninos, Semiramis'in ustalığına ve cesaretine hayran kaldı. Çok geçmeden, Semiramis'in çarpıcı güzelliği, kralda onu kendi karısı yapmak arzusunu uyandırdı. Ninos, kızı Sosana karşılığında, Onnes'e karısını kendisine vermesini teklif etti. Onnes kabul etmedi. Ninos, onu gözlerini oymakla tehdit etti. Onnes, kederinden kendini astı. Bundan sonra, Ninos'un Semiramis'le evlenmesi hiç güç olmadı. Semiramis'in Ninos'tan Ninyas adında bir oğlu oldu. Ninos ölünce, tahta Semiramis geçti.

Kraliçe ilk iş olarak, Ninos için Ninova'da, Euphrates (Fırat) Ovası'nda, göz kamaştırıcı bir Mausoleion (anıt mezar) yaptırdı. Sonra, Babylonia Ovası'nda kendisi için bir şehir kurmaya karar verdi. Yeni şehrin sınırları, nehri ortasına alacak şekilde çizildi. Şehri kuşatan surların uzunluğu altmış altı kilometreydi ve surlar, üzerinden koşulu altı savaş arabasının yan yana gidebileceği genişlikteydi; yükseklikleri de yaklaşık yüz metreydi. Ama bazı tarihçiler, surların çok daha alçak olduğunu söylerler. Surları savunmak için, iki yüz elli kule bulunuyordu. Euphrates, dokuz yüz metre uzunluğunda bir köprüyle aşılıyor ve iki yanında otuz kilometre boyunca büyük rıhtımlar uzanıyordu. Köprünün iki ucuna sağlamlaştırılmış iki şato inşa edildi. Bunlar, kraliçenin konutlarıydı. Semiramis, bu şatoları, nehrin altından geçen bir geçitle birbirine bağlattırdı. Bu iş için, nehrin yatağı geçici olarak değiştirildi. Kraliçe, ünlü asma bahçelerini işte bu şatolardan birinin –batıdakinin– hisarı içinde yaptırdı. Ancak başka bir gelenek, Babylon'un bu ünlü bahçelerinin yapımını farklı bir şekilde anlatır. Bu geleneğe göre, Semiramis'ten sonra yaşamış Pers asıllı bir Asur kraliçesi, kocasından, "cennet"in bir görüntüsünü, yani yurdunun büyük parklarını, kendisine sağlamasını istemişti. Diodoros, bu bahçeleri şöyle tasvir ediyor bize: Bunlar, bir amfiteatr basamakları gibi üst üste konulmuş kare şeklinde taraçalardan oluşuyordu. Bu taraçalardan herbiri kesme taştan tonozlu galeriler üzerine oturtulmuştu. Üzerleri kalın bir kurşun tabakasıyla kaplıydı ve bunun üstüne de humuslu toprak konulmuştu. Herbiri bir taraçaya açılan revak şeklindeki bu galerilerin içine de kral daireleri yapılmıştı. Bir hidrolik makina sistemi bütün bahçelerin sulanmasını sağlamak için nehrin suyunu yukarıya basıyordu.

Semiramis, Euphrates ve Tigres (Dicle) kıyılarında daha birçok şehir inşa ettirdi. Sonra, büyük bir ordunun başında, Media'ya doğru yola çıktı. Yolda giderken, Bağıstan Dağı'nın karşısında büyük bir park; sonra, biraz ileride, garip biçimli bir kayanın yanında başka bir park daha yaptırdı. Geçtiği yerleri her türlü sanat eserleriyle bezeye bezeye yoluna devam etti. Bu

arada, Ekbatane'yi çeşmelerle donattı. Bütün toprak tepecikler, nerden çıktığı artık bilinmez olmuş bütün eski yollar Semiramis'in çalışmalarına bağlanıyordu. Semiramis, bu şekilde, bütün Asya'yı dolaştı ve sonra Ammon'un kâhinine danışmak üzere Mısır'a gitti. Kâhine ne zaman öleceğini sordu. Kâhin, yanıt olarak, oğlu Ninyas ona suikast hazırladığı zaman, yaşayanlar arasından alınacağını söyledi. Bundan sonra, Semiramis Aithiopia'yı fethetti ve yorgun bir halde Baktra'ya, ilk başarılarının tanığı olan şehre döndü. Ama döndükten sonra, Hindistan'ı fethetmeyi tasarlamaya başladı. Yıllar boyu bu yolda hazırlıklar yaptı. Indus'u aşmayı başardı, ama az sonra bozguna uğradı, kendisi de yaralandı ve kaçmak zoruda kaldı. Fakat düşman, onu nehrin ötesinde takip etmeyi göze alamadı. Kısa bir süre sonra, oğlu Ninyas, saraydaki harem ağalarıyla birlikte, ona bir suikast düzenledi. Semiramis, Ammon'un kehanetini hatırlayarak, imparatorluğu genç adama teslim etti ve ortadan kayboldu. Güvercine dönüştürüldüğü ve gökyüzüne götürülerek, orada tanrılaştırıldığı ileri sürülüyordu.

***Serestus** Aineias'ın yoldaşlarından biri ve Troia gemilerinden birinin kaptanı. Fırtına sırasında, Aineias'tan ayrı düştü, ama Kartaca'da onunla yeniden buluştu. Aineias, Dido'dan ayrılmak istediği zaman, Serestus, onun emri üzerine, filoyu gizlice alıp götürdü. Aineias'ın yokluğu sırasında, Tiberis'in denize döküldüğü yerde, ordugâhı savundu ve daha sonra Turnus'un kuşattığı ordugâhın kuşatmadan kurtarılması sırasında, Aineias'ın yanında savaştı.

***Sergestus** Aineias'ın yoldaşı ve bir geminin komutanı olan bir Troialı. Fırtına sırasında Aineias'tan ayrı düştü, ama Kartaca'da onunla yeniden buluştu. Agkhises'in onuruna düzenlenen yelkenli yarışlarında Kentauros'a kumanda etti. Turnus'a karşı düzenlenen nihai saldırıya katıldı.

***Servius** Servius Tullius, Roma'nın altıncı kralı. Hükümdarlık tarihi, mitolojide yer almasını gerektirecek kadar efsaneyle karışmış durumdadır. Servius'un doğuşu bile esrarengizdir. Yaşlı Tarquinius'un evinde, ocaktaki külden bir phallos şeklinde doğrularak, köle bir kadınla birleşen ocak Lar'ın oğlu olduğu anlatılıyordu (bkz. *Larlar*). Bir başka versiyonda ise, şehir Tarquinius ve Romalılar tarafından alındığı sırada Corniculum'da hüküm sürmekte olan Servius Tullius'un yetim doğan oğlu olarak geçer. Baba Servius öldürüldüğünde, annesi henüz ona hamileydi ve Tarquinius'un tutsağı olarak bulunduğu Roma'da dünyaya getirdi oğlunu. Bir gün, küçük Servius uyurken, kafasını çepeçevre alevler sardı. Kraliçe Tanaquil çocuğun uyandırılmasını ve bu alevlerin söndürülmeye çalışılmasını engelledi. Gerçekten de, çocuk kendiliğinden uyandığında alevler kayboldu. Tanaquil bu olayı şan alameti olarak yorumladı ve bundan sonra o ve kocası Tarquinius, tutsaklarının oğlunu son derece ihtimamla yetiştirdiler. Servius erkeklik çağına gelince, Tarquinius onu öz kızıyla evlendirdi ve alenen halefi olarak atadı. Tarquinius, Ancus'un oğulları tarafından öldürüldüğü zaman, Tanaquil, Servius'un iktidarı zorluk çekmeden alabilmesi için gereken önlemleri aldı. Daha sonra Servius, gerçek bir halk oylamasıyla tahta çıkışını onaylattı.

Setala (Σεταία) Lykophron'a göre, Tro-

iali kadın tutsaklardan biri. Tutsakları efendileriyle birlikte Yunanistan'a götüren gemileri, yolculuk sırasında çıkan bir fırtına İtalya kıyılarına, ileride Sybaris şehrinin yükseleceği yerin yakınlarına attığı zaman, Setaia, galiplerin meşru karıları tarafından aşağılanmaktan korktukları için, asla Yunanistan'a gitmek istemeyen arkadaşlarını, bu gidişe engel olmak için gemileri yakmaya ikna etti. Kadınlar Setaia'nın dediğini yaptılar. Yunanlar, ceza olarak, Setaia'yı çarmıha gerdiler. Onun çarmıha gerildiği yer, *Setaion* adıyla anılır oldu (Bkz. *Aithilla* ve *Roma*).

Aynı efsanede, Laomedon'un kızları olan Astyokhe ve Medesikaste (Medikaste) adlarında Troiali iki başka kadının daha bahsi geçer.

Seuekhoros (Σευήχορος) Efsanevi bir Babylon kralı. Bir kâhin, ona kızının oğlu tarafından krallığından edileceğini söylemişti. Bu yüzden, Seuekhoros kızını bir kuleye kapattı. Ama böyle yapması, kızın bir erkek çocuk dünyaya getirmesini engelleyemedi. Kralın, olayı öğrenmesinden, kendileri hesabına çok korkan gardiyanlar, çocuğu doğar doğmaz kuleden aşağıya attılar. Çocuk yere düşerken, bir kartal onu tuttu ve bir bahçeye götürdü. Bahçenin bekçisi onu alıp büyüttü ve ona Gılgamos adını verdi. Bu Gılgamos –kahraman Gılgamış– daha sonra Babylon'da hüküm sürdü.

Sibylle (Σιβύλλη) Aslında Apollon'un kehanetlerini bildirmekle görevli bir rahibenin adı. Sibylle ya da Sibylleler ile ilgili birçok efsane vardır. Bazı geleneklere göre, ilk Sibylle, Troiali Dardanos ile Neso'nun (Teukros'un kızı) kızıdır. Kehanet yeteneğine sahip olan Sibylle, bir kâhin olarak çok büyük bir ün yapmıştı. Bu nedenle, genel olarak, bütün kadın kâhinlere Sibylle deniyordu.

Başka bir geleneğe göre ise, bütün Sibyllelerin ilki bu Troialı kız değil, Zeus ile Lamia'nın (Poseidon'un kızı) bir kızıdır. Libyelilerin Sibylle adını verdikleri bu kız, kendi zamanında, birtakım kehanetlerde bulunmuştu. İkinci Sibylle, Herophile'dir. Bu, bir nympha ile ölümlü bir babanın kızıydı. Troia Savaşı'ndan önce dünyaya gelmişti ve Troas'ın, Sparta'da doğan bir kadının (Helene) hatası yüzünden yıkılacağını önceden söylemişti. Delos'ta, onun, Apollon için bestelediği ve kendisinin, tanrının hem "meşru karısı" hem de "kızı" olduğunu terennüm eden bir hymnos (şarkı, övgü) vardı. Bu Sibylle, hayatının büyük kısmını Samos'ta geçirdi; ama Klaros'a, Delos'a ve Delphoi'a de gitti. Yanında bir taş taşıyor, kehanette bulunmak için bu taşın üstüne çıkıyordu. Sibylle, Troas'ta öldü, ama taşı Delphoi'da durmakta ve Pousanias'ın zamanında hâlâ orada gösterilmekteydi.

Helen Sibyllelerinin en ünlüsü Erythraili (Lydia'da) olanıdır. Bu Sibylle'in babasının adı Theodoros'tu, annesi de bir nymphaydı. Korykos Dağı'nda bir mağarada doğduğu söyleniyordu. Doğar doğmaz hızla büyümüş ve kehanetlerde bulunmaya başlamıştı. Henüz çok küçükken, annesiyle babası onu, kendi arzusuna rağmen, Apollon tapınağına adadılar. Sibylle, tanrısının bir okuyla vurulup öleceğini önceden söylemişti. Rivayete göre bu Sibylle, herbiri yüz onar yıllık dokuz insan hayatı yaşamıştır.

Bir geleneğe göre, bu Erythraili Sibylle, Roma efsanelerinde önemli bir rol oynayan Cumaeli (Campania'da) Sibylle'den başkası değildir. Bu İtalyan Sibylle, ba-

zen Amalthaia, bazen Demophile, bazen de Herophile adıyla anılıyordu. Kehanetlerini bir mağarada bildiriyordu. Apollon, ona, bir daha asla Erythrai'ye dönmemesi şartıyla, avuçlayabileceği kum tanelerinin sayısınca yıl kadar yaşama izni vermişti. Sibylle, bu nedenle, Cumae'ye yerleşti. Ama Erythraililer, basiretsizlik edip, ona, ülkelerinin toprağından yapılmış bir mühürle mühürlenmiş bir mektup gönderdiler. Sibylle, yurdunun bu parçasını görür görmez öldü. Ayrıca Sibylle'nin, kendisini seven ve ilk dileyeceği şeyi, her ne olursa olsun, yerine getireceğine dair ona söz vermiş olan Apollon'dan, uzun bir ömür isterken, aynı zamanda gençlik istemeyi ihmal ettiği de anlatılıyordu. Tanrı, bunu, Sibylle'ye bekâreti karşılığında vermeyi teklif ettiyse de, Sibylle kabul etmedi. Bu yüzden, yaşlandıkça ufalıyor ve kuruyordu. Öyle ki, sonunda ağustos böceğine benzer bir hal aldı ve onu bir kuş gibi kafese koyup, Cumae'deki Apollon tapınağına astılar. Çocuklar ona, "Sibylle ne istiyorsun?" diye soruyorlar; o da, yaşamaktan bıktığı için, "ölmek istiyorum" diye karşılık veriyordu.

Söylendiğine göre, Tarquinius Superbus'un hükümdarlık döneminde, Roma'ya gelen ve beraberinde dokuz kehanetler derlemesini de getiren Cumaeli Sibylle'ydi. Sibylle, bunları krala satmayı teklif etti. Ama Tarquinius fiatı çok yüksek buldu. Teklifinin her geri çevrilişinde, Sibylle, üç derlemeyi yakıyordu. Sonunda, Tarquinius son üç derlemeyi satın aldı ve bunları Iupiter Capitolinus tapınağına koydu.

Görevi tamamlanan Sibylle ortadan kayboldu. Cumhuriyet döneminde ve Augustus zamanına kadar, bu "Sibylle kitapları" Roma dini üzerinde çok etkili oldu. Bir felaket, bir mucize ya da olağandışı bir olay meydana geldiğinde bu kitaplara başvuruluyordu. Beklenmedik durumlara karşı yapılması gerekenleri bildiren dinsel talimatlar onlarda bulunuyordu: yeni bir kült ihdası, kefaret kurbanı sunulması, vs. gibi. Bu kitapların korunması ve onlara başvurulması için, özel magistratuslar görevlendirilmişti.

Vergilius, *Aeneis*'inde, Aineias'ı Ölüler Diyarı'na Cumae Sibyllesi'nin rehberliğinde indirir.

Aynı derecede ünlü olmayan bir başka Sibylle de Samos'ta bulunuyordu. Bu Sibylle'nin adı Phyto idi. İbrani Sibylle için, bkz. *Sabbe*.

Side (Σίδη) Yunancada narın adlarından biri ve aynı zamanda birçok kadın kahramanın adı.

1. Bir geleneğe göre, Belos'un karısı ve dolayısıyla Danaos'la Aigyptos'un annesi (genellikle, Belos'un karısı, Ankhinoe adıyla geçer; bkz. tab. 18). Fenike'deki Sidon şehrinin, adını bu Side'den aldığı söyleniyordu.

2. Danaos'un kızlarından biri. Peloponisos'ta Maleus burnunun kuzeyindeki küçük Side şehrinin isim atası.

3. Bir diğer Side, Asyalı bir kadın kahramandır. Tauros'un kızı ve Kimolos'un karısı idi. Pamhylia'daki Side şehrine adını verdi.

4. Apollodoros tarafından nakledilen bir efsaneye göre, Orion, Side adında bir kadınla evlenmişti. Bu Side, güzellikten yana Hera ile rekabete cüret ettiği için, tanrıça tarafından Cehennem'e atıldı (bkz. *Orion*).

5. Nihayet bir başka Side de, babasının tasallutundan kurtulmak için, annesinin mezarı üzerinde intihar eden bir

genç kızdır. Tanrılar Side'nın kanından bir nar ağacı çıkardılar. Babası, çaylağa dönüştürüldü. Söylendiğine göre bu kuş, nar ağacının üstüne hiçbir zaman konmazdı.

Sidero (Σιδηρώ) Salmoneus'un ikinci karısı ve Tyro'nun üvey annesi. Sidero, sert ve aksi bir kadındı; Tyro'ya çok kötü muamele ediyordu. Daha sonra, Tyro'nun iki oğlundan biri olan Pelias tarafından Hera tapınağında öldürüldü.

Sikanos (Σικανος) Sicilya'daki Sikan halkının (Sikanlar, Sicani) isim atası. Briareus'un oğlu ve Aitna'nın kardeşlerinden biri olarak geçer. Sikanos'un, Kyklops, Antipates ve Polyphemos adlarında üç oğlu vardı.

Sikelos (Σικελός) Güney İtalya'dan Sicilya'ya geçerek, orada yaşayan Sikanları adanın batı bölgelerine süren Sikullara adını veren kral. Halikarnassoslu Dionysios'a göre, Sikelos aslen Romalı'ydı, ama oradan kovulmuştu. Kral İtalos'un ardından tahta geçen kral Morges'in (bu ada bkz.) yanına sığındı. Morges, krallığının bir bölümünü Sikelos'a verdi. Böylece, buranın sakinleri Sikullar adını aldılar. Sikelos, bazen İtalos'un ya da Poseidon'un oğlu olarak gösterilir.

Sikinnos (Σίκίννος) Satyrosların Sikinnis denen özel dansının mucidi olduğu söylenen bir Giritli'nin ya da barbarın adı. Bazen bu icat, Kybele'nin maiyeti arasında yer alan Sikinnis adında Phrygialı bir nymphya da atfediliyordu.

Sikyon (Σικυών) Peloponisos'ta Sikyon şehrinin ikinci kurucusu ve isim atası. Bu şehir "yerli" bir kral olan Aigialeus tarafından kurulmuş, onun soyundan gelenler Lamedon'a kadar iktidarı, babadan oğula, ellerinde tutmuşlardı (bkz. tab. 22). Sikyon'un soyağacına ilişkin çeşitli gelenekler mevcuttur. Sikyon, bazen, Marathon'un oğlu ve Korinthos'un kardeşi olarak gösterilir (bkz. *Marathon*). Ama çoğu kez, o, Metion'un oğlu ve Atina kralı Erethkheus'un torunu olarak geçer. Bu durumda Sikyon, Daidalos'un kardeşidir. Kral Lamedon, Argoslu düşmanları Arkhandros ve Arkhiteles'e karşı müttefiki olarak ondan yardım istedi. Lamedon, Sikyon'u kızı Zeuksippe'yle evlendirdi. Sikyon'un Zeuksippe'den Khthonophyle adında bir kızı oldu.

Silenos (Σιληνός) Yaşlanmış Satyrosların genel adı. Fakat aynı zamanda, Dionysos'u yetiştirmiş olan bir efsane kahramanının da adıdır. Silenos'un soyağacına ilişkin gelenekler çok değişiktir. Silenos, bazen Pan'ın ya da Hermes'in bir nymphadan olma oğlu olarak kabul edilir; bazen de, onun, Ouranos'un Kronos tarafından kesilen erkekliğinden damlayan kanlardan doğduğu ileri sürülür (bkz. *Ouranos*). Bu Silenos, son derece bilge bir kişiydi, ama bilgeliğini insanlara ancak zor altında gösterirdi. Örneğin bir keresinde, kral Midas tarafından derdest edilmiş ve ona bilgece sözler söylemişti. Vergilius da, VI. *Ecloga*'sında, aynı şekilde, çobanların Silenos'u şarkı söylemeye zorladıklarını tahayyül eder.

Silenos'un, Kentauros Pholos'un babası olduğu ve onu bir dişbudak ağacı nymphasından dünyaya getirdiği ileri sürülüyordu. Başka bazı efsaneler, onu Apollon Nomios'un (Arkadhialı çoban Apollon) babası olarak da gösterirler.

Silenos son derece çirkindi. Yassı burunlu, kalın dudaklı, boğa bakışlıydı. Çok kocaman bir karnı vardı. Genellikle bir eşeğin üstünde ve, çok sarhoş olduğundan, dengesini güçlükle koruya-

bilir bir halde tasvir ediliyordu.

Sillos (Σίλλος) Babası Thrasymedes tarafından Nestor'un bir torunu. Kendisinin de Alkmaion adında bir oğlu vardı. Heraklesoğulları Peloponisos'u istila ettikleri zaman, Sillos, Attike'ye kaçtı. Oğlu orada, Atinalı soylu bir aile olan Alkmaionoğulları'nın atası oldu. Bu Alkmaion, Amphiaraos'un oğlu olan daha ünlü diğer Alkmaion'la karıştırılmamalıdır.

***Silvanus** Koruluklara (*Silvae*) hükmeden bir Roma tanrısı. Faunus'tan pek farklı değildir ve Helenleşmiş Roma panteonunda çabucak Pan'la özdeşleşmiştir. Silvanus, yaşlı bir adam şeklinde tasvir edilmekle birlikte, gerçekte bir delikanlının kuvvetine sahipti. Kültü, hem Hercules'in hem de ev Larlarının kültüne bağlıydı. Bir "*noumena*"dan başka bir şey olmayan Silvanus'un kendine özgü bir mitosu yoktur. Silvanus genellikle şehir yakınlarında ya da kırsal alanlarda bulunan kutsal koruluklarda yaşıyordu.

Tarquiniusların kovulması sırasında, Silvanus'a atfedilen bir mucizeden söz edilir. Etrüsk ve Roma orduları muharebe etmişlerdi. Her iki tarafta da telefat o kadar fazlaydı ki, muharebenin sonucu ortada kalmıştı. Derken, geceleyin, tanrısal bir ses duyuldu. Ses, zaferi Romalıların kazandığını, çünkü hasımlarından bir kişi daha az kayıp vermiş olduklarını ilan ediyordu. Cesaretlerini kaybeden Etrüskler, ordugâhlarını Romalılara bırakıp kaçtılar. Ölüler sayıldığında, esrarengiz sesin –bu ses Silvanus'un sesinden başkası değildi– gerçekten de doğru söylediği anlaşıldı (buna benzer bir efsane için bkz. *Aius Locutius*).

***Silvius** Aineias ile Lavinia'nın oğullarından biri ve Askanios'un üvey kardeşi. Adı, ormanı (Latince *silva*) çağrıştıran Silvius'un doğumu konusunda bkz. *Lavinia*. Silvius, Alba'da hüküm süren bütün krallara adını vermiştir. Askanios, önce, Lavinium'daki yerini ona bırakmış, sonra da ona gölge etmemek için, gidip Alba'yı kurmuştu. Askanios, otuz sekiz yıl hüküm sürdükten sonra, ölürken Alba'da iktidarı Silvius'a bırakmıştı. Silvius da yirmi dokuz yıl hüküm sürdü ve ölürken krallığını, büyükbabası gibi Aineias adını taşıyan oğluna devretti.

Bu ikinci Aineias'tan sonra, Silvius hanedanında babadan oğula geçmek suretiyle hüküm süren krallar şunlardır: Latinus, Alba, Capetus, Capys, Calpetus, Tiberinus, Agrippa, Allades, Arentinus, Procas, Amulius ve Numitor (Roma bunun krallığı sırasında kuruldu).

Başka gelenekler, Silvius'u Aineias'la Lavinia'nın çocukları (Aineias'ın ölümünden sonra doğan çocukları) olarak gösterecek yerde, onu doğrudan doğruya Askanios'un (Aineias'la Lavinia'nın oğlu) oğlu yaparlar. Nihayet, bazen de Silvius, Aineias'la Silvia'nın (Latinus'un karısı; Latinus'un ölümünden sonra Aineias onunla evlenmişti) oğlu olarak gösterilir.

Simoeis (Σιμόεις) Troia Ovası'nda akan bir nehir. Hesiodos, bütün akarsular gibi, onu da Okeanos'la Tethys'in oğlu olarak gösterir. Simoeis, *Ilias*'ta rol oynar. Nehir-tanrı Skamandros, Akhilleus'u püskürtmek ve Troialıların kıyımını durdurmak için, onu yardımına çağırır (bkz. *Akhilleus* ve *Skamandros*).

Simoeis'in, Astyokhe ve Hieromneme adlarında iki kızı vardı. Birincisi, Erikhthonios'un karısı ve Tros'un an-

nesi; ikincisi de, Assarakos'un karısı ve Kapys'in annesidir (bkz. tab. 3).

Sinis (Σίνις) Theseus'un, Atina'ya giderken Korinthos berzahı boyunca öldürdüğü haydutlardan biri (bkz. *Theseus*). Sinis, Poseidon'un oğlu olarak geçer. Son derece güçlü bir devdi. Lâkabı, "çamlar eğen"di. Çünkü, çam ağaçlarını eğerek, bunların arasına insanları bağlamak gibi bir âdeti vardı. Bundan sonra, ağaçları serbest bırakıyor ve hızla eski şekillerine dönen ağaçlar, arada bağlı bulunan zavallıyı paramparça ediyorlardı. Başka bir geleneğe göre de Sinis, yakalayabildiği yolcuları, kendisiyle birlikte bir çam ağacını eğmeye zorluyor, sonra ağacı birdenbire bırakıyordu. Ağaç, yolcuyu uzaklara fırlatıyor ve orada yere çakılan adam paramparça oluyordu.

Bazen, Theseus'un bu haydutu Atina'ya giderken değil de, çok sonra, Atina tahtına çıktığı zaman, tepelediği ileri sürülür. Söylendiğine göre Theseus, Isthmia Oyunları'nı Sinis'in şerefine kurmuştu. Bu oyunlara, Sinis'in cenaze töreni oyunları gözüyle bakılıyordu (buna benzer bir versiyon için bkz. *Skiron*).

Bu Sinis'in, Perigoune adında bir kızı vardı. Theseus, onun babasını öldürürken, Perigoune, bir kuşkonmaz tarlasına gizlenmişti. Sonra o, Theseus'la birleşerek, kahramana Melanippos (bu ada bkz.) adında bir oğul verdi. Bu Melanippos'un da Ioksos adında bir oğlu oldu. Ioksos'un torunlarının kuşkonmazlara karşı özel bir saygısı ve bağlılığı vardı, çünkü ataları hayatını bu bitkiye borçluydu.

Sinon (Σίνων) Troia Savaşı'nda Yunanların kuşatmayı kaldırıp, bütün filolarıyla geri gidiyorlarmış gibi yaptıkları zaman Troia'da bıraktıkları casus. Sinon'un görevi Troialılar tahta atı şehre soktukları zaman, bunu Yunanlara haber vermekti.

Sinon'un soyağacı, onun Odysseus ile akraba olduğunu gösteriyor. Sinon, Odysseus'un annesi Antikleia'nın erkek kardeşi olan Aisimos'un oğludur. Dolayısıyla, Odysseus ile Sinon kardeş çocuklarıdır. İkisinin ortak büyükbabaları, eli uzun Autolykos'tur (tab. 29). Vergilius, *Aeneis*'in ikinci kitabında, Sinon'un kurnazlığını etraflı bir şekilde anlatır. Troia'yı kuvvet yoluyla almaktan umudu kesen Yunanlar, içinde büyük sayıda silahlı kahramanın gizlenebileceği muazzam bir tahta at yapmayı düşündüler. Bütün mesele, Troialıları kandırıp, onların bu atı şehre sokmalarını sağlamaktı. Bunun için, filo demir aldı ve gidiyormuş gibi yapıp gizlice Tenedos Adası'nın (Bozcaada) arkasına pustu. Bu sırada Sinon karada kalmış ve çok geçmeden de Troialı çobanlar tarafından tutsak edilmişti. Sinon zincire vurularak kral Priamos'un huzuruna çıkarıldı. Halk ona karşı düşmanlık gösterisinde bulunuyor ve onun öldürülmesini istiyordu. Ama Priamos yine de onu sorguya çekti. Sinon, Odysseus'un zulmünün kurbanı olduğunu ve tanrılara kurban olarak sunulmamak için kaçtığını söyledi, kendini Palamedes'in bir akrabası olarak tanıttı. Odysseus, Palamedes'e duyduğu kinle onu ölüme mahkûm ettirince (bkz. *Palamedes*), Sinon hamisiz kalmıştı ve Palamedes'in akıbetine uğraması mukadderdi. Odysseus'la gizliden anlaşmış olan Kalkhas, Yunanlara öfkelenen tanrıların bir insan kurban istediklerini ileri sürmüş ve kurban olarak da Sinon'u göstermişti. Tam kurban töreni hazırlanmışken, Sinon bir yolunu

bulup kaçabilmiş ve bir bataklığa gizlenerek filonun demir almasını beklemişti. Sinon, işte bu şekilde Troialıların eline düştüğünü ekledi. Bunun üzerine Troialılar, Yunanlar gemilerine binmeden önce neden kıyıda bu kadar büyük bir tahta at bıraktıklarını ona sordular. Sinon, bunun, Odysseus'un Troia kalesinden Palladion'u çalmakla işlediği günahın kefareti olarak, Pallas Athena'ya sunulan bir sungu olduğu yanıtını verdi (bkz. *Palladion*). Çeşitli kehanet alametleri Yunanları korkutmuş; bunun üzerine, Kalkhas, tanrıçanın, günahın kefareti olarak, çalınan heykelin yerine, kendisine at şekli altında bir kült tahsis edilmesini istediğini bildirmişti. Ama Yunanlar, normal boyutlarda bir at yapmak yerine, Troialıların, surlarından bir kısmını yutmadan şehre sokamaya cakları büyüklükte bir at yapmayı tercih etmişlerdi. Çünkü, tanrıların Kalkhas tarafından yorumlanan iradesi, Troialılara, şehirlerinde bu ata bir kült tahsis etmeleri halinde, Yunanistan üstünde egemenlik vaat ediyordu. Sinon'un bu sözde ifşaatı, Troialıları ikna etti. Bu arada, Laokoon'un (bu ada bkz.) ölümünden çıkardıkları kehanet de, onların kararını doğrulamaktaydı. Sinon'un bağlarını çözdüler ve şehir duvarlarında bir gedik açarak atı çeke çeke oradan şehre soktular. Gece olunca, Sinon atın böğürlerini açtı ve oraya gizlenmiş olan askerlerin dışarı çıkarak uyuyan ya da savunmasız Troialıları öldürmelerini sağladı. Aynı zamanda, şehrin en yüksek yerinde bir ateş yakarak Yunan gemilerine işaret verdi.

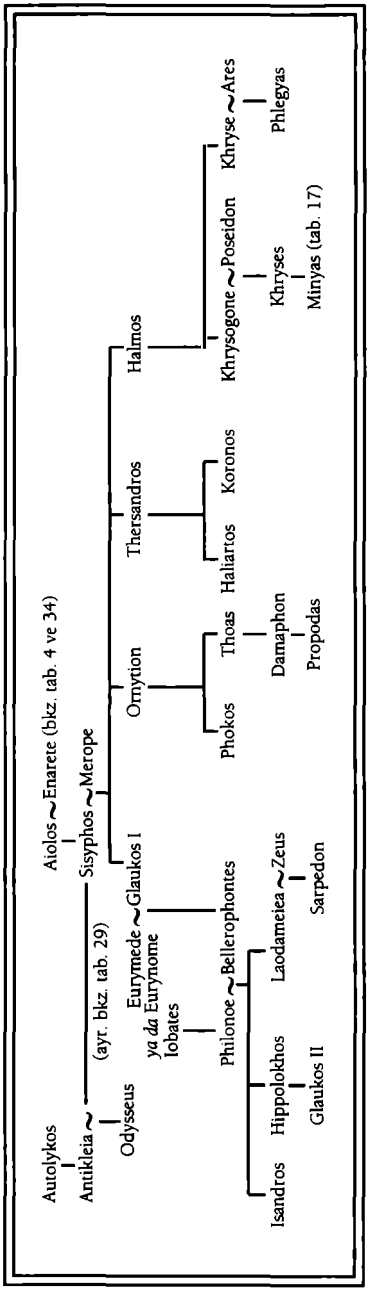
Bu efsanenin, muhtelif yazarların ona kattıkları edebi süslemelere dayanan bazı varyantları vardır. Örneğin, Smyrnalı (İzmirli) Quintus, Priamos'un huzuruna getirilen Sinon'un, uzun zaman konuşmayı reddettiğini ve sözde sırrını ancak burnu ve kulakları kesildikten sonra açıkladığını anlatıyordu. Böylece Sinon, Vergilius'un onu tanıttığı gibi dört dörtlük bir hâin olmaktan çıkıp, yurduna hizmet etmek için işkenceye katlanan örnek bir kahraman oluyordu.

Sinope (Σινώπη) Pontos Eukseinos'un (Karadeniz) Asya kıyısında, Sinope (Sinop) şehrine adını veren kadın kahraman (karş. *Sanape* mad). Nehir-tanrı Asopos'un kızlarından biriydi. Apollon tarafından kaçırılarak Anadolu'ya götürüldü. Orada, Apollon'dan Syros adında –Suriyelilere adını veren– bir oğlu oldu. Başka bir gelenek, Sinope'yi Ares'le Aigina'nın kızı olarak gösterir.

Sinope hakkında ilginç bir efsane daha anlatılıyordu: Zeus, ona âşık olmuş ve ne dilerse vereceğine yemin etmişti. Genç kız, ondan, bekâretini korumasını istedi. Yeminiyle bağlanmış olan Zeus, Sinope'nin dileğine uydu ve ona oturma yeri olarak Sinope ülkesini verdi. Daha sonra, Sinope, Apollon'a ve nehir-tanrı Halys'e de aynı oyunu oynadı ve tanrıların elde edemediğini hiçbir ölümlünün almasına da izin vermedi.

Siproites (Σιπροίτης) Giritli bir erkek. Bir av sırasında, Artemis'i bir pınarda çırılçıplak yıkanırken gördü ve tanrıça tarafından kadına dönüştürüldü.

Siris (Σῖρις) Taranto körfezinde aynı adı taşıyan şehrin isim atası. Bazen eski italik kral Morges'in (bu ada bkz.) kızı, bazen de kral Metapontos'un ilk karısı olarak geçer (ve bu durumda Nereus kızlarından biri olarak kabul edilir) (bkz. *Metapontos*). Metapontos, Aiolos'un kızı Arne ile evlenmek için Siris'i kovdu. Arne, iki oğluna (Boiotos

Soy tablosu No. 36

ve Aiolos II) Siris'i öldürttü.

Sisyphos (Σίσυφος) Ölümlülerin en kurnazı ve en pervasızı. Aiolos'un oğlu (bkz. tab. 4) olan Sisyphos, Deukalion soyundandı. O zamanlar, Ephyra adını taşıyan Korinthos'un kurucusu olan Sisyphos, bazen bu şehirde Korinthos'un halefi ve öç alıcısı olarak (bkz. *Korinthos*), bazen de, Medeia şehri aceleyle terk etmek zorunda kaldığı zaman, iktidarı ondan devralan kişi olarak geçer (bkz. *Medeia*). Sisyphos efsanesi birçok epizotu içerir ve bunların herbiri ayrı bir kurnazlık hikâyesidir.

Autolykos, Sisyphos'un sürülerini çalmıştı. Sisyphos, sürülerini aramaya çıktı. Daha önce bir tedbir olarak her hayvanın toynağı altına kazdığı adını göstererek sürülerin kendine ait olduğunu kanıtlamayı başardı. O gün, Autolykos'un kızı Antikleia ile Laertes'in düğünleri arifesiydi. Geceleyin, Sisyphos, bir yolunu bulup genç kızın aşığı oldu.

Antikleia ondan bir erkek çocuğa hamile kaldı. Geleceğin Odysseus'ydu bu çocuk. Bazı mitografllara göre, Autolykos, kendi isteğiyle, kızını Sisyphos'a vermişti, çünkü onun kadar kurnaz bir torununun olmasını istiyordu.

Zeus, Asopos'un kızı Aigina'yı kaçırıp, Philonte'den Oinone'ye götürürken Korinthos'tan geçtiğinde, Sisyphos onu gördü. Dolayısıyla, her yerde kızını arayıp duran Asopos, ona başvurduğu zaman, Sisyphos, nehir-tanrıya, şehrin hisarında bir kaynak fışkırtması şartıyla kızını kaçıranın kim olduğunu açıklayacağına dair söz verdi. Asopos bunu kabul etti. Sisyphos da, suçlunun Zeus olduğunu söyledi. Sisyphos'un bu davranışı, tanrıların efendisinin hışmına uğramasına sebep oldu. Bir versiyona

göre Zeus, onu hemen yıldırımla çarparak cehenneme attı ve orada sonsuza dek, bir kayayı yuvarlaya yuvarlaya, bir yokuşun başına çıkarmaya mahkûm etti. Kaya, yokuşun başına gelir gelmez, kendi ağırlığıyla gerisin geriye yuvarlanıyor ve işe yeniden başlamak gerekiyordu. Fakat, ilk kez *Odysseia*'da anlatılan bu cezanın başka bir açıklaması daha rivayet edilmekteydi. Buna göre, Sisyphos'un muhbirliğine öfkelenen Zeus, onu öldürmesi için ölüm daimonu Thanatos'u gönderdi. Sisyphos, Thanatos'a teslim olmak bir yana, onu pusuya düşürüp zincire vurdu; öyle ki, bu yüzden, bir süre insanlar ölmez oldular. Zeus'un işe karışması ve görevine devam edebilmesi için Thanatos'u serbest bırakmaya Sisyphos'u zorlaması gerekti. Tabii, ilk kurban Sisyphos oldu. Ama Sisyphos kaderine boyun eğecek yerde, ölmeden önce karısına gizlice kendisi için cenaze töreni yapılmaması talimatını verdi. Ölüler Diyarı'na geldiği zaman Hades, ona, neden usulüne uygun şekilde gelmediğini sordu. Sisyphos, karısının dine saygısızlığından yana yakıla şikâyet etti ve öfkelenen tanrıdan, onu cezalandırmak ve doğru yola getirmek için yeryüzüne çıkma izni aldı. Ne var ki Sisyphos, yeryüzüne çıktıktan sonra, tekrar Ölüler Diyarı'na dönmekten vazgeçti ve çok ileri bir yaşa kadar yaşadı. Ama gerçekten öldüğünde, cehennem tanrıları, onu bir daha elden kaçırmamak azmiyle, Sisyphos'a hiç boş zaman ve hiçbir yere ayrılma imkânı bırakmayan bir görev verdiler.

Sisyphos efsanesinin, onun cezasını haklı göstermeyi amaçlayan başka bir epizotu daha vardır. Ne yazık ki bu epizot bize, Hyginus'un bazı yerleri eksik bir metniyle intikal etmiş bulunuyor. Hyginus, bir tragedyanın eksik özetinde, Sisyphos'un, kardeşi Salmoneus'tan nefret ettiğini anlatıyor. Sisyphos, Apollon kâhinine "düşmanını", yani kardeşini nasıl öldürebileceğini sorar. Apollon, Sisyphos'a, Salmoneus'un kızı, yani öz yeğeni Tyro'yu çocuk sahibi ettiği takdirde, öcünü alacak kişileri bulacağını söyler. Sisyphos, genç kadının âşığı olur ve ona ikiz çocuklar doğurtur. Ama kehaneti öğrenen Tyro, iki çocuğunu da küçük yaşta kendi eliyle öldürür. Sisyphos'un o zaman ne yaptığını maalesef bilmiyoruz. Metindeki boşluktan sonra, Sisyphos'u, "dine saygısızlığından ötürü" cehennemde taşını yuvarlarken görüyoruz.

Bazen, Isthmia Oyunları'nın Sisyphos tarafından, yeğeni Melikertes'in (bu ada bkz.) şerefine ihdas edildiği söylenir.

Sisyphos'un karısı, bir ölümlüyle evlenen tek Pleiad olan Merope'ydi (bkz. *Pleiadlar*). Sisyphos'un, aralarında özellikle Glaukos ve Bellerophontes de bulunan torunları için, bkz. tab. **36**.

Sithon (Σίθων) Bir Trakya kralı; Trakya'daki üç Khersonesos Yarımadası'ndan ortadakinin (Sithonia Yarımadası) isim atası. Sithon, Ares'le ya da Poseidon'la Ossa'nın (yarımadanın yakınındaki dağa adını veren "nympha") oğlu olarak geçer. Sithon, Nilos'un kızı Ankhinoe ile (ya da Ankhiroe) ile evlendi ve ondan Roiteia ve Pallene adlarında iki kızı oldu. Pallene'nin efsanesi için bu ada bkz. Nonnos'un naklettiği bir varyanta göre, Dionysos da Pallene'ye âşık olmuş ve bir thyrsos darbesiyle Sithon'u öldürdükten sonra, genç kızla evlenmişti. Öte yandan, Ovidius'un bir imasından, Sithon'un erkek iken kadına dönüştüğü anlaşılmaktadır. Ama bu dönüşümün

hangi şartlarda olduğunu bilmiyoruz.

Skamandrios (Σκαμάνδριος) 1. Hektor'un, oğluna verdiği ad. Genellikle, Astyanaks (bu ada bkz.) adıyla tanınır.

2. Aynı adı taşıyan bir Troialı (Strophios'un oğlu) daha vardır. Bir çarpışmada, Menelaos tarafından öldürülmüştür.

Skamandros (Σκάμανδρος) Troia Ovası'ndaki nehrin (Kara Menderes) adı. Sularının renginden ya da –söylendiğine göre– sularında yıkanan koyunların yünlerini kırmızıya boyamasından ötürü, Ksanthos (Kızıl) adıyla da anılır. Aphrodite'nin, Paris'in yargısından geçmeden önce, saçlarına yaldızlı rôfleler vermek için, onları Skamandros'un suyuyla ıslattığı anlatılır. Skamandros adı şu efsane ile açıklanmaktaydı: Herakles Troas'ta iken, bir gün susadığında babası Zeus'tan kendisine bir kaynak göstermesini istedi. Zeus, topraktan küçük bir akarsu fışkırttı, ama oğlu bunu yetersiz buldu. Bunun üzerine, Herakles toprağı kazdı (Yun. σκάπτω, *skapto*) ve büyük bir su yatağı buldu. İşte bu su yatağı, "Skamandros"un kaynağı oldu. *Ilias*'ta, Skamandros, Zeus'un oğlu olan bir tanrı olarak geçer. Akhilleus'un Troialılarla cenkleşmesinde rol oynar. Suyunun bunca ceset ve kanla dolmasına öfkelenen Skamandros, kahramana engel olmaya karar verir ve yatağından taşarak, onu boğmakla tehdit eder. Ama sonunda, Hephaistos, nehri yatağına çekilmek ve tarafsız kalmak zorunda bırakır.

Nympha Idaia ile birleşen Skamandros, ondan Troas'ın ilk kralı olan Teukros'u dünyaya getirdi (bkz. tab. 3). Dolayısıyla,Troia kral ailesinin soyu Skamandros'tan kaynaklanıyordu.

Skhedios (Σχέδιος) Helene'nin taliplerinden biri. Bir Phokis birliğinin başında, kardeşi Epistropos'la birlikte, Troia Savaşı'na katıldı. Her ikisi de, İphitos (Naubolos'un oğlu) ile Hippolyte'nin oğullarıydı. Skhedios, Hektor tarafından öldürüldü. Savaşın bitiminden sonra, onun kumanda ettiği Phokis birliği, bir fırtına sonucu İtalya kıyılarına savruldu. Sağ kalanlar, orada Temesa şehrini kurdular. Skhedios'un kemikleri Antikyra'ya (Phokis'te) nakledildi.

Skhoineus (Σχοινεύς) 1. Bu adı taşıyan bir kahraman, Atalante ile Klymenos'un babasıydı. Aslen Boiotialı olarak geçmekle birlikte, Arkadhia'ya göç etmiş bulunuyordu. Her iki ülkede de birer şehre adını vermiştir.

2. Diğer bir Skhoineus (Autonoos'un oğlu) kuşa dönüştürülmüştür (bkz. *Akanthis*).

3. Athamas ile Themisto'nun oğlu olan bir Skhoineus için, bkz. tab. 34).

Skiapodlar ya da Skiapodes (Σκίαποδες) Hindistan'da ya da Aithiopia'da yaşadığı söylenen bir halkın adı. Skiapodes, Yunancada "gölge ayaklar" anlamına geliyordu. Skiapodların ayakları o kadar büyüktü ki, yazın, yere yatıp bacaklarını havaya kaldırıyorlar ve böylece güneşten korunuyorlardı; ayakları onlara şemsiye vazifesi görüyordu.

Skiron (Σκίρων) Efsanenin en yaygın versiyonuna göre, Pelops'un ya da Poseidon'un oğlu olan bir Korinthoslu. Skiron, Megara toprakları üzerinde, adına Skiron Kayaları denen bir yerde oturuyordu. Deniz kıyısı boyunca uzanan yolun geçtiği bir yerdi burası. Skiron, yoldan geçen yolcuları, ayaklarını yıkamaya zorluyor ve yolcular bu işi yaparken, onları itip denize düşürüyordu. Denizdeki devasa bir kaplumba-

ğa da onların cesetlerini parçalıyordu. Theseus, Troizen'den Atina'ya giderken Skiron'u öldürdü.

Megaralı tarihçiler ise aksine, Skiron hakkında bu söylenenlerin iftiradan başka bir şey olmadığını ve onun, aslında, iyi işler yapan ve iyi ailelerle akrabalığı olan bir kahraman olduğunu iddia ediyorlardı. Onlara göre Skiron, Salamis ile Poseidon'un oğlu olan Kykhreus'un kızı Khariklo ile evliydi (bkz. *Kykhreus*). Skiron ile Khariklo'nun evliliğinden, Endeis adında bir kız çocuğu dünyaya geldi. Endeis, daha sonra, Aiakos'un karısı ve Telemon ile Peleus'un annesi oldu (bkz. tab. 31). Theseus, Skiron'u Atina'ya geri dönüşünde değil, kral olduktan sonra, Eleusis'i ele geçirmek amacıyla yaptığı sefer sırasında öldürdü. Bir başka gelenek de, Theseus ile Skiron arasında akrabalık bağları kurar. Çünkü bu geleneğe göre, Skiron, Kanethos ile Heniokhe'nin (Pittheus'un kızı ve dolayısıyla Theseus'un annesi olan Aithra'nın kız kardeşi) oğluydu. Bu durumda, Theseus ile Skiron kardeş çocukları (kuzen) oluyorlardı. Theseus'un Isthmia Oyunları'nı, Skiron'u öldürmüş olmasının kefaretini ödemek için, onun şerefine ihdas ettiği düşünülüyordu (ayr. bkz. *Sinis*).

Nihayet, Skiron, Megara kralı Pylas'ın oğullarından biri olarak da tanıtılır. Bu durumda, onun büyükbabası Kleson, büyükbabasının babası da Leleks oluyordu.

Atina kralı Pandion, Metion'un oğulları tarafından Atina'dan kovularak sürgüne gönderildiği sırada, Skiron, onun kızlarından biriyle evlendi. Pandion'un ölümünden sonra Skiron, kayınbiraderlerinden Nisos'la ihtilafa düştü. Çünkü Nisos, Megara tahtını ele geçirmişti. İkisi birlikte Aiakos'un hakemliğine başvurdular. Aiakos, iktidarı ikisi arasında taksim etti; Nisos'a krallığı, Skiron'a da ordunun yönetimini verdi.

Skiros (Σκῖρος) 1. Bu adı taşıyan kahramanlardan biri, Erethkheus zamanında, Eleusis'le Atina arasındaki savaş sırasında Dodone'den Eleusis'e giden bir kâhindir. Çarpışmalar sırasında öldürüldü ve kutsal Eleusis yolunda, Skiron denen mevkide gömüldü.

2. Skiros, aynı zamanda, Salamisli bir kahramanın adıdır. Theseus, Minotauros'u öldürmek için Girit'e giderken, ona tecrübeli denizciler, özellikle de kaptanı Nausithoos'u verdi. Bu Skiros, çoğu kez, Megaralı Skiron'la karıştırılır (bkz. bir önceki mad.).

Skylakeus (Σκυλακεύς) Glaukos'un yoldaşı olan bir Lydialı. Troia Savaşı sırasında, Glaukos'la birlikte Troialıların safında çarpıştı. Lokrisli Aias tarafından yaralandı. Bütün Lydialılar arasında bir tek o, yurduna geri dönebildi. Döndüğü zaman, bütün kadınlar ona kocalarından haber sordular. Skylakeus, hepsinin öldüğünü itiraf etmek zorunda kaldı. Ona fenahalde kızan kadınlar, Bellerophontes tapınağı yakınlarında bir yerde, onu taşa tutup öldürdüler. Daha sonra, Apollon'un emriyle Skylakeus'a tanrısallık atfedildi.

Skylle (Σκύλλη) İki ayrı kadın kahramanın adı. Mitograflar bu iki kadın kahramanı bazen birbirine karıştırsa da, gelenek genellikle onları ayırır.

1. Birincisi, Messina boğazında (İtalya kıyısında) pusuda bekleyen bir deniz canavarıdır. Vücudunun alt kısmı çepeçevre köpeklerden, erişebildikleri yerden geçen her şeyi parçalayıp yiyen altı yırtıcı hayvandan oluşan bu cana-

var, bir kadındı.

Odysseus'un gemisi bu canavarın pustuğu mağaranın önünden geçerken, köpekler saldırarak, kahramanın altı yoldaşını (Stesios, Ormenios, Ankhimos, Ornytos, Sinopos ve Amphinomos) parçalayıp yediler.

Odysseia'da Skylle, Krataeis adında bir tanrıçanın kızı olarak geçer. Başka yerlerde, babasının adı Trienos ya da Phorkys'tir (deniz tanrısı). Başka bazı soyağaçları, onu Phorbas'la Hekate'nin ya da Hekate'yle Phorkys'in kızı olarak gösterirler. Mitolojik canavarların çoğu gibi onun, Typhon'la Ekhidna'nın ya da Lamia'nın kızı yapıldığı da vâkidir.

Skylle'nin, nasıl olup da *Odysseia*'da anlatılan korkunç canavar haline geldiği konusunda gelenekler birbirinden ayrılmaktadır. Ovidius'un anlattığına göre, Glaukos Skylle'yi seviyordu ve onun uğruna Kirke'nin aşkını reddetmişti. Buna öfkelenen büyücü kadın, rakibesinden intikam almaya karar verdi ve onun yıkandığı pınarın suyuna sihirli otlar karıştırdı. Pınarda yıkanan Skylle, hemen bir dönüşüme uğradı; vücudunun üst kısmı olduğu gibi kaldı, ama kasıklarından altı korkunç köpek çıktı. Öte yandan, Poseidon'un genç kıza âşık olduğu ve kıskançlığa kapılan Amphitrite'nin, Kirke'den zavallı kızı böyle bir metamorfoza uğratmasını istediği de söyleniyordu. Ya da, başka bir söylentiye göre, Glaukos'a âşık olan Skylle, Poseidon'un tutkusuna yüz vermemiş, bunun üzerine Poseidon da onu bu şekilde cezalandırmıştı.

Skylle'nin ölümü bazen Herakles'e atfedilir. Geryoneus'un ülkesinden dönen Herakles, güney İtalya'dan geçerken, Skylle, Herakles'in yanında getirdiği sığırlardan bazılarını parçalar. Bunun üzerine Herakles onunla mücadeleye girişir ve sonunda onu öldürür. Fakat, daha sonra Phorkys, yanan meşalelerin yardımıyla ve sihirli işlemlerle kızını yeniden hayata döndürür.

2. Diğer Skylle, Megara kralı Nisos'un kızıdır. Minos, Androgeus'un öldürülmesinin öcünü almak için Megara'yı kuşatmaya geldiğinde, Skylle, bu yakışıklı yabancıya âşık oldu. Oysa, başındaki kızıl bir saç teli (bazıları bunun altın bir saç teli olduğunu söylerler) yerinde durduğu sürece Ninos'un yenilmesi mümkün değildi. Skylle, vatanına ihanet ettiği takdirde kendisiyle evleneceğine dair Minos'tan söz aldıktan sonra, sevdiği adamı galip getirmek için, Ninos'un saçları arasındaki bu kader telini kesti. Böylece Minos, Megara'yı ele geçirdi. Fakat, Skylle'nin işlediği ihanet suçundan duyduğu nefretle, onu gemisinin pruvasına bağladı ve Skylle boğuldu. Skylle'ye acıyan tanrılar onu tepelibalıkçıla (*ciris*) dönüştürdüler.

Skyphios (Σκύφιος) Poseidon tarafından dünyaya getirilen ilk atın adı. Tanrı, bu iş için, bir taşı menisiyle ıslattı ve böylece döllenen yer, Skyphios'u doğurdu. Bu olayın Tesalya'da geçtiği söyleniyordu.

Skythes (Σκύθης) Skythlere (Skythai, İskitler) adını veren kahraman. Bazen, Herakles ile – Ekhidna (bu ada bkz.) olduğu ileri sürülen– yılan vücutlu bir dişi canavarın oğlu olarak geçer. Skythes'in Agathyrsos ve Gelonos adlarında iki erkek kardeşi vardı. Herakles, Skythia'dan (İskitler ülkesi) ayrılırken, Ekhidna, bu çocuklar büyüdükleri zaman onları ne yapması gerektiğini Herakles'e sordu. Bunun üzerine Herakles, yanında taşıdığı iki yaydan birini ve üzerinde altın bir kupa asılı du-

ran omuz kayışını ona vererek, üç çocuktan hangisi bu yayı gerebilir ve bu omuz kayışını onun gibi kuşanabilirse, o çocuğun ülkede iktidarı ele alması gerektiğini söyledi. Diğerleri gurbete gideceklerdi. Öyle de yapıldı. Üç çocuktan ancak Skythes, bu şartları yerine getirebildi. Dolayısıyla, anneleri iktidarı ona verdi. Öteki kardeşler de gurbete çıktılar.

Diodoros tarafından aktarılan bir gelenek, Skythes'in babası olarak Herakles'i değil, bizzat Zeus'u gösterir.

Smaragos (Σμάραγος) Asbetos, Sabaktes ve Omodamos ile birlikte, çömlekçilerin fırınlarında çömleklerin patlamasına yol açarak eğlenen kötülük cinlerinden biri. Zanaatkarlar, çömlek pişirmeye başlamadan önce, her defasında ona dua ederlerdi.

Smerdios (Σμέρδιος) Leukippos'un (Naksos'un oğlu) oğlu; Naksos'un ilk kolonları olan Trakyalıların gidişinden sonra, adaya yerleşen Karia hanedanının üçüncü kralı. Girit'ten dönen Theseus, Dionysos'un emriyle, Ariadne'yi adada terkettiği zaman, Naksos'ta Smerdios hüküm sürüyordu.

Smikros (Σμῖκρος) Delphoi sakinlerinden Demoklos'un oğlu. Demoklos, Miletos'a gitmiş ve giderken henüz on üç yaşında olan Smikros'u da yanında götürmüştü. Ne var ki, Delphoi'a dönüşünde baba, oğlunu Asya'da unuttu. Smikros Eritharses'in, dağda bir keçi sürüsünü gütmekte olan oğlu tarafından bulundu ve Eritharses'e götürüldü. Eritharses, çocuğa sorular sorduktan sonra, onu yanında alıkoydu ve ona kendi oğlu gibi baktı. Bir gün, Smikros'la manevi kardeşi bir kuğu buldular ve çevredeki küçük çocuklarla kuşun sahipliği konusunda kavgaya tutuştular. Kavga sırasında iki kardeş, karşılarında tanrıça Leukothea'nın belirdiğini gördüler. Tanrıça onlara, Miletoslulardan, kendi onuruna ve yalnız çocukların katılacağı bir jimnastik yarışması geleneği kurmalarını istemelerini emretti. Daha sonra, Smikros, Miletoslu bir soylunun kızıyla evlendi ve ondan Bragkhos (bu ada bkz.) adında bir oğlu oldu.

Başka bir versiyonda, tanrıçanın görüntüsünün, Smikros'un manevi babasına, çocuğa çok büyük bir itibar göstermesini salık verdiği anlatılır. Bunun üzerine Eritharses, Smikros'u öz kızıyla evlendirmiştir. Dolayısıyla bu versiyona göre, Bragkhos'un annesi Eritharses'in kızıdır.

Smintheus (Σμινθεύς) Lesbos Adası'nı işgal eden ilk kolon olan Ekhelas'ın (Penthilos'un oğlu) yoldaşlarından biri (bkz. *Penthilos*). Bir kâhin, Smintheus'un kızının denizde boğdurulmasını emretti. Genç kızın aşığı Enalos da, onunla birlikte denize atladı. Bu bağlılıktan çok duygulanan tanrılar, yumuşadılar ve böylece iki genç ölümden kurtulmuş oldu.

Smyrna (Σμύρνα) Bu adı taşıyan birinci kadın kahraman, Anadolu'da birçok şehir –bu arada özellikle Ephesos'u ve Smyrna'yı (izmir)– kurmuş olan bir Amazondur.

Smyrna, aynı zamanda Adonis'in annesinin de adıdır; Myrra adıyla da anılır. Smyrna, bazen, Theias'ın (Belos ile nympha Oreithyia'nın oğlu); bazen de kral Kinyras'ın kızı olarak gösterilir. Efsanesi için, bkz. *Adonis*.

***Sol** (Güneş.) Söylendiğine göre, kültü, ilk Sabin kralı Titus Tatius tarafından, Luna (Ay) kültüyle birlikte, Roma'ya sokulan bir Sabin tanrısı. Güneş kül-

tünün ilk kez Aurelii ailesi tarafından icra edildiği ve bu aile mensuplarının Güneş'in soyundan geldikleri kabul ediliyordu.

Güneş'le ilgili Helen efsaneleri için bkz. *Helios*.

Soloeis (Σολόεις) Theseus'un Amazonlara karşı seferinde, ona yoldaşlık eden üç genç Atinalı'dan biri. Diğer ikisinin adları Euneos ve Tholoas'tı. Dönüşte, Theseus, Antiope'yi yanında getirdi. Gemide, Soloeis genç kadına âşık oldu. Sırrını bir dostuna açtı ve dostu da haberi Antiope'ye iletti. Ama Antiope Soloeis'i reddetti. Buna çok üzülen Soloeis, bir uğrak yerinde kendini bir nehre attı ve boğuldu. Theseus, genç adamın intiharını ve üzüntüsünün nedenini öğrendiği zaman büyük bir acı duydu ve o an bir kehaneti hatırladı: Pythia, bir zamanlar ona, yabancı bir toprakta yolculuk yaptığı bir sırada, yüreğinde büyük bir acı duyduğu gün, hemen orada bir şehir kurarak, yoldaşlarından bazılarını oraya yerleştirmesini emretmişti. Bu kehanete uyan Theseus, bir şehir kurarak, Pythia Apollonu'nun şerefine ona Pythopilis (Bithynia'da) adını verdi. Şehrin yanından geçen nehri da, genç Atinalı'nın anısına, Soloeis diye adlandırdı ve onun kardeşleri ile, Hermos adındaki bir Atinalı'yı bu şehre yerleştirdi.

Solymos (Σόλυμος) Zeus'un ya da bazı yazarlara göre Ares'in oğlu. Anadolu'da Solymoslar denen halkın isim atası.

Sopatros (Σώπατρος) Bir zamanlar, insanlar henüz sadece meyve ve sebzeyle beslenir ve tanrılara kanlı kurbanlar sunmazlarken, Atina'da yaşayan bir yabancının adı. Sopatros'un orada bir tarlası vardı. Bir dinsel tören sırasında, Sopatros, sungusunu sunağa koyduğu zaman, birden bir boğa çıkageldi ve sunguyu oluşturan bitkilerle taneleri yedi. Boğanın bu yaptığına sinirlenen Sopatros, bir baltayı kaptığı gibi, hayvanı öldürdü. Sonra da, dine saygısızlık olarak değerlendirdiği bu hareketinden pişmanlık duyarak, kendi kendini Girit'e sürgün etti. Ancak, onun sürgüne gitmesinin ardından, ülkeye bir kıtlık çöktü. Durum tanrılardan sorulduğunda, onlar, ancak Sopatros'un buna bir çare bulabileceğini söylediler. Katledilen hayvanın aynı dinsel tören sırasında yeniden canlanması ve katilin cezalandırılması gerekiyordu. Bunun üzerine, elçiler gönderilip, Sopatros aranmaya başlandı. Sonunda, onu Girit'te buldular. Sopatros, vicdan azapları içinde kıvranıyordu. Atinalı elçiler, tanrıları yatıştırmak için ne gibi ayinlerin icrası gerektiğini kendisine sorduklarında, günahını başkalarıyla paylaşırsa onun azabına daha kolay dayanabileceği umuduyla, Sopatros, önce elçilerden, öğütlerinin karşılığı olarak kendisine yurttaşlık hakkı verilmesini istedi. Atinalılar, bunu kabul ettiler. Bunun üzerine Sopatros, onlarla birlikte Atina'ya döndü ve şöyle bir şey düşündü: Bütün Atinalıların katıldığı genelbir toplantıda, evvelce öldürmüş olduğu boğaya benzer bir boğa getirtti. Genç kızlar ona su sundular. Sopatros, başka Atinalılar tarafından bilenen bir bıçağı bu suyla arındırdı ve hayvanı boğazladı. Başkaları da, onu yüzdüler ve parçaladılar. Böylece, öldürme işine herkes katılmış oldu. Bundan sonra, boğanın eti paylaşıldı. Ziyafet bittiğinde, boğanın derisi samanla dolduruldu ve bu şekilde elde edilen göstermelik boğa, bir sabana koşuldu. Son olarak, katili yargılamak için bir mahkeme kurul-

du. Yargılama sırasında, gerçek suçlunun bıçak olduğu sonucuna varıldı ve bıçak denize atılmaya mahkûm edildi. Hüküm infaz edildi. Böylece, kâhinin belirttiği şartlar yerine getirilmiş, boğa göstermelik olarak "yeniden canlanmış" ve suçlu mahkûm edilmiş oldu. Kıtlık son buldu. Bu kurban sunma töreni, Atina'da yerleşti. Bu töreni orada, Sopatros'un soyundan gelenler –Sopatridler– icra ediyordu.

Sophaks (Σόφαξ) Herakles, Antaios'u öldürdüğü zaman, onun karısı Tinge (Tanger (Tanca) şehrinin isim atası) ile birleşti ve ondan bir oğlu oldu. Herakles'in Sophaks adındaki bu oğlu, daha sonra Mauretania'da hüküm sürdü. Sophaks'ın Diodoros adında bir oğlu oldu. Diodoros, babasından miras aldığı imparatorluğu genişletti ve Mauretania kralları hanedanını kurdu.

***Soranus** *Hirpi Sorani*'nin (çoğl. i) (bu ada bkz.), Roma'nın kuzeyinde, Soratte Dağı'nın tepesinde taptıkları tanrı. Bazen, Dis Pater ile özdeşleştirilen Soranus'a, genellikle bir Apollon gözüyle bakılıyordu. Vergilius, onu bu şekilde anar. Bunun sebebi, belki de kurt kültünün Apollon kültüne bağlı olmasıydı (Apollon Lykeios kültü gibi) (bkz. bir "Cehennem" Apollonu yapılmış olan *Veiovis*).

Sosthenes (Σωσθένης) Kyzikos'tan gelen Argonautlar Bosporos'tan geçmek istedikleri zaman, Amykos (bu ada bkz.) tarafından engellendiler. Bunun üzerine, Argonautlar küçük bir koya sığındılar. Orada, onlara olağanüstü büyüklükte, bir kanatlı adam görünerek, Amykos'u yeneceklerini söyledi. Cesaretlerine yeniden kavuşan Argonautlar, Amykos'a saldırdılar ve kolaylıkla onun hakkından geldiler. Bunun üzerine Argonautlar, kendilerine güven veren koruyucu cinlerine bir tapınak diktiler ve ona Sosthenes adıyla ibadet ettiler. Konstantinos zamanında bu tapınak başmelek Mikael'in capellası oldu.

Sparta (Σπάρτα) Sparta şehrinin isim atası; Eurotas'la Kleta'nın kızı ve Lakedaimon'un karısı. Sparta, Amyklas ile Eurydike'nin de annesidir (bkz. tab. 21). Bazen, Himeros ve Asine'nin onun çocukları olduğu söylenir.

Spartoi (Σπαρτοί) ("Ekilmiş adamlar"). Kadmos'un öldürdüğü dragonun dişlerinden doğan adamlar. Kadmos, Athena'nın (ya da Ares'in) tavsiyesiyle, Thebai şehrinin kurulacak olduğu yerde, bu dişleri toprağa ekti. Yerden, tepeden tırnağa silahlı adamlar biterek, birbirleriyle çarpışmaya başladılar. Sonuçta, beşi hariç hepsi öldü. Hayatta kalanların adları şöyleydi: Khthonios, Oudaios, Peloros, Hyperenor ve Ekhion. Kadmos, onları şehrine kabul etti ve Thebai'nin kalesi Kadmeia'yı onların yardımıyla inşa etti (ayr. bkz. *Kadmos*).

Sperkheios (Σπερχειός) Aynı adı taşıyan nehrin tanrısı; bütün nehirler gibi, Okeanos ile Tethys'un oğlu. Peleus, oğlunun Troia Savaşı'ndan sağ salim dönmesi için, Akhilleus'un saçlarını ona adamıştı. Bu adak, Sperkheios'un Akhilleus'un eniştesi olduğu ileri sürülerek açıklanıyordu, çünkü Sperkheios, Peleus'un kızı Polydora ile evlenmişti (bkz. *Polydora*). Sperkheios'un, aynı zamanda Dryops'un (Dryoplar halkının atası) (bkz. *Dryops*) ve muhtemelen Othrys nymphalarının babası olduğu da söyleniyordu.

Sphairos (Σφαῖρος) Pelops'un araba sürücüsü Killas'ın, öldükten ve kahramanlaştırıldıktan sonraki adı. Sphairos, Troizen yakınlarında Sphaira Adası'nın

isim atasıdır. Aithra, bir gece, ona kurban sunduğu sırada, Poseidon'un baskınına uğradı (bkz. *Aithra*, *Aigeus*, *Theseus* ve *Killas*).

Sphinks ya da Sphigks (Σφίγξ) Geleneğe göre, yüzü bir kadın yüzü olan, göğsü, ayakları ve kuyruğu aslana benzeyen ve yırtıcı kuş kanatları taşıyan dişi canavar. Sphinks'e, özellikle, Oidipous efsanesinde ve Thebai döngüsünde rastlanır. Nitekim, Hesiodos'un *Theogonia*'sında da bu vesileyle sözkonusu olur. Sphinks bazen, Geryoneus'un köpeği Orthros'la Ekhidna'nın oğlu olarak geçer. Bu durumda o, Nemea aslanının kardeşidir. Fakat, Sphinks'in babasının, canavar Typhon (bu ada bkz.) olduğu da söyleniyordu. Hatta, daha da ilginç bir gelenek onu, Thebai kralı Laios'un ya da Boiotialı Ukalegon'un evlilik dışı kızı olarak göstermektedir.

Bu canavar, Thebai'a, Pelops'un oğlu Khrysippos'u günahkâr bir aşkla seven Laios'un bu suçu yüzünden siteyi cezalandırmak için Hera tarafından gönderilmişti (bkz. *Khrysippos* ve *Laios*). Canavar, Thebai'nin batısında, şehrin hemen yakınında bulunan bir dağa yerleşmiş, erişebildiği yerden geçen insanları parçalayıp yiyerek ülkeyi kırıp geçiriyordu. Özellikle, gelip geçenlere, çözemeyecekleri bilmeceler soruyor; sonra da, çözemediler diye onları öldürüyordu. Yalnız, Oidipous, onun bilmecesini çözmeyi başardı. Bunun üzerine canavar, kahrından kendini bir kayadan aşağıya attı ve öldü. Oidipous'un, onu mızrağıyla vurarak öldürdüğü de söyleniyordu (bkz. *Oidipous*).

Staphylos (Στάφυλος) Yunancada "salkım" anlamına gelen bu kelime, hepsi de bağ tanrısı Dionysos döngüsüne mensup, birbirinden pek iyi ayırt edilemeyen birkaç kahramanın adıdır.

1 Staphylos, bazen, Aitolia kralı Oineus'un çobanlarından biridir. Her gün sürüleri otlamaya götürüyordu. Bir seferinde, keçilerden birinin diğerlerinden daha geç döndüğünü ve daha neşeli göründüğünü fark etti. Keçiyi takip etti ve onun, ne olduğunu bilemediği bir meyveden yediğini gördü. Olayı krala anlattı. Kral, bu meyvenin salkımlarını sıkıp suyunu çıkarmayı düşündü ve böylece şarap imal etmiş oldu. Şarap, böyle icat edildi. Bu yeni sıvıya kralın adı verildi (οἶνος, (oinos) yun. "şarap" anlamına gelir). Meyvenin kendisi de "staphylos" adını aldı.

2. Buna yakın bir efsane, Staphylos'u, Dionysos'un yaşlı yoldaşı Silenos'un oğlu olarak gösterir. Söylendiğine göre, şaraba su katmayı ilk o bulmuştur.

3. Ama genellikle Staphylos, Dionysos ile Ariadne'nin (Ariadne, Theseus tarafından Naksos'ta terk edildikten sonra) aşklarından doğan erkek çocuk olarak gösterilir (bkz. tab. 28). Fakat, onu Theseus'un oğlu olarak gösteren bir gelenek de mevcuttur. Bu Staphylos, Thoas, Dinopion ve Peparethos'un kardeşidir. Bunlara, bazen Latramys, Euanthes ve Tauropolis de eklenir. Staphylos, Khrysothemis'le evlendi ve ondan Molpadia, Roio ve Parthenos adlarında üç kızı oldu (bazı yazarlara göre, Hemithea adında dördüncü bir kızı daha vardır). Staphylos, Roio dolayısıyla Anios'un dedesi olur (bkz. *Roio*). Öteki kız kardeşler için, bkz. *Partheaos* ve *Lyrkos*. Staphylos, Argonautlar arasında da yer alır.

Nonnos, *Dionysiaka*'sında, kişiliğini eski efsaneye pek bağlı kalmaksızın işleyerek, Staphylos'a yer verir.

Stentor (Στέντωρ) *Ilias*'ta, elli insan gi-

bi haykıran bir Stentor'dan –yalnız bir kez– söz edilir. Adı bir deyim haline gelmiş olan bu Stentor hakkında yorumcuların bütün bildikleri, onun bir Trakyalı olduğu ve Hermes'le (tanrıların "habercisi") bir nâra atma yarışması yaptığı ve yenilerek öldürüldüğü hikâyesinden ibarettir.

Sterope (Στερόπη) Birçok kadın kahramanın adı. Bunlardan biri:

1. Atlas ile Pleione'nin kızı olup, Pleiadlar arasında yer alır (bkz. tab. 25). Bu Sterope, Ares'le evlendi ve ondan Oinomaos adında bir oğlu oldu. Fakat, bir gelenekte Sterope'nin bizzat Oinomaos'la evlendiği söylenir. Başka bir gelenekte ise, Sterope Hyperokhos'la evlenmiş ve Oinomaos, ondan doğmuştur (ayr. bkz. *Oinomaos*).

2. Bir başka Sterope, Pleuron'un kızlarından biridir (bkz. tab. 24).

3. Bu Sterope, Porthaon ile Euryte'nin, nehir-tanrı Akhelos'la evlenen Aitolialı kızları ve Seirenlerin annesi olan Sterope'den ayrıdır (bkz. *Seirenler*)

4. Bir başka Sterope de, Apollodoros tarafından anlatılan, Herakles ile Tegea kralı Kepheus arasındaki ittifak hikâyesinde boy gösterir (bkz. *Kepheus*).

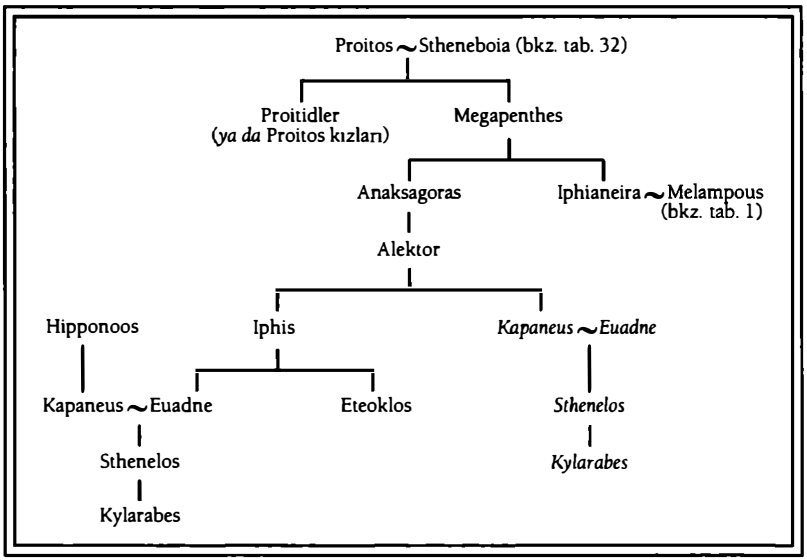
5. Sterope, aynı zamanda, Iolkos kralı Akastos'un kızlarından biridir. Peleus, Akastos'un sarayına sığındığı zaman, Akastos'un kahramana âşık olan karısı Astydameia, Peleus'un karısı Antigone'ye gönderdiği bir mektupta, onun güya genç kızla (Sterope) evlenmek isteğini bildirmiş ve Antigone bu mektup yüzünden intihar etmişti, (bkz. *Peleus* ve tab. 13).

Steropes (Στερόπης) Yunancada "şimşek" anlamına gelen kelimeyi çağrıştıran bu adın sahibi bir Kyklops'tur (bkz. tab. 8 ve tab. 20).

Sthenebola (Σθενέβοια) Kral Proitos'un karısı. Çoğu zaman, Lykia kralı Iobates'in (bu ada bkz.) kızı olarak gösterilir. Söylendiğine göre, Akrisios tarafından kovulan Proitos, Anadolu'ya göç ettiği zaman, Stheneboia onunla evlendi (bkz. *Proitos* ve *Akrisios*). Fakat Stheneboia'nın başka soyağaçları da vardır: Lykia kralı Amphianaks'ın ya da Arkadhia kralı Amphidas'ın kızı olduğu da ileri sürülür (bkz. bu geleneği özetleyen tab. 5). *Ilias'ta* Stheneboia yerine Anteia adı geçerse de, sözkonusu olan aynı kadın kahramandır. Tragedya yazarları Stheneboia adını tercih ederler.

Stheneboia, efsanede, Proitos'un karısı olarak Tiryns'te sahneye çıkar. Krala, Proitos kızları ya da Proitidler (bu ada bkz.) denen çok sayıda kız çocuğu ile bir oğul vermiştir. Stheneboia'nın mutluluğu, genç kahraman Bellerophontes'in Tiryns'e gelip, yakışıklılığıyla onu etkilemesi sonucu bozuldu. Stheneboia, Bellerophontes'e sokulma girişimlerinde bulunduysa da, o bunları geri çevirdi. Buna kızan, Stheneboia da, Proitos'a gidip, gizlice, kahramanı kendisine tecavüze yeltenmekle suçladı. Bellerophontes'e sempati duyan ve üstelik, onu bir cinayetin günahından arındırmış olan Proitos, günaha girmeden onu kendi eliyle öldüremeyeceği için, bir mektup yazarak Bellerophontes'e verdi ve onu Lykia'ya, kayınpederinin yanına gönderdi; mektupta, Iobates'ten, mektubu getireni öldürmesi isteniyordu (bkz. *Bellerophontes*).

Maceranın, Bellerophontes'in zaferlerini müteakip vardığı son, Euripides'in *Stheneboia* adlı kayıp tragedyasında dramatize edilmiştir: Kahraman Lykia'dan

Soy tablosu No. 37
(*Italik* adlar PAUSANIAS'ın aktardığı [II, 18, 5] bir varyantı göstermektedir.)

döner, kurbanı olduğu iftiraların öcünü almaya kararlıdır. Ama Proitos zaman kazanır ve Stheneboia'nın, Bellerophontes'in atı Pegasos'a binip kaçma girişiminde bulunmasını sağlar. Ancak, Stheneboia kaçarken, Pegasos onu sırtından atar. Stheneboia, denize düşer ve ölür. Cesedi Melos Adası yakınlarında balıkçılar tarafından bulunarak Tiryns'e getirilir. Başka bir geleneğe göre ise Bellerophontes'in geri döndüğünü öğrenen Stheneboia intihar eder.

Sthenelas (Σθενέλας) Phorbas ailesinden Krotopos'un oğlu (bkz. tab. 14). Babasından sonra, Argos tahtına geçti. Danaos, Mısır'dan gelip, Argos tahtı üzerinde hak iddia ettiği zaman, tahtta Sthenelas'ın oğlu Gelanor bulunuyordu (bkz. *Danaos*).

Sthenelos (Σθένελος) Bu adı taşıyan birçok kahraman vardır. Bazıları şunlardır:

1. Aktor'un oğlu ve Herakles'in silah arkadaşı. Herakles, Amazonlara karşı sefere çıktığında, onunla birlikte gitti. Yaralandı ve dönüşte Paphlagonia'da öldü, kıyıya yakın bir yere gömüldü. Daha sonraları, Argonautlar o yakınlardan geçerken, Persephone, onları görmesi için Sthenelos'un kısa bir süre için yeryüzüne çıkmasına izin verdi. Argonautlar, kahramanlara yapıldığı gibi, ona kurban sundular.

2. Bir başka Sthenelos da aynı şekilde, Herakles döngüsüne bağlıdır. Bu Sthenelos, Androgeos'un oğullarından biri ve dolayısıyla Minos'un torunuydu. Alkeus adında bir kardeşi vardı. Herakles, Amazonlar kraliçesinin kemerini elde etmeye giderken, Paros Adası'na

uğradı. Yoldaşlarından ikisi, orada bulunan Minos'un dört oğlu tarafından öldürüldü. Herakles, onların yerine Sthenelos ile Alkeus'u yanında götürdü. Dönüşte, Thasos Adası'nı aldı. Trakyalıları oradan kovdu ve adayı krallık olarak iki kardeşe verdi.

3. Kapaneus'un oğlu olan bir diğer Sthenelos, Thebai'yi fetheden Epigonlardan biridir. Annesi, Euadne'dir. Iphis'ten (geleneklere göre, Iphis, onun büyükbabası ya da amcasıydı, bkz. *Iphis*), Argos krallığının üçte birini miras olarak almıştı. Daha sonra, oğlu Kyiarabes bütün krallığı iktidarı altında topladı.

Bu Sthenelos, Helene'nin talipleri arasında yer alır ve bu nedenle Troia Savaşı'na katılmıştır. Fakat, Thebai'nin alınışında (bu, Troia Savaşı'ndan öncedir) Diomedes'le dostluk kurmuştu. Troia'da, yirmi beş gemilik bir donanmaya kumanda ediyordu. Savaşta ve özellikle Diomedes'in hizmetinde (görünüşe göre, onun sancaktarlığını yapıyordu) temayüz etti. Evvelce, bir duvardan atlarken (belki, Thebai'nin alınışı sırasında) ayağını yaraladığı için ancak araba üstünde savaşabiliyordu. Daha sonra, Troia dönüşünde, kral Oineus'u yeniden tahta çıkarmak için, Aitolia'da Diomedes'e yoldaşlık etti (bkz. *Diomedes*).

Diomedes'i Aigialeia ile aldatan Kometes'in babası, muhtemelen bu Sthenelos'tu (bkz. *Kometes*).

4. Öncekilerden farklı bir diğer Stehenelos da, Perseus ile Andromede'nin oğullarından biridir (bkz. tab. 32). Geleneklerde, onun karısının bazen Pelops'un kızı Nikippe, bazen de Amphidamas'in kızı Artibia (ya da Antibia) olduğu söylenir. Sthenelos'un birçok çocuğu vardı: Alkinoe (ya da Alkyone), Medusa, Eurystheus (bu ada bkz.) ve Iphis ya da Iphitos. Sthenelos, Perseus'un kurmuş olduğu Mykenai şehrinde hüküm sürdü.

Stilbe (Στίλβη) 1. Tesalya'da nehir-tanrı Peneios ile nympha Kreousa'nın kızı (bkz. tab. 23). Stilbe, Apollon'la birleşerek ona, Kentauros ve Lapithes (Lapitler denen Tesalyalı halkın isim atası) adlarında iki oğul verdi. Stilbe'nin Aineus adında (Kyzikos'un babası) başka bir oğlu daha olduğu söylenir.

2. Eosphoros'un kızı olan bir diğer Stilbe, bazen Autolykos'un annesi olarak geçer.

Stirus ya da Styrus Aslen Albanialı (bugünkü Dağıstan) bir prens. Medeia ile evlenmek istiyordu. Skytler (İskitler) kralı Anausis de genç kızla evlenmek istediği için, Stirus, onunla mücadeleye girişti ve her ikisi de yaralandılar. Medeia'nın Iasion tarafından kaçırılmasından sonra, Stirus Medeia'nın peşine düştü. Ama Hera'nın çıkarttığı fırtınada boğuldu.

***Strigalar** Halk inancına göre, kanatlı ve yırtıcı kuş pençeli dişi daimonlar. Çocukların kanı ve iç organları ile beslenirlerdi (bkz. *Carna*).

Strophios (Στρόφιος) 1. Bu adı taşıyan birinci kahraman Krisos'un (bu ada bkz.) oğlu olup, Phokos'un ve dolayısıyla Aiakos'un soyundan gelir (bkz. tab. 31). Strophios, Phokis'te Krisa şehrinde hüküm sürmekteydi. Annesi, Naubolos'un kızı Antipathia'dır. Strophios, karısı Anaksibia dolayısıyla, Agamemnon'un eniştesi olur (bkz. tab. 2). Pylades adında bir oğlu vardı. Yeğeni Orestes, onun yanında büyüdü ve Pylades'le efsanevi dostluk bağı kurdu (bkz. *Orestes* ve *Pylades*).

2. Bir diğer Strophios, yukarıdakinin torunu ve Pylades ile Elektra'nın (Orestes'in kız kardeşi) oğludur (ayn. tab.).

Strymo (Στρυμώ) Nehir-tanrı Skamandros'un kızı. Laomedon'la evlendi (bkz. tab. 3). Dolayısıyla, Priamos'un (Podarkes) annesidir. Strymo'nun diğer çocukları için bkz. ayn. tab. Bazen, Priamos'un annesinin Strymo değil de, Plakia ya da Leukippe olduğu söylenir.

Strymon (Στρυμών) Trakya'da aynı adı taşıyan nehrin (Struma, Karasu) tanrısı. Strymon, adı kaynaklara göre değişen bir Mousa'dan dünyaya gelen Resos'un babası olarak geçer (bkz. *Resos*). Resos'tan başka, Brangas, Olynthos (bu adlara bkz.), Treine ve Euadne'nin de (bkz. tab. 15) babası olduğu söylenir.

Bir efsane Strymon'un, Ares'in oğlu olan bir Trakya kralı olduğunu söyler. Oğlu Resos Troia önünde öldürüldüğü zaman, Strymon büyük üzüntüye kapılarak, kendini, o sıralarda adı Plaistinaos olan nehre attı ve nehir o zamandan sonra Strymon adını aldı. Nihayet karanlık bir efsane, Herakles'le Strymon'un bir mücadelesine gönderme yapar. Herakles, Geryoneus'un sürülerini ele geçirmiş olarak geri dönerken, Strymon'un kıyısına gelir, ama nehir geçit vermediği için onu aşamaz. Bunun üzerine, akarsuya kocaman kayalar atar ve böylece onu sandallar için kullanılamaz hale getirir.

Styks (Στύξ) Ölüler Diyarı'nın nehri. Hesiodos'un *Theogonia*'sında Okeanos ile Tethys'in en büyük çocukları. Fakat, Hyginus'un fabllerinin başına koyduğu soyağacı, onu Gece ile Erebos'un (Karanlık) çocukları olarak gösterir. Styks, Homeros'un *Demeter'e Övgü*'sünde yer alır. Fakat, Apollodoros tarafından nakledilen ve Styks'i, Demeter'in değil de, Persephone'nin annesi olarak gösteren bir gelenek de mevcuttur. Styks, genellikle, Pallas'ın karısı olarak geçer ve ondan Zelos, Nike, Kratos ve Bia'yı, yani sırasıyla Gayret, Zafer, İktidar ve Güç'ü doğurur. Zeus'un, Devlerle savaşı sırasında Styks, çocuklarıyla birlikte, tanrıların kralına yardım etti ve onun zafer kazanmasına katkıda bulundu. Zeus da, bu hizmetinin karşılığı olarak, onu, tanrıların resmen ettikleri yeminlerin kefili yaptı.

Epimenides'in bir fragmanından bize intikal eden başka bir versiyona göre Styks, Peiras (Πείρας) adında birisiyle birleşmiş ve ondan Ekhidna (bu ada bkz.) adında bir kızı olmuştur. Nihayet, Styks'in Askalabos ya da Askalaphos (bu ada bkz.) adında bir çocuğu daha olduğu söylenir.

Arkadhia'da Nonakris köyünden (Phenea şehri yakınında) pek uzak olmayan bir yerdeki bir su kaynağına Styks adı veriliyordu. Yüksek bir kayadan çıktıktan sonra, yerin altında kaybolan bir kaynaktı bu. Bu kaynağın suyuna tehlikeli özellikler atfediliyordu: Bu su hem insanlar hem de hayvanlar için zehirliydi; içine daldırılan demir ve metalleri ve de toprak kapları parçalıyordu. Buna karşılık bir at toynağı bu suya dayanabiliyor, ondan etkilenmiyordu. Styks suyunun bu sayılan özelliklerini Pausanias'tan öğreniyoruz. Pausanias, ayrıca İskender'in bu kaynağın suyuyla zehirlendiğine dair bir efsaneye de değiniyor.

Ölüler Diyarı Nehri'nin suyunun da (bu nehre döküldüğü düşünülen kaynağın suyundan ayrı olarak), bazı büyülü özellikler taşıdığı söyleniyordu.

Thetis, Akhilleus'un vücudunu silah işlemez yapmak için onu bu nehre daldırmıştı (bkz. *Akhilleus*). Fakat, Styks'in suyu, asıl, tanrıların resmi yemin törenlerinde kullanılmaktaydı. Bir tanrı, kendini bir yeminle bağlamak istediği zaman, Zeus, Iris'i Styks'ten bir ibrik su getirmeye yolluyor ve yemine "tanık" olması için suyu Olympos'a götürüyordu. Yemin eden tanrı, yeminini çiğneyecek olursa, onu korkunç bir ceza bekliyordu: Bütün bir yıl boyunca soluk almaktan menediliyor ve ağzına ne bir lokma ambrosios, ne de bir yudum nektar koyabiliyordu. Yılın sonunda, o tanrı yeni bir çileye koşuluyordu: Dokuz yıl süreyle, ölümsüz tanrılardan uzak kalıyor ve ne onların meclislerine, ne de ziyafetlerine katılabiliyordu; ancak onuncu yılda, imtiyazlarına yeniden kavuşabiliyordu. *Theogonia*'nın bir pasajına sonradan sokulmuş olan yemine sadakatsizliğin sonuçlarına ilişkin bu tasvir, ayrıca, bu uğursuz suyun nasıl bir şey olduğuna dair bazı bilgileri de içermektedir. Söylendiğine göre Styks, Okeanos'un bir kolu olup, asıl nehrin tam onda birini oluşturmaktaydı. Öteki dokuz kısım, nehrin, yer diskini çepeçevre saran dokuz helezon parçasını teşkil ediyordu. Bu dokuz helezon parçasına, Vergilius'un Ölüler Diyarı Nehri Styks hakkındaki tasvirinde de rastlanır. Orada da Styks, kıvrımlarıyla Yer altı dünyası krallığını çepeçevre kuşatır (ayr. bkz. *Akheron*).

Stymphalos (Στύμαλος) Elatos ile Kiynras'ın kızı Laodike'nin beş oğlundan biri (bkz. tab. 5) ve Peloponisos'ta Stymphalos gölü yakınındaki Stymphalos şehrinin isim atası (bkz. *Herakles*). Stymphalos'un birçok oğlu –Agamedes, Gortys, Agelaos– ile Herakles'e Eueres adında bir oğul veren Parthenope adında bir kızı vardı. Stymphalos, Pelops'un saldırılarına karşı Arkadhia'yı muzafferane korudu. Sonunda, silahla hiçbir şey elde edemeyeceğini anlayan Pelops, onunla uzlaşır gibi görünüp, bir ziyafette onu öldürdü; sonra da cesedini parçalayıp, her bir uzvunu bir yana dağıttı (bkz. *Aiakos*).

Karanlık bir geleneğe göre, Stymphalos, Ornis'in kocası ve Stymphalidler denen genç kızların babasıydı. Herakles, Molionidleri konuk ettikleri için bu genç kızları öldürdü (bkz. *Herakles*).

***Summanus** Iupiter'in tezahürlerinden birini –gece şimşeklerinin tanrısı– temsil eden Roma tanrısı. Kendine özgü efsanesi yoktur. Capitolium'daki Iupiter tapınağında Summanus'un bir heykelinin bulunduğu ve İÖ 278'de bir yıldırım düşmesi sonucu heykelin kafasının koparak Tiberis Nehri'ne fırladığı anlatılıyordu. Bu mucizevi olay, tanrının, kendisi için ayrı bir tapınak istediğini gösteren bir işaret olarak yorumlandı. Nitekim 20 Temmuz günü Circus Maximus'ta ona böyle bir tapınak adandı. Summanus'un, Titus Tatius'un getirdiği Sabin kültleri arasında Roma'ya girdiği kabul ediliyordu.

Sybaris (Σύβαρις) 1. Phokis'te Lamia adıyla da anılan bir dişi canavar (bkz. *Alkyoneus*). Canavarın öldürüldüğü yerde, kayalıktan bir kaynak fışkırdı ve bu kaynak Sybaris adıyla anılır oldu. Lokrisli kolonlar, güney İtalya'da kurdukları şehre bu adı verdiler.

2. Aineias'ın yoldaşı olan ve Turnus tarafından öldürülen bir Troialı'nın adı da Sybaris'ti.

3. Aynı ada, bir Phrygia efsanesinde de rastlanır. Bu efsaneye göre Sybaris, tanrıça Artemis'in kutsal ormanında bir

canavarla birleşen Alia adlı bir genç kızın babasıydı. Alia'nın bu birleşmesinden, "Ophiogenler", yani "Yılanoğulları" soyu doğdu. Bunlar, Hellespontos'ta Parion bölgesinde oturuyorlardı. Bu halk, yılan sokmalarını sihirli sözlerle iyileştiriyordu. Ophiogenlerin atasının, insana dönüşmüş bir yılan olduğu da söyleniyordu.

Sykeus (Συκεύς) Yerel ve muhtemelen geç döneme ait bir geleneğe göre, Zeus tarafından takip edilen annesi Gaia'yı kurtarmak için, yerden bir incir ağacı çıkaran ve bu suretle annesinin onun altında korunmasını sağlayan (çünkü, incir ağacı yıldırımın yönünü saptırıcı olarak biliniyordu) bir Titan.

Sykhaios ya da Sygkhaios (Συχαῖος ya da Συγχαῖος) En eski gelenekte, kraliçe Dido'nun kocasının adı Sykharbas'tı (bkz. *Dido*). Fakat *Aeneis*'ten itibaren, bu adın yerini Sykhaios almıştır. Sykhaios, Fenikeli bir prensti. Dido'nun erkek kardeşi, Tyrus (Tir) kralı Pygmalion, Sykhaios'un hazinelerini ele geçirmek için onu öldürdü. Geleneklere göre cinayet, bir av ya da bir kurban töreni sırasında işlendi. Pygmalion, cesedi gömmeden bıraktı ve Dido, bir süre, olup bitenleri öğrenemedi. Fakat Sykhaios karısına rüyada görünerek komployu açıkladı. Dido'ya kaçmasını öğütledi ve bunun için de altınlarının bir bölümünü gömdüğü yeri ona bildirdi. Dido'nun kaçışı için, bu ada bkz. Dido, Kartaca'da sarayının orta yerinde, Sykhaios için bir tapınak yaptırdı ve onun anısını sadakatla korudu. Yalnızca Aineias, Venus'un iradesi sayesinde, onun vuslatına nail olabildi. Aineias gittiği zaman, Dido, kocasının anısına ettiği sadakatsizlikten duyduğu vicdan azabı yüzünden intihar etti. Ölüler Diyarı'nda tekrar kocasına kavuştu.

Aeneis'ten ayrı bir gelenekte, Sykhaios, Dido'nun değil de, onun kardeşi Anna'nın kocası olarak geçer.

Syleus (Συλεύς) Herakles döngüsüne mensup bir şahıs. Herakles'in Omphale'nin yanındaki köleliği sırasında, kahraman bazı işler yaptı. Bu işler arasında Syleus'un cezalandırılması da yer alır. Syleus, bir bağcıydı. Gelip geçenleri durdurarak bağında çalışmaya zorluyor, sonra da onları öldürüyordu. Herakles, onun hizmetine girdi ve bağı işleyecek yerde, kütükleri söktü ve türlü çeşit taşkınlıklar yaptı. Sonra da, bir çapa darbesiyle Syleus'u öldürdü. Bir geleneğe göre, Syleus'un Dikaios (Adil) adında, ismiyle müsemma ve onunla taban tabana zıt huylu bir kardeşi vardı. Her ikisi de Poseidon'un oğluydular ve Tesalya'da Pelion Dağı'nda yaşıyorlardı. Herakles, Syleus'u öldürdükten sonra, Dikaios'a konuk oldu ve orada Syleus'un kızını gördü. Kıza, amcası bakıyordu. Herakles, kıza âşık oldu, onunla evlendi, sonra da bir süre için oradan ayrıldı. Sevdiği adamın yokluğuna dayanamayan genç kadın öldü. Söz verdiği gibi geri dönen Herakles, karısının öldüğünü öğrenince büyük üzüntüye kapıldı ve onun cesedinin yakıldığı odun yığınının üzerine kendini atmak istedi. Onu bu işten alıkoymak dünyanın zahmetine mal oldu. Syleus'un oturduğu yer, bazen Lydia, bazen Aulis bölgesi, bazen Thermopylai (Sıcak Kapılar), bazen de Tesalya'da Pelion bölgesi olarak gösterilir (ayr. bkz. *Herakles*).

Herakles'in, Iphitos'un kan bedelini ödemek için köle olarak Oraphale'ye değil, Syleus'a satıldığını ileri süren bir gelenek de mevcuttur.

Syme (Σύμη) Ialysos (bu ada bkz.) ile Dotis'in kızı. Syme, Anthedon'la Halkyone'nin oğlu Glaukos tarafından kaçırıldı. Glaukos, Bodos'la Knidos Yarımadası arasındaki Syme (günümüzde Simi (Sömbeki)) Adası'nı ele geçirerek, buraya karısının adını verdi. Adanın daha önceki adları, sırasıyla, Metapontis ve Aigle idi. Syme'nin Poseidon'dan Khthonios adında bir oğlu oldu.

Syrigks (Σύριγξ) Pan'ın âşık olduğu Arkadhialı bir Hamadryad. Tanrı, Syrigks'in peşine düştü ve tam onu yakalayacağı sırada, Syrigks, Ladon Nehri kıyısında bir kamışa dönüştü. Rüzgârın, esintisiyle kamışları inlettiğini farkeden Pan, ayrı ayrı boyda kamışları balmumuyla birleştirmeyi düşündü. Böylece, bir müzik aleti meydana getirdi ve nymphanın anısına buna Syrigks (syrinks, Pan flütü) adını verdi.

Öte yandan, Ephesos yakınlarında, Pan'ın ilk Syrigks'i içinde sakladığı bir mağaranın varlığından söz ediliyordu. Bu mağara, bakire olduğunu iddia eden genç kızları sınamaya yarıyordu. Bu kızlar, mağaraya kapatılıyorlar ve gerçekten bakire iseler, mağaradan bir Syrigks'in melodili sesleri duyuluyordu. Az sonra, kapı kendiliğinden açılıyor ve genç kız başında çam dallarından bir taçla dışarı çıkıyordu. Aksi durumda, içerden canhıraş feryatlar geliyordu ve birkaç gün sonra mağaranın kapısı açıldığında genç kız kayıplara karışmış oluyordu.

Syrna (Σύρνα) Syrnos şehrinin isim atası ve Karia kralı Damaithos'un kızı. Syrna, damdan düşmüştü ve ölüm tehlikesi içindeydi. Tam o sırada Podalirios (bu ada bkz.) çıkageldi ve Syrna'nın iki kolundan kan alarak onu iyileştirdi. Damaithos da buna karşılık, Syrna'yı kurtarıcısıyla evlendirdi.

Syros (Σύρος) Suriyelilerin isim atası. Fakat, efsanesine ait veriler karanlık ve çelişkilidir. Bazılarına göre Syros, Asopos ile Apollon'un kızı Sinope'nin oğludur (bkz. *Sinope*). Bazılarına göre de o, Agenor'la Telephassa'nın oğullarından biridir. Bu sonraki durumda, Syros, Kadmos, Phoiniks ve Kiliks'in kardeşi olur. Aritmetiğin icadı ve metampsikoz doktrininin ilk ortaya atılışı Syros'a atfedilir.

Sabazios : DIOD. SIC., IV, 4, 1; karş., LYDIALI IOANNES, *De Mens.*, IV, 51; CIC., *De Nat. Deor.*, III, 23, 58; EL., *Nat. An.*, XII, 39; STRAB., X, 3, 15 ve 18, skol. ARISTOPH., *Kuşlar*., 874; MACR., *Sat.*, I, 18, 11; ISK. KLEM., *Adv., Gent.*, s. 13; karş. DEM., *Taç Meselesi Üzerine*, 259 ve dev. (Sabazios'un mysterleri).

Sabbe : PAUS., X, 12, 9.

Saboe : DEN. HAL., II, 49; karş. SERV., ad VERG., *Aen.*, VIII, 638.

Sagaris : 1) SOLIN., II, 10. **2)** ET. MAGN., 707, 18; PLUT., *De Fl.*, 12, 1.

Sagaritis : OV., *Fast.*, IV, 229 ve dev.

Saggarios : HES., *Theog.*, 344; ARNOB., *Adv. Nat.*, 5, 6; PAUS., VII, 17, 11; APD., *Bibl.*, III, 12, 5; skol. ad *Il.*, XVI, 718; WESTERMANN, *Mythogr.*,

s. 347, 15.

Salacia : A. GELL., *N. A.*, XIII, 23; AUG., *Civ. Dei.*, IV, 10; VII, 22; SERV., ad VERG., *Georg.*, I, 31; *Aen.*, I, 44; X, 76.

Salambo : ET. MAGN., 747, 48, *Hist. Aug., Elagabal*, 7.

Salamis : PAUS., I, 35, 2; DIOD. SIC., IV, 72; skol. ad PIND., *Ol.*, VI, 144; TZET., ad LYC., 110; 175; 451; APD., *Bibl.*, III, 12, 7.

Salios : PLUT., *Num.*, 13; FEST., s. 329, *s. v.*; SERV., ad VERG., *Aen.*, VIII, 285; karş. VG., *Aen.*, V, 298 ve dev.

Salmoneus : APD., *Bibl.*, I, 9, 7 ve dev.; skol. *Odys.*, XI, 236; DIOD. SIC., IV, 68, 1 ve dev; HYG., *Fab.*, 61; 250; VERG., *Aen.*, VI, 585 ve dev.; SERV., *ad loc.*; STRAB., VII, 3, 31 ve dev. s. 356; ET. BYZ., *s. v.* Σαλμώνη. Karş. W. Nestle, in A.R.W., 1936, s. 248 ve dev.

Salus : CIC., *De Leg.*, II, 28.

Samon : DEN. HAL., I, 61.

Sanape : Skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, 11, 946; ETYM. MAGN., s. 739, 67, *s. v.* Σινώπη.

Sancus : OV., *Fast.*, VI, 213 ve dev., LACT., *Inst. Div.*, I, 15, 8; AUG., *Civ. Dei.*, 18, 19: DEN. HAL., II, 49.

Saon : PAUS., IX, 40, 2.

Sardo : 1) Skol. ad PLAT., *Tim.*, 25 *b*. **2)** HYG., *Fab.*, 275.

Sardos : PAUS., X, 17, 2; SOLIN., X, 4, 1.

Saron : PAUS., 11, 30, 7; ET. MAGN., *s. v.* Σαρωίς, s. 708, 51; skol. ad EUR., *Hippol.*, 1200.

Sarpedon : 1) APD., II, 5, 9. **2)** HES., fr. 30, Rzach; BAKKHYL., fr. 56 Be; HDT., I, 173; karş. IV, 45; EUR., *Res.* 29, DIOD. SIC., IV, 60; V, 79; APD., *Bibl.*, III, 1, 1 ve dev.; HYG., *Fab.*, 155; 178; PAUS., VII, 3, 7; skol. ad APPOLL. RH., *Arg.*, I, 185; STRAB., XII, 573. 3) *Il.*, II, 876 ve dev., V, 471 ve dev.; 627 ve dev.; VI, 198 ve dev.; XII, 101 ve dev.; 290 ve dev.; 392 ve dev.; XVI, 419 ve dev.; 466 ve dev.; 569 ve dev. Karş. Sp. MARINATOS, *Les légendes royales de la Crète minoenne*, *Rev. Arch.*, 1949, II, s. 11 ve dev.

Saturnus : DEN. HAL., I, 34; VERG., *Georg.*, II, 538; VI, 792; VIII, 319 ve dev. 357 ve dev.; karş. SERV., *ad loc.*; OV., *Fast.*, I, 235 ve dev.; PLUT., *Qu. rom.* 34.

Satyria : Skol. Bern. ad VERG., *Georg.*, II, 197, ve PROBUS, *ad loc.*; SERV., ad VERG., *Aen.*, I, 533; karş. PAUS., X, 10, 8. V. J. BÉRARD, *Colonisation*, s. 187.

Satyroslar *Aphrodite'ye Övgü.*, 262; HES., in STRAB., X, 471; karş. PAUS., I, 23, 5 ve 6; karş. F. BROMMER, *Satyroi*, Wurzbourg, 1937

Sauros : PAUS., VI, 21, 3.

Seirenler : *Odys.*, XII, 1-200; skol. ad 39; EUST., ad HOM., s. 1709; skol. ad LYC., 653; PAUS., IX, 34, 3; X, 5, 12; 6, 5; TZET., ad LYC., 712; HYG. *Fab.*, 125; 141; APD., *Bibl.*, I, 3, 4; 7, 10; 9, 25; *Ep.*, VII, 18 ve dev.; SOPH., kayıp trag. (fragm., Pearson, ed. 2. bas. III, s. 66, fr. 861); PLAT., *Dev.*, 617b; karş. *Krat.*, 403 e; OV., *Met.*, V, 512-562; LIBAN.; *Narr.*, I, 31; PLUT., *Qu. Conv.*, IX, 14, 6; APOLL. RH., *Arg.*, IV, 895; bkz. V. BÉRARD, *Navigations d'Ulysse*, I, 895; bkz. V. BÉRARD, *Navigations d'Ulysse*, IV, s. 197 ve dev.; F. CUMONT, *Symbolisme funéraire*, s. 325 ve dev.; Ch. PICARD, *Néréides et Sirènes...*, *A. E. H. E. G.*, 1938. s. 125-153.

Selene : *Hom. Hermes'e Övgü*, 100; EUR., *Phoin.*, 175 ve skol.; NONN., *Dion.*, XLIV., 191; VERG., *Georg.*, III, 391, ve SERV., *ad loc.*, skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, IV, 57; THEOKR., III, 49.

Selinos : ET. BYZ., *s. v.* Ἐγίκη; PAUS., VII, 24, 5.

Semakhos : ET. BYZ., *s. v.* Σημαχίδαι; EUSEB., *Khron.*, 30.

Semele : APD., *Bibl.*, III, 4, 2 ve dev.; 5, 3; *Hom. övgü*, 34, 21; HES., *Theog.*, 940 ve dev.; EUR., *Bakkh.*, 1 ve dev.; 242 ve dev.; 286 ve dev.; DIOD. SIC., IV, 2, 2 ve dev.; 25, 4; V, 52, 2; PAUS., II, 31, 2; III, 24, 3; IX, 5, 2; skol. ad *Il.*, XIV, 325; PIND., *Ol.*, II, 44; LUK., *Tanrıların Konuşmaları*, 9; OV., *Met.*, III, 259 ve dev.; HYG., *Fab.*, 167; 179; LACT. PLAC., ad STAT., *Theb.*, I, 12.

Semiramis : DIOD. SIC., II, 4 ve dev. 13 ve dev.; HDT., I, 184; III, 155; HESYCH., *s. v.*; LUK., *Suriyeli tanrıça*, 14. Karş. R. DUSSAUD, *Mél. Radet*, 1940, s. 131-136. R. HOLLAND, *Konon über Semiramis*, *Ph. Woch.*, 1924, s. 496, 498.

Serestus : VERG., *Aen.*, I, 611; IV, 288; V, 487; IX, 171; 779; X, 541; XII, 549; 561; SERV., ad VERG., *Aen.*, X, 541.

Sergestus : VERG., *Aen.*, I, 510; IV, 288; V, 122; 155 ve dev.; 282 ve dev.; XII, 561.

Servius : T. LIV., I, 39 ve dev.; VARR., *L. L.*, V, 61; ARNOB., *Adu. Gent.*, V, 18, s. 107 *b*; DEN. HAL., IV, 1 ve dev. Bkz. G. DUMÉZIL, *Servius et la Fortune*, Paris, 1942.

Setaia : LYC., *Alex.*, 1075; TZET., *ad loc.*, ve 921; ET. BYZ., *s. v.* Σηταίου.

Seuekhoros : EL., *Hist. An.*, XII, 21.

Sibylle : *Hist. Gr. Frag.*, III, p. 598, 64; ISK. KLEM., *Str.*, I, 108; VARR., in LACT., *Inst. Div.*, I, 6; PAUS., X, 12, 1 ve dev.; SUID., *s. v.*; HERMAS., ad PLAT., *Phaidr.*, 244 *b*; EUSEB., *Or. ad sanct.*, 18; PS. ARIST., *De Mirab.*, 1158; SERV., ad VERG., *Aen.*, III, 441 ve dev.; VI, 321; VERG., *Aen.*, VI, 10 ve dev.; PTER., *Sat.*, 48; AMPELIUS, VIII, 16; DEN. HAL., IV, 62; OV., *Met.*, XIV, 130 ve dev. Karş. S. REINACH, *in Cultes, Myth, et Rel.*, III. s. 311-321; W. HOFFMANN, *Wandel und Herkunft der Sibyll. Bücher in Rom, Diss. Leipzig*, 1933; C. BONNER, in *Mél. K. Lake*, Londra, 1937, s. 1-8.

Side : 1) *Hist. Gr. Fr.*, IV, 544. **2)** PAUS., III, 22, 11. **3)** ET. BYZ., *s. v.* **4)** APD., *Bibl.*, I, 4, 3. **5)** *Poet. Buc. et Didact.* (Didot), s. 109.

Sidero : APD., *Bibl.*, I, 9, 8; karş. TZET., ad LYC., 175; DIOD. SIC., IV, 68; EUST., ad HOM., 158, 24; 1940, 57

Sikanos : SOLIN., V, 7; ISID., *Or.*, 14, 6, 32; ET. BYZ., *s. v.* Τρινακρία; skol. ad THEOKR., I, 65.

Sikelos : DEN. HAL, I, 22; ISID. *Or.*, XIV, 6, 32; SOLIN., V, 7, s. 49; SERV., ad VERG., *Aen.*, VIII, 328. V. J. BÉRARD, *Colonisation*, s. 467.

Skinnos : DEN. HAL, VII, 72; ATHEN.; XIV, 630 *b*; karş. EUST., ad HOM., 1078, 22.

Sikyon : PAUS., II, 1, 1; 6, 5 ve 6; karş. 7, 1; VII, 1, 1.

Silenos : APD., *Bibl.*, II, 5, 4; HDT., VIII, 138; VERG., *Ecl.*, VI; ve SERV., *ad loc.*, m. 13; ISK. KLEM., *Protr.*, 24, bkz. *Midas.*

Sillos : PAUS., II, 18, 8.

Silvanus : CATON, *De Agr. Cult.*, 83; VERG., *Ecl.*, II, 24 ve dev. *Georg.*, I, 20; *Aen.*, VIII, 597 ve dev.; OV., *Met.*, XIV, 639 ve dev. PLUT., *Publ.*, 9; LIV., II, 7.

Silvius : DEN. HAL., I, 70; VERG., *Aen.*, VI, 760, et SERV., *ad loc.*; OV., *Fast.*, IV, 41; *Met.*, XIV, 610; *De Orig. Gent. rom.*, XVI, 17, 4 ve dev.; GELL., *N. A.*, II, 16, 3; LIV., I, 3, 6 ve dev.; DION. KASS., fr. 3, 7 ve dev.

Simeoeis : *Il.*, V, 777; XII, 19 ve dev.; XXI, 305 ve dev.; HES., *Theog.*, 342 ve dev.; VERG., *Aen.*, I, 100 ve dev.; APD., *Bibl.*, III, 12, 2; TZET., ad LYC., 29.

Sinis : PLUT., *Thes.*, 8, 2; karş. 25, 4; BAKKH., XVII, 19 ve dev.; DIOD. SIC., IV, 59; APD., *Bibl.*, III, 16, 2; PAUS., II, 1, 4; OV., *Met.*, VII, 440 ve dev.; PS. OV., *Ibis.*, 403 ve dev.; HYG., *Fab.*, 38; *Chron. de Paros*, 35 ve dev.; skol. ad PIND., *Isthm., Arg.*, s. 514 (Boeckh).

Sinon : APD., *Ep.*, V, 15; 19; TZET., *Posthom.*, 720 ve dev.; ARIST., *Poet.*, 23, 1459 b, 7; PLAUT., *Bakkh.*, 937 ve dev.; VERG., *Acn.*, II, 57 ve dev.; SERV., ad m. 79; HYG., *Fab.*, 108; QUINT. SM., XII, 243 ve dev.; LYC., *Alex.*, 344 ve skol. *ad loc.*

Sinope : DIOD. SIC., IV, 72; APOLL. RH., *Arg.*, II, 946, skol. *ad loc.*

Siproites : ANTON. LIB., *Tr.*, 17.

Siris : STRAB., VI, 264; ATHEN., XII, 523; skol. ad DEN., PER, 461; ETYM. MAGN., 714, 12; karş. DIOD. SIC., IV, 67. J. BÉRARD, *Colonisation*, s, 344 ve dev.

Sisyphos : *Il.*, VI, 152; skol. ad I, 180; VI, 153; *Odys.*, XI, 593-600; APD., *Bibl.*, I, 7, 3; 9, 3; III, 4, 3; 10, 1; 12, 6; PAUS., II, 1, 3; 3, 11; 5, 1; IX, 34, 7; karş. X, 30, 5; PIND., *Ol.*, XIII, 72; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, III, 1240; TZET., ad LYC., 107; 176; 229; 284; 344; AISKH., SOPH., EUR., trag. ya da dr. sat. *Sisyphos*; bkz. *Tr. gr. fr.*, Nauck (2. bas), s. 74 ve dev.; 771 ve dev.; skol. ad SOPH., *Aias.*, 190; SUID., *s. v.*; HYG., *Fab.*, 60; 201; SERV., ad VERG., *Georg.*, I, 138; *Aen.*, VI, 616. karş. S. REINACH., *in Cultes, M. et Rel.*, II, s. 159-205.

Sithon : PARTH., *Erot.*, 6; CONON, *Narr.*, 10; skol. ad LYC., 583; 1161; 1356; NONNOS, *Dion.*, XLVIII, 183 ve dev.; OV., *Met*, IV, 279.

Skamandrios : 1) *Il.*, VI, 400 ve dev.; bkz. *Astyanaks.* **2)** *Il.*, V, 49.

Skamandros : *Il.*, XXI, 131 ve dev. skol. ad m. 1 ve 2; HES., *Theog.*, 337 ve dev. DIOD. SIC., IV, 75; APD., *Bibl.*, III, 12, 1; ARISTOTE, *Hist. an.*, 3, 12; EL., *Nat. An.*, VIII, 21; EUST., 1197, 49 ve dev.

Skhedios : HYG., *Fab.*, 97; *Il.*, II, 517; XVII, 306; karş. XV, 515; PAUS., X. 4, 2; 30, 8; 36, 10; APD., *Bibl.*, III, 10, 8; LYC., *Alex.*, 1067 ve dev.; ve TZET., *ad loc.*; STRAB., IX, 3, 17, s. 425.

Skhoineus : 1) APD., *Bibl.*, I, 8, 2; TZET., ad LYC., 22; skol. ad APOLL. RH. *Arg.*, I, 769; II, 1144; ET. BYZ., *s. v.* Σχοινοῦς; DIOD. SIC., IV, 34; HES., fr. 41 (RZ); skol. ad EUR., *Phoin.*, 150; ad THEOKR., III, 40; HYG., *Fab.*, 173; 185. **2)** ANTON. LIB., *Tr.*, 7 **3)** APD., *Bibl.*, I, 9, 2.

Skiapodlar : PLIN., *H. N.*, VII, 2, 2, 23; HESYCH., s. v.; ET. BYZ., *s. v.*; PHILOSTR., *Apollon'un Hayatı*; III, 47.

Skiron : APD., *Ep.* I, 2; PLUT., *Thes.*, 10; 25; BAKKHYL., XVII, 24 ve dev.; DIOD. SIC., IV, 59, 4; PAUS., I, 44, 8; skol. ad EUR., *Hippol.*, 979; OV., *Met.*, VII, 443 ve dev.; HYG., *Fab.*, 38; PAUS., I, 39, 6; II, 29, 9.

Skiros : 1) PAUS., I, 36, 4. 2) PLUT., *Thes.*, 17

Skylakeus : QUINT., SM., X, 147 ve dev.

Skylle : 1) *Odys.*, XII, 73 ve dev., skol. ad m. 257; EUST., s. 1721, 8; LYC., *Alex.*, 44 ve dev.; 668 ve dev.; 738 ve dev.; TZET., ad LYC., 45; PS. VERG., *Culex*, 331 ve dev.; *Ciris, passim;* DICT. CR., VI, 5; APOLL. RH., *Arg.*, IV, 789 ve dev.; 825 ve dev.; skol ad IV, 828; APD., *Ep.*, VII, 20; HYG., *Fab.* 125; 199; OV., *Met.*, VII, 62 ve dev.; XIII, 900 ila XIV, 74; LACT. PLAC., ad OV., *Metam.*, arg. şarkı XIV; SERV. ad VERG., *Ecl.*, VI, 74; *Aen.*, III, 420. Karş. V BÉRARD. *Navig. d'Ulysse.* 2) AISKH., *Khoeph.*, 613 ve dev.; PS. VERG., *Ciris, passim;* VERG., *Georg.*, I, 404 ve dev.; SERV., ad VERG., *Ecl.*, VI, 74; OV., *Met.*, VIII, 6 ve dev.; APD., *Bibl.*, III, 15, 8; PAUS., I, 19, 4; II, 34, 7; TZET., ad LYC., 650; skol. ad EUR., *Hippol.*, 1200; HYG., *Fab.*, 198.

Skyphios : Skol. ad PIND., *Pyth.*, IV, 246; TZET., ad LYC., 766; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, III, 1244; LACT. PLAC., ad STAT., *Theb.*, IV, 43.

Skythes : HDT., IV, 9 ve 10; ET. BYZ., s. v. Σκύθαι; DIOD. SIC., II, 43.

Smaragos : *Hom. epigrammalar.* (ed. Baumeister). 14, 9 ve dev.

Smerdios : DIOD. SIC., V, 51.

Smikros : CON., *Narr.*, 33; LACT. PLAC., ad STAT., *Theb.*, VIII, 198.

Smintheus : PLUT., *Se soll. anim.*, 36.

Smyrna : 1) STRAB., XI, s. 505; XII, s. 550; XIV, s. 633; ET. BYZ., s. v. Ἔφεσος; TAC., *Ann.*, IV, 56. 2) Bkz. *Adonis.*

Sol : VARR., *L. L.*, V, 74; DEN. HAL., II, 50; AUG., *Civ Dei.*, IV, 23; PAUL., s. 23.

Soloeis PLUT., *Thes.*, 26 (MENEKRATES'in *Nikaia'nın Tarihi*'nden alıntıyla).

Solymos : ET. MAGN., 721, 43 ve dev.

Sopatros : PORPHYR., *De abst.*, 2, 29 ve dev.

Sophaks : PLUT., *Sertor.*, 9.

Soranus : VERG., *Aen.*, XI, 785; SERV., *ad loc;* STRAB., V, s. 250; SIL. ITAL., V, 175 et suiv.; PLIN., *N. H.*, VII, 19.

Sosthenes : MAL., 4, s. 78 ve dev. (Bonn).

Sparta : APD., *Bibl.*, III, 10, 3; PAUS., III, 1,2; skol. ad EUR., *Or.*, 626.

Spartoi : Bkz. *Kadmos*, ve skol. ad EUR., *Phoin.*, 942; ad APOLL. RH., *Arg.*, III, 1179.

Sperkeios : *Il.*, XVI, 174; skol. ad XXIII, 142; ANTON, LIB., *Tr.*, 22; 32.

Sphairos : PAUS., II, 33, 1; V, 10, 7; bkz. *Killas.*

Sphinx : HES., *Theog.*, 326 ve dev., ve skol. *ad loc.*; APD., *Bibl.*, III, 5, 8; SOPH., Kr. *Oid.*, 391 ve dev., EUR., *Phoin.*, 45 ve dev.; skol. 26; 45; 1760; DIOD. SIC., IV, 63; PAUS., IX, 26, 2 ve dev.; HYG., *Fab.*, 67; SEN., *Oid.*, 92 ve dev.; ATHEN., X, s. 456 *b*; TZET., ad LYC., 7; M. DELCOURT, *Oedipe*, s. 104 ve dev.

Staphylos : 1) PROB., ad VERG., *Georg.*, 1, 9. 2) PLIN., *H. N.*, VII, 199. 3) PLUT., *Thes.*, 20; PARTH., *Erot.*, 1; skol. ad APOLL., RH, *Arg.*, III, 997; APD., *Bibl.*, I, 9, 16; *Ep.*, I, 9; skol. ad LYC., *Alex.*, 570; DIOD. SIC., V, 62.

Stentor : *Il.*, V, 785; EUST., ve skol. *ad loc.*, ve skol. ad II, 96.

Sterope : 1) DIOD. SIC., III, 60; APD., *Bibl.*, III, 10, 1; PAUS., V, 10, 6; ERAT., *Cat.*, 23; karş. TZET., ad LYC., 149; 219. 2) APD., *Ibid.*, I, 7, 7. 3) ID., I, 7, 10; skol. ad *l'Odys.*, XIII, 39; EUST., ad HOM., s. 1709, 38. 4) APD., *Bibl.*, II, 7, 3; PAUS., VIII, 47, 5. 5) APD., *ibid.*, III, 13. 3.

Steropes : HES., *Theog.*, 141; CALLIM., *Tanrılara Övg.*, III, 68; VERG., *Aen.*, VIII, 425; OV., *Fast.*, IV, 188; APD., *Bibl.*, I, 1, 2.

Stheneboia : Bkz. *Il.*, VI, 164 (*Anteia*); APD., *Bibl.*, II, 2, 1; 3, 1; III, 9, 1 ve dev. HYG., *Astr. Poet.*, II, 18; *Fab.*, 57; 243; EUST., ad *Il.*, V, 158; VI, 174; EUR. kayıp trag. *Stheneboia*, Nauck, *tr. gr. fr.*, 2. bas. s. 567 ve dev.; skol. ad *Il.*, VI, 157; 200; skol. ad *Odys.*, XI, 325; 326; APOLL. RH., *Arg.* I, 161 ve dev.

Sthenelas : PAUS., II, 16, 1; 19, 3.

Sthenelos : 1) APOLL. RH., *Arg.*, II, 913 ve dev., skol. *ad loc.* 2) APD., *Bibl.*, II, 5, 9. 3) *Il.*, II, 564; IV, 367; V, 109 ve dev.; 241; 319 ve dev.; 835; VIII, 114; IX, 48; XXIII, 511; APD., *Bibl.*, III, 7, 1; 10, 8; HYG., *Fab.*, 97; 257; SERV., ad VERG., *Aen.*, II, 261; PAUS., II, 30, 10; X, 10, 4; skol. ad *Il.*, IV, 106; WESTERMANN, *Myth.*, s. 346, 1. Bkz. *Kometes* mad. ve SERV., ad VERG., *Aen.*, VII, 9; TZET., ad LYC., 603; 610; 1093. 4) *Il.*, XIX, 116, ve skol. *ad loc.*; APD., *Bibl.*, II, 4, 5; TZET., ad LYC., 838; EUR., *Alk.*, 1150; *Herakleidai*, 361; OV., *Met.*, IX, 273; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, IV, 223; 228.

Stilbe : 1) Skol. ad *Il.*, I, 266; DIOD. SIC., IV, 69; V, 61; OV., *Am.*, III, 6, 31 ve dev.; skol. ad APOLL. RH. *Arg.*, I, 948. 2) Bkz. *Autolykos.*

Stirus : VAL. FLACC., *Arg.*, III, 497; V, 459; VI, 265 ve dev.; VIII, 299 ve dev.; 328 ve dev.

Strigalar : OV., *Fast.*, VI, 131 ve dev. PETR., *Sat.*, 63; karş. PLIN., *Hist. Nat.*, XI, 232.

Strophios : 1) EUR., *Or.*, arg.; skol. ad m. 33; 765; 1233; PAUS., II, 29, 4; PIND., *Pyth.*, XI, 53 skol. *ad loc.*; OV., *Pont.*, III, 6, 25; AISKH., *Agam.*, 840 ve dev; SEN., *Agam.*, 920 ve dev. **2)** PAUS., II, 16, 7.

Strymo : APD., III, 12, 3; skol. Veron. *Il.*, XI, 5; TZET., ad LYC., 18.

Strymon : EUR., *Res.*, 279; 346 ve dev. skol. ad m. 351; CON., *Narr.*, 4; PS. PLUT., *De Fl.*, 21, 3; ANT. LIB., *Tr.*, 21; APD., *Bibl.*, I, 2, 5; II, 1, 2.

Styks : HES., *Theog.*, 361 ve dev.; 383 ve dev.; 775 ve dev.; CALLIM., *Zeus'a Ôvgû*, 36; HYG., Ônsz., I, 17; *Hom. Demeter'e Ôvgû*, 424; APD., *Bibl.*, I, 2, 1; 3, 1; TZET., ad LYC., 707; EPIMENIDES, fr. 10, s. 236 (Kink.); VERG., *Aen.*, VI, 439; SERV., ad *Aen.*, IV, 462; PAUS., VIII, 17, 6 ve dev.; STRAB., VIII, s. 389; HDT., VI, 74; APUL., *Met.*, VI, 13 ve dev., EL., *De Nat. An.*, X. 40.

Stymphalos : PAUS., II, 24, 6; VIII, 4, 4; 22, 1; 35, 9; APD., *Bibl.*, III, 9, 1; 12, 6; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, II, 1052.

Summanus : CIC., *De Div.*, I, 16; OV., *Fast.*, VI, 729 ve dev.; PLIN., *N. H.*, II, 138; AUG., *Civ. Dei.*, IV, 23; *C. I. L.*, VI, s. 574; No. 206; VARR., L. L., V, 74. Karş. H. PETRIKOVITZ., *Summanus; Mitteil. des Vereins klas. Philol. in Wien*, 1931, s. 35-42.

Sybrais : 1) ANTON. LIB., *Tr.*, 8. V. *Alkyoneus.* **2)** VERG., *Aen.*, XII, 363. **3)** EL., *Nat. An.*, XII, 35; karş. STRAB., XIII, 588.

Sykeus : ATHEN., III, 78 *b*; ET., BYZ., *s. v.*; EUST. ad *Odys.*, XXIV, s. 1964.

Sykhais : VERG., *Aen.*, I, 343 ve dev. IV, 457 ve dev.; VI, 474 ve dev.; OV., *Her.*, VII, 97; SIL. ITAL., I, 81; VIII, 123; APPIANOS, *Punica*, 1; MAL., *Khron.*, VI, 68; EUST., ad DION. PERIEG., ve skol. ad ID.., *Geogr. gr. min.*, Müller ed. II, s. 193 ve 195.

Syleus : APD., *Bibl.*, II, 6, 3; DIOD. SIC., IV, 31; PHILON, *Quod omnis probus liber ist.*, 101; TZET., *Chil.*, II, 429 ve dev.; CON., *Narr.*, 17; EUR., kayıp. sat. dr., bkz. NAUCK, *Tr. gr. fr.*, 2. bas. 575.

Syme : ATHEN., VII, 297 *b* ve dev.; ESUT., ad *Il.*, s. 518 ve 671; ET. BYZ., *s. v.*; DIOD. SIC., V, 53.

Syrigks : OV., *Met.*, I, 689 ve dev.; THEOKR., poem figüre "Syrigks"; WESTERMANN., *Mythogr.*, s. 347, 89 ve dev.; SERV., ad VERG., *Ecl.*, II, 31; X, 26; ACH., TAT., VIII, 6.

Syrna : ET. BYZ., *s. v.*

Syros : 1) Skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, II, 946; DIOD. SIC., IV, 72. **2)** EUST., ad DEN. PER., 899.

T

***Tages** Birgün bir Etrüsk çiftçisi sabanıyla tarlasını sürerken, ansızın bir toprak topağının ayaklanarak bir çocuğa dönüştüğünü gördü. Çocuğun adı Tages'ti. Bu Tages, *Genius Iovialis*'in oğlu olarak geçer. Tages, son derece akıllıydı ve olağanüstü bir kehanet yeteneğine sahipti. Doğduğu tarlanın çevresine koşup gelen köylülere gelecekleri söyleyecek ve onlara kurbanların iç organlarına bakarak tanrıların iradesini yorumlamanın kurallarını öğretecek kadar yaşadı; sonra da öldü. Sözleri yazılı olarak muhafaza edildi ve Etrüsk kehanet kitaplarının temelini oluşturdu.

Talaos (Ταλαός) Bias'ın oğlu. Özellikle Adrastos'un babası olmakla ünlüdür (bkz. *Adrastos*). Talaos, Argos krallığının, Proitos (bu ada bkz.) tarafından babasına verilmiş olan bölümünde hüküm sürdü. Annesi Neleus'un kızı Pero'dur (bkz. *Bias*).

Talaos'un karısının adı gelenekten geleneğe değişir: Bazen, Lysimakhe olarak geçer ve kral Abas'ın kızı –yani Talaos'un amcasının torunu– olarak gösterilir (bkz. tab. 1); bazen de Lysianassa olarak geçer ve Sikyon kralı Polybos'un (bu ada bkz.) kızı olarak gösterilir. Talaos'un çocukları için, bkz. ayn. tab.

Talaos, Argonautlar arasında yer alır.

***Talassio** Ritüel bir haykırış. Düğünlerde, genç gelin düğün evinin kapı eşiğine getirildiği zaman, hazır bulunanların "Talassio" diye bağırmaları âdettendi. Anlamı bilinmeyen bu haykırış, Talassius adında biriyle ilgili bir efsanenin doğmasına yol açmıştır. Bu kişinin, Romulus'un yoldaşlarından biri olduğu söyleniyordu. Sabin kadınlarının kaçırılması sırasında, onun hizmetindeki çobanlar, çok güzel bir genç kızı kaçırmışlardı ve kızı götürürlerken, birileri onu ellerinden almasın diye, "bu Talassius içindir" (Latince: *Talassio*) diye haykırıyorlardı. Söylendiğine göre, Talassius'un evliliği son derece mutlu geçtiğinden, bu uğurlu haykı-

rış daha sonra, düğün âdetleri arasında muhafaza edildi. Talassio'yu Yunanca ταλασία (talasia) (yün işleme) kelimesine bağlayan bir açıklama daha vardır. Gerçekten de, Sabinlerin kaçırılmasından sonra, Sabinlerle Romalılar arasında Sabinlerin hiçbir aşağılayıcı işe koşulamayacaklarına, yalnızca "yün eğirmekle" meşgul olacaklarına dair bir anlaşma yapılmıştı. İşte *Talassio* haykırışı bu taahhüdü hatırlatıyordu.

Talos (Τάλως) 1. Girit efsanesinin kişilerinden biri. Bazen bir insan, bazen de tunçtan bir robot olarak geçer. Birinci şıkta adaya adını veren kahraman Kres'in oğlu ve ateş tanrısı Hephaistos'un (bu ada bkz.) babasıdır. Hephaistos'un oğlu da Radamanthys'tir. Öte yandan, sıra dışı bir versiyon, Talos'un babası olarak Oinopion'u göstermektedir. İkinci şıkta ise, Talos, bazen Hephaistos'un eseri (Hephaistos onu Minos'a armağan etmişti), bazen kralın resmi sanatkârı Daidalos'un bir icadı, bazen de "tunç ırkının" yeryüzündeki son temsilcisi olarak gösterilir.

Esasında Talos, Girit'in bekçisidir. Yorulmak bilmez bir güce ve uyanıklığa sahip olduğu için, Minos tarafından bu göreve getirilmiş ya da sevgili Europe'sinin adasını koruması için Zeus tarafından görevlendirilmişti. Talos, günde üç defa silahlı olarak Girit'in çevresini dolaşmaktaydı. Yabancıların adaya girmelerine ve aynı zamanda, ada sakinlerinin Minos'un izni olmadan adadan çıkmalarına engel oluyordu. Anlaşılan, Daidalos, hava yolunu ondan kaçmak için seçmişti (bkz. *Daidalos*). Talos'in en gözde silahı, uzak mesafelere kadar atabildiği kocaman taşlardı. Ama bu ilk engeli aşmayı becerebilen "kaçak göçmenler"in, Talos'tan gelebilecek başka tehlikelerden de korkmaları gerekiyordu. Talos, onları yakaladığı takdirde, bir ateşin içine atlıyor, metal vücudunu ak kor haline getiriyor ve zavallıların üstüne saldırarak, onları kollarıyla sımsıkı sarıp yakıyordu.

Bu Talos'un bütün bedeni silah işlemez nitelikteydi, yalnız bacağının alt tarafında bir takozla tıkanmış küçük bir damar bunun dışındaydı. Argonautlar adaya geldikleri zaman, Medeia, büyüleriyle bu damarı açmayı başardı ve Talos öldü (bkz. *Argonautlar*). Bir başka versiyonda, Philoktetes'in babası olan Argonautlardan Poias'ın bu damarı bir okla deldiği anlatılır. Talos'un, Leukos adında bir oğlu olduğu söyleniyordu (bkz. *Idomeneus*).

2. Metion'un ailesinden, Atinalı başka bir Talos daha vardır. Daidalos'un yeğeni olan bu Talos, onun ustalığını kıskanan Daidalos tarafından öldürülmüştür (bkz. *Daidalos*).

Talthybios (Ταλθύβιος) Agamemnon'un habercisi. Onunla birlikte Troia Savaşı'na katıldı. Görevini, meslektaşı haberci Eurybates ile birlikte yapıyordu. *Ilias*'ın anlatılarında, Talthybios birçok kez değişik roller oynar. Briseis'i Akhilleus'tan almakla görevlendirilir; Makhaon'a elçi olarak gönderilir. Ayrıca, kurban edilmek üzere Aulis'e getirilişinde Iphigeneia'ya refakat ettiği ve Kinyras'a (bu ada bkz.) gönderilen elçiler arasında yer aldığı da söyleniyordu. Sparta'da, bir Talthybios tapınağımevcuttu. Talthybios'a elçilerin serbest dolaşımını sağlayan uluslararası hukukun koruyucusu gözüyle bakılmaktaydı.

Tanais (Τάναις) Okeanos ile Tethys'in oğlu olan nehir-tanrı (günümüzde Don Nehri). Geç döneme ait bir efsaneye göre, Tanais, Berosos ile Amazon

Lysippe'nin oğlu olan bir delikanlı, bir kahramandı. Tanais tanrılardan yalnızca Ares'e tapıyor ve kadınlardan nefret ediyordu. Buna gocunan Aphrodite, onu cezalandırmaya karar verdi ve bunun için onda annesine karşı ensest aşk uyandırdı. Umutsuzluk içinde ne yapacağını bilemeyen Tanais, tutkusundan kurtulmanın tek çaresini, kendini, o zamana kadar Amazonios adını taşıyan nehre atmakta buldu. Bu olaydan sonra nehir, Tanais adını aldı.

Tantalos (Ταντάλος) 1. Genellikle, Zeus ile Plouto'nun oğlu olarak geçer. Tantalos, Phrygia'da ya da Lydia'da Sipylos Dağı'nda hükûm sürüyordu. Alabildiğine zengindi ve tanrılar tarafından çok seviliyor ve onların ziyafetlerine buyur ediliyordu. Tantalos, Atlas'ın kızlarından Pleiad Dione ile evliydi. Ama nehir-tanrı Paktolos'un kızı Euryanassa adında başka bir karısı daha olduğu söyleniyordu. Bazı mitograflar, Amphidamas'ın kızı Klytia'yı ve bir başka Pleiad olan Sterope'yi de onun karısı olarak anarlar.

Pelops ve Niobe, Tantalos'un çocuklarıdır (bkz. tab. 2). Bunlara bazen Brotias, Daskylos ve başka bazıları da eklenir. "Tantalidler", yani Thyestes, Atreus ve nihayet Agamemnon ile Menelaos, Pelops vasıtasıyla, onun soyundan gelirler.

Mitoloji yazarlarının, onun, hayatı boyunca yaptığını söyledikleri işler oldukça önemsizdir: Pandareos'un (bu ada bkz.), ona emanet ettiği Zeus'un köpeğini Hermes'e vermemek için yalan yere yemin eder. Bu ağır suç, Zeus'un öfkesini çeker ve Tantalos önce Sipylos Dağı'nın altına hapsedilir, sonra da cehenneme atılır (aşağıya bkz.). Bir başka serüven, onu Troia'nın ilk kurucusu Ilos'la karşı karşıya getirir. Ilos, kızı Niobe'nin uğradığı felaketten sonra, onu Anadolu'dan kovar. Nihayet, bir başka epizot, onu Ganymedes'i (bu adas bkz.) kaçıran kişi olarak gösterir.

Fakat mitolojide Tantalos'u asıl ünlü yapan şey, onun Ölüler Diyarı'nda çarpıldığı cezadır. *Odysseia*'da, manzumenin en geç tarihli pasajlarından biri olan "Ölüler Diyarı'na İniş"te bu cezanın bir tasviri yer alır. Ancak mitoloji yazarları, cezanın nedeni üzerinde hemfikir değildirler. Bazılarına göre Tantalos'un suçu, kendini beğenmişlikti: Tanrıların, sofralarına davet ettikleri Tantalos, kendi yanında serbestçe konuşulan tanrısal sırları insanlara açıklıyordu. Ya da, bu şölenler sırasında bir miktar nektar ve ambrosios çalarak ölümlü dostlarına veriyordu. Bir başka suçlama için, bkz. *Pelops:* Lykaon gibi Tantalos da, oğlunu kesip ondan yemek yapmış ve tanrılara sunmuştu. Kabahati her ne olursa olsun, çarpıldığı ceza her zaman için hatırlarda kaldı. Fakat bu ceza da, değişik şekillerde anlatılıyordu. Bazen, Tantalos'un Cehennem'de her an üzerine düşecekmiş gibi duran, ama hep dengesini koruyan devasa bir taşın altına konulmuş olduğu söyleniyordu. Bazen de onun, ebedi bir açlık ve susuzluk işkencesine tabi tutulduğu anlatılıyordu: Boynuna kadar suya batırıldığı halde, su içemiyordu, çünkü ağzını suya değdirmeye davrandığı an, su hemen çekiliveriyordu; başının üstünde meyvelerle dolu bir dal sallandığı halde, meyveleri koparmaya uzandığı an, dal hemen onun erişemeyeceği bir yüksekliğe kalkıveriyordu.

2. Bir diğer Tantalos (Tantalos II), Thyestes'in ya da Broteas'ın oğludur. Bunların her ikisi de Tantalos'un

oğullarıdır. Bu Tantalos'un mezarı Argos'taydı. Onunla ilgili iki farklı efsane vardır: Bunlardan birine göre Tantalos, Thyestes'e kin besleyen Atreus tarafından öldürülerek, yahni yapılıp ona sunulmuş; diğerine göre ise, Klytaimnestra'nın ilk kocası iken öz yeğeni Agamemnon tarafından öldürülmüştür (bkz. *Klytaimnestra* ve tab. 2).

3. Amphion ile Niobe'nin oğullarından birinin adı da Tantalos'tur.

Taphios (Τάιος) Poseidon ile Hippothoe'nin oğlu. Perseus'un soyundan geliyordu (bkz. tab. 32). Pterelas adında bir oğlu vardı (bkz. *Pterelas* ve aynı maddedeki değişik soylar). Taphios, Taphos Adası'na adını veren kahramandır.

Taraksippos (Ταράξιπος) 1. Adı "At-Ürküten" anlamına gelen Taraksippos, Olympia hipodromunda kol gezen bir daimondu ve yarışa katılan atları, bir sunağın yer aldığı belli bir dönemecin yakınında ürkütüyordu. Bu daimonla ilgili çeşitli efsaneler vardı. Bazen, bu daimon'un bir kıtlığı sona erdirmek için kurban edilen Iskhenos adındaki kahramanın azap içindeki ruhu (bkz. *Iskhenos*); bazen, Olympia'da ünlü bir arabacı olan Olenios'un ruhu; bazen de Herakles'in Augeias'a karşı düzenlediği sefere katılan ve Kteatos tarafından atıyla birlikte öldürülen Phlious'un kızı Dameon'un ruhu olduğu söyleniyordu. Hayvanla sahibi, tam o sözü geçen yere gömülmüşlerdi. Bu At-Ürküten'in, Hipodameia ile evlenmek girişiminde bulunduğu sırada Oinomaos tarafından öldürülen, Porthaon'un oğlu Alkathoos olduğu da söyleniyordu. Aynı daimon, Oinomaos efsanesiyle de iki şekilde ilişkilendirilmekteydi: Birincisine göre Pelops, bu yere Mısırlı birinden aldığı bir "büyü"yü gömmüş ve bu büyü sayesinde Oinomaos'un atlarını ürküterek yarışı kazanmayı başarmıştı (bkz. *Oinomaos*). İkincisine göre ise, Pelops'un bizzat kendisi Olympia hipodromuna gömülmüştü ve vaktiyle müstakbel kayınpederinin atlarını ürküttüğü gibi, şimdi de atları ürkütmeye devam ediyordu. Nihayet, bazı âkil kişiler, sözü geçen sunağın yanında bir defne ağacının bulunduğunu ve bu ağacın rüzgârda sallanan yapraklarının pistte koşan atları ürküttüğünü iddia ediyorlardı.

2. Bir diğer Taraksippos da, Korinthos hipodromunda bulunuyordu. Bu Taraksippos, Sisyphos'un oğlu olan ve atları tarafından parçalanan kahraman Glaukos'un ruhuydu (bkz. *Glaukos*).

Taras (Τάρας) Güney İtalya'da Taranto'ya adını veren kahraman. Poseidon ile Satyra ya da Satyria adında yerel bir nymphanın oğluydu. Satyria bazen, Minos'un kızı olarak geçer (Taranto'nun köklerinin Girit'e dayandığını ileri süren gelenek buradan kaynaklanmaktadır) (bkz. *Satyria*).

Taranto'nun diğer bir kurucusu için bkz. *Phalanthos*.

***Tarkhetios** (Ταρχέτιος) Tarkhetios efsanesi, Romulus ile Remus'un doğuşunun bir varyantını oluşturur. Tarkhetios, bir Alba kralıydı. Birgün, onun sarayında topraktan bir phallosun çıktığı görüldü. Tarkhetios, tanrıça Tethys'e ne yapması gerektiğini sordu. Kâhin bir genç kızın bu phallosla birleşmesi gerektiğini ve bu birleşmeden doğacak çocuğun anlı şanlı bir hayatı olacağını söyledi. Tarkhetios, gidip kızlarından birini buldu ve tanrıçanın belirttiği şartı yerine getirmesini emretti. Genç kız, utancından kendi yerine bir hizmetçi-

sini gönderdi. Tarkhetios bunu öğrendiği zaman sinirlenerek, iki genç kızı da öldürtmek istedi. Fakat tanrıça Vesta, Tarkhetios'a rüyasında göründü ve onu bu niyetinden vazgeçirdi. Tarkhetios iki suçluyu cezalandırmak için, onları bir yün eğirme iskemlesine bağladı ve önlerine koyduğu işi bitirdikleri zaman kendilerini serbest bırakacağına ve evlendireceğine söz verdi. Kızlar gündüzleri çalışıyor, ama gece uyudukları zaman Tarkhetios'un gönderdiği başka hizmetçiler onların yaptıklarını söküyorlardı. Sonunda, mucizevi phallosla birleşmiş olan hizmetçi, bir çift ikiz çocuk dünyaya getirdi. Tarkhetios onları öldürtmek niyetindeydi, ama ikizlerin annesi onları, Teratios adında birine emanet etti ve bu Teratios da, ikizleri nehrin kıyısına bıraktı. Orada, bir dişi kurt onlara meme verdi ve böylece iki çocuk kurtulmuş oldular. Bir zaman sonra, iki kardeş, Tarkhetios'u tahtından indirip öldürdüler.

***Tarkhon** (Τάρχων) Roma'nın kuzeyindeki Tarqunii şehri ile başka bazı şehirlerin (özellikle, Mantova, Cortona, vs.) kurucusu olarak geçen Etrüsk kahraman. Tarkhon, kimi zaman Tyrrenos'un kardeşi ve Telephos'un oğlu olarak gösterilir. Etrüsk göçmenlerini Lydia'dan İtalya'ya kadar onun götürdüğü söylenir. Anlatıldığına göre, Tarkhon doğduğu zaman saçları bembeyazdı ve bu da onun yüce bir kadere sahip olduğunu gösteriyordu. Tarkhon'un Cacus efsanesinin bir versiyonunda oynadığı rol için bkz. *Cacus*.

Vergilius *Aenaeis*'inde Tarkhon'a rol verir. Onu Euandros'un ve dolayısıyla da Aineias'ın müttefiki yapar. Etrüsk birliğinin başında onu yürütür.

***Tarpela** Capitolium'a (*Mons Tarpeius*) ya da, daha özel bir deyişle, "Tarpeia Kayası"na (bazı suçlular, buradan aşağıya atılmak suretiyle idam edilirlerdi) adını veren Romalı kadın kahraman. Tarpeia efsanesinin en bilinen şekli şudur: Tarpeia, Sp. Tarpeius'un kızıydı. Sabin kadınlarının kaçırılmasının yol açtığı savaşta Romulus, Capitolium'un korunması işini Tarpeius'a vermişti. Fakat Sabin kralı Tatius, ordusuyla birlikte, Capitolium'un eteğinde (müstakbel Comitium'un yerinde) kamp kurmuş olduğundan, Tarpeia, kahramanı gördü ve ona âşık oldu. Bir hizmetçisinin (ya da dadısının) yardımıyla Tatius'a haber gönderip, kendisiyle evlenmeyi kabul edecek olursa kaleyi ona teslim edeceğine dair vaatte bulundu. Tatius, şartı kabul etti. Bunun üzerine Tarpeia, Tatius'u askerleriyle birlikte Capitolium'a soktu. Fakat Tatius, genç kızla evlenecek yerde, onu askerlerine kalkanlarıyla ezdirdi. Böylece Tarpeia, ihanetinin karşılığını alamadan canından oldu. Başka bir versiyonda, Tarpeia'nın, ihanetinin karşılığı olarak, Tatius'tan, "askerlerlerinin ve kendisinin sol kollarında taşıdıkları şeyi, yani değerli altın takıları istediği anlatılır. Ama Tatius, genç kızın istediği şeyi, "kalkanlar" olarak anlamış görünüp, yukarıda anlatıldığı şekilde genç kızı öldürttü.

Başarılarını bir ihanete borçlu görünmek istemedikleri için, genç kızı bizzat Sabinlerin katlettikleri de söyleniyordu. Romalı mitograflar, Capitolium'da kendisine yerel bir kült tahsis edilmiş olan Tarpeia'yı temize çıkarmaya da çalışmışlardır. Bunlar, örneğin, Tarpeia'nın, Tatius'un kızı olduğunu ve Romulus tarafından kaçırıldığını anlatıyorlardı. Dolayısıyla, Tarpeia'nın ihaneti, aslında, onun, kendisini kaçırandan al-

dığı bir intikamdı. Ancak bu durumda, Sabinlerin onu neden öldürdükleri pek anlaşılmıyor. Bir başka versiyon da, Tarpeia'nin öldürülmesini, onun Romulus'un savaş planlarını Tatius'a ifşa etmemekte direnmesiyle açıklıyordu. Ayrıca, Tarpeia'nın, Sabinleri Romalıların merhametine teslim etmek için bir savaş hilesi düşündüğü de anlatılıyordu. Tarpeia, bu suretle, Romulus'a ihanet eder gibi görünüp, hizmetinin karşılığında Sabinlerin sol kollarında taşıdıkları şeyi istemişti. O, bununla, kalkanları kastediyor ve Sabinler bir kere kaleye girdiler mi, esas savunma güçlerinden ayrı düşeceklerini umuyordu. Ne yazık ki, görüşmelerde kullandığı gizli aracı, ona ihanet etti. Tatius, tehlikeyi zamanında öğrendi ve Tarpeia, Tatius ve adamlarının kalkanlarını istediği zaman, Tatius onu kalkanların altında ezdirdi. Efsanenin bir versiyonu da olayı, Galyalıların istilası zamanında geçmiş olarak gösterir.

Tartaros (Τάρταρος) Gerek Homeros'un manzumelerinde, gerekse Hesiodos'un *Theogonia*'sında, Tartaros, Ölüler Diyarı'nın da altında yer alan dünyanın en derin bölgesi olarak görülür. Gökyüzüyle yeryüzü arasındaki uzaklık ne kadarsa, Hades'le (Ölüler Diyarı) Tartaros arasındaki uzaklık da o kadardır. Evren'in bizzat temelleridir bunlar. Efsane, çeşitli kuşaklardan tanrıların, birbiri ardınca düşmanlarını Tartaros'a kapattıklarını gösteriyor. Ouranos, Gaia'dan doğan ilk çocuklarını (Kyklopslar, Arges, Steropes, Brontes) oraya hapsetmişti. Ama Gaia, onları kurtarmak için, Titanları babalarına karşı ayaklandırdı. Titanların en genci olan Kronos, zafere eriştikten sonra, Kyklopsları serbest bıraktıysa da, hemen ardından onları yeniden hapse attı. Kyklopsları ancak Zeus, kesin olarak serbest bıraktı ve onları, Titanlarla Gigantlara (Devler) karşı mücadelesinde kendine müttefik yaptı. Bu sefer de Titanlar, Zeus tarafından –kardeşleri Hades ve Poseidon'un yardımıyla– Tartaros'a atıldılar. Yeni gelenler, onlara bekçilik etmekle Hekatogkheirleri (Gyges, Kottos ve Briareus) (bu adlara bkz.) görevlendirdiler. Tartaros, Olymposlular için korkunç bir yerdi. İçlerinden biri Zeus'a herhangi bir muhalefette bulunacak olursa, Zeus, onu Tartaros'a atmakla tehdit ediyor ve bu da o âsinin derhal tanrılar tanrısına boyun eğmesine yetiyordu. Apollon, oklarıyla Kyklopsları öldürdüğü zaman, bu cezaya çarpılmaktan, Leto'nun ricasıyla ancak kıl payı kurtulabildi. Leto, oğlunun Tartaros'a atılmayıp, bunun yerine sadece bir ölümlüye kölelik etmeye (belli bir süre için) mahkûm edilmesini sağladı (bkz. *Apollon*). Aloadlar ve Salmoneus (bu adlara bkz.) Tartaros'a atıldılar. Yavaş yavaş, Tartaros, "yer altı dünyası" kavramı içinde asıl Ölüler Diyarı ya da Cehennem ile karıştırılmaya başlandı ve büyük suçluların eziyet gördükleri yer oldu. Bu anlamda Tartaros, mutlu kişilerin kaldığı yer olan Elysion'un zıttıdır. Tartaros, Hesiodos'un *Theogonia*'sında kişileştirilmiştir; Eros, Khaos ve Gaia (Yer) ile birlikte yeryüzünün ilk elementlerinden birini oluşturur. Yer'le birleşen Tartaros çeşitli canavarlar ortaya çıkardı: Typhon, Ekhidna ve bazen bunlara ilave edilen Zeus'un kartalı ve Thanatos (Ölüm) (bkz. tab. **8**).

***Tatius** (Titus Tatius.) Gelenekte Roma'nın ikinci kralı. Sabin asıllı ve Cures doğumludur. Kadınların kaçı-

rılmasının öcünü almak ve doğmakta olan Roma'nın gelişmesine engel olmak isteyen Sabin konfederasyonu tarafından savaş önderi olarak atanmadan önce, Cures kralıydı. Tarpeia'nın ihaneti ve cezalandırılması ile belirlenen bu savaşın epizotları için, bkz. *Tarpeia*. Gerek Halikarnassoslu Dionysios, gerekse Propertius, Tatius'un ordugâhının yerini, Capitolium'u Quirinale'den ayıran çöküntü alanında, Comitium dolaylarında gösterirler. Hersilia'nın ve Sabin kadınlarının girişimleriyle iki halkın barışmasından sonra, Sabinler ile Romalıların tek bir halk oluşturmasına karar verildi; Tatius ve Romulus, bu şekilde oluşan sitede iktidarı paylaşacaklardı. Bu site, kurucusunun adına izafeten Roma adını muhafaza edecek, ama yurttaşları, Tatius'un yurdunun anısına, "Quiritler" diye adlandırılacaktı. Tatius, Capitolium kalesinde, Romulus da Palatinus'ta oturacaktı. Bu birlikte hükümdarlık, beş yıl sürdü. Bu süre içinde Tatius, kendinden pek söz ettirmedi. Ama beşinci yıl, onun akrabalarından ve yurttaşlarından bazıları, Roma'ya gelen Laurentumlu elçilerle kavga ettiler ve sonunda onları soymaya kalkışarak öldürdüler. Romulus, uluslararası hukuka karşı yapılan bu saldırıyı cezalandırmak istedi, ama Tatius, akrabalarını kurtarmaya çalıştı ve bunu başardı. Ancak, öldürülenlerin dostları, iki kral birlikte Lavinium'da tanrılara kurban sundukları bir sırada Tatius'a saldırıp onu öldürdüler. Öldürülenler, Romulus'a istediklerini yapabilecek durumda olmalarına rağmen, ona hiçbir kötülükte bulunmadılar; sadece, Roma'ya kadar ona eşlik ederek adaletini övdüler. Romulus, Tatius'un cesedini Roma'ya getirdi ve ona büyük bir cenaze töreni düzenledi. Tatius'u Aventinus'ta *Armilustrium*'un yakınında bir yere gömdürdü. Ama ortağının katillerini cezalandırmak için hiçbir girişimde de bulunmadı. Hatta, bazı yazarlar Laurentumluların, katilleri kendi istekleriyle ona teslim etmelerine rağmen, Romulus'un, adaletin yerini bulduğunu söyleyerek, onları serbest bıraktığını ileri sürerler.

Tauros (Ταῦρος) "Boğa" Euhemeroscu mitografların, Europe ve Minotauros mitoslarını "akılcı bir şekilde" açıklamak için Giritli bazı sözde kahramanlara verdikleri ad:

1. Bunlardan birincisi hakkında bu yazarların söyledikleri özetle şudur: Tauros, Knososlu bir prensti. Tyrus'a (Tir ya da Sur) karşı bir sefer düzenledi ve oradan kadın tutsaklarla döndü. Bu kadın tutsaklar arasında kralın kızı Europe de bulunuyordu. Bu Tauros, Girit şehri Gortyne'nin kurucusu ve Minos'un babası olarak geçer.

2. Minotauros mitosu konusunda da şunlar anlatılıyordu: Minotauros bir hayvan değil, Minos ordularının başkomutanı ve acımasız bir adam olan Tauros adında biriydi. Söylendiğine göre, Atina'dan haraç olarak gönderilen delikanlılar, Minos tarafından öldürülmüyor, fakat Androgeus'un onuruna düzenlenen ölüm yıldönümü oyunlarında ödül olarak konuluyorlardı. Bu oyunların ilk galibi Tauros olmuştu. Tauros, kazandığı çocuklara çok kötü davranmıştı. Theseus, Girit seferine işte bunun öcünü almak için girişmişti. Minos'a gelince, artık can sıkar hale gelen ve üstelik kraliçe Pasiphae'ye sırılsıklam âşık olan –kraliçe de ona karşı ters davranmıyordu– bir kumandandan kurtulmuş olmak, onun için hiç

de üzülüp kızılacak bir şey değildi. Bu nedenle Minos, Theseus'un girişimini kolaylaştırdı, hatta kendi isteğiyle kızı Ariadne'yi onunla evlendirdi.

3. Efsanenin bir başka yorumunda, Tauros, Pasiphae'nin âşık olduğu son derece yakışıklı bir delikanlıdır. Pasiphae, Minos'un gizli bir hastalığa yakalanarak dölden kesildiği sırada kendini ona vermişti (bkz. *Minos* ve *Prokris*). Pasiphae hamile kaldı. Minos, doğan çocuğun kendisinden olmadığını anladı. Bununla birlikte, çocuğu öldürtmeye cesaret edemedi, onu dağa bıraktırdı. Tauros'a benzerliği yüzünden "Minotauros" diye adlandırılan delikanlı, büyüyünce kendisini kraldan almış olan çobanlara artık itaat etmemeye başladı. Bunun üzerine, kral onu tutuklatmaya karar verdi. Ama Minotauros, derin bir mağaraya gizlendi. Burada, onu izlemek için gönderilenleri avlamakta hiç zorluk çekmiyordu. İnsanlar, mağaraya onun için yiyecekler (koyunlar, keçiler) getirmeyi âdet edinmişlerdi. Hatta Minos bile, idamlık katilleri ona gönderiyordu. Nitekim Theseus'u da bunun için ona göndermişti. Ama Theseus, Ariadne'nin verdiği bir kılıçla silahlanmıştı ve Minotauros'u bu kılıçla öldürdü.

Taygete (Ταυγέτη) Atlas'la Pleione'nin kızı, Pleiadlardan biri (bkz. tab. 25). Taygete, Zeus'la birleşti ve ona Lakedaimon adında bir oğul verdi (bkz. tab. 21). Ne var ki, Taygete, tanrıya ancak baygın bir haldeyken teslim olmuştu. Kendine geldiği zaman utancından Lakonia'daki Taygetos Dağı'nın altına gizlendi.

Ayrıca, Zeus'un ısrarlı ziyaretlerinden onu korumak isteyen Artemis'in, genç kızı bir dişi geyik şekline sokarak sakladığı da anlatılıyordu. Minnettar kalan Taygete, tekrar eski şekline döndükten sonra, bu altın boynuzlu dişi geyiği Artemis'e armağan etti. Daha sonra, bu geyiğin yakalanması, Herakles'in işlerinden birini oluşturacaktır (bkz. *Herakles*).

Tegeates (Τεγεάτες) Arkadhialı kahraman Lykaon'un oğullarından biri ve Tegea şehrinin kurucusu. Tegeates, Atlas'ın kızlarından biri olan Maira (bu ada bkz.) ile evlenmişti. Ondan, aralarında Skephros ve Leimon'un da bulunduğu erkek çocukları oldu (bkz. *Leimon*). Yerel bir gelenek, Tegeates'i aynı zamanda, Kydon, Arkhedios, Gortys ve Katreus'un babası olarak da gösterir. Bunlar, Girit'e göç ederek orada birçok şehir (Kydonia, Gortyne ve Katrea) kurdular. Fakat Giritliler, bu efsaneyi kabul etmiyorlardı (bkz. *Kydon*, *Katreus* ve *Radamanthys*).

Tegyrios(Τεγύριος) Bir Trakya kralı. Ismaros ve Eumolpos Aithiopia'dan sürgün edildikleri zaman, onları sarayında konuk etti. Bu efsanedeki rolü için, bkz. *Eumolpos*

Teiresias (Τειρεσίας) Kalkhas'ın Troia döngüsünde oynadığı rolün bir eşini Thebai döngüsünde oynayan ünlü kâhin. Babası Eueres (Oudaios'un bir torunu) dolayısıyla Spartoi (bu ada bkz.) soyundan geliyordu. Annesi nympha Khariklo'ydu (efsanesine bkz.).

Teiresias'ın gençliğine ve kehanet yeteneğini elde edişine dair çeşitli efsaneler bulunmaktadır. Bazıları onun, bir tesadüf eseri olarak, Pallas'ı çırılçıplak gördüğü için tanrıça tarafından kör edildiğini anlatıyordu. Fakat, Khariklo'nun talebi üzerine Pallas, Teiresias'ın uğradığı zararı telafi etmek için, ona kehanet yeteneği vermişti. Ancak, en tanınmış versiyon, bundan oldukça farklıdır.

Teiresias, gençliğinde, bir gün Kyllene (ya da Kithairon) Dağı'nda dolaşırken, çiftleşen iki yılan gördü. Yazarlar, bu noktada ayrılırlar: Kimisine göre Teiresias, yılanları ayırdı; kimisine göre onları yaraladı; kimisine göre de, dişi yılanı öldürdü. Her ne yaptıysa, önemli olan şu ki, bu müdahalesi sonucunda Teiresias bir kadına dönüştü. Aradan yedi yıl geçti. Teiresias, aynı yerde dolaşırken, çiftleşen yılanları yeniden gördü. Onlara yine aynı şekilde müdahale etti ve bu kez ilk cinsiyetine döndü. Yaşadığı bu garip macera, Teiresias'ı meşhur etti. Bir gün, Zeus'la Hera, aşkta kadının mı, yoksa erkeğin mi daha çok zevk duyduğuna dair aralarında tartışırlarken, akıllarına Teiresias'a başvurmak geldi. Çünkü, bu konuda yalnız o, çift yönlü tecrübeye sahipti. Teiresias, hiç tereddüt etmeden, eğer aşk zevki on parçadan oluşuyorsa, bunun dokuz parçasının kadına ve ancak bir parçasının erkeğe düştüğünü söyledi. Cinsinin büyük sırrının bu şekilde açığa vurulduğunu gören Hera, müthiş öfkelendi ve Teiresias'ı kör etti. Zeus, Teiresias'ın uğradığı kaybı telafi etmek için, ona kehanet yeteneği ve uzun zaman (söylendiğine göre, yedi insan nesli kadar) yaşama ayrıcalığı ihsan etti.

Teiresias'a, Thebai efsanesinin en önemli olaylarına ilişkin bir dizi kehanet atfedilir. Örneğin, Amphitryon'a Alkmene konusunda gelecek rakibinin kim olduğunu o açıklar (bkz. *Herakles*); Oidipous'un bilmeden işlediği suçları o meydana çıkarır ve Kreon'a, kralın Thebai'a sürdüğü lekeden şehri kurtarmak için, onu kovmasını o öğütler; Yedi Önderlerin seferi sırasında, Ares'in öfkesini yatıştırmak için Kreon'un oğlu Menoikeus kurban edilecek olursa şehrin kurtulacağı kehanetinde o bulunur (bkz. *Menoikeus*). Nihayet, Epigonlar seferi sırasında, Thebaililere, Epigonlarla bir mütareke yapmalarını ve genel bir kıyımı önlemek için şehirden gece vakti gizlice ayrılmalarını o salık verir (bkz. *Epigonlar*).

Helenistik şiirle Roma dönemi şiirinde, Teiresias, Thebai'nin "gücü her şeye yeten" kâhini olarak geçer. Teiresias, kral Pentheus'a, Dionysos kültünün Boiotiya'ya girmesine karşı çıkmamasını öğütlemiş ve metamorfoza uğrayan nympha Ekho'yu nasıl bir akıbetin beklediğini bildirmiştir. Keza, Narkissos'un ölümünü de, o, önceden haber vermiştir. *Odysseia* efsaneleri dahi ona özel bir rol veriyordu: Nitekim Odysseus, Kirke'nin tavsiyesi üzerine, Kimmerler ülkesine yolculuk etmeyi ve Ölülerin ruhlarını çağırmayı, ona danışmak amacıyla göze alır. Çünkü Teiresias, Zeus'tan, öldükten sonra da olayları önceden görebilmek yeteneğini koruma imtiyazını almıştı.

Teiresias'ın Manto adında bir kızı vardı. Kendisi de kâhin olan Manto, daha sonra kâhin Mopsos'un (bu adalara bkz.) annesi oldu.

Teiresias'ın ölümü, Thebai'nin Epigonlar tarafından alınışıyla ilişkilidir. Teiresias, Thebaililerle birlikte şehirden göç etti ve bir sabah, onlarla birlikte Telphoussa adı verilen bir su kaynağının yanında durdu. Yürüyüş sırasında susadığından, kaynağın buz gibi suyundan içti ve bu yüzden öldü. Bir başka versiyona göre Teiresias, kızıyla birlikte şehirde kaldı. Galipler, onları tutsak ettiler, ama tanrıları Apollon'a hizmet etmeleri için, Delphoi'a gönderdiler. Çok yaşlı olan Teiresias, yolda yorgunluktan öldü.

Teisiphone (Τεισιφόνη) 1. "Cinayet intikamcısı" anlamına gelen bu isim, Erinyelerden birine aittir. Teisiphone'nin kendine özgü bir efsanesi yoktur. Yalnız, karanlık bir epizotta, genç ve yakışıklı kahraman Kithairon'a (bu ada bkz.) âşık olduğu ve saçlarından kopardığı bir teli yılana dönüştürerek, Kithairon'u ona sokturup öldürdüğü anlatılır.

2. Euripides'in, Alkmaion'un maceralarını konu alan, kayıp bir tragedyasında, Alkmaion'un Teisiphone adında bir kızından söz edilmektedir. Bu Teisiphone babası tarafından Korinthos kralı Kreon'a emanet edilmiş, ama köle olarak satılmıştır (bkz. Alkmaion).

Tekmessa (Τέκμησσα) Phrygia kralı Teleutas'ın kızı. Oturduğu şehre düzenlenen bir sefer sırasında, Telamon oğlu Aias tarafından kaçırılarak köle yapıldı. Tekmessa, Troia önünde kahramanın hayatını paylaştı ve ona Eurysakes adında bir oğul verdi. Tekmessa, Sophokles'in *Aias* adlı tragedyasında önemli bir rol oynar. Fakat mitograflar, onun adını nadiren anarlar. Aias'ın intiharından sonra, Tekmessa'nın ne olduğu bilinmemektedir

Tektamos (Τέκταμος) Babası Doros dolayısıyla, Hellen ve Deukalion soyundan gelen bir kahraman (bkz. tab. 4). Diodoros, Tektamos'un, Pelasgoslarla Aiolislilerin başında, Girit'i işgal ettiğini anlatmaktadır. Tektamos orada, Kretheus'un kızıyla evlendi ve ondan Asterios (bu ada bkz.) adında bir oğlu oldu. Bütün ada üzerinde iktidarı ele geçirdi. Tektamos, Girit halkının kanındaki "Dor" unsurunu temsil ediyordu.

Tektaphos (Τέκταφος) Hikâyesini Nonnos'tan öğrendiğimiz Hintli bir prens. Deriades tarafından tutsak edilen Tektaphos, yer altında havasız ve ışıksız bir mahzene kapatılarak açlıktan ölmeye mahkûm edildi. Gardiyanlar, onun dış dünya ile her türlü irtibatını engellemekteydiler. Fakat, Tektaphos'un yeni anne olmuş Eerie adındaki kızı, yalnızca babasını görmek ve kendi deyişiyle ona son bir teselli vermek için gardiyanlardan hapishaneye girme iznini kopardı. Gardiyanlar, onun her yanını aradılar; üstünde hiçbir yiyecek yoktu. Girmesine izin verdiler; orada Eerie babasına memesinin sütünü verdi. Deriades, bu büyük sevgi nişanesinden haberdar oldu ve düşmanını serbest bıraktı.

Telamon (Τελαμών) Özellikle, büyük Aias'ın babası olmakla ünlü kahraman. Soyağacı hakkında iki değişik gelenek bulunmaktadır. Daha eski görünen geleneğe göre, Telamon'un babası Aktaios, annesi de Salamis kralı Kykhreus'un (bu ada bkz.) kızı Glauke'ydi. Ama o, çoğu kez, Aiakos ile Endeis'in (bu da Kykhreus'un torunudur) oğlu ve Peleus ile Alkimakhe'nin -ki Oileus (bu ada bkz.) ile evlenerek iki Aias'ın akraba olmalarını sağlamıştır- kardeşi olarak geçer (bkz. tab. 31).

Telamon'un çocukluğu ve gençliği için, bkz. *Peleus*. Üvey kardeşi Phokos'un öldürülmesinden sonra, Telamon, Peleus'la birlikte sürgüne gönderildi ve kardeşi Tesalya'ya giderken, kendisi de Salamis'e gitti. Her ne kadar, oradan elçiler göndererek babasının kendisini affetmesini sağlamaya çalıştıysa da, Aiakos, onun Aigina'ya dönmesine izin vermedi; yalnızca, ada açıklarında inşa ettirdiği bir mendireğe gelerek davasının savunmasını yapmasına müsa-

ade etti. Fakat, buna rağmen, Telamon davasını kaybetti.

Telamon, Salamis'te kral Kykhreus'un kızı Glauke ile evlendi ve oğlu olmayan Kykhreus'un ölümünden sonra krallık ona miras kaldı. Daha sonra, dul kalan Telamon, Alkathoos'n kızı Periboia ya da Eriboia ile evlendi (bkz. tab. 2) (ayr. bkz. *Periboia*, 5.). Telamon'un Periboia'dan Aias adında bir oğlu oldu.

Efsane, Telamon'un, kahramanlık devrine ait büyük işlerde –Kalydon avı (Aigina'dan sürgün edilmeden önce) ve özellikle de Argonautların seferi– rol aldığını gösteriyor. Telamon, *Argo* gemisinde, Herakles ile yan yana –onun en gözde yoldaşıydı– kürek çekiyordu. Küreği kırılan Herakles, Bithynia'ya uğradıklarında, ormanda kendine başka bir kürek yapmaya ve kaybolan Hylas'ı aramaya gittiği zaman, yolculuğa devam etmek üzere vaktinde gemiye dönemeyince, kahramanı orada bırakan Argonautları, Telamon, bu yüzden suçlamıştır (bkz. *Argonautlar*).

Fakat, Telamon'a atfedilen en ünlü olay, Troia'nın Herakles tarafından alınmasına katılmasıdır. Şehre ilk o girdi (bkz. *Herakles*) ve bu başarısından ötürü yoldaşının hışmına uğramaktan ustaca verdiği bir yanıtla kurtuldu. Herakles ona Laomedon'un kızı Hesione'yi (bu ada bkz.) verdi. Telamon'un, Hesione'den Teukros (bu adlara bkz.) adında bir oğlu oldu. Bir başka versiyonda ise, Troia ganimetinden Telamon'un payına Theaneira adında bir kadın tutsağın düştüğü anlatılmaktadır. Theaneira, efendisinden bir oğlan çocuğuna hamile kaldıysa da, çocuğu dünyaya getirmeden önce, Miletos'a kadar kaçmayı başardı. Orada, kral Arion tarafından konuk edildi ve ileride Akhilleus tarafından öldürülecek olan Strambelos ya da Trambelon adındaki kahramanı doğurdu.

Telamon, iki oğlu Aias ve Teukros'un katıldıkları Troia Savaşı sona erdiğinde henüz sağdı. Teukros savaştan yanında kardeşi olmaksızın yalnız başına dönünce, Telamon onu kovdu (bkz. *Teukros*). Telamon'un ne şekilde öldüğüne dair ancak pek belirsiz bazı bilgiler mevcuttur.

Teleboas (Τηλεβόας) Teleboalar halkına adını veren kahraman. Taphos (günümüzde Meganisi) adlı küçük adadan hareketle komşu Leukatas (Lefkas) Adası'nı ele geçirdi. Bu Teleboas, bazen Pterelas'ın (bu ada bkz.) oğlu, bazen de babası olarak geçer.

Teledamos (Τηλέδαμος) 1. Odysseus ile Kalypso'nun aşk ilişkilerinden doğan bir erkek çocuğun adı. Telegonos (bu ada bkz.) ile aynı kişi olması mümkündür.

2. Teledamos, aynı zamanda, Kassandra ile Agamemnon'un aşk ilişkilerinden doğan ikizlerden birinin adıdır (tab. 2). Küçük yaşta kardeşiyle birlikte öldürüldü ve Mykenai'de gömüldü.

Telegonos (Τηλέγονος) Odysseus ile Kirke'nin (daha az belgelenmiş başka bir versiyona göre, Odysseus ile Kalypso'nun) aşk ilişkilerinden dünyaya gelen erkek çocuğun adı. *Odysseia* manzumelerinde görülmeyen Teleganos, döngüsel manzumelerden itibaren görülmeye başlar. Hatta, onun için yazılmış bütün bir manzume bile mevcuttur (Kyreneli Eugammon'un *Telegonia*'sı).

Telegonos, Odysseus'un gidişinden sonra, annesi Kirke'nin adasında büyüdü. Ama yetişkin bir erkek olunca, babasının kim olduğunu öğrendi. Bunun üzerine, kendini tanıtmak için

Ithake'ye gitti ve orada krala ait kümes hayvanlarının bir bölümünü talan etmekle işe başladı.

Odysseus, mülkünü korumak istedi ve çıkan çatışmada, oğlu onu vatoz balığı kılçıkları takılı mızrağı ile yaraladı (o zamanlar, vatoz balığının açtığı yaranın öldürücü olduğuna inanılıyordu). Yara onulmaz cinsten olduğu için, Odysseus öldü. Telegonos, o zaman, kurbanının kim olduğunu anladı ve işlediği cinayete acı acı gözyaşları döktü. Telegonos, Odysseus'un cesedini Kirke'nin yerine götürdü. Bu yolculukta, Penelope de, kendi isteğiyle, ona eşlik etti. Telegonos, orada, Penelope ile evlendi ve Kirke, her ikisini de Bahtiyarlar Adası'na gönderdi. Bazen, Telegonos'la Penelope'nin bu evliliğinden, İtalya'nın isim atası olan Italos adlı kahramanın doğduğu ileri sürülür (bkz. *Italos*). Ayrıca, Tusculum'un (günümüzde Frascati) ve bazen de Praeneste'nin (Palaestrina) Telegonos tarafından kurulmuş olduğu söylenir.

Telekleia (Τηλέκλεια) Bir geleneğe göre, Hekabe'nin annesi. Telekleia, Ilos'un kızı ve Kisseus'un karısıydı (bkz. *Hekabe*).

Telemakhos (Τηλέμαχος) Odysseus ile Penelope'nin oğlu, bu evlilikten doğan tek çocuk. Telemakhos, Troia Savaşı'nın başlamasından kısa bir süre önce doğdu ve babasını hiç tanımadı. Telemakhos'un efsanesi, özellikle, *Odysseia*'nın, bazen *Telemakheia* adı verilen bölümünü oluşturan ilk dört kitabında geliştirilmiştir. Ama mitograflar, onun, Homeros anlatılarından öncesine ve sonrasına ait bütün bir dizi maceralarına daha vâkıftırlar. Yeminiyle bağlı bulunan Odysseus, Troia'ya karşı savaşa çağırıldığı zaman, deli taklidi yaptı; bir sabana bir eşekle bir öküzü yan yana koşup, toprağa tohum yerine tuz ekerek çift sürmeye koyuldu. Palamedes, onu sınamak için henüz çok küçük olan Telemakhos'u yakaladığı gibi saban demirinin önüne yatırdı. Odysseus, sabanı durdurmak zorunda kaldı ve böylece görünmek istediği kadar deli olmadığını ortaya koymuş oldu (bkz. *Odysseus* ve *Palamedes*). Bir keresinde de Telemakhos henüz çocukken denize düştü, ama yunus balıkları onu kurtardılar. Bu nedenle, Odysseus'un kalkanının üstünde yunus resmi vardı.

Telemakhos'un ergenlik ve gençlik çağlarına ait olaylar *Odysseia*'da anlatılmıştır Telemakhos, Ithake sarayında Odysseus'un eski dostu Mentor'un gözetiminde büyüdü. Ama yaklaşık on yedi yaşına geldiğinde, taliplerin uygunsuz davranışları ve Odysseus'un mallarının talanı başladı. Erkek olduğunu hisseden Telemakhos, onları saf dışı etmeye çalıştı. Pylos'a dönmüş olan Nestor'dan ve Sparta'da bulunan Menelaos'tan babası hakkında haberler almak için yolculuğa çıktı. Nestor'u ziyareti sırasında, Nestor'un kızlarından Polykaste tarafından buyur edildi. Menelaos'tan da, tanrı Proteus'un vaktiyle ona bildirdiği şeyi, yani Odysseus'un uzak bir adada Kalypso'nun tutsağı olduğunu öğrendi. Telemakhos, Ithake'ye döndükten sonra, çok geçmeden, babasının bir yabancı kılığında çıkageldiğini gördü. Baba oğulun ilk görüşmelerini, sığırtmaç Eumaios ayarladı. Bunu taliplere karşı komplo, sonra da bunların topyekûn öldürülmesi izledi.

Bu klasik maceralara, mitograflar çeşitli epizotlar eklemişlerdir. Örneğin, *Telegonia*'da (bkz. *Telegonos*), Odysseus'un Telegonos tarafından öl-

dürülmesinden sonra, Telegonos'un Penelope'yle Telemakhos'un da Kirke'yle evlendiği anlatılıyordu. Bu evlilikten Latinos (bu ada bkz.) doğmuştu. Başka bir gelenekte ise, bu evlilikten Roma'ya adını vermiş olan kadın kahraman Rome'nin (bkz. *Roma*) dünyaya geldiği ve Telemakhos'un Kirke'yi öldürdüğü söyleniyordu (bkz. *Kassiphone*).

Anlatıldığına göre, taliplerin öldürülmesinden sonra Odysseus kendisiyle kurbanların akrabaları arasında hakemlik etmesi için, Neoptolemos'u çağırdı. Neoptolemos, Odysseus'u ömür boyu sürgüne mahkûm etti. Bunun üzerine, Odysseus'un yerine Telemakhos tahta çıktı. Bunun tam tersini anlatan bir başka efsane daha vardır. Buna göre, bir kâhin, Odysseus'u, oğlundan sakınması için uyarmıştı. Bu nedenle Odysseus, Telemakhos'u Korfu'ya sürmüş, orada onu göz hapsinde tutuyordu. Aslında kehanet Telegonos'la (bu ada bkz.) ilgiliydi. Fakat kaderin gerçekleşmesini hiçbir şey engelleyemedi ve Odysseus, Kirke'den olan oğlu tarafından kaza eseri olarak öldürüldü. Bunun üzerine Telemakhos, Ithake'de iktidarı ele aldı. Hiçbir ayrıntısına sahip olmadığımız, tamamen sıra dışı bir gelenekte ise, Seirenlerin Telemakhos'u tanıdıkları ve Odysseus'un öcünü almak için onu öldürdükleri anlatılır.

Odysseia'nın ikinci sıradan bir kişisi olan Telemakhos'un iyice belirgin bir efsanesi yoktu. Bu nedenle o, Odysseus efsanesini inceleyen ve "yorumlayan" mitografların çeşitli kurgularına hizmet etmiştir. Böylece, bu mitografllar, Telemakhos'la Polykaste'nin homerik epizotunu geliştirerek, bunların birleşmesinden iki çocuğun dünyaya geldiğini ve bu iki çocuktan birinin Persepolis, ötekinin de bizzat Homeros'un kendisi olduğunu ileri sürdüler. Yine bu mitograflar, ayrıca, Telemakhos ile Nausikaa'nın evlendiklerini ve bu evlilikten Persepolis'in ya da Ptoliporthos'un doğduğunu varsaydılar. Nitekim, Attikeli hatip Andokides, Telemakhos ile Nausikaa'nın, uzak ataları arasında yer aldıklarını iddia ediyordu.

Geç dönemlere ait kurgular dışında, Telemakhos, varlığını daha çok edebi bir şahsiyet olarak sürdürdü: Biraz naifçe olan dindarlığı ve yiğitliği efsaneleşmişti. Bundan yararlanan Fenelon, ünlü romanında, *Tetemakheia*'yı uzun uzadıya geliştirdi ve bunu, kahramanın *Odysseia*'dan beri bilinen geleneksel psikolojisinden fazla uzaklaşmaksızın yapmayı başardı.

Telemos (Τήλεμος) Kyklopslar ülkesinin ünlü kâhini. *Odysseia*'ya göre, Telemos, Polyphemos'a Odysseus'un kendisini kör edeceğini önceden bildirmişti.

Telephassa (Τηλέφασσα) Agenor'un karısı; Kadmos, Kiliks, Phoiniks ve Europe'nin annesi (bkz. tab. 18). Europe, Zeus tarafından kaçırıldığı zaman, Telephassa, oğullarıyla birlikte onu aramaya çıktı. Trakya'da, yorgunluktan öldü ve Kadmos tarafından gömüldü.

Telephos (Τηλεφος) Herakles ile Tegea kralı Aleos'un kızı Auge'nin oğlu (bkz. *Auge* ve tab. 5). Herakles'in bütün oğulları içinde ona en çok benzeyeni Telephos'tu. Telephos'un dünyaya gelişi konusunda, birbirinden çok farklı iki seri gelenek vardır. Bunlardan birincisi, daha çok epik kaynaklara dayanırken, ikincisi daha çok tragedya yazarlarınca kullanılıyordu.

Birincisine göre, Auge, oğlunu dünya-

ya getirdikten sonra, Aleos tarafından bir sandığa konularak (çocuğu ile birlikte) denize salındı. Sandık, dalgaların sevkiyle gide gide Mysia'ya ulaştı. Ya da, Aleos, kızını Nauplios'a teslim etti. Nauplios ise, aldığı emir uyarınca onu denize atıp boğacak yerde, tüccarlara verdi. Tüccarlar da onu, Mysia kralı Teuthras'a sattılar. Telephos, böylece, Teuthras'ın sarayında büyüdü.

İkinci versiyon, birincinin aksine, Auge ile Telephos'u birbirinden ayırır. Anne denize salınırken, küçük çocuk Arkadhia'da dağa bırakılır. Gerçekten Aleos, Auge'yi, denizde boğması için Nauplios'a vermişti. Yolda, genç kadın, Parthenion Dağı'nda çocuğunu dünyaya getirdi ve onu orada bıraktı. Nauplios, Auge'yi tüccarlara satıp, tüccarlar da onu Mysia'ya götürürlerken, küçük Telephos da bir dişi geyik tarafından besleniyordu. Daha sonra, Korythos'un çobanları onu bulup aldılar ve krala armağan ettiler. Korythos, çocuğu öz oğlu gibi bakıp büyüttü ve ona Telephos adını verdi. Telephos adı, Yunanca "geyik" ya da "dişi geyik" anlamına gelen bir kelimeyi (ἔλαφος, (elaphos)) çağrıştırır. Yetişkin bir erkek olunca, Telephos, annesini bulmak için Delphoi kâhinine danıştı. Kâhin, ona, Mysia'ya gitmesini söyledi. Gerçekten de, Telephos, annesini Mysia'da kral Teuthras'ın yanında buldu. Anlatıldığına göre Telephos, evvelce, henüz Tegea'da iken, annesinin iki kardeşini (Hippothoos ve Pereus), kim olduklarını bilmeden kazaen öldürmüş ve böylece, eski bir kehaneti gerçekleştirmişti. Bu cinayet, Sophokles'in *Aleadlar* adlı kayıp tragedyasının konusunu oluşturuyordu. Arkadhia'dan kovulan Telephos Delphoi kâhinine danışmaya gider. Kâhin ona Mysia'ya gitmesini, ama yol boyunca ve Teuthras onu günahından arındırana kadar ağzını açıp tek söz söylememesini emreder.

Telephos'la Auge'nin birbirlerini tanımaları teması üzerine geliştirilmiş trajik bir olay da mevcuttur. Sophokles'in *Mysialılar*ında işlenen tema belki de buydu. Telephos, Teuthras'ın sarayına geldiğinde Argonaut Idas, krallığı onun elinden almaya kalkışmış bulunuyordu. Kral, yanında Parthenopaios (bu ada bkz.) olduğu halde Mysia'ya gelmiş olan Telephos'tan yardım isteyerek, galip geldiği takdirde, Mysia'ya geldiğinden beri mânevi kızı gözüyle baktığı Auge'yi kendisiyle evlendireceğine söz verdi. Telephos galip geldi ve iş, vaat edilen düğünün gerçekleşmesine kaldı. Ne var ki, Herakles'in anısına sadık kalan Auge, hiçbir ölümlüyle birleşmek istemiyordu. Bunun için, gerdek odasına bir kılıçla girdi. Bu sırada tanrılar tarafından gönderilen kocaman bir yılan, onunla oğlu arasında belirdi ve Auge ile Telephos, tanrısal bir esinle, birbirlerini tanıdılar. Böylece, hem ensest hem de cinayet önlenmiş oldu. Ana oğul beraberce Arkadhia'ya döndüler (ayr. bkz. *Auge*).

Çoğu kez, Auge tarafından tanındıktan sonra, Telephos'un Mysia'da kaldığı, Teuthras'ın onu tahtına vâris yaptığı ve ona oğlu gözüyle baktığı kabul ediliyordu. Teuthras, Telephos'u, kızı Argiope ile evlendirdi. Telephos'un hayatının ünlü bir epizotu, yani Yunanlarla savaşması ve Akhilleus tarafından yaralanması bu zamana rastlar. Yunanlar, Troia'ya karşı ilk seferlerinde, yolu bilmediklerinden, Phrygia zannıyla Mysia'ya çıktılar. Bazı yazarlar, Yunanların bunu bile bile, Troia'ya saldırma-

dan önce, Priamos'un Mysialıları yardıma çağırmalarına engel olmak için bunların gücünü kırmak amacıyla yaptıklarını iddia ederler. Her ne hal ise, Telephos, istilacıların karşısına çıktı ve birçoğunu ve bu arada kendisine direnmeye kalkan Thersandros'u (Polyneikes'in oğlu) öldürdü. Ama Akhilleus karşısına çıkınca korkup kaçmaya başladı. Kovalamaca sırasında Telephos, ayağı bir bağ kütüğüne takılıp düştü ve Akhilleus, bir mızrak darbesiyle onu kalçasından yaraladı. Bu düşüşe, bizzat Dionysos'un sebep olduğu, çünkü Telephos'un ona gereken saygıyı göstermediği iddia ediliyordu. Yunanlar, yeniden denize açıldılar (ayr. bkz. *Hiera*).

Aradan sekiz yıl geçti. Bu arada Yunanlar yeni bir ordu devşirerek, ikinci bir defa daha Aulis'te toplandılar. Fakat, Troas'a nasıl ulaşabileceklerini bilmiyorlardı. İşte o sırada, bir türlü yarası iyileşmeyen ve Apollon'un kâhinine başvurduğunda ondan "ancak bu yarayı açan onu iyileştirebilir" karşılığını almış olan Telephos, yırtık pırtık giysiler içinde, bir dilenci gibi çıkageldi (bu tasvirin, özellikle Euripides'in *Telephos*'una ait olduğu sanılmaktadır) ve Akhilleus'un kendisini iyileştirmeyi kabul etmesi karşılığında, Yunanlara yolu göstermeyi teklif etti. Odysseus tarafından, kehanetin gerçek anlamı hakkında aydınlatılan Akhilleus razı oldu; mızrağının üzerinde bulunan pastan, bir parça Telephos'un yarasına sürdü ve Telephos iyileşti. Telephos, vaat ettiği gibi, Yunan filosuna kılavuzluk etti ve filo sağ salim Troas'a ulaştı. Euripides, *Telephos* tragedyasında, Klytaimnestra'nın tavsiyesi üzerine, Telephos'un, beşiğinde yatan Orestes'i kapıp, eğer Yunanlar Akhilleus'u kendisini iyileştirmeye razı etmeyecek olurlarsa, onu öldüreceği tehdidini savurduğunu anlatıyordu. Fakat bu dramatik epizot, bizzat şair tarafından uydurulmuşa benzemektedir. Yunanların Troas'a gelişinden sonra, Telephos, Troia Savaşı'nda hiçbir rol oynamaz. Yalnızca, onun oğlu Eurypylos, bir Mysia filosunu Priamos'un yardımına götürmesi için Astyokhe tarafından kandırılır ve bu, Telephos'un Yunanlara, onlarla savaşmayacağına dair verdiği kesin söze rağmen olur (bkz. *Eurypylos*). Fakat o dönemde Telephos ölmüş bulunuyordu.

Telephos, iki oğlu Tarkhon ve Tyrsenos (ya da Tyrrenos) aracılığıyla, italik mitoslarla da ilişkilidir. Bu ilişki, Lykophron'un *Kassandra*'sında görüldüğü gibi, Halikarnassoslu Dionysios ve Tzetzes tarafından da doğrulanır. Tarkhon ve Tyrsenos, Telephos'la Hiera'nın oğullarıdır. Troia'nın alınışından sonra, Etruria'ya göç ettiler. Keza, Roma'ya adını verdiği söylenen kadın kahraman Roma (bu ada bkz.), bazen Telephos'un Aineias'la evlenen bir kızı olarak geçer.

Telkhinler (Τελχῖνες) Rodoslu daimonlar. Bazı geleneklere göre Deniz (*Pontos*, erkek tanrı) ile Yer'in oğulları. Telkhinlerin Halia adında (bu ada bkz.) -Poseidon'la birleşen- bir kız kardeşleri vardı. Telkhinler, Kapheira ile birlikte tanrının eğitilmesi işine katıldılar. Telkhinler, Poseidon'un eğitiminde, Kouretlerin Zeus'un eğitiminde oynadıkları role eşit bir rol oynadılar. Bazı sanatların icadı, özellikle tanrıların heykellerinin yapılması fikri Telkhinlere izafe edilir. Telkhinler, aynı zamanda sihirbazdılar; yağmur, dolu, kar yağdırma gücüne sahiptiler. Üstelik, istedikleri şekle girebiliyorlardı. Ama bu yetenekleri-

ni açıkça göstermekten hoşlanmıyorlar, bu konuda kıskanç davranıyorlardı.

Telkhinler tufandan kısa bir süre önce felaketi hissettiler ve doğdukları ada olan Rodos'tan ayrılarak yeryüzüne dağıldılar. İçlerinden Lykos adlı biri, Lykia'ya giderek Ksanthos Nehri'nin kıyısında Lykia Apollonu tapınağını kurdu.

Telkhinler, yarı denizde, yarı karada yaşayan amfibi varlıklar olarak tasvir edilmekteydiler. Vücutlarının alt kısmı balık ya da yılan şeklinde ya da ayak parmaklarının arası perdeliydi. Bakışları korkunç ve kötülük doluydu. Özellikle Rodos Adası'nı verimsizleştirmek için, adayı Styks'in suyuyla suladıkları söyleniyordu (bkz. *Makello*). Bu davranışları, tanrıların hışmına uğramalarına yol açtı. Apollon, oklarıyla onları öldürdü ya da Zeus, onları yıldırımlarıyla çarparak denizin dibine attı.

Telkhis (Τελχίς) Pausanias tarafından nakledilen gelenekte, bir Sikyon kralı (bkz. tab. 22). Europe'nin oğlu ve Apis'in babasıdır. Apollodoros'un naklettiği Argos geleneğinde ise, Telkhis ve Thelksion, ülkeyi Apis'in zorbalığından kurtaran iki kahraman olarak geçerler.

***Tellus** Roma'da Besleyici Toprak'ın kişileştirilmiş şekli. Bazen, Terra Mater, yani Toprak Ana adıyla ibadet ediliyor ve Helen tanrıçası Gaia (bu ada bkz.) ile özdeşleştiriliyordu. Eski devirde, Tellumo adındaki erkek noumena ile bir çift oluşturuyordu. Tellus'un mitosu yoktur. Efsanelerde, bazen Gaia'nın, bazen de (çoğu kez) Ceres-Demeter'in yerini tutar.

Telphousa (Τέλφουσα) Boiotia'da Haliartos'la Alalkomenes arasında bir yarın dibinde yer alan bir kaynağın nymphası. Anlatıldığına göre Apollon, Hyperborealılar ülkesinden dönerken, bu yerin serin havasından hoşlanmış ve tapınağını orada kurmak istemişti. Ama bu kadar büyük bir tanrının yanı başına yerleşmesi halinde, kendi itibarının azalacağından korkan nympha, Apollon'a Delphoi'yi tercih etmesini salık verdi. Apollon da öyle yaptı. Ama Delphoi'da Python'a karşı çok çetin bir mücadele vermek zorunda kaldı (bkz. *Apollon*). Galip geldikten ve oyuna getirildiğini anladıktan sonra, Apollon, geri dönerek Telphousa'yı azarladı ve onu cezalandırmak için kaynağı yarın altına soktu. Sonra da, orada kendi adına ithafen bir sunak kurdu.

Temenos (Τήμενος) Birçok kahramanın adı. 1. Bunlardan, ancak Pousanias'ın naklettiği yerel bir efsaneden tanıdığımız biri, aslen Stymphalosluydu (Peloponisos'ta). Pelasgos'un oğlu olan bu Temenos, tanrıça Hera'yı büyütmüştü. Temenos, Hera'nın onuruna üç tapınak kurdu: Bu tapınakların birincisi, Çocuk Hera'ya; ikincisi, tanrıçanın Zeus'la evlenmesinden sonra, Gelinlik Kız Hera'ya; üçüncüsü, Zeus'la Hera'nın bir tartışmadan sonra geçici olarak ayrılmaları üzerine, Dul Hera'ya adanmıştı.

2. Pousanias'a göre, Temenos, Phegeus'un iki oğlundan biriydi. Kardeşi Aksion'la birlikte, Alkmaion'u öldürdü. Phegeus'un iki oğlunun adları, genellikle, Pronoos ve Agenor olarak geçer (bkz. *Phegeus* ve tab. 14).

3. Bu adı taşıyan kahramanların en ünlüsü, Heraklesoğullarından biri olup, Aristomakhos'un oğlu ve Hyllos'un –Herakles ile Deianeira'nın oğlu– torununun oğludur (bkz. tab. 12). Hiç değilse, en genel geçer soyağacı budur. Fakat onu Hyllos'un torunu ve

yukarıdaki gelenekte büyükbabası olan Kleodaios'un oğlu olarak gösteren başka bir gelenek daha vardır. Peloponisos'un fethi, bu Temenos ile kardeşi Kresphontos'a atfedilir. Peloponisos'un fethi seferinin ayrıntıları için bkz. *Heraklesoğulları*. Fetih sona erince, Temenos, Argos'u elde etti (bkz. *Kresphontes*). Temenos, Diomedes'in soyundan gelen Ergiaios adında birinden, Diomedes'in Argos'a getirdiği Palladion'u kaçırmasını istedi ve böylece şehri onun himayesinden yoksun bıraktı. Daha sonra, bu mucizevi heykel, Sparta'ya taşındı (bkz. *Leagros*).

Temenos, kızı Hyrneto'yu Heraklesoğullarından Deiphontes (bu ada bkz.) ile evlendirdi. Ama böyle yapmakla, oğullarının kendisine karşı kinlenmelerine yol açmış oldu. Nitekim, bir gün derede yalnız başına yıkandığı sırada, oğulları onu öldürmeye kalkıştılar. Ama Temenos hemen ölmedi, oğullarını mirasından yoksun kılacak ve krallığı Deiphontes'e bırakacak kadar zamanı oldu.

Temenos'un oğullarının adları için bkz. tab. 12.

Temon (Τέμων) Lapithler tarafından Pelasgiotis'ten kovulan Ainianlar, Yunanistan'da dolaşıp dururlarken, Akarnania'da Inakhos kıyılarına yerleşmek istediler.

Ancak, burada Inakhidlerin ve Akhaların muhalefetiyle karşılaştılar. Vaktiyle bir kâhin, ülkenin ilk sakinlerine, ülkelerinin en küçük parçasından bile vazgeçecek olurlarsa, onun tümünü kaybedeceklerini bildirerek onları uyarmıştı. Öte yandan aynı kâhin, Ainianlara da bir ülkenin ilk sahipleri, onun en küçük parçasını bile onlara bırakacak olurlarsa, o ülkenin tümüne sahip olabileceklerini söylemişti. Temon adındaki soylu bir Ainian, zorluğu çözmek için dilenci kılığına girerek, Hyperokhos adındaki Inakhidler kralının yanına gitti. Kaba bir adam olan kral, onunla alay etti ve ekmek yerine ona bir topak toprak verdi. Temon topağı aldı ve heybesine koydu. Bunu gören ülkenin yaşlıları, eski kehaneti hatırladılar ve yaptığı işten dolayı kralı uyardılar; bu garip dilencinin, ülkelerinin bir parçasıyla gitmesini engellemesini ondan istediler. Temon, onların niyetini anladı ve kendisini bu müşkül durumdan kurtardığı takdirde Apollon'a yüz sığır kurban edeceğine söz vererek, bir an evvel oradan kaçmaya baktı. Apollon onu korudu ve Temon düşmanlarından kurtuldu. Bir zaman sonra, Ainianlar kralı Phemios, kral Hyperokhos'la teke tek dövüştü. Phemios'un isteği üzerine Hyperokhos, yanısıra dövüş alanına gelen köpeği uzaklaştırmak için arkasına dönünce, Phemios, bir taş darbesiyle onu öldürdü. Bunun üzerine, Ainianlar ülkeyi ele geçirdiler. Ainianlar, bu olup bitenlerin anısına, taşlara özel bir kült tahsis etmişlerdi. Ayrıca, kurban törenleri sırasında Temon'un soyundan gelenlere kurbanın seçkin bir parçasını sunuyor ve buna "dilencinin eti" diyorlardı.

Teneros (Τήνερος) Boiotia'da Thebai kralı ve nympha Melia (bu ada bkz.) ile Apollon'un oğlu. Teneros, Boiotia'da Ismenos Nehri'ne adını veren kahramanın kardeşidir. Kendisi de Apollon Ptoios tapınağının rahibi ve ünlü bir kâhindi.

Tenes (Τένης) Troia sahili açıklarındaki Tenedos Adası'na adını veren kahraman. Genellikle Kyknos'un (bu ada bkz.), nadiren de Apollon'un oğlu ola-

rak gösterilir. Annesi, Lamedon'un kızı Prokleia'ydı. Hemithea adında bir kız kardeşi vardı. Fakat Prokleia öldü ve Kyknos, Philonome adında bir kadınla yeniden evlendi. Philonome, Kyknos nezdinde Tenes'e iftira etti ve aslında delikanlı onun yaltaklanmalarına duyarsız kaldığı halde, Tenes'in, kendisine tecavüze yeltendiğini ona söyledi. Kyknos, Philonome'ye inandı ve iki çocuğunu bir sandığa koyarak, denize bıraktı. Tanrıların, belki de özellikle Poseidon'un (Tenes'in büyükbabası) koruduğu sandık, o zamanlar Leukophrys adını taşıyan ve daha sonra Tenedos adını alan adanın kıyısına vurdu. Adanın sakinleri, Tenes'i kendilerine kral yaptılar. Bir süre sonra hatasını anlayan Kyknos (bu ada bkz.), oğluyla barışmaya çalıştı. Ama Tenes buna yanaşmadı. Hatta, babasının kıyıya bir halatla bağlı duran gemisinin halatını keserek, artık aralarında her türlü bağın kopmuş olduğunu ona ima etti.

Troia'ya karşı yelken açan Yunanlar, Tenedos'a geldikleri zaman, Tenes, taş bombardımanıyla onların karaya çıkmalarını engellemeye çalıştı. Ama Akhilleus, onu göğsünden yaralayarak öldürdü. Bazı mitoloji yazarları, Kyknos'un da aynı çarpışmada, yine Akhilleus tarafından öldürüldüğünü ileri sürerler (bu versiyondan, Kyknos'un oğluyla barıştığı anlaşılıyor). Tenes'in ölümüne dair başka bir efsane daha vardır. Buna göre, Tenes, kız kardeşi Hemithea'yı Akhilleus'un âşıkane girişimlerinden korumaya çalışırken, kahraman tarafından öldürülmüş ve daha sonra üzerinde tapınağının yükseleceği yere gömülmüştür. Bu tapınağa hiçbir flüt çalgıcısı giremezdi, çünkü Tenes'in üvey annesi tarafından satın alınmış olan Eumolpos adında bir flüt çalgıcısı, Tenes'in aleyhine yalancı tanıklık yapmıştı (bkz. *Kyknos*).

Akhilleus efsanesinde (hiç değilse, Homeros sonrası bölümünde), Tenes'in ölümü, kahramanı kaderine bağlayan birçok epizottan birini oluşturur. Çünkü Thetis onu uyarmış ve "Apollon'un bir oğlu"nu öldürecek olursa, kendisinin de, Troia önünde, şiddetli bir ölümle öleceğini ona bildirmişti (bkz. *Akhilleus*).

Terambos (Τέραμβος) Eusiros (Poseidon'un oğlu) ile dağ nymphası Idothea'nın oğlu. Gencecik bir adam olan Terambos, Othrys Dağı'nın tepelerinde oturuyor, orada büyük sürülere bakıyordu. Çok güzel bir sesi olduğu gibi, kaval çalmakta da ustaydı. Lir eşliğinde şarkı söyleyen ilk ölümlü olduğu iddia ediliyordu. Dolayısıyla, onu dinlemeye gelen nymphaların gözdesiydi. Hatta, tanrı Pan bile ondan hoşlanıyordu. Yazın sonuna doğru, Pan, ona sürüsüyle birlikte ovaya inmesini salık verdi. Çünkü, kış erken bastıracak ve sert geçecekti. Terambos, gençliğin verdiği kaygısızlık ve gururla onu dinlemedi. Hatta, alaycı konuşmalarla nymphalara takılmaya, onların hiç de Zeus'un kızı olmadıklarını, atalarının nehir-tanrı Sperkheios olduğunu söylemeye başladı. Ayrıca Poseidon'un, nymphalardan Diopatra adlı birine âşık olduğunu ve bir gün öteki nymphaları köklerle toprağa bağlayıp, bir süre için kavak ağacına dönüştürdüğünü ve ihtirasını tatmin ettikten sonra, onları tekrar eski şekillerine çevirdiğini anlatıyordu. Terambos böyle söyleyip dururken, nymphalar hiç ses çıkarmıyorlardı. Ama çok geçmeden don başladı, dağlara alabildiğine kar yağdı, ağaçların yaprakları

dökûldü ve Terambos'un sürüsü göz göre göre eridi gitti. Terambos, dağda tek başına kaldı. İşte o zaman, nymphalar öçlerini aldılar; Terambos'u ağaç kabuklarını kemirerek karnını doyuran "Odun Yiyen Geyikböceği"ne dönüştürdüler. Çocuklar bu böcekle oynuyorlardı; onun, lire benzeyen kocaman boynuzlu kafasını kesip eğleniyorlardı (bkz. *Kerambos*).

Tereus (Τηρεύς) Ares'in oğlu ve Trakya kralı. Tereus, Philomela ve Prokne efsanesinin kahramanıdır (bkz. *Philomela*).

Termeros (Τέρμερος) Karia'da Termera şehrine adını veren kahraman. Termeros, yalnız Lykia ve Karia kıyılarını değil, Kos (İstanköy) Adası'nı da talan edip duran bir Leleg korsandı. Plutarkhos'un sözünü ettiği, yolcuları kafa atarak öldüren haydutun bu Termeros olması muhtemeldir. Bu canavar, Herakles tarafından öldürüldü.

***Terminus** Eski bir Roma tanrısı. Capitolium'da Iupiter tapınağının içinde bir capellası bulunuyordu. Roma dinine girişi, birçok tarım tanrısı için olduğu gibi, Sabin Titus Tatius'a izafe edilmekteydi. Gerçekten de Terminus, tarlaların sınır taşlarında cisimleşen bir tanrıydı. Esas itibarıyla, hareketsiz ve değişmezdi. Nitekim, anlatıldığına göre Iupiter Optimus Maximus tapınağının Capitolium'da inşası sırasında, seçilen inşaat alanında Capellası bulunan birçok tanrı, tanrıların efendisine yer açmak için, başka yere gitmeyi kabul ettikleri halde, yalnızca Terminus, yerini bırakmayı kabul etmemiş ve bu yüzden capellasını tapınağın içine almak mecburiyetinde kalınmıştı. Fakat Terminus, ancak açıklık yerlerin tanrısı olduğundan (sınır taşları ancak açıklık yerlere dikilebileceğinden) tapınağın damında sırf onun için bir delik bırakılmıştı.

Terminus'un şerefine, her yılın 23 Şubatında *Terminalia* Bayramı kutlanıyordu.

Terpsikhora (Τερψιχόρα) Dokuz Mousa'dan biri. Zeus ile Mnemosyne'nin kızı. Bazen, nehir-tanrı Akheloos'tan doğurduğu Seirenlerin (bu ada bkz.) annesi olarak geçer. Ayrıca Linos'un (bu ada bkz.), Resos'un, vs. annesi olarak da gösterilir. Başlangıçta, Terpsikhora'nın görevleri de kardeşlerininki gibi belirsizdi (bkz. *Mousalar*).

Tethys (Τηθύς) Helen theogonialarının belli başlı tanrıçalarından biri. Denizin doğurgan "dişiliği"ni temsil eder. Ouranos ile Gaia'nın aşklarının ürünü olan Tethys, Titanidlerin en gencidir (bkz. tab. 8 ve tab. 20). Tethys, erkek kardeşlerinden Okeanos'la evlendi (bkz. *Okeanos*) ve ondan, çok sayıda ve hepsi de yeryüzünün akarsularını oluşturan üç binden fazla çocuğu oldu. Tethys, Zeus'un Kronos'la mücadelesi sırasında Reia'nın (o da bir Titanid'dir) kendisine emanet ettiği Hera'yı büyüttü (bkz. *Hera*), Hera da, minnet borcunu ödemek amacıyla, birbirlerine dargın olan Tethys'le Okeanos'u barıştırdı.

Tethys'in oturduğu yer, genellikle Uzakbatı'da Hesperisler ülkesinin ötesinde, Güneş'in her akşam gökyüzündeki koşusunu sona erdirdiği yerde gösteriliyordu.

Teukros (Τεῦκρος) Her ikisi de Troia döngüsüne bağlı olmakla birlikte, aralarında altı nesillik bir fark bulunan iki kahramanın adı.

1. Birincisi, genellikle, Phrygialı nehir-tanrı Skamandros ile Ida Dağı'ndan bir nympha olan Idaia'nın oğlu olarak geçer (tab. 3). Fakat, Teukros'u Troas'a göç etmiş bir yabancı olarak

gösteren başka gelenekler de bulunmaktadır. Örneğin Teukros'un, babası Skamandros'la birlikte Girit'ten, daha doğrusu Girit'teki Ida'dan geldiği de söyleniyordu. Yola çıkmadan önce kâhine danışmışlar, kâhin de onlara "toprağın çocukları"nın saldırısına uğrayacakları yerde yerleşmelerini buyurmuştu. Nitekim, Troas'ta konakladıkları bir gece, silahlarını, kalkanlarını ve yaylarını fareler kemirdi. Kehanetin gerçekleştiğini anlayarak, burada Apollon Smintheus (Fareli Apollon) adına bir tapınak kurdular ve buraya yerleştiler. Attikeli mitograflar, Teukros'un aslen kendi memleketlileri olduğunu, sonradan Troas'a göç ettiğini iddia ediyorlardı.

Aslen nereli olursa olsun, Teukros, Troia kral ailesinin atasıdır. Teukros, Dardanos'u (bu ada bkz.) sarayında konuk etti. Kızı Batieia'yı (ya da Arispe) onunla evlendirdi. Bu evlilikten birçok çocuk ve bu arada Tros'un babası Erikhthonios doğdu (bkz. ayn. tab.).

2. İkinci Teukros, Hesione (Laomedon'un kızı ve Priamos'un kız kardeşi) ile Telamon'un oğludur (bkz. tab. 3, tab. 31 ve *Telamon*). Dolayısıyla bu Teukros, Aias'ın üvey kardeşi olur, ama anne tarafından Troia kral ailesindendir. *Ilias*'ta erkek kardeşinden daha küçük olduğu söylenmekte ve bütün Yunan ordusu içinde en iyi okçu olarak gösterilmektedir. Priamos amcası olduğu halde, Teukros, Aias'la birlikte Troia seferine katıldı. Büyük yararlılıklar gösterdi. Sırasıyla, Orsilokhos'u, Ormenes'i, Ophelestes'i, Daitor'u, Khromios'u, Lykophontes'i, Amopaon'u, Melanippos'u, Gorkythion'u, Arkhetolemos'u öldürdü; Glaukos'u yaraladı, kendisi de Hektor tarafından yaralandı, ama kardeşi tarafından kurtarıldı. Diğer çarpışmalar sırasında, Imbrios'u, Prothoon'u, Periphetos'u, Klitos'u öldürdü. Neredeyse, Hektor'u da öldürecekti. Ayrıca, cenaze töreni oyunlarına katılarak, ok atma müsabakalarında yarıştı.

Daha sonraki manzumelerde, onunla ilgili başka maceralar da anlatılıyordu. Teukros, Mysia'ya bir korsanlık seferine katıldığından, Aias'ın ölümü sırasında yoktu, ama tam zamanında gelerek kardeşinin cesedini Atreusoğullarının hakaretlerinden koruyabildi. Duyduğu büyük üzüntüden, az kalsın intihar edecekti; ancak, çevresindekiler tarafından engellendi. Tahta atın içinde yer alan savaşçılar arasında da Teukros'un adı geçer.

Teukros'un "dönüşü" mutlu olmadı. Gerçi, Telamon'un hüküm sürdüğü Salamis'e kadar geldi, ama yolculuk sırasında yeğeni Eurysakes'i (bu ada bkz.) taşıyan gemiden ayrı düştü. Bu yüzden, Telamon onu çok kötü karşıladı; ayrıca, Aias'ı koruyamadığı ve öcünü alamadığı için ona sitemde bulundu ve bununla da kalmayıp onu kovdu. Teukros, yurdundan ayrılmak zorunda kaldı. Onun, gurbete çıkmadan önce, Telamon'un suçlamalarından kendisini aklamak için Attike'nin Phreattys körfezindeki gemisinden bir söylev verdiği anlatılıyordu. Sürgünlerin, yurtlarından ayrılmadan önce, bu yerde son bir kez kendilerini temize çıkarmaya çalışmaları âdetinin bu epizottan kaynaklandığı söylenir.

Teukros, önce Suriye'ye gitti; o sırada Kıbrıs Adası'nı fethetmekte olan kral Belos tarafından karşılandı. Belos, Teukros'u adaya yerleştirdi. Teukros, orada yeni Salamis'i (Kıbrıs Salamisi)

kurdu. Teukros, Troialı savaş tutsaklarını da yanında götürdü. Bunlar, nüfusun bir bölümünü oluşturdular. Kendisi de, adaya adını veren kral Kypros'un kızı Eune'yle evlendi. Teukros'un Eune'den Asteria adında bir kızı oldu. Bir başka geleneğe göre, Teukros, adaya barışçı bir şekilde yerleşir, orada kral Kinyras'ın (bu ada bkz.) kızı Eune'yle evlenir, ondan birçok çocuğu ve bu arada Kilikia'da Olbia şehrinin kurucusu Genç Aias dünyaya gelir. Yazarlara göre, Teukros, Kıbrıs'ta kalarak orada ölmüş ya da Attike'deki Salamis'e geri dönmeye çalışmıştır: Anlatıldığına göre, Teukros'un Attike'ye dönüşü, Telamon'un krallığından kovulduğu ve Aigina'da kendine bir sığınak bulduğu zamana rastladı. Teukros, kendini babasına tanıttı ve onu yeniden tahta çıkardı. Ama Teukros'un Attike yolculuğuna, Telamon'un ölüm haberini alması üzerine çıktığı da söyleniyordu. Buna göre Teukros, Attike'ye ayak basamadı; yeğeni Eurysakes tarafından kovuldu. O da bu durumda, İspanya'ya giderek orada geleceğin Cartagena'sını kurdu. Gades'te de onun izlerine rastlanır.

Teutamos (Τεύταμος) Tautanes de denir. Asur kralı, Ninyas'ın yirminci halefi. Teutamos'un hükümdarlığı, Troia Savaşı'yla aynı döneme rastlar. Priamos, yardım istemek için, ona elçiler gönderdi. Teutamos, onun ricasını geri çevirmedi ve ona on bin Aithiopialı ile on bin Suslu'dan oluşan bir kuvvetle, iki yüz savaş arabası gönderdi. Bu ordu, Tithonos'un (bu ada bkz.) oğlu Memnon'un komutası altındaydı. Memnon mitosunun "tarihileştirilmiş" bir yorumunda böyle anlatılmaktadır.

Teutaros (Τεύταρος) Amphitryon'un çobanı olan bir Skyth (İskit). Genç Herakles'e okçuluk sanatını öğretti ve yayıyla oklarını ona armağan etti (bkz. *Herakles*).

Teuthras (Τεύθρας) 1. Telephos efsanesinde rol oynayan bir Mysia kralı. Krallığı, Kaikos Nehri'nin (Bakırçay) denize döküldüğü yerde uzanıyordu. Annesinin adı Lysippe'ydi. Söylendiğine göre Teuthras, dağda, bir insan gibi konuşarak kendisinden merhamet dileyen ve Artemis Orthosia tapınağına sığınan bir yabandomuzunu öldürmüştü. Tanrıça, ceza olarak Teuthras'ı delirtmiş ve bir tür cüzzam illetine uğratmıştı. Lysippe, kâhin Polyeidos'un yardımıyla Artemis'in öfkesini dindirmeyi başardı ve Teuthras yeniden sağlığına kavuştu. Teuthras'ın bu serüveni yaşadığı dağa, onun anısına, Teuthrania adı verildi.

Auge, Nauplios tarafından köle tüccarlarına satıldığı zaman, onu Teuthras satın aldı. Bazen, onun, Auge'yle evlendiği, daha sonra da Telephos'u evlat edindiği anlatılır; bazen de, Auge'ye kızı gibi davrandığı söylenir. Efsanenin bu varyantları için, bkz. *Telephos*. Her halükârda, Teuthras erkek çocuğu olmadan öldü ve onun ardından Telephos tahta çıktı.

2. Bu Teuthras, aynı adı taşıyan birçok kahramanla, özellikle de Troia önünde Hektor'un öldürdüğü Yunan'la karıştırılmamalıdır.

Thalia (Θαλία) Bitkilerin "sürgün gücü" fikrini çağrıştıran bir köke bağlı olan bu adı taşıyan birçok tanrısal varlık arasından, özellikle bir Mousa ile bir Kharit'i ve bir Nereid'i sayabiliriz.

1. Mousa olarak, Thalia, başlangıçta herhangi bir özel görevi bulunmadığı halde, giderek hafif şiir ve komedi türlerinin tanrıçası oldu. Apollon'a oğul-

lar -Korybantlar- verdiği söylenir. Hatta, Daphnis efsanesinin bir versiyonu, Thalia'yı (ya da Pimplea) kahramanın sevgililerinden biri olarak göstermekteydi (bkz. *Daphnis*).

2. Kharitlerden (Gratiae) biri olarak Thalia, Zeus'la Eurynome'nin kızıdır. Dolayısıyla, o da kız kardeşleri gibi bitkilerin sürgün gücüne hükmeder.

3. Nihayet, bir Thalia da, Homeros tarafından, Nereus ile Doris'in kızı olarak, Nereidler (Nereus kızları) arasında anılır.

Thalpios (Θάλπιος) Elisli Epeioslaın dört birliğine kumanda eden iki komutandan biri; diğeri kardeşi Antimakhos'tu. Thalpios ve Antimakhos, Molionidlerin oğullarıydılar (bkz. *Molionidler*) ve onların vasıtasıyla Aktor'dan (Phorbas'ın oğlu) geliyorlardı (bkz. tab. 23). Thalpios'un annesi, Deksamenos'un kızı Theraiphone, babası da Eurytos'tur. Thalpios'un kendine özgü bir efsanesi yoktur; yalnızca Helene ile evlenmek isteyen talipler ve tahta atın içinde yer alan kahramanlar arasında görülür. Thalpios ile kardeşinin mezarları, Elis'te gösteriliyordu.

Thamyris (Θαμυρις) (Thamyras da denir). Kendisine çeşitli manzumeler ve müzik alanında çeşitli buluşlar atfedilen efsanevi müzisyenlerden biri. Söylendiğine göre Thamyris, bir Theogonia, bir Kosmogonia ve bir Titanomakhia bestelemiştir. Ayrıca, Dor tarzının mucidi olarak da geçiyordu.

Thamyris, müzisyen Philammon (bu ada bkz.) ile nympha Argiope'nin oğludur. Ama başka bazı gelenekler, onu Aithlios'un oğlu ve Endymion'un torunu olarak gösterirler. Aynı şekilde, annesi de bazen Mousalardan Erato ya da Melpomene'dir. Thamyris, son derece yakışıklıydı ve aynı zamanda hem şarkı söyleme hem de lir çalma (bunu bizzat Linos'tan öğrendiği söyleniyordu) sanatında son derece ustaydı. Hatta, bazen Homeros'un öğretmeni olarak gösteriliyordu. Homeros'un anlattığına göre, Thamyris, Mousalarla rekabete kalkışmış, fakat yenilerek, öfkeli tanrıçalar tarafından kör edilmiş ve müzikteki ustalığı elinden alınmıştı. Thamyris, galip geldiği takdirde, sırayla bütün Mousalarla sevişmek önerisinde bulunmuştu. Uğradığı felaketten sonra Thamyris, artık hiçbir işe yaramaz olan lirini Peloponisos'taki Balyra adlı (bu adın içinde *atmak* ve *lir* anlamına gelen iki kelime bulunmaktadır) nehre attı. Cezanın verildiği yer de, genellikle, Dorion'da Pylos yakınlarında gösterilmekteydi.

Thanatos (Θάνατος) Ölüm'ü temsil eden kanatlı erkek daimon. *Ilias*'ta Uyku'nun (Hypnos) kardeşi olarak geçer. Hesiodos da aynı soyağacını benimseyerek, bu iki daimonu gecenin oğulları olarak gösterir.

Tiyatroda Thanatos bazen bir şahıs olarak sahneye çıkarılır. Bu yeniliği ilk kez, tragedya yazarı Phrynikhos *Alkestis* adlı, günümüzde kayıp tragedyasında yapmıştı. Euripides de, aynı konudaki piyesinde bunu taklit etmiştir.

Thanatos'un gerçek anlamıyla bir mitosu yoktur. Euripides'in *Alkestis*'inde Herakles'le mücadelesi, Sisyphos'la (bu ada bkz.) talihsiz serüveni, mitsel sistemin dışında uydurulmuş halk hikâyeleridir.

Thasos (Θάσος) Thasos Adası'na adını veren kahraman. Aslen Fenikeli olup, bazen Agenor'un oğlu ve Kadmos'un, vs. kardeşi olarak geçer (bkz. tab. 3); bazen de, farklı bir şekilde, Europe'nin ailesine bağlanır (özellikle, Kiliks'in ya

da Phoiniks'in oğullarından biri olarak gösterilir). Telephassa, Kadmos ve Europe'nin diğer erkek kardeşleri onu aramaya çıktıklarında, Thasos da onlarla birlikteydi. Thasos Adası'nda durup yerleşti ve buraya adını verdi (bkz. *Kadmos*).

Thaumas (Θαυμας) Pontos (Deniz) ile Gaia'nın (Yer) oğullarından biri (bkz. tab. 8 ve tab. 33). Nereus, Phorkys, Keto ve Eurybie'nin kardeşi ve dolayısıyla ilk deniz tanrıları grubundandır. Okeanos'un kızı Elektra ile birleşerek, ona kız çocuklar doğurttu: Harpyialar ve Iris. Kendisinin herhangi bir özel efsanesi yoktur.

Theaneira (Θεάνειρα) Herakles, Troia şehrini ilk kez zaptettiği zaman, ele geçirdiği kadın tutsaklar arasında yer alan Troialı bir kadın. Paylaşımda Telamon'un hissesine düştü. Telamon, Theaneira ile birleşti ve onu hamile bıraktı. Theaneira, o halde, Miletos'a kadar kaçmayı başardı. Miletos kralı Arion, onu iyi karşıladı, onunla evlendi ve dünyaya getirdiği erkek çocuğu –bu çocuk kahraman Trambelos'tu (bu ada bkz.)– bakıp büyüttü.

Theano (Θεανώ) 1. Birkaç kadın kahramanın adı. Bunlardan biri, Trakya kralı Kisseus'un Troialı Antenor (bu ada bkz.) ile evlenen kızıdır. Theano'nun annesi, Ilos'un kızlarından biri olan Teleklia'ydı. Theano'nun, Antenor'la evliliğinden birçok çocuğu oldu: Iphidamas, Arkhelokhos, Akamas, Glaukos, Eurymakhos, Helikaon ve Polydamas. Theano, ayrıca, Antenor'un bir başka kadından olan oğlu Pedaios'u da büyük bir özenle büyüttü. Troia'da kendisine, Athena'nın rahibeliği görevi verilmişti. Çarpışmanın başlamasından önce, Odysseus ile Menelaos'un elçilikleri sırasında, onları, kocasının konukları olarak evinde kabul etti. Bu nedenle, şehrin alınışını izleyen çatışmalar sırasında Antenor ve çocuklarıyla birlikte onun da canına dokunulmadı ve Asya'dan serbestçe ayrılmasına izin verildi. Theano, kocasıyla Illyria'ya gitti (bkz. *Antenor*). Daha sonraya ait bir gelenek, Theano'nun Antenor'la birlikte şehre ihanet ettiğini ve Palladion'u Yunanlara verdiğini anlatır.

2. Bir başka Theano, "Ikaria"da hükûm süren kral Metapontos'un karısıydı. Çocuğu olmadığı için kocası onu boşamakla tehdit ediyordu. Theano, kocasını memnun edebilmek için çobanlara giderek, onlardan kendisine, kocasına kendi çocuğu gibi gösterebileceği bir çocuk bulmalarını istedi. Çobanlar ona bir çift ikiz çocuk bulup gelirdiler. Theano bunları krala sundu. Ama bu işler olurken kendisinin de hiç beklenmedik bir şekilde ikizleri oldu. Bunun üzerine, Theano aslında Melanippe ile Poseidon'un oğulları olan bulunmuş iki çocuktan kurtulmanın yolunu aramaya başladı. Kendi öz çocuklarına bu iki yabancıyı öldürmelerini emretti. Ama ölüm kalım savaşını, bulunmuş çocuklar kazandılar ve gidip Metapontos'a karısının suçlarını açıkladılar. Metapontos Theano'yu boşadı (ya da öldürdü?) ve onun yerine Melanippe'yi aldı (bkz. *Aiolos*, 2).

Thebe (Θήβη) Thebai adını taşıyan şehirlerin isim atası olan birden çok kadın kahramanın adı.

1-2. Boiotia'daki Thebai, bazen Prometheus ile bir nymphanın kızı olan bir Thebe'ye (bkz. *Prometheus*), bazen de Zeus ile Iodama'nın kızı olan ve Deukalion soyundan gelen bir başka Thebe'ye (bkz. tab. 4) bağlanıyordu.

3. Boiotiakların da kendilerinden saydıkları bir başka Thebe ise, nehir-tanrı Asopos ile Metope'nin en küçük kızıdır.
4. Kilikia'daki Thebai'nin de Thebe adında bir kadın kahramanı vardı. Bu Thebe, Adramytteion'a adını veren Pelasgos soyundan Adramys'in kızıydı. Adramys, kim kendisini koşuda geçecek olursa kızını onunla evlendireceğini ilan etmişti. Herakles, bu işi başardı ve Thebe'yle evlendi. Kahraman, bunun anısına Kilikia'da Thebai şehrini kurdu ve şehre genç kadının adını verdi (ayr. bkz. *Granikos*).
Aynı kadın kahraman için bazen başka bir soyağacı daha verilir. Bu soyağacı, Thebe'yi Kadmos'un soyuna bağlamakta ve Kiliks'in kızı olarak göstermektedir.
Mısır'daki Thebai'a (Teb) adını veren Thebe de, aynı soyağacına mensuptur: Bu Thebe, Nilos'un kızıdır (bkz. tab. 3.).

Theia (Θεία) Olymposlulardan önceki birinci tanrılar kuşağından bir tanrıça. Theia (tanrısal) Ouranos ile Gaia'nın kızı ve Titanidlerden biridir (bkz. tab. 8 ve tab. 20). Hyperion'la birleşerek (bkz. tab. 10) ondan üç çocuk doğurdu: Helios (Güneş), Eos (Şafak) ve Selene (Ay).

Thelas (Θείας) Adonis efsanesinin bir şeklinde, Adonis'in babası ve Babylon kralı Belos'un oğlu. Theias, nympha Oreithyia ile evlendi ve Myrra adında bir kızı oldu (bkz. *Adonis*).

Theiodamas (Θειοδαμας) Herakles döngüsüne ait bir kahramanın adı. Efsanesi, bazen Drioplar ülkesinde, bazen de Kıbrıs'ta yer alır. Birinci şıkta, Theiodamas, Hylas'ın (bu ada bkz.) babası olarak geçer. Efsanenin kendisi için bkz. *Herakles*.

Thelksion (Θελξίων) Aigialeus'un neslinden (bkz. tab. 22) beşinci Sikyon kralı. Bu adı taşıyan başka bir kahraman (ya da aynı kişi?), Apis'in (bu ada bkz.) iki katilinden biridir.

Themis (Θέμις) Titanlar soyuna mensup Yasa tanrıçası. Ouranos ile Gaia'nın kızı (bkz. tab. 8 ve tab. 20) ve Titanidlerin kız kardeşi. Ezeli ve ebedi yasaların tanrıçası olarak, Zeus'un tanrısal eşleri arasında yer alır ve bunların Metis'ten (bu ada bkz.) sonra ikincisidir. Themis, Zeus'tan üç "Horai"yi (bkz. *Horalar*), üç Moirai'yi (Parkalar), Klotho'yu, Lakhesis ve Atropos'u, Bakire Astraia'yı (Adalet'in temsilcisi), Eridanos nymphalarını (Herakles, Hesperislerin yolunu onlara sormuştu) doğurdu. Bazen, bizzat Hesperisler de bu topluluğa katılır.

Aiskhylos'un tek başına temsil ettiği bir gelenek, Themis'i Prometheus'un annesi olarak göstermektedir. Ayrıca, Euandros'un annesi olan ve Roma geleneğinde genellikle Carmenta (bu ada bkz.) adıyla geçen Arkadhialı nympha da bazen Themis adıyla anılır.
Mitograflar ve filozoflar, Adalet'in ya da ezeli ve ebedi Yasa'nın Zeus'a danışmanlık ettiğini düşünmüşlerdir. Keçi Amaltheia'nın postu Aigis'e bürünerek Gigantlara (Devler) karşı savaşta bunu zırh olarak kullanmasını Zeus'a Themis salık vermişti. Keza, Troia Savaşı fikrinin ilk ondan çıktığı ve onun bu savaşı, yeryüzü nüfusunun aşırı derecede artmasına karşı bir çare olarak çıkarttığı söyleniyordu. Birinci kuşaktan tanrılar arasında Themis, Olymposlularla beraberlik kuran ve onların Olympos'taki hayatını paylaşan ender tanrılardan biridir.
Themis bu şerefi, sadece Zeus'la olan

ilişkilerine değil, aynı zamanda kehanet sanatını, ritleri ve kanunları icat ederek tanrılara yaptığı hizmetlere borçludur. Kehanet usullerini Apollon'a o öğretmiştir. Apollon'dan önce, Delphoi'da Pythia tapınağının sahibi oydu. Geleneklerde, onun bazı kehanetlerinden söz edilir: Zeus'un bir oğlunun, Hesperislerin altın elmalarını çalacağına dair Atlas'ı uyaran kehaneti ya da Thetis'in (bu ada bkz.) doğuracağı çocuk hakkındaki kehaneti gibi.

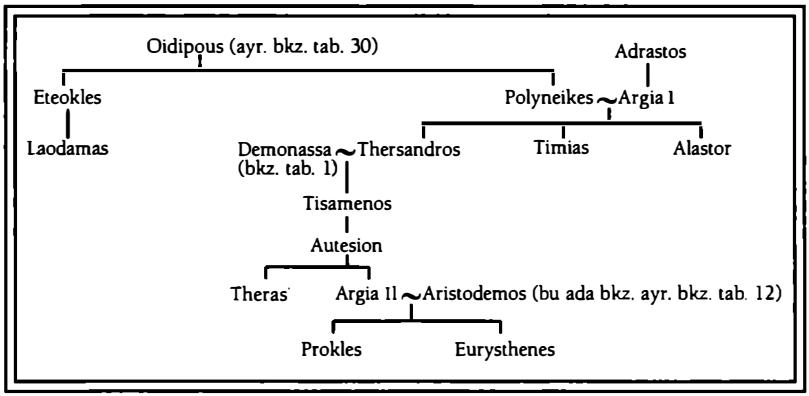
Themisto (Θεμιστώ) Bu adı taşıyan en ünlü kadın kahraman, Tesalyalı nehir-tanrı Peneios ile Kreousa'nın oğlu Hypseus'un kızıdır (bkz. tab. 23). Themisto, Aiolos ile Enarete'nin oğullarından Athamas'la evlendi (bkz. tab. 34). Ondan dört çocuğu oldu: Leukon, Erythrios, Skhoineus ve Ptoos (Bkz. *Athamas*, *Leukothea*).

Theoklymenos (Θεοκλύμενος) 1. Polypheides'in oğlu ve dolayısıyla Melampous'un torunu olan (bkz. *Polypeidos*) ve *Odysseia*'da belli bir rol oynayan kâhin. Theoklymenos, aslen Argoslu'ydu, ama bir cinayet sebebiyle gurbete çıkmak zorunda kaldı. Pylos'a sığındı, orada Telemakhos'la karşılaştı. Onunla birlikte Ithake'ye geldi ve ikisi beraberce karaya ayak bastıkları sırada bir kuşun verdiği bir kehanet alametini yorumladı. Başka bir sefer, Penelope'nin huzurunda, Odysseus'un artık uzakta olmadığı kehanetinde bulundu. Nihayet, taliplere kendilerini bekleyen akıbeti haber verdi.

2. Aynı adı taşıyan diğer bir kahraman da, Proteus ile Psamathe'nin oğlu olup, Euripides'in *Helene*'sinde rol oynar. Bu Theoklymenos, bir aşağı Mısır kralı olarak gösterilen Proteus'un ardından tahta çıktı. Yunanlara düşman, acımasız bir adamdı. Eline geçirebildiği bütün Yunanları kurban ediyordu. Sarayına sığınan Helene'yi baştan çıkarmaya çalıştı. Helene, onu aldattığı zaman da şiddete başvurdu ve Helene'yle elbirliği etmekle suçladığı kız kardeşi Theonoe'yi öldürmeye kalkıştı. Ancak Dioskourların müdahalesi üzerine onu öldürmekten vazgeçti.

Theonoe (Θεονόη) 1. Bu adı taşıyan bir kadın kahraman, Proteus'un kızı ve Theoklymenos'un kardeşidir (bkz. bir önceki mad., 2.). Euripides'in *Helene*'sinde, tanrısal atalarından kehanet gücü tevarüs etmiş merhametli bir danışman olarak görülür. Mısır'dan kaçması için Helene'ye yardım etti ve bu yüzden kardeşinin hışmına uğradı. Ancak Dioskourların müdahalesi sayesinde kurtulabildi. Bir gelenekte, Theonoe'nin Menelaos'un kaptanı Kanapos'a (bu ada bkz.) âşık olduğu anlatılır.

2. Bir başka Theonoe, Hyginus'un, şüphesiz günümüzde kayıp olan bir tragedyaya dayanarak bize anlattığı romanesk bir maceranın kadın kahramanıdır. Bu Theonoe, Thestor'un kızıdır; erkek kardeşi kâhin Kalkhas, kız kardeşi Leukippe'dir. Bir gün kumsalda oyun oynarken, korsanlar tarafından kaçırıldı ve Karia kralı Ikaros'a satıldı. Thestor, derhal kızını aramaya çıktı. Ama gemisi battı ve kendisi bir raslantı sonucu dalgalar tarafından Karia kıyılarına atıldı. Tutuklanarak, kralın huzuruna çıkarıldı ve kralın sarayına köle olarak alındı. Öte yandan, hem babasını hem de kız kardeşini kaybeden Leukippe, Delphoi kâhininin talimatıyla, onları aramak için yola çıkmaya karar verdi. Saçlarını traş ederek rahip kılığına girdi. O da, Karia'ya geldi. Theonoe

Soy tablosu No. 38

onu gördü, ama tanıyamadı ve erkek olduğunu zannederek ona âşık oldu. Hizmetkârları aracılığıyla ona âşıkane tekliflerde bulundu. Büründüğü kılıktan büyük sıkıntıya düşen Leukippe, bu teklifleri geri çevirdi. Öfkelenen Theonoe, onu tutuklatıp hapse attırdı. Sonra da, kölelerinden birini onu öldürmekle görevlendirdi. Oysa bu köle, kimsenin tanımadığı Thestor'du. Thestor, Leukippe'nin hapsedildiği yere girdi, ama o da onu tanıyamadı. Bunun üzerine, iki kızı Theonoe ve Leukippe'yi kaybettikten sonra, kendisini bir de cinayet işlemeye zorlayan kaderinden yanıp yakınmaya başladı. Bu monologu duyan Leukippe, karşısındaki kişinin kim olduğunu anladı ve tam Thestor, kılıcını kendi kendisine çevirdiği an, atılıp kılıcı onun elinden aldı, kendini tanıttı ve "kraliçe"yi yani Theonoe'yi öldürmeye azmetti. Bunu da az kalsın başaracaktı ki, ölüm korkusuna düşen Theonoe, babası Thestor'u imdada çağırınca, bir genel tanışma ortamı doğdu. Herkes birbirini tanıdı. Kral Ikaros, onları armağanlara boğdu ve hepsini vatanlarına geri gönderdi.

Euripides, Helen; Conon, Narr. 8. (2) Hyg. Fab. 190.

Theophane (Θεοφάνη) Kral Bizaltes'in kızı olan Trakyalı bir kadın kahraman. Theophane çok güzel bir kızdı. Birçok soylu talip, onunla evlenmek istiyordu. Ama Poseidon ona âşık oldu ve taliplerden kaçırmak için onu Krumissa Adası'na götürdü (coğrafyacılarca bilinmeyen bir ada; adı, gelenekte tahrife uğramış olabilir). Fakat talipler, Theophane'nin gizlendiği yeri öğrendiler ve onu aramaya çıktılar. Poseidon onları şaşırtmak için genç kızı çok güzel bir koyuna dönüştürdü, kendisi de koç oldu; adanın sakinleri de koyuna çevrildiler. Adaya gelen talipler, orada koyun sürülerinden başka bir şey bulamadılar, koyunları yemeğe başladılar. Bunu gören Poseidon, onları kurda dönüştürdü, kendisi de koç halinde Theophane'yle birleşti ve ona bir

oğul verdi: Altın postlu koçtu bu oğul. Phriksos ile Helle, bu koçun sırtına binip kaçacaklardı.

Theras (Θήρας) Thera Adası'na adını veren kahraman. Kadmos soyundan geliyor ve Oidipous'un beşinci göbek torunu oluyordu (bkz. tab. 38).

Theras'ın babası Autesion, Sparta'ya yerleşmişti. Theras'ın kız kardeşi Argia, Sparta'da Heraklesoğullarından Aristodemos'la evlenmiş ve ondan Prokles ve Eurysthenes adlarında iki oğlu olmuştu. Aristodemos, çocukları henüz küçük yaştayken öldü. Theras onların vasisi oldu ve onlara naiplik yaptı. Çocuklar kendi başlarına hüküm sürecek yaşa gelince, Theras, onların buyruğu altına girmemek için ülkeden ayrıldı ve sonraları Thera adını alacak olan, ama o sırada Kalliste (Çok Güzel) adını taşıyan adaya gidip yerleşti. Bu adayı seçmesinin nedeni, vaktiyle Kadmos'un yoldaşı olan Fenikeliler tarafından kolonize edilmiş olmasıydı. Theras, bir zamanlar Lemnos'tan sürülerek, Lakedaimon'a yerleşmiş Argonautların soyundan gelme bazı Minyailer ile birlikte denize açıldı. Kendisiyle birlikte yola çıkan üç gemi daha vardı. Böylece adaya yerleşti ve ada onun adına izafeten Thera adını aldı.

Thero (Θηρώ) Herakles'in ikiz kardeşi Iphikles'in üçüncü göbek torunu. Apollon'la birleşen Thero, Khairon adında bir erkek çocuk dünyaya getirdi. Bu Khairon, Boiotia'da Khaironeia'ya adını veren kahramandır (bkz. tab. 32).

Thersandros (Θέρσανδρος) Bu adı taşıyan en az iki kahramanın varlığı bilinmektedir.

1. Bunlardan biri Sisyphos ile Merope'nin oğludur (bkz. tab. 36). Bunun da, Haliartos ve Koronos adlarında –Haliartos ve Koroneia şehirlerine adlarını veren– iki oğlu oldu.

2. Diğeri, Polyneikes ile Argia'nın oğludur. Dolayısıyla, Oidipous'un soyu ile Adrastos'un soyu onda birleşir (bkz. tab. 1 ve tab. 38). Bu Thersandros, Epigonların Thebai seferine katıldı. Eriphyle'ye, oğlu Alkmaion'u sefere katılmaya razı etmesi için, Harmonia'nın *peplos*unu (antikçağda Yunan kadınların giydikleri yünlü kumaştan elbise) veren odur (bkz. *Eriphyle*). Şehrin alınmasından sonra, Thersandros iktidarı ele geçirdi ve talan sırasında kaçan şehir sakinlerini Thebai'a geri çağırdı. Amphiaraos'un kızı Demonassa ile evlendi ve ondan Tisamenos adında bir oğlu oldu. Mysia'ya çıkışla sonuçlanan birinci Troia seferine katıldı. Telephos tarafından öldürüldü. Cenaze törenini Diomedes yaptı. Fakat Vergilius'un, Thersandros'un asıl Troia Savaşı'na katıldığını ve tahta atın içinde yer alan savaşçılar arasında bulunduğunu söyleyen başka bir geleneği aktardığını görüyoruz.

Thersites (Θερσίτης) Kökeni itibarıyla bir Aitolia kahramanı. Gerçekten de Thersites, Porthaon ile Euryte'nin torunu ve Agrios'un oğullarından biridir (bkz. tab. 27). Beş erkek kardeşi vardı: Onkhestos, Prothoos, Keleutor, Lykopeus ve Melanippos. Amcaları Oineus yaşlanıp kendisini savunamaz hale gelince, Thersites, kardeşleriyle el birliği edip, onu Kalydon tahtından attı (bkz. *Oineus* ve *Diomedes*). Fakat Thersites'in ünü, daha çok *Ilias*'ta, Troia Savaşı'nda ona yakıştırılan ve hiç de şerefli olmayan rolden kaynaklanır.

Ilias'a göre, Thersites, Troia önündeki Yunanların en çirkini ve en aşağılığıydı. Topal ve çarpık bacaklıydı. Sır-

tı kamburdu, kafasında tek tük saçı vardı. Agamemnon, askerleri sınamak için kuşatmayı kaldırmayı teklif ettiği zaman, Thesites bu çözümü ilk kabul edenlerden biri oldu ve patlak vermek üzere olan ayaklanmanın elebaşları arasında yer aldı. Bu yüzden Odysseus tarafından, okkalı bir sopa darbesiyle cezalandırıldı ve askerlerin kahkahaları arasında yere yıkıldı.

Thersites'in, Kalydon yabandomuzunun avına katıldığı, ama hayvanı görünce korkup kaçtığı da anlatılıyordu (ancak bu anlatı *Ilias*'ta yer almaz). Siki destanlardan, Thersites'in, kötülüğü yüzünden öldüğünü öğreniyoruz: Akhilleus, güzel Amazon Penthesileia'yı öldürdüğü ve Amazon kadınını ölürken görüp ona âşık olduğu zaman, Thersites kahramanın aşkıyla alay etti ve mızrağının ucuyla genç kadının gözlerini çıkardı. Bu haince davranıştan infiale kapılan Akhilleus, Thersites'i yumruklayarak öldürdü; sonra da, cinayetinin günahından arınmak için Lesbos'a gitti (ayr. bkz. *Diomedes*).

Theseus (Θησεύς) Attike'nin en öz kahramanı ve belli başlı büyük işlerini Peloponisos'ta gerçekleştirmiş olan Dorlu kahraman Herakles'in simetriği. Efsanesine ait başlıca kaynaklarımız, Plutarkhos tarafından yazılmış olan *Hayat*'ı ve Apollodoros ile Diodoros'un kısa tanıtma yazılarıdır.

Theseus, Troia Savaşı'ndan bir kuşak önce yaşamış olarak kabul ediliyordu. Onun iki oğlu, Demophon ile Akamas (bu adlara bkz.) bu savaşa katılmışlardır. Fakat Theseus, Herakles'ten en az bir kuşak daha gençtir. Her ne kadar bazı gelenekler, iki kahramanı efsaneler çağının büyük kolektif seferlerinde –Altın Post'un aranması (bkz. *Argonautlar*) ve Amazonlarla savaş– bir araya getirirlerse de, bunlar, efsaneye gerçeğe benzer bir kronoloji kazandırmaya yönelik suni ayarlamalardır.

I. *Kökeni ve çocukluğu*. Theseus'un kökeni hakkında iki gelenek mevcuttur: insani gelenek ve ilahi gelenek. Birincisi, Theseus'u Aigeus ile Aithra'nın oğullarından biri olarak gösterir ve böylece onun kişiliğinde, Erethkheus'un ve onun babası Erikhthonios vasıtasıyla Hephaistos'un kanını (bkz. tab. 7), Pelops'un ve Tantalos'un kanıyla (bkz. tab. 2) birleştirir. Anlatıldığına göre Aigeus, birbiri ardınca evlendiği kadınlardan bir türlü çocuk sahibi olamamış ve bunun nedenini öğrenmek için Delphoi kâhinine danışmaya gitmişti. Tanrı ona, anlamı karanlık mısralarla yanıt vermiş ve bu arada "Atina sitesine varmadan önce, şarap tulumunun ağzını çözmemesini" ihtar etmişti. Bunun ne anlama geldiğini anlayamayan Aigeus, Pelops'un oğullarından Troizen kralı Pittheus'a danışmak için yolunu değiştirip Troizen'e kadar uzandı. Pittheus, kehanetin anlamını hemen anladı; Aigeus'un sarhoş olmasını sağlayarak, geceleyin kızı Aithra'yı onun koynuna soktu. Aigeus, Aithra'yla birleşti. Aithra bir çocuğa hamile kaldı. Bu çocuk, geleceğin Theseus'u idi. Fakat Theseus'un, aslında tanrı Poseidon'un oğlu olduğu da söyleniyordu. Aithra, Aigeus'la birleştiği gece, Athena'nın gönderdiği bir rüyaya kanarak, önce bir adaya tanrılara kurban sunmaya gitmiş ve orada tanrı Poseidon, Aithra'ya zorla sahip olarak, ona bir erkek çocuk vermişti. Aigeus'un kendi oğlu sandığı çocuk, aslında bu çocuktu.

Her halûkârda, Theseus ilk yıllarını Troizen'de, büyükbabası Pittheus'a

emanet edilmiş olarak geçirdi. Aigeus, yeğenleri Pallasoğullarından (Pallantidai) (bu ada bkz.) korktuğu için, çocuğu Atina'ya götürmek istememişti. Troizen'den ayrılırken, büyük bir kayanın arkasına bir kılıçla bir çift sandal gizleyerek, bunu bir sır olarak Aithra'ya söylemiş ve ancak doğuracağı erkek çocuk, kayayı tek başına yerinden oynatıp, gizlediği nesneleri alabilecek güce eriştiği zaman, bu sırrı ona açıklamasını tembihlemişti. O zaman, çocuk, sandalları giyecek, kılıcı kuşanacak ve Pallasoğullarının kendisini öldürmek için herhangi bir tertibe başvurmalarını önlemek için büyük bir gizlilik içinde babasını aramaya çıkacaktı.

Theseus'un eğitmeni Konnidas adında biriydi. Atinalılar, tarihi dönemde dahi, Theseus bayramı arifesinde, ona bir koç kurban ediyorlardı. Ayrıca, Troizen'de, çocuğun yiğitliğini gösteren bir olay anlatılmaktaydı: Herakles, Pittheus'a konuk olduğu bir gün, sırtında taşıdığı aslan postunu yanına koyar. Saraydaki çocuklar, canlı bir aslanın odaya girdiğini sanarak çığlık çığlığa kaçışırlar. Yalnızca, o sıralar henüz yedi yaşında olan Theseus kaçmaz ve hizmetkârlardan birinin silahını kaptığı gibi, canavarın üstüne saldırır.

Ergenlik çağına gelen Theseus, Delphoi'a gitti ve âdet olduğu üzere orada saçlarını tanrıya sundu. Ama saçlarını tümüyle kesecek yerde, Abantlar (*Ilias*'ta adı geçen savaşçı bir kavim) gibi başının ön tarafını traş etmekle yetindi. Bu suretle, tarihi devirde de varlığını sürdüren bir âdeti başlatmış oldu.

II. *Atina'ya Dönüş.* Theseus, on altı yaşına geldiğinde o kadar güçlenmişti ki, Aithra onun doğuşundaki sırrı artık açıklamanın zamanı geldiği kanısına vardı. Onu, Aigeus'un kılıç ve sandalları gizlediği kayanın yanına götürdü. Delikanlı, bir hamlede kayayı yerinden oynattı, eşyaları aldı ve kendini tanıtmak için Atina'ya gitmeye karar verdi. Aigeus'un talimatını unutmayan ve oğlunu her türlü tehlikeden korumak isteyen Aithra, Troizen'den Attike'ye giderken, deniz yolunu seçmesini Theseus'tan ısrarla rica etti. Pittheus da, onun ricalarına katıldı ve Theseus'a, Korinthos berzahı boyunca kara yolunu izlediği takdirde karşılaşacağı tehlikeleri bir bir anlattı. Gerçekten de, o sırada Herakles, Lydia'da Omphale'nin yanında tutsak durumda olduğundan, o zamana kadar kahramanın korkusundan sinmiş olan bütün canavarlar başlarını kaldırmaya ve yeniden zarar vermeye başlamışlardı. Bu yüzden, berzah boydan boya haydutlarla dolmuştu. Ama Theseus'un hiçbir şey dinlediği yoktu. Herakles'in şanını kıskandığından, onu taklit etmeyi kafasına koymuştu. Birbiri ardınca tepeledikleri şunlar oldu: Önce, Epidauros'ta Periphetes'i öldürdü ve onun gürzünü aldı; ardından Kenkhreai'de bir çam ağacının yardımıyla yolcuların kollarını bacaklarını kopartan haydut Sinis'i (bu ada bkz.) hakladı; bunu Krommyon dişi domuzu takip etti. Birçok insanı öldürmüş olan bu azgın ve yırtıcı hayvan, Typhon'la Ekhidna'nın dölü olarak biliniyor ve onu besleyen bir kocakarının adıyla Phaia diye anılıyordu. Theseus, bir kılıç darbesiyle hayvanın işini bitirdi. Skiron Kayalıkları adıyla anılan yere gelince de haydut Skiron'u (bu ada bkz.) öldürdü. Daha sonra Eleusis'te Kerkyon'la dövüşerek onu da tepeledi (bkz. *Kerkyon*). Biraz daha ileride, Damastes'e ya da diğer adıyla

Prokroustes'e (bu ada bkz.) hak ettiği cezayı verdi.

Bütün bu badireleri başarıyla atlattıktan sonra, Theseus, Kephisos'un kıyısına ulaştı; orada, Phytalidler soyundan gelen insanlarla karşılaştı. Bu insanlar onu iyi karşıladılar ve işledikleri cinayetlerin kirinden arındırmayı kabul ettiler. Böylece arınan Theseus, Atina'ya geldi. O gün, Hekatombeon ayının sekizinci günüydü ve o sıralar şehirde durum son derece karışıktı. Aigeus, afsunlarıyla kendisini o üzücü kısırlık illetinden kurtaracağını vaat eden büyücü Medeia'nın pençesine düşmüştü. Theseus, canavar itlafçısı olarak saldığı büyük ünle çıkageldi. Medeia, onun gerçek kimliğini hemen anladı. Ama bu yabancının kendi oğlu olduğunu bilmeyen Aigeus, ondan korktu. Medeia, onun yanılgısını gidermek için hiçbir şey yapmadı. Tam tersine, delikanlıyı onurlandırmak bahanesiyle –oysa gerçekte, zehirleyerek ondan kurtulmak için– onu yemeğe çağırmaya Aigeus'u ikna etti. Theseus, daveti kabul etti, ama kendini hemen tanıtmak istemedi. Yemek sırasında Theseus, sanki eti kesmek istiyormuş gibi yapıp, babasından kalma kılıcını çekti. Bunu gören Aigeus, önceden hazırlanmış olan zehirli kupayı devirdi ve orada toplanmış olan yurttaşların önünde, oğlunu resmen tanıdı. Aigeus, Medeia'yı boşadı ve onu sürgüne gönderdi (bkz. *Medeia*).

Medeia'nın, Theseus'u zehirlemeye kalkışmadan önce, onu Marathon Ovası'nı kırıp geçiren canavar bir boğa ile cebelleşmeye göndererek yok etmeye çalıştığı da anlatılıyordu. Yine bazen anlatıldığına göre, bu canavar, Herakles tarafından Peloponisos'a getirilen ve oradan kaçan Girit boğasından başkası değildi (bkz. *Herakles*). Burnundan alevler saçan bir boğaydı bu. Theseus onu yakaladı, zincire vurdu ve Apollon Delphinios'a kurban olarak sundu. Söylendiğine göre, bu kurban Aigeus'un huzurunda gerçekleşti ve Theseus (henüz kendini tanıtmamıştı) hayvanın alnındaki tüyleri kesmek için (tanrıya adama riti gereği olarak) kılıcını çektiği zaman, Aigeus, Troizen'de kayanın arkasına sakladığı silahı tanıdı. Tanışma konusunda daha önce anlattıklarımızla uyuşmayan bu versiyonun, tragedya şairlerinden birinin bir buluşu olduğu muhakkaktır.

Kallimakhos'un ünlü bir küçük manzumesinde anlattığı Hekale epizotu, Marathon boğasının avlanması sırasında cereyan etmiştir. Hekale, kırlık yerde bir kulübede yaşan ihtiyar bir kadındı. Theseus, boğayı yakalamadan bir önceki gece onun evinde kaldı. Hekale, bu cenk arifesi gecesinde kahramanın yanından ayrılmadı ve ona büyük dostluk gösterdi; delikanlı giriştiği işten sağ salim dönecek olursa Zeus'a kurban sunmaya söz verdi. Ne var ki, Theseus avıyla birlikte geri döndüğünde, Hekale ölmüş ve yakılmak üzere odun yığınının üzerine konulmuştu. Bunun üzerine, Theseus, ihtiyar kadının anısına Zeus Hekalesios adıyla bir kült ihdas etti.

Theseus, babası tarafından resmen tanındıktan sonra, kuzenleri olan Pallas'ın elli oğluyla mücadele etmek zorunda kaldı. Aigeus uzun zamandır çocuksuz olduğu için, Pallasoğulları, o ölünce mirasını aralarında paylaşmayı umuyorlardı. Ama Theseus'un gelişiyle bu imkânın ellerinden kaçtığını görünce ayaklandılar ve iktidarı zorla ele geçirmeye kalkıştılar. Pallasoğulla-

rı iki gruba ayrıldılar. Gruplardan biri, Sphettos istikametinden siteye karşı doğrudan hücuma geçti; diğeriyse, düşmanı arkadan vurmak için, Gargettos'ta pusuya yattı. Ancak, aralarında Leos adında Agnouslu bir haberci bulunuyordu. Bu Leos, Pallasoğullarının planını Theseus'a ihbar etti. Bunun üzerine, Theseus, pusu kuran gruba saldırdı ve bütün grup efradını öldürdü. Diğerleri dağıldılar ve böylece savaş bitmiş oldu. Bu anekdotla, Agnouslulann hiçbir zaman Pallane'den (Pallas'ın isim atası olduğu köy) bir kimseyle evlenmeyişlerinin nedeni açıklamış oluyordu. Pallasoğullarını öldürmenin kefaretini ödemesi için, Theseus'un Atina'dan sürgüne gittiği ve bir yılını Troizen'de geçirmek zorunda kaldığı da bazen söylenir. Euripides'in *Hippolytos*'unda benimsediği versiyon budur. Ancak Euripides'in, bu sürgün sırasında Phaidra'nın da Theseus'la birlikte bulunduğunu ve Phaidra'nın, üvey oğluna günahkâr bir aşkla Troizen'de bağlandığını söylemesi, olayların mûtat kronolojisini değiştirmekte ve Theseus'un Amazonlara karşı giriştiği seferi, Pallasoğullarının kıyımı öncesine koymuş olmaktadır. Bu ise, geleneğin en yaygın şekline aykırı düşmekte ve tamamen şairin getirdiği bir yenilik olarak görünmektedir.

III. *Girit döngüsü*. Oğlu Androgeus'un ölümü üzerine, Minos'un, Atinalılardan her dokuz yılda bir yedi delikanlı ile yedi genç kızdan oluşan bir haraç talep ettiğini biliyoruz (bkz. *Androgeus*). Bu haracın üçüncü kez verilme zamanı geldiğinde, Atinalılar Aigeus'a karşı homurdanmaya başladılar. Theseus düşündü ve onları sakinleştirmek için, Girit'e gönüllü olarak gitmeye karar verdi. Öte yandan, Minos'un, kurbanları bizzat seçtiği, gençlerin silahsız olarak gelmelerini şart koştuğu, ama buna karşılık, onların, yem olarak verilecekleri Minotauros'u öldürmeyi başaracak olurlarsa, serbestçe geri dönmek hakkına sahip olacaklarını söyleyerek, özellikle Theseus'u istediği de anlatılıyordu. Minotauros'un niteliği ve bu konuda mevcut farklı versiyonlar için, bkz. *Minotauros*.

Theseus, Mounykhion ayının altıncı günü bir Atina gemisiyle yola çıktı. Gemi Kaptanı Salamisli Nausithoos'tu. Bu kaptanı ona Salamis kralı Skiros vermişti, çünkü torunu Menesthes de Minos'a gönderilen delikanlılar arasındaydı. Genç kızlar arasında da, Megara kralı Alkathoos'un kızı Eriboia (ya da Periboia) yer almaktaydı.

Periboia hakkında şöyle bir hikâye anlatılıyordu: Haracı bizzat almaya gelen –bu versiyonda– Minos, yolculuk sırasında genç kıza âşık olur. Genç kız, Theseus'u yardımına çağırır. Theseus da Minos'a, onun Zeus'un oğlu olduğunu bildiğini, ancak kendisinin de Poseidon'un oğlu olarak onun kadar soylu olduğunu söyler. Bunun üzerine Minos, babasından ricada bulunur ve Zeus bir şimşek gönderir. Minos, Theseus'u sınamak için, denize bir yüzük atar ve gerçekten Poseidon'un oğlu ise, bu yüzüğü denizden alıp kendisine getirmesini Theseus'a emreder. Theseus, hemen denize dalar ve babasının sarayına kabul edilir. Babası ona, Minos'un yüzüğünü verir. Daha sonra Theseus, Periboia ile evlenir. Fakat Periboia, asıl Telamon'un (bu ada bkz.) karısı olarak ünlüdür.

Theseus yola çıkarken babası ona iki takım gemi yelkeni verdi. Biri beyaz, biri

siyah olan bu yelkenlerden, siyah gidiş içindi – çünkü gidiş yolculuğu, ölüm yolculuğuydu. Fakat Theseus, maddi ve manevi özellikleriyle herkeste öyle bir güven uyandırmıştı ki, kimse onun Minotauros'u öldüreceğinden şüphe etmiyordu. Bu ümitle ve dönüş yolculuğunun sevinçli geçeceği güvencesiyle, Aigeus, oğluna bir takım da beyaz yelken vermişti.

Girit'e gelen Theseus, yol arkadaşlarıyla birlikte Minotauros'un "saray"ı Labyrinthos'a kapatıldı. Ama Theseus hapsedilmeden önce, Minos'un kızlarından Ariadne kahramanı görerek ona âşık olmuş ve Labyrinthos'ta yolunu bulabilmesi için ona bir iplik yumağı vermişti. Başka bir versiyona göre, Ariadne'nin Theseus'a verdiği iplik yumağı değil, Dionysos'tan nişan hediyesi olarak aldığı ışıltılı bir taçtı ve Theseus bu tacın saçtığı ışıltılar sayesinde karanlık Labyrinthos'un içinde yolunu bulmuştu. Bazen de tanrısal tacın, Theseus'e Ariadne'nin değil, Amphitrite'nin armağanı olduğu söylenir. Theseus, Minos'un yüzüğünü bulmak için Poseidon'un sarayına indiği zaman (yukarıya bkz.) bunu ona Amphitrite vermişti.

Ariadne, Theseus'a yardım etmeden önce, onun kendisiyle evlenmesini ve kendisini de birlikte yurduna götürmesini şart koşmuştu. Theseus söz verdi ve sözünü tuttu. Theseus, Minotauros'u öldürdüğü zaman (yumruk darbesiyle), herhangi bir takip girişimini engellemek için, Giritlilerin gemilerini delip batırdı ve geceleyin Ariadne'yle ve Minotauros'u öldürerek kurtardığı genç Atinalılarla birlikte yelken açtı.

Efsanenin en ünlü versiyonuna göre Theseus, bir akşam Naksos'a geldi ve orada konakladı. Ariadne uyudu; uyandığında tek başınaydı ve onu terk eden Theseus'un gemisi neredeyse ufukta kayboluyordu. Mitograflar bu terkedişin nedenini araştırmışlardır. Bazıları, Theseus'un bir başka kadını, Phokisli Panopeus'un kızı Aigla'yı sevdiğini söylüyorlardı. Bazıları da onun, Ariadne'yi gören ve ona âşık olan Dionysos'un emri üzerine genç kadını terk ettiğini ileri sürüyorlardı. Tanrının (Dionysos) Ariadne'yi geceleyin kaçırdığını ya da Athena ya da Hermes'in, Theseus'a Ariadne'yi terk etmesini emrettiğini iddia edenler de vardı. Daha sonra, Dionysos Ariadne'yle evlendi ve onu tanrılar ülkesine götürdü (bkz. *Ariadne*).

Ariadne epizotunun başka versiyonları da vardır. Örneğin, onu ve Theseus'u taşıyan geminin, bir fırtına tarafından Kıbrıs'a kadar sürüklendiği anlatılır. Hamile olan ve aşırı derecede deniz tutmasına uğrayan Ariadne, gemiden indirilir. Thesus, geminin güvenliğini sağlamak için tekrar gemiye çıkar. Ancak, birden çıkan bir rüzgâr gemiyi açığa sürükler. Terkedilen kadına acıyan ada kadınları, ona bakarlar ve ona, kendi yazdıkları, ama Theseus'tan geldiğini söyledikleri mektuplar iletirler. Ne yazık ki, Ariadne çocuğunu dünyaya getirirken ölür. Bir süre sonra, Theseus geri döner, ada kadınlarına paralar verir ve Ariadne'nin anısına bir ritüel ve bir kurban töreni ihdas eder.

Theseus, dönüş yolunda Delos'a da uğradı. Burada, Ariadne'nin kendisine verdiği bir Aphrodite heykelini tapınağa sundu. Orada, kurtarılmış olan gençlerle birlikte, Labyrinthos'un dolambaçlı yollarını taklit eden çember dönüşlü karmaşık bir dans icra etti. Bu rit, tarihi devirde de varlığını

sürdürmekteydi.

Gemisi Attike kıyılarına gözle görülecek kadar yaklaştığında, Theseus, Ariadne'yi kaybetmiş olmanın acısıyla, gemisinin siyah yelkenlerini değiştirmeyi ve zafer işareti olan beyaz yelkeni takmayı unuttu. Kıyıda Theseus'un dönüşünü gözleyen Aigeus, yelkenleri siyah görünce, oğlunun ölmüş olduğunu sanarak kendini denize attı. Bu olaydan sonra, bu denize Aigeus (Ege) denizi adı verildi. Yaşlı adamın, denizi, Akropolis'in tepesinden, şimdi Kanatsız Zafer tapınağının yükseldiği yerden gözlediği de anlatılıyordu. Siyah yelkeni görünce, kendini yardan aşağıya atar ve ölür.

IV *Atina'daki siyasi faaliyetleri.* Aigeus'un ölümünden sonra, Theseus Pallasoğullarından da kurtulmuş olduğundan iktidarı ele aldı. İlk işi, "Synoikismos"u, yani o zamana kadar kırsal alanda dağınık bir şekilde yaşayan Attike sakinlerinin tek bir sitede toplanmasını sağlamak oldu. Böylece oluşturulan devletin başkenti Atina oldu. Theseus, başkenti, Prytaneion (başyargıçların ve önemli kişilerin biraraya gelerek yemek yedikleri kamu binası) ve Boule (bir Yunan sitesinin senatosu), vs. gibi politik yapılarla donattı. Attike'nin siyasi birliğinin sembolü olan Panathenaia Bayramı'nı ihdas etti. Para bastı. Toplumu, soylular, zanaatkârlar ve çiftçiler olarak üç sınıfa ayırdı. Klasik devirde var olduğu şekliyle, demokrasinin mekanizmasını, ana çizgileriyle kurdu. Megara şehrini fethetti ve onu kurmuş olduğu devlete kattı. Peloponisos ile Attike sınırında, iki ülkenin -bir yanda Dorlar ülkesi, öbür yanda Ionialılar ülkesi- ayrım noktasını belirtmek için bir taş dikti. Herakles'in Zeus şerefine Olympia oyunlarını kurması gibi, Theseus da Poseidon şerefine Korinthos'ta Isthmia oyunlarını kurdu, daha doğrusu yeniden düzenledi.

Yedilerin Thebai seferi, Theseus'un hükümdarlığı döneminde olmuştur. Onun rolü hakkında, bkz. *Adrastos.* Oidipous, Kolonos'a sığınmak istediği zaman, Theseus, ondan himayesini esirgememişti (bkz. *Oidipous*); keza, şehrin önünde ölen kahramanların gömülmesini de sağladı. Aynı rol, Heraklesoğullarının (bu ada bkz.) dönüşü sırasında, Theseus'un oğlu Demophon'a da atfedilir.

V. *Amazonlar Savaşı.* Gelenek, Attikelilerin, ülkelerini işgal eden Amazonlara karşı yapmak zorunda kaldıkları bir savaşın anısını da muhafaza etmiştir. Bu savaşın çıkış nedeni hakkında değişik şeyler anlatılır. Bazen, Theseus'un, Herakles'in (bu ada bkz.) seferine katıldığı ve yararlılıklarının karşılığı olarak tutsak Amazonlardan biri olan Antiope'yi aldığı söylenir. Fakat mitografların çoğu, Theseus'un Antiope'yi tek başına kaçırdığını anlatırlar. Gemisiyle Amazon krallığı kıyılarına yanaşan Theseus, iyi karşılanmıştı –çünkü bu savaşçı kadınlar, yabancılardan nefret etmiyorlardı– ve Theseus'a armağanlar gönderilmişti. Theseus, bu armağanları getiren Antiope adlı Amazonu güverteye çıkmaya davet etmiş, ama genç kadın onun yanına gelince, kalleşçe bir davranışla yelkenleri açıp kaçmıştı. Savaşın nedeni buydu. Amazonlar, silahlanarak Atina üzerine yürüdüler, Attike'yi ele geçirdiler ve bizzat sitenin içinde ordugâh kurdular. Nihai savaş, klasik devirde *Boedromia* Bayramı'nın kutlandığı günde, Akropolis'in eteğindeki Pnyks yakınlarında oldu. Amazon-

lar geçici bir zafer kazandılarsa da, cenahlarından biri Atinalılar tarafından yarılınca, barış anlaşması imzalamak zorunda kaldılar.

Bu savaşın, araya Theseus'un aşk maceralarını katan başka versiyonları da vardır. Bazı yazarlara göre, Amazonlar Attike'ye Antiope'yi kurtarmak için değil; Theseus, Minos'un oğlu Deukalion'un kendisine eş olarak verdiği Phaidra ile evlendikten sonra, Antiope'yi boşadığı için saldırmışlardır. Theseus'tan bir oğlu (Hippolytos) olan Antiope, öç almak istemiş ve Attike'ye karşı sefer düzenlemişti. Saldırı, Theseus ile Phaidra'nın evlendikleri gün yapıldı. Antiope, Amazonların başında, şölen salonunu işgal etmeye çalıştı, ama konuklar kapıları kapatmayı ve Antiope'yi öldürmeyi başardılar. Attike seferini, Antiope'yi kurtarmayı amaçlayan Amazonların bir girişimi olarak sunan bir başka versiyonda, Theseus, Antiope'ye sadık kalır ve kendi kız kardeşlerine karşı Theseus'un safında yer alan Antiope, çatışma sırasında ölür. Theseus, ancak Antiope'nin ölümünden sonra, Phaidra ile evlenir. Nihayet, karanlık bir gelenekte, bir kâhinin emri üzerine Theseus'un, savaşın başında Antiope'yi Phobos'a (Korku tanrısı) kurban ettiği ileri sürülmektedir.

VI. *Peirithoos'la Dostluk.* Ortak özellikleri, Theseus ile Lapith kahraman Peirithoos arasındaki dostluktan kaynaklanmaları olan ve kahramanın olgunluk çağına ait bulunan birçok epizot vardır. Bu dostluğun nasıl doğduğunu (bkz. *Peirithoos*), Theseus'un ününden ve başarılarından gözü kamaşan Peirithoos'un onu nasıl sınamak hevesine kapıldığını biliyoruz. Peirithoos, tam kahramana saldıracağı sırada, ona karşı öyle büyük bir hayranlığa kapılır ki, dövüşmekten vazgeçip onun kölesi olduğunu ilan eder. Bundan çok etkilenen Theseus da, ona dostluğunu sunar. Theseus, Peirithoos'un yanında Lapitlilerin Kentauroslarla savaşına katıldı. Birgün, iki dost, Zeus'un kızlarından başkasıyla evlenmemeye karar verdiler. Çünkü ikisi de en büyük tanrıların oğlu oluyorlardı: Theseus Poseidon'un, Peirithoos da Zeus'un oğluydu. Theseus, Helene'yle, Peirithoos da Persephone'yle evlenmeye karar verdi.

İki dost, Helene'yi kaçırmakla işe başladılar. O sırada Theseus elli yaşındaydı, Helene ise evlenme çağına gelmemişti. Aradaki bu yaş farkından tedirgin olan bazı mitograflar, Theseus'un Helene'yi bizzat kaçırmadığını, kaçıranların Idas'la Lynkeus olduğunu ve bunların Helene'yi Theseus'a emanet ettiklerini; ya da Helene'nin babası Tyndareos'un Helene'yi kaçırmak isteyen Hippokoon oğullarından birinin korkusundan, onu, koruması için Theseus'a verdiğini ileri sürüyorlardı. Fakat, en genel geçer ve gerçeğe en uygun görünen versiyon şudur:

Theseus ile Peirithoos, birlikte Sparta'ya giderek, Helene'yi Artemis Orthia tapınağında ritüel bir dans yaparken kaçırdılar. Sonra da hızla oradan uzaklaştılar. Gerçi takip edildiler, ama takip edenler Tegea'da durdular, iki yoldaş selamete kavuştuktan sonra, Helene için aralarında kura çekmeye karar verdiler. Kurayı kazanan, Persephone'yi elde etmek için ötekine yardım etmeye söz verecekti. Kura çekildi, Helene'yi Theseus kazandı. Ama Helene henüz evlenecek yaşta olmadığı için, Theseus onu büyük bir gizlilik içinde Aphidna'ya götürdü

ve Aithra'nın gözetimine bıraktı; sonra da, Persephone'yi ele geçirmek üzere yola çıktı.

Theseus'un yokluğu sırasında, Helene'nin kardeşleri, Kastor ve Polydeukes, Arkadhialılardan ve Lakedaimonlulardan oluşan bir ordunun başında, Attike'yi işgal ettiler. Önce, Atina halkından barışçı bir tavırla kız kardeşlerini istediler. Ama Atina halkı genç kızın kendilerinde olmadığını ve nerede olduğunu bilmediklerini söyleyince, Kastor ve Polydeukes savaşçı bir tavır aldılar. O sırada, Helene'nin gizlendiği yeri öğrenmiş olan Akademos adında biri, onlara bu sırrı verdi. Bunun içindir ki, Attike'nin tarihi devirde Lakedaimonlular tarafından birçok kez istilası sırasında, Lakedaimon orduları, Akademos adlı kahramanın mezarının bulunduğu bahçe olan Akademia'ya zarar vermekten daima kaçınmışlardır. Helene'nin Aphidna'da saklandığını öğrenen Dioskourlar, şehri alarak kız kardeşlerini buldular ve Aithra'yı da tutsak olarak götürdüler (bkz. *Aithra*). Sonra, Atina tahtına Erethkheus'un torununun oğlu olan Menestheus adında birini çıkardılar. Menestheus, yönetimden hoşnut olmayanları, özellikle de Theseus'un reformlarına bozulan soyluları çevresinde topladı.

Öte yandan, Theseus ve Peirithoos, Ölüler Diyarı'nda cüretkârlıklarının kurbanı oldular. İlk bakışta, Hades, onları iyi karşıladı; bir ziyafet için onları sofrasına buyur etti. Ancak, iki dost, sandalyelerine oturur oturmaz, bir daha kalkamaz oldular ve tutsak edildiler. Herakles, Ölüler Diyarı'na indiği zaman onları kurtarmak istedi. Ama yalnızca Theseus, tanrılardan tekrar yeryüzüne çıkma izni alabildi. Peirithoos, sonsuza kadar Nisyan Sandalyesi'nde otura kaldı. Anlatıldığına göre, Theseus, sandalyesinden kurtulabilmek için çaba sarf ederken, vücudunun bir parçasını sandalyede bırakmıştı. Atinalıların kalçalarının neden dolayı daima çok etsiz olduğu, bu şekilde açıklanıyordu. Theseus ve Peirithoos efsanesinin Hades bölümünün Euhemerosçu bir yorumu için bkz. *Peirithoos*.

VII. *Theseus'un ölümü*. Herakles tarafından esaretten kurtarılan Theseus, Atina'ya döndüğü zaman, orada durumu oldukça kritik buldu: İktidar çeşitli hizipler arasında bölüşülmüştü ve kendisi de artık yalnızca ismen kraldı. Sonunda, yeniden tahta çıkmaktan umudunu kesen Theseus, çocuklarını gizlice Euboia'ya, Khalkodon'un oğlu Elephenor'un yanına gönderdi. Kendisi de, Atina'ya lanetler okuyarak, gurbete çıktı. Bazen Theseus'un Girit'e, kayınbiraderi Deukalion'un yanına sığınmak istediği, ama bir fırtınanın onu Skyros kıyılarına attığı; bazen de, onun kendi isteğiyle Skyros'a, akrabası olduğu kral Lykomedes'in yanına gittiği anlatılıyordu. Kaldı ki, Theseus'un adada ailesine ait mülkleri vardı. Kral Lykomedes Theseus'u görünüşte dostlukla karşıladı, ama adanın manzarasını göstermek bahanesiyle onu bir dağa çıkardıktan sonra, bir kayanın tepesinden kalleşçe aşağıya itip öldürdü. Bazı yazarlarsa, Lykomedes'in Theseus'un ölümüyle hiçbir ilgisi olmadığını, Theseus'un, bir akşam, yemekten sonra, dağda gezinirken kazaen öldüğünü ileri sürerler. Her ne olursa olsun, o sırada kimse bu ölümün üzerinde durmadı. Menestheus, Dioskourların istedikleri gibi, Atina'da hüküm sürmeye devam etti ve Theseus'un iki oğlu, sıradan ki-

şiler olarak Troia Savaşı'na katıldılar; Menestheus'un ölümünden sonra geri döndüler ve Atina krallığını ele geçirdiler (bkz. *Akamas* ve *Demophon*).

Perslerle yapılan Marathon muharebesinde, Atinalı askerler, son derece heybetli bir kahramanın, başlarında çarpıştığını gördüler ve bunun Theseus olduğunu anladılar. Med savaşlarından sonra, Delphoi kâhini, Atinalılara, Theseus'un kalıntılarını almalarını ve şehirlerinde ona şanlı şerefli bir kabir yapmalarını emretti. Kimon, Pythia'nın bu emrini yerine getirdi. Skyros Adası'nı fethetti ve orada bir tümseğin üzerine konmuş, pençeleriyle toprağı eşeleyen bir kartal gördü. Kimon, tanrısal bir ilhamla, işaretin mânasını anladı. Tümseği kazdı ve onun altında, içinde muazzam cesamette bir kahramanın yattığı bir tabut buldu. Kahramanın yanında tunçtan bir mızrakla, bir de kılıç vardı. Kimon, bu kutsal kalıntıları, üç sıra kürekli gemisiyle taşıdı. Atinalılar, kahramanlarının kalıntılarını görkemli şenliklerle karşıladılar. Şehirde, daha sonra Ptolemaios gymnasionunun yükseldiği yerin yanında, onlara yaraşır bir kabir yapıldı. Bu mezar, kaçak kölelere ve zenginlerce takibata uğratılan yoksullara sığınma evi (asylum) oldu. Çünkü Theseus sağlığında demokrasinin şampiyonluğunu yapmıştı.

Hippolytos ve Phaidra epizotu için, bu adlara bkz.

Thesplos (Θέσπιος) Boiotia'da Thespia şehrine adını veren kahraman. Attike kralı Erethkheus'un oğullarından biridir (bkz. tab. 7). Thespios, Attike'den ayrılarak, Boiotia'da bir krallık kurmuştu. Bu kahraman, Herakles efsaneleri döngüsünde ikincil bir rol oynar. Herakles, henüz on sekiz yaşındayken, Kithairon aslanını öldürerek büyük işlerine başladığında, onun yanında kalıyordu (bkz. *Herakles*). Thespios'un, gerek tek karısı Megamede'den, gerekse çeşitli nikâhsız kadınlardan olma elli kızı vardı. Av süresince, Herakles, Thespios'un yanında kaldı ve her gece onun kızlarından biriyle beraber oldu. Çünkü kral, böyle bir kahramandan erkek torunları olsun istiyordu. Herakles ise, gün boyunca o kadar yoruluyordu ki, değişikliğin farkına varmıyor ve her seferinde aynı kadınla beraber olduğunu sanıyordu. Başka gelenekler, Herakles'in, bütün kızlara yedi gecede, hatta tek bir gecede sahip olduğunu ileri sürerler. Kızların hepsi de, Herakles'ten birer oğul sahibi oldu. Yalnız, en büyükleriyle en küçükleri (birer ikiz doğurdular (bkz. tab. 11). Bu çocukların büyük bölümü, Herakles'in emri üzerine, Iolaos tarafından Sardinya'ya götürüldüler ve orada kolonlar halinde yerleştiler. Söylendiğine göre, çocuklardan ikisi Thebai'a geri döndü; yedi tanesi de, Thespiai'de kaldı. Thespiadların (Thespios kızları) Sardinya'ya yerleşen oğullarının ölmeyip, derin bir ebedi uykuya daldıkları ve böylece mezarda çürümekten ya da odun yığınında yanmaktan kurtuldukları anlatılıyordu.

Thespios, aynı zamanda, Herakles Megara'dan olan çocuklarını öldürdükten sonra, onu bu cinayetin günahından arındıran dosttur (bkz. *Herakles*).

Hypermnestra'nın babası Thespios için, bkz. *Thestios*.

Thesprotos (Θεσπρωτός) Lykaon'un oğullarından biri. Thesprotos, Arkadhia'dan ayrılarak, Epeiros'ta daha sonra "Thesprotlar ülkesi" adını alan ülkeye yerleşti. Thyestes efsanesinin bir

versiyonunda, Thyestes, Thesprotos'un yanına sığınır (bkz. *Thyestes*).

Thessalos (Θεσσαλός) Tesalya'ya (Thessalia) adını veren kahraman. Thessalos'un kimliği konusunda birbirinden farklı birçok gelenek bulunmaktadır:

1. Latin tarihçiler, aslen Thesprotlar ülkesinden olan ve Tesalya'yı fethederek orada kendi krallığını kuran, bu isimde bir kraldan bahsederler. Bu Thessalos, Graikos'un oğludur. Thessaloniki (Selanik) şehrinin kuruluşu bazen ona atfedilir.

2. Herakles döngüsüne bağlı bir Thessalos daha vardır. Bu Thessalos, Herakles ile Khalkiope'nin ya da Astyokhe'nin oğlu olarak (Astyokhe'nin oğlu olması durumunda, Tleptolemos'un kardeşidir, bkz. tab. 11) gösteriliyordu. Thessalos, Kos Adası'nın kralıydı ve iki oğlu Phidippos ve Antiphos'u Troia Savaşı'na katılmaya göndermişti. Phidippos ve Antiphos, şehrin alınışından sonra, babalarının anısına Tesalya adını verdikleri ülkeye yerleştiler (Thessalos'un doğumu konusunda, bkz. *Herakles*).

3. Nihayet, efsanede, Medeia ile Iason'un oğlu olan bir Thessalos daha geçer. Bu Thessalos, Pelias'ın oğlu Akastos'un ölümü sırasında annesinin hışmından kurtularak, Korinthos'tan Iolkos'a kaçtı ve orada iktidarı ele geçirdi. Söylendiğine göre, ülkeye Tesalya adını o vermiştir.

4. Haimon'un oğlu olan Thessalos için, bkz. *Haimon*, 2.

Thestios (Θεστιος) Pleuron krallarından biri ve Aitolialı bir kahraman. Genellikle, Agenor'un (Pleuron'un oğlu) torunu olarak gösterilir. Annesi Demonike, babası da Ares'tir (bkz. tab. 24). Thestios'un karısı bazen Eurythemis, bazen Deidameia (Perieres'in kızı), bazen de Laophonte (Pleuron'un kızı ve dolayısıyla alışılmış soyağacına göre, Thestios'un büyükhalası) olarak geçer. Thestios'un çok sayıda çocuğu oldu. Bunlar arasında şunları sayabiliriz: Althaia (Meleagros'un annesi), Leda, Hypermestra, Iphiklos, Euippos, Pleksippos, Eurypylos (Meleagros'un dayıları; bazen Thestiadlar (Thestiosoğulları) adıyla anılan bu son dört kardeş, Kalydon avı sırasında öldürüldüler (bkz. *Meleagros*). Thestios'un kızı Hypermestra'nın, "Thespios'un kızı" Hypermestra ile aynı kişi olması mümkündür, çünkü el yazmalarında bu iki isim, yani Thestios ile Thespios çoğu kez birbiriyle karıştırılır.

Thestios ve Kalydon efsanesi için bkz. *Kalydon*.

Thestor (Θέστωρ) Apollon ile Laothoe'nin oğlu ve kâhin Kalkhas ile Leukippe ve Theomoe adlı iki kızın babası. Thestor'un kendisi de Apollon'un rahibi ve Hyginus tarafından bize nakledilen romanesk bir maceranın kahramanıdır (bkz. *Theonoe*).

Thetis (Θέτις) Nereidlerden (Nereus kızları) biri, Deniz İhtiyarı Nereus ile Doris'in kızı. Dolayısıyla, ölümsüz bir deniz tanrıçası ve bütün Nereus kızlarının en ünlüsüdür. Fakat, Thetis'i Kentauros Kheiron'un kızı olarak gösteren karanlık bir gelenek de mevcutur.

Hera, Okeanos'un karısı Tethys tarafından büyütülmüş olduğu gibi, Thetis de Hera tarafından büyütülmüştür. Efsanede, birçok epizot, bu Nereus kızıyla Zeus'un eşi arasındaki sevgi bağında bulur açıklamasını. Örneğin Zeus, Hera'yla arasındaki tartışmaya Hera'dan yana müdahaleye kalkıştığı için Hephaistos'u Olympos'tan

aşağı attığı zaman, onu Thetis kurtarmıştır (bkz. *Hephaistos* ve varyantlar). Hera'nın emri üzerine, Symplegades'ten geçiş sırasında, *Argo* gemisinin dümenini o kullanmıştır. Nihayet, bazı mitograflara göre, Zeus onunla sevişmek istediği zaman, Thetis, Hera'yı üzmemek için, Zeus'un aşkını reddetmiştir. Gerçi, başka bazı gelenekler, bu epizotu farklı şekilde yorumlarlar. Bunlar, gerek Zeus'un gerekse Poseidon'un, Thetis'i elde etmek istediklerini, ama Themis'in bir kehanette bulunarak, Thetis'ten doğacak erkek çocuğun babasından daha güçlü olacağını söylemesi üzerine, iki büyük tanrının o günden sonra artık Thetis'i elde etme konusundaki ısrarlarından vazgeçerek, onu bir ölümlüyle baş göz ettiklerini anlatırlar. Öte yandan, sözkonusu kehaneti Prometheus'a atfeden gelenekler de vardır. Bunlar da, Zeus ile Thetis'in ilişkisinden doğacak erkek çocuğun bir gün Gökyüzü'nün efendisi olacağını bildirenin Prometheus olduğunu söylerler. Öyle ya da böyle, tanrılar için dokunulmazlık kazanan Thetis, artık ancak bir insanla evlenebilirdi. Bunu öğrenen Kentauros Kheiron, hemen gidip, hâmisi olduğu Peleus'a bu fırsattan yararlanarak, bir tanrıçayla evlenmesini salık verdi. Ama Thetis, büyük zorluklar çıkardı. Bütün deniz tanrıları gibi o da, şekilden şekle girebilme yeteneğine sahipti ve bu yeteneğini kullandı. Ama sonunda Peleus, onu yenmeyi ve onunla evlenmeyi başardı (bkz. *Peleus*).

Akhilleus'un doğuşu ve Thetis'in, onu ölümsüz kılma girişimleri için, bkz. *Akhilleus*. Bu girişimler, Thetis'le Peleus'un evliliğinin bozulmasına yol açtı. Ama Thetis, bu yüzden oğluyla ilgilenmemezlik etmedi. Akhilleus, dokuz yaşına girdiği ve kâhin Kalkhas Troia'nın Akhilleus'un yardımı olmaksızın alınamayacağını bildirdiği zaman, Akhilleus'un şehrin önünde öleceğini bilen Thetis, onu Skyros'ta kral Lykomedes'in yanına götürdü ve kızların arasında gizledi. Ama Akhilleus, kaderinden kaçamadı ve savaşa gitti. Bunun üzerine Thetis, onu her çareye başvurarak korumaya çalıştı, ama bunların hepsi boşa gitti. Thetis, Akhilleus'un yanına, mukadder akıbete yol açacak hataları önlemekle görevli bir yoldaş kattı (bkz. *Tenes*). Troia kıyısına ilk çıkan kişi olmaktan onu menetti. Çünkü, kıyıya ilk çıkan kahraman, aynı zamanda ilk ölecek kişi olacaktı. Ona silahlar verdi ve Patroklos'un ölümünden sonra, kendisine son derece sadık olan Hephaistos'a başka silahlar da yaptırdı. Nihayet, hayatının her tehlikeli anında onu teselli etti. Özellikle, Hektor'u öldürmekten onu vazgeçirmeye çalıştı, çünkü kendisi de bunun ardından çok geçmeden ölecekti.

Daha sonra, Akhilleus ölünce, Thetis, torunu Neoptolemos'la da aynı şekilde ilgilendi. Öteki Akhalarla birlikte geri dönmemesini ve birkaç gün Tenedos'ta beklemesini ona öğütledi. Böylece, onun hayatını kurtardı (ayr. bkz. *Molossos*).

Thoas (Θόας) Birçok kahramanın adı. En önemlileri şunlardır:

1. Dionysos ile Ariadne'nin oğullarından biri (bkz. tab. 13 ve tab. 28). Bu Thoas, bazen Dionysos'un değil de, kardeşleri Oinopion ve Staphylos ile birlikte, Theseus'un oğlu olarak gösterilir (bkz. *Ariadne*). Lemnos Adası'nda doğduğu söylenen Thoas, Myrina şehrinde hüküm sürüyordu ve bu şehre adını vermiş olan Myrina'nın koca-

sıydı. Troas'ın Myrina'dan, Argonautlar efsanesinde rolü geçen Hypsipyle (bu ada bkz.) adında bir kızı dünyaya geldi. Aphrodite'nin laneti yüzünden, Lemnoslu kadınlar adadaki bütün erkekleri öldürmeye karar verdikleri zaman, Hypsipyle de, Thoas'ı kurtarmaya karar verdi ve böylece bütün Lemnoslu erkekler arasında bir tek Thoas kıyımdan sağ çıkabildi. Hypsipyle, Thoas'ı öldürmekte kullanacağı kılıcı ona verdi ve onu kılık değiştirmiş olarak Dionysos tapınağına götürüp, orada gizledi. Ertesi sabah, Thoas'ı Dionysos kılığında, tanrının ritüel arabasına binmiş olarak, güya onu gecenin cinayetlerinin kirinden arındırmak bahanesiyle, deniz kıyısına götürdü. Thoas, orada eski bir kayığa binerek denize açılmayı başardı ve Tauris'e geldi. Başka bir geleneğe göre, Thoas, o zamana kadar Oinoe adıyla anılan Sikinos Adası'na (Kykladlardan biri) çıktı. Kardeşi Oinopion'un hüküm sürdüğü Khios Adası'na çıktığı da söyleniyordu. Lemnoslu kadınlar, Thoas'ın kurtulduğunu öğrenince, kızı Hypsipyle'yi köle olarak sattılar.

2. Bir diğer Thoas, bir öncekinin torunu, Iason'la Hypsipyle'nin oğlu ve Euneos'un (bu ada bkz.) ikiz kardeşidir. Bu Thoas, kardeşiyle birlikte, Kral Lykourgos'un yanında köle olan annesinin kurtarılması işine katıldı (bkz. *Hypsipyle* ve tab. 13). Euripides'in günümüzde kayıp olan *Hypsipyle* adlı tragedyasında, o, bu şekilde görünüyordu. Ancak tragedyanın, günümüze kalan fragmanları, Thoas'ın rolünü tam olarak belirlememize imkân vermiyor.

3. Efsanede bir de Iphigeneia'nın Tauris'te Artemis rahibesi olduğu sırada, orada kral olan bir başka Thoas vardır. Bu şahıs, bazen Dionysos ile Ariadne'nin oğlu olan (yukarıya bkz.) ve Lemnos'tan kaçtıktan sonra Tauris'e sığınan Lemnoslu Thoas'la özdeşleştirilir. Orestes ile Pylades, ülkeye gelip kız kardeşlerini buldukları zaman, kral, geleneklere uygun olarak, onları, kız kardeşleri eliyle kurban etmek istedi, ama onlar, Iphigeneia ve tanrıçanın heykeli ile birlikte kaçtılar. Thoas, peşlerine düştüyse de, bu takip onun hayatına mal oldu (bkz. *Iphigeneia*).

4. *Ilias*'taki Gemiler Listesi'nde başka bir Thoas'ın daha adı geçer. Andraimon'un oğlu ve bir Aitolia birliğinin komutanı olan bu Thoas'ın annesi Oineus ile Althaia'nın kızlarından ve dolayısıyla Meleagros'un kız kardeşlerinden biri olan Gorge'ydi (bkz. tab. 27 ve tab. 29). Thoas, hem Helene'nin talipleri hem de savaşın sonunda tahta atın içinde yer alan savaşçılar arasında görülür. Troia dönüşünde, o, bazı yazarlara göre Italya'ya (Bruttium'a), bazı yazarlara göre de Aitolia'ya yerleşti. Neoptolemos tarafından Ithake'den kovulan Odysseus'un, onun yanına sığındığı ve kızıyla evlenerek buna Leontophonos (Aslan Öldüren) adında bir oğul verdiği söyleniyordu (bkz. *Odysseus*). Bir casusluk girişiminden önce, Odysseus'u kırbaçlayarak onun tanınmaz hale gelmesine yardım eden Thoas, işte Andraimon'un oğlu olan bu Thoas'tır (bkz. *Odysseus*).

5. Aslen Korinthoslu olan bir Thoas da, babası Ornytion dolayısıyla, Sisyphos'un torunu olur (bkz. tab. 36). Bu Thoas, Phokis'e adını veren kahraman Phokos'un kardeşiydi (bkz. *Phokos*). Fakat, kardeşi Phokis'e göç ederken, Thoas, Korinthos'a yerleşti ve orada babasının ardından iktidara geldi. Kendisinden sonra, öz oğlu Damophon

tahta çıktı ve krallığı Heraklesoğullarının gelişine kadar korudu. Hiç değilse, Korinthos geleneğinde anlatılan budur. 6. Bütün bu kahramanlardan ayrı olarak, Ikarios'un oğlu ve Penelope'nin kardeşi olan bir Thoas daha vardır (bkz. tab. 16).

Thon (Θών) Helene Mısır'a geldiği zaman, hüküm sürmekte olan Mısır kralı. Karısı Polydamna, Helene'ye acılarını unutturabilecek bir iksir gönderdi (ayr. bkz. *Polydamna*).

Thoosa (Θόωσα) Phorkys'in kızı. Poseidon'un sevgilisi oldu ve ona Polyphemos adında bir oğul verdi.

Thrake (Θράκη) Trakya'ya adını veren kadın kahraman. Okeanos ile Parthenope'nin kızı ve Avrupa kıtasına adını veren Europe'nin kız kardeşidir Ülkesinin kadınları gibi, onun da seçkin bir büyücü olduğu ileri sürülüyordu.

Thrasymedes (Θρασυμήδης) Nestor'un oğullarından biri. Babası ve kardeşi Antilokhos'la (bu ada bkz.) birlikte Troia Savaşı'na gitti. On beş gemilik bir donanmaya kumanda ediyordu. Thrasymedes, ikinci planda olmak üzere birçok olayda rol oynar: Kardeşinin cesedi çevresinde Memnon'a karşı çarpışır, tahta atın içinde gizlenen cengâverler arasında yer alır. Thrasymedes, savaşın bitiminde sağ salim Pylos'a döndü ve orada Telemakhos'u evinde konuk etti. Sillos adında bir oğlu ve Alkmaion adında bir torunu (Amphiaraos'un aynı adı taşıyan oğluyla karıştırılmamalıdır) oldu. Thrasymedes'in mezarı Pylos yakınlarında gösteriliyordu.

Thriler ya da Thrial (Θριαί) Kadın kâhinler. Thriler, Zeus'un çocukları olan üç kız kardeş, Parnassoslu üç nymphadır. Apollon'u büyüttükleri ve onun hizmetinde kaldıkları söyleniyordu. Küçük çakıl taşlarından yararlanarak kehanette bulunma sanatının mucidi olarak gösteriliyorlardı. Balı çok sevdikleri için, Thrilere danışmaya gidenler, onlara bal götürürlerdi.

Thyestes (Θυέστης) Atreus'un ikiz kardeşi, onun gibi Pelops ile Hippodameia'nın oğlu (bkz. tab. 2). Thyestes'in bütün efsanesi, Atreus'a karşı beslediği kinden ve iki kardeşin sırayla birbirlerinden aldıkları intikamlardan oluşur. Tam anlamıyla tragedyalık bir konu olan bu efsane, şairler tarafından kullanılmış ve hepsi de birbirinden zalimce epizotlarla keyfice dallandırılıp budaklandırılmıştır.

Bu efsanenin ana çizgileri için bkz. *Atreus*. Hippodameia'nın kışkırtmasıyla, Thyestes ve Atreus, gençliklerinde üvey kardeşleri Khrysippos'u öldürdüler. İki kardeş, bu cinayetten sonra, Sthenelos'un yanına kaçtılar ve Mikenai'de iktidarı ele geçirdiler (bkz. *Atreus*). Ama Thyestes, yengesi Aerope'yle (bu ada bkz.) sevişmeye başladı. Atreus, öç almak amacıyla kardeşine kendi çocuklarını yedirmek gibi korkunç bir plan kurdu. Bu nedenle Thyestes'in nikâhsız bir kadından olan çocuklarını (bazı yazarlara göre üç çocuk: Aglaos, Kallileon, Orkhomenos; bazılarına göre de iki çocuk: Tantalos ve Plisthenes) öldürdü ve bunlardan bir yemek hazırlayarak kardeşine yedirdi. Sonra da, çocukların kollarını ve kafalarını ona gösterdi. Güneş, bu davranış karşısında, dehşete düşüp gökteki yürüyüşünü ters yüz etti. Thyestes bunun üzerine, kral Thesprotos'un (bu ada bkz.) yanına kaçtı ve oradan da kızı Pelopia'nın bulunduğu Sikyon'a gitti. Bir kâhin ona, ancak bir ensestle öz kızından sahip olacağı bir erkek çocu-

ğun, kardeşinden onun intikamını alabileceğini söyledi (bkz. *Aigisthos*). Gerçekten de, Aigisthos adındaki bu erkek çocuk, Atreus'u öldürmeyi başardı ve Thyestes'e, Atreus tarafından elinden alınmış olan krallığı geri verdi.

Thyia (Θυία) Bir Delphoi geleneğine göre, ülkenin nymphalarından biri ve nehirtanrı Kephisos'un ya da ülkenin ilk sakinlerinden Kastalios adlı kahramanın kızı. Apollon, Thyia ile sevişti ve ona Delphos (bu ada bkz.) adında bir erkek çocuk –Delphoi'nin isim atası– verdi. Parnassos yamaçlarında Dionysos kültünü ilk kutlayan Thyia olmuştur ve, söylendiğine göre, bu olayın anısına, Mainadlara bazen *Thyadlar* da deniyordu. Ayrıca, Thyia'nın Poseidon'un sevgilisi olduğu da söyleniyordu.

Aynı kadın kahramanla ilgili başka bir gelenek daha vardır. Buna göre, Deukalion'un kızı olan Thyia, Zeus'a Magnes ve Makedon adlarında iki oğul vermiştir. Bu iki çocuk, Tesalya'da Magnesia bölgesi ile Makedonya'nın isim atalarıdır (bkz. *Makedon*).

Thymoites (Θυμοίτης) Diodoros'un naklettiği bir gelenekte, Laomedon'un oğullarından ve dolayısıyla Priamos'un kardeşlerinden biri. Ama çoğu zaman, Thymoites, Killa'nın (bu ada bkz.) kocası olarak geçer. Dolayısıyla, Priamos'un kardeşi değil, enistesidir. Bir kehaneti yanlış yorumlayan Priamos, Killa'yı öldürtmüştü. Thymoites, Priamos'u affetmedi ve ondan öç almak için tahta atı Troia'ya ilk sokanlardan biri oldu.

Thyone (Θυώνη) Bazı geleneklerde, Dionysos'un genellikle Semele (bu ada bkz.) diye anılan annesinin adı. Bu isim farklılığını açıklamak için, ya bu iki durumda aynı Dionysos'un sözkonusu olmadığı ileri sürülmekte ya da Semele'nin Dionysos'un annesinin "ölümlü" adı, Thyone'nin ise onun tanrısal adı olduğu varsayılmaktaydı. Bu varsayıma göre Dionysos, Thyone adını annesine, onun tanrıçalaştırılmasından sonra, yani annesini Ölüler Diyarı'ndan alıp tanrılar sırasına koymaya götürdüğü zaman vermiştir (bkz. *Dionysos*).

***Tiberinus** 1. Roma efsanesinde iki veçheli olarak görünür: Bir veçhesiyle Tiberis Nehri'nin tanrısı, yani Helenik tipte bir şairane soyut varlık; öbür veçhesiyle de, Aineias'ın onuncu göbekten torunu olan bir Alba kralıdır. Söylendiğine göre Tiberinus, o zamana kadar Albula adını taşıyan nehre yakın bir yerde çarpışırken ölmüş ve bu olaydan sonra nehir, Tiberis adını almıştır.

2. Yukarıdakinden farklı bir gelenek ise, Tiberinus'u, nehre adını veren bir kahraman yapmakla birlikte, onu tanrısal bir kökten gelme sayar ve Aineias'ın soyundan geldiğini kabul etmez. Bu geleneğe göre Tiberinus, tanrı Ianus ile Latiumlu bir nympha olan Camasene'nin oğluydu. Nehirde boğularak öldü ve bu yüzden nehre onun adı verildi.

***Tiberis Adası** Roma'da anlatıldığına göre, Tarquiniuslar kovulduğu zaman arazilerinin Roma'nın hemen kuzeyinde uzanan kısmı Mars'a adandı ve adı Mars Alanı oldu. Fakat, vakit hasat vakti olduğu ve bütün ova olgunlaşmış buğdayla kaplı bulunduğu ve de tanrıya adanan buğdayların tüketilmesi, kudsiyetin çiğnenmesi anlamına geleceği için bütün mahsulün nehre dökülmesine karar verildi. Su derin değildi, onun için ekin demetleri kum yığınlarına takılarak Palatinus'un eteğinde Tiberis Adası'nı meydana getirdi.

Başka bir versiyona göre ise, Mars Alanı Tarquiniuslara ait değildi. Oranın sahi-

bi Vesta rahibesi Tarquinia'ydı ve Alan, onun tarafından gönüllü olarak Mars'a adandı.

***Tiburnus** Tiburtus da denir. Latin Tibur (Tivoli) şehrini kuran ve ona adını veren kahraman. Bazen, Thebaili kahraman Amphiaraos'un üç oğlundan biri olarak gösterilir. Babalarının ölümünden sonra bunlar İtalya'ya gelerek burada koloniler kurdular (ayr. bkz. *Catillus*).

Tigge (Τίγγη) Herakles'in öldürdüğü dev Antaios'un karısının adı. Herakles, Tigge'yle birleşti ve ona Sophaks (bu ada bkz.) adında bir oğul verdi. Sophaks, annesinin şerefine Tiggis (günümüede Tanca) şehrini kurdu.

Plutarch, Sertorius 9.

Timalkos (Τίμαλκος) Megara kralı Megareus'un büyük oğlu. Dioskourlar, Theseus'un kaçırdığı kız kardeşlerini ararlarken, Megara'ya da uğradılar. Timalkos da onlara katıldı ve Aphidna'nın alınışında bulundu, ama çarpışmada Theseus tarafından öldürüldü.

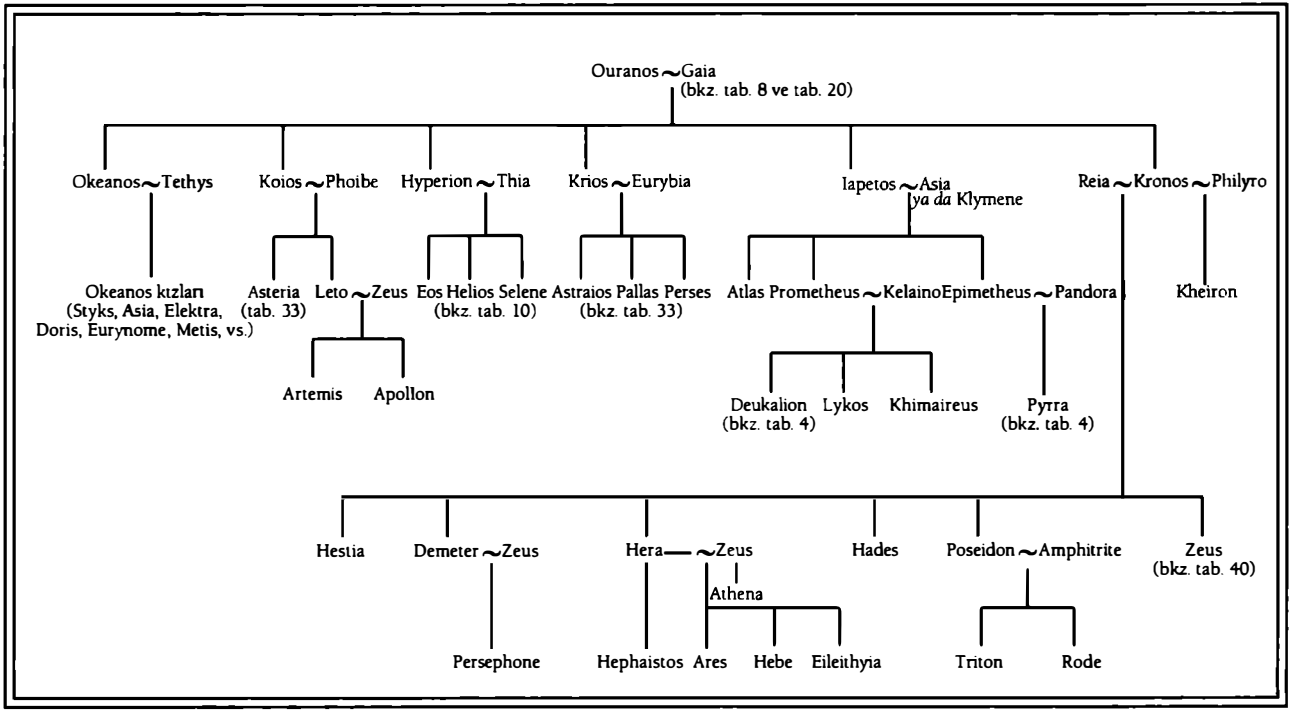
Paus. 1,41,3ff.

Timandra (Τίμανδρα) Tyndareos ile Leda'nın kızlarından biri (bkz. tab. 2 ve tab. 16). Timandra, Ekhemos (bu ada bkz.) ile evliydi ve Servius'un naklettiği bir geleneğe göre, ondan Euandros (bu ada bkz.) adında bir oğlu olmuştu. Fakat, Aphrodite'ye ritüel sunguları sunmayı ihmal ederek, onu gocundurdu ve tanrıça onu delirtti. Deliren Timandra, Phyleus'un (bu ada bkz.) kendisini kaçırmasına ses çıkarmadı. Phyleus, onu Dulikhion'a götürdü.

Tiphys (Τίφυς) *Argo* gemisinin ilk kaptanı. Hagnias'ın oğlu olarak geçer ve aslen Siphaili'dir (Boiotia'da). Tiphys'in rüzgârlar, yıldızların seyri vs. hakkında derin bilgisi olduğu söyleniyordu. Bu bilgileri o, bizzat Athena'dan almıştı. Fakat onun kara savaşlarına katıldığı hiçbir zaman görülmez. Tiphys, seferin sonunu göremedi; Pontos Euksenios (Karadeniz) kıyılarında, Mariandynler ülkesinde, kral Lykos'un sarayında hastalıktan öldü. Dümende onun yerini Ankeus aldı.

Tisamenos (Τισαμενός) 1. Öç Alan anlamına gelen bu adı taşıyan kayda değer iki kahraman vardır. Bunlardan birincisi, Orestes ile Hermione'nin oğludur (bkz. tab. 9). Sparta krallığı Menelaos'tan Orestes'e miras kaldığından, Orestes'in ardından Tisamenos tahta geçti ve Heraklesoğullarının saldırısına uğradığı güne kadar hüküm sürdü ve onlarla savaşırken öldü.

Başka bir gelenekte anlatıldığına göre ise, Tisamenos Heraklesoğulları tarafından Argos'tan ve Sparta'dan kovuldu, ama tebaasıyla birlikte çekilip gitmesine izin verildi. Bunun üzerine Tisamenos, Kuzey Peloponisos kıyılarına yerleşmiş bulunan Ionialılara yöneldi ve onlardan kendisini ve tebaasını kabul etmelerini istedi. Savaşçı değeri ve bilgeliği herkesçe bilinen Tisamenos'un birgün kendilerini egemenliği altına almasından korkan Ionialılar, Tisamenos'un teklifini reddettiler ve ona saldırdılar. Muharebede Tisamenos öldürüldü, ama askerleri galip geldiler ve Helike şehrine çekilen Ionialıları kuşattılar. Sonunda kuşatılanlar, Attike'ye gitme iznini elde ettiler ve orada Atinalılar tarafından kabul edildiler. Tisamenos'un ülkeye sahip çıkan yoldaşları, kralların muhteşem bir cenaze töreni düzenlediler. Tisamenos'un oğulları, fethettikleri bölgede Ionialılara karşı egemenliklerini pekiştirdiler ve bu bölge Akhaia adını aldı. Tisamenos'tan sonra,

Soy tablosu No. 39

onun büyük oğlu Kometos tahta çıkı, ardından da Asya'da bir koloni kurmaya gitti. Tisamenos'un diğer dört oğlunun adları şöyleydi: Daimenes, Sparton, Tellis ve Leontomenes.

2. Tisamenos adındaki ikinci kahraman, Thersandros ile Demonassa'nın oğludur. Bu Tisamenos, Oidipous'un üçüncü göbekten torunu idi (bkz. tab. 38). Tisamenos, ikinci Troia seferi sırasında (babası, Mysia çıkartmasında Telephos tarafından öldürülmüştü, bkz. *Thersandros*) Thebai birliğinin komutasını üstlenemeyecek kadar gençti.

Onun yerine, Peneleos, Telephos'un oğlu Eurypylos'u öldürerek, önceki kralın öldürülmesinin öcünü aldı (bkz. *Peneleos*). Tisamenos, yetişkin bir adam olunca Thebai'da hüküm sürdü. Tisamenos'un Autesion adında bir oğlu oldu. Autesion, Tisamenos'un ardından tahta çıkamadı, sürgüne gitmek zorunda kaldı ve Peloponisos'ta Heraklesoğullarına katıldı. Bu durumda, Peneleos'un torunu Damasikhton, Tisamenos'a halef oldu.

Titanidler ya da Titanides (Τιτανίδες) Ouranos ile Gaia'nın altı kızına –Theia (ya da Thia), Reia, Themis, Mnemosyne, Phoibe ve Tethys– verilen ad (bkz. tab. 8). Titanidler, erkek kardeşleri Titanlarla birleşerek çeşitli rütbe ve dereceden tanrıları doğurdular (bkz. tab. 39 ve bu tanrılara ait maddeler). Görünüşe göre Titanidler, Titanomakhia'da, erkek kardeşlerinin safında yer almamışlardır.

Titanlar ya da Titanes (Τιτᾶνες) Ouranos ile Gaia'nın altı erkek çocuğuna verilen genel ad (bkz. tab. 8 ve tab. 20). Titanlar ilk tanrılar kuşağındandırlar. İçlerinde en genci Kronos'tur. Olymposlular kuşağı, ondan türemiştir (bkz. *Kronos*). Titanların Titanidler adı verilen altı kız kardeşleri vardı (bkz. bir önceki mad.). Titanlar, Titanidler ile birleşerek, ikinci sıradan bir dizi tanrıyı meydana getirdiler (bkz. tab. 39).

Ouranos'un Kronos tarafından sakatlanmasını müteakip, evvelce babaları tarafından Gökten uzaklaştırılmış olan Titanlar, iktidarı ele geçirdiler. Yalnız Okeanos, bu işte Kronos'a yardım etmeye yanaşmadı ve daima kenarda durdu. Ama daha sonra Zeus, Kronos'u tahtından indirmeye giriştiğinde, Okeanos ona yardım etti. İktidarın Olymposlulara geçmesine yol açan bu mücadele, Titanomakhia adıyla bilinir. Hesiodos, *Theogonia*'sında bu mücadeleyi uzun uzadıya anlatır. Ancak bu pasaja sonradan eklemeler yapılmış olması muhtemeldir (bkz. *Kronos*). Bu mücadelede Zeus'un müttefikleri yalnızca Olymposlular (Athena, Apollon, Hera, Poseidon, Plouton, vs.) değildi; Titanların zulmüne uğramış olan Hekatogkheirler (Hekatogkeiroi) ve hatta, Iapetos'un oğlu olmasına rağmen, Prometheus ve Okeanos kızlarının ilki olan Styks de onun safında yer alıyorlardı.

Tithonos (Τιθωνός) Sıra dışı bir soy tablosunda Eos (Şafak) ile Atinalı Kephalos'un oğlu olarak gösterilmekle birlikte (bkz. tab. 19), genellikle Troia döngüsüne bağlanan ve Laomedon'un oğullarından biri olarak geçen (bkz. tab. 3) bir kahraman. Tithonos'un annesi, nehir-tanrı Skamandros'un kızı Styrmo'dur. Dolayısıyla Tithonos, Priamos'un ağabeyi olur. Tithonos çok yakışıklıydı. Şafak, onu gördü ve âşık olup kaçırdı. Tithonos'la Şafak'ın, Emathion ve Memnon (bu adlara bkz.) adlarında iki oğulları oldu. Şafak, Tithonos'a duyduğu aşk nedeniyle, Zeus'tan onun için ölümsüzlük istedi,

ama ebedi gençlik istemeyi unuttu. Bu yüzden, âşığı hep aynı kalırken, Tithonos yaşlanıyor ve kuruyup büzülüyordu. Öyle ki, bir zaman sonra, onu bir bebek gibi hasır bir sepete koymak icap etti. Sonunda Eos, onu ağustos böceğine dönüştürdü.

Tityos (Τιτυός) Zeus ile Elara'nın (bazen Orkhomenos'un, bazen de Minyas'ın kızı olarak gösterilir) oğlu olan bir dev. Hera'nın kıskançlığa kapılmasından korkan Zeus, sevgilisi hamile kalınca, onu yerin derinliklerine gizledi. Bu nedenle, dev Tityos, doğduğu zaman topraktan çıktı.

Leto, Zeus'tan Artemis'le Apollon'u doğurduğunda, rakibesini kıskanan Hera, canavar Tityos'u onun üzerine saldı ve aynı zamanda onda Leto'nun ırzına geçme isteği uyardırdı. Ama Zeus, Tityos'u yıldırımla çarparak Cehennem'in dibine attı. Orada iki yılan (ya da iki kartal) durmadan Tityos'un karaciğerini yiyor ve devin karaciğeri, ayın safhalarına göre yeniden oluşuyordu. Başka bazı yazarlara göre ise, Leto'nun iki çocuğu, annelerini canavara karşı korumuşlar ve onu oklarıyla öldürmüşlerdir. Böylece Tityos ebediyen yerin altında kaldı. Vücudu dokuz "hektarlık" bir yer kaplıyordu. Euboia'da Tityos'a ibadet edilen bir mağara vardı.

Tlepolemos (Τληπόλεμος) Herakles ile Astyokhe'nin (Thesprotlar kralı Phylas'ın kızı) oğlu. Herakles, Kalydonlularla birlikte giriştiği bir sefer sırasında, Ephyra şehrini aldıktan sonra, Astyokhe'yle birlikte olmuştu. Ancak, Astyokhe'nin baba adı *Ilias*'ta Aktor olarak geçmektedir (bkz. tab. 11).

Herakles'in ölümünden sonra, Heraklesoğulları Peloponisos'a dönmek için bir süre boş yere uğraştılar (bkz. *Heraklesoğulları*). Fakat, Heraklesoğullarının, bu yoldaki her girişimlerinden sonra Attike'ye geri çekilmek zorunda kalmalarına karşılık, Tlepolemos ve büyük dayısı Likymnios (Alkmene'nin üvey kardeşi, bkz. tab. 32) ile Likymnios'un çocukları, Argoslulardan Argos'a yerleşme müsaadesi aldılar. Tlepolemos'la büyük dayısı arasında çıkan bir tartışma sırasında, Tlepolemos Likymnios'u bir sopayla vurarak öldürdü. Başka bazı yazarlara göre bu, kazaen işlenmiş bir cinayetti, çünkü Tlepolemos aslında sopayla bir öküze vurmak istemiş ya da bir köleyi cezalandırmak amacıyla davranmış, ama kötü bir tesadüf eseri olarak sopa hedefinden sapmıştı. Her halükârda, sonuçta ölünün akrabaları, Tlepolemos'u Argos'tan sürgüne gitmek zorunda bıraktılar. Tlepolemos, karısı Polykso'yla birlikte Argos'tan ayrılarak Rodos'a yerleşti. Orada, Lindos, Ialysos ve Kamiros adlarında üç şehir kurdu.

Helene'nin talipleri arasında da yer aldığı görülen Tlepolemos, bu nedenle Polykso'yu Rodos'ta naibe olarak bırakıp, dokuz geminin başında, Troia Savaşı'na gitti. Sarpedon tarafından öldürüldü. Polykso'nun intikamı konusunda, bkz. *Polykso*.

Tlepolemos'un yoldaşları, Troia dönüşünde önce Girit'e uğradılar, sonra da gidip "Iberia Adaları"na yerleştiler.

Tmolos (Τμῶλος) 1. Lydia'da bir dağın adı. Öte yandan, Omphale'nin dul kaldığı kocasının adı da Tmolos'tur.

2. Ayrıca Ares'le Theogone'nin oğullarından biri de aynı adı taşır. Aynı zamanda Lydia kralı olan bu Tmolos, Artemis'in Arripe adındaki bir nedimesine tecavüzde bulundu. Tanrıça da onu azgın bir boğaya öldürttü.

Tmolos'un oğlu Theoklymenos, onu dağa gömdü. Dağ, bu olaydan sonra, Tmolos adını aldı.

Tokseus (Τοξεύς) 1. "Okçu" anlamına gelen bu isim, Oikhalia kralı Eurytos'un oğullarından birine aittir. Kardeşleriyle birlikte, Herakles tarafından öldürüldü. 2. Kalydon kralı Oineus ile Althaia'nın oğullarından birinin adı da Tokseus'tur (bkz. tab. 27). Bir "hendeğin üzerinden atladığı" için Oineus, onu kendi elleriyle öldürdü (Remus'un ölümüyle karşılaştırınız).

Trambelos (Τράμβηλος) Telamon ile Troialı tutsak kadın Theaneira'nın (bu ada bkz.) oğlu. Trambelos, tutsaklıktan kaçan Theaneira'yı sarayına alan kral Arion tarafından, Miletos'ta yetiştirildi. Trambelos'un Apriate'ye olan aşkı ve genç kızın ölümü konusunda, bkz. *Apriate*. Kısa bir süre sonra, Akhilleus bir korsanlık seferinden dönerken, Trambelos onunla çarpıştı ve öldü. Fakat, genç adamın yiğitliğini takdir eden Akhilleus, onun kim olduğunu araştırdı ve Telamon'un oğullarından biri ve dolayısıyla kendi akrabası olduğunu öğrenince, deniz kıyısında Trambelos için bir mezar inşa etti.

Trikke (Τρίκκη) Tesalya'da nehir-tanrı Peneus'un kızı ve kral Hypseus'un karısı (bkz. tab. 23). Trikke, Tesalya'da aynı adı taşıyan şehrin isim atasıdır.

Triopas (Τριόπας) Triops da denir. Aynı zamanda hem Tesalya hem de Argos efsanelerinde rastlanan, soyağacı çok belirsiz bir kahraman. Triopas, bazen Aiolos ile Kanake'nin ya da Kanake ile Poseidon'un; bazen Lapithes ile Orsinome'nin (bkz. tab. 23); bazen de (Argos geleneğinde) Niobe ve Argos soyundan gelen Phorbas ile Euboia'nın (bkz. tab. 14) oğlu olarak geçer. Güneş ile Rodos'un oğullarından birinin adı da Triopas'tır (bkz. *Heliadlar*).

Tesalya ve Argos soyağaçlarını birleştiren ilişkiler için, bkz. *Phorbas*.

Triopas, bazen Knidos şehrinin kurucusu olarak da gösterilir.

Triptolemos (Τριπτόλεμος) Eleusis'in Demeter mitosuna bağlı en büyük kahramanı. En eski efsanede sadece bir Eleusis kralı olarak geçer. Zamanla, kral Keleos ile Metaneira'nın (bu adlara bkz.) oğlu ve Demophon'un (bu ada bkz.) kardeşi olarak geçmeye başlar. Başka bazı gelenekler, onu Dysaules ile Baubo'nun (bu ada bkz.) ya da kahraman Eleusis'in (bu ada bkz.), hatta Yer'le Okeanos'un oğlu olarak gösterirler (bkz. tab. 8).

Demeter, Eleusis'te Triptolemos'un arkabalarından gördüğü konukseverliğe karşılık olarak, kahramana kanatlı dragonlar tarafından çekilen bir araba verdi ve bununla yeryüzünü baştan başa dolaşarak, her yere buğday tohumları ekmesini emretti.

Triptolemos, bazı ülkelerde şiddetli direnişlerle karşılaştı. Örneğin, Getae halkının kralı, Triptolemos'un dragonlarından birini öldürdü, ama Demeter derhal onun yerine bir başkasını koydu. Patras'ta, Eumolos'un oğlu Antheias, kahraman uyurken dragonları tanrısal arabaya koşup bizzat kendisi buğday ekmeye kalkıştı. Ama arabadan düşüp öldü. Eumelos ve Triptolemos, onun şerefine Antheia şehrini kurdular. Daha sonra Triptolemos, Ölüler Diyarı'nda ölülerin yargıcı oldu. Orada, bazen Aiakos, Minos ve Radamantys'in yanında yer aldığı görülür.

Atina'da Demeter şerefine kutlanan Thesmophoria Bayramı'nın Triptolemos tarafından ihdas edildiği

söyleniyordu.

Demeter'in, Keleos'un oğullarından birini ölümsüz kılma girişimi için, bkz. *Demophon*. Bazen, bizzat Triptolemos'un tanrıçanın büyülerine hedef olduğu söylenir. Yerel geleneklerde Triptolemos'a mal edilen çocuklar için, bkz. *Krokon*.

Triton (Τρίτων) Dar anlamda, Nereus'a, Glaukos'a Phorkys'e, vs. benzer bir deniz tanrısı. Genellikle, Poseidon ile Amphitrite'nin oğlu olarak geçer (bkz. tab. 39). Bir kız kardeşi vardı: Rode (bu ada bkz.). Genellikle, meskeni bütün denizler olmakla birlikte geç dönemlerde belgelenmiş efsanelerde, bazen Libye'deki Tritonis gölünün tanrısı olarak gösterilir ve ayrıca onun Pallas adında bir kızı olduğu söylenir. Athena'nın oyun arkadaşı olan bu Pallas (bu ada bkz.), tanrıça tarafından kazaen öldürülmüştür. Gelenekte, Triton'un Triteia adında başka bir kız çocuğu daha vardır. Bir Athena rahibesi olan Triteia, Ares'in sevgilisi oldu ve ondan Melanippos adında bir oğlan doğurdu.

Efsane, Triton'a Argonautlar seferinde de rol verir. Eurypylos'un suretine bürünerek Euphemos'a (bu adlara bkz.) konukseverlik hediyesi olarak bir topak toprak veren ve gemicilere, Akdeniz'e ulaşmak için izleyecekleri yolu gösteren odur.

Triton, yerel bir Tanagra (Boiotia'da) efsanesinde de görülmektedir. Anlatıldığına göre, bir Dionysos bayramında, ülke kadınları gölde yıkanıp yüzüyorlarken, Triton onlara saldırdı. Ama kadınların yakarışlarını duyan Dionysos, onların imdadına koştu ve Triton'u kaçırttı. Triton'un, kendi gölü kıyılarında yağmacılık yaptığı, sürüleri kaçırdığı vs. de söyleniyordu. Nihayet, bir gün gölün kıyısına bir testi şarap konuldu. Kokuyu duyan Triton, kıyıya yanaştı ve şarabı içti. Sonra da olduğu yerde uyuyakaldı. Böylece, onun balta darbeleriyle öldürülmesi mümkün oldu. Dionysos'un, deniz tanrısına karşı kazandığı zafer, "rasyonel" olarak böyle açıklanıyordu.

Triton adı, çoğu kez, tek bir tanrıya değil de, Poseidon'un maiyetini oluşturan bütün bir sıra tanrısal varlığa verilir. Bunlar, vücutlarının üst kısmı insan, alt kısmı balık şeklinde varlıklardır. Genellikle, borazan yerine kullandıkları deniz kabuklarını üfler vaziyette tasvir edilirler (bkz. *Misenos*).

Troilos (Τρωίλος) Priamos ile Hekabe'nin en küçük oğulları. Fakat Hekabe'nin, onu Apollon'dan dünyaya getirdiği de bazen iddia edilir. Troilos yirmi yaşına gelirse, Troia'nın alınamayacağına dair bir kehanet vardı. Fakat, Yunanların şehrin önüne gelişlerinden kısa bir süre sonra, Troilos, Akhilleus tarafından öldürüldü. Troilos'un hangi şartlar içinde öldürüldüğü konusunda gelenekler birbirinden ayrılır. Bazısına göre, delikanlı, bir akşam atları Skaia kapısı yakınlarındaki bir su başına suvarmaya götürdüğü sırada Akhilleus'un baskınına uğramış (ayr. bkz. *Polyksene*); bazısına göre de Akhilleus tarafından tutsak alınıp, kurban edilmiştir. Bir diğer varyanta göre ise Akhilleus, Troilos'u su başında görür ve ona âşık olur. Ama Troilos kaçar ve Thymbra Apollonu tapınağına sığınır. Akhilleus, onu oradan çıkarmak için boşuna uğraşır. Sonunda öfkelenerek, Troilos'u tapınağın içinde mızrağıyla öldürür.

Troizen (Τροιζήν) 1. Trezen de denir. Saronikhos Körfezi'nde Troizen şehrine adını veren kahraman. Yerel gelenek-

te, Pelops ile Hippodameia'nın oğlu ve Pittheus'un kardeşi olarak geçer (bkz. *Pittheus* ve tab. 2). Pittheus ile Troizen, ileride Troizen'in adını alacak olan şehre göç ettiler. O sırada, şehirde kral Aitios hüküm sürmekteydi. İki kardeşin gelişinden sonra, her üçü birlikte hüküm sürmeye başladılar. Troizen'in Anaphlystos ve Sphettos adlarında iki oğlu oldu. Bunlar, Attike'ye göç ettiler.

2. Aynı adı taşıyan diğer bir kahraman Euopis ve Dimoites (bu ada bkz.) efsanesinde rol oynar.

Trokhilos (Τροχίλος) Adı "tekerlek"i çağrıştıran Argoslu bir kahraman, Io'nun oğlu. Arabaların, özellikle de Argoslu Hera kültünde kullanılan kutsal arabanın icadı ona atfedilir. Agenor'un öç alma azmiyle peşine düştüğü Trokhilos, yurdundan kaçtı ve Attike'ye sığındı. Söylendiğine göre, orada Eleusisli bir kadınla evlendi ve ondan Eubouleus ve Triptolemos (bu ada bkz.) adlarında iki oğlu oldu. Daha sonra, gökyüzünde takımyıldızlar arasına konularak Arabacı Burcu'nu oluşturdu.

Trophonios (Τροφώνιος) Lebadealı (Boiotia'da) bir kahraman. Kendisinin orada çok ünlü bir kehanet merkezi vardı. Trophonios'un soyağacı konusunda gelenekler birbirinden ayrılır. O, bazen, Epikaste ile Apollon'un oğlu ve dolayısıyla Agamedes'in (bu ada bkz.) üvey oğlu olarak gösterilir; bazen de, Erginos'un çocuklarından biri olarak geçer (bkz. tab. 34). Söylendiğine göre, Trophonios, Demeter tarafından emzirilmiştir. Özellikle mimar olarak çok namlıydı. Birçok ünlü yapının inşası, Agamedes'le birlikte ona atfediliyordu: Thebai'da, Amphitryon'un evi; Delphoi'da, Apollon tapınaklarından biri; Elis'te, Augeias'ın hazine dairesi; Hyria'da, Hyrieus'un hazine dairesi; Mantineia'da, Poseidon tapınağı gibi. Trophonios son derece usta bir mimardı. Bir seferinde, çıkar uğruna ustalığını kötüye kullandı ve bu da onun hayatına mâal oldu (bkz *Agamedes*). Fakat, onun ölümüne ilişkin başka versiyonlar da bulunmaktadır. Bazen, Apollon'un, tapınağının yapım ücretini ona ölümle ödediği söyleniyordu. Çünkü, ölüm bir tanrının insana verebileceği en iyi ödüldür.

Tros (Τρώς) Troia soyuna ve Troia ülkesine adını veren kahraman; Erikhthonios (Dardanos'un oğlu) ile nehir-tanrı Simoeis'in kızı Astyokhe'nin oğlu (bkz. tab. 3). Tros, Skamandros'un kızı Kallirroe ile evlendi ve ondan birçok çocuğu –Kleopatra adında bir kızı ve Ilos, Assarakos, Ganymedes adlarında üç oğlu– oldu.

***Turnus** Bir italik kahraman. Aineias İtalya'ya geldiği zaman Rutullerin kralıydı. Kral Daunus'un oğlu ve Pilimnus'un (bu adlara bkz.) torunudur. Annesi nympha Venilia'dır.

Latinus'un efsanesi ve Aineias'ın Latium'daki bütün maceraları gibi, Turnus'un hikâyesinin de birçok versiyonu vardır. Bunlardan hangisinin en eski olduğunu ayırt etmek güçtür. Efsanenin, muhtemelen Cato'nun *Origines*'ine kadar dayanan şekline göre Turnus, Latinus'un müttefikiydi ve bu ittifak, Latinus'un kızının Aineias'la evlenmesinden sonra kurulmuş bir ittifaktı. Latinus, Troialıların eşkıyalıklarına karşı kendini savunmak için onu yardımına çağırmıştı. Ilk muharebede Latinus öldü. Turnus, Caere'de kral Mezentius'un yanına kaçtı ve onun yardımını elde etti (bkz. *Mezentius*). Mezentius'un yardımını elde eden Tur-

nus, Aineias'a saldırmak üzere geri döndü, ikinci bir muharebe oldu ve bu muharebede, Turnus öldü.

Bir başka versiyona göre, Aineias ile Latinus, müttefiktiler ve ikisi birden Turnus'un Rutullerinin saldırısına uğradılar. Bir muharebede, hem Latinus hem de Turnus öldüler.

Vergilius, Turnus figürünü işleyip geliştirmiştir. Vergilius, Turnus'u Iuturnus'un kardeşi ve Latinus'un kızı Lavinia'nın nişanlısı yapar. Turnus'un teyzesi Amata, Lavinia'yı ona vermeyi vaat etmiştir (bu adlara bkz.). Dolayısıyla, Turnus'un Aineias'a karşı düşmanlığı siyasi olduğu kadar kişiseldir de. Turnus, Latinus'un isteğinin tersine, Troialılara karşı savaş açar ve onlara amansız bir düşmanlık gösterir. Genç ve haşin Turnus, yabancıların orta Italya'ya gelip yerleşmelerine tahammül edememektedir. Bu yüzden, o civardaki bütün halkları onlara karşı ayaklandırır. Sonunda, Aineias'la yaptığı teke tek bir çarpışmada, onun tarafından öldürülür.

Tydeus (Τυδεύς) Kral Oineus'un Periboia (Hipponoos'un kızı) ile olan ikinci evliliğinden dünyaya gelen Aitolialı kahraman (bkz. tab. 27). Oineus ile Periboia'nın evliliğine dair çeşitli gelenekler vardır. Bunlardan birine göre, genç kız, evlenmeden önce, Oineus tarafından iğfal edilerek, domuz çobanlarına terk edilmiş ve genç Tydeus, bu çobanların arasında büyümüştür. Öte yandan, Oineus'un, Zeus'un emri üzerine öz kızı Gorge ile sevиştiği ve Tydeus'un aslında bu aşkın ürünü olduğu da bazen ileri sürülüyordu.

Ergenlik çağına gelen Tydeus, bir cinayet işledi: Yazarlara göre, Tydeus'un kurbanı, Oineus'un kardeşi Alkathoos ya da Oineus'a karşı bir komplo kuran Melas'ın oğulları Pheneus, Euryalos, Hyperlaos, Antiokhos, Eumedes, Sternops, Ksanthippos ve Sthenelaos; ya da öz kardeşi Olenias'tı. Her halükârda, Tydeus, yurdundan ayrılmak zorunda kaldı ve bir süre orada burada dolaştıktan sonra, Polyneikes'le aynı zamanda, Adrastos'un yanına geldi. İki kahramanın karşılaşmaları hakkında bkz. *Adrastos*. Adrastos, Tydeus'u cinayetinin günahından arındırmayı kabul etti ve eski bir kehanete dayanarak kızlarından Deipyle'yi onunla evlendirdi. Polyneikes de, Adrastos'un diğer kızı Argia ile evlendi. Adrastos, aynı zamanda, iki damadına yurtlarını geri vermeyi de vaat etti. Bu suretle, Tydeus, Polyneikes'i yeniden Thebai tahtına oturtmayı amaçlayan Yedi Önderlerin seferine katılmak zorunda kaldı.

Arkhemoros epizotu sırasında, Tydeus, kral Lykourgos'a karşı Hypsipyle'nin tarafını tuttu (bu adlara bkz.) ve Lykourgos'la çatıştı. Amphiaraos'la Adrastos, kavgayı yatıştırdılar. Arkhemoros'un şerefine kutlanan ve sonraları Nemea Oyunları'na dönüşecek olan oyunlarda, Tydeus yumruk dövüşünde birinci oldu.

Tydeus, daha sonra, Thebai'a elçi olarak gönderildi, ama Eteokles onu dinlemeyi kabul etmedi. Bunun üzerine, Thebailileri sınamak isteyen Tydeus, onları teke tek çarpışmaya çağırarak, meydan okudu ve birbiri ardınca hepsini yendi. Geri döndüğü sırada Thebaililer, ona elli kişilik bir pusu kurdular. Tydeus, Maion (bu ada bkz., 1.) dışında hepsini öldürdü. Karanlık bir gelenek, kuşatma sırasında geçen ve Tydeus'un gaddarlığını gösteren bir epizota yer verir: Eteokles'in kız karde-

şi Ismene, Theoklymenos adında genç bir Thebaili'yi seviyordu ve şehrin dışındaki bir pınarın yanında ona randevu vermişti. Athena'nın teşvikiyle, Tydeus, pusuya yatıp gençleri bekledi ve onlara baskın yaptı. Theoklymenos kaçmayı başardı. Ama Ismene tutsak düştü. Genç kız, Tydeus'u yumuşatmaya çalıştıysa da, Tydeus hiç acımadan onu öldürdü.

Şehrin yedi kapısı önünde yapılan nihai savaşta, Tydeus'un hasmı Melanippos'tu. Melanippos, Tydeus'u karnından yaraladı. Ama Tydeus, öldürücü bir yara almasına rağmen, hasmını yere serdi. Tydeus'un koruyucusu olan tanrıça Athena, ona Zeus'tan elde ettiği ölümsüzlüğü vermeye hazırlanıyordu ki, hayatına mal olacak bu seferin düzenlenmesine katkıda bulunduğu için Tydeus'u affetmeyen Amphiaraos, tanrıçanın niyetini anladı ve Melanippos'un kafasını keserek Tydeus'a götürdü. Tydeus, düşmanının kafatasını yardı ve beynini yedi. Bu davranıştan büyük tiksinti duyan Athena, Tydeus'u ölümsüzlükten yoksun bırakmaya karar verdi ve savaş alanından çekildi.

Tydeus'un cesedi, hayatını bağışladığı için ona minnet borcu duyan Maion'un çabalarıyla gömüldü. Başka bir geleneğe göre ise, Tydeus'un cesedi, Theseus'un Atinalı yoldaşları tarafından götürülerek, Eleusis'te toprağa verilmiştir.

Tydeus, Diomedes'in (bu ada bkz.) babasıdır.

Tykhe (Τύχη) Bir tanrıça şeklinde kişileştirilmiş Talih ya da Tesadüf. Tykhe'ye Homeros'un manzumelerinde rastlanmaz. Fakat, o, daha sonra, büyük bir önem kazanmış ve bu önem, Helenistik döneme ve hatta Roma dönemine kadar sürekli artmıştır (bkz. *Fortuna*). Tykhe'nin mitosu yoktur. Bu, soyut bir varlıktan başka bir şey değildir. Giderek, Isis gibi bazı tanrıçaları da özümsemiş ve sonunda Isitykhe adı verilen karma bir tanrıçaya vücut vermiştir. Isitykhe, imparatorluk devrinin dinsel senkretizminde, dünyanın tabi olduğu yarı Hikmet-i Ilahi, yarı Tesadüf şeklinde anlaşılan bir kudreti temsil ediyordu. Her sitenin kendi Tykhe'si vardı. Bu Tykhe, sitelerin koruyucu tanrıları gibi, başında bir duvarlı taçla ve bazen kör olarak tasvir ediliyordu. Bütün bunlar, birtakım sembollerden ibarettir ve gerçek anlamıyla mitolojiye ait değildir.

Tykhios (Τυχίος) Aslen Boiotialı ünlü bir ayakkabıcının adı. Telamon oğlu Aias'ın deriden kalkanını o yapmıştı. Kendisine ayakkabıcıların piri gözüyle bakılıyor ve sık sık anılıyordu.

Tyndareos (Τυνδάρεως) Lakedaimonlu bir kahraman; Dioskourların, Helene'nin, Klytaimnestra'nın ve de Timandra ile Phylonoe'nin babası (bkz. tab. 16). Soyağacı konusunda çeşitli gelenekler arasında mutabakat yoktur. Tyndareos, bazen, Oibalos ile Naias Batia'nın ya da Perseus'un kızlarından Gorgophone'nin oğlu olarak gösterilir (bkz. tab. 21). Bazen de, babasının Oibalos değil de, Messinialı Perieres ya da Kynortas (çoğu zaman Perieres'in babası olarak geçer) olduğu söylenir. Son iki gelenekte, Tyndareos'un annesi Gorgophone'dir. Ikarios, Aphareus ve Leukippos adlarında erkek kardeşleri (ya da bazı geleneklere göre üvey erkek kardeşleri; bkz. *Gorgophone*) vardır. Bazen, bunlara Arene adında bir de kız kardeş eklenir.

Oibalos ölünce, Hippokoon kar-

deşlerini kovdu ve Sparta krallığını tek başına ele geçirdi. Bu durumda, Ikarios'la Tyndareos, Kalydon'a, kral Thestios'un yanına kaçtılar. Tyndareos orada, Thestios'un kızı Leda'yla evlendi. Daha sonra, Herakles, Hippokoon'la oğullarını yenerek Sparta krallığını Tyndareos'a geri verdi (bkz. *Hippokoon*). Başka bir geleneğe göre, Hippokoon'la Ikarios, birlikte Sparta'ya yerleştiler ve Tyndareos'u kovmak için aralarında anlaştılar. Bunun üzerine, Tyndareos, Akhaia'da Pellene'ye ya da Messinia'da üvey kardeşi Aphareus'un yanına sığındı.

Tyndareos'un çocukları ve bunların dünyaya gelişinde Zeus'un rolü konusunda bkz. *Dioskourlar*, *Helene*, *Leda*, *Klytaimnestra*. Tyndareos, Atreusoğulları efsanesinde de rol oynar: Atreus ölünce, Menelaos ile Agamemnon'un dadısı, çocukları Sikyon kralı Polyphides'e gönderdi. Polyphides de, çocukları Kalydon'da kral Oineus'a emanet etti. Tyndareos, Kalydon'dan Sparta'ya döndüğü zaman, iki çocuğu da yanında getirdi ve onları kendi evinde büyüttü. İki kardeş Helene'yle Klytaimnestra'yı orada tanıdılar.

Helene'nin güzelliğinin Tyndareos'un başına açtığı işler ve Helene'yle evlenmek isteyen çok sayıda talip için, bkz. *Helene ve Ikarios*. İki oğlu Kastor ve Polydeukes'in tanrılaştırmasından sonra, Tyndareos, damadı Menelaos'u yanına çağırdı ve Sparta krallığını ona miras bıraktı. Helene kaçırıldığı zaman, Tyndareos henüz sağdı ve Troia Savaşı sırasında torunu Hermione'yi Orestes'le evlendirdi (bkz. *Hermione*). Hatta, bazen Tyndareos'un, Agamemnon'dan sonra da yaşadığı ve Areopagos önünde ya da bizzat Argos'ta halk mahkemesinin huzurunda, Orestes'i suçladığı (bkz. *Orestes*) ileri sürülür.

Tyndareos, Asklepios'un dirilttiği kişiler arasında yer alır. Sparta'da kahraman olarak kendisine büyük saygı gösteriliyordu.

Typhon (Τυφών) Typheus da denir. Canavar türünden bir yaratık; Gaia (Yer) ile Tartaros'un en küçük oğulları (bkz. tab. **8**). Fakat, Typhon'u Hera ile Kronos'a bağlayan bir dizi versiyon da mevcuttur. Gigantların yenilgiye uğramasından hoşnut kalmayan Gaia, Hera'ya gidip Zeus'a iftira etti. Bunun üzerine Hera da Kronos'a giderek, öcünü almak için ondan bir çare istedi. Kronos, Hera'ya, kendi menisine bulanmış iki yumurta verdi: Toprağa gömüldüklerinde, bu yumurtalardan, Zeus'u tahtından indirilebilecek güçte bir daimon doğacaktı. İşte bu daimon, Typhon'dur.

Bir başka geleneğe göre Typhon, Hera'nın, tıpkı Hephaitos'ta (bu ada bkz.) olduğu gibi, hiçbir erkek prensibin katkısı olmaksızın dünyaya getirdiği bir oğluydu. Hera, canavar oğlunu, büyütmesi için, Delphoi'da yaşıyan bir dragona (yılan Python) verdi (bk. *Python*).

Typhon, insanla vahşi hayvan arasında bir yaratıktı. Boyca ve kuvvetçe Yer'in bütün öteki çocuklarını geride bırakıyordu; bütün dağlardan daha büyüktü ve çoğu zaman başı yıldızlara çarpıyordu. Kollarını açtığı zaman ellerinden biri Doğu'ya öteki de Batı'ya dokunuyordu ve ellerinde parmak yerine yüz dragon kafası bulunuyordu. Belden aşağısı engerek yılanlarıyla kaplıydı. Bedeni kanatlıydı ve gözleri ateş saçıyordu. Tanrılar, bu yaratığın Gökyüzü'ne saldırdığını görünce,

Mısır'a kaçtılar ve hayvan şekline girerek çölde saklandılar. Apollon çaylak, Hermes ibis, Ares balık, Dionysos teke, Hephaistos öküz, vs. oldu. Yalnız, Athena ile Zeus, canavara direndiler. Zeus uzaktan yıldırımlar fırlattı ve yakın dövüşe girdiği zaman da, Typhon'u, çelik *harpe*siyle (keskin yanı kıvrık orak şeklinde kılıç) yere serdi. Kapışma, Mısır'la Arabistan'ın Petraeus bölgesi sınırındaki Kasios Dağı'nda oldu. Sadece yaralı olan Typhon, üstün gelmeyi başardı ve tanrının harpesini elinden çekip aldı. Zeus'un kol ve bacak tandonlarını kesti; kendini savunamaz hale gelen tanrıyı omuzuna vurup, Kilikia'ya kadar götürdü. Orada, onu bir mağaraya –"Korykia mağarası"– kapattı. Zeus'un tandonları ve kaslarını bir ayı postuna sararak, dişi dragon Delphyne'nin gözetimine teslim etti. Hermes ve Pan –bazı yazarlara göre, Kadmos– tandonları çaldılar ve Zeus'un vücundundaki yerlerine yerleştirdiler. Zeus, hemen eski gücüne kavuştu ve kanatlı atlar koşulu bir arabayla gökyüzüne çıkarak, canavarı yıldırımlarıyla vurmaya başladı. Typhon kaçtı; gücünü artırmak umuduyla Nysa Dağı'nda biten sihirli meyvelerden yemek istedi. Rivayete göre, Moiralar, Typhon'u oraya çekmek için ona böyle bir vaatte bulunmuşlardı. Zeus, Typhon'a yetişti ve takip sürdü. Trakya'da Typhon, Zeus'a dağları fırlattı. Ama Zeus yıldırımlarıyla bunları çevirip canavarın üstüne düşürüyordu. Nitekim Haimos Dağı, kan (yun. αἷμα) anlamına gelen adını, Typhon'un yaralarından akan kandan almıştır. Cesaretini tümüyle kaybeden Typhon, kaçtı. Sicilya denizini geçerken, Zeus onun üstüne Etna Dağı'nı fırlattı. Typhon, dağın altında ezildi. Etna'dan çıkan alevler, ya canavarın kustuğu alevler ya da Zeus'un onun üstüne yağdırdığı yıldırımlardan geriye kalanlardır.

Typhon, birçok canavarın (köpek Orthros, Lerna Hydrası, Khimaira) babası olarak gösterilir. Bunları, o, Kallirroe ile Khrysaor'un kızı Ekhidna'dan dünyaya getirmiştir (bkz. tab. 33).

Tyro (Τυρώ) Salmoneus ile Alkidike'nin kızı (bkz. tab. 13). Tyro, Salmoneus'un kardeşi –yani amcası– Kretheus'un yanında büyüdü. Orada, nehir-tanrı Enipeus'a âşık oldu. Sık sık nehrin kıyısına inip, tutkusundan dolayı gözyaşları dökü yordu. Tanrı Poseidon, birgün, Enipeus'un kılığında sudan çıkarak, onunla birleşti ve ona ikiz çocuklar verdi. Tyro, çocuklarını gizlice dünyaya getirdi. Bu çocukların adları, Pelias ve Neleus'tu (bu adlara bkz.). Bu sırada, Salmoneus'un ikinci karısı ve Tyro'nun da üvey anası Sidero, ona çok kötü muamele etmekteydi. Ama Tyro'nun çocukları büyüyünce, onu kurtarmaya geldiler ve Sidero'yu öldürdüler. Bunun üzerine Tyro, Kretheus ile evlendi ve ona Aison, Pheres, Amythaon adlarında üç oğul verdi (bkz. ayn. tab.).

Tyro, hikâyesi kopuk olarak, Hyginus aracılığıyla bize kısmen intikal edebilmiş olan bir efsanede de rol oynar. Kardeş olan Sisyphos ile Salmoneus, birbirlerinden nefret ediyorlardı. Bir kâhin, Sisyphos'a, ancak yeğeni Tyro'dan bir çocuk sahibi olduğu takdirde, kardeşinden öç alabileceğini söylemişti. Sisyphos, Tyro ile birleşti. Tyro'nun ikiz çocukları oldu. Ancak Tyro, çocukları bekleyen akıbeti öğrenince onları öldürdü. Sisyphos'un, bu durumda ne yaptığını bilmiyoruz. Tek bildiğimiz, yaptığı ensest yüzünden, cehennemde cezalandırıldığıdır (bkz. *Sisyphos*).

Tyros (Τύρος) Fenikeli bir nympha, Herakles'in sevgilisi. Anlatıldığına göre, Tyros'un köpeği bir gün kırmızı bir deniz kabuklusu (*Murex*) bulup yedi ve ağzı burnu boyanmış bir halde sahibesinin yanına geldi. Bu renge hayran kalan genç kadın, Herakles'e, kendisine aynı renkte bir giysi vermezse, onu artık sevmeyeceğini söyledi. Sevgilisinin isteğine uysalca boyun eğen Herakles, aradı taradı ve sonunda –Tir (ya da Tyrus) şehrinin medarı iftiharı olan– erguvani kırmızı boyayı buldu.

Tyrrenos (Τυρρηνός) Tyrrenlere (Tyrrenoi, Etrüskler) adını veren kahraman. Bazen. Lydialılara adını veren Lydos'un kardeşi ve Atys ile Kailithea'nın oğlu; bazen de, Herakles'in borazanı icat eden oğlu olarak geçer. İkinci durumda, annesi Omphale'dir. Nihayet, Tyrrenos'un Telephos'la Hiera'nın oğlu olduğu da söylenir. Bu durumda, onun, Tarkhon adında bir erkek kardeşi vardır. Aslen Lydialı olan Tyrrenos, söylendiğine göre, Troia'nın zaptından sonra –ya da ülkeyi kırıp geçiren bir kıtlık sırasında– yurdundan ayrılmış ve orta İtalya'ya yerleşerek, Etrüsk halkını meydana getirmiştir.

***Tyrrhus** Kral Latinus'un baş çobanının adı. Küçük Askanios'un öldürdüğü kutsal dişi geyiğin öcünü almak için, Latin köylülerinin başına geçti. Daha sonra, Aineias'ın ölümünü müteakip, Lavinia, oğlu Silvius'u dünyaya getirmek için, üvey oğlunun korkusundan, onun yanına sığınacaktır (bkz. *Lavinia*, *Askanios*).

Tages : CIC., *De Diu.*, II, 23; OV., *Met.*, XV, 553; CENS., *De Die nat.*, IV, 13; FEST., *s. v.*

Talaos : APD., *Bibl.*, I, 9, 10; 12; 13; PAUS., II, 21, 2; APOLL. RH. *Arg.*, I, 118 ve dev., ve skol. *ad loc.*; TZET., *ad* LYC., 175.

Talassio: SERV., ad VERG., *Aen.*, I, 651; PLUT., *Qu. rom.*, 31; *Rom.*, 15; *Pomp.*, 4; LIV., I, 9, 12; CAT., 61, 134.

Talos : 1) PAUS., VII, 4, 8; VIII, 53, 5; APD., *Bibl.*, I, 9, 26; APOLL. RH., *Arg.*, IV, 1636 ve dev.; ve skol. *ad loc.*; EUST., ad *Odys.*, XX, 302 (s. 1893); DIOD. SIC., IV, 76; skol. PLAT., *Dev.*, I, s. 396; OV., *Met.*, VIII, 183 ve dev. **2)** APD., *Bibl.*, III, 15, 9; DIOD. SIC., IV, 76, PAUS., I, 21, 4; 26, 4; OV., *Met.*, VIII, 236 ve dev.; HYG., *Fab.*, 39; 244; 274; SERV., VERG., *Aen.*, VI, 14; *Georg.*, I, 143. Karş. J. SCHOO, in *Mnem.*, 1937, s. 257-294.

Talthybios : *Il.*, I, 320; III, 118; IV, 192 ve dev.; VII, 276; XIX, 196; 250; 267; XXIII, 897; OV., *Her.*, III, 9 ve dev.; APD., *Ep.*, III, 22; HDT., VII, 134 ve dev.; PAUS., III, 12, 7.

Tanais : HYG., *Fab.*, pr., 6 (Rose); PS. PLUT., *De Fl.*, XIV, 1.

Tantalos : 1) *Odys.*, XI, 582 ve dev., ve skol. ad XIX, 518, ve XX, 66; APD., *Bibl.*, III, 5, 6; *Epit.*, II, 1; PIND., *Ol.*, I, 87 ve dev.; skol. ad m. 97; *Isth.*, VIII, 21; EUR., *Or.*, 4 ve dev.; PLAT., *Krat.*, 395 ve dev.; PAUS., X, 31, 10; LUK., *Ölülerin Konuşmaları*, 17; NONN., *Narr.*, in. WESTERMANN, *Appendix*, s. 386 (*Mytographi*); ATHEN., VII, 14, s. 281 *b*, ve dev.; LUCR., *De Rer. Nat.*, III, 980 ve dev.; CIC., *De Fin.*, I, 18, 60; *Tusc. Disp.*, IV, 16, 35; HOR., *Ep.*, XVIII, 65 ve dev.; *Sat.*, I, 1, 68 ve dev.; OV., *Met.*, IV, 458 ve dev.; VI, 174, HYG., *Fab.*, 9; 82; 155; ANTON. LIB., *Transf.*,

36; LACT. PLAC., ad STAT., *Theb.*, II, 436; DIOD. SIC., IV, 74, 2) PAUS., II, 18, 2; 22, 3; SEN., *Thyestes*, 718; HYG., *Fab.*, 88; 244; 296; EUR., *Iph. Aul.*, 1150. 3) OV., *Met.*, VI, 239; HYG., *Fab.*, 11. Tantalos 1 hakkında, bkz. REINACH, ayn. mak. (*Sisyphos* mad.)

Taphios : APD., *Bibl.*, II, 4, 5; TZET., ad LYC., 932; skol. ad HES., *Her. Kalkant*, 11.

Taraksippos : 1) PAUS., VI, 20, 15; LYC., *Alex.*, 42 ve dev.; ve TZET., *ad loc.* **2)** PAUS., VI, 20, 19.

Taras : PAUS., X, 10, 8; 13, 10; STAT., *Silv.*, I, 1, 103; SERV., ad VERG., *Aen.*, III, 551; PROB., ad VERG., *Georg.*, II, 176; karş. WUILLEUMIER, *Tarente*, s. 35 ve dev.

Tarkheitos : PLUT., *Rom.*, 2.

Tarkhon : STRAB., V, s. 219; ET. BYZ., *s. v.* Ταρκυία; SERV., ad VERG., *Aen.*, X, 179, 198; TZET., ad LYC., 1242 ve dev.; 1249; VERG., *Aen.*, VIII, 503 ve dev.; X, 147 ve dev.; karş. M. PALLOTTINO, in *Rend. Accad. Lincei*, 1930, s. 49-87.

Tarpeia : PLUT., *Rom.*, 17; *Parrall.*, 15; LIV., I, 11, 7 ve dev.; DEN. HAL., II, 38 ve dev.; SERV., ad VERG., *Aen.*, VIII, 348; OV., *Met.*, XIV, 777; *Fast.*, I, 261; PROP., *El.*, IV, 4; VARR., *L. L.*, V, 41. V. E. PAIS, *Ancient Legends*, s. 96 ve dev.; ve S. REINACH, in *Rev. Arch.*, 1908, s. 42 ve dev.; G. DUMÉZIL, *Tarpeia*, Paris, 1947; L. GANSINIEC, Tarpeia, *Acta Soc. Arch. Polonorum*, 1949; karş. *R. E. L.*, 1951, S. 456.

Tartaros : *Il.*, VIII, 13 ve dev., 478 ve dev.; HES., *Theog.*, 119 ve dev.; 722 ve dev.; 820 ve dev.; APD., *Bibl.*, I, 1, 4 ve dev.; 6, 3; II, 1, 2; III, 10, 2; PAUS., IX, 27, 2; HYG., *Astr. Poet.*, II, 15.

Tatius : PLUT., *Romul.*, 20; 23; DEN. HAL., II, 36 ve dev.; LIV., I, 10; 14; PROP., *El.*, IV, 4; OV., *Fast.*, I, 260 ve dev.

Tauros : 1) PALAEPH., *Incr.*, 15; TZET., ad LYC., 1297; 1299. **2)** PLUT., *Thes.*, 16; 19; *Fr. Hist., gr.*, IV, S. 539, 16. **3)** Palaeph., *Ibid.*, 2; HERAKL., *Incred.*, 6.

Taygete : Skol. ad PIND., *Ol.*, III, 53; *Nem.*, II, 16 (Hesiodos'a ait bir fragmanından alıntıyla); HYG., *Fab.*, 154; 192; *Astr. Poet.*, II, 21; HELLANK., fr. 56; APD., *Bibl.*, III, 10, 3; PAUS., III, 1, 2; 18, 10; 20, 2; IX, 35, 1; ERAT., *Cat.*, 23; TZET. ad LYC., 219; OV., *Fast.*, IV, 174; PLUT., *De Fl.*, 17, 3.

Tegeates : PAUS., VIII, 3, 4; 45, 1; 48, 6; 53, 2 ve dev.

Tegyrios : APD., *Bibl.*, III, 15, 4.

Teiresias : *Odys.*, X, 487 ve dev.; XI, 84 ve dev.; skol. ad X, 494; XXIII, 323; EUST., ad HOM., s. 1665, 41 ve dev.; APD. *Bibl.*, II, 4, 8; III.4, 1; 6, 7 ve dev.; 7, 3 ve dev.; HYG., *Fab.*, 67; 68; 75; 125; 128; CAL., *Pallas'ın Banyoları*, 57 ve dev.; SOPH., *Kr. Oid., passim*; EUR., *Phoin.*, 834 ve dev.; 1589 ve dev.; PAUS., IX, 33, 1 ve dev.; OV., *Met.*, III, 320 ve dev.; TZET. ad LYC., 683; karş. Th. ZIELINSKI, *De Tiresiae... infortunûs*, Eos, 1926, s. 1-7; A. H. KRAPPE, in *Am. Journ. Phil.*, 1928. s. 267-276.

Teisiphone : 1) Bkz. *Erinyeler; Kithairon.* **2)** APD., *Bibl.*, III, 7, 7.

Tekmessa : SOPH., *Aias, passim*; QUINT. SM., V, 5, 21 ve dev.; skol. ad *Il.*, I, 138; HOR., *Odlar*, II, 4, 5 ve dev.; OV., *Ars amatorial*, III, 517 ve dev.; SERV., ad VERG., *Aen.*, I, 619; PLUT., *Alkib.*, I.

Tektamos : DIOD. SIC., IV, 60; V, 80.

Tektaphos : NONN. *Dion.*, XXVI, 101 ve dev.

Telamon : *Il.*, XI, 465; 591; *Odys.*, XI, 553; skol. ad *Il.*, XVI, 14; XIII, 694; SOPH., *Aias.*, 202; 433 ve dev.; EUR., *Troy.*, 799; APD., *Bibl.*, I, 8, 2; 9, 16; III, 12, 6 ve dev., HYG., *Fab.*, 14; 89; 173; DIOD., SIC., IV, 41; 72; PLUT., *Thes.*, 10; 29; PAUS., I, 42, 4; II, 29, 3-10; III, 19, 13; VIII. 15, 6; OV., *Met.*, VII, 476 ve dev.; VIII, 309 ve dev.; XI, 216 ve dev.; XIII, 151 ve dev.; APOLL. RH., *Arg.*, I, 93 ve dev.; skol. ad 1289; ATHEN., II, 43 d; PARTH., *Erot.*, 26; skol. ad LYC., 467.

Teleboas : STRAB., VII, s. 322; EUST., ad *Od.*, 1472, 38; bkz. *Pterelaos.*

Teledamos : 1) EUST., ad *Odys.*, 1796, 47. **2)** PAUS., II, 16, 6.

Telegonos : HES., *Theog.*, 1014; *Ep. gr fr.* (ed. KINKEL), s. 56 ve dev.; EUST., *l'Odys.*, 1796, 49; HYG., *Fab.*, 125; 127; SPOH., *fr.*, ed. PEARSON, S. 105 ve dev.; SERV., ad VERG., *Aen.*, II, 44; APD., Ep., VII, 16; 36 ve dev.; LUK., *Gerçek Hikâyeler*, II, 35; PARTH., *Erot.*, 3; TZET., ad LYC., 794; HOR., *Epodoslar*, I, 29 ve dev.; *Odlar*, III, 9, 8; ve skol. PORPHYR., *ad loc.*; A. HARTMANN, *Unters. über die agen vom Tod des Odysseus*, Münih, 1917.

Telekleia : Skol. ad EUR., *Hekabe*, 3.

Telemakhos : *Odysseia, passim*; EUST., ad *Odys.*, 1796; TZET., ad LYC., 798; 805; 808; 811; APD., *Ep.*, III, 7; VII, 32 ve dev.; PLUT., *De Soll. An.*, 36; SERV., ad VERG., *Aen.*, I, 273; PTOL., HEPH., VII.

Telemos : *Odys.*, IX, 508 ve dev.; OV., *Met.*, XIII, 771 ve dev.; THEOKR., *Id.*, VI, 23; HYG., *Fab.*, 125.

Telephassa : APD., *Bibl.*, III, 1, 1 ve dev.

Telephos : *Epic. gr. fr.* (KINKEL), s. 18 ve dev.; APD., *Bibl.*, II, 7, 4 ve dev.; 8 ve dev.; III, 9, 1; *Epit.*, III., 17; V, 12; TZET., *Anteh.*, 269 ve dev.; ad LYC., 206; 1249 ve dev.; HYG., *Fab.*, 99; 100; 101; 162; 244; ARIST., *Poet.*, XII, s. 1453 a, 21; STRAB., XII, 571; XIII, 615; skol. ad *Il.*, 1, 59; PAUS., I, 4, 6; III, 26, 10; VIII, 4, 9; 47, 3; 48, 7; X, 28, 8; AISKH., kayıp trag. *Mysialılar*; SOPH., kayıp trag. *Aleadlar* ve *Mysialılar*; EUR., fr., ed. NAUCK., 2. bas., fr. 696 ve dev.; kayıp trag. *Telephos*; DIOD, SIC., IV, 33; PHILOSTR., *Her.*, II, 14; DEN. HAL., I, 28; PLUT., *Rom.*, 13 skol. ad ARISTOPH., *Bulutlar*, 919; LYC., *Alex.*, 1245 ve dev.; TZET, *ad. loc.*; L. SÉCHAN, *Etudes sur la trag. grecque...*, s. 503 ve dev.; J. DUCHEMIN, *Agôn...*, s. 103.

Telkhinler : STRAB., XIV, s. 601; 654; EUST., ad *Il.*, s. 771; DIOD. SIC., V, 55 ve 56; TZET., *Theog.*, 81 ve dev.; *Chil.*, VII, 126; SERV., ad VERG., *Aen.*, IV, 377; OV., *Metam.*, VII, 367; karş. BLINKENBERG, in *Hermes*, 1915, s. 271-303.

Telkhis : PAUS., II, 5, 6; CLEM. AL., *Strom.*, I, 102; APD., *Bibl.*, II, 1, 1; TZET. ad LYC., 177.

Tellus : LUCR., *De Rer. Nat.*, V, 259; VERG., *Aen.*, VII, 136, ve SERV., ad I, 171; HOR., *Carmen Saeculare*, 29; CIC., *De Nat. Deor.*, III, 52; AUG., *Civ. Dei*, VII, 23 ve dev.; karş. S. WEINSTOCK, in *Glotta*, 1933, s. 140-152 ve H. LE BONNIEC (bkz. *Ceres* mad.).

Telphousa : *Hom. Apollon'a Övgü*, 244 ve dev.; 377 ve dev.

Temenos : 1) PAUS., VIII, 22, 2. **2)** PAUS., VIII, 24, 10. **3)** PAUS., II, 6, 7; 11, 2; 12, 6; 13, 1; 18, 7; 19, 1; 21, 3; 26, 2; 28, 3 ve dev.; 38, 1; III, 1, 5; IV, 3, 3 ve dev.; APD., *Bibl.*, II, 8, 2 ve dev., HYG., *Fab.*, 124; 219; TZET., ad LYC., 804; PLUT., *Qu. Gr.*, 48; EUR., kayıp trag. *Temenides*; bkz. NAUCK., *Tr. gr. fr.*, 2. bas. s. 592 ve dev. ve J. DUCHEMIN, *Agôn*, s. 103-4.

Temon : PLUT., *Qu. Gr.*, 13.

Teneros : STRAB., IX, 413; PAUS., IX, 10, 6; 26, 1; TZET., ad LYC., 1211.

Tenes : ET. BYZ., *s. v.* Τένεδος; SUID., *ibid.*; *Hist. gr. Fr.*, II, s. 157, fr, 170 (ARISTOTELES), ve s. 213; PLUT., *Qu. Gr.*, 28; PAUS., IX, 14, 1 ve dev.; DIOD. SIC., V, 83; CONON, *Narr.*, 28; APD., *Ep.*, III, 23 ve dev., TZET., ad LYC., 232 ve dev.; skol. ad *Il.*, I, 38.

Terambos : ANTON. LIB., *Tr.*, 22.

Tereus : APD., *Bibl.*, III, 14, 8; AISKH., *Iketides*, 61 ve dev.; LIV., ANDRON. kayıp trag.; HYG., *Fab.*, 45; 246; OV., *Met.*, VI, 427; LACT., PLAC., ad OV., *Met.*, 6. Bkz. *Philomela* mad.

Termeros : Skol., ad EUR., *Resos.*, 509; PLUT., *Thes.*, II.

Terminus : VARR., *L. L.*, V, 21; 74; DEN. HAL., II, 74; III, 69; LIV., I, 55, 2; V, 54, 7; PLUT., *Qu. Rom.*, 15; FEST., s. 162; *C. I. L.*, I, 2. bas., s. 310.

Terpsikhora : HES., *Theog.*, 78; TZET., ad LYC., 653; SUID, s. v. Αἶνος; *arg.* ad EUR., *Resos.*

Tethys : *Il.*, XIV, 201 ve dev.; HES., *Theog.*, 136; 237 ve dev.; fr. 260, RZ. OV., *Fast.*, II, 191; *Met.*, II, 509; 527 ve dev.; XI, 950 ve dev.; HYG., *Fab.*, 177; *Astr. Poet.*, II, 1; APD., *Bibl.*, I, 1, 3; II, 1, 1; DIOD. SIC., IV, 69; 72.

Teukros : 1) APD., *Bibl.*, III, 12; 1 ve dev.; DIOD. SIC., IV, 75; TZET., ad LYC., 29; 1302 ve dev.; 1465; SERV., ad VERG., *Aen.*, III, 108; EL., *Hist. An.*, XII, 5; STRAB., XIII, 604; DEN. HAL., I, 61 ve dev. **2)** *Il.*, VI, 31; VIII, 266 ve dev.; XII, 370 ve dev.; XIII, 170 ve dev.; XIV, 515; XV, 442 ve dev.; XXIII, 850 ve dev.; PAUS., VE I, 23, 8; 28, 11; AISKH., kayıp trag. *Salamisliler*; SOPH., kayıp trag. *Teukros*; *Aias*, 342 ve dev., ve skol. *ad loc.*; 1008 ve dev.; skol. ad 1019; QUINT. SM., V, 500 ve dev.; XII, 322; TZET., ad LYC., 447; 452; *Posthom.*, 645; VERG., *Aen.*, I, 619 ve dev.; ve SERV., *ad loc.*; PIND., Nem., IV, 46 ve skol. *ad loc.*; skol. ad EUR., *Hel.*, 147 ve dev.; OV., *Met.*, XIV, 696 ve dev.; HOR., *Odlar.*, I, 7, 21 ve dev.; STRAB., ŞIV, s. 672; 682; ATHEN., VI, s. 256 *b*; SIL. ITAL., III, 368; XV, 192; PHILOSTR., *Apollon'un Hayatı*, V, 1.

Teutamos DIOD. SIC., II, 22; karş. EUSEB., *Chron.*, I, 66 (Sch.).

Teutaros : TZET., ad LYC., 50; 56; 458; skol. ad THEOKR., XIII, 9.

Teuthras : 1) APD., *Bibl.*, II, 7, 4; III, 9, 1; PAUS., VIII, 4,9; X; 28, 8; ET. BYZ., s. v τευθρανία; DIOD. SIC., IV, 33; STRAB., XII, 571 ve dev.; HYG., *fab.*, 99; 100; PS. PLUT. De Fl., 21, 4. **2)** *Il.*, V, 705; TZET., *Hom.*, 100.

Thaipios : PAUS., V, 1, 11; 3, 3 ve dev.; *Il.*, II, 618 ve dev., ve EUST., *ad loc.*; QUINT. SM., XII, 323; APD., *Bibl.*, III, 10, 8.

Thamyris : *Il.*, II, 594 ve dev.; ve EUST., *ad loc.*; SUID., s. v. TZET., *Chil.*, VII, 92 ve dev., PLUT., *De Mus.*, III, 1152 b; PLAT., *Ion.*, 533 b ve dev.; PLIN., *H. N.*, VII, 207; EUSEB., *Pr., Eu.*, X, 6, s. 476 c; PAUS., IV, 33, 3; X, 7, 2; skol. ad HES., *Tr.*, I, s. 25; APD., *Bibl.*, IV, 33, 3; skol. ad EUR.,

Res., 346; SOPH., kayıp trag. *Thamyris;* DIOD. SIC., III, 67, HYG., *Astr., poet.*, II, 6.

Thanatos : *Il.*, XI, 241, XIV, 231, PAUS., III, 18, 1; HES., *Theog.*, 211 ve dev.; *Tr., gr., fr.*, Nauck, 2. bas. s. 720; EUR., *Alkestis, passim;* ayr. bkz. *Sisyphos* mad.; karş. F. DE RUYT, *Le Thanatos d'Euripide...* in Ant. *Class.*, 1932, s. 61-77.

Thasos : HDT., VI, 47; ET. BYZ., *s. v.;* APD., *Bibl.*, III, 1, 14; PAUS., V, 25, 12; skol. ad EUR., *Phoin.*, 5; 25.

Thaumas : HES., *Theog.*, 237; 267; APD., *Bibl.*, I, 2, 6; HYG., *Fab.*, prol., 14; SERV., ad VERG., *Aen.*, III, 212; 249; CIC., *De Nat. Deor.*, III, 20, 51.,

Theaneira : *Fr. Hist. Gr.*, I, s. 421; TZET., ad LYC., 467; 469.

Theano : 1) *Il.*, V, 69 ve dev.; VI, 297 ve dev.; XI, 221 ve dev., ve skol. ad m. 266; skol. ad EUR., *Andr.*, 224; Hek., 3; TZET., ad LYC., 340; *Posthom.*, 516; APD., *Ep.*, III, 34; PAUS., X, 27, 3; SERV., ad VERG., *Aen.*, I, 242; 480. **2)** HYG., *Fab.*, 186.

Thebe : 1-2) ET. BYZ., *s. v.*; *Fr. Hist. Gr.*, IV, 657 a; TZET., ad LYC., 1206; PIND., *Isthm.*, VIII, 37 ve dev.; PAUS., II, 5, 2; DIOD. SIC., IV, 72. **3)** *Fr. Hist. Gr.*, II, s. 238; DIOD. SIC., V, 49, 3. 4) Skol. ad *Il.*, IX, 383; TZET., ad LYC., 1206.

Theia : HES., *Theog.*, 135; 371 ve dev.; APD., *Bibl.*, I, 1, 3; 2, 2; PIND., *Isthm.*, V, 1, ve skol. ad m. 2.

Theias : ANTON. LIB., *Tr.*, 34.

Thelodamas : Skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, I, 131; APD., *Bibl.*, II, 7, 7; HYG., *Fab.*, 14; Arg., ad SOPH., *Trakh.;* NONN., *Narr.*, ed. WESTERMANN., s. 370 ve dev.; CONON, *Narr.*, 11.

Thelksion : 1) PAUS., II, 5, 7 **2)** APD., *Bibl.*, II, 1; TZET., ad LYC., 177.

Themis : HES., *Theog.*, 135; 901 ve dev.; DIOD. SIC., V, 66; APD., *Bibl.*, I, 1, 3; HYG., *Fab.*, prol.; ERAT., *Cat.*, 9; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, IV, 1396; ad EUR., *Hippol.*, 742; AISKH., *Prom.*, 18; 209; 874; PLUT., *Qu. Rom.*, 56, s. 278 b; DEN. HAL., I, 31; skol. ad *Il.*, XV, 299.

Themisto : Skol. ad PIND., *Pyth.*, IX, 31; APD., *Bibl.*, I, 9, 2; TZET., ad LYC., 22.

Theoklymenos : 1) *Odys.*, XV, 223 ve dev.; 508 ve dev.; XVII, 72 ve dev.; 151 ve dev.; XX, 350 ve dev.; EUST., ad *Od.*, s. 1780, 10 ve dev. **2)** EUR., Hel., *passim.*

Theonoe : 1) EUR., *Hel., passim*; CONON, *Narr.*, 8. **2)** HYG., *Fab.*, 190.

Theophane : HYG., *Fab.*, 3; 188; karş. OV., *Met.*, IV, 117

Theras : HDT., IV, 147 ve dev.; PAUS., III, 1, 7 ve dev., 15, 6; IV, 3, 4, VII, 2, 2, APOLL. RH., *Arg.*, IV, 1755 ve dev., ve skol. ad m. 1764; PIND., *Pyth.*, IV, 257 ve dev.; V, 72 ve dev.; karş. CALLIM., *Apollon'a Övgü.*, 71 ve dev.

Thero : PAUS., IX, 40, 5.

Thersandos : 1) PAUS., X, 30, 5; skol. ad *Odys.*, XI, 326. **2)** PIND., *Ol.*, II, 76, ve skol. *ad loc.*; PAUS., II, 20, 5; APD., *Bibl.*, III, 7, 2; HYG., *Fab.*, 69; SERV., ad VERG., *Aen.*, II, 261; skol. ad APOLL. RH., *Arg.*, IV, 1764; ad EUR., *Phoin.*, 135; PAUS., III, 15, 6; IX, 5, 14 ve dev.; 8, 7; EUST., ad HOM., s. 489, 37; STAT., *Theb.*, III, 683; LACT. PLAC., ad STAT., *Theb.*, III, 697; XII, 348; APD., *Ep.*, III, 17; DICT. CRET., I, 14; VERG., *Aen*, II, 261.

Thersites : *Il*, II, 211 ve dev.; QUINT. SM., I, 770 ve dev.; APD., *Bibl.*, I, 7, 10; *Epit.*, V, 1; *Epic., gr. fr.* (KINKEL), s. 33; DIOD. SIC., II, 46; OV., *Pont.*, III, 9, 9 ve dev.; *Met.*, XIII, 232 ve dev.; TZET., ad LYC., 999; 1000; ANTON. LIB., *Tr.*, 37; skol. ad SOPH., *Philokt.*, 445; karş. SOPH., *ibid.*, 439 ve dev.; PROKL., *Khrest.*, s. 458; EUST., ad HOM., s. 208, 2; KHAIREMON, kayıp trag.; bkz. L. SECHAN, *Etudes...*, s. 527 ve dev.

Theseus : *Çocukluğu:* PLUT., *Thes.*, 3 ve dev.; APD., *Bibl.*, III, 16, 1 ve dev.; EUR., *Iketides*, 1 ve dev., PAUS., I, 27, 7; II, 33, 1; skol. ad STAT., *Theb.*, V, 431; HYG., *Fab.*, 37; LYC., 494 ve dev.

Atina'ya geri dönüş: PLUT., *ibid*, 6 ve dev., APD., *Bibl.*, II, 6, 3; III, 16, 1 ve dev.; *Ep.*, I, 1 ve dev.; BAKKH., XVIII, 16 ve dev.; DIOD. SIC., IV, 59; PAUS., I, 44, 8; II, 1, 3 ve dev.; OV., *Met.*, VII, 404 ve dev.; *Ibis.*, 407 ve dev.; HYG., *Fab.*, 38; skol. ad *Il.*, XI, 741; SOPH., fragm. *Aigeus;* EUR., *id;* SERV., VERG., *Aen.*, VI, 20; VIII, 294; STRAB., IX, 399; CALLIM., *Hekale;* EUR., *Hippol., passim.*

Girit sykli: Odys., XI , 322 ve dev.; 631; karş. PAUS., I, 20, 3; X, 28, 2 ve dev.; SERV., ad VERG., *Georg.*, I, 222; *Aen.*, III, 74; VI, 21; PLUT., *Thes.*, 15 ve dev.; skol. ad *Odys.*, XI, 322 ve ad *Il.*, XVIII, 590; HYG., *Fab.*, 41; 42; 43; *Astr., Poet.*, II, 5; LACT. PLAC., STAT., ad *Akhil.*, 192, DIOD. SIC., IV, 61; VI, 4; PAUS., I, 22, 5; CATULLUS, LXIV, 215 ve dev.; ERAT., *Cat.*, 5; *Ov., Met.*, VIII, 174 ve dev.; *Her.*, X.

Siyasi faaliyetleri: PLUT., *ibid.*, 24; THUKYD., II, 15; CIC., *De Legibus*, II, 5; ISOKR., X, 35.

Amazonlara karşı savaş: PLUT., *ibid.* 26 ve dev.; APD., *Ep.*, I, 16 ve dev.; DIOD. SIC., IV, 28; PA-

US., I, 2, 1; 15, 2; 41, 7; II, 32, 9; V, 11, 4 ve 7; SEN., *Hippol.*, 927 ve dev.; HYG., *Fab.*, 30; 241; TZET., ad LYC., 1329.

Peirithoos'la dostluk: PLUT., *ibid.*, 30 ve dev., HELLANIKOS, *fr.* 74; APD., *Ep.*, 1, 21 ve dev.; EL., *Hist.*, Var., IV, 5; PAUS., X, 29, 9; skol. ad ARISTOPH., *Atlılar.*, 1368; GELL. *N. A.*, X, 16, 13. Ayr. bkz. *Pirithoos mad.*

Theseus'un ölümü: PLUT., *ibid.*, 35 ve dev.; PAUS., I, 17, 6; DIOD. SIC., IV, 62, 4; APD., *Ep.*, I, 24; karş. S. REINACH., *ayn. es.* (*Sisyphos* mad.); F. H. WOLGENSINGER, *Theseus*, diss. Zürich, 1935; H. HERTER, in *Rh. Mus.*, 1939, s. 244-286; 289-326; karş. A. VON SALIS, *ayn. es.* (*Ariadne* mad.).

Thepsios : EUST. ad *Il.*, s. 266, 6; APD., *Bibl.*, II, 4, 9 ve dev.; 7, 6 ve dev.; PAUS., I, 29, 5; VII, 2, 2; IX, 23, 1; 26, 6; 27, 6; X, 17, 5; 6; DIOD. SIC., IV, 29 ve dev.; ET. BYZ., *s. v.* Θέσπεια; skol. ad SOPH., *Trakh.*, 460; PHILOPON, kom. ad ARISTOTELES, ed. Vitelli, XVII, s. 715, 15 ve dev.

Thesprotos : APD., *Bibl.*, III, 8, 1; ET. BYZ., *s. v.* Ἀμβρακία; TZET., ad LYC., 481; HYG., *Fab.*, 88.

Thessalos : 1) PLIN., *H. N.*, IV, 28; VELL. PAT., I, 3,2; karş. HDT., VII, 176. **2)** *Il.*, II, 677; karş; HYG., *Fab.*, 97; APD., *Ep.*, V, 15; DIOD. SIC., V, 54; STRAB., IX, 5, 23. **3)** DIOD. SIC., IV, 34 ve dev.

Thestios : OV., Met., IV, 487; STRAB., X, s. 461; 466; PAUS., III, 13, 8; APD., *Bibl.*, I, 7, 7. Bkz. *Altheia; Leda; Hypermestra.*

Thestor : *Il.*, I, 69; *Fr. Hist. Gr.*, I, S. 88; TZET., ad LYC., 427; 980; 1047; OV., *Met.*, XII, 19; HYG., *Fab.*, 97; 128; 190.

Thetis : *Il.*, I, 348 ve dev.; 493 ve dev.; IX, 410 ve dev.; XVIII, 22 ve dev.; 368 ve dev.; XIX, 1 ve dev.; XXIV, 77 ve dev.; 120 ve dev.; HES., *Theog.*, 240; 1003; APD., *Bibl.*, I, 2, 7; 3; 5; 9, 25; III, 5, 1; 13, 4 ve dev.; *Ep.*, III, 29; VI, 5 ve dev.; TZET., *prol. ad All. ad Il.*, 426; 443; 451; *Antehom.*, 180; HYG., *Fab.*, 54; 92;96; 97; 106; 270; *Astr. Poet.*, II, 18; OV., *Metam.*, XI, 423 ve dev.; APOLL. RH., *Arg.*, IV, 790; ve dev.; skol. ad I, 582; PIND., *Nem.*, IV, 100 ve dev.; skol. ad III, 60; IV, 109; CATULLUS, 64; EUR., *Iph. A.*, 701 ve dev.; karş. L. SÉCHAN, *Les Noces de Thétis et de Pélée*, *Rev. Cours et conf.*, XXXII, 1, s. 673-688; II, 330-340; J. KAISER, *Peleus und Thetis*, Münih, 1912.

Thoas : 1) APOLL. RH., *Arg.*, I, 634 ve dev.; IV, 424 ve dev.; APD., *Bibl.*, III, 6, 4; *Ep.*, I, 9; LACT. PLAC.; ad STAT., *Theb.*, IV, 768; DIOD., SIC., V, 79; OV., *Her.*, VI; HYG., *Fab.*, 15; 74; 120; 121; 254; 261; VAL FLACC., *Arg.*, II, 242 ve dev. EUR., kayıp trag. *Hypsipyle* (bu ada bkz.); karş. G. DUMÉZIL, *Le crime des Lemniennes*, Paris, 1924. **2)** EUR., *loc. cit.* **3)** HYG., *Fab.*, 120; 121; SOPH., kayıp trag. *Khyrses.* Bkz. *Iphigeneia* mad. **4)** *Il.*, II, 638 ve dev.; IV, 527 ve dev.; XV, 281 ve dev.; TZET., ad LYC., 780; HESYCH., s. v.; APD., *Bibl.*, I, 8, 6; HYG., *Fab.*; 81; 97; 114; STRAB., VI, s. 255; VERG., *Aen.*, II, 262; APD., Ep., VII, 40; PLUT., *Qu. gr.*, 14. 5) PAUS., II, 4, 3; skol ad EUR., *Or.*, 1094. 6) APD., *Bibl.*, III, 10, 6.

Thon : *Odys.*, IV, 228, ve EUST., ad m. 219.

Thoosa : *Odys.*, I, 71; APD., *Ep.*, VII, 4.

Thrake : Skol. ad AISKH., *Persler*, 195; ET. BYZ., *s. v*; TZET., ad LYC., 533; EUST., ad DEN., PER., 322.

Thrasymedes : *Il.*, IX, 80 ve dev.; X, 196 ve dev.; 255 ve dev.; XVI, 317 ve dev.; *Odys.*, III, 39; 442 ve dev.; QUINT., SM., II, 342; XII, 319; APD., *Bibl.*, I, 9, 9; HYG., *Fab.*, 97; PAUS., IV, 31, 11; 36, 2.

Thyestes : *Il.*, II, 106 ve dev.; ve skol. ad loc.; skol. ad EUR., *Or.*, 4; 12; APD., *Bibl.*, II, 4, 6; Ep., II, 10; STRAB., VIII, s. 377; HYG., *Fab.*, 86; 87; 88; SEN., *Thyestes*; SOPH., kayıp trag. *Thyestes.* Bkz. *Atreus, Aerope, Aigisthos, Agamemnon.*

Thyia : PAUS., X. 6, 4; karş. 29, 5; ET. BYZ., *s. v.* Μακεδονία; HES., fr. 25 (Rz).

Thymoites : *Il.*, III, 146; DIOD., SIC., III, 67; VERG., *Aen.*, II, 32, ve SERV., *ad loc.*

Thyone : OPPIANOS., *Kyneg.*, I, 27; karş., HOR., *Odlar.*, I, 17, 23; OV., *Met.*, IV, 13; DIOD. SIC., III, 62; IV, 25; CIC., *Nat.* D., III, 58; APD., *Bibl.*, III, 5, 3.

Tiberunus : 1) VERG., *Aen.*, VIII, 31 ve dev.; **2)** SERV ad VERG., *Aen.*, VIII, 330; VARR., *L. L.*, V, 30; DEN. HAL., I, 71; DIOD. SIC., VIII, 5; OV., *Fast.*, II, 389 ve dev.; *Met.*, XIV, 614 ve dev.

Tiberus Adası : LIV., II, 5; PLUT., *Popl.*, 8.

Tiburnus : VERG., *Aen.*, VII, 671, ve SERV., *ad loc.*; XI, 519; SOLIN., II, 8; PLIN., *H. N.* XVI, 237.

Tigge : PLUT., *Sert.*, 9.

Timalkos : PAUS., I, 41, 3 ve dev.

Timandra : APD., *Bibl.*, III, 10, 6; PAUS., VIII, 5, 1; skol. ad PIND., *Ol.*, XI, 80; HES; fr. 90 (Rz); SERV., ad VERG., *Aen.*, VIII, 130; EUST., ad HOM., s. 305, 17.

Tiphys : APOLL. RH., *Arg.*, I, 105, ve skol. *ad loc.*; II, 815 ila 854; vs., HYG., *Fab.*, 14; 18; PAUS.,

IX, 32, 4; APD., *Bibl.*, I, 9, 16; SEN., *Med.*, 2 ve dev.; 617 ve dev.

Tisamenos : **1)** SOPH., kayıp trag. *Hermione*; EUST., ad HOM., s. 1479, 10 ve dev.; skol. ad EUR., *Or.*, 1654; APD., *Bibl.*, II, 8, 2; 3; *Epit.*, VI, 28; TZET., ad LYC., 1374; HYG., *Fab.*, 124; PAUS., II, 18, 6; VII, 1, 7; 6, 2; VELL. PAT., I, 1, 4. **2)** PAUS., IX, 5, 15.

Titanidler : Bkz. *Titanlar* mad. ve özel madd.

Titanlar : HES., *Theog.*, 132 ve dev.; 531 ve dev.; APD., *Bibl.*, I, 1, 2 ve dev.; HYG., *Fab.*, Prol., 3 (Rose); 150; 155; *Il.*, XV, 224 ve dev.; skol. ad. 299; AISKH., *Prom.*, 201 ve dev.; karş. K. MAROC, *Kronos und die Titanen, in Studi e materiali di Storia delle religioni*, VIII, 1932.

Tithonos : *Il.*, XI, 1 ve dev., ve skol. ad loc.; XX, 237 ve dev.; *Odys.*, V, 1 ve skol.; HES., *Theog.*, 984; APD., *Bibl.*, III, 12, 3; HYG., *Fab.*, 270; DIOD. SIC., III, 67; IV, 75; SERV., ad VERG., *Georg.*, I, 447; III, 48; 328; EL., *Nat. An.*, V, 1; *Hom. övg.*, IV, 218 ve dev.; TZET., ad LYC., 18.

Tityos : *Odys.*, XI, 576 ve dev.; PIND., *Pyth.*, IV, 160 ve dev., ve skol. ad loc.; APD., *Bibl.*, I, 4, 1; skol. ad *Odys.*, VII, 324, ve EUST., *ad loc.*, s. 1581; APOLL., RH., *Arg.*, I, 761 ve dev.; ve skol. *ad loc.*; LUCR., III, 984 ve dev.; VERG., *Aen.*, VI, 595 ve dev.; *Etna*, 80; HYG., *Fab.*, 55; PAUS., X, 4, 5; 29, 3; STRAB., IX, s. 423; OV., *Met*, IV, 457 ve dev.; karş. G. DUMÉZIL, in *R. Hist., Rel.*, CXI (1935), s. 66-89; S. REINACH, *zikr. es* (*Sisyphos* mad.).

Tlepolemos : *Il.*, II, 653 ve dev.; ve skol. *ad loc.*; V, 627 ve dev.; PIND., *Ol.*, VII, 50 ve dev.; APD., *Bibl.*, II, 7, 6; 8; *Ep.*, III, 13; VI, 15; HYG., *Fab.*, 81; 97; 162; DIOD. SIC., IV, 36; 57 ve dev.; STRAB., XIV, s. 653; PAUS., III, 19, 10; TZET., ad LYC., 911.

Tmolos : **1)** APD., *Bibl.*, II, 6, 3. **2)** PS. PLUT., *De Fl.*, VII, 5.

Tokseus : **1)** HES., fr. 110 (Rz); DIOD. SIC., IV, 37. **2)** APD., *Bibl.*, I, 8, 1.

Trambelos : EUST., ad HOM., s. 343 ve dev.; LYC., *Al.*, 457 ve dev., ve skol. *ad loc.*; PARTH., *Erot.*, 26.

Trikke : EUST., ad HOM., s. 330, 26; ET. BYZ., *s. v.*

Triopas : APD., *Bibl.*, I, 7, 4; DIOD. SIC., V, 61; CALL., *Demeter'e Övgü*, 96 ve dev.; PAUS., II, 16, 1, 22; 1; IV, 1, 1; 3, 9; 26, 8; 27, 6; 31, 11; X, 11, 1; skol. ad EUR., *Or.*, 932.

Triptolemos : *Hom. Demeter'e Övgü*, 153; 474; PAUS., I, 14, 2 ve dev.; 38, 6; 41, 2; VII, 18, 3; HYG., *Fab.*, 147; Astr *Poet.*, II, 14; OV., *Fast.*, IV, 549ve dev.; *Tr.*, III, 8, 1 ve dev.; SERV., ad VERG., *Georg.*, I, 19; 163; LACT. PLAC., ad STAT., *Theb.*, II, 382; APD., *Bibl.*, I, 4, 5; SOPH., kayıp trag. *Triptolemos*; PLAT., *Apol.*, 41 a.

Triton : HES., *Theog.*, 930 ve dev.; EUR., *Kykl.*, 263 ve dev.; skol. ad *Or.*, 364; HDT., IV, 179; 188; PIND., *Pyth.*, IV, 19 ve dev, ve skol. *ad loc.*; APOLL. RH., *Arg.*, IV, 1588 ve dev., ve skol. ad I, 109, vs.; PAUS., VII, 22, 8 ve dev.; IX, 20, 4 ve dev.; 33, 7; APD., *Bibl.*, I, 4, 6; III, 12, 3; HYG., *Fab.*, pr., 18 (Rose); OV., *Her.*, VII, 49-50; TZET., ad LYC., 34; 519; 754; 886; SERV., ad VERG., *Aen.*, I, 144; DIOD. SIC., IV, 56.

Troilos : *Il.*, XXIV, 257; EUST., ad m. 251, s. 1348; APD., *Bibl.*, III, 12, 5; *Epit.*, III, 32; LYC., *Alex.*, 307, ve skol. ad *loc.*; skol. ad *Il.*, VI, 49 *Ep. Gr. Fr.* (Kinkel), s. 20; VERG, *Aen.*, I, 474 ve dev., ve SERV., *ad loc.*; DION KHR., *Or.*, XI, 77; SOPH., kayıp trag. *Troilos*; DICT. CR., IV, 9.

Troizen : **1)** PAUS., II, 30, 8 ve dev.; ET. BYZ., *s. v.* **2)** PARTH., *Erot.*, 31.

Trokhilos : PAUS., I, 14, 2; skol. ad ARAT., *Phoin.*, 161; HYG., *Astr. Poet.*, II, 13; TERT., *De Spect.*, 9.

Trophonios : *Homeros'a Övgü*, II, 118; skol. ad ARIST., *Bulutlar.*, 508; PHILOSTR., *Apollon'un Hayatı*, 8, 19; PAUS., VIII, 10, 2; IX, 11, 1; 37, 4 ila 6; 39, 2 ila 40, 3; X, 5, 13; STRAB., IX, s. 421; CIC., *Tusc.*, I, 114; karş. A. H. KRAPPE, *zikr. es.* (*Agamedes* mad.).

Tros : *Il.*, XX, 230; APD., *Bibl.*, III, 12, 2; CONON, *Narr.*, 12; DIOD. SIC., IV, 75; PAUS., V, 24, 5; TZET., ad LYC., 1232.

Turnus : DEN. HAL., I, 64; LIV., I, 2, 1 ve dev.; VERG., *Aen.*, kitap VII-XII, passim; SERV., ad VERG., Aen., I, 267; IV, 620; IX, 742. Bkz. *Mezentius ve Aineias* ve R. CRAHAY ve J. HUBAUX, *Les deux Turnus, in Studi et mat...*, XXX (1959), s. 157-212.

Tydeus : *Il.*, IV, 372 ve dev.; V, 126; 800 ve dev.; VI, 222 ve dev.; APD., *Bibl.*, I, 8, 4 ve dev.; III, 6, 1 ve dev.; 10, 8; HYG., *Fab.*, 69; 70; 71; 97; 175; 257; PAUS., III, 18, 12; IX, 18, 1 ve dev.; X, 10, 3; EUST., ad HOM., s. 971; skol. ad *Il.*, V, 126; XVI, 114; 120; DIOD. SIC., IV, 65; PLUT., *Prov.*, I, 5; STAT., *Theb.*, I, 401 ve dev.; 699 ve dev.; II, 307 ve dev.; VIII, 717 ve dev., vs. ve LACT., PLAC., *ad loc.*, SOPH., *Antigone*; *Oid. Kol.*, 1315; fr., Pearson ed., III, s. 38 (fr. 799); EUR. *Phoin.*, 134; 419; skol. ad m. 135; TZET., ad LYC., 1066; skol. ad PIND., *Nem.*, X, 12, vs.

Tykhe PAUS., IV, 30, 4. Karş. BOUCHÉ-LECLERCQ; in *Rev. Hist. Rel.*, XXIII, (1891), s. 273 ve dev.; F. ALLEGRE, *Etude sur la déesse grecque Tyche*, Lyon, 1889.

Tykhios : *Il.*, VII, 220 ve dev.; HESYCH., *s. v.*; karş. OV., *Fast.*, III, 824; PLIN., *H. N.*, VII, 196.

Tyndareos : HES., fr. 94 (Rz); EUST., ad HOM., s. 293, 11, skol. ad *Il.*, V, 81; TZET., ad LYC., 1123; *Chil.*, 1, 456 ve dev.; HYG., *Fab.*, 77; 78; 79; 80; 92; 117; 119; APD., *Bibl.*, 1, 9, 5; II, 7, 3; III, 10, 3 ve dev.; *Epit.*, II, 15 ve dev.; PAUS., I, 17, 5; 33, 7 ve dev.; II, 1, 9; 18, 2 ve dev.; 34, 10; III, 1, 4 ve dev.; 12, 5; 13, 1; 8; 15, 11; 16, 2; 17, 2 ila 4; 18, 11; 14; 20, 9; 21, 2; 24, 7 ve dev.; IV, 27, 1; 31, 9; V, 8, 4; VIII, 5, 1; 34, 4; DIOD. SIC., IV, 33; skol. ad EUR., Or., 457; STRAB., X, s. 461; EUR., *Helene, passim; Orestes, passim;* harş. *A. H. KRAPPE, Tyndare, Studi e Mater. di Storia delle rel.*, XV, (1939), S. 23-29.

Typhon : HES., *Theog.*, 820 ve dev.; PIND., *Pyth.*, 1, 15 ve dev.; AISKH., *Prom.*, 351 ve dev.; ANTON. LIB., *Tr.*, 28; Ov., *Met.*, V, 321 ve dev.; HYG., *Fab.*, 152; APD., *Bibl.*, 1, 6, 3; skol. ad *Il.*, II, 783; *Hom., Pythiali Apollon'a Ôvgû*, II, 127 ve dev.; 159 ve dev.; NONN., *Dion.*, 1, 481 ve dev.; karş. H. WERNER, *Typhon, der Feind der Zeus, Zt. für Welt.*, 137, s. 49-54; G. SEIPPEL, *Der Typhonmythos;* diss. Greisswald, 1939; F. VIAN, Le mythe de Typhée..., in *Elements orientaux...* (bkz. *Aphrodite*), s. 19-37.

Tyro : *Odys.*, II, 120; XI, 235 ve dev.; APD., *Bibl.*, 1, 9, 7 ve dev.; DIOD. SIC., IV, 68; SOPH., iki kayıp trag. *Tyro.* (NAUCK, 2 bas. s. 272 ve dev.); HYG., *Fab.*, 60; 239; 254; STRAB., VIII, s. 356; PROP., I, 13, 21.

Tyros : POLYDEUKES, 1, 45 ve dev.

Tyrennos : DEN. HAL., I, 27 ve dev.; HDT., 1, 94; HYG., *Fab.*, 274; TZET., ad LYC., 1239; 1249; SERV., ad VERG., *Aen.*, X, 179; 198; PAUS., II, 21, 3.

Tyrrhus : VERG., *Aen.*, VII, 485; 508 ve dev.; SERV., ad VII, 484; karş. DEN. HAL., 1, 70 (*Tyrrenos* şeklinde veriyor.)

V

***Vacuna** Çok eski bir Sabin tanrıçasının adı. Licenza kıyısında Horatius'un villası yakınında, harap bir tapınağı vardı. Skoliastlar (eski metin yorumcuları), onu Diana, Minerva ve hatta Victoria ile, müphem bir şekilde özdeşleştiriyorlardı. Vacuna'nın herhangi bir efsanesi yoktur.

***Valeria** Falerii sitesini kırıp geçiren bir salgın hastalık sırasında, bir kâhin, afeti durdurmak için, her yıl Iuno'ya bir bakirenin kurban edilmesini emretmişti. Kurban muntazaman sunuluyordu. Bir defasında kura Valeria Luperca adındaki bir genç kıza düştü. Genç kız, sunakta bir kılıçla kendini öldüreceği sırada, bir kartal çıkageldi ve onun elindeki kılıcı kaptı; sunağın üstünde bulunan tören çekicinin yanına küçük bir sopa bıraktı, kılıcı da yakındaki çayırda otlayan bir düvenin üstüne attı. Valeria, kuşun verdiği işaretleri anladı. Düveyi kurban etti ve çekici alıp, hastalara onunla dokundu; çekicin değdiği hastalar anında iyileştiler

***Veiovis** Geç dönemde, Apollon'la özdeşleştirilen Roma tanrısı. Biri Capitolium'da çok eski, diğeri de Tiberis Adası'nda olmak üzere iki tapınağı vardı. Esas itibarıyla, bir Ölüler Diyarı tanrısı olan Veiovis'in, başlangıçta bataklıklara ve volkanik tezahürlere hükmettiği sanılmaktadır. Efsanesi olmayan Veiovis, Iulii'ye (Askanios'un diğer adı Iulos'tan, çoğl. isim) ait bir *gens* tanrısıydı.

***Venus** Çok eski bir Latin tanrıçası. Roma'nın kuruluşundan önce, Ardea yakınlarında bir tapınağı vardı. Uzun zaman, bitkilere ve bahçelere hükmeden tanrıça olarak telakki edilen Venus'a, daha sonraları, bazı yazarlarca, dualara aracılık eden bir daimon gözüyle bakılmaya başlandı. Fakat bütün bunlar son derece belirsizdir. Venus İÖ II. yüzyılda, Yunanların Aphrodite'siyle özdeşleşti. Aineias soyundan geldiğini iddia eden *Iulia gensi*, Venus'ü kendi atası olarak kabul ediyordu (bkz. *Aineias*).

***Vertumne** Muhtemelen Etrüsk orijinli bir tanrı. Roma'da, Forum'un girişindeki Etrüsk mahallesinde bir heykeli bulunuyordu. Vertumne, "değişim" fikrini temsil ediyordu. Onun, istediği her değişik şekle girme yeteneğine sahip olduğuna inanılıyordu. Ovidius, Vertumne'nin nympha Pomone'yle (bu ada bkz.) aşkından söz eder. Ovidius'un bu yakıştırmasının nedeni, muhtemelen, Vertumne'nin bir bakıma bitkilerin ve özellikle de meyve ağaçlarının koruyucusu olmasıydı.

***Vesta** Aile ocağı ateşine hükmeden çok arkaik karakterde bir Roma tanrıçası. Helenlerin Hestia'sı (bu ada bkz.) gibi, on iki büyük tanrı grubundandır. Vesta'nın kültü, doğrudan doğruya Pontifex Maximus'a (Roma'da Pontifexler, yani yüksek rahipler kurulunun başkanı) bağlıydı ve Pontifex Maximus'un, yardımcıları Vesta rahibeleri üzerinde paternel bir otoritesi bulunuyordu. Vesta kültü, yazarların çoğuna göre, Roma'ya Romulus tarafından sokulmuştur. Ancak bu iddia, bazı güçlükler ortaya çıkarmaktadır. Çünkü Vesta'nın tapınağı (Latium'un en eski kulübeleri gibi yuvarlak şekildeydi), Palatinus'taki sitenin içinde değil dışında, Roma Forum'u üzerinde yükseliyordu; dolayısıyla, Romulus'a atfedilen şehrin dışındaydı. Tanrıçanın arkaik karakteri şuradan da bellidir ki, onun kutsal hayvanı, Hint Avrupa asıllı at olmayıp, tam bir Akdeniz hayvanı olan eşekti. Vestalia günü (Haziran ayı ortası) geldiğinde, eşekler çiçekten taçlarla süslenir ve çalıştırılmazlardı. Bu garip âdeti açıklamak için, daha geç tarihlerde bir efsane uydurulmuştu. Buna göre, her şeyden çok iffetiyle temayüz eden tanrıça, Priapos'un (bu ada bkz.) bir aşk girişiminden, bir eşek sayesinde kurtulmuştu. Ancak bu, geç döneme ait, Helenistik esinli ve tamamen uydurma bir efsanedir.

***Virbius** Kutsal Nemi (Aricia) ormanında, kültü Diana'nın kültüne bağlı bir daimon. Atların bu ormana girmesinin yasak olması, Virbius'un, Theseus'un oğlu Hippolytos'tan başkası olmadığı inancının doğmasına yol açmıştı. Bu inanca göre Virbius, vaktiyle kendi atları tarafından öldürülen ve Asklepios tarafından diriltilip, Artemis tarafından İtalya'ya getirilen Hippolytos'tan başkası değildi (bkz. *Hippolytos*). Bu yorum, Virbius'u *Vir* (adam, erkek) ve *Bis* (iki defa) diye ikiye bölen bir kelime oyununa dayandırılmaktaydı: iki defa adam yapılan. Bu söz, kahramanın öldükten sonra dirilmesine bir gönderme sayılıyordu.

***Voltumus** Eski Roma tanrısı. Bir *flamen*i (Roma'da bazı ilahların kültüne bağlı rahip) ve *Volturnalia* adı verilen ve 27 Ağustos'ta kutlanan bir bayramı vardı. Bir efsaneye göre, bu Volturnus (ya da aynı adı taşıyan Campanialı nehirtanrı; belki de ikisi aynıdır) nympha Iuturna'nın (bu ada bkz.) babasıdır.

***Vulcanus ya da Volcanus** Bir *flamen*i ve *Vulcanalia* ya da *Volcanalia* adında bir bayramı (23 Ağustos'ta) olan Roma tanrısı. Söylendiğine göre, Vulcanus, Roma'ya Titus Tatius tarafından sokulmuştur. Fakat başka bir gelenek, onun ilk tapınağının bir savaşta düşmandan alınan ganimetle Romulus tarafından inşa edildiğini söyler. Vulcanus'un bayramlarında, ateşe küçük balıklar ya da bazen başka hayvanlar atmak âdettendi. Bu sungular, insan hayatlarını temsil etmekte ve bunları esirgemesi için tanrıya sunulmaktaydı. Kendine özgü her-

hangi bir efsanesi bulunmayan Vulcanus, giderek Hephaistos'la (bu ada bkz.) özdeşleştirilmiştir. Fakat onun bazen Cacus'un (bu ada bkz.) ya da Caeculus'un (bu ada bkz.) ya da hatta efsanevi kral Servius Tillius'un (genellikle ev Larının oğlu olarak geçer) (bkz. *Servius*) babası yapıldığı da vâkidir.

Vacuna : HOR., *Epist.*, I, 10, 49, ve skol. *ad loc.*

Valeria : PLUT., *Parall. Min.*, XXXV.

Veiovis : CIC., *De Nat.* D., III, 62; GELL., V, 12, 8 ve dev., OV., *Fast.*, III, 437 ve dev.; VARR., *L. L.*, V. 74.

Venus : STRAB., V, s. 232; SOLIN., II, 14; MACR., *Sat.*, I, 12, 12 ve dev.; VARR., L. L., VI, 20; 33; FEST., s. 265; PLIN., *H. N.*, XIX, 50; LUCR., I, 1 ve dev.; karş. R. SCHILLING, *La Vénus romaine, Rev*, Et. *lat.*, 1942, s. 44-46; R. SCHILLING, *La Religion romaine de Vénus...*, Paris, 1954.

Vertumne : VARR., *L. L.*, V, 46; PROP.; IV, 2; OV., *Met.*, XIV, 643 ve dev.; *Fast.*, VI, 410.

Vesta : SERV., ad VERG., *Aen.*, VIII, 190; IX, 257; AUG., *Cit. D.*, VII, 16; CIC., *De Nat. D.*, II, 67; CATO, *De Agr.*, 143, 2; OV., *Fast.*, VI, 319 ve dev.; LACT., *Inst.* Div., I, 21, 25 ve dev., DEN. HAL., II, 65; PLUT., *Rom.*, 22, 1; karş. V. SMIALEK, *De prisci Vestae cultus reliquiis, Eos*, 1926, s. 39-50.

Virbius : OV., *Met.*, XV, 545 ve dev., SERV., ad VERG., *Aen.*, V, 95; VERG., *Aen.*, VII, 765 ve dev.; OV., *Fast.*, III, 266 ve dev.

Volturnus : VARR., *L. L.*, VI, 21; VII, 45; PAUL., s. 379; ARNOB., III, 29.

Vulcanus : VARR., *L. L.*, V, 74; 83 ve dev.; VI, 20; MACR., *Sat.*, I, 12, 18; PLIN., *H. N.*, XVI, 236; XXXVI, 204; PLUT., *Rom.*, 24, 5; VERG., *Aen.*, VII, 679; VIII, 190 ve dev.; PAUL., s. 38; Ov., *Fast.*, VI, 637; karş. J. CARCOPINO, *Vergile et les Origines d'Ostie*, Paris, 1921; M. GUARDUCCI, in *Mel. B. Nogara*, 1937, s. 183-203; H. J. ROSE, in *Journ. Rom. Stud.*, 1933, s. 46-63.

Z

Zagreus (Ζαγρεύς) Genellikle, Zeus ile Persephone'nin oğlu ve "Birinci Dionysos" olarak kabul edilen kahraman. Zeus, onu dünyaya getirmek için bir yılan şekline girerek Persephone'yle birleşmişti. Zagreus'a karşı özel bir sevgisi olan Zeus, kendisinden sonra yerine onun geçmesini ve evrenin hâkimi olmasını istiyordu. Ancak, Kaderlerin takdiri öyle değildi. Zeus, Hera'nın kıskançlığına karşı tedbir olarak, küçük Zagreus'u Apollon'a ve Kouretlere emanet etti. Bunlar, onu Parnassos ormanlarında büyüttüler Ama Hera, Zagreus'un yerini keşfetti ve Titanları onu kaçırmakla görevlendirdi. Zagreus, şekilden şekle girerek, boş yere Titanların elinden kaçmaya çalıştı. Bu arada, bir boğa şekline girdi; ama Titanlar yine de onu yakalayıp parçaladılar ve bir kısmını çiğ çiğ, bir kısmını da pişirerek yediler. Pallas, ancak onun henüz atan yüreğini kurtarabildi. Apollon da, sağa sola dağılmış birkaç kalıntıyı toplayıp, Delphoi'daki üç ayaklı sehpanın yanına gömdü. Fakat, Zeus'un iradesi çocuğa yeniden hayat verdi. Demeter, Zagreus'tan kalanları biraraya getirdi ya da Zeus onun yüreğini Semele'ye yutturarak, genç kadını "ikinci Dionysos" için dölledi. Zeus'un, Semele'yle birlikte Dionysos'u dünyaya getirmeden önce, çocuğun yüreğini bizzat yuttuğu da söyleniyordu (bkz. *Iakkhos*).

Zagreus, Orpheusçu bir tanrıdır ve yukarıdaki efsane, Orpheusçu mysterler teolojisine ait bir efsanedir. Bilhassa, kahramanın Dionysos'la özdeşleştirilmesi Orpheusçuluğun eseri sayılmalıdır. Aiskhylos ise aksine, Zagreus için "yer altı Zeus'u" diyor ve onu Hades'le özdeşleştiriyordu.

Zakynthos (Ζάκυνθος) Ionia Denizi'nde Zakynthos (günümüzde Zante) Adası'na adını veren kahraman. Geleneklere göre bu kahraman, Dardanos'un oğlu (bkz. tab. **3**) ya da Psophis şehrinden gelmiş bir Arkadhialıydı.

Zelos (Ζῆλος) "Çaba" ya da "Rekabet"

Styks ile Okeanos'un oğlu. Zafer, Güç ve Şiddet'in kardeşi (bkz. tab. 33).

Zethos (Ζήθος) (Bkz. *Amphion.*)

Zeuksippe (Ζευξίππη) Birçok kadın kahramanın adı. Belli başlıları şunlardır:

1. Attike kralı Pandion'un karısı ve Erethkheus, Boutes, Prokne ve Philomela'nın annesi (bkz. tab. 7). Zeuksippe, Pandion'un annesi Naias Praksithea'nın kız kardeşidir.

2. Bir diğer Zeuksippe, Sikyon kralı Lamedon'un kızıdır (tab. 22). Sikyon'la evlendi ve ondan Khthonophyle adında bir kızı oldu.

3. Nihayet, bir üçüncü Zeuksippe, Hippokoon'un kızıdır. Melampous'un oğlu Antipathes'le evlenerek, ona, Oikles ve Amphalkes adlarında iki oğul verdi (bkz. tab. 1).

Zeus (Ζευς) Helen Pantheonu'nun en büyük tanrısı. Zeus, özellikle ışık, aydınlık gök ve yıldırımlar tanrısıdır. Fakat Apollon Güneş'le ya da Poseidon Deniz'le aynı olmadığı gibi, Zeus da Gök'le aynı değildir. Helen düşüncesinde tanrılar, gelişmelerinin başka bir aşamasında belki sahip oldukları kozmik değeri kaybetmişlerdir. Dolayısıyla Zeus, burada bizi sadece bir efsane kahramanı olarak ilgilendirmektedir.

Zeus'un kişiliği, daha Homeros destanlarında kotarılmış bulunuyordu: Gök'ün ışıklı yüksekliklerinde hüküm süren, insanların ve tanrıların kralı. Çoğunlukla Olympos Dağı'nın doruğunda oturmakla birlikte, seyahatler yapmaktan da geri kalmaz. Örneğin, bir bakarsınız, bütün halklardan daha dindar olan ve adak ve kurbanlarından özellikle hoşnut olduğu Aithiopialıların ülkesindedir. Zamanla, Zeus'un mekânı şu ya da bu dağ olmaktan çıkmış ve *Olympos* dendiğinde, artık sadece tanrıların yaşadıkları yüce bir yer anlaşılır olmuştur.

Zeus, yalnız semavi olayları yönetmekle; yağmur yağdırmak, şimşekler, yıldırımlar fırlatmakla kalmaz –Zeus'un *aigisi*, onun bu gücünü simgeler (aşağıya bkz.)–, fakat özellikle yeryüzünde düzenin ve adaletin korunmasını sağlar. Katilleri, döktükleri kanın vebalinden arındırır, yeminlere bağlı kalınmasına, konuklara karşı görevlerin yerine getirilmesine nezaret eder; krallık gücünün ve genel olarak sosyal hiyerarşinin kefilidir. Bu yetkilerini, o, yalnız insanlara karşı değil, tanrılar topluluğu içinde de kullanır. Kendisi de Kader'in hükmüne tabidir, onun sözcülüğünü yapar ve onu, öteki tanrıların fantezilerine karşı korur –örneğin, Akhilleus ile Hektor'un kaderlerini *tartar* ve terazinin Hektor'un kaderini taşıyan kefesi Hades'e doğru eğilince, Apollon'u Hektor'dan yana müdahalede bulunmaktan menederek, kahramanı düşmanının eline bırakır. İnayetli ve sorumluluğunun bilincinde bir tanrı olan Zeus, aynı zamanda, kendini kaprislerine kaptırmayan tek tanrıdır –hiç değilse, aşk kaprisleri sözkonusu olmadığı zamanlar. Ama o zaman bile, Zeus'un görünen fantezileri, bazı politik düşüncelerden büsbütün uzak değildir (aşağıya bkz.). Zeus, iyiliklerin ve kötülüklerin dağıtıcısıdır. Homeros, *Ilias*'ta, Zeus'un sarayının kapısında iki küpün bulunduğunu ve bu küplerden birinin iyilikleri, ötekinin de kötülükleri içerdiğini anlatır. Çoğu kez, Zeus, her birimiz için, bu küplerden sırayla bir birine, bir ötekisine elini daldırır. Ama bazen de, küplerden yalnız birinin içindekileri alır. O zaman, kişinin kaderi ya tümüyle iyi ya da, ekseriya olduğu gibi,

tümüyle kötü olur.

Evrensel bir kudret olarak, bu Zeus anlayışı, Homeros'un manzumelerinden itibaren gelişerek, Helenistik filozoflarda, tek bir tanrı anlayışına varmıştır: Stoacılarda (özellikle, Zeus'a adanmış bir manzumesi olan Khrysippos'ta), Zeus, Kozmos'ta cisimleşmiş olan Tek Tanrı'nın sembolüdür. Evren'in kanunları, Zeus'un düşüncesinden başka bir şey değildir. Ama bu artık tanrının evrim sürecinin son noktası olup, mitolojinin sınırlarını aşar ve teolojinin ve felsefe tarihinin konusu olur.

Zeus'un doğumu. Bütün Olymposlular gibi, Zeus da ikinci tanrılar kuşağındandır. Titan Kronos ile Reia'nın oğludur. Kronos, Titanlar ailesinin en küçüğü olduğu gibi, Zeus da ailenin en son doğan çocuğudur (bkz. tab. 39). Bilindiği üzere, bir kehanetle, çocuklarından birinin kendisini tahtından indireceği hususunda uyarılan Kronos, bu tehlikenin gerçekleşmesini engellemek amacıyla kızlarını ve oğullarını, Reia onları doğurur doğurmaz yutuyordu (bkz. *Kronos* ve *Reia*). Altıncı çocukta, Reia, bir hileye başvurarak, doğacak olan küçük Zeus'u kurtarmaya karar verdi. Zeus'u geceleyin gizlice doğurdu ve sabah olunca bir taşı kundak bezlerine sarıp Kronos'a götürdü. Kronos, taşı çocuk sanıp yuttu. Böylece, Zeus kurtulmuş oldu. Bundan böyle, artık hiçbir şey kaderin hükmünü icra etmesini engelleyemeyecekti.

Zeus'un doğum yeriyle ilgili iki farklı gelenek bulunmaktadır. En yaygın olanı, bu yerin Girit'te "Aigeon" Dağı –ya da Ida Dağı ya da Dikte Dağı– olduğunu söyler. Kallimakhos'un *Zeus'a Övgü*'sünde savunduğu öteki geleneğe göre ise, Zeus'un doğum yeri Arkadhia'dır (bkz. *Neda*). Ama Kallimakhos da, tanrının ilk çocukluğunun, annesi tarafından emanet edildiği Kouretlerle Nymphaların yanında, Girit'teki bir mağarada geçtiğini kabul eder (bkz. *Kouretler*). Zeus'un sütannesi, nympha (ya da keçi) Amaltheia'dır. Amaltheia (bu ada bkz.), ona sütünü emzirir. Bu keçi öldüğü zaman, Zeus'un, onun postunu alıp kendine zırh yaptığı söyleniyordu. *Aigis*, işte bu zırhtır. Zeus, bunun gücünü ilk kez Titanlara karşı savaşta denemiştir.

Tanrısal çocuk, aynı zamanda balla da besleniyordu. Ida'daki arılar, bu balı onun için özel olarak üretiyorlardı (*Melissa* ve *Melisseus* maddelerindeki Euhemeroscu yorumlara bkz.).

Giritliler, Zeus'un kendilerince doğmuş olduğu yeri göstermekle kalmıyor, ayrıca bir de "Zeus'un mezarı"nı gösteriyorlardı. Zeus'un ölümsüz olduğuna inanan mitograflar ve şairler ise, bunu büyük bir skandal olarak karşılamaktaydılar.

İktidarı ele geçirmesi.– Zeus, ergenlik çağına eriştiği zaman, iktidarı Kronos'un elinden almaya karar verdi. Bu amaçla, Metis'e (Tedbir) başvurup, ondan öğüt istedi (bkz. *Metis*). Metis, Zeus'a bir ilaç verdi. Bilmeden yuttuğu bu ilaç sayesinde, Kronos, evvelce yutmuş olduğu çocukları çıkarmak zorunda kaldı. Böylece, yeniden hayata kavuşan kız ve erkek kardeşlerinden de destek alan Zeus, Kronos'a ve Titanlara saldırdı. Mücadele on yıl sürdü. Sonunda, Zeus ve Olymposlular galip geldiler; Titanlar gökyüzünden kovuldular (bkz. *Kronos*). Zeus, bu zaferi kazanabilmek için, Kronos'un vaktiyle Tartaros'a kapattığı Kyklopslarla Hekatogkheirleri, Gaia'nın öğüdüne uyarak, oradan çı-

karmak zorunda kalmış ve bunun için de onlara bekçilik eden Kampe'yi öldürmüştü. Zeus sayesinde kurtulan Kyklopslar, ona kendi imalatları olan yıldırımı ve gök gürültüsünü verdiler. Ayrıca Hades'e, kim başına geçirirse onu görünmez kılan sihirli bir miğfer; Poseidon'a da, darbesi toprağı ve denizi sarsan üç dişli bir yaba verdiler. Tanrılar, galip geldikten sonra, iktidarı kura ile aralarında paylaştılar. Zeus Gök'ü, Poseidon Deniz'i, Hades de yer altı dünyasını aldı. Ayrıca Zeus, bütün evren üzerinde mutlak bir üstünlük elde etti.

Ne var ki, çok geçmeden, Zeus ve Olymposluların zaferine karşı çıkanlar oldu. Zeus'un, bu sefer de, Olymposlularla birlikte, oğulları Titanların Tartaros'a kapatıldığını öğrenerek öfkelenen Yer tarafından kışkırtılan Gigantlara (Devler) karşı mücadele vermesi gerekti. Gigantomakhia adıyla anılan bu mücadele için, bkz. *Gigantlar*. Nihayet, son bir imtihan olarak, Zeus, Typhon'un hakkından gelmek zorunda kaldı. Zeus'un yapmak zorunda kaldığı en çetin mücadele bu oldu. Bu uzun mücadele sırasında, Zeus, canavar tarafından tutsak edildi ve sakatlandı; ama Hermes'le Pan'ın kurnazlığı sayesinde kurtuldu ve nihai zaferi kazandı (bkz. *Typhon*).

Zeus'un evlilikleri. Zeus'un tarih sırası itibarıyla ilk eşi, Okeanos'un kızı Metis'tir. Metis tanrıdan kaçmak için birçok şekle girdi, ama nafile. Sonunda, ister istemez boyun eğdi ve bir kız çocuğuna gebe kaldı. Ne var ki Gaia, daha önce bir kehanette bulunarak, Zeus'a, Metis bir kız çocuğu dünyaya getirirse, arkadan da bir erkek çocuk dünyaya getireceğini ve bu çocuğun babasını tahtından edeceğini söylemişti. Bu nedenle Zeus, Metis'i yuttu ve doğum zamanı gelince, Prometheus (bazı yazarlara göre, Hephaistos) bir balta vuruşuyla Zeus'un kafatasını yardı ve yarıktan, tepeden tırnağa silahlı olarak tanrıça Athena çıktı.

Zeus, daha sonra, Titanidlerden Themis ile evlendi ve ondan kızları Mevsimler (Horalar) oldu. Bunların adları sırasıyla şöyledir: Eirene (Barış), Eunomia (Disiplin) ve Dike (Adalet). Horaları Moiralar (bu ada bkz.), yani Kader'in icra memurları izledi. Ezeli ve ebedi Düzen'in, Yasa'nın tecessümü olan Themis'le evliliğin, bir sembol değeri taşıdığı açıktır. Bu evlilik, her şeye kadir tanrı Zeus'un, nasıl bizzat kaderin icracılarına tabi olduğunu gösteriyor. Çünkü bunlar, doğruca onun kendisinden sâdır olduklarına göre, bir bakıma Zeus'un kendi görüntüsünden başka bir şey değildirler.

Zeus, ayrıca, Titanidlerden Dione ile de birleşti ve ondan Aphrodite'yi dünyaya getirdi (Aphrodite'nin doğuşuyla ilgili başka versiyonlar için, bu ada bkz.).

Zeus, Okeanos kızı Eurynome'ye Güzellik tanrıçalarını (bkz. *Kharitler*) doğurttu: Aglaia, Euphrosyne ve Thalia. Bunlar başlangıçta bitkilerin sürgün gücünü temsil ediyorlardı.

Zeus'un, yine bir Titanid olan ve Hafıza'yı temsil eden Mnemosyne ile beraberliğinden Mousalar (bu ada bkz.) doğdu. Nihayet, Zeus, Leto'dan Apollon'u ve Artemis'i dünyaya getirdi. Hesiodos'a göre, Zeus'un, öz kardeşi Hera ile *kutsal evlilik*'i işte o sıralara rastlar. Ama genellikle, bu evliliğin çok daha eski olduğu ileri sürülmektedir. Bu evlilikten Hebe, Ilithye ve Ares doğdu (bkz. *Hera*).

Zeus'un diğer bir kız kardeşi olan

Demeter'den de bir kızı oldu: Persephone.

Zeus'un tanrıçalarla olan birlikteliklerı bunlardır. Onun, ölümlü kadınlarla olan geçici birliktelikleri ise sayılamayacak kadar çoktur. Burada bunların sadece belli başlılarını sayacağız (bkz. tab. 40).

Helen dünyasının hiçbir bölgesi yoktur ki, adını Zeus'un aşklarından doğma bir kahramandan aldığını ileri sürerek övünmesin. Efsanedeki büyük ailelerin çoğu da, yine kendilerini Zeus'tan gelme sayarlar. Örneğin Heraklesoğulları, tanrının Alkmene ile ilişkisinden gelme oldukları gibi; daha eskiye gidildiğinde, Zeus ile Danae'nin birleşmesine de dayanırlar, çünkü aynı zamanda Perseusoğullarıdırlar (bkz. tab. 32). Akhilleus ve Aias, nympha Aigina dolayısıyla, Zeus'tan gelirler (bkz. tab. 31). Agamemnon'la Menelaos'un atası Tantalos da, Zeus ile Plouto'nun oğlu olarak geçiyordu (bkz. tab. 2). Keza, Kadmos soyu da, Io ve onun oğlu Epaphos vasıtasıyla Zeus'a bağlanıyordu (bkz. tab. 18). Troialılar, ataları Dardanos dolayısıyla, Zeus ile Pleiad Elektra'nın aşkından doğmuşlardı (tab.3). Giritliler, kendilerinin Europe'den ve onun Zeus'tan olan üç oğlu Minos, Sarpedon ve Radamanthys'ten geldiklerini iddia etmekteydiler (bkz. tab. 28). Bunun gibi, Arkadhialıların ataları da, Zeus'la nympha Kallisto'nun oğlu Arkas'tı (tab. 5) ve komşuları Argoslulara adını veren Argos –Plasgosların isim atası olan kardeşi Plasgos gibi– Zeus'la Argoslu Niobe'den doğmuştu (bkz. tab. 14 ve 15). Nihayet, Lakedaimonlular, kendilerinin nympha Taygete ile Zeus'tan geldiklerini ileri sürmekteydiler (tab. 21).

Özellikle hıristiyanlık çağından itibaren, mitograflar, her ne kadar bu birleşmeleri hovardaca davranışlar olarak değerlendiriyor görünseler de, daha önceki şairler ve mitograflar, tanrıyı ölümlülerden çocuk yapmaya iten derin sebepleri anlamaya çalışmışlardır. Bunlar, örneğin, Helene'nin dünyaya gelişini, Yunanistan'ın ve Asya'nın çok kalabalık olan nüfusunu kanlı bir çatışma çıkararak azaltma isteğiyle açıklıyorlardı. Keza, Herakles'in dünyaya gelişinin amacı da, yeryüzünü kötülük edici birtakım canavarlardan kurtarabilecek bir kahraman ortaya çıkarmaktı. Kısacası, döl verip üretmek, Zeus'ta bir tanrı inayeti olarak görünmektedir. Eskiler de, bu birleşmelerin çoğunlukla hayvan ya da başka bir varlık şekli altında gerçekleştiğinin farkındaydılar: Europe'yle boğa, Leda'yla kuğu, Danae'yle altın yağmuru şekli altında birleşmişti Zeus. Gerçi bu gariplikler, bazen, Zeus kültünün bazı daha eski yerel kültlerin yerini alması ve Zeus'un bu kültlerde yerini aldığı tanrının, bir hayvan ya da bir fetiş şeklini taşıdığı hipotezi ile açıklanıyordu, ama yine de bunlar, Eskilerde hoşnutsuzluk uyandırmaktan geri kalmıyordu. Bu yüzden, onlar, bu garipliklere sembolik bir açıklama getirmeye çalışıyorlardı. Örneğin, Euripides'e göre, Danae'yi baştan çıkaran altın yağmuru, zenginliğin her şeye kadir olduğunu gösteren bir semboldür.

Bu maceralar, sık sık Zeus'u Hera'nın hışmına uğratıyordu. Nitekim Eskilerin, tanrının metamorfozları hakkında yaptıkları bir açıklama da, onun, eşinin gözünden gizlenmek için bu yola başvurduğu şeklindeydi. Fakat, bu açıklamanın geç döneme, her halükârda me-

tamorfoz efsanelerinden sonraya ait bir yakıştırma olduğu açıkça bellidir. Öte yandan, Zeus'un sevgilileri de, çoğu zaman, hayvan şekline girmişlerdir. Örneğin, Io ineğe, Kallisto bir ayıya, vs. dönüşmüştür.

Çeşitli efsaneler. Zeus, sınıflandırılması çok zor olan birçok efsanede rol alır. *Ilias*; Hera, Athena ve Poseidon tarafından ona karşı düzenlenen bir komplodan söz eder. Amacı Zeus'u zincire vurmak olan bu komplodan tanrıyı, Aigaion (bu ada bkz.) kurtarır. Bir başka sefer, Zeus, Hera'dan yana çıkan Hephaistos'u cezalandırmak için onu, tuttuğu gibi Olympos'un tepesinden boşluğa fırlatır ve böylece bu tanrıyı onulmaz bir şekilde topal eder (bkz. *Hephaistos* ve *Hera*). Zeus, Prometheus'un hırsızlığından sonra, onu Kaukasos (Kafkas) Dağı'na perçinleyerek, dünya düzenini yeniden kurar (bkz. *Prometheus*). Fakat insanların kötülüğü karşısında, büyük tufanı başlatmaya karar verir, insan soyu bu afetten ancak Deukalion (bu ada bkz.) sayesinde kurtulur. Deukalion, tufan sona erer ermez, ilk kurbanını Kurtarıcı Zeus'a sunar.

Zeus'un, hemen her çıkan kavgaya müdahale ettiğini görüyoruz: Delphoi'un üç ayaklı sehpası konusunda Apollon'la Herakles arasında (bkz. *Herakles*); Marpessa (bu ada bkz) konusunda Apollon'la Idas arasında; Pallas'la Athena arasında (Athena bu kavgada istemiyerek Pallas'ı öldürmüştür) (bkz. *Pallas*); Attike'yi paylaşamayan Athena ile Poseidon arasında; yakışıklı Adonis'i (bu ada bkz.) paylaşamayan Aphrodite ile Persephone arasında çıkan kavgalara Zeus hep müdahale eder. Öte yandan Zeus, bazı canileri ve özellikle de kutsal varlıklara karşı suç işleyenleri de cezalandırır: Salmoneus gibi, Iksion gibi (bunu cezalandırırken özel bir hakaretin öcünü de alıyordu), Lykaon gibi, vs. Zeus'un aynı zamanda, Herakles'in *büyük işler*ine de karıştığını, düşmanlarına karşı kullanması için ona silahlar verdiğini ya da yaralandığı zaman onu düşmanlarının elinden kurtardığını görüyoruz (bkz. *Herakles*).

Zeus'un, Troas'ta, genç Ganymedes'i kaçırarak, onu Hebe'nin yerine, kendi özel sakisi yaptığı söyleniyordu (bkz. *Ganymedes*).

Zeus, Roma'da, Capitolium'daki tapınağında, aydınlık göğün tanrısı, Site'nin koruyucu ilahı olarak Iupiter'le özdeşleştirilmiştir.

Zagreus : AISKH., fr. 5; 228 (Nauck, 2. bas.); skol. ad PIND., *Isthm.*, VII, 3; TZET., ad LYC., 355; karş. 207; PROKL., in PLAT., *Tim.*, 200 d; MACR., *Somnium Scip.*, 1, 12; NONNOS, *Dion.*, V, 565 ve dev.; VI, 155 ve dev.; HESYCH., ve SUID., s. v.; DIOD. SIC., III, 62; 64; CALL., fr. 171; 374; Ov., *Met.*, VI, 114; ISK. KLEM. AL., *Protrept.*, II, 18, s. 15; HYG., *Fab.*, 155; 167; PLUT., *Qu. gr.*, 12; karş. S. REINACH, *Zagreus, le Serpent cornu, in Cultes, Mythes et Relig.*, II, s. 58-65.

Zakynthos : ET. BYZ., s. v., PAUS., VIII, 24, 1 ve dev.; DEN. HAL., 1, 50.

Zeuksippe : 1) APD., *Bibl.*, III, 14, 8; HYG., *Fab.*, 14. – **2)** PAUS., II, 6, 5. – **3)** DIOD. SIC., IV, 68.

Zeus : Zeus'un anıldığı metinler sayılamayacak kadar çoktur. Burada ancak bazılarını, özellikle önemli olanlarını belirtiyoruz: *Il.*, I, 396 ve dev.; VIII, 13 ve dev.; XXIV, 527 ve dev., skol. XV, 229; XXIV, 615; HES., *Theog.*, *passim*, ve 468 ve

Zeus	(tanrısal birleşmeler)	Metis	Athena
		Themis	Horalar, Moiralar
		Dione	Aphrodite
		Eurynome	Kharitler
		Mnemosyne	Mousalar
		Leto	Apollon, Artemis
		Demeter	Persephone
		Hera	Ares, Hebe, Eileithyia (Hephaistos)
	(insanlarla birleşmeler)	Alkmene	Herakles (tab. 32)
		Antiope	Amphion, Zethos (tab. 25)
		Kallisto	Arkas (tab. 5)
		Danae	Perseus (tab. 32)
		Aigina	Aiakos (tab. 31)
		Elektra	Dardanos, Iasion, Harmonia (tab. 3)
		Europe	Minos, Sarpedon, Radamanthys (tab. 28)
		Io	Epaphos (tab. 18)
		Laodameia	Sarpedon (tab. 36)
		Leda	Helene, Dioskourlar (tab. 14 ve 15)
		Maia	Hermes (tab. 25)
		Niobe	Argos, Pelasgos (tab. 14 ve 15)
		Plouto	Tantalos (tab. 2)
		Semele	Dionysos (tab. 18)
		Taygete	Lakedaimon (tab. 21)

Soy tablosu No. 40

dev.; CAL., *Zeus'a Övgü;* PAUS., VIII, 38, 2; IV, 33, 1; J. LYD., *De Mens.,* IV, 48; APD., *Bibl.,* I, 1, 6; 2, 1 ve dev.; DIOD. SIC., m. 70 ve dev.; OV., *Fast.,* IV, 207 ve dev.; *Met.,* VI, 103 ve dev.; VERG., *Georg.,* IV, 153; SERV., ad *Aen.,* III, 104; LUCR., II, 629; HYG., *Fab.,* pr. 19 ve dev.; 23 ve dev.; 31 ve dev. (Rose); 2; 7; 8; 14; 19; 29 ve dev.; 46; 52 ve dev., 61 ve dev.; 75 ve dev., 91 ve dev.; 106; 124 ve dev.; 138 ve dev.; 152 ve dev.; 173; 176 ve dev., 195 ve dev.; 223 ve dev., ISK. KLEM., *Hom.,* V, 12 ve dev. Ayr. bkz. metinde zikr. maddeler. Çağdaş bibliyografya çok boldur. Özellikle bkz. A. B. COOK, *Zeus,* Cambridge, 1925; M. P. NILSSON, *Vater Zeus, Ar. Rel. Wiss.,* 1938, s. 156-171; Ch. PICARD, *in Rev. Hist. Rel.,* 1926, s. 65-94; E. LIÉNARD, *in Latomus,* 1937, s. 9 ve dev.; vs.

DİZİN I

Kişisel, Efsanevi, Coğrafi, Tarihi Adlar

Abai 1
Abantia 167
Abantisler 1, 367
Abantlar 767
Abas 1, 44, 78, 105, 166, 293, 314, 367, 368, 406, 440, 447, 468, 603, 648, 664, 665, 739
Abasis 292
Abdera 151, 254, 277
Abderos 151, 277
Abeona 321
Aborigenler 1, 2, 105, 181, 307, 422, 423, 618, 637, 707
Abydos 278, 425
Acca Larentia 2, 105, 199, 421, 699
Acron 2, 105, 337
Adamas 485
Adanos 560
Adiante 137
Adies 439
Adite 137
Admete 2, 3, 105, 254, 557
Admetos 3, 48, 74, 79, 85, 105, 183, 250, 275, 300, 397, 453, 474, 613, 623
Adonis 3, 4, 5, 53, 69, 70, 105, 176, 180, 350, 375, 477, 504, 512, 568, 614, 638, 664, 705, 724, 737, 762, 806
Adramys 762
Adramytteion 762
Adrasteia 311, 519
Adrastos 1, 5, 7, 23, 49, 57, 76, 106, 119, 151, 170, 177, 180, 251, 283, 284, 306, 319, 353, 389, 391, 395, 417, 468, 469, 470, 594, 597, 599, 645, 652, 653, 659, 665, 668, 739, 765, 771, 787
Adrias 326
Adriyatik 83, 167, 173, 292, 326, 350, 514
Aedon 7, 8, 106, 335, 379, 586
Aelii 416
Aello 165, 225
Aemilius 457
Aerope 8, 9, 101, 102, 106, 358, 479, 517, 641, 778, 795
Aeropos 121, 163, 207
Aethon 240
Aethousa 444
Aeton 317
Agamedes 9, 103, 106, 173, 295, 365, 650, 732, 786, 796
Agamemnon 5, 8, 9, 10, 12, 13, 19, 20, 25, 40, 41, 42, 62, 65, 74, 78, 90, 101, 106, 107, 123, 142, 145, 149, 151, 165, 166, 177, 188, 210, 221, 229, 230, 282, 326, 327, 328, 329, 349, 356, 357, 372, 381, 385, 392, 418, 426, 478, 479, 480, 481, 516, 517, 522, 527, 540, 541, 543, 548, 554, 561, 562, 563, 576, 577, 581, 586, 596, 597, 606, 625, 630, 641, 646, 647, 650, 653, 671, 674, 675, 702, 730, 740, 741, 742, 749, 766, 789, 795, 805
Aganos 209
Agapenor 13, 34, 106, 417
Agaptolemos 137
Agassamenos 330, 574
Agasthenes 650
Agathon 660
Agathyrnos 29
Agathyrsos 164, 723
Agaue 13, 106, 154, 164, 346, 609, 610, 646
Agdistis 13, 14, 101, 106, 305, 396, 514, 534, 705
Agdos 14
Agelaos 590, 732
Ageleos 554
Agenor 13, 14, 15, 34, 50, 106, 118, 136, 166, 186, 311, 345, 355, 357, 374, 394, 435, 519, 522, 529, 554, 601, 621, 630, 634, 642, 656, 660, 734, 751, 754, 761, 775, 786
Agis 59, 680
Agkhiale 396
Agkhises XVIII, 15, 22, 26, 27, 70, 91, 106, 167, 182, 215, 354, 390, 458, 530, 569, 597, 644, 658, 712

Agkhouros 15, 106
Aglaia 1, 242, 369, 529, 665, 804
Aglaos 101, 778
Aglauros 15, 16, 77, 99, 106, 175, 180, 278, 359, 366, 405, 587
Agnous (Attike'de bir köy ve demos) 769
Agraios 141
Agraulos 587
Agrigento 494
Agrios 151, 210, 263, 361, 442, 470, 554, 654, 656, 671, 765
Agrippa 339, 716
Agylla 27
Aia 21, 376, 377, 544
Aiaia 83
Aiakos 16, 17, 19, 24, 79, 94, 106, 191, 259, 368, 392, 396, 397, 419, 474, 484, 493, 498, 504, 534, 589, 596, 601, 602, 605, 631, 632, 671, 675, 692, 722, 730, 732, 748, 749, 785
Aias (Genç [Teukros oğlu]) 759
Aias I (Oileus oğlu) 17, 18, 20, 611
Aias II (Telamon oğlu) 18, 42, 211, 349, 443, 597, 748, 788
Aietes 20, 21, 48, 79, 82, 83, 85, 103, 106, 121, 128, 172, 205, 228, 239, 240, 309, 315, 352, 367, 376, 403, 462, 463, 464, 465, 475, 595, 596, 614, 616, 634, 659
Aigai 89
Aigaion 21, 73, 106, 216, 229, 441, 657, 806
Aigeon 803
Aigeoneus 660
Aigesta 21, 22, 391
Aigestes 15, 21, 22, 35, 107, 167, 193, 354
Aigeus 19, 22, 23, 31, 32, 62, 63, 107, 222, 225, 367, 444, 465, 467, 487, 493, 582, 587, 612, 640, 727, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 794
Aigialeia 13, 23, 24, 62, 107, 152, 384, 517, 601, 730
Aigialeus 7, 24, 151, 170, 171, 320, 395, 416, 417, 475, 633, 715, 762
Aigialia 709
Aigialos 325, 358, 447
Aigimios 24, 107, 262, 273, 290, 300, 386, 421, 583
Aigina (ada) 16, 17, 24, 46, 93, 107, 225, 484, 534, 596, 598, 602, 632, 658, 718, 719, 749, 759, 805
Aigios 137
Aigipan, bkz. *Pan*
Aigiros 559
Aigis 209, 762, 803
Aigisthos 12, 24, 25, 47, 101, 107, 145, 165, 166, 175, 188, 235, 381, 479, 562, 563, 589, 605, 610, 642, 675, 779, 795
Aigla 386, 770
Aigla (ada = Syme=Sömbeki) 386, 770
Aigleis 288
Aigolios 360
Aigypios 25, 107
Aigyptos 1, 25, 26, 44, 107, 118, 136, 321, 439, 447, 519, 616, 665, 714
Aigyros, Tablo 22, 415
Aikhmagoras 26, 107
Aimilia 425, 699
Aineas Silvius 716
Aineias XVI, XVIII, XIX, XXVI, 1, 15, 21, 26, 27, 28, 35, 36, 40, 41, 56, 62, 64, 65, 66, 70, 91, 92, 107, 128, 130, 140, 141, 150, 181, 182, 186, 198, 200, 205, 215, 216, 221, 224, 225, 304, 308, 314, 318, 319, 336, 339, 354, 356, 390, 422, 423, 425, 431, 433, 458, 465, 481, 485, 489, 496, 518, 519, 530, 547, 549, 559, 569, 578, 580, 581, 582, 591, 607, 647, 657, 666, 674, 677, 693, 698, 699, 702, 703, 705, 712, 714, 716, 732, 733, 743, 753, 779, 786, 787, 791, 796, 798
Ainete 403
Ainetos, Tab. 17, 328
Aineus 403, 730
Ainianlar 214, 554, 755
Ainos 170, 644
Aiolia 28, 29, 30, 107, 547, 671
Aiolis Adaları 397
Aiolisliler ya da Aiolisler 28
Aiolos 28, 29, 30, 46, 51, 96, 107, 157, 240, 281, 294, 309, 316, 323, 325, 326, 329, 353, 362, 391, 395, 401, 404, 414, 426, 437, 455, 456, 470, 488, 504, 506, 510, 519, 544, 549, 607, 612, 623, 634, 635, 644, 645, 651, 673, 705, 719, 761, 763, 784
Aioneus 695
Aipytidai 30
Aipytos 30, 107, 181, 306, 378, 391, 401, 486, 639, 655

Aisakos 30, 107, 227, 374, 590, 660
Aisepous 478, 556
Aisimos 717
Aison 30, 31, 104, 107, 309, 310, 391, 519, 603, 604, 651, 667, 697, 790
Aisyle 287
Aithalides 31, 79, 107, 504
Aither 31, 107, 241, 368, 519, 532, 569, 584, 656
Aitherie 238
Aithilla 31, 107, 713
Aithiolas 479
Aithiopia 64, 153, 169, 184, 215, 235, 265, 326, 357, 364, 478, 533, 617, 622, 623, 712, 721, 746
Aithlios 28, 167, 438, 671, 760
Aithra 23, 31, 32, 33, 34, 107, 146, 156, 232, 233, 287, 367, 501, 621, 640, 722, 727, 766, 767, 773
Aitios 786
Aitnaios 667
Aitne 32, 678
Aitolia (Yunanistan'da bir bölge) Bkz. *Akheloos* 32, 36, 58, 71, 157, 182, 188, 264, 352, 387, 399, 426, 429, 443, 486, 547, 554, 558, 564, 607, 653, 727, 730, 765, 777
Aitolos 32, 71, 73, 79, 107, 157, 167, 169, 193, 326, 352, 387, 418, 426, 514, 554, 558, 559, 574, 575, 642, 655
Aius Locutius 32, 107, 716
Aizeios 441
Akademia 32, 33, 773
Akademos 32, 107, 232, 773
Akakalle 33, 73
Akakallis 33, 73, 108, 123, 354, 355, 396, 491, 493, 514, 537, 624
Akakesion 33
Akakos 33, 108, 441
Akalanthis 33, 34, 108, 638
Akamantisler 33
Akamas 32, 33, 34, 107, 108, 146, 147, 166, 234, 283, 403, 418, 485, 501, 576, 620, 636, 637, 761, 766, 774
Akanthis 34, 108, 721
Akanthos 34
Akarnan 34, 36, 50, 351, 555
Akarnania (Yunanistan'da bir bölge) 35, 60, 316, 431, 755
Akarnanialılar 355, 597, 648
Akastos 35, 79, 108, 191, 285, 310, 370, 391, 417, 464, 484, 523, 602, 603, 604, 605, 728, 775
Akesidas 134
Akeso 93, 171
Akestes Bkz. *Aigestes* 21, 35, 391
Akhaia (Peloponisos'ta bir bölge) XIX, 142, 264, 325, 326, 330, 360, 455, 470, 601, 653, 660, 709, 782, 789
Akhaimenides 35
Akhaios 325, 390, 415, 421, 601, 635
Akhalar 9, 12, 18, 26, 240, 314, 325, 657
Akhates 36, 108, 674
Akheles, Tab. 11, 268
Akheloos 34, 36, 49, 56, 140, 142, 267, 351, 352, 357, 556, 613, 708, 757
Akheloos 32, 34, 36, 37, 352, 553
Akheron 37, 91, 108, 369, 383, 500, 629, 732
Akhilleus XVIII, 10, 12, 17, 18, 19, 20, 26, 35, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 56, 63, 68, 73, 74, 77, 97, 104, 108, 115, 122, 123, 135, 140, 141, 151, 152, 157, 162, 169, 170, 182, 185, 225, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 236, 237, 241, 242, 245, 247, 269, 277, 280, 314, 329, 334, 348, 349, 356, 359, 366, 368, 370, 379, 381, 398, 399, 417, 422, 431, 440, 442, 457, 465, 468, 473, 478, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 488, 496, 498, 504, 521, 522, 523, 525, 527, 530, 537, 538, 539, 540, 541, 560, 562, 576, 592, 596, 597, 600, 601, 603, 609, 627, 630, 631, 635, 643, 644, 646, 647, 649, 650, 657, 659, 662, 663, 669, 675, 677, 680, 716, 721, 726, 732, 740, 749, 752, 753, 756, 766, 776, 784, 785, 786, 802, 805
Akidousa 210
Akis (Sicilya'da nehir) 2, 44, 108, 205
Akmon 384, 387, 458
Akontes 441
Akontios 44, 109, 277
Akraia 669
Akrisios 1, 44, 45, 109, 135, 136, 159, 187, 322, 323, 363, 414, 440, 466, 555, 616, 618, 646, 664, 665, 666, 728
Akropolis (Atina'da) 16, 98, 119, 134, 176, 278, 326, 359, 390, 475, 589, 611, 658,

771, 772
Aksenos 352
Aksieros 344
Aksiokersa 344
Aksiokersos 344
Aksiokhe 100, 373, 606
Aksion 50, 622, 662, 754
Aksios (Makedonya'da bir nehir) 52, 675
Aksos (Girit'te bir şehir=Oaksos) 634
Aksourtas 185
Aktaia 137
Aktaieia 525
Aktaion 45, 46, 87, 90, 109, 115, 477, 710
Aktaios 15, 334, 359, 397, 587, 601, 656, 748
Akte (ülke=Attike'de) 359
Aktis 239, 557
Actium (muharebe) 75
Aktor 24, 46, 79, 103, 109, 191, 305, 333, 394, 474, 484, 497, 504, 596, 602, 632, 646, 651, 669, 729, 760, 783
Alalkomenes 46, 538, 754
Alalkomeneus 46, 109, 243, 377
Alalkomenia 548
Alastor 810
Alba (İtalya'da bir şehir) XIX, 22, 28, 61, 92, 199, 287, 318, 336, 423, 425, 531, 532, 693, 695, 698, 699, 700, 716, 742, 779
Albalılar 287
Albania 730
Albula (779
Alebion 46, 109, 147, 256, 435
Aleksandros 1) Paris, 46, 70, 89, 141, 226, 590, 679 2) Eurystheus'un oğlu 271
Aleksanor 457
Aleksiares 810
Aleksirroe 704
Aleksis 476
Alekto 176
Alektor 331, 427, 453, 466, 632, 653
Alektryon 46, 79, 427
Aleos 79, 102, 363, 364, 445, 517, 705, 751, 752
Alesia (Galya'da bir şehir) 206
Aletes 25, 47, 109, 166, 175, 194, 285, 316, 427, 636, 668
Algos 178
Alia 733
Alipheros 441
Alistra 548
Alkaios 59, 529
Alkandros 501, 541
Alkathoe 495
Alkathoos 47, 48, 109, 248, 282, 283, 350, 443, 467, 554, 555, 611, 647, 656, 676, 689, 742, 749, 769, 787
Alkes 136
Alkestis 3, 48, 74, 109, 183, 264, 300, 573, 604, 605, 613, 623, 760, 794
Alkibiades 190
Alkidamas 277, 278
Alkidameia 121
Alkides 245
Alkidike 168, 705, 790
Alkimakhe 553, 748
Alkimede 30, 309, 380, 604, 630, 635, 651, 667
Alkimedon 26
Alkimene 323
Alkimenes 117, 464
Alkimos 484
Alkinoe 48, 109, 730
Alkinoos 48, 49, 83, 84, 109, 145, 394, 457, 463, 517, 518, 545, 619
Alkippe 16, 77, 133, 222, 460, 488
Alkithoe 495
Alkmaion 13, 34, 36, 49, 50, 57, 58, 109, 110, 151, 170, 171, 177, 178, 223, 284, 351, 388, 404, 409, 417, 553, 621, 716, 748, 754, 765, 778
Alkmaionoğulları (Atinalı bir aile) 716
Alkmene 9, 50, 51, 60, 61, 109, 134, 163, 166, 190, 191, 206, 245, 246, 247, 269, 271, 285, 286, 290, 329, 336, 420, 435, 448, 556, 673, 692, 747, 783, 805
Alkmenor 136
Alkon 51, 79, 109, 172, 345, 457, 621
Alkyone 28, 51, 52, 109, 260, 295, 312, 367, 406, 443, 460, 473, 533, 640, 730
Alkyoneus 52, 109, 209, 265, 300, 334, 416, 583, 679, 732, 738
Alkyonidler 811
Allades 716
Almops 240
Almos Tab. 17, 328
Aloadlar 52, 77, 89, 109, 170, 276, 330, 569, 574, 744
Aloeus 52, 53, 171, 330, 574

Aloion 53
Alontion 597
Alope 811
Alopekos 59
Alopios Tab. 11, 268
Alos (Tesalya'da bir şehir) 97, 403
Alphaios 705
Alpheios (Arkadhia'da ve Elis'te bir nehir) 53, 54, 78, 103, 109, 210, 253, 306, 513, 556
Alphesiboia 49, 50, 54, 109, 119, 466, 503, 614, 621
Alpos 54, 109
Alseidler 533
Althaia XXVI, 54, 109, 140, 177, 291, 293, 330, 426, 473, 474, 553, 554, 642, 775, 777, 784
Althaimenes 8, 358
Althepos 706
Altın 54, 55, 78, 81, 82, 84, 85, 94, 109, 164, 168, 205, 257, 306, 309, 339, 366, 372, 394, 595, 707, 765, 766
Altis (Olympia'da kutsal kapalı alan) 261, 283
Alybas 192, 487
Alyzeus 316, 431
Alyzia 431
Amaltheia 36, 55, 56, 109, 311, 387, 401, 762, 803
Amarynkeus 612
Amasenus (Latium'da bir nehir) 128
Amata 56, 110, 423, 425, 489, 787
Amatheia 525
Amathonte (Kıbrıs'ta bir şehir) 668
Amazonios (Tanais Nehri) 741
Amazonlar 2, 42, 56, 77, 110, 128, 190, 214, 254, 259, 284, 368, 379, 445, 470, 504, 523, 603, 626, 629, 640, 644, 730, 771, 772
Amber 317
Ambrakia (Epeiros'ta bir şehir) 209, 388, 470, 620
Ambrosia 287, 446
Ameinias 515
Amestrios, Tab. 11, 268
Amisodares 371
Ammon 64, 308, 596, 712
Amopaon 758
Ampelos 56, 110, 559
Amphalkes 802
Amphianaks 665, 728
Amphiaraos 5, 7, 35, 49, 57, 58, 76, 78, 89, 110, 116, 124, 130, 170, 177, 187, 223, 293, 295, 331, 346, 349, 353, 447, 470, 474, 553, 613, 652, 653, 668, 716, 765, 778, 780, 787, 788
Amphidamas 79, 95, 121, 345, 379, 589, 596, 730, 741
Amphidikos 594
Amphikles 59
Amphiklos 468
Amphiktyon 58, 176, 240, 323, 335, 365, 383, 386, 388, 409, 438, 470, 693
Amphilokhos 49, 50, 57, 58, 62, 110, 170, 177, 349, 459, 499, 500, 643
Amphimakhos 650
Amphimaros 436
Amphimede 335, 651
Amphinome 224, 428, 525
Amphinomos 399, 609, 723
Amphion 7, 59, 68, 69, 79, 93, 110, 156, 172, 263, 276, 286, 301, 311, 318, 334, 352, 373, 413, 437, 444, 520, 526, 529, 604, 694, 742, 802
Amphipolis (Makedonya'da bir şehir) 146, 637
Amphirro 557
Amphissa 455
Amphissos 158
Amphistenes 59, 91
Amphithea 7, 152, 447, 599, 668
Amphithemis 362, 673
Amphithoe 525
Amphitrite 59, 110, 184, 525, 659, 696, 723, 770, 785
Amphitryon 50, 51, 59, 60, 61, 100, 109, 110, 173, 190, 231, 245, 246, 247, 248, 249, 285, 329, 363, 367, 383, 389, 420, 427, 435, 436, 448, 467, 510, 606, 650, 673, 674, 747, 759, 786
Amphoteros 34, 351, 597
Amulius 61, 198, 199, 318, 425, 531, 532, 693, 694, 695, 699, 700, 716
Amyke 61, 110, 320
Amyklai (Laonia'da ve İtalya'da bir şehir) 128, 232, 400
Amyklas 88, 137, 288, 400, 401, 414, 475, 726
Amykos 61, 81, 110, 445, 503, 726

Amymone 61, 62, 110, 136, 137, 159, 251, 516, 658
Amyntor 104, 263, 388, 514, 630
Amythaon 1, 5, 28, 30, 118, 352, 391, 468, 469, 519, 603, 613, 614, 623, 790
Anaksagoras 62, 110, 119, 466, 564, 664, 665
Anaksagorasoğulları 62
Anaksandra 666
Anaksarete XVIII, 62, 110, 331, 342
Anaksibia 35, 48, 119, 137, 149, 392, 527, 562, 600, 604, 605, 641, 674, 730
Anakso, Tab. 32, 615
Anaktor Tab. 32, 615
Ananke 519
Anaphe (Kyklad adalarından biri) 84, 478
Anaphlystos 786
Anausis 730
Ancus 2, 531, 712
Andania (Messinia'da bir şehir) 487, 612, 648
Andokides 751
Andraimon 151, 158, 213, 428, 429, 547, 554, 558, 777
Andreus 390, 420, 433, 607
Androdamas 629
Androgeos 23, 62, 63, 110, 148, 493, 494, 729
Androkles 29
Androklos 63, 110
Andromakhe 27, 40, 63, 64, 94, 123, 162, 215, 229, 231, 237, 238, 498, 522, 523, 603, 611, 649
Andromede 45, 64, 110, 166, 214, 231, 246, 326, 357, 364, 525, 617, 618, 628, 682, 697, 730
Andropompos 471
Andros 622
Androthea 645
Anigros (Enis'te bir nehir) 429, 675
Aniketos 390, 467
Anio 130
Anios 64, 65, 73, 110, 425, 540, 697, 727
Ankeus 13, 79, 82, 474, 780
Ankhemolus 697
Ankhialos 229, 537
Ankhimos 723
Ankhinoe 25, 118, 136, 345, 583, 714, 720, Bkz. *Ankhiroe*
Ankhios 263, 361
Ankhiroe 583, 720
Ankyor 441
Anna XIII, 65, 66, 111, 150, 160, 308, 461, 492, 525, 733
Anna Perenna XIII, 65, 66, 111, 150, 461, 492
Annios 130
Anobret 315
Antagoras 260
Antaios 66, 111, 264, 265, 300, 324, 726, 780
Anteia 45, 66, 117, 322, 437, 728, 737
Anteias, Tab. 29, 542
Antenor 33, 66, 111, 210, 211, 239, 283, 326, 418, 480, 540, 541, 580, 589, 668, 761
Anteros 69, 179, 475
Anthas 640
Anthedon (Boitia'da bir şehir) 211, 331, 550, 734
Antheia 784
Antheias 66, 784
Antheis 288
Anthelia 137
Anthemos (Erythia'da bir şehir) 255
Anthesteria (Atinalıların bayramı) 366, 586
Antheus 25, 66, 67, 111
Anthippe 170, 373
Antho 34, 693
Anthos 34
Antiades, Tab. 11, 268
Antianira 164, 180
Antias 698
Antibia 730
Antiboreas (rûzgâr) 119
Antigone 67, 111, 181, 187, 191, 220, 334, 343, 389, 409, 420, 454, 553, 602, 646, 653, 728, 796
Antikleia 67, 68, 104, 111, 283, 323, 395, 413, 457, 517, 528, 537, 538, 608, 613, 717, 719
Antiklia 118
Antikyra (Phokis'te bir şehir) 721
Antileon, Tab. 11, 268
Antilokhos 42, 68, 111, 368, 478, 481, 527, 575, 597, 778
Antimakhe, Tab. 26, 446
Antimakhos 141, 248, 480, 760

Antinoe 68
Antinoos 68, 187, 350, 413, 584
Antiokhe 191
Antiokheia 812
Antiokhos 68, 272, 285, 427, 636, 787
Antion 317
Antiope 15, 56, 59, 68, 69, 93, 110, 111, 156, 161, 172, 284, 413, 416, 418, 443, 444, 452, 473, 498, 532, 533, 620, 631, 650, 694, 725, 771, 772
Antipathia 730
Antiphas 418
Antiphates 414,, 468, 544, 553
Antiphemos 415, 501
Antiphos 226, 504, 660, 775
Antium 698
Antoukhos 402
Anubis 456
Aoide 519
Aollius 279
Apate 532, 627
Apelles 392
Apemosyne 8, 358
Aphareus 72, 79, 156, 312, 313, 432, 433, 439, 440, 444, 474, 549, 607, 612, 639, 789
Apheidas 559
Aphidas 89, 373
Aphidna 156, 232, 382, 773, 780
Aphrodite XVI, XVIII, 3, 4, 5, 13, 15, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 40, 46, 47, 62, 64, 69, 70, 77, 78, 80, 83, 86, 91, 95, 99, 103, 107, 111, 131, 142, 149, 152, 153, 165, 168, 176, 179, 180, 193, 209, 211, 221, 223, 224, 232, 233, 234, 235, 242, 244, 274, 276, 278, 281, 284, 285, 286, 290, 294, 331, 346, 350, 369, 375, 379, 384, 390, 393, 410, 425, 432, 440, 460, 462, 464, 477, 480, 486, 494, 505, 526, 555, 568, 569, 573, 575, 583, 585, 591, 592, 594, 595, 600, 613, 621, 638, 654, 659, 663, 664, 668, 673, 674, 696, 705, 709, 710, 721, 735, 741, 770, 777, 780, 797, 798, 804, 806
Apia 70
Apis 32, 70, 71, 111, 193, 601, 754, 762
Apisaon 188
Apollon XXIII, 3, 4, 7, 9, 10, 12, 17, 21, 22, 26, 30, 32, 33, 34, 35, 39, 40, 41, 42, 43, 45, 47, 48, 49, 52, 57, 59, 64, 65, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 80, 84, 86, 87, 88, 89, 90, 92, 93, 106, 111, 113, 115, 116, 120, 121, 122, 123, 124, 131, 133, 135, 136, 137, 138, 142, 143, 152, 153, 157, 158, 170, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 186, 189, 191, 205, 206, 210, 211, 212, 215, 216, 226, 228, 229, 230, 231, 236, 237, 239, 244, 245, 250, 253, 259, 261, 262, 267, 275, 277, 278, 279, 280, 285, 288, 290, 291, 292, 296, 300, 304, 305, 306, 312, 314, 315, 317, 320, 326, 328, 332, 334, 344, 348, 350, 351, 354, 355, 356, 357, 366, 368, 369, 370, 371, 372, 374, 375, 378, 382, 385, 386, 387, 388, 390, 391, 394, 396, 397, 399, 400, 401, 402, 405, 411, 418, 419, 420, 427, 430, 431, 432, 433, 436, 442, 443, 448, 455, 456, 459, 460, 462, 467, 470, 474, 475, 477, 490, 491, 496, 499, 502, 505, 512, 514, 523, 526, 529, 530, 534, 540, 543, 554, 555, 557, 558, 560, 562, 563, 564, 567, 569, 574, 576, 586, 589, 592, 593, 595, 597, 605, 613, 622, 623, 624, 625, 626, 629, 630, 633, 636, 640, 644, 653, 655, 656, 657, 658, 660, 671, 677, 678, 683, 689, 692, 702, 713, 714, 715, 718, 720, 722, 726, 730, 734, 736, 744, 748, 753, 754, 755, 756, 758, 760, 763, 765, 768, 775, 778, 779, 782, 783, 785, 786, 790, 793, 794, 796, 797, 798, 801, 802, 804, 806
Apollonia 167
Apriate 75, 111, 784
Apseudes 525
Apsyrtos 21, 75, 83, 315, 377, 463
Apteros 183
Arabacı (burç) 505, 786
Arabistan 25, 258, 357, 446, 528, 790
Arabos 357
Araithyreia 495, 629
Arakhne 75, 76, 98, 111, 620
Ara Maxima (Roma'da) 129, 182, 694
Araplar 265
Arbelos 137
Ardalos 242
Ardea 136, 548, 618, 698, 798
Ardeas 377, 548, 698
Ardeskos (Skythia'da bir nehir) 556

Areilokos 597
Areion 7, 76, 111, 145, 659
Areios 79, 119, 611, 614
Arene 312, 549, 789
Areopagos 56, 77, 134, 175, 222, 563, 611, 789
Ares XVIII, 4, 9, 16, 21, 46, 53, 54, 56, 69, 70, 76, 77, 78, 79, 82, 91, 95, 111, 112, 123, 131, 150, 157, 162, 165, 168, 178, 179, 182, 209, 221, 222, 223, 225, 226, 229, 242, 243, 254, 258, 261, 264, 265, 276, 284, 305, 309, 317, 324, 336, 344, 346, 351, 352, 360, 389, 399, 435, 442, 443, 445, 446, 460, 470, 474, 548, 554, 555, 558, 574, 583, 589, 593, 595, 605, 606, 609, 626, 629, 630, 634, 651, 654, 658, 671, 718, 720, 725, 726, 728, 731, 741, 747, 757, 775, 784, 785, 790, 804
Aresthanas 92
Arestor 78, 85
Arete 48, 49, 83, 84, 109, 463, 517, 518, 545
Arethousa 1, 54, 78, 112, 279, 513, 514, 557
Aretos 505, 527, 660
Argaios 93
Argalos 401
Argeios 263, 283, 436
Argennos 78, 112
Arges 203, 292, 397, 744
Argeus 618
Argia 5, 7, 88, 652, 666, 765, 787
Argiletum (Roma'da bir mahalle) 618
Argio 365
Argiope 15, 288, 345, 623, 752, 760
Argios 137
Argo (gemi) 21, 78, 79, 80, 81, 83, 84, 85, 98, 173, 212, 245, 266, 295, 309, 353, 445, 464, 708, 749, 776, 780
Argolis 5, 25, 45, 58, 85, 100, 144, 147, 190, 246, 254, 283, 320, 421, 469, 488, 563, 564, 658, 664, 665, 669, 671
Argon 112, 125, 160, 196, 340, 408, 535
Argonautlar XVI, 3, 21, 48, 49, 61, 70, 75, 78, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 93, 98, 103, 104, 106, 112, 120, 122, 128, 156, 173, 184, 185, 186, 192, 194, 225, 245, 259, 266, 289, 294, 305, 309, 312, 314, 324, 330, 331, 340, 376, 377, 378, 379, 386, 391, 403, 419, 421, 427, 440, 445, 463, 516, 553, 566, 604, 607, 613, 619, 628, 629, 630, 634, 643, 708, 726, 727, 729, 739, 740, 749, 766, 777, 785
Argos (Peloponisos'ta bir şehir) XVII, XX, XXII, 1, 2, 5, 8, 9, 19, 23, 39, 44, 45, 57, 58, 60, 61, 62, 64, 71, 76, 78, 79, 80, 85, 86, 89, 98, 112, 119, 135, 136, 137, 141, 144, 151, 152, 154, 163, 177, 182, 185, 207, 212, 221, 222, 226, 235, 245, 246, 247, 249, 273, 276, 281, 289, 309, 311, 320, 321, 322, 323, 326, 334, 367, 372, 373, 381, 385, 391, 394, 395, 398, 403, 414, 421, 425, 427, 428, 436, 437, 440, 442, 443, 447, 453, 466, 469, 474, 475, 477, 487, 506, 529, 546, 562, 563, 564, 581, 598, 600, 601, 613, 614, 618, 623, 632, 634, 645, 652, 658, 664, 665, 666, 668, 677, 729, 730, 739, 742, 754, 755, 780, 783, 784, 789, 805
Argoslular 2, 136, 180, 293, 394, 440, 459
Argyra 86, 112
Aria (Pontos'ta [Karadeniz] bir ada; bilinmiyor) 73, 85, 491
Ariadne 23, 86, 112, 134, 146, 155, 212, 291, 294, 316, 364, 432, 434, 493, 494, 495, 556, 610, 618, 620, 724, 727, 746, 770, 771, 776, 777, 795
Ariaios 528
Aricia (Latium'da bir şehir) 148, 284, 564, 799
Arimaspeler 813
Arimler 163
Arion 86, 87, 112, 279, 749, 761, 784
Arisbas 289
Arisbe 30, 590, 660
Aristaios 45, 72, 87, 90, 116, 186, 402, 457, 534, 567, 607, 670
Aristeas 88, 112
Aristodeme 662
Aristodemos 30, 88, 112, 272, 391, 666, 765
Aristomakhos 88, 272, 284, 391, 555, 754
Aristoteles 116, 608
Arizelos 224
Arkadhia (ülke) XIX, 9, 15, 17, 27, 30, 33, 34, 49, 53, 68, 76, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 94, 100, 102, 121, 129, 135, 140, 143, 144, 156, 158, 163, 165, 180, 181, 210, 221, 252, 253, 262, 273, 274, 277, 311, 313, 324, 329, 351, 354, 358, 371, 373,

378, 380, 384, 387, 396, 401, 412, 421, 440, 441, 442, 445, 453, 454, 474, 485, 515, 519, 527, 533, 554, 558, 560, 563, 565, 575, 580, 582, 584, 593, 600, 601, 605, 618, 621, 628, 629, 635, 659, 671, 705, 706, 709, 721, 728, 731, 732, 752, 775, 803
Arkadhialılar 88, 273, 358
Arkas 9, 30, 88, 89, 94, 112, 165, 172, 180, 311, 334, 351, 352, 373, 378, 392, 441, 445, 453, 454, 533, 584, 593, 601, 697, 805
Arkesilaos 427, 470
Arkhandros 603, 715
Arkhe 519
Arkhebates 441
Arkhedikos 813
Arkhedios 746
Arkhelaos VII, XXII, 89, 112, 137
Arkhelokhos 761
Arkhemakhos 660
Arkhemoros 57, 76, 89, 187, 195, 295, 561, 594, 653, 668, 787, Bkz. *Amphiaraos*
Arkheptolemos 814
Arkhias 477
Arkhiteles 185, 267, 603, 715
Arkisios 363, 413, 538
Arktophylaks (yıldız)
Arkturos (Phasis Nehri) 557, 621
Arkturus (yıldız) 88
Armilustrium (Roma'da bir yer) 745
Arne 28, 29, 323, 488, 719
Arneos 248
Aroe (Patras'ta bir bölge) 26
Arripe 784
Arron 380
Arruns 128, 287
Arruns Tarquinius 287
Arsia (İtalya'da bir orman) 287
Arsinoe 49, 50, 92, 110, 432, 433, 456, 621
Arsinoos 228, 527
Arsippe 495
Artaios 593
Artakserkses 697
Artemikhe 378
Artemis 3, 4, 8, 10, 16, 19, 40, 44, 46, 53, 54, 56, 59, 71, 74, 75, 78, 83, 86, 88, 89, 90, 91, 95, 101, 103, 112, 113, 121, 123, 125, 131, 133, 137, 143, 148, 152, 153, 160, 162, 175, 176, 179, 181, 188, 189, 210, 228, 232, 244, 252, 253, 277, 278, 284, 291, 292, 327, 329, 336, 349, 351, 352, 355, 378, 382, 383, 384, 387, 397, 410, 417, 427, 430, 437, 463, 464, 465, 472, 473, 474, 476, 482, 484, 505, 513, 514, 526, 529, 533, 534, 554, 562, 563, 564, 565, 583, 585, 598, 620, 635, 654, 674, 696, 706, 718, 733, 746, 759, 772, 777, 783, 784, 799, 804
Artemision 252
Artibia 730
Arval (Kardeşler=Roma'da Collegium) 2
Arymnion (Akhaia'da bir yer) 633
Asbetos 724
Aseatas 441
Asia 91, 100, 113, 171, 308, 435, 483, 557, 667
Asie (Argolis'te bir şehir) 557
Asine 263, 414, 726
Asios 580
Askalabos 91, 113, 731
Askalaphos 37, 79, 91, 113, 257, 305, 614, 731
Askalon (Suriye'de bir şehir) 710
Askanios (Priamos'un torunu) 27, 28, 70, 91, 94, 113, 128, 336, 390, 423, 425, 489, 695, 698, 716, 791, 798
Askanios (Mysia'da bir nehir ya da göl) 289
Askanios (Aineias'ın oğlu) 92, 660,
Asklepios 63, 72, 74, 79, 92, 93, 113, 148, 171, 212, 214, 222, 262, 284, 289, 291, 292, 306, 309, 334, 343, 344, 370, 386, 397, 409, 416, 432, 456, 528, 558, 574, 585, 625, 628, 629, 642, 684, 706, 789, 799
Asopis 93, 308
Asopos 16, 24, 68, 93, 113, 188, 225, 240, 308, 334, 365, 377, 384, 396, 412, 513, 533, 555, 595, 598, 619, 644, 696, 705, 718, 719, 734, 762
Aspalis 93, 113, 477
Asphodikos 594
Aspropotamo 37
Assaon 93, 94, 113, 529
Assarakos 206, 207, 318, 351, 354, 658, 717, 786
Astakos 470
Astarte 457, 659, 705

Asteria 71, 94, 113, 136, 228, 314, 382, 392, 430, 614, 630, 632, 759
Asterion (dağ) Bkz. Kithairon
Asterion (Argolis'te bir nehir) 669
Asterion 79, 94, 113, 186, 243, 320, 378, 421, 492, 493, 494, 589, 692
Asterios 79, 94, 494, 520, 707, 748
Asterodia 392, 608
Asteropaios 675
Asterope 640
Asteropes Bkz. Steropes 397
Asteropia 94
Astrabakos 59
Astraia 94, 113, 339, 762
Astraios 119, 168, 186, 241, 582, 595, 614
Astyag, Tab. 23, 423
Astyageus, Tab. 23, 423
Astyanaks 63, 94, 229, 522, 541, 721, 736
Astybies 814
Astydamie 814
Astygites 93
Astygonos 660
Astykratia 529
Astymedousa 94, 113, 420
Astynome 352, 372
Astynoos 375, 522
Astyokhe 189, 305, 529, 635, 669, 713, 717, 753, 775, 783, 786
Astyokhos 29
Astypalaia 189, 260
Asur 697, 711, 759
Asya 20, 35, 38, 43, 73, 90, 91, 101, 138, 153, 154, 213, 258, 311, 315, 322, 375, 403, 446, 465, 478, 494, 499, 528, 580, 591, 605, 609, 611, 660, 663, 669, 704, 712, 718, 724, 761, 782, 805
Aşk 178, 179, 194, 203, 281, 475, 516, 609, 651, 656, 659, 672, 673
Atalante 79, 94, 95, 113, 284, 285, 289, 290, 311, 362, 380, 445, 454, 467, 474, 594, 603, 697, 703, 721
Atas 660
Ate (=Hatâ) 95, 96, 113, 319, 459, 579, 600
Athamantia 97
Athamas 28, 85, 95, 96, 97, 113, 145, 153, 183, 195, 214, 222, 240, 244, 276, 403, 426, 433, 434, 457, 463, 476, 524, 535, 575, 634, 659, 721, 763
Athena XIII, XVI, 12, 16, 18, 19, 20, 21, 31, 42, 43, 46, 48, 52, 58, 70, 71, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 80, 82, 92, 97, 98, 99, 102, 113, 119, 122, 131, 136, 137, 141, 143, 146, 169, 172, 173, 175, 176, 183, 209, 210, 213, 214, 215, 219, 222, 223, 226, 227, 230, 231, 241, 242, 243, 244, 247, 248, 249, 250, 253, 256, 259, 261, 262, 265, 276, 278, 304, 305, 309, 315, 319, 323, 334, 335, 346, 349, 352, 356, 359, 360, 363, 368, 369, 379, 386, 399, 413, 418, 462, 467, 470, 480, 481, 484, 488, 492, 504, 517, 518, 528, 533, 545, 546, 563, 564, 565, 570, 579, 580, 581, 582, 585, 586, 587, 589, 591, 598, 608, 611, 613, 617, 618, 620, 631, 657, 658, 696, 705, 718, 726, 761, 766, 770, 780, 782, 785, 788, 790, 804, 806
Atherion 660
Atilius Regulus 338
Atina VII, XIII, XIV, XX, 1, 7, 9, 15, 22, 23, 32, 44, 47, 51, 56, 58, 62, 63, 77, 86, 98, 99, 119, 122, 133, 146, 147, 156, 172, 173, 175, 176, 180, 182, 190, 221, 222, 249, 271, 277, 278, 285, 288, 291, 316, 317, 320, 325, 335, 359, 360, 362, 364, 367, 382, 384, 388, 390, 392, 412, 444, 456, 462, 464, 465, 471, 474, 475, 483, 487, 488, 493, 494, 501, 520, 521, 525, 528, 530, 559, 561, 563, 575, 581, 582, 583, 585, 586, 590, 600, 620, 626, 636, 637, 640, 655, 658, 666, 675, 715, 717, 722, 725, 726, 745, 766, 767, 768, 769, 771, 773, 774, 785, 794
Atlantis 99, 100, 113, 214, 503, 658
Atlantisliler 100, 503, 504
Atlas XX, 31, 91, 99, 100, 114, 138, 153, 165, 171, 189, 223, 258, 259, 279, 280, 287, 289, 308, 352, 360, 371, 380, 386, 394, 435, 443, 453, 455, 483, 485, 532, 570, 596, 633, 641, 667, 668, 728, 741, 746, 763
Atreus XXVI, 8, 9, 10, 24, 25, 47, 90, 100, 101, 107, 114, 149, 282, 283, 373, 478, 479, 517, 605, 606, 640, 641, 642, 741, 742, 778, 779, 789, 795
Atreusoğulları 25, 123, 149, 151, 641, 789
Atromos 815
Atropos 497, 762
Attes 14

Atthis 175, 388
Attike (ülke) IX, XIX, XX, XXII, XXIX, 19, 22, 23, 33, 34, 53, 58, 63, 67, 76, 91, 98, 156, 163, 172, 176, 182, 189, 191, 222, 228, 231, 249, 254, 271, 288, 290, 306, 325, 327, 335, 359, 360, 362, 363, 376, 383, 385, 387, 388, 389, 429, 444, 455, 456, 459, 463, 467, 471, 472, 482, 487, 498, 501, 505, 520, 521, 530, 553, 564, 581, 582, 586, 587, 610, 613, 620, 621, 637, 659, 705, 716, 758, 759, 766, 767, 771, 772, 773, 774, 780, 783, 786, 802, 806
Attis 14, 101, 102, 106, 114, 305, 396, 410, 514, 534, 705
Attius Naevius 699
Atys 114, 439, 458, 791
Aucnus 102, 118, 125, 459
Auge 102, 114, 260, 312, 387, 517, 751, 752, 759
Augeias 9, 102, 103, 114, 121, 142, 253, 260, 261, 262, 264, 299, 300, 429, 468, 497, 636, 647, 650, 742, 786
Augurler 530
Augustus XXIII, 75, 129, 273, 336, 338, 339, 439, 489, 585, 597, 714
Auksesia 103, 114
Aukso 286
Aulestes 102
Aulis 10, 39, 40, 44, 78, 90, 106, 151, 236, 327, 349, 376, 381, 404, 410, 450, 480, 540, 548, 562, 565, 733, 740, 753
Autiphon 662
Aura 103, 114, 305
Aurelii 725
Auson 29, 104, 114, 353, 404, 431, 437
Ausonia (ülke=Italya) 55, 104, 335, 353, 395, 431
Autesion 88, 765, 782
Autoleon 104, 114, 234
Autolykos 30, 67, 68, 79, 104, 114, 133, 192, 247, 277, 309, 371, 413, 538, 623, 629, 651, 717, 719, 730, 737
Autolyte 29
Automate 136, 476
Automedon 104, 114, 555
Automedusa 324, 329
Autonoe 13, 45, 87, 137, 346, 525
Autonoos 34, 597, 635, 721
Autophonos 655
Aventinus (Roma'da bir tepe) 119, 126, 130, 182, 199, 274, 434, 439, 484, 524, 531, 532, 694, 695, 699, 700, 745
Avilius 104, 279
Ay 90, 115, 167, 168, 209, 239, 250, 293, 436, 439, 570, 709, 725, 762, Bkz. Selene; Luna
Ayı (burç) 391
Azan 172, 264, 378
Azeios 380

Baal 708
Babylon 593, 704, 710, 711, 713, 762
Babylonialılar 378
Babys 115, 124, 454, 462
Bady 261
Baetica (Ispanya'da bir bölge) 483
Bağıstan 711
Baiae (Campania'da bir şehir) 115
Baios 115, 124
Bakkhalar 445, 446, 454, 462, 495, 534, 610
Bakkhis 402
Bakkhos 115, 153, 155, 175, 304, 305
Baktra (Asya'da bir şehir) 711, 712
Baktriana (Asya'da bir bölge) 528
Balios 115, 124, 225, 603, 643
balis (hayat otu) 500
Balyra (Peloponisos'ta bir nehir) 760
Basileia 115, 116, 124, 570
Basilis (Arkadhia'da bir şehir) 401
Basilos 447
Bateia, Tab. 21, 400
Batia 283, 316, 788
Batieia 138, 504, 758
Baton 116, 124
Battos 116, 124, 185, 275, 635
Battosoğulları 433
Baubo 116, 124, 304, 305, 784
Baukis 117, 124
Bebrykler 81, 112, 417, 445
Bebryks 676
Bel (Tanrı) Bkz. Belos 528, 678, 681
Bellerophontes 31, 56, 117, 118, 124, 151, 163, 211, 283, 321, 322, 323, 371, 417, 432, 597, 598, 605, 648, 665, 707, 720, 722, 728, 729
Belleros 117
Bellona 118, 124, 168

Belos 14, 15, 25, 118, 124, 136, 364, 416, 435, 519, 528, 628, 714, 724, 759, 762
Benthesikyme 184
Berosos 704, 741
Betylos 394
Beyaz Ada 43, 68, 104, 233, 236, 329, 431, 597
Bia 118, 124, 731
Bianna 118, 125
Bianor 118, 125, 459
Bias 5, 62, 118, 119, 125, 329, 391, 428, 469, 604, 614, 660, 664, 665, 668, 675, 739
Bisaltes 675
Bisaltlar 670
Bistonlar 566
Bithynia (Asya'da bir ülke) 61, 328, 459, 484, 725, 749
Bitias 304
Boedromia (Atina'da bir bayram) 772
Bohemya 375
Boiotia IX, XIX, 9, 29, 46, 51, 58, 59, 67, 78, 94, 95, 97, 121, 154, 164, 166, 173, 185, 211, 274, 295, 305, 323, 334, 345, 346, 382, 386, 401, 426, 430, 433, 443, 459, 467, 487, 488, 495, 502, 505, 515, 533, 548, 595, 607, 629, 630, 631, 641, 644, 675, 692, 754, 755, 761, 765, 774, 780, 785, 786
Boiotos 29, 335, 470, 488, 548, 719
Bokhoros 486, 487
Bolbe 560
Bologna (Kuzey İtalya'da bir şehir) 102
Bona Dea 119, 125, 198, 274
Boreas 79, 119, 120, 121, 125, 168, 172, 184, 200, 221, 266, 288, 291, 312, 371, 379, 401, 430, 530, 561, 567, 572, 599, 628, 640
Boreasoğulları 120, 125, 225, 226, 266, 289, 312, 379, 605, 628
Boreia 358
Bormos 120, 125
Boros 483, 602, 646
Bosporos 322, 589, 726
Botres 120, 121, 125, 184, 195
Bottia (Makedonya'da bir bölge) 494
Boubastos (Trakya'da ya da Epeiros'ta bir şehir) 595
Bouleu, Tab. 11, 268
Boulis 25, 125
Boumolkhos 503
Bounikos, Tab. 9, 230
Bounos 121, 125, 172
Bouprasion 261
Boura 239
Bousiris 121, 125, 258, 264, 265, 280, 300, 327, 435, 634, 670
Boutes 79, 83, 120, 121, 122, 125, 172, 179, 283, 373, 386, 586, 599, 709, 802
Bouthroton (Epeiros'ta bir şehir) 27
Bouzyge 659
Bouzyges 122, 125, 173, 581
Braggas 122, 125, 696
Bragkhos 122, 125, 724
Braisia 375
Brauron 327
Briareus 21, 31, 32, 203, 210, 216, 229, 656, 657, 658, 715, 744
Briseis 12, 40, 41, 43, 122, 123, 125, 283, 372, 596, 740
Brises 122, 123, 125
Britomartis 123, 125, 150, 355, 493
Bromios 137
Bronteas 816
Brontes 203, 397, 744
Bruttium 334, 483, 777
Brutus 287
Bryke 137
Bryte 123, 125, 150
Büyük Britanya 256, 361, 375
Büyük Yunanistan 86, 487, 505, 506
Bybastos (Karia'da bir şehir) 447
Byblis 123, 124, 125, 162, 358, 454, 491
Byblos 4, 124, 169, 375, 457, 520, 521
Byssa 16
Byzantion (Trakya'da bir şehir) 124
Byzas 124, 125, 221, 366

Caca 126, 131
Cacius 127
Cacus 126, 127, 129, 131, 182, 207, 256, 273, 274, 694, 701, 743, 800
Caecilia 127
Caeculus 127, 131, 800
Caele Vibenna 491
Caelius (Roma'da bir tepe) 128, 162, 491
Caelus 31, 127, 131
Caenina 2

Caieta 27, 127, 128, 131
Caligula 338, 701
Calpetus 716
Calpus 531
Camasene 306, 779
Camenalar 128, 131
Camers 128, 132
Camese 128, 132
Camilla 128, 132, 487
Camillus 32, 225, 286
Camise 306
Campania (Güney Italya'da bir ülke) 115, 127, 145, 252, 274, 354, 414, 461, 488, 496, 544, 549, 594, 714
Canens 128, 132, 377, 637, 638
Cantabrolar 338
Capene 128, 162
Capetus 716
Capitolium 2, 55, 129, 131, 168, 182, 201, 286, 287, 306, 307, 336, 337, 338, 339, 394, 491, 499, 530, 559, 561, 638, 639, 693, 699, 700, 707, 732, 743, 745, 757, 798, 806
Capri (Italya'da bir ada) 549
Capua (Campania'da bir şehir) 148, 149, 354, 461
Caranus 694
Cardea 321
Carmenta 129, 132, 181, 182, 274, 462, 528, 536, 762
Carmentale 129
Carna 129, 132, 730
Cartagena 759
Casmilla 128
Casperia 62
Catania 32
Cathetos 129, 130, 132, 705
Catillus 57, 130, 132, 780
Cehennem 364, 375, 561, 567, 599, 714, 726, 741, 744, 783
Ceres 130, 131, 132, 434, 458, 484, 754, 793
Ceuta (yarımada) 255, 352, 545
Cipus 130, 132
Circus Maximus (Roma'da) 131, 199, 274, 484, 524, 700, 701, 732
Claudius (imparator) 307, 623, 695
Cliuicola 321
Clusium (Italya'da bir şehir) 569
Cocles 287, Bkz. *Horatius*
Comitium 131, 531, 699, 700, 701, 743, 745
Compitalia (Larlar Bayramı) 459
Concordia 286
Consentes 130, 132, 338
Conseuius 320
Consus 131, 132, 690, 700
Coras 57, 130
Cornelius Cossus 337, 531
Corniculum (Güney Italya'da bir şehir) 537, 712
Cortona (Etruria'da bir şehir) 386, 514, 547, 743
Crane 129
Crau 255, 435
Cumae 27, 134, 148, 212, 252, 317, 375, 468, 714
Cures 496, 690, 745
Curiatuslar 287
Curtius 131, 132
Çare 178, 656

Dada 133, 159, 706
Daeira 167
Dagon 394
Dağıstan (Asya'da bir bölge) 730
Dağlar, Tab. 8, 203, 204
Daidalion 104, 133, 159, 371, 623
Daidalos 9, 46, 133, 134, 159, 242, 266, 308, 316, 317, 324, 383, 488, 494, 595, 596, 610, 611, 715, 740
Daimenes 782
Daiphron 136, 137
Daitas 134, 159, 456
Daitor 758
Dalga 165, 204, 656, Bkz. *Pontos*
Damaithos 135, 159, 734
Damas (Suriye'de bir şehir=Şam) 135
Damasen 135, 159, 500
Damasikhton 782
Damasios 610
Damasippos 316
Damaskos 135, 159
Damasos 655
Damastes 135, 159, 666, 768
Damastor 516, 645
Dameon 742
Damia 103
Damithales 144

Damneus 384, 387
Damon 456
Damophon 668, 778
Damysos 38, 135, 159
Danae 45, 64, 76, 135, 136, 150, 159, 187, 428, 453, 616, 617, 618, 645, 646, 665, 805
Danais 387
Danaos 1, 25, 44, 61, 62, 118, 136, 137, 158, 159, 186, 207, 208, 293, 303, 322, 360, 439, 440, 505, 516, 567, 616, 658, 665, 714, 729
Danaos Kızları 136, 159, 505, 516
Danaoslar 137
Daphne 72, 137, 138, 159, 412, 432, 507, 534, 596, 607
Daphnis (Orta Yunanistan'da bir bölge) 138, 159, 193, 263, 371, 437, 697, 760
Daphnous 565
Dardanos 26, 33, 138, 140, 159, 165, 206, 223, 308, 312, 318, 319, 345, 379, 385, 386, 504, 580, 582, 628, 706, 713, 758, 786, 801, 805
Dares 140, 159, 312
Daseatas 441
Daskylos 445, 741
Daulis (Fokis'te bir şehir) 401, 414, 550, 626, 676
Dauna 182
Daunialılar 140, 350
Daunos 140, Bkz. *Daunus*
Daunus 62, 140, 152, 159, 202, 308, 339, 639, 786
Deae Diae 337
Degmenos 559
Deianeira 36, 54, 140, 141, 142, 159, 185, 213, 257, 262, 263, 264, 267, 268, 269, 271, 290, 300, 325, 362, 429, 435, 441, 456, 472, 475, 526, 554, 558, 601, 755
Deidameia 39, 442, 521, 707, 775
Deikoon 248, 390, 467
Deileon 629
Deimakhos 28, 210, 520, 629
Deimos 69, 76, 630
Deinos 151, 254
Deiokos 592
Deion 28, 79, 94, 168, 191, 329, 362, 380, 392, 413, 605, 623, 632, 635, 666
Deione 491
Deioneus 141, 159, 317, 392, 612, 635
Deiope 184
Deiopites 541, 660
Deiphobos 42, 141, 159, 226, 230, 234, 235, 236, 237, 238, 314, 481, 485, 541, 590, 644, 660
Deiphontes 141, 160, 295, 303, 583, 621, 640, 755
Deipyle 5, 151, 318, 787
Deipylos 142, 160, 227, 647, 651, 687
Dekaleia (Attike'de bir kasaba) 818
Dekelos 232
Deksamene 525
Deksamenos 142, 160, 191, 196, 264, 362, 497, 760
Deksikreon 142, 160
Deksithea 456, 493, 698
Deliades 117
Delos (Kyklad adlarından biri) 27, 44, 65, 71, 73, 89, 111, 168, 180, 192, 223, 228, 278, 292, 343, 430, 450, 477, 509, 511, 565, 697, 713, 770
Delphoi (Phokis'de bir şehir) 9, 23, 24, 31, 35, 36, 39, 44, 49, 50, 52, 58, 64, 71, 72, 75, 88, 96, 102, 122, 142, 143, 166, 168, 171, 172, 175, 178, 223, 237, 239, 250, 267, 271, 277, 278, 288, 289, 291, 292, 293, 306, 308, 316, 322, 326, 327, 332, 345, 357, 363, 367, 368, 382, 384, 385, 389, 390, 396, 399, 401, 414, 415, 416, 425, 427, 429, 431, 443, 456, 459, 468, 471, 479, 480, 498, 499, 502, 505, 515, 523, 538, 539, 550, 551, 562, 563, 564, 589, 603, 604, 621, 622, 624, 629, 630, 631, 633, 635, 643, 649, 677, 678, 706, 713, 724, 748, 752, 754, 763, 764, 766, 767, 774, 779, 786, 789, 801, 806
Delphos 142, 143, 160, 289, 357, 443, 471, 779
Delphyne 71, 143, 160, 276, 678, 790
Demeter XV, 32, 37, 76, 89, 91, 103, 116, 130, 131, 143, 144, 145, 146, 160, 165, 167, 180, 182, 193, 205, 219, 220, 257, 281, 291, 295, 304, 305, 308, 309, 333, 340, 344, 345, 355, 358, 360, 366, 372, 373, 385, 392, 393, 396, 401, 405, 440, 468, 476, 487, 510, 515, 569, 572, 583, 586, 595, 599, 601, 606, 614, 623, 627, 637, 642, 659, 682, 684, 685, 693, 694,

709, 731, 738, 754, 784, 785, 786, 796, 801, 805
Demeter Pelasgis 601
Demiphon 145, 160
Demodike 145, 160, 575, 634
Demodokos 25, 145, 160
Demoklos 724
Demokoon 541, 660
Demonassa 177, 624, 765, 782
Demonike 182, 460, 775
Demophile 714
Demophon 32, 33, 34, 144, 145, 146, 147, 156, 160, 166, 360, 487, 559, 563, 581, 586, 587, 620, 636, 637, 659, 766, 771, 774, 784, 785
Dendritis 147, 160
Deniz (element) 31, 59, 64, 75, 80, 112, 197, 212, 219, 222, 258, 317, 367, 434, 482, 524, 525, 526, 633, 647, 656, 670, 721, 753, 761, 775, 802, 804, Bkz. *Pontos*
Depidii 127
Deriades 566, 748
Derketo 359, 710
Derkynos 46, 147, 160, 256
Dero 525
Desmontes 29
Deukalion XV, XXII, 28, 52, 58, 80, 142, 147, 148, 157, 160, 171, 240, 276, 288, 308, 314, 320, 323, 325, 329, 335, 362, 364, 380, 388, 392, 413, 426, 438, 444, 455, 471, 485, 493, 498, 515, 533, 548, 553, 561, 564, 589, 612, 620, 632, 635, 667, 668, 671, 677, 705, 719, 748, 762, 772, 773, 779, 806
Deverra 639
Dia 86, 141, 158, 514, 599
Diana 89, 123, 128, 131, 148, 149, 160, 162, 284, 439, 798, 799
Dias 149, 160, 283, 641, 662
Didnasos 566
Dido 27, 65, 118, 149, 150, 160, 308, 674, 689, 712, 733
Didyma (Miletos yakınında bir şehir ve kehanet merkezi) 122
Dikaios 733
Dike 286, 339, 519, 595, 804
Dikte 150, 160, 393, 803
Diktynna 123
Diktys 45, 135, 136, 150, 159, 160, 364, 453, 516, 603, 616, 617, 618, 645, 646
Dimas 312
Dimoites 150, 160, 786
Dindymos (Kyzşkos'da dağ) 81
Dino 215, 617
Diodoros XXI, XXVI, 15, 28, 62, 93, 100, 127, 214, 263, 308, 324, 419, 420, 442, 446, 456, 462, 463, 464, 468, 475, 519, 560, 561, 570, 664, 707, 710, 711, 724, 726, 748, 766, 779
Diogeneia 632, 659
Diognetos 648
Diokles 53, 457, 528
Diokorystes 136
Dioksippe 137, 238
Diomede 288, 362, 632, 635
Diomedes XXVI, 7, 9, 13, 19, 23, 24, 26, 33, 70, 77, 78, 94, 97, 98, 104, 140, 146, 150, 151, 152, 157, 160, 168, 170, 186, 190, 211, 229, 230, 234, 254, 264, 265, 277, 299, 318, 351, 361, 384, 390, 395, 425, 442, 443, 445, 470, 480, 482, 500, 517, 519, 522, 539, 540, 541, 554, 577, 580, 581, 586, 592, 596, 625, 643, 648, 649, 675, 676, 695, 696, 698, 730, 755, 765, 766, 788
Diomos 152, 161
Dion 818
Dione 31, 69, 100, 153, 179, 287, 382, 525, 557, 640, 741, 804
Dionysos XVI, 13, 14, 54, 56, 57, 58, 65, 69, 72, 74, 79, 86, 87, 96, 97, 103, 115, 122, 130, 134, 135, 140, 145, 152, 153, 154, 155, 164, 175, 182, 191, 209, 210, 212, 215, 222, 242, 244, 263, 274, 276, 286, 287, 290, 291, 294, 295, 304, 305, 330, 351, 361, 364, 369, 386, 387, 412, 426, 434, 438, 442, 445, 446, 447, 454, 455, 457, 460, 462, 471, 472, 473, 488, 490, 495, 502, 505, 527, 528, 534, 548, 553, 556, 566, 568, 569, 574, 575, 584, 586, 594, 609, 610, 618, 629, 631, 634, 647, 651, 652, 658, 663, 664, 665, 697, 704, 708, 710, 715, 720, 724, 727, 747, 753, 770, 776, 777, 779, 785, 790, 801
Diopatra 155, 756
Dioplethes 504
Dios 454
Dioskourlar 10, 155, 156, 161, 232, 313,

328, 345, 381, 382, 426, 427, 433, 440, 459, 474, 483, 521, 591, 605, 612, 633, 646, 773, 780, 789
Dirke 36, 59, 69, 156, 161, 334, 443, 444, 631
Dis Pater 156, 200, 285, 561, 642, 669, 726
Dius Fidius 531, 706
Diuturna 339, Bkz. *Iuturna*
Dodon 186
Dodone (Epeiros'ta bir şehir) 206, 292, 322, 334, 447, 458, 565, 722
Dolikhe (ada = Ikaria) 266
Dolionisler 80, 403
Dolios 156, 161, 413, 471
Dolon 151, 157, 161, 541
Doloplar 388
Dolops 417, 481
Dominiatus 597
Doridas 668
Dorieus 179, 428
Dorikha 696
Dorion 137, 760
Dorippe 65
Doris 59, 157, 161, 380, 524, 525, 526, 557, 760, 775
Dorkia 330
Dorlar 24, 158, 226, 240, 262, 391, 642, 771
Dorodokhe 608
Doros 24, 28, 32, 73, 94, 157, 161, 240, 325, 418, 642, 655, 748
Doryklos 660
Dotion 632
Dotis 305, 443, 629, 734
Doto 525
Doupon 263
Drakontis 638
Drepanon (Sicilya'da bir burun) 15, 27, 570
Dresaios 655
Drimakos 157, 161
Drion (İtalya'da bir dağ) 643
Drios (Akhaia'da dağ) 330
Dryad 186, 567, Bkz. *Nympha*
Dryas 48, 78, 137, 157, 161, 445, 474, 501, 583, 594
Dryope 158, 161, 438
Dryoplar 158, 262, 285, 635, 726
Dryops 141, 158, 161, 387, 584, 646, 660, 726,
Dulikhion 468, 780
Dymas 24, 226, 273, 569
Dyna 577
Dynamene 523
Dynastes, Tab. 11, 268
Dyne 182, Bkz. *Dyna*
Dyrrakhion 326
Dyrrakhos 326
Dysaules 116, 182, 784

Edonisliler 445
Edonos 240
Eerie 748
Eetion 40, 63, 123, 162, 192, 372, 402, 440
Egeria 128, 162, 192, 531
Eidothea 162, 192, 482, 491
Eileithyia 819
Eione 525
Eiones 263
Eirene 286, 804
Ekbasos 598
Ekbatane 712
Ekhedemos 459
Ekhedoros 258, 265, 399
Ekhekles 651
Ekhemmon 660
Ekhemos 163, 181, 192, 272, 290, 426, 780
Ekhephron 527, 660, 671
Ekhetlos 163, 192
Ekhetos 163, 192
Ekhidna 85, 163, 164, 193, 205, 250, 251, 255, 256, 258, 280, 299, 350, 364, 371, 372, 412, 429, 569, 619, 633, 667, 723, 727, 731, 744, 767, 790
Ekhinades 225, 285, 468
Ekhion 13, 79, 164, 170, 180, 192, 193, 196, 346, 549, 609, 656, 726
Ekhios 597
Ekho 54, 164, 165, 193, 305, 321, 329, 515, 534, 584, 747
Ekphas 413
Ektenler 548
Elaious (Khersonesos'ta [Trakya] bir şehir) 145
Elais 65
Elara 244, 495, 783
Elas 597
Elasos 522
Elateia (Phokis'te bir şehir) 165
Eleia (Peloponisos'da bir bölge) 167, Bkz. *Elis*

Eleios 103, 559
Elektra 10, 47, 88, 137, 138, 142, 165, 166, 193, 223, 225, 332, 345, 381, 386, 418, 465, 512, 557, 562, 572, 573, 579, 589, 640, 641, 675, 689, 695, 731, 761, 805
Elektryon 59, 60, 166, 193, 246, 435, 436, 448, 650, 673
Eleon 210
Eleon (Boiotia'da bir köy) 630
Elephenor 146, 166, 193, 367, 644, 773
Eleusis (Attike'de bir şehir) XV, 7, 53, 116, 143, 144, 145, 146, 160, 167, 172, 182, 184, 193, 195, 256, 262, 263, 288, 291, 304, 305, 320, 360, 364, 365, 373, 392, 396, 401, 404, 472, 487, 501, 515, 548, 569, 614, 658, 693, 722, 768, 784, 788
Eleusisliler 106, 184
Eleuther 426
Elieus 185
Elis (ya da Eleia = Peloponisos'ta bir bölge) XIX, 32, 46, 47, 53, 60, 76, 79, 90, 102, 103, 134, 137, 167, 169, 170, 193, 225, 253, 260, 261, 264, 266, 273, 282, 283, 311, 319, 332, 367, 388, 418, 420, 429, 438, 457, 497, 514, 554, 558, 559, 560, 561, 606, 632, 636, 639, 650, 675, 705, 760, 786
Elisliler 260, 559
Elissa 149, 674, Bkz. *Dido*
Elpenor 109, 167, 193, 702
Elymeler 256
Elymos 22, 167, 193
Elyros (Girit'te bir şehir) 624
Elysion 43, 431, 465, 482, 568, 744, Bkz. *Cehennem*
Emathion 165, 169, 258, 265, 300, 783
Empousa 167, 193
Enalos 724
Enarete 28, 353, 391, 453, 600, 705, 763
Enarophoros 167, 193
Endeis 16, 368, 396, 601, 631, 722, 748
Endymion 32, 157, 167, 168, 169, 193, 293, 326, 380, 514, 553, 558, 559, 574, 709, 760
Enetos 371
Engyon (Sicilya'da bir şehir) 485
Enipeus 168, 193, 603, 790
Enkelados 97, 136
Enkhelalılar 346
Enna (Sicilya'da bir şehir=Henna) 143, 372, 614
Ennomos 541
Enorkhes 134
Entelides, Tab. 11, 268
Entella (Sicilya'da bir şehir) 22
Entoria 168, 193
Enyalios 435
Enyo 76, 118, 168, 193, 215, 617
Eoos 240
Eos 42, 68, 70, 104, 106, 119, 168, 169, 186, 193, 207, 239, 241, 265, 293, 362, 375, 378, 408, 451, 478, 530, 582, 589, 619, 762, 782, 783, 792, 800
Epaltes 597
Epaphos 14, 169, 193, 244, 322, 357, 387, 435, 443, 478, 519, 805
Epeigeus 169, 193
Epeios 32, 46, 167, 169, 170, 193, 574, 589
Epeioslar 169, 497, 527, 650
Epeiros (Yunanistan'da bir bölge) 15, 27, 35, 37, 49, 64, 163, 167, 170, 182, 186, 193, 209, 238, 292, 368, 373, 388, 421, 470, 485, 498, 522, 523, 547, 560, 600, 643, 775
Epheklos 597
Ephesos (Küçük Asya'da bir şehir) 7, 63, 90, 359, 476, 609, 696, 724, 734
Ephialtes 52, 53, 170, 193, 210, 330
Ephyra 211, 319, 341, 388, 635, 719, 783
Epidauros (Argolis'te bir şehir) 92, 93, 95, 113, 141, 171, 214, 386, 613, 629, 640, 767
Epidius 170, 193
Epigonlar 7, 49, 57, 58, 170, 171, 178, 181, 193, 417, 459, 594, 747
Epikaste 9, 187, 352, 413, 414, 549, 656, 786
Epilaos 520
Epimedes 134
Epimelidler 171
Epimetheus XV, 91, 100, 148, 171, 193, 308, 380, 483, 587, 667, 677
Epione 93, 171, 194, 456, 642
Epipole 576
Epistor 597
Epistrophos 331
Epopeus 68, 121, 171, 172, 194, 385, 416, 459, 467, 533

Epops 516
Erasia 225
Erasippos 820
Erato 89, 137, 172, 386, 473, 502, 525, 760
Erebos 31, 172, 176, 194, 241, 293, 368, 532, 731
Erekhtheion (Atina'da) 658
Erethkheus 1, 119, 120, 122, 133, 172, 173, 176, 184, 194, 287, 288, 321, 325, 326, 360, 362, 373, 390, 405, 482, 488, 525, 561, 586, 587, 645, 659, 666, 687, 715, 722, 766, 773, 774, 802
Erethkheusoğulları 482
Ereuthalion 527
Ergiaios 425, 755
Erginos 61, 78, 173, 190, 194, 248, 380, 389, 390, 420, 553, 660, 786
Eriboia 749, 769, Bkz. *Periboia*
Eribotes 79, 362
Eridanos 83, 115, 173, 175, 194, 238, 258, 556, 619, 762
Erigone 25, 168, 175, 194, 316, 455, 563, 595, 610
Erikhthonios 16, 58, 99, 120, 172, 175, 176, 194, 207, 242, 243, 278, 320, 514, 586, 589, 659, 717, 758, 766, 786
Erinona 176, 194
Erinyeler 49, 50, 58, 147, 166, 176, 177, 194, 204, 236, 379, 458, 473, 521, 563, 621, 644, 650, 792
Eriopis 15, 464, 465, 553
Eriphas (At) 460
Eriphyle 5, 35, 49, 57, 58, 170, 177, 178, 187, 193, 194, 223, 331, 346, 553, 653, 668, 765
Eris 7, 76, 178, 194, 197, 430, 436, 532, 591, 627
Eritharses 724
Erodios 34
Eros 69, 72, 178, 179, 194, 203, 209, 281, 333, 369, 526, 527, 583, 609, 613, 651, 656, 659, 744
Eryks (Sicilya'da bir şehir ve bir dağ) 22, 122, 179, 194, 256, 671, 709
Erylas 597
Erylus 180, 181, 194, 200
Erymanthe 704
Erymanthos (Peloponisos'ta bir dağ) 190, 194, 252, 263, 299, 361, 442, 593, 632
Erymanthos 4, 180, 671
Erymas 597
Erysikhton 145
Erythia (ada) 208, 209, 254, 255, 265, 279, 414, 483
Erythrai (Boiotia'da bir şehir) 433, 692, 714
Erythraililer 714
Erythras 433
Erythrios 97, 433, 763
Erythros 692
Erytos 180, 192, 195
Esquilinus 200, 466, 492
Etearkhos 634
Eteobuotadai 821
Eteokles (Oidipous'un oğlu) 5, 187, 420
Eteokles 7, 49, 67, 94, 170, 180, 181, 195, 222, 331, 389, 401, 417, 483, 629, 652, Tab. 34, 661, 787, 788
Eteoklos, Tab. 34, 729
Eteokretler 390
Ethemea 181, 195
Ethodaia 529
Ethron 418
Etias 181, 195
Etis (Lakonia'da bir şehir) 181
Etruria (Orta İtalya'da bir bölge) 27, 200, 222, 256, 491, 753
Etrüskler 130, 287, 439, 489, 716, 791
Euadne 30, 85, 181, 195, 305, 306, 331, 353, 598, 639, 730, 731
Euagora 226, 705
Euagoras 660
Euagore 525
Euaikhme 47, 467, 648, 676
Euaimon 441
Euandros 27, 127, 129, 130, 140, 180, 181, 182, 195, 198, 200, 256, 273, 274, 422, 462, 485, 528, 536, 577, 582, 597, 660, 694, 698, 707, 743, 762, 780
Euanthes 460, 556, 727
Euarete 282, 555
Euarne 525
Euboia (Boiotia'da bir köy?) 1, 65, 84, 104, 158, 166, 191, 207, 243, 248, 249, 263, 292, 322, 377, 384, 387, 443, 444, 457, 466, 470, 481, 487, 516, 517, 521, 533, 587, 589, 629, 633, 669, 675, 692, 697, 773, 783, 784
Euboule 429

Eubouleus 116, 145, 182, 195, 786
Euboulos 355
Eudia 525
Eudonos, Bkz. *Heudonos*
Eudora 287
Eudore 525, 557
Eudoros 182, 195, 635, 651, 675
Euemon 188
Euenos 72, 182, 195, 267, 312, 460, 526, 556
Eueres 60, 673, 732, 746
Euippos 467, 597, 775
Eukhenor 136, 183, 195, 592, 647
Eukleia 484, 505
Eukrate 525
Euksanthios 493
Euksenos 515
Eulimene 183, 195, 442, 525
Eumaios 68, 183, 195, 395, 546, 624, 750
Eumedes 157, 787
Eumelos 3, 16, 66, 120, 183, 184, 195, 784
Eumenidler 176, Bkz. *Erinyeler*
Eumolpos 172, 173, 184, 195, 247, 288, 320, 325, 366, 371, 373, 390, 398, 399, 501, 515, 605, 746, 756
Eumolpe 525
Eune 376, 759
Euneos 184, 185, 195, 294, 295, 725, 777
Eunike 525
Eunoe 226, 705
Eunomia (Hora) 286, 804
Eunomos 185, 195, 267, 367
Eunosta 185
Eunostos 121, 185, 195
Euopis 150, 786
Eupalamos 133, 172, 488, 586, 610
Eupheme 394
Euphemos 52, 79, 116, 185, 189, 195, 420, 433, 785
Euphorbos 185, 195, 481, 589
Euphorion 185, 195, 236
Euphrates (Fırat) 185, 195, 364, 486, 711
Euphrosyne 188, 364, 804
Eupinytos 529
Eupithes 413
Eupolemia 31, 504
Eupompe 525
Euripos 119
Europe (Makedonya'da bir şehir) 254
Europe 14, 61, 76, 94, 136, 185, 186, 195, 223, 254, 265, 345, 346, 348, 355, 374, 417, 435, 442, 477, 492, 557, 587, 630, 670, 692, 707, 740, 745, 751, 754, 761, 778, 805
Europos (Makedonya'da bir şehir) 561
Europos 561
Europs 265, Tab. 22, 415
Euros 186, 195
Eurotas (Lakonia'da bir nehir) 414
Eurotas 305, 414, 427, 503, 639, 660, 726
Euryale 213, 565, 617
Euryalos 183, 186, 195, 395, 468, 530, 787
Euryanassa 414, 495, 575, 605, 741
Eurybates 12, 52, 365, 740
Eurybatos 52
Eurybie 168, 524, 582, 633, 761
Eurybios 271, 520
Eurydamas 79, 137, 333, 468, 648
Eurydameia 636, 647
Eurydike 45, 67, 87, 135, 136, 137, 177, 186, 187, 195, 294, 295, 319, 380, 389, 390, 414, 419, 447, 473, 527, 567, 568, 573, 726
Euryganeia 67, 180, 187, 196, 323, 414, 420, 549, 652
Eurygyes 493
Eurykapys, Tab. 11, 268
Eurykleia 187, 196, 413, 414
Eurykyde 32, 167, 575
Eurylokhos 187, 196, 376, 395, 396, 428, 555
Eurylyte 20
Eurymakhos 187, 196, 471, 555, 761
Eurymede 117, 472, 554
Eurymedon 187, 188, 196, 345, 375, 493, 518, 523, 611, 667
Eurymedusa 504
Eurymenes 520
Eurymos 188, 196
Eurynome 117, 188, 196, 239, 241, 242, 369, 556, 557, 760, 804
Eurynomos 188, 196, 453
Euryodia 538
Euryopes, Tab. 11, 268
Eurypon 666
Eurypyle 32, 167
Eurypylos 188, 189, 196, 215, 260, 360, 367, 384, 402, 408, 457, 522, 530, 596,

607, 611, 753, 775, 785
Eurysakes 189, 190, 196, 748, 758, 759
Eurysthanassa 605
Eurysthenes 88, 272, 666, 765
Eurystheus 2, 51, 56, 80, 90, 95, 98, 100, 109, 147, 150, 151, 161, 190, 191, 196, 208, 246, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 263, 264, 265, 268, 271, 290, 324, 329, 331, 332, 364, 367, 385, 431, 436, 456, 493, 730
Euryte 77, 222, 554, 656, 708, 728, 765
Eurythemis 293, 426, 775
Eurythemiste 605
Eurythoe 282, 555
Eurythras, Tab. 11, 268
Eurytia 162
Eurytion 35, 46, 79, 142, 191, 196, 208, 255, 264, 300, 333, 362, 474, 586, 602, 646
Eurytios 205
Eurytos 46, 79, 104, 123, 155, 162, 164, 180, 191, 192, 196, 210, 247, 260, 267, 268, 269, 277, 300, 324, 331, 332, 362, 394, 470, 491, 497, 538, 612, 648, 760, 784
Eusebes (mitsel bir şehir) 490
Eusiros 756
Eusoros 403
Euterpe 502, 695
Euthymos 192, 196, 644, 686
Euthynikos 696

Falerii (Orta Italya'da bir şehir) 221, 492, 798
Falisuslar 221
Fama 197, 202, 205
Fames 197, 202
Fata 197, 198
Fatum 197, 198, 202, Bkz. *Kader*
Fauna 198, 202, 274
Faunus 44, 102, 119, 158, 181, 198, 199, 202, 205, 273, 274, 377, 422, 439, 460, 531, 584, 637, 716
Faunuslar 198
Faustinus 198, 199, 202
Faustulus 2, 198, 199, 202, 531, 532, 695, 699
Faustus 168, 199
Febris 199, 200, 202
Februalia 200
Februus 200, 202
Felix 168
Felsina (Etruria'da bir şehir) 102
Fenike (ülke) VIII, 14, 15, 64, 124, 233, 315, 322, 326, 330, 375, 435, 436, 630, 714
Fenikeliler 233, 330, 765
Ferentina 200, 202
Feronia 180, 200, 202
Fetialler (Roma'da Collegium) 338
Fidene (Italya'da bir şehir) 287
Fides 200, 202, 531, 698
Flaminia Lolu 65
Flaminler 530
Flora 200, 201, 202, 321, 460
Floralia 201
Fons 201, 202, 307
Fontinalis (Roma'da bir kapı) 201
Fontus 201, 307, 339, Bkz. *Fons*
Formia (Orta Italya'da bir şehir) 544
Fornax 201, 202
Fors 201, 202
Fortuna 201, 202, 788, Bkz. *Tykhe*
Forum 126, 131, 156, 182, 199, 287, 307, 337, 434, 462, 592, 656, 699, 700, 701, 799
Forum Boarium (Roma'da) 126, 182, 434, 462, 656
Fucino (Italya'da bir göl) 62
Furĺo (Orta Italya'da bir şehir) 200
Furialar 201, 202
Furrina 201, 202

Gabii (Latium'da bir şehir) 199, 532, 699
Gades (Ispanya'da bir şehir) 209, 483, 759
Gaeta (Italya'da bir şehir) 27, 83, 127, 128, 376, 544
Gaetullar 308
Gagges 203, 216
Gaia 32, 37, 52, 66, 85, 87, 94, 97, 135, 143, 153, 163, 165, 203, 204, 205, 209, 216, 229, 239, 243, 257, 293, 308, 367, 382, 392, 393, 397, 402, 412, 439, 441, 458, 488, 496, 501, 519, 524, 533, 557, 560, 569, 570, 630, 633, 656, 694, 733, 744, 754, 757, 761, 762, 782, 789, 803, 804
Galaesus 205, 216
Galas 205
Galasaure 823

Galateia 44, 205, 206, 216, 318, 331, 361, 525, 654
Galatia 206
Galatlar 206
Galene 525
Galeotes 206, 216
Galinthias 163, 206, 216, 246, 285
Galya 206, 255, 435
Galyalılar 627, 639
Ganj 203, 321
Ganymedes 179, 189, 206, 207, 216, 226, 259, 318, 319, 351, 419, 420, 493, 741, 786, 806
Garamante 33
Garamantlar 308
Garamas 353
Garanus 127, 207, 216, 694
Garganon (İtalya'da bir dağ) 350
Gargettos (Attike'de bir köy) 769
Garmathone 207, 216
Gauanes 207
Gece 9, 31, 171, 172, 178, 230, 241, 247, 279, 280, 293, 333, 366, 368, 485, 497, 498, 520, 521, 551, 569, 627, 633, 654, 696, 718, 731, Bkz. *Nyks*
Gela (Sicilya'da bir şehir) 415
Gelanor 136, 207, 208, 216, 729
Gelo 208, 216, 416, 500
Gelonoi 164
Gelonos 164, 723
Gençlik 226, 339, 673, Bkz. *Hebe*
Genetor 441
Genius 198, 208, 217, 739
Genius Iovialis 739
Genoos 428
Genucius Cipus 130
Gerana 208, 217, 674, 689
Geras (ihtiyarlık) 532, 627
Gerenia (Messinia'da bir şehir) 457, 526
Germale (Palatius'un K-B. doruğu) 531
Geryoneus 46, 126, 129, 147, 163, 179, 180, 191, 206, 208, 213, 216, 217, 254, 255, 257, 261, 265, 273, 299, 324, 350, 361, 364, 370, 372, 394, 414, 421, 422, 431, 435, 483, 506, 527, 556, 569, 676, 694, 723, 727, 731
Getaeler 224
Gılgamos (=Gılgamış) 713
Gigantlar 148, 155, 204, 209, 217, 397, 804
Gigantomakhia 118, 170, 242, 265, 284, 804
Gigas 333
Girit (ada) VIII, XIV, XVII, 19, 27, 33, 55, 60, 61, 84, 86, 90, 94, 116, 123, 134, 143, 183, 186, 190, 207, 212, 220, 225, 232, 241, 243, 250, 254, 287, 299, 311, 312, 314, 315, 317, 330, 331, 348, 355, 358, 360, 361, 380, 382, 383, 384, 387, 390, 393, 396, 401, 402, 432, 476, 479, 480, 482, 485, 492, 493, 494, 498, 514, 518, 537, 556, 560, 585, 591, 595, 596, 620, 624, 634, 637, 642, 666, 671, 692, 702, 706, 707, 708, 722, 724, 725, 740, 742, 745, 746, 748, 758, 768, 769, 770, 773, 783, 794, 803
Giritliler 47, 106, 133, 308, 390, 494, 680, 746, 803, 805
Glauke 136, 210, 217, 310, 319, 388, 390, 397, 525, 601, 748, 749
Glaukia 210, 217, 640
Glaukippe 137, 226
Glaukonome 525
Glaukos 30, 63, 66, 93, 117, 148, 151, 210, 211, 212, 217, 222, 283, 289, 324, 377, 387, 426, 485, 493, 500, 505, 528, 598, 605, 648, 659, 660, 720, 722, 723, 734, 742, 758, 761, 785
Glenos 248, 467
Glissas 170, 417
Glyphios 212, 213, 217
Gordias 213, 217
Gordion (Phrygia'da bir şehir) 213
Gorgasos 457, 528
Gorge 136, 140, 151, 213, 217, 385, 472, 554, 558, 777, 787
Gorgo 64, 92, 99, 100, 208, 213, 214, 215, 217, 257, 350, 363, 372, 504, 598, 616, 617
Gorgophone 136, 214, 217, 431, 440, 549, 612, 788, 789
Gorgophonos 214, 217
Gorgopis 213, 214, 217
Gorgyra 37
Gorgythion 660
Gortyne (Girit'te bir şehir) 692, 745, 746
Gortynia (=Cortona)547
Gortys 455, 692, 732, 746
Gouneus 214, 217, 420
Gök XVI, 31, 52, 69, 94, 127, 178, 197,

203, 216, 258, 259, 308, 332, 382, 392, 394, 397, 501, 569, 657, 802, 804, Bkz. *Ouranos*
Graiai 214, 215, 217, 367, 617, 633
Graikos 775
Granikos 215, 556, 762
Gratiae 215, 369, 430, 760, Bkz. *Kharitler*
Gration 89, 210
Gripeler 215
Gryneion 215
Grynos 189, 215, 218
Güç (=Bia) 118, 178, 519, 582, 731, 802
Gün 31, 109, 240, 241, 368, 409, 489, 532, 569, 634, Bkz. *Hemera*
Güneş 20, 31, 36, 46, 50, 55, 69, 83, 90, 102, 115, 144, 168, 169, 187, 189, 209, 215, 238, 239, 240, 242, 253, 255, 258, 265, 286, 293, 305, 310, 352, 370, 374, 376, 380, 382, 395, 416, 434, 462, 464, 493, 526, 544, 545, 557, 570, 576, 582, 585, 614, 618, 619, 621, 622, 628, 638, 658, 696, 724, 725, 757, 762, 778, 784, 802
Gyes 216, 229, *Gyges I*
Gyges 31, 203, 216, 218, 229, 744
Gyrnos 611
Gyrton 216, 218

Hades XVI, 31, 42, 76, 77, 91, 143, 144, 155, 156, 182, 208, 210, 215, 219, 220, 231, 255, 257, 275, 276, 284, 295, 333, 344, 345, 360, 364, 366, 368, 383, 386, 393, 395, 397, 417, 431, 483, 484, 547, 567, 574, 599, 600, 614, 617, 618, 642, 657, 669, 682, 694, 720, 744, 773, 801, 802, 804
Hafıza 438, 496, 804, Bkz. *Mnemosyne*
Hagnias 78, 780
Hagno 220, 295
Haidoneus 600
Haimon 67, 187, 220, 221, 295, 389, 441, 454, 551, 558, 775
Haimonia (=Teselya) 21, 601
Haimos (Trakya'da bir dağ) 124, 221, 296, 696, 790
Halesus 221, 296
Halia 221, 222, 296, 434, 439, 657, 659, 696, 753
Haliai 222, 296
Haliakmon 222, 296, 320, 556
Haliartos (Boiotia'da bir şehir) 222, 296, 459, 660, 754, 765
Halie 439, 525
Halikarnassos (Karia'da bir şehir) 22, 66, 198, 434, 441, 489, 577, 582, 715, 745, 753
Halimede 135, 525
Halios 541
Halirrothios 77, 222, 296
Halkyone 211, 734
Halmones (Boiotia'da kasaba=Ol mones) 222
Halmos 222, 296, 495, 629
Halokrates 824
Halos (Teselya'da bir şehir) 97, 222, Bkz. *Alos*
Halos Pyrgos (Etruia'da bir şehir) 222
Hals 222, 296
Halys 718
Hamadryadlar 158, 222, 223, 296, 513, 697
Hamadryas 355, 559
Harmonia 13, 35, 49, 50, 56, 57, 69, 77, 153, 165, 170, 177, 178, 223, 224, 296, 308, 318, 331, 346, 348, 351, 369, 501, 502, 646, 652, 653, 710, 765
Harmonide 653
Harmothoe 8, 379
Harpagos (Mysia'da bir şehir) 207, 225, 643
Harpaleus 441
Harpalion 224, 485, 675
Harpalyke 128, 224, 225, 296, 380
Harpalykos 224, 225, 296, 441
Harpasos 378
Harpe 378, 410
Harpina (Elis'de bir kasaba) 225
Harpinna 225, 296, 555
Harpyia (Illyria'da bir şehir) 115, 116, 120, 165, 225
Harpyialar 81, 120, 165, 205, 225, 226, 296, 366, 585, 628, 629, 761
Harpyreia 225, 296
Harpys (Pelonisos'ta bir nehir) 225
Hatâ Bkz. *Ate*
Hatâ tepesi 95
Hebe 76, 162, 207, 226, 243, 271, 296, 300, 324, 339, 343, 804, 806
Hebros 221
Hegeleos 226, 296, 472
Hegetoria 239, 557
Hegetoros 330, 574

Hekabe 30, 73, 141, 142, 226, 227, 228, 229, 231, 234, 236, 237, 296, 318, 355, 374, 390, 418, 541, 590, 644, 646, 647, 649, 651, 660, 662, 687, 688, 705, 750, 785, 792
Hekaergos 228, 296
Hekale 228, 296, 768, 794
Hekamede 228, 296, 457, 527
Hekate 20, 91, 94, 144, 167, 206, 210, 228, 296, 329, 376, 462, 463, 614, 616, 623, 723
Hekateros 229, 296
Hekatogkheirler 203, 218, 229, 393, 398, 782
Hektor 12, 17, 18, 19, 26, 41, 42, 43, 63, 64, 68, 77, 91, 94, 140, 141, 157, 169, 211, 226, 229, 230, 231, 234, 237, 296, 314, 356, 366, 382, 385, 427, 443, 468, 478, 481, 496, 498, 522, 559, 560, 592, 597, 609, 643, 645, 649, 660, 662, 669, 721, 758, 759, 776, 802
Heleios 60, 231, 283, 296
Helena 236, 297
Helene XVII, 10, 13, 20, 32, 33, 40, 43, 58, 70, 104, 108, 141, 146, 147, 151, 155, 156, 162, 163, 166, 167, 181, 185, 210, 214, 224, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 244, 245, 277, 280, 297, 305, 312, 314, 316, 328, 351, 353, 356, 358, 381, 387, 418, 422, 426, 427, 428, 431, 433, 456, 465, 466, 468, 478, 479, 480, 481, 482, 485, 499, 501, 521, 527, 528, 529, 535, 538, 539, 540, 541, 555, 564, 576, 579, 580, 591, 592, 596, 597, 599, 607, 608, 612, 621, 622, 623, 624, 625, 642, 645, 647, 650, 651, 655, 662, 669, 670, 680, 688, 713, 721, 730, 760, 763, 772, 773, 777, 778, 783, 788, 789, 797, 805
Helenos 825
Heliadlar 238, 239, 240, 297, 364, 380, 417, 455, 557, 619, 630, 696, 784
Helie 238
Helikaon 239, 297, 418, 488, 541, 761
Helike (Arkadhia'da bir şehir) 239, 297, 325, 401, 709, 780
Helikon (Boiotia'da bir dağ) 53, 248, 250, 283, 378, 394, 502, 515, 598, 638, 676
Heliks 441
Heliopolis (Mısır'da bir şehir) 622
Helios (Güneş) 55, 79, 102, 115, 168, 238, 239, 240, 242, 253, 255, 293, 297, 305, 352, 364, 380, 416, 455, 456, 462, 477, 493, 526, 557, 570, 585, 595, 614, 619, 621, 630, 638, 658, 696, 709, 725, 762
Helisson 441
Hellas (Teselya'da bir bölge) 635
Helle 21, 96, 240, 276, 297, 426, 434, 524, 575, 634, 765
Hellen 28, 29, 36, 96, 157, 240, 245, 281, 297, 380, 470, 512, 635, 667, 706, 748
Hellespontos 80, 81, 240, 425, 446, 478, 733
Heloros 334
Helos (Lakonia'da bir şehir) 46, 231
Hemera 31, 241, 297, 368, 569, 595
Hemikynes 241, 297
Hemithea 241, 297, 398, 447, 697, 727, 756
Hemon, Bkz. *Haimon*
Heniokhe 722
Heosphoros 51, 241, 297, 623, 634
Hephaistos 8, 16, 32, 39, 42, 47, 69, 79, 82, 84, 86, 97, 99, 131, 145, 162, 172, 175, 188, 207, 209, 210, 223, 241, 242, 243, 244, 250, 253, 256, 297, 298, 344, 345, 346, 359, 365, 391, 393, 397, 463, 491, 560, 565, 575, 577, 587, 595, 602, 613, 620, 625, 667, 675, 692, 721, 740, 766, 776, 790, 800, 804, 806
Heptaporos 556
Hera XV, XX, 2, 3, 7, 21, 46, 51, 53, 56, 59, 61, 67, 69, 70, 71, 72, 73, 76, 83, 85, 90, 97, 131, 143, 151, 152, 153, 162, 169, 176, 181, 185, 188, 190, 206, 208, 209, 219, 221, 226, 233, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 249, 250, 251, 252, 254, 256, 257, 258, 260, 261, 262, 269, 271, 276, 279, 280, 282, 285, 286, 287, 298, 304, 309, 318, 320, 322, 329, 333, 336, 339, 342, 351, 352, 355, 357, 359, 361, 369, 371, 377, 379, 387, 393, 413, 414, 416, 426, 430, 434, 446, 448, 457, 460, 462, 464, 466, 467, 477, 480, 482, 520, 524, 560, 565, 578, 585, 591, 603, 604, 633, 656, 657, 658, 663, 664, 665, 669, 670, 674, 677, 678, 694, 696, 710, 714, 715, 727, 730, 747, 754, 757, 775, 776, 782, 783, 786, 789, 801, 804, 805, 806
Heraieus 441
Herakleia Minoa 485, 494

Herakleia Pontos 256, 503
Herakleios 675
Herakles X, XV, XVI, XVII, XVIII, XX, 2, 3, 17, 19, 24, 26, 36, 39, 46, 47, 48, 50, 51, 52, 56, 60, 61, 66, 68, 72, 73, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 88, 89, 90, 91, 95, 97, 98, 99, 102, 103, 104, 109, 110, 111, 114, 120, 121, 126, 129, 134, 138, 140, 141, 142, 147, 149, 150, 151, 152, 159, 161, 163, 164, 170, 173, 179, 182, 184, 185, 188, 189, 190, 191, 192, 195, 205, 206, 208, 209, 210, 214, 215, 216, 217, 220, 225, 226, 237, 241, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 271, 273, 274, 276, 277, 279, 280, 283, 284, 285, 286, 289, 290, 292, 298, 299, 300, 301, 302, 306, 316, 317, 323, 324, 325, 326, 327, 329, 331, 332, 336, 345, 348, 349, 350, 354, 355, 361, 362, 363, 364, 365, 367, 369, 370, 372, 380, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 394, 395, 399, 400, 409, 412, 414, 415, 416, 419, 420, 421, 422, 426, 427, 429, 431, 435, 436, 437, 439, 442, 444, 445, 450, 456, 457, 459, 466, 467, 469, 470, 472, 474, 475, 477, 483, 484, 493, 497, 498, 503, 504, 505, 506, 509, 517, 520, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 540, 547, 549, 553, 554, 556, 559, 560, 561, 566, 569, 575, 576, 582, 589, 599, 600, 603, 605, 606, 612, 613, 614, 616, 620, 622, 624, 625, 626, 629, 632, 634, 635, 636, 643, 644, 645, 648, 650, 653, 656, 660, 667, 668, 671, 675, 676, 685, 698, 702, 706, 707, 708, 721, 723, 724, 726, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 742, 746, 747, 749, 751, 752, 755, 757, 759, 760, 761, 762, 765, 766, 767, 768, 771, 773, 774, 775, 780, 783, 784, 789, 791, 805, 806
Heraklesoğulları 30, 47, 88, 100, 109, 141, 147, 163, 226, 246, 261, 262, 271, 272, 273, 285, 290; 301, 324, 325, 355, 382, 385, 391, 401, 414, 436, 439, 456, 471, 472, 485, 520, 558, 559, 575, 583, 716, 755, 780, 783, 805
Hercules XV, 2, 59, 119, 126, 127, 129, 159, 198, 207, 245, 255, 256, 273, 274, 301, 409, 422, 462, 577, 694, 716
Hercules Sütunları VX, 59, 255
Herkyna 274, 301
Hermaphroditos 274, 301, 664
Hermes 15, 16, 31, 33, 51, 53, 59, 70, 74, 76, 79, 85, 88, 96, 100, 101, 104, 113, 116, 117, 121, 124, 125, 131, 133, 135, 137, 138, 143, 148, 151, 153, 158, 160, 164, 167, 169, 170, 171, 176, 179, 180, 181, 182, 192, 210, 213, 215, 225, 233, 246, 250, 256, 257, 274, 275, 276, 277, 278, 281, 284, 295, 300, 301, 322, 326, 333, 334, 345, 352, 357, 362, 366, 371, 372, 376, 377, 383, 390, 394, 396, 400, 421, 437, 444, 453, 457, 482, 484, 485, 505, 512, 528, 534, 538, 545, 575, 584, 585, 587, 591, 605, 617, 618, 623, 634, 635, 645, 651, 654, 670, 671, 702, 706, 715, 728, 735, 741, 770, 790, 793, 804
Hermione 144, 166, 232, 233, 263, 277, 301, 373, 381, 466, 479, 498, 522, 523, 528, 535, 564, 591, 603, 780, 789, 796
Hermokhares 44, 277, 278
Hermos 137, 278, 290, 301, 500, 556, 725
Hero 278, 301, 425, 426, 450
Herodike 402
Herophile 278, 301, 713, 714
Herse 16, 169, 277, 278, 301, 362, 589
Hersilia 104, 278, 279, 287, 301, 691, 700, 745
Hesiodos XVI, 3, 31, 54, 94, 124, 163, 178, 197, 203, 228, 229, 241, 242, 243, 279, 308, 329, 366, 396, 398, 399, 402, 453, 454, 464, 498, 502, 528, 532, 556, 557, 569, 570, 582, 587, 589, 600, 623, 627, 633, 642, 694, 716, 727, 731, 744, 760, 782, 792, 804
Hesione 22, 73, 259, 260, 279, 301, 319, 419, 420, 517, 660, 749, 758
Hesperarethousa 258, 279
Hesperia 24, 27, 279
Hesperis 100, 209, 279, 280
Hesperisler 100, 243, 250, 258, 259, 264, 265, 279, 280, 301, 324, 367, 478, 524, 525, 532, 556, 757, 762
Hesperos 100, 280, 291, 301
Hestia 131, 143, 219, 280, 301, 393, 694, 799
Heudonos 412

Hiera 280, 301, 530, 753, 791
Hieraks 280, 281, 301
Hiereia 333
Hieromneme 717
Hiketaon 417, 488
Hilara 156, 281, 432
Hilebie 281, 301, 447
Himalia 281, 301
Himera 234
Himeros 281, 301, 414, 659, 726
Hindistan 87, 135, 154, 203, 215, 321, 436, 460, 528, 534, 566, 712, 721
Hippalkimos 80, 607
Hippalmos 79, 283, 607
Hippalos 247
Hippasos 3, 79, 283, 367, 495
Hippe 281, 301, 470, 653
Hippo 281, 302, 557, 558
Hippodamas 36, 613, 660
Hippodamos 541
Hippodike 137
Hippodromos, Tab. 11, 268
Hippokoon 167, 261, 262, 283, 302, 316, 329, 363, 426, 431, 435, 549, 556, 607, 772, 789, 802
Hippokoristes 137
Hippokrates 93
Hippokrene 283, 302, 368, 502, 598
Hippolokhos 118, 211, 283, 302
Hippolyte 3, 35, 56, 137, 190, 254, 264, 268, 284, 299, 302, 391, 470, 523, 620, 721
Hippolytos 148, 149, 210, 284, 302, 414, 442, 620, 640, 682, 702, 769, 772, 774, 799
Hippomedon 7, 284, 302
Hippomedusa 136
Hippomenes 95, 284, 285, 302, 427, 467
Hipponoe 525
Hipponome 323
Hipponoos 226, 353, 554, 612, 654, 660, 787
Hippotion 263, 485
Hippozygos, Tab. 11, 268
Hirpi Sorani 285, 302, 439, 726
Histoi (Girit'te liman) 401
Historis 206, 285, 286, 302
Hodites, Tab. 11, 268, Tab. 12, 270
Hodoidokos 553
Homados 263
Homeros VII, VIII, X, XVI, XVIII, XIX, XXIV, 13, 17, 26, 28, 33, 37, 38, 40, 42, 43, 48, 65, 69, 76, 77, 85, 100, 117, 123, 143, 145, 165, 166, 177, 178, 188, 191, 203, 226, 231, 232, 233, 234, 240, 293, 323, 327, 365, 366, 385, 392, 398, 409, 417, 418, 454, 460, 475, 495, 497, 500, 513, 522, 528, 529, 533, 538, 539, 540, 560, 561, 569, 574, 576, 579, 584, 589, 609, 624, 646, 653, 654, 674, 695, 731, 744, 750, 751, 756, 760, 788, 796, 802, 803
Homolippos, Tab. 11, 268
Homoloeus 286
Homonoia 286, 302
Honos 286, 302
Hopladamos 286, 302
Hoples 23, 367, 487
Hopleus 441
Horalar 69, 87, 243, 286, 302, 402, 762
Hora Quirini 826
Horatius 75, 286, 287, 302, 337, 798
Horkos 178
Horos 333, 441, 504
Hostilius 278, 287
Hostius 287, 302
Hostus Hostilius 278, 287
Hya (=Hyampolis, Phokis'te bir şehir) 289
Hyadlar 100, 287, 289, 302
Hyagnis 462
Hyakinthia (Sparta'da bir bayram) 621
Hyakinthos 63, 73, 288, 302, 400, 587, 638, 671, 689
Hyakinthos Kızları 63, 587, 671, 689
Hyakinthos 288
Hyamos 143, 288, 289, 302, 443, 471
Hyanthidas 668
Hyapate 710
Hyas 100, 287, 288, 289, 302, 641
Hybris 177, 289, 302
Hydaspe 710
Hydra 163, 251, 252, 299, 354, 429
Hyettos (Boiotia'da bir şehir) 289, 302
Hygieia 93, 289, 302, 309, 706
Hylaios 95, 289, 290, 303
Hylas 79, 80, 81, 112, 120, 266, 367, 749, 762
Hylleisler 290
Hyllos 24, 140, 163, 185, 262, 267, 269,

271, 272, 273, 290, 303, 325, 428, 436, 477, 558, 648, 754, 755
Hylonome 290, 303, 400
Hymenaios 14, 116, 275, 290, 291, 303, 305, 453
Hymnos 168, 291, 303, 527
Hyperasia (Akhaia'da bir şehir) 653
Hyperasios 79
Hyperbios 137
Hyperborealılar 71, 90, 206, 215, 253, 258, 291, 292, 293, 303, 430, 490, 635, 754
Hyperenor 346, 481, 589, 726
Hyperes 640
Hyperia (Phaiaklar ülkesi) 518, 619
Hyperion 31, 115, 168, 203, 239, 293, 303, 382, 570, 582, 660, 709, 762
Hyperippe 137, 501
Hyperlaos 787
Hypermestra 1, 44, 57, 136, 293, 303, 426, 439, 440, 553, 616, 664, 775, 795
Hyperokhe 292
Hyperokhos 292, 293, 303, 541, 555, 660, 728, 755
Hyperphas 187, 413, 414, 495, 549
Hypnos 168, 260, 293, 303, 500, 532, 760
Hyppozygos, Tab. 11, 268
Hypsas 441
Hypsenor 188
Hypseus 87, 96, 97, 390, 402, 420, 433, 607, 763, 784
Hypsikreon 293, 294, 303
Hypsipyle 57, 80, 112, 184, 187, 294, 295, 303, 340, 447, 651, 777, 787, 795
Hypsipylos 417
Hyria 9, 295, 443, 786
Hyrialılar 375
Hyrieus 9, 295, 303, 443, 532, 533, 565, 786
Hyrmine 46, 103, 632
Hyrnetho 141, 142, 295, 303
Hyrtaios 660

Iaira 304, 340, 525
Iakkhos 116, 290, 304, 305, 340, 801
Ialemos 305, 340
Ialmenos 79, 91, 305, 340
Ialysos 239, 305, 365, 734
Ialysos (Rodos'ta bir şehir) 330, 632, 783
Iambe 144, 305, 340
Iamos 30, 181, 305, 306, 340
Ianassa 525
Ianeira 525, 557
Ianiculus 201
Ianiskos 306, 340, 416
Ianthe 306, 331, 340, 343, 557
Ianus 55, 119, 128, 129, 168, 201, 306, 307, 321, 339, 340, 423, 637, 700, 707, 779
Iapetos 91, 100, 121, 171, 308, 340, 380, 382, 396, 483, 560, 667, 782
Iapygler 140
Iapyks 140, 308, 316, 340, 341
Iarbas 149, 150, 308, 340
Iardanos 353, 560
Iaseus 632
Iasion 138, 145, 165, 223, 308, 309, 311, 340, 345, 386, 627, 642, 730
Iaso 93, 171, 309, 340, 416, 585
Iason X, XVI, 21, 31, 35, 48, 49, 78, 79, 80, 82, 83, 84, 85, 104, 106, 112, 120, 156, 164, 184, 210, 285, 294, 309, 310, 312, 319, 330, 331, 340, 368, 370, 377, 388, 391, 403, 457, 463, 464, 465, 474, 485, 496, 560, 602, 603, 604, 605, 619, 623, 627, 635, 650, 651, 697, 775, 777
Iasos 94, 95, 134, 310, 311, 320, 321, 334, 340, 380, 445, 520, 601, 634
Iberia (ülke) 783
Ida (Troas'da bir dağ) 15, 20, 26, 27, 40, 55, 70, 73, 97, 134, 207, 227, 234, 237, 243, 274, 276, 278, 304, 311, 312, 319, 340, 349, 351, 360, 387, 390, 401, 442, 476, 493, 559, 576, 580, 590, 591, 758, 803
Idaia 138, 162, 311, 312, 340, 379, 460, 628, 721, 758
Idaios 312, 340, 384, 387
Idalion (Kıbrıs'ta bir dağ ve bir şehir) 4
Idas 72, 73, 79, 134, 137, 156, 182, 312, 313, 314, 340, 379, 433, 440, 460, 473, 474, 549, 594, 612, 752, 772, 806
Idmon 1, 75, 78, 80, 82, 137, 312, 314, 340, 445
Idomene 1, 118, 468
Idomeneus 26, 80, 234, 314, 315, 330, 341, 356, 378, 433, 485, 498, 517, 623, 657, 660, 740
Idya 557
Idyia 20, 315, 341, 462
Iehnooussa (= ada = Sardinya) 706

Ieoud 315, 341
Ikadios 308, 315, 316, 341, 608
Ikarios 168, 175, 214, 232, 261, 283, 316, 317, 341, 431, 432, 455, 514, 539, 549, 563, 584, 595, 607, 608, 611, 612, 648, 778, 789
Ikhthyokentauroslar 317, 341, 362
Ikkos 379
Ikmalios 317, 341
Ilia 318, 341, 693, 698
Ilion 96, 238, 259, 319, 379, 442, 579, 611, 645
Ilione 142, 227, 318, 341, 651
Ilioneus 318, 341, 607
Ilissos (Attike'de bir nehir) 119, 120, 382, 637
Illyria 13, 116, 140, 207, 258, 290, 326, 345, 346, 417, 501, 646, 659, 698, 761
Illyrios 318, 341, 346
Ilos 96, 138, 169, 206, 207, 318, 319, 341, 351, 354, 419, 579, 605, 741, 761, 786
Imathion 698
Imbrasos 320, 341, 557
Imbros 137
Imeusimos, Tab. 16, 313
Inakhidler 755
Inakhos 61, 70, 103, 104, 136, 222, 281, 320, 321, 322, 341, 431, 447, 475, 621, 633, 658, 755
Incubus 320, 341
Indigetis 320, 321, 341
Indos 203, 321, 341
Ino 13, 96, 97, 113, 153, 214, 240, 244, 287, 321, 346, 426, 427, 433, 434, 451, 462, 476, 524, 575, 634, 656, 710
Intercidona 639
Iobates 45, 56, 117, 118, 124, 322, 323, 342, 371, 665, 728
Iobes 323, 342
Iodama 323, 335, 342, 762
Iokallis 473
Iokaste 94, 180, 187, 323, 334, 342, 389, 413, 420, 483, 549, 550, 551, 552, 553, 652
Iokastos 29, 67, 323, 342
Ioksos 323, 342, 717
Iolalılar 324
Iolaos 47, 80, 103, 211, 245, 249, 251, 252, 271, 285, 324, 329, 342, 427, 467, 605, 636, 774
Iole 141, 191, 192, 268, 269, 271, 290, 300, 324, 325, 332, 342, 435, 648
Iolkos 3, 31, 35, 48, 84, 156, 309, 310, 388, 391, 464, 474, 602, 604, 605, 728, 775
Ion 111, 113, 114, 141, 159, 194, 217, 239, 301, 325, 326, 342, 390, 405, 409, 487, 510, 511, 536, 640, 679, 680, 709, 710, 793
Ione 525
Ionia (=Akhaia) 115, 256, 322, 325, 326, 455, 538, 801
Ionialılar 240, 325, 520, 771, 780
Ionios 326, 342
Iope 326, 342
Iophassa 403, 659
Ioppe 64, 326
Ios 13
Ipheus 597
Iphianassa 10, 326, 342, 469, 664
Iphianeira 466, 553
Iphidamas 121, 326, 327, 342, 761
Iphigeneia 10, 40, 43, 59, 90, 151, 166, 177, 232, 236, 326, 327, 328, 329, 335, 342, 349, 372, 381, 431, 463, 464, 465, 482, 540, 561, 562, 563, 564, 573, 650, 740, 777, 795
Iphikles 50, 51, 61, 80, 121, 211, 224, 246, 247, 248, 249, 260, 262, 286, 324, 326, 329, 342, 364, 390, 474, 605, 668, 765
Iphiklos 79, 315, 329, 330, 332, 342, 380, 408, 419, 431, 467, 469, 614, 635, 643, 669, 775
Iphimedeia 52, 330, 331, 342, 574, 659
Iphimedon 271
Iphimedusa 137
Iphinoe 48, 265, 372, 467, 469, 488, 530, 664, 676
Iphis 57, 62, 80, 181, 206, 306, 331, 342, 343, 607, 653, 730
Iphitos 79, 190, 191, 192, 250, 261, 264, 267, 268, 276, 300, 331, 332, 343, 384, 520, 648, 730, 733
Irbos 59
Iresia 525
Iris 165, 178, 179, 225, 231, 332, 333, 343, 430, 480, 677, 732, 761
Iros 68, 79, 163, 191, 333, 343, 417, 546, 635

Isandros 118
Isis 201, 207, 322, 331, 333, 343, 457, 504, 520, 521, 664, 788
Isitykhe 788
Iskhenos 333, 334, 343, 742
Iskhepolis 47
Iskhia 365
Iskhys 92, 334, 343, 386, 421
Ismarios 284
Ismaros 184, 374, 460, 543, 746
Ismene 67, 93, 187, 334, 343, 420, 788
Ismenios 334, 475
Ismenos 7, 58, 93, 334, 343, 344, 475, 529, 755
Isoples 263
Issa 334, 343, 442, 671
Isthmiades 334, 343
Isthmios 528
Istros 83, 136, 334, 343
Italos 104, 334, 335, 343, 431, 500, 556, 695, 698, 708, 715, 750
Ithakos 335, 343, 651
Ithome 335, 343, 456
Itone 442
Itonlar 560
Itonos 58, 166, 323, 335, 342, 343, 399, 470
Itylos 7, 335, 343
Itys 7, 8, 157, 335, 343, 626
Iulia Luperca 335, 336, 343
Iulii 70, 336, 798
Iulius Proculus 664, 691, 701
Iuno 150, 198, 201, 208, 245, 336, 337, 338, 343, 345, 421, 423, 460, 462, 491, 499, 798
Iupiter XXIV, 2, 31, 55, 75, 127, 130, 131, 150, 198, 200, 201, 208, 287, 306, 308, 336, 337, 338, 339, 343, 345, 377, 421, 423, 460, 484, 489, 491, 531, 559, 639, 690, 693, 694, 701, 707, 714, 732, 757, 806
Iustitia 94, 338, 339, 343
Iuturna 156, 307, 339, 343, 421, 799
Iuventus 339, 343
Iygks 321, 339, 343, 638
Iktidar (=Kratos) 582, 731, 773
Ispanya (ülke) 209, 255, 759
Italya 1, 15, 27, 36, 52, 55, 62, 66, 69, 91, 104, 107, 115, 127, 130, 140, 148, 152, 155, 165, 168, 169, 170, 175, 198, 200, 221, 239, 255, 256, 284, 306, 308, 315, 323, 334, 350, 358, 360, 369, 375, 376, 379, 384, 386, 394, 395, 397, 414, 416, 422, 431, 434, 437, 441, 458, 466, 487, 500, 505, 514, 515, 547, 556, 569, 578, 580, 581, 601, 607, 618, 619, 626, 639, 643, 698, 700, 702, 704, 706, 707, 709, 713, 715, 721, 722, 723, 732, 742, 743, 750, 777, 780, 786, 787, 791, 799
Ithaki 428

Kaanthos 344, 403
Kabarnos 344, 403
Kabeiridler 344, 345, 403
Kabeirler 138, 344, 345, 403
Kabeiro 344, 345, 403
Kader XV, 3, 41, 54, 60, 73, 77, 197, 231, 235, 271, 286, 365, 366, 532, 539, 580, 592, 602, 802, 804
Kadmeia 223, 346, 726
Kadmilos 344
Kadmos 13, 14, 15, 45, 69, 77, 82, 87, 96, 153, 154, 162, 164, 165, 170, 186, 221, 223, 224, 287, 308, 318, 345, 346, 348, 351, 369, 374, 403, 412, 413, 433, 435, 436, 443, 470, 477, 478, 502, 533, 548, 549, 575, 577, 587, 609, 610, 630, 646, 652, 710, 726, 734, 737, 751, 761, 762, 765, 790, 805
Kadusialılar 593, 594
Kaeira 348, 404
Kaikos 504, 556, 759
Kailithea 439, 791
Kaineus 79, 165, 262, 348, 386, 404, 421, 428, 653
Kainis 348
Kairane 541
Kakios ya da Cacius 504, 556, 759
Kalais 79, 81, 119, 120, 221, 225, 226, 379, 567, 605, 628
Kalamos 348, 404
Kalauria 203, 321
Kalkhas 10, 39, 40, 68, 73, 237, 314, 317, 327, 348, 349, 350, 381, 404, 428, 431, 459, 499, 626, 643, 655, 656, 657, 717, 718, 746, 763, 775, 776
Kalkhinia 432, 610
Kalkhos 350, 377, 404
Kallianassa 525

Kallias, Tab. 12, 270
Kallidike 137, 350, 404, 547, 656
Kallileon 101, 778
Kalliope 4, 72, 290, 305, 350, 404, 502, 548, 566, 568, 651, 695
Kallipolis 47, 350, 404, 647
Kallirroe 34, 36, 50, 350, 351, 371, 372, 404, 439, 445, 454, 458, 557, 631, 786, 790
Kalliste 478, 765
Kallisto 88, 90, 239, 244, 351, 352, 404, 441, 453, 534, 584, 601,.805, 806
Kalos 611
Kalybe 139
Kalydnos 352, 404
Kalydon 3, 5, 28, 32, 35, 36, 46, 47, 49, 54, 78, 90, 93, 95, 118, 140, 142, 148, 151, 156, 157, 185, 191, 213, 262, 267, 268, 290, 310, 312, 324, 329, 330, 351, 352, 364, 399, 404, 421, 440, 442, 470, 473, 499, 527, 553, 554, 558, 586, 599, 602, 603, 636, 642, 652, 656, 671, 749, 765, 766, 775, 784, 789
Kalyke 167, 398, 426, 525
Kalypso 48, 98, 104, 110, 276, 352, 353, 377, 404, 411, 517, 518, 525, 533, 545, 557, 640, 749, 750
Kamarina 557
Kambles 353, 404
Kamblites 353
Kamikos 134, 383
Kamiro 586
Kamiros 239, 365, 783
Kampe 353, 404, 804
Kanake 28, 52, 171, 330, 353, 404, 455, 784
Kandalos 239, 557
Kanethos 1, 79, 441, 722
Kanope 353
Kanopos 235, 353, 404
Kanthos 79, 84, 354, 362
Kapaneus 7, 92, 170, 181, 331, 353, 404, 730
Kaphareus 237, 517, 671
Kaphauros 353, 354, 362, 405
Kapheira 354, 405, 753
Kaphene 354, 405
Kaphyes 354, 384
Kappadokia (Asya'da bir bölge) XXII, 56
Kapylos, Tab. 11, 268
Kapys 15, 22, 26, 129, 319, 354, 405, 418, 658, 717
Kar 371, 634
Karadeniz 20, 82, 83, 233, 236, 241, 305, 375, 431, 706, 718, 780
Kardys 380
Karia (Asya'da bir ülke) 123, 124, 135, 162, 168, 206, 239, 274, 281, 317, 354, 371, 412, 476, 491, 494, 514, 643, 724, 734, 757, 763, 764
Karialılar 63
Karkabos 354, 405, 586
Karkinos 252, 354, 355, 405
Karmanor 222, 355, 373
Karme 123, 355, 405
Karnabon 355, 405
Karnos 186, 272, 355, 405
Karpathos 622
Karpo 286
Karpos 286, 348
Kartaca 27, 65, 118, 149, 150, 708, 712, 733
Kartal (burç) Bkz. İndeks II "*Burç*" 667
Karteron 441
Karya 152, 355, 405, 442, 559
Karystos 263, 292, 697
Kasios 790
Kasos 61, 320
Kassamenos 53, 330, 574
Kassandra XXIV, 12, 13, 18, 73, 226, 237, 323, 355, 356, 357, 381, 386, 405, 481, 580, 581, 590, 591, 592, 596, 606, 660, 749, 753
Kassiepeia 64, 169, 326, 355, 357, 364, 405, 525, 617
Kassiphone 357, 377, 405, 548, 751
Kassiphones, Tab. 29, 542
Kastabos 241, 595
Kastalia 36, 357, 405
Kastalios 143, 357, 779
Kastianira, Tab. 35, 662
Kastor 10, 32, 35, 79, 146, 155, 156, 163, 166, 188, 231, 232, 236, 247, 312, 313, 314, 339, 358, 427, 432, 433, 474, 605, 630, 646, 773, 789
Kataigonos 673
Katrea 746
Katreus 8, 148, 232, 358, 380, 405, 408, 478, 479, 480, 493, 517, 548, 576, 591, 746

Kaukasos (dağ) 118, 358, 667, 806
Kaukon 358, 405, 429, 441, 487
Kaukonlar 358
Kaulon 358, 379, 405
Kaulonia (Güney İtalya'da bir şehir) 358, 379, 483
Kaunos (Karia'da bir şehir) 123, 124, 162, 281, 358, 405, 447, 454, 491
Kaystros 358, 359, 405, 609, 710
Kebren 555
Kebrion 597, 660
Kedalion 241, 359, 405, 565
Keder 610
Keisos, Tab. 12, 270
Kekropeia 359
Kekrops 15, 16, 22, 133, 172, 175, 176, 180, 278, 359, 360, 362, 383, 384, 387, 388, 405, 488, 561, 586, 587, 658, 666, 675
Kelaino 123, 137, 142, 148, 189, 225, 288, 360, 371, 405, 443, 533, 640, 667
Kelainos 358, 360
Kelbidas 360, 405
Keleos 116, 144, 146, 305, 360, 392, 405, 487, 651, 659, 693, 784, 785
Keleustanor, Tab. 11, 268
Keleutor 360, 361, 405, 442, 765
Kelmis 361, 405
Keltine 256, 361
Keltler XIII, 173
Keltos 205, 206, 216, 256, 299, 361, 405
Kenkhreai 767
Kenkhreis 4
Kenkhrias 598
Kentauros X, 37, 38, 45, 46, 87, 92, 95, 140, 142, 191, 263, 264, 281, 290, 309, 318, 361, 362, 368, 393, 400, 402, 429, 526, 538, 557, 576, 599, 602, 603, 625, 627, 630, 632, 668, 697, 712, 715, 730, 775, 776
Kentauroslar 35, 160, 196, 245, 263, 290, 317, 341, 348, 361, 362, 405, 524, 526, 535, 599, 602, 632, 697
Keos 44, 87, 277, 401
Kephalion 362, 406
Kephallinia (İonia denizinde ada) 115, 448, 547, 633, 668
Kephalos 60, 169, 231, 277, 278, 362, 363, 375, 380, 383, 406, 413, 448, 524, 538, 589, 605, 619, 666, 782
Kephenialılar 364
Kepheus 8, 64, 68, 79, 118, 214, 262, 316, 326, 357, 363, 364, 406, 474, 617, 628, 728
Kephira 657
Kephisos 143, 320, 471, 515, 659, 768, 779
Kerambos 364, 406, 757
Keramos 364, 406
Kerberos XVI, 140, 163, 256, 257, 299, 324, 360, 364, 406, 466, 483, 569, 600
Kerdo 529, 634
Kerebia 364, 406
Kerkaphos 239, 305, 364, 406, 436, 557, 697
Kerkeis 557
Kerketes 137
Kerkopes 265, 365, 406
Kerkyon 9, 53, 58, 109, 365, 406, 659, 693, 768
Kerkyra 365, 385, 406
Kerkysera 334, 442
Kerne 503
Keroissa 124
Kerthe 323
Keryks 16, 184, 366, 406
Keryneia (Akhaia'da bir şehir ve bir dağ) XVII, 252, 299
Kerynes 141, 142
Kestrinos 238
Ketes 366, 367, 406
Keto 163, 204, 213, 214, 279, 280, 367, 406, 412, 524, 525, 633, 656, 761
Ketraios 530
Keyks 51, 52, 133, 141, 191, 267, 268, 271, 290, 300, 367, 406
Khairesilaos 644
Khairon 636, 765
Khaitos 136
Khalbes 121
Khalkidike (Makedonya'da bir ülke) 623, 670
Khalkidikeliler 323
Khalkiope 21, 23, 85, 260, 367, 403, 406, 472, 634, 775
Khalkis 93, 384, 387
Khalkis (Euboia'da bir şehir) 367, 384, 644, 695
Khalkodon 1, 23, 146, 166, 248, 260, 326, 367, 406, 773
Khalkomedusa 413

Khalkon 1, 367, 368, 406, 555
Khalibler 653
Khaon 238, 368, 406
Khaonia 170, 238, 368, 373
Khaos 172, 178, 203, 368, 406, 519, 532, 744
Kharaksos 696
Khariklo 38, 368, 396, 406, 558, 722, 746, 747
Kharila 368, 369, 407
Kharis 242
Kharisios 441
Kharitler 215, 223, 281, 286, 346, 369, 407, 502, 583, 804
Kharon 37, 177, 219, 369, 383, 407, 567, 578
Kharopos 529
Kharops 369, 407, 446, 541, 548
Kharybdis 27, 83, 205, 245, 369, 370, 407, 544, 545
Kheimaroos 830
Kheiron 35, 37, 38, 45, 46, 74, 87, 92, 135, 247, 263, 281, 309, 361, 362, 368, 370, 393, 402, 407, 429, 465, 470, 538, 557, 558, 576, 602, 603, 625, 627, 630, 668, 775, 776
Khelidon 7, 8, 370, 407, 586
Khelone 370, 371, 407
Kheronea 636
Khersibios 390, 467
Khersidamas 541, 660
Khersonesos 20, 145, 237, 378, 643, 720
Khesias 557
Khimaira 117, 124, 163, 371, 407, 589, 790
Khimaireus 371, 407, 443, 480, 667
Khione 104, 120, 133, 172, 184, 351, 371, 379, 407, 623
Khios 157, 556, 565, 777
Khirimakhos, Tab. 32, 615
Khirogasterler 398
Khliaros 203
Khloris 200, 475, 499, 520, 526, 529, 612, 614, 638
Khorikos 371, 372, 407, 575, 642
Khoro 525
Khromia 335
Khromios 541, 660, 758
Khronos VII, 368, 394
Khrysanthis 144, 372, 407
Khrysaor 163, 208, 213, 254, 350, 372, 407, 598, 617, 658, 790
Khryse 222, 312, 582, 624
Khryse (Mysia'da bir şehir) 372
Khryse 540, 624
Khryseis 12, 40, 74, 122, 123, 328, 372, 381, 407, 540, 557
Khryses 12, 40, 74, 122, 188, 222, 328, 372, 373, 407, 493, 495, 564
Khrysippe 137, 635
Khrysippos 100, 137, 216, 282, 283, 373, 407, 413, 606, 727, 778, 803
Khrysogeneia 495, 629
Khrysogone 222
Khrysokhoas 207
Khrysonoe 670
Khrysopeleia 89, 223, 373, 697
Khrysopolis (Bithynia'da bir şehir) 328
Khrysorroas 575
Khrysorthe 569
Khrysothemis 10, 241, 355, 373, 407, 594, 595, 623, 727
Khthonia 122, 172, 173, 179, 373, 407
Khthonios 137, 346, 412, 443, 533, 549, 726, 734
Khthonophyle 629, 645, 715, 802
Kıbrıs XVIII, 13, 34, 61, 62, 69, 95, 121, 142, 146, 149, 158, 233, 263, 331, 375, 376, 417, 418, 438, 477, 503, 504, 539, 589, 674, 759, 762, 770
Kırım 90, 327
Kiasos 636
Kikhyros 170, 373, 374, 407
Kikon 374
Kikonlar 374, 407, 543
Kileus 538
Kilikia (Asya'da bir ülke) 14, 58, 163, 374, 396, 499, 560, 676, 759, 762, 790
Kiliks 14, 15, 345, 374, 407, 734, 751, 761, 762
Killa (Troas'da bir şehir) 227, 374, 407, 590, 779
Killas 374, 407, 727, 737
Kimmerios 460
Kimmerler 293, 374, 375, 407, 548, 747
Kimolos 714
Kimon 190, 774
Kinyps 214
Kinyras 4, 70, 375, 376, 407, 417, 477, 503,

504, 539, 576, 589, 674, 724, 740, 759
Kios 81, 289, 653
Kirkc 20, 27, 83, 104, 128, 167, 187, 198, 212, 222, 228, 239, 276, 335, 350, 352, 353, 357, 376, 377, 395, 408, 422, 460, 462, 493, 518, 533, 544, 547, 548, 595, 596, 609, 614, 616, 637, 638, 644, 656, 666, 698, 709, 723, 747, 749, 750, 751
Kirphis 52
Kirra 554, 562
Kissa 26, 638
Kisseus 89, 137, 216, 226, 326, 327, 750, 761
Kithairon 378
Kithairon (Boiotia'da bir dağ) 13, 45, 173, 243, 248, 377, 378, 408, 444, 467, 550, 610, 747, 748, 774, 792
Klaros (Ephesos'da bir kasaba) 278, 459, 499, 566, 713
Kleinis 378, 408, 442
Kleisithera 378, 408, 433
Kleisthenes 470
Kleite 80, 358, 378, 403, 408
Kleitor 378, 408, 441
Kleitos 331, 378, 408
Kleoboia 67, 241, 471, 623, 635
Kleoboule 630
Kleodaios 755
Kleodoksa 529
Kleodora 137, 593
Kleokhos 491
Kleola 149, 641
Kleolaos, Tab. 11, 268
Kleomantis 382
Kleomedes 378, 379, 408
Kleompompos 593
Kleon 283
Kleonai 261, 666
Kleone 93
Kleopatra 75, 120, 136, 137, 206, 312, 318, 351, 379, 408, 460, 473, 474, 587, 611, 628, 642, 786
Kleophyle (Lykourgos'un karısı), Tab. 26, 446
Kleostratos 379, 408
Kleothera 379, 408, 586
Klepsydra (pınar) 335
Kleso 427
Kleson 427, 428, 675, 722
Klesonymos 379, 408
Kleta (Güney İtalya'da bir şehir) 726
Klete 379, 408
Klio 290, 502, 548, 638, 695
Klisonymos 596
Klito 99
Klonia 295, 443, 532, 643
Klonios 660
Klotho 497, 762
Klyanthos 429
Klymene 8, 34, 100, 148, 238, 239, 308, 311, 358, 380, 408, 483, 496, 505, 517, 525, 548, 557, 576, 594, 619, 635, 667
Klymeneus 373
Klymenos 80, 173, 224, 248, 296, 380, 408, 467, 495, 527, 554, 612, 659, 721
Klytaimnestra 9, 10, 13, 25, 40, 49, 145, 155, 163, 165, 166, 175, 177, 181, 231, 232, 235, 327, 328, 329, 380, 381, 382, 408, 418, 426, 427, 468, 479, 517, 548, 561, 562, 563, 576, 612, 675, 742, 753, 788, 789
Klytia 80, 239, 382, 408, 426, 434, 451, 557, 586, 605, 630, 741
Klytios 79, 191, 210, 242, 306, 416, 645
Klytoneos 516
Knageus 382, 408
Knidos 305, 632, 734, 784
Knossia 479
Knossos (Girit'te bir şehir) 143, 314, 384, 387, 479, 485, 495
Kodros 47, 63, 109, 348, 382, 408, 472, 520, 668
Koios 94, 197, 203, 382, 408, 430, 614, 630
Koiranos 1, 212, 314, 378, 382, 383, 408, 647
Koiron 392
Kokalos 134, 159, 383, 408, 494
Kokkymo 640
Kokytos 37, 629
Kolainos 58, 383, 408
Kolkhis (ülke) 20, 21, 49, 78, 82, 83, 85, 96, 112, 164, 172, 222, 239, 240, 266, 309, 315, 367, 376, 403, 462, 463, 465, 475, 595, 614, 621, 628, 634, 659
Kolkhisliler 49, 83, 84
Kolkhos 121, 309, 314, 614, 616, 628
Kolonai 398
Kolonos 67, 76, 121, 185, 389, 448, 553,

771
Kolontas 373
Kolophon 7, 73, 349, 499, 643, 656, 668, 692
Kolymbas 638
Kolyttos 152
Komaitho 60, 189, 383, 396, 408, 471, 673, 674
Komatas 384, 408
Kombe 384, 387, 408
Kometes 23, 79, 384, 408, 730
Kondyleatis 384, 409
Konnidas 767
Koon 327
Kopais 78
Kopreus 190, 332, 384, 385, 409
Kora 385
Koraks 172, 416
Kordyas 697
Kore 161, 401, 600
Koresos 351, 456
Korethon 441
Korfu (ada) 48, 49, 83, 335, 365, 457, 518, 545, 570, 619, 751
Korinnos 385, 409
Korinthos XIX, 20, 24, 32, 36, 47, 50, 51, 84, 86, 117, 118, 121, 157, 163, 172, 188, 211, 212, 213, 254, 260, 265, 268, 272, 282, 283, 285, 310, 321, 352, 385, 388, 390, 402, 409, 418, 459, 464, 476, 477, 485, 520, 550, 552, 555, 558, 566, 575, 598, 604, 611, 637, 645, 658, 668, 715, 717, 719, 742, 748, 767, 771, 775, 778
Korkyra 93, 365, 385, 457, 477, 485, 619
Koroibos 385, 386, 394, 409, 436, 503, 522, 671
Koroneia 96, 222, 323, 765
Koroneus 386, 660
Koronides 386, 409, 565
Koronis 72, 92, 122, 287, 317, 334, 386, 409, 421, 432, 442, 456, 460, 629
Koronos 24, 79, 222, 262, 348, 386, 409, 416, 421, 428, 569, 660, 765
Koros 289
Korsika 633
Korybantlar 345, 396, 760
Korybas 309, 311, 442
Korykia 443, 790
Korykos 713
Korythos 165, 386, 387, 409, 555, 752
Kos 16, 171, 181, 184, 189, 210, 239, 260, 300, 367, 392, 603, 622, 645, 757, 775
Kothone 167
Kottos 203, 216, 229, 744
Kotys 351, 439, 458
Koures 642
Kouretler 35, 169, 212, 229, 322, 380, 384, 387, 410, 418, 473, 558, 601, 803
Kouthos 833
Köpek (burç) XVI, 237, 256, 257, 455, 585
Kragaleus 387, 388, 409
Kranae 388
Kranaikhme 388
Kranaos 175, 359, 383, 388, 409, 658, 693
Krania 559
Kranon (Teselya'da bir şehir) 388, 409
Kranto 525
Krantor 388, 409
Krataeis 723
Krathis 584
Kratieus 527
Kratos 731
Kreon 47, 50, 60, 67, 173, 187, 210, 220, 248, 249, 285, 310, 323, 329, 388, 389, 390, 409, 417, 464, 465, 466, 483, 485, 551, 552, 553, 652, 747, 748
Kreontiades 248, 390, 409, 467
Kreousa 27, 87, 91, 128, 172, 210, 310, 325, 326, 342, 362, 388, 390, 402, 409, 420, 464, 465, 607, 660, 730, 763
Kres 241, 390, 409, 560, 692, 740
Kresphontes 30, 273, 391, 401, 409, 485, 486, 510, 655, 755
Kressa 485
Krestonialılar 265
Krete 493
Kretea (Arkadhia'da bir yer) 220
Kretenia (Rodos'ta bir şehir) 358
Kretheis 35, 391
Kretheus 28, 30, 31, 35, 94, 145, 294, 391, 409, 468, 519, 553, 603, 748, 790
Krethon 26
Kretinaion 432
Kriasos 471
Krimisos 21, 22, 391, 409
Krinakos 455
Krinis 391, 409

Krinisos 391
Krios 168, 203, 582, 614
Krisa 392, 730
Krisamis 392, 409
Krisos 94, 392, 409, 589, 632, 730
Kritheis 392, 409, 454
Kritoboule 574
Kroismos 468
Kroisos (kral) 521
Krokon 88, 392, 409, 785
Krokos 392, 409
Krommyon 833
Kromos 441
Kronios 281
Kronos 55, 69, 100, 143, 176, 188, 203, 204, 209, 219, 239, 243, 280, 286, 306, 308, 315, 326, 333, 353, 358, 361, 370, 382, 387, 390, 392, 393, 394, 396, 397, 401, 409, 475, 488, 519, 528, 556, 560, 561, 570, 584, 585, 627, 657, 659, 667, 694, 707, 708, 715, 744, 757, 782, 789, 796, 803
Krotalos 555
Kroton 256, 394, 410, 414, 506, 620
Krotone (Güney Italya'da bir şehir) 104, 394, 483, 505, 506, 626
Krotopos 385, 394, 410, 436, 671, 729
Krotos 394, 410
Krumissa (ada?) 764
Kryassos (Karia'da bir kasaba 354
Ksanthe 456, 557
Ksanthios 432
Ksanthippe 642
Ksanthippos 787
Ksanthos 41, 48, 115, 151, 225, 226, 254, 444, 471, 603, 605, 643, 671, 721, 754
Ksarandas 697
Ksenodamos 479
Ksenodike 493
Kserabates 705
Kserkses 289, 374
Kteatos 46, 260, 394, 410, 497, 650, 742
Ktesios 183
Ktesippos 263, 624
Ktesylla 277, 278
Ktimene 187, 395, 410, 413, 468, 636
Ktimenos 79
Kupa 68, 255
Kuros 521, 594
Küçük Asya 819
Küstahlık 289, Bkz. *Hybris*
Kyane 29, 395, 410, 437, 491
Kyaneia 123, 454
Kyanippos 62, 395, 410
Kyathos 185
Kybele 14, 81, 95, 101, 102, 106, 134, 140, 153, 165, 205, 285, 309, 312, 390, 395, 396, 410, 461, 527, 560, 570, 694, 705, 715
Kydippe 44, 239, 364, 557
Kydnos 396, 410
Kydon 33, 183, 396, 410, 455, 746
Kydonia 380, 396, 746
Kykhreus 16, 368, 396, 410, 397, 705, 722, 748, 749
Kykladlar 18, 87, 183, 777
Kyklopslar 31, 35, 203, 219, 229, 397, 398, 410, 518, 543, 544, 619, 665, 744, 751, 804
Kyknos 40, 73, 76, 77, 78, 241, 258, 264, 265, 300, 324, 367, 398, 399, 400, 410, 498, 605, 636, 676, 756
Kylabras 400, 410, 415
Kylarabes 62, 564
Kyllaros 290, 400, 410
Kyllen, Tab. 5, 146
Kyllene 30, 74, 165, 274, 275, 372, 400, 410, 440, 441, 453, 556, 584, 601, 747
Kymatolege 525
Kymatothea 525
Kyme 639
Kymo 525
Kymodoke 525
Kymopoleia 21
Kymothoe 525
Kymothon 548
Kynaithos 441
Kynortas 400, 401, 410, 548, 549, 612, 788
Kynos 553
Kynosoura 401, 411
Kynosouros 283
Kyparisler 401, 411
Kyparissa 401, 411
Kyparissos 73, 401, 411, 495
Kypselos 30, 273, 340, 391, 401, 402, 411, 485
Kypros 759
Kyrene 45, 72, 87, 88, 116, 185, 189, 283,

314, 402, 411, 414, 434, 438, 596, 607, 633, 634, 673
Kythira 27, 69, 181, 443, 543
Kytissoros 85, 97, 367, 402, 403, 411, 634
Kytos 281
Kyzikos 33, 80, 81, 88, 112, 378, 403, 411, 726, 730

Labdakos 412, 413, 443, 448, 533, 549, 586, 626, 646
Labdakosoğulları 67, 220, 373, 389
Labrandos 412, 448
Labyrinthos 86, 134, 159, 383, 494, 495, 596, 770, 771
Lacturnus 321
Ladon 93, 129, 137, 181, 252, 412, 448, 556, 598, 734
Laertes 67, 68, 104, 183, 363, 395, 413, 448, 468, 537, 538, 546, 608, 719
Laethuse 413, 448
Lagaria 169
Laias 559
Laistrygonlar 376, 414, 448, 544, 659
Lakedaimon 9, 45, 116, 135, 155, 187, 224, 232, 235, 277, 281, 288, 316, 325, 363, 364, 371, 391, 400, 414, 425, 426, 431, 442, 448, 479, 487, 503, 538, 548, 612, 726, 746, 765, 773
Lakedaimonlular 620, 773, 805
Lakestades 414, 448, 621
Lakhesis 497, 762
Lakinion 414
Lakinios 256, 394, 414, 415, 448
Lakios 400, 415, 448
Lakon 415, 416, 448
Lakonia XIX, 27, 88, 90, 137, 152, 181, 231, 273, 382, 415, 427, 503, 548, 596, 606, 639, 677, 710, 746
Lakonialılar 88
Lala 421
Lamedon 68, 172, 306, 416, 448, 452, 488, 715, 756, 802
Lamia 52, 416, 448, 500, 713, 723, 732
Lamon 561
Lamos 414, 416, 449, 659
Lampado 640
Lampetia 238, 456, 585, 642
Lampetos 417, 449
Lampon 151, 254
Lamponeia 417
Lampos 137, 417, 449
Lampros 206
Lampsake 417, 449
Lampsakos 154, 663
Lanassa (=Leonassa)
Lanuvium 22, 343
Laobie 505
Laodamas 7, 49, 170, 171, 181, 229, 417, 449
Laodameia 417, 449, 669, 670, 688, 707
Laodike 10, 33, 165, 226, 239, 292, 376, 417, 418, 501, 660, 732
Laodokos 32, 73, 119, 292, 293, 418, 449, 586, 655, 660
Laogonos 485
Laogoras 262
Laogore 375
Laokoon 27, 79, 356, 418, 419, 449, 718
Laomedia 525
Laomedon 21, 22, 31, 73, 102, 207, 259, 279, 281, 319, 374, 398, 417, 419, 420, 431, 449, 478, 553, 657, 658, 660, 713, 731, 749, 758, 779, 782
Laomenes, Tab. 11, 268
Laonome 185, 420, 448, 449, 553, 653
Laonytos 323, 420, 449
Laophonte 775
Laothoe 314, 440, 646, 775
Lapathos 415
Laphystion (Boiotia'da bir dağ) 550
Lapithes 420, 429, 455, 632, 730, 784
Lapithler 24, 87, 283, 334, 362, 386, 390, 402, 420, 421, 449, 499, 599, 607, 632, 697, 755
Lar 421
Larentia 2, 105, 199, 421, 532, 699
Larinos 421, 449
Larissa 45, 311, 421, 449, 474, 601, 618, 635, 637, 675
Larlar 421, 422, 449, 537, 607, 712
Las 422, 449
Lasios 555
Lathria 666
Latinler 91, 92, 489, 627
Latinos 104, 130, 353, 377, 431, 548, 751
Latinus 1, 2, 28, 56, 91, 198, 205, 336, 337, 422, 423, 425, 449, 460, 489, 577, 637, 695, 698, 699, 716, 786, 787, 791

Latium (Italya'da bir ülke) IX, 1, 15, 65, 83, 91, 107, 127, 128, 136, 167, 180, 182, 198, 205, 216, 256, 306, 336, 339, 414, 422, 425, 460, 518, 544, 581, 618, 637, 644, 698, 699, 702, 707, 786, 799
Latramys 727
Latona 450, Bkz. *Leto*
Launa 582
Laurentumlular 745
Laurolavinium 422
Lausus 425, 449, 489
Lavinia 56, 65, 91, 92, 318, 336, 422, 423, 425, 431, 450, 489, 699, 716, 787, 791
Lavinium 28, 92, 339, 423, 425, 489, 716, 745
Leagros 425, 450, 581, 755
Leandros 278, 301, 425, 450
Leaneira 88
Learkhos 96, 97, 426, 434
Lebadea 274, 706
Lebaia 207
Lebeados 426, 450
Lebes 692
Leda 9, 79, 155, 163, 181, 231, 293, 380, 381, 426, 427, 450, 473, 497, 521, 642, 775, 780, 789, 795, 805
Leibethra (Teselya'da bir şehir) 568
Leimon 427, 450, 455, 746
Leimone 427, 450
Leipephile 285, 324, 427, 450, 636
Leitos 79, 166, 427, 450
Lekhes 598
Lelante 501
Lelantos 103
Lelegler 2, 438, 601
Leleks 427, 428, 435, 450, 487, 503, 514, 548, 575, 648, 675, 722
Lemnos (Yunanistan'da ada = Limni) 12, 80, 112, 116, 151, 173, 184, 185, 241, 242, 294, 295, 303, 345, 391, 440, 465, 522, 556, 596, 624, 625, 626, 675, 765, 777
Lemnoslu Kadınlar 70, 184, 294, 777
Lemuria 428, 695
Lemurler 428, 450
Leodokos 79, 614
Leokritos 645
Leon 121, 441
Leonassa 428, 450, 523
Leonteus 349, 386, 421, 428, 450, 643, 655, 656
Leontides 429
Leontikhos 428, 450
Leontini 578
Leontomenes 782
Leontophonos 428, 429, 450, 547, 777
Leontophron 13, 429
Leonymos 104, 233
Leos 429, 450, 769
Lepetymnos 417, 488
Lepreion (Triphylia'da bir şehir) 519
Lepreos 429, 450
Lerne (Argolis'te bir kasaba) 321, 354, 372, 618
Lerne Hydrası XX, 299, 324, 364, 450
Lernos 252, 355, 516
Leros (Yunanistan'da bir ada) 473
Lesbos (=Midilli) 134, 208, 239, 248, 420, 429, 450, 455, 466, 481, 488, 502, 533, 540, 568, 600, 610, 626, 671, 724, 766
Lethaia 429, 450
Lethe 178, 430, 450, 496
Lethos 675
Leto 71, 72, 74, 89, 94, 113, 163, 206, 244, 292, 297, 382, 427, 430, 431, 450, 475, 529, 630, 677, 678, 744, 783, 804
Letrinoi (Elis'te bir şehir) 54
Leukadios 316, 431, 450, 608
Leukane 321
Leukaria 335, 431, 450, 698
Leukaspis 431, 450
Leukatas 316, 431, 450, 530, 749
Leuke 236, 431, 450
Leukippe 169, 419, 431, 450, 495, 660, 731, 763, 764, 775
Leukippos 92, 99, 137, 138, 156, 189, 206, 214, 281, 282, 312, 313, 427, 431, 432, 433, 440, 450, 451, 607, 610, 612, 630, 644, 724, 789
Leukippos kızları 156, 427, 433, 440, 451, 630
Leukokamas 666, 667
Leukon 78, 97, 433, 451, 763
Leukone 395
Leukones, Tab. 11, 268
Leukopeus 554, 656
Leukophanes 185, 433, 451
Leukophryne 432
Leukophrys 398, 756

Leukos 315, 330, 378, 433, 451, 740
Leukosia 433, 451, 708
Leukothea 16, 96, 97, 221, 239, 321, 346, 433, 434, 451, 462, 476, 575, 724, 763
Leukothoe 80, 382, 434, 451
Leuktres 281
Liagore 525
Libera 434
Liber Pater 175
Libertas 200, 434, 451
Libitina 434, 451
Libye 14, 25, 33, 61, 66, 84, 87, 88, 97, 116, 118, 136, 169, 189, 214, 255, 258, 264, 265, 289, 308, 345, 351, 354, 357, 402, 416, 427, 434, 435, 445, 451, 478, 499, 504, 519, 673, 706, 785
Ligdos 331
Ligia 708
Liguria (Galya'da bir ülke) 46, 255, 256, 399
Ligurlar 83
Ligyron 38
Ligys 46, 255, 435, 451
Likhades Adaları 435
Likhas 269, 435, 451
Liksos 137
Likymnios 836
Lilaion 436
Lilaios 436, 451
Lilybaeum (Sicilya'da bir şehir) 83
Limnoreia 836
Limos 836
Lindos 136, 239, 365, 436, 451, 783
Linos 61, 72, 247, 305, 350, 385, 394, 436, 437, 441, 451, 501, 548, 605, 638, 671, 757, 760
Lios 834
Lipara 29, 437
Lipari (ada) 28, 83, 395
Liparos 29, 104, 395, 437, 451
Liriope 515
Lityerses 836
Livius Postumius 627
Lokris (Yunanistan'da bir bölge) 17, 18, 104, 151, 272, 333, 358, 438, 455, 505
Lokrisliler 18, 52, 104, 379, 438, 484
Lokros 58, 437, 438, 454, 506, 561, 619
Lotis 158, 438, 451, 663
Lotophagoslar 438, 451, 543
Lua 438, 451
Lucifer 51, 133, 280, 439, 634
Lucina 336
Lucretia 531
Lucus Helerni 129
Luna 439, 451, 725
Lupercalia 182, 439, 452
Lupercuslar 439
Lutatius Catulus 168
Lübnan 4
Lyaios 434
Lydia (Asya'da bir ülke) 7, 93, 216, 268, 290, 351, 353, 358, 559, 560, 561, 585, 698, 706, 713, 733, 741, 743, 767, 783, 784
Lydos 439, 458, 791
Lygaios 316, 648
Lygkeia (Argolis'de bir köy) 447
Lygkos 440, 452
Lykaios, Tab. 11, 268
Lykaon 33, 66, 78, 88, 140, 158, 189, 221, 265, 308, 351, 358, 378, 400, 426, 440, 441, 442, 452, 454, 456, 475, 533, 556, 582, 586, 593, 596, 601, 618, 628, 635, 639, 660, 671, 741, 746, 775
Lykastos (Girit'te bir şehir) 183, 311, 314, 442, 452
Lykeos 220
Lykia 45, 117, 118, 136, 183, 211, 315, 322, 349, 358, 371, 374, 398, 402, 415, 430, 432, 441, 444, 665, 707, 728, 729, 754, 757
Lykialılar 283, 374, 586
Lykios 378, 441, 442, 452
Lyko 152, 442, 452
Lykogenes 430
Lykomedes 38, 39, 334, 442, 452, 480, 521, 522, 539, 677, 773, 776
Lykon 607
Lykopeus 442, 443, 452, 765
Lykophontes 454, 758
Lykophonthes 836
Lykophron XXIV, 22, 357, 443, 452, 713, 753
Lykoreia 443
Lykoreus 288, 443, 452
Lykormas 182
Lykortas 671
Lykos 22, 59, 68, 69, 82, 136, 156, 172, 249, 252, 312, 315, 351, 360, 371, 412, 413, 443, 444, 445, 446, 452, 466, 467,

480, 503, 505, 532, 533, 549, 587, 629, 656, 659, 667, 754, 780
Lykotherses 13
Lykourgos 13, 79, 92, 94, 121, 153, 154, 163, 184, 187, 294, 295, 311, 332, 364, 369, 380, 445, 446, 447, 452, 454, 474, 504, 548, 576, 623, 636, 666, 668, 777, 787
Lyktios 442
Lyktos (Girit'te bir şehir=Lyttos) 314
Lymphae 447, 452, 514
Lynkeus 1, 312, 313, 314, 413, 474, 549, 612, 616, 664, 772
Lyrkeia 1, 440, 447
Lyrkos 1, 281, 440, 447, 452, 634, 697, 727
Lyrnessos 26, 122, 123, 596
Lyrnos 15, 70
Lysianassa 121, 169, 525, 645, 739
Lyside 428
Lysidike 283, 285, 447, 452
Lysimakhe 1, 468, 594, 645, 662, 739
Lysinomos Tab. 32, 615
Lysippe 119, 363, 448, 452, 469, 664, 741, 759
Lysithoos 660
Lytaia 288

Macalla (Güney Italya'da bir şehir) 626
Magnes 28, 85, 116, 275, 288, 290, 291, 364, 453, 456, 506, 514, 613, 638, 645, 779
Magnesia 28, 432, 451, 453, 624, 671, 779
Maia 88, 100, 274, 275, 453, 506, 640
Maiandros 123, 453, 506
Mainadlar 438, 454, 686
Mainalon 454
Mainalos 94, 116, 438, 441, 454, 506
Maion 220, 392, 454, 788
Maira 175, 427, 437, 454, 455, 506, 525, 746
Makar 239, 429, 455, 466, 488, 506, 557
Makareus 28, 239, 334, 429, 441, 455, 456, 506
Makaria (Marathon yakınında bir kaynak) 271, 456, 505, 506
Makednos 441
Makedon 453, 456, 506, 561, 638, 639, 779
Makedonya (Yunanistan'da bir ülke) 15, 27, 32, 33, 52, 89, 207, 222, 223, 229, 258, 354, 399, 456, 494, 560, 561, 779
Makello 456, 507, 754
Makeris 706
Makhaireus 122, 456, 507, 523
Makhaon 93, 306, 416, 456, 457, 507, 528, 585, 592, 625, 642, 643, 740
Makhimos (mitsel bir şehir) 490
Makistos (Elis Triphylia'da bir şehir) 457, 507, 641
Makris (Korkyra) 457, 463, 507
Malakhe 185
Maleas 212, 263, 361
Maleialılar 636
Malkandros 457, 507, 520
Mallos (Kilikia'da bir şehir) 58, 499
Mamercus 457, 458, 531
Mamurius 458, 461, 507
Mandrolytos 432
Mandron 417
Mandylas 458, 507
Manes 351, 428, 439, 458, 507
Mania 459, 507
Manlius Capitolinus 336
Mantineus 441, 665
Mantinoos 441
Mantios 468, 553, 647, 653
Manto 50, 58, 73, 102, 388, 459, 468, 499, 507, 692, 747
Mantova (Italya'da bir şehir) 102, 1187, 459, 743
Marathon (Attike'de kasaba) 63, 163, 172, 228, 254, 271, 325, 385, 414, 459, 507, 521, 599, 715, 768, 774
Marathonios 564
Marathos 459, 507
Marcia (Roma'da bir su kemeri) 514
Marcius 531
Mariandynler 78, 82, 281, 312, 314, 445, 780
Mariandynos 459, 507
Marica 422, 460, 507
Marmaks 460, 507
Maron 374, 460, 507, 543, 556
Marpessa 72, 73, 182, 312, 386, 433, 460, 473, 507, 806
Marpessos 278
Marrubiumlar (Marslar kabilesi) 62
Mars XIII, 66, 76, 118, 123, 130, 131, 201, 208, 318, 336, 339, 425, 457, 458, 460,

461, 507, 525, 531, 627, 638, 669, 690, 691, 693, 699, 701, 779, 780
Marsilya 255, 515
Marslar 62
Marsyas 74, 115, 127, 375, 454, 461, 462, 490, 491, 507, 548, 560, 605
Mastousios 145
Mater Matuta 462, 507, 656
Matralia 462
Matronalia 336
Mauretania 726
Mausolos 321
Mavi Kayalar 81, 82, Bkz. *Kyaneai*
Mecene 489
Meda 285, 315, 378, 433, 517
Medeia 21, 23, 31, 35, 43, 48, 49, 68, 82, 83, 84, 85, 106, 112, 128, 210, 228, 239, 285, 287, 303, 309, 310, 315, 319, 340, 377, 385, 388, 390, 409, 431, 457, 462, 463, 464, 465, 466, 485, 507, 508, 510, 534, 596, 604, 605, 616, 618, 619, 623, 643, 650, 678, 719, 730, 740, 768, 775
Medeios 310, 464, 465, 508
Media 435, 711
Medikaste 662, 713
Medon 88, 166, 382, 465, 508, 553, 675
Medullia 287
Medus 23, 54, 185, 285, 465, 466, 508, 616, 697
Mefitis 466, 508
Megaira 176
Megaklo 466, 508
Megalesisos 656
Megaletor 501
Megalopolis (Arkadhia'da bir şehir) 563
Megamede 248, 774
Meganira 392
Megapenthes 62, 147, 236, 466, 468, 479, 508, 528, 618, 650, 665
Megara 7, 22, 47, 48, 63, 98, 117, 163, 173, 248, 249, 250, 324, 329, 350, 355, 365, 368, 386, 390, 394, 427, 428, 444, 466, 467, 476, 494, 508, 530, 575, 587, 611, 634, 666, 675, 676, 721, 722, 723, 769, 771, 780
Megareus 47, 95, 284, 389, 467, 508, 530, 676, 780
Megas (yol kavşağı) 550
Meges 468, 636
Meidias 468, 508
Mekisteus 186, 441, 468, 470, 508
Mekistophonos 390, 467
Mekistos 645
Mekon 468, 508
Melagkraira 468
Melaina 142
Melainis 142, 288, 471
Melampous 1, 5, 62, 116, 118, 119, 125, 154, 216, 314, 326, 329, 330, 378, 382, 448, 468, 469, 508, 553, 614, 635, 647, 653, 664, 665, 763, 802
Melampygos 365, 469, 508
Melaneis 470
Melaneus 191, 470, 505, 508
Melanion 95, 284, 285, 445, 594
Melanippe 28, 29, 254, 281, 284, 335, 426, 470, 472, 488, 508, 554, 761
Melanippos 57, 188, 323, 360, 383, 442, 468, 470, 471, 508, 597, 612, 660, 717, 758, 765, 785, 788
Melankhaites 263
Melantheia 288, 471
Melanthios 471, 508, 546, 624
Melantho 142, 471, 508
Melanthos 188, 382, 471, 472, 508
Melanthous 418
Melas 85, 367, 403, 436, 472, 509, 554, 565, 634, 656, 787
Meleagridler 213, 472, 509, 554
Meleagros 54, 78, 79, 80, 90, 95, 113, 140, 156, 177, 213, 257, 267, 268, 310, 312, 379, 387, 419, 421, 426, 440, 457, 460, 472, 473, 474, 475, 509, 554, 594, 599, 605, 642, 775, 777
Meles (Küçük Asya'da bir nehir=Kocaçay) 392, 475, 509, 568
Melete 519
Melia 321, 334, 344, 475, 509, 633, 755
Meliadlar 475, 509, 533, 633
Meliboia (Teselya'da bir şehir) 440, 465, 475, 476, 509, 566, 601, 638
Meliboios 476, 509
Melikertes 96, 97, 426, 434, 476, 509, 575, 720
Melissa 476, 509, 803
Melisseus 287, 311, 384, 387, 476, 477, 509, 803
Melissos 477, 509

Melita 65
Melitaia (Teselya'da bir şehir) 93, 477
Melite 290, 477, 479, 509, 525
Meliteus 93, 477, 509
Melitos 475
Melobosis 557
Melos 185, 226, 386, 477, 483, 509, 729
Melpomene 36, 477, 502, 708, 760
Meltem 103, 363, 524
Membliaros 477, 478, 509
Memmii 496
Memnon XXIV, 42, 111, 169, 265, 478, 509, 527, 592, 759, 778, 783
Memnonidler (kuşlar) 478
Memphis 169, 344, 478, 509, 519, 670, 696
Menalkes 137
Menalos 441
Mendeis 583
Menebrontes 390, 467
Menelaos 5, 8, 10, 12, 20, 25, 32, 40, 65, 66, 70, 97, 101, 141, 147, 149, 162, 185, 210, 212, 229, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 245, 277, 327, 353, 358, 371, 381, 433, 443, 457, 466, 478, 479, 480, 481, 482, 509, 522, 527, 528, 539, 540, 541, 543, 554, 564, 576, 586, 591, 592, 597, 608, 621, 641, 643, 645, 650, 653, 655, 670, 675, 721, 741, 750, 761, 763, 780, 789, 805
Menemakhos 137
Menesthes 769
Menestheus 146, 156, 482, 483, 510, 773, 774
Menesthios 483, 510, 592, 646
Menestho 557
Menesto 473
Menestratos 379
Menatos 180
Menippe 525, 566, 607
Menoikeus 173, 323, 388, 413, 483, 510, 549, 612, 747
Menoites 208, 255, 257, 483, 510
Menoitios 24, 46, 79, 91, 100, 171, 308, 380, 483, 484, 505, 510, 596, 623, 667
Mentes 374
Menthe 484, 510
Mentor 271, 484, 510, 546, 608, 750
Mercurius 131, 345, 371, 421, 453, 484, 485, 510
Merion 148, 224, 314, 382, 498, 510, 644, 675
Mermeros 319, 464, 485, 510, 623
Mermnos 555
Merope 30, 172, 238, 273, 284, 379, 391, 401, 467, 485, 486, 510, 556, 565, 586, 640, 655, 720, 765
Meropis 16
Merops 16, 30, 171, 181, 378, 403, 456, 585, 660
Merruccini 461
Mesopotamia 486, 487, 510
Messapialılar 140, 171, 487
Messapion (Boiotia'da bir dağ) 487
Messapos 487, 510
Messene (Peloponisos'ta bir şehir) 427, 487, 510, 633, 648
Messina (boğaz) 27, 369, 370, 722
Messinia XIX, 73, 261, 273, 312, 313, 332, 335, 358, 382, 391, 432, 444, 469, 470, 471, 474, 485, 487, 500, 520, 526, 527, 528, 538, 575, 604, 612, 620, 648, 675, 789
Messinialılar 520
Mestor 60, 285, 443, 447, 660, 673
Mestra 487, 510
Meta 23, 107, 194, 487, 510
Metabon 488
Metabos 487, 488, 500, 510
Metaneira 116, 144, 146, 305, 360, 487, 510, 659, 784
Metapontion (Güney İtalya'da bir şehir) 29, 169, 487, 488
Metapontis (ada = Syme = Sömbeki) 734
Metapontos 29, 487, 488, 500, 510, 718, 719, 761
Metharme 375
Methone (Teselya'da bir şehir) 465, 624, 643
Methymna 417, 429, 455, 488, 510, 600
Metiadousa 586
Metiokhe 386
Metiokhos 488, 510, 594
Metion 1, 22, 133, 172, 368, 488, 510, 530, 587, 675, 715, 722, 740
Metis 97, 243, 393, 488, 510, 557, 570, 656, 762, 803, 804
Metope 93, 163, 334, 365, 412, 598, 705, 762
Mezentius 15, 27, 336, 423, 425, 488, 489,

510, 787, 796
Midas 14, 15, 213, 266, 437, 489, 490, 491, 510, 511, 575, 704, 715, 736
Mideia (Argolis'te bir şehir) 100, 190, 283
Milanion 95, 289
Miletos XIV, 8, 33, 66, 73, 122, 123, 162, 168, 179, 279, 293, 314, 335, 348, 358, 370, 382, 383, 432, 491, 493, 511, 520, 557, 586, 635, 707, 724, 749, 761, 784
Miltiades 190
Mimas 28, 210, 384, 387, 491, 511
Minevra 201
Minos I 8, 19, 20, 23, 33, 62, 63, 84, 86, 93, 94, 123, 134, 148, 150, 186, 188, 207, 212, 239, 254, 288, 308, 311, 314, 316, 335, 358, 362, 376, 383, 387, 390, 411, 442, 456, 467, 491, 492, 493, 494, 495, 500, 511, 523, 530, 595, 596, 612, 620, 626, 644, 648, 666, 687, 692, 707, 708, 723, 729, 730, 740, 742, 745, 746, 769, 770, 772, 785, 805
Minos II 442
Minotauros 19, 23, 63, 86, 134, 493, 494, 511, 518, 595, 623, 722, 745, 746, 769, 770
Minturnaeli (Orta Italya'da bir şehir) 422, 460
Minyailer (116, 501, 553, 612, 765
Minyas 94, 116, 195, 289, 311, 323, 350, 380, 401, 454, 495, 496, 511, 629, 635, 669, 684, 783
Minyas Kızları 496
Misenos 496, 511, 785
Misenus 496
Misme 91
Mnemon 496, 511
Mnemosyne 172, 194, 203, 382, 430, 496, 501, 511, 651, 757, 782, 804
Mnesimakhe 142, 191, 264, 362
Mnesthes 229
Mnestheus 496, 511
Mnestra 104, 137, 180
Modius Fabidius 496, 511, 690, 691
Moiralar 54, 206, 210, 474, 497, 511, 532, 592, 790, 804
Molion 191, 541
Molione 394, 497, 511
Molionidler 142, 192, 260, 261, 262, 394, 395, 410, 497, 498, 511, 520, 527, 668, 760
Molon 603
Molorkhos 251, 497, 511
Molos 314, 485, 497, 498, 511, 522
Moloslar 238, 498, 522, 698
Molossos 64, 238, 498, 501, 511, 523, 603, 776
Molottos 257, 498
Molouros 289
Molpadia 498, 511, 594, 595, 727
Molpe 708
Molpia 281
Molpis 498, 511
Molpos 498, 511
Momos 498, 499, 511, 532
Monenia (Troas'ta bir şehir) 600
Moneta 31, 336, 499, 511
Monte Cavo (Latium'da bir dağ) 337
Monte Circeo 83, 376, 544
Mopsion 499
Mopsos 58, 73, 78, 84, 208, 349, 421, 459, 499, 504, 512, 674, 692, 747
Morea 559
Morgantion 500
Morges 500, 512, 715, 718
Morgetler 500
Moria 135, 500, 512
Moris 485
Mormo 500, 512
Mormolykhe 840
Moros 366, 532
Morpheus 500, 512, 561
Morraphios 479
Morrius 221
Mors 500, 512
Mothone (Messinia'da bir şehir) 500, 512
Moulios 597
Mounikhia (Atina'da bir liman) 501
Mounikhos 501
Mounippos 227, 374, 590
Mounitos 32, 33, 34, 418, 501, 512
Mousaios 184, 488, 501, 512, 577
Mousalar 33, 43, 87, 145, 283, 346, 394, 477, 496, 501, 502, 512, 566, 598, 603, 638, 651, 709, 757, 804
Mucius Scaivola 840
Muthias 458
Mutto 149, 674
Myenos 503, 512

Mygdon 386, 445, 503, 512, 704
Myiskos 539
Mykenai (Argolis'te bir şehir) VIII, XIV, 9, 24, 59, 60, 85, 100, 101, 166, 188, 190, 214, 251, 252, 320, 322, 327, 328, 357, 381, 385, 435, 478, 479, 503, 563, 618, 673, 702, 730, 749
Mykeneus 503, 512
Mykonos (ada) 18
Mylas 503, 512
Myles 427, 487, 503, 512
Mylios 660
Mynes 122, 388
Myonte (Caria'da bir şehir) 635
Myrike 503, 512
Myrina 56, 100, 214, 294, 391, 503, 504, 512, 777
Myrmeks 504, 512
Myrmidon 31, 46, 182, 504, 512
Myrmidonlar 16
Myrra 3, 4, 69, 503, 504, 505, 512, 724, 762
Myrrina (Attike demosu) 383
Myrsos 505, 512
Myrtilos 282, 505, 512, 555, 606
Myrtion 92
Myrto 456, 484, 505, 512
Mysia (Küçük Asya'da bir şehir) 10, 19, 39, 40, 63, 64, 81, 102, 120, 143, 162, 215, 229, 280, 289, 334, 349, 350, 372, 378, 381, 391, 517, 530, 539, 560, 561, 594, 596, 622, 639, 648, 653, 669, 752, 753, 758, 759, 765, 782
Mysios 144
Myskelos 505, 506, 512
Mytilene 455
Mytilini 455

Naiaslar 54, 78, 390, 513, 514, 533, 534
Naksos 840
Nana 14, 101, 514, 534, 705
Nanaros 593
Nanas 514
Nannakos 515, 534
Nanos 28, 515, 534, 547
Nao 525
Naos 840
Napoli (Italya'da bir şehir) 29, 365, 397, 488, 544, 549, 594, 666, 709
Narkissos 165, 515, 516, 534, 535, 747
Naubolos 79, 331, 392, 414, 516, 721, 730
Naukrate 134, 316
Naupaktos (Lokris'te bir şehir) 71, 88, 272, 285, 355
Nauplia (Argolis'de bir şehir) 516, 517
Nauplios 8, 24, 62, 79, 102, 279, 315, 358, 380, 381, 408, 433, 479, 516, 517, 535, 548, 576, 577, 608, 645, 658, 675, 752, 759
Nausikaa 48, 98, 517, 518, 535, 545, 614, 619, 674, 751
Nausimedon 279, 380, 517, 548, 576
Nausinoos 353, 518, 545
Nausithoe 525
Nausithoos 48, 353, 518, 535, 544, 545, 611, 722, 769
Nautes 518, 535
Nautii 519
Nebrophonos 294
Necessitas 519, 535
Neda 220, 335, 519, 535, 803
Neileus 519, 535
Neilos 519, 535, 583
Neaira 20, 85, 102, 293, 294, 445, 529
Neis 335
Neleus 79, 103, 118, 119, 168, 261, 262, 348, 382, 391, 469, 471, 497, 519, 520, 526, 529, 535, 575, 603, 604, 613, 614, 675, 739, 790
Nelo 137
Nemanous 333, 457, 520, 521, 535
Nemea (Argolis'te bir şehir) 7, 57, 164, 184, 187, 190, 248, 250, 251, 294, 364, 446, 447, 471, 497, 574, 623, 653, 668, 727, 787
Nemertes 525
Nemesis 231, 426, 515, 521, 532, 535
Nemi 148, 162, 284, 337, 423, 799
Nenia 320
Neomeris 525
Neophron 25
Neoptolemos (Akhilleus'un oğlu) 17, 39, 43, 63, 64, 104, 122, 189, 215, 224, 237, 238, 277, 368, 428, 429, 442, 456, 498, 521, 522, 523, 535, 540, 547, 564, 603, 611, 625, 631, 644, 649, 663, 677, 751, 776, 777
Nephalion 63, 188, 493, 523, 535
Nephele 96, 97, 145, 240, 263, 276, 426,

434, 524, 526, 535, 634
Nephos, Tab. 11, 268
Nephronios 294
Neptunus 182, 221, 524, 535, 705
Nereus 17, 20, 59, 64, 69, 101, 154, 157, 204, 205, 210, 221, 258, 304, 316, 357, 367, 380, 434, 445, 476, 524, 525, 526, 533, 535, 572, 601, 602, 631, 633, 654, 656, 659, 670, 671, 718, 760, 761, 775, 785
Nereus Kızları 525
Nerio 492, 525, 535
Nerites 524, 526, 535
Neriton (Ithaki'da bir dağ) 538
Neritos 335, 651
Nero (=Neron) 341, 514
Nesaia 525
Neso 525, 713
Nessa 638
Nessos 140, 141, 264, 267, 269, 300, 362, 429, 435, 526, 536, 556
Nestor 38, 68, 80, 169, 228, 230, 261, 267, 368, 380, 457, 478, 480, 482, 497, 511, 520, 526, 527, 536, 539, 543, 575, 596, 597, 600, 614, 648, 657, 716, 750, 778
Nifak 70, 76, 135, 178, 197, 430, 532, 591, 627, Bkz. *Eris*
Nikaia 291, 527, 528
Nikaia (Iznik) 278, 528
Nike (zafer) 118, 528, 536, 582, 731
Nikippe 190, 283, 730
Nikodamas 674
Nikodromos, Tab. 11, 268
Nikomakhos 457, 528, 536
Nikostrate 129, 181, 528
Nikostratos 147, 232, 236, 466, 479, 528, 536, 650
Nikothoe 225
Nil 25, 99, 118, 169, 186, 235, 265, 353, 371, 482, 519, 524, 556, 621, 645, 670, 674
Ninos 528, 529, 536, 676, 697, 710, 711, 723
Ninova 528, 697, 710, 711
Ninyas 711, 712, 759
Niobe 7, 59, 74, 85, 89, 93, 94, 153, 186, 229, 286, 318, 334, 335, 413, 431, 475, 526, 529, 536, 601, 634, 741, 742, 784, 805
Niobidler 475
Nireus 280, 529, 530, 536
Nisa (Megara) 117, 467
Nisos 22, 63, 467, 494, 530, 536, 587, 722, 723
Nisus 186, 530, 693
Nisyros (Küçük Asya'da bir şehir) 622
Nixus 530
Noemon 541
Nole (Campania'da bir şehir) 549
Nomia 138
Nonakris (Arkadhia'da bir köy) 731
Nones Caprotines 702
Notion 349
Notos (Ionia'da bir şehir) 119, 168, 530, 536
Nuceria (Italya'da bir şehir) 170
Numa 132, 162, 192, 201, 338, 343, 451, 457, 458, 492, 507, 530, 531, 536, 656, 687
Numicius 66, 92, 339
Numitor 61, 199, 425, 531, 532, 536, 693, 695, 698, 700, 716
Nyks 31, 172, 178, 368, 521, 532, 536
Nykteis 412, 549, 646
Nykteus 68, 295, 351, 412, 416, 443, 444, 532, 533, 549, 629, 640, 641, 646, 650
Nyktimene 172, 533, 536
Nyktimos 88, 441, 533, 536, 593, 671
Nymphaios 354
Nymphalar 2, 36, 80, 87, 162, 171, 181, 223, 258, 364, 421, 513, 533, 534, 536, 590, 617
Nysa (dağ ve ülke) XVI, 153, 276, 287, 446, 534, 536, 790
Nysos 534, 536

Oakses 537, 571
Oaksos (Girit'te bir şehir) 537, 571
Ocnus 102
Ocrisia 537
Odryses 124
Odrysler 566
Odysseus 10, 12, 19, 20, 28, 30, 35, 38, 39, 42, 43, 44, 48, 65, 66, 67, 68, 94, 97, 98, 104, 114, 115, 140, 141, 145, 146, 151, 152, 156, 157, 167, 182, 183, 186, 187, 191, 192, 210, 222, 227, 232, 234, 235, 237, 239, 240, 276, 277, 309, 316, 319, 320, 327, 332, 333, 335, 349, 350, 352,

353, 357, 370, 374, 376, 377, 395, 404, 405, 413, 414, 416, 422, 425, 426, 429, 438, 442, 448, 460, 465, 468, 471, 480, 481, 484, 496, 515, 517, 518, 522, 534, 537, 538, 539, 540, 541, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 571, 576, 577, 580, 581, 584, 607, 608, 609, 614, 619, 624, 625, 627, 631, 638, 644, 648, 649, 650, 651, 654, 656, 674, 695, 696, 698, 709, 717, 718, 719, 723, 747, 749, 750, 751, 753, 761, 763, 766, 777, 792
Ogygia 352, 529
Ogygos 323, 345, 352, 548, 571, 630
Oiagros 72, 369, 437, 462, 548, 566, 571, 638, 651
Oiaks 13, 279, 380, 517, 548, 563, 571, 576
Oibalos 214, 283, 288, 312, 316, 401, 431, 514, 548, 549, 571, 598, 612, 788, 789
Oidipous XVIII, XXIV, 5, 67, 94, 177, 180, 187, 220, 323, 334, 373, 388, 389, 412, 413, 414, 420, 448, 476, 483, 549, 550, 551, 552, 553, 571, 611, 645, 646, 652, 653, 727, 747, 765, 771, 782
Oikhalia 191, 192, 268, 324, 325, 331, 332, 435, 436, 456, 470, 784
Oikles 49, 57, 130, 259, 553, 571, 802
Oileus 17, 18, 20, 79, 465, 517, 553, 572, 581, 611, 748
Oime 137
Oineus XXVI, 5, 36, 49, 54, 90, 118, 137, 140, 142, 151, 185, 211, 213, 267, 361, 419, 442, 470, 473, 474, 500, 553, 554, 565, 572, 586, 612, 652, 653, 656, 727, 730, 765, 777, 784, 787, 789
Oinia 93
Oino 425
Oinoe (Attike'de kasaba) 151, 190, 217, 252, 325, 471, 584, 674, 777
Oinoklos 554, 572
Oinomaos 35, 78, 137, 225, 229, 282, 293, 302, 367, 374, 432, 460, 505, 512, 554, 555, 606, 617, 646, 728, 742
Oinone (ada = Aigina) 16, 24, 387, 555, 572, 591, 592, 719
Oinope 467
Oinopion 86, 556, 565, 572, 576, 740, 776, 777
Oinos 65
Oinotrialılar 441
Oinotrophoi 425
Oinotros 441, 556, 572, 618
Oion 556, 572
Oionion 556
Oionos 262, 435, 556, 572
Oistrobles 842
Oita (dağ) XVI, 141, 157, 158, 269, 298, 300, 324, 435, 451, 456, 536, 624, 625, 683
Okaleia (Boiotia'da bir şehir) 51
Okeanos 20, 31, 36, 37, 53, 59, 71, 85, 91, 93, 100, 153, 157, 165, 171, 173, 185, 188, 203, 205, 208, 222, 225, 232, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 255, 279, 287, 306, 308, 315, 320, 321, 332, 334, 344, 350, 353, 354, 365, 368, 369, 370, 371, 372, 376, 380, 382, 393, 402, 412, 431, 435, 439, 440, 454, 462, 475, 483, 488, 490, 503, 513, 519, 524, 525, 556, 557, 566, 570, 572, 582, 598, 600, 601, 607, 614, 619, 621, 641, 657, 667, 705, 716, 726, 731, 732, 740, 757, 761, 775, 778, 782, 784, 802, 804
Okhemos 121
Okhimos 239, 364, 365, 557, 697
Okhna 121, 185
Oklasos 483, 549
Oknos 557, 572
Okridion 842
Okseus 467
Oksus 537
Oksyalkes 321
Oksylos 158, 221, 223, 273, 332, 355, 558, 559, 671, 675
Oksymos 229
Oksynios 27, 559, 572
Oksyntes 559, 572
Oksyporos 375
Okypete 137, 225
Okyrroe 320, 621
Okythoos 384, 387
Okytos 842
Olbia 324, 759
Olen 292
Olenias 787
Olenios 742
Olenos 142, 188, 191, 264, 420, 429, 554, 612, 632
Olizon 842

Olus 842
Olymbros 560, 572
Olympia (Elis'te bir şehir) 229, 257, 261, 282, 283, 286, 306, 324, 332, 333, 378, 380, 394, 402, 556, 559, 606, 639, 742, 771
Olympos XVI, 32, 51, 53, 69, 71, 74, 76, 77, 86, 95, 96, 144, 151, 157, 188, 207, 215, 220, 225, 228, 241, 242, 244, 265, 280, 281, 286, 360, 369, 397, 399, 430, 462, 502, 524, 526, 560, 566, 572, 579, 584, 585, 598, 605, 618, 658, 673, 707, 732, 763, 776, 802, 806
Olymposlular X, 21, 209, 214, 392, 663, 744, 782, 803
Olynthos 34, 122, 560, 572, 696, 731
Omodamos 724
Omphale 192, 226, 250, 259, 266, 267, 268, 276, 290, 300, 332, 416, 437, 439, 472, 529, 560, 561, 572, 733, 767, 783, 791
Omphalion (Epeiros'ta bir şehir) 560
Oneiros (Rüya) 561, 572
Oneites 467
Onesippos 842
Onigros (kaynak) 455
Onites 842
Onkos 76
Onnes 710, 711
Ophelestes 758
Opheltes 57, 294, 295, 447, 561, 594, 668
Ophiogenler (soy) 733
Ophis (Arkadhia'da bir nehir) 68
Opis 90, 228, 292, 565
Opous 438, 553, 561, 572, 671
Ops 31, 561, 565, 575
Opus (Lokris'te bir şehir) 151, 484, 553, 565, 596
Orcus 561, 572
Ordes 391
Oreaslar 533
Oreios 263, 355, 559
Oreithyia 119, 120, 121, 172, 184, 200, 221, 371, 379, 525, 561, 572, 724, 762
Oresbios 229
Orestes 10, 13, 25, 47, 49, 59, 62, 106, 107, 114, 146, 148, 159, 166, 175, 177, 194, 195, 216, 217, 229, 235, 236, 237, 273, 277, 327, 372, 381, 382, 392, 409, 456, 459, 464, 466, 482, 498, 509, 523, 535, 548, 561, 562, 563, 564, 572, 573, 586, 589, 603, 610, 650, 674, 675, 689, 731, 753, 777, 780, 789, 797
Orestheus 441, 553, 564, 565, 573
Orion 70, 89, 90, 168, 240, 295, 359, 386, 455, 556, 565, 573, 594, 641, 659, 714
Orios 654
Orista 553
Orkhamos 239
Orkhomenos 9, 94, 96, 101, 153, 173, 222, 248, 261, 289, 305, 311, 323, 329, 380, 386, 401, 441, 495, 550, 629, 634, 659, 660, 669, 778, 783
Ormenes 758
Ormenios 723
Ormenos 656
Orminion (Teselya'da bir şehir) 263
Orneus 172
Ornia 93
Ornis 732
Ornytion 222, 777
Oronte (Suriye'de bir nehir=Asi) 566
Orontes 566, 573
Oropos (Boiotia'da ya da Attike'de bir şehir) 58, 309
Orphe 152
Orpheus 72, 75, 78, 80, 83, 87, 161, 186, 187, 195, 295, 305, 364, 369, 374, 429, 437, 454, 501, 502, 511, 548, 566, 567, 568, 569, 573, 605, 614, 638, 651, 709
Orphne 37
Orsedike 375
Orseis 28, 157, 240
Orsilokhos 26, 53, 758
Orsinome 632, 784
Orsobia 583
Orthaia 288
Orthopolis 144, 569, 573, 642
Orthos 163, 164, 208, 250, 255, 257, 364, 569, 573, 727, 790
Orthros 163, 164, 208, 250, 255, 257, 364, 569, 573, 727, 790
Ortygia 54, 71, 94, 430, 514, 678
Ortygios 378
Oryntos 573
Osinius 569, 573
Osiris 121, 333, 353, 456, 457, 520, 521, 664
Ossa 53, 157, 420, 720

Ostasos 560
Ostia 128, 656
Othreis 93, 477
Othronos (Epeiros'ta ada) 167
Othryoneus 356
Othrys (Tesalya'da bir dağ) 364, 635, 726, 756
Otos 52, 53, 330, 569, 645
Otrere 284, 609
Otreus 15, 445, 569, 573, 660
Oudaios 346, 726, 746
Oukalegon 569, 573
Ourania 69, 72, 290, 436, 502, 557
Ouranos 23, 31, 32, 36, 52, 69, 94, 97, 100, 115, 127, 131, 153, 176, 179, 203, 204, 209, 229, 239, 241, 293, 308, 352, 382, 392, 393, 394, 397, 398, 475, 488, 496, 501, 533, 557, 560, 569, 570, 573, 584, 630, 657, 694, 715, 744, 757, 762, 782

Ölke 31
Ölçüsüzlük 289, Bkz. *Hybris*
Ölüler Diyarı 3, 17, 27, 31, 32, 37, 42, 43, 48, 53, 131, 140, 141, 143, 144, 146, 154, 163, 167, 172, 176, 177, 181, 182, 186, 187, 197, 213, 219, 220, 225, 232, 249, 250, 256, 257, 267, 275, 276, 293, 318, 324, 333, 346, 364, 369, 375, 383, 430, 431, 466, 475, 483, 484, 493, 557, 567, 568, 578, 585, 599, 600, 614, 629, 642, 651, 669, 673, 692, 707, 710, 714, 720, 731, 732, 733, 741, 744, 773, 779, 785, 798

Paestum 433, 500, 578
Pagasai (Tesalya'da bir şehir) 80, 399
Paggaios 574, 678
Paggeia 446, 574
Paian 72, 220, 386, 574, 678
Paion 32, 167, 169, 240, 574, 575, 678
Paionaios 134
Paionidler (Atinalı bir aile) 575
Paionlar 675
Paktolos 490, 575, 605, 678, 741
Palaimon 133, 242, 265, 428, 434, 476, 575, 656, 678
Palaimonios 79
Palaistra 371, 372, 575, 587, 678
Palaksos 412
Palamedes 13, 24, 79, 279, 380, 381, 385, 433, 480, 516, 517, 535, 539, 540, 541, 548, 571, 576, 577, 608, 671, 678, 717, 750
Palans 528, 577, 582, 678
Palanto 422, 577, 678
Palatinus XXIII, 27, 32, 75, 127, 181, 182, 198, 199, 200, 274, 337, 338, 422, 439, 461, 524, 528, 531, 532, 577, 582, 584, 695, 698, 699, 700, 701, 745, 780, 799
Pales 577, 678, 700
Palikoi 32, 577, 578, 678
Palinouros 578
Palinurus (İtalya'da bir burun) 578, 678
Palladion 20, 27, 66, 98, 99, 122, 140, 146, 165, 234, 235, 237, 319, 425, 519, 541, 578, 579, 580, 581, 582, 678, 718, 755, 761
Pallantidler 581
Pallantion (Arkadhia'da bir şehir) 181, 582
Pallantium 181, 182, 698
Pallas XVIII, 22, 23, 27, 76, 97, 99, 118, 140, 146, 168, 182, 210, 221, 319, 323, 406, 441, 492, 525, 528, 577, 578, 579, 581, 582, 587, 614, 678, 709, 718, 731, 746, 747, 768, 769, 785, 792, 801, 806
Pallene 15, 31, 52, 135, 157, 209, 210, 289, 378, 583, 670, 679, 720
Pammon 226, 660
Pamphlos 273
Pamphos 583, 679
Pamphylia 415, 499, 692
Pan 54, 85, 88, 143, 158, 161, 165, 172, 182, 198, 205, 275, 276, 277, 286, 305, 339, 348, 352, 394, 461, 490, 491, 534, 583, 584, 585, 609, 640, 679, 709, 715, 716, 734, 756, 790
Panakeia 93, 171, 416, 585, 679
Panamoros 412
Panathenaia 173, 176, 771
Pandareos 7, 8, 225, 379, 585, 586, 679, 741
Pandia 709
Pandion 22, 122, 137, 172, 176, 316, 335, 362, 379, 412, 444, 488, 530, 563, 582, 586, 587, 626, 628, 659, 666, 675, 679, 722, 802
Pandokos 575, 587, 679
Pandora XV, 148, 171, 172, 243, 288, 570, 587, 667, 677, 679

Pandoros 172, 587, 679
Pandrosion 658
Pandrosos 16, 278, 587, 589, 679
Panides 589, 679
Pankratis 53, 330, 331
Panope 525
Panopeia (Phokis'de bir şehir) 589, 633
Panopeus 60, 94, 169, 392, 589, 632, 679, 770
Panteukles 501
Panthoos 185, 589, 645, 679
Pantidyia 426
Paphlagonia (Asya'da bir ülke) 224, 459, 485, 706, 729
Paphlagonialılar 385, 675
Paphos 13, 70, 375, 417, 418, 589, 674, 679
Paraibios 589, 590, 679
Paralos 590, 679
Paria 63, 188, 493, 523, 626
Parias 627
Parilia (Roma'da bir bayram) 577, 700
Parion 627, 733
Paris XII, XIII, XIV, XVI, XVIII, XXV, XXVIII, XXIX, XXX, 10, 30, 32, 43, 46, 66, 68, 70, 74, 97, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 132, 134, 141, 159, 160, 161, 178, 183, 188, 195, 202, 210, 217, 224, 226, 227, 229, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 244, 276, 298, 301, 302, 312, 342, 349, 351, 356, 358, 371, 374, 387, 398, 403, 404, 406, 408, 410, 433, 450, 452, 457, 479, 480, 481, 482, 507, 511, 512, 523, 536, 539, 540, 541, 555, 556, 571, 573, 579, 586, 590, 591, 592, 623, 625, 626, 645, 647, 649, 662, 670, 679, 688, 689, 691, 702, 703, 721, 735, 792, 795, 800
Parkalar 497, 592, 680, 762
Parnassos (Phokis'te bir dağ) 74, 158, 262, 304, 308, 315, 367, 392, 401, 438, 443, 538, 593, 631, 677, 680, 779, 801
Paros 63, 110, 188, 194, 344, 405, 409, 493, 521, 523, 626, 730, 736
Parrasia (Arkadhia'da bir şehir) 593
Parrasios 442, 593, 680
Parresialılar 401
Parsondas 593
Parsondes 593, 594, 680
Parthenia 396, 640
Parthenias 460
Parthenion (Arkadhia'da bir dağ) 95, 387, 594, 752
Parthenios XXI, XXII, 281, 396, 432, 447, 556, 574
Parthenopaios 7, 95, 170, 594, 613, 680, 752
Parthenope 488, 594, 680, 708, 709, 732, 778
Parthenos 241, 498, 594, 595, 680, 727
Pasiphae 20, 62, 70, 86, 134, 148, 212, 239, 254, 358, 376, 493, 494, 595, 596, 614, 616, 620, 666, 680, 746
Pasithea 525
Pasithoe 557
Patara (Lykia'da bir şehir) 315, 371
Patras (Akhaia'da bir şehir) 37, 188, 189, 393, 408, 660, 688, 784
Patreus 660
Patrokles 122, 151, 188, 467
Patrokleus 390
Patroklos XXIV, 17, 19, 24, 26, 38, 40, 41, 42, 43, 46, 68, 140, 169, 182, 184, 185, 211, 230, 314, 331, 379, 422, 468, 481, 484, 485, 505, 525, 596, 597, 623, 630, 643, 655, 675, 680, 707, 776
Patron 597
Pax 597, 680
Pedaios 468, 761
Pedasos (Mothone) 500
Pedias 388
Pegasos 117, 213, 283, 371, 372, 597, 598 617, 648, 658, 680, 729
Peiraius 501
Peirasos, Tab. 14, 310
Peiren 117, 321, 598, 680
Peirene 24, 36, 117, 598, 648, 680
Peirithoos 80, 191, 232, 362, 428, 598, 599, 600, 655, 680, 772, 773, 795
Peisidike 28, 46, 78, 433, 504, 527, 600, 604, 680
Peisistratos 527, 600, 680
Peitho 85, 529, 557, 600, 634, 680
Pelagon 93
Pelarge 334
Pelasgiotis (Tesalya'da bir bölge) 601, 755
Pelasgos 221, 311, 320, 358, 388, 400, 421, 440, 441, 475, 514, 529, 601, 607, 634, 635, 680, 754, 762
Pelasgoslar 45, 137, 400, 514, 601, 618,

622, 675
Peleus 16, 17, 35, 38, 39, 46, 79, 95, 115, 156, 169, 191, 310, 333, 370, 379, 388, 474, 483, 484, 498, 502, 504, 522, 523, 525, 591, 596, 601, 602, 603, 605, 630, 631, 632, 646, 651, 671, 680, 681, 722, 726, 728, 748, 776, 795
Pelia 477
Peliadlar 844
Pelias 3, 21, 31, 35, 48, 68, 79, 82, 95, 119, 120, 168, 211, 309, 310, 324, 330, 391, 399, 428, 464, 475, 485, 519, 520, 602, 603, 604, 605, 651, 667, 681, 715, 775, 790
Pelion (Tesalya'da bir dağ) 35, 37, 38, 53, 80, 87, 281, 309, 370, 420, 470, 602, 603, 604, 627, 733
Pella (Makedonya'da bir şehir) 638
Pellene (Akhaia'da bir şehir) 316, 789
Pelopeia 399, 604, 605, 681
Peloponisos 1, 5, 25, 32, 46, 53, 70, 71, 78, 85, 88, 92, 93, 112, 116, 141, 143, 151, 157, 158, 163, 168, 214, 225, 246, 250, 253, 257 271, 273, 280, 290, 311, 325, 355, 358, 372, 374, 382, 387, 391, 401, 422, 427, 436, 440, 446, 472, 485, 514, 550, 553, 556, 558, 591, 601, 629, 632, 633, 638, 640, 659, 664, 675, 714, 715, 716, 735, 754, 760, 766, 768, 771, 780, 782, 783
Pelops 9, 12, 17, 23, 31, 47, 59, 78, 80, 100, 149, 153, 190, 237, 261, 282, 283, 285, 319, 357, 373, 374, 384, 413, 447, 505, 529, 555, 572, 575, 579, 605, 606, 632, 640, 641, 681, 721, 726, 727, 730, 732, 741, 742, 766, 778, 786
Pelopsoğulları 282, 641
Peloros (Sicilya'da bir dağ ve bir burun) 54, 346, 726
Penatlar 606, 607, 681
Peneios 72, 87, 253, 420, 607, 681, 730, 763
Peneleos 79, 607, 645, 681, 782
Penelope 68, 183, 187, 277, 312, 316, 317, 332, 335, 413, 425, 431, 465, 471, 517, 538, 539, 545, 546, 547, 584, 585, 607, 608, 609, 611, 612, 644, 648, 681, 750, 751, 778
Penia 178, 609, 656, 681
Penios 103, 137
Penthesileia XXIV, 42, 56, 77, 152, 358, 359, 368, 379, 457, 609, 643, 681, 766
Pentheus 13, 154, 164, 170, 346, 412, 443, 454, 483, 533, 549, 609, 610, 646, 681, 710, 747
Penthilos 175, 610, 681, 724
Penthos 610, 681
Peparethos (Yunanistan'da bir ada) 86, 610, 681, 727
Pephredo 215, 617
Perdikkas 845
Perdiks 134, 610, 611, 681
Pereus 752
Pergamon (Mysia'da bir şehir=Bergama) 215, 345, 611
Pergamos 64, 215, 498, 523, 611, 681
Perialkes 119, 614
Periandros 86, 402
Periboia 19, 103, 316, 379, 493, 518, 550, 552, 554, 607, 608, 611, 612, 623, 648, 682, 749, 769, 770, 787
Peridea 648
Peridia 503
Perieres 28, 173, 214, 288, 312, 316, 401, 470, 483, 504, 549, 612, 639, 646, 682, 775, 788
Periergos 612, 632, 682
Perigoune 323, 471, 612, 682, 717
Perikastor 645
Periklymene 3
Periklymenos 58, 79, 261, 520, 594, 612, 613, 682
Perileos 316, 563
Perimede 28, 435, 667
Perimedes 271
Perimele 3, 36, 85, 317, 453, 613, 682
Perimos 597
Periopis 484, 623
Periphas 137, 420, 421, 505, 549, 554, 613, 682
Periphetes 242, 385, 613, 682, 767
Periphetos 758
Peristera 613, 682
Peristhene 645
Peristhenes 137
Pero 79, 93, 118, 119, 469, 520, 614, 682, 739
Perrebler 214, 306, 354
Pers 217, 297, 507, 593, 697, 704, 711

Perse 228, 614
Perseis 20, 239, 352, 376, 439, 557, 595, 614
Persephone 3, 4, 48, 59, 69, 70, 76, 91, 103, 143, 144, 165, 179, 181, 182, 219, 220, 232, 257, 264, 274, 275, 286, 304, 305, 311, 321, 345, 350, 372, 385, 483, 484, 487, 547, 567, 568, 599, 600, 614, 642, 669, 673, 682, 704, 709, 729, 731, 772, 773, 801, 805, 806
Persepolis 518, 614, 648, 682, 751
Perses 20, 21, 94, 228, 364, 465, 466, 595, 614, 616, 682
Perseus 1, 2, 33, 45, 50, 60, 64, 95, 99, 100, 102, 135, 136, 150, 166, 190, 213, 214, 215, 217, 219, 222, 231, 239, 246, 276, 283, 285, 292, 331, 357, 364, 372, 398, 431, 435, 453, 466, 504, 525, 527, 582, 597, 598, 612, 616, 617, 618, 628, 633, 645, 646, 665, 666, 673, 682, 697, 730, 742, 788
Perugia (Italya'da bir şehir) 102
Pessinous 13, 14, 396
Petelia (Italya'da bir şehir) 626
Peteos 482
Petreia 557
Peuketialılar 140, 441
Peuketios 140, 308, 441, 556, 618, 682
Phaethousa 416, 505
Phaeton 238, 239
Phagros 477
Phaia 619, 682, 767
Phaiaklar 98, 145, 290, 394, 463, 517, 518, 570, 619
Phaiaks 365, 619, 620, 682
Phaidimos 529
Phaidra 33, 70, 93, 146, 284, 302, 493, 620, 682, 769, 772, 774
Phaio 287
Phaistos 205, 306, 314, 620, 682, 702
Phaisyle 287
Phake, Tab. 29, 542
Phalagks 620, 682
Phalanthos 330, 620, 621, 683, 742
Phaleron (Attike'de bir şehir) 581
Phaleros 51, 79, 146, 421, 621, 683
Phalias, Tab. 11, 268
Phalkes 141, 142, 414, 621, 683
Phanos 79
Phanoteus 589
Phantes 137
Phaon 621, 683
Pharaks 395
Pharnake 375
Pharos 235, 482, 621, 645, 670, 683
Phartis 137
Phaselis (Lykia'da bir şehir) 400, 415
Phasis 21, 82, 556, 557, 621, 683
Phasithea 429
Phassos 441
Phegeus (Arkadhia'da bir şehir=Psophis) 13, 34, 49, 50, 53, 351, 475, 621, 633, 671, 683, 754
Pheidippos 622, 683
Phemios 392, 755
Phemonoe 622, 683
Phenea (Arkadhia'da bir şehir) 144, 329, 731
Pheneus 787
Pheniks 622, 623, 683
Pheno 306, 416
Pherai 3, 46, 48, 53, 74
Pheraia (Messinia ve Tesalya'da bir şehir) 623, 683
Pheraimon 29
Phereboia 623, 683
Phereklos 623, 683
Pheres 30, 79, 118, 319, 391, 446, 464, 474, 484, 485, 519, 528, 603, 623, 683, 790
Phereus 554
Pherousa 525
Phialo 26
Phidaleia 124
Phidon 477
Phigalia 188
Phigalos 441
Phiks 164, 623, 683
Philaikhme 67
Philaimon 660
Philaios 189, 190, 501
Philammon 80, 104, 133, 241, 247, 288, 371, 373, 623, 683, 760
Philandros 33, 624, 683
Philemon 117
Phillyra, Bkz. *Philyra*
Philobia 33
Philodameia 136
Philodike 431
Philoitios 624, 683

Philoktetes 12, 20, 22, 79, 141, 151, 152, 237, 252, 269, 349, 370, 457, 465, 481, 522, 540, 555, 592, 624, 625, 626, 643, 644, 675, 683, 740
Philolaos 188, 493, 523, 626, 683
Philomela 46, 122, 172, 413, 626, 666, 683, 688, 757, 793, 802
Philomeleides 540, 626, 683
Philomelos 627, 683
Philonis 241, 623
Philonoe 118, 283, 323
Philonome 756
Philotas (Şefkat) 627, 683
Philotis 627, 683, 702
Philottos 93, 529
Philyra 38, 361, 370, 393, 420, 516, 519, 557, 607, 627, 683
Phineus 64, 81, 82, 112, 118, 119, 120, 162, 225, 226, 312, 340, 357, 379, 441, 460, 587, 590, 617, 628, 629, 642, 683, 697
Phlegethon (Ölüler diyarında bir nehir) 629, 684
Phlegon 240
Phlegrai Alanı 52, 209, 262
Phlegya (Boiotia'da bir şehir) 629
Phlegyalılar 629
Phlegyas 92, 216, 222, 317, 334, 386, 421, 443, 533, 629, 684
Phlias 79, 496, 629, 684
Phliontes (Argolis'te bir şehir) 629
Phlious 742
Phlogeos 225, 643
Phlogios 629, 684
Phlyos 358
Phobios 66, 67, 635
Phobos 69, 76, 630, 684, 772
Phoibe 94, 156, 203, 238, 281, 312, 313, 382, 430, 431, 432, 473, 612, 614, 630, 684, 706, 782
Phoibos 84, 426, 630
Phoinike 589
Phoiniks 14, 15, 19, 37, 38, 64, 186, 283, 345, 355, 357, 374, 435, 473, 522, 539, 540, 548, 622, 630, 631, 670, 684, 734, 751, 761
Phoinodamas 22
Phokis (ülke) 1, 165, 166, 269, 331, 333, 345, 550, 562, 589, 626, 629, 631, 632, 633, 721, 730, 732, 777, 778
Phokisliler 165, 565
Phokos 17, 46, 69, 94, 191, 392, 565, 589, 601, 602, 631, 632, 671, 675, 684, 730, 748, 778
Pholoe 121, 263, 264, 632
Pholos (Elis'te bir dağ) 252, 263, 290, 300, 361, 526, 632, 675, 684, 715
Phorbas 32, 46, 103, 318, 420, 429, 467, 487, 612, 632, 633, 671, 684, 698, 723, 729, 760, 784
Phorbas 36
Phorbos 471
Phorkos 367
Phorkys 163, 204, 213, 214, 279, 280, 367, 412, 524, 617, 633, 653, 656, 684, 708, 723, 761, 778, 785
Phormion 633, 684
Phoroneus 70, 186, 207, 229, 281, 320, 341, 373, 447, 475, 503, 529, 602, 621, 633, 658
Phosphoros 439, 634
Phrasimos 172, 659
Phrasios 846
Phrastor 323, 420, 514
Phreattys (Attike'de bir köy) 758
Phriksos 21, 46, 78, 85, 86, 96, 97, 113, 145, 214, 222, 240, 263, 276, 309, 367, 402, 426, 434, 457, 460, 463, 472, 524, 613, 628, 634, 659, 684, 765
Phronime 116, 634, 635, 684
Phrontis 85, 367, 481, 589, 634, 645
Phrourarkhidas 281
Phrygia (Küçük Asya'da bir ülke) 14, 15, 20, 95, 101, 102, 117, 127, 138, 140, 153, 189, 210, 213, 215, 226, 243, 274, 276, 312, 319, 348, 384, 387, 395, 396, 458, 461, 489, 490, 503, 504, 514, 515, 569, 660, 733, 741, 748, 753
Phrygios 67, 635
Phrynondas 365
Phthia 32, 37, 73, 157, 240, 418, 474, 498, 523, 529, 601, 602, 603, 630, 655
Phthios 421, 441, 601, 635, 684
Phthonos 635, 684
Phylakai (Tesalya'da) 329, 469, 643, 669
Phylakides 624
Phylakos 30, 79, 309, 329, 380, 427, 469, 496, 635, 643, 684
Phylas 68, 182, 272, 285, 427, 635, 636,

651, 685, 783
Phyleus 103, 261, 468, 636, 685
Phylios 400, 636, 685
Phyllis 34, 146, 636, 637, 685
Phylomakhe 604
Phylonoe 232, 380, 788
Phylonome 442, 593
Phylonomos (Elektryon'un oğlu) Tab. 32, 615
Physios 441
Physkos 438
Phytalos 144, 637, 685
Phytalosoğulları 637
Phytes 635
Phytios 565
Phyto 714
Piasos 421, 637, 685
Picumnus 639
Picus 128, 132, 198, 377, 531, 637, 639, 656, 685
Pidytes 541
Pielos 64, 498, 523
Pieria (Trakya'da bir bölge) 496, 559, 635, 638
Pieris 466
Pieros 33, 108, 288, 290, 453, 548, 598, 638, 685
Pieros Kızları 33, 598, 638
Pietas 638
Pikoloos 638, 685
Pilumnus 136, 618, 638, 639, 685
Pimplea 138, 437, 760
Pinde (Yunanistan'da bir dağ) 402, 420
Pindos 639, 685
Pinus 531
Pipo 638
Piras 598
Piroos 320
Pisa 167, 170, 225, 266, 282, 388, 407, 432, 554, 606, 639
Pisaios 639, 685
Pisandros 481
Pisauro (Orta İtalya'da bir şehir) 200
Pision 317
Pisos 32, 312, 549, 639, 685
Pistor 639, 685
Pitane 30, 181, 305, 639, 685
Pithekousai (Maymunlu Adalar) 365
Pittheus 23, 31, 282, 283, 606, 640, 685, 722, 766, 767, 786
Pityousa 417
Pityreus 141, 640, 685
Plakia 169, 419, 660, 731
Plaistinaos (Strymon) 741
Plataia (Boiotia'da bir şehir) 93, 377, 550
Platanos 640, 685
Platon IX, X, XV, 17, 32, 69, 99, 100, 133, 178, 366, 430, 441, 519, 570, 609, 651, 656
Pleiadlar 100, 289, 292, 352, 443, 453, 485, 532, 640, 685, 720, 728
Pleione 100, 165, 287, 289, 352, 360, 453, 485, 641, 685, 728, 746
Pleisthenes 101, 149, 282, 479, 517, 641, 642, 685
Pleksaure 525, 557
Pleksippos 371, 379, 587, 628, 642, 685, 775
Plemnaios 144, 569, 610, 642, 685
Pleuron 32, 316, 399, 554, 636, 642, 656, 685, 728, 775
Plouto 557, 741, 805
Ploutos 145, 156, 308, 627, 642, 685
Pluton 561, 709
Pnyks 772
Po (İtalya'da bir nehir) 66, 83, 102, 175
Podalirios 93, 306, 349, 416, 456, 457, 585, 625, 734
Podarge 115, 643, 685
Podargos 151, 254
Podarke 137
Podarkes 260, 279, 319, 330, 419, 643, 660, 669, 685, 731
Podes 481, 643, 686
Poias 79, 269, 624, 643, 644, 686, 740
Poimandria 644
Poimandros 644, 686
Poine 385, 436, 644, 671, 686
Polemokrates 457
Polemon 514
Polikhos 441
Poliporthes 547, 644, 686
Polites 192, 226, 644, 660, 663, 686
Politorium (Latium'da bir şehir) 644
Poltys 644, 645, 686, 707
Polyanaks 483
Polyboia 553
Polybos 5, 48, 550, 551, 552, 611, 645,

686, 739
Polybotes 210, 645, 686
Polydamas 226, 589, 607, 645, 686, 761
Polydamna 235, 645, 686, 778
Polydektes 135, 150, 213, 364, 453, 516, 616, 617, 645, 646, 686
Polydeukes 10, 32, 35, 61, 79, 81, 146, 155, 156, 163, 188, 231, 232, 236, 312, 313, 314, 339, 427, 432, 433, 474, 605, 630, 646, 773, 789
Polydora 158, 483, 504, 602, 646, 651, 686, 726
Polydore 557
Polydoros 20, 142, 221, 226, 227, 230, 284, 346, 390, 412, 467, 549, 609, 646, 647, 651, 660, 686, 687
Polyeidos 1, 48, 183, 212, 378, 382, 459, 636, 647, 648, 686, 759
Polygonos 648, 671, 686
Polykaon 427, 487, 503, 648, 686
Polykaste 316, 431, 527, 614, 648, 686, 750, 751
Polykles 648
Polykrite 648, 686
Polykrithos 644
Polykritos 649, 686
Polyksene 12, 42, 43, 226, 465, 522, 541, 592, 647, 649, 650, 660, 686, 785
Polyksenos 60, 650, 686
Polykso 147, 236, 287, 466, 650, 651, 686, 783
Polyktor 137, 335, 651, 686
Polylaos, Tab. 11, 268
Polymede 30, 104, 309, 651, 686
Polymedon 660
Polymela 182, 484, 547, 635, 646, 651, 686
Polymelos 467, 597
Polymestor 20, 142, 166, 227, 318, 646, 647, 651, 687
Polymnestos 635
Polymnos 155, 651, 652, 687
Polyneikes 5, 7, 49, 57, 67, 94, 170, 177, 178, 180, 181, 187, 331, 389, 483, 553, 652, 653, 687, 753, 765, 787
Polynoe 525
Polypemon 135
Polyphates 468, 653, 687
Polypheides 653, 687, 763
Polyphemos 35, 44, 79, 81, 165, 205, 289, 374, 397, 398, 420, 421, 460, 543, 653, 654, 658, 687, 715, 751, 778
Polyphonte 654, 687
Polyphontes 30, 486, 551, 655, 687
Polypoites 32, 73, 157, 350, 418, 421, 428, 547, 551, 599, 655, 656, 687
Polytekhnos 7, 8
Pomerium 484
Pomone 637, 656, 687, 799
Pompilia 531
Pompilos 557, 558
Pompon 656, 687
Pomponia 656
Ponos 178
Pontifexler 530, 799
Pontomedusa 525
Pontoporeia 525
Pontos 82, 83, 163, 164, 165, 203, 204, 233, 241, 256, 305, 367, 503, 524, 633, 656, 687, 718, 753, 761, 780
Pontos Eukseinos 83, 164, 305, 718
Pontos-Eukseinos 848
Poros 178, 609, 656, 687
Porotonoe (Dysaules'in kızı) 116
Porphyrion 209, 245, 656, 687
Porsenna 130, 502, 503
Porthaon 79, 419, 554, 555, 656, 687, 708, 728, 742, 765
Portheus 164, 554, 656, 687
Portunus 434, 462, 575, 656, 687
Poseidon 1, 9, 14, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 25, 26, 28, 29, 30, 31, 36, 39, 40, 41, 46, 48, 52, 53, 59, 61, 62, 64, 66, 69, 72, 73, 76, 77, 78, 79, 81, 84, 87, 93, 98, 99, 103, 115, 117, 118, 121, 122, 124, 130, 136, 142, 144, 167, 168, 171, 172, 173, 179, 180, 181, 182, 184, 185, 189, 205, 208, 209, 210, 211, 213, 214, 219, 221, 222, 236, 240, 250, 254, 256, 259, 260, 261, 264, 279, 280, 281, 282, 284, 285, 295, 305, 306, 309, 312, 315, 320, 330, 348, 350, 353, 354, 357, 359, 360, 364, 365, 366, 369, 371, 372, 380, 382, 383, 386, 391, 393, 396, 397, 398, 402, 403, 416, 418, 419, 421, 427, 430, 432, 435, 443, 456, 467, 470, 471, 487, 492, 493, 494, 495, 497, 516, 518, 519, 524, 525, 526, 527, 530, 532, 533, 543, 544, 545, 547, 548, 555, 564, 565, 575, 583, 593, 594,

595, 598, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 610, 611, 612, 613, 619, 620, 629, 631, 633, 635, 639, 640, 644, 645, 653, 654, 656, 657, 658, 659, 669, 670, 673, 674, 678, 687, 694, 696, 705, 707, 708, 709, 713, 715, 717, 720, 721, 722, 723, 727, 733, 734, 742, 744, 753, 756, 761, 764, 765, 766, 769, 770, 771, 772, 776, 778, 779, 782, 784, 785, 786, 790, 802, 804, 806
Postumus Silvius 423
Potamon 137
Pothos 659, 687
Potina 321
Potneus 334
Potniai (yol kavşağı) 550
Praeneste (İtalya'da bir şehir=Paestrina) 127, 181, 703, 750
Prakiai (Peloponisos'ta bir bölge) 659
Praks 659, 687
Praksithea 146, 172, 176, 390, 488, 586, 587, 659, 687, 802
Presbon 222, 380, 634, 659, 660, 687
Preugenes 660, 688
Priamos 12, 20, 22, 27, 30, 33, 38, 42, 43, 56, 63, 66, 67, 73, 91, 141, 142, 181, 184, 189, 226, 227, 229, 231, 234, 237, 238, 239, 260, 279, 312, 318, 319, 355, 356, 357, 374, 386, 390, 418, 419, 431, 440, 478, 501, 559, 569, 576, 577, 586, 589, 590, 592, 609, 643, 644, 646, 647, 649, 651, 658, 660, 662, 663, 670, 675, 677, 688, 717, 718, 731, 753, 758, 759, 779, 783, 785
Priapos 69, 154, 371, 438, 534, 663, 664, 688, 799
Priene (Küçük Asya'da bir şehir) 640
Prima 279
Privernum (Latium'da bir şehir) 128, 487
Probalinthos (Attike'de bir kasaba) 325
Procas 61, 129, 531, 532, 716
Proculus 664, 688, 691, 701
Proitidler 5, 664, 666, 688, 728
Proitos 5, 44, 45, 62, 117, 118, 119, 154, 206, 322, 323, 326, 398, 437, 440, 448, 466, 468, 469, 516, 614, 616, 618, 664, 665, 666, 688, 728, 729, 739
Prokhyta 365
Prokhyte 666, 688
Prokleia 398, 756
Prokles 88, 112, 272, 640, 666, 688, 765
Prokne 122, 157, 172, 335, 413, 586, 626, 666, 688, 757, 802
Prokris 60, 172, 362, 363, 380, 493, 524, 666, 688, 746
Prokroustes 135, 159, 666, 688, 768
Promakhos 170, 594, 604, 651, 666, 667, 671
Promedon 293, 294
Prometheus 91, 100, 118, 147, 148, 164, 171, 188, 218, 240, 243, 258, 265, 279, 300, 308, 362, 370, 371, 380, 443, 480, 483, 577, 587, 600, 602, 603, 667, 668, 677, 688, 761, 762, 776, 782, 804, 806
Promethos 668, 688
Promne 121, 668, 688
Pronaks 5, 7, 152, 447, 645, 668, 688
Pronoe 32, 352, 358, 468, 525, 553, 642
Pronome 645
Pronoos 13, 50, 564, 597, 621, 754
Pronos 34, 668, 688
Propodas 668, 688
Propoitides 668
Propontis (Küçük Asya'da bir ülke) 29, 91
Proserpina 321, 614, 669, 688
Prosymna (Argolis'te bir şehir) 669, 688
Prosymnos 155, 651
Protesilaos 36, 417, 643, 669, 670, 688
Proteus 87, 121, 136, 162, 233, 344, 345, 353, 406, 482, 648, 659, 670, 671, 688, 750, 763
Protho 525
Prothoenor 224
Prothoon 758
Prothoos 441, 442, 671, 689, 765
Protis 640
Proto 525
Protogeneia 172, 173, 240, 288, 373, 438, 558, 561, 671, 689
Protomedia (Nereus kızı) 525
Prusa (Bithynia'da bir şehir=Bursa) 289
Prylis 334, 671, 689
Prymneus 384
Prymno 557
Prytanis 541
Psamathe 17, 385, 394, 436, 525, 601, 602, 631, 632, 644, 670, 671, 689, 763
Psammetikhos 696

Psophis (Arkadhia'da bir şehir) 34, 49, 50, 180, 671, 689, 801
Psykhe 179, 194, 671, 672, 673, 689
Psyllos 673, 689
Psylloslar 673
Ptelea 559
Pteleon 666
Pterelas 285, 335, 383, 651, 742, 749
Ptoliporthes 609, 644
Ptoliporthos 674, 689, 751
Ptoos 97, 433, 763
Pudicitia 94
Pygmailer 208, 265, 300, 674, 689
Pygmalion 65, 149, 375, 589, 674, 733
Pylades 88, 166, 327, 328, 392, 548, 562, 564, 589, 674, 675, 689, 730, 731
Pylaimenes 224, 675, 689
Pylaios 675, 689
Pylaon 520
Pylarge 137
Pylartes 597
Pylas 22, 428, 587, 675, 689, 722
Pylenor 675, 689
Pyleos 380
Pylia 22, 587, 675, 689
Pylios 625, 675, 689
Pylon 191
Pylos (Messinia'da ve Elis'de bir şehir) 77, 261, 275, 300, 382, 469, 471, 472, 520, 526, 527, 600, 604, 613, 648, 675, 750, 760, 763, 778
Pyraikhmes 559, 597, 675, 689
Pyramos 676, 689
Pyrene 78, 150, 256, 265, 299, 399, 442, 676, 689
Pyreneler 689
Pyreneus 676, 689
Pyrgo 47, 676, 677, 689
Pyrias 849
Pyriphlegeton 37, 383
Pyris 597
Pyrois 849
Pyrra XV, XXII, 28, 39, 58, 148, 157, 171, 240, 334, 442, 521, 561, 671, 677, 689, 705
Pyrrikhos 677, 689
Pyrros 442, 498, 499, 521, 677, 689
Pyrrus 39
Pythaeus 677, 689
Pythagoras 75, 185, 293, 303, 410, 457
Pythes 143
Pythia 23, 72, 75, 111, 190, 245, 246, 250, 267, 271, 277, 356, 455, 472, 523, 563, 622, 678, 706, 725, 763, 774
Pythia Oyunları 72, 678
Pythis 143
Pytho 143, 593
Python 71, 72, 74, 143, 205, 355, 431, 677, 678, 689, 754, 789
Pythopolis 278

Quinquatria 492
Quirinale (Roma'da bir tepe) 200, 336, 337, 664, 690, 706, 745
Quirinus XIII, 279, 496, 530, 664, 690, 691, 701
Quiritler 745

Radamanthys 17, 51, 94, 186, 241, 247, 492, 493, 692, 702, 707, 740, 746, 805
Raidne 708
Rakios 459, 499, 692, 702
Ramnes 850
Ramnous (Attike'de bir kasaba) 231
Raros 360, 365, 693, 702
Ratumena 693, 702
Rauduscula na (Roma'da bir kapı) 130
Rea Silvia 318, 341, 531, 693, 698
Recaranus 207, 274, 694, 702
Regillum (Orta Italya'da bir göl) 156
Region (Calabria'da bir şehir) 256, 323
Regnidas 621
Reia 115, 134, 143, 146, 153, 188, 203, 204, 219, 243, 280, 286, 326, 345, 354, 360, 361, 382, 387, 393, 396, 476, 519, 556, 560, 561, 570, 584, 585, 627, 637, 657, 694, 702, 757, 782, 803
Reksenor 23, 367, 518
Remuria 428
Remus 28, 199, 318, 428, 461, 531, 532, 593, 638, 693, 694, 695, 698, 699, 700, 702, 742, 784
Ren 547
Rene 465, 553, 706
Reo, Bkz. *Roio*
Resos (Troas'da bir nehir) 151, 195, 296, 340, 350, 404, 541, 556, 560, 571, 573, 679, 681, 695, 696, 702, 703, 731, 757, 793

Rhoetus 62
Rhône 83, 175, 255
Robigo ve Robigus 696
Rode 137, 305, 364, 696, 703, 785
Rodeia (Okeanos kızı) 557
Rodia 136
Rodios 556
Rodop Dağı 446
Rodope 221, 374, 696, 703
Rodopis 696, 703
Rodos XIV, 15, 136, 147, 221, 236, 239, 281, 305, 330, 348, 354, 358, 365, 420, 434, 436, 444, 455, 456, 466, 503, 557, 612, 632, 650, 657, 696, 697, 703, 754, 783, 784
Rodoslular 650
Roikos 95, 223, 362, 697, 703
Roio 65, 73, 419, 447, 594, 697, 703, 727
Roiteia 583, 720
Roitos 697, 703
Roksane 697, 703
Roma I, II, VIII, XIII, XIV, XVIII, XXI, XXII, XXIV, XXVI, 1, 2, 15, 26, 27, 28, 32, 37, 55, 56, 57, 65, 69, 70, 75, 89, 91, 92, 97, 99, 101, 108, 111, 118, 119, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 148, 150, 153, 155, 156, 162, 168, 175, 178, 181, 197, 198, 200, 201, 202, 208, 221, 245, 256, 265, 273, 285, 286, 287, 306, 307, 317, 318, 320, 333, 335, 336, 337, 338, 339, 345, 377, 396, 401, 416, 421, 422, 423, 425, 428, 431, 434, 438, 439, 453, 458, 460, 461, 462, 463, 466, 484, 488, 489, 491, 492, 496, 499, 500, 502, 503, 514, 519, 524, 525, 528, 530, 531, 537, 547, 559, 561, 564, 575, 577, 579, 580, 582, 584, 592, 597, 606, 607, 614, 618, 623, 627, 633, 638, 644, 646, 656, 663, 669, 690, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 703, 704, 705, 706, 707, 712, 713, 714, 716, 725, 726, 732, 743, 745, 747, 751, 753, 754, 757, 762, 779, 788, 798, 799, 806
Rome XII, XIII, 105, 107, 114, 132, 182, 200, 340, 343, 410, 697, 698, 703, 751
Romis 698, 703
Romos 265, 354, 377, 431, 548, 698, 703
Romulus IX, XIII, 2, 28, 61, 104, 131, 181, 198, 199, 278, 279, 287, 307, 318, 337, 338, 341, 425, 428, 439, 461, 491, 530, 531, 532, 577, 593, 627, 638, 664, 691, 693, 694, 695, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 739, 742, 743, 744, 745, 799
Ropalos 620, 702, 703
Ruminal 439, 699
Rutuller 423, 589, 530, 618, 702, 703
Rüya 298, 561, Bkz. *Oneiros*
Rypes (Akhaia'da bir şehir) 850
Rytia 702, 703
Rytion (Girit'te bir şehir) 850

Sabaktes 724
Sabazios 850
Sabbe 704, 714, 734
Sabinler 278, 307, 336, 337, 700, 701, 706, 744, 745
Sabos 704, 706, 734
Sagaris 704, 705, 734
Sagaritis 102, 705, 734
Saggarios (Küçük Asya'da bir nehir=Sakarya) 14, 101, 102, 103, 226, 305, 503, 514, 527, 566, 660, 704, 705, 734
Saggaris 704
Sağlık 289, 706, Bkz. *Hygieia*
Sais (Mısır'da bir şehir) 99
Saisara 392
Salacia 524, 705, 735
Salambo 705, 735
Salaminos 61
Salamis (Attike'de vs.) 18, 20, 62, 63, 93, 110, 189, 368, 376, 396, 474, 602, 631, 632, 705, 722, 735, 748, 749, 758, 759, 769
Salentum 315
Salia 130
Saliensler (collegiumu) 705
Salios 130, 705, 735
Salmakis 274
Salmone (Elis'te bir şehir) 705
Salmoneus 28, 168, 391, 519, 607, 705, 715, 720, 735, 744, 790, 806
Salus 706, 735
Same (Yunanistan'da bir ada) 546
Samia 454
Samnitler 338
Samon 133, 706, 735
Samos (ada = Sisam) 2, 63, 278, 317, 320, 454, 491, 558, 640, 713, 714

Samothrake (Semendirek) 27, 80, 138, 165, 223, 308, 311, 344, 348, 386, 566, 580, 706
Sanape 706, 718, 735
Sancus 704, 706, 735
Sandakos 375
Sandos 560
Sao 525
Saokos 384
Saon 706, 735
Saosis 457
Sapho 621, 696
Sarapis 71
Sardeis 706
Sardinya (ada) 83, 324, 633, 706, 774
Sardo 706, 735
Sardos 706, 735
Sarno (Campania'da bir nehir) 170, 549
Saron 706, 735
Saronikhos 250, 706, 786
Sarpedon 94, 118, 181, 186, 211, 374, 417, 491, 492, 597, 644, 645, 692, 706, 707, 735, 783
Saturnalia XXIX, 202, 707
Saturnia 306, 707
Saturnus 31, 55, 168, 306, 307, 394, 438, 561, 564, 637, 707, 708, 735
Satyra 742
Satyria 335, 708, 735, 742
Satyrion (Italya'da bir burun) 708
Satyros (Dionysos'un oğlu) 62, 68, 528
Satyroslar 198, 229, 534, 708, 735, Bkz. *Marsyas*
Sauros 708, 735
Scalae Caci 127
Sebethis 549
Sebethos 549
Segesta 21, 22, 391
Segetia 321
Seirenler 83, 535, 544, 567, 594, 708, 709, 728, 735
Selemnos 86
Selene 115, 167, 168, 239, 250, 293, 436, 439, 501, 514, 570, 584, 709, 735, 762
Selinos 239, 325, 709, 710, 735
Semakhidai 710
Semakhos 710, 735
Semele 13, 45, 97, 153, 154, 244, 346, 434, 462, 575, 609, 710, 735, 779, 801
Semiramis 359, 528, 710, 711, 712, 735
Semo 706
Septimius Marcellus 457
Serestus 712, 735
Sergestus 712, 735
Seriphos (ada) 45, 135, 136, 150, 213, 364, 616, 617, 618, 645
Servius Tullius XIII, 21, 176, 201, 202, 421, 422, 456, 487, 522, 537, 690, 712, 735, 780
Sestos (Khernosesos'ta bir şehir) 278, 425
Set 333
Setaia 713, 735
Seuekhoros 851
Sezar 70, 155, 336
Sibylle 27, 130, 160, 197, 212, 278, 356, 416, 459, 468, 578, 713, 714, 736
Sicani 431, 715
Sicilya (ada) 15, 21, 22, 27, 32, 78, 83, 86, 97, 122, 134, 138, 143, 145, 166, 167, 179, 205, 206, 210, 219, 221, 240, 255, 256, 308, 324, 369, 372, 383, 394, 397, 398, 415, 416, 431, 437, 485, 494, 514, 518, 543, 570, 577, 578, 585, 597, 614, 671, 715, 790
Side 565, 714, 715, 736
Sidero 520, 604, 705, 715, 736, 790
Sidon (Fenike'de bir şehir) 14, 186, 233, 245, 374, 630, 714
Sikanos 715, 736
Sikelos 851
Sikharbas 149
Sikinnis (nympha) 715
Sikinnis 715
Sikinnos 715
Sikinos 777
Sikullar 335, 715
Sikyon XIX, 5, 24, 68, 101, 114, 144, 172, 306, 352, 414, 415, 416, 432, 443, 459, 469, 470, 488, 502, 533, 550, 569, 605, 610, 620, 621,629, 642, 645, 653, 702, 715, 736, 739, 754, 762, 779, 789
Silenos 361, 438, 460, 461, 489, 490, 584, 632, 663, 708, 715, 727, 736
Sillos 50, 109, 365, 716, 736, 778
Silvanus 401, 585, 638, 639, 716, 736
Silvia 199, 318, 341, 457, 458, 531, 693, 698, 716
Silvius 92, 336, 423, 425, 449, 716, 736, 791

Simoeis (Troas'da bir nehir) 716, 717, 786
Simon 468
Sinis 323, 471, 612, 637, 717, 722, 736, 767
Sinon 717, 718, 736
Sinop (Paphlagonia'da bir şehir) 630, 706, 718
Sinope 93, 706, 718, 734, 736
Sinopos 723
Sintialılar 241
Siphai (Boiotia'da bir şehir) 852
Sirius 87
Sisyphos 24, 28, 47, 67, 68, 104, 117, 211, 222, 385, 413, 426, 434, 476, 485, 538, 565, 567, 572, 575, 598, 631, 640, 659, 660, 680, 684, 719, 720, 736, 742, 760, 765, 777, 790, 791, 792, 794, 795, 796
Sithon 146, 378, 583, 720, 721, 736
Sithonia 720
Skaia 136, 785
Skamandrios 91, 94, 481, 721, 736
Skamandrodike 398
Skamandros 41, 133, 138, 152, 210, 311, 319, 351, 440, 556, 559, 597, 660, 696, 716, 721, 731, 736, 758, 782, 786
Skedasos 281
Skeia 42, 230, 419
Skellis 53, 330, 574
Skephros 427, 746
Skhedios 721, 736
Skheria 48, 518, 545, 619
Skhoineus 34, 95, 97, 380, 433, 474, 721, 736, 763
Skhoinonte 95
Skiapodlar 721, 736
Skias 185
Skione 31
Skiron 16, 271, 368, 530, 601, 659, 717, 721, 722, 736, 767, 768
Skiros 722, 737, 769
Skybrathes 852
Skylakeus 722, 737
Skylle 27, 83, 212, 245, 355, 377, 544, 633, 722, 723, 737
Skylletion 483
Skyllis 289
Skyphios 723, 737
Skyrios 22
Skyros 38, 39, 104, 146, 151, 334, 349, 442, 480, 483, 521, 522, 539, 576, 596, 677, 773, 774, 776
Skythes 164, 723, 724, 737
Skythia (ülke) 852
Skythler 852
Smaragos 724, 737
Smikros 122, 724, 737
Smilaks 392
Smintheus 113, 391, 724, 737, 758
Sminthion (Troas'da bir şehir) 328
Smyrna 3, 4, 375, 392, 503, 505, 724, 737
Sois 601
Sokleus 441
Sokos 384, 387, 541
Sol 724, 737
Sollaks 54
Soloeis 725, 737
Solymos 725, 737
Solymoslar 725
Soos 666
Sopatridler (Atinlı bir aile) 726
Sopatros 725, 726, 737
Sophaks 726, 737, 780
Soranus 726, 737
Soratte 285, 726
Sorrente 29, 437, 709
Sosana 711
Sosis 601
Sosthenes 726, 737
Sounion (Attike'de bir burun) 481
Sparta 62, 90, 98, 106, 155, 187, 232, 233, 235, 236, 244, 261, 262, 278, 281, 283, 288, 300, 316, 332, 401, 414, 427, 433, 435, 474, 479, 480, 482, 548, 556, 564, 579, 591, 600, 608, 609, 612, 621, 642, 650, 659, 670, 713, 726, 737, 740, 750, 755, 765, 772, 780, 789
Spartaios 281
Sparto 135
Spartoi 164, 346, 412, 443, 549, 609, 726, 737, 746
Sparton 503, 782
Speio 525
Sperkheios (Tesalya'da bir nehir) 38, 158, 483, 646, 726, 756
Sperma 65
Sphaira (Yunanistan'da bir ada) 727
Sphairos 31, 374, 726, 727, 737
Sphettos (Attike'de bir köy) 769, 786
Sphingios 96

Sphinks 220, 388, 389, 448, 551, 569, 623, 727
Sphyros 457
Sporadlar (Yunanistan'da bir ada) 84
Staphylos 65, 79, 86, 175, 241, 447, 498, 553, 556, 594, 610, 697, 727, 728, 737, 776
Stentor 728, 737
Stenyklaros (Messinia'da bir şehir) 391
Sterces 637
Sterculus 637
Sternops 787
Sterope 35, 189, 282, 361, 364, 453, 554, 555, 602, 642, 656, 708, 728, 737, 741
Steropes 31, 203, 397, 728, 737, 744
Stesikhoros 104, 229, 233, 234, 236, 399, 428, 482
Stesios 723
Stheneboia 45, 66, 117, 118, 124, 322, 664, 665, 728, 729, 737
Sthenelaos 787
Sthenelas 207, 394, 597, 729, 737
Sthenele 137, 484
Sthenelos 23, 60, 62, 63, 94, 100, 137, 170, 188, 190, 246, 249, 331, 353, 384, 414, 523, 524, 549, 706, 729, 730, 737, 778
Stheno 213, 617
Stilbe 104, 390, 403, 730, 737
Stimula 462
Stirus 730, 737
Stoacılar 43, 537
Stonykhia (Pleiad) 640
Strambelos 749
Stratikhos 527
Stratios 380
Stratobates (Elektryon'un oğlu) Tab. 32, 615
Stratolaos 594
Stratonike 191, 549, 642, 644
Strigalar 730, 737
Strombos 124, 366
Strongyle (ada = Stromboli) 28, 574
Strophades (Yunanistan'da adalar) 225
Strophie 334
Strophios 88, 166, 392, 465, 562, 674, 675, 721, 730, 731, 738
Strymo 374, 419, 660, 731, 738
Strymon 85, 122, 153, 221, 256, 419, 556, 560, 636, 654, 695, 731, 738
Stygne 137
Styks 38, 81, 91, 118, 163, 377, 383, 456, 515, 519, 528, 557, 578, 582, 614, 667, 696, 731, 732, 738, 754, 782, 802
Stymphalidler 732
Stymphalis 98, 412
Stymphalos (Arkadhia'da bir göl) XVII, 9, 17, 190, 253, 299, 441, 553, 732, 738
Sumateus 441
Summanus 732, 738
Suriye XIV, 3, 14, 65, 118, 135, 153, 169, 245, 362, 375, 394, 478, 499, 504, 566, 570, 659, 710, 758
Sus (Asur'da bir şehir) 478
Sybaris 52, 505, 704, 713, 732, 733
Sydyk 344
Syke 559
Sykeus 733, 738
Sykhaios 733
Syleus 266, 268, 300, 560, 733, 734, 738
Symaithis 44
Syme (ada) 305, 530, 734, 738
Symplegades 82, 185, 776
Syrakusai (Sicilya'da bir şehir) 54, 395, 477, 513, 514
Syria 183, 342
Syrigks 734, 738
Syrma 135, 646, 734, 738
Syrnos 643, 734
Syros 718, 734, 738
Syrtes (Kuzey Afrika'da körfez) 853
Sys 568
Şafak 42, 68, 70, 80, 81, 119, 168, 186, 207, 209, 239, 240, 241, 265, 293, 362, 375, 378, 462, 478, 530, 582, 619, 634, 762, 782, 783, Bkz. *Eos*
Şiddet 43, 77, 78, 118, 119, 133, 168, 203, 283, 365, 378, 399, 497, 527, 610, 802, Bkz. *Bia*

Tages 853
Talaos 1, 5, 57, 79, 119, 177, 284, 391, 468, 594, 614, 645, 668, 739, 791
Talassio 739, 740, 791
Talassius 739, 740
Taleus 176
Talos 84, 134, 186, 241, 315, 317, 378, 390, 433, 556, 611, 643, 692, 740, 791
Talthybios 12, 376, 740, 791
Tanagra 28, 93, 210, 644, 785

Tanais 740, 741, 791
Tanaquil 421, 537, 712
Tanger 726
Tantalos 9, 59, 153, 207, 319, 381, 445, 529, 567, 585, 605, 606, 641, 741, 742, 766, 778, 791, 792, 805
Tantalos Oğlu 9
Taphios 285, 606, 673, 742, 792
Taphos (Yunanistan'da bir ada) 60, 231, 606, 674, 742, 749
Taphoslular 60
Taraksippos 333, 334, 742, 792
Taranto 308, 350, 384, 500, 620, 621, 669, 708, 718, 742
Taras 708, 742, 792
Tarentum 669
Tarkhetios 699, 742, 743
Tarkhon 127, 280, 569, 743, 753, 791, 792
Tarpeia XXIV, 307, 507, 700, 743, 744, 745, 792
Tarpeius 743
Tarquinia (Orta Italya'da bir şehir) 780
Tarquinius 287, 421, 537, 693, 712, 714
Tarsos (Küçük Asya'da bir şehir=Tarsus) 396, 598
Tartaros 21, 31, 74, 85, 163, 177, 204, 205, 209, 216, 219, 308, 318, 393, 394, 397, 483, 556, 565, 744, 789, 792, 803, 804
Tartessos (İspanya'da bir şehir ve bir bölge) 255
Tarutius 2
Tatia 530, 531
Tatius 131, 200, 307, 530, 531, 561, 631, 700, 701, 725, 732, 743, 744, 745, 757, 792, 799
Tauris (ülke) 20, 59, 90, 111, 166, 236, 327, 328, 372, 463, 482, 563, 564, 616, 675, 777
Tauropolis 427, 727
Tauros 493, 495, 520, 714, 745, 746, 792
Tautanes 759
Taygete 252, 414, 534, 612, 640, 746, 792, 805
Taygetos 90, 155, 262, 422, 746
Teb 478, 645, 762
Tegea 13, 34, 102, 163, 272, 363, 387, 396, 427, 564, 728, 746, 751, 752, 772
Tegealılar 34, 163
Tegeates 358, 396, 427, 441, 455, 746, 792
Tegyrios 184, 746, 792
Teiresias 49, 50, 58, 61, 67, 90, 102, 171, 212, 213, 244, 285, 350, 368,374, 388, 389, 459, 483, 499, 515, 544, 547, 552, 610, 612, 746, 747, 748, 796
Tekmessa 20, 189, 748, 792
Tektamos 94, 186, 748, 792
Tektaphos 748, 792
Telamon 16, 17, 18, 19, 33, 42, 75, 79, 189, 211, 259, 260, 279, 349, 397, 419, 443, 470, 474, 553, 597, 601, 602, 603, 605, 611, 612, 631, 632, 647, 660, 671, 748, 749, 758, 759, 761, 770, 784, 788, 792
Telauge (Heosphoros'un oğlu) 241
Teleboalar 549, 749
Teleboas 427, 441, 673, 749, 792
Teledamos 12, 356, 749, 792
Teledike 70, 529, 634
Telegonos 169, 335, 357, 377, 518, 544, 547, 571, 609, 648, 671, 698, 749, 750, 751, 792
Telekleia 750, 792
Telemakhos 68, 357, 422, 465, 484, 518, 527, 539, 546, 547, 576, 600, 608, 614, 648, 674, 698, 699, 750, 751, 763, 778, 792
Telemos 751, 792
Teleon 79
Telephassa 14, 15, 186, 345, 734, 751, 761, 793
Telephontes 486
Telephos 20, 39, 40, 102, 108, 114, 189, 215, 221, 280, 312, 334, 349, 381, 387, 401, 457, 461, 517, 522, 530, 539, 561, 562, 594, 596, 607, 611, 622, 669, 698, 743, 751, 752, 753, 759, 782, 791, 793
Teles 708
Telestas 660
Telesto 557
Telestor 503
Telete 528
Telethousa 331
Teleus 380
Teleutagoras, Tab. 11, 268
Teleutas 20, 189, 748
Telkhinler 221, 456, 503, 507, 657, 753, 754, 793
Telkhis 71, 754, 793
Tellis 782

Tellumo 754
Tellus 754, 793
Telmissos 206
Telon 549
Telphousa 754, 793
Telpousa 129, 181
Temenos 50, 88, 89, 141, 207, 243, 272, 285, 295, 391, 414, 425, 472, 621, 754, 755, 793
Temesa (Bruttium'da bir şehir) 192, 721
Temon 755, 793
Tempe (Tesalya'da bir vadi) 72
Tenages 239, 455, 477, 557
Tenaros (Lakonia'da bir burun) 86, 256, 475
Tenedos 10, 40, 73, 228, 235, 241, 398, 399, 457, 480, 481, 496, 498, 527, 540, 543, 576, 624, 717, 756, 776
Teneros 755, 793
Tenes 40, 73, 241, 398, 399, 496, 498, 511, 756, 793
Tenos 292
Tenthredon 671
Terambos 155, 364, 406, 756, 757, 793
Teratios 743
Tereine 654
Tereis, Tab. 9, 230
Tereus 157, 172, 335, 343, 412, 413, 586, 626, 683, 757, 793
Teridae 466
Termera (Karia'da bir şehir) 183, 757
Termeros 757, 793
Terminus 531, 757, 793
Terpsikhora 436, 757, 793
Terra XIII, 507, 754
Terracina 127, 128, 200, 376
Tesadûf 552, 600, 788, Bkz. *Fors; Fortuna; Tykhe*
Tesalya (Yunanistan'da bir bölge) 3, 24, 28, 29, 37, 38, 45, 46, 48, 72, 73, 74, 80, 87, 92, 93, 97, 122, 128, 137, 148, 157, 158, 167, 169, 191, 216, 221, 240, 262, 264, 266, 269, 275, 306, 325, 329, 362, 364, 370, 386, 388, 399, 402, 403, 421, 432, 456, 469, 474, 477, 499, 501, 504, 514, 523, 560, 568, 596, 601, 602, 604, 622, 623, 627, 632, 635, 637, 669, 698, 705, 723, 730, 733, 748, 775, 779, 784
Tesalyalılar 46, 87, 165, 168, 180, 188, 214, 306, 317, 362, 386, 390, 395, 402, 416, 420, 421, 453, 468, 499, 598, 607, 624, 629, 632, 635, 669, 730, 763
Tethys 36, 53, 85, 91, 93, 153, 165, 173, 185, 188, 203, 222, 239, 241, 242, 287, 308, 320, 334, 350, 353, 380, 382, 412, 431, 454, 488, 556, 557, 566, 570, 600, 607, 614, 641, 705, 716, 726, 731, 740, 742, 757, 775, 782, 793
Tetrapolis (Attike'de) 325
Teukrisler 311
Teukros 19, 20, 62, 138, 189, 211, 279, 311, 376, 504, 580, 657, 713, 721, 749, 757, 758, 759, 793
Teumessos (Boiotia'da bir köy) 60, 248, 362, 389
Teutamides 45, 514
Teutamos 478, 759, 793
Teutaros 247, 759, 793
Teuthis 565
Teuthrania (Mysia'da bir şehir ve bir bölge) 611, 759
Teuthranios 20
Teuthras 102, 229, 312, 549, 648, 752, 759, 793
Thalassio, Bkz. *Talassio*
Thaleia 369, 577, 578
Thalia 369, 577
Thallo 286
Thalpios 46, 497, 760, 793
Thamyris 288, 291, 566, 623, 760, 793, 794
Thanatos 264, 293, 366, 500, 720, 744, 760, 794
Thasos (Trakya'da bir ada) XVII, 14, 15, 374, 730, 760, 761, 794
Thaumaki (Tesalya'da bir şehir) 465
Thaumakos 643
Thaumas 165, 204, 225, 332, 367, 524, 633, 656, 761, 794
Theaneira 749, 761, 784, 794
Theano 29, 33, 137, 210, 326, 580, 761, 794
Thebai XXII, XXIII, 5, 7, 9, 13, 14, 23, 36, 40, 49, 50, 51, 57, 58, 59, 60, 61, 63, 67, 68, 69, 76, 77, 82, 92, 95, 96, 116, 151, 154, 156, 162, 164, 170, 173, 177, 180, 181, 187, 195, 210, 215, 220, 223, 229, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 284, 286, 290, 331, 334, 335, 344, 345, 346, 352, 353, 372, 388, 389, 390, 413, 414, 417, 435, 436, 437, 443, 444, 454, 459, 465,

466, 467, 468, 470, 471, 474, 475, 483, 499, 533, 534, 548, 549, 550, 551, 553, 569, 586, 594, 609, 610, 612, 629, 646, 652, 653, 655, 659, 665, 692, 710, 726, 727, 730, 746, 747, 755, 761, 762, 765, 771, 774, 782, 786, 787
Thebaililer 49, 170, 171, 206, 380, 413, 551, 788
Thebe 93, 169, 215, 323, 374, 667, 761, 762, 794
Theia 168, 203, 239, 293, 365, 582, 709, 762, 782, 794
Theias 3, 4, 724, 762, 794
Theiodamas 262, 267, 289, 762, 794
Thelksiepia, Seiren 708
Thelksinoe 519
Thelksinoia 548
Thelksion 71, 754, 762, 794
Thelksiope 708
Thelos 636
Thelpousa (Arkadhia'da bir şehir) 76
Themis 31, 71, 72, 94, 129, 153, 181, 203, 235, 243, 258, 279, 286, 339, 360, 382, 497, 595, 602, 630, 762, 763, 776, 782, 794, 804
Themison 634, 635
Themiste 15, 319, 354
Themisto 96, 97, 206, 433, 434, 525, 721, 763, 794
Themistonoe 367
Themiskyra (Pontos'ta bir şehir) 254
Theodoros 278, 713
Theogone 784
Theoklymenos 187, 334, 653, 670, 763, 784, 788, 794
Theonoe 353, 431, 763, 764, 775, 794
Theope 429
Theophane 764, 765, 794
Thera 15, 116, 185, 348, 477, 478, 635, 765,
Theraiphone 142, 497, 760
Therapne 503
Theras 88, 116, 765, 794
Thereus 263
Therimakhos 248, 390, 467
Thermios 558
Thermodon 56, 82
Thermopylai (Tesalya ile Lokris arasında bir dağ geçidi) 58, 733
Thero 636, 765, 794
Theron 221, 494
Theronike 142, 497
Thersandros 7, 49, 170, 178, 222, 596, 666, 753, 765, 782
Thersanor 80, 382
Thersites 42, 151, 152, 442, 609, 765, 766, 794
Theseus IX, XVI, 7, 19, 22, 23, 31, 32, 33, 53, 56, 63, 79, 80, 86, 93, 106, 107, 108, 112, 134, 146, 148, 155, 156, 163, 166, 167, 212, 228, 232, 233, 234, 242, 249, 254, 257, 268, 271, 278, 284, 288, 290, 296, 316, 318, 323, 326, 328, 362, 365, 367, 382, 389, 410, 418, 421, 432, 442, 465, 467, 471, 474, 482, 483, 493, 494, 495, 498, 501, 514, 518, 553, 556, 559, 582, 583, 586, 596, 599, 600, 612, 613, 614, 619, 620, 621, 623, 633, 636, 637, 640, 655, 659, 666, 717, 722, 724, 725, 727, 745, 746, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 777, 780, 788, 794, 795, 799
Thesmophoria 182, 785
Thespia 93, 595, 774
Thespiadlar 774
Thespiai (Boiotia'da bir köy) 178, 515, 595, 774
Thespios 172, 248, 293, 323, 324, 331, 416, 553, 774, 775
Thesprotlar 49, 350, 547, 609, 635, 644, 656, 775, 783
Thesprotos 441, 605, 775, 779, 795
Thessaloniki (Selanik) 775
Thessalos 221, 260, 310, 367, 464, 622, 775, 795
Thestalos 855
Thestios 855
Thestor 314, 317, 348, 431, 597, 763, 764, 775, 795
Thetis XVIII, 12, 18, 20, 21, 30, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 83, 115, 154, 188, 223, 234, 236, 242, 245, 269, 315, 349, 370, 442, 445, 478, 482, 498, 499, 502, 522, 523, 525, 591, 602, 603, 606, 632, 646, 651, 668, 732, 756, 763, 775, 776, 795
Thia 382, 782
Thisbe 676
Thisoa 220
Thoas 70, 80, 86, 112, 210, 213, 221, 234,

294, 295, 316, 328, 372, 373, 391, 429, 481, 530, 541, 547, 558, 564, 566, 610, 727, 776, 777, 778, 795
Thoe 525, 557
Thoknos 441
Tholoas 725
Thon 235, 645, 778, 795
Thonis 235
Thoon 541
Thoosa 419, 653, 658, 778, 795
Thornaks 121
Thourimakhos 432
Thrake 435, 778, 795
Thrassa 654
Thrasydemes 597
Thrasyllos 468
Thrasymedes 527, 716, 778, 795
Thrasynaos, Tab. 12, 270
Threpsippas, Tab. 11, 168
Thriler 778
Thronios 479
Thukydides XX, 190
Thuriili 384
Thyestes 24, 25, 100, 101, 114, 134, 149, 282, 283, 381, 479, 514, 605, 606, 640, 641, 642, 653, 681, 685, 741, 742, 775, 778, 779, 792, 795
Thyia 142, 453, 456, 779, 795
Thymbraios 418
Thymoites 374, 382, 471, 559, 779, 795
Thyone 710, 779, 795
Thyreus 554
Thyria 399
Tiber 306
Tiberinus 716, 779
Tiberis (Tanrı) 102, 118
Tiberis (Orta Italya'da bir nehir) 27, 126, 128, 129, 130, 181, 199, 201, 287, 306, 318, 489, 531, 638, 669, 694, 6987, 699, 712, 732, 779
Tibur 57, 130, 780
Tiburnus 780, 795
Tiburtus 57, 130, 780
Tigasis, Tab. 11, 168
Tigge 780, 795
Tiggis (Afrika'da bir şehir=Tanca) 780
Tigris (Asya'da bir nehir=Dicle) 54, 486
Timagoras 475
Timalkos 467, 780, 795
Timandra 25, 129, 163, 181, 232, 380, 426, 468, 636, 780, 788, 795
Timias, Tab. 38, 764
Tiphys 78, 173, 445, 516, 780, 795
Tiryns (Argolis'te bir şehir) 45, 51, 59, 64, 117, 190, 192, 323, 332, 398, 466, 467, 618, 648, 664, 665, 728, 729
Tisamenos 273, 277, 564, 583, 607, 765, 780, 782, 796
Tisandros 464
Titae 570
Titaia 115
Titanas 441
Titanidler 382, 496, 782, 796
Titanlar 21, 36, 55, 115, 119, 168, 171, 188, 204, 210, 228, 239, 243, 380, 382, 392, 393, 556, 570, 744, 762, 782, 796, 801, 803
Titanomakhia 569, 573, 760, 782
Tithonos 169, 258, 265, 478, 759, 782, 783, 796
Tithoraia 631
Titias 120
Tityos 74, 89, 120, 185, 244, 431, 495, 692, 783, 796
Tivoli 57, 130, 780
Tlepolemos 147, 239, 597, 626, 783, 796
Tlesimenes 594
Tmolos 490, 560, 783, 784, 796
Tokseus 191, 554, 784, 796
Toksoklitos 390, 467
Tolumnius 337
Tomes (Trakya'da bir şehir) 83
Torone 648
Toroslar 854
Tragasia 123
Tragasos 398
Trakhion 576
Trakhis 51, 141, 185, 266, 269, 271, 367, 436, 456
Trakya 14, 20, 27, 29, 31, 33, 34, 53, 56, 66, 69, 76, 81, 119, 120, 122, 124, 142, 143, 145, 146, 150, 153, 154, 170, 172, 184, 186, 190, 209, 210, 226, 237, 241, 250, 254, 256, 264, 295, 312, 326, 335, 345, 354, 369, 374, 378, 401, 403, 412, 413, 445, 446, 460, 502, 522, 543, 548, 567, 568, 583, 586, 589, 610, 628, 636, 637, 638, 644, 646, 647, 651, 676, 696, 707,

720, 731, 746, 751, 757, 761, 778, 790
Trakyalılar 70, 78, 151, 221, 224, 265, 320, 330, 369, 460, 504, 567, 568, 574, 626, 654, 695, 728, 764
Trambelos 75, 279, 761, 784, 796
Trapezous 441
Trekhos 229
Trihallos 365
Trienos 723
Trigemina 182
Trikka 93, 456, 457
Trikolonos 441
Trikoronos 555
Trikorynthos 325
Trinakria 240, 416, 544
Triopas 180, 239, 311, 354, 420, 427; 477, 487, 557, 601, 612, 632, 633, 671, 784, 796
Triops 52, 330, 784
Triphylia 428, 457, 641
Triphylos 484
Tripolis (Afrika'da bir ülke) 543
Triptolemos 66, 88, 116, 144, 146, 167, 182, 184, 205, 355, 360, 392, 440, 487, 651, 659, 693, 784, 785, 786, 796
Trisaules 144
Triteia Akhaia'da bir şehir) 360, 470, 785
Triton 84, 112, 185, 189, 354, 360, 470, 496, 579, 581, 696, 785, 796
Tritonis (Kyrenaika'da bir göl) 84, 97, 185, 189, 215, 353, 362, 581, 785
Tritopatreus 182
Troas (Phygia'da bir ülke) 12, 15, 33, 39, 70, 91, 133, 134, 138, 140, 165, 207, 227, 238, 241, 278, 279, 281, 312, 328, 349, 351, 354, 372, 374, 386, 387, 417, 530, 540, 579, 586, 605, 645, 647, 670, 706, 713, 721, 753, 758, 777, 806
Troilos 73, 226, 644, 649, 660, 785, 786, 796
Troia 10, 26, 27, 35, 62, 63, 65, 66, 68, 70, 73, 123, 145, 146, 151, 152, 156, 166, 178, 182, 186, 221, 224, 228, 233, 236, 237, 244, 276, 277, 314, 351, 353, 367, 371, 376, 378, 381, 384, 385, 398, 428, 433, 442, 456, 468, 478, 479, 482, 492, 497, 499, 500, 514, 516, 521, 527, 538, 539, 564, 576, 581, 586, 589, 591, 606, 607, 618, 621, 642, 644, 646, 650, 653, 655, 657, 660, 669, 695, 707, 713, 717, 721, 722, 726, 730, 740, 749, 750, 753, 759, 762, 765, 766, 774, 775, 778, 783, 789
Troialılar XXIV, 21, 26, 28, 40, 41, 43, 199, 205, 229, 231, 234, 281, 356, 418, 422, 423, 579, 580, 592, 597, 645, 647, 669, 675, 707, 717, 718, 805
Troizen 23, 31, 32, 103, 150, 212, 257, 283, 284, 367, 582, 583, 598, 620, 640, 658, 706, 722, 727, 766, 767, 768, 769, 786, 796
Trokhilos 182, 786, 796
Trophonios 9, 106, 173, 295, 430, 496, 650, 706, 786, 796
Tros 206, 318, 351, 354, 579, 658, 717, 758, 786, 796
Tullos 439
Tullus 278, 287
Tullus Hostilius 278, 287
Tuna 43, 56, 83, 104, 224, 236, 329, 334, 431, 597
Turnus 27, 28, 56, 62, 140, 221, 225, 339, 422, 423, 425, 489, 549, 569, 582, 618, 639, 692, 702, 703, 712, 732, 786, 787, 796
Tuscinus 457
Tusculum (Latium'da bir şehir) 377, 750
Tutola 627
Tyburtis 181
Tydeus 5, 7, 57, 58, 79, 151, 170, 180, 213, 334, 443, 454, 470, 554, 612, 652, 655, 787, 788, 796
Tykhios 788, 797
Tyliphos 593
Tylos 135, 500
Tyndareos 9, 10, 13, 155, 156, 163, 167, 181, 214, 231, 232, 233, 261, 262, 277, 283, 316, 380, 381, 401, 422, 426, 431, 432, 468, 479, 480, 538, 539, 549, 563, 576, 596, 607, 612, 772, 780, 788, 789, 797
Typhon 54, 143, 163, 186, 205, 210, 250, 251, 255, 258, 276, 280, 346, 348, 364, 371, 412, 429, 569, 619, 656, 667, 677, 723, 727, 744, 767, 789, 790, 797, 804
Tyr (ya da Tir=Fenike'de bir şehir) 186, 345, 674
Tyranos (Pteralas'ın oğlu) 392

Tyrimmas 183, 186
Tyro 30, 168, 193, 391, 468, 519, 553, 603, 604, 623, 681, 705, 715, 720, 790, 791
Tyros 791, 797
Tyrrenia 256, 547
Tyrrenler 386, 439, 514
Tyrrhus 92, 425, 791, 797
Tyrsenos 226, 280, 753

Unutma 178, 430, Bkz. *Lethe*
Utika 66, 149
Uyku 293, 430, 500, 532, 760, Bkz. *Haypnos*
Ün, Bkz. *Fama*

Vacuna 798, 800
Valeria 798, 800
Valerius XXV, 79, 80, 669
Veii 221, 337, 693
Veiovis 726, 798, 800
Velabra 2, 199
Velia (Roma'da bir tepe) 578, 607, 701
Venetler 66
Venilia 524, 705, 786
Venus Prospiciens 62, 69, 70, 91, 150, 434, 460, 578, 733, 798, 800, Bkz. *Geni trix*
Vertumne 656, 799, 800
Vespasianus 597
Vesta 56, 99, 126, 131, 156, 339, 531, 580, 606, 663, 699, 743, 780, 799, 800
Vestalia (Roma'da bir bayram) 799
Vestaller (Vesta rahibeleri) 530
Vicus Longus 200
Vienne 118
Vinalia 489
Virbius 148, 149, 284, 799, 800
Virtus 286, 337
Volcanal 287
Volcanalia (Roma'da bir bayram) 799
Volsci 128, 487
Volturnalia (Roma'da bir bayram) 857
Volturnus (Campania'da bir nehir) 127, 799, 800
Vulcanus 126, 127, 131, 287, 453, 525, 799, 800
Vulcens 128

Yalan 31
Yay 56, 292
Yedi Önderler 223, 470, 652, Bkz. *Thebai*
Yengeç 252, 355
Yer 31, 36, 37, 52, 54, 55, 85, 94, 135, 137, 143, 148, 163, 165, 167, 172, 175, 176, 178, 188, 197, 203, 204, 205, 209, 216, 243, 257, 265, 279, 290, 308, 321, 330, 332, 359, 367, 369, 373, 382, 387, 388, 390, 392, 393, 397, 401, 402, 412, 441, 458, 490, 491, 499, 500, 501, 519, 524, 565, 569, 584, 633, 640, 656, 657, 668, 677, 732, 744, 753, 761, 784, 789, 804
Yılan 210, 259, 621
Yıldızlar 168, 280
Yoksulluk 178, 197, 609, 656, Bkz. *Penia*
Yüz Kollular, Bkz. *Hekatogkheirler*

Zabios 206
Zafer 118, 528, 582, 731, 771, 802, Bkz. *Nike*
Zagreus 75, 304, 305, 801, 806
Zakynthos 27, 138, 801, 806
Zareks 697
Zeleia (Phrygia'da bir şehir) 354
Zelos 118, 731, 801
Zephiros 119
Zetes 79, 81, 119, 120, 221, 225, 226, 379, 605, 628
Zethos 7, 59, 68, 69, 93, 156, 172, 335, 373, 413, 437, 444, 694, 802
Zeuksippe 122, 172, 416, 419, 586, 645, 715, 802, 806
Zeuksippos 702
Zeukso 557
Zeus XV, XVI, 4, 7, 8, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 24, 25, 26, 28, 34, 36, 37, 41, 42, 45, 46, 50, 51, 53, 55, 57, 58, 59, 60, 61, 63, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 76, 77, 79, 83, 85, 87, 88, 89, 90, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 103, 106, 117, 118, 121, 123, 124, 130, 134, 135, 137, 138, 143, 144, 148, 149, 153, 155, 156, 162, 165, 167, 168, 169, 171, 172, 173, 176, 178, 179, 182, 184, 185, 186, 188, 189, 190, 204, 206, 207, 209, 210, 216, 219, 220, 221, 223, 225, 226, 228, 229, 230, 231, 233, 236, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 249, 251, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 265, 267, 269, 273, 274, 275, 276, 279, 280, 281, 286, 287, 291, 292, 295, 304, 305, 306,

308, 311, 312, 313, 314, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 327, 329, 331, 333, 335, 337, 338, 339, 345, 346, 348, 351, 352, 353, 355, 358, 359, 360, 361, 362, 365, 366, 367, 369, 370, 371, 372, 374, 377, 381, 385, 386, 387, 390, 391, 392, 393, 394, 396, 397, 399, 401, 403, 404, 410, 414, 416, 417, 419, 421, 426, 430, 434, 435, 437, 438, 439, 441, 442, 443, 445, 447, 450, 453, 454, 455, 456, 458, 460, 476, 477, 478, 482, 483, 484, 488, 491, 492, 493, 496, 497, 499, 501, 502, 504, 511, 513, 519, 521, 524, 529, 533, 534, 535, 538, 545, 548, 555, 556, 560, 561, 568, 570, 575, 577, 579, 584, 585, 587, 590, 591, 593, 595, 596, 598, 599, 601, 602, 603, 610, 612, 613, 614, 616, 619, 623, 628, 629, 630, 634, 636, 641, 642, 651, 654, 656, 657, 658, 662, 663, 667, 668, 671, 673, 675, 677, 678, 692, 694, 697, 704, 705, 707, 709, 710, 713, 718, 719, 720, 721, 724, 725, 731, 732, 733, 738, 740, 741, 744, 746, 747, 751, 753, 754, 756, 757, 760, 762, 763, 768, 769, 771, 772, 776, 778, 779, 782, 783, 787, 788, 789, 790, 797, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807

DİZİN II

Efsane Temaları

Abdestbozan otu 323
Ağ 87, 150, 242
Ağaç 71, 72, 81, 147, 158, 171, 222, 257, 289, 337, 367, 401, 438, 477, 550, 559, 637, 658, 701, 717, 757
Ağustos böceği 169, 714
Aigis 97, 509, 803
Akbaba 25, 75, 654, 695
Akdiken 129
Akkavak 431, 650
Akrep 90, 257, 565
Alakarga 26
Alev 240, 463, 464, 583
Altın Çağ. 54, 55, 109, 168, 309, 394, 707, Bkz. İndeks I.
Altın elma: 66, 95, 98, 121, 190, 243, 257, 258, 259, 264, 265, 280, 285, 412, 561, 668, 763
Altın Kuzu 10
Altın yağmuru: 805
Amber 317, 430, 473
Ana katilliği: 586
Araba sürücüsü: 134, 146, 203, 218, 342, 344, 404, 412
Araba yarışı: 282, 312, 374, 485, 555
Ardıçkuşu'na dönüşme: 390
Arı 117, 290, 491, 506, 727
Arınma, arındırma
Aritmetiğin icadı: 764
Armağan 8, 39, 49, 50, 55, 56, 71, 98, 130, 137, 171, 175, 186, 189, 207, 211, 222, 223, 237, 243, 254, 256, 259, 295, 309, 310, 312, 361, 362, 370, 374, 382, 388, 402, 458, 460, 515, 543, 553, 587, 606, 616, 630, 646, 653, 666, 709, 740, 746, 752, 759
Aslan 5, 19, 38, 47, 117, 122, 199, 215, 248, 250, 251, 257, 256, 268, 285, 289, 315, 317, 371, 306, 402, 426, 428, 429, 436, 485, 551, 560, 561, 610, 620, 676, 767, 777, 80
Asma 56, 131, 154, 189, 295, 350, 454, 565, 711, Bkz. *Üzüm*.
Astronomi 240, 280, 502
Asylum (ilticagâh) 700, 744, Bkz. *Heykel*.
Âşıklar 428, 584
Aşk arzusu 168, 281, 659, Bkz. *Karşı konulmaz aşk; fuhuş*.
Aşk iksiri: 141, 267, 269, 325, 339, 429, 526
Aşk zevki: 747
At toynağı: 731
Ateş tanrısı: 126, 241, 453, 740, Ayr. Bkz. *Ateşle intihar*
Atmacaya dönüşme: 133
Autokhthon 548, Bkz. İndeks I ve özellikle *Kalydon*.
Avcı 54,56, 86, 88, 89, 96, 123, 248, 253, 395, 402, 421, 473, 474, 565, 593, 641, 659, 696
Avrupa Saparnası'na dönüşme: 392
Ayakkabıcı 788
Ayıya dönüşme: 22, 88, 90, 327, 351, 391, 806
Ayva 44

Baba katilliği 652
Bademağacı 14, 637
Bağcılar: 65, 425, 576
Bağışlama 57, 273, 480, 562
Bahçe 5, 48, 69, 91, 95, 173, 178, 190, 200, 243, 258, 259, 265, 280, 292, 352, 440, 524, 563, 663, 664, 668, 672, 711, 713, 773, 798
Bahrikuşu 52
Bahtiyarlar Adası: 393, 443, 709, 750
Bakire 18, 83, 89, 90, 94, 95, 99, 123, 129, 181, 242, 243, 280, 339, 351, 356, 362, 428, 463, 487, 488, 505, 565, 595, 638, 696, 734, 762, Bkz. Bekâret
Bakla 144, 428
Balığa dönüşme: 17, 558, 603, 631, 671
Balis (ot) 500
Balta 13, 97, 135, 222, 399, 445, 458 495, 546, 626, 638, 639, 725, 785, 804

Baştankara'ya dönüşme: 378
Baykuş'a dönüşme: 16, 37, 91, 257, 533
Bekâret 31, 36, 166, 358, 422, 427, 440, 555, 575, 594, 654, 696, 714, 718, Bkz. *Bakire*, Ayr. Bkz. *Gerdek hakkı*.
Bent 373, 454, 519
Besin olarak bal: 212, 306, 360, 454, 531, 778
Bıçak 330, 457, 523, 625, 726
Bıldırcın'a dönüşme: 94
Bilgelik 502, 591
Bilmece 388, 389, 551, 727
Bir ağaca asılma: 55, 147, 477, Bkz. *Oscilla*; *Kendini asarak intihar*.
Bir ayı ile çiftleşme: 363
Bir boğa ile aşk: 595
Bir cinayetin günahından —: 65, 632, 758
Bir çocuğu besleyen ayı: 38, 95, 590
Bitki 4, 5, 70, 74, 88, 99, 130, 137, 154, 155, 197, 200, 245, 276, 286, 321, 322, 323, 324, 345, 353, 369, 376, 377, 392, 395, 438, 461, 468, 484, 545, 553, 555, 565, 566, 574, 581, 601, 625, 633, 663, 669, 698, 717, 725, 729, 760, 798, 799, 804, Bkz. *Ot*.
Boğa kanı: 31, 604
Boğa kurban etme: 254, 418, Ayr. Bkz. *Sığır*.
Boğmak (Suda) , Bir insanı boğmak: 374
Boks 61, 156, 169, 643
Borazan 472, 496, 639, 785, 791
Boynuz 36, 55, 56, 60, 90, 130, 170, 186, 197, 201, 220, 240, 252, 366, 422, 583, 642, 704, 746, 757
Boyunduruğun icadı: 122
Budama bıçağı 616, 707
Buğday mucizesi:
Buğday samanı: 292
Buğday tarımı: 172, 440, 693, 696
Buğday tohumları: 309, 456, 784
Bulut 19, 26, 41, 96, 220, 225, 230, 233, 245, 263, 269, 318, 361, 371, 480, 482, 487, 513, 524, 527, 592, 621
Burç 37, 94, 186, Akrep burcu: 565, Arabacı burcu: 786, Ayı (Büyük) burcu: 239, Bakire (Başak) burcu: 94, Ejder (Dragon) burcu: 401, Orion burcu: 565, Yay burcu: 292, Yengeç burcu: 355, Yılancı burcu: 93
Bülbül'e dönüşme: 7, 335, 626, 666
Büyü 44, 91, 228, 321, 333, 370, 493, 596, 670, 742
Büyücü 20, 23, 83, 128, 134, 187, 222, 228, 239, 272, 293, 338, 339, 350, 357, 367, 376, 377, 462, 463, 467, 544, 567, 595, 596, 604, 614, 638, 723, 768, 778, Ayr. Bkz. *Sihirbaz*.

Canavar 21,52, 63, 64, 71, 84, 85, 89, 100, 117, 163, 164, 197, 205, 210, 213, 252, 255, 259, 265, 284, 295, 326, 350, 364, 369, 370, 385, 392, 416, 429, 458, 474, 494, 551, 644, 657, 671, 672, 677, 723, 727, 732, 768, 789, 804, Bkz. *Çift yapılı yaratıklar* , Deniz canavarı: 21, 259, 279, 284, 357, 367, 419, 617, 633, 722
Cehennem Bkz. İndeks I, özellikle *Ölüler diyarı*.
Cehennem cezası: Ayr. Bkz. İndeks I, özellikle *Ölüler diyarı*.
Cenaze Töreni 42, 72, 76, 78, 80, 95, 120, 123, 141, 151, 162, 167, 169, 181, 184, 211, 216, 231, 232, 235, 264, 294, 314, 324, 330, 333, 358, 363, 403, 404, 420, 468, 475, 479, 481, 482, 485, 499, 530, 563, 568, 578, 589, 590, 597, 603, 605, 618, 619, 630, 631, 632, 639, 643, 644, 646, 650, 653, 655, 676, 678, 717, 720, 745, 758, 765, 782, Bkz. *Defin*.
Cenaze töreni oyunları: 72, 76, 95, 120, 141, 151, 169, 184, 211, 216, 294, 314, 315, 330, 333, 435, 481, 485, 499, 530, 589, 590, 603, 630, 643, 644, 646, 650, 653, 655, 678, 717, 758, Ayr. Bkz. İndeks I, özellikle *Paris*; *Pelias*; *Patroklos*, vs. Isthmia; Pythia; Olympia; Nemea oyunları. Bkz. İndeks I.
Ceset 150, 231, 326, 663, 721, Bkz. *Defin*. , Bkz. *Yamyamlık*.
Ceviz ağacı 152, 355
Cin 162, 163, 178, Bkz. *Genius*.
Cinayet 17, 47, 67, 134, 166, 177, 249, 318, 325, 439, 466, 554, 581, 798, 605, 609, 611, 733, 752, 763, 764, 787, Bkz. *Öldürme*.
Cinsiyet 206, 274, 331, 649, 747
Cüzam 759
Çabukluk 120, Bkz. *Koşu*.
Çalıkuşu 501
Çalpara 98, 253

Çam ağacı 14, 74, 462, 476, 575, 590, 610, 640, 717, 767
Çavuşkuşu 8, 626
Çaylak 75, 790
Çınar 186, 251, 462, 640
Çıplak ayak: 285, 428
Çiçek 4, 129, 158, 200, 201, 219, 245, 286, 460, 515, 516, 613, 614, Bkz. *Dönüşme*.
Çift yapılı yaratıklar 274, 317, 361 Ayr. Bkz. *Hermafroditler*.
Çiftçilerin tanrısı: 690
Çile 250, 322, 346, 732, Bkz. *Kölelik*; *Kan*,
Çobanların tanrısı: 277
Çocuğunu öldüren baba: 9, 249, 310, Bkz. *Baba katilliği*.
Çocuk 4, 9, 14, 17, 19, 22, 2324, 26, 31, 34, 36, 45, 53, 59, 62, 65, 85, 88, 91, 94, 95, 96, 101, 102, 127, 133, 134, 144, 153, 156, 165, 166, 168, 175, 177, 179, 184, 185, 188, 198, 201, 206, 221, 226, 227, 229, 232, 239, 240, 243, 248, 260, 262, 279, 283, 287, 293, 295, 305, 308, 311, 315, 318, 326, 328, 330, 331, 335, 339, 348, 352, 353, 357, 261, 365, 366, 367, 371, 373, 374, 379, 382, 384, 390, 392, 401, 402, 414, 416, 421, 422, 430, 432, 434, 435, 436, 442, 444, 447, 459, 461, 471, 474, 476, 477, 479, 487, 496, 498, 501, 520, 529, 530, 531, 532, 532, 534, 537, 539, 550, 552, 557, 577, 593, 599, 601, 612, 613, 616, 620, 633, 635, 636, 637, 638, 642, 645, 648, 649, 654, 657, 660, 663, 664, 671, 677, 694, 697, 705, 708, 710, 712, 713, 719, 720, 727, 743, 750, 752, 758, 761, 762, 763, 765, 766, 767, 778, 779, 790, 803, 804, 805
Çocukları tarafından kurtarılan baba: 773, Bkz. *Ana-baba sevgisi*.
Çömlek 550, 724, Ayr. Bkz. *Küp*.
Çömlekçi 178, 348, 611, 724

Dadı 3, 4, 27, 44, 53, 55, 66, 122, 129, 144, 146, 153, 278, 287, 353, 355, 358, 379, 380, 386, 394, 416, 445, 447, 457, 462, 500, 520, 534, 562, 616, 650, 653, 659, 669, 676, 743, 789
Dağ 52, 54, 73, 77, 100, 115, 229, 240, 288, 337, 378, 397, 420, 423, 560, 610, 756, 784, 802
Daglalesi 4
Daimonlar 72, 76, 134, 198, 201, 219, 225, 320, 345, 387, 397, 414, 466, 476, 592, 610, 628, 635, 644, 708, 730, 753
Daktylos 501
Dalgıçkuşu 25, 30, 51, 501
Danışman 25, 66, 89, 130, 140, 162, 368, 381, 539, 540, 630, 675, 710, 762, 763
Dans XVI, 59, 81, 111, 112, 114, 118, 171, 194, 226, 277, 283, 285, 298, 305, 387, 401, 410, 454, 469, 496, 502, 593, 640, 651, 708, 771, 772, Savaş dansı: 522, 677, 705, Ritüel dans: 772
Defin 647
Defne 72, 75, 93, 137, 138, 277, 287, 334, 356, 649, 653, 662, 742
Değirmenin icadı: 144, 503
Delilik 102, 154, 222, 249, 305, 329, 351, 445, 454, 576, 608, Delilik taklidi: 576, 608
Deniz Kabuklusu 526, 791
Deniz Kartalı 8, 530
Deniz Kazası 48, 85, 135, 235, 327, 370, 383, 606, 671
Devler 54, 74, 130, 229, 565, Bkz. *Gigantlar*.
Devotio 438
Dibek tokmağı: 639
Dil XIII, 226, 437
Dilek 72, 148, 490, 545, 631
Dilenci 68, 163, 183, 187, 234, 333, 382, 471, 546, 580, 624, 753, 755
Dilsiz XII, 505
Dindarlık, tanrı sevgisi 17, 384, 501, 662
Diriliş 3, 264, 500, 606, 648, 669, Geçici diriliş: Bkz. İndeks I, özellikle *Akslepios*.
Disk 45, 57, 90, 169, 288, 429, 558, 565, 618
Dişbudak ağacı 370, 475, 603, 633, 715, Ayr. Bkz. İndeks I, özellikle *Meliadlar*.
Dişi geyik 53, 90, 149, 461, 746, 752, Bkz. *Geyik*.
Dişi geyik: 53, 90, 149, 461, 746, 752
Doğum 51, 97, 129, 155, 190, 206, 243,244, 246, 281, 292, 336, 360, 430, 497, 538, 592, 677, 678, 803, 804, Doğum tanrıçaları: 206, Bkz. Doğurma.
Doğum tanrıçası 129, 190, 246, 430, 497
Doğurganlık 7, 205, 208, 226, 243, 523, Bkz. *Verimlilik*.

Doğurma 30, 61, 163, 201, 206, 570, 590, 663, 803
Domuz 68, 182, 183, 349, 376, 505, 546, 568, 787
Dostluk 25, 66, 80, 379, 504, 462, 599, 730, 731, 768, 795
Doyumsuz açlık: 487
Dönüşme VII, 73, 76, 86, 208, 212, 261, 307, 429, 438, 462, 473, 490, 504, 627, 631, 656, 666, 670, 701
Dört ata parçalatma 446
Dragon 135, 309, 379, 412, 790, Ayr. Bkz. İndeks I, özel. *Dragon*. İndeks II, *Yılan*, Ayr. Bkz. *Dragon dişleri*.
Dragon dişleri: 412, 443, 470, 533, 549, 609, 726
Dul (Kadın) 25, 51, 92, 147, 214, 237, 387, 444, 486, 522, 546, 551, 560, 627, 649, 669, 749, 754, 783, Bkz. *İntihar* (*ateşle*).
Dut ağacı 676
Düello 2, 17, 66, 399, 471, 480, 481, 483, 500, 611
Düğüm 212, 213, 336

Eğirici 48, 75, 98, 592
Eğitim 26, 37, 61, 87, 199, 243, 245, 247, 466, 532, 585, 640, 641, 753, Ejder ya da Ejderha. Bkz. *Dragon*.
Ekmek 47, 88, 167, 201, 207, 263, 281, 490, 639, 755
Elma ağacı: 477
Emzirme , 53, 92, 199, 439, 520, 786, 803, Bkz. *Ceset*.
Ensest XVIII, 3, 4, 67, 187, 224, 323, 352, 355, 375, 395, 455, 533, 552, 605, 652, 741, 752, 791
Esrarengiz ses: 585, 716
Eşek 131, 378, 442, 491, 557, 663, 799
Eşek kulakları: 491
Eşkıya 157, 255, 256, 268, 613, 757, 787, Bkz. *Haydut*.
Evlat edinme 326
Evlenme 36, 36, 119, 141, 232, 243, 317, 329, 388, 463, 476, 538, 599, 600, 608, 614, 636, 772, Evlenme töreni: 223, Mistik evlilik: 243

Fare 212, 391, 758
Fırtına 5, 10, 18, 27, 28, 30, 39, 81, 83, 84, 116, 150, 225, 233, 235, 244, 260, 272, 280, 351, 379, 403, 441, 465, 494, 543, 545, 566, 568, 643, 673, 701, 713, 721, 770
Fidye 12, 42, 60, 146, 162, 231, 374, 440, 662, Filo inşası: 272, Kadın tutsaklarca yakılan filo 698
Fildişinden omuz: 606
Flût 63, 115, 120, 138, 399, 454, 462, 495, 498, 502, 560, 605, 708, 756, Flûtçû 63
Fok balığına dönüşme: 17, 631, 671
Fok sürüsü: 87, Ayr. Bkz. *Sığır*.
Fuhuş 70, 688

Ganimetin paylaşılması: 356
Gece tanrıçası: Bkz. İndeks I, özellikle *Nyks*.
Gelincik'e dönüşme: 206
Gemi 18, 30, 48, 65, 82, 83, 86, 98, 115, 136, 146, 148, 235, 260, 272, 284, 289, 306, 353, 370, 376, 414, 476, 544, 545, 619, 637, 693, 699, 765, 770, Geminin icadı: 224
Gemici 64, 344, 370, 517, 545, 585, 709, 785
Gençleşme, gençleştirme 46, 288, 310, 413, 464, 529, 534, 605
Gerdek hakkı: 50
Geyik kemiği: 462
Geyikböceği 757
Gigantlar 762, 789, 804, Bkz. İndeks I, özellikle *Gigantlar*.
Gigantomakhia 118, 170, 242, 264, 284, 804, Bkz. İndeks I, özellikle *Gigantomakhia*.
Giysi XVI, 8, 49, 50, 86, 93, 97, 123, 153, 178, 206, 209, 268, 269, 284, 314, 315, 354, 365, 442, 485, 526, 537, 541, 566, 568, 591, 650, 664, 753, 791
Göç XVI, 47, 118, 135, 157, 167, 170, 207, 221, 241, 335, 382, 384, 386, 421, 461, 494, 514, 549, 582, 601, 605, 619, 632, 705, 706, 707, 721, 728, 746, 747, 753, 758, 778, 786
Gökkuşağı 332, 333
Gönüllü kurban 456, Ayr. Bkz. *Fedayınefis*.
Görünmez 77, 96, 138, 154, 210, 215, 216, 219, 220, 229, 242, 276, 284, 327, 397, 617, 804
Görünmez olan kahraman: Ayr. Bkz. *Miğfer*.

Gözyaşı 4, 68, 162, 351, 401, 525, 583, 598, 610, Ayr. Bkz. *Amber*.
Gübre 103, 253, 637
Gül 70, 168, 179
Günebakana dönüşme: 382, 434
Güneş 20, 31, 36, 46, 50, 55, 69, 83, 90, 102, 115, 144, 168, 169, 187, 189, 209, 215, 238, 239, 240, 242, 253, 255, 258, 265, 286, 293, 305, 310, 352, 370, 374, 376, 380, 382, 395, 416, 430, 434, 462, 464, 468, 493, 495, 526, 544, 546, 557, 565, 570, 576, 582, 585, 614, 618, 619, 621, 622, 628, 638, 649, 658, 667, 677, 678, 696, 701, 721, 724, 725, 757, 762, 778, 784, 802
Güneş tutulması 576
Günlük 54, 464, 474, 561, 622, 623
Güreşin icadı: 633
Gürz 126, 242, 250, 255, 265, 268, 613, 702, 767
Güvercin 65, 70, 81, 82, 185, 278, 384, 458, 613, 641, 710, 712
Güzellik 97, 232, 244, 276, 280, 369, 402, 429, 482, 486, 555, 585, 587, Güzellik yarışması: 233, 244, 276, 402

Hadım etme 14, 204, 209, 394, 396, 705
Hanım 76, Hayvanlı hanım: 90
Haraç, 19, 23, 63, 380, 384, 612, 623, 745, 769, Bkz. *Baç*.
Harpe 290, 322, 378, 751, 790, Ayr. Bkz. *Orak*.
Hasatçı 120, 266, 437
Hastalık 87, 168, 285, 288, 368, 383, 386, 469, 480, 514, 669, 798, Ayr. Bkz. *İyileştirme*; *Yara*.
Haşhaş 145, 468
Hatâ 95, Bkz. İndeks I, *Ate*. , Muhtelif: XXVII, 37, 39, 352
Hayalet 12, 66, 104, 167, 233, 292, 482, 637, 649, Ayr. Bkz. *Daimonlar*; *Bulut*.
Hayat XXVI, 7, 37, 38, 43, 68, 85, 97, 101, 143, 157, 169, 226, 233, 236, 257, 281, 286, 307, 309, 329, 334, 366, 375, 402, 431, 457, 497, 546, 553, 606, 623, 726, 766, 801, Bkz. *Köseği*. , Ayr. Bkz. *Doğum*; *Diriliş*; *Yaşama*.
Haydut 40, 53, 121, 122, 126, 127, 242, 266, 280, 323, 365, 398, 414, 467, 501, 532, 552, 560, 637, 648, 658, 666, 693, 694, 699, 708, 717, 757, 767, 768
Hazine 61, 216, 295, 495, 580, 591, 786
Hediye 36, 57, 59, 258, 273, 332, 421, 425, 580, 584, 603, 648, Bkz. *Armağan*.
Hekimlik 496, 596, Bkz. İndeks I, özellikle *Asklepios*; *Kherion*.
Heksametrus 622
Helenion (bitki) 147, 235, 353
Helikhrysum 245
Hendek 87, 89, 99, 695
Hermafrodit 101, 396, Bkz. İndeks I, özellikle *Hermaphroditos*
Heykel VIII, XVIII, XXV, 2, 3, 16, 18, 43, 46, 59, 62, 81, 93, 99, 130, 133, 134, 135, 140, 142, 146, 165, 166, 170, 171, 180, 187, 190, 197, 199, 201, 228, 237, 242, 243, 246, 266, 287, 289, 294, 319, 328, 333 ,339, 356, 377, 382, 384, 418, 425, 429, 440, 461, 478, 492, 519, 521, 530, 563, 564, 565, 568, 579, 580, 581, 592, 606, 607, 617, 620, 646, 649, 666, 674, 693, 718, 732, 753, 755, 770, 777, 799
Hırsızlık 55, 104, 275, 276, 302, 458
Hierogami 15, Bkz. İndeks I, özellikle *Hera*; *Zeus*.
Hile 95, 138, 266, 285, 393, 539, 541, 546, 583, 608, 625, 648, 744, 803, Ayr. Bkz. *Kurnazlık*.
Hünnap ağacı 438
Hyakinthe'ye dönüşme: 288

Ilgın ağacına dönüşme: 503
Işık tanrısı: 430
Icatlar 611, 651
İffet 50, 59, 66, 94, 119, 236, 532, 608, 799
İftira 13, 94, 121, 145, 188, 282 ,312, 398, 503, 628, 630, 665, 710, 756, 789
İhanet 42, 47, 26, 238, 281, 294, 432, 463, 471, 505, 517, 530, 541, 592, 649, 723, 744, 761
İkizler 29, 68, 103, 118, 155, 199, 247, 304, 305, 430, 532, 593, 604, 638, 693, 695, 699, 700, 743, 749, 761
İktidarsızlık 329, 469
İlaç 88, 147, 329, 393, 592, 803
İlkbahar 4, 55, 144, 200, 292, 461
İncir ağacı 131, 349, 370, 439, 627, 637, 699, 733

İnek 29, 60, 74, 85, 126, 134, 224, 275, 319, 322, 333, 346
İnsanın yaratılması: XV
İnsan-Kurban 148, 429, 441, 717
İntihar 62, 68, 97, 121, 150, 175, 176, 281, 288, 331, 350, 351, 353, 373, 380, 386, 389, 3953 432, 455, 475, 476, 477, 515, 516, 517, 529, 554, 556, 575, 608, 676, 695, 715, 728, 729, 733, 758, Ayr. Bkz. *Kuyu*.
İntikam 35, 93, 97, 227, 236, 265, 304, 381, 3873 427, 464, 514, 517, 530, 561, 593, 602, 629, 650, 723, Bkz. *Öç*.
İp Bükücü 557
İplik 75, 98, 383, 497, 525, 592, 770
İspinoz 378
İşkence 176, 177, 269, 322, 446, 718, 741
İyileştirme (tedavi) 39, 381, 469, 555, 592, 625, 753, Ayr. Bkz. *Delilik*; *Yara*; *Pas*.

Kaçırılma XVII, 2, 18, 32, 64, 79, 119, 200, 207, 220, 226, 244, 277, 287, 319, 322, 345, 362, 389, 395, 443, 460, 469, 493, 541, 593, 614, 662, 709, 730, 739, 740, 743, 745, Ayr. Bkz. *Kız*; *Kadın*; *Kervanlar*.
Kader XV, 3, 41, 54, 60, 73, 77, 82, 86, 129, 140, 197, 231, 235, 271, 286, 365, 366, 463, 478, 497, 532, 539, 580, 592, 602, 647, 723, 802, 804, Bkz. İndeks I, *Kader*.
Kadın VII, XVIII, 4, 28, 36, 38, 48, 65, 69, 73, 75, 76, 79, 81, 86, 91, 94, 103, 117, 122, 123, 127, 129, 137, 143, 144, 150, 162, 163, 167, 168, 183, 185, 186, 187, 188, 198, 200, 208, 214, 217, 222, 225, 228, 231, 239, 241, 260, 268, 276, 278, 279, 281, 282, 283, 284, 285, 291, 293, 295, 306, 311, 312, 314, 316, 318, 323, 324, 326, 335, 348, 350, 352, 360, 363, 367, 369, 371, 372, 374, 376, 377, 379, 380, 386, 390, 417,0 421, 425, 427, 428, 431, 442, 455, 456, 457, 464, 466, 474, 475, 476, 477, 485, 486, 495, 500, 501, 504, 505, 517, 520, 524, 528, 529, 541, 551, 560, 569, 576, 587, 589, 593, 594, 595, 596, 598, 600, 603, 611, 612, 621, 626, 627, 631, 636, 639, 645, 650, 651, 654, 659, 666, 668, 671, 674, 692, 696, 698, 700, 708, 709, 710, 713, 714, 708, 709, 710, 713, 714, 718, 722, 723, 724, 727, 728, 733, 743, 745, 749, 751, 752, 753, 761, 762, 763, 764, 771, 778, 779, 7840 791, 802, Ayr Bkz. *Zina*. , Bkz. *Sınama*. , Ayr. Bkz. *İftira*; *Üveyana*. , Bkz. *İhanet*. , Ayr. Bkz. *Kız*.
Kafatası 559, 788, 804, Bkz. *Baş*.
Kâhin 1, 7, 8, 10, 12, 15, 18, 23, 34, 39, 47, 49, 58, 61, 73, 78, 81, 97, 100, 102, 104, 118, 121, 123, 136, 142, 145, 163, 170, 171, 183, 189, 206, 250, 259, 268, 271, 273, 282, 285, 306, 309, 312, 314, 327, 329, 33, 333, 334, 346, 348, 349, 350, 355, 356, 358, 368, 374, 378, 381, 397, 403, 425 445, 459, 468, 469, 477, 501, 505, 515, 519, 522, 550, 551, 552, 553, 555, 564, 565, 566, 568, 580, 589, 590, 593, 596, 604,610, 616, 621, 623, 630, 634, 637, 640, 643, 647, 648, 652, 654, 659, 664, 668, 671, 672, 781, 692, 693, 698, 699, 706, 712, 713, 720, 722, 724, 726, 741, 746, 747, 751, 752, 753, 755, 758, 579, 763, 764, 766, 772, 774, 775, 776, 778, 79, 798
Kahkaha 242, 439, 490
Kalkan 5, 17, 18, 19, 41, 45, 54, 76, 82, 89, 99, 176, 185, 209, 213, 323, 387, 398, 458, 471, 579, 592, 617, 618, 639, 657, 669, 677, 743, 744, 750, 753, 758, 788
Kalp 62, 399, 616, 636, 674
Kamış 37, 115, 491, 734
Kan 16, 41, 59, 76, 158, 176, 257, 268, 399, 429, 482, 483, 497, 568, 647, 733, 734, 790, Bkz. *Kölelik*.
Kanatlı Araba: 102
Kanatlı at: 117, 118, 213, 371, 372, 464, 598, 606, 658, 790
Kanatlı Genius: 225
Kanatlı sandallar: 213, 215, 484, 617
Kapı 220, 638, 734, 739
Kaplan 54, 212, 603
Kaplumbağa 158, , 275, 308, 371, 722
Kar 252, 371, 634, 696, 754, 757
Kara ayak: 25, 468
Karaağaç 162, 259
Karaca 75
Kardeşler (erkek) 8, 10, 16, 21, 24, 25, 28, 32, 42, 54, 67, 79, 83, 93, 102, 103, 115, 118, 122, 127, 133, 135, 140, 150, 166, 168, 169, 171, 172, 186, 199, 206, 219,

231, 238, 239, 288, 311, 328, 380, 382, 390, 392, 403, 456, 472, 493, 497, 526, 570, 591, 595, 641, 667, 757, 761, 782, 789, 803, Ayr. Bkz. *Ikizler*.
Karga 16, 75, 184, 330, 378, 442
Kargı 39, 41, 128, 313, 319, 358, 387, 389, 399, 434, 457, 458, 543, 579, 603, 690
Karı 117, 246, 331, 608, Bkz. *Kadın*.
Karınca 16, 383, 504
Kartal 530, 613, 622, 667, 696, 713, 744, 774, 783, 798
Katır 131, 518, 558
Katil 77, 86, 87, 137, 166, 175, 177, 222, 381, 468, 477, 486, 552, 553, 563, 586, 639, 644, 652, 700, 725, 726, 745, 746, 762, 802, Bkz. *Öldürme*.
Kavak ağacı 158, Kavak ağacına dönüşme: 238, 431, 619, 756
Kavga 5, 12, 25, 40, 77, 179, 254, 260, 273, 377, 392, 413, 423, 425, 438, 447, 473, 481, 532, 546, 579, 599, 665, 695, 745, Bkz. *Rekabet*. , Ayr. Bkz. *Şölen*.
Kaya 54, 205, 251, 306, 361, 435, 529, 672
Kayınpeder 8, 10, 20, 22, 58, 59, 79, 117, 141, 185, 191, 267, 281, 312, 325, 440, 467, 474, 479, 580, 602, 665, 728, 742,
Kaynak XX, XXIII, 26, 36, 52, 62, 77, 95, 158, 162, 266, 274, 294, 321, 339, 357, 428, 430, 439, 449, 490, 519, 597, 598, 696, 719, 721, 732
Kaz 274, 336, 231, 499, Kaza dönüşme: 231, 426
Keçi 14, 24, 36, 55, 92, 93, 97, 117, 135, 198, 209, 371, 471, 546, 579, 585, 624, 643, 724, 803
Kehanet 40, 58, 65, 72, 73, 74, 75, 87, 92, 101, 122, 129, 130, 135, 152, 177, 181, 213, 226, 237, 267, 275, 288, 292, 306, 335, 348, 349, 356, 357, 368, 382, 387, 442, 459, 468, 496, 550, 552, 558, 568, 570, 621, 628, 634, 643, 653, 668, 670, 673, 695, 700 702, 706, 718, 739, 746, 747, 751, 763, 785, 786, Ayr. Bkz. *Kâhin*; *Kader*; *Rüya*.
Kehanet alameti balık: 75
Keklik 213
Kemer 2, 56, 190, 254, 268, 285, 447, 514, 523, 730
Kemik 148, 188, 236, 237, 290, 470, 478, 483, 553, 564, 568, 577, 579, 596, 606, 652, 667, 668, 721
Kendi teyzesiyle evlenme: 151, 327, 586
Kertenkele 91
Kerykeion (altından çoban değneği) 74, 275, 277, 484
Kılıç 83, 118, 187, 211, 214, 230, 252, 353, 354, 372, 419, 515, 592, 767, 774, 790
Kılık değiştirme 39, Ayr. Bkz. *Dilenci*; *cinsiyet*; *giysi*.
Kırbaçlama 59, 177, 541, 777
Kırlangıç 8, 370, 520, 586, 626
Kırmızı (erguvani) 211, 212, 438, 556, 622, 676, 791
Kısırlık 768, Verimsizlik 103, 253, 430, 754
Kıskançlık 115, 246, 315, 325, 381, 664, 672, 710, Ayr. Bkz. İndeks I, özellikle *Hera*.
Kıtlık 63, 118, 121, 130, 172, 272, 288, 323, 333, 429, 465, 477, 480, 498, 565, 577, 606, 634, 725, 791, Ayr. Bkz. *Açlık*.
Kızılcık ağacı 368, 701
Kızını evlendirmek istemeyen baba: 282
Kızlar 16, 18, 119, 137, 145, 152, 175, 176, 183, 225, 281, 291, 375, 456, 466, 469, 515, 518, 585, 595, 605, 611, 660, 664, 665, 668, 696, 709, 725, 734, 743, 769, Ayr. Bkz. *İnsan – Kurban*. , Bkz. *Köle*; *Kadın*.
Kibar fahişeler, Bkz. *Fuhuş*.
Kibir 7, 68, 118, 317, 705, Bkz. *Tanrılara saygısızlık*; *Tanrılara meydan okuma*.
Koca 23, 26, 47, 48, 54, 117, 119, 137, 147, 163, 184, 206, 209, 234, 263, 293, 305, 334, 367, 379, 384, 414, 423, 429, 443, 454, 478, 499, 554, 569, 603, 607, 629, 631, 648, 654, 672, 711, 712, 732, 733, 742, 761, 779, Ayr. Bkz. *Karı*.
Koç 21, 96, 240, 251, 260, 276, 309, 329, 463, 464, 543, 555, 605, 634, 643, 654, 764, 765, 767
Koloni 15, 34, 179, 290, 305, 325, 354, 437, 505, 506, 782, Bkz. *Şehir*.
Komplo 64, 86, 417, 552, 617, 620, 628, 750, 787
Komünyon 441, Bkz. *Kan*.
Konuk 32, 67, 78, 102, 117, 118, 144, 152, 172, 175, 183, 191, 211, 263, 273, 294, 350, 352, 355, 361, 377, 418, 427, 437,

440 441, 443, 447, 456, 477, 486, 488, 498, 506, 538, 601, 633, 636, 637, 642, 645, 651. 668, 693, 697, 732, 733, 746, 749, 758, 767, 778
Koro 59, 158, 280, 369, 502, 623, 640, Bkz. *Dans.*
Korsanlar 2, 3, 80, 138, 154, 294, 322, 328, 499, 677, 763
Koşuda hızlı: 68
Koyun 55, 87, 97, 145, 171, 280, 333, 354, 378, 392, 397, 458, 477, 487, 538, 653, 673, 721, 746, 764, 765
Koyun sürüsü: 354, 653
Köle 8, 62, 39, 50, 57, 59, 73, 74, 77, 97, 102, 123, 138, 146, 154, 165, 180, 183, 184, 192, 260, 266, 268, 294, 332, 338, 358, 382, 397, 421, 437, 457, 479, 487, 537, 560, 585, 599, 620, 649, 694, 712, 734, 748, 759, 763, 764, 772, 777, Bkz. *Kölelik.* , Bkz. *Tüccar.*
Köle tüccarları: 102, 759
Kölelik 51, 183, 250, 267, 276, 290, 346, 560, 561, 611, 744, Ayr. Bkz. *Çile.*
Kömür 24, 63
Köpek XVI, 22, 78, 92, 118, 227, 228, 237, 241, 255, 256, 257, 362, 363, 364, 376, 438, 439, 455, 469, 483, 585, 600, 723, 790, Bkz. İndeks I ve özellikle *Kerboros.*
Kör 4, 15, 29, 30, 67, 81, 104, 120, 127, 138, 142, 162, 163, 166, 180, 201, 233, 244, 272, 315, 368, 379, 445, 459, 552, 556, 578, 587, 628, 629, 630, 642, 654, 697, 746, 747, 751, 760, 788, Bkz. *Körlük.*
Körlük 234, 240, 318, Bkz. *Kör*; *Göz.*
Kral 2, 3, 5, 7, 12, 13, 21, 22, 23, 27, 29, 30, 34, 45, 47, 60, 63, 66, 67, 74, 76, 80, 81, 82, 88, 89, 91, 96, 100, 101, 102, 104, 116, 117, 118, 119, 120, 123, 127, 128, 129, 133, 134, 136, 138, 141, 142, 143, 144, 145, 147, 149, 150, 152, 153, 154, 158, 162, 165, 172, 179, 180, 181, 183, 189, 190, 198, 199, 205, 207, 213, 224, 225, 233, 235, 240, 248, 249, 253, 259, 261, 264, 266, 273, 278, 279, 287, 306, 308, 311, 312, 316, 324, 325, 332, 334, 335, 337, 338, 339, 349, 351, 353, 355, 360, 368, 371, 372, 375, 386, 387, 389, 393, 396, 403, 414, 415, 416, 421, 422, 423, 431, 437, 447, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 464, 467, 468, 476, 477, 480, 482, 485, 486, 491, 494, 495, 502, 504, 518, 519, 528, 530, 531, 532, 533, 537, 544, 545, 550, 551, 553, 556, 559, 560, 563, 564, 577, 583, 587, 592, 593, 594, 598, 604, 605, 607, 610, 616, 618, 621, 634, 637, 642, 645, 651, 653, 656, 662, 665, 670, 693, 694, 695, 696, 698, 699, 710, 711, 715, 717, 718, 721, 722, 724, 730, 739, 745, 746, 747, 749, 752, 755, 7560 758, 759, 761, 773, 774, 776, 777, 779, 780, 784, 786, 787, 789, 800, Bkz. *Sınama.*
Krallık 1, 2, 61, 122, 130, 136, 140, 169, 310, 315, 413, 443, 478, 493, 549, 558, 565, 648, 653, 665, 699, 730, 749, 774, 802
Kuğu 71, 75, 155, 231, 291, 381, 398, 399, 400, 426, 521, 636, 724, 805
Kukla 369, 417, 498, Ayr. Bkz. *Aşk.*
Kumpas 157, Bkz. *Komplo.*
Kura çekimi: 17, 481
Kuraklık 17, 49, 220, 368, 524, 706
Kurbağaya dönüşme 185, 431
Kurbanlık eşek: 378
Kurnazlık 39, 48, 96, 134, 244, 249, 285, 377, 432, 539, 583, 667, 694, 719, Ayr. Bkz. *Hile.*
Kurt 97, 136, 199, 208, 253, 333, 402, 430, 439, 442, 454, 456, 461, 491, 500, 532, 593, 602, 638, 671, 699, 726, 743
Kurtuluş 71, 369, 463, 532, 562, 668, 695
Kuş 25, 81, 129, 145, 208, 348, 533, 577, 583, 593, 603, 608, 611, 613, 622, 623, 624, 626, 638, 639, 654, 659, 660, 674, 699, 708, 714, 715, 721, 724, 727, 730, 763, 798, Bkz. *Kehanet*; *Akbaba*, Bkz. *Muhteliſ adlar* ve *Metamorfoz.*
Kuşburnu 438
Kuşkonmaz 717
Kutsallığa saygısızlık 180
Kuyu 67, 122, 386, 545, 547, 577, 658
Kuzgun 16, 92, 360, 386
Küp 77, 190, 587

Labyrinthos, Bkz. İndeks I.
Lanet 4, 10, 49, 70, 81, 94, 100, 146, 177, 180, 187, 225, 256, 272, 281, 282, 315,

321, 351, 373, 413, 473, 477, 505, 552, 553, 568, 569, 590, 604, 647, 649, 651, 652, 653, 658, 666, 710, 773, 777
Leopar 66, 95
Leylek 67, 674
Lir 462, 566, 756

Maden işçiliği: 134, Ayr. Bkz. *Tunç; Madenciler.*
Madenci 134, 375, 440
Mağara 352, 360, 439, 734, 783
Mahpus 383, 419, 465, Ayr. Bkz. *Çömlek ve İndeks I, Tartaros.*
Martı 16, 501
Maske 155, 456
Maymun 241, 365
Menekşe 14, 72, 306, 458
Mersin ağacı 119
Mesaj 35, 104, 333, 593, 602, 697
Meşale 30, 118, 144, 145, 176, 179, 209, 210, 227, 228, 235, 241, 291, 335, 338, 361, 440, 590, 632, 650, 677, 705, 723
Meşe ağacı 21, 46, 323, 373, 634, 697
Metamorfoz 180, 214, 370 487, 514, 558, 613, 631, 654, 723, 747, 805, 806, Ayr. Bkz. *Dönüşme.*
Metampsikoz 734
Meydan okuma 2, 61, 76, 171, 179, 191, 230, 430, 462, 540
Meyve 48, 55, 277, 286, 348, 440, 637, 725, 799, Sihirli meyve: 514, 790
Mızrak 76, 99, 118, 272, 309, 332, 370, 401, 413, 418, 472, 474, 485, 496, 539, 592, 677, 701, 753
Miğfer 76, 94, 99, 104, 210, 215, 219, 251, 276, 284, 397, 617, 618, 639, 667, 804
Mimar 9, 133, 134, 173, 338, 786
Moly (bitki) 276, 376, 377, 638
Mucize 34, 127, 130, 418, 545, 565, 714, Ayr. Bkz. *Kurt; Kral; Güneş.*
Mücevher 15, 464, 677
Mürrüsafi 3, 375, 504, 622
Müzik 18, 61, 74, 134, 138, 181, 247, 275, 375, 436, 462, 626, 734, 760

Nakış 39, 75, 495
Nane (bitki) 484
Nankörlük 318
Nar 14, 483, 715
Nehir 4, 21, 22, 36, 37, 38, 48, 49, 52, 72, 82, 83, 87, 122, 140, 158, 168, 170, 188, 205, 221, 222, 225, 226, 256, 267, 290, 305, 311, 320, 321, 334, 351, 352, 391, 396, 402, 412, 420, 471, 483, 491, 514, 531, 548, 555, 556, 566, 567, 595, 598, 603, 605, 607, 613, 621, 644, 646, 654, 659, 660, 675, 695, 696, 697, 699, 708, 716, 718, 719, 730, 731, 740, 741, 756, 757, 762, 763, 779, 782, 784, 786, 790, 799, Bkz. *Dönüşme.*
Nergis 70, 143, 145, 515, 516
Nişan 44, 270, 770, Ayr. Bkz. *Taliplerin sınanması.*

Obolos 369
Ocak 280, 712
Oğlağa dönüşme: 153, 244
Oğul 9, 15, 17,28, 46, 52, 54, 64, 73, 87, 119, 145, 149, 165, 169, 175, 181, 186, 189, 198, 213, 226, 242, 246, 260, 263, 265, 265, 272, 279, 281, 295, 306, 310, 311, 329, 330, 352, 363, 365, 366, 373, 382, 386, 397, 418, 440, 441, 443, 456, 459, 464, 475, 477, 484, 544, 547,557, 569, 608, 610, 612, 631, 645, 659, 671, 692, 717, 728, 730, 732, 746, 748, 752, 765, 774, 777, 778, 779, 780, 790, 802, Bkz. *Baba katili; Lanet.*
Ok (ve Yay) 56, 72, 89, 191, 247, 250, 253, 255, 257, 263, 292, 324, 332, 362, 370, 429, 474, 481, 485, 586, 594, 605, 624, 625, 758
Okçu 20, 31, 43, 51, 179, 191, 247, 252, 332, 470, 485, 559, 586, 592, 624, 625, 643, 675, 758, 759, 784
Opima Spolia 2, 337
Orak 55, 204, 570, 707, 790
Oruç 91, 144, 614
Oscilla 175
Üç 4, 5, 7, 8, 16, 20, 22, 24, 67, 72, 73, 74, 100, 145, 151, 163, 165, 166, 180, 213, 242, 244, 261, 266, 272, 276, 288, 292, 276, 288, 292, 313, 371, 381, 388, 392, 413, 424, 433, 458, 464, 482, 521, 526, 544, 545, 568, 593, 608, 617, 928, 937, 641, 647, 657, 673, 675, 719, 772, 778, 779, 786, 790
Öldürme 3, 8, 13, 18, 31, 41, 49, 56, 62, 65,

82, 89, 90, 101, 102, 117, 135, 175, 181, 182, 183, 207, 213, 215, 235, 236, 252, 265, 284, 294, 295, 313, 317, 335, 356, 426, 465, 466, 476, 482, 486, 493, 497, 498, 528, 563, 580, 590, 612, 634, 657, 722, 725, 767
Ölmezçiçek Bkz. *Helikhrisum*.
Ölüm 4, 15, 31, 34, 74, 87, 183, 211, 251, 366, 369, 378, 481, 491, 519, 561, 563, 586, 897, 604, 611, 649, 720, 734, 745, 759, 761, 764, 770, 786, Bkz. *Kazara öldürme*, Bkz. İndeks I, özellikle *Ölüler diyarı*, Ayr. Bkz. *Obolos*.
Ölümlü 15, 38, 138, 177, 181, 201, 209, 212, 246, 269, 278, 362, 370, 397, 419, 438, 482, 485, 497, 520, 529, 593, 602, 657, 697, 713, 741, 756, 779, 805, Bkz. İndeks I, muhtelif adlar.
Ölümsüzlük 58, 280, 289, 318, 352, 362, 478, 606, 783
Ömür 117, 223, 293, 490, 497, 223, 513, 516, 527, 653, 714, 751
Öreke 319, 579
Örümcek 76

Panter 154, 309, 373, 446, 454, 495, 670
Para kullanımı: 176, 306, 577
Parfüm 520
Patronatus 597
Pederastlık 493, 567
Periler 54, 533, 534, 592
Phallos 421, 422, 652, 663, 712, 742, 743
Pınar 57, 71, 80, 81, 117, 138, 156, 162, 211, 212, 222, 261, 283, 334, 335, 360, 368, 430, 454, 490, 496, 502, 513, 514, 515, 516, 524, 534, 584, 549, 611, 676, 718, 723, 788, Ayr. Bkz. *Kaynak*.
Pislik böceği 364
Psikostasis (ruhların tartılması) 478, Bkz. *Kader*.

Rahip 22, 40 99, 201, 327, 335, 336, 355, 372, 418, 425, 439, 444, 523, 622, 656, 690, 764, 799
Raks 495, Bkz. *Dans*.
Rekabet 7, 89, 178, 277, 357, 413, 565
Ritüel boğa avı: 99
Romalı Plebler 65, 286, 701, Bkz. *Paronatus*.
Rüya 30, 65, 98, 115, 226, 227, 298, 321, 331, 561
Rüzgâr 10, 45, 78, 8, 120, 200, 225, 288, 371, 491, 544, 650, 672, 696, 770, Ayr. Bkz. *Tulum*.

Saban 82, 144, 504, 576, 695, 700, 726, 739, 750
Saç 60, 72, 214, 240, 364, 383, 673, 674, 723
Sadakat 95, 259, 310, 338, 363, 545, 733
Sadakatsizlik 61, 71, 92, 152, 244, 277, 387, 463, 485, 584, 629, 697, 732, Bkz. *Kadın*; *İhanet*; *Zina*.
Safrana dönüşme: 392
Sakakuşu 33
Sakatlama 570, Bkz. *Ceset*.
Saksağana dönüşme: 638
Salgın hastalık 21, 87, 145, 168, 285, 288, 332, 368, 383, 386, 463, 477, 480, 669, 798
Sanatların icadı: 753, Bkz. Muhtelif adlar.
Sandalye 495, 773
Sandık 136, 148, 189, 402, 474, 530, 604, 636, 756
Sapancı 559, 675
Sarmaşık 154, 155, 454, 495, Ayr. Bkz. *Helikhrisum*.
Savaş arabasının icadı: 203, 206, Bkz. *Yarış*.
Savaş tanrıları: 21, 56, 69, 76, 336, 461, 690, Ayr. Bkz. İndeks I, *Ares*; *Bellone*; *Mars*, Troia savaşı: 10, 26, 27, 35, 62, 63, 65, 66, 68, 70, 73, 123, 145, 146, 151, 152, 156, 166, 178, 182, 186, 221, 224, 228, 233, 236, 237, 244, 276, 277, 314, 351, 353, 367, 371, 376, 378, 381, 384, 385, 398, 428, 433, 442, 456, 468, 478, 479, 482, 492, 497, 499, 500, 514, 516, 521, 527, 538, 539, 564, 576, 581, 586, 589, 591, 606, 607, 618, 621, 642, 644, 646, 650, 653, 655, 657, 660, 669, 695, 707, 713, 717, 721, 722, 726, 730, 740, 749, 750, 753, 759, 762, 765, 766, 774, 775, 778, 783, 789, Bkz. İndeks I, özellikle *Troia*. , Yedi Önderlerin savaşı: 470, 652, Bkz. İndeks I, özellikle *Thebai*.
Saygısızlık 19, 253, 356, 521, 695, 725, Bkz. *Mukaddesata saygısızlık*.
Sebze 55, 144, 724, Ayr. Bkz. *Bahçe*.

Seçim 10, 183, 316, 359, 366, 591, 647, Bkz. *Sınama*.
Sehpa 72, 267, 386, 801, 806
Sembolik anlamı: 391
Sepet 326, 699, Bkz. *Sandık*.
Serçe 10, 501
Servi 73, 188, 401
Sığır 18, 35, 40, 46, 74, 121, 149, 156, 191, 192, 208, 247, 255, 256, 290, 358, 378, 421, 487, 544, 584, 694, 755, öküz 126, 544, 627, 677, 695, 790, Bkz. İndeks 1.
Sığır sineği 256
Sınama 21, 73, 74, 88, 251, 255, 259, 309, 323, 329, 363, 400, 426, 454, 490, 576, 599, 606, 636, 666, 667, 696, 734, 750, 766, 769, 772, 787, Bkz. *Kral*.
Sır tutmazlık, haddini bilmezlik vs. 53, 521
Sibylle kitapları: 130, 714
Sihirbaz 228, 233, 579, 753, Ayr. Bkz. *Büyücü*.
Sihirli köseği: 474
Sihirli ot: 209, 723, Ayr. Bkz. *Balis*; *Helenion*; *Moly*.
Sikinnis (dans) 715
Silah 2, 19, 39, 43, 99, 154, 173, 175, 182, 224, 247, 294, 314, 323, 348, 364, 389, 398, 423, 466, 471, 504, 539, 620, 636, 729, 732, 740
Silah işlemezlik 19, 84, 348, 398, 732, 740
Silphion 88, 633
Solunum bilimi: 367
Sorumluluk 90, 142, 230, 253, 802
Söğüt ağacı 3, 259
Sözünden dönme 267, 564
Su 17, 18, 24, 31, 37, 38, 57, 62, 77, 81, 83, 84, 91, 96, 99, 117, 120, 127, 128, 136, 156, 185, 200, 211, 220, 252, 269, 274, 282, 289, 307, 321, 335, 337, 346, 348, 354, 360, 364, 367, 383, 391, 401, 402, 414, 447, 454, 456, 475, 476, 490, 494, 496, 513, 514, 524, 527, 529, 557, 568, 580, 598, 647, 658, 670, 675, 6756, 696, 699, 700, 701, 705, 721, 725, 727, 731, 732, 741, 747, 779, 785, Bkz. *Ölümsüzlük*; *Nehir*.
Sukerevizi 323
Surlar 7, 17, 43, 45, 59, 99, 141, 190, 192, 201, 234, 237, 259, 279, 286, 325, 331, 332, 364, 419, 473, 501, 600, 644, 657, 665, 707, 711, 718, Bkz. *Şehir duvarları*.
Sülün 335
Sümbül 73
Süpürge 639
Sürgün XV, 47, 50, 66, 128, 130, 185, 240, 290, 306, 319, 358, 363, 447, 461, 467, 479, 488, 500, 551, 558, 605, 693, 725, 746, 749, 759, 760, 769, 804, Bkz. *Sürgünü gerektiren cinayet*.
Süt 9, 55, 205, 246, 305, 394, 454, 458, 495, 543, Ayr. Bkz. *Keçi*; *Emzirme*; *Kadın*.
Sütçülük 87
Syrinks 461, 584, 734, Bkz. *Flüt*.
Şahin 354, 378, 501, 613
Şaka 84, 144, 305, 365, Bkz. *Edep dışı*.
Şarap VII, 23, 30, 65, 119, 168, 175, 184, 215, 263, 350, 361, 362, 416, 425, 446, 454, 458, 460 ,489, 490, 495, 531, 543, 556, 563, 594, 632, 637, 650, 706, 708, 727, 766, 785
Şarkı yarışması: 598, 638,
Şart 41, 47, 60, 63, 102, 192, 246, 346, 350, 463, 469, 539, 645, 668, 769, 770
Şehir 22, 24, 27, 47, 61, 62, 68, 89, 93, 98, 122, 124, 128, 129, 135, 141, 149, 151, 158, 167, 170, 171, 172, 177, 188, 191, 214, 215, 251, 259, 263, 264, 272, 307, 319, 324, 325, 332, 345, 348, 354, 358, 382, 384, 386, 388, 391, 394, 403, 415, 418, 423, 436, 458, 473, 479, 480, 488, 496, 503, 532, 543, 545, 547, 559, 579, 583, 592, 600, 627, 629, 644, 647, 648, 658, 663, 695, 698, 700, 705, 711, 712, 715, 716, 718, 724, 725, 746, 765, 783, Bkz. *Kurma*; *Koloni*; *Göç.* , Bkz *Tahkimat*.
Şehir kurma: 149, 214, 263, 319, 345, 415, 423, 496, 532, 647, 695, 700, 711, Ayr. Bkz. *Koloni*.
Şölen 15, 40, 48, 137, 263, 355, 462, 476, 531, 545, 619, 772

Tabut 20, 384, 520, 521, 531, 774
Taç 47, 52, 72, 86, 121, 287, 288, 291, 396, 545, 491, 584, 640, 648, 650, 666
Tahkim 124, 398, 592, 644, 665, 707
Taht VII, 5, 9, 31, 35, 45, 57, 103, 121, 163, 166, 167, 176, 199, 242, 283, 369, 380, 394, 413, 416, 419, 427, 440, 467, 483, 498, 533, 559, 570, 595, 629, 636, 665,

707, 717, 729, 752, 773, 787
Tahta işçiliği: 317
Takımyıldız 87, 93, 145, 165, 168, 186, 207, 239, 251, 259, 281, 287, 288, 322, 353, 355, 357, 394, 401, 413, 455, 485, 505, 565, 585, 595, 598, 627, 640, 786, Bkz. *Burç*.
Takip XIII, XXI, XXVII, 9, 22, 66, 71, 87, 88, 99, 123, 166, 233, 240, 244, 250, 256, 324, 328, 345, 346, 395, 400, 425, 440, 470, 543, 544, 641, 645, 660, 712, 727, 733, 767, 770, 772, 777, 790
Tanıma 555, tanışma 562, 764
Tanrı X, XV, 2, 14, 16, 21, 22, 23, 24, 30, 36, 44, 49, 50, 52, 54, 55, 56, 59, 61, 62, 66, 68, 69, 71, 72, 74, 76, 87, 88, 98, 99, 118, 120, 121, 122, 127, 128, 129, 130, 136, 138, 140, 153, 154, 155, 158, 167, 168, 169, 172, 175, 178, 179, 182, 185, 188, 189, 193, 198, 200, 202, 204, 205, 207, 209, 220, 221, 223, 225, 226, 233, 239, 241, 242, 243, 244, 247, 253, 255, 258, 259, 267, 272, 275, 279, 280, 281, 284, 290, 291, 304, 305, 311, 320, 321, 333, 334, 337, 338, 339, 344, 346, 348, 351, 352, 353, 356, 359, 360, 369, 370, 371, 372, 375, 376, 377, 378, 384, 386, 387, 391, 397, 401, 402, 412, 419, 420, 421, 422, 423, 428, 434, 438, 439, 441, 446, 453, 454, 459, 460, 470, 471, 474, 476, 482, 490, 491, 497, 513, 514, 518, 523, 524, 527, 528, 529, 530, 531, 534, 537, 548, 554, 555, 556, 558, 561, 562, 570, 574, 575, 579, 581, 584, 595, 598, 602, 603, 605, 606, 607, 609, 610, 613, 616, 624, 627, 630, 633, 636, 639, 640, 642, 643, 644, 646, 652, 654, 656, 657, 658, 659, 660, 663, 673, 675, 690, 693, 694, 695, 696, 697, 699, 700, 701, 704, 705, 707, 708, 709, 710, 714, 716, 718, 721, 723, 726, 728, 730, 731, 732, 734, 740, 741, 750, 756, 757, 762, 763, 766, 779, 782, 784, 786, 790 799, 802, 803, 804, 805, Bkz. İndeks I, muhtelif adlar.
Tanrıça 2, 4, 10, 18, 23, 31, 40, 44, 46, 48, 53, 54, 56, 58, 66, 67, 69, 70, 71, 76, 77, 80, 89, 90, 91, 97, 99, 102, 116, 118, 119, 121, 123, 130, 135, 144, 145, 148, 152, 153, 160, 167, 168, 169, 171, 175, 176, 180, 181, 188, 198, 200, 201, 207, 209, 212, 214, 228, 241, 242, 244, 246, 247, 249, 249, 251, 252, 254, 259, 271, 281, 286, 294, 319, 323, 327, 331, 336, 337, 339, 359, 360, 368, 373, 375, 382, 422, 426, 431, 434, 437, 448, 464, 453, 459, 462, 470, 473, 476, 477, 478, 484, 488, 500, 504, 513, 518, 519, 520, 521, 527, 528, 529, 530, 563, 565, 575, 578, 579, 581, 584, 585, 586, 591, 595, 598, 603, 608, 614, 620, 621, 623, 638, 658, 659, 663, 693, 696, 705, 709, 714, 718, 724, 733, 735, 742, 746, 754, 759, 762, 780, 784, 785, 788, 799, 804, Bkz. İndeks I, muhtelif adlar. , Bkz. *Yıkanan tanrıçalar*.
Tanrılara sunulan ondalık: 606
Tanrılaştırma 789
Tanrısal ateş: 587
Tanrısal atlar: 15, 419, 505
Tanrısal demirciler: 397
Tapınak kurma: 72, 392, 677
Tarım 59, 561, 589, 642, 651, 669, 690, 757
Tarlakuşuna dönüşme: 34, 378, 501
Taş 10, 14, 47, 64, 77, 82, 91, 178, 204, 213, 255, 260, 262, 313, 323, 396, 398, 435, 503, 563, 612, 669, 678, 694, 713, 755, 756, 771 , Bkz. *Kaya*; *Dönüşme*.
Tavşan 10, 584
Tavuskuşu 85, 176, 245
Tecavüz (Irza geçme) 8, 24, 25, 77, 90, 95, 102, 121, 129, 133, 135, 140, 165, 184, 186, 188, 192, 214, 222, 241, 267, 321, 362, 421, 431, 446, 491, 498, 505, 526, 565, 567, 574, 579, 599, 602, 626, 628, 637, 646, 676, 705
Tedavi 457, 574, 596, 625, 643, Bkz. *İyileştirme*.
Tef 454, 462, 495
Tek diş: 617
Tek elli 503
Tek göz: 85, 215, 272, 287, 397, 543, 558, 617, 654, Düşmanın gözlerini çıkarmak: 227, 416, 766, Düşmanın gözlerini oymak: 25, 711, Üç gözlü yaratık: 558, Keskin gözlülük: 440
Tek gözlü 287, 397, 558
Teke 14, 533, 583, 708, 790
Tekerlek 282, 555, 706, 786
Telliturnaya dönüşme: 348

Tepelibalıkçıl 723
Testerenin icadı: 134, 611
Tilki 60, 362, 389, 391
Tiran 93, 117, 135, 163, 204, 428, 435, 600, 620
Topak (toprak topağı) 755, 785
Topal 15, 69, 241, 287, 500, 806
Toprak VII, 24, 47, 50, 53, 55, 130, 131, 140, 143, 144, 155, 185, 209, 272, 281, 293, 322, 348, 354, 376, 389, 391, 422, 445, 487, 494, 531, 532, 595, 693, 711, 712, 731, 739, 754, 755, 785, Bkz. *Topak*.
Troya atı: Bkz. İndeks I ve özellikle *Troya*.
Tufan 117, 148, 281, 515, 548, 806
Tulum 30, 175, 372, 544
Tunç işçiliği: 375, Tunç ırkı: 475, 740
Turna 145, 208, 577
Tuzak 9, 25, 47, 50, 69, 83, 156, 183, 465, Bkz. *Hile*; *Kurnazlık*.
Tuzlu balık: 400, 415
Tuzlu göl: 98
Tükürük 212, 356

Uçma 120, 213, 225, 317, 617
Uçurum 15, 131
Ulak, haberci 96, 133, 385, 430, 557, 576
Umut 66, 546, 587
Urba 369, 418, 435, 652, Ayr. Bkz. *Giysi*.
Utanç 69, 77, 187, 227, 306, 446, 494, 640, 710
Uygarlık 55, 334, 360, 707
Uyku 260, 293, 430, 500, 532, 578, 760
Uzatılan gece: 608
Uzuv 35, 83, 667, 708, Bkz. *Ceset*, Bkz. *Phallos*.
Üç bedenli 372
Üvey anne 62, 92, 145, 214, 240, 373, 396, 413, 465, 498, 503, 520, 584, 604, 620, 634, 705, 715, 756
Üzüm 54, 135, 145, 168, 207, 350, 419, 446, 495, 553, Altın üzüm fidanı

Vahşi hayvanlar 22, 90, 97, 402, 454, 566, 789, Bkz. *Aslan*; *Kurt*; *Ayı*; *Yabandomuzu*, vs.
Vaşağa dönüşme: 440
Vatoz kılçığı: 750
Veba 12, 40, 63, 73, 74, 87, 123, 250, 271, 315, 355, 371, 372, 389, 395, 439, 466, 476, 551, 564, 568, 576, 578 Bkz. *Salgın hastalık*.
Verimlilik 519, Bkz. *Kısırlık*.
Volkan 397, 578, 798

Yabancı XVII, 8, 185, 189, 294, 358, 423, 455, 475, 484, 514, 534, 544, 546, 55, 569, 644, 725, 750, 758
Yabandomuzu 4, 5, 35, 47, 63, 70, 82, 90, 92, 95, 252, 263, 289, 312, 314, 473, 477, 538, 617, 642
Yağmur XV, 220, 263, 281, 531, 583, 621, 699, 753, 802
Yağmurkuşu 16
Yalan XVII, 31, 206, 578, 585, 589, 696, 741, Ayr. Bkz. *Sınama*.
Yamyamlık 58, 397
Yanardağ 32, 242, Bkz. *Volkan*.
Yar 575, 711, Bkz. *Yüksekten atlayarak intihar*.
Yara 82, 170, 220, 234, 250, 264, 269, 283, 287, 329, 363, 370, 474, 518, 520, 538, 541, 579, 592, 624, 632, 750, 788, Bkz. *İyileştirme*.
Yarasa 495
Yargı 17, 77, 100, 175, 293, 363, 493, 547, 589, 721, 726
Yarı yanmış odun 474, Bkz. *Köseği*.
Yarışma 76, 191, 429, 546, Müzik yarışması: 373, Nakış işleme yarışması: 494
Yaşama 8, 526, 714, 747, Ayr. Bkz. *Diriliş*; *Bahtiyarlar Adası*.
Yazı 181, 277, 340, 385, , Yazının icadı: 360
Yelken 2, 23, 80, 234, 259, 317, 403, 543, 654, 709, 756, 770, Yelkenlerin rengi: 23
Yemin, ant 13, 44, 57, 95, 177, 189, 208, 232, 277, 315, 322, 328, 377, 432, 436, 488, 539, 578, 585, 589, 634, 667, 696, 718, 732, 741, Bkz. *Sözünde durmama*. Ayr. Bkz. *Hile*.
Yengeç 252, 354, 355
Yeşil ağaçkakan 8, 461, 501, 637, 654, 656, 699
Yetenek 12, 17, 29, 30, 36, 38, 41, 49, 57, 58, 65, 73, 75, 80, 86, 92, 104, 122, 129, 134, 145, 152, 157, 177, 180, 181, 185, 191, 212, 213, 226, 228, 234, 237, 261, 266, 267, 293, 319, 348, 356, 357, 362, 368, 375, 387, 399, 416, 442, 459, 468,

487, 490, 505, 552, 555, 558, 565, 575, 586, 590, 592, 596, 603, 605, 613, 628, 630, 631, 640, 653, 668, 670, 713, 729, 747, 754, 776, 799, Ayr. Bkz. *Yılan*, Bkz. *Metamorfoz*.
Yıl XVII, 2, 3, 4, 5, 7, 10, 12, 18, 20, 23, 25, 39, 40, 44, 48, 52, 58, 59, 63, 65, 66, 71, 74, 77, 88, 90, 92, 99, 110, 101, 119, 120, 121, 130, 138, 145, 163, 170, 173, 180, 182, 189, 192, 231, 232, 235, 241, 250, 268, 271, 289, 295, 310, 336, 346, 352, 360, 3693, 376, 377, 379, 380, 382, 384, 402, 423, 427, 428, 439, 442, 458, 461, 462, 463, 469, 478, 479, 482, 484, 489, 498, 496, 515, 531, 534, 540, 545, 555, 564, 579, 593, 607, 608, 611, 622, 623, 624, 625, 634, 641, 652, 657, 696, 700, 701, 714, 716, 732, 745, 747, 753, 798, 803
Yılan 7, 16, 17, 25, 30, 34, 51, 57, 61, 68, 74, 87, 124, 134, 147, 158, 163, 167, 176, 186, 209, 212, 235, 247, 251, 261, 276, 289, 295, 306, 323, 329, 353, 355, 364, 371, 378, 391, 392, 396, 418, 431, 447, 468, 499, 500, 501, 567, 569, 621, 624, 625, 639, 641, 653, 659, 673, 676, 677, 704, 723, 733, 747, 752, 783, 789, 801, Ayr. Bkz. *Dragon*.
Yılan balığı 392
Yıldırım 58, 72, 223, 272, 304, 338, 387, 397, 732, Ayr. Bkz. İndeks I, özellikle *Zeus*.
Yumurta 231, 426, 427, 521, 789
Yunusbalığı 315, 383, 471
Yün eğirme sanatı: 48, 88, 95, 268, 495, 533, 740, 743
Yüzen Ada: 71, 83
Yüzük 216, 395, 769

Zafer 24, 38, 47, 49, 72, 92, 118, 140, 154, 172, 204, 228, 325, 338, 456, 475, 521, 555, 591, 598, 731, 771, 772, 785
Zambak 143, 245
Zehir 92, 131, 222, 250, 269, 319, 429, Bkz. *Nehir*.
Zeytin ağacı 85, 98, 359, 658
Zeytinyağı 65, 98
Zırh 2, 17, 41, 55, 97, 210, 379, 456, 592, 762, 803
Zina 20, 434, 621
Zorba 145, 180, Bkz. *Tiran*.

MİTOLOJİ SÖZLÜĞÜ

Yunan ve Roma

Pierre Grimal

Adonis, Aigeus, Aiolos, Akheron, Akhilleus, Altın Çağ, Amazonlar, Apollon, Argonautlar, Athena, Atlantis, Bellerophonthes, Daidalos, Danaidler, Diana, Dionysos, Elektra, Eros, Europe, Eurydike, Flora, Gigantes, Grypes, Hades, Harpyiai, Herakles, Hermaphroditos, Ianus, Iksion, Ion, Iupiter, Kalypso, Keres, Kharybdis, Kreon, Kyklopslar, Latinus, Medeia, Mercurius, Minos, Naiadlar, Narkissos, Nymphai, Odysseus, Oidipous, Okeanos, Orpheus, Pandora, Parkalar, Pegasos, Perseus, Pheniks, Pleiades, Poseidon, Prometheus, Quirinus, Romulus, Saturnus, Seirenes, Semiramis, Sibylle, Sisyphos, Tantalos, Theseus, Typhon, Venus, Zeus...

Eski metinleri okumayı kolaylaştırmak ve günlük yaşama ait bazı kelimeleri anlaşılır kılmak için Yunan ve Roma mitolojisinin insani, hatta fazla insani şahsiyetleri, yabancı ve tanıdık canavarları, bilinen ve bilinmeyen mekânları burada gözler önüne serilmiştir. Kökenlerimizi yorumlamak için "Antik efsanelerin ezeli ve ebedi kuklaları" böylece hayat bulmakta, anlam kazanmakta, hayallerimizi canlandırmakta, insanlığımızın iyi ve kötü sembollerini ifade etmektedir.

www.kabalci.com.tr

ISBN 978-975-997-204-2

9 789759 972042

www.kabalciyayinevi.com